№№: 72 - 91, 7[illegible] - 91, 92, 93, 93, 94, 95 - 97, 99 - 97, 98, 99 - 103, 99 - 103, 109 - 111, 112, 112, 113, 114, 114, 115, 116, 116, 117, 118, 118, 119, 120 - 142, 120 - 142.

1259

(№ [illegible])

Ч. 72 (10.455). Львів, середа 1. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

БІБЛІОТЕКА МУЗ. ТОВ. ім. СОЛЕНКА

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

МУЗИЧНЕ ТОВ. ім. МИКОЛИ ЛИСЕНКА у ЛЬВОВІ.

Дня 2. квітня 1925 р. о годині 8. вечером

Сала Муз. Т-ва ім. М. Лисенка, Шашкевича 5,

СОНАТОВИЙ ВЕЧІР

ЕВГЕН ПЕРФЕЦЬКИЙ скрипак. *ТАРАС ШУХЕВИЧ* пяніст.

Білєти по 4, 3 і 2 зол. в Книгарні ім. Шевченка, Ринок 10 — а в день концерту вечером при касі. 1664 1—1

Заходами Т-ва Допомоги Еміґрантам з України

1696 **відбудеться 2. квітня в салі Народнього Дому** 1—2

Великий Шевченківський Концерт

з участю **Г. Борисоглібської, М. Вороного, п. Дублянського, В. Кожанівського** проф. **О. Москвичева**, бандуристів **Д. Щербини, К. Мисевича** та **В. Гонти, Уковатисього Надди. Хору** під дир. **Д. Котка**. Акомпаніямент **О. Бобикевича**. Удекорування салі **О. Новжуна, Р. Лісовського** та **П. Холодного**. — Вступне слово д-ра **Д. Донцова**. — Початок точно о год. 8. вен. Білєти в склепі „Нова Фортуна" (Руська 1).

Свято культури.

З нагоди відкриття гебрейського університету в Палестині

День 1. квітня 1925 р. стане не тільки великим в історії жидівського народу але й переломовим в історії жидівської національної культури. Не сотні а дві тисячі літ пройшло з того часу як Єрусалим перестав бути осередком жидівського життя. Жиди остали народом без території, розсипані більшими чи меншими масами по всій земній кулі. Багато було таких, що усумнилися в тому, чи вони взагалі зможуть стати колинебудь одною нацією в новочасному розумінню. Організація та консолідація жидівства була важка та находила непоборимі труднощі саме в тій розсіяності. Вона з природи річи мусіла мати універзальний а в політичному розумінню то й міждержавний характер.

Велика ідея відродження жидівської нації, яку поставив собі за ціль сіонізм, найшла податний ґрунт серед розпорошених по всьому світі жидівських мас. Не тільки завдяки політичній констеляції, не тільки завдяки інтересам великодержав, але перш за все завдяки великій енергії та праці сіонізму прийшов для Жидів день 1. квітня 1925 р. Не так давно, не перед сотнями а тільки перед десятками літ зродився сіонізм а до чого нині дійшов? Безтериторіяльний народ починає ревіндикувати свої історичні права до власної території, починає інтензивно будувати свою національну державу. Гебрейський університет на єрусалимській оливній горі це не тільки тріюмф відроджуючоїся старожидівської культури, але також свято і загальнолюдської культури.

На нашій не своїй галицькій землі мабуть не буде ні одної української душі, яка читаючи отсі стрічки, не повела би бодай далекої аналогії між тим, що діється в Єрусалимі, а тим, що діється в нас. Жиди — безтериторіяльна нація дістають назад втрачену перед тисячами літ територію, будують свою державу, відроджують свою культуру. Гебрейський університет в Єрусалимі дістає народ, що користає з усіх університетів світа. Університет на давно завмерлій мові не для практичних життєвих потреб а для великої ідеї відродження старезної культури. На єрусалимський університет не поїде ні один Жид на те, щоби на ньому здобувати патент для соціального забезпечення для життя. На ці університети світа, з яких користають Жиди.

Ми, поневолений народ, зі своєю власною територією, зі свіжим та живим минулим в обороні її території, ми 8-ми мільонова частина 40-мільонової нації маємо під Польщею тільки підпольний, переслідуваний університет. Наші Бальфури в роді Грабских і инших культурників, що напевно візьмуть участь у святі відкриття гебрейського університету, що напевно сипатимуть компліментами на адресу жидівства, його культури і його культурної місії, що напевно звеличать це свято культури своєю репрезентацією, ухвалили для нас тільки закон. Вони пішли ще далі, бо назначили ще й реченець реалізації того закону. Закон пилом припав, а реченець давно минув, перейшов у море забуття на те, щоби його колись вишукували дослідники старовини глибокої, щоби його відкривали та вчили світ і доказували про велику культурну місію Польщі, про її добру волю в заспокоюванню культурних потреб навіть инших народів.

Проблема українського університету має нині в Польщі вже поважну історію, повну трагізму, а з другого боку непозбавлену і гумористики. Хібаж це не гумористика ухвалити закон і його не виконати, а за те, йдучи всупереч духові обовязуючого закону, творити комісії для засновин „ruskiego" і „slowiańskiego studjum?" Хіба це не гумористика, що з приводу тих комісій і тих студій робиться великий шум не тільки в Прибужі, але й у цілому світі в тій свідомости, що їх нетільки нема, але й ніколи не буде? Чехи без шуму без крику і без протестів з боку найправовірнійших Чехів створили в себе осередок славянства, піддержали й українську і російську культуру, причинилися до створення університетів, академій, промислових шкіл, і ці їхні вчинки заговорили самі про себе перед широким світом.

Польща прославляє тільки охоту, самореклямує свою конституцію, свої закони про університет, про мову, про школи, та з вродженої мабуть скромности не маніфестується ніякими ділами.

Трагізм краінської університетської проблеми в тому, що не маючи змоги плекати своєї культури явно, Українці примушені були перенести її в підземелля, в катакомби. Скоро святкуватиме український університет пятиліття свого катакомбного істнування, пятиліття свого тернистого шляху. Це буде теж свято культури! Але це буде свято культури поневолених, культури багатомільонового народу, більшого від жидівського і польського, зі своєю віковою територією, але нещасливого, покривдженого долею і світом. Польські Бальфури в свято пятиліття катакомбного університету зложать йому теж привіт, але не повний компліментів, не на оливній горі, не устами репрезентанта дипльомата. Їх зарепрезентує на тому святі польська поліція.

Щаслива жидівська нація, що знає англійського Бальфура!

в. м.

Віра в добру волю Німеччини.

Ще одно анґлійське розяснення.

Остання промова в англійськім парляменті міністра закордонних справ Чемберлена, принесла зі собою розяснення щодо становища Англії в европейській політиці, якого мало хто сподівався, дарма, що в ньому не було ні одного слова нового. Видко, що численні щирі розмови англійського дипльомата в чотирі очі на чужині не дозволяли йому на таку атмосферу щирости, яку найшов у присутности кількасот послів рідного парляменту.

Нарешті впало це важке слово, яке англійська дипльоматія силкувалась передати численними нотами, заявами, проєктами і відповідями на несвоєчасні мирові пляни Ліги Наций. Це слово звучить: Англія не може заявитись за однобічним, спільним пактом з Францією та Бельгією зверненим проти Німеччини. Англія не хоче в ніякому разі женевського нежиттєздатного протоколу, ні англо-французько-бельгійського пакту в межах цього протоколу. Чемберлен признав що англійська політика в останніх літах була хитка та незясована. Треба було часу, щоби вона могла відмежуватись від похибок минулого, до яких сама нераз прикладала руку. І нині настав цей момент. Вперше за останніх пять літ, не стільки повторених заявах про спільну союзницьку солідарність скріплену военною кровю, англійський уряд недвозначно заявляє, що не може нести далі на собі повного тягару союзницької солідарности.

Цією заявою Англія не зриває останніх ниток своєї симпатії з Францією і не вважає її нарушенням прийнятих на себе обовязків. „Признаємо — казав Чемберлен — що Франція відчуває сильну потребу забезпеки, що вона має право сподіятись з цього боку від нас підмоги і що наш інтерес та обовязок наказують нам дати їй цю забезпеку". Дві держави розходяться лише щодо розуміння засобів та шляхів до неї. Англія відмежовує інтереси західних держав від політики европейського Скоду. Інтерес західних держав зосереджений на берегах Рейну і Англія хоче стояти на його сторожі.

Але вона вірить у те, що Франція відкидає принціпіяльно: у добру волю Німеччини дійти до ладу зі своїми сусідами. Це є вже справа не доказів, а просто безпосереднього довіря. Всі минулі історичні докази не вистачають інколи для передбачення шляхів майбутньої політики. Німеччина готова підписати пакт з інтересованими державами щодо ситуації на Рейні; він міг би забезпечити виконання статтей 42 і 43. Версальського договору, щодо демілітаризації рейнських територій; анальогічні договори могла би Німеччина підписати з иншими сумежними державами. Чемберлен не є цієї гадки, що підписання такого пакту мало би осмілити Німеччину до ревізії Версальського договору.

Не треба додавати, що загроза такої ревізії, у формі вічної военної небезпеки, істнуватиме завсіди, як довго не настануть уповні нормальні обставини.

Англія стоїть на тому, що коли являється яканебудь нагода постепенного здійснення миру, тоді треба з неї користати. Такою нагодою є нинішні німецькі пропозиції. Дуже характеристичне є те, що заки ще Німеччина ввійшла до Ліги Наций — Англія заявляє недвозначно про необхідність порозуміння з Німеччиною. Переговори, які вже почались, належатимуть до найважнійших моментів мирної боротьби за утревалення миру по великій війні.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 228|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 67 (10.444) z dnia 26. IV. 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Szkolnyj plebiscyt" w ustępach od słów: Kurator Sobiński zumyslne... do ks. ńca artykułu. 2) „Ukraińskyj uniwersytet u Pradzi prezyd. Masarykowi" w ustępie między słowami takim sposobem zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. kar. uznał dopuszcza w dniu 26. marca 1924 r. konfiskatę za [illegible] i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów. dnia 27. marca 1925.

Hawel

480

Всеукраїнська Академія Наук в 1924 р.

Дня 11. березня відбулося врочисте святочне засідання Всеукраїнської Академії Наук, присвячене огляду академічного життя за минулий 1924 рік. Звіт робив Неодмінний Секретар Академії академік А. Кримський.

Академія поділяється на три відділи: історично-філософічних наук, фізико-математичних і соціальних наук. У першому відділі зосереджено всі ті галузі знання, що мають на меті дослідження українського народу (історія, історія мови та письменства, етнографія, археологія, мистецтво, історична географія). Поруч з цим розробляються й загальні історично-філософічні науки.

Відділ фізико-математичний звертає особливу увагу на розвиток прикладних наук, а тому почув з основною класою наук математичних та природничих на новий зорганізовано класу прикладного природознавства.

Відділ соціальних наук розпадається на дві класи—наук юридичних і наук економічних.

Окрім установ, що належать до відділів, при Академії є установи загального значіння: Всенародня Бібліотека з філією у Вінниці, Центральний Архів, Музей Мистецтва і инші.

Кожний відділ має свої видання, як періодичні, так і окремих праць.

На чолі Академії стоять: Спільне засідання всіх академіків, президент і президія, а для справ господарських—управа.

Організаційна й наукова робота Академії почалася з кінця 1918 р. і розгорнулася широко в першім півріччі 1919 р., але лише за останні два роки наукова робота провадиться більш-менш в сприятливих умовах.

Звіт за історично-філософічний відділ зробив академік С. Єфремів. При відділі працює три наукових товариства: Нестора Літописця, Історично-Літературне та Тов. дослідників української історії, письменства й мови. Найближчі завдання цих товариств—популяризація тих наукових здобутків, які позначаються в сфері гуманітарних наук, а українознавства зокрема.

Через важкі умови друку, своє завдання вони "сповняють устними доповідями на приходніх засіданнях. Таких доповідів було за минулий рік 125. Але не ці товариства, а комісії відділу є тими лабораторіями, в яких розробляються ті або инші наукові завдання. Ці комісії такі: для складання словника живої мови, Інститут української наукової мови, комісії для складання спеціальних словників, комісії етнографічна, археологічна, історична і багато инших. Відділ має свої органи — „Записки", „Україна" й видає серію окремих наукових праць під заг. „Збірник історично-філольогічного відділу".

Звіт за фізико-математичний відділ здавав проф. К. Симінський. Діяльність цього відділу направлена на дослідження природніх багатств України і розроблення питань про їх використання. Тут є катедри: чисто математики, прикладної математики математичної фізики, комісія експериментальної біології й генетики, зоольогічний кабінет і секція, ботанічний кабінет і секція та багато инших установ.

При відділі виходять такі органи: Записки ф. м. відділу, праці ф. м. відділу, Українські геольогічні Вісти, Український Зоольогічний Журнал, Ботанічний Журнал. За браком коштів видавнича діяльність відділу дуже невелика й десята частина потреби не задоволяє.

Звіт про роботу соціально-економічного відділу робив академік М. Птуха. Перша класа відділу (економічна) досліджує суспільне життя з боку його матеріяльного змісту, юридична класа розробляє теорію та історію права. При відділі працює кілька товариств. Праці друкуються у „Записках", а також в окремих неперіодичних виданнях.

По звіті Управи Академії, академік М. Воблий виголосив академічну промову на тему „Розвиток продукційних сил України". (Б. 15. III. 1925.)

Держава і церква.

Промова посла С. Хруцького на пленумі сойму з дня 24. березня ц. р. з нагоди ратифікації конкордату.

Суперництво уніятської і православної церкви. — Жертва Ватикану — Целібат — удар в інтелігенцію. — Рим і Польща на спільну. — Інтерпретація конституції. — Офензива проти українським шляху. — Інтерпретація українського народу.

(Докінчення.)

Уніятська церква, перестаючи бути помічним знаряддям латинського костела, почала ставати окремою національною церквою, яку можна було називати українсько-католицькою замість первісної назви греко-католицької. Уніятська церква не лише зміцнила свою апостольську силу. Ніхто краще від неї не міг би нести католицької місії на Схід, головно у теперішній момент, коли український нарід на Великій Україні силкується створити свою національну, автокефальну церкву, відокремлену від московської і коли на Україні ведеться боротьба між ними. Перед українським народом, який головною метою у теперішніх умовинах уважає зєднання своїх земель, виринуло цілком природно й завдання уніфік[illegible] в царині віри. Невідомо, якби скінчилась розвязка цієї проблеми. Нині з повною об'єктивністю можна ствердити, що конкордат між Річпосполитою і Апостольською Столицею значно обнизив дані уніятської церкви у спорі з православною церквою за вплив над народом.

Конкордат відбирає грецько-католицькому обрядові його місію і передає її латинському обрядові. І в цьому треба добачати жертву складену Ватиканом, бо апостольська сила латинського костела ніколи не зможе дорівняти такій самій потенції греко-католицької церкви. Конкордат ідейно перекреслює Унію і ставиться до її церкви, мов мачуха. Передаючи пропаганду католицької віри від нині латинському костелові, конкордат згідно з цим принціпом творить на українських землях 5 римсько-католицьких дієцезій, а лише 3 греко-католицькі, дотеперішні, задержує. Таким робом одна римсько-католицька дієцезія припадає пересічно на 750 тисячів душ, а одна греко-католицька на подвійне число вірних.

Кажучи про матеріяльне забезпечення духовенства, Конкордат ні слівцем не зраджує журби св. Отця про жонате уніятське духовенство. А цього природно слід було сподіватись. (*Голос: Адже св. Отець не є жонатий!*). Таким робом конкордат підтверджує ідею целібату. Можна ставитись до целібату з двох ріжних становищ: з погляду інтересів самої церкви і вважати його корисним або ні. Та нема сумніву, що з національного погляду є він дуже шкідливий для українського народу, тому, що позбавляє його, так сказати, джерела його інтелігенції. Целібат є ударом спрямованим рукою ворога в інтелігенцію українського народу. Тому підмога, яку дає целібатові конкордат, є вельми характеристична. Ватикан іде в даним випадку на руку тим, що хотіли би обезсилити український нарід і позбавити його інтелігенції, маючи на меті польонізацію.

Таку саму мету поширювання польонізації має також поручена латинському костелові місія серед іновірців. Я вже казав, що від тої заміни Ватикан програє і без сумніву це з його боку жертва. На чию користь? На користь ідеольогії п. Ст. Грабського, — тому, що латинський костел і лише він єдиний може бути знаряддям польонізації. Що з цього, що менше іновірців наверненься до св. Отця, завдяки латинському костелові, ніж могло би їх навернутись завдяки греко-католицькому? За те ці навернені віднині стануть Поляками. П. Ст. Грабські знає добре, що на частині українських земель, серед найтемніших елементів нашого народу, панує ще хибний погляд, буцімто приналежність національна є тотожна з приналежністю до якогось віроісповідання. На жаль, ще надто багато людей гадає, що бути католиком це значить бути Поляком, — і на цьому праві польські партії збудували свої польонізаційні обрахунки. З цією метою конкордат підтверджує виключно латинський костел і мов мачуха ставиться до греко-католицької церкви, тому, що вона не сповнивши націй її творців, стала захистом української національности.

Завдяки цій своїй прикметі греко-католицька церква стала неприємною для п. Ст. Грабского. І це почування вмів він перелити в Апостольську Столицю. У цьому перемога вже не польської держави, а державної ідеольогії п. Ст. Грабского і його партії. Таким самим здобутком, виключно п. Грабского треба вважати і ту статтю конкордату, де сказано про додаткову мову до богослужень та проповідей. Уже тепер конференція епископів рішатиме цю справу — і чи можна сумніватись, що поряд з чужою мовою, крім польської, не допустять до богослужень та проповідей? Білоруська мова вже не буде, як досі, лунати під склепінням католицького костела: „Ad maiorem Poloniae gloriam". І тут знову, як в инших випадках, бачимо деяку жертву римо-католицького костела. Чимже розяснити цю жертвенність Риму висловлену в конкордаті і що в заміну за це одержить римо-католицький костел?

Рим на протязі своєї тисячелітньої історії завсіди прямував до того, щоби коли не держати у своїх руках крім духовного меча ще й світський меч, то бодай користуватись ним: мати когось, хто на службі костела дер-

СУКНІ —— БЛЮЗИ

НА СПЛАТИ

Станислава Вронського Сини

Львів, пл. Марійська ч. 10.

М. ВОЗНЯК. 18)

Шевченко й княжна Репніна.

Яскравий румянець покрив щоки Віри — Березовський засміявся сміло — й гострий ніж пройшов душу Віри та сльози, що їх вона не бажала скрити, стали в очах — Софія страждала, бачучи, що її подруга виставлена на сцену, й поспішно сказала, дивлячися з обуренням на Язикова: „Не дивно, що Віра не своя, вона так утомилася від учорашнього вечора, що сливе певно можна сказати, що її сьогодні болить голова". Віра, що її опамятала Софія, поглянула на неї з вдячністю та сказала: Так, я дуже втомилася. Чи не позволите, говорила вона далі, звертаючися до дам, покористуватися гарною погодою й погуляти в парку: у вересні не можна легковажити гарними днями. Й усі встали та пішли за Вірою. — Ви у нас обідаєте, сказала вона до Ольги, що сміючися й манірючися, відійшла від Березовського й відійшла до Віри. Так, але зараз по обіді мама хоче їхати і я маю намір за вашим дозволом доконати пірвання. — Серце віщун; Віра зрозуміла, про що йде мова, але вдаючи, вона сказала: яке? Скажіть щиро, відповіла Ольга, ви не будете на мене гніватися? Не думаю... що ви могли б забрати, чим би я так дорожила? Не що, а кого. Кого? до мене тут ніхто не належить, послідовно я не маю права дати вам дозволу на пірвання, яке ви задумали. — О як же ви хитро спекулюєтеся: ви мене зрозуміли!... а в тім ми обійдемося й без вашого дозволу, бо слово пірвання означає самовільне ділання; а так, Олексію Олексієвичу, закричала вона до Березовського, ви їдете з нами... й віримшися, вітоголонка увільнила Віру від неприємного почування мати побіч себе незносну їй особу... Вона здушила всі гіркі почування, викликані в неї розмовою з Ольгою, й знову з вимушеною веселістю говорила про дрібниці з иншими гулящими. Вертаючися додому, Віра спішила до своєї кімнати, але Ольга й тут її переслідувала та, вбігши слідом за нею, вона просила дозволу вбратися до обіду в неї, бо буцімто її сестра й мати займають місце та всі дзеркала; Віра згодилася й знову була примушена відложити розбір свого серця до відповіднійшої нагоди. Задзвонили на обід; Віра була весела, люба, балакуча з дамами, — лиш тільки вернулася до вітальні, як рідня Ольги почала прощатися, Ольга обняла Віру дуже гаряче, може тому, що при всій своїй короткозорости вона зрозуміла, що спричинила їй невдоволення, і її поцілунок виявляв певного роду вдячність і гріюніф. Березовський, що був так незносно веселий увесь день, підійшов до Віри; в його очах відбивалося розкаяття й ніжність: — він стиснув їй руку й пішов за Ольгою уже не з виглядом зарозумілого чепуруна, а з виразом примушености... Але й по їх відїзді Віра не була свобідною, Язиков іще зостався, він підійшов до неї й почав обмовляти тих, котрі щойно тільки вийшли з вітальні. Не можна було не сміятися, говорив він, із дурноти матери Ольги Петрівни, котра не бачить, що під її носом донька її терпить дуже ласкаво зальоти бідного поета, що ніколи не може бути для неї партією. Тому, що вона не варта його, сказала Віра з гіркою усмішкою. Вона його не варта? відповів Язиков: помилуйте... Вона графиня, вона багата, гарна, а він, що в нім?... Що в нім? Геній, доброта, висока душа, він увесь поезія! — І, змилуйтеся; припустім, що дійсно він має ці прикмети, вони все таки не вистарчають, щоб позволити йому й подумати шукати руки Ольги Петрівни, що належить до вищого круга. Лишім цей безкорисний спір, сказала Віра з обуренням, я з вами ніколи не згоджуся, щоби стан і гроші ставити вище від генія й душевної благородности. Та й бідкаємося ми даремне, ніколи Березовський і не думав про Ольгу Петрівну й вона також далека від ущого ніжного почування до нього; — вона кокетка, він мущина, й усі ви, ласкаві панове, й проти й прозаїки, попадаєте в сіти, заставлені на вашу гонорність. Олексій Олексієвич дуже щасливий, що має таку розумну й тверду заступницю, завважив Язиков, із двозначною усмішкою, — скажіть мені, чи ви берете труд обороняти його хиби? Я хиб не бороню, але можу їх вибачити, коли вони не походять від злого й зіпсованого серця, сказала Віра, й бліді уста її задріжали з обурення. — Я не входжу в такі моральні подробиці, від злого чи від доброго серця походять хиби, а тільки сумніваюся, щоб розумна й виховна жінка вибачувала пянство, відповів сухо та злобно Язиков. — Віра страшно страждала, одначе вона не хотіла перервати розмови, доведеної з наміром до обмови; вона уважалаб легкодушністю замовкати тоді, як ними нападами старалися захитати її добрий настрій до Березовського, й вона постановила гаряче, благородно збивати речі Язикова, мало дбаючи про те, яку виведе він із того думку про її почування до Березовського. — Хто говорить про пянство, сказала вона з удаваним спокоєм? Я — й не без наміру; я назвав цю річ, яку ваду тому що ваш улюбленець — поет він падає їй не менше від наших простих смертних. Це справжня брехня, ласкавий пане, кликнула Віра... Я Березовського знаю краще від вас, він у нас прожив довгий час і ніколи ніхто його не бачив у понижуючім положенні, про яке ви говорите.

(Продовження буде.)

...ий його. Ватикан відчув і зрозумів добре, що польська держава, в яку входять території з 50 проц. непольського населення, прямуватиме завсіди до того, щоби здати на завсіди ці землі з корінною Польщею, бо без цих земель не може існувати великодержавна Польща. Отже Рим стверджує, що його цілях спільний з Польщею і що її „державна рація" йде по лінії інтересів Ватикану. Головно відповідає інтересам Риму ідеольогія п. Грабського. Рим завсіди був практичний і волів плекадати реальні засоби впливу, ніж методи ідеалістично-духового характеру. Рим є переконаний, що польська держава всіма засобами піддержуватиме і надалі католицький костел, як це робила й досі, і одночасно переслідуватиме всі инші віроісповідання, які могли би стати його суперником. Рим має добрі очі і добре бачив, як непружно ставились до грекокатолицької церкви зате що вона стала захистом української національности.

Далі бачив Рим, як супроти його відвічного суперника: православної церкви поставилась відроджена Польща. А саме: спершу польська лівиця, будучи при владі, постаралась позбавити православну церкву матеріяльних засобів усього її майна, а далі правиця та центр при владі відобрали цій церкві сотки святинь і позбавили її свободи і внутрішнього самоврядування, роблячи її вповні залежною від світської влади. Правда, що на переконі цієї політики ворожої православній церкві могла би стати конституція, яка каже про рівноправність усіх церков і релігійних знаків. Але інтерпретувати конституцію можна як кому до вподоби. І ось ми чули вже річ у конституційній комісії, а вдруге в комісії земельних реформ цікаве розяснення тези про рівноправність костелів та церков.

Центро-праві партії, основуючись на тім, що згідно з текстом конституції католицький костел займає головне місце між рівноуправненими, вже не признають цілого принципу рівноправности — отже ані конституція, ні ніщо инше не стане на перепоні костелові, щоби він зайняв головне становище в державі. Римський костел зміцнить своє становище, основуючись на тім, що інтерес польської держави не є суперечний бодай з його власним інтересом. Що торкається місії на Сході, то як довго там панує большевизм, ця справа не є актуальною і тому на разі не передбачує послуг греко-католицької церкви. Теперішня ситуація каже опертись на Польщі і йти по лінії її інтересів. Тому Рим, практичний а не ідеалістичний у методах своєї пропаганди, охотно йде немов на жертву і готов утотожнювати свої інтереси з інтересами польської держави.

Резумуючи все те, що я сказав, стверджую, що конкордат ідентифікує інтереси Апостольської Столиці з інтересами польської держави і інтересами польської правиці. Чи має це значити, що польська держава, чи пак: польська реакція, спільно з римо-католицьким костелом буде вести офензиву проти українського народу, а метою польонізація? Для українського народу нинішний конкордат є шкідливий і ми, як єдині представники цього народу, не в силі його зрийняти.

В імени Українського Клюбу та Білоруського заявляю, що ці клюби голосуватимуть проти конкордату.

Пам'ятайте! Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Осліплена Теміда.

По процесі „бессарабівців".

Мала салля львівського карного суду була в суботу (28. березня) видовищем нецікавої, але за те вельми трагічної події. Того дня після тритижневої німої розправи винесено важкий присуд над 10 обвинуваченими за „шпіонажу в користь Німеччини і Совітів". Була це одна з найнудніших і найменше змістових по суті розправ, хоч так важко завагітіла життю десяти молодих і скорованих людей. Не збуджувала вона цікавости ані в громадянстві, ані навіть в колах „компетентних чинників", хоч обвинувачених суджено за дуже важкі злочини.

Громадянство не проявляло цікавости до розправи Коваленка і тов. ще тому, немов би воно не інтересувалося долею підсудних, а тому, що вже заздалегідь була відомий вислід процесу.

Процес Коваленка і тов. є епільогом трагічної події, яка загнала в сиру могилу благородну й ідейну громадську діячку бл. п. Ольгу Бассарабову. Вже не одно рішало про долю підсудних. З тим моментом, коли загніжджений від 6-ти літ справедливости попали в руки „бассарабівці", нещасна Теміда, що ще й досі врезигновано окутує свої очі помарганою опаскою, могла її зірвати, щоби не викликувати вражіння, немов то тут йде про справжню справедливість, бо на ділі є це тільки болюча гра у піжмурки.

Із хвилею, коли б. міністр правосуддя Виговскі на спілку з львівською політичною поліцією задекретував, що бл. п. Бассарабова займалася „шпіонажею" та що вона сама добровільно позбавила себе життя в поліційних арештах, було вже відомо, по якій лінії розвинуться події, яка доля зустріне тих людей, яких приплутано до „шпіонської афери".

На лаві обвинувачених найшлися здебільшого відомі вже з попередніх процесів громадяне. А всі вони, майже без винятку мали вже й передше до діла з неперебірчивою в підозріннях і засобах поліцією.

Щож закидувано цим людям? Ділання на шкоду польської держави, себто головну зраду, чого воки мали допуститися в той спосіб, що ніби-то збирали відомости про силу й розташування польського війська та зібрані дані передавали до Берліна для використання німецького й радянського генерального штабу. Коли на момент допустити можливість, що воно справді так було, та коли розглянути особистий склад обвинувачених, то зразу кидається у вічі, що тут маємо до діла не зі „шпіонами", але з політичними діячами. Одначе інспіраторам і керманичам, які свої здогади й обвинувачення сперли на сумнівної вартости даних йшло про те, щоби в першу чергу їм як громадянам відобрати нимб ідейности, щоби їх зіпхнути на рівень „платних шпіонів", а опісля, щоби під покришкою незвичайної важности й специфічности самої справи виключити громадянських суддів, лаву присяжних і кинути їх на жир злободенних флюктуацій, підкреслити точку „державної конечности".

Обвинувачені стали перед судом на тайній розправі. Представник державної прокуратури, а опісля й трибунал унеможливили обвинуваченим особисту оборону, відкинувши домагання відчитання акту обвинувачення в українській мові. А це було продовженням тільки тих попередніх актів, які вже до розправи заістнували в справі „бассарабівців". Замість явної розправи відбувалася тайна з нима поза плечима обвинувачених, їх відсутности. Читано тільки поліційні протоколи, що вже мають свою маркантну марку, слухано великих знавців письма і представників ген. штабу та на тій основі без вислуховання голосу обвинувачених, вимірено їм жорстоку кару від 15 місяців до 4 років. Найважче покарано інж. Андрія Мельника, хоч йому нічого не доказано. Всі підозріння і заміти щодо нього спиралися на початкових зізнаннях Коваленка, який відкликав свої вступні зізнання, на погляді знавців письма і на погляді підхожім хіба тільки для дискусії, і на загальних теоретичних міркуваннях представника ген. штабу. А всі ці гіпотези були вповні виставчаючими, щоби підсудного інж. Мельника, переслідуваного чахоткою, засадити на 4 роки до тюрми. А ажеж, що так, бо інж. Мельник боровся за визволення своєї Батьківщини, бо він був полковником і начальником штабу УНР.

Пос. Зоммерштайн зазначував недавно в буджетовій комісії польського сойму, що в Польщі з легким серцем приноровлюється превенційний арешт, що досі на 1472 політичних вязнів засуджено ледви четвертину, що отже той арешт в принципі і у величезній більшости був несправедливий, самовільний і зайвий. Засуд, що стрінув „бесарабівців" доказує, що відтепер буде инакше.

„В останніх часах, — як твердить лідер „Пястівців" Вітос — помітний в судах розвал всякої справедливости. Повалено віру в обективність судів. Виглядає так, що суди існують для політичних партій, а не для громадян.

Суди існують в першу чергу не для, тільки проти „національних меншостей". А тому й не дивує нікого присуд в процесі „бассарабівців", бо тут горою принціп: „Pereat mundus, fiat iustitia".

З очей Теміди зсерто заслону, або засунено її ще глибше на очі, або її й зовсім обезвічещо — все одно, але як чи так трію фує тверда справедливість, політика „mospych ludzi".

Карієра одного авантюриста.

(До історії моркотунівщини).

II.*)

В серпні 1918 р. зовсім несподівано для Скоропадського з'явився в Київі Моркотун. Не можна сказати, щоби поява Моркотуна була особливо приємна для нового гетьмана, бо це йому нагадувало і короткий час його „французької орієнтації" і ложу, де головою був той самий Моркотун. Але Моркотуна представився Скоропадському не як колишній шеф ложі, а як „дипломат французької дипломатії". Були це часи, коли на овиді вже видніла поразка Центральних Держав і Скоропадський слушно турбувався відношенням до нього з боку Антанти. Характер цього відношення був недвозначний і зводився до погляду як на „німецького жандарма в Україні". Зрозуміло, як приємно було Скоропадському побачити „таємного висланця Антанти", а що приємне — в те вірив. Повірив і Скоропадський, що Моркотун дійсно надісланий „навязати контакт" з гетьманом. Та і як можна було перевірити обставини, при яких прибув Моркотун, коли гетьманська дипломатія не мала жадних зв'язків з країнами Антанти, де цілковито бойкотували Скоропадського?

Моркотун стає особистим секретарем Скоропадського. Ця посада з одного боку розомила Моркотуна перед німецькою контророзвідкою у Київі, а з другого зв'язала йому найтіснішими взаємини зі Скоропадським. Для широких українських громадсько-політичних кол поява Моркотуна пройшла цілком незамітною, так, що вони і не знали добре про його існування, не будучи втаємниченими в справи масонської ложі. Шантажуючи своєю „місією" Моркотун зумів відновити діяльність ложі і причинився до звільнення саме тоді заарештованого Петлюри.

В листопаді 1918 р. не без участи Моркотуна Скоропадський оголосив свій знаменитий акт про федерацію**). Бодай

*) Див. „Діло" чч. 61 і 62.

**) Питання про обставини, при яких Скоропадський оголосив акт федерації, досить складне і з'ясування його в инчому місці. Не входячи тут в оцінку особистих симпатій Скоропадського, можна лише стверднти, що абсолютно здезорієнтований у тодішній міжнародній ситуації, Скоропадський почував „ясній наразі" що „Антанта вимагає федерації". В дійсности ні антантські посли в Яссах, обсаджені російськими чорносотенцями, ні французькі військові кола в Сальоніках (джерела інформацій посла України в Берлині О. Шульгина, — див. „Хліборобська Україна" 1920 р. І.) не були ніколи в курсі в тому, чого хоче Антанта, якої вона вимагає, в той час і самий Винниченко, яку прийняти йому відповідальність. Шляхом до Української імперії. Незабаром до світа впоминались в нас розпорядження „Голосу України" про те, що з погляду „чистої і нечистої" матеріальної сентенції акту 29. „Ніж тепер" по злуці з Москвою і часть тепер" необхідний, як про це писав „Вперед" і пізніші обвинувачення до „Сучасна". А ...питання сподівано".

Моркотун оповідав, що це він зредагував грамоту про федерацію і що в нього переховується чорновик грамоти. Ясна річ що перевірити не важко й тільки сам Скоропадський міг би вияснити цю справу.

Здавалося, що таке тісне співробітництво з гетьманом мусіпов дорого обійтись Моркотунові, коли до Київа ввійшла Директорія, але врятувала його знов таки ложа. В той час, як політичний відділ Осадного корпусу розшукував Моркотуна, він спокійно переховувався в помешканні одного старшини, близького до Петлюри, під паспортом турецького громадянина, який свідомо видав йому тодішній посол у Київі Мухтар-бей. Мало того, Потайки від уряду й решти членів Директорії Петлюра висилає Моркотуна „з надзвичайними і найширшими уповноваженнями" до Парижа „задля пропаганди в масонських колах".

Петлюра був твердо переконаний про велику ролю Моркотуна у паризькому масонстві, а тимчасом Моркотун ніколи не був у Парижі і його імя було там абсолютно невідоме.

Делегація У. Н. Р. в Парижі, не будучи в курсі всіх тих містерій і нічого не знаючи про Моркотуна (тим більше, що Моркотун не відкрив їй характеру своїх уповноважень), поставилися до нього з великою резервою; всі моркотунівські заходи дістати посаду в делегації пок. голова Делегації Сидоренко вперто відкидав. Успішніше пішли спочатку справи Моркотуна в масонських організаціях, де нічого не знали про Україну і де він міг дати повну волю своїй — делікатно висловлюючись, фантазії. Отже виходило з того сяк, що Україна покинта могутньою масонською організацією, якої основником і головою є, річ ясна, Моркотун. Нараз це все обвалилося. В ложі і в „молодій Україні" був один член, М. Шумицький, який зумів по виїзді Моркотуна переконати Петлюру, що Моркотун нічого не зробить у Парижі, а треба післати його. І ось Петлюра слідом за Моркотуном висилає Шумицького зі ще більшими „надзвичайними уповноваженнями, ніби то для контролі Моркотуна. Не вспіли в паризьких масонських колах визнатися у характері першого „посланця українського масонства", як заявився другий з новими даними і оголосив першого (Моркотуна) не більше не менше як містифікатором і самозванцем. Моркотун в свою чергу доводив, що Шумицький по приході Німців до Київа працював в німецькій контророзвідці й антанті, був „виключений мною з ложі". Стався нечуваний скандал і то не тільки для двох „уповноважених" а для всієї української справи. Ось так ганебно почався перший французький контакт відродженої України з французьким масонством.

Шумицький виїхав в Камінець, дістався Петлюрі „зрадницьку ролю Моркотуна" і вже в жовтні місяці 1919 р. повернувся до Парижа зі спеціяльним наказом Петлюри про оголошення Моркотуна поза законом і про заборону всім місіям У. Н. Р. мати з Моркотуном якісь зносини. І ось саме тоді — не треба забувати цього — починається діяльність Моркотуна на широку мірку. Не був цього „оголошення поза законом", іме Моркотуна так і щезло би, як і инших добродіїв, що пімзавзялися до української революції. Ображений Моркотун кидається в обійми Росіян, які вважають його „жертвою самостійників". Старий Бурцев, який ціле життя провів на вишукуванні провокаторів російських революційних партій, відчув глибоку симпатію до Моркотуна і помістив в своїм часописі „Дѣло самое сомнительное" його „отвертого листа" до Петлюри, в якому вперше оголошені були відомости про масонську ложу, що стояла на ґрунті федерації, про те, чому Петлюра „зрадив". Чи треба додати, який це був удар для тодішнього представництва У. Н. Р. в Парижі?

Ілько Борщак

Чи Ви вже ... „Рідна Школа" ... негайно! ... уділів ... шів. За ... жати ... Пишіть ... Дире...

Emanation Чижа.

Слідами Столипіна.

Інтерпеляція посла Сергія Хрещьчого і тов. до панів міністрів внутрішніх справ і справедливости в справі конфіскати „Діла", українського щоденника у Львові.

Українська преса на цілій території Р-чпо-посполитої підлягає систематичному переслідуванню. Існують часописи, для котрих буквально немає дня без конфіскати. До таких часописів належить львівське „Діло", найстаршій український щоденник, який виходить вже 43. рік, і який підлягає безперервним шикнам цензуральних властей. Ще маємо живий доказ, як далеко посувається львівська прокуратура в легкодушенні причіпку свободи преси. Львівська прокуратура в цілости конфіскувала статтю п. н. „Слідами Столипіна", в якій то статті стверджено на підставі низки фактів безправне вартування польських адміністраційних і шкільних властей, зверене проти українського громадянства, яке змагає лише до виконування обов'язку, наложеного на нього відомим кресовим шкільним законом. Ця стаття звучить:

„Слідами Столипіна".*)

Живемо в демократичній польській республіці. Переживаємо часи польської республіканської конституції. Пережили ми вже народини воєвідської автономії, пережили поронення законів про мову і вийшли в стадію переживання шкільного законодавства.

Та є республики і... республики! В польській республіці ухвалюють багато законів, але ті закони так сильно прикріплені до паперових скрижалів, що не можуть ніяк війти в само життя. Вони спочивають, заживають постійного мира, а життя пливе поза ними і не звертає на них ніякої уваги.

Те, що діється тепер на українських землях зі шкільним плебісцитом можна прирівняти хіба зі столипінськими часами в царській Росії. Там теж ухвалювалися лавою всякі законопроєкти. Але там одно було краще. Коли Столипін не хотів піддати якоїсь справи під обради думи (особливо другої), то розпускав її на кілька днів і в той час публікував закони без неї за „височайшим" підписом і в „височайшого повеленія". Звичайно і таких законів у практиці ніколи не виконував. Суди перемінив він в знаряддя міністерства внутрішніх справ, яке знов було одною великою централею політичної поліції. Часи Столипіна саме і тим замітні, що ніякого чиновника на всій території російської імперії не обвязували закони а таємні циркуляри, про ніяку законність тих часів говорити не приходиться, бо розпаношилася в них провокація, надужиття та каригідна злочинність самої влади.

Через те початок упадку російської імперії датується з часів Столипіна. Мабуть до нині благословляють його в душі всі російські революціонери а з окрема большевики за те, що створив своїм кількаліттям правління таку прекрасну базу для революції.

В Польщі всі закони ухвалює [illegible] сом, але до законів видають мі-

*) Ця стаття — на превеликий жаль — [illegible] дення світло аже тоді, коли ми звертаючися до [illegible] дякі речинець зрушення шкільних [illegible] погодою й погудити у Сх. Галичині. Бо не вважаючи на легковажити [illegible] магання цілого українського [illegible], передане тут, на місці, та вийшли за Вісло, м—стна внутрішніх справ п. [illegible] кова до Ольги, що у Варшаві пошлють посланця, [illegible] війшла від Березовської пастирської й він, осягти [illegible] Гог. для варта по обіді [illegible] речення таки не продовжить на нашим щастям і що наш скептицизм [illegible] Серця вищу; Вона прослухала ми в цуче перестає вдалечі, коли сказала: ніяк обтяжати деякі [illegible] Чамберлен Ольга, ви не будете м. рослів, що тер[illegible] бо лунало [illegible] ще на 30 днів, [illegible] ніхто не вчувають, послідовно [illegible] зять своєю є [illegible] дати вам спокою на цілу [illegible] ю довільним [illegible] ком. — О це ми не питро скотно, якою [illegible] Наведені [illegible] ці, а чи ви не обідав. [illegible] ркві про [illegible] бо сама [illegible] ркві [illegible] Сх. Гали[illegible] ячні; а так. О[illegible] Ольга при[illegible] діється [illegible] Р а д.

ністри ще т. зв. виконавчі розпорядки а попри те ще й окремі інструкції для органів влади. Та на тому не кінець. Бо то всіх законів, розпорядків та обіжників поникодить ще власне „widzimis'ę" кожного провінціонального старости чи інспектора чи навіть дрібного урядничини. Вони, ці инші, нераз перекреслюють не тільки всі закони, виконавчі розпорядки, але й конституцію. Їхня воля перемінюється густо часто у велику самоволю. І це діється в польській республіці мабуть тому, що свободу совісти, вчинків та слова слід віднести саме до всіх польських урядників, тільки не до громадян.

Перейдімо до фактів! Факти, звязані з реалізацією шкільного закону є такі яскраві, такі обурюючі, дають так багато матеріалу для посіву розгорчення серед українських широких мас, вони такі визивающі, що подібних їм важко знайти в історії навіть найбільше чорносотенних царських режимів.

Громадські уряди, ідентичні з наказними сільськими комісарами, відмовляються від легалізування підписів на деклараціях, ігнорують закон і виконавчий розпорядок до нього. На питання, чому це роблять? — слідує відповідь: „бо такий наказ видало староство". — Державна поліція конфіскує декларації, пояснюючу закон брошуру, переводить ревізії, арештує людей (Тисьменица), та робить доходження в тому напрямі, хто їх бунтує до таких протидержавних вчинків як підготовка [illegible]. Метою тих доходжень стероризувати населення. Шкільні інспектори вимагають окремої декларації від кожного селянина (Перемишль), або відкидають декларації за назву український, або вимагають підписів легалізованих у нотаря. Є й такі, що уладжуються ще краще. Вони їдуть у повіт а їхні урядники заявляють сторонам, що справа деклараций є приватною справою інспектора. Наші селяне відхопять домів з непринятими деклараціями. Ще инші інспектори вимагають стемплів на деклараціях (Рудки).

Польські організації народові зі свого боку роблять все можливе, щоби не дати змоги українському батькові добиватися для своєї дитини рідної школи. Під їх впливом вмішуються до справи такі установи як повітові ради, що вимагають від війтів ломання шкільного закону та виконавчого розпорядку до нього (Чортків). Під впливом тихже організацій народових деякі польські вчителі та вчительки дають Українцям вже готові декларації за польською школою, або підписують на них навіть малолітних. Під тим самим впливом деякі нотарі Поляки теж не хочуть легалізувати підписів.

Що не таке діється? На що ухвалюють закони в польській республіці? Того стану не можна пояснити безсиллям влади, бо в неї все є сила для „приборкування" національних більшостей „на кресах", хіба що те безсилля виявилося би виключно тільки у відношенні до польських урядників та польських організацій народових. Коли так, коли ці чинники сильнійші за польську центральну владу і за сойм і за закон, тоді та влада повинується їм. А через те не диво, що на Волині, наприклад, попри закон та виконавчий розпорядок є ще й окремі інструкції про те, як паралізувати плебісцитову роботу.

Всі дотеперішні заходи української парляментарної репрезентації на соймовій арені та перед урядом в справі надужить не увінчалися ніякими конкретними наслідками... Самоволя провінціональних кациків далі тріумфує.

Порушувані в пресі надужиття прокуратора конфіскує. Конфіскаті підпадають навіть заголовки дописів про ці надужиття. Таким чином замикається уста покривдженому навіть на сторінках преси.

Республиканська столипінщина запанувала на всіх фронтах. Щоби її здемаскувати та відкрити правдиве обличчя польської облуди перед цілим культурним світом, на те покликана перш за все наша парляментарна репрезентація. Вона зобовязана зробити все можливе для того, щоби бодай в маленькій мірі припинити ті нечувані протизаконні зловживання, бо вона спонж українського народу єдина, що розпоряджає бодай у соймових мурах свободою слова та рухів.

В. М.

Конфіската цієї статті свідчить лише про намір повного зруйнування української преси, яка стоїть на сторожі прав українського народу. Діяльність тих органів львівської цензури заперечує ст. 105 конституції.

Супроти цього підписані питають пп. міністрів:

1) чи пп. міністрам відомий наведений факт конфіскати?

2) чи пп. міністри готові навчити підвладних собі функціонарів, що таке надужиття урядової влади і не причиняється до зачинення злочинности?

3) чи пп. міністри зробять перевести в цій квестії слідство, покарати винуватців і устроїти безоглядне переслідування української преси?

Варшава 24. [illegible] ня 1925. (Підписи.)

Преса.

„Роздвоєний «Становище"? — Претенсії тов. польської демократії. — „На порозі третього року". — Польська шляхта в слінії вулиці. — Ю. Тютюнник, „добра буржуазія" і „продажна інтеліґенція".

Варшавський кореспондент і співробітник спершу роздвоєного або й зразів розтроєного Івельоґічно й світоглядово „Курєра Львовского" Адам Уземблo з двомісячним припізненням зупиняється в ч. 69 над нашим відношенням до Радянської України. А зупиняючись над нашим відношенням по Рад. Україні, називає його п. Уземблo „роздвоєним". Він хвалиться, що є „постійним і сумлінним" читачем нашого органу, але увагу на нашу о с т а н н ю статтю (хоч передтим писалося у нас кількакратно на ту саму тему) звернув він аж тоді, коли цю справу порушила варшавська еміґрантська „За Свободу", що вказує на те, що „постійне й сумлінне" слідкування за нашою пресою відбувається тільки через фільтр варшавської російської газети.

Наша о с т а н н я стаття про відношення до Рад. України дала привід п. Уземблові заквестіонувати національні тенденції Вел. України і вкінці дійти до просто гумористичних висновків. Отже п. Уземблo тільки виявляє „maximam in rebus ucrainicis ignorantiam", коли твердить, що національні тенденції України

„були дуже слабі і дуже нескоординовані. Незалежність України на свій лад сполучала Німеччина. Українську армію творено під протекторатом Польщі. Український рух на самій Україні — то утле стебло, яке годувала політична доктрина сусідів, а скоро та доктрина перестала його підсилювати, то воно гинуло на довго. Війна й усе та нечувана катастрофа, що перейшла через українські землі, знищила їх й ослабила культурно. Ослаблення культурної праці помічується і в Чехівській землі. На разі понесених втрат не зрекомпензував український університет. (розуміється в Київі! — Ред.), ані київська академія. Без порівнання більше зроблено у Львові, в Кракові (?!), а навіть в Празі, себ-то поза простором Совдепії".

В дальших замітках п. Уземблo закохує нас до ослаблення державної сушільности „білих чи чеховних царів" і кінчить ось такими просто гумористичними висновками:

„Але до того (ослаблення. — Ред.) не лише пресу (p r a s ę, а мабуть м a c бути p r a c ę) слід оперти на істнуванні польської держави, але й цілє шляхоє життя. Тому треба перестати відмахуватися від співпрацювання з польською демократією, тому треба йти зі своїм природним союзником, союзником виключенського народнього духу, але не націоналізму. Ми не можемо бути союзниками ніякого націоналізму".

„Маєш Гандзю книш" або ось нам „віз і перевіз" — можемо сказати, перечитавши глибоко продумані рядки п. Уземблa.

Що управнює п. Уземблa до та-

кого різкого ставлення спор[illegible] ли ми ніколи не проявили [illegible] меншої охоти шукати сою[illegible] тав. польській демократії? А [illegible] щого хто є та славетна де[illegible] тія? ППС. з Дімандами, Гал[illegible] рами і Лібермановими, чи розбиті [illegible] поборники „Визволення" з [illegible] пижського трактату Домбськ[illegible] йому подібними, чи вкінці [illegible] Пілсудського, що публично хвалить[illegible] ся здавленням українського визволь[illegible] ного руху в Галичині, що разом з [illegible] більшевиками боровся проти укр[illegible] їнської армії на Волині? А опісл[illegible] яке значіння тієї демократії в [illegible] мій польській державі? Чи вона [illegible] ліє на мотузку польської реакції, [illegible] ліє на мотузку польської реакції, чи хоч одним жестом вона задокументувала своє окремішне відношення до української справи?

Не спинюємось над инши[illegible] налюками п. Уземблa про с[illegible] українського руху або про п[illegible] торат над українською [illegible] яка — оборонивши Польщу — в цілости зі своїм головним керманичем була примушена покинути польські гостинні пороги.

На культурному полі зроблено на Рад. Україні дуже багато, в порівнанні зі Львовом, де не видає українська преса, але й українська культура перебуває майже в нелеґальному становищі. Що для української культури зроблено в Кракові, це вже лишиться тайною п. Уземблa і польської демократії. Польський визволенський рух — скільки безсильности, безамістности і капарства та безідейність коється в тих спробах? Цікаво знати, чи Поляки, будучи під Пр[illegible] сією, шукали звязків з німецькою демократією і на них будували свою культурну й політичну експансію? Ось на що повинен дати відповідь п. Уземблo.

З приводу двоїчного [illegible] Амбасадорія містить [illegible] ко Тютюнник у харківськім „Н[illegible] носить напушистку статтю під на[illegible] писом „На порозі третього року". Цю статтю майже в цілости подала вже львівська „Газета Порана". Коли вона вважала вказаним познайомити а цією статтею своїх читачів, то не від річи буде пошир[illegible] і хоч у головних вийнятках також до відома наших читачів.

Ю. Тютюнник зазначує, що Сх. Галичина стала предметом торгу тому, що

„там бють джерела нафти, шумлять [illegible] дуть пралісн (!) та ще тому, що п[illegible] тазі соток верстов по українській [illegible] ґовфічній території простягнеться [illegible] (через які лежать шляхи в Західну Е[illegible] пу). Треба лише хоч на хвилину [illegible] вити, як би виглядала тая „Мала Анта[illegible] та", польсько-румунський союз і [illegible] бет того натрічка будівля, на яку [illegible] ється спертися французький імперіялізм, комів корчони УСРР, простягнеться [illegible] ім належить бути, там — де є отой [illegible] ший кордон України".

Після такого гіпотетичного [illegible] пу Ю. Тютюнник підозріває [illegible] Англія заявилася за признанням Сх. Галичини Польщі тільки на те, [illegible] би ослабити польську держа[illegible]

„Минуло два роки, і вині навіть [illegible] ясно, чого варта постанова перем[illegible] коли та постанова є лише засобом [illegible] політики та й годі. Ніхто коли пов[illegible] про „кресы", перед очима польського [illegible] хтича стає пригнана його класовою та [illegible] жанкої катастрофи, той шляхтич [illegible] над „рефовчами" для Українців та Бі[illegible] русинів. Лише два роки досвіду, [illegible] такий поступ шляхти визнає, що Ук[illegible] ці та Білорусі таки існують і зовсім [illegible] збіраються перевернут. сяв „cichi lud[illegible] хотять бути гноєм для панської „ку[illegible] ри". Пробудиться палкий, жорстока [illegible] оглядна боротьба селянсько-робітни[illegible] „кресів" проти шляхетської Польщі. Та [illegible] ротьба руйнує великодержавні плани [illegible] сучасних Ягайлонів і помагає від них позбу[illegible] якого напруження сил.

Мабуть і, напевно, не випадково, [illegible] нині, коли внутрішнє напруження у Р[illegible] щі досягає найвищого ступня, ра[illegible] на, здавалося, зовсім ясному небі [illegible] ського імперіялізму з'являються хмари [illegible] вигляді озброєного до зубів сер[illegible] що відроджує права „великій Польщі" [illegible] шати на мурах міста маленькі по[illegible] скиньки з білим орлом... А потім, [illegible] ясного неба грім,—ніхто в Европі не [illegible] гвантувати кордонів польської держ[illegible] Жах опановує шляхту. Що вона [illegible] вдіяти, коли сама стихія проти напасників [illegible] жавія Польщі?"

Перед польською шляхтою [illegible]

то перед Польщею) відкриваються ...ожеві перспективи. З цього кло... ...нового становища рятують за...йокоєну шляхту нові союзники. А хто ж це ті нові союзники? Ніхто инший, тільки „жовто-блакитна шляхта", „прібна буржуазія", „прощажна інтелігенція", яка

...вячеслав Фельяк творить спілку з Туреттом. Проти кого?... Розміється, не проти Данціга, Німеччини, чи „кохасного Альбіону", а лише проти „кевсів", проти робітників та селян Західної України. Бувші чоловіки австрійської аристократії, потім вірні Антанти, нині беруться рятувати „шляхотську Польщу".

Ось так, розвіявши душу і фронтовим наступом на „дрібну бтржуазію" і „прощажну інтелігенцію" замазавши свою недавну підлу службу польській шляхті, Ю. Тувник у звязку з рішенням Ради басадорів зовсім правильно робить філософічний висновок, що

„нічого нема остаточного на світі і нема нічого постійного, окрім вічного руху".

М. Ч.

Гоміндан і його творець.

(З нагоди смерти Сун-Ят Сен .)

Свого часу подали ми коротеньку згадку про смерть першого китайського президента, голосного революціонера Сун-Ят-Сена. Наша згадка обмежувалася виключно до біографічних даних.

З огляду на велику політичну ролю, яку довелося відіграти покійному д-рові Сун-Ят-Сенові, вважаємо за вказане посвятити ще кілька слів його політичній діяльности, тим більше, що ця його політична роля не обмежується тільки до Китаю.

Сун-Ят-Сен був активним політичним діячем на протязі останніх 40 літ. Він створив величезну революційну китайську партію „гоміндан". Партія мала виразний національно-революційний характер. „Гоміндан" переводив кількакратно революційні спроби захоплення влади. Однаке вони не вдавалися. Щойно в 1919 р. партія „гоміндану" віднесла повну побіду, ввела республиканський устрій та вибрала першим президентом Сун-Ят-Сена. Фактично виконував перший китайський президент свою владу тільки в північних провінціях. На півночі мали владу реакційні генерали. Між обома тими частинами Китаю йшла через те затяжна збройна боротьба, що останніми часами дуже загострилася та не закінчена по нинішний день.

„Гоміндан" під проводом Сун-Ят-Сена останніми часами значно поправив та ввійшов у тісний контакт з урядом СРСР. На чолі „гоміндану" стоїть Виконавчий Комітет. Внутрішня партійна організація перенята взірцем від комуністичної партії. Комінтерн і СРСР. сильно піддержували Сун-Ят-Сена, бо його політичні кличі покривалися цілковито з кличами СРСР. у закордонній політиці. Головною метою „гоміндану" було і є цілковите звільнення Китаю з під усяких чужих впливів, під якими треба розуміти перш за все англійські, американські, японські, а далі то й француські.

Комінтерн видав з нагоди смерти Сун-Ят-Сена окрему жалібну відозву до пролетаріяту всього світу. Уряд СРСР. взяв через свого представника близьку участь в похороні, вислав заяви співчуття „Гомінданові", жінці та родині покійного. Цеж з урядом Сун-Ят-Сена заключив СРСР такий вигідний для себе союз. Не диво про те, що вся радянська преса на протязі кількох днів після смерти присвячувала Сун-Ят-Сенові цілі стовпчики.

Зі свого боку Сун-Ят-Сен лишив для „гоміндану" заповіт, в якому наказує своїм політичним спадкоємцям затіснити союз зі СРСР. І до Виконкому СРСР. він теж лишив передсмертне письмо, в якому між иншим пише таке: „Я хочу висловити надію, що незабаром прийде день, коли СРСР. привітає в могутнім та вільнім Китаю друга, що в величній боротьбі за визволення поневолених народів світу підуть до перемоги рука в руку".

По смерти Сун-Ят-Сена зросла ініціятива його ворогів. Всі праві елементи усунені в останніх часах із рядів „гоміндану" почали по смерти організувати новий правий „гоміндан", щоби паралізувати вплив Сун-Ят-Сенових політичних спадкоємців.

Крім „гоміндану" є в Китаю ще й китайська компартія (Гун-Чэн-Дон), що підлягає безпосередньо московському Комінтернові. Та її вплив малий і незначний. Гоміндан Сун-Ят-Сена саме тим здобув собі великі симпатії китайського населення, що він понад соціяльне визволення має ставив перш за все національне визволення Китайців від чужих впливів тл намагався перетворити Китай з напів кольоніяльної провінції чужинців у вільну чисто національну державу. Большевики піддержували його в тому з мотивів їхньої закордонної політики. Сун-Ят-Сен при теперішніх політичних обставинах бачив свого найдоднього союзника тільки в СРСР. Через то і не важко було Караханові навязати якнайтіснійші союзницькі звязки із Сун-Ят-Сеном та його партією.

День 12. березня, як день смерти великого Китайця та найбільшого китайського національного революціонера має через те величезне значіння не тільки для Китаю та СРСР., але й для всіх великодержав. Ці останні надіються, що смерть такої величезної індивідуальности причиниться до ослаблення впливів і значіння „гоміндану", а через те ослабить небезпеку для них, яка їм загрожувала від його політики. Уряд СРСР. зі свого боку старається всіми силами не допустити до зменшення значіння „гоміндану". В усякому випадку факт смерть Сун-Ят Сена може спричинити перелом не тільки в Китаю але й цілій проблемі далекосхідної політики.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після вбивства Багіньского.

Вечоркевіч помер 30. III. вечером. Мін. вн. сп. вислало до Стовпців слідчу комісію. Прем. Грабські заявив пос. Барліцкому (ППС.), що **зарядив слідство й винуватих строго покарається.** Вечоркевіча і Багіньского похоронять у Стовпцях. Мін. загр. справ поручило польському **послові в Москві повідомити негайно рад.** уряд про вбивство і що годі покищо перевести заповіджену виміну. Директор деп. польського мін. загр. справ прийняв у звязи з убивством радника рад. посольства Бесядецького. Мурашка віддали до диспозиції слід. судді при окр. суді в Новгородку. Відповідатиме перед наглим судом, але зі звич. поступуванням.

Після нападу на гол. почту.

Почтовики ограбленого львівського почт. воза Мацельонга Баліцкі й Гедиця візнавали суперечно, тому їх арештовано. Догадуються, що М. і Б. самі викинули мішки з грішми, бо були в змові зі злодіями.

Вибори нім. президента.

Вислід виборів нім. президента: віддали 26,812,537 гол. (на близько 32 міл. управн. до голосування). З цього на Бравна 7,785.678. Гельда 1,227.000, Гельпаха 1 565.136. Яреса 10,387.523, Людендорфа 284 471, д-ра Маркса 3 873 676, Тальмана 1,869.553. Так ніодин із кандидатів не одержав половини потрібних важних голосів. Тому відбудуться другі вибори 26, IV. „Д. Альг. Штг." пише, що то буде завзятий виб. бій між Яресом (нац.) і його контркандидатом, з републ. бльоку.

Ще Троцький.

Руські часописи і дальше пишуть, що нарком Сталін одержав із Сухум на Кавказі телеґраму, що Троцький пропаз без сліду. Уряд вислав граничним властям приказ, щоби вдаремнили Тому втечу поза кордони СРСР. Навіть командантам чорноморської фльоти приказали задержувати всі кораблі для пошуканки за Т. З моск. преси лише „Рабочая Газ." повідомила, що Т. зник. За те сконфіскували весь її наклад. Паризька преса повідомляє, що Т-го на Кавказі вбили політ. противники. Секретаря Т-го арештували як переходив турецький кордон.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (71) число „Ліги" сконфісковано за середній устуи зі статтей про напад на головну почту у Львові, де вказано на головне джерело зухвальства міських злочинних елементів та тих кресах.

— **Усіх вш. наших дописувачів** просимо настійливо писати свої дописи виразно й на 1-й стор. картки. Дописи і надіслані статті, писані олівцем, ідуть без прочитання до кош. Просимо взяти на увагу технічні умовини газетної праці, які є рішаючими. І тому не мати до редакції жалю за незакористання надісланого матеріялу, що не відповідає тим умовинам.

— **Голодному селу.** „Комітет Праці" Краєвого К-ту допомоги голодному селу взиває усіх урядовців і вчащі українських громадян з постійним щомісячним заробітком, зложити негайно зі своєї платні за міс. квітень одноденний заробіток на ціли комітету. Гроші вносити на книжечку 14.000, Центральний Кооперативний Банк у Львові, Ринок 10.

— **Опіка над ремісничою молодю.** В неділю 29. березня відбулася довірочна нарада в справі опіки над українською ремісничою молодю у Львові. Нарада зібрала багато цікавих, переважно українських мішан, яким лежить на серці добро тої молоді і майбутній національний характер наших міст. Між присутніми були і представники наших культурних, культурно-освітніх, гуманітарних, стачкових і економічних установ. Прекрасно виготовлений, багатий фактичним матеріялом реферат неміцного автора відчитав голова народньої організації м. Львова п. І. Ліщинський. У Львові більше тисячі української ремісничої молоді чекає на опіку з боку Українців. Дотепер займалися тільки частично такою опікою тов. „Зоря", „Сокіл-Батько" і Сокіл III., на городецькому передмістю. Всі ці установи не вспіли задовольнити більше ніж половину тої молоді. Решта її цукає заспокоєння своїх товариських і станових звязків самопас і через те попадає густо часто під вплини й начіть дає себе опановувати всяким польським товариствам, що не жалують ні енергії ні зусиль, щоби поробити з них вичвалів та ворогів українського народу. По рефераті виявилася широка дискусія, в якій вказували на неохоту займатися тою справою з боку нашої інтелігенції та духовенства. „Зоря", наприклад, просила одинаріят, щоби відпускав питомців для культурної та релігійної праці між тою молоддю, але прохання не було задоволене. Нарада рішила вибрати комітет для опіки над ремісничою молодю, який як секція „Зорі" займеться організацією окремого статутового товариства.

— **„Світ" і „Світло" — нові українські часописи у Львові.** Українська преса збільшилась на два органи: одну політичну тижневу газету й двотижневий ілюстрований журнал. „Світло", популярний політичний тижневик невеличкого формату й ведучини „Свободи", перше число розіслало й розіслало реклямову афішу а в продажу віддано щойно 2-е число, а проте ні тут ні там не виступило з програмовою декларацією, а його дівий напрямок видний лише з другорядних замісток і статтей. Характеристичною рисою „Світла" є його завзятий тон полеміки радикалів. На загал газета бліда й не нагадує великі сліди редакційних кождень. Підписує газету, як видавець, Михайло Яцків, син Степана. — За те дуже гарно представляється 1-е число ілюстрованого трохтижневика „Світ", характеру загально-громадського й родинного журналу. Поряд різнородного матеріялу на теми суспільного й культурного життя, статтей, літ. нарис, перекладів і т. д., розміщено кількадесять фотографій і рисунків, а надзвичайно вдалене технічне виладнання журналу й просить симпатичне вражіння, яке він робить на читача. Як відповід. ред. підписаний Степан Микитка. Цікаво, який довгий вік суджений тим новим покаям українського друкованого слова?!

— **З театру.** Вистава для шкільної молоді заповіджена на середу 11 квітня буде в суботу 4. квітня. Прем'єра „Дні нашого життя" леся Л. Андреєва в суботу 4. квітня о годині 7:30. Головні ролі в руках пань: Голінської, Чеминкової, Вонцалевої, Крупи, панів: Вонцаля, Блавацького, Гіняка, Завуцького, Стадника, Шереметти і др. — В неділю 5. квітня пополудні о год. 3-тій оперета Зубенка „Горе бабам", яку автор переробив і поширив, а у вечері 7:30 весела фарса „Н'ма теща" (Анонім). — В Бібрці дасть театр 3 вистави а іменно 1. квітня „Банкрут", 2. квітня „Добродійна Сузанна", 3. квітня „Пісня Лилика".

— **Фіаско польської маніфестації.** З великим криком реклямована й описана як тріюмф зрілої політично-громадянської думки широких кол польських мешканців Львова славлена маніфестація, що відбулася на вулицях Львова вчасній неділі, фактично вичавила повне фіаско перед зірчих зусиль аранжерів. Маніфестація була арганізована під гаслом „Nie damy ziemi" з нагоди англійсько-чімецьких проектів гарантійного пакту, що ставлять під знак питу дальшу долю німецького польського Помор'я з Данціґом і т. зв. данціґським коридором. Арганізатори маніфестації були головні з хіснської Організації Народової в особах посла Пірамідського, Мончинського і Гломбінського.

ЗВІТ

з рахунків Каси Комітету Будо. ви „Народнього Дому" на Богданівці у Львові за рр. 1923, 1924 і до 27. III. 1925.

Сума приходів в році 1923 50,828.365 мкп.
Сума розходів „ „ „ 49,138 615 „
Готівка на р. 1924 1.689.750 мкп.

Богданівка дня 31. грудня 1923 р.

о. Евген Гаврилюк вр. Стефан Шведик вр.
голова. скарбник.

Проверено дня 17. IX. 1924.

Смішко вр. Яремкевич вр.
відпоручники філії „Просвіти" у Львові.

Сума приходів в році 1924 17.295·15 зл.
Сума розходів „ „ 16.778·80 зл.
Сальдо на р. 1925 516·45 зл.

В році 1924 відбулася загальна контроля Каси Комітету дня 17. IX. 1924 з рамени Головного Виділу „Просвіти" і філії „Просвіти" у Львові. Контролю переводили Вп. Іван Павчак, відпоручник Головного Виділу, Смішко і Яремкевич, відпоручники філії „Просвіти". Всі рахунки, як стверджено в касових книгах і окремим письмом філії „Просвіти", найдено в найбільшім порядку.

До 27. березня 1925 р. має Комітет
приходів 4.925·93 зл.
розходів 4.831·78 зл.
Готівка в касі 94·15 зл.

Всі наші доходи складаються переважно з добровільних датків українського громадянства Богданівки, Сигніївки і Львова в першій мірі. Значніші ленти одержав Комітет з Дрогобича, Бориславу, Тустановичі, Тернополя, Перемишля, Стрия, Жовкви і т. д.

Подаючи до приложної відомости цей загальний звіт зі своєї діяльности, Комітет складає всім жертводавцям щиру подяку за щедрі датки на ціли нашої будови. Гроші, які зібрано безкорисними заходами членів Комітету, зужитковано в цей спосіб: Закуплено 200.000 цегли, 4 вагони вапна, около 10 вагонів піску й оплачено роботи за змурування тих матеріялів. Крім цього в подвір'ю площі, призначеної під „Народній Дім", побудовано вже мурований офіцин, в яких тимчасово помішується читальня „Просвіти" а також канцелярія Комітету.

Під теперішню хвилю Комітет має понад 6.000 зл. довгу, а до укінчення цієї будови по планах зладжених інж. Евгеном Нагірним, потребує ще около 400.000 цегли і відповідну скількість инших матеріялів.

Комітет передає рівночасно до відома, що вершим основателем „Народнього Дому" на Богданівці стар. Високопреосв. Митр. Андрей гр. Шептицький, який жертвував 2.000 амер. доларів, за які закуплено площу під будову. Комітет вірить, що слідним нашого Владики піде загал громадянства і своїми жертвами дасть можність в ближчім році довершити розпочату будову, а тим самим запокоїть культурні потреби передмістя Богданівки і Сигнівки.

Дякуємо ще раз Високопреосв. Владиці за книжий дар, а також всім Добродіям за дотеперішні датки і просимо загал українського Громадянства, щоби на дальше щедро допоміг культурним змаганням нашого міщанства.

Львів-Богданівка, дня 27. III. 1925.

Комітет будови „Народнього Дому" Львів-Богданівка.

о. Евг. Гаврилюк *Д. Мединський в. р.*
голова. секретар.

Стефан Шведик в. р.
скарбник.

Біржа.

Львів, 30. березня.

Гроші.

Амер. дол. 5·18½ — 5·18¾, канад. дол. 5·15½ — 5·15¾, чеські кор. 0·15¾ — 0·15½, леї 0·02¾ — 0·02⅞, франц. франк 0·27½ — 0·27½, швайц. фр. 1·00 —1·01, анг. фунт 24·51—22·60.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·60—19·80; 20 марк. 24·80—25·00; 10 руб. 26·80—27·00.

Срібло. Австр. кор. 0·44½—0·45, 5 австр. вор. 2·26—2·28, фльорени 1·20—1·22, рубл. 1·85—1·98, рубель дрібним сріблом 0·82—0·85.

Збіжжа.

Пшениця від 39 до 41, жито від 31 до 32, ячмінь від 31 до 33, ячмінь від 26 до 27, овес від 31 до 33.

ДИВАНИ ФІРАНКИ ПОРТІЄРИ СПАЛЬНІ
ХІДНИКИ КАПИ НАКИДИ ІДАЛЬНІ-САЛЬОНИ
КОВДРИ МАТЕРАЦИ ПОДУШКИ ОТОМАНИ
ДРЕЛІХИ МАТЕР. МЕБЛ. ВІННИКИ ЗАЛ. ЛІЖКА
ЙОСИФ ШУСТЕР, Львів, Рутовського 10. Телефон ч. 32-54
1530 Перероблювання ковдер, матерацїв в одним дні.

до яких „льояльно" приєднався соціяліст Гавнер і „визволенці" Ломбскі. Перед тюрмою зібраною о 12 год. в полудне на львівському Ринку, виголосили промови пософ. Хлястач, як представник міської Ради, пестівець Блейке і голова польського „Сокола" Боровскі, після чого прийнято бунтівничі резолюції. Головну частину походу займали фаєрмани з музикою, за якими на промаючому холоді, напів закостенілі, дріботіли шкільні діти. Незбагнена є логіка педагогічної мудрости львівської куратерії: українським пластунам (покищо ще взагалі не заборонено школярам бути участь у пластовому русі!) строго заборонено пильнувати порядку на Йордановому водосвятті, але маленьких дівчаток і хлопчиків парами зобовязково водять на суто політичні маніфестації.

— **Маленька Кепеніяда у Стрийщині.** Ціла Стрийщина має сензацію, яка своїм характером нагадує незабутню феєру капітана Кепеніка, та ще більше геніяльного гоголівського Ревізора. Наче з піднебесних просторів впав на голови невинних учителів і вчительок стрийського повіту „komisarz śledczy", який першим ділом заявляв у кожному селі, що за ним йде ціла комісія строгого обслідування шкіл. Громадські уряди чи пак „рижондові комісарже" услужливо доставляли небезпечному достойникові підводи і почесно асистували йому сторожі безпеки. „Слідчий комісар" вглядав у шкільні катальоги, громив учительський персонал, перевіртював їх патріотичний стан (м. ін. один учитель-Українці казав співати „Роту"!), і, ніби мимоходом, збірав хатні на різні патріотичні цілі та казав складати на свої руки гроші на стеменні по численних подвір, які доброзичливо радив вносити вчительству. Кажуть теж, що таємничий комісар не пропускав зручної нагоди й відповідно використовував перевірку і збентеження декого з учителюк, які не мали сили встоятись перед блеском достойника. А потім вряд — достойник цез... Вийшов такий скандал, що шкільний інспектор Тарас, який pod інспекцією зібрав слідчий матеріял до особи й „діяльности" своєрідного ревізора — мовчить, наче в рот води набрав! Здається нам, що ми є перші, які порушуємо цю історію, чекаючи дальших подробиць.

— **Вбивство Багіньского й Вечоркевіча польською сторожею.** Ми вже писали, що присуджені на смерть, а потім на досмертну вязницю польські офіцери, Вечоркевіч і Баліньскі, які займались шпіонажем в користь большевиків, мали бути вивезені на двох Поляків політичних вязнів із СРСР. Вчора везли їх обох в окремому вагоні, під сильною військовою і поліційною охороною та при асисті урядовців ін-ства внутр. справ і судівництва, що мали довезти вязнів. Потяг минув вже кордонову стацію Стовпці і зближався до ст. Колосів вже на радянській території. Вряд один з ескортуючих польських поліцистів, Мурашка, вийняв револьвер і віддав кілька стрілів до обох вязнів: Баліньскі згинув на місці а Вечоркевіч важко ранений. По вбивстві поліцист спокійно віддав своїм товаришам револьвер, кажучи: „Міркую, що я зробив патріотичний вчинок, забиваючи злочинця". Потяг завернено назад. У Колосові вже ждав на нього б. польський консулярний урядовець Лашкевіч, а в дорозі туди находились кс. Усовс, обо присуджені свого часу большевиками на важкі кари за позіт. прогини". Їх долю у звязку з „патріотичним" вчинком ескортуючого „хранителя" покищо невідома. Цей незвичайний випадок розійдеться певно по широкому світі гостинною луною. До цієї справи ще повернемо.

— **До вбивства грузинського поета Курушвілі.** Перше слідство в справі трагічної смерти грузинського поета й визначного гром. діяча Курушвілі, вбитого у Варшаві міністерським урядовцем Лєбрупом (гл. вчорашні телеграми в „Ділі"), насувало підозріння, що мотивом злочину, як буцім, помста ображеного чоловіка, тільки політичний підклад. За Курушвілім який був редактором грузинсько-польської газети „Глос Вскод" і займався гострою протибольшев. діяльністю, від довшого часу слідкували якісь таємничі чинні. Підозрівають, що Лє-Брува використано як виконавця знаряддя атентату, при чому випадок хотів, що його вязав з особою труп поета особистий конфлікт.

— **Німецькі часописи.** У Німеччині виходить 3152 часописів, з чого 1772 у Пруссії, 413 в Баварії; 1834 часописів виходить шість разів тижнево, 117 сім разів, 58 більш як сім разів, 117 раз, 275 два, 606 три в 80 чотирі і пять разів.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
Вівторок 31.III. м. Яворів.
Середа 1.IV. м. Яворів.
Пятниця 3.IV. м. Львів.
Субота 4.IV. м. Перемишль.
Неділя 5.IV. м. Перемишль. 1230 8—?

Український Театр під дир. І. Могутяна.
З а л і щ и к и, сала Нав. Понт:
Вівторок 31.III. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
Середа 1.IV. ГЕТЬМАН МАЗЕПА.
Четвер 2.IV. (другий раз) ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Т о р с ь к е, сала „Просвіти":
Неділя 29.III. НЕУДАЛИЙ РОМАНС (о год. 3. пополудни).
У с т е ч к о, сала „Просвіти":
Неділя 29.III. НАТАЛКА ПОЛТАВКА.
Т о в с т е, сала кіна:
Неділя 29.III. ЗРАДЛИВІ МУЖЧИНИ

Український театр під дир. И. Стадника.
Б і б р к а: 1. квітня „БАЯДЕРА".
2. квітня „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".
3. квітня „ПІМСТА ЛИЛИЦЯ". 1—1

Бібліотека „Українського Товариства допомоги емігрантам з України" відчинена щоденно від 10—2 г. дня і від 6—8 вечора, а неділі й свята від 11—1 г. дня. Вп. авторів, редакторів та видавців! Управа Т-ва ласкаво просить прислати свої видання до Бібліотеки, Львів, вул Руська 3. III пов. 1—1

Заходом усіх українських товариств Яворова відбудеться в неділю дня 5-го квітня н. р. в салі „Народнього Дому" в Яворові при співучасти бандуриста Дани зи Щербини І. Академія в честь Тараса Шевченка. Початок точно о 12 год. в пол. II. Святочний концерт. Початок точно 8. вечер. 1—1

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ рутинованого концепієнта на провінцію. Зголошення під „Провінція". 1688 2—2

УЧИТЕЛЬ, укінчений академик довголітній інструктор, пошукує лекції тільки на селі. Підготовляє з найкращим успіхом до вступного іспиту гімназ., або до низших кляс гімназ. Зголошення листовно до Адміністрації під К. І. К. 1679 2-3

КАПЕЛЬНИКА і ПІЯНІСТА в одній особі заангажує Дирекція львівського українського театру И. Стадника. Умова по згоді. Зголошення присилати: Дирекція театру Стадника, вул. Шашкевича ч. 5, Львів. 1674 3—4

ПОТРІБНИЙ інструктор до дальшого переробления матеріялу з III. року учит. семинара, з початками скрипки. Відомість у Н. Островського, Львів, Вірменська 3. 1697 1—2

У ЯКИНЕБУДЬ місцевости винайму склеп, або приступлю до спілки, або відповідний капітал вложу до поширення кооперативи (торговлі мішаних товарів). Зголошення до Адміністрації „Діла" під Кооператор. 1694 1—2

ДОКТОР ПРАВ, літ 26, з браку знакомства навяже переписку з інтеліґентною, гарною і заможною панною в матримоніяльній цілі. Незгоднні зголошення до Адміністрації „Діла" під „Правник". 1695 1|1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
Д-ра С. Тенненбаума
лічення електричними купілями, масажем, ортопедичною гімнастикою, кварцевою лямпою і т. п. Вибір горсетів, ортопедичних апаратів і протез.
Львів, вул. Малецького 5.
1690 1—2 Телеф. 26—93

Ширіть наш часопис!

НА СПЛАТИ! НА СПЛАТИ!
Найдешевшим джерелом закупу конфекції мужеської, жіночої й діточої є у Львові
МАҐАЗИН КОНФЕКЦІЇ
ПЕРЛЬБЕРҐЕРА
КАЗИМІРІВСЬКА ч. 35.
Для ПТ. Урядників і державних функціонарів догідні услівя сплати. 1—3
1693 351 Позір на число дому. 351

Вернувши з Відня, привіз я останні моделі до перерібки і фарбування
ЖІНОЧИХ І МУЖЕСЬКИХ СОЛОМЯНИХ КАПЕЛЮХІВ
Спеціяліст в переробляванню „Lisera"
Кароль Вайс
Львів, вул. Домінікянська 5.
1532 Позір на фірму і число 5. 4-4

ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ
поручає на свята
СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА В СТРИЮ.
Цвіти тоєвалі з полотна. — Китиці на свічки менші 8 зол. пара, — середні гарні 10 зол. пара і великі 12 зол. за пару. — Китиці стоячі на престіл, менші 35 зол. пара, середні красні 50 зол. — і великі 80 зол. пара. Гірлянди на обрали: вузша 8 зол. — широка 10 зол. і найширша 12 зол. за метер. — **Якщо готівки нема — на сплату!** 1545 2—2

Приспівайте передплату!

фортепіяни, Піяніна, Фісгармоніт дешево і на сплати. Цінники до диспозиції. Тел. 20—45.
КОНРАД КАІН І СИН
Львів, Коперника 16. Лише 1-ма фабрикати.
1584 9—10

ОКУЛІСТ
Д-р Г. ІҐЕЛЬ
лінар Народної Лічниці
ординує в очних недугах
у Львові при вул. Ягайлонській 20.
1588 6—10

Всілякі золотничі репарації виконується старанно тільки **у МАНДЛЯ, Коперника 14.** 1567 7—9

НА СВЯТА!
поручаю знамениті лисинецькі дріжджі по фабричних цінах. Замовлення з провінції полагоджую почтою або залізницею. Купцям значна знижка.
С. ФРЕНКЕЛЬ
Львів, вул. Жовківська 26.
1683 2—3 Час. Тел. 18-57.

Ширіть наш часопис!!

НА СВЯТА
МУКУ американську, угорську, румунську, французьку і краєву, також вітаміни з найбільших млинів
продає
гуртом і детайльно фірма
„FRUCTUS"
ЛЬВІВ, Казимірівська 26.
Телефон ч. 643.
Банки, кооперативи і більші фірми дістають як найдальше їдучі опусти на ціни. 1615 3—3

Масть на ГОСНЯ
РЕДЕРА
необхідна в кождій хаті. Лічить знаменито всякого рода скаліченя, застарілі і ропіючі рани, опарення, болячки, виписки, **відлежання**, негайно лагодить біль. Ціна слоїка 1 і 2 зл. На проміню за посилкою. — Виключний склад **Аптика Редера, Краків Кармелицька 23/А.** 1692 1-1

Найновіщі Моделі Жіночих Капелюхів
як рівнож і власні вироби після тих моделів виконані на весняний і літній сезон поручає по переступних цінах
ШЕЛІҐА
магазин мод. дім ГОТЕЛЮ ЖОРЖА від вулиці Сенкевича. Виконується рівнож найдокладнійше роботи з принесених матеріялів, після вибраних моделів. 1—1
1689

УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА у ЛЬВОВІ
уладжує
дня 4-го квітня 1925 р.
СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК
у салях „Нар. Дому" год. 8. вечір.
ПРОГРАМА:
Квіти щастя.
Характеристичні танці апашів.
Шатра несподіванок.
Куплєти на біжучі теми.
Комедія в 1-ній дії Б. Шоза
ЯК ВІН ОБРІХУВАВ ТІ ЧОЛОВІКА
у перекладі Мих. Рудницького.
Артистичну частину програми виконає „БОГЕМА"
ДОБІРНИЙ БУФЕТ і МУЗИКА
Білети можна одержати раніше у Книгарні Наукового Тва ім. Шевченка.

Весна! Сійте!
Здорове зерно сійте!
А тане продає
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"
у всіх своїх складах.
Насіння городове і полеве
певне і провірене досідною стацією. 1691 1—3

УКРАЇНСЬКЕ ПЕДАҐОҐІЧНЕ ТОВАРИСТВО
видало
ВЕЛИКОДНІ ЛИСТІВКИ
1-ша серія — 8 штук. Ціна одної листівки 10 грошів.
Головний Склад в Книгарні УПТ. Львів, Руська 3. 1675 2—2

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.

Ч. 73 (10.456). Львів, четвер 2. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Між республиканством і монархізмом.

Вислід перших виборів у Німеччині.

Як можна було передбачити і як це ми зазначували: перші вибори на німецького президента не могли його вибрати при витвореній ситуації. Хіба, щоби трапилась якась позакулісова несподіванка. Найбільшу скількість голосів зібрав кандидат двох партій правиці, національної та людової, — Яррес (більш 10 міліонів); за ним іде соціялістичний кандидат Бравн майже з 8 мід. голосів; на третьому місці стоїть бувший канцлєр Маркс, від центра, майже з 4 міл. голосів. Демократичний та комуністичний кандидат зібрали по півтора міл. голосів, а ген. Людендорф зазнав ще одної соромної невдачі на полі битви, ще й виборчої.

Загальне вражіння було таке, що суспільність досить байдуже йшла до голосування; переважало пересвідчення, що перші вибори є лише генеральною пробою і тому не варта надто поважно перейматись нею. Тим завзятійшими будуть рішаючі вибори. Розпорошення голосів вказує на те, що Німеччина є надто різко поділена на два протилежні табори: — один це надто сильно привязаний до споминів утраченої величі монархістичної держави, — другий уже примирений з новим республиканським ладом, який уважає єдиною можливою формою дальшого розвитку держави по великій воєнній програній.

Головною причиною нерішучости поодиноких партій є само прикре становище Німеччини, держави неждано зведеної до предмету торгів між великими переможцями. Кожний німецький громадянин, без огляду на свою освіту чи політичну зрілість, може з однаковою силою доказів боронити погляду, що єдиним спасенням або шляхом до загибілі Німеччини є поворот до її минулої політики. Питання про корисність республиканського чи монархічного ладу належить подекуди до метафізичних питань, себто є справою віри в такий чи инший шлях суспільного розвитку, а в даних умовинах у Німеччині воно стає незвичайно гострим тому, що за внутрішньою німецькою політикою стежать з виїмковою увагою Англія та Франція.

Соціялісти, найчисленніша німецька партія, а за ними центр будуть приневолені поважно при задуматись над тим, чи ставити надалі свого кандидата проти націоналіста Ярреса, який здобув нині таку велику скількість голосів. Чи центр згодиться пожертвувати Маркса для Бравна? Маркс бодай не вагається казати голосно, що Німеччина мусить іти на порозуміння зі Союзниками шляхом Ліги Націй. За те Яррес заявив не менше ясно, що зовнішна форма держави є для нього другорядною справою, себто, що для добра нації треба змінити те, що нині в республиканській конституції є тимчасовим, перехідним, а тому й надто слабим.

Перед рішаючими виборами всі ліві, республиканські, партії мусять згодитись на одного кандидата, коли хочуть протиставитись Яресові. Боротьба на протязі всього цього місяця матиме першорядну вагу для внутрішньої та закордонної політики. Президент республики вже самим авторитетом свого становища зможе впливати на напрям політики в суспільности, наділеній великим почуттям солідарности та пошани для голови держави. Для Союзників, які чекатимуть увесь місяць зі своїми гарантійними проектами на цей вибір, сама особа президента буде першим гарантійним знаком німецької політики. А проте сам процес боротьби, в якій виявляються тенденції та змагання суспільности, буде цим разом цікавійший, ніж його результат.

Конкордат.

Після ухвалення польсько-ватиканської умови.

День 27. березня в польському соймі був днем тріюмфу проф. Ст. Грабского і його церковної політики. Того дня польський сойм в третьому читанні ратифікував заключений з римською курією конкордат. Клерикально-шовіністична більшість сойму при дуже здержливій, ніжно й уважливо маскованій опозиції лівиці перетворила римо-католицьку церкву в інструмент своєї політики, а греко-католицьку церкву зіпхнено на рівень прищіпки воюючого латинства. Греко-католицька церква, що в останніх десятиліттях займала самостійне становище у відношенні до Риму і зберігала свою повагу у відношенні до світської влади, в наслідок конкордату втратила майже всі набуті права, а її духовенство перетворено в бездушний адміністративний апарат державної машинерії. Таком чином греко-католицьку церкву перетворено формально в мертву організацію мертвих людей, викреслено її з ряду живих факторів творчого, духового життя.

На греко-католицьку церкву наложено важкі кайдани. Зробив це папський Рим на спілку з польським урядом, а тепер і польським соймом. Конкордат є нічим иншим, тільки основою співділання воюючого латинського клерикалізму з шовіністичним й імперіялістичним польським табором. Можна без пересади сказати, що греко-католицька церква, релігійно-церковна організація поважної вітки української нації ще ніколи не була в такому положенні, як тепер, навіть тоді, коли Бродович марканшими красками малював її незавидне положення в своїм „Widok-y przemocy". Становище греко-католицької церкви тепер є вповні схоже з положенням української православної церкви в старій Річипосполитій.

Те положення ще погіршує та обставина, що наші єпархи в сліпому послуху і підчиненню Римові безкритично підпадають під курс політики папської курії, не здобуваючи тим опертя в Римі та одночасно розриваючи звязки з власним громадянством. А ще в гіршому світлі виходить цей сліпий послух і насильне здійснювання римських вказівок, коли в обороні римської політики наших владик виступає суспільний „ізверг", хліборобський ватажок Ільків.

На вічну память годиться згадати про його промову, виголошену 25. березня цр. в польському соймі. Він зазначив, що конкордат не звертає достаточної уваги на місію й заслуги уніятського духовенства. Та це вина самого духовенства, яке далося втягнути у вир політики. Воно наразилося на підозріння, що уладжує тайні зібрання у св. Юрі у Львові, через що в Римі найшли лекший послух ті, яким інтереси того духовенства так дуже (?!) не лежали на серці. Підчас пошести тифу латинські духовники радо спішили з помічю вірним, а греко-католицькі духовні, будучи жонатими, відтягалися. І ця обставина причинилася до неприхильного відношення Риму до уніятського духовенства. Тому питання заведення целібату для греко-кат. духовенства є незвичайно актуальне, бо безженне духовенство представляє собою більшу боєву вартість. А яке згіршення нераз було, коли священичі сини голосили нераз по сільських читальнях инші принціпи, як їх батьки з проповідниць. Та положення жонатих священників в переходовому часі до моменту заістнування загального целібату повинно бути забезпечене.

У висліді цієї огидної промови суспендованого церковними властями уніятського священчина, у висліді тез. проголошених згідно з бажаннями польських шовіністів, окритий загальною погордою Ільків поставив резолюції, в яких просить уважливости польського уряду для жонатого духовенства, обтяженого родиною, при здійснюванні земельної реформи в обсягу церковних земель; парафії, зайняті жонатими священиками до хвилі обсади їх целібсами повинні бути виняткова трактовані. В другій резолюції Ільків просить уряд, щоби він в інтересі гр.-кат. церкви і її духовенства в порозумінні з Римом і епископами не ставив перепон щодо заведення целібату. Вкінці з инших резолюцій годиться згадати виставлене домагання заспокоєння духовних потреб уніятських жовнірів польської армії.

Зайвим було би вдаватися в розгляд промови й резолюцій хліборобського ватажка. Зазначуємо тільки, що сойм прийняв резолюцію про целібат (себ-то не буде „робити перепон в заведенні целібату") і резолюцію про заспокоєння духовних потреб жовнірів. За те відкинено резолюцію про ревіндикацію гр.-кат. духовної семинарії у Львові.

Крім того сойм прийняв багато комісійних резолюцій, що торкаються виконавчих розпоряджень до конкордату, які мається видати на протязі двох місяців, дальше переговорів про внесення приватного патронату, управильнення оплат за церковні послуги, розтягнення опіки над польськими католиками поза межами держави, емеритального виносаження священників-емеритів і т. и. Крім того принято резолюцію про наділення землею органістів і захристіян (себ-то дяків і паламарів), взагалі церковної служби.

Як було до передбачення, конкордат ухвалено в дуже приспішеному ході, щоби якнайскорше затвердити договір, підписаний Ст. Грабским. Але цей конкордат ставить в незвичайно важке положення гр.-кат. церкву і її духовенство а ще важчим стає те положення, ще більше воно ускладнюється через неврілі й непередумані реформаторські ходи наших владик та через акцес до них таких „реформістів" як Ільків на його „прохання" польський уряд.

В житті гр.-кат. церкви розпочинається з моментом ухвалення й ратифікації конкордату „нова" доба, яка вимагає з одного боку від наших владик великої посвяти, жертвенности, мужности й відваги, а з другого боку занехання всіх починів, що могли би розєднувати громадянство. Бо тільки тим чином вдасться зберігти сучасну гр.-кат. церкву як національну, духову організацію галицько-українського народу.

м. ч.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 233|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 68 (10.444) z dnia 27. III. 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „W najmach u susidiw" a) między słowami: Witosa... a: cia newolyczka, b) od słów: i ce... do końca tego artykułu, 2) na stronie czwartej, w kolumnie drugiej i trzeciej u góry a) tytuł artykułu do słowa: Jaskrawi, b) ustęp od słów: wyszcze nawedenyj, c) między słowami: hołoty... a: warta, d) Ta Przewodniczący Wł. Zdek... a: Szkilnyj, e) inspektora... a: Ale szkilnyj. 3) „Nowynky" w notatce: Oboronci bezzakonia ustęp między słowami: Polakiw... a: i same zawiera znamiona ad1) występku z § 302 u. k., ad 2) i 3) z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 25. marca 1924 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów. dnia 28. marca 1925.

Hawel.

На соймовій арені.

Інтерполяції в соймі:

1. посів українського клюбу в **справі напущення перемиським прокуратором і окружним судом 21. арт. конституції.** Перемиський окружний суд виїхав посла Лапшунського від вини і кари, але все одно на волю його не випустив, а задержав у тюрмі. Сойм вирав посла Лапшунського перемиському судові. Колиж його звідмічено, то суд не має права затримувати посла в тюрмі без окремого дозволу сойму на то. Така поведінка суперечить 21. арт. польської конституції.

2. посла Підгірського до міністра внутрішніх справ у **справі протиконституційного покарання колонійським старостом українського пароха Залуча над Поутсм о. М. Гоянюка** за відспівання українського гимну. В осени м. року відбув пос. Підгірський справоздання віче в Колочаві. По вічу відспівали присутні українські гимни „Ще не вмерла" і „Не пора". Кілька днів по вічу дістав о. М. Гоянюк зі Залуча візанчи по староства. Коли явився, наложили на нього кару 20 зл. або дві доби арешту за те, що співав по вічу гимн, чим виявив свою нелояльність до польської держави. По сягненню кари староство повідомило громаду Залуче про те, що о. Гоянюка покарано за співання демократичних пісень. Інтерпеланти домагаються, щоби староство уневажнило кару та повідомило про те громаду с. Залуче.

3. посла Підгірського і тов. з українського клюбу до міністра справедливости **в справі конфіскати комунікату Народньої Організації Українців м. Львова**, вголошеного у львівській газеті „Діло". Львівська прокуратура змінює текст комунікатів, оголошуваних в українських газетах, конфіскуючи поодинокі їх уступи. В „Ділі" з 6. III. 1925 ч. 50 в комунікаті Народньої Організації м. Львова п. з. „Проти поневолення церкви та взгляди укаїнського села" сконфісковано: І. Народня Організація Українців м. Львова стверджує, що заключений між римською курією та польським урядом конкордат: а) має на меті повернути українсько-католицьку церкву в зачарядя польської світської політики; б) змірає до поступової з'ікві дації унії шляхом обмеження прав та впливів української-католицької церкви; в) віддає українсько-католицьку церкву та її духовенство в цілковиту залежність від польської адміністрації.

Супроти цього Народня Організація Українців м. Львова звертає увагу римської курії на шкідливі наслідки конкордату для української католицької церкви; а) вважає українську ерархію та духовенство до протесту проти негативних для української церкви постанов конкордату та до поробления заходів в напрямі його ратифікування в теперішній формі; б) вважає український національний провід реалізувати в широких українських масах живу акцію, яка повинна би твердо волю української суспільности в збереженню свободи українсько-католицької церкви та її духовенства. Інтерпеланти запитують міністра: Чи зволить притягнути до відповідальности органи львівської цензури за самовільну та суперечну зі законами конфіскату? Що задумує п. міністер зробити, щоби оборонити українську пресу від того роду надужить львівської цензури?

4) посл. С. Ковицького і тов. до міністра внутрішніх справ **у справі тероризування українського населення та нищення** всяких обявів організованого життя української суспільности органами поліції в повіті Рудки. Господарів Костельник Саву Слупського переслідували за те, що в його домі підписали тамошні громадяне статут читальні „Просвіти". На загальних зборах читальні в тому селі референт о. Ст. Онишкевич із Купнович закон про асекурацію та виясновав присутнім про власників, які застрахували після того закону між Польською Дирекцією обезпечень і Тов. „Дністер". Присутній на зборах поліцай заборонив о. Онишкевичеві промовляти та списав його генерація. О. Онишкевича переслідує поліція і староство вже від давна. За його бесіду на зборах кооперативи та в часі посвячення кооперативного дому прокуратура почала проти нього карно-судове доходження за злочин з § 302 к. з. без ніякої підстави, бо свідки заперечили донесенню. Так само хибно та перекручено подали представники поліції промову о. Онишкевича на загальних зборах руденської філії „Сільського Господаря". Інтерпеланти домагаються усунення таких аномалій, які робять перепони культурній праці між народом та наражують на неприємности, а густо часто й на тюрму і кару невинних людей. Далі домагаються вони потягнення до відповідальности органів поліції за їхнє незгідне в законом поведення в таких випадках.

5) Посла Підгірського і тов. до міністра торговлі та промислу **в справі недоручування листів та почтових посилок** адвокатові Стронському в Ходорові та иншим адвокатам-Українцям тому, що вони не підписують рецепісів по польськи, почтовим урядом у Ходорові, повіт Бібрка.

6) Посла Когубського і тов. до міністра внутрішніх справ і справедливости **в справі свідомого доведення** старостом **робітника Войтіха Шеліги до бішености** через незвоженне посадження його в тюрму за недостачу особистої легітимації в нього, що спричинило передчасну його смерть. Небіщик Шеліга, якого покусав скажений собака, зголосився до старостви в проханням, щоби його відставити до Львова для лікування. Нещасний просив усіх стоячих урядників, щоби справу приспішити. Урядники кепкували собі з нього, а адміністраційний референт Стальчак, бувший австрійський фельдфебель, дізнавшися, що Шеліга не має легітимації посадив його до тюрми, де той впав жертвою страшної недуги і в загальчний спосіб помер. Інтерпеланти домагаються покарання несовісних урядників.

7) Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ **в справі накладання надто високих адміністраційних кар** на українське населення Кременецьких старостви.

8) Посла Назарука і тов. до міністра внутрішніх справ **в справі катування Янова Пазети**, селянина з Малої Мошаниці, дубенського повіту, поліційними органами з Малої Мошаниці.

9) Тогож посла до міністерства земельної реформи **в справі покривдження малоземельних селян** зі села Німецьке, торчинської волости, луцького повіту при наділяні землі Жидачинської Церкви, положеної біля села Німецьке.

УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА у ЛЬВОВІ

улаштовує

дня 4-го квітня 1925 р.

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

у салях „Нар. Дому" год. 8. веч.

ПРОГРАМА:

Квіти щастя.
Характеристичні танці дівчат.
Цвітна пересоляночок.
Куплети на біжучі теми.
Комедія в 1-ній дії Б. Шоза:

ЯК ВІН ОБРІХУВАВ П ЧОЛОВІКА

у перекладі Мих. Рудницького.

Артистичну частину програми виконає „БОГЕМА"

ДОБІРНИЙ БУФЕТ і МУЗИКА

Білети можна одержати раніше у Книгарні Наукового Тва ім. Шевченка. -

Ревізії та арештування серед Українців.

В нас була вже маленька згадка про те, що в пятницю і суботу минулого тижня перевела львівська поліція декілька ревізій переважно в українських студентів. Сьогодня хочемо ці інформації доповнити свіжим матеріялом. Як відомо, минулої пятниці вечером мала місце загадочна подія ограблення грошевого амбулянсу львівської головної почти. Зараже після тої події арештувала поліція при вул. Шептицьких двох українських студентів: Карановича і Казановського. Їх продержали в тюрмі через ніч а в суботу ранком увільнили та перевели ревізію в їхніх мешканнях. Ревізія не дала ніяких потрібних поліції наслідків.

Вночі з пятниці на суботу цілий відділ поліції впав до Академічного Дому і до студентських мешкань при вул. Марка 20. І тут і там перевели основну кімнатну та особисту ревізію. Найшли, як нас інформують, всього 45 сотиків готівки. Небораті українські студенти! При вул. Марка арештували студ. Войтовича. Його продержали цілу суботу в поліційних арештах і вечером пустили.

В суботу ранком перевели ревізію у студ. Сайкевича і Ленищького. Крім цього зачіпила поліція чомусь „Червону Калину", перевела там ревізію та не пощадила і п. Огоновського, приватного урядника УПТ.

В неділю ранком арештовано студ. Павлика, Бужора і Оленського. Вечером випили на волю Бужор і Павлик а Оленського задержали.

Яка мета тих ревізій і арештувань і що вони означують, догадатися важко. Та можна їх вязати зі згаданою подією на головній почті в пятницї тому, бо мали вони з нею безпосередньо по ній.

Що не сталося би у Львові або в краю то справна і практична поліція все має змогу заспокоїти свій запал і свою подразнену амбіцію ревізіями та арештуваннями серед української молоді. Ця молодь в очах польських органів безпеченства спосібна на все. Нема мабуть у карному кодексі злочину, за який її не посуджували би органи поліції та польська опінія.

Мабуть ніколи не доведеться нашій молоді почути себе певною та вільною від надмірної опіки польської поліції. Вона виснажена бідою та нуждою мусить бути безнастанно наражена що й на такі безпідставні переслідування. Вона мусить падати жертвою поліцейських проб, всяких пошуканок та експериментів. Бо як инакше назвати безпідставне перетримування невинних людей в арештах, коли саме ця безпідставність примушує туж поліцію їх звільняти. Щоби когось позбавляти волі, на це може за мало самого не узасадненого підозріння.

З усієї дотеперішньої поліцейської практики виходить, що вонс мусить так бути! Бо на когож звернути в горячий мент свої очі та очі суспільности, коли недостає винновника? На теж і є Українці. Під Польщею в нас ніколи не зійде ця почесна роля бути офірним ягнятем у всяких випадках і при всяких нагодах там, де порушена повага польської держави, чи де зачеплена амбіція польських органів безпеченства через нарушення пануючої системи, через крикливу дисгармонію парадної поволоки з відстрашуючою дійсністю.

М. ВОЗНЯК. 19)

Шевченко й княжна Репніна.

Легко може статися, що в товаристві молодих людей він загнався деколи, випив зайву чарку, з ким це не випало — певно й з вами неразі: мені оповідали, що всі ви мущини у вашім житті хоч раз були в такім положенні, за яке попадаєте в лютість, коли те притрапиться з вашим слугою. Це доказує тільки вашу несправедливість, слабість вашої памяти й побільшаючі шкла, що крізь них ви дивитеся на ближнього... ви... Вибачте мені, Віро Львівна, що я вас так розстроїв, колиб я припускав, що предмет нашої розмови такий близький вашому серцю, я ніколи не позволив би собі торкнутися його так неповажливо й ніколи не пойшлоб мені на гадку оповісти вам пригоду О. О. Березовського, як то було в моїм намірі, сказав, гонко всміхаючися, Язиков. — Ви дуже вірно думаєте, що Березовський близький мому серцю, сказала Віра з благородною щирістю й з очима, що сяли ясним святим почуванням. Вся наша рідня його полюбила за його справжню доброту. Як його люблю як брата, моя думка не може перемінитися нічиїми зусиллями, а так не позбавляйте себе задоволення скінчити те, що ви зачали. Ви приказуєте; — не обурюйтесяж потім на мене, коли те, що я скажу, не буде для вас приємне. — Вчора після балю, коли всі порядні люде пішли спати, добродій Березовський у товаристві Завербяєва пішли до відомого аматора Бахуса й там вони всю ніч пили так, що їх вранці привели додому; — саміж вони ніяк не могливб зберегти простої лінії: — признайтеся, що це не може назватися вагонистістю й що це просто рішучий смак... Ви не вірите, хочете, я вам приведу доктора, що вертався від хорого тоді, як чоловік Завербяєва вів під очки свого пана слідом за Березовським, що йому чинив подібну прислугу візник. Не потрібний мені ваш доктор; я не терплю доносів, відповіла Віра, вірити всякій поголосці значилоб виставити себе на нестерпну муку.

Покойовий Радимова увійшов із повідомленням, що коляска Язикова готова. Він попрощався, вічливо всміхаючися — Віра відповіла сухим поклоном і поспішила до своєї кімнати, в котру вона зачинилася на ключ; все гірке, що роздирало її серце, а що вона придушила протягом цілого дня, вибухло й вона залилася сльозами! Чи можливе, сказала вона знову! Вона знала з досвіду, що словам Язикова не можна вірити безперечно й що він завсіди з мухи робить слона, але рідка переміна, що її вона запримічувала в Березовськім від того часу, як він ближче познайомився з Ольгою Петрівною й подружився з її двоюрідним братом Завербяєвим, була предметом її здивування, обурення й болю тому, що вона любила щиро Березовського не тільки як чоловіка розумного, доброго, з палкою душею, котрий привязав її до себе своїм довірям, але й як промінь слави її рідного краю, й ще як одного з тих, на котрих вона покладала прегарні високі надії, надії, що радували її душу, розшарпану при погляді на підлости й страждання, що оточували її. Кождого разу, як Завербяєв бував у селі Луганові, Березовський очевидячки віддалювався від Віри; його такий променистий і глибоко виразний погляд що говорив про прегарне, робився мрачним і зухвалим і, коли на правду Віра не бачила ніколи Березовського в положенні подібнім до того, котре описував Язиков, вона одначе мусіла болюче признатися, що бачила його часто при Завербяєвім не в такім вигляді, як її дружня вимагаючість того бажала. Завербяєв був чоловік, яких на світі бувае сотнями — ні дурний і не розумний, ні добрий і ні злий, гультяй, верзун і просто пяниця й це порожне створіння повертає Березовським, порівае, зводить його з шляху благородних трудів на витоптану й нечисту стежку низьких задоволень. О, і в цім я мушу згодитися, що Березовський незвичайно слабий, далі говорила до себе Віра, а слабість у мущині хиба й хиба, з котрої родиться багато инших.... і котрі заспілюють, нищать усі його гарні прикмети, всі його чесноти! Який принадний він бувае деколи, порою, коли сяє геній на його високім відкритім чолі, який чистий, ясний вогонь горить в його очах! Яка добродушність, яка простота в обходженні, як він щиро розумний, як чарівно добрий.... О, невжеж усі ці скарби даровані йому даремне? Невже він погибне й погибне через Завербяєвського огидливого ходячого барила, й через холодну кокетку... І тут іще як показав себе Березовський. Він очевидно був зайнятий Софією, цінив її гідности, був очарований її принадною зверхністю — являється Ольга та її безсоромні зачіпки до того його задурюють, що він, хоча все ще не байдужий до Софії, одначе як послушний песик йде всюди за своєю панею, котра тріюмфує, що затягла поета в міліцію своїх поклонників; а в той день, коли вона найде якийсь предмет, що більше жвавитиме її гонорність, вона відвернеться з погордою від бідного Березовського... що розсипає своє почування там, де й не підозрівають, чого вимагає його душа. Але й Софія мене гнівае, вона така горда, так боїться, щоб її відгадали, так страхається, щоб хтось не міг подумати, що він їй подобається, що вона деколи й часто навіть видається холодною, такою, що не цінить високе й добре; вигляд її такий сухий, такий зневажливий, що серце, готове на віки заневолитися, відскакує їй на верету... Треба наглої й гарячої пристрасти, котру вона й легко може запалити, й у цім годжуся, що треба зважитися видержати довгу карантану коло порога її серця — й видержавши, зостається ще довідатися, чи позволить вона терпеливому поклоникові увійти в цю святиню!

(Продовження буде.)

Психоза?

Поліцейський сенсов над Багіньсьним і Вечоркевічем.

В поїзді, що в неділю 29. березня ц. р. зближався зі Стовпців, польської прикордонної стації, до радянського кордону, везучи призначених до виміни б. офіцерів польської армії Багіньского і Вечоркевіча, скоїлася „кривава драма". Що найменше вся польська преса менше-більше користується означенням назвою „кривавої драми" тієї справді нечуваної події.

Багіньского і Вечоркевіча засуджених на кару смерти за динамітові замахи, а опісля уласкавлених президентом польської республики, призначено до виміни за таких же засуджених-Поляків в СРСР. Крім Багіньского і Вечоркевіча призначено до виміни ще сімох польських політичних вязнів, разом десять осіб, за яких радянська влада жертвувала Полякам аж 36 засуджених в СРСР. Поляків, а в тому аж 15 засуджених на смерть. В першу чергу за Багіньского і Вечоркевіча мали бути виміняні польський консуль в Тифлісі, суддя Лашкевіч і кс. Узас. Польський уряд погодився на виміну і зарядив її згідно зі заключеною умовою. Багіньскі і Вечоркевіч становили першу вимінну партію. Та скоро тільки появилися звістки про подробиці виміни, більшість польської преси під проводом хієнських органів підняла великий галас і лемент, уважаючи таку виміну немовальною. Одначе цей крик мав чисто декораційне призначення, а не мав на меті перепинити самої виміни. Бо колиб це було метою хієнської преси, то вона булаб зняла крик вже давнійше, тим більше, що така виміна не є першиною і не є несподіванкою. Таж давно було відомо, що Багіньскі і Вечоркевіч будуть виміняні. Бажаючи мати пригожий предмет і відповідне число засуджених до виміни, польський уряд через президента республики уласкавив засуджених, заміняючи їм кару смерти на дожиботну вязницю, бо тільки тим чином можна було створити з них предмет виміни.

Але хієнська преса, докладно здаючи собі справу з такого стану річей, все таки підняла великий галас, счинила гармідер, бо така подія знаменито нацавалася до визначення і відповідного піднесення та напруження „патріотичних" почувань.

Багіньского і Вечоркевіча призначено до виміни і вислано етапом під сильною ескортою до радянської границі. А ту ескорту складали військо, поліція та адміністраційні й судові власти. На просторі між польською пограничною стацією Стовпці і радянською Колосово один з ескортуючих поліцаїв, старший десятник (пшодовнік, себ-то поліцейський вахмайстер) Мурашко, преспокійно підійшов до засуджених і револьверовими стрілами положив трупом Багіньского та смертельно ранив в живіт Вечоркевіча. Цей останній, перевезений до Стовпців, також помер. Після довершеного вбийства заявив Мурашко: „Я убив тих злочинців за те, що три рази ставили мене під стіною, зруйнували мені маєток та зломили життя мені і моїй родині. Польща мені це вибачить!"

Отже ніхто инший, тільки Польща має йому дати розгрішення за злочин, доконаний над людьми, яких вже перепущено через фільтр польської справедливости. Як відомо, Багіньскі і Вечоркевіч не були свідомими комуністами, тільки терористами. Комуністи не послугуються терористичними актами в своїй пропаганді поза межами СРСР. Не будучи комуністами, не беручи участи в комуністичному руху, Багіньскі і Вечоркевіч не могли бути морально відповідальними за те, що Мурашка в часі революції ставлено під стінку, чи зруйновано йому маєток. Навіть „пшодовнік" поліції не є такий обмежений, щоби він того не розумів. З другого боку важко допустити, щоби його „патріотизм" розжарився аж до висоти вже не кипіння, але червоности крови. Висказ, що — мовляв — „Польща мені вибачить!" — має всі признаки несмачної театральности і скорше є пізнійше скомпонований, як справді Мурашком прорешітований.

Зупиняючись на цьому факті, важко дійти до джерела вчинку патетично-патріотичного поліцейського десятника. Тому спершу спинімся над деякими коментарями польської преси. Орган Пілсудского „Курер поранни" пише:

„Мурашко не заставочлявся в своїм фанатизмі і, забиваючи безсумнівних покидків громадянства, може все таки зробити важку кривду інтересам держави, до яких вирішування він зовсім не є покликаний. Важку кривду для інтересів держави становить теж приклад анархії, зовсім недопустимий в правовій державі. Ще гірше, що такий приклад дає функціонар влади, якої спеціальним завданням є пощипювання правовости і публичного порядку".

Дубаденька „Варшавянка" зазначує, що обовязком поліцая є виконати наказ влади, але не розправлятися на власну руку, бо

„коли кожний виконавець розпорядків влади в той спосіб змінювавби їх на основі свого погляду, то тоді ми увійшли би на шлях повного безладдя і непевности".

Центральний орган вшехполяків „Газета варшавска" теж підносить, що факт злочину, доконаного на легально польським урядом призначених до виміни особах слід уважати проявом анархії і вимагати покарання злочинця.

„Курер варшавскі" журиться тим, що поліцейський злочин викличе за границею некорисне для польської держави вражіння. За границею будуть коментувати цей вчинок як затрату почуття правовости.

„Нхто не буде входити в аналізу патріотичного афекту, чи лагідних обставин. Той факт висновуватимуть за границею, що польська влада не може довіряти навіть тим органам, що становлять її безпосереднє виконавче рамя. Збудиться підозріння, що в Польщі „jak kto chce". А це готово захитати авторітетом держави. Цей з основніших критерій сьогодня є домінуючим. Він мусить найти вислів в наших вражіннях, хоч існують інші мотиви, щоби самосуд як яркий обов анархії зустрівся з найостріщим осудом".

Инші органи висловлюють, що Мурашко заслугує на милосердя. Мовляв — ми його не розгрішуємо, але розуміємо.

Отже що — на думку польської преси — належить — так сказатиб до категорії лагідних обставин, а що до безоглядно відємних? До перших слід зарахувати загальну, антикомуністичну психову, фанатизм і патріотичну афектацію. Другу категорію становить затрата правовости, безладдя й анархія. Годилось би зупинитися над всіми цими явищами, бо Мурашко не є відокремленою появою, його злочин не є чимсь відірваним, тільки виростає на суспільно-політичному підкладі. Та ми зі зрозумілих причин мусимо це все лишити на боці. Мурашко, „пшодовнік" поліції, який афектується на „кресах", на кілька верств перед радянською границею, який афектується так брутально і кривавo — цеж видимий знак тієї загальної афектації, яка без застережень може буяти в сфері аморального патріотизму, але яка є одночасно запереченням якоїнебудь правовости.

Всі ці замітки польської преси не наближуються до вияснення справжніх причин поліцейського насилля над безборонними засудженими, везеними в потязі до виміни під сильною військово-поліційною ескортою. Під цею „кривавою драмою" криється ще страшнійша тайна, якої розвязки треба буде довго шукати.

В польських колах шириться острах за долю Поляків, яких мала видати радянська влада. Лякаються, що у відплату за Багіньского і Вечоркевіча вони можуть закінчити своє життя теж як жертви „кривавої драми". Думаємо, що відносно цього можна бути спокійним. Тепер тим певнійше їм волос з голови не впаде. Хтож був би таким крайним дурнем, хто попадав би в „патріотичну афектацію" і позбавляв себе просто вимірених агітаційно-пропагандистичних аргументів. Чи можна найти кращу нагоду для того, щоби доказувати світові, де панує лад, а де безладдя, — де правовість, а де анархія, — де культура, а де варварство, — де розум і застанова, а де афектація і злочинний патріотизм?

І ясно, що „кривава драма" говоритиме своєю кровю не лише про психбозу, але й про систему „психози". **Б. Б.**

ОСТАННІ ВІСТИ.

Вбийник Мурашко.

Слідство в справі вбивства Багіньского й Вечоркевіча триває дальше. Сконстатували, що Мурашко не належав до конвою. Він згголосився у Стовпцях до старости Зайончковского з просьбою прилучитися до транспорту і дістав дозвіл. Мурашко бувш. офіцер Мусніцкого, має жінку й 1 дитину. Большевики не вязнили його. В справі вбивства Багіньского й Вечоркевіча клюби лівиці й нац. меншостей внесли до сойму інтерпеляцію.

Дві ноти.

Французький уряд вислав німецькому урядові дві ноти: ноту мін. загр. справ у справі гарант. договору і ноту Ради амбасадорів у справі роззброєння. Першу вишлють скорше.

Троцький жиє.

В місцевості Сухум на Кавказі підчас посмертної академії в честь жертв летничої катастрофи в Тифлісі виголосив м. и. промову Троцький. Він заявив, що причиною події не був попадок, але замах меншевиків. Заява ця викликала сензацію.

СРСР. і вбивство Багіньского і Вечоркевіча.

Кс. Усас утік із вязниці в Мінську й скрився в польськім консульяті. Радянські власти домагаються видачі його як кримінального вязня. Польський консулят відніссся у цій справі до уряду. В Мінську була комуністична демонстрація перед польським консулятом. Радянський уряд приготовляє ноту в справі подій. В справі витвореного положення між радянським і польським урядом виміна думок ще не закінчилася.

Останні вісти з Варшави звідомляють, що кс. Усаса арештували вже радянські власти і відіслали до Ленінграду. На кінець квітня визначено проти нього розправу. Радянська преса грозить надзвичайними репресіями.

Хліборобський страйк.

По останнім звідомленням хліборобський страйк обняв яких 30 повітів і покинуло в них працю яких 80 проц. робітників. В подальшому повіті були сутички між страйкуючими і противниками страйку. В Познанщині на 100·000 хліборобських робітників страйкує 70.000, а в поморськім і варшавськім воєвідстві страйк обняв лише 10 проц. През. Центр. Рільничого товариства Фудаковскі заявив, що страйк не матиме успіхів, бо не має хліборобського підкладу, лише політичний.

БАЧЕВСЬКОГО

НАЛИВКИ на ОВОЧАХ:

ДЕРЕНІВКА
ОРЯБИНКА
КОРЕПІВКА
ОРІХІВКА
ПОМАРАНЧЕВА несолоджена
ТЕРНІВКА
ВИШНЕВА несолоджена

ВИТРАВНІ:

ДЕРЕНЯК
ОРЯБИН
ТЕРНЯК

1707 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому (72) числі „Діла" прокуратура сконфіскувала цілу другу половину передової статті п. н. „Свято культури", де переведено паралелю поміж правами Жидів до власного університету в Єрусалимі та станом українського вищого шкільництва у межах Польщі, дальше: наголовок і майже цілу статтю про присуд у процесі „басарабців" і один довший уривок з відділу „Преса".

— **Фабрикація меморіялів.** Українське студентство Коломийщини сконсольоване поголосками про якийсь меморіял, який має вплинути на руки міністра Тугутя за підписами чільних представників української студент. колоді і в якому кажеться про зневіру у справу самостійного українського університету, про бажання стати „лояльними" слухачами польських високих шкіл і т. п. небилиці. Зацікавлені цією справою особи перевірили, що дійсно адвокат д-р Парнес у Коломиї робив переклад якогось такого „меморіялу" з української мови на польську, а нотар Лучаківський виготовив підпис, не звертаючи уваги на характер документу. Оригінал „затратився" і мова йде саме про цей нотаріяльний відпис. Є багато даних підозівати, що всю ту темну історію змайстрував ославлений на коломийському грунті хліборобський „лідер". Ольховий, щоб похвалитись перед своїми панами своїм впливом на студентські кола. Тому, що в звязку з тим таємничим „меморіялом" називають голосно імена пп. Василя Француза, Леоніда Бачинського і Володимира Потапюка, всі три названі українські студенти-громадяне просять нас заявити, що вони ніколи ніякого такого „меморіялу" не підписували й що не мали й не мають нічого спільного з махінаціями Ольхового й компанії.

— **Редакторська біда.** 19. листопада 1924 р. в люблин. окружн. суді відбулася розправа проти бувшого редактора газ. „Наше Життя" в Холмі М. Вавриєвича. Обвинувачення з арт. 154 т. 2, „непошанування військової влади", добачено в уміщеній ним в ч. 14 (38) газети з дня 1. квітня 1923 р. недокладної кореспонденції сільського дописувача, ніби „військова переглядова комісія весною 1923 р. брала яйця в селян гм. Турка. Холм. пов. і за це не платила нічого". Редактора М. Вавриєвича притягнено до відповідальности через те, що він не хотів видати автора цього допису. В суді виявилося, що збору яєць і ін. продуктів доконано солтисами не з розпорядження військ. комісії, а війта громади та Холм. староства з обіцянкою заплатити за побрані продукти. Хоч селяне-свідки і заявили в суді, що досі не отримали нічого за взяті у них продукти, але окружн. суд у Люблині засудив ред. М. Вавриєвича на 1 міс. вязниці. Він подав апеляцію. 19. лютого ц. р. справа розбиралася в люблин. апеляц. суді, який оправдав редактора, що без жадного злого наміру „непошанування влади", а лише з дневникарського обовязку помістив допис з села про неплачення побраних у селян продуктів.

— **Тіло бл. п. проф. Остапа Вахнянина,** який мин. року згинув трагічною смертю в Ужгороді, перевезено до Львова, де находиться могила його батьків. Похорон відбудеться в середу 1-го квітня о 3 год. з головного дворця на Личаківський цвинтар. Загальна щира симпатія, якою тішився Покійний у широких лавах Стрілецької братії, в колах усіх співочих товариств, поміж учительством і взагалі посеред т. зв. середнього покоління, певне зберe завтра на похороні невіджалованого передчасно помершого Громадянина велику силу Його друзів, військових товаришів та близьких і дальших знайомих.

— **Курс риболовства.** Одержуємо такий комунікат: У другій половині квітня починається у Львові спеціяльний тижневий курс для рибалок, улаштований тимчасовим виділом самоврядування, під проводом проф. унів. з Познання, Шехтля. Курс матиме 36 викладів, які охоплюють цілість риболовства, зі спеціяльною увагою рік та ставів. Призначений для всіх студентів, господарів, рибалок і т. д. Вписове 20 зол. Убогі звільнені від оплати. Вписи до 10-го п. м. приймає секретар виділу: Р. Кульчицкі, вул. Костюшка 9.

— З міністерства справедливости. Під таким зворушуючим заголовком находимо в „Monitor-i polski-im“ з дн. 21. березня окрему статейку, яку наводимо дослівно в перекладі, залишаючи самим читачам насолоду її змісту: „Директор канцелярії департаменту міністерства справедл. п. Фр. Глоцацкі вернувся з інспекційної подорожі по „східних кресах“. Ця подорож обняла Вільно, Велюнями, Новогородок та Ліду. У Гільні у зв'язку з наміром вязнів у вязницях на Лукішках довершено якнайкращий напрямок вязниці Стефанського — щоби таким робом вязниця збільшила своє місце на 300 вязнів. Поправа заведення для малолітніх злочинців у Велюнєнах потребує радикальних змін. — Вязниця у Новогрудку має бути поширена на отих повсюх. Кількість на нагадах з представниками судової адміністрації рішено необхідно відбудувати вязниці у Глибокім та Баранович“. Здається: мова пророчиста і пояснень не вимагає.

— Театр ім. І. Тобилевича в Станиславові. В місяці березні п. р. дав тут. театральний гурток дві вистави: Дня 1. березня „Еспанську муху“ А. Баха і дня 15. березня „Шавлаута“ Гашського. Обі фарси режисерував п. Демчишин. Крім цього знаменитого артиста брали участь в обох виставах: артистка пані О. Левицька, Демчишинова та арт.-аматорки: пані Рудечева, Яворська Яр., Аксентієвич, Левицька С. і панове: Величковський, Опко, Мочульський, Ільницький, Дзюбіна. Солідна праця і хист згаданих артистів та аматорів повинні звохотити тутешнє українське громадянство, щоби воно краще піпомагало одинокий власний театр нашого колись „столичного“ города. Сумно почуває себе на кожній виставі у напів порожній власній новій театральній салі „Українського Сокола“ невеличкий гурток сталих гостей, прихильників рідного мистецтва. Ще тяжший сум огортає в наслідок тої нечуваної апатії громадянства самих же працюючих безкорисно і з почертвуванням артистів і аматорів. Найвищий час, щоби українське громадянство схаменулося та не дало загинути святині нашого рідного живого слова. Ціни місць незвичайно низькі.

— „Сорочинський ярмарок“. Пишуть нам: Під таким заголовком удаштовує „Українська Захоронка“ у Львові дня 4. ц. м. забавовий товариський вечір, якого програму найдуть читачі в нинішнім числі між оголошеннями. Вечір цей має дуже відрадну ціль: матеріяльну підмогу нашій бідній дітворі, а з огляду на характер програми повинен бути новинкою для всіх, що знуджені офіціяльними концертами та забавами. Комітет приготовив силу дорогих дарунків для гостей, які будуть нагороджені за свою цікавість. В поодиноких пунктах програми виступить чимало відомих громадян аматорів, які для скромности та сенсації сховають своє прізвище.

Похорони

бл. п. ОСТАПА ВАХНЯНИНА

погибшого трагічною смертю дня 31. серпня 1924

відбудуться у Львові дня 1. квітня ц. р. з головного залізничого двірця на личаківське кладовище о год. 3. з полудня. На цей сумний обряд запрошує знакомих

1706 1—1 РОДИНА.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
Середа 1.IV. м. Яворів.
Пятниця 3.IV. м. Львів.
Субота 4.IV. м. Перемишль.
Неділя 5.IV. м. Перемишль. 1230 9—?

Аматорський Драм. Кружок пой чит. „Просвіта“ в Нижборку нов. за ініціятивою Вп. Пань Шанковських з заходами членів Ант. Олексюка, Стеф. Прошишин (Пилипа), Федя Фіямана, о. Мак. Іваників придбав пірря на 8 подушин для хорих інвалідів. Управа Дому українських інвалідів складає їм цею дорогою щиру подяку. 1703 1-1

Шевченківський концерт школи У. П. Т. Дівоча учит. семінарія і гімназія У. П. Т. у Львові улаштують в честь Т. Шевченка концерт, який відбудеться в середу 1. квітня п. р. о 5 год. попол. в салі Муз. Інст. ім. Лисенка.

Відчит В. Целевича на тему „В р а ж і н н я і с п о с т е р е ж е н н я в т о р г о в л і і п р о м и с л і в А м е р и ц і“ в неділю дня 5. квітня ц. р. о год. 12 в полудне для членів Т-ва „Союза українських купців“ і членів „Міщанського Брацтва“ в кімнатах „Міщанського Брацтва“ вул. Руська 3. І. пов. 1640 1—2

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬ, укінчений академик довголітний інструктор, пошукує якоїсь тільки посади на селі. Підготовляє з найкращим успіхом до вступного іспиту гімназ., або до вищих клас гімназ. Зголошення листовно до Адміністрації під К. І. К. 1679 3-3

ДАХІВКУ глиняну і азбестову висилає інженер Вінцковський, Львів, вул. Новий Світ 20. 1522 9—10

КАПЕЛЬНИКА і ПЯНІСТА в одній особі заангажує Дирекція львівського українського театру И. Стадника. Умова по згоді. Зголошення присилати: Дирекція театру Стадника, вул. Шашкевича ч. 5, Львів. 1674 4—4

У ЯКІЙНЕБУДЬ місцевости винайму склеп, або пристосую до спілки, або відповідний капітал вложу до поширення кооперативи (торговлі міщанських товарів). Зголошення до Адміністрації „Діла“ під Кооператор. 1694 2—2

МУЗИЧНІ НОВИНКИ: *В. Безгоровайний:* 1. „Минають дні“ — мешодеклямація. 2. „Під весну“ — жіночий хор, — слова Р. Завадовича. 3. „Легкі твори“ — на фортепіян. 4. „Хризантеми — на фортепіян. 1698 1—3

ХТО з товаришів-правників-абсольвентів в Празі хотів би заступити мої справи на українському університеті і в той ціли за добру винагороду зі мною переписувався, звонить написати на мою адресу Яремич Іван, Батьків, Галичина. 1704 1-3

ПОТРІБНИЙ інструктор до дальшого переробления матеріялу з III. року учит. семінарів, з початками скрипки. Відомість у Н. Островського, Львів, Вірменська 3. 1697 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Кооператива Української Міщанської Каси в СТАНИСЛАВОВІ

просить своїх членів, які з якоюнебудь титулу залягають зі сплатами довгу, тойже з якнайкоротшім часі вирівнати для уникнення судових коштів.

Станиславів 27. III. 1925.
1699 1—1 *Дирекція.*

Подяка.

Вислова глибокої пошани та вдячности складають цею дорогою Вп. П. др. Степанові Бінякові, др. Іванові Блажкевичеві, др. Іванові Волошинові, др. Михайлові Волошинові, др. Львові Гайкевичові, радн. А. Добрянському, д-р Володимирові Загайкевичові, др. Максові Левицькому, др. Олександрові Марітчакові, др. Семенові Шевчукові та д-р Степанові Шухевичові за оборону нашого національного достоїнства та особистої честі в боротьбі з наклепством. — „Бассарабівці“: *І. Вахнянинова, М. Бідянський, П. Воробець, М. Гаєц, Б. Зеленій, Е. Зибликевич, В. Коваленко, І. Лихолат, А. Мельник, Ст. Штик.*

Львів, тюрма Баторія, 28. березня 1925.

3 зол.

коштує чвертка класової льотерії до I-ої кляси. Цілий льос 32 зол. **Шанси гри великі.** Кождий другий льос **мусить виграти.** Виграні разом виносять 6 міліонів, гол. виграна 350.000. Тягнення I. кл. 8 і 9 квітня.

Банковий Дім ШІЦ і ХАЕС, Львів, пл. Марійська 7 (ріг Коперника).
1575 8—10

ПОДЯКА.

Дня 21. марта п. р. упокоївся в Станиславові по недовгій недузі, в 83. році життя, а по 40-літній праці учительській в селах Годові, Янчині, Соснові, Холачкові малім, Товстім, Пізнанці гетьманській і Колодіївці, емеритований управитель школи народ. бл. п. Микола Стеткевич, відзначений за ревну працю срібним хрестом заслуги з короною.

Похорони відбудуться дня 23. марта при великій участи місцевих мешканців, шкільної молодежи і хору Хв. Товариства Станиславівський Боян.

Похід провадив Впр. о. сов. І. Порайко при ласкавій участи Впр. о. Ігумена Редемптористів, Впр. о. сов. Войціховського, Впр. о. д-ра Фіголя, Впр. о. д-ра Литвиновича, Впр. о. кат. Тимкова, Впр. о. Вальвишького і Впр. о. Терешкуна.

Всім Впр. Отцям і Впов. членам хору за ласкавий труд складають щиру подяку тяжким горем прибиті: *Жена, Діти, Внуки і Правнуки.* 1700 1—1

ПЛАЩІ **СУКНІ**

КОСТЮМИ

СТАНИСЛАВА ВРОНСЬКОГО СИНИ, ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 10.

НА ЗБЛИЖАЮЧІСЯ СВЯТА ЛИСИНЕЦЬКА ФАБРИКА ДРІЖДЖА

ГРАСОВАНОГО І СПІРИТУСУ

ПОРУЧАЄ

П.Т. ГУРТІВНИКАМ, КУПЦЯМ, КОНСУМАМ І ПЕКАРЯМ

ПЕРШОЇ ЯКОСТИ ДРІЖДЖА СВОГО ВИРОБУ, ПРИЗНАНЕ ЗА НАЙЛІПШЕ В КРАЮ.

ЗАМОВЛЕННЯ КОЖДОЇ КІЛЬКОСТИ.

ТЕЛ. 8—44.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТІВ:

ЛЬВІВ, СКРИТКА ПОЧТ. 30.

1701 1—1

І. Ц. ШМІДТ, ЕРФУРТ (НІМЕЧЧИНА)
I. C. SCHMIDT, ERFURT D.

Велике огородниче й садівниче заведення, плекання, торгівля й розсилка насіння, :: :: шкілки овочевих дерев і рож, :: ::

Фірма знана в цілім світі під іменем Блюменшмідт

висилає і поручає:

найліпші і найправдивійші сорти насіння німецьких ярин і цвітів, хліборобські насіння трав, овочеві дерева всіляких родів і форм, ягоди, рожі і всілякі огородові рослі найліпших родів.

Богато заосмотрений цінник у німецькій мові або їх витяги у мовах **українській,** російській і польській висилаємо негайно на бажання та даром і оплачено. Висилка у всі сторони світа.

Переписка: по українськи, російськи, німецьки й польськи.

ШОВКИ на сукні і підшевки — **СУКНА** заграничні і модні — Всякі додатки до — — кравецтва і модництва — **КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ** заграничні — —

МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1705 1—6

ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ

Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859.

Нагода для рільників!

Плуг односкибовий ціло-сталевий

з колісницею Венцкого PKP5. дочільний тип Ебергардта ESB5. — для реклями: **зпп. бр**— поручає: 1—1

1702

„Agraria“ Адам Камінський

Львів, Городецька 25.

НА 6 МІС. РАТ і по найдешевших цінах Продаємо дешевше о 40% НА 6 МІС. РАТ і по найдешевших цінах як де небудь.

Всілякі одяги мужеські і діточі з першорядних матеріялів, бельських, також жіночі плащі, віденські і паризькі моделі, а рівнож всілякі текстильні товари найліпшої якости. На замовлення виготовляємо всілякі одяги з першорядних заграничних матеріялів, які виділяються дуже солідно і точно. Услівя дуже — — —

Ч. 74 (10.457). Львів, пятниця 3. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шг. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися по Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральчий Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

МУЗИЧНЕ ТОВ. ім. МИКОЛИ ЛИСЕНКА у ЛЬВОВІ.
Дня 2. квітня 1925 р. о годині 8. вечером
Саля Муз. Т-ва ім. М. Лисенка, Шашкевича 5.
:•: СОНАТОВИЙ ВЕЧІР :•:
ЕВГЕН ПЕРФЕЦЬКИЙ скрипак. *ТАРАС ШУХЕВИЧ* пяніст.
Білети по 4, 3 і 2 зол. в Книгарні ім. Шевченка, Ринок 10 — а в день концерту вечером при касі. 1664 1—1

Заходами Т-ва Допомоги Еміґрантам з України
1696 **відбудеться 2. квітня в салі Наводиього Дому** 2—2
Великий Шевченківський Концерт
з участю Г. Борисоглібської, М. Вороного, п. Дублянського, В. Крижанівського проф. О. Мосичевича, бандуристів Д. Щербини, К. Мисевича та В. Гонти, Українського Надди. Хору під дир. Д. Котка. Акомпаніямент О. Бобикевича. Удекорування салі О. Кожушка, Р. Лісовського та П. Холодного. — Вступне слово д-ра Д. Донцова. — Початок точно о год. 8. веч. Білети в склепі „Нова Фортуна" (Руська 1).

Земельний голод.

Незвичайної остроти набирає на „кресах" земельний голод. Село дуситься на своїм клаптику землі, тоді як величезні поміщицькі латифундії простягаються від Карпат до поліських болот. В перших роках після світової війни, коли деякі селяне повернули з Америки з незначною готівкою, морг землі осягнув був нечувану ціну 400 до 500 долярів. А така ціна не стоїть ані в ніякому відношенні до вартости землі, ані не йде в ніяке порівнання з ціною землі навіть в найбільше перенаселених країнах. А все таки селяне платили кожну ціну за землю, щоби здобути хоч дрібну і незначну основу істнування.

Сьогодня така ціна, яку плачено в рр. 1919—1920, належить вже до легенд, хоч подача землі є далеко більша, а ціна значно приступнійша (пересічно 100 долярів за морг). Селянин, навіть багатший чи тзв. „Американець" тепер не в силі зібрати 10 долярів, а не то сотні цеї вже значно здепреціонованої валюти. А про малоземельних і безземельних селян навіть не приходиться говорити. Вони не то неспроможні заробити який небудь гріш, але й не мають що в губу вложити. Думка про те, щоби під теперішню хвилю можна було розвязати наболілу земельну проблему старими способами, шляхом відплатної парцеляції, є тільки мрією чистих доктринерів, „непоправних ідеалістів".

До них належать між иншими і творці польської конституції, яка не допускає переходу землі в селянські руки **без викупу**, без відповідної грошевої противартости. Тому й польський закон про земельну реформу з дня 15. липня 1920 р., закон, ухвалений під пресією розбурханих, рожевими мріями про землю розколисаних мас, піддержаний щодо своєї актуальности пошумом бурі зі сходу, закон, який несла на своїх багнетах червона армія, зближуючись поспішним маршем до Варшави, — навіть той закон сперто на суто власницькій, відплатній основі. Та скоро минула небезпека, земельний закон став мертвою буквою. Замість наділу землею, хоч би шляхом відплатної парцеляції місцевого населення, наступила кольонізація української й білоруської національної території чужим елементом. І то всупереч постановам закону з дня 15. липня 1920 р., який допускає тільки **сусідську** парцеляцію. Через кольонізацію й осаднництво протизаконно звужено варстат праці українського й білоруського селянства, поглиблено земельний голод, вбито віру селянина в можливість покращання його долі, ще більше заплутано земельні відносини на сході. У висліді того всього занархізовано, розстроєно все життя на українській і білоруській національній території, відвертаючи увагу селянської маси від його організованої боротьби за землю, свою живительку.

Ріжними способами вщіплювано отруту в артерії селянського організму, витискано з нього останні соки, поки не доведено його до теперішньої руїни й катастрофи. Повоєнне замішання, породові болі польської влади на українській і білоруській національній території, безвідплатні реквізиції і просте грабіжництво, спеціяльні данини і високі податки, а вкінці недорід і голод — ось що поклало край селянським мріям про землю.

Справді справу зі земельною реформою глибоко передумано. З одного боку вона мусить спиратися на обовязковій відплаті, а з другого селянство, головним чином українське і білоруське, є так знищене, що про спроможність купна землі на довгі—довгі роки навіть бесіди не може бути. А це значить, що земля, або й дальше залишиться за дотеперішніми власниками без огляду на всі паперові земельні закони і новелі до них, або місцеве селянство, поминаючи всі инші обставини й перепони, силою своєї економічно-фінансової безсильности буде виключене від участи в земельній реформі. Таким чином при допомозі великих земельних власників і держави земля на „кресах" тепер вже зовсім „законно" перейде в руки чужого національного елементу.

Так придумана є новеля до закону про виконання земельної реформи, внесена до сойму 16. лютого ц. р. міністром земельних реформ Копчиньским.

Острота земельного голоду на „кресах" змагається з кожним днем. Та вона проявляється наскрізь пасивно, апатично, зневиднювано. Прикро це стверджувати, а одначе сумним фактом є та обставина, що хоч селянство покапанно ловить кожне слово про землю, то непомітно ніяких зусиль поставити його у весь ріст на порядок дня. Бачучи безвиглядність і крайну розпучливість свого положення, селянство масово збирається покидати рідну країну, чи то шукаючи заробітку поза межами Польщі, чи то й не вагаючись на віки попрощатися з рідною землею. І знову польський уряд йде на руку цьому масовому виходові в світ нашого селянства на долю і недолю. Польська влада заключила досі дві конвенції про доставу сезонових робітників з Францією (на рільні й копальняні роботи) і з Бразилією (на чисто невільницькі роботи на плянтаціях кави). Умови праці в тих країнах є крайно непригожі, пожива відразлива, а заробіток нікчемний. На всім просторі нашої національної території увихаються агенти, які головним чином наших селян спрямовують на сезонову еміґрацію до Франції і Бразилії. Але рільні робітники з корінної Польщі, хоч ще нема відповідної конвенції з Німеччиною, без паспортів переходять границю і там шукають заробітку. Таких робітників, що зі західних околиць Польщі, не без допомоги польської прикордонної сторожі найшлися на кращих заробітках в Пруссії, є вже 16 тисяч. Загалом польський уряд післав вже за хлібом в світ за очі пбнад 250 тисяч здорових, сильних і проворних людей. А в тій страшній цифрі 250 тисяч нещасних заробітчан, якими сплачується податок Франції й Бразилії, є до 200 тисяч Українців і Білорусинів.

І йдуть вони в далекий, невідомий світ, втративши надію на можливість добуття землі, варстату праці і прожитку в рідній землі, йдуть на певну загладу, роблять місце чужим кольоністам і осаднікам.

Але виною тому всьому не лише наші відвічні противники, але й ми самі, а в першу чергу наші політичні партії, з яких деякі стидливо ховаються зі своєю земельною програмою і витягають її на денне світло тільки в святочних хвилях, а другі таки не знають, на яку ногу ступити при розвязці земельної справи. Ця остання замітка торкається в першу чергу української народньої трудової партії, яка в останньому часі зовсім призабула на свою земельну програму. Правда, програма трудової партії виразно говорить про перехід землі на власність трудового селянства, але промовчує, яким чином має це статися: за викупом, чи без викупу. Крім того партія взагалі зложила до архіву поруч инших справ також земельне питання.

З цим нерішучим переступлюванням з ноги на ногу, з цею мовчанкою слід покінчити й у весь ріст — поставити земельну програму та піти в розбиті сумівами, голодні на землю селянські маси з кличем: Земля трудовому селянству без викупу!

Здійсненню цього клича стоїть на перепоні польська конституція, яка цупко оберігає приватну власність великих земельних власників, а ця конституція, як знаємо з пятилітнього досвіду, є паперова. Колиж вона є паперова в питаннях громадянської, національної і віроісповідної рівности, в справі горожанських вольностей, то тим більше може стати паперовою і в питанні вирішення земельної реформи. Бо нема нічого такого сильного, трівкого й непорушного, що могло би встоятися перед напором голодних на землю, знищених економічно селянських мас.

Ф. Ф.

Між монархізмом і республіканізмом.

Нові кандидатури на німецького президента.

На маргінесі статистичних даних про вислід перших президентських виборів у Німеччині роблять ріжні уваги на тему нинішніх політ. настроїв німецького громадянства й ставлять прогнози щодо рішаючих виборів, які відбудуться 26. квітня ц. р. Найбільш характеристичним моментом переведених виборів, це просто катастрофальна програна Людендорфа. Національні-соціялісти (Людендорфівці), до краю озлоблені, що покревний їм правий бльок Ярреса помістив на одній виборчій летючці карикатуру Людендорфа, як генерала на дереляному кові. Яскравим фактом є теж упадок комуністичних впливів у Берліні в користь республикансько-демократичних течій.

Тепер поміж республиканськими партіями йдуть жваві переговори щодо висунення до рішаючих виборів одного спільного кандидата,

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 23 '25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Puokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 69 (10.445) z dnia 28. III. 1925 r. pod tytułem: 1) na stronie pierwszej, w kolumnie pierwszej i drugiej a) tytuł artykułu dalej ustępy b) między słowami: za wpływ a Pereo c) znaczińnia a Wkinci, d) Wkinci, d) Grabskoho a Sekcja e) dywnoi a sekcji, f) uorawi a Nema, g) Pidiasza a Poklykanij, h) od słów a w dalszij oo końca tego artykułu. 2) „Szcze hirsze" w usłępach a) między słowami starosty a Wczora, b) szczo a tonu, c) wiryły a Staroste, 3) „Nowynky" w notatce pod tutułem „Wałyńsia ministerstwo wnutrisznich spraw" od słów Czy ne maie od końca tej notatki zawiera znamiona zbrodni ad 1) 2) i 3) z § 65 u. k., uznał dokonanie w dniu 27. marca 1925 rpku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 30. marca 1925. Hawel.

Пропонується утворити блок з 3-ох республиканських партій (соц.-дем., демократи і центр) під назвою „Державно-народній блок". Гадають, що соціял-демократи, які зібрали для свого кандидата (Брауна) найбільше голосів по Ярресі (кандидаті правиці), відмовляться від своєї окремої кандидатури. В такому разі найбільше виглядів стати спільним кандидатом республ. блоку мав би б. канцлер Маркс, лідер центра. Як що навіть кандидатура Маркса спричинилаб зменшення голосів соціялістів і демократів, що не хотіліб голосувати за кандидатом з клерикальною закраскою, то за те вона притягнулаб голоси клерикальної баварської нар. партії, що тепер голосувала за Ярресом. Таким робом республиканська кандидатура Маркса мала би запевнену рішучу перевагу. Однак з другого боку вирнули поголоски, що правиця хоче врезигнувати з кандидатури Ярреса і висунути кандидатуру популярного міністра райхсвери д-ра Геслера.

В такому випадку демократи найшлись би у дуже неприємному становищі, бо Геслер є офіціяльним членом їх партії; теж саме центр був би у клопоті, бо в попередньому обговорюванню цієї кандидатури більшість центровців висловлювалась дуже прихильно.

Як бачимо — вже нині твердити напевне, що другим президентом німецької республики буде такий то республиканський чи монархічний діяч — є ще грубо передчасно, дарма, що речинець виборів такий недалекий.

„Хожденіє в народ".

В московській „Правді" з 17 березня н. р., органі ЦК. РКП. (Рос. Ком. Партії) находимо ряд статтей-звітів членів контрольної комісії ЦК. РКП. про результати контрольної роботи в Красногородській окрузі на Полтавщині. Комісія працювала в окрузі цілих два місяці, перевірила і обслідувала 29 партійних „ячейок", члени комісії скликували селянські сходи, заглядали навіть в селянські хати, приймали зажалення від населення, вели розмови з місцевими партійними діячами і результатами своєї роботи та своїми враженнями діляться на сторінках центрального партійного органу. Варто й нам ознайомитись, як стоїть справа комуністичної організації в українському селі, як там почуваються комуністи, як вони „правлять".

Партійна організація в окрузі складається з кандидатів в члени партії. Скільки їх — цифр не подається. В наслідок провірки виключено 6 до 7 проц. Нечисленні повноправні члени партії, які працюють в сільських „ячейках", в більшій части людє зайшлі, нікого звязку з місцевим селянством не мають. Комсомольська організація досить численна, в 76 „ячейках" начислюється 1.147 комсомольців, в тім 15 6 прц. жінок. Роботи серед жінок взагалі мало, ведуть її безпартійні селянки й учительки.

Комітети незаможніх селян представляються маловажно. В деяких місцевостях незаможники виявили свою неорганізованість, на виборах виступали проти своїх же незаможницьких кандидатур. В одному селі з 120 організованих незаможників на вибори явилося всього 17 осіб, партійні „ячейки" слабо впливають на незаможників, організації незаможників є ізольовані від середняцьких верств села. Натомісць велику активність в порівнаню з незаможниками проявляють середняки.

При останніх перевиборах сільських рад селянство проявило велику активність. Які були висліди виборів — відомостей не подається, мабуть вони не дуже вигідні для комуністів, при сконстатуванню неорганізованости й ізольованости незаможників. Видно, що перевагу мали середняки з заможнійшим елементом села. Справоздавці говорять про випадки, коли „кулаки" виступали на виборах проти вчителів комуністів і не хотіли їх пускати до рад.

Хоч „ячейки на місцях користуються авторитетом", а „кермуючий склад в селянських організаціях хороший", — говориться в одній статейці, — але, як пише другий автор, „ячейки" в цілому й окремі їх члени слабо розуміють поставлені перед ними завдання і несерйозно відносяться до їх здійснення. Більшість ячейок рішення жовтневого плєнума ЦК. (обличям до села!) прийняли „до відомости" і більш нічого.

Яким „лицем" ставляється до села місцеві комуністи, про яких уже знаємо, що вони переважно зайшлі люде, себто прислані з московських центрів і силою накинені на адміністраторів і просвітителів,— на це подається пару дуже яскравих фактів. Председатель одного районного комітету, діставши наказ на певний термін стягти з села певну суму податку, почав своє „урядування" о 12 годині вночі, підняв на ноги сонне село, тих, хто не мав чим заплатити, арештовував; одного арештованого, не дивлячись на жовтневе зимно, в одній сорочці гнали до місця арешту; він в дорові застудився і в тиждень по цім помер, лишивши жінку і четверо малих дітей. Правда, ревного голову вищі власти усунули від урядування, але селяне те „урядування" собі запамятали.

В другім випадку голова сільської ради, наказавши на публичнім засіданню ради якомусь селянинові принести йому води, вилаяв відтак його за те, що по дорозі дав напитися иншим селянам. Ображений не остався должним і вилаяв голову. В результаті — суд і за „образу представника влади" селянин дістав 6 місяців примусових робіт. Підчас виборів цього самого селянина позбавили виборчого права, як „ненормального"; лікарське свідоцтво, що він психічно нормальний чоловік — не помогло...

Навівши ці факти, автор статейки каже, що „серед сільських комуністів є ціла верства робітників, що цілком нездатна правильно проводити політику партії", що з таким „активом" зовсім неможливий "поворот" до села, про що рішила партія".

Річ ясна, скільки-б партія не „повернулась" таким „лицем" до села, село все буде від неї відвертатися, як відверталося досі, і комуністам нічого не лишається, як на своєрідний лад практикувати „хожденіє в народ", — здалека, заїдтишка підходити до селян, щоб дізнатися, що вони думають і говорять, чого хочуть.

Одна статейка так і затитулована: „Большевистское хождение в народ". І подається приклад. Щоб дізнатися, що люде говорять, члени партії ходять по святах там, де багато людей збирається, встрявають в розмови, підслухують, а „потім роблять з цього висновки і подають їх секретарю ячейки".

Видно, що комуністи на селі дійсно є відірваним від села, чужим елементом, коли вони, подібно до інтеліґентів-мрійників 70 і 80 років, мусять практикувати „хожденіє в народ", іменуючись при цім робітничою партією, яка править робітничо-селянською, отже народньою державою...

х.

КОСТЮМИ

Львів, пл. Марійська ч. 10.
МАГАЗИН ЖІНОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ
Станислава Вронського Сини

Шкільний плєбісцит.

Виказ посольських інтерпеляцій про надужиття властей.

Дня 19. березня ц. р. внесли українські посли слідуючі інтерпеляції:

1) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі відомої легалізації підписів на шкільних деклярациях і терористичного українського населення. Подано 15 фактів яких надужить на Волині і Поліссю, а 6 фактів надужить в Галичині, а саме в селах і громадах: Білозірка, Шушковичі, Гришківці, Борсуки, Очищківці, Вишгородок, Борки, Білокриниці кременецького повіта, Клевань, Новостав, Дикіш, Сморжова рівенського повіта, Грабівці берестейського повіта, Вуячів, Смодинка тернопільського повіта, Станимір, Ладиші і Дуканів перемишлянського повіта Висоцько вижне турчанського повіта, Лука мала скалатського повіта, Рибно косівського повіта і Карилівка ланцуцького повіта.

2) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти в справі надужить шкільного інспектора і учителів в самбірському повіті при переводженню шкільної акції.

3) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти і внутрішніх справ в справі урусів і конфіскат деклярацій державною поліцією в судовому повіті Тисьменця.

4) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти в справі зложивань шкільного інспектора в Старому Самборі а з окрема його жадання, щоби власноручність підписів стверджував нотар.

5) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ в справі побиття громадянина Семена Паньчинка в Звенигороді повіт Бібрка комендантом поліції Вартальским.

Дня 20. березня ц. р. вніс посол Сергій Козицький інтерпеляцію до міністра освіти і міністра внутрішніх справ в справі війта в Тучині рівенського повіта, який пов легалізованню деклярацій вимагав від світла до темноти, й спокій її душі порушився до тієї міри, що вона не вміла більше молитися. Вона почала придумувати, як би спинити його на краю безодні, до котрої він так безтями наближався. Вона боялася його образити, боялася може, хоча не здавала собі з цього справи, видалити його на завсіди з села Луганова. Віра пожадливо шукала нової нагоди зблизитися з ним і не находячи її, вона зважилася сама створити цю нагоду. Не роздумуючи далі, з властивою їй нестриманістю та швидкістю, вона, не називаючи себе, написала повість свого життя й присвятила її Березовському, сподіваючися цим душевним дарунком привести його до довіря, до бажання зо свого боку відкритися їй в дружній розмові та вислухати її правдивих рад".

Тут і наведене оповідання княжни Репніної Дівчинка, де змальовані її настрої, переживання, почування й думкй в часі коли вона мала 12, 18, 25 і 35 літ.*) У відповідь на оповідання, яке присвятила вона Березовському-Шевченкові, Березовський написав ось що: „Я як мистець, вивчений не горем, а чимось страшнійшим, оповідаю про себе людям, але оповісти те почування, котрим я тепер живу, все моє мистецтво на жаль безсильне й ні до чого! Я страждав, відкривався людям як браттям і молив покірно хоча одної холодної сльози за море кривавих сліз, і ніхто не кинув ні одної цілющої росинки в запеклі уста. Я застогнав як у кільцях полоза; він дуже гарно стогне, сказали —

„И свет погас в душе разбитой".

(Продовження буде.)

*) В додатку до цієї статті оповідання Дівчинка наведене в цілости з огляду на те, що княжна Репніна відограла велику ролю в житті Шевченка.

М. ВОЗНЯК. 20)

Шевченко й княжна Репніна.

У менеж цілком навпаки: — мені так легко кохатися, я почуваю в собі таку широку можність кохати, що її сталоб, здається, на всю вселенну, колиб уся вселенна була мила — але й те правда, що все окреме, святе зостається на дні душі для одного вибрання, перед котрим усеб инше бліднило, але хто цей вибранець? Вона призадумалася — серце забилося швидче й вона тихо вимовила імя Березовського! Ні, говорила вона далі, колиб він захотів, він міг би бути вибранцем моєї душі, але тепер напевно моє почування до нього ніщо инше як дружба: мені не потрібна його присутність, мені не потрібне його кохання — я хочу лише бачити його щасливим, славним, добрим — я почуваю, що моглаб любити його жінку: — ні, я люблю його як брата й слава Богу, що не инакше, він збоявся Софії, він мене не зрозумів! Софія сама прирівняла себе до дуже добре замерзлої ріки, котра бистро тече під ледом, і додам, що вона несе з собою золото, але не кождий зважується підождати, поки весняне сонце розтопить цей лід; Березовському, що судив про неї поверховно, робилося холодно, коли Софія касувала його одним словом, він не находився, й одинокий, що прагнув сонішного проміня, з дитинною нетерпеливістю він не потрафив підождати — хто знає, можеб ріка розтаяла — тут же навинулася так не в свій час Ольга з усією артилєрією своїх поглядів, із усіма своїми манерами, й бідний добрий поет прийняв усю цю позлітку за золото, увесь цей фосфоричний блиск за справжній огонь і відтручений Софією, кинувся до Ольги, що його не огріє, але зопсує при помочи негідного свого брата. — О як йому помогти, він не повинен пропасти, не дурно Бог дозволив, щоб я його полюбила з усієї душі".

Цим кінчиться перша глава. На жаль друга глава не заховалася в цілости: бракує дечого в середині й кінця. Мотто другої глави характеристичне, а саме слова: „Что я вам сделала? любила". Починається друга глава так:

„На початку нашого оповідання ми представили Віру, як вона примушено всміхнулася, з зором повним темного вогню й глибокого суму; повернімся до цієї хвилини. — Вона нераз запримічувала з сумом, що Березовський мав велику скильність до вади, про котру розводився Язиков із такою сатанічною радістю. Це відкриття, що показувало їй Березовського з такого негарного боку, все таки не переміняло її доброго настрою до нього, але додало до радісного почування живої дружби — неспокійно-болюче почування жіночої дбайливости. Вона бачила Березовського над безоднею, вона чула, як холоднокровно люде, котрі не цікавилися дуже ні поетом ні поезією, одначе поза тим були розумними й гідними пошани, твердили, що коли Березовський не покине цієї погубної привички, то мусить конче через два роки згинути, себто позбавитися свого творчого таланту — одним словом спитися! — Від того часу, як думка про можливість такого нещастя поселилася в душі Віри, її життя було отроєне неспокоєм, усі її кревні та знайомі дивувалися переміні, що зайшла з нею, вона нікому не відкривалася, але що дня й ночи думала, як йому помогти. Молитвою! І вона гаряче молилася за нього, — але унесена то радісним живущим почуванням, коли вона бачила Березовського таким, яким вона його бажала завсіди, або розстроєна його частими упадками, вона безупинно переходила

не заплати податків і в справі наказного війта в Бушені тернопільського повіту, який перевершує в декларациях слова „rusin" rusiński, щоби уважнити їх.

Дня 20. березня внесли інтерпеляції:

1) Посол Підгірський і тов. до міністра внутрішніх справ в справі безправного арештування 4 громадян-Українців в скалатському повіті в звязку зі шкільною акцією і в справі відмови легалізації підписів війтами в численних громадах тернопільського повіту.

2) Посол Сергій Козицький і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі війта гончарської громади Бочечень повіт Дубно, який відказується стверджувати власноручність підписів на декларациях.

3) Посол Сергій Хрущький і тов. до міністра освіти в справі учительки Дідкової з Сарнак, яка грозила шкільним дітям арештуванням і укаранням, коли їхні родичі підпишуть шкільні декларації.

Дня 24. березня ц. р. внесено слідуючі інтерпеляції:

1) Інтерпеляція посл. д-ра Дмитрюка і тов. до міністра освіти і міністра внутрішніх справ в справі відмови війтів громад ратамчицької і лищицької стверджувати власноручність підписів.

2) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ в справі терорізування українського населення державною поліцією в 4 громадах коломийського повіта в звязку з акцією підписування декларацій.

3) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і освіти в справі відмови війтів громад Бібрки, повіт Кременець і Обертин, повіт Городок Ягайлонський, стверджувати власноручність підписів, не оглядаючися, що в обох тих справах вже вношено інтерпеляції і інтервеніовано у віцепрезидента ради міністрів.

4) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі нестверджування власноручности підписів війтом громади Журавники, львівського повіта і недбалої поведінки старости в тій справі, не оглядаючися на слідство, яке переводив делегат міністерства внутрішніх справ.

5) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі відмови війта гощанської громади, рівенського повіта, стверджувати власноручність підписів на шкільних деклараціях.

6) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі протизаконного поступування начальника суду в Микулинцях повіт Тернопіль, який заборонив судовій канцелярії легалізування підписів.

7) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі фальшування в громаді Почаєві кременецького повіту громадським урядом шкільних декларацій.

8) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі відмови війта громади Борки кременецького повіта стверджувати власноручність підписів, не оглядаючися на інтерпеляцію внесену в тій справі.

9) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти в справі надужить шкільних інспекторів в Дубні, Острозі, Кременці, Любомлі, Горохові, Ковлі і в Товмачі, які від кожного батька дитини вимагають індивідуального приношення шкільних декларацій.

10) Інтерпеляція посів з Українського Клюбу до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі насильування громадськими урядами громад Хомячів, Коритниця і Верба володимирського повіта шкільного закона.

11) Інтерпеляція посів з Українського Клюбу до міністра освіти в справі надужить шкільного інспектора у Володимирі.

Дня 27. березня ц. р. внесли українські посли слідуючі інтерпеляції:

1) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти в справі надужить шкільних інспекторів в Кременці, Дубні, Горохові, Ковлі, Острозі і Володимирі і безуспішности запорядженъ департаменту загальних шкіл міністерства освіти в тій справі.

2) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі відмови війта громад Ладичин повіт Тернопіль, Вишгородок повіт Кременець стверджування власноручности підписів.

3) Інтерпеляція посла Сергія Хрущького і тов. до міністра освіти в справі протизаконного обіжника Ради шкільної повітової в Скалаті з дня 12-го березня ц. 893.

4) Інтерпеляція посла д-ра Дмитрюка і тов. до міністра освіти і внутрішніх справ в справі поліцінта Карбовського в Городці кобринського повіта, який з'ушує родичів українських дітей до підписування польських декларацій.

5) Інтерпеляція посла Д-р Дмитрюка і тов. до міністра освіти в справі неприняття інспектором шкільним в Бересті українських декларацій.

6) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра освіти в справі шкільного інспектора в Збаражі, який відмовляється виявати посвідку зложення деклараций і інспекторів в Луцьку і Горохові, які відказуються приймати шкільні декларації.

7) Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі фальшування громадськими урядами в Шумську і Почаєві повіт Кременець підписів на шкільних деклараціях.

8) Інтерпеляція посла д-ра Дмитрюка і тов. до міністра освіти в справі надужить учителів Кобринського повіта, які вимагають, щоби батьки українських дітей підписували декларації з домаганням польської мови навчання.

9) Інтерпеляція посла Дмитрюка і тов. до міністра внутрішніх справ в справі терорізування війтом громади городецької повіта кобринського українського населення в звязи з вношенням шкільних декларацій.

10) Інтерпеляція посла А. Братуня і тов. до міністра внутрішніх справ в справі непринимання декларацій шкільним інспектором в Горохові.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після вбивства в Стовпцях.

Родина застрілених Багіньского і Вечоркевіча звернулася до властей з просьбою видати тіла вбитих. Просьбу мабуть відкинуть, бо уряд мотивує це так, що оба вмерли як вязні. „Кур. Пор." повідомляє, що Мурашко був визначним членом ППП. у Новгородщині. Часописи повідомляють, що Мурашкові 29 літ. має 8-клясове образування. Останніми часами був старшим „пшодовніком" у слідчій службі команди поліції в Стовпцях. У вагоні, в котрім застрілив Багіньского й Вечоркевіча, був зодітий по цивільному. Староста Зайончковского і поліц. аспіранта Шишкевича, керовника ескорти, завісили в урядуванні за те, що позволили Мурашкові прилучитися до ескорти. Мін. Скшиньскі конферував із радянським послом Войковим у справі вбивства Багіньского й Вечоркевіча. Дня 2. ц. м. представник польського уряду вложить у совмі відповідну заяву в справі вбивства. Нарком загр. справ поручив послові С. Р. С. Р. у Польщі Войкову висловитр польському урядові гострий протест і домагатися покарання винуватих. Роста повідомляє, що зараз як наспіла вістка про вбивство Баг. і Веч. улиці Мінська заповнили товпи народа. Будинок польського консуляту охороняв скріплений відділ поліції. В демонстрації взяло участь яких 16.000 люда.

Французька нота.

Нота, яку Франція має вислати до німецького уряду міститиме питання: 1) нім. уряд виявить недвозначно свої наміри, що відносяться до приступлення до С. Народів і зобовяжеться сповнити всі услівя, наложені на членів Союза, 2) означить ясно й недвозначно свої пляни в справі границь Польщі і Чехословачини. 3) Німеччина повинна виповнити недомагання в свому меморанді, зобовязатися до пошанування італійських і бельгійських границь, так як і французьких. „Пті Пар." пише, що союзники дадуть спільну відповідь на ним. предложення.

Хліборобський страйк.

Варшавські часописи повідомляють: З відділів союзів польських робітників приходять корисні вісти про страйк. У деяких повітах поліція агітує між робітниками, що не страйкували і грозять арештом. Обшарники не хочуть давати паші для худоби.

Замах на насл. Троцького.

Румунські часописи повідомляють із Одеси, що в хвилі як заступник голови III. інтерн. Уншліхт всідав до авта, ранений був тяжко кількома револьверовими вистрілами. Виновника зловили й на місці розстріляли.

Біржа.

Львів, 1. квітня 1925.

Амер. дол. 5·18 — 5·18½, канад. дол. 5·14½ — 5·15, чеські кор. 0·15½ — 0·15⅝, лей 0·02½ — 0·02⅝, франц. франк 0·27½ — 0·27⅝, швайц. фр. 1·01 — 1·01, анг. фунт 24·50—22·6.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Що край то обичай.

Давна була небіжка Австрія! Сама холоднокровного німецького походження, хотіла всіх і вся перекабатити на свій лад. Та дуже їй було, чи якийсь там народ більше палкий або лагочистий, чи якийсь край більше горячий і сонячний—все мусіло гнатися одного правила і одного закону. А ці правила та закони були німецькі і густо-часто зовсім не підходили під природу народів і країн.

Галичина в першу чергу болюче відчувала невинносимі пута німецької формалістики. Людям не вільно було битися, сваритися і бешкетувати. А вже про крадіж, підпал чи розбій—то вже й балачки нема. За це карали ще гостріше, як тепер за приналежність до У. С. Д. П.

Але не тільки людей насилували довконські закони, вони взялися і до природи. За часів австрійської окупації мусіло йти так: весна, літо, осінь і зима. Кождна з пір року мала докладно зачеркнені функції і не могла від них відступати.

Правда, і люде і природа стараднся врядигоди виломатися з під ярма, але це були тільки відірвані випадки, які не входять в рахубу.

Зовсім инакше життя настало після щасливої смерти австрійської п. к. окупантки.

Край і люде очуняли як після страшного кошмару.

Край зараз почав жити так, як йому було ліпше.

Переставив пори року в той спосіб, що ніхто не міг догадатися, що тепер властиво є: весна, зима, літо чи осінь. Дощ і град падали собі, коли хотіли, а сніг і мороз мало коли показувався. Щойно тепер пізнали люде, що Австрія їх дурила, бо Галичина не є зовсім північною країною, а скорше подібна до Італії чи Мексики.

Вслід за природою пішли й люде. Вернув їм добрий гумор, фантазія і апетит. Безнадійно заслані села і міста ожили і розбурхались. Пішла забава на всі заставки. Цей дзюґав приятеля ножем. Той цвіґав сусіда копом, один тягнув чуже вбіжа з комори, другий витоваджував чужі коні зі стайні, хтось нишпорив по чужих касах, а хтосьтам знову набирав товари по крамницях... нічо. Одним словом бавилися люде як могли і як наказувала їм їх палка вдача.

І суворий, понурий та холодний Львів змінився до непізнання. Сумовито тихі вулиці несено гомоніли вдень від усякіх обходів, рішень, маніфестацій і демонстрацій, а вночі від неоправданих криків мордованих чи насилуваних.

Але всеж таки не сподівався, щоби і серед білого дня могли траплятися розбої чи крадіжі. Вважали Львів за більш холодний і аріянований від котрогось із міст Мексика чи Каліфорнії.

Тимчасом життя висміяло їх побоювання і завдало брехню їх переконанню.

Осьма година вечір.

Вулиці почні вовіе, трамваїв, прохожих і... поліцаятів.

До будинку годинної почти якочується почтовий віз із грішми.

Зза кутла висуваються якісь люде в академічних шапках і кидаються на віз.

— Піф, паф! лунають вистріли.

— Owaitu!! Ratujcie! — репетує хтось високим тенором.

Вулиця спинюється зацікавлена.

— Wóz rabują! догадується хтось зовсім правильно.

— I to w biały dzień! дивується другий.

Коло воза хвилька метушні, ще один стріл і тихо.

Люде в академічних шапках зникають в брамі і товпа спокійно розплигається.

На місці нападу остають тільки поліцаянти з натягненими пістолями, готові боронити воза до останньої краплі крови...

Колись, читаючи про напади в Мексику, волосся ставало мені дубом. А нині?! Все те відбувається перед моїми очима, а я спокійний як сусідське сумління.

Змінились часи, а з ними і все змінилося на ліпше.

Галактіон Чінка.

УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА у ЛЬВОВІ

улаштовує

дня 4-го квітня 1925 р.

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

у салях „Нар. Дому" год. 8. веч.

ПРОГРАМА:

Квіти щастя.
Характеристичні танці апашів.
Шатра несподіванок.
Куплети на біжучі теми.
Комедія в 1-ній дії Б. Шова:

ЯК ВІН ОБРІХУВАВ ТІ ЧОЛОВІКА

у перекладі Мих. Рудницького.

Артистичну частину програми виконає „БОГЕМА"

ДОБІРНИЙ БУФЕТ і МУЗИКА

Білети можна одержати раніше у Книгарні Наукового Тва ім. Шевченка.

„Українське Товариство допомоги емігрантам з Вел. України".

З нагоди сьогоднішнього Шевченківського концерту, який улаштовує наддніпрянська еміграція, хочу пригадати землякам-Галичанам про назване в заголовку Товариство. Повстало воно у Львові кілька літ тому (в осени 1921 р.) в результаті „великого ісходу" Наддніпрянщини по невдачі визвольної боротьби 1919—20 рр. Дві причини викликали осуществлення Т-ва: потреба помочі людям, що наразі опинилися без даху над головою й без засобів до життя, і потреба єднання. Поза видатній допомозі Галичан, особливо „Горожанського Комітету", а потім емігрантської секції при Комітеті „Голодній Україні" у Львові, в значній мірі вдалося заспокоїти найпекучійші потреби голодної, беззахистної й часто буквально обдертої еміграції. Згодом ця криза минула, емігрантська нужда втратила свій гострий, масовий характер, але, на жаль, злидні й досі не кидають нашої еміграції — і досі багато людей бідує без покутлку й роботи. По заліквідуванню згаданих вище установ еміґрантське т-во мусіло опертися виключно на власні сили, стало властиво т-вом взаїмної помочі. Але незасібна еміграція очевидно негодна дати собі ради своїми власними силами. В більшости своїй члени товариства не мають змоги заплатити й малої вкладки до т-ва. Тому Управа т-ва мусить докладати всяких зусиль, щоби хоч трохи збільшити його ресурси. Задля того ось уже 3-й рік видає вона календар-альманах „Дніпро", чистий дохід з котрого йде на потреби т-ва, задля цього улаштує різні вистави, концерти, як ось сьогоднішній, і таке инше.

Це щодо матеріяльної сторони. Але товариство чимало робить і для правної помочі і своїм членам і взагалі емігрантам: оборонює їх перед властями, здобуває їм документи, чим нераз рятує їх від дуже дітклівих непримностей таких звичайних в теперішніх обставинах, то що. У цім багато допомагали й допомагають Т-ву адвокати д-р Вол. Бачинський, д-р Лев Ганкевич і д-р М. Янкевич, за що їм незвичайно вдячна ціла наддніпрянська еміграція. Не забуває Тов. й про культурні потреби своїх членів, для чого заложило бібліотеку, яка має вже понад тисячу томів різних книжок і журналів, а також усі кращі українські газети. Льокаль Т-ва міститься при ул. Руській 3, III. пов. Там що дня від 10 до 2 дня та від 6—8 вечора урядує секретар Т-ва.

Всі ці потреби вимагають очевидно відповідних засобів. Це й примушує мене звернутися до цілого українського громадянства в межах Польщі з закликом допомогти Т-ву в його роботі, записуючися в спомагаючі члени. Місячна вкладка всього 2 зол. від особи.

З внутрішнього життя Т—ва треба відмітити отсе. 22. березня відбувся черговий загальні збори (річні), що вибрали нову управу, до якої увійшли: Вол. Дорошенко, Н. Дорошенко, В. Завадський, І. Огієнко й А. Петренко (поновно) й Ф. Дудко, Р. Лісовський, Г. Одайник та В. Храпко. До ревізійної комісії вибрано М. Корчинського, Я. Круглика й І. Шимоновича. На засіданню своїм 24. III. управа вибрала з поміж себе нову президію Т-ва в складі: проф. І. Огієнко — голова, Р. Лісовський і А. Петренко — заступники голова, В. Храпко — секретар. Обовязки скарбника виконує один із заступників голови — А. Петренко.

В. Дорошенко.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число обчимхала цензура в двох місцях у статті „Ревізії" та арештування серед Українців", у двох місцях статті „Психоза" і в одній новинці „Фабрикація меморіялів".

— **Комітет Праці Краєвого Комітету допомоги „Голодному Селу"** на засіданні дня 30. березня доручив п. інсп. І. Ліщинському занятися збіркою в м. Львові.

— **Prima Aprilis.** Найкращий день для журналістів. Можна не думати, про що писати. Коли вигадаєш якунебудь нісенітницю—на другий день осміють свого проникливого критика, що не зрозумів квітневого дотепу. Є читачі та... журналісти, для яких цей день не минає ніколи. Є инші, які хронічно вірять в усе, або не вірять у ніщо. Коли щасливий наш співробітник Галактіон Чіпка міг бодай раз у рік, замість фейлетону дати лише заголовок зі своїм підписом, щоби зробити своїм читачам несподіванку—більшість читачів добачила в цьому каравчу руку прокурора! Всі звістки, які принесли часописи в дні 1. квітня, аж до найбанальнійших новинок про отруєння з кохання, видались журналістові такими неймовірними як повідомлення уряднця адміністрації, що можна вже їсти — брати місячну плату...

— **Ще про крадіж на львівській пошті.** У понеділок переведено ще раз „льокальну візію" на головній пошті у присутности всіх урядовців слідчої поліції та інсп. Лукомського. Візник і ті, що сиділи в середині поштового возу, Мацельонт та Балінкі, демонстрували ще раз, як грабіжники доконали нападу. З огляду на те, що обі останні змальовували сцену инакше і плутались, їх арештували, як підозрілих у змові з грабіжниками. Перед будинком пошти прохожуються тепер постійно два поліцаї.

НОВИНКИ:

Мішані хори:

Бортнянський: Возмесу тя Боже мой 1·20
„ Блаженні люде відущії 1·20
„ Коль возлюблена 1·20
„ Концерт XXX. Услыши Боже глас мой 1·60
„ Концерт XXXIII. Всякую печаль скорбна есм душе моя? 1·60
Якушівський-Степовий: Нар. пісні 1·00
Гайдн: По весни 2·00
Леонтович: Народні пісні вип. 5. 2·00
„ „ „ „ 6. 2·00
Кошиць: Веснянки 4·00
„ Українські колядки 2·10
Степовий: Українські народні пісні
Тележинський: Шевчінка — Дзвони 1·00

Жіночі хори:

Кишакевич: Воскресні пісні на жін. хор 2·00
„ Пісні підчас Служби Божої 2·00

Найбільший склад нот.

„ Все сильний Боже гимни нап.
„ З пляшем і стоном релігійні 2·00
Ярославенко: Ніч, до слів Черкасенка 0·50
Безкоровайний: Під весну, до слів Завадовича 1·00

Мужеські хори:

Ярославенко: Хай плачуть струни 0·60
„ Пирога пісня 0·60

Сольоспіви з фортепіяном:

Брамс И.: (Я знов іду сумний, 0·80, У тебе більш не бути, 1·20, Сум, 0·80, Самотою в полі 1·20, У стену 1·20, На цвинтарі 1·20, Відгук 1·20) З форт. комплет 7·60
Гайне Г.: (Золотими стежечками, Літній вечір, Місячне сяйво) 2·40
Безкоровайний: Чари ночі, з форт. 1·00
І сад задрів, з форт. 1·00
Чому з тобою ми не хвилі, дует 1·00
Кропивницький: Де ти бродиш моя голе? дует 1·00
Лисенко: Айстри, з форт. 1·00
„ Гетьмани, з форт. 2·00
„ Мене однаково, (на тенор) 1·00
Шуберт: „Гарна мельничківна", цикль з 20 випусків 21·60
(випуски по 0·80, 1·20, 1·60)

Витяг фортепіянові з голосами:

Лисенко: Наталка Полтавка 5.00
„ Різдвяна ніч, опера 21·00
„ Тарас Бульба, опера 28·00
„ Утоплена, опера 12·00
„ Чорноморці, опера 6·15
Ніщинський: Вечерниці 4·00

Фортепіян:

Безкоровайний: Боягістка, вальс 2·00
„ Танець Нічосі 1·00
„ Хризантеми, циганський романс 1·00
Безкоровайний: Легкі твори із тої гоми. Ой під гаєм) 1·00

Цитра:

Безкоровайний: Вязанка, на цитру 1·00
„ Незабудька 1·00

Партитури на малу оркестру:

Старицький: Ой не ходи Грицю 5·00
„ Ніч під Івана Купала 5·00
Стеценко: Як коробса та чарка 4·00
„ Бурлацька 5·00
Кропивницький: Невольник, драма 5 дій 5·00

Мельодеклямація:

Безкоровайний: Минають дні, поема Т. Шевченка 1·00

Куплети:

7 куплетів 2·00

Від 1—30 квітня для хорів і аматорських театрів при замовленнях від 50 зол. в гору даємо **15** пр. опусту і **оплачуємо кошта пересилки.** При замовленнях від 20 зол. в гору оплачуємо порто. На бажання висилаємо повний катальог нот. — Крім українських нот маємо на складі всі чужі видання.

„Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка Львів, Ринок ч. 10.

— **Дорожнеча пашпортів.** Міністерство скарбу видало доручення підвищити оплату за нормальний закордонний пашпорт на 250 зол., а кількоразовий на 750 зол. Крім того зміцнено контролю над тими, що виїжджають за кордон, у першій мірі щодо їх податкових зобовязань.

— **Конституційні благодати.** Маємо перед собою „реєстр карний", яким засуджено львівського пекаря Василя Добрянського на 24-годинний арешт або 5 зол. гривень, за „przekroczenie rozp. Min. Spr. Wewn. z 30. 9. 1857, Dz. pp. Nr. 198, popełnione przez wywieszenie afiszów w języku ruskim (ukraińskim) zamiast w języku ruskim i polskim"... яких афішів? — на аматорську театральну виставу в селі Зіброві, (пов. Сянік) уладжувану аматорами з Дубрівець руських.

— **Гебрейський університет.** Першу цеглу заснування гебрейського університету в Єрусалимі підняв у 1882 р. бувш. проф. математики в Гайдельберґу, Шапіро. Пізнійше живійше цією справою зайявся Герцль. 5-ий сіоністичний конґрес у 1901 р. прийняв у цьому напрямку окрему резолюцію, а щойно 11-ий конґрес у 1913 році проголосив постанову основати університет, а в р. 1914 дотичний комітет купив для цієї мети на горі Гар Гакофім — дім Англійця сер Джов Грея Гілля. Перший основний камінь під будову покладено 24. марта 1918, ще при акомпаніменті англійських та турецьких гармат. Університет стоїть на чудовім місці, звідкіля простягається прегарний вид на місто і на Йордан, з Мертвим Морем. Він ще не викінчений, бо начерпнений повний плян доповнення теперішнього будинку домагається великих коштів. Покищо університет складається головно з інститутів, клінік та лабораторій, де витворюються вже міцні основи професорів. Працюють уже 3 інститути: мікробіольогічний, хемічний та юдаістичний. Хемічним проводить проф. з Ґалле — Фодор. Провідник мікробіольогічного інституту ще не призначений. Юдаістичний інститут має метою досліджувати гебрейську мову і инші споріднені з нею, далі жидівську літературу, історію, фільософію та етнографію. Бібліотека має нині почерез 90.000 томів і зростає щомісячно на 1500 томів: найбільша складена з Давів, її ініціятором є лікар Хазанович з Білостоку. Покищо університетом проводить центральний комітет спільно з академічною радою. До комітету входять: Айнштайн, Ахад-Гаам, сер Альфред Монд, Джемс Ротшільд, д-р Вайцман та инші.

— **Сенсаційний процес.** У Парижі почався процес проти відомого франц. комуніста Садуля, бувш. капітана, що став пізнійше комісаром при совітському уряді і вернувся минулого року, одночасно з признанням совітського уряду Франції. Його обвинувачують у державній зраді — порозумінні з ворогом, на шкоду батьківщини. Акт обвинувачення покликує 18 свідків, між якими є бувші франц. амбасадори у Петрограді, — оборона покликує їх 40, між иншими голову посольської палати Ценлене, Раковського, Кайо, послів Бонкура та Блюма.

— **Роковини Насанови.** 2-го квітня минає 20 літ від уродин автора відомих „Споминів" Донжуана славного з свого бурхливого життя, перелітаного мандрівками та пригодами. Він знав майже всіх славних людей своєї доби: Руссо, Вольтера, Фредерика II., Катерину II., папу Клементія XIII. Це був один з найбільших авантурників і неспокійних духів, який спинав у собі хист музики, дипльомата, жонґлера, підприємця і письменника. Його спомини мають велику літературну та історичну стійкість як малюнок великосвітського життя з XVIII століття.

— **Сонатовий вечір.** Пригадуємо всім любителям музики, що завтра відбудеться концерт відомого скрипача п. Р. Перфецького і піяніста Т. Шухевича, які склали незвичайно добірну програму, що вперше буде в нас виконана і сподіємось, що стане справжньою насолодою всіх знавців і аматорів.

— **„Свобода" ч. 14** містить: За панування та істкування. — Видержати до кінця! — Вісти про заробкову еміграцію. — Рільничий страйк в Польщі. — Як я шукав роботи в Аргентині, оповідання. — Конкордат та инші реформи. — Польські гроші і заграниця. — Процес „басавабівців". — З патріотичного обовязку. — По широкім світі. — Новинки. — Просвітний рух в Перечинщині. — Росія в цифрах. — Голодовики. — Ограбленя почти у Львові. — А преві зрозумів. — Дописи з краю. — Відділ правної поради.

— **З Муз. Тов-а ім. М. Лисенка** інформують нас, що пошановані городяни, немов би Сонатовий вечер тогож Товариства, назначений на день 2. квітня ц. р. зістав відложений — є неправдою — Концерт відбудеться, як було заповіджене. 1—1

У. С. Р. Р.

Вистава літератури про продуктивні сили України.

Влаштовану Управою Всенародньої Бібліотеки у Київі виставу літератури про продукційні сили України відвідало за два тижні 5.419 осіб, в тім 59 різних екскурсій, в складі від 12 до 70 осіб. На виставі було показано понад 2500 експонатів — книжки, діяграми, картограми, плакати і т. п. Підчас виставки відбулося 19 лекцій на різні теми економічного життя України, які збирали 400 до 500 слухачів. („Б." 5. III.).

„Новий побут".

Г. Дніпровець, обговорюючи в „Більшовику" з 5. III. справу „Нового побуту", ілюструє його наростання цифрами свіщьких хрестин, похоронів і шлюбів в одним, неназваним чомусь по імени, губернияльному місті. Отже в цім місті в часі від 1. жовтня 1923 р. до 1. жовтня 1924 р. зареєстровано 386 випадків нехрещення дітей на 1501 всіх народжених дітей, або 24 проц.; 463 цивільних похоронів, на 1026 всіх померших, або 49 проц., і 299 цивільних шлюбів, на 627 всіх шлюбів, або 50 проц.

Памятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

З листів до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Будьте ласкаві на стовпчиках Вашого щоденника помістити отсю мою замітку:

Дня 25. березня ц. р. відбувався Загальні Збори Кр. Союза Ревізійного, на яких переведено вибір 12 членів Ради Союза. На жаль, на зборах не запропоновано і не вибрано до Ради ані одного селянина, бо „не було місця". Таким чином — поміж 1000 селянських кооператив не має ані одного свого безпосереднього представника, а зате кооперативна надбудова Центросоюз має аж тільох представників (2-х з вибору і 1 вірініста.)

А сталося це тому, що селяне не були приготовані на такі несподіванки. Замість самим зорганізуватися і постояти за своє право, селяне довірили свої повноваження нищим чинникам, які зігнорували селянство, основу і силу кооперативної організації. Поведення і висловлення тих чинників було крайно безцеремонне і разючо протидемократичне.

І тут ясною є тенденція тих чинників. Ще на попередній Раді представники Повітових Союзів і Центросоюза намагалися скинути з себе обовязок плачення вкладок, перекидаючи їх виключно на кооперативи першого ступня (селянські). На зборах знов виринула ця справа. І хоч кооперативам другого ступня й Центросоюзові не вдалося переперти цю постанову, то вони порадять собі в той спосіб, що вкладок не заплатять і опісля скажуть собі відписати, як це сталося частинно за минулий рік.

І тут знов топчеться найважнійший демократичний принцип: рівність. Та ми, селяне, не повинні таким поведенням деяких чинників зражуватися, тільки навпаки подвійно, виповняймо свої обовязки супроти своїх установ, але й організуймося та користаймо з прислугуючих нам прав. І не шукаймо „кураторів", бо тоді все піде манівцями.

Останні загальні збори Кр. Союза Ревізійного були доказом нашої селянської незорганізованости. Рівночасно вони виявили, як при недостачі організованости кількох людей може робити, що захоче. Там бачилось, як легковірним є українське селянство і як далеко зайшла поведінка супроти селянства.

Микола Кузьмин,
селянин з Озірної.

Озірна, 26. березня 1925.

Зі спорту.

Надзвичайні Загальні Збори

Українського спортового Тов-а „Україна" відбудуться дня 8. квітня ц. р. в домівці Сокола-Батька (вул. Руська ч. 20) о год. 6. веч. зі слідуючим порядком денним: 1) Зміна статута, 2) Внесення і інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ:

Інж. О. Васюта, голова. *В. Решетилович,* секретар.

Посмертні згадки.

Дня 9. березня ц. р. помер в Медвежі біля Дрогобича **Корнель Кобринський,** державний лісничий, вязень зі Стрия у львівських „бригідках", та Домбе з року 1920. — Була це людина щира і чесна, вірний син своєї Батьківщини, певний громадянин, та тихий і незамітний робітник суспільної праці. Ціла Долинщина знала Покійного з його діяльности, та його доброти; особливо підчас світової війни нікому не відмовив своєї помочі. За свою учинність збірав, як це звичайно діється, замість вдячности, лише клевету і зневагу. В маю 1919 р. наслідком мічманих доносів посипались на нього репресії й переслідування. Йому забрано все, що лише коли небудь могло бути „військове" — почавши від худоби, а скінчивши на білизні і конфітурах. Вслід за тим арештовано Покійного і відставлено до стрийської тюрми де переходив тяжкі хвилі мічних „допитів". По стрийській тюрмі, та львівських „бригідках" листався на Домбе, де пересидів 9 місяців. Побої та тяжка тюрма зломила залізне здоровля.

З Долинщини перевезено Покійного до Медвежі. Тут не тільки не вернув до здоровля, але і втратив апетит. Упавши раз в лісі на зрубане дерево, побився тяжко і набрався довготеревалої, тяжкої кишкової хороби. За короткий час побуте в Медвежі зєднав собі Покійний загальну любов і пошану, а доказом цього був Його величавий похорон. Не вважаючи на дуже погані дороги і лиху погоду, зійшовся весь нарід з Медвежі і околичних сіл, щоби належною честю в останне попрощати вірного сина й нещасного мученика.

Уродився на Гуцульщині серед зелені смерічок, а не дочекавшися кращої долі для свого народа — заснув в 47. році життя і поховали Його в могилі коло церкви в смерековім гаю. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.

П'ятниця 3.IV. м. Львів.
Субота 4.IV. м. Перемишль
Неділя 5.IV. м. Перемишль. 1230 10—?

Український львівський театр И. Стадника. 1—2

Бібрка: 1. квітня „Баядера", оперета. 2. квітня „Побородійна Зузанна", оперета. 3. квітня „Помста Лилика", оперета.

Львів: 4. квітня попол. 4. год. „Падевода"; вечером 7·30 год.: Премієра Новинка: „Дні нашого життя". 5. квітня попол. 3. год. „Ноктюрн" і „Горе бабам", вечером 7·30 год. „Нема теща" (Анонім).

Позір Калущина! Шевченківське свято силами „Калуського Бояна" при співучасти піяністки Вп. проф. Ольги Окуневської зі Стрия і співака медіоленської опери Вп. М. Гошинського в салі Народного Дому у вівторок на Благовіщення дня 7. квітня 1925, год. 8. вечером. 1690 2-2

Дрібні оголошення.

ХТО з товаришів-правників-абсольвентів в Празі хотів би заступати мої справи на українському університеті і в тій цілі за добру винагороду зі мною переписуватися, зволить написати на мою адресу Яремич Іван, Бятьків, Галичина. 1704 2-3

ДОКТОР ППАВ, літ 26, з браку знакомства навяже переписку з інтеліґентною, гарною і заможною панною в матримоніяльній цілі. Немічомні зголошення до Адміністрації „Діла" під „Поміч". 1695 2-2

ҐАНҐАРН чорний 140 шир. для Впреподобних Отців, першорядний бельський матеріял лише зол. 12 метер. Замісцеві замовлення за післяплатою. Фабричний склад сукна С. Львів, Казимирівська 5. 1709 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МУКА НА СВЯТА

Споживча Кооператива

вул. Вірменська ч. 19.

(ріг Гродзіцких)

получає по конкуренційних цінах всілякі роди заграничної і краєвої муки та ріжні харчі. Для гуртівників і консумів більший опуст. Замовлення від 100 кг. висилається с. з. додом. 1659 2—2

НА СВЯТА!

поручаю знаменитї лисинецькі дріжджі по фабричних цінах. Замовлення з провінції полагоджую почтою або залізницею. Купцям значна знижка.

С. ФРЕНКЕЛЬ

Львів, вул. Жовнівська 26.

1683 3—3 Чис. Тел. 18-57.

Всілякі золотничі репарації виконується старанно тільки **у МАНДЛЯ, Коперника 14.** 1567 8—9

фортепіяни. Піяніна, Фісгармоніт дешево і на сплати. Цінники до диспозиції. Тел. 20—45.

КОНРАД КАІН І СИН

Львів, Коперника 16
Лише І-ма фабрикати

1584 10—10

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 75 (10.48). Львів, субота 4. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. з предпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Красвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

На трьох фронтах.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 30. березня 1925.

Я ніколи не був і не є есером, але мушу визнати цілковиту рацію есерівського гасла, *що лише в боротьбі і боротьбою здобудемо ми своє право на вільне національне життя.* Чого-чого, а ворогів у нас не поменшується. Навіть ті, що здавалося вже остаточно принишкли, знов піднімають тепер свою голову. Я маю на увазі Росіян—і емігрантів різних кольорів, від рожевого до білого та червоного, і так званих польських обивателів, себто знов же таки російських емігрантів, але змінивших вже „карту побиту" на „паспорт паньствови". Цеж вони гладили той ганебний ніби-то педагогічний зїзд, про який я вже один раз вам писав. Мушу ще раз до його вернутись, бо останній крок цього зїзду викликав у тутешніх українських колах ще більше обурення ніж перший. Коли пригадаєте, то в перший день була оголошена, під оплески зїзду, промова відомого Мальца зі Львова про єдиний російський народ; в останній же день зїзд офіціяльно, чорним по білому, занотував і оголосив таку резолюцію:

„Перший зїзд російських діячів народньої освіти в Польщі вважає необхідним перш за все усталити як основний принціп, що всі руські племена складають єдиний російський народ. Зовнішню ознаку цієї єдности уявляє перш за все єдина російська літературна мова, в утворенні якої приймали участь представники всіх руських племен; існуючіж місцеві питомености та відміни в мові ніскільки не порушують цієї єдности,—так само, як не перешкаджають вони в народі французькому, німецькому, італійському й инших, що мають дуже різкі місцеві різниці в мовах, ні народній єдности, ні існуванню одної літературної мови" і т. д.

Неуки, що складали цю резолюцію, очевидно, були цілковито захоплені хуторянською ерудицією нашого землячка з Лемківщини і ніколи не чули навіть про славнозвісну колективну працю самої Російської Академії Наук, що в найбільш категоричний спосіб усталила окремішність української мови від московської. Я не кажу вже про цілий арсенал антропольогічних та культурно-історичних доказів нашої племінної окремішности від Росіян. Куди там знати це слухняним ученикам Мальця!...

Тимчасом резолюції зїзду є всеж таки висловом думки *російського громадянства* у Польщі і з ними доводиться рахуватися. Так принаймні гадають тут у Варшаві, і цими днями має виступити перед ширшою публикою п. О. Саліковський з рефератом про зїзд Росіян та запропонувати всім нашим суспільним організаціям зареагувати в певний спосіб на агресивний виступ Москалів проти Українців та Білорусинів.

Ця агресивність виявилася не тільки на зїзді. Як подає вступна стаття в останнім числі посольського органу „Наше Життя", Росіяне з п. Серебренніковим на чолі розпочали на місцях діяльну агітацію проти подачі населенням декларацій про українську мову навчання у школах. Вони баламутять українську людність, підмовляючи її подавати декларації про заведення *російських* шкіл, хоч такі школи і не визнаються шкільним законом.

Отже в самій тільки шкільній справі доводиться провадити боротьбу на два фронти. У „Ділі" подається досить інформацій в справі шкільного плебісциту, і я розводитися про це не буду. Занотую лише той факт, що праця послів і сенаторів, про яку я вже писав недавно, в значній мірі знищена шкільними інспекторами. Щодня посольський клюб отримує скарги і поштою і телєграфом про те, що інспектори або зовсім відмовляються приймати декларації від Українців, або, одержавши їх поштою, повертають назад, вимагаючи, щоб кожний, хто підписав декларацію, посилав її окремо, або видавав формальне уповноваження тому, хто посилає кілька декларацій в одній коверті. Річ ясна, що все розраховано на те, щоб затягти справу як найдовше та залякати темну людність.

Посли передають всі скарги п. Тугутові, і він запевнює, що розкаже їх своїй „секції", але чи вийде з цього якийсь глузд, він і сам не знає. Взагалі п. Тугут потрохи перетворюється у весільного генерала.

Ще два слова про третій фронт — фронт *судовий*. Великий російський сатирик Щедрин писав, що для нього не має різниці, якими скорпіонами його бють — адміністративними чи судовими. Теж саме доводиться повторити у Польщі; але оборонятися всеж таки треба. Це й роблять ті три наші посли, що їх видав сойм судовій владі, але їм залежить не стільки на тім, щоби урятувати себе від скорпіонів, скільки, щоб боронити перед цілим світом нашу національну справу. Як відомо, нашим послам накидають протидержавні виступи, вбачаючи ці вйступи в гострій критиці уряду та його політики.

Щоб вияснити польському судові, що европейський парляментаризм і европейське розуміння права не ототожнюють найгострішої критики уряду і його політики з замахом на державність, п. посол Павло Васильчук просить суд покликати на свідків, цілий ряд першорядних европейських державних діячів різних напрямів, а саме д-ра Крамаржа, Яна Грбена, Леона Блюма, Пенлеве, Альберта Тома, Жозефа Кайо, Аристіда Бріяна, Марселя Кашена, Давида Льойд-Джоржа, Доза, Кенворті, Мак-Донельда, Сновдена, Гендерсона й инших, а з Галичини проф. Юліяна Романчука, д-ра Сидора Голубовича, д-ра Льва Бачинського, радн. О. Баранівського, митрополита Андрія Шептицького й инш.

Можна дуже сумніватися, щоби суд задовольнив прохання посла Васильчука, але треба разом з тим сподіватися, що на суді знайдуться найкращі українські адвокати, які і без славетних европейських діячів зуміють яскраво освітлити перед цілим світом українську національну справу та лиху долю її оборонців у новій, утвореній Европою, республіці.

Senex.

Одна з болячок.

Доля нострифікантів і поведінка з ними.

Одною з болячок нашого життя, що може не виступає так явно серед повені репресійних засобів, але ad oculos демонструє існуючий режим, є доля Українців — нострифікантів.

Головним завданням існуючого режиму є спинити зріст нашої інтеліґенції, позбавити народ його свідомих сил, перемінити народню масу в безмовного раба. Завданням існуючого режиму є не допустити до того, щоби зростала наша інтеліґенція взагалі, а незалежна, безпосередно звязана з народом зокрема. І нема засобу, яким не користувались би тая, компетентні чинники, щоби per fas et nefas, „prawem i lewem" осягнути цю головну мету.

З хвилею обсади Сх. Галичини в першу чергу протизаконно перемінено львівський утраквістичний університет на виключно польський, викинено з нього не лише професорів, але заперто брами університету перед українською студентською молодю. Делеґації української студентської молоді в рр. 1920—1921 відповіли власти львівського університету, що до студій на університеті можуть бути допущені тільки *горожане* польської держави, хоч Сх. Галичина під ніяким оглядом не була тоді складовою частиною польської республики. Одночасно передумовою запису на університет була *служба в польському війську* та ствердження ступня *льояльности* української молоді польськими шовіністичними студентськими організаціями. Таким чином українська молодь, що вже втратила шість літ науки в наслідок світової війни, а опісля визвольної, мала запертий шлях до знання і науки та до здобуття свого існування і забезпечення соціяльного становища. Сотки і тисячі української молоді, що вже перед війною розпочала університетські студії та в часі війни покінчила або під польською владою покінчила середні школи, виключені від здобування знання на рідній землі, були примушені — поза досягаємістю польських чинників — шукати пристановища на чужинних університетах.

Окрилені жадобою знання, втративши марно кілька літ, нераз з сильно підірваним здоровлям, без матеріяльного забезпечення сотні студентів, поборюючи тисячні перепони, перекрадаючись крізь кордони, прямували до огнищ науки і культури, головним чином в Австрії й Чехословаччині. Відень, Ґрац і Прага — ось ті університетські осередки, де найшла пристановище наша студентська молодь. Значна частина студентів не починала, тільки к і н ч а л а початі ще перед війною студії на згаданих університетах. Це була *конечність*, витворена польськими чинниками.

Одночасно годиться зазначити, що австрійські і чеські високі школи, себто школи б. австрійського цісарства, щодо своєї організації і наукових плянів були однородні з університетами Галичини. Коли була між ними яка ріжниця, то хіба та, що науковий рівень західних (австрійських і чеських) високих шкіл був і є далеко вищий від польських. Тим самим і студіююча на них молодь могла там здобути основнійше знання і краще підготовитися до спознечня своєї ролі в громадянстві на вибраних нею чи визначених становищах.

Та польські чинники, які в ході закріплювання й розбудови польської державности всі змагання повернули на відмежування себе від европейського світа, і тут маркантно зазначили своє становище. Мартирольоґія української молоді, яка розпочалася по світовій війні, продовжується ріжними способами і засобами до нинішнього дня і не видно їй кінця. Ця мартирольоґія звернена в однаковій мірі проти студентської молоді, що лишилася в краю і яка „нелеґально" здобуває знання, як і проти того студентства, що покінчили студії за кордоном.

В цій статті ми спинимося тільки над другою частиною студентства. Товчком до її давлення, гноблення, перепиновання в угрунтуванні її соціяльної позиції є згадана тенденція перервати зріст української інтеліґенції, спролетаризувати її, держати в незабезпеченому становищі, у вічному напруженні, в боротьбі за щоденний кусок хліба, а тим самим розбити її морально і матеріяльно, зробити суспільним неужитком. Засобом в осягненні цієї мети є *нострифікація* університетських дипльомів.

Перед війною нострифікація дипльомів, без огляду на те, які школи і в яких державах покінчив нострифікант, була звичайною формальністю, яку полагоджувано все з успіхом на протязі кількох днів. Так поступали всі европейські університети. Не робили винятків в цій квестії й галицькі університети, не виключаючи й львівського. Та иншим духом повіяло з моментом заістнування польської влади. Перш усього міністерство освіти своїм розпорядком в справі нострифікації створило широке поле до надужить, самоволі, прояву партійности й національної нетерпимости. Відповідний

розпорядок міністерства освіти, що торкається нострифікації медичних дипльомів, постановляє, до університетські власти (деканати) можуть вимагати вписування на польські університети і складання всіх трьох ригорозів, або можуть і не вимагати нічого. Звертаємо спеціяльну увагу на нострифікантів-медиків, тому, що це справа найважнійша, а поведінка університетських властей найхарактеристичнійша. Таким чином медичні факультети, обсаджені в своїй більшости крайно нетерпимими хаделяками й ендеками (у Львові і Кракові), поступають в той спосіб, що жадають від Українців записів на 4 семестри і складання всіх трьох ригорозів, до Поляків звичайно не ставлять ніяких вимог (на прим. недавно п. Грохольська, абсольвентка медичного факультету віденського університету перевела нострифікацію свого дипльому на протязі тижня), а Жиди пересмикаються між цими двома крайностями прикметними їм способами. Перед війною справу нострифікації медичного дипльому переводжено в кількох днях, а деканат вимагає доповнення іспитів (а радше зложення кольоквія) тільки з двох предметів: гігієни і судової медицини. Тепер же подання в справі нострифікації взагалі не приймають перед через рік, а опісля приймавши знов через рік або півтора не дають відповіди. Отже коли вже укінчений і дипльомований медик рішиться піддатися нострифікаційній операції, то мусить перш усього виждати кругло півтретя року, щоби почути присуд зхінізованих університетських (медичних) властей, які не беруть в рахубу ані іспитів (ригорозів) складаних ще за б. Австрії на позагалицьких університетах, ані лікарської практики навіть в галицьких шпиталях. Загально вимагається запису на 4 семестри і складання всіх трьох ригорозів, при чому у всім виразно виступає вороже й нетерпиме відношення до нострифікантів.

І це діється тоді, коли загально відчувається недостачу лікарів, коли цілі полоси української національної території і десятки тисяч мешканців є позбавлені лікарської допомоги. Це діється супроти людей, які здобувають загальне признання від своїх начальників-лікарів польської національности в шпиталях, супроти медиків, які вже кілька років є по доктораті. А таких людей, що вже давно повинні легально виконувати лікарську практику і служити своєму населенню маємо вже понад 50, а з того в Галичині до 30. І нема способу на те, щоби тих людей поставити на властиве місце, щоби вони могли виконувати ті функції, до яких вони покликані і до яких вони літами поготовлялися. Нема ради, бо на кожному кроці зустрічається непоборні перепони. Варто згадати, що коли один з нострифікантів звернувся до міністерства освіти, оспорюючи рішення львівського медичного деканату, то одержав відповідь, що міністерство є безсильне, бо університети є автономними установами. Другий скермував свою справу до Ліги Націй і одержав відповідь, що він не вичерпав всіх польських інстанцій.

Та якнебудь маються справи, досі не помітно ще, щоби боротьба в цій справі велася організованим способом. Крайня пора вступити на шлях організованої оборонної акції у всіх польських і міжнародніх установах.

Болячка нострифікантів є болячкою нашого народу, є болячкою „кресів". Цікаво, як до неї поставиться п. Ст. Тугут, голова „кресової" секції політичного комітету Ради міністрів, на якому тяжить обовязок усунути всі „кресові" болячки.

НА БІДНІ ДІТИ!

4-го Сорочинський ЯРМАРОК

„НАРОДНИЙ ДІМ".

Аматорська вистава. — Куплети. — Несподіванки.

„Казьонна українізація".

Орган російських еміґрантів у Варшаві „За Свободу" приносить у 84. числі з 28. березня передову статтю В. Португалова на тему „Націоналізм і казьонщина". Притоку до написання тої статті дав п. Португалову факт наведений у тій-же статті, а який відноситься до українізаційних методів радвлади. Сам факт змальовує автор ось як:

В м. Проскурові 2. січня п. р. возвісила місцева радвлада оголошення, силою якого накладається на кожного, що займається приватним промислом другої категорії (виключно майже Жиди), обовязок пренумерувати „Вісти", при чому ця примусова пренумерата дуже строга, а імєнно: „пренумератори на А, Б, В повинні вийтися з передплатою дня 5. січня, пренумератори на Г, Д, Е, Ж — 7 січня і т. д. У м. Баві подільської губернії за невиконання такого розпорядку про пренумерату „Вістей" відкликано судові цінний ряд жидівських домашніх прочисловців".

Наведені факти послужили п. Португалову до написання цілої передової статті. Він піддає гострій критиці „казьонну" примусову „українізацію". Критику переводить шляхом полєміки (чи краще кпин) з деякими висказами комуністичних лідерів на тему національної політики. Та це для нас не важне. Для нас важною инша обставина. В даному випадку мова йде виключно про Жидів, як це підкреслює сам автор в наведеному цитаті. На обороні жидівських національних прав а зокрема прав жидівської мови йому зовсім не залежить. Для нього важний сам факт примусової передплати української газети. Бож автора зовсім не цікавить обставина, що, наприклад, у Казані теж примушують передплачувати московські „Ізвєстія" тих самих жидівських ремісників.

Публіцист, що порушив цю справу, не виступає проти цілої системи на всій території СРСР., але саме проти національної політики, яка на Україні заставляє ось наприклад Жидів пренумерувати урядову газету на українській мові. Автор мовчав би, як би тут йшло про російську газету. Бож і йому ясно, що все те випливає з цілої системи правління. Не можнаж підводити під поняття національної політики факту примусової пренумерати урядової газети. Тут не важне те, якою мовою редагована ця газета.

Якщо це йшло би про літературний український журнал, скажім, „Знання" або який инший, то це инша справа. Тоді такий примус направду був би дивоглядним у відношенню до Жидів. Але урядові органи примушують передплачувати декуди навіть в суто-демократичних державах. І це буває не без користи і для самих громадян.

Щож до Жидів на Україні, то вони були все знаряддям русифікації та не зважаючи на царський страшний для них режим, вони все були фанатичними приклонниками та оборонцями російських культурних та звязаних з ними чисто політичних російських впливів на Україні. Вони все були найбільшою перешкодою в українізації міст. П. Португалов накинувся так завзято на ту примусову передплату урядових „Вістей" Жидами не тому, що вони урядові, комуністичні, а виключно тільки тому, що вони українські. Та з другого боку: пренумерувати навіть українські урядові газети, це ще не значить українізуватися.

Через те дбільнійше було би, якби пан Португалов писав на тему „казьонної кольпортажі" газет, ніж на тему „казьонної українізації". Українізація може дійсно має нині на Україні деякий „казьонний" характер, та не слід нікому забувати, що вона має чисто стихійний підклад. Вона йшла сама собою. З нею безуспішно боролися урядові російські чинники на Україні. Тому кілька літ вони йшли зовсім на руку навіть публіцистам із варшавської „За Свободу". Але українізаційна стихія переросла їх, поборола всі штучні тами, вірвалася до компартії, до комінтерну і до урядових чинників. І тоді вони були примушені надати їй чисто офіціяльний характер, мусіли шукати для неї форм і знайшли їх зовсім природно в „казьонних" рамках, хоч і не зовсім. Обставина, чи українські Жиди будуть читати примусово урядові хочби й українські газети, не грає в тому ніякої ролі тай взагалі до українізації ніякого відношення не має. **В. М.**

Жидівське культурне свято.

Привіти Українців в нагоди відкриття гебрейського університету в Єрусалимі.

Українська парляментарна репрезентація вислала до гебрейського університету в Єрусалимі таку привітну телєграму у французькій мові:

„Українська парляментарна репрезентація в соймі і сенаті Річпосполитої польської, в імени частини українського народу, яка находиться у межах польської держави і яка є позбавлена вищої національної школи, щиро витає оснування Вашого першого великого огнища національної жидівської культури".

Крім того делєгація Української Парляментарної Репрезентації в о-

---

М. ВОЗНЯК. 21)

Шевченко й княжна Репніна.

„О безталанний я й слабодушний чоловік! дівчинка, просто дівчинка, каміння застогналоб і кровю потеклоб, колиб воно почуло крики цієї просто дівчинки, одначе вона мовчить, гордо мовчить, а я — о Господи, вдесятери мої муки, але не відбирай надії на години та сльози, що їх ти мені послав через свого ангела. О добрий ангеле, молюся й плачу перед тобою, ти піддержав захитану недосвідом у мене віру, віру в істнування святих на землі".

Навіяни цю записку Шевченка, переслану їй по прочитанні Дівчинки, оповідала далі княжна Репніна: „О якою чистою живою радістю забилося серце у Віри при читанні цього послання: — вона вимовляючися нездоровлям, не вийшла того дня до вітальні; — їй треба було прийти до себе, зробитися здатною опановувати радість, що наповняла її душу. Вона ждала нетерпеливо другого дня, щоб у дружній бесіді передати йому випещені для нього в її серці опікунчі перестороги, ради й запевнити його в непохитній дружбі й відданости.

„На другий день Березовський являється в звичайнім часі, і яке було здивування Віри! вона ніколи не бачила його таким холодним, розсіяним, вчиняючим їй; здивована таким дивацтвом, вона дожидала доброї нагоди, щоб запитати його про цю нову примху. По чаю увечері притрапилося їй бути в залі одній із ним; він швидкими кроками ходив сюди й туди по долівці, вона стояла непорушно; нарешті звертаючися до нього, вона сказала: Чому ви не хочете зі мною говорити. Олексію Олексієвичу? Я не можу, я не можу ніяк... відповів схвильований Березовський. — Я не розумію, задля чого оце, говорила далі Віра, на мене напала охота писати, присутність поета приводить усі голови в мусування, й кождому хочеться погарцювати на тім полі, де він є таким дивним і чудним лицарем, тільки не всім удається ця сміливість, і я в числі тих бідних, котрі вивертаються, сівши не до своїх саней — і Віра усміхнулася.

„О, ні, ні, це поезія, страшна поезія, відповів Березовський і зупинився коло фортепяну, об котрий оперлася Віра. — Які страждання і як це написано! Я ще ніколи не стрічав нікого, чия душа так ішлаб у парі з моєю душею, як ваша! Коли так, сказала радісно Віра, то вважайте мене вашою сестрою, вірте моїй дружбі, обіцяйте йти за моїми радами. Я страждала в своїм житті, але ці страждання були корисні моїй душі; я тепер спокійна, й від того часу, як зрозуміла, що справжнє щастя тільки находиться в живій і теплій вірі, я щаслива, й ось чому я бажаю вам здобути це небесне, внутрішнє світло, що вас переродить, що повищить ваші пісні й освятить вашу ліру! Я не можу бути вам користною, як би бажала: до душевного настрою потрібна твердість, я її не маю, але прошу вас, шукайте дружби доброго, розумного нашого сусіда Мудрина; покиньте знайомство з Завербієвим, воно для вас шкідне, вибачте моїй упертости й докучливости, я вам бажаю так щиро всього найкращого... Березовський був зворушений, він запевнював її, що вповні цінить її добрий настрій до нього, що він сам бажає зблизитися з Мудрином, але що досі непередбачені випадки завсіди їх розділювали. Про Завербієва він не сказав ні слова: Віра занадто була вдоволена зближенням Березовського з нею, щоб на цім зупинитися; одначе воно доказувало, що Березовський не вповні відповідав щирому, сердечному почуванню Віри й що він не цінив назви сестри, як воно на те заслугувало. Та прийшов час їм розійтися, вони стиснули одно одному руку й Б—ський сказав Вірі: Прощайте сестрице, слово святе для тих, котрі його розуміють, — прикривка для тих, котрі шукають тільки ступнів, щоби дібратися до серця довіряючої жінки! Кілька днів Березовський був милою людиною поетом, щирим, добрим братом для Віри, вона чисто раділа, вона тріюмфувала в глибині душі, вона гордилася Березовським і собою, що встигла його зупинити, злегковаживши світські приличности й обережність; вони видавалися їй більше ніж коли небудь винаходом холодности, самолюбства, підозріння, й вона радісно топтала їх ногами. Але гордість ніколи не зостається непокараною. Віра на діяманті побачила плями й замарила, що при помочи одного серця вона зможе їх стерти: — плями зосталися — й зарозуміла гострими кантами ранила себе: Березовський почав знов являтися в поглядом, замороченим від неспання по ночах, знов він бокував від Віри й раз заявив їй, що мусить конче їхати, не сказавши куди; вона не захотіла його спитати; від инших вона потім довідалася, що він то поскакав до Завербієва, тому правдоподібно, думала вона, щоб при чарці відпочити від її нагляду та її проповідей. — Вона скорилася й вибачила йому, але не покинула бажання відводити його з шляху погибелі на шлях чистих, високих і святих зайнять. В той вечір, описом котрого починається наша розмова, Березовський вернувся з прогульки й Віра, дожидаючи його повороту, роздумувала про його поведення, болюче призадумувалася серед гамірного приготування до веселостей.

(Продовження буде.)

Домашні дансінґи

уладжує світової марки

ҐРАМОФОН

„HIS MASTERS VOICE"

„Голос свого пана".

Ґрамофон тей найновішої конструкції (Система радіо з мікрофоновою підкладкою), першорядними знавцями і цілим світом признаний найдосконалішим. — Взірцева репродукція без шипіння

ДАЄ ВСІМ

Заохоту товариського життя
Упримінює побут дома
Різнокольоровість родинного життя.
Можність забави і тишу.
Замилування до музики.
Перегляд новочасної музики.
Українські солені пісні в виконанню Менцінського.

The Gramophone Co, — Limited, London —

Генер. представник на Польщу

ЙОСИФ ВЕКСЛЕР

КРАКІВ, Фльоріянська 25.
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 2.

1485 6—9

собах голови Репрезентації сен. Черкавського, голови соймового клюбу посла Хрущського і посла Козицького, явилась на святочному засіданні жидівського клюбу й устно склала привіт в нагоди великого успіху визвольного жидівського руху. В імени Української Парл. Репрез. промовляв сен. Черкавський, а голова жидівського клюбу посол Райх подякував репрезентантам українського народу за бажання.

Посол Павло Василь-чук вислав до Єрусалиму листа, в якому м. и. кажеться: „...Слідкуючи з великим зацікавленням і симпатією за жидівським рухом, бачу, що ми, Українці можемо багато дечого навчитися від Жидів з їх непереможного змагання до відродження національного центра жидівської держави, дарма, що величезний кусень часу ділить державне життя старої Юдеї від нинішнього жидівського розпорошення. Повстання гебрейського університету в Єрусалимі є живим свідоцтвом, чого може доконати світлий геній нації, жйвучої у найбільшому розпорошенні, яке лише знає історія".

Сенат Українського Університету у Львові вислав привітне письмо в гебрейській і українській мові на руки першого ректора гебрейського університету в Єрусалимі. Також письмо (в англійській мові) вислала Українська Політехніка у Львові.

„Діло" помістило в день гебр. університету передову статтю п. н. „Свято культури"; несконфісковану частину тієї статті (прокуратура сконфіскувала всю анальогію до українських відносин) в цілости передрукувала львівська „Хвіля".

У. П. Т., „Просвіта" і Редакція „Діла" вислали писемні привіти на руки Репрезентації Жидівської Віроісповідної Громади, від якої отримали запрошення на святочну Академію; це запрошення було, на превеликий жаль, зладжене на гебрейській і польській мові і тому названі українські установи та наша редакція не вважали для себе можливим взяти у згаданій Академії участь через особисте представництво. Тудиж прислав сайі привіт д-р О. Барвінський. Особисто явилися на Академії проф. К. Студинський і д-р Ст. Федак. Редакція „Нового Часу" прислала памятково адресу за руки Екзекутиви Сіоністичної Організації у Львові.

На соймовій арені.

Інтерпеляції в сеймі:

Свобода зборів.

Посол Підгірський і тов. з українського клюбу внесли інтерпеляцію в справі конфіскати „Діла". У 55. ч. „Діла" з 12. березня 1925 р. помістив п. І. Ліщинський статтю п. заг. „Пояснення польського міністра", В тій статті доказує автор відповідь міністра внутрішніх справ на інтерпеляцію посла Підгірського, в якій говориться немов би то львівська дирекція поліції не обмежувала українському населенню права на збори, що в 1923 р. відбулося у Львові аж 13 зібрань в суспільних, економічних та національних справах, що в першій половині 1924 р. відбулося аж 16 зібрань. Поліція не робила тим зібраням ніяких перешкод. А віча скликувані п. І. Ліщинським стало розвязувано тому, бо їх перебіг все попадав у конфлікт із постановами карних законів. Сконфісковані у відповіді п. І. Ліщинського уступи звучать: „Кім одного віча, яке скликала львівська філія „Просвіти" в травні 1923 р. у справах позашкільної освіти, не відбулося в цьому році нодно публічне віче у Львові ні в політичних, ні в національних, ні в економічних, ні в інших иншіх справах. Не відбулися вони виключно тільки завдяки забороним з боку львівської дирекції поліції. У першій половині 1924 р. відбулося тільки одно українське віче у Львові у

ФІРМА

ЮЛІЙ МАЙНЛЬ

уладжує

Пробне варення кави

В суботу дня 4. квітня 1925 р.

1715 1—1

у своїй філії при вул. Городецькій ч. 54.

цікавих справах львівського повіту. Отже на правду львівська поліція дала дозвіл тільки на два названих віча, а не на 29 публичних зібрань, як це твердить міністер внутрішних справ.

На протязі того самого року не могли Українці м. Львова надобути ні одного дозволу на зібрання. В 1923 р. відбулися тільки два посольські справоздавчі віча, а в 1924 теж тільки два. Отже закид міністра, що віча скликувані п. Ліщинським були стало розвязувані, є безпідставний, бо львівська дирекція поліції не дала ні разу дозволу на такі зібрання й взагалі не давала, а через те не мала змоги переконатися, який перебіг мало би віче, скликане народньою організацією Українців м. Львова.

Товариство св. Павла у Львові.

Посол Підгірський і тов. внесли до міністра внутрішних справ і міністра публичної освіти та віроісповідань інтерпеляцію в справі розвязання львівським воєвідством станово-релігійного Товариства св. Павла у Львові.

„Вже понад 20 літ істнує у Львові товариство українсько-католицьких парохів св. Павла. Без ніякої перешкоди виконувало воно свою працю за часів цісарської Австрії. Щойно відроджена Польща не стерпіла цього виключно релігійного товариства і в лютому 1925 р. позвичала його. Львівське воєвідство, що рескриптом з дня 26. лютого ц. р. 100|925 доконало того розвязання, подало за мотив свого вчинку факт, що товариство, яке не має ніякої політичної закраски, внесло меморіял до секретаріяту Ліги Націй у справі переслідувань українсько-католицької церкви та її духовенства.

Такий мотив дав підставу для львівського воєвідства, щоби перекреслити діяльність товариства. Воно не бажало вглядути в статут товариства, щоби переконатися про те, що товариство мало повне право стати в оборині своєї церкви і духовенства. Товариство мусіло боронити і церкви і духовенства, воно мусіло з тої простої причини, що від 1920 р. т. зв. від часу польського панування у Сх. Галичині, почалися дуже густі факти усування сталих українських парохів з їхніх парохій без переведення канонічних процесів а виключно тільки на розпорядки польських краєвих, політичних чинників влади. Опісля львівський, станиславівський і тернопільський воєводи почали не затверджувати новомянованих українських парохів на їхніх становищах. Всякі рекурси поданих і ординаріятів до міністерства внутрішніх справ і віроісповідань були все або відмовно повагоджувані або ігноровані. Товариство св. Павла покликане своїм статутом до оборони інтересів українсько-католицьких парохів почало збирати фактичні матеріяли, про всі згадані випадки з тою метою, щоби виступити перед відповідними чинниками в оборині покривджених. Народній Комітет, політична українська організація у Львові використав весь зібраний товариством фактичний матеріял про надужиття польської влади у відношенню українсько-католицької церкви та її духовенства та вислав відповідний меморіял у цій справі до Ліги Націй літом 1924 року. Вже в перших днях січня 1925 р. Дирекція львівської поліції вічала голову товариства св. Павла та зажадала від нього вияснень в тому напрямі, чи товариство направду збирало матеріял, який опісля Народній Комітет предложив секретаріятові Ліги Націй. Голова ствердив факт збирання матеріялу і додав, що весь зібраний матеріял опертий на фактах, стверджених документами, датами, рескриптами влади, рекурсами поданими, рекурсами ординаріятів та відповідями міністрів. Дня 10. березня 1925 дістав голова від львівської дирекції поліції рескрипт про розвязання товариства з вищенаведених вгорі мотивів.

Фактом є, що товариство збирало матеріяли відносно винародовання українських парохій із їхніх посад польськими органами політичної влади, фактом є, що всі ці матеріяли були вигадуковані в українській газеті „Нива", що виходить у Львові. Зате абсолютно не відповідає дійсности факт, який подає у своїх мотивах львівське воєвідство, буцімто товариство вислало ці матеріяли до Ліги Націй. Весь той матеріял використав та зложив і вислав відповідний меморіял до Ліги Націй Народний Комітет. Але коли б навіть факт висилки меморіялу до Ліги Націй про церковні надужиття був доконаний товариством св. Павла, то й тоді товариство не могло бути винуваче тому, що на підставі свого статуту воно має право боронити інтересів українсько-католицької церкви та її духовенства.

Інтерпеляції заінтересовані міністрів, чи схочуть вони вияснити львівському воєвідству, що воно не має права розвязувати товариства, що поступає згідно зі своїм статутом, чи схочуть вияснити далі, що воно не мало права розвязувати українського товариства св. ап. Павла, і чи схочуть накінець зробити відповідні кроки для того, щоби діяльність товариства св. Павла була негайно відновлена?

ОСТАННІ
ВЕСНЯНІ НОВОСТИ
НА ДОГІДНІ СПЛАТИ

ЛЬВІВ
пл. Марійська 10.
МАҐАЗИН ЖІНОЧОҐ КОНФЕКЦІЇ
Станислава Вронського Сини

Шевченківське свято на чужині.

Берно, Чехословаччина.

Дня 19. III. 1925 відбувся концерт в честь Т. Шевченка в великій салі чеського Народнього Дому, заходом українського студентства високих шкіл в Берні, при ласкавій співучасти п-ни А. Остапчуківної, оперової співачки українського театру в Ужгороді, п-ни Буганко-гої, п. В. Єнця, українського баритуніста, п. Б. Самойловича оперового співака, та українського академічного хору.

Можна сказати, що не був один з найгарнійших українських концертів, які досі уладжувано в Берні, а то як щодо добору програми, так і щодо загального зацікавлення концертом чеською публікою.

На салі, яка була виповнена по береги переважно Чехами, а відтак українською еміґрацією, Москалями, Югославянами та Болгарами, можна було побачити Еренфельда бувшого віцегубернатора Підкарпатської України, п. Черні президента найвищого суду, Купку, епископа, д-ра Е. Бабака ректора університету, д-ра Мацку старосту міста Берна, генерал-майора Подгайського, команданта всіх військ на Морави, деканів усіх факультетів, богато професорів, делегатів від різних чеських корпорацій і т. д.

У вступнім слові канд. іюр. Шибунець коротко пояснив чомуто рік-річно український народ святочно обходить память Т. Шевченка. Загальне зацікавлення викликала у чеської публики гра на бандурі п. Єнця. Оплесками викликано його кільканайцять разів. Також п-ня Остапчуківна захопила чеську публику українськими народніми піснями. Щодо Акад. хору, то булоб бажане, щоби він на будуче підбирав деякі пісні, народні, які Чехи дуже люблять. Велику прислугу зробив доцент і всесторонній референт канд. філ. Ко-

Для власної користи

прохаємо уважати, щоб при закупні одержати добре знану

„ПРАВДИВУ ФРАНКА ДОМІШКУ ДО КАВИ"

в скриночках, а не які маловартісні наслідування.

На новім опакуванню скриночок яркими брунатно-синьо-білої, виступають спеціяльно головні цїхи, назва „ФРАНКА" і „МЛИНОК до КАВИ".

„ПРАВДИВА ФРАНКА З МЛИНКОМ ДО КАВИ"

дає знамениту а притім дешеву каву.

1631 1—2

зака, з котрого чужинець міг довідатися не тільки про життя та творчість Т. Шевченка, але і про відносини серед яких доводилось Шевченкові працювати. З концерту чеська публика розходилася загально задоволена а українська еміґрація підбадьорена на дусі. Я. М.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бурхливе засідання сойму.

2. III. на засіданні польського сойму мін. справедливости відчитав письмо сл. судді в справі дальшого карного поступування проти посла Ланьцуцкого. Міністр не солідаризується з слідчим суддею. Дальше обговорювано наглість внесення ППС. і хліб. союза в справі Багіньского і Вечоркевіча. Промовляв пос. Барліцкі. Факт убивства Багіньского і Вечоркевіча не є відокремлений, органи безпеки є в дикій анархії. Небаром кожен горожанин боятисяме індивіда в мундирі. Коли міністер не є на стільки сильний, щоби зробити кінець безладдю, хай сам уступить. Міністер Ратайскі вийшов на трибуну але счинився такий галас, що віцемар. Морачевскі перервав засідання. Опісля міністр Ратайскі серед окликів: „До димісії!" пробував боронитися. Як слідуючу точку розглядано внесення „Визволення" про розвязання сойму на 5 місяців. Внесення про розвязання сойму відкинуто.

Нота СРСР. до Польщі.

Радянський уряд у ноті до Польщі домагається усунення польського консуля в Мінську за уділення азилю кс. Усасові. Польський консулят у Мінську (в якому вибито шиби) і Петрограді охороняє кінна поліція. Процес кс. Усаса буде перед губ. судом у Петрограді.

Відгомін вбивства в СРСР.

В Москві зорганізували протипольську демонстрацію. Промовляли Домбаль, Фелікс Кон і предст. німецьких комун. Найман, який кинув клич: 10 поль. буржуїв за 1-го комуніста. Предс. червоної армії Уваров заявив, що військо жде лише приказу уряду й є готове. Преса заявляє, що треба зірвати з коректними взаєминами з Польщею. В фабриках, які вибрали були Багіньского своїм почесним делегатом, перервано працю на 10 хвиль на знак пошанування памяти вбитого. Відбуваються жалібні походи з чорними і червоними прапорами. Домбаль заявляє в пресі, що Мурашко виконав лише поручення польського уряду. В вагоні були приготовані вже мари.

Що приносить **Del-Ka** на весну?

Велику кількість взуття першорядої якости по одностайних цінах:

16.50 **20.50**

1710 1—1

До набуття:

Коломия **ЛЬВІВ** **Перемишль**

Легіонів 13 — Гетьманська 6

Самбір Калуш

Ярослав Золочів Стрий Дрогобич

НОВИНКИ.

Конфіската. У вчорашнім числі сконфісковано пять місць вступної статті „Земельний голод", і половину малого фейлетону „Що край то обичай", дарма, що замальована там гумористична сценка не мала нічого політичного характеру.

— **„Journal de Pologne".** Під цим заголовком уже 7-ий рік виходить у Варшаві на французькій мові пенник, якого метою є „інформувати чужину про польське життя". Часопис визначується тим, що має лише одну статтю, вступну, з підписом якогось франц. сенатора або посла, які доказують, що ні Франція, ні Европа, ні всесвітний мир не в силі істнувати без Польщі. Крім бідненьких інформацій, у часописі є сторінки цитатів з польської преси. В числі з 28-го березня „Діло", здається вперше, заслужило на честь, що перепруковано цитати з його статті. Із нашої вступної статті з дня 25. Березня п. з. „Польща і Німеччина. З приводу торговельного трактату" повипізували цей часопис окремі речення, склавши їх штудерно в статистику, щоби доказати, що й мовляв голос „української меншости" (як зазначено в заголовку) не псує гармонійного торговельного порозуміння. А вся сіль у тому, що цілий уступ нашої статті, де кажемо про визиск робітника і експорт живої робучої сили — пропущено, головним чином пропущено місце, в якому згадується домагання Франції до Польщі щодо достави живого робучого людського інвентаря і „нацміру" поживи. Також вручно замазано те місце, в якому говориться про незавидне положення наших сезонових робітників у Франції.

— **Податкова справедливість.** Як справедливо і безстороннно оцінючі комісії означують оборотові квоти, а скарбові власти вимірюють податки, чекай послужить таке зіставлення. В VI-тій дільниці Львова є 4-ох геометрів: 1 Поляк, 2 Жидів (з тих один з непольським позвищем) і 1 Українець. Поляк п. Сядовські має велике бюро з трьома асистентами, тим самим мусить мати багато праці, великий оберот і значні доходи. Одначе йому вимірено податок тільки від 1000 зол. обороту. Геометер п. Вілєнко (якого позвище не вказує на те, що він є Жидом) одержав вимір оборотового податку від 3000 зол., другий геометер п. Равх (Жид) одержав вимір оборотового податку від 4000 зол. Годиться зазначити, що оба геометри Жиди мають гарно просперуючі бюра, хоч не такі засібні, як п. Сядовські. Вкінці Українець п. Свірський, який взагалі не має власного бюра, тільки пускається в передпокою адвоката і ледви кліпає, одержав вимір оборотового податку від 7000 золотих. І чи не справедливість?

— **Примусовий самовільний податок на „льотництво".** У львівській шкільній ловітовій раді касієр п. Чернецкі при виплаті платень стягає на власну руку й без запиту вчителів по пів золотого на фонд польської військової воздушної фльоти.

— **Скандальний процес.** Закінчився у Львові 9-денний тайний процес проти гуртка молодих Дон Жуанів, які приваблювали молоді інтелігентні дівчата і насилували їх у парку Кілічського. Головний винуватець Вуйцікевич одержав 6 літ вязниці, Дрвер 5, Ткач 1½ року, а Служальські 10 місяців. Одна з жінок засудженого, присутна на салі, зомліла.

— **Епідемія душегубств.** В останніх днях можна зареєструвати новий зріст жертв, що у Львові прощаються з життям. Є це здебільша бідні люде, змучені боротьбою за істнування і здебільша отроєні. Коли ще весна пічне впливати на молодь — прийде нова серія замахів на грунті боротьби за почування. Хто зна, чи у великій частині душегубств не винне є само наше місто, в якому нема ні ріки ні инших збірників проходжуючої води, а ще й міські водопроводи роздаюють воду мов в аптиці.

— **Главний комендант.** Арештовано „комендора" польської маринарки Бартошевича, який розтратив великі державні гроші. Він перейшов в 1920 р. з російської армії і оповідав, що живе з продажі родинних брилянтів, вивезених з Росії.

— **Публіцистична мораль.** У Букарешті тягнився конфлікт між денником „Універсуль" і военним міністерством. Денник помістив статтю з критикою румунської армії, а коли міністерство домагалося виявлення автора, редакція видала тайну. Автора — офіцира засуджено на місяць арешту. Румунська преса виступила гостро против „Універсуля", що він зломав принціп публіцистичної моралі, який не дозволяє зраджувати редакторської тайни.

— **Індійський поет.** Рабіндранат Тагоре, один з найпопулярніших нині сьогочасних письменників, від часу нагородження його премією Нобля, помножно замедужав. З огляду на поважний вік поета можна сподіятись смерти.

— **Чума.** Відокремлений випадок чуми трапився в селі під Парижем, від укушення хлопця щуром.

— **Смерть визначного містика.** Помер у Швайцарії 67-літний Рудольф Штайнер, австрійський Німець, автор численних філософічних творів, так. антровософ, один з апостолів нової релігійної віри. Його філософічна теорія, наскрізь містичного характеру, споріднена з ідеями теософки Блавацької та Анни Безант — зєднала собі велику скількість ревних вижавців, головно між російською інтелігенцією. Він боровся поглядом про повне відокремлення трьох автономних царин суспільного життя: господарства, культурного життя та політики. Всі його ідеї визначувались потребою космічного універсалізму, на зразок романтичних німецьких філософів. Пірнувши в утопії, він вибудував на підставі власних планів своєрідну церков, з власними малюнками, яка мала йому допомагати своєю атмосферою досягти повну духову гармонію, вескладнучену теософічними впливами. Довгі літа проживав як анахорет у Доорнах.

— **Юлій Майнль** уладжує у філії при вул. Городецькій 54 прібне варення кави, на яке ласкаво запрошує Вп. Публіку.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
П'ятниця 3.IV. м. Львів.
Субота 4.IV. м. Перемишль
Неділя 5.IV. м. Перемишль. 1230 11—?

Український львівський театр ім. Стадника. 2—2
Бібліка: 1. квітня „Баядера", оперета. 2. квітня „Побородійна Зузанна", оперета. 3. квітня „П'ята Ліліка", оперета.
Львів: 4. квітня попол. 4. год. „Пальвода"; вечером 7'30 год.: Премієра Новинка: „Дні нашого життя". 5. квітня попол. 3. год. „Ноктюрн" і „Горе бабі'ям", вечером 7'30 год. „Німа теща" (Анон'ми).

Український Театр під дир. І. Когутяка.
Товсте, сала кіно:
Субота 4. IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Неділя 5. IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
Копичинці, сала Нар. Дому:
Вівторок 7. IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
Середа 8. IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Четвер 9. IV. ГЕТЬМАН МАЗЕПА.

Відчит В. Целевича на тему „Вражіння і спостереження в торговлі і промислі в Америці" в неділю дня 5. квітня ц. р. о год. 12 в полудне для членів Т-ва „Союза українських купців" і членів „Міщанського Брацтва" в кімнатах „Міщанського Брацтва" вул. Руська 3. І. пов. 1649 2—2

Дрібні оголошення.

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому укладі Ярославенка висилає: ТОРБАН, Львів, вул. Осолінських 6. 1334 9—10

БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ виконує і матеріяли доставляє інжинір Вінцковський, Львів, вул. Новий Світ 20. 1368 8—10

МУЗИЧНІ НОВИНИ: *В. Безкоровайний:* 1. „Минають дні" — мельодеклямація. 2. „Під весну" — жіночій хор, — слова Р. Завадовича. 3. „Легкі твори" — на фортепян. 4. „Хризантеми — на фортепян. 1698 2—3

ІСПИТОВАНИЙ дяк, управний дирігент, грає на фісгармонії, пошукує посади. Ласкаві заголошення до парохіяльного уряду в Більцу золотім к. Борщева. 1713

POSTE RESTANTE „B" — Sambor, прошу відібрати дист. 1714 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Д-ра С. Тенненбаума

лічення електричними кулілями, масажем, ортопедичною гімнастикою, кварцевою лямпою і т. п. Вибір горсетів, ортопедичних апаратів і протез.

Львів, вул. Малецького 5.
1690 1—2 Телеф. 26—39

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

АЛЕКСАНДЕР **МАЛІМОН**

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.
Приймається машини до направи. 17121-10

Вже надійшли останні новости для Пань на сукні, весняні і літні костюми
1711 до фірми 1—10
АНТОНА УВЄРИ
Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

ЛІЖКА
МОСЯЖНІ І ЗАЛІЗНІ

з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах

ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ

Іван Возачинський

Львів, пл. Бернардинська 15.
1660 3—10

ЛИСИ! дешево
до набуття у Фірмі **ВОЛЬМАНА і КОЛЬ**
1715 **Ягайлонська 5.** 1—2

Весна! Сійте!
Здорове зерно сійте!
А таке продає
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"
у всіх своїх складах.
Нас'ння огородове і полеве
певне і провірене досвідною станцією. 1691 2—3

8 зол.
коштує чвертка класової льотерії до І-ої класи. Цілий льос 32 зол. Шанси гоп великі. Кождий другий льос мусить виграти. Виграні разом виносять 6 міліонів, гол. виграна 350.000. Тягнення І. кл. 8 і 9 квітня.
Банковий Дім ШІЦ І ХАЄС, Львів, пл. Марійська 7 (ріг Коперника).
1575 9—10

Ширіть наш часопис!!

ШОВКИ на сукні і підшевки — СУКНА заграничні і модні — Всякі додатки до — — кравецтва і модництва — КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ заграничні — —

МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1703 2—6

ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ

Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859.

Рік осн. 1878.

Рік осн. 1878.

Вже надійшли на весняний і літний сезон **КАПЕЛЮХИ** мужеські в найновіщих фасонах, славної марки **P. & C. Habig**, Відень, правдиві **Borsalino Antica Casa, Pichler Graz,** і з богато инших першорядних фабрик 1669 2-4

ФАБРИКА І СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

АНТІН КАФКА Львів, вул. Галицька 4.

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 76 (10.459). Львів, неділя 5. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Відрадний симптом.

Рефлексії з нагоди шкільного плебісциту.

Шкільний плебісцит вже поза нами. Не всюди для нас він скінчився, бо ось на Волині, Поліссю і Підляшу його речинець продовжений, але тут, у Східній Галичині наша роля в ньому вже покінчена. Не був це плебісцит у Вільсонівському розумінню, але в мініятурі, коли мова йде не про самовизначення народу, а тільки про одну маленьку культурну ділянку його життя. А всеж, це був плебісцит, бо у ньому приймала участь маса.

Польща, що видумувала всякі можливі способи задля нищення українського життя, приймаючи відомий шкільний закон про індивідуальний вияв волі національно непольських громадян, довела до того, що на закон заревґували інтензивно не одиниці, а широкі маси українського народу. Цього автори закону мабуть не надіялися.

І хоча боротьба за українську школу відбувалася в рямках некорисного нам польського закону, при цілій силі урядових перешкод та репресій, і хоча вона не будить ніяких великих націй на реальні корисні здобутки, то всеж таки переведена плебісцитова кампанія викликує в нас не тільки сумні, але й деякі відрадні рефлексії.

Почнемо від перших. Примусова заміна найвищих національних здобутків, осягненого вже державництва та соборности, на боротьбу за народню школу в межах польського, некорисного для нас, закону — це не крок, а величезний скок назад. Як високо ми були і як багато ще так недавно ми мали а до чого дійшли?! Сумно!...

Хоч у плебісциті взяли участь найширші маси нашого народу і хоча вони виявили в ньому гармонійну енергію, то всеж таки нині ще не можемо передбачити його наслідків. Доля підсумків із цього плебісциту не тільки не в наших, але навіть не в невтральних а в польських руках. Як сказано: позитивних користей з нього нам не надіятися. Зрештою за що ми боролися в ньому? За українську народню школу, яка в нас до певної міри була ще перед війною, а яку ми втратили за польських часів. Те, що ми мали перед війною, було далеко більше від того, що маємо, а все одно воно було невистарчаюче. Тепер нема ніякої запоруки, щоби ми змогли на підставі закону, складеного Стан. Грабським і Тугутом, ревіндикувати бодай те minimum з перед війни. Ось у квітні йде другий, польський плебісцит. В ньому досить буде 20 польських батьківських деклярацій на те, щоби обезцінити вартість 40 українських. З того виходить ясно, що вартість усього шкільного плебісциту має для нас a priori дуже проблематичний характер. В найкращому разі ми перебули лише ще одну чисто оборонну кампанію.

Але тут то й починається саме ця друга, краща, сторона медалі. Важний сам характер нашої оборонної акції. Досі реаґували ми на всякий польський наступ (конскрипція, данина, вибори, виборчі комісії) пасивно, бо виходили з принципового заложення абстиненції й негації. В даному випадку український народ поставився до шкільного закону активно. Він повів позитивну боротьбу за його реалізацію. І це є знаменний факт, це симптом. Від негативного пасивізму наша маса перейшла до позитивної активности. А це вже щось значить! Перш за все воно свідчило би, що наш народ видужує з воєнного виснаження та повоєнної духової кризи. Цим разом якось не залунав клич пасивного бойкоту, що міг зродитися зовсім природно зі але зрозумілого принціпіялізму.

Другим додатнім фактом, що виявив себе при нагоді плебісциту, — це масова участь в ньому народу, але не з утилітарних, матеріяльних, мотивів, а з мотивів чисто ідейних. Цеж не земля, не майно, не господарство, а така чисто культурна та ідейна справа, як українська мова в народній школі. Значить, що наш народ не дав себе зломити, не дав себе стероризувати, в ньому є глибока національна свідомість та висока ідейність. І саме в ім'я тих чисто ідейних мотивів він поборював усі перепони з боку влади, не лякався погроз і шикан, а боровся. Коли б для нього важнійшими були утилітарні мотиви, то він махнув би рукою на все і в ім'я святого спокою не журився б ніякими деклярациями.

Відколи ми під Польщею, то це був перший випадок, де цез сокальський кордон, де в плебісцитовій акції взяв масову участь весь український народ Галичини, Волині, Полісся та Підляша. Холмщини з нами не було, бо польський закон не обняв її плебісцитом.

Все повище означувало би, що наш народ зі шкільним плебісцитом увійшов у нову фазу життя. Перед ним закінчилася фаза пасивізму, а з ним почалася нова зовсім фаза активної оборони, що являється першим етапом на шляху визволення із важкої повоєнної психічної кризи. Ця активність має є явищем у високій мірі позитивним та корисним, що дає нам надію на цілковите видужання із важкої недуги апатичної інерції та занепаду. Тільки активність зможе посунути нас вперед.

В. М.

Штудерна загадка.

На маргінесі ґарантійного пакту.

Хто знає діточі загадки про вовка, козу та капусту? Чоловік має перевезти їх через ріку лодкою, в якій можна помістити лише одну річ; коли буде дві—лодка піде під воду; а на березі не можна лишити разом таких двох пасажирів, як вовка з козою, або козу з капустою, бо одно вість друге.

Ця загадка з „возом та перевозом" пригадується нині при читанні безмежних полемік на тему ґарантійного пакту. Ґарантійний пакт є тою лодкою, в якій Хірон має перевезти через Лету: Францію, Німеччину та Польщу. Ролю Хірона бере на себе Англія.

Байдуже, хто кого вважає кровожадним вовком, а кого козою. Кожна держава вказує пальцем на сусіда, як на того, що має надто великий апетит. Зрештою, навіть кожен мусить жити коштом капусти.

Кажім поважно: не можна залишити самих, без опіки, такі держави як Німеччину та Францію, або Німеччину та Польщу. Тому не дивно, що і самі ці держави протестують проти покинення їх на власні сили й Англія, якій залежить на вдержанні миру, силкується їх перевезти спільно ґарантійним пактом або... декого пожертвувати, щоби лекше було переправитись на другий беріг.

Забудьмо на хвилину про анальогію, яка може викривити дійсний образ, завсіди багатший у подробиці, ніж найпоетичнійший символ. Пригадаймо, що по заявах, складених німецьким амбасадором у Льондоні, Штамером — Чемберленові, — Еррio вважав необхідним ще раз зясувати становище французького уряду. Перед комісією закордонних справ у сенаті він заявив, що всі можливі умови щодо пакту з Німеччиною не можуть у нічім нарушувати кордонів, означених Версальським договором, ні західних, ні східних, — далі, що новий пакт не може в ніякому разі бути насильною поправкою тамтого договору, а може хіба „стати його доповненням, тоді, коли сама Польща згодиться на нього добровільно, вважаючи його корисним для власної забезпеки".

Ясно, що Польща на такі „доповнення" не згодиться, хіба, щоби вважала корисним для власної забезпеки ще поширити свою територію коштом Німеччини. Також природно і те, що коли дві держави добровільно вирівнюють свої кордони, як це зробила у свій час Швеція та Норвеґія, тоді вони не потрібують для цього входити в міжнародній союз і присягати своїми підписами вірність своїм опікунам, які звели їх до купи. Та в тому-то й все лихо, що міжнародній ґарантійний пакт — акт для покладення основ миру, буде вислідком не добровільної потреби контрагентів, а примусової ситуації, в якій загроза війни чи економічної руїни приневолить державу, бодай тимчасово, дати свою згоду на проект нового порозуміння.

Питання взаємного довіря є пунктом, в якому найбільше розходяться Англія та Франція. Чемберлен так зясовував 24-го березня у своїй промові становище Англії: „Я є пересвідчений, що з огляду на все те, що донині сталось, німецький уряд робить щире та чесне зусилля, щоби направити існуючі обставини. Німеччина схильна відкинути війну, не лише на заході, але і сході, на те, щоби одержати деякі зміни в дотеперішніх договорах. Вона готова аректись усякої ідеї про війну, щоби змінити европейські кордони витворені договором". Иншими словами: від нас, союзників, творців Версальського договору, залежить, щоби ми мирним шляхом змінили в ньому те, що Німеччина схоче і буде приневолена змінити збройною силою. Франція не має довіря до мирних обіцянок Німеччини, підозріваючи її лише в намірах воєнного реванжу.

Загадка про вовка, козу та капусту має просту розвязку, тому, що в ній нічого не сказано про те, що ці річи є чужі і що господар, який має їх перевезти, має на них страшенний апетит. Далі, що вовк є вегетеріянцем і не цурається ка-

---

Red. czas. „Dilo" Pr. 239/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 70 (10.447) z dnia 20. marca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Wyznaczna indywidualnist" a) między słowoми nominacji a na ministra b) kuratelju a Gazeta Wurszawska c) „mocny człowiek" a Hodyzia d) szczyrist'ju a prof. Grabski e) Grabski d) kultury a I z cz.ho, f) od słów zystiewa do końca tego artykułu, 2) „Inteligencja i selo" a) od słów Na ukrinskie a Polski, b) między słowami wiczerowania a znaczna c) na te szczoby a demagogy d) eksperimentiw a oczewydno e) dokazaw a Ta nikoły zawiera znamiona zbrodni ad 1) z § 65 a) u. k. i występku z art. V. z 17. grudnia 1862 Dzpp. L. 8. r. 1863 ad 2) zbrodni z § 302 u. k. uznał dokonaną 28.III. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa otzewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 31. marca 1925 r.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 241/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Presowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 71 (10.444) z dnia 31. III. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Napad na hołownu pocztu u Lwowi" między słowami bandytw a skilki zawiera znamiona z § 300 u. k. uznał dokonana w d. 30. III. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 31. marca 1925 r.
Hawel.

пустій. Нинішні проекти гарантійного пакту є недурно загадкою, над якою ломлять собі голову європейські дипльомати; лодка є надто вузькою, всі хотіли би нею правити і все одночасно перевезти.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вакая громад судової мостиської округи, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання.

1) Арламівська Воля: внесено 78 декларацій за 94 дітей, 2) Баличі, 69 дек. за 100 дітей, 3) Боєничі 34 декл. за 54 дітей, (школа в Гусакові), 4) Болянович 78 декл. за 103 дітей, 5) Буховичі 56 декл. за 80 дітей, 6) Ганковичі 42 декл. за 53 дітей, 7) Годині 80 декл. за 117 дітей, 8) Гориславичі 38 декл. за 52 дітей, 9) Гусаків 36 декл. за 63 діт., 10) Завада 23 декл. за 45 діт., (школа в Мостисках), 11) Золотковичі 42 декл. за 56 діт., 12) Кальників 72 декл. за 85 діт., 13) Конюшки 27 декл. за 43 діт., 14) Крукеничі 39 декл. за 60 діт., 15) Ляшки гостинцеві 50 декл. за 65 діт., 16) Малинів 96 декл. за 124 діт., 17) Малнівська Воля 80 декл. за 110 діт., 18) Мистичі 43 декл. за 54 діт., 19) Мочеради 37 декл. за 47 діт., 20) Мостиска 13 декл. за 32 діт., 21) Мишлятичі 34 декл. за 59 діт., 22) Пакість 40 декл. за 55 діт., 23) Підгаль 41 декл. за 60 діт, 24) Радохінці 59 декл. за 75 діт., 25) Радиничі 69 декл. за 103 діт., 26) Санники 34 декл. за 42 діт., 27) Сокаля 98 декл. за 135 діт., 28) Старява 85 декл. за 119 діт., 29) Тамановичі 35 декл. за 46 діт., 30) Чеснева 150 декл. за 210 діт. 31) Чишки 36 декл. за 49 діт., 32) Чижевичі 43 декл. за 61 діт., 33) Ятвяги 45 декл. за 83 дітей.

Разом на 49 громад судової мостиської округи внесло 34 громади 1802 декларацій за 2531 дітей.

Зі загального числа громад слід відкинути 12 громад, які є мазурськими кольоніями, а саме: Закостеле, Иорданівка, Криговичі, Ляцька Воля, Лютків Пнікут, Рудники, Рустечко, Рідковичі, Стрільчиска, Сулковщизна і Тжиснец.

Чисто українські громади Хлиплі і Судковичі з невідомих досі причин не внесли декларацій, не оглядаючись на те, що забрали зразки декларацій і були ургувані. В громаді Липники не далося нічого зробити, бо згідно з витягом з метрикальних книг є там всього 42 дітей в шкільному віці гр.-кат. обряду, а з огляду на мішані подружжя, батьки латинники не хотіли підписати декларацій — впрочім там українське населення у меншости і тероризує його громадська управа і лат. священик.

Всі вичислені громади внесли декларації перед 31. березня за посвідкою зложення. Переведення акції довершував гром. Степан Байдала, відомий організатор Мостищини.

Крім цього через мостиську організацію з судового повіту Судова Вишня внесли декларації слідуючі громади:

1) Довгомостиська 104 декл. за 57 діт., 2) Волчишовичі 100 декл. за 137 діт., 3) Волостків 53 декл. за 69 діт., 4) Стоянці 46 декл. за 58 дітей, Підліски 82 декл. за 114 діт., 6) Мокряни малі 34 декл. за 43 діт., Вишенка 38 декл. за 47 діт. Цвіржа 28 декл. за 34 дітей.

Разом внесло 8 громад 485 деклараций за 658 дітей. Громада Цвіржа ледви натягнула, що батьки 34 дітей внесли шкільні декларації, а це тому, бо більше дітей в шкільному віці нема там.

З огляду на надзвичайно важне значіння точної статистики про переведення шкільного плебісциту, просимо всі повітові шкільні комітети, Кружки У. П. Т. на відповідальність діячів-організаторів, негайно надсилати статистичні викази по повисшому зразку з доданням даних: дати внесення, ким і на чиї руки.

Вбивство Вечоркевіча і Баґіньского.

Відгомін на соймовій арені.

Внесок послів з Посольськоі комуністичної фракції, Клюбу незалежної Селянськоі партії, Клюбу Українського і Білоруського в справі замордування старшин „пацдовніком" Муращком — Валеріяна Баґіньского і Антона Вечоркевіча.

„Гавебний морд, якого допустився над революціонерами Баґіньским і Вечоркевічем начальник поліційної ескорти в присутности вищих військових, адміністраційних і судових властей є новим проявом дикости і варварства, з яким поступають класи переслідують визвольну боротьбу працюючих мас. Цей морд не є чимсь випадковим, ані теж відокремленим. Виростає він з цілої дотепершньої системи, є тільки одним з кольцят в довгому кровавому ланцюху попухих і викликуючих відразу вбивств у дефензивах, тюрмах і поліційних арештах. Підложе для цього вбивства було приготоване кампанією поширеної польської буржуазної і соціялістичної преси, почавши від пепеєвського „Роботніка", який обурювався, що недавно засуджені люде можуть завтра статися жертвами революції, — а на „Ржечпосполітей" скінчивши; яка отверто голосила, що немає вже ні хвилі до стрічення, бо злочинці вже от-от перейдуть границю і стануться тоді недосяжними.

Замордування революціонерів Баґіньского і Вечоркевіча є проявом цілої системи білого терору, та як таке переходить навіть такі страшні, ганебні факти, як замордування в часі війни Моравецкого Місії Радянського Червоного Хреста, як затоплення під кригами леду кількох бічних Жидівок у Модлині, як ганебне замордування Мацієвської в горішно-шлеській Тюрмі і Ольги Бессараб'ної у тюремних львівських льохах, як задушення тайлачними газами в Домброві двох комуністів Мечислава Гайчика і Франція Пілярчика.

І не трапився ані разу випадок, щоби в подібних випадках „конституційна" буржуазна держава знайшла правдивого виконавця або „виновчика". Виновчиками були все мордовані або скатовані жертви, тоді, коли справжні мордерці і кати отримували за свої вчинки відзначення, повишення рант, нагороди, а навіть були обкидувані квітами. Насильства, туртури і кріваві самосуди мали запевнену цілковиту безкарність. Поліцінт Муращко, витягаючи револьвер в присутности цілої ескорти своїх узброєних товаришів і начальників і стріляючи з зимною кровю до двох безборонних вязнів, був переконаний про свою безкарність, згодя розраховував на неї, чув за собою поперте, розрішення і заохоту цілого так званого буржуазного польського „суспільства".

І треба стверднти, що розраховуючи на цю безкарність і на це розгрішення, поліцінт Муращко посунувся у своїм цинізмі багато дальше, ніж його попередники. Всі понурі факти дотеперішних мордів і тортур були бодай роблені „неофіціяльно", скрадаючо, в темних тюремних льохів, або через „невідомих" виконачців. Навіть найбільш дикі насильства міжнародньої реакції, як на прим. замордування Місії Червового Хреста в Польщі, або замордування Либкнехта і Рози Люксембурґ були доконані в часі найзавзятішої збройної боротьби, в часі революції і війни. Однак тепер немає в Польщі ані війни ані теж революції. Морду допустився офіціяльний представник держави, якому уряд доручив керовництво ескорти.

Чим-же пояснити цей нечувано, найбезстидніший злочин? Що сталося, яка трагічна драма розігралася в закоатованому вагоні, в якому везено жертви мордду до гробниці? Чому обидва вбиті видалися представникові влади, начальникові ескорти, так небезпечними, що аж треба було усунути їх зі світа на самій границі?! Робітники і селяне не спічнуть так довго, доки ця справа не буде вияснена. Робітники і селяне не спічнуть так довго, доки ці справа не буде вияснена. Робітники і селяне знають дуже добре, що відповідальним за морд є не тільки поліцінт Муращко, але ціла державна система і цілий сьогочасний уряд.

Тому домагаємося віддання під суд і потягнення до відповідальности всіх справжніх виновників і виновників моралу! Домагаємося, щоби уряд зараз-же дав на пленарному засіданню сойму покладне вияснення! Домагаємося створення соймом спеціальної комісії, в склад якої мають увійти також представники підписаних клюбів, при чому щонайменьше половина цієї комісії має складатися з представників робітничих і селянських організацій.

Сумлін повищого високий сойм звалить ухвалити!

Сойм приступить негайно до створення комісії, в склад якої увійдуть також представники підписаних клюбів, при чому щонайменьше половина такої має складатися з представників робітничих і селянських організацій. Комісія ця переведе слідство в справі замордування Баґіньского і Вечоркевіча і зложить соймові спеціяльне сповіщання.

Незалежно від цього домагається уряд, щоби в справі замордування Баґіньского і Вечоркевіча начальником ескорти Муращком — зложив негайно соймові подрібні вияснення.

Як повідомлялось у вчорашніх телеграмах, на соймовому пленарному засіданню 2. ц. м. міністр внутр. справ Ратайскі відповідав на нагле внесення трьох клюбів лівиці (ППС, „Визволення" і „Заїонзку хлопского") у цій самій справі. Переповівши відомий перебіг самого факту вбивства, міністр подав до відома, що на рішення апеляційного суду у Вильні для переведення слідства виїхав спеціяльний делегат суддя Сонгайло. Міністерство внутр. справ виделегувало окрема комісію для розсліду відносин у поліції новгородської округи. — Очевидно, що про якінебудь плани в напрямку зміни цілої нинішньої системи, про яку згадує вишенаведений внесок, наглий внесок 3-ох клюбів лівиці й окрема інтерпеляція жидівського клюбу, міністр Ратайскі ні словечком не обізвався. Він трактує убивство Вечоркевіча і Баґіньского як один відокремлений випадок на тлі загального ідеального „благосостояння" і заповідає кари на безпосередніх винуватців, не турбуючись про глибшу суть злочину й грунт, на якому він зродився. Оклики половини сойму на адресу міністра Ратайского і його заступника Смульского „до димісії" — цілий уряд і сам і адресати прийняли з фільософічним спокоєм, тримаючись вигідного принципу не слухати, не бачити й не знати того, що неприємне.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у лихій годині!

М. ВОЗНЯК. 22)

Шевченко й княжна Репніна.

„Хоча Березовський і показав щиру радість, побачивши Віру, ми бачили одначе, що його швидко відтягнула Ольга й на другий же день він знову зоставив село Луганово, куди увечері досить уже пізно приїхав Мудрин, чоловік у всій силі життя, з благородною, високою і заразом ніжною душею, з бистрим розумом, із милим характером, із справжнім знаттям, добрий чоловік, добрий батько, добрий друг — справжній син батьківщини, котрий любив її й трудився для її добра. — Його здивувала переміна Віри й він те їй замітив. Не передбачуючи цілком, чим скінчиться їх розмова, він говорив із Вірою про поезію Березовського й непомітно розмова їх перейшла на розбір сердечних закутин і нарешті в справжню сповідь — з боку Віри; вона висловила йому все, що непокоїло її, й Мурин зрозумів, що її щирість і довіря вимагають від нього мови правди й дають йому право говорити всю правду, хочаб вона й не в усім могла бути приємна для Віри; й він сміливо й широко покористувався цим святим правом. Бачучи, що без користи буде проповідувати Вірі обережність в імени приличности й лякати її можливістю, що Березовський відповість на її безкорисне почування тільки тим, що тішитиметься гонорністю, він дорікав їй еґоїзмом, доказував їй, що вона захопилася власною утіхою забуваючи про наслідки, котрі могли-б вийти для Березовського з такої явної й постійної уважности з її боку. Віра затопилася в роздумуванню й почала розглядати своє поведення з цієї нової точки погляду, наслідком цього був рішучий намір узяти собі за провідника Мудрина, — віддалитися від Березовського, лишивши собі одначе щирі бажання йому щастя й теплі молитви: ще в розмові з Мудрином вона завжди гаряче заступалася за Березовського, що його він осуджував занадто гостро. Мудрин дивував Віру своєю бистрістю, вона була порушена його дійсно братньою дбалістю про неї, але не могла не усміхатися в середині на хитрощі, до яких він удавався, щоб погасити в ній пожар, котрий він уявив собі. Мудрин належав до числа чесних, правдивих і справді покірних людей, котрі не з мізантропійного почування не вірять у досконалість людства, але досвідчивши в собі боротьбу між твердими правилами моральности й поривами недосвідченості, припадку й пристрасти, благородно перед судом свого сумління визнають себе деколи побідженими й тому знають слабий бік людського серця і мають право не вірити його непомильности. Він щирим серцем признавався Вірі, що, осуджуючи Березовського, він основується на досвіді своїх власних провин, і що перестерігаючи її в цім випадку, він цілком не хоче понизити його в опінії перед иншими, але тільки відкрити їй очі як щодо жіночої недосвідченості, так і ненаситности гонорности мущин. Він згоджувався з Вірою в тім, що Березовський не мав і не має ніяких поганих намірів, але настоював на те, що в зносинах із нею він не поступав із усією чесністю, що її вона мала право дожидати від благородної людини. Хоча Віра й не згоджувалася з Мудрином, одначе обіцяла, що піде за його радами, але з тим, щоб він був для Березовського справжнім і дбайливим другом.

Далі бракує кілька сторінок оповідання. Дальша частина оповідання княжни Репніної говорить про те, що „настав час пробудження для Березовського й її серце обливалося кровю при думці про його біль. Вона відчувала в своїй душі таку ненависть против Ольги, що сама того лякалася, й старалася відтягнути думку й очі від цієї холодної пустотливої дівчинки. Якби помогти Березівському, подумала вона, він так від мене віддалився, що шукати нагоди зблизитися з ним у подібнім разі ніяк не можливо, він може цілком помилитися щодо моєї цілі й тоді я тільки спричиню йому досаду й понижу себе подурному. Мудрина мені треба, але де він?... Ах, скрикнула Віра голосно, сплеснувши руками... так, що всі поглянули на неї; Мудрин в цей самий час входив до вітальні; Віра небагато смутилася, що звернула на себе увагу всіх, але заразом з цілої душі тішилася з приїзду свого доброго й розумного дорадника. Підійшовши до господині й привітавшися відповідно з нею, Мудрин поклонився на всі боки й потім звернувся до Віри, що прийняла його з обличчям сяючим від радости й з поглядом, повним якогось таємного горячкового неспокою. „Що знову з вами?" сказав він півголосом, усміхаючися та стиснувши їй по дружньому руку. Що зо мною? Слухайте, як ви знаєте, Ольга Петрівна своїм безсоромним кокетством звела з розуму Березовського, віддалила його від щирих приятелів; тимчасом вона зі своїм братчиком замовляє собі з Петербурга князя падлюку, що закохався в її багатстві; він їде, сьогодні одержали вони від нього лист, я цього певна, я вичитала все це на їх обличчях, я бачила в очах Березовського сльози, він починає приходити до себе, запона спадає з його очей, він страждає, він буде посміховищем, цієї підлої, дурної сімї — рятуйте його від цієї ганьби, збліжіться до нього, скажіть йому всю правду, підопріть його, намовте його, щоб він показував вид спокійний, холодний, щоб він погорджував Ольгою...

(Продовження буде.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

СРСР. і вбивство в Стовпцях.

Урядова військовя „Красная Газ. грозить Польщі наслідками й домагається допущення представників СРСР. до участи в слідчій комісії, яка має зайнятися справою вбивства в Стовпцях. Протипольські демонстрації були в Москві. В Ленінграді демонстрації польських і російських робітників і студентів. Демонстранти перервали кордон поліції й підійшли до будинку польської делегації. В Києві після демонстрації ухвалили резолюції, щоби строго покарати виновників. В Мінську після перевезення кс. Усаса повибивали шиби в консуляті. Радянські власти зайняті тепер покликуванням свідків до розправи кс. Усаса, яка відбудеться за кілька днів.

Уряд СРСР. переслав польському послові в Москві ноту з домаганням, щоби польський консуль у Мінську Карчевскі покинув територію СРСР. тому, що переховував кс. Усаса в будинку консуляту. Радянський уряд відкликає своє екзекватур, дане польському консулеві.

Похорон Баґіньского і Вечоркевіча.

Йосифа Мурашка перевезли до Вильна до тамошньої вязниці. Оноді відбувся в Стовпцях похорон Вечоркевіча і Баґіньского. Тіла їх вложили на стовпецькому терені, в присутности жінок убитих. Радянська делегація зложила на могилі червоні квіти.

Мурашко і давнійше вбивав.

„Кур. Пор." містить лист, у якім обвинуачує Мурашка за вбивство в 1921 р. одного улана з 27 п. ул. Годі справу затушували.

Бравн премієром.

В соймі віддали при виборах на президента мін. 432 гол. Соц. дем. Бравн одержав 220 гол. (Конституційна більшість виносить 214) отже вибраний премієром.

ЛЬОРНІОНИ найлєпшеє ШАЛЬ І АЙХЕР Львів, пл. Марійська 7.

НОВИНКИ.

— **Конфіскята.** Попередня число „Д'ла" сконфіскувала прокуратура за два уступи з передової статті „На трьох фронтах", два уступи зі статті „Одна з болячок" та за один уступ із інформацій про участь Українців у святі з нагоди відкриття гебрейского університету в Єрусалимі".

— **Ревізія.** В ратицю ранком перевели органи львівської поліції ревізію у помешканню панства Качмарських. Особливу увагу звернула поліція на кімнату, в якій мешкали українські студенти Волощак, Гриневич, Вавчишкий і Машюрак. В них переведено особисту ревізію. Студ. Волощака арештовано.

— **Жертвам насильства.** Пишуть нам зі Станиславова: Станиславівський владика використав тяжкий час нашого студентства, потерпівшого засобів до життя, щоби привеволити висвячуватись у целібаті тих, які йдуть на теольогію. Цікаво, що коли молодь, згідно з поглядами всього громадянства, запротестувала своїм виступом проти засобів насильства і готова була погодитись з перспективою нужди, проти неї духовні зверхники звернули вістря помсти. Одною з тяжких жертв у Станиславові є брат одного з виступивших богословів, круглий сирота, якого ректор семинара виключив з сиротинця і він знайшовся без захисту на вулиці. Наше громадянство повинно не дати згинути невинному сироті і притти йому з помочю. Жертви просимо пересилати до ґенерії Земельного Банку в Станиславові під „Жертвам насильства", які будуть передані вже вибраному Громадянському Комітетові.

— **Законнипьо мову в практиці.** До наших рук попало урядове письмо турчанського повіту такого змісту: Do Wielebnego Gr. Kat. Urzędu parafjalnego jako urzędu metrykalnego wszystkich w powiecie. Zwracam uwagę Wielebnego urzędu parafjalnego jako urzędu metrykalnego, że w myśl art. 1. ustawy z dnia 31. lipca 1924 Dz. U. Rz. P. P. Nr. 73 poz. 724 językiem Państwowym Rzeczypospolitej Polskiej jest język polski. W języku Państwowym t. j. w języku polskim mogą urzędować wszystkie rządowe i samorządowe władze i urzędy administracyjne, do których należy również każdy urząd parafjalny jako metrykalny zarówno w służbie zewnętrznej jak i wewnętrznej. Wykraczających przeciwko powyższym postanowieniom będę pociągał do surowej odpowiedzialności karno-administracyjnej. Starosta turczański Frankowski w. r. Що має означувати цей дивогляднй розпорядок, що противорічить арт. 2. цитованого в ньому закону — це може розяснити хіба п. Тугут, що складав ті закони. Ар. 2. звучить дослівно так: „Władze cywilne i urzędy administracyjne przyjmują podania i ustne oświadczenia w języku ruskim".

— **Мурашко умово хорий?** „Варшавянка" принесла сенсаційну вістку з Відня про те, що вбийник Вечоркевіча і Баґіньского буцімто умово хорий. Один із комендантів поліції у Віденському повіті переслав інспекторові публичного безпечества документи, які стверджують, що Мурашко, будучи його підвладним, виявляв познаки умової недуги. Через те комендант постарався про перенесення його до уряду здоровля. Як би воно справді так було, то це кидало би ще гірше світло на ті польські урядові чинники, які пустили божевільного до потягу. Колиж до цього додати, що Мурашко був членом „Pogotowia Polskich Patr o tw", чисто фашистівської, нелеґальної установи, то виходить, що польські фашисти не цураються послуг божевільних. До таких божевільних ми вже привикли. Бо ось убийник Нарутовича Неґедомскі був теж умово хорий.

— **Компромітація достойника.** У Варшаві зависли в урядуванню секретаря капітули ордену „Polonia restituta", що був прилучено високим урядовцем у президії ради міністрів, Казимира Офіновского. Проти нього почато слідство на спілком жалів їх бою кавалерів ордеру. Офіновскі виплачував їм значно менші дієти від тих, що їм належали. Свого часу був він урядником у галицькому намісництві а пізнійше в перемиському старостві.

— **Хлібодарська відвага.** Варшавські хлібоїди, які вже записалися в чорній книзі своєю ганебною політикою — в останньому часі голосуванням за конкордатом і висилкою у польської реакції через бльокування з нею в соймових комісіях, починають проявляти все більшу відвагу, намагаючись здобути собі право горожанства в громадському житті. З датою: Варшава, 15. III. 1925 за підписом „Українського Селянського Клюбу" фірмованим Николою Ільковим, дали вони „проклямацію", в якій повідомляють про заснування в Стрию (вул. Міцкевіча 21) секретаріяту свого клюбу. „Проклямація" починається від слів: „Слава Ісусу Христу! Браття Селяне!" В ній говориться про допомогу в справах громадських, податкових, шкільних, освітних і т. п., підмовляється заслуги хліборобів і взивається „селян і робітників", щоби про „всякі безаконности і кривди" доношено до хлібородського секретаріяту". „Проклямація" кінчається отсею самохвальбою: „Щиро дякуємо всім нашим приятелям і прихильникам за їх повне довіре до нас, і заявляємо, що нашим завданням є і дальше безупинно працювати для нашого Українського Народу в його тяжкому лихолітю, будучи в надії, що при ваших змагучих і щирій помочи прийде час, коли ясне сонічко засвітить на нашій любій і вольній Соборній Україні!" Звертаємо увагу стрийських громадян на ці хлібородські підходи.

— **На радянській службі?** Польська аґенція „Експрес" подає звістку, що Іван Косєак вступив у Відні як урядовець до посольства УСРР. Він робив заходи — читаємо у телеґрамі — щоби вернутись до Польщі. Його брат, як відомо, виїхав разом з 200 членами бувшої галицької армії на Україну, щоби вступити до радянської армії.

— **Безробіття.** Від початку 1925 р. число безробітних у Польщі постійно зростає. Дня 27. грудня 1924 р. було їх 150 тисяч, 31. січня т. р. 175.000, а 7. березня 185.000. Найбільше безробітних у південній частині, потім на східних окраїнах.

— **Відзискав мову вже у суді.** Цікавий факт відзискання втраченої мови мав місце вчора у львівському карному суді. Михайло Назар, селянин із Чернишовець львівського повіту втратив мову наслідком побоїв у голову. Посварився з ним сусід Іван Дусик і почастував його колом у голову так добре, що порушив у двох місцях череп. Назар у шпиталі вилічився, але мову втратив. На розправу явився Назар у характері свідка. Трибунал і публика побачили перед собою німого, що відповідав на м'ґи. Нараз у часі зізнань відзискав мову і почав зовсім нормально розповідати все, що відносилося до його побиття. Зворушення було причиною відзискання мови. Наслідком цього Дусика засудили тільки на 8 місяців.

— **Ціна реклями.** Америка є світом реклями, на яку там витрачають підприємці більше грошей, ніж на само ведення підприємства. Голова рекляміного бюра американських залізниць повідомляє, що залізниці видали в минулім році 600 міліонів дол. на саму рекляму в часописах, 300 на безпосередну (афіші), а 150 на обіжники в журналах. Відомий фабрикант автомобілів Форд видає річно 6 міліонів дол. на рекляму, фабрикант гуми до жування, Ріґлей, 3 і пів мил., фабрикант мила Проктор заплатив півтора міліона за реклями лише одного нового виробу. Ясно, що всі ці кошти виплачуються. Нехай подумають наші директори, голови та підприємці над тим: чи діло їх не пропадає часто тому, що про нього ніхто не знає.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці! Позір!

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 дня.

Ґуртівний склад волічки, вовни, кону, запаночу, базовни до вушників в мотках Klark DMC., шовку, шнурків ниток, Harland, Тройка, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гудзиків, ножів, батогів, паперів і туток „Солялі", зшитки, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ. Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

16:2 2—12

— **Ucrainica.** У поважному фаховому музичному журналі „Neue Musik-Zeitung" (виходить у Штуттґарті) находимо в 8-му зшитку (за II. полов. січня) замітку про остачні композиції нашого львівського музика проф. І. Левицького. „Це — кажеться там — призначені для розваги, милозвучні речі, за якими. апетитою не слід дошукуватися надто багато". Композиції п. Левицького порівняно там з сальоновими творами Венявского, при чому підкреслено їх ніжний характер. Найбільше признання висловлено на адресу „Ноктюрна".

— **З українського життя на чужині.** Заходом спілки студ.-ґрон. УСРР. в ЧСР. українського студ. т-ва „Громада" і т-ва імени Т. Шевченка відбудеться у Празі дня 14. квітня в п'в до 8-ої год. вечером в салі Народнього Дому на Смихові великий концерт в память Т. Шевченка.

— **Вбивство з милосердя.** Польська акторка в Парижі Уміньска заініціювала серію вбивств із милосердя. Її паризький суд звільнив від вини та кари і це мабуть дало многим милосерним добрий приклад до наслідування її вчинку. Недавно аналоґічна до справи Уміньскої подія мала місце в Парижі а сьогодня приносить преса вістку про нове вбиство із милосердя. В даному випадку сталося таке в Італії. В м. Маджджерета застрілив капітан свою доньочку, яка від ряду місяців хорувала на ушкодження хребетного стрижня. Населення енергічно демонструвало проти вбийника, якого арештувала поліція.

— **Відложення терміну до складання зізнань про доходовий податок.** Міністерство Скарбу відложило термін для складання зізнань про доходовий податок у 1925 р. і для фізичних і для правних осіб до дня 31. травня 1925 р.

— **Комітет Праці Краєвого Комітету допомоги „Голодному Селу"** на надзвичайні дня 30 березня доручив п. інсп. І. Ліщинському зайнятися зїбркою в м. Львові.

— **З Театру.** Премієра „Дні нашого життя" Л. Андреєва в перекладі О. Бабія йде в суботу дня 4. квітня. В головних ролях: О. Голіцинська, Н. Дмитрюкова, М. Бенцаль, В. Блавацький, І. Гірняк, И. Стадник і др. Імя автора і наголовок пєси говорять самі за себе і дирекція театру має надію, що українське львівське громадянство хоч цим разом наповнить і так невелику салю Муз. Т-ва ім. Лисенка.

— **Юлій Майнль** уладжує у філії при вул. Городецькій 54 прібне варення кави, на яке ласкаво запрошує Вп. Публіку.

БАЧЕВСЬКОГО

ЛІКЕРИ:

ABRICOTINE
BANAN
CHERRY
CURACAO TRIRL SEC
GRIOTTE
MENTHE GLACIALE
ORANGE SEC SEC
ROSE
SOUVERAIN.

Дописи.

Лемківщина. *(Скандал з парохією в Криниці. — Загальна жертвеччина).* На Богом і людьми забутій Лемківщині зашуміло, але не весняний вітер наробив того шуму. Причина невелика, бо обсадження парохії в Криниці. Про цю справу певно мало хто турбувався би, як би не скандали, які трапилися при цій нагоді. Ще перед кількома літами сот рудництво в Криниці о. Анатоль Сембратович (рятний москвофіл), який по смерти пароха бл. п. о. Татищака завідував парохією. Там перебув розпад Австрії, там застала його Польща. Тимчасом пережиська консисторія заіменувала парохом о. М. Дорошького, мушинського декана. — Тут щойно почався початок нинішнього скандалу. Частина Криничан рішила не випустити о. Сембратовича і до о. Дорошького вислала депутацію, щоби до Криниці не важився приїжджати, бо його не приймуть. І свого дотримувала, бо як приїхала туди комісія зі священиків, то мусіла спішно покидати приходство, щоби не стрінутись з хлопським параґрафом. О. Дорошкий зрезиґнував, а о. Сембратович, вигравши справу у парохії, дальше сидів і завідував парохією, стараючись тимчасом зискати поперття у сильних світа. Кажуть, що приймає у себе навіть тодішнього премієра Вітоса, а його приклонники були з чолобитнею у самого президента Войцеховского, що перебував тоді в Криниці, виступаючи з єдиною лише скромною просьбою, щоби їм зіставити ґромосця о. А. Сембратовича, — навіть і бандерію вислали на прийняття президента. А для скріплення криницької бандерії була бандерія з Мохначки, де священиком є о. Е. Вевґриновіч, шваґер о. Сембратовича. — І здавалось, що Сембр. добув свого, та инакше сталось. Криниця пішла на конкурс і презенту дістав о. Король. Тепер настала метушня: поїздка до Кракова, Варшави, до Перемишля, — їздили „депутації", але безуспішно. І аж тут скандал дійшов до шпилю. 4. березня новий парох відбирав темпоралія і обнімав урядування при асисті комісарів Старосгва і поліції з Нового Санча. 15. п. м. в неділю відправляв перше богослуження. Криничане, рішивши показати свою вірність уступаючому та нехіть новому священикові, позвязували дзвони, не дзвонили, свічок не світили і у церкві в часі Богослуження заховувались просто по варварськи, — головно молодь, вихована о. Сембратовичем. В часі богослуження висипала на молодь хідник від пароха аж по церков гноєм; на цій стежці уставили санчи з на тих тачки а там снігового манекіна, котрого поліція закопала. Богослуження ніхто не слухав, хіба вірні з сусідних сіл, котрі випадково найшлись в селі. Така історія викликала обурення не тільки в розумніших Криничан, але в цілій околиці. Навіть Поляки з огидою про це оповідають і обурюються на таке здичіння. Тепер суд вмішався в цю справу і вже кілька днів йде переслухання і десятки Криничан денно їздять до суду в Мушині. А тимчасом о. Сембратович ходить з міною народнього мученика. Ті події наводять питання: хто винен? Ясно, що головна вина священика, котрий є відповідальний за поведінку молоді, для якої на протязі літ був духовним батьком, і котрий не перебірає у засобах в боротьбі за свої слушні чи неслушні права. Дальше винувата тут духовна влада, котра дозволяє на занедбування обовязків священика-катехита і допускає до такого упадку дисципліни.

Чи еп. Консисторія знає, що на Лемківщині були випадки, де священик роками не ходив до школи учити релиґії, а при деканальній візитації, хотячи сяк так рятувати себе, питав дітей „хто тебе сотворив?" а діти відповідали „нєньо" (тато) і мама"...

Для Лемка віра—це обряд і мова і звичай,—одним словом—все. Лемківщина висунена вузеньким клином на захід і оточена чужою культурою, здебільша своєму консерватизмові завдячує своє релиґійне і національне істнування. А нехай Лемко позбудеться свого релиґійного консерватизму і нехай стратить привязання до свого обряду, то пропав і для нашої церкви і народу.

Такі гадки виходять навіть від свідомішого селянства. Такі вислови чулося частенько напр. в Сандеччині, коли в Розтоці великій адміністрацію дістав целебс. Тоді селяне говорили „вже і біскупи хтять нас на польське обернути, бо ґромосця нежочатих дають". Ці слова доказують, що Лемко скорше покине унію, як священика з жінкою

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ФІРМА

ЮЛІЙ МАЙНЛЬ

уладжує

в суботу 4. квітня

у філії

ЛЬВІВ

Городецька ч. 54.

ПРІБНЕ ВАРЕННЯ

КАВИ.

Події в Криниці нехай будуть пересторогою в першій мірі для духовенства, а і для інтелігентів і свідомого селянства. Слід взятись до праці не тільки в церкві, але і поза церквою, над піднесенням моралі і над національним освідомленням, бо може бути за пізно.

А на Лемківщині життя завмерло; селяни сгероризований арештуваннями в 1914 і 1918 р., боїться читальні, боїться всього — інтелігенція, на яку складається священство й учительство, також дрімає. Всі читальні, які були — нечинні — кружки „Сільського Господаря" також. Животіє тільки українська „Взаїмна Поміч" і то ледве дише. Інтелігенція навіть не думає зійтись, щоби якось бодай обговорити справу цього занедбаду. Правда, обставини тяжкі, комунікація лиха, незалежних інтелігентів нема. Та це все ще не оправдує апатії, бо фактом є, що селянин Лемко хоче вчитись читати книжки. Треба тільки дати йому її, а він помаленько подумає і про читальню. Тому слід би утворити рід мандрівної бібліотеки.

І тут священство і учительство могліб найти працю і то вдячну працю. Чому вони не беруться за цю працю?!

Не Михайло.

✝ Посмертні згадки.

Д-р Іван Мандичевський, адвокат в Станиславові, помер дня 26. березня 1925 в 71 році життя. Покійний був людиною великих здібностей. Як студент а опісля кандидат адвокатури брав участь в народнім руху між першими піонірами поступу серед Українців Галичини. Але коли почалися переслідування його товаришів і коли Павлик і тов. пішли до арештів, він, отворивши адвокатську канцелярію в Станиславові, віддався цілковито своєму фаховому занятгю і від того часу через довгі роки ніде не мішався до народньої праці, так, що вже майже вважали його Поляком. Відзначався як знаменитий цивіліст, а його канцелярія була одною з найбільших у Станиславові. В тім часі поза своїми заняттями віддавався філософічним, історичним і літературним студіям, студіюючи зокрема залюбки „Слово о полку Ігоря" і „Руську правду".

Кілька літ перед війною виступає знову як Українець. Стає основателем і першим директором української книгарні в Станиславові, дає виклади з поля правничих наук в тов. „Українських правників" і „Українського людового університету".

Оголосив друком кілька своїх праць про „Правду руську" і „Слово о полку Ігоря". Через цілий час свого життя збирав і компетував свою бібліотеку, котра з огляду філософії й історії української літератури була може одною з найкращих в краю. Перед смертю записав цю бібліотеку Товариству імени Шевченка у Львові.

Похорони відбудуся дня 28. марта в Станиславові при участи численного духовенства під проводом мітрата о. Гордієвського, численно зібраної станиславівської громади без різниці народности.

Над могилою попрощав його іменем колегії адвокатів в Станиславові і іменем громадянства адвокат д-р Юлій Олесницький".

Покійний був сином довголітнього посла до австрійського парляменту і галицького сойму, повітового маршалка і председника повітової шкільної ради в Надвірній о. Мандичевського.

Полишив вдову і три доньки. Земля Йому пером!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.

Субота 4.IV. м. Перемишль.
Неділя 5.IV. м. Перемишль. 1230 12—?

Український Театр під дир. І. Котутяка.

Т о в с т е, сала кіна:
Субота 4. IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Неділя 5. IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
К о п и ч и н ц і, сала Нар. Дому:
Вівторок 7. IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
Середа 8. IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Четвер 9. IV. ГЕТЬМАН МАЗЕПА.
Пятниця 3.IV. м. Львів.

Прогулька довколя Львова. перша партія — Гора Льва, Кайзервальд, Личаків, Цетнерівка, відбудеться заходом товариства „Плай" в неділю дня 5. квітня ц. р. Збірне місце: остання стація трамваю UL, вул. Театинська, о 9. год. рано (точно). Прохід тривтиме к. три години. Членам даром, нечлени 50 сот. 1—1

Дрібні оголошення.

СВЯЩЕНИК вдовець глядає старшої женщини з священичої родини, яка схотіла б заопікуватися дітьми і занятись господарством. — Оферти письменні або личні на адресу: Ольга Роздольська, Львів, вул. Сушківського ч. 19. II. поверх. 1716 1—3

ХТО з товаришів-правників-абсольвентів в Празі хотів би заступати мої справи на українському університеті і в тій цілі за добру винагороду зі мною переписувався, зволить написати на мою адресу Яремич Іван, Битьків, Галичина. 1704 3-3

КАНГАРІ чорний **140 шир.** для Впр-подобних **Отців,** першорядний бельський матеріял лише **зол. 12** метер. Замісцеві замовлення за післяпатою. Фабичний склад сукна С. Львів, Качмарівська 5. 1709 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІГЕЛЬ

лікар Народної Лічниці

ординує в очних недугах

у Львові при вул. Ягайлонській 20.

1588 7—10

Лінарсько-дентист. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 1—10

„СВІТ"

новий ілюстрований журнал, виходить у Львові з початком квітня 1925.

Журнал видається на зразок заграничних того роду видань, яких у нас досі нема.

Піврічна передплата виносить 9 зол., чвертьрічна 4.50 зол. Для Америки і заграниці 2 долари на піврік.

Оказові числа висилається на жадання

Адреса: 1—3

„Світ", Львів, вул. Руська ч. 3

(„Swit", Lwiw (Lemberg). Ruska 3).

Ширіть наш часопис!!

ЗАВЕДЕННЯ М. ФРАЙЛІХА

спеціяліста і винахідника патентованих бандажів проти РУПТУРИ для мущин, жінок і дітей, при помочі якою вилічувалися сотки людей — навіть в найбільше застарілих случаях, **приймає щоденно від год. 9. рано до 6. вечер у Львові,** вул. **Городецька 35**

Ся вна фірма істнує вже понад 60 літ, і зискала собі похвали і признання не лише в краю але і за кордоном. Про це свідчать золоті медалі, гонорові дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священників і офіцерів та зискала собі заслужену, світову першорядність в тім званню. 1717 1—3

ЗАТАНА ДАУФЕРА

ПРИЛАДНОТЕ СОБІ ФІРМУ

ЛЬВІВ, пл. Марійська 3. І. пов.?

МАГАЗИН МУЖЕСЬКИХ ОДЯГІВ

На виконпенодобні отці ду-ховні і світські пановє

Загальні Збори

Товариства „Захист ім. митроп. Андрея гр. Шептицького для сиріт" у Львові відбудуться дня 14. квітня ц. р. о год. 5. по пол. в кімнатах дух. Семінарії (вул. Коперника 36.) з отсим предметом нарад: 1) Отворення зборів і відчитання протоколу, 2) Звіт з діяльности, 3) Звіт касовий, 4) Звіт контрольної комісії, 5) Вибір віцепрезидента і 3 членів Ради, 6) Вибір 3 членів контрольної комісії, 7) Внески і запити.

Якщо в означеним часі не явиться вимагане статутом число членів, то по думці § 11. статута відбудуться о год. 5·30 в тім самім місці і з тим самим порядком нарад другі Загальні Збори, які рішатимуть правосильно без огляду на число присутних.

Львів, дня 1. квітня 1925.

1719 За Раду Товариства: 1—1
Д-р Вол. Охримович, о. Вас. Лициняк.

ЛІКЕРИ

з вишуканим смаком

Orange tripl sec
MONASTIQUE
Curacao blanc

ГАРТВІГ КАНТОРОВИЧ

ТОВ. АКЦ. НАСЛ.

Основано 1823 р.

1676 **ПОЗНАНЬ.** 2—3

ПЕРШРЯ ДНІ

ГОРІВКИ

СОТНА ЛОВЕЦЬКА СЛИВКОВА

БЛЮЗИ ПЛАЩІ КОСТЮМИ

БЛЮЗИ ПЛАЩІ КОСТЮМИ

БЛЮЗИ ПЛАЩІ КОСТЮМИ

НА СПЛАТИ

НА СПЛАТИ

Станислава Вронського Сини, Львів, пл. Марійська ч. 10.

ШУКАЮ обратити на Сашка Пухальського, з Жовкви на Поділю. — Хто знає місце його перебування, буде ласкавий повідомити на адресу Č. S. R. Mielnik II, nšL. K. Struplova d. 159 stud. E. Pavluk. 1621 1—1

ОЖЕНЮСЯ з інтелігентною особою, що допоможе скінчити студії. Неаконімні зголошення до Адміністрації під „Сирмач". 1701 1—1

„Ignis"

ФАБРИКА МЕТАЛЕВИХ ЛІЖОК І ВКЛАДІВ

ЛЬВІВ

вул. Вічаківська 108.

Телефон 477.

Цінники на жадання фірм даром. Для осіб приватних 1493 **— за оплатою 0·50 зол. почтовими значками.** 6—8

Верх над всіми добрими беруть:

Сметанкові кармельки з яйцями
Сметанкові кармельки з міґдалами
Сметанкові кармельки з чоколядою
Сметанкові кармельки з моккою

є дуже смачні і поживні.

Правдиві кармелькі мають напис Орлик і Ска

1677 НА КОЖДОМУ ЦУКОРКОВІ. 2—4

До набуття в кождім ліпшім склепі.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 77 (10.460). Львів, вівторок 7. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Prima Aprilis.

Схороване, ідейно безсильне, особистими амбіціями розсаджене, внутрішньо невдисциплінноване польсько-хлопське „Визволеніе" внесло до сойму 1. квітня нагле внесення в справі розвязання польського сойму з днем 15. вересня і переведення нових виборів в грудні пр. Це Prima Aprilis польського політичного життя негайно другого дня найшлося на денному порядку сойму. Його стрінула доля всіх инших 1-шоквітневих жартів і несподіванок.

Внесення на розвязання сойму, того сойму, що від першої хвилі свого істнування після бурхливих подій, 1922 р. виявив таку глибоку безсильність, що ані разу не здобувся на витворення відповідальної більшости, що при дієтичнім жолобі покірно зносить диктатуру Вл. Грабского, — не було підготоване й підтримане волею широких народніх мас. Слушно кажуть, що сойм є дитиною девалюації, що він сам здевалюувався, втратив всі цінности і значіння, перестав цікавити ширший загал і майже зовсім не впливає на позитивну розвязку суспільно-політичних питань. Значіння і вплив сойму є переважно негативного покрою. Ухвалювані ним тільки в деяких відступах часу закони є непередумані, невикінчені, часто розбіжні й суперечні, що вимагають постійної інтерпретації, податкових новель і розпорядків. Чим дальше в ліс, тим більше дров. Чим більше тих законів, новель і розпорядків, тим більша плутанина наступає, що доводить до найріжнороднійшої інтерпретації духа, змислу і змісту законів на місцях. А це знову витворює такий стан, що на ділі громадянство живе під обухом „звичаєвих прав", витворених школою Дмовского, Грабского, Прушиньского й инших жандармсько-поліцейських повелителів. Якщо істнує яка законність в позитивному розумінні, якщо нею пройняті широкі маси і її сторожі — без огляду на її додатні й відємні сторони, то це є лише правові норми, що остали в спадщині по попередниках. Весь правовий доробок відродженої Польщі втискається в правову психіку мас і сторожів законности остільки, оскільки „нові" правові норми акомодуються зі старими й оскільки в новій Польщі переважає елемент, вихований в російсько-пруських правових поняттях. Цій непереможній гіпнозі, цій всесильности й ваготінню недавньої минувшини безсило коряться всі польські політичні чинники — від найправійших до найлівійших, двигаючи при боці — як вічний Марко — ще й торбу своєї власної правової спадщини по старій шляхетській Річипосполитій. Тому й не диво, що всі нові польські закони, всі правові норми, якщо вони не надихані провідною ідеєю давньої й недавньої минувшини, не приймаються, стають мертвими, чисто паперовими, непригожими до глибшого перетворювання, до суцільного нормування суспільного життя.

Ще попередній, законодатний сойм ухвалив либеральну конституцію польської держави, та вона не грає майже ніякої ролі в життєвій практиці, а на „кресах" є вона легендою, якимсь давно забутим міфом. В осени 1922 р. польський сойм ухвалив закон про влійснення до двох літ семовладування в Сх. Галичині і заснування українського університету. І той закон здано до архіву. Минулого року сойм проти розпучливого спротиву всіх „національних меншостей" вичіс закон про мову для „кресів", який теж до нішнього дня не має майже ніякого реального приложення. І так в безконечність. Мертвий, безсилий сойм, мертві закони, а жива тільки, по суті безконтрольна екзекутива і підчинена їй адміністрація, яка кермується не так буквою закона, як радше руководиться провідними ідеями політичної й соціяльної реакції, відгадуючи тільки виразно марковані „ідеольогічні" інтенції ляндскоронської конфедерації.

В таких умовах, бажаючи підсилити законодатну владу, слід було змагати до розвязання сойму, зацікавити населення політичними справами, розбурхати маси, поставити ясні кличі без „патріотичного" намулу і єзуїтського фарисейства. Та перевезти розвязання сойму, добитися успіху в цій справі можна було тільки тоді, коли б це домагання було піддержане голосом зорганізованих мас, коли б ініціятори цього внесення пішли були в народ, коли б за ними стояли широкі народні маси. Та „Визволеніе" цього не зробило. Воно зголосило своє внесення хіба для демонстрації, для прикриття словами, далекойдучими виступами свого розладу, для прикриття лахміттям „радикальних" фраз своєї безідейної наготи. Дуже можливо, що нагле внесення на розвязання анемічного сойму мало бути тільки першим ударом, вступом до кампанії за новою законодатною інституцією, за відсвіженням політичного життя, за розвязкою настирливих домагань мас по лінії вимог народніх мас, та це зроблено так незручно, наївно і примітивно, що справді не можна цього виступу инакше розглядати, як 1-шо-квітневої несподіванки.

З внесенням на розвязання сойму виступила хлопська радикальна партія „Визволеня", наймолодша, скоро вибуяла і скоро зівяла парістка польського людового руху. Дивне явище! Скрізь в Европі селянство є консервативним чинником. В Австрії є воно підпорою християнських соціялістів, в Баварії основою монархістичного руху, в Італії піддержкою фашизму, у Франції націоналістичного табору, в Швеції основою консервативних елементів, а чим дальше на схід, тим більше радикальним є селянство. В Югославії, особливо в Хорватії, в Болгарії, в балтійських державах, на Україні, в Росії на перший плян вибиваються радикальні напрямки серед селянства. Польща ділиться під цим оглядом на дві частини. Західні провінції, яких мало або й зовсім не зачіпило вбєнне винищення, які витворили хлопський тип воєнного лихваря, яких населення є чисто польське, національно однородне і в наслідок політики уряду суворої польського селянства, кольонізації, осадництва, кредитової допомоги й дезалюції гроша в значній мірі насичене землею, — все більше стають країнами домінуючого консервативного хлопського чинника. За те східні провінції, „кресы" та деяка частина Конгресівки мають менше або більше виразну радикально-демократичну закраску. Майже вісім мілионів українського й білоруського селянства в цілости належить до радикально-демократичного селянського табору. Польське селянство східних провінцій є під цим оглядом роздвоєне.

В радикально-демократичний табір втискає селянство незвичайна острота земельної проблеми. Аграрної квестії досі не розвязано на сході Европи, особливо не розвязано її в полосі між західною Европою і радянською унією. Антагонізм між селянством і великою земельною власністю та фюритуючим її урядом є дуже гострий. В боротьбі за землю селянство примушене шукати союзників, а через те приєднується до боротьби під загально-радикальними гаслами. І тут якраз наступає роздвоєння визволенської душі. В часі виборів виступало „Визволеніе" під гаслами клясовими, загально-селянськими і тому находило послух серед білоруських, а частинно й українських селянських мас. Та по виборах вилізло з нього „патріотичне" шило. Значна його частина активно, а велика більшість пасивно стала піддержувати осадництво й кольонізацію на „кресах", заспокоюючи земельний голод українських і білоруських селянських мас тільки нешкідливими, бравурними радикальними фразами. „Патріотизм" визволенців притягнув до них пястівську сецесію з Домбским, але одночасно відчахнув від них культурно польську, а з походження білоруську групу Балі на, що зорганізувалася в окрему партію під фірмою „Незалежної Хлопської Партії", яка тепер кооперує з Українцями й Білорусинами. Хлопські незалежники зробили добрий початок, відкривши наостіж двері для ще глибшої ферментації внутрі „Визволеня". І останній зїзд цієї хлопської, чи quasi-хлопської партії, а ще більше позїздовий розвал дали ясну картину ідейної вбогости і хаосу „патріотичного" „Визволеня". Ратуючись перед неминучим розпорошенням, а може й за гладою, визволенці виставили домагання розвязання сойму.

Чим це скінчилося, загально відомо. Фактично всі польські партії, не виключаючи й пепесівців, уладили визволенському внесенню похорон першої кляси. Ніхто поза Українцями, Білорусинами й комуністами не виявив охоти розпрощатися з мандатами і дієтами. Хієна лякається втратити мандати в користь лівиці, пястівці в користь визволенців, пепесівці в користь комуністів, а всі разом лякаються „національних меншостей", в першу чергу галицьких Українців. А у висліді того всього визволенське внесення дало prima-aprilське видовище. Бо до всіх справ треба підходити серіозно, підготовано, під ясними кличами і чистими прапорами, ведучи за собою народні маси спираючись на них, не як на предмет, але підмет всякої політичної акції.

Ф. Ф.

Політичні новини.

Німеччина.

Маюс спільним кандидатом республіканців — Бравн пруським премієром.

Передбачене порозуміння трьох республіканських партій: центра, демократів і соц.-дем., відносно спільної кандидатури на президента німецької республики стало фактом доконаним. Цим кандидатом є кол. канцлер, лідер центра д-р Маркс. Спершу кожня з названих партій радила окремо й прийняла постанову про принціпіяльну згоду на висуненя одної спільної кандидатури. Потім, на спільному засіданні партійних управ партія центра зголосила свого кандидата, на якого заступники двох других партій дали своє placet. Тепер ідуть лише розмови про те, в якій формі партії республик. блоку мають агітувати і як іти собі взаємно на руку.

Поки прийшло до згоди на кандидатуру Маркса, треба було перебороти поважні труднощі, ставлені з боку деяких кол соціялістів та демократів. Цікаво, що в цій справі досить поважну ролю відограв момент — віроісповідання. Протестантські демократи пригадали собі недавню дїяльність католика Маркса у культурній ділянці, яка зачіпала інтереси протестантів, і з того приводу хотіли мати запевнену гарантію повної невтральности будучого президента у таких справах. З другого боку соціял-демократи згодилися відмовитись від власної кандидатури, яка в перших виборах з усіх республиканських кандидатур зібрала найбільше голосів, тільки під тою умовою, що їх кандидат Бравн стане пруським премієром. Брава був у Пруссії вже кількакратно премієром, — хитка більшість кількох голосів завжди рішала про його швидкий упадок. По довших кореводах під пресією ес-деків демократи згодились на цю концесію і тільки минулого тижня вибраний пруським соймом премієр д-р Гепкер-Ашоф зголосив свою димісію, і в пятницю вибрано премієром Брявна. Таким робом республиканський блок побідив у Пруссії і нема сумніву, що його спільний президентський кандидат побідить так само у цілій Німеччині.

Франція.

Можливість кабінетної кризи.

Останні звістки кажуть про гострий конфлікт, який вирінув між партіями уряду Ерріо і правицею. Привід до цього дала парлямент-ська дебата над затвердженням мандату одного посла. Голосування дало вислід 180 голосів проти 178, з огляду на що повстала суперечка про важність постанови. Опозиція, по рішенні голови палати Пенлеве, щоби ще раз перевести роз-

слід справи, счинила бешкет. Нове голосування відбулось при обурюючих протестах правиці. Урядові партії мали за собою 280 голосів, а опозиція лише 133, тому, що деякі чільні представники опозиції вийшли демонстраційно із салі.

У звязку з цією демонстрацією кажуть про можливість парляментарної кріси. Становище Еріо загрожене ще з иншого боку. Рада міністрів прийняла постанову видати векслі на 4 мілярди франків, яких порукою будуть нові податки. Це рішення викликало у деяких парляментарних колах невдоволення, а навіть спротив. Представник одної групи радикальної лівиці Люшер мав заявити премієрові, що його 42 посли голосуватимуть проти цього проекту. З огляду, що ця скількість голосів може переважити терезку ваги при голосуванні — виринає можливість захитання становищем уряду.

До підчесення високої температури, пануючої в останнє у франц. політ. настроях, чимало причинились паризькі університетські авантюри, з нагоди іменування професором міжнар. права Юрія Сцелля. Студенти роялісти не допустили його до викладів і уладили велику вуличну демонстрацію, підчас якої прийшло до сутичок з поліцією. На цім тлі прийшло теж до конфлікту поміж бойкотованим частиною студентів професором та сенатором. Міністр освіти загрозив димісією і цим висунув нову перспективу загальної кризи уряду Еррio.

Югославія.

Зміна тактики партії Радіча.

У політичних відносинах королівства СХС наступає великий перелім у звязку з основною зміною політ. тактики селянської хорватської партії Радіча. Минулого тижня виголосив у Скупштині велику промову линішний тимчасовий лідер партії Павло Радіч, брат Степана Радіча, який сидить у вязниці за політичну діяльність. У тій промові Павло Радіч заявився за вірністю династії та єдністю держави і таким робом наче би відмовився від дотеперішніх головних напрямних партії: республиканізму й незалежництва Хорватії. Першого квітня Павло Радіч був на 3-годинній авдиенції у короля Олександра. В звязку з цією авдиенцією кажуть не тільки про верифікацію відкинених більш шестидесяти мандатів партії Радіча, але й про реконструкцію урядового блоку в тім напрямку, що у ньому має найтись і хорватська селянська партія. Кажуть, що поміж сербськими радикалами й Хорватами вже йдуть розмови про парляментську кооперацію. Похищо Пашіч переведе реконструкцію кабінету без участи хорв. партії, чекаючи висліду недалекого процесу за державну зраду проти Степана Радіча.

Жиди і світова культура.

З нагоди відкриття гебрейського університету.

Рік 1791. і зрівнання Жидів — Відродження антисемітизму і його оборона. — „Жидівський журнал". — Погляди Ібанесса.

Париж, 1. квітня. 1925.

Заснування гебрейського університету в Єрусалимі роб ть дуже актуальним питання про відродження жидівської нації, а також про ролю, яку вона може відограти у всесвітній культурі. Як би хто 21. вересня 1791. був сказав членам французьких установчих зборів, що в XX. віці Европа буде живо дискутувати жидівське питання, то вони певно засміялись би в живі очі такій Кассандрі, а дехто додав би з докором: „Ви не відчуваєте сили поступу та розуму". Які щасливі були в своїй наївности люде Велької Революції, певні, що вирішають на завсіди всі складні питання людства і що від 14. липня 1789 р. починається „нова доба — чесноти та свободи". При одностайних оплесках, член установчих зборів, священник Грегуар, вніс 21. вересня 1791. проект закону про повне визволення Жидів. „Від нині на завсіди зникає ганебна ворожнеча між приклонниками Христа та Моїсея, витворена неуцтвом і темними силами" — писав з захопленням журнал Каміля Демулена, підкреслюючи факт, що автором законопроекту був католицький священик. Наполеон, наслідник революції та її реалізатор, занїс ідеї визволення Жидів у всі завойовані собою земі, і вживаючи слів Гейного, знищив своїми гарматами ворота старих Гетто.

Минуло 100 років. Над світом промайнула найстрашніша війна, поруч якої всі наполеонівські кампанії були лише гроло і слова Демулена звучать нині іронією. Від Мукачева до Ню-Йорку, від Кенігсберга до Бейрута — істнує жидівське питання і довкола нього ведуться палкі дебати та суперечки. І коли недавно в Берліні забили Ратенауа як Жида, нині в Парижі на протязі двох тижнів ведуть дискусію на тему юдаїзму у літературнім клюбі, де беруть участь найвидатнійші представники літератури, мистецтва та політики. Не диво, що в парі з відродженням антисемітизму появляється в Парижі „Міжнародній Жидівський Журнал". Як далеко ми від тих часів, коли шляхотний Мендельсон та його друг християнин Dohm видали перший жидівський журнал „Meazzef" (1781), що мав знайомити европейську опінію про жидівські проблеми. Тоді співробітництво в такім журналі було для християнина актом великої громадської відваги. Сьогодні на окладинці журналу бачимо імена великого фізика Айнштайна, письменників: Брандеса, Бляско Ібанеса та Зангвіля, французьких політиків Блюма, Ерріо, Альбера Тома, проф. Сорбони Жида та Баша, голови міжнар. сіоністич. організації Вайцмана і ин.

Незалежно від самого становища до жидівського питання та його актуальности, гадаємо, що думки великих людей можуть кинути чимало світла на національну проблему, таку близьку для нас. У передмові до журналу читаємо: „Жидівство переживає нині занепад і одночасно відродження; характеристичні моменти одного та другого будемо тут зазначувати; Ми цікавимося витворенням національного вогнища, яке могло би, коли не розвязати жидівське питання у всьому світі, то бодай зменшити антисемітизм. Ми маємо ще більшу мету: познайомити инші нації з Жидами і знайти спільні шляхи порозуміння. Ми довго блукали по вічних шляхах і ми придбали деякий досвід; наші очі багато знають, бо дещо бачили. Ми бачили, як народи знімалися у силі та гордости, і як падали у кволости. Ми знаємо суету часової могутности..."

Айнштайн у своїй статті висловлює погляд, що „треба, щоби Жиди використали свою національність для загального щастя. Тому, що винищення жидівської нації видається неможливим, бодай нині, Жиди повинні виправдати її істнування і тому вони необхідно повинні без смішної гордости стати свідомими тої вартости, яку уявляють собою в людстві". Найцікавійшим мабуть у журналі — інтервю з Бляском Ібанесом. Еспанія, на його гадку, в трьох четвертинах — жидівська, бо в XIII і XIV ст. Жиди тисячами переходили на християнство, а деякі з них ставали навіть жорстокими фанатиками. Багато з них змішалося з аристократією. Те, що Баррес*) у своїх безсмертних сторінках пише про Толедо: що „по повороті католицьких володарів та відході мусульманських, джерело населення залишилось арабське та жидівське", Ібанес поширює на всю Еспанію.

„Чи Вам відомо, що єдиним, який на всьому піренейському півострові дав Колюмбові необхідний йому мілион для відкриття Америки, був охрещений Жид Luis de San Angel? Всі ми маємо в собі жидівську кров. Хоча сам я походжу від арагонських пастухів і тому маю найменше даних на жидівську кров, проте я не суперичався би за це... Еспанія єдина країна в світі, де після роз-

*) Франц. повістяр, і монарх. діяч та посол, що помер минулого року.

ВЕСНЯНІ
КОСТЮМИ
НА
СПЛАТИ
Станислава Вронського Сини

М. ВОЗНЯК. 23)

Шевченко й княжна Репніна.

— „Добре, перервав усміхаючися Мудрин, що не ви беретеся успокоїти його: сумнівно, чи вдалосяб вам привести його в стан, якого бажаєте... ви самі в такім посліху". Лишіть сьогодні ваші моральні поучення, мій добрий учителю, й займіться Березовським, ось він увійшов... Дивіться, який він зажурений, я оставляю вас, і благаю бути для нього дбайливим другом, і Віра, вставши, хотіла відійти, але Язиков попався їй назустріч і попросив її, щоб вона з увагою вислухала те, що він уважає необхідним обовязком передати їй, будучи стільки років усіма почуваннями пошани й дружби відданий її рідні. Вірі зробилося холодно, бо від Язикова вона ніколи не дожидала нічого доброго, але невідома їй сила зупинила її й вона мусіла сісти; побіч неї присівся Язиков і почав своє оповідання: „По обіді, говорив він, я пішов у свою кімнату, щоб трохи відпочити, й положився вже на канапі, як у сусідній кімнаті почулися кроки, потім голоси... один із розмовців був Березовський, другого я не пізнав. Вони говорили живо... Я встав..." Обличчя Віри запалахкотіло від сорому й обурення, й підскочивши зо свого м'сця, вона сказала: „Я не хочу знати вашої підслуханої розмови!" — Ах, які ви гарячі в усім, зупиніться, зробіть ласку й вислухайте мене. У вас такі образливі підозріння, я встав із канапи, втративши можливість спати... ось і все... я не міг зробитися глухим... я чув ваше імя, як вимовив Березовський..."

На цім на жаль урвалося оповідання княжни Репніної.

IV.

З Яготина Шевченко виїхав 10 (22) січня 1844 р. З листу княжни до Ейнара з 19 (31) березня 1844 р. довідуємося, що по відїзді Шевченка вона почала перекладати книгу св. Августина про Євангеліє ап. Івана на російську мову, але перервала цю роботу їзва хороби матери, а потім батька, що сильно захорів. Опісля прийшла їй охота написати роман про Шевченка в небагатьох вільних годинах, що були в неї.*) Тому тим більша ціна оповідання княжни про Шевченка, що воно писане безпосередно після пережитого й в часі далі переживаного, коли княжна назвала два перші місяці 1844 р. „двома Шевченківськими місяцями".**)

В найближчім листі до Ейнара, висланім у перших днях вересня, сповіщала його княжна між иншим про те, що одержала два гарні й дуже сумні листи Шевченка: „він, бідака, захотиться, щоб зробити своїх братів свобідними людьми! Ви зрозумієте — додавала княжна — без моїх пояснень, що мусить відчувати його душа".***) У відповіди з 17 (29) травня на перший лист княжна дякувала за поручення. Це був доказ для неї, що Шевченко не цілком забув на Репніних. Далі писала княжна: „Душевно приємно мені було читати, що ви працюєте й з успіхом. Я сподіваюся з усіма, котрі читають ваші твори, що й перо не лежатиме в нечинности: це був би страшний злочин. Вашим же слівцем я висловлю вам добру раду: „не погашай своє светило!"****) Цей лист княжни є заразом доказом, що до того часу не був Шевченко в Яготині.

Поручення Шевченка княжні торкалося розпродажі окремого видання „Тризни", як виходить із найблизчого листу княжни до Шевченка з 19 червня — 1 липня 1844 р. Тут вона писала: „Я взялася за перо не для того, щоб лаяти вас, а навпаки, щоб потішити вас дещо. Від вашого сумного листу стали сльози в очах. Я так добре розумію, що у вас відбувається я так багато думаю про те, що вас тепер так болюче займає... переносіть страшні досвіди й хай поможе вам Господь! Нікому, я думаю, як мені, так гірко не жаль вас, ніхто не прилучує своїх бажань до ваших... дай, Боже, щоб в усім мали успіх! О, не відмовте повідомити мене, коли ви будете цілком спокійні щодо ваших братів: я не сміла вас про них і питати, неначе збиралася, але зовсім слова завмирали на устах. Доля ваша жалісна, але заразом і така чарівна! Покиньте злих людей, живіть і працюйте для ваших приятелів і для піднеслих серцець, що зрозуміють вас завсіди".*) Здавши справу зі своїх заходів коло розпродажі „Тризни" та зо своєї подорожі до Полтави, княжна знову вертала в листі до теми викупу братів Шевченка з кріпацтва: „О як я коли небудь бажала багатства, то тепер, мій добрий поете, коли я ще раз перечитала сумний ваш лист. З якою чистою радістю я покористувалася поводом сестри запропонувати вам моє, щоб покінчити це страшне діло, що вас займає сьогодні. Але нема мого, нема нічого дорогоцінного, і я все продалаб, усе булоб ваше. Пригадайте собі, що я говорила вам колись, що один із страшних досвідів серця — це неміч дружби. Рада би помогти другові — й не можеш; зостається одна молитва".**) Висловивши декілька уваг про „Слепую", що її зважився Шевченко друкувати, закінчувала княжна лист запевненням, що певно візьметься за вивчення української мови, щоб милуватися всіма квітками Шевченка.***)

(Продовження буде.)

*) Тамже, стор. 159.
**) Тамже, стор. 160.
***) Тамже.

*) Русскія Пропилеи, Т. II., стор. 186.
**) Тамже, стор. 243.
***) Тамже, стор. 252.
****) Кіевская Старина, т. LVI, стор. 157.

порошення Жидів і перед сіонізмом, вони були чудовими хліборобами. Може суворі та голі гори Кастилії нагадували їм сухі гори Палестини". Ібанес, не цікаво, вважає Христофа Колюмба — Жидом. Усе його життя — дивне і сини його каже про тайну, якою був оточений батько. „Ця тайна для мене — каже Ібанес — це жидівське походження. Це був еспанський Жид, охрещений, що став ревним католиком. Коли хуртовина захопила його біля Португалії, до кого він пише листа? — до Жидів... Підчас моїх дослідів я переконався, що мішанина жидівської жорстокости та християнського фанатизму складається на всю суть середновіччя... Коли ми вижене короля й утворимо республіку, тоді Жиди знову вернуться до нас, відчинять свої синагоги і ніхто не зверне на це навіть уваги, бо антисемітизм — чужий для еспанського народу".

Якось ніяково по таких міркуваннях переходити до сучасної ситуації Жидів в Европі, куди веде нас „жидівський журнал". Найгірше стоїть справа у Польщі, де „царське законодавство проти Жидів ще не скасовано, жидівські (а українські? — *І. Б.*) школи не мають державної підмоги, студентів не допускають до університетів..."

Вкінці наведено слова проф. Сорбони Віктора Баша, відомого теоретика естетика (та публіциста, що так часто виступає на сторінках L' Ere Nouvelle в оборони західно-українських земель). „Моя раса — сіль землі. Вона дала світові Бога, в якого ще нині всі вірять. Вона дала людству книгу книг, в якій уже 2000 років, як мільони людей знаходять віру. Вона дала героїв думки, мрій та діла: Спінозу, Гейне, Маркса, Лясаля, Бергсона, Айнштайна".

В оцінці значіння жидівського вкладу до світової культури можна вживати скромнійшої фразеольогії, а проте фактів не слід заперечувати.

Ільїо Борщак.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кошику У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Масові арештування на Волині.

З Волині надійшли вістки про нечувані там дотепер арештування серед українського міського й сільського населення. Арештування получені з масовими ревізіями. У Володимирі Волинському арештовано кількадесять людей, у володимирському повіті кількасот. Між иншими арештовано і двох лікарів Українців д-ра Полянського і д-ра Річинського. Першого з них звільнено, другого задержано в тюрмі.

Ще гірше, ніж у Володимирі та володимирському повіті, розгулялася поліція в инших волинських містах та повітах. Зачуваємо, що арештовано визначного волинського культурно-освітнього діяча Галичанина Грицька Гладкого. Вся ця акція польської влади звернена перш за все проти волинських „Просвіт", одиноких легальних осередків культурно-освітнього руху на Волині. Метою тих ревізій та арештувань переважно серед освітних діячів є дискредитація названих установ. Влада хоче розбити названі товариства. Всі арешти та ревізії йдуть під покришкою виловлювання комуністів та паралїжування їхньої буцімто протилержавної роботи.

Як переведено шкільний плебісцит?

2. Повіт Перемишль.

Вісім громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

1. Аксманичі внесено 50 деклараций за 90 дітей. 2) Барич 29 дек. за 48 дітей. 3) Батичі 30 дек. за 41 діт., 4) Библо 46 дек. за 85 діт., 5) Биків 63 дек. за 92 діт., 6) Бовино 39 дек. за 44 діт., 7) Болеструшичі 76 дек. за 112 діт., 8) Боратичі 34 дек. за 49 діт., 9) Борщевичі 32 дек. за 59 діт., 10) Брилинці 45 дек. за 57 діт., 11) Буців 61 дек. за 91 діт., 12) Бушковичі 54 дек. за 85 діт., 13) Бушковички 34 дек. за 48 діт., 14) Валява 35 дек. за 52 діт., 15) Ватківці 46 дек. за 79 діт., 16) Вишатичі 34 дек. за 46 діт., 17) Вільшани 45 дек. за 57 діт., 18) Віночко 34 дек. за 51 діт., 19) Вітошинці 52 дек. за 64 діт., 20) Германовичі 30 дек. за 41 діт., 21) Гнатковичі 58 дек. за 83 діт., 22) Горохівці 54 дек. за 84 діт., 23) Грушатичі 59 дек. за 82 діт., 24) Глешичі 48 дек. за 80 діт., 25) Даровичі 55 дек. за 93 діт., 26) Дрогоїв 37 дек. за 53 діт., 27) Дроздовичі 53 дек. за 77 діт., 28) Дунькевички 23 дек. за 44 діт., 29) Дусівці 44 дек. за 50 діт., 30) Журавиця 51 дек. за 87 діт, 31) Золотовичі 57 дек. за 79 діт., 32) Іскань 67 дек. за 88 діт., 33) Клоковичі 48 дек. за 90 діт., 34) Княжичі 43 дек. за 58 діт., 35) Конюша 27 дек. за 46 діт., 36) Коритники 69 дек. за 95 діт., 37) Корманичі 63 дек. за 107 діт., 38) Коровники 47 дек. за 64 діт., 39) Костева 51 дек. за 76 діт., 40) Красичі 31 дек. за 52 діт., 41) Кречкова 55 дек. за 72 діт., 42) Кривецька Воля 41 дек. за 60 діт., 43) Крутель Великий 25 дек. за 40 діт., 44) Купна 32 дек. за 51 діт., 45) Кусеничі 64 дек. за 93 діт., 46) Лучиці 29 дек. за 43 діт., 47) Малковичі 51 дек. за 72 діт., 48) Маньковичі 71 дек. за 108 діт., 49) Медика 80 дек. за 129 діт., 50) Мільнів 21 дек. за 41 діт., 51) Молодовичі 50 дек. за 69 діт., 52) Накло 45 дек. за 61 діт., 53) Нагрибка 36 дек. за 53 діт., 54) Нижанковичі 83 дек. за 140 дітей, 55) Новосільці 67 дек. за 92 дітей, 56) Оріхівці 46 дек. за 65 діт., 57) Острія 26 дек. за 44 діт., 58) Пацьковичі 32 дек. за 53 діт., 59) Пикуличі 47 дек. за 69 діт., 60) Плешевичі 40 дек. за 49 діт., 61) Поздяч 42 декл. за 69 діт., 62) Полькова 28 дек. за 54 діт., 63) Поповичі 43 дек. за 64 діт., Рожубевичі 43 дек. за 59 діт., 65) Рокиниці 59 дек. за 73 діт., 65) Руське Село 71 дек. за 116 діт., 67) Рушельчичі 28 дек. за 46 діт., 68) Саночане 27 дек. за 43 діт., 69) Селиська 66 дек. за 96 діт., 70) Середнє 46 дек. за 59 діт., 71) Сілець 31 дек. за 53 діт., 72) Сіраківці 53 дек. за 100 діт., 73) Склад сільний 33 дек. за 46 діт., 74) Скопів 68 дек. за 95 діт., 75) Солонне коло Польхової 21 дек. за 40 діт., 76) Станиславчик 33 дек. за 43 діт., 77) Стібенець 51 дек. за 76 діт., 78) Стібно 53 дек. за 73 діт., 79) Тернівці 44 дек. за 99 діт., 80) Тисова 97 дек. за 140 діт., 81) Тишковичі 44 дек. за 59 діт., 82) Торки 69 дек. за 104 діт., 83) Тройчичі 49 дек. за 69 діт., 84) Уйковичі 34 дек. за 47 діт., 85) Фредропій 24 дек. за 41 діт., 86) Хирина 54 дек. за 80 діт., 87) Хідновичі з Хоаплачанами 54 дек. за 68 діт., 88) Циків 52 дек. за 70 діт., 89) Шагині 45 дек. за 67 діт., 90) Якманичі 76 дек. за 105 діт., 91) Бахів 51 дек. за 68 діт., 92) Строневичі 27 дек. за 41 діт.

Разом внесли **92** громади **4284** декларації за **6443** дітей.

На загальне число 118 громад перемиського повіту припадає 17 громад мазурських кольоній а саме: Бахрець, Гутиско, Ненадівське, Дрогобичка, Заліся, Красічин, Кривча, Липовиця, Лутівня, Лучка, Малринка, Ніналова горішна, Ніналова долішна, Передмістє Дубецьке, Речиль, Сільниця, Слиянця і Чищчень.

Не внесло 9 українських громад а саме громади Бабичі, Велюничі, Дусанівські Халупки, Кінківці, Пралківці, тому, що є це громади мішані і не було в них вимаганої скількости українських дітей в шкільному віці і громади Дубецько, Вірко, Міжинець, Передмістє дубецьке. Чотири останні громади не внесли декларації із за байдужности.

* * *

Волинь і Поліся!

На увагу батькам дітей у шкільному віці і всім свідомим українським громадянам.

Речинець для вношення деклярацій про введення української мови у школах Волині й Підляся продовжено до **20 квітня** 1925 (у Галичині речинець вже минув 31. березня!) Отже хто до цієї пори ще не вніс деклярації до шкільного інспектора, нехай поспішає.

Волинські і поліські українські селяне! По ваших селах будуть нишпорити тепер ріжні людці, котрі в останній хвилині будуть намовляти вас на польську школу, обіцяючи Вам ріжні „блага" та залякуючи всякими карами, як що не схочете слухати їх. Не вірте їм і твердо стійте на своїому праві, жадаючи української школи!

На соймовій арені.

І. Інтерпеляції послів українського клюбу у соймі.

Плебісцитові надужиття.

1. Посли С. Козицький і тов. внесли інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ і освіти в справі надужить та перешкод у шкільній плеб сцитовій акції в кобринському повіті на Полісю.

Війт рогозненської волости стовпить населення, щоби не вносило деклярацій за українською школою, бо хто таку деклярацію підпише, той не одержить допомоги. Коли цього повідбирав він від селян деклярації та не віддав заявивши, що має такий наказ від старостваа.

У болотівській волости влада обіцює дати по одній парі черевиків для тих, що підпишуть деклярації за польською школою.

У городецькій волости війт відмовляється потверджувати підписи на українських деклярациях, хоча про його надужиття була вже одна інтерпеляція у соймі.

Управитель школи в Городку обіцяв Жидам дві години жидівської мови в школі, як що вони підпишуть деклярації за польською школою. Жиди повірили і підписали. Коли ж появилася їхня делегація в справі мови у інспектора, то він її прогнав.

Війт прусківської волости не хоче ствердити деклярацій громадян села Пантюхи, а без деклярацій із того села не може внести своїх деклярацій і село Здітово, що має спільну з Пантюхами школу.

Писар новосельківської волости повичеркував у деклярациях вислови „руска", щоби через те зробити їх неважними.

2. Інтерпеляція посла С. Козицького і тов. з українського клюбу до міністра внутрішніх справ і освіти в справі надужить шкільної влади і шкільних управ у селі Болоти, кобринського повіту та инших місцевостях.

3. Інтерпеляція тогож посла до міністра внутрішніх справ у справі арештування державною поліцією громадян Романюка і Панасюка за те, що займалися справою шкільних деклярацій з домаганням школи з українською викладовою мовою.

Інтерпеляції про инші надужиття.

4. Всіх послів із українського клюбу до міністра внутрішніх справ у справі шкідливої господарки, яку веде для міста Володимира, бурмістр Болеслав Ткачик.

5. Всіх послів українського клюбу до міністра внутрішніх справ у справі незаконного побирання дієт, комунікаційних коштів та неплачення до магістратської каси комірного за мешкання бурмістром м. Володимира Болеславом Ткачиком.

6. Всіх українських послів до міністра внутрішніх справ у справі непотрібних видатків магістратського грошам. Володимира, які поробив бурмістр Болеслав Ткачик на велетня справи у Найвищому Адміністраційному Трибуналі.

Для власної користи

прохаємо уважати, щоб при закупні одержати добре знану

„ПРАВДИВУ ФРАНКА ДОМІШКУ ДО КАВИ"

в скриночках, а не які маловартісні наслідування.

На новім опакуванню скриночок краски брунатно-синьо-білої, виступають спеціяльно головні ціхи, назва „ФРАНКА" і „МЛИНОК до КАВИ".

„ПРАВДИВА ФРАНКА З МЛИНКОМ ДО КАВИ"

дає знамениту а притім дешеву каву.

1631 2—2

7. Всіх українських послів до міністра внутрішніх справ про таємні замір бурмістра м. Володимира Бол Ткачика побільшати незаконні відсотки з Банку, в якім мали бути міські гроші.

8. Посла Підгірського і тов. до голо ви ради міністрів і міністра внутрішніх справ у справі діяльности магістрату містечка Ратно в справі прохання населення про скасування того магістрату та прилучення містечка до волости Гірники.

9. Тогож посла до міністра рільництва і державних дібр у справі відібрання від українських селян гірницької волости, ковельського повіту лук, які ті селяне винаймали на протязі 50 літ.

10. Тогож посла і тов. до міністра заві ниць у справі покривдження старшого зворотничого Семена Меняйчка на станції Ковель.

11. Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ про деморалізацію, яку поширюють на Волині через шинки, реставрації і подібні їм підприємства та про непошанування воєвідством постанов громади Тростянець, луцького повіту, якого постанови примушували до того, щоби позачиняти існуючі в селі реставрації, шинарні та инші подібні підприємства.

12. Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра військових справ про втрати грош. Івана Кулачка зі села Любатів, ковельського повіту, які він поніс наслідком військових операцій польської армії та про невиплачення йому сум, признаних титулом відшкодування за втрати повітовою ліквідаційною комісією.

13. Посла Дмитрюка і тов. з українського клюбу до міністра внутрішніх справ про безправне побирання податку сіном, якого допускається комендант поліції волости Дмитровичі, Берестейського повіту.

14. посла Назарука і тов. з українського клюбу до міністра військових справ і справедливости у справі скарги Михайла Обецуна зі села Бистриця, Кобринського повіту на Поліссю, в якій він жалується на те, що його побили і ограбили дня 23. X. 1924 р. жовнярі Кобринської залоги.

15. Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ по надужиття, яких допускається війт Рогозненської волости, Кобринського повіту Лясота на українському населенню.

Хліборобський страйк.

Польські рільні робітники страйкують, — наші поміщики працюють на панів.

Вже тиждень триває в коронній Польщі (в центральних і західних воєвідствах) хліборобський страйк. Страйкують рільні робітники, форналі (ординарці) і денні робітники, домагаючись поліпшення своєї незавидної долі. Страйк є загальний, але не однородний. В 10 повітах конгресівки, в Познанщині і Поморю страйк є загальний, в инших повітах конгресівки страйк обіймає тільки денних робітників.

Причиною вибуху страйку є спір за платні. В минулих роках нестійної валюти заробіток рільних робітників був оснований на ціні жита. Рільний робітник (ординарець) заробляє тепер рівновартість 3—4 метр. сотн. збіжа, тоді як перед війною він одержував рівновартість

МІКОЛЯША
ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
TALISMAN
DERBY
CRISTAL
МІКОЛЯША
ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
1278 1—1

8—10 метр. сотн. збіжа, а в пропорції до ординарця (збіжево відчлятного рільного робітника) заробляли й инші категорії рільних робітників. Тепер же ціна жита значно зросла так, що колиб робітникам плачено збіжам, то вони одержувалиб 34 зол. за квінтал. На основі цього зросту домагаються робітники збільшення винагороди через підвисшення готівкових платень. За те поміщики стараються використати теперішне положення для обниження заробітків робітників. Обшарники змагають до обниження ординарії та до перечислення її платні зі збіжа на готівку, рахуючи збіжа по ціні світового ринку, де воно є дешеве, а не внутрішнього, де воно є дороге.

Ці протилежні становища не могли довести до порозуміння, супроти чого рільні робітники приступили до підготування страйку. Польський уряд вмішався до цієї справи і до її вирішення покликав надзвичайну розємну комісію, яка дня 21. березня винесла остаточне рішення, звернене проти робітників. Заробітків ординарців не знижено, дозволяючи тільки частину ординарії заміняти на готівкову платню, але за те з усею силою вдарено на денних і сезонових рільних робітників. Висоту готівкового заробітку узалежнено не від кількости годин праці, але від пори року. Рік поділено на зиму (від 1. жовтня до 31. березня) і на літо (від 1. квітня до 30. вересня). Найцікавійше, що жовтень, час найбільше напруженої осінної праці, час викопування окоповин, зараховано до зими. Загалом рільних робітників (денних і сезонових) поділено на 4 групи, з тим, що зимовий заробіток означено згідно з висотою заробітку в місяці березні ц. р. Як у готівці представляються заробітні ціни поодиноких груп, неможливо визнатися. На загал беручи, урядовий ціник, виданий під напором поміщиків, зменшує дотеперішні заробітні ціни рільних робітників на 25 процент.

Робітники не погодилися з вирішенням урядової надзвичайної розємної комісії і розпочали страйк. Не підлягає найменшому сумніву, що польські рільні робітники, зорганізовані в „Союзі професійних рільних робітників" при своїй організованости й неуступчивости виграють страйк і примусять обшарників до уступок.

Хліборобський страйк прибирає на силі, напруженню і гостроті. На Поморю прийшло навіть до сутичок, в наслідок чого є ранені. У варшавськім воєвідстві страйкує 50 проц. рільних робітників. В любліньскім воєвідстві страйк обняв 11 повітів, в лодзькім 10, в білостоцькім 5, в Познанщині в 3 повітах. На Поморю страйк обняв понад 170 фільварків і 6 тисяч робітників.

Так обстоюють свої права, так борються за своє істнування, так змагають до покращання своєї долі польські рільні робітники. А в нас, де паношиться нечуваний визиск, пусто і глухо. Наші рільні робітники покірно гнуть щию в поміщицькому ярмі і навіть не думають про оборону перед визиском. На жаль, ми не маємо ніяких даних для оцінки положення нашого рільного робітника. Не знаємо ані висоти ординарії в поодиноких повітах, а радше економіях, ані висоти заробітної платні денних і сезонових рільних робітників, ані гігієнічних умов життя і праці тих робітників. Прикро це стверджувати, одначе не можна промовчувати того факту, що від великого хліборобського страйку 1902 р., коли то всі наші партії виявили були зацікавлення долею рільних робітників, не слідно вже ніякого заінтересування. Тоді то при напрузі сил і сякій-такій організованости все таки здобуто пересічно 9-тий сніп, коли тепер малоземельні й безземельні селяне одержують в найкращому випадку 15-тий, а навіть 18-тий або й 20-тий. Недостача організації довела до крайного визиску рільного робітника. Правда, в останньому часі почали засновуватися по наших селах професійні селянські організації під назвою „Селянських Спілок", одначе покищо не знати ані як далеко поступила організація цих спілок, ані їх обсягу ділання.

Найвища пора нашим партіям, особливо тим, що направо і наліво щедро сіють слова про бідне селянство, зайнятися організацією рільних робітників та поставити їх в одну оборонну лаву, ведучи їх до боротьби за кращу долю.

Польський сойм.

Справа вбивства Багіньского і Вечоркевіча в соймі. — Внесення на розвязання сойму. — Помисловість Жидів.

Вбивство двох скованих вязнів Багіньского і Вечоркевіча функціонарем політичної поліції Мурашком знайшло відгомін не лише в широкому світі, але і в польському соймі. Всі польські соймові фракції від „Звйонязку людово-народового" до пепесівців включно поспішилися внести нагле внесення в тій справі, щоби зменшити факт жахливости самої події. Наглість внесення мотивував пепесівець Барлицкі.

Він вказав на те, що страшний вчинок старшого десятника поліції Мурашка, який замордував двох скованих вязнів, мусить затрівожити кожного, що змагає до панування повиновости. На нещастя той факт не є відокремлений, але є виявом дикої анархії. Є це доказ тяжкої хвороби, що зачепилася в органах безпеки. Якщо не наступить зміна, то громадянин лише з тривогою глядітиме на мундір поліції польської держави. Чи п. міністер Ратайскі здає собі справу з далекосяглости того факту? Як що п. міністер не має досить сильної волі, щоби ту анархію знищити, то нехай уступить своє місце кому иншому. Не годиться заслонюватися тим, що вбийником керували якісь благородні побуди, або що його переслідують полові аномальности. Тут маємо перш усього прояву дикої анархії, яка робить неможливим сповнення зобовязання супроти вищої держави. Відповідальним за вбивство є міністер внутрішніх справ та віцеміністер Смульскі, що керує „кресами". Мається враження, що в поліції творяться якісь таємні організації і заговори та що тими організаціями, означуваними цілим породом, не править вже держава, тільки якісь таємні сили, на яких приказ доконується такі злочини.

Вкінці бесідник зажадав суворого слідства і негайної меритоpичної полагоди внесення.

Мін. Ратайскі переповів стереотипно самий хід жахливої події та завважив, що після закінчення слідства здасть звіт соймові. Наглість внесення заперечив, одначе відхилено домагання посів Бома і Скрипи, щоби над заявою міністра Ратайского відкрити дискусію.

З черги поступлено до наглого внесення „Визволення" в справі розвязання сойму і розписання нових виборів. Після формальної суперечки на тему мотивування внесення, імени клюбу „Визволення" основував пос. Понятовскі наглість внесення. Він завважив, що сойм і його почин в громадянстві протидіє. Деякі партії й їх преса легковажать справу. Її затемнює почування до мандатів. Колиб не те, то ніхто не дякався би перерібки тих мандатів публичною опінією. Недостача більшости в соймі спричинює безладдя й безсильність уряду. А відповідальність за це несе на собі сойм, який повинен мати спромогу й вільну узороковати уряд. По тьох літах сойм поставів. Кожі з вищою політичною культурою вже кілька разів зміняли своє представництво. А польські посли всіми силами тримаються посольських крісел. Нові вибори є конечністю.

Проти наглости ніхто не заявився, супроти чого постановлено поступити до меритоpичного розгляду внесення. Та супроти однозгідности в справі наглости посол Путек запропонував ухвалити внесення без дискусії. Проти цього запротестував пепесівець пос. Жулавскі, завважуючи, що такої важної справи не можна рішити без дискусії. Усування внесення від дискусії свідчить про деяку нечистість вискочених. Пепесівці теж є погляду, що вина минішних відносин спочиває на соймі. Сойм нездатний створити більшість, а тому править безвідповідальний уряд, який легковажить сойм. Не слід розвязувати сойм аж 15. вересня, бо це викликало би гонячку й його розвязування перед виборами. Сойм повинен негайно уступити. Тому ставить поправку на негайне розвязання сойму. До неї поправки приєднався іменем „Визволення" пос. Понятовскі.

Пос. Пяк („Пяст") називає внесення на розвязання сойму гумореской, бо в Польщі є 200 тисяч безробітних. Замість створити їм вартат праці, говориться їм про нові вибори. Селянство жде полагоди земельної реформи, а ми робимо іграшки. Тому заявляється проти внесення.

Посол Павло Василькук (Український Клюб): Ми, Українці, перші в тім соймі піднесли гасло його розвязання. Ми уміймо до того сойму, вірячи в букву конституції, в рівноправність і свободу. Але через ті три роки навіть на лівій стороні сойму ми не мали піддержки. Ми переконалися, що ані одної основи конституції не перенесено в життя. Польське законодавство в багатьох випадках є противне конституції. Досі обовязують тимчасові постанови про відношення держави до православної церкви. Ви взяли собі царських слуг і дасте їм орден „Polonia restituta" (пос. Дубанович: Ви ображуєте!) Те саме „Визволення", яке сьогодня попирає опінією селянства, каже: досить тієї балаканини, а так само П. П. С. були за вдержанням тих конституційних приписів. Для нас, народу селян і робітників, забрання від обшарників землі без відшкодування є квестією національного істнування. Заявляємося за негайним розвязанням сойму. Ви не хочете виборів, бо знаєте, що в Сх. Галичині висить над вами Дамоклів меч, але ми, хоч знаємо, що при виборах нездин Українець буде замордований (великий гилас на правиці. Голоси: Так не вільно промовляти в ніякім парламенті!), всеж таки підемо до виборів під гаслом оборони незалежности. (Оклики обурення на правиці. Голос: Ви складали приречення на конституцію.

Пос. Стронський згоджується з пос. Васильчуком тільки під тим оглядом, що внесення на розвязання сойму є слушне, але лише на один раз, бо воно знаменито підкопало би Ріґа Aprilis. Заявляється проти розвязання сойму. В тому самому дусі промовляли пос. Козловскі (З. Л. Н.) і пос. Керпік („Пяст"), після чого заявилося внесення на припинення дискусії і перейдення голосування. За внесенням з поправкою Жулавского про негайне розвязання сойму голосували Український і Білоруський Клюб, комуністи, „Визволення", П. П. С., Н. П. Р., Німці, кільканацять Жидів, „Незалежна Хлопська Партія", Окольщі, Брилівці і пос. Пілсудський. Внесення упало (141 голосів за, 194 проти). Внесення „Визволення" про розвязання сойму з днем 15. вересня відхилено 228 голосами проти 99. (За внесенням голосували: Українці, Білоруси, визволенці, комуністи, незалежні хлопи, частина Жидів, радикальні хлопи, Брилівці, Н. Р. і Пілсудський). Цим разом в таборі Хіено-Пяста найшлися і пепесівці.

Найсолідніше уладилися Жиди, здобуваючись на дуже марячну помисловість. Хоч в Жид. Клюбі заводять „малопольські" (себ-то наші галицькі) Жиди, всеж таки перевели внесення проти розвязання сойму. Але щоби вовк був ситий і коза ціла, то відкомендерували кільох „Малополяк", щоби голосували за внесенням на розвязання сойму, бо — мовляв — „значна частина населення „Всходней Малопольскі" в наслідок абітуєнції при виборах не має в сучасних законодатних установах власної парляментарної репрезентації". З того приводу Жид. Клюб видав власть комунікат, в якому заявляє, що Жиди в теперішньому положенні не добачують вистарчаючих причин до розвязання сойму. Та з огляду на специфічні відносини в „Всходней Малопольсце" і в наслідок неучасти українського населення у виборах, Жид. Клюб постановив лишити жидівським послам з „Всх. Малопольскі" вільну руку при голосуванні.

Можна уявити собі, як пос. Райх як голова клюбу побивався за переведенням ухвали проти розвязання сойму, а опісля оспічуючи її, як він голосував за наглістю внесення.

Нема то як оспівана принціповість „малопольських" Жидів!

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

З концертової салі

Сонатовий вечір.

Хоча наш концертовий рух, що правда, все ще досить скромний, а проте вже починає виробляти собі простішу лінію — як під оглядом мети концерту, так і відповідної концертової програми. Давніше — концерт для концерту, себ то музика для музики, були у нас чимось, до чого наша суспільність ніяк не могла привикнути. Все мусіло мати якусь „етикету", на якій виписано ціль — очевидно добродійну, — а та ціль, яка з природи річи кляла собі за перше і найвисше завдання: стягнути як найбільше публики — виникала і на уклад програми, яку, мимоходом кажучи, зліпповали незвя самі такі члени „добродійних комітетів". Не хочу казати, ніначеб давними роками не було у нас справді вартісних під музичним оглядом концертів. А проте коли би перед

бути рокачи хтось зважився дати фортепіановий вечір, то переважна часть людей була би вважала такий концерт дивним і непотрібним. Ще не так давно, як наша дома піністка В. Вожайківна дала рецензійний фортепіановий вечір. Ми чули тоді з рижих стопіх записаної артистки; як то, цілий вечір сам фортепян?! А вичо ко кільох покаш, річ то й не дивне, що наші місцеві й заїзджі артисти виступають з власними концертами, як ось на приклад, п. Любку Колесіну *). Слід ще підмітить що деякі з тих концертів, хоча й мають давню „етикету" (на „добродійні цілі"), — то все таки своїми інтенціями і програмою ночи того года, що добродійні, матеріяльні цілі концерту, мусять підчинитися чисто музичним, моральним, духовим цілям.

Одним зі співучих звів не довгого ще ланцюха наших чисто музичних концертів — був вчорашній сонатовий вечір відомих наших артистів проф. Е. Перфецького і проф. Т. Шухевича. Це був вечір, який з посеред черги навіть найкращих концертів мусів би звернути на себе особливу увагу. „Сонатовий вечір" — що правда своєю назвою дещо „нестравний" для ширшої нашої публики; але в суті річи, хоча програма концерту була не скрізь поважна, концерт визначався теж незвичайною прислужністю для як найбільших кол любителів музики. В програмі найшла „коронкова" соната Моцарта, майстерно розполична, чарівна свіжість інвенції і мельодики соната Гріга й убрана в більш „сальонову" та при тім шляхотну та незвичайно ефектовну форму суіта Е. Шітта. Перш усього треба піднеслясти незвичайно солідне підготування технічної сторони програми. Пропуски не робили враження „на борзі" заграваного концерту, а, навпаки, спідчили про елементарну солідну працю виступаючої пари; технічне зіграння було в тім випадку передумовою артистичного успіху. Видвигати та вичеспяти всякі прикмети наших артистів було би зайвим: всі вони добре нам відомі і про них вже стільки разів писалося. Зазначу тільки, що артисти, які з замилуванням спільно працювали, також з замилуванням грали і тим разом зразу злобули, що правда, не дуже численну, але зате вибрану і вдячну, авдиторію. До „коронкової" музики Моцарта ужито подекуди може за грубих ниток, все таки це не обезцінило й не обнизило зрештою дуже гарного виконання сонати. Соната Гріга вже вище згаданими прикметами мусіла вромовити до слухачів, тим більше, що й мельодика норвежського композитора, в основі на народних мотивах, густо-часто близьких нашій народній мотиліці (н. пр. середня частина сонати — чиж не нагадує нашу пісню „Болить мене головонька?") Та набуть найбільш наші артисти починили всі свої прикмети у кінцевій суіті Шітта. Нелегка та ідеально плавно писана як для піяніста, так і скрипака партія тала поле до справжнього попису. Музика цього твору не надто глибока, більш сальонового характеру, та ніколи не пішовая й не банальна, написана з темпераментом і з використанням контрастовости. Ці всі прикмети в як найкращий спосіб увиднятнено виконанням як першої повної розмаху частини, так і дальших частин: етеричного, творчи бізарного скерпа, співної та попадаючої в розполовину сентиментальність Canzonetti і останнього „Rondo la russe", спочитого композитором що правда більш егзотичною поволокою ніж російськими характеристичними прикметами.

Цілий концерт зробив найкраще враження і причинився безперечно по заінтересування і зрозуміння потреби улагоднення частійших камеральних вечорів. Школа тільки, що з огляду на вічочасний другий концерт (Шевченківський Придніпрянців) на салі зібралася нечисленна авдиторія. Сам факт, що у нас в одним дні можуть бути два концерти, був би навіть оправданий, як би не те, що в даному випадку він був доказом нашої незорганізованости і браком порозуміння. Тому богато громадян, які були пішли на один і другий концерт, мусіли вдоволятись тільки одним концертом. Товариство ім. Лисенка в даному випадку не почосить вини: воно оголосило багато скорше „Сонатовий вечір", не знаючи нічого про намір про уладження другого концерту на той день. На будуче така істор я не повинна повторитись.

Наприкінці зазначу, що цей вечір, який стрінувся з таким теплим признанням зібраної авдиторії, можнаб уладити і поза межами нашого Львова. Мешканці инших наших міст певне з вдоволенням приняли би вістку про гостинний виступ наших артистів.

Василь Барвінський.

*) На тому місці мушу зазначити, що я зумисне не беру під увагу концертів, які уладжено, користаючи з випадкового приїзду деяких наших артистів, на прим. Носалевича, Менщінського і ін., — та концертів, в яких виступали, як соліста, більше, ніж одна або дві особи, дарма, що вони дали теж чисто музичні інтенції.

Памятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист у добі анхолітуя!!

Жертвенність на „Рідну Школу" в місяці лютім.

Коли підійти до нашого брата — все одно — інтелігента чи селянина за жертвою на національні потреби, він здебільша вже має готову відповідь: усе дай та дай, вже й нема з чого давати.

Приглянемося, як-то виглядає у місяці лютім 1925 р. в цифрах жертвенність на „Рідну Школу", одну з найважнійших установ.

ВИКАЗ

жертв на „Рідну Школу" за місяць лютий 1925 р. по повітах Східної Галичини, Волині та Польщі.

Ч. пор.	Повіт:	Число громад	Зложено громад	Вплинуло До Каси Гол. Упр. У. П. Т.	Вплинуло До Каси Кружків У. П. Т.
1.	Львів-місто	1	1	2.194·72	1.490·01[1])
2.	Яворів	70	24	3·—	1.196·43
3.	Жидачів	89	27	—	1.062·01
4	Перемишляни	87	24	20·—	914·34
5.	Коломия	53	3	8·—	769·40
6.	Коломия	58	12	12·—	747·76
7.	Тернопіль	82	7	87·78	394·67
8.	Бережани	74	3	11·—	451·10
9.	Стрий	53	2	3·—	434·01
10.	Чортків	44	5	28·—	352·70
11.	Львів-повіт	131	12	303·50[2])	—
12.	Борщів	75	21	80·—	204·20
13.	Рогатин	100	3	46·40	231·04
14.	Бучач	87	10	2·5·60	10·80[3])
15.	Ярослав	109	8	244·90[4])	—
16.	Богородчани	37	4	219.58[5])	—
17.	Перемишль	123	4	215·—	—
18.	Надвірна	33	5	149·10	57·80[6])
19.	Снятин	41	1	—	195·00
20.	Городок	70	14	—	183·63
21.	Броди	79	14	10·50	167·30
22.	Рава руська	73	4	176·40	—
23.	Рогатин	55	4	176·25	—
24.	Калуш	69	5	61·04	99·—
25.	Теребовля	43	7	154·67	—
26.	Бібрка	91	4	151·85	—
27.	Ст. Самбір	56	6	146·—	—
28.	Дрогобич	79	6	142·50	—
29.	Заліщики	57	4	116·—	—
30.	Ліско	154	8	109·50	—
31.	Рудки	70	4	101·84	—
32.	Станиславів	75	3	98·—	—
33.	Сянік	130	10	90·38	—
34.	Бережани	56	7	89·60	—
35.	Перемишляни	60	7	86·50	—
36.	Сколе	51	3	85·—	—
37.	Сокаль	101	3	81·—	—
38.	Збойів	53	3	77·10	—
39.	Збараж	60	2	76·50	—
40.	Косів	42	5	68·60	—
41.	Мостиска	78	4	56·40	—
42.	Горлиці	65	6	51·—	—
43.	Кам'янка Стр.	60	8	46·74	—
44.	Підгайці	64	4	45·55	—
45.	Печеніжин	22	5	39·—	—
46.	Добромиль	96	2	36·—	—
47.	Товмач	64	4	33·—	—
48.	Турка	74	4	32·—	—
49.	Жовква	75	3	31·—	—
50.	Самбір	87	3	21·70	—
51.	Жидачів	74	4	14·20	—
52.	Скалат	64	4	13·15	—
53.	Любачів	66	2	11·—	—
54.	Городенка	50	—	—	—
	Волинь	—	4	32·—	—
	Заточені з Польщі		32	671·10	—
	Разом	3.820	388	7.054·76	8.893·40

Коли в січні вплинуло всього 7356·61 зол. до каси Головної управи, так можна було собі пояснювати, що громадянство не розуміє окремої надзвичайної жертви з нагоди „коляди", через яку зменшило свої щомісячні жертви.

За те нема найменшої причини, щоби зменшилася жертвенність в лютім. Бо й не зменшилися потреби „Рідної Школи" і не остала в касі головної Управи більша надвишка. Навпаки. Потреби зросли через збільшення агенд УПТ-ва. Про надвишку при такій низькій цифрі жертв не може бути й мови, коли запотребування УПТва на цей рік виносить 704.852 зол.

*) Невиказані в цій рубриці Кружки не прислали до 25. III. п. р. обовязкових місячних касових зіставлень.

1) З того остало на потреби місцевих Кружків: в Кружку ім. Шевченка 469 зл., в Кружку ім. Гнінченка 418. 36 зл., в Кружку ім. Коноля Данила 384.55 зол., ім. Князя Льва 151.60 зл., в Кружку ім. Шашкевича 68. 50 зл.

2) З того Кружок УПТ. в Щирці прислав 124.75 зол.

3) 10.80 остало в Кружку УПТ. в Монастириськах.

4) З того коляда гуртка молоді з передмістя 102·20, з міста Ярослава 98·—.

5) З того Кружок УПТ. в Солотвині прислав 54.49 зол.

6) З того Кружок УПТ. в Делятині прислав 57.80 зол.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ще один ювілей.

26. лютого минув рік, як на галицькім небі появилася нова, блискуча комета — Український Національний хор під проводом Д. Котка. Появилася не на те, щоби зараз і згаснути, але на те, щоби пройти в тріюмфальному поході цілий галицький небозвід (без огляду на лінію Бертельмі чи Керзона) і махнути хвостом повід ніс усім тим, які мають претенсії на лобових диригентів.

Український Національний хор, завдяки своїм прикметам і галицькій вередливости, стоїться з ентузіястичним приняттям не тільки провінції, але й розпещеного Львова. Один тільки Яворів (як кажуть!) поставився дуже критично до хору і то з погляду... кулінарного.

В кожнім місті здовтовувало місцеве громадянство на честь хору бенкет, на яким столи згиналися від множества... учасників і ріками плили... патріотичні промови, підмашені пристойним сосом.

Всі промовці однозгідно і з переконістю стверджували, що Галичане, це неспівучі, нечувственні і несентиментальні колоси, в яких тяжко щонебудь викресати (при цім обовязково сплакували і затягали „Многая Літа").

З промовами виступали переважно люде бесіди і риторики і знані з ельокванції. Адвокатам не було найлекше, бо з огляду на велику скількість політичних процесів, кожний мав готову промову, а деякі злучували дві і три разом. Було в тих промовах усе, чого бажає собі широка — українська душа: шуршіння тирси степової, шипум Дніпрових порогів, дзвеньк кіт Козацьких шаблюк і тріскіт запорожських самопалів.

Тільки одна-одиська промова ріжнилася дещо від инших. Промовець, нічого бадьорий сеніор — („Хто його не знає?... Він тепер бенкетується і на кобіті грає!"...) — обхопив саме 50-літній ювілей свого пирітентства із захопленням стверднв, що ціла його праця була на дармо. Він аж тепер бачить, що значить і що може диригент. Як рано пішов би його слідами!... На жаль його батута вже від пару літ спочиває, а юнкрет за старий, щоб нею успішно вимахувать.

Цією широкою сповідзю ще більш розманіжилися „несентиментальні" Галичане і разом з фальшивими звуками пісні попливли цілі сльози каючихся грішників.

Котріщі росли як на дріжджах. Від промовці підносили їхню здисциплінованість (співацьку!) і вихвалювали посуд для пирітента, хтоби він дирігував „Хор Братів", „Сонце ся сховало", „Зачувала" чи „Голяки".

Дня 26. лютого минув рік, як на галицькім небі і... так далі... гляди: початок до слова „пирітентів".

Блискучі успіхи Хору Котка дали бодай раз нагоду Наддніпрянцям не сварити на Галичан, а Хорові позволили забути, що по Галичині їздив і Кошиць.

Галактіон Чінка.

ОСТАННІ ВІСТИ.

СРСР і вбиство в Стовпцях.

Поодинокі радянські полки ухвалюють протести й погрожують Польщі за вбиство Бабіньского й Вечоркевіча. До Москви привезли кс. Усаса й консуля Лашкевіча. Відфотографували їх і світлини виставили публично. 5. IV. переведуть обох до Ленінграду. Цілий день були демонстрації перед польським консулятом у Москві, якого охороняє поліція й військо. Радек у статті доказує, що Б. і В. ділали без порозуміння з СРСР, а з ідеалістичних причин. Нота уряду СРСР., підписана Чічеріном, гостро протестує проти вбивства Бабіньского й Вечоркевіча чоловіком у держ. службі. Вбивство дає для СРСР. повну свободу ділання в границях законодавства СРСР. у відношенні до арештованих Поляків.

Мільран у сенаті.

У виборах до сенату в окр. Секвани вибрано Мільрана 520 гол.

Стеклов про Польщу.

Стеклов у статті заявляє, що Польща „стоїть бевладдям", тому в Польщі можливі нові акти анархії. СРСР. бажає мира, але анархія Польщі й польські авантюрийки є тому на перешкоді.

Де Монзі насп. Еріо.

Часописи повідомляють, що іменування Де Монзі мін. скарбу є перехідне. Воно не усуне труднощів внутрішньої франц. політики. Слід сподіватися димісії уряду Еріо вже слід. тижня. Де Монзі мав би бути наслідником Еріо. Де Монзі був на прийняттю в рад. амбасаді. В обіді взяли участь Красін і Раковський. На думку англ. преси кожен инший уряд буде сильнійший від уряду Еріо, котрий впаде жертвою правиці. Наслідком кризи франц. уряду перервали франц.-англ. переговори в справі франц. довгів. Сподіються димісії міністра просвіти. З уряд. більшости виступило 40 послів радикалів з Люшером і Клементелем.

На питання: доки-ж уже давати на „Рідну Школу"? — відповідаємо: доки життя твого давай частину свойого заробітку, свойого майна на таку важну ціль! Коли можна давати на инші не конче потрібні цілі, то не вільно помінати „Рідної Школи". Не вільно збірщиків „Рідної Школи" трактувати наче яких галапасів, але як громадян, які піднялися незвичайно важкого обовязку.

Ці слова мусимо сказати, бо в нас говорить переконання про доцільність й потребу „Рідної Школи" та надія, що наше громадянство докаже ділом свойого обовязку у відношенні „Рідної Школи".

Секція „Рідна Школа" УПТ.

НОВИНКИ.

— **Від Редакції.** Головний редактор „Діла" д-р В. Отримочич приймає сторонки в редакції від 1—2 год. вполудни. Опісля у бікучих або негайних справах просимо звертатися до технічного редактора Івана Рудницького (Кедрина).

— **Спогади Евгена Чикаленка.** Ч. І. видані Видавничою Спілкою „Діло" гарною, окремою книжкою, розсилаємо на протязі цього тижня безплатно лише тим Вп. передплатникам, які передплатили на щоденник на І. квартал цього року, та не заляглають з передплатою до кінця березня п. р. Хто з Вп. передплатників протягом тижня не одержить книжки, значить залягає з передплатою і отримає її тоді, коли вирівнає передплату. На порто поручені посилки просимо надіслати разом з передплатою на квітень евентуально на травень 60 сот.

— **Конфіската.** Вирішне число еженедільника „Робітник" за цей місяць вступної статті „Відрадний симптом".

— **Ревізія в Національному Музеї.** В пятницю 3. IV. під вечір впав до забутого дувать Національного Музею при вул. Мохнацького відділ польської поліції та перевів у всьому будинку між старовинними образами, книгами та иншими цінними збірками українського мистецтва основну ревізію. Мали шукати буцімто якихся таємних тек у високій мірі небезпечних актів „Профоруса". Дуже цікавою є обставина, що в пошуканні за тими страшними актами перевели особисту ревізію у всіх присутніх в тому часі в музею осіб. А були там крім кустоса д-ра І. Свєнціцького проф. д-р К. Студинський і кількох студентів. Скоро дійдемо до того, що Музеї будуть для нас тягарем, бо якщо добре піде, то багато експонатів зможе з них перевестися до поліційних архівів.

— **Добродійний розпорядок.** Як ми вже подавали до відома, ціну на закордонні паспорти підвисли на 250 золотих. А щоб кожний міг себе потішити тим, що дістане паспортові „полекші" — приходить нова звістка про обіжник міністра внутр. справ, щоби навіть староства не мали права видавати таких паспортів. Рішення за кожним разом залежатиме від воєвідства, куди мають мандрувати прохання з усіма податковими документами. Навіть польська преса присвятила цьому новому розпорядкові окремі статті, вказуючи на те, що він звернений головним чином проти середньої інтелігентної класи. „Курер львовскі" в числі з дня 5-ого п. м. звертає розумно увагу, що всі багаті вже в зимі тиждень виїхали на Рів'єру з Італії та в Єгипті. Купці та промисловці зможуть заплатити високі паспортові оплати і инші. Покинк уряду, щоби громадянство з патріотизму стрималось від виїзду за кордон і обіцянки, що уряд займеться зловживаннями кодевих властителів купецьких міст та захистів, подобає на іронію. Минулого року з Польщі виїхало на вакації за кордон 100.000 людей, дарма, що також у літку підвищено паспортові ціни. І цього року виїде не менше, зважаючи, що отна половина матиме полекші з огляду на свої вплини, звязки та високі становища, а друга відбе собі 150 золотих на інтересах. Лише змореня інтеліґенція, якої місячна плата ледве вівнається висоті паспортової оплати, сидітиме дома, бо вихяти на рівний

„свіжий воздух" ще довжче, як за кор'юк. Нічого вже казати про те, що досить назвати себе Українцем, щоби прокляття на вийзд пішло до коші.

— **Шануйте воду!** Львівський магістрат звертається з поклоном по мешканців, щоби у власнім інтересі не розтрачували води, бо місто загрожене її недостачею. Відсутність снігів та дощів починились до сильного зменшення джерел, з яких дуже вода до Львова. Слід напоумляти водопроводоли і не робити зайвих пошасів щодо їх рачиновання.

— **Ідилічні відносини.** Пишуть нам з Пинська: На легешколі поширення української і білоруської книжки й газети стоять наші громадські підпанки: писарі, війти та солтиси, які працюють в цьому напрямі на всі лади. Повідомлення з почти до адресатів про одержання посилки лежать тижнями у солтиса за дешевою. Передплатники часописів не бачать ні од кого числа. Один з передплатників „Свободи" не побачив досі ні одного числа, а один передплатник „Нового часу" одержав тільки 18-е а потім щойно 22-е число. Коли один громадянин пішов до громади, щоби заанґажувати декларації на українську школу, побачив у приватному помешканні писаря 19, 20 і 21 числа „Нового часу", призначені для „власного вжитку" громадських кацнків. Громадяни газети забрав, а декларації лишіс непідписаними, бо громада домагається стемпелевої оплати, а марок стемплеваних, кажуть війт, нема. З білоруськими газетами теж таке. Один передплатник, не одержуючи довший час „Білоруської долі" думає, що газета припинена. Та недавно довідуємося, що до солтиса приїздив шпіцель питатися, як хто в нас не бавиться в декларації і мав при собі цілу пачку неодержаних нами білоруських газет. Ось так ширять наші опікуни народню просвіту.

— **Комуністичні відозви на улицях Львова.** При вул. Жерельній відкрила поліція комуністичні відозви розліплені на муpах, в яких взивається населення до боротьби з урядом. Відозви повипались з нагоди смерти комуністів Гайчика, Пивничка та Мархленского, що впали жертвою боротьби з поліцією у Гірничій Домброві. Відозви підписані „Центральним комуністичним комітетом західної України" і вредаговані в українській та польській мові. Поліція позривала відозви.

— **Посол соціяліст, ще й власник.** Ужгородська „Свобода" пише в ч. 13 з д. м.: „Пан посол Гагатко купив собі дім в Ужгороді за 120.000 ч. кор. Ось так красно заробляє соціяліст Гагатко на Закарпатській Руси, коли бідні „товариші" голодують, ні заробку не мають, ні до Америки не можуть виселитися бо не пускають їх. Коли перед 5—6 роками прийшов сюди з Галичини, подерті топанки косив і лиш з доброти нашої ужгородської інтеліґенції пригорнився (бо тоді його ще не пізнали). Мудра то головка! Не лише ужгородських інтеліґентів захопив (правда, що лише короткий час), але особливо той нещасний селянський народ. За ним пішла товпа людей, котрі і самі не знали, що їм хибить і як собі помочи: вони вірили агітаціям чужинця і не лиш вірували, але і за посла його вибрали".

— **Ціна збіжжа.** Світові ціни збіжжа значно вищі ніж перед війною. Коли прийняти 1914 рік і число 100 як вказник для цін, тоді цьогорічні, з минулого місяця, будуть стояти в такій пропорції на біржах: пшениця 232; жито 237; Познань пшениця 179·5; жито 181·1; Берлін пшениця 135·4; жито 156·3; Париж 143·6; жито 160·2; Ліверпуль пшениця 199·9; Чікаго пшениця 212·7; жито 262; Нью-Йорк пшениця 211·8.

— **Українська гімназія в Бразилії.** Український Союз у Бразилії рішив основати в Перто українсько-португальську гімназію. Крім предметів приписаних у бразилійських гімназіях будуть там учити української мови, літератури та історії.

— **Спросування.** Просимо нас зазначити: Дня 15. м. м. у нашім часописі, в статті „Арештування в Рогатинщині" зайшла маленька похибка. Замість: „Я. Цимбалистий абітурієнт гімназ.", має бути „студ. права українського університету у Львові".

— **Юлій Майнль** уладжує у філії Ринок 18 прібне варення кави, на яке ласкаво запрошує Вп. Публіку.

Народня Лічниця у Львові.

Звіт з діяльности Тов. „Народня Лічниця" у Львові за рік 1924 до 28. лютого 1925 р.

„Українська Народня Лічниця" існує 22 роки—досі не має своєї власної домівки, а своє гуманітарне і культурне завдання сповняє завдяки жертвенности митрополита Андрея Шептицького, який відступив безплатно реальність враз з огородом при вулиці Петра Скарги ч. 4, і завдяки жертвенности українського громадянства, та передусім хорих, які лічаться у „Народній Лічниці.

В році 1924 оперувало 18 лікарів, а то на відділі внутрішніх недуг: д-р М. Вахнянин, д-р Гинилевич, д-р І. Куровець і д-р В. Кашубинський; хірургічнім: д-р Святослав Балей і д-р Яків Зельцер; жіночім: д-р Олександер Пелех і д-р Олександер Подолинський; діточім: д-р Олександер Барвінський і д-р Туна-Надрагова; горла та носа: д-р Ж. Зельцер. Крім цього д-р М. Музика виконував хемічні та бактеріольогічні досліди для хорих „Н. Л." безплатно, для заможнійших за звиженою оплатою. В році 1924 лічено в „Н. Л." 8315 хорих, яким удільно 20190 опінацій. Хорих було по народности: 4510 Українців, 2740 Поляків, 830 Жидів, 215 інших народностей, як Німців, Росіян, Югославян, Чехів. Процентово було: 54·5% Українців, 33% Поляків, 10% Жидів, 2·5% пром. інших народностей. Фреквенція відносно 1923 р. збільшилася на 275 хорих, а порад лікарських удільно 3112 більше. Хорі, які лічились в „Н. Л.", були зі Львова, сумежних повітів та майже з усіх повітів Східної Галичини, Волині та Холмщини.

На домагання приїжих хорих і рішення кожночасних Загальних Зборів „Н. Л." засновано в 1923 році особливий шпитальний комітет, якого завданням є постаратися за відповідну площу під будову шпиталя „Н. Л." і в тій ціли зібрати відповідні фонди. Комітет розвинув енергійну акцію в краю і поза границями краю, як в Чехословаччині й Америці. На цю ціль зібрано досі 2.047 американських долярів. В Празі засновано спеціяльний комітет, якого головою є д-р Мірчук, а секретарем А. Ткачук; цей комітет зібрав до 28. лютого 1925 р. 7.277·12 чеських корон. На наш відклик Тов. Обєднання у Філядельфії в Америці прислало на цю ціль 50+25+50 разом 125 амер. дол. Ці всі гроші є уміщені в твердій валюті в банку у Львові і в Празі. При цій нагоді подаємо до прилюдного відома, що гроші в сумі 129 амер. дол.+1603 чеських корон+500 італ. лірів, які укладено в 1923 році, касієр „Н. Л." д-р Подолинський в цілости звернув шпитальному комітетові так, що фонди шпит. комітету є неторкнені.

Загальні річні збори Н. Л., які відбулися 16-го березня ц. р., вискатались за дальшим енергійним збиранням датків на будову Українського шпиталя при Н. Лічниці у Львові, який є доконче потрібний для шпитального лічення хорих, а дальше для фахової освіти Українців медиків і молодих лікарів, які хотять спеціялізуватися в різних галузях медицини. — На рік 1925 вибрано нову управу Н. Л., на чолі якої стоять: голова Управи д-р М. Вахнянин і д-р Іван Куровець, як директор і касієр. Нововибрана Управа Н. Л. відкликується до українського громадянства в краю і поза границями краю з проханням щедрих датків на Н. Л. і будову українського шпиталя Н. Л. Всі грошеві датки треба слати на руки д-ра Курівця, директора і касієра Н. Л. вул. П. Скарги ч. 4.

Вписуйтесь громадно в члени Н. Л.! Річна вкладка виносить 3 зл. п.

За Управу Народної Лічниці:
д-р М. Вахнянин голова. *О. Любінський* секретар.
д-р І. Куровець директор.

Дрібні оголошення.

ДАХІВКУ глиняну і асбестову висилає інжинер Вінцковський. Львів, вул. Новий Світ 20. 1522 10—10

МУЗИЧНІ НОВИНИ: *В. Безкоровайний*: 1. „Минають дні" — мельодекламація. 2. „Під весну" — жіночій хор, — своєа Р. Завадовича. 3. „Легкі твори" — на фортепян. 4. „Хризантеми — на фортепян. 1698 3—3

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ФІРМА
ЮЛІЙ МАЙНЛЬ
уладжує
у вівторок 7. ц. м.
у філії
ЛЬВІВ, РИНОК 18
ПРІБНЕ ВАРЕННЯ
КАВИ.

МУЖИНА 31 літ з гімназійним образованням, симпатичний, гарної вдачі, пам'яже переписку з інтеліґентною дівчиною або молодою вдовою. Посаг вимагається лише на стільки, щоби започаткувати підприємство (торговельне або инше), котре пізніше мало би гарантувати і дати обом матеріяльне забезпечення. Зголошення з фотогр. до Адм. „Діла" під „Приятель". 1—1
1718

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Волод. Охримович
адвокат у Львові
веде дальше адвокатську канцелярію спільно з адвокатом д-ром О. НАДРАГОЮ
при вул. Домініканській 11.

ОКУЛІСТ
Д-р Г. ІГЕЛЬ
лікар Народної Лічниці
ординує в очних хворобах
у Львові при вул. Ягайлонській 20.
1538 8—10

ВЕСНЯНІ ЗАГОРТКИ, РАҐЛЯНИ
спортові, вуличні, святочні строї по новим взорам
Гарно, солідно, дешево і скоро
виконує
Кравецька Робітня Дому Українських Інвалідів
1728 **Львів, Софіївська ч. 25** — партер. 1—2

Кооперативна Української Міщанської Каси в СТАНИСЛАВОВІ
просить своїх членів, які з якогонебудь титулу залягають зі сплатами довгу, тойже в найкоротшому часі вирівнали для оминення судових коштів.
Станиславів 27. III. 1925.
1699 2—3 *Дирекція.*

ЛІЖКА
МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ
з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах
ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ
Іван Возачинський
Львів, пл. Бернадинеська 15.
1660 4—10

„СВІТ"
новий ілюстрований журнал, виходить у Львові з початком квітня 1925.
Журнал видасться на зразок заграничних того роду видань, яких у нас досі нема.
Піврічна передплата виносить 9 зол., чвертьрічна 4.50 зол. Для Америки і заграниці 2 долери на півріч.
Оказові числа висилається **на жадання**
Адреса: 2—3
„Світ", Львів, вул. Руська ч. 3
(„Swit", Lwiw (Lemberg), Руська 3).

Всілякі золотничі репарації виконується старанно тільки **у МАНДЛЯ, Коперника 14.** 1567 9—9

НА СПЛАТИ! НА СПЛАТИ!
Найдешевшим джерелом закупу конфекції мужеської, жіночої й діточої є у Львові
МАГАЗИН КОНФЕКЦІЇ
ПЕРЛЬБЕРҐЕРА
КАЗИМІРІВСЬКА ч. 35.
Для ПТ. Урядників і державних функціонарів дотільні услівя сплати. 1693 2—3

ЛЯСИ! дешево
до набуття у Фірмі **ВОЛЬМАНА і КОЛЬ**
1715 **Ягайлонська 5.** 2—2

8 зол.
коштує чвертка класової льотерії до I-ої кляси. Цінні льос 32 зол. **Шанси** три великі. Кождий другий **льос мусить виграти.** Виграні разом виносять 6 міліонів, гол. виграна 350.000. Тягнення I. кл. 8 і 9 квітня.
Банковий Дім ШІЦ і ХАЄС, Львів, пл. Марійська 7 (pir Коперника).
1575 10—10

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ
заграничні, прикраси до суконь, також додатки, рівнож всілякі роботи вхідячі в обсяг модництва, фарбування пер, рясів, поручає
МАҐАЗИН МОД
Львів, „THE ROSE",
1726 **КОПЕРНИКА 7.** 1—4

Найкращі знимки фотоґрафічні виконує
ҐРОТТҐЕР
1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 1—10

ЛІКЕРИ
МІД **ВИНА**
поручає
знана з доброти виробів, парова фабрика горівок, лікерів і меду
КРЕБС-ПАТОКА
ЛЬВІВ — КЛЕПАРІВ
РІК ОСНУВАННЯ 1850.
Склади у Львові:
вул. Баторія 7. Личаківська 3.
Бюро замовлень: вул. Баторія 7. Тел. 848.
Телефон фабрики 12—11.
Спеціяльности фабрики: **Старий шляхтич, Шляхтянка, Chaconne, Brandy, Залізний мід**
1724 1—1
ГОРІВКИ

Відп. редактор Іван О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 78 (10.461). Львів, четвер 9. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 бр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Угорщині 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Воєнна атмосфера.

Розмови на тему гарантійного пакту на заході викликують і підсичують воєнну атмосферу на сході. Саме тоді, коли в кабінетах заходу провідні державні мужі шукають приємливої формули гарантійного пакту, формули вирівнання не так французько-німецьких, як радше французько-англійських розбіжностей, — на вулицях сходу відбуваються протестаційні походи, розлягаються погрози, гомонять воєнні оклики. А ці походи, протести, оклики витворюють стан замішання, зроджують і підсичують воєнну атмосферу.

Погребання Англією женевського протоколу зродило думку англо-франко-бельгійського союзу, зверненого проти Німеччини. Зміцнена на силах Німеччина, зручною політикою видобувшись в значній мірі зі смертельних обіймів версайського трактату, з метою ще більше притупити звернене проти себе вістря, розєднати, а що найменше ослабити єдність союзників, зголосила акцес до заходів встановити мир на заході. Німецькі дипльомати застерегли собі тільки вільну руку на сході, домагаючись ревізії східних границь Польщі в користь Німеччини. Німецька пропозиція, піддержана Англією, поставила в ніякове становище уряд Ерріо. Признаючи, що проблєма европейського, себ-то західно-европейського мира є найважнійшим питанням сучасности — та маючи амбіції найти трівкі умови забезпеки для трівожної Франції перед німецькою відплатою, уряд Ерріо не в силі відкараскатися свого польського союзника, який є вічною кулею у ноги Франції.

І звідсіль повстають всі ті неясности та вагання, що з такою непереможною силою абсорбують публичну опінію Европи.

В звязку з німецькими пропозиціями французький уряд вимагає нових пояснень і відповідей. Він настирливо домагається відповіди на такі питання: 1) Чи Німеччина, вступаючи до Ліги Націй, готова прийняти на себе всі зобовязання без застережень? 2) Що думає Німеччина зробити зі своїми східними, а радше з польськими західними границями? 3) Чи Німеччина рішена перевести приєднання Австрії?

В своїм меморіялі з 24. лютого Німеччина зобовязується затвердити добровільно й перестерігати непарушности східних границь Франції. Французький уряд домагається вияснень і таких самих зобовязань відносно границь Бельгії й Італії. Крім того його проймає журба за долю версайського трактату. Франція бажалаб перевернути тезу, що ніякий арбітраж не може зачепити постанов версайського трактату. Та всі ці застереження уряд Ерріо змягчує висновком, що німецько-польські границі можуть бути змінені лише за добровільним порозумінням між заінтересованими державами. А це вказує, що поставлених питань не слід розуміти ультіматівно. Навпаки, останнє пояснення про добровільну перевірку німецько-польських границь в суті річи покривається зі зміненою формально (але не змістово!) новою німецькою пропозицією, яка йде в напрямку гарантійного пакту на заході з одночасним промовчуванням, полишенням на боці східних границь.

Справа гарантійного пакту входить у фазу реалізації. І якраз Ерріо підкреслює конечність забезпеки мира в Европі. А це видно з того, що справа пакту відсуває на бік всі инші проблєми. Французький уряд, запрошений през. Куліджом до участи в розоружній конференції, відповів, що у нього на першому плані стоїть справа безпеки. Колиж вона буде полагоджена, то тоді на чергу прийде розоружна конференція.

Всі ці познаки вказують на те, що справа пакту не лише є конечністю, але що вона вже далеко зайшла у своїй розвязці. Коли що спинює її остаточне вирішення, то вакантність на становищі голови президента, господаря німецької держави та деяка нервозність у Франції, звязана з нестійністю валюти. Й наступами національного блоку проти політики парляментської більшости.

За те Англія вповні приймає німецькі пропозиції. Вона віддає весь свій вплив, всю свою імперіяльну могутність справі гарантійного пакту. Офіціяльний і відповідальний представник британської імперії льорд Чемберлєн вірить в щирість німецьких намірів, погоджується на поминення мовчанкою справи німецько-польських кордонів та вдоволяється запевненням Німеччини, що вона силою зброї не буде ревіндикувати Гор. Шлеська і Помор'я. Але одночасно, як доносить з Льондону корфантівсько-хадецька „Ржечпосполіта" під датою 1. квітня ц. р. — той же Чемберлєн в розмові зі Скірмунтом виразно підкреслив, що Англія не приймає гарантії польської границі проти Німеччини і СРСР. Невгомонний Льойд Джордж ставить справу яснійше і різкійше. В своїй недавній промові в палаті громад зі всею прикметною собі безпосередністю підкреслив, що чинником неспокою в Европі є Польща, що вона, користуючись повоєнним замішанням, гарбала на всі боки і у висліді на кожній своїй границі має ірреденту. Альзація викликала світову війну, а Польща має не одну, але кілька Альзацій, а в кожній з них тліють іскри воєнної пожежі.

А все це зроджує нервозність в Польщі, викликує замішання, насичує громадську атмосферу міязмами воєнщини. В польській пресі мабуть тільки з тактичних мотивів, просто ставиться питання: Війна чи мир? А поруч з тим Польща, втиснена між двома блоками, німецьким і радянським, тужливо лине поглядом до своєї французької опікунки і поквапно ловить всі вістки, що вказують на менше або більше хитання французького уряду в справі гарантійного пакту. Колиж в останнім часі виявилося, що ходження поміж дощ в Ерріо й картелю лівиці все таки є більше формального значіння, а фактично французький премієр схиляється до підписання пакту, — в польській пресі розпочалася кампанія проти французького уряду. Перед очима Франції ставиться перспективу повторення Садової і Седану, вказується, що Вісла є скідним Реном, а вкінці йдуть такі неперебірчиві напади на Ерріо, вказуючи, що його політика веде до війни. Тільки тверді прийоми Поянкаре супроти Німеччини забезпечують мир.

В цих міркуваннях і нападах проявляються трівога й переляк за найблизчу будуччину. Бо західно-европейський пакт означує ніщо инше, поминаючи дипльоматичну софістику, як тільки перевірку границь на сході. В цій скруті кинулась Польща шукати нових основ своєї політики. Зявилися голоси й намагання дійти до якогось modus-a vivendi зі сусідами. І справді заключено торговельну конвенцію з Чехословаччиною. Та тут найважнійшим стало питання укладу відносин з СРСР. І тут все складалося якнайкраще. Гарантійний пакт з Німеччиною означує значне відхилення від провідної лінії рапальського договору. Тим самим СРСР. при зручній політиці Англії може в близчій або дальшій будуччині втратити певного союзника в центрі Европи. Покривдженою почувається Польща. Вже це одно настроює СРСР., а вірнійше кажучи російських дипльоматів, взяти під свій покров „покривджених". Прихильно у відношенні до Польщі говорив недавно Чічерін і Риков в Тифлісі, ще прихильнійше відзивався гр. Скшиньскі в комісії закордонних справ польського сойму. СРСР. хотів полякати Німеччину, а Польща Францію можливістю польсько-радянського порозуміння. Але „патріотичний" вчинок Мурашка розвіяв ці надії. Саме тоді, коли ще не прогомоніли відгуки протинімецьких демонстрацій у Варшаві, Познані і в офіціяльному Львові, а вже розколисалася Москва, Ленінград, Мінськ, Харків, Київ і Одеса могутніми протипольськими демонстраціями. Вчинок Мурашка щонайменше на якийсь час похоронив думку про наладження добрих сусідських відносин між Польщею і СРСР.

Демонстрації й маніфестації в Росії, на Україні й Білоруси проти Польщі та протинімецькі демонстрації в Польщі пересичують атмосферу воєнними окликами і погрозами. Та можна бути певним, що в створених умовинах валютової кризи і голодової катастрофи від слів до діл дуже далеко. Воєнні погрози поль. преси тільки підтверджують все більше поширювану думку, що Польща є джерелом вічного неспокою та що тут наростають воєнні конфлікти. Ф. Ф.

За океаном.

„Обєднання" про краєві справи.

Голодному Галицькому селу. — Апель до українських церковних владик. — Поклик до жертв.

В українських часописах в Америці появився комунікат з засідання Екзекутиви Обєднання українських організацій в Америці в дня 2. березня ц. р., в якім перекавуються усі справи, над якими радила Екзекутива, а які торкалися положення в старім краю, і подаються ухвали в тих справах.

На першому місці представлено справу голоду на українських землях під Польщею. Рішено, в порозумінню з усіми головними українськими організаціями і їх органами розвинути пропаганду для допомоги голодуючому селянству, порушити цю справу на Конференції Українського Народнього Союза і відчинити сталу рубрику жертв під назвою: „Голодуючим на українських землях під Польщею".

У церковних справах Обєднання

Red. czas. „Dilo" Pr. 243/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 72 (10.441) z dnia 1. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Świato kultury" od słów: My ponewolenyj... do końca tego artykułu. 2) na stronie trzeciej, w kolumnie drugiej i trzeciej u góry a) tytuł artykułu b) od słów Proces Kowalenka... do końca tego artykułu. 3) „Presa" a) między słowami: prosto... a: wysnowkamy, b) armiieju... a: Z prywodu zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) u. k. i występku z § 298 u. k., ad 2) a) występku z art. VIII. z 17. grudnia 1862 Dzpp. L. 8. ex r. 1868. ad 2) b) występku z § 300 uk., ad 3) zbrodni z § 302 uk. uznał dokonaną 31.III. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 2. kwietnia 1925 r.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 246/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 73 (10.444) z dnia 2. VI. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Rewizji ta aresztowannia sered: Ukrainciw" a) między słowami: opinja... a: Bo jak, b) od słów: Z usiłeji... do końca tego artykułu. 2) „Psychoza?" a) między słowami: znak... a: W polskych, b) od słów: Czy można... do końca tego artykułu. 3) „Nowynky" w notatce „Fabrykacja memorjałiw" między słowami: molodi... a: Zaciekawlegi. 4) „Oholoszennia" w notatce „Poka" między słowami: za oboronu... a: Bassarabiwci zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65a) u. k., ad 3 występków z § 298 i 302 uk. ad 4) § 300 u. k. uznał dokonaną w dniu 1. VI. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 2. kwietnia 1925 r.
Hawel.

приєднується до протесту українського громадянства в краю проти насильного накидування целібату в українській греко-католицькій церкві, звертає увагу на шкідливість для української церкви і українського народу конкордату Польщі з Ватиканом і апелює до наших церковних ієрархій, щоби вжили заходів для врятування 500 українських церков на Холмщині, Підляшу, Поліссю й Волині, насильно переміненим на польські костели.

В справах шкільних Обєднання звертає увагу, що перед краєм лежить важке завдання оборони українського шкільництва перед польонізацією і накликує українське громадянство в Америці, щоби своїми обильними жертвами допомогло успішно виконати те завдання. Далі згадується про потребу допомоги політичним і військовим емігрантам в Чехословаччині на поворот до краю, про допомогу для хворих емігрантів і для політичних вязнів в краю.

Польський сойм.

Дискусія над законом про побір рекрута в 1925 р. — Атак „Визволення" на ген. Сікорського. — Промова посла Назарука. — Відповідь ген. Сікорского, — Коротке слово пос. Либермана з ППС за поняттям законом.

Дня 3 квітня вчинив варшавський сойм у третьому читанню закон про побір рекрута в 1925 р. У дискусії над законом перед голосуванням як перший забрав голос посол М е д з і н ь с к і з „Визволення" (резервовий полковник). Він вийшов зі заложення, що не кожному міністрові можна дати рекрута. Вправді його цікавить не міністрові, та всетаки міністр має рішаючий голос в тому, як і на що вжиють рекрутів. Міжнародня ситуація є того рода що границі Польщі — і то поважно — загрожені. Щоби ті границі збереги, на це потрібно сильної та боєздатної армії. Але на цю потрібно не тільки доброго міністра військових справ і не тільки фінансової спроможности держави, але й доброго, відповідаючого своїм завданням, міністерства внутрішніх справ. Такого своїх великих завдань міністра внутрішніх справ саме не має Польща. Польща є державою, яка має величезне число населення инших національностей, що входять до складу польської армії і то на „кресах", які можуть легко стати терепом воєнних операцій. Були, на думку посла, які-сь малі спроби приєднати для Польщі симпатії „кресового" населення законами про мову і школу, покликано навіть окремого міністра, що мав займатися санацією відносин на „кресах", але на тому тільки й скінчилося, бо міністр не в силі зробити нічого путнього, а уряд не вважав за доцільне підперти його добрі наміри. При таких обставинах роля військового міністра є дуже важна. Щоби її виконати, на це треба великого вожда. Іншими, яка звернула би особливу увагу на боєву силу армії. Генерал Сікорські має всі дані на політика, на дипломата (?), але не має їх на військового міністра. Цеж він заявив у Парижі, що СРСР не є для Польщі небезпечним, бо там поза 150.000 чекістів не можна говорити про боєву силу. Цеж він у Парижі займався більше політичними справами, інформаціями про санацію польського скарбу і т. п., ніж військовими ділами. Через те й не осягнув він у Франції у військовому відношенню майже нічого. В инших державах крім міністра війни є ще й начальний вожд армії, який веде її боєву підготовку, а в Польщі вожда з армії усунено. Пілсудські поза армією завдяки теперішньому міністрові. В польській армії відкинайнять тисяч жовнірів буде вправляється в чищенню офіцерських чобіт, других відкинають у вартівничій службі, а ще кілька тисяч відфіне їх у писанню канцелярійних папірчаків — а всі вони не матимуть часу вивчатися боєвої служби. З огляду на все попереднє „Визволення" поставило вотум недовіря для ген. Сікорского, але за законом голосувало.

П о с о л Н а з а р у к промовляв від українського клюбу. Він заявив, що для всякого зрозуміла польська боязнь за свої границі, всякому ясно, що краще для Польска заплатити податок крови ніж втратити незалежність. Та давати податок крови чужій державі побідженими — не найтрагічнішій момент у цій справі. „Колись і, Ви, Поляки були розперті на три части. Під чужими державами Ви розвивалися: економічно під Росією, політично під Австрією а навіть під Прусією Ви скріпилися. А нож ми маємо під Польщею? Маємо екстерміначійну політику на кожному полі. В польській армії служить до 50.000 українських жовнірів, що виносить одну четвертичу рядових жовнірів і підстаршин. Спитаю пана міністра, скільки є в польській армії генералів, офіцерів, підофіцерів Українців? Відношення державне до українського народу вимагає, щоби в польській армії була одна четвертина генералів, офіцерів і підофіцерів Українців (*Голос: будуть, як дозрястають!*), щоби жовнірами Українцями повинні також офіцери. Доступ до армії українських офіцерів і підофіцерів вимикає з різноуправнень конституції, до яких ми Українці зголошуємо свої претенсії, якщо немичним є наш побут під Польщею на протязі літ. Не можемо далі погодитися з екстерміначійною політикою, яку приноровляє мін. військових справ шляхом покликування жовнірів-Українців до військових відділів, закватерованих у Конгресівці та у західних частях республики. Вимагаємо вивезення жовнірів-Українців у окремі відділи, закватерування їх на наших українських землях і віддання проводу над ними українським офіцерам і підофіцерам, инакшими словами зголошуємо домагання створити Територіяльну українську армію (*голос: хто Вам то написав?*) Я сам написав. (*пос. Хоцький: „що Вас те обходить, хто написав? Краще слухайте та навчіться чогось розумного!*) Ми знаємо, що ви на те не підете і тим самим стверджуєте, що сіте між українським народом невдоволення та роздратування. Український Клюб не годиться на примусовий побір рекрута.

М і н і с т е р С і к о р с к і реагував перш за все на закиди зроблені йому пос. Медзіньским. З промови виходить, що тільки він, ген. Сікорські, дбав все про боєздатність армії, він боровся і нині бореться з інституцією ординансів. Він видав розпорядок, на підставі якого не можна брати жовніва до офіцерського ординенса доти, доки не покінчить шість місяців боєвої підготівки. Він бореться і з надмірним використовуванням жовнірів до вартової служби. Він підготовив проект, щоби ввести 50% цивільних сторожів, які мають заступити вартову службу аж 3000 жовнірів.

Накінець він був і тим, що боровся і бореться з надмірно розвиненим бюрократизмом польської армії. Ані на пропозицію посла Назарука ні на ті місце промови Медзіньского, що відносились до національного складу армії, міністер не хотів відповідати. Щож до його „успіхів" у Парижі, то заявив, що вони великі, але їх на публичному засіданню не можна обговорювати.

Цим разом ген. Сікорські найшов великому підтомку з боку реакційної правиці. Видно, що з нею дружа обличчя та спалив усі мости за собою, що вязали Його ще так недавно з тв. польською лівицею.

Пос. Л і б е р м а н (ППС.), як треба було надіятися, цілковито підержав теперішнього любимця правиці ген. Сікорського і виголосив палку промову в обороні польського мілітаризму. „І тому голосуючи за контингентом рекрута — кінчив соціяліст Либерман — маємо те глибоке переконання, що сповняємо добрий обовязок соціяліста, бо атака на Польщу, взяв на наші границі, є кінцем европейського миру, є це викликанням великої різні, в якій втопиться і загине і демократія і соціялізм."

По скінченню під оплески реакційної правиці цієї високопарної промови, ППС відмовила свої голоси за поняття закону і за довір'я ген. Сікорському.

Проти довіря голосували „Визволення", національні меншости, комуністи і незалежна польська партія.

По широкому світі.

Французький уряд вислав дуже виправдовану відповідь на німецьку ноту в справі порозумінця.

Німецькі праві партії мали поставити своїм кандидатом на президента Гіндербурга, замість Ярреса. Покищо ця вістка непотверджена.

В Італії панує вдоволяючий настрій по останніх промовах Муссоліні. Муссоліні перебрав покищо міністерство війни, по димісії міністра.

Бельгійський кабінет подався до димісії.

Японія підготовляє плани до будови нових воєнних кораблів.

Сербський уряд має намір звільнити всіх інтернованих провідників хорватської селянської партії.

Франц. посол Поль Бонкур, що мав приїхати до Польщі від імени „Ліги прав людини", відложив свій приїзд.

Проти Троцького і його політичи виступив на останнім засіданні центр. екзекутиви комуніст. Інтернаціоналу — Бухарін.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад Бережанщини, які вислали шкільні декларації з домаганнями української мови навчання:

1. Августівка внесено 46 декларацій в імени 68 дітей, 2) Базаниківка 40 дек. за 40 діт., 3. Баранівка 26 дек. за 42 діт., 4) Бережани 67 дек. за 110 діт., 5) Бишки 90 дек. за 145 діт., 6) Будилів 43 дек. за 53 діт., 7) Бучне 46 дек. за 68 діт., 8) Вербів 141 дек. за 203 діт., 9) Вибудів 59 дек., за 70 діт., 10) Вимисловка 39 дек. за 61 діт., 11) Вільхівець 52 дек. за 68 діт., 12) Вутька 50 дек. за 86 діт. 13) Гиновичі 52 дек. за 68 діт., 14) Городище 69 дек. за 90 діт., 15) Гнилна 87 дек. за 119 діт., (б) Жовчівка 43 дек. за 53 діт., 17) Жучків 66 дек. за 86 діт., 18) Дмухавець 34 дек. за 42 діт., 19) Дунців 39 дек. за 46 діт., 20) Дубче 62 дек. за 80 діт., 21) Двісці 15 дек. за 21 діт., 22) Золочівка 62 дек. з 78 діт., 23) Каплинці 39 дек. за 49 діт., 24) Кальне 42 дек. за 54 діт., 25) Козова 59 дек. за 76 діт., 26) Козівка 42 дек. за 56 діт., 27) Конюхи місточка 59 дек. за 82 діт., 28) Конюхи середні 53 дек. за 67 діт., 29) Конюхи кут 58 дек. за 73 діт., 30) Комарівка 30 дек. за 40 діт., 31) Козлів 49 дек. за 66 діт., 32) Котів 67 дек. за 85 діт., 33) Краснопуща 35 дек. за 40 діт., 34) Кзиве 98 дек. за 126 діт., 35) Курянн 51 дек. за 65 діт., 36) Куропатники 64 дек. за 84 діт., 37) Лашки 154 дек. за 200 діт., 38) Лісники 70 дек. за 94 діт., 39) Литятин 39 дек. за 42 діт., 40) Медова 29 дек. за 40 діт., 41) Мечишів 62 дек. за 87 діт., 42) Нараїв місто 65 дек. за 97 діт., 43) Нараїв село 76 дек. за 124 діт., 44) Олесин 54 дек. за 77 діт., 45) Поручин 88 дек. за 128 діт., 46) Посухів 82 дек. за 69 діт., 47) Потік 88 дек. за 128 діт., 48) Поточани 62 дек. за 91 діт., 49) Потутори 54 дек. за 63 діт., 50) Плавуча Велика 69 дек. за 82 діт., 51) Плавуча Мала 47 дек. за 57 діт., 52) Підлів 36 дек. за 47 діт., 53) Плотича 73 дек. за 103 діт., 54) Рай 46 дек. за 69 діт., 55) Рекшин 47 дек. за 74 діт., 56) Рогачин село 49 дек. за 55 діт., 57) Рибники 66 дек. за 95 діт., 58) Саравчуки 60 дек. за 79 діт., 59) Слобода Золота 94 дек. за 132 діт., 60) Слобідка 60 дек. за 80 діт., 61) Стриганці 62 дек. за 85 діт., 62) Таунів 38 дек. за 47 діт., 63) Теофілівка 32 дек. за 41 діт., 64) Тростянець 53 дек. за 68 діт., 65) Устань 50 дек. за 67 діт., 66) Хоробрів 39 дек. за 51 діт., 67) Хоростець 43 дек. за 55 діт., 68) Ценів 85 дек. за 104 діт., 69) Шибалин 54 дек. за 68 діт., 70) Шумляни 32 дек. за 49 дітей.

Разом внесло 70 громад 3994 декларацій в імени 5401 дітей.

Декларації вношено до Повітової Ради Шкільної на руки інспектора через У. П. Т. в Бережанах. Канцелярія У. П. Т. виготовляла списки батьків чи правних заступників дітей в трьох примірниках та при відповідному відношенню через свого делегата передавала до інспектора. Всі декларації понумеровані, діти підраховані. Канцелярія інспектора декларації перераховувала,

---

М. ВОЗНЯК. 24)

Шевченко й княжна Репніна.

Пересилаючи 3 (15) липня гроші за розпродані примірники „Тризни", користувалася княжна Репніна нагодою, щоб побалакати з Шевченком. Одержавши його письмо, вона часто молилася за нього чи то за успіх його справи. Нетерпеливо ждатиме вістки від нього. Надіялася на його дружбу й висловлювала переконання, що Шевченко поспішиться потішити її листом, як тільки він сам буде спокійний. Написавши кілька слів про своїх, зазначувала, що коли побачиться з Марусею Селецькою, запитає її, чи продані всі примірники „Тризни". Може це станеться на Петра й Павла в Москві. При згадці останньої писала княжна: „Москівка нагадує мені сумні хвилини, в котрі моя щира прихильність до вас давала мені й бажання й навіть право говорити вам правду, одначе я цього не виконувала, бо бачила, що саме в ті хвилини ви були звичайно нещирим і ненастроєним на мій лад, але більше робили кліну, що я вам сприкрилася, як гірка редька, й що роля вашого сумління, яку я собі присвоїла, видалася вам недозволеним завоюванням — просто присвоєнням. І скільки разів свята правда, — а її ніяк не можу згодитися назвати суворою, хочаб і була дуже строгою, — скільки разів вона рвалася з моєї душі на уста, бажаючи, деколи сподіваючися, що буде доступна вашій душі, що буде прийнята як найкращий доказ сестриної дбайливости, що, не зважаючи на знаряд, який нагадує нам про ціль нашого життя та про вічні надії — знаряд славний і гріховний, — ви з молитвою в серці та з сильною волею возьметеся за свое перевиховання, поліпшите, освятите при помочи Господньої ласки все прегарне, все святе, все велике, чим вас так щедро наділено, й викорініте згубну ваду, що вниз вас хилить. О не кажіть, що на вас нападають люде: тут не заздрісники, не падлюки — ваші обвинувачі. Я не думаю про вас на підставі оповідань, я не осуджую вас, але я зо сміливістю, яку повинна б була мати значно давніще, бо давно вже ви в числі моїх приятелів, кажу вам, як братові, що нераз, що занадто часто я бачила вас таким, яким не бажалаб вас бачити ніколи... Вибачте за мою щирість, вибачте за мою докучливість! Зрозумійте безкористне почування, що водить моїм пером*).

Один із дальших листів княжни з 22 жовтня — 3 листопада писаний під знаком росписаної передплати на „Живописную Украину". „О як щиро я бажаю вам — писала княжна — успіху для вашої святої справи! Не тратьте надії, трудіться й доложіть усього вашого старання, а ми тут будемо старатися помагати вам, скільки буде можливо". А згадавши, що від Закревських вона нічого не одержала, писала княжна далі: „Ваше нещастя, що ви звязалися з цими пустими людьми. Кудиб краще для духової вашої людини зблизитися з Капністом і його жінкою, що так багато наділені й розумом і справжньою освітою й душею. Чи не можна зрозуміти вислів: „вино веселить серце людини" в духовім змислі? О, так, легкодушність це страшне нещастя! Але й те вже багато, що ви знаєте себе; зостається не пестити освідомленої слабости, а узброїтися проти неї. Знаряди: віра, користні зайняття й товариство чисте, святе, виборне. Чому ви завсіди згадуєте про Мосівку? Скажіть, чи не називає вам сумління й инших місць, де ви легкодушно захоплювалися негідним і негідними? Не гнівайтеся на мої вічні проповіди: Я вас занадто щиро люблю, щоб не говорити правди. Але вибачте! Хай буде у вашій душі світло!*)

Кілька дальших листів присвячені справі „Живописн-ої Украин-и": поширення програми передплатних білетів і просьби прислати примірники по виході. В листі з 20 грудня 1844 р.—1 січня 1845 р. стверджувала княжна, що Шевченкові листи викликали в неї болісне враження. „Я так раділа з вашого лету, писала княжна, — але ось ви вже знов опустили крила, та впали всі від тягару вашої легкодушности на землю. (Не гнівайтеся, все дозволено щирій дружбі). Живіть душу поперше тим, що Бог ніколи не зоставляє тих, котрі покладають на нього надію до кінця, по друге, що коли ви маєте багатьох незичливців у Петербурзі, а може й тут, то ви можете уважати себе щасливим, що багато чесних і теплих душ бажають вам добра". Зазначивши, що з невдоволенням довідалася вона під брата, що Закревський одержав лист від Шевченка, писала княжна далі: „Я сподівалася, що ви вже не листуєтеся з ним. Я цього знайомства дуже боялася для вас. Любіть, скільки вам подобається, Капніста, Бурковського, Галагана, Пл. Лукашевича, з ними все гарне, благородне, що є у вас, розвиватиметься щораз більше; вам буде добре й усім вашим щирим приятелям радісно. З якою розважністю й заразом теплим спочуванням цінив А. Лизогуб ваші українські твори і який мене жаль бере, що ви незнайомі з ним особисто. Ще прощаючися, прохала княжна поета: „Не тратьте надії, ради Бога, ради душевного вашого спокою ви повинні дійти до своєї цілі".**)

(Продовження буде.)

*) Також ст. 161—2.

**) Також ст. 163.
*) Також, стор. 165—6

втягала в книгу впливів та повертала другий примірник відношення за відповідним ствердженням та числом протоколу. Всі потвердження внесення деклараій оштемпльовані переховуються.

Як з повисшого представлення виходить, внесла кожна громада бережанського повіту, де була для цього законна можливість, жадання української викладової мови. Не внесли такого жадання лиш громади: Підвисоке, Демня, Гутиско, Рогачин місто, Геленків, Викторівка і Юзефівка. В жадній з тих місцевостей нема 1/4 українського населення та 40 українських дітей. Рогачин місто і Геленків та Надорожнів перевели у себе вправді плебісцит, який виказує лиш 21 українських дітей, бо в цілій школі усіх дітей є лиш 25.

Плебісцит відбувався при великім зацікавленню населення. Місцеві урядові чинники, головно війти, ставили майже на кожнім кроці перепони, але супроти рішучої і завзятої постави населення мусіли уступити. Війт в Поточках всупереч кількакратним наказам бережанського староства відмовлявся від легалізації. Війт в Буцу залегалізував вправді декларації, але забрав їх зі собою і передав їх інс, пекторові. Не довіряючи війтові, громадяни Буша приїхали в передостаннім дні плебісциту в числі 46, до Бережан і залегалізували вдруге свої підписи. Подібно малася справа в громадами Лісники і Плісів, які рівнож в суді мусіли легалізувати підписи. Зазначити треба, що на загал цілу акцію переводило у себе само селянство. За виїмкою кількох священиків, які ревно занялися цією справою, деякі священики зовсім усунулися від тої акції, а деякі пр. парох в Таурові навіть не підписали деклараій для своїх власних дітей, що ходять до сільської школи!

Рівнож вповні вповоляюче перейшов плебісцит в справі гімназії в Бережанах. Усіх деклараій підписано поверх 200, з чого з самого бережанського повіту 159. З бережанського повіту всього 5 (пятьох) батьків, що мають діти в бережанській гімназії, не підписало вимагаючої законом деклараії.

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати** вчорашнього числа нашого часопису торкнулась двох місць вступної статті „Prima Aprilis" і закінчення статейки „Масові арештування на Волині".

— **Поневолена мова.** Недавно на засіданні буджетової комісії польського сойму міністр судівництва Жихлінські відповів на інтерпеляцію українських послів внесену з того поводу, що в карному процесі проти „Бессарабінців" львівський судовий трибунал не дозволив відчитати акту обвинувачення в українській мові. У своїй відповіді міністр признав, що львівський судовий трибунал поступив в даному випадку неправильно, всупереч обовязуючому язиковому законові, всеж таки міністр виправдує що подвизаконну поведінку львівського судового трибуналу тою обставиною, що — як поінформував міністра львівський прокуратор — „у Львові істнує традиція боротьби в обороні польської мови". З конечности здержуємося від коментарів, бо всякі можливі коментарі були би з одного боку за слабі, з другого боку зовсім зайві.

— **Масові політичні процеси на Волині.** В місяці червні н. р. перед окружним судом у м. Рівному відбудеться карна розправа проти 147 Українців, обвинувачених за приналежність до „Української Нар одньої Повстанчої Організації (УНПО). З них 60 сидить ще й досі в тюрмі, а 83 випущено тимчасово на волю за кавцією. Крім обвинуваченх мають покликати до розправи біди 500 свідків. Акт обвинувачення вже розісланося. Розправа розписана на шість тижнів в рамковій палаті князів Любомирських. — Крім цього в Кременці Подільському приготовляється великий політичний процес проти 80 Українців, арештованих за приналежність до „Української Революційної Повстанчої Організації" (УРПО). Всі вони вже давно сидять у слідчій тюрмі. — Тепер на Волині знов ідуть нові масові арештування Українців на політичному підкладі.

— **Україніка.** У „Ярмарку Прессе" з дн. 3. ц. м. у відділі „Slavische Rundschau" поміщено замітки про „Науковий трьохмісячник українознавства" виданий Всеукраїнською Академією Наук у Київі під редакцією М. Грушевського; далі звістка про переклади Шевченківської, „Гамалії" та „Заповіту" на англ. мову, поміщені у „Народній Волі" (Скентон, Зєднані Держави).

— **Земельний страйк.** Земельний страйк, що повстав у польських воєвідствах, представляється нині так: у повіті Вонбжеським страйкує 85 проц. фільварків; в Іновроцлавським 60 проц.; у Бродніцьким страйкують усі фільварки з виїмком 12 маєтків; у Хелмінським майже всі; у Любавським 60; у Свіцьким 50 проц.; у Картуським 22 на 25. Страйк ослаб лише у пов. Гневським та Торуньским.

— **Злидні наддніпрянських студентів-еміґрантів.** Громада Студентської Еміграції з України в Кракові, звертаючись до Українського Т-ва допомоги Емігрантам з України у Львові, повідомляє про сумний матеріяльний стан еміґрантів-Українців, учнів вищих шкіл у Кракові. Як на приклад цього сумного стану Громада вказує на випадок трагічної смерти студента Романівського, який покінчив з собою 27. січня в Кракові через брак матеріяльних засобів. В звязку з цією заявою Управа Українського Т-ва допомоги еміґрантам з України (Руська 3, III. п.) звертається до громадянства з проханням вказувати вільні посади і можливу працю для безробітних Українців-еміґрантів у Польщі.

— **Голос про підвишку пашпортів.** Урядова комісія у Варшаві, що має на меті досліджувати зріст цін, прийняла рішення, що підвишка пашпортових оплат є недоцільною тому, що не матиме впливу на зменшення дорожнечі у краєвих купелевих місцях, а відібється лише на найбідніїшій суспільности. Адже саме бідаки, які хотіли би покористуватися дешевшими купілями за кордоном, будуть приневолені стягатись з останнього, щоби... відпочивати дома. Як погодити такий офіціяльний погляд з поглядом тих, що приймали закон про підвишку пашпортів?

— **Арештування авантуристів.** Віденська поліція арештувала якогось шльонарч Павелкевича, родом із Станіславова, якого житєпис подібає на кінематографічний роман. Під фальшивими паспортами обхав він увесь світ, працюючи як злодій та вломчик, тричі вертаючись до Польщі і тричі дезертируючи з маринарки та... поліційної служби. В р. 1919 служив як поліційний урядовець до кримінальних справ у Львові. Одночасно з цією пікантною історією польські часописи подають звістку про арештування бувшого бургомістра Володимира Волинського: Петерлєя, що накравши силу грошей, виїхав до Лодзі і там забавляється.

— **Злобний гуморист.** У польських часописах появилась обява від фірми відомого ресторану Шкоарова, який запрошує своїх гостей на безплатну пробу нововиробленних горілок та пікерів. Видко, що автор оголошень мусів мати дуже на серці властителя цієї фірми, а властитель мав надто багато гостей, які хотіли пити за дурно, коли оба платили за відповідні заяви в часописах!

— **Війна жандармерії з робітниками.** Гірнича секція міжнародньої організації професіональних союзів скликала в Моравській Остраві кілька віч, на яких мали обговорювати страйкову ситуацію. Коли робітники хотіли відбути збори у самім центрі міста, поліція зупинила похід, а тоді з юрби впало каміння та стріли на поліцію. Коменданта важко ранено, вбито двох робітників, а ранено пятьох.

— **На світі і в нас.** Попав у нашу редакцію цінник огородніх і квітових насінь фірми I. C. Schmidt, Erfurt, написаний зразковою українською мовою. Так розуміють своє діло Німці. Де би в нас, якась „близькосусідська" фірма зважилась на таке джентельменство і на таку культуру!

— **Смерть тенора.** У Ніцці помер славний колись тенор Іван Решке в 72 р. життя. Коли його европейська слава як тенора трохи пригасла, він основав школу співу в Парижі і був відомий як учитель, що виховав велику скількість славних артистів.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Мін. зем. реформ подався до димісії.

Мін. земельних реформ Копчинські подався до димісії. Премієр димісії не прийняв. У сойм. колах числяться з тим, що по святах премієр приступить до реконструкції кабінету. Передусім наступить зміна на становищі мін. зем. реформ і торговлі.

Перед упадком Еріо.

Паризькі а також англійські часописи вибір Мільрана вважають признакою недалекого упадку уряду Еріо.

Розвязання франц. парляменту.

Промову Еріо у Фонтнебльо вважають загально заповідю розвязання парляменту. Еріо натякнув, що може послідувати розвязання палати депутованих і сенату.

Гінденбург таки кандидує.

Гінденбург, якого правий блок поставив як кандидата на през. Німеччини, заявив, що кандидатури не приймає. Заявився за кандидатурою Яреса.

Всетаки праві партії не покинули думки кандидатури Гінденбурга. Г. і згодився оконечно кандидувати, під услівям, що його кандидатуру поставлять усі праві партії. Гінденбург матиме крім голосів, які впали на Яреса, також голоси поважної народньої партії.

Чемберлен про зміну договорів.

У промові, виголошеній в Бермінгем, заявив Чемберлен, що підписання женевського протоколу не запевнило би зовсім світової безпеки. Найліпшою бечоглядною запорукою мира є порозуміння з будучими неприятелями і взаїмне пошанування й охорони границь. Зміна мирових договорів може послідувати після довшого часу. Слід завначити, що всі держави відчувають потребу зміни договорів.

Біржа.

Львів, 7. квітня 1925.

Амер. дол. 5·18 — 5·18¾, канад. дол. 5·15 — 5·16, чеські кор. 0·15¼ — 0·15⅝, лет 0·02⅛ — 0·02⅜, франц. франк 0·27⅛ — 0·27½, швайц. фр. 1·00 —1·01, анг. фунт 24·50—22·60.

Гроші.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк 29·60—19·80; 20 марк. 24·80—25·00; 10 руб. 26·80—27·00.

БАЧЕВСЬКОГО

ДИСТИЛЯТИ:

АЛЯШ

BERNARDINE

CHARTREUSE

JOHN BULL

ЖИТНА КМІНКОВА

4739 1—1

Всячина.

Скількість випитого пива. Появилася свіжа міжнародня статистика, скільки і де пють пива. На першім місці стоїть Бельгія, де припадає річно 160 літрів на особу, далі Англія — 81 літрів, Данія — 69, Німеччина — 48, Чехословаччина — 47, Австрія — 45 Швеція — 31, Швайцарія — 30, Норвегія — 30, Франція — 25 Ясно, що скількість випитого пива не каже ще нічого про скількість консумції алькоголю. На прим. Еспанія, яка йде щодо пива по Франції, стоїть на першім місці щодо горівки. На другім місці йдуть балканські держави і Естонія. До иншої категорії держав треба рахувати такі як Франція та Італія, з яких перша випивас 143 літрів вина річно на особу, а ця друга та Еспанія йдуть по ній. У статистиці не взяли на увагу території бувшої російської держави. Українці напевно зайняли би одно з перших місць у цій статистичній таблиці. Нема сумніву, що найбільше алькоголічними державами слід уважати ті, де пють одночасно всі роди алькоголю у поважній скількости, як на прим. в Еспанії.

Льогіка і політика. „Cri de Paris" подає таку анекдоту з останнього засідання Ліги Націй у Женеві. Чехословацький міністр закордонних справ Бенеш по-ясняв кілька речень у своїй довгій промові такими зворотами: „Льогіка домагається, щоби..." або „Льогіка не дозволяє, щоби..." Підчас цієї промови, англійський міністр Чемберлен, підсунув йому записку з такою увагою: „Ми, Англійці, ніколи не твердили, що льогіка і політика мають зі собою щонебудь спільного".

Історія і відновлення памятника Т. Шевченка у Винниках.

За ініціятивою тодішнього голови читальні „Просвіти" нотаря Вол. Левицького в 1912 р. заявався комітет громадян Винник для збудування памятника Шевченка. Проект памятника виконав інжинір-архітект Лушпінський. Читальня „Просвіти" відступила площу під памятник а громадяне Винник зложили понад 2.000 кор., коштом яких вибудовано памятник. Відслонення відбулося в червні 1913 р. при великім зудиту народа з повітів львівського і сусідніх. Зі Львова приїзд учасників окремий потяг. Були навіть заступники української краківської громади (Богдан Лепкий).

В листопаді 1918 р. місцеві польські підростки за намовою..., які їх сторожили, приставили драбину і молотками відбили ніс і вухо погруддя. Коли в квітні 1919 р. другим наворотом Поляки заняли Винники, тоді долотами відбито ціле лице погруддя. (Хто і під чиїм проводом, пропускаємо з огляду на цензуру. Світлини знищеного памятника переховані, як також і саме погруддя).

Ідею відновн памятника повязало громадянство Винник 1920 р. І на віднову призначено чистий зиск з 1-го повоєнного Шевченківського концерту, який уявляв собою на тодішній час поважну суму, за яку спрачено площу „Сокола" з тим, що „Сокіл" має рівнорядно причинитись до відновн памятника.

В 1924 р. утворено комітет відновн, головою котрого був господар Тома Магалас: нове погруддя вykонав артист-різьбар Коверко і 7. мая 1924 р. вчіс комітет поспсьбу до староства на дозвіл святочно відслонити памятник в день 25. травня 1924 р. Кількакратні депутації одержали відмовну рішповідь.

Відклик до воєвідства та депутацію комітету під проводом п. Кникевича у вересни була рівнож безуспішна. На заміти депутації, що воєвода не відноситься до Українців так як до Поляків, бож дав дозволення на відслонення памятника Бартоша Гловацкого з процесіями, музиками та инпими парадами і на заміти, що Винники—село чисто українське і що така поведінка викликує обурення з боку українського громадянства, воєвода давав відповідь, що він мусить числитися „z opinią narodowości polskiej". Обіцяв дати дозвіл щойно в осени, якщо польсько-українські відносини „поправляться" і то лише на льокальне скромне відсвяткування. Депутація не згодилася на це і заявила, що на знак протесту забудовний памятник дошкачи, що дійсно негайно зроблено.

Місцевий комісар зажадав від голови комітету усунення дощок до трьох днів. Комітет відмовив жаданню комісаря та вислав депутацію до староства. Староство годилося на відслонення та лише льокальне. Комітет вніс знову подання в жовтні 1924., яке староство полагодило 28 березня 1925, дозволяючи на відслонення в розмірах обмежених без запрошування замісцевих учасників а також програмою свята: 1. Відспівання „Заповіту" Т. Шевченка. 2) Промова о. декана Гр. Гірняка. 3) Відслонення памятника Т. Шевченка. 4) Зложення вінців місцевими українськими товариствами. За додержання умов цього дозволу і збереження спокою та публичного порядку староста зробив відповідальним комітет.

Дня 29. березня по богослуженню в церкві рушив величавий похід вул. Шевченка в слідуючім порядку: на чолі сокільська місцева музика, чета Сокола, відпоручники з вінцями, делегати місцевих товариств, далі громадянство Винник, все в чвірках. Народу було около півтора тисячки. Під памятником відспівав місцевий хор „Заповіт", промову мав о. декан Гірняк; підчас його промови, голова комітету Т. Магалас відкрив погруддя Шевченка. Складано вінці: від читальні „Просвіти" Кружка УПТ., Сокола, Кооперативи та від кол. членів української армії. Місцева сокільська музика відіграла „Боже великий единий" а публика відспівала „Ще не вмерла Україна" розійшлися додому. Зі Львова загостив на свято голова „Просвіти" дир. М. Галущинський.

Вечером того дня о год. 8. відбувся Шевченківський концерт. Промовляв голова місцевої чит. „Просвіти" Степан Кіяк, далі слідували вокальні точки місцевого місцевого хору під цілою батутою дирігента п. Василя Сохора при фортепіяновім супроводі п. Льва Туркевича зі Львова, який своїми двома гарно відіграними сольовими точками причинився до більшого звеличання свята.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі анхолітя!!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ГАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАНЯНОЧОК і ДІТЕЙ

як також вибагливе біллля. Ціни знижені.

Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.

1733 1—6

Бернард Шов і танок. Відомий англійський 68-літній драматург Б. Шов, підчас свого останнього побуту на Мадеірі почав учитись модерних танців, головно — танга. З огляду на те, що Шов ніколи не танцював, його знайомі звертались по нього з інтерпеляціями, скільки правди в цій новинці. Шов пояснив, що саме старі люде повинні вчитись танцювати для справлення своїх задеревілих мязів, а не молодь. Учитель танців Шова в одній із статтей вповнює читачів, що Шов був дуже талановитим і пильним учеником, виявивши в богат таку саму спритність, як у руках, при писанні. Шов був захоплений своїми успіхами, заявляючи: „Відтепер зможу при пробах моїх пєс показати актором не лише як мають говорити, але і як рухатись".

✝ Посмертні згадки.

Константин Дзьоба, друкарський складач, помер у Львові дня 3. квітня п. р., переживши 63 роки. Померший кожні літа працював в друкарні Станропігійського Інституту, а перед роком п. Яськов, держатель неї друкарні, відправив його з доброї пазом з кількатанадцятьма іншими робітниками. В молодих літах виступав він на сценах українського театру, а також брав участь в ріжних аматорських виставах, особливо на сцені друкарів „Зорі" і „Музи". Похорон відбувся в неділю 5. квітня при великій участи товаришів і знайомих Покійного. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Тов. „Доставa", кооперативна для купівлі і продажі церковних річей у Львові (філія в Перемишлі), зложила для вдовиць і сиріт по священниках жертву 1000 зол. 1734 1—

Дрібні оголошення.

БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ виконує і матеріяли доставляє інжинір Вінґровський, Львів, вул. Новий Світ 20. 1368 9—10

СВЯЩЕНИК вдовець тратає старшої женщини з священичої родини, яка схотіла би заопікуватися дітьми і заняти господарством. — Оферти письмені або ласкаві на адресу: Ольга Радольська, Львів, вул. Сушківського ч. 19. II. поверх. 1716 2—3

ПОШУКУЄТЬСЯ женщини в середних літах до заряду дому і кухні. Згодонуватися письменно до гр. кат. уряду парох. в Гошівах п. Рудки. 1737 1—2

КИЛИМИ народних стилевих мотивів зв'язані з чистої волни після взорів власних і надісланих виробляє: Виткальня килимів „Textyl" вл. М. Кожушко в Равій руській. Там ткацькі машини і поміщає, наука килимів. 1735 1—2

КАНҐАРІ чорний **140 шир.** для Впрегодобних **Отців**, першорядний бельгійський матеріял лише **зол. 12** метер. Замісцеві замовлення за післяплатою. Фабричний склад сукна С. Львів, Казимирівська 5. 1709 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випилювання зубів безбольно. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 2—10

Кооператива Української Міщанської Каси в СТАНИСЛАВОВІ

просить своїх членів, які з якоюнебудь титулу залягають зі сплатами довгу, тойже в найкоротшому часі вирівнали для уникнення судових коштів.

Станиславів 27. III. 1925.

1699 3—3 *Дирекція.*

Заїчайні Загальні Збори

Тов-а „Українська Бесіда"

зі слідуючим порядком нарад:

1. Відкриття Зборів і відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу. 3. Вибір нового Виділу. 4. Внески і запити.

Львів, дня 2. квітня 1925.

За Раду І-ма „Українська Бесіда":

Д-р Ю. Савчак голова. *П. Постомюк* секретар.

1732 1—1

ВЗУТТЯ

з краєвого і заграниц. матеріялу

Зольовання і направи обуви

солідно — дешево — скоро виконує

Шевська робітня Дому Українських Інвалідів

1738 a) **Львів, Софіївська ч. 25.** 1—2

СВЯТОЧНІ ТОВАРИ І НАПОЇТКИ

а також

ДРІЖДЖІ

по конкуренційних цінах

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у всіх своїх складах.

Для членів цукор кістки по зниженій ціні.

1737 1—2

Ширіть наш часопис!!

ЛЬВІВСЬКЕ ТОВАРИСТВО АКЦІЙНЕ БРОВАРІВ

поручає на Свята

свої вироби, владжені в першорядних заграничних сирівців, не уступаючі в якости і смаку, найбільше реномованим заграничним пивам.

ПИВО ЕКСПОРТОВЕ ЯСНЕ

ПИВО БАВАРСЬКЕ

ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ

на взір англійського портеру в оригінально наповнених фляшках з видною на фляшках і корках охоронною маркою нашого Товариства в формі якора окруженого буквами L. T. A. B.

До набуття в реставраціях і льокалях, що мають право вишинку.

1736 1—1

НА СПЛАТИ НА СПЛАТИ

ПЛАЩІ — КОСТЮМИ — СУКНІ

у фірмі Станислава Вронського Сини, Львів, пл. Марійська ч. 10.

Дирекція почт і телеґрафів у Львові.

Ч. 29.230/7 Львів 3. квітня 1925.

Оголошення.

Дирекція почт і телеґрафів у Львові оголошує нагороду у висоті 5 процент від узисканої готівки за зловлення або поміч в зловленню тих, що виконали рабунковий напад дня 27. березня 1925 коло 7-ої години вечер на почтовий віз в подвірю головного уряду почтового у Львові. Зрабована готівка виносить 32.500 зол.

Признання нагороди буде слідувати по признанню Генеральною Дирекцією почт телеґрафів з виключення судової дороги.

Президент

1731 1—1 *Інж. Дитинський* вр

Рік осн. 1878. Рік осн. 1878.

Вже надійшли на весняний і літний сезон **КАПЕЛЮХИ** мужеські в найновійших фасонах, славної марки **P. & C. Habig**, Відень, правдиві **Borsalino Antica Casa, Pichler Graz**, і з богато инших першорядних фабрик 1669 3—4

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

АНТІН КАФКА Львів, вул. Галицька 4.

ШОВКИ на сукні і підшевки — СУКНА заграничні і модні — Всякі додатки до — — кравецтва і модиярства — КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ заграничні — —

МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1705 3—3

ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ

Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859.

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому укладі Ярославенка висилає: ТОРБАН, Львів, вул. Осолінських 6. 1334 10—10

ЛІКЕРИ

з вишуканим смаком

Orange tripl sec

MONASTIQUE

Curacao blanc

ҐАРТВІҐ КАНТОРОВИЧ

ТОВ. АКЦ. НАСЛ.

Основано 1823 р.

1676 **ПОЗНАНЬ.** 3—3

ПЕРШОРЯДНІ ГОРІВКИ

СОТНА ЛОВЕЦЬКА СЛИВКОВА

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 79 (10.462). Львів, пятниця 10. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

„Льояльні" чорносотенці.

Недавно відбувся у Варшаві російський з'їзд т. зв. діячів народної освіти з усеї Польщі. Зїзд розреклямував широко орган варшавських російських еміґрантів „За Свободу". Сам собою він не був би зовсім цікавим і мабуть ніхто не звернув би на нього великої уваги, як би не деякі його моменти далеко не педагогічного, а навпаки наскрізь політичного характеру. Маємо на думці першу резолюцію того зїзду. В ній проголошено ні більше ні менше а тільки тезу, що в Польщі поза російською національною меншістю немає ніякої иншої славянської меншости. Українці та Білорусини це „русскі", вони є тільки племенами великого російського народу, яких тісно вяже спільна велика російська культура і спільна російська літературна мова.

Зїзд, на якому принято цю резолюцію, мав буцім то поважний характер, а через те бажалось би і до тої резолюції підійти поважно. Та годі! Вона виглядає радше комічно, та щонайменше є наївно примітивною. Бо кого представляли собою ті російські „педагоги" на зїзді? Польська урядова статистика нараховує на всій території польської держави аж 17.914 Москалів — польських громадян. Та приймімо, що їх значно більше, бо урядовій статистиці важко довіряти. Коли скажемо, що їх є втрое більше, отже біля 60.000, то й для такої скількости направду наївно посягати на 9 міліонів Українців і Білорусинів, посягати на їхню національну і культурну окремішність, піддавати в сумнів їхнє національне самосознавання та негувати всі заістнуваші факти і само життя. Приворовлювати нині в Польщі колишні кличі „Союза Русскаго Народа" про „один народ і одну мову" виглядає на просте маняцтво.

Російська меншість, на яку складаються нащадки колишньої царської бюрократії, розкинена по всій державі без клаптика власної території, претендує не тільки на здобуття прав для себе (що було би зовсім у порядку!), але домагається устами своєї делєгації з послом Серебреніковом на чолі від голови політичного комітету, міністра Тугута, щоби Польща трактувала Українців і Білорусинів як Росіян, та щоби всі українські та білоруські школи повернути в російські!

Важко думати, щоби між всіми присутніми на зїзді не було тверезо думаючих людей, що змогли би розкрити весь абсурд тої резолюції. „Союз Русскаго Народа" причинився свого часу в найбільшій мірі до тої катастрофи, яка постигла Росію. Чорносотенці зпід стягу того „Союза" не цуралися ні погромів, ні террору, ні корупції, ані деморалізації не тільки на території бувшої російської імперії, але й поза нею. Маємо на думці Галичину зі славним процесом Бендосюка, Гудими і Свидовича, та мадярське тоді Закарпаття з процесом проти невинних Гуцулів у Мармарош-Сиготі, що впали жертвою московських емісарів і платних наємників графа Бобринского, архічорносотенця зі „Союза Русскаго Народа".

Нині одинокий російський посол у варшавському соймі Серебреніков ступає слідами гр. Бобрінского. Його доганяють а подекуди то й підганяють ідейні спадкоємці дудикевичівської безідейности в Галичині в ролі „русского" Лемка Малеца, що відіграв теж не останню ролю на цьому зїзді.

З якого становища до тої справи не підходив би, то слід допустити, що названу резолюцію підсунула зїздові якась невидна рука злова куліс. Бо якаж її мета? Автори знали, що ніякої позитивної вартости і ніякого практичного значіння вона мати не зможе. Зїздові це було теж відоме. А всеж резолюцію принято. Ясно, що хтось її потребував. Зїздові робила реклєму варшавська „За Свободу", що являється виразницею інтенцій деяких урядових польських кол. Звідси недалекий висновок, що ті самі кола бажали такої резолюції. Вонаж може посіяти ворожнечу між національні меншости, вона може поглибити прірву між ними, а це не булоб небажаним для деяких урядових чинників.

І Тугут і польська преса поставилися негативно до тої резолюції. А й сама названа „За Свободу" заняла до неї теж дуже неясне становище. А Українці та Білорусини мусіли на неї зареагувати як на провокацію. Російська претенсіональна меншість залякалася та рішилася на... спростування принятої першої точки. І ось в 64. числі названого еміґрантського органу „За Свободу" у тому спростуванню пишеться між иншим таке:

„Одинокою метою першої резолюції є бажання російського населення Польщі, щоби воно мало право називати себе російським та користуватися своєю рідною мовою незалежно від місця осїдку тих, які вважають себе „русскими"... Звідси до прямування в напрямі „єдиної неділимої" дуже далеко. Нічого подібного не тільки не висловлено в резолюції, але й уся атмосфера, в якій проходила праця зїзду і яку означив представник влади як льояльну, говорить ясно, що така інтерпретація резолюції викривляє її правдивий зміст".

Сам зміст наведеного спростування дуже багатомовний. Переємники традицій чорносотенного російського націоналізму висувають аргумент, що резолюцію вважав уповні льояльною „навіть" представник польської влади, а через те дивно, що польська преса зле інтерпретує її зміст. Ми додамо, що це спростування має свою причину не в голосах польської преси, а у відправі Тугута, яку він дав делєгації зїзду, в звязку з тою резолюцією.

Словом, представники воюючого російського націоналізму не такі то вже відважні, коли мова йде про спротив влади. Так само робили колись польські націоналісти з під стягу Дмовского та Грабского за царського режіму. Вони теж були найбільше льояльними споміж Поляків перед обличчам самодержавного пястука.

Український народ не хоче добачувати в російській національній меншости в Польщі свого ворога вважаючи, як вже згадано, що й оцій невеличкій меншости належать усі відповідні права. Однак під напором авантюрничої політики проводирів тої меншости, що чорносотенці розпалюють настрої серед Росіян у Польщі, прийдеться нам зайняти як найрішучійшу поставу і гостро запротестувати проти мегальоманських посягань на нашу національну та культурну окремішність.

В. М.

Нова криза у Франції.

Фінанси і політика.

Над Францією нависла нова хмара в непевною атмосферою. Вона явилась так ненадійно, що при перших звістках важко було зрозуміти її дійсний розмір. Політична криза повстала в наслідок парляментської дебати над економічним станом Франції. Міністр фінансів заявив про свою димісію в обставинах, які були мало пригожі до її поладнання красномовними аргументами. Парляментська дискусія над державним буджетом перемінилась у дискусію над засобами, якими уряд гадає стримати постійне обнижування валюти.

Політика Франції не вперше за останні роки загрожена фінансовими клопотами. Зріст цін є першою ознакою непевної ситуації в державі; уряд, який не в силі витворити довкола себе атмосфери довіря — причиняється до підорвання довіря для валюти. Вороги теперішнього французького уряду підкреслювали у своїх промовах головно той момент, що суспільність мусить мати якнайповнійше довіря до уряду, який повинен вести державну політику, а не одної партії. Оборонці уряду відповідали, не без переконуючих доказів, що незвичайно важке економічне становище Франції є спадщиною довгого правління „національного блоку". Клєментель, міністр фінансів у димісії, силкувався направити державний дефіцит піднесенням податків. Останній буджет цього міністра зазнав дуже гострої критики з боку сенатського референта Беранже. Сенат з 398 статей буджету, счеркнув 168.

Головною причиною хиб дотеперішніх французських буджетів є причина політична: надії на гроші, що мають вплинути до французької скарбівні від Німеччини. У буджетових проектах поміщувано суми, які до кінця року мали явитись, щоби покрити тимчасові позички — а економічне оздоровлення Европи і порозуміння з Німеччини не являлось. Характеристичною прикметою такої політики була імпровізація. Уряд ставив пропозиції, які так само хутко міг відкидати, заступивши їх новими. Природним наслідком такого стану була „утеча перед франком". Не помогли розяснення останнього міністра фінансів, що нововидані банкноти мають на меті покрити державних недоборів, а мають допомогти Державному Банкові в нових торговельних трансакціях. Цей засіб назвали офіціяльно „здоровою інфляцією". А проте випущення в світ нової, більшої скількости банкнотів мусить довести до того самого наслідку, що й всяка инша форма інфляції — підвишення цін.

Дуже характеристичною ознакою ситуації є те, що торговля Франції є дуже оживлена, безробіття нема, а уряд не в силі найти доцільних засобів, щоби обнизити рівень дорожнечі і стабілізувати торговельну виміну. В наслідок того, що урядові не вдалось взяти під контролю весь механізм кредитів шляхом відповідного стягнення податків з доходів, уряд став перед головокружною сумою довгів 80 міліярдів.

Red. czas. „Dilo" Pr. 250/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 74 (10.441) z dnia 3. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Zemelnyj bołod" między słowami: a) parcelacju... a: sprawdi, b) reformi a: Tak prydumana, c) zemleju... a: Polska, d) zarobitczan... a: je do 20.), e) od słów: z kłyczem do końca tego artykułu. 2) Szczo traj to obyczaj a) między słowami: nema a! Ale ne, b) apetyt a: Zminnist zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) u. k. ad 1) a; b) c) d) ad e) występku z § 308 u. k., ad 2) zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 2.IV. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 3 kwietnia 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 254/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 75 (10.444) z dnia 4. VI. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Na troch frontach" a) między słowami: sudowyj a: Szczob, b) od słów: nered do tago końca artykułu. 2) Odna z bolaczok" a) między słowami: nostrylikantiw a: Z chwyleju, 3) „Żydiwśke kulturne swiatu" między słowami: istoria a: „Dilo" zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 3) występku z § 308 u. k. uznał dokonaną 3VI. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p, Nr, 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 4. kwietnia 1925 r.

Hawel

Похід на „кресы".

„Народова Організація Кобет" та її меморіял. — „Польські кобіти" у польських міністрів. — Резолюції з'їзду „Організацій Народових" — провідні ідеї польської політики. — Право і справедливість на право і на ліво.

В гармонійним гуті всіляких „організацій народових", що поставили собі метою нагальну польонізацію „кресів", працює й „Народова Організація Кобет". В останніх днях ця організація вислала до Варшави депутацію в складі М. Демелюзової і Г. Скочилясової зі Львова, З. Фогльової з Тернополя, В. Рутковської зі Сяну, М. Гневошової з Дубна, Я. Яворської і М. Ціхоцкої зі Станиславова, Ф. Грушкової і М. Цеслінської з Луцька та Л. Івановскої і Я. Любовіцкої з Новогородка. Депутація під проводом відповідальним чинникам меморіял, в якому свою дбайливість „про польськість і цілість кресів" посунула поза межі здорового розуму. Польські „кобіти" звернулися до центральної влади, польських посольських і сенатських клюбів, домагаючися — розуміється „в державному інтересі" — внесення язикового закону відносно шкільництва на „кресах", а що найменша видання новелі, яка потвала би найкорисніщу інтерпретацію того закону, „для державно-національного інтересу". Язикові закони — по словам тих „кобет" і їхніх вдохновителів — сьогодня викликали великий рух серед „національних меншостей", який слід схарактеризувати як рух сепаратистичний.

В справі земельної реформи, спираючись на обсерваціі щоденних фактів у східних і полуднево-східних воєвідствах, „Народова Організація Кобет" домагається переведення парцеляції польських маєтків в тих воєвідствах тільки в користь польських хлопів. Одночасно переведення парцеляції повинно бути позбавлене приватній ініціятиві під контролю держави.

В справах самоврядування підноситься, що конечність унормування автономічного життя в сільських і міських громадах, в повітах і воєвідствах вводжує небезпеку евентуальної переваги „національних меншостей" в східних і полуднево-східних воєвідствах. Тому краще відложити полагоду тих законів, як через поспіх наразити на шкоду інтерес державний і національний.

Коїм язикових законів, земельної реформи і самоврядних законів цікавить „польські кобіти" ще й пошанування инших законів. Не смійся, читачу, що тут на кожному місці горлається про закони і законність, а думається і переводиться в життя беззаконія. Така вже психічна структура тих людців жіночого пола, що „законність" вони добачують тільки там, де є „державний і національний інтерес" — очевидно в їх розумінні. А непошанування законности добачують „польські кобіти" в тому, що ПДВО (Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень) після довгої боротьби і репресій проти українських обезпеченців (а „Дністрі") заключила з тов. „Дністер" умову на законну одну третину обезпечення, аналогічно, як це три роки тому назад зробили всі польські товариства взаїмних обезпечень. Цю умову по лінії некорисного для нас закону про примус називають „польські кобіти" нічим иншим тільки „привілеями", бо „Дністер" був і є станицею української роботи, „як дотепер протидержавної".

Доходи з тієї інституції — твердить П. О. К. — повстаються на удержання агітаторів вічного пола станиць (placówek), які мають на меті піднімати сепаратистичний рух згідно з інструкціями „диктатора" Петрушевича".

А в тим не можна погодитися, щоби за „правительственні (rządowe) гроші (?!) поносило шкоди польське населення і — очевидно — „державний інтерес". Всілякі „Дністри", „Сільські Господарі" і „Просвіти" є тільки фортецями української протидержавної діяльности.

Такою є провідна думка меморіялу „польських кобіт", а висновок, щоби „уряд не переводив ніяких кресових справ без відома і засягнення думки місцевого (польського) громадянства".

Делегацію „польських кобіт" незвичайно прихильно прийняв премієр Вл. Грабскі і кількох міністрів та голови поодиноких польських соймових клюбів. Спеціально новий міністер освіти Ст. Грабскі незвичайно сердечно принав делегацію і заявив, що „польські кобіти" можуть мати до нього повне довіря, бо він вже нераз дав доказ, що пильнує „народових" інтересів. Депутація по глибокій душі зворушила премієра Вл. Грабского. Коли йому представлено поодинокі делегатки, він зі захопленням закликав: „Цілі кресы!" (себто представлені делегатками), а опісля заявив, що він в цілій основі поділяє погляди „польських кобіт", що їх домагання є слушні та що вони не повинні перейматися протиректами самоврядних законів, бо вони будуть відповідно передумані і над ними відбудуться ще довгі дебати.

Мін. внутр. справ Ратайскі теж погодився зі становищем делегації. Парцеляція буде віддана в приватні руки, хоч і „Русинам муситься щось дати". Самоврядні закони ще вилами на воді писані. Наслідник Столипіна віцемін. внутр. справ Смульскі висловив велику радість з приводу прибуття делегації польських жіночих організацій. Нехай вони тільки співпрацюють з урядом і з довірям відносяться до нього, а можуть бути певні, що всі їх домагання будуть вислухані і здійснені.

Вкінці „польські кобіти" приповіли до стіни також і віцепрем. Тугута, домагаючись спеціяльної опіки для „кресових" Поляків, бо серед „кресовців" загально поширена думка, що „на кресах нема польського уряду, що ними правлять національні меншости". Цей жіночий „віз і перевіз" до живого заболь Тугута, який заявив, що він все був щирим Поляком. Населення на окраїнах повинно бути задоволене.

Войовничі „кресовянки" зазначили ще, що говориться про „якусь Україну", якої давнійше ніхто не знав, що та „якась Україна" викликує ірреденту на „кресах", що „лібералізм" (розуміється Тугута) є слабістю уряду. „Нехай зникнуть агітатори — казали „кобіти" — а не буде української квестії, нехай буде обмежене число віч національних меншостей, а і ми Поляки теж не будемо вічувати".

Представники польських клюбів запевнили депутацію, що на випадок загрожения „кресів" всі польські партії виступлять однозгідно.

Цей польонізаційний похід на „кресы" а цілою арматурою утисків, обмежень, кнеблювання уст, нищення українського життя ще докладнійше ясовують резолюції з'їзду „організацій народових", відбутого у Львові 5. ц. м. В справі проектів самоврядних законів з'їзд виніс резолюції, що уміщовлюються в отсих напрямних:

1) Виборче право до громадських рад прислугує тільки громадянам, що скінчили 24 літ життя і від року мешкають в даній громаді; 2) Пасивне виборче право прислугує тільки тим, що скінчили 30 літ життя. Війт і лавники (присяжні) мусять бути що найменше 30-

БЕЗ ДОЧИСЛЮВАННЯ ВІДСОТКІВ

НА СПЛАТИ

ЖІНОЧА КОНФЕКЦІЯ ВЕСНЯНА

Львів, пл. Марійська ч. 10.

Станислава Вронського Сини

Новопризначений міністр фінансів сенатор де Монзі, має предложити новчй фінансовий план, який уже розглянув кабінет міністрів і прийняв однозгідно. Цей план покищо невідомий у подробицях. Він має ввести добровільну віддачу капіталу, який буде процентуватись і звертається головно проти великих власників. Де Монзі, прихильник Ерріо, відомий зі своєї подорожі до Москви, давний палкий Оборонець навязання торговельних взаємин з СРСР. — не лякатиметься радикальних реформ. Першим пунктом його фінансової програми є сказати всю правду. А правда про фінансовий стан буде болюча, тим більше, що французький рентєр є незвичайно чутливий на кожний замах на його кишеню. З другого боку такі прояви як вибір бувш. президента республики Мілєрана до сенату, як демонстрації проти лівого урядового блюку і демонстраційний страйк студентів звернений проти уряду за вільнення декана є новими симптомами теперішньої кризи.

М. ВОЗНЯК. 25)

Шевченко й княжна Репніна.

З 1845 р. заховалося чотирі листи княжни до Шевченка. В першім із них із 10 (22) січня сповіщала вона про смерть батька: „Мій добрий і сумний поете! Виплачте пісню в память людини, що її ви так уміли любити й шанувати. Мого доброго батька вже нема між нами! Після довгої і тяжкої хороби, виснаженій страшними стражданнями, він віддав Богу свою душу дня 7. січня. Ви зрозумієте порожнечу Яготина"*). Далі писати свій лист успіла княжна щойно дня 22. лютого — 6 березня. Тут вона повідомляла Шевченка, що коли тіло її батька перевозили з Яготина в Густиню, щоб похоронити його в тамошнім манастирі, так скрізь по дорозі народ виявляв свій жаль, а в Прилуці, не зважаючи на страшенну хуртовину, люде випрягли коней і повезли сани в труною **).

В четвертім листі з 9 (21) грудня побіч теплого спочування до Шевченка був натяк на те, що гуманна княжна придумала щось на користь Тарасових братів. Вона жалкувала, що Шевченко „так легкодушно в дурнівся доброго ціла на користь своїх" кревних. Жаль їх — писала вона — й соромно перед усима, кого я пригнала до цієї справи. Одначе те добре, що ви маєте роботу. Час уже вам дійсно відучитися не поезій, а того, що ви називаєте поетичним життям" ***), себто приставання з мочемордами.

*) Тамже, стор. 167.
**) Тамже.
***) Н. Стороженко. Новые материалы для біографіи Шевченка. (Кіевская Старина, т. XI, стор. 461—2).

З листів Шевченка до княжни Репніної в тім часі відомий досі тільки один лист, а саме з 15 (27) вересня 1845 р. з Добрянки. Тут між иншим оповідав, що на Чернигівщині відшукував давніх знайомих .покійного батька княжни. Із слів листу княжни Репніної до О. Кониського з 13 (25) квітня 1845 р.: „не бійтеся за Шевченка; я перша проситиму його, щоб він не засиджувався в Яготині, бо в мене нема свого закиту" *) — виходилоб, що Шевченко був або бодай задумував бути того року в Яготині, в кожтім разі це не сталося після 17 грудня, як хоче Кониський **), бо його твори найблизчого часу після 17 грудня мають такі зазначення: Псалми Давидові 19 грудня, Вюнища; Маленькій Міряні 20 грудня, Вюнища; Минають дні 21 грудня, Вюнища; Три літа 22 грудня, Вюнища; Заповіт 25 грудня, Переяслав.

Певне є те, що Шевченко бачився з княжною Репніною недовго перед своїм арештуванням. Перший лист княжни на заслання зв'язаний тісно з листом Андрія Лизогуба до Шевченка. Лизогуб написав перший до Шевченка в Орській кріпости. У своїй відповіді Лизогубові Шевченко питав його про княжну Репніну, що до неї написав лист, але не одержав жадної відповіди: „Скажіть їй, як побачите, або напишіть, нехай до мене напише хоть одну стрічечку; її прекрасная добрая душа, частенько навідує мене в неволі" ***). Свій лист, написаний 24 жовтня — 5 листопада, починав Шевченко згадкою про одну з заслуг княжни для себе: „Вашими заходами, моя добра Варвара Миколаївна, мене призначено в київський університет, і того самого дня, коли прийшло моє назначення, мене арештували й відвезли до Петербурга 22 квітня *) (день для мене незвичайно памятний), а 30 травня **) мені прочитали затвердження і я був уже не вчитель київського університету, а простий вояк оренбурзького лінійного гарнізону!

О как неверны наши блага,
Как мы подвержены судьбе!"

В дальшім тексті листу старався Шевченко вдарити лихом об землю й поставитися гумористично до свого сучасного положення: „Ви певно розсміялисяб, колиб побачили тепер мене; уявіть собі найнезграбнійшого гарнізонового вояка, з кудрами, необголеного, з дивоглядними вусами, й це буду я, смішно, а сльози котяться, що робити, так подобається Богу. Видко, я мало терпів у моїм житті, й правда, що давні мої страждання в порівнанні з теперішніми були дитинячими слізьми, гірко, невиносно гірко! і при всім цім горю мені якнайгостріше заборонено малювати, щоб ні було, й писати (крім листів), а тут так багато нового". Вказавши на велику мальовничість киргизького життя, писав Шевченко, що колиб не заборона, він міг би прислати багато нових рисунків. „Одначе що робити! а дизитися й не малювати ця така мука, котру зрозуміє тільки справжній маляр. І я все таки — писав Шевченко — вважаю себе щасливим у порівнанні з Кулішем і Костомаровим, у першого прегарна молода жінка, а в другого безталання, добра старенька мати, а їх спіткала такаж доля, що й мене, і я не знаю, за який злочин вони так страшно відпокутували". В кінці листу просив Шевченко присилки літературних новинок.*)

*) Русскіе Пропилеи, II, стор. 258.
**) Ол. Кониський. Тарас Шевченко Грушівський. Хроніка його життя. Т. І. Львів, 1898, стор. 170.
***) Твори Т. Шевченка (видання В. Яковенка) Т. II, стор. 35?

*) Себто 4 травня (н. ст.).
**) Себто 12 грудня.
*) Нѣсколько новыхъ матеріаловъ для біографіи Т. Г. Шевченка. (Кіевская Старина, т. XL, стор. 252—3.)

літками і мусять вміти по польськи читати й писати; 3) Крім додаткових голосів, передбачених проєктом закону, слід дати податковий голос ще тим, що платять якійнебудь безпосередній податок і що скінчили середню або професіональну школу; 4) Громади повинні бути ділені на виборчі округи, з яких кожний вибирає двох до чотирьох радних (без приноровлення пропорціональної системи). Поділ на виборчі округи переводить староство. Підставою поділу на округи і приділення певної кількости радних має бути не число населення, але число голосів, що прислугує виборцям з доданням додаткових голосів; 5) Крім поділу на виборчі округи адміністраційна влада може приділювати виборців з одного округа до другого, коли за ним промовляє спільність інтересів (віросповідних, національних, господарських і т. и.); 6) В сільських громадах семи східних воєвідств на домагання одної четвертини радних, воєвода може поділити громадську раду на національні курії, які окремо управляють своїми справами віроісповідними, гуманітарними і справами суспільної опіки своєї національности. У всіх инших справах громадська рада рядить спільно, але кожна курія має проти даної ухвали право здержуючого відклику до назвірної влади; 7) Громадську раду вибирається на 5 літ, а на випадок її розвязання або зложення мандатів, знову на повних 5 літ; 8) В Галичині сільські громади є занадто малі, а тому повинно ся лучити ті громади (якщо проти того не промовляють спеціяльні умови, себ-то якщо тою малою громадою не є польська колонія) в збірні громади.

Дальше зїзд взиває членів міських рад в Галичині й їхніх магістратів до енергійної оборони польського національного характеру „кресових" міст.

„Зїзд стверджує з натиском, що від сповнення них домагань залежить доля польськости на східних землях і тому взиває всі польські партії, що щиро стоять на національному ґрунті, щоби ужили всіх сил в боротьбі за національний (себто польський. — Ред.) характер самоврядування".

В шкільних справах 1) Зїзд взиває до енергійного здобування шкільних деклараций під відповідальністю робітників даного повіту за виконання слідуючої акції. Особливо йде про здобуття деклараций у всіх тих селах, де „українські агітатори внесли українські декларації";

2) Зїзд перестерігає перед шкільною акцією в плебісцитовій формі, бо вона викликує національну боротьбу і дає привід до протидержавної агітації;

3) Зїзд протестує проти інтервенції центрального уряду через висилку делегатів в язикових справах, бо всі жалоби повинні переходити через відповідні інстанції (першого і другого ступня);

4) Зїзд домагається спеціяльної допомоги з державних фондів на будову польських шкіл;

5) Зїзд звертає увагу на протидержавну агітацію українських учителів і домагається потягнення їх до суворої відповідальности та перенесення на захід;

6) Зїзд звертає увагу, що при деяких утраквістичних семинаріях ще досі істнують українські школи вправ, які негайно слід зліквідувати.

В справі обсади урядів Зїзд домагається обсадження всіх „кресових" урядів виключно Поляками, а виняткова тільки такими особами иншої національности, які наглядно доказали свою льояльність супроти держави і польського народу.

Крім того зїзд з жалем стверджує, що польське населення по селах і малих містечках (себто латинники-Українці — Ред.) не послугується в щоденному житті польською мовою. Тому польське духовенство, учительство, підчі й двірські офіціялісти та инші „культуртрегери" повинні своїми впливами „усунути ці ненормальні відносини". Вкінці присвячено спеціяльну увагу осадникам (яким держава повинна прийти з визначною матеріяльною допомогою в часі переднівку), ремісничій молоді і державним емблемам.

Як pendant до цих зазіхань невинних „кресовців" нехай послужить одна з резолюцій, ухвалених у звязку з дискусією про гарантійний пакт: „Зїзд „Звйонзку Організаций Народових" зазначує, що польський нарід стає в обороні права і справедливости і право і справедливість протиставить імперіялістичній силі наших ворогів, перш усього Німеччини".

На соймовій арені.

Інтерпеляції в сенаті.

Сенатор Черкавський і тов. з українського клюбу внесли до міністра освіти інтерпеляцію в справі побиття учениці народньої школи в Дубні Катерини Шовійчин учителькою Полькою, управительки школи А. Бабіщенкою.

Відповідь міністра справедливости на інтерпеляцію сенаторів Черкавського, Карпінського і инших з 15. січня 1925 р. в справі надужить прокураторського уряду в Пінську в часі слідства в наглій справі про напад на поїзд під Ловчею. Міністер сказав: факт, про який йде мова у інтерпеляції, йому відомий; переведені у тій справі доходження устали деяку неточність. І) у внесенню слідчим суддею дати впливу письма державної повіші, що надійшло по закінченню слідства; це письмо не мало ніякого рішаючого значіння для осіб, що ставали перед доразовим судом; прокураторський уряд поповнив промах, залучивши до справи письмо, що несподіно зявилось. Апеляційний суд у Вильні по розглянению актів справи не найшов підстави для того, щоби почати слідство проти слідчого судді за службову прочину; супроти поповнення слідчим суддею деякої неточности його перенесли на инше службове становище; зогляду на обставину, що прокураторський уряд через долучення до справи недоцільного та спізненого документу спричинив передачу такої важної, негайної справи звичайному судові, міністр вважав за доцільне удіяти докір прокураторові та підпрокураторові.

Інтерпеляції послів української комуністичної фракції в соймі.

1. Усіх послів комуністичної фракції до годови Ради міністрів і міністра внутрішних справ **у справі систематичних** вабовок **на посольську** віча та в справі розгону тих віч збройною силою державної поліції.

2. Посла Скрипи і тов. до п. голови Ради міністрів і міністра внутрішних справ **у справі безбуччу до військових організацій добровольчої армії ґен. Врангля.**

Генерал Врангель веде при допомозі своїх агентів дуже інтензивну акцію в напрямі вербування добровольців до своєї армії і на терені Польщі.

НЕХИБНІ ОЗНАКИ „Правдивої франкової домішки до кави"

іменно назва „ФРАНКК" і „МЛИНОК до КАВИ" виступають дуже виразно на новім опакуванню, краски брунатно-синьо-білої.

„Правдива франкова з млинком до кави"

остає і на дальше недостижимою під оглядом аромату, смаку і видатности.

1631 1—2

БАЧЕВСЬКОГО ГОРІВКИ:

ЧИЩЕНА

ПЕРЛА СИЛЬНА

СТАРКА

СТАРУХА

ЖИТНІВКА

1750 1—1

В Сарнах працює уповноважений б. армії ген. Денікіна Відусов. Списки звербованих у Пінську, Лунінці, Сарнах і ин. відвозить він до Ковля, де має находитися штаб дивізії. Недавно збирав він по 10 зол. від добровольців на організацію, обіцюючи при розпочаттю збройної акції проти робітничо-селянського уряду СРСР кожному рядовому жовнірові по 150 зол. платні в місяць. Дня 11. березня Відусов виїхав до Данцігу, де находиться штаб добровольчої армії.

У Здолбунові осередком монархічної агітації є православний монастир. Головну ролю в тій акції відограє свящ. Подчашинський, член б. „Союза Русскаго Народа". На чолі тої організації в Рівному стоїть ген. Коганько, що мешкає напроти реальної школи; його помічниками є д-р Прозоров і п. Андро, бувший губерніяльний староста Волині за часів Скоропадського. Організаційний льокаль находиться при вул. Директорській 4.

В Луцьку монархічною роботою і вербунком до добровольчої армії кермував Іван Волошин (Катедральна 4), а тепер провід перейшов до рук полковника Ілашова.

Аналогічна робота йде і в Дубні.

Інтерпелянти запитують, чи міністрам відомо про ці факти, і що вони намірюють вчинити, щоби унеможливити ворожу у відношенню до СРСР і в найвищій мірі шкідливу для працюючих мас Польщі вербункову, контрреволюційну акцію авантурничих елементів серед російської еміграції.

Посол Скрипа виголосив на пленумі сойму коїм цього промову **про забезпечення від безробіття.**

На перший лист Шевченка з заслання відписала княжна з Яготина 13 (25) січня 1848 р. так: „З усієї душі дякую вам, мій добрий і незабутній Тарасе Григорієвичу, що ви мене згадали в далекій стороні. И тут ми вас не забуваємо й дуже часто мова є про вас. Ні, я би не засмілася, а звридалаб, колиб побачила вас тепер, і молилаб Бога дати мому язикові красномовність, щоб потішати вас, піднести Вашого духа вище гіркої вашої долі, змягчити ваше серце, говорити з вами про милосердя Господа, що не хоче смерти грішника, а щоб він був живий! Колиб це залежало від мене, то, розпечатавши мій лист, ви наповнилися би ласкою: він відсвіжив би вас, укріпив, ви бадьоро й з покорою носилиб ваш хрест. Та леле! що можу я безталанна, бевсильна зробити для вас, мій добрий Т. Г.? Молитися? Так, молитися, як можна найчастіше, можливо найтепліше, щоб Бог підкріпив вас у теперішнім досвіді, щоб він вложив милосердя посеред тих, котрі оточують вас, щоби скермував тих, від котрих залежить земна доля, до помилування!

З якою радістю всі ваші тутешні приятелі помагалиб вам нести хрест! Як усі вони втілилися вашим листом! Він довго мандрував, бо Андрій Іванович (Лизогуб) в Одесі*). В дуже недалекім часі я пришлю вам книги. Не хочу поминути ні одної почти, щоб відповісти вам на ваш лист, котрий я зустріла з таким вдячним, теплим почуванням. Ось уже ми перейшли в новий рік! Як довелося вам зустріти його на чужині? Я ніколи не забуду, як батько, здається, пять літ тому відкрив вам свої обійми і як ви по синівськи припали до його грудей! Вічна память цій справді добрій людині! Ось уже три роки, як його нема між нами.".

*) Дока, що перший свій лист до княжни писав Шевченко разом з листом до Лизогуба.

Подавши далі дещо про життя в Яготині, писала княжна: „Яка зрозуміла мені ваша мука не малювати! Бог дасть — це переміниться. Вислухайте моєї дружньої ради й підіть за нею: віддайтеся вашому теперішньому обовязкові можливо як найпильніше, облагороднюйте його зразковою докладністю — чейже в нім досвід, що його зіслав вам сам Бог для очищення вашої душі; виховуйте її, очищуйте молитвою, пригадайте, що багато молиться за вас, що хоча вони віддалені від вас, але думають і пильнують за вас! На великий мій жаль мій лист не був готовий для вчорашньої почти й треба його відложити до будучої. А як довго ви його дожидали, добрий Т. Г.! Я з власного досвіду знаю, скільки може бути болю у вичікуванні. Хай підкріпить Вас Господь! Хай дасть він вашій душі любов і віру; тоді ви повірите, що той, котрий нас полюбив, аж до смерти незмінний, не так, як люде. Людей треба любити, бо вони наші брати й діти небесного Отця, а вірою в Спасителя усиновлені для вічного життя; їх треба любити й цей обовязок деколи такий легкий, що ми в ці хвилини розуміємо його! Але Христос сказав: будьтеж ви досконалі, як досконалим є ваш небесний Отець, себто виповняйте свій обовязок завсіди й під кождим оглядом, не дожидаючи взаїмности, але роблячи добро скрізь і всім. У сьогоднішніх ваших обставинах ви можете робити добро тільки таке, котре Бог бачить, але котрого тому він не відкине, навпаки! Освічуйте вашу душу молитвою. Очистіть її від усього, що затемнює її, й хай благословить вас Господь у цім тяжкім і святім подвизі! Чи є у вас Євангеліє? Я обіцюю писати часто до вас і ще раз, мій добрий Т. Г., дякую вам за вашу дружню память*). На кінці дала дописку Глафира, що вийшла в останнім році заміж за Дунін-Борковського.

Відповідь на лист княжни почав писати Шевченко 25. лютого, а закінчив її щойно 29. лютого (12. березня). Одначе лист княжни одержав Шевченко 12 днів перед тим заки почав писати відповідь, як виходить із початку його листу: „Тринадцятий день уже читаю ваш лист, вивчив на память, а тільки сьогодні найшов час і місце (в казармах) відповісти вам, найліпша й найблагороднїша Варваро Миколаївно. Я неначе збуджуся з тяжкого сну, коли одержу лист від кого небудь, що не відрікся мене, а ваш лист переніс мене з понурих казарм на мою батьківщину — й у ваш прегарний Яготин. Яка чудова втіха уявляти тих, котрі згадують про мене, хоч їх дуже мало. Щасливий, хто малим задоволений і в теперішнім часі я належу до найщасливших, я, розмовляючи з вами, святкую 25. лютого*) не гучно, як це було давніше, але тихо, тихо й так весело, як ніколи не святкував, і цю велику радість я завдячую вам і Г. Іванівні**). Хай осінить вас божа ласка, пишіть до мене так часто, як вам час позволяє. Молитва й ваші щирі листи наперед усього поможуть мені нести мій хрест". Далі звіщав Шевченко, що має Євангеліє, просив прислати бажані книги, малював гамірне життя казарм й офіцерських квартир, яке перешкодило йому скінчити лист, згадував про свій денник, що його спалив на свічці, просив прислати книгу Томи Кемпійського про наслідування Христа в перекладі Сперанського й висловлював свої побоювання з приводу весняного походу в степ на береги Аральського моря для будови нової кріпости.

(Продовження буде.)

*) Н. Стороженко: Новые матеріалы для біографіи Шевченка. II. Оренбургскій обыскъ и его послѣдствія. (Кіевская Старина, т. LX, стор. 424—5).

*) День уродин Шевченка.
**) Глафірі Дунін-Борковській.

МІКОЛЯША
ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
TALISMAN
DERBY
CRISTAL
1758 1—1
МІКОЛЯША
ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ

Кооперативний тиждень „Рідної Школи"

від 12-го до 19-го квітня 1925 р.

Великий Тиждень, себто від 12-го до 19-го квітня, є Кооперативним тижнем „Рідної Школи". Всі Кооперативи, Торговлі фінансові інституції і приватні підприємства відчислять з брутто прибутку від утороваих грошей в цьому тижні, чи від инших вливів, щонайменше 1 пр., а де це можливо, то й більше — на „Рідну Школу" і ті гроші перешлють до каси Головної Управи „Українського Педагогічного Товариства" у Львові — Ринок ч. 10 II. При посилці зазначити, з якого титулу посилаються гроші.

Надіємося, що всі пішлють більшу суму як „Писанку на Рідну Школу". *Крайовий Ревізійний Союз.*

З німецьких виборчих настроїв.

Гінденбург як кандидат на президента.

У той час, коли три республіканські партії погодились без великих труднощів на одного кандидата, бувшого вежавного канцлера, Маркса, у таборі правиці панує ще надалі безладдя. Дивно, що кандидат правиці Яррес, який одержав найбільшу скількість голосів, не появився відразу як кандидат, а мусів відступити своє місце Гінденбургові. Факт, що особу Гінденбурга вважали найбільше відповідною — вказує на те, що правиця хотіла би одним махом перекреслити хитання дотепеошньої компромісової політики і вдарити по струнах демагогії. Згідно з останніми звістками Гінденбург мав відмовитись від такої почести. Мабуть лякався, щоби не стрінула його при виборах доля другого героя великої війни: Людендорфа. З огляду на те правиця не має инщого виходу як вернутись до свого попереднього кандидата. Яррес матиме небезпечного ворога в особі Маркса. Можна сумніватись, чи голос фельдшаршала Гінденбурга, який складає пропоновану йому гідність на Яррса, буде настільки чутний у шумі мирної виборчої боротьби, як підчас останньої военної.

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

З концертової салі.

Концерт М. Голинського й С. Федорцевої в Станиславові.

В Станиславові відбувся дня 2. п. м. концерт героїчного тенора п. Михайла Голинського при співучасти п. Софії Федорцевої, в домої рецитаторки.

В програму п. Голинського увійшли отсі композиції: Лисенко: Дума; L. Denza: „Vienni" Людкевич: „Ой вербо"... Puccini: Tosca (III. Акт) арія Cavaradossi; Гайворонський: „Сина річка" — столицька пісня; чеська нечодна пісня: „Tece voda"; O. Bizet: „Carmen" — арія Don Jose; словацька народня пісня: „Ej sklenicko mlena" і Puccini: „Tosca" — I Акт, арія Cavaradossi.

П. Федорцева підекламувала твори: „Битва" — вимок зі Слова о полку Ігоря, та „Сон під Крутами", — поема Олеся.

Концерт, як цілість полишить по собі дуже гарне вражіння, вдержавши навіть найточніший смак естета слова й музики. Бо справді, обі партії вийшли незвичайно гарно. Я мушу перейти до декламації, бо ця частина була коротша. Продукція на сцені ріжнить ся від теору, писаного в книжці тим, що книжка — це мертва мова і читач відповідно до своєї інтелігенції мусить сам відтворити собі те, що замкнув автор у книжку. — Коли бачимо на сцені драму, то її герой являється предметом змісту, — ми його бачимо і чуємо його мову. Тому лекше відбиваємо вражіння, як у декламації чи рецитації, бо не героя там бачимо, а лише декламуючого — отже відчуваємо здорові контраст до того, що чуємо з уст декламатора.

І тому вкраз нехарактеризований рецитатор, що виступає перед нами, не може собою доповнити до змісту враження зорового — а через це він модулюючо голосу, артикул цілого звука, барвного слова — мусить нас із замкненими очима повести у той світ, який в даному творі закорожив у силу свого духа сам поет, мусить вести слухача, а не гладдя. Тому декламація має богато спільного з музикою — вона будує й малює у нашому слухові. І ним прикметам вітаємо на пані С. Федорцева вповні. Незвичайно ясно артикульований звук, прекрасна дикція, мельодійність, рішучість, широке обурення й гнів, чутливість — отсе всі ті гарні прикмети, які вона посідає.

І слухач мусів відчути всю глибину твору, бо голос декламаторки переходив часами молитвящі від погуку леготу до „грому великого", від переможного бенкету хоробрих Русинів — аж до пиру останнього „кровавого пиру", від грози Ольгової ночі аж до тихих жалощів природи. Видно тут душу і талант і треба би лиш побажати шановній декламаторці не покидати на будуче цеї пашї. Ще одно — не вже що до зовнішнього. При декламації потрібний рух — це залежить від даної особи, але думаю, що відхилена права рука, держана довший час геть в забуття, тяжа вражіння і не гармонізує з гожіозною і милою п статтю самої рецитаторки. Але цеж дрібничка... Так само гарно пийшла поема „Під крутами", а вже неварінно захоплюючо віддеклямувала „Дзвони" Б. Лепкого.

Голинський—це ім'я відоме. Він уже співав по більших містах самої Галичини і за границею. Його голос гомкий, але в нього прекрасний перехід до пянісімо, а головне,—почуття сили у найвищій і найнижчій позиції голосу. Скала голосу величезна і якраз це вже вперше, що Голинський в будучому визначна поява в співальному світі. Дуже помітно відріжнюються від себе його інтерпретації українських й італійських мельодій. Італійська пісня виходить у артиста в незвичайно гарним, чарующим тембром, свіжістю й колоритом. Це вже буде природа самої пісні, а друге італійська мистецька школа. Дума вийшла блідо в порівнянні до дальшої програми. Я думаю, що артист співав її за слово. За те арії Cavaradossi та арії з опери Carmen захоплювали, видно, як той голос уміє з „піяна" перейти у гірне Но, як уміється володіти ним. Легкість модуляції—це праздзіє „le canto" його вишколення голосу, яке одиноко можна набути в італійських школах, а голосно в Мелюлані, ці Мекці співочих муз. Бажаємо шановному співакові ще кращих успіхів і слави, щоби ті послужити нашій Батьківщині тепер і на будуче поширенням і розголосом також української широкої пісні. Собіж бажаємо, щоби його не відняла чужа стена—як це в нас нераз буває. Та Голинський уче як наші твердої школи з останніх днів, що також підвимав Червону Калину!

Що до концерту — ще одно для публики. Підчас продукції повинна панувати тишина — як це буває у инших — шепіт і посування крісел — це погана навичка. І слід таки численнійше являтися на такі концерти. **М. Мельник.**

ВІДГУКИ ДНЯ.

Шляхом туги...

Я стараннно хотів би стати багатим. Не таким як Форд або Вандербільдт, але бодай таким, як бувший посол У. Н. Р. у Вашінгтоні.

Пробував я здобути гроші всілякими способами: робив войну, книжки, поезії і фейлетони, але нодно з цього не помагало. Як був бідним у 1914, так і остав ним довіку. Деякі мої професійні знайомі сильні банкіри і банкіри, потрохи доробилися вже, хоч не мали чола. Але не останнє з багатьох випадках їм не тільки не пошкодило, а ще й помогло. Хто не має чола, того в нас називають людиною сильної голі і здорового розуму. Йому легко стати кетільки чим заголе: поетом, редактором, директором або проф. університету, але й тим, чим не вріг навіть.

Бачучи все те, дійшов я до переконання, що можу збогатитися тільки якимсь надзвичайним способом. Мені раз-у-раз виникались у очі таємні печери, засипані льохи, чи закопані скрині. А все те обов'язково повне золота, діямантів і тим подібної суєти. Вертаючи нічю з міста в хату, я очі видивлявся, чи не побачу де загубленого портфелю з мариими 100 тисячами золотих.

Але гроші нікуди не показувалися ні в печерах та льохах, ні на вулицях. Доля видно і тим разом нехтувала моє горяче бажання і мою сильну волю.

Треба було кинутися в инший бік. Сильний брак резинового пальта і білих черевиків подавав мені охоти і я рішив постарати на льотерію.

Виграти 250.000 зол. за марних 32 (словами: тридцять два!), не зовсім привабний інтерес, на який міг би важитися кожний український промисловець: диригент, директор театру, чи музик. Чому на нього не міг би зважитися я?!...

Скрупулятно і точно збирав я кілька місяців докладні відомости про льотерію, її устрій, шанси виграння і... справедливість при льосуванні. Все було в якнайбільшому порядку й одної днини вибрався я на закупно льосу.

По дорозі зустрів я знайомого банкоаця.

— Ти куди? питає мене.

— Иду купити собі льос!

— Льос?!...

— Так льос. Сняться мені числа і хочу купити такий льос, 350.000 золотих можна виграти!...

Банковець сумно засміявся.

— Ей поете-поете, коли ти будеш мать розум.

Мене це трошки зачепило.

— Маю вражіння, — вищідив я злобно, — що хоч пристаю пригий час із тобою, все таки мені розум остався. Дурнота не є заразлива.

Мій знайомий успокоївся.

— Якщо незаразлива, то я ще хвильку з тобою побалакаю. Чоловіче, чи ти не читав повідомлення про останню виграну?

— Ні, або що?!...

— Тиждень перед підписуванням державний банк відкупив назад один льос від богосьтам і саме цей льос виграв.

— Це міг бути припадок! відповідаю.

— Припадок?!... А чому не відкупив тисячок других льосів, але саме той, який мав виграти!?

— Може це банкова інтуіція! пробував я бовкотитися.

— Інтуіція! Спробуй зрештою і ти. Богато не стратиш, а як твій льос буде шось вартий, то його на тиждень перед тягненням відкуплять від тебе.

— А як не протам?...

— То виграє инший. Чиж мало льосів закупляє банк?..

Попрощався і лишив мене як Геракл на розпутті.

Та не довго я надумувався.

Недалеко пишалася крамниця з черевиками.

Я ввійшов до середини і купив черевики з подвійною підошвою, щоб не палило мене під ногами, і непремакальні, щоб не пройшло крізь них навіть наше рідне болото.

Маю вражіння, що завтра знайомий банковець признає, що я маю розум.

Але як дійти до богатства, — тепер вже зовсім я зовсім не знаю.

Хіба заложити акційне товариство і за шість місяців оголосити акціонарам неви платність.

Спробую...

Галактіон Чінка.

Комунікат.

Місцевий Комітет Допомоги „Голодному „Селу" у Львові подає до відома львівському громадянству, що в днях 10., 11. і 12. ц. м. переведеться у Львові загальну збірку виключно на цілі Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу". З рамена львівських українських Товариств і Організацій збиратимуть відпоручники на листи Народньої Організації Українців м. Львова ч. 1—70.

З доручення Ординаріяту також всі збірки по церквах в дні 12. ц. м. будуть призначені на протиголодову акцію.

Львів, дня 9. квітня 1925.

За Місцевий Комітет Допомоги Голодному Селу":

І. Лящинський вр.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє (78) число „Діла" сконфісковано за закінчення передової статті п. н. „Воєнна атмосфера".

— **Розправа совмових послів.** Розправа посли совмових послів Павла Васильчука, Максима Чучмая і Сергія Козицького обвинуваченних у злочині 129 к. з. (наш 58 ст.) відбудеться дня 6. травня в окружному карному суді в Р'вному.

— **Масові арешти на Волині.** Поміж инщими арештовано в Дубні і повіті студ. бувшого учн. Павла Шумовського, бувшого учителя Мартинюка, священика української автокеф. церкви Прокопюка, голову філії „Просвіти", в с. Задах Таїсія, в Злобунові ветерин. лікаря Дмитра Ні-карського (звільненого), письменницю Г. Журбу. Нівінського, члена сеймику Моргаевського, в Луньку б. інспект. гімназії Федоренка, б. учит. члена сеймику Марковського. Арешти відбувися по всіх повітах. Особливо багато арештів було в ковельському повіті. Арештовано багато селян. В середньому в кожному повіті арештовано 25—30 чоловік.

— **Реабілітація М. Бондаренка знову відложена.** В окружному карному суді в Р'вному відбулася дня 6 квітня втретє розправа проти М. Бондаренка, обвинуваченого у злочині з 102 к. з. (повстання) і втретє її відложено. Причина: не явився ні один свідок акту обвинувачення. Розправа Кирого на туберкульозу Бондаренка відбудеться з початком травня.

— **Справа Степана Паньчишина.** На днях доручено в тюрмі у Варшаві Степанові Паньчишинові, якого деякі коли зачіпали до справи Штайгера, акт обвинувачення. Прокуратор обвинувачує його, що в другій половині 1923 року і січні 1924 року брав у Варшаві участь в організації, що мала на цілі увільнення Бегінського і Вечорковіча, чим допустився злочину з арт. 125 к. з. За неприсутністю організатора тої організації Дмитрова Фінка, робітника зі Львова, розіслано стежні листи і слідство щодо нього покищо приперто. Справу приналежности Паньчишина до Союзу Ком. Молоді Західної України і обвинення його арт. 102 к. з. переказано окружному карному суді у Львові, де вже ведеться в цій справі слідство. Справа участи С. Паньчишина в атентаті на през. Войцеховского — виявилася без усяких основ і цілком відпала. Розправа Паньчишина в окружному карному суді у Варшаві відбудеться в місяці травні.

— **Ультраплізм епископа Коцилов'ського.** Із українського Тов. допомоги еміґрантам інформують нас: Перемиський епископ Йосафат Коцилов'ський видав у своїй епархії заборону доручати українським артистам-малярям, еміґрантам з Наддніпрянщини, розмальовування гр.-кат. церков. Причина — побоювання, щоби ці артисти не внесли православія в церковний живопис західного обряду. Ця аб-

ОСТАННІ ВІСТИ.

Гінденбург кандидує.

Маршалок Гінденбург, по розмові з Тірпіцом, заявив готовість прийняття кандидатури на президента Німеччини з рамени блюку правиці, наколи всі сторонництва цего блюку згодяться на його особу.

З Берліна доносять, що дня 8. ц. м. рано блюк правиці остаточно згодився поставити в другім голосуванню кандидатуру Гінденбурга на президента. Яррес зрікся своєї кандидатури. Гінденбург того дня в полудне приняв пропозицію.

Баварська народня партія, баварський хлопський союз і німецька ганноверська партія рішили прилучися до блюку.

В цей спосіб шанси переведення кандидата правиці дуже зросли.

Політичний процес у Франції.

З Орлеану доносять, що процес Садуля закінчився його увільненням.

Рільний страйк в Польщі поширюється.

Рільний страйк вибух ненадійно на терені шлеського воєвідства, а саме в тешинськім повіті. В поморськім воєвідстві в деяких маєтках вибух так зв. „чорний страйк". В ріжних инших воєвідствах страйк дуже поширюється.

Смерть патріярха Тіхона.

Дня 8. ц. м. в ночі помер б. патріярх Тіхон у 60. році життя.

Висліди виборів у Москві.

Висліди виборів до совітів у Москві є такі: Вибрано 2554 комуністів і 1306 безпартійних. В попередних виборах число безпартійних виносило 12·3 загалу вибраних, а тепер 34. Серед вибраних є 936 жінок. (ПАТ.)

Совіти і Анґлія.

До „Курєра Варшавського" доносять з Льондону, що Раковський, який прибув до Льондону перед кількома днями, привіз далеко йдучі концесії радянського уряду в справі фінансової помочі Анґлії для Совітів.

Справа фінансової санації у Франції.

Супроти репукції деяких кредитів в буджеті міністерства освіти, яку ухвалив сенат, Еріо, жалуючися на вороже становище фінансової комісії, зажадав привернення згаданих кредитів, ставляючи притім квестію довіря. Привернення цих кредитів ухвалено 142 голосами проти 140.

Вибори в Бельгії.

Вислід виборів до бельгійського парляменту є вже майже цілком знаний. До парляменту війде 86 соціялістів, 81 католиків, 25 ліберялів, 5 флямандців, 1 комуніст. Попередний парлямент складався: з 80 католиків, 68 соціялістів, 36 ліберялів і 4 флямандців.

Дописи.

Шкільництво в Хорівській громаді на Волині.

З 1. січня 1925 р. перестав істнувати Острізький повіт. Його громади (а було їх чотири) повіхонили до сумежних повітів. Одна з найбільших громад бувшого повіту, а саме Хорівська громада мала в був. Росії 61 осель, а за Польщі 55. Відповідно до перепису з 1897 року було 76,7 пр. Українців, 6,6 пр. Поляків, решта Жидів й Росіяне.

В оселях Хорівської громади такий стан шкільництва:

1) **Хорів** (7 верств від Острога). В селі 172 хати з 959 мешканцями, з котрих 15 Жидів. Донедавна була тут українська школа при 4 учителях, тепер фактично стала польською. 2) **Бронів** на 433 мешканців з 10 католиків. Школа відкрита 1890 р., належала до типу „церковно-приходської". Тепер істнує українська школа, але тільки по назві, бо фактично стала цілком польською. 3) **Бродівські хутори** — 300 душ населення, Поляків нема. Школа в гарному будинку, по школи ходить до 30 учнів. Рахується українською, але вчать по польськи. 4) **Розважа** — (3 верстви від Острога) — 575 душ (6 Поляків, 8 Жидів). Школа польська при одному вчителеві. 5) **Більшів** — 2.500 населення з котрих 3—4 польські родини. Школа українська при двох учителях, 100 учнів. Школою користуються сусідні села Великі й малі Деревячі. 6) **Точівники** — 800 душ, одна родина польська. Школа була українська при одному вчителеві. Тепер з невідомих причин зачинена і мабуть нова буде польська. До цієї школи ходили діти з села Галещина з 300 душами, серед котрих Поляків нема. 7) **Вільхівка** — мешканців 1740. Школа українська при трьох учителях, але більшість предметів навчання в польській мові. 8) **Вевхів**. Від 1873 істнує 7-клясова нар. школа. Тепер школа українська з 2 учителями й 120 учнями, з котрих 10 Поляків. Все навчання відбувається по польськи, окрім 2 годин української мови в кождій з трьох клясах. Село має 710 душ, на це 12 Жидів, 48 католиків. 9) **Лебеді** — 291 мешканців. Школа українська в селянському будинкові при одному вчителеві 10) **Грозів** — 551 душ. Школа знана українською (2 учителі), але мова навчання російсько-польська. Школа обслуговує села: Нанівці і Гримяче. 11) **Грозівський Корчунок** — дозорці хутори. Поляків нема. Школа польська. 12) **Коростова**. Школа польська. У селі 772 душі, з котрих 15 Жидів і 10 Поляків. Є і костел. 13) **Отенин**. Ще донедавна школа була українська, тепер польська з двома вчителями. 14) **Пяоске** — 960 душ — 50 католиків. Школа польська. — Підсумок: Усіх шкіл 14, з них 9 польських, инші рахуються українськими, а в дійсности польські або московські. Здається, що вже пізно важко найти кращий приклад на „культурну рівноправність" у польській республіці.

Новоставці, пов. Бучач. (*Некультурні вистрибки польського вчителя*). В селі Новоставцях бучацького повіту (воєвідство Тернопіль) є управителем школи Антоні Петриловіч. Цей чоловік в своїй шовіністичній дурійці хоче конче з українських дітей зробити „правдзівих польських патріотуф" і використати все, що „гайдамацке і кабаньске" (його власні слова). Як до дітей так і батьків-Українців инакше не відізветься, як лиш словами: „ти кабане" а над українськими дітьми знущається просто в звіряцький спосіб. І так:

а) дня 5. березня пр. малолітню Анну Микуляк, доньку Михайла, за незнану провину витягнув з лавки, вдарив з цілої сили в лице, так що та окровавлена впала на землю, а відтак лежачу на земі копнув чоботом так сильно в кришу, що Анна Микуляк ледви доволіклась додому і до 24 годин померла;

б) того самого дня побив вищезазначений „педагог" Настю Микуляк, 12-літню доньку Явдохи Микуляк, вдови по Михайлі, по лиці так, що мусіла цілий день лежати дома в ліжку;

в) того самого дня побив пан учитель Петра Микуляка, 12-літнього сина Федя Микуляка, по лиці і тоді його головою до лавки так, що хлопець дотепер ще має гулі на голові;

г) того самого дня побив також Івана Івасіва по лиці так, що довго носив синці під очима;

д) Петра Даниличина, сина Насті вдови по Дмитрі, витягнув вищезазначений учитель з лавки за волосся, вдарив його рукою по лиці так сильно, що малого обляла кров, на вид якої „пан професор" збісився ще гірше, і кинувши малого до землі, копав його ногами в кришу так, що дитина мусіла кілька днів перележати дома і з плачем просила маму, щоби до школи його не посилала, бо „пан професор" лише бє;

е) знову на який тиждень раніше побив Антін Петрилович Михайла Гикавчука, сина Варвари вдови по Федю, палицею по голові так, що малому тріскла шкіра на голові і дитина досіль лежить хора;

є) недавно знова побив вищезазначений учитель Миколу Винарського тростиною по голові так, що хлопцеві тріснула шкіра на голові і хлопець кілька днів був хорий;

ж) Анну Дуляк, доньку Уляни, побив в тім самім часі по лиці так сильно, що вона прийшла додому окровавлена;

з) недавно знова одного хлопця, сина Анни Гоголь, копнув учитель чоботом під живіт, так що хлопцеві набухло тіло і він не ходить до школи.

Коли деякі з покривджених селян, як Михайло Микуляк, Олекса Іванів, Федь Микуляк і Явдоха Микуляк вдова по Михайлі внесли до повітового суду в Бучачи проти Антона Петриловича карне донесення за заподіяння убийства малолітньої Анни Микуляк п. Михайла і за побиття їх дітей, і ждали негайної льокальної візії трупа померщої Анни Микуляк. Дотичний карний судія п. Брочіковскі віддав наперед справу до провірення постеруновці поліції в Трибухівцях. Вислід цього „провадження" був такий, що комендант постеруновці в асисті „спрежистего вуйта" Лічнара, почав ходити по хатах селян, які внесли карне донесення, і грозити їм, що він їх запакує за таке донесення що найменше на 2 місяці по комінаду, а переслухуючи дітей застрашував їх різними карами, так, що діти не могли сказати всієї правди. Яке справоздання написав п. комендант до повітового суду в Бучачи, не знати, бо все окрите великою тайною. Хотять чутки, що бучацький фізик має ствердити, що Анна Микуляк вмерла на шкарлятину.

Але трудно. Дяк офіціяльна влада може такого патріоту і „дакляча", як учитель Антоні Петрилович взаковувати в біду. Він не дурно воював з „наказним війтом" Лічнаром зорганізував в селі Новоставцях з селян-латинників „Товариство Сокул" і що неділі в школі відбувають вправи тих „доморослих соколуф польскіх", а їх патріотичні співи, крики і тупання голосним відгомоном лунають по цілому селу „на пострах гайдамакам".

Ми тільки дивуємося, що той „пострах" такий великий, що стільки поважних господарів може так довго терпіти, щоби один зайда знущався над їх дітьми, калічив їх і загнав в могилу, догоджуючи своїм садистичним інстинктам.

Зі спорту.

Спортове Т-во „Україна" повідомляє, що членів, які не заплатять членської вкладки до 15. квітня ц. р., вичеркується з списку членів Т-ва. Скарбник уряднє щоденно від 12—1 год. в пол. в домівці „Сокола Батька" (Руська 20).

Секція копаного м'яча відбуває свої тренінги під проводом фахового тренера тов. С. С. в вівторки і пятниці від 6—8 веч.

Секція легкої атлетики (так мужеська, як і жіноча) відбуває свої тренінги під проводом Вп. Волиця в понеділки від 6—8 веч. і в четверги від 4—6 попол.

Тренінги відбуваються на площі „Сокола-Батька"; в справах обох секцій згоджуватись на площі в означених тренінгових годинах.

Вісти з Українського Спортового Союза.

Отворення весняного сезону.

1) Спортовий день на площі С. Б. відбудеться в неділю дня 12. ц. м. о год. 2·30 по пол. з такою програмою:

1. Змагання копаного м'яча: „ЗОРЯ" — „МЕТА".

2. Змагання кошикового м'яча жіночих дружин: „СКУД I" — „СКУД II".

II. Прогулька наколесників в неділю о год. 9. рано — від домівки при вул. Руській ч. 20. до Явова — поворот на площу С. Б. на змагання.

III. Отворення ситківки о. в о і п л о щ і при вул. Супінського 21. на відповідних точках відбудеться в пятницю дня 10. ц. м. о год. 4. попол.

Комунікат Українського Союзу копаного м'яча.

Заходом У. С. К. М. відбувся дня 29. березня ц. р. о год. 3-ій попол. біг навпростець для м'ячевих дружин. До відбігу зявилися члени слідуючих клюбів: „Бескид", „Зоря" (репрезентована всього одним членом), „Мета", „Україна". Першу дружинову нагороду здобула „Мета". Першу нагороду бігунів здобув Гоцький (Мета) в часі 5 : 55,8, другу Дяхівський (Україна) 6 : 09, третю Загородний (Мета) 6 : 12. — Роздача медалів і вручення дипльому „Мети" будуть оголошені.

Посмертні згадки.

Інж. Володимир Богдан Комаринський,

помер в Станиславові по кількатижневій недузі дня 4 ц. м. в 44-ім році життя. Він був старшиною УГА., головою драматичного т-ва ім. Тобілевича, містоголовою Кружка УПТ., членом комітету будови театральної салі „Сокола", та всіх українських станиславівських товариств. Незамінну втрату понесло станиславівське громадянство через смерть Покійного. Це був один з таких нечисленних нині народніх робітників, що віддають своє фахове знання неодмінно і без застережень до розпорядимости свому народові. Витревалий в праці, солідний, енергійний, скромний, безкорисний — а що найважніше — вірующий в успіх початого діла. По укінченню технічних студій осів бл. п. Інж. Комаринський в Ходорові, де як голова

Безплатні прібки ГОРІВОК І МЕДІВ
видає в днях 8. і 9. ц. м.
Пробня фірми „КРЕБС-ПАТОКА"
Львів вул. Баторого ч. 7.

Отсею дорогою повідомляю рідних і знакомих, що 3. IV. 1925 відбулась моя промоція на доктора медицини.

Відень в квітні 1925.

1748 1-1 *Д-р Михайло Добромиль.*

На допомогу „Голодному Селу"

вложили в золотих:

Вид. Сп-ка „Діло" 102, П. О. Тернопіль 1·50, Володимир Дацикевич, Львів 40, д-р Михайло Рудницький, Львів 8·50, Іван Рудницький Львів 8, Василь Мудрий 8, Федь Федорів 10, Софія Федорцева 5, д-р Дм. Левицький 50, Іван Ліщинський 50, Никифор Данищ, Станиславів 30, Тома Теліщевський Львів 10, Волод. Тарнавецький Зшесіння 5, Олександер Береський Львів 15, о. Волод. Ардан Ждиня 15, д-р Микола Шухевич Львів 20, о. проф. Дамян Лопатинський 20, дир. Омелян Савич Львів 20, Учительський збір III. держ. семінарії у Львові, а то: о. Дзеровин Юліян 20, о. Рудович Іван 2, Гриневич Иосиф 4, Паньківська Иосифа 6, Бачинська Ольга 6, д-р Андрохович Амвросій 2, д-р Цегельський Роман 17, Тиховський Волод. 2, Бабин Микола 10, Кульмович Вол. 8, о. Вачинський Евзебій 10, Навроцька Дарія 12, Сидоровіч Савина 9, Левицький Іван 5, д-р Чубатий Микола 9, Мрин Ольга 9, Курилик Осип 8 Левицький Северин 2, Калимон Володимир 2, Рудницька-Лисик Мілена 6, Шмігельська Стефанія 3. (Д. б.)

Біржа.

Львів, 7. квітня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18½, **канад. дол.** 5·15 — 5·16, **чеські кор.** 0·15¼ — 0·15⅝, **леї** 0·02⅛ — 0·02⅜, **франц. франк** 0·27¼ — 0·27½, **швайц. фр.** 1·00 — 1·01, **анг. фунт** 24·50—22·60.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 20·60—19·80; 20 марк. 24·80—25·00; 10 руб. 26·80—27·00.

Срібло. Австр. кор. 0·44½—0·45, 5 авст. кор. 2·26—2·28, фльорени 1·20—1·22, рубл. 1·85—1·98, рубель дрібним сріблом 0·82—0·85.

Збіжжа.

Пшениця від 39 до 41, жито від 31 до 32, ячмінь від 31 до 33, ячмінь від 26 до 27, овес від 31 до 33.

сурдна заборона є пречником до загальної характеристики наказів і ексцесів перемиського влатики в останньому часі.

— **Д-р Зиґмунт Мейблюм**, адвокат в Золочеві, не хоче розуміти по українськи і домагається польського перекладу українського позву навіть тоді, коли позвана сторона не є польської народности. Численні клієнти д-ра Мейблюма української народности повинні б належно оцінити „патріотизм" свого мецената.

— **Абсурд назви „Малопольська"**. На загальних зборах Галицької Каси Ощадности поставлена була точка про зміну назви на „Малопольська Каса Ощадности". Референтом цієї справи був д-р Квятковскі. Проти переміни назви Галицької Каси Ощадности на „Малопольську" виступив завзято відомий професор д-р Твардовскі. Він завважив, що вже крайна пора щоби зробити кінець надужиттям назви „Малопольська". Науково така назва є абсурдом. Він поставив внесок на відіслання тої справи до Виділу і Дирекції з дорученням, щоби в цій справі засягнути опінії знавців проф. д-ра Бальцера і проф. д-ра Рамера. Внесення підтримав адвокат д-р Дзендзелєвіч, який вже на засіданню Тимчасового Виділу заявився проти такої зміни назви. За внеском проф. д-ра Твардовського заявився і проф. д-р Абрагам. Остаточно внесок прийнято і назви не змінено. До небувалої компромітації польських наслідувачів термінологічних реформ Катерини II. ще повернемо.

—**На радянській службі?** В звязку з новинкою під цим заголовком, поданою у 76 ч. „Ділa" з 5. ц. м. годиться за польською агенцією „Експресс", п. Іван Коссак просить нас заявити, що він не є урядовцем посольства УСРР. у Відні і не є на радянській службі, а щодо повороту до Польщі, то заходи в справі повороту емігрантів робив місцевий Західно-Український Еміграційний Комітет.

— **Редакція „Хвилі"** має співробітника, який поміщує такі звістки: „Між приватними телеграмами присланими в день відкриття Університету в Єрусалимі прийшла також телеграма з Києва, совітської Росії". Що сказала би „Хвиля", як би ми повісили наших читачам, що Єрусалим находиться в Арабії?

— **Загальні Збори кооперативи „Український Театр" у Львові** відбудуться в понеділок, дня 13. квітня ц. р. о год. 3 і пів по пол. в Малій Салі Музичного Товариства ім. М. Лисенка. — Є це перші Загальні Збори тої важної в нашому культурному житю установи, — на яких Управа здасть звіт з дотеперішньої своєї діяльности, а члени будуть мати змогу висказатися про минулу поляцю кооперативи та про завдання і методи праці кооперативи в найближчій будучині. — Треба сподіватися, що на цих Зборах явиться численно бодай львівські члени кооперативи.

— **„Свобода"** ч. 15 містить: Реформа громадського самоврядування. — Кооператика і „Рідна Школа". — Знущання над арештованими. — Лиса, оповідання. — Ревізійний союз українських кооператив. — По широкім світі. — Новинки. — Нові книжки і видання. — Для будучої війни. — Важне для всіх. — Дещо з Лемківщини. — Кооперативний тиждень „Рідної Школи". — Дописи з краю. — З дідя пачної поваги.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Вино подешевіло!

Зниження до половини ввозового мита на заграничні вина, дає змогу передовсім аматорам всілякого рода вина, що з огляду на дотеперішні високі ціни, здержувалися від вживання цього благородного напитку, знов уживати його у доволі кількості, по зниженій ціні.

Спеціяльність літургічні вина в ціні по 3 зол. за літру.

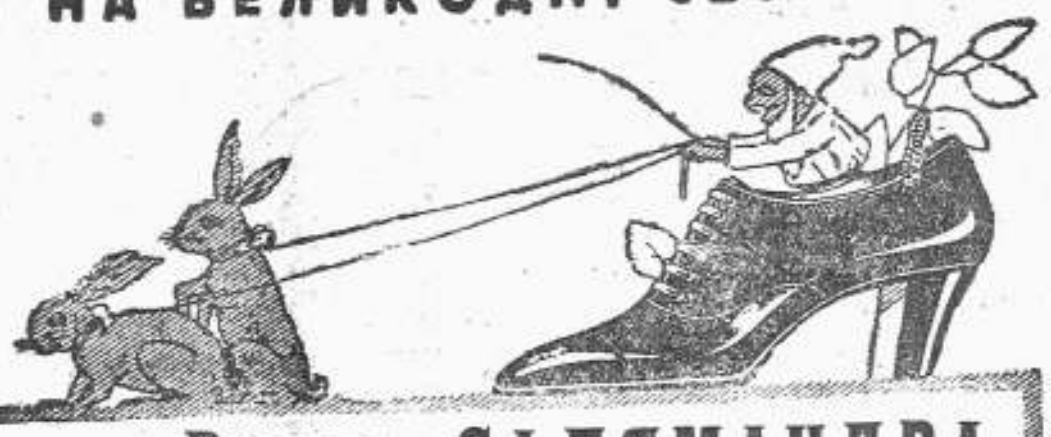
НАБУВАТИ МОЖНА

У ВИНЯРНІ

ЯКОВА ГАБЕРА

1756 **У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 5.** 1—3

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА!

Взуття САЛЯМАНДРА

Кожда пара — то правдивий майстерштін.
Взуття недосяжне в витревалосто.
Все елеґантне — дуже практичне.

„САЛЯМАНДРА“ ЛЬВІВ

ФАБРИКА ВЗУТТЯ Сп. з обм. пор.
Легіонів ч. 11.

СЕПАРОВАНИЙ у. краєнець, літ 22, бездітний, має маєток на 2000 доларів одружиться з жінкою до 37 літ, бездітною, посаг вимаганий 2000 зол. Зголошення Бронислава Вельк, Сокаль вул. Залізнична. 1742

ДЯК з теноровим голосом, самітний, пошукує негайно посади, розуміється також на пасіці та готов помагати парохові в господарці. Михайло Шкоруда, Лоїк п. Гологори. 1741

КИЛИМИ народних стилевих мотивів зв. гінянські з чистої вовни після взорів власних і надісланих виробляє: Витівня килимів „Textyl“ вл. М. Кожушко в Рави руській. Там ткацькі машини і прилади, наука килимів. 1735 2—2

Сокола“ побудував „Народний Дім“. В тім самім часі по його плянах і під його проводом постав будинок української гімназії в Рогатині. Відтак він переноситься до Богородчан, де працює при повітовім виділі, а рівночасно розвиває широку діяльність. З вибухом війни покликують його до війська, а з розкладом Австрії вступає до української армії, де як комендант автокольони переживає всю долю і недолю галицької армії включно з переходом за Збруч. За Збручем опинився врешті в Одесі, де з приходом більшевиків був арештований і піддався під суд. Йому вдалось скритися під фальшивим паспортом і повернути окружною почтою до родини до Станиславова в р. 1922. Тут отворює самостійну канцелярію дипломованого землеміра і береться зі здвоєною енергією до національної роботи. Всюди служить охоче своєю фаховою радою. При будові „Рідної Школи“ був він сталим доглядачем та кермничем. Як голова т-ва ім. Тобилевича зумів згуртувати в тім товаристві постійне дружину аматорів під умілим мистецьким проводом, так, що станиславівська громада починала мати фактично власний театр; а плани Небіщика йшли дальше та були певно переведені в життя, коли б не передчасна смерть. Вершком його діяльности на станиславівськім ґрунті була перебудова сали „Сокола“ на театральну салю. На весні минулого року пішов він ту ідею станиславівському громадянству, переконав всіх про можливість переведення ідеї в діло, хоч як воно неймовірним здавалось, виправцював плани, кробив кошторис і почалась будова. Сім нагляднав її та довів до стану, в якім тепер находиться, себто в вісім місяців від початку будови сала була вддана до ужитку. Полишилось лише ще зовнішнє і внутрішнє викінчення. Не словом тільки а ділом мостив Він шлях кращої долі для свого народу. Похорони відбулися дня 6 цм. при величезнім здвизі народа, як людини загально любленої як своїми так і чужими. Домовину, вкриту черевою китайкою, задержано перед будинком „Сокола“, де попрощали Покійника радн. Дутка ім. „Сокола“ та д-р Волянський ім. Кожжка УПТ. — Над гробом прощали Його п. Паньчак від т-ва Тобилевича, інж. Рубель від технічного товариства та д-р Бачинський від цілого громадянства. При звуках хору Бояна „Видиш брате мій“ замуровувано домовину в сльози так і канули в очей з жалю за передчасно згаслим молодим життям такої гарної людини. Покійний полишив жінку і двоє нелітніх діточок, для яких хоч частинною розвагою хай буде співчуття цілого громадянства. Вічна память Вединому Громадянинові!

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа“? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа“ Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОПОВІСТКИ.

На загальних зборах Товариства кандидатів адвокатури дня 22. березня п. р. по уділенню абсолюторії уступаючому виділови довершено вибору нового виділу на рік 1925/1926. Зосібна вибрано головою Союза тов. Генрика Зингера, міського головою тов. Михайла Заяца, секретарем тов. Шнекрута. Позатим війшли до виділу тов.: Альберт, Ачер, Дашкевич, Гросман, Гавсман, Ничко, Філіп, Шац, Навроцкий і Васер. Референтом для справ посередництва праці зістав тов. Гавсман (канцелярія Вп. д-ра Хотінера вул. Брацька ч. 6.) — За виділ заст. голови **д-р Заяц**; секретар **д-р Шнекраут.** 1749 1—1

Нові Великодні листівки У. П. Т. (рис. П. Кожжка) можна набути у всіх Книгарнях, Народних Базарах, Народних Торговлях і Торговлях папером так у Львові як і на провінції. 1744 1—3

Громадянам Американцям, замешкалим в Catteret з парохії Залуче складаємо подяку за щедрий дар і жертви на іконостас в церкві в Затучу. — Парохіяльний комітет. 1747 1—1

У квітну неділю дня 12. IV. 1925 року в Преображенській церкві відспіває хор Львівського Бояна псальми: Бортнянський: 1) Благообразний Иосиф, 2) Такою прискорбна єси, 3) Гласом моїм, 4) Скажи ми, Господи, 5) В заведох очи в гору, 6) Услыши, Господи, гласъ мой, Кишкевич: 7) У все уповаємо, Львовяне: 8) Всеяси твоя таїнія. — Початок о год. 12. — Збірка добровільних жертв на іваалідів. 1746 1—2

Подяка. „Почуваємося до обовязку зложити публичну подяку пп. Дмитрові Станишинові артистові-різбареві Княжого м. Золочева і Антонові Манастирському артистові малярові з Львова за вельми гарне і артистичне построєння і вичинчення іконостасу, як також і гомічникові п. Чуйові за позолотарські роботи при тім іконостасі для нашої церкви в Заложу коло Снятина в гуцульськім народнім стилю за відносно невелику ціну. Заручаємо при тій нагоді згаданих панів артистів Всечесним нашим урядам парохіяльним і комітетам церковним, після клічу „Спіши до свого“. — Військо-Заложе дня 4. квітня 1925. — За комітет парохіяльно-церковний **о. Петро Андрейчин**, парох. **Іван Гінда.** 1747a) 1—1

Дрібні оголошення.

В НАДВІРНІЙ, прекрасній гірській кліматичній місцевости, центрі теперішнього нафтового промислу, з приводу виїзду є дешево на продаж недокінчена деревяна вілля о 10 кімнатах. — До ріки Вистриці 2 хвилі ходу. — Залізнична станція, почта і всі повітові уряди в місці. — Зголошення приймає: Каса магістрату в Надвірній для Л. Г. 1743 1—3

ГРУНТА з парцелянні до набуття на корисних условях. Інфомації уділить з чемности д-р Бандель, Львів, вул. Підвальє ч. 7 — другий поверх. 1740 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Волод. Охримович

адвокат у Львові

веде дальше адвокатську канцелярію спільно з **адвокатом д-ром О. НАДРАГОЮ при вул. Домініканській 11.**

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІГЕЛЬ

лікар Народної Лічниці

ординує в очних недугах

у Львові при вул. Ягайлонеській 20.

1588 9— 10

„СВІТ“

новий ілюстрований журнал, виходить у Львові з початком квітня 1925.

Журнал видається на зразок заграничних того роду видань, яких у нас досі нема.

Піврічна передплата виносить 9 зол., чвертьрічна 4.50 зол. Для Америки і заграниці 2 доляри на півріч.

Окрема числа висилається на жадання

Адреса: 3—3

„Світ“, Львів, вул. Руська ч. 3

(„Swit“, Lwiw (Lemberg), Ruska 3).

МАГАЗИН — МОД — Анни Гавсманн

в пасажу Мінолящ

поручає останні новости в обсяг модництва входячі, як також оригінальні загальничні моделі. Виконує всілякі перерібки, по приступних цінах. 1753 1—2

Оголошення.

Громада Українськоґ Студ. Еміґр. Краківськоґ Акад. мистецтв приймає замовлення на виконання артистичних праць, а саме: розмалювання нових церков і відсвіження старих, реставрація іконостасів з позолотою і відновлення старих образів. Різьби в дереві, гіпсі, мармурі, штучнім камені і т. ін. як фігури релігійного характеру, так і портрети.

В справі інформацій і замовлень проситься зголошуватися до дня 1. мая 1925 р. по адресі: Kraków, Plac Marjacki Nr. 5. — Lytwynenko. 1750 1—1

Дня 27. квітня 1925 р. о годині 3. пополудні у власній домівці при вулиці Рутовського ч. 22|I. відбудуться

Звичайні Загальні Збори

Тов-а „Українська Бесіда“

зі слідуючим порядком нарад

1. Відкриття Зборів і відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу. 3. Вибір нового Виділу. 4. Внески і запити.

Львів, дня 2. квітня 1925.

За Виділ т-ва „Українська Бесіда“.

Д-р Ю. Савчак голова. *П. Постоляк* секретар.

1732 1—1

ВЕСНЯНІ ЗАГОРТКИ, РАҐЛЯНИ

спортові, візитові, святочні строї по новим взорам

Гарно, солідно, дешево і скоро

виконує

Кравецька Робітня Дому Українських Інвалідів

1728 **ЛЬВІВ, Софіт ч. 25** — партер. 2—2

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових виставі відзначене і від 20 літ всюди уживане натирання усмираюче біль ревматизм як також всілякі ломання

„НЕРВОЛЬ“ д-ра ФРАНЦОЗА

в ТЕРНОПОЛІ.

Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ“ д-ра Француза з маркою охоронною

Силач з молотком

або просто під адресою

Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ

1737 аптикар в Тернополі ч. 80 1-7

„Домашня Кухня“

підручник, як варити й печи. — Зладила ЛЕОНТИНА ЛУЧАКІВСЬКА.

Необхідний підручник для наших господинь — **475 приписів!** — Ціна примірника **2 зол. 50 сот.** — Висилає за готівку: *Адміністрація „Діла“ Львів, Ринок ч. 10*

КАПЕЛЮХИ МУЖЕСЬКІ

Borsalino, Delion (Париж) **Scott-Ce** (Льондон) **Henry Heat** (Льондон)

в великім виборі поручає найдешевше фірма

„ANDRE“ пл. Марійська ч. 9.

1751 Тел. 13—51. 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ женщина в середних літах до зарядду дому і кухні. Зголошувається письменно до гр. кат. уряду парох. в Гошівах п. Рудки. 1737 2—2

НА СВЯТА!

ЗНАНА ЗІ СОЛІДНОСТИ ФІРМА

В. АЧКЕВИЧ

Городецька 55.

поручає в великім виборі найріжнороднійші інструменти музичні, ґрамофони, плити, **по приступних цінах,** рівнож всілякі спортові прилади з „Маратону“. 1752 1—2

Вже надійшли останні новости для Пань на сукні, весняні і літні костюми

1711 до фірми 2—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 16.

Ширіть наш часопис!!

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 80 (10 463). Львів, субота 11. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів. Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Чорна хмара.

Не закриваймо очей на дійсність, не відводім нашого погляду від щоденних явищ, не лякаймося глядіти правді в вічі!

В деяких колах нашого громадянства втерлася думка, що обов'язком української преси є рожевити, колірувати оптимізмом прикрі явища, некорисні події, кидати безкритичні гасла з тенденцією „підношення духа" і т. и. Без сумніву й такий погляд має деяке педагогічне значіння, одначе тільки тоді, якщо він не спирається на бездумній загальній фразі, що — мовляв — голий розбою не боїться. Десятьліття (1914—1924) переконало нас на всім просторі українських земель, що „голий" теж має право лякатися розбою, бо повітній розбій не обмежується виключно матеріяльними добрами, але розтягається й на моральні та духові цінности нації. Правда, в сфері моралі й духового життя, як взагалі в цілому житті не може бути порожнечі. Але чи байдужним може бути для нас, що зросте й буйно розвинеться на місці того, що найкращі в народі десятками й сотками літ засівали й ростили на ниві національного життя? Закон природи не допускає теж порожнечі і в сфері матеріяльній. Може заістнувати під матеріяльним оглядом тільки деяке обмеження, звуження, але не порожнеча. І то на короткий час. Бо довге нуждування викликує ослаблення, хиріння національного організму в сфері матеріяльного й духового життя, а це кінець кінців доводить до занепаду, летаргу, глухої вегетації. Тому то безкритичний, очайдушний й пасивний, виключно словний оптимізм є далеко більше небезпечний від творчого критицизму, заправленого навіть песимізмом, від скептицизму. Цей останній на площині сумнівів все таки примушує до вдумчивости, до шукання джерел і причин лиха, покликує до ділання шіпку, суцільну волю, каже шукати виходу з найприкрійшого положення. Він не знає чудес, вичікування надприродних явищ, якоїсь манни з неба, він не знає фраз про „голого, що не боїться розбою". Він все є чинний, діяльний, опертий на фактах, а не на мріях і вижиданні якогось „месії", що ненадійно зявиться і покладе край лихоліттю. Критицизм і скептицизм шукає опори, підтримки в нас самих, бо ми є ковалями своєї власної долі.

Критицизм заставляє нас звертати увагу на кожне зявище, корисне чи некорисне, оцінювати його, підтримувати додатні прояви, протиставитися відемним, поборювати їх, відвертати нещастя.

До таких зявищ, що вимагають глибокої вдумчивости, застанови, і одностайного противділання всього народу, належить між иншим діяльність польської „кресової" реакції всіх її відтінків. Вже вчора подали у скондензованому змісті постанови „народозих організацій" та їхні заходи на знищення українського народу. „Зайонзек Організацій Народових" і його жіноча секція „Народова Організація Кобет" вже відкрито, ясно, без дрібки сорому проявили свої чисто звіринні інстинкти, інстинкти зоольогічного націоналізму.

Вони не вдоволяються язиковими законами для „кресів", видвиженими, ухваленими і проводженими в життя таки їхніми ідеольогами, але домагаються повної, безастережної ліквідації якихнебудь, хоч би найдрібнійших язикових прав „чужоплемінців". І хоч ті „закони" ухвалені проти волі і розпучливого спротиву українського представництва, „закони", що нівелюють національні права великих територіяльних більшостей на „кресах", в практиці не мають майже ніякого приноровання, то вони домагають повного зліквідування їх навіть в нешкідливій теоретичній постановці. Особливо домагаються вони знесення постанов „кресових" язикових законів відносно шкільництва, намагаючись per fas et nefas знищити останки українського шкільництва. „Організації народові" всіх відтінків домагаються переведення земельної реформи на „кресах" виключно в користь польських хлопів, відсуваючи українське населення від участи в земельній реформі. Отже знищення школи і загарбання землі, моральної власности українського трудового селянства — ось два голозні кличі польської „кресової" реакції.

В нерозривному звязку з цим стоїть повне опанування державної й самоврядної адміністрації, бо тоді всі закони, навіть найлібералънійші, найпоступовійші і найдемократичнійші стануть тільки „притчею во язициx". Отже обсада всіх урядів виключно Поляками, себ-то ліквідація тих останків нашого урядництва, що ще лишилося по Австрії, та така конструкція виборчої ординації до громадських, міських і сільських рад, повітових і воєвідських репрезентацій, щоби їх віддати в руки польської меншости, щоби вони стали виключними експонентурами тихже „організацій народових".

Після видвигнення цих вічно старих, але тепер під крилами і по лінії „найлібералънійшої" в світі конституції спрецизованих тез польської „кресової" реакції, після докладного розроблення пляну походу на українське населення, його природні і довголітною боротьбою набуті права, — головний орган цих організацій „Слово Польске" в статті „Ми й вони" (себ-то: „Поляки й Українці) ще яркійше, ще безсоромнійше і ясніше завершує пляни на „знищене Русі". Привичні до найбільшої нікчемности й огиди з боку наших неперебірчивих противників, всеж таки ми мусіли вжахнутися. Розхрістана реакція з подиву гіллям, просто гарманівським цинізмом і брутальністю, зі скаженою піною на устах кидається на все, що ще лишилося при житті після дикого торощення. Мовляв — українська агітація проти польської народности на „кресах" дійшла до зеніту. „Крайно ліберальна" польська конституція улегалізувала ще істнування української преси, церкви, культурних і суспільних товариств та їх союзів, школи і декількох посольських мандатів. Преса підбурює проти держави і її властей, бере на глум все польське а навіть висміває польську мову (?!); в церкві моляться по українськи, відбувають церковні походи до памяткових хрестів, віддають пошану тим, що наложили головою за еманципацію народу; українські священики агітують проти польської дирекції взаїмних обезпечень (коли радять своїм вірним піддержувати звязки з українським товариством обезпечень „Дністер") і проти польськости школи (коли дорадяжують використовувати постанови польського шкільного закону); після уладжують віча в Східній Галичині, через що поширюють ненависть до Польщі. Одним словом найбільшим злочином природи, історії і мабуть самого небесного Творця є істнування українського народу. Використування навіть в найдрібнійшій мірі польських законів, оборона легальним шляхом свого одиничного й збірного істнування є „противдержавною" і „противпольською" агітацією, є визовом „найяснійшої" реакції, є злочином.

„Висліdом тієї агітації — пише якийсь тип зі воольогічного городу проф. Фудіяського чи „диктатора" Прушиньского — є нагляднa й основна деморалізація української молоді і старших. І плодом — після цілої низки голосних, типових злодіїв, вбийників, грабіжників, палїв — новий ряд „героїв" у виді грабіжників почтових возів...

Справді, чого тільки не можна писати і робити під крилами „найлібералънійшої" конкуренції!

А висновок з цього є такий, що теперішній поліційний режім є — по думці цих гієн — безумовно за лагідний. Мало обмежити репресії супроти української преси до конфіскат, слід іще потягати редакторів до карної відповідальности і ціле життя українського громадянства вбгати в карби превенційної цензури. Та генеральна превенційна цензура цілого українського життя на ділі істнує відавна, але цього ще мало. Треба знищити кожну признаку, кожну прояву українського життя до памяткових хрестів включно.

Дубадецька „Варшавянка" з 9. ц. м. (ч. 97) в статейці „П. Барбіса новий... вогонь наклепів" подає зміст статті славного французького письменника Барбіса під написом: „Польща одною великою тюрмою".

„Польща — подає „Варшавянка" — то найбрутальнійша держава в новій Европі. Польща насильно колонізує українські землі. Польща закриває школи, Польща є персонифікацією реакції сто разів гіршої, як російська. Польща переслідує православну церкву, православні священики є рядові або інтерновані в монастирях. В Польщі не вільно мати думки, яка різнилась би від думки уряду. Свобода преси не істнує. Вязниця в Польщі є ідентична з тортурами, смертю, побоями, валенням головою об мур, пригіканим стіл. То є загальне правило, а не поодинокі випадки..."

Важко ствердити наскільки вірно „Варшавянка" віддала текст статті знаменитого письменника, але ми невільничо тримаємся тексту „Варшавянки", яка називає слова Барбіса наклепами та питається: „Чи честь цілого народу може бути іграшкою кожної одиниці злої волі?"

Але колиб перед світом заперечувати в цілости постанови й резолюції „Організації Нар. Кобет" і "Зайонзку Орган. Народових" та завершуючи їх статтю „Слова Польск-ого": „Ми і вони", колиб й світові показати страшну дійсність нашого життя, то чи серед людей, що ще не втратили почуття людськости й людяности, не зірветься питання: Чи доля семимільонового народу, його честь, достоїнство, його життя і будуччина може бути іграшкою в руках гуртка божевільних людей, прокляжених якимсь первісним, печерним націоналізмом? Чи нема на те ради?

Наступає чорна хмара, згущена і градова туча. Мусимо боронитися всіми способами і всіми засобами. Супроти такої обстановки справи не маємо вибору.

Red. czas. „Dilo" Pr. 259/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 76 (10.441) z dnia 5. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Widradnyj symptom" między słowami: a) Polszcza a: pryjmajuczy, b) perszych... a: Chocz, c) naslidkiw... a: Jak skazano, d) reaguwały my... a: pasywno, e) wotywjw... a: ne lakawsia zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 6.IV. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 5. kwietnia 1925 r.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 262/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 77 (10.444) z dnia 7. VI. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Prima Aprilis" a) między słowami: na miscach a: Jak szczo, b) praktyci a: W oseny 1922 r.. c) bezkonecznjst a: W takych. 2) „Masowi aresztuwannia na Wołyni" od słów: Metoju do końca tego artykułu. 3) „Npwynky" w notatce pod tytułem „Dobrodijnyj rozporiadok" od słów Nizcoho do końca tej notatki zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 2) występku z § 300 u. k. ad 3) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 6.IV. 1925 r. konfiskatę za uspra-wiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 7. kwietnia 1925 r.
Hawel.

Цеї чорної хмари не можемо й не смісмо легковажити, не можемо твердити, що „голий розбою не боїться". Не можемо легковажити ще й тому, що — як бачимо — а вимогами „кресової" реакції утотожнює свою політику відносно „кресів" без застережень і теперішній польський уряд. Ф. Ф.

Чемберлен за ревізією мировых трактатів.

Англійський міністер закордонних справ Чемберлен виголосив у Бермінгемі велику промову, яка має незвичайно велике та далекосягле політичне значіння. У ній говорить він про можливість ревізії мировых трактатів. Дотичні місця промови звучать дослівно:

Сьогодня вистане тільки поворушитися між державними мужами Европи, щоби відчути, що хоча мир і підписаний перед шести літами, то сьогодня немає ще атмосфери мира. Над Европою повисло побоювання, що війна як не нині то завтра, а як не за моїх часів то у всякому випадку скоро після мене мусить вибухнути, якщо нам не вдасться змінити деяких поглядів, якщо ми не будемо в силі створити атмосфери довіря та безпеченства. Ми находимося в положенню, де забезпеку мира можна осягнути тільки у формі порозуміння між вчерашніми приятелями у відношенню до вчерашніх противників. Але ми готові використати весь вплив Англії на те, щоби вчерашніх ворогів звести до купи для заключення спільного пакту, в якому теж і ми візьмемо участь і в якому домагатимемося довіря до наших гарантій, якщо мирові трактати мають бути змінені. Це з бігом часу мусить наступити, бо ті що, ці трактати підписали, є пересвідчені, що зміни побажані та конечні".

15 с. м. здержується висилку часопису тим Вп. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

Зі студентського життя на чужині.

Розвій Спілки студентів-Українців у Німеччині. — Основання Гуртка студентів-Українців при університеті в Берліні. — Вистава „Гріху" Винниченка.

Початок 1923 р. не був світлою датою в житю берлінського українського студентства. Студентська колонія переживала свою чергову „кріху". Звложено начебто білянс дотеперішнього життя, роблено підсумки своєї праці — і бідняк той випав з мінусами. Инакше й бути не могло. Власні сварки й завидки, потоваришені й не трохи не просякнуті студентським духом відносини, прояви смішних маленьких амбіцій студентських „проводирів" на міру пікта, вреш-ті, — ейдемічні, повторювані з року на рік в певних точно означених порядках банальні й нецікаві так „організаційні кріси" — ось вони, ті підсумки, та духова атмосфера, в якій постійно жило инше тутешнє студентство. Вибита політичними подіями почва боротьби власного суспільного життя та частина нашої молоді, яка опинилась в Німеччині, йде таки шляхом, яким йде чи радше котиться додолу всяка політична еміграція.

Хто хоч трохи поживе серед вашого тутешнього студентства, той скоро матиме змогу переконатись, що тих людей нічого більш не звязує як тільки—спільність мови й однакова площина матеріяльного зовнішнього положення. З ходом літ витворилась серед тої—дійсно строкатої молоді, якась дивна, а всежтаки по своїй суті зовсім природна атмосфера взаїмної знехоти, нудьги, злобости й байдужости до всіх і до всього. Цікаво слідити за тим пражінням, яке викликують на кожного нового приїзжого з краю студента наші відносини. Не довго приходиться ждати від нього на питання: „Скажіть, чого всі наші студенти якісь такі... чужі до себе, такі незрівнянно холодні й мовчазні, ворожі якісь неначе"... І те питання має свої нескладні підстави. Бож ті рештки взаїмного довіря, почуття ідейної спільности й єдности, всі однакові цілі й бажання убивала й убиває й досі—матеріяльна стороніка нашого життя. І не привело до того зовсім нестудентського у своїй суті явища, що взагалі всяка тутешня українська студ. організація стає автоматично зайвою, якщо її ціли й завдання не лежать в площині матеріяльних відносин. Духово тутешні наші люде не знають себе й не розуміють, та не відчувають навіть потреби такого зближення й сжиття.

Правда, не можна заперечити факту, що історія тої жменьки людей знає хвилі порівнів, де люде наче прокидаються зі сну, починають сходитись частійше й придумувати нові плани й завдання, проводити „уздоровлення", починають балакати про товариськість, студентський дух, людське співжиття, затівають всячину, тощо, — і все те завжди кінчається тим тупійшим безвиглядніїшим летаргом. Остає безсилість, отупіння й байдужість.

Зразковим виявником тої атмосфери загальної нетями були події, які мали місце в „Спілці Студентів-Українців в Німеччині" на переломі 1924|25 р. Прикра, компромітуюча ніде инше студентство афера з одним студентом, який був рівночасно головою Спілки і головою представництва чужинців щось 20 наших студіюючих у тутешньому університеті і дальше провокаційна поведінка того добродія і його спільників обурили всю брудну справу й негайно взялись за її зліквідування, все те відразу заломалось над головами тутешнього студентства, вибиваючи його зі сну й викликуючи чергову реакцію. Як безпосередні послідовности тих подій прийшли масові виступи зі Спілки, прийшло загальне обурення. Утворено т. зв. „блок оборони студентської чести" і скінчу комісію, скликано надзвичайний зїзд всіх тутешніх студ. організацій, виключено з СУСОНД-и Спілку й наложено на неї хоч не формальний, але за те найсильнїший строгий товариський бойкот. Яркім вислідником тодішньої нового курсу було створення нової організації, в членський склад якої увійшли Спільчане, дехто всі так звані „дикі" переходсім—студенти тутешнього університету. Та реакція, яка покликала до життя „Гурток Студентів-Українців при університеті у Берліні" виявилась найкраще у внутрішніх основах, на яких збудовано нову організацію.

Університети, навчені досвідом, закладаючи свою фахову групу не мали на цілі створення такого бюрократичного дивогляду, яким являються кожна тутешня українська студ. організація, не мали на увазі слів і параграфів ані реклями. Руководились тільки бажанням зібрати один малий бодай гурток певнодних студентів-товаришів, яких звязувалиб не гроші, не матеріяльні інтереси, а навпаки: чисто ідейні духові принципи, спільність й тотожність внутрішніх інтересів. Тому ізольовано від внутрішнього життя Гуртка цілий комплекс матеріяльних справ, поставлено своїм принципом не скільки якість але якість людей, вкодних в організацію, і звідтіля в статуті Гуртка точка, якої не знає мабуть ні один статут ні одної студентської організації, що членом Гуртка може стати тільки той, кого приймуть до товариства за своїми підписами абсолютно всі инші члени Гуртка. Тим ізольовано від Гуртка людей, котрі не маючи дійсного інтересу в організації тільки в ній завважають й пакостять, тих відомих скрізь на українській еміграції крикунів, котрі замість позитивної праці вкладають в організацію безмістовну пусту критику й слова. І та тенденція дошлого відбору членів організації стає щораз більше помітною й живою серед студенства згуртованого довкруги „СУСОНД-а". Спасенність тої тенденції показалась швидко сама собою. Відносини дійсно покращали й ожили. Поміж організаціями складаючими СУСОНД почало до тісного навязання дружніх, щирих відносин. Всяка праця йде в повнім загальним порозумінню й контакті. Головнеж місце дотеперішних колотнеч заступила — праця.

Перш на все, з ініціятиви Гуртка влаштовано т. зв. постійні „суботники", на яких що суботи після обіду сходяться тутешні студенти (очевидно, за виїмком малої жменьки загально бойкотованих Спільчан"). В міру грошових можливостей ті суботники сполучені з товариським часом. Головнаж їхня ціль, не власне піддержування й плекання духових звязків, які очевидно повинні звязувати нашу розмірно малу колонію. Инше шляхи це студентські дебати й відчити на найріжнійші теми. До цього часу влаштовано 10 таких суботників. Фреквенція на них не мала, статус живий непримушений обмін думок і часто вони переміняються у здавна вже незнані тутешньому студентству веселі, очайдні, свобідні, товариські вечірки. Досі дано на суботниках такі відчити, починаючи з другої подовини січня п. р.: 1. Зенон Пеленський: „Д-р Рудольф Штайнер й антропософія". 2. Василь Кучабський: „Большевики й окупація України". 3. Іван Драбатий: „Грунти України". 4. Василь Кучабський: „Большевики й українізація". 5. Іван Кедровський: „Кризи сучасного мента". 6. Стефа Авдикович: „Література сучасної Франції". Часть І. 7. Стефа Авдикович: „Література сучасної Франції". Часть ІІ. 8. Іван Драбатий: „Теорія спадковости". 9. Микола Скопник: „Демократія". „Теорії і практика". 10. Іван Драбатий: „Вожля й безвільництво".

Що не число, а добра воля людей й позитивне бажання праці є мірою у всьому, доказом хоробе те, що заходами студентства, згуртованого довкола СУСОНД-а переведено в життя неможливу здавалось би в тутешніх прикрих обставинах думку й 14. березня влаштовано виставу „Гріху" Винниченка. Прочім, вистава відбувась в доволі скромній обстановці, в театральній залі еміграційного „Штудентенгайму". Проте аматори виявздались за виїмком деяких технічно-організаційних дефектів з свого завдання зовсім бездоганно. Прямо чудово грала головну роль гарно популярна в краю наша молода артистка Ірина Туркевичівна. На виставі було присутніх багато тутешніх старших громадян. Після вистави відбулись одинокі цього року серед української колонії вечерниці. Весь невеличкий дохід переданий Управі СУСОНД-а до диспозиції. На цім місці приходиться висловити старшому берлінському громадянству щиру подяку за матеріяльну підмогу для влаштування вистави, особливо Впод. Евг. Петрушевичу. П. Скоропадському, подк. Зеленівському, проф. Б. Лапкому і п. Ю. Вачинському. В звязку з виставою СУСОНД робить заходи для влаштування Шевченківського Свята.

Тепер Гурток „Університас" робить инші заходи для поміщення памятникового щита українського студентства, студіючого у тутешнім університеті. Не вважаючи на кількалітне перебування на еміграції, наші студенти ще й досі не спромоглись на такого щита, в той час, коли осе инше чужинецьке студенство давно вже подбало про закріплення свого імени на стінах тутешньої „Альма Матер". *З. П.*

Комунікат.

Місцевий Комітет Допомоги „Голодному „Селу" подає до відома львівському громадянству, що внаслідок ухвали Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу". („Діло" ч. 68) і Народньої Організації м. Львова з дня 5. IV. ц. р. висоть жертв на протиголодову акцію вносить що найменше висоту одноденного заробітку, або тридневного доходу.

Тому ті жертводавці, що досі зложили невідповідну суму, доповнять зложену ними жертву до висоти одноденного заробітку або тридневного доходу.

За Місцевий Комітет Допомоги Голодному Селу":

Ів. Ліщанський.

М. ВОЗНЯК. 26)

Шевченко й княжна Репніна.

Після того приходила на нього рефлексія: „Та замінім сум на надію й молитву. Дивно! Давніше я дивився на природу оживлену й неоживлену як на найдосконалішу картину, а тепер неначе очі перемінилися: ні ліній, ні барв, нічого не бачу. Невже це почування прегарного втрачене навіки? А я так дорожив ним! так пестив його! Ні, видко, я тяжко згрішив перед Богом, коли так страшно караюся". Закінчуючи свій лист, писав Шевченко; „Читаючи й перечитуючи ваш лист, я тільки сьогодні запримітив слова: ви згадали мене в далекій стороні. Не згадав, добра, благородна Варваро Миколаївна, а памятав від дня або вечора, коли я вам скаржився на вашого сусіда П. Л.*) (хай вибачить йому Господь)! І памятатиму, поки сподобається Богу лишити в мене хоч іскру доброго почування. Моліться, моліться, ваша молитва подобається Богу. Вона захистить мене від цієї страшної нечулости, що вже починає проникати в мою ослаблену душу. Спокій попелові доброго чоловіка, що привитав мене на новий рік не як беззахистного бурлаку, а як рідного сина. Як це недавно було, мені здається, вчора, а скільки моїх надій не здійснилося?" Далі кілька слів про яготинських знайомих і дописка Глафирі Дунін-Борковській.

Про передачу Шевченкового листа княжні Репніній згадав Лизогуб у своїм листі до Шевченка з 7 (18) січня 1848 р.**) Одначе княжна Репніна не обмежилася відповіддю на лист Шевченка, вона, перейнята живо стоажданнями Шевченка, змальованими в листі до неї, зважилася написати до шефа жандармів гр. Орлова та прохати його в ім'я милосердя дати дозвіл Шевченкові малювати. Вона писала 18. лютого (1. березня) по французьки лист до Орлова такого змісту: „Пане графе — писала княжна. Вам дано велику владу й силою свого високого становища й благородного характеру ви покликані робити добро. Коли піддержувати лад і карати за зло є завданням, гідним державного достойника й добродійної людини, то чи не є це вищим завданням чесноти стежити за тим, щоб справедливість не перемінювалася в жорстокість, а щоб змінялася на милосердя? Перейнята цим переконанням, я стаю перед вами, пане графе, заступницею за безталанного Шевченка. Знаючи його добре, я можу посвідчити, що якаб ні була його провина, він уже стільки покараний, відданням до війська й засланням із рідного краю, що ледви чи є яка потреба додавати до його кари ще витончену жорстокість, забороняючи йому малювати. Сподіваюся, пане графе, ви зрозумієте, що знаючи добре Шевченка, знаючи, що він одинокий в цім світі, я вважала своїм обовязком зробити все можливе, щоб облекшити його долю. Для осягнення цієї цілі нема в мене иншого шляху, як тільки звернутися до вас, щоби ви виклопотали йому дозвіл малювати. Цієї ласки я прошу у вас із складеними на грудях руками! Хоча сама по собі я нічого не значу, але яко донька мого батька, я признаю за собою право обзиватися за нещасливим і в ім'я памяти свого батька, що так вас шанував, я прошу вас, пане графе, вибачити моїй, як то кажуть люде, докучливости. Щодо мене, то я переконана, що роблю те, що повинна робити, благаючи вас за нещасливого, котрий зробив помилку, але гідний усякого спочування людини, бо в нього нема ні сімї ні заступників. Прийміть, пане графе, вислів моєї пошани до вас і, мені бажалосяб сказати, моєї глибокої вдячности.*)

Десь коло того-ж часу, у відповідь на згадку про княжну в листі Шевченка до Лизогуба, написала княжна до Шевченка такий лист: „Тарасе Григорієвичу! Хай поможе вам всемогучий Господь понести до кінця тяжкий ваш хрест тією вузькою й болючою стежкою, котру він уторував вам своєю любовю та кріпю. За вас багато, багато молитв, а молитва дурно не пропадає. Коли вам стане сумно, — згадайте про смерть. Колиб ви знали, як ця думка потішає; за нею йде думка про життя, що не старіється, що безгрішне й вічне. Христе, справжнє світло, що просвічуєш і освічуєш усяку людину, яка приходить на світ, хай виступить на нас світло твого обличчя, щоб ми побачили в ній неприступне світло молитвами пречистої твоєї Матери. Амінь. Ось вам молитва, котра містить у собі все, чого бажаю вам із глибини душі в заміну за всі ваші втрати й журби. Хай буде з вами ласка й дар святого Духа. Прощайте або краще до радісного й спільного побачення***). До цього листу додала дописку Олександра Псьолівна.

А висилаючи Шевченкові давно бажану книгу з Вибраними місцями з листування з приятелями Гоголя, княжна додала 19 (31) Березня таку записку:

(Продовження буде.)

*) Платона Лукашевича.

**) Н. Стороженко. Новые матеріалы для біографіи Шевченка. Письма разныхъ лицъ къ Шевченку. (Кіевская Старина, т. LXX. стор. 316)

*) Н. Стороженко. Новые матеріалы. (Кіевская Старина, т. XL. стор. 467—9).

**) Н. Стороженко. Новые матеріалы. (Кіевская Старина, т. XL. стов. 464—5)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Гінденбург—предтеча монархії.

Вістка проприняття Гінденбургом кандидатури на президента Німеччини, викликала в політичних колах Америки велике вражіння. Вважають тут, що кандидатура Гінденбурга мусить довести до міжнародніх конфліктів. Поставлення кандидатури Гінденбурга коментують як доказ, що певні німецькі кола бажають привернення монархії. Супроти цего Зєдинені Держави ставляться до цеї справи неприхильно, бо монархія нерозривно зєдинена з духом війни.

У Вашингтоні вважають, що супроти висунення кандидатурй Гінденбурга є виключене приняття німецьких пропозрцій, а також Англія основно змінить свій погляд на цю справу. На думку вашингтонських кол, реакція проти вибору окажеться наперед у Франції. Французькі націоналісти будуть мати промощену дорогу.

Висунення кандидатури блъоком правиці викликало численні коментарі в берлінській пресі. Орган соц.-демократів „Форвертс" зазначує, що Гінденбург для заграниці є символом монархії і відплати і пригадує, що союзники в своїм часі закидали видачі Гінденбурга як відповідального за жорстокости війни. Зисунення цеї кандидатури це політичне божевілля.

Еріо не вголосить димісії.

В сенаті голосовано над будже-том мін. просвіти. Заяву довіря, поставлену Еріотом, ухвалили більшістю всього 2 гол. На засіданні ради мін. заявили, що уряд не подасться до димісії.

Обі франц. палати відложені.

Обі французькі палати відложено до 16. квітня.

Еріо перед держ. трибуналом.

Опозиція палати й сенату проти фінанс. пляну зростає. Сконстатовано, що уряд без дозволу палати затягав позички, емітуючи понад 2 мілярди франків більше, як міг правно зробити це. За це опозиція хоче поставити Еріо до відповідальности й зажадає, щоби Еріо станув перед держ. трибуналом.

ФРАНЦУСЬКІ ПАСКИ
на бедра, нагрудники, панчохи, рукавички
поручає:
основана в 1904 році
ФІРМА
Й. ШРАЙБЕР
ЛЬВІВ
1767 **ГЕТЬМАНСЬКА 6.** 1—2

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокураторія за два слова зі статті п. з. „Похід на „креси" і за кінець допису зі села Новоставці, бучацького повіту.

— **Арештування на Волині.** В доповнення попередніх вісток про арешти на Волині подаємо допис із Володимира про подробиці арештувань в тамошньому повіті. Масові арешти на Володимирщині почалися вночі з 31 на 1 квітня. Для переведення цих арештів приїхав до Володимира тов. прокуратора луцького суду Струминський. По його наказу поліція скупі з військом заарештувала до 250 Українців. Заарештовані: д-р Полянський (випустили) д-р Річицький, екс-посол Я. Комаревич, М. Тележинський, Ю. Бунда, М. Панасевич, М. Витовський, Гр. Хома, Д. Білецький, В. Березовський, Гр. Маковський і инші—разом Володимирчан до 20. В повіті арешти переведені в селах, де були читальні „Просвіти", а де читалень не було—арештів не переводилося (наприклад волость Олеська). Самий свідомий й передовий елемент серед арештованих становлять Просвітяне. Ранї Володимирської „Просвіти" іногогоге, як рівнож члени рад читалень по селах сидять у тюрмі. Крім своїх Володимирських арештованих прибувають ще нові арештовані з Горохівського повіту. Цілі транспорти арештованих селян везли до м'єста закованих у кайдани, а до того й ні в чому невинних. Через те, що переповнена тюрма і команда тюремної поліції, решту заарештованих розміщують у старостві. П'ля допиту партію заарештованих в 25 чоловік відправлено до волости Вербе, де їх розмістили в холодній. В часі арештів по селах вештаються компанії війська. Настрій серед населення пригноблений. Віра в правопорядок та правосудля в Україні зникла. Панує непевність, що кожний Українець буде заарештований з мінути на мінуту.

— **Вечір галицької поезії в Подєбрадах.** В ціли культурного зближення поміж наддніпрянською та галицькою еміграцією влаштувала „Академічна Громада" в Подєбрадах (Чехія) дня 21. березня ц. р. „Вечір галицької поезії". Вечір почався вступним словом Евгена Маланюка, після чого Мерім-Лужницький виголосив реферат про сучасну літературну творчість в Галичині. Ол. Бабій прочитав найновійшу новелю Стефаника. Присутні на вечері молоді українські поети прочитали свої твори, а саме: Юра Шкрумеляк цикль своїх віршів зі збірки „Авелева жертва"; В. Софронів-Левицький новелю „Перша дія", Ол. Бабій уривки із революційної поеми „Гуцульський курінь", Мерім-Лужницький декілька своїх віршів. Талановита декляматорка Олена Шовгенівна рецитувала з тонким чуттям поезії В. Бобинського і Р. Купчинського. Вечірка залишила симпатичне вражіння серед численної еміграційської публики.

— **З музичного життя.** Як довідуємося, з початком травня (мая) ц. р. прибуде з Відня наш відомий чеміст Богдан Бережницький, якого Муз. Тов. ім. Лисенка позискало на один концерт. Крім Львова дасть наш артист ще кілька концертів в инших містах Галичини. Цю вістку приймемо наше громадянство, з окрема наші прихильники музики, з правдивим вдоволенням тим більше, що торішні концерти Б. Бережницького остануть такі прекрасні спомини. Сьогорічний концерт нашого знаменитого чеміста, який за границею, з окрема у Відні, здобув собі славу одного з кращих чеміст'в, який недавно виступив як соліст з незвичайним успіхом в симфонічнім радіо-концерті у Відні—буде належати безперечно до найкращих концертів нашого музичного сезону. Близші відомости подамо пізнійше.

— **Комуністичне віче в Перемишлі та арештування.** На день 5 квітня було скликане в салі „Народного Дому" в Перемишлі посольське віче комуністичних послів Пащука і Приступи. Завдяки свіжій рекламі, яку польський сойм і суд зробив Пащукові та його однодумцям, на віче зійшлась сила народу, довколишних селян та місцевих робітників, так, що вічева сала не змогла помістити всіх присутніх. Але лише посол Пащук почав говорити про нинішні відносини в Польщі й відповідними прикладами викликав на салі окрики, комісар поліції розвязав віче. Коли люде не хотіли розійтись, впала на салю поліція і силою розігнала вічевиків. Частина вічевиків удадила перед будинком староства демонстрацію. Цього самого дня послідувала низка арештувань. Арештовані: Ваїсман, прив. ур. Штайнівна, два брати Сокалі (гімназист і студент), цукорник Гайльман, Напрощький, Качур і студ. Колодій.

— **Протицерковне віче.** З Чорткова пишуть: Дня 16. березня відбулося в Чорткові при значній участи громадян з міста і повіту віче в справі насильного вводження целібату. Зібрані висказували своє негодування проти вчертої поведінки станиславівського епископа, який не рахується з голосом усього українського народу і приняли одноголосно резолюції, ухвалені на станиславівськім вічу.

— **Араби бють Жидів.** Щороку складають Самаритане на жидівські свята великодню жертву на гробі Гаразім незалежного міста Наблюс. На це свято сходиться звичайно кількатисячна жидівська маса. Цього року прибуло так само на місце свята кілька тисяч осіб переважно туристів. Араби напали на зібраних та обкидали їх камінними, наслідком чого поранено кількадесять осіб. Другий випадок, що має місце у звязку з тим святом, далеко трагічнійший. Зі Самари їхала делегація зложена з 155 осіб самих Жидів теж на свято пасхи. На неї напав кінний арабський відділ. Вивязалася боротьба, в якій вбито 9 Жидів на смерть а кількадесять важко поранено.

— **Пожежі по волинських містах.** Містом, де потується найбільше пожеж, є Штокгольм. У Штокгольмі горять що 48 мінут. В Парижі вибухають пожежі пересічно що три години. Зваживши, що в Парижі є 4 мілюни мешканців а в Штокгольмі тільки 450 тисяч, треба признати, що в шведській столиці горить за багато. Велику скількість пожеж пояснюють там обставиною, що північні мешканці мають велике замилування до деревяних домів, які найкраще хоронять від зимна. В Берліні пожежі вибухають теж що три години. Берлін має 29 ратункових пожежних станцій і 48 добовільних сторож. Берлінські огневі сторожі виконують службу на протязі 24 годин що другу добу. Вони самі підрахували, що кожний з них пробуває 12 мінут денно в огні. Як що Львів можна зарахувати до великих міст, на що він не має ніяких даних, то під тим оглядом він стоїть далеко позаду. У Львові пожежі вибухають в середньому що 36 годин. Про справність львівської огневої сторожі не беремося писати, бо „Газ. Поранна" твердить, що справністю осягнула львівська сторожа рекорд у цілій Европі! Додамо, що пожежі й бояться і тому рідко вибухають.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Сорочинський ярмарок".

Всі дали собі слово...

„Захоронка" дала слово, „Богема" дала слово і публика дала слово.

„Захоронка", що приготує.

„Богема", що виповнить.

Публика, що прийде...

Цілий Львів великим днем дивувався, що це за комбінація: „Захоронка" plus „Богема".

— Скандальчий мезальянс! пришпился прихильники „Захоронки".

— До чого то вже доходить! здвигали раменами прихильники „Богеми".

Але мені здається, що ті дві товариства можуть зовсім добре кооперувати. Адже в цілім світі поширення захоронок іде в парі з розростом богем!

Тому Львів не має чого дивуватися, коли „Захоронка" і „Богема" заучаться разом, щоб дати видовище гідне богів.

Обидва Товариства відбули кілька успішних і вичерпуючих засідань, на яких говорилося, балакалося і розказувалося.

„Захоронка" обіцяла доставити: буфет, фанти і публику, „Богема" несподівачки і сподіванки.

Несподіванки — секрет, сподіванки: преса, танці апашів, ворожка (в шатрі!) і актуальні куплети.

Після засідань закипіла в обидвох товариствах горячкова праця.

Захоронка робила все до реклями включно, в Богемі Орлан переклав пєску Б. Шова, а Л. Лепкий доставив свої найновійші куплети з 1920 року.

Танці апашів і ворожка (в шатрі!) відпали. Танці тому, що пані не хотіли бути апашками в пість, ворожка з шатром тому, що один старенький радник назвав це неморальним. (Старушок здається, пригадав собі якусь власну пікантну історію з молодих літ!).

Нарешті прийшов довго ожиданий, давно назначений і два рази пересуваний день.

Початок: 8 год. вечером.
Година 9: пів Комітету.
Година 10: пів Богеми.
Година 11: півтора публики і 15 музикантів.

Разом сорок людей, не рахуючи служби з Народного Дому і поліції з Янівської вулиці.

Година 11 і пів починається все, але тим разом фактично.

На естраду виходить Орест Орлан і виголошує реферат на тему: „Захоронка, Богема і літературна творчість Бернарда Шова".

Після реферату настрій помітно поправляється. Де не де весело вистрілюють корки... львівського пива.

Пєса проходить знаменито, завдяки грі „артистів" і не дуже оживленій розмові слухачів.

Музика весь час тримається на висоті свойого завдання. Тільки деколи знижується до якогось потпурі чи пісні. А так переважно: блюси, гупа-гупа і т. п. тітіки.

Дехто з безбожних пускається несміло в танець, але якийсь пан техник зараз-же здержує музику.

— Не вільно! Піст!! кричить таким рішучим голосом, що я певний, що має уповажнення від консисторії.

На його категоричний спротив танці перериваються.

На естраду виступає пінений співак-баритон і проспівує половину пісні. (Другої половини відспівати не міг, бо був так захоплений мельодійним гамором на салі, що слова станули йому в горлі).

На тім і покінчився вечір, на якім стільки було несподіванок.

Найбільшу несподіванку приготовила публика, бо... не прийшла.

З незатертим вражінями розійшлися учасники домів.

А тепер ще пару слів про саму назву: Сорочинський ярмарок!

Хто не читав Гоголя, ломив собі голову, від чого це може походити.

Одні казали, що від сорочки, другі мучили впевняли, що від сороки, а треті, що це від сорока мучеників.

Третє найбільше підхоже. На „Сорочинськім Ярмарку" 4 квітня 1925 р. було справді сорок мучеників, рахуючи в тім: П. Т. Публику, Комітет, Богему й одного добре підхованого, але але вихованого молодця.

Галятіон Чінка.

— **Польський ксьондз, коледа і поліція.** В селі Лука Мала, скалатського повіту, ходив після Різдва польський священик зі сусіднього села Турівки з колядою по сільських хатах. У двох хатах українські селяне не пізнали його та зачинили, що в них був вже український священик. Та патріотичного і релігійного ксьондза це не перекопало. Він зробив на обох селян донос до поліції. Поліція не довго думала і за таку високу політику обох селян повязштувала. Селяне просиділи не довго, бо по одній добі та польський ксьондз свою мету осягнув, бо провчив їх за зухвальство.

— **Невже зловили?!** Львівська „Хвиля" інформує, що львівська поліція повідомила центральну владу про зловлення одного з учасників нападу на почтовий віз львівської дирекції почт, з якого забрано 32.000 золотих. Від себе редакція „Хвилі" подає коментар такого змісту: Львівська дирекція поліції не дала ні репортерові ніяких близших пояснень в цій справі. Відомо тільки те, що в справі рабунку почтових грошей переслухано 200 осіб, з яких 7 арештова о. По докладному прослідженню їхнього alibi, звільнено і їх крім одного Гриба якого задержано як підозрілого у співучасти того нападу.

— **Гостре стріляння.** Комендантура м. Львова повідомляє, що на замарстинівській стрільниці відбудуться бойові вправи, получені з гостром стріляннем у таких днях: 15, 18, 20, 22, 23, 25, 27, 29 і 30, квітня; 2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20 23, 25, 27, 28 і 30 травня; 3, 4, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 24 і 25 червня. Вартові стійки безпечництва виставит військо. Комендантура просить мешканців, щоби приноровлювалися тоді до вказівок вартових стійок.

— **Пригадуємо п. т. Громадянству м. Львова,** що збірщики членських датків УПТ. мають при собі уповноваження з округлою печаткою УПТ. і підписом Головної Управи (голова, секретар), а їх квітарі перешиті, попечатані ляком та поодинокі посвідки позначені круглою печаткою Головного УПТ. і Кружка УПТ. дотичної округи. Всякі инакше значені квітарі „Рідної Школи" прохаємо ласкаво відібрати і переслати Головній Управі УПТ. — *Головна Управа УПТ.*

— **Нова патріотичка „пляцуфка".** У вчорашньому ультрапатріотичному „Слові польскім" найшли ми таку зворушливу замітку: „Посвячення нової стійки" („пляцуфки"). „В понеділок 6. ц. м. о 12-ій в пол. кс. пробощ Садовскі доконав посвячення нового сальону дамського фризєрства в Европ. готелі... У святочному обході взяло участь численне коло приятелів і знайомих., і т. д." Нема то, як свідомість потреби здвигання щораз нових твердинь кресового патріотизму! Перед останньою побідою найбільші недовіпки ідеольогії „Слова польского" мусять з повною схидити голову...

— **Спростування.** Prokuratnra przy Sądzie okr. karn. we Lw.wie. (Oddział prasowy) dnia 7. kwietnia 1925. Nst. 1295/25. Do Redakcji „Dila" we Lwowie Rynek 10. Na ręce odpowiedzialnego redaktora p. O. Kostyka. W związku z zamieszczoną w Nrze 58 czasopisma „Dilo" z daty 15. marca 1925 w rubryce „Nowynky" notarką pod tytułem: „Zapomohowa akcja" uprazam na żądanie Województwa lwowskiego po myśli § 19 ust. praś. z dnia 17/12 1862 Nr. 6/63 Dzrp. o zamieszczenie w najbliższym lub bezpośrednio następującym numerze załączonego sprostowania. Prokurator prisowy: (Podpis nieczytelny). — Województwo lwowskie — Wydział Prezydjalny. L. 5945/1925[1]2. Lwów dnia 6 kwietnia 1925. Nieprawdą jest jakoby Starostwo w Drohobyczu ogłosiło, że potrzebujący pomocy na zasiewy wiosenne mogą wnieść do Starostwa podania ostemplowane po 2 złote, a natomiast prawdą jest, że Starostwo reskryptem z dnia 8 lutego 1925 L. 968[1 podało do wiadomości wszystkim gminom w powiecie o pomocy rolnej na zasiewy wiosenne i wezwało tych, którzy nie mają nasienia na zasiewy do wnoszenia podań, przyczem zauważyło, że w podaniach musi być wymienione imię i nazwisko proszącego, miejsce zamieszkania, obszar gospodarstwa rolnego w hektarach, oraz żądana kwota, przy równoczesnem zapodaniu, czy proszący żąda pożyczki w gotówce, czy też w zbożu i w jakiem. Nieprawdą jest, że wniesiono 25.000 takich podań i że na stemple biedni włościanie wydali 50.000 zł. (pięćdziesiąt tysięcy złotych), a natomiast prawdą jest, że przyznana na ten cel kwota wynosiła 50.000 zł. (pięćdziesiąt tysięcy złotych). Wojewoda Dr. Garapich m. p.

— **Otsim повідомляє фірма Яків Шайн,** Львів Ягайлонська 12, що одержала свіжий транспорт взуття з першорядних фабрик світової слави і продає їх по значно вниженых цінах. 1768 1-2

ОПОВІСТКИ.

Прогулька на Чортівську скалу відбудеться заходом Т-ва „Плай" під пров проф. Ю. Полянського в неділю 12. квітня п. р. Збірка точно о год. 10. передпол. при останній станції трамвею при Личаківській вулиці. (Звертається увагу, що трамвай в неділю рано не ходить). Прогулька тривати-ме 3—4 годин. Для членів даром, для нечленів 50 сот. 1—1

З „Львівського Бояна". Вибирається Вп. членів прибути в пятницю дня 10. і суботу 11. ц. м. о годині 7. вечером на пробу „Псальтиря". — *Видія.* 1764 1—1

Реколекції для мужчин, які кождого року відбувались заходом Т-ва ім. св. Ап. Павла, відбудуться і цего року в днях (неділя) 12., 13., 14. і 15. ц. м. о год. 6. вечером в церкві духовної семинарії. 1-2

Домашні дансінґи
уладжує світової марки
ҐРАМОФОН
„HIS MASTERS VOICE"
„Голос свого пана".

Ґрамофон той найновішої конструкції (Система радіо з мікрофоновою підкладкою), першорядними знавцями і цілим світом признаний найдоскональшим. — Взірцова репродукція без шипіння
ДАЄ ВСІМ
Захоту товариського життя. Можність забави і танцю.
Упримнює побут дома Заманювання до музики.
Різноманітність родинного життя. Перегляд новочасної музики.
Українські солеві пісні в виконанню Менціньского.

The Gramophone C°. — Limited, London —
Ґенер. представники на Польщу
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
КРАКІВ, Фльоріянська 25.
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 2.
1485 7—9

З Музичного Тов-а ім. М. Лисенця у Львові. Пригалується, що анкета в справі централізації ф-ій відбудеться в понеділок дня 13. п. м. о год. 10-тій рано в малій салі Муз. Тов-а вул. Шашкевича 5. II. пов. Проситься о участь делегатів філій, членів Матінного Тов-а, як і всіх тих, які цікавляться цею справою. 1770

Інші оголошення.

СВЯЩЕНИК вповні глядає старшої женщини з священичої родини, яка схотіла би заопікуватися дітьми і занятись господарством. — Оферти письменні або ничні на адресу: Ольга Роздольська, Львів, вул. Супінського ч. 19. II. поверх. 1716 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 3—10

В. ЧОПП наслідник **АДОЛЬФ ЧОПП**
заприсяжений знавець Карного і краєвого суду та ассесор суду
поручає
свою найстаршу в Галичині торговлю фарб, лякерів, покостів, як також артикулів домашньо-господарських та дахової папи
ЛЬВІВ, вул. Жовківська ч. 2.
у власнім домі. Ч. тел. 18—51.
1765 1—3

САЛЬОН МОД САБІНИ ҐЕНІҐ
в ПАСАЖІ ҐАВСМАНА ч. 7.
поручає найновіщі заграничні моделі по приступних ц нах. 1766 1—3

НОВИНКА **НОВИНКА**
Вийшли з друку і продаються
„Ірляндські Оповідання"
С. О'Брен, переклад о. И. Проця, передне слово Н. Дорошенківни з 4 мал. ірляндських діячів в гарній оправиці. 1761 Стор. 64. **Ціна 1·20 зл.** 1—1
Т-во „Просвіта" Львів, Ринок 10.

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гаранцією, та всілякі біжутерію поручає
Б. Ґрінберґ, Львів, Сикстуська 4.
1763 1—3

Д-р Іван Калин написав лист до Українського Т—ства „Беседа" в Тернополі, в котрім жадає вичеркнення приватного обвинителя д-ра Степана Брикевича з листи членів тогож Товариства, напроваджуючи деякі факти неговорової натури. В наслідок сего д-р Степан Брикевич вніс донесення карне до Повітового Суду в Тернополі. Обвинуваченний д-р Іван Калин провадив доказ правди, однаковож повисший доказ правди не вдався і наслідком сего д-р І. Калин в почуттю вини і скрухи цофає повисші заміти перепрошує д-ра Ст. Брикевича і тытулом експензії складає квоту 75 зол. до рук д-ра Степана Брикевича. — *Д-р Іван Калин.*

Д-р Степан Брикевич повисшу декларацію приймає до в дома а повисшу квоту призначує в сей спосіб, що 50 зол. на УРЛ., а 25 зол. на фонд Союза Українських Адвокатів для вдів і сиріт.
1762 1—1 *Д-р Степан Брикевич.*

НА СПЛАТИ
поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим
1762 1—7
ВЗУТТЯ всякого рода.
Мікадо, Академічна ч. 20.

ЛІЖКА
МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ
з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах
ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ
Іван Возачинський
Львів, пл. Бернадинська 16.
1660 5—10

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ
заграничні, прикраси до суконь, також додатки, рівнож всілякі роботи вхідячі в обсяг модництва, фарбування пер, рафів, поручає
МАҐАЗИН МОД
Львів, „THE ROSE",
1726 КОПЕРНИКА 7. 2—4

Найкращі знимки фотоґрафічні виконує
ҐРОТТҐЕР
1772 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 2—10

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, покладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає
АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН
СКЛАД МАШИН до шиття
Львів, вул. Валова ч. 11 а,
Приймається машини до направи. 1712 2-10

Весна! Сійте!
Здорове зерно сійте!
А таке продає
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"
у всіх своїх складах.
Насіння огородове і полеве
певне і провірене досвідною стацією. 1691 3—3

НА СВЯТА!
ЗНАНА ЗІ СОЛІДНОСТИ ФІРМА
В. АЧКЕВИЧ
Городецька 55.
поручає в великім виборі найріжнородніші інструменти музичні, ґрамофони, плити, **по приступних цінах,** рівнож всілякі спортові прилади з „Маратону". 1752 2—2

ВЗУТТЯ
з краєвого і заграничн. матеріялу
Зольовання і направи обуви
солідно — дешево — скоро виконує
Шевська робітня Дому Українських Інвалідів
1738 a) Львів, Софіт ч. 25. 2—2

Вже надійшли останні новости
для Пань на сукні, васняні і літні костюми
1711 до фірми 3—10
АНТОНА УВЄРИ
Львів, вул. ҐАЛИЦЬКА 10.

ПИВО „ALE"
ПОРТЕР ЖИВЕЦЬКИЙ
ЗДРУЙ ЖИВЕЦЬКИЙ
ТЕМНЕ ПИВО МАРЦЕВЕ
РЕКОРДОВІ ЖИВЕЦЬКІ ПИВА
ДО НАБУТТЯ У ВСІХ ТОРГОВЛЯХ РЕСТОРАНАХ І КОМНАТАХ ДО СНІДАНЬ
ҐЕН. ПРЕДСТАВНИЦТВО БРОВАРУ в ЖИВЦІ
ЗДРУЙ ЖИВЕЦЬКИЙ С-ка з обм. пор.
ЛЬВІВ, НОСЦЮШКА 24. Телеф. 13—29.
Достава в бочках і фляшках.

Ширіть наш часопис!

КАПЕЛЮХИ МУЖЕСЬКІ
Borsalino, Delion (Париж) **Scott-Co** (Льондон)
Henry Heat (Льондон)
в великім виборі поручає найдешевше фірма
„ANDRE" пл. Марійська ч. 9.
1751 Тел. 13—51. 2—3

НА СВЯТА! ВИНА НА СВЯТА!

УГОРСЬКІ:		St. Julien	7·20
Hegelayer старий	зл. 6·00	Chateau Lafite	„ 8·40
Шамородner старий	„ 7·20	**ІТАЛІЙСЬКІ:**	
Badacsonyer	„ 4·80	Marsaletto	зл. 5·40
Riesling	„ 4·80	Marsala	„ 7·20
Leanyka	„ 4·80	Moscato Passito	„ 5·40
Erlauer червоний	„ 4·20	**ІСПАНСЬКІ:**	
Szegszader червоний	„ 4·20	Malaga куранійна	зл. 11·40
АВСТРІЙСЬКІ:		Madeira	„ 7·20
Vö lauer Goldeck черв.	зл. 5·40	Port de vin	„ 7·20
ФРАНЦУСЬКІ:		**COGNAC ОРИҐ. ФРАНЦУСЬКІ:**	
Graves superior	зл. 5·70	Rover & Quillet	зл. 18
St. Croix du Mont	„ 6·80	J. Hennesy & Comp.	„ 23
Haut Barsac	„ 7·20	„ V. O.	„ 25
Haut Sauternes	„ 7·80	J. Prunier & Comp.	„ 16
St. Estephe червоний	„ 6·60	за фляшку 0·7 л.	

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ ПЕРШОРЯДНИХ ФАБРИК
І ОРУЧАЄ
ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ і ВИНА
ЕДМУНДА РІДЛЯ
1771 **У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО 3.** 1—3

ҐАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАНІЧОК І ДІТЕЙ
як також вибагливе білля. ☞ **Ціни знижені.** ☜
Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.
1733 2—6

Рік осн. 1878.

Рік осн. 1878.
Вже надійшли на весняний і літній сезон **КАПЕЛЮХИ** мужеські в найновійших фасонах, славної марки **P. & C. Habig,** Відень, правдиві **Borsalino Antica Casa, Pichler Grax,** і з богато инших першорядних фабрик 1669 3-4
ФАБРИКА І СКЛАД КАПЕЛЮХІВ
АНТІН КАФКА Львів, вул. Ґалицька 4.

ШОВКИ на сукні і підшевки — **СУКНА** заграничні і модні — Всякі додатки до — — кравецтва і модництва — **КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ** заграничні — —
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1705 4—6
ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ
Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 81 (10.464). Львів, неділя 12. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фо., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Громадяне! Допоможіть голодному селу! Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок 10. Число конта (книжочки) 14.000.

Елєґантні жінки убираються лише в першорядним матязині суконь і жіночих костюмів МАРІЇ ПАВЛЮК ЛЬВІВ, ВУЛ. СОБІСЬКОГО ч. 12. 1780 1—3 бо одиноний магазин, що звосмотрений в найновіщі моделі та додатки, та одиноний, що вдоволяє своїх П. Т. Гостей

Одно з наших занедбань.

Перед війною чи не замало уваги звертали ми на наші міста. По війні українське місто стрінула така сама, а подекуди то й гірша доля, ніж українське село. Отже не диво, що після важкого всенароднього лихоліття всяка плянова праця над всесторонним піднесенням села, а з окрема праця над зберіганням українського характеру наших міст, сильно підупали. Щойно останніми часами помітний живійший рух на обох ділянках. Праця на селі стрічає важкі перепони перш за все з боку адміністративних чинників, а далі з боку всяких місцевих патріотичних польських організацій. По містах, та особливо у Львові на тому полі далеко більше енергії ніж сама влада проявляють всякі польські громадські чинники а перш за все „організації народові", що примушують владу поступати згідно з їхніми вказівками та нищити все, що стоїть на перешкоді їхній політиці девастації, денаціоналізації та безоглядного викорінювання всього українського.

Ось на недавному, щойно відбутому у Львові зїзді „організацій народових" прийнято між иншим резолюцію про те, щоби заопікуватися якнайінтензивнійше ремісничою молодю. Поляки й без того тою молодю дуже опікуються. І чи не більше від своєї — опікуються вони українською молодю. Названа резолюція прийнята в ряді иних подібних має чисто „ударний характер". Метою її: скріплений наступ на нас, приспішення темпу винародовлення українських душ, а тим самим обезсилювання Українців по містах.

Всім інтенціям „організацій народових" іде на стрічу уряд, ідуть на стрічу органи самоврядування, адміністрація і наконець польські ремісники. Як всюди, так і тут важко протиставити тому широкому походові аналогічні методи та засоби з нашого боку. Та боронитися мусимо. Істота тої оборони мусить заключатися перш за все в консолідації наших власних сил, у залізній організації та витревалости. Всі стани і всі верстви мусять працювати гармонійно та доцільно.

Останніми часами ми мали змогу заобсервувати дуже відрадний факт консолідації нашого міщанства, і ще відрадніший факт організації нашого купецтва. Та одно і друге не вичерпує ще всього змісту нашої боротьби за зберігання українського характеру міст. Його може забезпечити нам у майбутньому тільки молоде покоління, тільки ті, що прийдуть по старих ветеранах. Хтож вони? Це перш за все наша реміснича та торговельна молодь.

На жаль нею дуже мало займаються в нас навіть ті, що теоретично прекрасно розуміють вагу міст у історичному розвитку народу та ще більшу їх вагу у сучасній добі. Про стан опіки над нашою ремісничою молодю у всіх галицьких містах мені мало відомо, але зате для мене доступні деякі дані про Львів. Думаю, що не відійду далеко від правди, коли скажу, що ця справа на провінції поставлена гірше ніж у Львові. А у Львові вона поставлена але.

Ремісничою молодю опікується тут одно тільки т-во українських ремісників „Зоря". В неї є вже своя ще передвоєнна традиція з тої ділянки. Та ця опіка не охоплює навіть половини тої молоді. Правда, частина її тішиться опікою і „Сокола-Батька" і „Сокола III." Та все це не вистарчаюче. Хто у Львові опікується нашою торговельною молодю — невідомо. Але думаю, що молоде т-во українських купців, якщо дотепер тою справою не займалося, то в найкоротшому часі напевно займеться.

Перейдемо до даних про ту молодь. Перш за все вся реміснича і торговельна молодь мусить ходити на т. зв. доповняючі ремісничі та торговельні курси, бо без їх покінчення не зможе визволитися та розпочати власного чи то ремісничого чи торговельного підприємства. І тут то й починаються наші недостачі. Вся молодь ходить до польських шкіл, бо українських нема. Тих шкіл є у Львові аж 11.*) В них разом вчиться біля 750 Українців. Підкреслюємо, що статистика не найокладнійша. Колиж взяти на увагу, що є багато такої молоді, яка доїздить зі сіл і яка не має права ходити на ті курси, бо не покінчила сім кляс народньої школи, то ця цифра значно зросте. Як дорахувати до того ще й торговельну молодь, то цифра перейде далеко поза тисячку.

Хібаж можливо, щоби названі наші товариства могли заопікуватися всією тою молодю? На жаль, поза ними ніхто цією справою не цікавиться. А це дуже сумно. Бо Полячки працюють над нашою молодю і в школі і пова нею, а ми знаємо, в якому дусі йде та наука й виховання. Їхні товариства, в роді таких, як „Zakład sierót"! „Towarzystwo opieki nad młodzieżą", Towarzystwo Stanisława Kostki", „Gwiazda", „Skała", „Rodzina sieroca", „Бурса Пірамовіча", „Стрільниця" і инші, не дармують, а приваблюють ту молодь до себе чим тільки можуть. І молодь іде туди. Та й не диво. Бож ми польським заходам протиставимо дуже мало. В наших сусідів крім матеріяльних засобів для креування шкіл і всяких установ є ще й розуміння ваги такої діяльности. Як піклуються нашими дітьми в промислових школах деякі магістратські та офіціяльні шкільні чинники з кураторії, видно найкраще з цього, що вони зовсім не допускають до двох названих шкіл (Конарского і Собеского) навіть українських катехитів для науки релігії. А хіба не можуть заперечити факту, що там є й українська молодь.

Міністерство освіти внесло недавно до сойму новий законопроект про ремісничі та торговельні доповняючі курси. Метою законопроекту поліпшити плян навчання тих шкіл, дати їм певнійшу матеріяльну базу (частинно коштом держави, а частинно коштом самоврядних установ) та накінець приневолити законодатним шляхом усіх ремісників, щоби посилали молодь до шкіл. Якщо закон пройде, то сусідська праця на тому полі ще скріпиться.

Поминаючи те, що в нас нема своїх курсів, а також і те, що нема навіть підготовчого курсу, який давав би змогу нашим сільським хлопцям користати бодай з польських курсів, слід ствердити цілковиту недостачу пляново зорганізованої позашкільної опіки над молодю.

Зваживши все повище, слід нам остаточно звернути належну увагу на ту чомусьто — не важно тепер, чи через недогляд, чи через недбальство, — але в усякому випадку дуже занедбану справу, та вжити всіх можливих зусиль для направи величезного занедбання. Справа важна не тільки для Львова, але й для всіх наших міст. Бо гріхом було би занедбувати її дальше саме тепер, у моменті змобілізованого та дуже широко заініційованого наступу на нас і на наші здобутки.

В. М.

*) У городецькій дільниці школа: Сенкевіча з 73 Українцями, Корденого з 80, Конарского з 50, Марії Магдалени з 48; у жовківській дільниці: Собєского з 50, Мартина зі 100; у личаківській дільниці: Антонія з 27, Промислова Сполків з 20; у середмісті: Міцкевіча з 50, Сташіца з 110; Пірамовіча з 114 Українцями.

Політичні новини.

Німеччина.

Кандидатура Гіндербурґа на президента Німеччини.

Першою европейською сензацією є нині кандидатура Гіндербурга на німецького президента. І партії, які його ставили, і він сам, і його вороги, і другий кандидат з тої самої партії, переможець при перших виборах Яррес, усі вагались кілька днів щодо його кандидатури. Аж ось Гіндербург згодився. Кажуть, що одержав благословенство від самого Вільгельма II. У лоні правих партій велась завзята боротьба щодо його особи. Людова партія виступила з цілою рішучістю проти такої кандидатури. Головно поборював її міністр закорд. справ Штреземан, вказуючи на її шкідливе враження на чужині. Рахують, що особа Гіденбурга може саме зміцнити всі партії т. зв. веймарської коаліції, яка голосуватиме на Маркса. Можливо, що навіть соціялдемократи готові піти лавою за Марксом, вибираючи з двох лих менше. На підставі статистики з останніх виборів праві партії, коли ще додати до них пів міліона голосів господарської партії (Wirtschaftspartei). — мали би 12,286.206 голосів, проти 13,407.749 голосів центру, демократів та соціялдемократів.

В Америці і в Англії прийняли звістку про кандидатуру Гінденбурга дуже неприхильно. Там гадають, що вона може стати притокою до міжнародніх комплікацій, тому, що вказує на тенденцію в Німеччині повороту до монархії. Також у французькій політиці може повстати реакція і покликати до влади знову націоналістичний кабінет. У Льондоні гадають, що вибір Гінденбурга означав би перекреслення виглядів на гарантійний пакт, в який могла би ввійти Німеччина.

Франція.

Продовження кризи.

Становище кабінету Еррio є надалі неясне щодо своєї тривкости. Сенат висловив недовіря міністру освіти Альберу 138 голосами проти 134. Президент міністрів, Еррio, сам вмішався у палку дискусію в справі кредитового буджету, заявивши, що подасться до димісії, коли сенат не прийме проекту про підвисшення кредитів. Парлямент продовжує дискусію над проектом санації фінансів, яка скінчиться щойно в першій половині найблизшого тижня. Комісія, яка приготовляє проект нової санації, погодилась на нову його редакцію, одначе її текст покищо невідомий. Права преса сильно атакує Еррio за те, що автор проекту Де Монзі пішов надто далеко за ідеями соціялістів. У проекті має найти вислів ідея про примусову віддачу деякого майна багатими. Можна сподіватись, що новий проект не перейде без завзятої боротьби, в якій на терезах ваги буде покладена сама особа Еррio.

Голос з трумни.

Реферат п. Токаржевського Карашевича.

Варшавський „Роботнік" приносить власну кореспонденцію з Парижа про реферат був. українського міністра п. Токаржевського-Карашевича в Комітеті „France-Orient". Очевидно, п. Токаржевський-Карашевич говорить про Україну. Реферат відбувся дня 25. березня ц. р. перед горсткою французьких діячів.

По словам „Роботніка" — нещасливий український дипльомат на склоні останньої доби У. Н. Р. перш усього зясував територію України. Та цей географічний вступ мав на меті тільки одно: зазначити, що границя з Польщею мусить бути вдержана за всяку ціну на основі лінії, означеної варшавською умовою з дня 22. квітня

ВЖЕ ДІСТАНЕШ І НАЙДЕШЕВШЕ У ШТАДТМІЛЛЄРА ЛЬВІВ, РИНОК 34.
Природні і літургічні вина в великім виборі, також мід, коняк, ру і горівки. 1782 1—2

1920 р.; инші умови й рішення України не зобовязують. Треба з подивом ставитися до... обмеженості, як не безрозумної впертості п. Токаржевського - Карашевича, який конечно домагається вдержання граничної лінії якраз варшавської умови, а не пр. ризького трактату, бо — мовляв — Україну обходять тільки умови й рішення петлюрівських дипльоматів, хоч би вилами на воді писаних, а не життєві потреби і не змагання українського народу.

Подавши опис України і її історію, п. Токаржевський - Карашевич зазначив, що війни з Росією були виливом тваринної ненависти (тільки ненависти? — Реп.), а війни з Польщею були наслідком численних і важких політичних помилок з боку Польщі. Так було давно, але тепер мабуть вже все полагоджено, бо в р. 1920 українська армія боролася спільно з Поляками проти спільного ворога.

Нема то, як „березневі Українці" зі своєю знаменитою історіософією і недостачею сорому, як вже не розуму. Годилось би п. Токаржевському перейти хоч невеличкий курс української історії та історії взагалі, щоби з одного боку переконатися, що почування сліпої ненависти ще не викликують воєн. Війни викликує в першу чергу програвництво інтересів. Коли би п. Токаржевський знав українську історію, то не пускав би в світ таких нісенітниць, як на пр. що причиною воєн з Польщею були тільки помилки цієї останньої, помилки, яких — зовсім приводно — вже позбулася відроджена Польща, бо в р. 1920 після варшавської умови українська й польська армія боролися проти спільного ворога.

Крім темностей, мало дипльоматичних, а більше безхарактерних на адресу польського „союзника" п. Токаржевський зробив кілька поклонів перед „золотим тельцем" французького капіталу. Згадавши про заангажування французських капіталів в українських підприємствах, референт підніс потребу заінтересування долею України. Вкінці п. Токаржевський згадав про діяльність Директорії, уряду гол. от. Петлюри та цілої української політичної еміграції. Ця праця викликала опір населення і примусила до уступок нових володарів України. Реферат закінчено вірою в силу українського народу і в його остаточну побіду та висловлено надію, що Европа якінці зрозуміє змагання української нації.

Председник зібрання п. Леней, колишній посол до Ліону, подякував п. Токаржевському за інформації, жалкуючи, що не може говорити в імени цілої Европи, але мусить тільки в імени численних приятелів України обмежитися до висловлення нації, що український нарід здобуде свою незалежність, як її здобула Польща, яка „єдина в цілій Европі зрозуміла героїзм от. Петлюри і при якої огнищі найшов гостину уряд УНР., змушений покинути свою батьківщину".

Уявляємо собі вдячність п. Петлюри і його дипльоматів за недавню гостину в Польщі. Уявляємо собі й досмертну вдячність членів б. уряду УНР. та інтернованих в Каліші вояків української армії за прихильність і оцінку їх спільної боротьби проти спільного ворога.

Авдиторія п. Токаржевського складалася менше-більше зі сотні осіб, депутатів, промисловців, фінансістів, журналістів, дипльоматів і військових. Крім того на виклад було кількох Поляків, Грузинів і Литовців.

Очевидно, такі інформаційні виступи панів покрою Токаржевського тільки компромітують український народ. Голошені п. Токаржевським ідеї належать навіть в наддніпрянських колах до давно проспіваної пісні, що вже ніде не находить ніякого відгуку. Голос п. міністра з паризьких бульварів є голосом з труни, в яку поховано дипльоматичних удальців покрою п. Токаржевського. Не привязуємо ніякої ваги до його „провідних ідей", та всеж таки й на еміграції повинен бути орган, який обороняв би честь і гідність нації перед поневірою всіляких „дипльоматичних" Гаркунів-Задунайських.

Небезпека релігійного безладдя.

(Стаття надіслана.)

Те, що твориться тепер у нас на релігійному полі, грозить нам в недалекій будучности великим національним нещастям. До загальної теперішньої розбіжности почучається ще й релігійна боротьба, — боротьба, що буває звичайно безоглядна, завзята, жорстока.

Українську суспільність обмотують тепер ріжні релігійні „місіонарі". Крім ріжнонаціональних латинників, що від довшого часу заїджаються з усіх усюдів, щоби „навертати" нас на „римську віру", — крім автокефальних і загально православних агітаторів, — ведуть свою пропаганду — зі щораз більшим розмахом — баптисти, методисти та презвитеріяни.

Найбільше живу акцію розвинули в нас методисти й презвитеріяни. Нема майже більшого міста у Східній Галичині, де не мали би вони осідку своєї пропаганди. Робота йде їм тим лекше, що „навернені" крім нової віри дістають у додатку ще доляри. А це тепер лакома річ.

Особлившу свою увагу звернули „місіонарі" на Станиславівщину, а також на Львів. До Львова зїхали останніми часами з Америки презвитеріяни п. Нижанковський й п. Кузів. В дорові має їх бути ще більше. В одну з останніх неділь уладили вони у Львові в домі методистів своє богослуження, на котрім мало бути кількасот учасників. Оба вони мають бути добрими промбацами і попису ються знанням св. Письма.

На зібрання „місіонарів" сходиться громадно шкільна молодь, ба навіть діти. Їх притягається книжочками, допущенням нарівні зі старшими до діяльної участи в богослуженнях і т. п.

Агітація дуже хитра. Ось пр. п. Нижанковський оголосив недавно в пресі курс англійської мови. Заінтересування до своєї віри викликують „місіонарі" між иншим малими летючками, де ставлять ріжні запити і обіцюють за відповідь великі долярові суми. (По.: обіцюють 200 долярів тому, хто докаже зі св. Письма істнування чистилища).

Подібна пропаганда в мирних, нормальних часах не була би така небезпечна, як сьогодня. Були й перед війною деякі спроби поріжнити нас релігійно. Ті спроби вдавалися тоді дуже слабо. Тепер часи инші. Для релігійної, зокрема протикатолицької пропаганди відносини тепер дуже сприятливі.

Завдяки сторонничій політиці теперішнього папи й занадто великій податливости деяких наших епископів, авторитет і папи і епископів у нас дуже підупав. Врав із тим підупав у нашого народу авторитет церкви взагалі. Кількадесятилітня протирелігійна акція всіх наших соціялістів і радикалів не пошкодила стільки нашій церкві й релігійному життю нашого народу, що виступи Риму й нашої ерархії в останньому часі.

Говорити сьогодня до наших свідомійших одиниць про католицизм, про папу, про епископів, це річ дуже нелегка й дуже невдячна.

І так під усяку протикатолицьку, ба навіть протирелігійну пропаганду, став у нас ґрунт аж надто пригожий. І тому не дивуватися, що „місіонарі" збирають обильні жнива.

Розуміється, що наше духовенство мусить боронити своєї позиції й позиції своєї церкви всіми силами. Воно обовязане не тільки

ПОРТЕР
З АРХИКНЯЖОГО БРОВАРУ
В ЖИВЦІ
1771 1—1

М. ВОЗНЯК. 27)

Шевченко й княжна Репніна.

„Я сподівалася, що ці рядки прийдуть до вас на свята: хай воскресне Христос у вашій душі, мій добрий Тарасе Григорієвичу, хай освятить він вашу душу, хай просяє у вас свята ласка! Ось мої бажання. Завтра я подам на часточку за ваше здоровля. Я завсіди молюся за вас, я вам бажаю так багато доброго, найкращого, прошу Бога, щоб він дав мені побачити вас іще в цім житті, одначе корюся його волі й з цілої душі прошу його, щоб він згадав вас у своїм царстві! Там усе буде ясне, святе, щасливе! О, зверніть туди очі своєї душі, не забувайте, що у вас тут є щирі приятелі, котрі бажають вам того, чого бажають собі!" Подавши вістки про дім, писала далі: „Сьогодні не можу багато писати — готовлюся до сповіди. Вибачте мені все те, в чім я не виповнила християнського обовязку перед вами. Робити добро душі брата — обовязок, який ми надто часто занедбуємо. Хай покриє Господнє милосердя та його доброть усі наші занедбання!" До листу княжни Репніної дописала Олександра Псьолівна свій вірш.

Дальші листи княжни досі невідомі, збереглося тільки дальших пять листів Шевченка. З листі з 14 (26) листопада 1849 р. — після гливе півторарічної експедиції на Аральське море — писав Шевченко: „Цими днями я вернувся з киргизького степу й з Аральського моря в Оренбург. І сьогодні Лазаревський доставив мені ваш лист, де ви іменем усього дорогого просите подати про мене хоч яку небудь вістку. Добрий і одинокий мій друг! Про мене ніхто не знав, де я прожив цих півтора року, я ні з ким не листувався тому, що не було можливости; почта як і ходить через степ, то два рази на рік, а мені завсіди в той час не доводилося бути в укріпленні. Ось причина! І хай хоронить вас Господь подумати, що я міг забути вас, добра моя Варвaро Миколаївно. Я дуже, дуже часто в моїй самоті [illegible] Яготин і наші лагідні й тихі розмови. Небагато минуло часу, а як багато змінилося, бодай зо мною: виб уже в мені не пізнали давнього по дурному захопленого поета, ні, я тепер став занадто розумним. Уявіть собі! протягом сливе тьох років ніодної ідеї, ніодного натхненого помислу — проза й проза або, краще сказати, степ і степ! Так Варваро Миколаївно, я сам дивуюся мо'й переміні, в мене тепер сливе нема ні суму ні радости, зате є душевний мир, моральний спокій до рибячої холоднокровности. Будучина для мене неначе не істнує. Невже пістійні нещастя можуть так сумно переробити людину? Егеж, це так. Я тепер повний виворіт бувшого Шевченка, й дякую Богу".

В новорічнім листі з 1 (13) січня 1850 р., витаючи княжну з новим роком, Шевченко згадував минуле, коли перший раз зустрівся з нею в Яготині. Повідомляв, що пише до Василя Жуковського, щоб виклопотав йому дозвіл малювати. Прохав, щоб княжна написала до Миколи Гоголя в цій справі й подала Шевченкові його адресу, а він напише до нього, хоча не знає його особисто, „по праву малороссийского вношеплета". Просив прислати Наслідування Христа Томи Кемпійського. Згадка про Гоголя дала можність княжні висловити свою думку про нього в листі до Шевченка. У відповіді на лист княжни писав Шевченко 7 (19) березня: „Усі дні мого колишнього побуту в Яготині є й будуть для мене низкою прегарних спогадів. Один день був покритий легкою тінню, але останній ваш лист осяяв і цей сумний спомин. Певне ви забули? Пригадайте собі. Припадково якось зайшла мова в мене з вами про Мертві душі й ви відозвалися незвичайно сухо. Мене здивувало це неприємно тому, що я завсіди читав Гоголя з любістю, а ще й тому, що я в глибині душі шанував ваш благородний розум, ваш смак і ваші ніжно знеслі почування. Мені було боляче, я подумав: Я такий грубий і дурний, що не можу ні розуміти ні почувати прегарного? Так, ви правду кажете, що упередження ні в якім разі не дозволене, як почування без підстави. Мене захоплює ваша теперішня думка — й про Гоголя й про його безсмертний твір! Я в захваті що ви зрозуміли його дійсно християнську мету. Так!... Перед Гоголем треба благоговіти, як перед людиною, націлено найглибшим розумом і найніжнійшою любовю до людей!" Шевченко просив прислати йому Мертві душі.

Останні листи Шевченка до княжни походять із 1851 р. В передостаннім листі з 12 (24) січня, згадавши Вільхівську, питав, чи вона живе, чи 12 (24) січня збираються в неї безцеремонні сусіди з дітьми й челядю, чи багато лишилося живими з тих, про котрих із вдоволенням він згадував. Поставивши низку питань, висловляв Шевченко рефлексію: „Так, у моїм минулім хоча зрідка мигає не то щоб справжня радість, але бодай і не гнітючий смуток. Недавно, здається, всього чотирі роки, а як тяжко вони перейшли над моєю головою, як змінили вони мене, аж я сам себе не пізнаю. Уявіть собі флєгму без життя — й це буду я! Не треба було й говорити про це, а кращого нема що сказати" *).

Листування Шевченка з княжною обірвалося. На свої останні листи він не діждався відповіди від неї. При трусі найдено в Шевченка листи княжни й Орлов виписав княжні гостру заборону. „Ваше листування з Шевченком, — писав шеф жандармів до княжни, — а також і те, що ваша сіятельність іще перед тим зверталися до мене з посередництвом у справі облегшення долі згаданого простого вояка, доказує, що ви брали в нім участь, непристойну з огляду на його зіпсуті й розпусні прикмети". На закінчення радив Орлов княжні Репніній на будуче менше вмішуватися в справи України з погрозою, що в противнім разі вона сама буде причиною неприємних для неї наслідків **). Слово було тверде й осягнуло своє.

(Продовження буде.)

*) Листи Шевченка до княжни надруковані в статті „Нѣсколько новыхъ матеріаловъ для біографіи Т. Г. Шевченка" в „Кіевской Старинѣ", Т. XL, стор. 262—73.

**) Н. И. Сторожeнко. Первые четыре года ссылки Шевченка. (Кіевская Старина т. XXIII, стор. 19).

КОЛЬОНІЯЛЬНІ ТОВАРИ НА СВЯТА
1783 поручає 1—1
ФРИДРИХ ШУБУТ і С-ка, Рикок 45.

Найдешевше жерело закупу
Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!
Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14. днів.
Гуртівний склад волічки, вовни, кокю, запалочу, бавовни до вишивок в мотках Kiark DMC., шовку, шпульковик ниток, Harland, Тройка, гарасівок стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, ґузиків, ножів, батогів, паперців і туток „Солязі", зшитки, асілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,
по найдешевших цінах поручає
передвоєнна знана фірма основана 1904 р.
ЛЕВ ЛЄВЕН
СТАНИСЛАВІВ, Рикок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.
1672 3—12

зогляду на добро церкви, але й зогляду на добро народу, відперти наступ американських „місіонарів", принаджених у Галичину неоглядним поступуванням Пія XI. і наших епископів.

Та духовенство мусить мати поміч і від світської інтелігенції. Ця інтелігенція не може приглядатися байдужно руїні нашої церкви, памятаючи, що з руїною церкви піде в парі й руїна народу.

Одначе дехто у нас цього не розуміє. Досить звернути увагу лише на те, які тепер часи, від кого ми залежні й які можуть вийти наслідки з релігійної анархії. Не треба забувати, що де двох бється, там третій користає...

Свящ. Г. Яремацький.

ОГОЛОШЕННЯ
ДО СВЯТОЧНОГО ЧИСЛА,

яке появиться в значно збільшенім обємі, приймається тільки до середи 14. ц. м. вечер.

Новий закон про новобранців.

Минулого року вийшов новий закон про загальну військову службу в Польщі і цьогорічна бранка відбудеться на підставі цього закону. Бранка почнеться найдальше 1. мая, а скінчиться найпізнійше 30. червня. До неї будуть обовязані ставитись: 1) мущини уроджені в р. 1904; 2) ті, що є у віці бранки, а минулого року були звільнені або призвані тимчасово незабічними (категорія Б); 3) всі новобранці минулих літ, які до цього часу не ставали перед військовою комісією; 4) ті, що хотять служити добровільно.

Згідно з новим законом усі потекші, як напр. відкладення печинця служби, належатимуть тепер не до військової, а до адміністраційної влади, яка порозуміваться з військовою, отже до староств, осередств, а по більших містах до магістратів. Відкладення служби можуть одержати: 1) Ті, що лише самі одні фактично удержують родину: як напр. єдино-працюючий син безсилих родичів, батько чи матері, або двоюродний брат залишених сиріт чи безсилих братів чи сестер, 2) Власники окремих земельних господарств: це ті, що одержали господарство у простій спадщині, а воно вистачає на прожиток рідні, але не є втрое більше під цього прожитку і коли його ведуть вони самі як єдине джерело доходу, 3) Особи на теоретичних та практичних студіях, себто: а) ученики середніх державних шкіл і шкіл рівноправних з ними, до 23 р. життя; б) студенти вищих шкіл, слухачі теольогії та рабінатських шкіл признаних державою, і особи середньої освіти та вищої на студіях за кордоном — до 26 року; в) челядники працюючі в ремеслі до 22 року, але лише у цехових майстрів, коли предложать посвідки від організації або промислового союзу.

Право на піторарічну службу матимуть вище ті, що найдальше до 25. червня докажуть, що скінчили з добрим висліном середну школу (матура). Прохання в цьому напрямку звертати до адміністраційної влади. Ті, що хотять відложити речинець служби, а були вище згадані під пунктами 1) 2) 3) 4) мають складати прохання до адмін. влади І-ої інстанції від 15-го лютого того року в якому новобранець має ставати перед комісією, а не пізнійше до дня, коли має стати перед нею. Тим, що є за кордоном, відложити службу може дотичний консульський уряд. Вносити прохання без стемплів замість новобранців може їх рідня або законні заступники. Речинець явки новобранців означить дотична адмін. влада офіціальними обявами.

Позір! Українці міста Львова!
В неділю, 12. ц. м. о 12. год. в полудне відбудеться в салі Т-ва ім. Лисеня (вул. Шашкевича)
ВІЧЕ
в справі протиголодової акції.
Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу".

Протест проти творення „Великого Львова".

Голос Народньої Організації м. Львова

Народня Організація Українців м. Львова відбула в неділю 5. квітня н. р. під проводом голови Ів. Ліщинського ширші місячні сходини. По рефераті, присвяченім справі акції з боку міської ради Львова щодо прилучення підміських громад і по широкій дискусії внесено одноголосно отсю резолюцію:

Народня Організація Українців м. Львова стверджує, що громадська рада міста Львова, в склад котрої на 150 членів допущено лише 2 (двох) представників українського населення, зайняла супроти Українців м. Львова крайно вороже становище. Ярким доказом цеї дуже шкідної для українського населення політики міської ради Львова являється м. ін. і цей факт, що в буджет на 1925 р. не вставлено ніодного сотика на якінебудь українські — навіть гуманітарні цілі, хоча дуже поважний відсоток Українців-власників реальностей і підприємств — платить високі безпосередні податки в користь громади м. Львова.

Супроти того, що провідною думкою ініціяторів створення „Wielkiego Lwowa" є: успішнійша полонізація українського населення підміських громад; перекинення на ці громади податкових тягарів; позбавлення Українців дотеперішнього представництва в підміських громадських управах і з огляду на те, що обіцяні користи з прилучення підміських громад до Львова є під цю пору зовсім не до здійснення і не стоять в ніякім відношенні до постійних тягарів, які спадуть на це населення в наслідок їх злуки з міською громадою — Народня Організація Українців міста Львова як організація українського населення Львова і підльвівських громад, протестує проти наміреного прилучення підміських громад до Львова і взиває все українське населення м. Львова й інтересованих громад до боротьби проти згаданої акції з боку міської ради міста Львова.

Діти на село!

Перші весняні сонешні промінн, перші квітки, що украсили одноманітне ще, сіре підложе лісове, перші подуви теплого повітря викликують у душі кожного мешканця міста бажання хоч на короткий час вирватися з тісних душних мурів на село, відітхнути свіжим воздухом, відпочити оком на зелені трав. А вже найбільше рветься туди дітвора, жадібна руху, сонця, простору. І за два-три місяці богато наших дітей, нашої шкільної молоді, вийде на село до своїх батьків, до родини. Та не всі! Великий процент, переважаючи більшість остане у Львові через цілі вакації, бо не має засобів ні спроможности кудинебудь виїхати. А це якраз бідні діти, найбідніші, що цілий свій вік живуть в темних, вогких, нужденних мешканнях, невідкликовані як слід — діти, які нераз попри шкільну науку споконують ще дома тяжку роботу, пособляючи батькам у їхньому заробітковій. Тим дітям в першій мірі треба села: сонця, свіжого воздуху, купелі, харчу.

Час до вакацій вже недовгий, пора нам призадуматися, де і як примістити ту немічну дітвору, якій батьки не в силі дати того всього, що вона потребує. Польські краєві організації і приватні товариства опіки над молодю заранє вже, підпомагані щедрими жертвами і державними субвенціями, поробили заходи, щоб як найбільше і найкраще помістити свої діти на час ферій. Ми Українці обмежені виключно на власні сили. Одиноке у нас товариство вакаційних осель, яке перед війною розвивало таку широку й успішну діяльність, нині стоїть перед дуже важким питанням: де і за що вислати українську вбогу дітвору на село?

В останніх роках дуже помогла товариству патріотична громада Підберізці під Львовом, яка вже тричі гостила у себе вакаційну оселю. Минулого року вислало туди товариство під своєю управою 25 дітей на піломісячний побут. Оселя була приміщена в шкільнім будинку: кухню і кімнату для управительки відступив ласкаво бувший управитель школи п. Миленич. Сердечна йому за це дяка, як також Вп. о. Сокацькому, начальникові громади п. Конюхові і всім жертволюбним громадянам за поміч у влаштуванню оселі, за матеріяльну підмогу в харчах і за щиру батьківську опіку і прихильність до дітвори, за довго і тепло згадуватиме хвилі, пережиті під ясним, погідним небом Підберізців. Колиб таких громад було більше, то й жури за нашу дітвору булоб у нас менше. Цього року ця громада гостить у себе львівську дітвору, на другий рік друга, а то й по кілька громад розбиває поміж себе діти — і справа булаб розвязана. Але таких Підберізців небогато, а то й годі нам в цьому році, такому важкому з економічного огляду для нашого селянства, звертатися до нього безпосередно з проханням матеріяльної помочі. А помочі від села таки треба, як не матеріяльної так бодай моральної, бо цього року хоче товариство повернути до передвоєнних традицій і вислати на феєрії дві групи дітей: хлопців і дівчат. Для хлопців найдеться приміщення при школі т-ва „Просвіта" в Миловані — для дівчат покищо приміщення нема і фондів на висилку й улаштування оселі теж нема.

Але найти їх треба конче, — і наша суспільність, хоч як обложена всіляким податками, мусить і цю жертву принести, памятаючи, що відмовляючи собі якоїсь приємности, складаючи і найменшу лепту на оселі, ратує може неодну дитину від тяжкої недуги а то й смерти, викличе рум'янець на блідім личку, запалить блеском погаслі очинята, а в дітячому серці розбудить віру в добрих людей. А ратуємож не чужі, а свої діти, цвіт-будучність народа. Цей аргумент хіба доволі сильний, щоби отворити жертвенні долоні усіх свідомих синів і доньок України і збіркам, які відбудуться на цю ціль по львівських церквах в дні 17. мая і 21. червня запевнити богате жниво.

А ось і другє прохання, звернене до нашої сільської інтелігенції. Просимо дуже вказати нам місцевість, яка надавалась би на улаштування дітячої оселі на час найближших ферій. Умови: легкий доїзд, здорова околиця і купіль, відповідний будинок на приміщення дітвори (найкраще на цю ціль підходив школа). Потрібна дбоче кухня і кімнатка для управительки оселі та — щира людина в місці, яка помоглаб управі в улаштуванню оселі. Зі зголошеннями і запитами в цій справі просимо звертатися до п. Ольги Бачинської, вул. Театинська 31. — грошеві жертви слати на адресу скарбнички товариства п. Осипи Паньківської вул. Чарнецького 26.

Віримо, що наше громадянство сповнить свій обовязок. Покажім, що доля української знеможеної дитини нам не байдужа — сотворім їй хоч на місяць ілюзію сонешного щастя посеред зелені і щебету птичок, а та ілюзія може колись в майбутньому стане одиноким ясним промінчиком, що гріятиме її у студені, понурі дні життя.

К. Малицька.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Тугут подався до димісії.

„Жечпосполіта" повідомляє, що віцепрем. Тугут зложив 10.IV. на руки прем. Грабского просьбу про димісію, якої досі оконечно не полагоджено. Тугут поставив нові домагання, від котрих робить залежною дальшу свою участь у кабінеті.

Димісія кабінету Еріо.

Французький сенат 156 голосами проти 132 відкинув внесення про заяву довіря урядови. По відкиненню внесення, сенат більшістю 163 голосів ухвалив заяву недовіря для уряду. Зараз по тім голосуванню члени кабінету зібрались на засідання, де рішено податися до димісії. Відтак Еріо вручив президентові републики письмо з просьбою про димісію цілого кабінету.

Справа злуки Австрії з Німеччиною.

„Бр. Альг. Цтг." повідомляє з Білгорода: Зачувати, що справою злуки Австрії з Німеччиною займеться конференція держав малої антанти, яка відбудеться з початком травня. Представники Румунії й Югославії займуть рішуче становище проти злуки.

Швеція проти женевського протоколу.

Шведські експерти предложили звіт із своїх розглядів женевського протоколу. У висліді заявляються проти приступлення Швеції до того протоколу.

Процес консуля Карчевского.

Радянські часописи повідомляють про процес, з яким виступив уряд СРСР. проти дотеперішнього польського консуля в Мінську Карчевського. Йому закидують шпіонажу.

Гінденбург кандидує.

Кандидатура Гінденбурга на президента викликала просто катастрофальне для Німеччини вражіння передовсім в Америці і Франції. На випадок вибору Гінденбурга американські банки відмовлять Німеччині кредиту. З Льондону доносять, що французький уряд здержує відповідь на німецькі пропозиції пакту аж до оголошення висліду виборів президента.

СРСР. скріпляє зах. фронт.

Б. нач. вожд рад. армії Тухачевський прибув до Мінська в справі реорганізації армії на тім фронті. Т. заявив кор. „Звезди", що зброєння зах. держав, головно Польщі, приневолюють СРСР. звернути увагу на зах. фронт. Зреорганізовано 2 див. білоруських стрільців, збільшено арт. парк, летництво і протигазову оборону.

Військ. балканський союз.

Переговори між Румунією, Грецією й Югославією про заключення військової конвенції є на укінчені. Рум. пос. в Атенах виїхав до Букарешту, щоби здати звіт із переговорів. Греція вислала до Білгороду Венізельоса як посла для викінчення союза.

Рад. амб. виїхав до Токіо.

Дня 8. квітня виїхав до Токіо радянський амбасадор Копп.

Ґен. Брусілов у Берлині.

„Жечпосполіта" в звязи з переїздом через Варшаву, члена рад. воєнної ради ген. Брусілова пише, що він поїхав до Берліна на конференцію з ком. райхсвери ген. Сектом. Темою розмов буде реорганізація рад. армії на основі ім. планів. Рад. часописи пишуть, що Б. виїхав за кордон для рятування здоровля.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Вино подешевіло!

Зниження до половини ввозового мита на заграничні вина, дає змогу передвоєнним аматорам всілякого рода вина, що з огляду на дотеперішні високі ціни, здержувалися від вживання цього благородного напитку, знов уживати його у довільній кількості, по зниженій ціні.

Спеціяльність літургічні вина в ціні по 3 зол. за літру.

НАБУВАТИ МОЖНА

У ВИНЯРНІ

ЯКОВА ГАБЕРА

1756 **У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 5.** 2—3

АПАРАТИ МІРНИЧІ найлішевше **ШАЛЬ І АЙХЛЕР** Львів, пл. Марійська 7.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашнім числі нашого часопису пошматувала цензура вступну статтю „Чорна Хмара", вирізавши з неї сім місць.

— **Провокаційні відомости польської телеґрафічної аґенції „Експрес" про українську молодь.** Польська преса з 11. IV. принесла відомість, подану за аґенцією „Експрес" про те, немов би то „Українська студентська Рада" „начальний орґан усіх студентів, що бойкотують польські університети — спроневірила з довірених їй американських фондів значні суми, що сягають тисячів долярів". З компетентних українських студентських кол повідомляють нас, що подана відомість є наскрізь брехлива, та має чисто провокаційний характер. Про мету тої провокації догадатися легко, таксамо, як не важко збагнути, з яких джерел вона походить.

— **Якщо в вашім селі не було польської школи, то не діставте позички!** Так сказали в Повітовій Касі Ощадности і в Задатковім Товаристві в Рудках нашим людям з Вошанець, Канафостів, Купнович і инших сіл рудецького повіту, коли 8. квітня ц. р. прийшли з векслями по гроші, котрі вже передтим обіцяли їм того дня позичити. Та й ще доповіли: „Ви маєте своїх попів, нехай вони Вам дають гроші. Лише ті громади дістануть позички, де буде польська школа". Всі ті села внесли декларації за українською школою і ось їм відповідь на це! А за Повітову Касу Ощадности дає поруку цілий рудецький повіт з 74 процентами українського населення; в Задатк. Товаристві наші українські селяне становлять більшість членів і вложили великі суми на уділи. Голод зазирає їм в очі, поля будуть не обсіяні, а їм ось яку дають допомогу.

— **Речинець зая про податки.** Законні особи мають складати списки про свій дохід не дальше як до 1. мая, а особам фізичним і заявам про спадщину відкладається речинець до 31. мая.

— **Хитрий батько чи посередник.** У монастирі Василіянок появився якийсь сватюк, який представив себе як війт громади Мальчиці і просив черниць, щоби помістили на удержання 12-літнього хлопця. Лишивши хлопця — щез. Хлопець Василь Юдяк є умово недужим. Його відставили до міського комісаріяту VI. дільниці, а за кимсь сватом почала шукати поліція.

— **Чого тепер не спростовують.** У „Век-у Нов-ім" читаємо таку „Остороґу": „Шліхтер-Акерманова з Городецької вул. 10 фальшиво пошиває, бувім-то є моєю жінкою і має якісь діти зі мною. Є це неправда, бо я ніколи не зіткнувся з нею і ніколи не чув про неї. Д-р Бухвальд". Дай Боже, щоби ще за кілька літ половина нашої преси була залита особистими обявами, в яких найдуть свій вислів усі приватні сплітки. Може тоді наш загал з більшою цікавістю читатиме часописи.

На допомогу „Голодному Селу"

зложили в золотих:

Вп. о. Олександер Стефанович Львів 5, Антін Костишин 10, Іван Ганас Яблонів 10, д-р Володимир Охримович 30, Казимира Бороль Отинів 8, Теодор Микитин Чемеринці 10, Гіларій Левицький Борщів 11, Мавія Ольга Косович Підгайці 20, Тома Зодяний Тернопіль 20, М. Федевич Перемишль 40, Анатоль Проскуриницький Мелні 30, Осип Котович Отинія 5, Збірка в місті Кросні: Григорій Тимощук 15, д-р Налисник 15, д-р Налисник адвокат 6, д-р Налисник суддя 2, В. Дяків 5, Капустинський 4, Персональ Т-ва „Карпатія: Брон. Янів 6, Баранівна 2·20, Смішко 2·20, Яремкевич 2·20.

Львів, дня 9. квітня 192 5. **Д. Б.**

Посмертні згадки.

Дня 12. березня ц. р. зійшов в могилу в весні життя бл. п. **Михайло Бандовський** богослов IV. року дух. семинара в Перемишлі.

Родився в Лісковатім в Добромильщині, гімназію покінчив в Перемишлі, перебув світову війну, російський полон, відтак як поручник У. Г. А. дістався до Тухолі, що надто підорвала його здоровля. По повороті був учителем в українській гімназії в Добромилі та ревно займався організуванням хорів по наших селах. Покійний відзначався великими здібностями і суспільність втратила в нім многонадійну одиницю. Хай земля яку він боронив перед ворогом, буде йому пером!

Омелян Новаківський см. радник скарбової дирекції у Львові, помер дня 9. квітня ц. р. в 80. році життя. Похорон відбудеться в суботу дня 11. квітня ц. р. о год. 3. з полудня. В. й. п. 1775 1-1

ОПОВІСТКИ.

У квітну неділю дня 12. IV. 1925 року в Преображенській церкві відспіває хор Львівського Бояна псальми: Бортнянський: 1) Благообразний Иосиф, 2) Якую прискорбна єси, 3) Гласом моїм, 4) Скажи ми, Господи, 5) В заведох очи в гору, 6) Услыши, Господи, глас мой, Кишакевича: 7) У все упование мое, Львовя: 8) Вечери твоея тайную. — Початок о год. 12. — Збірка добровільних жертв на інвалідів. 1746 2—2

Нові Великодні листівки У. П. Т. рис. П. Ковжуна) можна набути у всіх Книгарнях, Народних Базарах, Народних Торговлях і Торговлях папером так у Львові як і на провінції. 1744 2—3

Дріб'ті оголошення.

В НАДВІРНІ, прекрасній гірській кліматичній місцевости, центрі теперішнього нафтового промислу, з приводу виїзду є дешево на продаж недокінчена деревляна вілла о 10 кімнатах.—До ріки Вистрицї 2 хвилі ходу. — Залізнична станція, почта і всі повітові уряди в місці. — Зголошення приймає: Каса магістрату в Надвірній для Л. Г. 1743 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІГЕЛЬ

лікар Народної Лічниці

ординує в очних недугах

у Львові при вул. Ягайлонській 20.

1588 10—10

СВЯТОЧНІ ТОВАРИ І НАПИТКИ

а також

ДРІЖДЖІ

по конкуренційних цінах

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у всіх своїх складах.

Для членів цукор ністки по зниженій ціні. 1737 2—2

Присилайте передплату!

Отсим подається до відома всіх дяків, що

Загальний збір всіх дяків

всіх трьох галицьких епархій

відбудеться старанням Товариства „Самопомочі Дяків" у Львові, дня 29. квітня 1925 р. у Львові в салі „Народнього Дому" о год. 10. передпол. з слідуючим денним порядком:

1. Відкриття Збору. 2. Затвердження протоколу попереднього Збору. 3. Звіт з діяльности Виділу. 4. Уділення Виділови абсолюторії. 5. Зміна статута Товариства. 6. Службова прагматика дяків. 7. Справа пенсійного інституту для дяків. 8. Заснування дяківської кооперативи. 9. Вибір нового Виділу. 10. Внески і запити членів. 1777 1—1

Тогож дня о год. 8-й рано відправиться Торжественна Служба Божа на інтенцію Їх Ексцеленції Митрополита в Преображенській церкві у Львові.

З Виділу Товариства „Самопомочі Дяків"

Голова у Львові; *о. Дудкевич* вр. Секретар *Д-р Янкевич* вр.

НА СПЛАТИ

поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим 1762 2—4

ВЗУТТЯ всякого рода.

Мікадо, Академічна Ч. 20.

Чи виконуєте особисті справи? Коли ні, то напишіть до **ЛЬВОВА, пл. Марійська 3. І. пов.?** Вам вишлють зразки найкращих матерій, зручне та дешеве виконує кожду справу з найкращих матеріялів. 3—4 1673 з найкращим виконанням.

ЗАВЕДЕННЯ М. ФРАЙЛІХА

спеціяліста і винахідника патентованих бандажів проти РУПТУРИ для мущин, жінок і дітей, при помочі яких вилікувалися сотки людей — навіть в найбільше застарілих случаях, **приймає щоденно від год. 9. рано до 6. вечер у Львові,** вул. **Городецька 35.**

Згадана фірма істнує вже понад 60 літ, і зискала собі похвали і признання не лише в краю але і за кордоном. Про те свідчать золоті медалі, гонорові дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священників і офіцерів та зискала собі заслужену, світову першорядність в тім званню. 1717 2—?

Ширіть наш часопис!

„НА СВЯТА" СЛОВАЦЬКОГО ч. 8. „НА СВЯТА"

Сорочки, кравати, палиці, парасолі, скапулятки, жіночі панчохи, новинки, Торбинки і всіляку галянтерію по казково дешевих цінах поручає

МАҐАЗИН під фірмою **„КОНКУРЕНЦІЯ" Словацького 8.**

„ТОВАР ДОБРИЙ" „УСЛУГА СОЛІДНА"

ВИНА БОГОСЛУЖЕБНІ

Самородні Угорські в бочках до 100 літрів

поручає Вшечесній шому Духовенству

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. 1781 1—2

Подрібна продажа вин угорських, австрійських і десертових у всіх складах.

ҐРУНТА з парцеляції до набуття на корисних услівях. Інформації уділяє з чемности др Бандель, Львів, вул. Підвалє ч. 7 — другий поверх. 1740 2—3

В КОСОВІ, Карпати, приймаю літників на мешкання возз з цілим удержанням, кімнати сонячні, елеґантно уладжені, доходячих приймаю на обіди. Інформації Е. Лукашевська, Косів ad Коломия. 1778. 1—3

Верх над всіми добрими беруть:

Сметанкові кармельки з яйцями
Сметанкові кармельки з міґдалами
Сметанкові кармельки з чоколядою
Сметанкові кармельки з моккою

є дуже смачні і поживні.

Правдиві кармелькі мають напис Орлик і Ска

1677 НА КОЖДОМУ ЦУКОРКОВІ. 3—4

До набуття в кождім ліпшім склепі.

КАСИНО В ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Baccara

Гра відбувається на данцігські гульдени 25 гульденів = 1 англійському фунтови.

Інформації про подорож

в ВАРШАВІ. Телєф. 157—31

і за посередництвом бюра подорожі Касина в Цоппот

1779 1—1

ВІЛЬНЕ МІСТО ДАНЦІҐ.

Ignis

ФАБРИКА МЕТАЛЕВИХ НІЖОК І ВКЛАДІВ

ЛЬВІВ

вул. Личаківська 106.

Телефон 477.

Цінники на жадання фірм даром. Для осіб приватних — за оплатою 0·50 зол. почтовими значками. 1493 7—8

За редакцію відповідає **О. Костин** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 82 (10 465). Львів, вівторок 14. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор при"має від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Французька кріза.

Хоча нашим читачам уже відомий факт вручення димісії кабінету Еррio, гадаємо, що стаття нашого паризького дописувача, писана безпосередно перед цим фактом, не втратила на своїй актуальности, а огляду на цілу низку подробиць про історію цієї димісії, тим більше, що автор передбачив наслідки крізи.

Ред.

Париж, 4-го квітня.

Дуже довго вже сальони французької посольської Палати не бачили такого приливу депутатів зі стурбованими обличчями. Старі журналісти запевнюють, що треба завернути до часів війни, щоби побачити подібну картину. Що сталося? Позавчора в сенаті при загальному задубінні міністр фінансів Клемантель признав не більше не менше як те, що державна каса пуста. Одночасно в Палаті опозиція, причепившись до другорядного факту, залишила салю засідання. Еррio, якому негайно донесли про промову Клемантеля, прибіг до Люксембургу (Сенату) і дезавував свого міністра фінансів. А під вікнами Люксембургу, по всьому „Латинському Кварталі" кількатисячна юрба студентів маніфестувала проти міністра освіти, який зачинив правничий факультет і усунув з посади його декана. Невісну, або може занадто ясну ролю відограв у всьому цьому саме Клемантель.

На засіданні кабінета першого квітня вирішено, що Клемантель виступить у Сенаті щойно тоді, коли будуть відомі результати сенатських виборів у Парижі, де Мільран виставив свою кандидатуру, що має нині велике політичне значіння. Але Клемантель, радикал-соціяліст з малими симпатіями до Леона Блюма і його фінансових проектів, наразі заявляє в сенаті, що уряд вимагає дозволу випустити нові три мілїярди паперових грошей, себто признав, що уряд стає на шлях інфляції. Треба знати, який жах викликає у Франції це слово „інфляція", щоби зрозуміти загальне одубіння. Правда Клемантель не поставив крапок на і, не вимовив цього заклятого слова, а обережно додав, що нові три мілїярди підуть на потреби промислу та торговлі і що ними скарб не скористується. Не треба бути фаховим фінансістом, щоби як стій зауважити, що мова йде не про промисл, а про справжню інфляцію. Ось кілька фактів. В 1922 році доляр коштував 14 франків, а в портфелі франц. банку було два мілїярда; в жовтні 1923 р. доляр коштував 17 франк., а в портфелі — 3 мілїярда, в останньому білянсі фр. банку читаємо, що в його портфелі шість мілїярдів, а доляр вартий 19 франків. Отже від жовтня 1923 р. до березня ц. р. ціни не подвоїлися. Навіть, коли припустити, що один мілїярд піде на промисл, куди підуть останні два мілїярди? Вчора здемісіонований Клемантель заявив у „Матен", що він є за новою емісією, бо не хоче податку на капітал улюбленої ідеї Леона Блюма. Але піти на інфляцію, це рискувати банкроцтвом, піти на податок від капіталу — цього не хоче буржуазія і в цьому лежить глибока причина нетрівкости лівого блюку і всеї неминучої політичної крізи.

Лівий блюк провів злу ніч з 2-го на 3-е, від якої досі ще не вилікувався. На допомогу покликано Де Монзі, що має заступити Клемантеля. Мені доводилось уже кілька разів на сторінках „Діла" зупинятися на постаті Де Монзі, і я тоді відмітив його сміливість. Дійсно потрібна не аби яка сміливість, щоби кинутися на рятунок потопаючого міністерського корабля. Де Монзі має щось з Талєйрана, а разом з цим і з Дон-Кіхота; професія-ж адвоката розвинула в ньому смак до оборони зазцапеґідь програних справ.

Але Де Монзі поставив свої умовини і попередусього питання Ватикану, бо Де Монзі, як відомо, є проти скасування амбасади при Ватикаті. Мабуть справді становище кабінету трагічне, коли він мусів уступити в питанні, що було базою його виборчої платформи, і проти якого є вся радикальна Франція: Ватикан матиме і надалі представника III-ої республики під прибраним іменем „Charge d'affaires" для справ Альзасії та Льотарингії... Я позволю собі тут процитувати уривки з дотепної статті „Rappel'a", зовсім не ворожого до уряду, про сучасний мент: „Чому Де Монзі перейняв портфель? Що він робитиме в міністерській корчмі? Чи може ведений предківським лицарським інстинктом він хоче врятувати другів у небезпеці? Чи він хоче скористати з кількаденної влади, щоби забезпечити успіх своєї ватиканської політики? Чи він хоче перевести совітську республику до Каносси барона Люї? (Люї був великим міністром фінансів, який оздоровив французькі фінанси підчас реставрації. Натяк на те, що Де Монзі сподівається примусити совіти платити борги. І. Б.). Чи може Де Монзі є тим великим хірургом, якого кличуть у випадку розпуки і який через свою професійну елєгантність все таки робить операцію... для родини хворого"?

Сучасне положення кабінету є тільки зовнішнім виявом тої великої крізи, яка назріває в цій гарній країні і якої ніхто не може сьогодні передбачити ні щодо форми ні щодо наслідків. Відкладаючи до иншого разу це питання, а вертаючись до Еррio, треба признати, що він стоїть дійсно перед безпосередною дилємою, яка бере початок в ідеї парляментського блюку буржуазних радикалів з соціялістами. Коли він переможе в палаті, а буде побитий в сенаті, тоді це конфлікт двох палат, колиж впаде в палаті, це розрив блюку...

Ільно Борщак.

Пресa.

З приводу prima-aprільського внесення „Визволення". — Жидівське факторство.

Внесення клюбу „Визволенє" на розвязання сойму і розписання нових виборів найшло одностайний відпір великої більшости посідачів мандатів і посольських дієт. Всі ті, які зарвали чужі мандати, та яких політика давно не находить відгомону серед виборців, всі ендеки, пястівці, пепесівці і „малопольські" Жиди бажають продовжити істнування анемічного сойму ще на півтретя року. Очевидно, свої шкурні інтереси прикривають вони високопарними загальниками про направу скарбу, упорядкування „кресів", самоврядне законодавство і т. и. Хієно-Пяст використовує свої впливи на знищення й повне—не лише політичне—але й економічне та культурне поневолення українського й білоруського народу.

Та одночасно з визволенським внесенням впав на посідачів мандатів панічний страх за їх утрату, а головно невимовний переляк, що до польського сойму можуть увійти представники українського населення з Галичини. В соймових кульоарах кружляли менше й більше імовірні чутки про майбутній вигляд нового сойму.

Соймовий справоздавець лодзької „Републік-и" доносить про загально пануюче переконання, що при нових виборах вшехполяки (ендеки) втратять кілька мандатів, зменшиться теж кількість мандатів „Пяста", а зовсім зникне з лиця сойму група пос. Бриля. „Визволенє" сподіється при виборах здобути кілька або й кільканайцять нових мандатів. Та найцікавійшим явищем буде виборча боротьба на „кресах".

Про це явище ось що говорить жидівсько-„малопольський" посол Розмарін:

„Найхарактеристичнійшою прявою нових виборів буде масова участь Українців. Не підлягає найменшому сумніву, що Українці найдуть до майбутнього сойму в числі пятьдесяти й кількох послів. Тринять кілька мандатів мають запевнених в Сх. Галичині коштом (?!) пястівців, ендеків і Жидів, а понад двацять мандатів здобудуть в инших округах на східних окраїнах Річпосполитої. До сойму найдуть старі, випробовані українські парляментаристи, як Кость Левицький, Лев Бачинський й инші. З їх уст почуємо першорядні під оратурським оглядом промови. Але я певний, що вони загоздять всю працю майбутнього сойму. Є вони неуступчивими шовіністами, крайними українськими ендеками. Позитивна праця з ними певно стрінеться з непереможними трудностями. Очевидно, українські угрупування теперішнього сойму зі всіми пересічними провідниками зникнуть з поверхні".

Можемо впевнити „малопольсько"-жидівських політиків, визнавців „святого егоїзму" і мандатової загребущости, що ми не є такі незвичайно ласі на посольські мандати, як вони. Тому й всі їхні „страхи на Ляхи", все те премедетаційне інспірування ендеків, пястівців і инших польських реакціонерів є що найменше несмачне, як не ганебне. Видно, що й новітні Жиди не визбулися закоріненого в їхній психіці факторства. Як колись кожний польський шляхтич мав „свого Жида", так і тепер ендеки і пястівці здобули „своїх Жидів" до політичного факторства. Майбутні українські представники в соймі, — очевидно, якщо українське населення вважатиме доцільним вислати своїх заступників до польської законодатної установи — спинятимуть всіма засобами „позитивну працю" сойму. Вони є „крайними шовіністами й ендеками". Коли уявити собі, що gros „позитивної праці" польського сойму проявляється у відомому „кресовому законодавстві", то тут ще яркійше вийде роля офіційних жидівських політиків. Вони немов звертаються до польської реакції, яка на основі протиставлення українських „крайних шовіністів й ендеків" видно не є ані „шовіністичною", ані „ендецькою", — і кажуть: піддержуйте нас, закріпіть наші мандати, бо ми несемо й утверджуємо польську культуру на „кресах", бо ми є тихі, смирні, патріотичні, ми працюємо позитивно, ми не завадіяки, як ті українські „шовіністи", що тільки чигають на нагоду, щоби загвоздити польський сойм.

Факторський погляд пос. Розмаріна якраз заставляє частину польської лівиці пропагувати думку розвязання сойму, щоби Українців заскочити новими виборами й не дати змоги до них приготовитися. Зате правиця згідно з жидівськими інтенціями називає цей погляд легкодушним. Краще піддержувати навіть анемічний сойм, бо через його розвязання не заскочиться ненадійно українських „вархолів".

Смерть патріярха Тихона.

Дня 8. квітня помер у Москві перший по часах царського режиму патріярх московської православної церкви. Як відомо, за царського режиму від 1700 р., тобто від смерти останнього московського патріярха Адріяна, патріярхів не було. Від 1700 р. до 1721 р. не було нічого, що репрезентувалоб верховну єрархію тої церкви, щойно в 1721 р. цар Петро I. ввів на місце патріярха православний синод. Синод з ріжними компетенціями у ріжних часах був верховним і репрезентативним органом офіційного московського православія. Останніми часами, перед революцією 1905 р. і пізнійше, був він на ділі не найвищим церковним органом, а найвищим знаряддям московського уряду в церковних справах.

Революція змела весь старий режім з усіми його невідкличними атрибутами, не пощадила і синоду. Московська православна церква зв'язала до старих патріярших традицій і вже в часах большевицького перевороту, в часі боїв вибрала патріярхом Тихона.

Бл. п. Тихон (у світі Василь Іванович Белавін) походив зі священичої родини. Родився 1865 р.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 266|25 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 78 (10.445) z dnia 9. IV. 1925 r. pod tytułem: „Wojenna atmosfera" w ustępie od słów: Wojenni pohrozy... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 u. k., uznał pokonaną 8. kwietnia 1925 roku konfiskatę za usprawiepliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydań w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czazopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 9. kwietnia 1925. Hawel.

НА СВЯТА капелюхи, черевики білля, імпрег. плащі гумові, шкіряні КУРТКИ жіночі і мужеські

поручає **American House**

Львів, вул. Коперника ч. 5.

1792 1—3

Чи Ви післали вже датók на допомогу Голодному Селу?

ЦЕНТРАЛЯ ПОЖЕРТВ: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз Кредитовий) — Львів, Ринок 10. — Число конта 14.000.

вістечку Тёронці, псковської губернії. Духовну освіту одержав у псковській духовній семінарії та Петербурській Духовній Академії. Вчителював потім в псковській дух. семінарії і вступив в тому часі до монашого чину під іменем Тихона. Був він теж інспектором холмської духовної семінарії, а пізнійше її ректором. В 1897 р. стає епископом-вікарієм холмсько-варшавської дієцезії. По році іде до Америки на становище американсько-аляського епископа. В 1907 р. повертає він до Росії на становище ярославського архиепископа, а в 1916 р. стає московським і коломенським митрополитом.

Вже в часи большевицького перевороту взялася православна російська церква за вибір патріярха на православному Соборі. Вибрано було трьох кандидатів: новгородського архіепископа Арсенія, київського митрополита Антонія і московського Тихона. Жереб упав на Тихона. Безперечно, що його становище стало незавидним. За большевиків наступив розділ церкви від держави, а слідком за ним спали на голову православної церкви важкі удари. Духовенство, що звикло до високо упривелейованого становища за старих часів, а до того здеморалізоване царським режімом, нічим не причинилося ні до відродження православної церкви ні до закріплення патріяршої позиції.

Тихон ставився в початку дуже ворожо до большевиків. Вони довгий час толєрували його поведінку, але, коли він запротестував проти реквізицій золотих скарбів православних церков і монастирів (яких були тисячі), большевики арештували його. В тюрмі сидів він рік (1922—23). По зложенню відомої свого часу декларації випущено його на волю. Правда, що ця тюрма спопуляризувала його імя в очах віруючих мас, але до церковного відродження нічим не причинилася.

Проти офіціяльного, так би сказати, Тихонівського православ'я, що йшло старими шляхами, зродилася т. зв. „жива церква", яка поставила собі за ціль компроміс із пануючими обставинами та ладом. Большевики ту церкву піддержали. На її чолі став єпископ Антонін і пристало до неї багато визначних способних священників споміж старих церковних достойників.

На Україні стихійно народилася українська національна церква, що московського патріярха не признала та приняла автокефальний принціп. Проти неї большевики висунули й живу церкву. Прихильників Тихона майже не стало. Україна отже з Тихоном і московським центром зірвала.

Такою лишив по собі московську православну церкву патріярх Тихон. Слід зазначити, що зпід його впливу вирвалася і православна церква під Польщею. Колись велика, сперта на московському самодержавю, церква розвалилася, розлетілася на атоми саме за часів Тихона. Ясно, що йому важко було все це переживати та з усім цим погоджуватися. Та не було і не могло бути в нього ніякої сили, щоби цей розклад православя спинити. Обставини і невмолима льогіка революційного життя тільки сприяла тому розкладові та занепадові. Серед таких обставин зійшов у могилу патріярх.

в. м.

Боротьба за владу.

Довкола сенсаційної кандидатури Гінденбурґа.

До останньої хвилини урядові німецькі партії і чужина не вірили в можливість поставлення кандидатури Гінденбурґа. Ліві німецькі партії радили над питанням, чи з огляду на чужину не слід ужити засобів, щоби до такої кандидатури не допустити. Наслідком нарад між державним канцлєром Лютром і міністром закорд. справ Штреземаном є офіціяльна стаття в „Цайт", органі Штреземана, що має на меті відповісти на питання про шкідливість такої кандидатури. „Цайт" заявляє, що закордонна політика йтиме надалі тим самим шляхом, що згадана кандидатура не може їй перешкодити, що Гінденбурґ завсіди стояв на боці внутрішніх та зовнішніх справ, що завдяки його заслугам не вибухла підчас революції горожанська війна і що колиб він навіть був вибраний президентом, то не міг би вести иншої політики як конституційної і не мав би впливу на закордонну політику. Не тільки політики з Volkspartei, але й торговельні кола ставляться до кандидатури Гінденбурґа вороже.

Американська преса гукає одностайно, що Гінденбурґ є втіленням політики Вільгельма і його кандидатура є однозначна з продовжуванням духа старого режіму. Найбільше схвилювання замітно у Франції. Всі партії згідні в тім, що виборчий успіх Гінденбурґа був би катастрофічним ускладненням міжнароднього становища. Першою відповіддю на такий успіх було би з боку Франції продовження окупації Рурщини та Надренії. Офіціяльний „Temps" заявляє, що закордонна політика Лютра та Штреземана скинула нині свою маску і що з теперішнім німецьким урядом неможливо вести переговори щодо замирення Европи.

З другого боку поява Гінденбурґа на виборчому овиді спонукала блюк республиканських партій до гарячкової діяльности. Кандидат того блюку Маркс особисто буде обіздити всю Німеччину з програмовими виборчими промовами. Взагалі німецька преса бє в бадьорий тон і предсказує Гінденбургові провал.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад Чортківщини, що внесли шкільні декляровації з домаганням української мови навчання.

1) Антонів внесено 32 декляровації за 36 дітей, 2) Базар 100 дек. за 125 діт., 3) Білобожниця 40 дек. за 55 діт., 4) Бичківці 45 дек. за 54 діт., 5) Біла 92 дек. за 105 діт., 6) Джурин 94 дек. за 128 діт., 7) Павлівківці 53 дек. за 71 діт., 8) Долина 43 дек. за 49 діт., 9) Заячук 129 дек. за 156 діт., 10) Заліси 72 дек. за 94 діт., 11) Заболотівка 61 дек. за 73 діт., 12) Капшівщина 36 дек. за 43 діт., 13) Климолука 53 дек. за 67 діт., 14) Колиндяни 56 дек. за 72 діт., 15) Коссів 69 дек. за 84 діт., 16) Мухавка 62 дек. за 81 діт., 17) Нагоряна 42 дек. за 59 діт., 18) Полівці 78 дек. за 103 діт., 19) Павшівка 62 дек. за 72 діт., 20) Рудолуби 38 дек. за 53 діт., 21) Ромашівка 48 дек. за 57 діт., 22) Росохач 100 дек. за 29 діт., 23) Скородинці 48 дек. за 63 діт., 24) Слобідка давидківська 27 дек. за 52 діт., 25) Свидова 74 дек. за 92 діт., 26) Сосулівка 73 дек. за 93 діт., 27) Угринь 85 дек. за 113 діт., 28) Улашківці 63 дек. за 79 діт., 29) Хомяківка коло Ягольниці 33 дек. за 54 діт), 30) Черкавщина 36 дек. за 43 діт., 31) Шманьківці 55 дек. за 71 діт., 32) Шманьківчики 64 дек. за 67 діт., 33) Шайківці 48 дек. за 69 діт., 34) Шульгапівка 50 дек. за 67 діт., 35) Ягольниця стара 63 дек. за 83 діт., 36) Вигнанка горішня 64 дек. за 81 діт., 37) Вигнанка долішня 30 дек. за 41 діт., 38) Чортків старий 44 дек. за 56 діт., 39) Чортків місто 38 дек. за 51 діт.

Разом внесло 39 громад 2282 декляровації в імени 2914 дітей. — Не внесло 5 громад, а то; Білий По-

М. ВОЗНЯК. 28)

Шевченко й княжна Репніна.

Ця заборона характеристична без огляду на те, чи шеф жандармів мав тут на думці участь Шевченка в Кирило-методіївськім Братстві, чи пригадав собі колишні обвинувачення батька княжни Варвари Миколи Репніна в українофильстві й „сепаратизмі". В часі польського повстання в 1831 р. князь Репнін успів відразу поставити кілька козацьких полків. Швидкість і справність, з якою він доконав організації полків, використали його противники для обмови й інтриг проти нього перед царем, словом — це стало одною з причин усунення його з українського ґенералгубернаторства.

Повернувши з заслання, Шевченко бачився з княжною Репніною останній раз 17 (29) березня 1858 р. Розпитувана в 1885 р. про те побачення, казала, що подробиці не заховалися в її памяти, але загальне враження було сумне. Обидвоє старалися „попасти в колишній тон", одначе десятилітнє заслання викопало між ними прірву. Княжні видалося тоді, що „Шевченко вже цілком потух**). Одначе до самої своєї смерти в 1892 р. княжна зберегала свято память про великого страдника, любила оповідати про своє знайомство з ним і живо цікавилася всім, що писано про Шевченка по російських журналах**).

КНЯЖНА РЕПНІНА ПРО СЕБЕ.

ДІВЧИНКА.

Всему я верила, всёму;
но кто поверил моей вере?!

ДВАНАДЦЯТИЛІТНЯ.

Вона памятає, що колись то в дитинстві вона мала нагоду бачити двох закоханих; тоді з її думках це не так називалося; вона не знала слів, її думки були живі, різкі, різнобарвні, але безіменні; не було кому їх передавати, до чогож слова? вони не потрібні їй, вона не відчуває бажання перелити ні в кого тихе, неясне, але чисте й тиходріжуче почування: вона береже його для себе. Вона памятає про закоханих, колись вона знайшла записку від *неї* до *нього* й читала з діточим сміхом, із якимсь захопленням тому, що це бісило її наставницю, але серце не сміється з почування, воно приймає його яко своє знайоме, рідне й в душі девятилітної дівчинки глибоко й назавсіди заховалася память про цю таємничу записочку, що її упустив наречений і сьогодні певно забув... Одначе вона нічого не забула... вона памятає тінистий, самітний парк, куди її водили одалік від людей (її виховували тінисто й самітно) й у цім парку вона зустрічає новоженців, тих самих, до котрих належала записка: вони ходили обнявшися! й цього вона не забула. І ось їй 12 років і жива, легковірна дівчинка вже не засипає зараз, коли їй велять спати, але мріє й безіменне кохання киває ласкаво головою як знайомій, — і вона тихо засипає під шепіт своїх власних солодких речей. При ній оповідають про молодого чоловіка, його хвалять, і вона, не бачивши його ніколи, покохала його, подружилася з ним у думках, пише до нього в думках записки, ходить із ним обнявшися в тінистім парку!... За дня вона безжурна дитина, пустує, вчиться, наражується на докори, плаче, бавиться — увечері вона зародок пристрастної жінки — вона бореться знову за свою мрію, засипає з нею. — Але ось думки инших поволі тиснуться до її голови, й вона починає страждати: (без крови не буває щеплення), вона боїться нового слова, значіння котрого її розум не може цілком зрозуміти, це страшне слово стоїть в її захистнім серці як чужий понурий приблуда, воно здійснюється в її уяві в чімсь невідомім, недобрім. Воно трівожить її сон, воно відганяє її радісні, таємні безіменні мрії, але що це за слово? деколи одно, деколи инше; раз заговорили їй про антихриста... й пояснювали їй, як говориться по діточому, себто неясно, їй, котрій ясність потрібна як пташці повітря, як рибці свіжа течія, й вона почала боятися антихриста. Ісус такий добрий, він любить дітей, антихрист не він, він против Ісуса, Ісус — Бог — страшно бути проти Бога, й той, котрого в діточій маячні вона боїться побачити в кождім темнім кутку, може явитися їй тому, що вона грішна! Вона зрозуміла гріх — і чар гріха. Ой, леле леле, Єва зірвала не цілє заборонене яблоко, і своїм пізнім потомкам зоставила доїсти його! Мрія кохання, про яку вона й рідній матері стидалася б оповісти, уявляється їй уперше гріхом, і вона почуває, що гріх має чар, що вона не в силі його поконати, вона почуває це та боїться антихриста, й переслідувана страхом і шарпанням, вона встає з дитячого ліжка й кладеться з сестрою, щоб присутністю живої істоти наповнити страшну пустиню, де страшно рикають не її думки, але чужі думки, з іменами, з страшними іменами... Минають дні, минають роки, вона бавиться та страждає, вона приймає даний вигляд, передані думки, вона ніщо, вона безбарвна дівчинка, як усі дівчата, й ось їй 18 років.

ВІСІМНАДЦЯТИЛІТНЯ.

О серце, серце, куди рвешся, леле! Вона задумується, дивлячися на зоряне небо, прислухується шелестові листя, ляскотові соловія, журкотові струмка, вона вже не вдоволяється внутрішньою мрією, їй потрібна розмова, природа підтакує їй так тихо, так привітно, так солодко...

Але ось вона входить у світ, вона дивиться на людей, вона до всіх усміхається, вона вдячна за все, від неї вимагають приличности, вона не повинна бути ні занадто веселою, ні задумуватися, безбарвність, в яку старалися одягти дівчинку, робиться обов'язком панни. Забули, що в ній бється серце, що прокинулася душа, що уста хочуть виспівати гимн вдячности та щастя, — що все в ній кричить: кохання, кохання! про нього саме ні слова, цю святість стараються перемінити в соромітну слабість, фальшиво розуміючи, в чім полягає моральність і невинність для жінки, її псують: вона метеликом перелітала з квітки на квітку, пила мід — грала золотим пилком — і зоставляла отруту, навіть не запримічуючи її, отрута не чеплялася її... отрута відділювалася від неї, як олій від води, але ось знову болізно насуваються їй нові думки з грізними назвами, думки, від яких вона румяніє, які конвульсійно давлять її серце, витискають із неї її пекучі сльози... їй не велять іменем чесноти кохати, захоплюватися, плакати!...

(Докінчення буде.)

*) Также, стор. 20—1.
**) Н. С. Памяти кн. В. Н. Репниной. (Кіевская Старина, т. XXXVI. стор. 313).

Як і Семаківці тому, бо в них є лише малий процент українського населення, Салівка і Слобідка Джуринська як мазурські оселі, а Ягольниця місто зі страху перед утратою заняття в місцевій фабриці тютюну.

Таємнича рука...

Довкола вбивства Багіньского й Вечоркевіча.

Пан міністр Ратайскі відповів на сойму інтерпеляцію у справі вбивства політичних в'язнів Багіньского й Вечоркевіча жандармом Мурашком так, як личить міністрові: він гостро осуджує (ще би!) злочинний вчинок, а винуватці будуть покарані. Поки що жертвенними козлами впали стовпецький староста й один аспірант поліції, які вібито безправно дозволили Мурашкові ввійти до вагону арештантів. Вияснення міністра, якого всі наївні ждали з такою нетерплячкою, нічого не вияснило. А тимчасом то тут то там з'являється у недискретній пресі якийсь натяк то знову причинок до біографії характеристичного „героя нашого часу", і стає лише одно що раз ясніше, а саме що ціла справа — далеко не є такою ясною, як здавалось би на основі сухомої міністерської заяви.

Передусім виявилося, що Мурашко ніколи не був вязнений ані переслідуваний большевиками, отже його пімста за особисті кривди зразу стає у високо підозрілому світлі. Адже відомо, що Мурашко, вкінчик покидавши трупом двох скованих вязнів, кричав патетично: „Польща вибачить мені це!" і покликувався на свої муки, які зазнав від большевиків, що тричі ставляли його „під стінку".

За те чуємо, що в новогородському повіті для нікого не було тайною, що Мурашко займав високе становище в тайній організації П. П. П. (Поготове Патріотуф Польских). Навіть львівський „Век Нови", який остаточно віддав до архіву свої передвоєнні демократичні традиції і займається тепер виписуванням пеанів в честь Кайдана і його військових заслуг (на них ушкварив цілу статтю на цю тему!), перейнявши революції варшавського „Курєра Поранного", звернувся на увагу, що „крок Мурашка", цілком як виконання тайної організації, яка досідь безумовно має свої ячейки, був би зрозумілий, бо инакше трудно уявити собі, щоби людина зі середньою освітою (Мурашко має скінчену гімназію — Прим. Ред.) могла здобутися на такий відрух, не рахуючися з консеквенціями..." Фактом є що хенська преса, гльорифікуючи у свій час Неведомского і т. п. кривавих героїв П. П. П., поруч із формальними заявами „обурення" на вчинок Мурашка — фактично також гльорифікує його. І так у „Ржечпосполітей" з дня 8. ц. м. Ювоша-Гловскі у цілому великому фейлетоні порівнює Мурашка з убийцем Воровского Конратім, патетично розказує дальше казки про муки Мурашка, зазнані у большевиків, і вже тепер накликує суд до виправдання нечуваного злочину!

Але мабуть не тільки з П. П. П. звязана недавня минувшина Мурашка, що штовхнула його до ганебного вбивства. Оце той самий „Кур. Пор." оголосив сенсаційне відкриття, що жандарм Мурашко є ідентичний з коронним свідком прокуратури сержантом Мурашком з першого процесу проти Вечоркевіча і Багіньского. Тоді то оборона виказала, що сержант дефензиви Мурашек по всій імовірности був не тільки свідомим виконавцем наказів свого звернхника Вечоркевіча, але й його довірочним спільником. Поведінка Мурашека на першій розправі була настільки підозріла, що до другої розправи вже не покликали його на свідка, — але теж і не посадили на лаву обвинуваченых. Виходило з того, що він був свідомим платним провокатором, приставленим до Вечоркевіча; але не виключено теж, що він побачив хитний грунт і в час просто зрадив свого спільника, щоби запевнити собі безкарність. Тепер навіз виринає поліцієнт Мурашко, замикаючи раз на завжди уста головним акторам справи, якої варшавські процеси далеко не вияснили в усіх її напрямках.

Що правда, міністерство внутр. справ „простовує (щойно в два дні після появи революцій!), що б. свідок з процесу Вечоркевіча і Багіньского сержант Болеслав Мурашек не є ідентичний з убийцем Юзефом Мурашком, — а проте давна схожість двох імен, що виринули у таких дивних обставинах, можуть каствує всілякі сумніви. Та й самий „Кур. Пор." не вдовольняється міністр. спростуванням і жадає вияснення: що сталося з отсим свідком Мурашком і де він тепер?!

Біограф я Иосифа Мурашка є надзвичайно темна й загадкова. Син охранника російської охрани, православний, типічний — як запевняє „Роботнік" — чорносотенець, був офіцером в добровольчій армії ген. Довбура-Мусніцкого. Потім вирінає як старшина полевої жандармерії на границю Латвії і вславився зі своєї жорстокости супроти Латишів. Одвенений з „графінею Апраксін" залишає її в 1920 р. на радянській території і з того часу підозрівають його, що постійно комунікувався з большевиками за посередництвом жінки.

Цікавими є теж деякі характеристичні моменти з життя злочинця. І так в місце-

Пані і Панове!

Хто хоче мати найгарніший і найліпший капелюх, може його купити лише

в складах І-ої Краєвої фабрики капелюхів

Рудольфа Найвельта

Пл. Марійська 8. **вул. Городецька 72.**
вул. Казимирівська 25. **вул. Кравівська 25.**

П. Т. Урядникам банковим і з Кооператив, на основі заключеної умови в бюрах фабрик **Бальонова 3.** на догідні сплати. 1793 1—1

вости Іва пов. Волощин. Мурашко, як тамошній комендант поліційного посторунку, підпивши собі на забаві у місцевого судді, попробував у передпокою цвяхами по помосту калоші гостей і вдоволений реготався, коли гості були збентежені таким його „дотепом". Також, в Іві, пепебив багнетом одну жінку, за що його й перенесено в друге місце. Давнійше ще Мурашко забив на місці одного улана, який ставив спротив при арештуванню; справу затушовано і Мурашкові обійшлось те вбийство безкарно. В 1924 р. бешкети Мурашка досягли того ступня, що його відіслали до шпиталя під обсервацію психіятрів. М. ін. тоді кружляли поголоски, що Мурашко доходив у своїх садистичних нахилах до такого звірства, що вязав свою жінку мотузом і пришкав її тіло папіросою.

— З наведеного вище виходить, що мотивом убийства на всякий випадок — не був його польський патріотизм! „Курєр позн." питається вагості: „чи агент Мурашко з власного почину доконав убийства? чи може з виразного наказу зацікавлених у тім, щоби Багіньскі і Вечоркевіч не зрадили їх колинебудь?" Чи заарянжувала вбийство П. П. П. або яка инша ультрапатріотична польська інституція? І взагалі: яка таємнича рука керувала рукою такого темного індивідуума, як Мурашко?

„Неробство" одних і „робота" других.

(Стаття надіслана.)

На ріжних зборах, по всіх часописах ріжного політичного напрямку говориться й пишеться, що наша інтелігенція (особливо сільська) не організує народу і нічого не робить. Особливо тикають тим в очі нашому духовенству. Тай треба признати, що це по части й правда, що наша інтелігенція, зокремаж духовенство замало займається народніми справами. Але я спитаю, хто робить тую народню роботу, яка тепер ведеться? Таки інтелігенція! Що її за мало, цьому винні політичні й економічні обставини. Инші народи вже перед війною були політично, економічно й культурно сильні, тож і не диво, що й після війни скорше піднялися з упадку (як Німці, Мадяри, Турки, Болгари). Ми Українці для світа не істнували, самі про себе ледви животіли, тож по страшнім воєннім лихолітю не можемо так легко відбудувати з руїни нашого народнього господарства. Терор власть імущих і матеріяльна руїна села дуже утруднює цю роботу. Але чому закидається неробство лише священикам? А наше колись таке рухливе учительство, — хто про нього чує? А наші судді й инші державні урядовці? Хто про них чує? Правда, — вони залежні, їх можуть зредукувати, тож мусять „берегтися". Але зі священиками чиж ліпше стоїть справа? Шкода, що досі ще не опубліковано, скільки священиків усунули возвідства з парохій та викинули з родинами на вулицю, скільки десятків священиків не дістало інституції на парохію і мусять бідувати на голодівках чи вікарівках! Не помогли рекурси інтересованих і консисторій до міністерства. „Wrogo usposobiony przeciw Państwu!" — без жадних доходжень, без переслухання, на донос жандарма чи гром, комісаря, — забирайся, бери жебрачі торби! Чиж це не може денервувати і найсильнійших характерів! Але що й говорити про залежну нашу інтелігенцію? Подивімся, скільки є діяльних наших адвокатів, лікарів, інжинірів, ба навіть наших студентів, тих — мовляв неб. Ол. Борковський — „громовержців!" Якіж вони відважні на своїх зборах, на вечерницях! А чи богато їх можна найти при роботі на селі? Але бували випадки, що ці молоді люде, підірвані кличами крайних програм, підкопали авторітет старих діячів, захопили провід (от хочби в кооперативах) і зруйнували доробок нераз цілого покоління (Комарно).

А тепер можна завважати тенденцію відсувати священиків від роботи, в правді під кличем радикалізму, але не того ідейного пок. Павлика, котрий знав оцінити позитивну роботу „попів", але радикалізму на хрунівськім підкладі. Один дуже визначний член радикальної партії, хлоп-богач, котрий до війни сидів в довгах, підчас світової війни вкрутився до староства за контрольного комісаря (він скінчив виділову школу!) і.... купив собі каменичку у Львові. За української влади він, розуміється, зістав рільничим комісаром, був великим патріотом, дідичі годували йому худобу за дармо, він вказував, де реквірувати збіжжа й возив додому державне вутілля, кричав все „наліво! наліво!" (така тоді була мода), пропагував навіть ідеї большевизму. Коли наші війська пійшли за Збруч і він пійшов з нашим урядом і сповняв функції якогось агітатора при українськім війську. Коли повернув, всі наші великі й малі патріоти, священики, світська інтелігенція, селяне сиділи в Бугшопах, Люблині, Домбю, але нашого „радикала" навіть до староства не тягали, не то щоб його арештувати. Коли сусідний дідич парцелював фільварок, він без перешкоди купив понад 20 моргів землі. Очевидно заробив на Україні гроші, бо купив за готівку. Коли були вибори до польського сойму, арештували місцевого священика і 8 селян, а нашого „радикала" лишили на волі і 51 прц. виборців прийшло до голосування (в чисто українському селі!) Розуміється „радикал" не голосував, тож справа з купном двірського поля стала псуватися; ну, від чогож голова на карку і кс. посел Ількуф?! Наш „радикал" і з ним познакомився і справа пішла на добру дорогу. Воєвідство іменувало повітову раду і нашого „радикала" заіменувало членом цієї ради, хоча він занимав високу ранґу в управі радикальної партії. Як правовірний радикал він в Бога вірив, але решта християнської віри—це забобон, попівські вигадки, попи — то самі лармоїди, деруни і т. д. Але коли ставив хату, то закликав знахора-ворожбита, щоби йому вказав місце, на котрім буде добре вестися. Він був в місцевій кооперативі зразу в управі, опісля головою надзірної ради. Та показалося, що зі своїми „партійними" товаришами так богато лиха накоїв в кооперативі, що не вважаючи на попертя „пароха", викинули його і його „радикалів" з управи і надзірної ради кооперативи, а пароха упросили зістати головою ради. Та треба було якось конечно похазяйствувати потрібним громаді, рятувати громаду перед лихом; не перед податками, жандармами і т. п., а перед паламаром. „Паламар за мало і закоротко дзвонить по небіщиках. Дзвонить всього 3 рази на день, а як іде похорон, то за коротко дзвонить, треба скинути його з паламара; таж дзвони громадські, кожний має сам по своїм небіщику дзвонити". Людей легко підбурити під кличем „не дай!" „Не дати дякові пенсії (шось 100 корон річно), бо він за дорого бере; а установити йому за треби тілько брати, що перед війною (1. к=1 зл.). Відобрали паламареві цвинтар косити. То все співалося до пароха, котрий тішився в громаді й околиці найбільшим довірям, котрий в часі війни і по війні багато стратив, сидів по таборах і криміналах, але відновив читальні, відновив або заснував кооперативи і ними інтересувався. Такого пароха лихословити було заслугою перед власть імущими, його відсунути від роботи—це якраз доказ, що священики нічого не роблять. І от наш „радикал" постарався, що одна місцева кооператива відобрала своєму членові парохові повновласть заступати її на зборах Ревізійного Союза, друга не хотіла дати йому такої повновласти, бо, мовляв, „попи організуються, хочуть взяти в свої руки Союз Ревізійний, а тоді пропало наше народне життя". Ба, що більше, коли в сусіднім селі мали відбутися збори читальні „Просвіти", котру цей парох відновив по війні і довший час був її головою, котрий врятував у щадниці значну вкладку і цим причинився до будови читальняного дому—того священика навіть не запросили на збори. А збори аранжував п. „радикал", як делегат філії „Просвіти". Цей пан дуже рухливий—між фірами кожного торгу. Він занявся навіть скликанням радикального віча, він великий патріот. Він кандидат на посла до польського сойму і вже рахує собі, що йому цей патріотизм оплатиться: з 800 зл. місячної платні 300 зл. видасть на свій прожиток, а 500 сховає до кишені. А які впливи!...

Це один примір. Та таких приміріз в Галичині найдеться більше. „Священики нічого не роблять — геть зі священиками". А варта би обчислити роботу священиків в читальнях, кооперативах і инших сільських і повітових установах. Давнійше такі дати були в шематизмах епархіяльних; та тепер инші часи...

Священик.

НЕХИБНІ ОЗНАКИ „Правдивої Франкка дамішки до кави"

іменно назва „ФРАНКК" і „МЛИНОК до КАВИ" виступають дуже виразно на новім опакуванню, краски брунатно-синьо-білої.

„Правдива Франкка з млинком до кави"

остає і на дальше недостижимою під оглядом аромату, смаку і видатности.

1631 2—2

ФРАНЦУСЬКІ ПАСКИ

на бедра, нагрудники, панчохи, рукавички

поручає:

основана в 1904 році

ФІРМА

Й. ШРАЙБЕР

ЛЬВІВ

1767 ГЕТЬМАНСЬКА 6. 2—2

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число часопису сконфісковано за одно місце вступної статті „Одно з наших занедбань" і два місця статті „Голос з трумни".

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ГАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАНІЧОК і ДІТЕЙ

як також речовгливе білля. Ціни знижені.

Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.

1733 3—6

— **Спогади Чинівення І. ч.** як ми заповіли, вислали ми на протязі минулого тижня безплатно, за повчанням усім нашим передплатникам, що передплатили наш часопис на І-ше чвертьріччя, а заплатили до 31. березня ц. р. — Належність оплати почтовоґ в квоті 60 сот. просимо виплачувати з передплатою на наступний, або додати її при висилці на травень ц. р. З огляду на те, що друкується ще 2. і 3. частина, як додаток чвертьрічним передплатникам за II. і III. чвертьріччя ц. р., усі наші Вп. Передплатники, які з деяких причин не одержали І-оґ частини, а бажалиб мати цілість з 3 частин, можуть набувати її в Адміністрації „Діло" до 1. травня ц. р. по ціні 2·50 зол. Хто бажав би висилки почтою, має на пересилку надіслати 60 сот.

— **Ще пашпортові поленції.** Міністр. внутр. справ доручило воєвідствам видати розпорядок, щоби лікарські свідоцтва для видачі „полекшуючих" пашпортів видавали тільки урядові лікарі і тільки тоді, коли лікування в краю є неможливе.

— **Гарна цифра.** Воєнний міністр Сікорскі під час свого побуту в Парижі заявив представникові „Matin-a" з вдоволенням, що збройний стан Польщі поправляється щорічно. Нині Польща має 45 дивізій, а за два роки матиме 70. 4 мільони людей належить уже нині до війська. Є це необхідне з огляду на одночасні погрози Берліна, Москви, а також становища... Англії!

— **Невдячний „Львів".** Українська робітня штучних квітів у Стрию післала п. Е. Д. до Львова листівку адресовану по українськи. Адресат не дістав цієї листівки, бо для урядника у Львові було незрозуміле місце адресат: він поклав коло назви „Львів" великий знак запиту, — але це не перешкодило йому підчеркнути тут же на печатці названої української фірми місцевість „Стрий" і написати біля того „zwrot!"

— **Новобранці гр. нат. обряду** річника 1899 і 1900, покликані на перші вправи в огляду на свята, можуть явитися до своїх відділів замість 20. — щойно 22. ц. м.

— **Теж український учитель.** Управитель школи Іван Бачинський Українець в Годованиці (Рудеччина) скликав людей до школи і говорив, що „рожнд" „гнівається" за те, що батьки дітей внесли деклярації в справі української мови навчання в місцевій школі. Тому він (управитель школи) радить, щоби тепер батьки підписали другі деклярації з домаганням заведення польської мови навчання. З бранії повірили і майже всі за винятком 2—3 підписалися на нових деклярациях. На другий день опамятались ті, що підписали деклярації, і вислали депутацію до шкільного інспектора в Рудках, щоби звернув їм їх деклярації, але п. інспектор заявив депутації, що вправді п. Бачинський приносив „якісь" деклярації, але він їх не прийняв, бо п. Бачинський як кождий учитель такою роботою не повинен занимати ся. Що з тими деклярациями тепер сталося, нікому невідомо.

— **Напасть на гладкій дорозі.** П. Хамайдес, ресторатор з Жовківської вул. 75, розказує нам свою пригоду, яка є лише маленьким причинком до пануючих у славній нашій „столиці" правових порядків. П. Хамайдес пішов цими днями до контори ресторану в готелю Жоржа в одній торговельній справі. На коритарі стрінув його якийсь добродій, який грубо спитав, чого йому треба, а коли він заявив, що хоче говорити з самим власником ресторану, замість відповіди — дістав здорового стусана. Коли він запротестував проти такої напасти, незнайомий панок витягнув браунінг і в присутности кількох свідків вдарив ним п. Хамайдеса так сильно, що той упав без чуття на землю. Коли невинно побитий прийшов до памяти, пішов на поліцію домагатись справедливости. І ось пройшов тиждень, і хоча покривдженого разпорах запевняють, що зроблено „доходження", і хоча відомою є особа напасенка (є ним власник ресторану в готелю Жоржа Пар) т. Хамайдес не дістав досіль жадної сатисфакції. Потішаємо його, що його кривда є дуже невеличка в порівнанні з тим, що діється довкола і що він — може ще дуже довго ждати покарання напасенка.

— **Смерть визначного книгаря.** У Липську помер відомий у всьому світі книгар Бедекер, видавець найкращих підручників до подорожі на всіх мовах.

— **Смерть полководця з останньої війни.** У Відні помер австрійський фельдмаршал Пфлянцер-Баттін, що якийсь час проводив армією в Карпатах, відомий зі своєї жорстокости.

— **Наступник палестинського комісара.** На місце найвищого комісара Палестини сера Семюеля приходить полковник сер Натю Натан, Жид, губернатор колонії Гон-Конґ, дуже талановий організатор в англійських колоніях.

— **Релігійний конґрес миру.** У 1928 році відбудеться в Ню-Йорку конґрес представників всіх релігій, з ініціятиви церковної унії основаної відомим міліонером та філянтропом Карнеґі. Метою конґресу: забезпечити міжнародній мир через вплив всіх релігій на своїх вірних. Комітет складений з 1000 осіб має представників таких релігій: християне, магометанські Жиди, будисти, визнавці Конфуція, Шінтоісти, Таоісти, Гіндуси, Парси, і ин.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, не певний захист у добі лихоліття!!

Дописи.

Підбіжці (к. Львова).

Пишуть нам: Слід звернути увагу нашого громадянства на небезпеку пожовнізації доколичних львівських сіл. Візьмім їх приклад Підбіжці. У цьому селі щораз частійше трапляються випадки, коли наші дівчата виходять замуж за Мазурів з Прус. Нежеж вони роблять це виключно задля матеріяльної користи, чи може не вина наших земляків, що хочуть видержати у сьвітськім целібаті? Ще більше загрожене село Борщевичі, де наша молодь, скінчивши школу, перекабачується на латинство. В минулому році були такі два випадки. Один ученик академічної гімназії, син нашого господаря І. Бойка, вписався на правничий факультет і „перемінився" не знати чому, з початку шкільного року. Другий Іван Кріль з Пикуловичі, що був рік у духовнім семинарі, брав колись участь у визвольній війні і був студентом нашого університету, тепер ходить на державний університет, перебуває виключно лише в польськім товаристві, а навіть приятелює... з поліцаями!

ОПОВІСТКИ.

Львівський український театр ім. Стадника у Львові.

В понеділок дня 13. квітня о 7·30 вечером премєра-новинка „ДНІ НАШОГО ЖИТТЯ", ефектовна пєса. 1—1

Нові Великодні листівки У. П. Т. рис. П. Ковжуна) можна набути у всіх Книгарнях, Народних Базарах, Народних Торговлях і Торговлях папером так у Львові як і на провінції. 1744 3—3

Повір Бережанщина! Кружок УПТ. в Бережанах устроює з днем 27. квітня н. р. двомісячний курс приготовний до гімназії. Ті, що бажають з него користати повинні негайно зголошуватися в канцелярії Кружка УПТ. (канцелярія адв. д-ра Хомяка). 1—1

Кусс шерму отварається при Соколі-Батьку. Охочих проситься зголошувати в канцелярії Сокола-Батька у вечірних годинах. Висоту оплати означиться залежно від числа зголошених. Години вправ означиться за обопільним порозумінням, але без нарушення до тепер устаненого поділу годин. Речинець зголошень до кінця квітня н. р. — **Руханкова сенція С. Батька.** 1790 1—2

Замісць вінця на домовину бл. п. Евгенії з Моровиків Сілінської, жени священика в Петрилові, складає 20 зол. на „Рідну Школу" А. Моровик — мама. За жертву щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. 1780 1—1

Крайовий союз кредитовий, кооператива з обмеженою порукою у Львові — тепер **Центральний кооперативний банк,** в скороченню „Центробанк" у Львові (ринок ч. 10) повідомляє своїх дотепершніх членів, що на підставі постанов змінного статута союза — обовязані вони є до 15 мая 1925 включно доповнити свій уділ до висоти щонайменше 25 (двайцять пяти) золотих, так як в противнім случаю з вище згаданим речинцем перестають бути членами Крайового союза кредитового, тепер „Центробанку". 1787 1—3

Дрібні оголошення.

БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ виконує і матеріяли доставчає інжинір Вінцковський, Львів, вул. Новий Світ 20. 1368 10—10

БАНҐАРН чорний **140 шир.** для Вирепобобних **Отців,** першорядний бельський матеріял лише **зол. 12** метер. Замісцеві замовлення за післяплатою. Фабричний склад сукна С. Львів, Казимирівська 5. 1709 4—5

ІВАН ГРАБЧАК с. Василя 1893 р. зі Скали н/Збр. уведомляє свою затрачену військову книжку. 1788 1—3

СВЯЩЕНИК вдовець, пошукує старшої женщини до заряду дому. Перщенство мають вдови і сироти по священиках. Зголошення до Адміністрації під „Священик". 1786 1—2

ДО винайму на Травень і червень в товарах над Прутом два покої з кухнею з цілим уряджением. Зголошення до Адміністрації під „Фері". 1785 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лінарсько-дентист. заведення д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 4—10

МАҐАЗИН —МОД— Анни Гавсманн

в пасажу Миколяша

поручає останні новости в обсяг модництва входячі, як також оригінальні заграничні моделі. Виконує всілякі перерібки, по приступних цінах. 1753 2—2

НА РАТИ! МАҐАЗИН ОБУВИ НА РАТИ!

А. Шайта і Д Цізера

Львів, вул. Рейтана 4.

поручає свій великий склад обуви мужеської і жіночої. — Великий вибір! — Приступні ціни! — На рати! — Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1791 1—2

ЛІЖКА

МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ

з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах

ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ

Іван Возачинський

Львів, пл. Бернадинська 15.

1660 6—10

В. ЧОПП наслідник **АДОЛЬФ ЧОПП**

записаний знавець карного і правного суду та асесор суду

поручає

свою найстаршу в Галичині торговлю фарб, лякерів, покостів, як також артикулів домашньо-господарських та дахової папи

ЛЬВІВ, вул. Жовківська ч. 2

у власнім домі. Ч. тел. 18—51.

1765 2—3

НА СПЛАТИ

поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим 1762 3—7

ВЗУТТЯ всякого рода.

Мікадо, Академічна ч. 20.

Подяка.

Почуваємося до милого обовязку заложити прилюдно сердечну подяку Вооб. д-рови Ізидорови Вільдерови, лікареви в Дрогобичи, за виречення нашого сина і брата Юрка Ратальського уч. VII. кл. української гімн. в Дрогобичи з невиходимої майже недуги (тиф). За батьківську опіку, без огляду на час, за тяжкий труд, за приноровлення найновійших здобутків медичного знання, чим урятував життя, хай йому Всевишній сторицею нагородить.

Василь Ратальський з рідною.

1784 1—1

Ширіть наш часопис!!

ОКАЗІЙНИЙ ТИЖДЕНЬ загран. КАСАКІВ

З приводу дешевого набуття, продається через кілька днів à зол. 8·50, 9·80, 12·50, 16·50 спішіться поки запас вистарчить. Великий вибір **плащів, суконь, білля і панчіх.** Урядникам і учителям

ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ

1793 **Маґазин БАТОРОГО ч. 6** 1—1

Ширіть наш часопис!

КАПЕЛЮХИ МУЖЕСЬКІ

Borsalino, Delion (Париж) **Scott-Co** (Льондон) **Henry Heat** (Льондон)

в великім виборі поручає найдешевше фірма

„ANDRE" пл. Марійська ч. 8.

1751 Тел. 13—51. 3—3

НА СВЯТА! ВИНА НА СВЯТА!

УГОРСЬКІ:		St. Julien	зл. 7·20
Hegelayar старий	зл. 6·00	Chateau Lafite	„ 8·40
Шамороднер старий	„ 7·20	**ІТАЛІЙСЬКІ:**	
Badacsonyer	„ 4·80	Marsaletto	зл. 5·40
Riesling	„ 4·80	Marsala	„ 7·20
Leanyka	„ 4·80	Moscato Passito	„ 5·40
Erlauer червоний	„ 4·20	**ІСПАНСЬКІ:**	
Szegszarder червоний	„ 4·20	Malaga курячійна	зл. 11·40
АВСТРІЙСЬКІ:		Madeira	„ 7·20
Vöslauer Goldeck черв.	зл. 5·40	Port de vin	„ 7·20
ФРАНЦУСЬКІ:		**COGNAC ОРИҐ. ФРАНЦУСЬКІ:**	
Graves superior	зл. 5·70	Rover & Quillet	зл. 18
St. Croix du Mont	„ 6·80	J. Hennesy & Como. V. O.	„ 23
Haut Barsac	„ 7·20	J. Prunier & Comp.	„ 25
Haut Sauternes	„ 7·80	St. Estephe червоний	„ 18
St. Estephe червоний	„ 6·30	за фляшку 0·7 л.	

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ ПЕРШОРЯДНИХ ФАБРИК

ПОРУЧАЄ

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ і ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛЯ

1771 **У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО 3.** 2—3

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 83 (10 466). Львів, середа 15. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—3 год. пополуд. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Елєґантні жінки убирваються лише в першорядним магазині суконь і жіночих костюмів МАРІЇ ПАВЛЮК 1780 2—3 ЛЬВІВ, ВУЛ. СОБІСЬКОГО ч. 12. бо одиноний магазин, ще засмотрений в найновіщі моделі та додатки, та одиноний, що вдоволяє своїх П. Т. Гостей.

Російський зїзд.

Відгомін російського зїзду. — Иого „темні місця і плями". — Роля „За Свободу". — „Ванька-встанька" і його непристойности. — Наше становище. — Резолюції зібрання Українців-еміґрантів. — Російська депутація і димісія Тугута.

Недавно відбутий у Варшаві „освітний" російський зїзд викликав широкий відгомін в пресі та в українських і білоруських громадських колах. Російська „меншість", що складається з кількох липованських чи сектярських російських кольоній на Полїсю й Білоруси та останків розкиненої по „кресах" царської бюрократії й чорносотенно-льояльного, себ-то безхарактерного православного попівства — за намовою вищих кермуючих сфер — відбула „освітний" зїзд, який з освітою не мав нічого спільного. Очевидно, до цих останків ґрату приєднались наші доморослі „русскія" з табору Лісковацкого. Репрезентував їх уряповець „общества ім. М. Качковского" Гр. Мялец на спілку зі студентами з „Друга". Отсей конґльомерат покидьків старих, добрих часів, дяби Бобрінекого й Пуришкевича під проводом єдиного представника „русскої меншости" пос. Серебреннікова представляв увесь „русскій" народ під Польщею.

Очевидно, ми не тільки нічого не мали би проти освітного зїзду російської меншости, але навпаки оборонна акція тієї меншости найшлаб у нас прихильників, а може й союзників, колиб не ганебні, а що найменше темні місця і плями цілої цеї акції.

Якіж то ці темні місця і плями? На перший плян вибивається не так освітний, як політичний, нівеляційний і загребущий характер та чорнотосенний склад зїзду. Цей склад і характер ще підсилює участь, співділання і навіть верховодство явних ренеґатів з Ґаличини.

Крім цих двох плям є ще й одно т е м н е місце цілої „освітної" акції „російської меншости". Російський зїзд скликано не з власної ініціятиви, тільки по наказу згори. Знаменитий віцеміністер внутр. справ Смульскі, що вже вславився забороною посольських віч на „кресах", чатхнув пос. Серебреннікова скликати „освітний" зїзд та тим чином так ускладнити справу „національних меншостей", щоби на ній остаточно зломив голову компромісовий і одночасно „вередливий" Тугут. Серебренніков пішов на цю вудочку і заграв знаменито доручену йому непочесну ролю „Пилипа з конопель". Крім підставлення ноги Тугутові польська реакція мала ще й инший плян: посварити „національні меншости", а радше вбити клина між них, насипати солі в рану національної проблеми з Польщі.

„Освітний" російський зїзд, „відгадуючи" бажання польських кермуючих чинників, реклямувала варшавська еміґрантська „За Свободу", чка взагалі визначується великими прикметами „відгадування" думок і бажань кождочасного польського уряду. Так було по зїзду. Та вже сам хід зїзду примусив представників редакції „За Свободу" роздвоїтися душевно. Редактор В. Португалов і тов. здержалися від голосування над есенціональною резолюцією зїзду про єдність триєдиного русского народу. На цю здержливість вплинув роздвоєний погляд самого уряду. Бо коли Ст. Ґрабскі і Смульскі всеціло обстоюють позицію Мальця, а радше Малец обстоює становище Смульского і Ст. Грабского, то инакше дивиться на це перестаріле питання Тугут. Відношення Тугута до „провідних ідей" зїзду примусило Португалова й тов. спершу здержатися від голосування, а згодом навіть розпочати відворот.

В першій резолюції російського зїзду сказано ні менше — ні більше, тільки що ніяких Українців і Білорусинів не було, нема й не буде, а є тільки один великий русскій народ. Можна би обурюватися на подібні провокаційні тези, як би вони не були такі смішні й нужденні. На що вказує ця резолюція? Вона вказує на те, що покидьки російської чорносотенщини зійшли до ролі „Ваньки-встаньки", до ролі деревляного блазна, який за потисненням відповідної спружинки виставляє язик, або ще й гіршу непристойність робить. Перша, „декляративна" резолюція російського зїзду є якраз таким виставлюванням язика, робленням непристойних поз і рухів ad maiorem gloriam не російської освіти й культури, але польської реакції і її плянів відносно національної проблеми. Російський зїзд і його постанови є спробою польської реакції втягнути нас до боротьби з неістнуючою російською „меншістю", щоби таким способом витягати з вогню смачні польонізаційні каштани.

Само собою розуміється, що ми не можемо дати себе взяти на цей підступ. Для нас не істнує тут українсько-російський спір, тим більше культурний. Ми не дамо себе завернути до ери примітивізму, не дозволимо втягнути себе в боротьбу між „кацапами" і „мазепинцями", не дозволимо трактувати себе як рівнорядний, а тим більше підрядний чинник з горсткою покидьків чорносотенщини. Тут, на західній українській національній території, істнує тільки і виключно питання польсько-українське і більше ніяке. Російський зїзд на ділі є польським зїздом. І тільки так, а не инакше слід розглядати цю справу. Покидьків російської чорносотенщини — очевидно — будемо поборювати, але не як російську меншість, тільки як експонентів польської реакції.

Дещо инакше ставляться до недавно відбутого зїзду і його войовничих революцій наддніпрянські еміґранти. Там, на Великій Україні, ще йде українсько-російська боротьба, в якій український народ здобуває одну позицію за другою. І якщо виступ покильків чорносотенщини є проявою загребущих тенденцій „общерусскости", то не дивно, що він викликав обурення і різкий протест наддніпрянської еміґрації.

В звязку з резолюціями російського, а радше русотяпського зїзду, аранжованого віцемін. Смульским, відбулося у Варшаві 5. ц. м. зібрання наддніпрянської еміґрації. Член „Українського Центр. Комітету", відомий громадський діяч О. Саліковський виголосив реферат про російський зїзд, доказуючи, що там проявилися старі захватні російські тенденції у відношенні до Українців і Білорусинів. Другий з черги бесідник ґен. Сальський зазначив, що зїзд проявив вороже відношення російського народу до українського народу та заявив, що російсько-український спір вирішиться кривавою боротьбою, до якої слід готовитися українському громадянству. У висліді своєї промови ґен. Сальський предложив отсю резолюцію, яку прийняло зібрання:

„Зібрання Українців-еміґрантів, вислухавши звіту члена Українського Центрального Комітету О. Саліковського про зїзд російських діячів народної освіти та познайомившись з його резолюціями, а передусім протестує проти нових зазіхань Росіян на права українського народу і з відразою відкидає стару казку про свою приналежність до єдиного русского народу, казку опрокинену навіть російськими вченими (Російська Академія Наук).

„Після Переяславського договору наш нарід був гнобленій російською державою при помочі зради, інтриґ і насильств, одначе й під чужим ярмом, не дивлячись на тристалітню брутальну русифікацію, не втратив своєї національної окремішности.

„Змагання до власної державности й розвитку рідної культури сотні літ істнувало в нашім народі і не один раз було окуповане кровю українського народу.

„Згадану резолюцію російського зїзду вважаємо покликом до продовження кривавої боротьби і будемо вперто боротися чи то з червочою, чи з чорною, чи з білою Росією, вірячи в свою остаточну побіду. По своїй волі ми не вернемося в дане ярмо.

„Твердимо, що в польській державі нема й не було корінного російського населення. Є лише Москалі, що остались після російської окупації і штучної кольонізації.

„Вважаємо всіх громадян-Українців виповнити свій національний обовязок, а всі українські організації проявити відповідним способом вірність і відданість традиціям нашої боротьби за волю".

* * *

В наслідок ухвал російського зїзду явилася у ресортових міністрів „русска" депутація під проводом пос. Серебреннікова, домагаючись російських шкіл, та креування на львівськім та виленськім університеті катедр російської мови і літератури, заведення в приватних російських школах науки польської мови на державний кошт, та признання прав російської мови в публичних урядах. Мін. освіти Ст. Ґрабскі з відкритими раменами прийняв депутацію, признав слушними вимоги зїзду, особливо розпливаючись в похвалах за його першу резолюцію. За те голова секції для національних справ при політ. комітеті ради міністрів віцепрем. Тугут обійшовся з депутацією досить різко. Він заявив, що Росіяне в Польщі не становлять національної меншости, що в межах польської держави нема ані пяди російської землі, а тому не можуть бути трактовані як инші національности, що в межах Польщі мають власну територію. Розкинені по цілій Польщі російські пришельці можуть користуватися польською гостинністю і організувати власне приватне шкільництво, але на власний кошт.

Заява Тугута, як доносить хієнська преса, викликала велике огірчення серед російської еміґрації.

Вічне підставлювання ноги Тугутові його кабінетовими товаришами, в останньому часі зааранжуванням російського зїзду та надто точним здійсненням язикових законів для „кресів" знеохотило до решти „кресового реформатора" і заставило його вже вдруге внести димісію.

ВЖЕ ДІСТАНЕШ І НАЙДЕШЕВШЕ! у ШТАДТМІЛЛЄРА ЛЬВІВ, РИНОК 34. Природні і літуріні вина в великім виборі, також мід, коняк, ром і горівки. 1782 2—2

Побрязкування шаблею.

Миролюбивість мін. Сікорского.

Щойно нині попав у наші руки повний текст інтервю генерала Сікорского, польського міністра війни, з редакцією „Matin-a" на тему військового становища в Польщі. Ґен. Сікорскі висловив у ньому таке: „Я знаю, що ведуться переговори і що шукають ґарантійних пактів, до яких зрештою Німеччина дала ініціятиву. У ріжних столицях розмовляють про все, а спеціяльно про Польщу. Дарма, що маємо формальні конвенції з Францією, ми рідко знаємо про те, що кажуть про нас. Наші дипльомати-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 271|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 79 (10.445) z dnia 10. IV. 1925 r. pod tytułem 1) Pochód na kresy" między słowami: wysani z wicemin. wnutr. spraw. 2) „Nowynky" w notatce pod tytułem Absurd nazwy w Małopolska od słów: Do nebuwałoi do końca tej notatki. 3) „Dopysy" w notatce pod tytułem „Nunostaroci pow. Buczacz" od słów: Ale trudno... do końca tej notatki zawiera znamiona ad 1) występku z art. V. ustawy z 17.XII. 1862 Dzpp. L. 8. 1863 ad 2) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 3) występku z §§ 300 i 303 ustawy karnej uznał dokonaną dnia 9. kwietnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydań w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. u. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 10. kwietnia 1925. Hawel.

чні представники інформують нас вряди-годи. Але про франко-німецькі розмови і про ноту, яка має бути відповідю Німеччині і яку Ерріо викінчує — не знаємо нічого...

Я знаю з певних документів, що в Кенігсбергу і в самім Данцігу приготовлено все з військового боку і в сфері почічних засобів, щоби своєю безпосередньою мобілізацією піддержати всякий офензивний рух проти нас. Перед численними рожажними загрозами, в обличчі хвилюючої непевности дипльоматичних переговорів, маю те вдоволення, що спираюсь на краю з в і ї м о р а л ь н о ю с и л о ю, в якому, крім цього населення зростає з с е н з а ц і й н о ю (!) швидкістю, повною надій. Що-року родиться мілюн Поляків більше на світі. Ми доканали вже великого діла: в двох роках 45 дивізій, може (?) 70; чотири мілюни людей готових до змобілізування; сорок фабрик амуніції, які заспокоюють уже половину наших потреб і одержують замовлення з чужини; воєнні школи, міцна організація генерального штабу — ось що ми зробили і що надалі будемо досконалити, щоби Польща була в силі дати відповідь у хвилині, коли на неї нападуть. Ми є п р и с т р а с н о м и р о л ю б и в і. Ніщо не вводить нас у більший жах, як думка про війну. Віримо всім серцем у величну працю, яку веде Ліга Націй для гарантії мира. Але коли чуємо погрози одночасно з Берліна та з Москви, коли майже вся преса такої великої країни як Англія рахується з реальною можливістю, що наша територія стане предметом шматування та торгування, ми приневолені думати про будуччину, коли не хочемо бути легкосердими злочинцями. Ми не вагаємось перед нічою жертвою і ми приневолені наложити на себе цього року в о є н н и й б у д ж е т 750 м і л і о н і в золотих. Крім нашої постійної армії, складеної з 300.000 людей, маємо корпуси спеціяльної кавалерії для оборони наших східних кордонів і 30 баталіонів піхоти п р о т и Л и т в и. Це зусилля накладає на нас невідхильна конечність. Треба, щоби знали, що в той д е н ь, к о л и т о р к н у т ь с я п я д и н а ш о ї н а ц і о н а л ь н о ї (?!) т е р и т о р і ї, в с я П о л ь щ а в с т а н е д о н е м и л о с е р н о ї б и т в и. А не легко здушити народ, який м а є п р и б л и з н о 30 м і л і о н і в (?!) м е ш к а н ц і в (!!) і який домагається лише права на своє існування".

Здається, що неодин читач на чужині буде добре чухатись у потилицю, щоби розчоломкати, чому воєнний міністр говорить про н а р о д, який має 30 мілюнів м е ш к а н ц і в! Ця нова термінольогія має переконати Французів, що Польща є зовсім такою самою країною, як Франція, де населення на ріжних частинах території розмовляє ріжними мовами та говорами, але всі почувають себе членами одної національности, яка покривається з поняттям державности.

Не можна сумніватися, а навпаки з певністю можна твердити, що воєнні погрози мін. Сікорского, і то в формі досі справді нечуваній піддержать вже устійнений в світі погляд про польську миролюбивість.

РІК ОСНУВАННЯ 1860.

ВИНА

австрійські

угорські

іспанські

грецькі

італійські

ФРАНЦУСЬКІ КОНЬЯКИ, МЕДИ

поручає ФІРМА

Макс Вікель і Син

ЛЬВІВ, вул. КРАКІВСЬКА 14.

1795 Телефон 805. 1—2

Українська радянська преса й українізація.

Київська щоденна українська газета „Більшовик" агітує за своє поширення. В цій цілі містить виказки окремих інституцій і організацій, з поданням числа робітників чи службовців і числа примірників „Більшовика", яке для тих робітників чи службовців передплачується, закликаючи дотичні інституції й організації до збільшення передплати. Одночасно знаходимо в „Більшовику" цікаві відомости про стан українізаційної акції серед київського робітництва взагалі, які дістаються до газети у звязку з заходами коло її поширення.

Приглянемося цій справі ближче, бо вона має великий загальний інтерес.

Трамваєвий парк ім. Т. Шевченка має 360 робітників, „Більшовика" передплачується всього 10 примірників, гурток українознавства налічує 12 осіб, стінна газета має лише український „куток", отже ведеться по російськи. Передплата на „Більшовика" гальмується ніби-то через те, що „Більшовик" не вміщує всіх повідомлень Деміївського партійного комітету.

Товарова станція Київ II. Три місцеві комітети обєднують 1688 робітників. „Більшовика" передплачується 11 примірників. При загальному Клюбі існує гурток українознавства, який числить 50 членів. Стінна газета „загальна", себто російська, з українським „кутком". Передплату „Більшовика" гальмує „незнання української мови"!

Залізничні майстерні (ім. Домбаля!) мають 250 робітників, стінна газета ведеться виключно на російській мові, гурток українознавства числить 20 осіб, передплатників „Більшовика" 3.

Кишечний завод і різниця — 250 робітників, організація гуртка укрзінознавства гальмується тим, що нема провідника, передплатників „Більшовика" 12, в стінній газеті є „куток" українською мовою.

Деревообробочна фабрика ім. Боженка — 220 робітників, передплатників „Більшовика" 4, гуртов українознавства числить 12 осіб, стінна газета ведеться на російській мові.

Райзавком Січневого Повстання — 250 робітників, передплатників „Більшовика" нема, бо „н хто не знає української мови"! Гурток українознавства напередодні організації.

Перша Фабрика Взуття на 416 робітників і службовців передплачує 4 примірники „Більшовика", Державна Гарбарня на 506 робітників і службовців — 4 примірники, „Завуб" на 205 робітників і службовців — 17 примірників, „Українліс" на 114 співробітників — 11 примірників і т. д.

Це факти щодо робітничих осередків. А ось кілька прикладів щодо вищих шкіл і инших культурних інституцій. Губерніяльна партійна школа передплачує 40 прим. „Більшовика", Вища Військова школа ім. Каменева — 11 прим., Сільсько-Господарський Інститут — 76 прим., Інститут ім. Лисенка — 6 прим., Політехнічний Інститут 55 прим., Державна Опера на 294 осіб — 2 прим. а Театр ім Шевченка, Цирк, Держкіно — нічого не передплачують. Всі перечислені школи й установи числять сотки студентів, професорів, артистів, служби.

Як причину слабого поширення „Більшовика" серед робітників подається відсутність повідомлення з місцевого робітничого життя і незнання робітниками української мови. Але одна і друга причина, це тільки незручний викрут керовників культурним життям робітників, бо „Більшовик" досить багато місця присвячує місцевому робітничому життю, цілі шпальти його заповнені місцевою загальною і спеціяльно партійно-робітничою хронікою, а київське робітництво в переважній своїй части складається з Українців, які не можуть не знати української мови і не говорити нею і навпаки, по московськи говорять ломано, з українською вимовою.

Причина слабого поширення „Більшовика", як і взагалі української

М. ВОЗНЯК. 28)

Шевченко й княжна Репніна.

(Докінчення.)

Тільки що в її серці спалахтотів так весело чистий вогонь захоплення для всього прегарного, — а що краще від кохання? — аж гут його заливають, гасять, але не все пропало; з глибоким недосяжнім захисті серця скрилася одна іскра, вона зберігається до часу, вона мала і безсильна, але вона пануватиме... Що з нею? Серце в неї так відрадно — болізно стискається — потому бється так сильно, неначеб хотіло вискочити, їй душно, їй холодно, їй так весело, так благословенно — рахунок часу для неї вже не зрозумілий — вона хотілаб, щоб завжди так було. І щож? Вона для всіх завсіди та сама, модно одягнена, сидить побіч матери, говорить про строї, танцює з дурнем і всміхається до нього... — але ось вона боязко обводить очима тих, що оточують її, — й раптом спускає їх. — О щастя, це він... вона лагідно підносить вії й зупиняє погляд, повний мимовільних пестощів, радости й надії, на огненнім погляді того, що слідкував за нею; — вона відчула його, він обливав її то холодом, то жаром, під впливом його вона віджила новим життям, широким, вільним, вона розуміє посвяту, вона переродилася, в ній кохання убило гонорність. Що для неї строї, світ, краса, успіхи? Їй не треба нічого крім нього! Він володіє нею, ним вона чисто радіє, ним плаче, ним розуміє тяжкість людської нагани, ним вона гордиться, за нього молиться, для нього бажає, для нього живе! А він! Вона для нього десята й не остання... побавився й кинув... „Я не варта була його, й помилилася, мені видалося, що він мене кохає, мамуня правду каже, що не треба їм вірити!" Все тьмяне, все холодне, так нудно, так сумно... такі одноманітні, дні, такі безсонні й страшні ночі... І вона зрозуміла, що є на світі неправда... й вона повірила, що так мусить бути, вона тихо скорилася, нудилася, успокоїлася — й піддалася. — І ось вона знову строїться, знову чахорлюється блями й квітами, не польовими, а холодними мертвими знимками красунь матери-природи! Вона слухає пустих компліментів і надутих фраз; гонорність відроджується й старається заволодіти окротілим місцем кохання. Деколи їй сумно, вона плаче й зітхає за проминистим минулим... вона вже не з довірям, а з журою, хоча завсіди ще з вдячністю, приймає данину сердець або навіть коротку уважливість; — одначе віра в щастя не вбита в неї, вона тільки налякана, і ось вона знову кохає, знову страждає, знову дожидає й не дождеться!... минають дні, минають роки й їй 25 років.

ДВАДЦЯТЬПЯТИЛІТНЯ.

О як оповісти страшне страждання, що стає насущним хлібом! Вона вяне, сохне, старіється, а серце молоде, незмінно молоде, оплакує в самоті своє минуле! А ніхто не розуміє, а вона чужа між своїми, в. ній бушують пристрасти, вона пізнала володарство кохання, минув час покірної слухняности, завдрість гризе й глодже серце, вона то погорджує собою, то їй так жаль себе самої, в ній клекоче кохання — — а життя, життя доброго тону, холодне, одноманітне, мучить її, впроваджує її в скаженість — вона хоче кохання, воно мусить бути її уділом, вона може запалити його, вона зілле щастя на того, котрий повірить їй... він знайшовся — — — одначе приличність, ця гидра в фіжмах з румянами й білилами, страхопуд для дванадцятилітньої дівчинки, перемінюється для неї в ката й позбавляє її щастя... Він зупинився й чекав... перейшов повз неї..., і ось він кохає иншу, иншу він називає своєю. Порожнява, полохливість, утома... Але вона знову береться йти далі своїм тяжким шляхом. Чистий вогонь кохання зрадив її, вона здається на блудні огні, вона все, що ні попало, кидає в безодню серця, щоб угамувати його жадобу — але все надаремне — серце не приймає несвого — йому потрібна правда, дрібні, але стидкі привиди розятрують щораз більше його рани. Страшна думка вкрадається в неї, вона боїться стати недоброю, вона знайомиться з підозрінням, їй здається, що вона не любить своїх, що вона й матір уже не так без вирахування, палко, повсякчасно любить, як любила. Вона втікає від себе, шукає в книгах хоча хвилевого забуття страждань, болівних думок — і щож находить у них? Нечистий вогонь, що розпалює її... Холодний, нудний опис почування, котре шарпає її... не той, не той — і завсіди не той. І вона знову втікає від себе, страхаючися нарікання... І ось розум тріюмфує... серце замовкло, втомилося, перевязує свої рани... розум, що цілком був на боці, коли вона сподівалася й кохала, тепер царює, прийшла його пора; нужденне панування, добре, коли він буває слугою серця — але засідати на першім місці — о ні, його тріюмфи втомляють, наводять сум, копають щораз глибше безодню душі. Вона сирота, шукає, ще сподівається, ще обдурена. Вона ще стоїть на святій горі, але ось вечоріє... мряка стелеться... тьмяно в її очах, — сонце сідає — віра погасає... вона починає в темряві — й сходить із гори, зразу тихо... потому все швидче, швидче... О Боже! Ти один можеш зупинити її — в підніжжя гори провалля — вона там згине, але для тебе можливі чуда й ти забажав урятувати її, твоя святая ласка зупинила страдницю. Вона грішна, — але ти святий! Вона слаба, — але ти сильний! Вона згине, — але ти Спаситель! Вона вірить, вона врятована, вона свобідна! Минули дні, минули роки, і їй 35 років.

ТРИДЦЯТЬПЯТИЛІТТЯ.

Що таке стара діака? Ліра з пірваними струнами з виїмкою одної — струни християнської любови, що служить їй неначе містком, перекиненим через безодню, по якім вона переходить до людей і люде до неї. В цій безодні серця світиться справжня віра, й усі пірвані струни від навивання ласки полинули до неба й та, котра вистраждала тут своє серце, очікує там сто разів більшої слави, радости любови, ніж як моглаб мати на цій зводній долині, колиб лишилися цілими всі струни її ліри.

—o—

Ще минули роки, ось одинока могила, на гробовім камені висічені такі слова:

„Прійдите вси труждающіеся и обремененные и азъ упокою вы".

культурної роботи серед робітництва Києва, лежить деннде, а саме в неукраїнському складі керманичів робітничим культурним життям, від яких залежить, що мають читати робітники, які газети для них передплачувати, закладати чи не закладати гуртки українознавства і т. д. Ці керовники в багатьох випадках у мисне не роблять ніякої української роботи, гальмують її, бо їм, як чужим по національности і культурі людям, чужі культурні інтереси Українців.

Те саме можна сказати про керманичів школами й иншими культурними установами. Все це переважно зайшлі люде, або місцеві асимілятори з поміж ріжних народностей, байлужі до розвою української культури. Тим тільки можна пояснити, що артисти і служба театру ім. Шевченка (чи іронія!) не читають української газети, що студенти вищих шкіл, до яких приймається їх тільки по зложенню іспиту з української мови (такі розпорядки істнують), не бачуть в шкільних стінах единої місцевої української газети.

Всі ті люде, в руках яких лежить просвітня справа, особливо коли це є комуністи, дуже бояться українського шовінізму, але самі поступають в українських культурних справах так, як чистокровні московські шовіністи й асимілятори очевидно російські.

Яскравим потвердженням цього най послужить такий факт. На недавній губерніяльній партійній конференції Київщини голова ради народніх комісарів Чубар виступив з промовою, яку виголосив в українській мові. Це було для київських партійців чимсь таким непривичним, що Чубар почав діставати записки від членів конференції з домаганням говорити по російськи!

Не знати, як повівся супроти такого нахабного домагания голова українського правительства. Але секретар губкому партії, недавно присланий до Київа Москаль Постишов, застидався за своїх товаришів і сказав між иншим таке: „Писали записки такі тт., що їм давно треба булоб балакати по українськи, навіть такі, що все життя живуть на Україні... Це каже не про те, що ми у своїй практичній роботі не навчилися балакати українською мовою, але про небажання декотрих балакати цією мовою... Фаховців, навіть гарних фаховців, ми „вишибаємо", як що вони не хотять вчитися української мови, а поруч цього фаховця часто сидить керовник-комуніст, що не більше його розумієтся в цій справі..."

„Справа з українізацією стоїть не гаразд" — казав Постишов, з приводу того домагання київських комуністів, щоб Чубар говорив до них по російськи. І буде стояти не гаразд доти, доки отакі комуністи будуть керувати українським культурним життям, доки їх хтось, чи щось не „вишибне" з їх становищ і не пошле туди, де їм місце, до Росії. На Україні культурна справа мусить бути в українських руках. Тільки українські руки можуть творити українську культуру, тільки Українці можуть бути провідниками культури серед робітничої української маси. Ось на ці справи повинна звернути увагу редакція „Більшовика", коли їй залежить на поширенню свого дневника. Як довго Українців „українізують" Москалі, Жиди і Поляки, не допускаючи, шоб вони самі зайнялись цим ділом, так довго російська „Пролетарська Правда" буде в тих руках, до яких не може дістатись „Більшовик".

З другого боку жалі і плачі „Більшовика" і наведена ним статистика — головно щодо сутоукраїнських установ, як нпр. театри — вказують пречисто, що українська радинська преса не почиваються тому, бо вона є „ка-

Чи Ви післали вже даток на допомогу Голодному Селу?

ЦЕНТРАЛЯ ПОЖЕРТВ: **Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз Кредитовий) — Львів, Ринок 10. — Число конта 14.000.**

зьонна", вузько-партійна, комуністична. Російську большевицьку пресу передплачують під примусом, української большевицької не передплачують не тому, що вона українська, а тому, що большевицька!...

х.

На Гуцульщині.

Образок сучасного лихоліття.

(Голос польської преси).

Недавно подали ми за „Дзенніком Людовим" до ніс якогось „обсерватора" про косівського кацика Секерского й ті злидні, які терпить Гуцульщина під обухом иницької адміністрації (гл. „Діло" ч. 63). У названій газеті появився дальший допис того самого автора, і ми передруковуємо його як характеристичний образок сучасного лихоліття. — Ред.

У попередній кореспонденції згадано про діяльність старости Секерского і про т. зв. комісарів. Оце знову кілька фактів з діяльности тих комісарів і самого Секерского, а ні факти яскраво ілюструють пануючі у нас відносини. В гірському Кривопіллі від трьох літ виконує функції комісаря п. Станіслав Равіч-Пшибиловскі, б. поміщик, який вже перед кількинайцятьма роками пробренькав маєток. Лишилася йому лише шляхетська фантазія, ну й життеві вимоги відповідно до шляхетського стану. П. Равіч-Пшибиловскі утримує в Кривопіллі цілий гарем любовниць, отже клаптик гірської землі не вистарчає йому на покриття навіть найпримітивніших видатків шляхтича. Отже наш „шляхтіч-земянін" мусить з конечности пошукати иших джерел доходу. Староста Секерскі прийшов йому з братерською допомогою. П. Равіч-Пшибиловскі скінчив колись з відзначенням в конвікті оо. єзуїтів дві кляси гімназії — тим самим придбав усі кваліфікації на посаду ржондового комісаря і адміністратора громадського майна. І ось від трьох літ п. Равіч-Пшибиловскі адмініструє маєтком в громалі Кривопілля. В міжчасі селяне з Кривопілля двічі рубали дерево на будову шкільного будинку в Кривопілі, двічі звозили зрубане дерево над славний Черемош (річ ясна, безплатно, т. зв. „шарварковою"), ну і двічі будівляне дерево „зіпсувалось". „Зіпсуте" дерево за безцінь купили спекулянти і продали зі зиском. Тепер п. Равіч-Пшибиловскі, чуткий на розвиток освіти місцевого населення, виступає втретє до вирубу дерева на будову школи.

Коли перед двома роками уряд приступив до санації фінансів, п. Пшибиловскі на власну руку оподаткував поодиноких господарів, напр. одного господаря на суму 20 долярів, другого 10 долярів і т. д. Гуцул зжився з тим, що треба платити урядові податки, то й кожний Гуцул совісно виплатив наложений на нього контингент на руки п. Пшибиловскому. Однак до нинішнього дня ніхто з тих неграмотних людей не отримав з дирекції Банку Польского посвідку на закуплені акції. Коли ж вкінці почали на селі ремствувати, тоді п. комісар заявив, що дирекція Банку Польского замість акцій прише селянам... дзвін до церкви. Це, кажуть, буде і Господеві хвала і селові користь. Селяне від року тужно вижидають того дзвону, але дзвоку ще не відлито — щось там у фабриці попсувалось.

Ждуть селяне терпеливо і мовчать, — чекають на нову кару Господню. У сусідньому селі їх сусіди платять громадські податки по 5, а найвище по 9 золотих, а в Кривопіллі п. Пшибиловскі приказав платити податок по 50 ба навіть по 80 зол. від хати. Не хотять вже й безцінних акцій ані церковного дзвону, коби тільки в дорозі ласки звільнено їх від отого нового тягару.

Бо й п. Пшибиловскі зрозумів скрутне становище своїх підданих і оголосив перед двома тижнями, що в дорозі ласкаве усім мешканцям половину наложеного на них податку, — але другу половину мусять заплатити, бо инакше... головна зрада, арешти, делегація львівського суду...

Староста Секерскі має иніші джерела доходів.

Шеф ветеринарії при станіславівськім воєводстві заборонив категорично купувати від Гуцулів худобу на селі. Це розпорядження було поодиноке ветеринарним оглядом (щоби не вивожено з села хорої худоби) та оглядами економічними, щоби спекулянт не видурманював від Гуцула худоби за безцінь (на торзі у місті Гуцул завинше оріентується у цінах, маючи конкуренційні оферти). Староста Секерскі не признає того розпорядження і ріжним спекулянтам дає від себе письмові дозволи на закупно кількох штук худоби для апровізації міста. Очевидно, такий дозвіл мусить бути раніше відповідно остемпльований. Такий дозвіл є важний на протяг двох тижнів, а потім нова стемплева оплата — ну і новий то звір. І так „в кулко Мацею".

„Колись — кінчає польський обсерватор тої ідилії — шляхетською Польщею правили Зборовскі й Вишневецкі часом правом, часом лівом"... І дивується він, що повторились ті часи за відродженої польської республики і в своєму здивуванні шукає допомоги у — Тугута.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад Бродщини, які вчасно шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Броди:

1) Берлин 51 дек. за 72 діт., 2) Берлин-Мілєво 48 дек. за 65 діт., 3) Білавці 72 дек. за 93 діт., 4) Долгурки 22 дек. за 27 діт., 5) Борятин 49 дек. за 64 діт., 6) Броди 100 дек. за 139 діт., Бучина 40 дек. за 45 діт., 7) Чехи 135 дек. за 140 діт., 8) Черниця 82 дек. за 106 діт., 9) Дубе 102 дек. за 140 діт., 10) Дудичі 22 дек. за 45 діт., 11) Дітківці 57 дек. за 88 діт., 12) Гаї дітковецькі 61 дек. за 83 діт., 13) Гаї чмелецькі 30 дек. за 43 діт., 14) Гаї перебрідські 68 дек. за 80 діт., 15) Грималівка 42 дек. за 54 діт., 16) Голосковичі 52 дек. за 52 діт., 17) Голубиця 52 дек. за 89 діт., 18) Ясенів 87 дек. за 111 діт., 19) Ясениця 72 дек. за 93 діт., 20) Явнівчик 38 дек. за 53 діт., 21) Кадлубинки 41 дек. за 44 діт., 22) Клекотів 32 дек. за 48 діт., 23) Конюшків 65 дек. за 86 діт., 24) Козлів 62 дек. за 78 діт., 25) Кутище 40 дек. за 69 діт., 26) Лабач 29 дек. за 41 діт., 27) Лагодів 31 дек. за 46 діт., 28) Лешнів 54 дек. за 73 діт., 29) Лешнів-Королівка 14 дек. за 20 діт. 30) Літовиско 41 дек. за 55 діт., 31) Наквашa 117 дек. за 117 діт., 32) Немяч 50 дек. за 55 діт., 33) Оріхівчик 44 дек. за 52 діт., 34) Пески 34 дек. за 44 діт., 35) Підкамінь 43 дек. за 57 діт., 36) Пониква 71 дек. за 101 діт., 37) Поникозиця 95 дек. за 133 діт., 38) Попівці 61 дек. за 73 діт., 39) Ріжнів 45 дек. за 50 діт., 40) Стані Броди 44 дек. за 59 діт., 41) Суходоли-Гаї 29 дек. за 44 діт., 42) Суходоли 16 дек. за 22 діт., 43) Суховоля 95 дек. за 103 діт., 44) Шаласки 42 дек. за 60 діт., 45) Шнирів 39 дек. за 53 діт., 46) Стибеківка 49 дек. за 57 діт., 47) Тетильківці 39 дек. за 61 діт., 48) Вербівчик 53 дек. за 79 діт., 49) Волохи 42 дек. за 62 хіт., 50) Висоцко 48 дек. за 64 діт., 51) Заболотці 92 дек. за 142 діт.

Загально на 62 громади внесло 51 громада 2825 декларацій за 3400 дітей. — Акції з деклараціями не перевело 9 громад з того 4 польських, 1 німецька і 4 українські а то: Чепелі, Паньківці, Шишківці і Звиналь.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 1. квітень 1925 р.

Діяльність Комітету Праці.

Комітет випустив і розіслав обіжник до громадських діячів на провінції з закликом до організації місцевих комітетів із докладними вказівками.

Справа легалізації Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Президія Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу" на домагання львівської дирекції поліції зробила внесення до львівського воєвідства про легалізацію Комітету. Внесення зроблено 1. квітня 1925 р.

Організаційний рух.

У Львові утворився Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу", під проводом п. інспек. І. Ліщинського.

В Рудках зорганізував Місцевий Комітет під проводом б. С. Кульчицького.

Репресії.

У Львові д-р Д. Левицький вніс 10. квітня ц. р. до дирекції поліції подання про скликання віча, присвяченого справі голоду, з рамени Кр. Комітету Допомоги „Голодному Селу". 12. квітня ц. р. дир. поліції Райнлєндер заборонив скликати віче.

„Голодний Хліб".

В селі Михалевичах пов. Рудки почався справжній голод. Нема ані хліба, ані картоплі. Деякі селяне посилають дітей в поле збирати торішню змерзлу бульбу; із неї печуть пляцки, — це т. зв. „голодний хліб".

Становище в Рудеччині.

В цілому повіті, майже у всіх селах брак хліба і навіть картоплі. Наприклад: в селі Вощанці багатший господар Василь Городиський, що має 15 моргів для харчування своєї родини, яка складається з 9 душ, до нового збору має лише п'ять кіпця збіжа і 9 кіпців бульби. Для того, щоби купити насіння на засів, мусів продавати корову. Багато поля необсіяно із-за браку насіння. Селяне продають худобу за безцінь. Становище ускладнюється повним браком заробітків. Багато фільварків в повіті розпарцельовано між Мазурів. Таким чином селяне стратили ті заробітки, які мали давнійше. З огляду на неурожай багато місцевих дідичів повиповідало своїй службі.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бріян творить уряд.

Президент Думерг поручив Бріянові утворення кабінету. Де Монзі і Робіно на конференції з Бріяном підкреслили конечність негайного створення тимч. кабінету виключно для переведення в обох палатах парляменту ухвалення конвенції, що нормувала би стан обігу банкнотів. Кабінет потім негайно подався би до димісії. Окруження Поанкаре вважає, що слід утворити уряд нар. з'єднання, що обіймав би всі партії з соціялістами. Деякі політики говорять теж про можливість розвязання парляменту і нових виборів. Найправдоподібнійше вдасться Бріянові утворити уряд. Залежить це дуже від соціялістів. Бріян звернувся до них з предложенням, щоби ввійшли в склад уряду. Вони застерегли собі відповідь до вторка попол. Коли дадуть позитивну відповідь, Бріян у середу предложить президентові респ. листу уряду. З огляду на неперебираючу в засобах акцію правиці, соціялісти найправдоподібнійше змінять своє дотеперішнє становище кооперації з міщанськими елементами і вступлять до Бріянового уряду. Не без впливу на зміну тактики соціялістів є кандидатура Гінденбурга на президента Німеччини. Бріян прибув до Елізейської палати і здавав президентові республики звіт із висліду нарад з Робіно, Де Монзі, Вінс. Оріо, Беранжером і инш. політиками. „Н. Вр. Тгт." повідомляє, що паріські політ. кола уважають можливою комбінацію: або другий уряд Еріо, або Бріян — Люшер.

Творення бельґ. уряду.

Як повідомляє „Соир" місію утворення бельгійського уряду поручать котромусь із соц. політиків.

Конференція М. антанти.

Білгородська „Правда" повідомляє, що на конференції Малої антанти 3. V. в Букарешті обговорюватимуть передусім справу визнання СРСР. Дальше важною темою буде наддунайська конфедерація і приступлення Польщі до м. антанти. „Ческе Сльово" заперечує ці вісти.

Маркс—Гінденбурґ.

Виборча боротьба між Гінденбургом і Марксом почалася. І республіканська партія і праві оголосили відозви, які взивають попирати своїх кандидатів. Кандидатура Гінденбурга стрінулася з великими застереженнями в колах німецьких промисловців. Вони побоюються утруднень у торговельних перегозорах із Францією з причини висунення Німеччиною цісарського кандидата.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за один уступ зі статті п. з. „Неробство" одних і „робота" других.

— **З плебісцитових подань луцького старости та інспекторів.** І староста і шкільний інспектор із Луцька ухитрилися та видали українські друковані декларації, на яких чорне на білому виднокраче українською мовою домагання польської викладової мови в школі. Такі декларації дістали на руки війти та всі учителі з наказом за всяку ціну зібрати відповідну скількість підписів.

— **Семьонов перейшов до большевиків.** На чілекому Сході був славний зі своєї безоглядної боротьби з большевиками отаман Семьонов. Бувший козацький офіцер царських часів, тішився підтримкою Японії, Англії та Франції та організував безпристанного повстання над Амуром або над китайською границею. Недавно вступив він в переговори з большевиками, дістав амнестію та повернув до Росії. Поступив аналогічно до нашого Тютюнника. З переходом Семьонова большевики дістали великий політичний атут до своїх рук та підірвали віру в невдоволених з радянської влади мешканців далекосхідних радянських провінцій.

— **Шевченківські свята на чужині.** Дня 29. м. м. Українська Громада в Парижі влаштувала традиційні Шевченківські вечерниці в салі „Аріян", з дуже багатою програмою. Крім двох відчитів, на французській мові (п. Токаржевський-Карашевич) і українській (проф. Прокопович), у програму ввійшли: деклямація „До живих і мертвих" (п. Романів-Голованівський), вистава з четвертої дії „Невольника", продукції місцевого хору (під проводом п. Миколайчука) і сольові співи, а саме: п. Антоновичевої, артистки київської опери, п-ні Бельмас з київської опери, п-ні Демидової з петроградської опери, панів Кошлака та Матієнка. Салю виповнили численні земляки, а також чужинці, здебільша представники дружніх нам народів, студенти, і навіть деякі визначніші особи з офіціяльних французьких кол. Найбільше зражіння на чужинцях зробили продукції хору, який виступав у народніх костюмах: немало осіб зацікавилось народньою піснею, відограною досить талановито, як на аматорів. Найбільший успіх мала відома київська артистка п-ні Антоновичева. Свято мало надзвичайно інтимний, родинний характер. Нинішнє становище нашої парижської еміграції не дає змоги взяти на себе організацію такого вечора на широку скалю, щоб з творчістю Шевченка могли познайомитись Французи в естрадній великого театру і з уст відомих паризьких письменників та артистів. Це щойно після найбутнього. Навіть улаштування найскромнійших вечерниць, для обмеженого гуртка гостей, домагається чимало засобів та енергії. — У Берліні 28 березня 1925 року в домівці Спілки студентів Українців (Шарльотенбург Вільнестр. 37) відбулися святочні Шевченківські вечерниці, на які зібралось чимало гостей. Вступне слово виголосив голова Спілки Й. Шардт канд. мед., пояснивши коротко значіння Шевченка для України і привітавши гостей, передав слово канд. мерк. С. Ткачуку, який виголосив змістовий реферат.

— **Відїзд Г. Ів. Борисоглібської на Україну.** 8-го п. квітня виїхала зі Львова на Україну п'єса 4 літ переживання в тяжких матеріяльних умовах на еміграції заслужена українська драматична артистка, відома виконавчиня жіночих ролі у побутових пєсах Г. Ів. Борисоглібська. Артистка виїхала за відповідним дозволом влади на запрошення українського театру імени Івана Франка в Харкові. Справою виїзду Б-кої на Україну заопікувалося Львівське Т-во Емігрантів з України, яке напередодні виїзду влаштувало артистці в одному із реставраційних льокалів також прощальні проводи, на котрих з теплими промовами на адресу Б-кої виступили голова Українського Т-ва Емігрантів проф. Ів. Огієнко, директор української драмат. школи у Львові поет М. Вороний, директор Української театральн. кооперативи д-р В. Нічка і инші. На залізничому дворці артистку зібралося провожати досить численне товариство емігрантів і галицьких громадеиських діячів.

— **Моряки разом з кораблем перейшли на сторону радянщини.** Моряки військового транспортового судна „Монтуґай", останки колишніх білих армій ухопилися на чолі зі своїм отаманом Анісімовим до радянського консулату в Шанґаю та заявили охоту переходу на радянську службу. Консулят їх прийняв та взяв разом з ними в посідання і судно „Монтуґай".

— **Пожежа на нат церкви.** Дня 9. березня в саме полудне згоріла цінна церква в с. Оравщику, скільського повіту. Пожежа повстала в середині церкви так що рятунок був виключений. Шкода виносить більше 5 тисяч долярів.

— **Царицин — Сталінґрадом.** Президія центрального виконавчого комітету РСФРР затвердила проект Виконкому царицинської губернії про переміну назви Царицина на Сталінград на честь теперішнього теоретика комунізму Сталіна (Джугашвілі).

— **Радянський банк у Константинополі.** 29. березня відбулося врочисте відкриття радянського банку для зовнішньої торгівлі в Константинополі. У відкритті взяли участь представники урядових турецьких кіл і біржі та міста. Метою банку є розвиток тісних радянсько-турецьких торговельних взаємин.

— **Вечір українських національних танців у Празі.** Дня 24. квітня ц. р. влаштовує окремий комітет з представників українських культурно-освітніх і гуманітарних установ вечір національних танців при співучасти учнів Йозефінської школи артиста-балетмайстра В. Авраменка. Чистий дохід із того вечера призначений на лікування артиста, що находиться у дуже важкому матеріяльному положенню. Між гостями буде много Чехів.

— **Голод в Ірляндії.** В звязку з неврожаєм минулого року, в західній Ірляндії вимерло 80 процент худоби. Люде теж голодують і їдять усякі сурогати замість хліба. Урядова допомога за слаба та й неможлива до того міри, щоби забезпечити всіх у закупленє в Америці збіжжа та муки.

— **Аматорі марок,** яких у нас є мабуть не менше, як в инших країнах, може не знають, що у Відні виходить окремий місячник „Український Філятеліст" під редакцією д-ра Івана Тусини, відомого европейського знавця свого діла. З огляду на те, що українські марки є великою рідкістю і цінятся дуже високо на світовім ринку, наші земляки-аматори, можуть у власнім інтересі найти у згаданім журналі потрібні інформації.

— **Марис по китайськи.** Китаець Тсінґтан, якого прогнали з Сан Франціско за комунізм, переклав 1-ий том „Капіталу" Маркса. 1000 замовлень прийшло ще перед появою перекладу друком.

— **Безробітне місто** це Блєнавон в Англії, де 13.000 мешканців, усі зайняті в копальнях вугілля, опинилось без праці. Копальні зачинено з огляду на недостачу замовлень, які йшли з Франції та Німеччини.

— **Чудеса техніки.** В Америці придумав якийсь інженір апарат, який в бюрі заступає секретаря в деяких механічних функціях. Цей апарат лучить ґрамофон з діктатофоном. Коли шеф бюра є неприсутний, апарат може відповідати автоматично на дзвінок телефону, що шефа нема і записати те, що телефоном скажуть. Згадана машина може також з найточнійшими нюансами записувати діяльоґ двох людей, вірнійше, ніж найкращі стенографи... Та ці чудеса бюрової праці мало зворушують журналістів, які щойно зітхають до того, щоби мати бодай перестарілий телефон.

— Отсим повідомлає **фірма Янів Шайн,** Львів Ягайлонська 12, що одержала свіжий транспорт взуття з першорядних фабрик світової слави і продає їх по значно знижених цінах. 1768 2-2

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Вино подешевіло!

Зниження до половини мита на заграничні вина, дає змогу пересвідченим аматорам всілякого рода вина, що з огляду на дотеперішні високі ціни, здержувались від вживання цього благородного напитку, знов уживати його у довільній кількости, по зниженых цінах.

Спеціяльність літургічні вина в ціні по 3 зол. за літру.

НАБУВАТИ МОЖНА

У ВИНЯРНІ

ЯКОВА ГАБЕРА

1756 **У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 5.** 3—3

ОПОВІСТКИ.

Львівський український театр ім. Стадника в Мостиськах, сала Народного Дому.

Вівторок 14. ц. м. БАЯДЕРА.

Середа 15. ц. м. ДОБРОДІЙНА СУЗАННА. 1—1

Четвер 16. ц. м. ДІТИ АҐАСФЕРА.

Видїл Філії Т-ва „Просвіта" в Копичинцях взиває отсим по думці своїх ухвали з дня 4.IV. ц. р. всіх інтелігентів і Видїлових читалень кождочасного повіту заложити найдальше до 1. травня (мая) ц. р. через канцелярію філії в Копичинцях членську вкладку до Т-ва „Просвіта" у Львові. Ті, що не виповнять отсього обовязку, будуть приходно з часописів викатновані. — Видїл Філії Т-ва „Просвіта в Копичинцях. 1—1

Дрібні оголошення.

КОТРА з пань бажає навязати матримоніяльну переписку, звертись написати до Адм. „Діла" під „Характер". 1797

ЗАЯВЛЯЮ, що обиду, заподіяну п. Людвикові Ковалеві вікликуємо з глубоким жалем, в доказ чого складаємо на бупону „Народнього Дому. — Михайло Павибіда, Матей Барабовик. 1799 1—1

ҐРУНТА з парцелянії до набутте на корисних услівях. Інформації уділяють в чемности дир Бандель, Львів вул. Підвале ч. 7 — другий поверх. 1740 2—3

В МАЛІВІРНІ, прекрасній гірській клімятичній місцевости, центр теперішнього нафтового промислу, з приводу виїзду є дешево на продаж недокінчена деревляна вілла о 10 кімнатах. — По ріки Бистриці 2 хвилі ходу. — Залізнича станція, почта і всі повітові уряди в місці. — Зголошення приймає: Каса магістрату в Надвірній для Л. Ґ. 1743 3—3

ІВАН ҐРАБЧАК с. Весиля 1893 р. зі Скали н/Збр. уважаюче свою затрачену військову книжку. 1788 2—3

СВЯЩЕНИК вдовець, пошукує старшої женщини до заряду дому. Першенство мають вдови і сироти по священиках. Зголошення до Адміністрації під „Священик". 1786 2—2

ДО винайму на травень і червень в горах над Прутом два покої з кухнею з цілим уряджением. Зголошення до Адміністрації під „Фебі". 1785 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст для недуг жіночих, положничих і операцій

Д-р Кость Воєвідка

буш. асистент проф. Лязаруса і Шаєра у Берліні, буш. оператор ґінекольоґічно-положничої клічки проф. Вагнера у Празі отдинує

в Станиславові, вул. Липова 3.

1794 (дім Варшава). Телефон ч. 332 1—1

Вже надійшли остаточні новости

для Пань на сукні, весняні і літні костюми

1711 до фірми 4—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ҐАЛИЦЬКА 10.

САЛЬОН МОД САБІНИ ҐЕНІҐ

в ПАСАЖІ ҐАВСМАНА ч. 7.

поручає найновіщі заграничні моделі по приступних цінах. 1766 2—3

Цукорня „ПЧІЛКА"

ЛЬВІВ, РИНОК 27

приймає замовлення й поручає на свята

ТОРТИ, БАБИ, ПЛЯЦКИ, СУХАРКИ і ЧАЄВНИКИ

1708 1—3

Найкращі знимки фотоґрафічні виконує

ҐРОТТҐЕР

1772 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 3—10

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ

заграничні, прикраси до суконь, також додатки, рівнож всілякі роботи вказані в обсяг модництва, фарбування пер, рафів, поручає

МАҐАЗИН МОД

Львів, „THE ROSE",

1726 **КОПЕРНИКА 7.** 3—4

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з ґваранцією, та всілячку біжутерію поручає **Б. Ґрінберґ, Львів, Синетуська 4.**

1763 2—8

НА СПЛАТИ! НА СПЛАТИ!

Найдешевшим джерелом закупу **конфекції** мужеської, жіночої й дїточої є у Львові

МАҐАЗИН КОНФЕКЦІЇ

ПЕРЛЬБЕРҐЕРА

КАЗИМІРІВСЬКА ч. 35.

Для ПТ. Урядників і державних функціонарів подібні услівя сплати. 1693 3—3

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових виставі відзначене і від 20 літ всюди Уживане натирання усмираюче біль ревматизм як також всілякі ломання

„НЕРВОЛЬ" д-ра ФРАНЦОЗА

в ТЕРНОПОЛІ.

Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ" д-ра Француза з маркою охоронною

Силач з молотком

або просто під адресою

Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ

1757 аптекар в Тернополі ч. 80 2-7

Ширіть наш часопис!!

ШОВКИ на сукні і підшевки — СУКНА заграничні і модні — Всякі додатки до — — кравецтва і модництва — КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ заграничні — —

МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1705 5—6

ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ

Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859.

НА СВЯТА! ВИНА НА СВЯТА!

УҐОРСЬКІ:		St. Julien	7·20
Hegelayer старий	зл. 6·00	Chateau Lafite	8·40
Шамороднер старий	„ 7·20	**ІТАЛІЙСЬКІ:**	
Badacsonyer	„ 4·80	Marsaletto	зл. 5·40
Riesling	„ 4·80	Marsala	„ 7·20
Leanyka	„ 4·80	Moscato Passito	„ 5·40
Erlauer червоний	„ 4·20	**ІСПАНСЬКІ:**	
Szegszader червоний	„ 4·20	Malaga куращійна	зл. 11·40
АВСТРІЙСЬКІ:		Madeira	„ 7·20
Vöslauer Goldeck черв.	зл. 5·40	Port de vin	„ 7·20
ФРАНЦУСЬКІ:		**COGNAC ОРИҐ. ФРАНЦУСЬКІ:**	
Graves superior	зл. 5·70	Rover & Quillet	зл. 18
St. Croix du Mont	„ 6·80	J. Hennessy & Comp.	„ 23
Haut Barsac	„ 7·20	V. O.	„ 25
Haut Sauternes	„ 7·80	J. Prunier & Comp.	„ 18
St. Estephe червоний	„ 6·60	за фляшку 0·7 л.	

ҐОРІВКИ І ЛІКЕРИ ПЕРШОРЯДНИХ ФАБРИК

ПОРУЧАЄ

ТОРҐОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ і ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛЯ

1771 **У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУТОВСЬКОҐО 3.** 3—9

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 84 (10.467). Львів, четвер 16. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Державна і недержавна влада.

Слідкуючи за напрямними діяльности найріжнороднійших „організацій народових" і знаючи, що вплив тих менше й більше явних обєднань „кресових" поміщиків, бюрократів і кольоністів є рішаючий в приноровлюванні політичних метод на сході, мусимо запитати себе, чи є на те все рада, чи в силі ми протиставитися руйнуючим затім ворожих чинників?

„Кресами" управляє не Варшава, все одно офіціяльна, урядова чи громадянська, біла, чорна чи колірова, не державний центр, а „кресова" бюрократія, підчинена ідеольогічним напрямкам, впливам і наказам „організацій народових". Не „кресова" бюрократія є експонентом державного центра, а навпаки Варшава під оглядом національної політики переводить думки і бажання „кресових лицарів". Це не парадокс, не жарт, не тенденційне підмалювання, а дійсна правда. Тези „народової" політики Грабських, Гломбіньских і Заморских лягли в основу діяльности „організацій народових" і їх мужів довіря в урядових і неурядових установах. Знаємо, що адміністраційний поділ „кресів", який роздер одноцільний організм Галичини й північних українських земель під Польщею є ділом Гломбіньского і Заморского (про що писав пос. Заморскі в „Слов-ім"); знаємо, що відомий закон про викривлені принціпи самоврядування для трьох східно-галицьких воєвідств з 26. вересня 1922, закон в суті річи теоретично-музейного значіння, ухвалено згідно з провідними думками друкованого у нас в своїм часі меморіялу „організацій народових" з 6. березня 1922; знаємо, що язикові закони для „кресів" випрацювала чвірка, зложена головним чином з делєгатів тихже організацій під проводом проф. Ст. Грабского; знаємо, що польщення шкіл ще перед ухваленням явикових законів переводили „організації народові" під проводом М. Прушиньского; знаємо, що таким чином, як це доказують між иншим друковані у нас обіжники Прушиньского до повітових шкільних Інспекторів, спольщено незаконним способом понад 400 українських шкіл; знаємо, що польонізаційну акцію на всіх ділянках „кресового" життя переводиться дальше під ґмофором і „моральною" екзекутивою тихже організацій. Одним словом „організації народові" є владою законодатною і екзекутивною для завойованих „кресів".

Треба признати, що з цею ролею „організацій народових" не криються ні їх духові батьки, ні їх керманичі і провідники.

Проф. Ст. Грабскі, ідеольогічний пошуканець пануючого „народового" табору в одній зі своїх статтей („Проблєма кресів") писав виразно, що для „кресів" (себ-то для „кресових лицарів") є шкідливо дивитися на Варшаву.

„Шкідливим було би для цілої Польщі надмірно задивлятися у Варшаву (szkodliwem byłoby nadmierne zapatrzenie się całej Polski w Warszawę)... Польща не уміститься в соймі й урядї, її життя не спочиває на діланні лише державних властей, але є синтезою стремлінь, праць і змагань цілого народу... Львів, таксамо як Познань і Вильна, не може жити лише відгомонами столиці держави. Польське громадянство у воєвідстві львівськім, тернопільськім і станиславівськім має до сповнення свої власні завдання і мусить мати власний на них погляд, такий ясний і здецидований, щоби стався поглядом центральних властей Річипосполитої, а також мусить мати свою власну політичну працю, ведену витревало, послідовно, без оглядu на завагання політичного курсу у Варшаві".

„В творенні основ „кресової" політики проф. Грабскі посувається аж до нехтування, а що найменше легковаження власної держави і її сили. А це нехтування уміститься в оклику: „Таж ми вміли вести національну політику на протязі поверх сто літ не лише без допомоги держави, але навіть проти держав, що управляли нашими землями".

В иншій своїй статті проф. Грабскі дальше розсновує ті самі провідні думки. Обстоюючи одноцілість Польщі, але не її централізм (себ-то не бюрократичний етатизм! — Ред.), він твердить:

„Не може бути без найменшої шкоди для розвитку сили Польщі, а перш усього для усталення національної („народової") Річипосполитої — сцентралізоване життя, думка, праця, патріотична ініціятива польського національного загалу. З державної території Річипосполитої не зробить польської національної території Варшава виключно своїм змаганням. Бо не лише природним відрухом, її увага буде звернена постійно далеко сильнійше на те, що діється в соймі й міністерствах, як на справи Виленщини чи воєвідства львівське, тернопільське, станиславівське, — але — що важнійше — наші окраїни в останньому півтора столітті такі ріжні переходили історичні події (koleje historyczne), такий відмінний є їх культурний стан, правний погляд населення, суспільний устрій і характер їх непольських мешканців, що національна праця, змагання до тріского обєднання їх з рештою польської національної території мусить відбуватися в кожній з тих провінцій иншими, лише собі прикметними шляхами".

Отсі ідеольогічні напрямні польської „кресової" політики лягли в основу й розбудову „організацій народових", законодатної й екзекутивної влади завойованих „кресів".

Як же цю з першого погляду недержавну установу означує, як її завдання дефінює „Слово польске" в статті „Суть і завдання Організацій Народових"?

„Організації народові — пише д-р Орліньскі в „Слов-ім" — є це товариства, покликані до обєднання людей і засобів з метою скількостевого й якостевого помножування всіляких проявів польського культурного життя на окраїнних землях. Отже Організація Народова є установою наскрізь окраїнною („кресовою"), якої завдання й істнування є умотивоване (uwarunkowane) інтересами держави і народу на пограничній землі серед переважаючого непольського населення. Там, де земля тратить окраїнний характер, там вже нема місця для такого обєднання (zrzeszenia). Тим самим пояснюється виїнятковий характер, програма і моральне уповажнення того товариства".

Хіба цього досить, щоби зрозуміти мету, завдання і обсяг діяльности цих, з першого погляду сепарованих від державного центру, пів-державних установ, обєднань польського поміщицтва, польської бюрократії і польських кольоністів на загляду українського народу.

Чи є на це яка рада?

Продовження французької кризи.

Упадок кабінету Ерріо. — Його наслідник — Бріян. — Процес Садуля.

Французький кабінет у димісії. Можливо, що в хвилині, коли пишемо ці рядки, вже складений новий Бріяном. Кріза у Франції продовжується. Не треба широко розяснювати далекосяжного впливу такого процесу на всю атмосферу політичного життя в Европі. Головна причина упадку Ерріо це та пружина, яка накручує весь механізм державних повоєнних організмів: — економічна. Головне непорозуміння між Францією і Німеччиною, з моменту підписання версайського договору — довги, несплачені, силоміць накинені і надмірні.

Не помогло братання з Макдонельдом, ідеольогом західно-европейського братерського союзу. Не помогли численні спроби французького уряду до порозуміння з представниками німецького. Сплати німецьких довгів, згідно з прийнятим Німеччиною економічним пляном Дова, не врятували французького скарбу. „Humanité", орган лівих соціялістів, каже, що Ерріо впав тому, що не мав досить енергії продовжувати до кінця політику своїх попередників його повалила могутність гроша, перед якою він що хвилини відступав назад.

„Наслідник Ерріо — Бріян не є новиком як премієр-міністр. На цьому становищі він був уже кілька разів. Це один з найбільше досвідних французьких дипльоматів, що вміє завсіди в час зійти з відповідального становища, щоби вернутись у критичний момент, коли Франція шукає за посередником між надто крайніми партіями, течіями та одиницями. Бріян — колишній соціяліст, згодом радикал, що перейшов еволюцію в напрямку на право. Цікаво, що в останній великій дебаті про представництво Франції при Ватикані, він був найпалкійшим оборонцем удержання цього становища, з чисто політичних, ділових мотивів. Діловим буде його кабінет, в якому можуть зустрітись політики нині партійно неприєднані. Одначе його політичні завдання не зміняться. Санація фінансів стоїть на першім пляні. Нерозділно з цим звязане порозуміння з Німеччиною, яка може по виборах на президента виявити менше демократичне обличчя, ніж досі.

У самій Франції наступ правих партій на нинішній кабінет не в силі покищо захитати лівим блоком. Лівий блок буде найбільшою силою в парляментській констеляції. Які настрої панують у нинішній Франції, найкращим доказом цього може послужити свіжий процес комуніста Садуля, перед воєнним судом в Орлеані. Ми писали у свій час про арешт Садуля якого по повороті з С. Р. С. Р. до Франції, обвинувачували в дезертирстві і державній зраді на користь большевицької влади. Садуль виїхав в 1918 р. до Росії як член військової французької місії ген. Нісселя. Коли перша частина цієї місії відїхала, він задержався, щоби будім-то виїхати з другою і вже більш не вернувся до Франції. Приїхав щойно по проголошенні загальної амнестії одночасно з дипльоматичним представником С. Р. С. Р. до Парижа. Оборонець Садуля змалював його рішення залишитись на території С. Р. С. Р. і його тамошню діяльність як правильну орієнтацію в політичних справах, яких не розуміли тоді иниші французькі дипльомати. Події виправдали цей погляд; закон про амнестію був наслідком еволюції поглядів щодо взаємин Франції з С. Р. С. Р. Прихід до влади радикального уряду, що визнав С. Р. С. Р., був також доказом, що Садуль не помилявся. Ці аргументи адвоката переконали суддів і Садуля звільнено від обвинувачення.

Преса.

Західні і східні границі. — І. Дашиньскі. „Дикі поля" і польська поліція. — Габрайський університет і погроми. — Вроджена підлість, чи складова частина характеру?

Невтомний Ст. Строньскі, який животіє виключно чужими думками і прославляється реферуванням в передовицях „Варшавянки" чужих статтей, в ч. 100 з 12. ц. м. в статті „Гра з огнем" реферує — думки др. М. Лозинського про ревізії польських границь у звязку з гарантійним пактом. Стаття д-ра М. Лозинського появилася в „Litauische Rundschau" під написом „Zur Frage einer Revision der Grenzen Polens..."

Редактор „Варшавянки" Строньскі обурюється, що д-р Лозинський поруч видвигненої ревізії західних границь ставить крапку над і та пригадує також не менше актуальну справу східних границь Польщі.

Якщо вірити рел. Строньскому, п-р Лозинський пише — ні більше, тільки ось як:

„Що більше, справа ревізії польської східної границі з міжнародного становища є ще важнійша. Бо на західній границі Польщі виходить в гру виразно лише важні, але будь-щобудь лише поправки границь. Зате на сході Польщі находяться під польським панованням великі чужі простори, від яких здержання або втрати залежить, чи Польща буде великодержавною, чи малою державкою".

Д-р Лозинський звертає увагу, що проти опанування Польщею українських і білоруських земель протестувало населення тих земель, протестував радянський уряд і в Ризі і після рішення Ради Амбасадорів в останньому часі протестував Раковський підчас англійсько-радянських переговорів в Льондоні.

„Сьогодня цілий світ чує крик Німеччини в справі змін західної границі Польщі, а завтра почує тяжкий савий крик України, розпятий на волі плавленого Польщею населення і на могутність Союзу Радянських Республік, що зміряє до решіт східних границь Польщі".

Пос. Строньські дуже радіє, що прилапав др. Лозинського на таких єресях.

„І тут є власне — каже Строньські — великий пожиток виступу п. Лозинського-дещо передчасного. Те висунення справи східної границі Польщі входить на пізнійше зовсім певно в замисли німецької гри. Коли справа границь Польщі буде поставлена під знак запиту, то не важко буде викликати завірюху на східних границях Польщі, а не дасть Німеччині нагоду до богобійного... порядкування відносин на нашій західній границі".

Правда, не границями, але все таки „кресами" займається в святочному „Дзєнник-у людов-ому" вдетронізований ватажок пепеесівців І. Дашиньскі. Зі святочною розпуданістю гарцює п. Дашиньскі по „диких полях" козацьких, а тепер по „кресах".

„Незалежна Польща повстала, її побідна зброя накреслила східні державні границі, але „креси" лишилися, а радше віджили І знов уява людини XX ст. має пожину гідну XVII століття. „Віджила збройна боротьба, горять панські фільварки і сельські загороди, гуляє „кресове" лицарство, вештаються гільтаї (lotrzyki), збиті в збройні ватаги".

Гарно виглядає в устах „соціяліста" перехвалка про побідну зброю, та менше з тим. Щож супроти того всього робить поліція?

„Ось в Минську підчас святочної радянської паради серед инших радянських відділів марширує цілий умундурований відділ польської державної поліції. А на численних станциях радянської пограничної сторожі стоять бувші польські поліцаї".

А не походить звідси, що поліцаї довго гуляють, знущаються над населенням, беруть хабарі, а коли вже мірка переповниться, втікають за границю до... комуністів.

„На окраїнних лініях роїться від таких індивідуів. Насильник, хабарник, зрадник, переслизується через кордон. А не повинно кожній державній адміністрації привести поважні думки на тему внутрішньої „безпеки" окраїн. Боронитися перед основною реформою, себ-то перед постійним управильненням національних відносин шляхом територіяльної автономії тільки продовжить добу справді пекельної муки роботящого й спокійного населення на „кресах". Тут треба залізної руки й смілої політичної думки".

Не знаємо, до кого адресує свою апострофу пепеесівський ватажок. Без сумніву, тут треба думки і розуму, та ні одного, ні другого не має між иншим і П. П. С., яка теж виправляє герці і створює „дикі поля" в національному питанні.

Не менші герці виправляє теж жидівська сіоністична молодь з нагоди заснування гебрейського університету в Єрусалимі. В однодневці „На оливній Горі", виданій заходами „Обєднаного Комітету жидівської студентської молоді Східної Малопольщі" якийсь Юзеф Тайтельбавм помістив загоністу статейку „Alma Mater Hebraica". В тій статейці проводить він думку невмірущости й вічности жидівського народу. Дуже гарна думка, тим більше, що видвигнена з нагоди свята культури, думка, яка вже здійснилася в легенді про „вічного Жида", як би не те, що цією святочною нагодою покористувався п. Тайтельбавм для того, щоби з жидівською відвагою обкидати болотом український народ і його історію та тим чином в своїм рабстві посередно прислужитися теперішнім можновладцям.

„Не побороли нас—твердить п. Тайтельбавм — закувані в сталь легіонарської орди Риму, не зницила мартирольогія мовчних століть серединовіча, ми спливали в потоках власної крови, пролитої дикими ватагами Хмельницького, не розторошили нас криваві погроми України доби Великої Війни. Не поборола нас матерія, в яких горить свята Полумінь Духа".

Безсоромна відвага всіляких Тайтельбавмів вже переходить межі студентсько-жидівської високопарности. Бачимо, що Жиди, як старі, так і молоді, починають все більше „забуватися". Вони ніде не добачують погромів, тільки на Україні. Революційна армія українського народу геніяльного гетьмана — є нічим иншим, тільки „дикими ватагами", що проливали — очевидно — невинну жидівську кров.

Пора Жидам застановитися не лише над фактом погромів і проливання їхньої крови, але головно над причинами тих подій. Пора їм застановитися і над тим, що не одна Україна була ареною тих погромів, що Жидів громлено всюди: в старім Римі, в Еспанії, в Німеччині, в Росії, в Польщі і на Україні. А на Україні громлено їх як лихварів, експльоататорів, чужих прислужників і факторів за споневірювання найсвятійших почувань українського народу.

Цікаво, що п. Тайтельбавм не забув пролитої жидівської крови „дикими ватагами Хмельницьких" вперед триста літ, а вже вспів забути проливання жидівської крови і нищення жидівського майна вперед шістьох літ — мабуть тому, що та кров не була пролита Українцями.

Варто затямити собі ці напади і напасти Тайтельбавмів і на тепер і на будуче. Українці в часах цькування на Жидів не дали себе пірвати загальній антисемітській хвилі, а Жиди в добі наступу на український народ знову сповнюють нікчемну ролю прислужників можних, ту саму ролю, яку вони сповнювали перед Хмельницьким. Чи це вроджена підлість, чи складова частина жидівського характеру?

Як переведено шкільний плебісцит?

Вінав громад Брідщини, які внесли шкільні декларації в домаганням української мови навчання:

Повіт Станиславів.

1) Блюдники внесли 94 декларацій за 117 дітей, 2) Боднарів 45 дек. за 64 діт., 3) Братківці 101 дек. за 113 діт., Брин 45 дек. за 68 діт., 5) Вікторів 176 дек. за 249 діт., 6) Височанка 40 дек. за 57 діт., 7) Вовчинець 51 дек. за 66 діт., 8) Водники 25 дек. за 34 діт., 9) Галич 70 дек. за 90 діт., 10) Ганусівці-Яструбець 116 дек. за 161 діт., 11) Дубівці-Легова 64 дек. за 80 діт., 12) Делів 81 дек. за 110 діт., 13) Добрівляни 49 дек. за 64 діт., 14) Доброїв 98 дек. за 140 діт., 15) Дрогомирчани 51 дек. за 65 діт., 16) Єзуполь 88 дек. за 90 діт., 17) Заберезя 45 дек. за 60 діт., 18) Загвізде 77 дек. за 110 діт., 19) Залукви 126 дек. за 172 діт., 20) Кінчаки нові 51 дек. за 70 діт., 21) Козина-Пітрич 63 дек. за 72 діт., 22) Колодіїв 60 дек. за 75 діт., 23) Колодіївка 68 дек. за 95 діт., 24) Комарів 68 дек. за 88 діт., 25) Аремидів 48 дек. за 64 діт., 26) Крехівці 50 дек. за 70 діт., 27) Кропос і Гетверки 56 дек. за 72 діт., 28) Курилів 31 дек. за 48 діт., 29) Лани 52 дек. за 75 діт., 30) Майдан 49 дек. за 71 діт., 31) Мендуха 45 дек. за 57 діт., 32) Межигірці 69 дек. за 86 діт., 33) Микитинці 60 дек. за 80 діт., 34) Опришівці 99 дек. за 125 діт., 35) Острів 55 дек. за 68 діт., 36) Павелче 57 дек. за 82 діт., 37) Пасічна 58 дек. за 71 діт., 38) Пашків 61 дек. за 85 діт., 39) Пеняківці 39 дек. за 54 діт., 40) Підгороддя 46 дек. за 60 діт., 41) Підлуже 97 дек. за 123 діт., 42) Побереже 130 дек. за 162 діт., 43) Пукасівці 34 дек. за 45 діт., 44) Радча 81 дек. за 114 діт., 45) Рибно 50 дек. за 85 діт., 46) Саноків 57 дек. за 85 діт., 47) Семиківці 54 дек. за 65 діт., 48) Семиця 38 дек. за 53 діт., 49) Суботів 41 дек. за за 55 діт., 50) Темирівці 43 дек. за 51 діт., 51) Тисьменичани 92 дек. за 118 діт., 52) Тумир 97 дек. за 127 діт., 53) Тязів 61 дек. за 89 діт., 54) Угорники 51 дек. за 70 діт., 55) Угринів гор. 62 дек. за 90 діт., 56) Угринів дол. 50 дек. за 70 діт., 57) Узіня 62 дек. за 76 діт., 58) Хомяків 60 дек. за 80 діт., 59) Хриплин 101 дек. за 136 діт., 60) Черніїв 147 дек. за 288 діт., 61) Чукалівка 42 дек. за 64 діт., 62) Ямниця-Клузів 161 дек. за 205 діт., 63) Станиславів 224 дек. за 399 діт., 64) Гвитиска ад Майдан 30 дек. за 41 діт., 65) Сівець 83 дек. за 106 діт.

Разом внесло 65 громад 4575 декларацій за 6665 дітей.

Не внесли декларацій як польські оселі слідуючі громади: Волчків, Кінчаки старі, Озерце, Соколів, Красне, Св. Станислав і Городків.

Повіт Любачів.

1) Башня Долішна 64 дек. за 93 діт., 2) Башня Горішна 45 дек. за 69 діт., 3) Бігалі 55 дек. за 83 діт., 4) Бобова Гора 73 дек. за 127 діт., 5) Брусно вище 38 дек. за 58 діт., 6) Брусно старе 46 дек. за 68 діт., 7) Хотилюб 48 дек. за 67 діт., 8) Хиді ад Брусно старе 57 дек. за 82 діт., 9) Дихів новий 75 дек. за 98 діт., 10) Дихів старий 68 дек. за 90 діт., 11) Дехина 63 дек. за 81 діт., 12) Цішанів 34 дек. за 50 діт., 13) Цішків 45 дек. за 56 діт., 14) Червінки 49 дек. за 79 діт., 15) Фторе 53 дек. за 75 діт., 16) Гамарня 32 дек. за 45 діт., 17) Гірче 66 дек. за 118 діт., 18) Горінець 43 дек. за 56 діт., 19) Гута стара 39 дек. за 59 діт., 20) Коровиця голоцінська 71 дек. за 115 діт., 21) Коровиця лісова 51 дек. за 89 діт., 22) Коровиця сама 55 дек. за 79 діт., 23) Козаки 31 дек. за 41 діт., 24) Козівка 20 дек. за 31 діт., 25) Криве 13 дек. за 18 діт., 26) Любинець новий 77 дек. за 111 діт., 27) Любинець старий 105 дек. за 169 діт., 28) Лукавець з Тарнавськими 67 дек. за 99 діт., 29) Лісі ями 13 дек. за 16 діт., 30) Липовець 57 дек. за 79 діт., 31) Липська коло Липівця 13 дек. за 25 діт., 32) Міжків 34 дек. за 40 діт., 33) Молодів 32 дек. за 43 діт., 34) Мошанця 42 дек. за 57 діт., 35) Нове село 90 дек. за 113 діт., 36) Німетів 43 дек. за 63 діт., 37) Олешичі місто 49 дек. за 69 діт., 38) Олешичі старі 56 дек. за 79 діт., 39) Опака 30 дек. за 44 діт., 40) Острівка 36 дек. за 55 діт., 41) Плазів 46 за 68 діт., 42) Повемщина 36 деклар. за 47 дітей, Пугачі 27 деклараций за 43 дітей, 44) Синявка 57 деклар за 80 діт., 45) Старе село 69 дек. за 91 діт., 46) Липина 52 дек. за 67 діт. 47) Шутків 83 дек. за 118 діт., 48) Тимці 36 дек. за 65 діт., 49) Уланів 154 дек. за 229 діт., 50) Вільки горінецька 26 дек. за 40 діт., 51) Вільки жапанівська 45 дек. за 67 діт., 52) Забіла 25 дек. за 40 діт., 53) Залуже 58 дек. за 73 діт., 54) Жепанів 81 дек. за 139 діт., 55) Суха Воля 50 дек. за 68 діт., 56) Ліпча 71 дек. за 101 діт., 57) Жуків з Кособудами 67 дек. за 118 діт., 58) Любачів 122 дек. за 210 дітей.

На 55 громад внесло 58 громад 3080 деклараций за 4555 дітей.

Повіт Ланцут.

1) Дубно 123 дек. за 184 діт., 2) Жуків 34 дек. за 50 діт., 3) Кирилівка 46 дек. за 62 діт., 4) Ожина 46 дек. за 52 діт., 5) Старе місто 38 дек. за 60 діт.

Разом з тих 5 наших окраїнних громад внесено 287 дек. за 408 діт. в Лежайську не вношено деклараций, бо ця місцевість не має вимаганого закону 25 проц. українського населення.

Поділ громадян на „льояльних" і „нельояльних".

Новий наступ на українське приватне шкільництво.

Кружок УПТ-ва в Станиславові одержав від шкільного інспектора письмо слідуючого змісту:

„Rada Szkolna Powiatowa w Stanisławowie. Stanisławów dnia 1. IV. 1925. Do Szanownego Wydziału Kružka ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Stanisławowie. — W wykonaniu reskryptu Kuratorjum O. S. L. z dnia 24. marca 1925. L. 1591 I. N. Rada szkolna powiatowa zawiadamia, że Kuratorjum O. S. L. nie może zgodzić się na istnienie prywatnej szkoły powszechnej im. Szaszkiewicza tak długo, dopóki w skład grona nauczycielskiego nie wejdą osoby, których lojalność względem Państwa Polskiego zostanie stwierdzoną przez kompetentne władze administracyjne (art. 117. konstytucji). Obecnie opinja kompetentnej władzy politycznej o lojalności w stosunku do Państwa Polskiego wszystkich członków grona nauczycielskiego wypadła ujemnie z wyjątkiem nauczycielki Stefanji Joanny Sadowskiej, Anastazji Łastowieckiej i nauczyciela Pielicha. Zawiadamiając o tem, Rada Szkolna Powiatowa wzywa Szanowny Wydział do przedłożenia w ciągu trzech miesięcy licząc od daty doręczenia niniejszego pisma wykazu nowych członków grona nauczycielskiego. Załączone dokumenta zwraca się celem doręczania interesowanym. — Za Inspektora szkolnego: Kuchcika w. r.

На загальне число 8 сил учительського збору народньої школи ім. Шашкевича поизнано 5 „нельояльними" а саме: п. п. Бировича, двох Макогонів, Самоверську та Фецанкову. Годиться замітити, що ані з адміністраційною владою ані з карним судом не мали „нельояльні" ніякого конфлікту і що проти них не велися ніякі доходження. Ані адміністраційна ані шкільна влада не подала інтересованим своїх замітів проти них і вони не мають можливости боронитися і опрокинути їх. Така поведінка є нечувана в конституційній державі. Горожане є видані на ласку і неласку „kompetentnej władzy politycznej", яка довільно собі кваліфікує освітніх діячів на те, щоби мати претекст — для зачинення школи! Цікавою є теж інтерпретація арт. 117. польської конституції. Цей артикул вимагає вправді від учителів приватних шкіл льояльности супроти держави, одначе льояльним є кожний, хто не входить в конфлікт з арт. 90. конституції.

Цей артикул звучить:

„Кожний горожанин має обовязок шанувати і перестерігати конституцію держави і инші обовязуючі закони і розпорядки державної і самоуправної влади". Учителям не доказано нарушення арт. 90 конституції і вони є льояльними горожанами. Навпаки: „нельояльним" є інспектор, коли нарушує конституцію.

Про цей новий спільний винахід шкільної влади, староств й поліції — подано до відома послів і справа опиниться на соймовому форум.

Карієра одного авантюриста.

(До історії моркотунівщини).

III.*)

Зміна фронту Моркотуна зайшла вираз вмент загострення відносин між У. Н. Р. і Денікіном, коли кам'янецький уряд оголосив війну білому генералові. В самому краю добровольчі війська тіснили Українців, але на міжнароднюому грунті становище білих стояло гірше і сварка Денікина з Петлюрою не була на руку Антанті, яка бажала сконцентрувати й скоординувати всі антибольшевицькі сили. Білогвардійським дипльоматам у Парижі вказувалися на „стовшение пражіння" від української політики Денікина на французьку й англійську публичну опінію. Треба було якось підійти до української справи, а в інтелектуальному кругозорі російських дипльоматів було лише те, що „Україна вигадка Німців" і т. п. І ось тут на їх щастя, доля післала їм Моркотуна. Щісно, як би його не було, треба було його вигадати. Він був в зносинах зі „самостійниками" і факт оголошення його поза законом свідчив, на думку Росіян, що Моркотун грає неабияку ролю у „самостійників". До того Моркотун знав „всі тайни" і все обіцював опублікувати „сенсаційні матеріяли", що так ніколи й не побачили світа по звичайній причині, що їх не було. Одним словом, Моркотун мав стати московським „Якелем", що мав би голосити скрізь про „федерацію". Хоча й його „федерація" була неприємна для всіх тих чорносотенців, а проте Москалі потішались, що все те відбувалося в Европі, де українську справу як-нїяк вже знали, а тут так добре виходило, що ніби то і „Україна", але „made in white Russia" (з фабрики в білій Росії). Конкретно це все виглядало в славнозвісній „Український Національний Комітет", в якому не було нічого українського, нічого національного, нічого комітетського. М. Лозинський у своїй „Галичина в рр. 1918—1920"**) пише, що „пляни зложення комітету зродився і перейшов підготовчу стадію як висліл переговорів Панейка з російськими протибольшевицькими кругами в часі перед відїздом Панейка на збори членів Української Нац. Ради до Відня". Факти, відомі нам, абсолютно не відповідають твердженням п. Лозинського. Панейко він у Парижі з весни 1919 р. певну політичну лінію: лінію військової угоди з Денікіном під контролею Антанти. Ця угода мала б обектом виключно військове співробітництво: Галицька армія повинна була дістати військову допомогу Антанти і в цьому напрямку можна було тоді добитися деяких успіхів.

*) Див. „Діло" чч. 61, 62, 72.

**) Відень 1922. Ст. 204—210; також приведені назви статей М. Л. в справі „Українського Нац. Комітету".

Ми не поділяли й не поділяємо політичних поглядів п. Панейка, але повинні тут зазначити, що політична лінія Панейка підчас мирової конференції не мала нічого спільного з Моркотуном. Все таки справу Українського Нац. Комітету провели Еспрей, Маклаков, а особливо радник російського посольства Базилі, особистий приятель Сазонова, який мав прошарані зв'язки у Парижі. Коли вже комітет Моркотуна був зорганізований, тоді він, шукаючи України, скористувався декларацією 2 грудня Андрія Левицького і звався до п. Панейка, пропонуючи всій галицькій делегації приступити до його комітету. „Предложению цьому я рішуче — пише Панейко *) — спротивився з мотивів не засадничо-політичних, а з практичних і з особистих. Тільки по довшій опорі згодився я, щоби засновано не якусь Національну Раду, а скромний підготовний Комітет, тай щоб у його склад вступили не делегація, а хіба пояснокі її члени. Все те під категоричною умовою, що ініціятор предбуде для справи в найкоротшім часі предсіпомпських українських діячів відомих українських партій, з відомими в українстві іменами. Коли це не ставеться, Комітет має остатися неуконституованим та виявляти з себе незв'язані сходини чи наради, а не дійсну організацію. Таких нарад було кілька на початку 1919 р. переважно без моєї участи. Згодом Галичане злержалися від тих нарад взагалі, а незабаром, не хотячи дальше підтримувати фікції, ми всі формально з Комітету виступили".

Перший склад моркотунівського комітету був такий: гетьманець Вишневський, Микола Могилянський (брат українського письменника, сам колишній уч. ня Драгоманова та Вовка,—ненависть до Перлюри завела його у моркотунівський комітет), молодший хлопчик Цитович (Денікінець і племінник відомого чорносотенного україножера в Київі професора Цитовича) та гетьманський „фаховець" капітан Максімов. Найсерйознійшою людиною в комітеті був Могилянський, що як член кадетської партії, швидко дістав для комітету субсидію у Маклакова. Пізнійше в разі необхідности Моркотун находив і інших „статистів" на роді член в комітету. Сивоволосий Чайковський, колишній „народоволець" уречисто вів на Quai d'Orsay (франц. міністерство закордонних справ) Моркотуна, представивши його директорові російського відділу п. Грегуарові, як „речника неворожої нам України, яку ми знаємо". Оттак бучно почалася робота Моркотуна, коли крах Денікіна вразу зупинив „успіхи" Моркотуна — але не на довго.

Ільно Борщан.

*) Лист в „Українськім Прапорі" від 11. липня 1920 р. цитуємо по Лозинському op. cit. 205.

НА СВЯТА капелюхи, черевики білля, іншої. плащі гумові, шкіряні КУРТКИ жіночі і мужеські

поручає **American House**

1792 **Львів, вул. Коперника ч. 5.** 2—3

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бріян зрікся утворити уряд. — Пенлеве творить уряд.

Бріян зрікся місії утворення уряду з причини відмовного становища соціялістів в справі попертя його. Пенлеве пізно в ночі покликали до президента Думерга до Елізейської палати. През. Думерг після короткої конференції поручив Пенлеве місію утворення уряду. Пенлеве прийняв предложення й заявив, що порозуміється з своїми політичними товаришами, а потім дасть президентові відповідь.

Льорд Бальфур вертає.

Райтер повідомляє з Байруту, що Бальфур відїхав із Олександрії без пригод і є в дорозі до Бріндізі. В заворушеннях у Дамаску ранено 12 поліцистів. Один маніфестант і один візник убитий.

Творення бельг. уряду.

Ген. рада бельгійської соціялістичної партії уповажнила Вандервельда утворити уряд.

Збільшення болг. армії.

Конференція амбасадорів згодилася на піднесення стану болгарської армії на 3000 жовнірів більше, під услівям, що ті три тисячі жовнірів звільняться з рядів із кінцем травня. Болгарський уряд заявив, що з кінцем травня небезпека на Балкані ослабне.

Чехія й Ватикан.

Д-р Бенеш в інтервю з предс. „Шікаго Трібюн" говорив про взаємини Чехословаччини до Ватикану. Прийде мабуть до розділу церкви від держави, так як то є в Бразилії, але взаємини з Ватиканом будуть дальше вдержувані. Справу іменування епископів на Словаччині полагодиться компромісово.

Хліборобський страйк.

На Поморі, в Великополящі й Конґресівці відбулися 13. IV. зїзди фільваркових делегатів. Ухвалили продовжувати хліборобський страйк. У зїздах узяли участь і соймові посли.

Справа злуки Австрії з Німеччиною.

Штреземан у „Н. фр. Пр." заявляє, що Німеччина в справі злуки Австрії не може ніщо такого заявляти, що скріпляло би постанови версайського договору. Це торкається услівій, які домагаються, щоби Німеччина виразно заявила, що зрікається на все прилучення Австрії до Німеччини. Штреземан протестує рішуче, щоби від Німеччини домагатися щораз то нових заяв. Щераз виступає проти жадання, щоби Німеччина санкціонувала свої східні границі. Німеччина ніколи не зробить цього.

Німеччина й Чехословаччина.

„Дейлі Тел." помідомляє, що Німеччина щоби здобути попертя Чехословаччини для своїх гарантійних планів, предкладає Чехословаччині економічні концесії: вільну смугу в пристанях Гамбурга і Штетіна та вільний транзит на Одрі й Ельбі.

У. С. Р. Р.

Відкриття могил українських революціонерів.

Комісія для вивчення старого Київа при Всеукраїнській Академії Наук відкрила на стародавньому кладовищі могилу українських революціонерів 70-тих років братів Івічевичів, які в своєму часі працювали в революційних гуртках Одеси, Харкова та Київа. Один з них Іван Івічевич був учасником терористичного атентату на харківського губернатора, кн. Кропоткіна та приймав визначну участь у звільненню з харківської тюрми револ. Мезенцева. В лютому 1870 р. гурток революціонерів з Івічевичами на чолі окружила жандармерія. Вони відстрілювалися і в боротьбі були смертельно ранені. За кілька днів вони померли в тюрмі від ран. Їх похоронено на цьому кладовищі.

(„Правда" 27. III.)

Пан Позьомский домагається грошей за земельний маєток.

Польський поміщик із Винницького, Едвард Позьомский повіту брацлавської волости, що в часі революції втік до Польщі написав із Закопаного листа до голови волосного виконавчого комітету в Брацлаві дуже цікавого змісту. Покликуючися на якийсь випадок, що нібито мав місце у Варшаві, де селяне приїхали в Київщини аж у Варшаву та заплатили поміщикові гроші за всю землю і будинки, в той зрікся нотаріяльним актом всяких претенсій до маєтку, пан Едвард Позьомский просить голову Виконкому, щоби вплинув на селян в напрямі заплати йому за майно суми 220 тисяч пятьсот карбованців. Позьомский виходить зі заложення, що землю йому забрали безправно. Селяне, що обробляють ту землю, відповіли йому, що вспоминається за пізно і за багато хоче. А щастя для нього, що замість бути вже закопаним у своєму маєтку, він же ще в польському Закопаному. Оригінальний лист і відповідь селян містить московська „Правда" з 26. III. 1925. Сам факт дуже характеристичний для типу польського поміщика з Великої України. Він мусить бути або психічно дуже примітивно розвинений або прямо безглуздий.

Харківські адвокати і пос. Ланцуцький.

В звязку з можливістю нової розправи проти посла Ланцуцького рішила президія харківської адвокатської колегії поробити кроки польським урядом старання для допущення до оборони Ланцуцького делегатів харківської адвокатської колегії. Обороцями на випадок згоди Польщі були би адвокати Сіяк (комуніст), Ривлін і проф. Куліков (безпартійні). (Правда з 26. III. 1925).

Велика електрівня в Харківщині.

Президія харківського губерніяльного виконкому рішила зреалізувати проект побудування сильної електричної станції, яка обслуговувала би всю околицю в промені 300 верств. Радянарком асигнував на ту ціль 4 мільони карбованців. Станцію побудують або в Чугуєві або в с. Петровським або в містечку Мичанську. Всі місцевости положені недалеко Харкова. (Правда з 26. III. 1925).

Военний комунізм в українському селі ще не поминув.

На засіданню сельської комісії при центральному комітеті КП(б)У секретар партії Клименко сказав, „Хоча нова економічна політика проводиться в життя вже на протязі кількох літ, то по українських селах всеж таки залишилися значні пережитки военного комунізму. Постанови ЦК КП(б)У і ЦК РКП про політику на селі а з окрема про відношення до середняка, зродили серед незаможників і серед частини сільських комуністів думку про те, немов би то партія здає класові позиції на селі тоді, коли вони направду скріплюються".

(„Правда" 27. III).

Біржа.

Львів, 14. квітня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18½ — 5·18½, канад. дол. 5·15½—5·15½, чеські кор. 0·15¾ — 0·15½, леї 0·02½ —0·02⅝, франц. франк 0·27½ — 0·27½, швайц. фр. 1·00 —1·02, анг. фунт 24·60—24·70.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 29·60—19·80; 20 марк. 24·80—25·00; 10 руб. 26·80—27·00.

Срібло. Австр. кор. 0·44½—0·45, 5 австр. кор. 2·26—2·28, фльорени 1·20—1·22, рубл. 1·85—1·98, рубель дрібним сріблом 0·82—0·85.

Збіжжа.

Пшениця від 38 до 48, жито від 31 до 36, ячмінь від 31 до 33, ячмінь від 26 до 27, овес від 31 до 33.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Лікарська тарифа.

Від часу, як Польща перемінила марки на золоті, лікарі змінили тарифу гонорарів. Опираючись на калькуляціях по крамницях, установили, що один мільон марок рівнається двом золотим.

Рахунок був зовсім справедливий і відповідав дійсности, але не відповідав... хорим. Їм перерахували пенсію відповідно до державної норми, себто два мільони марок на один золотий.

Ясно, що з цього не могло вийти нічого путнього.

Лікарі ждали і ждали на хорих, а хорі ждали і ждали на чудесне узоровлення, бо лікаря не мали за що наймати. Обидві сторони були невдоволені, а раділи за те похоронні підприємства, бо пацієнти мерли з конечности, а лікарі зі злости.

Уряд побачив вкінці, що це грозить державі ще більшою катастрофою, ніж еміграція Жидів до Палестини і постановив уворимувати лікарські гонорарі.

Перша зробила це Варшава, а за нею пішов Львів, який ніколи не хоче остати позаду, якщо діло не йде про брук, порох чи національні меншости.

Нова лікарська тарифа подобалася всім. Кожний, хто є, хто був, або хто думає бути хорим, спішився до лікаря, або просив лікаря до себе. Почався подиву гідний рух навіть у... Касах хорих. Навіть українським письменникам вдалося імобілізувати пів раз у житті до лікаря.

Лікарі працювали від рана до ночі, а від ночі до рана. Навіть наймолодші з них мали стільки пацієнтів, що не могли собі дати ради.

Один з них оповідав мені недавно про таку свою візиту:

„Мене покликали до якоїсь молодої панночки. Адреса: Личаківська 167. Иду... Півтора години ходу і я на місці. Крізь темну браму, через два коші зі сміттям на третій поверх.

В хаті пацієнтки все спить. Дзвоню, стукаю — тиша... Нарешті хтось збудився... Відхиляється кватирка і до краю схвильований жіночий голос питає — хто там?

— То я... лікар Н.

— Лікар? До кого?

— До панночки! Посилала по мене...

— Ага, та це не зрана! Тепер вже не треба. Але... про мене... прошу!

Входжу. Панночка вже збудилася.

— Я вас просила пане докторе, бо мене щось нога крутила. Але Богу дякувати вже все добре. Зрештою...

Показала мені зпід накривала ложечку.

— Правда, що нічого не бракує, додає з чарівним усміхом.

— Нічого, тільки... капіток маєте на мізинцім пальці.

— Ці віл тих „цімів". Не можу знести цього фасону. Але що зробити. — Мода! Оці капелюшки дякерки, що стоять під ліжком. Я купила їх минулого місяця в Штарка. Дала я 40 золотих, а так мене тис...

— Вибачте пані — перебиваю, але я спішуся дохору.

— Який ви нетречний, не хочете навіть побалакати. Але я вас розумію, мусите йти... В такім разі щиро дякую і перепрошую, що надармо трудила вас. Ви можливо піти до якоїсь фактично хорої.

Всміхнулася чарівно і подала ручку на прощання.

Я вийшов... Ніяково було згадувати про гонорар.

Може та стара Явінка, що впускала мене...

Але вона замкнула тільки з гуком двері за мною і я опинився в темнім коритарі.

Не сходах всього два рази вдавився трохи, але не дуже болюче. На долині подзвонив на сторожа. Не минуло й пів години, як він зявився в товаристві пса. Обидва вони мали коло мене досить роботи. Сторож мусів і починити попсований замок і дістати „двійне", а пес мусів розпанахати мені штани і здерти скіру на нозі.

Обидва вивязались знаменито зі своїх ролі і я нарешті був на вулиці.

Ось маєте доказ — закінчив доктор, як виглядає лікарська практика в практиці. Це називається: нова лікарська тарифа!

Зовсім справедливо! — замітив я. Перше ви дерли шкіру, а тепер деруть вам штани.

Нехай буде — викрикнув лікар, але ми нікому не дерли штанів!...

Галактіон Чіпка.

Марія Анна Новаківська.

Марія Анна Новаківська померла 12. квітня ц. р. в 36 році життя. Похорон відбудеться в середу 15. ц. м. о год. 4. попол. в каплиці Боїмів на Личаківський цвинтар.

*

Уродилася десь далеко під Краковом в гуральській польській сімї — судьба зробила її жінкою українського артиста-маляря з Великої України, Олекси Новаківського. Як біблійна Рут пішла за мужем і увійшла ціла в його життєві інтереси. Його батьківщина стала її батьківщиною, його ідеали — її ідеалами. Скромна селянка, тою інтуіцією, яка питома тільки високоінтелігентним або дуже добрим жінкам, відчула мистецтво чоловіка і його талант, зрозуміла їх і віддалася їм, служити. Для себе потребувала дуже мало — майже нічого. В простій одежі селянки, з непорочним лицем Мадонни мріла про славу мужа. Кождий його твір переживала нарівні з артистом, дорожила кожним образом не як своєю власністю, яку можна кинути на торг, перемінити на дзвінку монету — а як добром українського народа, всеукраїнської майбутньої мистецької галерії. І нераз сама терпіла голод, відмовляла собі найконечнійшого, щоби тільки для мужа закупити фарб, полотна — щоби не продати цього або другого образу, з яким зжилися обоє.

Була найліпшою жінкою, такою — якої саме потребує артист. Щадила йому по змозі усіх життєвих турбот, перебираючи їх на себе, терпеливо зносила усі його недомагання, піддержувала у дні зневіри своєю глибокою в нього вірою. Була найкращою матірю — усю свою любов, усі надії зілляла на ясноволосі головки двох своїх синків.

Була доброю Українкою — хоч чужинка родом, вела свій дім і виховувала дітей в щиро українському дусі, спочуваючи усім нашим визвольним змаганням. І ще перед смертю, коли вже її дух покидав кволе тіло і блукав десь в майбутньому, немов у візії бачила очима душі побіду нашої справи й український Львів заквітчаний українськими прапорами

Отсих кілька слів доброї згадки глибокого жалю кидаємо на могилу Покійної, яку оплакує тяжко прибитий муж і два хлопчики-недолітки: три- і пятилітний. Українське громадянство, в першу чергу наше жіноцтво не сміє позабути сиріток. Тої, яка увійшла між нас, щоби стати вповні нашою. К. М.

ЗАМОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскував прокуратор за наголовок і підзаголовок другої статті про миролюбиву заяву міністра війни Сікорського у Парижі. Наслідком тої конфіскати могло вийти непорозуміння поміж першою і другою статтею повстало невеличке біле місце, так, що читачі на перший погляд могли думати, що не сконфіскано кілька рядків з тої самої, передової статті і щойно пальцем читаючи, бабини, що мова йде на цілком инші теми. До речі кажучи, і титул і підтитул статті були цілком дільові й відносились виключно до тексту статті.

— **Бальфур і Араби.** Подорож фактичного творця жидівської держави, Бальфура, по Палестині й Сирії зовсім не похвалила на тріюмфальний похід. Коли їде так, що ніхто про це не знає—це пів біди, але коли тільки скидає своє „incognito" — сипеться у його бік град камінця. Ось телеграми доносять, що в Дамаску знову відбулися з нагоди приїзду туди Бальфура бурливі вуличні демонстрації. Голота Арабів намагалась силою влаштися до готелю, у якому зупинивсь Бальфур, на чому — річ ясна — потерпіли в першу чергу вікна готелю. Поміж завізваним військом та демонстрантами прийшло до кріавих сутичок, яких виспідом буде переповнення місцевих шпиталів. На приятельську поораду Високого Комісара ген. Сарайля льорд Бальфур, якого близько-східна юдеофільська політика не мала переконуючого лагідного впливу на автохтонних Арабів, чкурнув тайком у невідомім напрямку.

— **Римо-нат. великодні свята** прийшли цього року при пречарній весняній погоді, яка мабуть хотіла ще дуже закепкувати собі з осінніх настроїв, висиажених „санацією державних фінансів" громадян. Надопавок цього року польські свята збратались з жидівськими, а виспід був такий, що ще вівторок зрання аж по саме полудне цілий Львів був без хліба, бо святкували так довго пекарі і святкував магістрат, який зрештою, і без свят не займається такими „дрібницями": кожного радного стати на те, щоб завчасу чалекти домашніх колачів...

— **Темпераментні прихильники спорту.** Що й дивуватися патріотичним Арабам, які з пересердя на великодержавну британську політику бють при кожній відповідній нагоді протегованих Англією палестинських Жидів: сторонники львівської Футболевої дружини „Погонь" мають теж горячий темперамент, який каже їм дуже яскраво виявляти свою нехіть до конкуренційних чужоплемінних спортових гуртків. Позавчора приїхала до Львова жидівська футболева дружина „Гакоах" з Відня. Ледве покінчився її „match" з „місцевим" „Погоні", коли патріотична львівська публика влетіла на грище і в гостинному запалі булаб на добре потурбувала втомлених грою віденських бальорих Жидів, колиб поміж публикою не була скапсиленва їх співвизнавців. Таким робом третя частина публики, яка оголосила „нейтральність", мала додаткове друге видовище.

— **Втеча Махна.** По відомостям із Данціґу проживаючий там піл доглядом владя Махно втік до СРСР. До Данціґу вислали були Полки Махна після відомого процесу проти нього у Варшаві, де його суд виправдав.

— **Відкриття єгиптольогів.** Недавно відкрив один вчений єгиптольог професор нюйоркського університету папірус зверх півтори тисячки літ, на якому була поміщена розвідка про те, як старець може стати двайцятилітним молодцем. Єгиптольогові не вдалося ще відчитати цілого папіруса. Та з відчитаного вже стало відомим, що Єгиптянам було відоме дещо з теорії відмолоджування Штайнаха-Воронова. Другий єгиптольог Брестед працював кілька літ над відчитанням иншого папіруса, на якому, як виявилося по відчитанню, була поміщена наукова розвідка про нервову систему людини і про мізок. Старі Єгиптяни перед 1600 літами були докладно обзнайомлені з функціями нервів а навіть знали всякі нерані осередки в мізку.

— **Убийство на Сполківській вул.** Минулої неділі пополудні, переходячи вул. Сполківською, стрінув інкасент міської газівні К. Мельницкі святочну компанію, котру поздоровив. Тимчасом серед стрічних повстала суперечка, жертвою якої стався Мельницкі. Сержант польського війська Ст. Врубель ні з того, ні з цього ткнув Мельницкого тричі ножем і забив його на місці. По забитім зостався вдова з нелітньою дитиною. Врубля арештовано.

— **Богородчанський іконостас** і збірки Національного Музея (вул. Мохнацького ч. 42) відчинені щодня 10—4 год. за вступом 1 зол. Пояснення для більших гуртків. Наукова робітня для праці над рукописними актами і старопруками доступна за попереднім зголошенням в Управі. 1—1

✝ Посмертні згадки.

Дня 19. березня п. р. зійшов передчасом в могилу Степан Ліщота, родом з Порсимова, бездького повіту, управитель школи в Смеяківці, горлицького повіту, осиротивши дружину і двоє маленьких діточок. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

З Борислава. **У Великий Пятницю віспіває хор бориславського Бояна у місцевій парохіяльній церкві псальми Бортнянського.** 1—1

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Хоростків сала „Нар. Дому":
Неділя 19.IV. ВОСКРЕСЕННЯ.
Понеділок 20.IV. ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.
Вівторок 21.IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.
Середа 22.IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.
Четвер 23.IV. ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ.
Субота 25.IV. МІРА ЕФРОС.
Неділя 26.IV. ДВА ЗЛОДІЇ.
Сухостав:
Понеділок 20.IV. НЕУДАЛИЙ РОМАН.
Вівторок 21.IV. о год. 3. попол. ЗАПОРОЖСЬКИЙ СКАРБ. 1—3

По надзвичайному виказу жертв з колядки на „Рідну Школу" прислали коляду до Кружка УПТ. в Дрогобичі слідуючі села в золотих п: Болехівці 12·00, Бориславі 39·50, Губичі 81·60, Добрівляни 30·00, Лужок долішній 22·00, Михалевичі 17·00, Мразниця 179·00, Сприня 5·00, Солець 40·00, Унятичі 55·00, Ясениця сільна 35·70, разом 519·80 зол. 1801 1—1

Управа „Українського Т-ва допомоги еміґрантам з України" листом цим складає свою найсердечнійшу подяку всім особам, що взяли ласкаву участь в Шевченківському Концерті 2. квітня 1925 р., а саме: Г. Борисоглібській, О. Бобикевичу, пан. М. Вороному, д-ру Д. Довшову, проф. И. Москвичеву, бандуристам: Д. Степовому, К. Місевичу і Д. Гонті, дириґентові Д. Котку і всім п. п. Хористам, а також п. п.: М. Довшовій, Терлецькій, Р. Лісовському і П. Коржунові. Так само Управа сердечно дякує всім громадянам, що своєю присутністю матеріяльно підтримали наше Товариство. — Чистий прибуток з концерту 429·53 зол. — Голова Т-ва проф. Іван Огієнко, секретар Ю. Храпко. 1—1

Дрібні оголошення.

РІЗБАРСЬКИХ челядників приїме Дмитро Сташишин, різбар, залізнична ст. І пошта Книпе біля Золочева. 1801 1|2

АНТІН ГУЗЬО з Товмача, подай свою адресу. Новицький, Ринок 10, II. пов. Адміністація „Діла". 1—1

ІВАН ГРАБЧАК с. Василя 1898 р. зі Скалі н/Зб. уневажнює свою затрачену військову книжку. 1788 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 5—10

Музичні Інструменти
ґрамофони і плити
поручає найдешевше фірма ГЕХТ
а саме:

Ґрамофони найліпші з тубами	зл.	55·—
„ „ без туб	„	45·—
Плити з ангелом найновіших знимок Сирена по	„	2·50
Плити найновіших загр. знимок по	„	3·50
Скрипки шкільні, смик і футерал пуделковий, цілий гарнітур	„	16·—
Мандоліна	„	8·—

Позір! на фірму і ч. дому

Юлій Гехт і Ска
ул. Городецька 59 а,
1805 **тапон Ч. Телефону 33—31.** 1—2

На 4 місячні РАТИ!

Костюми англійські	зол.	40·—
„ мельтонові	„	60·—
„ чисто вовняні	„	75·—
„ габардинові	„	120·—
„ камґарнові	„	160·—
Плащі англійські	„	30·—
„ мельтонові	„	45·—
„ габардинові	„	120·—

поручає по цінах точно готівкових знаний з дешевости
МАҐАЗИН ЖІНОЧОҐ КОНФЕКЦІЇ
КОКУРЕНЦІЯ
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 52.
Для купуючих, що покликуються на 1806 **це оголошення 5% опусту.** 1—1

КАНҐАРІ чорні **140 шир.** для Впреподобних **Отців,** першорядний бельський матеріял лише **зол. 12** метер. Замісцеві замовлення за післяплатою. Фабричний склад сукна С. Львів, Казимирівська 3. 1709 5—5

Ширіть наш часопис!!

Цукорня „ПЧІЛКА"
ЛЬВІВ, РИНОК 27
приймає замовлення й поручає на свята
ТОРТИ, БАБИ, ПЛЯЦКИ, СУХАРКИ і ЧАЄВНИКИ
1798 2—3

НА РАТИ! МАҐАЗИН ОБУВИ НА РАТИ!
А. Шайта і Д Цізера
Львів, вул. Рейтана 4.
поручає свій великий склад обуви мужеської і жіночої. — Великий вибір! — Приступні ціни! — На рати! — Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1791 2—2

ДВОХ ІНВАЛІДІВ УҐА., які займаються продажею девоціоналів, просять Всеч. оо. парохів, які уладжують місії у своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Яків у Запитові, п. Підлиски малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробляти собі на прожиток. 1—2

ПОЦИНКОВАНА БЛЯХА Марка охоронна **ДО КРИТТЯ ДАХІВ**
PRIMA ЗІ ЗНАКОМ **POLCYNK**
є найлучшого сорта і найтревалійша.
Жадайте всюди цеї бляхи.
Замовлення приймає „ВІДБУДОВА", Львів вул. Словацького 14. Уділяє також короткотермінового кредиту за відповідними векслями. 1830 1—2
Заведення для цинкування бляхи „POLCYNK", Спка з об. пор. КРАКІВ XXII, вул. Романовича 14.

З приводу страшної стаґнації уладжую
ЗАҐАЛЬНУ ПРОДАЖ
ВЗУТТЯ 1802 1—5
о 40% понище фабричних ціни
Серія І. пара зл. 23.— Пантофельки люкс, чорні, бронзові і лякерові у всіх величинах. Черевики мужеські і жіночі бронзові і чорні ориг. „Goodyearwelt" по 23 зол.
Серія II. пара зл. 18·— Черевики ориг. „Goodyearwelt" бронзові, чорні і лякерові по зол. 18.
Серія III. пара зл. 12·— Пантофельки спацерові „Chevreaux" по зол. 12.
Мужеські сорочки, віденські зефірові від зол. 6.
С. ФЕДЕР, Львів, Сикстуська 7.
Позір! У власнім інтересі треба уважати на фірму **С. ФЕДЕР** і ч. дому **Сикстуська 7.**

Паси трансмісійні, шкіряні, шкіра римарська, тапіцерська, Антильопи (для конфекції), Лякер і chevreaux, а також всякі роди заграничних шкір
найдешевше лише у фірми
САЛЬОМОН ВІНТЕР
Львів, вул. Жовківська ч. 5.
1804 **Телефон 722—1167.** 1—1

„Домашня Кухня"
підручник, як варити й печи. — Зладила ЛЕОНТИНА ЛУЧАКІВСЬКА.
Необхідний підручник для наших господинь — **475 приписів!** — Ціна примірника **2 зол. 50 сот. З почтовою пересилкою 3 зол. 10 сот.**
— — — Висилає за ґотівку: *Адміністрация „Діла" Львів, Ринок ч. 10.* — — —

НА 6 МІС. РАТИ і по найдешевших цінах — Продаємо дешевше о 40% НА 6 МІС. РАТИ і по найдешевших цінах як де небудь.
Всілякі одяги мужеські і діточі з першорядних матеріялів, бельських, також жіночі плащі, віденські і паризькі моделі, а рівнож всілякі текстильні товари найліпшої якости. На замовлення виготовляємо всілякі одяги з першорядних заграничних матеріялів, які викінчується дуже солідно і точно. Услівя дуже — — —

Ч. 85 (10.468). Львів, пятниця 17. квітня 1925. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Шайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Чи є на те рада?

З святочному виданні варшавського „Тигодніка ілюстрованого", присвяченого українсько-білоруській національній території під Польщею (східним „кресам"), забирають голос представники всіх центроправих польських партій і соймових клюбів та висловлюють свої погляди на розвязку наболілої „кресової" проблеми. А всі ті голоси, всі погляди Стронських і Хапіньских зводяться до „твердої елади і справедливої адміністрації" та ще до дечого опанування господарських квестій.

Ставлячи справу в тій площині, ті люди або є так засліплені деякими дотеперішніми випадковими успіхами польської політики, що стрімголов летить в пропасть лубочного імперіялізму, або в найкращому випадку не здають собі справи з ваги, значіння й далекосяглости „кресової" проблеми. І не лише серед центро-праву, але взагалі даремне булоб в польськім політичнім світі шукати — навіть зі свічкою вдень — діячів, що жилиб думкою про завтрішній день, що не бенкетувалиб як серед чуми; що малиб почуття відповідальности перед грядучими поколіннями; що відлавалиб дань духові часу; що розумілиб органічно й преметово основне право нашої доби: право нації, яке дало воскресення й життя польській нації — як державному народові. Навіть пепесівці, що часом мали lucida intervalla, загратили змисл дійсности на дальшу перспективу і радіють, що — мовляв — польська зброя накреслила східні границі Польщі. Та чи в тому не криється небезпека, чи орудування зброєю і успіхи зброї фактично вирішують великі проблеми і столітні спори?

Вся та трівожна, нервова метушня довкола справи границь та „кресової" проблеми, всі ті оклики й накликування до „твердої руки" і „справедливої адміністрації" вказують, що ті здібні люди, ледащі пігмеї великого моменту не в силі зрозуміти великого перевороту та вжитися в нього. А той основний переворот відбувся вже давно. І єдиний Поляк, що мав відвагу ствердити процес і факт перевороту був знаменитий польський критик Станіслав Віткевіч. Ще в р. 1908 у краківській „Критиці", пишучи про Матейка, з рідкою у Поляків відвагою ствердив він, що історична Польща, не лише в дійсности, але і в уяві, розсипалася в румовища, а лишилася жива і дійсна тільки Польща етнографічна. Всі звязки, які колись вязали „Литву і Русь" з Польщею давно зірвані, бо

„литовсько-руська шляхта заключала унію з польською шляхтою. Литовський народ і український народ не заключували унії. Вони були в суспільній неволі, як всюди, як в цілій Европі, був то хлоп, безвільна істота, якої єдиним правом, що було на сторожі його існування, міг бути бунт або тікача; хлоп увійшов до унії як приватна власність шляхти разом з її інвентарем. Одначе той жахливий, злочинний устрій був силою, яка литовський й український народ зберегла від перетоплення на польський. Панщина зберегла Литовців й Українців від загади, коли б не вона, то може на тих просторах назви „Литви і Руси" були би тільки назвами провінцій, заселених почасти людністю.

„В тій хвилі Литовці й Українці, не чуючи на собі ніяких тут традиц'й, ніяких звязаних з нею обовязків, звичок думки й почування, ніяких звязків з ідеєю Унії і з Польщею, встають як народи зовсім окремі, незалежні і, просякнуті жадобою істнування, бажаючи випростувати тіла й душі, здавлені досі в підданстві, в якім вони були, як народи зложені з селян, що існували поза тією обвою, в якій правлячі кляси політично обєднались з Польщею. Ті народи будяться і зразу починають ненавидіти тих, яким досі здавалося, що вони є кістю з кости і кровю з крови земель Литви й Руси, починають ненавидіти як чужих прибулд, як тих, що запрягли в ярмо литовсько-руські народи і задержавши їх в неволі, визискували для своїх польських цілей. Поза всіми несправедливостями такого осуду, поза історичними фальшами, поза ненавистю, яка не шукає угрунтування, фактичне відношення Польщі до тих земель є таке, що виправдує такий уклад понять і почувань. Суспільна перевага шляхти трівае, бо трівае її економічна перевага, а та шляхта є польською, є чужа мовою і вірою, обичаєм під шумлячого довкола моря народу, який пробудившись до національної і суспільної свідомости, хоче того самого на Литві і Руси, чого ми хочемо для себе в Польщі. І нам не вільно бути ані такими підлими, ані такими глупими, щоби ми хочодним дрожанням, думки були противні тому змаганню Литовців й Українців.

Ст. Віткевіч в основу морального взаємовідношення між польським і українським народом ставить умову, договір, політичну унію. Якщо такої добровільної умови народа з народом нема, то не істнує моральний обовязок спільного пожиття. Колиж нема морального обовязку, а „спільність" все таки істнує, то її основи є неморальні або аморальні, то тоді приходить до голосу не сумління, але зоольогічний інстинкт, тоді над слабшим панує сильнійший при помочі насилля. І тоді виспівується дитинні рапсоди про побіду зброї, заплющується очі на дійсність, бенкетується без думки про завтрішній день.

Тоді, в добі істнування неморальних чи аморальних відносин, лунають поклики: „распни, распни його!", твориться, організується знаряддя насилля. Між иншим до таких знарядь насильства належать й „народові організації", які під крилами „побідної зброї" — організують польську поміщицько-бюрократично-кольонізаційну меншість які своїми когортами ведуть нову війну, вже „мирну", проти туземного населення. А та нова, „мирна" війна є не менше крівава, хоч може не так фізично — як духово, і не менше глибока й далекосягла в своїх цілях. Очевидно, де істнує воєнний стан, там скорше чи пізнійше у всій розтяжности мусять заістнувати „воєнні права", які силою своїх прикмет витискають розуміння й почуття права нормальної доби.

Наш народ втягають у війну, насильно продовжують воєнний стан. Мусимо боронитися, мусимо протиставитися воєнному походові.

Нова уступка капіталові.

Дальший етап комунізму в сторону „буржуазних пересудів".

Щонебудь тепер робилиб большевики і яких небудь вони допускались би єресей супроти комуністичних догм, проте все знайдуть оправдання у великій ідеї опанування села. Побільшення годин праці робітника, піднесення інтензивности виробництва, допущення приватного капіталу до змонополізованої донедавна державою внутрішньої торговлі, обниження цін на фабричні продукти понизше самовартости та великі втрати держави через таку дивовижну калькуляцію, пониження норми єдиного сільско-господарського податку, а навіть обниження податкової норми для приватного капіталу — все це мовляв—робиться для добра селян.

Не так давно був той час, коли безпосередно по смерти Леніна висилали непманів цілими поїздами на Сибір та в північні, найдальше віддалені райони. Зреалізовану Леніном нову економічну політику зліквідовано на протязі кількох тижнів. На місце приватного капіталу прийшла кооперація. Вона мала змонополізувати при допомозі держави всю внутрішню торговлю. А що торговля була виключно державним підприємством, то й кооперативи приноровлено до неї. Вони стали чисто державними установами. Їм недоставало капіталу, товари брали в борг, якого своєчасно не сплачували, бо крам не розходився через недостачу покупців. І замість тягнути з торговлі величезні зиски, держава тратила на них. Дійшло ще до гіршого, бо не тільки що товари не розходилися, але й показалося, що в державі, яка заледви почала відновлювати промислові підприємства (і то не всі, а тільки деякі!) дається відчувати надмір фабричних продуктів. Продукти ці коштували державу дуже дорого, та щоби вони не залягали, держава знизила ціну на них. Але вони все одно не розходилися. Наслідки такого становища були страшні а назовні виявлялися безробіттям у місті та цілковитою відсутністю промислових продуктів на селі.

Кооперація не могла доставити селянам тих продуктів у приступних цінах, бо вона розкладала на них великий відсоток на покриття адміністрації, діловодства і т. п. Та все таки по селах істнували ще маленькі т. зв. роздрібні торговці, яких влада чомусь пощадила при нищенню „непа". Селянство купувало все у них а не в кооперації. Діялося це з двох причин: тому, що приватний торговець був чуткий на артикули першого запотребування і все мав їх в домі тому, що всі вони були дешевші, ніж в кооперативах, не зважаючи на великі податки.

По році відновлено „непа" під назвою „Неонепа". Відновлено його тільки в тих рямцях, які свого часу допустив Ленін. Приватних купців толерувала радалада і в гуртовій і в дрібничковій торговлі, але обложила їх такими високими податками та поставила у такі важкі адміністративні умовини, що при-

---

Серед таких обставин зривається важливе питання: Чи є на те рада? — себ-то: чи ми в силі з успіхом ставити опір ворожому натискові?

Без сумніву — так. Тільки мусимо усвідомити собі, що фактично дальше істнує війна. Колиж це усвідомлення проймe всю нашу істоту, тоді найдемо зарадчі способи і засоби. Успішність опору вимагає від нас організованости, зосередкування всіх наших сил до оборонної акції на полі політичному, культурному й економічному. Ми позинні бути — як каже поет — „в одну громаду скуті", одною думкою обєднані, одним бажанням пройняті. Отже в першу чергу обєднання політичне, себ-то витворення чи перетворення існуючих пів-мертвих, роспорошених або надто ексклюзивних політичних партій в більші — живі, рухливі партійні комплекси, з ясно означеними цілями. В другу чергу мусимо постаратися вийти зі стану економічного примітивізму, обєднати в одному центрі всі наші економічні зусилля і перейти до розбудови економічного життя. В третю чергу мусимо серед найширших кол громадянства розбудити зацікавлення культурними справами, мусимо поставити нашу науку, культуру, книжку, газету на уровні, що відповідає нашій чисельности, традиції, величині й обємові наших змагань. А всі наші зусилля, працю і досягнення на всіх ділянках національно-громадського життя повинні бути зосередковані в одній всесторонній організації, що обєднує рівнобіжні намагання нації. Проти виповідаючого й ведучого війну „Зайонзку Організацій Народових" ми мусимо поставити в оборонну позицію весь наш народ, обєднаний сіткою своїх установ в „Союзі національних організацій".

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 273|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 80 (10.445) z dnia 11. IV. 1925 r. pod tytułem 1) „Czorna chmara" a) między słowami: ne boitsia... a: Prawda, b) znuzopleminclw... a: wony wymahajut, c) ale teper... a: sprecyzowanych, d) można pveaty... a: Mało obmeżyty, e) cenzury... a: Treba, f) „My i wony" a: to czy sered, g) wsimy sposobamy... do końca artykułu. 2) „Nowynky" w notatce pod tytułem „Aresztuwannia na Wołyni od słów: Wira... do do końca tej notatki zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65 a) uznał dokonaną 10. kwietnia 1925 roku konfiskatę za za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czazopisma, by otrzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 11. kwietnia 1925.
Hawel.

ватна торговля не розвивалася, а ледви вегетувала. Приватний торговець не мав ніякого кредиту ні в промислових трестах ні в державних ні в кооперативних (на ділі теж державних) банках. Він мусів за все платити готівкою. Це були — як сказано — пляни, в яких створив і реалізував нову економічну політику ще сам Ленін.

І через те на полі внутрішньої торговлі був завсіди застій і через те не доходили фабричні (перш за все сільсько-господарські) продукти на село, і через те був надмір промислових продуктів у державі з наскрізь знищеним промислом. Через те й не могло бути мови про серіозну економічну відбудову держави.

Комуністична влада дійшла накінець до пересвідчення, що без ширших концесій для приватного капіталу відбудова таки не піде. А не могло би відбитися як найгірше на новій політиці у відношенню до села, до якої то політики большевики привязують велику вагу. „Бо коли це не буде зроблене — сказав Риков — скоро та негайно, то ми втратимо безповоротно селянський ринок і узброїмо проти себе багатомільйонову селянську масу, що не буде підпержувати своєю важкою працею міського робітничого населення держави". Ці слова відносяться до всього: і до побільшення видатности праці робітника і до продовження тої поваці і накінець до санації торговельних відносин при допомозі поширення прав для приватних капіталістів у торговлі.

В березні цього року зааранжувала найвища економічна установа в С. Р. С. Р., т. зв. Рада Праці та Оборони, велику спільну нараду з урядових економічних кол і приватних капіталістів. На ній большевики запропонували капіталістам деякі полекші та закликали їх до праці над піднесенням радянського добробуту. Капіталісти поставили і від себе певні домагання, а то: концесії на приватні банки, акційні товариства, зізди представників товговлі, а далі полекш для торгорців у приватному житю. От хочби у справі помешкань та в справі допущення дітей до високих шкіл.

Щоби не впасти в конфлікт із принціпами клясової політики, всі наведені домагання капіталістів відкинено. За те введено ось які полекші: „З метою прискорення та поширення товарообороту необхідно втягнути в торговлю приватний капітал та поставити його в менше важкі умовини, ніж це було дотепер".

Таку постанову приняла найвища економічна установа С. Р. С. Р. Конкретно ці полекші зводяться до того, що капіталісти дістануть кредити на товари в трестах а також зможуть переводити всякі векслеві операції у всіх державних і кооперативних банках. Далі доручено відповідним комісаріятам (міністерствам) переглянути всі дотеперішні закони про оподаткування приватного капіталу, та виробити проект нових, лекших для нього податкових норм. З окрема доручено комісаріятові народньої освіти зробити все можливе для того, щоби облекшити селянському населенню умовини продажі сільських продуктів (!) та умовини закупна фабричних виробів на ярмарках, залізничих стаціях, пристанях і т. д.

Ось і все, що дістали приватні торговельні капіталісти. На дотеперішні відносини в СРСР. це дуже багато вплине. Допущено у торговлі не тільки приватну ініціятиву та приватний капітал, але й приватну конкуренцію з кооперативами. Що вона дуже швидко розвинеться і що примусить большевиків або піти на нові уступки відносно капіталу або знищити його в ім'я спасення кооперації — це факт. І цьому не зарадить і те застереження, яке приняла Рада праці та оборони, що кооперативи і в банках і в трестах при кредитуванню всеж таки повинні мати першенство перед приватними торговельними підприємствами. Та саме цей факт, що невідомо яке буде становище большевиків у моменті, коли жертвою конкуренції впадуть урядові кооперативи, багатьох капіталістів відстрашує від надто рожевих надій на всі полекші. Їхня ціла важка праця на протязі літ може впасти жертвою одного большевицького декрету та повернутися в нівець на протязі одного тижня.

Таким чином найправовірнійші ленінці перейшли вже далеко поза межі дозволених Леніном уступок. До цього примушує їх життя. в. м.

НОЖДОМУ ПІД УВАГУ!
Виробляємо тепер тільки з найкращого сирівцю і після найновіших вимагань
ЕЛЕҐАНТ
пасту до взуття тому уникайте
і жадайте лише нашого виробу
1822 **О. ЛЕВИЦЬКА і Сия** 1—2
Львів, вул. Коперніцького ч. 51.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

В. Ю. Кисілевський.

Лист з Канади.

На фармі.

Здавалось би, зимою на фармі роботи мало, а все таки день збіжить і не оглянешся коли... Коло коней, худоби, сіна, коло дров... Лід у кирниці прорубати... Все забирає часу... Вечером остане ще його трохи, щоб взяти скрипку в руки, але смик так тяжко ходить, рука змучена, ледви пальцями перебирає, що грати відхочеться...

Листа писати теж тяжко, пальці пера не хочуть держати, а голова думок вібрати.

На пошту щось півтори милі... тільки раз на тиждень вона ходить, тільки в пятницю вечером листи привозять...

Що до весни йде, пізнати хіба по канадійських біленьких заяцях... Вже починають сіру шерсть діставати, та ліняться, що доторкнутись їх кожушка лячно. Є їх тут тисячами. Ліси рояться від них. Мясо, хоч яке смачне, вже мені пріілося. Щодня по пять-шість бємо їх на їжу.

Знов небо хмарою зайшло і мете дрібненьким густим снігом Моров скрипить під ногами. Лучше — начеб його хто цвяхами колов. Кров сили не має, здається замерзає, бо ні бровою кивнути, ні заговорити.

Канадійські морози... Хто їх не бачив, не відчув на своїй шкурі, ніколи їх не буде знати. Числа — 35°С, — 40°С остануть німими числами без значіння для того, хто їх тільки в часописах читав... Не знає він, як віддих мерзне, як дихнути свобідно тяжко, бо в носі іней насідає.

Красу канадійських околиць тяжко описати. Прегарні зоряні ночі, широкі снігом вкриті степи, ліси наче густа чуприна, тільки що дерева більшого над нашу малу сливку, а грубшого в здорову руку — тяжко віднайти. Але це тільки на цій степовій землі, куди я попав, так воно є, в инших провінціях инакше.

На мочарах виють ночами безвинну кайоти*), на „лінію**) вийде олень або й лось, перейдеться супокійно і зникає в гущаві.

На півночі — біляве сяйво... Все його бачу вечерами над лісом... Високо вгору сягає... Може відблиск полярного світла?

Край поділений на секції по 640 акрів, а кожда секція ділиться на чотири фарми по 160 акрів. Фарма, на якій живу, полудньово східня в 17-ій секції. Не на всіх фармах люде живуть! Тільки вряди-годи подиблете оселю. Нераз здається вам, що в рідні сторони попали... Визирає з ліска соломяна стріха, білі стіни, пліт коло хати й журавель.

В цьому куті живуть майже самі українські фармері... Попри „крайову" хату подиблете і двір, наче в дідича якого... Високі будинки, великі стодоли, стоги сіна мов кам'яниці, а в піддашу... автомобіль... Входите в хату... Сіни. По обох боках кімнати... По середині кімнати горить залізний „палюх" гей жертівник богові зими, що більшу часть року не вигасає, жевріє в ньому вогонь день і ніч.

В кутку хати машина до шиття, на полиці книжки, переважно канадійських видань. Майже на кожній фармі подибав я український напис, того напрямку, до якого фармер належить.

Того консерватизму, який у краю царює, тут немає! Наш селянин прийшовши в Канаду, переборов найбільші перепони і в цілому своїому „я" перевів переворот, до якого треба неабиякої сили. Він своїми силами став на рівень, на якому стоять і инші фармері, Німці, Англійці, Французи.

Люблять згадувати давні часи. І я слухаю їх все з тою самою цікавістю, з подивом.

„Не штука воно на фарму приїздити тепер, як ти приїхав" — казав мені старий фармер — „але от, як ми, 29 літ тому! Приїхав на пустиню, з жінкою, дітьми, не знаючи ні слова англійської мови. Памятаєш, Іване?" звернувся до гостя, з яким я на фарму приїхав, „ледви гроша стало, щоби муки на зиму купити та трохи знаряддя придбати... З цих малих пеньків збили хату, з сіна й глини стіни зліпили, сіном дах над головою накрили і так першу зиму перебули. А з весною як взялися корчувати, то руки попухли... Дістав я плуг, таки такий „крайовий", тай спряглися ми з другими, оремо... Три рази переорали ниву, кожну скибу руками ще обертали. Аж прийшов цей Манолі, що борше від нас приїхав, тай тутешним плугом і чвіркою коней за одно пообіді зорав... Такі часи були"...

Оба старі піоніри кивали головами, покурювали люльки та всміхалися згадуючи старі часи.

Тепер на подвірю цілий ряд машин сніг припав... Косарки, сіварка, плуги на шість вісім ножів...

*) Coyote, степовий вовк.
**) прорубані в лісі дороги.

Преса.

„Краєви" — вічна журба.

Варшавський „Тиґодник ілюстрований" присвятив останній випуск майже в цілости наболілому питанню „кресів", вічній журбі польської держави, польського громадянства і „організацій народових". Поруч багатьох ілюстрацій шляхетських „дворків", старих замчищ і пригідних народніх типів (головним чином білоруських) та статтей на перестарілу сентиментальну тему: село і двір, є кілька замітох загальнійшого значіння. До цих останніх належить стаття воєнного міністра ґен. Сікорского „Україна і великодержавне становище Польщі", стаття історика О. Галецкого, „Відношення Польщі до східних окраїн в історичному розвитку", стаття Л. Василевского „Східні окраїни під національним оглядом" та вислови на тему „кресів" деяких польських політиків. Поминаємо статтю Василевского, яка являється тільки екцептом з його инших праць на цю тему, праць, які розглянемо при нагоді докладнійше, а спинимося на инших статтях й замітках. Коли це робимо, то не тому, що в тих статтях і замітках відкриваються які небудь ширші горизонти, глибші і сміливі думки, але якраз тому, що вони є проявом подиву гідної безпляновости і безрадности.

Ген. Сікорскі в своїй статті проводить думку, що „креси" рішають про великодержавне становище Польщі, її цілість й істнування. На протязі цілої історії через „креси" йшли воєнні шляхи до Польщі або з Польщі на схід. „Креси" постійно ослонювали Польщу. „Креси" розпадаються на два воєнні театри: північний і полудневий. Це дозволяє слабшому шукати воєнного вирішення на одному з них. Колиж воєнна хвиля перекотиться поза внутрішню межу того простору, коли противник обєднається під Берестям (стратегічною столицею Польщі), то вже аж Висла рішає про бути або не бути! — Польщі. Білорусь, Волинь і Поділля знаменито надається до елястичної оборони і маневрування. В будучій війні Польща мусить шукати вирішення на просторі між Двиною і Дністром в найдальшому опертю на захід на лінії Буга. Тому то східні землі мають першорядне значіння для Польщі. А щоби вони

„сповнили свою історичну рОлю, мусимо їх найсильнійше і найістотнійше обєднати з цим (macierzą), асимілюючи їх в загально-державному і повітньому, а не механічному того слова розумінн. Встоятися й побідити в воєнній війні може лише наїд — держава тільки тоді, коли стачовить ґранітовий бльок, що видержує важкі й довготріваючі удари".

Географічні границі Польщі слід виповнити живим змістом, основаним на здоровій традиції ідеалу Річпосполитої. Кожний неуспіх польської державної рації на „кресах" зменшує оборонну силу Польщі.

„А не диспонуючи на випадок війни в достаточній мірі головно простором литовським, білоруським і галицьким — відразу стаємо на останній оборонній лінії, себто лінії Німану і Буга, поза котрою лишається нам вже лише „осередній театр польської війни", обтяжений такою нещасливою традицією в нашій історії".

Стратегічна вага „кресів" заставляє п. ґенерала висловити жаль, що Польща не може здобутися на одноцільну програму польської політики на „кресах" і її посліповну реалізацію, програму тим більше конечну, що зручна національна політика Комінтерну витворює першорядні пропагандистичні засоби проти Польщі. Тому й накликує п. міністер до скорої й основної ревізії дотеперішньої політики, смілої децизії і її негайного виконання, бо инакше може бути за пізно.

Не вдаємося в розгляд поглядів п. міністра, але кожного мусить застановити факт, що деякі польські публіцисти накликують уряд до створення одноцілої програми діяльности на „кресах" а відповідальний член уряду з тією апострофою звертається... не знати до кого. Хаос, безпляновість і безсильність.

Нічого нового не говорить про справу й історик О. Ґалєцкі. Він тільки з журбою стверджує вже в першому речені:

„Зі всіх болючих справ, які каламутять нам радість з відзискання незалежности, найболючішою є без сумніву справа тав. східних окраїн".

Ствердивши цю болючість і підкресливши затрачування на „кресах" польського культурного добробку, він шукає причин цього явища. Очевидно, причини ріжні. В першу чергу складається на них понадстолітнє „чуже" панування на литовсько-руських землях. Другою причиною є зростаючі національно-незалежницькі рухи Литовців, Білорусинів і Українців, які звертаються проти Польщі, а вкінці і польська вина: недостача однозгідної програми в справі „кресів". Давні польські унії з Литвою і Русю були ділом шляхти. Народ тих земель не брав в них участи. Тепер треба би доповнити їх порозумінням з непольськими народами „кресів". Те порозуміння може бути лише подібне, а не іден.

тичне, бо повна асиміляція тих народів не є можливою. З непольських народів треба зробити льояльних польських підданків. Вимагаючи від них льояльности

„Суть проблеми — каже він — не лежить в тому, чи зуміємо здержати повстання (?!) і розвиток білоруського або українського народу, тільки в тому, чи ті народи будуть поставати (?!) і кристалізуватися за Польщею, чи проти Польщі".

Після цієї нісенітничної п. Тугут дальше навчає, що в „кресовій" роботі треба винайти відповідні методи праці і відповідне темпо.

„Не накидувати польському народові розвиток, до яких не доросла його політична думка. Не дразнити його національного почування", яке після вікової неволі є недовірливе, тривожне, а часом мало піддається керовництву зимного державного розуму. Не наступувати назавтра, як перед війною панували на тих землях, але й не творити річей штучних і передчасних, бо Польща не є ані теплярнею, ані дослідним полем. Взяти в цивілізацію й сердечну опіку кожну культуру, яка хоче рости в нашій державі і не забувати, що на просторі тієї держави нема ані одного кільометра (!?), на якім Полєк був би пожбурував".

Як бачимо, повне mixtum compositum, чортові свічка й Богові огарок. По суті виглядає так, немов то єдиний п. Тугут знає, що робити і як робити, тільки — очевидно — не може.

Але є ще й кращі нотки, є навіть докладно спрецизована програма „кресової" політики. От хіснівський сенатор Косковскі коротко подає пляни діяльности:

„Авторітет влади, добра адміністрація, правовість, журба за економічний і культурний розвиток — ось шлях до приєднання місцевого населення для Польщі".

В той самий десень розсновує свою думку ходак Хаціньскі:

„Добра й чесна адміністрація, справедливість, але послідовна та тверда управа — ось програма удоровлення „кресів".

За ним невгомонний пос. Стронь-скі розводить „фільософію".

„Нинішні так. східні окраїни то в широкому історичному розумінні останок того, що було, а одночасно полоса землі, накрізь перевісна віковою польською працею, якої тільке обезпечення з польською державою є дорібком довгого розвитку і мусить бути здержане розумною політикою і працею".

Пястовець Дембскі:

„Найкращі люде, найліпші засоби діяння мусять найтися на „кресах", себто в тих частинах Річпосполитої, що підлягали найсильнішому утискові чужої державности".

„Мусимо їм створити такі умови істування, щоби до тієї (польської) держави належали радо і добровільно, при тому почуваючись у себе, на підвічній батьківській землі. Не є завданням історика вказувати подробиці, яким шляхом можна би не осягнути, та історичний досвід виразно доказує, що всім нечисленним східних „кресів" треба би дати те саме, чим перед століттями Польща здобула собі керуючі тоді суспільні верстви на Литві і Руси".

Отже і міністер ген. Сікорскі й історик Галецкі журяться „кресами", знають, що їх треба сполити з Польщею, але ні один — ні другий не знає ані як це зробити, ані хто має взяти на свої плечі це завдання.

Один Тугут все знає, має — готову програму. Отже по його словам — слід відбудувати „креси" після воєнного знищення, будувати залізниці, шляхи, канали, дати кредит мешканцям сіл і міст, зняти з плечей населення надмірні податкові тягарі. При земельній реформі треба щось дати і „меншостям", бо „відсунення місцевого мужика від добробуту земельної реформи було би з нашого боку виповіджением йому війни, якамусіло би вестися до повної екстермінації. Треба дати пануванням праву і лише праву".

Але це справа важка, бо Польщу розпоряджає „дуже недосвідченим бюрократичним апаратом".

І. Тугут поучує своїх земляків, що „кресові" народи мають вже свої кристалізаційні осередки, що боротися з розвитком тих народів є річю погубною і немудрою.

Не менше коротко дефінює програму „кресової" політики посол Хондзиньскі (Н. П. Р.):

„Працова, а одночасно рішуча в своїх зарядженнях адміністрація, підсилення господарства „кресів" в рамках фінансової спроможности держави".

Вкінці по соломонівськи вирішує справу виволенець сен. Возьніцкі:

„Непідходяча окраїнна політика згубила давно Річпосполиту. Нехай же не буде пересторогою для нашої відродженої державности".

До комплету бракує ще пепесівців. Одначе вже й цього досить, щоби розуміти, в якому напрямі піде „уздоровлення кресів". Вічна журба, вічне безладдя і вічне безсилля. Цікаве для нас хіба те, що всі згадані представники польської політичної думки бажають для „кресів" того, чого там нема.

НА СВЯТА капелюхи, черевики білля, іншої. плащі гумові, шкіряні куртки жіночі і мужеські

поручає **American House**

1797 **Львів, вул. Коперника ч. 5.** 3—3

РІК ОСНУВАННЯ 1860.

ВИНА

австрійські

угорські

іспанські

грецькі

італійські

ФРАНЦУСЬКІ КОНЯКИ, МЕДИ

поручає ФІРМА

Макс Вікель і Син

ЛЬВІВ, вул. КРАНІВСЬКА 14.

1795 Телефон 805. 2—2

ОСТАННІ ВІСТИ.

Творення франц. уряду.

Пенлеве прийняв місію утворення уряду. Делегація соціялістів заявила Думергові, що соціялісти готові поперти його уряд. „Матен" повідомляє, що Пенлеве предложив портфель заг. справ Еріотові. Одначе Еріо відказався прийняти портфель, бажаючи задержати свободу діланнч, бо хоче почати в краю велику політ. діяльність. Заповів, що прибуде до Парижа. Нар. соц. рада прийняла одноду-шно внесення поперти кожен уряд, який рішений продовжувати діло, до якого соціялісти зобовязалися 11. V. м. р. Пенлеве предложив Кайо теку мін. фінансів. Він застеріг собі відповідь до слідуючої стрічі з Пенлеве.

Атентат на короля Бориса.

Дня 14. квітня, як король Борис їхав шляхом Окна-Софія, в товаристві молодого природника Ільчева, стрільця і шофера, напала на самохід ватага і почала обстрілювати авто. Ільчев і стрілець убиті, шофер тяжко ранений. Король вийшов ціло. Без сумніву напад уладили комуністи і мужики-аграрії. Вислано погоню за нападниками.— З огляду на Великодні свята палату відложено до 28. ц. м. Премієр повідомив про вбивство посла з уряд. партії Конст. Джорджевича й зясував перебіг атентату на короля.

Страчення Гармана.

Дня 15. квітня в Гановері страчено при помочі гільотини масового вбийника Гармана. Перед смертю Гарман висловив жаль за свої злочини.

Димісія мін. Торговлі.

По феріях мін. торговлі Кедронь подасться до димісії. Його наслідником буде мабуть б. мін. торг. Шидловскі (Пяст).

Криза нім. уряду з причини канд. Гінденбурга?

Часописи повідомляють, що в уряді Лютера заноситься на кризу з причини кандидатури Гінденбурга, проти якої повстає все більша опозиція нім. народньої партії. Становище Штреземана має нібито бути захитане. Кореспондент „Дейлі Тел." повідомляє з Берліна, що Штреземан робить закулісові заходи, щоби Гінденбург відкликав свою кандидатуру, бо його вибір *ослабив би вигляди гарантійного* договору.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала побкуратура за кінець із передової статті п. з. „Державна і недержавна влада", та за два уступи з польської преси.

— **Засуд вашої польського ендентора.** Перед варшавським апеляційним судом покінчилася розправа Лепіцкого, бувшого голови польського національного комітету за уряду Керенского, бувшого посла до думи і визначного польського ліберала проти редахтора „Газети Варшавскої" З. Василевского. Цей останній закинув Лепіцкому в пресі ні більше ні менше а державну зраду і зраду інтересів всього польського народу, яка випливала з його політичної діяльности. В першій інстанції Василевского суд виправдав. За те апеляційний суд уневажнив вирок окружного суду та засудив Василевского на два місяці тюрми і на кару 300 золот. На підставі польського амнестійного закону кару засудженому дароване.

— **Статистика Львова за місяць.** У січні 1925 р. заключили у Львові 147 подруж, у тому 80 рим. кат., 12 грекo-кат. і 53 жидівських; 5 вдів вийшло за кавалерів, 5 вдівців оженилося з паннами і нарешті 136 панночок пібралося з 136 кавалерами. В тімже місяці вмерло 340 осіб, (168 женщин і 177 мущин) по вірі: рим. кат. 167, грк. кат. 66, Жидів 85. На 340 випадків смерти у 92 випадках причиною були грудні недуги. Вродилося 502 (244 хлопців і 258 дівчат), в тім рим. кат. 200, гр. кат. 83, Жидів 184. Слюбних народин було 406, неслюбних 96, живих вродилося 468, неживих 34. Заразних недуг було 119 випадків, з того вилічених 94. Шкарлятини 45 проц., трахома 40 випадків, черевний тиф 11, сонниця 10 випадків.

— **Рільничий страйк** у Польщі розвивається далі. Дня 13. і 14. квітня відбулися численні візди, на яких проклямовано протовження страйку аж до остаточної побіди.

— **Залізничі катастрофи в СРСР.** Дня 14. квітня мало місце на території СРСР, аж чотири залізничі катастрофи. Поспішний поїзд Самара-Москва вискочив зі шин. 3 особи вбиті, а 6 ранених. На лінії Красноярск-Канань-Екатеринбург ударилися два товарових поїзди. Кілька вагонів з мукою вилли жертвою зударення. Недалеко Харкова вискочив зі шин товаровий поїзд, наслідком чого удалося знищенно 11 вагони бараболь. Накінець недалеко Тифлісу розбився теж товаровий поїзд. Жертвою впало 9 вагонів з нафтою. Одна особа вбита, а чотири ранені. Незнати чому приписати ці катастрофи, чи випадковости чи може якійсь зорганізованій акції новых „контрреволюціонерів".

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЕЛІТЕ

вул. Легіонів 27. I п.

Світові продукції модних танців

виконує щоденно

від 16. ц. м.

СЛАВНА РУМУНСЬКА ТРУПА

Елєґантний фамілійний ДАНСІНҐ 1810

Вступ вільний. Нановий орхестра. Богатий і дешевий буфет, перекуски і напитки першорядні.

ЕЛІТЕ

вул. Легіонів 27. I п.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр під дир. І. Кочергутяна.

Хороство в сали „Нар. Дому"

Неділя 19.IV. ВОСКРЕСЕННЯ.

Понеділок 20.IV. ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.

Вівторок 21.IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.

Середа 22IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.

Четвер 23.IV. ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ.

Субота 25.IV. МІРА ЕФРОС.

Неділя 26.IV. ДВА ЗЛОДІЇ.

Сухостава:

Понеділок 20.IV. НЕУДАЛИЙ РОМАН

Вівторок 21.IV. о год. 3. попол. ЗАПОРОЖСЬКИЙ СКАРБ 2—3

„Коби зачати було чим..." продовжав старий, „загинути тепер тяжко... Коби було гроша на кілька штук худоби... Сіна коси кілько хочеш, бо „компанійні"*) фарми пусткою стоять, дров рубай скільки хоч, ніхто не питає, не боронить... Є й тепер такі: в жнива трохи заробить, тай цілий рік майже нічого не працює... Зимою силця ставить, літом горі черевом лежить..."

Для такого, що праці не боїться, що її любить — тут життя. Такої біди як у краю — тут ніде немає! Тут кождого дня обід як в Англійців; кісем ніхто не голиться, в фармера подиблите жілєтку, товлєгне мило, а газдиня біля на машині направляє; до обіду застелюють скатерть, ставляють гарні металеві ножки, ложечки, вилки й ножі...

Кілька днів тому їздив я на залізницю за річами... недалеко, „всього" яких 20 миль... Прийшли замовлені з „Eaton" черевики, сідла до коней, кулі до рушниці, та всяке весняне знаряддя. „Eaton", це одна з найбільших канадійських фірм; до кожного фармера шле свої катальоги і всі замовляють чого треба.

Запала ніч. Коні цілі в інею, білі як канадійські заяці. Через медвежий кожух провіває степовий морозний вітер... Сани несуться стрілою... Скінчилися поля, що кілька миль по обох боках залізниці тягнуться, почалися ліси, на переміну з сінокосами та фармерськими полями. Вже руки в тяжких рукавицях з лосевої шкіри задубіли, віжок у руках не чути... До хати ще далеко...

Між деревами блимають світельця — фарми... Поступлю на часок. Коні самі задержались перед першою, найблизшою фармою. Відчинились двері, виглянув з них хтось. „Гей, хто їде! Киньте на коні „блєнкета"**), підїздіть до сіна та ходіть грітися в хату..."

Щойно в теплій хаті почув я мороз. Трусило цілим тілом, зуби цокотіли, а лице колодо.

Тільки дві жінки були в хаті. Старенька бабуся з дочкою.

Випитували, звідкіля я, чий, чи давно з краю...

Подали їсти, мясо, булка, чай... Розігрівся, наслухався розмови, тай почав прощатись.

„Дякувать вам, що чужого погостили..."

„Ей сину" — перебила бабуся, взявши мене за руку, „не говори таке, тут нема чужиця, ми тут всі рідні..."

Знов повіяв вітер, коні рушили. На фармі вже спали, як я на подвіря заїхав.

*) Є фарми державні і приватних товариств, напр. „Hudson Bay Co" основаної в VIII. в.

**) blanket — кол. дека.

Порядок Богослужень в Архикатедральнім храмі св. Юра від дня 16—21 квітня включно. Великий Четвер. Год. 6. рано: Утреня. Год. 9. рано: Архиєрейська Служба Божа Василія Вел. з вечірнею, посвячення антимінсів, св. Миро, при кінці Служби Божої умивання ніг. Год. 6. вечір: Страсти Христові. Читання 12 Євангелій. Велика Пятниця. Год. 9 рано: Царські Часи. Год. 11. рано: Вечірня і положення Плащаниці, акафіст Гробу Господа. Год. 4:30: Псальми, відспівує Архикатедральний хор і Боян. Год. 6. веч.: Утреня єрусалимська. Велика Субота. Год. 9 рано: Служба Божа св. Василія Вел. з вечірнею. Год. 5:30 веч. Надгробне. Год. 6. веч.: Утреня воскресна. Воскресення Г. Н. І. Хр. Год. 6. рано: 1. читана Служба Божа, свячення пасок. Год. 9. рано: торжественна Архиєрейська Служба Божа. Служби Божої о 12. год. не буде. Год. 5 вечірнє. В св. понеділок і второк порядок Богослужень як звичайно в неділю. — В Вел. Пятницю відправа в Архикатедральній церкві о год. 4:30 по пол. Архикатедральний хор і Боян Псальми Бортнянського від управою Вп. Льва Туркевича.

Жупс шерму отвирається при Соколі-Батьку. Охочих проситься зголошувати в канцелярії Сокола-Батька у вечірніх годинах. Висоту оплати означиться залежно від числа зголошених. Години нарад означиться за обопільним порозумінням, але без нарушення до тепер усталеного поділу годин. Речинець зголошень до кінця квітня п. р. — **Рухункова секц'я Сокола-Батька.** 1790 2—2

Ля „Рідну Школу" зложили: Вп. І. Ковальчук, К. Федорович, учителі, Санданичка, Ч. С. Р. по 100 Кч. — Перший кличе: Всч. о. Прищіпка в Бистрім, п. Кречківського; другий: Всч. о. Федущака, п. Флюнта і п. Лазурка. 1789 1—1

Краєвий союз кредитовий, кооперативна з обмеженою порукою у Львові — тепер **Центральний кооперативний банк,** в скороченню „Центробанк" у Львові (ринок ч. 10) повідомляє своїх дотепершніх членів, що на підставі постанов змінового статута союза — обовязані вони є до 15 мая 1925 включно доповнити свій уділ до висоти щонайменше 25 (двайцять пять) золотих, так як в противним случаю з вище згаданим речинцем перестають бути членами Краєвого союза кредитового, тепер „Центробанку". 1787 2—3

Порядок Богослужень в церкві Успення Пр. Діви Марії у Львові вул. Руська: Великий Четвер. Година 6. вечором: Утреня Вел. Пятниці т. є Служба Х. нст. Стоястей.—Велика Пятниця. Год. 9. рано: Царські Часи. Год. 10. рано вечірня. Год. 11. рано: Обхід з Плащаницею і проповідь. Година 6. вечером: Надгробна Утреня.—Велика Субота. Год. 9. рано: Служба Божа св. Вас. Вел. Світле Воскресення Г. н. І. Хр. Год. 4 і пів рано: Надгробне, обхід і Воскресна Утреня. Год. 9 і пів рано: Співана Служба Божа. Читані Служби Божі що години від 6 рано почавши. Год. 12 рано: Читана Служба Божа. Год. 4 і пів по пол. Вечірня з проповіддю. Світлий Понеділок і Второк. Всі Богослужения як звичайно, т. є о год. 6 і рано Утреня і 1-ша читана Служба Божа, о год. 10. рано співана Служба Божа і проповідь о год. 12. рано читана Служба Божа, о год. 4 по пол. Вечірня.

Дрібні оголошення.

ГР. КАТ. Уряд парохіяльний в Яворі н. Стр. п. в місця пошукує вправної сухарки на вакації, подати услівя. 1—2

БОГАТИЙ, на визначнім становищі, кавалєр, літ 29, абсольвент закордонного університету, симпатичної поверховности, оженився з характерною панною, здоровою, з посагом около 7.00) доларів (вложені євент. в гіпотеку). Серйозні зголошення проситься слати на адресу: „Семейне щастя і сонячна будучність", Бюро оголошень Букштаба, Львів, Легіонів 21. 1818 1—3

РІЗБАРСЬКИХ челядників прийме Дмитро Ставничин, різбар, залізнична ст. і почта Кнеже біля Золочева. 1801 2—2

ДВОХ ІНВАЛІДІВ УГА., які займаються продажею дезинфекційних, просить Всеч. оо. парохів, які уладжують місії у своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Яків у Заштові, п. Підлісся малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАХОВЕ ДЛЯ ПАНЬ! Приймає жіночі соломині капелюхи до перерібки по найновіщим віденським моделям, спеціяліста в перерібці lisre, рівнож заміною **старі капелюхи на нові найліпшої соломки за доплатою 7 зол.** **Фабрика капелюхів ГОТТЛІБА, Львів, пл. Стрілецька 15.** 1823 1—2

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, пригадда до нравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

АЛЕКСАНДЕР **МАЛІМОН**

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.

Приймається машини до направи. 1712 3-10

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ

заграничні, прикраси до суконь, також додатки, рівнож всілякі роботи вхідячі в обсяг модництва, фарбування пер, раєрів, поручає

МАҐАЗИН МОД

Львів, „THE ROSE",

1726 **КОПЕРНИКА 7.** 4—4

БЕЗПЛАТНО і без найменшого обовязку купна

схотять П. Т. Пані ласкаво оглянути незвичайно великий вибір трикотажів красв. і загр. по так дешевих цінах, що жадна львівська фірма не може конкурувати з нашими цінами, на доказ правди подаємо деякі ціни:

Панчохи Fildec. зі швом	1·—	зол.
Сорочки шифочові по	2·90	„
Камізельки краєв. і загр.	7·80	„
Рукавички жіночі	75	„

Всіляка галянтерія жіноча і мужеська в великім виборі по безконкур. цінах поручає джерело дешевости

Б. ПАНЧИВЕР, Львів,

вул. Станислава 5.
(або Різницька 6.)

1807 Пір вулиці Станислава. 1—2

Найкращі знимки фотографічні виконує

ҐРОТТҐЕР

1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 4—10

Музичні Інструменти

ґрамофони і плити

поручає найдешевше фірма ГЕХТ

а саме:

Ґрамофони найліпші з тубами	зл.	55·—
„ „ без туб	„	45·—
Плити з ангелом найновіщих знимок Сирена по	„	2·50
Плити найновіщих загр. знимок по	„	3·50
Скрипки шкільні, смик і футерал пуделковий, цілий гарнітур	„	16·—
Мандоліна	„	8·—

Позір! на фірму і ч. дому

Юлій Гехт і Ска

ул. Городецька 59 а,

1805 **такожн Ч. Телефону 33—31.** 2—2

Подяка.

Отсею дорогою висловлюємо щиру подяку всім, що віддали останню прислугу покійній бл. п. Марії Роздольській, жені пароха Звенигорода. Зокрема дякуємо Впр. О. Дякову за приготовання Покійної на дорогу вічности й уділення їй Найсвятійшими Тайнами, Вповажденому Др. Неглякові з Винник за совісну й повчу посвяту лікарську спіку, Вповажненому П. Вітошинському, директорочи місцевої школи, за прихильність та поміч у важкому горю, Вповажненій Мартинківній і Вітошинській, місцевим учителькам, що день і ніч доглядали Покійної в часі її тяжкої недуги, Впр. О. Дек. Гірняковi в Винник, о. Дяковy з Городиславич, о. Радкевичеви з Гаїв, о. Левицькому з Черчушевич, о. Вербанькому з Германова, о. Зацерковному з Відник і о. Пелехатому з Дмитрович за відслуження заупок. сл. Літургій та участь у похоронах під проводом о. Дек. Гірняка, Впр. ОО. Левицькому, Дякову, дек. Гірнякові й п. Шкваркові за щирі слова прощання при винесенню тлінних останків з дому жалоби, в церкві та над гробом, вкінці церковному хорови під проводом п. Читайла, церковному Братству та всім парохіянам за численну участь у відпрашанню Покійної останньої прислуги й відпровадженню на місце вічного спочинку.

о. Константин Роздольський — муж,
Дарія, Ярослава, Мирон і Лев — діти.

Присилайте передплату!

Вже надійшли останні новости для Пань на сукні, весняні і літні костюми

1711 до фірми 3—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

Цукорня „ПЧІЛКА"

ЛЬВІВ, РИНОК 27

приймає замовлення й поручає на свята

ТОРТИ, БАБИ, ПЛЯЦКИ, СУХАРКИ і ЧАЄВНИКИ

1798 3—3

Ширіть наш часопис!!

КОЛИ? Зложите даток на допомогу Голодному Селу?

Централя пожертв: Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз Кредитовий). Львів, Ринок ч. 10. Число конта 14.000.

ШОВКИ на сукні і підшевки — **СУКНА** заграничні і модні — Всякі додатки до — — нравецтва і модництва — **КАПЕЛЮХИ ДАМСЬКІ** заграничні — —

МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ 1709 6—6

ҐЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ

Телефон ч. 859. **вул. КОПЕРНИКА ч. 5.** Телефон ч. 859

Рік зал. 1878. Рік осн. 1878.

Вже надійшли на весняний і літній сезон **КАПЕЛЮХИ** мужеські з найновіщих фасонах, справжої марки **P. & C. Hahig,** Відень, правдиві **Borsalino Antica Casa, Pichler Graz,** і з богато инших першорядних фабрик 1669 4-4

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

АНТІН КАФКА Львів, вул. Галицька 4.

Великий Четвер
Велика Пятниця
Велика Субота

З онавійні дні з опустом

КАСАКИ загр. á 9·80, 12·50 і 16·50

ПЛАЩІ, СУКНІ, БІЛЛЯ і ПАНЧОХИ.

Урядникам, Учителькам і т. п.

— — ПОЛЕКШІ в СПЛАТАХ. — —

1806 **БАТОРОГО 6.** 1—1

XXVII. Звичайні Загальні Збори

Кооперативного Банку „Дністер",

Товариства з обмеженою порукою у Львові.

відбудуться в четвер 21. н. ст. мая 1925 о год. 4-тій пополудни у власній салі у Львові, при вул. Руській ч. 20. з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколів з XXVI. Звичайних Загальних Зборів з дня 29. мая і з Надзвичайних Загальних Зборів з дня 15. падолиста 1920,

2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради в справі замкнення рахунків за XXIX. адм. рік (1924).

3) Вирішення перевалютування активів і пасивів, та затвердження білянсу відкриття в золотих на день 1. січня 1925.

4) Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Дирекції за XXIX. адм. рік (1924).

5) Внесення Надзірної Ради:

а) в справі розділу зиску за рік 1924 в сумі зол. 15.724·68

б) в справі визначення найвищої квоти кредиту, яку може Т-во уділити 1 члену.

в) в справі визначення найвищої суми зобовязань Т-ва.

6) Інтерпеляції членів. 1811 1—1 *Роман Сосновський*, президент.

XXXI. Звичайні Загальні Збори

Товариства взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР",

відбудуться в четвер 21. н. ст. мая 1925 о год. 10-ій рано у власній салі Тов-а у Львові при вул. Руській ч. 20. зі слідуючим порядком нарад:

I). Відчитання протоколу XXX. Загальних Зборів з 29 мая 1924.

II). Вирішення перевалютування активів і пасивів, та затвердження білянсу отворення в золотих на день 1. січня 1924.

III). Звіт Дирекції і Надзірної Ради в справі замкнення рахунків за XXXII. адм. рік (1924).

IV). Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Дирекції за XXXII. адм. рік (1924).

V) Внесення Надзирающої Ради в справі розділу надвижки за 1924 р. в сумі зол. 43.838·70.

VI). Вибори:

а) 5 заступників членів Надзірної Ради на один рік (§ 36. стат.)

б) 3 членів Ревізійної Комісії і 1 заступника на один рік (§ 49. стат.)

VII). Інтерпеляції членів.

Роман Сосновський,
президент.

1881 а) 1—1

З приводу страшної стаґнації уладжую

ЗАГАЛЬНУ ПРОДАЖ

ВЗУТТЯ 1802 2—5

о 40% понище фабричних цін:

Серія І. пара зл. 23.— Пантофельки люкс, чорні, бронзові і лякерові у всіх величинах. Черевики мужеські і жіночі бронзові і чорні оріг. „Goodyearwelt" по 23 зол.

Серія II. пара зл. 18.— Черевики оріг. „Goodyearwelt" бронзові, чорні і лякерові по зол. 18.

Серія III. пара зл. 12.— Пантофельки спіцерові „Chevreaux" по зол. 12.

Мужеські сорочки, віденські зефірові від зол. 6.

С. ФЕДЕР, Львів, Сикстуська 7.

Позір! У власним інтересі треба уважати на фірму **С. ФЕДЕР** і ч. дому **Сикстуська 7.**

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

ПОЯСНЕННЯ

в справі обезпечення будинків від огню в „Дністрі" і Польській Дирекції Обезпечень (П. Д. У. В.).

У вістинку законів державних ч. 64. пов. 395 в 1921 р. оголошено законом з дня 23. VI. 1921 примус від обезпечення огню.

Арт. 3. цего закона постановляє, що всі будинки (з виймком промислових) мусять бути на повну вартість обезпеченні та що з того має право взяти примусово $^{2}/_{3}$ частий ПДУВ. (Польська Дирекція Убезпечень Взаімних) а $^{1}/_{3}$ части може властитель обезпечати, де схоче (отже в „Дністрі"). о скільо однак не виказжеся викупленою полісою, що обезпечив ту $^{1}/_{3}$ часть в „Дністрі", то і та $^{2}/_{3}$ часть буде примусово обезпечена в ПДУВ.

Закон узнає однак факт, що передтим уже існували инші Т-ва обезпечень (напр. „Дністер") і, не маючи заміру їх касувати, постановив в арт. 42, що всі умови о обезпечення в тих инших Твах заключені перед введенням в життя того закона остають в силі аж до часу погасненія тогож обезпеченія.

Вже в перших спробах введения в життя примусового обезпеченія будинків від огню зроблених через ПДУВ. виявилось, що в практиці дуже тяжко узгіднити становище органів ПДУВ. що до примусового обезпеченія з правом инших асекураційних Товариств загварантованим арт. 42 закона до задержання істнуючих обезпечень. Міністерство Скарбу і Міністерство Внутрішних Справ старалося різними додатковими розпорядками усунути появившіся трудноші, але розпорядки не були в стані зарадити замішанню, яке повстало в царині обезпечення будинків від огню, особливо що наступив упадок марки польської і прийшли ще сумніви що до вальоризації.

Тому то показалася потреба видати новий закон опертий на добутих досвідах в тій справі. І дійсно такий закон появився в три роки від хвилі оголошення примусового обезпеченія, а саме в формі розпорядку Президента Річи Посполитої в 10. X. 1924 р. оголошеного в Вістинку Законів Державних ч. 92. дня 22. X. 1924 р.

Новий закон виявляє деякий поступ у зясованню відношення обезпечень вже заключених давнійше в різних асекураційних Т-вах до обезпечень, які мали бути переведені примусово через ПДУВ.; всеж таки інтерпретація (розуміння) і применення новіх законних постанов була дальше різнородна, бо розпорядок не дав того, чого від чього належало сподіватися.

Зайшла потреба узгіднити розуміння постанов закона про примус обезпеченія у відношенню до Т-ва взаїм. обезп. „Дністер" і ПДУВ, бо інакше могдаб ціла справа понести великі шкоди не тільки Т-ву „Дністер" і ПДУВ, але головно населенню, яке в першу чергу має користати з добродійства обезпеченія будинків від огню.

На внесок Т-ва „Дністер" скликало М-ство Скарбу представників ПДУВ і відпоручників Т-ва „Дністер" до Варшави при кінци лютого ц. р., щоби там на окремій конференції усталити, як належить розуміти законні постанови про примус обезпеченія та як їх примінювати практично в діяльности обох інституцій, щоби населення не було наражене на секатури і могло спокійно приступити до постанов закона при забезпеченню набутих вже прав в инших асекурац. Т-вах, з осібна в Т-ві „Дністер".

Провідною думкою, яка проведена по мисли арт. 42. закона в устійнених вислідах конференцій є ця, щоби Т-ву „Дністер" запевнити тепер і в будучности повну свободу ділання в справі обезпеченія будинків від огню в границях законом означених про примус обезпеченія, які до тепер в більше як 30-літній праці придбав для себе, та уможливити йому приєднувати спокійно нові будинкові обезпеченія в границях означених законом, при рівночасній заборонї ставлення перепон в тій його роботі зі сторони органів ПДУВ, адміністрації державної і поліції.

1. На конференції Міністеріяльній розділено всі обезпеченія істнуючі в „Дністрі" на дві (2) категорії (роди):

1) обезпеченія заключені в „Дністрі" перед введенням в громаді примусового обезпеченія будинків, т. є доки до громадського уряду не прислано обезпеченеві викази ПДУВ.,

2) обезпеченія заключені пізнійше.

Що до 1) установлено різницю, чи обезпеченія в „Дністрі", заключено а) до 22. X. 1924. (день оголошення нового асекур. закона), б) чи по 22. X. 1924.

Що до 1 а):

Члени „Дністра", які викажуться до дня 31. мая 19.5 полісою „Дністра" виставленою до дня 22. X. 1924, що їх будинки обезпечені в „Дністрі" на вдоті або долярн на цілу таку суму, як ПДУВ оцінило їх будинки, не підлягають цілкови примусовому обезпеченню в ПДУВ, а коли таю будинки ПДУВ у себе обезпечила, вона має уневажнити зараз се обезпеченя. Коли однак сума обезпечена такою полісою окажеться меншою як сума на котру ПДУВ оцінила будинки, то ПДУВ

матиме право обезпечити у себе різницю між сумою вже в „Дністрі" обезпеченою а сумою, на яку будинки оцінено, але квота обезпечена в „Дністрі" лишається і в тім случаю дальше обезпеченою в „Дністрі".

Що до 1 б):

Як що член „Дністра" викажеться полісою „Дністра" виставленою давнійше ще в марках польських або хотяй в злотих чи долярах але виставленою по 22/X. 1924, то його будинки лишаються дальше в „Дністрі" обезпеченими, і то що найменше на половину вартости оціненої його будинків. Єслиж відношенне обезпеченої суми в „Дністрі" в хвили реєстрації до вартости принятої тоді через П.Д.У.В. було кориснійше для „Дністра", то і тепер має бути примінене, то вищше відношенне як уділ „Дністра".

Що до 2):

З обезпечень, котрі зголошено в „Дністрі" по введенню в громаді примусу обезпечення (зн. по приході до громади поборових реєстрів П.Д.У.В.) лишається обезпечена в „Дністрі" від 1/I. 1925. вище 1/3 часть усталеної при оцінці вартости будинку, а 2/3 части тої вартости припадає до обезпечення в П.Д.У.В. і для того „Дністер" знизить відповідно суму обезпечену у себе.

II. Підставою до устален'я сум припадаючих до обезпечення в одній і другій інституції є ті суми, які П.Д.У.В. подала як вартість будинків в своїх виказах обезпечень по переведеній реєстрації або оцінці в помірами на грунті з тим, що суми вартости подані в реєстраційних актах є лише провізоричні, поки до кінця 1925. р. не буде переведена правильна оцінка будинків. По правильній оцінці будинків буде підставою до уставлення участи обезпечень одної і другої інституції та сума вартости будинку, яку викаже оцінка будинку.

При будинках обезпечених в „Дністрі" на висші суми, як виказує оцінка будинку переведена через технічні органи П.Д.У.В., буде прийматися як вартість будинків суму обезпечену в „Дністрі", хиба що будинки булиб дійсно менше варті, як обезпечено їх в „Дністрі", то в такім разі знизить „Дністер" квоту у себе обезпечену.

На случай переоцінки будинків, яка виказалаб, що вартість будинку є більша як принято первісно, Т-во „Дністер" партицинує (бере участь) в обезпеченню 1/3 части суми, о яку підвисшено вартість будинку додатково, без огляду на це, яку часть обезпечення уже „Дністер" у себе має.

Що до переводжування оцінки будинків зобовязалася П.Д.У.В. придержуватися строго постанов закона з 10/X. 1924. а саме §§ 15, 73, 74. Зобовязалася зголошувати 14. днів наперед намір перевести оцінку будинків в громаді і означити дни, коли розпічнеться оцінка а принайменше 6 котрім тижни, але тоді повідомити еще окремо громадський уряд бодай 24. годин наперед про день приїзду свого технічного органу.

При оцінці будинків мають бути в будучности узгляднені всі права властителя будинків забезпечені йому законом, а саме в той спосіб, що властитель може бути присутний при оцінці і буде питаний, чи будинки його є вже обезпечені, на яку суму і в якім Т-ві, та де бажав би він обезпечити не підлягаючу примусовому обезпеченню в П.Д.У.В. 1/3 часть вартости тих будинків. як що його будинки не були нігде обезпечені.

Всі відповіди властитель будуть занотовані у відповіднім квестіонарі — в актах П.Д.У.В. а відпоручники Т-ва „Дністер" (агенти, делегати, урядники) мати-муть право бути присутні при кождій оцінці будинків, робити свої заміти для береження прав членів „Дністра", списуючи рівночасно відповідні нові внесення на 1/3 часть оціненої вартости для обезпечення в „Дністрі" таких будинків, що не були ще нігде обезпечені.

П.Д.У.В. признала право кождому властителеви будинку реклямувати в 1925. р. за високе або за низьке оцінення його вартости будинків мимо того, що термін таких реклямацій в більшости минув. Реклямації можна вносити в 1925 р. до воєвідського інспектора П. Д. У. В. на протязі 6-ох тижнів від дня доручення гром. урядові поборового реєстру на рік 1925. але реклямації належить очевидно вносити тільки там, де різниця булаби поважна, щоби оминати непотрібні писанини і коштів.

ПДУВ. має право після закона оцінити кождий будинок через свій орган технічно образований.

Кождий властитель будинку має право домагатися від того органу ПДУВ. оказання відповідної легітимації, виставленої через ПДУВ., а тоді не вільно робити ніякої перешкоди оцінці, противно, як вже вище сказано, взяти участь в тій оцінці.

III. Устійнення уділу „Дністра" і ПДУВ. в кождім обезпеченню буде відбувалося в той спосіб, що комісія, зложена з урядовців Т-ва „Дністер" і ПДУВ., буде у всіх відділах ПДУВ, на підставі актів означувати спільно, які суми в принятої вартости будуть після повищих постанов Міністерства припадати до обезпечення на будинках для ПДУВ. а які для Т-ва „Дністер". Се буде примічено по усталенню тих сум на актах Т-ва „Дністер" і занотовано в актах ПДУВ., а дотеперішні поліси тих обох інституцій будуть відповідно справлені та члени о тім повідомлені. Кождий буде обовязаний заплатити припадаючу премію по части в „Дністрі", по части в ПДУВ. (хиба що в „Дністрі" буде обезпечений на повну вартість).

На одно слід тут звернути увагу, а саме на се, чого особливо наше селянство не розуміє в обезпеченню будинків, так, як се треба тепер розуміти. Загально говориться у нас на селі, що ніхто не може платити двох асекурацій, се є асекурації в „Дністрі" і асекурації в ПДУВ. Скоро ПДУВ. обезпечила у себе примусово, то твердиться, що годі вже платити другу асекурацію в „Дністрі". Та засада була вповні оправдана за Австрії, коли не було закону про примус обезпечення від огню. Тепер однак видано закон, який виразно постановив, що обезпеченнє може бути заключене в двох товариствах.

До тепер лучалося, що ту саму суму, яка була обезпечена в „Дністрі", обезпечала ПДУВ. ще раз у себе, особливо тоді, коли член „Дністра" не предложив при реєстрації органови ПДУВ. поліси „Дністра". Таке обезпеченнє в двох Т-вах, по ваістнованню згаданого міністеріяльного протоколу, не повинно мати місця, бо сфера (границя) ділання „Дністра" і ПДУВ. буде докладно що до обезпеної суми кождого будинку розмежена. Треба однак розуміти, що обезпечення в „Дністрі" і ПДУВ. лише доповняються взаїмно і ті обезпечення не є обезпеченнями подвійними одної і тої самої вартости, але є розложенням на дві інституції одної суми, яка представляє цілу вартість будинку так, що одна часть тої суми обезпечена на будинках в ПДУВ., а друга часть тої самої суми (представляючої повну вартість будинку) обезпечена в Т-ві „Дністер", творять разом повну вартість, на яку будинок по вимогам закона мусить бути обезпечений від огню. Може декому здаватися буде не вигідно в двох Т-вах обезпечатися, але таке обезпеченнє в кількох Т-вах трафляються часто при великих обезпеченнях для певнійшої і скорійшої виплати відшкодования.

Треба з тим числитися, що тепер так постановляє закон.

IV. Очевидно, що той перегляд актів через урядників „Дністра" і ПДУВ. буде довше тревати. Після закона муситься премії до ПДУВ. платити в місяци лютім за цілий біжучий рік, бо по упливі місяця від прислання поборових реєстрів громадський уряд має право стягнути ті премії в дорозі екзекуції. Щоби отже члени „Дністра" не були зараз наражені на екзекуції з приводу незаплати премій на 1925 р., зарядила Головна Управа ПДУВ. в Варшаві, щоби громадські Уряди поробили виказ обезпечених в „Дністрі" і вислали ті виказ до Інспекторату ПДУВ. разом зі звороном відповідних квітів поборових та щоб оголосили членам „Дністра":

1) Що побір премій від них (то є членів „Дністра") для ПДУВ. здержується до часу справдження, чи і о скільки обезпеченя їх в „Дністрі" є важні;

2) Що до 31. мая 1925 р. обовязані є предложити викуплені поліси „Дністра".

Від всіх тих, що в „Дністрі" не обезпечені, будеться зараз премії стягати.

Треба отже, щоби члени „Дністра" зараз зголошувалися в Уряді громадськім з полісами „Дністра" для занотования, що вони є членами „Дністра" і що екзекуція проти них має бути здержана.

Вправді до тепер часто трафлялося, що начальники громад не то, що не узгляднювали таких зголошень, але ще і висмівали членів „Дністра", мовляв, що обезпечення в „Дністрі" не важні. Тепер таке лучитися не може, бо наказ головної Управи ПДУВ. в Варшаві є в тім взгляді рішучий.

Все тото відноситься до премій за 1925 рік.

V. Натомість премії за рік 1924 належні для ПДУВ мусять бути заплачені так, як їх почислила ПДУВ без огляду на се, як тепер урядники „Дністра" і управа ПДУВ спільно обчислять відношення сум обезпечення і премій за 1925 р.

Потреба сю премію за рік 1924 добровільно заплатити, щоби оминути коштів екзекуції.

Щоби однак людности в огляду на тяжкі часи піти на руку постановила ПДУВ на просьбу „Дністра" здержати всі дальші екзекуції в цілі стягання премій за рік 1924, а премії такі дописати до премій за 1925 рік і разом єї відтак стягнути.

Там однак де уже екзекуція за премії з 1924 р. була розпочата, то є, де уже фантування переведено, там екзекуція мусить бути дальше ведена, значиться, ПДУВ переведе також і ліцитацію тих фантів. Длятого ліпше ті фанти добровільно викупити.

І ту однак зроблено ще і ту уступку, що в случаях, де ствердить Уряд парохіяльний або громадський, що ооовязаний до заплати є бідний і коли він буде о се просити, ПДУВ згодилася здержати ліцитацію зафантованих річей, а навіть згодилася в тім случаю звернути фанти без застереження якогось права до них. Асекураційну належитість для ПДУВ за рік 1924 треба буде однакож заплатити пізнійше, бо вона буде тільки перенесена з року 1924 на рік 1925.

Навіть і всі инші особи (не бідні, але такі, що хвилево не мають готівки) можуть просити ПДУВ о видання тих фантів до ужитку і ПДУВ буде такі прошення узгляднювати, але ті фанти дальше уважаються фантами і довжник не матиме права звернення фантом розпоряджатися ані його инщити а муситься старати о гроші, щоби до означеного терміну вирівнати належитість за рік 1924, та щоби в той спосіб право ПДУВ на фант згасло.

VI. Що до екзекуцій, які до тепер спадали ненадійно на членів „Дністра" навіть і в ночи, постановлено, що громади дістануть з ПДУВ публичні оповістки (афіші) о тім, коли премію до ПДУВ треба заплатити.

Кромі того обовязані будуть уряди громадські завідомляти людність ще окремо в спосіб в громаді практикований (н. пр. коло церкви) і пригадувати, до якого остаточного терміну приймати будуть добровільні заплати а коли пічнуть робити екзекуції, бо очевидно право ПДУВ до стягання своєї части премії в дорозі адміністраційної екзекуції (так як за податки) лишається дальше, а в інтересі наших членів лежить до такої екзекуції не допускати, лишень то, що належиться добровільно заплатити а в случаю неможности просити о проволоку.

VII. В справі заплати відшкодования треба зазначити, що на случай пожару на будинках до часу усталення відношення сум ПДУВ відповідає в границях свого обезпечення.

Шкоди, які приключаться на будинках по усталенню розділу а перед викупленням поліси Т-ва „Дністер" обовязана ліквідувати і виплачувати кожда інституція що до своєї усталеної части.

Будинки спалені має право ПДУВ по відбудові трактувати як будинки нові і обезпечить у себе примусово 2/3 части вартости, а як що властитель не обезпечить в „Дністрі" 1/3 або не заплатить за ту 1/3 часть премії то ПДУВ обезпечить у себе навіть і цілу вартість.

VIII. Такий в коротці є зміст протоколу списаного в Міністерстві.

Богато управнень, які „Дністрови" прислугували, відобрано зглядно обмежено. „Дністер" згодився для того, щоби раз довести до спокою в краю, а з осібна, щоби члени „Дністра" не були наражені на непріємности. Такий спокій окупив „Дністер" значними жертвами.

Обовязком тепер членів „Дністра" і цілої української суспільности є, щоби тоту решту прав, які ще полишено „Дністрови", належито використати.

Кождий свідомий Українець, кождa свідома Українка, що посідають, або завідують якимсь будинком, мусять поставити собі національним приказом, належати до Т-ва „Дністер". Коли хто не зможе належати до „Дністра" з цілою пайкою вартости свого будинка, то не сміє цілковито не належати до „Дністра", але мусить належати бодай з тою частиною вартости будинка, яку йому після вище сказамого в „Дністрі" вільно обезпечити.

Найблизчим і найпильнішим обовязком членів „Дністра" тепер є викупити негайно поліси „Дністра" в агенціях, щоби при провірці обезпечень кождий член „Дністра" міг такою полісою викázатися. Ті члени „Дністра" мусять представити до дня 31. мая 1925 р. поліси виставлені по день 22. жовтня 1924 р. включно. Предкладання тих поліс може відбутися за посередництвом начальника громади, а колиб начальник громади не міг тим занятися, можуть члени „Дністра" зложити всі поліси у агента „Дністра", який предложить їх дотичному відділови ПДУВ. Хто з членів „Дністра" не викажеться до 31. мая 1925 р. полісою „Дністра", того возьме ПДУВ до себе.

Ті громаляне, яких будинки ще не обезпечені в „Дністрі", а котрих обезпечила у себе ПДУВ на $^{5}/_{6}$ части вартости будинків, повинні зголосити до обезпечення в „Дністрі" негайно $^{1}/_{6}$ часть вартости будинків, усталеної при їх оцінюванню.

Не меншу вагу як обезпечення будинків від огню належить присвятити тепер обезпеченню движимостей хатньої і господарської обстанови, збіжа і паші. Обезпеченню тих масткових предметів присвячується у нас меншу старанність взагалі а по війні сей ділі обезпечення вовсім занедбаний. Движимости а особливо господарські знаряди сеж капітал чи не тої самої вартости, що будинки. Супроти цего, що примус обезпечення не обнимає движимостей, може кождий свобідно і без примусу обезпечати свої движимости в Т-ві „Дністер" і на такі квоти, які се Т-во до обезпечення прийме. Не лишень селяне але і міщане і інтелігенція повинні свої движимости обезпечати від огню виключно лише в „Дністрі" і в той спосіб кождий Українець повинен стати членом „Дністра" так, як суть членами Просвіти, УПТ, і тп., при чім мають за вкладку право до підшкодования на случай пожару.

Міністерство наложило в цінци обовязок так на ПДУВ, як і на „Дністер", щоби всі постанови, того протоколу точно і льояльно виповнити та щоби так органи ПДУВ як і органи „Дністра" оминали всякі непорозуміння.

Для того просимо всіх членів, а з осібна всіх наших ПТ. Делегатів і Агентів, щоби забули то, що минуло і всі неприємности і не випоминали нікому своїх дотеперішних кривд, а виповнили на будуче льояльно то, що ми повисше подали, а з осібна заплатили добровільно тоті премії ПДВУ, о скільки після повисшого правно належаться, так, щоби дійсно запанував спокій.

Х. То не значить однак, щоби цілком заложити рукт. Противно, треба стояти на сторожі тих наших прав, які нам признано, оден другого наокочувати до плачення премій в „Дністрі" за дотеперішні обезпечення, до обезпечення принайменше 1/3 части всіх будинків в „Дністрі" і до обезпечення движимостей в „Дністрі".

Органа ПДУВ мають також льояльно і точно се виповнити, що вище постановлено.

Колиж би найшов який случай непошанования наших прав через органа ПДУВ, чи органа адміністрації, не треба на місци викликувати неспокою, але просимо зараз нас о тім повідоміти з достарченим цілого матеріялу (коли і що зроблено неправно та які на це докази), а Т-во „Дністер" вже само віднесеся де треба і має надію, що оправдані жалоби будуть тепер вже узгляднені.

Не треба отже висилати окремих жалоб до властей чи Президента ПДУВ.

Міністерство Скарбу рішило установити окремого свого Делегата у Львові, який полагоджуваби тут в краю всі спірні квестії межи Т-вом „Дністер", згідно його членами, а ПДУВ і узгідняваби становиска тих обох інституцій в конкретних випадках, з тим однакож, що одна і друга інституція мала б ще право відклику від постанови сего Делегата до Міністерства Скарбу (Державний Уряд Контролі Обезпечень) в Варшаві.

Надто має Міністерство Скарбу видати відповідний розпорядок до Воєвод зга. Старост і Команд Поліції, в якім справа примусового обезпечення в Т-ві „Дністер" буде представлена згідно з інтерпретацією в послідне усталеною і буде поручено тим органам пильнувати, щоби відхилення від тої інтерпретації не мали місця та щоби „Дністер" і його агенти не були в своїй легальній роботі непокоєні.

А на закінчення ще слів кілька.

Здвигнена зусиллями цілого українського громадянства інституція „Дністер", дала доказ на протязі кількох десятків літ, як вона розуміє своє становище і свою працю для народу. Уже нині можна сказати, що „Дністер" відіграв в нашому розвиткові дуже велику і високо почесну ролю.

Та розмах „Дністра" дуже обмежений постановами, про які вище була мова. Коли одначе кождий Українець і Українка зрозуміють свій громадський і народний обовязок у відношенні до „Дністра", про який мова в нашому поученні, так „Дністер" буде далі записувати на сторінках свойого життя — світлі діла для розвитку нашої культури, освіти і господарства.

По раз тисячний учимося, що наша доля в першу чергу залежить від нас. Так само залежить від нас доля наших Товариств, Інституцій і всяких установ. Ми їх здвигнули і на нас тяжить обовязок занятись ними так щиро і так горячо, як займаємося нашими дітьми і їх долею.

Справа „Дністра" — справа високо народня!

Вимоги ставлені до нас — дуже невеликі!

А що тут ходить о велику установу, ходить також о нашу амбіцію і честь — в нас жива і велика надія і тверда віра, що всі домагания до українського громадянства будуть виконані!

Дирекція Товариства взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР".

Накладом Товариства „Дністер".

З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Число обіймає 16 сторінок. Ціна 40 сот.

Ч. 86 (10.469). Львів, неділя 19, квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 40 СОТ.

Елєґантні жінки убираються лише в першорядній магазині суконь і нічних костюмів МАРІЇ ПАВЛЮК ЛЬВІВ, ВУЛ. СОБІСЬКОГО ч. 12. 1780 2—3 бо одинокий магазин, що отоварений в найновіші моделі та додатки, та одинокий, що вдоволяє своїх П. Т. Гостей.

ЗМІСТ:

М. Чеславський, сенатор: „І ДРУГ ДРУГА ОБІМЕМ..."
Д-р В. Охримович: ВНУТРІШНЯ ПЕРЕМІНА.
В. Саповський: ДВАДЦЯТЬ ЛІТ ТОМУ.
Осип Маковей: МИРНІ БАТЬКИ ВОЄННИХ ДІТЕЙ. (Фейлетон.)
Інж. Ю. Павликовський: ДІЙСНА ПРИЧИНА ГОЛОДУ НА ЗАХІДНІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.
О. Семковський: КРІЗЬ ЗАВІСУ БУДУЧЧИНИ.
Поль Верлен: РЕК МЕНІ БОГ МІЙ..." (вірш.)
Д-р І. Раковський: ВЕСНА В ПРИРОДІ.
Роман Купчинський: ПІСЛЯ ВЕСНУ (вірш.)
Д-р І. Крипякевич: З ПІДЛЬВІВСЬКИХ ПРОХОДІВ.
Івко Бощак: НОВА ФРАНЦУСЬКА ОПЕРА „МАЗЕПА".
Д-р Ю. Гірняк: З ТАЇН РАДІОТЕЛЕФОНІЇ.
Клавдія Бобикевич: ХРИЗАНТЕМИ, ХРИСТОВА ЛЕҐЕНДА (Фейлетон.)
ДЕНЬ ОБНОВИ (Відозва У. П. Т.)
Д-р Степан Балей: БУДОВА ТІЛА І ХАРАКТЕР.
Мілена Рудницька: НОВИЙ ЕТАП ЖІНОЧОГО РУХУ.
Д-р И. Пеленський. ПОХОРОН КОРОЛЯ ДАНИЛА.
Гете: UBER ALLEN GIPFELN (вірш.)
М. Галущинський: ОСВІТНЯ ПРЕСА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.
Анатоль Франс: ХРИСТОС З МОРЯ. (Фейлетон.)
Олександер Блок: ДІВЧАТКО СПІВАЛО В ЦЕРКОВНОМУ ХОРІ... (Вірш.)
Микола Кульчин: РАДА ЗБІЖЕВИХ КООПЕРАТИВ.
МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ НА ВОЛИНІ. — ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.
Галактіон Чілка: ВЕЛИКДЕНЬ. (Відгуки дня.)
ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР".
НОВИНКИ.
БІБЛІОГРАФІЯ.

НЕ ДЕРЖІТЬ ГРОШЕЙ БЕЗУЖИТОЧНО В ДОМА!

Кождий заощаджений гріш можна безпечно і без труду уміститн

в кооперативнім банку „ДНІСТЕР"

у Львові вул. Руська ч. 20,

який при має під найкорисніщими условіями вкладки з забезпеченням валюти, уділяє позички вексельні й товарові, зачети на підклад акцій і т. п.

Зголошення о позички належить провадити тільки через агенції „ДНІСТРА, а не особисто. 1920 1—1

М. Чеславський, сенатор.

„І ДРУГ ДРУГА ОБІМЕМ..."

З давен давніх у переважній частині українського народу встановився звичай, згідно з котрим під час Великодніх свят, при святочних взаємних поздоровленнях, цілуються. Цілуються не тільки близькі собі люде, свояки, чи добре знайомі, але навіть такі, що перший раз тепер, на Великдень, зустрілися. Витаючи один одного, вони взаємно виявляють найблизшу, найширшу приязнь. Часами навіть робиться це на Великдень такі, що між собою перед тим добре посварилися. Тепер вони цілуються і миряться, бо так наказує старий звичай, народня традиція, звязана зі святом всепрощення, святом, що носить в собі велику й багатомовну символіку: настав час забути сварню й незгоду, настав час братерської згоди, бож у цей день навіть такі протилежности, як земля і небо — і ті примиряться...

Правда, не завжди великодні поцілунки бувають початком встановлення справжньої згоди поміж тими, що недавно сварилися та лаялися, бо часто особисті порахунки та амбіції бувають непереможними; але часом всеж таки і добре виходило...

У великий день Свята Христового Воскресення, в яким звязаний оттой традиційний звичай, варто нам усім згадати про те, що може воно пора вже й нам, пересвареним, розпорошеним, розбитим, поділеним на ріжні партії з їх сектами, прийти до миру, єдности братерської. Час згадати, що пора нам позбутися сектярства, характеристичного для нашого громадянського життя, пора занехати це наше партійне дроблення, з яким іде у парі і взаїмна ворожнеча, і яке вносить незгоду в наші теорії, а практично робить нас слабими, малорідпорними. Пора піддати переоцінці ті наші „цінности", що звуться чи то партіями, чи парляментарними фракціями, а яких разом з їх відтінками та нюансами — й не порахувати. Пора все маловарте, існуюче лише завдяки окремим амбіціям, відкинути, залишивши тільки такі сторонництва, які своєю ідеольогією та програмою живої роботи дійсне відповідають національно-політичним і соціяльним течіям серед нашого громадянства. Принаймні в цьому напрямку пора вже зробити спробу.

Думаю, що спроба не буде даремною і вийде всім на добро.

Ми — Українці — страшенні індивідуалісти і свою хату, яка часто стоїть скраю, вважаємо найкращою. Але ми маємо разом із тим і дещо таке, що витягає кожного з нас з його хати і зводить під спільний дах хати загально-національної, — маємо спільний національно-політичний ідеал, а спільне лихо, яке ми всі відчуваємо, підказує усім нам однакові методи ділання задля скорійшого осягнення ідеалу. Майже однородний господарський характер нашого хліборобського краю і переважаючий відсоток селянства в складі нашої нації також не можуть висунути якихось значних перешкод соціяльно-класового характеру при практичному приноровлюванню певних методів в ділі досягнення отої спільної національно-політичної мети.

Отже всі дані говорять за тим, що при добрій волі не так трудно нам дійти до порозуміння, єдности й згоди. Треба лише хоч трохи критицизму до власної теорії, до власного думання і до метод практичного ділання; треба також обовязково взяти власну амбіцію в шори спільного інтересу та національного обовязку, — ту амбіцію, яка на грунті вродженого нам індивідуалізму набирає часто жахливих розмірів.

Досягнути того, щоби всі ми Українці, що опинилися під Польщею, погодились на існування лише якоїсь одної партії, річ ясна, неможливо. Думати про те — було б утопією. Але довести число українських партій до їх, так сказати, природного стану, досягнути, напр. того, щоби члени б. трудової партії, що розбилася на кілька відламів, груп і відтінків, знову зійшлись на одній платформі і перестали поміж собою ворогувати; зробити так, щоби не було у нас аж трьох селянських партій, які одна од одної нічим не відріжняються, а тільки йдуть самотужки, а була одна-єдина правдиво-селянська партія; здобутися на таку відвагу та певні матеріяльні витрати, щоби б. членам української парлям. репрезентації знову бути й працювати в одному клюбі та на спільній національній платформі, — це не так то вже й трудно зробити.

А крім того ще й завсіди легко можна дійти до такого „ідеалу", щоби в питаннях загально-національного характеру всі українські партії, як одна, без затяжних торгів за місця і впливи, обєдналися коло одної загальної програми, а — головне — коло одного чину. Для того — повторяю — треба лише трохи доброї волі, більше почуття національної відповідальности і менше всеруйнуючої згубної особистої амбіції. Само собою, що при тому треба побільше свідомости того, що ми знову переживаємо дуже важний час, що несподівано для нас може знову наступити великий момент, до якого обовязково треба готуватись.

Найкращою підготовкою до того моменту є обєднання нашої думки, сили і волі, обєднання на платформі стоячого понад все спільного інтересу нашої нації. А видимим виразом такого обєднання мусить бути утворення після як найдальшої згаданої редукції ріжного рода непотрібних партій, півпартій і підпартій, — усіх инших партій, чи організацій, єдиного все керуючого і всюди репрезентуючого національного чинника, як символу національної згоди і сили.

Пишучи все це, не претендую на те, що я кажу щось нове, що роблю нікому ще невідоме відкриття. Я свідомий того, що все це — трафаре, і що так само думають многі, не один лиш я.

Старі гадки-мрії насунулись до голови, коли на запрохання редакції „Діла" прийшлось мені сказати до його читачів кілька пригідних уваг. Наша найбільша внутрішньо-громадянська болячка пригадалась знову по певній асоціяції — в переддень того великого весняного свята, що є символом зєднання розєднаного, що є символом відродження всього мертвого, а тим більше відродження і нашого безсмертного народа.

Д-р В. Охримович.

Внутрішня переміна.

„Бувало весною, як ліс розівється і тисячі птичок гукне голосами" — від пятьох літ що-року з наставшим весняної пори в нашому галицько-українському громадянстві оживали все нові сподівання на близьку й основну переміну нашого положення, на скоре й рішуче поліпшення нашої долі. Припускати можливість якогось погіршення вважалося національним гріхом, а ще більшим було гріхом подавати в сумнів переконання, що основна переміна на ліпше є напевно дуже близька й мусить наступити дуже скоро. Як аргументи для цих добрих надій передавано з уст до уст вістки, чутки й поголоски про нові воєнні комплікації, або про нові мирові пертрактації, бо думалося, що всякі комплікації й усякі пертрактації можуть вийти лише на нашу користь а ніколи на нашу шкоду; це розумілося само собою, бож пречінь „ми не маємо нічого до стратення". Хоча ці чутки й поголоски звичайно були лише відгомонами недавно перебутих великих боїв і переворотів, та всеж таки нашим людям здавалося, буцімто чують грохіт нової грядучої бурі, передвістника нових змагань і нових перемін. У звязку з цим кожний кожного питав: „що чувати? що з нами роблять? як стоїть наша справа? що з нашою справою

Найліпшої якости ВОДИ МІНЕРАЛЬНІ, столові і лічничі поручає фабрика З-Д-О-Р-О-В-Л-Я вул. Здоровая 9.
Телеф. ч. 1472.
1813 Знаменит Л-І-М-О-Н-А-Д-И на чистім цукрі і содова вода. 1—1

чувати?" І як відповідь на отсі питання появлялися смілі комбінації на найкращі можливости та непокибні орієнтації на наших близьких і далеких приятелів (або неприятелів — се була річ погляду), котрі тільки й над тим думали, як би нам найкраще допомогти. На цьому грунті виростали дуже оптимістичні сподівання, ба й прямо фантастичні ілюзії. Хто-ж мав цивільну відвагу поставитися критично до цього способу думання, той стягав на себе закид, що гасить духа, сіє зневіру, ломить одностайний національний фронт. Тому, щоби не руйнувати гарних ілюзій та не підривати ще красших надій, уважалося патріотичним обовязком одні факти прикрашувати, другі замовчувати, инші інтерпретувати на силу в нашу користь, — одним словом заплющувати очі на окружаючу сумну дійсність. Це називалося „підносити патріотичного духа, — піддержувати добрий, бадьорий настрій".

Так було протягом останніх пять літ. Та не дивлячись на добрий, бадьорий настрій, на далекосяглі комплікації, комбінації й орієнтації, на найкращі надії й ілюзії, ніяка основна й рішуча переміна в нашому положенні не наступила. Наше положення ні трохи не поліпшилося, навпаки сильно погіршилося, тай нема виглядів на якенебудь поліпшення в найблизшій будуччині...

Цей недостаток основної зовнішньої переміни в нашім фактичнім положенні спричинив, що від недавнього часу почалася основна внутрішня переміна настроїв і поглядів нашого громадянства, його способу думання й його психічного стану.

Хоч і сьогорічної весни — подібно як минулих літ — не бракує на світі поважних комплікацій і далекосяглих пертрактацій, не бракує цікавих і важливих вісток і поголосок, все таки це все не викликує сього року в нашім громадянстві ані такого зацікавлення, ані таких комбінацій, як минулих літ. Наші люде вже не надіються на близьку основну переміну нашого положення, на скоре рішуче поліпшення нашої долі в найблизшому часі, бо вже менше довіряють сміливим комбінаціям і непохибним орієнтаціям, а ще менше ріжним близьким і далеким „приятелям". Оптимізм стратив кредит. Ілюзії розвіялися. Надії неначеби поблідли й відсунулися в дальшу будуччину. Піднесений дух немов би знизився, бадьорий настрій немов ослаб...

Декому могло би здаватися, що такі переміни в поглядах і настроях нашого громадянства є лихими, грізними ознаками крайного занепаду. Оно иначе на ділі так не є. Поправді вони є добрими, відрадними ознаками, які вказують, що наше громадянство вже побороло важку горячкову недугу, спричинену сильними потрясеннями великих подій і важкого лихоліття і починає тепер видужувати з тієї хороби та приходити до здоровля.

Настрій нашого громадянства зовсім не стратив своєї сили і свойого патріотичного характеру, лише став менше горячковий, менше бадьорий, але за те більше зрівноважений, більше тверезий. Наші люди не тратять надії на ліпшу долю, на кращу будуччину, лише позбуваються наївних ілюзій і безкритичного оптимізму та стараються оперти свої сподівання на твердих реальних основах, на власній праці, на власній боротьбі й на власній силі. Люди починають розуміти, що при найбільших комплікаціях і при найкращих комбінаціях слабий нічого не зискає лише стратить, а зискати може лише той, хто має силу, і лише о стільки, о скільки має силу. Люде починають розуміти, що сама негація не може заступити позитивної боротьби, бо хто хоче успішно боротися з лихом, той не може його заперечувати, навпаки мусить його признати; одиноке признати якийсь факт як існуючий не значить погодитися з тим фактом.

Наші люде вже не заплющують очей перед великою небезпекою, яка їм грозить, навпаки, мають відвагу глянути дійсности прямо в очі і прямо в зуби, бо знають, що боротьба на осліп не може нас виратувати з біди. І знають уже також, що в цій нашій біді, в цій нашій недолі ніхто нам не поможе, як ми самі собі не поможемо. І тому наші люде вже не питають один одного: „Що чувати? Як стоїть наша справа?" як донедавна питали, але ставлять собі питання: „Що робити? Як треба нам поставити нашу справу? Як маємо працювати, як боротися і як творити нашу силу?"

Правда, на ці питання наше громадянство не знайшло ще вдоволяючої відповіди. Але раз ці питання вже є поставлені і поставлені правильно, то й правильна відповідь мусить знайтися. Бо хто шукає, той знайде. А тоді за внутрішньою переміною піде й зовнішна переміна нашого положення — переміна на красше.

В. Садовський.

Двацять літ тому.

Цього року минає двацять років з часів першої російської революції.

Цієї річниці не можна проминути мовчанкою. Не можна проминути особливо з огляду на ті часи упадку національної енергії, часи загальної байдужости й апатії, які нині переживаємо. В такі моменти, як теперішній, особливо важно звертатися до досвіду минулого й оцінювати сучасне з погляду історичної перспективи; в цьому нераз знайдемо й прогнози для майбутнього й вказівки, як і кудою йти, до чого змагати.

Двацять років минуло з того часу, як відбулася перша революція в Росії. Підготовлювана довший час розвитком модерних економічних відносин, які стояли в різкій суперечности з формами державного устрою, вона вибухла з елементарною силою в звязку з невдачною російсько-японською війною. Прийшли у рух народні маси, хвиля страйків і селянських та салдатських розрухів пройшла по цілій державі. Рух набрав такої сили й енергії, що в грудні 1905 року і січні 1906 року в багатьох місцевостях дійшло до збройних конфліктів, виникли часткові повстання. Рух кінчився невдачею: царський режим утримався, обмежившись незначними уступками.

В цій першій російській революції брав поважну участь український народ. Брав, правда, під загальноросійськими гаслами, лише спорадично додаючи до них свої національні домагання. Перша російська революція не була українською.

Проте ця революція мала колосальне значіння для розвитку нашого національного руху.

Перед 1905 роком український рух не виходив поза межі невеличких інтеліґентських гуртків, народні маси були пасивні. Та ширша робота, яку розпочала серед мас Р. У. П. (Революційна Українська Партія) щойно починалась. Коли й були ширші виступи українства до 1905 року, як на святі відкриття памятника Котляревського, носили вони майже виключно інтеліґентський характер.

Революція 1905 року поставила хреста на цій початковій стадії українського руху. З 1905 року наш рух виходить на вулицю і що далі то все більше набірає масового характеру. Вже революція 1905 року, не зважаючи на її російський характер на Україні, дала цілу низку фактів, які свідчили про те, що зі стадією інтеліґентського гуртківства вже покінчено. Записка про українську школу, зложена київською українською інтеліґенцією, мала сотки підписів з цілої України — підписи не тільки інтеліґентів, але й селян і робітників. Домагання української школи й автономії України виставлено на багатьох мітінгах, при чому часто бували випадки, коли виносувалось воно по ініціятиві низів — селян і робітників. Більше того. Були окремі місцевости, де революційний рух проходив під переважним впли-

Осип Маковей.

Мирні батьки воєнних дітей.

Світова війна тяжко скривдила шевця Кароля Дітріха. Його не зворушували так воєнні невдачі держав і народів, загибіль пануючих династій і втрати престолів цісарями та королями, як лютило його довгі часи те, що він у три тижні по своїм вінчанню мусів покинути свою прекрасну товстеньку Рузю і йти на війну. Це був для нього удар гірший від усяких шрапнелів і гранатів, котрих зрештою не мав чого боятися, бо він цілий час воював з ворогом тільки шевським копитом в обозі штабу дивізії, досить далеко за фронтом, де небезпека не була велика.

Тут він робив нові чоботи і лагодив старі, а що своє ремесло розумів добре, не лякався, що його зішлють на позиції. Прекрасною парою чобіт для команданта обозу, а другою для обозного кухаря він зискав собі ласку цих двох найважнійших осіб і жив собі помаленьки, не надто цікавлячись тим, кто там війну виграє чи програє. Тільки у темних холодних ночах, на невигідних квартирах, він відчував цілим серцем стоахіття війни і свою незавидну долю.

Девять місяців він не мав від жінки ніякої вістки, бо й не міг мати, — вона разом з цілим краєм була в руках ворога. Тоді він нераз і забував її, бо подружна вірність на війні не може сягати на сотки кільометрів, поза гори і поза фронти. В якійсь місцевости за Карпатами, що як не називалася на початок Надь, то певно Кіс, а по правді зовсім инакше, пізнався з одною паприкованою Мадяркою, Маргіттою Ковач, з котрою дивним дивом, не знаючи мадярської мови, порозумівся чудово і провів весело цілий місяць. Минулося, як сон, і забулося зовсім на Буковині, куди перейшла дивізія, недалеко Рузі, що жила за Дністром. По кількох картках, пересланих воєнною почтою, і відповідях Рузі, його напала така туга за домом і жінкою, що готов був і без дозволу відвідати її. Але не було безпечно і не пускали до дому, — довгий час минув, заки дали йому на кілька днів відпустку.

Дітріх не бачив своєї жінки цілий рік і не міг доволі нею натішитися, коли прийшов до дому. Вона була все прекрасна і товстенька, мовби не зазнала ніякої журби і біди. Вона була навіть за товстенька, краще сказати: підозріло кругленька, як це зауважив пан майстер критично аж на другий день. Покищо він не висказував своїх підозрінь і сумнівів, бо шкода було перед часом починати сварку.

— Рузя була занадто мила, щоб їй і собі затроювати цих кілька днів. На третій день він почув між людьми в містечку прикру новину, що до його Рузі цілу зиму і весну з великою охотою заходив далекий свояк, але найблизший сусід, молодий різник Стасьо Кукарський славний з того, що за одним замахом вибив доброму приятелеві три здорові зуби. До весни він був дома, а по горлицькій офензиві взяли його також до війська. Ця прикра новина була тогож дня вечером предметом дипльоматичної вимінки гадок між Каролем і Рузею.

— Це від кого? — спитав Кароль свою жінку, вказуючи на одну частину її тіла, дуже заокруглену.

— Від когож, як не від тебе? — відповіла вона цілком спокійно.

Дітріх почислив у думці місяці, як не було його дома, і відповів так само спокійно: — Щож це має бути: слон чи кінь?

— Ні, — сказала на це прекрасна Рузя — це буде малий Дітріх.

— Яким правом? — дивувався він. — Цеж дванацять місяців...

— На війні нема права — відповіла вона дуже розумно.

На тім закінчилася ця прикра розмова і почалася зовсім инша, менше дипльоматична, за те більше сердешна. Обоє були розумні і здорові люде, котрі задля дрібниць не бажали в тяжку воєнну заверуху починати ще битву дома. Аж на другій день, коли вже Дітріх мав відходити, він так сказати-б, більше з педагогічних причин, як з потреби, і для доказу, коли на війні нема права, то за те є сила, вдарив Рузю в лице і притім нарушив добру славу її роду від бабусі почавши. Це не було потрібне і цілком певно було безкорисне, але майстер не міг здержати себе. Тоді прекрасна Рузя нарушила славу його роду від діда почавши і для зазначення свойого становища розбила йому поліном голову так, що сама вважала потрібним завести його до шпиталю до перевязки. Звідси він уже не вертався до дому, тільки поцілувався зі своєю подругою, — чи щиро, чи як Юда, годі було пізнати, — і пішов до своєї дивізії. А сердешна Рузя аж сплакнула по його відході, бо вона взагалі була мягкого серця і дуже жалувала всіх воєнних людей, без уваги на те, чи вони свої чи неприятелі, тим більше свого шлюбного чоловіка, котрого за цілий рік війни ніхто не ранив, аж вона, його жінка, в його-ж хаті... Але нехай би був не зачіпався...

Під весну 1916. року, коли дивізія була на відпочинку, Дітріх ви просився знову до дому, бо Рузя чомусь довго не відзивалася. Він ішов до неї з добрим серцем і з новісенькими черевиками, зробленими на її міру. Не заповідав свого приходу, бо хотів їй зробити несподіванку; тимчасом вона зладила йому ще кращу несподіванку. Дома застав він і по одежі

вби українських революційних організацій, де Р. У. П. панувала всевладно й неподільно.

Реакція, яка наступила після революції 1905 року, вже не змогла повернути українського руху в його початкову, дореволюційну стадію, та ізолювати український рух від мас. Життя знайшло для себе вихід навіть в умовах післяреволюційного режиму. Непомітними течіями і струмочками йшов процес національного освідомлення і захоплював щораз ширші маси. Провадилась в підземеллі робота українських революційних організацій, передовсім робота У. С. Д. Р. П. Напоумаджена народня енергія знайшла свій вихід в кооперативному руху, який набрав після 1905 року масовий характер і здобула вже найширшу національну основу. Поволі знаходила свого масового читача українська книжка й новонароджена після 1905 року українська преса. Робив свою роботу „Просвіти". Весь той складний процес поширення і зросту національної свідомости й активности відбувався в глибинах народніх непомітно для людського ока й тоді було сказати, які широкі розміри він набрав.

Коли в лютому 1917 року упав царат, в перші дні революції перед багатьома українськими інтелігентами ставало гірке й болюче питання: Як виявить себе підчас цієї нової революції українська нація? Чи не будемо ми знову йти в хості „обще-русской" революції, творячи для неї маленький і нікчемний додаток? Ці сумніви і побоювання видавались основними й оправданими, коли зважити, що з самого початку війни, на протязі трьох років, всі зовнішні вияви українського життя були знищені, і що щонайбільш активна частина людности, ціла молодь, була на фронті. Перебіг революції 1917 року не виправдав побоювань тих скептиків. Український народ виступив, як цілком самостійна активна сила. Бо перед 1917 роками був 1905.

Революція 191. року закінчилась так само невдачно, як і революція 1905 року. Український народ, хоч і віддав для сотворення власної державности maximum жертв не зреалізував своїх змагань. На цілому просторі українських земель панує чужа влада. Можна, розуміється, тішитись з вславленої большевицької „українізації". Можна, йдучи за прикладами українофілів, які сподівались, що царський уряд „зрозуміє" всю необхідність науки на рідній мові й дасть українську школу, думати, що большевики ще ліпше зрозуміють всю важність української проблеми й підуть на ще більші уступки. Вольному воля... Лишається поте фактом, що український народ підчас революції 1917 року не осягнув своєї мети, не сотворив власної самостійної держави, не встановив на своїх землях своєї влади.

Але таксамо невдачно кінчилась революція 1905 року, проте відіграла вона для нашого руху у високій степені позитивну і корисну ролю. З певністю можемо сказати, що досвід подій 1917 і слідуючих років відограє для нас в майбутньому ще більш корисну і позитивну ролю. Досвід подій української революції по своїм розмірам і значінню ніяким робом не може рівнятись з досвідом 1905 року; він нескінчено більший і ширший. Українська революція сколихнула цілу Україну, всі наші землі до самих низів. Ніхто і ніщо не зможе викреслити з національної свідомости того факту, що в цей період ми таки мали свою власну державу. Революція 1917 року знищила і зменшила вплив чужонаціональних елементів на Україні. Руїна промисловости знизила вплив чужонаціонального міста. Перехід землі до селян ліквідував польські і російські впливи, яких головною економічною базою було велике землеволодіння. Створились сприятливі умови, при яких та основна класа, з якої складається українська нація — українське селянство — зможе відограти рішаючу ролю. А активною ця класа була і лишається. Зменшення повстанського руху на Україні означає лише перехід українського селянства до нових засобів боротьби. Глухе незадоволення, пасивний опір чужій владі серед селянських мас існує і продовжується. І не випадковим явищем є той факт, що большевики так довго і так старанно дебатують цілий час над питанням про „смичку" зі селянством, одним з виявів якої і була большевицька українізація.

Прийде час і послідують події, коли українські народні маси використають досвід 1917 і слідуючих років. Як дав свої наслідки 1905 рік, так дасть їх в майбутньому 1917.

Не будемо відбирати хліба у ворожок й займатись невдячними пророкуваннями про те, коли це має статись. Події прийдуть. І український народ сотворить собі свою самостійну державу. Виборе і сотворить, а не одержить з ласки третього Інтернаціоналу, або якоїсь великої чи малої Антанти.

Інж. Ю. Полянівський.

Дійсна причина голоду на західних українських землях.

Сучасна економічна політика Польщі при всіх питомих собі хитаннях всежтаки відзначається послідовністю у двох напрямках, а саме: в удержанні курсу валюти і в навернйзації західно-українських земель, полученних відомими способами до етнографічної Польщі.

Не місце тут спинятися над політикою польського премієра п. Грабського, який засвоїв собі як не можна краще методи вівісектора і безвинно вурає свій скальпель в живий організм народнього господарства, задивлений тільки у свої досвіди та байдужий на завмирання предмету тих досвідів. Курс валюти держиться, хоча з дня на день коштується рільнича, гірнича і промислова продукція і хоча торговельний білянс стає щораз більше пасивний.

На хвилю спинимося на господарському положенні західно-українських земель, на яких український народ під польською владою, до краю зубожений, став просто іграшкою долі. Тут майже 4/5 населення, не вважаючи на низьку життєву стопу, вже від 5-ох літ ледве може вдержатися при вегетації. Під теперішню хвилю виступає на західно-українських землях голод.

Які причини цього? Чи сьогорічний недорід? Ні, недорід став лише язичком у ваги, що виявив на зверх нужду села у болючім виді голоду. Голод на селах показав, що купна сила селянських мас — навіть на засоби удержання життя і здоровля, на найнужденнійші харчі — є нічка.

Що знищило купну силу селянства? Що виссало всі матеріяльні засоби на західних українських землях? Передусім війна знищила нашу землю, яка творить тепер окраїни Польщі. Від Стоходу аж по Вислок жертвою війни впали цілі села. Знищена селянська худоба, знищений господарський мертвий інвентар, знищена земля. Знищення перевисшає знищення Східної Пруссії, Бельгії і Франції. Ці краї вже відбудовані коштами держави. Східна Прусія закінчила відбудову, ведену коштом держави, вже в 1917 році, Франція і Бельгія покінчили відбудову в році 1921. А у нас? Відбудова державним коштом не обняла навіть 1/5 матеріяльної руїни і... злікаідувалася. Щоби найти захист для себе і свойого господарства, наше селянство було приневолене всіма своїми скупими засобами „відбудуватися". Так переведена відбудова забрала селянству можність підношення рільного і годівельного господарства. Увесь свій дохід, а дуже часто і невеличкий маєток скупчений в інвентарі, вкладало селянство в будинки і задовжувалося при відсутности дешевого довгоречинцевого кредиту, затягаючи вексельний короткоречинцевий, високопроцентовий кредіт в банках та у покутних лихварів. Державний рільничий кредит приступний був тільки для великої власности. Його призначено на штучні погної і рільничий промисл, отже тим самим заперто його для селян. Польська держава досі не впорядкувала законодатним шляхом справи сплати воєнних шкід. Хоч наше селянство несе головний тягар воєнного пошкодування, воно не одержало з титулу воєнних шкід ані сотика. Законно управильнена виплата винагороди за воєнні чинитьби спочиває. Польська держава, яка перейняла з по-австрійської спадкової маси певну ліквідаційну суму, не виплатила до сьогодня навіть винагороди за зареквірову селянську худобу. В самій Галичині з титулу військових достав, селянство має до держави претенсії тільки з 1918 р. на 11 (одинацять) мільонів австрійських корон золотом.

Митова політика держави, заказ вивозу землеплодів, обезцінює їх. Село удержує своїм коштом місто. Вивозові дозволи на худобу і по-

---

пізнав мадярського капітана, котрий очевидно подбав за всі ті ласощі, що були на столі, і за вино, що червоніло у склянках. Положення було прикре, бо Дітріх не був навіть капралем і не знав, як йому у своїй власній хаті поступити, чи як господар чи як підвладний. Але тут його виратував з немилого положення сам гість, котрий як побачив, що Рузя дійсно прихожого, нагадав собі заразом його фотографію, котру бачив на стіні, і, не промовивши слова, вийшов з дому. Тепер тільки гнів Дітріха вибух як гранат. Він вхопив багнет з піхви, але ще й не розмахнувся, як Рузя скочила у сіни, верещала: „Люде, ратуйте!" і прожогом кинулася до сусідки-акушерки.

Коли Дітріх вибіг за нею, її вже не було, натомість з кухні почув плач. Вступив туди і тут на ліжку побачив заповиту дитину. Приступив до неї обережно, мов би лякався, і почав її приглядатися. Нічого не міг спершу зміркувати, ані чи то хлопець, чи дівчина, ані скільки може мати місяців, ані до кого вона подібна. Одно тільки бачив і чув, що дитина здорова і має дуже сильний голос. Дітріх сховав багнет у піхву і сів собі на ліжку. Дитина придивлялася йому блище і верещала ще сильнійше. В ту хвилину надбігла акушерка, сама, без Рузі.

— Пане Кароль, що ви загадуєте? Чи ви здуріли?

— Я вбю її, все мені одно!

— А ви чи ліпші від неї? Ви знаєте Маргітту Ковач?

Дітріха якби хто багнетом шпигнув: — Або що?

— Писала недавно, що збирається сюди приїхати, і не сама, тільки з дитиною. Ви їй обіцяли оженися з нею, казали, що не маєте ще жінки, що ви багаті...

— Вона писала? — дивувався Дітріх.

— Писала по мадярськи, а Рузя не мала нікого, хто би їй цей лист витолкував і просила того капітана, що тут був.

— А він знає по нашому?

— Оттак пяте через десяте, але Рузя його розуміє...

— Ну, певно, що розуміє — закипів собі Дітріх. — Я по мадярськи також не вчився і все розумів...

Акушерка бачила, що Кароль уже роззброєний, утихомирила дитину і сказала коротко: — Я йду по Рузю, а ви не робіть галабурди! Я прийду з нею.

Зараз вона вернулася з Рузею. Дітріх знову придивлявся дитині і числив у думці місяці. Ніяк не міг почислити всього до ладу і махнув безнадійно рукою, мовби хотів сказати: все одно, правди не довідаюся. Потім витяг тютюн і закурив собі папіроску.

Надійшла акушерка з Рузею і порадила обоїм поцілуватися на знак перепросин. Рузя обняла зараз свого чоловіка і поцілувала його щиро, як перед шлюбом. Він не боронився. Потім усі троє засіли до тих ласощів, що лежали на столі. Принесли дитину з кухні, щоби мати її на виду, і почали гоститися. Ніхто і словом не спитався, яким способом і в кого закупила Рузя ці ріжні маринати, салямі, булки і вино, що бачили перед собою; всі їли і пили, як своє, і ставали чим раз веселійші. Тільки тепер Дітріх довідався від такої досвідченої особи, як акушерка, що дитина зовсім подібна до нього. Він махнув рукою і мов від нехочу спитав: — Син чи донька? Довідався, що це син, здоровий, гарний козарлюга, правдива воєнна дитина, і погодився з долею, бо від коли почув про Маргітту, почувався до деякої вини й обовязку бути вирозумілим.

Коротка відпустка пролетіла як літак, погуділа ще трохи у віддалі і затихла. І Маргітта вилетіла з памяти, бо хоч би вона яка була відважна, то через Карпати була би не дісталася підчас війни під фронт. А ще більше все забулося, коли в місяці червні Брусілов проломив бесарабський фронт коло Окни і наварив воєнної саламахи на сотки кільометрів. Тоді бідолашній майстер Кароль Дітріх попав разом з обозом в полон і щез для Рузі на цілі три роки.

Вона навіть думала, що він зовсім загинув, бо за весь той час не дістала від нього ні одної вістки. Деколи сумувала з тої причини, але частійше забувала, що взагалі мала колись чоловіка. Треба було заробляти на прожиток, десь колись повеселитися і пожуритися, бо часи не були легкі. Бог милував: вона все була здорова, кругленька і людям мила. А родина її зростала і без Кароля: вона приховала собі до його повороту разом троє діточок, двох синів і донечку.

Під весну 1919-ого року, коли у Східній Галичині велися ще домашні бої, Дітріх перекрався якось через Збруч і несподівано прийшов до дому. Рузя аж напудилася, бо Кароль був страшенно марний, обдертий і очевидно хорий або по хоробі. Виглядав так, якби не мав довго жити. Привитався з жінкою, подивився на діти, не сказав ні слова докору, тільки попросив їсти, а потім леговища, де міг би виспатися. Жінка зайнялася ним справді, як рідна мати. Нагодувала, вимила, переодягла і положила спати. Він спав майже цілу добу, але потім як встав, був уже здоров.

Почалися розмови й оповідання котрі чудували Рузю і всіх сусідів. Де Кароль не був і чого не бачив! Був на Сибірі, де люде від разу на цілу зиму приготовляють собі мясо; вішають його на жердках, воно замерзає на кість і не псується пів року, такі там страшні морози. Із Сибірі він їхав на Україну кілька місяців. Всюди заробляв своїм ремеслом і большевики дуже його поважали. Намовляли його остатися між ними, але він не хотів. Комісаром хотіли його зробити

Кладки одержують не селянські кооперативні організації, тільки головним чином приватні торговці. Дорожнеча промислових виробів у порівнанні до сільсько-господарських плодів заокруглює образ посереднього нищення нашого села. Одначе цей образ не є повний. Приходиться підкреслити, що держава ставляє високі вимоги до села. Поземельний додаток є майже тричі вищий, ніж був до війни. Надзвичайна данина „на фондування емісійного банку" з 1922 р. і мастковий податок з 1924 р. сплачувало наше рільництво „ратунковою" продажю землі та інвентару. Можливість праці рільника на основах рахунку поплатности давно не істнує. Наше рільництво є предметом експльоатації державою.

Серед таких загально-економічних основ праці мусить занепадати ростинна і звіринна продукція. Хитний з причини інтензивної малорільної господарки біляне продукції сходить на пасивний біляне проживлення окраїн. В додатку число безробітних споживачів на селі застрашаюче зростає. Передвоєнний вентиль безпеки — сезонова еміграція, яка на протязі 9-ох місяців, від лютого до грудня, з самої Галичини рік річно забирала 300 тисяч голов та заморська еміграція, що рік-річно відтяжувала перенаселену аграрну нашу країну 47 тисячами голов, сьогодня майже не істнує. Сезонова еміграція до Франції є спорадична. Сезонова еміграція до Австрії унеможливлена урядом і Чехією. Заморська еміграція, коли поминути навіть зникаюче мале число призначене на Польщу, є для виснаженого нашого села з матеріяльного огляду (коштів) неприступна. Понад мілюн зайвих для нашого рільництва робучих рук на селі росте з кожним роком, бо границі Польщі на окраїнах має означити, як сказав п. Вітос „плуг польського хлопа". На корінно-українську землю йде польський кольоніст. Шматує між себе двірський лан і позбавляє праці сільського заробника на двірському лані, забираючи туземцеві його прадідну землю, загарбану на протязі віків від предків туземця польською шляхтою. Кольонізація, коли поминути її переважне значіння національно-політичне, є подвійним ударом для українського голодного на землю, на пів спролетаризованого селянства.

Ось вкоротці головні риси сучасної польської економічної політики супроти зах. українських земель. Її наслідки при химерній погоді і пошести ростинних шкідників у минулому господарському році спричинили голод по селах без надії на помітне побореннє його.

Як що порівнати наслід жнива в Польщі в році 1924 зі живом з р. 1923, то він такий, що пшениці зібрано тільки 66.1 пр., а жита 64.1 пр. Значить, Польща має тільки 3/5 головного хлібового збіжжа у порівнанню з роком 1923. Гірше представляється справа омолоту. Коли у минулому році головного хлібового збіжа припадало на голову населення 210 кг., цього року припадає 129.5 кг. Иншими словами цьогорічна проживна рація є около 40 пр. менша у порівнанні до минулорічної на території цілої Польщі. Знаємо, що Познанщина і Поморє на загал мають жниво нормальне і вони підносять поголовно пересіч на цілій території Польщі. На західних українських землях ця пересіч є много нижча, бо недорід на цих землях — за виїмкою двох повітів у тернопільському воєвідстві — є загальний. На цих землях поголовна проживна рація, коли взяти на увагу жнива на західних українських землях, є много нижча, сходить майже до половини. Тим самим вже тепер наше селянство не має збіжа на вимір. Село голодує або зїдає ярі збіжа, призначені на насіннє. А знаємо також, що в самій Галичині насінний дефіцит ячменю і вівса виносить вже з початком січня — коли наше село лоїдало решти головних хлібових збіж — 6.100 вагонів. Катастрофальна господарка держави знищила село. Минулорічний недорід — це знищення скопляє. Якіж виглядн на майбутнє?

В осени 1924 р. засіяно у львівським воєвідстві на 4'1 процент, а в станиславівськім на 7'8 процент озимини менше, ніж торік. Озимі засіви в 30 процент знищені виїмково несприятливою погодою в зимі і пошестю мишей. Чи в маю не облетить пшениці жовтостебельна мушка, не знаємо. Жниво з озимин буде невелике. Під ярі прийти мусить переорана озимина, а тут і на правильну посівну площу ярини нема насіння. Нема його в краю, а держава кидає смішно дрібну кредитову допомогу грошем... головним чином поміщикам. „Невидна рука" пляново пхає наше село в стан хронічного голодування.

О. Саліковський.

Крізь завісу будуччини.

(З київських спогадів.)

Найліпшою ознакою справжнього наукового знання є питоме йому передбачування майбутніх подій, як от, скажемо, в астрономії, що на десятки, а навіть на сотки літ наперед вираховує та зазначує явища космічного життя. Така передбачення майбутнього є ідеалом і для наук суспільних. Один російський соціольог казав, що його наука, при належному розвитку, мусілаб точно зазначити день, коли на царгородській Софії знов заблистить християнський хрест...

Очевидно, що до такої точности неукових передбачень у сфері явищ суспільного життя не доживуть і наші діти; але треба разом з тим визнати, що вже й тепер доводиться часом зустрічатися з передбаченнями цілком несподіваними для звичайної людини — і во-істину дивними.

Про два такі передбачання чи пророцтва я хочу тут розповісти.

— —

Напевно багато моїм читачам відоме ім'я київського ученого І. Лучицького, Українця з походження, члена славнозвісної Старої Громади й автора багатьох капітальних наукових праць, що придбали йому европейську славу. Частина цих праць торкалася великої французької революції, яку він студіював переважно по документах французьких архівів. Між иншим він зробив у цих архивах кілька винаходів величевного значіння.

У 1904 році, коли в Росії запахло революцією, біля Лучицького зосередився чималий гурток письменників і почав спільними силами видавати велику щоденну газету „Кіевскіе Отклики" радикально-народницького напрямку. Між постійними співробітниками газети були й видатні Українці: Єфремов, Грінченко, І. Стешенко й ин. Лучицький підписував газету і вважився за почесного редактора, начальним редактором був Мик. Василенко, що набрав потім пиршої популярности, як гетьманський міністр, а пізнійше президент Всеукраїнської Академії Наук; найближчим же помічником М. Василенка був автор цих рядків.

Вавємини, які завязалися тоді у мене з проф. Лучицьким, не перервалися й потім, коли і він і Василенко цілком відійшли від газети, а я залишився єдиним її керманичем. Та в 1910 році і цьому прийшов кінець. Мені довелося зовсім покинути Київ та переїхати до Москви, і на передодні виїзду я пішов до Лучицького, щоб в останній раз стиснути руку старого професора і попрощатися з його рідною.

Я застав Лучицьких за вечірним чаєм у великій їдальні власного їх дому в так званих Липках. Усі були в зборі: дружина професора Марія Вікторовна, незвичайно гарна, хоч і не молода вже жінка, що встигла придбати собі гучне літературне ім'я добрими перекладами Ібсена, Бернштерна-Бернсона й инш. европейських класиків; старший син професора — тяж професор київського університету по катедрі геольогії; молодший син—студент, що вже друкував свої переклади з чужоземних мов; зять Чолганський—доцент університету і банковський діяч (тепер сидить у большевицькій вязниці); молодя донька, недавно одружена з п. Чолганським.

Не памятаю вже, яким чином, але розмова в нас зайшла про Японців, і проф. Лучицький оповів мені цікаву історію, яку всі присутні знали від нього вже давнійше.

— В 1901 році у літку—почав професор — я працював у Парнській Національній Бібліотеці. У тім самім відділі, що я, працював молодий японський учений. Наші наукові інтереси показалися дуже близькими, і ми швидко не тільки запізналися, але й запримателювали. Дуже вдібна і культурна людина Японець навіть знав російську мову і через якийсь час звертався до мене вже російською манерою—„Іван Василієвіч". Щоб не тратити зайвого часу, обидва ми ходили снідати та обідати до кавярні біля Бібліотеки і там вже балакали до скочу. Я оповідав йому про Росію, якою Японець дуже цікавився, а він оповідав про свою батьківщину, яку любив тою палкою любовю патріота, що відзначає Японців взагалі. Так тяглося наше знайомство місяців зо два, а потім прийшов кінець моїй відпустці, і я в останній раз завітав у бібліотеку. Засмутився мій Японець, коли почув, що на другий тиждень

і він не згодився. Добре йому жилося, однак дома все таки краще. Потім пішки перейшов найменше сто миль — і ось він нарешті дома.

Рузя трохи не плакала, слухаючи цих оповідань. Але найбільше зворушила її його незвичайна вирозумілість у справі дітей. Оповідав, що у большевиків Рузя була би панею на всю губу; це люде розумні і на родинне життя дивляться цілком инакше, як тутешні католики. Там вона мала би чоловіків, скільки захотіла би... Одно тільки непокоїло його: як він вигодує цих трое дітей? Але кажуть, що ремісники тепер заробляють дуже добре, — якось і він собі порадить і тепер уже жінки не покине. За таку мову Рузя була би його озолотила; вона полюбила його наново і всіх сил доложила, щоб він зовсім подужав і відгодувався.

Дітріх справді скоро прийшов до сил і почав прекрасно заробляти, бо часи настали такі дивні, що ремісник міг помітувати всіма інтелігентами, як кимсь негідним доброго слова. Не панували „пани, тільки „пролетарі", як лише хотіли працювати. Дітріх не цурався праці і тому в його хаті недостатку не було. Але разом з гаразлом змінялася у нього думка про свої родинні відносини. Жінки його ніхто не шанував, — це було видко при ріжних нагодах, хоч люде з вертви Дітріха на всякі незвичайності в родинах досить вирозумілі. При горіляці і пизі в шинку Дітріх наслухався немало дотинків від знайомих і це його боліло. А вже просто таки обурювала його безличність Стася Кухарського, будь що будь ворога, а не приятеля, котрий вернувся з війни ще 1918 року і, заки прийшов Дітріх, опікувався його жінкою, а тепер по його повороті важився також отвирати свій дзюб, щоб йому дошкулити. Стасьо ставив, бувало, цілу літру горівки, котру пив і Дітріх, але за ту горівку виїдав йому печінки дотинками, так, якби сам у нічім не провинився. А ще й те сердило Дітріха, що Стасьо вдавав нервового. Різник — і нерворий! Оповідав часто, що коло нього влав гранат, кинув його на землю, заглушив, на кілька днів мовй позбавив — і з того часу він „нервозий", як буржуй. А тут ніж пхає свині в серце, як вилки в пйріг. Нехай би хоч не вдавав... Здоровий такий, як медвідь, — і він не-ррр-вовий! Тьфу на такого поганця тай годі!

За того Стася Дітріх і побив жінку. Вона його боронила, що він їй у тяжкий час помагав, а той по пяному збив її тяжко. Тоді-то у Дністровім ярі, в котрім лежить містечко, перший раз залунав широко і далеко войк Рузі такий могучий, що люде збіглися, мов на пожар. А раз засмакувавши приємности з биття, він що тижня, хоч раз, мусів її побити. Це бувало звичайно в суботу, коли він ходив у шинок забавитися. Дома він лише докінчував забаву бійкою. Але по цій бійці він не горів вогнем ненависти до жінки, — навпаки вона зворушувала його потім своєю мягкістю, так неподібною до того часу, коли йому поліном провалила голову. Видко було, що вона признає його тепер своїм одиноким паном і господарем, хоче бути шанованою господинею і мати забезпечений притулок та прожиток. А це Дітріхові подобалось і щоби бачити її такою підданою, він бив її.

Сусіди так привикли до цієї „забави" обоїх Дітріхів, що потім уже й не звертали на неї уваги. Тільки нервовий Стасьо не міг спокійно слухати войків Рузі і, хоч як себе здержував, раз таки не втерпів і вмішався в їх бійку, котру вони вели на дворі, бо в хаті було тісно. Стасьо, як правдивий лицар, рішився відразу стати по стороні слабшої невісти, колись такої милої і прихильної до нього. Прийшов саме на хвилину, як вони термосили одно одним, і своїми могучими лабами розлучив їх, як вбитий клин роздирає дубовий пень. Відкинув їх у два боки, як сніпки соломи, і гадав, що вже дав цим початок до згоди. Тимчасом тяжко помилився, не знаючи докладно жіночої душі, бо невдячна Рузя скрикнула: „Каролю, а йому що до нас, коли ми бавимося?!" — і обоє кинулися загідно на Стася як розюшені бики. Стасьо мав тепер нагоду показати свою силу і нервозість на людях і показав їх дуже прикро, бо як ухопив Рузю за обшивку, то подер на ній плаття так, що ціла горішня часть її товстенького тіла по пояс заблисла на сонці, і в той сам час розбив Дітріхови ніс так основно, що з нього потекла кров цюрком. Ніяк не можна було продовжувати бійки і подружжа втікло в хату. Стасьо постояв ще хвилину на побоєвищі і, коли ніхто не вийшов, уступився також.

Не треба думати, що Дітріх і Стасьо були з того часу ворогами. Зовсім ні; вони небавом погодилися при горівці. Стасьо витолкував Каролеви, що лише з надмірної нервовости вмішався до їх забав і не мав злої думки. Не може попросту слухати жіночого плачу і войку і хотів це перепинити. Погодилися всі троє і сходилися потім нераз, як приятелі.

Найблищі місяці не принесли нїяких незвичайних змін в родиннім життю Дітріхів. Було що їсти і діти росли, як з води. Під весну 1920 р. Рузя мала дитину, хлопця, зовсім подібного до Каролч,—це він і сам бачив і акушерка казала. Він був дуже вдоволений, майже гордий на свого нащадка. Оце вже був цілком певно Дітріх з перкатим носом і карими очима. При тім малім Каролі—бо батько назвав його на свою честь також Каролем — можуть поміститися й инші певні Дітріхи. Але собачий Стасьо раз при горівці поважився навіть і цього малого Карола підозрівати, що він ніколи не буде звати певно

я покидаю Париж. Більш ніж звичайно виявляв він мені свої симпатії і, здавалося, щось хоче мені особливе сказати та не наважується. Нарешті пішли ми в свою кав'ярню, щоб разом в останне порбідати, і Японець переміг свої вагання.

— Іване Васильовичу, звернувся він до мене, дуже я вас полюбив і не бажав би на розпрощання засмучувати, але саме з високої до вас поваги не вважаю можливим утаїти від вас того, що знаю...

— Що таке? здивувався я.

— А дуже неприємну річ повинен я вам оповісти. Через яких два роки мусить дійти в нас до війни в Росією. І Росія потерпить важку поразку: ми вас жорстоко побємо!...

— Бог з вами! кажу. Яка війна? І яким чином маленька Японія зі своїх островів зможе розгромити такого кольоса, як Росія? Киньте ви, кажу, цю фантазію!

Але Японець палко заперечував:

— О, це не фантазія, ні! Побачите самі... Може вас дивує, що я, японський патріот, вам таке оповідаю, розкриваю, так би мовити, наші карти; але по перше я роблю це з широго до вас почуття, а по друге я свого патріотичного обовязку не порушую, бо Росія вже не в стані, хочаб і хотіла, порівнятися з нами за два роки своїми силами на Сході Азії.

— Такого наговорив мені Японець, і я дивувався, що розумна людина може таке верзти; а коли приїхав до дому, то зараз же оповів своїм про дивовижного японського вченого. Всі ми враз широ над ним сміялися. Ні на один мент нікому з нас у голову не могло прийти, що на Сході розгориться велика пожежа та що у тій пожежі маленька країна дрібненьких Азіятів захитає великодержавністю Росії. А тимчасом усе вийшло так, як пророкував мій приятель...

По оповіданні професора присутні почали згадувати свої враження від цієї історії на те, яким сміхом заливалися вони з приводу „божевільних фантазій" Японця.

— А тепер дозвольте й мені попророкувати — звернувся через кілька хвилин до мене старий професор. Гадаю, що моє пророцтво покажеться вам теж божевільною фантазією, але на жаль я знаю, що воно має реальний грунт і обовязково мусить здійснитися...

— Дуже цікаво! заявив я. Слухаю вас пильно, шановний Івана Васильовичу.

Але чомусь зараз професор нічого мені не розповів. Він підвівся і запросив мене до свого кабінету.

Я розпрощався з милим товариством і по сходах піднявся у професорську робітню, що містила у собі разом з тим знамениту його бібліотеку. У цім „храмі" першорядного европейського вченого його слова набірали якогось особливого значіння. Почувалося, що в цій хаті і в цій обстанові дурниць не говорять.

— Хотів я вас, Олександре Фомичу, запитати одну річ — звернувся до мене професор. Ми пережили в вами 1905—1906 роки з селянськими розрухами, з міськими страйками й терором, з погромами, карними загонами, доразними судами Столипіна і всяким иншим страхіттям. Щож, по вашому, великий це жах?...

— Та щож, кажу, довелося таки бачити та пережити чимало важких і скрутних моментів.

І. В. усміхнувся.

— Запевняю вас, каже, що все те, що ми бачили та чого ми натерпілися підчас революції, є дурничкою і жартами в порівнанню з тою революцією, що має ще відбутися в Росії. Ми пережили лише легку прелюдію до страшної і неминучої трагедії, що насувається на нас. Це буде нечувано дика, незвичайно жорстока, просто звіряча бійня, що залле країну ріками крови і принесе з собою страшну руїну. Дійсним жахом охоплена буде людскість... Може 20, а може 25 літ доведеться чекати цієї майбутньої революції, і ви, людина молода, напевно її дочекаєтеся, але я вам не заздрю...

Наприкінці старий професор додав:

— Ви можете мені не вірити, як і я не вірив Японцеві, але в своїм пророкуванні я не менш певний, ніж був він у своїм. Не даремнеж я стільки часу цікавився революційними рухами та студіював їх історію.

На цьому і закінчилася тоді моя розмова з проф. Лучицьким.

Я вийшов від нього у глибокій задумі.

. . . . . .

Через пять років розпочалася війна, яка безумовно прискорила розвиток подій, і в кінці 1917 р. та в дальших роках ми вже мали те, що без війни прийшлоб значно пізніше. Отже не пощастило й старому професорові уникнути історичної трагедії, яку він передбачав глибоким і досвідченим розумом ученого. Та ще гірше: дім професора Лучицького опинився в жахливому районі київських чрезвичайок, і що ночі в спочивальню старого хворого ученого доносилися звуки стрілів, що ними обривали большевики життя своїх жертв. Одною з тих жертв був особистий приятель Лучицького і земляк — теж визначний учений — Володимир Науменко.

У березні 1919 року я мусів ховатися від чекістів, що розпочали за мною справжнє полювання. Притулок мені дала на кілька днів одна інтелігентна сімя, що якраз мешкала в домі Лучицьких. Там я довідався, що старий професор доживає останні дні, і за дозволом його родини зайшов його провідати. Хворий після страшного припадку астми сидів у фотелю і важко дихав. Він зрадів, побачивши мене, і почав розпитувати про моє життя. Я відповідав, але нагадати професорові в таких умовах про його влучне і разом з тим страшне пророцтво не поважився. Через півгодини я розпрощався і пішов, знаючи, що вже більше ніколи не побачу його.

З газет дізнався я потім про його смерть.

Поль Верлєн.

Рек мені Бог мій...

I.

Рек мені Бог мій: „Сину, кохай мене. Ти взрів
Пробиту грудь мою, серце з ран, що сяє,
І ноги вражені, які слізьми вливає
Магдалина, і плеч, що гнуться від гріхів

Твоїх, і руки! Ось хрест, де я терпів,
Цвяхи, губка, жовч, все, що тут навчає
Тебе у царстві тіла, що лише одна є
Любов — мойого Тіла, Крови й моїх слів.

Чиж не кохав тебе і в смерти я самій,
О, брате мій в Отцю, в Святому Дусі — сину,
Чи не терпів за тебе, як було в Письмі?

Чи не ридав за жах твій у скінну годину,
Чи з поту не стирав твоє чоло недуже,
Шукаючий мене, мій відолашний друже?

II.

Я відповів: „О, Господи! Ти „я" моє мені
Відкрив... Тебе шукаю і найти не в силі.
Тебе кохати? Я? — що повзаю у пилі!...
Тебе?! чия любов зринає мов огні?

Зглянь тооди на цю всю безвиглядність борні,
Ти — мирне джерело, що ждуть уста згорілі!
Чи зважуться мої повзкі та наболілі
Коліна падати в Твої сліди ясні?

Проте у померках давно Тебе шукаю.
Хотів би, щоб мій сором вкрила Твоя тінь...
Та Ти — Любов без тіни, вища від склепінь.

Ти лиш страшний для клятих — тихий водограю!
Ти — повне сяево! та тільки не в очах,
Коли на вілах їх важкий цілунок ляг".

Переклав з французької мови
Мих. Рудницький.

свого батька. Трохи не побилися тоді обидва, але добрі люде розвбройли їх, з уваги на небезпечну нервовість Стася.

В літі цього року Дітріх зазнав великої чести. До частини Галичини і до того містечка, де він жив, прийшли большевики, вибрали його членом ревкому і йменували комісаром публичних робіт — робкомом. Дітріх зареквірував зараз найкраще мешкання на своє бюрко, зібрав собі з ріжних канцелярій найдорощі меблі—американське бюрко, шкіряні клюбові фотелі, шафу з ролетою і все, що потрібне—і сидів за столом дуже радо з міною міністра. Писанням він не займався, бо в письмі не був сильний, всі справи полагоджував устно, в крайній потребі виручався учеником семинарії. Поза цією службою він висиджував цілими годинами на засіданнях ревкому і ріжних комісій, на безконечних мітінгах і представленнях. До дому приходив тільки ночувати. Своїм ремеслом зовсім не займався.

З тої причини він не був свідком події, яка відбулася якраз в його домі. Перед дім заїхала бричка, з котрої злізла якась дуже непочесна пані—непані, щось таке, що не можна було вгадати, з якого вона стану, здіймила з брички маленьку дівчинку і з нею на руках узійшла в дім Дітріха. Тут біля стола сидів Стасьо, по підлозі рачкувала мала дитина, а Рузя вийшла на хвилину до кухні. З кухні вона й прийшла разом з незнайомою у світлицю. Незнайома кинула оком на Стася і промовила:—Ах, пардон, кажетса, я не туда попала. Здесь жівйот товаріщ Дітріх? Да? Ну то харашо. А ви кто такий? Жена? Памілуйте! Он же разсказивал, што не женат. Ну, всьо равно. Я прієхала к вам з ребйонком товаріща Дітріха і аставляю вам єво, потому што мнє тяжело вовіться с нім. Он мнє абєщал женіться на мнє, но пускай, єслі у нєво єсть своя прежняя жена, то мнє он не нужен, потому што у меня єсть тоже втарой муж, комісар Вайнштох, очень інтєлігентний і інтєресний маладой товаріщ...

Незнайома просто приголомшила Рузю і Стася своєю промовою і дитиною. Стасьо витолкував їй, що і Дітріх не хтонебудь такий: він тепер і член ревкому і також комісар. Рузя додала зі слізми і гнівом, що годі-ж їй збирати з цілого світа Дітріхові діти; нехай піде собі до його бюра і там з ним справу полагодить—це буде найкраще, бо він її знає. Притім Рузя дивилася на цю дитину і аж омлівала з огиди, так вона їй не подобалася цілим своїм хорим і нечистим виглядом. Незнайома подумала і згодилася поговорити з Дітріхом.— „Да, верно, — сказала вона — ви мєня не знаєтє, а он знаєт".—Хотіли лишити дитину у Дітріхів, але ця так розкричалася, що мати мусіла її забрати з собою.

По її відході Рузя розплакалася ревними сльозами. Це була справді недоля обоїх Дітріхів, що війна розлучила їх не в пору. Але Стасьо своїм рівницьким серцем відчув тільки гнів проти — Кароля. Кожній обіцяв, що буде з нею женитися... І кожній, дурачиско, сказав, звідки він родом і де живе... За цей дурний розум повинен дістати поза вуха — і дістане, все одно! Як можна бути таким недотепним! Адже тепер світ не є широкий, всюди можна людину найти...

І лицар Стасьо лишився аж до приходу Кароля. Цей прийшов пізним вечером, сам, без незнайомої і без дитини, трохи підпитий. Хоч видко було, що старався заощадити жінці непріємности, кара не минула його. І Рузя і Стасьо забули, що він ревком і робком, і по короткій вступній суперечці збили його спільними силами цілком так, як це було в звичаю в цій поважаній родині. Великого каліцтва не було, але крови і синяків на цілий тиждень було досить. Дітріх грозив, що силою своєї власти каже їх розстріляти, але Стасьо станув у дверях і відповів, що заки його розстріляють, він по різницьки Дітріха заколе, як свиню, не зважаючи на всі його титули і гонори.

Скінчилося все, як звичайно, далеко не так страшно, як заповідалося. Дітріх відчував, що і він провинився тут дечим, положився спати і на другий день був уже спокійний. Тільки вечером упився і розбалакався в шинку про свої воєнні переживання:

— Го-го, — кричав він — якби так збіглися всі мої діти до мене, була би ціла бурса! Але я розкинув їх по цілім світі і нехай мене шукають!

— А от найшла тебе! — замітив Стасьо.

— Що? — обурився Кароль. — жидівська помийниця гадає, що я такий дурний, як вона мудра? Я дав дитину до захоронки, а її зараз викурив з міста. Знаю я, яка вона большевичка... Нехай дякує Богу і мені, що ціла виїхала. Я знав, що сказати в резкомі...

По цій пригоді життя Дітріха не було вже таке цікаве. А ще коли небавом большевики забралися зь Збруч, воно й зовсім збуденіло. З ревкома і комісаря він став знову зовсім звичайним шевцем, покинув свою гарну канцелярію з американським бюрком і мягкими фотелями та засів знову за своїм брудним шевським столиком. З почуття пониження вненавидів буржуїв ще більше, як за свого урядування, і розпився. Рузя тимчасом за дітьми та за домашніми клопотами змарніла і збридла. Стасьо оженився. Прийшли часи, коли кожний числив на мільони, а проте не міг оборонити себе перед дорожнечею і злиднями, — тоді й відхотілося обоїм Дітріхам брикати. Але ручитися за них ще довго не можна, вони обоє не скоро втихомиряться. Тільки старість зломить їх. Покищо Рузя вже радо молиться і пересиджує годинами в костелі...

Д-р Іван Раковський.

Весна в природі.

Весна...! Сонячно й тепло... Всюди життєрадісні лиця, весняні убрання, сніжинки і фіялки... Весна...! Захоплений чаром весни біжу гамірною вулицею, скачу до першого трамваю і сідаю швидко на перше вільне місце. Нараз дивлюсь, коло мене сидить моя добра знайома, пані М. Сердечне привітання. Один „мент", себто хвилинку, подивляю з насолодою цю весняну появу: на верху блискучий шеломик, під ним гарна голівка „а ля гарсон", далі бездоганна суконочка по коліна, за тим прозорі, тілисті панчішки, закінчені дрібними лякерками. Все першої моди: відомо: феміністка і — розуміється „соломяна вдовичка"... „А, цілую ручки!" „Поважання! Ось, бачите, яка весна?" „Так, справді, якжеж почуваєте себе пані, з цією весною?" „Я? Признаюсь, не надзвичайно. Чогось утомлена й обезсилена, але це в мене звичайно так з весною". „О? І я так само! Це значить ми обоє трохи недокровні, а такі не відчувають приходу весни, так як звичайні люде." „Так? То ви, природник і матеріяліст, по правді думаєте, що весна має який вплив на людську душу? „Даруйте пані, по-перше я не матеріяліст, бо сьогодні матеріялізм у природників не модний, а по-друге, я нічого не думаю, а висказую тільки погляди других, „спеців" по цьому питанню". „Та-ак, ну, то цікаво булоб знати, що таке говорять ваші „специ" про вплив весни на людську „псіхе".

„Бачите, пані, це справа дуже складна, в додатку дотичні досліди ще недокінчені, а через те й справа ще достаточно не розяснена. Дотепер, як вам відомо, всі „весняні" прояви пояснювались виключно підвисшенням температури, викликаним нахиленням північного бігуна нашої земської оси до Сонця. Це підвисшення температури мало викликувати і розвій ростин та їх розквітання і „весняні" почування у звірят та людей. Одначе такий матеріялістичний погляд треба тепер зложити до архіву. Досліди останніх-літ над фізіольогією звірят і людей виказали, що чинности найважнійших приладів у звірят і людей залежні перш за все від особливих так званих „внутрішніх" залоз. Ці залози уміщені звичайно при найважнійших приладах, витворюють особливі плинні матерії, які рознесені кровю по тілі даної істоти, підбадьорують її до живійшої й сильнійшої чинности. Через те й названо ці матерії з грецька „гормонами", себто „підбадьорючими". Отож по думці нинішніх учених всі наші життєві чинности залежні цілком від згаданих гормонів. Коли наші всі прилади сповняють правильно свої чинности, коли ми бадьорі й почуваємо силу й охоту до життя, то це знак, що наші внутрішні залози витворюють правильно відповідні гормони та сповняють добре свої чинности. Колиж ми ослаблені й безсилі, знак, що гормони не виділюються як слід, та внутрішні залози не сповнюють як слід свойого завдання. На цьому власне основуються відомі оперативні способи „відмолоджування" Штайняха і Воронова лічення деяких хоріб, як короби цукрової і Базедова, виділинами відповідних внутрішніх залоз, а нидінням внутрішніх залоз і гормонів пояснюється тепер і прояви старечого знидіння. Виділити ці таємні гомони, та заступи, ти їх штучно твореними матеріями, це мрія нинішніх фізіольогів що думають ущасливити людськість вічним життям і вічною молодістю"... „Це все гарно, пане професоре, але що воно має спільного з весною?" „Позвольте, саме приходимо до цього питання. Як вам відомо, на зиму ростини начебто засипляють і з весною пробуджуються знов до нового життя, розвиваються і розквітають. Як самі добре знаєте, огородники вже здавна знають приспішувати весняний розвій ростин штучними способами: особливим дразненням, купелями та електризуванням дотичних ростин. Це є загально відомі річи, на які ніхто не звертає уваги, а пишні розквітлі галузки бозу і тюліпанів або тубероз, які серед тріскучої зими бачимо за виставленими шибами наших ліпших огородників, нікого не дивують. Але, як вам відомо, подібно як ростини засипляють на зиму і деякі звірята, як лилики, медведі і багато инших. Отож найновійші досліди Адлера, Цондека і других над зимовим сном їжів і инших звірят виказали безперечно, що цей особливий прояв залежить від одної із внутрішніх залоз, а саме від так званої „щитової" залози, яка є у савців при підставі шиї. Під зиму у тих савців згадана залоза нидіє і перестає виділюзати свої гормони, а наслідком цього дотичні звірята тратять багато життєвої сили й засипляють. Коли таким звірятам, що заснули зимовим сном, встрикнули гормони щитової залози, вони пробуджувалися і набирали нової охоти і сили до життя, розуміється — тільки на короткий час.

Досліди Адлєра і Цондека розвязали питання зимового сну у звірят, але тим самим і їх весняного пробудження. Воно безумовно полягає у цьому, що дотичні внутрішні залози, відлочавши, приходять до сили й починають витворювати життєдайні гормони. Є певні дані думати, що загалом наші внутрішні залози працюють так ритмічно, то змагаючи, то припиняючи періодично свої чинности. Такою особливою хвилею, яка незвичайно впливає на збільшення чинностей наших внутрішніх залоз є саме прихід весни. І задля того вона нас тішить і радує". „Це справді цікаве, але в такому разі ви, пане професоре, всеж таки свого рода матеріяліст". „Ні, пані, я так сказатиб, фізіольогіст, а це велика, протилежна, ріжниця... Але простіть, я вже переїхав одну станію за далеко і мушу вас попращати. Отож будьте здорові, бажаю вам, пані, гарного розвою ваших весняних почувань і... Щасливих Свят!"

„Щиро дякую і вам бажаю всього кращого, але ви все є злобні!" „Ні, пані, я тільки природник. Цілую ручки!"

Роман Купчинський.

ПІД ВЕСНУ.

Збудився день невиспаний, невмитий,
Прогер лінливо очі, зівнув,
п..замітав з кутків останки ночі
і в..ся трогуари мів.
„Десь тихо надало песку-князівні!
Для неї все оці порядки...
І не сидітиб то за святом!
Вговорював її — ні гадки:
— Я хочу до людей з привітом! —
...Нема то як зима:
Час на сон було.
Бувало пізно-пізно встанеш
І ледве по кутах заглянеш,
вже знов гайда в стебло...

А так: то воду лий,
то знов мочене суши,
мізерну тряпку колиши,
а все ще хтось на тебе злий,
ніколи не догодиш;

Та вже найбільш нарікань і проклять
вимовбурюють закохані.
Я тільки встану працювать —
вони у ростін зі садів,
мов мастівки сполохані...

Фільософує день. Забув і про роботу...

(Нечайно десь із поза хмар
обачив він загурки ^ча)
„Ой! Вже несе її сюди!"
І бризнув знов на трогуар
потоками води...

Д-р І. Крипякевич.

З підльвівських проходів.

Львів славиться незвичайною красою положення. Хоч місто велике та розлоге і своїми передмістями сягає далеко на всі сторони, біля нього і в нім самім заховалося богато закутин, де ще можна оглядати природу у повній свіжости і принаді. Довгі пасма горбків, глибокі яри з малими потічками, гаї повні квіток, старі парки зі столітніми деревами, мальовничі серпентини доріг, далека панорама на дохресні низини й гори з вінком сіл, — все те від віків чарувало Львовянина і тягнуло його до прогулюк поза місто. Ходили і їздили туди старі львівські міщане з XVI і XVII століття; по підльвівських околицях мандрував Шашкевич з товаришами; любив їх і знав молодий Франко; всі покоління львівської інтелігенції і міщанства мали своїх горячих обожателів підміської природи. Давню традицію проходів в околиці Львова відновило тепер українське туристично-краєзнавче товариство „Плай" і систематично відвідує всі знані і забуті закутки. Кілька слів про ці проходи для тих, які ще не засмакували у цім легкім мандрівництві.

Не більше як чверть години треба, щоби зайти на княжу гору. Назва нова, повстала серед прогулюк „Плаю", але місце з найстаршою традицією, — гора, на якій був город Данила і Льва. Це частина плянтацій Високого Замку, між домиком огородника і штучною печерою; колись це була окрема гора, відділена глибоким яром від другої гори з могилою люблинської унії. Тут, на місці, де тепер є гарний цвітник (славний своїми трояндами і піоніями) стояв княжий замок. Коли зійдемо стежечкою в низ на Замкову вулицю, віднайдемо там терасу, на якій по переданню стояв княжий двір і побачимо у підніжжа гори старий ринок, давню торговицю Львова, найстаршу церкву св. Миколи, монастир св. Онуфрія, костел св. Івана Хрестителя, дещо дальше церкву св. Пятниць. Звідси можна піти Замковою вулицею в напрямі Підзамча і дальше довкола узгіря аж до заведення Киселька; по дорозі стрічаємо старий цвинтар Папарівку, зруйнований варварською рукою; прохід легкий і гарний, особливо як дерева на збочах гори покриються буйним листям.

Свою принаду має і сам Високий замок. З могили Люблинської унії є найбільш розлогий вид на місто і його околиці; в ясні дні видно навіть Карпати. Руїна під „кіпцем" не останок замку з польських часів; добув його 1648 р. Максим Кривоніс, полковник Б. Хмельницького. Під замковою горою, недалеко реставрації стояла українська артилєрія в листопаді 1918 року.

Між вулицями Театинською і Войтіха є Гора Льва (звана теж Пісковою), якої імя знов пригадує кн. Льва, Данилового сина. Гора на-пів розкопана, обсипається з одної сторони; але вийти на неї можна легко від сторони між костелом св. Войтіха і парком Гелянка; відси вид на місто, на Високий замок, на села на північ від Львова, на Кайзервальд і Чортівську скалу.

Кайзервальд, названий так з честь цісаря Йосифа II, що був тут 1784 р., втратив підчас війни свою давню прикрасу, столітній ліс, Але узгіря, попереривані дикими ярами, дорога в части штучно поведена над дебрами і вид на низину Полтви, поблять цей прохід дуже принадним. Одним з яріз треба зійти в долину, в напрямі Кривчиць; тут мається враження майже гірської околиці. У тих ярах Кайзервальду народжувалася українська армія: у квітні 1914 року, були тут перші манезри стрільців. На довозі з Кривчиць до Личакова росте серед молодого ліса старий бук (біля фігури), під яким стояв тоді стрілецький штаб. Живописна серпентина заїзниці, від Підзамча до Личаківського дарія, і дальше до Винних, заслугує, щоби її перейти.

Личаків, найбільш типове і консервативне передмістя Львова, заховав ще дещо старих домиків, покритих гонтою, з характеристичними фашіятками; має також багату побутову традицію. Молодий личаківський парк, в значній части сосновий, оживлює піскові горби і пустарі. Личаківською дорогою входили до Львова війська Б. Хмельницького і Дорошенка з Турками.

З Личакова гостинець або кривчицька дорога ведуть до Чортівської Скали, великого звалища каміння, з якого залишилися тільки останки. Чортівська Скала своїм незвичайним видом викликувала ріжні легенди і здогади про своє минуле. Сто літ тому ігуменя Бенедиктинок, Кун, поетеса львівського романтизму, поставила на верху скал „святиню Аполліна і Муз"; Чортівську Скалу оспівувано тоді в баладах і епопеях. Зі скал величавий вид на частину Львова, край Поділля, низину Полтви. Підчас українсько-польської війни 1918—1919 році Чортівська Скала вславилася сильною українською позицією; дотепер залишилися в лісі стрілецькі рови. Це місце повинно знайти особливу пошану у наших прогульках.

З Личакова Пасічною дорогою попри Маєрівку іде дорога до Медової Печери (Медунки). По дорозі праворуч російський цвинтар „Холм слави" з 1914—1915 року, дальше місце перших боїв з листопада 1918 р., на якім були стрілецькі могили, вирубаний ліс побіч Погулянки, яр одної з приток Маруньки. Сама Медова Печера це останок камінелому, по якім лишили підземні комори, одна без світла. Назва „медова" походить від характеристичного пісковика, краски меду. Сусідні яри також мальовничі.

Від Личаківського парку попри тор польського Сокола доходимо до Цетнерівки, призначеної на університетський боганічний сад. При кінці XVIII. в. був тут двір одного з галицьких магнатів Цетнера, аматора-боганіка; при своїй садибі він заложив парк з краєвих і екзотичних дерев і славні у Львові цвітники та оранжерії. Парк тепер знищений, але в осені, як дерева пожовкнуть, це місце, в ярі, над ставищем, у вінку лісів і обнажених гір, має свій сумний чар.

Сусідня Погулянка завдячує своє заснуванне і назву адвокатови Вентленському, з початків XIX в.; і тут була палатка (тепер реставрація), побіч неї парк, на річці Пасічці ставки з човнами і лебедями. Тут було місце гулянок львівського товариства і літературного світа. Старий ліс залишився ще у доброму стані, особливо таємничий і поважний у глибині яру, над зеркалом трьох ставків.

Ці прогульки — це невеличка частина околиць Львова, від східної сторони міста. Не менш інтересні закутини чекають мандрівника і з инших сторін великого Львова. Але про це не будемо писати, — це треба побачити власними очима і перейти власними ногами.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у злій пихолітті!

Текля Бощук.

Нова французька опера „Мазепа".

Рівно сто років після того, як паризька суспільність захоплювалася оперою Sergent-a „Мазепа, або татарський кінь"*) зявилася нова опера про Мазепу, перша вистава якої відбулася з надзвичайним успіхом і в присутности добірної публики на сцені „Grand Théâtre" в Бордо 11. лютого с. р. Автор опери „Мазепа" відомий французький композитор Еміль Неріні (Emile Nérini), зміл пера якого вийшла велика кількість театральних творів, фортепянових і для співу і для оркестри (головні: „Le soir de Waterloo, L' Epreuve dernière, Manoël, Bacchus, dieu de la joie...) — був ласкавий прийняти Вашого кореспондента у себе і поділитися вражіннями свого нового твору.

„Ви питаєте, як я дійшов до „Мазепи"? Одного разу, два роки перед війною мені попалася „Історія Карла XII." Вольтера, бо як бачите, я читаю нетільки музичні ноти, і п. Неріні усміхаючись, показує на полиці з книжками, якими заставлений його кабінет. — Сторінки про Мазепу зразу зупинили мою увагу і я рішив, що натрапив на слід сюжету. Признатися я вагався, який з моментів життя Мазепи вибрати, але — знаєте — найкращі для опери любовні пригоди Мазепи, байдуже, чи це легенда чи дійсність. Це вже наше право, композиторів, пристосовувати історію, як хочемо, чи кажучи точніше: як цього вимагає мистецтво. Все-ж я прочитав Байрона, Гюго, Вогюе, а головне провів не один тиждень у Бібліотеці Сорбони, де є чудова збірка славянського фольклору і спеціяльно українського"...

— Чи Ви знаєте, що Ви не перший, хто присвятив свій талант Мазепі?

— Як-же! знаю, що у Ліста є соната, що Чайковський написав оперу „Мазепа", що деякі Французи-композитори писали про Мазепу, але, признаюся, точно не знаю, хто, бо працюючи над сюжетом, оминаю знайомства з аналогічним сюжетом у музиці, бо це перешкоджує мені працювати...

— А проте, maître, сто років тому „весь Париж" кохався в опері „Мазепа або татарський кінь", а 7. вересня 1872 р. в паризькому театрові „Des folies dramatiques" виставляли оперу буфф „Мазепа***) музики Pourny, а що ще більше Вас зацікавить, це факт вистави в цьому самому театрі Бордо, де Ви щойно осягнули великий тріюмф, опери в 5 актах „Мазепа" музики маркіза de Grandval (було це 24. квітня 1892 р.)"...

П. Неріні ласкаво знайомить мене з сюжетом своєї опери, якої я сам не чув у Бордо, але яку, треба сподіватися, зможу почути в найближчому році в „Opera Comique" у Парижі. Починається справа з відомої історії з конем — до слова вигаданої ворогом Мазепи, польським шляхтичем Пассеком — який після довгих днів скаженого бігу, падає, а напівмертвого Мазепу підбирають українські козаки. Мазепу переносять у хату українського селянина, дочка якого зразу закохується в Мазепу. Але Мазепа памятаючи перше кохання, через яке ледве не загинув, відштовхує чазріваюче кохання Українки, стає швидко гетьманом і нападає з козаками на маєток польського графа, який кінчає самогубством, а графиня зникає.

Отсей нескладний сюжет відбувається посеред „гетьманів, козацьких старшин, запорожців" і т. п. Особливо надзвичайний успіх має другий акт, гарцювання коня, симфонія, яку вже закупило відоме музикальне видавництво „Ricordi" для оркестри. Дуже гарну картину мусить учувати 4-ий акт, „коронування Мазепи". Під музику „українських народніх пісень" і „українського танку" герольд оповіщує „всім Запорожцям, що славетний вовка Мазепа на підставі наради старшини обраний гетьманом", йде святошна симфонія під голос „Слава Мазепі! Слава гетьманові!"

Як вже зазначено, опера п. Неріні мала надзвичайний успіх, свідком чого є численні рецензії бордоських та париських часописів, з якими майстер знайомить мене.

„Вистава „Мазепи" під ауспіціями синдиката бордоської преси мала величезний успіх. Захоплення, з яким зустріла публика останній твір п. Неріні, цілком підтвердила нашу прогнозу після генеральної проби. Публика смакувала чудову, ніжну музику, під яку відбувається драма на далекій та загадковій Україні" (La France de Bordeaux...) „В присутности п. п. префекта, мера, комаздента округи та иншої добірної публики ми мали насолоду чути нову оперу п. Неріні, в якій нас найбільше вразила сцена бігу коня й український балет. Це твір, заслуговуючий на найбільшу пошану"... (La Petite Gironde.) „Це була святошна вистава... романтична історія Мазепи, який в ореолі кохання та відваги завойовує королівство. Акція звичайна і нічого штучного.... кожний епізод є важним психольогічним моментом. Музика п. Неріні, учня Massenèt, полишає невимовний чар. Вона промовляє мовою ніжности й суму. Біг коня Мазепи — справжній архитвір. Перед нами великий твір французького композитора" ((La Depêche). „П. Неріні знов тріюмфував своїм „Мазепою" в Бордо"... (Le Courrier Musical)...

Я прощаюся з „maître-ом, який не та ть передо мною свого задоволення, що українські читачі дізнаються про його „Мазепу". „— Я не займаюся політикою і але зорієнтований у складних питаннях східньої Европи, але час, що я провів над „Мазепою", причинився до моєї глибокої симпатії для Вашої нації і я прошу передати на сторінках Вашого часопису про цю симпатію, а зокрема до Українців, що живуть під Польщею, яких життю, як видко, не можна заздрити"...

*) Див. наші „Бібліографічні завваження в Станіславському „Книжка" 1923 р.

**) Ці твори обговорюємо в виготовленій до друку книзі „Слідами Мазепи у Франції".

Д-р Ю. Гірняк.

З тайн радіотелєфонії.

За важким божим допустом я учителюю вже кількачайцять літ в українських гімназіях. Хто не перейшов подібної практики, той ніколи не довізмі, яка є ріжниця між смаженням всіляких научних страв... і заставлюванням стола для дорогих гостей.

Я вже давно сказав до себе: долі не обминеш! І справді не обминув я її раз недавно в трамваю, коли одна із знайомих пань заговорила до мене осьвх: „Поясніть, будь ласка, але так, Ви вже знаєте, щоби не тратити богато слів — що є властиво з тими радіотелєфонами?"

„Зовсім проста справа", відповідаю, „є не дуже вигідна, звичайно на темно полірована скриночка з трьома шрубками. Ось і все. Ні, вибачайте: є ще дві три електричні лямпки та слухавки. Коли відповідно наставите шрубки на 365, 458, 425, 505 метрів, почуєте концерт або виклад з Льондону, Парижа, Риму, Берлїна і т. д."

„І то має бути пояснення?" здивувалася добродійка. „Ви мені зовсім так викладаєте, як усі знакомі інжиніри!"

Я почув, що мене чекає „школа". Тому, для втягнення воздуха, я запропонував, щоби ми висіли з трамваю. Підпровадживши небезпечну товаришку до дому, довідуюся, слово по слові, що її жажда знання має особливу причину. Її найдорожший одиначок-гімназист, який не дістав належних пояснень ані від батька, ані від знайомих, не дає їй спокою. Хоче все відразу знати. Мені приганялися в мент: ампери, вольти, кульомби, оми, кондензатори всілчких систем, катодові лямпки з металевими ситами, варіометри, антени, детектори, когерери, а далі: тьма-тьменна електричних теорій з усіма математичними формами. Зовсім природно, я не знав, з якого кінця починати професорський виклад. Тому наговорив я добродійці так, як мені на язик попало осьщо...

* * *

Коли би ми відразу завзялися підійти до божевільно неймовірних, а одначе правдивих злобутків сьогочасної цивілізації, то передовсім треба взяти під увагу можливість „колибань" в явищах природи. Коли на шнурку зависимо тягарець і потрунемо його в бік, він зачне гойдатися ритмічно й гармонійно. Земля тягне його вниз, як найвище, на цілу довжину шнурка; тому й він прямує до землі, під впливом ріжниці в притягаючих себе масах (земля і тягарець) та їх взаїмного віддалення. Це є перша причина. А тепер довжина шнурка вішає про довготу часу колибань. Нехай це буде друга причина. Чим довший шнурок, тим помалійші, або, як хто хоче, довші колибання. А найважнійша: третя причина скривається в т. зв. безвладности тягарця. Він має свою власну філософію. Перш усього сам не любить рухатися. Треба великої ініціятиви, щоби його трунути з місця. Але, не дай Боже, як він розрухається, а особливо, як злітає вже з гори вниз, не має запевнену рівновагу. Саме тоді приходить йому до голови „безвладна" фантазія: махнутися ще раз в гору, хочби в протилежний бік. А з цього виходить ціле лихо. Начинаються хронічні колибання.

В старинних часах навіть найкращі фільософи не почувалч (а були між ними нерая геніяльні люде), як богато є в природі всіляких колибань нпр. на хвилях води, на всіляких пружичках, на струнах музичних інструментів, на трубах, органах, сопілках, але що найважнійше: на металевих дротах, по котрих йде електрична струя. Бо зважте лиш ласкаво: Ви випускаєте скріплену струю електрики по дроті, що в одним місці має малу перерву. Звісна річ, у перерві бє іскра. Недавно зачали цю іскру кінематографічним зеркальцем фотографувати. Знаєте, що показалося? Там є не одна, але велика гурма іскор, в один і в другий бік: чисті колибання, сотки тисяч разів на секунду. Чоловік, що гине від грому, може в хвилині смерти гордо заявити, що його бють сотки тисяч громів.

Перейдім на мить до акустики, т. зн. до колибань воздуха. Десь на відпусті в Заріванці, або в глухих гуцульських горах хтось грає на сопілці. Треба перш усього зважити: чи сопілка на кінці отворена чи заткана, по друге: яка вона довга. Допустім, що у вас у торбинці є кравецький метр. Ви мірите заткану сопілку: пів метра. Т. зн. від губи, де дрожить пластинка, що згущує воздух аж до дна сопілки в середині, де воздух не може колибатися (ми на цеж затикаємо!), мусить бути чверть хвилі. Бо повна хвиля йде вперед від одного згущення аж до другого, а потім ще раз узад. На найпростій сопілці вийде 4 рази по пів, себто 2 метри. А тепер зробім так, як у всіх колибаниях без виїмку: поділім скорість розходження хвилі в даним осередку через її довготу, а дістанемо: скількість треитінь на секунду. Скорість у воздусі 333 m. Поділім через 2, буде близько 170. Вухо чує досить низький тон. Тому шукайте, чи на майдані за церквою немає хто дудочки довгої на 19 цм. Якщо є, попробуйте відразу камертоном, а з вдоволенням переконаєтесь, що вона дає точнісенько славетне музикальне „а". Рахунково: 333 поділене через $4 \times 0{\cdot}19 = 435$ тремтінь на секунду. (Кожний дірігент може обмінятися з власником дудочки за камертон, та привезти собі памятку з празника!)

Заверім до електрики: тут така сама історія. Нпр. хтось у Парижі або в Льондоні, замість дути до замкненої сопілки, випускає з трамваєвої централі змінну електричну струю в незамкнений дріт. В отворенім місці біють сильні іскри себто дуже скорі колибання. Нам треба знати: скільки тих колибань припадає на секунду.

„Ось ми дома, пане професор, чи ви скінчили виклад?"

* * *

Я аж проклав у душі худого колись, як церковна миш Італійця, що видосконалив радіотелєфонію Марконі. Він випас собі вже грубе черево в Англії. В Льондоні саджають його на перше місце.

Знайома добродійка зникла по англійськи. На щастя надійшов один із моїх приятелів, директор економічної інституції. Я повторив скоро дотеперішний виклад. „Та що Ви говорите, професор! Ви справді віпите в що газетну блягу? Де, де, де, можливо, що за кілька тисяч літ з цього справді може щось вийти".

Я похмурив голову, бо почув уже другий грім з ясного неба. Але що мені то за мало, тож взявся переконувати директора. Якось мабуть з чемности зачав мені притакувати. Та ось за хвилину нагло пристанув і запитався зовсім правильно так: „А скільки є тих електричних колибань в дроті нпр. у Льондоні?"

Відповідаю: скорість світла або електричних хвиль (одно й те саме) 300.000 km., або 300,000.000 m. поділена через 365 m. (бо так пишуть англійські газети і так треба наставити шрубки в скриночці) то буде поверх 800.000. „А в який спосіб наставляють там саме на 800.000 електричну іскру?"

Треба докладно засувати собі всі три головні причини колибань, відповідаю. Вернімся до шнурка з тягарцем. Ріжниця в масах та у віддалені тягарця й землі. ніби н. пр. висота водопаду на Ніягарі або на турбіні в „млинах, це в електриці „Вольти". Це можна знаменито наставити в апараті. Друга причина: довгість дудочки, або довгість шнурка з тягарцем, це в електриці: поємність дрота. Себто, скільки в нього влізе електрики. Це називають „фарад". Якщо він за худий, чи малий, треба вставити, т. зн. влучити дві рівнобіжні до себе металеві плитки. Це „кондензатори". Цей момент, бачите, важний, бо він рішає про довжину хвилі.

— „Некай Вам, до чорта!, пане професор, рішає!" Мені до більчису тут бракують дві річи. Ви мені крутили голову якоюсь третою причиною, про котру не вгадуєте. Я добре памятаю, бо голова в мене є: безвладність, безвладність. Але зараз! Ви тут вспіли „перепачкувати" якусь „скількість" електрики до дрота! Таж це хіба не вольт.

— Повна рація! Бо зовсім що инше висота спадку Ніягари, що дає такий нечувний механічний ефект, а зовсім що инше, скільки

там справді води перепливає на одну секунду, але в самім водопаді. Таж це також струя. От підставте там спору діжку від берега до берега, потриматн коротку секунду, а відтак, давай, поставимо цілий крам на вагу. Чи є ефективна скількість води в струї? А тепер давайте позолотити собі Ваш годинник. Треба розпустити золото в царській воді, відтак треба взяти акумулятор, один йогб бігун, вставити до розчину, а другий злучити дротом з годинником, котрий теж треба вставити. А тепер, по кожній мінуті виймайте годинник і важте. Він щораз тяжший: кожний атом золота переносить однакову скількість електрики (то називають кульомбами), а потримайте годинник мінуту, дві, три, дістанете скількість кульомбів на мінуту, так само як з тою діжкою коло Ніягари. А це називається „Ампер".

Перейдім тепер до колибань, бо Ніягара, це звичайна струя, що плине невпинно в один бік. Бачте треба нашим амперам безвладности, щоби повернутися взад. Т. зн. як суне вперед, то треба стримувати, а потім, як на безголовя перевалить в другий бік, треба, щоби тим скорше вертало. А електрика має безвладність ще й яку! Шнурочок з тягарем не обмився до ампера; тим більше дудочка!

Як ампер плине спокійно, т. зн. рівномірно по дроті, тоді в цілім просторі довкола нього напружується магнетна сила. Закрутіть дріт кільканайцять разів довкола штаби заліза, а дістанете так сильний магнет, електромагнет, як лиш захочете. Але це ще дрібниця. Зробіть так. Оподалік дрота покладіть другий круглий дріт. Думаєте, що він буде спокійний? Він зачне або обертатися, або стояти, як йому до вподоби. А тепер зробіть так щоби в першім дроті ампер не плив спокійно, лиш нехай раз зростає, раз маліє, найкраще, нехай переривається іскрами. Тут уся тайна — в його змінах. Одночасно за кожною зміною в першім дроті, — в другім дроті появляється індукційний ток, електрична струя в протилежний бік. Коли іскра тут, то і там. Треба лиш другий дріт „настроїти" до першого, як дві гітари. На одній шарпнете струну, а на другій, приближіть лиш вухо, почуєте резонанційний тон.

„То не в Вас резонанція"? питає директор, „бо я все думав, що як мене жінка хлясне в праве вухо, то я чую те саме в лівім!"

Так, так, багацько в цьому правди, але „comparaison nest pas raison", тут діло про нечувану точність колибань. Отже подумайте: вже на першім дроті можна зробити стільки закруток, скільки захочете, а з нього виходить в протилежний (до ампера) бік явище гамування, або самоіндукції. Чим скорше змінясте ампера, тим краще — тим скорші колибання, а вже з іскрами, мій Боже! то так, якби Ви цілу Ніягару пускали раз уверх раз унив, мільони разів на секунду.

„Гей, гей, зачуділ!" крикнув до мене директор. „А знаєте, щоби я зробив з другого дрота? Поставив би з нього антену, ей Богу, антену, але високу, щоб виставала понад дахи, би їй заводжає всіляке залізо по домах! А зрештою треба якусь гідно довгу хвилю висилати в далекі краї!"

Маєте рацію! А нтена це справжня заткана сопілка електрична, вона висилає або „радіює" чотири рази довшу хвилю, від тої, на яку сама настроєна. Антену розпинають на щоглах кораблів, у Парижі на вежі Айфля, на літаках на довгім звисаючім дроті, на дахах домів дають навинені рямки і взагалі роблять це як, де і коли можна. Тільки прошу не забути, що антена, це розхилений конденсатор. Другий дріт, повинен бути замкнений, а він саме розхилений, щоби краще радіювала в далекий простір електромагнета енергія, такими хвилями, які собі в комнаті наставляємо.

„А деж тут телефон?" питає директор.

Пусте! Це попросту малі „галапасові" хвилі, які вплітається до поважних, бо дуже сильних іскор. Кожний ученик з третої гімназіяльної пояснить Вам, що є телефон і мікрофон. Новістю в сучасних винаходах є електричні лямпки з металевими ситами, які прецизійно уставляють на висилаючій, та відбираючій станції тони, себто голосові тремтіння, які як відомо рахуються щойно від кількасот тремтінь на секунду.

„А детектори, когерери ?!"

Це дуже хитрі відкривачі далеких, електричних хвиль. Вони дають знак, що йде хвиля, слабонька, бо дуже з далека. А приймають кожну хвилю, і коротку і довгу. Приложіть до себе два мінерали, ось когерер. Це припадкове відкриття. Вчені фізики щойно роздумують, як це треба собі пояснити укладами атомів в мінеральних кришталях.

„І Ви, пане професор, справді вірите в радіотелефони?"

„А Ви, пане директор, справді вірите в економічне відродження?"

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 днів.

Гуртівний склад голічки, волни, коцу, заталочу, баволни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шнурків, Harland, Троїка, гарасівок, стяжок, кравівок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, батогів, паперців і тутюк „Солялі", зшитків, всілякі паперові вироби і шкільні приладдя як також величезний вибір галянтерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

16/2 3—12

ДЕНЬ ОБНОВИ.

Веселий гомін Великодних дзвонів сповіщає день Обнови, день Воскресення.

Весняним чаром оповита мати-земля додає радощів усякій тварині. Струджена природа, скріплена морозним відпочинком, оживає до нового життя. На хвилю забуває людина щоденні турботи й думка лине вперед, щоби збагнути невідоме — Майбутнє.

Під впливом загального весняного відродження наповнений утіхою розчитий народ забуває на часок на рани своїх рук і ніг та душевними очима глядає шляху до свойого Воскресення.

І бачить білий та прямий, хоч твердий і тернистий шлях. Вкінці шляху пишається велика будівля, крізь яку проходиться до кращого Завтра. На цій будівлі напис:

„РІДНА ШКОЛА".

Ясне сяєво, що б'є від неї, освітлює кривавe чоло Розпятого, драпане віками пилом з різнородного терня. Крізь відчинені двері лунає могутній голос, немов з грудей пробудженого Велята:

„Український Народе! Відчини своє серце, відкрий уха, не будь сам собі ворогом, отвори свої нерви жертвенности і тям, що долі слід шукати не в кому иншому, а в собі".

З приводу свята Весни, свята побіди Правди над неправдою, пригадай, Громадо, ту українську дігвору, яка являється продовженням Твойого буття. Памятай, що виховання молодого покоління — це перша запорука кращого майбутнього Народу!

Тому не жалій труду, ні зусиль, ні грошевих жертв для неї мати!

Традиційний день весняного Свята нехай буде й традиційним днем нашої окремої, загальної вселюдної жертвенности на „Рідну Школу".

Як усякий стягається з останього на відріжнення цього дня від решти буднів, так нехай — у розумінні великих завдань „Рідної Школи" — стягнеться кожний на „писанку" для неї.

Ніяка акція не може спинити жертвенности на „Рідну Школу".

Бо тільки масова народня жертвенність скріпить наше національне ядро.

Тільки щира загальна жертвенність поставить і вдержить „Рідну Школу".

Тільки „Рідна Школа" й освіта покладе міцну підвалину для народнього розвитку й доведе народ до Воскресення!

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА
(Львів, Ринок ч. 10, II. п.)

Бр. Янів голова. *О. Навроцький* секретар.

Клавдія Бобинська.

Хризантема.

Христова легенда.

Ця цвітка надається лише на гріб, довкола катафальків, у вінки на цоковини — та до кімнат семітних, нещасних людей.

Не добре, коли дівчата кладуть її у волосся, на груди, або за пояс. Не добре, коли кохаюча жінка дарує цей цвіт „йому" або коли „він" пересилає його своїй вибраній.

Не добре. Послухайте:

Легенда каже, що коли Ісус і Марія вертались з весілля в Кані, стрінули вони похорон.

За повитим у лахміття тілом не йшов ніхто, а навіть носії несли його з якоюсь злобою та ненавистю, обтираючи піт, що в південну спеку заливав їм очі.

Ісус хотів минути, але Марія сказала:

— Сину, це здається жінка. Бачу довге пасмо волосся, що звисає. Мусіла бути бідною, без рідні. Ходім бодай ми за нею.

Ісус, як усе, послухав Марії, і вони пішли.

Дорога вела полями. Марія хотіла назбирати цвітів, та не находила ніяких. Десь-не-десь зірвала напів сухий васильок, романок.

Ісус ішов мовчки, задуманий.

— І хто це міг бути таким самітним? — спитала Марія сина.

— Блудниця.

— Молода?

— Так біля трийцятки, Маріє.

— І таке грішне життя так довго вела!

— Ах... сину! — сказала Марія, зігнувшися знову за якоюсь цвіткою.

Ісус станув. Його лагідне обличчя наче засяло... великі, сині очі, як у Марії, звернув на небо.

— Не можна знати, Маріє! Бо інколи, коли люде думають, що душа вже покинула тіло, вона ще в ньому є. В ті такі короткі, а такі важні хвилини, вона розмовляє з Отцем небесним, і інколи, коли покається, отець мій гріхи дарує.

А оця, сину?

— Вона покаялася.

Очі Марії зайшли сльозами. Жаль їй стало помершої, і того, що не могла назбирати їй гарних цвітів.

Ішли мовчки.

Ісус набрав дрібних камінчиків, і пересипував їх з одної руки в другу. Марія зрошувала слізьми убогу китицю.

Носії спустили тіло в яму, нагорнули землі — і хутко віддалились.

Марія нагнулася над свіжою могилою, поклала на неї цвіти, та стала молитися.

Ісус стояв біля неї, задуманий.

Помоливщися, Марія ладна була відходити, та ще раз поглянула на цвіти.

— Такі нужденні! — сказала. — А вона варта таки кращих, якщо отець вибачив їй, правда? Зроби що, сину мій єдиний, Ісусе!

Ісус усміхнувся. Погляд його з великою любовю спочив на Марії. Опісля зігнувшись, Ісус став втикати камінчики в землю.

Марія з увагою придивлялася. Він, упоравшися з цією роботою, простяг над могилою руки — молився.

І от... на очах Марії стали рости цвіти... Спершу вийшло бадилько, відтак розвивалися листочки, далі творилися пучочки, згодом добувалися головки...

Темно-жовті цвіти — вкрасили гріб, а всі звернулися в сторону Марії. Рядок здовж гроба, і поперечний, менший.

— Сину, сину! адже це форма хреста! — скрикнула Марія, вхопивши руку Ісуса.

— Так Маріе, цим знаком люде свої гроби вкрашатимуть, ...як прийде час!

Марія поцілувала Ісуса в чоло, і обоє руч-об-руч, вертались.

— — — — — — — — —

Це були перші хризантеми.

Самі темно-жовті.., нагадували те волосся, що звисало з лахміття з великими, сумними головками, дрібним листям і... без запаху.

Легенда каже, що лише темно-жовті були вони з самого початку. Це вже ученим та огородникам завдяки штучним сполукам вдалося згодом витворити инші коліри. Але головка зменшилася, і цвіт утратив чимало із своєї привабн.

Оповідають подорожні, що хто хоче бачити правдиві хризантеми, нехай погуляє дорогою, що веде на північ від Кани галилейської, а там кілька кроків на ліво від шляху, стоїть могила, де цвітуть найкращі з цих цвітів ...сумні хризантеми.

Д-р Степан Балей.

Будова тіла і характер.

Пізнати із зовнішнього вигляду людину, її духові прикмети, її здібности, її характер, отсе проблема, до якої відрадна раз-у-раз позверталися учені, не оглядаючись на труднощі і невдачі. Не згадую вже про аматорів та шарлатанів, що зі всіляких знаків та ліній лиця чи рук хочуть відгадувати не тільки характер людини, але ще й віщувати її будучину. З дотичних спроб, що мають науковий характер, пригадаю „френіольогію" Галля, яка таланти та нахили людини розпізнавала із форми її лобини. Окремим здібностям мав відповідати збільшений розріст поодиноких частей мізку, в яких ці здібности льокалізуються; знов-же форма мізку відтискається на черепі, який таким чином своєю будовою зраджує отсі здібности. Галля френіольогія, як відомо, не вдержалася. Одначе його невдача не знеохотила инших, які вже з більшою обережністю забрались до розвязки цього смілого питання. Одну прикмету мають ці нові спроби. А саме, що психічну діягнозу основують вони не на відірваних, поодиноких подробицях фізичної конституції людини, а стараються взяти на увагу цілість фізичної конституції, в переконанні, що лиш така цілість може обумовлювати собою якусь своєрідну структуру душі. Тут треба вчислити відомі більше у Франції чотири конституціональні типи Сігб (тип церебральний, мускулярний, віддиховий та відживаний), які, крім анатомічних та фізіольогічних рис, ріжняться між собою також психічними подарунками та нахилами. Одначе найбільш розголосними у цій ділянці стали останніми часами досліди сучасного німецького психіятра Кречмера подані головно в його книжці „Körperbau und Charakter".

Вихідною точкою міркувань Кречмера є його досліди над божевільними, важко зрозумілі для людей неознайомлених з психіятрією. Тому-то не легко спопуляризувати результати цих міркувань, хоч вони в своїх висновках обнимають крім умово недужих також і здорових людей. Ось таке втягнення людей психічно хорих та здорових під одні спільні рямці можливе у Кречмера тому, що він не бачить гострої межі між нормальними і патольогічними явищами; психічні недуги показують, на його думку, лише прибільшення того, що стрічаємо й у нормальних одиниць.

Кречмер виріжнює два такі психічні типи, які у патольогічнім побільшенні виявляються під видом двох ріжних психічних недуг. Перша недуга це манія-меланхолія, друга недуга, це схізофренія. Зачнім від першої. Вона обнимає собою, як вказує її назва, дві форми, чи там фази, які подекуди є собі протилежні. Обі ці фази є вихиленнями життєвої енергії з положення рівноваги в два протилежні боки. Манія є надміром життєвого розмаху, а меланхолія недоміром. Маніяк *) вражає нас надміром активности, гумору та жадоби уживання, а меланхолік навпаки апатією, сумом і взагалі звільненим темпом життя. Манія-меланхолія є хоробою „циклічною" в тім значінні, що обі її протилежні фази чергуються часто у тої самої одиниці. Меланхолік, якого нині бачимо прибитого сумом та апатією, може за місяць станути перед нами як типовий маніяк, веселий, говіркий та непосидющий.

Посуваючись тепер на лінії, що веде від царини хоробливих проявів до нормального життя, стрінемо одиниці, яких чуттєвий настрій не такий яркий як у маніяків чи меланхоліків, а проте яких життєве темпо виказує вихилення у дві протилежні сторони. Це так звані „циклотиміки" згідно з термінольогією Кречмера. І циклотимік вявляє так само як маніяк такі фази життєвого процесу, в яких темпо життя прискорюється, активність збільшується, а чуттєвий настрій простає. Тільки що ця активність і цей піднесений настрій тратять ознаку чогось хворобливого, анормального, осоружного. Навпаки циклотиміки бувають найсимпатичнійшими в світі людьми. Вони є душею кожного товариства. Їх гумор, їх невгасаюча верва, їх рожевий оптимізм, їх говіркість робить їх милими і поширюється на окруження. Добрі страви та вино, якими вони не погорджують і инщим найліпше смакують в їх товаристві. Одначе ці люде бувають також роботящими; праця горить тоді в їх руках, утома немов би була для них невідомою.

Отож, річ головна, на погляд Кречмера психічний тип, нами власне змальований, лучиться з правила із своєрідною анатомічною конституцією, яку він називає „пикнічною". Маніяк, а так само циклотимік, визначаються з правила „пикнічною" будовою тіла. Якіж познаки цього типу будови? Вона добре відома кожному з нас із щоденної обсервації. Пикнік це людина не високого росту, з головою осадженою на короткій, грубій шиї, яка здвигається з підборідком. Віддалення рамен применшене і тому грудна клітка в самім верху вузка, одначе внизу розширюється так, що цілий кадовб стає в долішній партії обемистий. Це надає поставі образ важливости скріплений ще тою обставиною, що дотичні люде виявляють нахил до товщення. Долішня щока пикніків добре розвинена, так, що лице одержує з переду часто форму пятикутника, якого вершком є борідка, зовнішні кути долішної щоки та чолові гудзи. Цера лиця переважно червона, волося не дуже буйне, радше схильність до лисини.

Що саме такі „пикніки" зраджують часто циклотимний темперамент, це напевно звернуло увагу не одного з нас. Одначе Кречмер вчить нас розуміти ці типи зовсім протилежно ніж це звичайно робимо. Нам здається, що важливість цих людей, їх червоне лице, їх лисина є випливом їх веселого, широкого, буйного життя. Кречмер пояснює нам, що ці тілесні прикмети є чимсь первісним, вродженим, а спосіб життя цих людей є тільки наслідком психічної конституції, яка йде у парі з пикнічною будовою тіла.

Тепер переходимо з черги до другого психічного типу та звязаної з ним соматичної конституції. Так як тип перший виводився від одної психічної недуги, а саме манії-меланхолії, так тип другий виводить Кречмер від иншої умової недуги: схізофренії.*) Суть цієї хороби доволі складна та годі її коротко пояснити. Загально сказати можна про неї те, що коли манія-меланхолія була хоробою почування, то вона є радше хоробою розуму, ідеї.

Настрій хорого сам про себе може тут не представляти нічого анормального, за теж ум пересичений часто дивоглядними, хоробливими гадками та ідеями. Отсі ідеї звичайно так дуже полонюють хорого, що він замикається зовсім у своїм субєктивім світі та тратить цілковито контакт з окруженням. Незрозумілий для окруження жие

*) Психіятричне значіння слова „маніяк" не покривається отже з тим, що ми звичайно уважаємо цього слова. Для психіятра манія є недугою настрою при нарушенім розумі. Всілякі обманні та привидні ідеї не є провідом манії, тільки радше згадали вже схізофренії.

*) Давнійше ця хороба носила назву dementia praecox

Мілена Рудницька.

Новий етап жіночого руху.

Жіночий рух перейшов у нову розвоєву сталю. Датується вона щойно від кількох літ, від часу осягнення жіноцтвом цілої низки конкретних успіхів у царині економічній, освітній, правній, в перед усім від моменту, коли жіноцтво здобуло політичні права. Минулий етап жіночого руху, який тривав від часів великої французької революції з кінцем XVIII. віку аж до наших днів, можна назвати „боєвою" стацією фемінізму. Цей воюючий фемінізм визначався тим, що він висунув чимало конкретних домагань та гаслів, які здійснював у боротьбі з існуючим суспільним ладом.

Ці завдання вже здебільша осягнено, зовнішні цілі жіночого руху здійснені. Перед жіноцтвом стоять відкриті ворота університетів і парляментів, воно має можність заробітньої праці, має вже більший вплив в житю родиннім та громадськім. І хоча зовнішна боротьба жінки за поширення кола життєвої діяльности ще і сьогодні не покінчилася, проте вона зійшла на другий план, а її місце заняла творча, органічна праця, праця від основ, ведена і в жіночих організаціях, і на тих суспільних становищах, які собі жінки здобули, а саме в політичних партіях, професійних організаціях, у парляментах і в Лізі Націй. Ця праця має на меті через відповідну зміну існуючих законів перевести в дійсність ідеї рівноправности.

Попередня стадія визначалася може більшою енергією, інтензивністю, теперішня пішла в глиб, є більше скупчена в собі, основнійша. Попередня фаза кидала боєві кличі, теперішня опрацьовує їх і переводить постепенно в життя. Динамічна енергія боротьби перейшла в статичну. Вчорашня генерація жінок добувала, сьогоднішна бере в посідання, засвоює собі добуті позиції, перетворює ідеї в закони і звичаї.

Наймолодше жіноче покоління відчуває болюче, що жіночий рух попередньої доби затратився в зовнішніх гаслах, упорядкованих по параграфам і статутам, перебрав деякі конвенціональні форми, збаналізувався, задерев'янів, перейшов у схему. І тому сучасне жіноцтво цікавиться в далеко більшій мірі складними теоретичними проблемами жіночого руху, ніж перемогами у царині свого законного становища. Перед ним виринає з новою силою старе питання, що лежить, так сказати би: у фільософічних підставах жіночого руху: питання про призначення жінки та про гармонійну сполуку її загальнолюдських завдань із своєрідно жіночим.

Фемінізм дає на це питання сьогодні иншу відповідь, ніж давав її вчора. Змінилися погляди на суть психічної конструкції жінки, і ця зміна є мабуть наймаркантнійшою рисою сучасного фемінізму.

Головним двигарем жіночого руху в попередній добі було прямування до рівноправности з мущиною. Джерелом домагання рівноправности було переконання, що жінка є рівна мущині. В очах перших піонірок жіночого руху вер'
вин сам для себе у царстві омани та мари. А хоча ці хоробливі ідеї є звичайно протвом розкладу ума, який не рідко веде до цілковитого отупіння, та це не вміняє факту, що вони містять у собі нераз багато творчої сили. Захопивши зовсім душу хорого, вони можуть довести його до стану екстази, та викресати фанатизм, який каже їм здійснювати ці ідеї та вводити в життя безоглядно, не вважаючи на всякі можливі перепони. На низшім ступні, більш зближенім до нормальної скалі, цей тип дає чудаків, які будучи вічною загадкою для окруження, сторонять від світа і переживають у власнім нутрі всілякі схиблені помисли та дивоглядні мрії. Коли посунемося іще на один крок у напрямі нормальної психіки, стрінемо здорові зразки цього типу, які Кречмер (з огляду на спорідненя із схізофренією) називає „схізотимікамн". Схізотиміки виявляють разом із схізофреніками, в протилежности до циклотиміків, нахил творити власний субєктивний світ і замикатись радше в його рамцях, ніж дбати про постійний контакт з окруженням. Та отсей більший зворот на внутр ніж на зовні може в цім випадку, де ум функціонує нормально, дати щось позитивне, велике, хосенне. Бо у такім зосередженню можуть супокійно та поволі, плекатись великі, навіть геніяльні гадки та ідеї, які світ зразу назве божевільними, а яким згодом буде поклонятись. Чи не так росли геніяльні ідеї Канта, того фільософа-чудака, що ціле житя перейшов сам, а так мало цікавився світом, що не виїхав ніколи поза межі одної німецької провінції? В звязку з цим остає факт, що коли циклотимік виявляє нахил до практичної творчости, а в мистецтві любить реалїзм та гумор, схізотиміки дають більший контингент ідеалістів та романтиків.

Кречмер твердить, що схізофренічний та споріднений з ним схізотимічний тип вяжеться зі своєрідною фізичною конституцією, так само, як ми це бачили при типі циклотимнім. Правда, одностайність анатомічної будови тут менша, ніж у циклотиміків. Одначе загально не стрічаємо тут цеї заживности та повноти форм, такої питомої для пикніків.

Трапляються тут, правда, й одиниці з атлетичною будовою тіла, одначе перевищає тип худощавий „астенічний". Грудна клітка в цілости вузенька а довга, немов предиспонує цей тип до чахотки. Волосся голови звичайно доволі буйне, лице спереду має форму яйцевату, цера лиця бліда, ніс — довгий, а долішна щока коротка і часто подасться дещо взад. Тому з профілю має лице таких людей виразну кутову форму (вершком кута є кінець носа), дещо нагадує голову птахи.

Кречмер наводить прізвища ріжних ученних, артистів та поетів, яких портрети заховались, доказуючи на їх прикладі, що дійсно схізотимія сходиться з астенічною будовою тіла, так само як циклотимія з пикнічною. Таким астенічним схізотиміком був наприклад згаданий уже Кант, так само Шіллер, Стріндберг, Мікельанджельо. Прикладом пикнічно-циклотимного типу служити можуть Дарвін та Лютер.

Поза теоретичним значінням могло б Кречмерова наука про типи мати також практичне применення в цілі скорого пізнавання людей, якого потребують наприклад дипльомати та суспільні діячі. Одначе треба тямити, що в конкретнім випадку діягноза звичайно не є така легка, як це зразу могло б здаватися. А саме чисті типи належать до виїмків, а в дійсности стрічаємо найчастійше типи мішані, з перевагою одного чи другого елементу як у соматичній, так і психічній сфері. Вже в наслідок цього оцінка даного випадку ускладнюється. А треба важити і те, що у виїмкових випадках тип психічний та соматичний можуть іти в розріз, не підлягаючи поданому передше правилу. Отсі випадки наказують тим більшу обережність у роблені висновків.

шком мрій було зрівнання з мужчинами, підкинення всіх питомих жінці, окремішних рис її духової фізіономії.

Коли на ті змагання сьогодніші антифеміністки дивляться з вищістю, глядимо сьогодня з перспективи часу, не важко нам зрозуміти їх психологічну тезу. Цілі тисячі літ жінка була істотою майже виключно подовою. Суть свого життя, свого найглибше призначення вона бачила, згідно з волею мужчини, в своїм полови призначенні. Згідно з цим її визначено сферу діяльности, життєві обовязки, її виховання та освіту. Але коли пута, які спинювали її індивідуальність стали для неї нестерпні і вона забажала скинути їх з себе, тоді на основі права реакції і контрасту, жінка попала в протилежну крайність і дійшла до переконання, що повний розвій своїх людських сил вона осягне тоді, коли затре всі питомі собі прикмети. Як протест проти погляду, який цілому її життю надавав лише релятивне значіння, вона поставила тезу, що різниця між мужчиною і жінкою є лише біольогічного характеру, а в духовій царині такої різниці нема. Замість заявити: „я також є людиною", вона сказала: „я є рівна мужчині". Критерієм усіх людських цінностей: науки, культури, світогляду, — був для неї мужчина. Поняття „людина" було для неї тотожне з поняттям „мужчина", як ще і сьогодні в богатьох мовах на оба поняття вживається одного і того самого слова, напр. у нас „чоловік". Вона старалася засвоїти собі його спосіб поведінки і думання. Спроби перших емансипанток у часах французької революції і Американок сорокових літ XIX. віку: затерти всі різниці з мужчинами через мужеську одежу, є найкращим і найбільш наркатичним доказом тодішньої тенденції жіночого руху.

Ця стадія свідомої і зумисної нівеляції жіночої психіки невідхильно минула. Коли вчорашня емансипантка хотіла бути рівна мужчині, то сьогоднішна феміністка знає, що є инша від мужчини і хоче бути инша. Ідеалом для неї не є дорівняти мужчині, лише бути собою. Вона є глибоко переконана — і це є головний момент жіночого руху сучасної доби, — що жінка завдяки своїй відмінній психічній структурі може творити нові вартости у царині матеріяльної і духової культури, що вона є покликана збогатити її новими цінностями, яких не є в силі сотворити мужчина. Віра в духову силу жіночої природи, у питомі жіночі прикмети є характеристична для модерного фемінізму, який вважає, що завданням жінки є внести в суспільне життя нову ноту, надати йому новий напрям, збогатити дотеперішню виключно мужеську культуру.

Жіноцтво не старається вже нині затерти різниць між мужеською і жіночою психікою, мужеським і жіночим інтелектом та характером. А навпаки підкреслює серед окремішність свого світогляду, окремішність поняття моралі і почуття справедливости.

Чи і на скільки жінка зуміє найти власний оригінальний вислів своєї особовости, цього сьогодні передбачити не можна. Рішучим є те, що вона шукає власних висловів, що іде власними шляхами, що не хоче бути довше духовим сателітом мужчини. Вона прямує до повного розвитку своєї індивідуальности і має відвагу бути собою. А це вистачає для обнови одиниці та суспільности.

Мимохіть пригадується апострофа індійського поета — Рабіндраната Тагора — до жінки: „Рости, вірни сама собі у сяйві своєї любови. Хай побідить Господня ідея, яка живе у тобі і хай на міцно війдуть мої замисли перетворити тебе"!

Д-р Й. Пеленський.

Похорон короля Данила.

Небавом мине 300 років, як правував у Львові радний міста Вартоломей Зиморович, що лишив по латині написану, а в українським маєстаті св. Онуфрія у Львові переховану історію старого Львова з козацькими облогами, яких сам Зиморович був свідком. Історія ця — це не історія в нашому розумінню. Вона хаотична і баламутна, сирудне перемаванням без критики і розбору, а при тім затроєна жовчю ненависти до Українців, бо Зиморович, хоч дитина українського роду, але кляштерний виконанець, був такий, якими бувають звичайно всі перекінчики, такі численні у Львові аж по нинішний день. Та разом з тим Зиморович позиловлював в різних записок і старих джерел всілякі дуже цікаві епізоли та подробиці і втягнув їх до своєї історії. Вони можуть бути перекручені, можуть бути тільки фальшивим відгомоном віків, але як як-не-як, признати треба, що і з такого лушпиння можна вилущити деяке здорове зерно правди.

До таких саме вісток у Зиморовича належить його оповідання про те, як князь Лев спровадив до Львова тлінні останки старого короля, свого покійного батька і як їх тут десь, невідомо де, мав поховати. З достовірних джерел знаємо, що король Данило помер 1264 р. на своєму улюбленому замку в Холмі і що там же був погребаний в церкві св. Богородиці „юже бѣсамъ созда". Але Зиморович оповідає, буцім-то не з Холму, а з Галича спровадженно мощі Данила і поховано їх у Львові з надзвичайною парадою.

Одначе тут не думаємо спекатися за те: спрозадив чи не спровадив князь Лев короля Данила у Львівгород, ані за те, що в оповістці тій переплутано, але оповідання Зиморовича хочемо тільки використовати як документ і зразок похоронного обряду на українськім панюючім дворі в тих далеких від нас часах. Сам похорон описаний є з подробицями, тому можемо вірити, що він є рефлексом якоїсь дійсности на Галицькім дворі, дійсности, яку не трудно собі докладно уявити і доповнити.

З оповідання Зиморовича бачимо, немовби то в р. 1282 князь Лев, бажаючи переблагати тіні своїх предків, які почасти непокоїли його, велів тлінні останки батька свого Данила, перед кількайцяти роками з королівськими достойностями в в Галичі положені, добути та з військовою величністю до Львова перенести. Для збільшення величавости цього сумного обряду, велів призвати душпастирів з усієї Руси-держави та спросити панів-бояр і лицарство. Запрохав теж і королів союзних Татарів і вони прибули сюди також з великою дружиною.

Раником, як тільки зазоріло і прийшов день жалоби, показалася чорна хуста на верхівях терему. По всіх церквах Львова вдарили дзвони і вже аж до смерку не замовкали. Тимчасом звідусіль напливало простолюддя юрбою і рухливою течією плило на головну дорогу міста. Від книжих хорамів зіздили на конях вниз вельможі і значні гості. Уставився жалібний хоровід.

Попереду поступали ратні дружини під проводом тисяцького і сотенних. Плили чети військові, сумні, з прапорцями і збруєю до долу звішеною а сурмачі і довбуші, що йшли між ними, витрублювали і витарабанювали до такту военну пригразу.

За ратними полками з клекотом посувалися і скрипіли тяжкі праці і ратні сосуди до облоги твердинь.

За кіннотою й піхотою поступали комони книжих конюшень. Ішли вони парами, по двоє. Всі були накриті чорним савапом, з вишиваними державними гербами, себто гербами пануючого дому і „слуги князи вси въ черныхъ мантіяхъ".

Відтак несли воєнні трофеї: стяги і прапори, вбрую і гербові щити, здобуті на Лехах, Литві, Ятвягах та Уграх.

Далі йшли і довжезними рядами поступали черці чорноробітні і в мітрах блискучих і діякони в ризах пріодіті, похоронні пісні на хори виводячі. Тяже великий небіжчик свідом предків своїх не мало помагав „къ церковному чину сынъ поихода и стол добрѣ клиросъ". Будував скрізь церкви дивні, кам'яні „красно и лѣпо назнамени отъ цѣлаго камени" і ставив хрестильниці „нашіи" з червоного мрамора „отъ земля угорьскаи". Тай вінчував їх щедро, даючи їм „и свободы купленыя и села лѣпшая и съ данью, и десятинызъ стадѣ̀ъ своихъ и торгъ десятыи". І тепер вони вдячні і сумні поступали перед трупою великого володаря.

Та разом з християнським духовенством „виводили" небіжчика також представники старого культу, поганського. Могло це бути трохи „маркотно" слугам Христа, але явно не важився ніхто з власних негодувати, бо так зарядив сам Даір. І вони молилися по своєму, а погане по своєму. Загальну увагу звертала на себе особливо громада жінок, що поступала в юбі за трупою. Жінки ті були простоволосі, розхристані, на лиці подряпані і закровавлені, які заливалися від страшного плачу і зойку. Були це найняті плачки-жалібниці. Вони били себе кулаками по голові, сіпали і торгали з усієї сили за волосся, калічили себе кігтями до крови, а зрушений їх видячими народ, відповідав подібним ридачним аж на далеких кінцях.

І коли так всі повагом поступали на своєму місці в хороводі, то вся увага похорону звернена була на труну короля і на тих, що поступали безпосередно попереду і позаду марів. За маєтки їшов князь Лев з родиною, боярами і чужими достойниками. А перед марами що найзнаменитші з вельмож—„первеныи мужа"—несли дві корони. Одна корона—це княжа митра. Друга, —це королівський пінок. Перша — прадідна і народна; друга — легатом папським з Риму перевезена як символ королівської гідности, взаємної приязни і злуки церковної з Римом — приязни і злуки, яка вже тоді була лиш спомином минувшини.

Годиться при тім зазначити, що автор оповідання, Зиморович, не стримався, щоби таку величну подію, старі звичаї та українські обичаї тут і там не висміяти та не поглузувати з найбільшою завзятістю, так, що читаючі ці рядки, забуваєте 300 літ та мимохіть повертаєте листок, щоби перевірити, чи не не стаття з якого нинішнього польського україножерного часопису?

НОЖДОМУ ПІД УЗЛУГУ!
Виробляємо тепер тільки з рабівського сирівця і після найновіших винаходів
пасту до взуття [illegible] тому уживайте найтанше
і жадайте лише нашого штибу
1822 О. ЛЕЗНЦЬКА і Сна 2—2
Львів, вул. Мохнацького ч. 5.

ІЕТЕ.

Über allen Gipfeln.

Над усіми шпилями
Спокій,
Між усіма гиллями
Ні одинокий,
Лежіт не в силі пройти...
Замовкли пташечьки в борі.
Вжидай лиш, скоро
Спіснеш і Ти.

Перек. *М. Рудницький.*

М. Галущинський.

Періодична преса на Радянській Україні.

В 2-ому числі критико-бібліографічного журналу „Нова Книга" (В-во „Червоний Шлях") — за січень 1925 маємо у відділі хроніки списки журналів і бюлетенів, що виходять на терені УСРР. Списки обіймають 118 numерів. Партійних 5 (з цього 3 видаються українською і російською мовою а 2 російською); економічних і технічних 11 (1 українською м., 1 укр. і рос., 9 рос.); медичних 5 (рос.); сільсько-господарських і ботанічних 13 (10 укр., 1 рос., 2 укр.-рос.); історичних 2 (1 укр., 1 рос.); кооперативних 3 (2 укр., 1 укр.-рос.); професійних 9 (4 укр., 5 рос.); народня освіта й педагогіка 7 (3 укр., 1 укр.-рос., 2 рос., 1 євр.); військових 1 (укр.-рос.); універсальних 21 (7 укр., 1 укр.-рос., 12 рос., 1 євр.); мистецьких 1 (укр.); гумористичних і антирелігійних 2 (1 укр., 1 рос.); дитячих і для молоді 5 (2 укр., по одному рос. польс. євр.); бібліографічних 3 (2 укр., 1 укр.-рос.); урядових 30 (переважно самі бюлетени 4 укр., 4 укр.-рос., 22 рос.).

До нашого в горі поставленого питання підходить з професійних „Робітник освіти" (Харків, місячник, тіраж 3000) з народньої освіти й педагогіки „Наша школа" (Одеса, місячник, тір. 2000), „Селянський будинок" (Харків, місячник, тір. 3000), „Шлях освіти" (Харків, місячник, тір. не подано), „Радянська освіта" (Київ, місячник, тір. не подано); з універсальних „Всесвіт" (Харків, ілюстр. двотиж., тір. не подано), „Глобус" (Київ, ілюстр. двотиж. тір. 4900), „Журнал для всіх" (Харків, ілюстр. двотижн.), „Знання" (Харків, тижн. тір. 5000), „Селянка України" (Харків, місяч., тір. 14.000), „Студент революції" (Харків, місяч., тір. 5000); з дитячих і для молоді „Червоний квіти" (Харків, двотижн., тір. 5000), „Молодий Більшовик" (Харків, місячник); вкінці з бібліографічних „Нова Книга" (Харків, місячник). Як уже видно з цього короткого зіставлення, головна скількість журналів виходить у Харкові, а вийдає їх у вражаючій кількости незвичайно рухливе видавництво „Червоний Шлях", законом якого виходить уже третій рік громадсько-політичний і літературно-мистецький місячник того імени.

На загал треба сказати, що всі названі журнали видавані дбайливо, дещо люксусово, на гарному папері, в комфортних стилевими обкладинками, часом дуже гарними. Ціни помірно не високі. Зі змістом всі коректні і зі справним підкреслюванням редакцій.

Найсолідніше з названих журналів виявляється „Шлях освіти", який носить ще й другу назву „Путь просвещения" і містить статті як українські і російські мовою. І на жаль—російських статтей більше тим чи українських. Але й тих мало попадає зайвий поступ, бо з кожним роком і кожним числом українських статтей щораз більше. Виходить четвертий рік і завжди обіймає теорію освіти, методологію, освітню практику. На сторінках нашої преси реферований вже вище. Статті фахові й глибокі які дотичать головно шкільної освіти а багатим бібліографічним і інформаційним відділом. В останньому реферують шкільну справу в Европі і в цілому світі. Находимо у кожному числі статті про українську школу в Польщі, а також і історію українського університету в Польщі (ч. 11—12 з 1924 р.) Журнал при всякій нагоді вірний принципові: „Мы говорим: наше дело в области школьной есть также борьба за свержение буржуазии, мы открыто заявляем, что школа вне жизни, вне политики — это ложь и лицемерие" (Ленін). Величиною і

обємом нагадує „Шлях освіти" давні „товсті" російські журнали.

Змістом найбільше підходить до повищого журналу громадсько-педагогічний місячник „Радянська Освіта", який виходить з 1923 року. Цей журнал розрахований головно для сільського вчителя. Виданий досі в Київі, з січнем 1925 р. перейшов до Харкова як орган Наркомосвіти У. С. Р. Р. У статті від редакції сказано так про завдання журналу: „підтримати радянського вчителя на всіх ділянках його нової великої праці, швидко і вчасно, коротко, але й всебічно висвітлити йому ті пекучі питання, що повстають зараз перед новим — оновленим — учителем на широких обріях його не тільки педагогічного, але й громадського життя; дати провідну нитку, що допоможе йому розібратися в таких—нечуваних досі в педагогії і в тойже час таких рухливих — мінливих, а головне—в таких кольосальних проблемах, як дитячий рух, що являється основою всього нашого соціяльного виховання, або — в проблемі педагога-громадянина, що мусить відограти тепер величезну громадсько-будівничу ролю, в питаннях про нову комуністичну педагогіку, про нові методи й засоби педагогічної праці й т. п.—ось ці завдання" (ч. 1.—1925). Крім фахових статтей є огляд літератури, обіжні листи Наркомосвіти. Є й відповідна тенденційна белетристика, спомини тощо. Всеж таки дещо дивним з педагогічно-виховного огляду є нарис К. Перелісної „Ось до чого школа доводить". (Ч. 1—1925. стор. 23 і слід.).

Переходячи до справ загальної освіти, мусимо на першому місці поставити „Нову Книгу", котра скромно називає себе критико-бібліографічним журналом, а на ділі є важним підручником для всякого, хто хоче знати нові літературні й наукові появи або хто має до діла з веденням бібліотеки. Журнал має три відділи: статті, критику й рецензії, і хроніку. Відділ критики й рецензій переведений відповідно до ідейного світогляду і дає змогу послугуватися журналом у самоосвітніх цілях.

До давніших українських „Просвіт" поставилася радянська влада зовсім негативно, а на їх місце піддержує всією силою інституцію, котра носить назву „селянський будинок" (коротко: сельбуд). І для них видає Головполітосвіта часопис тої ж назви, який почав виходити з листопада 1924 р. Практичні завдання того журналу такі: „подавати на місця провідні думки щодо роботи на селі; подавати практичні й методичні вказівки й матеріяли, що їх потрібують політосвітробітники на селі у своїй щоденній роботі; виявляти досягнення й хиби в роботі на селі, освітлювати всі галузі політосвітроботи на селі; налагодити постійний звязок з активними робітниками на місцях, а через них і з трудящим селянством, заявляючи його участь у радянському будівництві".

Відповідні статті часопису змагають до цього, щоби виконати названі практичні завдання. Цікаві поради й вказівки „сельбудам" (жива газета, мистецька пропаганда в ріжних напрямах). Інтересні дані з життя сельбудів, оживлені світлинами й дописами. Є й офіційний відділ, в якому крім обіжників читаємо оголошений конкурс на кращий сельбудинок. Відділ: що читати, літературні додатки до поодиноких чисел, програми ріжного роду гуртків з увагами й коротким покажчиком літератури для керовників гуртків — доповнюють зміст часопису.

З журналів, призначених для юнацтва, звернемо увагу на „Молодого Більшовика", котрий є органом ленінського комсомолу і „визначив свої завдання в дусі непримиренного ленінізму". На доказ цього є стаття Д. Лебедя: „Через що молодь повинна бути проти троцькізму". (ч. 2. — 1925 — стор. 48 і слід.) Під цим кутом видження йде літературно-художній відділ і суспільно-політичний. Число за лютий присвячує багато місця червоній армії і військовому вихованню. Взагалі настрій журналу бойовий. Науково-популярний відділ містить переважно природописні артикули, про останні досягнення військової техніки на Заході тощо. Є також відділ: що читати. Журнал ілюстрований з барвною вінеткою.

Крім „Молодого Більшовика" виходить ще двотижневий журнал для дітей „Червоні квіти" і щотижнева газета робітничо-селянської молоді України „Червоний Юнак".

Вкінці прийдеться ще кілька слів присвятити т. зв. універсальним журналам, як „Знання" (давн. „Знаття"), „Глобус", „Всесвіт", „Журнал для всіх". Всі вони мають багато спільних рисів. Видавані у великому кварт-форматі, на зразок европейських журналів для родин, з великою кількістю актуальних ілюстрацій. (В одному числі найшли ми 102 ілюстрацій). Одначе не можемо поминути мовчанкою факту, що у „Всесвіті" находимо світлину комуністичного клюбу в варшавському соймі, в склад якого входить чотирох українських послів і двох польських, а напис над світлиною такий: Польський комуністичний Клуб.

Крім вістей з щоденного життя мають вони белетристичний відділ, а „Знання" навіть богатий науково-популярний. І яко такі виконують вони своє освітне завдання, через що ми їх підсумували також під освітну пресу.

Олександер Блок.

Дівчатко співало в церковному хорі...

Дівчатко співало в церковному хорі
За всіх, що стомилися в чужім краю,
За всі кораблі, що поплили на море,
За всіх, що забули радість свою.

І спів її линув у божий притвор,
І проміння заплівся у золото-волос...
І кожний із пітьми дивився на хор,
Як пісню співають проміння і голос.

І всім здавалося, що радість буде,
Що в пристані тихій всі кораблі,
Що на чужині поголені люде
Знайшли заспокоєння вже на землі.

І спів був солодкий і промінь був ясний
І тільки вгорі, опостін Царських Врат
Квилив плач Дияволи, всім таїнам при-
часний,
Про те, що ніхто не прийде назад.

Переклав *Вол. Бржанський.*

Микола Кузьмич,
господар в Озірній.

Вага збіжевих кооператив.

В минулому році незвичайно поширилася у нас кооперативна сітка. З одного боку свідчить це про життєність нашого громадянства, про його зацікавлення справою кооперації, а з другого боку зявляється побоювання, чи це не соломяний вогонь.

Кооперативи ростуть щодо числа, та — на жаль — вони все ще є примітивними. Широкі маси не як слід кооперативно підготовані. Зацікавлення кооперативою проявляється в даній місцевости два-три місяці після її заснування. Опісля початковий запал остигає, загал байдужніє, бачучи, що не являється чудо, яке в кожному часі змінилоб на краще злиденне положення селянства. Від тієї хвилі кооператива вже не росте, не розвивається, а животіє, клигає.

Наші сільські кооперативи — це крамнички міщанських товарів. Їх засновується дуже простим способом. Після вступних формальностей збирається частину уділів і закуплюється в місті товари, беручи решту на кредит. Найбільше потрібні в селі товари — це сіль, нафта, сірники, трохи цвяхів і т. п.; цукор належить вже до артикулів роскоші у селянина. Всі предмети, що находяться в наших кооперативах — це не більше — як 50 проц. видатків кожного пересічного хлібороба. Головні видатки селянина йдуть на чоботи, одяг, залізо і т. п. А щоби робити видатки, треба мати поприходи. Звідкиж взяти на видатки? Наш селянин 75 проц. своїх видатків покриває прибутками зі збіжа і худоби. Супроти того слід в першу чергу подумати про організацію збуту цих головних сільських продуктів.

В минулому (1924) році помітна кількість кооператив займалася збутом збіжа. Та мин. рік був несприятливий для торговлі збіжам. Багато старих купців повалила ця торговля. Також кооперативи занехали її, не будучи в силі передержати

Анатоль Франс.

Христос з моря.

Того року більша часть рибалок зі Сент Валері, вибравшися на ловлю на море, потонула. Їх тіла найшли, викинені на беріг разом з відломками їх лодок і протягом девяти днів можна було бачити по горові до церкви, як несли домовини, а за ними ступали слідом у своїх чорних серпанках, гей біблійні жени, вдови по утонувших. Жан Леноель і його син Дезіре були похоронені під зводами тої святині, в яку принесли вони, як дар Пресвятій Діві, корабель з цілою обстановкою. Це були чесні і богобоязливі мужики і Гільом Тріфем, священик зі Сент Валері, читаючи заупокійну молитву, сказав голосом, повним сліз:

— Ніколи ще не спускали ми в землю в дожиданні Страшного Суду чеснійших і більше богобоязливих людей, як Жан Леноель і його син Дезіре.

А коли лодки зі своїми власниками погибали недалеко берегів, великі кораблі тонули на широкім морі і не було дня, щоби океан не приносив відломків розбитих суден.

Одної днини врапці, діти, плаваючи лодкою, побачили на морі розпростерту фігуру. Це була фігура Ісуса Христа, в величину чоловіка, вирізана з твердого дерева, старинної роботи. Господь Бог плавав по водах з простягнутими руками. Діти витягнули фігуру на беріг і занесли до Сент Валері. Чоло Христа було заквітчане терновим вінцем, а руки і ноги пробиті цвяхами, але ні цвяхів ні хреста не було.

З безсильно простягненими руками, немов жертвуючи собою і благословячи. Він представився мешканцям Сент Валері таким, яким бачили його в годину погребання Иосиф Аріматейський і святі невісти.

Діти передали найдену фігуру священикові Тріфемові, а він сказав:

— Це старинна робота і той, хто над нею трудився, давно вже певно помер. Хоч тепер в Амєн і в Парижі продають по сто франків і дорожче прегарні статуї, а все таки годі не віддати належного признання мистецтву старих різьбарів. Мене тішить, що Ісус Христос явився в Сент Валері з розпростертими руками, немов на те, щоби благословити прибиту горем паству і сповістити, що він спочуває бідакам, які пускаються на море, наражаючи своє життя. Сам Христос ходив по водах і благословив сіти.

Уложивши фігуру Христа в церкві на вівтарі, священик Тріфем пішов до теслі Лемерфа і замовив у нього гарний дубовий хрест.

Коли хрест був готовий, фігуру Господа прибили до нього новими цвяхами і повісили в церкві над лавочкою старости. Тоді побачили всі Христовий погляд, повен безмежного милосердя, пронизаний небесною добротою. Одному з присутних повиділося навіть, що він бачить сльози на очах Ісуса. Другої днини рано священик увійшов у церков з дяком, щоби відправити богослуження і здивувався вельми, побачивши пустий хрест, а фігуру Христа на вівтарі. По скінченій службі, він покликав теслю і спитав його, чому він зняв Ісуса з хреста. Але тесля відповів, що він і не торкався його. Роспитавши церковну прислугу, священик Тріфем переконався, що ніхто не входив до святині з того моменту, як Господь Бог був прибитий над лавкою старости. Тоді він зрозумів, що це було вже чудо і казати про це треба вельми обережно.

На слідуючу неділю священик звернувся до своїх прихожан з просьбою зібрати гроші на новий, ліпший хрест, більше достойний того, хто відкупив гріхи світа. Бідні рибалки дали, скільки могли, а вдови принесли свої перстені. Зібрано стільки, що священик Тріфем міг вибратися до Аббевіль замовити там блестячий хрест з чорного дерева з написом золотими буквами: INRI. В два місяці пізнійше хрест прибили знову на давне місце, прикріпивши до нього фігуру Христа поміж копєм і губкою. Але Христос зійшов і з того хреста і розпростерся на вівтарі. Рано, найшовши Його там, священик упав на коліна і довго молився. Вістка про чудо розійшлася по цілій околиці і жінки з Амєн післали жертви Ісусові в Сент Валері. І з Парижа священик одержав гроші і дорогоцінности, а жінка воєнного міністра, Іда Невіль прислала серце, усипане адмазами. Із тих дарів золотар з вулиці Сент-Сюллі виробив золотий хрест, прикрашений дорогим камінням і на другу неділю після пасхи 18.. року освятили його торжественно.

Але Той, хто відкинув хреста скорби, зійшов знову і з того дорогоцінного хреста і розпростерся на білім покрові вівтаря. Боячись Бога образити, Його там оставили і фігура пролежала так два роки, коли ось Пер, син Пера Калю, сказав священикові, що він найшов на березі справжній хрест Господен. Пер, юродивий, не був настільки розумний, щоби заробляти на життя і його годували з милосердя. Його любили, бо він нікому не причиняв зла. Священика вразила вістка, принесена хлопцем, і він з церковною прислугою пішов на беріг, де хлопець показав, в якім місці бачив хрест. Там вони найшли дві дошки з цвяхами, що, плаваючи довго по хвилях, склали форму хреста. Це були відломки з давно розбитого судна. На одній дошці можна було відчитати букви Ж і Л. З цього догадувалися, що це були відломки лодки Жана Леноля, який пять літ тому погиб зі своїм сином Дезіре! Над Пером, який взяв дошки та хрест, стали сміятися, але священик припинив ці глузування. Він упав навколішки на піску, довго молився за погибших, а відтак приказав перенести ті відломки в церкву. Коли це зроблено, він узяв Христа з вівтаря, положив на дошки лодки і сам прибив Його цвяхами, обточеними морем. Він багато розцумував і молився з того часу, як появився Христос з моря і чудо та милосердя стали йому ясними. На його приказ цей хрест з дощок зайняв на другий день місце над лавкою старости, замість золотого і Христос з моря не зійшов вже з нього. Він хотів остатися на дошках, на яких погибли люде, вимовляючи в останнє імя Його і Його Матері. І Його напів відкриті, сумні святі уста, здавалось, казали: — „Мій хрест зложений з терпінь людей, бо во-істину Я Бог бідних і нещасних!"

Переклала з французького
К. М-ка.

кріан й видержати на занятому становищі.

Ще більше як на купцях і кооперативах, відбилася ця криза на нашому хліборобстві. Прем. Грабські запер границі для вивозу. Тому ціна збіжа впала так низько, що кошти продукції перевисшали її вартість. Одночасно ціли міських (фабричних) продуктів пішли незвичайно в гору. І хоч в р. 1924 було збіжа більше, як пересічного року, то воно зовсім обезцінене, мандрувало до державних магазинів або до складів великих збіжевих капіталістів. Колиж запас збіжа у селян вичерпався, тоді відчинено границі і продано нагромаджене в магазинах збіжа з великим зиском. Таким чином п. Грабські нагнав державній касі й капіталістам великі зиски, але зруйнував хліборобство. Нинішнє катастрофальне положення, в якому опинилося рільництво, і його майже безвихідна пропастність, є тільки продовженням і наслідком офіціяльної економічної політики, започаткованої в попередніх роках.

Карколомні ціни збіжа і офіціяльна економічна політика були причиною того, що деякі кооперативи зразилися хаилевими неуспіхами і занехали торговлю збіжем. Правда й те, що торговля збіжем вимагає більшого накладу праці, незвичайної осторожности, чуйности, орієнтації й комбінації та слідкування за щоденними цінами збіжа. До торговлі збіжем потрібна й більша готівка. Та коли в управі находяться меткі, підприємчиві люде, то вони зуміють побороти всі перепони. В кожній місцевости є чи то одиниці, що приїхали з Америки, чи що хвилево продали поле в одному місці, а ще не купили в другому, чи продали худобу і грошей ще не зужиткували. Метка управа кооперативи, що втішається довірям громадян, може цими грішми переходово покористуватися. Дехто лякається братися за торговлю збіжем тому, що не зможе в час заспокоїти зобовязань і сплатити затягненої позички. Таке побоювання зовсім не на місці, бо що як що, але збіжа є артикулом, який можна кожної хвилі продати.

Найважнійшою справою нашого селянства і нашого громадянства є взяти в свої виключні руки збут хліборобських продуктів. З цього має громадянство матеріяльні й моральні, а навіть гуманітарні користи.

Цілі століття працював наш хлібороб на всіх, лиш не для себе. Цілими століттями забирали в нього працю і висліди праці чужі люде, цілими століттями наш продуцент не знав вартости свого важкого труду. Мірилом тієї праці не була вартість випродукованого селянином землеплоду, не сума вложеної енергії, а ціна, яку накинув хліборобові перший-ліпший Гершко, Мошко, чи хтонебудь инший. Селянин не мав ніякого впливу на формування цін своїх вдасних витворів. Він мусів продавати свій продукт за оферовану йому ціну, але інстинктовно відчував, що його кривдять. А це мало відємні наслідки не лише під оглядом матеріяльним, але й моральним, бо в нашого селянина виробилася звичка вічно підозрівати й не довіряти. Ця звичка підзорливости стала майже другою натурою селянина, яку відчувають не лише експльоататори, але ще більше ті, що справді бажають добра селянинові.

Збіжеві кооперативи чи взагалі кооперативи, що займаються також збутом збіжа, обовязані информувати інтересованих про ціни на збіжевих ринках, повинні почувати, що впливає на звишку або знижку цін. Це буде мати той наслідок, що селянин, якщо буде примушений вдоволитися часом низчою ціною, знатиме, що тут його не ошукали, а що та ціна є некорисною для нього появою, з якою слід йому вести зорганізовану боротьбу.

Сьогодня в Галичині панує голод, та про нього нічого не знають ті, що самі не управляють рілі і ледви чи знають, звідки береться хліб. Справді, яка іронія! Села голодують, а міста недовірливо питають, чи то правда, що на селі, яке продукує хліб, є голод? В жнива мин. року наші селяне ще не почували катастрофи недороду. Селянин молотив збіже і негайно продавав, бо його тиснули за податки. Та й лихварям мусів звернути набране на передновок. Загулюканий, не маючи змоги орієнтуватися в обставинах, селянин не обчисляв, чи вистане збіжа на насіння й на прожиток. А врештою, мусів продавати, бо його тиснули. І сьогодні село гине, а допомоги ні звідки. Ті, що мають добру волю хочуть допомогти своїм боатам-селянам, самі ледви животіють. Деякі кооперативи, що вели торговлю збіжем, передбачили, що збіже треба задержати для своїх членів на лиху годину.

Так вони й зробили і тим чином бодай частинно відвернули марево загибелі від своїх членів і їхніх дітей. Жаль тільки, що не всі є членами наших кооператив і не всі можуть користати з добродійств своїх власних установ.

Все скавване підносить вагу зосередкування обороту збіжем в наших руках, в наших кооперативах. Цю конечність повинно глибоко усвідомити собі наше село, наші селяне-хлібороби і приступати до організації на ширшу скалю. Ми повинні тямити, що нам ніхто не поможе, якщо не поможемо собі самі.

Озірна, 12 квітня 1925.

Масові арештування на Волині.

Від Української Парляментарної Репрезентації в польському Соймі і Сенаті.

Знову тисячі ревізій серед Українців, знову арешти й тортури многостраждального нашого народу... Так, як було вже не раз минулими роками, як було це—наприклад—тоїк перед Великодніми святами, так і тепер знову, також перед Великодніми Святами, на нашій землі, серед нашого українського народа відбулись численні труси й арешти.

В ніч з 31. березня на 1. квітня н. р. змобілізована державна польська поліція, до якої в деяких місцях приділено і військові частини, перевела ревізії в понешканнях тисячі осіб української національности, шукаючи зброї, вибухових матеріялів та агітаційної літератури. Заарештованих, часто закованих у кайдани, сотнями зігнано до повітових центрів, де ними наповнені тюрми й поліційні арешти, а за браком місця в тюрмах, навіть такі приватні мешкання, як кіна. Ревізії і арешти відбулись на цілому просторі наших західно-українських земель, передовсім на Волині і Полісі; заарештовано понад тисячу Українців, серед яких багато інтелігенції, осіб з вищою освітою, письменників, учителів і культурно-освітніх та кооперативних діячів. Тепер над арештованими переводиться слідство: їх допитують спочатку при поліції, потім у камерах супозних слідчих; допитують так, як звичайно вміють допитувати в Польщі в поліційних експозитурах, бють, тортурують, намагаються зізнань у нечуваних переступствах, у приналежности до комуністичних організацій і повстанських загонів, обвинувачують у зносинах з радянською владою і Німцями і т. п. При тому, як каригідна, многим арештованим закидується їх зносини з українськими послами до польського сойму і приналежність до таких легальних чисто культурних організацій, як „Просвіта".

Тисячі робучих рук одірвано від свого вівстату праці, від землі: весною, в такий гарячий для хлібороба час, коли кожний марно протрачений день помститься великими втратами в індивідуальному та загально-красвому господарстві, селяни-хлібороби тримають звязаними в тюрмі, відірваними від негайної весняної праці на рілі.

В цілому краю людність залякано, стероризовано. Для оправдання цього перманентного терору на наших землях, який у своїх розмірах не зменшується, а все зростає, уряд, а за ним і шовіністична польська преса, заперечують про існування на т. зв. „східних кресах" широко-розгалуженої комуністичної сітки та звязаних із радянською владою повстанських організацій, які би то мають своїм завданням одірвати від Польщі її східні території та поширити на них владу комуністичних рад. Отсю нібито то комуністичну небезпеку, що, як страшна загроза, висить не тільки над Польщею, але й над цілою Европою, умотивовуються нібито то лише завдяки тому погоріллю, в якому постійно перебуває польський уряд і його „спрежиста" поліція, що стоїть на тих „східних кресах" на сторожі інтересів власної держави і всієї европейської цивілізації.

Такою софістикою польський уряд і польська преса стараються виправдати той нестерпний режім на наших землях, що вже почасти став відомим в Европі під назвою „білого терору".

Як представники того нещасного українського народу, що проти своєї волі опинився у межах польської держави, вибрані ним для оборони його прав у польському соймі та сенаті, ми перед цілим світом заявляємо:

не з комуністичним рухом веде боротьбу польська влада на наших західно-українських землях, не большевицьких агітаторів вона арештує і вязнить: а веде вона боротьбу з тим природним національним рухом в українському народі, що виявляється в гарячім привязанні до всього рідного, тепер під чужою владою загроженого, і в живім спротиві польській екстерміняційній акції, що шукає ратунку в організаційних змаганнях, як противазі тій великій ворожій силі, що при всезбройних своїх державних засобах запанувала на українських землях. Інтелігентні Українці, яких тепер заарештовано — не комуністи: не большевики ті сотні українського селянства, якими вщерть наповнено польські тюрми. Це — український народ, сідомий своєї національної гідности, своїх прав і тієї гіркої кривди, яку йому чинять випадкові пани положення на його власній прадідівській землі. Це — діти того народу, який у 7-ми мільйоновому числі попав під польську владу і який під тою владою є позбавлений найелементарніших прав.

Шість літ польського панування на наших землях позначилися між иншим ось якими добродійствами тієї „західної культури", якої поборами на сході Польщі себе вважають: зачинено багато православних церков; зачинено багато українських низших і середніх шкіл, а ще більше перемінено на польські; приватний український університет і політехніку у Львові загнано в підземелля на нелегальне істнування і на повільну смерть; сотні тисяч польських кольонистів заслано на ті землі, що споконвіку поливались потом і кровю українського селянина; нечуваними податками, звязаними з санацією польського скарбу, в самій основі підірвано матеріяльний добробут нашого народу... Чим після цього не природною є ця нехіть до всього польського, яка прокинулась і стихійно зростає у нашім народі, а за яку так жорстоко мститься польська влада? Чиж вина в тому народу нашого, що також вимагає пошанування й до себе прилюбу самоозначення? Тут вина тих, що так цинічно забули вже про саме істнування того гасла самоозначення навіть у першій елементарних національно-культурольних домаганнях; вина тих, що приключивши до себе, для своєї potęgi mocarstwowej, етнографічно непольські землі, з цілими мільонами непольського народу, поклали собі метою всякими способами і як найшвидше спольонізувати ті землі і той народ; вина тих, що встановили непорушні польські кордо ни і, розрізавши живе тіло українського народу, поставили той український народ у такі умови політичного істнування, при яких частина народу може зректись обединання з матірним пнем хіба лише ціною своєї смерти. Тісі смерти нашого народу саме хоче польський уряд; ту смерть — моральну і фізичну — несе він йому в різних формах, між иншим, і в формі отих свіжих арештів та тортур українського селянства та інтелігенції, яких інкримінується комунізм лише для якнайшого самооправдання перед опінією антибольшевицького заходу.

Устами своїх представників польський уряд на всіх міжнародніх зібраннях проклямує свою миролюбивість, своє змагання підтримувати спокій світа і всіма засобами йому сприяти. Коли би це були не самі лиш пусті слова, розраховані на придбання певної опінії народів Европи, тоді ми бачили би з боку польського уряду добру волю запровадити спокій ся наш в своїй державі, на тих етнографічно чужих Польщі „східніх кресах", що так протиприродно з Польщею звязані, — і не сильою багнета, не арештами й тортурами українського народу, що хоче жити і в своїх природних національних формах розвиватися з ширим промінням до нього тих прав, які живому народові належаться і якими користуються громадяне в державі справді цивілізованій.

Але польський уряд силкується нашим способом „заспокоїти" народ український, фізичною силою хоче його зломити та розбавити життя. Ми віримо і в силу нашого народу українського: ми певні, що наш народ лишиться непоборимий. Тимчасом боротьба, в яку наш народ втягнули против його волі, не причинниться до тієї пацифікації, яка так потрібна і польському народові в його житті внутрішньо-держа-вному і в його зовнішніх взаєминах. Не вина в тому нашого народу, що його земля українська, ні т. зв. у Полякій, „кресы всходнє", прилучені до Польщі проти волі народу і в супереч його державно-національним змаганням, стають щораз більшим огнищем неспокою та можливих конфліктів.

Про це ми завжди говоримо польському урядові, але — паремне і про це ми мусимо заявити тепер і перед цілим світом.

В імені Української парляментарної Репрезентації в польському Соймі та Сенаті

Голова
М. Чернявський
сенатор.

„ПИСАНКА НА РІДНУ ШКОЛУ".

По жертвенности на народні потреби пізнається вартість людини. Нехайже кожна українська одиниця, кожне Товариство зложить відповідну жертву на „писанку для Рідної Школи". Не поставимо Рідної Школи як слід — утратимо наші здобутки. Жертви оголосяться окремо по громадах.

Гроші посилати на адресу:

Українське Педагогічне Товариство, Львів, Синок 10.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Великдень.

Веселе свято Великдень...

Хочби турботи життя затьмарювали думу і викривляли лице, в тім дні душа випогоджується як ранішне небо, а на лиці грає усмішка як прозоліть весняного сонця.

Великдень — свято весни, а весна оживлює не тільки природу. Вона скрешає кригу зневіри в людських душах і родить нові жерела надій і сподівань.

Тому під весну Українці все ставали оптимістами, а на Великдень радувалися і веселились.

Не затьмарювали цієї веселости ні самостійність за инших часів, ні страхіття відзу Богдана до Києва. Не затемнював її і 1848 рік, коли то жорстокий австрійський уряд позбавив селянство опіки панів і знаменитого проводу референта в церковних справах, Вп. п. Зельмана. Вкінці не зменшив веселости і 1919 рік, коли наш народ страждав невимовно, будучи поза скобками... рано.

Ясно, що коли після останної дети, настали часи морального і матеріяльного благоденствія, великодна радість з року на рік більшає і заокруглюється.

Кожда весна витає нас такими дарунками, про які нікому і в снах не марилось. І на слова великодної весняки:

„А вже весна воскресла
Щож вона нам принесла" —

можна все відповісти якимсь додатним фактом з царини політики, економії чи культури.

А все те завдяки всесторонній підтримці з боку власть имущих.

Але весна 1925 року богато в дечому перевищила своїх шість попередниць. На наші голови злетів такий надмір усяких добродійств, що голова крутиться як від упалку з третього поверху.

На питання, що нам весна принесла, можна цього року на Великдень з чистим сумлінням відповісти:

„Принесла вам красоньку
Як на небі зіроньку".

Бо прошу подумати! Язикові закони установлені, університет ухвалений, а шкільний плебісцит переведений.

Остає тільки радіти і бути вдячним.

Уявляю собі радість, що запанує по селах і містах серед старих і молодих!

„Тільки я, неначе заклятий" не буду радуватись весною, сонцем і Великоднем.

Поминаючи всі перешкоди більш матеріяльної натури, затроїв мені цьогорічні свята... оцей фейлетон.

Вже давно дорікали мені деякі люде, що я не пишу на політичні теми. Я кілька разів вволив їх волю і фейлетон був сконфіскований. За це знову почали мені дорікати мої настоятелі і я збитий з пантелику написав оцей великодний фейлетон. Він мав пару некучих місць і я мусів його три рази зміняти.

Але... все таки він політичний і тяжко, щоби перейшов урядове сито.

Але як пройде, то не сподобається читачам.

А як і кому сподобається, то я однако про це не дізнаюся.

І тому мені сумно...

Так сумно, що забуваю навіть на те, що ніхто з моїх сільських знайомих і приятелів не запросив мене на свята.

Галактіон Чінка.

При Великодній Пасці
згадайте про допомогу
ГОЛОДНОМУ СЕЛУ!

Негайно!! потрібна допомога ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Датки посилайте до Централі пожертв. Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз Кредитовий), Львів, Ринок 10. Число конта 14 000.

Політичні новини.

Новий французький кабінет.

Як уже відомо з телеґрам, Бріян зрікся скласти новий кабінет, тому, що соціялісти відмовились від співучасти в ньому. Цю функцію поручено теперішньому президентові посольської палати і відомому математикові Пенлеве. Пенлеве належить разом з Бріяном до малої ґрупи сопіял-республиканців, складеної у парляменті з 39 членів; одначе він належить до її лівого крила і користується довірям усієї лівиці в парляменті, а також має особисті добрі взаємини з приятелями Ерріо. Він силкуватиметься, щоби в складі кабінету мати Бріяна. Одначе вся увага при складенні такого кабінету буде звернена на настрої в Сенаті, який рішив про упадок Ерріо. При тому ця увага не може йти надто далеко по лінії домагань правиці, щоби не втратити симпатій між соціялістами.

Новий бельґійський кабінет.

Складення нового кабінету поручив король відомому соціялістові Вандервельде. Кабінет має бути демократичним. Соціялістична партія поставила домагання, щоби при виборах прикладено її принципи; вона згодилась на деяких членів ліберальної партії і демократів з католицької. З огляду на те, що ліберали не хотять вступити до кабінету — кабінет мусить бути комбінацією соціялістів, демократів та католиків. Щойно по соціялістичнім конґресі, цієї неділі, Вандервельде дасть відповідь, чи зможе виконати доручену йому місію.

Загальні Збори „Кооперативи Український Театр".

Дня 13-го цм. відбулися Загальні збори т-ва „Кооператива Український Театр". Коли зважити величайшу велику скількість членів кооперативи, то треба признати, що присутніх на зборах було досить мало: біля 50 осіб.

Головував дир. М. Галушкинський. Звіт з діяльности кооперативи за останній рік здав голова дирекції п. Б. Яців. Ця діяльність мусіла покищо обмежитись до збирання фондів на будову театру. З огляду на теперішню кризу всіх театральних підприємств, навіть у багатих державах, і в наслідок скрутного господарського становища нашої країни, ведення театру або якогось иного роду підприємства могли в теперішній момент звести кооперативу на манівці та підорвати довір'я громадянства до неї. Крім приєднування членів, управа кооперативи старалась, яко могла, придбати фонди головно через улаштування концертів, яких було 28, балів, вистав, вкладів — (ці мало числені). Кооператива субвенціонувала курс режисерів та аматорів, улаштувала виїзні театральної гардероби та театральних творів і почала видавати музичні партитури до деяких народніх пісень самі пісні. З кінцем ділового року кооператива числила 2.352 членів, між ними: 31 сеньйор, 344 священиків, 87 купців та промисловців, 609 державних урядовців, 343 приватних урядовців, 207 вільних професій, 689 осіб, що не подали професії, 85 інституцій та товариств, 35 робітників, 10 ремісників, 10 кооператив, 2 великих власників. Зареєстрованих уділів було 2.352 по 10 зол. на загальну суму 25.520 зол., та вплачено тільки 12.636 зол. себто пересічно по 5 зол. 37 с. на одного члена. Повний уділ вплатило тільки 481 осіб, а пів 717. Вартість уділів, які управа кооперативи авальоризувала згідно з пересічним курсом золотого, представляє суму 16.157·81 золотих. Управа признається до вини, що в справі доповнення уділів невідповідно листи́лізувала дотичні листи, в яких більшість членів могла мати пражіння, що вложені ними уділи здевальовались або неточно були перераховані на долярову валюту. Управа та Надзірна рада запевнювали, що зібрані фонди як спід збережені, а вартість уділів непорушена.

Довший реферат про перспективи будови театру виголосив д-р І. Ничка. Референт вірить у можливість негайного здвигнення театру у Львові, шляхом відповідного оподаткування всього громадянства. На таку мету потрібна сума 50.000 долярів, що лежить у сфері реального здійснення.

Вичерпуючий реферат викликав оживлену дискусію, в якій забирали голос пп. о. И. Застирець, ред. Кедрин, інж. Дутка (із Станиславова), інж. Вінцковський, дир. І. Чапельський, ред. Федорців, надзн. Пожмалик, інсп. Ліщинський, д-р Ю. Савчак, інж. Малішевський, ред. Греголинський, проф. Березовський і В. Барвінський. Не маючи змоги переважати на цьому місці кількагодинної дискусії на цю дуже важку та болючу тему, мусимо покищо обмежитись самим передачам резолюцій Загальних зборів, відкладаючи дотичні статті на пізніше.

1. Загальні збори членів кооперативи „Український Театр" у Львові, в яких більшість давно вже складала жертви на будову театру, звертаються до комітету будови театру, щоби він передав площу при вул. Саніґи у виключне розпорядження кооперативи.

2. Загальні збори уповажнюють Надзірну Раду і Управу кооперативи замінити згадану площу або продати за иншу, більшу й краще положену, з тим, що єдиним призначенням нової площі є зужити її під будову українського театру.

3. Загальні збори накладають на Управу кооперативи обовязок доложити всіх зусиль, щоби в разі заміни теперішньої площі передати її лише в руки української установи, а якби це було неможливе, тоді відкликатись з цією справою до Надзвичайних Загальних Зборів.

4. Загальні збори кооперативи уважають, що головним завданням кооперативи є будова українського театру — і тому доручують Надзірній Раді пособити відповідні заходи, засягнувши опінії у фаховців, з боку матеріяльного та духового, щоби стануги в осени перед Надзв. Загальними Зборами з готовим проектом.

5. Загальні збори висловлюють побажання, щоби кооператива „Український Театр" взяла на себе веденя театру, якщо цим не нарушить основного капіталу кооперативи.

6. Загальні збори взивають усіх членів кооперативи, а передовсім львівських вложити в місяці травні на упорядкування того театру одноразово бодай по одному амер. долярові.

Кілька слів до нашої інтеліґенції.

Навікаємо часто на те, що нема у нас рідного промислу, через що багато нашого гроша йде у чужі кишені. Та коли заходами одиниць будується свій промисл, нема для нього підмоги з боку наших людей". Такої долі зазнає перша українська фабрика цукорків „Фортуна Нова". Підчас коли чужі признають солідність і доброту цукрових виробів цієї фабрики і є її постійними відбіцами, свої відносяться до неї здебільша байдуже, несучи часто-густо свій гріш у чужі фабрики, на добро чужих, а то й ворожих нам людей. Причина цьому є в нашій бездушности і браку плекання. Не застановляємося над тим, яку шкоду наносимо самі-ж собі, нехтуючи свій, а підмагаючи чужий промисл. І не конче мова мусить йти зараз про великі суми, річ у кожному поодинокому сотику, бо всі вони, ті малі незначні сотики разом взяті, дають великі суми. Тому кожний гріш витрачений без думки на чужі вироби, тоді, коли маємо такі самі або й ліпші свої власні, є зменшенем нашого національного, а збільшенем чужого майна.

Деколи причиною такого поступування є несолідність. Не всі знають про істнування даної фабрики чи підприємства. Тому отсим подаємо до відома наших людей, що у Львові істнує від двох років перша українська фабрика цукорків. З малих початків розвинулася в поважне вже підприємство, уладжене згідно з найновійшими вимогами техніки, яке дає хліб кільком десяткам наших робітників. Дальший розвиток цієї фабрики, яка вже виробила собі за цей короткий час добре ім'я добірною якістю своїх цукрів, залежить під відношення до неї з боку ширших кол нашої суспільности. Тож звертаємося з гарячим зазивом до нашої інтеліґенції, щоби жадала скрізь по наших кооперативах, по наших і чужих приватних крамницях цукрових виробів фабрики „Фортуна Нова". Домагаючися консеквентно скрізь цукорків „Фортуна Нова", спричинимо поширення збуту виробів тої фабрики, дамо їй спромогу зрости, примістити у себе більшу скількість наших робітників, а тимсамим докинемо цеглину до будови рідного промислу. **Адреса фабрики: „Фортуна Нова", Львів, Кордецького 21.** 1819 1—1

НОВИНКИ.

— **Всім нашим передплатникам, читачам і прихильникам бажаємо ВЕСЕЛИХ СВЯТ.**

— **Усіх тих Вп. Авторів,** які були ласкаві надіслати нам до святочного числа свої статтій белетристичні твори та рукописи яких — на жаль — із технічних причин не можна було використати до цього числа — просимо вибачення. Весь матеріял увійде до найблизших чисел нашого часопису.

— **Конфіската.** Вчорашню уступну статтю п. з. „Чи є на це рада?" пошматувала цензура в трьох великих місцях.

— **Дунаєвські недогляди.** У статті з попереднього числа „Діла" п. з. „Нова уступка капіталові" закралися такі друкарські похибки: на першій сторінці у другій шпальті пропущено слова „а також", які слід вставити між словами „і все мав їх в домі" і словами „тому, що всі"; на другій сторінці у першій шпальті замість „це були — як сказано — пляни" має бути „це були — як сказано — межі"; у другій шпальті другої сторінки замість „Зокрема доручено Комісаріятові Освіти" має бути: „зокрема доручено Комісаріятові Внутрішньої Торговлі". При ломленю статті п. з. „Преса" попереставлювало через неувагу цитати, через що помотано зміст статті у другій її частині.

— **Святошна стрілянина.** Звичка стріляти на Великдень — стара, коли не як світ, то бодай як Греція. До нині у Греції продовжується традиція випускати у воздух безліч ракет та стріляючих забавок; молодь і старші гукають з самопалів власного виробу, а навіть рушниць та домобільних гармат. При цьому під згуки перших Великодних дзвонів спалюється звичайно „бовдана" з лахміття та соломи, що має уявляти собою Юду. Щойно коли останню Юди зринуть у повітря з димом починається справжній Великдень. Цей звичай святкувати Великдень з гуком та шумом так сильно вкоріненний і в нас, що без огляду на заборону стріляннями — по місті зранку до вечора чути було стріли.

— **Весняний грім** убив 15-го п. м. у селі Добротвір (пов. Камінка струмилова) селянина Валека, разом з парою коней, на полі.

— **Найстарша Велика Пятниця.** На підставі найновійших астрономічних обчислень перша Велика Пятниця припала на день 7. квітня 30 року по уродженню Христа. День смерти Христа припадає на підставі найстаршого єгипетського календаря на 7. квітня.

— **Ограбляння почти, вікультизм та телепатія.** На поліції зголосився якийсь електромонтер Гжиб, що бачив два тижні тому як грабіжники, захопивши на почті мішок з ґрішми, втікали через єзуїтський огород. Гжиб склав пізнання досить суперечні і вказав на якогось Мудлаковского та Кравця, як на дотичних злочінців. Поліція збентежена тим, чому цей Гжиб подав ці вістки щойно тепер і чому вони такі суперечні, усіх трьох задержала. Славний телепат Януссен, який саме приїхав до Львова на продукції — взяв на себе обовязок віднайти винуватців. Вчора на протязі 17 хвилин віднайшов сховану спеціялістами шпильку в одним редакційним столі. А люде з мішком ґрошей це-ж не шпилька!

— **Сильність ваговиць в Польщі.** Статистика з 1923 р. каже, що в тому році було 26.326 ваговиць. Усіх ваговиць є 345 на 37.201 ваговиць. Найбільша скількість ваговиць припадає на львівський округ — 105; варшавський округ має їх лише 45. Кар'єрних заведень є всього 9. Найбільше злочинів доконують неґоціянти.

— **Страшні наслідки грому.** В понеділок по полудні пронеслася страшна буря над частиною саської Швайцарії. Ґрім ударив у ґрупу туристів, що оглядали тверднину Кенінґштайн. Наслідки грому були такі, що три особи були вбиті на місці, 6 осіб важко ранених, а 23 легко ранених.

— **Шпіонська сфера в Люблині.** Останніми днями арештовано в Люблині цілий ряд військових осіб переважно підофіцирів, що працювали в мобілізаційному відділі польського штабу. Вони копіювали усі мобілізаційні плани та видавали їх за ґрошові сусіднім державам.

— **З плебісцитових містерій.** В селі Хлопчицях рудецького повіту в днях 7. і 8. п. м. ходили по селі поліцай Іван Шумик - Поляньский і сеньйор Микола Крушинський і силували всіх селян римо-католиків, що говорять по українськи та почувають себе Українцями підписувати декларації за польською викладовою мовою в школі. Тому, що названі селяне все одно таких декларацій не підписали а війта не бачили на очі, то оба названі пани пофальшували підписи. Фальшування підписів можуть стверднити свідки: Юрко Телятник, Микола Сорінь. Цей останній подає, що декларації вписали і за дітей, що не покінчили ще 6-ти літ.

— **Пересторога!** По краю ходять всякі людці, що збирають жертви на церкву в Пацлавській кальварії. Подається до відома всіх, що до збирання таких жертв ніхто з тих людців не дістав ніякого уповажнення від покликаних до цього чинників.

— **Економічна відбудова.** Недавно відбулося в технічному товаристві українських інжінерів два дискусійні вечері на тему упромисловлення та економічного двигнення нашого краю. Дискусію започаткував д-р Ю. Гірняк рефератом на повищу тему. Результатом дискусії був вибір комісії з трьох, у складі д-ра Ю. Гірняка, інж. Архипенка та інж. Кіндія, які мають приступити конкретно до практичних кроків у тому напрямі в порозумінню та контакті з нашими економічними і господарськими установами.

ФІРМА
Юлій Майнль
уладжує
в суботу 18. ц. м.
у Філії
Личаківська 17.
ПРІБНЕ ВАРЕННЯ
КАВИ.
1827 1—1

— **Свобода ч. 16** вийшла в святочнім виді, в побільшеним обемі (на 16 сторінках), прикрашена гарними воскресними ілюстраціями. На різнородний зміст злożилися численні статті, обемом не великі, популярно написані, що порушують різні актуальні справи, а також гарні оповідання. На увагу заслуговує „Наша розмова" Дядька Трохима". На жаль польська прокуратура знайшла в сьому святочному числі „небезпечні" місця, а навіть сконфіскувала одну ілюстрацію, до речі кажучи, переволенного походження, що переходила играз польську цензуру зі австрійської епохи. „Свобода" повинна находитись в кождій читальні та селянській хаті.

— **П. Олена Полотнюкіївна,** донька бл. Ігнатія, автора „Напівника церковного", організатора Станиславова і основника „Української Хати" промувувалася дня 25. лютого на доктора медицини в Ґрацу.

— **Юлій Майнль** уладжує пробне варення кави у філіях Личаківська 17. в суботу 18. ц. м., а Сикстуська 33. у вівторок 21. п. м., на які П. Т. Публіку ласкаво запрошується.

Бібліоґрафія.

КНИЖКИ:

Є. Іванишин, проф. українського педаг. інст. ім. М. Драгоманова в Празі „КУРС АНАЛІТИЧНОЇ ГЕОМЕТРІЇ. Частина І. Основи анал. геометрії на площі. З термінольоґічним словником та 245 рисунками в тексті. Вид. Українського Видавн. Фонд. Прага 1925, ст. 420.

Д. Антонович: ТРИСТА РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ 1619—1919. Зміст: Шкільний театр. Свіцький театр. Побутовий театр. Революція в театрі. Закінчення. Вид. Українського Гром. Видавн. Фонд. Прага 1925, ст. 274.

Евген Чикаленко: СПОГАДИ (1861—1907). Частина І. Ст. 172. Накл. Вид. Спілки „Діло".

Ернест Сетон Томпсон: МОЇ ЗНАКОМІ. (Нариси з життя звірів, які я знав). Із 143 образками і портретом автора. Ст. 277. Перекл. Софія Куликівна. Львів—Київ. Видавництво „Молода Україна" 1925. накл. М. Тараньска.

Міґуель Сервантес: ВИСОКОДУМНИЙ ЛИЦАР ДОН КІХОТ ІЗ МАНЧІ. Переповів для молодіжі Антін Лотоцький. З ілюстраціями. Ст. 188. Видав. „Молода Україна", накл. М. Тараньска.

Федір Дудко: ГЛУМ. Оповідання. Ст. 52. Вид. „Червона Калина".

Ярослав Вільшенко: СОН МІСЯЧНОЇ НОЧІ. Сценічна гра в 5 діях, ст. 48. „Пластова бібліотека". Накл. Мих. Тараньска.

Софія О'Брен: ІРЛЯНДСЬКІ ОПОВІДАННЯ. Ст. 57. Видання Товариства „Просвіта".

М. П. Старицький: НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА. Драма в 5 діях. Під редакцією і з режісерськими увагами Мик. Вороного. Львів 1925. Накл. „Кооперативи Український театр", ст. 80.

В. Доманицький, асистент української господ. Акад. в Подебрадах ЯКИМ НА-

СІННЯМ І ЯК СІЯТИ В ПОЛІ. Практичний порадник з 19 малюнками. В-во „Сільський світ" 1925, ст. 24.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК. Кн. IV, Квітень. Марко Черемшина: Як дим підобмається. Згадка. Гр. Косинка: За новітній. Модест Левицький: Gloria victis. Ю. Липа: Байрон. Дмит. Льонгін Лісний дов. Марко Антіох: Сонце Осени. Іван Ів. Ів-р М. Качанюк: Отець Безсмертна. М. Омелянець: Соціяльна ріжа над молодою в Чехословаччині. Д. Д.: Німецько-мистецький дивтаго і мегомарієм. А. Гнатюк: Наук. Тов. ім. Шевченка.

„СВІТ", ілюстрований двотижневик. 2-ге число. Зміст: І. Квасниця: Голодний Великдень — Збройний змір — Як виглядала Галичина в 1763 році — Марко Антіох: Великдень — Борисославський Сасейн — Світові бібліотеки — За Рідну Школу! Гр. Косинка: Темна ніч — Ганна Іванівна Борисоглібська — Леонт де Ліль: Слони (З „Варварських поем") — Михайло Рудницький: Музей славних людей — Відкриття памятника Т. Шевченка у Вишниках — Еміграція до Франції — Народи, що вимирають — А.: Розмова з Едісоном про науку та її можливости — Осип Бодкарович: Неділя — Як довго живуть звірята? — Як довго живуть ростини? — Найбільший динамір — Гора Лиса — Українські пісні перед судом — Цікава статистика — Сон буде непотрібний — Сяйво культури — Нові знахідки в Єгипті — Г. Шпітерс: Про вітаміни — Скільки коштувала війна? — Хіропрактика — Веселий куток — Хрестикові загадки. — Ілюстрації: Весна 1925 — Загальний вид Борислава — Робітники перед шахтою в Бориславі — Борислав у ночі — Загальний вид Мраянниці — Будова домівки Рідної Школи на Стрийському передмістю у Львові — Ганна Борисоглібська — Лондонський паноптікум, що згорів перед двома тижнями — Відкриття нового памятника Т. Шевченка в Вишниках — Знищений памятник Т. Шевченка в Вишниках — Гора Лиса у Львові — Українські пожежні судна — Статуя Зосера — Гебрейський університет в Єрусалимі — Новий фронт — Два кумі. — Чвертьрічна передплата виносить 4·50 зол., до Америки 1 дол. Адреса ред. і адм.: „Світ", Львів, вул. Руська ч. 3.

„КУЛЬТУРА". Місячник культурно-суспільного життя. З недрукованих творів Івана Франка: Лисиця-словійниця. З давних споминів моєї молодости. І. Зубицький Сидір, О. Юнетей: Вуйко з Америки. В. Еванс: Людське. (Новелі): І. Вона Ішла, ІІ. Заходила, ІІІ. Тепер поєм. І. П. Павлов: Експериментальна психологія і психопатологія творчости. К. Тайге: Принціпи конструктивізму. Ю. Вольвем: Пластичне мистецтво. А. І.: „Гертманці" в Празі. С. Садовський: Монізм у психології і суспільстві. И. Брандебурзький: Родинне і політичне право в Радянському Союзі. І. Сук: Англійські соціял-реформісти і монархія. К. Бітт.: Хвиля дорожнечі падає світ. Н. Р.: Економічна гуляй українського селянства. І. Калитовський: Бібліографічні завістки. — Ілюстрації: Павло Тичина. Валеріян Поліщук. Олекса Доситей.

„ЗИЗ". Журнал сатири та гумору. Ч. 7. і ч. 8. Редагує Левко Ясенів.

МОЛОДА УКРАЇНА. Ілюстрований журнал для молоді. Ч. 7. Редагує Мих. Тарнавський.

СВІТ ДИТИНИ. Ілюстрований журнал для дітей. Ч. 3. Редагує М. Тершаковець.

„БОГОСЛОВІЯ", річковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Товариство. Зміст: Dr. Josephinus Slipyj — De valore S. Thomae Aquinatis pro Unione ecclesiae inflexu in theologiam orientalem. Стор. 1—18. Д-р Микола Чубатий — Що нового старозавітне писання в новітній науці. Ст. 19—49. о. д-р Гавриїл Костельник-Галицій: вселенські. Ст. 50—70. о. д-р Йосиф Сліпий—Св. Тома з Аквіну і схоластика. Ст. 91—116. Вибрані питання: Наука богословія (о. д-р А. Іпик). — В справі кодифікації канонічного права для греко-кат. Церкви (о. д-р Й. Дорожинський). Ст. 149—168. Полеміка—Хроніка: Місійна виставка. Methods Hünker.—Записки книгозбірні Василіян в Кенті.—Ювілей Жінки. — Двадцятиріччя католицької преси.—Богосл. Наукове Товариство. Ст. 169. Богословське Наук. Товариство: Сходи академії. Семінарія. Ст. 11. і ін.—Рада. — Бібліотека. — Зміст Ст. 170. Книжки і часописи 171—180.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА. Рік І. т. І. кн. 1—3. Редагує комісія. Відп. ред. Гр. Мишуга. Зміст: Наші завдання. М. Галущинський: На чужій школі національній праці. В. Щасний: Шкільні закони в українській середній школі. Д-р І. Раковський: Раса в вихованню. Гол. Кашинський: Чим цікавляться наші діти. Д-р О. Білинський: Вплив школи на туберкульозу. Гр. М-тів: Книга: Юлія Сергія Левицького. Д-р І. Копач: На могилі Ю. Левицького. Огляд журналів і оцінки. З Т-ва „Учительська Громада".

ДУХОВНА БЕСІДА. Щомісячний богословський двотижневик. Редактор: В. Устрицький. Р. ІІ. ч. 6.

АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР. ч. 1. Видає Театральна Комісія Т-ва „Просвіта".

НАРОДНЯ ПРОСВІТА. ч. 4.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган Комітету Організації Кооперативів і офіціяльний орган Краєвого Союзу ревізійного.

НА ВАРТІ, незалежний орган українського культурного і церковного відродження. Редактор А. Річинський, Воводимир.

СІЛЬСЬКИЙ СВІТ. Ілюстр. господарський часопис, ч. 3 березень.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК. Журнал Центр. Союза українського студентства („ЦЕСУС"). Зміст: Олекса Стефанович: Від ідеї: Максим Тимів: Вічний закон. (На організаційні теми): Д-р Нестор Нижанківський: Станіслав Людкевич (З нагоди 25-літнього композиторського ювілею): І. Боркевський: Металюк: „Батьки" і „діти" (Анкета „Студ. Вістника"). ІУ. Проф. Федір Щербина. Ректор Українського Н. Університету у Празі. У. Гринь Андрієнко, студ. арх. Інж. Д. Андрієнський: Малочірам і слабодухам (З приводу листа акад. В. І. Вернадського). З життя українського студентства (Дописи з місць); Б. Терен. Фейлетон. У Празі. Юлівей Т. І. Масарика та Україні. ЦЕСУС. Зі спортового життя. Міжнародна Конференція взивання в Едінбурзі. В. О. Львівське студентство.

НОТИ:

1. *К. Стеценко:* „ЯК КОВБАСА ТА ЧАРКА, ТО МИНЕТЬСЯ СВАРКА" — вояевіль у одній дії для співу в супроводі фортепіяну і малої оркестри. Ревізію виправкував К. Стеценко. Видала Кооператива „Український театр" у Львові.

2. „БУЛЬБЯШИНА", жарт в 1 дії Вишевського для співу в супроводі малої оркестри. Аранж.: К. Стеценко. Інструм.: С. Людкевич. Видавництво кооперативи „Український театр" у Львові.

3. „НЕВОЛЬНИК", драма на 5 дій М. Кропивницького для співу в супроводі малої оркестри. Видавництво кооперативи „Український театр" у Львові.

Е. Форостина: ПРИЧИНИМА. Слова Шевченка. Хор русалок на 2 голоси, гітари. Пьяна—Перемишль.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ГАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАННОЧОК І ДІТЕЙ

як також вибагливе біллє. Ціни зниженні.

Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.

1733 4—6

ФІРМА

ЮЛІЙ МАЙБЛЬ

УЛАДЖУЄ

у вівторок 21. ц. м.

У ФІЛІЇ

Львів, Сапєгівська 33.

ПРІБНЕ ВАРЕННЯ КАВИ.

1832 1—1

СИНДИКАТ ФАБРИК ЇДАЛЬНОЇ ОЦТОВОЇ ЕСЕНЦІЇ

поручив

представництво на Галичину, Волинь і Полісся

ФІРМІ

„ПОЛЬОЦЕТ"

Бюро продажі оцтової есенції

Сет з обм. скр.

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 4.

Телефон 1257.

Достава прямо з фабрик тільки в оригінальних посудинах.

Продажа гуртом.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіть до неї негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 сотиків. Заяви приступлення можна оголошувати в кождому Кружку У. Н. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр під дир. І. Негутина.

Хоростків сала „Нар. Дому": Неділя 19.IV. ВОСКРЕСЕННЯ.

Понеділок 20.IV. ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.

Вівторок 21.IV. ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА.

Середа 22.IV. ЧЕСНА ЗУЗАННА.

Четвер 23.IV. ТРИЦКА ГІЛЬТАЇВ.

Субота 25.IV. МІРА ЕФРОС.

Неділя 26.IV. ДВА ЗЛОДІЇ.

Сутостав:

Почедінок 20.IV. НЕУДАЛИЙ РОМАН.

Вівторок 21.IV. о год. 3. попол. ЗАПОРОЖСЬКИЙ СКАРБ. 3—3

З нагоди Воскресення приятельсько Українському громадянству потреби Українського Клаєв го Т-ва Опіки над інвалідами. На жаль в останніх місяцях жертви з краю досить устали. Не вдивають і жертви з Америки. Дім інвалідів тягнуть на громадянах львівського повіту та Львова. На коштовні протези лічечні, ренти і підмоги інвалідам не позвіляє брак у нас засобів. Членів Товариства кілька десяток. В інтересі нашої будучности дати жертвам війни відповідне матеріяльне достаточне забезпечення. Жертви і членські вкладки (50 сот. місячно, 6·20 з вписовим річно) просимо надсилати на адресу: Українське Краєве Товариство Опіки над інвалідами, Львів, Руська ч. 3III. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст для недуг жіночих, волосяних і сифілітичних

Д-р Кость Яковина

бувш. асистент проф. Лаврана і Шаффа у Берліні, бувш. оператор р. Гінекологічно-акушерської клініки проф. Бумма у Відні

є в Станиславові, вул. Липова ч. 17?1 (дім Варшавської). Телефон ч. 33? 5—5

Лікарсько-лентист. заведення

д-ра Шимона Радзимовського

Ягайлонська 11.

Львів, вул. Сапєгівська 17/II.

Пльомбування в вживлення зубів (штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнти з провінції повідомляться в найкоротшому часі, ПТ. учительство та студенти в ціні знижка. 1723 6—10

ВАЖНЕ для ПАНЬ! Приймає жіночі сорочки, кальсони по пересібках по низьких, по дуже вівсяним ціпам, спеціяліст в пере і ґрі їхт, рівнож заміною старі на пір'ї на нові найліпшої соломки за доплатою 7 зол.

Склепик кравецтва ГОТТЛІБА, Львів, вул. Сапєгівська 15. 2—2

Вже надійшли останні новости для Пань на зимі, весняні і літні костюми 1-г

17?1 до фірми 5—10

АНТОНА УВЕРИ

Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

ТЕЛ. 18—14

ВИШУКАНА ФЕСТАВРАЦІЯ

ДОЛЬФМАННА

вул. Театральна (біля Великого Театру)

рекомендує вишуканого світа місцевого і закордонного, поручає П. Т. Публіці

Слєдуючий вихід в пятницю:

ЖУРНАЛИ ВЗОРИ КРОЇ

1812 1—1 **МАНЕКІНИ**

Р. ПАНДАУ львів Чарнецького 3

Звичайний Загальний Збір

акціонерів Земельного Банку Гіпотечного взаїмної спілки у Львові відбудеться в пятницю дня 22. мая 1925 в салі товариства „Дністер" у Львові (вул. Руська 20. партер) о год. 10. рано.

Предмети наради:

1) Заключення рахунків за р. 1924 і звіт Надзірної Ради з діяльности і стану Банку та уваги з тій справі. 2) Розділ чистого зиску. 3) Затвердження більансу отворення в золотих з днем 1. січня 1925. 4) Уділ що до висоти основного і запасового (резервового) капіталу в золотих, тягнення якої сплатою акцій іменної вартости на акції сплатою акцій. 5) Зміна статуту §§ 2. по 97. 6) Вибір двох членів Надзірної Ради. 7) Означення вартости для членів Надз. Ради. 8) Внесення по точці 6. 11. уст. 3. стат.

Право голосу на Зборі мають ті акціонери, що найдальше 14. днів перед Загальними Зборами складуть в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного або в „Українській Банковій Спілці" акції разом з переліком акцій, на основі яких будуть голосувати, та депозитації (виказ), що мають право вступу на Збори. (§§ 67—69 статуту). — П. Т. акціонери, які не зложать акцій не підуть участь в Загальних Зборах, повідомляти Дирекцію Банку, подаючи свою адресу, щоб можна було повідомити їх письмово.

Рада Земельного Банку Гіпотечного. 1—1

КАМІННЯ до виробу монументальних пам'яток, форми до бетонових труб, хрести, гранітовані, вікна до церков і всякі слюсарські роботи виготовляє

Михайло Стефанів Львів, Сапєгівська 10. (обік вул. Кордецького і Рицерською)

Підвеселення добробуту нашого народу в наших руках!!

Зробім Великодні Свята дійсно святами і не пляґіяризуймо **культуру.**

В ці дні не забудьте нагадати своїм сусідам, що по новому й з користю для себе зможе господарювати лишень той, хто читає українські щомісячні господарські часописи

„Сільський Світ"

1925 — рік видання III.

Передплата на рік тільки 8 зл.

„Українське Пасічництво"

1923 — рік видання IX.

Передплата на рік тільки 8 зл.

Надсилайте нам адреси тих, хто може стати передплатником, а ми вишлемо їм оповістки.

Наша адреса: Львів, вул. Бляхарська 9.

Домашні дансінґи
уладжує світової марки
ҐРАМОФОН
„HIS MASTERS VOICE"
„Голос свого пана".

Ґрамофон той найновішої конструкції (Система радіо з мікрофоновою підкладкою), першорядними знавцями і цілим світом признаний найдоскональшим. — Взірцева репродукція без шипіння
ДАЄ ВСІМ
Знаходу товариського життя. Можність забави і танцю.
Упривнення побут дома Замилування до музики.
Різноманітність родинного життя. Перегляд новочасної музики.
Українські содеві пісні в виконанню Мещанського.

The Gramophone Co,
— Limited, London —
Генер. представник на Польщу
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР

ЛЬВІВ, Фльоріянська 25.
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 2.
1485 8—9

Одинокий Український Готель
„НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ"
стов. зар. з обмеженою порукою
У ЛЬВОВІ, вул. КОСТЮШКА ч. 1. 1814

ТЕЛЄФОН ч. 888.
З провінції можна замовляти в готелі КІМНАТИ ТЕЛЄФОНОМ ч. 888.

ВИНА БОГОСЛУЖЕБНІ
Самородні Угорські в бочках до 100 літрів
поручає Вевечесній шому Духовенству
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
у Львові, Ринок 36. 1781 2—2
Подрібна продажа вин угорських, австрійських і десерових у всіх складах.

Центральний Кооперативний Банк
КРАЄВИЙ СОЮЗ КРЕДИТОВИЙ
з відповідальністю уділами у Львові, Ринок ч. 10.
(Ч. телефону 433. Чекове конто в Почтовій Щадниці ч. 141.467).
є центральною касою українських кооператив.
Запасні фонди має ульоковані в реальностях у Львові в більшій посілости в Черниці коло Бродів.
Приймає вкладки ощадности і більші капітали до обороту з забезпеченням перед девалюацією та опроцентовує їх на 12 прц. і вище — після умови — залежно від висоти вложеного капіталу і на який протяг часу. 1826 1—1

Дім торговельно-промисловий
„ДОСТАВА"
кооператива з обм. порукою, основана в цілі згуртування виробу і торгу церковними річами в українських руках.
Дирекція: ЛЬВІВ, вул. Домініканська 11.
Склади: ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 20.
ПЕРЕМИШЛЬ, РИНОК 23.
Поручає свої багато заосмотрені склади всеї церковної утвари, ризи, образи, образці, світло й кадило. — Приймає всякі замовлення, направи, золочення і переплети книг. Достарчає дзвони з німецьких фабрик, з першорядного передвоєнного матеріялу, з довільними написами, готові і на замовлення. Виконує всякі малярські і різьбарські роботи найліпшими артистами. Поручає підприємців будови церков і направи. Виготовляє церковні хоругви і фани, як також прапори для „Соколів" і „Січий" від найдешевших до найбагливійших, церковне білля і обруси. Доставляє всякого рода килими та дивани до церков та кімнат.
„ДОСТАВА" має застережене виключне право виготовляти копії образу:
„СВ. СВМЧ. ЙОСАФАТА"
кисти артиста маляра М. Сосенка, на полотні, дереві і блясі (ціна залежить від матеріялу і величини). Образці св. Йосафата вже на викінченню.
Кождий священик і церков повинні бути членами „ДОСТАВИ". (Уділ 10 зол., вписове 1 зол.)
Часть зиску розділює „ДОСТАВА" на церковні і народні цілі. За 1924 р. виплатила на фонд вдів і сиріт по священиках 1000 золотих готівкою.
Хто купує в „ДОСТАВІ", купує у себе, збільшує народне майно, попирає рідний промисл і торговлю. 1866 1—1

НА СПЛАТИ
Вже надійшов довго очікуваний транспорт
МАЛИХ МАШИН ДО ПИСАННЯ — системи — „ERICA" з українським письмом
ЮЛІЯН ЛОМАГА
ЛЬВІВ, пл. Домбровського 5 а. Телєф. 28—70.
Склад машин до писання всіляких систем і майстерня для направи і чищення машин. 1823

Не грай зі здоровлям твоєї дитини!
Уживай і жадай тільки
ПУДРУ АНТИСЕПТИЧНОГО як також МИЛА ГИҐІЄНІЧНОГО
„ФАРІН" з фабрики „LE HERAX"
1829 бо тільки вони хоронять діти перед ріжними докучливими недугами 1—1

СВІЙ ДО СВОГО!
Одинока Українська Відливарня Дзвонів
МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО
Львів—Замарстинів, вул. св. Михайла 14.
Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю чистого і звучного голосу, під порукою чистої гармонії як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. — Відливаю з всяких металів відливи, як бронзівники, машинові, будівельні, плоскорізьби, — — — — фігури і т. инше. — — — —
Поручаюсь ласкавій памяти і остаю з глибоким поважанням Михайло Брилинський.

Приспівайте передплату!

Окружна Аптика
Михайла Терлецького
давніше
ц. к. Циркулярна Аптика
д-ра К. Склепінського
ЛЬВІВ, РИНОК, Телєфон 16-21.
ріг вул. Домініканської і Гродзицьких
поручає всякі специфіки красві і загранічні, перевязочний і гумовий матеріял, як також власні випробовані фабрикати, як діточий пудер, капи на біль зубів, мазь на натнітки, вино хінове з залізом для недокровних іт.
Власна лябораторія хемічно-мікроскопова для аналіза під проводом лікаря-спеціяліста.

Хто хоче відпочати, хто хоче забавитися, хто хоче перебути літо у добірнім товаристві — той їде до
ЗЕЛЕМЯНКИ
Першорядний пансіон. Конкуренційні ціни. Радимо вже замовляти кімнати на літні місяці. Жадайте проспектів. — Адреса: Управа літниска ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів. Бюро у Львові, вул. Руська ч. 18. І. пов. від 12—1 год.

БОГАТИЙ, на визначній становиці, кавалер, літ 29, абсольвент закордонного університету, симпатичної поверховности, оженеться з характерною панною, здоровою, з посагом около 7.000 долярів (вложені евент. в гіпотеку). Серйозні зголошення проситься слати на адресу: „Семейне щастя і совишна будучність", Бюро оголошень Бухгалтер, Львів, Легіонів 21. 1808 2—3

В КОСОВІ, Карпати, приймаю літників на мешкання враз з цілим удержанням, кімнати сонячні, слічно уладжені, доходячих приймаю на обіди. Інформації Е. Лукашевська, Косів над Коломиєю. 1778 2—3

Барвінок: Скошений цвіт 2·52
Бенца П.: Шлях пелетнів 3·—
Будзиновський: Кров за кров 1·60
Винниченко: Записки Кирпатого Мефістофеля 3·15
" Рівновага, роман 2·50
" По свій, роман 2·50
" Бочки, роман 2·50
" Чесність з собою 2·50
" Хочу, роман 2·50
Гайне: Подорож на Гарц 1·50
Фльоге т'ські ночі 1·40
Гамсун: Вікторія 1·—
Грінченко: Сонячний промінь 3·—
Габорио: Таємничий підпомагач 2·60
Гавптман: Мрії Карліна Брандт 2·—
Гете: Страждання молодого Вертера 2·—
Готе: Памна де Моран т. 1/2 5·—
Доде: Сафо, т. 1/2 2·50
Дудко Ф.: Гнум 1·20
Дойль К.: Знак чотирьох 2·75
Пес Баскервілів 2·60
" Кровавий цяях 2·—
" Пропащий світ 4·—
Достоєвський: Грач 2·—
Дікенс: Свепщок на печі 1·—
Еберс: Індія і я 2·50
" Адріян і Антіной, т. 1/2 6·25
Заревич: Хлопська дитина 2·—
Келлермон: Тунель, роман 4·70

80 Повістей

Кобилянська: Земля 4·70
" Царівна 4·70
Короленко: Без язика 2·10
Костомарів: Чернигівка 2·—
Коцюбинський: Підземна Росія, спомини 4·—
Крушельницький: Змагачи 3·50
" Тужим по махам крил т. 1/2 7·50
" Рубають ліс 4·70
Левицький: Кайдашева сім'я 3·15
" Микола Джеря 2·—
" Причепа 4·70
" Пропащі 0·84
" Хмари 4·70
" Над Чорним морем 3·30
Лепкий: Під тихий пенр 6·—
Логоцький: Нічід Обрів 2·—
Лягерлеф: Коротеві пісночи 2·50
Майрінк: Голем 3·15
Маковей: Записся 2·10
Мирний: Ливі люди 0·84
" Хіба ревуть воли 3·15
Мопасан: Монт Оріоль т. 1/2 3·—
Мордовець: Гетьман Мазепа, 1/2 3·—
Маєр: Амулет 1·50
Нарарук: Князь Ярослав Осмомисл 3·30
Новаківський: На зорі 1·60
Опільський: Опирі 2·—
Сумерк 4·—
" Іду на Вас 1·50
Полянук: Отаман Зелений 2·50
Світ червоний 2·—
" Шляхом тіта 2·—
Родзінкевич: Шляхом злодій 2·—
Сташ: Надзвичайні пригоди 2·60
Стівенсон: Остров з закопаними скарбами 1·50
Твайн: Американський претендент 4·—
" Пригоди Гука, пов. т. 1/2 3·—
" Пригоди Тома Сойєра 3·—
Толстой: Відродження, т. 1/2 6·25
" Козаки 3·—
Турянський: Коза межами болю 2·50
Фльобер: Саламбо, т. 1/2 4·—
Фосколо: Останні листи Якова Ортіса 1·70
Франко: Боривслав сміється 4·50
" Великий шум 2·10
" Як Юра Шикманюк брив Черемош 1·60
" Основи суспільности 3·15
" Захар Беркут 3·15
" Перехресні стежки 4.70
Франс: На білих скалах 1·68
" Злочинство Сільвестра Бонпара 1·26
Чайковський: Маловітний 1·60

Всі разом або поодиноко висилає за післяплатою

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

ПОЦИНКОВАНА БЛЯХА Марка охоронна **ДО КРИТТЯ ДАХІВ**

PRIMA — **POLCYNK**

31 ЗНА — КОМ

є найлучшого сорта і найтревалійша. **Жадайте всюди цеї бляхи.**

Замовлення приймає „ВІДБУДОВА", Львів вул. Словацького 14. Уділяє також коротко-термінового кредиту за відповідними векселями. 1830 2—2

Заведення для цинкування бляхи „POLCYNK", Спка з об. пор. **КРАКІВ XXI**, вул. Романовича 14.

ЛЬВІВСЬКЕ ТОВАРИСТВО АКЦІЙНЕ БРОВАРІВ

поручає на Свята

свої вироби, зладжені з першорядних заграничних сирівців, не уступаючі в якости і смаку, найбільше реноованим заграничним пивам.

ПИВО ЕКСПОРТОВЕ ЯСНЕ

ПИВО БАВАРСЬКЕ

ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ

на взір англійського портеру в оригінально наповнених фляшках з видною на фляшках і корках охоронною маркою нашого Товариства в формі якора окруженого буквами L. T. A. B.

До набуття в ресторациях і льокалях, що мають право вишинку.

1818 1—1

НА СПЛАТИ

поручаю П. Т. Адвокатам, Інженерам, Урядникам і иншим 1762 4—7

ВЗУТТЯ всякого рода.

Мікадо, Академічна Ч. 20.

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гваранцією, та всілку біжутерію поручає Б. Гріпберг, Львів, Сикстуська 4. 1763 4—8

САПЬОН МОД САБІНИ ГЕНІЙ

в ПАСАЖІ ГАВСМАНА ч. 7.

поручає найновіші заграничні моделі по приступних цінах. 1766 3—3

ЛІЖКА

МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ

з приводу великого запасу детайльно продає по фабичних цінах

ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ

Іван Возачинський

Львів, пл, Бернардинська 15.

1660 7—10

ЗАВЕДЕННЯ М. ФРАЙЛІХА

спеціяліста і винахідника патентованих бандажів проти РУПТУРИ для мущин, жінок і дітей, при помочі яких вилатувалися сотки людей — навіть в найбільше застарілих случаях, **приймає щоденно від год. 9. рано до 6. вечер у Львові,** вул. **Городецька 35.**

Згадана фірма істнує вже повад 60 лїт, і зискала собі похвали і признання не лише в краю але і за кордоном. Про те свідчать золоті медалі, гонорові дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священників і офіцерів та зискала собі заслужену, світову першорядність в тім званню. 1717 3—3

ПАТЯНА ДАУФЕРА

МАГАЗИН МУЖЕСЬКИХ ОДЯГІВ

ЛЬВІВ, пл. Бантурівна 3, І. пов.?

Ign is'

ФАБРИКА МЕТАЛЕВИХ ЛІЖОК І ВКЛАДІВ

ЛЬВІВ

вул. Личаківська 108.

Телефон 477.

Цінники на жадання фірм даром. Для осіб приватних 1493 — за оплатою 0·50 зол. почтовими значками. 7—8

Верх над всіми добрими беруть:

Сметанкові кармельки з яйцями
Сметанкові кармельки з міґдалами
Сметанкові кармельки з чоколядою
Сметанкові кармельки з моккою

є дуже смачні і поживні.

Правдиві кармелькі мають напис Орлик і Ска

1677 НА КОЖДОМУ ЦУКОРКОВІ. 4—4

До набуття в кождім ліпшім склепі.

ШИРІТЬ НАШ ЧАСОПИС!

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 87 (10.470). Львів, четвер 23. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

ШТУНДА.

В 80 і 90 рр. мин. століття поширився на Наддніпрянській Україні релігійний рух під назвою штунди, що обхопив значні простори і зєднав собі доволі велике число приклонників серед тамошнього сільського населення. Був це свого рода протест проти казьонности московського православя, що не хотіло і не могло заспокоювати релігійних потреб більшости вірних. Російське правительство поборювало цей рух всіми засобами — від арештів і карних експедицій до заслки на Сибір включно, та все надармо. Не помогли навіть окремо творені духовні місії. Репресії з боку правительства і церковної православної єрархії не здержали зросту нового народнього релігійного руху, він шйрився дальше, очевидно нелєгально, і перетревав переслідування аж до видачі телєграмційного релігійного указу в 1905 р. чи то до вибуху світової війни.

Свідомі українські кола—між ними і Михайло Драгоманів — дивились прихильно на цей новий релігійний рух на Україні, сподіючися, що він яко протест протиу рядового насильства над свободою совісти людини посередно допоможе і політичній емансипації поневолених мас. Ці рахунки на загал завели і штунда—своєрідний протестантизм — не відограв ніякої ролі у визвольній боротьбі нашого народу та мабуть нічим не причинився до поширення української національної свідомости в народніх масах, зокрема у своїх поклонників. Не досліджено досі, яке значіння мала штунда в найновійшій історії українізації православної церкви на Україні і тут нам невідомо, яка доля цієї секти під комуністичним режімом. Близькі знавці штунди подавали число штундистів на Наддн. Україні з початком 20 стол. на близько один мілїон душ, — чи ця цифра відповідала дійсности, невідомо, бо урядової статистики штундистів (під цю назву підтягано часто ріжні, нераз чудернацькі, прямо неморальні і прогиприроднї, релігійні секти) ніколи не оголошено.

Здається, що великий національний, політичний, а головно соціяльний перелом, що його від кількох літ переживає Наддніпрянська Україна, припинив зріст штунди, а може й у значній мірі розторощив, роблячи місце новим релігійним рухам, більше живим і більше зорганізованим, бо до останніх днів штунда не витворила одноцільної організації і кожна громада штундистів жила окремим життям.

Недавно цей штундиський рух зайшов і до нас в Галичину. Загально думають, що зайшов він з Америки, привезений звідтам реемігрантами. Так воно не є. Тепер ми є свідками спроб поширювання різних американських сект (пресбітеріян, баптистів, почитателів святого письма) і вони тут і там мають гуртки своїх приклонників, але держаться більше міст, де осідають поодинокі організатори, прибувші недовго з Америки, як напр. у Львові.

Новий релігійний рух у відомій на Наддн. Україні формі штунди зайшов до нас двома шляхами. Принесли його ті, що недавно жили довший час за Збручем, як рівнож його носіями є Волиняки споза „сокальського кордону", що тепер без більших перепон можуть стикатися з нашим населенням — особливо сумежних з Волинню повітів. Штунда поширюється вже на разі невеликими гурткми в кількадесяти селах від скалатського повіту по повіт радехівський (північне Поділля і Опілля) і мені відомі такі гуртки зі сіл Кобиляк (повіт Збараж), Ходечків (повіт Тернопіль), та з цілого ряду сіл з околиці Мільна зборівського повіту — найблищої околиці Почаєва. Маю деякі відомости про штунду в золочівському, брідському і камінецькому повіті, а не без того, щоб не було штунди і по селах инших повітів.

Зовнішно проявляється штунда в тому, що її поклонники (окремої назви вони не мають, а звуть себе прямо братами і сестрами) зривають фактично з греко-кат. церквою (формально з неї не виступають), закидують всі церковні обряди, не ходять до церкви, не сповідаються і не жадають церковних прислуг. В неділі, а то й частіше сходяться до дому одного з членів секти і тут виголошують проповіди, читають і пояснюють святе письмо (його читають звичайно в перекладі Кулїша), співають псальми і спеціяльно уложені духовні пісні та часто попадають в екстазу, киваються, трясуться і викрикують незрозумілі слова. Психіятри мали би дуже цікавий матеріял до своїх студій, бо як не як, а є це рід масової умової недуги. (Н.пр. недавно у Голубічку великому трапився випадок параліжу серед таких релігійних вправ штундистів, що викликало велике враження у громаді).

З національного боку це елємент індиферентний, а тим самим для нас шкідливий. Сектанти відрізуються від решти громади; не належать до місцевих товариств і організацій. Про їх власне моральне життя розказують всіляко, найчастше малюють їх негативно. Яке їх правдиве моральне обличя, не беруся судити, бо живучи в місті не маю нагоди безпосередно обсервувати їх.

Загал населення, навіть без ніякої спонуки духовенства, ставиться до штунди здебільша неприхильно і при кожній нагоді викпиває сектантів. Були навіть чинні напади на доми штундистів (напр. в Ходачкові малому тернопільського повіту, що аж у справу вмішався прокуратор).

Цілком инакше ставиться до штунди польська влада. З оповідань деяких священиків, в околиці яких появилася штунда, знаю, що польські комісарі і команданти постерунків заявили виразно, що мають приказ не перепаняти зросту штунди, коли вона шириться тільки серед греко-католиків. Чинно і зі всією рішучістю мають виступити проти штунди щойно тоді, коли би вона ширилася серед рємо-католиків. Коментарі до цієї поведінки польської влади зайві і кожний легко догадається й причин.

Греко-кат. духовенство, а зокрема її єрархи збірно ще не виступили проти нового релігійного руху. На мою думку їх активний виступ — здається — причинився би тільки до його зросту. Ні Василіяне, що мають за собою деякі додатні національні успіхи, ні анахорети Студити, ні проповідники місіонарі з чину далеких і чужих нам бельгійських і канадійських Редемптористів, ані їхні місії, хочби з такою помпою уладжені як мин. року в Радехові, не вилічать цієї будьщо-будь недуги. Лікарями можуть бути головно світські люде, яким народ, як безінтересовним, довіряє усправах тонкости віри більше, ніж найбільше впливовим місіонарам-проповідникам. Передовсім багато може тут зробити народня преса (Свобода, Український Голос, Новий Час).

З національного і політичного боку цей рух для нас вельми шкідливий, бо відчужує від активної боротьби за наше визволення. На щастя, він не є покищо масовий, однак не виключене, що при нашій байдужности він може дальше поширитися. Йому треба протидіяти не нетерпимістю, але тактовним освідомленням, трактуючи це нове у нас явище як одно з повоєнних соціольогічних явищ.

Накінець одно бажання до тих інтелігентів, що мають нагоду з близька обсерувати життя наших нових штундистів. Вони повинні без ніяких упереджень—зовсім об'єктивно, хоч би в коротеньких нарисах навіть у формі часописних дописів, представити відомі собі типи штундистів і взагалі подати до публичного відома все, що гідне уваги. Маючи в руках точнійший фактичний матеріял, зможемо лекше протиставитися небажаному і по мойому переконанню шкідливому для нас — особливо в сучасному лихолітті — новому релігійному рухові.

Д-р Степан Баран

Новий французький уряд.

Склад кабінету. — Індивідуальність Пенлєве. — Поворот Кайо. — Не всі вдоволені.

Нарешті французький кабінет складений. Премієром Пенлєве, з портфелем міністра війни; закордонні справи — Бріян; фінанси — Кайо; освіти — Де Монзі. Це найвизначнійші прізвища. У кабінеті є 4-ох республіканців соціялістів і 12 радикалів-соціялістів, партії Еррio На цей раз, уневняють телєграми, кабінет дефінітивний. Питання хіба в тому: на як довго. Коли в нього увійшли такі дипльомати як Бріян та Кайо, то вже сама їх ін

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 275|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 81 (10.446) z dnia 11. IV. 1925 r. pod tytułem 1) „Ogno z naszych zanedbań", między słowami narodowi a Od na, 2) „Hołos z trumny", a) między słowami w Polszczi a Audyorja, b) od słów Oczewydno do końca artykułu, zawiera znamiona ad 1) występku z § 301 u. k. ad 2) zbrodni z § 65 a) uznał dokonaną 11. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 300 Zł. P. Lwów, dnia 13. kwietnia 1925.

Hawel.

Red. czas. „Diło" Pr. 277/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 82 (10.447) z dnia 14. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Tajemnycza ruka" a) między słowami: osudtuje a: Złoczynnyj, b) jaki a: bezprawatwo. 2) „Necobetwo odnych i robota druhych" a) między słowami hospodarstwa a: materialna, b) sprawa a: Czyż ce, 3) Dopysy" między słowami: Pidbirci k. Lwowa a pyszut nam zawiera znamiona zbrodni ad 1) i 2) z § 65 a) uk., ad 3) występku z § 302 uk. uznał dokonaną w dniu 14.IV. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 15. kwietnia 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 280/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 83 (10.448) z dnia 15. VI. 1925. w artykułach pod tytułem 1) na stronie pierwszej w kolumnie czwartej a) tytuł artykułu, b) w tymże artykule znak zapytania między słowami nasjonalnoi a: terytorji, c) od słów jaka do końca tego artykułu zawiera znamiona występku ad 1) a) z art. V. ust. z 17.XII. 1862 Dzpp. L. 8. z r. 1863, ad 1) b) c) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, uznał dokonaną w dniu 13. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sopą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 16. kwietnia 1925 r.

Hawel.

Pr. 282|25 Redakcja czasopisma „Diła" we Lwowie. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratuky przy tymże Sadzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 84. zdnia 16. kwietnia 1925 pod tytułem „Derżawna i nederżawna włada" w ustępach między słowami: a) organizacji a: Treba, b) narodowych a: jakże, c) od słów cych z perszoho pohladu do końc artykułu, 2) „Presa" w ustępach między słowami: policai a: Na ukrainnych, b) od słów a wże do końca tego artykułu, 3) „Podił bromadian na lojalnych i nelojalnych" między słowami oprokynuty ich a: Cikawoju. 4) „Marja Anna Nowakiwśna" między słowami a) naszym a: znahanniam, b) pobidu a: ostrych zawiera znamiona występku ad 1) a) b) z § 300 ust. kar., ad 1; c) z § 302 u. k., ad 2) a) z § 300 u. k., ad 2) b) z § 302 u. k., ad 3) z § 300 uk., ad 4) zbrodni z 65a) u.k. uznał dokonaną 15.VI. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl paragrafu 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust, druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr, 6 ex 1863 t, j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złp. Lwów. dnia 16. kwietnia 1925. Hawel.

ність зосереджує довкола себе надто багато партійних та особистих пристрастей.

Одначе Пенлеве, як пречісь, є саме примирюючою особою. Факт, що він мусів зріктися становища президента палати, щоби взяти в руки керму нового кабінету в такий непевний мент є найкращим доказом довіря до його авторитету. Це довіря основане на прикметах його характеру. Пенлеве — людина без тих зовнішніх ознак політичного діяча, які роблять його демагогом, красномовним трибуном, публичним актором, хитрим адвокатом або підступним стратегіком. Пенлеве людина незвичайної скромности, неспрагнений популярности, хоча би тому, що йому вповні вистачає слава члена Академії Наук як одного з найбільших французьких математиків. Має він нині 62 роки і повний молодечої снерґії. Його життєва карієра це життепис людини незвичайно талановитої та діяльної. У 23. р. життя став доцентом університету у Ліль, у 27. надзв. професором у Парижі, у 37. членом Академії. Послом до парляменту вийшов зі студентської ділянниці, центру шкіл та наукових інституцій, де сам живе довгі роки; — належить до поміркованої групи партії соціялістів-радикалів. У 1915 став міністром освіти, а згодом підчас війни — міністром війни. Відомий не лише як теоретик военного мистецтва, але як автор цілої низки спеціяльних книжок, у роді авіяції. Минулого року він був кандидатом більшости парляменту на становище президента республики проти кандидата сенату, менше радикального: Думерга.

Найбільше неясним пунктом нового кабінету є особа Кайо, який не є навіть послом і вперше вертається до державної політики, по своїй амнестії. Його процес „за державну зраду" залишив ще в французькій суспільности надто багато сумнівів та болючих непорозумінь, щоби правиця не використовувала їх у боротьбі проти нього. Становище Кайо і Бріяна до соціялістів ще невиразне; вони мають численних ворогів між ними. У кожньому разі поворот Кайо до влади вказує на щораз радикальнійший зворот у політичних настроях Франції, яка шукає виходу з важкого становища.

Цей зворот є найбільше непадійний для непоправних фанатиків з таборy польської націоналістичної преси, яка критикуючи весь час „радикалізм" Еррio, доказувала, що Еррio мусить уступити своє місце правиці. Тимчасом урядова Франція щораз більше лівіє, дарма, що „Газерта Варшавска" потішається вже нині тим, що її закордонна політика не зміниться основно. А одночасно додає таке: „Будемо лише свідками сильнішого підкреслення дотеперішнього курсу порозуміння з Німцями. Тут слід сказати виразно, що до порозуміння з Німцями може прийти лише коштом Польщі. Це очевидний факт, якого ніщо не може закрити. Цієї правди не слід скривати. Мусимо сказати виразно та ясно, що особа Кайо, яка є символом деяких дуже виразних політичних тенденцій мусить пробудити якнайживійшу тривогу в нашій опінії..."

Часописи подають звістку, що Еррio мав би прийти на місце Пенлеве як президент палати і другу, що він вибирається у політичну подорож по Европі та Америці, щоби безпосередно познайомитись з суспільною атмосферою ріжних держав.

Пошесть хабарництва.

Меморіял бесарабського населення.

Газети повідомляють, що в останніх днях до особистої канцелярії румунського короля вплинув меморіял бесарабського населення проти страшного румунського режиму в Бесарабії. Меморіял, скріплений 300 тисячами підписів, звертає увагу короля на невідкличну конечність „відродити правду, правовість і справедливість — як основні підстави румунського устрою на просторі новоприлученої провінції". Меморіял домагається припинення насильства і політики гнету, видання надзвичайних заряджень для поборювання страшної пошести румунської влади: нечуваного хабарництва, самоволі і насильства, привернення громадянських вольностей, свободи зборів і преси, внесення грабіжницьких реквізицій і т. и. Кажуть, що внесений меморіял зробив велике вражіння в урядових колах, та що він стане основою ревізії дотеперішнього румунського режиму в Бесарабії.

Газети подають іще, що меморіял є апелем російського населення до румунського короля. Очевидно, це мабуть звичайна ігнорація деяких газет, бо згідно з обчисленнями з 1914 р. Бесарабія не має більше як 150 тисяч Москалів, а дане число українського населення перевищує 400 тисяч. Колиж всіх Москалів в Бесарабії є не більше як 150 тисяч, то як вони могли внести меморіял з 300 тисячами підписів? З цього ясно, що під терміном „російське населення" слід розуміти все бесарабське неволдаванське населення, себто більшість б. російської людности в державному розумінні. Сподівання на зміну режиму в Бесарабії не мають під собою ніякого грунту, бо той режім є наймаркантнійшою прикметою і складовою частиною румунської влади. Як довго існуватиме в Бесарабії румунська влада, так довго існуватиме політика насилля, гнету і хабарництва.

Вносячи меморіял до кабінетової канцелярії румунського короля, більшість бесарабського населення виявила велику дозу наївности, думаючи, що страшний румунський режім є ділом сігуранци, а не румунського уряду. Не від меморіялів, але від заїльнення Бесарабії з кіхтів циганьско-румунських опришків залежить зміна режіму в Бесарабії.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Тернопіль.

1) Тернопіль-місто внесло 281 деклараций за 465 дітей, 2) Микулинці місточко 30 дек. за 47 діт., 3) Байківці 52 дек. за 70 діт., 4) Береловиця велика 58 дек. за 79 діт. 5) Біла 46 дек. за 70 діт., 6) Бокоскірка 41 дек. за 47 діт., 7) Бірки великі 51 дек. за 64 діт., 8) Бучнів 52 дек. за 73 діт., 9) Цебрів 50 дек. за 65 діт., 10) Ходачків малий 54 дек. за 75 діт., 11) Чортовія 39 дек. за 48 діт., 12) Чернихів 58 дек. за 71 діт., 13) Чернилів руський 43 дек. за 57 діт., 14) Чорлянщина 15 дек. за 24 діт., 15) Чистилів 53 дек. за 82 діт., 16) Денисів 84 дек. за 104 діт., 17) Дітківці 43 дек. за 46 діт., 18) Довжанка 70 дек. за 78 діт., 19) Домамонич 78 дек. за 119 діт., 20) Драганівка 27 дек. за 40 діт., 21) Дубівці 79 дек. за 110 діт., 22) Дичків 56 дек. за 76 діт., 23) Грабовець 50 дек. за 64 діт., 24) Гринка 52 дек. за 62 діт., 25) Глубічок великий 92 дек. за 106 діт., 26) Горотище 41 дек. за 50 діт., 27) Ігровиця 97 дек. за 134 діт., 28) Висипівці і Серединці 41 дек. за 45 діт., 29) Іванів доп. 70 дек. за 81 діт., 30) Іванів гор. 54 дек. за 71 діт., 31 Янківці 42 дек. за 66 діт., 32) Юзефівка 30 дек. за 43 діт., 33) Кипячка 36 дек. за 46 діт., 34) Коханівка 13 дек. за 18 діт. 35) Константинівка 40 дек. за 53 діт., 36) Козівка 73 дек. за 83 діт., 37) Красівка 37 дек. за 56 діт., 38) Кочівки 25 дек. за 34 діт., 39) Кічиниці 124 дек. за 145 діт., 40) Куровиці шляхтинецькі 52 дек. за 72 діт., 41) Куовиці 60 дек. за 74 діт., 42) Кутківці 51 дек. за 65 діт., 43) Людвинівка 43 дек. за 50 діт. 44) Лазичин 69 дек. за 85 діт., 45) Лучка 38 дек. за 47 діт., 46) Лука велька 117 дек. за 160 д т., 47) Малашівці 42 дек. за 49 діт., 48) Мшанець 41 дек. за 48 діт., 49) Мишкович 71 дек. за 90 діт., 50) Настасів 114 дек. за 141 д т., 51) Носівці 41 дек. за 48 діт., 52) Острів 72 дек. за 90 діт., 53) Петрикія 49 дек. за 63 діт., 54) Плесківці 36 дек. за 45 діт., 55) Покропивники 80 дек. за 125 діт., 56) Пропятин 58 дек. за 82 діт., 57) Прошова 70 дек. за 86 діт., 58) Романівка 48 дек. за 58 діт., 59) Русинівка 24 дек. за 40 діт., 60) Скоморохи 42 дек. за 51 діт., 61) Смолинка 29 дек. за 40 діт., 62) Смиківці 61 дек. за 91 діт., 63) Стратинківці 102 дек. за 144 діт., 64) Ступки 40 дек. за 52 діт., 65) Сушин 112 дек. за 139 діт., 66) Шляхтинці 69 дек. за 104 діт., 67) Товстолуг 57 дек. за 77 діт., 68) Воля Мозовецька 38 дек. за 47 діт., 69) Воробіївка 44 дек. за 50 діт., 70) Забойки 42 дек. за 50 діт., 71) Заруде 41 дек. за 48 діт., 72) Заставе 40 дек. за 62 діт., 73) Застінки 34 дек. за 44 діт., 74) Баврів 41 дек. за 52 діт.

Крім того до громади Кудинці зложила декларації присілки Драгоманівка і Маринки а до громади Буцнів присілок Серединки.

Отже **74 громад** внесли разом **4305 деклараций за 5751 дітей.**

Не внесли деклараций громади Обринці і Плотич їзза байдужности з громади Ходачків великий, Чернилів мазовецький, Янівка, Кокутківці, Ловова, Потапенці їзза малого числа українського населення.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це палкий захист у добі лихоліття!!

Богдан Лепкий.

На свята до дому.

(З моїх споминів про хлопячі літа.)

Страстні екзорти рішучо за довгі. Хотілося слухати, але детам! Кождий думками до дому летів.

Вже від поклонів неспокій огортав хлопців. Календар „Просвіти" був у роботі. Хотілося скоротити, зреформувати його, щоби їхати скорше. Сидиш на тій шкільній лавці, як птах на гилі. Хто на селі родився, того до села тягне, — не порадиш...

Аж ось і сповідь. Несеш картку з гріхами до церкви, а вертаючи на станцію дереш її і пускаєш з вітрами. А сам розглядаєшся по небі, чи буде завтра погода, бо завтра коні з хати прийдуть. Відома річ, як воно їхати дві милі в дощ! В погоду друге діло. Дивишся, як перезимували збіжа, чи вже ярину сіють, кождий корч цікавить тебе, кожда квітка питається: „як там?"

„Нічого. Тільки тої школи забагато".

Гарно їхати на свята в погоду.

* * *

„Не сміши мене, бо завтра причастіє".

„Так що! До поправки підеш".

„Не хочу. Ти краще вчися. З трьох предметів поданий".

„Не правда, — з двох, а з латини до більшої пильности".

Тяжко не грішити! Не знаєш, чи поправляти завтра, чи ні.

Аж по причастію маєш спокій.

Біжиш на станцію такий легкий, як птах...

Коні, їй Богу коні! Наш кований віз! Брички не прислали, бо дуже болото. За возом і Діяна прибігла. Деж би її хто втримав, як Семко по панича їде! Вона перша біжить з подвіря і ні батогом, ні камінцями не намовиш її, щоби вертала.

Витаєшся з Семком, з кіньми, з Діяною, — їдьмо вже!

Але Семко має ще гвоздиків, шафрану і розинків для їмості купити, (добуває з шапки цілу коношашку), і для себе капелюх кайстровий а для дівчат стяжки. „Не спішіться так, паничу!" — каже.

Добре йому казати, — шкода дня.

Господиння на снідання кличе. Правда, що я ще нині нічого не їв.

Пєш, не розбираючи, що воно таке, молоко, чи кава, їш, не знаєш, хліб, чи булку, вибираєш книжки, попадаючи на самі непотрібні, пращаєшся і сідаєш на віз.

Чомуж той Семко не йде? І що йому цікавого в тім місті, бодай би воно запалося!

А для Семка якраз цікаве місто. Він тут у війську служив, знайомих має і вистави склепові оглянути хоче.

Аж ось і він — їдемо.

Гуркотить віз, скаче до очей болото, жидики за Діяною камінцями кидають. „А підеш ти, мой!" — і Семко їм бичевном грозить.

Минули рогачку і поля розтвирають свої рамена перед нами. „Ходи до нас, невольнику мурів і книжок. Дихнемо на тебе воздухом свіжим, пахощами сьвіжо ораної землі, — відживеш!" Які ті кільометри довгі! Чого тая дорога не біжить просто, а вигинається як дурна!

Доки мурованка — їдемо, як пани. Болото є, але рідке, як сметана. Обхлялало нас здорово. Діяна полем біжить, а все таки хвіст у неї, як помело.

На скруті, з цісарської на польську дорогу, друга пара коней чекає. Припрягли, їдемо четвірнею. Семко „машталір", а Миханьо на першій парі, — „форес", як за гетьманських часів.

Але тут і четвірня не поможе, розкаль така, що люди в Жукові попід плоти деруться, геть їх понагинали. Якась жінка вчіпилася кола, кіл перегнив, вривається, тягне спорий шмат плота за собою і жінка разом з ним лежить у болоті.

„Ратуйте, бо втопиться гавдиня!" — кричить Семко. Люде помагають жінці викараскатися і вона клене начальникові, дорожникові і всім автономічним достойникам.

Минає добра годинa, заки ми переїхали село, не більше, як кільометр дороги. А за селом ще лісок, а там горб, глинка і знов горб, — Господи, як далеко до дому! Чого цей Поручин так за світами!

В ліску гора, як на піч, глинка, за колесами цілі вали держуться. Тут і шестерні за мало, — злазім!

Бідні коні, як вони боками роблять! Мені радість, що до дому їду, а їм такий труд. Так воно все на світі. Всіх не вдоволиш.

А яких 50 метрів попід ліс можна би таку дорогу провести, що тільки дуй. Але хто видів нові дороги робити. Цею вже може сотню літ їздили люде, поїдемо й ми.

Минули лісок, посідали, — вйо!

Але болото, що і з гори не наженеш.

Минає година-дві, вечорієє, — віддаємо в село.

Але й село переїхати не легко.

Тут весною повінь була, повимулювало ями, віз, як човен у морі, то вирина, то потапа.

По обох боках дороги верби стоять і журяться. Колиб так з одної на другу — скакіць! — скорше бувби в хаті.

З церкви попри дяківку люде від сповіди ідуть.

Зі стріх дими снуються, мемекають вівці, лає вітова собака, ось і наша брама. „А відчиніть там, гей!"

Вибігає пастух, відчиняє браму. Семко лускає батогом і наша імпровізована чвірка з розгоном заїздже перед ганок.

„Як їхали, так їхали, — жартує Семко, — але заїхали по панськи".

* * *

На ганку чекає мама. Весела і сумна. Весела, що найстарший син до дому на свята приїхав, сумна, що той тиждень, як батогом луснув, мине і треба буде знов виправляти до школи.

Син так далеко думками не сягає. Рад що приїхав, вітається з усіми.

Молодша рідня не дуже своїться до нього. „Студент", може не схоче бавитися з ними. Але за кавою вже одно наперед другого розказує новини хатні, і про песики малі, і скільки є гусят і які нові стежки поробили в городі.

Жаль, що ніч і що того всього побачити не можна. За те можна вийти до кухні. Тут фабрика!

Стара бабуся в печі, як чарівниця палить. Доська жовтка в масиль

Терористичний замах у Болгарії.

В минулу п'ятницю хоронили в столиці Болгарії, Софії, жертву вбивства, генерала і посла Георгєва. Коли в соборі зібралось більше 2000 осіб, весь кабінет міністрів, генералітет і вище урядництво, вибухла бомба надзвичайної сили. Злетіла в низ головна копула собору, частина мурів завалилась, частина сильно зарисувалась. В руїнах згинуло 160 осіб, ранених кількасот; остаточної повної листи жертв ще нема, деякі газети подають кількість усіх потерпівших від вибуху півтора тисячі осіб. Поміж убитими є директор поліції ген. Тіссов, бурмістр м'ста Софії Паскалєв, б. мін. війни Найденов, особистий секретар премєра Ляпчев, кількох членів Собрання, кількох генералів, а також багато жінок і дітей. Поміж легко раненими є також премєр Цанков. Короля Бориса у соборі не було.

Зібрана негайно рада міністрів оголосила в Болгарії воєнний стан. Військо зайняло в столиці всі держ. будинки й обсадило залізничі станції. Обмежено свободу подорожування, заведено легітимаційний примус і взагалі видано низку розпоряджень — надзвичайного характеру. Арештовано кількасот осіб.

Головними безпосередніми винуватцями замаху були — як повідомляють офіц. болгарські джерела — голова центр. комуністичного комітету в Софії Янков і його заступник Мінков, — обоє болгарські офіцери. Мінков був тим, що в дні замаху привязав пекольну машину в горі під копулою собору. Він ставив спротив, коли арештували його і його розстріляли на місці. Арештовано теж саме перебуваючого тоді в Софії голову білгородської комуніст. організації.

З найдених документів виходить, що замах мав на цілі усуненням зі світа короля і цілого кабінету викликати в краю загальну анархію. Найдено готову листу приготованого нового кабінету, на який м. ін. були призвища трьох кол. міністрів Стамбулійського.

Рада амбасадорів отримала від Болгарії ноту з просьбою на дозвіл збільшення болгарської міліції на 10.000 осіб у звязку з небезпекою з боку комуніст. організацій. Міжсоюзницький військовий комітет у Парижі видав прихильну опінію.

В останній хвилині повідомляють про оголошення димісії Цанкова й призначення на його місце Малінова. Одночасно повідомляють про вбивство провідника македонських революціонерів Протогерова й покликання під зброю усіх старшин резерви.

Бенеш у Варшаві.

В понеділок приїхав до Варшави чеський міністр закорд. справ Бенеш. Він підпише готову вже чесько-польську торговельну й транзитову умову, а також договір про арбітраж і остаточну ліквідацію справ звязаних з б. конфліктом за Цешинський Шльонськ. Чеське пресове бюро називає візиту Бенеша у Варшаві початком нової ери у взаєминах між ЧСР. і Польщею, тому, що старі суперечні будуть всі усунені, а перед новими буде хоронити обі держави арбітраж. Крім названих чисто формальних цілей, приїзд Бенеша до Варшави стоїть у тісному звязку з загальною міжнар. ситуацією, витвореною можливістю ревізії державних границь та обєднання Австрії й Німеччини.

Міністра Бенеша вітали у Варшаві дуже урочисто. Він побуде там до четверга. В 1. день приїзду Бенеша до столиці Польщі трапився йому непрємний випадок: його авто переїхало на вулиці хлопчину з газетами, а товпа мало не злінчувала шофера й пасажира, не знаючи, хто він.

Спроба перевороту в Португалії.

В ніч з пятниці на суботу зорганізувала монархістична консервативна партія революційний виступ кількох військових частин. Поміж республиканськими та зревольтованими військами прийшло до вуличних сутичок, у яких з обох сторін впало сила жертв. Організатори революції арештували цілий ряд осіб на високих урядових посадах, зажадали димісії нинішнього кабінету і склали тимчасовий Директоріят. Всеж таки, здається, президент португ. республики й кабінет міністрів є панами ситуації, бо останні вістки кажуть про втечу головних заговірників до будинку еспанського посольства та про капітуляцію зворохоблених військ, які будуть розформовані.

Відозва комуністичної партії Зах. України.

Радянська преса оголосила депешу варшавського кореспондента „Рости", в якій находиться вміст нелєгальної відозви комуністичної партії Західної України. Відозва ця звертається проти польської влади, поліції і війська, обжаловуючи їх о морд українських хлопів і безпрецедентне арештування комуністів на „кресах".

Центральний комітет української комуністичної партії в цій відозві звертається о поміч до Совітів, накликуючи до організування протипольських демонстрацій і протестів у всіх радянських містах.

Дрібні вістки.

Гіндєнбург виголосив в сали міської ради в Ганновері велику програмову промову. Він відмежується від усякої партійности й заявляє про свою миролюбивість. Він готов присягнути на конституцію і бути їй вірним (?!). Він є проти военної авантюри, яка могла б знищити Німеччину, але жадає „мирної" ревізії границь.

Поклєве по-тав президентові франц. республики, текст декларації нового уряду. Новий кабінет продовжуватиме на загал політику кабінету Еріота, особливу увагу звертатиме на справу забезпеки мира та справи фінансів.

Ген. Сект. Командант нім. Райхсвери, заявив, що він устуне бо з вибором Гіндєнбурга на президента нім. республики, дякуючись, що Райхсвера буде втягнена до політики.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відкликати передплату тому, що маніпуляція почтова тоавві тепер доволі довго. Просимо дуже заразі висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць квітень 4·20 зол. — Тим[illegible]ч передплатників в краю просимо з передплатою переслати ще 0·60 зол. За границю різновартість 1 зол. на поручену посилку І-го тому. Спогадів Читаючих, які висилаємо вже цього тижня.

— З огляду на чотирьохденний Великодний перерив у виході нашої газети і з тим технічні труднощі, ми можемо подати сьогодні тільки в короткі чисто інформаційний перегляд найважливіших подій кількох останніх днів, дарма, що деякі відомости втратили вже гострополітичний характер. Освітленням таких подій, що зайшли в міжчасі, як напр. випадки в Болгарії, чесько-польське зближення і т. д. — займемося у чергових числах „Ґіма". — Редакція.

— Конфіскати. Великодне число „Ціла" не врятувалося від конфіскати. І жертвою впали уривкові речення з передової статті сен. Черкавського при потребу обєднання і другої статті д-ра В. Окрімовича про перелім у красних настроях; зі статті Р. Садовського сконфіскували м. ін. твердження, що Україна не дістане самостійности з рук III. Інтернаціоналу! Теж „нельояльними" показалися виводи інж. Ю. Павликовського про справжні причини цьогорічного голоду, ані теж квасні нефелєксії Галактіона Чіпки на тему благ, спокутуючих нас до надмірної радости в дусі Великодних свят. Вкінці: з посольської відозви у справі масових арештувань на Волині залишився наголовок і підпис — позатим усе шезло, наче весняним дощем змите!

— Паніцина. До яких меж дійшла помішнича самоволя й як експльоатують тепер сільських робітників у Польщі, свідчить найкраще один приклад з Вижницини. Обшарник Міхал Бонц виповів спершу працю усім робітникам без усякої причини, й одночасно упередив усіх своїх сусідів-обшарників, що його робітники нічого не варті і т. п. Наслідком такої „перестороги" люде не могли ніде дістати роботи. Використовуючи тепер безвигідне становище робітників, хитрий панок ультимативно предложив ім такі просто пазшанські умови праці: за помешкання 30 днів відробку; за пасовисько літом для одної корови — 30 днів відробку; за відачу 400 сяжнів землі під картоплю — скосити 7 десятин жита і орини. Жінка обовязана цілий рік доїти панські корови як відробок за пашу для одної корови, почим зимою усе та паша підпадає 20 фунтам січки. Рахуючи, що в заміну за землю під картоплю робітник буде примушений косити бодай 36 днів, виходить, що на сам відробок паде 116 днів літньою порою. За працю же зимою і весною платять йому по 80 сот. денно! Питання: яким робом має прожити робітник при такій калькуляції — поміщицький спекулянт не брав досі на увагу.

— Хто такий Мурашко? Польська преса передавала в останній час силу подробиць про вбийника Бєгінського та Вечорковича — Мурашка, який застрілив їх при відставленні до кордону, заявив, що зробив це з патріотичних. До „Роботніка" переслав лист столяр, мешканець того самого села, де Мурашко жив з ним зразку. Він заявляє, що Мурашко не був ніколи Поляком, а Литвином, не мав ніякого майна, не скінчив гімназії, а лише народню російську школу; відомий як людина неморальна та жорстока, з якої не лише не можна робити героя, але яку треба вважати як шкідника для суспільности.

— Релігійна секта діточого цілопалення. На радянській Україні в Одещині відкрила влада релігійну секту, яка пекла живцем дітей з метою лікування спеченим мясом усіх можливих недуг. Виявилось, що секта була велика та що таких жертв діточого „цілопечення" було не мало. Секта лікувала дітей зовсім иншими методами, бо вдяги її відбувався здовгому конаві голоту та варили її ціну. Вивар давали пити дітям та купали їх у ньому. Звідки взялася в секті така ідея лікування а до того при допомозі жертв молодого життя невідомо. Видно люде завдяки своїй темноті „безпросвітній" дали себе опутати якомусь анормальному садистові, яких тепер у повоєнних часах не мало у світі.

— Пята місто на світі щодо сільности населення це японське Осака, по свіжім приєднанні до нього підміських громад. Воно має два і пів мільйонів і йде по Льондон, Нью-Йорку, Парижу та Берліні. Суперечка йде про те, чи більшим є Льондон чи Нью-Йорк, коли брати на увагу простір, що входить у них під поняття „Великого Льондону" та „Великого Нью-Йорку". Коли до поняття міста вчислити весь комплекс малих міст зєднаних спільним торговельним центром, тоді більшим від Осаки буде ще Ліверпуль, Бірмінґгем або Ганкан-Ганянґ-Вучанґ у Китаю.

— „Славянське мистецтво". Чергове число мистецького часопису „Umeni Slovanu — L'art Slave", що виходить вже другий рік в Чехословаччині (Brno) в мовах чеській і французькій, присвячено польському модерному малярству, зі статтею Тита Чижевского і репродукціями праць слід. польських артистів-маляріз: Т. Чижевского, В. Д'Ерсенія, Т. Маковского, Г. Готіба, К. Зеневерского, Я. Богдановіча і К. Бранделя. Слідуюче число (3) „Слав. мистецтва" має бути присвячене української сучасній графіці зі статтею Володимира Січинського і репродукціями праць слід. українських графіків: М. Бутовича, Л. Геца, Кесеня, М. Ківшарського, П. Ковжуна, В. Кричевського, О. Кульчицької, Р. Лісовського, С. Мако, І. Мозалевського, Ю. Нарбута, П. Омельченка, М. Петрицького, М. Стефанович-Ольшанської, Я. Фартуха і П. Холодного. Всього має бути коло 35 репродукцій з двома кольоровими. Наклад часопису „Слав. мист." в останні часи значно збільшений а ціна примірника змеркована до 15 кор. чес. (коло 1. зол. 15 сот.) Українське число вийде в травні цр.

— „Енергічне показування карабінового приладу". Новинкар „Слова польского" піниться зі злости, що 6 комуністів, транспортованих на днях до вязниці в Сандомирі, скористали з товпи, яка утворилась біля них на головному львівському дворці, і дозволили собі на революційні промови та співи, аж поки не зачинено їх у сепаратному вагоні та не заслонено вікон. Абстрагуючи від епітетів, якими згаданий ендецький репортер засипав отих вязнів у роді „паршивий засмаркянець" і т. п. (нема то, як висока сусідська культура!), пропагує він ще методи своєрідного польського урядування: „...легко можна було успокоїти те плюгавство хочби енергічним показанням карабінового приладу (кольби)". Ось де джерело відомої інтерпретації правосуддя, яке відноситься до поведінки з вязнями. Як можна домагатись від півграмотного жандарма, щоби він розумів границю поміж законом і безправним насильством, коли високоосвічені ендецькі панове редактори захвалюють цинічно „енергічне показання карабінової кольби". Очевидно, що така „порада" перейшла сухо крізь цензуру, яка не добачує тут ніяких признаків підбурювання органів влади до беззаконія.

— Польський суддя і Туґут. В українській части галицької землі аж ройться від всякого рода „krewnych działaczy". До таких в Турчанщині зараховує себе суддя Адам Робаковскі, який будучи запеклим украіножером, присвячує всю свою енергію й час шкільській кресовій діяльности і надуживає свойого становища судді для політичних цілей. Зрозумілий фактом, що президія апеляційного суду застановила ведені проти нього за те минулого року дисциплінарні дохо[illegible]ження, п. суддя як голова „Ради Народової" і виділовий всіх установ продовжує свою несамовиту „крайно шовіністичну і польонізаційну роботу. Тому, що в турчанському повіті є всього 1 і пів процент Поля-

---

ничці бє, цілу копу, відбила чіп і жовта течія біжить до порога. „Нещастя з тою дівкою, де в неї тільки сну набереться!" Доська божиться, що тільки прижмурила око, бо дим гризе. Каська якусь масу на торт у макітрі так завзято тре, що макітру розбила. „Ото, штурпак! Але!" Надходить ректий. Гарний, ставний, без окулярів і без синього носа. „А, пан студент! Щож там нового чувати?" Розпитується, чи вмію вже воскресний канон. Незабаром і батько з церкви вертає. Втомлений сповідею, але рад, що побачив сина. Дивиться, чи підріс і чи не змарнів. На школу тільки злегка натякає. Знає, що де немила річ. Пощо псувати дитині настрій...

Молоді літа, як мало вам до щастя треба!

Рідної хати, своїх людий і крихту волі.

А подумаєш, то і старим без того годі щасливими бути.

Ой годі!

* * *

По вечері постелили мені в „сальоні". Так з привички називали невеличку світлицю, в котрій тільки слави, що троє вікон.

Вона ясна й привітна, хоч низька й стара, бо хата ще мабуть зборівський похід Хмельницького памятає. Чорні сволоки понагиналися, високий чоловік рукою їх дістане. Дошки з долівки повідставали, як клявіші старого фортепяну і довідка, як ходити, грає — якусь пісню давнини.

Лежу на канапі між двома дверми; одні широкі низькі, однокрилі, — до сіней, другі вузкі з двома крилами до спальні. Вони тесані з дуба, на чопах, без клямки, замикаються затичкою на ланцушку. На тих дверах ножиком вирізані імена Григорія Яхимовича й Михайла Куземського. Бог знає, з якої причини. Місяць заглядає до вікон. Крізь одно, від городця, чорніє урманський ліс, а крізь два від подвіря видно на горі деревляну церковцю, невідомого стилю, подібну до старих деревляних шведських церков.

Наша спить. І мені хочеться спати, але жаль. Свідомість, що ти дома, ціннійша від сну.

Слухаєш, як журчить потік і як хитаються верби.

Може вони про тебе говорять, про твою будучу долю.

Ой, не вгадалиби мабуть!

Тихо так...

І нині, коли хочу відпочити душею, пригадую собі Поручинську хату. Її вже нема. І Поручин не той, що був.

Даром співали Поручинці в церкві „Тебе Бога хвалим".

Не пощадив їх ні вогонь, ні голод, ані війна.

Але в моїй уяві Поручин усе ще такий, як був літ тому сорок.

Над ним мерехтить сяево споминів діточих, ясніше від блеску царських діядемів.

* * *

„Кукуріку!" — кличе в повітці наш кохінхінський когут. „Кукуріку!" відповідають йому всі когути в селі, аж до дворського включно. На очи спускаються повіки. „Тихий сон по горах ходить, за рученьку щастя водить", щастя школяря, що до дому на свята приїхав.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЕЛІТЕ

вул. Леґіонів 27. I п.

Світові продукції модних танців

виконує щоденно

від 16-ц. м.

СЛАВНА РУМУНСЬКА ТРУПА

Елеґантний фамільйний ДАНСІНҐ

2—3 1810

Вступ вільний. Казкова орхестра. Богатий і дешевий буфет, перекуски і напитки першорядні.

ЕЛІТЕ

вул. Леґіонів 27. I п.

кія, стараються він і просьбами і грозьбами намовити темних Бойків на зміну обряду, причому особливу увагу звертає на шляхотські села, в котрих шкільний інспектор під впливом п. судді змінив протизаконно українську викладову мову на польську (також і в Ільнину, Комарниках і т. д.), а знова в Рихтику вижив для одного свіжо спеченого римо-католика будуче костел! П. суддя виступає все і всюди не лише проти Українців, але також проти Поляків, котрі готові признати Українцям мінімальні права; а вже діявольською неначистю дише п. суддя до секції для справ національних меншостей при політичному комітеті ради міністрів і його голови міністра Т. Тугута. Своєм почуванням дав п. Робаковські вияв дня 2. квітня у такій непристойній та некультурній формі, що повинує не тільки суд але й державу. Коли іменно згаданого дня радник Шмідт як начальник турчанського суду увійшов до салі розправ переповненої публикою і заняв п. суддю, що до начальництва вплинув заходом краєвого Комітету згадно вшепремієра Тугута міністерський обжинк, заключений судами признавати більше як 10 процент переведочних довгів — (п. Робаковські признавав малим собі особам навіть 50 процент) — п. суддя звернений до публики кількакратно з гнівом кликнув: „co ten bandyta (міністер Тугут) mieszа się do Sądu?! co taki prokurzysta rozumie się na sądownictwie?! a to bandyta!" Цей рисказ вправдив всіх і судового радника і численні сторони, що повійшли на розправу і присутних адвокатів а то: д-ра Любінґера, д-ра Гілка, д-ра Д. Бернштайна, д-ра Кондрата і д-ра Сохоцкого в зрозуміле здивування. Не входимо в те, чи з правних причин обурення п. судді на міністерільний розпорядок і на його ініціятора було оправдане. — одначе важко зрозуміти, як суддя підчас публичної розправи, в забитій сторонами салі в присутности адвокатів міг назвати заступника премієра Польщі, представника найвищої влади „бандитом"!? Ми мали бандитів як Домаїьского, Муху, Мурашка, а тепер маємо бандита в особі міністра!

— **Симпатичне явище.** Ділянка фотографії не стояла в нас ніколи на відповідній висоті, а вже про фотографічне українське ателіє то не було що й казати. Нарешті у Львові довгі часи не міг ніхто спромогтися на нього. Довідуємося, що на днях поширилося та перейшло в українські руки фотографічне ателіє „Спорт" при вул. Оссолінських ч. 6. У ньому працюватимуть відомі знатоки мистецької фотографії з Великої України пп. Янушевич та І. Ставодубенко. Маємо надію, що українська громада замість підтримки польських і то з правила ворожих нам фотографічних підприємств, вповні підтримає українське підприємство та причиниться тим самим до розвитку та успіху першого в нас реального почину на тій ділянці.

— **Польський антисемітизм у... Падуї.** Львівська „Хвиля" подає цікаву вістку про те, як польський ксьондз виявив свій антисемітизм аж у Падуї. Справа представляється так: До Риму виїхала група польських паломників у числі 500. По дорозі забажала вона відвідати і найстарший університет в Падуї. Ректорат університету довідавшися про те, відніссся до тамошньої організації жидівських студентів із Польщі з проханням, щоби вони служили поясненнями для польських паломників. Якеж було здивування жидівських студентів, коли провідник паломників польський ксьондз заявив тим студентам у присутности Італійців таке: „Маємо досить Жидів у Польщі, не потребуємо їх в Італії, бо й так Падуа скоро зжидовіє". Ці слова патріотичного ксьондза обурили вкрай італійських студентів. Проти такого поведення ксьондза запротестували жидівські студенти перед польським конвоєм.

— **Що обтяжує напомірно скарб СРСР.** У ньому поміг одержав комуністичний інтернаціонал у Москві двісті мільйонів карбованців золотом субвенції на потребу своєї діяльности на користь уряду СРСР. Це одна з причин фінансового напомагання СРСР.

— **„Ультрапапізм епископа Ноцинського".** У звязку з поїздкою, яку мав відбути під тим наголовком кілька днів тому по інформаціям Українського Тов. допомоги емігрантам про заборону перемиським епископом доручати емігрантам з Наддніпрянщини розмальовування наших церков, дістаємо досвідний відпис дотичного здержання епископа Коциловського, поміщеного в Епархіяльних Відомостях за р. 1925. Ч. І. стор. 10. „Ч. 669. В справі артистів-малярів по наших церквах. Дійшло тут до відома, що деякі артисти-малярі некатолицького (православного) віроісповідання занятні при роботах по наших церквах, своїми розговорами на релігійно-церковні теми впливали умисно на наших вірних. Щоби омилути на будуче подібних шкідливих впливів і запобігти всякій небезпеці для вірних заряджується отсим, щоби на будуче Всч. Отці, які мали би намір приймати до церковних робіт згадачих артистів, старалися завдалегідь о дозвіл на це від Еп. Ординаріяту, предкладаючи достаточні рації, що така небезпека є виключена. Виходить, що подана у поверенній замітні причина епархіяльного розпорядження: боязнь за чистоту церковного живопису західного обряду — не відповідає правді.

✝ Посмертні згадки.

Іван Арсенич, бувший десятник-летун УГА. помер у Коломиї в домі свого шваґра д-ра Івана Цісаковського дня 30. III. п. р. Родився Він 1891 р. в Матіївцях. Химерна доля не шанувала Покійного в житю. Вже в ранній молодости загнала Його в Німеччину, а звідтам до Америки. В часі вибуху світової війни вертає англійським пароходом до Европи, де Його, як бувшого австрійського підданого, арештують і відпають до робіт у бельгійських твердинях. Звідтам гонять в німецький полон, а в короткім часі відсилають Його Німці до австрійських військ. І в 1915 р. бачимо вже Його на сербськім, опісля на російськім, а врешті на італійськім фронті з 24 п. п. В 1917 р. вернувши по четвертім тяжкім ранінню з лічниці, вступає до летунської школи, а 1918 р. відбуває кілька удатних летів на знанім уже Йому італійськім фронті. По розпаді Австрії вступає в ряди УГА. а по її катастрофі опинюється на скитальщині, де серед непідправних життєвих обставин і в тузі за Батьківщиною занепадає на тяжку недугу. Старі, тяжкі рани в легенях дали їй понадне підложе до розвою — й многорічний мозолець із кожним днем нищив, вчув, як підкошена квітка. Невмолима чахотка, що щімить масами пожирає наших людей поза межами рідного краю, скоро звалила молоде життя з ніг. Недавно ще писав зі скитальщини до родини: „Я хорий, приїшліть на дорогу, бо хочу би умерти дома". По смерти найдено в одінню Покійного картку з адресою шваґра й написом: — Донесіть мене до них... — Сильна воля не дала Йому вмерти аж до сповнення бажання. Тіло Покійного перевезено до Пістиня, й там похоронено між родинними гробами. Нехайже рідна земля, за котрою Він так тужив, буде Йому пером і В. И. П.!

ОПОВІСТКИ.

Борислав. Перші загальні збори тернстично-спортового Товариства „Ровник" відбудуться дня 26. квітня п. р. о год. 4. попол. в Народнім Домі. Порядок дня: 1) Відчитання і пояснення статутів. 2) Вибір Видїлу. 3) Внесення. За членів основателів: *Козло Володимир, Волянський Степан.* 1837 1—1

Краєвий союз кредитовий, кооператива з обмеженою порукою у Львові — тепер **Центральний кооперативний банк**, в скороченню „Центробанк" у Львові (ринок ч. 10) повідомляє своїх дотеперішніх членів, що на підставі постанов зміненого статута союза — обовязані вони є до 15 мая 1925 включно доповнити свій удїл до висоти щонайменше 25 (двайцять пяти) золотих, так як в противнім случаю з висше згаданим вечинцем перестають бути членами Краєвого союза кредитового, тепер „Центробанку". 1787 3—3

Дрібні оголошення.

ГР. КАТ. Уряд парохіяльний в Яворі н. Стр. п. в місці пошукує вправної кухарки на вакації, подати успіва. 2—2

БОГАТИЙ на визначнім становищі, кавалер, літ 29 абсольвент закордонного університету, симпатичної поверховности, оженився з характерною панною, здоровою, з посагом около 7.00 долярів (вложені емент. в гіпотеку). Серйозні зголошення просить ласкати на адресу: „Семейне щастя і сонячна будучність", Бюро оголошень Бухгалтба, Львів, Леґіонів 21. 1808 3—3

ФОРТЕПЯН по науки на продаж. Ціна 120 дол. ам. Зголошення О. Т. у о. А. Лесницького, Виноград лісний, п. Отинія. 1885 1—2

Ширіть наш часопис!!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення

д-ра Шимона Рапапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування в винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 7—10

НАГНІТКИ (відтиски)

дічить, згладно певно усуває тільки

теч проти нагніткив „Ґаллін" з фабрики „Le Herax".

Кожний, що терпить з приводу нагніткив, повинен у власнім інтересі випробувати

„ҐАЛЛІН".

Склад виключний: **„LE HERAX"**

1824 **Львів, вул. Гетьманська 8.** 1—1

ҐАЛЬНІ, СПАЛЬНІ,

САЛЬОНИ, МУЖЕСЬКІ КОМНАТИ, ОТОМАНИ, МАТЕРАЦИ, ПАТЕНТОВАНІ СОФИ

поручає найдешевше

Лев Матвійовський

1836 **Львів, Хорущина 29.** 1—2

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових виставок відзначене і від 20 літ всюди уживане натирання усмиряюче біль ревматизм як також всілякі ломання

„НЕРВОЛЬ" д-ра ФРАНЦОЗА

в ТЕРНОПОЛІ.

Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ" д-ра Француза з маркою охоронною

Сильвач з молотном

або просто під адресою

Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ

1757 аптикар в Тернополі ч. 88. 3-7

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гварантією, та всілку біжутерію поручає **Б. Ґріпберґ, Львів, Сикстуська 4.** проти фабрики куфрів Розенштайна.

1763 4—8

Присилайте передплату!

БЕЗПЛАТНО і без найменшого обовязку купна

схотять П. Т. Панї дасказо оглянути незвичайно великий вибір трикотажів краєв. і загр. по так дешевих цінах, що жадна львівська фірма не може конкурувати з нашими цінами, на доказ подаємо деякі ціни:

Панчохи Fildec. зі швом . 1·— зол.
Сорочки шифонові по . . 2·90 „
Камізельки краєв. і загр. . 7·8 „
Рукавички жовчі . . . . 75 „

Всілякі галянтерія зимова і мужеська в великім виборі по безконкур. цінах поручає джерело дешевости

Б. ПАНШВЕР, Львів,

вул. Станислава 5.
(або Рінницька 6.)

1807 Пір вулиці Станислава 2—2

НА СПЛАТИ

поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим 5—7

1762

ВЗУТТЯ всякого рода.

Мікадо, Академічна ч. 20.

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновійших систем, яких складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.

Приймається машини до направи. 1712 4-10

Найкращі знимки фотографічні виконує

ҐРОТТҐЕР

1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 5—10

Вже надійшли останні новости для Пань на суки, веснянні і літні костюми

1711 до фірми 5—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ҐАЛИЦЬКА 10.

ТЕЛ. 18—14

ПЕРШОРЯДНА РЕСТАВРАЦІЯ

ДОРФМАННА

вул. Леґіонів (біля Великого Театру)

rendez-vous купецького світа місцевого і закордонного, поручає П. Т. Публиці

Спеціяльність в пятницю:

риба по жидівськи, як також свої домашні страви і напитки найліпшої якости протягом тижня.

1832 2—2

З приводу страшної стаґнації уладжую

ЗАГАЛЬНУ ПРОДАЖ

ВЗУТТЯ

1802 3—3

о 40% понище фабричних цін:

Серія I. пара зл. 23.— Пантофельки люкс. чорні, бронзові і лякерові у всіх величинах. Черевики мужеські і жіночі бронзові і чорні ориг. „Goodyearwelt" по 23 зол.

Серія II. пара зл. 18.— Черевики ориг. „Goodyearwelt" бронзові, чорні і лякерові по зол. 18.

Серія III. пара зл. 12.— Пантофельки спанцерові „Chevreaux" по зол. 12.

Мужеські сорочки, віденські вефрові від зол. 6.

С. ФЕДЕР, Львів, Сикстуська 7.

Позір! У власним інтересі треба уважати на фірму **С. ФЕДЕР** і ч. дому **Сикстуська 7.**

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 88 (10.471). Львів. пятниця 24. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не повертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень зголошатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Крівавим шляхом.

На маргінесі терористичних замахів в Болгарії.

Є це одна з тих країн, яка вже до самого долу почепилась під непосильним тягарем тріянонського мирового договору і його фатальних наслідків. Невеличкий нарід, — мало-що більший від українського населення Східної Галичини, — загарґований у визвольницьких повстаннях і з цілком свіжою травмою балканських воєн, не зумів прийняти спокійно й зрівноважено удар, який завдав йому остаточний, зовсім для нього несподіваний, вислід останньої світової війни. Після втрати трьох провінцій, Македонії, Тракії і Добруджі, якими, наче шкурою мешпеля, обдарували себе Югославія, Греція і Румунія, і після усіх инших брутальних мирових клявзуль продиктованих побідниками, Болгарія не тільки перестала грати ролю активного чинника у міжнароднім а з окрема балканській політиці, і не тільки збідніла економічно, але й стала ареною внутрішньої завзятої партійної і гурткової грызні. Накреслити виразні межі соціяльного укладу болгарського народу, визнатись серед нуртуючих у болгарському громадянстві течій і доклядно визначити ролю, яку вони грають у практичному внутрішньополітичному житю тієї держави — це, ніде правди діти, для всякого чужинця незвичайно важке завдання. Воно тим важче, що ось напр. сильні македонські організації, з якими мусить рахуватися кожний болгарський уряд і які гуртують біля себе крайні націоналістичні елементи, самі діляться на ріжні, взаємно ворогуючі табори. Навіть надзвичайно дужа під організаційним оглядом хліборобська партія пок. Стамбулійського — і вона ділиться на лівійший й правійший відлами. Колиж взяти на увагу неминучі сліди, що їх залишають на психіці людини й її способах поведінки десятиліття воєнного й революційного ремесла, трохи лекше зрозуміємо, що штилет, револьвер і бомба здобули собі право громадянства не тільки у просмиках македонських гір, але й — буквально — на вулицях болгарської столиці *).

Та можливо, що хворий організм, затроєний пілюлями, які казали йому проковтнути знахорі з Тріянону, видужав би, колиб не найшовся „той третій", який рішив використати його немічі для своїх власних цілей. Цим третім — є Комуністичний Інтернаціонал.

Маючи своєю завітньою мрією: всесвітню комуністичну революцію, і категоричним імперативом вживати всіх засобів задля приближення цієї мети, Москва надзвичайно зручно використовує безвихідне становище виснаженої, обезброєної і розвертої внутрішніми міжусобицями Болгарії, щоби зробити з неї революційний авангард на Балкані, який згодом перекинув би червоний вогонь на північ — у середню і західну Европу. Охоча поміч, якої комуністи не шадять ані націоналістичним революційним македонським організаціям, ані політичним однодумцям Стамбулійського — одним і другим, що з комунізмом не мають нічого спільного та йдуть із ним одним фронтом, аби лише повалити уряд Цанкова, — і паралельно на власну руку ведена комуністична пропаганда, має саме на меті довести край над беріг пропасти анархії, з якої ратувалаб його — червона чорноморська фльота, що завжди може найтись недалечко Варненського порту. Терористичні акти — це вже безпосередній засіб реалізації цього пляну. До них належить і вибух пекольної машини у величавому соборі Святої Неділі, під якого руїнами згинуло півтори сотні та віснесло рани біля тисячі учасників похорону теж самє скритозбитого популярного посла-генерала.

Атентат на короля Бориса, вбивство згаданого ген. Герґєва й оця остання гекатомба невинних жертв, — всі три нові ступні поставлені на кривавому шляху в одному лише тижні, — вказують, що кипіння у болгарському котлі досягло вже тої сили, яка грозить розсадити стіни. Можливо, що збільшена інтенсивність комуністичної пропаганди в Болгарії стоїть у звязку з будь-що-будь болючою невдачею, яку большевики потерпіли в Югославії; хорватські патріоти з під стягу Радіча прийшли до висновку, що союз з Москвою їм невигідний та що швидше вони можуть загинути як знаряддя інтернаціональної комуніст. політики, ніж матимуть з неї користь задля відродження самостійної національної Хорватії — і зірвали союз. Таким робом події в Югославії надзвичайно ослабили виглядн на всебалканську комуністичну революцію, наслідком чого Болгарія знову удостоїлась більшої опіки й уваги.

Останні події у Болгарії, — наскільки вони звязані з акцією комуністів, — нагадали знову світові, що базою істнування комунізму, ґрунтом, на якому він зродився і від якого залежить ціла його будуччина, є все-таки Европа, а не Азія. Азія — це лише засіб шахування европейських великодержав. Москва використовує пробуджений націоналізм азійських народів задля підривання авторитету Великої Британії чи Франції і щоб залякувати Зєд. Держави Півн. Америки. А проте інтернаціональні революційні ідеї не закоріняться ніколи там, де йде масовий рух проти всіх чужинців, проти всякої чужинецької експльоатації і всіх чужих впливів. І тому не так Комінтерн (чи пак Комісаріят закорд. справ СРСР. — бо це, як вже нераз писалось, de facto тільки дві ріжні вивіски) використовує Манджурію, Китай чи Індії, як навпаки: наростаюча стихія націоналізму азійських народів користає тимчасово з його союзу, на те, щоби у свій час змести у своєму краю усі зародки комуністичної агітації. Не дурно Сун-Ят-Сен, перший президент китайської республики й пільнійший союзник СРСР., на якого могилі Карахан склав червоний вінок в імени моск. правительства, залишив по собі память національного героя. На Далекому Сході повториться недавня короткотревала історія комуністичної московської привязи з творцем новітньої національної турецької республики Кемалем Пашою. Комуністична революція має виглядн на успіх тільки у тих народів, які вже перейшли всю скалю національних здобутків. Таких народів які вже „вижились би" з почувань вузько-національного патріотизму немає ще у світ, а в усякому разі їх нема в Азії.

А в Европі до таких народів либонь не належить і маленька покривджена Болгарія, жертва воєнного лихоліття і повоєнної психози. На превеликий жаль її нинішній уряд Цанкова хоче доказати це переслідовуванням тих самих метод, що їх вживають його політичні противники та вороги всякої національної єдности. Терор тут, терор там, — слідий мстивий терор збірає катівські лаври, кровожадний молох тріюмфує і невідомо вже, де починається і де кінчається провожання. Кривавим шляхом іде історія болг. народу. І приходиться лише з найвищим жалем і співчуттям глядіти, що стільки енергії, животворних сил і крови витрачується у братовбийчій борні, замість служити внутрішній громадянській консолідації, одностайному відпорові чужинецьких загід і культурному здвигові.

І. К-н.

*) Софійський кореспондент „N. Fr. P." повідомляє про відносини в Софії на пониткло: „Саме недавно переводили в місті чергову ревізію: замкнено одну вулицю, щоби перешукати проходжих що до зброї. І ось гляди! На поліцію відносено не менше, як чотири великі різницькі коші, напоєні револьверами"—

Польща і Чехословаччина.

До візити Бенеша у Варшаві.

Чехословацький міністер заєкордонних справ д-р Едвард Бенеш приїхав 20. ц. м. до Варшави, щоби в атмосфері прихильности і довіря до сучасної Польщі підписати дві важні умови: торговельну й арбітражну. Вже на самому вступі Бенешевого побуту стрінув його у Варшаві неприємний інцидент. Самохід чехословацького міністра переїхав на вулицях Варшави газетного хлопця, зібрана товпа незвичайно шумно й ворожо протестувала проти цього випадку і тільки інтервенція урядових чинників вратувала Бенеша перед самосудом товпи. Хто зна, чи подія з варшавської вулиці не символізує тих взаємин, які сьогодня доводиться до успішного висновку у Варшаві.

Польща й Чехословаччина — дві держави, що повстали у висліді світової війни, від хвилі свого заістнування йшли окремими шляхами. Польща на всі боки вела війни, поширювала своє панування, пригвоздживала грубими цвяхами чужонаціональні простори до свого етнографічного пня в тенденції стати суто-національною державою. Чехословаччина теж вмонтала в свій державний організм правом сильнійшого чужоплеменні области, одначе не шляхом збройного захвату, тільки на основі менше або більше реального порозуміння. Чехословаччина зразу стала мініятурною б. Австрією, державою національностей. Обі республики одержали в спадщині дві ріжні системи правління: Польща комбінацію російсько-пруських приймів влади з незначною домішкою австрійщини, а Чехословаччина розвинула в себе кращі прикмети австрійського правління. Тому й не диво, що тоді, як в Чехословаччині запанувала новочасна демократія, в Польщі справжній демократичний лад є що найменше піснею далекої будуччини. Ясно, що в двох відмінних типах повоєнних держав не могло найтися спільної мови. Навпаки, кожний крок одної держави мусів бути уважаний замахом на інтереси другої. В такій атмисфері не лише ве-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 288/25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 85 (10.446) z dnia 17. IV. 1925 r. pod tytułem 1) „Czy je na to rada?" między słowami: a) dijacziw z: A toj, b) unju z: Uspisznist zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. uznał dokonaną 16. kwietnia 1925 r. konfiskatę za tą usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 17. kwietnia 1925.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" Pr. 291/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 86 (10.44) z dnia 19. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem, 1) „I druh druha obimem" między słowami: a) ideał z: Majże, b) ważnyj czas z: wydymy, 2) „Dwaciat lit tomu" między słowami: a) zmanań z: Można, b) od słów: Pryjde czas do końca tego artykułu, 3) Dijsna pryczyna bołodu na zahidnych ukraińskych zemlach między słowami a) waluty z: kurs, b) odraz z: Odnaczę, c) chłopa z: Oś wkorotci, d) 6.10) wagonów z: Mynułoriecznyj e) od słów Nema do końca tego artykułu, 4) „Deń obnowy" między słowami Majbutne z: I baczyt, 5) „Masowi aresztuwannia na Wołyni od słów Znowu tysiaczi do W imeni Ukraińskoi, 6) „Welykden" między słowami a) weselyłyś z: Jasno, b) kultury z: Ale wesna, c) zirońku z: Owaje zawiera znamiona zbrodni pod 1) 2) 3) 4) 5) 6) z § 65 a) ust. karo, uznał dokonaną w dniu 17.IV. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 18. kwietnia 1925 r.

Hawel.

ликі політичні й господарські проблеми заплутували вузол непорозумінь, але й дрібні пограничні спори (справа Тешинського Шлеська і Яровини) поглиблювали розбіжности між сусідами.

Довгі часи Польща й Чехословаччина як близькі сусіди правувалися „за межу", та за тими сусідськими непорозумінням криються глибші причини. Польські політики не могли перетравити й переболіти того, що Чехословаччина включенням в свій організм Прикарпатської Руси відділила Польщу від ідейно й етично споріднені з нею Мадярщини. Знову чеські політичні вічі, зберігаючи прикметне собі становище Пилата, все таки не допускали думки про остаточне й безвастережне приєднання Східної Галичини до Польщі, а тим самим чи віддали вони у відмежування Чехословаччини від звязку з Великою Україною. Права знищила польські мрії про безпосереднє сусідство з Мадярщиною та звязки в Югославією й Азрією, а Варшава завдала Чехословаччині ще болючійший удар, — поставши у Карпатах неперехідну запору чехословацькому промислові на великих просторах европейського Сходу.

В таких умовах ніщо не могло ворожити можливости скорого порозуміння між сусідними республіками. В таких умовах жагуче бажання Польщі дійти до порозуміння з Чехословаччиною ще в р. 1921 (переговори польського посла Пільца і відвідини в Празі мін. Скірмунта) зовсім природно не могло увінчатися бажаним висліком.

До тогож і проблема безпеки, під теперішню пору болюче актуальна, різно представляється в обох республиках. Головним своїм фронтом Чехословаччина звертається проти Мадярщини, лякаючись там реставрації габсбурської династії і звязаного з нею вибуяння все ще живих ревіндикаційних планів. З тією метою невсипущий Бенеш склеїв кульгаву малу антанту. Зновуж Польща, як згадано, великими симпатіями обдаровує Мадярщину згідно з принципом: Węgier — Polak dwa bratanki. Другою журбою Чехословаччини є невмируща думка про обєднання нинішньої Австрії з Німеччиною. І тут Польща не тільки не є зацікавлена по лінії чехословацьких інтересів, але — навпаки — має протилежні інтереси. Бо оскільки Німеччина наситилась би приєднанням Австрії, остільки на якийсь час менше актуальною була би справа ревізії західних границь Польщі.

Якраз навпаки мається справа з Польщею, яка головних противників має в Німеччині і СРСР. Котрий з цих противників в даній хвилі небезпечнійший, — важко сказати. Фактом є, що Німеччина вже виставила свої ревіндикаційні домагання, а СРСР, поки-що займається иншими справами, та це не значить, що в догідному моменті аналогічні вимоги до Польщі не будуть поставлені в далеко різкійшій формі і конкретнійшому змісті. Очевидно, польсько-чехословацький фронт у відношенні до СРСР. є абсурдом. Дещо спільного можна би добачити між Польщею й Чехословаччиною тільки супроти Німеччини. І на це головно звертає увагу польська преса, намагаючись у вимогах Німеччини супроти Польщі найти обєднуючий момент. Мовляв, агресивна політика Берліна, наступ на польські й чеські (?!) границі, кандидатура Гінденбурга, теза другого президентського кандидата Маркса про конечність ревізії польських західних границь, зріст монархічних настроїв в Німеччині, підважування основ версайського трактату і т. п., — все це головно загрожує Польщі, та за нею прийде на чергу і Чехословаччина.

Важко допустити, щоби отсі польські залякування з непереможною силою завоготіли над тверезим світоглядом Чехів. Не виключено, що відвідини Бенеша мають антинімецький характер, чисто демонстраційний напереподні президентських виборів, одначе ледви чи можна з цього приводу снувати думки про спільність польсько-чехословацьких інтересів. Тут в першу чергу рішає географічне положення, а воно якраз не виправдує такої тісної спільности. Тоді, як Поляки снують мрії про гоушки не вербі, Чехи думають про зовсім реальні речі, про експорт витворів чеського промислу й імпорт польського сирівця. Та цей реальний, нефантестичний бік справи вияснить нам зміст торговельного договору після його оголошення.

В усій цій історії нас цікавить що инше, а саме відношення Чехів до української політичної еміграції, українського національного руху на Прикарпатській Руси і справа українського університету в Празі. Ще перед приїздом Бенеша до Варшави польська преса донесла, що Чехи находяться у такій фазі, що вони готові примусити українську еміграцію вернути до Польщі, або виїхати до СРСР, а одночасно задумують зліквідувати український університет в Празі, який є костю в польськім горлі. Ця справа вимагає окремого розгляду. Та вже сьогодня мусимо зазначити, що дивним було би, коли би передбачуючі на довгу мету Чехи зліквідували свої широкі перспективи за миску буденної, а може й терпкої сочевиці.

Подув пацифізму.

Сміливі проекти нового французького кабінету.

Кайо — центром уваги. — Болюче місце фінансів. — Зайва витрата гроша. — Віра в загальноевропейський ідеал.

Новий французький кабінет Пенлеве, складений у критичний мент для Франції, поставив на перше місце справу фінансів. Це було природне, що саме вона спричинила упадок попереднього. А що такі справи, як економічна санація, треба вирішати більше негайно, як кріза чисто політичні, які є висліком боротьби ідей, то не диво, що вжито до цього й енергічного засобу.

Таким засобом є покликання в склад уряду особи Кайо, на якому зосереджується найбільша увага його найпалкійших прихильників та непримиренних ворогів. Кайо має славу одного з найкращих фінансистів і з огляду на цей факт Пенлеве, як льогічний математик, не хоче рахуватись з його досить непопулярною славою як патріота. Хто в силі у критичний мент спасти державний скарб чесними засобами, цей може легко заслужити собі славу патріота. Реформи, які пропонує Кайо, є на перший погляд менше радикальні, ніж проекти його попередника Клемантеля, а проте вони стануть предметом живійшої виміни суперечних думок.

Фінансова реформа Кайо, якої повна картина стане для нас ясною щойно по оголошенні повного тексту його декларації, уже чині влучає в найбільше болючі місця французької політики. Перш усього Кайо хоче зірвати з чужоземними позичками, які завозять Францію у нетри щораз нових довгів. Він хоче тори шлях мудрістю французької приповідки: „добрі рахунки — творять добрих приятелів". Рівновагу бюджету треба, на його думку, вдержати при помочі вродженої французам чесноти: ощадности. Як найменше витрачувати гроша на зайві річи — ось головне гасло санації.

Та що таке зайва витрата гроша? — це справа не зовсім ясна для всіх у Франції. І саме тут приходить одна відповідь Кайо, яка безумовно схвилює велику частину французької суспільности, як уже хвилює деякі чужі народи. Кайо хоче припинити позички на збройні держав подружених з Францією. З цим вяже він обмеження бюджету на французьку армію та фльоту. Кайо — завзятий пацифіст і вірить у можливість припинення війни шляхом порозуміння з ворожими державами. За цю ідею він упав з найвищого становища у державі на рівень засудженого зрадника, за нею довго терпів і її не вирікся. На два тижні перед вступленням до міністерського кабінету він помістив статтю про „Зєднені Держави Европи", в якій підкреслив вагу ідеї, висловлено в одній з програмових промов Еріо в парламенті.

ПАВЛО ЛИСЯК.

Ненадійна стріча.

(спомин.)

З товаришем Степаном Крутієм ми бачились в останнє ще в початках війни.

Була рання весна. Нас, воєнних втікачів з Галичини, які перебували по ріжних місцевостях Австрії, почала помалу ловити воєнна рука. Молох війни і ненажертий фронт вимагали щораз нового жиру. Здовж Карпат і верхами гір, — по цей і по той бік хребта, вилась кровава смуга боєвої лінії, випиваючи немов апокаліптична бестія море людської крови. У напрямку на північ безупинно сунули непроглядні кольони військ і валки обозів, а невтомні поїзди день і ніч робили свою службу. Бо в Карпатах ішли титанічні бої між мільоновими арміями, що з божевільним завзяттям і не вважаючи на ніякі жертви змагались за перемогу одна над одною.

А в запіллю? Ніхтоб не повірив! Тиша, мир, безжурність, втіха життям і сірий будень. Перші місяці воєнного похмілля минули. Війна стала повсюдною появою. Вже й почали бути слідні перші познаки воєнного „доробкевичівського" добробуту, а головно в упривілейованих націй небіжки Австрії — у Німців, Мадяр тай безсмертних синів Ізраіля. З першого похвату тоді вся ця братія взялась за безоглядну чистку пришельців зі Сходу, в першу-же чергу зрадників — Рутенів, які хіба повинні вважати для себе найвищою почестю — холодну смерть у Карпатах. Для кого? Для милосерної батьківщини тай доброзичливого монарха. Зате вони самі, ці упривілейовані — вибирали для себе кращу пайку. Незважаючи на офіціяльний патріотичний гомін, більшість із них воліла наживати добро в безпечнім запіллю, ніж рискувати своїм життям і здоровлям у проклятих безвістях гірських хребтів та проваль.

Отже йшло все всюди лискавицею тай ще серед невимовно гнітучого настрою. Ледве хто побув який місяць, два, в кадровім вишколі, а вже його вдягали у повний фронтовий рицтунок і гнали на північ. Люде ставали цілком нїмими і тупими машинами. Вірвані від рідної землі, загнані в чуже і вороже середовище, без сотика в кишені, позбавлені навіть найменшої вістки про те, що діялось дома — вони немов призначені на заріз вівці ждали, кожний зокрема, своєї черги. Де і кому прийшло тоді на гадку цікавитись такими „далекими" справами, як от, скажім: письменством, хоча би збіркою віршів... А прецінь!...

Раз ми муштрувались на хвилястій горбовині південної Словаччини, в околиці Пресбурга — тут, при самих виступах чудових Карпат, серед камінистих виноградників, тоді цілком запустілик — вже не тямлю гаразд: в яку пору... Досить: наш лютий командант гримнув приказ „у розстрільну!" і ми немов стадо сірих горобців скопились в місць тай прожогом у виноградники... Здалека чути дальший приказ: „Лягай!" І ми в туж мить впали в борозди... Лежимо, лежимо... слухаємо, що воно далі буде, а наш командант немов би під землю пішов: ні слиху ні диху по нім. Згодом виявилося, що за ним прибіг тоді ординанс від наставника школи і наш командант, скинувши командування на найблизшого з черги підстаршину, — сам побіг „до рапорту!" А сарака — підстаршина не знав, що вдіяти, і оставив нас усіх на місцях лігма.

Так ми і лежимо. А тут сонце підходить на полудне. В череві млоїть і повіки мимохіть заплющуються: простягнутиб втомлені ноги тай хребет і горілиць до неба полежати, попрімати і забути на хвилину про теперішність... Бо південне угорське сонце не таке, як наше — жарить здоровенно і навіть в зимі опянює сустави...

Я саме вжолобився в розігрітий камінний рінець виноградника, щоби ладно собі наплечник під голову підсунути, коли чую — хтось півшепотом озивається: „Товаришу!... дозволите?..."

До мене майже на чвораках суне ться округла, кремезна фігура і викарабкавшись на горбок коло моєї борозди — досить незугарно лягає поруч у другій борозді — на яких два, три кроки поруч.

— „Хто це такий?" — гадаю. Десь ніби і бачив цього возяку колись у житті, але в першій мент важко відгадати. Та певно, що не завважав у муравлищі товаришів зі старшинської школи.

А той неначе вгадуючи мої міркування, продовжує...

— „Не тямите з Перемишля, з гімназії?..." І починає досить живо, але немов зацукуючись, росказувати ріжні подробиці з гімназійних часів, з яких виходить, що мій співрозмовець також з Перемишля, ходив на кілька кляс низше, потім вештався десь по Німеччині, де працював на хлібних фабриках як звичайний робітник і там його захопила війна. Тепер він тут, але цілком самітний, бо з ніким близше незнайомий. Зовсім прибитий тим, що з хати ніякісінької вістки немає. Його мати десь біля Мостиск — хто зна, чи здорова, жива...

І ми так помалу слово по слові зачинаємо балакати...

Щойно тепер приглядаюся ближче моїому сусідові. В житті не доводилось зустріти тіла, збудованого з двох більш нескладних частин... Ага! — „прізвище!... прізвище?..." І я зі сорому признаюся в душі, що не знаю, як називається мій товариш, який так сердешно до мене забалакав. Але покищо і не питаюся.

Мабуть і він забув мені доповісти це, так, що аж вертаючись домів, я довідався від инших його назвище: Крутій, Степан Крутій..., яке тоді нагло живо пригадав, як це нераз буває з давно забутими епізодами життя, що немов камінь кинений на плесо води поринають, здалось би: безслідно в глибині, — а прецінь таки при відповідній нагоді добуваються ненароком на верх...

Тимчасом, як кажу, я далі розглядався в цікавій постаті товариша. В ній на перше місце вибивався обрис голови. Великанське, округле лице — темнавого коліру, на шкурі густо вицятковане дрібними червоними крапками. Здоровий, наприкінці трохи закопилений ніс, так, начеб краяв на дві половини площину лиця. Підборідок гранчастий — вказував на скриту енергію та завзятість Стефана. Мясисті, трохи муринські уста були червоні аж сині. Брови густі, чорні, кріслаті.

(Продовження буде.)

ті: „Є народи, які мусять погодитись, тому, що їх співпраця для них необхідна". Такими народами необхідними для Франції у нинішній момент загально-европейської економічної кризи вважає Кайо — Німеччину та Англію.

Кабінет Пенлєве поставив у першу чергу в своїй програмі: справу военної забезпеки і справу фінансів. Він хоче вирішати їх juncti m. Націоналістична Франція ще з недавньо: доби Пуанкаре входить нині на один з найбільше радикальних шляхів европейської політики, на який довить несміливою ходою ввійшов у свій час Мехдонельд — англійський державний діяч піонір всеевропейського замирення. Не забуваймо, що в нинішнім французькім кабінеті є люде, які особисто прегарно ознайомлені з внутрішнім станом таких територій як наша і що вони здають собі справу з необхідности „щось зробити" у хвості, який царить над „близьким Сходом" Европи.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі пихоліття!

Голод.

Віче в справі допомоги голодному селу.

В понеділок 20 цм. у салі Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові скликав місцевий Комітет допомоги голодному селу віче. Головував д-р Дмитро Левицький, реферат виголосив п. В. Целевич, звіт з діяльности місцевого Комітету і резолюції предложив інсп. І. Ліщинський.

Резолюції.

1) Віче Українців міста Львова стверджує:

Через плянове ведену кольонізацію східно-галицьких і волинських земель на протязі останніх 6-ти років, наслідком якої постійно відбирається українському селянству його одинокий верстат праці, через цілковите занедбання відбудови зруйнованих всесвітною, польсько-українською і польсько-большевицькою війнами осель і господарських будинків, через накладання на українське селянство непомірних тягарів у формі данин і виїмково високих податків — зводить теперішня влада українське селянство до постійного зубожіння та господарської руїни.

2) Віче Українців м. Львова стверджує, що кредити з боку центральних польських властей, призначені на весняні засіви для земель, навіщених минулорічним недородом, не стоять у ніякій пропорції з фактичною потребою. У розділюванню навіть цих мізерних кредитів голодуюче українське селянство є покривджене в користь дворів і кольоністів, через що поставлено наше селянство перед маревом нового голоду.

3) Віче Українців м. Львова стверджує, що українське село ввійшло в стадію хронічного недоживлювання, отже потрібна плянова постійна ратункова акція. Тому витає осягування Краєвого Комітету Допомоги „Голодуючому Селу" і закликає всі верстви української суспільности і всі установи до якнайінтензивнійшої піддержки допомогової акції. Не сміє бути ні одного Українця-Громадянина і в краю і поза його межами, який не жертвувавби на ратування українського селянства однодневого заробітку, зглн. пятиденного доходу.

4) Зібрані на вічу Українці міста Львова закликають мешканців західно-українських міст до скликування віч в справі допомоги голодуючому селу.

5) Українці м. Львова закликають синів на еміграції в Европі, та в першу чергу в Америці, до активної піддержки допомогової акції і до збирання жертв в тих країнах, де вони пробивають

ОСТАННІ ВІСТИ.

Події в Болгарії.

По відомостям, які наспіли з Болгарії, влада Болгарії перейшла в руки мілітаристів з генералом Лазаровим на чолі. Влада короля і уряду обмежена. Король, який хотів виїхати за границю, має бути інтернований.

Цей конфлікт викликав факт, що король мав намір покликати новий кабінет до якого входили би також представники умірковано опозиції. Військова ліга спротивилася цему як найгостріше.

Арештування підозрілих осіб тревають далі. Між иншими арештовано всіх перебуваючих у Болгарії Росіян.

Доносять також, що Румунія рішена ввійти до Болгарії, якщо заворушення прибрали би більші розміри.

Дня 21. цм. відбулося засідання собрання. Президент міністрів Цанков заявив, що в соборі 140 осіб стратило життя, в тім 14 генералів.

Собрание приняло закон в справі заведення стану облоги.

Конференція амбасадорів дозволила Болгарії на побільшення чисельного стану народньої міліції о 7000 осіб. Цей дозвіл є часовий і тратить силу з днем 31. травня.

Троцький на політ. овиді.

Віденський „Абенд" довідується з Москви, що Троцький зовсім уже подужав. Він помирився зовсім із провідниками комуністичної партії й теперішними правителями СРСР. і небаром знову дістане якийсь високий уряд.

Заговір проти Прімо де Рівери.

Мадридська поліція впала на слід заговору на життя диктатора Еспанії ген. Прімо де Рівери. Централя заговірників була в Малязі.

Ерріо през. палати.

Палата вибрала 266 голосами на 267 голосуючих Ерріо президентом палати.

Революція в Португалії.

З Лісабони повідомляють, що мін. війни подався до димісії. Военні суди почали вже діяльність.

Посеторочне засідання сойму.

Дня 22. IV. було перше посеторочне засідання польського сойму. На засіданні явився мін. Бенеш. Марш. Ратай зложив візиту мін. Бенешові в дипл. льожі. Референт пос. Здзеховскі здав звіт із бюджетового пречінаря на 1925 р. Видатки на 1925 р. виносять 2 міліярди 176 міл.

Японія звертає фльоту СРСР.

Між радянським і японським урядом прийшло до порозуміння в справі звороту добровольчої фльоти. Всі ні кораблі в найблищих днях перезвезуть до Йокогами до диспозиції сад. консуля, а відси до Владивостоку. Там СРСР. приділить їх до своєї фльоти.

Довіря для Пенлєве.

Палата депутованих ухвалила 304 гол. проти 218 заяву довіря для уряду.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 2. Квітень. 1925 р.

Діяльність Комітету Праці.

Комітет випустив і розіслав відозву до Українців, що мешкають в Америці; відозву розіслано до редакцій українських газет, громадським організаціям і окремим діячам в Сполучених Державах, Канаді і Бразилії.

На засіданню Комітету Праці дня 10. квітня ц. р. до складу комітету кооптовано: о. Вол. Садовського, п. О. Шепаровичеву, селян: Гр. Терпшаківця, М. Кузьмина і Брездеия, п. С. Городинську, радн. Е. Сельського, о. В. Лициняка і д-ра Старосольського.

Президія повідомляє членів Комітету Праці, що чергове засідання Комітету відбудеться в пятницю 17. квітня ц. р. о год. 6-ій вечер в ред. „Діла".

Організаційний рух.

В селі Павлокамі березівського повіту завязано Місцевий Комітет Допомоги „Голодному селу" під головуванням о. Миколая Добрянського. Комітет в міру своїх сил допомагає потребуючим допомоги в своїому селі. По обрахункам комітету потребуючих допомоги в селі є 47 родин; деякі з тих родин складаються з 10—12 душ. Місцевих засобів для допомоги обмаль.

В Бережанах вибрано тимчасовий ініціятивний Комітет Допомоги „Голодному селу" з п. Ковальчуком-Ковальським на чолі.

При Українській Академічній Громаді в Бечні (Чехословаччина) заснувався Комітет Допомоги „Голодному Селу" в складі: М. Холевчука, М. Янова і М. Садовського.

Становище в бережанському повіті.

Найгірше вийшли жнива в минулому році в частині повіту положеній над Дністром. Там до неурожею опріч посухи причинився ще град, який випав саме перед жнивами. Град так само захопив смугами низку сіл в цілому повіті, як наприм. села: Вовківці, Мушкатівку, Звягинь, Тарнавку, Королівку і инші. Були околиці, де окремі господарі пшениці цілком не зібрали; в кращих випадках з моргя зібрали 5—6 кіп пшениці; копа пшениці в найкращих випадках видавала не більше 50 кг.

Підчас озимих засівів урядової допомоги в повіті не було; озимини на цей рік засіяно менше як звичайно, головним чином їзза посухи і мишей. Наслідки неурожаю в повіті дають себе в знаки. Селяне масово випродують коней і худобу. Ціни на коней рівняючи з осінню впали на 50 проц. — Злидні серед селянства відбиваються на торговельному рухові по містах. Знизились значно обороти повітового кооперативного союзу. Заробітків місцевих нема. По трохи виїздять на роботи до Франції. Урядової допомоги на ярі засіви призначено 55 тис. зол.; з тих 19 тисяч зл. дістала велика посілість; зі сум призначених для дрібної посілости дістають запомоги передовсім Мазури.

Як колись в Росії.

Селяне с. Щеплот на Яворівщині пишуть: „Приходить нам тепер цілковита загибіль. Прямо люде пухнуть з голоду. Дивувались люде тому недавно, що в Росії і на Україні — люде людей їли, бо того вже і в нас щойно не видно. Голод, великий пан покаже найстрашнійші річи. А тут помочі нізвідки і нікого не обходить і ніхто нічо собі з цього не робить. Наша кооператива в селі може упасти, якщо селянам не прийде якась поміч. Усіх середників пожили брак як у багатого так і в бідного. Усіх зрівнано„.

Приклади до наслідування.

До Комітету Допомоги „Голодному Селу" прибув старенький емеритований секретар скарбу Семен Кульчицький. Він заявив, „як австрийський емерит, грошей не маю і більше жертвувати як 3 (три) золотих не можу. Але є у мене трохи бульби, і я можу подарувати на допомогу голодному селу мішок бульби". Комітет з подякою принав пожертву секретара Кульчицького.

П. Скрегота Іван замість купувати напої алькоголічні на свята склав 5 зл. на допомогу голодуючому селу.

Дещо про українське народне мистецтво.

Політичні, суспільні і економічні умовини, які причинюють розвиток або занепад мистецтва якоїсь нації, мають саме тепер великий вплив на його еволюційний стан у нас, на українських землях.

Бачимо це докладно на творах народнього мистецтва, на яке згадані чинники діяють безпосередно. І так: новина хуртовиною, впливи західної культури в негативному напрямку й злидні буденного життя витворюють необхідність введення більше примітивних виробів у всіх виробах артистичного промислу. Такий занепад бачимо сьогодня на писанках, вишичках, та подекуди й килимах.

Часто чуємо, що в якомусь селі малювали колись писанки, та це „колись" було вже так давно, що ніяка бабуся не тямить їх виглядів. А в кількох місцевостях робити ще недавно килими, до яких ніхто й не береться до цього! Навіть вишивки в звязку з високою ціною ниток стають в останньому десятиліттю чимраз простіші й бідніші.

Так отже затрачуються, марніють ці справдішні перлини українського мистецтва, та майже ніхто у нас не дбає, щоби їх систематично зібрати й розслідити. А тимчасом крайна пора вчинити це. І так якось сталось, що чужинці — які дали неодну кращу монографію з царини нашої культури ніж ми самі, — й цим разом випередили нас. Бо вже в 1880 р. появилась публікація львівського промислового музею п. н. „Sztuka ludowa włościan na Rusi", де в десяти теках, на поодиноких картах, представлено довголітньо українські вишивки, килими, гончарські вироби, металеві, деревляні, та зразки писанок. Одначе цей тріо є далеко неповний, бо навіть з Гуцульщини, котрій автор посвятив найбільше місця, взято на увагу лише деякі села. Подібні праці існують також в російській мові, на цю тему писали дещо й Німці, тільки у нас зроблено досіль в цьому напрямі мало.

Отже щоби виповнити отсю прогалину в українській мистецькій літературі, та одночасно охоронити кращі предмети перед затратою, задумав я зібрати всі замітнійші зразки народнього мистецтва задля дослідів над розвитком їх орнаментальних форм, та щоб зіставити їх і відтворити у виді ілюстрованого альбому. Отся студія має обіймати взори поодиноких галузей національного мистецтва з усіх земель України. Хочу в ній доказати, звідкіля походять наші декоративні мотиви, як вони розвивались і якими дорогами переходили. Ціла вона булаб також почічною для етнольогічних студій. Поміщені у тексті тонні ілюстрації мають не лише зображувати можливо найбільше число творів українського народнього мистецтва, але ще й стати джерелом до різнородних орнаментальних композицій. Тоді ними зацікавляться й чужинці.

Звичайно, що годі все це перевести одній людині. І хоча я старатимуся на місці збирати отсі вироби, то всеж таки тяжко буде всюди особисто. Саме в цій цілі звертаюся до ВП. Громадянства з проханням допомогти в цій справі. Мені залежить на інформаціях та збірці всіляких виробів артистичного промислу ваших селян із усіх українських земель. Тому кожний, кому ця справа не є байдужа, зволить ласкаво зголосити свою співучасть в отсій роботі під адресою: Дам'ян Горняткевич, артист-маляр, — Станіславів, вул. Мохнацького ч. 5.

З огляду на скупість місця не виготовляю тут повного квестіонаря, а висилатиму його аж після одержання зголошень до заінтересованих цією справою. Поки-що обмежуюсь до слідуючих питань: в яких і скільки красках пишуть в даній місцевости писанки (не галунки!) й виконують вишивки? В котрих селах малювали їх давнійше та чому закинули? Які імена мають місцеві писанки й вишивки? Яка краска переважає в писанках, а яка в вишивках? Чи взори писанок є схожі на взори вишивок? Чи орнамент буває ростинний чи геометричний? Які предмети народнього мистецтва (металеві, деревяні, гончарські, килими) продукують в селі? Через кого можна замовляти кращі їх зразки? Хто зволив би підмітися збирати ці речі й зі сусідських сіл?

Тепер прошу всіх з нагоди Великодня поділитись збірною гарних писанок.

Вишивки зручніше давати до відробления (вишивання) комусь на місці, позаяк відмалювання їх — це довголітня важка і довготревала праця.

Очевидно, всякі получені з тим видатки я радо повірну.

Заявляю, що збірку, узискану заходами ВП. Громадянства, віддам готовою одному з українських музеїв, а прізвища їх фораторів і помічників з повною вдячністю поміщу в даній книзі.

При цій нагоді складаю вже сьогодня приходну подяку всім тим, що причинились до повстання моєї дотеперішньої колекції. Зокрема дякую сердечно Вп. Добр. Клименткові Лисинецькій за збірку прекрасних писанок і вишивок з Космача, як рівнож за її незвичайно цінні інформації відносно гуцульського мистецтва.

При помочі загалу повстав твір Шухевича „Гуцульщина". Громадянство помагало також і д-ру Кордубі в його праці, і тому я радби сподіватися, що й мій почин не лишиться без відгомону.

Дам'ян М. Горняткевич.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вибір громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Стрий.

1. Бережниця 45 декларацій в імени 75 дітей, 2. Братківці 48 дек. за 117 дітей, 3. Ходовичі 49 дек. за 98 д., 4. Хоросторб 22 дек. за 35 д., 5. Дашава 78 дек. за 122 д., 6. Добряни 84 дек. за 132 д., 7. Довге 62 дек. за 95 д., 8. Довголука 77 дек. за 181 д., 9 Дулібн 94 дек. за 182 д., 10. Ділятинці малі 89 дек. за 111 д., 11. Ділятинці великі 159 дек. за 219 д., 12. Грабовець 57 дек. за 72 д., 13. Голосутів 53 дек. за 87 д., 14. Гуже 189 дек. за 207 д., 15. Кавчий кут 43 дек. за 79 д., 16. Кавсько 76 дек. за 101, 17. Колодниця 77 дек. за 52 д. 18. Комарів 46 дек. за 87 д., 19. Явушинці 25 дек. за 45 д., 20. Конюхів 71 дек. за 104 д., 21. Любінці 69 дек. за 108 д., 22 Лисятичі 103 дек. за 151 д., 23. Луг лисятицький 25 дек. за 41 д., 24. Луг ходовичицький 22 дек. за 43 д., 25. Лани соколівські 57 дек. за 76 д., 26. Лотатники 20 дек. за 38 д. (жадають введення української мови навчання в школі в Бережниці). 27. Луканичі горішні 32 дек. за 65 д., 28. Луканичі долішні 27 дек. за 43 д., 29. Добрівляни 55 дек. за 70 д., 30. Монастирець 45 дек. за 70 д., 31. Моршин 45 дек. за 66 д., 32. Нежухів 74 дек. за 120 д., 33. Олексичі старі 39 за 43 д., 34. Пістинин 35 дек. за 57 д., 35. Підгірці 64 за 110 д., 36. Пукинічі 40 дек. за 63 д., 37. Сіхів 134 дек. за 199 д., 38. Семигинів 60 дек. за 93 д., 39. Стегани 46 дек. за 61 д., 40. Стрий 312 дек. за 493 д., 41. Стопки 66 дек. за 93 д., 42. Татарське 39 дек. 61 д., 43 Угольна 59 дек. за 101 д., 44. Верчани 92 дек. за 155 д., 45. Воля довголуцька 42 дек. за 75 д., 46. Вівня 34 дек. за 74, 47. Завадів 81 дек. 129 д., 48. Заплатин внесено разом з містом Стрием, 49. Жулин 113 дек. за 161 д., 50. Фалиш 42 дек. за 63 д., 51. Станьків 51 дек. за 70 д., Угерсько 81 дек 81 дек. 125 д.

Разом 3.418 декларацій в імени 5.317 дітей. Надто внесено в справі тутешньої гімназії 301 декларацій іменем 350 дітей.

Громади Гельшендорф і Бригідавчисто німецькі, а громада Сокольчисто польська, тому з тих громад не внесено жадних декларацій.

Щодо громади Розгірча, то громадяне підписали вправді 69 декл. іменем 102 дітей, однак „керовнік" громади і управитель школи в одній особі, п. Педенковскі заявив громадянам категорично, що він підписів легалізувати не буде. Двох громадян принесли підписані родичами декларації, а кружок УПТ. в Стрию віднісся з зажаленням до староства.

Староство завізвало Педенковского і наказало йому легалізувати і нас завідомило про це дня 27. березня ц. р. Негайно вислано спеціяльного делегата до Розгірча, який поучив батьків, що мають робити, однак ми не мали досі змоги провірити, що в цій справі сталося. На всякий випадок декларацій більше не внесено. Справу треба допильнувити, може вдасться ще акцію перепровадити в осени.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Ліги" сконфіскувала прокуратура за два уступи з передової статті „Штунда" і за одно речення з новинки п. з. „Енергічне показування карабінового прикладу".

— **Шевченківське свято в Рівному.** 5. квітня ц. р. українське громадянство м. Рівного на Волині святкувало річницю смерти Тараса Шевченка. Найбільша в місті сала театру Зафрана була виповнена по береги місцевою і приїзжою публікою. На сцені можна було бачити декого з п. п. сенаторів, послів с'йму, визначних діячів Галичини та представників культурно-освітніх організацій повіту і міста. Загостили також на це свято представники влади і деякі діячі культурно-освітніх польських і жидівських організацій. Свято, на яке склалися в першій частині торжественна академія з рефератом, співами чималого хору в українських строях, співами та деклямаціями — а в другій половині вистава „Невольник", пройшло дуже величаво. Дохід з вечера в сумі 382 зол. призначено на приватну українську гімназію в Рівному, за що дирекція гімназії щиро вдячна. У влаштуванню цього свята приняло участь усе місцеве українське громадянство за виїмком оскількоцих.

— **Проти москвофільських заїзхань.** 4 го квітня ц. р. Українська Жіноча Громада у Варшаві ухвалила слідуючу резолюцію з приводу ганебних виступів Росіян у національних справах: „Українська Жіноча Громада у Варшаві, довідавшись з часописів про характер, якого набрала праця 1-го зїзду російських діячів народньої освіти у Польщі, та про резолюцію, яку той зїзд ухвалив у національнім питанню, з обуренням протестує проти відновлення російських суспільством, навіть на чужині, безличних наступів на українство. Виявляючи на ночному кроці неуважність в національних питаннях взагалі, а в українському особливо, Росіяне разом з тим ответно демонструють старі окупантські настрої та змагання до єдиної неподільної Росії, і тому ми закликаємо українське громадянство дати найрішучішу відсіч їхнім спробам прибичити нашу національну справу та їхнім замахам на нашу культуру, та на наші національні вержавні змагання".

— **Концерт Богдана Бережницького.** Концерт нашого відомого маляра з Відня Богдана Бережницького відбудеться дня 2. травня (мая) в салі муз. Тов-а ім. М. Лисенка. На незвичайно цінну і цікаву програму складаються: концерт Saint-Saëna, який виконав наш маляр в лютім в симфонічним оркестрі у Відні з незвичайним успіхом, відтак старокласична соната Locatelli-ego, Regera: Cyita A-dur на віолончелю, Чайковського: варіяції на тему „госсо", які місцями питомо українським характером музики оправдують наші права до претендування Чайковського як українського композитора, — і вкінці кілька дрібніших кусників Барвінського: Думку. Бортнєвича: Романсу і Клен Где: Скерцо. Наша публіка буде мати нагоду не тільки налюбуватися прекрасною грою нашого артиста, але і запізнатися з творами зовсім їм невідомими, бо в значній части у Львові незнокомими. Фортепіяновий супровід обняв дир. Василь Барвінський.

— **Хроніка причиною розводу.** В Львівськім першій раз в історії судівництва внесено до суду розводову жалобу, в якій мотивом останнього подається хроніка. Позов вчесла пані Кампбель. Вона завважає, що її муж у сні безперервно хропить та мурчить. Об'ї функції мужа не дають їй спати. Пані Кампбель просила мужа кілька разів, щоби він удався до лікарів за порадою, що він і зробив. Однаке лікування не помогло. І через те п. К. рішилася на розвід.

— **Засуд ксьондза Усаса.** Як відомо, ксьондза Усаса Поляки вимінювали за Вечоркевіча. Катастрофа з Вечоркевічом і Багіньским помішала виміну. Кс. Усас утік був до польського консулят в Мінську і хотів таким чином спасти себе від арештування. Та це йому не вдалося. Польський консуль мусів його віддати в руки большевиків. Усаса судили в Ленінграді. Акт обвинувачення закидував йому звучання, насилування, застосовування виномальних половых пристастей і надуживання для цього свого урядового становища. Кс. Усас був членом мішаної польсько-радянської комісії. Суд засудив його на 6 літ тюрми та на заплату відшкодування дном женщинам по 2000 зл. Поляки все одно зробили його національним героєм.

— **Радек „непевний"!** На недавно відбутому в Москві тзв. поширеному пленумі центрального комітету Комінтерна визнано Радека і німецьких комуністів Брандлера, Тальгаймера, Ф. Вольфа, Вальхера і Меллера винними в партійних ухилах, які виявилися в організованню фракцій у нутрі комуністичної партії. Радекові і товаришам уділено пагану та висловлено перестороги перед сумними для них наслідками. У випадку продовжування фракційної діяльности вони опиняться поза комуністичною партією. Крім цього прийнято постанову, силою якої виключено Радека, Брандлера і Тальгаймера від праці в Комінтерні. Після перемоги Зіновєва над Троцьким Радек являється другою більшою жертвою зіновєвської політики.

— **Великодня стрілянина та її наслідки.** В селі Щирецька Гута застрілив 12-літній Ф. Ярошевський свого товариша 15-літнього Івана Колодія. Обидва добули десь втяту рушницю та кілька куль і вийшли на пасовиско стріляти. На переміну стріляли до мети. Ярошевський маніпулював рушницею так нефортунно, що вона стрілила а куля ранила Колодія в чоло над оком. По кількох годинах Колодій умер. Малого Ярошевського арештували та посадили до щирецької тюрми. Та невідомо, чи така поведінка з малолітним, до того мимовільним злочинцем доведе до якої небудь цілі.

— **Сальони розпусти.** При вул. Льва Сапіги ч. 50. у Львові відкрила позіція дім розпусти „вищого стилю". Вдова по податковому урядникові Вікторія Стахурска удержувала сальон для добірних пань і панів з львівського польського товариства. В сальоні сходилися вони між годиною 4 по пол. і год. 10 вечером. За вступ платили по 20 зол. пані Вікторії. А панам за услугу платили дуже дорого, бож це були пани і дами з товариства, що таким чином помагали собі здобувати капелюхи, костюми, перфуми і т. д. та відтягували через те буджети своїх мужів. Та ці дами все одно були покривджені, бо половину зарібку мусіли давати пані Вікторії. Приїзжали і панни та дами з провінції. Одна така панночка приїзджала раз на два тижні доповнять гардеробу і мала вареченого високого урядника. При вул. Академічній відкрили другий подібний до того сальон.

— **Інспекція поліції.** Львівська „Gazeta Poranna" доносить, що до Східної Галичини має зїхати на контролю чи інспекцію поліції головний комендант аж з Варшави. Ним є Мар'ян Бежицкі. Ніхто не знає, чи він удасться до тернопільського воєвідства а потім до станиславівського. В часі повороту задержиться Бежицкі у Львові коротко й зовсім случно, бо львівська поліція міська та воєвідська стоїть на незрівнаній висоті. Та взагалі дивно, що сюди приїздить якась контроля чи інспекція аж з Варшави. Там все одно некомпетентні судити про те, чи тут поліція справується добре чи зле. На нашу думку вона вся в нас знаменита і може багато цього навчити варшавських інспекторів.

— **Пропаганда за поліґамією в Европі.** Визначний французький публіцист Жорж Отекль опублікував працю про потребу введення поліґамії в Европі. Книжка почитана в 120 тисячах примірників розійшлась на протязі одного місяця. Автор стоїть на становищі, що моногамія все мала своїх завзятих противників, які виступили зі заложенем, що їй треба завдячити страшний розвиток проституції, жахаючу кількість нелюбих дітей, злочинів вбивства немовлят, чимало більше поважні розводи і накінець страшне поширення жіноцтва, що не може вийти замїж. Сама Европа нараховує аж 18 мільонів жінок більше ніж мужчин. Тих 18 мільонів жінок засуджен на незамужність та всі трагічні її наслідки. Далі автор цитує цілий ряд високоавторитетних людей: фільософів, письменників, політиків і инших, що зачинався за поліґамією, як за загальною формою подружжа. Ідея поліґамії стає отже загальною навіть в Европі. Та слід завважити, що поза Европою чи не половина людства живе в поліґамії.

На допомогу „Голодному Селу"

вложили в золотих:

3-ій виказ

жертводавців, які вложили на допомогу „Голодному Селу" в золотих в місяці квітні 1925 р. Вп. пп.: А. Кох, Остроленка 6·50, Петро Лесневський — Варшава 10, Марієн Очишкевич — Львів 20, Емілія Кадайська — Станиславів 10, П. О. — Тернопіль 5, інж. Віктор Лучків — Мисловиці 20, Ізидор Громницький — Львів 50. Омелян Попович — Львів 10, Теодор Подлуський 5, о. Вол. Свистун — Розділ 20, Кружок УПТ. ім. Грінченка (збірка під церквою св. Юра) 182·65, Волод. Гучковський, Львів 2, Вол. Паньків, Лодзь 5, Симеон Кульчицький, Львів 3.

4-ий виказ.

Корженьовський Федевич, Перемишль 15, збірка в церкві св. Петра і Павла, Львів 25·63, Учительський збір дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові, а то о. Омелян Горчинський 10, М. Ліщинська 6, М. Заячківська 5, Т. Ліщинська 4, М. Оссовська 2, Конст. Малицька 15. С. Пашкевич 5, Олена Прокеш 5, О. Ріппель 3, М. Торонська 5, М. Кромпель 5, разом 70. — Учениці дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові 1—7 кл. 53·10. — Учительський збір і учениці дівочої школи ім. Б. Грінченка, а то: Софія Федорчак 4, Анна Єзерська 2, Ефрозина Дорик 2 Романа Стеблецька 2·20, Ольга Ломага 2, Уляна Гладишовська 2, 7 кл. 3·60, 6 кл. 1·07, М. Нєдільська 2, 2-га кл. 3·20. 1-кл. 4·20, 4-кл. 3·40, разом 31·67 зл. (Д. б.).

ОПОВІСТКИ.

Кружок УПТ. ім. Бор. Грінченка уладжує для своїх членів дня 3. мая спільне свячене, яке сим разом відбудеться в помішенню жіночої школи, площа св. Юра 5. партер на ліво. Дохід призначений на будову власної домівки. Запрошення скорше можна набути в Управі мужеської школи Городецька 95. І. пов. — *Комітет.*

Члени бувших учнів бучацької гімназії задумують уладити абсольвенти з року 1830. Учениці з бучацької гімназії з літ 1876 до 1884 і абсольвенти, що схотять взяти участь в зїзді, схотять подати адреси Якову Салінькому генералові бригади у Львові, Магазинова 2, щоби можна було порозумітися. 1845 1—1

Шкільні сходини членів т-ва „Союза Українок" у Львові відбудуться в пятницю 24. п. м. о год. 5. попол. в салі т-ва „Бесіди" при вул. Рутовського ч. 22. В програмі відчит п. д-р Парфанович на тему боротьби жінецтва з алькоголізмом.

Дрібні оголошення.

ФОРТЕПЯН до науки на продаж. Ціна 120 зол. ам. Зголошення О. Т. у О. А. Левицького, Виноград лісний, п. Отинія. 1885 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Телетерапічні Інститути Куративні в Познані,

Данцігу, експозитура в Кутні уділяють поради, очеркають з далека недугу. Вистане прислати імя і літа недужого, трохи уринн (відповідну посудину може вислати Інститут), щоби одержати пораду, очеркнення недуги, поради лікування почтою. Адресувати 1—1
1843

„MABOR" Кутно.

Спеціяліст для нервів жіночих, половничих і операторо

Д-р Кость Воєвідка

бувш. асистент проф. Лазаруса і Шаєра у Берліні, бувш. оператор гінекольогічно-положничої клініки проф. Вагнера у Празі обднує

в **Станиславові, вул. Липова 3.**
1794 (дім Варшава). Телефон ч. 332 3—3

В. ЧОПП наслідник АДОЛЬФ ЧОПП

заприсяжений знавець карного і кравецького суду та асесор суду
поручає

свою найстаршу в Галичині торговлю фарб, лякерів, покостів, як також артикулів домашньо-господарських та дахової папи

ЛЬВІВ, вул. Жовківська ч. 2

у власнім домі. Ч. тел. 18—51.
1765 3—3

Коросту, лишаї, сверб і т. п.

гоїть успішно протягом кількох днів тільки

„КРЕМ професора УЛЬНИ"

з фабрики **„LE HERAX"**

Виключний склад:

LE HERAX, Львів, вул. Гетьманська 8. 1841 1—1

ПОДЯКА.

Усіх добрих людей, що допомогли нашій донці, ученици Приватної Учительської жіночої Семинарії С. С. Василіянок у Львові, Олі Слюзинській визволитися з тяжкої недуги, просимо прийняти нашу щиру й сердечну подяку. Особливо ж велику й глибоку подяку приносимо Високопреподобній Матері Ігумені Вірі Слободян, Високопреподобній Матері Префекті Єроімі Кахниевич, Преподобній Сестрі Василії і В. Ш. п. п. проф. Шрамові, п-рові Олександрові Барвінському, п-рові Святославу Балеві й всім до сойму Сергієві Козицькому. 1844 1—1

Валентина й Володимир Слюзинські.

Подяка.

Вп. Панові д-рові Зенонові Левицькому, директорові шпиталя в Коломиї, за сполїне переведення тяжкої операції і уратування моєї дружини від неминучої смерти складаю отсим щиру подяку.
1842 1—1 *Франц Запутович.*

Подяка.

Дня 8. квітня ц. р. невмолима смерть забрала нам Найдорожшу і Неоціненну Матір і Бабусю пок. Евгенію зі Струтинських Ганкевичову, вдову по нотарі в 49. році життя. Почуваємося до обовязку цею дорогою зложити нашу найщирійшу прилюдну подяку Вп. Отцям, а то: дек. Соневицькому, сов. Бічицькому, Красицькому, Козловському і Всч. об. Кисілевському, Монастирському і Поговенькому, котрі мимо перешкод рано і безінтересно поспішили, оказали нам щиру прихильність і своєю присутністю, проводом похоронів причинилися до звеличання памяти Покійної, як також місцевому Хорові, котрий своєю участю причинився до звеличання похоронного обряду, та всім тим, що оказали нам своє співчуття і поміч і потрудилися відпровадити тлінні останки на місце вічного спочинку. — Монастирська, 12. квітня 1924. — *Ярослав, Владзя і Мирося Проскуницькі*, зять, донька і внук. *Оля і Марійка Ганкевичівні*, доньки.
1845 1—1

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає: Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 89 (10.472). Львів, субота 25. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

В „братерських" обіймах.

Польсько-чеське порозуміння й українська еміґрація.

Польсько-чеське порозуміння стало фактом доконаним. Його основою є три умови, підписані 22. цм. в будинку Ради міністрів Бенешом і Скшиньским. Підписані умови торкаються і розвязують цілу низку польсько-чеських взаємовідносин. І так ліквідаційна умова нормує положення дрібної польської національної меншости в Чехословаччині, торговельна умова управильнює взаїмну виміну продуктів обох країн, а умова арбітражна вирішує полагоду майбутніх спорів між обома республиками. Торговельна умова, доповнена залізнодорожною конвенцією, допускає імпорт чехословацьких промислових виробів, головним чином сільсько господарських і фабричних машин, та вирішує рід і спосіб імпорту польського сировця й півпродуктів (вопних). Чехословаччина дає — на основі „найбільшого упривілеєння" — полекшений транзит для польського вугілля до Австрії, Мадярії, Югославії й Італії (при чому деякий контінґент вугілля лишиться в Чехословаччині). І Польща на тих самих умовах дає транзит для витворів чеського промислу до СРСР, головним чином на Україну.

Підписання умов відбулося серед прихильної атмосфери. Польські офіційні чинники вимінали всього, що могло би понизити підвисшений ступінь витворених і всіми засобами піддержуваних настроїв. За те значна частина польської преси, зберігаючи формальні признаки гостинности, все таки використала побут мін. Бенеша, щоби вичитати Чехам „pater noster" за всі дійсні й уроєні „кривди", а один з польських журналістів „забувся" до тієї міри, що просто заінтерпелював чехословацького міністра з приводу неприхильного відношення до Польщі д-ра Крамаржа і його групи. Виявляючи незвичайну чуткість і навіть чутливість на найдрібнійші дрожання чеської громадської думки у відношенні до Польщі, випоминаючи й дорікаючи Чехам їхнє недавне відношення, польська преса „на смерть" забула про польські підкопи під чехословацьку державу при допомозі різних словацьких комітетів в Кракові та їх маніфести.

Та це вже справа нових приятелів. Не вважаємо себе покликаними вносити дісгармонію в радісні настрої двох славянських народів, а краще двох славянських держав. Всеж таки поза офіційними прийомами, радісними „віватами" є ще одна справа, яка чорною хмарою сповиває наші чола

Входимо в добу „братерських" обіймів. Від того, як брати-Славяне, Чехи і Поляки, проявлять тепер свої „братерські" почування супроти нас, залежатиме уклад відносин у славянстві може в не надто далекій будуччині. Доля була ласкава для Чехів і Поляків. Вони не лише у висліді світової війни вилізли з низин рабства на високий щабель повноправних державних націй, але й заокруглили свої державні території чужонаціональними полосами так, щоби в обох державах державні нації творили ледви половину населення. А в склад польської й чехословацької республики входять також великі частини нашої нації, великі дроби великого народу, другого щодо числа в славянстві, який завтра „трусне Кавказ" і „покотить... гомін волі". Є це природний розвиток подій, є це залізна льогіка життя, і не неминучість, над якою предметово, без упереджень і дрібничковости слід застановитися усім, що бажають завтрішній день стрінути з чистим сумлінням і чистими руками. Особливо слід над нею неминучістю застановитися нашим західним сусідам Полякам і Чехам. До перших не виставляємо вимог, ані не маємо претенсій, бо не віримо в регенераційну силу польської психіки, в можність основної зміни польської громадської думки. Поляки тягнуть за собою надто великий, важкий, просто апокаліптичний віз специфічної історичної традиції, занадто сильний у них осад минувшини, за сильні апетити і за широкий рот, за глибоко пережерті вони психовою буйної, роскішно лінюкуючої й експльоатуючої шляхетчини, щоби могли зрозуміти духа часу, щоби були в силі вжитися в суть демократичного світогляду. Чехи є наскрізь новітньою демократичною нацією, які менше вживаються в минувшину, а більше глядять перед себе, які розуміють і відчувають заістнування нової доби, хоч іще сповитої мякою хаосу.

Ці два становища, два світогляди, дві національні психіки є такі окремі й протилежні, що важко доглянути між ними прозябання якогонебудь спільного знаменника. А все таки якісь взаїмні впливи мусять перехрещуватися, загнізджуватися й розростатися. Питання тільки в тому, хто в цих обопільних впливах буде сильнійший. Мін. Бенеш, приймаючи польських журналістів, підносив заінтересування польською літературою й культурою в Чехах та вимагав від Поляків такоїж взаїмности у відношенні до чеських культурних надбань. Не важко передбачити, що апель мін. Бенеша лишиться тільки побожним бажанням. Та у звязку з чеськопольським порозумінням в деяких колах родиться надія, що Бенеш впливатиме на Скшиньского й на польський уряд в напрямі полекшання важкого положення „національних меншостей" в Польщі, головним чином славянських.

Знаючи польського духа, не важко бути пророком. Не тільки одному Бенешові, але й десятьом Бенешам не вдасться щонебудь зробити в напрямі зміни польської політичної лінії у відношенні до Українців і Білорусинів. Бо там, де головним, основним принципом є змагання створити при допомозі денаціоналізації польську національну державу, там ніякі впливи не можуть мати реального приторовлення. А за те заходить небезпека, що польські впливи найдуть податний ґрунт в Чехословаччині. Небезпека польських руйнуючих впливів змагається з кожним днем.

Ще перед підписанням польсько-чехословацької умови, перед самим Великоднем розійшлася між нашою еміґрацією в Чехословаччині вістка про ліквідацію військового табору в Йозефові. В першу чергу територію Чехословаччини мусітимуть покинути ті таборовці, що їх чеська влада вважає „біженцями", себто поворотці з Італії і втікачі з польського полону. Очевидно, якщо польська влада не пустить їх до краю, розкривається перед нашими еміґрантами тернистий шлях бездольного нуждування, хоч і дотеперішнє їхнє життя є безперервним пасмом страждань. Можна з певністю твердити, що Польща не пустить цих еміґрантів до їх батьківщини, а що найменше робитиме їм непободні труднощі та вимагатиме понижуючих заяв і „експіяцій". Зрештою, колиб польська влада навіть згодилася на їх поворот, то що жде наших еміґрантів в знищеній, голодуючій країні. В таких умовах нашим таборовцям не лишається нічого иншого, як шукати пристановища за Збручем.

В такій самій мірі небезпека загрожує всім иншим еміґрантам, що не вспіли здобути чехословацьке горожанство. Вже тепер чеські шовіністи на Прикарпатській Руси кидають кличі, добуті з арсеналу вшехполяків. Вони вимагають прогнання з Прикарпатської Руси всіх галицьких „зайдів", та розпочаття чехізаційної політики.

Не менша небезпека загротить і над українськими високими школами в Чехії (в Празі і Подєбрадах). Правда Український Вільний Університет і Вищий Педагогічний Інститут ім. Драгоманова в Празі та Господарська Академія в Подєбрадах в першу чергу служить культурним потребам української наддніпрянської еміґрації, та не виключене, що порозуміння двох славянських „братів" може знищити ці незвичайно важні культурно-наукові осередки. Що найменше те порозуміння буде підмулювати істнування цих установ.

На найбільшу небезпеку виставлений Вільний Український Університет в Празі через те, що там скупчена значна кількість українських професорів і студентів зі західно-української національної території. Польський уряд вже кілька разів робив заходи через своїх агентів, щоби ліквідувати цю установу ніби то з метою заснувати такийже університет в Польщі. Досі ворожі затії розбилися об одностайний фронт українського громадянства і невтральність чехословацького уряду. Та від цеї хвилі ледви чи можна буде рахувати на невтральність Чехів. Спільними силами Поляків і Чехів готова зникнути українська культурна установа. Не диво, що тепер знову відживає думка перенести український університет з Праги до Камянця.

Ось такі похмурі думки зароджуються у нас у звязку з польсько-чеським порозуміннем. Не хочемо закривати очей на дійсність, щоби знову не розчаруватися, хоч не тратимо надії, що після перших весняних захоплень у Чехів побідить тверезва оцінка положення і наростаючих подій.

ВЖЕ ДІСТАНЕШ І НАЙДЕШЕВШЕ
ШТАДТМІЛЛЄРА
ЛЬВІВ, РИНОК 34.
Приводні і літургічні вина в великім виборі, також мід. новий, рум 1782 і горівки. 3—3

Москва, Амстердам, Льондон.

Взаємини між червоним і жовтим інтернаціоналом.

Два тижні тому відбувся у Льондоні конґрес представників англійських та радянських професійних союзів. Десятиденні наради англійських прихильників комунізму з радянськими ґістьми в Льондоні кидають чимало світла на боротьбу двох течій европейського соціялізму, з яких одна продовжує вірити в еволюцію суспільних організмів, друга бачить єдину розвязку в революції.

Мета згаданої конференції: поєднати синдикалістичний амстердамський Інтернаціонал з комуністичним московським Інтернаціоналом. Цей останній уже відпавна невдоволений надто компромісовим соціялізмом Амстердамської міжнародньої робітничої організації. Уже в 1920 р. екзекутива комуністичного Інтернаціоналу (Коміntерну) скликала конференцію деяких „трейдуніонів" (англ. професіональних союзів) у цій справі; на ній було 5 Росіян, 4 Італійців і 2 Англійців. Зіновієв зясував тоді становище Коміntерну, указуючи на шкідливий вплив амстердамських ідей для революційного робітничого руху; цей т. зв. жовтий Амстердамський Інтернаціонал є, на його гадку, надто сильно спорідненний з буржуазними тенденціями Ліги Націй і Антанти. Коміntернові буцім-то залежало на зєдиненні всього европейського робітництва під спільним прапором. Опозиція Амстердаму станула на перепоні цьому. І ось московський Коміntерн добачив можливість покористуватися симпатіями деяких англійських „трейд-уніоністів" для своєї мети. Кілька місяців тому англійські делеґати їздили на конґрес професіональних союзів у Москву і видали окрему брошуру, вихваляючи відносини під радянською владою.

На зїзді амстердамської екзекутиви в березні ц. р., англійські делеґати голосували проти більшости, домагаючись спільної конференції з большевиками для вирівнання робітничого фронту. Це їх домагання впало і вони почали окрему конференцію з большевиками в Льондоні, проголосивши ще раз свою попередню резолюцію. „Спільний робітничий фронт"—є тим гаслом, під яким ведеться пропаганда. Коміntерн вибрав для своєї пропаганди Льондон тому, що випадко-

во найшов там якнайбільших симпатиків для своїх ідей. Слід пригадати, що така пропаганда принесла у свій час чималий успіх, бодай у виборчій боротьбі. В маю 1924 р. при загальних виборах у Німеччині число комуністів у парляменті зросло з 15 на 62, і хоча в грудні впало на 45, проте воно залишилось досить поважним. У Франції цього самого року вони здобули 29 мандатів замість 6. Та найбільші надії звязували вони з Англією.

Коли амстердамський Інтернаціонал відповів московському, що може його прийняти до себе, якщо він внесе формальне прохання — Москва замовчала, бо не могла станути на становищі поміркованих резолюцій Амстердаму. Нині все питання в тому: чи управа англійських трейдуніонів потвердить резолюції останньої спільної конференції в Лондоні з представниками комінтерну. Якщо до цього прийшло би, тоді це був би новий здобуток комуністичної дипльоматії, що доповнив би не лише її нинішний, тимчасовий успіх у міжпартійній боротьбі, але і на міжнародній арені. Бо не підлягає сумніву, що висуваючи на зовні так мовити: офіціяльне гасло обєднання усього робітничого руху в одній організації — Москва кермується у першій мірі бажанням розбиття т. зв. II. (Амстердамського) Інтернаціоналу, на якого чолі стоять найбільш небезпечні для комуністів впливові соціялістичні діячі, які силою свого становища у поодиноких державах мають нині великий вплив на міжнародню політику; з розкладом і упадком II Інтернаціоналу вони втратили би моральну підпору, яку мають у цій організації. Таким робом на згадані лондонські переговори слід — при всім сказанім — глядіти в першій мірі як на новий зручний маневр московської радянської закордонної політики.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то апишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заява приступлення можна одержати в кождому Крузку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Республикансько-демократичне обєднання Мілюкова.

Політична платформа.

Що таке республикансько-демократичне обєднання? Це не партія — як запевнюють його члени — а обєднання відломків кількох російських політичних партій ва еміграції а вірнійше у Парижі.

„З тому обєднанням — пишуть „Послєдния Новості" — діляє процес вільної, не тяжкої ні з одним із політичних напрямків, думки".

Не зважаючи на такий „вільний" процес ділання політичної думки, обєднання вважало за вказане накреслити для себе політичну платформу. В перших днях березня лідер названого обєднання Мілюков виголосив на зборах своїх приклонників і однодумців політичне „credo". Як видно з його органу, він підкреслив, що це не його особисте credo а обєднання.

Мілюков безперечно одна з найпомітнійших політичних постатей серед російської еміграції, а до того ще безперечно один з найбільш законсервованих та еластичних інтелектів на еміграції. Він вчений історик не стидається того, що вчора був ще денікінцем і монархістом, а нині республиканцем і федералістом. Не дивно отже, що силі його індівідуальности піддалися многі елементи численних російських політичних угрупувань, які шукали на еміграції якоїсь ідеї, але ідеї нової та великої, яка довела би їх і Росію до давної державної сили, виповненої буцім то наскрізь демократичним і республиканським змістом.

До республикансько-демократичного обєднання ввійшли цілий давний т. зв. республикансько-демократичний бльок (демократична група партії народньої свободи і група „Крестьянской Россіи"), а далі праве крило рос. соціялістів-революціонерів, соціялдемократів, група С. Прокоповича, Е. Кускової та ліва група кадетів. Ще в 1922 р. намічено програму обєднання між усіми названими групами. Та само обєднання ввійшло в життя і почало працю щойно перед 9-ти місяцями.

Найважнійшою, бо основною точкою проголошеної М. платформи обєднання є перша. Вона звучить:

„Метою обєднання є демократично-федеративна республика зі сильною, перед законом і перед народним заступництвом відповідальною владою".

Мотивує Мілюков цю точку так:

„Стоячи на становищі народовладства, ми з революції мусимо взяти позитивну ідею народнього первовенства. Словом „федерація" програма республикансько-демократичного обєднання вимерує своє відношення до національного питання. Незначимо важко казати тепер щонебудь про конкретні форми її (федерації) здійснювання незалежно від дальших подій". І ми проголошуємо тільки принціп. При означуванню складу будучої федерації зміниться без сумніву сучасний розподіл частин бувшої Росії між тіснійшим і ширшим кругом, а части федерації одержать дійсні а не фіктивні права. Наша федерація відріжняється від большевицької тим, що вона чесна і хоче бути тривалою. Вона мусить бути через те і договірною а не може бути насильною".

Наведені цитати з проголошеного Мілюковим політичного маніфесту не то партії не то групи усіх елементів, що входять до обєднання, на жаль не є тою великою ідесю, якої дошукувалися в ньому його прихильники. Обєднання нічого конкретного про федерацію не каже і не хоче казати, а вдоволяється проголошенням самого „принціпу", який завдяки новим зміненим наслідком непередбачених подій обставинам може і щевнути. Все инше сказане про федерацію це тільки фрази. Народи одержать(!) у федерації не фіктивні а дійсні права! Від кого? — Певне від Мілюкова? — Ні! від „Учреділки!" Про це вже Мілюков говорив і писав. А що таке „учреділка"? Цеж московська перевага, яка „пожалує" федерацію. Якже з цим погодити дальший вислав Мілюкова про договірну а не насильну федерацію! Якщо її народи одержать, то значить від когось одержать, а коли хтось дає чи „жалує", то не може бути мови про принціп договорів. Можливо, що Москалі бачать спасенну ідею в самому слові „федерація", в самому проголошенню федеративного принціпу, а все инше для них не має значіння. Коли так, то для кого вони той принціп проголошують? Для неволених сотками літ народів бувшої російської імперії, чи тільки для себе, чи тільки в імя ілюзії? Якщо для себе, то можна їм побажати успіху з того приводу, та нам видається, що те магічне слово „федерація" без ніякого конкретного змісту вони кажуть по адресі всіх народів б. Росії. Вони бажають запрягти їх таким чином до спільних тачок відбудови їхньої давної Росії.

І тут саме криється не тільки велика недостача і великий промах обєднання та його лідера, але і нещирість підходу до тої федерації. Самому слову і самому гомінкому його звукові ніякий народ не піддасться. Ми бажали би діл а не слів. Дотеперішні діла обєднання та його лідера доказали нам, що все те нещире, щоб все те разом суперечне, бо слова не покриваються з вчинками. Невольним колись народам через те не по дорозі ні з Мілюковим ні з його обєднанням.

Мілюков згадує ще і про тзв. лімітрофів, себто про ті національні держави, які вибороли собі незалежність та відірвалися від б. Росії. Їх — на думку Мілюкова — не можна приєднувати насильно до федерації, бо тому суперечить демократично-республиканська доктрина. Вони можуть обєднатися тільки добровільно.

Коли лімітрофам обіцяється добровільне рішення по довершеному факті відірвання, то що значить у такому випадку договірний принціп для тих народів, що не створили своїх лімітрофних держав? Льогіка зрозуміла хіба тільки для Москаля.

в. м.

Поліс! Українці м. Львова!

В неділю, 26. ц. м. о 12-ій годині в полудне відбудеться у великій салі „Народнього Дому"

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

з рефератом

„Як боротися з голодом в українських селах?"

Явіться численно для обговорення дуже важної справи!

ПАВЛО ЛИСЯК. 2)

Ненадійна стріча.

(спомин.)

(Продовження.)

Балакаючи Крутій мав звичку прижмурювати очі. Тоді його лице видавалось суворе та грізне. Але тільки тоді. Бо коли лице він важко піднімав повіки назад уверх —з під них нагло виглядала на світ пара темних, трохи витріщених, але невимовно добрих і ніжних очей. Саме ці очі, вічно несупокійні та грівожні, немов очі малої дитини, яку карають або мають карати — так приковували увагу і надавали незугарному лицю таємної привабливости. За ними так і обхоплювало бажання—піти глибше в темінь черепа, подивитися, що там ворушиться на дні мізку, які думки родяться і шибають ним, які пристрасти термосять тілом цеї людини.

На жаль, ця прекрасна голова була встромлена на кадовб і тіло, які були непропорціонально малі, а головне: викривлені. Коло правої лопатки на плечу виставав йому—горб не горб, а щось в роді незначної випуклини. Коли Крутій згодом разом з усіма нами, на приказ: „вставай!" бистро скочив у гору —зовсім ясно було видко, як важка, груба, бриловата голова, неначе пригинала до землі решту тіла. Руки довгі, ноги тонкі—Крутій звичайно не знав, що з ними зробити, де їх встромити. Все те зливалося разом в образ чогось нескладного, неврівноваженого і навіть заперечуючого себе взаїмно. Самаж суперечність у постаті товариша була немов видимою його трагедією. І справді він був трагічною людиною. Це мені виявилося зараз при першій нашій стрічі.

Товариш Крутій може і зовсім не був би відізвався до мене, колиб не те, що він, як потім казав, бачив мене кілька разів з томиком віршів американського поета Уітмана. Отся невинна лектура в нудним військовім середовищі навела чомусь Крутія на думку, що в мене якісь таємні зносини з літературою. І він, бідака, сам скритий поет, прийшов до мене шукати поради, а перш усього: на зразок всіх віршуючих молодців, випитати, яка моя думка про його поезії. Та це було аж згодом, згодом... Спочатку ми тільки балакали про самі буденні справи...

Трагедія Крутія містилася у факті, що він жагуче бажав бути поетом, а ним не був. До цього „фаху" йому недоставало двох основних прикмет: глибокої, щирої і невимушеної безпосередности та простоти і легкости форми. Заки кожне його почування пробилося з тьмавої глибини крізь мізкову масу на верх—воно по дорозі, бачиться, минало стільки стацій сумнівів, застережень, критики, іронії і навіть глуму над самим собою, що тут, на божому світі, воно вже було тільки мертворожденою дитиною. Червак самокритики розїдав його віру у власні сили, а без певної дози наївної самовпевности та парубоцького розмаху ще ніхто не став з віршомаза справжнім поетом. Друга недостача — була ще більшим гріхом перед богинею поезії, ніж перша. Коли згодом Крутій мені відчитував свої вірші, замкнувши очі—в гомоні його слів можна було чути неначе арії, грані на кількох інструментах наразі, але без найменшої гармонії, хоч не какофонічно, тільки сильний бренькіт і нічого більше. Це був неомильний знак, що в його віршах бракувало душі. Тому не знати, що з цеї людини згодом булоб вийшло, та чи недостача характеру або й сірінь життя не булиб його притолочили до землі як стільки инших — вириваючи з корінням всякі поетичні замисли. Але не виключена можливість, що великий запал, сильна віра і праця над собою — таки булиб молодого поета навели на шлях успіху. На кожен випадок — у нього дрімали поприспані, незбагнуті можливости. А це також щось значить...

Тимчасом лукава доля поглумилась з молодої людини. Як тільки ми вернули зі старшинської школи назад до нашого полку — зараз Крутія всадили до маршевого куріня, який у туж мить відійшов на фронт у Карпати. Там по Крутію і слух загинув. Від поворотовців з фронту, які були разом з товаришем — годі було довідатись, що з ним сталося. Одні, казали, що Крутій пішов в полон, инші, що загинув. На цьому — здавалося — наше знайомство і покінчилося. Тимчасом...

Мені довелося зустрітися з ним. І то зустрітися так ненадійно і серед таких дивовижних обставин, що я майже горю від нетерплячки, щоби їх розказати. Ось як воно було...

Якось тому два роки в літі я мусів бути по діловим справам на одній із хребтів Середніх Карпат. Чи пак — не я сам, а ціла урядова комісія, якої завданням було обійти і оглянути старезний, величезний, непроглядний бір карпатський—такий, про який звичайно тільки читається в таємних описах природи, але про який рідко хто знає тай серцем чує, що він є тут-же, поруч нас, в наших горах — і... який самому вряди-годи оглядати можна...

Щодня цей бір тепер простягає свої темні, густі, широчезні рамена до мене. І ранком, коли встаю, і за дня, коли сонце, немов ростоплена золота брила сипле пригорщами палючий поиск у лице, і нічю, коли темна глибінь неба, вибита міліярдами жевріючих цвяхів — навіває в душу важкі думки про безмеж і незбагнутість всесвіту... А все на обрію неба, з півдня. Здовж гірського хребта—тягнеться і тягнеться і кінця йому не має — темний бір карпатський, Отрит. А на ним — раз легкі вглиблення і котловини, то знов—бистрі підйоми вгору, як здалеку, з невисловленою грацією і легкохвилястим ритмом обливає течія щойно ступившого на світ - молодечого Сяну. Він наближується до Отриту недалеко Журавина і Смільника, а прощається з ним аж біля Хревту. Самий-же гірський хребет виглядає так, начеб дальші, поменші хребти зі заду післали його назустріч ще вищому хребтові з переду. Оброслі груди Отриту виставлені прямо до замріїх і снігом вкритих берегів Високого Бескиду. Що далі—Бог святий не провідає... Тамтуди хіба тільки орли пролітають...

(Докінчення буде.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Поворот Бенеша.

23. IV. підписано в президії ради мін. польсько-чеські договори. Безпосередно після того мін. Бенеш відіхав до Праги.

Події в Болгарії.

„Абенд" доносить, що в Болгарії дійсно є повстання. Король Борис справді робив приготування до втечі. Повстання має характер більше селянський чим комуністичний.

З Білгороду доносять, що відбулася там рада югославянських міністрів, на якій обговорювано події в Болгарії. Як зачувати, з приводу підозрінь, кинених в собранію болгарським міністром внутрішніх справ проти югословянського посла в Софії, югославянський уряд зажадав вияснень, а на випадок, якщо вони були би невдоволяючі, югославянський уряд зірве дипльоматичні взаємини з Болгарією.

Провідника хлопської партії Праткіна, який за часів Стамбулійського був шефом поліції в Софії та бувшого міністра війни в кабінеті Стамбулійського, Муравєва, замордовано.

„Юнайтед Прес" доносить: Чічерін, в розмові з кореспондентом заперечив закиди, будьто би між замахом в Болгарії і радянським урядом була яканебудь звязь. Рад. уряд стоїть здалека від цего замаху.

Рільний страйк.

Рільний страйк знову поширюється. В любельськім воєвідстві застрайкували робітники в 17 фільварках.

Евакуація Поруря.

Берлінський „Ді Цайт" містить статтю д-ра Штреземана, що згідно з льондонським договором евакуація Поруря послідує 15. VIII. ц. р. Еріо ще перед упадком заявив, що Франція додержить льон. договір.

Льорд Бальфур в уряді.

Прем. Болдуін запросив льорда Бальфура до уряду на становище канцлєра. Льорд Селсбері, що досі займав це становище, має бути насл. Керзона на становищі льорда президента тайної ради.

СРСР. відкликує місію з Праги.

Віденські часописи повідомляють із Праги, що тамошню радянську торг. місію СРСР. відкличе з причини неприхильного становища уряду СРСР. з приводу гостини Бенеша у Варшаві. Шеф місії кинув уже Прагу.

Сенат прийняв конкордат.

23. квітня сенат приступив до дебати над конкордатом. Закон про конкордат принято а також ряд резолюцій. Слід. засідання 29. квітня.

Пенлєве і Бріян їдуть до Льондону.

„Матен" повідомляє, що Пенлєве й Бріян поїдуть до Льондому. Бріян готовий зачати безпосередні переговори з Німеччиною.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Посвяточні рефлєксії.

Свята, свята і по святах. Минулися вони так швидко, як минають усі хвилі, що позволяють забути про турботи життя.

Минулися...

Знову потягнуться непереглядною юрбою сірі будні, ані подібні до других як... наші партії. Хіба ще декому блисне сонце на хвилину — кожного певного — на те, щоби зараз же в пешому тижні знову згаснути на цілий місяць. Ах ці прокляті останні 25 днів у місяці!...

Минулися великодні свята, а до різдвяних так далеко, як до рівноваги буджету приватному українському урядничому. Календар має свої спеціяльні вимірки, бо коли напр. від Різдва до Великодня є так само як від Великодня до Різдва. Один світлий математик пояснив мені, що і в простості є те саме. Наприклад: Від редакції до Фукса є більше, як від Фукса до редакції. Так само, на його думку, коротша дорога з дому до криміналу, як з криміналу до дому.

Обидві ці теорії обосновував він на доказах ученых: Айнштайна, Кайдана і Бачевского.

Можливо, що його аргументи стійкі, але я не мав нагоди переконатися, бо до одного і другого льокалю не було за що вступити.

Та як і справа не мялась би найбажаніші свята за горами, а 1925. Великдень минув безповоротно.

Правду сказавши, спеціяльно за цим Великоднем нема чого жалувати. Він прийшов на світ під знаком чотирьох їздців Апокаліпси, яких вичислення, не знаю чому, підлягає конфіскаті. До того цензурою переконано, що кожде Різдво чи Великдень мусить бути ревнищем бодай льокального повстання і всі святочні числа українських газет читає багато уважнійше.

Я й не уявляю собі, як виглядалаб святочна українська преса без білих плям! Напевно дахаб не привід до непотрібних підозрінь на адресу партій чи уряду. Бо: або газета пропагує угоду, або ще більш поширилася і так вже широка свобода преси.

З огляду на те, що ні одно ні друге не відповідає дійсности, кожда українська газета появляється на свята з імпозантною лисиною.

Це вироблює читачам добрий святочний настрій і доказує правдивість приповідки про горіючу шапку.

Галактіон Чіпка

нику свого широго прихильника й одного з найкращих дописувачів-співробітників в останньому часі. Ще дня 2-го грудня м. р. друкувалася у нас під скромним криптонімом „Ц..." Його велика стаття п. н. „Крапля по краплі довбе камінь", у якій Він подавав докладні інформації, яким робом національні меншости можуть упертo доходити своїх прав на терені Ліги Націй, згідно з її статутом.

Серед женевської української кольонії П. Чижевський користувався великою пошаною і весь час був головою Женевського українського клюбу.

В особі П. І. Ч-го з української арени зійшов один з найвидатніших представників нашої старої національної гвардії. В страшних умовах царської Росії підготовляли вони крок за кроком шлях визволення батьківщини, і революція не усунула їх з передового фронту. Навпаки, вони ще з більшим запалом продовжували свою працю в нових умовах, подаючи приклад витривалости та відданости національному ідеалові.

Память про таких людей, як Ілля Шрег та Павло Чижевський, не повинна загинути в потомстві!

о. с.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" скомфіскувала прокуратура за два вступні і закінчення статті п. з. „Польща і Чехословаччина", за першу точку резолюцій, принятих на вічу Українців міста Львова в справі голоду і за другу половину другої точки тяжке резолюцій.

— **Друкарський чортик.** В останній новинці з попереднього числа п. н. „Пропаганда поліґамії в Европі" закралася немила похибка. В передостаннього речению, що звучить: „Ідея поліґамії" стає отже легальною навіть в Европі" замість слова „легальною" має бути „актуальною". Перепутанням тих слів основно змінено тенденцію новинки, так, що читачі могли підозрівати, будім-то й ми є за пропагандою поліґамії, до чого справді дійшли вже деякі французькі патріоти перепаскані щорічним зменшенням французького населення, але не дійшли ще ми...

— **Ucrainica.** В органі міністерства заєвроп. справ Ч. С. Р. „Прагер Пресзе" з 22. ц. м. находимо у рубриці „Slavische Rundschau" віддів „Ukraine". Подано там одну ілюстрацію: історичну печатку запорожських козаків, і дві довші замітки про Всеукраїнську Академію Наук і про українські музеї й старовину у Києві і Чернигові.

— **Поліційні шикани населення.** З усіх сторін доходять масові скарги мирних селян на небувалі досіль адміністраційні кари за всяку найменшу дрібницю, за яку чіпається місцевий поліцієнт. Сьогодні знову зявилася у нашій редакції бідна селянка Орнішка Бойко з с. Козлової пов. Камінка, яку присудили на 4 зл. кари за те, що при дорозі б ля її хати, зруйнованої війною, лежали дві колоди. Коли вона не мала чим заплатити, так у Великий четвер нічю витягли її жандарми з хати і пішки гнали близько 5 миль до Золочева, де просиділа в арешті до полудня Великодної неділі. Додому вертала о жебранім хлібі, а тепер раз поваз прибираються до неї за будь що. Так діється нині скрізь по селах і не диво, що оздоблення населення доходить до краю.

— **Льотіка вшехпольського моралі ста.** Народню учительку Катерину Рома нів перенесли, згідно з постулятом польської державної рації зі Східної до Західної Галичини, ну й, очевидно, і тим не позбавили такої зорокої опіки, якої вимагала й українська метрінка. Недавно арештували її під замітом, що вона „має намір" перейти нелєгально чеську границю, очевидно: „в політичній цілі" (а вчителює вона неподалеку границі, у кольбушівському повіті) і пішли відставити до Рашева. Здавалось би, що арештантів транспортується скрізь услуги на всьому світі на державний кошт, але „u nas inaczej". Від учительки зажадали поліцієнти, щоби вона на власний рахунок винаймила фіру для перевезення її до арешту! Річ ясна, що арештована обурилася на таку дику претенсію, за що знову жандарми гнали її 30 км. пішки від місця арештування до стації Кольбушової, де вкінці були ласкаві покористуватись залізницею. Дорогою учителька К. Р. була примушена ночувати на одному постерунку в одній кімнаті з з конвоюючими її жандармами. Замість обурюватись на поліцейські порядки й на поведінку зі штучно фабриковачими політичними вязнями, „Слово польске" (хтож би инший!) згірше упадком моралі у названої учительки: хоча, мовляв, мала при собі гроші, не хотіла наймити фіри, тільки допустила до того, що мусіла ночувати в одній кімнаті з жандармами! Для „Сл. П." висновок такий: „гонор" польського вчительства вимагає того, щоби шикановану українську вчительку, що проявила такий нечуваний „брак амбіції", — прогнати геть з посади!

— **Пашпортові містерії.** Нема дня, щоби часописи не приносили нових розяснень, доповнень та спростувань до останніх пашпортових розпорядків. Нині займаються новим клопотом: що мають робити студенти, які приїжджають на свята з чужих університетів. Міністерство освіти признає, що вони повинні мати лижки, а міністерство скарбу протестує. Врешті рішають, що студенти мають вносити прохання до міністерства освіти з нотаріяльними відписами університетських посвідок. За те письменники та публіцисти мають більше щастя. Міністерство внутр. справ у порозумінні з мін. скарбу доручило воєводам полагоджувати прихильно зниженої прохання письменників та публіцистів, якщо вони дочекають „посвідку пресового відділу президії ради міністрів, що їдуть за кордон у професіональній справі". Чи треба воєводі аж доручувати полагодження прохань, на яких буде доручення інстанції ради міністрів?! — Врешті потішають нас усіх спрагнених чужини, що оплату 250 зол. за пашпорт знижать у липні!

— **Скасовані залізничі стації і нові.** З 1-им квітня скасовано залізничий шлях Устелут-Шиколоси на лінії Угнів, а тим самим стації Устелут-Вузький, Городло, Черниівка, Гребенне Вузьке. На шляху Сокаль-Володимир відчинено нову зупинку Теляж (Цельонка?!).

— **Дивний буджет.** Буджетовий референт варшавського сойму повідомляє всіх, що державний буджет за минулий рік виявляє незвичайно малий дефіцит 1 мілйон золотих і що громадяне польської держави є упривілійовані у порівнанні з иншими, тому, що на кожного припадає лише 1 зол. 90 с. річного довгу, а у Франції — 110 зл. на особу, нпр. у Чехословаччині — 23 зл. Якжеж пояснити те, що громадяне Чехословаччини та Франції живуть у такім добробуті і користуються всіма здобутками культурних країн?

— **Українська нобавська неволя** п. В. Єнджея дала знову в Чехословаччині, в м. Піску, концерт, який стрінувся з дуже прихильною оцінкою з боку чеської преси.

— **Новий секретар КП(б)У.** На останньому засіданню пленуму центрального комітету Комуністичної партії большевиків України (КП(б)У) уступив зі стано

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які вислали шкільні декларації в домаганням української мови навчання:

Повіт Підгайці.

1) Божиків 79 декл. 110 діт. 2) Бурканів 73 декл. 92 діт. 3) Боків 96 декл. 126 діт. 4) Богатківці 91 декл. 116 діт. 5) Бінокерниця 53 декл. 71 діт. 6) Бищів 41 декл. 54 діт. 7) Бережа 39 декл. 44 діт. 8) Волощина 73 декл. 96 діт. 9) Волиця 28 декл. 44 діт. 10) Вербів 115 декл. 160 діт. 11) Вишнівчик 46 декл. 60 діт. 12) Вінце 57 декл. 89 діт. 13) Гниличе 103 декл. 132 діт. 14) Галич 74 декл. 112 діт. 15) Голгочі 146 декл. 193 діт. 16) Горожанна 124 декл. 184 діт. 17) Гайворонка 67 декл. 79 діт. 18) Гнилівони 58 декл. 83 діт. 19) Добровоци 27 декл. 42 діт. 20) Заставче ад Завалів 47 декл. 54 діт. 21) Затурці 40 декл. 52 діт. 22) Загайці 20 декл. 30 діт. 23) Зарваниця 40 декл. 50 діт. 24) Золотники 85 декл. 110 діт. 25) Заставці 58 декл. 76 діт. 26) Завалів 57 декл. 79 діт. 27) Котузів 72 декл. 90 діт. 28) Конжова 49 декл. 55 діт. 29) Литвинів 63 декл. 89 діт. 30) Лиса 49 декл. 71 діт. 31) Мотолівка 95 декл. 116 діт. 32) Маєкова 63 декл. 73 діт. 33) Мужилів 126 декл. 161 діт. 34) Михайлівка 27 декл. 37 діт. 35) Носів 76 декл. 75 діт. 36) Новосілка 142 декл. 187 діт. 37) Підгайці місто 57 декл. 93 діт. 38) Товстобаби 61 декл. 66 діт. 39) Теляче 76 декл. 86 діт. 40) Соснів 76 декл. 90 діт. 41) Середнє 37 декл. 50 діт. 42) Старе місто 48 декл. 69 діт. 43) Сільце ад Божиків 41 декл. 53 діт. 44) Сапова 46 декл. 58 діт. 45) Сільце ад Підгайці 67 декл. 90 діт. 46) Славятин 62 декл. 79 діт. 47) Рудники 50 декл. 61 діт. 48) Раковець 50 декл. 64 діт. 49) Угринів 44 декл. 65 діт. 50 Швейків 79 декл. 100 діт. 51) Шумлани 143 декл. 191 діт. 52) Щепанів 46 декл. 70 діт. 53) Хатки 24 декл. 44 діт. 54) Юстинівка 41 декл. 53 діт. 55) Яблонівка 59 декл. 72 діт. 55) Іщків 72 декл. 57) Сокольники 28 декл. 58) Росоховатець 36 декл.

На **64** громад повіта 58 громад внесли разом **3646 декларацій за 5020 дітей.**

Зі сіл Іщків, Сокольники і Росоховатець нема відомостей за скільки дітей внесено декларації.

Не переведено плебісциту в польських громадах Маловоди, Пановичі і Завадівка, в німецькій кольонії Бекерсдорф та в мішаній громаді Семиківці, де не можна було набирати бажаного числа дітей.

Також не внесено декларацій з громади Соколів, замороченої капшпиною, в якій дальше продовжує шо шкідливу для народа і церкви роботу о. Тягнибок.

П. І. Чижевський.

У пятницю 17. квітня в однім зо шпиталів Женеви скінчив своє страждение життя старий український громадянин і видатний наддніпрянський діяч Павло Чижевський. До останнього часу він вважався членом правительства У. Н. Р. і на скільки дозволяли його старечі сили та люта хвороба (туберкульоза хребетника), працював на міжнародній арені на користь ідеї самостійної України.

Ще з молодих літ П. Чижевський придбав собі на Україні гучне ім'я, як палкий український патріот і незвичайно енергійний працьовник Полтавського земства. Обраний в 1906 р. послом у 1-у Державну Думу П. І. Чижевський разом з І. Шрегом, В. Шеметом, А. Вязловим та иншими складає українську парляментарну громаду, яка ставить перед Росіянами українське національне питання в незвичайних для тої пори межах.*) Після розгону Думи відсидівши три місяці у вязниці за славноввісну Виборзьку відозву, П. Чижевський вертає до земської праці і на ширшу політичну арену виступає разом з товаришами вже підчас останньої революції. Він належав до партії с.-ф. і підчас гетьмана був призначений головою торговельної делєгації, висланої до Швайцарії. Павло Чижевський навязав широкі звязки переважно з французькими комерційними колами, а в 1920 р. вступив у склад уряду У. Н. Р. Деякий час потім він перебував у Тарнові та Варшаві, мешкав у Празі та Відні, але нарешті повернув до Женеви, де знов розгорнув раніш розпочату діяльну працю з закордонними торговельними колами. Знаходив він час і для літературної праці, друкуючи свої річеві й цікаві статті та спогади в „Ділі" і „Літературно Науковім Вістнику", а раніш у віденській „Волі" та „Українській Трибуні". „Діло" втратило у Покій-

*) Портрет П. І. Чижевського дивн на стор. 62 кн. Вол. Дорошенка „Українство в Росії".

Домашні дансінги
уладжує світової марки
ҐРАМОФОН
„HIS MASTERS VOICE"
„Голос свого пана".

Ґрамофон той найновішої конструкції (Система радіо з мікрофоновим підладнанням), першорядними знавцями і цілим світом признаний найдосконалішим. — Вірцева репродукція без шипіння
ДАЄ ВСІМ
Захоту товариського життя. Можність забави і танцю.
Упримінне побут дома. Замилування до музики.
Різнонаправність подинного життя. Перегляд повочасної музики.
Українські солові пісні в виконанню Монц нського.

The Gramophone Co,
— Limited, London —
Генер. представники на Польщу
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
КРАКІВ, Фльоріянська 25.
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 2. 1485 9—9

Присилайте передплату!

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане редакція не відповідає.

ГАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАННОЧОК І ДІТЕЙ
як також вибагливе біллє. Ціни знижені.
Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.
1733 5—6

З українського життя на чужині.

Шевченківське Свято у Загребі. — Реферати на українські теми.

З хорватської столиці отримуємо такого листа:

Світлою стовпкою в житті нашої еміграції являється факт одобрення статуту „Українського Товариства Просвіти", на яке нам довелося чекати більше двох років. Бувало по того всілько і з боку власті і з боку наших земляків, та тепер воно змінилось. Тому, що наше матеріяльне положення незавидне, захотілися чимало пишну тогож товариства упорядкувати збірку між прихильниками Хорватами і ми могли дати дня 5. IV. ц. р. „Святочний Ранок" з нагоди 64. річниці смерти Т. Шевченка. І хоча не було при тій нагоді великої реклями, хоча не було довгої ані власних сил ані концертового матеріялу по уладження Свята, — загребська українська громада може похвалитися гарним моральним успіхом. З повним гуртовинням відспівавний „Заповіт" та без крилатих фраз виголошений пролог п. Василя Войтановського, виятки з опери „Запорожець за Дунаєм" та „Ще не вмерла Україна", — гарно удекорована п. В. Лавровом сцена з українським краєвидом а над нею портрет Великого Сина України замаєний зеленими вінцями і жовто-блакитними лентами і по бічеги виповнена публікою сала (більш 400 людей), — все це дало нам змогу на мент забути, що ми на чужині. Концертові точки виводив безпогрішно хор „Брамімір" у супроводі оркестри, уложеної з членів „Хорв. Музичного інституту" під умілим проводом п. Вільма Петровіч, який вповні заповідів музичним матеріялом, сам інструментував фортепіянові вилиги для оркестри та з великою самопосвятою віддався на услуги нашої справи. Колиж зважимо і те, що (як довідуємося) хор, оркестра і дирігент зробили все без найменшого гонорару, то наша велика вдячність мусить протягнутися і на них, як і на всіх наших любих гостинних господарів Хорватів.

— З нагоди відкриття всеславянської читальні, п. Войтанівський виголосив з імени „Українського Тов-а Просвіти" в „Славянськім Обединанню" реферат на тему: „Сучасний український культурно-національний рух". На вечірці 7. ц. м. п. Грицько Шевчик виголосив реферат про „Воскресні звичаї українського народу", подібні реферати читали Болгарин, Чех і Росіянин, тільки польського референта не було. В. М—н.

Дописи.

Берестє. *(Відвідини Тугута).* Дня 17. квітня ц. р. віцепрем'єр Тугут приймав в кабінеті поліського воєводи делегації від різних організацій. Між иншими була в нього делегація від українського Товариства „Просвіта" в складі голови „Просвіти" адв. Вол. Криницького і Н. Гуцалюка. Делегація вручила міп. Тугутові меморіял такого змісту:

Українське Товариство „Просвіта" в Бересті розпочало свою діяльність в квітні 1923 р. Обіймає воно своєю діяльністю ціле поліське воєвідство. На підставі 2-літнього досвіду Тов. „Просвіта" стверджує, що не вважаючи на економічну руїну краю, селянство Полісся живо цікавиться освітною справою, шукає книги і з власної ініціятиви створює гуртки культурної праці і в дпочинку: бібліотеки, читальні, драматичні гуртки і т. п. Тов. „Просвіта" вважає своїм обовязком надати організований характер цьому національно-культурному рухові, легалізувати його формально і дати йому відповідний напрямок.

На жаль, ця діяльність „Просвіти" зустрічає труднощі і перешкоди з боку різних місцевих влад, а подекуди і центральної. Першою і головною перешкодою того ходу є невиразний погляд центральної влади на національну приналежність місцевого населення і непорозуміння тенденція останньої урядової статистики. Ігноруючи фактичний стан річей і бажання населення, органи влади, які кермували статистикою, зарахували населення повітів берестейського, кобринського, пинського, дрогичинського, столинського і частини повітів пружанського, косівського і пінчинецького—людність по своєму складу одноголосно українську — до народности білоруської, або, не признаючи за населенням жадної національної приналежности, назвали його „тутейшим" „поліщуцьким" і т. п. Таким робом влада легалізує і навіть фаворизує в нечих вимірках обмеження найнижчого культурного ступня освіти, які вживають цих назв і одночасно цинічне домагання населення стверджити їх правдиве українське ім'я. Практика цього роду в місцевому населенні створила погляд, що цілий національний український рух вважається владою напівлегальним, нетвердо толерованим і непожаданим. А населення Полісся вераз із сторони виразно заманіфестувало і стверджує свою національну приналежність. У виборах до сойму і сенату населення вибрало українських послів. Тепер при впровадженні закону про шкільництво, не вважаючи на різнородні перешкоди з боку влади, без жадної агітації і допомоги, населення масово складає декларації з жаданням української школи. Нарешті факт існування і жива дучність Тов. „Просвіти" з сільським населенням в культурно-освітній сфері, численні докази того в актах Товариства, при цілковитій відсутности на селі обявів культурно-національного білоруського життя, або якої иншої народности, як рішуче українська мова, якою говорить місцеве населення, свідчать про приналежність його до українського народу. Пониовлювання в теперішній час безпідставних, не відповідаючих дійсності даних урядової статистики звело на нівець права населення на власну українську школу і викликає цілком зрозуміле незадоволення. Тов. „Просвіта" вважає, що скорегування основної помилки урядової статистики є невідкличною і пекучою потребою населення Полісся. Можна цього досягнути в шкільництві коли взяти на увагу представлені жадання, які дають яскравий доказ нашої національної приналежности та ігнорації урядової статистики".

В розмові з делегацією міністр Тугут сказав, що перед тим була у нього російська делегація (Русское благотворит. общество), яка домагалася для місцевого населення російської мови, отже Українцям ще з ними треба вести боротьбу за школу. Що до головного питання, порушеного в меморіялі — виправлення статистики — Тугут нічого не сказав.

Берестянин.

Додатковий виказ
коляди на „Рідну Школу" за 1925 р.

Після оголошення коляди надійшли до Головної Управи до дня 14. квітня слідуючі доповнення та спростування:

1. Бережани: Олесин 12 зол. до Гол. Управи УПТ.
2. Бібрка: Підсосниа 15 зол. до Г. У.
3. Богородчани: Богородчани 121·75 зол. до Г. У.
4. Борщів: Турильче 19·20, остало в Кружку УПТ. в Борщеві.
5. Броди: Броди 335·14, Підкамінь 10, Чернища 19·40 все до Г. У.
6. Бучач: Бучач 11·15 до Г. У.
7. Долина: Діброшиці малі 7, остало в Кружку УПТ. в Долині.
8. Яворів: Опішна 72 до Г. У.
9. Коломия: Добровідка 10 до Г. У., які були оголошені у виказі звичайних жертв за лютий ц. р. Гвоздець малий 18·29, Годи 30, Конинч 21·32, Кулачківці 10, Підгайчики 10, Раківчик 30, Томашчик 20, Разом 149·61 до Г. У.
10. Копичинці: Гадинківці 49 — остало в Кружку УПТ. в Копичинцях.
11. Львів-місто: 10 зол. до Г. У., Львів-політ: Голбачі 10, Черкаси 18 до Г. У., які були оголошені у виказі звичайних жертв за січень ц. р.
12. Любачів: Подемщина 50·20 до Г. У.
13. Надвірна: Делятин 11·20 до Г. У.
14. Перемишляни: Бачів 24·30, Білка 12·15 Болотня 41, Борщів 28·02, Буховичі 14·70, Вижняни 52·61, Волчів-Бонкув 42·65, Добрянчі 20·50, Дусанів 35, Кимно 15, Коросно 51·45, Костенів 12·35, Лагодів 23·20, Перемишляни 163·70, Поготівлі 19·76, Подусів 42·30, Унів 28·50, Чупевносів 18·20. Разом заколядовано 645·39, з того до Г. У. 264·04, остало в Кружку в Перемишлянах 380·45.
15. Печеніжин: Качорів великий 5 до Г. У.
16. Підгайці: Голендри 5 до Кружка в Підгайцях, Сиваки і Шумлянн 20 до Г. У. У виказі коляди за 1925 р. видруковано: „З того до Г. У. 507·42, остало в Кружку УПТ. в Підгайцях 244·05". має бути „з того до Г. У. 744·47".
17. Сказати: оголошено: „Гремалів 220·60". має бути „Будники 15, Грималів 92·60, Бірки малі 5, Вікно 30, Сорико 87".
18. Сколе: Славсько 44 до Г. У.
19. Снятин: Белелуя 14·10, Вишнів 51·05, Завале 21·35, Загубівці 42, Каплів 19·74, Микинчичі 12·55, Попельники 19·14, Потік 5·20, Снятин 198·30, Стопена 5·06, Тулова 52·50, Устя 31, Яблуня по більших салах 136·40. Разом заколядовано 608·38, які остали в Кружку УПТ в Снятині.
20. Тернопіль: Кралівка 16·50 до Г. У.
21. Товмач: Тисьменниця 120·26 до Г. У.
22. Яворів: При нагоді справляємо дукарську помилку з поперднього виказу коляди на Р. Ш. в повіті Яворів, де громада Ячів старий замість 2·38 зол. заложила 25·38 зол.
23. Инші повіти: Більшовеза ad Грибів 10 зол. до Г. У., які були оголошені у виказі звичайних жертв за лютий.

Податкову вплачено до Каси Головної Управи УПТ. 1.208·15 зол. а на місцеві потреби Кружків УПТ. остало 1.064·03 зол.

Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа Українського Педагогічного Товариства, Львів, Ринок 10. II. пов.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Отсим складаю прилюдну подяку ВП. Панам д-ру Степану Шухевичеві і д-ру А. Мацецькому за вироблені заходи, які увінчалися увільненням мене з тюрми. — **Іван Паньків.** 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 8—10

Найкращі знимки фотографічні виконує
ҐРОТТҐЕР
1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 6—10

ЛІЖКА
МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ
з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах
ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ
Іван Возачинський
Львів, пл. Бернадинеська 15.
1669 8—10

ІДАЛЬНІ, СПАЛЬНІ,
САЛЬОНИ, МУЖЕСЬКІ КОМНАТИ, ОТОМАНИ, МАТЕРАЦИ, ПАТЕНТОВАНІ СОФИ
поручає найдешевше
Лев Матвійовський
1836 Львів, Хорущика 29. 2—2

НА СПЛАТИ
поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим 1762 6—7
ВЗУТТЯ всякого рода.
Мікадо, Академічна ч. 20.

Вже надійшли останні новости
для Пань на сунні, весняні і літні костюми
1711 до фірми 6—10
АНТОНА УВЄРИ
Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіших систем, яких складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає
ОЛЕКСАНДЕР
МАЛІМОН
СКЛАД МАШИН до шиття
Львів, вул. Валова ч. 11 а.
Приймається машини до направи. 17125-10

„LONGINES" „OMEGA"
DOXA і инші годинники, також БУДИЛЬНИКИ з гваранцією, та всілякі біжутерію поручає
Б. Ґріпберґ, Львів, Сикстуська 4.
проти фабрики кубіїв Розенвайґа.
1703 3—3

Подяка.

Їзза неможливости особисто подякувати всім, що взяли участь в похороні, та тим, що відцали останню прислугу бл. п. Евгену Костецькому, почуваємося до обовязку цею дорогою зложити всім найщирійшу подяку. Передовсім дякуємо Впр. оо. Іванові Туркевичеві, М. Лончині, І. Райтаровському, Вп. п-ву Турчмановичам та Вп. урядникам дирекції залізн. та зал. стації Підзамче, Вп. п. підурядникам і персоналові, Вп. п. Сидоракові за зорганізування хору а Вп. п. Купчинському за провід хору, Вп. членам хору, близшій і дальшій рідні та всім знайомим. 1847

Марія Костецька з донькою.

Ширіть наш часопис!!

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 90 (10.473). Львів, неділя 26. квітня 1925. Поштову належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Їде, їде Зельман...

Хто з нас не знає цього рефрену великодної пісні! Є це вілгомін тих старих часів, коли на всій Україні паношилася буйна, очайдушна і брутальна шляхетчина; коли ключі від церков зберігалися в депозиті коршмарів й арендарів, що тоді становили частину адміністраційної влади; коли українське населення з тугою вижидало голованого арендатора Зельмана в надії, що він великодушно піде на зустріч бажанню населення і дозволить без надмірного окупу відчинити церкву й відправити великодні богослуження. В тому привязанні до церкви тоді узмістовлювалася суть українського національного почування, народньої традиції. Змагання освободити з жахливого ярма українську церкву було рівнозначне з освобожденням української нації.

Минули століття, і знову приходиться нам вертати до тих старих, призабутих, майже легендарних часів. „Арендаторами" влади на „кресах" є тепер поліція, а над нею двоєдиний Зельман в особах віцепрем. Тугута і головного комманданта поліції Борженцкого. Не знаємо, чи „кресове" населення з тугою дожидало новочасного Зельмана, та фактом є, що якраз під Великдень оба представники польської влади і наставники польської поліції вибралися на „креси". Віцемін. Тугут відвідав Поліся, а ком. Борженцкі відбув подорож по Галичині, заглядаючи до Львова, Тернополя і Станиславова.

Подорож ком. Борженцкого має здебільшого службовий характер. Без сумніву його завданням було не так перевірювати діяльність поліції, як радше засягнути інформацій про положення в краю, та ця подорож з природи річи усувається зпід нашої обсервації. За те загальнійше, визначно політичне значіння мають відвідини віцепрем. Тугута, голови секції для тзв. національних меншостей при політичнім комітеті Ради міністрів, формального „кресового" магараджі.

Віцепрем. Тугут взяв на себе обовязок упорядкувати відносини на „кресах". Минуло пів року. Цілий світ перейшов велику скалю змін і перемін, а на „кресах" все лишилося по старому. А коли й змінилося, то хіба на гірше. Не тільки не зроблено ані одного позитивного кроку для розвязки наболілої „кресової" проблеми, не тільки не припинено чисто кольоніяльної політики, але п. Тугут навіть не старався пізнати реформованих ним на словах відносин з автопсії. За пів року п. Тугут зявився тільки раз у Вильні, щоби побенкетувати серед тамошніх носіїв влади і „кресових" поміщиків та виголосити довшу „ліберальну" промову для... Европи, а отсе другий раз відвідав Поліся.

Останні відвідини відбулися серед незвичайної атмосфери і небувалих декоративних прикрас. Якраз напередодні відвідин п. Тугута відбулися на Волині, Полісю й Білоруси масові труси й арешти в супроводі відомих вже загально приємів. Якраз в роковини минулорічних арештів, коли в тіюми запроторено сотки селян, яких недавно в значній частині звільнено від вини і кари перед апеляційним судом в Люблині, — відбулися нові масові арешти. Вязнено на право і ліво селян, робітників, інтелігентів, запроторено в тюрми тисячі людей, бо викрито ні менше — ні більше, тільки „диверзійно-бандитський заговір". При трусах найдено деяку кількість старої, заржавілої, непотрібної зброї, яка лишилася в деяких місцевостях з воєнних часів. Вже це одно вистарчило, щоби вдарити на тривогу і заговорити про „большевицьке" повстання на „кресах". Инакше й не може бути, бо та сама поліція, яка по словам соціял-патріота Дашиньского знущається над населенням, на широку скалю управляє хабарництво, а опісля — набровавши — спасається за радянський кордон і там паралює з цілими відділами підчас офіційних радянських свят, — та поліція мусить виявити свій „патріотизм", відданість державі і конечність не лише свого істнування, але й побільшення. Шкода тільки, що військо й поліція не заглядали до осад польських кольоністів і військових осадників, бо там могли би були похвалитися кращим живим, могли би були найти нову зброю і кращий запас муніції. Тут, а не деінде є джерело анархізування відносин. В правовій державі не може істнувати така аномалія, щоби дрібна частина напливового населення розпоряджала зброєю, а величезна більшість вдоволилася ролею безмовного раба, якого єдиним обовязком підставляти голову до тесання кілків на ній.

Одначе слід признати, що по останніх арештах змінено дещо методи. Досі всі Українці на всім просторі західно-української території були „більшовиками", з якими боролася польська влада, очевидно, для добра Европи. Тепер же признано, що таке узагальнювання українського населення може в теперішній стадії викликати небажане вражіння. Тому розділено „козлів від овець" і остання тактика великодержавців і польської преси йде по лінії розподілу арештованих. Мовляв, тепер вже польська влада не бореться з українським національним рухом, не гнобить українського населення, але — як голосить „Жиче Волині" —

„виступає єдино і виключно проти большевицького загозору, який в рівній мірі є небезпечний як для самої Польщі, так і для Франції, Чехословаччі, Швайцарії, Англії чи Голяндії. Виконтий в останньому часі диверзійно-бандитський заговір свідчить про в„разний розлам одностайного доведавна табору української фронди на два ворожі супроти себе табори".

З цього бачимо, що з моменту останніх арештів признано відповідною тактику розламу. З одного боку виступає вповні вдоволене з істнуючого режіму українське населення, а з другого „більшовики", „бандити" і „диверзанти", які за гроші Комінтерну загрожують не лише Польщі, але й цілій Европі.

А що „кресове" населення вдоволене істнуючим режімом, про це свідчать не тільки промови й привожені на соймовій зрені факти українських і білоруських послів, не лише вся українська преса, наскільки на це дозволяє нечувано сувора і часто безглузда цензура, але цю обставину підкреслює й польський соймовий посол Ст. Воліцкі у варшавськім „Роботнік-у" (ч. 107 з 19. ц. м.) в статті „З Диких Піль кресових". Він пише:

„Уряд, занедбуючи свої обовязки супроти східних воєвідств, зволікає з направою фатальних під кожним оглядом відносин на тих землях. Окраїни ждуть, але терпеливість має свої границі".

Замісць населенню дати легітимації, щоби воно могло добути хоч сяку-таку свободу рухів, щоби могло відплатися зарібкуванню,

„населення понумеровано попросту як худобу. Людина втратила тут своє прізвище, а за те одержала зі староства нумер. Справа видалювання людей з границь держави досі не є вирішена. Доля сотків людей спочиває в руках старости".

На доказ благоденствія населення під високою рукою польської адміністрації пос. Воліцкі приводить цілу низку фактів. Та це вже в нас таке буденне явище, що ми пропустимо ці докази щасливости. Фактом є, що „уздоровлення кресів" поступає вперед.

„Мачерж Школьна — як каже тойже пос. Воліцкі — на чолі з відомим ендеком, шкільним інспектором Свежком, видала відозву до селян, щоби не підписували шкільних деклярацій, що торкаються шкіл для національних меншостей, бо не одержать під держави землі, лугів і будуть платити більші податки".

І так in infinitum. Тому й раціональним є поділ „кресового" населення на вдоволених і невдоволених, на льояльних підданців і „бандитів".

Очевидно, хтось мусів заманіфестувати те вдоволення. І до того акту вибрав п. Тугут покидьків українського й білоруського громадянства, ріжних Оскілків і Алексюків, бо инакше вся зельманіяда була би позбавлена декоративности. Таж Зельмана хтось мусить витати, чогось від нього сподіватися, ним радіти.

Тому то перед приїздом п. Тугута заінавгуровано в такій столиці як Рівне зїзд української народньої партії (дрібненька повітова група Оскілка) і тимчасової білоруської ради (теж анальогічна, гусільнична установа). Очевидно, цей „величавий зїзд" ухвалив недовіря українському і білоруському клюбові в польськім соймі і постановив взятися до політичної акції на основі безвастережної льояльности.

А цей зїзд вказує, що розпічнеться широко закроєна деморалізаційна акція покидьків громадянства та що тій акції патрочує п. Тугут. Виступаючи в ролі старовинного Зельмана, він відчинить раз в рік церкву, він хоче наділити пашпортами 800 тисяч людей позбавлених свободи рухів і тим чином (!!) дати їм спромогу заробітку, він заповідає започаткування (в сім літ після війни!) акції відбудови, він вкінці постарається про „кресовий" додаток для польських чиновників, в чому проявляється направа адміністрації.

Ось що силою своєї величі, далекосяглости і глибокодумности промовить до розуму і серця „кресового" населення та збереже його у вдячній памяти грядучих поколінь, як колись великодушного Зельмана.

МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. М. ЛИСЕНКА У ЛЬВОВІ
вул. Шашкевича ч. 5.
Субота дня 2. мая — год. 8. вечером
Концерт Богдана Бережницького
віольончеліста при співучасті ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ. 1849 1—2
Білети від 2—5 зол. в книгарні ім. Шевченка, Ринок 10 — в день концерту веч. при касі.

Значіння нового французького уряду.

Несподівані три прізвища. — Дорогою ціною. — Стриманий настрій. Програма і засоби.

Якби найшовся який політик рік тому, настільки передбачуючий, що сказав би про можливість приходу до влади у Франції кабінету, складеного з таких трьох людей як Пенлєве, Бріян та Кайо—назвали би його божевільним. У добі, коли навіть націоналістична політика Поанкаре скінчилась невдачею, ніхто у Франції не зважився би кликати на поміч імен, що звучали немов наруга над національними ідеалами.

Але болючі досвіди, за які держава мусить платити найбільше очевидною ціною: — грошем, який здирає разом зі шкурою громадян, — є в політиці часто доцільнійші, ніж ті, за які мусить платити кровю на полі битви. Націоналістична бадьорість Поанкаре і радикальний оптимізм Ерріо були так довго добрі, як довго трівала надія, що вони зміцнять державний скарб, знесилений повоєнними довгами. Нещастям французької політики було те, що вона надто сліпо вірила у правильні сплати воєнних відшкодувань Німеччиною.

Коли по офіціяльній декларації нового уряду правиця інтерпелювала Пенлєве, як він міг допустити до кабінету особу Кайо, недавно обвинуваченого в державній зраді, Пенлєве відповів супокійно, що його завданням було заступити всі міністерські місця найбільш відповідними людьми. Прийшов мент, коли в обличі спільної небезпеки: економічної руїни — стримали своє особисте обурення найзавзятійші вчорашні вороги. Гостра критика нового уряду не припинилась. Преса задержала лише мінімальні форми чемности. Публична опінія стримує свій осуд до перших вислідків праці нового кабінету. І в такім самім стриманім настрою склав пропрограму наміреної праці новий премієр Пенлєве. Характеристичне те, що в ній нема натяків на помилки попередників. Новий кабінет самим своїм складом, єднаючи та

ких непримиримих особистих ворогів як Бріяна та Кайо, хоче дати доказ якнайкращої волі, щоби втихомирити партійні пристрасти.

Загальні напрямні політичної програми лишились на словах ті самі: забезпека Франції, санація фінансів, загальне розброєння, добросусідські взаємини, похвала женевського протоколу... Але на ділі — зовсім инші засоби. Уряд Пенлєве вже почав порозумівatись з німецьким урядом, не чекаючи аж Німеччина стане членом Ліги Націй. Буджет на 1926 р. має бути оснований виключно на внутрішніх податках, а не обрахований на чужі борги. „Л' Ер Нувель" орган, що висловлює думки цього уряду, пише у передовиці: „Прихід кабінету Пенлєве-Бріян-Кайо означує з величною ясністю волю Франції залишитись вірною великому ідеалові виборів з 11. мая 1924 р. Пенлєве висловив в неодчій своїй промові палке бажання спрямувати край на шлях людяної та благородної діяльности у світі. Бріян є тим, хто перевів порозуміння у Вісбадені; у Кан (Cannes) він піддав плян широкого европейського примирення. Ім'я Йосифа Кайо звязане з порозумінням 4. листопаду 1911 р., яке простягало шлях для континентального европейського союзу. Всі вони — тріюмвіри пацифізму. Німеччина повинна зрозуміти, що тепер вона не має вже ніяких виправдань, щоби зійти на стежку націоналізму".

Такий кабінет є останньою ставкою на порозуміння зі сусідами і на віру в замирення Европи мирними засобами. Кожний новий може бути або плодом роспуки або складатись з disiecta membra теперішнього. Ідейне значіння кабінету Пенлєве величезне не лише для самої Франції, але й для Европи. Держави, що творили Версальський мир, зважуються підходити до його ревізії, у розумнім передбаченні його страшних наслідків. Нинішні провідники Франції розуміють, що по переможній війні важнійше і важше є витворити умовини нового співжиття з переможеними, ніж накинути їм писані умови, яких треба боронити силою пястука. Ця щирість приголомшує і обурює партії та держави, які ведуть подвійну бухгальтерію справедливости: — одну для себе, другу для поневолених сусідів.

Політичні новини.

Останні хвилини німецької агітації.

Хоча німецькі партії давно вже поділились у своїх ролях, кого хотять мати своїм президентом, симпатії між Гінденбургом і Марксом хвилюються надалі. В останній хвилині приходять ще звістки, що частина голосів, на які рахував Гінденбург, перехилилась на бік Маркса. Голова баварської народньої партії, посол Ляйхт, висловився на зборах проти Гінденбурга; за Марксом агітує також баварський клир. Склад останнього французького кабінету повинен також сильно заважити на виборчих настроях у Німеччині.

Кріваві сутички в Італії.

У горішній Італії прийшло до кривавих сутичок між фашистами і їх ворогами. У Больоні одного фашиста застрілили. У Генуї вкинуто опівночі бомбу до домівки фашистівської організації. Біля Пістоя міліція зупинила віз, на якому подорожні читали соціялістичний денник „Аванті", в наслідок чого счинили бійку. У Больоні, Местре і Варезе трапилось кілька поважних нападів на фашистів, яких ранили. Багато осіб арештувала поліція.

Невдача перевороту в Португалії.

Португальський заговір був приготований на ширшу скалю. По диктатурі мали відродити монархію. Заговірники користувались великими засобами муніції і захопили кілька дільниць міста. Артилерійський огонь знищив багато державних будинків. На боці заговірників стояли ріжні військові частини. Президент республики мав у критичний мент покинути місто. Газети прихильні до революційного руху покищо припинені.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Довкола українізації.

Характеристичні заяви лідерів урядової партії.

В перших днях квітня відбулося в Харкові пленарне засідання Центрального Комітету комуністичної партії большевиків України. В засіданню взяли участь делегати з усіх провінціональних центрів України. На пленумі розважали і справу українізації. Обширний реферат на цю тему виголосив нарком освіти Шумський.

Він стверднв, що українізаційні досягнення так само незначні, як і на полі національної політики. Річ в тому, на думку Шумського, що коли наше селянство цілком українське, то пролетаріят, що відіграв кермуючу ролю в революції на Україні (очевидячки большевайцький!) вповні більшого російський. В справі „смички" села з містом—селянства з пролетаріятом — найголовнійшу ролю відіграють економічні відносини та досягнення. Але в національних республиках здійснення тої „смички" буде проведене багато швидше, коли у взаєминах пролетаріяту і селянства вживатиметься загальнозрозумілої мови, якою говорить більшість селянського населення.

Над рефератом розвинулася обширна дискусія, в якій вказувано на те, що головною перепоною українізації є аномалія, що партія, яка проводить українізацію, дотепер сама не зукраїнізована! В радянських, перш за все центральних установах, великі перепони стрічає українізація в особах т. зв. „спеців". Вони переважно Москалі та ставляться до українізації зовсім ворожо. Зїзд станув на становищі, що українізація є одним із найважнійших революційних завдань на Україні. А щоби її успішно провести, треба українізувати перш за все партію. Прийнято накінець резолюцію про негайне проведення українізації всього партійного апарату на Україні.

Мабуть передбачаючи розвиток дискусії про українізацію на найблизшому пленумі Центрального Комітету КП(б)У, орган тої партії „Комуніст", (виходить на російській мові) не довго перед засіданням присвятив справі українізації пильнійшу увагу та сам признав, що темп українізації за повільний і що саме тепер наступив на Україні такий історичний момент, коли всій робітничій класі України а в першу чергу її партії доводиться гостро поставити перед собою проблєму мови.

Голова уряду Чубар заявив ще перед зїздом на партійній губерніяльній конференції в Київі таке: „Ми не можемо допустити до того, щоби у нас на Україні була одна мова для селян: українська — а друга „комуністична" російська для робітників і комуністів".

Та є крім усіх повищих ще одна причина, яка примушує пануючу на Україні по суті російську партію КП(б)У проводити „ударним порядком" українізацію навіть у своїх рядах. Про неї пише дуже ясно київський „Більшовик" (з 12. IV): „Українізація, розпочата комуністичною партією большевиків все більше і більше розгортається і відбивається на загально радянському життю. Вона творить цілу низку нових культурних чинників, які при недотягчі українізації партії можуть опинитися поза партійним керовництвом. Власне може статися так, що керма українізації в цілій низці галузок опиниться в антипролетарських антикомуністичних руках. Цього не повинно бути й цього не буде, як що партія сама зукраїнізується, якщо всі члени овладіють українську мову, якщо всі партійні організації вестимуть перед у справі українізації".

Позір! Українці м. Львова!

В неділю, 26. ц. м. о 12-ій годині в полудне відбудеться у великій салі „Народнього Дому"

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

з рефератом

„Як боротися з голодом в українських селах?"

Явіться численно для обговорення дуже важної справи!

ПАВЛО ЛИСЯК. 3)

Ненадійна стріча.

(Спомин.)

(Докінчення.)

Коло Хревту хребет Отриту доходить до найвищої височини і тут при виступі Сяну врівається бистро. Гірська партія сама собою уявляє природну твердиню і такою вона була в перших початках світової війни. Там йшли довгими тижнями кроваві бої за „коту 606", і ніхто не в силі порахувати десяток тисячів голов, які тоді впали в цих боях. Ще й сьогодні видко в лісі на кожному кроці сліди страшних тодішніх карпатських боїв. Збіч гори поорана здовж і поперек стрілецькими ровами — тепер вже засуненими і обваленими, деякі-ж частини ліса виглядають так, начеб по них пройшов дикий цикльон... Ніхто не в силі опертися страшному вражінню, коли нагло побачить перед собою величезні частини ліса з мертвими ялицями, котрих верхи ще й тепер порозщіплювані так, начеб з них хто хотів поробити мітли. Це так густий град шрапнелів і гранат „обробляв" днями і ночами тихий до того часу карпатський ліс... А крізь сніги і провалля і замерзлі потоки пнялись вгору темні кольони військ... І пропадали в снігах... у карпатських „білих гробах..."

Але покищо ніхто з товариства не знає нічого про це. День напрочуд гарний, немов вимріяний. На небі ні хмариночки. Повітря чисте, аж прозоре, просто скляне. Тому й гори довкола й цілий овид немов близько перед нами, ось тут перед руками. Роспечена земля дише пяною літньою жагою і ми всі трохи пошоломлені і з гострими ударами у висках, але з головами легкими немов перце — повагом піднімаємось вгору... Вже стежинка впадає в тьмавий отвір бору... Видко ліворуч вдолі кусень срібної стяжки Сяну. Ріка повертає круто вбік і немов скорчений палець руки вдовбується в гірський провал. Там вона і пропадає — кидаючи на прощання мерехтіння мінливої луски... Зате північний рубець обрію виглядає зовсім, як величава театральна галєрія. Тут — одно вглиблення, густе, темне, аж смарагдове і в ньому на подобу ластівячих гнізд купка бойківських хатин. Це село — сховане в одній льожі і дивиться цікаво на широку рівнину вдолі. І знов — друге таке саме село і в такій же льожі. А потім третє і четверте. Здається, — якби була чарівна сила, можнаб скочити з Отриту на протилежний бік понад безмежну площину піль низько вдолі і звідтам знов назад...

Тимчасом решта товариства вже давно пропала в лісі. Пускаюся здоганяти їх. Роспалена голова прохолоджується. Думки стушовуються, — а густий бір зачинає важко промовляти... Чи чуєте?... Верхами ліса промайнув сильний подув вітру. І враз з німих грудей соток і тисячів ялиць видирається на світ сумний, жалібний, дріжучий стогін. Від нього кров у жилах мерзне. Стрівожений бір шукає опертя довкола. А тимчасом мабуть хтось гонить скоро прожогом десь за плечима... Ясні проміння губляться в сутінках між муром дерев... Мимохіть прискіщуєш хід...

Зліва сутінок щораз більше проясніється. Дерева рідшають і спровола з поза них зачинають виглядати якісь незрозумілі знаки. Через кілька хвилин — таємниця прояснюється. Це кладовище. Одно з безчисленних военних кладовищ, що і досі остались видимими знаками страшного военного лихоліття, яке так довго мучило нашу землю. На склоні гори, нахиленім до південного сходу — кременястім і широкім, простяглись непроглядні ряди невеличких, однаманітних хрестиків. Ці хрестики повстромлювані в землю в рівних відступах від себе і творять на всі боки, куди тільки глянути — прості лінії, немов на грудях...

Так отже тут сплять вічним сном сотки молодих людей?... Хто вони, які, звідки, чому?... Стадо думок, немов чорні галки, налітають нагло з усіх усюдів на голову... Але все таки якась по рабськи таємна злорадність нашіптує до вуха: „А бач!... Тамті тут... А ти?..." І справді. Яке диво, що ще хтонебудь виховався досі?! Ба! Але чому одні виховались, а тисячі і мільони инших на віки погибли?... Ось страшне питання, яке і собі нагло вириваєтся із глибин душі. Сотки цих могил, які тут простяглись довкола, криють під собою стількиж або й більше недавно ще живих, молодих тіл. І вже ніколи, ніколи ні одно з них не буде між нами... Всі мрії, всі бажання, всі замисли, пристрасти і сподівання — все те на віки пропало... Чужий, дикий, ненажерний молох скосив їх — а чому, завіщо?... Чи хтонебудь із них у мент смерти думав про це?... Дивіть! Вся природа довкола живе... Високо в небесах заготить ледве помітна точечка. Це мабуть яструб... А під ногами: зелені пальці листків хитаються тихо під подувом вітру. І все инше. Все достоту тут живе, пяне від втіхи самим існуванням, а тільки... І знов думка, немов хворий привид повертає до попереднього...

Пригляньмося близше... Деякі хрестики вже зачинають хилятися вділ. На багатьох — вітер, слота і сніг постирали напис. О! цього кладовища ніхто не стане плекати... Заждіть: ще трохи, ще деякий час і помало всі хрестики повростають у землю. Згодом і написи зітруться, а ще згодом ліс мабуть сам засіє зелену ґрунь і тут, де було кладовище, зачнеться нове життя... — молоді ялички... Так воно буде...

Ось!... Збоку заходить виступ ліса. За ним далі кладовище. Тут споміж купки ялиць — одна ялинка, начеб з цікавости вибігла з ліса на рівну площу подивитися: що діється і що робиться довкола?... Сама росла, пишна, густа, кріпката... Під нею також могила... І я без надуми сідаю поруч...

Зір мимохіть паде на малу табличку, прибиту до хрестика... Що воно?... Зриваюся на ноги... Так, справді!... На табличці виписане латинкою імя і назвище і день смерти добровольця Степана Крутія, такого то полку і такої компанії... і більш нічого.

І я машинально повторюю імя: Крутій, і немов на зяві нагло вижаю перед собою стать погибшого товариша... як живу... як живу...

А він там лежить і досі!...

Наведені слова з „Більшовика" ще раз підтверджують те, що ми вже нераз писали, а то: українізація перероста та поборює на Україні всі штучні тами і росте зовсім стихійно, не зважаючи на ніякі партійні чи инші нормуючі осередки. Не диво отже, що урядова партія, а також урядові чинники остаються все позаду неї та стараються її опісля здогнати. А догонити її треба, бо не наказує партійний і державний інтерес. Якщо її не доженеться, то вона опиниться в руках позапартійних національно свідомих, а далеко не більшевицьких українських елементів. І більшевицька партія зовсім слушно саме того й боїться.

Що теперішні українізаційні відносини на Україні, коли взяти пануючу партію і підчинені їй непартійні маси, дивоглядні — про це теж явно висловлюється цитований „Більшовик": „Не можна жалуватись на те, що українська книжка чи українська газета відчуває недостачу читачів. Ні, попит на українські видання, книжки і газети збільшився останніми часами в десятеро, появляються все нові та нові видання. Але на жаль багато комуністів обходиться ще без української газети, без української книжки і не тільки обходиться, але їх оминає. Це діється наслідком того, що вони ставляться до українізації несеріозно".

Лідери КП(б)У все підкреслюють, що найдіяльнійшими українізаторами по всіх установах є їх члени комуністи, а наведений цитат стверджує щось зовсім протилежне. Виходить, що той національний шовінізм, який закидували члени КП(б)У укапістам, є цілком природним і зрозумілим явищем у більшости членів КП(б)У. Різниця тільки в тому, що укапісти були „заражені" українським „шовінізмом" а в даному випадку мова йде про московський шовінізм.

Колись на Україні була панська, російська мова і хахлацька, мужицька. Нині, ствердив Чубар, є на Україні „комуністична" замісць панської та українська замісць мужицької мови.

Ми читали вже навіть про репресії за невиконування українізаційних декретів, а все одно тепер довідуємося, що й репресії не причинилися до українізації „спецїв" від всяких радустанов і „спецїв" від комунізму. Побачимо, чи останні постанови пленуму КП(б)У про приспішення темпу українізації серед комуністичного „авангарду" України будуть здійснені без репресій чи ні.

в. м.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Збараж.

1) Базаринці внесено 42 декларацій за 58 дітей. 2) Чорний Ліс (присілок до Базаринець) 13 декл. 26 діт. 3) Береговиця мала 25 декл. 36 діт., (з байдужности не всі підписали). 4) Воробіївка 51 декл. 72 діт. 5) Гнилиці 73 декл. 109 діт. 6) Гнилички 40 декл. 50 діт. 7) Голощинці 33 декл. 47 діт. 8) Голотки 34 декл. 43 діт. 9) Гощинки 39 декл. 50 діт. 10) Глубічок малий 9 декл. 13 діт. 11) Добромірка 76 декл. 82 діт. 12) Доброводи 128 декл. 171 діт. 13) Залуже 60 декл. 71 діт. 14) Зарубинці 43 декл. 54 діт. 15) Збараж (місто) 114 декл. 186 діт. 16) Іванчани 43 декл. 59 діт. 17) Івашківці 14 декл. 16 діт. 18) Капустинецький ліс (присілок) 9 декл. 13 діт. 19) Кійданці 59 декл. 74 діт. 20) Климківці 39 декл. 48 діт. 21) Клебанівка 50 декл. 80 діт. 22) Козярі 36 декл. 43 діт. 23) Кошлеки 119 декл. 156 діт. 24) Кобинки 79 декл. 100 діт. 25) Красносільці 63 декл. 89 діт. 26) Курники 39 декл. 53 діт. 27 Лисичинці 58 декл. 66 діт. 28) Лозівка 44 декл. 58 діт. 29) Лубинки вищі 142 декл. 148 діт. 30) Лубинки нижні 96 декл. 121 діт. 31) Мелин 84 декл. 139 діт. 32) Нове село 40 декл. 54 діт. 33) Новики 40 декл. 56 діт. 34) Ободівка 25 декл. 32 діт. 35) Оприлівці 30 декл. 43 діт. 36) Охримівці 55 декл. 77 діт. 37) Пашківці 44 декл. 55 діт. 38) Пеньківці 39 декл. 66 діт. 39) Просівці 17 декл. 28 діт. 40) Розношинці 44 декл. 58 діт. 41) Романове село 52 декл. 72 діт. 42) Скорики 62 декл. 72 діт. 43) Синева 31 декл. 42 діт. 44) Синятівка 48 декл. 75 діт. 45) Стрілівка 43 декл. 50 діт. 46) Сухівці 37 декл. 48 діт. 47) Тарасівка 18 декл. 24 діт. 48) Теплинівка 64 декл. 81 діт. 49) Токи 108 декл. 134 діт. 50) Шельваки 51 декл. 66 діт. 51) Шпали 87 декл. 103 діт. 52) Чернихівці 159 декл. 178 діт. 53) Вернихи (присілок Чернихівець) 27 декл. 35 діт. 54) Чумалі 24 декл. 41 діт. 55) Яшівці (село в більшости польськ.) 22 декл. 28 діт.

Разом внесли **2833 декларацій за 3988 дітей.**

Надто внесли декларації почтою: Білозівка і Капустинці, а невідомо скільки декларацій вне ено в Збаражі. З байдужности не внесли: Чагарі, Старий Збараж, села Валахівка, Гриціївці, Зруде, Зарудечко, Кретівці і Нетреба як чисто польські кольоні, декларацій не вносили.

Тепер ведеться у збаразькому повіті таке стверджування правильности деклараций. Шкільний інспектор в Збаражі видав обіжник до всіх управителів шкіл в повіті, де наказує їм скликувати до шкільних канцелярій батьків та опікунів, які внесли шкільні декларації, списувати з ними різні протоколи та жадати від них оригінальних метрик. Наслідком такого обіжника в Глубічку малім управитель школи Казимір Яворек при списуванню протоколів жадав під грозьбою строгої кари метрик дітей або відкликання декларацій. Управитель школи в Красносільцях викинув зі школи діти Стефана Тапатука і Миколи Бондіяра з Глубічка малого, за те, що відписали українські декларації. На жалобу Степана Тарнщука закинув шкільний інспектов з Збаража, що сам наказав викинути діти зі школи. В Зарубінцях списуває дня 31. III. 1925 року управитель школи Войцешук протоколи з тими, які внесли декларації, жадав під кожного з окрема метрики дітей або грошей за метрику, а від Текді Деркач, якої дитина є від довшого часу важко хора, жадав заплачення декларації під загрозою великої гривни за непоявлення дитини до школи. Такою погрозою привеволив Теклю Деркач, Прокопа Нескінченого, Параніжу Сторож і Томка Будника до підписання якогось паперу, що вони самі знають — відкликання деклараций. В Кійданцях управитель школи Марія Гаврончві рівнож списуючи протоколи з деклярантами, грозив криміналом та жадав метрик дітей, вкінці заявив, що кожний, хто підписав декларацію, буде платити місячно на удержання учителя української мови і тому взивав, щоби батьки відкликали внесені декларації, а оминуть непотрібних опл т. Були при тім: Анна Бедрачук, Марія Тофінь, Андрій Королюк, Галька Волошин, Петро Осадчук і Лев Яворський. В Залужу стягнув управитель школи Щепановскі до протоколу під загрозою гривни навіть старого чоловіка Федька Микитків — від 3 літ спаралізованого — якого треба було принести; жадав рівнож оригінальних метрик дітей або грошей за метрику. В Добриводах учитель Маатеуш Трояновскі стягаючи людей до протоколів кричав, що той, хто розпочав акцію в справі внесення шкільних деклараций, буде сидіти в криміналі. Загрозою кари привеволював людей, щоби підписувалися, не говорячи, під що йде той підпис. Свілок: Іван Бабій. До Анни Чорної говорив п. Трояновскі, щоби її муж Ілько Чорний завернув декларацію, бо инакше буде платити гривну, що говорив Ількові Чорному. Надто заявка батьків, що богато з внесених ними деклараций вже уневажнено. Те саме діється і в инших місцевостях повіту.

Ми цікаві, чи п. інспектор накаже таку саму провірку і польських деклараций, бо провірка одних і других опирається на тім самім приписі 8 § міністерського розпорядку з 7. січня 1925 р.

Повіт Жовква.

1. Батятичі 112 деклараций за 154 дітей, 2. Бесіди 35 дек. за 43 д., 3. Блищиводи 35 дек. за 52 д., 4. Боянець 100 дек. за 118 д., 5. Борове 72 дек. за 101 д., 6. Брище 33 дек. за 48 д., 7. Бутини 84 дек. за 111 д., 8. Вязова 61 дек. за 78 д., 9. Воля жовтанецька 35 дек. за 53 д., 10. Воля високська 56 дек. 73 д., 11. Глинсько 72 дек. за 111 д., 12. Гутиско 49 дек. за 84 д., 13. Дальнич 40 дек. за 63 д., 14. Деревня 84 дек. за 125 д., 15. Добрусин 82 дек. за 125 д., 16. Дорошів вел. 65 дек. за 102 д., 17. Дорошів малий 40 дек. за 62 д., 18. Дзвірці 98 дек. за 143 д., 19. Кошелів 27 дек. за 41 д., 20. Крехів 69 дек. за 107 д., 21. Колодно 43 дек. за 56 д., 22. Колодейще 57 дек. за 71 д., 23. Куликів 88 за 135 д., 24. Куліна 31 за 61 д., 25. Купин 103 дек. за 156 д., 26. Куничполя 60 дек. за 90 д., 27. Замочок 111 дек. за 157 д., 28. Звенигів 52 дек. за 64 д., 29. Зіболки 65 за 88 д., 30. Жовтанці 222 дек. за 298 д., 31. Жолдець 56 дек. за 87 д., 32. Жоркова 77 дек. за 126 д., 33. Любеля 116 дек. за 149 д., 34. Мокротин 108 дек. за 181 д., 35. Майдан 20 дек. за 25 д., 36. Мацошин 47 дек. за 69 д., 37. Мервичі 49 дек. за 79 д., 38. Мости великі 124 дек. за 168 д., 39. Новий Став 32 дек. за 58 д., 40. Нове Село 40 дек. за 52 д., 41. Поляни 36 дек. за 65 д., 42. Пристань 91 дек. за 118 д., 43. Пилин 48 дек. за 72 д., 44. Печихвости 38 дек. за 49 д., 45. Провала 34 дек. за 56 д., 46. Оплотна блищиводська 7 дек. за 16 д., 47. Руда краківська 39 дек. за 58 д., 48. Реклинець 73 за 97 д., 49. Турилка 71 дек. за 93 д., 50. Товмач 23 дек. за 35 д., 51. Сопошин 61 дек. за 93 д., 52. Смеєвкія 53 дек. за 68 д., 53. Сулимів 51 дек. за 66 д., 54. Удиів 26 дек. за 37 д., 55. Фійна 33 дек. за 46 д., 56. Чесинин 35 дек. за 59 д., 57. Хитгейки 53 дек. за 74 д., 58. Скварява нова 69 дек. за 91 д.

Разом внесли 58 громад 3.616 деклараций за 5159 дітей.

На загальне число 75 громад припадає 6 громад польських чи то німецьких кольоній.

Не відомо про 11 українських громад, чи вони внесли декларації, а саме: 1) Аптасів, 2) Гребінці, 3) Волиця, 4) Вілька кунинська, 5) Зубомости, 6) Надіче, 7) Нагірці, 8) Передримікси малі, 9) Передримікси великі, 10) Стримінь, 11) Скварява стара.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Гуртівний склад волічки, вовни, кошу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Kiark DMC., шовку, шпулькових ниток, Harland, Тасьми, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків ножів, батогів, паперців і тутюк „Солкі", зшитків, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів.

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 дня.

по найдешевших цінах поручає передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЕВЕН

СТАНИСЛАВІВ. Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

16'2 5—12

ВІДГУКИ ДНЯ.

Претендент до престола.

Перегладаючи жидівську „Chwil-ю" з 24. квітня, знайшов я дуже цікаву новинку:

„W czasie wczorajszego posiedzenia sejmu podczas przemówienia p. Zdziechowskiego padły na galerji słowa: „Ja jestem królem polskim!" Osobnika przytrzymano i oddano w ręce władz bezpieczeństwa".

Шіну цю справу старається „Chwila" звести до незначної авантури якогось нарята, не думаючи про те, що може робить кривду одному з правих претендантів до престола.

А що коно так справді може бути, постараюся панам з „Chwili" доказати.

Прочитавши їхню новинку я зараз же пішов до свого приватного архіву, де зберігаю від незапамятних часів переписку з різними достойниками. Між иншими знаходяться там під буквою „K" (корові) письма різних коронованих і натягнених до коронування голов з цілого світа.

Довго прийшлось мені нишпорити в стертах листів, зими знайшов те, чого саме було мені потрібно.

Десь у половині квітня 1925 р. дістав я якесь письмо аж з Гібральтару.

По листі бачу, що це не від звичайного смертельника, бо й почерк небуденний і печатка з гербом на ляку.

Але для мене це не така знов дивовижа.

Отвираю лист і бачу, що це якась газета. „The Royalist Times" and „Monarchist", Edited by C. H. T. Watson. Отже якийсь роялістичний часопис в англійській мові.

Я думав уже, що це злобний жарт якогось гібральтарського комуніста, але бачу не так воно мається.

На горі дописано рукою:

„Niech będzie pochwalony Jesus Chrystus! Z powitaniem Paweł-Salwator m. p."

Значить: не комуніст це, коли хвалить Ісуса, а ким якесь коронівське.

Перевертаю перший листок і бачу закреслену статтю:

„Monarchist and Communist Revival in the Polish Republic" (Монархістичне і комуністичне відродження в Польській Республіці).

Зараз на початку статті є слово „Prince", коло нього зірка, а на полях дописка:

„Książę Paweł-Salwator Rjedelski z Piastów, potomek króla Bolesława II."

Тепер я вже дома.

Ще один з претендентів до польської корони, пригадав собі братній нарід і хоче завчасу завязати з ним за моїм посередництвом контакт.

А що за нюх! Правдиво королівський! Знає, що Українцям у Польщі більше нічого до щастя не бракує тільки короля і звернувся до них, через таку впливову особу як я.

При кінці листа пишається ще один його повний і оригінальний підпис, підкріплений печаткою з державними гербами і написом: „Z Bożej Łaski"...

Я навіщо переписав стільки з книжого листа, щоби доказати правдивість його і переконати „Chwil-ю", що не всі, які думають про корону, є варіятами.

Хто знає, може це мій знайомий, князь Paweł-Salwator, зачився нечайно на сеймовій галерії, щоби голосно і отверто заголосити свої претенсії до престола.

А що польський сойм не проголосив його моментально монархом, то це певно наслідки кульозарних інтриг Вітоса, який теж походить у простій лінії від Пяста.

Галактіон Чінка.

На гостинних виступах.

По відвідинах Бенеша. — Голоси преси. — „Неделікатні" питання і різні відповіди.

Преса обох нових союзників широко розписується про вагу й далекосяглість польсько-чеського порозуміння.

Чеська преса, зовсім природно, теж радіє успіхами свого міністра. „Венков", орган аграріїв, основи правительственного блюку в Чехії, обмежується до загальників в роді того, що світ тужить за ідеалами людськости, правдивої демократії і мира. Тому Польща й Чехословаччина, здобувши незалежність, повинні жити як добрі сусіди. Крамаржові „Народні Листи" зазначують потребу господарського й політичного порозуміння з Польщею. Поруч цих обережних вияв втіхи, правдивим захопленням розсипалася півурядова „Чехословацка Републіка". „Все, що нас ділило від Польщі — пишеться там — належить до минувшини. Збли-ження є гаслом будуччини. Обі держави, що здобули незалежність в кривавих боях світової війни, бажають працювати в обопільному порозумінні з метою, щоби марево війни зникло раз на все".

Французька преса, особливо бульварна, з приводу відвідин Бенеша, величає керманичів польської й чехословацької політики, бо тим чином твориться на сході Европи блюк чотирьох народів, що підтримуватимуть істнуючі трактати. Одночасно польсько-чеське порозуміння є конечне з огляду на Німеччину, бо тим чином Франція матиме міцніше опертя на міжнародній арені.

Перед своїм відїздом мін. Бенеш прийняв також кореспондентів закордонної преси. Представник „Роси" і кореспондент „Франкфуртер Цайтунг" притиснули чехословацького Бісмарка до муру, бажаючи довідатися, яке є його становище до рижського трактату і східних границь Польщі. Ясно, що таке недипльоматичне, безпосереднє ставлення справи в столиці Польщі вивело з рівноваги Бенеша. Не маючи иншого виходу, Бенеш рівко заявив, що в тій справі він вже висловився в чеськім парляменті.

Тоді представник „Рости" посунувся в своїй щирости ще дальше і поставив питання в справі наміреного закриття українського університету в Празі і припинення допомоги українським студентам зі Сх. Галичини та поведінки супроти галицьких еміґрантів в Чехословаччині. На те п. Бенеш подратований відповів рівко: „То вас ніщо не обходить. То інтересує тільки Чехословаччину і Польщу".

Заяву п. Бенеша з великою радістю прийняла до відома польська преса. Не будемо входити в зміст цієї заяви, та уважаємо сказаним зазначити, що всі ті справи, які порушив представник „Рости", в першу чергу обходять нас, Українців з Галичини і Волині, а в дальшу чергу весь український народ. Свої справи з Чехами хочемо управильнити безпосередно, а не через Варшаву.

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо всім**, що в неділю дн. 26. відбудеться о 12. год. у салі „Народнього Дому" велике віче з рефератом про те „Як боротись з голодом в українських селах?" З огляду на вагу справи „Краєвий Комітет Допомоги Голодному Селу" сподівається, що громадяне м. Львова являться на тім вічу численно.

— **Конфіската.** У вчорашньому (89) числі „Діла" сконфісковано одно речення передової статті п. н. „В братерських обіймах" і останнє речення з „Відгуків дня" „Посяткові рефлексії".

— **Відгуки вбивства Софрона Матвіяса, директора жін. ґімназії в Перемишлі.** Державна прокуратура в Хусті на Закарпатті (ЧСР.), доручала на днях акт обвинуваченя студ. медиц. 1) Дмитрові Микиті. 2) Степанові Фресові і 3) Родіонові Сорохтеєві, які під осени 1924 р. находяться у слідчій вязниці в Хусті на Закарпатті. Обвинуваченому Дмитрові Микиті закидується заочне вбивство (мордер), поповненого на дир. Матвіясові разом з Романом Волощуком, двом другим при-вину уділення помочі до втечі з меж польської держави після докоченого вбивства. Розправа проти всіх вище наведених відбудеться в найкоротшому часі в Хусті. Оборону обвинуваченых перебрав д-р Олександер Бадан з Хусту. Про висліл розправи подамо звідомлення.

— **Нагінка на перемиську ґімназію.** Одна з найкращих українських середніх шкіл — українська ґімназія в Перемишлі — є сіллю в оці Прушинського et cons. з тої простої причини, що вона — найдальше висунена на захід. Свого часу ми вертали у згу, як гнівно „Слово польске" старається використати трагічну смерть дир. семінарії Матвіяса задля репресій проти тої ґімназії, при чому, як звичайно, автор відповідних денунціяторських заміток у вишепольській газеті не цурався найгірших наклепів. У числі з 27. ц. м. „Сл. п." знову наклікує до розвязання перемиської ґімназії, називаючи її „яскинею розбійників", покликуючись на те, що буцім-то один з учнів ґімназії покався на директора Грицака. При цій „оказії" знову перепутано всілякі побоєвиська на українські школи в Коломиї, Сокалі, Яворові, Дрогобичі, Львові, Долині й Рогатині. Як переконуючий аргумент на потребу розвязання української державної ґімназії в Перемишлі має м. ін. служити: безпідставне арештування дир. приватної української ґімназії в Рогатині, п. Антоніна Крушельницького, якого, nota bene, негайно звільнили були й перепросили за „помилку"!

— **Політичні розправи.** Всупереч довесінням деяких польських газет, розправа проти трьох українських послів Сергія Козицького, Максима Чучмая і Павла Василечука відбудеться б. травня п. р. в Рівному; на всякий випадок офіціяльне відкликання розправи досіль невідоме. На 18. травня розписано розправу Степана Панчишина, друкарського робітника зі Львова, в окружному карному суді у Варшаві, під закидом співучасти в організованні втечі Вечоркевичеві і Багінському з варшавської тюрми. Тогож дня відбудеться у карному суді в Замостю розправа проти Пошка і тов. обвинуваченых у злочині образи релігії. Тло цієї останньої справи дуже цікаве: подія відогралась підчас відбирання православної церкви на Ходищині одним войовничим польським ксьондзом. Дня 19. травня відбудеться в Рівному 4-та з ряду розправа проти Павла Бондаренка за злочин організування повстання. Дня 26-го травня відбудеться у Любліні в апеляційному суді розправа проти Сергія Дробина з Луцька, б. редактора „Селянської Долі", засудженого в Луцьку на три місяці вязниці за політичні статті.

— **Хто коли винуватий?** Колиб арештований український громадянин посмів обурюватися на безцеремонність поведінки з ним з боку органів поліції, то

ОСТАННІ ВІСТИ.

Розправа українських послів.

Перед карним судом у Рівному зачинається б. травня розправа трьох українських послів: Василечука, Козицького й Чучмая. Боронять адв.: д-р Лев Ганкевич, д-р Макс Левицький, д-р Дмитро Левицький, посол Підгірський, і сенатор Карпінський. Оборона покликала 154 свідків. Пос. Василечук вніс просьбу, щоби візвати як знавців ряд визначних політиків зах. евр. держав. Суд відкинув цю просьбу, з тим, що годиться на їх візвання, коли обвинувачені понесуть кошти спровадження тих свідків. Пос. Василечук звернувся тому до б. премієрів В. Британії Л. Джорджа й Р. Мек Донельда, б. мін. Гендерсона, прем. Пенлеве, посла Кашена, б. міністра Крамаржа, з просьбою, щоби приїхали на розправу для сконстатування, що в правових державах критика уряду не є злочином, противно є правом не лише посла але кождого горожанина. Розправу з причини покликання нових свідків мабуть відложать на необмежений час.

Нові посли в українськім клюбі.

До українського соймового клюбу вступили 24. IV. посли Тимошук, Павлюк і Мохнюк, що досі були безпартійні. За мотив подали теперішне положення українського народу, мученого арештуваннями, видаваннем послів судам і т. д.

Концентрація військ на Україні.

„Курєр Поранни" подає поголоску, що совіти сконцентрували на Україні 14 найліпших дивізій, які розміщено здовж румунської границі.

Криза бельґійського уряду.

Вандервельд повідомив короля, що зрікається місії утворення уряду.

Нота Югославії до Болгарії.

Югославянський уряд вислав ноту до болгарського уряду, в якій вказав на вороже становище проти Югославії як в собранію так і в болгарській пресі. Нота зазначує далі, що як відповідь не буде вдоволюча, то югославянський уряд буде приневолений прийняти енергійні заряджена супроти Болгарії.

Димісія мін. зем. реформ.

Мін. зем. реформ Копчиньскі з причини некорисного голосування в соймовій комісії зем. реформ подався до димісії. Димісію поийнято.

Греція побільшує армію.

З Льондону доносять, що на знак протесту проти збільшення болгарської армії, Греки також побільшують свою армію.

Иоффе наслідником Войкова?

Як наслідника Войкова на становище посла в Варшаві, вичисляють Иоффе.

лого відвезлиб до шпиталю, де полежав би кілька місяців, а одночасно — незалежно від причини арештування — виточивби йому розправу за бунт, спротив власті іт. Не говоримо вже про методи поліційного „сіліства" і „тоцтва", широко відомі з судових процесів та посольських інтерпеляцій та пригадовані до українських політ. вязнів. У випадках, коли вже ніяк не можна заперечити, викрутити й затушувати самого факту побиття вязня — тоді все таки з правила є вимуваний або сам побитий вязень, або „атмосфера бунту" яка „виводить з рівноваги" патріотичного функціонаря або якась інша абстрактна причина, — тільки надзвичайно рідко винуватий той, що бив. Цікаву паралелю можна би повести з дачнтурами, які в останніх двох днях розігравсь на вулицях Львова поміж палкими польськими студентами політехніки й поліцієнтами. На Льва Сапіги три пані студенти наробили такого бешкету, що цілковіх комісаріяту поліції Ради зого буде носити памятки. Вчора знову два польські студенти, Забжевські і Хшановські так свобідно поводились на Ягайлонській вулиці, що агент Зоболєвіч зробив їм увагу. Тоді вони штовхнули Зоболєвіча так, що мало не перекинувся, а коли він побіг закликати поліцянта, оба во очичі студенти дігнали його й так частували пастуками, що счинилося велике збіговище. Авантурників відвели на поліцію, вилегітимували й негайно випустили на волю. В обох випадках „Сл. польске" обвинувачує — поліцію, яка буцім то спровокувала авантуру „нетактовною поведінкою". Студенти, які били поліцянтів, є в очах патріотичної газети цілком виправдані. Цікаво, як малась би справа, коли би український студент дозволив собі в білий день на головній вулиці Львова замастити поліцянта пастуком у груди?!

Зі спорту.

Міжнародня олімпіяда й Україниі.

Згідно з постановою найвисшого олімпійського комітету, найблизша міжнародня Олімпіяда мала би відбутися в Голяндії 1928 р. правдоподібно в Амстердамі. Але доходять відомости, що голяндський уряд не хоче признати кредитів на будову стадіону та инших уладжень, потрібних до міжнародних змагань. На випадок, коли би Голяндія дефінітивно відмовилася, Олімпіяда відбулабися в Льос Анджелос (Півн. Каліфорнія Зєд. Держави Півн. Америки).

Неодного з українських змагунів цікавить питання, коли наш нарід зможе брати участь на міжнар. олімпіядах. Малою є для нас потіхою, що на 1000 народів світа лише 45 брало участь у минулорічних змаганнях і що не записані у ній такі чисельні і державні народи як Китайці, Москалі, Індуси. Але в тім річ, що ті народи мало хто вважає високо культурними. Що правда сама участь в Олімпіяді не дає ще патенту на культурність, але з другої сторони не треба пропускати ніякої нагоди, щоби виявити свою національну зрілість і здатність перед ширшим світом.

Але чи є з чим їхати?

Першою умовою приняття якогось народу до олімпійських змагань є Національний Олимпійський Комітет. Такий комітет ми могли би заснувати тільки в Галичині, бо Рад. Україна зі своїми спартакіядами оминає взаємин із буржуазним заходом і сама без Москочирни на них участи брати не буде. У Львові маємо статутове Точо-приклянників спорту, яке можна би перетворити в Олімпійський Комітет. Приклад Чехій показує, що й недержавні народи бувати допущені до Олімпіяд, а Фінляндія показала, що й малочисельний народ (3 мил.) може занятн високе місце серед переможців під умовою, що рухавка і спорт є масово поширені в краю.

На жаль у нас і рухавка і спорт досі ще мало популярні. Поки що заробляє у нас початок. А саме Український Спортовий Союз розвиває дуже успішну діяльність та ставить собі головною метою зорганізувати союзи для окремих галузей атлетики і спорту.

Перш усього всі наші змагуни повинні бути зорганізовані, себто бути діяльними членами своїх клюбів, а через них повинні бути зареєстровані у фаховім Союзі. Клюби мусять мати тренерів, бо без того поступу у спортовім ділі неможливий. Український спорт. Союз має тренера до атлетики, але він може виконувати лише як-так підготовчих змагань.

Найкращою підготовкою до спортів є рухавка й атлетика. Що показала, на Заході Европи дається завважити досить гостра ривалізація між рухавкою і змагом, але в нас вона ще не навріла. Фактом є, що рухавкарі є звичайно також добрими змагунами.

Спорт давно вже перестав бути розвагою заможніх людей. Він проникає вже у всі верстви народу, вже є робітничі і селянські спортові дружини. Спорт є наукою і могутнім чинником національного виховання. Кожний спорт має свої правила і привички, нераз дуже прибличкові, які згубна мусить знати змагун, коли не хоче бути дилетантом. Дальше, модерний спорт вимагає певного способу життя, дієти, масажів. Справжній змагун мусить зректися всяких наркотиків та нічних гулячок.

Ба що більше: визначні успіхи можливі тільки при спеціялізації. Нема чоловіка, що опанував би рівно добре бодай половину спортів. За те є вже спеціялісти самого маратонського бігу або бігу з пліт-тями або скоку в даль, тенісу, футболю.

Тут переходжу до важного питання професійности змагунів, особливо грачів, яке досі олімпійськими приписами не вирішене. Чистий спорт признає лише аматорство, але з другого боку є фактом, що на останню олімпіяду допущені були професійні дружини копунів Італії й Еспанії. По великих клюбах майже всюди футболісти є платні. Український копаний мяч (у Галичині) стоїть так низько головно тому, що не маємо чим оплатити грачів за їх „працю", бо чейже змагання годі назвати розривкою, коли грач кладе

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ОРБІС Відділ **Шпитальна 1.**

Білєти краєві і закордонні
I., II. і III. класи
1848 від год. 8-ої рано до 20-ої. 1—1

на карту не лише здоровя, але часто й життя.

Другою причиною слабого розвитку українського спорту є брак міжнародних стріч. За всяку ціну мусимо знайти звязок бодай з кольонами инших українських земель, переділених кордонами. Знаємо певно, що є українські дружини, сильніші від „Укаїни". Уже тепер грали би з нами литовські, німецькі і чеські дружини. Але спорозумівати заграничні дружини на те, щоби грали при поважній площі — сором і не оплатиться. Моральна користь була би, бо від них наші змагуни могли би богато дечого навчитися.

Для початкової науки вистарчив би покищо спортовий курс, уладжений Українським Спортовим Союзом та обісланий тими українськими клюбами зах. України. Дальшу працю повинні вести тренери на місцях.

Ідею спорту треба всіма способами поширювати в громадянстві, стягати і вишколювати надійні сили, не лякаючись видатків.

Т. Франко.

Вісти з Українського Спортового Союза.

Спортова Рада взиває всі спортові кружки і товариства, щоби найдальше до кінця квітня пп. вислали до каси Союза обовязкову оплату за рік 1925 а саме 5 зол. вписове від клюбу і по 50 сотиків від кождого члена. Заразом пригадуємо обовязок предложення виказу змагунів.

Спортові товариства і кружки, які не виповнять цих вимог, не будуть допущені до участи в чергових Запоріжських ігрищах.

За Спортову Раду:
Осип Напрокий голова. *Василь Решетилович* секретар.

ОПОВІСТКИ.

Прогулька на Кортимову гору (кол. ш. гетьмана Дорошенка), заходом тов. „Плай" відбудеться в неділю 26. квітня п. р. Збірка під костелом св. Анни, (перехрестє вул. Городецької і Янівської) о год. 10. перед пол. (точно). Прогулька тривативе 3 до 4 годин. Члени безплатно, гості 50 сот. 1—1

Дрібні оголошення.

ВКОСОВІ, Капшти, приймає літників на улаштування вакацій з цілим удержанням, кімнати сонячні, елегантно уладжені, доходячих приймаю на обіди. Інформації: Е. Лукашевська, Косів ad Коломия. 1772

ЯК іспитований, з теноровим голосом, вправний дієтрект, пошукує посади. — Ласкаві зголошення: Уряд парохії Сілець-Бенькі. 1850 1—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка, середніх літ, обіме зарід над домашнім господарством в місті або на селі. Ласкаві зголошення: Е. Г. в Угнові пов. Рава руська. 1861 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ
Д-р Ярослав Крижановський
1852 веде адвокатську канцелярію 1—3
в Станиславові
вул. Ґолуховського ч. 20.

Реставрація ҐҐІВНА
ЯРСЬКА КУХНЯ
3-ого Мая 10 Телеф. 20-94.
по цілковитім відреставруванню і заанґажуванню нових кухонних сил, знову відкрита. Поручає:
СНІДАННЯ — ОБІДИ Меню á 1·40 зол.
ВЕЧЕРІ.
Спеціяльність: Великий вибір ярських страв на свіжім маслі.
1853 **Приймається абоненти.** 1—2

Відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 91 (10.474). Львів, вівторок 28. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. М. ЛИСЕНКА У ЛЬВОВІ
вул. Шашкевича ч. 5.
Субота дня 2. мая — год. 8. вечером
Концерт Богдана Бережницького
ВІОЛЬОНЧЕЛІСТА при фортепяні ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ. 1849 1—2
Білети від 2—5 зол. в книгарні ім. Шевченка, Ринок 10 — в день концерту веч. при касі.

Оливна галузка і меч.

Живемо в добі дивних суперечностей. Ті, що назвуть її добою вспюючого імперіялізму, найдуть негайно противників, які можуть в однаковою силою аргументів доказувати правдивість погляду, що давно вже Европа не боролась з такою тугою за всесвітній мир як нині. Іронія історичних подій хоче, що коли якась велика держава нічне нині живійші переговори про можливість роззброєння, її сусіди метушаться в остраху, пересвідчені, що це нова інтрига, щоби счинити воєнну заверуху.

Цей острах залишився Европі в спадщині по останній війні. Ніхто нині не сумнівається, що ворожнеча між державами та народами вросла непомірно. Війна пірвала навіть наоспіх навязані нитки між союзниками. Англія, Франція та Італія з одного боку стали свідомі своїх окремих інтересів і глядять на себе з недовірям учорашніх другів, які знають себе; Росія стала для них маревом, яке хотіли би викликати з поза гробу при помочі дипльоматичних столиків. Де є вчорашні союзники Німеччини? Де палкі симпатії Америки для загроженої европейської культури? Не треба змальовувати широкої картини европейських політичних взаємин, щоби вказати на прогалини між державами витворені воєнним землетрусом. Досить зважитись на подорож по тих країнах, крізь які перед війною можна було мандрувати без одчіського кляптика паперу; на всіх кордонах виріс густий кільчастий дріт сторожкої поліції, ревізій, пашпортових труднощів.

А з усім тим зі сторінок европейської преси не сходить тема забезпеки загрожених народів і загального роззброєння. Чи не знає всесвітня історія такий мент, щоби представники всіх урядів заявляли себе пацифістами? Чічерін заявляє кожним разом про невинну працю свого уряду над утреваленням миру з таким самим обуренням на імперіялістичних сусідів як Чемберлен. І коли кандидатом на президента німецької республики став символ мілітаризму Гінденбург, то першим своїм обовязком уважав виголосити промову того самого примирюючого змісту як Бенеш або гр. Скшинські на засіданні Ліги Націй у Женеві.

У мент, коли у Франції дійшов до влади справді пацифістичний кабінет, деякі держави добачують у цьому факті саме симптом воєнної небезпеки. Казати про необхідність миру — це, на їх думку, необхідність нинішньої дипльоматичної термінольогії, якою всі користуються. Але бути справді ворогом війни це заохотити до неї ласих сусідів. А проте мудрість латинської поговідки: si vis pacem para bellum — вже не вистарчає. Воєнне поготівля паде на народи таким тягарем податків, що економічна кріза вчить державних керманичів пацифізму краще, ніж пропаганда Ліги Націй. Та саме слово „мир" не має нині чаруючої сили всецілющого ліку. Діло не в мирі, а в засобах його здійснення і в його здобутках для народів. Сумежні території Франції та Німеччини, Німеччини та Польщі, Польщі та України, балканських держав, народів близшого чи далекого Сходу — все це незагоєні рани останньої війни та зродженого нею миру.

Не диво, що коли нинішні володарі тимчасового повоєнного стану запевняють про своє щире бажання оминути війни, а мають на думці забезпечити миром теперішні кордони — тоді на всіх кінцях Европи виринають піднесені руки протесту, що кидають зловіщі тіни. Диктатура на просторах СРСР., диктатура в Італії або Еспанії, останні події в Болгарії або Португалії, хронічний неспокій на т. зв. польських кресах — все це досить пророчисті факти, що на повоєннім европейськім згарищі тліє ще надто багато іскор. Кожний уряд може і мусить вибирати собі шлях до миру згідно зі своїми засобами; один деклямуючи про пацифізм з вивченого чужого тексту, инший побрязкуючи зброєю, щоби залякати сусідів. Але певне те, що ні один не може інтерпретувати слів св. Письма про тайну щедрої правої руки перед лівою у такій формі, щоби правою простягати оливну галузку, коли у лівій скриває меч.

Памятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист у добі пихолиття!!

Преса.

Стара й нова гайдамаччина. — Поліцейські замітки „Газет-и Львівськ-ої". — Варшавська „Унія" і „повинна застанова".

В святочному числі перемиського „Українського Голосу" помістив Ф. Федорців статтю „Стара й нова гайдамаччина", в якій зупинився над причинами повстання старої гайдамаччини та вказав на анальогічні явища на „кресах" під теперішню пору. Стара гайдамаччина повстала на Волині й Поділлю, але виросла в прикордонній смузі (на кордонах польсько-гетьманському й польсько-турецькому) та осягнула свій кульмінаційний пункт в крівавих уманських подіях. Стара гайдамаччина була відгомоном великого революційного підйому українських мас під проводом Хмельницького, була суто-народнім рухом, що навмання шукав виходу зі страшного положення, що добивався визволення народньої маси зі шляхетського ярма. Гайдамацькі ватажки були з одного боку малосвідомими, здебільша інстинктовними носіями ідеї визволення, а з другого боку вони розпоряджали поруч ідейного елементу також елементом анархіччим, грабіжницьким, що жив з дня на день. Підкладом, на якому зростала стара гайдамаччина, були крайно важкі, анархічні відносини старої Річпосполитої, що розкладалася сама в собі, важкий політичний, соціяльний і релігійний гнет. Безпосередньою притокою розросту гайдамаччини була барська конфедерація (щось в роді нинішньої Хієчи), яка зі зброєю в руках протиставилася задуманим державним реформам, огнем і мечем нищила „свавільне хлопство" та крівавo насаджувала польську унію. Кульмінаційний пункт гайдамаччини (коліївщина) був страшний, ще страшнійший був її епільог в кодненській комісії, а як безпосередній наслідок цього зриву і цеї анархії поділ Польщі.

Всі ті симптоми і признаки, що супроваждали стару гайдамаччину, в тій самій мірі і майже в тому самому обємі помічаємо і сьогодня в тзв. диверсійному рухові. І тому автор, зазначивши анальогічні причини й признаки одного й того самого руху, робить ось який висновок:

„Як протиставлення тому рухові пускається в рух багнети, та багнетами ще ніколи ніхто не поборов ідей і національних змагань. Про це не слід забувати. Бо коли однаковий був початок старої й нової гайдамаччини, то який же може бути кінець?".

Отсі замітки дали нагоду частині польської преси поробити мало дотепні, а ще менше розумні уваги на маргінесі тієї статті. Перша вирвалася безпринціпна „Газета Львовска", що знову відновила закинену від двох місяців рубрику „Зе справ рускіх". Видно, що ця рубрика поплачує і своїм бандитизмом оживлює цю сухітничу газетку. А провідний тон інформування про українські справи в цьому органі є чисто поліцейський, доносицько-охраниницький, а зміст крайно ігнорантський, загумінково-„малопольський".

Отже референт „справ рускіх" в „Газет-і дьовск-ій" твердить, що п. Фелікс (sic!) Федорців помістив статтю, якої головним змістом є „апольогія ваганяючих по окраїнах банд дивезійних".

„Гайдамаччину — пишеться там — називає він національним рухом, ну і так само дивиться на діяльність диверсійних банд".

Опісля, вирвавши кілька доволі невільних, відповідно до поліцейського рівня референта підібраних місць зі статті, він дальше снує нитку своїх хаотичних замітok:

„Представивши в такому піхлібному осьвітленні „патріотичну" діяльність диверсантів, найменшого покоління ставих гайдаманів з XVIII ст., спритно оправдується п. Ф., що це не тільки його особиста думка, але що в цілости поділяють її члени українського соймового клюбу, стверджуючи, що те, „що тепер діється на Волині й Білорусі, не є бандитизмом, але початком національної стихії, початком великого руху, викликаного глибшими причинами: національним і соціяльним гнетом". З обережности (przezorności) пошукав собі п. Ф. ще одного свідка для підтвердження своїх тверджень. „Польський патріотичний публіцист Голувко доказує п. Ф. — в статті „Мінімальна програма польської політики в Сх. Галичині і на т. зв. „кресах", инше про те ось як: „Треба бути наївним, щоби не зрозуміти, що увесь той „бандитизм" на окраїнах має своє джерело і наслідок в тузі за землею". Отже — голосить тріюмфально п. Ф. — туга за землею витворює нову гайдамаччину".

А на запит про кінець руху, ось як відповідає „Газ. львовска":

„На те можна порадити п. Ф., щоби заглянув до історії. Така сама доля, яка стрічала гайдамаків перед 150 літами, стріне і гльорифікованих нин диверсантів".

Очевидно, в статті Федорцева не було ані ніякого гльорифікування старої й нової гайдамаччини, ані пониижування цього руху. Стаття Федорцева мала за завдання об'єктивно ствердити факти та перевести анальогії. Тому автор не потребував вивляти сприту, ані обережности, — тимбільше, що сучасний рух викликують обставини й умовини, неспричинені Українцями. А щож торкається „порад" і „заглядання до історії", то видно, що якраз редактори „Газ. львовск-ої" ігнорують історичні досвіди і ніколи до неї не заглядають, бо колиб вони раз там заглянули, то переконались би, що не лише страшна доля стрінула гайдамаків, але й ще страшнійша доля стрінула польську державність не лише на чужонаціональних територіях, але й на своїх власних. Кодня, місце інквізиційних мук гайдамаків, страшного суду над ними, була і є грізним mement-ом для нинішніх прийомів і сучасного режиму.

Зовсім инакше оцінює цю статтю варшавська „Унія", вдаряючись в протилежний бік і тон та дошукуючись в ній того, чого в ній нема і то також на основі менше або більше невдатно підібраних цитатів.

„Від багатьох літ — пише „Унія" — взагалі не чути було в таборі малопольських (!?) Українців подібного схоплювання спільних польсько-українських справ. На жаль було так, що кожна хоч би найкорисніїша для Українців річ, якщо вона походила від Поляків або мала щонебудь спільного з Польщею, була фанатично і навмання відкидувана Українцями".

Після такого вступу, що не має нічого спільного зі згаданою статтею, бо Поляки на протязі історії не видвигали ніяких корисних, не то „найкорисніїших річей" для У-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 302/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 87 (10.444) z dnia 23. VI. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Sztunda" między słowami a) hrekokatołyktw a: Hreko-kat. duchowenstwo b) szkidływyj a: Na szczastia. 2) „Nowyky" w notatce pod tytułem „Energijne pokazuwannia karabinowoho prykładu" między słowami zasmarjaseą i t. p, a: propaguje zawiera znamiona występku ad 1) a) z § 300, ad 1) b) zbrodni z § 65 a) uk. ad 2) występku z § 302 uk. uznał dokonaną w dniu 22. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21, ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p, Nr, 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 23. kwietnia 1925 r. Hawel.

країнців, а тим самим Українці не могли їх відкидати тому, що вони походять від Поляків, — подається короткий зміст історіософічної частини статті, збуваючи ядро проблеми кількома словами:

„Після освітлення гайдамаччини, автор добачує аналогію давних часів у теперішніх рухах диверсійних втяг на східних окраїнах. Вкінці питається, який може бути кінець тієї нової гайдамаччини?"

Обійшовшись так по дилетантськи з незвичайно важним і глибоким явищем, „Унія" доходить до нежданих, хоч стереотипних висновків:

„З наведеного можемо заключити, що малополькі (? !) Українці починають поважно застановлятися над ненормальними відносинами на окраїнах. Є це знаменний зворот в дотеперішній тактиці Українців супроти польської держави — перші застовки зроджуючої ся нової політичної орієнтації. Помірковність з одного боку, а прихильність з другого можуть багато зробити на тому полі".

Помінаємо кінцеві висновки, бо вони в поставленій площині не надаються до поважного розгляду. Зазначимо тільки, що ми відцавна застановляємося над ненормальними відносинами на українсько-білоруській національній території. На жаль, не можемо того сказати про противну сторону.

Вкінці ще одна замітка. Серед деякої частини українського громадянства погляди польської преси, навіть найбільше нікчемної, є трактовані незвичайно серіозно. Коли напр. яканебудь польська газета похвалить когось з Українців, то це вже для декого з Українців доказ, що даний громадянин є „непевний". колиж—навпаки—на кого накинеться польська преса, то це атентат на український патріотизм даного громадянина. Теж саме торкається і освітлення українських справ в польській пресі. Є це дуже нездорове явище в нашому громадянстві. Нам слід безумовно виманшпуватися від розкладових впливів польської преси, головно в українських справах. Наведені голоси двох польських органів: денунціяторський „Газети Львовск-ої" та угодовий варшавської „Унії" найкраще свідчать, як можна освітлювати одну і ту саму подію. І це заставило нас звернути увагу на ті голоси.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заява приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 3. Квітень 1925 р.

Орґанізаційний рух.

В селі Рощанчі, повіт Рудки, зорганізувався Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" під проводом о. С. Кульчицького. Встановлено, що в громаді голодує вже 14 родин. Навіть більше заможні господарі не мають хліба. На 150 родин в громаді половина живе кредитами. Комітет ухвалив купити на кредит 75 кг. муки і роздати її по 5 кг. 14 голодуючим родинам. Тим з повищих родин, які не мають корови, при відборі молока в місцевій молочарні мають видавати по дві літри денно; сеяне охоче погоджуються давати мірку. На свята мали перевести в село збірку бульби.

В м. Сколім відбулися збори в цілях організації Повітового Комітету.

В м. Винниках 15. квітня завязався Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" під головуванням Михайла Пивовара.

Становище в судовому повіті Рудки.

На підставі даних староства в окремих селах голодує од ⅓ до ½ частини селян, переciчно можна рахувати, що голодує ⅓ частина людности. З поданням про допомогу на засіб звернулось 10.700 душ.

Становище в окремих родинах може схарактеризувати образками становища двох селянських родин в селі Михалевичах. Родина Петра Бойковського, ґрунту 4 морґи, родина з 9 душ, один син сліпий. Власного збіжа і бульби нема; має 5 гарців пшениці, помічених на Великдень на відроб ток на жнива і ¼ корця бульби, даних священником.

Родина Михайла Лисика складається з 6 душ, 1 морґа ґрунту. З харчів у господарстві було на Великдень 3 гарці ячменю, 5 яєць і 1 чвертина бульби, дрібної як горіх. Господиня лежить на постелі блідa як стіна; „чомусь не має сили". Вигляд у всіх лючей з цих двох родин виснажений недоїданням.

Багато селян зла боаку насіння повіддавали свої поля на спілку селянам і Жидам. Дуже багато брало збіжа у купців за заплатою в осени за овес по 44 і 48 зол.

Заробітків місцевих нема майже жадних; в дворах на поденному платять дівчатам по 60 ґр., хлопам 80 ґр. і 1 зол., але потреба в робітниках мінімальна. Деони в цім році попримали лише половину служби, не мають чим харчувати. Виїздять в невеликому числі до Франції на сезонові роботи; дехто з тих, що виїхав, вернувся, бо не міг найти роботи.

Повітовий староста визнав, що становище в повіті важке, замовив у Варшаві 30 вагонів збіжа, але їх не одержано. Обіцяв, що будуть видані гроші на доріжні роботи в повіті; тимчасом їх нема.

В Яворівщині.

Селяне села Семерівки, пов. Яворів, пишуть: „Наше село в наслідок страшного граду 18. червня 1924 р. цілковито знищене, з земних плодів не зістало нічого, кількападцять будинків перевернено, майже половина дерева як овочевих так і иншого повалено. В декотрих селях осталась хоч бараболя і дещо з ярини, а у нас не зосталось бувальо нічого. Хіба, що для худобини дещо паші узбирали, та й то тепер від тої паші з намулом і болотом худобина ледви ноги волочить. Чим ми жнемо? От покищо була худібка, один продав теличку, другий безрогу, третій дещо з коней. Пізнійше декотрим з поточки затягнено в Р. В. К. і так до сеят Різдвяних яко тако ратувалось. Почавши від Різдва велика більшість наших селян не має куска хліба і одної бараболі. Продати вже нема що; люде несуть до міста всякі річи, як одіж, полотно і обуву і продають за бечін, щоби купити кусок хліба або якої засипки для дітей. Заробітків нема. Люде з нашого села поховаючились по краю шукаючи роботи, та на жаль вертають голодні, обдерті та з опухлими ногами домів. Матері покидають своїх грудних дітей, наймаючись жнидівськими мамками, щоб заробити на кусник хліба для родини. Жебрати власти не позволяють а помочі нізвідки. Ось і весна. Сіяти нема чим. Означимо по части обсіяно, що до ярини, то у людей нема ні одного зерна свого власного. Хто хоче посіяти трохи вівса, продає послідну корову і то не багато купить. А де бараболя? А чим жити до жнив? Страх і розпука огортає нас селян: що далі буде.

Поміч негайно потрібна і то не словами а ділами, поки ще час.

Приклади до наслідування.

Кооператива „Самопоміч" в Озірній склала для голодного села жертву 100 кг. жита.

Як переведено шкільний плебісцит?

І. Доходження важности українських деклярацій.

Українське населення сповнило свій обовязок і в приписаному законом реченці внесло деклярації з домаганням української мови навчання в школі. Шкільна влада, себто шкільний інспектор, до якого внесено деклярації, має обовязок перевести стверджения важности поданих деклярацій. З усіх закутин краю доходять нас вістки про надужиття шкільних інспекторів і тому вважаємо не від речі справу стверджування важности деклярацій точнійше вияснити.

На основі § 8. виконавчого розпорядку з дня 7. січня 1925 р. шкільний інспектор досліджує:

1) Чи громада („гміна"), в якій лежить школа, має згідно з вислідами останнього загального перепису населення 25 проц. населення української народности. Цю обставину може ствердити без співучасти заінтересованих сторін лише на основі урядових матеріялів загального перепису з вересня 1921 р.

2) Чи підписаний на деклярації разом з вичисленими в ній дітьми мешкає в межах даної шкільної округи. Ці розвідки інспектора мають на меті уневажнити деклярації внесені батьками дітей, що ходять до иншої школи, як та, в якій має бути змінена викладова мова. Ці доходження має переводити інспектор або сам особисто або при помочі староства чи громадського (гмінного) уряду. Щоби цю обставину устійнити непотрібно зовсім переслухувати ті особи, що внесли деклярації, бо громадський уряд звичайно знає всіх горожан, що мешкають в даній громаді і мешканцям другої громади навіть не було би уповстовірки власноручність підпису. Переслухання заінтересованої сторони було би потрібне, коли би справа замешкання була спірною між громадським урядом та стороною.

3) Чи названі в деклярації діти живуть і чи вони будуть з днем 1. вересня п. р. в шкільному віці. Цю обставину може ствердити інспектор на основі виказу дітей в шкільному віці, який пересилають рік-річно парохіяльні управи шкільній владі. Деякі шкільні інспектори жадають від українських батьків предложення метрик уроджених дітей і грозять уневажненням деклярацій, коли це не станеться. Така поведінка є протизаконна, має на меті шиканування населення і наважування його на непотрібні грошеві видатки.

4) Чи виступаючий як опікун дитини має до того право. Батько, або — як що він не живе — мати дитини є уповажнені законом заступати дитину і того свого права не потребують доказувати. Натомість опікун має на жадання власти, що переводить доходження, доказати опікунчою грамотою або в иншій спосіб, що він є опікуном дитини.

Це все, що говорить закон про доходження в справі деклярацій, які має перевести шкільний інспектор. На жаль шкільні інспектори не придержуються цих постанов і переводять розвіди незгідні з духом закона, а саме:

1) Деякі інспектори взивають всіх батьків, що підписали шкільні деклярації, щоби вони особисто явилися у нього у місці його осідку або в иншім місці поза громадою і грозять уневажненням деклярацій, коли це не станеться. Вони вимагають від селян, щоби вони відбували довгі подорожі до міста, вистоювали в бюрах інспектора, витрачували гроші на кошта дороги і марнували дорогий час весняних робіт в полю. Така поведінка є незгідна з духом закона і являється звичайним шиканованням українського населення.

2) Деякі інспектори або в їх заступництві учителі, громадські уряди і органи державної поліції переводять доходження в ней спосіб, що при переслуханню терорізують українських громадян і намагаються спонукати їх до відкликання своїх підписів на українських деклярациях. Трапляється і таке, що при урядовому переслуханню дається інтересованим до підпису деклярації з домаганням польської мови навчання в школі. При тому лякається селян, що вони будуть змушені будувати нову школу, або що їх постанова звертається проти польської держави. Наклоновання громадян до відкликання підписів чи терорізування їх є нетільки протизаконне, але ей карігідним надужиттям урядової влади.

Інспектор при переслуханню виконує у-

Вже появилася книжка п. з.

ШЕВЧЕНКО Й КНЯЖНА РЕПНІНА

М. ВОЗНЯКА.

Ціна за примірник . . . 1·50 зол.
з почтовою пересилкою 1·80 зол.

Набувати можна в Адміністрації „Діло" за готівку, посилаючи, або за попереднім надісланням грошей.

Для книгарень відповідний опуст.

Д-р Мирон Кордуба.

Українська історія нової Европи.

Розвідки в всесвітної історії в нашій науковій літературі належать покищо до великих рідкостей. На це складається чимало причин. Перша і головна, що з природи річей кожний бажає спершу обробити своє поле, а вже відтак йде помагати сусідам; а в царині української історії ще багато поля невораного і без нас самих ніхто його як слід не зоре. Відтак всі головніїші та інтересніїші питання всесвітної історії вже так розроблені і в ріжних боків освітлені, мають уже таку багату літературу на ріжних західно-европейських мовах, що дуже тяжко сказати тут що нового; остають більше спеціяльні та льокальні справи, котрі мають мало притягаючої сили для чужинця. Вкінці утруднений доступ до архівних джерел, за котрими приходиться робити пошукування по чужих краях, та last not least брак необхідного знання чужих мов серед наших історників. Зрештою і багатші від нашої наукові літератури, як от чеська або польська, також не можуть величатися надто великими успіхами в царині всесвітної історії, ані щодо якости, ані навіть щодо скількости праць. Ще менше як поодиноких студій маємо загальнійших оглядів, хоч би у виді більше або менше оригінальних підручників. Властиво досі ми мали лише два: акад. Грушевського „Всесвітня історія в короткім огляді", що вийшла в Київі 1917 р. в 6 частинах та відразу стала бібліографічною рідкістю, і М. О. Ковалевського „Історія Греції та Риму", в Празі 1920 р. Тепер появився третій: Ол. Шульгина „Нариси з нової історії Европи", (Прага 1925, накладом Українського громадянського видавничого фонду 219 ст. 8°.) Значить, це небуденна поява, яку годиться привитати.

Ол. Шульгин відомий нашому громадянству більше зі своєї політичної, як наукової діяльности, як міністр закордонних справ при Центральній Раді, відтак як член та голова ріжних закордонних місій. Всеж таки ця політична діяльність була у нього лише епізодом; він ще як молодий студент на петроградському університеті готовився до наукової роботи під вмілою рукою проф. Карєєва і поселившися на еміграції в Празі, став викладати всесвітну історію на тамошнім українськім університеті. Отже має і фахову підставу і моральний обовязок збогачувати нашу наукову літературу студіями з ділянки всесвітної історії.

Свої „Нариси" автор призначив для ширших кол освіченої верстви нашої суспільности, для учеників вищих кляс середної школи та вкінці для студентів університету; думаємо, що для цих останніх „Нариси" задля свого загального характеру та невеликого обєму могли би годитися лише як конспект або repetitorium. Автор йде слідом істориків, котрі зірвали з традиційним звичаєм починати історію нових часів від відкриття Америки або виступу Лютра; він сягає дальше взад, до X—XI в., до початків повстання національних держав, і доходить до початків XVIII в., менш-більш до доби раціоналізму. В першу чергу розглядає загально світові прояви, як феодалізм, економічне та політичне життя міст в XII—XV в., гуманізм та ренесанс, боротьбу з ісламом, великі геогр. відкриття, реформацію та протиреформацію (ст. 1—99); другу частину книжки присвячує змалюванню початків та розвитку европейських держав (ст. 100—195); на закінчення дає огляд міжнародніх відносин у XVIII-ім в. (ст. 196—215).

В підручниках цього рода признаємо за істориком повне право із безлічі фактів вибрати саме ті, котрі він сам вважає за найважніїші для зясування доби, за найбільш характеристичні риси для змалювання наміченого образу, за найбільше спроможні якликати у читача бажане зрозуміння подій. Робити авторові докори, чому згадує про одні та промовчує инші факти, це дуже дешевий спосіб полеміки, про це можна би спорити і зі самим Ранке або Лямпрехтом чи Едв. Маєром. Тому ми не підемо на цю витоптану критиками дорогу й обмежимося до оцінки самих поданих автором образів як цілости. Та саме з цієї точки погляду нас не вдоволяє нпр. розділ про боротьбу з ісламом. Автор, йдучи слідом західних істориків, описує війни Византії, південних Славян і Габсбурґів з наїздниками, а гігантичним змаганням українських козаків присвячує лиш кілька рядків (ст. 48), не вказуючи на важні наслідки козацької диверсії для західної Европи, хоча ця диверсія нераз була спричинена обосторонним порозумінням та умовами, не підчеркуючи хоч-би того, що походи Сагайдачного над Чорне море та його побіда під Хотином спинили Турків вмішатися у велику 30-літну війну. Через це роля, яку в світовій боротьбі з ісламом відограли наші предки, значить один визначний бік політично-культурної місії України загально-світового значіння, не дістала того освітлення, тієї оцінки, яку ми мали право найти саме в українськім підручнику всесвітньої історії.

(Продовження буде.)

гадову чинність і не сміє бути агітатором посла Прушинського.

Всі надужиття шкільних інспекторів і їх заступників слід точно записувати і робити з них такий самий ужиток як з надужитків в часі шкільного плебісциту.

Українське населення мусить і тепер, в часі т. зв. доходжень, стояти твердо на сторожі своїх прав і не сміє дати себе залякати шиканами, погрозами й агітацією шкільних інспекторів і всіляких їх помічників.

Виказ громад, які вчергли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Сокаль.

1) Гатовичі 19 дек. за 25 діт., 2) Конотопи 47 дек. за 68 діт., 3) Лубе 35 дек. за 49 діт., 4) Сокаль 168 дек. за 218 діт., 5) Боянчі 38 дек. за 46 діт., 6) Шмітків 42 дек. за 49 діт., 7) Мошків 42 дек. за 46 діт., 8) Комарів 48 дек. за 63 діт., 9) Ільковичі 37 дек. за 47 діт., 10) Гоголів 54 дек. за 72 діт., 11) Володимир 64 дек. за 81 діт., 12) Андрійвка 36 дек. за 43 діт., 13) Стенятин 90 дек. за 108 діт., 14) Шварканці 43 дек. за 49 діт., 15) Волиця комарова 46 дек. за 64 діт., 16) Бобятин 71 дек. за 84 діт., 17) Маджарки 22 дек. за 28 діт., 18) Копитів 38 дек. за 53 діт., 19) Яструбичі 162 дек. за 231 діт., 20 Бортатин 103 дек. за 146 діт., 21) Угринів 54 дек. за 65 діт., 22) Свячин 41 дек. за 57 діт., 23) Лопатів 47 дек. за 58 діт., 24) Пересна 52 дек. за 74 діт., 25) Радвинці 68 дек. за 90 діт., 26) Поторниця 72 дек. за 87 діт., 27) Вілька потоцька 27 дек. за 41 діт., 28) Новий Двір 50 дек. за 73 діт., 29) Теляж 52 дек за 67 діт., 30) Городиловичі 65 дек. за 87 діт., 31) Горбків 75 дек. за 107 діт., 32) Восини 93 дек. за 122 діт., 33) Бишів 48 дек. за 75 діт., 34) Завишень 62 дек. за 75 діт., 35) Зубків 61 дек. за 92 діт., 36) Кристинопіль 32 дек. за 53 діт., 37) Городище 15 дек. за 25 діт., 38) Добрачин 64 дек. за 75 діт., 39) Бенюга 17 дек. за 26 діт., 40) Пархач 88 дек. за 130 діт., 41) Тартаків і Тартаковець 94 дек. за 177 діт., 42) Свитазів 42 дек. за 62 діт., 43) Спасів 70 дек. за 94 діт., 44) Первятичі 56 дек. за 74 діт., 45) Скоморохи 44 дек. за 61 діт., 46) Сілець Белз. 156 дек. за 227 діт., 47) Опільсько 51 дек. за 61 діт., 48) Ульвівок 59 дек. за 72 діт., 49) Бараші перетоки 44 дек. за 66 діт., 50) Войславичі 76 дек. за 98 діт., 51) Корнин 59 дек. за 68 діт., 52) Хоробрів 58 дек. за 61 діт., 53) Тишиця 47 дек. за 71 діт., 54) Розважалів 57 дек. за 78 діт., 55) Родекевичі 19 дек. за 28 діт., 56) Старгород 42 дек. за 60 діт., 57) Тулорковичі 53 дек. за 65 діт., 58) Нивозичі 40 дек. за 42 діт., 59) Висмичі 33 дек. за 38 діт., 60) Клаверівка 16 дек. за 19 діт., 61) Клюсів 42 дек. за 53 діт., 62) Торки 48 дек. за 56 діт., 63) Лучиці 58 дек. за 74 діт.

Разом внесено **3734 декларації на 4736 дітей.** Крім того внесено 158 декларацій взір Б. за 183 учеників з домаганням введення української мови навчання в місцевій гімназії.

У. С. Р. Р.

Розміри недороду на Україні.

Голова Раднаркому України Чубар висловився про розміри недороду на Україні так: „Найбільший неврожай в округах харківським і купянським на Харківщині, в ставропільському і луганському повітах у Донбасі, в херсонському й луганському на Одещині, в мелітопольському на Катеринославщині. В цих округах урожай виносив у середньому 12 пудів на душу населення. В инших губерніях на Полтавщині, Поділлю й на Волині від неврожаю потерпіли окремі села та райони. Згідно з даними центрального статистичного управління на Україні нараховують 5 мільонів душ населення, що потерпіло від недороду. Коли ж взяти на увагу, що потребу в хлібі деякі господарства покривали скотарством і деякими випадковими заробітками, то скількість тих, що потребують допомоги, зменшується до 40 проц. означеного числа. Хліба може потребує 2 мільони сільського населення. Коіза стала незвичайно гострою саме тепер перед новим урожаєм. Між голодуючими у названих округах нараховується мільон дітей до 12-ти років життя. Далі казав Чубар, що між постраждавшими були різні категорії потребуючих: отже такі, що потребували насіння, инші корму для худоби, а треті потребували і насіння і харчів для себе. Насінням заосмотрюють селян Наркомзем і Укрсельгоспбанк. Для охорони худоби переводжено ското-застави операції. Харчову допомогу роблено шляхом асигнування коштів на харчування дітей і організацію громадських робіт.

Дітворою займався також червоний хрест. Дотепер видано на ратункову акцію в недорідних околицях 16 мільонів чотириста тисяч карбованців золотом. Далі підкреслив Чубар, що допомога ще не покриває всіх 100 проц. потреб сільського населення в окремих неврожаю. („Більшовик" з 12. IV. 25).

Привернення виборчих прав.

Президія ВУЦВК. привернула в виборчих правах „в дорозі помилування" колишніх діячів Центральної Ради і членів ЦК. УПСР. пп. Коліуха, Хвистюка і Степаненка. „беручи на увагу бездоганну роботу цих осіб в органах Радвлади, а також і те, що вони остаточно ліквідували своє контрреволюційне минуле". (Б. 9. IV).

Перевибори сільських рад по нацкатській окрузі.

У перевиборах взяло участь 58·3 проц. виборців, перевибрано 328 сільських рад, вибрано 6213 членів, в тім 16 проц. жінок. Членів і кандидатів в члени КП(б)У, вибрано всього 2·5 проц., комсомольців — 1·8 проц. Вітнеків вибрано 50·7 проц. (в попередній кампанії 54 проц.), в тім членів КНС, 36·7 проц., середняків — 38·4 проц. (раніш 20·5 проц.), робітників та службовців 10 проц. (Б. 9. IV).

Всеукраїнський з'їзд рад.

Девятий всеукраїнський з'їзд рад скликується на день 30 квітня до Харкова. На порядку дневному стоять такі справи: Звіт з діяльности уряду — Чубаря; стан і перспективи промисловости України — Максимова; сільське господарство і землевпорядкування — Дудника; про червону армію — Єгорова; про роботу комісаріату робітничої інспекції — Лебедя; про трьохступневу систему управління — Булата; конституційні справи — Скрипника; вибори.

Вибори в молдавській республиці.

Про вибори в новоутворений Молдавській Республиці до рад находимо в радянських часописах такі цікаві відомости: В багатьох місцевостях виборчі списки зложено неправильно. В Григоріопольському районі з 7-тисяч виборців позбавлено виборчого права півтори тисячі за те, що „коли вони і не куркулі, то в них куркульська психольогія". Скільки партійні осередки і Комнезами не були приготовлені до виборів і виборчою компанією не керували, а мимо того „селяне провалили на виборах куркулів, виявляючи знання виборчих законів". Доказом цього „знання" має служити хіба наведений приклад про позбавлення виборчого права за „куркульську психольогію". Більша половина членів сільських рад по національности Українці. Радянська преса зокрема не вбачає тим, що Молдаване вчилися грамоті по українськи і почали себе уважати за Українців. Як воно там є, не знати, але той факт, що в Молдавській Республиці на виборах перевагу дістали Українці, свідчить, що територія, на якій утворено цю республику, є українською, а сама та республика є штучною річю, потрібною хіба для Великої Румунії, але зовсім зайвою для місцевого населення і шкідливою для українського народу.

Конституційна свобода.

Масові особисті ревізії.

Від кількох днів ми є свідками нового, що правда досіль у таких розмірах ще небувалого експерименту, який переводять органи львівської поліції на українських громадянах. Буквально кожна особа, яка виходить з будинку „Просвіти" (Ринок 10), у якому міститься м. и. Редакція і друкарня „Діла", Редакція „Громадського Голосу", Головна Управа УПТ., Центральний Кооперативний Банк і инші українські інституції, і яка тільки несе в руках портфель, книжки або якийнебудь маленький звиток чи клунок, є наражена на напасть з боку всіляких індивідуумів, що подають себе за поліц. агентів. Такий панок безцеремонно приступає до людей, жадає показання, що таке несеться, затягає до якоїнебудь брами „aby nie wywołać zbiegowiska" (!), забирає книжки або газети та записує імя й адресу! Такий випадок трапився з кількома складачами друкарні „Діла", редакційним возьним (!), п. Завадським, п. Василем Бобинським і багато иншими. Зь бібліотекарем Наук. Тов. ім. Шевченка, співробітником редакції „Діла" п. Вол. Дорошенком ішов такий агент (Собко) аж на Підвалля і там приступив до нього, щоби перевести особисту ревізію, після чого забрав один примірник „Діла"! Агент придерся, що це неконфісковане число, однак кожному громадянинові вільно мати власний один примірник всякого друкованого слова, не то, що газети, купленої ще перед конфіскатою, аби тільки було ясно, що воно не служить для поширення і пропаганди. Тим більше не вільно шиканувати такими дрібницями редакційних співробітників і культурних діячів. Взагалі переводження особистої ревізії на основі звичайної химери агента є в демократичній конституційній державі яскраво протизаконним актом. В кожному окремому випадку агент мусить виказатися відповідним поіменним дорученням вищої влади.

Останні вуличні напасти на мирних громадян викликують у широких колах громадянства цілком зрозуміле обурення і розярення на „конституційні" порядки.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Хоростків у вогні.

В Хоросткові (пов. Тернопіль) вибухла дня 16. IV. пожежа наслідком іскри з полевої кухні граничної сторожі. Сто господарств згоріло, 1000 осіб без даху. На місце приїхав воєвода Завістовскі.

Гінденбург през. Німеччини.

Офіціяльний комунікат повідомляє: Гінденбург вибраний президентом німецької республики. Вислід голосування такий: Гінденбург 14,639.927 голосів, Маркс 13,740.489, Тальман 1,789.420.

Бріян їде до Льондону.

Французький амбасадор у Льондоні прибув до Парижа і привіз запрошення для Бріяна на конференцію в справі гарантійного договору. Стріча Бріяна з Чемберленом буде після виборів німецького президента.

Неспокої в Болгарії.

В Плевні незнані люде підпалили будинок гром. уряду, театр і міську бібліотеку. Театр згорів. Шкода: багато мільонів. Йдуть арештування. Замах той був ділом аграрно-комуністичного заговору.

Вибух Везувія.

З Неаполя повідомляють про вибух Везувія. На думку знавців, то не є правильний вибух, який повторюється в Везувію що якийсь час.

НОВИНКИ.

— Спогади Є. Чикаленка І. ч. одержать лиш ті Вп. передплатники, які до 1. травня виріднають передплату за І. чвертьріччя. Вп. передплатники, які в вищеподанім реченці не заплатять передплати за І. чвертьріччя, тратять з днем 2. травня ц. р. право на безплатний додаток за І. чвертьріччя. Вп. Передплатники, які з ріжних причин не одержали додатку, а бажаліб його мати, тому, що друкується ще 2 і 3 ч. як безплатні додатки за 2 і 3 квартал ц. р., можуть набувати його до 1. травня ц. р. в адміністрації по цінї 2·50 зол. з почтовою пересилкою 3·10 зол. З огляду на малий наклад книжки, адміністрація по уплині вищезначеного реченця не бере відповідальности за можливе вичерпання накладу.

— Конфіската. У попередньому числі „Діла" прокуратор скреслив заголовок передової статті та чотири великі уступи з неї, в тому початок і закінчення. Поза тим спинився прокураторський олівець аж на половині п. з. „Хто коли винуватий?", з якої счеркнув половину.

„Союз ... Польщею Народів в Америці". У Філядельфії заснувався „Союз .... (нецензурне в Польщі слово! — Пр. Р.) Польщею народів, в складі представників від емігрантів Українців, Білорусинів і Литовців, для спільних виступів і пропаганди визволення тих народів від Польщі. Союз видав відозву до українського, білоруського і литовського населення в Америці, в якій закликає між ин. до переведення місцевих організацій Союза. Головою Союза став д-р Лука Мишуґа.

— „Соняшна машина" В. Винниченка. В американських українських часописах появилася вістка, що В. Винниченко робить заходи, щоби Державне Видавництво України видало його новий белетристичний твір п. н. „Соняшна Машина". Мабуть у звязку з цими заходами на сторінках київського „Більшовика" з 9. IV., появилася простора рецензія на цей твір, надіслана з Праги. Рецензент, підписаний ініціялями М. П-в каже, що не великий розмірами, бо досягає 60 аркушів друку, утопійний роман, одначе не такий великий змістом. Провідна думка твору — „хто не працює, той не їсть", та що „тільки власною працею, власним потом здобувай найконечнійший продукт істнування — хліб". Мета твору — це заведення соціялізму надприродним шляхом, що перевернє весь суспільний устрій, знищить пануючу клясу та віддасть майже безкровно владу трудящим. Дія роману відбувається в Німеччині. Переказавши надуману, нереальну, як і подобає для фантастичного роману, його фабулу, рецензент пише, що „колиб автор втиснув його в шість аркушів, він значно виграв би. Величезна більшість у романі — романічна. — любов, любов, любов... Твір не може мати ніякого виховуючого значіння, бо не виявлено в ньому жадної організаційної здібности пролетаріяту...", але як література для відпочинку — цікавий. Не знати, чи ця рецензія мала на цілі заохотити Державне Видавництво до видання „Соняшної Машини", чи відохотити? З другого боку невідомо ніяк тем, чи перекладач манускрипту п. Яків Оренштайн („Українська Накладня") зрезигнував вже з видання цього твору: ми зачували, що на цім тлі прийшло було до конфлікту поміж В. Винниченком і п. Оренштайном.

— Ставропігійський Інститут в руках кацапських мамелюків. Міністерство внутрішніх справ своїм рескриптом 9. квітня ц. р. відкинуло рекурс д-ра Степана Федака проти розпорядження з 16. лютого 1922, яким уневажнено дотеперішній вибір членів Ставроп. Інст. На цій підставі львівське воєвідство розпорядило передати майно Ставр. Інституту, яким „управляв" досіль „державний комісар" Третяк, до рук Виділові, „вибраному" 2. травня 1924 під зорким оком власть імущих. В суботу зранку дирекція поліції перевела формальну передачу з рук „комісаря" Третяка в руки „сеніора" Третяка та ще двом його партійним побратимам: Заяцеві і Сивулякові. Вуличні польські газети радіють, що Ставропігійський Інститут, одна з найстарших українських культурних стійок, опинилося у „власцівих" рунах.

— Нечувана стріляниня у варшавському суді. У Варшаві відбувається вічна розправа за шпіонажу на користь СРСР. Одного з обвинуваченых боронив львівський адвокат д-р Гофмокль-Островскі. В часі зізнань прокураторського свідка поручника Ендрушака дійшло до гострої перепалки між Островским і свідком. Обвинувець назвав Ендрушака провокатором. На другий день продовжувалося переслухання того самого свідка. Він захоронився так визиваючо та вів таку шпичну дискусію з адвокатом Островским, що той, виведений з рівноваги, витягнув револьвер і стрілив чотири рази в напрямі Ендрушака. Свідка повіть не ранив. Провідник розправи перерав і зарядив притомнання адвоката в судовій салі. По нараді трибуналу провідник видав розпорядження про арештування адвоката. Подія безперечно вічувана і дуже сумна. Та вона кидає дуже ярке світло на відносини в польському судівництві та ще якійше освітляє всі ті дуже численні розправи, в яких таку визначну ролю грає провокація. Можна бути певним, що адвокат польський патріот не без причини пірвав за зброю, щоби впакувати кулю в того, якого назвав провокатором.

— Велика афера з фальшуванням банкових чеків. Вже перед кількома тижнями в Льондоні відкрито на величезні розміри предприняту фальсифікацію банкових чеків. Жертвою тих чекових фальсифікатів упав великий канадійський Банк „Imperial Bank of Canada", що стратив уже 500 тисяч долярів. За розкриття організації фальшівників взялися найславніші детективи Англії та Америки. Вони стверділи, що нитка тої акції веде через Льондон, Париж, Берлін аж до Персії. Відкрито, що Перський Банк навязуючи ще минулого року торговельні звязки зі СРСР., одержав від останнього фальшиві банкові чеки, які як правдиві дістались до льондонської філії названого канадійського Банку. Банк ті чеки реалізував на протязі цілих трьох місяців і не відкрив у них фальсифікатів, із чого найкраще видно, до якої міри майстерно вони були підроблені. Знавці допускають, що в даному випадку не мається до діла зі звичайними фальшівниками. Цілу аферу на їх думку зорганізували большевики, що таким чином хочуть досягти знищення фінансів капіталістичних країн.

— Сепінка і польський сойм. Останніми часами має польський сойм цікаві пригоди. Недавно якийсь божевільний кинув із балькону, що він польський король а вже зовсім приходиться занотувати другу подібну анекдотичну подію. До сойму явився якийсь Фіцічак і почав остентаційно виграватися на сопілці. Інтервенція соймової служби не спинила того дивного концерту, аж поліція вспіла його

СПОГАДИ

ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА ч. 1.

по цінї 3·50 зол.

з почтовою пересилкою **4·00 зол.**

Можна набути в **Адміністрації „Діло" та в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.** за готівку, пісняплатою або за попереднім надісланням грошей. — Для книгарень відповідний опуст.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ГАРДЕРОБА для ПАНЬ, ПАННОЧОК І ДІТЕЙ

як також рубашливе білля. Ціни знижені.

Айзенберґ, Львів, Ягайлонська 11 а.

1733 6—6

ЕЛІТЕ

вул. Леґіонів 27. І. п.

Світові продукції модних танців

виконує щоденно

від 16. ц. м.

СЛАВНА РУМУНСЬКА ТРУПА

Елеґантний фамілійний ДАНЦІНҐ

1810 3—3

Вступ вільний. Квзкова оркестра. Богатий і дешевий буфет, перекуски і напитки першорядні.

ЕЛІТЕ

вул. Леґіонів 27. І. п.

В БАРІ кавярні УДІЛОВОЇ „ПЕКЕЛКО“

ЛЬВІВ — вул. Пекарська ч. 2.

Щоденно елеґантний дансінґ при знаменитій орхестрі. — Продукціт першорядних артистичних сил. — Що тижня нова програма.

Спеціяльність: Мокка в машинках. Буфет, гаряча кухня і напитки.

випровадити зі сойму та звопікуватися ним. Філіпчак зізнав на поліції, що він мав намір за кожне дати в соймі кілька концертів тому, бо сойм ніяким чином до тепер дуже немузикальним. Поліція не повірила в твердження про немузикальність сойму та посадила Філіпчака в тюрму, щоби за той час зібрати більші дані про потенного інструктора від соймової музики.

— **Клопіт зі спадком.** В Америці помер львівський емігрант Коппер, з походження нібито Поляк. Лишив він щадничу книжочку на суму 313 тисяч долярів, виставлену на ім'я Л. Кацки. Польський консулят з Нью-Йорку звернувся до львівської поліції, щоби вона рашукала родину помершого, якій припала би та сума. Небіжчик не лишив нікого заповіту. Львівська польська преса журиться вже наперед, чи поліції вдасться відшукати бодай якого далекого свояка Коппера, що дістанби повну змогу стати мульті-мільонером.

— **Прогноза на літо.** Американські метеорольоги заповідають, що наступне літо має бути холодне. Воно буде нагадувати своїми атмосферичними умовинами літо з 1916 р. Чи не мала би бути компенсація за теплу зиму? На щастя, метеорольоги вже нераз помилялись.

— **Рій комет.** У цьому 1925 році відкрито вже три комети. Одну з них відкрито дня 23. березня в Канаді. Належить вона до комет т. зв. осьмої величини; другу відкрито дня 24. березня в полудневій Африці, а третю відкрив недавно польський астроном Оссош у Кракові. Фовнцуська Академія Наук не повірила Оссошові, що він Поляк і зробила його Данцем. Видно в Парижі вже надто легковажать польську науку і польських ученых.

Студентські справи.

Важне для студіюючих в Данціґу.

Пригадується товаришам. студентам данцігської політехніки, що речинець вноження подань про зниження чи звільнення від оплат (Honorarerlass) мусять бути згідно з рішенням сенату, внесені до дня 1 мая п. р. До подання мусять бути залучені — як і попереднього семестра — 1) свід. пильности (Fleisszeugnis). та 2) свід. маєткового стану (Vermögenszeugnis). Формулярі, головно формулярз 2), який мусять бути гром. урядом потверджений, можна безплатно одержати просто з секретаріяту техніки, або і через наш Союз за надісланням почта. За Союз Українських студентів „Основа“ в Данціґу: *Ол. Онисько*, в. о. голови, *Вол. Гавдяк* в. о. секретаря.

З українського життя на чужині.

Шевченківське свято у Варшаві.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 20. квітня.

Кождого року варшавська колонія українських політичних емігрантів урочисто обходить у якійнебудь з великих саль польської столиці Шевченкове свято і в дей день широко відчиняє свої двері всім без різниці національної чи релігійної. Всіх вона вважає своїми гостями і платні за вхід не бере. У цьому році довелося обходити національне свято якраз на перший день українського Великодня, бо раніше не міг прибути до Варшави Наддніпрянський хор п. Дм. Котка, що ласкаво погодився безплатно відспівати на святі кілька пісень на слова Шевченка.

Саля варшавської консерваторії, де в цьому році відбувся вечір, присвячений памяти Великого Кобзаря, була до краю переповнена, — багатьом довелося стояти. Вечір відкрив вступним словом д. О. Салівковський. Він підкреслив велике значіння а сучасний момент слова, що його сам великий пост поставив на сторожі „малих этих, рабів німих“, а потім схарактеризував Шевченка не тільки як генійального поета українського, але і як великого поета славянства, і закінчив мрією його про славянське братерство („Щоб усі Славяне стали добрими братами і синами сонця правди“...) Проф. В. Зіньків в свойм рефераті зясував український месіянізм в творах Шевченка та відродження цього месіянізму в сучасній Великій Україні. На показ він навів чимало цікавих інформацій, одержаних з різних місцевостей Наддніпрянщини.

Само собою зрозуміло, що найбільший успіх мав хор Д. Котка.

Росіяне на українське національне свято в цьому році не пизбули, включаючи якусь далу, котра вважала потрібним в голос заявити, що „прішла бесплатно послушать хахлов“. Щоб не робити скандалу, нахабну даму залишили в салі, хоч варто було її випровадити. **О. П.**

З судової салі.

Поліцаї на лаві обвинуваченых.

У львівському карному суді при вул. Баторія ч. 36 розпочалася 24. квітня ц. р. розправа проти поліцаїв Антона Лопатки, Кароля Луніса і Дмитра Чернявчана. Обвинуваченим закидають здочин важкого ушкодження тіла з § 157 к. з. і з § 331 к. з., якого всі допустилися дня 4. липня 1923 р. в Куликові на українському селянинові зі села Дзіболки, жовківського повіту, Стефанові Виховеньові.

Розправа тягнеся перед одиначним суддею Руппом. Поліцаїв боронять адвокати д-р Роллер і д-р Александрович. Пошкодованого заступає адвокат д-р Глушкевич. Обвинуваченє прокуратор Янін.

Справа дуже проста. Поліцай Чернявчан стрінув у Куликові Стефана Виховеня, що віз на продаж дубову колоду. Без ніякої причини вчепився його та заарештував буцімто за те, що дубова колода не його а кождена. На це в-ного не було ніяких доказів ні навіть доносів. Арештованого запровадив на постерунок в Куликові. Там усі три вгорі названі збили його карабіновими приkладами, зломили правий обойчик, поцарапали вогонєся і побоями довели до того, що Виховень опісля лічився від побоїв аж три тижні в шпиталі. Крім того втратив на довший час спроможність праці. Подія зайшла в самі жнива — отже найгорячійший час праці.

При переслухуванню свідків оборона поліцаїв намагається зробити з пошкодованого Виховеня авантурника і бандита. Таким чином намагається вона ослабити провину поліцаїв. Згідно з тою льогікою поліцаї мали би право бити та ломити кости авантурникам тоді, коли вони опинять ся безборонними у їхніх руках. Та в даному випадку не мається до діла з бандитом а зі зовсім порядним і статочним українським селянином.

Прокуратор, який обвинуваче поліцаїв, поставив внесок, щоби розправу припинити аж до хвилі, коли закінчиться проти Ст. Виховеня якась зовсім инша не мающа ніякого відношення до даного діла справа у Жовкві. По спротиві обор. д-ра Глушкевича, який виказав суперечність такого внеску зі законом процедури, прокуратор спростував свій внесок у тому напрямі, що заявився за відроченням розправи до хвилі, коли суд одержить потрібні акти зі Жовкви відносно особи Виховеня.

Суддя прияв внесок прокуратора, але перед відроченням зарядив ще переслухання трьох свідків. Один з них, що мав свідчити на користь поліцаїв, Бронислав Бенецкі нічого корисного для них не зізнав. Два другі а то брат пошкодованого Федь Виховень і Андрій Кушміт зізнали все на користь пошкодованого Виховеня. На цьому розправу покищо покінчено. Цікаво все таки, який буде вислід відновленої розправи.

На допомогу „Голодному Селу“

зложили в золотих в місяці квітні:

ВИКАЗ 5-й.

О. д-р Василь Левицький — Перемишль 20, Іван Сергеєв — Богданівка 5, Василь Дуждо — Львів 20, Теофіль Рибачевський — Мости вел. 33, А. Корщинський — Варшава 5, д-р Омелян Царевич — Тарнів 10, 1 1 (один) долар, Віра Трусевич — Лисяничі 10, Михайло Гікавий — Закопане 5, Теодор Гриців — Станиславів 5, Персонал друкарні „Діло“ 50 і безплатний друк афіш, о. Іван Жарський — Гудово 10, д-р Теодор Сонецький — Ст. Самбір 10, Е. і М. Яців — Гвіздці 5, д-р Ст. Федак — Львів 100, д-р Іван Бережницький — Львів 30, Петро Лунь — Знесіння 100.

Львів, дня 24. квітня 1925 р.

В чеських коронах зложили:

Вп. Бізар Антін 25, Ховсячук Михайло 25, Волошиновський Петро 15, Яців Микола 10, Малків Дмитро 10, Н. Н. 25, Мінкевич Роман 5, Мизюк Василь 15, Котилюк Іван 5, Витанський 3, Пелеський Волод. 5, Мостанюк А. 5, Подедворний Ст. 50, Зільник І. 50, Дубік В. 15, Прокопів М. 5, Пйотківський М. 10, Сапожничий А. 15, Решетило І. 10, Стефанівський Р. 10, Шлець А. 2·50, Шевчанська О. 2·50, Шкварок А. 5, Зелінський 15, Василевський 3, Почятовський 1, Мисюк Теодор 5, Місюра І. Вірунок 1, Залушький 5, Лучин 10, Гулеюк О. 10, Хомишин Над. 5, Бочок Ю. 10, Яремко Ст. 5, Білик Нестор 10, Кушай Ст. 10, Куличик П. 10, Чомій 10, Крутій 5, Камінський І. 6, Яворський О. 10, Н. Н. 25, Івашко І. 5, Підпис нечиткий 25, Калічак 2, Гоніщин 5, Федорович Іван 10, Петрович Ол. 10, Біленький Волод. 5, Біленький Ол. 10, Коробейко Ів. 10, Будник Дмитро 5, Підпис нечиткий 10, Холевчук Мих. 25, Бабяк Петро 15, Антонюк Ю. 2, Ольшевський О. 5, Глюз Омелян 20, Котик В. 10, Чомак Гриць 5, Церковний 15, Слюсар 15, Кіт Петро 5, Інж. Літинський А. 50. — Разом 758 Кч. (Сімсот пятьдесятьпять корон чеських).

Дрібні оголошення.

ДЯК іспитований, з тенорovим голосом, управний дірігент, пошукує посади. — Ласкаві зголошення: Уряд парохії Сілець-Бенькія. 1850 2—2

ДО вичайму дім на передмісті. Зголошення: Яшко Вуйцик, Мизошочичі п. Щирець. 1854 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Ярослав Крижановський

1852 веде адвокатську канцелярію 2—3

в Станиславові

вул. Ґолуховського ч. 20.

НА СПЛАТИ

поручаю П. Т. Адвокатам, Інжінерам, Урядникам і иншим 1762 7—7

ВЗУТТЯ всякого рода.

Мікадо, Академічна ч. 20.

Лічнично-дентист. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Нассa

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1722 9—10

„LONGINES“ „OMEGA“ DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гваранцією, та всілякі біжутерію поручає **Б. Ґрінберґ, Львів, Сикстуська 4.** проти фабрики кубків Розенштайна.

1703 6—8

ЛІЖКА

МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ

з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах

ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ

Іван Возачинський

Львів, пл. Бернадинська 15.

1660 9—10

Загальні Збори Акціонарів

Акційної Спілки „ПОПОТНО“

у Львові

відбудуться в середу дня 20. травня 1925 р. о годині 17. попол. в льокалі Спілки при вул. Городецькій ч. 95.

Порядок нарад:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.

2) Справоздання Надзірної Ради та предложення білянсу за І. адміністраційний рік, то є до 31.XII. 1924.

3) Справоздання Ревізійної Комісії.

4) Затвердження білянсу за І. адміністраційний рік та білянсу отворення в золотовій валюті на 1. січня 1925.

5) Зміна § 7. статуту (висота акційного капіталу і означення номінальної квоти акцій) та кінцевих постанов.

6) Вибір до Надзірної Ради в місце уступивших членів.

7) Вибір Ревізійної комісії.

8) Внесення.

Акціонарі, котрі бажають взяти участь в Загальних Зборах, повинні найпізніше на 8 днів перед Загальними Зборами złożити свої акції в касі Спілки або в касі Кооперативного Банку „Дністер“ у Львові.

1855 **Надзірна Рада.**

РЕСТАВРАЦІЯ ГИГІЄНА

ЯРСЬКА КУХНЯ

ЛЬВІВ, вул. 3. Мая ч. 10. Телефон 20-94.

По цілковитім відреставруванню і заангажуванню — — нових кухонних сил знову відкрита. — —

поручає

СНІДАННЯ — ОБІДИ Меню 1·40 зол. **— ВЕЧЕРІ**

Спеціяльність: Великий вибір ярських страв на свіжім маслі.

Приймається абоненти.

1853 2—2

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 92 (10.475). Львів, середа 29. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Наш обовязок.

Минув місяць від хвилі, як Краєвий Комітет допомоги Голодному Селу проголосив всенародню зб'рку в користь винищеного, знуждованого й голодуючого села. Здавалося, що кличі: „Українське місто — українському селу!" і „Брат — братові!" зелектризують все громадянство; здавалося, що ми будемо від уст собі відіймати, щоби прийти з допомогою розбитим сумнівами і гололовою стихією селянам; здавалося, що ми — хоч свідомі своєї безсилости в боротьбі з голодом — все таки загальними пожертвами заманіфестуємо нашу всенародню єдність, спільність наших інтересів, зазначимо привселюдно, що біль, журба і горе нашого села є журбою всього громадянства.

Минув місяць, і формально вже з днем 30. квітня кінчається речинець збірки, призначений для західно-української національної території. Який же її вислід? Сором признатися, сором перед собою самим, перед нашими прихильниками і противниками, сором перед цілим світом, а все таки не слід того висліду промовчувати. До дня 27. квітня включно збірка для голодного села осягнула висоту **2.021** зол. і 55 сот., а крім того наші емігранти в Чехословаччині зложили 755 Кч. (110 зол.).

Вдумаймося на одну хвилинку над цим вислідом збірки, застановімся хоч мимоходом над цею цифрою і зробім з того ефекту, в тієї маніфестації найзагальнійші висновки. Менше-більше 20 тисяч української самостійної інтелігенції на всій західно-українській національній території і менше-більше 20 тисяч самостійно заробкуючого суто-міського елементу (купців, ремісників, підприємців, кваліфікованих робітників), разом найменше 40 тисяч самостійних одиниць зложило на високо гуманну ціль 2 тисячі зол. А кожний з тих 40 тисяч був обовязаний зложити одноденний заробіток або пятиденний прибуток (дохід). Коли прийняти, що той заробіток чи прибуток виносить пересічно тільки 10 зол., то збірка з кінцем квітня повинна осягнути 400 тисяч зол.; колиж згаданий заробіток чи прибуток обнижимо до 5 зол. денно, то в найгіршому випадку Краєвий Комітет допомоги Голодному Селу повинен вже розпоряджати сумою 200 тисяч золотих. Колиж підемо ще дальше, що допустимо, що серед 40-тисячної інтелігентської й міської маси половина не сповнить свого примітивного обовязку, відмовиться допомогти голодуючому селу, то ще й тоді вислід збірки повинен представляти собою 100 тисяч зол. А замість 400, в гіршому 200, а в найгіршому випадку 100 тисяч зол., ми можемо похвалитися грандіозним успіхом 2 тис. золотих.

Що це значить? Про що свідчить тих 2 тис. зол., себ-то на ділі ½%, (словами пів проц.) преліміновної збірки? Важко давати відповідь на поставлене питання, а краще зовсім її не давати. Бо якими булиб, яку вартість представляли б у світлі тієї відповіди всі наші змагання, всі наші загальнонаціональні ідеали та якою беззмістовою і безосновною булаб думка про їх здійснення?

Дотеперішній вислід збірки свідчить про таку нечувану байдужність, інертність, громадянську безучасність, як не крайний занепад громадського нерву, що вже тим самим ми видаємо засуд смерти на себе. Яке значіння має таке громадянство, яку ціну представляє воно в очах своїх власних і чужих, якщо воно не в силі здобутися на великий і загальний самодопоміговий відрух, якщо воно не лише не знаходить, але навіть не пробує шукати виходу зі страшного положення?

Крім того, яке свідоцтво виставляє собі наша інтелігенція і наш суто-міський елемент перед широкими, пригніченими і до краю виснаженими селянськими масами? Не підлягає сумніву, що інтелігенція є перетяжена національними датками і податками; неспірним є факт, що вона держить на своїх плечах більшість громадських установ, але цього всього мало. Загально підносять, поширюються і утверджуються нарікання на неробство інтелігенції, на її пасивність у важких змаганнях за наше національно-політичне й економічне істнування. І чи своєю відсутністю в збірковій акції на допомогу голодному селу наша інтелігенція не підтверджує, не санкціонує поширюваного про себе і проти себе погляду? Інтелігенція, ремісництво й робітництво головним чином вийшли зі селянської маси і вже так скоро забули про те село, яке їх вигодувало, яке постійно творить підбудову й основу їх істнування.

Порівнюючи вислід акції „Голодній Україні" зперед трьох літ і теперішню акцію „Голодному Селу", доходимо до висновків, що перша акція вдалася, бо в ній масову участь взяло селянство, а теперішня акція є безвислідна, бо основана на інтелігентськім і міськім елементі в користь села. Чи інтелігенція, ремісництво і робітництво можуть дати ворогам нашої національної солідарности такий вбийчий атут проти себе? Чи в нас зовсім затратився, знидів громадянський нерв? Чи ми йдемо на повний розрив з селом? Чи топчемо ногами нашу всенародню єдність? Чи заперечуємо те, що в долі і недолі всі ми творимо одну нерозривну єдність, одну неподільну ц'лість та біль одного з нас є болем всіх?

Найблизші дні дадуть відповідь на поставлені питання. Тому не понижуймо себе у власних очах, не осоромлюймо себе перед світом, сповнім свій насущний, основний і розмірно не надто важкий обовязок.

Поворотна хвиля.

Гінденбург — президентом німецької республики.

Президентом німецької держави вибраний Гінденбург. Невідомо, для кого це буде більшою несподіванкою: для чужинних держав чи для самої Німеччини. Вислідку голосування, в якому беруть участь десятки міліонів, не можна обчислите при помочі тих даних, які є міродатні для досвідчених, передбачуючих політиків.

Неодин з нас вірив, ще й нині, як колись, що Німеччина належить до держав, в якій політичне освідомлення, та тверезе рівновага беруть верх над крайними гаслами. Останні вибори розчарують неодного політика, що добачував у дозріваючих европейських подіях щораз кращу атмосферу для всеевропейських мирових переговорів. Німецький загал звязує з особою Гінденбурга сильнійші симпатії, ніж з програмою дипльоматично зрівноваженого, на всі боки компромісового Маркса, який хоче найти спільну мову зі союзними державами.

Не слід забувати, що маса, яка голосувала, мала надто велику скількість бувших жовнірів, що бачуть у Гінденбургу втілення днів геройства своєї батьківщини. На його вибір можна глядіти теж як на природний наслідок політики союзників супроти Німеччини, які не зуміли найти безболісного переходу від підписання мирного договору до нормальних умовин. Особа Гінденбурга має бути визовом киненим від німецького народу авторам версальського договору і оборонцям політики, що стала наслідком цього акту. Чи цей визов приходить у пору і чи принесе він якунебудь користь Німеччині? — це вже друге діло. Гадаємо, що найбільше клопоту з новим президентом матиме сама Німеччина. Шолом чванькуватого завойовника з останньої війни доведеться їй прибрати не дубовим та лавровим листям, а оливною галузкою. Німецький уряд витрачуватиме багато енергії на схоластичну діялектику, щоби впевнити своїх сусідів про мирний настрій свого народу.

Є чимало з іронії в повоєнних політичних подіях, що за кожним разом, коли в одній державі доходить до влади лівий уряд — у сусідів, з якими він має порозумівати, виринає правий, або навпаки. У передбачуваннях про вислід виборів у Німеччині французькі та німецькі публіцисти привязували чималу вагу до факту, що новоскладений лівий кабінет Пенлеве буде поважним козирем проти вибору Гінденбурга. Так само рахувала Чехословаччина та Польща на ефект спільного торговельного договору, який мав пригадати Німеччині консолідацію двох небезпечних сусідів; приїзд аж самого Бенеша до Варшави для підписання звичайної торговельної умови був такою свідомою маніфестацією. Преса весь час повторяла, що Гінденбург є лише страхополохом призначеним для залякания Антанти, на те, щоби вона пішла на уступки. Одначе пересічний німецький громадянин, який ішов до урни, звертав, зовсім природно, більше уваги на крикливі, войовничі афіші, ніж на обдумані вступні статті політиків або навіть на палкий поклик свого великого письменника Томаса Манна.

Французький уряд, в якого програмі теке поважне місце займає порозуміння з Німеччиною, дістав ще один удар від своїх противників, які вкажуть на вибір Гінденбурга як на потвердження своїх давніх пересвідчень, що Німеччина є непоправно-мілітаристичною державою, з невигаслою жадобою відплатної війни. Польща вдарить у новий дзвін тривоги, назве божевільним учинком французького уряду його постанову не давати позичок на зброєння і обмежити кошти на власну армію. Міжнародня контрольна комісія зброєнь стане супроти Німеччини ще більше сторожкою.

Факт, що з останнього голосування Гінденбург виходить президентом лише половиною голосів, має ще иншу, лиховісну ознаку. Німеччина є поділена у своїм політичнім світогляді. Та половина, яка вважає особу Гінденбурга в нинішний мент незвичайно шкідливою, навіть для наскрізь націоналістичної політики, тому, що Гінденбург відкриває потайки ведену дипльоматичну гру, — ця половина не скриватиме свого обурення і не припинить боротьби проти нього. Ця боротьба ще ускладнить міжнародне становище. Без сумніву одно, що вибір Гінденбурга є для союзних держав тим, що Німці називають Strich durch die Rechnung.

Засуд комуністів в Липську.

Кілька днів тому закінчився у Липську великий процес проти членів німецького „чека". Процес і засуд є сумним епільогом тих страшних кривавих подій, що виросли в часі саксонського, баварського, гамбурського і инших невдатних комуністичних переворотів на території поодиноких країв німецької республики.

Коли по тих невдатних революційних спробах, що спричинили велике кровопролиття, на лаву обвинуваченых попали маси комуністів, а навіть деякі бувші члени кількаденвого саксонського кабінету комуністичного уряду, тоді робота компартії заломилася.

В ній зродилася ідея помсти на німецькій буржуазії за невдачу. Таким чином повстала німецька „чрезвичайка", яка поставила собі за ціль підірвати сили противника шляхом безоглядного террору. Першими жертвами мали бути небіщик Стіннес і комендант райхсвери ґен. Сект. Німецька „чрезвичайка" посунулася в своїм фанатичному заслїпленні до того, що у спеціяльних рурках приготовила навіть значний запас бацилів заразних невилічимих недуг, якими мала трощи видатніїших представників буржуазії.

На чолі німецької „чрезвичайки" стояв делегат із Москви Скоблевский, який дуже часто міняв свої прізвища і професії. Подавав себе то за інжінєра, то за монтера, то за ґенерала. У „чрезвичайці" був він необмеженим деспотом. Він був на розправі одною з головних фігур, біля якої крутився весь процес.

Заміри „чека" викрито цілком несподівано. Один фризієр, Рауш, зрадив комуністичні замисли. За зраду вбив Рауша комуніст Фелікс

Найман, що теж засів на лаві обвинуваченых. На розправі виявилося, що Німець Найман незвичайно інтелігентна людина, ідейний комуніст, тихий вчений теоретик і дивно, що він саме спромігся на вбивство Рауша.

Всіх членів „чека" липський суд засудив, з того: Наймана на кару смерти за злочин вбивства і на сім літ тюрми за державну зраду; Скобелевского на кару смерти і 15-ти літню тюрму; Пеге теж на смерть і на три роки тюрми; Маргіса на смерть і 9 літ тюрми; Зона на смерть і 4 роки тюрми; Мейса на 4 і пів року тюрми, Меснера і инших девятьох на кару тюрми від 10 місяців до 8-ох літ.

Засуд липського суду, як бачимо, незвичайно гострий. Він не менше гострий від тих засудів, які заочно видавала „чека" на своїх політичних противників. Та завзяття і гострота з одного і з другого боку цілком не причиняються до протверезіння обох таборів. Комуністи не зложили рук, вони визивають на кровавий бій усю буржуазію Европи, але вже не так, як це було в Німеччині або й значно пізнійше в Естонії при допомозі масових виступів, тільки при допомозі засобів, яких ось саме хотіла вживати німецька „чека". Вбивства та динамітові замахи у Софії і инших болгарських містах, та найновійший напад на політично правих студентів у Парижі тільки підтверджують поки що сказане.

Страшний фанатизм обидвох сторін і випливаючий з нього обопільний терор, завзяття та жажда помсти напевно не віщують ніякого добра. Партійні гасла, буква партійних догм повертає людей у кровожадних звірів, що взаїмно себе нищать. Кожний, в кім сучасні повоєнні відносини не вспіли ще затерти бодай сліду людяности, не змогли знищити в людині людини, тільки здрігається на всі ці кровавi звірства, на всі ті страхіття, яких допускаються люде на людях.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., читло уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Спроба комуністичного перевороту в Парижі.

Минулої пятниці по зборах у Парижі, на яких виступав націоналістичний посол Теттенже, дійшло до збройної бійки між комуністами і націоналістами. Сталося це при виході зі салі зборів. Комуністичні бойові дружини засілися на вічуючих націоналістів. Коли це спостерегла молодь, переважно роялістична, то заразже сформувала похід та оборону. Комуністи почали стріляти на студентів. Повстало велике замішання і вивязався формальний бій. Наслідком тої сутички було 5 вбитих і 43 ранених студентів. Деякі часописи подають, що в боротьбі брали участь Кабилі та Аннаміти, що служать у французькій армії. Словом виходило би, що до акції комуністи вжили війська. Поліція арештувала багатьох комуністів, а між ними комуністку Жіро, в якої мешканню найшли багато компромітуючого матеріялу. Вона була кур'єркою між Парижем і Москвою. З найдених в неї матеріялів виходило би, що описана подія мала бути початком підготованого і обробленого до подробиць державного перевороту. В неділю відбувся торжественний похорон жертв. Парлямент відбув дуже бурхливе засідання з того приводу, на якому націоналіст Тайтінгер домагався безпощадного згільотинування всіх виновників. Внесок Тайтінгера приняла вся палата крім комуністів гучними оплесками.

В иншому місці промовляв із тої нагоди Мільран, що завзивав усіх до обєднання в спільній і безпощадній боротьбі проти внутрішнього ворога.

У. С. Р. Р.

Земляцтво студентів Кубанців у Київі.

Студенти київських „Вузів", Кубанці, зорганізувались в земляцтво й поставили собі за ціль крім матеріяльної самодопомоги допомагати українізації шкіл на Кубані, провадити культурно-просвітну працю в хатах читальних, займатись вивченням кубанського краю і т. п. (Б. 9. IV).

Сельбуди на Поділлю.

По 70 районах Поділля істнує 93 сельбудів і 186 хат читалень, вони обєднують 66.385 членів, в бібліотеках нараховується 116.345 книжок, газет передплачується до 6 000 примірників. Різні гуртки при сельбудах обєднують 28.365 членів молоді і дорослого населення. (Б. 29. IV.).

Статистика осель на Рад. Україні.

Під таким заголовком знаходимо в ч. 1 (81) „Статистичного Бюлетеня" Центрального Статистичного Управління України з 1. січня ц. р. цікаву розвідку про скількість, тип, розмір і переважну національність осель або офіціяльно званих „пунктів" України, зладжену на підставі статистичних матер'ялів, зібраних під час опису адміністратівних районів України в 1923—1924 р.

Всього Україна має 40.561 поселень, чи то населених „пунктів", а чого найбільше припадає на Полтавську губ. 8124, що пояснюється рясною в тій губернії хуторів, відтак іде Одеська губ. 5527, Катеринославська 5158, Київська 4354, Донецька 4343, Харківська 4041, Подільська 3504, Волинська 2878 і на кінці стоїть Чернігівська 2622.

Щодо типу населених „пунктів", то майже половина їх приходиться на хутори (48'82 проц.), на другому місці стоять села (18'70 проц.), на третьому присілки (15'41 проц.), на четвертому кольонії, імовірно населення рідших інородців (2'19 проц.), на пятому радянські господарства, це зі колишні поміщицькі двори (1'57 проц.). Міст на Україні всього 99, або 0'24, містечок 451, або 1'14 проц. заводів і фабрик 232, або 0'57 проц. Велику групу творять „инші" (10'44 проц.) куди зачислено млини, сторожки, стації, лісництва і т. п. дрібні поселення.

Цими цифрами Україна характеризується як часто хуторянсько-селянська країна, де поселення міського характеру майже зникають серед маси хутоів, сел, присіків і инших типів селянських поселень, при чім цей селянський характер країни більше підкреслений на лівім березі Дніпра, де міста і містечка дійсно становлять оази, коли на правому березі Дніпра їх всеж досить багато, особливо на Поділлю, Волині і Київщині.

Але переважна часть тих міст і містечок, то тільки одна слава що місто, вони мають дуже мало населення, бо поселень з числом населення понад 5.000 душ найбільше є на Катеринославщині (140), Харківщині (79), тягнуть в лівобережних і степових губерніях поселень з населенням понад 5000 душ значно більше, ніж нараховується тут міст і містечок. Це свідчить, про те, що на лівобережній і степовій Україні є багато сел, які нараховують більше як 5000 мешканців.

Взагалі щодо розмірів населених „пунктів", то вони є дуже дрібні, а саме: поселення з числом населення до 100 душ становлять 30'0 проц., від 100 до 500 душ 35'4 проц., від 500 і більше 35'6 проц.

Дуже цікаві відомости про національний характер поселень, про переважну національність в кожному. Дослідів під цим оглядом дали такі результати: На 40.422 населених „пунктів" начислено 35.569 „пунктів" або 93'1 проц., де переважають Українці; 1769 „пунктів" або 4'5 проц., з переважою Росіян; 1043, або 2'8 проц., з переважою Німців; 407, або 1'0 проц., з переважою Поляків; 200, або 0'5 проц., з переважою Жидів; 148, або 0'4 проц., з переважою Молдаван, далі йдуть инші дрібні народи, Болгари, Греки, Чехи і т. п.

Майже чисто українськими губерніями, щодо національного характеру поселень, є губернії Полтавська і Чернігівська (99'3 проц.), Київська (96'6 проц.) і Подільська (95'8 проц.). Найбільшу примішку неукраїнських поселень має Донецька губ. 16'9 проц. російських, 5'8 проц. німецьких, але й тут українські поселення творять 74'7 проц. Значний процент російських поселень мають крім Донеччини, Катеринославщина (7'5), Харківщина (6'1), Одещина (6'1), в инших губерніях російські поселення становлять малі дроби. Німецькі поселення крім Донеччини є на Волині (7'1 проц.), Одещині (5'8 проц.) і Катеринославщині (4'6 проц.). Польських поселень найбільше на Волині (9'9 проц.) і трохи на Київщині (1'4 проц.) та Поділлю (1'1 проц.), в инших губерніях польських поселень цілком або майже цілком нема. Жидівських поселень найбільше на Поділлю (2'1 проц.) і Волині (1'4 проц.), в инших губерніях нема жадного поселення з жидівською більшістю. Молдавські поселення є тільки на Одещині.

Отже коло 10 проц. всіх населених „пунктів" України заселюють компактною масою чужі народи. Через штучне виділювання з цих чужонаціональних поселень окремих адміністратівних одиниць, як це робить тепер радянська влада, не досягається ніякої користи ні для України, ні для національних меншостей. Ці меншости є так перемішані з українським населенням, що творити з них окремі національні райони можна тільки цілком штучно, нераз із покривдженням національних інтересів України. Найкращим доказом на це нещодавно утворена автономна молдавська республіка, де останні вибори до рад дали перевагу Українцям. Инша справа з деякими громадами-кольоніями, де кольоністи-поселенці компактною масою, і де на проведенню нової національної політики інтереси Українців не зачеплені. **А. В.**

Голод.

Віче в справі допомоги Голодному Селу у Львові.

В неділю 26. квітня відбулося заходами місцевого Комітету в салі Нар. Дому у Львові віче. Присутніх було понад 500 душ. Головував д-р Дм. Левицький, заступником голови був п. Карась, одноголосний реферат виголосив інж. Павликовський.

Дискусія: д. Олекса Черкавський представив страшний стан українського сільського населення, що дійсно голодує, накликуючи спеціяльно міське населення допомогти нашому селу як слід. І якраз тепер, коли саме міщанство, яке всюди, як пр. в Чехословаччині, розуміє що слід помагати собі взаїмно. Вказав м. ін. на останні події в Болгарії, до якої катастрофи може довести націю розрив між селом і місом. Інсп. Лящинський засував заходи Організації Українців м. Львова в голодовій акції. Згадав про утворення Комітетів, розіслання листів у Львові і завізвав присутних, щоби зложили жертву в формі одноднівного заробітку. Львів мусить зложити найповажнійшу квоту, тим більше, що висота тієї квоти вплине на пожертви инших провінціональних міст. Просить допомагати Комітетові пропагандою ідеї. Від імени Організації взиває громадян, щоби показали зрозуміння ваги положення, відчитує резолюції. П. Личковський просить Комітет, щоби подбав в уряді про скасування стем-

Д-р Мирон Кордуба.

Українська історія нової Европи.

(Докінчення.)

За найгарнійші частини „Нарисів" вважаємо уступи про розвиток королівського абсолютизму в Франції, про еволюцію англійської державности та парляментаризму, про гуманізм та ренесанс. Тут найдуть читачі, що звикли до німецьких підручників з їхним перецінюванням дипльоматичної та мілітарної акції, дуже влучні, інструктивні та заразом ядерно-короткі характеристики економічної і фінансової політики французького уряду, організації центрального правління за Людовика XIV, політичних та релігійних партій в Англії в часі боротьби парляменту з монархією, діяльности, змагань та світового значіння італійських гуманістів. Подекуди в поглядів та способу представлення злегка проглядає вплив Карєєва, але лише настільки, наскільки нераз і в найбільше своєрідні музичні композиції попадають відгуки популярних мельодій, або посторонні музичні фрази. До зовсім добрих розділів зараховуємо також уступ про феодалізм з може надто легким і невиразним визначенням двох його прояв, політичної, котра розвалюється вже під кінець XV. в., і суспільно-економічної, значно більше поширеної ніж попередна, котра в деяких пережитках (відокремлення двірських областей, право патронату) перетрималася донині. Не менше справно зладжений перегляд розвою німецького цісарства з інтересними міркуваннями про те, чому це цісарство не перетворилося в одноцільну національну державу та порівнянням напрямних ліній розвою Німеччини та Франції.

Найбільше трудноші мусів автор зустрінути в приладженню для своєї всесвітної історії уступу про Україну, бажаючи вдоволити вимозі ним самим висловленій у передмові, „щоб Україна займала там відповідне їй місце". Бож хотів свій підручник зробити українським не лишень формально по мові, але й по суті. Маємо враження, що йому не вдалося схопити ваги української історії для Европи в цілий ріст. Проф. Шульгин не доглянув важної культурної ролі України в поширенні византійської культури між славянськими та фінськими племенами на північнім сході, так дуже подібної до ролі Німеччини при передаванні романської культури західним Славянам та Скандинавцям. Він не переводить паралель між культурним та економічним станом України та західної Европи, як це зробив прим. проф. Терлецький у своїй „Історії Української держави", виказуючи, що в XI. в. Україна у своєму розвитку випередила не тільки Чехію і Польщу, але щодо матеріяльної культури також і Німеччину та прирівнуючи Київ з часів Ярослава Мудрого до співчасної Венеції. Через це та через брак зазначування культурних та економічних (торговельних) взаємин України зі західними народами уступ про Україну не має органічної звязи з цілостю, виходить мов скриночка механічно всунена в історію Европи.

Ще кілька дрібних замітоk. Виска (ст. 27), що в університетах середніх віків студіювали Аристотеля і Платона не зовсім відповідає дійсности. Схоластичні університети знали лише Аристотеля, Платона зробили в західній Европі популярним щойно гуманісти; боротьба між схоластикою та гуманізмом була через якийсь час боротьбою фільософії Платона з фільософією Аристотеля; зрештою і сам автор каже при иншій нагоді (ст. 38), що інтерес до Платона зявився серед окруження Козіми Медичі, Сельджуцька держава повстала не в Малій Азії (ст. 47), лише на Ірані, де Турки знищили державу Гасназідів і звідти поширили завоювання на Сирію і Малу Азію; сельджуцькі султани, ставши емірами аль-омра в халіфаті, захопили там в свої руки всю владу, лишаючи халіфам лише церковне зверхництво; тому не слід казати, що Сельджуки піднали на якийсь час силу халіфа. Говорити про Румунію в XVII. в. є анахронізмом (ст. 50); тоді були лиш Молдавія і Волощина. Союз міст в Еспанії звався германдад, не як автор пише, ще й латинкою. Germandad (ст. 51). Колегія електорів за часів великого міжцарювання в Німеччині не була ще усталена і саме при виборі Рудольфа брав участь баварський князь, а не було чеського короля. Також не можна казати, що Рудольф придбав для свого дому Австрію, Стирію, Каринтію і Крайну (ст. 67), бо він дві останні землі надав гр. Майнгардові з Тиролю і вони аж в XIV в. перейшли в руки Габсбургів. Крім цього на иншім місці (ст. 146) автор не зовсім вірно датує перехід Австрії під володіння Габсбургів 1278-им роком; фактично вона перейшла під їхню управу вже 1276 р., правно щойно в 1282 р. Аугсбурський релігійний мир в 1555 р. давав свободу міняти віру не тільки князям (ст. 76), але взагалі державним станам, значить державним містам та державним лицарям. Зовсім помилково автор пише, що союзу-нію в 1608 р. зорганізували лише князі кальвіністи, а „лютеранські князі до цього союзу не пристали, позаяк в ненависті відносилися до самих кальвіністів" (ст. 96); було зовсім навпаки: до Унії всі лютеранські міста і князі, за виїмком одного тільки саського електора і тому її називають протестантською (не кальвінською) унією. Балянутно представлена в „Нарисах" генеза польського сойму, на що звернув вже увагу проф. Д. Дорошенко в своїй оцінці (Літ. Наук. Вістник за лютий 1925 р.). На ст. 170 сказано, що до часів Ядвиги та Ягайла, значить до кінця XIV в. відносяться початки сой-

плевих оплат і завзиває дати нашому сеянинові кредит. П. Вертипорох (з Клепарова), який вказуючи на величезні тягарі, що їх поносить українське населення на річ державних, жадає, щоби і держава прийшла з відповідною допомогою як відшкодування за військові реквізиції й инші чинитьби.

Резолюції.

Українці міста Львова, зібрані на віче в дні 26. квітня ц. р. в салі Народнього Дому, ствердкують, що:

1) наслідком повного занедбання відбудови осель і господарських будинків, зруйнованих всесвітньою, польсько-українською і польсько-большевицькою війнами, наслідком планово веденої на протязі 6-ох років кольонізації чужим елементом, вкінці наслідком надто тяжких для виснаженого села данин і податків — инше село йде шораз до більшого зубожіння і господарської руїни,

2) кревяти з боку центральних польських властей, незначені ни весняні завдяки для околиць навіщених живулорічним неврожаєм, не стоять в инкій пропорції з фактичною потребою, а через розподіл їх негромадянськими, бюрократично-аристократичними чинниками минаються зовсім зі своєю метою;

3) українське село вийшло в стадію хронічного недожиливання, отже потрібна планова постійна ратункова акція. Тому вітає основання Краєвого Комітету допомоги „Голодному Селу" і закликає всі верстви української суспільности і всі установи до якнайінтенсивнійшої підтримки допомогової акції. Не сміє бути ні одного Українця-Громадянина і в краю і поза Його межами, який не жертвував би на ратування українського селянства одноденного заробітку, або пятиденного походу.

Зібрані на вічу Українці м. Львова: а) закликають мешканців українських міст до скликування віч в справі допомоги голодуючому селу;

б) синів на еміграції в Европі та в першу чергу в Америці до активної підтримки допомогової акції і до збирання жертв в тих країнах, де вони живуть.

Додаткова резолюція п. Личковського (прийнята одноголосно):

Віче Українців м. Львова 1) взиває львівських міщан, щоби принайменше малими вкладками в наші кредитові інституції допомогли голодному селу в цей спосіб, що їх вкладки були би призначені на весняні засіви для найбідніших селян;

2) щоби ціле українське громадянство через місяць травень (май) здержалося від алькоголевих напитків і тютюну а зекономлений в цей спосіб гріш призначило на допомогу голодному селу. Від цього обовязку можна звільнитися тільки через виплату повної рівновартости викуреного тютюну або випитого алькоголю.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у лихій пригоді!

ЧИСЛО КОМІТЕТІВ НЕЗАМОЖНИХ НА УКРАЇНІ.

Тепер на Україні нараховується 920.000 комнезамів, в тім 147.000 жінок. За останні два місяці до комітетів незаможних селян приступило 80.000 нових членів, в тім 20.000 жінок. (Б. 8. IV.).

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після вибору Гінденбурґа.

Берлінські газети констатують, що за Гінденбургом голосували не лише півн.-східні округи (як сподівалися) але й південні. Правиця одержала багато голосів із Турингії, Саксонії, Віртемберґії й Бадени. Тут лівиця одержала значно менше голосів. Гінденбург прибуде до Берліна мабуть у найблизший четвер. Правиця приготовляється до маніфестацій. В пол. колах зачувати, що демокр. міністри Геслер і д-р Бавер уступлять із уряду. Гінденбург обійме урядування щойно 10. травня, потім переїжджає до Берліна. „Н. Фр. Пр." повідомляє, що безпосереднім наслідком вибору Гінденбурґа буде уступлення ген. Секта зі становища керовника Райсвери. Рівнож сумнівним є, чи Штреземан задержить уряд мін. загран. справ, бо вибір Гінденбурґа збільшить труднощі дотеперішній загр. політиці, веденій Штреземаном.

Вістка про вибір Гінденбурґа викликала в Ню Йорку велике вражіння. В один мент розхопили всі часописи. Всюди чути розмови, коментуючі подію. „Шікаго Трібюн" пише, що вибіраючи президентом Гінденбурґа Німці дали вислів невдоволенню в причини пертрактацій німецького уряду з антантою в справі пляну Довза. Слід з того догадуватися, що Німеччина не виявить скильности до продовжування політики примирення і доброї волі. Кореспондент „Н. И. Геральд-а" повідомляє в Льондону, що вибір Гінденбурґа викликав вражіння не лише серед німецького населення, але теж за кордоном, де загально сподівалися вибору Маркса. Уряд має намір ввійти в порозуміння з французьким урядом, щоби подрібно обговорити положення, викликане вибором Гінденбурґа. В офіціяльних англійських колах здержуються від висказування думки про вибір Гінденбурґа. Райтер повідомляє, що міродатні кола хоч задержують резерву в справі вибору Гінденбурґа, всетаки висловлюють погляд, що вибір той не спричинить змін в заграничній політиці Німеччини.

Амбасадор франц. їде до Парижа.

Французький амбасадор у Берліні одержав поручення негайно приїхати до Парижа.

Рільний страйк.

Рільний страйк в Білостоцькім обняв 44 фільварки.

Надіються поновного вибуху страйку дня 1. травня в поморськім воєвідстві, бо по тім терміні робітники одержать перший раз зредуковану платню.

Зміни в воєвідствах.

У станиславівськім воєвідстві мають наступити основні зміни. Новим воєводою має бути іменований Юрій Водзіцкі, дотеперішний львівський віцевоєвода. Станиславівський воєвода Олександер де Льож полишиться далі на своїм становищі, а львівським віцевоєводою на місце Водзіцкого має бути іменований Ян Машковскі, начальник виділу львівського воєвідства.

Розброєння Німеччини.

Бріян приготовляє матеріяли потрібні йому до Льондону. Передусім мають там обговорити справу розброєнця Німеччини й гарантійний договір.

З кривавих подій в Болгарії.

Під час великої судової розправи в Софії проти комуністів, обвинуваченых за останній замах, один з обвинуваченых вирвав кріс з рук вартівника і застрілив председника трибуналу.

В полудневій дільниці Софії прийшло до кровавого конфлікту між одним відділом війська і міліцією. Цей відділ війська відмовив послуху, коли дістав приказ до вимаршу на югославянську границю. Між міліцією і військом вивязалася стрілянина, якої жертвою впало около 60 осіб. Вкінці жовнірів розброєно і інтернозано.

Промова Пенлєве.

Президент франц. міністрів Пенлєве виголосив промову в околиці Верден з приводу відкриття памятника незнаного жовніра, в якій заявив, що Німеччина певноне розоружиться. Франція находиться в тяжкім фінансовім положенню. З Німеччини, після слів Пенлєве, йдуть проти Франції безнастанні калюмнії. Супроти цего становища Німеччини є конечна єдність усіх Французів.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні деклярації з домаганням української мови навчання:

Повіти Рівне і Костопіль (Волинь).

Рівенський повіт: Рівенська громада 1) м. Рівне 44 декл. за 67 дітей, 2) с. Дворець 39 декл. за 69 д. 3) с. Колодинка 36 д. 54 д. 4) с. Студянка 1 д. 2 д. 5) с. Понебель 8 д. 6 д. 6) с. Капциловка 1. д. 1 д. 7) с. Велик. Олексен 37 д. 55 д. 8) с. Шпанів 35 д. 59 д. 9) с. Бегень 13 д. 16 д. 10) с. Красилів 28 д. 52 д. 11) с. Антоніль 36 д. 57 д. 12) Городок 53 д. 77 д. 13) с. Караєвичі 37 д. 70 д. 14) с. Тинне 34 д. 53 д. 15) с. Басів Кут 46 д. 60 д. 16) с. Малий Олексен 28 д. 40 д. 17) с. Обарів 31 д. 52 д. Майківська громада: 18) с. Квинів 38 д. 56 д. 19) с. Олександрія 49 д. 72 д. Рощанська громада: 20) с. Куровони 37 д. 54 д. 21) с. Терентіїв 27 д. 42 д. 22) с. Русавия 30 д. 43 д. 23) с. Вітків 6 д. 12 д. 24) с. Симонів 25 д. 30 д. 25) м. Гоща 29 д. 42 д. 26) с. Тудорів 48 д. 65 д. 27) с. Сапожин 48 д. 76 д. Дятковська громада: 28) с. Дятковичі 34 д. 65 д. 29) с. Ясеничі 38 д. 61 д. 30) с. Плоска 22 д. 47 д. 31) с. Мильостів 32 д. 53 д. 32) с. Підгорці 18 д. 30 д. 33) с. Гумеників 22 д. 36 д. 34) с. Глинськ 23 д. 44 д. 35) с. Гощанчия 43 д. 72 д. Бугринська громада: 36) с. Горбаків 42 д. 55 д. Тученська громада: 37) с. Воскодави 57 д. 70 д. 38) с. Горинь-Грод 85 д. 135 д. 39) с. Речиця 35 д. 52 д. 40) с. Микулин 30 д. 42 д. 41) с. Синїв 32 д. 45 д. Корецька громада: 42) с. Козак 34 д. 46 д. 43) с. Річка 24 д. 46 д. 44) м. Корець 94 д. 154 д. 45) с. Бриков 32 д. 61 д. 46) с. Бабин 41 д. 63 д. 47) Юзефин 36 д. 62 д. 48) с. Головинія 49 д. 72 д. Клеванська громада: 49) с. Старожукія 28 д. 58 д. 50) с. Бінів 40 д. 63 д. 51) с. Диків 43 д. 59 д. 52) с. Деревяче 43 д. 60 д. 53) с. Юзефин-Новостав 15 д. 20 д. 54) с. Грабів 50 д. 83 д. 55) с. Голишів 56 д. 72 д. 56) с. Сморжів 44 д. 63 д. Межиричська громада: 57) м. Межиричи 98 д. 176 д. 58) с. Заставе 40 д. 62 д. 59) с. Самостріли 73 д. 112 д. 60) с. Велика Харуча 43 д. 75 д. 61) с. Данчев 38 д. 78 д. 62) с. Копитів 32 д. 71 д. 63) с. Новокошів 53 д. 76 д. 64) с. Стовпин 47 д. 74 д. 65) с. Липки 63 д. 190 д. 66) с. Топча 27 д. 50 д. 67) с. Желізниця 23 д. 42 д. 68) с. Дивень 55 д. 90 д. Костопольський повіт. Костопольська громада: 69) с. Велика Любаша 40 д. 52 д. 70) с. Головин 51 д. 74 д. 71) с. Печаєвка 50 д. ? д. 72) Янкевичі і Корчова 47 д. 77 д. 73) с. Берестовець 40 д. 52 д. 74) с. Подлужне 90 д. ? д. Стидинська громада: 75) с. Малі Стидини 66 д. ? д. Степанська громада: 76) м. Степань 65 д. 111 д. 77) с. Комаровка 40 д. 49 д. 78) с. Мале Вербче 36 д. 44 д. 79) с. Велике Вербче 43 д. 45 д. Дераженська громада: 80) м. Дераженя 43 д. 69 д. 81) с. Звіждж'а 39 д. 53 д. 82) с. Дюксин 34 д. 88 д. 83) с. Чудва 34 д. 48 д. 84) с. Постійне 30 д. 32 д. 85) с. Злазно 44 д. 71 д. 86) с. Ставки 40 д. 51 д. Березненська громада: 87) с. Яблонна 49 д. 60 д. 88) с. Білки 57 д. ? д. 89) с. Голобно 49 д. 67 д. 90) с. Масевич 43 д. 72 д. 91) с. Яриновка 33 д. ? д. — Разом внесено 3659 деклярацій на 5218 дітей.

Над могилою Павла Чижевського.

(Допис з Женеви.)

В доповнення посмертної згадки про Павла Івановича Чижевського (гл. „Діло" ч. 82.), визначного українського діяча і старого борця за ідеали нашої нації, отримуємо з Женеви такі подробиці про Його смерть, похорон, спадщину та відгук у місцевій французькій пресі:

Вертаючись минулого літа з Ліону (Франція), куди їздив на конгрес прихильників Ліги Націй, покійний Павло Чижевський примушений був тяжкою хоробою спинитися в Женеві в готелі „Вікторія", звідки лише за тиждень був перевезений до кантонального шпиталю, де й помер у Велику Пятницю 17. квітня о 2. год. пополудні. Невеличка громада земляків оточувала Його невсипущими заходами до останньої хвилини і влагіднювала в міру можливости Його страждання.

Гірко і боляче було ховати в чужу землю того, хто так кохав рідну і все жив надією повороту до дому, до вільної Батьківщини! Окрім гуртка близьких приятелів прийшли віддати останню честь і кількох Швайцарців, котрі цінили світлий розум і щире серце небіжчика. Настоятель місцевої православної церкви, що запричастив вже тяжко хорого П. Ів. Чижевського, дарма що людина ворожої нам народности, відчув велике серце і душу нашого національного діяча і з власної ініціятиви поминав на Службі Божій небіжчика, та відпровадив Його зі шпитальної каплиці до місця останнього спочинку.

Місцева преса устами „Женевської Трибуни" (Ч. 92 від 22. квітня) з свого боку з жалем згадала про смерть П. Чижевського. В рубриці „Чужинецька кольонія" під титулом „Україна", ось що вона пише:

В понеділок на кладовищі Св. Георгія був похований п. П. Чижевський, видатний державний діяч України. Рожений був 1860 р. в Полтаві, а Його ймення відоме на всій Україні. В 1905 році обраний послом до першої Державної Думи в Петербурзі, він став на чолі української парляментарної фракції. Після революції він грає видатну ролю в будуванню української незалежної держави і не вважаючи на тяжку хоробу, яка і звела Його в домовину, він, правда вже на вигнанню, приймає відповідальне і таке невдячне становище міністра фінансів і несе цей тягар до кінця своїх днів. П. Чижевський покінчив свої студії у женевськім університеті, де в 1884 р. отримав блискучою дісертацією ступінь доктора хемії. Будучи примушеним покинути свій край перед большевицькою навалою Москалів, Він вертає до Женеви, де в 1918 році засновує українсько-швайцарську Торговельну Комору і Український Клюб, котрого президентом був до кінця. Горячий патріот, Він сподівався, що Ліга Націй зможе улекшити нещасну долю його Батьківщини й останні свої сили віддав Українському Товариству Прихильників Ліги Націй. В особі п. Чи-

---

му, а на ст. 174, що в XV в. витворюються збірки шляхти по воєвідствам, соймики; виходило би, що сойм повстав раніше, ніж соймики, що очевидно неможливе; на тійже 174-ій сторінці знову згадано про першу соймову сесію 1493 р. Не менше помилкове й те, що автор робить міщан учасниками сойму; в польськім соймі зовсім не було представників міщанства, лише один Краків врядників вислав тудій своїх послів; закликала їх сюди щойно конституція 3 го мая в дуже обмеженім числі, але ця конституція, як відомо, ніколи не увійшла в життя. Вкінці слід тямити, що на конвокаційнім соймі ніколи не вибирали королів, як це думає автор (ст. 173), вибір відбувався на елекції, а конвокаційний сойм мав свої окремі завдання. Загалом уступ про Польщу вийшов найслабше і в новім виданні слід би його зовсім переробити.

При коректі недоглянено декільки помилок друку, особливо в датах: династія Люксембургів тримається в Чехії до 1437 р. (не 1438), Ред.] з Полєбрадів поийняв чеську корону 1458 р. (не 1452), Ян Казимир вибраний королем 1648 р. (не 1649), вічний мир або т. зв. мир Гжимултовського між Москвою та Польщею заключено 1686 р. (не 1680), Сицилія перейшла в посідання Карла VI. 1720 р. (не 1725, як подано двічі: на ст. 201 і 214). Сюди належать ще помилкові згадки про південну Африку (ст. 8 і 47) замість про північну та помилки в латинських словах repetitia (зам. repetitio), ancila (зам. ancilla). Про мову говорить просторійше проф. Дорошенко у згаданій оцінці і з його замітками ми вповні погоджуємося. Особливо разять вислови: „старі монашеські ордена теж корумпірувалися" (ст. 85), „всі три були дуже незначними дегенеруючими (м. б. здегенерованими) людьми" (ст. 92), „дамба" (м. б. гребля), „королівa", „король Богемський" (м. б. чеський), „вотірував", „скіпіровка", „чис". В чужих іменах автор зовсім правильно затримує оригінальну форму, подаючи їх так, як вони звучать у даного народу. Тому слід писати також Боккачо, Джоконда (не Боккачіо, Джіоконда), Шпеєр (не Шпеера), Шмалькальден (не Шмалькгальден), Ігрехт (не Утрехт), Заполя (не Заполоя).

Всі ці замітки зовсім не мають на меті зменшити вартости „Нарисів", ані ослабити того, що ми про них сказали на початку нашої оцінки. Вони зайняли доволі багато місця і це може викликати некорисну свого рода оптичну ману. Лише бажання, щоби автор при зладженню нового видання мав як найбільше реального хісна з рецензій своєї першої спроби, спонукало нас зупинюватися над всіма цими дрібницями. Тут ми ще раз зазначуємо, що працю проф. Шульгина вважаємо за дуже хосенний прибуток для української наукової літератури і горячо поручаємо її нашій публиці.

жевського Женева втратила вірного приятеля, а Україна одного з найкращих своїх синів".

По собі небіжчик не лишив жадного маєтку, але серед Його паперів є кілька тек з його працями (спомини й оповідання), які варто було б оголосити друком. Цікава ще одна сторона з діяльности Покійного: це Його винаходи. Згадаємо лише нову і надзвичайно влучну систему вітряків (млинів), на котрі він взяв патент, і все мріяв дешевим коштом піднести добробут нашого селянина. Саме напередодні смерти він вів переговори з цього приводу з одною фірмою.

На своєму поминальному засіданню під головуванням п. В. Прокоповича дня 20. квітня Рада Старшин Українського Клюбу в Женеві ухвалила взяти на себе усі видатки по утриманню могили і передати за згодою Його синів, усі книжки небіжчика до якоїсь громади земляків, як бібліотеку ім. п. Ів. Чижевського.

На домовину були покладені вінки від Українського Клюбу, від б. Головного Отамана і його близших співробітників, від родини Б., та Українсько-швайцарської Торговельної Комори. **Е. Б.**

НОВИНКИ.

— Спогади Е. Чикаленка ч. 2. як безплатний літературний додаток за II. квартьрічча ц. р. починаємо висилати вже 6. тоавня ц. р. для тих Вп. передплатників, які вплатили або вплатять передплату за II. квартьрічча це є до кінця червня ц. р. і надіслали або надішлють почтову оплату в квоті 60 сот. за І. ч. і такуж квоту на почтову оплату II. ч.

— Конфіската. Вчорашнє (91) число „Діла" сконфісковано за три уступи з преси, за новинку про новоосновання нац. політичний комітет в Америці і за одну увагу в новинці про стрільців у пошанському соймі.

— Нові приписи про стемплеві оплати. З днем 1. травня ц. р. увійдуть у життя нові приписи про стемплеві оплати від перевозових документів. Згідно з тими приписами надавець товару за межі Польщі, що надає його при допомозі безпосереднього перевозового листа повинен зреалізувати стемплеву оплату шляхом наклеєння стемплевих значків відповідної вартости на тому листі. Належність за стемплі інкасує надаюча стація.

— Новий український багатир. Довідуємося, що один Українець в Америці, емігрант зі Східної Галичини, п. Сапожка, виграв у Чікаго, центрі всеамериканської збіжевої торговлі, велику збіжеву нагороду в сумі 200.000 долярів, себто 104 мільони золотих. Таким робом український нарід дістав цілком несподівано одного більше багатира, яких у нас немає багато, коби тільки дійсно з того маєтку мала якусь користь і загально-українська справа.

— „Безплатний готель". Так називає від якогось часу львівське „Słowo Polskie" страшну поліційну тюрму при вул. Яхівича. Мабуть з надмірної пошани до того рода установи названий орган міститься щодня звіти про те, хто користає з того „безплатного готелю". Отже між гостями з неділі ми вичитуємо між иншими такого: „Олекса Губчак, рільник із Дмитря, за „natrętną żebraninę". Цікаве явище, що наші селяне, які так дуже не люблять жебрати, дійшли у своїй жебранині аж до тої ступени вправности, що їх за те арештують. Як би репортер „Słowa" запитав був того селянина про причину жебранини, то певне довідався би, що загнали його туди голод і нужда, які злом є винливом політики панів і підпанків, надихнених ідеольогією „Słowa". Певно, що було б далеко гірше, як би той селянин замість жебрати пішов красти. Та це знаменитого репортера не цікавить.

— Соймові ревеляції. У буджетовій дискусії у варшавськім соймі дня 25-го ц. м. посол Бриль кинув обвинувачення посл. Шидловському, що його підкупили чужинні нафтові промисловці за 140.000 зол. Покищо Шидловські не відповів на це. Польські часописи називають це обзинуваченя „сенсаційним інцидентом".

— Комірне за май буде таке саме як за квітень.

— Міжнародня філятелістична виставка починається дня 2-го мая в Парижі.

— Рахунки за електрину. Львівська дирекція електричних заведень заводить від 1-го мая нову систему плачення рахунків, які буде висилати лише між 1 і 20 кожного місяця. Тому в першій половині мая одержать нові рахунки навіть ті, що недавно платили.

— Листи з долярами. Майже одночасно у Львові та Золочеві зловили двох аматорів чужинних листів: львівського почтового возного Зубу, і золочівського листоноса Шумівського. Вони відчиняли листи з долярами і заклеювали їх на ново, або викидали. Зуба ще шукав за чужинними марками, які збирав для свого сина.

— Троцький redivivus. Троцький заповів свій приїзд до Москви якраз на день 1. травня, щоби взяти участь у 1-травневому святі. Про це повідає світові до відома московська радіостація, але промовчує, що приїзд Троцького може внести у святочні робітничі маніфестації дисонанс, як що його противники й приклонники збільшають його поворот до столиці взаїмною бійкою.

— Понежа збіжжа. В останніх днях згоріли два величезні шпіхлірі збіжжа в Чікаго, вартости 2 і пів мільона долярів.

— Монархічна організація польських студентів у Львові. Дня 24. квітня відбулися конститууючі збори „Кола Академіцкего" монархічної організації у Львові. На них прийнято статут а також переведено вибір екзекутиви організації. Головою вибрано Е. Черніївського, заступником З. Дутчиньского, секретарем Р. Макаревіча. Самі назви вибраних кидають ярке світло на перставу, з якої рекрутуються польські монархісти. Це польська бюрократія виховане їх зі себе. В днях 2, 3 і 4. травня відбудеться у Познані зізд монархічних організацій, на який навчання молода організація теж виделегувала своїх представників. Польська бюрократія видно має дещо „благороднійші" від республиканських аспірації. Не знати тільки, чи їхній король теж мав би вийти споміж них чи може відступлять цю гідність якомусь зі широкої фамілії Пяста?

— Муссоліні — драматургом. Італійський диктатор виявив несподівано секрет, що приготовляє драму п. н. „Панове, починається..." Це має бути драма чисто психольогічна, без яких політичних мотивів. І третя дія ще не скінчена. Цікаво, що про свій твір Муссоліні вперше признався не перед рідними письменниками або публіцистами, а перед італійсько-американською акторкою Бацці, з якою мав довшу розмову.

— Найбільший часопис на світі вийшов недавно в редакції „Нью-Йорк Таймс" обему 192 сторінок, великого американського формату. Накляд у 565.000 примірників важив 875.000 кільограмів.

— Новий винахід. Американський професор Робент Вуд винайшов нове проміння, яке дасть змогу літакам підчас війни прибивати колір літаків ворога в часі їх перелету над чужинною територією, а при повороті знову мати свій колір. Новий винахід для винахідників, щоби пізнати за способом, як пізнавати ворожий літак!

— Жертва темноти. На Катеринославщині сталася така подія. Голова виконкому села Серединя Рядка, Тесі, Катеринославського почту обвинуватив сеянку Лисенко в тому, що вона чарівниця і відбирає сіяльским коровам молоко. Лисенкову страшенно мучили так, що вона від мук і померла. Той самий голова засудив був свого часу на смерть мужа і жінку Лященків за те, що вони в часі голоду пивали в одному городі вязанку цибулі. Тесі судив губерніяльний суд і засудив його на кару смерти.

— Амнестія на Кавказі. З нагоди відбутої у Тифлісі сесії ЦВК-ту СРСР. проголошено було амнестію для політичних вязнів. На її основі звільнено з тюрми 110 вязнів, а иншим зменшено кару по половині. В самому Кутаісі звільнено 91 а зменшено кару до половини 50-ом Грузинам.

— Арештанти ограбили поїзд. В часі перевозу арештантів до Іркутська вони обезброїли варту, а потім спинили поїзд, ограбили до нитки залізнодорожну комісію, що їхала тим самим поїздом, і щасливо втікли.

— Дещо про українське народне мистецтво. В статті під повищим заголовком (в ч. 88 „Діла" з дня 24. квітня 1925) через ошибку подана хибна адреса автора тої статті. Має бути: Дамян Горняткевич, артист-маляр — Станиславів, вул. Мочюшка ч. 5.

— Промоція Володимира Котельного на почтора прав відбулася в Граці дня 4.IV. 1925. 1—1

Посмертні згадки.

О. Юліян Лука Левицький, почесний комашанин митрополн. консисторії, парох Скалата і скалатський декан, помер дня 24. квітня в. р. в 60. році життя, а в 35. р. священства.

По сотрудництвах в Белзці, Зимній і Шишківцях Покійний став парохом в Пиняках, а опісля в Ляцькім великім коло Зборівщ. Тут зазнав Він богато прикростей від своїх парохіян, які оставали під впливом емісарів холмського православного владики Евлогія. Одначе це не зневохочувало Покійного в праці над освідомленням своїх парохіян, щоби вони знали, „хто вони і якого народу діти". Праця не була без успіху, бо нині наслідки її очевидні. За ці терпіння і працю немов в нагороду припала Покійному парохія в Скалаті, а опісля й деканство. В Скалаті був Покійний правдивим духовим провідником своїх парохіян і чільним членом у освітньо-організаційній роботі. По тяжких воєнних злиднях відновив Покійний філію Просвіти, місцеву її читальню, Сільського Господаря та основав Кружок У. П. Т. Зорганізування збірок жертв на Р. Шк. в цілому повіті було головним завданням Покійного. Все веселий, для кожного вічливий єднав собі людей: любили і шанували Його не лише свої, але також Поляки і Жиди.

Ремігованти-Українці зза Збруча, вчим припала дорога на Скалат, памятають, як Покійний гостив їх у себе та своїми заходами перед польською владою хоронив їх перед арештуванням і виновенням до таборів полонених.

На вістку про смерть Покійного огорнув щирий, правдивий жаль цілу Скалатчину.

Рівна Йому память. Нехай земля буде Йому пером.

Василь Щербатюк, радник суду в Бережанах, помер також дня 26. квітня 1925 р. по довгій і тяжкій недузі. Покійний уродився 1870 р. у Саджавці колочавського пов. Гімназію покінчив він у Коломиї й Сяноці. По скінченню правничого факультету був суддею у Калуші, Самборі, Стрию і Бережанах. Вже як студент університету належав до кращих одиниць між піонірами нашого національного відродження. Великі заслуги віднав він своєму народові як організатор читалень і політичного життя передусім у Самборі, де перебув тяжкі часи війни і де був одним з найдійовійших робітників у часі творення нашої самостійної держави. По уступленню наших військ, з якими відійшов його одинокий син Роман, мусів Покійник зза тяжкої недуги позістати в Стрию. Не минула Його доля всіх найкращих синів нашого народу. Перебув Він три місяці тяжких мук у Пікудимах. По повороті з табору вернув до свого звання. Перенесений у році 1921. до окружного суду в Бережанах взявся Покійник, один з перших, до відновлення нашого життя. Був дільним членом всіх українських товариств і інституцій. Був головою філії „Просвіти", головою товариства „Українська Бесіда", постійним членом виділу „Української Бурси" та товариства Охорони дітей і опіки над молодю.

У Покійнику тратить український народ одного з найкращих своїх сичів, що своїми здібностями, своєю невпинною працею та своїм чистим характером зєднував собі любов і пошану навіть у чужих.

Покійник полишив вдову Юлію і дочку Ірену, учительку гімназистку. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Челіст Богдан Бережницький після концерту у Львові виїздить до більших міст Галичини і дасть концерт в Станиславові 4.V., Бережанах 5.V., Стрию 6.V., Самборі 7.V., в Дрогобичі, Бориславі і Перемишлі 12.V. Музикальні кругн тих міст будуть мати рідку нагоду запізнатися з високою штукою нашого знаменитого челіста. 1—1

Дрібні оголошення.

ЯК іспитований, кваліфікований кравець, уміє грати на скрипці та відбув курс для дириґентів у Львові, пошукує посади. Ближча відомість: Греко-кат. уряд парохіяльний Пубоївка п. Уланів н./С. 1857

ГІМНАЗИЙНИЙ інструктор поручається. Провадить хор. „Скоб" Адм. „Діла".

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Ярослав Крижановський

1852 веде адвокатську канцелярію 3—3

в Станиславові

вул. Ґолуховського ч. 20.

Вже появилася книжка п. з.

ШЕВЧЕНКО Й КНЯЖНА РЕПНІНА

М. ВОЗНЯКА.

Ціна за примірник . . . **1·50 зол.**
з почтовою пересилкою **1·80 зол.**

Набувати можна в Адміністрації „Діло" за готівку, післяплатою, або за попереднім надісланням грошей.

Для книгарень відповідний опуст.

СПОГАДИ

ЕВГЕНА ЧИКАЛЕНКА ч. І.

по ціні 3·50 зол.

з почтовою пересилкою **4·00 зол.**

Можна набути в **Адміністрації „Діло" та в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.** за готівку, післяплатою або за попереднім надісланням грошей. — Для книгарень відповідний опуст.

Ширіть наш часопис!

Найкращі знимки фотографічні виконує

ҐРОТТҐЕР

1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 7—10

Вже надійшли останні новости для Пань на сукні, весняні і літні костюми

1771 до фірми 7—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ҐАЛИЦЬКА 10.

Подяка.

Нагла смерть забрала нам найдорожчого Мужа, Батька, Брата й Шурина інж. Володимира Богдана Комариньского, котрого тільки що зложили ми дня 6. квітня н. р. до родинної гробниці. Тяжкий удар долі стрівайся улекшити нам приятелі та знакомі, що поспішили зі своїм словом потіхи й помічю. Дякуємо Вп. Панам лікарям: д-ру Ференсевичеві, д-ру Паньчишинові, д-ру Яновичеві та д-ру Грушкевичеві за щиру опіку над Покійним. Дякуємо Всечесній шому Священству: о. митратові Гордієвському, о. дек. Шмерковському, о. д-ру Лятишевському, о. совітникові Порайкові, о. канц. Паливоді, о. д-ру Фіголеві, о. катех. Погорецькому, о. катех. Терешкуновій, о. катех. Юл. Вальчинському, о. парохові Гринякові і о. дек. Гощаневі. Дякуємо Вп. Панам: Дир. К. Висневському й інж. В. Дутці за труди в уладженні похоронів, та з окрема дякуємо всім щирим приятелям, що словом і ділом старалися улекшити нам той страшний удар. Дякуємо т-ву „Боян" за звеличання своїм співом сумного обряду. Дякуємо Вп. Панам: Інж. Дутці, д-ру Волинському, інж. Рублеві, акад. Паньчакові та д-ру Бачинському за прощальні слова підчас похоронів. Щиро дякуємо т-вам „Театр ім. Тобілевича", „Рідна Школа", „Сокіл" за слова співчуття. Вкінці дякуємо всім українським Товариствам за вінець і всьому Громадянству без ріжниці народности, що у великому числі прибуло віддати останню прислугу Покійному. — Станиславів, дня 23. квітня 1925. — **Олена Комаринська** жена, **Ксеня і Олександер** діти, **Ольга Чорненко сестра, д-р Олександер Чорненко** шурин. 1855

Присилайте передплату!

РЕСТАВРАЦІЯ ҐИҐІЄНА

ЯРСЬКА КУХНЯ

ЛЬВІВ, вул. 3. Мая ч. 10. Телефон 20—94.

По цілковитім відреставруванню і заанґажуванню — — нових кухонних сил знову відкрита. — —

поручає

СНІДАННЯ — ОБІДИ Меню 1·40 зол. — ВЕЧЕРІ

Спеціяльність: Великий вибір ярських страв на свіжім маслі.

1853 **Приймається абоненти.** 2—2

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 93 (10.476). Львів, четвер 30. квітня 1925. Поштову належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Пошесть цензури.

Кожна пошесть зявляється й поширюється або наслідком інфекції, або витворюється на занедбаному, запущеному, занечищеному, під гігієнічним оглядом здевастованому грунті. Одначе й перещіплення якось хвороби чи пошести є можливе тільки тоді, коли є до того пригожий, податний грунт. Так дісться в сфері фізичній і духовій. Кволе, знищене і занедбане тіло легко підпається недузі, легко стає жертвою пошестного зараження. Так само кволий дух, — в значінні індивідуальному й громадянському лекше піддається інфекції пошестних ідей, лекше попадає в обійми хвороби, скорше скочується по похилій площині духової декаденції.

До духових пошестей в загальногромадянському значінні належить між иншим пошесть цензури. Здорові соціяльні організми, в яких духова гігієна стоїть на високому ступні і є відповідно приноровлювана, є відпорні на такі пошести, як цензура. В здорових організмах відбувається правильне кружлання крови, свобідна вимина поглядів, які в благородних змаганнях витворюють синтезу громадських ідей, основ громадянського життя, які є творчими побудами на шляху поступу. В кволих або хворих організмах наступає інфекція духових пошестей, нівечення сили і природного функціонування тих організмів.

Цензура! — це слово ще недавно було невідоме широкому загалові, а ще менше були відомі зміст і суть цензури. Та сьогодня вже підросток знає, що таке цензура. Але в остатніх літах тільки до нас приноровлювано цензуру чинниками позагромадянськими й позанаціональними. Нас поставлено в становище об'єкту цензури. Наше життя у всіх його видах і ділянках стало предметом цензурної інфекції. Та здоровий організм нації досі з успіхом боровся з цими духовими заразками. Аж в останньому часі наступив декадентський перелім і то в місці, де того найменше можна було сподіватися.

У „Львівсько-архієпархіяльних Відомостях" (ч. 2 з 15. квітня т. р.) находимо: „Закон о попереджаючій цензурі книг". Поминаємо недонадний під оглядом права, мови і стилю уклад цього „закону", бо маємо на меті звернути увагу на інфекційний та хоробливо-реакційний бік справи.

Митрополичий Ординаріят, засягнувши поради еп. Боцяна й капітулй, видав, а радше воскресив старий закон про церковну цензуру. Отже „духовим батьком" церковної цензури у львівській архієпархії є о. еп. Боцян. Годиться цей факт устійнити. В самому „законі" є речі з церковного становища наскрізь правильні, хоч ледви чи передумані, а тим самим і доцільні, але є й речі зовсім абсурдні, крайно реакційні, прищіплені хіба пошестною атмосферою, речі, які не принесуть ніякої користи ні ісповідникам грекокатолицизму, ні гр.-кат. церкві. Без закиду зі суто-церковного становища є заборона світським людям без попередньої цензури видавати св. Письмо, його переклади, коментарі до нього, богословські книги, історію церкви, твори з обсягу церковного права, молитовники, збірки церковних пісень і т.п. Але і в цій матерії вже занадто переборщено, забороняючи видавати твори з области етики і наук, що стоять у звязку з релігією і моралю, що містять в собі „щось, що має яку звязь з релігією і обичайністю".

Та ці постанови є ще нічим у порівнанні з дальшими параграфами. І так § 5. в цілости постановляє: „Не вільно священикам без позволення Ординаріяту, монахам же без позволення своїх настоятеліві Ординаріяту видавати книжок навіть світського змісту; не вільно їм видавати і редагувати часописів, або дописувати до них". Цю постанову доповнено в §. 7, в той спосіб, що за протилежне § 5. ділання накладає на священиків суспензу. § 8 поглиблює „принціпову" постанову в той спосіб, що священик підпадає суспензі не лише, коли він редагує часопис або дописує до нього без дозволу Ординаріяту, коли містить навіть безіменну статтю, яка не стоїть у звязку з вірою, але і тоді, коли диктує або інспірує якусь статтю.

Таким чином львівський Ординаріят робить замах на громадянські права й обовязки священика-громадянина, фактично спутує, як не припиняє зовсім громадянську свободу священиків, накладає пута на кожний громадянський крок підчиненого собі духовенства. Бо не лише напр. допис священика в якійнебудь церковно-народній справі, але також в справі читальні, кооперативи, голоду, адміністративних надужить і т. п. теж підпадає попередній цензурі і вимагає дозволу Ординаріяту. Священик-письменник, поет, історик мистецтва, педагог і т. п. стоїть зі своєю творчістю, натхненням, захопленням, творчою інвенцією під контролею святоюрських цензорів. Справді треба перейти поза межі здорового розуму, треба в найвищому ступні попасти в горячку „morbus censuralis", щоби затратити нормальний погляд на світ і впасти жертвою абсурдности.

Епископи станиславівський і перемиський розпинаються за целібатом, львівський митрополит твердить, що він нічого не проголошував, що навіть слід впливати на епископів-реформаторів, щоби вони завернули з хибної дороги, але одночасно львівський Ординаріят за підписами митрополита Шептицького, епископа Боцяна, ген. вікарія Бачинського і препозита Капітули Білецького вступає за посередництвом превенційної цензури на шлях боротьби з обороницями стародавніх прав українсько-католицької церкви. „Morbus censuralis" — цензуральна недуга сильно вхопила в свої пошестні кліщі керманичів львівської архідієцезії, що вони годяться взяти розбрат навіть з правилами льогіки. Львівський Ординаріят не вдоволяється наложенням попередньої цензури на підчинене собі духовенство; в своїй короткозорости, він розтягає попереджаючу цензуру на всіх визнавців гр. кат. віроісповідання. § 6. цього середньовічного закону постановляє таке: „В часописах, які містять статті проти католицької віри і християнської обичайности, не вільно і світським католикам дописувати — хіба із справедливої якоїсь причини, про яку має судити Ординаріят".

Кожний закон тільки тоді доцільний, коли він є ясний і вичерпуючій, коли є викликаний життевими потребами та коли він розпоряджає відповідними екзекутивними засобами. І справді у відношенні до підчинених собі священиків ординаріятський закон про попередню цензуру, який не торкається тільки книг (як стоїть в заголовку), але й часописів, дописів і т. п., має й екзекутивні постанови (суспензу). Инша річ, чи у всьому обємі вдасться оо. цензорам здійснити свою екзекуцію, а радше найти основу до неї. Вірнійше буде допустити можливість, що в багатьох випадках (дописів, диктованих чи інспірованих статей, письменницьких творів і т. п.) священики виступатимуть під прибраними прізвищами, анонімово, щоби тільки виминути попередню цензуру. Та чи це не є бездумне замушування людей, та ще й духовних осіб до того, щоби вони кривили душею, єзуїтщилися, розминалися на точці чесности з собою? А вже зовсім недоцільний є § 6-тий, що торкається „світських католиків".

Не хочемо подрібно розглядати цього знаменітого закону про попереджаючу цензуру книг, обмежуючись до загального ствердження цього дуже нещасливого кроку, зробленого львівським Ординаріятом. Святоюрська цензура ніколи не мала добрих наслідків; навпаки лишилася чорною плямою на нашій культурі. Святоюрець о. Венедикт Левицький, ославлений цензор „Русалки Дніпрової", правда не був церковним цензором, тільки світським, що з поліцейською завзятістю і нетерпимістю переслідував український культурний рух (знищив М. Шашкевича і тов.), але й це вже вповні вистарчає, щоби внеохотувати цензорські зазіхання св. Юра. Бо де були би ми, де були би й гр. кат. церква, колиб наше громадянство не було протиставилося цензорській рознузданости?

Такої цензури, яку заводять львівські єрархи, взагалі не знають новітні часи. Навіть відомий римський „Index librorum prohibitorum" не знає попередньої цензури, тільки втягає на заборонений індекс твори, що розходяться з наукою католицької церкви або надто різко виступають проти її єрархії.

Превенційна святоюрська цензура є вже витвором, одухоленим „ідеями" пануючого режиму, є хворобою, вщепленою в наш організм хіба на понаволення і приниження нашого духовенства та обезславлення ініціяторів, законодавців і виконавців цензорського закону. Закон про превенційну цензуру є відгомоном найчорнійших часів середновіччя, а його тенденція, поминаючи громадянські мотиви, є протестом проти здорового розуму.

Тому найкраще буде, коли той закон негайно зникне, потахне і забудеться як прикре свідоцтво убожества. Одно, що можливе сказати, то це оклик: назад до здорового розуму!

Ф. Федорців.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заява приступлення можна одержати в кождому Відділі У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО ім. М. ЛИСЕНКА
у Львові, вул. Шашкевича ч. 5.
Субота, дня 2 мая — година 8 вечер
Концерт Богдана Бережницького
віолінчеліста, при фортепяні **ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ.**
Білети по ціні 2—5 зол. в книгарні ім. Шевченка, Ринок ч. 10. а в день концерту вечер при касі. 1—2
1849

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 307|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 89 (10,446) z dnia 17. IV. 1925 r. pod tytułem: 1) „W braterskych obijmach" między słowami: a) w sławianstwi a: je ce pryrodnyj, b) stworyty a: polśku nacionalnu, 2) Poświatoczni refleksii" od słów Ce wyrobluje do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni ad 1) i 2) z § 65 a) ust. kar. uznał dokonaną 24. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czazopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 25. kwietnia 1925.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" Pr. 307/25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 88 (10,441) z dnia 24. kwietnia 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Polszcza i Czechosłowaczczyna" między słowami: a) panuwannia a: czużonacionalni, b) demokratia a: Jasno, c) od słów Ta wże do końca tego artykułu. 2) „Nowynky" w notatce po tytułem Proty moskowskych zazichań między słowami nacjonalno a: zmahannia zawiera znamiona zbrodni ad 1) i 2) z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonana w dniu 28. kwietnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów. dnia 25 kwietnia 1925 r.
Hawel

По виборі Гінденбурга.

Англійська пересторога на передодні вибору. — Гінденбург як символ. — Однозгідність поглядів. — Приголомшення і потішення.

Вся европейська преса переповнена exhibitionistичними коментарями в приводу вибору Гінденбурга президентом Німеччини. Ще перед вибором, вступна стаття „Таймса", рахуючись, на всіякий випадок, з такою можливістю, силкувалась кинути останню пересторогу Німеччині: „Німецький нарід, підтримуваний у своїм знищенім економічнім ладі з таким зусиллям в боку західних народів та Америки, взяв би на себе великий риск, колиб вибрав на президента людину, що є символом Гогенцолернського відродження, і через те внектував цими настроями світової опінії, на яких бечкується його нинішний добробут". А на иншому місці подає „Таймс" таку звязку характеристику індивідуальности Гінденбурга: „Ніхто в світі не має йому щонебудь закинути особисто. Він робив підчас війни те, що вважав своїм обовязком. Загальне враження щодо його особи таке, щб він є обмеженим (narrow) і скромним жовніром, безпосередно не відповідальним за штучний галас, який счиновали вряди-годи довкола його особи. Його політична інтуіція є імовірно дуже непевна, а його мілітарна вайбність напевно прибільшена з метою творення популярної легенди. А щодо його особистого характеру не знаємо нічого більше крім цікавої пасивности та безрадности, яку виявив підчас виборчої кампанії. Але в цій кампанії він полишає враження радше імени, легенди, с и м в о л у, ніж політичного провідника з ясними ідеями і особистою ініціятивою".

І саме те, що Гінденбург став символом в останній боротьбі, має для всіх держав і для німецьких політиків головне значіння. Орган правиці „Deutsche Allgemeine Zeitung" висловлює напію, що тепер у всій Німеччині вибухнуть нові джерела національного пробудження. Соціялісти у „Vorwärts" добачують у виборі знак до боротьби з реакцією. Орган Штреземана „Zeit" потішає себе, що закордонна політика не зміниться. За те майже вся французька преса стверджує однозгідно, що особа Гінденбурга перечеркує дотеперішні спроби порозуміння. Ніякий президент міністрів не зважиться тепер піддержувати проект зближення з Німеччиною.

Англійська преса вважає вибір Гінденбурга дуже прикрою неспориванкою. Ясно, що перші відгуки цієї преси, так само як французької та німецької, дійшли до нас покищо у телєграфічних скороченнях і тому не можна перекладати їх точно. Тому справоздання з тих голосів виkладаємо на пізніше.

Ясно, що вражіння у польській пресі приголомшуюче. Часописи різних партій різняться між собою лише в тоні, а не по суті. Вшехполяки прибирають позу вдоволення, звеличуючи принціп царських офіцирів з останньої війни: „Чем хуже — тем лучше". Р. Дмовскі в „Газет-і варшавск-ій" уважає вибір Г. щирим признанням німецького народу — тої „віри молодої Німеччини, яка приходить", а яка не має нічого спільного з демократією. „Нові основи", на яких хотіла демократія будувати світ — сильно захитані. А „Слово польске" шкварить таки просто: „За такий учинок Німців можна лише похвалити. Прозрячистість цієї ситуації мусить продертись до вух найбільше неохочих у Льондоні, Парижі, Вашингтоні, у всім світі. І мусить зробити своє. І зробить своє. А те, що зробить, може бути для Польщі лише корисне". У вчорашній статті ми вже натякнули на це буцімто іронічне вдоволення, кажучи про давні тріоги. „Час" надіється, щб вибір Г. є тільки симптоматичним епізодом, повним ваги, не без наслідків, але який не в силі заламати провідної лінії німецької політики: лінії порозуміння з Англією і приєднання її інтересів проти Франції та Польщі.

Будьмо послідовні!

Польський шкільний плебісцит.

Час від 1. квітня до 31. травня є призначений на переведення польського шкільного плебісциту. Вже сам шкільний закон і виконавчий розпорядок до нього дає польському населенню великі удогіднення при переведенню цієї акції. Коли шкільний інспектор одержить українські декларації, має обовязок повідомити населення громади про внесення декларацій з домаганням української мови навчання. Повідомлення відбувається через вивішення оповістки в льокалі громадського (гмінного) уряду, а коли його нема, то в иншому видному місці. Це робиться тому, щоби польському населенню дати змогу переведення протиакції. При польськім плебісциті також підписується декларації, але на таких деклараціях н е т р е б а урядового ствердження власноручности підписів і вистарчить, коли таке домагання поставлять батьки лише 20 дітей в шкільному віці.

Не вимагається також, щоби діти були польської народности і щоби в даній місцевости був якийнебудь даний відсоток польської людности. До важности домагання польської мови навчання вистарчить, коли жадають цього хочби й батьки українських дітей.

Як бачимо, розпорядження про польський плебісцит відбігають далеко від розпоряджень про український.

Одначе польським „народовим організаціям" було замало тих удогіднень і вони стараються перевести шкільний плебісцит пов активній співучасти державних чинників, а саме старостів, шкільних інспекторів, учителів і органів державної поліції. Тільки народові організації не вдоволяються зовсім тим, щоби спонукати польське населення до вношення шкільних декларацій в домаганням польської мови навчання а стараються ще й українське населення примусити, щоби й воно теж домагалося польської школи. Ця акція іде в широких розмірах скрізь по цілому краю. Старости, як прим. староста в Калуші, видають обіжники, наказуючи громадським урядам під загрозою особистої відповідальности зібрання в громаді потрібної скількости підписів в домаганням державної мови навчання. Шкільні інспектора особисто агітують по громадах. як прим. шкільний інспектор зі Зборова, щоби спонукати українське населення до вношення польських декларацій. — Учительство, хотячи прислужитися своїй владі, агітує теж за польською школою і не жахається навіть перед терорізуванням шкільних дітей. З усіх околиць краю доходять відомости про численні надужиття шкільних учителів. Дітям грозиться виключенням зі школи, якщо їх батьки не відкличуть українських і не підпишуть польських декларацій (пр. кілька сіл збаражського повіту). Навіть допомогова акція весняних засівів є звязана зі шкільним плебісцитом в цей спосіб, що відсилається селян, які підписали українські декларації, до українських інституцій. Не менше ревно співпрацюють в цій справі органи державної поліції.

Слід однак зазначити, що в більшости випадків українське населення твердо стоїть за своєю українською школою і ні погрозами ні ласками не дається спонукати до відкликання своїх декларацій і до підписування других. Деякі повітові ради, як прим. рада в Турці, видали декларації в українській мові з домаганням польської школи. Де не вдасться здобути підписи отверто, там уживають народові організації найріжнороднійших підступів. Вони агітують серед неграмотних або малограмотних українських селян і велять їм підписувати ріжні буцім то невинного вмісту письма, як прим. прошення на отрую на мицю або на право випасу, а на ділі дають до підписів польські декларації. Це не помагають всі ті штучки, там підписують на деклараціях батьки Поляки за своїх двоі трилітніх дітей. Вони рахуються з тим, що ці декларації підуть до ствердження до шкільного інспектора, а цей не буде уневажнювати їх.

Взагалі дається завважити у всіх шкільних властей деяка зміна фронту. Вони вже зовсім не криються зі своєю протизаконною роботою, але цілою форсою ломлять закон і агітують за польською школою. Шкільні власти, замість стояти на сторожі закона, беруть самі активну участь у плебісцитовій акції. Ця зміна наступила від часу, коли міністерство освіти обняв наш давний „приятель" Стачіслав Грабскі. Свою шкільну політику представив він ядерно у своїому творі „Uwagi o bieżącej historycznej chwili Polski" (Варшава 1923).

(Стр. 114.)

„Więc całe urzędowanie musi się odbywać w języku polskim, więc szkoły muszą być prowadzone w duchu naprawdę polskim, więc napisy na budynkach rządowych muszą być polskie. Co jest rządowe, — to jest w Rzplitej polskiej, Bo Rzplita jest państwem polskiem".

Супроти нового наступу на українську школу перед українським населенням стоять слідуючі завдання:

1) Українські громадяне мбжуть домагатися тільки української школи. Ані намови урядових чи півурядових впливових кол, ані їх погрози, ані їх підступи не сміють спонукувати українське населення до підписування инших декларацій, як з домаганням української мови навчання.

2) В кождому селі свідомійші громадяни повинні пильно стежити за польським плебісцитом і про всі надужиття доносити негайно до наших послів у Варшаві і до української преси.

Не вдоволяймося тим, що перевели український плебісцит згідно з народньою честю, і не пропускаймо зочей дальшого ходу шкільної акції. Будьмо послідовні і не довволім, щоби з нашої байдужности й легковажности скористали

В. Ю. Кисілевський.

В канадійської прерії.

Сусід наш найближчий, Іван, їде на залізничу стацію. Я написав лист, треба віднести, щоб подав на пошту, а то тиждень цілий прийдеться піджидати, заки наша пошта піде.

Дорога веде через ліс, далі трохи властивою прерією і гаєм.

Впав свіжий сніжок уночі. Великі білі платки, пухкі, ніжні, блищать до сонця. Де трохи вільніша просторінь, де ліс зі степом міняється, дує сильний морозний вітер та завіває за одну хвилину всякий слід. Сніг укладається в кучері, наче вовна на вівці, міниться до сонця, та вічно рухається, мов живий. Зривається місцями, закурить і сяде...

В лісі сніг змережаний всяким звірячим слідом... Найбільше свіжих заячих стежок. В ряди-годи глибший слід, не тільки ніг, але й хвоста. Це лисиця йшла на лови.

Але от, де „темряки" починаються. цей глухий кут прерії, веде глибокий слід аж на поляну і губиться, заметений вітром.

Що це може бути? Чи хто сильця клав?

Сніг сягає високо поверх колін; часом нога западається ще глибше, а часом вдержується на самому верху.

Ні! це не людський слід. Може оленя? Треба йти глибше в ліс, щоби віднайти докладний відтиск.

І не олень це, але... лось!

Мисливська жилка відізвалась всею силою. Кілька днів тому як кулі до кріса прийшли — можна спробувати щастя.

Як тільки вечір почав западати, як над лісами сонце зачервоніло, вибрався я з крісом та в теплих ногавицях в темряки.

Поволі, краєм ліса, ледви добився до лосевих слідів.

Зійшов місяць. Сонце зовсім скрилось за лісом. Вже й небо стемніло.

Гурт диких курей злетів зі снігу, сіли на березах оподалік.

З ліса вискочив білий канадійський заяць, пристанув на мить і поскакав свіжою стежечкою в молодник

Тихо, навіть вітер перестав віяти...

Далеко десь, в стороні де фарми стоять — завив кайот... Наче пробує свого голосу. Витягнув цілу свою нехитру скалю і втих. Любується сам своїм голосом... По якомусь часі знов завив, до нього долучився другий, далі третій. Вітрець ледви доносить їх пісеньку в ліс. Певно подибали якусь падлину.

З ліску вибіг знову біленький заяць. Постояв хвилину, подивився в один бік, другий, та безжурно поскакав до молодих кущиків, з яких тільки верхи зі снігу торчали... Поскубав трохи і звернув на стежечку. Напроти нього вибіг другий. Привитались оба і розійшлися. Проскакали яких кілька кроків і рівночасно завернули.

Ще один заяць і ще один...

На скатерті з ніжного біленького снігу освітленого молодим місяцем та безлічю зір зібрався цілий гурт цих біленьких збиточників, наче на які вечорниці... Тільки мигають тіни. Бавляться тихенько, без жадного шелесту... Крутяться, ловлять один одного, перескакують себе... Тільки близько ліса сидить один тихенько, нащурив вуха, хіба від часу до часу проскаче кілька кроків і знов сяде, наче приглядається веселій забаві...

Місяць викотився високо... Кайоти все ще виють...

Закурився сніг. Крайній заяць стрінав задніми лапками, аж задуділо...

В одну мить вечорниці перервалися і весь веселий збір розскочився на всі боки...

З куща зовсім близько мене, наче стріла з лука вилетіла довга біла ласиця... Ще один скок, відбилась від землі, мов мячик... Тишу перервав жалібний писк... Таки попався котрийсь з них у ці неблаганнні кігті... Білий клубок перекотився кілька разів по снігу і задержався.

Я підніс кріса.

Прерією залунав тріскіт пострілу...

Клубок лискавкою розвинувся... Ще один постріл...

Не добігла до ліса. На снігу остав темний слід...

На лося не було вже чого ждати.

Лютий.

СПОГАДИ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА — вже в розпродажі. Набувати можна по ціні 3·50 зол., з пересилкою 4 зол. в Адміністрації „Діло" або в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка.
Книгарням відповідний рабат. 1—1

противники на те, щоби знівець обернути всі наші дотеперішні зусилля! Хай наш порив енергії переводиться у стійку й невідхильну поставу, об яку розібються усі вороже затії.

Забава в монархію.

Польські монархісти організуються.

У звязку з виборами Гінденбурга на президента німецької республики курсують найріжнороднійші політичні сплетні про недалеку монархію в Німеччині та про те, що взагалі в побідою Гінденбурга моментально заворушилися всі монархісти в Европі. Не остали позаду і польські монархісти. Вони теж підняли голову. З кандидатурою і вибором Гінденбурга звязують і заповіджений на день 2. травня зїзд польських монархістів у Познані. Хоча намічений зїзд належить у Польщі до нелеґальних протиреспубликанських заходів, а проте польські монархісти з ним не криються, та громогласно його реклямують. Ходять поголоски, що вони намітили вже навіть кандидата на короля. Має ним бути не заповіджений п. Чіпкою князь Павло Сальватор Ревельскі, але князь Сикст Парменський, брат б. цісаревої Зити. Закордоном ці поголоски поширені до тої міри, що до Варшави наспіли вже від закордонних урядів урядові запити про те, що є на річи. На монархічному зїзді в Познані стоять на дневному порядку такі справи: 1) монархія і парляментаризм; 2) монархія і церква; 3) монархія і справа національних меншостей; 4) монархія і Жиди; 5) монархія і земельна справа; 6) монархія і робітнича справа; 7) границі польської держави; 8) король і адміністрація. Як бачимо, то польські, переважно дуже молоді монархісти, забираються до діла з розмахом і трактують про справи першорядної державної ваги. Цікаво, що на те все скажуть урядові чинники. Польські монархісти хочуть протиставити німецькому воюючому монархізмові не менше войовничий польський. Таким чином думають вони краще запекурувати Польщу від ревізії західних границь. Гінденбург і компанія—мовляв—настрашаться самого блеску польського короля і спустять з тону. Так видно розумують польські царедворці.

Голод.

Комунікат.

Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" подає до відома львівському громадянству:

1) В наслідок ухвали Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу" (Діло ч. 68), Народньої Організації Українців м. Львова з дня 5. квітня н. р. і резолюцій обох віч Українців м. Львова з дня 20. і 26. ц. м. висота жертв на протиголодову акцію винотить що найменше висоту однодневного заробітку або пятидневного доходу. Тому жертводавці, що досі вложити невідповідну суму, допознять в перших днях мая н. р. зложену ними жертву до висоти однодневного заробітку, або пятидневного доходу.

2) По думці ухвали вище наведених установ всі Українці міста Львова обовязані зложити віймагану жертву на допомогу голодному селу. В другій половині мая н. р. появиться точний виказ усіх жертводавців м. Львова, який перешлеться кожному зокрема для провірки зложеної ним жертви. Тому закликається львівських громадян вложити, — чи там — доповнити жертви в перших днях мая. Жертви складати до рук: б. збірщиків, голов українських установ, або переслати до б. Краєвого Союза Кредитового (тепер Центральний Кооперативний Банк) Ринок ч. 10 I. пов.

3) Справа голоду на селі — не справа у нас мало популярна. Що в наших підгірських околицях, а також в повітах близше Львова панує справжній голод—годі не зрозуміти львівському міщанинові.

Тому Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" просить свідомих громадян до інтензивної помочі в збірці жертв, передовсім між малоосвідомленим з цею справою львівським населенням.

Честь львівських Українців вимагає, щоби збірка жертв на цю переважну ціль випала гідно. На Львів дивиться цілий край, дивляться всі в межах і поза кордоном Польщі. Відповідальність спаде не лише на Комітет, але й на всіх Українців м. Львова.

За Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу":

Ів. Ліщинський.

(Місцевий Комітет урядує в домі Тов. „Просвіти" Ринок, ч. 10 II п. в льокалі Повітового Тов. Кредитового, від год. 9—17).

Військова самоволя.

Коментар до пожежі в Хоростківі.

В неділю 26. квітня пр. счинилась велика пожежа в Хоростківі, де згоріло 237 будинків. Пожежа вибухнула о год. 12·30 в полудні, коли люде були в церкві і костелі. Причиною пожежі є 13 баталіон пограничної кавалерії, який розложив військову кухню чотири метри від соломяної стодоли громадянина Мислецького. Коли той останній попереднього дня звернувся до ротмістра (коменданта баталіону), щоби забрали кухню, бо грозить небезпека з огляду на велику бурю, ротмістр сказав, що не тільки буде держати її під стодолою, але також може і в хату втягнути, бо має на це право. Прочуття громадянина Мислецького не завело. Коли військо варило обід, іскри з кухні посипались і почала горіти стодола. Від стодоли — хата, а звідси на місто. де з вогнем пішло 237 будинків. Ось як наші „obrońcy ludności na kresach" поводяться з нашими громадянами. Дивує мене, що „komisarz miasta" Хоростковя бавиться тільки в великого патріота і робить все те, що непотрібне, а не потрібне навіть за те, щоби в громаді була хоч одна сикавка. Пожежа була така велика, що з Тернополя мусіли вислати осібним поїздом огнезу сторожу.

Спочатку ратунок був неможливий, бо полишені кріси та муніція вибухали і не давали можливости доступу до будинків. В огні спалився кінь, корова і більша скількість безрог. В великім страху одна жінка збожеволіла. Дня 27. квітня на місце катастрофи прибула тернопільський воєвода, староста з Копичинець і сенатор Орліньскі, який припадково був в Тернополі та багато иншых людей. Тернопільський воєвока склав комітет допомоги для погорілих. на чолі якого станув староста з Копичинець. Воєвода внасчгнував 5.000 золотих на погорільців, Місцевий граф Семіньскі 100 м³ дерева на будову і 100 фір иншого. Військовість взяла на себе очищення звалищ та допомоги навезення глини, піску і дерева з лісів. Староста має звернутись до власників лісів у повіті, щоби також прийшли з помічю погорілим. Погорілі остали без шматка хліба, тому вислано негайно збірку для прожиткy людей і худоби.

Звертаємо увагу дотичних урядових чинників, які мають дбати про добро громадян, щоби не дозволяли розтаборювати війську в таких невідповідних місцях, а військо само повинно мати зрозуміння, що його „егзистенція" залежить від податків громадян, і як слід поводитись з населенням. І. К.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Скоки на боки.

I.

Неділя 26. квітня 1925.

Гуртом приміщників зміни повітря постановив покинути на один день столицю і рушити над срібнолентий Сяч — у город Перемишль.

Зворохучувати до цього: погода, запрошення і традиційна гостинність нашої окраїнної твердині.

Два тижні йшли горячкові приготування до подорожі: зашивання, відпасовування і випозичування зїжих частей гардероби. Кождий з учасників зчапав собі ясно справу, що столичні гості мусять виступати на провінції гідно і репрезентативно.

В останній хвилі опала дрібничка мало що не звела внівець усіх заходів і трудів. Кождому з чотирьох учасників бракувало по 2 а навіть і по 3 зол. на дорогу „туди". Дорогою „звідтам" ніхто не журився, бо відома жертвенність Перемишлянів давала запоруку повороту, хто яке чи й по другою класою.

Але закмарему ситуацію розсяяв королівський жест редактора сатиричного журналу „Зиз", який одинокий має зрозуміння для трагічних ситуацій.

І ми вибрались...

Розкішний потяг, зложений з німецьких і французьких ваґонів, шарпнувся, як приватний ураґник по першім і поповз на захід.

Дивне явище дається завсерувати в нас у Галичині. Чим далі на захід, тим більше села стають бідні і брудні. Видно як на долоні, що культура йшла до нас від заходу, як про це весь час торубять наші сусіди.

Переїжджаємо воєвідські околиці Городка, Судової Вишні і Мостиск. Минаємо Медику і ось перед нами: в потоці сонця Перемишль. По дорозі розбиті форти, сліди минулих боїв і попередніх окупацій. Вкінці місто з імпозантними двоповерховими хмарочосами і безліччю костелів (один на 50 душ!).

Вкочуємось на станцію... Ми вимовляємо собі всяке офіційне прийняття і тому ні дзвонів ні місто не прикрашені хоруґвами чи квітами.

Коротка промова представника громадянства, коротка відповідь технічного редактора і ми попри фіякри і авта рушили пішки до міста.

Нікому з присутніх не билося так радісно серце як мені.

Перемишль! Місто, в якім я безусішно учився розуму, — цілих вісім років. Місто, в якім пережив я стільки гарних хвиль до поправки з греки включно.

Кождий завулок, кождий ліхтарик, кождий камінь знають мене. Витають солодкою усмішкою, як витали по кожних вакаціях. Все, що я лишив тому 12 років, остало таким самим донині.

Тільки я вже не той, що колись!...

Але геть сумна думко про зморшки, женячку і заробітки! Студентська безжурносте, повійди і осіни душу стомлену невигодами життя і пантій.

(Все вище написане це лише увертура. Властива річ прийде щойно після першо-майського відпочинку).

Галактіон Чінка.

ОСТАННІ ВІСТИ.

За злуку Австрії з Німеччиною.

На 2. і 3. травня організують у Відні великі манифестації за злукою з Німеччиною.

Англ. часопис про Польщу.

„Ню Стейтсмен" помістив статтю про Польщу. Зазначує, що хоч англ. опінія є проти нападу на Польщу, то під ніяким оглядом не може Англія гарантувати теперішніх границь Польщі. Колиб Польщу заатакували СРСР. або Німеччина, то більшість англ. громадської думки булаб по боці неприятелів Польщі.

Розправа за атентат в Софії.

Розправа проти виновників атентату в софійському соборі зачнеться, мабуть, 1. травня перед воєнним судом. Думають, що обвинувачуючі докажуть, що болгарські комуністи й емісарії партії Стамбулійського заініціювали з III. інтернаціоналом той заговір. Слідство виявило, що заговірники послугувалися елегантними дамами для шпіонажі. Ті жінки арештовано.

Після вибору Гінденбурґа.

Заприсяження Гінденбурга перед парляментом буде около 9. V. Цікавляться, хто буде держ. підсекретарем при президенті, який відграватиме велику ролю. Буде ним, мабуть, якийсь член нар. партії. Виборчий комісар віявав Гіденбурга, щоби до 4. V. заявив, що приймає вибір.

На засіданні нім. уряду ухвалили міністри не зголошувати димісії з причини вибору Гінденбурга.

Перед розвязанням пруського сойму.

Дня 28. IV. після заяви прем. Брауна, пруський сойм відложено. „Фос-Цтг." пише, що коли Браун не одержить довіря, розвяже сойм і розпише нові вибори на 14. VI.

Кооперативна „Український Театр" у Львові.

Вибрана на Звичайних Загальних зборах нова Надзірна рада на своїм засіданні в дня 25. квітня пр. уконституувалася як слідує:

Голова: Мих. Галущинський, 2 заст. голови д-р В. Загайкевич і радн. О. Дрималик, секретар д-р М. Рудницький, заст. секретаря інж. В. Малішевський. Контрольна комісія д-р Ю. Савчак, д-р І. Гриневецький, О. Онисько, заст. Ст. Федорцева. д-р Ст. Людкевич. Членами Надзірної ради є д-р Мих. Волошин і інж. В. Цутка зі Станиславова (на місце М. Заячківського, який зрезигнував). Заступниками членів є Дм. Николишин і Іван Кузьмич.

Виконуючи постанову Загальних зборів 1) щодо будови театру вибрано комісію знавців в складі радн. О. Дрималика, д-ра Сг. Федака, дир. О. Саєвича, дир. Я. Колтуновка, дир. Василя Барвінського та д-ра М. Рудницького — яка то комісія доповнена трьома делегатами українського технічного товариства має призадуматись над фінансовими і духовими можливостями будови українського театру у Львові, виробити докладні пляни та кошторис будови і з конкретними внесками прийти перед Надзірну раду згл. Надзвич. загальні збори.

2) Щодо ведення театру від осени — рішено:

а) добути потрібні на урухомлення театру фонди по думці ухвали Загальних зборів дорогою вплачення через членів кооперативи і цілого громадянства в місяці травні бодай по одному долярові від особи.

б) звернутися до дир. О. Загарова в Ужгороді з пропозицією перейняти артистичний провід і режісерію проєктованого театру.

в) утворено провізоричну артистичну раду, якої склад покищо неповний, а яка в порозумінні з будучим режісером театру має заняти усталенням артистичного напрямку театру та подбати про відповідний репертуар.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ!! 1859

Вийшла з друку

Суходольський: „ХМАРА“ драма в 5 діях зол. 1·60.

Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ!! 1—1

НОВИНКИ.

— **Боротьба за права української мови.** Від початку цього року (1925) Окружний суд карний у Львові видає всі конфіскаційні присуди, призначені для нашого часопису (як і для инших українських часописів виключно в польській мові з припорученням, що ті присуди мусять бути надруковані в цьому часописі в польській мові. Супроти того наша редакція за кожним разом домагалася від Окружного Суду у Львові українського перекладу конфіскаційних присудів, означе Окружний суд за кожним разом видавав відмовну ухвалу. Проти цих відмовних ухвал наша редакція потягала за кожним разом зажалення до Апеляційного Суду у Львові. На днях дістали ми рішення Апеляційного Суду, яким полагоджено всі наші дотеперішні зажалення негативно. Це рішення наводимо тут дослівно в повній тексті: Sąd apel. we Lwowie 14 kwietnia 1925. Liez. czyn. D. VI. 72 do 98|25. — Sąd apelacyjny we Lwowie postanowił po wysłuchaniu Prokuratora nie uwzględnić zażalenia redakcji czasopisma „Dilo“ i jego odpowiedzialnego redaktora Aleksandra Kostyka przeciw uchwałom Sądu okręgowego karnego we Lwowie z dnia 7-go lutego 1925 Pr. 50, 66, 71, 73, 80, 82, 88, 89|25. — z dnia 11. lutego 1925. — Pr. 96|25, z dnia 13. lutego 1925 Pr. 99|25, z dnia 17. lutego 1925 Pr. 105 i 108|25, z 21 lutego 1925 Pr. 114|25, z 24 lutego 1925 Pr. 118, 120, 125|25, z dnia 27 lutego 1925, Pr. 134 i 137|25, z 28 lutego 1925, Pr. 141|25 z 3 marca 1925 Pr. 145, 146|25, z 4 marca 1925, Pr. 148|25, z 5 marca 1925 Pr. 151|25. z 6 marca 1925 Pr. 156|25. z 9 marca 1925 Pr. 162|25, z 10 marca 1925 Pr. 166|25, któremi odmówiono wnioskowi o doręczenie orzeczenia konfiskacyjnego także w przekładzie na język ruski i zaczepione uchwały zatwierdzić z tamtych przyczyn przytoczonych na uzasadnienie zaczepionych uchwał. — Wedle bowiem art. 1. ust. z 31. lipca 1924 Dz. U. Nr. 78 poz. 757 językiem urzędowania wewnętrznego i zewnętrznego sądów i urzędów prokuratorskich (także notarjatu) jest zasadniczo język polski, jako język państwowy. Wyjątki od tej zasady wymienione w następujących artykułach nie uzasadniają żądania zawartego w zażaleniu, zaczem żądanie to jest niedopuszczalne. — Zwrócić bowiem należy uwagę na to, że w postępowaniu prawowem, o ile chodzi o orzeczenie konfiskaty, stroną podającą wniosek jest prokuratura, nie zaś czasopismo, czy też redaktor, którzy w tem stadjum nie są z ustawy uprawnieni do czynienia wniosków. — **Czerwiński m. p.**

— **Зміни в воєвідствах.** У новинці, поданій у вчорашніх останніх вістях про зміни у станиславівському воєвідстві, а саме, що станисл. воєводою має стати львівський віцевоєвода Войзінкі, помилково сказано: „станиславівський в о е в о д а Олександер де Льож подишиться далі на своїм становищі“. Виходило б — що у Станиславові будуть аж два воєводи! Тимчасом винувата тут друк. помилка: має бути: „станиславівський в і ц е в о є в о д а Олександер де Льож... і т. д.“.

— **200.000 долярів** в перемінні на польську валюту дає рівно лише один мілїон чотири т. (1.004 тис.) золотих, а не 104 міл., як подано вчора у новинці п. н. „Новий український багатир“ — це простий недогляд, від якого власник долярів не стане багатшим.

— **Ревізії й арешти.** В ночі з 27. на 28. ц. м. переведено у Львові такі поліційні ревізії: 1) у пп. Кашарських при вул. Вишиванських 2, де живе кількох студентів. Це вже третя ревізія у тому помешканню на протязі двох тижнів. Забрано виказку членів студентського спортового кружка й винтували за університетськими викладами; 2) в домі українських інвалідів при вул. Софії — арештували пп. С. Українського і Дацького; 3) в помешканню кількох студентів при вул. Марка 20. Арештували студента Гавтковича (швидко випустили на волю) і студ. Гронського — обох за мнимо приналежність до КПЗУ.

— **Трояк contra Лісковацький, або яке їхало таке здибало.** В останню, т. зв. Провідну неділю відбулися щорічні збори членів львівської Ставропігії задля вибору сенїорату. Ці збори вичвали знову цеговий раз всю гнилість і упадок усякої громадянської етики та почуття відповідальности у таборі кацавських мамелюків і мамутів, які в ласки власть імущих загарбали у свої лабети цю найстаршу українську культурну твердиню. Як твердять втаємничені, оснавлений Третяк вішив використати ці збори для заведення особистих порахунків зі своїм побратимом і недавнім приятелем від серця, сьвободним дон-жуаном Лісковацьким. Щоби ще дужче вжити його й заслужити собі славу дипльомата, Третяк виголосив спершу похвальну промову в честь Лісковацького, як того, що своїми чудотворними поклав голови заслуги біля повискання з польських рук ставропігійського майна. Після таких пеанів відчитано листу майбутньої Стершини, на якій не було імена Лісковацького. Зауважавши, що його виводять в „дураки“, Лісковацький аж заїпився. Сьвинився такий скандал, що прокуратор Сивулик даремне старався найти анальогію в історії Ставропігії, а Косцельський попав у патос і взивав усі висші сили, щоб вразумили і помирили братні канапські душі. В обороні Лісковацького виступив Лагола й оба вони, на знак протесту, покинули збори. При голосуванню всетаки Лісковацького вибрано до сенїорату, а щоб і вовк був ситий і коза ціла — Третяк став сенїором Ставропігії. Таким р-бом на старім смітнику — окрім пужних запахів — нічого не змінилося. Дотеперішній „рижондом комісаж“ Третяк стоїть дальше на чолі інституції, з якої нині зашилася лише хіба одна традиція. Третяк як сенїор Ставропігії, установи, що в першу чергу має дбати про інтереси української греко-кат. церкви й її культурні надбання — це просто глум: адже той самий Третяк в 1914 році декларував себе понклонником московського православія, і ані церковю, ані культурою ні тріщки не цікавиться. На Волоську церкву й її священиків Ставропігія не дає ані сотика, у самій церкві, до якої постійно сходяться злідарчі й рисовички, тримає усякого дрантя і взагалі про виглад церкви нічого не дбає. Щодо релігійних поглядів Третяка характеристичним є випорожнення помешкання й посади переляканому Подолякові за те, що він не хотів працювати в 2-ий день Великодня!

— **Уповноження Головного Союза Ревізійного.** Рада Кр. Союза Рев., вибрана Загальним Збором в дні 25. м. м. уконституувалась під проводом голови інж. Юл. Павликовського на засіданні в дні 9. ц. м. як слідує: Рада Товариства (§ 20. статуту): Голова: інж. Павликовський Юліян, Львів (вибраний Загальним Збором Кр. С. Рев.); заст. гол.: Лучький Остап, Воля довголуцька, повіт Стрий; секретар: Ладика Дмитро, Тернопіль; касієр: д-р Волошин Михайло, Львів; контролюючі: дир. Павлюк Еманюл, Стрий; члени: дир. Герасимович Сильвестер, Львів, дир. Коренець Денис, Львів, інж. Дякін Олекса Станіславів, рев. Матчак Михайло, Львів, дир. Пашкевич Іван, Копичинці, дир. Шахнович Михайло Бібрка, д-р Чайківський Богдан, Сокаль, росол Чучман Максим, Варшава. Крім цього в склад Ради входять відповідники філіяльних Союзів (§ 19. стат.) Кр. Союз „Народна Торгівля“ Львів, дир. Заячківський Микола, Кр. Союз Кредитовий „Центробанк“ Львів, дир. Сабин Омелян, Союз Союзів „Центросоюз“ Львів, дир. Шепарович Юліян, Кр. Союз для хову і збуту худоби Львів, дир. Цмайло-Кульчицький Василь, зам. його заступник д-р Петрів Зенон, Кр. господ.-молочарський Союз Стрий, інж. Палій Андрій, зам. його заступник дир. Мулярчик Андрій. Видїл Ради (§ 20. статута). Члени: інж. Павликовський Юліян, Лучький Остап, дир. Герасимович Сильвестер, д-р Волошин Михайло, дир. Шахнович Михайло. Заступники: дир. Павлюк Еманюл, інженер Дякін Олекса.

— **„Голос Дячів“.** З днем 1. квітня 1925 р. почав в Коломиї виходити одинокий дяківський орган „Голос Дяків“ під відповідальною редакцією місцевого дяка Нестора Водичка, як „незалежний, аполітичний, безпартійний, стануючий часопис“. Метою часопису є боротьба за кращу долю дяків, з огляду на завдання газети стати організаційним чинником одного українського стану. Передплатниками цього часопису повинні стати всі свідомі українські дяки.

— **50-літній ювилей.** (На увагу Читальням у Городенщині.) Дня 16. мая, себто в день скасування панщини, Котиковецька Читальня, пов. Городенка, обходитиме 50-літні роковини заснування певної Читальні в Городенщині. Це буде святочний обхід, на який м. ін. запозвів свій приїзд голова Гол. Управи „Просвіти“ дир. Михайло Галущинський. Відїл філії Читальні в Городенці на чолі з дром Т. Окуневським і п. О. Чубатим взивае всі Читальні в повіті, щоби взяли громадно участь в цім рідкім святі. Святкування розпічнеться о 9 ій годині Богослуженням у парохіяльній церкві в Городенці, почім всі Читальні повіта рушать походом до Читальні на Котиківці. З полудня тогож дня відбудеться гостина членів прибувших на Котиковецькій толоці.

— **Виїзд п. Г. Борисоглібської.** Управа „Українського Товариства допомоги емігрантам з України“ листом цим складає свою найсердечнійшу почяку всім особам та установам, які своїми добровільними датками, грішми та річами, дали змогу в кращих умовах повернутися на Велику Україну заслуженій артистці Ганні Борисоглібській. Так само Управа сердечно дякує пп. М. Дашковій, Н. Дорошенківні та О. Підгірській, п. послові С. Підгірському та Т. Морозу, що взяли на себе труд збирання пожертв і тим реально допомогли п. Борисоглібській виїхати до свого дому. Голова Товариства, проф. Ів. Огієнко.

— **Французький інститут у Варшаві.** В понеділок 27. IV. відбулося урочисте відкриття французького інституту у Варшаві. Міститься він у палаті Сташіца. Завданням інституту є знайомлення Поляків із французькою культурою і Французів із польською. Інститут буде працювати у тіснім зв'язку з паризьким університетом і буде видавати наміть дипльоми в імени того університету. Дипльоми матимуть рівнорядну вартість з дипльомами високих шкіл. В інституті будуть відділи: правничий, економічний і літературний. До управи входять ректор паризького університету Апель, член Академії Полінаре, сенатор Буржоа, професор Колеж де Франс Мейе і представники університетів у Нансі та Штрасбурґу, представник словечського інституту в Парижі і французький амбасадор у Варшаві.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ОРБІС Відділ **Шпитальна 1.**

Білєти краєві і закордонні

I., II. і III. кляси

1865 від год. 8-ої рано до 20-ої. 1—1

З судової салі.

Розправа проти о. прал. Куницького.

Дня 27. квітня відбулася в окружному карному суді гри вул. Баторія перед трибуналом судців присяжних розправа проти о. крилошанина Л. Куницького за переступство з § 300 к. з.

Обвинувачений мав допуститися тої карної провини, виголошуючи надгробне слово в часі похорону Петра Яремійчука 11. листопада 1924 р. Петро Яремійчук був в літах 1922 і 1923 політичним вязнем. В тому часі померла його мати, що мешкала в сутеренах тої самої вулиці, при якій відбувався слідчу вязницю її син. Будучи в тюрмі, син не мав змоги навіть взяти участи в похороні матери. Вийшовши на волю, Яремійчук занедужав. Тюрма відбилася на його здоровлю так фатально, що він помер. У похороні Яремійчука взяла участь широка українська громада. Над гробом виголосив прощальне слово о. крил. Куницький, в якому буцімто сказав такі слова: „ворог, який скував наш народ ланцюгами і т. д.“ Ці слова затямив собі поліцієнт Крукер, що як випало на розправі, не зчас навіть української мови, хоч запевняв, що її розуміє. Слів тих не записав а затямив собі а потім зробив з пам'яти донесення до прокуратури. Прокуратура підтягнула цю заподану поліційником фразу під § 300 к. з. що трактує про злочин понижування, легковаження і насмівання державних уладів. Під тойже § підтягнено і те, що в тій же промові обвинувачений зневажив польський суд, заявляючи йому фальшиво, що він видавав розпорядження, яких направду не було, а саме, що заборонив Яремійчукові побачення з умираючою матірю, та участь у її похоронах.

Проводив розправою радн. Антонєв'ич, вотувати радн. Дворжакі Хлястач, обвинувачував прокуратор Ланєнскі. Боронили адвокати: д-р Марітчак, д-р Ганкевич і д-р Гвоздецький.

Розправа почалась рано а закінчилася щойно пізним вечером. Трибунал відкинув внесення оборони на відчитання акту обвинувачення по українськи мабуть тому, що у львівському суді панує „традиція боротьби за право польської (!) мови“. По переслуханню обвинуваченого, що до ніякої провини не почувається, та по переслуханню пятьох свідків прокуратора, самих поліційних функціонарів, трибунал допустив і двох свідків оборони а то о. Яцимовича і п. Адв. Малешького, що цілком запевнили присутні обвинуваченому заходи.

По скінченню доказового поступування виголосив промову прокуратор, що апелював до суддів присяжних та їх патріотичної совісти в напрямі засуду. На промову прокуратора відповів адвокат д-р Марітчак довгою продумано і річево зложеною та гарно виголошеною промовою, в якій цілковито ослабив виступ прокуратора та розбив акт обвинувачення. Провідник трибуналу виголосив потім дуже об'єктивне, стисло річеве і правниче резюме та поучення для лави присяжних суддів.

По нараді присяжні судді дали таку відповідь на поставлені питання: Сім голосів „так“ а пять голосів „ні“. Наслідком такого висліду голосування о. крил. Куницького звільнено від вини і кари. Звільнення отже треба завдячувати тільки одному голосові, бо щоби когось засудити як не потрібно вісьмох голосів „так“.

ОПОВІСТКИ.

Челіст Богдан Бережницький після концерту у Львові виїздить до більших міст Галичини і дасть **концерт в Станиславові 4.V., Бережанах 5.V., Стрию 6.V., Самборі 7.V., в Дрогобичі, Борославі і Перемишлі 12.V. Музикальні круги тих міст будуть мати рідку нагоду запізнатися з високою штукою нашого знаменитого чел'ста.** 1—1

Приготовний курс до гімназії починається 1. мая. Зголошення приймає Управа гімназії в Городенці. 1806 1—3

Львівський „Боян“. Проби до слідуючого концерту зачнуться в пятницю дня 1. мая ц. р. Проситься всіх членів являтися на проби. Рівночасно проситься о виплачання членських вкладок. — **Видїл.** 1867 1—2

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА з практикою приймє адвокат Мудрецький, Тлусте. 1863 1—5

КАНДИДАТ АДВОК. з правом субст. та з провінц. практ. гляпає посади. Зголошення з умовинами просить адресувати: Д-р Сг. Мудрецький, адвок., Тлусте. 1862 1—5

ДЛЯ ЛІКАРЯ добре місце на осідок — інформації у філії „Просвіти“ в Богородчанах. 1861 1—2

ДЯК. з добрим голосом, безженний пошукує посади. Може грати хор. Зголошення до Павла Петрикевича, Холмків великий, поч. Денисів. 1860 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам знижка. 1722 9—10

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових виставах відзначене і від 20 літ всюди уживане натирання усмиряюче біль ревматизм як також всілякі ломання

„НЕРВОЛЬ“ д-ра ФРАНЦОВА

в ТЕРНОПОЛІ.

Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ“ д-ра Франпоза з маркою охоронною

Силач з молотком

або просто під адресою

Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ

1757 аптикар в Тернополі ч. 80 4-7

Звичайний Загальний Збір

акціонарів Земельного Банку Гіпотечного

відбудеться в пятницю дня 22. мая 1925 в салї товариства „ДНІСТЕР“ у Львові (ул. Руська 20. партер) о год. 10. рано.

Право голосу на Зборах мають ті акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать в Дирекції Земельного Банку Гіп. або в „Українській Щадниці“ в Перемишлі акції разом з незапавшими купонами.

ПТ. Акціонарі, котрі ще не підняли своїх акцій а мають намір взяти участь в Загальних Зборах, зводять про це повідомити Дирекцію Банку подаючи свою адресу, щоби їм на час видано легітимації на Загальні Збори.

На зложені акції будуть видані посвідки та легітимації (виказки) тим, які мають право вступу на Збори (§§ 65, 67 і 68 статута).

Кождих 100 акцій дає право до 1. голосу. Акціонарі, що мають менше як 100 акцій є управлені установити спільного повновласника з поміж себе або передати повновласть иншому управненому акціонерови. 1864 1—3

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 94 (10.477). Львів, пятниця 1. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фо., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО ім. М. ЛИСЕНКА
у Львові, вул. Шашкевича ч. 5.
Субота, дня 2. мая — година 8 вечер
Концерт Богдана Бережницького
Віолінчеліста, при фортепяні ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ.
Білєти по ціні 2—5 зол. в книгарні ім. Шевченка, Ринок ч. 10. а в день концерту вечер при касі. 2—2
1849

СВЯТО ПРАЦІ.

Є свята, які набірають значіння вселюдських символів. Є символи, які кристалізуються у вікових змаганнях поміж поступом людської думки й назадництвом суспільного ладу. Є змагання, які ділять світ на два ворожі табори, але своєю величю захоплюють усіх, хто в живих залишаючись не є вже поза бортом життя.

Ледве 35 літ ділить нас від першого 1-травневого святочного обходу. Заініційований в липні 1889 р. в Парижі міжнародним робітничим конґресом, 1-травневий обхід був задуманий спершу лише як демонстрація за 8-годинним робітничим днем. Перейшовши по вулицях великих промислових міст кривавий хрест, 1-ий травня став традиційно святкованою річницею, став щорічною маніфестацією усіх, хто живе з власної праці і шанує власний труд. Таким робом 1-ий травня втратив значіння безпосереднього товчка до активної боротьби за зміну соціяльних умовин, та зріс вгодом до сили символу свята праці.

Як усякий прапор, так і прапор, під якими повинно йти щорічне свято всіх працюючих, є надуживаний й використовуваний для цілей, які далеко відбігають від чистої ідеї. Боротьба за шанування людської праці не має ніщо спільного з тими гаслами, з якими приходиться стрічатись в день 1-ого травня з боку фанатиків одностороннього вузько-клясового катехізму. Тим більше загальний характер цього свята не слід вязати з якоюнебудь одною політичною партією. Працюючі маси не находяться нині тільки в рядах одної політичної організації — їх надто багато, щоб можна підтягнути усіх їх під один спільний знаменник, більше конкретний, аніж загально - вселюдська абстрактна ідея.

День 1-го травня був установлений Українською Національною Радою державним святом З. У. Н. Р. Можна ріжно глядіти на цю постанову, як виплив обставин даного часу, а проте ніхто не зможе заперечити, що мало є народів у світі, у якому булоб більше важко працюючих рук, ніж у нашому. Згадане рішення Української Національної Ради каже теж виразно, що поруч із червоним прапором 1-го травня і понад ним дружно повіває блакитно-жовтий.

За минулих 35 літ змінились у світі умовини праці, змінилась у багато чому людська психіка й иншими категоріями судить людська думка. А проте й нині з нагоди 1. травня можна сміливо підписатись під словами одного старенького французького громадського діяча з перед 35 літ: „... Бачу в цім обході заповідь нових часів, коли суспільність, оперта раз на завжди на справедливости, буде дійсною гармонією інтересів і сил, виснажуваних нині у безглуздих брутальних борцях; коли суспільність усі свої невичерпані й необмежені творчі сили віддасть на услуги науці і праці; коли почнеться на землі панування розуму".

І. К-н.

ЛЯСАЛЬ.

З нагоди 100-літніх роковин народин.

Цьогорічне свято першого мая є доброю нагодою, щоби викликати з тіней минувшини постать одного з найбільших провідників робітничого руху. Саме три тижні тому минуло сто літ від дня уродин Фердінанда Лясаля. Хто з нас бодай на гімназійній лавці не перекидав нервово червоних брошурок „Робітнича програма" або „Про суть конституції", пришіплюючи собі перші зерна революційности, менш-більше так само як віспу — з викривленим обличчям від ніякового почування, а може й зі заплющеними очима?

Ех! які це були прегарні часи, коли соціял-демократична лектура була верхом революційности! Ах! які дивні часи настали нині, коли навіть чужинні національні партії, такі як наші, втягнули в свою програму основні ідеї творця німецької соціял-демократії! Бунтарський дух Лясаля напевно не висловив би свого вдоволення, якби міг при помочі спіритистичного столика кинути кілька уваг про сучасні суспільні умовини, яких розвиток силкувався він передбачити так, науковою методою свого досліду. Його мабуть не потішив би величезний зріст соціял-демократичного руху у своїй батьківщині, вірного двом найдорожим йому ідеям: нації та державі. Та маса, якої інстинкт він звеличував у своїй драмі „Франц Сікінген", інстинкт, на його гадку, вірніший, ніж свідомість її провідників — буває незбагнена у своїх химерах. Вона воліє на становищі президента республики Гінденбурга, замісць Бебля або Лібкнехта, і лекше поклонятиметься абстракційному теоретикові Марксові, ніж практичному діячеві Лясалеві.

Не маємо наміру повторяти ще раз у скороченій фейлетоновій формі безконечної дискусії на тему переваги Маркса над Лясалем — тему, якій професори та соціялістичні діячі присвятили більше творів, ніж збірні твори цих двох ідеольогів соціялізму. „Існує — каже Жорж Сорель — справедливий поділ праці у цьому світі". Якщо безсмертний дух творця може стежити за розвитком своєї ідеї на цьому світі — то Лясаль не повинен би заздрити Марксові його канонізації на святого. Лясаль був надто сильно привязаний до нашого життя з усіма його поривами та принижуючими пристрастями. Він був гордий та впертий; він не міг би жалкувати, що провів це життя саме так, а не инакше; він найшов би для своїх біографів найкращі аргументи на те, що в усіх його вчинках була залізна послідовність Геґлівської системи і що всі буцім-то суперечности виринають з її становища як гармонія одного самодоцільного процесу.

Життепис Лясаля для людей, що шукають залюбки внутрішніх, глибших взаємин між індивідуальними переживаннями людини і його творами — має той сам чар, що світогляд Гегля мав ціле життя для Лясаля. Ці самі факти можуть служити як матеріял для протилежних тез і їх синтеза може бути так само несподівана як рішучі виступи великої індивідуальности, яка діяльністю хоче здушити в собі боротьбу двох суперечних стихій. Лясаль мав у собі багато з романтичного поета, який вагався ціле життя між адвокатською прозою і неписаною, мрійною поезією. Найбільшим дивом цієї боротьби є те, що його життепис, історія буденних переживань, не менше цінних для нього як його твори — що ця романтична історія не захитала авторитетом його індивідуальности як ідеольога робітничої кляси. Соціялісти, які промовчують деякі факти з життепису Лясаля або хотять їх силоміць підчинити його ідеям, перекладеним уже на їх партійну програму — не мають зрозуміння для одного з найцікавійших секретів Лясалевої індивідуальности.

Лясаль уродився 11. квітня 1825 р. в домі багатого жидівського купця у Бреславу, — на цій тевтонсько-словянській смузі, де численні жидівські покоління боролись за істнування та майно, торгуючи шовком. Так само як багато вчених, письменників та артистів, молодий Лясаль не хотів продовжувати купецької карієри батьків і пірнув у глибокі хвилі фільософії, щоби вирвати на ще ширших — політичної діяльности. У німецьких університетах царив тоді Гегель. Перша велика праця Лясаля про Геракліта була подекуди транспозицією Геґлівської системи на мову грецьких символів: — вічний рух зливався з поняттям історичного процесу, а цей знову з процесом льогічним.

Лясаль приготовлявся багато літ до першої нагоди, щоби виступити як політик. Але популярність здобув собі багато раніше: у ролі сальонового льва та оборонця покривджених ще як студент фільософії. Як 20-літний молодець зустрічається він з жінкою, яка відограла в його житті, хто зна, чи не більший вплив як Гегель та Маркс, яким він присвятив менше часу та енергії. Це була графиня Гацфельд, високоосвічена особа, дотепна, великого темпераменту і непохитного характеру — у віці, який дозволив їй, від біди, бути їй його мамою. Подружжя Гацфельдів було в Берліні популярне. Князь Гацфельд під час окупації міста Наполеоном хотів передати потайки звістку німецьким військам про стан французької армії. Це справоздання переловили і князя вкинули до вязниці. Його жінка зважилась особисто прохати у Наполеона помилування для мужа, якому грозила смерть. Наполеон у відповідь показав їй лиховісний документ. Тоді княгиня вихопила його йому з рук і кинула в огонь. За цю сміливість Наполеон звільнив її чоловіка. Це була мати графині Софії Гацфельд, яка стала геройкою Берліна завдяки Лясалеві.

Вона була нещаслива у 10-літнім подружжі з чоловіком, який нехтував нею і знущався над нею. Лясаль, познайомившись з Гацфельдовою, зайнявся її долею настільки, що присвятив 10 літ свого життя боротьбі за її визволення. Він вів її всі судові процеси, стежив за кожною подробицею справи, підтримував, змагаючись з всесильною опінією, яка гляділа тоді на жінку в такому становищі як на покидь суспільности. Лише завдяки енергії та самопожертві Лясаля, графиня Гацфельд вийшла з процесу переможно. А Лясаль вийшов з цієї боротьби досвідченим адвокатом. У 1848 р. є він уперше замішаний у трагікомічну революцію 1848 року, дарма, що тоді ще не брав у ній поважної участи. Його засуджують та звільнюють. Щойно в 1862 р. вступає він рішуче в ряди політичних діячів. Тоді має вже за собою головний правно-фільософічний твір „Систему надбання прав". Цікавим епізодом життя є його зустріч з молодою Росіянкою, Софією Сонцевою в 1860 в Аахен. Закохується в ній і на 40 сторінках великого формату пропонує їй подружжя, доказуючи, що не може без неї жити, що робить своєю постановою найбільшу жертву зі свого життя, присвяченого вищій меті і що „стаючи моєю жінкою, будуєте весь свій дім та істнування на шпилі вулькану:"

Коли вертається до політики, вже не вдоволяють його конституційні промови та резолюції. Накликує, щоби покинути парлямент і по-

---

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 309/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 90 (10.444) z dnia 26. VI. 1925. w artykułach pod tytułem 1) artykuła wstępnego w ustępach a) tytuł, b) ustęp do słów: faktom je szczo, c) między słowami dywersijno-bandytiśkyj zahowir a: Odnacze siid, d) między słowami: do wdowołennia a: Tomu to, e) od słów O cej zaid do końca artykułu, 2) w rubryce „Nowyky" ustęp notatki pod tytułem „Chto koły wynuwatyj" aż do słów toj, szczo byw zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) n. k. a co do ustępów po 1) c) c) także wystąpku z § 302 u. k. uznał dokonaną w dniu 25. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 21. kwietnia 1925 r. Hawel.

сивної резистенції", яка згодом має стати активною. Оснування ним власної партії як протесту проти покірних однопартійників — відоме. Приходить засуд, вязниця, звільнення, врешті в 1863 р. оснування в Липську — „Allgemeine Deutsche Arbeiterverein". Заголовки найпопулярнійших творів також знаєте.

Тоді він має 28 літ. Усі захоплюються його стрункою статею, плавінько-мувикальним голосом, чарующим красномовством. Як народній трибун він не має тоді суперника. Його подорож у ролі агітатора в Надренщині це похід переможця. Процеси та засуди не в силі спинити ні його діяльности, ні впливу. У червні 1864 р. виїжджає з Надренщини до Швайцарії мов тріюмфатор, щоби підготовитись до нової боротьби, а в серпні—вже не живе. Його смерть — це наскрізь романтичний епізод. 25-го липня він пізнає в Берні 18-літню дочку історика Деннігеса—Олену, яку бачив кілька разів у Берліні. Від першого погляду — Амор влучає його смертельною стрілою. На протязі 24-ох годин приходить до взаємних освідчин, а три дні пізнійше його вибрана під впливом спротиву родини — щораз більше холоне. Лясаль використовує всі можливі впливи та посередництва з фанатизмом процесовича та диктатора, щоби зійтись з тою, якій хоче скласти у жертві своє життя, а вона зустрічає його вже байдужою, наверпувшись до офіціяльного нареченого, свого ровесника і приятеля молодости, Румуна Раковіца. Почування нестямного кохання переходить у Лясаля у жадобу помсти і він ображує свідомо Раковіца та батька Олени, доводячи до поєдинку. В ліску під Женевою гине від кулі свого суперника.

Хто хоче перейти всі нюанси цієї історії, нехай прочитає повість великого англійського мистця в психольогічній аналізі George Meredith'a: „Трагічні комедіянти", основану на цій патетичній події. Там найдете всі риси суперечної, бурхливої індивідуальности Лясаля, яка то надто гнулась, то ставала надто непохитною під впливом надто великого довіря до сили своєї аргументації. Ось якою рефлексією кінчить Meredith свою історію:

„Він загинув від своєї слабости, але той, що вбив, був сильною людиною. Якщо його кінець не є героїчним, то ганьба не падає тінью на його життя. Його кінець був гуманним, тому, що звірина притаєна в ньому вирвалась незагнуздана і понесла його туди. Струмінь бурхливої крови залив його ясний розум. А в тім: ті, що висловляють над ним звичайний фаталістичний епітаф про те, чого не зробив і що зробив, ті, що користуються мудрістю, яка мірить покійника останнім словом його жалісної історії, повинні на мент призадуматись, чи можна назвати блазном або божевільним того, хто був ревним працьовником, повеженим великими головами своєї доби, призначим головою стоустою масою працюючого люду і в якому несвідомо, хоча цей люд жив у ньому, продирались чистійші вогні крізь грубу шкаралущу, коли його остаточна неуговканість кинула його в загибіль... Він не був ні блазном, ні божевільним, ні мущиною, якого можна боготворити: його остання спокуса найшла на нього в добі, заки він переміг голоси своєї крови і посеред безлічі одноманітної маси цього світа поклала на ньому тавро трагічного комедіянта: — він є великим позовником та самооманником, одним з пурпурово-смішних, з яких не можемо сміятись, але яких мусимо подивляти на те, щоби збагнути, чи їх характир промовляє нотою диссонансу з життям. Бо инакше, розумуючи над їх історією, життя видалось би чимсь, що раз має злобний нахил до смішности то знову поринає в безодні. Характери пересічної маси людей належать до звичайної категорії комічних; мало з них є так збудовані та такі складні, щоби в них могли єднатись ці дві суперечні музи".

Те, чого не в силі була зробити міць суспільних ворогів Лясаля — зробила 18-літня гуска. Аргументи, які переконували суддів та пал, який поривав багатотисячну авдиторію, розбились об байдужність жіночого серця. Робітнича маса та жінка були двома державами натхнення Лясаля. Він хилиться між ними як між двома стихіями своєї вдачі: між льогічними міркуваннями та ірраціональними поривами. Психольогія юрби та жінки має свою чарівну притягаючу силу для фільософів та поетів. Вони є однаково химерні у переливах своїх настроїв. Смерть завдяки одній і безсмертність завдяки другій має в собі чимало з непередбачених химерностей, над якими не від нині думають критики творів та вчинків Лясаля.

Істнує одна величина Лясаля, якою можна електризувати маси його спопуляризованими ідеями; істнує друга — притаєна в сутінках буденної людської психольогії, яку перерізували блиски творчого генія, що нехтував усім, поза голосом своєї духової потреби.

Мих. Рудницький.

По 6=ти літах.

Поворот д-ра К. Левицького.

Відомий галицько-український діяч, довголітний керманич галицько-української політики, б. президент Української Парляментарної Репрезентації в австрійськім парляменті, перший голова Державного Секретаріяту ЗУНР., а опісля уповажнений для справ преси і пропаганди, а згодом і закордонних справ в уряді пред. Петрушевича — по 6-ох літах відсутности і важкого еміграційного життя вертає до рідного краю.

Після рішення Ради Амбасадорів д-р К. Левицький вже кількома наворотами робив заходи в польському посольстві, щоби одержати паспорт на поворот, одначе безуспішно. Навпаки, у відповідь на ці старання польські власти розписали стежні листи за тими еміграційними діячами, що їх підписи були поміщені на противиборчій відозві, а між ними і за д-ром К. Левицьким. Відомо, що коли один із фірмантів противиборчої відозви, д-р Яр. Селянка, не почуваючись до ніякої провини, легальним шляхом повернув до краю, то його запроторено в тюрму, а опісля по році тюремних злиднів суджено за „державну зраду" й инші злочини проти Польщі та засуджено на 2-літню вязницю.

Така поведінка польського уряду зупинила ветерана галицько-української політики від негайного повороту. Та він не припинив своїх заходів, вже не в польському посольстві у Відні, але у Секретаріяті Ліги Націй в Женеві. Мабуть ці останні заходи присилували польський уряд вкінці згодитися на його поворот.

Як подає „Слово Польске" д-р К. Левицький одержав „залізний лист" від міністерства справедливости під натиском міністерства закордонних справ. По тим самим відомостям, проти д-ра К. Левицького відбудеться судова розправа, на якій він відповідатиме з вільної стопи.

У відмінному світлі представляє ту саму справу львівська „Хвиля" під шумним, настроєво-крикливим написом: „Ліквідація польсько-українського спору". Вона пише, що у Варшаві все частійше говориться по потребу ліквідації справ, що були відгомоном збройного польсько-українського конфлікту після листопадового перевороту 1918 р. Ліквідаційна акція розпічнеться від дозволу на поворот до краю галицьким емігрантам. Одним з перших, що одержав дозвіл на поворот, є д-р К. Левицький. Дозволу на поворот уділила Рада міністрів, повідомивши галицькі судові й адміністраційні власти, щоби вони припинили якінебудь карні кроки проти д-ра К. Левицького. Поголоски про залізний лист не відповідають дійсности.

Як бачимо, між інформаціями „Слов-а Польск-ого" і „Хвилі" заходять суттєві різниці. „Слово Польске" говорить про „залізний лист" (глейт), а „Хвиля" опрокидує цю сплетню. Перша інформація приписує уділення дозволу міністерству справедливости, а друга Раді міністрів. „Слово Польске"

Ілько Борщак.

Член Французького Конвенту про Україну (1795).

Підчас Великої Французької Революції грав видатну ролю Гарран де Кульон (Garran de Coulon). Спочатку член Установчих Зборів, а потім Конвенту[1]), він належав до крайньої лівиці, був „Генеральним Прокурором Нації" і є автором закону про еманципацію чорних у французьких кольоніях. „Будучи в осередку політичної хуртовини, я мав потребу зупинитися на проблемах далеких від мойого особистого життя". Такою проблемою були для Кульона причини упадку польської держави. Він зібрав багато матеріялу, перечитав досить солідну літературу і в III-ому році Республики (1795) вийшла в світ його книжка під назвою „Recherches politiques sur l' Etat ancien et moderne de la Pologne appliquées à sa Dernière revolution"[2]). (Політичні досліди над старою і новою польською державою, прикладені до її останньої революції).

Як „habent sua fata libelli", то доля цієї книжки була дуже сумна: найбільша частина накладу згоріла в книгарні видавця, а те, що залишилося, не мало широкого розповсюдження, бо для нового режиму Директоріяту ні мова ні зміст книжки не підходили. Примірник Національної Бібліотеки так і пролежав нерозрізаний, і автор цих рядків був першим, що відкрив ці пожовклі сторінки з дуже брудного й зіпсованого вже паперу. В III ому році Республика переживала велику паперову кризу, й Кульон став одною із жертв цієї кризи.

Всі ті діячі Великої Революції, що так чи инакше порушували українське питання, давали доказ своєї симпатії до нього, але як це побачить дальше читач, твір Кульона повинен зайняти у цій літературі особливе місце. „Яка не була б доля цієї книжки — пише Кульон у передмові — вона не осягне своєї мети, як не збільшить ненависти чесних людей[3]) до всіх гнобителів і як не викличе їх обурення на підлу коаліцію[4]), що здатна лише на грабунок обезброєних рабів[5]). Вона не осягне мети, як не докаже народам, що це сусідні королі, а не вільні нації (себ то Франція. І. Б.) загрожують їх незалежности"...

Кульон росповідає докладно історію Польщі і головно зупиняється на тиранстві і сваволі шляхти над селянством. „Здається, що такий страшний гніт повинен би був вже давно підняти польський нарід проти своїх тиранів, але упадок духа —наслідок рабства — доходить до того, що людина сама, подібна до скотини, яку гримають у ярмі, звикає до гнету, аж доки надзвичайні обставини або зоря свободи, що перемагає всі перепони, не потрясе ним. У всіх країнах і по всяк час бувають горді люде, що ненавидять рабство і вміють знайти спосіб визволитися та покарати своїх тиранів. Такий приклад дали Польщі українські козаки..."

Автор присвячує цілий VI-ий розділ (30 ст.) спеціяльно козаччині і Україні, „країні гарній і великій, як пів Франції, де панувала приємна атмосфера свободи, незалежности, братерства й рівности..." „Київ, столиця України, неначе призначений був самою долею по своїому чудовому положенню серед Дніпра між Балтійським та Чорним морем, через свої зносини з Европою і завдяки заснованій там школі (Київо-Могилянська Академія. І. Б.) — на поширення цивілізації і науки у тих диких краях. Як не одно місто в Европі переходив Київ із рук у руки варварських народів-наїзників і все палили та нищили його переможці, але без огляду на усе це, Київ щораз відроджувався із руїн...

Підчас унії Литви з Польщею Україна та козаки підпали під суверенитет Польщі, яка зобовязалася признати права та привілеї України. Але така підлеглість одного народу другому не могла довго тревати без переміни. Хоча як були би подібними до себе ці форми васалітету, ми не знайдемо прикладу, де шановано би відносини, основа яких завжди не забезпечена, як два уряди, що зєднались такими договорами, не бажають щиро щастя народів, як в одного і другого боку не прагнуть до свободи — найпевнійшої бази цього щастя, як вони скоро не переконаються, що справедливість вимагає для обох народів рівности політичних прав, як немає у їх почуттях взаємного братерства, як вони не довіряють один одному. Пануюча держава скоро прямуватиме до поневолення васальної держави, знищивши її привілеї, тоді як остання буде змагати видобутися з під позволення, рвучи все, що її вяже з пануючою державою й пробуючи навязати нові союзи назовні. Це все сталося з козаками".

Згадавши численні нарушення Поляками своїх обовязків, пише Кульон — Україна покоїлася містами й селами й перетворилася в найбільш промислову країну, будучи одночасно й найбільш родючою. Такий успіх і багатства Козаччини, а особливо їх надзвичайна відвага викликали заздрість польського уряду, що рішився знищити козацькі вольности спочатку скрито, а відтак жорстокостями й силою. Породавано великі лани ріллі, що є джерелом багатства цієї країни, польській шляхті, що гнобила мешканців України. Їх жінок і дівчат ганебно насилувано, а до того увівши туди католицьких ксьондзів, Польща хотіла приневолити козаків визнати супрематію папи й римські забобони в той час, як козаки признавали супрематію царгородського патріярха й забобони грецької церкви.[6]), Тих із гетьманів, які захищали привілеї своєї нації і яких не можна було підкупити, захоплювали Поляки, в нечуваний розріз з найсвятійшими договорами, стинали голови й четвертували. Але повстання народу, що не звик до ярма[7]), було таким широким як і законним. Козаки повстали й запалені ненавистю, що зродилася у них серед довгих ча-

---

[1]) Народився дня 19. IV. 1749 р., помер 19. XII. 1816 р.

[2]) Par J. Ph. Garran, Représentant du Peuple à Paris. De l' imprimerie de J. J. Sonits et Co rue des Marches No 2. in, 8°. Стр. 403. Шифр. Нац. Бібл. M. 26514

[3]) В оригіналі „vertu"; під цим словом тодішня революційна термінольогія означала людей „нового режиму".

[4]) Коаліція з Англії, Пруссії, Цісаря Еспанії та Росії проти Республики.

[5]) Тоб-то Поляків.

[6]) Для вільнодумця і атеїста Кульона і православна і католицька віра це однаково „забобони".

[7]) Читач зауважить підкреслення Кульоном відмінности Українців „не звиклих до ярма" від Поляків „упадок духа" яких давав шляхті змогу гнобити їх.

конечно бажає собі, щоби д-р К. Левицький відповідав перед судом, а „Хвіля" повідомляє про припинення якихнебудь карно-судових кроків. Свої інформації закінчує „Слово Польске" отсею „сентиментальною" заміткою: „На некорисні наслідки цього кроку певно не довго будемо ждати".

Вістки про поворот д-ра К. Левицького вже віддавна кружляли з наших громадських колах. Зі врозумілих причин ми не оголошували їх в нашому органі. Годиться зазначити, що в деяких колах шириться сплетні, немов то д-р К. Левицький за ціну дозволу на поворот зобовязався не брати ніякої участи в нашому громадянському житті. На основі певних інформацій зазначуємо, що д-р К. Левицький не приймав на себе ніяких зобовязань та що його участь в громадській роботі не підлягає ніякому сумніву.

Політичні новини.

Відгуки перемоги Гінденбурґа.

Масмо вже перед собою погляди визначних американських політиків про нового німецького президента. Зсі вони погоджуються, що останній вибір збільшує трудноші світової політичної ситуації. Сенатор Борах не вірить, щоби Німеччина котіла зброїтись і щоби особа Гінденбурґа стала приводом до внутрішнього заколоту. Бувший державний секретар Вільсона Лянсінг гладить на прихід Гінденбурґа лише як на рух консервативний, а не реакційний. Фінансові кола сподіються, що він не перешкодить переведенню економічного пляну Доза.

Тон англійської преси стриманий. Одночасно виданий комунікат бюра Райтера силкується вдержати погляд, що політичний курс у Німеччині не буде змінений. Мабуть англійський уряд одержав уже в цьому напрямку якісь запевнення з Берліна. Вибір Гінденбурґа не впливає на становище англійського уряду так радикально, як на становище французького. Орган Льойда Джорджа „Дейлі Кронікл" не каже заплющувати очей на повагу витвореної ситуації. Прихід Гінденбурґа — це доказ невдоволення з дотеперішніх переговорів зі союзниками. Хоча він може видаватись образою доброї волі союзників, але не слід уважати його зломанням мирного договору. Німеччину треба судити по ділах, а не по настроях. „Дейлі Телєґреф" добачує у виборі Гінденбурґа потребу спокою та ладу, сильну руку проти комуністів та відразу до професіональних політиків.

У Парижі — зденервування. Націоналістичні органи глузують з плянів уряду Пенлеве. „Temps" передбачує у Німеччині хуткий упадок республіканського ладу і вважає вибір Гінденбурґа скиненням німецької маски. Всі признають, що роля теперішнього французького уряду дуже важка.

Французько-англійські наради.

Французький премієр мав дуже важну розмову з англійським послом лордом Крю (Crewe). Розмова мала торкатись ролі найвищої військової ради супроти збройного стану Німеччини; Франція безумовно хоче домагатись зміцнення своєї контролі. Передбачується близька зустріч Болдуіна, Черчіля, Чемберлена, Пенлєве та Кайо у Льондоні. Річ ітиме імовірно про вирівнання спільної лінії в справі загальної забезпеки, тому, що останні уступки Франції за уряду Ерріо набирають нині иншого освітлення по виборі Гінденбурґа.

Штреземан занедужав.

Нім. міністр закордонних справ Штреземан занедужав ангіною. Деякі підозрівають у цьому „дипльоматичну недугу".

Зміцнення чехословацьких кордонів?

На словацько-мадярському кордоні, словацько-румунському і словацько-польському зміцнено пограничну сторожу. „Народні Лісти" подають, що з боку польських вартових повторяються стріли на словацьких. На мадярській та румунській смузі трапились факти, що поліція та громадяне окупували деякі місця.

Ґенеральний страйк у Бельгії?

У бельгійських копальнях вутілля істнує загроза ґенерального страйку. Робітничий конґрес має рішити, чи страйк має бути відповідю на обниження працедавцями зарібної плати.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЦИРК А. КОРНАЦЬКОГО вул. Коперника 33.

Нині 30-го квітня ц. р. святочне відкриття сезону:

На чолі дружини варшавського цирку **Дир. Стан. Мрочковський**

Найвища атракція славного програму є король заліза, мистець в згинанню залізних штаб зубами і розриванню ланцюхів, славний світовий силач

Жигмонт Брайтбарт.

Початок о год. 8. вечір. Білети шукайте до набуття в торговлі С. Ґабріеля, Легіонів 3. — В суботи, неділі і свята по 2 вистави з незміненою програмою. 1871

ВІДГУКИ ДНЯ.

Першого травня.

Колись, памятаю, на першого травня було так:

Сита буржуазія сиділа по роскішних кавярнях і прижмуреним оком дивилася крізь вікна.

А на вулицях збирався пролетаріят.

Голодний, боси, працею виснажений, ставав у ряди і з піснею на устах тягнув вулицями на місце збірки. Там вже чекав на нього „трибун люду". Діямант і як тільки людське море вспокоїлося, лупив себе по розлогім череві вбраними в брильянти пальцями і викрикував:

— My biedni robotnicy. Przez głód i nędzę przyrósł nam brzuch do grzbietu. Chleba! Chleba nam dajcie! (Бідна вікови не їв хліба, тільки булку). Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się!!..

Скінчивши промову, обтирав шовковою хусткою кроплистий піт з лиця і старабановався з трибуни. Потім фіякром відїздив на обід, а пролетаріят підносений на дусі розходився мирно домів.

Поліція спокійно приглядалася всьому і тільки вважала, шоб люде не пхалися дуже.

Так було колись...

А тепер?!...

Тепер часи дещо змінилися.

Правда, повсякчас єдіяє „буржуазія", „пролетаріят", лишилося те саме, але по суті значіння їх улягло подекуди зміні.

За буржуя вважається той, хто працює головою, за пролетаря той, хто працює руками чи ногами.

Не від нині ведеться між ученими запятий спір, кого саме причисляти до одної або другої категорії.

Не знати наприклад, що є балєріна, яка рифжує ногами!... Так само „бойко", який носить свій кіш на голові, отже працює головою. А вже що до мене, то справа не до розвязання. Бувають хвилі, коли я працюю над фейлетоном головою, а деколи тільки рукою махаю.

До кого маю себе зачислити?

Голова призначена за найгіршу часть тіла і не дає деколи й половини того заробітку, що дають руки і ноги.

А мені ні голова ні рука не дає доброго заробітку!...

Та все таки треба признати, що тепер є більше справедливости як давніше.

І буржуазія і пролетаріят розпоряджає достаточною скількістю ситих і голодних.

Ситі пролетарі називаються „буржуями з пролетарською психікою", а голодні буржуї „пролетарами з буржуазним світоглядом".

Сита буржуазія сидить як і сиділа по роскішних кавярнях, ситий пролетаріят найголосійше співає.

Одні і другі знають, що ніяка революція не зметe їх з лиця землі.

А мешканцями сутерин і піддашів клепочеться хіба... поліція.

Галактіон Чінка.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вихід громад, які вислали шкільні декларації в домаганням української мови навчання:

Повіт Городенка.

Слідуючі громади внесли підписані декларації через адвокатські канцелярії д-ра Т. Окуневського і д-ра В. Кассияна на руки шкільного інспекторату в Городенці: 1) Вікно 93 дек. за 131 діт., 2) Вільховець 40 дек. за 48 діт., 3) Воронів 15 дек. за 21 діт., 4) Вербівці 101 дек. за 142 діт., 5) Гавриляк 36 дек. за 48 діт., 6) Гарасимів 88 дек. за 102 діт., 7) Глушків 64 дек. за 85 діт., 8) Городниця 69 дек. 91 діт., 9) Гаманів 53 дек. за 69 діт., 10) Городенка 222 дек. за 270 діт., 11) Далешева 38 дек. за 52 діт., 12) Дубки 69 дек. за 105 діт., 13) Жабокруки 50 дек. за 62 діт., 14) Колінки 65 дек. за 84 діт., 15) Кунисівці 30 дек. за 37 діт., 16) Колачинці 23 дек. за 40 діт., 17) Корнів 44 дек. за 58 діт., 18) Лука 52 дек. за 76 діт., 19) Незвиска 60 дек. за 86 діт., 20) Одіїва-Корнів 36 дек. за 40 діт., 21) Обертин 40 дек. за 63 діт., 22) Підвербці 87 дек. за 120 діт., 23) Пробабин 48 дек. за 63 діт., 24) Поточиска 115 дек. за 176 діт., 25) Раковець 77 дек. за 107 діт., 26) Репужинці 46 дек. за 60 діт., 27) Стрільче 126 дек. 172 діт., 28) Семаківці 64 дек. за 96 діт., 29) Серафинці 183 дек. за 259 діт., 30) Тишківці 188 дек. за 231 діт., 31) Чернелиця 85 дек. за 109 діт. 32) Чернятин 186 дек. за 238 діт., 33) Ясенів пільний 84 дек. за 106 діт., 34) Чортковець 165 дек. за 176 діт., 35) Торговиця 93 дек. за 128 діт., 36) Ісаків 55 дек. за 70 діт., 37) Топорівці 119 дек. за 150 діт., 38) Сокерчин 45 дек. за 50 діт.

Крім цих громад зложили безпосередно декларації громади: Петрів, Якубівка, Жуків, Джурків, Балагурівка, Семенівка і Живачів.

Через байдужість не внесли декларацій громади: Михальче, Уніж, Рашків і Хмелева.

Разом внесло декларацій 45 громад. Про сім громад нема точних даних, 38 громад внесло **3059** декларацій за **4019** дітей.

Один поліційний „допит".

Інтерпеляція посла Якова Войтюна до міністра внутрішніх справ щодо скатування Стефана Духлінського та Олексомира Коротиша в пінській дефензиві.

Всупереч всіляким урядовим запереченням на денне світло виходять щораз нові темні факти нечуваних насильств та знущань, які практикують поліційні агенти в домівці дефензиви супроти робітників та селян, що борються за своє визволення. Дня 7. березня ц. р. арештовано в Пінську робітника Стефана Духлінського, родом з Щиханова. З поліційного комісаріяту перевели його до уряду дефензиви при пінськім старостві. Трьох агентів дефензиви перевело брутальну ревізію Духлінського. Відтак з доручення провідника дефензиви скували Духлінського і відвели до слідчої вязниці. Духлінський сидів там три дні весь час скований. Четвертого дня відвели його до дефензиви „на допит". „Допит" відбувався в кабінеті провідника дефензиви. Крім провідника у „допиті" брали участь 4 агенти, референт протоколу і 3 помічники, що станули довкола „допитуваного". Підчас „допиту" Духлінський був закований. Коли він заперечував питання, які не були згідні з дійсністю, звернені до нього провідником дефензиви, тоді три агенти, що стояли при ньому, почали одночасно бити його з трьох боків: пястуками під шию та під оба ребра. Коли били довго, згодом почали його тягнути за волосся. А коли Духлінський упав на землю непритомний, агенти почали його копати по всьому тілі. Підчас того зявився в кабінеті староста. На його запит: „Що таке тут діється?" агенти відповіли, що комуніст упав на землю і сам бе себе. Староста не лише вдоволився таким „розясненням" і не звернув увагу своїм підчиненим, як слід поводитись супроти політичних вязнів, але кричав до Духлінського, щоби він встав і кілька разів копнув його в голову.

сів гнету, видушували шляхту, де тільки попадалася. Але вони шанували мирне селянство, що мало як і ранійше у них захист.

... Невичерпаний геній Хмельницького видержав довгу війну з найкращими генералами Польщі, аж поки мир не потвердив сепарації тих двох країн (Польщі і України. І. Б.) Але лекше було Україні видобутися із під польської кормиги, ніж заховати свою незалежність і її доля повинна б послужити зразком для народів, які є настільки сліпі, що надіються, що знайдуть щирий захист у чужих урядів.

... Цар Петро дав легко козакам ощ королівські обіцянки, яких володарі ніколи не відмовляють, але й ніколи їх не додержують"...

Зупинившись на скасуванню Української Автономії, додає Кульон: „велику частину українських земель роздано отому родові крепаків*) яких називають російською мовою яхтою. На Україну наслано російські суди, найбільше підкупні в Европі, й офіцерство російського або німецького походження. На остатку, як Катерина зібрала рабів із усіх своїх провінцій, щоби скласти Кодекс, чого так і ніколи не зробили, і як підчас того коваки вимагали повернення своїх законів і автономії України—їх делеґатів сковано у кайдани, перевезено у Петербурґ, де майже всі померли у вязниці від голоду й холоду. Нещасні козаки зробили останню спробу, щоби звільнитися від російської кормиги й спочатку цього століття зєднались зі Шведами. Але розбрат і корупція оволоділа їх старшиною справу програно й всіх Запорожців розстріляно без ріжниці віку і роду (підкрес. оригіналу. І. Б)...

Як вже на Україні панував мир, що йде слідом за поневоленням, одного дня Европа дізналася про абсолютне знищення Запорожців. В своїому указі ціломудрена Катерина (підкресл. ориг. І. Б.) закидала Запорожцям їх розпусне життя, їх привязаність до своїх законів, на які вона сама, ця релігійна (підкр. ориг. І. Б.) царица присягала, що не порушить. З того часу Україна все більш і більш запала у дикий стан, у якому вона перебувала і кілька століть перед тим... Але природа могутійша для творчости й свободи, ніж тиранство. Жменя Готів, що втекли в гори Астурії, зуміли вигнати Маврів із усіх провінцій Еспанії, також і Геній Незалежности ходить — блукає поміж нещасними останками українських козаків. І може бути, що недалекий вже час, як враз із кримськими й кубанськими Татарами під проводом нового Пугачова (вісь!) українські козаки змінять обличчя Росії і Україна, поневолена в ріжні доби своєї історії, „не зазнаватиме більше сорому, щоби бути скованою від рук призначених до роботи голкою та веретеном" (жінка—Катерина І. Б.)...

Закінчуючи свій огляд Української Справи, вертає Кульон до Поляків, які „пригнічуючи Козаків подібно до того як Спартіяти чинили в Лякедомонії з Гельотами... сміли голосити про свободу й патріотизм"...

Париж, у квітні.

*) Кульон має на увазі факт деспотичного керування царями і над „двором" — „государевими слугами".

На другий день „допитували" у пінській дефензиві робітника Олександра Коротиша, якого арештували в Кожан-Городку дня 7. березня ц. р. „Допит" почався в 9 год. веч. Коротиша ввели до кімнати, де находився скований мущина з явними слідами побоїв, і спитали його, чи він знає цього чоловіка. Коли Коротиш рішуче заперечив, агенти відвели його до темної кімнати і всі три почали його бити пястуками в шию та копати його під боки та в ноги. Це тривало довший час. На крики та зойки Коротиша агенти відповідали цинічними лайками. Так склали протокол „допиту", який Коротиш навіть не читаючи підписав, під загрозою дальших побоїв. Олександер Коротиш, так само як Стефан Духлінський залишаються донині в пінській вязниці.

Подаючи ці факти про знущання над політичними вязнями до відома п. міністра внутрішніх справ, підписані звертаються зі запитом:

1) Чи тих, що провинилися у катуванні робітників Духлінського та Коротиша потягнули до карної відповідальности?

2) Чи п. міністр має намір припинити катування робітників та селян агентами дефензиви?

ОСТАННІ ВІСТИ.

Пляни Гінденбурґа.

Кореспондент „Матена" подає представлені йому погляди Гінденбурґа: а) не мав би вартости ніякий договір з ним. лівим урядом, 2) франц.-нім. зближення, основане на інтересах обох країв, головнож на порозумінні промислу обох країв, 3) франц.-нім. порозуміння, головно проти більшовицької небезпеки, 4) заступити данцігський коридор угодою Польщі й Німеччини, 5) продовження переговорів у справі пакту безпеки.

Кровавi подii в Болгарiї.

На одному передмістю Софії облягано окопанях комуністів. По 24-годинній стрілянині, артилерія здобула окопи. Зловлено одного комуніста. Згинуло 8 жовнірів а 10 відчесло рани.

Обвинуваченого за участь у заговорі на собор провідника аграріїв, Гранчарова, віднайдено на одній з передміських ферм. Окружений поліцією, не піддався і вбито його.

Супроти неможливости звербування 10.000 людей до народньої міліції, уряд має оголосити побір одного річника.

Заговір на життя Чемберлена.

З Льондону доносять, що викрито заговір на життя Чемберлєна. Урядові кола досі не зложили ще ніяких виясненъ. Заговір мав бути плянований в комуністичних колах.

СРСР. відкликує послів із Праги і Варшави

„Морнінг Пост" повідомляє, що СРСР. задумує відкликати своїх послів із Праги й Варшави. Причиною цього візита Бенеша в Варшаві, що довела до польсько-чеського порозуміння звернього проти СРСР.

Замах на Гінденбурґа?

З Берліна розійшлася чутка про замах на Гінденбурґа. Бюро Вольфа заявляє, що чутка ця неправдива.

З польського сойму.

Сойм на засіданню дня 29. квітня відкинув внесок українських послів за признання 6-мілїонового кредиту для улегалізування тайного українського університету і політехніки у Львові. За цим внеском голосували національні меншости і ППС.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Трамвайний перестанок УЛЬ. Понище Високого Замку.

ПАРК ГЕЛЯНКА

Трамвайний перестанок УЛЬ. Вулиця св. Войтіха

відкритий від дня 1. мая 1925.

На місці першоклясна реставрація: молоко, яриня і їдальний міл власної продукції. — Всякі мінеральні води, спромога підбування карльсбадської і інших кураній. Кухня дієтична чи на від год. 6-ої рано. Щоденно музичний концерт від год. 5-ої вечер. — **В неділі і свята музичний порачок о год. 10-ій передпол. Гойдання, каруселі, теніс і велика сала на дансінґи.**

1873 1—1

Боротьба за Троцького.

З Москви доносять, що на засіданню конференції III. Інтернаціоналу порушено справу уступлення Троцького з активної політики. Приклонники Троцького домагаються, щоби його покликано до активної роботи при боці Каменєва.

Біржа.

Львів, 29. квітня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18¼, канад. дол. 5·13½—5·15½, чеські кор. 0·15¾ — 0·15¾, нові 0·02½, — 0·02⅝, франц. франк 0·27¾ — 0·27½, швайц. фр. 1·00 —1·02, анг. фунт 24·60—24·70.

НОВИНКИ.

— **Для еміґрантів.** Еміґраційний уряд повідомляє, що посвідки на еміґраційні пашпорти та візи для еміґрантів до Зєднаних Держав, Канади, Бразилії, Аргентини та Палестини, що виїздяють з воєвідств львівського, станиславівського та тернопільського видаватиме виключно Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові, вул. Корнелицька 4. Щоби дістати еміґраційний пашпорт, треба вместь туди прохання; Експозитура перешле його до дотичного староства, яке дасть посвідку на видання пашпорту і повідомить товариство або еміґранта. Звертають увагу, що і посвідку і візу видаватимуть лише у виїмкових випадках. Дозвіл до инших країн дає надалі еміґраційний уряд у Варшаві.

— **Наша школа на окраїнах Закарпаття.** Не вся українська територія, що входить у склад Чехословаччини, належить у адміністративно-політичному відношенню до Закарпатської України. Є там частина нашої території, яка входить до складу Словаччини разом із кошицькою жупою, що межує з одного боку зі Закарпатською Україною а з другого боку сягає Попраду. У більшости повітів тої жупи є велика скількість українського населення. Всіх повітів є 18. З того тільки три не має ні одної української школи. В инших є школи церковного типу, а які так і звуться греко-католицькими. В них учать дякочителі, яких вибирає село а затверджує епископська епархія. Життя такого учителя нужденне, а через те й наука, яку він уділяє своїм учням, не стоїть на висоті сучасних педагогічних вимог. Часто її переривають через сповнювання церковних функцій. Селяне таких учителів і кепсько оплачують. Та є там і державні греко-католицькі школи. Одначе їх не багато, бо в цілій жупі заледви вісім на загальну суму 303 греко-католицьких шкіл. З того числа 303 є 93 школи з українською викладовою мовою, 199 зі словацькою і 11 з мадярською. Спід значити, що є там греко-католики між Словаками і Мадярами. Щож до шкіл з українською викладовою мовою, то треба підкреслити, що не всюди вона українська, бо декуди власть у них ломаною московщиною. Крім всього повищого є там ще приватна учительська семінарія і чотирокласова міщанська школа з українською викладовою мовою у Пряшеві. Самим українським населенням кошицької жупи мало хто інтересується. Воно само боронить силою традицій своєї національної відрубности. Інтеліґенція за виїнятком декількох одиниць тим населенням не інтересується. А шкода! *О. Л.*

— **Святотатство.** У Жовкві арештували 16-літнього хлопця Осипа Мороза, з Олеська, золочівського повіту, за крадіж церковних чаш, які найдено при ньому. Чаші переховані в слідчій експозитурі у Львові, де можна їх оглянути.

— **Львів без води.** У деяких дільницях у місті бракує від тих днів води у водопроводах. Річ ясна, що міська рада не попередила населення про цю прикру несподіванку і не дуже бере собі до серця стан пів-культурної дикої осені, а не столиці.

— **Ucrainica.** Від жовтня минулого року виходить у Львові під редакцією консерватора Богдана Януша місячник, присвячений памятникам мистецтва „Відомості Консерваторске", якого появилося до тепер 6 зшитків в сили 184 сторінок друку, великої вісімки. Журнал видаваний під кожним оглядом зразково, присвячує чимало уваги памятникам української культури та мистецтва. З дільянки „Ucrainica" появилися у „Відомостях" досі такі праці: *Н. З.*: З консерваторської практики ст. 24—28. Намогильник першого львівського книгопечатника ст. 32. *М. Голубець*: Церква св. Миколи у Львові ст. 46—52. *Б. Януш*: Мольтанські памятники у Львові ст. 52—64. *Н. З.*: Перевісторична гончарня під Калушем ст. 65—69. *М. Г.*: Виставка старих майстрів Львова (поміж якими було чотирьох Українців: Біляньский, Долиньский, Яхимович і Лучиньский.). Богородчанський іконостас ст. 102. *М. Еліяшевський*: Церква св. Петра і Павла у Львові ст. 121—124. *М. Еліяшевський*: Український відділ Музею короля Яна III. ст. 158—165. Позатим непозбавленою інтересу для української археольоґії є решта статей журналу, які хоч не обговорюють українських памяток виключно, приносять багато причинків в даному напрямі. Журнал можна дістати в книгарні Наукового Тов. ім. Шевченка або прямо в адміністрації при вул. Зиблікевича ч. 18 у Львові.

— **Діти тягарем.** Преса згадує щораз частіше про факти покинення немовлят невідомими матерями. На протязі одної неділі у Львові трапилося три такі випадки: мешканці вул. Немцевича ч. 46, Куркової 41 і Ковдецького 44 найшли підкинені немовлята, які передали комісаріятам поліції для розшуків за їх родичами.

— **Фатальне „cum beneficio inventarii".** Цей невинний правничий термін, який може читачі пригадають собі з пьогорічного „Діла", став причиною невинного увязнення одного польського громадянина. Львівський суд звернувся до білостоцького мирового судді, щоби той списав заяву одного тамошного громадянина у справі спадщини, спитавши його чи „cum beneficio inventarii" чи „sine". Мировий суддя, не розуміючи по латині, прочув у цьому глибокий натяк, замкнув громадянина у вязниці і щойно по 4-ох місяцях звернувся до львівського суду за інформаціями щодо його особи. Сміятися чи плакати?

— **Металеві домн** будує мадярська громада Остевос у селі, в якому хати вишив землетрус. Ці нові домн є винаходом якогось мадярського фабриканта і їх можна поставити на протязі десяти годин.

— **Жінка Е. Золі**, великого французького письменника, вмерла в Парижі в 86. р. життя. Вона пережила свого чоловіка на 23 роки. Відомо, що Золя вмер в 19 2 р. від вуглецевого чаду з печі своєї кімнати. Подружжя Золі не мало ніяких дітей.

— **„Свобода"** ч. 18 приносить: В справі еміґрації. — В огні критики. — Поміж миром і війною. — Терпець, сповідання. — В справі допомоги голодному селу. — Письмо з Мексику. — Звідомлення головного комітету. — Податкове безправя. — Залізнича господарка. — По широкім світі. — Новинки. — Економічні вісти. — Кум Трохим говорить. — З тов-ва опіки над еміґрантами. — Нові видання. — На поміч бідному селу. — Дописи. — Відділ правної поради.

— **З звіту з діяльности тов. „Наводня Лічниця" у Львові** за рік 1924 до 28. лютого 1925, поміщеним в часописі „Діло" ч. 77 з 7. квітня пропущено через недогляд складача, слідуючих ординуючих лікарів „Н. Л.": д-р Іван Гриневецький ординував в шкірних і полових хоробах; д-р Густав Ігель в очних хоробах. — За управу „Нар. Лічниці" *Д-р Мирон Вахнянин*, голова. *Д-р Іван Куровець*, директор. 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Національний театр О. Міткевич. Чортків. Салі „Бристоль":

П'ятниця 1. V. Інавґураційна вистава „Воскресення".

Субота 2. V. „Пан Твардовський".

Неділя 3. V. „Вій".

Понеділок 4. V. „Казка старого млина".

Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).

Середа 6. V. „Ревізор з Петербурга".

Четвер 7. V. „Майська ніч".

Управа театру звертається до Вп. Громадянства м. Чорткова з проханням про вділення артистів в складі 28 осіб по приватним помешканям. Ласкаві зголошення приймає українська книгарня („Народний Дім"). 1872 1—?

Приготовний курс до гімназії починається 1. мая. Зголошення приймає Управа гімназії в Городенці. 1806 2—3

Львівський „Боян". Проби до слідуючого концерту зачнуться в п'ятницю дня 1. мая ц. р. Проситься всіх членів являтися на пробах. Різночасно проситься о вивіщення членських вкладок. — **Видів.** 1867 2—2

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА з практикою приймє адвокат Мудрецький, Thuste. 1863 2-5

КАНДИДАТ АДВОК. з правом субст. та з провінц. практ. глядає посади. Зголошення з умовинами просить адресувати: Д-р Ст. Мудрецький, адвок., Thuste. 1862 2—3

ДЛЯ ЛІКАРЯ добре місце на осідок — інформації у філії „Просвіти" в Городенках. 1861 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошенни Редакція не відповідає.

Подяка.

Вп. лікареві д-рові Кульчицькому в Глинянах, за незвичайно сумлінну і уміну лікарську опіку і за видічення мене з тяжкої довготривалої недуги, складаю цею дорогою найщирійшу подяку.

о. Ст. Височанський
парох Перегноєва.

1—1 1874

НА ДУЖЕ ДОГІДНІ СПЛАТИ

ПЛАЩІ
КОСТЮМИ
СУКНІ
БЛЮЗКИ
ЖЕМПЕРИ
СПІДНИЧКИ
ШЛЯФРОКИ
БІЛЛЯ
КОНФЕКЦІЮ
ДІТОЧУ

1869 1—2

Красву і зак. в найновійших моделях найдешевше лише в знаним зі солідности магазині

„POLOGNE" (Польонія) ЛЬВІВ Личаківська 10.

Українська шевська робітня
ІВАНА ЯРИМОВИЧА
Львів, пл. Бернардинська ч. 11.

виконує взуття після найновійших моделів, по приступних цінах. Приймає всілякі направи. Сталим гостям уділяється кредиту. Довголітний доставець для священичих родин. 1868 1—3

Звичайний Загальний Збір
акціонарів Земельного Банку Гіпотечного

відбудеться в пятницю дня 22. мая 1925 в салі товариства „ДНІСТЕР" у Львові (ул. Руська 20, партер) о год. 10. рано.

Право голосу на Зборах мають ті акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать в Дирекції Земельного Банку Гіп. або в „Українській Щадниці" в Перемишлі акції разом з не запавшими купонами.

ПТ. Акціонарі, котрі ще не підняли своїх акцій а мають намір взяти участь в Загальних Зборах, зволять про це повідомити Дирекцію Банку подаючи свою адресу, щоби їм на час видано легітимації на Загальні Збори.

На зложені акції будуть видані посвідки та легітимації (виказки) тим, які мають право вступу на Збори (§§ 65, 67 і 68 статута).

Кождих 100 акцій дає право до 1. голосу. Акціонарі, що мають менше як 100 акцій є управлені установити спільного повновласника з поміж себе або передати повновласть иншому управненому акціонерови. 1864 2—3

П. Т. ПАСІЧНИКИ!

Пасічницька Спілка поручає **штучну вощину** першої якости з правдивого бжільного воску без жадних домішок. Приймає від пасічників **віск на перерібку.** Рівнож посідає різнородне пасічницьке знаряддя. — Звертаємо особливу увагу на штучну вощину, якість якої перевищає всі місцеві й окличі вироби. — Цінники і пробки штучної вощини на жадання. — Адреса: **ПАСІЧНИЦЬКА СПІЛКА** з обм. пор. **Львів, вул. Підвалля ч. 9.** партер, коло волоської церкви. 1870 1—1

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 95 (10.478). Львів, неділя 3. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО ім. М. ЛИСЕНКА
у Львові, вул. Шашкевича ч. 5.
Субота, дня 2 травня — година 8 вечер
Концерт Богдана Бережницького
Віолінчеліста, при фортепяні ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ.
Білєти по ціні 2—5 зол. в книгарні ім. Шевченка, Ринок ч. 10. а в день концерту вечер при касі.
1849 2—2

Відрадна подія.

Поворот трьох українських послів до українського клюбу.

Незвичайно мило вразила нас вістка про те, що три посли: Мохнюк, Тимощук і Павлюк, які свого часу виступили були зі складу українського соймового клюбу та стали „дикими", на днях зголосили свій поворот до клюбу.

Перед нами слідуюча заява названих послів: „До Українського Посольського Клюбу. На наступ ворога на наш нарід, який виявився в останні часи: 1) в масових арештах всього свідомого, що українське, 2) у видачі судові 3 ьох послів і 3) в нечуваних перешкодах при переведенню в життя закону про школу, ми уважаємо, що єдиною відповідю повинно бути — обєднання всіх живих народніх сил, а через те зголошуємо свій вступ до Українського Клюбу. — Варшава, Сойм 24. IV. 1925 р. і. Павлюк, Ю. Тимощук, В. Мохнюк".

Українська соймова і взагалі парляментарна репрезентація таким чином скріпилася. Писати про значіння того факту багато не приходиться, бо воно очевидне і самозрозуміле.

Колись однолілий і сильний внутрішнім обєднанням український клюб почав був розкладатися та слабнути в свому нутрі. Що на тлі парляментарної, політичної праці та на тлі тактики могли назрівати в ньому деякі навіть досить глибокі ріжниці думок, це самозрозуміле і зовсім природне. Могли повстати і великі ідеольогічні та програмові ріжниці, що теж зрозуміле. І через те нпр. виступ зі складу українського клюбу послів, що стали на платформі комунізму та рівночасне їх заснування комуністичної фракції вправді ослабило український клюб чисельно, але не мало і не могло мати ніякого впливу на його внутрішню консолідацію.

Ясно, що комуністам, які раз вже стали на становищі чисто клясової політики, не могло бути по дорозі з національною українською репрезентацією, для якої головну розію грала національна сторінка а далі національні та соціяльні інтереси всього народу, а не одної тільки кляси.

Зовсім инша справа з названими трьома послами. Вони покинули були клюб без жадної такої льогічної причини і таким кроком ослабили його не тільки чисельно, але й причинилися до підірвання його престіжу назовні, що знова не могло не відбитися на внутрішній силі клюбу. Їхній вчинок був тим більше дивовижний, що покидаючи ряди, вони не створили ніякої фракції ані не пристали до якоїсь вже істнуючої в соймі зорганізованої групи, а ходили самотас. Очевидячки, що така ситуація не могла причинитися ні до їх популярности ні до піднесення престіжу цілої української посольської репрезентації.

Через те слід повитати їх теперішній вчинок. Видно, що в них зрозуміння загально-національного інтересу взяло перевагу над особистими амбіціями чи якимись иншими причинами, що спонукали їх були до попереднього їх виступу. Цим своїм поступком вони доказали, що серед українського народу не сміє бути ніяких роздорів ні непорозумінь в обличчю спільної загальнонародньої небезпеки. Вона затирає всякі ріжниці поглядів в ім'я спільного добра.

Навівши мотиви свого повороту на лоно клюбу, названі посли підкреслюють, що „єдиною відповідю" на наступ „повинно бути обєднання всіх живих народніх сил". Гарно сказано! Бо коли екстермінаційний політиці та денаціоналізаційному походові на нас ми не можемо нічого иншого протиставити, як нашу внутрішню національно-політичну консолідацію, — то ця консолідація це наша сила. Маючи таку силу, ми не злякаємося ні масових арештів, ні суду над послами, ні плянових перешкод у проведенню в життя польським Соймом ухваленого закону про школи, ні не будемо сумніватися у реальній вартости наших власних плянів і намірів. Нам треба памятати, що тільки при міцній консолідації дається проводити в життю принціп: один за всіх а всі за одного. Наведені в декларації мотиви саме й потверджують цей принціп і вияснюють до нього.

Поступок названих послів має своє значіння і додатний вплив не тільки на українські маси, в першу чергу на українських виборців, але він є відрадним фактом також і з огляду на польських політиків, яким ослаблення парламентарної репрезентації було все на руку і які внутрішні непорозуміння у нашому клюбі завжди демагогічно використовували.

Ми не бажали би нічого більше понад те, щоби цей вчинок названих послів дав почин до тим тривкійшої консолідації наших національних сил у нутрі самого українського клюбу і, очевидно, щоби він послужив гарним зразком для наших краєвих національних партій задля їхньої консолідації. Надіємося, що вчинок названих послів не остане без відгомону в нашій розбитій суспільности.

В. М.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Політичні новини.

Німецькі внутрішні справи.

Державний канцлер Лютер мав двогодинну розмову з новим президентом Гінденбургом. Покищо не рішено питання, чи теперішній кабінет зголосить свою димісію; імовірно ні. Державну присягу складе Гінденбург 11. мая мабуть не в парляменті, а в палаті президента республики, щоби омминути небажаних демонстрацій опозиції. Ходять чутки, що деякі націоналісти є вже розчаровані своїм кандидатом, тому, що він виявив ясно свою волю не піддаватись ніяким партійним впливам. Покищо не передбачається можливість конфліктів. Гінденбург не торкнеться ні справи зміни державного прапора, ні основ конституції. Найважливійша справа: становище німецького уряду в закордонній політиці, найбільше неясна. Невідомо, чи Гінденбург поставиться негативно до гарантійного пакту, чи дасть себе переконати канцлером у напрямку спільної лінії.

Неясність у сфері закордонної політики в звязку з виборм Гінденбурга панує надалі в Англії. Рейтерове бюро бере на себе ролю передавати мирний настрій офіціяльних англійських кол. Не диво, що англійському послові в Берліні льордові Аберном підсувають ролю прихильника в агітації за Гінденбургом. Ясно, що Англію найбільше цікавить фінансова справа. Якщо Німеччина не має намір вивертати верх дном основ свого економічного ладу, то можна буде з нею порозумітись. Особа Гінденбурга є запорукою, що в Німеччині не повторяться болгарські події.

Становище орґану Мілєрана.

Характеристичне те, що орган б. президента французької республики, Мілєрана „Авенір" (Майбутність) не вважає приходу Гінденбурга загрозою республиканського ладу. Гінденбург буде, на його думку, приневолений більше рахуватися зі своїми словами, ніж до цього часу. Хоча він є ворогом міжнародньої економічної санації Доза, проте не зможе різко змінити дотеперішньої політичної лінії Німеччини у закордонній політиці. З огляду на витворену ситуацію в Німеччині та Франції завданням політиків обох держав є зміцнити добрі настрої між народніми масами, щоби омминути війни.

Голос Італії в справі Болгарії.

Згідно з телеграмами з Риму, Муссоліні мав у чемній, але енергійній формі заявити сербському урядові, що Італія не згодилася би на ніяку інтервенцію Сербії в Болгарії, тим більше, що европейські симпатії є на боці Болгарії. Одночасно приходять звістки з Білгороду, що болгарський посол був на авдієнції у сербського премієра Пашіча, якої вислідком мало бути ствердження, що давні взаємини між Сербією і Болгарією мають лишитись незміненими.

Напруження в Португалії.

На місце димісіонованого міністра війни прийшов новий Мімоза Гуерра, славний з эфіоканської війни. Дарма, що реакційний замах не вдався, напружена ситуація продовжується: стан облоги та цензура преси не знесена. Президент республики Тейксейра Гомез зголосив свою димісію, одначе демократична більшість 106 голосів проти 14 у парляменті не прийняла її до відома. По переговорах з окремими делєгатами, висланими до нього, він згодився залишитись в уряді надалі.

Сойм.

Живійше темпо буджетової дискусії.

Посвяточні засідання польського сойму спершу не викликували помітнійшого зацікавлення не лише серед громадянства, але й серед самих „законодавців". Сойм опустів, хоч на порядок наряд найшовся буджет. Аж голоси представників „чужоплемінців" та виступ нового міністра освіти проф. Ст. Грабського вніс більше життя в млаві наради сойму.

Після промов Здзеховского, Глембіньского, Рудзіньского, Барліцкого, Керніка і Райха, 25. квітня прийшов до голосу представник Українського Клюбу пос. Павло Василь чук. Він зазначив, що сьогорічний буджет нічим не ріжниться від попереднього, він є буджетом мілітарної й поліційної держави. Маршалок звертає увагу, що можна критикувати уряд, але не державу. Пос. Васильчук продовжав: Буджет є протиселянський. Ніякий демократ не лише в причин політичних, але й суспільних та господарських брати за нього відповідальности не може. Уряд родини Грабских є визначно реакційний. На українських землях податкова система довела до голоду. Кольонізація, масові арешти, недостача відбудови краю, невиконання язикових законів і т. п. — ось що є прикметою цього уряду. Рішаючі чинники роблять основну помилку, коли в українській і білоруській справі не хотять добачувати квестії, що далеко виходить поза границі Польщі. П. Тугут нічого не зробив своєю присутністю в уряді. Є він такий самий, як инші члени уряду. І він є за асиміляцією українського народу і за державною та територіяльною уніфікацією. Проти поведінки польського уряду і польського режиму Україні мусять протестувати перед цілим світом. Українці не дозволять трактувати національного руху як руху комуністичного. Україні є народовцями і борються за свої національні права. Останні арешти є провокацією, звернеою проти всього українського народу. Відповідю на цю огидну провокацію буде одноцілий український національний фронт. З принціпових причин і з огляду на політику уряду, Український Клюб голосуватиме проти буджету.

Цікавою була теж промова пос. Бриля (Хлопський Союз), який зазначив, що уряд зовсім не інтересується хліборобством, а за те всіми силами віддержує промисл. Перед промислом відкриті двері Польського Банку. Банку кр. Го-

СПОГАДИ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА

вже в розпродажі. Набувати можна по ціні 3·50 зол., з пересилкою 4 зол. в Адміністрації „Діло“ або в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Книгарням відповідний рабат. 1—1

В неділю, 3. травня 1925. год. 3. попол. відбудеться заходом львівської філії українського товариства охорони дітей і опіки над молодіжю на пл. „Сокола-Батька“

Великий Фестин

з богатою програмою.

В разі непогоди фестин відбудеться в неділю дня 10. травня ц. р.

сподарства, ПКО. і инших інституцій. Для дрібного хліборобства створено Рільний Банк та не є тільки фікція кредитової інституції. Рільний Банк є кредитовою інституцією, але інституцією **фінансово-польською**. Тільки той одержить кредит, що внесе подання через добре бачення посла. Инших подань не береться на увагу. Кредити одержують і посли, між якими були й політичні обманці, що посередничили в створенні нафтового картелю для чужих капіталістів. Напр. пос. Шиндловскі одержав від нафтового картелю значну суму. Село заплатило податки в 90 проц., не заплатили лише промисловці й обшарники. Премієр обіцяв забирати від промисловців і обшарників акції і землю за залеглі податки, але досі цього не зробив, не вніс відповідного проекту до сойму.

В окраїнній політиці нема програми, є лише латанина, а до латанини п. Тугута не маємо довіря. Є якийсь тріюмвірат: Тугут, Ратайскі, до яких в останньому часі прийшов третій східний мудрець п. Грабскі. Вину за лиху адміністрацію несуть теж соймові сторонництва, які політично скорумпували адміністрацію, обсаджуючи її своїми людьми. Урядник не може бути політичним, мусить бути виконавцем права і нічим більше. Одним з найгірших ділянок адміністрації є поліція, особливо та, що істнує на селі. Скарбова адміністрація є дуже сувора, коли йде про найбіднійше населення, яке не вміє боронитися. Що до ділянки **справедливости**, то селянин в Польщі утвердився в думці, що в суді **не може здобути справедливости**. Навіть п. Гломбіньскі мусів признати, що суди не стоять на висоті завдання. Бюрократія міністерства земельних реформ є здеморалізована безчинністю. Військо має на чолі дуже енергійного генерала, який не вдоволяється своєю ролею, але відбирає хліб п. Скшиньскому. В Польщі нема самоврядування, а те, що було, знищено перед кількома літами. Коли село, що становить 70 прц. населення, не має довіря до держави, то на нічо не придасться самохвальба п. Сікорского, що маємо 4 міліони вимуштрованих вояків. Найвищий час, щоби той настрій на селі змінити.

Пос. **Тарашкевич** (Білоруський Блюб) висміває оптиміям премієра, який не бачить, що з кожним днем є гірше. Село убоже і тому може стати тереном комуністичного руху. Той стан має своє джерело в політичних умовинах. Загарбано величезні білоруські й українські полоси, а тепер Польща не може їх стравити. (Голос на правиці: Що це значить? Ми взяли тільки своє). До того пересвідчення приходить тепер весь буржуазний світ, який пхав Польщу вперед. Хто слідкує за публичною думкою в Англії, знає, що вся Англія одностайним голосом кричить, що Польща не повинна посідати тих земель (великий гамір на правиці, оплески на українських і білоруських лавах). Пос. **Пужак***) (ППС): Але Англія має прецінь сама свої **кольонії**! (іронічні оплески Українців і Білорусинів). Пос. **Тарашкевич**: Я вдячний п. Пужакові, що мені допоміг так знаменито. Очевидно, Англія є дволична, коли говорить про неслушне посідання Польщі, а забуває про свої кольонії. Але й пановід з ППС. є такі самі, коли розпинаються за Естонією і Грузією, а мовчать про те, що Франція або Еспанія насилує права народів в Марроку (гамір на лівиці, сварка між Пужаком і українськими та білоруськими послами). На „кресах“ масові арешти. В самій Новгородщині переведено 1.386 трусів. **Закони є параваном, за яким людожерчо мордується цілі народи.** (Пос. П. Васильчук: Ганебна масакра!).

Приноровлюзано **тортури**, видерто нігті, обтинано груди жінкам (гамір на лівиці. Голоси на лівиці: Що на те міністер? Сидить і мовчить. Міністер—другий Мурашко!—Голоси на правиці: То все наклепи, брехня, фальш!—Инший голос: **Мало того!** (себто катування). Пос. Воєвудакі: Мало того? Ти каналіє, худобино!) Уряду нема тут, на міністерських лавах, але урядом є Мурашко. Суди будуть розглядати і розсуджувати, але мило провокаційних судів не лише не маємо довіря, але навіть пошани. Ми прийшли до сойму, щоби співпрацювати льояльно, але ми були наївні, обманюючи себе, що обовязують трактати і конституція.

Пос. **Фідеркевіч** (незал. хлопська партія) обговорює земельну реформу, кажучи дослівно: „Земельну реформу можна перевести тільки в той спосіб, що відбереться поміщикам землю і без викупу віддасться селянам. Поборонники правовости називають це більшовизмом, але що мене обходить, як вони то називають“. Зарядження п. Тугута є такі, що десятки тисяч людей всаджується до вязниць. Народ вже досить має тієї цивілізації, яка спочиває на панських фільварках і товстих черевах прелатів. По вязницях сидять робітники, молодь, а навіть діти ніби за комунізм. Предложений буджет є буджетом правиці, а ми, селяне і робітники, ухвалимо буджет тільки тоді, коли буде наш селянський уряд.

Пос. **Скрипа** (комун. фракція): Промисл СРСР. в р. 1920 представляв 15 проц. передвоєнної продукції, сьогодня перевищує 50 проц. Тимчасом в Польщі правління посідаючих кляс доводить до господарської руїни. Уряд п. Грабского, чуючи небезпеку, старається вимигнути порахунків з працюючою клясою, організує військо, урядників поліцію, біскупів, ксьондзів і монахів. На будову вязниць має видаватися стільки, що на будову шкіл. П. Сікорскі оголошує цинічні розмови з „Мятеж-ом“ (пос. Лубанович: В чию користь ви то все говорите?). В користь працюючих мас, які репрезентую. (Голос на правиці: А в Росії нема складів амуніції?). В Польщі є відносно 5 разів стільки війська, що в Росії. (Голос: То кепські інформації). Міністерство справедливости в боротьбі з комуністами приноровлює середньовічні практики. Чи за комунізм мається катувати людей? (Пос. Попель: Дивіться на Болгарію!). Там, в Болгарії розпукою опанований селянин і робітник хватив за зброю, щоби позбутися короля. На „кресах“ розпукою опановане населення хватає за зброю, щоби боронитися перед катами, які там панують. (Пос. Пане маршалку, прошу прикликати бесідника до порядку. — Голос: Хто є ті кати? — Пос. Балін: Польські урядники.) Української і білоруської справи не можна розвязати инакше, як шляхом приєднання тих земель до СРСР. Вкінці пос. Скрипа ставить внесення на висловлення недовіря урядові.

Так представляється один живійший день з буджетової дискусії.

*) Пос. Пужак є з роду Українець, тепер ренегат, акліматизований польським соціялізмом. — Ред.

Дяківська організація.

Загальні збори „Самопоміч дяків“ і дяківський конґрес.

В останніх роках зазначилися у нас змагання до організації на професійній основі. Утвердилося пересвідчення, що тільки власна ціпка організація може угрунтувати матеріяльне й громадянське становище поодиноких професій. Після організації вчителів всенародніх і середніх шкіл, адвокатів, інжинірів і геометрів, лікарів та священиків прийшла черга на дяків, яких організація після довших вагань і менше або більше вдатних спроб сідаючих кляс доводить до господарської руїни. Уряд п. Грабского, чуючи небезпеку, старається вимигнути порахунків з працюючою клясою, організує військо, урядників поліцію, біскупів, ксьондзів і монахів. На будову вязниць має видаватися стільки, що на будову шкіл. П. Сікорскі оголошує цинічні розмови з „Мятеж-ом“ (пос. Лубанович: В чию користь ви то все говорите?). В користь працюючих мас, які репрезентую. (Голос на правиці: А в Росії нема складів амуніції?). В Польщі є відносно 5 разів стільки війська, що в Росії. (Голос: То кепські інформації). Міністерство справедливости в боротьбі з комуністами приноровлює середньовічні практики. Чи за комунізм мається катувати людей? (Пос. Попель: Дивіться на Болгарію!). Там, в Болгарії розпукою опанований селянин і робітник хватив за зброю, щоби позбутися короля. На „кресах“ розпукою опановане населення хватає за зброю, щоби боронитися перед катами, які там панують. (Пос. Пане маршалку, прошу прикликати бесідника до порядку. — Голос: Хто є ті кати? — Пос. Балін: Польські урядники.) Української і білоруської справи не можна розвязати инакше, як шляхом приєднання тих земель до СРСР. Вкінці пос. Скрипа ставить внесення на висловлення недовіря урядові.

Так представляється один живійший день з буджетової дискусії.

Вол. Дорошенко.

Новини Шевченкознавства.

I.

Останніми літами появилося чимало цікавих документів і розвідок про великого українського кобзаря. В своїм часі я мав нагоду згадувати про це на шпальтах „Діла“.*) Тепер хочу звернути увагу шан. читачів на найновійші знадібки в царині Шевченкознавства.

Недавно отсе вийшла в Київі кн. 1—2 журналу „Україна“ — „наукового двомісячника українознавства“ — під ред. акад. Мих. Грушевського, в цілости присвячена Шевченкові. І хоч не містить вона на загал нічого надзвичайного, ніяких ні надто сенсаційних матеріялів, ні надто визначних студій над поетом (з цього погляду київські Шевченківські збірники 1915, 1921 і 1924 рр. були замітнійшим явищем), то всеж подає ряд інтересних матеріялів, вісток і спостережень, цікавих і для дослідника й для широкої громади.

Переходячи до огляду змісту Шевченкового випуску „України“, спочатку спинюся на працях, які торкаються творів поета яко таких або подають нові матеріяли до його життя, а вкінці згадаю про розвідки присвячені його творчости.

Тому зачну передовсім від статті акад. С. **Єфремова** „Спадщина Кобзаря Дармограя“ (ст. 10—23). „Кобзар Дармограй“ це псевдонім, що ним, як відомо, підписував Шевченко свої російські повісти. Акад. Єфремов коротко спиняється над цією стороною літературної творчости поета, досі звичайно занедбуваною в писаннях про нього; пробує пояснити її, а вкінці оповідає про долю рукописів і подає їх опис. Завдяки маловаженню російських писань Шевченка їх долею досі майже ніхто не цікавився й довго навіть було невідомо, де вони поділися. Тимчасом були вони в архіві Костомарова, по смерти котрого вдова його передала зятеві своєму Котельникову. Котельников у 1918 р. віддав ці рукописи пок. Ф. Вовкові, що мав їх забрати до Київа. Але Вовк не зважився перевозити цю дорогоцінну спадщину в тім непевнім часі й віддав її на сховок до Етнографічного Музею в Ленінграді. Тут і лежали ці рукописи аж до осени мин. року, коли нарешті передано їх до Всеукраїнської Академії Наук у Київі. Мають вони для дослідника творчости Ш. великий інтерес під ріжними оглядами, а передовсім дають змогу остаточно вирішити час їх написання. Річ у тому, що дві з них „Наймичка“ і „Варнак“ вважалися спірними щодо часу їх написання (перша датована 1844 р., друга 1845 р.). Конїський свого часу блискуче доводив (не бачивши їх) фальшивість цих дат. Тепер характер письма й папір навіч доводять, що писані вони разом з иншими російськими повістями вже на засланні, а фальшиві дати поставив на їх Шевченко задля конспірації. На жаль два рукописи (уривок якоїсь драми й повість про безрідного Петруся) затратилися ще перед 1880-ми роками й тому не увійшли в видання „Київської Старини“ 1888 р. Згадане видання, виконане на загал досить поправно, всеж таки не віддає тексту в цілости. Тепер наукове видання захованих оригіналів стає завданням нашої Академії Наук.

Далі чимало цікавих знадібків до життя й творчости Шевченка приносить довша стаття Мих. **Новицького** „Шевченко в процесі 1847 р. і його папери“ (ст. 51—99).

Це властиво — „clou“ цілої книжки, стільки тут нового, досі незнаного матеріялу, видобутого з тайного урядового dossier про „Українно-славянське Общество“, себто Кирило-методіївське брацтво.

Стаття д. Новицького складається з двох частин: I. Шевченко в процесі 1847 р., II. Шевченкові папери. В першій дано докладний нарис трагічної долі поета в 1847 р., в другій — подано папери, забрані у Шевченка під час арешту. Тут автор, бажаючи дати цілість, крім новоздобутих, передруковує й опубліковані давніше, але недокладно М. Стороженком, В. Щоголевим і М. Грушевським. Це добре, але на мій погляд слід би якось виразнійше відділити нове від старого, иншим напр. друком.

Погляньмож, які саме нові матеріяли подає д. Новицький. Це найсамперед **власноручні археольоґічні записи** Шевченка, які він робив, їздячи по Полтавщині й Чернигівщині в 1845 р. з рамени київської археографічної комісії (ст. 59—72). Ці нотатки цікаві не тільки самі про себе, але й тим, що дають нерав цінний коментар до його творів. Далі маємо варіянти двох Шевченкових псалмів (81-го і 149-го) і кілька чужих віршів (Костомарова, О. Афтанасієва-Чужбинського, В. Забіли, Г. Андрузького та В. Александрова). З них досі невідомі були 1-й, 4-й і 5-й.

Крім того маємо ще листи до Шевченка з 1345 р.: Ол. Штрандмана, Ів. Гудовського, Мих. Карпа й лист від управи Харківського університету в справі передплати на „Живописную Украину“ з 1844 р. Вкінці кілька урядових документів з 1847 р.: Огляд паперів Шевченка (ст. 88—90) і Дубельтів Оглял і оцінка поезії Ш. з р. 1838—1842 (ст. 90—92), а також переписка 3-го відділу з військовим міністерством у справі Ш. та реєстр його річей, паперів і грошей (ст. 96—99).

(Продовження буде.)

---

*) Докладний перегляд важнійшої літератури Шевченкознавства за рр. 1914 до 1924 подав я у сьогорічній „Старій Україні“, вип. III—IV. (Огляд цей вийшов і окремою відбиткою під наз.: „Шевченкознавство за останнє десятиліття“. Л. 1925 ст.).

перед двома роками увійшла в життя. Та проявою незломної волі на шляху організації здобути собі належне становище в громадянстві були доперва останні загальні збори тов. „Самопоміч дяків". Вистане згадати, що на збори явилося кругло 600 осіб, а в тім понад 550 дяків. Очевидно, масово репрезентовані були дяки тільки з львівської архієпископії. Зі зрозумілих причин (значне віддалення від Львова та звязаність зі своїми дієцезійними осередками) дяки з перемиської й станиславівської дієцезії мусіли обмежитися до делегацій, зложених з кількапайцяти осіб. Та вже те одно, що дяки, люде незасібні, якщо не крайні пролєтарі, зїхалися так масово, свідчить про велике зрозуміння своїх громадянських інтересів. Коли зважити, що в самій Галичині маємо понад три тисячі дяків та що ще є елемент пригожий до організації; коли зважити, що це елемент в значній мірі упосліджений матеріяльно, а одночасно наскрізь громадянський; коли мати на увазі їхнє значіння в громаді, — то зацікавлення долею й організацією дяків повинно проявитися в наших кермуючих чинників — тим більше, що находимося в добі, коли освічений, свідомий своїх громадянських прав і обовязків дяк може й повинен стати незвичайно важним, провідним чинником на місцях на полі освітньому, економічному й політичному.

Дяківські збори відбулися в середу 29. квітня у великій салі „Народнього Дому", по береги виповнений зібраними. В 10-тій год. ранку збори відкрив голова товариства о. Евг. Дуткевич, парох церкви св. Петра і Павла, представивши відпоручника Митр. Ординаріяту о. крил. Василя Томовича. Секретарями вибрано пп. Мінчакевича, дяка з Лящького вел. біля Золочева і Майбу, дяка з Ярослава. Станиславівська делегація прибула під проводом п. Полотнюка, катедр. дяка зі Станиславова; від перемиської філії „Самопомочі дяків" відчитано привітне письмо. Опісля витав зїзд представник Ординаріяту о. крил. В. Томович, після чого приступлено до денного порядку. А саме відчитано й затверджено протокол з попередніх заг. зборів, зложено звіт з касового обороту (в приходах 779·34 зол., в розходах 179·20, остала готівка 600·14 зол.) та на внесення п. Харини уділено абсолюторію уступаючому виділові.

З черги о. Іван Туркевич, парох св. Пятниць у Львові референував службову прагматику для дяків львівської архідієцезії, надану Митрополичим Ординаріятом.

До дискусії над службовою прагматикою зголосилося багато бесідників. Перший забрав голос о. Білинкевич, парох Грибович, який звернув увагу на культурну ролю дяків та підкреслив, що не слід звертати увагу виключно на матеріяльну сторону, але плекати любов до всього рідного, бо тепер настали важкі часи для нашого народу. Молоде покоління виховується в нездоровій атмосфері, багато з молоді не вміє читати по українськи, ані не знає церковщини. Бесідник закінчив покликом до обєднання народніх робітників.

Опісля прийшов до голосу п. Батрій зі Зборівщини. Він підніс ролю й значіння дяків в минувшині та порівнав з незавидним становищем під теперішню хвилю. Колись священик і дяк становили одну сїмю, яку оберігала церкву і народ, піддержувала й поширювала освіту. Дякоучителі зберіглися у вдячній памяти народу. Та і за австрійських часів такі владики, як Снігурський і Яхимович, дбали про освіту і матеріяльне забезпечення дяків. Одначе згодом на вищих духовних становищах настали люде, що не інтересувалися дяківським станом, в наслідок чого наступила розтіч між священиками і дяками. Дяк зійшов подекуди на послугача в священичім домі. А прецінь честь армії залежить від поодинокого жовніра з окрема. В наслідок того підупав наш обряд, церковні власти вже не дорожать церковним співом. Його загнорили ті, що були і є обовязані дбати про велич обряду. На жаль, трапляються випадки, що деякі священики відмовляють дяків від участи в своїй організації. (Голоси негодування). Тепер всі мають свої організації. Годиться і дякам обєднатися в обороні своїх прав і в боротьбі за кращу долю.

Бесідник малює важке положення дяків і закликає до організації. Він дякує о. митрополитові за прихильність до дяків, за створення дяківської бурси (присутні співають „многая літа"), дякує й за видання службової прагматики, жаліє тільки що її видано „для нас, але без нас", та поминено минулорічний правильник.

Бесідник зновні приєднується до думки, виданґненої перемиським „Українським Голосом", щоби дякам дати вищу освіту, одначе перш усього слід їм дати хліба, бо тоді на дяків підуть і люде з вищою освітою. Слід змагати до того, щоби кандидати на дяків покінчили низшу середню школу або повну всенародню (7-мй клясову), а опісля, щоби на ширший рівень поставити дяківські школи. Тільки дяк з середньою освітою, відповідно забезпечений під матеріяльним оглядом буде мотором суспільної праці, буде керманичем освітного й кооперативного, взагалі економічного життя на селі.

Після того бесідник переходить до критики поодиноких постанов службової прагматики, домагаючись їх зміни.

В дальшій дискусії забирав голос п. Голуб, а опісля о. Вол. Садовський, парох Преображенської церкви у Львові, звернув увагу, що дискусія над прагматикою є покищо безпредметова, бо вона вже надана і затверджена митр. Ординаріятом. Поки-що слід її прийняти такою, якою вона є, а згодом змагати до зміни тих постанов, які виявляться непригожими. Замість зосередковуватися на прагматиці, годиться звернути увагу на питання хліба. А саме слід вибрати і вислати до о. митрополита депутацію та вимагати, щоби Митрополичий Ординаріят старався при розподілі еркціональних ґрунтів, щоби дяків вивінувано в землю так само, як латинських органістів, та щоби після внесення треб дякам дано відповідну постійну платню. Вкінці слід реально поставити справу дяківської освіти.

Дальше промовляв п. Матвіїв, о. Ів. Туркевич і п. Волощакевич. Останній бесідник говорив незвичайно різко, внутрішньо-опозиційно, викликавши деякими надто різкими виступами небажаний інцидент, який прийшлося лагодити п. Матвіїву, о. Мариновичеві і ин.

Після того вибрано депутацію, зложену з д-ра Мих. Західного, адвоката в Бережанах, п. Герасимовича дяка зі Станиславова, п. Фецини, дяка з Перемишля, п. Матеєвського, дяка з Лавочного, п. Матвіїва і п. Багрія. Депутація удалася до о. митрополита з вимогами порушеними багатьома бесідниками, а засвоєними о. В. Садовським.

В межичасі приступлено до вибору виділу, який складається з 10 осіб. А що голову і його заступника іменує Митр. Ординаріят, то збори вибирають тільки 8-мох членів виділу.

До виділу вибрано п. Гната Крїштальського, архікатедрального дяка у Львові, п. Якова Харину, дяка Успенської церкви у Львові, п. Иосифа Кушніра, дяка зі Щирця, п. Ілию Швака, дяка з Тернополя, п. Івана Дмитрика, дяка з Гаїв б. Львова, д-ра Мирослава Янкевича, адвоката у Львові і студ. Романа Крїштальського у Львові.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Гуртівний склад волічки, вовни, кощу, запаловчу, бавовни до вишивок в мотках Kiark DMC., шовку, штулькових ниток, Harland, Тройка, гарасівок, стяжок, кренпок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків ножів, батогів, паперців і туток „Солелі", зшивки, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знана ф'рма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на поштазі 14 днів.

1672 6—12

Членську вкладку встановлено 6 зол. річно і 1 зол. вписового.

При точці: внесення і запити забирали голос пп. Баслядинський, Яструбицький, Скробач і ин.

В год. 4-ій попол. голова о. Дуткевич закрив збори, дякуючи зібраним за масову участь і за поважне трактування життєвих справ.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Залізнича катастрофа біля Староґарду.

З 30. IV. на 1. V. на шляху Тчев перед Староґардом вискочив поїзд із шин. Паровіз і 4 особові вагони злетіли з насипу 6 м. високого. Згинуло 27 чоловік, 12 тяжко раненних, 6 легко. Слідство виявило, що поїзд мали висадити у вздух, але в останній хвилі відкрутили шруби в шинах. Жертвою впали головно німецькі і польські голожане. Мін. заґр. справ Скшиньскі і мін. залізниць Тишка вислали до німецького мін. зал. кондоленції, бо катастрофа приключилась на польському терені.

Третій уряд Пашіча.

Югосл. король прийняв димісію уряду і підписав декрет про іменування третього з ряду уряду Пашіча. В склад уряду входять усі попередні міністри. Крім того король обсадив н еобсаджені досі теки. Політичні кола думають, що новий уряд Пашіч-Прібічевіч є лише провізоричний, та що дальше йтимуть переговори за вступленням Радічової партії до уряду. „Н. Вр. Тґг." повідомляє з Білґор оду, що в опозиції велике невдоволення з причини такої скорої й таємничої реконструкції уряду. Опозиція готовиться до великого парляментарного бою.

Злука Австрії з Німеччиною.

Гінденбург на вічу в Гановері 30. IV. заповів як першу точку своєї програми прилучення Австрії до Німеччини.

Присуд у краківській розправі.

30. IV. в Кракові трибунал засудив обвинуваченых у звязи з листопадовою масакрою робітників: ґен. Чікеля на 2 місяці кріпости, капіт. Обеґзіньского 2 міс. вязниці в увільненням із ві[illegible].

Біржа.

Львів, 2. травня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·17 — 5·17½, канад. дол. 5·14—5·14½, чеські кор. 0·15 — 0·15½, леї 0·02½ — 0·02½, франц. франк 0·27 — 0·27½, швайц. фр. 0·99—100·00, анг. фунт 24·50—24·60.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·55—19·75; 20 марк. 24·65—24·80; 10 руб: 26·80—27·00.

Срібло. Австр. кор. 0·43—0·43½, 5 австр. 2·26—2·30, фльорени 1·16—1·18, рубль 1·82—1·83, рубель дрібним сріблом 0·80—0·82.

Збіжжя.

Пшениця від 38 до 40, жито від 32 до 33·50, ячмінь від 27 до 28,

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

НОВИНКИ.

— **Льосування присяжних суддів до другої надзвичайної каденції.** До другої надзвичайної каденції суддів присяжних, що починається 7. травня пр. вилосовано таких громадян: Банась Теофіль, різник, д-р Белянські Витовт, адвокат, Боженські Евґен, урядник, Браун Рудольф, директор тов. „Ґізелі", Бжезіцкі Броніслав, урядник, Евґель Мечислав, пукорник, Гембажевскі Домінік, інжінер, Галінка Михайло, власник реальности, Ігнатович Казимир, управитель фабрики мила, Каменобродзкі Ян, кравець, Коптик Олександер, швець, Коряберґ Юрій, урядн. тов. „Преміер", д-р Ліліен Артур, віцедир. банку, Мисловскі Юзеф, будівельний підприємець, Одлянїцкі-Почобут Артур, дир. польського Льойду, Равскі Кароль, урядник тов. обезп., Рогатин Соломон, власник реальности, Салетнік Станислав, швець, Шірмер Вільгельм, власник реальности, Шльосер Михайло, механік, Шміловіч Мойсей, трафікант, Шен Едвард, купець, Шубарт Мих., власник реальности, Середнінкі Юзеф, банковий урядник, Смоліковскі Генрик, інжінер, Стемпковскі Станислав, кушнір, Столлєр Едвард, прокурент банку, Штоф Бертольд, промисловець, Сватонь Франц, фабрикант, Сильвестер Войтіх, різник, Шайнок Володислав, інжінер, Урбанек Рудольф, директор нафтового товариства, Жінкевич Иосиф, власник реальности, Зьомек Зиґмунт, урядник, Жуковскі Юзеф, власник фабрики. На заступників вильосовані: Антоні Кароль, мулер, Куперман Іван, залізничник, Гадянєц Яків, купець, Грос Адольф, прокурент банку, Грабовскі Олександер, урядник магістрату, Нейдек Альойзій, власник реальности, д-р Нич Болеслав, купець, Пйонтковскі Станислав, шлюсар, д-р Турийський Іван, канд. адв.

— **Влом до суду при Судовій вул. у Львові.** Управа будинку окружного суду І. секції повідомила поліцію, що вночі з 29. на 30. квітня невідомі злочинці вломилися до судової каси, та забрали з неї 1000 золотих готівкою. Слідство ствердило, що злочинці дістався до будинку через мур реальности від Зиґмунтівської вулиці. Видно, що львівські злодії не дуже то шанують святиню Темідн. Та й не дивно, бож нераз доводилося їм завдяки тому судові відсиджувати не одну днину злодійської покути на Бриґідках. Чи не з пімсти ограбили вони тим разом убогу на гроші касу Темідн.

— **Мистецтво зліплювання долярів і його виконавці.** Будівельний підприємець п. Бернард Раппапорт, замешкалий при вул. Голомба у Львові позичив у Банку Відбудови 873 доляри. Гроші закинув у газету і сховав до кишені. По якомусь часі та газета почала йому заважати, він її витягнув і рішився викинути, але наперед передер її на половину, очевидячки разом із грішми. Щойно передершн прийшов до себе і сконстатував, що всі позичені доляри нагло зробилися роздвоєними. Серед своїх приятелів у віденській кавярні жалувався нещасний на велику страту. Та на все є рада. Бо ось адвокат д-р Ваштайн за дуже малу нагороду титулом посередництва взявся ратувати пошкодованого. Він представив його артистові від ліплення долярів Фрідманові. Разом пішли вони до помешкання Фрідмана на Галову вулицю, де той останній за 50 долярів винагороди взявся направляти подерті доляри. При допомозі всяких пляшів і праси він направив один 50-долярový банкнот так майстерно, що Раппапорт захопився. Перший банкнот вручив Фрідманові титулом — гонорар.

Решту на счах Раппапорта Фр. теж дозліплював і вложив їх під нагляд, заявляючи, що так мусять вони лежати 16 годин. Сам Фрілман віддав ключ від хати Раппапортові і тої ночи вдома не ночував. На другий день зійшлися всі три Раппапорт, Фрідман і Епштайн, щоби рибрати з пласт полюси. Та долярів на жаль не було. Фрідман заявив, що вони згоріли. Справа пішла перед суд.

— **Нова недуга.** У Східньому Забайкалю на Сибірі почалася нова пошесть. Тисячі людей хорують недугою, яку пізнано уровською від річки Уров. Недуга проявляється нарастанням болів, пухненням та виразковованням кінчин. Недужі мають дуже здефоромований тулуб. Нормальна здорова людина вигляда на великана в горівнянню з недужим. Хорує на цю нову пошесть 10 тисяч людей. Ленінградське т. зв. Пироговське Товариство взялося енергійно за прослідження недуги та боротьбу з нею.

— **Японський Распутін.** Про нього пише тепер вже много російська і японська преса. Японський Распутін Іно має багато імен. Одні звуть його „Онденським богом" (Онден — один з районів Токіо), інші „живим богом", а ще інші просто „святим чоловіком". Тепер йому 59 літ. Японська суспільність знає його діяльність вже давно. Він далеко розумніший та інтелігентніший від неотесаного і малограмотного тобольського Распутіна. Іно користується так же як Распутін великим впливом на аристократичні дами, що користуються великими впливами серед львівських, урядових, військових і инших кол. В часі російсько-японської війни Іно вже був відомий, але свою популярність здобув щойно тоді, як сповнилося його пророцтво про побіду Японців. За сповнення того пророцтва Іно дістав у Токіо велику кам'яницю і багато концесій. Від того часу по вищий день його вплив все зростав та опинився тепер на вершинах. Деяким колам він починає вже шкодити. А тому не виключений для Іно такий кінець, який постиг Распутіна.

— **Український Надніпрянський Театр О. Міткевич.** Під режисурою М. Комаровського гостить вже від місяця в Тернополі. Протягом цього часу театр дав 22 вистави побутового, історичного і модерного репертуару. Артисти театру користуються серед громадянства великою симпатією, що виявилося в розібранню артистів по приватним помешканням і влаштуванню комесу. Від 19. квітня склад театру поповнився новозаангажованими силами. Заангажовано: п. Зою Волченкову до драматичних ролі і п. Юрка Волченка на адміністратора. В понеділок 27. IV. театр дав останню виставу „Мазепа" пєсу Мирославського, після чого вибрався до Чорткова, де 1. травня дав першу виставу, пєсу Чайного „Воскресіння". По дорозі до Чорткова театр завитав на дві вистави (29. 30. квітня) до Микуличець, де дав „Вія" і „Уріель Акоста".

— **П. Т.** Чи Ви у відповідь на проспект практичних книжок, розісланий накладнею „Праця" у Львові, Ринок ч. 10., перед кількома тижнями з „Ділом" вже замовили ані книжки? Коли ще ні, то зробіть це тепер. — *Накладня „Праця".*
1887 1—1

Конгрес. Бюро Детективів

Дир. Іван Дворищак

Львів, вул. Городоцьких 11. Тел. 19-15. Переводить: розшуки, обсервації і уділяє всяких інформацій як в місці так і на провінції. **Дискрецію запевнена.** 1880 1-2

Зі спорту.

З спортового Т-ва „Україна".

Секція боксу. Т-во організує секцію боксу. Організаційні сходини секції відбудуться 2. травня н. р. о год. 17. в домівці „Сокола-Батька"; проситься всіх, хто тим родом спорту інтересується і бажає його вправляти, точно в означеній годині явитися.

Секція копаного м'яча. Тренінги секції копаного м'яча відбуваються кожного вівторка від 18-ої до 20-ої і кожного четверга від 16-ої до 18-ої год.

Жіноча секція легкої атлетики. Організаційні сходини секції відбудуться 2. травня н. р. о год. 19-ій в домівці „Сокола-Батька". Всі пані, які заявили бажання вправляти легку атлетику — зволять точно прибути.

До абсольвентів

І. Академічної гімназії у Львові 1900 року.

Дорогі Товариші!

В червні н. р. минає 25 років від тої хвилі, коли ми скінчили середню науку і прощалися з лавками цього старого українського заведення. Пізніше розсталися та розійшлися по цілому світі здобувати вище знання і саме життя, ми ще раз зібралися у святочному настрою: вирядили нас на ту дорогу наші учителі і директор і ми розпрощалися з ними і поміж собою тай з мурами шкільного будинку. Широкий світ манив нас до себе чаром таємних красок, але поки ми розійхалися, прирекли собі ще раз зібратися разом аж за 25 років. Цей вечинець, який тоді здавалося нам невимовно довгим, осьде несподівано швидко кінчиться. Що сповнилося з наших гарних надій, а що ні, це скажемо собі на спільному зїзді. Тому то гуртом підписаних пригадує всім товаришам і закликає їх в догідний день лат. Божого Тіла, отже в день 11. червня 1925, 9 год. ранку, ставитись на 15-літній Товариський Зїзд в мурах старого будинку, в „Народнім Домі" у Львові.

Товариші, які прочитають цю оповістку, зволять ласкаво передати її тим, з якими стоять в бічних зносинах і зголоситися до 20-го травня та подати повні адреси так свої, як і тих бічних собі товаришів, на руки тов. д-ра Ярослава Гординського, Львів, вул. Листопада 40.

Львів, дня 14. квітня 1925.

о. Адам Івпя, інж. Баранівський Роман, дир. Гацинський Адольф, д-р Гординський Ярослав, проф. Назар Йосафат, д-р Пеленський Йосиф, прок. Петрушевич Лев, інж. Харак Зиновій, д-р Цегельський Роман.

На допомогу „Голодному Селу"

вложили в золотих в місяці квітні:

ВИКАЗ 6-й.

Персонал „Народної Торговлі" — Крайовий Союз Споживчий у Львові: Заячківський Микола 20, Ю. Павликовський 20, д-р Баранюк Олександер 12, Скрипка Микола 10, Лаборко Михайло 10, Кіт Петро 8, Тютько Стефан 6, Маркевич Юлія 5, Гарасимчук Григорій 5, Сеньбех Ол. 7, Галянович Юл. 6, Федорчук Федір 4, Перун Юст. 4, Кметикевич Ром. 3, Кудрик Вас. 3, Тесля Василь 2, Процик Мик. 5, Мисько Наталія 2, Бевета Михайло 4, Заячкевич Вол. 3, Собчишин Руся 3, Юліян Романчук Львів 10, о. Теофіль Бобикевич 7-50. Учениці Семінара СС. Василіянок 8.

Львів, дня 28. квітня 1925 р.

ОПОВІСТКИ.

Український Надніпрянський театр О. Міткевич. Чортків. Салі „Бристоль":

Субота 2. V. „Пан Твардовський".
Неділя 3. V. „Вій".
Понеділок 4. V. „Казка старого млина".
Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).
Середа 6 V. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 7. V. „Майська ніч".

Управа театру звертається до Вп. Громадянства м. Чорткова з проханням про помішення артистів в складі 28 осіб по приватним помещуванням. Ласкаві зголошення приймає українська книгарня („Народний Дім").
1872 1—?

Приготовний курс до гімназії починається 1. мая. Зголошення приймає Управа гімназії в Городенці. 1856 3—3

До Хвального Т-ва „Сокіл-Батько" Львів, вул. Руська ч. 20. Світле Товариство! Читальня Товариства Просвіти ім. Тараса Шевченка в Конорі Онт. Канада, посилає 20 американських доларів на Український Город у Львові. Розуміємо велику ціль Українського Города у Львові, де має гуртуватися українська молодь, щоби набиратися організації і набирати сили, жвавости і карности до боротьби за права українського народу; для того посилаємо на сю ціль наш датек. — Конора Онт. Канада 15. марта 1925 р. За Управу Товариства *П. Ратуський* голова, *Артур Цуркан* секретар. 1876 1—1

Прогулька до Роздолу і Жидачева заходом тов. „Плай" відбудеться дня 3. мая н. р. під проводом д-ра Марченівського. Відїзд зі Львова залізницею до Миколаєва о год. 7'10 рано. дорога пішки до Роздолу і Жидачева коло 30 км.; поворот залізницею через Стрий, приїзд до Львова 10'10 вечером. Збірка перед головним двірцем о год. 6'50 рано. Кошти залізниці III кл. без знижки там і назад 6'20 зл. Програма дальших прогульок тов. „Плай" на місяць май: 10. V. Жовква-Глинсько, 17. V. Замарстинів-Бруховичі, 24. V. Янів-Стрий, 31. V. Татарів-Хомяк. Бліжша програма буде оголошена, застерігаються зміни. 1-1

Товаришський зїзд. Товариші і товариші, що склали іспити зрілости в українській учительській семінарії у Львові в р. 1920, будуть ласкаві негайно подати свої адреси Софії Сабат-Федорцевій у Львові, вул. Коперника 1а. в цілі відбуття товариського зїзду в дні 31. травня (мая) на латинські Зелені свята. За Комітет: *Воля Дудрик-Вітковська, С. Сабат-Федорцева.*

Дрібні оголошення.

ЖЕНЩИНА серед. літ зі священичої родини, маюча кілька-літну практику господарства сільського, знаюча добре кухню глядає місця до заряду дому у у священика вдівця, або т. п. Згол. Ред. „Діла" „Романа". 1875 1—1

Тиждень Української Дитини.

Пригадується, що

в часі від 3. до 10. травня 1925 р. включно

уладжуємо у Львові „Тиждень Української Дитини". — В неділю 3. і 10. лише наше товариство має дозволення на збірки по церквах. Проситься всі инші товариства в імя солїдарности і з уваги на ціли нашої збірки в тім часі не уладжувати инших збірок. 1—1
1883

Львівська філія українського комітету охорони дітей і опіки над молодю.

О. Пл. КАРПИНСЬКИЙ в Остоївці зд. Теребовля пошукує інсоператора до приготовлення ученика до іспиту в V. кл. гімн. української. 1879 1—1

УРЯДНИК державного банку, кавалер, шукає 1. неумебльованої кімнати з осібним входом з кінцем сходовой на відступним або чинш за умовою найкраще від властителя або управителя дому. Ласкаві зголошення до Адміністрації на адресу: „Урядник банковий у Львові". 1877 1—2

СТУДЕНТ з заграничним університетським образуванням пошукує лекції в годах на час до кінця вересня. Може уділяти рівнож лекції англійської мови. Платня після умови. Зголошення слати на адресу „Ліга" Ринок ч. 10 „Пошукує ч. 24/6." 1882 1—1

СТАРША жінка, інтелігентна, пошукує місця до заряду дому, Інституту або бурси. Зголошення до Адміністрації під Б. В. 1878 1—3

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК кавалер, з учительською виділовою школою, пошукує посади. Адреса: Йосиф Штокало село Яблінка вижче п. Турка в Стр. 1874 1—3

В КЛІМАТИЧНІЙ місцевости СКОЛЕ є до винайму на літний сезон 4—5 кімнат в гарнім домі, близько залізниці і Озера. Бліжша відомість у п. дир. под. Вербицького в Сколім. 1885 1—2

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, звісім гарнім, кліматичнім літниську над Прутом, **Пенсіонат „Олена"** в гарнім, догідним положенню з обширними кімнатами отворений від 1./VI. по 30./IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місц. Бліжше подасть Управа. 1886 1—6

КОНЦЕПТА з практикою приймає адвокат Мудрецький, Тлусте. 1863 3-5

КАНДИДАТ АДВОК. з правом субст. та з провінц. практ. гарне посади. Зголошення з умовинами просить адресувати: Д-р Ст. Мудрецький, адвок., Тлусте. 1862 3—5

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДУЖЕ ДОГІДНІ СПЛАТИ

ПЛАЩІ
КОСТЮМИ
СУКНІ
БЛЮЗКИ
ЖЕМПЕРИ
СПІДНИЧКИ
ШЛЯФРОКИ
БІЛЛЯ
КОНФЕКЦІЮ
ДІТОЧУ

1869 2—2

краєву і зак. в найновіших моделях найдешевше якщо в знаїм зі солідности магазині

„POLOGNE" (Польонія) ЛЬВІВ **Личаківська 10.**

Вже надійшли останні новости **для Пань на сукні, весняні і літні костюми** 1-1

1711 до фірми 8—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

Присилайте передплату!

Найкращі знимки фотографічні виконує

ГРОТТЄР

1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 8—10

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гваранцією, та всілякну біжутерію поручає **Б. Грінберґ, Львів, Сикстуська 4.** проти фірми куфрів Розенцвайґа.

1763 4—8

ЛІЖКА

МОСЯЖНІ і ЗАЛІЗНІ

з приводу великого запасу детайльно продає по фабричних цінах

ФАБРИКА ЗАЛІЗНИХ і МОСЯЖНИХ МЕБЛІВ

Іван Возачинський

Львів, пл. Бернадинська 15.

1860 10—10

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

ОЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.

Приймається машини до направи. 17126-10

Українська шевська робітня

ІВАНА ЯРИМОВИЧА

Львів, пл. Бернадинська ч. 11.

виконує взуття після найновіших моделів по **приступних цінах.** Приймає всілякі направи. Сталим гостям уділяється кредиту. Довголітний доставець для священичих родин. 1868 2—2

Звичайний Загальний Збір

акціонарів Земельного Банку Гіпотечного

відбудеться в п'ятницю дня 22. мая 1925 в салї товариства „ДНІСТЕР" у Львові (ул. Руська 20, партер) о год. 10. рано.

Право голосу на Зборах мають ті акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать в Дирекції Земельного Банку Гіп. або в „Українській Щадниці" в Перемишлі акції разом з незапечатаними купонами.

ІІТ. Акціонарі, котрі ще не підняли своїх акцій а мають намір взяти участь в Загальних Зборах, зволять про це повідомити Дирекцію Банку подаючи свою адресу, щоби їм на час видано легітимації на Загальні Збори.

На зложені акції будуть видані посвідки та легітимації (виказки) тим, які мають право вступу на Збори (§§ 65, 67 і 68 статута).

Кождих 100 акцій дає право до 1. голосу. Акціонарі, що мають менше як 100 акцій є управлені установити спільного повновласника з поміж себе або передати повновласть иншому управненому акціоверови. 1864 3—3

ХТО ХОЧЕ ДЕШЕВО В БІЛЛЯ заосмотритися купить тільки

В СОЛІДНІМ МАҐАЗИНІ **БАТОРОГО 6.**

Також великий вибір плащів, суконь, касаків і панчіх. Урядникам, учителькам і т. п. знижка як також полекші в сплатах.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

Ч. 96 (10.479). Львів, вівторок 5. гравня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Всіми засобами...

На увагу батькам та шкільній молоді.

Коли недавно явилась у новоіменованого міністра освіти делегація від ославленого варшавського з'їзду російських освітніх діячів з домаганням оснувати в Польщі російське середнє шкільництво і коли міністр не хотів навіть слухати цього,—тоді російські делегати покликались на існування українських середніх шкіл. На те мін. Ст. Грабські відповів таке: „Українські середні школи—це чирак, який вже наріз до операції".

Така відповідь не збентежила нікого, хто знайомий з поглядами Станіслава Грабского, з якими він ніколи не скривався і які голосить не від нині. І так напр. два роки тому він писав виразно й недвозначно: „Треба скінчити з накиненими свого часу через Відень (!) галицькій Шкільній Раді Краєвій окремими українськими (rusińskiemi) гімназіями, учительськими семінаріями і університетськими катедрами"... Університетських катедр уже нема щість літ, учительські семінарії—утраквістичні, черга прийшла на державні гімназії.

Щораз більше познак, що з приходом до влади автора вищенаведеної „програми"—варшавське м-ство освіти й львівська шкільна кураторія вже вступили на шлях ліквідації державних гімназій з українською мовою навчання. Про це свідчать і масові подання польських учителів на посади до українських гімназій, заяви, що почали напливати до львівської куратор головно після останнього побуту Грабського на шкільних парадах у Львові; на це вказує дискваліфікування українських учительських сил під покришкою їхньої відкритої раптом „нельояльности"; вкінці про це саме прочисто говорить рафінована метода — на яку саме хочемо звернути пильнійшу увагу.

Яких два тижні тому грянула по Перемишлі вістка, що на директора гамошньої української гімназії Мих. Грицака був плянований терористичний заках, який поліція в останній хвилині ударемнила. Фактично справа малася так, що арештовано 3-ох молодих хлопців, з того двох гімназійних учнів, які випадково стрінувши на вулиці директора, по школьярськи скрилися перед ним в найблизшій брамі; поліційний агент, що з під землі явився біля хлопців, найшов в одного з них револьвер. Усі ми знаємо, не шукаючи далеко за прикладами, що годинник є першою а фльоберт чи револьвер зараз слідуючою мрією кожного зеленого гімназиста. Арештований „терорист" мав певне неодну нагоду почванитися своїм скарбом перед сусідами, серед котрих находився —і поліційний агент. Слід хіба додати ще, що арештовані хлопці не мали ніякої причини почувати якусь злобу до директора гімназії, який тішиться позним довірям молоді й учительського збору. А проте не вважаючи на всі ці моменти, перемиський „замах"—згідно з нашими інформаціями з цілком достовірних джерел—показався львівській кураторії, у якій саме тоді перебував віцеміністр освіти Лопушанські, достаточною причиною для принціпіяльної постанови про зачинення української перемиської гімназії, одної із найкращих наших середніх шкіл, яка вже виховала кадри української інтеліґенції і в якій ось тепер виховується 1200 українських дітей. Характеристично, що на доручення львівської кураторії ціла львівська польська преса промовчала перемиський „замах", а тільки „Głos Przemyski" писав про „udaremniony zamach młodocianych terorystów", та ще й львівське „Słowo polskie" без обіняків накликало шкільні власти зачинити „jaskinię rozbójnik!" Проти згаданої постанови львівських шкільних менерів заявилися деякі варшавські чинники, а проте ініціятори окружної акції, що має доставити міністерству причини для репресій проти гімназії, яка в першу чергу призначена на загубу в ім'я насильницького денаціоналізаційного походу, — не склали рук. І ось довідуємося про кількагодинну поліційну ревізію у перемиській бурсі св. Миколи й гімназійному інституті: арештовано знову двох учнів буцімто за „зносини з радянським посольством". Ці зносини полягали на тім, що в одного учня найдено копію листа, яким він питає про умови легальної подорожі на Рад. Україну. Здавалось би, що такий запит, звернений до акредитованого офіціяльного посольства, не має у собі нічого злочинного: можна би хіба щонайбільше за посередництвом шкільних зверхників звернути відповідну увагу батьків отих хлопців. Однак тут і цей випадок використовується як аргумент за репресією проти цілої великої шкільної установи.

Політика можновладців може вживати всяких метод, які їм подобаються, і засобів, що лежать в їх силі, залишаючи на боці критерії етики й тим подібних малозначних — як кажуть — у політиці „дрібниць". Але нашим завданням є рахуватися з реальними умовинами боротьби і пристосовлюватися до них. Здаючи собі справу в загального й широко закроєного нового походу проти українського шкільництва, ми повинні глядіти, щоби самим не давати в руки противникам бажаної їм зброї. І тому цим шляхом звертаємося до батьків, опікунів і педагогів, щоби близше займилися своїми дітьми й довіреною їм у цей важкий час молоддю, і не дозволили зробити з неї податливе знаряддя чужих ворожих намірів. З окрема апелюємо до нашої шкільної молоді, до її патріотизму й молодечої зрілости: хай свідомість виїмкових обставин, у яких ми опинилися і живемо, скаже їм поважнійше глядіти на свої завдання у школі й поза шкільними мурами і хай вони радше відмовляться від багато невинних і нешкідливих молодечих розваг, аніж мали би ними нанести болючу шкоду власному народові! І. Н-н.

Масові арешти на Волині.

Інтерпеляція посла С. Підгірського та товаришів до віце-премієра Ради міністрів, до міністра внутрішніх справ і міністра справедливости.

Від деякого часу почали кружляти на Волині чутки, що дефензива та поліція мають намір почати масові арештування між українським населенням. Повторювано імення визначних українських діячів, про яких арешт виразно говорили всі. Характеристичне те, що чутки ці почали появлятись з моменту, коли поодинокі діячі й українські культурно-національні організації зміцнили свою культурно-освітню працю у звязку зі шкільною акцією, в якій українські родичі мали, згідно з законом, висловитись за рідною школою. Вся ця діяльність була сильно не по нутру польській поліції, дефензиві та оплачуваним нею ріжним руйникам українського національного руху. Не тільки війти, поліцаї, ріжні громадські писарі, але і польські вчителі, шкільні інспектори, старостинські урядовці, старости — всі вони добачили в цій легальній українській праці протидержавний комуністичний, ворохобницький рух. Почали йти доноси на поодиноких українських діячів, на українські культурно-освітні організації. Всяка покидь викинена з української суспільности, всякі „отамани" Оскілки та платні агенти в своїх „Дзвонах" почали доносити на „Просвіту" та на українських діячів. Наслідком тої підлої праці — почались масові ревізії та арештування по всьому Волині. Не минула ця кара і міста Ковля, разом з повітом.

Кілька днів по доносі Оскілка поліція почала ревізії. В ночі з 31. березня на 1. квітня поліція разом з агентами дефензиви перевела ревізію в хаті бувшого посла на польський сойм д-ра Миколи Пирогова. Без огляду на те, що Пирогова знають у всьому місті як некомуніста, без огляду на факт, що поліція та слідча влада мала вже неодну нагоду переконатись, що п. Пирогів ніколи не займався і не займається ніякою іншою працею крім чисто культурно-освітньою, поліція посеред ночі вивернула верх дном його хату і нічого не знайшла. Його арештували і щойно по кількох годинах випустили. Відтак поліція перевела ревізії у пп. Семана Євтушка, Олександра Лисневича, Гриньюка, Леонтія Позняковича, Семенюка, Олійника, Лущевичівної, Володимира Ляховського, Павла Силки, Власа Малашевського, Якова Юзефовича, Гриця Парфенюка, Сергія Вітрика Гриця Цішинського, Каліграта Шума, Павла Білоуса, Михайла Баховця, Пономарева, Севастіяна Коровяка, Кулинія та Юрія Позняковича і всіх їх арештувала, хоча при ревізії не найшла нічого.

Відтак перевели ревізію в мешканців села Голоби, ковельського повіту: у Петра Зибуцького, Іларіона Зуба, Олександра Щасюка, Филимона Крися, мешканця села Вовчицька Володимира Наумчика, мешканців села Мизово — Андрія Полюка та Мусилюка, села Колодниця — Ляховського та Романа Мигулю, села Городищі: Барбарука, Якова Фалюша, Савки Гушеня, Михайла Олексюка та Мусія Мирончука, села Грядок; Хведора Білинського, Пилипюка, села Шайно: Захарія Киприяна та Хомяка, з містечка Мельниці: Шпярука та Олекси Марцинюка, з села Пзвірська — Сатушка, а Ковлі секретарки „Просвіти Ольгу Ріпецької.

Усіх тут згаданих поліція арештувала та відставила до Ковля. У численних селян перевела ревізії: напр. у селі Волошках, у хаті громадянина Джума, у Любитові у православного священика Новосілецького, у селі Дрозня у прав. священика Лопуховича і у ріжних селян, в містечку Турисk у Ржешків, у селі Старі Кошари, де заарештували Вакулу Богданчука та Марка Семанюка. Вся їх вина була в тім, що вони брали діяльну участь у шкільнім плебісциті, а деякі, як Роман Мигула з Колодниці, влаштовував святошні Шевченківські вечерниці у своїх селах. Арештованих держали кілька днів у дуже негігієнічних умовинах, у студіні, нікого до них не допускали і ніхто не в силі був розяснити, за що кого арештували. Увесь повіт був обурений, бо не було села без масових ревізій та арештів. По кількох днях деяких випустили, але взяли з них зобов'язання, що не виїдуть поза межі Ковля. Таким робом відобрали населенню свободу рухів. Минали тижні, а заінтересовані особи не могли розяснити, яка доля зустріла близьких їм арештованих осіб. Навіть на Великдень не допустили родичів до їх арештованих дітей, а жінок до мужів. Між арештованими є недужі, як напр. Андрій Поляк, який саме вернув зі Закопаного і якого негайно арештували, — або Володимир Наумчик, віддавна хорий на груди.

По місті та повіті кружляють упорті звістки про страшне катування арештованих на поліції і у вязниці. Оповідають про мучення Шума. Ляховського. Малашевського та

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 312/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 91 (10.474) z dnia 28. VI. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Presa" między słowami: a) była suto-narodnim ruchom a Najdanacki watażky b) podił Polszczi a otsi zamitky c) na swoich własnych a Zowsim ynakszе 2) „Konstytucijna swoboda" między słowami: a) je urażeno a Takyj panok b) od słów wyższoi władcy do końca tego artykułu 3) w kronice „Nowynky" a) ustęp trzeci w całości b) z ustępu pod tytułem „Nieczuwsna strilanyna u warszawskomu sudi" między słowami duże zumna a „Można buły" zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. karnej pod 1) i 3) a) i występku z § 300 ustawy karnej a to pod 2) i 3) b) uznał dokonaną w dniu 27. kwietnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r.), zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 29. kwietnia 1925 r.
Hawel.

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ КНИЖКА п. з.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА М. Возняка.

Ціна за примірник 1·50 зол., з почтовою пересилкою 1·80 зол.

Набувати можна в Адміністрації „Діло" за готівку, післяплатою, або за попереднім надісланням грошей. — Для книгарень відповідний опуст.

инших. Минає четвертий тиждень від їх арештування, а до цього часу не відомо за що ці всі люде арештовані. Твердження, що вони, належали до комуністичних „ячеєк" не має ніякої підстави. При ревізії не найдено у них нічого. Чи є підстава до необхідности арешту в видуманих доносах різних агентів, які одержують за цезаплату!? Майже всі арештовані — селяне. Їх арешт болюче відбивається на їх господарстві. Весняний час домагається робітників, а вони сидять в арешті. Арештовані виключно Українці.

Подаючи все це до відома, підписані звертаються зі запитом:

1) Чи панам міністрам відомі факти масових арештувань посеред українського населення в Ковлі та ковельськім повіті?

2) Чи відомо їм, що до цього часу не розяснено, за що їх арештовано?

3) Чи панове міністри хотять розглянути справу цих масових арештувань?

4) Чи панове міністри хотять видати розпорядок, щоби всіх арештованих негайно випустити на волю?

Політичні новини.

Заборона свята першого травня.

Цьогорічне свято першого травня зустрілось у численних державах з гострим спротивом урядів, які лякались, що воно стане нагодою до поважних протидержавних заворушень. Традиційні робітничі походи та демонстрації заборонено у Франції, Італії, Еспанії, Югославії, Румунії, Болгарії, Мадярщині та Польщі. Французька рада міністрів заборонила на цей день усякі збори під голим небом, з деякими виїмками для париських передмість. Ясно, що в Італії ця заборона була ще гострійша. Муссоліні дав наказ усім префектам, щоби зміцнити поліційні сили, у Медіоляні арештовано 40 осіб за нарушення спокою. В усіх фабочках ішла праця. Промисловці з Торіна грозили робітникам, які не являться до праці. Покищо закордонна преса не принесла ще точних новин про конфлікти робітництва з владою в усіх цих державах.

Атентат на Чемберлєна.

Англійська преса твердить, що намірений, а непереведений атентат на Чемберлєна був давно приготовленим пляном з боку комуністів. Діло йшло про помсту на Чемберлєнові за те, що він фактично спаралїжував підписання торговельного договору між Англією і СРСР., а через те й визнання de facto Англією совітського уряду. Шукають звязку між цим замахом і революційним компльотом у Болгарії. Є дані на те, що його пляи виробили в одній европейській столиці, яка є кузнею комуністичних заговорів. Берлінський „Tar" повторяє чутку з Льондону, що вістку про приготовлення до замаху на Чемберлєна одержали урядові англійські кола за посередництвом амбасадора Скірмунта, який одержав ці інформації з Варшави (?!)

Маркс до своїх виборців.

Державний канцлер Маркс видав таку відозву до республиканських партій;

„Почуваю глибоку потребу скласти сердечну подяку тим 13 і пів мілїонам німецьких мущин та жінок, які в день виборів виявили мені свою щиру приналежність до республикансько-демократичної держави. Рішення випало проти нас. Хоча ген. фельдмаршал Гінденбург не є вибраний президентом держави абсолютною більшістю, але в наслідок становища комуністичної партії, ворожого до держави і робітництва, відносна більшість німецького народу висловилась за кандидатом державного блоку. ми підлягаємось цьому рішенню більшости народу як слід демократам. Отже обовязком республиканців повинно бути й надалі, щойно тепер стануги сильно в обороні ідеї, за яку ми боролись, щоби допомогти їй до остаточної перемоги. Ми не соромимось своєї програної, тому, що боролись як чесні мущини та жінки повні чести та не без успіху. Нас обєднує ясне розуміння про тверду необхідність у закордонній політиці і свідомість, що недвозначна приналежність до німецької республики є необхідною предумовою сильного державного авторитету. Нас обєднує воля: пронизати все наше громадянське життя соціяльним духом".

Кабінетова криза в Бельгії.

Король Альберт шукає надалі премієрів, що могли би скласти кабінет. У першій половині кризи це не вдалось Вандервельдові та соціялістам; у другій — католикам. Сподіються, що король поручить це завдання комусь з правиці. Закордонні та внутрішні події вплинуть імовірно на зміну неприхильного становища партії. Ці події такі: 1) вибір Гінденбурга, отже проблема забезпеки кордонів, 2) промислова криза зі загрозою страйків, 3) фінансова ситуація. Виринає можливість утворення загально-національного комітету на недовгий речинець, напр. на один рік. Парлямент уже зібрався.

З тайн данціґського коридору.

Залізнича катастрофа.

Як ми вже передавали вчора в останніх звістках, на шляху між Тчевом і Старогардом вилетів із шин поспішний поїзд ч. 907, що їхав в Кенігсберґу до Берліна. Пять німецьких вагонів злетіло з насипу на 8 метрів високого; паровіз і чотири вагони розторощені. Нараховано покищо 27 убитих, 12 важко ранених, а 6 лекше. Причиною катастрофи були розібрані шини безпосередно перед його приїздом на згадане місце. Цікаве те, що 20 хвилин раніше переїхав туди инший поїзд, без ніяких перепон. Убиті пасажири — здебільша Німці. З Варшави виїхали заст. міністра залізниць і инші високі урядовці, щоби розглянути місце катастрофи, а мін. внутр. справ вислало ще свою комісію, щоби ствердити, чи маємо тут до діла зі злочинним атентатом чи нещасливим випадком. Розібрані шини вказували би на те, що діло йде тут про політичний замах. Звичайні злочинці не бачили би достаточної підстави рахувати на ограблення поїзду в таких непередбачених умовинах як катастрофа. Данціґські Поляки підозрівають у цьому ділі закордонних терористів; німецький міністр залізниць добачує вину польської влади, що не дбає за консервацію залізничого шляху у данціґськім коридорі. По всіх містах та селах сумежних з місцем катастрофи робить розшуки слідча комісія, шукаючи винуватців.

Вол. Дорошенко. 2)

Новини Шевченкознавства.

(Продовження.)

З инших матеріялів, що торкаються Ш. згадаємо: Лист М. Максимовича до Ш. з 1860 р. (ст. 141—143; подав Ігнат Житецький), Шевченко на Черкащині, спогади сучасників (стор. 157—161; подали О. Олександрів і Ф. Савченко), лист Вас. Гнилосирова до Ш. в справі просвіти народу (опублікував І. Житецький з паперів В. Т-ва в статейці „Шевченко і харківська молодь", присвяченій відношенню цеї молодіжи до памяти поета).

Всі ці матеріяли, не маючи особливого значіння, додають дещо до відомої біографії кобзаря.

Звернемося тепер до розвідок. Тут передовсім заслугує на увагу стаття П. Филиповича „Шевченко і Гребінка" (ст. 24—36), в якій автор докладно переглядає справу поетичних взаємовідносин і обопільних впливів на себе обох поетів. І хоч автор рішучих висновків і не робить, стаття його безперечно дуже цікава, бо подає чимало свіжих думок та спостережень. Менше замітна друга стаття — М. Марковського „Шевченко і Микола Маркевич" (стор. 37—41), в якій розглянено вплив „Украинских мелодій" Маркевича на поезію Шевченка. За те чимало цікавих подробиць дає стаття В. Петрова „Шевченко, Куліш, В. Білозерський — їх перші стрічі" (ст. 42—50). Ці подробиці торкаються майже виключно відносин Куліша й Білозерського. З них ми дізнаємося про те, як познайомилися вони і як згодом стали відноситися до себе. Показується, що суперечки між ними, що набрали особливої гостроти з приводу ведення „Основи", треба датувати скорше. Вже в 1847 р. Куліш у своїм щоденнику дає не дуже-то підхлібну характеристику свого шваґра. Петров наводить цю характеристику й це покавує, що щоденник Кулішів вигко не пропав, а заховався (в 1920 р. його забрали чекісти при ревізії у П. Зайцева й можна було не без підстави побоюватися, що ця дорогоцінна памятка загине). В статті подає Петров і пару листів: Куліша до Василевого брата Миколи Білозерського з 1842 р. та лист В. Білозерського до Куліша й Кулішеву відповідь з 1859 р. Для Шевченкознавця стаття д. Петрова цікава тим, що устанлює дату знайомости Ш. з Кулішем. Далі слід сказати про статтю П. Рулина „Шевченко і К. Б. Піунова" (ст. 126 до 135), в якій докладно оглянено відносини Шевченка до Піунової й подана характеристика останньої яко артистки.

Нарешті в статті „Нові непорозуміння з Шевченком" (ст. 170—178) подає О. Гермайзе справедливу оцінку монографії А. Річицького „Тарас Шевченко в світлі епохи". Докладно оглянувши цю монографію і виказавши всі її недорічности, автор приходить до такого висновку: „Робота Анд. Річицького яскравим прикладом повинна стати того, як не повинен марксіст ставитись до наукового дослідження".

Цікаві подробиці про „Трівогу над свіжою могилою Шевченка" (з приводу діяльности Честахівського підчас упорядкування цеї могили), трівогу, що захопила й полтавську адміністрацію, оповідає д. В. Щепотєв (ст. 148—153).

Про виставу „Назара Стодолі" на російській сцені, в Москві 1877 р. оповідає П. Рулин у замітці „До сценічної історії „Назара Стодолі" (ст. 154—156).

Спробу — вияснити декотрі сумнівні моменти Шевченкової вимови робить проф. Ол. Синявський у цікавій статті „Дещо про Шевченкову мову" (ст. 100—114).

Досі у всіх виданнях Шевченкових творів кожний редактор по своєму „редагував" їх тексти, так що часто-густо не знати, де кінчається Шевченкова мова, а де починається редакторська. Автор саме й переглядає ті випадки, де найбільше стрічається розбіжностей у виданнях. Стаття оперта на копіях з автографів і почасти на фотографічних знимках з них. З огляду на характеристичний правопис Шевченка, який приводить видавців до численних помилок при публікуванню писань поета, спиняється проф. Синявський на початку своєї статті й на Шевченковій графіці.

Це булиб важніші річи про життя й літературну творчість Шевченка, які знаходимо в „Україні". Але подає вона дещо й до оцінки Шевченка яко маляра. Це передовсім статті пок. Василя Щавинського „Шевченко як маляр" (ст. 115—121) і акад. Ол. Новицького „Шевченко та Рембранд" (ст. 122—125). Обидві статті підчеркують порив Шевченка до малювання живого життя, який привів його від Брюлова до Рембрандта. Крім того маємо ще дві замітки: М. Біляшевського „Два портрети роботи Шевченка" і акад. О. Новицького „До портрета Шевченка опублікованого В. О. Щавинським (ст. 139—141). Щавинський знайшов невідомий портрет Шевченка (його подає „Україна" на чолі книжки).

Всі статті про Шевченка яко маляра — ілюстровані.

На закінчення годиться згадати й про знадібки до культу Шевченка. Так отож д. І в. Щитківський у статті „Памятник Т. Шевченкові у Київі та київська адміністрація" подає на підставі урядових документів історію заходів коло поставлення памятника поетові в Київі (ст. 162—170). Людмила Шевченко в замітці „Батьківщина Тараса Григоровича" (ст. 162) згадує про сумну історію обох хат звязаних з іменем Шевченка—батьків його в Кириліващ (згоріла 35 літ тому) і в Моринцях, де поет народився: її знищено весною 1920 р. Вас. Кричевський оповідає про „Будинок, де жив Т. Г. Шевченко у Київі" (ст. 136—138). Відкриває Шевченківський випуск „України" коротка передмова редактора „В шістдесять четверті Шевченкові роковини" за нею йде перекладена в льондонського журналу проф. Р. Сетон Ватсона „The Slavonic Review" остання стаття Франка про Ш. (ст. 5—9). Статтю ню — інформаційного характеру — дав покійний англійському вченому для задуманого ним видання ще в 1914 р.

Воєнні події відсунули здійснення задуму Ватсона і аж тепер змігвін приступити до видання свого журналу, де й дав Франкову статтю.

Редакція „України" передрукувала її „як посмертний акт пієтизму для Шевченка нашого другого великого поета".

(Кінець буде.)

Пожертви „ГОЛОДНОМУ СЕЛУ“ слати на адресу: **Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Союз кредитовий) — Львів, Ринок ч. 10. Число конта (книжочки) 14.000.**

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Судовий повіт Белз.

1) Белз-місто, Тушків і Витків (школа в Белзі) 81 декларацій за 133 дітей. 2) Будзинів 57 дек. за 81 діт., 3) Белеїв 26 дек. за 41 діт., 4) Ванів 49 дек. за 56 діт., 5) Вараж місто і село 47 дек. за 62 діт., 6) Вербіж 54 дек. за 66 діт., 7) Вижлів 20 дек. за 30 діт., 8) Вичики 18 дек. за 25 діт., 9) Ворохта 27 дек. за 44 діт., 10) Гільче з Хохловом 51 дек. за 65 діт., 11) Глухів 47 дек. за 71 діт., 12) Гора 23 дек. за 25 діт., 13) Городище 38 дек. за 56 діт., 14) Довжнів 44 дек. за 68 діт., 15) Жабче 41 дек. за 52 діт., 16) Жилятин 50 дек. за 66 діт., 17) Жужіль 80 дек. за 123 діт., 18) Костушин 41 дек. за 48 діт., 19) Куничів 36 дек. за 53 діт., 20) Лешків 32 дек. за 40 діт., 21) Лівче 39 дек. за 45 діт., 22) Ліски 53 дек. за 64 діт., 23) Махнівок 40 дек. за 54 діт., 24) Мицін 38 дек. за 50 діт., 25) Осердів 43 дек. за 61 діт. 26) Острів 26 дек. за 40 діт., 27) Переснів 52 дек. за 65 діт., 28) Перемислів 38 дек. за 55 діт., 29) Переводів 53 дек. за 64 діт., 30) Себечів з Півовщиною 122 дек. за 173 діт., 31) Сулимів 20 дек. за 27 діт., 32) Русинів 23 дек. за 34 діт., 33) Хлоп'ятин 40 дек. за 63 діт., 34) Цеблів 65 дек. за 106 дітей.

Отже 38 громад внесли разом **1516 декларацій за (2106) дітей.** Без виїмку всі громади Белзчини виповнили свій громадянський обовязок і внесли в означенім речинці шкільні декларації до шкільного інспекторату в Сокалі.

Церковні справи.

На увагу станиславівським богословам.

Від Комітету, який займається питомцями, що виступили зі станиславівської духовної семінарії, отримуємо такого листа:

Богослови, які виступили зі станиславівської духовної семінарії, дістали цими днями картки від богослова В. Гординського, щоби негайно зїзджалися до семінарії, бо вже, мовляв, „справа порішена“, всі товариші зїзджаються і виклади зачинаються.

Як сказано, ці карти розіслав В. Гординський, богослов з III. року, який виступив зі семінарії разом з усіма питомцями, але зломив солідарність і „покаявся“. З наказу еп. Хомишина і ректорату він старається збаламутити товаришів розсіваючи неправдиві вісти, та спонукати їх на власну руку повертати до семінарії. Тому, що ця робота дійсно може довести до прикрих непорозумінь, подається до відома, що інформації, ширені п. Гординським не відповідають правді. Сама особа п. Гординського повинна викликати недовіря його товаришів до його порад. Його товариші повинні пригадати собі його недавні слова, що його ідеалом є „тримати гарні коні й їздити ними до пана старости й пана комісаря на карти“. Не диво, що така людина дала вжити себе як знаряддя для ширення баламутства. Комітет просить усіх богословів, які виступили з духовної семінарії на знак протесту проти самовільного ломання стародавних прав української гр.-кат. церкви, стриматись від усяких дальших рішень до товариського зїзду, якого час і місце буде поданий до відома у найблизшому часі.

Ширення пресветеріянізму.

В неділю дня 26. квітня ц. р. о 12 год. в пол. відбулося у Станиславові в протестантськім костелі пресвитеріянське богослуження в українській мові:

Відправив його о. Кузів, пресвитеріянин, що перед кількома тижнями прибув з Америки. Всім присутнім надзвичайно подобалося, що ціле богослуження і проповідь відбулися в українській чисто народній мові, так, що вірні розходились з костела у патріотичному настрою. Співано пісні й псальми в перекладах Куліша.

Ціла станиславівська громада обурена на свого владику, що ломанням законів церкви і цілою своєю відштовхуючою поведінкою ображає національні й релігійні почуття вірних, понижує авторитет папи і владик а також достоїнство священиків і жінок, і всім цим заганяє вірних до апостазії. Дійшло до того, що на Великдень, підчас архієрейської церковної Служби церква світила пусткою, а за те на пресвитеріянських богослуженнях великі маси народу.

Еп. Хомишин як страйкар і страйколом — пригадна на часі.

В 1889/90 р. застрайкували питомці I. II. і III. років львівської духовної семінарії. Вони виступили зі семінарії в часі великого посту з відносно незначної причини: усунення з семінарії 2-ох питомців, Першим, хто намовляв своїх товаришів до такого різкого кроку солідарности, був теперішній станиславівський епископ Хомишин. Але й першим, хто зломив солідарність страйкуючих, був теж питомець Хомишин. Тодішній митрополит Сембратович прийняв назад усіх „сецесіоністів“, бо мав серце і здоровий розум — прийняв і Хомишина. Цікаво, як глядить нині еп. Хомишин на свою власну тодішню поведінку і на становище митрополита Сембратовича у цій справі: адже при иншому відношенню митрополита еп. Хомишин не тільки не був би епископом, але взагалі не став би священиком!

На днях появилися у Львові в обороні давних прав нашого духовенства і проти примусового целібату дві брошури. Одна під заг. „Заходи коло введення целібату в нашім духовенстві“, — а друга о. Теодора Савойки: „Туча йде“. — В першій брошурі містяться такі відділи: запоручення священучих подруж (ухвали соборів і декрети папів); „невидима рука“ і передвістники целібату з польської і української сторони; проголошення частинного целібату в р. 1918 і спротив українського громадянства; постанова загального целібату р. 1920 і введення його в станиславівській дієцезії; загадковий приїзд о. Дженокія і наслідки його гостини. В тексті поміщені два документи: протест Ставропігії з р. 1918 і заява львівського і перемиського духовенства до св. Отця з року 1922 з причини примусового целібату в Станиславові. Як бачимо, книжка дає пластичну історію роботи „невидимої руки“, від давних часів аж по нині. — Брошура о. Савойки подає аргументи з душпастирського життя.

НОВИНКИ.

— **Свято першого травня** проминуло у Львові зовсім мирно, без ніяких інцидентів. Річ ясна, що не обійшлось без арештувань за такі певнині демонстрації як спроби нести червоний прапор. Осередком манифестацій була традиційна площа Гоєвського, де заповіла віче ПОС. Промовляли пос. Гавзнер, пп. М. Ганкевич, Дробутова, Талярек і ред. Скалик. По виголошених промовах похід прямував вулицями Зеленою, Миколая, Легіонів та під великий театр, де скінчився. У поході переважали таблиці з жидівськими написами. У поході брали участь чотири робітничі оркестри і робітничий хор. Жидівські робітники мали своє окреме віче на Збіжевій площі. Збори Полєй-сіоністів поліція заборонила. Комуністи, які мали влаштувати віче на площі Голуховського, не могли зібратись з огляду на обсаджені кордони поліції, в загальнім поході участи не брали. Трамвайний рух був припинений на протязі всього дня. Газети не вийшли.

— **Бойові афіші** розклеїла у Львові „Польська організація монархістична“, яка закликає на зїзд до Познаня, мабуть на те, щоби завчасу приготовитись на вибір короля, бо рахують завчасу на дві не безпеки одночасно: на німецького кайзера і всеросійського царя!

— **Статистика поліції.** З дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ пізнаємось кілька офіціяльних даних про поліцію. Кошта її утримання вичислюють по 5 зол. річно на кожного громадянина польської республики. Кожний поліцай пильнує 34 злочинців, а с тих злочинців стілько, що коли їх не повторяли ті самі громадяне, то на кожну пятьнайцяту особу припадає один злочин. У минулім році карано поліцію стілько раз'в скільки є поліцаїв. Звичайний поліцай одержує 114 зол. 80 с. місячно.

— **Зимова марок на золоті** буде відбуватися вже лише до кінця травня. По упливі того речинця марки втратять всяку вартість.

— **Фільма „Тарас Шевченко“.** Робляться приготування для виготовлення великої фільми „Тарас Шевченко“, в двох серіях для широкої публики і в одній серії для дітей, за сценаріем Михайла Панченка і Д. Бузька, під режисерством П. Чечардіна. Фільм буде обіймати біографію поета, добу, в якій він жив і його творчість. Визначні наукові сили, як академіки М. Грушевський, С. Єфремів, А. Кримський, О. Новицький і ин. будуть допомагати при виготовленню фільми своїми вказівками, порадами, матеріялами. Для витримання фільми з боку історичного й етнографічного, переводитиме робота фотографування експонатів київських музеїв, під керовництвом проф. Щербаківського, Ернста, Онищука, Новицького та инших. Режісер Чехардін набірає артистичні сили. На ролю Тараса Шевченка запрошено О. Саксаганського. Мається на увазі запросити до участи у фільмі також М. Заньковецьку і багато визначних молодих українських артистів. З Києва режісер і автор їдуть до Яготина для сфотографування маєтку Репніна, парку, озера і т. п. та до Кирилівки для сфотографування місцевостей і предметів звязаних з іменем Т. Шевченка. (Б. 22. IV. 25).

— **Ланцуховий міст у Київі відбудовано.** Знищений в 1921 р. Поляками ланцуховий міст на Дніпрі у Київі відбудовано і віддано для вжитку. Довжину мосту скорочено з 366 сяжнів на 325, натомість значно підвищено його висоту так, що при найбільшій воді зможуть вільно проходити попід мостом пароплави. Ланцуховий міст побудовано в 1848 до 18853 роках. Всі будівельні роботи були виконані тоді в Англії, морем перевезені до Одеси, а з відси чумаки перевезли його возами до Київа. Тепер будівельні роботи були виконані місцевими київськими заводами. Через ланцуховий міст буде проведена трамвайна лінія на той бік Дніпра, аж до ст. Дарниця.

— **Конкурентка цукру.** У пустині Парагвай найдено рослину, яка є двісті разів солодша як цукроза тростини. Вона називається Стевія Ребавдіяна. Американські хеміки роблять досліди, чи вона не має в собі сахарини. Листки рослини стерті на порошок, можна роспускати у воді як сироп або вживати замісць цукру.

— **Нова університетська катедра.** У бостонськім університеті введено в програму викладів „Про проблеми подружжа“. Катедру займає жінка: пані Елисавета Макдональд, сама замужня, мати трое дітей. Нюйоркські часописи зазначують, що нова професорка „визначується на серіз сучасними поглядами, повними здорового розуму.

— **Цікавий контракт.** У Нью-Йорку вийшла замуж вівчна американська танцюристка Леонора Ю (Hughes) за аргентинського міністра Басульдо, власника половини Аргентини. Танцюристка мусить виплатити за свою постанову подружжа 100.000 долярів своєму сценічному партнерові, який давно підписав з нею такий контракт з відшкодуванням на його користь.

— **Блокада каяяру.** СРСР. має видати заказ вивозити поза межі держави каяяр, який є дуже добрим лікарським середником, уживаним у шпиталях та санаторіях для виздоровлюючих. Тому закордонні амятори каяяру будуть мусіти платити сонені ціни за цю рідкість.

— **Поправка.** В звіті про дяківську організацію подано, що на зїзд прибула станиславівська делегація під проводом п. Полотнюка, катедрального дяка від Станиславова. Це твердження є остільки невірне, що станиславівська делегація явилася під проводом п. Герасимовича, а в загальних зборах брав участь п. Іван Полотнюк, син бл. п. Гната Полотнюка, визначного діяча й пропагатора „Самопомочі дяків“.

— **Свячене на Богданівці.** Дня 10-го травня ц. р. о год. 4-ій попол. улаштовують Богданівчане спільне свячене у власній домівці (біля церкви) ч. 25. Просяться львівських громадян відвідати наше передмістя та своєю участю дати нам моральну і матеріяльну піддержку у великому ділі будови „Народ. Дому“. — *Видїл чит. „Просвіти“, Комітет буд. „Нар. Дому“ і Кружок УПТ. ім. Богдана Хмельницького на Богданівці.* 1—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Скоки на боки.

II.

Перемишль купався в потоці сонця і пороху. Видно не тільки у Львові дбає про красу міста повітова і... магістрат.

На вулицях небувалий рух. В церкві і костелах світилася саме недільна відправа і все, що стояло під храмами, рушило на прохід.

Зовсім таксамо як за моїх студентських часів. Декорації і акція тасама, тільки виконавці змінилися. Не бачу знакомих лиць „походячих“ інституток ні семінарісток. А замісць чорних австрійських сакячків, польську четвертаню скинуто.

А над тим усім: порох і сонце. Сірі котари гафтовані золотом.

Але ми приїхали в Перемишль не на другу порцію пороху, а на свіже повітря. Тому чим скорійше над Сян!

Наші провідники знаменито орієнтуються в кучері і в скомпліковані сітці вулиць та вуличок. Провадять нас певно і неомильно на Ринок, а далі й на вулицю Костюшка.

Тут запіває від Сяну рідний, гірський воздух, тут можна відітхнути і розглянутись.

Минаємо українську капітульну каменицю, де містяться суд і криміпал. Біля нього Українська Шадниця і прекрасний Народний Дім з кіном „Koła Inwalidów“.

А далі величезна камениця „Віри“, що глядить просто на Сяновий міст, який підчас української війни хотів шмаґнути в повітрях, але не міг.

Тут ми нарешті „дома“. Тут починається виповнення програми нинішнього дня. І почалася...

Дім за домом приймав нас у свої обійми і давав повне забуття про кінець місяця, фінансові реформи і незаплачене молоко. Гори страв привалювали нас, а хмілі трунки заливали нас по чуби. Прибій хвиль був такий завзятий, що тільки завдяки призвичаєнню ніхто не пішов на дно. Випадків морської хороби були такі легкі, що про них не варта й згадувати.

А в інтервалах між тими надлюдськими трудами був прохід: по вулицях, понад Сян і найголовніший — по Замку.

Вулиці мене злостили, бо там за студентських часів я нераз утікав перед оком педагога.

Сян мене дратував, бо в своїх хвилях не приносив нам досі нічого доброго.

Оставав один Замок.

На його вид, знову розсівся на моїй душі карпідний сентимент і приклякав давно прибідлі спомини.

Тутка стояли колись чвертої Ростиславичів, князів землі рідної. Тут приготовляючись до промочії, пересиджував я на лавочці з чорнооко Ростиславою.

А тепер, ні Ростиславичів, ні Ростислави. По сяяному небі бігають якісь дивовижні хмари, мов їздні кобилиці... Тіни забутих предків...

По паску гудуть якісь чорнооки діти, як капля води подібні до моєї кохашньої любки.

Ростя славо моєї Ростислави!...

Від Замку недалеко до дільниці українських інститутів, бурс і захоронок.

Дівочий інститут.

В ньому від ряду літ виховувались, виховуються і будуть виховуватись цілі армії українських дівчат. Родичі звозять сюди ще писклята, а вивозять уже підлітки що ще не робили але вже дуже хочуть робити око.

Гімназійний Інститут.

Тут батьки звозили невинних хлопчиків, а вивозили кавалерів під вусом, якщо котрого скоріше не вигнали з гімназії. Тут і я вчився на кавалера, а в вільних хвилях кув грецькі форми і математичні козінуси...

Ми ще мали оглянути три бурси і чотири закоронки, але на щастя час було вже на вечерю...

Дійшовши до цього місця почуваю, що жаль мені розставатися з ним фейлетоном, як жаль було покидати Перемишль. Тому сама річ яку я обіцяв дати нині прийде щойно завтра.

Галактіон Чинка.

З судової салі.

§ 58.

Дня 1. травня почалася перед окружним карним судом, як трибуналом присяжних суддів у Львові карна розправа проти Юліяна Крайківського Українця 33 літнього учителя семінарії СС. Василіянок у Станиславові та проти Ярослава Скаліша 27 літ. студ. прав українського університету у Львові. Їх обвинувачують за те, що в рр. 1923 і 1924 засновували в Станиславові та инших місцевостях станиславівського повіства відділи комуністичної партії Західньої України. Метою тих організацій було повалення існуючого державного устрою та введення диктатури пролетаріяту, опанування збройними виступами східних „кресів“ і відірвання їх від Польщі та прилучення до СРСР. Оба обвинувачені допустилися через те злочину з § 58 т. з. як організатори і провідники.

Головним фільром акту обвинувачення є свідок Юрко Слободян неукінчений гімназіяльний студент, тепер господар у Луці над Дністром, який обтяжив обох обвинувачених своїми зізнаннями перед станиславівською поліцією.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уживає світової марки
ҐРАМОФОН „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними вчвцями цілого світа за найлучший. Вірцева репродукція без шуму. Великий вибір плят, рівнож жидівських і єврейських канторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 1–2

Розправу веде рад. Ангельскі, вотують ради. Дворжак і Міхеле. Обвинувачє прок. Ланґвскі (Ляндау). Боронять адвокати: д-р Л. Ганкевич і д-р Шевчук.

Обвинувачені до вини не почуваються, політикою вони ніколи не займалися. Слободяна вважають провокатором, який без успіху старався втягнути їх до комуністичної акції. Зізнання обвинувачених зробило на всіх присутних дуже добре враження.

По них почав зізнавати свідок Юрко Слободян, незалежений наслідком спротиву оборони. Він вважає себе українським націоналістом, що ненавидить большевиків і через те зробив на них донос до поліції. Він твердить, що комуністична партія Західної України має три відділи: політичний, військовий і саботажів. Сам свідок здезертував був із польського війська і старався втекти на радянську Україну разом зі своїми односельчанами теж рекрутами поборового віку. З ними їхав з Луки над Дністром аж до Бучача, де їх арештували.

Другий день розправи почався зі значним опізненням завдяки невприсутності одного зі суддів присяжних. На його місце покликано заступника. Запав на початку забирає слово прокуратор Ланґєр ські та заявляє, що він поширює акт обвинувачення в тому напрямі, що обвинувачені були не тільки основателями та організаторами комуністичних організацій але й небезпечними агітаторами, що не цурався ніяких засобів для досягнення мети. Вони поповнили не тільки злочин із § 58, але допустилися ще й злочину з § 65 карного закону.

Оборона противиться устам'ю д-ра Ганкевича внеском прокуратора. Вона стоїть на становищі, що прокураторське поширення не є ніяким поширенням але навпаки зовсім новим, нічим не звязаним із дотеперішнім, актом обвинувачення. Через те необхідно, щоби той новий акт обвинувачення був доручений на 24 години перед розправою обвинуваченим на основі § 209 карної процедури. Вони тоді мають § 210 к. процедури повинні з ним познайомитися та заявити чи його приймають чи відкидають. Зваживши все те, оборона ставить внесок на відкладання справи слідчому судді.

По довшій нараді трибунал відкидає внесок оборони та приступає ще раз до переслухання обвинувачених у звязку з поширеним актом обвинувачення.

Обв. Крайківський заявляє, що всі закиди прокуратора неправдиві. Він ніколи політикою не займався.

Найважнійшою ділянкою його праці було мистецтво. Через цілу гімназію а потім в Академії мистецтв він інтересувався перш за все мистецтвом а не політикою. Мистецтво (малярство) було тим середовищем, в якому все оберталася ціла його психіка. В 1920 р. большевики його арештували і мали розстріляти за те, що він петлюрівець. Було це в часі їхнього наступу на Ск. Галичину. Від смерті спасла його армія от. Петлюри, що саме в час прийшла до місцевости, в якій над ним мали большевики перевести екзекуцію. Той факт не міг не залишити в його душі глибоких слідів, що все мусіли його настроювати проти большевиків.

Обв. Ярослав Скаліш розказує прекрасно про всі етапи розвитку своєї політичної думки в часі війни. Він почуває себе соціялістом, але є ворогом комунізму, ворогом всякої класової диктатури. Комуністи хочуть велику ідею впакувати в голови дюдства насильно, при допомозі багнетів, а це противиться всякому почуттю свободи думки, свободи волі, одним словом противиться найголовнійшому принципові всякого демократизму. Обвинувачений через те не може бути комуністом і ніяких симпатій до нього не має. Навпаки в часі своєї праці він все комунізм побарював. На лаві обвинувачених опинився через те випадково та виключно на основі фальшивого довосу Слободяна.

Слідує ще раз переслухання Слободяна. В перехресних питаннях оборони свідок путається, суперечить сам собі та робить на всіх присутних незвичайно прикре враження. Він підкреслює, що є українським націоналістом і рівночасно льодяним „обивателем" польського „пяньства". Це не перешкаджало йому дезертерувати з польської армії та тікати до большевиків і тягнути инших за собою. Виявилося, що в Бучачу товаришів його втечі до большевиків поліція арештувала на його донос. Далі оборона доказала цілий ряд його цілком суперечних зізнань. Свідок не здає собі справи з того, що сказав перед хвилею вже на судовій салі. Раз каже, що насамперед пізнав Крайківського, потім, що Скаліша, а ще пізнійше твердить, що якась третя невідома йому тепер особа познайомила його з обома. Про організацію комуністів довідався від Скаліша, від нього теж дізнався про зброю і про дві гармати, скриті в Надзірянському повіті. На запит оборони, чому протокольне зізнання у слідстві не покривається з теперішнім, бо у протоколі зізнав, що про зброю та гармати довідався на мітінгах, які відбувалися в приватних помешканнях, Слободян відповідає, що довідався від всіх і від Крайківського і від Скаліша і від промовців на мітінгах.

Свідок Фенношин зі Станиславова зізнає, що серед української громади в Станиславові була загальна думка про те, що Слободян є провокатором. Через те його Українці оминали.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Вибух бомби у Варшаві.

У Варшаві в мешканні канцелярії „Незалежної хлопської партії" і ред. органу тої партії „Валька люду" наступив 2. V. сильний вибух. Залярмова поліція застала тяжко раненого ред. Стройновского. Найшли блящану скриньку, розірвану на курсні. Була в ній пироксиліна. С. мав займатися фабрикацією бомб. Мала то ніби бути годинникова бомба, призначена для вибуху на 3. травня. Найшли теж іще инший вибуховий матеріял. Редактора С. відвезли до шпиталю. В льокалі застали теж білоруського посла Шапеля.

Анґлія відкинула 8-год. день праці.

Палата громад 223 голосами проти 128 відкинула внесення Лейбур Парті про прийняття ухвали вашінґтонської конференції про 8-годинний день праці. Мін. праці заявив, що прийняття того внесення поставило би Англію в дуже тяжке положення.

Кріза бельґійського уряду.

„Н. фр. Пр." повідомляє з Брукселі, що провідник католиків гр. Броквіль зложив на руки короля місію утворення уряду, бо не може числити на попертя парляменту.

Новий заговір на болг. короля.

„Дейли Теп." повідомляє зі Софії, що тамошні власти викрили заговір, якого ціллю було вбийство короля Бориса і висадження в воздух королівської палати.

Заприсяження Гінденбурґа.

Гінденбург прибуде 11. травня до Берліна, 12-го буде торжественне його заприсяження. Відпроваджений ескадроною кінноти прибуде Гінденбург до свого мешкання в палаті президента. Там прийме його заступник президента Німеччини д-р Сімонс. 14-го буде приняття дипльоматичного корпуса.

Розправа за замах у Софії.

На засіданні военного суду в Софії 2. V. переслухали головних обвинуваченых за участь у замаху на софіський собор, Фрідмана і паламаря Загурского. Паламар зізнав генезу заговору і признався до участи. Фрідман виперається всякої участи в заговорові. До комун. організації належав.

В дальшій части розправи обв. Фрідман заявив, що одержав від убитого провідника заговірників Янкова більші суми грошей, що походили мабуть із Відня. Загалом зорганізували 5.000 комуністів у гуртках по 6 чоловік.

Бенеш у Відни.

Міністер д-р Бенеш приїде до Відня 14. V. ц. р.

За злуку Австрії з Німеччиною.

Дня 2. V. у Відні з нагоди 100-роковин прилучення Надренії до Німеччини, відбулася маніфестація на університеті за злукою Австрії з Німеччиною. У маніфестації взяли теж участь професори університету.

За розвязання комун. централі у Відні.

Югослав. уряд мав поробити заходи в австрійського уряду, щоби комун. централю в Відні розвязати. Уряд має докази, що в софійським атентаті брали участь болгарські й югославянські комуністи, які перебувають у Відні. Справу тої централі мають обговорювати на конференції малої антанти в Букарешті. Зачувати, що держави м. антанти мають спільно інтервеніювати в австр. уряду, щоби зніс право азилю для загр. комуністів, головно для югославянських.

✝ Посмертні згадки.

Д-р Ілярій Бачинський, адвокат краєвий у Стрию, визначний член і провідник Української Стрийської Громади, невтомний патріотробітник на ниві народній, член усіх стрийських українських Товариств, багатозаслужений Голова Кружка У. П. Т. в Стрию, помер у Стрию дня 1. мая 1925 по короткій важкій недузі в 50 році життя. Похорон відбудеться в неділю 3. мая ц. р. о год. 3 сполудня в Стрию — з домівки Покійного при вул. Потоцького на головне кладовище. Ненадійну і передчасну смерть Покійного оплакує ціла Стрийщина як важку, незаступну втрату.

ОПОВІСТКИ.

Український Народній театр о. Міткевич. Чортків. Сала „Бристоль":
Субота 2. V. „Пан Твардовський".
Неділя 3. V. „Вій".
Понеділок 4. V. „Казка старого мина".
Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).
Середа 6. V. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 7. V. „Майська ніч".

Подається до відома, що референт для промислового шкільництва урядує й приймає кождого будного дня від год. 11—1 пом. вул. Руській ч. 3 І. поверх (двері коло сходів на ліво). 1—1

Сходини учасників новозаснованого курсу цьому відбудуться у в'второк дня 5. травня пп. о год. 7-ій вечером в домівці „Сокола-Батька" при вул. Руській ч. 20. — „Сокіл-Батько". 1—1

Дрібні оголошення.

КАНДИДАТ АДВОК. з правом субст. та з повівіц. практ. глядає посади. Зголошення з умовинами просить адресувати: Д-р Ст. Мудрецький, адвок., Tluste. 1862 4—5

КОНЦИПІЄНТА з практикою приймє адвокат Мудрецький, Tluste. 1863 4-5

СТАРША жінка, інтелігентна, пошукує місця до заряду дому, Інституту або бурси. Зголошення до Адміністрації під Б. В. 1878 2—3

В КЛІМАТИЧНІЙ місцевости СКОЛЄ є до винайму на літній сезон 4—5 кімнат в гарнім домі, близько залізниці і Опора. Ближша відомість у п. зав. под. Баранецького в Сколім. 1885 2—2

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК кавалер, з укінченою виділовою школою, пошукує посади. Адреса: Иосиф Штокало село Яблінка вижна п. Турка н/Стр. 1894 2—3

ДІТНИСКО коло Сколього з цілковитим удержанням. — Зголошення Ринок Зелена 17. 1894 1—1

ПРОСИТЬСЯ Ідучих з Тернопільщини або Золочівщини по святах на студії до Чехословаччини повідомити в цілі передачі „свяченого". — Свящ. Олекса Яворський, Нестанківці п. Озірна. 1892 1—1

ГРЕКО-КАТ. УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ В ГЛІБОВІ п. Гримайлів пошукує дяка безженного, з відповідним голосом і такого, котрий уміє грати на фісгармонії. — Письменні услівя подати рівночасно. 1890 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОЗІР! ПОЗІР!
Діточі візки і роверн
по фабричних цінах від 38 зол.
МАРІЯН ЛЯЙКЕРТ ЛЬВІВ пл. Академічна 3.
1896 Для відпродавців опуст. 1—3

УРЯДНИК державного банку, кавалєр шукає 1. неумебльованої кімнати з осібним входом з клітки сходової за відступним або чиншом за умовою найкраще від властителя або управителя дому. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Урядник банковий у Львові". 1877 2—2

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства „Кодрмийський Боян" відбудуться дня 8. мая о 6. годині вечером в льокалі Товариства із слідуючим денним порядком:
1. Звіт уступаючого Виділу.
2. Вибір нового Виділу.
3. Внесення членів.

В разі, коли би в означеній порі не явилося вимаганих статутом 20 членів, відбудуться другі Надзвичайні Загальні Збори того самого дня в тім самім льокалі о год. 7. вечером при якій небудь скількости членів. 1891 1—1

Коломия, дня 29. квітня 1925 р.
Михайлюкова міщоголова. **Задорожний** секретар.

Машини до шиття, ровери

з першорядних фабрик як також складові частки поручає 1—3
1895
ЛЕОНАРД ВАНКЕ
механік і заприсяжений **судовий** знавець
у Львові, при вул. Краківській ч. 16.

„LONGINES" „OMEGA" DOXA і инші годинники, також **БУДИЛЬНИКИ** з гварянцією, та всіляку біжутерію поручає **Б. Ґрінберґ, Львів, Сикстуська 4.** проти фабрики куфрів Розенкранца.
1763 8—8

✝
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за бл. п. 1893
Володимира Навроцького
і других померших членів
Коош Український Народний Дім „Воскресення" в Копичинцях відправиться дня 15. мая 1925 о год. 9. рано в греко-кат. церкві в Копичинцях.

Подяка.

За участь у похороні мого батька складаю отсим найсердечнійшу подяку Всечесному Духовенству: о. Денисови Нестайкови, о. катех. гімн. Адріянови Добрянському, о. катех. нар. шкіл в Бучачи Бурчицькому, о. Олінському ЧСВВ. й инщим ВСЧ. Отцям, про котрих імена мене не повідомлено, а котрі були ласкаві віддати останню прислугу моїому покійному Батькови. Найглибшу подяку складаю всім П. Т. Сусідам з Бучача і всім ВП. Господарям з Нагірянки, Жизномира, Заривинець і Трибухівець за участь у похороні й за те, що в доброті своїй були ласкаві заощадити моїй горем прибитій Матері й Сестрам турботи й заходи, получені з уладженням похорону. З окрема дякую ВП. Андрієви Луцеву, Иосифови Рогатинському, Василеви Косарчинови, Дмитрови Киндибалюкови, Гладунці й Нагірянському за те, що взялись похороном; хорови за спів і Добродієви з Монастиря ОО. Василіян за провід хором, котрого спів, здається мені, що чую аж тут, за океаном, рівно як теплу участь мешканців мого родинного міста й доокольчних сел. Та тепла участь улекшить мені важкі літа скитання, як улекшує всякий спомин добра і прихильности в горю, про який людина довідається.

Шікаго (Стейт Ілиной), Півн. Америка, 23. січня, 1925 р.

Д-р Осип Назарук.

(P. S. Сю подяку висилаю другий раз, бо перша пропала очевидно, хоч була надана в порученім листі 23. І. — Шікаго, в квітні, 1925). 1889 1—1

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 97 (10.480). Львів середа 6. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Де кат — ми готові!".

Українські посли перед польським судом.

За свою службу народові, за сміливість громадянську, за чесність з собою стають сьогодні три українські посли першого конституційного сойму відродженої Річипосполитої перед польськими суддями. Їх судитимуть таки на тій самій українській землі, яка вибрала їх своїми гідними заступниками і яка сьогодні відноситься до них із тим самим повним довірям, що й два і пів року тому, коли висилала їх до Варшави боротися з парляментаської трибуни за її природні вікові права. З німбом недоторканости народніх представників вони виїхали туди, зі захопленням трибунів, віруючих у силу правди й побіду справедливости. За цю їхню віру, за їхній ідеалізм саме й передала їх Варшава в руки провінціональних інтерпретаторів букви старого російського карного кодексу, що став тепер у демократичній республіці критерієм діяльности „недоторканих" законодавців.

Віками освячена, цілим культурним світом з пошаною признана недоторканість народніх послів... який глум, яка іронія! Але не завжди ганьбою вкриваються ті, що стають предметом глуму й насмішки: адже й хрест був колись знаряддям задля пятнування злочинців. Українським послам, що найшлися сьогодні на лаві обвинувачених припала в участи найбільш почесна роля, яка може судитись громадянинові-патріотові: бути тим щитом, у який вдариє удар скермований в честь і душу цілого народу. Накладений на них їх виборцями важкий обовязок оборони прав і інтересів народу вони виконували й виконують так, як їм дозволяють їх сили і як їм каже їх совість. Вони часто робили й роблять помилки і може нераз ще жде їх прикрий докір за таний-то промах чи таку-то невдачу. А проте факт, що за виконування посольських обовязків трьох українських послів поставлено перед карний суд, як звичайних злочинців, перейде до історії, а з ним перейдуть до історії й імена цих жертв сучасного лихоліття. Часи йдуть, в колейдоскопі подій і найбільш яскраві моменти затираються у памяті грядущих поколінь, поринаючих у крутіжі нових обставин, нових вимог життя, нових цілей і методів боротьби. А проте польський суд над українськими послами є — незалежно від обороту, який він прийме і його висліду — подією, якій даремне шукати анальогії в історії укр їнських представництв в галицькому краєвому соймі чи віденському парляменті часів Австро-Угорщини, або в коротких днях кволого напів революційного парляментаризму У. Н. Р. Бувало вже так, що чужі суди судили наших високих громадян, бувало й так, що такі випадки дійсно вкривали рбличя кожного свідомого Українця румянцем стиду (процес був. премієра У. Н. Р. Голубовича й міністра Жуківського перед німецьким військовим судом у Київі 1918 р.) Але розписання цього процесу можна хіба прирівняти до репресій проти членів Кирило-Методіївського Братства та й до розмови гетьмана Петра Полуботка з царем Петром Великим у Петропавловській тюрмі.

Не тільки на сторінках української історії опиниться опис: як дійшло до нинішньої розправи у Рівному і чим вона закінчилась. Для польських істориків це теж джерело для численних і незвичайно повчаючих виводів. На шляху самозбийчої польської державної політики це такий маркантний стовп, що байдуже не промине його ні один із дослідників лихівісних перипетій молодої Річипосполитої. Рівенський процес зачіпає самі підвалини істнування держави. Його темою є не ті чи инші справжні чи сфінговані уступи більше або менше різкої звичайної вічевої промови, тут суть і не в інтерпретації одного 21. арт. конституції (про посольську незайманість), а у загальній проблемі самого істнування основних законів Річипосполитої, у питанні: є польська конституція, чи нема її. Силою факту ми вже привикли вважати це питання наскрізь абстрактним, знаючи з практики, що у реальному житті можна хіба стрінутись з іронічним покликом нижшого функціонара влади: „а може ви ще на конституцію покличетесь!" А проте для історика державного устрою Польщі і для історика взаємин двох народів матимуть величезне значіння слова одного з виданих судові послів, цитовані в акті обвинувачення: „Конституція польська є тільки на папері, супроти того українському народові залишається тільки боротьба й боротьба..." Державний прокуратор буде домагатися підтягнути ці слова під значіння демагогічного поклику до збройного противдержавного бунту, але по суті ціла розправа зведеться до того, що на ній доказаною буде необхідність боротьби українського народу як послідовний льогічний висновок з першої доказаної преміси, що забезпечуюча народові права польська конституція істнує тільки на папері...

Пишучи ці рядки, ми не можемо знати, які несподіванки ждуть ще нас сьогодні в Рівному. Не виключене, що прочунявши з першого похмілля жадоби пімсти й шикан, аранжери нинішньої розправи злякаються явности й розголосу і суд над послами йтиме при зачинених дверях. Можливо теж, що в останній хвилині, вхопившись за якусь формальну приключку, взагалі відкличуть розправу до якоїсь догіднійшої хвилини. Але залишиться постанова сойму про видачу послів судові й прокураторський акт обвинувачення і залишиться непохитною та постанова, яку зайняли видані посли, свідомі, що в першу чергу вони є відповідальні перед власним народом. Яка це постава — слід лише пригадати історичний оклик посла Павла Васильчука, кинений з трибуни у глуху і сліпу авдиторію „суверенів" польської держави: „Де кат—ми готові". І. Н-ий.

* * *

В наслідок рішення польського сойму з 18. грудня 1924 р., що дало послух поліцейським доносам, розпічнеться у Рівному на Волині в 8 год. зранку судова розправа проти українських послів: Павла Васильчука, Сергія Козицького і Максима Чучмая. Ще тиждень тому подали деякі варшавські газети вістку, що розправа відложена на необмежений час. В зв'язку з одночасним розісланням урядових оповісток обвинуваченим послам і свідкам на 6-го т. м., згадані інформації польської преси мають явно тенденційний характер, з метою збаламутити публичну опінію й відвернути увагу українського громадянства. Розправа мала відбутися у Кремінці або Луцьку, де є до розпорядження великі салі а визначення розправи в маленькій салі в Рівному має теж прорічисту мету.

Всіх свідків обвинувачення кількадесять, а оборони коло 200. Суд розіслав оповістки тільки свідкам, що були саме на вічу 26. серпня 1923 р. в Почаєві. Решту свідків дозволив суд обвинуваченим спровадити за добровільним порозумінням зі свідками. Після покликали на свідків ряд визначних українських діячів: всіх українських послів і сенаторів, Гр. Гладкого з Луцька, б. пос. В. Коцаревича, Миколайчуків з Рівенщини, Гороховича і Камінського з Дубенщини, Н. Кабалюка з Кремянеччини, Василя Грисюка зі Спаса, Гр. Новосада з Покрівки, В. Гуля, Максима Собчука з Сельця, Якова Домського з Лещач, Теодора Іосенка і Михайла Попка з Убородович, Пилипа Кандиби зі Стульна на Холмщині — зі Львова Івану Макухіяну, редактора Михайла Матчака, Осипа Навроцького і багато инших, всіх на доказ, що церкви православні зачинені, українських шкіл не дозволяється відчинати, що тюрми заповнені українськими вязнями, що польські кольоністи відбирають вартат праці автохтонному українському населенню і що народ вгинається під податками. Одночасно свідки оборони покликані на доказ, що згори був плян спровокувати названих послів на почаївському вічу до незаконних виступів та що провокація не вдалася і що багато інкримінованих послам висловів є злобною видумкою.

Крім того на ствердження факту, що критика політики правительства членами парляменту ніде в державах з парляментарним устроєм не вважається провиною проти права, посол Павло Васильчук покликав ряд видатнійших парляментарів українських і західно-европейських. Між иншими був. президента української репрезентації у віденському парляменті проф. Юліяна Романчука, д-ра Сидора Голубовича, митрополита Андрія Шептицького, бувш. радника австрійського двору Олекс. Барвінського, був. посла і австрійського міністра здоровля проф. д-ра Горбачевського; парляментарів французьких: теперішнього премієра Франції Пенлеве, Леона Блюма, М. Кашена, Мальві, мін. фінанс. Кайо, англійських: Льойд Джорджа, Гендерсона, Мек-Дональда, Кенворті та инш.; німецьких: графа Бернсдорфа, соціялістичного посла Венде, д-ра Калята та ин.; чеських: д-ра Коваржа, Нечаса, д-ра Ф. Соукупа, д-ра Мислівеца та инш.

До оборони всіх обвинуваченних послів П. Васильчука, С. Козицького, М. Чучмая зголосилося 10 найвидатнійших українських адвокатів зі Львова: д-р Лев Ганкевич, д-р Дмитро Левицький, д-р Макс Лазицький, д-р Михайло Волошин, д-р М. Глушкевич, д-р Давидяк, д-р Марітчак, д-р Шевчук, д-р Гвоздецький і напр. Добрянський. Крім названих боронитимуть обвинуваченних адв. з Рівного сенатор О. Карпінський, адв. з Луцька, пос. С. Підгірський і адв. з Берестя Василь Коницький. (Стверджуючи цілком природне велике зацікавлення процесом з боку української палестри, важко стриматися від уваги, яка мимоволі насувається при перегляді списку адвокатів, що особисто виїдуть на розправу: у цьому списку немає ані одного члена радикальної партії, дарма, що в самій управі радикальної партії кілька адвокатів, та що всі три обвинувачені посли належать до групи „Селянського Союзу", яка кооперує з галицькою радикальною партією...)

На розправу приїдуть кореспонденти найповажнійших европейських газет та співробітник одної півн.-американської пресової агенції. „Діло" висилає теж спеціяльного кореспондента, так, що наші читачі матимуть докладний образ із перебігу цієї історичної розправи.

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 321/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 93 (10.476) z dnia 30.IV. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Buć'mo posłidowniа" między słowami: a) po ciłomu kraju a: Z usich okołyć, b) zmina frontua a: Stanisław Grabski, c) ukraińskoї szkoły a: w kożdomu, 2) na stronicy 3-ciej w drugiej kolumnie w połowie jej, a) tytuł artykułu znajdujący się nad napisem „Komentar do pożeži w Chorostkowi", b) między słowami 237 budynkiw a: Dywize mene szczo zawiera znamiona z § 98 b) u. k. pod L. 1) c) występku z § 300 ustawy karnej pod 1) a) i b) oraz z art. V. ustawy z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863 pod 2: a) i b) uznał dokonaną w dniu 29. kwietnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 1 maja 1925 r. Hawel.

На чий млин вода?

(Ще про ординаріятську цензуру.)

Коли уважно прочитати новопроголошений „закон львівського митрополичого ординаріяту про попереджаючу цензуру книг" та основно розважити всякі можливі його наслідки в практиці, муситься прийти до переконання, що це є вода на млин ворогів нашої гр.-кат. церкви й ворогів нашого українського народу.

Не знаємо напевно, який був привід до видання цього закона (occasio legis) ані яка є його мета (ratio legis), — про це можна лише догадуватися, — одначе нема ніякого сумніву, що цей закон не може вийти на добро гр.-кат. церкви, ані не може піддержати впливу гр.-кат. духовенства, ані скріпити поваги його єрархії; навпаки, практичні наслідки цього закону можуть бути дуже шкідливі для нашої церковної і національної справи.

Якщо святоюрські кодифікатори мали на меті успішну боротьбу з протирелігійною і протицерковною літературою й публіцистикою, то їх цензуральний закон являється зовсім недоцільним, бо супроти світських людей він має виключно лише моральну санкцію; він буде обовязувати лише тих світських авторів і видавців, які йому добровільно підчиняться. Значить, цей закон ні трохи не спинить ані навіть не зменшить продукції книг, творів і статтей протирелігійного або протицерковного змісту, бо їх автори і видавці будуть вповні ігнорувати ординаріятську превентивну цензуру. За те ординаріятські цензори будуть спинювати й утруднювати письменницьку й видавничу діяльність тих людей, які признають авторитет церкви і церковної єрархії, бо лише такі люде будуть підчинюватися їх цензурі; значить — ординаріятські цензори будуть припиняювати і зменшувати продукцію книг, творів і статтей писаних якраз в релігійнім, християнськім католицькім дусі.

Сильнійше, ніж світських людей, превентивна ординаріятська цензура досягне священиків, бо на священиків цензуральний ординаріятський закон має не лише моральну санкцію, тай і моральна залежність священиків від своїх церковних властей багато більша. Розуміється і між духовенством цензорські практики найприкрійше відібються на ідейних, рухливих, роботящих одиницях — на тих одиницях, яких діяльність приносить найбільше користи для церкви і нації, а за те на них саме стягає переслідування з боку „сильних міра сего". Але й загал духовенства прикро відчує появу цензурального закона, бо в світлі цього закона всі священики являться людьми підозрілими, яких діяльність треба для обережности піддавати „попереджаючій" цензурі. Вони не можуть видавати творів не лише релігійного, але і світського змісту, не можуть писати до часописів не тільки про справи церковні, але й про справи народні, не лише про болячки свого стану, але й про рух освітній, кооперативний чи якийнебудь инший, — якщо не одержать перед друком „placet" своєї влади. Одним словом вони є наклеймлені своїми церковними начальниками як люде підозрілі, непевні і несвоєвільні, яких невідступно мають пильнувати і няньчити ординаріятські цензори.

Досі тільки наші вороги urbi et orbi проголошували, що наші священики є агітаторами, „борителями", „вархолами", „гайдамаками" і т. и., — тепер те саме проголошує і утверджує своїм „авторитетом" церковна влада.

Цензуральний закон львівського митрополичого ординаріяту з одного боку є виплывом анахронічної середньовічини, а з другого наслідком конкордату польського уряду з римською курією. Провідні ідеї мін. Ст. Грабського, автора конкордатної умови, вселилися в наших єрархів і заставили їх видати „закон", на який не здобулась би навіть крайно реакційно-поліційна держава. Коли зважити, що конкордат підчинює наше духовенство світській владі, робить його всеціло залежним від адміністративних органів, перетворює його у виконавців чужосторонніх забаганок; коли зважити, що конкордат робить духовенство фактично мертвим чинником в громадянському житті, то стане ясним, що цензуральний закон львівського ординаріяту є лише другою стороною і то гіршою стороною одної і тієї самої медалі. Та конкордат ще не увійшов в життя, але „закон про попереджаючу цензуру книг" вже став правосильний з днем 1. травня ц. р. І коли — зовсім природно — нам важко чогось доброго сподіватися від наших противників, то в якому світлі являються перед нами кроки й поступки гр. кат. церковної єрархії?

Удар за ударом паде на гр. кат. церковну організацію, як національну організацію одної частини українського народу. Целібат — конкордат — цензура. В першу чергу виступлено хитро зі справою целібату. Та тут можна було ще дошукуватись якоїсь ідеї у гр. кат. єрархів, а страху у римських можновладців. Без сумніву в целібаті є якась ідея, тільки для нас непідхожа, головно в теперішньому часі. Має свою ідею й Рим, що намагається знищити право женитьби гр. кат. духовенства, бо в латинській церкві все нагальнійше являються домагання знесення целібату. Жонате гр. кат. духовенство є — мовляв — „лихим прикладом" для латинського духовенства. Якщо Рим годиться на здійснювання права женитьби для гр. кат. духовенства, то чому він противиться привернению такогож права для латинського духовенства?

Але яка провідна ідея міститься в цензуральному законі львівського митроп. ординаріяту? Ідея Грабського, Смульского, Прушиньского, Борженцкого; ідея прокураторів, цензорів і поліцаїв.

Гр. кат. церковна організація розкладається, унія в занепаді, гр. кат. церква на краю пропасти та в небезпеці ліквідації в користь польського латинства й польського православя, в користь пресвитеріянізму, штундизму і т. и., а наші єрархи, що готові йти на муки за справу целібату, ратують церкву тим, що по руках і ногам вяжуть підчинене собі духовенство.

Український священик серед війни, яка зі всіх боків ведеться проти українсько-католицької церкви, є вповні обезброєний, розоружений і то — на жаль — своєю єрархією. Замість подумати й перевести націоналізацію церкви, зробити її живою, чинною, організуючою, воюючою, церковна влада всіми силами бореться за анахронічний консерватизм, за пасивну ролю духовенства. Отже не вільно нікому видавати св. Письма в народній мові без попередньої цензури, не вільно нікому видавати релігійних творів не вільно видавати праць, в яких порушується питання етики і моралі. А що самі церковні достойники ставляться до видання таких творів наскрізь безучасно, безчинно, то таких видань взагалі не буде, бо ніхто не буде роками чекати на вислід ординаріятської цензури. Та переклади св. Письма, псальми, молитовники і такі инші книжки вже видають пресвитеріяне. Серед широких мас працюють пресвитеріянські місіонарі; в Станиславові й Коломиї істнують уже українські пресвитеріянські громади, відправляються богослуження в живій літературній мові, а гр. кат. єрархи продумують над тим, яким способом звязати руки й заткати уста підчиненому собі духовенству.

Перед кількома днями відбувався у Львові зїзд німецьких евангелицьких пасторів, на якому евангелицький пастор з Коломиї (з кольонії Багінсберг) повідомив, що до нього звернулася українська пресвитеріянська громада в Коломиї за дозволом відправляти богослуження в евангелицькій церкві. Пастор дав вимиваючу відповідь, лякаючись, щоби польська влада не добачувала в тому нарушення „польських державних інтересів". Тому звернувся зі запитом в тій справі до коломийського старости й одержав відповідь, що це якраз є по лінії польських інтересів, „bo przecież w Polsce jest konstytucja, wolność i tolerancja religijna. Polskie władze widziałyby to chętnie dla utrzymania spokoju religijnego".

Чи треба ще яких небудь коментарів? Чи треба взагалі виразнійше говорити, в чию користь спутується духовенство і накладається на нього цензуральний примус? Над иншими справами, зязаними з цензуральними заіханнями, що є тільки одним звеном в ланцюху ліквідації українсько-католицької церковної організації, нехай застановляться шан. читачі. А всі, що дорожать тією церковною організацією — як організацією значної вітки нашої нації, нехай задумаються, чи допомогти нашим єрархам, Римові і польській владі в ліквідації унії, чи боротися за її вдержання до кращих часів?

Х. в.

Вол. Дорошенко. 3)

Новини Шевченкознавства.

II.

Львів теж пошанував сьогорічну річницю Шевченка. Я маю на думці число III—IV. „Старої України" в цілости присвячене „Памяти Кобзаря України". Відкриває його цікава стаття П. Зайцева „Наш довг перед Шевченком". Згадавши на вступі про те, що досі, не зважаючи, що минуло вже 64 літ від смерти Шевченка, у нас так безмірно мало зроблено для належного пізнання його життя й творчости, автор подає проект заснування в Київі окремого центрального „Дому-Музею Шевченка", — інституції, котра малаб збирати все, що так чи інакше відноситься до Кобзаря, й тим улекшувати студії над ним. З приводу цього проекту варто піднести, що плян такого Шевченківського Дому в Київі вже обмірковувано. 29. IV. 1924 р. колегія Нар. Комісаріяту Освіти постановила зорганізувати при 1-му Державному Музею (тепер Всеукраїнський Історичний Музей ім. Т. Шевченка) Шевченківський Відділ. До цього відділу малося стягнути всіŠevčenkiana з Чернигівського та Катеринославського Музею. Але через місцевий „патріотизм" Шевченківські збірки зі згаданих Музеїв і досі ще не передані до Київського. Лише Золотоноський Музей передав свої Ševčenkiana. В згаданому Київському Музею вже тепер є поважний Шевченківський відділ, але очевидно згодом він повинен відділитися в окремий самостійний „Дім" з окремим будинком, тощо.

По статті д. Зайцева йде інформативна замітка редактора „Ст. України" Ів. Кревецького про „Памятки по Т. Шевченкові у Львові", де вичислено автографи, рисунки й инші памятки, які знаходяться у Львові в наших інституціях (Наук. Тов-о ім. Ш., Просвіта, Нац. Музей) і в приватних руках. Автор подає між ин. дві знимки з автографів Ш. і один рисунок його зі збірки Наук. Тов-а ім. Ш. До замітки д. Кревецького можнаб додати ще, що ходить глуха чутка, ніби якісь автографи Шевченка (листи до Міцкевича?) мають переховуватися в Ossolineum, але ці автографи чомусь недоступні для студій. Дальше маємо статтю д-ра Ів. Брика про „Памятки по Т. Шевченкові в родині Ускових", а саме 80 образів, 20 фотографій і 1 лист. Ці памятки переховуються у внучки комманданта Новопетровської кріпости, яка хоче їх продати (за 5.000 карб.) Д-р Брик в цій нагоди оповідає про життя Шевченка у Новопетровському форті й відносини його до родини Ускових. На думку його фотографії — не Шевченкові роботи, а самого Ускова.

Цікаві відомости про „Ілюстрований Кобзар Т. Шевченка з 1844 р." подає д-р К. Студинський. Про цей Кобзар була вже в нашій пресі згадка. Раз оповів про нього д-р В. Щурат у „Вперед", я згадував у „Ділі", хотже розводитися тут ширше не маю причини. Нагадаю тільки, що серед паперів Костомарова в 1847 р. знайдено переписаний латинкою Кобзар Шевченка з ілюстраціями Башилова й го. де Бальмена. Цей „Кобзар" лежав аж до великої революції в архиві Департамента Поліції у Петрограді, а вкінці дістався таки торік до Української Академії у Київі. Знимки з ілюстрацій одначе закупило ще в осени 1918 р. Наукове Товариство ім. Шевченка від одного заложника Поляка, який перебував у Казані, де перефотографував образки з рукопису, що дивним дивом заблукав по революції з тайного царського архіву до одного казанського професора. На жаль Наукове Т-во ніяк не спромоглося їх видати. Проф. Студинський докладно оповідає про цю інтересну памятку: її повстання, ілюстраторів і долю.

Позатим маємо недруковані спомини Ол. Кониського про „Двадцяті роковини Шевченка в Київі". Спомини ці надіслав був Кониський до „Правди" ще 1889 р., але до Шевченкового випуску її вони спізнилися й пролежали досі в архіві б. редактора Ол. Барвінського.

Вкінці йдуть „Місцелянеа" й „бібліографія". В першій подано чотири коротші статейки: 1) проф. І. Огієнка: „Вивчення мови Шевченкових творів" — про заходи його коло цього в Київі 1917 р. та Камянці 1919—20 рр.; 2) П. Зайцева: „Два вандалізми" — історія двох провізоричних большевицьких памятників Шевченкові у Київі та на могилі; 3) проф. К. Студинського „Два Шевченкові концерти з 1869 р." — у Відні та Львові; 4) Ст. Чарнецького „Назар Стодоля на галицькій сцені" — про виставу пєси у Львові 1864 р.

Бібліографія складається з двох статтей. В першій під наг. „До історії критичного видання „Кобзаря" Т. Шевченка" подав д. П. Богацький хронольогічний виказ праць, присвячених справі науково-критичного видання творів Шевченка. В другій „Шевченкознавство за останнє десятиліття" (1914—1924) подав автор цих рядків ширший огляд важнійших видань творів Шевченка й писань про нього від 1914 р. аж до останнього часу.

На загал — Шевченківський випуск „Старої України", хоч не містить нічого надзвичайного, нічого есенціонального, справляє симпатичне враження, як гарна й корисна памятка 64-ої річниці смерти великого кобзаря. До речі сказати, випуск цей рясно ілюстрований, передусім знимками з незнаних ілюстрацій до згаданого вище рукописного „Кобзаря": між ин. подає один незнаний портрет Шевченка. Це ще більше підносить його цікавість і вартість.

„На знищення Руси".

Промова посла Павла Василькуна, виголошена в польському соймі 25. квітня ц. р. при генеральній буджетовій дискусії.

Висока Палато! Пусті правительственні лави, пусті фотелі в чужому соймі і навіть на галерії найкраще свідчать про зацікавлення теперішньою буджетовою дискусією. Мається враження, що все є наперед задекидоване.

Розглядаємо другий нормальний буджет в Польщі. Вже минулого року дискусія в буджетовій комісії йшла поверховно, не було ніякої поважної й грунтовної дискусії на пленарних засіданнях сойму. Той поспіх виясновано тоді тим, що треба було полагодити буджет просто для людського ока. В цім році йшло урядові про лояльну позичку, йшло про те, щоби теж виявити назовні справність свого режиму, тривкість внутрішньої ситуації Польщі і тому також найшлися причини для поспішного ухвалення буджету. Говорю про те тут, щоби з цієї трибуни запротестувати проти кнеблювання уст опозиційним послам. Мій клюб (*Голос: неприсутній*) був все проти скорочування дискусії, бо в кождій державі парляментарна дискусія над буджетом, як у комісії, так і парламенті дає одиноку поважну і грунтовну спромогу дискутувати над всіми ресортами уряду. Тимчасом цієї спромоги ми не мали в комісії, не маємо її і на пленум сойму. 15—20 хвилин для генерального бесідника, правда, є теж часом, можна держатися принціпу, що все можна сказати в одній фразі, але така софістика не є корисна для парляменту. Думаю, що тим панам, що верховодять в теперішньому соймі, що рішають про політику уряду (*Голос: хто то є?*), тим панам не вийде це на здоровля.

Коли йде про суть теперішнього буджету, то він нічим не ріжниться від буджету попереднього року. Є він найяркішою відбиткою всіх політичних аспірацій сучасної Польщі. Є це

поліційний буджет,

буджет держави, що на своїм прапорі виписала: „Держать і не пущать!" (*Дзвінок маршалка і заміт.: Вільно вам критикувати уряд, але не вільно вам критикувати державу! — Голоси: Слушно! Славно!*) Є це буджет, який слідом буджетів старої царської Росії на своїх сторінках носить клич: „Долой грабітних!" бо збірна сума кредитів на

поліцію і тюремництво

мало чим ріжниться від кредитів на загальне шкільництво. Є це визначно протиселянський буджет, рівно противний інтересам працюючих мас (*Голос: А школи є краще для селян?*). „Пізнати пана по халявах" — каже польська приказка. Політику уряду, політику і лад в державі теж пізнається по буджеті, бож ніякої політики не робиться для грошей. Розглядаючи з тієї точки погляду кредити, призначені на підприємства, які можливо могли би піти на селянські інтереси, напр. на парцеляцію, на кредитову допомогу хліборобству, — і порівнюючи їх з иншими позиціями, прийдемо до пересвідчення, що кредити на покриття господарських інтересів селян і працюючих мас взагалі є просто глумом. Тому не підлягає ніякому сумніву, що не лише з політичних причин, але головно з причин господарських і причин суспільної натури ніякий демократ не міг би взяти відповідальности за цей буджет. Мушу завважити, що як член буджетової комісії, як представник Українського Клюбу, весь час боровся я, наскільки лише дозволяли на те умовини, за відповідні зміни, змагаючи до направи і піднесення позиції в користь дрібного хліборобства, селянина і робітника. Одначе в тій боротьбі на комісії, а згори те переслідую — і тут, будемо відокремлені.

Буджет, як я вже зазначив мин. року, ставить напрямну всієї політики Польщі на невірний шлях, а це тому, що він є занадто напучнявілий, коли йде про господарські можливости держави, і є ворожий у відношенні до власних громадян. Є це буджет визначно

реакційної держави.

І нічого дивного! Тепер Польщею правлять „пани", як сказав п. голова Рудніньскі. П. премієр Грабскі — консерватист (*Голос на правиці: Страшна реакція!*). Так, розуміється, страшна реакція. Правлять панове обшарники і ті, що держаться їх „сукенки" (*Пос. Бинка: Обшарники не ходять в „сукенках"*)... то їх качізельки (*веселість*). Є фактом, що в сучасній Польщі всупереч її республиканської вивіски, править ріжної масти шляхта (*Голос: Мабуть ви теж з походження шляхтич!*). Може панове будете ласкаві не перепинчати. (*Голос: Ми вам помагаємо! — Марш. дзвонить*). Згідно зі своїми суспільними тенденціями уряд п. Грабского, а радше тепер родини Грабских, є під суспільним оглядом різко реакційний. Такоюж є й суспільно-господарська політика теперішнього уряду.

Не маю часу, щоби аналізувати кожну поодиноку ділянку життя (*Голос: Дуже жалкуємо!*). Трудно, коли панове як в аптиці виділюєте час на дискусію, то мусимо мати закнебльовані уста.

Маршалок: Прошу панів, щоби були ласкаві не перепинати бесідникові, бо через те він мусить відходити від теми, а час обмежений. Того вимагає просто товариський обовязок.

Пос. Василькук: Перш усього справа податків. Є фактом, що сільське населення є перетяжене податками, а тут уряд п. Грабского і багато з панів доводить цифрами, порівнуючи з иншими державами, що ще не є так кепсько. Авжеж тим, що сидять на цих лавах, ще не є так кепсько. Та нехай вони пригадають собі хоч би власне життя перед приходом до сойму, головно посли-селяне. А пригадавши собі, вони говорили би зовсім инакше. Є фактом, що в багатьох околицях тепер

панує голод.

І не лише неврожай в Сх. Галичині довів до голоду, але ціла система, ціла суспільна, господарська і національна політика уряду Грабского. Всі панове промовчуєте цей факт, всі промовчуєте тому, що лякаєтеся крику зі границею. Деякі з панів знаєте, яке є положення в Східній Галичині, на Волині, Холмщині, Полісю і Білорусі. Багато селянських родин вже тепер не має бараболі, а є й такі, що збирають лушпину з бараболь, мішають з корою і з того печуть коржики та єдино тим живляться. Нема ніяких заробітків, нема збіжа на засів, паші для худоби. І в тім часі одержують все нові і свіжі платничі накази за податок грунтовий, огневий і ин. Одночасно шириться страшна грудна пошесть на худобу. Нею обняті цілі села і громади повіту люблинського, грубешівського, холмського, любомильського, володавського і ин. При всіх тих нещастях, при голоді, по селах у господарів забирають ще худобу, заражену грудною недугою. А крім тієї пошести серед худоби, можна — на жаль — найти ще й пошесть серед урядовців, пошесть хабарництва, бо разом зі зараженою худобою забирається і здорову. Прошу поглянути, щб там діється. Прошу приглянутися і вглянути в розпучливе положення селянина, якому відбирають останню коровину, перехована через зиму з таким великим трудом. Що можуть обхопити нас цифри? П. президент міністрів може найти всілякі цифри, його урядовці можуть їх препарувати, на всякий випадок він може їх коментувати на ріжний лад, але життя є життям. А те життя кричить до неба о пімсту. Тверджу, що ніхто з панів не згадав про істнування голоду на українських землях. Уряд мовчить. П. президент міністрів вчора вислухав лише представника правиці п. Гломбіньского, а опісля відсунувся, бо занадто є зайнятий державною працею. А сойм, сойм дозволяє на те! Сойм є іграшкою в руках диктатора і його родини.

(Продовження буде.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Київські адвокати зголосили оборону.

Київська губерніяльна Колегія оборонців звернулася до през. карного суду в Рівному з предложенням дати дозвіл київським адвокатам Маренкові, Пухтинському, Ратнерові і Прокопенкові виступити в характері оборонців у розправі українських послів Василькуна, Коницького і Чучмая, яка саме починається в Рівному.

Письмо київської колегії оборонців наспіло до Рівного телеграфічно за підписом през. Яцолова. Він заявляє, що в польськім посольстві при радянському уряді поробдено заходи для уділення названим оборонцям віза на виїзд до Польщі.

Мін. Грабскі й український університет.

Мін. просвіти Ст. Грабскі виїхав 4. трарня до Львова. В поворотї до Варшави Грабскі задержиться в Ковкові, де конферуватиме з проф. Цолем у справі українського університету.

Дальші залізн. замахи.

В неділю на поспішний поїзд Рівне-Варшава плянували замах при помочі підложення двох великих каменів. Тому, що поїзд спізнився, то вискочив товаровий поїзд. Жертв у людях не було. На шляху Андрїїв-Галкухів машиніст задержав поїзд, бо завважив уложену купу каміння. На шляху Рига-Вільно в ококиці Дукшт залізничий дорожник найшов міну перед самим приїздом курієрського поїзду.

4. V. почались у Варшаві наради спец. конференції з причин останніх зал. катастроф із участю всіх през. зал. дирекцій, начальників руху і представників безпеки під проводом мін. зал. Тишки. Радили над скріпленням контрольної служби на зал. шляхах. Завтра дальше радитимуть.

Гаґська конференція.

Зон унд Монтагсцтг" повідомляє з Вашінґтону, що през. Кулідж предложить великодержавам третю гаґську конференцію. На основі її досвідів світової війни піддасться ревізії кілька питань із ділянки права народів.

Присуд у Софії.

4. V. У Софії засуджено на смерть учасників атентату на собор.

Нім. парлямент і катастрофа під Старогардом.

Німецька парл. нар. фракція внесла інтерпеляцію, щоби нім. уряд домагався від Польщі відшкодувань для жертв катастрофи біля Старогарду. Нім. уряд мав би розпочати переговори в польським урядом у справі участи нім. зал. властей у контролі й вдержанню зал. шляху в данцігському коридорі.

Політичні новичи.

Болгарська хуртовина.

Новий уряд Цанкова не в силі втихомирити революційних настроїв у державі. У робітничій частині Софії прийшло до крівавої сутички з військом, яке стріляло до робітничого походу, вбивши 5 осіб. У столиці повстала паніка, коли вибухли пожежі; населення гадало, що це селяне йдуть походом на місто. Уряд випав комунікат з повідомленням, що військо має доручення підпалювати доми, де сховались повстанці. Управа селянської партії протестує проти чуток, що вона є у звязку з революційною діяльністю своїх деяких членів за кордоном. Провідники аґрарної партії за кордоном, бувші міністри уряду Стамболійського, добачують головну вину в методах правління Цанкова, який довів населення до розпуки. На провінції, як нпр. під Рушуком, трапляються вже випадки наїзду сіл на міста, де військо мусить брати участь у боях.

Англія і европейська забезпека.

Програмова промова німецького канцлера д-ра Лютера про торговельно-промислові справи мала заохотити англійський уряд до переговорів у справі ґарантійного пакту. Хоча французький уряд волів би цю справу нині відложити, Англія є тої гадки, що саме з огляду на вибір Гінденбурґа, Франція повинна, яко мога швидше, подбати за гарантійний пакт. Тому, що англійський уряд заявив свою готовість увійти в переговори з Німеччиною, Франція повинна приєднатись до Англії, щоби переконатись, наскільки Німеччина щиро бажає миру.

Відновлення торговельних англо радянських взаємин?

Радянський уряд мав дати дозвіл копальням „Лєна" вести працю під проводом англійських інжинірів. Одночасно з цим фактом вирина в англійських промислових колах проект увійти в переговори щодо нафтових копалень на Каспійському морі, де бракує машин та фаховців. Договір у справі нафтових підприємств міг би взяти на увагу передвоєнні довги Росії, перебрані урядом СРСР, супроти Англії, які Англія вважає основою всяких торговельних переговорів.

Громадські вибори у Франції.

Французькі вибори громад та департаментів, яких вислідок повинен бути завтра відомим, мають дуже важне значіння в теперішній мент. У них відограється боротьба наскрізь внутрішніх політичних справ і тому вони будуть поважним доказом настроїв у краю. Партії приналежні до бувшого національного блюку хотять за всяку ціну забезпечити собі успіх при цих виборах, яких представники можуть рішати при виборах до сенату. Ці вибори будуть немов би іспитом зрілости нинішнього лівого блюку, при державній кермі.

„Тиждень української дитини".

3. V. — 10. V. 1925.

Женевська декларація.

Дня 23. II. 1923 Генеральна Рада Міжнароднього Союза допомоги дітям вирішила так звану „женевську декларацію". Цю декларацію приняли всі народи світа. Вона стала основним законом для політики всіх народів в области опіки над дитиною.

В січні 1925 вийшло у Женеві пяте видання книжечки (разом 34.000 примірників), в якій поміщено на окремих сторінках зміст „женевської декларації" на 39 мовах світа. І найдете там мову і письмо арабське, вірменське, китайське, грузинське, японське, перське, сіямське, турець-

ке, й усяких инших „екзотичних" народів, найдете там мову і письмо гебрейське й окремо жидівське, а не найдете там ані української мови ані українського письма. Але хоч як воно прикро вражає — то все-таки воно по суті відповідає правді. Бо фактично у нашого загалу нема зрозуміння для суспільного завдання опіки над дітьми і цим питанням мало хто у нас займається. Женевську декларацію приняли й оголосили і її основи вводять в практичне життя такі малі народи як Литовці, Лотиші, Альбанці, Грузини, Фінляндці, Данці, Естонці чи Жиди, а у нас про неї мало хто й чув.

Ось зміст названої декларації:

„Женевська декларація".

„Отсею декларацією названою „женевською декларацією" мущини і жінки всіх народностей признають, що людськість є обовязана дати дитині все, що має найкращого, і стверджують, що на них тяжать, без огляду на расу, народність і віру, слідуючі обовязки:

1) Дитині належить дати можність нормального, фізичного і духового розвою.

2) Дитина голодна має бути накормлена; дитина хора — плекана; дитина заблудиша — звернена на добру дорогу: сирота і дитина опущена — взята в опіку і забезпечена.

3) Дитина повинна перед всіми иншими одержати поміч в часі народнього лихоліття.

4) Дитина повинна бути підготовлена заробляти на хліб щоденний, і забезпечена перед всяким визиском.

5) Дитина має бути вихована в тій вірі, що свої найкращі сили має посвятити службі своїм співбратям".

В коротких словах вібрано найважнійші завдання опіки над дітьми.

Львівська філія Українського Краєвого Тов-а охорони дітей і опіки над молодю, уладжуючи тиждень української дитини, пригадує повищу декларацію українському громадянству. А щоби воно могло бодай у дрібній части сповнити свої обовязки супроти „української дитини", хай поспішить з пожертвами.

IV. Міжнародній конгрес Союза допомоги дітям у Відні прийнав між иншим таку резолюцію: „Передусім на Україні світова і горожанська війна, погроми, голод, тиф, холера, полишили сумну спадщину, а саме сотки тисяч сиріт і дітей без притулку" — і порішив прийти з помічю.

І коли чужі нам помагали, то тим більше обовязані робити це свої для своїх:

Жертви можна складати на книжочку тов. Дністер ч. 11.600.

Д-р Евген Сельський.

НОВИНКИ.

Сконфісковано вчорашнє число „Діла" за шість місць вступної статті „Всіми засобами".

— **Процес т. зв. партизантів у Городні.** З числа 68 обвинуваченых, що стали перед судом у Городні, 36 звільнено. 42 особи сиділо на протязі вступного слідства два і три роки. Одного засудили на 6 літ важкої вязниці, 6-ох на чотири роки, решту на один рік. Більшість відсиділа свою кару ще перед присудом. Згадана організація повстала на кордоні Литви в місті Мерач і нею руководив якийсь Разумович названий „отаманом Хмарою". Цей отаман видавав накази, зброю та гроші. Але здебільша: на папері. У поодиноких членів організації найдено всього 20 штук зброї і трохи вибухового матеріяду; це були здебільша селяне. Література агітаційна обмежувалась до кількох прокламацій і її не поширювали. Оборонець Олександер Бабяньскі основував свою оборону на тім, що явного доказу обвинуваченых щодо участи в організації нема. Клав велику вагу на те, що нові умовини життя в державі захитали духовою рівновагою спокійної вікової селянської душі. Ось кілька фраз з цієї промови, які цитуємо за „Курєром Польским": „Коли з одного боку йшла пропаганда, основана на нових гаслах, попереджена навалою воєн та поразок, що ми протиставили їй? З болем треба ствердити нашу повну пасивність, а навіть боязкість. Усе завдання лежало на плечах поліції та урядів, часто позбавлених провідної думки. Перед нами стоять жертви, які омацьки шукали нових шляхів до щастя. Польща мусить стояти правдою та справедливістю, а тоді ці люде будуть ведчані для Польщі"...

— **Старі польські марки**, гроші, які з кінцем цього місяця мають втратити всю свою вартість, не слід викидати, коли вони є в такій малій сумі, що людям не виплатиться їх вичіпувати. У кожнім селі та місті повинен найтися хтось, хто позбирав би ці маленькі, безвартні суми, а зібравши щонайменше 2 мілюни переслав їх на адресу пластової організації „Молоде Життє" Львів, вул. Домініканська 11. Наші громадяне та інституції, нехай не викидають марно гроша, який може пробути своє діло.

— **Таємна бомба.** У редакції варшавського органу „Валька люду" переведено ревізію у звязку з вибухом бомби, що мала в собі півтора кілього. перциту. Редактор Трояновскі, який ховав її у своїм ліжку, зачепував, так, що не може візнавати. Посол Антін Шапель, секретар незалежної хлопської партії (а не як переклавали ми вчора в „Останніх вістях" — білоруський посол) заявив ленникам, що вибух у редакції, в якій він находився, був для нього несподіванкою. Кружляють чутки, що Трояновскі мав бути приятелем Багінського.

— **Величезна буря** скаженіла від 1-ого п. м. на Атлантійському океані; багато кораблів та людей згинуло.

— **Пожежі.** З весною впали на наш край численні пожежі. В останніх днях слід зазначити пожежу у Ф'ялівці, золочівського повіту, де мало згоріти 30 будинків, у Купопатниках, бережанського повіту, де згоріла стара деревляна церква, рідкий памятник старовини з 1700 р., у Куткові, золочівського пов., де згоріло 30 морґів ліса, в Посічу біля Богородчан, де згоріло 20 морґів громадського ліса, в Путятинцях, біля Рогатина, де згоріло 4 морги дубового ліса і т. д. Не згадуємо вже про страшенну пожежу в Хоросткові.

— **Нові обмеження?** Адвокатська рада варшавського округа приготовляє проект numerus clausus в адвокатурі, щоби означити максимальну скількість адвокатів в окрузі апеляційного варшавського суду. У Варшаві мало би бути не більше 800 адвокатів; нині є їх 491. Ці обмеження мали би бути звернені в першій мірі проти судових аплікантів, які приготовляються до адвокатури. За якийсь час шезнуть „вільні" професії!

— **Чудотворна дівчина з Тальпи.** З Чернівець подали вістки до закордонних часописів про незвичайні події звязані з особою 13-літньої дівчинки Цуґун, зі села Тальпи, що лежить в 11 км. від Мігалені, на бувшім кордоні Австрії та Румунії. Скрізь, де ся дівчинка находиться — люде запримічують надприродні явища: паде камінний дощ, предмети повисають у повітрі і т. п. Дівчинку відвали до монастиря, але й там повторюються чуда. Залізна ваза, що стояла далеко в куті кімнати, тріснула на добре кусні, в присутности тамошнього священика та дівчинки. Коли рішено повезти дівчинку до монастиря св. Івана, на сам звук слів „св. Івана" великий камінь кинений невидною рукою розбив ікону св. Івана в кімнаті, в присутности кількох осіб. У кімнаті, де спить дівчинка, щось кидає камінням та иншими предметами. Всі, що бачили ці явища, не сумніваються у їх надприродній силі.

— **Новий Санч.** Дня 5. квітня ц. р. відбувся в кімнатах товариства „Просвіта" вечір в честь Тараса Шевченка. Участь активну в концерті брала переважно шкільна місцева молодь. Вечір, на який зїхалася рівнож доколична інтелігенція, випав вповні гарно.

З судової салі.

§ 59.

Третій день розправи.

Свідок Ольга Терпелівець, учителька, наречена артиста Крайківського зізнає, що вона була в молочарні, як до її нареченого приступив Слободян, представився йому і почав робити пропозиції вступлення до компартії. Крайківський відкинув їх та просив, щоби Слободян його покинув і відчепився від нього, бо він не хоче займатити ніякою політикою.

Свідок Чорненький, урядник кооперативу зі Станиславова зізнає, на домагання прокуратора без присяги, що пізнав Слободяна випадково у повітовому суді у Станиславові. Слободян представився йому як Бідний. В розмові старався втягнути свідка до роботи в поширюванню комуністичної літератури. Коли свідок від тої пропозиції відмовився, то Слободян висвітив, що не називається Бідний, але Слободян, що походить з Устя зеленого, що втік із польського війська і тому має дві легітимації, одну правдиву а другу підроблену. Працює тепер у комуністичних організаціях а літературу привозить йому зі Львова польський поліцай. Слободян вербував до тої самої роботи і студ. Мазурика з Петрилова. Недавно Слободян написав листа до Мазурика з домаганням виплати 150 зол. зі загрозою, що на в... невиплати видасть його в руки поліції за ширення комунізму. Слободян виступав по деяких селах як агент корабельних ліній та брав від населення додаткові на дорогу до Америки.

Свідок Піхручний Василь, селянин зі Заварова коло Чортківа зізнає, що внесок оборони незаприсяжений, що був підпитий як їхав до війська і тоді обк. Скаліш дав йому три картки (відозви), щоби прочитати і додав: „як хочете то дайте своїм коллегам". На картках було про 8-годинний день праці, але йому це не подобалося і він їх кинув. Дістав і книжочку (брошурку), яку сховав, а якої не читав. Скаліша знає з читальні у своїм селі Заварові, де він учив співу парубків і дівчат.

Свідок Іван Пристай зі Заварова 21-літній парубок, як їхав до війська, то прощався з обк. Скалішом. Цей останній вчив його і товаришів співу. Скаліш дав йому три картки і більше нічого. Коли з'явився у військовому суді у Варшаві, то там його мучили і він тільки притакував на все, що його питали. Тому нині тих зізнань не потверджує, бо всі вони були вложені зі стороны. Що сталося з картками, не знає, бо їхав до війська пяний і погубив навіть деякі свої річи а не тільки картки. По переслуханню свідків приступлено до відчитування актів.

Розправа покінчиться щойно завтра. Завтра буде промовляти прокуратор і оборонці та западе присуд.

ОПОВІСТКИ.

Український Надзвичайний театр О. Міткевич. Чортків. Сала „Бристоль":

Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).

Середа 6. V. „Ревізор з Петербурга".

Четвер 7. V. „Майська ніч". 1872 4—?

В часі спільного святочного вложили на будову Народного Дому на Личакові: Відповучник Сільського Господаря пред. М. Луцький від Т-ва 50 зл. і під'себе 50 зл., инші учасники 54·30 зл. Вп. Жертводавцям щире Спасибіг. — **Читальня Просвіти на Личакові у Львові.** 1—1

зі Стрия. Заходом філії Просвіти в Стрию відбудеться як щорічно „Всенародний популярний обхід" в честь Кобзаря Т. Шевченка в неділю дня 10. мая 1925 о год. 2-ій пополудни в салі Народного Дому в Стрию. Обхід розпічнеться святочним концертом, який виконають селянські хори читалень Просвіти з Гірного, Конюхова, Жилина і Стрия на Ланах і селянські дівчата-солістки. Святочну промову виголосить запрошений комітетом голова У. П. Т. п. Броніслав Янів зі Львова. Закінчить обхід виставою драматичних образів з „Невольника" Шевченка (акт IV. і V.), яку виведе стрийський аматорський Кружок. На цей всенародний Обхід запрошуємо все українське громадянство з міста Стрия і повіту, особливо всі Читальні і Кооперативи, які повинні прислати своїх делегатів. Підчас обходу будуть збиратися добровільні жертви на фонд популярних видавництв ім. Т. Шевченка „Учітеся". За Виділ філії Просвіти в Стрию: *Д. Калиновський* голова, *М. Середницька* секретарка.

Товариський вїзд. Щоби приготовити в першій п. р. 15-літній вїзд товаришів з VIII. Б. кляси, що зложили іспит зрілости в українській гімназії в Перемишлі в 1910 р., прошу товаришів (Лісикевича, Лозинського, Михаля, Монєцкія), які перебувають в Перемишлі, будь в його околиці, порозумітися в цій справі зі мною. Адреса: Семен Волошак, Dyrekcja cel, Muszyna-wice. 1901 1—1

Дрібні оголошення.

МАСЛО ДЕСЕРОВЕ, яйця купує і платить найвищі ринкові ціни. Торговля сзоживчих товарів Д. Конюх, Львів, вул. Кохановського ч. 8. Слати посїщним фрахтом! 1898 1—3

КОНЦИПІЄНТА прийме негайно адвокат Черлюнчакевич в Скалаті. 1900 1-3

УНЕВАЖНЮЮ вкрадені дня 28.IV. п. р. легітимацію і військову книжочку, виставлену на моє імя, і акцепт in blanco з підписом Ізидор Перльмуттер. Мирон Луцький, Янчин. 1904 1—1

КАНДИДАТ АДВОК. з правом субст. та з провінц. практ. гляда посади. Зголошення з умовинами просять адресувати: Д-р Сг.Мудрецький, адвок., Tłuste. 1862 5—5

КОНЦИПІЄНТА з практикою прийме адвокат Мудрецький, Tłuste. 1863 5-5

СТАРША жінка, інтелігентна, пошукує місця до заряду дому, інституту або бурси. Зголошення до Адміністрації під Б. В. 1878 3—3

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК кавалер, з учительською виділовою школою, пошукує посади. Адреса: Иосиф Штокало село Яблінка висна п. Турка в/Стр. 1894 3—3

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нотаріяльний субститут

приймє посаду з днем 1. червня ц. р. Зголошення з поданням умовин в Редакції. 1905 1—3

Вже надійшли остані новости
для Пань на сукні, весняні і літні костюми
1711 до фірми 9—10
АНТОНА УВЕРИ
Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 10.

Присилайте передплату!
Найкращі знимки фотографічні виконує
ҐРОТТҐЕР
1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 9—10

Подяка.

Дня 26. квітня ц. р. перевезли ми з Davos-Platz у Швайцарії до рідинної гробниці у Львові нашого найдорожшого сина й брата незабутого бл. п. Мирона. Щиро дякуємо всім, що зволіли виявити нам своє співчування та супроводити за скорою, згаслого Покійника на місце вічного відпочинку. А з окрема дякуємо за участь в похороні Вп. і Всеч. оо. офіціялові Біленькому, прелатам Пясецькому й Яцковському, крил. Томовичеві, Ковальському, д-рові Мишковському, совітникам М. К. Громницькому, дир. Дзеровичеві, Туркевичеві, д-рові Левицькому Яр., о. духовникові Тисовському, д-рові Застирцеві, Галянтові, Вощикові, Біленькому, Лончині й Хомунові, Вп. львівським Громадянам, СС. Служебницям, Членам всіх церковних братств і читалень та академічній і шкільній молоді. Всеч. о. ректорові д-рові Галущинському дякуємо за дозвіл уладити похорон у семінарській церкві, а Вп. о. Туркевичеві за сердечне слово. Милосерний Бог нехай нагородить Вашу щирість і труд. У Львові дня 27. квітня 1925. **Ольга і о. Іван Рудовичі** рідні, **Олександер**, брат. 1903 1—1

Ширіть наш часопис!

ПІДЛЮТЕ

Лічниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах **над Лімницею. 700 метрів понад урівень моря положене.**

На місці мінеральні джерела високої лічничої вартости. Гарячі купелі сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.

Соняшні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції літників.

Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів, відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.

Сезон купелевий від 1. червня ц. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 1—6

Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 98 (10.481). Львів, четвер 7. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Большевізація компартії".

„Під теперішню пору немає в західній Европі безпосередньо революційної ситуації. Нам треба признатися, що питання про речинці („сроки") революцій підлягають дальшій перевірці. Давнійше ми підраховували час на місяці, а тепер ми приневолені рахувати його на літа".

Наведений із опублікованої в московській „Правді" промови Зіновєва цитат ляг в основу постанов про т. зв. большевизацію всіх комуністичних партій світа, які то постанови приняв Комінтерн на своєму останньому, поширеному, пленумі Виконкому III. Інтернаціоналу в Москві.

На цьому пленумі Комінтерн ствердив факт стабілізації капіталізму від теперішню хвилю на заході та в Америці. Стабілізація ця — є на його думку — переходова. Але не зважаючи на це, вона спричинила деяке замішання і констернацію у многих компартіях. Підняли там голову праві елєменти, що зиркають у сторону II. інтернаціоналу. Подекуди дійшло вже навіть до того, що вчорашні провідники покинули чині компартію та перейшли явно до „соціялзрадників", тобто соціялдемократів.

З тої самої причини скріпилася й инша течія у компартіях, що веде у зовсім протилежний бік, бо в напрямі крайного комуністичного радикалізму. Нею захоплені ті, що не знають ніяких компромісів ні „передишок". Їх метою безоглядна боротьба з капіталом на всіх фронтах. Наслідки тої боротьби для них не є важні.

Одно й друге, на думку Комінтерну, недоцільне, шкідливе а через те й недопустиме. Обі ці течії слід поборювати безпощадно. Головним засобом тої внутрішньо-партійної боротьби має бути якраз большевизація.

Щож воно таке большевизація? „Київський „Більшовик" формулує її так: „Большевизація — це засвоєння всіми партіями Комінтерну цілої ленінської науки, вивчення всього історичного досвіду і всебічне втілення цієї науки в усіх галузях партійного будівництва та революційної діяльности по всіх країнах".

Дефініція добра і коротка. Але навіть на останньому пленумі Виконкому Комінтерну виявилося, що не в усіх партіях здають собі ясно справу з того, що таке ленінізм і чим він ріжниться від марксізму? Там-же пояснили найавторитетнійші знавці одного й другого, що ленінізм і марксізм це одне й те саме. А через те всі, що вважають ленінізм окремою від марксізму наукою це — мовляв — що найменше партійні грішники, якщо не крайні неуки. Бож хто як хто, але комуністи мусять знати ту найважнійшу партійну догму, що ленінізм є „найсправжнійшим, невикривленим і найчистійшим марксізмом нашої доби". Правдивий марксізм живе тепер в ленінізмі. А ленінізм наказує безоглядний партійний централізм і залізну партійну дисципліну. Він виявляє в практиці инше тактику єдиного фронту у всіх справах від найдокладнійших проблемів світової політики до найбуденнійших пролетарських потреб, від доцільного, але переходового компромісу з капіталом до чисто буржуазних уступок селянству.

Конкретно тактика ленінізму розуміє працю над єдиним фронтом напр. робітництва в той спосіб, що біля комуністичних гасел треба обєднувати все робітництво — і комуністичне і соціял-демократичне. Але до цього слід іти не шляхом вимальовування комуністичних ідеалів, а шляхом безнастанної ініціятиви в боротьбі за всі надрібнійші та найбуденнійші інтереси та потреби робітництва. Виявлення найбільшої активности та ініціятиви у всіх таких справах із боку комуністів є далеко більшою запорукою для позискання та опанування робітництва ніж найкращі фрази про комуністичні ідеали. Така тактика напевно доведе до мети і переконає весь пролетаріят про необхідність заміни істнуючого соціяльного ладу комуністичною диктатурою.

З основних принципів ленінізму про партійну централізацію, дисципліну і єдиний фронт випливає дуже ясна відповідь і для тих, що потворили в деяких компартіях опозицію проти беззаперечного диктату з Москви у всіх, навіть чисто льокальних справах (на прим. чеських, польських чи німецьких). Ніде не може і не сміє бути ніяких ухилів від інструкцій із московської інтернаціональної комуністичної централі. Опозиціоністи незадоволені, що нераз Москва уступає з провідних партійних становищ старих, заслужених партійних ветеранів а ставить на їх місце молодиків, які стають сліпим знаряддям Москви. На жаль — на думку комінтерну — так мусить бути. Вже Ленін сказав, що кожний „50-тітний партійник і революціонер стає опортуністом", хоча є і винятки. Отже, щоби не було того опортунізму, стару гвардію змінають молодими. Ці останні більш податні до дисципліни та до партійного централізму і через те вони всюди тішаться симпатіями комінтерну. Але через те саме доходить так часто й до внутрішньопартійних розколів, як ось недавно це було в Німеччині, Італії, Польщі, а останніми часами в Чехословаччині.

Отже большевизація — це боротьба з усіми тими і надто правими і надто лівими партійними елементами, з усіми незадоволеними з централізму, єдиного фронту і підпорядкування себе у всьому Москві, словом боротьба з усіми, що не погоджуються ні з тактикою ні з кождочасною політикою комінтерну, яка має покриватися з ленінізмом, тобто „з найчистійшим марксізмом нашої доби".

Комінтерн не рахує на чисельність своїх партій, не рахує і на партійні авторітети та великі індивідуальности а надіється виключно на внутрішню силу партії, на її сконсолідованість, підпорядкованість одному центрові та гнучкість у практичній реалізації наказів.

Большевизація — це свого рода чистка партії від усякого елементу, що не дає себе вбрати в карби дисципліни та послуху. „Не разсуждать" а виконувати по військовому все, що накажуть. Не та армія добра, що чисельна, а та, що добре бється — ось принціп, з якого виходив комінтерн, приймаючи постанови про большевизацію. Всі компартії мусять „рівнятися" на Москву чи краще на російську Компартію, бо цього вимагає єдиний фронт.

Слід ствердити, що большевизація є поважною відповідю комінтерну на стабілізацію капіталізму. В мирних часах перевірити вартість того засобу боротьби Комінтерну з капіталізмом важко. Та яка небудь воєнна авантурка виявить ціну тих нових засобів і покаже, чи вони були добрі чи кепські. У всякому випадку ці заходи комінтерну біля захована здоровля та внутрішньої сили компартії є дуже повчаючі для всякого партійного діяча а тим більше провідника. Не без користи можуть вони бути і для нас, знесилених та розбитих ликоліттям і обставинами.

в. м.

Памятаймо: Рідна Школа — це - родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Нові спроби гарантійного пакту.

Нова фірма — управа без зміни. — Мета промови Лютера. — Відповідь Франції. — Ріжниці двох становищ.

Вибір Гінденбурга президентом німецької республики пересунув деякі перспективи закордонної політики, якої найбільше вразливим місцем є проблєма загальної европейської забезпеки, себто гарантійного пакту. Німецький уряд має нелегке завдання доказати нині Союзним державам, що Гінденбург є лише фірмою без впливу на ведення справ і що дотеперішна закордонна політика Німеччини не зміниться. Першою спробою, щоби підбадьорити Францію по виборі Гінденбурга була промова канцлера Лютера на конгресі торговельно-промисловім у Берліні. Vorwärts" заявив без обиняків, що метою цієї промови є розсіяти тривожний настрій на чужині і злагодити різкі виступи націоналістичної преси, а „Zeit", орган Штреземана, ствердив навіть „бадьоре прояснення політичної ситуації".

Кабінет Лютера та Штреземана лишається при владі: канцлєр Лютер склав свої заяви в порозумінню з новим президентом щодо справ найбільше „сумнівних". Саме тому його промова є дуже загальна, удержана в тоні примирюючої доброї волі. Нема в ній відповіди на конкретні пункти можливого гарантійного пакту. Є за те недвозначний жаль на адресу Франції, що вона не евакуувала кольонської смуги 10. січня ц. р. Німецький уряд не хоче звязувати безпосередно справи цієї евакуації з питанням гарантійного пакту в тому розумінні як це робить Франція.

Ріжниця двох протилежних становищ ось у чому: Франція твердить, що евакуація німецьких територій залежить від фактичного, повного розброєння Німеччини. Німеччина стоїть на формальнім становищі, що підписавши гарантійний пакт, може домагатись очищення своїх окупованих територій. Але Франція додає ще застереження, що підписаний пакт не може нічим змінити Версальського договору, який саме застеріг собі контролю збройного стану Німеччини.

Новий французький міністр зак. справ Бріян хоче рахуватись у своїй відповіді на німецькі пропозиції пакту з новими домаганнями розброєння, які є саме тепер предметом розслідів. Ця відповідь повинна бути сформулована щойно по порозумінні з Англією. Крім цього Бріян заявив німецькому амбасадорові, що становище Франції залежне від вступу Німеччини до Ліги Націй. Первісний текст такої відповіди, зредагований попередним міністром закорд. справ Ерріо, буде змінений. Без огляду на те, як поставиться до німецьких пропозицій Англія, Франція робить тільки спробу полагодження одної дуже льокальної справи. Франція не вірить у мирові змагання Німеччини на основах Версальського трактату і з погляду, що колиб навіть підписала з Німеччиною гарантійний пакт, то це не змінить питання миру в центральній Европі. Таке переконання є наслідком становища Англії, яка не хотіла дати свого підпису під пакт, що потверджував би ненарушність державних кордонів сотворених Версальським договором.

Становище Англії заважило вже на спробах малих держав, які шукають нових шляхів для гарантії миру.

Чесько-польське порозуміння є одною з таких спроб. Дипльоматичні зусилля Варшави, щоби дійти до ладу з Москвою, є також наслідком того непевного становища, в якому Польща опинилась трохи за далеко від Франції у просторі, а Франція від Англії в поглядах на методи европейського замирення. Одні вважають гарантійний пакт лише ліквідацією останньої війни, другі ще й ліквідацією мирного договору зродженого нею.

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ КНИЖКА п. з.

ШЕВЧЕНКО Й КНЯЖНА РЕПНІНА М. Возняка.

☛ **Ціна за примірник 1·50 зол., з почтовою пересилкою 1·80 зол.** ☚

Набувати можна в Адміністрації „Діло" за готівку, післяплатою, або за попереднім надісланням грошей. — Для книгарень відповідний опуст.

„На знищення Руси".

Промова посла Павла Василечуна, виголошена в польському соймі 25. квітня ц. р. при генеральній буджетовій дискусії.

(Продовження.)

Супроти цеї пасивности підносили ми ще в буджетовій комісії, що голод іде, і домагалися піднесення кредитів на допомогу знищеним голодом. Але чи панів це болить? Кожний з вас говорить: „моя хата з краю", бо то вас не пече, бо голод обняв якраз українські землі. Українське громадянство для ратування положення заявило комітет суспільної помочі: „Голодному селу". І уряд, який є обовязаний допомогти голодуючим, який має під цим оглядом не лише внутрішнє, але й міжнародне зобовязання супроти нас, не зробив нічого. Це зобовязання пригадуємо і будемо пригадувати на кожному місці, бо ми мусимо мати забезпечення життя і майна, то є обовязок Польщі й уряду. А ми того (забезпечення) не маємо. Супроти цілого світа заявляємо, що наше життя щоденно виставлене на небезпеку, бо в справі голоду уряд зберігає злочинну байдужість. Уряд знайшовся тільки до роблення перепон в діяльности того комітету. Не дозволяється на збірки, не дозволяється на зібрання комітету, не дозволяється на його легалізацію, вкінці не дозволяється на поширення діяльности комітету на всі українські землі в Польщі. Це ясно виявляє, що пляни висувані другим Грабським — Станиславом, вождом і мудрцем правиці, пляни

знищення Руси

робляться і проводяться в життя з невблаганою, залізною консеквенцією. Те, що п. Грабські написав в своїй славетній книжці, те сьогодня проводить в життя як міністр зі своїм братом і шурином.

Твердимо, що не лише недорід на українських землях довів до нужди і голоду, але ціла система податкової політики супроти нашого українського селянина. Супроти нас нема ніяких полекш. (*Голос на лавах „Пяста": Нелише українського селянина — всіх!*) Дуже перепрошую, подвійні ригори приноровлюють до нас, подвійні екзекуції і ми ніде не маємо оборони. За поспіхом і недостачею часу я не приніс матеріялів, але міг би панам показати півурядові документи, які вказують на спеціяльне трактування подань і рекурсів, складаних Українцями, а радше по українськи. Надмірні податки здирають попросту вже з останньої, з десятої шкури селянина.

Кредитова політика.

Тяжко запрацьований публичний гріш видається на кредити тільки для великого промислу і торговлі. На буджетсайй комісії ми добре приглянулися цим всіляким спілкам, твореним згори, які нічого не мали, а яким уряд дав кредити. Мзбуть дуже високопоставлені особи заінтересовані в тих ріжних спілочках, коли навіть в буджетовій комісії не давано нам всіх вияснень, так вони були компромітуючі. Вистане згадати про спілку водно-транспортову, про летунські заведення і т. и.

А тепер згадаймо про відношення уряду, головно п. премєра до української кооперації. До війни перед цілим світом ми могли похвалитися своєю кооперацією. Кожний, хто знає ту ділянку суспільного життя, мусить це обєктивно потвердити. Тепер та кооперація є знищена війною, а опісля вже всі суспільні заходи до відбудови тієї кооперації нищить ніхто инший як уряд і робить це найосновнійше ніхто инший, тільки п. міністер скарбу, відмовляючи якоїнебудь підтримки, якихнебудь кредитів, не погоджуючись на автономічне істнування української кооперації.

Справа хліборобського кредиту. Ясна річ, що Рільний Банк одержує занадто мало на те, щоби позажно можна було трактувати його акцію, беручи на увагу такі широкі терени. Та політика Рільного Банку і тих панів, які можуть тут рішати, виразно є спрямована проти всього, що українське. Не говорю вже про те, що це найшло наймаркантнійше свідоцтво в буджеті, бо кредит на парцеляцію поміщено там тільки про людське око. Є кредити, але

для осадництва,

яке — як вже сотні разів ми заявляли, є ножем в плечі для українського селянина. І тому то той селянин, бажаючи жити, буде шукати всіх заradних способів, щоби відпхнути від себе той ніж. В біжучому році майже всі кредити кинув п. міністер скарбу виключно для осадників, знову на основі пляну свого брата п. Ст. Грабского, спрямованого на знищення Руси. (*Пос. Дубановіч: Він є міністром освіти!*) Пане тов. Дубановіч, не потребуєте мені того пригадувати. Кожний з нас про те знає, але кожний знає також, що п. Ст. Грабскі трясе цілим урядом (*Голос: Відки ви то знаєте? — Инший голос: Як то він трясе?*) та що ви йдете за ним і виконуєте його плян.

Кредитова політика на передновку, при голоді, була направлена на те, щоби одночасно при акції розділювання кредитів зорганізувати кольоністів в окремі громади, настановляючи їм солтисів (війтів) і їх дальших ватажків. Словом, тепер при допомозі Рільного Банку і инших кредитових установ ведеться одночасно подвійну політику: організування осадництва в зовсім окрему боєву одиницю. Чи хоч одна українська громада одержала який кредитовий приділ? Я був би дуже цікавий почути з уст п. міністра, скільки кредитів роздано не-осадникам, бо п. міністер в таких випадках все оперує цифрами, в яких фігурують кредити на осадництво, і то називається кредитом для східних „кресів". Така поведінка уряду нищить і в корені підриває спромогу праці нашого селянина, бо український селянин не може діждатися — не кажу вже виразної допомоги — але уможливлення істнування та спромоги платити хоч би ті податки. Є голод, а податки стягається нормально. Резолюції ріжних українських зїздів, представлення ріжних господарських організацій, вже не лише політичних, не роблять ніякого вражіння на уряд. Приходить речинець плачення, відбирається останню коровину, кожух, нераз плуг і родина, діти господаря-жебрака пухнуть з голоду. Податки йдуть дальше і знову несуть платничі накази. Просить селянин позички — нема. А що лишається? Лишаються всі дальші культурні і політичні добродійства уряду. Перш усього: „Держі і не пущай! Взять за морду!", про що говорив я вже в попередній буджетовій дискусії. Якраз перед роком в тому самому часі відбувся масовий перегляд українських сил на Волині, Холмщині, Підлящу і Полісю. Вночі з 31. березня на 1. квітня ц. р. знову наступив такий перегляд. Сотні людей, як не тисячі арештовано на одній тільки Волині. (*Голос на правиці: Скажіть, за що?*). За що? Суттєвою причиною, як що вам про те йде — масових арештів був масовий рух українського населення за складання декларацій за українською школою. Українське населення здожило понад пів міліона декларацій (*Голос на правиці: Арештовано за комуністичну роботу!*). Що ви на тім розумієтеся? Ми знаємо, що уряд весь час говорить про те, що в той спосіб бореться з комуністами. Що спільного з комуністами мають селяне? Що спільного з комуністами має буржуазно настроєна інтеліґенція? А якраз тепер не робиться ніяких ріжниць, від хлопа до попа і робітника без ніяких партійних ріжниць, всіх українських освітних діячів арештовано. Головну причину арештів добачуємо в тому, що викликано масовий відрух через наше накликування до того, щоби населення користало з законів, виданих соймом, язикових законів в справі шкільництва. Населення вступило на шлях використування, довіряючи ухваленим законам. Та практика виявила, що сойм є одно, уряд друге, а всесильний п. інспектор шкільний, кермований п. Прушиньским під прапором ідеольоґії п. Стан. Грабского, є третє. А той третій на місці є найважнійший. Він всім править. П. премієр міг би і повинен би сказати нам з тієї трибуни, яке є його відношення до тих всіх панів, шкільних інспекторів, які дали найяркійший, документальний доказ здійснювання язикових законів у відношенню до зложених українських декларацій. Але високий уряд мовчить і п. премієр разом з ним. У нас є таке вражіння, що діл робить так, як хоче гора — тільки з тією ріжницею, що коли горі оплачується, то вона мовчить, а як не оплачується, то вона випирається того долу.

(Продовження буде.)

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то апишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Масові арештування на Покуттю.

Зі Заболотова телєграфують нам: „Від Великодних свят ціле Покуття виглядає неначе підчас стану облоги. Поліція, тайні аґенти, ріжного рода провокатори увихаються автомобілями, мотоциклями, роверами і пішки по всіх селах і містах Покуття. В останньому часі приїхала в Заболотівщину жандармерія із Станиславова. В середу 29. IV. вночі впала жандармерія до сіл і міст і перевела масові труси й арешти. **Арештованих є около 500 чоловік.** Арешти і труси були тої ночі на цілому Покуттю. На другий день заповідала поліція буквально в кождій хаті, щоби люде в день 1. травня не виходили з хати, а до Заболотова нікому не вільно показатись. Вулицею кожного стрічного питають за легітимацією, а як покажеться, що він з другого села, так зараз ведуть в тюрму".

— Що це значить? польська преса мовчить як заклята, а тут терор шаліє й нікому невідомо, з якої причини!...

Преса.

Львів і провінція.

Перемиський „Український Голос" знову торкнув одну справу, яка з одного боку повинна звернути на себе увагу громадянства, а з другого заставляє нас до деякого протиставлення не тенденції, тільки „акцесоріям" статті. В статті „Дискусія на часі" порушено справу взаємин між Львовом і провінцією. Як-же порушено цю справу?

Українське політичне, економічне й культурне життя розбите. Політичні партії ослаблені, а сильні вони „хіба ворожнечею і всеруйнуючими особистими впливами провідників: „Провінціональне" громадянство нарікає, що

„Львів по війні став кузнею всяких партійно-політичних спорів і інтриг, які опісля перенесяться не тільки до львівських економічних і освітніх установ, але і поширюються по цілім краю. Особливо партійні сварки, перенесені до чисто економічних і освітніх інституцій, можуть принести необчислені шкоди, коли ми, „провінціональне громадянство", будемо сліпо йти за кількома львівськими амбітниками". — „Провінціональне" громадянство мусить увільнитись від львівських погубних впливів, всі львівські події осуджувати конечно і рішучою поставою відвертати від нашого краю лихо, яке несуть з собою невідповідальні особинки. Ми, „провінціональне" громадянство, мусимо собі якнайскорше усвідомити, що инший Львів, то не є передвоєнний Львів. Тоді панував тут авторітет Романчука, бл. п. Е. Олесницького — ну... той сильний пястук Костя Левицького. Тоді всякі невідповідальні особинки ховались по мишачих дірах. Тоді край очікував приказу зі Львова і спокійно його".

Вкінці „Український Голос" накликує, щоби „Львовові показати пястук".

Тенденція статті є — очевидно — похвальна. Коли піддержується клич обєднання, нового сціплення розпорошення сил; коли цю благородну думку зміцнюється повагою голови Української Парл. Репрезентації п. сен. М. Черкавського, що у великодньому числі нашого органу взивав занехати партійне дроблення, припинити ворожнечу і незгоду; коли вкінці перемиський орган пропонує відбувати освітні, економічні й політичні зїзди також в провінціональних осередках, — то все це є зовсім в порядку, якщо не заслугує на похвалу і признання. Та перетикання статті нападами на — так сказатиб — заповітрений Львів рішучо не приносить чести „Українському Голосові". Тут редакція перемиського органу зробила анальогічну помилку, що в ревеляціях про обсаду епископських престолів в Станиславові і Перемишлі. Якийсь замаскований „аристократ" всі відємні сторони діяльности еп. Хомишина кладе на рахунок його „хлопського" походження. Слово „хлоп" повторюється там у всіх відмінках аж до обридження. Мовляв, як би так „пан" та ще й гербовий шляхтич засів був на станиславівському престолі, то було би инакше. Годиться згадати, що тоді саме, коли „хлоп" Хомишин обіймав станиславівський епископський престол, в Римі надівав на свою голову горду тіяру „хлоп" Иосиф Сарто (папа Пій X.), Болгарією правив довгі десятки літ як премієр-міністер „хлоп" Радославов, недавно помер на становищі президента німецької республики робітник Еберт, а такий же робітник Калінін далеко краще репрезентує велику імперію СРСР, як деякі члени блакитно-кровної династії Гольштайн-Готорпів (невірно званої Романових) і т. д. Очевидно, суть справи тут не в „хлопстві", а в чім иншім.

За далеко завів би нас розгляд, на скільки походження й родинна традиція та семейні прикмети мають вплив на таку або иншу

діяльність якогось достойника. Але не підлягає сумніву, що і в одній справі, і в другій запримічуємо деяку аналогію. А саме і там і тут проявляється зовсім не „панська" прикмета, яку позволимо собі назвати примітивністю. Бо нічим іншим, тільки рівним примітивізмом авторів деяких статтей можна пояснити собі такий пожалування гідний розгляд і вирішення незвичайно складних питань.

Що наше політичне, економічне й культурне життя є розбите — це правда; що воно анемічне — теж правда; що довший час в нас існувала і ще подекуди існує ворожнеча та незгода — також правда; що особисті амбіції не все є чинником додатним — теж не підлягає сумніву, одначе чи цьому всьому винен виключно Львів? Львів теж має свої кепські сторони, але чи розбиття, розпорошення, інтриг, хороблизних амбіцій і т. п. нема на провінції і то часто в більшій дозі, як у Львові? Бо загально відомо, що чим більша діра, тим більше сплетень, інтриг і боротьби дрібничкових амбіцій. Чи справді Львів валив і розбивав все тоді, як провінція будувала? Виявляється, що справа у Львові загально представляється далеко краще, як перед війною. Львів є найкраще зорганізований з усіх галицьких осередків, коли перед війною було навпаки. Львів будується, Львів творить, Львів організується.

Розбиття політичного, економічного і культурного життя не є наслідком львівських інтриг, амбіцій і т. п., тільки ті інтриги, амбіції, ворожнеча є наслідком розбиття, наслідком програної у великій грі. І наслідком тієї програної, себто розбиття, є приниження й припинення життєвого темпа в цілім краю. Крім того — кому, як кому — але редакції „Українського Голосу" повинно бути відомим, що розклад нашого життя, коли йде про внутрішні чинники, йшов не зі Львова, але з инших, дальших сторін. Та не хочемо роздрапувати ран, тому не вдаємося в близчі пояснення.

„Український Голос" кінчить:

„Час вже з тим скінчити, час вже, щоби Львів занав в нашім політичнім, економічнім і культурнім житті таке місце, яке відповідає його інтелектові і чисельній вартости (може кількости? — Ред.) в порівнанню з інтелектом і чисельністю краю".

На те могліб ми сказати тільки одно слово: Просимо! як би це не було продовженням розкладу і дальшим дробленням наших організацій і установ на розбиті гурти і гуртки „ad maiorem gloriam" наших противників. Тому глядимо на цей виступ „Українського Голосу" як на звичайну незручність і хвилеву несвідому примховатість, а не як на свідоме продовжування дроблення і розкладу. Та все таки цікавим буде, як відгукнеться на статтю „Українського Голосу" „провінціональне" громадянство.

„Тиждень української дитини".

3. V. — 10. V. 1925.

Туберкульоза у дітей.

Не так дуже давно ми були свідками, яку важну ролю при вирішуванню міжнародніх справ має вислід статистики, себто число даної народности на спірних територіях. Інтересовані у вирішенні справи сторони робили всякі заходи і обчислення і прямували до того, щоби виказати як найбільший процент свого населення. Так було по части і при вирішуванню справи Східної Галичини. І кожному це відомо, що вищий або нищий процент народности на мішаних територіях буде і в майбутности мати своє велике значіння.

На приріст населення має найбільший вплив смертність дітей, з окрема смертність немовлят.

Статистика учить, що у нас умирає річно 7—10 проц. українських дітей більше, ніж дітей польських і жидівських. Значить, що у тім самім відношенні зменшується і відсоток українського населення, а росте відсоток неукраїнського населення. Правда, що деякі инші причини зменшують повищий процент в користь української людности, однак їзза недостачі місця, не можу над усім повищим розводитися обширнійше.

Обчислено, що на сто випадків смерти у дітей припадає більше як половина на смерть з причини туберкульози. Значить, що коли зменшиться смертність з причини туберкульози, збільшиться приріст населення. Зі зменшенням смертности відпадуть кошта лічення, похорону, утрати зарібку, а тим самим збільшиться народне майно.

Всі народи світа борються з туберкульозою, а всі суспільні діячі і лікарі годяться з тим, що найважнійшим способом поборювання туберкульози є популяризація і пропаганда.

Загально відомо, що злі гігієнічні відносини спричинюють поширення туберкульози. А що у нас вони є як найгірші і про їх поліпшення ніхто не дбає, то смертність у нас є більша. Товариство охорони дітей у Будапешті обчислило на основі переведеної статистики, що смертність немовлят, плеканих в мешканнях однокімнатних, є шість разів більша від смертности немовлят виховуваних в помешканнях, зложених з трьох кімнат. Коли уявимо собі, що яких ¾ всіх українських немовлят мешкає в однокімнатних мешканнях, зрозуміємо, чому смертність дітей є у нас вища.

Святим національним обовязком кожного є боротись зі смертністю дітей, з окрема з туберкульовою.

Як це робити, учить книжечка д-ра Олександра Барвінського „Туберкульоза", видана львівською філією Українського краєв. Тов. охорони дітей і опіки над молодю.

Вона мусить найтися в руках кожного пароха, учителя, в кожній читальні, у батьків і у кожного, кому майбутність народу не є байдужа.

На сто людей 92—95 проц. слабувало або слабує на туберкульозу.

Смертність дітей приносить нам більшу втрату ніж кольонізація. Остання пора вже раз зровуміти це і протиділати.

Д-р Е. С.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Станиславівський воєвода.

Мін. внутр. справ представив раді мін. внесення на іменування станиславівськ. віцевоєводи Де Льожа воєводою в Станиславові. Кандидатуру НПР. на це становище, Запали відкликано. В середу на засіданні ради мін. іменування Де Льожа буде затверджено.

Тайний чесько-польськ. договір.

„Таймс" подає текст тайного чесько-польського договору: 1) Чехословаччина підпирає Польщу в справах Шлеська, Данціга й коридора, 2) Польща має перешкодити Австрії в злуці з Німеччиною, 3) обі держави поширають на Балкані Югославію, Румунію і Грецію, 4) в Союзі Народів удержують спільний фронт.

Троцький вертає до уряду.

Зі Стокгольма повідомляють, що рада нар. комісарів іще 8. IV. п. р. ухвалила покликати Троцького знову до влади, але виконання ухвали завішено наслідком протесту Зіновєва, Бухаріна і Фрунзе. Вони загрозили виступленням із партії коли Троцький верне без застережень. Зіновєв і Бухарін домагалися, щоби Т. держався строго принципів партії та щоби прилюдно признавався до поповнених помилок, заки його допустять до уряду. Т-го мали би тепер покликати на комісаря просвіти, а Луначарський одержав би инше становище. За Троцьким слідувало би іменування Радека, який тепер займається журналістикою, опісля Ганецький виїхав би до Берліна на керовника торгов. місії.

Дальші залізничі замахи.

4. V. запримітили ушкодження зал. шляху Дембліи-Ковель. Тогож самого дня ушкоджено зал. шлях Луцьк-Стоянів, що йде на Львів. Тут здержано зал. рух на 4 год.

Софійський атентат.

З Софії повідомляють, що арештовано Петра Абадієва, який спричинив вибух пекольної машини підпаленим льонту. Мали теж арештувати одного з учасників нападу на короля Бориса. В місцевости Стакевич перейшла границю ватага болг. емігрантів. У сутичці вбито одного емігранта. Почалася розправа проти виконавців атентату в театрі Одеон тому 5 літ.

Самовбийство в соймі.

В ждальні польського сойму отруїлася жінка секр. філії „Визволення" Олена Жарновска. Її чоловіка арештували підчас останніх масових арештувань на Волині. Просила послів інтервенювати за звільненням чоловіка за кавцією 600 зол.

З концертової салі.

П. Богдан Бережницький цього року вдруге відвідав Львів та пчився на концертовій естраді т-ва музичного Лисенка — із величезною концертовою програмою. Концерт — Saint Saensa a-moll, аранжації Чайковського на тему „рококо", сочата Locatelli-ого d-dur, суіта Регера на челю сольо (без фортепяну) a-moll і ряд менших інтересних новостей (Барвінського, Борткевича і ин.) — ось ціла низка творів, з яких переважна частина у Львові була вперве виконана. П. Бережницький має усталену у нас марку. Посунена до горцих змагань, пружна і легка техніка, довгий, спокійний і мягкий, але ядерний і вільний від перечулення тон, інтелігентна, прозора лінія у виконанні як найтруднійших так і найпростійших творів — ось головні прикмети цього симпатичного, а поважного і сконцентрованого артиста. Хоча й виконанчі всіх творів стояло на висоті, то всеж таки годиться замітити, що настрій і ефект концерту йшов від початку до кінця crescendo. Коли в концерті Saint-Saensa дався відчути що деякий холодний легіт від естради, коли у штудерній і зовсім не дешевій суіті Регера відчувалося ще неповне порозуміння між публикою і артистом, то у відомих варіяціях Чайковського, в яких попри їх програмову античну екзотику часто вривається стахійно будьто типова українська мельодика, будьто бурлескна чабарашкова ритміка, артист відразу пробомав леди, та взяв приступом усю авдиторію без різниці. Симпатичний настрій ще піднявся при останній точці концерту, а саме при виконанні прегарної та глибокої „Думки" В. Барвінського, акомпаніятора на концерті, який — мабуть завдяки частійшим виступам п. Бережницького, у нас, — збогачує українську і загальну чельову літературу справжніми перлинами. Його „Думка" при своїм щиро богатім оркестрованню і питомих авторові новітних гармонійних нюансах — є твором, — як по зложенню і темі, так і по загальній настроєвій лінії — не тільки щиро українським, але при тім твором правдивої індивідуальности і оригінальности.

Викінченням цього твору, як також двох кінцевих точок, вдячної Романци Борткевича жінку Чайковського і блискучим „Scherzo" Kiengl-а концертант викликав таке захоплення публики, що був приневолений до кількох наддатків.

Успіх концерту був впрочім, під кожним оглядом, заслуженій. Не сумніваємося, що цей успіх супроводитиме концертантів в намірянім турне по инших містах нашої країни.

Д-р Ст. Л.

НОВИНКИ.

— **Сионфіснівано** у вчорашнім числі всю вступну статтю не залишивши з неї навіть заголовку: про процес наших послів у Рівнім.

— **Бандитизм.** Перед кількома днями напало вдень двох узброєних у бранівки й карабіни бандитів на переїзжаючих купців, на території громади Демба пов. Тарнобжег і під загрозою смерти забрали їм 16.000 зол., годинники й перстені. В кілька днів пізнійше ті самі бандити уладили кілька нападів на переїздних в повіті Ніско і рівнож забрали значні суми. На підставі фотографій з поліційного альбому розпізнано, що одним з бандитів був: Косьор званий „паніч". Цей незвичайно зухвалий бандит непокоїть від місців населення кількох повітів західної Галичини; він має на совісти вже кілька вбийств. Вислідження бандитів утруднене, бо вони ховаються у великих лісах, а населення не хоче їх видати зі страху перед пімстою.

— **Нова українська лікарка.** Дня 30. квітня 1925 відбулася в Празі у великій авлі Карлового університету промоція пані Марійки Селянської (жінки д-ра Михайла Качанюка) родом з Вовчинець пов. Станиславів, на доктора медицини.

— **До співацьких і музичних Товариств.** Музичне товариство ім. Леонтовича у Київі приготовляє до друку „Історію української музичної культури" і бажаючи мати відомости про музичне життя Галичини, звертається до усіх „Боянів" та инших українських співацьких і музичних товариств (також по селах) подати коротку історію товариства та огляд його діяльности. Матеріяли проситься надсилати найдальше до кінця мая на адресу Ос. Залеський, Станиславів, вул. Гончуховського 66.

— **Місьча хроніка.** Вчора отруїлась 30-літня жінка, Марія Дурачинська, що була приватною урядницею.—До шпиталя перевезено Василя Станишина з Новосілок і Матвія Булгарина з Войкова пробитих кольми у бійці; арештовано двох 18-літніх Шиманського та Кучого за насильство над сільською дівчиною. — У Каспарові найдено дома трун жінки залізничника Олени Бялень, з простріленою головою; підозріння паде на чоловіка.—З нужди отруїлась 40-літня Анна Котіна, повія. — Крім цього було кілька вломів до приватних помешкань та крамниць, не рахуючи звичайних злодійств та нічних авантур.

— **Померли** такі знатні чужинці: англійський політик сер Ейр Кров, товариш секретаря закорд. справ, який перебув у міністерстві підчас усіх міністерських криз на протязі 40 літ;— австрійський письменник Курт Кіхлер, який був сліпим; — один з найзначніших чеських різьбарів Іван Сгура, в 45 р. життя у Празі; застрілився в наслідок меланхолії; — д-р Іван Павлісса, астроном віденського університету, в 75 р. життя; він відкрив 127 планет; — у Римі відомий польський маляр Іван Сгика; — найбагатший Еспанець маркіз Де Комілля, властитель корабельного товариства, залишивши 750 мл. франків.

— **Музей ім. Шевченка у Звягногороді.** Музей ім. Т. Шевченка у Звягногороді засновано в 1921 р., заходами учи-

Вже зачався сезон в
ЗЕЛЕМЯНЦІ
Умебльовані кімнати.
Першорядний харч!
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
Спішіться з замовленнями на літні місяці.
БЮРО
Львів, вул. Руська ч. 18.
І. пов. між 12—1 год.
АДРЕСА:
УПРАВА ЛІТНИСЬКА
ЗЕЛЕМЯНКА
П. ГРЕБЕНІВ.
1910 1—4

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уживає світової марки
ґрамофон, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"
Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уславний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Вірність репродукція без шуму. Великий вибір пляток, рівнож жидівських і єврейських кантор: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТІНА, СІРОТИ.
THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 2—20

тельки Софії Терещенко. Складається він з таких відділів: трудового, історичного, археольогічного, нумізматичного, зоольогічного, скульптурного і картинного. При музеї є між иншим старі дуби, під якими Шевченко писав вірші і на яких власною рукою вирізав монограми. Підчас денікінської навали золотопогонники стесали цю історичну памятку. (Б. 18. IV. 1925).

— **Завзятий ворог алькоголю** — це Форд, відомий американський фабрикант автомобілів. Він має в Копенгазі велику фабрику, в якій виробляє деякі складові частини для автомобілів висилаких до Европи. На цій фабриці він заборонив своїм робітникам пити навіть пиво. А що в Данії обід без пива подобає на чорнечий піст, тому робітники пішли правувати з Фордом до суду, який рішить, чи їх хлібодавець має право ставити такі домагання, тим більше, що не хоче рахуватись з потомними умовами данського життя.

— **З театру.** Львівський український театр И. Стадника в переїзді до Львова відограє в Раві руській в часі від 6—10 травня ц. р. 4 вистави. Репертуар опереткový: 1) Добродійна Сузанна, 2) Троянда Стамбулу, 3) Пімста лилика (Die Fledermaus), 4) Барон Кіммель. — Хори, балет і власна орхестра.

— **З уповноваженнія** сільського фізикату подаємо до відома, що епідемія тифу в Гребенові і околиці цілковито вигасла. — Управа літниця Зелемянка. 1909.

З судової салі.

§ 58.

Четвертий день розправи.

Свідок Антін Чернецький, приватний урядник, бувший редактор „Вперед" і бувший головний секретар УСДП. від 1909 р. аж до моменту її розвязання. Свідок не пригадує собі, щоби хтонебудь із обвинуваченых був коли небудь членом УСДП. УСДП. була політичною партією, яка вела свою працю зовсім легально від 1899 р. Її програма була оголошувана в пресі. Завсіди були відомі загально адреси Головної Управи і секретаріяту.

Прокуратор питає, чи відомо свідкові про те, що перед розвязанням УСДП. стала на комуністичній платформі. Свідок відповідає, що був одним з тих, які по розвязанню УСДП. двома наворотами спіли у слідчій тюрмі. Одначе слідство нічого каригідного ні в діяльности Головної Управи, ні в діяльности секретаріяту не виявило, бо всіх арештованих випущено на волю та слідство проти них припинено.

Партія займалася крім політичної ще й освітною та професійною роботою. До професійних і просвітних організацій належали люде непартійні або партійні, але не обовязково членом УСДП. В 1923 р. 19. березня приняла партія політичні резолюції, за які її розвязано. Попри те розвязано також і культурні товариства робітників, що звалися „Воля". В Станиславові, наприклад до „Волі" належав навіть священик, що писав про „Волю" в органі українських священиків „Нива". Крім цього представник станиславівського Тов. „Воля" у часі повороту сп. Хомишина з воєнної еміграції прочесто його витав, а чейже політичне товариство зі соціялістичною закраскою цього хіба не робило би і до того ніхто не допустило би. Коли б отже обв. Крайківський був членом робітничого Тов. „Воля", то це зовсім не значить, що він був колинебудь членом якоїсь політичної партії. Навпаки, до „Волі" міг входити як непартійний, бо бажав займатися культурно-освітньою працею серед робітництва.

Обор. д-р Ганкевич ставить цілий ряд внесків на переслухання нових свідків, як ось: проф. д-ра К. Студинського, д-ра Щурата, д-ра Е. Давидяка, радн. О. Барвінського, д-ра І. Копача на обставину, що українська мольо не хилиться до комунізму, як це твердить акт обвинуваченя у своїх мотивах; д-ра Ст. Грабского, теперішнього міністра освіти на обставину, що брошура Вільгельма Либкнехта (батька того, що став на платформі комунізму) „Пазуки та мухи" не є ніякою комуністичною брошурою, але навпаки протикомуністичною, що її друкував п-р Ст. Грабскі перед 30 літами; Івана Мазурика, студ. на обставину, що головний свідок Слободян є агентом-провокатором; редакторів „Dziennika ludowego" Крижека, Скаляка і М. Ганкевича, на обставину, що УСДП є старою соціялдемократичною партією та що вона все поступала згідно і згідно з ерфуртською програмою, яка обовязує всіх членів II. інтернаціоналу.

Трибунал відкинув усі внески оборони. Потім провідник трибуналу замкнув доказове поступування та відчитав питання для лави суддів присяжних. Всіх питань є 13: з того 6 головних а 7 евентуальних. Головні йдуть в тому напрямі, що обвинувачені були провідниками у поповненню головної зради, якої мали допуститися: 1) через заснування у Станиславові окружного відділу компартії Західної України, 2) через приналежність до комуністичного Товариства через поширювання комуністичної агітації, направленої до відірвання східних „кресів" від Польщі, 3) через намагання закладати філії компартії Заїл. України по повітах та селах. Питання евентуальні (шість перших) передбачують ті самі злочини, але з тою різницею, що обвинуваченої брали в них дальшу участь. Семе питання евентуальне відносяться тільки до обв. Скаліша, а сталізоване в напрямі поповнення злочину з § 65 к. з. (нарушування публичного спокою шляхом поширювання відозв).

Обор. д-р Ганкевич вносить, щоби поставити ще одно евентуальне питання на випадок заперечення семого в про злочин з § 23. пресового закону (шкодження недозволених цензурою публікацій).

Трибунал відкинув внесок д-ра Ганкевича.

Слідують промови.

Прокуратор Ланкевскі (Ландау) підкреслює, що справа не дуже важка для якогонебудь вирішення, але він старатиметься полекшити суддям присяжним їх завдання. Він не буде оперувати ні натяками ні підумками, але фактами. І починає від пожеж на Балканах і від комуністичних інцидентів у Парижі, які, на його думку, прискореним темпом зближаються до Польщі. І ось на лаві обвинуваченых засідають ті, які причинювалися теж до приспішення тої пожежі. Щоби доказати силу акту обвинуваченя, прокуратор намагається оборонити вродостойність головного свідка Слободяна, якого розправа скомпромітувала як агента-провокатора. Прокуратор признає, що питання задавані Слободянові обороною того свідка скомпромітували, та це не рівнозначне з тим, немов би то Слободян скомпромітували його відповіди. Беспірних доказує, що відповіди свідка не тільки його не скомпромітували, але навпаки у цільних случаях мусіли вочи вродостойність його зізнань скріпити. Далі прокуратор боронить чести Слободяна та намагається доказати, що він не є агентом-провокатором, але льояльним „обивателем" Польщі і „українським патріотом". Що Слободян не тішиться доброю опінією між українським громадянством не зрозуміле, але це для нього ні для справи не важне. Трибунал не записягав Слободяна це правда, але не тому, щоби він був кривоприсяжником, але тому, що є в слідстві за дезертирство. А дезертирство з польської армії — на думку прокуратора — цілком не зменшує вартости зізнань свідка а тим більше не зменшує його моральної вартости. Далі намагається доказати, що УСДП. перед моментом її розвязання стала на комуністичну платформу, а що „Воля" була органом УСДП. (неважне те, що тільки освітним), а обв. Крайківський був членом „Волі" отже і комуністом. Скаліш звів розкидані відозви, яких вправді тут нема, але які в кожному випадку мусіли бути забороненими, бо инакше їх не роздавав би новобранцям. Це мусіли бути відозви, примірник яких найдено у Скаліша. Найдений примірник був комуністичний. Кажуть, що ті відозви, які розклеював Скаліш, були в справі українського університету, та прокуратор у те не вірить. Бо для новобранців такі відозви хіба не потрібні. Кінчається промова апелем, щоби справедливість не була нарушена, щоби обвинувачені були покарані за свої вчинки згідно з совістю суддів при яких.

✝ Посмертні згадки.

Стефан Шмігер помер дня 20. марта ц. р. у селі Баларинцях, збаражського повіту. Стефан Шмігер, останній піонір з тих, що своєю невсипучою працею поставили Збаражщину може чи не найвище понад усі повіти. Покійний як селянська дитина був дуже щирим робітником на полі просвітнім, культурнім і економічнім нашого селянства; він перший почав організаційну працю, а підчас бадельовських виборів кандидував на посла до австрійського парляменту, але сильний на ті часи контркандидат граф Пінінські при помочі старостинських заходів, та різних надужить повалив його, одержавши лише пару голосів більше. Граф Пінінські старався покійного відтягнути від кандидатури, обіцюючи йому золоті гори, та покійний не зголився. Дорого заплатив покійний, як селянський син за свою смілість супроти пана графа, бо панська помста зробила те, що покійний як скінчений медик не одержав докторату і як дуже талановита і богатодарівна людина, мусів коротати своє життя в недостатках і невигодах. Покійний зносив все мовчки і ціле своє життя працюючи по організаціях та по товариствах, сповняючи якнайсовісніше, не зважаючи на підірване здоровля, наложені на нього обовязки, зійшов незамітно в могилу. Похоронами з села Баларинець до його рідного села Розношинець відбулися величаво. При виносі тіла попрощав покійного короткою промовою п. Євгеній Вілинський, а над могилою п. Павло Генко як відпоручник повітового Товариства „Український Дім" у Збаражі дуже річевою і чутливою промовою, згадавши про заслуги, попрощав покійного на вічний спочинок. Земля Йому пером!

Стефан Гонціон, інжинір б. львівського намісництва, помер у Львові дня 2. травня в 51 році життя. Покійний був одною з визначніших одиниць нашого громадянства. Син міщанина зі Сокаля, добився власною працею визначного становища, а будучи вельми талановитим інжиніром, був одним з піонірів нашого промислу. Заложив у Винничах фабрику столярську, будував цегольні, млини і т. д. і вже перед війною доробився значного маєтку. В часі окупації російськими військами навязав з ними торговельні зносини і мусів з уступаючими військами покинути Львів і замешкав у Київі, де продовжував свою промислову працю, а при тім був добродієм для галицьких Українців, які в такім великім числі волею або неволею опинились в столиці України. Пок. посол Ставух, радник Масляк і сотки полоненых стрільців знаходили у покійного гостину і захист. Пок. посол Ставух тяжко занедужавши знайшов у нього повну матеріяльну опіку, так, що майже повернув до здоровля. Так само пок. д-р Андрій Кос, будучи у Київі без засобів до життя, знаходив визначну поміч у покійного. Його заходами як фахового інжиніра і майже в цілости його грішим вибудовано в 1917 р. гр.-кат. пенсію в Київі, якої папохом до нині є.о. Щепанюк. В часі української влади у Київі був він у державній службі і мав поручену регуляцію рік. Чорні хмари, які наступили на Україну, не поминули і покійника, знищили цілковито його значне майно, якого покійник добився тяжкою працею і підірвали його здоровля так, що він минулої осени геймувся до Львова з зародком смертельної недуги та фінансово зовсім зруйнований. Полишив жінку і троє малих, незаосмотрених дітей. — Земля Йому пером! **Р. С.**

Ярослава з Повицьких Кондратова, жінка адвоката в Турці н/Стр., голова філії „Союза Українок" у Турці і член усіх українських товариств у Турці, померла в дни 24. IV. 1925 в 35 році життя в Коломиї. Вічна їй память!

ОПОВІСТКИ.

Львівський український театр Ив. Стадника в Раві руській:
6. V. „Добродійна Сузанна", оперетка.
7. V. „Троянда Стамбулу", оперетка.
8. V. „Пімста Лилика" (Die Fledermaus), оперетка.
9. V. „Барон Кіммель", оперетка.
Власна орхестра, хори, балет.

Український театр під дирекцією Ів. Могутака.
Помоляни — Саля „Сокола".
Четвер 7. V. „Трійка гільтаїв".
Субота 9. V. „Мірале Ефрос".
Неділя 10. V. „Чорноморці".
Вівторок 12. V. „Чеська Зузанна".
Середа 13. V. „Воскресеніе".
Четвер 14. V. „Що шо тирса шелестіла".
Субота 16. V. „Хата за селом".
Неділя 17. V. „От не ходи Грицю".

Український Надднїпрянський театр О. Мітневич. Чортків. Саля „Бристоль":
Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).
Середа 6. V. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 7. V. „Майська ніч". 1872 5—?

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА приймє негайно адвокат Чердинцакевич в Скалаті. 1900 2-3

ГОСПОДАР-ЕКОНОМ, свенгічий, неженатий зараз потрібний. Вимоги: добра практика, управа цукрових буряків, молочне господарство. Відписи свідоцтв і референцій і условія платні, найкраще в ординарії, висилати до завіду дібр Шляхтинці п. Тернополь. Неприняті остануть без відповіді. 1903 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нотаріяльний субститут
прийме посаду з днем 1. червня ц. р. Зголошення з поданнем умовин в Редакції. 1905 2—3

Машини до шиття, ровери
з першорядних фабрик як також складові части поручає 1895 2—5
ЛЕОНАРД ВАНКЕ
механік і заприсяжений судовий знавець
у Львові, при вул. Кравівській ч. 16.

ПОЗІР! ПОЗІР!
Дїточі візки і ровери
по фабричних цінах від 38 зол.
ЛЬВІВ
МАРІЯН ЛЯЙКЕРТ пл. Академічна 3
1895 Для перепродавців опуст. 2—3

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових вистав відзначене і від 20 літ всюди уживане натирання усмираюче біль ревматизм як також всілякі ломання
„НЕРВОЛЬ" д-ра ФРАНЦОЗА
в ТЕРНОПОЛІ.
Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ" д-ра Француза з маркою охоронною
Силач з молотком
або просто під адресою
Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ
1737 аптекар в Тернополі ч. 81 5-7

Я Анна Чілляґ

здобула своє 185 пм. довге чудове волосся нимфи Лорелай в наслідок 14-місячного вживання помади власного винаходу, яку виробляю від 45-ти літ. Помада та узнана скрізь як одиноке средство проти випадування волосся, на зміцнення росту і волосочих цибулек і була нагороджена золотою медалею на виставі в Парижі. Коротко втяте волосся **„a la garçonne"** прикрашують і надають повноту чару, коли є пушисті і мають свіжий, природний блеск, все не можна осягнути, уживаючи помаду. У мужчин справжнє, повний і сильний заріст, надаючи по кількотким вживанню, так чуприні як вусам і бороді природний полиск, густоту і хоронить їх перед вчасним сивінням аж до старшого віку. Ніяке инше средство не має стільки відживчих средств для волосся, як помада Чілляґ, яка цілком заслужено здобула світову славу, як тільки пані і панове по вжиттю першого флякону помади осягають той знаменитий успіх, що випадування волосся вже по кількох днях цілковито устає і замість цего видимий є новий заріст. Насадок цей доводять тисячі писем з признанням, які впливають з цілого світа, бо тільки правда видає тучі овочі. Ціна подвійного фляшку зол. 4·00. Замовлення виконується щодено тільки за попереднім надісланням цілої ціни (переказом почт. або в листі). Замовлення належить слати прямо до фабрики.
АННА ЧІЛЛЯҐ, Краків 7.
Проситься о докладну адресу.

Загальний збір
„Народної Гостинниці"
стовариш. з обмеженою порукою у Львові
відбудеться дня 21. травня ц. р. о год. 3 пополудни в салі стовариш. вул. Костюшка ч. 1а. І. пов., саля реставраційна, з слідуючим порядком нарад:
1) Відкриття загального збору. 2) Відчитання протоколу з послідного збору. 3) Звіт Дирекції з діяльности стовариш. і предложення маєткового білянсу за 1924 р. та предложення золотового білянсу отворення на 1. січня 1925 р. 4) Відчитання звіту Краєвого Союза Ревізійного з провірки рахунків стовариш. 5) Звіт Контрольної Комісії. 6) Зміна статута §§ 5. і 14. а) відносно висоти членського уділу. 7) Вибір 2-ох членів Надзірної Ради. 8) Вибір 3-ох членів Контрольної Комісії. — Львів, дня 10. квітня 1925 р.
ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:
Р. Сосновський, председатель. *д-р Я. Олесницький*, секретар.
1907 1—1

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 99 (10.482). Львів, пятниця 8. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шав. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає під 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна одного примірника 17 сот.

На шляху до видужання.

В останніх роках наше громадянство переходило важку кризу, скочуючись на дно розстрою і потопаючи в мутних хвилях байдужности. Приглядаючись розбитому й розпорошеному політичному життю, економічній кволости і культурному занепадові — просто ляк збирав за найближчу будуччину. Якась зморa налягла на нашу збірну душу, якийсь кошмарний сон окутав нас своїми чорними крилами. Безпросвітність! — це одно слово характеризує суть нашого громадського життя. А серед тієї безпросвітности, серед животіння з дня на день — не на основі реальної оцінки фактів, але на-пів горячкових вигуків чи вчинків, — тільки тут і там блищали блудні вогники сяких-таких громадянських починів. До таких додатних починів слід зарахувати кооперативну діяльність, боротьбу за рідну школу, деяке підвесення темпа освітної діяльности.

В політичній ділянці початково наступив повний розстрій, а опісля майже цвинтарний застій. Дробленя сил, розвал партій, розклад навіть нечисленної парляментарної репрезентації відбувався рухом нерівномірно-прискореним. На ниві політичної думки вибуяли непотрібні буряни і виросли густі чагарники.

Щож довело до такого спожаління гідного положення?

Ріжні люде ріжно про те думають. Та загально набирає права горожанства погляд, що причиною того всього є ніщо инше, тільки особисті амбіції, особиста ворожнеча, спори, інтриги, підкопи і т. и. А осідком всіх цих семи чи скільки там головних гріхів, гніздом шершенів, кузнею всього лиха є Львів. Так між иншим дивиться на справу перемиський „Український Голос", тим самим відзеркалюючи настрої пересічного обивателя. Очевидно, така думка про причини занепаду зароджується тільки в примітивних інтелектах, тільки у людей, що звикли в своїх міркуваннях йти або навмання, або по лінії найменшого опору. Причини нашого занепаду, розстрою, обезсиленя є далеко глибші, не зльокалізовані у Львові, але розсіяні по всій нашій національній території.

Є це суспільна недуга, повдєнна пошесть, витворена часто незалежними від нас обставинами і умовинами, защіплена цілому нашому організмові. Анальогічні недуги і кризи переходили й переходять усі, яких розторощила війна, які причесли великі жертви у великих духаннях і лягли на побоєвищі, не осягнувши намічених користей, не здійснивши своїх мрій й ідеалів. Німеччина, Австрія, Мадярія, Росія, Болгарія, Україна — чи не переходили вони важких потрясень, чи ще й сьогодня не лється кров в окайданеній псевдопобідниками Болгарії. А ми, західні Українці, ту глибоку трагедію переходили подвійно, як частини двох великих держав, з яких одна зникла з карти Европи, а друга увійшла в добу великої революції — і як нерозривна частина великої нації, що серед всеобіймаючої пожежі пробудилася до державного життя, втратили найбільший скарб: в огні й пожежі здобуту державність, бо увійшли в чужі державні організми зовсім обезправнені. А одначе в нас, коли говорити про внутрішне життя, не гуляв ніж, не падали трупи, не скрипіли шибениці-гиляки, як у Мадярщині, або ще й тепер в Болгарії. В нас не було такого осоружного самозаперечення єдности нації, як нпр. в Надренії, де 30 послів, представників народу пішло на службу ворога і заявилося за відірванням німецької провінції від матірнього пня. Факти відступства від національних ідеалів були у нас дуже спорадичні і неварвантні. Наші маси і навіть ті провідники, на яких нас стати, в голоді і холоді, в тюрмах і таборах з честю видержали на зайнятих позиціях і не зійшли з них до нинішнього дня. Не лише не зійшли, хоч рвали їх душу сумніви, хоч нераз байдужніли, хоч попадали в безсилля, хоч засклеплювалися в собі, але вивалюють новий приплив життєвих і життєдайних сил. Заникає недовірє, розсіваються сумніви, уступає безсилля, родиться воля до життя.

Крім політичної кріси навістила нас іще важка голодова катастрофа, а все таки слідне оживленя громадянського життя. В масах зростає конечність організації, у верхах потреба консолідації національних сил. Пос. Павло Васильчук заповідає в польському соймі зміцнення національного фронту, сен. Черкавський накликує до обединання сил, виступивші в розгарі кріси посли вертають до клюбу, в пресі і громадянстві все частіше лунають одностайні голоси негайно приступити до зібрання і зєднання роздроблених сил, громадські дячі продумують над формою і змістом того обєднання. Ми є в стадії реконвалесценції після важкої недуги, находимося на шляху до видужання. Чим скорше це станеться, чим скорше приступимо до виконуваня нормальних життєвих функцій, тим краще.

Крім того наша територія була тереном безпосередніх воєнних змагань і то в двох фазах, змагань світових величтв і опісля боротьби зі сусідами. А у висліді програна і то програна, розкладана на рати. В першій добі програна мілітарна, не безпосередня, не на полі бою, а посередня, загин армії; в другій добі дипльоматична, теж не безпосередня, а за посередництвом високих антантських опікунів. Саме тоді, коли инші народи вже мали час очунатися, приходити до сил, набирати віддиху після поразки, ми з одної фази програної входили в другу. А наслідок: розбитя, розвал, розстрій, занепад, ще збільшений безпосереднім натиском і ходами та підкопами тих чи инших переможців, взаїмне недовіря, пошуканка за винуватцями, homo homini lupus. Розуміється, що всі удари, всі лиха в першу чергу відбилися на нашому політичному житті, тіснійше кажучи на трудовій партії, яка по волі чи по неволі мала провід у своїх руках.

А все таки, коли будемо справедливими, коли з перспективи і зі збереженям безпристрасної предметовости будемо оцінювати національну катастрофу; коли матимемо на увазі наш соціяльний недорозвиток, економічну нужду, відсутність могутніх прихильників і деморалізуюче-розкладовий натиск неперебірливих у засобах противників, — то мусимо признати, що цю глибоку кризу ми переходимо доволі гладко, нормально, що в мутних бурунах розторощуючих припливів і відпливів ми зберегли національну честь і гідність, що наш моральний капітал не тільки ненарушений, але може й збогачений.

Наша катастрофа є без сумніву більша і глибша, як усіх тих, що теж понесли поразку у висліді війни, як усіх тих, що їх скували кайданами насильних трактатів. Бо ми до цієї справи більність комісії. За нашим внеском озвався тільки один польський голос, ось-так собі, для доброго вражіння. Мусимо пригадати вам, панове, що уряд має супроти нас

міжнародні зобовязання

і має обовязок направити воєнну руїну. Коли в закордонній політиці згадується невинно відбудову Франції, необхідність забезпечення плану Дова, то слід мати також на увазі, що такі самі зобовязання має Польща супроти нас. Бо Польща і польський уряд зобовязалися поводитись з нами так само як з рештою населення і зобовязалися підтержувати наші землі і як слід господарити на них. А саме в цій політиці вповні внехтовано відбудову, уряд словцем не натякне на голод, а населення вже примирає з голоду, діти пухнуть і треба було нам самим уже звернутися з покликом до всього цивілізованого світа з проханням підмоги. Так само кілька літ тому наші брати голодували на сході. Та в цьому всьому видко господарську екстермінацію українських земель, з метою політичною та національною, для знищення Руси. (*П. Підгородський: Треба ставити стодоли, а не палити їх, тоді не буде голоду!*).

У політиці, при буджеті, завсіди так є, що урядові пригадують усі його гріхи за весь рік. Треба би багато часу, щоби перерахувати всі. Я обмежуся тільки на тім, що вкажу, як у політиці не прийшло ніяке поліпшення. Комітету для справ національних та кресових меншостей, основаного при Раді Міністрів не можемо ніяким робом уважати поступом у напрямку розвязки українського та білорузького питання, а то тому, що уряд і руководячі чинники роблять одну основну помилку. Помилка в тім, що в т. зв. кресовій справі не хотять бачити територіяльної справи української та білоруської, яка виходить далеко поза межі Польщі. Нас як територіяльну меншість називають меншістю хіба по непорозумінню, тому, що на своїх землях ми є більшістю, і як ми вже нераз заявляли, не зречемось того, що на цих землях ми є господарями. Життя показало, що найсильнійша екстермінаційна політика якогонебудь уряду

не в силі нас зденаціоналізувати

— ми мали вже царські уряди, що нас не зрусифікували, — тепер маємо польські, які нас також не спольонізують. Це повинно би бути доказом для урядів і для вас, мої панове, щоби на українську та білоруську справу глядіти трохи з иншого становища. П. Тугут нічого не вдіє своєю присутністю в уряді. Ми не відріжняємо його від инших, тому, що він, як весь уряд боронить національної асиміляції, територіяльної уніфікації і єдина ріжниця між ним і иншими хіба в тім, що п. Тугут, маючи старий демократичний дипльом, трохи пожовклий, прикривається ним перед чужиною. Та тепер уже пора припинити це

мкленя очей публичної опінії

за кордоном, яка стежить за подіями в Польщі. Тепер маємо до ді-

„На знищення Руси".

Промова посла Павла Васильчука, виголошена в польському соймі 25. квітня ц. р. при генеральній буджетовій дискусії.

(Докінчення.)

Мушу ясно ствердити, що акцію підмоги на веснані засіви безумовно переведено тенденційно і без участи суспільного українського елементу, дарма, що відповідні українські організації, як „Сільський Господар" та инші, зголосились до цієї акції і бажали бути в ній діяльними. А пекуча справа відбудови? Прошу панів, від довшого часу про неї в соймі не було й чутки. Що зробив уряд у цьому напрямку? Уряд будує для урядовців домики — і це називається відбудова краю. Уряд будує касарні і подекуди будинки для урядовців, а відтак взниці. Це називається державна відбудова. Теперішний буджет призначає на неї та на повоєнну руїну неповних 20 міліонів. А на мою інтерпеляцію п. міністер публичних робіт відповів, що є ще 600.000 домівок незабудованих. А коли я далі питався, як розкладаються ці воєнні шкоди по ділянках, то щойно тоді зрозумів я, чому сойм і уряд покинули питання відбудови. Виявляється, що знищені будинки над Бзурою, Равкою і в инших частинах, тут у середині Польщі відбудовано вже від 75 до 100 процент. (*Голос: Неконче*). За те над Стоходом, у влодавськім, холмськім повіті та инших частинах

української території не відбудовано

навіть у 25 процент. (*П. Міхалек перебиває*). Про те, що кого болить, про це він і балакає. Стає очевидним, що уряд ставиться до відбудови українського населення не лише байдуже, але навіть вороже, а за ним і більшість цієї палати; коли треба затерти сліди війни на українських землях, тоді на це нема грошей. Спершу треба відбудувати польські землі, а згодом, коли це зроблено — про решту не варта й згадувати. Так ставилась

ла з фактичним станом, справді немаскованим: коли нищать усе українське. „Янкові" закони виявились фікцією навіть у тому змісті, в якому приймав їх сойм. Щодо політичної організації існує надалі обіжник п. міністра Ратайского і старопатентований п. Тугут уважає на далі можливим, по деяких чутках про дивізію, залишитись у цьому уряді. Обіжник, який забороняє польські віча, а навіть усякі віча на „кресах" є обіжником суперечним з конституцією, як це зрештою признав сам міністр Ратайскі на засіданні буджетової комісії з дн. 10. лютого. Отже

конституції для Українців нема,

тому, що в инших місцях нема заборони віч та зібрань, вона завішена для Українців і до цього признався сам міністер внутрішніх справ. Останні арешти українського населення, без ріжниці партійної приналежности та віроісповідання (*Голос: за що?*) є походом проти всякого українського руху, походом проти всього українського, під претекстом знищення комунізму. Ми підкреслюємо це з виїмковим притиском, будемо протестувати проти цього перед світом і не дозволимо, щоби весь відроджуючийся український рух уважати комунізмом. Ви, пане голово Ради міністрів, повинні би знати, що не всі Українці є комуністами. Ми, Українці, боремося за свої національні ідеали. Останні масові арештування без ріжниці політичних переконань, зачинювання „Просвіт" і арештування освітніх діячів і тих, що старались користати зі соймових законів — все це вважаємо

провокацією зверненою проти всього народу

і дамо на неї відповідь подвійно спіпивший національний фронт. (*Голос: голосніше!*) Ви і так глухі.

Инших справ торкнемось при відповідних ресортах. Врешті додам, що з принципіяльних причин, а також з огляду на цілість польської політики зверненої проти всього, що українське, яка видна на кожнім кроці і місці, з огляду на нехтування перляментарного представництва українського народу, ми голосувати мемо проти цілого буджету і проти скарбового закону на 1925 рік.

Голод.

І. Урядова допомога у львівському воєвідстві.

Краєве господарське Товариство „Сільський Господар" комунікує:

Львівське воєвідство внесло у міністерстві скарбу дорозовий кредит на допомогу голодуючим у висоті 300.000 зол. Перша частина кредиту у висоті 150.000 зол. вже асигнована і на засіданню воєвідського Комітету допомоги в дні 29. IV. 1925 р. на внесення департаменту суспільної опіки розділена в першу чергу між 17 найбільше загрожених повітів. На внесення відпоручника Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар", інж. Юліяна Павликовського, піднесено дотацію повітів Старий Самбір, Перемишль і Рудки. Однак відкинено його домагання, щоби з першої частини обділяти повіт Мостиска.

Подвійної повіти одержали (в тисячах золотих): Ліско 10, Старий Самбір 8, Добромиль 6, Кросно 6, Сянік 8, Перемиль 8, Явориз 15, Ярослав 6, Рудки 10, Самбір 6, Тарнобжег 6, Кольбушова 10, Ніско 8, Рашів 5, Перемишль 8, Ланцут 5, Дрогобич 8.

Не обійшло дотацією 10 повітів львівського воєвідства.

З другої частини кредиту в першу чергу одержать допомога Рудки, Мостиска і західні части львівського повіту.

Вичерпано 133.000 зол., решта, себто 17.000 зол., остала як резерва на евентуальні вирівнання, доки не надійде друга частина допомоги.

Інж. Ю. Павликовський, ілюструючи стан голоду цифрами зібраними з краю, вказав, що висота допомоги, яку дотепер внесигновано, а саме 150.000 зл. є замала, щоби комітету помічі подати одному тільки рудецькому повітові. З отсеї суми припало би несповна 9 зол. на одну особу з голодуючих в рудецькім. Тому комітет, хоч приневолений дрібними квотами наділити аж 17 повітів — повинен признати допомогу безвідплатною і при помочі кооператив задармо розділити між голодуючих харчі.

Його становища не поділила більшість і рішила лишити вільну руку повітовим Комітетам допомоги — під проводом старостів — чи в кождім конкретнім випадку мається уділити харчі задармо чи за зниженою ціною.

В склад повітових Комітетів допомоги при старостах мають старости покликати відпоручників господарських організацій і кооператив, діючих в повіті.

Звертаємо увагу філій „Сільського Господаря" і кооперативних наших організацій, щоби негайно подбали осягнути в повітових Комітетах допомоги голодуючим при старостах своє заступництво.

Кооперативам повинна бути доручена акція закупна і розділу харчів між голодуючих, тому повітові союзи кооператив, а де їх нема — повітові кооперативи — повинні негайно поробити в старостах заходи про приділення їм технічного переведення акції.

Інж. Ю. Павликовський звернув увагу воєвідському комітетові допомоги, що від 15. марта існує громадський краєвий комітет допомоги, який вже має на повітах свої підорганізації і вони повинні бути втягнені до співучасти в працях повітових комітетів при старостах.

ІІ. В справі кредитів для селян.

В дні 4. квітня 1925 відпоручники краєвого товариства господарського „Сільський Господар", краєвого союзу ревізійного і краєвого союзу кредитового на конференції у Варшаві устаповили спосіб акредитування селян і сільсько-господарських кооператив через державний рільничий банк. Принціп кредиту досі не послідував.

Державний рільничий банк видав польській центральній касі для Східної Галичини доси 625.000 зол. для акредитування райфайзенівських кас, званих тепер касами Стефчика. Центральна каса розділила між „райфайзенки" на території львівського воєвідства 261.300 зл., станиславівського 176,500 зл. і тернопільського 123.000 зл. Разом 562.700 зл. — Нерозділених має ще 62.300 зл.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 4. Квітень. 1925 р.

Діяльність Комітету Праці

Комітет випустив відозву до закордонних громадських гуманітарних інституцій з проханням прийти з допомогою західно-українським землям. Проведено заходи до організації допомогової акції в значніших західно-европейських осередках.

Організаційний рух.

В Перемишлі зорганізувався Повітовий Комітет Допомоги „Голодному Селу" під головуванням д-ра В. Загайкевича.

Становище в краю:

В пов. Мостиська: Громадський уряд гр. Остроженъ повідомляє, що становище в громаді критичне: голодуючих в громаді 33 родин.

На Підкарпатті: Селянин села Струтина вижного, пов. Долина повідомляє: „Маю землі 8 моргів, проте неурожай в минулому році був такий, що свойого хліба на виживлювання моєї родини, що складається з 6 душ, вистачило лише до половини грудня. З того часу купую харчові продукти для родини і для худоби. Від грудня до 19. квітня видав на один лише харч 148 зол. Продав для всього ту одну корову, яку мав за 100 зол., на дальше харчування грошей нема. Заробітків ніяких, допомоги так само ніякої. Тим, що мають землі 1 і пів моргa, ще гірше. Є випадки, що вже пухнуть з голоду. Василь Мудрак у нашому селі вже опух з голоду. Мали його 20. квітня забрати до шпиталю".

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви поступлення можна одержати в кождому Крюнку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Памятаймо: Рідна Школа — це - родня фортеця, це певний захист у добі инколіття!!

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Збориз.

1) Богутин 50 дек. за 59 діт., 2) Верещиці 36 дек. за 54 діт., 3) Вовчиця 44 дек. за 59 діт., 4) Білокриниче 31 дек. за 42 діт., 5) Білоголови 68 дек. за 91 діт., 6) Волчківці 53 дек. за 66 діт., 7) Вірлів 47 дек. за 62 діт., 8) Волосівка 54 дек. за 69 діт., 9) Голів 60 дек. за 67 діт., 10) Гукалівці 38 дек. за 48 діт., 11) Гаї заруські 51 дек. за 62 діт., 12) Гаї постольські 69 дек. за 91 діт., 13) Граківці 36 дек. за 53 діт., 14) Данилівці 48 дек. за 82 діт., 15) Жуківці 20 дек. за 28 діт., 16) Жабинь 52 дек. за 88 діт., 17) Залісці нові 19 дек. за 29 діт., 18) Залісці старі 54 дек. за 82 діт., 19) Заруддє 39 дек. за 49 діт., 20) Збориз 67 дек. за 92 діт., 21) Зборів-Фортеця 35 дек. за 48 діт., 22) Кабарівці 65 дек. за 82 діт., 23) Кальне 42 дек. за 54 діт., 24) Кудиновці 55 дек. за 58 діт., 25) Красна 40 дек. за 43 діт., 26) Коршнівів 34 дек. за 40 діт., 27) Млинівці 46 дек. за 67 діт., 28) Метенів 37 дек. за 56 діт., 29) Мшана 40 дек. за 49 діт., 30) Монилівка 48 дек. за 70 діт., 31) Марковіль 91 дек. за 124 діт., 32) Лопушани 45 дек. за 59 діт., 33) Лавриківці 18 дек. за 21 діт., 34) Нуще 65 дек. за 104 діт., 35) Нистюки 36 дек. за 61 діт., 36) Несторівці 27 дек. за 42 діт., 37) Остапівці 47 дек. за 61 діт., 38) Озіряика 39 дек. за 50 діт., 39) Озірна 121 дек. за 189 діт., 40) Пресівці 51 дек. за 70 діт., 41) Пласняки 35 дек. за 42 діт., 42) Пачасівка 41 дек. за 56 діт., 43) Поморяни 96 дек. за 131 діт., 44) Перепельники 47 дек. за 61 діт., 45) Підгайчини 43 дек. за 54 діт., 46) Сервени 41 дек. за 55 діт., 47) Олів 100 дек. за 140 діт., 48) Травотолоки 32 дек. за 47 діт., 49) Погребці 31 дек. за 40 діт., 50) Розгадів 54 дек. за 74 діт., 51) Ярчівці 65 дек. за 86 діт., 52) Ярославичі 43 дек. за 56 діт., 53) Цецова 42 дек. за 51 діт., 54) Іванів 27 дек. за 40 діт., 55) Тустоголови 31 дек. за 43 діт., 56) Грабузна 35 дек. за 47 діт.

Разом внесено **2681** декл. за **3684** дітей.

Крім того внесли а не подали числа деклараций громади: Бібрани, Кудобинці, Торгів і Махнівці. Ізва байдужности не внесли деклараций громади: Славна, Манаїв, Яцківці, Мільно, Підберізці, Нетерпинці, Білківці, Гнідава, Лукавець, Серетець, Загірє, Богданівка, Чистопад і Бліх.

О. Яремченко.

Ідеольогія пластунського руху та чергові його завдання в Галичині:

З останніх чисел „Молодого Життя" та „Українського Пластуна" можна зауважити, що скавтський рух у Галичині помітно зростає і починає набірати поважних розмірів. Під впливом нових ідей занесених з Заходу, українська молодь обєднується і розбуджується з вікового сну. Пластунська організація захоплює в сферу свого впливу не лише хлопців, що шукають товариства однолітків для спільної гри та забав, а і молодих людей, здебільшого студентів, що хочуть активно працювати над здійсненням своїх мрій і шукають відповіди на ті „вічні" питання, що трівожать молодь цілого світа.

Молодь усіх соціяльних кляс громадянства — це невичерпане джерело енергії. Коли ця енергія безцільно розпорошується, вона стає чинийком деструктивним, руйницьким. Коли-ж пляново скермовується на корисну для суспільности працю — вона стає конструктивною творчою силою.

Розвиток пластунської організації без сумніву явище дуже відрадне. На жаль не лише для багатьох пластунів, а і для деяких провідників не зовсім ясною є ідеольогія пластунського руху. Тому не буде зайвим порушити це питання і накреслити провідну лінію, по якій має піти енергія галицької молоді, скористувавшись для цього досвідом англійського скавтінгу.

*

В українському письменстві серед його літературних типів не можна найти „героя", котрого наша молодь могла би взяти як зразковий приклад гідний наслідування. Брак такого ідеалу негативно впливає на більшість молодої генерації, що вступає в життя без ясної, наперед поставленої цілі і без твердих моральних принціпів.

Велика заслуга пластунської організації полягає саме в тому, що вона спопуляризовує серед молоді такий ідеал, витворений середньовічним лицарством, і подає кодекс моралі, висловлений у зрозумілій хлопцям формі, цілком можливий для здійснення.

Цей кодекс або „закон" має в англійських скавтів 10 точок: 1) пластунові можна повірити на слово, 2) пластун — вірний, 3) пластун — пожиточний, 4) пластун — приятель усім, 5) пластун — добре вихований, 6) пластун — добрий супроти звірят, 7) пластун вміє слухати, 8) пластун — веселий, 9) пластун — ощадний і 10) пластун чистий думкою, словом і ділом.

Виконання закону для кожного пластуна обовязкове. Хто його не виконує, той лише малпує пластуна, бо закон каже про те, чим є скавт, а не чим має бути. Першою точкою поставлена вимога, щоби слово і діло пластуна сходились, бо повірити можна лише тому, хто робить так, як каже, і від виконання цієї точки залежить виконання девяти инших точок.

Поневолення нації викликає її здеморалізування, піднесення морального рівня суспільства — веде до її визволення. Ось чому популяризація серед галицької молоді ідеалів лицарства і вимога від пластунів виконання пластунського закону є першим і найголовнішим завданням пласту.

*

Одним із найболючійших питань після світової війни є питання класової боротьби. Чи пластунська організація має бути загально-народньою чи вузько-клясовою? Англійці приняли принціп позаклясовости і приймають до скавтської організації хлопців незалежно від професії і походження їх батьків, вимагаючи лише виконання закону. Москалі витворили організацію подібну до скавтської, але виключно для робітничої молоді — „діти Леніна". В наслідок — англійська організація нараховує сотні тисяч пластунів і стала національною, московська — існує на папері і має усього кілька тисяч активних членів.

Скавтський рух у Галичині так само став на принціпі позаклясовости, але фактично ширіться серед школярів. Це булаб велика шкода для справи, колиб діти простих міщан і робітників, з яких виходять здебільшого дуже добрі пластуни, остались поза рядами пластової організації. Поширення скавтінгу поза мурами школи серед дітей українського міського населення, не лише в колах середньошкільників а й так званих „вуличних" хлопців — ось справа, котра заслуговує на пильну увагу провідників пласту.

*

Не таким болючим, як клясове, але може ще важнійшим є у даній справі питання релігійне. Чи пластунські провідники можуть його зовсім не порушувати, чи саме на релігії треба базувати всю систему виховання? Життєвий досвід показав Англійцям, що без релігії виховання не є вистарчаючим. Тому їхня скавтова організація вимагає від хлопців, щоби вони обовязково належали до якоїнебудь віри чи секти і виконували її приписи. Уніятське, себто у Галичині майже все українське населення, віроісповідно однородне, а тому істнування пластунських відділів під проводом священиків булоб дуже бажаним. Такі дружини булиб зразком, як треба вести виховання дітей в ідеях християнства. Очевидно, роля священиків в таких відділах обмежувалась би чисто-релігійними справами, а пластунську працю провадив би відповідно підготований інструктор. Справа лише в тім, чи схоче наше духовенство опікуватися молодю, як це роблять оо. єзуїти у Франції, чи залишить її самій собі і буде ждати, коли прийдуть инші і замість пшениці посіють кукіль. Коли схоче — то церкви поруч шкіл стануть головними осередками пластунства, особливо на селі.

(Докінчення буде.)

Суд над послами розпочався.

(Телеграма спеціяльн. кореспонд. „Діла").

РІВНЕ 6. V. Розправа тайна, предсідник Грохольскі, оборонців 12, свідків понад сто.

*

Львівські часописи подають: Прокуратор відчитав письмо б. англ. премієра Мек-Дональда, що на розправі не може явитися. Митр. Шептицький повідомив, що з причини недуги не може явитися як свідок, але готов дати пояснення у Львові. Пополудні, до 11 год. в ночі переслухувано доводових свідків. Присуд западе мабуть 7. V. вечером.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бомба в гімназії.

6. V. почалась матура в гімназії ім. Лелевеля у Вильні. Три репробовані ученики: Обрембальскі, Лавриновіч і Загурскі вдерлися до салі й почали стріляти з револьверів до членів комісії. Одна куля вцілила директора гімназії Беганьского, друга ранила тяжко професора Янковского. Він умірає. Рівночасно абітурієнт Домаиьскі хотів виконати бомбовий атентат. Припадково випустив одну бомбу. Вона вибухла. Три кандидати згинули на місці, 10 тяжко ранених. Жертвою атентату впали й самі атентатчикі. Инші телеграми повідомляють із Вильна, що то ученик Стан. Лавриновіч стріляв із револьвера до директора гімн. Беганьского. Колиж лише ранив директора, хотіли товариші розброїти його. Лавріновіч кинув тоді ручну гранату, яка викликала висше наведені наслідки.

Комінтерн і софійський атентат.

З Софії повідомляють, що в арештованих учасників атентату на собор найшли листи членів московського комінтерну. Комінтерн і московський уряд давали фонди атентатчикам.

До повороту д-ра К. Левицького.

В звязи з чутками про поворот д-ра Костя Левицького до краю, мін. справедливости пояснює, що згідно з обовязуючими законами в львівській апеляції залізний лист гарантує свободу лише до часу видачі присуду судом І. інст. й не увільнює обвинуваченого від судових відповідальности.

Поворот Троцького.

„Юнайтед Прес" повідомляє: Повороту Троцького слід сподіватись в найблищих днях. Правдоподібно одержить він керовництво ради праці, яку мають утворити. „Абендблят" повідомляє, що з причини повороту Т-го уступлять: Зіновєв, Бухарін і Фрунзе. Місце Зіновєва займав би Каменєв.

Протибільшовицький фронт.

До Білгорода прибув мін. загр. справ Болгарії Калвов. Предложить утворення протибільшовицького фронту при помочі м. антанти,

відгуки дня.

Скоки на боки.

III.

При повороті з імпозантно довгого проходу по Перемишлі й околиці зайшли ми ще на хвилину до перемиської „Бесіди".

Як і кожде більше місто Малопольської Галичини, має і Перемишль своє українське Касино, що згідно з традицією зветься „Бесіда".

Перемиська Бесіда зовсім подібна до Львівської.

На салях тиша як у церкві по відправі.

На стінах пишаються старі репродукції ще старших образів, як доказ, що не тільки Львів поширає рідне мистецтво цілою силою пари... невплачених складок.

В куті дрімає покутя", ще за добрих давних часів, фортепян, до якого саме підходить гевіяльна назва проф. Боберського „вдаряк".

Не знаю тільки, чи перемиська „Бесіда", так як і львівська, обмежується переважно на читання газет. Як що так, то повинна разом з посестрою змінити вже пан пазуху, бо слово „бесіда" тут відповідає.

Але є й деякі різниці між перемиською і столичною Бесідою.

Перемиська не має на голові Ліскованського, а за те має більше кімнат. Є там і сали до танців, з якої не думає резигнувати, хоч би мала своїм коштом її відновити, як це грозило наприклад львівській.

Крім таких кімнат, розпоряджає перемиська „Бесіда" прекрасним більярдом, знаменито переробленим з маглю. На ним (на більярді, не на маглю!) багато студентів приготовляється до громадянської роботи, яка майже всецілої спочиває в їхніх руках.

Щастя кулею в береги більярду може, при майбутній революції, дуже багато помогти до стріляння кулею в пліт.

Оглянувши побіжно „Бесіду", ми вийшли знову на свіжий воздух.

На вулицях блимали вже лямпи, декуди навіть електричні.

Перед нами стояла ще тільки одна, але зате найтяжча праця — течеря. Зібравши всі сили, ми рушили в останній бій, який видержали блескучо аж до побідного кінця.

Цілі фаланги ворогів, що грозили нам з возставлених полумисків та відкорованих пляшок, були безпощадно розгромлені.

Вичислю тільки більше небезпечних з них:

L'eau de vie de Tciourok
Paté de cervelle politique
Salade à la Republique
Tête de veau celibataire
Compote panachée à la Concordat
Fromage à l'odeur d'eveque
etc., etc., etc.

Особна згадка належиться для вина, яке вповаючи на свою силу і вік, хотіло нас конче здалити з ніг. Відомо, що цей ворог, поруч жіноцтва, є найбільш небезпечним навіть для досвідних воїнів.

Але ні завзятість першого ні чар другого, не захитали нашими позиціями.

Ш. Господар, розкрений нашою неуступливістю, задумував викочувати ще нові батерії до бою, щоби останним бравурним наступом стерти нас на порох.

Але на щастя (не знаю, для кого) вибила друга по півночі і ми рушили на залізницю.

Сердечне прощання, дискретна купівля білетів і поїзд двигнув нас у сторону Львова.

Дивлячись на потопаюче у пітьму коханє місто, закликав я словами поета:

„Нехай московський цар Микола
Всі свої орди вишле,
Ти гордо глянеш довкола,
Престольний Перемишле!"

Не пошкодили тобі усякі орди, які заливали тебе, не пошкодимо й ми, яких заливав ти.

Галактіон Чінка.

НОВИНКИ.

— **Передматуральний іспит** абітурієнтів в українській гімназії у Львові зачнеться в середу дня 13. травня ц. р.

— **Старогродська катастрофа** залізнича покищо нерозяснена. Підозріння паде на якогось залізничника Архалова, Росіянина, якого вистежила поліційна собака і на капітана німецької резерви Вірпа, власника хутора в Кокошках, до якого ніяк би належати підойма найдена на залізничим шляху.

—**Нова залізнича зупинка** повстане на шляху Львів—Перемишль між Хоросницею і Мостисками; буде називатись „Підгаїк" (?!). Чому з українського „Підгає" просто не зробити „Подгає"?

— **З міської хроніки.** 18-літній кальнет, посварившись з батьком, хотів утопитись і вибрав собі до цього криницю на Ринку в 11 год. вночі. Але переконавшись, що вода не має приємної температури, почав кричати на поміч.—За надто веселу товариську дискусію при помочі „вічевих аргументів" арештовано робітників: Ів. Петришина, Мих. Беня, Мих. Сметану та Станісл. Жука, Ант. Янічка, різника, пекаря Вольфа Гросмана, лакерняка Мих. Козачка, Юлію Маркоцінську та Михалину Трояновську... — Почтовий віз переїхав смерт. учителя Юл. Базилевського, який зломав ногу.—Помер кравець Василь Секунда, 60 літ. — Реєстр злодійств був би ще довший.

— **За тілесною карою.** Редакція „Газети Повшехної" відкриває Америку: радить польському законодавству, щоби воно пішло за прикладом Англії і ввело тілесну кару для злочинців. Особливу симпатію находить ся газетка для ідеї десятиремінного батога, яким можна пважити пятнів по голім тілі. Виходило би, що засоби кари, якими користується польське законодавство, не є досить дошкільними, щоби піднести моральний рівень громадянства. Ми радили би авторові таких розумних рад познайомитись бливше з домашніми засобами кари, англійськими і тими, які проектує — а шойно тоді писати про суспільні „лічничі методи".

— **Померли** знатні чужинці: Йосиф Грубер, проф. національної економії у празькім університеті і бувший міністр суспільної опіки. — Люї Бухмістер, найзначійший голяндський актор, у 82 році життя. — „Чудотворний" віденський лікар Ізак Фрідман, який виїхав до Ню-Йорку і там помер. — Едвин Плажек, бувший віцепрезидент шкільної Ради краєвої в 83 р. життя, який визначався незвичайною людяністю та безсторонністю і мав загальну симпатію.

— **Химарна доля.** Селянин у Прешбургу Пускач, якого засудили на довічну вязницю за те, що вбив свою жінку — виграв одночасно на льотерії 500.000 чеських корон.

— **Людина - малпа.** Всі, що читали „Тараєва", чи радше бачили його в ківі, будуть зацікавлені звісткою італійської преси, яка стверджує істнування людини з подобою малпи на одним пароплаві в Неаполі. Цей 20-літний малпок порозумівається щодо всього жестами, мов німий і виявляє людську інтелігенцію.

— **Пошесть на кури** панує в Льомбардії, де згинуло їх дотепер 200.000 штук. Кури щіплять.

— **Найбільший чек** в Америці, бо на 145 мільонів долярів одержало американське товариство автомобілів „Додж" за продажу свого підприємства. Заки його виплатили, спершу 40 урядовців переглядало його.

— **Найбільша виставa**, в якій братиме участь найбільша скількість акторів, стане видовищем Льондону. Міністерство війни приготовляє там кількаденну штучну пробу бомбардування міста штучними бомбами, якого мешканці повинні бути приготовані, немов би на напад воєнних літаків з правдивими бомбами. 6 мільонів населення братиме менш-більше живу участь у цих маневрах. Ясно, що ця генеральна проба обійдеться без трем, тому, що не буде небезпеки життя. Одні згадуватимуть недавні ще чорні дні з останньої війни, наші передбачуватимуть вої, ще чорніші, з майбутньої. У всякому разі: характеристична англійська проба при пробах всесвітнього миру!

Західно-український „Плуг". У Київі заснувалася група західно-українських письменників, як складова частина загально-української асоціації селенських письменників п. н. „Плуг". До бюра організації вибрано: М. Баранa, Д. Загула, В. Атаманюка. (Б. 22. IV. 1925).

— **Народні їдальні.** На Україні істнує спеціяльна установа „Укрнародхарч", яка закладає народні дешеві їдальні в більших містах і промислових центрах. „Укрнародхарч" розпочав свою діяльність в квітні минулого року і до кінця року заложив 56 громадських їдалень, з яких в грудні місяці минулого року відпущено було 400.000 обідів. Управа „Укрнародхарч-у" особливу увагу звертає на втягнення до громадського харчування жіноцтва, виходячи з цього заложення, що „тільки громадське харчування звільнить жінку від хатнього господарства й дасть їй змогу приймати участь в керуванні й будованні держави нарівні з мущиною".

Тротуари з паперу робить, річ ясна, у країні вічно нових практичних винаходів. Вони є дуже дешеві і гігієнічні тому, що не задержують пороху та сміття. Паперову масу мішають з цементом розпущеним з водою, а потім простягнувши на землі, малюють пякером.

— **Найвисший вік людини** означують учені на підставі досвідів останніх століть на 185 літ. Але факти щодо осіб, які мали дожити до цього віку, не є певні: За те подають прізвище одного Англійця Томаса Парра, що помер у 1635 р. маючи 152 літ і Француженки Марії Піон, що померла в 158 р. життя.

— **Цісарева Зита** та її фінансове становище має стати предметом нарад Ради Амбасадорів. Рада союзних держав рішить, чи вдові по австрійськім цісарі мають солідарно виплачувати пенсію держави, що належали до австрійської держави. Можливо, що наради обмежуться лише до означення суми як відшкодування за сконфісковане майно Зити.

— **„Свобода"** ч. 19. Відрадне явище. — Зі будучність народу. — Обовязок і дійсність. — Дяківські збори. — Терпець, оповідання К. Міркова. — Державна допомога. — Звідомлення Голодового Комітету. — Залізничі замахи в Польщі. — Вибух бомби у Варшаві. — По широкім світі. — Як судять за комунізм. — Новинки. — Нові книжки й виданя. — Кум Трохим говорить. — Лізуть до корита. — Подвійна моральність. — Коли буде конець світа. — З Краєвого Союза ревізійного. — Відділ правної поради. — Дописи з краю.

З судової салі.

§ 58.

Четвертий день розправи.

Промова оборонців.

Д-р С. Шевчук: Нинішня розправа сама собою незвичайно інтересна, цікава, а подекуди то й сенсаційна. Цікава вона вже хочби тому, що не відбувається в тому суді, в якому повинна відбуватись, тобто у станиславівському. Там у Станиславові малими Крайківського всі знають, всі знають його громадську, культурну і педагогічну діяльність, а навіть його родинні та домашні відносини, бо він там виріс у всіх на очах. Там знають, що вчитель Крайківський щодня перед наукою заглядав до церкви! Чи такий чоловік може бути тим кровавим опирем, що сіє кров і пожежі, чи може бути тим „поджегачем", що сіє „ливротові" гасла та розкидає апокаліптичну літературу III. Інтернаціоналу)? Там у Станиславові того чоловіка напевно не засудили би! І тому мабуть передано справу львівському судові, як єдино покликаному до політичних процесів.

У Станиславові знають дещо більше і про одинокого свідка, на зізнаннях якого спирається акт обвинувачення, тобто про Слободяна. На зізнаннях такого свідка станиславівські судді напевно не оперли би потакуючої відповіди на поставлені питання.

Цікава та розправа ще й тим, що на ній ми мали нагоду почути дуже оригінальну промову прокуратора. Звичайно вживає п. прокуратор у своїх промовах иншого засобів від тих, яких ужив нині. Він оперує звичайно певними аргументами, доказує вину, домагається засуду категорично. Нині він цього не робив, його промова була майстерно виголошена і добре збудована, але недоставало їй аргументів. П. прокуратор мав відвагу заявити нині, що в даній справі треба дуже глибоко застановитися над тим, чи відповісти на поставлені питання „так" чи „ні". Що більше, він підкреслив навіть обставину, що судді присяжні на перші два головні питання рішучо не зможуть відповісти „так", бо перебіг розправи не дав для такої відповіди ні доказів ні даних.

Зокрема любувався п. прокуратор свідком Слободяном. Він стверднв, що питання ставлені тому свідкові його у великій мірі скомпромітували. Правда, далі старався п. прокуратор доказати, що відповіди того свідка його все таки регабілітували, та через те надали вродостойність його трикратним зізнанням. Та це доказ не зовсім вдатний. Факт, що прокуратор признав компромітацію свідка. І вже це одно безвато доказує, що вродостойність зізнань того свідка є мізна.

Та важне не тільки це, далеко важнійше ще те, що на зізнаннях одного того свідка спирається все обвинуваченне і на тих самих зізнаннях мав би спертися і засуд. А чейже зізнання одного свідка не вистарчають до засуду у якій справі! Не можуть вони бути вистарчаючими і в тій розправі. А не можуть бути тому, що зложив їх свідок провокатор, отже свідок невіродостойний, і до того тільки він одинокий!

Тай не про якунебудь кару тут йде мова в про кару смерти або 10—20-тилітню тюрму. Для такої кари один свідок — це ніякий свідок! Ein Zeuge kein Zeuge! Що воно так не тільки в теорії, але й у практиці, на це дам один доказ. Недавно відбувалася у Львові голосна розправа проти Штайгера. Там був один свідок, що зізнавав немов то бомбу кинув Штайгер. Свідок Пастернаківна був єдиним, що обтяжував Штайгера перед доразовим судом. У трибуналі засідали дуже поважні правники і судді фахові, що тішаться загальною пошаною серед польської суспільности і вони Штайгера не засудили, бо зізнання одного свідка Пастернакізної були для них не вистарчаючими.

В даному випадку хіба теж не можуть вистарчати зізнання свідка провокатора. Пан прокуратор саме найбільше намагався боронати Слободяна перед закидом, що він провокатор. Та саме ця оборона промовляє ще більше на покорись Слободяна. Бож не треба було би його боронити перед закидом провокації, якщо він нею направду не був би. П. прокуратор сказав між иншим, що оборона збила Слободяна з пантелику. Невже це правда? Невже пан прокуратор направду вірив у те, що він сказав? Слободян зізнав у слідстві, що про організацію комуністичної партії Західної України, про її відділи довідався на мітінгах у приватних помешканнях, на розправі одного дня зізнав, що про це дізнався від Крайківського, а вже другого дня зізнав, що від Скаліша. Коли йому звернули увагу, що його зізнання суперечні, то він заявив, що довідався він всіх. Отже оборона його збила з пантелику чи він сам себе збив? На мій запит, чи правда, що він у Чорткові вкрав чоботи і штани своїм товаришам на те, щоби вони не могли втечи перед поліцією, яку він до них спровадив, Слободян заявив, що неправда! Пан провідник трибуналу відчитав на мій вносок дотичні зізнання пошкодованих і в них чорне на білому написано, що Слободян вкрав названі річи. Отже той свідок на розправі безвічно брехав. Як би це був хто инший а не Слободян, то за це його прокуратор не випустив би вже з тої салі, а засадив відразу в тюрму, але Слободянові за ту брехню нічого не сталося. (Тут провідник трибуналу звертає в гострій формі оборонцеві увагу на те, щоби не допускався таких інсинуацій на адресу прокуратури). Далі оборонець наводить ще цілий ряд суперечностей зі зізнань того класичного свідка, та переходить до розгляду провини свого клієнта Крайківського. Отже Крайківському не доказано нічо. Він ні не був членом комуністичної партії ні її організатором! У нього не знайдено ні одної книжки, ні одної брошури, ні одної відозви комуністичного змісту. Він був тіль-

СПОГАДИ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА

вже в розпродажі. Набувати можна по цінї 3·50 зол., з пересилкою 4 зол. в Адміністрації „Діло“ або в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Книгарням відповідний рабат. 1—1

ки членом культурно-освітнього товариства для робітників „Воля“. А це хіба не є якою провиною. За те не може судити ніякий суд. Бо якаж могла бути мова про комунізм у товаристві, де працювали нічіть священики?

Далі оборонець апелює до лави суддів присяжних, щоби вони не тільки глибоко застановилися над тим, чи відповісти на поставлені питання „так“ чи „ні“, що є справою розуму, але щоби далеко більше звернули увагу на свою совість. Перед ними на лаві обвинувачених дві інтелігентні людині, що вплив жертвою провокації, дві людині, що свого часу наставляли свої груди та ризикували своїм життям для оборони Польщі, будучи в армії Петлюри. Справедливість не знає сентименту, але не знає і несправедливості. Справедливість лежить у ваших сумліннях. Добудьте її звідти та дайте їй змогу затріюмфувати, дайте їй змогу зробити легким ваше сумління.

Обор. д-р Лев Ганкевич: Перед війною в тій салі не бувало розправ за § 58. Такі розправи завелися щойно по війні. Щойно по війні переповнилася та сала такими процесами. Вони є виквітом повоєнних часів, вони є насліддком важкої, згущеної, повоєнної,—дехто каже—„мирової“ атмосфери. Коли я борюю свого клієнта, то мене огортає тривога. Ця тривога давить мене і пополомнує в момент, коли собі зясую, що йому загрожує кара смерти! Цеж не жарт! У таких хвилинах я боюся, мене огортає страх, бо ануж мої сили заведуть, ануж я його не оборонію, ануж мої сили не дорівнають моїй добрій волі.

Панове, § 25 карного закону наказує, що під загрозою найстрійшої кари не можна послуговатися агентами-провокаторами на те, щоби доказати вину обвинуваченому. Це передбачив закон. Закон осуджує провокацію, закон став в обороні справедливости. Подумайте панове, яке це страшне, яке це несмачне, яке це низьке та яке підле провокувати когось на карігідні вчинки для того, щоби його потім загнати в тюрму, щоби його допровадити під шибеницю, на смерть. Тут недавно була розправа проти якоїсь пані Стахурської. На ній зізнав комісар поліції, що не маючи змоги провірити чи Стахурська направду має в себе дім розпусти, він післав до тої Стахурської проститутку, заплатив їй гроші за те, щоби вона своїми зізнаннями обтяжила ту першу! Ви думаєте, що тоді хтось у суді запротестував проти такої незаконної поведінки комісаря, чи думаєте, що впало бодай одно слово осуду на такий вчинок? Ні! Ніхто слова не писнув! Та цеж страшне, неж нечуване, неж протизаконне і неморальне!

І от саме жертвою тої провокації впав обв. Скаліш. Закидують йому, що він вислав комуністичні відозви. Пан прокуратор покликав цілий ряд свідків і ні один з них не зізнав на некористь Скаліша. Ні один не сказав, що це були комуністичні відозви — ті, що їх дав новообванцям Скаліш. Перебіг розправи не виявив, що були це відозви української студентської Ради в справі університету, в справі грошей та збірок на той університет. Ці відозви були навіть протикомуністичні, бо в них виразно говорилося про те, що українська комуністична молодь зломила товариський фронт в університетській справі та вступила на польські високі школи. У відозвах якраз і пятновано та гостро осуджувано цей вчинок комуністів. Обвинуваченій давав новообванцям ще й книжочку „Павуки та мухи“ В. Либкнехта. Брошура це стара, дуже стара сперед кількадесяти літ. Вона легально розходилася в давній Австрії та Німеччині, а й тепер вже в польській республіці деякі газети її передруковують, як ось це зробила в останньому першотравневому числі „Воля Народа“. Ніхто того передруку не конфіскує, ні не потягає за нього нікого до відповідальности, бож це річ дозволена. Добре, казав пан прокуратор, відозви мали бути університетські, але чому обвинуваченій роздавав їх саме новообванцям? Зовсім зрозуміле! Новообванці, будучи у Скаліша, зараз не розїздилися до війська, вони ще були в себе дома, у своїх та товаришів, що до війська не їхали, і саме для них були ці відозви призначені.

Але ось знайшли відозву і то комуністичну в помешканню Скаліша. Пригляньмось цій відозві. Це звичайна першотравнева відозва в роді тих, яких мільони написав у своїому житті Дашиньскі, в роді тих, які складав тисячами теперішний міністер освіти д-р Ст. Грабскі, коли був соціялістом. Відозва сама собою не цікава, у ній виступає невідомий автор не тільки проти польської буржуазії але й проти української. Дісталось там Петрушевичові та його приклонникам за їхню шкідливу для пролетаріяту політику. На самому кінці відозви є оклик „най жие всесвітне соціялістична республика“.

А в мене ось на руках відозва польської соціялістичної партії з нагоди 1. травня. Вона теж кінчиться закликом: „най живе европейська соціялістична республика!“

Та най буде! Знайшли у Скаліша відозву. Деж він її дістав? А ось тут зізнав свідок Фенюшин, що був свідком як у Станиславові на дворці такі відозви розлазав усім якийсь робітник. Дав таку відозву Скаліщові дав і Фенюшинові. Фенюшин її прочитав і кинув, а Скаліш сховав до кишені та й забув про неї йдучи до дому, щойно вдома її витягнув і сховав до шуфляди. Там її і найшла поліція. Чи це є те ширення „инкротових“ відозв, чи це є та небезпечна робота, що має відрізняти „креси“ від Польщі? Вже з того бачимо, що Скалішові ніякої провини не доказано, не доказано йому ні провини з § 58, ні з 59, ні з 65.

Оборона покликувала багато свідків але трибунал допустив тільки тих з то Чоненького, Фенюшина і шефа станиславівської дефензиви надради. Віслоцкого. Оба перші зізнали на користь обвинуваченых. Щож зізнав надради. Віслоцкі? Невже він обтяжив їх? Ні! Та він сказав тут одну дуже гарну річ. він сказав, що комунізм це „пуві“, по нашому думка. Він дуже розумно сказав.

Нехай! нехай буде, що обвинуваченій комуністи! Але тут недавно сказав на одній розправі п. прокуратор Ланєвскі таке: „Польський суд не може судити нікого за те, що він є комуністом. Польський суд судить тільки за злочини, за вчинки, яких допустився комуніст, а які загрожують державному устроєві республики“. Пан прокуратор отже став на тому становищі, що напр. Віслоцкі. Так, за думки, навіть комуністичну не судить людини ніякий суд. Щоби засудити на те, треба вчинків, треба злочинів. Чи в даному випадку такі є? Ні, їх нема. Їх не виявив ні перебіг розправи ні слідства.

Панове, судді присяжні, параграф 104 конституції молодої польської республики каже, що кожний громадянин має право висловлювати свобідно свої думки, кожний громадянин користується свободою совісти і волі, і за це не сміє його ніхто ні карати ні потягати до відповідальности. Панове, боронїть найбільшого скарбу вашої республики, боронїть її законів. Ваша республика молода, ще молодші є її закони. Віля них треба ходити як біля малих дітей. Nullum crimen sine lege. Без закону не може бути злочину, не може бути тим самим і засуду. Ніде ніколи на світі не було такого випадку, щоби суд карав за те, що десь колись зможе щойно статися, а що ще не сталося. Так справа мається зі Скалішом. Він нічого карігідного не допустився, нічого не зробив, а його судять! За що? Хіба за те, що колись буде зроблене!

Та він той молодий чоловік, що бачив трагедію людства на далеких горах Карсу, що заглядав смерти в вічі над Пявою, він той ідеаліст, що переживав ту ледяку трагедію, він той принціповий противник всякого насильства, всякої диктатури, він, що бридиться такими ідеями, які пошиpюють вістряки багнетів, хіба він міг займатися ширенням тих ідей? Ні це неможливе! Хто чув те, що він тут так спокійно а так глибоко трагічно розказував, цей вже те ніколи не повірить. Не повірив у те і пан прокуратор, якому сумління наказувало підкреслити вам, що в даній справі рішати важко. Панове судді присяжні, бережіть закони молодої республики, бережіть їх, бо вони запорукою будучини вашої держави. Бережіть і республіку та її честь! І знайте, що той, якого судите, був одним з тих, що разом з вами боронили своїми грудьми Варшаву.

Пятий день розправи.

Радник Ангельскі, провідних трибуналу складає резюме та дає правні поучення суддям присяжним. Резюме було дуже безсторонне та незвичайно річеве. Радн. Ангельскі, опираючися на висліді розправи, підкреслив, що проти обвинуваченых розправа нічого обтяжуючого не виявила. Весь акт обвинувачення спирається виключно на зізнаннях свідка Слободяна, що зізнавав инакше в слідстві а инакше на розправі. Через те його зізнання були несовісні.

Потім узалися судді присяжні на нараду, яка не тривала довго. На одинайцять питань відповіли одноголосно „ні“. На дванайцяте було сім голосів „ні“ а пять голосів „так“. Супроти цього дав суддія присяжних відкинула закид про злочин з § 58 (головна зрада) відносно обидвох обвинуваченых. На тринайцяте питання (злочин з § 65 к. з.), що відносилося тільки до обв. Скаліша судді присяжні відповіли 11-ти голосами так проти одного „ні“.

Трибунал з огляду на те обвинуваченого **Крайківського звільнив від вини і кари а обв. Скаліша** засудив **на 10 місяців** тюрми. Супроти цього, що йому враховано слідчу тюрму, яка перебіла вже 0 місяців, обв. Скаліша випущено на волю разом із Крайківським.

Оборона внесла зажалення неважности та відклик від вимру кари.

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 7-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу“ в золотих в місяці квітні 1925.

Вп. пп. Теодор Голійчук Перемишль 30, збірка 6·30, о. Евстахій Качмарський 10, збірка в церкві 10, на листу ч. 2. Микола Мельник Львів 10. д-р Іван Волошин 10, на листу ч. 56. Школа народня ім. І. Франка на Клепарові — збірка в школі і під церквою 28·85, Зофія Тисовичева Клепарів 5, церква оо. Василіян у Львові 50, Бронислав Старецький 15, на листу ч. 27 п. Балка: М. Балух 7, І. Дяньчук 5, І. Паращак 5, В. Яремчук 2, С. Глова 3, С. Пилюк 2, П. Чорній 5, Ст. Синулик 1, Мих. Рблонський 2, Роман Лаврук 2, Іван Білобран 2, Волод. Карпінський 2, А. Пуцій 1, Бойцун 1, Лотоцький 3, Фр. Павлишин 2, М. Бажко 10, — разом 53. Микола Лапицький Павлокома 10, Роман Шпак Варшава 15, Михалина Ортинська Злоцьке 15, Теофіль Татарський Сул. Вигнав 20, Прокіп Мостовий Коломия 20, о. Орест Калужницький Гадебки 30.

Львів, дня 30. квітня 1925.

ВИКАЗ 8-ий.

С. Мазурок Велюнь 5, Лотоцький Адам Львів 5, о. Теодор Савойка Березів 20, на листу ч. 26. Торговельна Школа Тва „Просвіта“ а то: Д. Коревець 6, д-р Чайківський 10, А. Павенський 2, А. Березовський 5, І. Лежогубська 5, — разом 28, Іван Огоновський Львів 23, Роман Сосновський 20 Володимир Дорошенко 10, на листу ч. 54. Хлопяча школа 5-кл. ім. Т. Шевченка УПТ. Львів, а то: ученики 4·05. Стеф. Кахникевичева 1. М. Попомпер 1·40, Іванна Скопякова 4, Іван Вальчик 2, — 22·45, Андрій Кусик Львів 10, д-р Альфред Гончкович 40, о. Грегор Грушкевич Сміяна 10, Іванна Козбур Сміяна 5, — разом 15, на листу ч. 32. а то: „Достава“ Львів 25, інж. Л. Савойка 8, Онуфрій Дзіваковський 6, Марко Метай-Мітаєвський 1 долар.

По день 30. квітня включно зложено: **2.424·85 зл., 22 доляри і 755 кор. чесьн.**

Бараник 6, Дацівна 4·30, Романівна 4·30, Николишин 4·20, Метельська 4·20, Білик 6·20, Чорній 6·20, Мартин 5·20, Мик. Валько 7, Ст. Вальво 6, Яцишин 6·50, Дрой 4·50, Таборо 5·20, Павлишин 4, Петрушевич 6·20, Бедрило 4, Мельниківна 3·70, Кушнірівна 3·70, Дулемба 3·50, Диківна 3·70, Сіяк 3·70, Годовайська 3·70, Бігунівна 3·70, Левицька 3·50, Козакевич 3·50, Процайлівна 3·50, Троянівна 3·50, Котиківна 3·50, Балкотівна 3·50, Чоловська 3·20, Карабівич 3·20, Романовський 3·20, Мельничівна 3, Андрейчин 2·70, Демківна 2·70, Боржівна 2·70, Кущький 2·50. — Разом зложив персонал „Дністра“ зол. 482·90. — По день 1. травня п. р. включно зложено: **3.048·95 зол., 22 доляри і 755 корон чесьних.**

ОПОВІСТКИ.

Український театр під дирекцією Ів. Могутяка.

Поморяни — Саля „Сокола“.
Четвер 7. V. „Трійка гільтаїн“.
Субота 9. V. „Мірале Ефрос“.
Неділя 10. V. „Чорноморці“.
Вівторок 12. V. „Чесна Зузанна“.
Серепа 13. V. „Воскресеніє“.
Четвер 14. V. „Про що тирса шелестіла“.
Субота 16. V. „Хата за селом“.
Неділя 17. V. „Ой не ходи Грицю“.

Український Наддніпрянський театр о. Міткевич. Чертків. Саля „Брістоль“:

Вівторок 5. V. „Циганка Аза“ (пєса Старицького).

Середа 6. V. „Ревізор в Петербурга“.

Четвер 7. V. „Майська ніч“. 1872. 6—?

ЗВІДОМЛЕННЯ Від дня 6. п. м. від пер. Франца Мошкевича, відкрито на ново по короткій перерві елегантний дансінг в салі театрика „Багателя“ (Львів, Рейтана 3). Улюблена пара танцюристів Марйон і Ральф. як також мурин Сам-Сальвано прольонгували. Нові, світові слави пари танцюристів прибудуть незабаром. Першорядна капеля Jazz-band. Початок о год. 10-ій веч. Нова дирекція запевнює достойним П. Т. Гостям елегантну фамільйну забаву, ручаючи, що одинокою збірною точкою елегантного світа стається від нині дансінг в салі театрика „Багателя“. 1915 1—1

На будову Н. Дому на Личакові зложили горожане тої дільниці **по 2 доляри:** Вп. П. Буняк, М. Гальчак, Т. Грозік, І. Гевасимович, І. Дейнека, В. Дорошенко, д-р В. Кульчицький, Д. Кучика, П. Корабій, Ст. Кезик, о. А. Каштанюк, д-р Лесь Кульчицький, Т. Лучаківський, Е. Мурин, М. Матчак, В. Мриглодський, К. Лихопатер, К. Плетінка, О. Савчич, Друкарня Шевченка, К. Чічка, М. Чічка, Б. Яміз, М. Янович, М. Климкевич, А. Іванович; рад. І. Громницький **10 доларів.** Сокіл-Батько 1 дол. і 1 зл., Тов. Просвіта 5 зл. (на свячкім). — *Видїл Читальні.* 1—1

Управа прив. української гімназії з правом прилюдности в Золочеві. Вступні іспити до І. кл. відбудуться дня 27. червня 1925 о год. 9. рано. Зголошування належить до дня 26. VI. включно в канцелярії дирекції. Вступні іспити до II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29. і 30. червня. Зголошуватися належить до дня 26. VI. Вписи до I., II., III., IV. і V. кл. відбудуться 29., 30. червня і 5. липня 1925. Управитель *о. М. Хмільовський.* 1912 1-1

Товариський зїзд. Товариші, що в р. 1910 склали іспит зрілости в українській гімназії в Коломиї, будуть ласкаві негайно подати свої адреси п-ру І. Турянському, адвокатові в Коломиї, вул. Кращевського ч. 29 в цілі відбуття 15-літнього товариського зїзду в днях 4. і 5. липня п. р. в Коломиї. Це тим більше бажане, що з огляду на воєнні події в 1920 р. не міг відбутися в тім часі нормальний 10-літній товариський зїзд. За комітет: *Д-р Ів. Турянський, З. Курилович.* 1914 1—3

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА прийме негайно адвокат Черлюнчакевич в Скалаті. 1900 3-3

З ОБШАРУ 200-моргового чорнозему І. класи, положеного 10 км. від Теребовлі, засіяного житом і цукровими бураками продається кожду кількість на дуже догідних услівях і по приступній цїні. Інформацій уділяє адвокат д-р Бірнбаум у Львові, вул. Браєрівська 15. 1913 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нотаріяльний субститут

прийме посаду з днем 1. червня п. р. Зголошення з поданням умовин в Редакції. 1905 2—3

ПІДЛЮТЕ

Лічниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах **над Лімницею. 700 метрів понад урівень моря положене.**

На місці мінеральні джерела високої лічничої вартости. Гарячі купелі сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.

Соняшні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції літників.

Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів, відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.

Сезон купелевий від 15. травня п. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 2—6

Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

Відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ у Львові, Ринок ч. 10.

Ч. 100 (10.483). Львів, субота 9. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Qui pro quo.

„Qui pro quo" — в найзагальнішому значінні означує непорозуміння, в якому одну річ береться за другу, а наслідком того наступають раз менше — раз більше комічні чи трагікомічні ситуації. На широкій арені суспільного чи політично-державного життя те „qui pro quo" зводиться вже не до комедії чи трагікомедії, а стає трагедією, поглибленою елементами переребаченого fatum-a, але свідомої злої волі і злоби. В тому розумінні те „qui pro quo" можнаб mutatis mutandis означити і нашою приказкою: „Пани бються, а мужикам чуби тріщать". Очевидно під „панами" слід розуміти пануючу націю, а під „мужиками" — тзв. національні меншости.

Таких „qui pro quo" в житті новоі відродженої під гаслом права націй Польщі є без кінця. Польща є державою національностей, а кожний польський уряд, від „резолюційного" уряду Морачевского до реакційного Вітоса чи Грабского, поводиться так, як би сучасна Польща була суто-національною державою. Відроджуючись на основі права самовизначення народів, себто теоретично змагаючи стати етнографічною державою, одночасно на ділі захоплено великезні національно не-польські території, але практику приноровлено до етнографічно-польської держави. Багато говориться про культурну місію польського народу, а одночасно та місія виявляється в нищенні инших культур. Лунають клічі „вільні з вільними, рівні з рівними", але соціяліст Дашиньскі радіє, що польська зброя, не умова, не порозуміння, тільки зброя визначила східні границі Польщі. Ухвалює польський сойм виключно польськими голосами закон про автономію трьох східно-галицьких воєвідств і заснування українського університету до двох літ, а опісля по двох роках лунає тріюжний крик, що здійснення цього польського закону було би катастрофою для Польщі. Проти розпучливого опору українських і білоруських послів сойм ухвалює язикові закони для „кресів", а коли приходиться переводити їх в життя, то зявляється твердження, що це була „протидержавна" діяльність. Пос. Підгірський підніс в буджетовій дискусії, що ще ані одно подання, зладжене в українській мові згідно з язиковим законом для „кресів", досі польські власти не полагодили. Шкільний плебісцит, заряджений польською владою, є актом „протидержавним", як твердить пос. Прушиньскі, бо — домагаючись української школи — українське населення веде боротьбу проти „паньствової" мови в школі, а це вже злочин. На основі язикових законів в судах акт обвинувачення має бути відчитаний на домагання обвинуваченних також в українській мові. Мін. судівництва чи справедливости признає слушність і законність цього домагання, але відмову уряду пояснює „традицією оборони" прав польської мови в Галичині. Згідно з конституцією посли мають право і обовязок скликувати справоздавчі віча без дозволу чи навіть повідомлення адміністраційної влади, але п. міністер внутр. справ покликує до життя забутий столипінський указ і каже, що конституція не має приноровлення на „кресах", без волі старости чи поліцая незаймний посол не має права рушитися. Взагалі, як твердив в буджетовій дискусії пос. Зоммерштайн — конституцію 3. травня обходиться раз в рік, а конституцію 17. березня 1921 р. обходиться (себто вимикається) щоденно.

Це лише приклади поринагідно і без розбору схоплені. Та колиб їх усистематизувати, то можнаб писати цілі томи. Не будемо вдаватися в розгляд цих прикрих „qui pro quo" на ширшу скалю, а звернемо тільки увагу на те, як вони немов влізливі духи появляються в міністерстві внутрішніх справ і справедливости і то виключно на основі буджетової дебати в соймі.

Перш усього важко додуматися, де починається адміністрація, а де кінчається судівництво. Є це заворожений круг. Прокуратори і судові урядники належать до судівництва, але є підчинені (на основі розпорядку з дня 11. лютого 1924) воєводам, себ-то адміністраційній владі II-ої інстанції. В одній і другій ділянці державної влади на всі лади повторюється: провокація, дефензива, лихий вимір справедливости, недовіря до судів і адміністрації. В дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ пос. Приступа говорив, що дефензива (політична поліція) є джерелом і осередком провокації, а в дискусії над міністерством судівництва те саме говорив пос. Смєровскі. А саме, говорив він, що у вимірі справедливости головну ролю грає політична дефензива. Прокуратори безкритично оцінюють вину підсудних через дефензиву, яка входить на шлях провокації.

Буджетовий справоздавець ділу внутрішніх справ пос. Русінек (Пястівець) зазначив, що на „кресах" адміністраційна кара досягає висоти 500 зол., а в Познанщині 30 зол. Він підносив, що злочинність серед поліції є дуже значна. Всіх поліцаїв є 36.000 і такуж кількість кар приноровлено до них в року 1924. Чи не є це „qui pro quo", коли кожний поліцай, якого оборонює влада, був караний, коли 2.400 поліцаїв в р. 1924 видалено зі служби? Або чи не є „qui pro quo", коли — згідно зі звітом пос. Русінка — на береження східних границь Польщі видається річно 64 міл. зол., коли кошти 1 км. границі, стереженого поліцією, виносять в 1925 році 12.900 зол., а стереженого військом 36.000 зол.? І це діється тоді, коли з „кресовим" населенням ведеться вічну війну, коли не заспокоюється його найпримітивнійших потреб, коли навіть не згадується про відбудову знищених областей, шкільництво, шпитальництво, будову шляхів, запомогу кооперації? Виходить з того, що краще видати податкові гроші населення на поліцію, як на потреби самого населення.

Істнує ліберальна конституція, але — як говорив пос. Прагер — по лінії чи всупереч лінії тієї конституції вноситься тільки репресійні законопроекти. За те ні слуху, ні диху про законопроекти, що забезпечувалиб горожанські свободи, запевнені конституцією: листову тайну, ненарушність помешкань, закон про товариства і корпорації. Нема й закону про відповідальність адміністраційних урядників, в наслідок чого горожанин не може шукати сатисфакції за заподіяні кривди. „Поліція — говорив пос. Прагер — є брутальна і нездарна". Вона є вповні „автономічна", про що свідчить вчинок Мурашка. На „кресах" іменовано на адміністраційні становища цілу низку людей, що повинні сидіти за кратками. В Лушьку поліційним конфідентом став чоловічина, заруджений на 5 літ тюрми. Чи не „qui pro quo"? Поліція, яка повинна берегти ладу і оберегати від побоїв, бє „Випадки побоїв — говорив пос. Грінбавм — є занадто часті. Бється в слідстві, бється для фанаберії, для вповнення в населення респекту, для забави, бється всіх".

Ось кілька ілюстрацій до „qui pro quo" адміністрації. А тепер декілька ілюстрацій до ділу міністерства справедливости. Вже референт пос. Грушка зазначив, що загально нарікається на сторонничість суддів і занадто довге поступування. Розвивається тільки тюремництво. Пос. Бітнер зазначив, що 99 проц. буджету мін. справедливости йде на тюремництво і судівництво, а тільки 1 проц. на розбудову правного устрою держави.

Судівництво — як згадував в загальній дебаті пос. Гломбіньскі — не стоїть на висоті завдання. Спеціяльною є поведінка карних судів, які заряджують довгі слідчі арешти, які тревають місяцями, а навіть літами. Часто увязнюється горожан на основі поліцейських доносів під політичними замітами, щоби по кількамісячнім слідстві і слідчій вязниці припинити слідство, або по переведеній розправі видати увільнюючий присуд. Між иншим розправа проти Крайківського і Скаліша у Львові або теперішна розправа проти українських послів у Рівнім є найкращою і найдосадніщою ілюстрацією „qui pro quo". А те „qui pro quo" вінчають такі інциденти, як стріли адвоката Гофмокля-Островского в судовій салі або викидування адвоката председників розправи в Рівнім.

А в тому „qui pro quo" зникає міністерство внутрішніх справ і судівництва, а замість них виростає міністерство поліції і тюремництва, чим прилюдно величаються обі міністри. Чи не „qui pro quo"?

Суд у Рівнім.

Телеґрами.

Рівне, 6. травня.

Прибули дальші оборонці: Василь Криницький з Берестя і Михайло Західний з Бережан, д-р Лев Бачинський телеґрафує, що приїжджає. Іде дальше переслухання свідків прокуратора. Всі вони роблять враження накручених машинок, промов не памятають, тільки поодинокі слова, як різати і підпалювати Поляків. Председник суду Башиньскі веде розправу незвичайно сторонничо і безнастанно приходить до конфліктів між ним і обороною, а головно між ним і оборонцем Шевчуком. О год. 8. вечаром, коли адвокат Шевчук запротестував проти поведінки прокуратора Ходецкого, председник Башиньскі казав возному викинути адвоката Шевчука зі салі. Вся оборона на знак протесту покинула салю, а іменем оборони адвокат Ганкевич заждав перерви розправи, щоби оборонці мали змогу порадитись та зайняти становище супроти тої нечуваної в історії судівництва поведінки председника. Председник перервав засідання суду на 15 хвиль. По перерві оборонці вернули на салю і іменем їх адвокат Ганкевич заложив протест та зложив заяву, що з огляду на обмеження незнаного досі в історії судівництва прав оборони і насильного усунення одного з оборонців від участи в розправі, оборона змушена зректись оборони. По цій заяві оборонці покидають салю.

Рівне, 6. травня.

Зложення оборони викликало консернацію в суді. Председник Башиньскі (не Грохольскі) збентежений несподіванкою переривае роз-

---

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 327|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 95 (10.478) z dnia 3.V. 1925 r. pod tytułem „Widradni podija" między słowami: a) Polskoho klubu a: my uważajemo, b) Harno skazano a: ni ne budemo zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępach pod a) i b) uznał dokonaną 2. maja 1925 r. konfiskatę za za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 5. maja 1925.

Hawel.

Red. czas. „Diło" Pr. 328/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 95 (10.479) z dnia 5. maja 1925 r. w artykułach pod tytułem: „Wsimy zasobamy" między słowami: a) naradach u Lwowi a: Jakych dwa tyżni, b) chwylyni udaremnyła a: A prote ne, c) warszawski czynnyky a: dowidujemosia pro, d) szklinoi ustanowy a: Ale naszym zawdaniam, e) orynorowiuwalysia do nych a: my powynni hladity zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej co do ust. 1) lit. a) c) d) e) występku z art. VIII. ust. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. ex 63 co do ustępu 1) b) uznał dokonana w dniu 4. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 16. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 5. maja 1925 r.

Hawel.

праву на годину і оповіщує, що з уряду покличе оборонців із рівенської палестри. Обвинувачені заявляють, що резигнують із тих оборонців і самі будуть боронитися. Година 10. вночі йде переслухання дальших свідків прокуратора.

Рівне, 6. травня.

Майже всі европейські політики, яких покликали обвинуваченні до розправи, відповіли обвинуваченим окремими листами. В тих листах, незвичайно вічливих і теплих, просять вибачити, що по причині парляментарних занять на розправу приїхати не можуть. Відписали також митрополит Шептицький, віцепрезидент Романчух, радн. Ол. Барвінський і инші.

Рівне, 7. травня.

Після оголошення тайности розправи предсідник Башиньскі звернувся до обвинуваченых з пропозицією, щоби вибрали собі по 3-х мужів довіря. Цьому спротивився прокуратор Хедецкі та зажадав, щоби суд допустив для всіх обвинуваченых тільки трьох мужів довіря. Проти неї нової та кечуваної інтерпретації закона запротестував ім. оборони адвокат Ганкевич і прохав суд, щоби не допустив до потоптання закона. Трибунал по нараді допустив тільки трьох мужів довіря, мотивуючи це малими розмірами салі. Як мужі довіря виступають І. Рудницький, кореспондент „Діла", Зінгер, кореспондент жидівських і американських газет і Евген Братин, загранічний кореспондент. Коли названі кореспонденти зявилися на салі та почали писати, присутні на салі поліційні органи заборонили їм писати і загрозили відобранням паперів. Справоздавці звернулися до оборонців, прохаючи помочі.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Господарська руїна Польщі.

З приводу буджетового експозе премієра Ґрабского.

На протязі короткого часу від початку до кінця квітня ц. р. Европа була свідком двох незвичайно цікавих подій. Сувора життя в брутальний спосіб зідемаскувало два уряди: французький і польський. Оба вони з румянцем сорому на лиці були приневолені признатися, що їх держави є — банкроти. Французький уряд був приневолений признатися до цієї правди устами уступаючого премієра Еріо, польський признався тепер устами премієра Ґрабского, коли останній виголошував своє сьогорічне буджетове експозе у варшавському соймі. І хоч покищо наслідки обох подій такі, що французький премієр разом з цілим своїм кабінетом уступив, а польський ні, то проте ми ні на хвилину не можемо сумніватися в дійсній правді фінансово-економічного положення обох „союзних" держав. По своїй формі воно дещо відмінне, але по суті однаке. Різниця тільки в тому, що Франція є одною з головних держав зах. Европи і її чисто парляментарний уряд усе мусить брати на себе консеквенції з кождочасного голосування в парляменті, тоді як Польща належить до одної з т. зв. новоповсталих держав східної Европи і при своїм теперішнім позапарляментарнім, себто по суті: абсолютистичнім уряді не потребує оглядатися на голос публичної опінії. До речі кажучи: при уряді, який створений у головній мірі задля того, щоби перевести в життя певну імперіялістичну програму державної більшости супроти т. зв. меншостей. Але хоч Европа цілком виразно ігнорує все те, що діється в середині Польщі, — не можемо його ігнорувати ми, що живемо в рамках польської держави.

Нарешті „чудотворний" польський премієр прийшов до переконання, що воно глупо і смішно закривати правду, про яку співають усі горобці на даху і сказав... частину цієї правди. Решти він ще не сказав, але можемо бути певні, що під безоглядним натиском дійсности він і з нею згодом буде мусів вийти на верх.

Отже, коли відкинути всі звичайні прикраси, недоговорювання і високопарні фрази, якими у подібних випадках користуються промовці-міністри, а зате, коли спокійно і безпристрасно поглянути на цю дійсність, яку відкрив перед нами він же сам, то без прибільшення можна сказати: кожного мусить обгорнути смертельний жах — і перед тим, що є, а ще більше перед тим, що нас жде.

Для лекшої орієнтації в дійснім положенню справ ми коротко мусимо засувати фінансово-економічне минуле новоповсталої Польщі.

Покликуючи до нового життя сучасну польську державу і наділюючи її тими областями, котрі вона тепер посідає, а ще більше теперішніми її кордонами — автори повоєнних мирових договорів у побідоносним похмілли цілком забули подумати про те, чи під силу їх політичному мізунчикові будуть усі ті економічні тягарі, які на цю державу впадуть. Вони забули про це подумати, але життя не забуло. І ми свідками, як бідні польські державні мужі вже ось сьомий рік стараються „розвязати" цю квадратуру кола, який на імя „польські державні фінанси" — з успіхом, який найкраще представив сам пан премієр Ґрабский у своїй останній буджетовій промові.

Коротко кажучи: діло в тому, що, аби політично і стратегічно вдержатися — Польща мусить держати під зброєю армію мало-що меншу, як її мала передвоєнна Німеччина в передвоєнною Австрією вкупі. Навіть по офіціяльним даним і по тим цифрам, які що недавно подав до прилюдного відома воєнний міністр Сікорский — презенційний склад польської боєвої армії виносить кругло міліон мужви, цифра, в якій ще не вміщений корпус поліції і кадри для охорони державних кордонів. Але Льойд Джордж, який має першорядний інформаційний матеріял, у своїх відомих статтях, публікованих систематично в світовій пресі — також подає цю саму цифру: одного міліона. Одначе є багато підстав до висновку, що ця цифра є на ділі значно більша.

Та, якби воно і не було — всякому ясно, що, аби без шкоди для решти господарського організму можна витримати тягар удержання такої маси війська тай ще бодай приблизно по модерному узброєного і вивінуваного, як це власне мусить бути польська держава — слід їй мати бодай приблизно такий господарський організм, який мала передвоєнна Німеччина і Австрія. Але мабуть не треба тратити багато слів на докази, що теперішня Польща навіть і в тисячній частині не подібна до одної і другої модерно-капіталістичної держави. Польща, держава молода, невагосподарена, без великих міст, без новітнього промислу і торговлі, здебільша з хліборобським населенням, що стоїть на дуже низькім ступні культури, з територіями знищеними війною, без капіталів і осадностей, без заморської торговлі і кольоній, з безлічю нерозвязаних внутрішніх питань і т. п. Такій державі ці акушери, які її приводили на світ, повинні були дати деякий час до свобідного розвитку, а не класти на рамена немовляти тягар, під яким порядно мусів би стогнати і дорослий, сильний атлет.

Тому для нікого путящого не є тайною, що Польща від самого початку свого істнування живе дефіцитами. А вся ріжниця між літами 1918—1924 і останнім роком, себто між літами, які попередили еру Ґрабского і нею самою — тільки в тому, що перше державний скарб покривав недобори доуком непокритого паперового гроша (інфляція), а тепер, буцім-то, покрив податками і всякими иншими даними. Але, фактично, покрив так, що пацієнт після зробленої на ньому, перед роком, операції, сьогодні ледве дух зі себе видає. Це сьогодні. А що буде завтра?...

У. С. Р. Р.

В обороні західних Українців.

Дня 21. квітня відбувся у Харкові кількатисячний мітинг інтеліґенції й учительства, присвячений положенню українського населення на західних українських землях під Польщею. На мітингу між иншими виступав із промовою також член Академії Балагій, який вказував, що єдиним вихо-

---

О. Яремченко.

Ідеольоґія пластунського руху та чергові його завдання в Галичині:

(Докінчення.)

Провідники галицького пласту хочуть зробити скавтінґ чисто національною організацією, навіть у зовнішніх його формах. Ця тенденція сама по собі не є злою, але вимагає великої роботи і більшої кількости працьовників. При сучасному стані річей далеко краще і лекше цілковито переймати скавтінґ з західної Европи і поволі пристосовувати до місцевих умов. Однострій, система організації, текст приречення і закону та підручник „Scouting for Boys" повинні бути прийняті майже без зміи. Идучи за одним зразком, копіюючи англійський оригінал і мимохіть чужі форми наповнюючи українським змістом — легко буде осягнути єдність і уникнути розбіжности думок. Тому справа видання українського перекладу евангелія скавтизму — „Пластунство для хлопців" генерала Baden-Powell'a — є справою актуальною і конче потрібною.

*

Пластунська організація не є ані мілітаристичною, ані пацифістичною. Її ціль полягає зовсім не в тому, щоби виховати державі військових розвідчиків та шпіонів. Це „школа громадянськости", де хлопців виховують на чесних, здібних до творчої праці громадян зі сильною волею

„Пластунство", себто мистецтво військових розвідчиків і піонірів, це лише засіб для розвитку вдачі людини і її волі. Барвистий, гарний однострій — лише приманка, що багатьох хлопців затягає до пластунської організації.

Між вихованням скавтським і мілітарним велика ріжниця. Скавтський провідник пристосовується до кожної одиниці і намагається кожному хлопцеві дати індивідуальне виховання. Тому він може працювати з розмірно невеликою групою молоді, — нормально 16 хлопців. Військовий старшина дає колєктивне виховання і без особливої затрати енергії може працювати зі значною кількістю хлопців, — 100 або й 150.

Аби підкреслити цю ріжницю, англійський скавтінґ уникає вживання військових назв і титулів. Цей звичай варто би перейняти і провідникам галицького пласту і скрізь підкреслювати, що пластунська організація не є військовою. (Нічого казати, що нинішні умовини праці самі по собі виключають навіть якунебудь тінь схожости з міліт. організацією!)

*

Длятого, щоб стати було в перших роках істнування скавтінґу в Англії провідником пластунів, досить було прочитати кілька разів „Scouting for Boys", зголоситись з відповідною заявою і мати не менше 21 літ. Але незабаром виявилось, що значна кількість таких провідників, не маючи відповідного досвіду, не справилась з поставленим завданням. Тому явилась потреба утворити постійний осередок, який підготовляв би пластунських провідників, а разом з тим був би свого рода лябораторією, де провадились би педагогічні експерименти і переводились у життя нові ідеї. Таку школу утворено в околицях Льондону (Gilwell Parc) і завдяки їй скавтська організація осягнула великі успіхи. Хоч у Галичині і влаштовувались спорадично тимчасові інструкторські курси, але постійна пластунська школа з власним будинком і шматком землі під Львовом є поки що лише мрією.

Це залишається так само мрією і у бельґійських скавтів, але така постійна школа без власного мешкання там всеж істнує й успішно працює. Чи не можнаб і Галичанам піти за прикладом Бельґійців?

*

В Галичині ставлять досить солідні вимоги для пластових іспитів — першого, другого і третього. В цьому немає нічого злого, але є небезпека витворення в деяких випадках з пластового відділу свого роду школи, де готуються до іспиту для одержання відзнаки чи титулу і де хлопці зневірюються в праці. Англійці ставлять значно меньші вимоги до цих іспитів і дають можливість пересічному хлопцеві легко пройти весь курс за рік. Центр уваги й амбіцію хлопців звертають на здобуття трудових відзнак, на вивчення ремесел, на фахові умілости та на таборництво.

Сьогодні таборництво вже не новина для галицьких пластунів. Але в таборництві відкривається безмежне поле для поступу і для приноровлення на практиці пластунського мистецтва.

*

Нині головна маса пластунів складається з хлопців від 12 до 18 років. В Англії теж саме явище, але поруч пластунів істнують численні відділи герль-гайдів (пластунок), „вовчат" (дітей од 8 до 12 років) і „роверів" (старших пластунів понад 18 років). Подібні галузі пластунської організації почали творитись у Галичині, але ще перебувають у стадії розвитку. Треба прискорити їх зріст, аби скавтовий рух охопив молодь усіх ступінів віку, а число членів зросло до пяти-десяти тисяч.

В цьому процесі зросту велику ролю може відіграти юнацька преса. В Галичині істнує 6 журналів для молоді: „Поступ", „Молоде життя", „Молода Україна", „Світ Дитини", „Наш приятель" і „Український пласт", але всі вони дихають на ладан. Колиб їх обєднати спільною адміністрацією і зредукувати до трьох, справа виграла б як під оглядом літературним, так і економічним.

Пластуни, як організована і свідома сила, мають повести наступ на ці журнали, зробити їх „своїми" і потім домагатись їх централізації в одному загально-народньому видавництві для молоді, а бодай добитись заведення у тих журналах пластових відділів і використати для поширення своїх ідей.

Париж, 2. IV. 1925.

лом для Польщі — це самовизначення населяючих її національностей так, як це має місце в Радянському Союзі. Загалій говорив також про те, що старі сили в світі переживають себе, розкладаються і мусять уступити місце новим силам—пролетаріятові й селянству. Це закон історичної потреби, не може він також Польщі. Всі промовці гостро протестували проти екстерминаційної політики Польщі супроти інших національностей, які входять в її склад. В ухваленій на мітингу резолюції говориться, що 8 мільонів української людности, що живе в Польщі, позбавлено найелементарніших прав національної волі й культурного розвою. Резолюція закликає українське населення в Польщі не падати духом і організувати свої сили для оборони проти насильства. Резолюція закликає українське громадянство на цілій Україні підняти свій голос протесту проти переслідування Українців в Польщі. Далі резолюція жадає від уряду України вжити всіх можливих заходів, які є в його розпорядженні, аби примусити польський уряд виконати свої зобов'язання, передбачені рижською умовою. Вкінці резолюція звертає увагу уряду України на потребу організувати реальну допомогу для голодуючого населення Західної України. Крім того збори доручили президії повробити заходи, щоби на Всеукраїнському зїзді Рад, який небавом має відбутися в Харкові, була порушена також справа Західної України.

Того самого дня відбулися у Харкові збори емігрантів з Закарпатської України, які протестували проти гнету українського населення на Закарпатті з боку чеської влади.

Арешти і труси.

Виявся послів Українського Клюбу в справі безпідставних масових арештувань українського населення.

Від шести років польського панування на т. зв. східних кресах, доля та життя українського населення віддані в руки невідповідальної, анархічної польської адміністрації. Ріжні Мурашки, безліч некультурних агентів дефензиви, ріжні „отамани" Оскілки, та инша суспільна покидь, осмілена безкарністю, деморалізована високою платою, тероризує українське населення, фабрикує фантастичні заговори та займається доносами на культурно-освітні українські інституції. Внаслідок цих доносів та провокацій, поліція разом з органами прокуратури, часто при підмозі війська, організує справжні лови на українське населення, масові, непоцільні ревізії і арештує безосновно тисячки людей, виключно Українців.

Новий волинський воєвода, згідно з ідеєю обєднання української Волині з Польщею, дав доручення, на підставі доносів підвладних органів дефензиви та поліції, масових ревізій та арештів серед українського населення. Хвиля ревізій та арештів серед українських інтелігентів, селян та робітників розлилась по всій Волині. В арештуваннях, крім місцевої поліції, брали участь цілі відділи поліції, спроваджені з инших міст (напр. зі Львова, Люблина та инших), а також військо (на Волині 27. полк пішої артилерії, 23. полк піхоти, підофіцирська школа стаціонована у Володимирі і т. д.) Цілі поліційні школи перенесено спеціяльно з одних повітів в инші

для вправ у мистецтві

ревізій та арештувань. На протязі тижнів поліція шаліла у повітах: ковельському, люблинському, володимирівському, горохівському, луцькім, дубенському та рівенському. У ковельському повіті по численних селах переводили ревізії у кожній селянській хаті. Такі ревізії перевели по селах: Дрозни, Голоби, Вовчицьк, Уховецьк, Волошки, Колодниця, Старі Каширн, Городище, Турийськ, Ружин, Озеряни і багатьох инших. Це саме було і в инших повітах. Скількість арештованих була величезна. Навіть польська преса подала вже звістки, що арештовано на Волині 500 людей, а в дійсности багато більше.

Арештовані не могли поміститись по вязницях, тому в Ковлі держали їх в кінотеатрі „Одеон", де ковельське староство не дозволяє на ніякі збори, а остраху, щоби не завалився; у Володимирі Волинськім держали вязнів під голим небом, збираючи їх у спеціяльнім таборі, окруженім кордоном поліції та війська. Сотки „задержаних" осіб перетримали на протязі кільканайцяти днів

у бруді, голоді та холоді

і ні поліція, ні судова влада нікого не допускала до арештованих. Ніхто з влади не хотів навіть найблизчим кревнякам розяснити, за що арештовано людей, тому, що буквально при ревізії нічого не найдено, ніякого доказу вини. Арештованих держали тижнями у поліції, не передаючи їх слідчому судді (напр. 25 селян арештованих у любомльськім повіті держали в поліції від 31. марта до 19. квітня). Слідство задержаних вели так поволі, що невинні особи провели своє найбільше свято у польських вязницях. Що більше:

річ нечувана у світі

нещасним родинам арештованих не дали дозволу, щоби бачитись з ними у перший день великого свята. Слідство вели від 12-ої год. до 4-ої, закриваючи щільно вікна, затикаючи їх мішками, щоби ні один відгук „слідства" не продерся на світ. У місті Ковлі кружляють настирливі чутки про страшні знущання над арештованими. Прізвища катованих лише в нечисленних випадках доходять через мури дефензиви. А проте можемо тут подати такі імена: селяниць Мучак з Кисищи, любомльського повіту, Ляховський з Ковля, Лозинський Карпо з Володимира, селянин Баран з Луцька, М. Панасевич і В. Крайц з Володимира і т. д. Тепер між арештованими є люде недужі, як напр. Андрій Полек, мешканець села Мизов та Вол. Наумчик з Вовчицька.

Тисячі ревізій та арештів переведених в останніх кілька тижнях на українських землях є яскравим проявом тої політики польського уряду, яка несе смерть, культурну та фізичну, українському народові. Уряд польський своєю політикою „білого терору" силкується виправдати себе необхідністю боротьби з комунізмом як загально-европейською небезпекою. Тому-то уряд польський усе те, що йому не по нутру, прибирає у комуністичну одіж. До найменшого прояву національного українського життя польська адміністрація ставиться як до прояву комуністичного руху: людей, які беруть хоча би найменшу участь у легальній національній праці — арештують і садять у вязницю. В останніх арештуваннях вражає факт, що між ними є всі ті, які виявили діяльність в якійнебудь ділянці суспільного життя. Таким робом

арештують учасників виборчої акції

до сойму, селянських та робітничих діячів, здебільша українських освітніх діячів, учителів, членів управ освітної організації „Просвіта" і тих, що брали участь в акції шкільних деклярацій, себто у тав. шкільнім плебісциті.

Навіть бувших соймових послів як д-ра Пирогова з Ковля і бувш. суддю Комаревича з Волод. волинського не оминули при арештуваннях. Ті українські інтелігенти, яких арештували та в яких переводили труси, не є комуністами. Так само не є большевиками сотки українських селян запроторених по вязницях. Вони винні є хіба в тім, що належать до своєї національности і є свідомі своїх прав та кривд на землі своїх предків. Якщо їх обвинуачують у ворожнечі до „польскости", то хіба це їх вина? Невже-ж ворожих настроїв в українських масах

не витворює сам уряд

своєю довгою політикою винищування всього українського? Чи винен наш нарід у тому, що він домагається, щоби до нього приклясти принціп самовизначення народів? Чи Польща не завдячує своє відродження саме цьому принціпові?

Без ніяких підстав, під претекстом комуністичного заговору арештовано сотки свідомих українських селян. Останні масові арешти мали на меті не поборювати комунізм, а український національний рух. Тому наступ був звернений головно на культурні організації і на культурно-освітні організації. Одночасно ці арешти принесли і значні економічні втрати для нашого народу. Арештували сотки селян-господарів, ще й в теку горячу пору, як весняні засіви. Арешт цих господарів принесе

повну руїну

соткам та тисячам хліборобів. Навіть ревізії, які попереджували арешти, переводили таким робом, щоби знищити надбаний у поті чола доробок населення. Переводячи ревізії по обійстю та стодолах, поліція висипувала збіже на одну купу, перемішуючи, пшеницю, горох, просо та ячмінь (як не було у селянина Качанюка в Любомлю).

З огляду на всі ці факти, низче підписані ставлять внесок:

Високий сойм ухвалює звернутись до уряду, а головно до міністрів внутр. справ та справедливости, щоби негайно випустили на волю всіх арештованих в ночі 31. марта на 1. квітня й пізніше в повітах: ковельськім, любомльськім, володимирськім, горохівськім, луцькім, дубенськім та рівенськім і покарати тих, хто приложив руку до цих незаконних арештувань.

Варшава, 25. квітня 1925.

Політичні новини.

Громадські вибори у Франції.

Завята пропаганда націоналістичних партій, щоби запевнити собі успіх при громадських виборах, скінчилась невдачею. Партії державної більшости себто лівого блоку вже при першім голосуванні здобули перевагу в 28 громадах, в яких до цього часу не мали більшости. В неділю, при дальших виборах, ця перевага має ще зрости, тому, що комуністи мають голосувати на кандидатів „лівого картелю". Таким робом міністерство Пенлеве матиме велику піддержку суспільности: це доказ, що за більшістю парляментарного блоку стоїть більшість краю. Склад громадських рад має величезне значіння для складу сенату: сенаторів вибирають посередньо члени управ громадських і міських рад. Вибори до сенату будуть за два роки. Відомо, що останній уряд Еррio був захитаний головно опозицією сенату, в якій правиця має ще рішаючий голос.

Батьківський голос Америки.

Новий американський посол у Льондоні Гоггон виголосив на англо-американськім бенкеті програмову промову, про яку „Нюйорк Герелд Трібюн" пише, що „кожне її слово було передискутоване з през. Куліджем". Гоггон заявив ось-що: Америка, яка піде з дальшою допомогою Европі, мусить знати, чи Европа пічне чесну політику відбудови замісць політики руйнування. Вона хоче мати ясну відповідь на це. Америка бажає мира не введеного насильно, але який мав би всі ознаки тривкости, з огляду на свою справедливість. Для цього треба перш усього взаємного довіря народів. Вашингтонські пояснення цієї проповіди вказують на те, що вона була звернена в першій мірі до Німеччини, яка лякає Европу Гінденбургом і до Франції, яка не хоче вести переговорів з Німеччиною.

З німецьких настроїв.

Президент Гінденбург і канцлер Лютер радили над питанням, чи в день присяги президента не внести амнестійного акту. Державна амнестія може бути введена лише шляхом закону, на який треба затвердження парляменту. Тому ця справа буде передана спершу на наради парляментарних клюбів —

Вже зачався сезон в
ЗЕЛЕМЯНЦІ
Умебльовані кімнати. Першорядний харч!
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ.
Спішіться з замовленнями на літні місяці.
БЮРО: ЛЬВІВ, РУСЬКА 18. І. пов. мін 12—1 год.
1910 АДРЕСА: 2—4
УПРАВА ЛІТНИСЬКА
ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів.

20 комуністів, арештованих у листопаді минулого року, почали голодовий страйк у слідчій вязниці з огляду на жорстокість і довжину слідства.

Зміна політичних діяльних осіб у СРСР.

У звязку з поворотом Троцького до активної праці, в Москві мають зайти деякі поважні зміни на відповідальних державних становищах у СРСР. Сам Троцький має обняти провід у „СТО" тобто в Раді Праці та Оборони (Совет Труда і Обороны), яку заснував у хвилі найбільшої скрути Ленін. Він був довший час головою „СТО". Троцький заступить тепер у „СТО" Каменєва. При тій установі залишається виключно тільки господарсько-економічні справи. Їй підлягатимуть комісаріяти закордонної та внутрішньої торговлі. Зі становища голови комінтерну має уступити Зіновєв. На його місце має прийти Каменєв. На місце Красіна, що був Наркомом закордонної торговлі, прийде Штайнман. Якщо ці зміни будуть направду проведені в життя, то це буде мати далекосяглі політичні наслідки.

Суд над українськими послами.

Телєграми спеціяльн. кореспондента „Діла"

Ще один інцидент.

РІВНЕ. 7. V. Другий день розправи. Пятнайцять відводових свідків рішучо заперечили обвинуачення, ствердили переслідування українського населення. Новий інцидент. Муж довіря обвинуачених рад. І. Рудницький жалується предсідникові на безправну заборону агента нотувати перебіг розправи та на вліявливу опіку. Предсідник добачує в цьому образу суду й видалює названого з салі розправ. Пос. Васильчук протестує проти плянового обмеження прав обвинуачених. Жадає реасумції. Протесту Васильчука не узгляднено. Розправа триває дальше. Кінця можна сподіватися нічю або рано.

ОСТАННІ ВІСТИ.

СРСР. не признає границь Польщі.

Паризькі часописи повідомляють: Чічерін вислав до Праги і Білгороду ноти, в яких перестерігає, що в разі заключення договору з Польщею. й визнання польських границь Югославією й Чехословаччиною уважатиме це СРСР. неприязним актом.

Після бомбового атентату в гімназії.

З жертв атеууату померли ще 3 ученики. Виновник атентату Лявріновіч то син висшого держ. урядовця, а Обрембальскі високого банкового урядовця. В польському соймі інтерпелювали мін. просвіти в справі атентату. „Визволенє" поставило нагле внесення.

Арештування учасника атентату на през. Войцеховского?

Варшавська поліція впала на слід нової комуністичної організації. Між арештованими має бути якийсь Лянцон, вмішаний в справу атентату на през. Войцеховского 5. вересня у Львові.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Ліга" сконфіскувала прокуратура за дві речення з передової статті п. заг. „На шляху до видужання".

— **50.000 золотих** може заробити кождий, хто вкаже на винуватців замаху на поїзд з ночі дн. 30. квітня на просторі між станціями Сваржин—Старогард. Такий офіціяльний комунікат одержала наша редакція від прокуратури зі Старогарду.

— **Ще новійшеє „студіюм".** Львівська „Хвиля" принесла вчера з Варшави вістку про те, що теперішній міністер освіти Грабські виїхав до Кракова для переговорів із проф. Цоллем у справі „студіюм рутенум" у Кракові. Міністер Грабські на якійсь конференції з невідомими українськими професорами бувши то узгіднив свій погляд з ними на справу. З українських професорів входить у рахунок „многозаслужений професор" б. лектор славянських літератур у Львовові д-р Роман Смаль-Стоцький. З инших джерел довідуємося, що д-р Роман Смаль-Стоцький вже дістав иншу нагороду за свою совісну працю для „студіюм рутенум" у Кракові. Цею нагородою має бути катедра української літератури на варшавському університеті.

— **Вол. Самійленко,** наш відомий поет, який півтора року тому вернув до Київа, поважно занедужав. Лікарі рішили, що мусить виїхати до Лєнінграду на лічення при помочі радія, на державний кошт. З огляду на поважний вік і поважний стан недуги (саркома), нема багато надій на видужання.

— **Директор матуральних курсів фальшівником.** У Вильні появилося наразі аж дві сенсації. Бомби і стріли при матурі в тамошній польській гімназії зелектризували цілу Польщу. Не дивно проте, що друга незвичайно цікава подія в тому самому місті поблідла та пройшла якось незамітно. А сама собою вона дуже цікава, бо кидає незвичайно ярке світло на польських педагогів. Отже у Вильні арештували директора матуральних курсів Вуцїка за те, що видавав фальшиві матуральні свідоцтва, вимушував хабарі в гошах а крім цього деморалізував і допрaвував учениць. Подія каже дуже багато сама про себе і тому не вимагає коментарів.

— **Посол Круліковскі зложив посольський мандат.** Одні твердять, що комуністичний посол Круліковскі зложив мандат через внутрішні непорозуміння, що панують у комуністичній партії Польщі, а инші подають за причину зложення мандату поважну недугу Круліковского. Крул. перебуває тепер поза кордонами Польщі. На його місце мав би прийти до сойму Варскі теж визначний член компартії та він теж поза межами Польщі, мабуть у Відні. Супроти того посольський мандат обійме по Круліковскім Рибацкі, урядник варшавської каси хорих.

— **Вибух бомби в ред. „Вальні люду" провокацією?** На останньому засіданню сойму внесли посли з ППС. та з „Визволення" інтерпеляцію в справі таємного вибуху бомби в редакції тижневника „Вальна люду". Бомба вибухла в часі, коли її приготовляв Трояновскі, співробітник тої газети. Інтерпеляція підкреслює, що Трояновскі є конфідентом поліції при комісаріяті міста Варшави. В редакції працював він за згодою і з відома поліції. Сконстатовано, що Трояновскі одержав від своїх поліційних зверхників доручення приготовити на день 1. травня кілька бомб та доставити їх комуністам. З огляду на те, що справа має виразні ознаки провокаційної роботи поліції, інтерпелянти запитують міністра внутрішніх справ чи він зарядить розслідження тої справи, чи потягне до відповідальности винних урядників, та чи зарядить їх негайно в урядуванню аж до вияснення цілої справи.

— **Запаси валют в Польському Банкові зменшуються.** Польський Банк комунікує, що в останній декаді квітня запас чужих валют і девіз зменшився на 19 міліонів, а векслевий портфель на 1,6 міліонів. Натомість зросли позички забезпечені вартісними паперами до суми 5, 2 м'ліонів.

— **Злочинний підпал.** В ночі з неділі на понеділок (з 3. на 4. п. м.) після обходів „3. Мая", якась злочинна рука підпалила українську школу в Чернушинцях за Винниками під Львовом. Пожежа обхопила нараз весь будинок, а в ньому приготовано смерть учителеві Гаврихові з родиною серед глибокого сну. Вони чудом спаслися від смерти, розбуджені одним селянином, який встав обійти свою худобу. Жінка з дітьми вистрибнула в одній сорочці, але служанка Гаврихів згоріла і сам Гаврих важко попарився, коли обоє хотіли врятувати дещо. Підпал виключений від своїх односельчан, бо учителя Гавриха всі любили і поважали за його ревну працю над культурним і економічним піднесенням українського народу. Загальна думка така, що це злочинна рука тих, які давно стараються, щоби виґнати звідси діяча на Мазури.

— **Большевики скуповують золото у себе.** По всіх почтових урядах СРСР відбувається тепер купівля золотої монети передвоєнного чекання по цінах, встановлених Народнім Комісаріятом фінансів. За невитерту монету чекання 1885—1897 р. патирублевої вартости платять уряди 7 руб. 10 коп. теперішніх грошей, за 10-тирублеву золоту монету в тих часів платять 14 руб. 25 коп. За монету новочекання на основі закону з 1897 р. платять: за 5-тирублеву 4 руб. 75 коп., а за 10 рублеву 9 руб. 50 коп.

— **Інтернування сербського князя** Юрія. На днях інтернувала влада сербського князя Юрія та перевезла його з Білгороду до державних дібр Беле, які йому визначив король на місце побуту. Причиною інтернування був цілий ряд скандалів, яких допустився Юрій. Вже від давна висловлювався він двозначно та зневажливо про короля і пануючий тепер у Сербії режим. Ніколи не їв нічого в дома а харчувався в ресторанах тому, що боявся затруєння домашнього харчу вогнами. В звязку з інтернуванням князя Юрія перевезено цілий ряд ревізій у його політичних приятелів та однодумців. Між иншими ревізія у полковника Анделковича, колишнього вчителя князя мала дати дуже багатий матеріял, що обтяжує Юрія та його прихильників. Така то доля князів, що не погоджуються зі своїми пануючими сьояками та пристають з республиканцями, а Юрій з ними приятелював.

— **„Українісе".** „Prager Presse" приносить у 124-ім числі з дня 6. травня портрет і літературну сильветку нашого великого письменника Володимира Винниченка у виданні „Slavische Rundschau".

— **Продукція книжки.** Орган бернської конвенції „Le droit d'auteur" (авторське право) приносить незвичайно цікаву статистику повоєнних видань. З неї виходить, що у Німеччині, Італії та Франції число видань по війні значно зменшилося. Натомість піднесли дуже значно свої видання Англія, Норвегія і Данія та Голяндія. Злучені Держави ще не дійшли у виданнитвах до передвоєнної норми. В 1914 р. появилось там 12,970 видань, а в 1923 р. появилось лядви 8,873. У соперництві, яке велося на тому полі між Злученими Державами і Англією, ця остання побідила. В 1923 р. осягнула Англія цифру 12.247 видавництв, підчас коли в 1914 р. не дорівнувала Злученим Державам, бо осягнула лядви цифру 11.537 видань. Найбільше підупав видавничий рух у Німеччині. В 1923 р. вийшло там у світ лише 5.175 видавництв. Франція 1923 р. у порівнанню з 1922 р. дає цифру занепаду 173 видань. Замітна обставина, що читаюча публика найменше інтересується чисто военною літературою як спомини, мемуари і пр. В Італії зменшилося не тільки число книжкових випадів, але й музичних, за те зросло число газет.

Позір Бережанщина!

Дня 16. травня 1925 о год. 10. рано в салі Надії в Бережанах відбудуться ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

філії Т-ва „Просвіта" в Бережанах з річним звітом і відчитом про Америку.

Читальні „Просвіта" вишлють обовязково своїх відпоручників. Проситься о участь на зборах Вп. Духовенство і Учительство бережанської та козівської філії.

1919 1—1 ВИДІЛ.

Відозви й комунікати.

Українське краєве т-во опіки над інвалідами — до українського суспільства.

Кожного року звертаємося зі закликом під Зелені свята до нашого громадянства, простягаємо благально руку за підмогою для наших інвалідів.

Стараємося при тій нагоді якнайбільше м'якими словами промовити до серця. Підходимо до душі жертволюбивого громадянина з тихим, розніженим сентиментом, навіяним пієтизмом до минулого. Ми промовляли до душі, тепер хочемо промовити до розуму. Мабуть наші заклики не роблять більше вражіння. З хвилиною, коли пережилася доба позосиного романтизму, коли до нас загостила тверда дійсність, нужда, голод, а з тим і жахливі відносини, наше громадянство стало менше чутливе, збайдужіло.

Інваліди гинуть з голоду. Домові інвал. грозить розвязання. Підмоги ніякої. Жертви з Америки після девальвації це краплі в морі. Та і вони перестали напливати. Скрута в повній парі. Кінечна негайна поміч. Коли не можемо ратувати міліонів голодуючих по селах, то ратування кількох соток найтяжше пошкоджованих інвалідів УГА. являється можливістю і байдужність суспільности в цій справі приносить тільки сором.

Пригадуємо в першій мірі товаришам по збруї, бувшим старшинам і стрільцям, котрі перейшли живі й фізично неушкоджені тяжке лихоліття долю скривджених борців. Долю останків Української галицької армії кладемо на серце і тим, які стояли подальше від грізної збройної борні. Ще тепер пора показати себе не на словах, а на ділі.

Наближаються Зелені свята, дні українських інвалідів. Громадно підете поклонитися тінями великих предків та героїв, майте на увазі те, що ходять у голоді й холоді, у понижению і поневірці живі тіни недавньої слави, яких добиває ваше забуття та загальна байдужність.

У чиїх жилах пливе кров сивих предків, хто має про ясну будучність і здає собі справу із ваги мент, хто може і хоче помогти нести хрест борцям за правду, цей із нагоди цьогорічних Зелених свят, як инвів українського інваліда причиниться хоч би дрібним датком від себе, займеться збіркою жертв і пришле їх разом із списом на адресу Українського краєвого тов-а опіки над інвалідами у Львові.

Львів, травень 1925.

За Головну Раду:

Мар. Білецько, о. проф. В. Садовський, О. Навроцький, М. Гнатюк, П. Постолюк.

Зі спорту.

В неділю дня 10. травня п. р. відбудуться на площі Сокола-Батька мечові змагання між „Поділлям" (Тернопіль) і „Україною" о год. 4·30 попол. о год. 3. попол. передзмагання між „Метою І. Б." (Кнепарів) і „Україною І. Б.".

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

Український Надзн іпрянський театр О. Міткевич. Заліщики. Сала Нар. Дому.

Пятниця 8. V. „Циганка Аза" (песа Старицького).

Субота 9. V. „Вихрест".

Неділя 10. V. „Майська ніч". 1872 6—?

Засідання Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу" відбудеться в пятницю, дня 8. травня п. р. о год. 6-ій вечером в льокалі Редакції „Діла", Львів, Ринок 10, II. п. Проситься всіх Вп. членів ласкаво прибути.

Концерт Богдана Бережницького, віольончеліста відбудеться в Перемишлі в второк дня 12. травня в салі Нар. Дому о год. 8. вечер. 1—2

На будову Нар. дому на Личакові зложили через „Дністер" вкл. ч. 12011.: Вп. Е. Лельо, Пільзно 10 зол., С. Гайманович, Іванків 10, А. Проскуриницький, Мелен 10, Кружок Конспментів Н. Т. Опешині 10·40, Ю. Дудрович, Бурштин 10, Читальня „Просвіта", Лежайськ 10·40, М. Герета 10, І. Надяк, Бачині 10, Р. Метик, Підгайці 10·50, Л. Чамрович, Обертин 5, Е. Лящецький, Сянбір 4, о. О. Менціньский, Мацестів 5, о. Боровко М., Рунгури 5, о. М. Дрогомиренький, Націєва 3, О. Тимочко, Доброгостів 5, [illegible] Кулинич, Угнів 3, о. М. Клюк, Заручці 3, Ст. Савула, Ліско 3·60 Читальня „Просвіти", Мостиська (Калуш) 3, Е. Демкович, Гедлярова 6. — По 2 зол. прислали: о. В. Ланичак, Суховоля, О. Стефанович, Підбуж, о. Хавлюк, Жидачів, І. Тиховський, Рашів, Ф. Пулик, Яворів, М. Левочко, Ленче, М. Моравецький, Ланчин, Білоус, Сенки, о. С. Онишкевич, Купновичі, о. А. Хтей, Доброгостів, о. Д. Панасевич, Балигород, Курдибак, Калуш, о. Т. Сокевинський, Тудорів, Д. Великанович, Конколівка, О. Рощаковський, о. А. Дорош, Висова, І. Панас, Яблонів, д-р Воробець, Калуш, А. Лящукова, Старгород, С. Мазурок, Великий, Ю. Міх, Пізнів, о. В. Кулик, Зборів, о. Горасевич, Добромиль, М. Конюбко, Грималів, і С. Слупський, Шоломиничі. — Всім жертводавця щире Спаси-Біг, а тих у яких залишився чекові бланкети просимо о їх звороти. — *Видїл Читальні.*

Товариський зїзд. Товариші, що в р. 1910 склали іспит зрілости в української гімназії в Коломиї, будуть ласкаві негайно подати свої адреси д-ру І. Турянському, адвокатові в Коломиї, вул. Кращевського ч. 29 в цїли відбуття 15-літнього товариського зїзду в днях 4. і 5. липня п. р. в Коломиї. Це тим більше бажане, що з огляду на воєнні події в 1920 р. не міг відбутися в тім часі нормальний 10-літній товариський зїзд. За комітет: *Д-р Ів. Турянський, З. Куриловичь.* 1914 2—3

Дрібні оголошення.

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, звіснім гірськім, кліматичнім літнисько над Прутом, **Пенсіонат „Олена"** в гарнім, догіднім положенню з сонячними кімнатами отворений від 1./V. до 30./IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місци. Близше подасть Управа. 1886 2—6

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШШПРУНГА (вул. Личаківська 34. тел. 26—78), приймає ВПИСИ на пятьмісячні курси купецького і банкового книгознавства від д. 14-го травня 1925. Писання на машинах. 1921 1—3

КАВАЛЄР пошукує сейчас мешкання з удержанням у Львові або на провінції. Зголошення приймає Адмін. під „Регоровант" враз з услівями. 1923 1—2

ТОВ. взаїмних обез. „ДНІСТЕР" у Львові приймє зараз кілька мужеських сил з вправним письмом до канцелярійних робіт. 1925 1—2

МОЛОДА вдова по священику, самітна, обійме зараз обовязок господині у священика або цїлїя на селі або в місті. Уряд парохіяльний в Янчині коло Перемишлян. 1924 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лїкар Загального Шпиталю і Народної Лїчниці

ординує при вул. Пенарській 26.

1916 **від год. 3—5.** 1—10

РЕСТАВРАЦІЯ

в городі Косцюшка

поручає знамениті обіди і вечері по приступних цінах.

Що вечера концерт військової оркестри. В неділі, суботи і свята концерт симфоничний підчас обіду.

О численні відвідини просить

1918 1—3 УПРАВА.

Відома зі своєї солідности

фірма

„МОДА"

Львів, вул. Ягайлонська 12.

дім новостей для пань, повідомляє, що вже надійшли на літний сезон найновійші моделї заграничні і краєві.

Ціни дуже приступні. — П. Т. Урядникам уділяється кредиту на догідних 1922 **сплатах.** 1—1

НАЧИНЯ КУХОННІ,

ліжка, ледівні, ванни,

Машинки до сїкання мяса, умивальні і всї товари галянтерійні

1920 **тепер найдешевше** 1—8

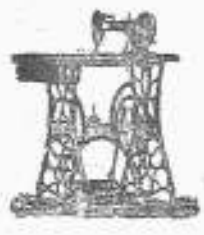
„MARTULUS"

Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

Спростування.

Матримоніяльне оголошення по міщене в чч. 1. і 2. спростовується в цей спосіб, що Вп. П. Л. М. Пуна в Делятині, будучи сам жонатим, приймав оголошення лише з чемности. 1917 1-1

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновійших системяних складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

АЛЕКСАНДЕР

МАЛІМОН

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.

Приймається машини до направи. 1712 7-10

Вже надійшли останні новости

для Пань на сукні, весняні і літні костюми

1711 до фірми 10—10

АНТОНА УВЄРИ

Львів, вул. ГАЛИЦЬКА 12.

Найкращі знимки фотографічні виконує

ҐРОТТҐЕР

1727 **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 5.** 9—10

Машини до шиття, ровери

з першорядних фабрик як також складові части поручає 1895 3—5

ЛЕОНАРД ВАНКЕ

механік і заприсяжений судовий знавець

у Львові, при вул. Краківській ч. 16.

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 101 (10.484). Львів, неділя 10. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Піднесення до квадрату.

Крайною погордою була окрита перед війною царська адміністрація взагалі, а царська охранка (політична поліція) зокрема. А та погорда була викликана провокацією, що її залюбки, менше або більше майстерно приноровлювано в суспільно-політичному житті. Все громадянство апокаліптичної царської імперії, не виключаючи й найбільше право та реакційно настроєних організацій і діячів, підпор царського престолу, — різко потнувало провокаторство і провокаторів. Здемасковані провокатори, менші й більші Азєви, не могли найти пристановища ні на рідній землі, ні поза її межами. З тавром Каїнів, як заловітрені скиталися вони по закамарках Европи, не маючи місця, де могли би приклонити голову. Про те, щоби такі осоружні моральні дегенерати могли ставати перед судом, щоби вони могли там свідчити, „давати свідоцтво правді", хвалитися своїми успіхами, навіть мови не могло бути. Тим більше ми, що тільки з преси довідувалися про провокаторську машинерію, що з глибини душі обурювалися на провокаторську гниль, навіть в кошмарних снах не могли допускати, що прийде така хвила, що наступить така жахлива доба, коли нам самим прийдеться аблизька оглядати провокацію й переживати її страхіття.

А одначе провокація царської охранки меркне перед пошестю провокації, що розпаношилася в польській державі.

В дні 6. травня посольський клюб П. П. С. вніс інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ і справедливости в звязку з вибухом бомби в редакції „Валька люду", органу незалежної хлопської партії. В інтерпеляції говориться:

„В дні 1. травня 1925 у вечірніх годинах при зладжуванні бомби поранився наслідком вибуху її частини відповідальний редактор часопису „Валька Люду" Чеслав Трояновскі. Обставини, що супровожали ту подію, викликали в прилюдній опінії значне занепокоєння, бо виявилося, що згаданий Трояновскі є конфідентом політичної поліції при правительственнім комісаріяті м. Варшави та що свої чинности в редакції „Валька Люду" він сповнював за відомом згл. з дорученням своїх службових начальників, вищих урядовців політичної поліції. Стверджено також, що згаданий Трояновскі одержав від своїх начальників в політичній поліції доручення зладити на день 1. травня кілька вибухових стрілен, які з дорученням і за відомом своїх начальників з політичної поліції при правит. комісаріяті м. Варшави мав мимо достарчити на день 1. травня комуністам для невідомого ужитку".

Супроти того інтерпелянти ставлять відповідні запити відповідальним міністрам.

Таким чином здемасковано одного провокатора, здемасковано „патріотичні" методи політичної поліції, здемасковано завдяки пос. Прагерові з ППС., перед яким рачений Трояновскі признався в шпиталі до своєї огидної ролі і заявив, що фабрикував бомби на приказ політичної поліції. Та це здемаскування є тільки одиничним випадком з цілої низки провокаційних засобів політичної поліції. Годиться зазначити, що ППС., яка тепер відкриває заслону з провокаційних махінацій, сама була творцем провокації. Бо хтож в початках польської державности творив дефензиву, хто деправував людей, хто підносив дефензивні махінації на ступінь „патріотизму", як не ППС.?

Боїба в редакції органу незалежної хлопської партії мала також на меті скомпромітувати ту різко опозиційну посольську групу та лягти новими репресіями на білоруський нарід. Член тієї групи пос. Шапель, Білорусин польської культури, який пригадно був в льокалі, де ненадійно вибухла частина бомби і який покликав поліцію, вже був взятий у рахунок не як представник суто-хлясової і по духу польської партії, але як національно білоруський посол. Одночасно йшли намагання звязати пос. Шапеля з диверсійним рухом. До того мала допомогти конфіденткa політичної поліції у Вильні Ясіньска, що нагло померла серед незвичайно дивогладних, фантастичних обставин. Так бореться політична поліція з невигідними собі політичними напрямками і їх представниками.

Бомбовий випадок в редакції „Валька люду" є тільки одним кільцем в цілому ланцюху бомбових провокацій. Виявляється, що провокатор Трояновскі піддержував близькі взаємини з голосним провокатором Цехновским чи Ціхоцким, головним медіем начальника політичної поліції ком. Пйонткевича. Цей бомбіст і фаховець-провокатор був головним чинником в афері Багіньского і Вечоркевіча, він творив замах на львівську порохівню, в наслідок чого понесли смерть робітники Дітріх і Солонинка, осиротивши дрібні діти. Цей самий польський „патріот" і оборонець цілости держави недавно був засуджений за крадіж.

Та всі ці огидні вчинки, які ломлять десятки людей, запроторюють їх на довгі-довгі літа у вязничні льохи або висилають їх на смерть, є тільки дрібними фрагментами величезної провокаційної сітки. Особливо „креси" зазнали благодатей провокаційних ходів. Майже кожний політичний процес на „кресах", кожна „викрита небезпека" отерлася о провокацію. Хоч би згадати бомби в р. 1922, підложені в українських інституціях у Львові (в „Просвіті", в Наук. Тов. ім. Шевченка і в гімназії Василіянок); хоч би згадати мандрівку ріжних поодиноких провокаторів у повітах товмацькім, городецькім, бучацькім, а опісля в скільськім, про що в нас в своїм часі докладнійше писано; хоч би згадати останній процес Крайківського і Скаліша. Коли дир. поліції Райнлендерові звернено увагу, що на 5 хв. перед безпосереднім вибухом у „Просвіті" крутився біля електричного годинника, де опісля вибухла бомба, конфідент поліції Хмельовскі, то одержано відповідь, що він дуже „порядний хлопець".

Зразків провокації, навіть шитих білими нитками (як вибух петарди в часі повороту Сволькена зі Львова) можнаб приводити без кінця. Та нашим обовязком є тільки звернути увагу на цей чирак на тілі молодої польської держави. Провокація досягнула кульмінаційну точку, дійшла до апогею, піднеслася до квадрату і затьмила своєю величю провокаційні ходи царської охранки. Досі незвичайно дбайливо бережено провокаторів, прикрашувано їх вінцем „патріотизму", тушовано їх злочини, тому, що їхній садизм звертався проти „антидержавних елементів", Українців, Білорусинів або комуністів, але тепер побачено, що така дбайливість і охорона великих злочинців може крайно деморалізуюче відбитися і на польському громадянстві. Бо хто деморалізує, хто деправує, хто вбиває мораль, етику і сіє пошесть провокації, хто під другим копає яму, вкінці сам мусить в неї впасти. Правда, що й тепер, коли гниль провокації пережерла політичну поліцію, як твердив в своїй пос. Марек—„один високий член уряду заявив мені (себто пос. Моркові), що треба а якийсь спосіб затушувати ту нещасну справу".

Чи будуть тушувати цю „нещасну справу", чи ні, — їх діло, та ясно, що коли не вступляться на шлях послідовної боротьби зі стоголовою гидрою провокації, то вона не лише розложить суспільне життя польської держави, але й проковтне її творців.

Суд у Рівнім.

Подробиці нечуваного в історії судівництва інциденту з обороною. — Заява оборони зложена устами д-ра Ганкевича в цій справі.

Щоби зясувати собі докладно всю ту важку атмосферу, в якій проходить розправа проти українських послів, на це вистарчать подробиці, звязані з усуненням адв. д-ра Шевчука від участи в обороні.

Справа представлялася ось як:

Зізнавав свідок прокуратора кольоніст Шевчик. Свідок цей на питання прокуратора старався конечно виказати, що завдяки „бунтівничим" промовам послів на вічу в Почаєві... зіпсувались відносини між Поляками й Українцями на Волині, що від часу цього віча „Rusini zaczęli się buntować".

Д-р Шевчук до свідка: „Скажіть, на чім опираєте ваше твердження, що перед вічем взаємовідносини між Українцями і Поляками були добрі?" Свідок: „Kłaniano się nam"... (загальна веселість).

Д-р Шевчук: „Чи відомо вам, що Українці Волині вели війну з Польщею, не бажаючи належати до польської держави? Свідок мовчить. (Предсідник непокоїться і грозить оборонцеві правними консеквенціями, якщо буде питати свідка дальше в той спосіб).

Д-р Шевчук: „Чи може думаєте, що доказом прихильности Українців до Польщі є факт, що українське населення Волині вибрало до сойму самих послів Українців?" Свідок: „Uważam, że ludność zrobiła to wskutek tego, że nie była należycie narodowo uświadomiona". Оборонець: „А я навпаки: Вважаю цей факт доказом високого національного усвідомлення".

В тій хвилині предсідник заряджує усунення д-ра Шевчука зі салі розправ і звертається до возного зі словами: „Woźny, wykonać zlecenie!"

Всі оборонці по протесті адв. д-ра Ганкевича опускають салю!..

По 15-мінутовій перерві, в часі якої оборона радила над тим, яке становище занятн їй супроти такого нечуваного в історії судівництва інциденту, всі оборонці вернули на салю і оборонець д-р Ганкевич вложив в імени всіх таку заяву.

„Перед хвилиною зайшов інцидент, який для нас, адвокатів львівської палати, є незрозумілий і нечуваний. Пан предсідник вхопився одного запиту оборонця і покликавшись на § 618 карного закону зарядив усунення того оборонця зі сали розправ через судового возного. Працюючи серед надзвичайно важких умовин, не можемо погодитися з фактом, який понижує адвокатський стан на стільки, що львівська адвокатська палата потягнула би нас до відповідальности, якщо ми по такому пониженню остали би на розправі. Ми поводилися весь час надзвичайно чемно та льояльно, свідомі величезної громадянської відповідальности, яка тяжить на нас. Одначе супроти такої поведінки трибуналу, яка йде в послідовній лінії від самого початку розправи, а метою якої є унеможливлення оборони, ми мусимо заявити, що не можемо брати участи в розправі".

Українці міста Львова!

В неділю, 10. травня ц. р. о 12-ій годині в полудне відбудеться у великій салі „Народного Дому" у Львові ул. Рутовського 22

Велике віче

(за дозволом поліції).

З рефератами:

1) Права нашої мови на підставі останніх законів і розпоряджень;
2) Про громадське самоврядування.

Явіться численно для обговорення цих дуже важних справ.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 332/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 97 (10.480) z dnia 6.V. 1925, w artykułach pod tytułem 1) tytuł artykułu i część artykułu na stronie pierwszej w pierwszej i drugiej szpalcie dziennika zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej i występku z § 305 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 5. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p, Nr, 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 5. maja 1925 r.
Hawel.

Господарська руїна Польщі.

З приводу буджетового експозе премієра Ґрабского.

(Докінчення.)

Зся геніяльна фінансова мудрість пана Грабского лежить у безоглядним, сліпім і тупім податковім сацизмі. Ледве рік проминув від хвилини, коли пан Грабский зачав санувати фінанси польської держави, а вже сьогодні він дочалив до берега і „во всеуслащаніє" голосить, що не знає, куди йти далі. А инші польські партії ні вусом не моргнуть. Навіть голоси про хронічну кабінетову кризу втихли. Бо ясно, що ніхто не має охоти хлептати юшку, яку заварив славословлений ще недавно всіма пан премієр.

Буджет польської держави в доходах і розходах виказує цифру приблизно 5 міліярдів золотих або 1 міліярд долярів. З того на доходи припадає біля половина, себ-то пів міліярда долярів.

Премієр Грабский зачинає своє „експозе" від цілком щирого ствердження, що цей буджет, коли взяти його у звязку з інтензивністю всього господарського життя Польщі зі скількістю капіталу, кредитом, оборотом то що—є дуже великий Або иншими словами, що Польща повинна обходитися значно меншими розходами, дарма, що премієр Грабскі не подає їх приблизної висоти.

Навязуючи до переведеної в минулому році санації польських фінансів премієр Грабскі цілком слушно підносить, що при цій санації попесли жертви всі верстви громадянства. Та не хотів п. Грабскі виявити при цій нагоді правди, що, коли инші верстви громадянства, як: великі землевласники, промисл та торгівля, складені ними жертви державному фінансовому молохові вже здебільша відобрали собі їх шляхом тзв. перекинення податків, на останнього консумента, то власне цей останній консумент, а в першу чергу дрібний хлібороб наслідком фінансової політики пана Грабского сьогодні буквально зійшов до жебрачої торбй. Дійшов до краю нужди, і—найважнійше: не має найменших виглядів на якийнебудь порятунок. Бо він є вже останнім кінцем ланцюга і поза ним вже нікого немає.

Ще найліпшим спасенням для нього булаб еміґрація. Та куди виемігрує дрібний хлібороб з Польщі, коли всі багаті держави світу як от напр. Зєдинені Держави Півн. Америки замкнули свої кордони перед припливом небажаних еміґрантів, а тут в Европі нема де заробити?...

Природний в нормальних умовах відплив намізру робучих сил зі сіл до міст — у Польщі тепер цілком припинений. Бо польський промисл під обухом податкової довбні пана премієра Грабского цілком завмер. Він не тільки не поширюється, але навпаки: ще вихидає на вулицю тисячі своїх потеперішніх робітників. Польський промисл дуситься від недостачі оборотового капіталу, недостачі кредиту і від повної павперизації консумпційного ринку. Нема за що фабрикувати товарів, бо ні один банк у Польщі фактично не має готівки і нема кому випродукованого товару купувати, бо широкі маси консументів можуть ледве зібрати гріш на заспокоєння перших своїх потреб.

Через те, що кошти продукції в Польщі нечувано великі, то не надаються до заграничного експорту навіть ті польські сировці, які досі мали відкриті ринки, здавалося, цілого світу. Отже ні вугілля ні дерева не вивозять тепер з Польщі, а тим самим завмер цілий майже вуглевий і деревний промисл. А одночасно з тим катастрофально зменшився торговельний білянс Польщі. Дотичних статистичних дат ще за перші місяці цього року не оголошено, але сам премієр Грабскі признає, що ці цифри є страховинні.

Найбільший, позірно, фінансовий успіх пана Грабского: його сильно уфундований і зрівнаний зі швайцарським франком золотий — вже сьогодні роспливається йому в руках. Бо хоча заграничний курс золотого дійсно дуже високий, то в нутрі Польщі золотий має трохи не чотири рази меншу вартість. Його покупна сила дуже слаба і хоча нема тих золотих і хоча страшенно важко їх заробити, то, коли прийдеться за них щось купити — треба їх видати в четверо більше від заграничного гроша.

Де є оборотовий капітал держави, який ще по клясичним словам Сміта твориться із надвишки суспільних прибутків над доходами? В нормальних умовах ця надвишка шляхом ощадностей сплывала до резервуарів великих банків і потім через систему банкових кредитів вливалася назад до господарського організму нації чи пак держави. Ощадностей у Польщі нема, бо не тільки їх всі до чиста зїла податкова система пана Грабского, але навіть сильно надгризла саму субстанцію національного майна.

На заграничні позички, які моглиб внесиленому господарському організмові Польщі помогти перетрівати теперішню страшну кризу — пан премієр Грабскі не каже напіятася. Ба, що більше. Він явно признається, що недавня позичка 35 міліонів долярів, яку Польща одержала в Америці і яка по офіціяльним заявам самого пана Грабского мала бути обернена на продуктивні інвестиції в роді створення фонду на розбудову міст, будову залізниць і прч. а ніколи на покриття буджетового недобору — таки муціла була бути обернена на покриття цього буджетового недобору. Отже не знати, чи тепер, коли пан премієр Грабскі публично признався до такої фінансової фельонії — він поправив кредит і опінію Польщі за кордоном. Можна уявити собі, як сильно мусіли видовжитися носи нюйоркських банкірів, коли до їх відома дійшов цей уступ промови пана Грабского. Бож пан премієр Грабскі, коли брав грощі — не тільки свято прирікав вжити їх на господарські інвестиції, але навіть казав соймові ухвалити дотичний закон... Тому можна повірити пану Грабскому, що після такої історії — тяжко буде польським петентам добитися до кишень американських фінансістів.

В такім тоні промовляв пан Грабскі від початку до кінця. Після його промови тон польської преси, а ще більше виводи польських послів у соймі відразу пбнизилися, так, що з давньої фанфаронади не остадося ні сліду. А треба знати, що за плечима громадянства Польщі стоїть у червні ц. р. третя рата маєткової данини, котра разом з незаплаченою частиною попередньої рати і відсотками проволоки має дати державній скарбниці фантастичну суму пів міліярда золотих. Досі ще якось податковим екзекуторам вдавалося видушувати від податників частину належних сум. Але чим далі — всі грошеві запаси громадян щораз більше вичерпуються і майже з математичною певністю можна вирахувати момент, коли кожен з них податковим екзекуторам покаже тільки свої голі кишені. Перед польським урядом цілком поважно стає небезпека буджетового недобору, який прийдеться покривати хіба... новим друком паперових знаків.

Одначе покищо п. премієр Грабскі подав лік на боротьбу з раком, який точить польський державний організм. Тим ліком є, не-

Пурус паста до взуття дає сильний чорний полиск.

ливити нам оборону — всі оборонці в порозумінню та за згодою обвинуваченых уважають себе приневоленими скласти оборону та віднестися з протестом до инших чинників". Потім оборонці кинули розправу.

* * *

До характеристики предсідника.

Предсідник трибуналу Башиньскі, як нас інформують, з походження Українець. Був за часів української влади оберпрокурором у Київі. На римо-католицьку віру перейшов щойно в 1921 р. За часів української влади був у Київі великим українським патріотом, а тепер став ще більшим польським українофобом. Нема то як яничари-ренегати! Кожний з них намагається бути „papstlicher als der Papst selbst", себто більшим Поляком ніж родовиті „крулевяки" чи „варшавяки". Не знати, чи за українських часів він поводився супроти Поляків у суді так само, як поводиться тепер супроти Українців у польському суді чи може краще? Цікаве, в яких вносинах є тепер п. предсідник Башиньскі зі своїм шурином Френонтом, що займає відповідальне становище большевицького комісаря у Харкові?

До міністерства справедливости.

Оборонці наших послів вислали до міністерства справедливости у Варшаві таку телеґраму: „У процесі послів Васильчука, Козицького, Чучмая, Рівно, предсідник трибуналу Башиньскі протизаконно видалив адвоката Шевчука возним зі салі. Цей нечуваний в судівництві поступок примусив усіх одинайцять адвокатів зложити оборону, про що повідомляють пана міністра".

Осип Маковей.

Така справа.

Мені дивно, від кого ви це чули. Певно від доктора або від судді. Але ви не все знаєте. То, прошу пана, була така справа:

Ходив до моєї дівки, ніби до моєї доньки Настуньки, мельників син Штефан. Казали: сватати хоче. Ну, добре. Парубок лепський, був на війні, літа вже має, господарський син, час йому вже газдою стати. Трохи вітром підшитий, але то нічо. Пара добра. Тай моя Настунька також собі не яка-будь. Дівка як вогонь. І до людей подібна; файна, всі люде кажуть. А я для неї призначив два шнури поля, корову, телицю, кількоро овець, повну скриню... Бо вона в мене одиначка, а решта самі сини.

Так ходить той Штефан до неї місяць-два-три, на поли здибається, на данци танцює — і нічого не каже. Ов, думаю собі, а то доки того буде? Кажу я Настунці: „Ти, слухай, уважай, абись чого не пацила. Ти знаєш, що було з Мартинковою Гандзею". А вона мені: „Не бійтеся, дедю, я не з тих".

Що там потім між ними зайшло, знати певно не знаю, бо я при тім не був, — досить того, що вона його раз по писку набила, таки — казали — добре випрала, бо дівка моцна. Вже, гадаю, не задурно. Добре зробила, бо як сама за собою не обстане, то хто її оборонить? Але з того часу розійшлися, одно другого не терпіло на перехід. Ну, сталося. Най би на тім тяклося; одна сорока з плота, десять на пліт. Хлопці є. Не він один.

Та бо чую новину; каже мені моя кума-сусідка таку вигадку, що я аж забувся. Ніби то не вірить сама, але бачу, що вірить. Так і так каже, вона чула від людей, що моя Настунька — вибачайте — має хвіст, як відьма. І радить мені, щоби я тото балакання припинив, бо дівки ніхто не схоче. Кажу я кумі: „Кумо, раджу вам по доброму, замкніть собі писок і не вигадуйте на мою дитину пустого, бо то справа кримінальна. Я за своєю кровю обстану". — „Та це, каже вона, не я вигадала; в цілім селі говорять. Я до вас по доброму, по сусідськи, бо й мені жаль дитини, а ви гадаєте, що я зі злого серця. Чому тепер жаден парубок до вас і носа не покаже?"

І правда; відколи Штефан кинув Настуньку, инші парубки сторонили від неї. Вона, бачу, ходить, як сама не своя, а моя стара й поплакує. Знали, видко, обі, але нічого не казали. Осміщили, кажу вам, мені дитину, Бог би їх скарав!

Гей, думаю собі, а це-ж так має бути? І нема кари на того, що так знеславив мені дитину? Ходжу поміж люде, жалуюся на то посміховисько, питаюся, від кого це вийшло, хоч я й сам знаю, від кого, — одні посміхаються, другі радять пійти з Настункою до доктора та принести від нього свідоцтво, що вона така, як инші людські діти, треті радять скаржити Штефана до суду. Послухав я одної ради. Гадаю собі: свідоцтво не зашкодить. Зачне хто балакати пусте, а я йому тиць свідоцтво під ніс, — уважай, бо не дарую і жартувати не буду!

Взяв я Настуньку на віз і поїхав до міста до найстаршого доктора. Приходжу, кланяюся і прошу: „Зре відуйте мені, пане доктор, мою доньку і напишіть свідоцтво з печаткою, що вона не має хвоста." А доктор дивиться на мене та доньку крізь такі круглі окуляри, як денце від склянки, і питається: Щооо? Кажу йому: так і так, зновили в селі на мою доньку, що вона відьма і має хвіст. Осміщили дитину, а вона-ж відданиця. Якже таке можна стерпіти?

Послухав доктор, оглянув доньку і дав свідоцтво. Читаю я то, що він написав, а там про хвіст ані слова. Так тільки каже, що дівчина здорова і не має жадної хиби. Прошу я його ще раз: „Напишіть, пане доктор, виразно, що вона без-хвоста, бо то найважнійше; най не балакають, що вона відьма". Доктор засміявся: „Як я — каже — буду таке писати? Адже мене самого люде на сміх возьмуть. Хто бачив хвостатих людей?" „Це правда, — кажу я — але як я можу дурних людей переконати? Розумним це непотрібне, а дурним треба чимсь писок заткати." Подумав доктор і дописав, що Настунька не має хвоста і навіть сліду не видко, щоби коли мала хвіст.

Вернувся я з тим свідоцтвом до дому, гадаю собі: буде дитина мати спокій. Розповів декому, показав свідоцтво, щоби люде знали, за чим ми їздили, і щоби міркувалися, бо жартувати не буду. Гадаєте, що помогло? Де там! Не минуло кілька днів, уже мені люде переказують, що Штефан перший виговорює на мою дитину таке, що хоч уха затчкай. Аж мені встидно повторяти вам це. Каже, що він тото ліпше знає, ніж доктор, чи Настунька має хвіст чи ні. Бачу нема иншої ради, треба скаржити до суду. Перевідав я через людей, перед ким він це виговорював і подав на нього жалобу.

Скрутився він сюди-не туди, побачив, що нема жартів. Підсилав до мене людей, щоби я дав спокій, але я завзявся: не дарую кажу, собачому синови, хоч би мене по руках і ногах цілував. А старому мельникови, його дедьови, кажу: „Не майте до мене жадного жалю, я з вами в згоді, але Штефан мусить відпокутувати за своє, най знає, як людські діти шанувати. Колись буде мати свої, най учиться".

Прийшлося в суді, посходилися ми, як на комедію. У нас в читальні

кай ніхто не сміється: покликання до життя інституції, котрій на ім'я „Головна господарська палата Річпосполитої". Ця палата, по словам пана Грабского, має видумати чудодійний середник для радикального вилічення держави з недуги, в яку вона попала. І саме цей останній гумористичний зворот у промові пана премієра надає такої трагічної закраски сучасному господарському положенню в Польщі, положенню, котре торкається і східної половини Польщі, на якій живе майже третина цілого населення польської держави, а цею третиною є наш український народ.

Д-р Павло Лисяк.

Шкільний плебісцит.

Тернопільський інспектор урядує.

В селі Чистилові — повіт Тернопіль — уночі з дня 15. квітня на 16. 1925 р. побудив громадський поліціянт 37 наших громадян і громадянок, які внесли декларації з жаданням української викладової мови в їх школі, щоби зараз уночі, а було це в годинах від 10-ої вночі до 3-ої рано — пішли до школи, бо коли не підуть, прийде по них жандарм.

Селяне заалярмовані, якби на гасло мобілізації, пішли таки зараз уночі до школи, а там отримали віззвання ось-такого змісту:

„Wezwanie Pana (-) w Czestyłowie. Wzywa się Pana, ażeby w sprawie wniesionej deklaracji, która w myśl ustawy z dnia 31. III. 1924 r. D. P. P. nr. 79. poz. 766. żąda Pan wprowadzenia nieprzymusowego (ruskiego) języka nauczania w szkole zgłosił się Pan dnia 16. kwietnia 1925 r. o godz. 10. przed południem w budynku szkolnym w Iwrowicy celem przesłuchania. Niestawienie się Pana powoduje unieważnienie deklaracji"

Przewodniczący Błoński.

Однак Чистилівці не дали заскочитись. Вже о 5-ій годині рано явилися у кандидата адвокатського Дмитра Ладика в Тернополі з просьбою бути їх правним дорадником при їх переслуханні в Ігровиці. Пан Ладика поїхав дійсно зі всіми завізваними деклярантами до Ігровиці і заголосився у п. Блонського, як їх правний дорадник. Однак п. Блонський заявив йому, що він не може згодитися на присутність правного дорадника при переслуханню деклярантів. І почав інспектор Блонський у присутности учителя з Чистилова п. Мілєра, наказного війта з Чистилова п. Бончука і наказного війта з Ігровиці Яна Бяловонса переслухання. Від 10-ої години рано до полудня без перерви до пів до пятої по пол. переслухував лиш около половини візваних, які в голоді і холоді вичікували на подвірю школи під голим небом, ще й на дощі, — а друга половина візваних буде здається чекати до півночі.

При переслуханню випитував п. Блонський інтересованих не лише чи вони підписали відносні декларації і чи є згідні з правдою їх заподання щодо дітей, але ставив ріжні питання в справі польської викладової мови, в справі війська, в справі податків і т. и., між иншим і таке питання: „чи хочете викинути польську мову, Ви ошукуєте державу і т. п.".

Слід замітити, що Чистилів віддалений від Тернополя 7 км., а Ігровиця в цім самім напрямку, при цім самім шляху, що Чистилів 20 км. і до Ігровиці можна заїхати з Тернополя тільки через Чистилів. Інспектор Блонські шикануває українських селян у страстний четвер тим, що тягнув їх 13 км. аж до Ігровиці, минаючи не тільки сам Чистилів, але й Плотичу і Івачів Долішний, поки цім самім шляху положені. Що більше, навіть сама Ігровиця не була визначена до переслухання.

Це доказ, що така акція обдумана лиш на це, щоби звести на нівець переведений наш шкільний плебісцит. А з другого боку Чистилівці дали нашому народові вказівку, як треба приготовитися до удару з боку тих чинників, що сховтять всіми штуками позбавити нас навіть тих недоїдків, які кинув нам польський закон.

Тиждень ліса на рад. Україні.

Велика революція а потім війна на Україні та шаленита недостача вугілля наслідком повного застою в вугляному промислі причинилися до того, що на Україні дуже знищено ліси. Це винищення лісів має в деяких околицях шкідливий вплив на врожаї. Завдяки недостачі ліс'в трапляються тепер посухи навіть в околицях, де їх раніш не було. Висихають джерела, зникають потоки, маліють ріки. Все те вплинає дуже відємно на сільське господарство та його розвиток.

Рада нада здає собі видно докладно справу з усього того, коли в цьому році розпорядила т. зв. тиждень ліса. Тиждень ліса тр'нас на цілій Рад. Україні в часі від 15. квітня й 15. червня. В ріжних околицях вибирають собі ріжні тижні в межах того часу. В такий тиждень держава мобілізує всіх лісоводів, усіх лісових інженірів і урядовців господарських установ на те, щоби під їх проводом та доглядом населення залісювало усі знищені лісові простори а також всі неужитки, на яких неможливо вести рільної обробки.

Харківські „Вісті" пишуть про цю справу так: „В тій галузі ми бачимо вже виявлення досить великої ініціятиви у самого селянства. Чимало селянських громад обсаджує деревами свої села, сільські та шосейні шляхи, яри, і таким чином відновляє потрохи наше лісове господарство. Але слід ще дуже багато зробити. Слід, щоби всі робітники та селяне України усвідомили собі потребу переводити лісонасадження по всій країні. Тільки масовим шляхом, усвідомивши потребу позбавитись шкідливих посух, поширення пісків, змількування рік та поменшення в них риби, тільки зрозумівши всю величезну небезпеку і збитки для сільського господарства, що несе за собою винищення лісів, ми досягнемо своєї мети. Такі щорічні кампанії в тижнях деревонасаджувань ми будемо переводити доти, доки наша агітація не досягне своєї мети, доки не дібемося відродження ліса".

Вже з цитованих слів видно, що на Рад. Україні ліси поважно загрожені. Були в часі громадянської війни довгі часи, коли деревом отоплювано всі фабрики, млини, а навіть усі залізничі потяги. Безперечно, що започаткована на велику скалю акція лісонасаджування дасть деякі успіхи, тим більше, якщо вона буде направду плянова та раціонально проведена.

Ліси на Україні в наскрізь хліборобській країні все мали і будуть мати величезний вплив на хліборобство. Фатальні наслідки нерозумного винищення лісів на Наддн. Україні могли би стати memento для грабіжничої експльоатаційної лісової політики на українських землях під Польщею, коли її провідники взагалі турбувалися наслідками на дальшу мету. М.

Суд над українськими послами.

Телєграми спеціяльн. кореспондента „Діла"

РІВНЕ, 8. V. Другий день розправи. Зізнає кількадесять свідків. Змальовують жахливий образ у всіх царинах. Зізнавали молоді семінаристи і селяне, що вже над могилою. Председник постійно ухилює питання. Пос. Тарашкевич говорить про паперову конституцію. Богданович про переслідування православної церкви. Сенаторка Левчанівська говорила цілу годину: про школи, вязниці. Її не попросили сідати, хоч учителька Ольшевська (коронний свідок прокуратури) зізнавала силючи. Гладкий говорив про переміну шкіл. Зізнання свідків викликали констернацію. Телєфон: Варшава постійно занятий. Вчерашня розправа закінчилась несподівано скоро. Жде ще кільканайцять свідків. Усі посли й сенатори ще не переслухані. Можливі несподіванки. Третій день: зізнають дальше відводові свідки.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 днів.

Гуртівний склад волічки, вовни, кощу, запалочу, бавовни до вишивок в мотках Kiark DMC., шовку, шнурків ниток, Harland, Трійка, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, батогів, паперів і тутюк „Солялі", зшитки, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знака фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЕВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

16?2 7—12

ВІДГУКИ ДНЯ.

Казка про Святоюрську гору.

Є у Львові гора, а на тій горі є церква, а на тій церкві є смок, а на тім смоконі є кінь, а на тім коні сидить Святий.

Той святий називається Юр і від нього пішла назва на цілу гору, на церкву і прибудівлі.

Св. Юр забив свого часу смока і від тоді став патроном усіх лицарів. Кожний з них, коли не мав певности побіди, або мав страх, кликав св. Юра на поміч. І українські козаки нераз і не два додавали собі відваги надією на підмогу Божого Воїна:

„Нам поможе святий Юр...
Турка звоювати".

Святий Юр раз помагав, раз ні—залежно від того, чи патент був вартий помочі. Нам давнійшими часами помагав.

Спеціяльно Галичина часто користала з помочі святого і тепер очі галицьких Українців звертаються на Святоюрську Гору, звідки сподівалися поради і порятунку.

Як у давних часах Замкова Гора, так у новійших Святоюрська сторожила над Галицькою Землею.

Але в останніх літах відношення святого Юра до нас змінилося до непізнання. Це дало притоку до всіляких міркувань, здогадів і натяків.

Ріжні вчені, ріжно і з ріжних сторін підходили до тої справи і старалися її пояснити.

На мою думку найбільше рації мають геольоги.

Вони доказують, що після війни богато верха падає і що так само гора, на якій стоїть Юр, постійно обнижається.

Давнійше вона домінувала над цілою Галичиною, а св. Юр з висоти церковної вежі міг ясно бачити, що діється в краю і де треба якось помочі. Але в наслідок несподіваних землетрусів, корчень земської кори і т. п. окупацій, гора чимраз глибше западається вниз і тому кругозір Юра чимраз більше звужується. З висоти церковної вежі вже від пару літ не видно було Станиславова і Перемишля, хоч колись навіть Київ проглядав крізь мряку...

Після того й околиці Львова сховались перед оком святого.

А в останніх тижнях гора западася ще низше і тепер, як кажуть, Юр поза собою нічого не бачить.

Галичане зовсім справедливо побоюються, що одного дня не лише Юр нікого, але й ніхто Юра не побачить.

Галактіон Чінка

ОСТАННІ ВІСТИ.

Муніція в гімназії.

Польський мін. просвіти виделегував до Вильна візитатора Черваньского для слідства атентату в гімназії ім. Лелевеля. Підчас ревізії найдено в гімназії цілий магазин зброї: гранати, летничі бомби, стрільний порох.

Дефензива в мін. внутр. справ.

В звязи з провокаційною бомбовою аферою Трояновского в сеймових колах висловлюють думку, що димісія начальника політ. поліції при держ. комісаріяті Варшави, віцеінспектора Пйонткевича і його заст. надкомісаря Лонцкого не вичерпує ще осіб, вмішаних у цю справу. Загально думають, що головні виновники афери далеко вищі службовці. Виявляється, що в централі мін. внутр. справ був чорний політичний кабінет. Дефензива розтягалася не лише на міністрів, членів уряду і послів, але переглядала їх приватну кореспонденцію. Не виключений був і сам шеф. мін. внутр. справ Ратайскі. Мін. Ратайскі виделегував спеціяльну комісію для розсліду діяльности окр. уряду політ. поліції Варшави. Прем. Грабскі і віцепрем. Тугут зажадали звітів із слідства.

Маневри фльоти СРСР.

На територіяльних водах Естонії були маневри рад. ескадри: панцирника, 3 кружляків, шкільного корабля і 2 торпедовців.

раз таку смішну штуку показували, реготалися всі, аж за боки бралися. А ту було ще ліпше, тільки що мені і Настунці було не до жартів. Суддя зараз зміркував, як до того всего дійшло і з чого почалося. Сидить собі, ніби поважний, тільки вусом моргає, тай питається Штефана, защо він від Настуньки по писку набрав. „За то, каже він, я й не злюбив її, що вона мене так набила?" — Але за що набила? — питається суддя. А він мовчить. Настунька стоїть як на вогни, ціла червона як ружа, встидається, — звичайна річ, і дівчина і твердо хована, донька господарська, а не з таких легких. — „Скажи ти, Настуньо, за що ти його набила" — каже суддя. А в ній аж дух заперло зі страху та зі встиду. Нарешті сказала. Напастував її, а вона махнула ним об землю, вибила, як належиться, і втекла. Суддя похвалив її за це і вона аж просіяла. Потім про відьми балакали, чи Штефан бачив яку; потім свідків слухали, а нарешті суддя встав тай засудив Штефана на три тижні арешту за посміховиско, що вчинив над мосю цитиною. Оттепер ми обоє з Настунькою мали потіху за всі люде. Штефан навіть додому не вертався і рекурсувати не хотів, пішов відсиджувати кару, аби її чимскорше збутися.

В селі перше за Штефаном потягали, аби мені досолити, бо я ніби богач охаюся, — позаяке там то моє богацтво, от шкода й балакати, — а тепер всі на Штефана гудзя! Добре йому так! — кажуть — най шанує людські діти! І ще Штефан з арешту не вернувся, як уже почали мене то ці то ті допитуватися, чи я би від них сватів не приняв. Я на то нічо. „Питайтеся, кажу, Настуньки". А вона ходить така сердита, ні приступити до неї, всіх парубків била би.

Зачув про тих нових сватів старий мельник, прибігає до мене. Так і так, каже, може би я не спішився і свій жаль забув, чей би ми ще погодилися та посваталися, так як перше гадку мали. Кажу йому на те: „Я не від того, але що молоді скажуть?" А молоді — як уже Штефан вернувся з арешту і ми їх обоє взяли на спит — знаєте, що сказали? Сплакалися обоє, як малі діти, перепросилися, цілували нас старих по руках, аж нам серце защеміло, — видко, що одно за другим тягло вже здавна, тільки так з дурного розуму поперечилися. Це так часом буває. Не знаю, як там між панами водиться, але на селі розходяться люде нераз через таку дурницю, що сміх сказати.

Подружили ми обоє і добре зробили. Живуть собі статочно, не сваряться, не бються, — придалася наука. Лучше перед шлюбом побитися, ніж по шлюбі; ту вже розійтися тяжко. Тай така справа.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Піла" сконфіскувала прокуратура за сім місць із передової статті п. з. Qui pro quo"; за один уступ із телеграми про розправу у Рівнім; та три місця зі статті п. П. Лисяка п. з. „Господарська руїна Польщі"; за два уступи з відділу УСРР. п. з. „В обороні західних Українців" і за частину речення з останньої вістки про рівенський процес.

— **„Слово польске" про д-ра К. Левицького.** До чого доходить реваншістична дурійка ашехпольських публіцистів з „Слова польского", про це найкраще свідчить стаття в останньому числі тої газети про намірений поворот д-ра Костя Левицького до краю. В ній дослівно стоїть: „В справі залізного листу д-ра К. Левицького проголошено урядово, що проти нього відбудеться судова розправа. Ніяка газета того й не квестіонувала. Зверталося в пресі увагу тільки на те, що надання залізного листу одному з найзавзятіших ворогів держави і „прем'єра ради міністрів західньо-української республики" — є чимсь нечуваним. Хоч як комічно звучить нині і уряд і назва республики, то все таки треба тямити про напад на Польщу та про „вимордування" у війні в рр. 1918—1919 двайцяти тисяч Поляків, а д-р К. Левицький саме належав до творців нападу і до пертрактуючих з Австрією а на спроби порозуміння відповів бл. п. Скарбкові, що рішатиме залізо і кров. Тому що потім стало підкопував Польщу і підписав у часі виборів у 1922 р. відозву, наслідком якої вбито Твердохліба і ряд инших людей, не сміє він дістати амнестії на основі амнестійного закону. Отже міністер Жихліньскі ужив залізного листу на власну руку". Чого тут нема? Тут наперед зложений цілий акт обвинувачення, тут піддано критиці вчинок найвищого сторожа законности, бо міністра справедливости, що не повідомив про те підчинених собі урядників. Шовіністична дурійка ашехпольських публіцистів доводить їх до самопонижения, бо до провокаційної денунціації. Така тактика, зрештою у тих колах зовсім випадкова, не вимагає хіба ніяких коментарів.

— **Пересторога магістрату.** Львівський магістрат остерігає львівських громадян перед обманцем (по імени його магістрат мабуть з делікатности не називає), що буває по Львові в ролі магістратського екзекутора, що під тою фірмою найспокійнійше стягає найріжнороднійші міські оплати та податкові належитости. Дотепер впало жертвою того псевдо-екзекутора дуже багато осіб. Магістрат заявляє, що його екзекутори мають окремі легітимації з печаткою магістрату та підписом шефа VII. департаменту а крім того мають карти пільної їзди трамваєм заосмотрені фотографією. Кожний громадянин повинен від екзекутора вимагати усіх тих документів і щойно по їх виказанню платити належитости. Цікаво, чому магістрат допускає, що той псевдо-екзекутор не може мати таких самих документів? Обманцеві все доступне і немає для нього нічого неможливого. Дивне одно, що магістрат не вспів дотепер потягнути до відповідальности такого обманця!

— **Сільські порахунки.** В селі Волшеві пов. Жидачів розгорілася ворожнеча між церковними провізорами Василем Бойком і Василем Волицьким та 26-літнім парібком Петром Климковським, що закинув їм спроневірення церковних грошей. Ворожнеча заострилася з хвилею, як Климковський на одній забаві минулих масниць ударив в лице Гриня Волицького, брата Василя. Климковському заповіджено реванж, який виконано дня 22. квітня ц. р. Вечером тогож дня напало на нього перед Фірткою кількох людей і так почастували його колами по голові, що розбили череп, який розскочився на кусники. Климковський умер незабаром, а під замітом убийства арештовано парібків Василя Бойка, Гриня Волицького, Василя Хомина і Василя Волицького. Арештованих відставлено до слідчої вязниці в Стрию. Петро Климковський, хоч затинник, почував себе Українцем і брав участь в місцевому культурно-освітному житю.

— **Ювилей газ. „Селянська Правда".** Селянський орган Центрального Комітету КП(б)У., що заразом є органом Центральної Комісії незаможників, „Селянська Правда" має 60.000 передплатників. Часопис недавно святкував свій пятилітній ювилей та з цеї нагоди поставив собі за ціль довести свій тираж до мільона примірників. Мабуть довго прийдеться на це ждати.

— **Новий календар.** Член міжнародньої делегації для реформи календаря Англієць Котсуорт, начеркнув схему нового календаря. Великдень мав би припадати на другу неділю квітня і перестав би бути рухомим святом. Рік можна би поділити на 52 тижні по 7 днів, а останній день у році залишити відокремленим, назвати його „Новий рік"; святкувати як міжнародне свято, яке не рахується. 52 тижні можна поділити так: або на 13 тижнів чвертьріччя, задержавши теперішну їх назву, або на 13 місяців по 28 днів, себто по 4 тижні. 13-ий місяць обіймав би два останні тижні червня і два перші липня під поетичною назвою „Совпе". Рік складений з 13 місяців мав би ту прихмету, що виключав би численні непорозуміння, які є наслідком невінних місяців. Усякі свята, збори, виставки і судові розправи можна би означати точно заздалегідь, а навіть деякі річниці могли би лишатись щорічно незміненими. Побачимо, чи міжнародна конференція прийме цей проект.

— **Війна з актрисьними ґажами в Америці.** В Америці розгорілася завзята війна між власниками фільмових підприємств і кіноміли артистами в справі ґажів цих останніх. Деякі т. зв. звізди екрану побирають прямо казочні ґажі. Такий Чаплін на протязі одного року зароблює більше ніж Анатоль Франс на протязі 15 літ. Через ті ґажі попожіють фільми, а тимсамим і кіна. Власники фільмових підприємств рішили платити найкращим фільмовим акторам не більше від 100 долярів денно. Актори проти цього запротестували. Якщо 100 долярів денно для них замало, то що мають робити тисячі смертельників, що не заробляють у нас більше від 3 золотих денно?

— **Молдавська республика — авангард революції на Балканах.** На зїзді рад Молдавської Республики, який зібрався в Балті дня 21 квітня, виступав від уряду України народний комісар просвіти Шумський і між иншим сказав, що „Молдавська Республика — не авангард революції на Балканах". Голова молдавського Ревкому Старий, говорив, що Всемолдавський зїзд рад відбувається в обставинах, коли переважна часть Молдавської Республики, це зн. Бесарабія, находиться в румунській окупації. Значіння автономної Молдавії в тім, що вона є осередком прагнень народів, що їх гнітить Румунія і инші балканські держави! (Б. 23. IV.).

— **Спосіб як щадити.** Загальною бідячою є неможливість роблення ощадностей. Одначе ми втаємничені робити ощадности і кождий може це саме робити, держачися нашої ради. А саме: треба стало купувати взуття для себе і родини у Генриха Поста, Львів, вул. Панська 7, а кождий переконається, що заощадить собі більші суми, бо згадана фірма знана з доброти і дешевости. 1928 1—1

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 9-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу" в золотих в місяці травні 1925.

О. Андрій Дорош Високе 4, о. Михайло Бак Дубецко 10, Іванна Демянчук Гути 10, Омелян Константинович Сянік 10, о. Микола Гецюх Заболотів 15·20, о. Летчук Рава руська, збірка в церкві в Раві 19, збірка в церкві в Річках 18, Микол. Салюк Богданівка 5, Іван Мельник 5, Йосафат Мельник Львів 10, Іван Кульчицький Львів 10, д-р В. Маковський Печеніжин 25, на листу ч. 4. персонал „Дністра" а то: д-р Степан Федак 24, дир. Колтунюк 16·50, Рутковський 10·20, Кіяк 9·50, Новицький 9·20, Свонітакевич 11, Мороз 11, Пак 10·60, Чума 9·50, Гулевич 9·40, Ол. Савицький 10, Алексевич 9, Кривохульський 9, Комашевич 9·60, Мохницький 9, Кривак 9·20, Яновин 8·60, Сушко 9·40, Загорецький 9·40, Царевич 9, Чесник 9, Ю. Левицький 9, Гнатковський 8·50, Онишин 9·20, Устиянович 7, Лотоцький 7, Фарина 7·60, Попель 6·10, Кульчицький 8·10, Грицишин 5·50, Стефанович 5·50. Гладій 6·60, Васильків 6·10, Плетінка 5, Галушак 5·60, Кутерський 5, Басаївна 5.

ОПОВІСТКИ.

Проситься всіх товаришок і товаришів, які заявили охоту вписуватися до „Бандуриста" прийти в суботу 9. ц. м. о год. 7 веч. на пробу (мала сала Лисенка). — Виділ. 1933 1—1

Прогульна до Глинська і Крехова заходом тов. „Плай" відбудеться в неділю 10. мая ц. р. під проводом п. д-ра Олени Дашкевич. Виїзд зі Львова залізницею о год. 8 рано, поворот 8·27 вечером. Збірка перед головним двірцем о год. 7·30 рано. Ціна білету там і назад приблизно 3 золоті.

III. На будову „Нар. Дому" на Личакові зложили через Кр. Союз Кредитовий ч. 7250 в зол. поль. Вп. пп.: І. Годейчук Нов. Тарг 20·50, д-р С. Войчук Скалат 11, М. Андрухів Остроленка 11, О. Винар Бучач 10·40, Юр. Шмериковський Печеніжин 10, А. Лящучкова 10, Д. Висоцький Сянік 5, о. Дм. Кубасевич Делятин 5, о. І. Іванчук Тисте 4, інж. Т. Білінський Оспава 4, о. І. Пецик Венцковичі 3, Г. Бабчинець Синевізько 3. По 2 зол.: о. Я. Мухницький Лімна, о. Збудовський, Жибоцке, І. Жупник Ворохта, Ст. Козбур Ясьонка в., о. І. Яросевич Райське, о. З. Флюнт, Граб, д-р Г. Салатуб Белз, о. С. Підлящецький Увисла. Дальше Вп. І. Петроник Барвінок 5, о. Т. Бачинський Глиняни 3, М. Улицький Литинів 1, Ев. Білінська Оспава 1, А. Куцинич Кропивники 0·50. Списи Біг за ласки і просимо о дальші датки. Просимо і тих, у яких лежать не вислані дотепер чеки, о негайне їх висилання, бо будова йде скоро, а гріш дуже пильно і через те не можуть в ході зрівнатися.—Виділ Читальні. 1—1

Пригадується, що в „Тижні Дитини" відбудеться в суботу 9. ц. м. о год. 6. веч. в салі Лисенка

„ЛІСОВЕ СВЯТО"

фантастична песа зі співами і танцями під артистичним проводом Парфанович Булавової. 1936 1—1

Зам'сць вінця на д'мовину бл. п. Ярослави з Ловицьких Кондратової голови філії „Союза Українок" у Турці складає тов. „Союз Укрїнок" у Львові 15 зол. на львівську філію Українського краєв. Тов. охорони дітей і опіки над молодю. 1935 1—1

Концерт Богдана Бережницького, вільончеліста відбудеться в Перемишлі в второк дня 12. травня в салі Нар. Дому о год. 8. вечер. 2—2

Товариський вїзд. Товариші, що в р. 1910 склали іспит зрілости в української гімназії в Коломиї, будуть ласкаві негайно подати свої адреси д-ру І. Турянському, адвокатові в Коломиї, вул. Кошшевського ч. 29 в цілі відбуття 15-літнього товариського вїзду в днях 4. і 5. липня н. р. в Коломиї. Цім більше бажане, що з огляду на воєнні події в 1920 р. не міг відбутися в тім часі нормальний 10-літній товариський вїзд. За комітет: *Д-р Ів. Турянський, З. Кулинович.* 1914 3—3

Дрібні оголошення.

ГОСПОДАР-ЕКОНОМ, енергічний, нежонатий зараз потрібний. Вимоги: добра практика, управа цукровник буряків, молочне господарство. Відписи свідоцтв і референцій і условія платні, найвадше в ординарії, висилати до заряду дібр Шпехтинці п. Тернопіль. Непринятті останять без відповіди. 1908 2—3

ТОВ. взаїмних обез. „ДНІСТЕР" у Львові приїме зараз кілька мужеських сил з вправленим письмом до канцелярійних робіт. 1925 2—2

ГЛЯДАЮ ІНСТРУКТОРА, котрий поповнив би матеріял науковий з 2 дітьми з I. і II. кл. гімназ. до вступного іспиту перед ферією м. Удержання і платня після умови. Зголошення до пр. парох. в Цепенові, п. Ярослав новий. 1930 1—1

ВІДНАЙМУ умебльований покій, може бути з пільним удержанням, заможному панові або пані, вул. Королевої-Ядвіги 6, дверї ч. 20. 1919 1—1

MICHELIN пневматики по фабричних цінах поручає Вітольд Трамбаль, Львів, Подлевського 2. 1934 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Присилайте передплату!

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лїкар Загального Шпиталю і Народної Лїчниці

ординує при вул. Пекарській 25.

1916 **від год. 3—5.** 2—10

ПІДЛЮТЕ

Лїчниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах **над Лімницею. 700 метрів понад урівень моря положене.**

На місці мінеральні джерела високої лїчничої вартости. Гарячі купелї сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.

Соняшні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції лїтників.

Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів, відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.

Сезон купелевий від 15. травня ц. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 3—6

Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

6-та Державна Льотерія.

Головна виграна 15.000 зол.

7.000 виграних, які будуть виплачені в готівці без якихбудь потручень.

Тягнення 18. червня ц. р.

Ціна льосів: Цілий 4 зол., пів 2 зол.

Льоси до набуття у фірмі

„НАДІЯ" — Львів, Сикстуська 6.

Замовлення письменні полагоджуються відворотною почтою. Льоси висилається тільки за оплатою з гори. На кошти пересилки долучити 50 сот. 1932 1—1

КАСИНО в ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Baccara

Гра відбувається на данцігські гульдени 25 гульденів = 1 англійському фунтови.

Інформації про подорож

в ВАРШАВІ. Телєф. 157—31

І за посередництвом бюра подорожі Касина в Цоппот 1931 1—1

ВІЛЬНЕ МІСТО ДАНЦІҐ.

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 102 (10.485). Львів, вівторок 12. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Непевна тінь.

Які наслідки матиме вибір Гінденбурґа президентом німецької республіки? — ось питання, яке цікавило найширші кола читачів ріжних европейських країн і найбільше досвідчених дипльоматів. Воно не сходить до нині зі списку актуальних справ европейської політики. Воно нависло непевною тінью над дискусіями, що продовжуються роками і даремно шукають розвязки заплутаної европейської ситуації.

Нема сумніву, що міжнародне становище знов ускладнилось. Ніхто не в силі направити втихомирюючий тон англійської дипльоматії, яка хоче звести ролю Гінденбурґа до ліричної маніфестації німецького народу, що підчас виборів не пішов за голосом розуму, а почування. Гінденбург буцім-то авреол без реальної сили. Появляються навіть revelяції, що справжнім стратегічним геніем німецького генерального штабу був Людендорф, а Гінденбург мав лише щастя давати фірму. Але сам „Таймс" признає, що вибір Гінденбурґа означає внеохочення німецького народу своїми ліберальними провідниками, які мають надто слабу руку. Німецька політика на протязі останніх літ була низкою непевних компромісів, гимчасових настроїв і досить неясним висловом ще неяснійшої волі народу.

На цей раз ця воля промовила ясно. Чи союзні держави виграють що від цієї ясности, як це невинно повторяє французька преса стверджуючи, що Німеччина станула нарешті перед світом з відкритим чолом? Чи виграє сама Німеччина? Ясність не виключає тіни, а навпаки зміцнює її обриси. Чи не вражатиме кожного факт як *соціялістичний* президент німецького парляменту братиме присягу на вірність *республиці* від *монархістичного* генерала? Поруч цієї суперечности існуватимуть инші, більші, звязані з нею, дарма, що не такі наглядні. Німецька республика, що матиме головою бувшого героя імперіялістичної війни, стане предметом нових дискусій між Англією та Францією, з яких кожна домагається гарантійного пакту, по власному зразку та розумінню. Англія завнятиме на далі, що Гінденбург є лише страхополохом, Франція, що тінь цього страхополоха вказує на реальну величину, сховану за ним. Такий є поетичний зміст останніх новин про становище Франції та Англії супроти загального роззброєння Німеччини.

Мілітарний геній Гінденбурґа є сумнівний у нинішній міжнародній ситуації. Але його особа стає хвилюючим питайним знаком у першій мірі для творців німецької республики, які протиставляють її дотеперішній мілітаристичній політиці Гогенцолєрнів, винуватцям нинішньої катастрофи. Можна сумніватись, чи справжні німецькі республиканці захотять притаїтись у тіни Гінденбурґа і нищком, спільно з ним, працювати над новою війною. Але одночасно витворена ситуація в Німеччині стверджує на половину правду, якої так лякається Франція, повторяючи її часто, а саме: що Німеччина має два обличча. Яка держава спутана рішеннями насильних договорів може мати лише одно обличча, навіть, коли хоче бути щирою? Чи Европа є краще поінформована про внутрішну політику польської республики, ніж про політику Німеччини?

Офіціяльна осторога висловлена устами американського амбасадора Гогстона від Зединених Держав на адресу Европи каже виразно про непевну тінь, що нависла хмарою небезпеки над нашим старим світом. Небезпека в тому, що нинішні керманичі европейської політики не в силі відмежувати світла від тіней і тіней від предметів. Держави та народи мусять мати умовини свобідного розвитку пропорціональні до біольогічних та духових сил притаєних в їх організмі. Ось ясна правда від якої паде тінь на сучасну географічну карту складену у Версалі.

„Модерні" абітурієнти.

Дивні речі. — Бомби — запас знання „патріотичних абітурієнтів. — Події в українській перемиській гімназії. — Анальогія.

Дивні речі діються у відродженій Польщі, в демократичній республиці, в якій існує на папері найліберальнійша конституція. По широких українських і білоруських просторах мандрують як прогульковці „диверсійні ватаги", хоч корпус самої поліції в Польщі становить численно половину армії німецької держави; бандитизм процвітає як за часів середньовічного „Raubritter-ства"; день — в день трапляються залізничі катастрофи, яких жертвою падуть не військові поїзди, але поносять смерть звичайні громадяне, жінки і діти; опозиційні посли стають перед судами, з яких возними викидають адвокатів; в скарбових урядах викривають надужиття; у Варшаві крім непарляментарного, але явного кабінету Вл. Грабского існує ще й чорний кабінет Смульского чи Свольокена з підвідділами в цілій державі. А цей кабінет політичної поліції виконує владу на спілку з „організаціями народовими".

Одним словом дивні речі, а серед них ще дивнійші — поява „модерних" абітурієнтів. Цей новий тип оспіваного Пшибишевським „homo sapiens" затрівожив навіть залубілу, хору на зоольогічний і одночасно якийсь екзотичний „патріотизм" польську пресу.

Давнійше абітурієнти йшли складати іспит зрілости голіруч, що найвище зі схованим в кишені клаптиком паперу з історичними датами, математичними формулами, підручником льогаритмів, а тепер у Вильні, „крєсовім" городі, який опромінює Остробрамська Матір Божа, абітурієнти приходять перед іспитову комісію з револьверами, гранатами і бомбами.

Як подають польські газети, у виленській польській гімназії ім. Лєлєвеля відбувалися іспити зрілости, до яких приступили між иншими учні Лявриновіч і Обрембальскі, сини високих польських урядовців.

Хоч, як відомо, в польських гімназіях, особливо на „кресах", іспитові комісії є дуже поблажливі і вирозумілі, то все таки згадані абітурієнти не виявили ніяких знання для переходу через „вислячий міст". Ця недостача знання у абітурієнтів трагічно відбилася на педагогах, які видно мало навчили своїх учнів. В критичнім моменті абітурієнт Лявриновіч, тримаючи в одній руці револьвер, а в другій гранат, віддав два стріли до дир. гімназії Беганьского і легко ранив його. Опісля кинув і гранат, який тяжче і лекше ранив кількох учнів і вчителів та якого жертвою впав сам замаховець. Одночасно другий „модерний" абітурієнт Обрембальскі розпочав стріляннину, ранив кількох товаришів, а опісля сам застрілився. Наслідком цього „модерного" іспитування понесли смерть учні: Лявриновіч, Обрембальскі, Доманьскі і Загурскі, смертельно ранений учитель Янковскі, тяжко ранені учні: Точиловскі, Боридовскі, Дембіцкі, а лекше ранені учні: Шимоновіч, Вгікевіч і Стабровскі та Беганьскі. По иншим звісткам стріляв іще з револьвера учень Загурскі, а бомбою орудував учень Доманьскі. Та зайвим було би входити в подробиці. Годиться ще додати, що в гімназії Лєлєвеля після переведеної ревізії найдено цілий склад амуніції, гранати, бомби і кільограм пороху. Знайдений вибуховий матеріял вистарчив би на висадження в повітря цілого шкільного будинку. Крім того в учнів найдено ще 7 револьверів, а в помешканні Лявриновіча ще 5 гранатів. Абітурієнт Лявриновіч належав до „Звйонзку безпєченьства краю", на-пів тайної, „патріотичної" організації, звернені проти Білорусинів і Литовців та їх змагань. В тому мілітарному „Звйонзку" Лявриновіч займав становище сержанта (старшого десятника).

Не будемо снувати думок про цю тему, але не зайвим буде зазначити, що вчинок „модерних" абітурієнтів Лявриновіча і Обрембальского є ідентичний з учинком „модерного" поліцая Мурашка. В першому і другому випадку наступив самочинний „вимір справедливости" згідно зі своїми хоробливими забаганками. Є він одночасно коронним явищем пропагованої анархії, є трагедією сучасного польського покоління. Цей „клясичний" випадок вказує, що ідеольогія револьверів, гранатів, бомб, багнетів, тюрем, що організування всяких „Звйонзків безпеченства краю" і инших „організацій народових", що затроювання душ і умів всесильністю револьверової сили—мститься на її ідеольогах. Поділ горожан держави на озброєних і безборонних, як це доказують озброєні осадники, гімназійні учні, термінатори, не рахуючи поліції і війська, кінець кінців, коли револьвер не може найти приторовлення до „бунтівничих" нац. меншостей, наколить його у відчаєнні по своїх педагогів. Тоді тратить якусь небудь силу ідея справедливости, толєранції, а її заступає „ідея" револьверові кулі. І та куля рішає все в житті громадському і чисто особистому. Символом нинішнього польського покоління, признакою його прямувань є револьвер і бомба, провокація і тюрма.

А тепер з одних „кресів" перейдім на другі. В перемиськім „Українськім Голосі" (ч. 19) поміщено за підписами пп. Р. Гамчакевіча і д-ра В. Загайкевича комунікат, з якого довідуємося, що 29. квітня перевела поліція ревізію в гімназійнім інституті і бурсі св. Миколая в Перемишлі. Поліція шукала, чого шукала — Господь знає, та найшла кілька примірників „Українського Голосу" і „Нового Часу", а крім того в к о р и д о р і найдено якісь листки, які були там кимсь підкинені.

Взагалі українською перемиською гімназією піклується поліція і місцева „організація народова" незвичайно ревно, звязуючи з її і с т н у в а н н я м найстрашнійші злочини, яких не в силі найти. А все таки їх шукається всіми фібрами душі, бо гімназія в Перемишлі є найдальше на захід висуненою українською середньою школою. Перемиську гімназію треба знищити, а тому поліція й „організація народова" та її преса не лише чіпляється кожного найневиннійшого штубацтва якогось учня, але й пускає всілякі видумки та допускається провокації для осягнення наміченої мети. Недавно „Глос пшемиски" в порозумінні з поліцією видумав „udaremniony zamach młodocianych terrorystów" на директора гімназії п. М. Грицака, який — до речі кажучи — тішиться повним довірям професорів, учнів і громадянства. Та виявилося, що з цієї видумки нічого не може вийти. Тому пригадано собі, що тепер в поліції панує „мода на комуніям". А деж шукати тих „комуністів" в Перемишлі, як не серед українських гімназистів, як не в українських бурсах, а посередньо і в українській гімназії. Тоді легко можна буде її зліквідувати по думці друкованого у нас в своїм часі меморіялу перемиської „організації народової".

Маючи перед собою таку „благородну" мету, органи перемиської поліції перевели в середу дня 29. квітня ревізію в гімназійнім Інституті і Бурсі св. Миколая. Ревізія почалася в 5-тій годині рано. В Бурсі ревізія не дала ніякого висліду, бо настоятелі спільно стежили ревізорів. Цю безвислідність на домагання управителя потвердили поліційні органи. Після того цілі фаланги поліції, комісарів, агентів, конфідентів попалися до гімназійного Інституту. Шукали в салях, шафках, скринках, ліжках, кишенях учнів і... без висліду. Під час цієї операції о 7-ій годині задзвонено на снідання. Поліція була така чемна, що дозволила всім учням удатися на снідання, а біля фаланги поліції лишився всього тільки один настоятель. Ревізія перейшла на довгий коридор, де містяться вішала, а на них плащі і загортки учнів. Конфіденти почали шнирати по кишенях плащів і от негайно в одному з них, досить довгому що по розмірах мі-

належати учневі з VII. або VIII. кл., найдено якісь „комуністичні" прокламації і дві картки в чорних обвідках з написом „Смерть собаці". Шеф дефензиви з радістю забрав цей „corpus delicti" разом з плащем. Він так втішився цією „знахідкою" конфідента, що зрезигнував з ревізії на II-гому поверсі. Та виявилося, що довгий плащ є власністю учня III. кл. Пасічинського, ростом високого, але мало розвиненого. Значить, провокатор помилився здорово. Хлопця покликано на поліцію, але негайно випущено, бо що було робити з недорозвиненою дитиною. Всі „небезпечні" папери враз з „революційними" картками „Смерть собаці!" вложив до плаща хтось, кому залежало довести до розвязання бурс, а тим самим і гімназії, бо в самім Інституті є 150 учнів. Коли вони є „заражені комунізмом", то ясно, що й гімназія теж „заражена", а тоді одинокий вихід розвязання бурс і гімназії.

Перемиське громадянство до краю схвильоване провокаційними методами, приноровлюваними до молоді. Може би поліція, яка в своїй меткости і ревности знаходить всілякі дивні речі, відкриває „заговори", нівечить „замахи", знайшла вже раз хоч одного провокатора, а в першу чергу того, що провокує невинну молодь.

Ревізію переведено очевидно з метою „піддержати" меморіял перемиської „організації народової".

І в Перемишлі і тим більше у Вильні у всій своїй величі проявився нюх поліції і її дбайливість за молоде покоління. Тут по довгих заходах і намаганнях „найдено" в плащі учня III. кл. „комуністичні" відозви і картки зі сакраментальним написом „Смерть собаці" (не знати тільки, кого на думці має автор цього напису під назвою „собака"), а там (у Вильні) не найдено револьверів, екразиту, бомб і инших „невинних" забавок войовничих абітурієнтів. Тут насильно вбирається вже й стероризовану молодь в псевдокомуністичні шлії, а там офіціяльно дозволяється зрілій молоді не лише належати до мілітарних організацій, але й уважається ту молодь „патріотично" одуховленою. Тут та українська молодь хоче спокійно вчитися, але їй не дають, провокують її, навіть хотять відняти їй школу, — там польська молодь не хоче вчитися і не вчиться, за своє неуцтво хоче даром одержати атестат зрілости, а коли це не вдається, тоді рішає бомба, яка спричинює смерть 7-мох осіб. Але за те польської гімназії ім. Лєлевеля у Вильні не розвяжуть, бо вона є станицею польської культури, а її учні воякам „Звіонзку безпеченства краю". Инші знальогії і висновки з них лишаємо нашим шан. читачам.

Гринько проти Грушевського!

Голова Київського Губвиконкому Гринько, в справозданні з діяльности Губвиконкому на VII. зїзді рад Київщини, торкаючись справи українізації ні з сього, ні з того копнув академіка Мих. Грушевського, накликуючи на нього радянського поліцая...

„Ось передомною журнал „Україна"—з обуренням говорив Гринько —який видається під редакцією М. Грушевського. Останнє число посвячено переважно памяти Шевченка. Передова політична стаття написана Грушевським. Я питаю вас, товариші, — з патосом звертається Гринько до своєї авдиторії,—чи можна в 1925 р. на Україні писати бойову політичну статтю про Шевченка і жадним словом, жадним натяком не згадати про радянську владу, радянську суспільність? Чи може не зробити той, що щиро стоїть на радянському грунті? В цій статті радянську владу оминається. Там є більше української національної великодержавности, ніж радянської ідеольогії".

„Нам не так важно, поучував дальше своїх слухачів Гринько,—що думає з приводу Шевченкових роковин проф. Грушевський, як важно те, яку літературу, яку публіцистику подається нашим читачам. Звичайно булоб добре, колиб науковий талант проф. Грушевського пішов по радянському напрямку. Але незалежно від цього нам треба завоювати українську публіцистику та літературу. Ми з великим задоволенням стежимо за тим, як до щирого, активного співробітництва підходять все ширші кола української інтелігенції. Але ми не можемо закривати очей також і на те, що в умовах нової економічної політики утворюється грунт для оживлення дрібно-буржуазної ідеольогії"...

„Треба просто сказати, признається Гринько — що української літератури і публіцистики ми ще не завоювали".

Не маючи дотичного числа „України", не можемо провірити, чи стаття академіка М. Грушевського містить в собі знамена злочину ігнорування радянської влади і радянської суспільности, злочину великодержавности та ідеольогічної дрібно-буржуазности. Отже мусимо на слово вірити Гринькови, що позажаний учений мабуть таки прогрішився, коли не супроти радянської влади і радянської суспільности, то щонайменше супроти самого Гриньока. Видно чимсь недогодив старий професор молодому представникові радянської влади.

Але при цій нагоді варто відзначити, що українське національне письменство, українська національна думка, по авторитетному свідоцтву Гричька, всеж таки існують, розвиваються; що українська література й українська публіцистика перейнята національною великодержавністю і навіть (дивна річ у соціялістичній республиці!) дрібно-буржуазністю та що радянська влада ніяк не може прибрати до своїх рук сеї непокірної національної та дрібно-буржуазної української літератури й публіцистики.

Дійсно справа кепська. Так багато зроблено для українізації життя — і пару десяток газет українських існує, і кілька журналів українських видається, і сотками книжки українською мовою друкується, а українська література й українська публіцистика десь самі собі з боку стоять і не дають себе „завоювати". Ніякої тобі „смички"! Справді, є чого обурюватися.

Бідний Гринько, в своїм комуністичнім заслїпленні не бачить трагікомічности становища, коли про українську літературу й українську публіцистику доводиться говорити, як про щось цілком відокремлене від усього того українського, що творить радянська влада, а радше комуністична партія, признаючи тим самим, що вся та українська творчість радянської влади не є українською посуті, бо українську літературу й українську публіцистику треба ще „завойовувати"! А це завдання, видно, не легке! х

Пурус паста до взуття дає сильний чорний полиск.

У. С. Р. Р.

Стан шкільництва у Київі.

Під теперішню пору існує у Київі 97 трудових шкіл, в яких учиться 31.000 дітей. Проти попереднього року число шкіл зменшилося на три, але процент охоплених школами дітей зріс з 45 до 50 про. Кількість українських шкіл збільшилася з 30 до 35, жидівських з 4 до 7 коштом російських шкіл. В 60 дитячих будинках і дитячому городку „Ленінск" виховується до 5000 дітей. Через заборгованість батьків з платою за навчання, педагогічний персонал не дістає цілої платні. Недобір платні в бїжучому кварталі досягає 40 про. (Б. 18. IV. 25.)

Національні меншости на Україні.

Центральна Комісія національних меншостей при ВУЦВК. зробила підсумки поробленых заходів для розвязання питання національних меншостей на Україні, які представляються так: Виділено 5 німецьких районів, в складі 55 сільських рад, крім того виділено 22 окремі німецькі сільські ради, які входять в склад не німецьких районів. Польських сільських рад виділено 15 і має бути ще виділено

Дм. Дорошенко.

НОВИНИ
нашої педагогічної літератури.

(Учитель. Педагогічно-науковий збірник. Том І. Львів 1925. Накладом Учительської організації, ст. 168, 8°).

Завдання, які ставить перед собою редакція нового збірника, що дїсе перший том його перед нами, почасти розкриваються в першій статті збірника: „Самоосвіта учительства", пера М. Галущинського. Потреба удосконалення фахового знання, набутого в школі, потреба стежити за розвитком своєї фахової науки й бути в курсі новіщих її досягнень особливо дає себе чути в сфері праці учителя-педагога. Цій потребі йдуть на зуст, ч звичайно в формі тав. доповняючих курсів; такі курси особливо були розповсюджені колись на Україні; улаштовує такі курси й теперішня польська влада в Галичині; але ці курси мало можуть дати українському учительству Галичини (а його то й має головно на увазі л. Галущинський), бо з них старанно усунуто все українське, улаштуванняж своїх власних українських курсів натрафляє на ріжні труднощі. Отже українському вчителеві зостається одна дорога — дорога самоосвіти в найширшім розумінні того слова: організація професійних товариств зі зборами й рефератами, бібліотеками, видавництвом. Автор констатує занепад вищих культурних інтересів серед загалу українського учительства — як наслідок загального нашого дикоління, і вважає необхідним пробудити, оживити ці інтреси серед учительства, бо инакше воно може зовсім втратити значіння провідника культури в народні маси що було би великою шкодою для нашого національного життя. Видання неперіодичних збірників, на сторінках яких учитель може знайти цікаву для себе лектуру, прочитати про новинки на полі теоретичної науки в своїм фаху, про нові досвіда на тім полі, про справи національної просвіти взагалі, може й сам поділитися своїми думками й враженнями, — такий очевидно замисл видавців збірника „Учитель", такі їхні завдання.

Перший том „Учителя" зложений, на нашу думку, цікаво і ріжносторонне. Знаходимо тут перш за все ряд статтей фахового педагогічного змісту: А. Чайківського „Про завдання народнього учителя на селі"; Ст. Сірополька — „На шляху творення нової школи"; О. Цегельської — „Народня учителька під теперішню добу"; Дмона Девея — „Ціль науки історії в початковім навчанню; Д. Коренця — „Практичне образування молоді" й деякі инші. Бачимо статті присвячені спеціяльно справі підручників: І. Климка „Про значіння поетичних уступів, уміщених у підручниках народніх шкіл і звязь цих уступів із прозаїчними та з наукою співу"; Д. Коренця „Історичні читанки". Щодо перших статтей здається нам, що вони трохи грішать теоретичністю й замало говорять за конкретні обставини, в яких перебуває тепер школа хочаб у самій Галичині. Говорячи про „нову школу", варто було би зупинитись на тій великій роботі, яка була зроблена на полі народнього шкільництва на Великій Україні в 1918 і 1919 роках; не вважаючи на зміну урядів і режимів там у міністерстві освіти фактично працювали одні й ті самі люде, котрі зробили велику роботу, що хоча почасти й зруйнована тепер, але має великий історичний, а також і практичний інтерес. Якого розмаху досягла справа організації українського шкільництва спеціяльно за часів Української Держави 1918 року, це видно зі споминів І. Филипчака „Учительські курси українознавства на В. Україні в 1918", надрукованих в цій самій книжці „Учителя".

Д-ій Коренець, говорячи про історичні читанки, чомусь не згадує про історичні читанки О. Білоусенка „Було колись" і про „Читанку з історії України" Н. Мірзи-Авакіяну. Обидві ці книги заслуговують як найбільшої уваги.

Характер споминів має стаття Е. Грицака „З історії українського шкільництва на Великій Україні". Властиво мова йде про сільські гімназії 1920—1922 років, коли радянська влада „не нищила і не забороняла здебільша українських шкіл, але також нічим їх не піддержувала, а навпаки, робила всякі трудноші й перешкоди, підозріваючи скрізь українську політичну роботу і дошкулюючи першусього учителям-Українцям". Дуже інтересні відомости про українське шкільництво за океаном подає стаття М. Таранька „З шкільного руху в Канаді".

Цілий ряд статей збірника своїм змістом виходить за межі педагогічних тем і тому має загальнійший інтерес. В. Залозецький в статі „Т. Шевченко в світлі епохи" розбірає дві нові книги про Шевченка — А. Річицького й О. Грицая, в яких обидва автори стараються представити Шевченка „пролетарським поетом" в сучаснім большевицькім дусі, — новий доказ, як іще мало досліджене життя і творчість великого поета і як мало вони звісні навіть присяжним літератам, таким як ось д. Грицай. До фактів і вказівок, якими д. Залозецький збиває поверхові й тенденційні твердження обох авторів книг, можна би додати іще чимало, але це вивело би нас далеко поза межі обсягу нашої замітки.

Стаття В. Гнатюка „Лука Гарматій і його спомини про М. Коцюбинського" дає більше, ніж обіцяє сама назва. Перш за все це — дуже тепло й яскраво написана біографія Луки Гарматія, одного з найсимпатичніщих українських учителів-громадян; по друге маємо тут спомини пок. Л. Гарматія про побут М. Коцюбинського на Гуцульщині в 1912 р., лист Коцюбинського до Гарматія і спомини про гостювання Коцюбинського серед гуцулів П. Шекерика-Доникового, з примітками В. Гнатюка. В цілому спомини й примітки дають дуже цікавий матеріял для генези й психольогії творчости автора „Тіней забутих предків".

М. Возняк у статті „Краса давньої української книги" говорить про мистецькі окраси й взагалі про зовнішний вигляд старої української книги від Ізборника Святослава 1073 р. — з нагоди появи праць Ів. Свєнціцького про „Прикраси рукописів Галицької України" й „Початки книгопечатання на землях України".

Ів. Свєнціцький в замітці „Три історії української літератури" дає загальну характеристику праць С. Єфремова, М. Возняка і М. Грушевського. На його думку — „Возняк дав найбільшу скількість річевого матеріялу..., Грушевський обхопив національну літературу людового походження у звязку з міжнародньою, а взагалі літературу доведену до XIV в. получив з історичним життям нації; Єфремов прослідив ідеольогічні о-

23, а також утворено один польський район, в складі 14 сільських рад. В житомирській окрузі відкрито 258 польських шкіл. Болгарських районів утворено два, в складі 10 сільських рад. В херсонській і криворізькій округах оселено 8420 душ жидівського населення.

Національних меншостей на Україні налічується 2,333.000, в тім коло півтора мільона Жидів, 362.000 Німців 239.000 Поляків, 86.000 Болгар, 29.000 Греків і інші дрібні народи. Сюди не входять Росіяне. Територія Молдавян виділена в окрему молдавську республику.

Виступ Каменєва у Харкові.

На Всеукраїнському зїзді Рад у Харкові виступив з обширним рефератом Каменєв. Він заявив, що на найблизшому зїзді Рад СРСР. будуть приняті закони, метою яких буде економічне піднесення села. Ці закони встановлять дещо довший речинець і далеко ширше приміновання наємної праці в селі, полекшать наймм землі та пристосують кодекс праці до сільських вимог. Основою буде передсяжна і лісова політика. Крім того намічені полекші у податках від сільської господарки. Всі ці засоби важно провести в життя виключно силами державного апарату. Необхідно, щоби в цій роботі приняло найактивнійшу участь також само селянство. В часі дискусій над рефератом Каменєва забирали голос численні делегати з Волині та Поділля. Вони спинялися переважно на взаємовідносинах СРСР. і Польщі та вимагали від союзного уряду енергічних засобів для того, щоби обороняти інтереси Українців у Польщі та Румунії та Білорусинів у Польщі. В кінцевих резолюціях висловлена віра в те, що „союзний уряд прийме активні та енергічні заходи для оборони Українців у Польщі та Румунії". Зїзд поставив дуже гостро питання про припинення румунської окупації в Бессарабії, та про заставлення польського уряду зберігати точно забезпечення відносно українського та білоруського населення, які Польща приняла на себе у ризькому трактаті.

Розсадники русифікації.

Г. Сорока порушує в „Більшовику" з 16. IV. справу використання театру, як засобу присвоєння зденаціоналізованою і чужою по національности публікою, головно робітництвом, знання української мови і стверджує, що переважна частина київських театрів, як також театральні вистави робітничих клюбів ведуться в російській мові, являючись розсадниками дальшої русифікації серед населення.

Заходи коло українізації партійних шкіл.

Центральний комітет КП(б)У. запропонував всім місцевим комітетам збільшити українізацію навчальної, позашкільної і політично-просвітної роботи галянських партійних шкіл. Розроблено плян українізації шкіл в наступному році. По цьому плану переводиться на українську мову навчання усіх предметів у школах II. ступня — київській, полтавській і волинській — і в школах I. ступня — новограді-волинській, поменській, чернаській, кам'янець-подільській, винницькій, харківській, ізюмській і ніжинській. В решті партійних шкіл на українську мову переводиться від половини до двох-третіх предметів. В школах Донбасу збільшено буде навчання української мови і переведено на українську мову навчання історії України і економічної географії. В Києві та Полтаві будуть організовані в місяці серпні курси української мови для лекторів партійних шкіл, в кожнім місті на 30 осіб. Крім того в Харкові будуть улаштовані всеукраїнські курси для вивчення української мови, для професорів партійних шкіл I. і II. ступня, розраховані на 40 осіб. Головполітосвіті і Агітпропу предложено виробити плян видання до нового шкільного року підручників і инших наукових середників на українській мові. Поручено будуть вжити заходи, щоб українська мова зробилася розговірною мовою в інтернатах шкільних, на курсових шкільних зібраннях, в шкільних клюбах і щоби вживалася в шкільних стінних газетах. (Комуніст, 24. III. 25).

Українізація в першомайськім окрузі.

Робота по українізації почалася в 1924 році. Утворені комісії по українізації, окружна і районні, взялися були до виявлення знання української мови урядовцями радянських установ. Наслідки були мало потішаючі, знаючих українську мову виявилось дуже мало. На початку минулого року організовано гуртки для вивчення української мови, до яких втягнено до 90 процент всього складу урядовців, а з кінцем року зроблено повторну провірку, яка дала такі наслідки: На 881 урядовців добре володіють українською мовою 114, задовольняюче — 395, кепсько — 229, зовсім не володіють українською мовою 73. Це в місті. В районах і на селах на 1123 урядовців добре володіють українською мовою 203, задовольняюче — 491, кепсько — 427, зовсім не володіють українською мовою 83. Під кінець минулого року окружний виконком і всі його відділи перевели діловодство на українську мову. Неукраїнізованими залишились господарські установи і по части професіональні організації. З українізацією шкіл справа стоїть значно краще. На 332 школи тільки 19 не українізовано, в тім 14 шкіл національних меншостей. Це трудові школи. Але з професіональними і технічними школами гірше. З восьми шкіл цього типу тільки в одній наука ведеть я по українськи, а в решті шкіл українська мова викладається лише як предмет. Політично-просвітні установи також мало українізовано. Одною з причин цього — відсутність української літератури. В бібліотеці округи на 62.000 книжок тільки 12.000 є українських.

(Комунист, 4. IV. 1925).

Як переведено шкільний плебісцит?

Інспектор жадає присяги.

В дні 24. IV. 1925 р. шкільний інспектор в Скалаті Здек допустився надужиття власти і стоптав закон, який польська держава видала. В тім дні, ще перед північю, візвав він 35 громадян села Глібова, через жандармерію, щоби явилися до нього на переслухання в громаді Пізнанка гетьманська найпізнійше до 10 год. рано, бо инакше уневажнить усі їх декларації. Рівночасно візвав кождого з них, щоби приніс урядовий виказ метрикальний на доказ, що його дитина знаходиться з шкільнім віці.

Перелякані громадяне змушені були серед опівночі стягати з ліжка свого пароха о. Дурбака, щоби поробив потрібні метрикальні витяги і в означеній годині ставилися на авдієнцію до інспектора в селі Пізнанка. Цей почав списувати спершу з кождим поодиноко якісь протоколи і питався громадян: чи вони обстають при тім, щоби була лише „руська" школа, чому не хотять польської, а рівночасно світив свічки і розуміється, щоби селян застрашити, взивав, щоби присягали, що не хочуть польської школи.

Наші селяне не люблять присягати на дрібниці і тому боячися присяги згодилися і підписували не приглядаючися письмам що їх підписував інспектор, лише щоби з тої халеди вирватись. Щойно останній з них запримітив, що це були декларації за польською школою.

Додаємо, що на тих самих деклярациях був ствердженний уже пароxом вік дітей і що інспектор по такій переведеній маніпуляції наші деклярації звернув як уже безпредметові.

Списки громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Рогатин.

1) Бабухів 67 деклярацій за 81 дітей, 2) Беньківці 59 дек. за 85 діт., 3) Васючин 41 дек. за 64 діт., 4) Вербилівці 42 дек. за 48 діт., 5) Воскресінці 42 дек., 6) Виспа 42 дек. за 55 діт., 7) Григорів 42 дек., 8) Дячильче 40 дек. за 53 діт., 9) Цібрин 44 дек. за 57 діт., 10) Дячки 52 дек. за 84 діт., 11) Залуже 44 дек. за 51 діт., 12) Залісся 40 дек. за 47 діт., 13) Заланів малий і великий 49 дек., 14) Конюшки 59 дек. за 81 діт., 15) Кичинці 56 дек. за 72 діт., 16) Кліщівка 54 дек. за 82 діт., 17) Липиця горішня 71 дек. за 92 діт., 18) Люшня 41 дек. за 60 діт., 19) Мелна 26 дек. за 43 діт., 20) Обельниця 27 дек. за 30 діт., 21) Підгородня 42 дек. за 57 діт., 22) Пукіи 54 дек. за 72 діт., 23) Путятинці 66 дек. за 79 діт., 24) Помонята 63 дек. за 91 діт., 25) Рогатин 36 дек. за 45 діт., 26) Бабинці долішні і горішні 48 дек. за 63 діт., 27) Кутці 20 дек. за 28 діт., 28) Перемівка 6 дек. за 7 діт., 29) Підвалє 20 дек. за 25 діт., 30) Руда 36 дек. за 46 діт., 31) Стратин місто і село 45 дек. за 57 діт., 32) Уїзд 40 дек. за 49 діт., 33) Фрага 53 дек. за 69 діт., 34) Фірлеїв 49 дек. за 65 діт., 35) Чесники 43 дек. за 61 діт., 36) Явче 50 дек. за 64 діт., 37) Ягуд 40 дек. за 54 діт.

Разом внесено **1660 декл. за 2017 дітей.**

Крім того внесли без подання числа деклярацій громади:

Дегова, Долиняни, Жовчів, Загіря коломийське, Луганці, Псари і Підбірє, а з судового повіту бурштинського: 1) Болшівець 36 дек. за 52 діт., 2) Бурштин 60 дек. за 80 діт., 3) Вукачівці 70 дек. за 92 діт., 4) Вишнів 40 дек. за 60 діт., 5) Гербутів 54 дек. за 79 діт., 6) Дитятин 44 дек. за 49 діт., 7) Дрищів 59 дек. за 75 діт., 8) Желібори 57 дек. за 72 діт., 9) Жукїв 41 дек. за 58 діт., 10) Журавсько 46 дек. за 62 діт., 11) Козара 42 дек. за 59 діт., 12) Коропатники 43 дек. за 52 діт., 13) Кумашів 105 дек. за 31 діт., 14) Липиця долішна 72 дек. за 90 діт., 15) Насташин 45 дек. за 51 діт., 16) Озерянн 41 дек. за 53 діт., 17) Посіріж 35 дек. за 49 діт., 18) Поплавники 42 дек. за 65 діт., 19) Підмихайлівці 56 дек. за 78 діт., 20) Підшумляниці 38 дек. за 55 діт., 21) Семники долішні 40 дек. за 50 діт., 22) Семники горішні 61 дек. за 70 діт., 23) Семники середні 55 дек. за 63 діт., 24) Скоморохи нові 79 дек. за 106 діт., 25) Скоморохи старі 46 дек. за 54 діт., 26) Свістільники 63 дек. за 91 діт., 27) Сербідка болішенька 32 дек. за 43 діт. 28) Холмів 78 дек. за 90 діт., 29) Черлів старий 47 дек. за 48 діт., 30) Чагрів 56 дек. за 80 діт., 31) Загіря конкольницьке 31 дек., 32) Конкольники 82 дек., 33) Теніятники 52 дек. 34) Юзвинів 45 дек., 35) Яблонів 82 дек. 36) і Коростовичі (без подання числа.)

Внесено **1874 декларацій за 2053 дітей.**

По причині байдужности не внесли громади: Підкамінь, Бовшів, Гонорятівка, Ганівці, Городків, Демянів, Демешківці, Колоколин, Куничі, Мартинів новий і старий, Німшин, Різдвяни, Слобідка конкольницька, Стасьова воля і Лопушин.

Вже зачався сезон в
ЗЕЛЕМЯНЦІ
Умеблювані кімнати.
Першорядний харч!
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ.
Спішіться з замовленнями на літні місяці.
БЮРО: ЛЬВІВ, РУСЬКА 18, І. пов. між 12—1 год.
1910 АДРЕСА: 2—4
УПРАВА ЛІТНИСЬКА
ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів.

Суд над українськими послами.

(Телегр. від нашого спец. кореспондента)

Субота — четвертий день розправи. До полудня закінчено переслухання відводових свідків. Усі одностайно заперечили акт обвинувачення, доказуючи з другого боку переслідування Українців в усіх галузях життя. Після перерви одноголинна бліда й хаотична промова прокуратора, закінчена домаганням покарати послів П. Васильчука і М. Чучмая 4-охлітньою тяжкою вязницею, а посла С. Козицького 4-охлітнім „домом поправи". Головний аргумент прокуратора: „колиб не такі посольські промови, то замісць вязниць стоялиб у Польщі школи". Тенденція прокураторської промови та сама, що й предсідника трибуналу: представлені обвинуваченими та відводовими свідками масові переслідування, терор і надужиття звести до вначіння малозначних окремих випадків. Над заприсяженими зізнаннями сотні відводових свідків прокуратор перейшов до денного порядку. Обв. посол Васильчук виголосив 3-годинну промову. Промовами обвинуваченых послів Чучмая і Козицького закінчено в 11 год. ночі розправу. Присуд в неділю 10 годин зранка.

Біля будинку суду сконсигновано сильний відділ пішої і кінної поліції та хмару агентів дефензиви.

Присуд.

Дня 10. V. о 5. годині запав присуд: пос. Чучмая засуджено на два роки вязниці, послів Козицького і Васильчука на рік. Випустили їх одначе за кавцією. Васильчук аложив 300 зол., Чучмай 500 зол., Козицький 300 зол. Всі зголосили протест.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Риков про Сх. Галичину.

„Н. фр. пр." містить розмову свого кореспондента з головою наркомісарів Риковим. Він сказав про Сх. Галичину: Події в Сх. Галичині на Україні роблять сильне враження. Всюди відбуваються протестуючі збори. Україна не може бути рівнодушною для долі братів у Сх. Галичині. Але не думаємо робити дипл. засоби або зголосити якийсь офіц. протест.

Арештування на Волині.

„Дзень Польскі" повідомляє з Рівного, що в Рівенщині арештовано 466 чоловік, з котрих 258 віддано до диспозиції прокуратора. „Дз. П." завважує що то дивується

знови українського письменства від початків до найновійших часів та накреслив невідрадні умовини наукової праці і видавання книжок у Київі, для якого ані одна з цих виданих книг тепер зовсім не є доступна".

Найбільша (ст. 112—157) стаття в Збірнику — В. Домбровського „Фільольогічні факти чи фікції?" — присвячена полеміці її автора з проф. Ів. Огієнком з приводу стилістичних проблєм української літературної мови. Наводу дала йому поява „Українського стилістичного Словника" проф. Огієнка. Наводячи велику силу прикладів з народньої словесности й з творів українських письменників, д. Домбровський старається довести, що проф. Огієнко в своїм „Словнику" допустився багато неточностей, непослідовности й наукової неумотивованости. Безумовно, багато в чому він має рацію й проти його фактичних вказівок трудно сперечатись. Але нам здається, що діло не в цьому: коли йде річ про вироблення літературної української мови, спільної для всіх частин української землі, то в основу її повинен бути положений центральний український діялект, яким у нас є т. зв. київо-полтавський і яким писали наші клясики від Котляревського до Шевченка, Марка-Вовчка й Мирного. Щодо втягнення в літературну мову слів з краєвих діялектів, то тут треба мати певне почуття мови, певний такт; це не кожному дано. Такий такт мав Іван Франко, але під кінець життя виявив недостачу такого такту Ів. Нечуй-Левицький. Одначе ніякі покликання на те, що там а там в народній пісні вживається таке то слово, або в такім то певнім розумінні — нічого не дочодить, бо завжди можна знайти иншу пісню з иншої околиці, де те саме слово вжито в зовсім иншому розумунні. І тільки широке знання усієї народньої словесности й клясичної літератури з усіх частин нашої землі, а особливо той необхідний такт (зрозуміння, котре з двох ріжних розумінь одного й того самого слова є більш поширене, більш відповідне, й тому має бути впроваджене в мову літературну) дають змогу робити правильний вибір синонімів і вводити до літературного обігу те або инше слово. Але, на жаль, історичні обставини з непереможною силою приводять покищо до існування двох ріжних відтінків одної літературної мови: східного й західного (чи галицького, коли хочете). І, здається, пора би вже визнати отверто цей факт і помиритись з ним. Колись з часом, обєднання обох частин української землі приведе неминуче й до обєднання мови, а поки-що великої шкоди від факту існування поруч себе двох відтінків немає: для взаємного зрозуміння перешкод воно не дає жадних, а негувати його — це значить заплющувати очі на дійсність. З цього погляду й боротьба або полєміка на зразок тої, що її веде д. Домбровський, ледве чи доведе до яких практичних наслідків: бо кожна з полємізуючих сторін по своїому має рацію!

У відділі рецензій подано рецензії на десяток книжок, переважно з обсягу педагогії. В цілому „Збірник" репрезентується солідно й безперечно повинен викликати зацікавлення в учительських колах, для яких він призначений у першій лінії.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір платівок, рівнож жидівських і єврейських кантор: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 3—2

Суд у Рівнім.

Телеграми спеціял. кореспондента „Діла"

Дальше переслухання свідків.

Рівне, 8. V. В специфічній поліційній атмосфері розправа скорим ходом посувається вперед. В третьому дні розправи переслухано 18 відводових свідків, а між ними послів і сенаторів. Взагалі досі переслухано 11 прокураторських свідків і 19 відводових. Остало ще до переслухання 36 свідків. Всі відводові свідки заперечили зміст і тенденцію акту обвинувачення. Переслухані відводові свідки були головним чином — так сказати б — свідками пос. П. Васильчука, дальших 36 свідків є свідками пос. Чучмая і пос. Козицького.

Свідки незвичайно ядерно характеризують польський режім на „кресах", головно зупиняючись на кольонізації й осадництві. Предс. Башиньскі намагається всі надужиття, безправства, цілу кольонізаційну систему звести до окремих, відривних фактів. Взагалі різко проявляється тенденція вибілити польський режім, а до цього служать предсідникові систематичне ухилювання питань, завдаваних обвинуваченими свідкам. Присуд сподіваний в понеділок.

НОВИНКИ.

— **Сконфісковано** вчорашнє число нашого часопису за 4 місця вступної статті „Піднесення до квадрату", за перші рядки статті „Господарська руїна Польщі" та закінчення статті „Шкільний плебісцит".

— **Скасована конфіската.** В наслідок зажалення нашої редакції і п. Івана Ліщинського як автора сконфікованої статті, поміщеної в 55 числі „Діла" з 12. березня 1925 р. з. „Пояснення" польського міністра" Апеляційний Суд у Львові ухвалою з 21. квітня 1925 ч. спр. Д. VI 110|25 – Пр. 176|25 скасував конфіскату щодо двох уступів, в яких говориться про те, що в 1923 р. і першій половині 1924 р. львівська дирекція поліції дала дозвіл лише на два віча, а не на 29, як твердив п. міністр. Обі ці сконфісковані уступи були вже у нас передруковані в інтерпеляції наших послів в 75 ч. „Діла" з 4. квітня ц. р.

— **Арештування комуністів у Варшаві.** Вся польська преса розписується дуже широко про те, як то варшавська, скомпромітована до краю бомбовою аферою Трояновского політична поліція арештувала цілий центральний комітет комуністичної партії Польщі. Арештовані Ал. Томашевскі, Фр. Гжельщак, Андр. Левандовскі, Стан. Шиманьскі, Стеф. Баум, Макс Ляпон (що мав брати участь у атентаті над през. Войцеховского у Львові), Фр. Плохонка і Йосько Зісблюм, разом із жінкою, в помешканню яких відбувалася нарада всіх арештованих. Польська преса мабуть тому так широко розводиться на тим новим подвигом політичної поліції, щоби її бодай частинно рятувати перед ганьбячою аферою Трояновского. Виявилося, що вона контролювала всю соймову пошту, що перечитувала навіть приватну переписку міністрів Тугута і Ратайского. Щодо нього останнього, то це направду чисто жандармська тактика славетного колись російського т. зв. III. політичного департаменту з часів найбрутальнійшої реакції, з часів Трепова, де теж контролювали переписку міністрів. Ратайскі найвищий зверхник тої поліції був якнайбільше для держави за мало „благонадьожний", коли вона простягла і на нього та його приватну переписку свої опікунчі крила. Через те ця та реклама з арештом центрального комітету польської компартії принесе мало чести тій поліції а вже не може бути мови про якусь її „регабілітацію" Бо якаж може бути „регабілітація" для поліції та цей такої, що послугується провокацією? Давні петербурські прийоми найчорнійшої реакції розрослися тепер буйним хабазом у столиці молодої польської республики. Від них заносить підлістю та гнилю.

— **Голод у Китаю.** У китайській провінції Квей-Чоу шаліє голод. Мешканці харчуються листям і продають своїх дітей за ріж. Католицькі місіонарі інформують, що були і тепер приключаються випадки людоїдства. Найгірше те, що населення не надіється на ніякі поміч.

— **„Комітет розбудови"** відмінений громадою м. Львова у магістраті (II. пов. дв. 62) звертає увагу, що туди треба звертати всі прохання, вільні від оплат, і там можна одержувати всі інформації щодня від 9—11 рано.

— **Дубановіч і монархісти.** Польський посол Дубановіч, голова клюбу Х. Н. і бувший голова конституційної комісії польського сойму, виславши сердечний привіт на зізд польських монархістів у Познані разом із оправданням, що не може взяти особистої участи в зізді. Гадний голова конституційної комісії республики та ще кращий сторож основних республиканських законів!

— **Польща засипана предметами розкоші.** Польське міністерство скарбу звернуло увагу на надмірний імпорт предметів розкоші в Польщі. В порівнянню з минулим роком понів помаранч, яблок, грушок і инших дорогих овочів з далекого полудня зріс потрійно, понів риби почвірно, а маринатів усякого роду аж в шестеро. Скляних виробів привезено з заокордону чотири рази більше ніж минулого року. Так само мається справа із галянтерією. Непомірно зріс привіз шовкових виробів, білля, косметиків, запахів та инших подібних речей. Зменшення закордонного вволу поліпшило би, на думку міністерства скарбу, справу додатної розв'язки торговельного білянсу Польщі, що має насамперед пасивний характер.

— **Листоноc украв 2.500 доларів і втік.** У селі Тісна, яського повіту, словом довший час функціі листоноса Пилип Шеффер, родом зі Львова. В Ліску відбирав він почту для довколишних сіл та переглядав її по дорозі. Особливу увагу звертав на американські листи, з яких вибирав доляри і долярові чеки. Чеки потім реалізував у банках на підставі фальшивих уповноважнень. Був до тої міри осторожний та чемний, що адресатам листів вже не доручував, але підписував у їх імени довгі листи з подякою за вислані гроші з Америки. В такий спосіб відбирав на протязі довшого часу всі листи та чеки від емігранта Ковальчука, який висилав їх до своєї жінки. Шеффер дякував за гроші в імени жінки та написав йому, що вона вже купила за ті гроші 30 морґів поля. Ковальчук рішив вернути до краю на нове господарство. Якеж було його розчарування, коли від жінки довідався, що вона не дістала ні одного доляра. Шеффер „пропоховавши письмо носом" втік за кордон. Ось так паде жертвою піт і кров людей, їхня важка повія. Не дивно, що попадають у розпуку.

— **Польща платить відшкодування жертвам катастрофи під Старогардом.** Залізнича дирекція в Кенігсберґу прислала комунікат, в якому заявляє, що вона готова піднятися посередництва між родинами жертв і пошкодованими у залізничій катастрофі під Старогардом та польською залізничою владою. Комунікат підкреслює, що згідно з умовою про транзит через польську територію всю відповідальність за німецькі шкоди на польській території несе Польща, отже в тому випадку весе і цивільно-правну відповідальність. Польська залізнича управа мусить через те дати відшкодування німецькому товариству державних залізниць. Польська преса публікуючи цей комунікат накидається на недбальство польського міністерства залізниць, що допустило до такої катастрофи. Пат дає від себе коментар, що Польща несе відповідальність тільки за ті шкоди, які сталися з її вини. В даному випадку видно, що Польща признала ту вину, бо від заплати відшкодування не відмовляється.

— **Велика країна.** У Відні відбувався карна розправа проти П. Вуспака та його жінки за те, що коали польські монети з австрійської монетарні. Вуспакова була занята в монетарні як робітниця і при цій нагоді крала польські гроші, які виробляли на рахунок Польщі. Шкода виносить понад вісім мільонів золотих. Вуспакову засудили на три місяці важкої тюрми а її мужа на три місяці звичайного арешту.

— **Культура та людство.** Жорж Брандес дав на поставлене йому питання „Чи істнує загально-людська культура?" таку відповідь: „Певно, що є загально-людська, міжнародня культура, до неї я враховую: геометрію, астрономію, хемію, фізику, лінґвістику. Все, що відноситься до иншого не можна назвати культурою. Я не маю переєвідчення про те, чи пануючі тепер суперечні політичні звичаї та звичаї преси можна назвати культурою? Вони себе взаємно виключають. Народи чим далі тим більше себе взаємно ненавидять, партії та кляси все завзятійше борються зі собою, а в справедливість вже ніхто з людей не вірить. Ми живемо в добі процвітаючої науки, падаючого мистецтва та загальної розпусти".

— **Нові гроші в СРСР.** Народній комісаріят фінансів випускає нову дрібну (розмінну) монету вартости 5, 3 і 2 копійок. Нова монета буде менша від передвоєнної та буде виготовлена не з міди а з бронзи мішаної з иншими металями лекшими від міди. Нові монети будуть зроблені на зразок закордонних монет у инших державах.

Концес. Бюро Детективів

Дир. Іван Двонїцкі

Львів, вул. Городоцьких 11. Тел. 19—15.

Переводить: розшуки, обсервації і уділяє всяких інформацій як в місці так і на провінції. **Дискреція запевнена.** 1880 2-2

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 10-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу" в золотих в місяці травні 1925.

Несіяла Валицька-Львів 5, Григорій Гроляк 25, Юстин Павлух Львів 3·20, Стефан Кіцма Львів 5, о. Василь Кушнірович Угнів 5·80, о. А. Сумик Волосів 5, інж. Стефан Матусько Тарнів 3, Михайло Чорпіта Калуш 5, Марія і Михайло Кармаиські Добромиль 5, Кирило Лех Радехів 7, Стефан Савула Ліско 9, Йосиф Сліцкевич Колбасвичі 10, Михайло Галан Белз 10, Клим Шачковський Тернопіль 10, Марія Панейківна Зимноводка 10, Емілія Калайська Станиславів 10, Гват Панас Броди 15, Константинович Володимир Львів 50, Глинський Теофан Львів 10, Герасимович Сильвестер Львів 10, інж. Трач Віктор Львів 8, Яцейко Михайло Львів 10, д-р Сафіян Лука Львів 10. На листу ч. 26 вложили: інж. Всеволод Левицький 20, Зигфонд Турянський 2, Евген Фільварків 10, Вавринів Степан 2·50, інж. Бобикевич 2·50 — разом 37. На листу ч. 12 школа УПТ. ім. кн. Льва у Львові, а то: І. кл. 3·40, II. кл. 4, III. кл. 5·20, IV. кл. 4·40, V. кл. 8·80 і учительки: М. Лисова 3, Е. Герасимовичева 3, І. Климкевич 3, Ф. Татарська 3, Кахникевич 1 — разом 37·80, читальня „Просвіти" на Сигівці (збірка) 34·40. По день 4. цм. включно зложено: 3.398·15 зол. 22 дол. і 755 чеських корон.

Посмертні згадки.

Проф. Леонтій Кузьма. В саму великодню суботу пп. довелося Конокій, а радше Підгірю, провожати в могилу свого найкрасшого громадянина, проф. Леонтія Кузьму. Небуденних людей провожають небуденно. І оце з останнім „прощай" прийшов і жупан і сірак, а прийшло їх тьма-тьменна. Прийшли товариші, що зжилися та полюбили його; прийшли учні, що напивав їх до сонячної праці; прийшли представники місцевих товариств, що в них довгі літа трудився; прийшли представники читалень у повіті, що ними густо засіяв Підгіря; прийшли мужики, що їх вирвав із тугих кліщів лихви; прийшли всі, що в них ще б'ється українське серце і що знають ціну діяльним громадянам. Оце прощали людину, що обовязки супроти родини зумів поставити поровень з обовязками супроти рідного краю і до останньої хвилини свого життя їх совісно та енергійно повнив. Школа, дім, українські просвітні та економічні установи творили суть його життя. De mortuis nil nisi bene. Пословиця тут ні при чім. Добре проведене життя полишило після себе добру славу. Пок. проф. Леонтій Кузьма прийшов на світ 22. VII. 1865 р. в Ушні, в золочівському повіті. До гімназії ходив у Золочеві (1877—84). В році 1889 кінчить філософічний відділ на львівськім університеті, а в 1895 складає тамже учительський іспит. Учителювати починає з роком 1891 в „Академічній гімназії" у Львові; вчить у польській гімназії в Перемишлі (двома наворотами), в V. гімназії у Львові, а в 1897 році одержав посаду в українській гімназії в Коломиї. До гробу сходить як управитель прив. жіночої гімназії УПТ. в Коломиї. Від 1897 р. стає Коломия тереном його невсипучої діяльности, що нею добув собі загальну пошану та любов, яку громадянство виявило справді князівськими проводами в домінку вічного спочинку. Вічна Йому память!

о. Іван Стільбицький греко-кат. парох Наварії помер дня 1. травня 1925 в 70 році життя, а 38 священства. В. й. п.!

ОПОВІСТКИ.

Вп. Інж. Целевич, Угнів, зложив в січні 83 зол. з коляди на „Рідну Школу".

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ товариски побуту на „Grado" на червень і липень. Анна Кобрінська, Бережани. 1—1

КАВАЛЄР 40 літ, поважний, дуже маєтний, пошукує товариша життя панни або молодої вдовиці, котра може дати до 2.000 дол. до дуже інтратного інтересу для спільного добра. Зголошення під „Велике Щастя" до Адм. „Діла". Дискреція під словом чести. 1941 1—2

УНЕВАЖНЮЮ згублені документи, військову книжку і легітимацію виставлені на ім'я Михайло Козланюк. 1937 1—1

BOSCH свічки, магнети, рефлектори, сигнали, поручає Витольд Травад а, Львів, Полєского 2. 1934 a) 1-5

РУТИНОВАНОГО КОНЦИПІЄНТА приймає адвокатська канцелярія в повітовім місті. Місце до обняття негайно на корисних условіях. Зголошення приймає канцелярія д-ра Миколи Шухевича, адвоката у Львові, вул. Чарнецького. 1941 1-2

ПОКІЙ гарний, умебльований, зі спільним уживанням кухні або без, дам за процент тому, хто позичить 2 000 до 3.000 зол. До Адм.: „За процент". 1—1

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШШТРУНҐА (вул. Личаківська 34, тел. 26—78), приймає ВПИСИ на пятьмісячні курси купецького і банкового книговодства від д. 14-го травня 1925. Писання на машинах. 1921 2—3

КАВАЛЄР пошукує сейчас мешкання з удержанням у Львові або на провінції. Зголошення приймає Адмін. під „Регорозант" враз з условями. 1923 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Діточі візки і ровери

по фабричних цінах від 38 зол.

МАРІЯН ЛЯИКЕРТ пл. Академічна 3, **ЛЬВІВ**

1894 Для відпродавців опуст. 3—3

РЕСТАВРАЦІЯ
в городі Косцюшка

поручає знаменитий обід і вечері по приступних цінах.

Що вечера концерт військової орхестри. В неділі, суботи і свята концерт симфонічний підчас обіду.

О численні відвідини просить

1918 2—3 УПРАВА.

НАЧИНЯ КУХОННІ,
ліжка, ледівні, ванни,
машинки до сікання мяса, умивальні і всі товари ґалянтерійні

1920 пропас найдешевше 2—8

„MARTULUS"
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

Машини до шиття, ровери

з першорядних фабрик як також складові части поручає 4—5

1895

ЛЕОНАРД ВАНКЕ

механік і заприсяжений **судовий** знавець

у Львові, при вул. Краківській ч. 16.

Подяка.

Всім, що були ласкаві взяти участь у похороні мойого Мужа складаю сердечну подяку. Бог да воздасть і помилует.

Олімпія Стрільбицька з родиною.

ОМЕҐА
перша рата 10 зол.
слідуючі три членом П. К. О.
МАРІЯН ДАЄВСКІ
ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.
1938 1—?

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 103 (10.486). Львів, середа 13. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адресл для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фо., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фо., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Суд і засуд.

„...Конституція є у нас теоретична, а карні кодекси стають конституціями практичними. При вимірі-ж справедливости величезну ролю грає політична дефензива. Прокуратов йде безкритично за дефензивою"... Ці й їм подібні уваги на адресу сучасної польської справедливости казав із соймової трибуни польський посол-адвокат, а дивний збіг обставин захотів, щоб сталось це саме в день, коли в Рівному почали судити трьох українських послів.

Судили їх при зачинених дверях, перейшовши до денного порядку над пересторогою українських оборонців, що такий суд в демократичній республіці пригадає аж надто яскраво ті недавні часи, коли все діялось при зачинених дверях, сторожених жандармом. А щоб таємність справедливости була документна, просто викидали зі салі тих, які мали відвагу висловити думку, неприємну для суддів. І вийшло вкінці таке, що авдиторію творила мундурована поліція й немундуровані члени дефензиви. А над цілим судом видніло гасло, з патосом голошене представником державної прокуратури: „Salus rei publicae suprema lex!"

В імя добра держави суд оперся на зізнаннях одної культуртреґерки, аптикаря, громадського писаря й кількох осадників — разом 11-ти українофобів, що в свій час зійшлись, нарадились і подали до маршалка сойму та міністра справедливости „скаргу" на діяльність українських послів на українській землі, як на зрадників і бунтарів, а тепер оту скаргу урочисто заприсягли. В імя спасення держави суд глухою мовчанкою зустрів та не зволив прийняти до відома заприсяжені зізнання 55 українських громадян-свідків, які теж були присутні на місці „злочину" обвинувачених послів та які категорично заперечили обвинуваченням польських свідків. Ось тут і розвязка загадки: прокуратор і судді були Поляки, такими же Поляками були прокураторські свідки, — по другому боці стояла лава свідків Українців і сиділи три українські посли. При такому відношенню сил вислід процесу згори передрішений. Найкращим і единодушним уступом із трьохгодинної промови обвинуваченого посла Павла Васильчука були його слова, що він хотів би бачити за судейським столом суддів, та примушений бачити лише Поляків. А ми додамо: Поляків із тої породи, яка бачить salus rei publicae у підчинюванню принціпів справедливости цілям політичної дефензиви, у зачинюванню невигідних вибранців народу по тюрмах та замиканню рота всякому, хто не признає ідеалу шляхетської Польщі від моря до моря.

Не нашим ділом є переконувати польських політиків та суддів, що така інтерпретація спасення держави не вийде державі в косеи. Ми можемо лише стверджувати факти, і стверджуючи, що суд у Рівному поставлено на par excellence національно-політичній платформі нинішнього урядового курсу, стверджуємо одночасно, що вже нині, підчас і безпосередно після процесу, аранжери і виконавці процесу віднесли пиргову побіду: два світи, які стали проти себе у задрінаній залі рівенського окружного суду, виявили аж надто проречисто, по чиїй стороні правда а по чиїй сила й на чому спірається ота правда та які глиняні ноги має сила... Ми дожили часів, коли міністр внутрішніх справ з гордістю заявляє, що він дійсно є „міністром поліції". Чи супроти цього можна згори вже виключити здогад, що й міністр справедливости, який у відповідь на всі закиди, кидані з посольської трибуни, аподиктично заявляє, що нинішний стан польського судівництва є „вповні вдоволяючим" — що й отой міністр справедливости швидко піде слідом свого товариша по міністерському портфелю у принципіяльно „почесних" титулів?!

...Судили й присудили: одного посла на два роки і двох на один рік вязниці. Річ ясна: висилається з Почаєва до Варшави „скаргу" на послів і видає Варшава Рівному послів не на те, щоб апріорі рішт видати звільняючий вердикт. А проте всі ми до останньої хвилини все ще сумнівалися; невже нинішні можновладці зважаться перетягти струну? Бо не підлягало сумніву, що вислід рівенського процесу матиме на будучі взаємини двох народів величезне значіння. Присуд, проголошений председником трибуналу ренегатом Башиньским, є визовом усьому народові. Безпосередні наслідки цього визову покажуться вже в найблизших днях на парламентарній арені. Польський уряд і польський сойм, весь польський нарід, спалив мости за собою. Зроблено це в моменті, коли буджетова дискусія виявила розвал в усіх ділянках державної організації, коли афера Трояновского під гук провокаторської бомби витягла на денне світло гниль внутрішньо-адміністраційного апарату, а стріли гімназистів у Вильні засвідчили деморалізацію навіть найбільш надійних кадрів польського громадянства. Ось у такий момент викопано новий глибокий і непереступний рів поміж двома народами.

І. К—н.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 337/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd Okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 99 (10.482) z dnia 8. V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Na szlachu do wydużania" między słowami: a) mobutnich prychylnykiw, a To musymo, b) u wyslidi wijny, a A odnacze w nas; 2) „Z sudowoi sali" między słowami: ne zasudyły byl a U Stanysławowi, zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępie 1; a) b) wystąpku z § 300 u. k. w ustępie 2) uznał dokonana w dniu 7. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 5. maja 1925 r.
Hawel.

Політика повної негації.

Соймова промова посла С. Козицького підчас дебати над бюджетом міністерства освіти.

Українське шкільництво від перших днів влади польської на наших землях і по сьогодні терпить переслідування. Система нищення українського шкільництва, система викидання учителів українських, замикання шкіл українських по українських селах, щоби змусити українських дітей ходити до польських шкіл, — словом, цілий організований похід йде щораз міцніше, і маємо щораз більші жертви.

Початкові школи, — від них зачну, бо то найбільша наша болячка, — нищилося так. Або просто видавалося наказ і закривалося цілком офіційно дорогою обіжників, або вживалося иншої методи. Переносилося до української школи учителя Поляка, викидалося Українця цілком, або переносилося його на терени етнографічно польські, і тим самим виклади в школі ставали на половину польські; на другий рік до цеї школи призначалося ще иншого учителя Поляка, і школа ставалася цілком польською. В тих школах, що ще сьогодні називаються школами нібито українськими, зосталося тільки те, що кілька годин на тиждень викладається мова українська, решта предметів, як аритметика, природа, рисунки і т. д. — все те в більшости ведеться в мові польській. А тому навіть ті

школи, що називаються українськими,

не є такими: є то школи польські, і тільки для успокоєння людей пару годин на тиждень учать там мови української і то недбало. Робиться це просто. Коли би хтось спитав, чи інспектор видав якийсь обіжник, щоби так поступати з українською школою, то вийде, що такого обіжника не було; міністерству теж не можна доказати, що воно видало такі офіціяльні розпорядження для шкіл українських, робиться це тайно.

Як характеристичний випадок подам розмову інспектора з одним з учителів. Приходить учитель Українець, кличе його інспектор до кабінету.

— Прошу сідати. — Учитель дивується, звідки така ввічливість.

— Може пан курить? — Ще більше здивування.

— Як же там у школі наука йде?

— Иде, як вдасться.

— Скільки дітей?

— Стільки та стільки.

— Як з рахунками в пана?

— Тепер ми вчимося того—то й того.

— Як же пан того учить?

— Викладаю по українськи, бо школа українська.

— То пан Українець?... Чого ви так чіпаєтеся тої української мови? Чи хлопові не все одно, як його дітей учать? Може пан зачне викладати рахунки по польськи: я пана прошу.

Що має робити учитель, котрий знає, що не сповнивши інспекторської „просьби",

буде викинений зі служби

і йому покажуть, що шкодив державі, що підбурював народ і багато всяких инших провин. Його не тільки викинуть, але поставлять як обвинуваченого—і такий учитель з огірченням, з болем серця мусить зачати провадити науку по польськи. Мало цього, на Волині маємо тепер такий ґан, що число навіть таких ніби-то українських шкіл в назві до числа шкіл цілком польських є в відношенні 4 до 6. І це на тих землях, де ви самі обраховуєте, що маєте 14 проц. Поляків (а ми рахуємо вас лиш 7 проц.). Для когож ті польські школи?

У Галичині справа стоїть інакше. Про це багато пишеться в газетах і меморіялах. Там робиться инакше. Прибічна рада в громаді ухвалює, що треба замісць української викладової мови ввести в школі мову польську. І не звертаючи уваги на протести батьків, на всі в тій справі інтервенції та інтерпеляції, котрими вносимо, це все стверджується, і все це йде дальше і дальше.

Коли прийшла на українські землі на Волинь, Полісся та Підляше польська влада, ми мали численні українські школи. Ті школи повстали з бувших російських шкіл. Мали ми школи початкові по селах, мали тав. вищі початкові школи — прогімназії. Таких вищих початкових шкіл в кожному повіті було по кількандцять, в залежности від величини повіту і числа людности. Всі ці вищі початкові школи закрито. В самому дубенському повіті з 15 шкіл того типу зосталася тільки одна українська, ніби-то українська, решта зачинена. Закрито такі школи в Мизочі, в Олиці, в Мирогоші і т. д. В Мирогоші

ті школи нищили протягом 4-ох літ.

Зачиняючи школу, кажуть нам: Як би ви хотіли вчитись по польськи, то мали би її назад. Для підготовки учителів не маємо семинарій. Ні одної на Волині, Поліссю та Холмщині; приватну в Дерманю зачинили; учителів викидають тисячами. Минулого року наводив я цифри звільнених

лише за те, що вчили по українськи.

Висилали ми внески до Освітної комісії, щоби щось зробити з цим учительством, і регулюють цю справу вже три роки, без висліду. Наші вчителі возять гній у панів, працюють по коршмах і ще їх щастя, коли находять якунебудь працю. Вчительки з Берестя вживали заходів, щоби дістати службу кухарок. І не прийняли їх, бо панам лекше мати діло з простолюддям. Інспектор у Берестю, в якого прохали праці, відповів: „худобу пасти", і замовк, коли йому сказали, що пасли би, якби її мали (*голос з правиці: Не мали певно кваліфікації*). Знаємо, що не таке польська кваліфікація. Міністерство стверджує, що є 60 проц. некваліфікованих учителів і саме їх насилають на наші землі.

В усіх повітових містах ми мали колись гімназії на державний кошт.

— нині на Поліссю та Волині — ні одної (*Голос: Це були російські*). Ви не знаєте наших відносин: російські вони були до часу російської влади, а потім українські. Дивуюсь, що панове не знають про це. Ми платимо податки, даємо рекрута, сповнюємо різні чинитьби

а середньої школи не маємо.

Чи не маємо права, щоби цих кілька шкіл, необхідних для нас, зорганізувала держава? Дивуюсь, що Польща доводить до такого стану. Маємо лише три маленькі приватні гімназії у Кременці, Луцьку та Рівнім. Люде з університетською освітою одержують там плату возних — треба з пошаною глядіти на їх пожертву (*голос на лавках меншости: Це є польська толеранція*). Ми звертались до уряду з проханням дати державні права цим гімназіям; освітня комісія в Луцьку винесла навіть постанову про удержавлення, але минуло два роки і не зробили нічого. Що більше: рівенський куратор відрізав у Кременці низші кляси, буцімто такий є міністерський плян, щоби загально-освітні школи мали тільки вищі кляси! Те, чого не роблять у польських школах, роблять в українських. На нашу інтерпеляцію міністерство заявило нам, що всі діти забрані з цих шкіл передані до народніх шкіл. А це неправда. Маємо список і домагаємося розяснення,

чому міністр відповів неправильно.

Багато дітей не прийняли, бо не було місця, а діти, які були в 2-ій та 3-ій класі, лишились поза шкільним порогом.

(Продовження буде.)

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

Преса.

Побрехеньки „Курєра варшавского". — Ніякість і заплутність „За Свободу".

„Курєр варшавскі", орган живучих і неживучих мерців (популярно званий по польськи органом „umrzyków"), в кореспонденції зі Львова (ч. 126 з 6. ц. м.) присвячує увагу нашим статтям з приводу польсько-чеських умов і відвідин Бенеша. Особливо „цікаво" реферує наші статті варшавський орган. Не варто спростовувати всіх тих побрехеньок, свідомо розсновуваних на канві наших висновків, бо ми вже здавна привикли до того, що головною зброєю польської преси є брехня. Але варто звернути увагу на уступ, що торкається сподіваної ліквідації українського університету в Празі.

Ми зазначували, що в огляду на польсько-чеське братерство не виключена ліквідація українського університету в Празі, внаслідок чого українська молодь булаб позбавлена своєї високої школи навіть на чужині. А що польський уряд не думає заспокоїти потреб 7-ми мільонового українського народу в ділянці культурній, а головно не думає здійснити закону польського сойму з 26. вересня 1922 про заснування українського державного університету, то зовсім природною силою факту являється конечність перенести пражський університет на українську державну територію до Камянця. Цю справу так представляє „Курєр варшавскі":

Польсько-чеська згода — як твердить „Діло" — є також небезпекою для українських високих шкіл в Празі і Подєбрадах. Польсько-чеське порозуміння знищить ті осередки „української культури", а перш усього звернеться проти університету, бо там є скупчена значна кількість професорів і студентів, мешканців „Західної України". Тому то — як каже „Діло" — все реальнішою стає думка перенесення українського університету з Чехословаччини на радянську територію до Камянця Подільського. Як з цього бачимо, пропонована нами згода з руським народом і працї уряду над створенням в Польщі руського університету зовсім не є брані в пахубу загорілими „українськими" політиками. Вони тільки шукають, з ким можнаб було обєднатися проти нас.

Читаючи ці маячення, робиться прикро і соромно. Невже ті людці є такі наївні чи безсоромні, що пускають між своїх „umrzyk-ів" побрехеньки про якусь „згоду з руським народом" і якісь „працї уряду над створенням в Польщі руського університету". З практики знаємо, що „працї уряду над створенням університету" все полонювали польську пресу перед загальним зібранням Ліги Націй, де тоєбе було говорити про „ліберальну політику" Польщі супроти „національних меншостей". Так було досі, так буде й дальше. І пощож тут строїти з себе дурня і торочити про якісь „працї уряду", коли ніяких праць в тому напрямку нема, а навпаки уряд весь час працює всею силою пари, щоби знищити все загальне та середнє українське шкільництво.

Також друга варшавська газета з протилежного табору, російсько-емігрантська „За Свободу" теж має до нас свої претенсії. Один з редакторів „За Свободу" п. Португалов, після заварення каші з „русским з'їздом" у Варшаві, починає виправдувати роль в тому „підприємстві" звичайгурованому дійсним міністром поліції п. Смульским, свого органу і свою власну. „За Свободу" весь час була в курсі діла, була докладно поінформована про нюанси зїзду, знала, хто, його інспірує і кому він потрібний, робила зїздові величезну рекляму, спеціяльно була освідомлена про стягнення на нього галицьких покидьків російського чорносотенства і про поставлення та винесення могильної резолюції про „єдінство русскаво народа", а коли справа дійшла до рішення, тоді пп. Португалови почали грати у піжмурки. Вони, не знаючи, на яку ногу ступити, здержалися від голосування над „неділимською" резолюцією і замість виступити проти неї, як личить демократам, почали кокетувати на право і ліво. З одного боку „природа тягне вовка до ліса", себ-то в табор російської й русофільської чорносотенщини, а з другого боку треба рахуватися з тим, що „За Свободу" піддержує матеріяльно не „русское меншинство" в Польщі, але головним чином волинські „хохли" і Білорусини. „За Свободу" є незвичайно чутка на вимоги урядових чинників. Початково рахувалася вона з бажаннями Смульского і Грабского, які бажають мати „докази", що нема ніяких України чи Білорусинів, а є тільки етнографічна маса, яка відповідно до обставин може „скристалізуватися" в напрямі польського або російського „єдінства". Все одно, щоб тільки зникли ненависні Україні. І от по лінії цих вимог, по великій війні за волю, всякі прихвостні чорносотенства почали деклямувати про „єдінство". А за ними несміло і „За Свободу". Та польський уряд є непослідовний і неоднородний. Смульскі одно, а Тугут друге. Правда, один і другий „демократ", перший християнський, католицький, а другий — чорт знає який. Але Смульскі прилюдно не виступив, а Тугут публично нагримів. У висліді констернація і відворот, не на цілій лінії, але так половинно, вибріхуючись і відгавкуючись. Очевидно винувата тут не гертлява лисиця „За Свободу", а полемічні прийоми, допущені тут „Ділом".

Дуже невдоволений п. Португалов, що ми намацали слабе місце варшавської „За Свободу" і її редакторів. Тому йде круганина.

Я був би — пише п. Португалов — все таке дуже вдячний газеті (себто „Ділові"), колиб вона представила хоч якінебудь закиди на те, що ми, здержуючись від голосування над першою резолюцією, могли завдалегідь якнебудь освідомитися про думки і відношення до зїзду поодиноких членів уряду. Адже, що могло виробитися загальне представлення в тій справі у кожного члена зїзду на основі проведеної практики і офіціяльних виступів уряду.

То-то бо й є, що „За Свободу" весь час вела себе так, що „могло виробитися загальне представлення в тій справі (на этот счет) не лише у кожного члена їзду, але й у кожного навіть менше уважливого читача цього російського і одночасно польського органу. А це „общее представленіе" звільняє нас від зайвого „доказательства на счет" уважливого слідкування тим органом задушевних бажань псевдо-роздвосного польського уряду. Отже вину тут не „полємічні прийоми" „Діла", тільки безхарактерність „За Свободу" між иншим в національному питанні і „к сожаленію" її заплутність між двома ніби бігунами, які уявляють собою Смульскі і Тугут.

Памятаймо: Рідна Школа — це рідна фортеця, це певний захист у лобі инволіття!

Ол. Салківський.

Хто такий був Скоропадський?

Ріжні органи української преси вже звернули увагу на ч. 3. журналу „Донская Лѣтопись" з багатим історичним матеріялом, що торкається подій на Великій Україні в 1918—1919 рр. Серед цього матеріялу найбільшу вагу для нас уявляють спогади донського генерала А. В. Черячукина, який був послом (по донському: Атаман зімової станиці) новоутвореної Донської держави при гетьмані Скоропадському і під своїм оглядом незвичайно обєктивно освітлює й оцінює те, що проходило на його очах. Дуже багато Росіян присвятило до цієї пори свої мемуари українському національно-визвольному рухові і всі вони — як праві, так і ліві — ставляться до його з неприязню й огидою. Ген. Черячукин не криється з тим, що його ідеал — відновлення Великої Росії, не ховає своїх антипатій до українських самостійників; але це не перешкаджає йому уникати брехні і навіть зазначати чесноти своїх супротивників та опонентів.

Ось наприклад, як він, особистий приятель Скоропадського, описує свою зустріч з С. Петлюрою. „Перший раз я балакав з ним 25. XII. Будучи разом з Винниченком душею повстання проти гетьмана. Петлюра тримав у своїх руках всю виконавчу частину на фронті.

З зовнішнього вигляду він не робив враження сильної людини. Лише його безмежна любов до України, що виявлялася всюди і у всьому, робила його популярним серед козаків. Він добре розбирався у політиці і далеко вже відійшов від утопіяму російських соціялістів, на якому був по суті вихований" і т. д.

Всі російськ видання на Україні малювали повстанчу армію як набід бандитів. І отож ген. Черячукину треба було виїхати з Київа до Одеси, себто пробхати кількасот верст залізницею, що була в руках „петлюрівців".

Він пише про це так:

„Я їхав у військовій уніформі. Не вважаючи на всі опозідання й чутки про ганебні вчинки, які нібито робили Петлюрівці на залізницях, — лякали навіть розбоєм, арештом і вбивством, — я їхав цілком добре, зустрічаючи по дорозі найкоректнійше відношення, як до атамана зімової станиці донського війська".

Я навів ці дві цитати власне для того, щоб читач знав, як ставитися до найбільш цікавих сторінок у спогадах донського генерала — до сторінок, що вміщають характеристику гетьмана Скоропадського. Йому Черячукин присвячує найбільше уваги.

Хто такий був ген. Скоропадський? На це ще й тепер даються не тільки ріжні, але просто протилежні відповіді, і безсторонне слово такої людини, як донський генерал, що бачив Скоропадського майже щоденно і часто розмовляв з ним цілком довірочно, набірає особливої ваги і значіння. Гадаємо, що саме тепер, коли через ріжні обставини знову відновився інтерес до особи бувшого гетьмана, кілька цитат з мемуарів його приятеля не будуть зайвими.

„Сам Скоропадський — пише ген. Ч. — дуже порядна людина. Генерал свити його величества, перейнятий любовю до Росії, багатий, ні від кого незалежний, він, не вважаючи на своє українське походження, мало нагадував Українця і своїм зовнішнім виглядом і характером.

Ще недавно далекий від думки бути правителем України і тому не підготовлений до цієї ролі, він мусів тепер при надзвичайно важких умовах розбиратися в настроях ріжних верств та партій.

Не посідаючи твердого характеру і сильної волі, звязаний умовами з Німцями і завдячуючи хліборобам своє обрання, гетман цілковито підпав під вплив останніх і виконуючи їхні бажання, поплив вниз по течії, не оцінивши інтересів більшости, тобто селянства".

„Як російський генерал, він душею болів від розпаду Росії.

Відограючи ролю голови незалежної держави, він разом з тим готовий був зі всіх сил допомогти добровольчій армії, що проголосила своїм гаслом „Єдина неподільна", і широко розчинив двері гостинности тим, хто не співчував відокремленню України від Росії, тим, хто вважав це відокремлення актом державної зради.

Його тішили успіхи добровольців і донців, що прагнули відновлення колишньої Великої Росії, але під натиском самостійників він видавав накази про націоналізацію України та відчинив українські університети.

Така тактика привела до того, що в гетьмана, повного добрих намірів, не було друзів".

Далі ген. Черячукин оповідає, що прибічники відновлення Єдиної Росії не вміли використати Скоропадського, не зрозуміли його, і провалили проти його широку акцію, замість того, щоби працювати в згоді з ним.

„Провадячи на Україні свою агітацію проти гетьмана, вони тим самим грали на руку Грушевському і С-ці, полекшуючи останнім працю проти гетьмана.

Користуючись великими звязками за кордоном, вони мали успіх. Настрої проти гетьмана росли все більше й більше; це головним чином і перешкаджало утворенню армії на Україні. Уряд і особливо гетьман, в душі безумовно прибічник Росії, на мій погляд, боявся до певної міри утворювати українську армію, боявся національного настрою цеї армії проти Росії, не був певний що ця армія піде за ним".

(Дальше буде.)

Політичні новини.

Евакуаційні непорозуміння.

Як передає „Таймс", Франція не дійшла ще до порозуміння з англійським урядом щодо умовин, на яких має звільнити Рейнщину; вона підпержує звязок цієї справи з повним розброєнням Німеччини. Англія настоює, щоби справу розброєння вирішити якнайскорше, так, щоби Кельн (Кольонію) можна одночасно очистити з Рурщиною 15-го серпня, якщо Німеччина прийме накладені на неї умовини розброєння. Франція ставить нове домагання щодо компетенції органу, який має ствердити, чи Німеччина виконала свої зобовязання.

Довг Франції супроти Америки.

З Вашингтона передають звістку, що Франція запропонувала Америці такий плян сплати своїх довгів, щоби Америка могла стягати їх безпосередно з репараційних німецьких сплат. Це могло би злагодити відношення Франції до Німеччини, якій у Франції не вірять. Одначе є сумніви, чи Америка прийме таку пропозицію.

Процес проти італійських послів?

Уряд Муссоліні має намір внести обвинувачення проти всіх послів за занедбання своїх обовязків, за те, що вели опозицію, не являючись у парляменті. Це обвинувачення поклихується на якийсь параграф закону. Такий самий процес ведено у свій час в Америці проти сенаторів в Огайо (Ог'о).

Французький податковий проект.

Міністо фінансів Кайо хоче придбати півтора мілірда фр. через підвищення податку на тютюн, алькоголь, на спеціяльні доходи з хліборобства і нерухомостей.

Англія і СРСР.

Деякі члени консервативної партії домагаються від уряду зміцнення засобів проти комуністичної пропаганди і припинення ділових зносин з СРСР. У самім кабінеті панує розбіжність думок у цій справі. Чемберлен мав заявити, що є проти засобів, які могли би довести до зірвання взаємин Англії з СРСР.

Можливість німецьких демонстрацій.

12-го травня Гінденбург складає присягу. І націоналісти і комуністи приготовляють на цей день маніфестації. Робітничі організації — пише „Vorwärts" — відмовились від участи в поході з членами партій, які вбили Ерцбергера та Ратенауа і хотять грати монархістичні марші. Націоналісти хотять іти під старими монархістичними стягами.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Богородчани.

1) Богородчани 103 дек. за 154 діт., 2) Грабовець 66 дек. за 99 діт., 3) Похівка 39 дек. за 64 діт., 4) Посіч 40 дек. за 56 діт., 5) Бринівка 40 дек. за 54 діт., 6) Богородчани старі 123 дек. за 147 діт., 7) Лисець 59 дек. за 90 діт., 8) Хмелівка 41 дек. за 53 діт., 9) Глибівка 74 дек. за 90 діт., 10) Лисівка 36 дек. за 51 діт., 11) Іванівка 116 дек. за 159 діт., 12) Глубоке 43 дек. за 64 діт., 13) Стебник 45 дек. за 71 діт., 14) Лехівці 123 дек. за 169 діт., 15) Лисець старий 58 дек. за 65 діт., 16) Саджава 97 дек. за 121 діт., 17) Нивочин 48 дек. за 59 діт., 18) Горохолина 148 за 216 діт. (три школи), а з судового повіту Солотвина внесли: 19) Бабче 51 дек. за 61 діт., 20) Кричка 47 дек. за 50 діт., 21) Кривець 49 дек. за 59 діт., 22) Космач 71 дек. за 86 діт., 23) Манява 55 дек. за 70 діт., 24) Монастирчани 62 дек. за 74 діт., 25) Мозольків 66 дек. за 85 діт., 26) Досільна 114 дек. за 147 діт., 27) Раковець 87 дек. за 108 діт., 28) Богрівка 26 дек. за 40 діт., 29) Жураки 87 дек. за 96 діт., 30) Яблінка 60 дек. за 80 діт., 31) Пороги 65 дек. за 90 діт., 32) Старуня 105 дек. за 116 діт., 33) Звинич 57 дек. за 77 діт., 34) Маркова 53 дек. за 64 діт., 35) Зарічне 57 дек. за 80 діт., 36) Солотвина 69 дек. за 85 діт.

Отже з повіту внесло 36 громад — **разом 2480 декларацій за 3259 дітей.**

Обовязок і дійсність.

Громадянство наше домагається від Українського Педаг. Товариства праці допільної та великої; на „Рідну Школу" наложило крім давних тягарів ще й нові обовязки, як розбудова українського приватного фахового шкільництва на всіх полях та його оборона і оборона державного українського шкільництва в звязку з кресовими законами. Та як сповнює свій обовязок супроти „Рідної Школи", як підтримує змагання Товариства матеріяльними засобами, показує понизший виказ жертв за місяць березень 1925 р.

ч. пор.	Повіт:	Число громад	Заложило громах	Вплинуло До Каси Гол. Упр. У. П. Т.	До Каси Кружків У. П. Т.*
1.	Львів-місто	1	1	3.177·66	392·26¹)
2.	Перемишль	123	60	618·—	578·92
3.	Коломия	58	28	345·—	538·25
4.	Рава руська	73	7	641·61	205·50
5.	Кошлвиці	53	—	—	725·47
6.	Золочів	89	22	33·—	632·13
7.	Городенка	50	39	—	592·75
8.	Надвірна	33	7	222·—	248·70²)
9.	Долина	87	8	16·—	422·94
10.	Тернопіль	82	7	424·75	—
11.	Чортків	44	8	11·12	401·58
12.	Львів-повіт	131	16	297·50³)	74·90⁴)
13.	Рогатин	100	3	35·—	378·14
14.	Борщів	75	22	19·—	330·68
15.	Жовква	75	17	269·72⁵)	—
16.	Рогатин	55	6	253·—	—
17.	Калуш	69	3	105·50	97·59
18.	Косів	42	3	198·50	—
19.	Сокаль	101	6	156·70⁶)	22·50⁶)
20.	Печеніжин	22	9	19·—	160·17
21.	Підгайці	64	5	175·35⁷)	—
22.	Ст. Самбір	56	2	170·50	—
23.	Станиславів	75	3	163·—	—
24.	Богородчани	37	2	160.61	—
25.	Броди	79	14	8·—	127·40
26.	Дрогобич	79	5	135·—	—
27.	Бучач	87	6	122·10	—
28.	Ярослав	109	5	119·70	—
29.	Заліщики	57	4	99·83	—
30.	Збойів	53	21	20·—	77·50
31.	Турка	74	6	93·70	—
32.	Любачів	68	4	92·24	—
33.	Перемишляни	69	3	80·85	—
34.	Лісно	154	7	76·—	—
35.	Самбір	87	3	69·—	—
36.	Мостиска	78	3	46·—	18·90⁸)
37.	Бережан	56	5	61·70	—
38.	Камінка Стр.	60	6	45·60	—
39.	Горлиці	65	5	45·50	—
40.	Добромиль	96	2	43·50	—
41.	Рудки	70	2	41·50	—
42.	Сколе	51	6	34·—	—
43.	Теребовля	43	2	30·—	—
44.	Бережани	74	2	22·30	—
45.	Скалат	64	4	20·50	—
46.	Товмач	64	3	16·—	—
47.	Збараж	60	2	15·—	—
48.	Жидачів	74	3	13·—	—
49.	Бібрка	91	1	10·20	—
50.	Снятин	41	1	5·—	—
51.	Сучік	130	2	4·60	—
52.	Стрий	53	1	3·—	—
53.	Городок	70	—	—	—
54.	Яворів	70	—	—	—
	Нескінчена-лицькі пов.		32	470·56	
	Разом	3.820	448	9.359·05	5·974·83

З повищого виказу виходить, що лише 391 громад, себто всього 10 проц. наших громад сповнило свій обовязок супроти „Рідної Школи" (між ними деякі повіти по кільканайцять золотих) а 90 проц. громад позабуло вовсім у місяці березні про „Рідну Школу". З жалем мусимо ствердити на основі статистичних виказів: що коли майже вся інтеліґенція по містах оподаткувала себе на „Рідну Школу" і складає на неї точно щомісячно жертви, то інтеліґенція та свідомі громадяне по селах та місточках по більшій части не почуваються до обовязку прийти з допомогою „Рідній Школі". Так само стверджуємо, що й наша інтеліґенція (учительство і урядовці), яка опинилась поза межами Східної Галичини, також не складає як слід обовязкових 1 проц. жертв.

Таке відношення українського громадянства до „Рідної Школи" не повинно довше істнувати, а загал українського громадянства мусить ужити всіх заходів, щоби „Рідну Школу" забезпечити матеріяльно. Від пожертв на „Рідну Школу" не сміє ухилитися ні одна українська одиниця, інституція, кооперативa чи організація. Невеликі і проц. датки, але постійні, стануть твердою основою в доцільній та великій праці УПТ-ва.

Секція „Рідна Школа" УПТ.

*) Невиказані в цій рубриці Кружка не прислали до 25. IV. 1925 обовязкових місячних касових зіставлень.

1) З того остало на потреби Кружка Данила 236.27, Кружка Льва 156.39,
2) 248.70 остало на потреби Кружка в Делятині,
3) з того Кружок в Щирці 102.40,
4) 74.90 остало на потреби Кружка на Левандівці,
5) з того Мости Великі 139,
6) з того Кружок в Белзі 70.10,
7) 22.50 остало на потреби Кружка в Белзі,
8) з того Підгайці за лютий 75,
9) 18.95 остало Кружку в Судовій Вишні.

Сидір Кузик

загально шанований, популярний і заслужений громадянин, великий патріот і меценат, людина тихої праці помер вчора ранком по перебутій операції. В ньому стратила українська громада велику силу, людину не слів а праці. Покійний родився 5. січня 1885 р., середою школу покінчив 1904 р. у Коломиї в українській гімназії. Потім покінчив рільничі студії при фільософічному факультеті на краківському університеті. Працював у нас як кооператор, написав першу в нас книжку „Про кооперацію, її теорію і значіння для нас". В 1908 р. по скінченню рільничих студій вступив на службу до тов-а „Просвіта", де повнив функції люстратора крамниць і шпіхлірів, що істнували при читальнях „Просвіти". 1912 р. стає членом головного виділу товариства „Просвіта". У виділі працював аж до кінця свого життя. На передостанньому засіданню виділу ще брав участь. Перед війною був референтом економічного відділу товариства „Просвіта" а по війні був референтом економічної комісії маєтностей Т-ва. Був членом Ради Краєвого Союзу господарсько-торговельних спілок, членом головної Ради Краєвого Т-ва „Сільський Господар". Перед війною брав участь у кооперативному конгресі в Москві, де заступав українську кооперацію Сх. Галичини. В 1914 і 1915 р. був урядником в „Allgemeiner Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften" у Відні. В 1916 р. був інспектором господарства при краєвому виділі, а потім кількалітним директором Т-ва „Відбудова". Не було у Львові ні одного товариства, до якого покійник не належав би. Про його меценатство багато могліб сказати українські мистці, а про його велику працю знають усі ті товариства, в яких приймав активну участь.

В дуже молодому віці васкочила його смерть несподівано для всіх. На львівську громаду вістка про неї зробила дуже прикре та гнітуче враження.

Покійний належав до тих, які мали глибоке розуміння для значіння і ваги української преси. В житю української преси брав активну участь цілим рядом пригідних статтей та дописів переважно на господарські та кооперативні теми.

Управа Тов-а „ВІДБУДОВА" у Львові подає до відома всіх громадян сумну вістку про смерть свого Директора Інж. агрон.

Сидора Кузика

члена головного Виділу тов-а „Просвіта" і тов-а „Сільський Господар", б. інспектора Краєвого Виділу і референта загальн. австр. рільн. Союза у Відні і поч.,

який упокоївся по короткій а тяжкій недузі дня 11. травня 1925. в 40 році життя.

Похорона, на які запрошуються усіх знакомих і приятелів Покійного, відбудуться дня 13. травня 1925 о год. 4. попол. з каплиці анатомії (вул. Пекарська) на Личаківське кладовище.

УПРАВА

ОСТАННІ ВІСТИ.

Вибух бомби на львівськім університеті.

11. травня вечером у Львові на університеті при вул. Миколая вибухла бомба. Була поміщена в печі в зоольоґічнім інституті на II пов. в порівнуючій анатомії проф. Квятневского. Наслідком вибуху вилетіли у воздух піч і шиби в части будинку і протилежній камениці. Виновники незнані. На університеті були ще виклади. На місце вибуху прибула військова комісія знавців. Знавці кажуть, що вибух постарував не наслідком бомби, але запаленої льонтом пушки з порохом. Ведеться слідство.

Новий рад. уряд із Троцьким.

На радянському конґресі вибрано центральний виконуючий комітет. Входять до нього: Калінін, Риков, Сталін і Троцький.

Конференція М. антанти.

„Дер Морґен" повідомляє з Букарешту, що Бенеш на конференції М. антанти поручав акцію в С. Народів проти злуки Австрії з Німеччиною. Він внесе резолюцію в Женеві, що самостійність Австрії муситься загарантувати.

Гінденбурґ у Берліні.

През. Гінденбурґ прибув до Берліна 11. V. о год. 8. На двірці в Шарльотенбурзі ждали на нього канцлер і ин. міністри. Гінденбурґ відіхав до палати канцлера. Побуде там кілька днів, до викінчення робіт у палаті президента. На просторі 7 км. між двірцем уставилися делеґації союзів, школи й публика, яких 200 тисяч людей. Республиканці здержалися від участи в маніфестаціях. Делеґації несли лише відзнаки давного цісарства, з уряд. будинків маяли реп. прапори. Праві часописи висловлюють надію, що вибір Г-а принесе внутр. злуку й ослабить політ. спори.

Біржа.

Львів, 11. травня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·17 — 5·17½, канад. дол. 5·14 — 5·14½, чеські кор. 0·15 — 0·15½, леї 0·02½ — 0·02½, франц. франк 0·27 — 0·27½, швайц. фр. 0·99 — 1·00, анг. фунт, 24·50 — 24·60.

Збіжжа.

Пшениця від 37 до 38, жито від 32 до 33·50, ячмінь від 27 до 28.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за сім уступів зі статті п. з. „Модерні абітурієнти", за два уступи зі звідомлень про суд у Рівному та за кінець повинки п. з. „Арештування комуністів у Варшаві".

— **Свято відкиття нової домівки Сокола III.** В неділю дня 10. травня відбулося рідке свято відкриття вчасної домівки Сокола III. при вул. Кубасевича ч. 1. Сокіл III. перед великою війною був найсильнійшою організацією на Городецькому передмістю, нараховував 800 членів, ділився на три великих кубені. Багато передвоєнних членів погибло у світовій війні а деякі многозаслужені члени та основники товариства покладли свої голови на шифокіх ланах України за волю народу. У святі брало участь вже тільки сімох членів-основників. Свято почалося посвяченням нової домівки, якого доконав о. Шпитковський, що зложив Т-ву також привіт від парохії св. Юра. Далі пішли привіти від головного Виділу „Просвіти" (о. д-р Ярослав Левицький), від Сокола-Батька (проф. Гайдучок), від редакції „Діла", від пласту (п. Войтович), від Комітету опіки над реміснічою молодю і инш. Зібраним віддав домівку до вжитку імені Старшини Сокола III. невтомний інсп. Ліщинський, заходам якого належить приписати позискання домівки. Від старих ветеранів-основників промовляв п. Лісковацький, що присвятив теплі слова згадки про померших та погибших членів. П. Петрик з окрема підкреслив заслуги трьох померших у визвольній боротьбі членів, а то: Козинського, Голубця та Музики. Після привітів і промов вигравала сердечна товариська гутірка, перепітана співами, що протягнулася до пізного вечера. Свято зробило як найкраще вражіння на

Управа Тов-а „ВІДБУДОВА" у Львові подає до відома всіх громадян сумну вістку про смерть свого Директора Інж. агрон.

Сидора Кузика

члена головного Виділу тов-а „Просвіта" і тов-а „Сільський Господар", б. інспектора Краєвого Виділу і референта загальн. австр. рільн. Союза у Відні і поч.,

який упокоївся по короткій а тяжкій недузі дня 11. травня 1925. в 40 році життя.

Похорона, на які запрошуються усіх знакомих і приятелів Покійного, відбудуться дня 13. травня 1925 о год. 4. попол. з каплиці анатомії (вул. Пекарська) на Личаківське кладовище.

УПРАВА

гостей і на членів. Маючи свою домівку Сокіл III. зможе відіграти велику ролю в консолідації Українців городецької дільниці. Побажати би треба, щоби він підвівся до тої висоти, на якій був у 1914 р. При ньому-купчиться до 300 наших молодих ремісників. А в вечірню дня 17-ого травня влаштовує Товариство свячене для ремісничої молоді. Це чи не одна з найбільших заслуг Сокола III., що він в нинішніх часах денаціоналізації звернув таку пильну увагу на ремісничу молодь і знайшов у себе людей доброї волі, що віддають тій молоді свою працю та заміцнюють в неї національну свідомість. Було би дуже вказане, щоби його сліданя пішли організації на наших передмістях Львова.

— **Організація українських акторів.** Катастрофальне положення українського театру в Галичині приневолило й українських акторів подумати про поглублення своєї станової організації. Дня 23. квітня відбулися у салях театру у Львові звичайні загальні збори Союза діячів українського театрального мистецтва. Новообрана рада взиває всіх тих, що працюють на українській сцені на території Галичини, прислати реєстраційні листки з докладними датами. Два роки істнуючий Союз не міг провести майже жадної діяльности через байдужність самих же акторів. Головна Рада перестерігає отсим, що знайде способи для змушення поодиноких театральних працьовників до виконання свойого найважнійшого станового обовязку. Заяви вступлення в члени Союза з реєстраційними листками слати до Головної Ради на руки голови д-ра Нички, Львів, Кооператива Український театр Руська ч. 18. — За Головну Раду **Л. Краснопева**, голова. **П. Гладний**, секретар.

— **Вибух у фабриці пороху.** Польща має заледви одну свою фабрику пороху, будова якої по нинішній день ще не покінчена, а в якій все одно дійшло вже до експльоації. Маємо на думці фабрику „Загожджон" недалеко Радома. Хоча всі фабричні забудування ще не були закінчені, то в деяких з них вже йшла фабрикація праця. І ось дня 9. травня через коротке замкнення електричної струї наступив вибух пороху. Цілий будинок, в якому це сталося, повернувся в руїну, три особи вбиті а дві ранені. Невелику кількість людських жертв треба завдячувати обставині, що поїзд мала місце рано, коли ще не вийшлися робітники до праці. Немає видно щастя Польща до своїх фабрик військового матеріялу. Всі літаки з польської фабрики чомусь падали жертвою катастрофи а з ними гинули і люде, тепер ціла фабрика пороху теж вилетіла в воздух.

— **Спершу відкриття — потім подружжя.** Славний винахідник Марконі, що має женитись з 18 літ. Англійкою, заявив у Лондоні, що його шлюб відбудеться щойно за кілька місяців, коли він скінчить працю над новим винаходом у царині бездротного телеграфу.

— **Патенти на письменника.** Російський письменник Вересаєв нарікає у „Правді", що податки письменників у СРСР. є надто великі. Письменство належить там до категорії „вільних професій" і тому треба мати на нього „патент", дозвіл для його виконування. Цей патент треба щороку відновляти. Вересаєв сам мусить щороку платити за нього 32 зол. рублів; він бачив і такі, що з різними додатками коштували 424 зол. рублів. Патент на письменника є введений в рос. державі вперше від часу як істнують письменники. Називати його „вільною професією" у таких умовинах — важко.

— **Катастрофа на морі.** На днях затонув японський корабель „Гогомару", що курсував між Шанґаєм і Нокогамою наслідком страшної морської бурі. Вся залога і пасажири в числі 100 душ найшли смерть в розбурханих хвилях.

— **Самогубство в англійській королівській родині.** Зять короля Юрія Франц Лясселя, муж кн. Марії, одинокої доньки короля, поповнив самогубство в неділю раном вистрілом із револьвера в голову. Самогубство викликало велике вражіння в Лондоні та стало світовою сенсацією. Причина його невідома. Лясселя одружився з княжною Марією в 1923 р. Супруже було щасливе і дібране. Лясселя осиротив двоє дітей.

— **Осторога для виїздячих до кліматичних місцевостей.** Остерігаємо виїздячих до купелів і кліматичних місцевостей перед купованням злого і нетревалого взуття. Кожний виїздячий повинен забезпечитися в елегантну, тревалу і дешеву обуву Генриха Поста, Львів, Панська 7. Фірма одержала свіжий транспорт моделів на літній сезон 1925 р. 1928з) 1—1

З судової салі.

I.

Лісковацький перед судом.

Дня 29. квітня ц. р. відбувався перед повітовим карним судом с. III. у Львові розправа проти віцомого у Львові з різного рода подвигів рахункового радника Івана Лісковацького. Предметом розправи були карні доносення Петра Давидовського, ем. ст. секретаря прокураторії скарбу, Петра Семюти, артиста-маляра і Івана Вовка за обиду чести клеветою з § 411 к. з. — Від розправи суддя д-р Покорни, приватних обвинувателів заступав адв. д-р Ол. Марітчак, як заступник прокуратури виступав Нашковскі — боронив обвинуваченого д-р Дверницкі.

Кардне доносення опиралось на події, яка трапилася в часі Різдвяного свята в січні 1924 р. — Для удержання порядку в часі свята установлено „Церковне Братство" у Львові провідників, які уставились у кордон між целебрующим духовенством і масою народа. Лісковацький, який находився в юрбі, став силою переривати кордон, щоб дістатись до місця, де стояли репрезентанти українських інституцій". — Переривання кордону грозило замішанням порядку і провідники одержали суворий наказ не перепускати через кордон нікого. Вони не перепустили і Лісковацького. Тоді Лісковацький цілим тягарем тіла напер на місце, де стояв у кордоні П. Давидовський, який через напір викрутив великий палець правої руки. Опісля перервав кордон і масу народа вдерлася через позіпований ним кордон, почала тиснутись до середини і внесла в свято замішання.

Лісковацький вийс в кілька днів пізніше доносення до дирекції поліції у Львові проти Давидовського, Семюти і Вовка, звалюючи всю вину на них як членів „Церковного Братства". Обвинувачених засуджено без переведення доходжень і переслухання покликаних ними свідків, на основі „Prügelpatent-у" на кару арешту по 7 днів без заміни на гривну. Це нечуване доносення лягло в основу скарги засуджених проти Лісковацького про обиду чести клеветою, до якої прилучилось і донесення п. Давидовського за легке ушкодження тіла.

На ствердження фальшивости доносення Лісковацького покликано в доносинах більше число свідків, між иншими тт. д-ра Федака, радника д-ру Барвінського, інсп. Ліщинського і много ин.

Зі згаданою справою подружно рівнож справу п. Вархолової, яка заскаржила Лісковацького за проступок легкого ушкодження тіла, доконаного в часі супереченки на тлі відомих з львівської преси еротичних подвигів радника Лісковацького.

Судля переслухав у ході розправи, яка тривала повних 5 годин, свідка п. Давидовського та поминув всякі инші докази. Не зважаючи на те, що в часі розправи показалось у повнім і вірнім освітленні постать Лісковацького — суд увільнив його від вини і кари. — Як приватні обвинителі так і заступник прокуратури Нашковскі зголосили відклик від увільняючого вироку.

II.

Відгомін свячемого в чит. „Просвіти" на Замарстинові.

Підчас свячемого в 1924 р. в чит. „Просвіти" на Замарстинові сприлася сварка між членами читальні Володимиром Пиймою і Стецьковою. На повертаючого до дому по святі Володимира Пийму напала невідома близше особа і завдала йому кілька ран ножем по тілі. Поліція почала доходження, арештувала Онуфрія Мельника як підозрілого у вчинку і відступила акти прокуратурі. Відтак справа опинилась в повітовім суді с. III. з обвинуваченням Стецькової і Онуфрія Мельника за проступок з § 411 к. з. (легке ушкодження тіла).

По переведеній в дні 5. ц. м. розправі увільнено Онуфрія Мельника (обор. адв. д-р Ол. Марітчак) і Стецькову від вини і кари. Зазначити слід, що заступник пошкодованого Прийми д-р Васут як і сам Прийма внесли в розправі політичні моменти, посуджуючи Онуфрія Мельника у ворожім відношенні до польського населення. Оборонець Мельника адв. д-р Марітчак збив ті закиди, які були тим більше болючі, що вийшли з уст Українця і члена читальні „Просвіти".

Зі спорту.

Кружок наколесників „С.-Б." повідомляє, що дня 17. ц. м. відбудуться перегони наколесників 10 і 20 кіл. Старт та збірка на рогачці янівській год. 8 рано. До змагань можуть заголошуватися і нечлени кружка. Гості із провінції мило бачені. Зголошення до перегонів приймають виділові в домівці „С.-Б." в суботу дня 16. ц. м. між год. 6—7 веч. (вул. Руська ч. 20) і на місці дня 17. при старті. Гостям дуже раді. Вступ вільний.—*Іван Волинець*, голова. *Вол. Голіян* секретар.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Заліщики — Сала Нар. Дому.

Середа 13. V. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 14. V. „Маруся Богуславка".
Пятниця 15. V. „Циганка Аза".
Субота 16. V. „Твардовський (2-ий раз).
Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієра (пєси Андреєва). 1872 3—?

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ЛАНЦЮХИ АНГ. COVENTRY машини „Hutchinson" поручає **Витолд Тоэнде** Львів — Подлєского 2. 1934 6\ 1—5

ДЯК, абсольвент перемиського дяківського інституту, вправний диригент хорального співу, грає на фісгармонії, може попадати склеп, писарку, пошукує посади. Михайло Бідак, Більше золоте. 1946 1—2

ПОТРІБНА зараз інтелігентна, стар[illegible] жінка, до управи дому і ведення домашнього господарства на селі біля Львова. Платня після умови. Зголошуватися по адресі Г. Терешкевич Львів, вул. Вулецька 3/11. 1948 1—3.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лікар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 25.
1916 **від год. 3—5.** 3—10

ТРУСКАВЕЦЬ

З днем 15. травня ц. р. відкривається новозбудований

Пансіонат „РУСАЛКА"

положений в центрі, комфорт, вибагливі кухня, дієтична. — Ціни дуже умірковані. Одиначуючий лікар **Д-р БІЛАС.** — Зголошення приймає УПРАВА. 1943 1—1

Пральня Відекська

Кр. Братковська у Львові

вул. Кохановського ч. 4.

приймає білизну до прання і прасування, також чищення і прасування суконь зі 1911 Львова і провінції. 1—3

Роботу вимочую солідно і скоро.

КРЕДИТОВО-ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Кооператива з обмеженою порукою

1944 **в РАДЕХОВІ** 1—1

відкриває 15. травня н. р. слюсарню під проводом фахового майстра, що відбув практику в першорядних робітнях за границею і принимає до направи всі машини рільничі, машини кравецькі і шевські, ровери і т. д. Виробляє на продаж і на замовлення замки, колодки, окуття і инші знаряди. Вимінює старі машини рільничі на нові за доплатою. Випозичає косарки. Приймає безплатно до науки слюсарства хлопців, що покінчили народну школу. Ціни низькі — обслуга солідна. УПРАВА.

Подяка.

Неумолима смерть забрала мені передчасно мого найдорожшого мужа, відомого трудженика на ниві народній і громадянській д-ра Ізидора Бачинського, адвоката в Стрию, який заснув на вічний сон дня 1. травня ц. р. Хотяй тяжким горем прибитий — почуваюся до великого обовязку заложити отсею дорогою щиру подяку всім тим Добродіям, які в часі коротко недуги дорогого Покійного а самопосвятою несли Йому і мені велику поміч, розраду і потіху — як і тим всім, які заходами своїми і участю в похоронах звеличали Його память.

І так в першу чергу моя щира і сердечна подяка хай буде Вп. свящ. Миколі Матковському і Вп. лікареві д-рові Гіполітові Левицькому в Стрию, які з дійсною самопожертвою від першого по останнього дня недуги Покійного несли Йому і мені неоціненну поміч і пораду, як дікарі духа і тіла і вірні товариші в горю; а дальше Вп. настоятельці стрийського Захисту сирітського Кирилі і Вп. сестрі Іосафаті Вп. сестрі Єфросині з Заторонки в Стрию на Шумлящині за їх щиру труди і заходи біля Покійного в часі недуги.

За ласкаву участь в похоронах щиро дякую Впр. Отцям: 1) о. Кардові Бандрі, 2) о. Миколі Гошовському, 3) о. Антонові Флюнтові, 4) о. Михайлові Ференцові, 5) о. Стефанові Іваськові, 6) о. Семенові Ямінському, 7) о. Іванові Каратницькому, 8) о. Йосифові Мартинкові, 9) о. Миколі Матковському, 10) о. Миколі Ліщинському, 11) о. Богданові Охримовичеві, 12) о. Авреїві Пелеваському, 13) о. Костьові Петрушевичові, 14) о. Йосифові Савіцькому, 15) о. Степанові Хірівському, 16) о. Евгенові Шанковському — а також за відправлення похоронного обряду. — Хорові Тов-а Боян під упр. А. Грубського, Хорові Стрий—Лани під упр. П. Грущака, хорові Конюхів під упр. п. Голуба, хорові сирітського Захисту в Стрию за звеличення сумної хвилі похоронів піснею, — дальше Вп. п. д-рові А. Гавасимові політичному провідникові Стрийського повіта, Вп. д-рові Брон. Яніву зі Львова, голові УПТ., Вп. проф. Мих. Білікові, представникові Ріднот Школи і свящ. о. Матковському за їх обдумані і сердечні промови підчас похорону, — дальше Братству церковному в Стрию, Робітничій кооперативі в Стрию і Братству Церковному на Ланах за удержання ладу і порядку і вопряд похоронів — дальше моя щира подяка Товариствам Покійного з тюрми і Стрийським Організациям і Товариствам: Боян, Базар, Українська Бурса, Захоронка на Ланах, Захоронка на Шумлящині, Задаткова Каса, Інститут муз. Лисенка, Міщанська Бесіда, Молочарський Союз, Народний Дім, Народна Торговля, Повітовий Союз Кооператив, Тов-о Філія Просвіти, Тов-о вз. помочі учителів, Тов-о охорони дітей і опіки над молодю, Сокіл, Тов-о роб. Вогнь, Українське Касино, Український Студентський Союз, Тов-о Українських Спуг, Тов-о Пласт. Кружок УПТ. як рівнож ученицям і ученикам шкіл УПТ. в Стрию і зборові адвокатів в Стрию за численні вінці, оповістки посмертні і участь в похоронах — а вкінці всему Громадянству стрийського повіта за то, що в тисячних масах відпровадило Покійного на місце вічного спу!

Стрий в травні 1925.

1935 1—1 *Ольга Бачинська.*

ПЕРЕРОБЛЮЄ

ковдри, матераци, вклади пружинові, та піцеровані меблі, швидко. солідно, по найдешевших цінах знана фірма

ЙОСИФ ШУСТЕР

Магазин меблів, декорацій і постелі

1947 **Львів, Рутовського 10.** 1—3

ПІДЛЮТЕ

Лічниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах над Лімницею. 700 метрів понад урівень моря положене.

На місці мінеральні джерела високої лічничої вартости. Гарячі купелі сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.

Соняшні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції літників.

Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів, відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.

Сезон купелевий від 15. травня ц. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 4—6

Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10

Ч. 104 (10.487). Львів, четвер 14. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 п. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Американська відповід.ь

Від останньої війни Америка кілька разів заявляла про потребу близьких взаємин з Европою і про можливість, що буде приневолена цірвати з нею останні нитки дружньої симпатії. Нерівне відношення Америки до Европи йшло в парі з хвилюваннями европейської політики. Вже сама роля Америки в останній війні була вповні характеристична: коли союзники вийшли переможцями і складали умовини, які мають накинути переможеним державам — Америка в пору відійшла на бік і не хотіла приложити руки до миру, який був наслідком війни з її діяльною участю.

Все це ще раз приходить на думку з нагоди програмової промови нового американського амбасадора у Льондоні, Гоггона, який з доручення свого уряду ще раз зясував становище Америки до Европи. Европейська преса має чимало трудноцій в її інтерпретації, тому, що американський дипльомат не хотів нікого вразити, всім дати батьківську раду і торкаючись наскрізь практичних питань, на ніщо ясно не вказав пальцем. Провідна думка цієї проповіди не нова; ми чули її при нагоді проекту Дова, яким Америка наділила Европу: — коли европейські народи бажають миру, Америка допоможе їм великосердо по змозі своїх сил; але доки ситуація залишається неясною та непевною, як нині, співучасть Америки в европейських справах буде змершуватись щораз більше. Виною цієї непевної ситуації є недостача доброї волі між народами.

Цей останній висновок французька преса звертає на адресу злої волі Німеччини, яка загрожує миров, а німецька на адресу Франції. Дуже можливо, що Американець признав би їм обом рацію. В цій заяві важливий факт, що Америка наближується до англійського становища. Від часу зірвання англо-японського союзу давно вже не було такого зближення між Льондоном і Вашингтоном. Є погляди, що Англія у змаганні довести свій фунт штерлінг до паритету золота слідкує за Америкою. Англійська преса з приводу згаданої промови переводить паралелі між політикою двох держав. „Таймс" стверджує солідарність діягнози щодо европейської кризи, а одночасно звертає увагу, що... проте Англія належить до Европи і що не може відмежуватись від її ділових справ та політичних.

Осторога Америки ясна в одним пункті: що не можна рахувати на її матеріяльну підмогу в атмосфері, яка пахне новою війною, себто в ситуації, в якій вкладений доляр може в одну ніч стати безвартним папіром. В цій осторозі чути ще відгуки непорозумінь, з яких почалось здійснювання версальського договору. Америка стояла на тому, що мировий договір повинен затерти ріжниці між переможцями і переможеними. І нині повторяє вона дипльоматично, що не хоче знати, хто вважає себе в праві на основі цього договору накидати умовини тим, що вважають себе покривдженими. Вона стверджує лише факт, що так далі політики вести не можна, бо це веде до економічної катастрофи і до війни. Є це проповідь з усіма прикметами американської умовности: і на тему практичного „бізнесу" і з рисами неясного ідеалізму, що відкликається до „доброї волі" народів та держав.

Можна сумніватись, чи самі тверезі слова американського уряду вистачать Европі. З ними мусить іти в парі практична співучасть у відбудові повоєнної Европи. І саме в цьому є деяка суперечність. Практична співучасть означає вкладення фондів в Европу, якої Америка потребує, а до якої не має довіря. А Европа ще більше потрібує Америки і ще менше має довіря до себе самої.

Політика повної негації.

Соймова промова посла С. Козицького підчас дебати над бюджетом міністерства освіти.

(Продовження.)

Вищі школи знищив польський уряд уповні. Правда, що ми не мали вищих українських шкіл, але мали утраквістичний університет у Львові з часів цісарської Австрії (*П. Римар: Не було!*) Було 12 катедр і цього не заперечите, хоча би як ви кричали та писали у „Слові польскім". Того, що ми мали за уряду цісарської Австрії, цього ми не маємо у відродженій Польщі. Університет став зовсім польським — ні одногодинного викладу нема по українськи. Ясно, що академічна молодь не могла глядіти на це байдуже і почала тадорити приватний університет. Цей університет переслідують і нині він

гніздиться в сутеренах,

мов у катакомбах, куди ховались християне перед поганами. У р. 1922. сойм рішив, що 1924 р. має повстати окремий університет для української національности. Цього рішення не виконали. Правда, що міністр закорд. справ на форумі Ліги Націй хвалився за кордоном цим університетом і шкільними законами. У буджеті записано на таку мету 260.000 зол. А на польський університет іде 3,000.000, то 260.000 йде на якийсь „руські інститут". Чи це не смішне? Ми цього прийняти не можемо. Чисельне відношення населення таке, що нам належаться три вищі школи. (*Пос. Скрипа: Пан міністр сміється з цього*). У таких умовинах український нарід не має забезпеченого культурного розвитку, а інтеліґенція засуджена на безробіття. Нпр. польська адвокатура в Рівнім не приймає до своєї громади не Поляків. Судівництво ціле польське. Щодо лікарів то їм доказують, що вони не є польськими громадянами, буцімто

не-Поляк не може лічити наших.

Про вчителів і не казати. А інші професії замітають улиці. А коли звільняють Українця з державної посади, то це місце резервується для Поляка.

Увесь буджет шитий червоною ниткою ворожнечі до культурних потреб населення. Сам п. справоздавець Римар передає цифри: з 326 шкіл лише одну вибудували на Поліссю і ні одної на Волині. Так розділюють державні кредити. Вам відомо, що війна велась на наших — як ви кажете — „кресах", білоруських та українських землях і що там найбільше руїн, але ви відбудовуєте що? Костели, а не школи (*Голос: кольонії для урядовців*).

Середних шкіл удержує держава 255. Ми маємо претенсії до яких 50 кількох, а не маємо навіть 10, лише 8 середніх українських шкіл удержує держава — і то ні одної на Волині, Поліссю, Холмщині. Професіональних шкіл є 254 у Польщі, торговельних кільканайцять,

але ми не маємо ні одної.

З державних субвенцій українське приватне шкільництво не одержало ні гроша. Коли якась громада ухвалює допомогу для нашої школи, тоді староста цього не затверджує. Так було в кременецькій гімназії і в Берестю. Ще наших учителів за навчання тягнуть до суду. З одного боку уряд вимовляється тим, що не має кредитів на школу в кожнім селі, а коли ми наймаємо своїх учителів, що вчать по хатах тоді їх тягнуть за ці до судової відповідальчости. Недавно в Рівнім двох присудили за це на 50 зол. кари. Ми внесли до міністерства запит: чи за навчання є кара, але п. директор департаменту заявляє нам, що в розвязці цієї справи є якісь комплікації.

Коли йдуть допомоги на польські освітні товариства, то

ні сотика не йде на наші

Наук. Тов. ім. Шевченка або „Просвіту". Ви маєте навіть окремі субсидії для артистів та денникарів — 107.000 зол. Коли така позиція йде на таку ціль, а одночасно зачиняється по селах школи, то вибачте але такої фінансової політики ми не в силі зрозуміти. Офіціяльна табеля зачинених шкіл неповна. Знаю приклади хоча би з одного дубенського повіту: Войницю, Волицю Збитинську, Волицю Страклівську. Там зачиняють школи буцімто задля малої фреквенції дітей, а в дійсности на те, щоби приневолити населення посилати дітей до польської школи, до сусіднього села.

Паралельно зі законами про свободу мови для націон. меншостей іде насильна заміна викладової мови в Галичині, з української на польську. Можу вам прочитати лише з одного числа часопису скільки їх зачинено; повіт Перемишляни: Унів, Тучне, Липівці, Вишнівчик, Коросно, Янчин, Вовків, Новосілка, Гульків, Добряничі, Чемеринці, Плетеницї, Полюхів малий і великий і т. п.

перемінено 23 школи в однім повіті

з українських на польські.

Маєте в буджеті також 100.000 на те, щоби святкувати весело 3-го травня. Думаєте про забаву в часі голоду, хоча на селі починається голодовий тиф (*Пос. Скрипа: будуть вибирати королеву!*) А прецінь голод на західно-українських землях не є лише наслідком недороду і його приготовили незагоєні воєнні рани, шестилітня господарка польського уряду, кольонізація, „відбудова", данини і т. п. Ви тут бавитесь, а секвестратори з дубенського повіту не мають чого стягнути з населення. Проти такої господарки ми протестуємо.

Маєте ще позицію 2,669.123 зол. для опіки над мистецтвом і на артистичну пропаганду. Це гарна річ, але не в часі загальної нужди і знищення села. Ми не то не в силі дістати сотика на українське мистецтво, але

не завсіди маємо довіря на аматорську виставу —

кажуть нам, що й до цього треба адвоката.

Маєте ще позицію 100.000 зол. на памятник Міцкевичові і 100.000 Шопенові. Гарна річ, але і це краще було би відложити на лекші часи. Коли ми Українці будуємо памятник Шевченкові, то робимо це з дрібних селянських складок, з праці, що пахне потом твердих рук. Бідні ці наші памятники, але коли й такі хочемо відкрити, то урядові чинники, як пр. у Винниках, ставляють ріжні перепони і треба аж кількаразових інтервенцій.

(Докінчення буде.)

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 341/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 100 (10.482) z dnia 9.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Qui pro quo" między słowami a) czuby trimat... a: Takych „qui pro quo", b) polskoho narodu... a: Łunajut' kłyczi, c) dla „kresiw"... a: Pos. Pidhirśkyj, d) rozboru schopleni... a: Ne budemo, e) „II-oi instanciji... a: W dyskusji, f) w roku 1924... a: Abo czy ne je, g) 36.000 zł?... a: Istnuje liberalna. 2) „Sug u Riwnim" między słowami: widkiw ptokuratora... a: Predsidnyk zudu. 3) „Hospodarśka ruina Polszczi" między słowami: a) francuśkyj i polśkyj... a: Francuśkyj urjad, b) publycznoi opinji... a: Ale choczaj c) i od słów: ynszymy danymy... do końca artykułu. 4) „USRR" między słowami: a) Akademiji Nauk Ukraińskoji... a: Bałaczij howoryw, b) Polszczi... a: Wkinci rezolucija. 5) „Sud nad ukraińskymy posłamy" między słowami: zaprzeczyły obwynuwaczennia... a: nowyj incydent. 6) „Widozwy i komunikaty" między słowami: a) pokłonytysia tiniam... a: majte na uwazi, b) wahy mentu... a: cej iz narodu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach pod 1; 3) 4) oraz występku z art. VIII. ust. 2 z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863 w ustępie pod 2) zawiera znamiona zbrodni występku z §§ u. k. uznał dokonaną 8. maja 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie do grzywny do 400 zł. p. Lwów dnia 9. maja 1925 r.

Nawel.

Після суду.

Враження і рефлекси на маргінесі рівенської розправи.

І. Мовчанка.

Перше ніж згадувати про атмосферу на самому суді, котру либонь найкраще буде змалювати низкою маркантних епізодів, про які важко було писати у коротких пресових телеграмах, — слід звернути увагу на глуху мовчанку, з якою зустрілась рівенська розправа як у польській так і всій закордонній пресі. З усіх шумно заповіджуваних кореспондентів (а заповіли їх, ніде правди діти, й ми самі, повіривши в інформації органу Парляментарної Репрезентації, холмського „Нашого життя"!), явилися два представники жидівських газет („Наш Пшегльонд", „Момент", „Нови Дзєнник", „Наєр Фольксблят", „Хвіля"), два кореспонденти радянських агенцій („Роста" — Рос. Телєгр. Аг. — і „Ратау" — Рад. Аг. України), два львівські українські публіцисти („Діло". „Новий Час"), співробітник згаданого холмського „Н. Життя", і репортери місцевої вщехпольської газетки „Волинське Слово" та хрунівського (оскілківського) „Дзвону". Не приїхав буквально ані один кореспондент варшавської преси ані теж якоїнебудь закордонної газети. Представник офіціяльного ПАТ-а явився на початку розправи, перешіпнувся з місцевими „авторитетними колами", навіть не сідав при столі газетярів і щез — щоби вже більш не показатися ані в суді ані на почтовому уряді... Таким робом офіціяльна телєграфічна агенція не вважала доцільним подати хочби коротке повідомлення про те, що перед карним судом стали три члени державної законодатної установи!"

Тенденція затушувати процес і не допустити до його розголосу — була очевидною вже згори і цьому нічого дивуватися, дарма, що в цій тенденції урядова й півурядова преса дійшла аж до абсурду. Трохи цікавійшою є постава цілої збірної польської навіть т. зв. опозиційної преси включно до найлівійших її органів, яка теж потрактувала рег non est надзвичайного значіння факт суду над трьома послами. Пригадаймо шум, який творився біля процесу одного польського комуніста Ланьцуцкого і байдужність до розправи трьох українських послів патріотичного Селянського Союзу — і будемо мати цікавий причинок до зрозуміння польської „публичної опінії" усіх напрямків.

Пурус паста до взуття хоронить взуття

І одні й другі — урядові й неурядові польські газети — не подбали про інформації з рівенського процесу й промовчали його свідомо й тенденційно, прегарно знаючи про сам факт. За те мовчанка з боку закордонної — німецької, французької, англійської — преси являється виключно випливом непоінформованости. Винуватою тут не закордонна преса, а ми самі, Українці, які не шукаємо доступу до неї, дарма, що найти той доступ можна.

І тут з прикрістю приходиться ствердити повну відсутність звязку Української Парляментарної Репрезентації передусім з представниками чужоземної преси у Варшаві: ніщо инше, тільки саме легковаження того звязку й зведення парлям. Секретаріяту виключно до ролі канцелярщини є м. и. причиною й отого останнього скандалу, що про суд і засуд трьох українських послів нема ані згадки навіть у дійсно прихильних нам органах чужоземної преси. Чи можна сумніватись у тому, що при иншому рівні зацікавлення світа рівенським процесом не трапились би на ньому такі небувалі в історії новітнього судівництва моменти, яких ми були свідками, що суддя не викидав би зі салі адвокатів й мужів довіря та не дозволяв би собі на іронічні уваги на тему посольських здібностей? Колиж пп. Ходецкі й Башиньскі остались би віроними собі, тоді виніспіраючись на голоси світової преси, непривиклої до таких процесів, ми вивезлиб з Рівного величезний політичний капітал.

Чи прийдеться ще багато разів бідкати на промахи, які є льогічними висновками нашого хуторянського світогляду? ь. к—м.

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

Все в порядку..

Мережа провокацій.

Здавалося, що викриття розгалуженої провокації, яка поглотила вже стільки жертв, буде товчком до радикальної чистки в політичній поліції. Здавалося, що перед грізною небезпекою просвітліє зачаділий ум теперішніх можновладців; здавалося, що отруйне багно провокації буде радикально прочищене, що наступить зворот — як не в суті, то хоч в методах правління.

Були основи сподіватися, що так справді буде — тим більше, що буджетова дискусія дала незвичайно багато матеріялу для оцінки діяльности поліції взагалі, а політичної зокрема. Може неважним бути для польського уряду те, що про діяльність поліції говорив пос. Приступа, але що найменше важним повинно бути те, що говорив пос. Сьмяровскі і пос. Марек, два записяжені польські патріоти і державники. Та по деяких ваганнях побідила думка високого члена уряду, про що згадував в своїй промові пос. Марек, що неприємну провокаційну справу слід затушувати. І починається тушування. Замість знищити пошесть провокації, замість втяти голову гидрі огидної провокації, замість перевести реорганізацію цієї державно-польської установи in capite et membris, наступає в повному обємі поворот до попереднього становища. Не тільки лишається на своїому становищі вінемін. Смульскі, але й не принято димісії відомого майстра політичної поліції, гомінкого підінсп. Пйонткевіча. А не прийнято зголошеної димісії тому, що за начальником варшавської дефензиви стали в оборонній позиції всі поліційні комісари і теж зголосили димісію. Мовляв, дотеперішні методи пол. поліції є знамениті, етичні, „патріотичні" і тільки на дотепер пануючих принціпах і методах поліція може виконувати свою почесну місію.

В інтервю з членом редакції жидівського „Наш-ого Пшегльонд-у" головний дефензивник Пйонткевіч вияснює, що він зголосив свою димісію тільки як демонстрацію проти пепесівської інтерпеляції. Бомбові замахи є дрібницею. Це тільки метода, не в ціли творення бомбістів, тільки прицупнення тих, що via всякі Цехновскі і Трояновскі проявлять бомбістичні нахили. Не в тому лихо, що Трояновскі є провокатором, тільки в тому, що — як тепер стверджує шеф варшавської дефензиви — він був провокатором на два боки. Пйонткевіч має великі заслуги перед державою, бо на нього і другого провокатора Цехновского приготовлювано замах.

В останньому часі провокатор Трояновскі одержав від партії (якої партії?) доручення притягнути незалежну хлопську партію до комуністів. Також саме доручення одержав він від дефензиви (в стилізації львівської „Хвілі" це виглядає так: „W tym samym czasie otrzymał odpośne zlecenie względem tego odłamu chłopskiego od defenzywy").

Провокатори Цехновскі і Трояновскі в своїм часі належали до людової міліції, якої частина створила розбійничу ватагу і займалась нападами і грабунками. Частину цієї ватаги розстріляно, а частина спаслася утечею за кордон. Цехновскі і Трояновскі згодом вернули до краю і почали служити вітчині в політичній поліції, виконуючи її доручення.

Згадані провокатори довіренники і виконавці політичної поліції є тільки двома пташками, яких спів на нуту дефензиви знає ширший загал. А скільки там іще скривається инших пташків, яких досі не розшифровано!

Дефензива контролювала послів, навіть міністрів, вичитувала їхню кореспонденцію, шануючи забезпечену конституцією листову тайну, дефензива творила чорний кабінет, перед яким тремтіли і дальше тремтітимуть навіть народні вибранці.

Провокація! — яке страшне слово, а ще страшнійший його зміст. Вона втискається всюди, у всі артерії суспільного організму, вона затроює, розкладає, нівечить, вбиває ad maiorem gloriam... хіба масового божевілля. Та в існуючих умовинах є це нормальне явище, бо тут медитують дуже просто: існує держава, мусить мати поліцію, — існує поліція, мусить мати дефензиву (охранку), — існує дефензива, мусять бути відкривані політичні злочини, а щоби вони заістнували, мусять бути провокатори, eo ipso мусить існувати провокація. Отже все в порядку.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Ол. Салівовський.

Хто такий був Скоропадський?

(Докінчення.)

Підходив жовтень. Настрої проти гетьмана ще більше загострились. Черячукин про це пише:

„Всі російські партії, починаючи від крайних правих і кінчаючи лівими, до хоробливости боялися відокремлення України від Росії. З незрозумілою впертістю, хочаб ціною продажі України большевикам, з гаслом „чим гірше, тим ліпше" — аби тільки не істнувала самостійна Україна, вони вели наступ на гетьмана, переконуючи його відмовитися від самостійности і проголосити приєднання до Росії.

Співчуваючи в душі обєднанню Росії, у тій або иншій формі, Скоропадський не припиняв їх діяльности, ішов їм назустріч, заспокоюючи іноді „щирих" самостійників де-якими актами і вчинками, як от відкриття українських університетів у Київі та Камянці Подільському і відповуючи таким чином повстання".

Але це не задовольняло російські партії.

„Ці російські партії невпинно переконували гетьмана, що вже усе готово, що він лишиться один зі своєю самостійністю, що вже й Кубань і Дон заявили про своє злучення з Росією, що Крим, Грузія, Дон, Кубань, добровольці й Астраханці бачать Росію не инакше як Єдиною і Неділимою", що Німці тепер безсильні, що союзники (Антанта) остаточно знищать його, якщо він не виявить свого лиця, не піде до Росії; що слід йому лише заявити про це і весь український національний рух загине, а за одинадва тижні 100—200 тисячна армія осіб, що мешкають на Україні, але не бажають йому тепер служити, рушиться разом з добровольцями й Донцями з України на Москву для боротьби з большевиками та відновлення Росії. Російська інтеліґенція переконувала його, що на Україні жадного національного руху нема, що всі на Україні підуть за ним, якщо тільки він заявить про приєднання до Росії.

Гетьман почав піддаватися цьому натискові.

Він дозволив, покищо неофіціяльно, формувати на Україні російські відділи. У Київі вже не крючись мешкали особи, що стояли на чолі цих відділів. З ініціятиви герцога Г. Н. Лейхтенберґського відчинено бюра для бранки людей у південну армію. Почалося формування особного корпусу, на чолі якого мав стати граф Келлер. Гетьман субсидував через мене цю армію. На вулицях Київа вже отверто стали появлятися офіцири з відзнаками цих російських частин, чим розпалювалися пристрасти націоналістів України".

„Тимчасом натиск на гетьмана Росіян продовжувався. Ще в перших днях листопаду під натиском російської інтеліґенції йому вручили меморіял 10 міністрів, що наробив тоді стільки гомону, про необхідність злучення України з Росією. Цей гарний жест зробив своє діло. На чолі міністерства став С. Н. Гербель, і 14 листопаду гетьман підняв заборолo і особливою грамотою до українського народу проголосив Україні про її майбутні шляхи спільні з Росією".

Та на жаль, каже Черячукин, російська інтеліґенція помилилася.

Вже ніччю з 15 на 16 листопада на вулицях Київа і в инших центрах України були розліплені проклямації за підписом директорії (Винниченка, Петлюри, Швеця, Макаренка і Андрієвського), що закликали до повалення гетьмана, як узурпатора, що захопив владу і тепер бажає підбити Україну знов під Москву.

Відозва ця закликала до збройного повстання на оборону народніх прав, мови, самостійности, оголошуючи гетьмана поза законом.

Зразу спалахнуло повстання по цілій Україні".

„У цей тяжкий мент гетьман вирішив використати добровольчі відділи, та надії його завели. Замість обіцяних російською інтеліґенцією 100—200 тисяч людей, готових йти на Москву, ледве змобілізували 6—8 тисяч. Силиж Петлюри все росли та росли; він у три тижні зібрав проти гетьмана три і пів дивізії добре одягнених та озброєних вояків, запалених ідеєю боротьби за свою самостійність та великими обіцянками соціяльних реформ.

Одночасно з виступом Петлюри почали панічно втікати з Київа і з України Росіяне, — ті самі Росіяне кватрі ще так недавно доводили, що самостійного руху нема, що все на Україні — на боці Росіян. Тепер ці проповідники тікали від страху не тільки перед Директорією, але перед кожним козаком. Я не встигав видавати візи для всіх, хто бажав залишити Україну.

Гетьмана покинула російська інтеліґенція, покинули ті самі, задля кого він зробив невчасний крок 22. листопаду успіхи повстанців примусили гетьмана передати цілу команду в руки графа Келлера".

„Рівно за місяць після того, як гетьман проголосив зміну політики України 14 грудня нов. ст. зранку

Вже зачався сезон в
ЗЕЛЕМЯНЦІ
Умебльовані кімнати.
Першорядний харчі
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ.
Спішіться з замовленнями на літні місяці.
БЮРО: ЛЬВІВ, РУСЬКА 18, І. пов. між 12—1 год.
1910 АДРЕСА: 3—4
УПРАВА ЛІТНИСЬКА
ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів.

Тягло.

Ст. Ґрабскі про жидівську квестію в Польщі.

Американсько-жидівський діяч, великий промисловець Сам. Лямперт, що належав до консорції, яка дала Польщі 35 міл. дол. позички, відвідав Польщу. При тій нагоді відбув він низку розмов з польськими міністрами, порушуючи актуальні польсько-жидівські справи. Між иншим говорив він також з ідеольогом теперішнього кабінету мін. Ст. Грабським. Очевидно. Ст. Грабскі з прикметною собі безпосередністю і щирістю намагався пояснити існування польського антисемітизму. Отже цей антисемітизм зродився на підкладі негативного відношення Жидів до польської державности. Польські політичні чинники не мають довіря до жидівських політиків. Очевидно, найбільшим прогріхом Жидів є те, що вони в'яжуться („Хвіля" заперечує, даючи знак запиту) з українською і білоруською опозицією, хоч їх вимоги не покриваються з вимогами инших національних меншостей.

В економічній ділянці — по словам п. Грабского — йде боротьба між селом і містом. А що місто репрезентують головним чином Жиди, то проти них звертається вістря боротьби. Жиди займають тверді позиції в торговлі і промислі і не хочуть з них уступити. А це знову притока до боротьби й антисемітизму. Але як наступить стабілізація в польській торговлі, то тоді припиниться конкуренційна боротьба, а тим самим боротьба рас. Зрештою, польський уряд думає винагородити жидівські втрати в економічній ділянці, роблячи їм деякі уступки на культурно-освітному полі.

Та все таки закидом найгрубшого калібру на адресу Жидів є їх звязок з „українською і білоруською опозицією". Є не видно болюче місце польської політики. Уважаємо своїм обовязком запевнити п. Грабского, що знак запиту „Хвілі" є зовсім на місці, що Жиди не підтримують тепер ніяких, навіть найменійших звязків з Українцями і Білорусинами. Вони зі шкури вилазять, щоби на кожнім кроці виявити свою льояльність, нюансове польсько-державницьке почування, вони всюди маркантно зазначують, що не мають і не хотять нічого мати з такими „нельояльними" елементами, як „українська і білоруська опозиція".

Ще рік тому посол Грінбавм зі соймової трибуни запевнював, що Жиди не хотять бути і не будуть польонізаційною авангардою на „кресах", що не будуть вючним тяглом у денаціоналізаційних поїздах сучасних можновладців. Та нам прийшлося розчаруватися, не в щирости слів пос. Грінбавма, але в жидівській практиці. Якраз ніхто инший, тільки Жиди, ще в більшій мірі—як польські кольоністи, є носіями польонізації на українській національній території, є тяглом у возі польської культури, є виконавцями польських замислів. Вони надають польське тавро містам на українській національній території, вони репрезентують у нас польську культуру, вони єднаються з державною більшістю. Тому кривду роблять їм своїми закидами про звязок з „українською і білоруською опозицією" і тому вважаємо своїм обовязком стати в їх оборону.

Сторожі безпеки в світлі автореклями.

Офіціальний поліційний орган „Газета Адміністрації і Поліції Паньствовей" приніс статтю пос. З. Русінка під написом „Держава поліція в світлі буджетової дискусії". Очевидно, ніякого „світла буджетової дискусії" тут нема, а є авторекляма, є „уоснування" злочинности громадянства і тим самим уоснування потреби великої поліції для її приборкання.

Отже в році 1924 зголошено 1,770.000 зловживань (переступства). На одного поліцая випадало пересічно 43, а на 1 км. кв. 4·5 таких зголошень. З цього виявляється, що кожний 15-тий горожанин польської держави є злочинцем. Сумна картина, бо в такому випадку молода польська держава в 6-ім році свого істнування представляється як організація двох елементів: злочинців і поліцаїв. Жалко, що в тому списку не подано, скільки зловживань чи злочинів з числа 1,770.000 належить самим сторожам безпеки, бо зі звіту тогож посла Русінка в соймі знаємо, що на 36.000 поліцаїв було стільких переступників між ними, в наслідок чого видалено зі служби 2.400 поліцаїв.

Поважнійших провин і злочинів, як грабунки, розбої, вбивства, підпали, крадіжи з вломом — було в 1924 році — 27.926, що дає 1 випадок на 970 мешканців. Грабунків і розбоїв, доконаних ватагами, було 577, а чого викрито 64·8 процент. Зорганізовані ватаги довершили 134 вбивства, викрито 73·9 процент. Злочинних підпалів в році 1924 було 1284 випадки, викрито 54·8 процент. Випадків крадіжі з вломом було 23.363, викрито 58·3 процент.

Як бачимо, то злочинність зовсім показна, а скількість викритих злочинів зовсім непоказна. Не знати тільки, що викрила поліція, а що викрилося само собою, або неполіційними чинниками. Так само цифра 1,770.000 зголошених зловживань нічого не говорить, хоч і вказує на злочинність горожан держави, бо при добрій волі поліція, перевівши кілька генеральних переглядів горожан - „чужоплемінців", може зголосити навіть 17 мілионів зловживань. Також не сказано, скільки між тими зловживаннями є політичних провин, бо це дало би нам картину політичної консолідації держави.

Поліцейська авторекляма має на меті доказати потребу не зменшення, але побільшення поліції. Нехай кожний горожанин має свого ангела-хоронителя і нехай працює на його удержання. Ну щож, це буде тільки завершенням трагікомічного положення під прапором „Qui pro quo".

Теорія й життя.

Уряд СРСР. приступив до денаціоналізації деяких приватних підприємств і до демунціпалізації нерухомого майна по містах. Дзержинський заявив на засіданню „СТО", тобто Ради Праці та оборони, про готовість уряду повернути б. власникам ті їхні підприємства, які тепер не функціонують, а також готовість уділяти їм кредиту в державних банках з тим, щоби вони кредити використали на урухомлення виробництва. Ті підприємці, що згодяться урухомити фабрики, будуть звільнені від податків аж до часу, коли підприємства почнуть давати доходи. Націоналізовані підприємства будуть видані старим власникам тільки на орендних правах — кажуть инші відомости. Московські кореспонденти англійських газет підтверджують цю другу вістку.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Направа репутації.

Польський нарід, попри загально відому відвагу, толеранцію і гостинність, визначався ще в усіх часах великими сплачами. Збчшко, Завіша, Льонґінус Потбіпента, Авґуст Моцний, Цигановіч — ось ті зорі, що світили ясним сяйвом на атлетичному небі. Нічим проти них були всілякі Самсони, Кожеяки, Муромці і тим подібні Бамбулі.

Але в останніх часах все пішло на гірше. Національні меншости стали брати верх над пануючою нацією.

Українець Богатирів шаманом Цигановічем, аж задудніло. З тяжким трудом удалося суддям переконати Богатирова, що побідив Цигановіч.

Жид Брайтбарт покусав зубами стільки ланцюхів, що для заспокоєння публики треба було його зробити „rodowitym Polak'em'z Łodzi".

Публічна опінія позіхає. Але поважнійші одиниці не могли тим вдовольнитися. Вони бачили, що всі чистокровні польські силачі падають під ударами пястуків вічних кваїмів, а з трудом добута предками слава хитається в своїй підставі.

Національні меншости раділи з цього (Українці явно, Жиди потайки) і вже завдатигідь робили собі великі надії.

Українці вірили, що як тепер зміниться їх доля, коли більшість Богатирова, щоб „попер" нашу справу на міжнародній арені.

Жиди були певні, що їх новітній Самсон — Брайтбарт ухопить колись чорт, якого небудь п. осла і перетрінає новітню Филистимлян.

Але перелічасно раділи і одні і другі.

Недавно громом упала на них газетна вістка:

„Pod pomnikiem Mickiewicza położyła niebiegłej nocy jakaś nieznana ręka (!) wielką płytę z napisem: „Niezwyciężonemu Żołnierzowi — Lwów!"

Кожний, хто прочитав цю вістку, думав, що це собі звичайна мала плита з каменюки, яку може двигнути одна, хоробра й „nieznana" рука.

Одначе хто побачив її — жахнувсь.

Під памятником лежало величезне каменище на пять-шість тонн ваги.

Чуйна поліція не замітала навіть, хто її приніс і положив. Отже: мусів той хтось нести плиту хіба під полою і покласть тихенько на сходах памятника. Що за сила була в тій незнаній руці!"

Багатирова розпустила би вона як муху, а Брайтбарта порозривалаб разом з його ланцюхами.

Знаю, що багато невірних Томів прижмурить недовірливо око, читаючи про цю незнану руку.

Але ми, Малополяки, знаючи правдомовність сусідської преси, не сумніваємось, що так воно було справді.

Якийсь гідний нащадок Збишків, Завішів і Авґустів Моцних приніс потаємні шість-тонову плиту і положив нечутно перед міста.

Faustyn Ptaka.

ОСТАННІ ВІСТКИ.

Український клюб у справі присуду послів.

Український соймовий клюб з приводу присуду українських послів видав відозву до українського народу. Відклик проти присуду розглядатиме апеляційний суд в Люблині. В разі присуду І. інстанції засуджені посли на основі відносних приписів утратять мандати.

Димісія Туґута.

З Варшави повідомляють, що димісія віцепрем. Туґута послідує не наслідком ухвали клюбу Партії праці, але з причини непорозумінь між Т-ом і деякими членами уряду в справі поділу референтів у секції для справ національних меншостей. Димісія мала би послідувати дня 18. V.

Новий заговір на дир. Бєганьского.

Виленська поліція одержала вістку, що гурток шкільної молоді приготовляє новий атентат на життя директора гім. ім. Лелевеля, Бєганьского. Тому поліція перевела ревізію в мешканні Леона Бучковского, уч. техн. курсів. Б—о і 3 його товаришів арештовано. Всі були пяні. Б. мав при собі вигострений шевський ніж, підручник як кидати гранати, статут тов. „Miłośników zabawy" і лист із словами „Відходжу, бо я сповнив довг крови". В слідстві 19-літній Бучковскі зізнав, що хоч би й 10 літ мав сидіти в тюрмі, то й так Бєганьскому мусить зробити кінець. В справі стов. „Miłośników Zabawy" поліція вислідила, що то були сходини учеників із ученицями в мешканні арештованого.

Присуд у справі софійського атентату.

Воєнний суд в Софії видав присуд у справі атентату в соборі: паламаря Задгорского, Фрідмана, Абадієва, Димітрова, Гранчарова, Петріні, Косовского і Кеса засуджено на смерть, Камбурова на три роки вязниці. Абадієва, Димитрова, Гранчарова, Петріні й Кеса засудили заочно. Присуд—смерть на шибениці — виконають слідуючого тижня на публичній площі в Софії. Крім коштів розправи, має 7 обвинуваченних заплатити грошеву кару по 500.000 і 250.000 левів.

Заприсяження Ґінденбурґа.

Дня 12. V. Ґінденбург зложив присягу на руки предс. райхстагу Лєбля. Присяга відбулася спокійно, лише комуністичні посли, як Ґ. явився на салі, піднесли оклик в честь ком. республики і вийшли.

лочало входити в Київ військо Петлюри. Першими увійшли частини осадного корпусу отамана Коновальця. Вони робили гарне враження".

——

Нічого не міняючи, нічого від себе не додаючи, я навів низку цитат з мемуарів Росіянина, і лише тепер дозволю собі сказати кілька слів від себе.

Мемуари писані дружньою для Скоропадського рукою, писані в кожному разі людиною чесною і не анальфабетом у політиці; але я не можу собі уявити, який ворог Скоропадського міг гірше прислужитися йому, ніж донський генерал Черячукин. Щиро й отверто, з повагою та любовю до свого однодумця, він розкриває в мемуарах і свої і його карти.

Отже показується, що й Україна й Дон мусілм часово проголосити та боронити свою незалежність, свою суверенність, щоб відірватися від большевиків, від Совдепії та утворити базу для відродження колишньої Волині і неподільної Росії. Це була мрія донського отамана Краснова, це була і мрія Скоропадського. З перших же кроків свого гетьманування він лише прикидався самостійником-Українцем. Весь час йому доводилося сидіти на двох стільцях, годити двом непримиренно ворожим таборам, а коли здалося йому, що можна вже кинути стілець український та цілком перейти на московський, то трапилася катастрофа: стілець провалився, в підпілля. Черячукин гадає, що вийшло це лишень через поспішність та невчасність зміни Скоропадським української політики. Треба, мовляв, було почекати якийсь час і тоді єдина велика неділима Росія (Черячукин друкує цю формулу величезними літерами!) булаб здійснена безсумнівно...

На погляд ген. Черячукина, Росіяне повинні почувати велику вину свою перед Скоропадським і з цим трудно не погодитись. Але в такому разі само собою виникає питання: а як же Україні? Що вони повинні почувати?...

Незвичайно цікаво булоб мати відповідь просту на це — просту і чесну відповідь — від тих, хто до цієї пори ще кидає гіркі докори противникам підозрілої політики Скоропадського. Ці противники ще в 1918 році розшифрували політику Скоропадського так — і то точнісенько так,—як розшифровував її тепер його приклонник і однодумець.

Цього факту жадним конем не обїдеш.

——

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
устаткує світової марки
ґрамофон, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уznаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, цілком жидівських і європейських капторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1877 4—20

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 5. травень. 1925 р.

Діяльність Комітету Праці:

Комітет звернувся до Української Парляментарної Репрезентації з листом, в якому просить Парляментарну Репрезентацію зробити нагляд виклик в справі голоду на західно-українських землях. Комітет просить, щоби Українська Парляментарна Репрезентація зверкулась до уряду з такими пропозиціями: а) отворити кредити для удільовання позичок селянству в районі, що потерпів від неурожаю, через кооперативні організації; б) створити кредити для закупна збіжжа і розділу його в найбільше потребуючих місцевостях у формі безповоротних позичок, розділ збіжжа повинен переводитись через кооперативні організації; в) отворити кредити на організацію громадських робіт; г) видати розпорядження про припинення стягання з дрібної земельної власности всіх безпосередніх податків аж до часу виявлення результатів нового урожаю.

Організаційний рух:

В м. Любачеві зорганізувався Повітовий Комітет Допомоги „Голодному Селу". Головою Комітету вибрано адв. Ардана. Сільські Комітети допомоги зорганізувались в селах: Луканець, Синявка, Горинці, Улазів і Дунів старий — всі пов. Любачів.

Відгуки за кордоном:

Товариство „Просвіта" в Загребі вислало відозву до Українців, які мешкають в Югославії, і звернулося до священників з проханням заняться збіркою.

Пошесть:

В окремих селах пов. Львів, Яворів і Сколе починає ширитись тиф; поширення пошести стоїть в безумовному зв'язку з погіршенням відживлювання населення в цім році.

Становище в пов. Любачів:

В повіті відчувається брак поживи у всіх селян. Менше заможні селяне голодують. В с. Синяві обчислюється число голодуючих родин в 13, в с. Луканці 26 родин, в с. Горинець 30. Найтяжча ситуація представляється в с. Синяві, яка є найбіднішим селом в повіті. Місцевих заробітків дуже мало; по дворах платять 50—70 грошів денно. Деякі з селян виїздять на заробітки до Франції; урядова допомога в зв'язку з неурожаєм була в мінімальних розмірах.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за цілу передову статтю п. з. „Суд і засуд" крім вступного цитату і за один уступ із відділу п. з. „Преса".

— **Віче в обороні прав української мови.** В неділю 10 травня у великій салі „Народного Дому" у Львові відбулося велике віче, скликане заходами народньої організації Українців міста Львова. Віче відкрив інспектор Ліщинський і засував коротко його мету. Головою вибрано проф. Березовського. Реферат про права української мови на підставі останніх тзв. „кресових" законів і виконних розпоряджень до них виголосив д-р Марітчак а другий реферат про громадську самоуправу, а зокрема про господарку львівського магістрату виголосив п. В. Целевич. По ожившій дискусії прийнято резолюції, в яких Українці м. Львова протестують проти надмірних обмежень прав української мови в судах, прокуратурах, нотаріятах і инших державних та самоуправних установах, які то обмеження вводить „кресове" законодавство; проти розпорядку міністра торговлі та промислу з 20. грудня 1924 в справі знесення прав української мови в почтовій комунікації; а далі візвано українську парляментарну репрезентацію пособити всі можливі заходи для зміни названих законів по думці повної рівноправности української мови на етнографічній українській території; далі прийнято внесок про те, щоби візвати українське населення до використовування тих законів; наконець ухвалено заклик до громадських урядів, щоби вживали в зносинах із органами влади виключно української мови.

— **Шлюб і політика.** Оженився наш парубок з дівчиною латинницькою і захотілось сіромасі брати шлюб у костелі. Коли прийшло до присяги — язик повеличається погано і молодий не все розуміє на що присягає. Алже стиль костельної присяги не тобі не розмова зі сусідом! І польський парох Рись, катехит з Рами руської, що давав йому шлюб, так розлютився на новоженця за його польську мову, що серед обряду скинув зі себе духовні різи і хотів вийти з костела. На це новоженець заявив, що обійдеться без шлюбу і буде жити з жінкою так. Це спонукало ксьондза вернутись і докінчити шлюб. Але за те кодак у суд скаргу на новоженця за сідоме глузування з польської мови. І ось епілог історії — документ на науку цікавим: Liczba 10709|25. Rawa ruska, dnia 28. marca 1925. Do Pana Wasyla Michalewicza w Lubyczy kniazie Nr. 171. Orzeczeniem Starostwa z dnia 13. lutego 1926 L. 1865|25 skazany Pan został na podstawie i za przekroczenie postanowień § 11 ces. rozp. z 20. kwietnia 1854. Dz. p. . Nr. 96 popełnione dnia 15. listopada 1924 przez demonstracyjne wyrażenie nienawiści i pogardy dla języka państwowego w Kościele w czasie udzielanego ślubu i wywołanie publicznego zgorszenia, na karę aresztu przez 8 dni, oraz zobowiązano Pana do zwrotu kosztów postępowania karnego spowodowanego stawiennictwem świadków w wysokości 6 zł. Urząd Wojewódzki orzeczeniem z dnia 20. marca 1925 L. 5625|II|3 nie uwzględnił rekursu Pana i zatwierdził zaczepione orzeczenia z dowodów w niem przytoczonych. Od tej decyzji w myśl §. 3. rozp. min. z 31. stycznia 1860 Dz. p. p. Nr. 31. niema dalszego rekursu. Zawiadamiając Pana o tem, wzywam Go, abyś do dni 8-miu zgłosił się w Sądzie powiatowym w Ubnowie, celem odcierpienia nałożonej kary aresztu, a nadto w tym samym terminie przekazał Starostwu załączonym czekiem P. K. O. kwotę 6 zł. — Starosta (підпис нечитний). Не присягай по польськи — зле, а присягай ще гірше!

— **Бомба на львівському університеті.** Нинішня польська преса принесла дуже обширні реляції про те, як то в будинку львівського університету при вул. Миколая вибухла в комині на другому поверсі бомба. Наслідком експльозії завалилося півтора метра стіни та повилітали всі цибли в тому кривді будинку, де був вибух. Поліції вдалося стверднти, що перед вибухом перестали функціонувати університетські телефони. Зродилася вже гіпотеза про те, що перед вибухом приходив якийсь невідомий, який представив себе за висланника телефонічної централі з дорученням направити телефонічні проводи. Йому дали ключ від стриху. Скоро він покинув незамітно будинок, а по його відході наступила експльозія. Тимчасом „Курєр Львовскі" на підставі останніх відомостей стверджує, що про ніяку бомбу в даному випадку не могло бути й мови, бо не занялася сажа, надмірне накопичення якої в комині спричинило вибух. Ствердили це військові знавці-піротехніки, що не найшли ніяких слідів бомбового атентату.

— **Ще про вибух у фабриці пороху.** Вчора ми подали новинку про те, що в єдиній польській фабриці під Радомом наступив вибух наслідком короткого замкнення електричної струї. Вибух знищив цілковито один будинок фабрики. Нині телєграми приносять відомости про те, що поліція не визнає заподіяної причини вибуху. Вона твердить, що вибух спричинили диверсанти. Покищо йде між слідчими органами спір на тему, чи вибух спричинили направду диверсанти, чи коротке замкнення електричної струї.

— **Пошесть самогубств серед польської гімназійної молоді.** Не погомонили ще відгуки страшної трагедії у вилєнській польській гімназії, а вже вчера мала місце в Кракові подія, що проймає кожного трагізмом. Ученик VI. кл. IV. гімназії Казимир Гаухер по годині німецької мови вийшов на коридор і встрілив до себе в голову з револьвера. Причиною того вчинку була зла нота з німецької мови, яку дістав на годині. Гаухер мав 17 літ. Його відвезли до шпиталю, але немає надії на видужання.

— **Американська поліція проти косметичної хірургії.** Новочасна хірургія дійшла до того, що може направляти і зменшати носи, усувати всякі нарости і бородавки. З огляду на косметику це дуже добре та вигідне для покривджених природою. Та американська поліція противиться надмірному применшенню косметичної хірургії тому, що це їй утруднює боротьбу з усякими злодіями та бандитами, які послугуються тою хірургією для зміни свого обличчя. Поліція домагається допущення до всіх тих хірургічно-косметичних операцій поліційної контролі.

— **Небувале ограбление банку в Москві.** В Москві доконано незвичайно зухвалого нападу на банк серед білого дня в центрі міста. Жертвою грабунку впала філія українського державного банку. Будинок філії окружила сильний відділ бандитів. Не зважаючи на спротив публики, бандити вдерлися до середини і приступили негайно до випорожнювання кас. Дирекція зарядила мілицію. Прибувші негайно відділи поліції та червоноармійців звели завзятий бій з бандою. Наконець банда піддалася а провідник її попопнив самогубство. Инших членів банди зловлено живцем. Є багато ранених мілиціонерів та червоноармійців. Цей факт такого зухвалого нападу на банк у столиці СРСР, серед білого дня кидає дуже ярке світло на пануючі там відносини".

— **Жінка кандидатом на ката на Мадярщині.** Мадярський уряд оголосив конкурс на посаду ката. До конкурсу зголосилося 500 кандидатів. Між ними переважають злочинні елементи. Один зголосився аж з Америки і в листовні подав, що брав участь у 25 самосудах (лінчах), при чому все відгравав ролю самозваного ката, а через те вважає про свої кваліфікації і практику необхідну для обняття такої посади. Зголосилися між кандидатами і три жінки, а яких одна між мотивами питання подає, потребу своєї екзистенції. Всі ці оферти відкинено.

— **Американський спосіб крадіжі.** У Зєдинених Державах Північної Америки мала місце у Фльоріді така подія. Нагло і несподівано вибухла пожежа в одному готелі пізним вечером. В готелі мешкали самі мільонери. Від нього занявся ще й сусідний готель, теж замешканий мільонерами. Пожарна дружина дістала наказ ратувати перш за все шуфляди з віжних готелевих апаратів, у яких містилися дорогоцінности. В часі пожежі та загальної паніки заїхав автомобілями другий відділ пожарної дружини, який занявся виключно винесенням майна. Всі віжні речі як футра, посуду, дивани, гроші, перли і т. п. пакували пожарники до автомобілів. Ніхто на них не звертав ніякої уваги. По тім виявилося, що були це попереблювані бандити і злодії, що самі підпалили готель і потім привезли з нього майже половину дорогоцінностей. Американські злодії зробили цілком по американськи.

— **Щеплення віспи.** В порадні літей львівської філії українського краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодю, вул. Ходоровського 15. (бічна Вронівської, біля цитаделі) щепиться діти, що понеділка і четверга від год. 9—10 перед пол. Сиворотки і незасібні даром, инші за дрібною оплатою 1—2

✝ Посмертні згадки.

Володимир Кравчук, ученик VIII. кл. філії акад. гімназії у Львові, помер дня 25. квітня ц. р. в домі своїх родичів в Бірках великих в 18. році життя. В. И. П. 1949 1—1

Маруся Кравчуківна, ученица VIII. кл. гімназії СС. Василіянок у Львові, померла дня 11. травня ц. р. в домі свого дідуня у Фірлеївці в 20 році життя. В. І. П. 1949 а) 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітковича.
Заміщики — Саля Нар. Дому.
Четвер 14. V. „Маруся Богуславка".
Пятниця 15. V. „Циганка Аза".
Субота 16. V. „Твардовський (2-ий раз).
Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієра (пєси Анчреєва). 1872 4—?

До абсольвент'в української гімназії в Коломиї 1905 р. Товариші! Як ми перед 20 роками працялйся, покидаючи шкільну лавку. Ви поручили нам скликати товариський зїзд в липні 1920 р. в Коломиї. Одначе в тім році не було можливо сповнити Ваше поручення, а й певно неодин в Вас не мав би був спромоги взяти участи у цьому зїзді. Супроти цего ми рішили просити Вас на зїзд у 20-ту річницю нашої матури. Зїзд наш відбудеться дня 6. липня ц. р. в Коломиї. В справі близшого порозуміння просимо зголошуватися до: Олега Калитовського, Коломия, „Народній Дім" гімназія У. П. Т. При зголошенню подавайте адреси і тих товаришів, яких побут Вам відомий. До милого побачення! — **Олег Калитовський, д-р Никифор Гірняк, Роман Левицький.** 1952 1—2

Дрібні оголошення.

РУТИНОВАНОГО КОНЦИПІЄНТА гляда адвокатська канцелярія в повітовім місті. Місце до обняття негайно на корисних услівях. Зголошення приймає канцелярія д-ра Миколи Шухевича, адвоката у Львові, вул. Чарнецького. 1941 2-2

ДЯК, абсольвент перемиського дяківського інституту, вправний диригент хорального співу, грає на фісгармонії, може провадити склеп, писарку, пошукує посади. Михайло Бідак, Більче золоте, п. в місцині. 1946 2—2

В ГОРАХ, здоровій околиці, багатій на ягоди, гриби, помешкання з удержанням на літо до винайму. — З. Бідасова, ж. пароха, Либохора п. Високо вижне.

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШШТРУНГА (вул. Личаківська 34. тел. 26—78), приймає ЗАПИСИ на пятьмісячні курси купецького і банкового книговодства від д. 14-го травня 1925. Письмени на машинах. 1921 3—3

ПОТРІБНА зараз інтелігентна, старша вічка, до управи дому і ведення домашнього господарства на селі біля Львова. Платня після умови. Зголошувати по адресі Г. Тевельській Львів, вул. Вулецька 30/II. 1948 2—3

„FORD" орит. складові части, взірцеві стан. пристати до напоїв, поручає Витольд Трамза, Львів, Подвальского 2. 1935 1-5

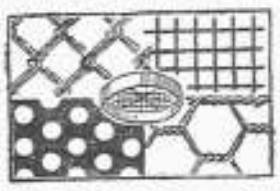
ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

По перерві викликаній відносинами повоєнними, одержати можна знова славне, медалями світових виставах відзначене і від 20 літ всюди уживане натирання усмирююче біль ревматизм як також всілякі ломання

„НЕРВОЛЬ" д-ра ФРАНЦОЗА
в ТЕРНОПОЛІ.

Дістати можна у всіх аптиках жадаючи виразно „НЕРВОЛЬ" д-ра Франциза з маркою охоронною
Силач з молотком
або просто під адресою
Д-Р Ю. ФРАНЦОЗ
1757 аптикар в Тернополі ч. 8) 6-8

Огорожа
Дротяні сітки і металеві: Рафіц. Сита. Діркована бляха. Газа швайцарська.
І. КОНРАД Львів,
Пасаж Фелєрів.

ОГОЛОШЕННЯ!
З днем 4. травня ц. р. відкрили ми
КРАВЕЦЬКУ РОБІТНЮ
мужеську в Стрию
1950 в льокалі 1—1
„НАРОДНЬОГО ДОМУ" II. поверх,
вхід від вул. Шевченка.
Приймаємо всякого роду замовлення на одяги: цивільні, військові, священичі, урядничі, студентські і т. п., та виконуємо після найновішого фасону і в означенім часі по найдешевших цінах.
Працюють в нас першорядні кравецькі сили з довголітною заграничною практикою під проводом Вп. п. Івана Маряша, знаного майстра у Львові, вул. Петра 3. О ласкаве попертя Вп. Публики просить
Управа Ремісничо-торговельної Спілки
„ДОСТАВА"
Кооператива з обм. поруною в Стрию.

MOVADO
На корисних услівях обмяю я продаж годинників цієї славної швайцарської фабрики.
золоті годинники
Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.
1938 а) З поважанням 2—?
МАРІЯН ДАЄВСКІ
Львів, вул. Академічна 20.

РЕСТАВРАЦІЯ
в город! Косцюшка
поручає знаменні обіди і вечері по конкурсних цінах.
Що вечера концерт військової оркестри. В неділі, суботи і свята концерт симфонічний підчас обіду.
О численні відвідини просить
1918 3—3 УПРАВА.

Машини до шиття, роверй
з першорядних фабрик як також складові части поручає
1895 3—3
ЛЄОНАРД ВАННЄ
механік і заприсяжений судовий знавець
у Львові, при вул. Краківській ч. 18

За експедицію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 105 (10.488). Львів. пятниця 15. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Угорщині 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Перший акт скінчений.

Засудом трьох українських послів в Рівному закінчився перший акт тієї трагікомедії, що називається життям українського народу під крилами „найліберальнійшої" в світі конституції. Кажемо: трагікомедії, а не трагедії, бо хоч наше життя, оскільки воно в тій або иншій формі входить в орбіту польської влади, виказує глибоко трагічні признаки, то одночасно через наваль трагічних елементів воно все більше коліризується на трагікомедію. Провокація, тюрми, суди і присуди по своїй суті є глибоко трагічні для тих, що стали обєктами „таншо чиновників" та скоро ті явища приймають загальний характер, скоро вони стають пошестю під оглядом підмету і предмету, то тратять свою остроту, з трагічних стають трагікомічними. Тут діється те саме, що і в сфері органічних експериментів. Коли до людського організму постійно, відповідними дозами впроваджувати отруту, то він перестає реагувати на неї; отрута не приносить вже надмірної шкоди організмові, не зрушує цілої системи організму, не припиняє його нормальних функцій.

І наш суспільний організм мав доволі часу загартуватися, стати малочутким, слабко вразливим на доконувані інекції і вівісекції. Тому й засуд трьох українських послів не зворушує надмірно ані їх самих, ані українського громадянства. На основі дотеперішньої практики дивно було би, колиб було инакше, дивно було би, колиб такого засуду не було. Та ця незворушливість горкається тільки настроєвої сторони. Факт поведінки а українськими вибранцями, факт суду і засуду мусить глибоко врізатися в память народу. Бажаючи зберегти цей факт в народній памяти, бажаючи його зафіксувати, Українська Парляментарна Репрезентація видала відозву до українського громадянства. З неї широкі народні маси довідаються, що не лише вони терплять, не тільки вони переносять самоволю умундурованих і неумундурованих, але озброєних „кресових" і инших лиходіїв, але що разом з народом тілом і душею терплять його вибранці, його умандатовані представники. Та цього мало! Як довідуємося, Українська Парл. Репрезентація приготовляє відклик до парляментів цілого світу, в якому зясує положення українського народу під Польщею, боротьбу за найпримітивнійші умови істнування та приноровлення справедливости в тій оборонній акції.

Рівенський засуд закінчив перший акт нашого істнування під Польщею. Його попередила довга і кривава увертура, дещо відмінна на північно-західній території, а дещо відмінна на полуднево-західній. Коли тут йшла вперта, завзята і мало перебірчива боротьба, то там майоріли веселчані усмішки. Можна сказати, що спорадично наїть проявлялося „братання", над яким могильним каменем ваготіло кладовище Бугшопів. Та веселчані усмішки все більше сутеніли від заключення рижського трактату. Їх все частійше, досаднійше, нахабнійше і брутальнійше перетикувано заборочами, трусами, тюрмами, нищенням українського життя, утверджуванням польськости на „кресах". Та серед деяких кол нашого громадянства на північно-західній українській території все ще не вмірала віра в чесність, моральну міць і силу таз. польської демократії. „Демократична республика", „демократичний лад", „демократична конституція", свобода думки, слова, зборів, коаліції, спільність перебутих терпінь в російській тюрмі народів, — ось що заворожувало наших діячів ізза „сокальського кордону". Тому й не диво, що в своїй програмовій промові в січні 1923 говорив пос. С. Підгірський в польському соймі: „Рахуючись з сучасним фактичним станом річей, заявляємо про свою готовість до співпраці з народом польським і всіми народами, що входять в склад „Річипосполитої польської".

Вже оклики всякої масти польських послів, що супровожали промову пос. Підгірського, досадно свідчили, як саме представлятиметься та „співпраця". Зайвим було би переходити етапи тієї „співпраці", яка закінчилася виданням трьох українських послів польському судові, а в дальшій консеквенції їх засудом. Бо коли поліція є першим звеном в польській адміністрації; коли вона є носієм авторитету польської влади; коли там гніздиться провокація; коли сойм як не піддержує — то толерує такий modus procedendi істнуючого режиму; коли прокуратори є підчинені адміністраційним чинникам; коли „клясичними" і вірогостойними, коронними свідками в суді є провокатори; коли свідоцтво кількох „свідків" пануючої нації має більше значіння від свідоцтва кількадесяти свідків завойованого народу, то ясно, якими шляхами мусить блукати осміяна справедливість. Зрештою, раз сойм видає когось судові, то хіба не на виправдання, бо тим чином можна підірвати авторитет законодатної установи.

І хоч думка про співпрацю, про яку мріяли політичні ідеалісти, зразу розвіялася як миляна банька, то хитрі режісери все таки від часу до часу маяли блудними вогниками реформ, тугутівських фраз, облудних слів. Поведінка з українськими послами, з народніми вибранцями виявила, що тут край всім ірраціональним сподіваним. Закінчився перший акт, хоч не впала ще занавіса. Кожний слідуючий буде тільки поглибленням першого, хоч заложення трагікомедії є таке сильне, що в слідуючих актах — без огляду на їх дозготу — вже ніщо нас не зворушить, не зачепить до живого. Несподіванки виключені, всі знаємо наперед, чим скінчиться ця трагікомедія, якщо вона скінчиться.

Перший акт скінчений, з повним спокоєм входимо в другий, знаючи прийоми режисерів.

Політика повної негації.

Соймова промова посла С. Козицького підчас дебати над бюджетом міністерства освіти.

(Дскінчення.)

Тепер хочу перейти до справи плебісциту, до закону, який прийняв сойм уже рік тому, а не подав як слід до відома народу. Наш нарід є під страшним терором та гнетом і лякається висловитися за українською або білоруською школою.

Коли в таких обставинах появляється такий закон, то слід би заохотити населення і сказати їй, щоби не лякалось висловити свої бажання. Треба би бодай розклеїти афіші про це. Але в нас, на жаль, оголошують лише про доразові суди, смертні суди, бранку та нові податки. (*Оплески на лівиці*). На це є час і гроші, але не на плебісцитовий закон.

Коли уряд і сойм, не вважаючи на ці прийняті закони, пів року вагались: який виконавчий розпорядок додати до цього, то населення врозуміло це так, що зроблено це під якимсь примусом та з нехітю

і що на місцях не треба допустити до їх здійснення.

І довели до того, що галицькі війти, бурмістри, старости та інспектори відразу почали відмовляти легалізації підписів на деклярациях і ставили перепони українському населенню, що домагалось своєї школи. Поліція ставилась до цього як до протидержавної агітації. На Волині з початку війти давали посвідки на деклярациях, але по подорожі віцеміністрам Сульського перестали це робити, бо очевидячки було вияснене, що це протидержавна діяльність. Уряд видав обіжник і розпорядок, але це все вже було за пізно. На місцях робили по забаганці війта чи старости, який одержав відповідні вказівки від своєї зверхньої влади. Зловживання починались з того, що для деклярацій домагались метрик дітей, знаючи, що в ріжних громадах та селах у нас метрики загинули. Тих, що заявлялись за українською школою, залякували, що вони є проти Польщі. В инших місцях

поліція арештувала тих, що писали деклярації.

Староста лише за інтервенцією послів випускав їх на волю. Деинде люде ходили кілька разів до громади за посвідченнями і мусіли як у Нараєві, Дубенського повіту, йти за ними 30 верств до нотаря. І маємо деклярації, яким відмовлено легалізації підпису. Інспектори та вчителі ведуть агітацію, не маючи на це права як урядовці. Так на прим. інспектор Бандурскі, у сарненськім повіті обізджає повіт, перестерігаючи повіт перед вношенням деклярацій. Публично кричав він до людей: „я їм покажу українські школи". Інспектор зі столінського та лунинецького повіту звільнив з посади управителя за те, що допустив до внесення українських деклярацій. Ще й скликав людей, погрожуючи їм карою. Тільки один мав сміливість сказати: „навіть коли би я мав іти на смерть, не підпишу польської декларації".

Якщо хочете, панове, в той спосіб перезодити закони і дозволяєте на таку поведінку — то самі бачите, що це не доведе до нічого, бо вернетесь до цього самого розбитого корита. Коли навіть населення збере і засвідчить деклярації, шкільні інспектори не хотять їх приймати. Присутний тут на салі директор департаменту народніх шкіл може признати, скільки тисяч деклярацій треба було пересилати через міністерство до інспекторів, які таки назад їх звертали до селян і брали їх на особистий допит. (*Голос: Скандал!*).

П. міністр Тугут може посвідчити всі ці зловживання.

Ми подавали до його відома кожний випадок і робили копії з телєграм, які одержували. Ось нові телєграми з Тернополя та Станиславова про погрози інспекторів. Инші вживають покришки „Macierzy szkolnej" і видають відозви. Інспектор у Лунинці як голова „Macierzy" видав таку відозву:

„Czytaj, bo to prawda! Jeśli chcesz, żeby twój syn dziękował tobie, będąc w wojsku, za szkołę i naukę, której się obecnie uczy, jeśli chcesz, żeby syn twój dobrze czytał książkę i gazetę i prawdę ci umiał powiedzieć po polsku i tak, żebyś ty go dobrze rozumiał, jeśli chcesz dostać kawał ziemi i łąki", (*Галас на лавках меншости*) „to posyłaj dziecko dalej do tej szkoły, do której teraz chodzi i już się nauczyło dobrze czytać i pisać. Jeśli chcesz, żeby syn twój nie został takim biedakiem jak ty, jeśli chcesz, żeby dzieciom twoim było dobrze w gminie, na kolei i w wojsku, nie słuchaj fałszywych adwokatów, co twoje dziecko zapisują do złej ukraińskiej szkoły. Oni tobie nic nie dali i nic dobrego tobie nie zrobią, a każą tobie za tą samą ukraińską szkołę dobrze zapłacić jeszcze jeden podatek. Idź więc do sołtysa i wójta i podpisz się, żeby szkoła została ta sama, jaką jest teraz. — Macierz szkolna".

В одній польській газеті, яку маю тут, читаємо таке: „Нема сумніву, що головна відповідальність за те, як виглядатимуть державні школи у східних воєвідствах,

лежить на шкільних інспекторах,

з їх акції будуть ясні висліди та висновки (*голос: Ці висліди показала виленська куратория!*). „Війти та бурмістри — читаємо тут далі — і деякі інспектори та старости лякаються згадки про них в українських денниках і це стримує їх від виконування обовязку". А обовязком цим є не допустити до українських шкіл, і про це навчають їх у пресі. І далі: „Остаточно всі теперішні прикрости інспекторів є нині нічим, — а на випадок кривди напевно найдемо людей та способи, щоби за ними обстати". (*Голос: Що це за газета?*) Це газета редагована теперішним міністром Грабским. (*Голос: Це скандал!*) Вона появилась саме в той день, коли його призначили міністром. Він робить це все не як міністр, а через посередництво газети.

Шановні панове! П. міністр Грабські представив нам тут учора плян своєї праці. Він носиться з дуже високими проблемами виховавчими та освітніми, але я хотів би його спитати: в ім'я яких ідеалів нищить він українське шкільництво?

Згідно з якими ідеалами видається такі інструкції, щоби населення не могло мати своєї школи, навіть згідно з тим законом, який склав сам міністр? В ім'я якого ідеалу не даєте нам університету? Знаю я всі ці ваші високі ідеали! Дант казав, що пекло є вимощене добрими намірами. Саме такими намірами є вимощене життя в Польщі. З огляду на це все, не маючи віри, щоби щонебудь змінилося у нашу користь — панове знаєте, яке може бути наше становище до п. Грабського.

Зголошую такий внесок у справі університету:

„У главі 14 § 13 позиція 1 суму 260.000 преліміновану на організацію „руського" інституту счеркнути. Зате вставити на видатки звязані з легалізацією та удержавленням тайного українського університету і тайної української політехніки у Львові 5.843.808 зол.; у поз. 2: на організацію славянського інституту 150.000 зол."

Зголошую також резолюцію такого змісту:

„Зі загальної суми 323.684.878 зол. буджету міністерства В. Р. і О. П. на р. 1925 відокремлюється частину, яка відповідала би числовому відношенні українського населення до загалу населення в державі себто 22·2 проц., що дає суму 71.858.043 зол. на організування, удержання та адміністрацію українського шкільництва та українських наукових інституцій власними силами українського народу".

15 с. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·20 зол.

Кольонізація Буковини.

Румунські „культуртрегери" при роботі.

Румунські „культуртрегери" йдуть слідом наших, наслідуючи їх кольонізаційні методи. Як польські „месіяністи" намагаються скольонізувати українську Волинь і Галичину Мазурами і військовими осадниками, так і румунські „культуртрегери" насильно пхають румунських селян в північну Буковину й на Бесарабію, щоби зромунізувати українських селян.

Як доносять черновецькі газети, перед двома тижнями прибула з радовецького повіту (в полудневій, румунській Буковині) до Чернівець партія селян-кольоністів, зложена з 250 родин. Кольоністів приймали святочно в черновецькому ратуші відповідними „патріотичними" промовами і частунком. Міністер „приєднаних" (окупованих) областей Ністор вказував на „культуртрегерську місію" кольоністів. Вони йдуть в околиці, де не говорять по румунськи. Їх завданням є „відродити" там румунську мову, поширити вплив великої румунської культури на українських селян.

Темні румунські селяне здивовано слухали цих слів румунізатора Ністора.

В Чернівцях поділено кольністів на 5 груп, спрямовуючи їх до громад Топоріївці (черновецького повіту), Юрківці й Раранче (повіту Заставна), Іспас (вижницького повіту) і Панка (сторожинецького повіту). До кожної групи приділено одного геометра, що має на місці перевести земельні наділи на державний кошт. На місці виділюється для кожного кольоніста 5 гект. (9 моргів) землі, з чого призначується півтора гект. на господарські будинки, півтора гект. на луку, а 4 гект. до управи рілі. Таким чином до кожної зі згаданих громад приходить 50 кольоністів, себто до 250 осіб.

Як надіється міністер Ністор, ці темні румунські селяне мають бути розсадниками румунської „культури". Не сумніваємося, що вони в українських громадах поширять злодійство і розбишацтво, головну прикмету румунської „культури", але сумніваємося, чи вони зможуть „відродити" там румунську мову. Вже в другому поколінні їх прокоштне українське окруження. Під тим оглядом шкода для Українців не буде. Але шкода велика в тому, що румунізатори забирають землю українському селянству, видирають йому варстат праці і прожитку, а це хіба не доведе до добра. Розвиток подій вказує, що румунські „культуртрегери" не довго сповнюватимуть свою „почесну" місію.

Чубар про українізацію К П(б) У.

Голова Українського радянського уряду Чубар помістив у харківських „Вістях" з 17. IV. обємисту статтю на тему українізації комуністичної партії большевиків України. Дослівно пише він між иншим таке:

„Досі ми не звертали досить уваги на справи опанування нашою партією тими всіма процесами, що в українській дійсности зростають і розвиваються на ґрунті національних тенденцій. Наш вплив на маси в цій галузі їх життя був надзвичайно слабий. Зате ідеологічний вплив української інтелігенції, що зачайно має націоналістичні ухили на трудящі маси й особливо на селянство, де далі все більше поширюється і створюється безпосередня загроза можливого відірвання широких мас та деякої частини пролетаріяту від нашого партійного керовництва, оскільки партія не піде по шляху, вказаному рішенням XII. зїзду в національній справі. Націоналістичні ухили мали місце в селянстві й деякої частини пролетаріяту за весь час істнування радянської влади і їх важко вижити. Їх не вижито досі, головно, через недостатнє заглиблення в усі галузі життя комуністичного впливу рідною для цих мас мовою. Тим то гостріше це завдання стоїть перед партією тепер... Треба українізувати не тільки державний апарат а й партію, щоби забезпечити партійне керовництво радянською роботою. Це полекшить переведення більшовицького вихования, поширить партійний вплив на маси в противагу впливові дрібно-буржуазної стихії, що де далі зростає... Головна і основна небезпека повільности в переведенні роботи щодо українізації полягає в тому, що партія відставатиме від керовництва масами й це керовництво переходитиме в руки ідеольогічно чужих нам елементів. Другий небезпечний момент полягає в тому, що радянський апарат, який українізується, звязуючись із українськими масами, буде згодом протиставити себе в свідомості широких мас українського селянства чатиній комуністичній партії, що вживає російської мови, а не мови більшости населення... Треба роботу наладити так, щоби в ній не було духу російської великодержавности, незабутої ще з часу царату. Культурні потреби покоління, що підростає, особливо серед селянської молоді, де далі — зростають. Їх задовольняють тепер, звичайно, не комуністи, не партія. Їх задовольняє той, хто може бути чужий партії і хто може при відставанні партії в українізації стати між українською молодю та партією".

Наведені рядки написані найавторитетнійшим представником радвлади на Україні, дають нам пребогатий матеріял про те, що діється тепер серед українських селянських і робітничих мас. Чубар ствердже факти, що заістнували в житті, він стверджує стихійний вріст української національної свідомости, бо тільки вона може заставляти навіть компартію вступати на шлях українізації. Цей великий вплив свідомого українства, що вирів тепер на Україні, приходить до дневного порядку над усякими офіціяльними нормами життя та законами, хоч вони виконуються засобами диктатури. Українські маси інстинктовно прилягають душею до тих, що відні їм національністю, що глибоко переживають велику трагедію народу вкупі з ними, що леліють в душах ідеал української національної держави, — вони прилягають всім серцем до української, як видно із слів Чубаря, некомуністичної інтелігенції. Маси ій вірять. Незвичайно велика національна свідомість тих мас веде їх через те не шляхами наміченими пануючим режімом, а шляхами власними, питомими здоровому національному інстинктові. Тому не диво, що ці шляхи розходяться з тими, на які хоче їх скермувати комунізм. І партія намагається тупцювати вслід за стихією, намагається її дігнати, опанувати та використати для себе. Невже це їй вдасться?

Незвичайно цінне для нас одно місце з цитованої статті Чубара, а то те, в якому він каже про наростаюче нове селянське покоління про селянську молодь. Вона, та національно свідома молодь має культурні, як каже Чубар, а по нашому національні аспірації, які далеко не покриваються ні з програмою ні з тактикою комунізму. І ця обставина є незвичайно відрадним та дуже далекосяглим у наслідках явищем, що може нам дати велику віру в кращу будучність нашого народу.

В. М.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Мих. Рудницький.

ЖУРНАЛИ, ВИДАВЦІ ТА ЛІТЕРАТУРА.

I.

Одним з найцікавійших явищ нашої нинішної літературної кризи є неприродно велика скількість журналів, що родяться та вмирають мов ефемериди. Хто не може стати письменником, може завсіди стати редактором журналу, в якому працюють на його „славу" ті, що хотять бути письменниками, а не в силі стати бодай редакторами. Нема місяця, щоби не зявлявся в нас один журнал, нема місяця, щоби два не щезали. Заки встигнеш поспішити на свято уродин з привітною статтею — приготовляй некрольог.

Житєпис наших журналів міг би стати зеркалом найосновнійших рис нашого суспільного безладдя. Журнали появляються у нас мов енунціяції політичної партії, що ще не встигла нарадитись щодо програми, або такої, що рішила перемінити свій статут на кооперативу похоронного підприємства. Вистачає перший пал, добра воля і основний капітал на $1^1/_2$ числа органу, який надалі повинен, річ ясна, сам виплатитися. Коли переходимо довгу низку заголовків цих свіжих покійників або живучих, ледві дихаючих сухотників, найважще здати собі справу: яка їх мета? — яке бажання казало видавцям та редакторам витрачувати стільки енергії та гроша для вдержання їх при життю? Скаже кожний з них: „необхідність виповнити поважну прогалину нашого культурного життя". Що й казати! Потреба культурної праці — та й годі!

А повстає в нас журнал менше-більше так: є одна людина або дві, яких свербить рука писати; вони находять патріота або діловика, якого свербить кишеня і який вірить у талант редакторів. Видавець здебільша не розуміється на літературі, а автори-редактори не мають навіть стільки практичного хисту, щоби скласти заздалегідь програму на два випуски свого натхненого органу. Оба спільники починають з імпровізації у цифрах та буквах і кінчають на вірі в моральну піддержку громадянства, яке повинно мати зрозуміння для таких високо патріотичних поривів. Нехтуючий жест читачів супроти кожного нового журналу йде зовсім природно в парі з нехтуючим розмахом видавців та редакторів, які вірять у своє натхнення, не підготовившись до публичного виступу.

Видавці наших журналів глядять здебільша на журнал мов на часопис, який виповнюється навспіх тим, що день принесе. Та часопис має, по волі чи неволі, якусь політичну лінію, якийсь напрям — бодай несвідомо. Зрештою він є уродженою ефемеридою. Але журнал домагається від своїх редакторів хоча би настільки свідомости, щоби відріжнити буденний намул від перли, хоча би штучної.

На щастя, на політиці мають у нас претенсії розумітись усі, а на літературі лише ті, що вчать її по школах зі сумного обовязку та веселого непорозуміння. Ось чому одиноким голосом критики, який зустрічає літературні журнали, є гробова мовчанка нетямучости. З рукою на серці можна сказати, що така доля не дуже їх кривдить. Навіть ті нечисленні одиниці, які нині мають у нас зрозуміння для літератури і були би в силі прокинути її з дрімоти — рідко мають який вплив на журнали.

Повний занепад літературного руху у Галичині розяснює вповні невдачу журналів, які хотіли би відродити цей рух. Журнали не в силі жити без письменників; публіцистика не в силі заступити літератури. Та з другого боку літературні журнали не можуть виправдувати своєї невдачі самими суспільно-політичними обставинами теперішнього менту.

Політичний часопис не в силі оминути операційних ножиць цензури; навіть найбільше безпартійний щоденник не може обмежитись до сухої реєстрації фактів. Зрештою громадянство кинуло би як стій анатему на часопис, що зрікся би приємности вимахувати гострим пястуком.

Літературно-суспільний журнал має таку широку царину праці, незалежної від наболілих справ актуальної політики, що коли він паде їх жертвою, то стверджує хіба своєю повну творчу безплодність. Творчий талант може родитись, а навіть розвиватись у найбільше несприятливих політично-суспільних умовинах. Письменник має необмежену скількість сюжетів та форм вислову; його свобода уяви вміє нехтувати навіть вязничним обмеженням свободи слова. І саме трагедією переживаної нами доби є те, що ні одно видавництво не згуртувало довкола журналу двох-трьох людей, які вміли би прорубати в трухлявих стінах нашого загумінку кілька вікон на широчезний овид европейської творчости. Політичне безголовя заважило навіть на атмосфері наскрізь літературної праці. Особиста та партійна ворожнеча розділила людей, які маючи зрозуміння для ваги спільної літературної праці, повинні би забути навіть про найдошкульнійшу особисту вразу.

Але коли є в нас якісь індивідуальні вияви пересічного таланту, то не видко найпересічнійшої потреби творити літературну атмосферу спільними духовими змаганнями. Нема ні осередка праці, ні індивідуальностей, що вміли би притягнути розпорошені сили.

(Продовження буде.)

Після суду.

Враження і рефлексії на марґінесі рівенської розправи.

II. Як ми їхали і приїхали.

Що й казати: їхалось весело. Патріотичні моралізатори можуть обуритись: як це так — вибиратись у веселому настрою туди, де судитимуть трьох представників народу й де заангажована честь і гідність? Нічого не поробиш: така то вже погана людська вдача, чи може вірнійше — таке то вже право життя — що й у найбільш величних моментах не завжди можна зберегти святочну маску. У даному випадку погідний настрій паломників до Рівного в ніч з 5-го на 6-го травня ще більш оправданий: адже це їхав гурток представників „світлої палестри", два газетярі й один „спеціяліст від криміналів" (свідок на показання пануючої у польських в'язницях ідилії, — в звязку з одним із пунктів акту обвинувачення проти послів) — словом люде, які вже надто зжились із найбільш жахливими проявами одиночного й збірного горя і злиднів, щоби в яких небудь обставинах тратити спокій і рівновагу духа та твердий фільософічний світогляд заміновати на плаксивий сантимент. І тому було цілком в порядку речей, що як тільки всі розбиті у двох вагонах наші подорожні зібрались у гостину в переділі І. кляси двох найбільших буржуїв — негайно появилась достойна опукла пляшчина зі славетною фірмою на видному місці, а настрій швиденько ще покращав. І лише коли принагідний господар, поважний Меценас, затягнув не то басом не то дишкантом зворушливу пісню „Сам пю, сам гуляю" — рішили ми трохи прижмурити сонні повіки: обережно, згідно з дипльоматичним досвідом зроблена увага шановного соліста, що він не має ані музикального слуху ані голосу, але цю пісню він дуже гарно співає — не в силі була переконати нас, і ми так само обережно рятувались утечею...

Ми знали, що в Рівному ждуть нас усякі несподіванки. Ми знали, що процес трьох послів мусить бути цікавим — і в цім теж крилася тайна нашого бадьорого настрою: бо лише передсмак нудьги й сірини може здепримувати людину. На деякі „несподіванки" ми вже були згори приготовані і тому кожний в нас зразуж у вагоні ще раз перевірив, чи взяв зі собою dowód osobisty, ксьонжечку військову і службову легітимацію, а то й метрику, гімназіяльні й університетські свідоцтва та взагалі всілякі документи, які в критичну хвилину булиб у силі доказати ідентичність і „обивательство". І тому до несподіванок не належав елегантний добродій, якому видно надзвичайно сподобались наші фізіономії, бо раз по раз являвся у дверях наших переділок і кидав на кожного з нас зоркі погляди.

Коли ми доїхали до Рівного, наш потяг призбирав ще кількадесять осіб, що спішили на процес: це були здебільша селяне, свідки обвинуваченних послів, учасники почаївського віча зі серпня 1923 року. У Здолбунові присілися посли Козицький і Чучмай, так, що на вид такої компанії, яка висіла з потягу, по рівенському зал. двірці зразу пішов рух...

Идучи за практичною вказівкою одного з львівських адвокатів, який завдяки ревности волинських прокуратур мав вже неодну нагоду познайомитися з тамошніми звичаями, — а саме, що в цій порі (6 год. зранку) ніде в Рівному не дістанемо чаю, засіли ми — самі Галичане, подорожні зі Львова — на одним великим столом у залізничій ждальні- ресторані, щоб ликнути теплої води. Місце найшлось моментально: як тільки деякі чужі подорожні, що сиділи за столом, почули нашу голосну українську мову й зміркували, що це товариство яке певне має щось спільного з якоюсь політичною історією — негайно щезли. Це наша українська марка мабуть була теж і пізнійше у Рівному причиною, що поза послами й сенаторами ніхто з місцевих українських громадян, яких небагато там, та які всеж таки є, ніколи нашого товариства не шукав і пильно берігся, щоб не явитись укупі на прилюдному місці, напр. у ресторані чи за післяобідною кавою...

Правда, ледве звісний за згаданим раніщним чайним столом у рівенській залізничій ждальні, ми зразу зауважили дбайливу опіку, якою нас оточено. Але добродій, який читав пів години одно цікаве місце у російській варшавській газеті „За Свободу", досить незручно пропіравивши в газеті віконце, звернене на наш стіл, і йому подібні типи, що поставали у найблизшому сусідстві, — робили на нас радше гумористичне враження. Але психіка більшости місцевої волинської інтелігенції трохи инакша: такої заляканости й трусливости та відсутности громадянської відваги в одиниць, які в чотири очі признають себе свідомими Українцями, я не бачив на Україні навіть у часи кріавого протиукраїнського терору Денікінщини. Наш перший „виступ" на рівенському двірці й поява довшого ряду візників перед задріпаним поганим готелем (отих „готелів" у Рівному — що друга хата!) а відтіль гейби маніфестаційна кавалькада перед суд, який аж на другому кінці міста — зразу надав нам тавро оглашенних, від яких кожному „льояльному" громадянинові слід триматись здалека.

На цю саму сумовиту тему — завтра кілька дальших уваг.

І. К-ий.

Політичні новини.

Заприсяження Гінденбурґа.

Свято заприсяження нового президента республики минуло спокійно. Лише в однім місці (Одерберг) прийшло до сутички між націоналістами і людовою партією, в якій одного вбили і 5 осіб ранили. Берлін був численно прибраний прапорами. Приїзд Гінденбурґа відбувся зі залізничого двірця „Heerstrasse", 6 і пів км. за Берліном, щоби омминути натовпу та заворушень. Ясно, що шпалірн націоналістичних союзів не встигли покрити цього шляху. Військовим орхестрам заборонив президент поліції грати, з острахy, щоби не втяли монархістичного гимну. Через це свято втратило сильно на настрою. Видко було також стяги Гогенцолернів. Робітництво не брало участи в маніфестації. Поліції було стільки, що здебільша посувалась двома рядами. Дуже характеристичне те, що в поході Гінденбурґа не брало участи військо. Гінденбурґ був одягнений у чорнім піджаці та циліндрі. Від залізниці аж до палати канцлєра кружляли літаки, які скидали китиці. Текст присяги, яку приймав голова парляменту: „Присягаю, що присвячу всі свої сили для добра німецького народу, що працюватиму для його щастя, що берегтиму його від шкід, що зберігатиму конституцію та державні права, свої обовязки виконуватиму совісно та буду справедливим для всіх громадян".

Громадські вибори у Франції.

У департаменті Сени, до цього часу консервативним, лівий блюк, себто урядовий вийшов переможцем над т. зв. національним. Національний блюк, який мав до цього часу за собою 47 місць, здобув лише 33, а лівий блюк 37 замість 27. Комуністи замість 5 мають тепер 9.

Атентат на президента Мексику.

На през. Каллєса мала виконати на авдієнції замах одна жінка зі знатної родини. Причина атентату, здається, без політичного підкладу.

До процесу послів.

Пос. Павло Васильчук з приводу свого процесу одержав багато депеш і листів від найвидатнійших европейських політиків: Гендерсона, Клейнеса, Кенворті, Льойд-Джорджа — з Лондона, сенатора Ляфонтена — з Брюкселі, графа Бернсторфа, Венле, д-ра Кадата — з Берліна, Соукупа, сен. Грбена з Праги та ин.

Депеші ці і листи писані в дуже прихильному тоні.

Наводимо тут точний переклад листа бельгійського сенатора Ляфонтена, відомого лібералa, представника Бельгії на мировій конференції в Парижі в 1920 р., одного з діяльних авторів трактату про національні меншости.

Він пише:

Сенат. Брюкселя 4. V. 1925.

Добродію!

„Лист ваш надійшов до Брюкселі в час, коли я був у Парижі. Одержав його я лише сьогодні рано. Це значить, що коли навіть і міг би я ставитись на ваше завівання, то не встиг би знайтися в Рівному дня 6. травня о 8 год. рано. Але ви хіба догадуєтесь, що подорож така далека і така коштовна не є доступною для інтелігента, зубожілого завдяки війні.

Є річю очевидною, що в Бельгії не тільки членам парляменту, але й звичайним громадянам вільно критикувати діяльність правительства. Бельгійці мали завжди повну свободу відкритого висловлювання в питаннях внутрішньої політики і ніколи ніякий член парляменту не був переслідуваний з приводу опінії, висловленої в парляменті або поза парляментом. Ми є тої думки, що коли бувають випадки неточности або перебільшення, власти можуть легко заперечити або спростувати. Намагатись змусити противника до мовчанки, це метода правительств автократичних і диктаторських. Для нас воля у всіх її видах є добром занадто цінним, щоби не могли ми погодитися з дрібними недогідностями, котрі можуть з неї виникнути. Тільки ті, що не мають слушности, бояться повного світла публичних дискусій.

Звольте, пане посол, прийняти вирази моєї до вас пошани і признання.

З поважанням *Ляфонтен* сенатор.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бомба в Касі хорих у Дрогобичі?

13. V. в Касі хорих у Дрогобичі вибух якийсь матеріял із стрільною бавовною. Наслідком де тонації вилетіли шиби будинку.

Замах у польськім Академічнім Домі.

В польськім Академічнім Домі у Львові при вул. Лозіньского приготовлювано мабуть бомбовий замах. На фрамугах вікон найшли багато екразитового пороху. Поліція веде слідство.

Самогубство Савінкова.

„Курєр Варшавскі" повідомляє, що в Москві поповнив самогубство звісний соц.-революціонер Борис Савінков. Із доривочних вісток виходить, що большевики держали Савінкова в московській вязниці. Він домагався, щоби скорше полагодили його справу. Коли відказали йому, користаючи з того, що випровадили його на вязничний коридор, кинувся з 4-го поверха і згинув на місці. З Москви повідомляють, що Савінков кілька годин перед самогубством звернувся до Дзежиньского з листовною просьбою, щоби його випустили на волю. Одержав відповідь від адміністрації, що ревізія процесу мало правдоподібна, тому не можуть його випустити. (С. був засуджений на 13 літ вязниці). Після тої відповіди С., користаючи, що в келії не було крат, кинувся з 5-го поверха. Передсмертний лист Савінкова містить московська преса. Між иншим сказано там: „Коли мене арештували, я вірив, що можливі є два виходи: розстріл або можливість праці, третя можливість, здавалося мені, виключена. Опісля сама ця третя можливість, реальницю ривилася реальною". Самогубство С-а викликало в Москві велике вражіння.

Розпорядки Гінденбурґа.

Майор Гінденбурґ, син президента, іменований особистим адютантом батька. Гінденбурґ видав розпорядки, щоби всі урядовці цив. і військ. канцелярій остали на становищах. Адютантуру президента значно поширяться. Г. покличе на адютантів кількох офіцирів райхсвери. Гінденбурґ зверне головну увагу на військові справи.

Америка й ґарант. договір.

Вашингтонський кореспонден „Таймса" повідомляє, що Америка погоджується зовсім із англійською політикою на континенті. Щодо двох проєктів, а то франц.-бельгійсько-англійського союза і гарантійного пакту з участю Німеччини, то симпатії Куліджа є на боці тої другої концепції. Ціле його найблизше окруження є думки, що було би небезпечно виключати Німеччину з гарант. договору, бо нема причин догадуватися, щоби після вибору Гінденбурґа Німеччина відкликала свої перші предложення й щоби змінила свої наміри щодо східних і західних границь. Американська громадська думка були би немило вражена, колиб Німеччина відступила від дотеперішньої своєї напрямної, або колиб Франція робила трудноші підчас переговорів.

НОВИНКИ.

— **СПОГАДИ Е. ЧИНДЛЕНКА ч. 2.** як безплатний додаток за II. квартал річа розсилаємо всім Вп. передплатникам, які вплатили передплату за це чверть річчя, себто до кінця серпня ц. р. та надіслали за почтову оплату І. ч. 60 сот. Почтову оплату за II. ч. просимо вплатити при найблизшій посилці передплати. Просимо усіх наших Вп. передплатників, щоби до 5. червня ц. р. вирівнали передплату до кінця червня ц. р. так, щоби до 15. червня ми могли з огляду на ферії вислати вже усім додаток. Вп. передплатники, які не надішлють почтової оплати за І. ч. не одержать II. ч., при чім просимо надсилати почтову оплату І на II. ч. Вп. передплатникам, які не приймали І-ої ч., не висилається другої, хіба що зворнуть подвійну почтову оплату за І. ч. і надішлють почтову оплату за II. ч.

— **Конфіската.** Останнє число „Піла" сконфісковано за два уступи зі статті п. з. „Все в порядку" і за два уступи з статті „Сторожі безпеки в світі пекляни".

— **Новий особовий поїзд.** Львівська дирекція залізниць повідомляє, що з днем 5. червня вводить в рух особовий поїзд ч. 1322 Львів-Холм. Поїзд матиме один вагон 3-ої кляси для безпосередньої комунікації між Львовом і Варшавою. Поїзд матиме в Рейовці безпосереднє получення з Варшавою до пошпішного поїзду.

— **Новий замах на поїзд.** В области данїгської польської дирекції залізниць мав місце новий замах на німецький потяг, який тим разом не вдався. На шляху Тчев-Сторожин недалеко Любішева положили невідані злочинці три великі камінюки на шини. На щастя до катастрофи не дійшло завдяки будникові, що своєчасно усунув камінні.

— **Б. цісарева Зита ювілює.** У віденських і будапештенських монархічних колах запанував дуже прибитий настрій у звязку з недугою б. цісарової Зити. Вона занедужала на литку в місцевости Залля біля Бітбао. Її стан має бути безнадійний.

— **Курйоз шк. інспектора Вольского в Бродах.** Всюди водиться, що вік людини стверджується на основі метрики уродження. Але шкільний інспектор в Бродах видумав новий спосіб стверджування віку дітей, яких батьки внесли декларації з домаганням української мови навчання в школі. Цей винахід шкільного інспектора основується на тому, що вік дітей має стверднти повітовий лікар в Бродах д-р Нец. Всі батьки з громади Язлівчика одержали завівання підписані шкільним інспектором Вольским, щоби явилися з дітьми у повітового лікаря в Бродах в річниці до кінця квітня включно з тою загрозою, що коли не явиться, то це буде приявною відкликання шкільних деклярацій.

Завізування вислав інспектор під датою 2. квітня п. р. через учительку Штеклівну. Ця учителька Полька передержала завізування у себе вдома на протязі місяця квітня і доперва дня 3. травня доручила інтересованим батькам. Батьки не оглядаючись на куріозність розпорядку інспектора явилися у повітового лікаря, а цей на відворотній стороні візвання написав їм, що не оглядає дитини тому, що батько явився по означенім речениці і внесена пекларація є неважна. Без сумніву що п. Вольські здобув рекорд оригінальности при стверджуванню важности українських шкільних декларацій. Беручи справу „на хорошький розум", він як винахідник нового способу створяжування віру дітей повинен або здобути світову наукову славу, або стати польським міністром освіти. Инша річ, що селяне Бібрщини, з якими п. Вольські перевів описаний експеримент, розводять руками, стукають пальцем в лоб і вважають єдиним правильним приміщенням для пана інспектора — дім божевільних.

— **„Комета".** Здавна вже відчувалась у нас потреба утворити національний театрик легкого типу, що поставив би собі ціллю тонку сатиру, гумор і естетичну забаву. І ось на моральному театральному огнищі має недовзі спалахнути веселим огнем „Комета"—літературно-артистичний театр під проводом відомого поета і режисера п. Миколи Вороного. Спроба п. М. Вороного утворити такий театр мусить звернути на себе близьку цікавість і рахувати на підмогу нашого громадянства, тим більше, що виступає він під солідним протекторатом кооперативи „Український Театр". Репертуар театру складається з легких комедій, фарс і гумористичних сценок, як також з оперетковых уривків, романсів, пластично - вокальних образів і стильових танців. Музичну участь в цім артистичнім підприємстві беруть наші старші і молодші композитори: Ст. Людкевич, П. Ярославенко, Л. Туркевич, а пластично-маларську Петро Холодний, Павло Ковжун і ин. Артистичний склад трупи такий: О. Голіцинська, О. Бецалєва, М. Вороний, Бецаль, М. Остяк і Шлапаківна. Для музичного проводу і грання в читрастах запрошено знану концертову капелю з. Шлапака. Трупа має свої власні спеціяльно зроблені декорації, костюмерію, а також власного машиніста і електротехніка. Як довідуємось, театр „Комета" розпічне своє артистичне турне з другої половини трання, відтак на початку червня повезе на кілька виставь до Львова, після чого знову на ціле літо виїде на провінцію. Першими містами цього турне намічені: Золочів, Збараж, Підволочиська, Тернопіль.

— **Ограблення каси „Малопольського Банку купців" у Львові.** Вчора рапком появили як звичайно урядники на заняття і спостерегли, що банкова каса цілком розбита а біля неї порозкидані всякі цінні папери та документи. Виявилось, що вночі якісь касові фаховці вдерлися до каси, розбили її дуже майстерно, бо вирізали цілком одну бічну стіну та забрали 15.000 золотих готівки. Поліційні чинники допускають, що злом виконали не львівські мало-фахові а варшавські або подзбрі високо-вишколені касові знавці.

— **Князь Сикст Парменський простує.** У звязку з відомостями, які появилися в европейській пресі про те, що польські монархісти вважають кн. Сикста Парменського, брата б. цісаревої Зити, кандидатом на польський престол — цей останній заявляє, що він на такий не претендував і не претендує, а про кандидатуру довідався зі здивуванням з преси. Він має симпатії до польського народу, бо його жінка Полька (з дому Радзивілів), але кандидувати на польський престол не думає.

— **Край великих родин** це Фляндія. Часописи приносять звістку, що цими днями помер там у 96 р. життя селянин Ван Мехелен, який залишив 14 дітей, 108 внуків і 150 правнуків. Кількасот людей з його найближшої родини брало участь у похороні.

— **Помер** франц. генерал Манжен, один з героїв останньої війни.

— **Срібні роковини** подружя святкував минулого тижня японський мікадо. Національне свято тривало три дні. Мікадо дав мільон єн на суспільні цілі; головно на дарунки для найстарших мущин та жінок. Дивним пунктом святошної програми були відчити про моногамію, улаштовані урядово по всіх школах.

— **Найновійша мода,** на горе всіх мудців, не світячі жіночі пальчішки, видумані, річ ясна, парижанами фабрикантами. При помочі фосфору вплетеного в нитки пальчішки, вони світять у сумерку, мов світлячки; до них ще додана квітка, яка зосереджує в собі проміння. Впевняють, що цей винахід, похищо задержаний у тайні, є практичний, бо освічує темну дорогу.

Дописи.

Яворів. (*З культурного й економічного життя*). Нужда і збіднення, що більшіють з року на рік, витиснули своє пятно на Яворові й Яворівщині, що вже з природи належать до найбідніших повітів Галицької України, по недавньому урагані і пьогорічному недороді особливо. Все таки життя проявляється раз за разом і тих прояв життя не можна помилити. Був у Яворові у другі хор Котка (і справлено йому комерс) відбувся концерт і академія на честь Т. Шевченка з гостинними виступами Щербанів, був театр Ос. Стадника (шість листав), відбувся виклад про Ібзена „Пера Гінта". Тов. „Січ" уладжує прогульки, висилувано й того року недавно около 40 викладів з різних областей знання з рамени Філії Просвіти. Філія Просвіти функціонує правильно, утримує люстратора, що вже люструє і рухає читальні, сконтіком дає листави по читальнях по селах (остання 3. мая в читальні на Наковечному-Кінці), читальні перемінюють статути на нові, засновують ся нові (на прим. в Черчику і в Залужу або Яжові Станім). Повітова Бібліотека при Філії Просвіти виполичає науковту та популярну літературу; до праці запряжено головно молодь. „Бесіда" здобула вже льокаль у ричку, тов. „Гараза" (основане пок. Бриттаном, відомим добродієм гімназії і захоронки) почало також ставити вже перші крови, „Учительська Громада" уладилася дуже зручно у конференційній салі гімназії, У. П. Т., що до того видіну належать тепер найкращі вілай одиниці, кермує фондами гімназії і пячує документа головного тому гімназії. „Захоронкою" піклується „Жіноча Громада" (є приміщення для дохованих дітей й є напаточування). Вибрано комітет допомоги Голодному Селу і приступлено до негайної помочі голодним. З економічних товариств дуже гарно розвиваються тепер Торговельна Спілка „Народний Дім", кооператива, і „Задаткова Каса". Є спроби створити економічний центо для кооператив повіту по Пов. Союзі Кооператив, що попав був у конкурс. Гуртівню створено біля Кредитового Товариства „Народний Дім", але справа ще незвершена. Діло ще ведеться. На всякий раз слідні й тут спроби організації.

3. май дав доказ, як мало в Яворові Поляків (головно напливовий елемент, шкільна молодь).

10. мая відбувся вечірній фестин У. П. Т., небаром плянується віче у справі голоду, а трохи згодом популярна академія на честь І. Франка. **Орфей.**

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 11-ий

Ви. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу" в золотих, долярах і чеських новонах в місяці травні 1925.

На листу ч. 60 („Труп") зложили: Анвоз Березовський 5, Ольга Угринова 5, Олена Косевич Гозен 7, Марія Козловська 5, М. Сохацька 3 — разом 25 зол.; Петро Гриньовський Львів 10, дяцинастир о. Мик. Камінський і Україні з Югославії зі сіл: Сібінь, Андріївка, Букова і Могимада з околицею 11 долярів. На листу ч. 28 читальня „Просвіти" в Голоску великим: Загальна збірка в церкві 25, збірка в евангельських зборах у Львові 30, Микола Сироїдів Канада 2 долярн, Василь Дяків Немирів 6, Дівик Микола Вороць 5, Роман Бачинський Ненадівка 5, Юлій Татунчак Лібіян 6, В. Березовський 2, Б. Яворський 1, Лицишин 4, Ровінський 2, І. Михась 2 —всі з Бориславя, Алекс. Довбенко Болеславець 4, Теодор Мйкитин 5, Т. Котис Чистогоб 7·50, Волод. Вітошинський Гвізів 10, Антонина Довбенко Болеславець 10, Марія Батюк Болеславець 10, Иосиф Проць Снятин (збірка) 73·50, Українська громада Коняків 114. Від адміністрації вид. Спілки „Діло" на листу: Українського Студентства в Брні, в то зложили в чеських коронах: Сигерич Гр. Мирослав 20, Гада Іван 5, Олексюк Мирослав 2, Гада Кирилян 1, Криськів Іван 1, Стефанюк Степан 5, Допотак Петро 2, Бойко Павло 5, Стельмах Ілько 1·50, Гарасимів Ілько 1, Гречинський Осип 1, Климишин Матрій 5, Березовський Волод. 2, Чабан Михайло 5, Ковалюк Захарій 2, Піскор Петро 50 сот., Михайло Мартинюк 1, Микитин Теодор 2, Габлишський Антін 50 сот., Папущак Семен 5, Квасниця Іван 3, Назарко Михайло 50 сот., Іваник Михайло 1, Бадулик Михайло 1, Бабінський Василь 50 сот., Барик Микола 5, Богачук Тома 2, Бурко Олекса 1, Брензель Веніямін 50 сот., Вадиґа Семен 1, Ваврик Дмитро 1, Ганчляк Василь 1, Городиловський Василь 1, Грицанюк Василь 1, Гишка Михайло 1, Дибаль Іван 1, Дубрівський Степан 50 сот., Григіль Андрій 1, Гіревич Василь 2, Фруммий Іван 2, Ференц Іван 1, Іваник Василь 2, Яцків Прокіп 1, Якимець Микола 1, Коник Василь 1, Карпа Дмитро 1, Кухар Петро 1, Коваль Василь 1, Конобій Микола 1, Костробій Микола 1, Климюк Михайло 1, Кметь Дмитро 1, Коваль Іван 1, Кавіцин Степан 1, Качковський Олекса 1, Лютий Стефан 1, Лесишин Микола 2, Легнар Іван 1, Макар Микола 1, Микитин Микола 1, Муранець Василь 1, Менціїський Іван 2, Мердич Іван 2, Нагай Гриньо 1, Нарівний Семько 1, Онищук Василь 2, Подвірний Василь 2, Паскаль Мик. 1, Прцай Теодор 1, Питлюк Дмитро 1, Пастушак Теодор 4, Петрах Павло 5, Пітик Ілько 2, Роль Кирило 10 сот., Рилюк Дмитро 1, Сафник Василь 1, Скабяк Семен 1, Скрипай Теофан 1, Семанишин Харатен 1, Стефанишин Василь 1, Ставничий Антін 50 сот., Сенюра Осип 1, Свістельницький Микола 1, Ставровський Ілько 1, Табачинський Михайло 50 сот., Тіта Дмитро 50 сот., Турус Василь 1, Тимчук Василь 5, Токар Михайло 1, Запотічний Мих. 1, Шикота Фелір 1, Якимів Іван 1, Якимчук Дмитро 1, Нимбалл Іван 5, Чухак Мих. 1, Чайка Юстин 3, Хелошняк Іван 4, Хома Стефан 1·50, Гнофрідова 20, Сигерич Яр. 2·40. — Разом 250 кор. чесь. (двіста корон чеських це є 30·60 зол.) Баванюк 6, Дицівна 4·30, Рокитівнт 4·30, Николишин 4·70, Метельська 4·20, Білик 6·20, Чорний 6·30, Мартин 5·70, Мик. Валько 7, Ст. Валько 6, Яцишин 6·50, Двой 4·50 Таборо 5·20. Павачук 4, Петрушевич 6·20, Бердило 4, Мельничівна 3·70, Кучинірівна 3·70, Дулемба 3·50, Диківна 3·70, Сяк 3·70, Годованська 3·70, Бігунівна 3·70, Левицька 3·50, Козакевич 3·50, Пецайлівна 3·50, Троянівна 3·50, Котиківна 3·50, Балкотівна 3·50, Чоловська 3·20, Карабівна 3·20, Романовська 3·20, Мельничуківна 3, Андребени 2·70, Демківна 2·70, Борисівна 2·70, Кушький 2·50.— Разом зложив персонал „Дністра" зол. 482·90. До дня 7. трання включно зложено 3.787·75 зол., 35 долярів і 755 корон чеських.

ВИКАЗ 12-й.

Олекса Левицький Блюдники 10, проф. Бобяк Хшанів 12, Наталка Скоморовська Перусік 5 дол. і д-р Волод. Скоморовський Перусік 5 дол. Через адміністрацію „Діла" зложили: д-р Окуневський Городенка (збірка) 33 зол., о. Мих. Жарський Устрики зол. 10, А. Притака Іноврощлав Куявск. 10, о. Єронім Моравський Орове 10, Петро Олинець Тернопіль 7, Кароль Шипайло і Михайло Геник Печеніжин 30, о. Ал. Капустинський Мельничів збірка а то: від себе 15, Т. Павлюк 5, Шуровська 5, Совачинський 2, Ант. Лажечко 5, Козлп 1, Чуприк 1, Левадчий 1, Макарин 1, Шпак 1, Григоращук 1, Горчинський 1, Грициняк 0·50 селяне дали яйця, які продано за 21·50.

По день 8. трання включно зложено: 4.083·70 зол. 45 дол. амер. (Увага: 755 корчеськ. з поп. вик. перечислено на зол. польск. — 113·35 зол. п.).

✝ Посмертні згадки.

Клементина з Жуковських Могильницька, вдова по священику і властителька реальности в Глушкові спочила в Бозі дня 1. трання п. р. в 71 році життя по довгій і тяжкій недузі. Передчасна смерть оповила безкраїм смутком осиротілих доньку й 4 синів, бо добре забезпечення будучности своїх дітей — було єдиною метою терпистого життя Покійної. В. І. П. 1955 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Замішини — **Сала Нар. Дому.**

Четвер 14. V. „Маруся Богуславка".

Пятниця 15. V. „Циганка Аза".

Субота 16. V. „Твардовський (2-й раз).

Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієра (вели Андреєва). 1874 10—?

До абсольвентів української гімназії в Коломиї 1905 р. Товариші! Як ми перед 20 роками прощалися, покидаючи шкільну лавку, Ви поручили нам скликати товариський зїзд в липні 1920 р. в Коломиї. Одначе в тім році не було можливо сповнити Ваше поручення, а відтепер неодин в Вас не мав би був спромоги взяти участи у цьому зїзді. Супроти цего ми рішили просити Вас на зїзд у 20-ту річницю нашої матури. Зїзд наш відбудеться дня 6. липня ц. р. в Коломиї. В справі близшого порозуміння просимо зголошуватися до: Олега Калитовського, Коломия, „Народній Дім" гімназія У. П. Т. При зголошенню подавайте адреси і тих товаришів, яких побут Вам відомий. До милого побачення! — **Олег Калитовський. д-р Никифор Гірняк. Роман Левицький.** 1952 2—2

25-літній Товариський Зїзд перших абсольвентів української гімназії в Коломиї відбудеться дня 11. червня 1925 р. Підписані пригадують не своїм Товаришам, що в червні 1900 р. скінчили середню школу (сантом зрілости в українській гімназії в Коломиї під батьківською кермою директора - громадянина, пок. радника Софрона Нелільського та привязали собі ще раз зібратися разом. — Тому 11. червня п. р. зволять Дорогі Товариші стягнутися о год. 8. рано в домівці „Народнього Дому" в Коломиї, звідкіля ми перед 25-ти роками розійшлися в широкий світ здобувати вище знання і саме життя. Товариші, що прочитають цю пригадку, зволять зголоситися негайно та подати свою повну адресу на руки тов. Гавриляка Ілії, граф. української гімназії в Коломиї, вул. Собіського ч. 41. — За комітет: **Ілля Гаврилюк. Никифор Даниш. Данило Джердж і Володимир Лонний.** 1954 1—3

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНА зараз інтелігентна, старша жінка, до упомоги дому і ведення домашнього господарства на селі біля Львова. Платня після умови. Зголошуватися во адресі Г. Терлецький Львів, вул. Вулецька 37. 1948 3—3

ГОСПОДАР-ЕКОНОМ, енергічний, нежонатий зараз потрібний. Вимоги: довша практика, управа цукрових буряків, молочне господарство. Відписи свідоцтв і референцій і условія платні, найвадше в ординації, надсилати до заряду дібр Шляхтинці п. Тернопіль. Непричяті останнуть без відповіди. 1908 3—3

MICHELIN пневматики по фабричних цінах поручає Витолд Трач л а, Львів, Полєзького 2. 1934 2—3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШПРУНГА (вул. Личаківська 34, тел. 25-78) приймають записи на пятимісячні курси купецького і банкового книговодства для 14. трання. Писання на машинах. 1955 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Рада Володимирської „Просвіти" просить директора української труни Ніну Бойко повернути борг, зроблений 2. квітня п. р. — По розписі борг мав бути повернений до 15. квітня п. р. 1959 1—1

Власний виріб. Ціни фабричні.
КОВДРИ = МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади — Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКА
МЛЄКО
ЛЬВІВ Норальницька ч. 6.
Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 1—10

ПІДЛЮТЕ
Лічниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах **над Лімницею. 700 метрів понад урівень моря положене.**
На місці мінеральні джерела високої лічничої вартости. Гарячі купелі сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.
Сонящні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції літників.
Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів, відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.
Сезон купелевий від 15. трання ц. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 5—6
Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

За дирекцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 106 (10.489). Львів, субота 16. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

На переломі большевизму.

В Москві почався кілька днів тому Всесоюзний зїзд Рад. На порядку нарад зїзду стоять справи незвичайно великої ваги, бо справа зміни конституції Союза С. Р. Р. Намічена зміна буде вже третьою з черги. На самому початку заістнувала від 1917 р. конституція Російської Соціялістичної Федеративної Республики, від липня 1918 р. ввійшла в життя дуже мало змінена конституція „Федерації радянських національних республик" а від дня 30. грудня 1923 р. точнійше від 1923 р. обовязує по нинішний день вдруге змінена конституція „Союзу (Спілки) Радянських Соціялістичних Республик". Вже самі назви радянського Союзу вясовують характер тих змін; він був чисто політичний.

Теперішня зміна матиме не політичний а чисто економічний підклад. Вона напевно пройде на зїзді, бо її підготовкою займалися найріжнороднійші зїзди на протязі цілого останнього місяця. Вона була предметом нарад, перш за все Найвищої революційної установи то „Ради Праці та Оборони" („СТО"), а далі нарад найбільше авторитетної у справах зміни конституції 14-ої Всесоюзної конференції російської компартії. Рада Праці та Оборони підготовила конкретні законопроекти, партійна конференція їх переглянула та затвердила а через те можна їх уважати вже принятими. За Всесоюзним зїздом Рад остає тільки формальна частина справи. Він їх згідно з конституцією проголошує і вони ввійдуть в життя.

Якіж це зміни? — Згідно з конституцією СРСР не може бути приватного капіталу ні в торговлі ні в промислі, бо і торговля і промисл націоналізовані. Вправді були спроби „непу" а тепер „неонепу" в торговлі, але вони були так мовити протиконституційними засобами і мали переходовий характер. Всіх непманів стрінула вже раз та й у майбутньому моглаб стрінути доля експропріяції з боку держави. Теперішний зїзд має саме дати широке правно-конституційне підложе для розвитку обновленого „непу", тоб-то поновленої нової економічної політики на полі торговлі, промислу і що найважнійше земельних справ.

До промислу допускається закордонний і свій власний внутрішний приватний капітал. Приватні купці та промисловці дістануть законну охорону своїх купецьких і продукційних прав. Вони дістануть змогу переводити явно всякі фінансові і кредитові операції з усіми державними та кооперативними банками. Має наступити навіть частинна денаціоналізація тих фабрик, що донині радвладою не урухомлені. Колишні власники мають одержати їх у посідання покищо на арендних правах під тою умовою, що їх урухомлять. Держава обіцює їм на це кредити та звільнення від податків до того менту, аж вони начнуть давати доходи.

Крім того намічено упривілеювати домашній т. зв. кустарний промисл і ремесло. На зрозумілій нам мові це значить повернути для того промислу і для ремесла всі права, якими вони користувалися перед комунізмом. Отже ремісники мають право удержувати термінаторів, челядників, мають право поширювати свої варстати та вести цілком капіталістичні варстатові підприємства. Крім того кустарники дістануть змогу покористиватися цілим рядом податкових полекш.

Та найважнійшими будуть справи сільско-господарського характеру. В зміненій конституції має найти законне умотивування розвиток чисто-капіталістичних відносин на селі. Законну охорону дістане „кулак". Він дістане законне право на довільний наєм робітника, на удержування наймитів, на продовження понад норму робочого дня, а навіть на наєм малолітніх робітників до легкої праці. Деякі комуністичні теоретики так і називають цю реформу „узаконенієм кулачества", але инші звуть це право-забезпеченим запопадливого і засібного селянина. Слово „кулак" вони викидають зі своєї термінольогії. Як далеко йдуть всякі полекші для сільських багатирів, видно з того, що законопроект зобовязує їх асекурувати своїх наймитів тільки тоді, як їх є більше трьох у даному господарстві.

Вся проблема „кулака" товклася найдовше на всяких партійних і економічних зїздах та конференціях. І результатом усіх тих нарад були підсумки, проголошені устами Рикова в таких формулах:

„Безглуздям треба вважати думку про те, що економічне відродження села буде походити шляхом одночасного, однорідного, і пінамірного зросту всіх 22-мільонових селянських господарств. В умовинах пільного товарообороту і дрібнобуржуазної, селянської економіки неминучий бистрійший зріст для одних господарств, повільнійший для других і цілковитий застій або занепад для третих. Тому розвиток сільського господарства неминуче звязаний зі збільшенням наймитівства в селі та з розвитком аренди землі... Опанувавши найважнійші основи нашої економіки, закріпившися на її (командних) чільних висотах, маючи в руках робітничої кляси владу, нам не страшний розвиток буржуазних відносин на селі".

Прийшовши до такого пересвідчення, всі найвищі економічні та партійні інстанції стали на шлях широкого не тільки декретами, але й конституцією гарантованого обґрунтування „неонепу" на всіх названих ділянках економічного життя. Намічена зміна конституції матиме безперечно переломове значіння для дальшого розвитку не тільки чисто економічних, але й наскрізь політичних процесів, що назріватимуть у нутрі СРСР. Ця зміна є дальшим етапом на шляху відступу перед офензивою капіталу. Для нас Українців ця зміна конституції має незвичайно велике значіння через те, що вона дасть змогу на економічне і політичне відродження українського селянства у прискореному темпі. А селянство в нинішних часах це найбільша реальна сила, що може відродити націю.

В. М.

Польсько-жидівська угода.

Конференція посла Райха з мін. Скшиньским.

Жидівська мрія є близька здійснення. Те, про що мріяли жидівські політики від відомих листопадових подій в р. 1918, до чого вони зїхали, щоби якнайскорше, не тихцем, не заулково, але явно і славно наблизитися до державного жолоба, стає фактом довершеним.

Ще перед кількома днями всесильний, брутально-щирий Ст. Грабські вичитав „pater noster" жидівському капіталістові Лямпертові на тему „антипаньствового" відношення Жидів і їх звязків з „українською і білоруською опозицією", а вже два дні пізнійше приходять відомости про конференцію пос. Райха з мін. Скшиньским для вирішення польсько-жидівських взаємин. Дивним дивом ініціятором польсько-жидівської угоди є ніхто инший, тільки тойже Ст. Грабські та що переговори про угоду по відомостям сіонїстичного „Нашого пшеґльонду" ведуться вже від довшого часу. Таким чином Ст. Грабські поширює свій ідеольогічний і фактичний вплив також на польських Жидів.

Переговори уміствовлюються в отсих точках:

1) Припиненя екстермінаційної політики у відношенні до жидівського населення на економічній ділянці;

2) Повна і фактична рівноправність жидівського населення на всіх ділянках політичного, соціяльного і культурного життя і

3) заспокоєння культурних потреб жидівського населення.

Польська сторона бажала втягнути до переговорів відомого жидівського діяча Л. Вольфа, але посол Райх, бажаючи виключно собі приписати успіхи, спротивився цьому. Переговори мусять бути ведені безпосередно і виключно з жидівським соймовим клюбом, який єдиний є управнений виступати в імени жидівського населення в Польщі.

Що переговори ведуться, відомо нам було вже давнійше. Виразником цього теплярняного настрою між Поляками і Жидами є зміна фронту в жидівській пресі, головно у варшавськім „Нашім Пшеґльонді" і львівській „Хвилі", що є власністю одної видавничої спілки й органами проводу жидівського клюбу (пос. Райха).

Не підлягає сумніву, що угода буде доведена до кінця, себ-то що Жиди вже не тайно, але явно й маніфестаційно переймають на себе польську „культурну місію" на українській і білоруській національній території. Цей факт витворює нове положення, яке вимагає глибокої і передуманої застанови з нашого боку.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі анархії!!

Проти террору.

Промова посла Волошина з Білоруського Клюбу, виголошена в соймі з приводу дискусії над буджетом міністерства справедливости.

Виконання буджету за 1924 р. виявило суму 61,134.112 зол., які видано на міністерство справедливости та підчинені йому органи. На 1925 р. буджетова комісія уконала на вимір справедливости суму 80 проц. більшу від попередньої, бо 91,921.076 зол. Хоча видатки міністерства справедливости виносять заледви 5 проц. загальної суми державних видатків, то все таки в порівнанню з господарським положенням держави, зі засібністю теперожан і тою ролею, яку відграє Польща в Европі, сума та є непомірно висока і може свідчити тільки про політику уряду, яку він від дотепер і яку задумує вести на будуче. Надмірно високі кредити на т. зв. вимір справедливости доказують, що в краю дуже низький рівень культури, невигоди між суспільністю та урядом, доказують істнуванням тисячів вязнених, які вичікують літами на т. зв. вимір справедливости нераз у невідповідаючих найнижших санітарним вимогам тюрмах, є деякі з них підпадають мукам, катуванням і умирають від них або наслідком недуг та голоду.

Побільшені кредити для міністерства справедливости будуть зрозумілі, коли їх звяжемо зі ступнем спокою в державі. Рішуче стверджую, що від повстання польської держави по нинішний день того спокою не було. А в останніх часах ми бачимо, що уряд вступив на шлях явної боротьби і то збройної з 2 і пів мільйоновим білоруським і 8 мільйоновим українським народом у межах Польщі. Боротьба ця відбувається досить дико, бо польський поліцай, агент а тепер то й військова влада садять все що не польське до тюрми. При тому часто катують населення запізними прутами, буками, наравають волосся з голови, витягають кліщами нігті з пальців а навіть завдають страшні болі половим органам. Жертвами таких знущань впали С. Берський, А. Ракецький, Марія Кнюд, Конрад Каригович, А. Войтович і инші. Останній А. Войтович вмер наслідком знущань в містечку Краже віленського повіту. Нещасний мав 35 важких ран, при чому мав 6 зломаних ребер.

Справа масових арештів у Польщі є загально знаною. Досить взяти до рук першу ліпшу варшавську газету, а найдемо там відомости про масові арештування серед білоруського і українського населення, про мнимі банди, про дораєві суди, про звичайні судові процеси і т. д. Саме тепер відбуваються судові процеси проти Білорусинів у Гродні та Вільні.

Коли йде мова про число вязнів у Польщі, то в день 1. липня 1924 р. виносило воно 30.302; тепер наслідком розпаношення поліції а її дикими репресіями, число вязнів доходить до 50.000 осіб, в чому переважають політичні вязні України та Білорусини, яких обвинувачують за прямування до незалежности, за організацію освітової праці, за протидержавну агітацію.

Імперіялістичні держави не мали перед війною такого великого числа вязнів „саботажників" і тому тепер недостає вязниць у цілій Польщі. Але влада радить собі в той спосіб, що пакує по 10 людей до одної кімнатки, призначеної давно на одну особу, або садить їх до підземель та пивниць. Наладовані агентами і поліцаями вязні ведуть у тюрмах страшне життя. Недостача прич, сінників, мила, білля, горячої страви, а зате надмір бруду, насікомих, дике обходження з вязнями, побої вязнів — ось які характеристичні прикмети польських тюрем. Ті невимовно важкі обставини змушують арештованих чіпатись голодівок, бо вони воліють вмерти наслідком самоволі тюремної влади. В часі таких голодівок і в часі штучного відживлювання вимерло багато людей у тюрмах Білостоку, Гродна, Львова і инших.

Факти битя вязнів прикладами крісів і револьверів мали місце у тюрмах влощавських, у львівських тюрмах є вязні, яких в часі слідства мучив електричним током комісар Лабяк.

Сама судова процедура від звич. судів до доразових відбувається під пресією прокураторів і поліційних урядів. Найближші до населення мирові суди обсаджені не правниками, але людьми, головна прикмета яких полягає на тому, що вони

пивається на місцеве населення як на нижчу расу, над якою можна безкарно знущатися. Мировими суддями є переважно судові кониціенти, які ще перед війною мали велику повагу до поліції. Поліція тероризує населення, засипує суди протоколами, наслідком яких судді максимально накладають великі грошеві кари, не рахуючися ні з господарським, ні з иншим положенням населення, ні з оглядами справедливости.

Перебіг карно-судових справ представляється переважно так: Поліція звичайно не шукає правдивого заочинця, а ловить першого лішого зпоміж наміченого чоловіка, з яким має особисті порахунки, бере його на постерунок, бе, ляє воду до носа, та вимушує на ньому признання до мнимої провини. Суд автоматично карає його тюрмою, визначує високу кавцію, щоби унеможливити обвинуваченому апеляцію та відсилає його назад до тюрми.

Найвищі суди в державі т. зв. доразові суди, є зорганізовані дещо краще і справніше функціонують. В кожному окружному суді на „кресах" є свої спеціялісти, майстри від доразових справ, спеціялісти до тої міри, що приготовляють засуд ще перед запізнанням із розправою як це було у Стовпцях.

Поліція під кермуванням підпрокурора Адольфа Ольшевского, ведучи слідство в справі нападу на поїзд під Ловчею, переступила 14-ти денний термін, необхідний для того, щоби справу передати доразовому судові. І замість направити її до звичайного суду, прокуратор Ольшевскі разом із слідчим суддею Герасимовичем підробили дати — одну в актах справи, а другу в прокураторських книгах на те, щоби доказати, що слідство не перейшло 14 днів.

Не менше замітний факт лучився зі суддею Овсянком із окружного карного суду у Вильні, який будучи хорим, їздив до Вілейок на доразовий суд. Запитаний знайомим, чому хорий та обвязаний їде на судову розправу, відповів, що мусить їхати, бо «к би не поіхав, то тих бандитів не розстріляли би. Цей факт кидає яскраве світло на моральне обличча людей, які є буцім то виконавцями і органами справедливости на т. зв. „кресах".

Цей взвис не вичерпує критики діяльности міністерства справедливости, яка уявістовлюється у вислові: „насильство, безправство над працюючими масами білоруського та українського народу над працюючими масами інтеліґенції обох народів, для яких недостає вже навіть місця у польських тюрмах".

З огляду на все повище в імени українського та білоруського клюбів заявляю, що голосуватимемо проти буджету для міністерства справедливости.

Ширіть наш часопис!

17.V. 1925.

1961 ПЛОЩА СОКОЛА-БАТЬКА 1—2

ДІВОЧЕ СВЯТО ШКІЛ У.П.Т.

Відозва Українського Парлям. Клюбу.

Дня 12-го травня відбулося засідання українського клюбу присвячене процесові наших трьох послів у Рівнім. На цьому засіданні рішили видати таку відозву до українського народу:

Український Народе!

Пять днів, від 6-го до 10-го травня, польський суд у Рівнім, на Волині, судив оборонців народу — українських послів: Павла Васильчука, Сергія Козицького та Максима Чучмая за промови, які вони виголосили на спомавоздавчім вічу у Почаєві, дня 27. серпня 1923 р.

Немов би з острахy перед денним світлом, вели розправу при зачинених дверах.

Судили послів однобічно, а предсідник суду зважився в перший день процесу викинути із судової салі оборонця адвоката д-ра Шевчука, чим приневолив усіх адвокатів, які зібрались у числі 11 осіб з ріжних місцевостей, щоби боронити представників українського народу в польськім соймі, зректися дальшого ведення оборони.

Ось як без оборони, при зачинених дверях судили українських послів.

З тисячі людей, які чули, що і як казали посли на вічу, лише 10 Поляків (осадники, вчителі, аптикар) зізнали на суді. плутаючись у взаємних суперечностях, буцім-то наші посли накликали на вічу українське населення, щоби палило панські маєтки і різало Поляків. За те не менше як 80 свідків Українців ствердили під присягою, що наші посли не накликували до різні та підпалів, а лише гостро критикували політику уряду за те, що він не дає нашому народові ні землі, ні рідної школи, ні вільної школи, ні громадянських вольностей. Одначе польський суд дав віру Полякам і засудив вибранців українського народу: посла Максима Чучмая на 2 роки важкої вязниці, посла Павла Васильчука на 1 рік важкої вязниці і посла Сергія Козицького на 1 рік дому направи.

Так засудили твоїх оборонців у польськім суді, український Народе!

До процесу послів.

Засуджений посол П. Васильчук далі одержує листи й депеші з краю і зза кордону з висловами співчуття. Дня 13. V. наспіли листи від премієра Франції п. Пенлеве, де він заявляє, що теперішні функції перешкаджають йому інтервеніювати в справі обвинуваченых українських послів, одначе він пересилає їм вислови свого глибокого співчуття та пошани.

Французький посол до парляменту Кашен крім телеґрами прислав обширний лист, в якому висловлює свої найвищі симпатії для обвинуваченых і заінтересування справою переслідування українського населення в Польщі. Тільки затяжна недуга, яку перебуває, не позволяє йому прибути до Рівного та до Польщі. Крім того посол Кашен пересилає ґратуляції обвинуваченим українським послам.

Член англійського парляменту Кенворті пише, що не прибув до Рівного тільки тому, що запізно одержав повідомлення про процес. Але співчуваючи обвинуваченим, він внесе інтерпеляцію в англійському парляменті в справі переслідувань Українців. Пос. Кенворті висловлює найглибші співчуття засудженим послам.

Телеґрафічні та листовні вислови співчуття надіслали пос. Васильчукови пп. Гендерсон, Рис Дейвіс, Кляйнес, Льойд Джордж, Бернсдорф, сенатор Грбен, д-р Кагль, Венде й инші.

З краю напливають депеші та листи від українських організацій, партійних управ, сільських громад, церковних парохій і поодиноких громадян зі всіх сторін західно-українських земель: Сх. Галичини, Холмщини, Полісся, Волині і Підляшя.,

Пос. Павло Васильчук зараз по закінченню процесу прибув з Рівного до Варшави і взяв участь в нарадах Українського Клюбу.

Церковні справи.

Станиславівські питомці ломлять фронт.

Як нам доносять зі Станиславова, тамошні сецесіоністи-питомці стали на днях аголошуватися до духовн. семинарії. Дотепер повернуло до семинарії около 15 (всіх, що виступили, було звиш 40) — між ними легкі навіть із провідників сецесії. Епископ виїхав на місії, „наверне-них" питомців приймає ректор д-р Бойчук і кождому каже списувати й підписувати обширне „справоздання": хто його намовляв до сецесії, хто і як силував, загрожував і т. д. Розуміється, що кождий складає вину на другого. Урядова денунціяція в повному ході! Сумне явище — чимраз кращий дар целібатщини, яка по словам її сподвижників має принести в наш народ, а передовсім у духовенство, „повноту св. Духа"...

Деяких з „покаяних" питомців ректорат не хоче приймати, инші зиов самі зрезигнували з богословських студій, а решта покищо не знає, що робити. Найбільшу пресію на питомців зробив ректор семинарії своєю махінацією у військовій справі. Асентерованих питомців, які (якщо булиб звичайними „цивілями") мали би ввійти в ряди щойно в осени, військові власти покликують вже на червень. Найбільша частина з тих питомців, котрі вже в семинарії,

Мих. Рудницький.

ЖУРНАЛИ, ВИДАВЦІ ТА ЛІТЕРАТУРА.

II.

Возьмім кілька прикладів. Не з метою огляду всіх видавництв і не з рецензійного обовязку згадати про них, а для характеристики загальних умовин літературної праці і ідей, яким вона служить. Пічнім з „Літературно-Наукового Вістника", якому належиться перше місце ще з огляду на вік, хоча вже не з огляду на становище. Ось журнал, якого назва нагадує загадку про оселедця, що є зелений, висить на стіні та співає. Не є він літературним, науки в ньому ні на показ, а вістей про літературу та науку ні на лік. Кожний передплатник скаже вам нині, що це другорядний журнальчик, нецікавий, мов кооперативне товариство молокососів та табетиків. Це шпіхлір рукописів, щодо яких редакція ставить такі домагання, що соромно лізти в літературу.

„Літ.-Наук. Вістник" не заступає ніякого напрямку, а що найважніше не висловлює ніяких поглядів про літературу. Література є для нього заблуканою сиротою, сильно анемічною, з рахітичними ніжками. Пікантне те, що його редактор д-р Донцов уявляє собі її саме як апокаліптичного Буцефала; у своїх статтях він виступив з такими огнистими критеріями, що з остраху може впасти з рук перо кожному, хто не почуває себе щонайменше Шекспіром. Поруч дитирамбів на тему ррраціонального творчого „élan" друкуються там звичайні плоди графоманів. Дійшло до того, що журнал поміщує переклад, який уже вийшов окремою книжкою („Дантон").

Правда, що наша література переживає тепер голодову засуху і редакторам доводиться друкувати все те, що є в теці. Але те, що вільно напр. у „Ділі", де література є принагідним додатком до політики—не вільно літературному журналові. ще й такому, що „репрезентує". У „Літ.-Наук. Вістнику" лише політичні статті д-ра Донцова належать до якогось світогляду і мають індивідуальне облича. Все решта — це *bric-à-brac*, саламаха і немов би зайвий причіпок до них. А мова! Веселу мелянхолію навіває на читача факт, коли другий редактор В. Гнатюк цілий рік товкмачить людям деякі граматичні та стилістичні гріхи, а не в силі переконати свого найблищого співробітника д-ра Донцова, що можна мати власний стиль і почуття стилю, а проте не слід начиняти його сорокатими дивоглядами, на глум рідній мові, як він це робить. Поезія в „Літ.-Науковім Вістнику" це або передвоєнна банальщина, або футуропоези друковані мабуть на доказ, що редакція йде з духом часу і не лякається „поступу".

Найхарактеристичнійшими є два факти: 1º що „Літ. Наук. Вістник" не в силі згуртувати довкола себе хоча би кілька літературних сил, які спільною працею, дружескою вимінною думок і спільним зацікавленням для літератури могли би витворити духову атмосферу, завдяки якій міг би розвиватись і журнал і вони самі; 2º що майже офіціяльний, представницький орган нашого літературно-наукового руху навіть ухом не ловить якогонебудь відгуку про те, що ліється у світі. В инших народів кипить великанська творча праця. Нема місяця, щоби світ не цікавився якимсь новим великим твором, росхапуваним у мільонах примірників. Умирають великі письменники, одержують нагороди нові слави, святкують ювилеї заслужених европейських авторів — про все це у „Літ.-Наук.-Вістнику" ні чичирк!... немов би він видавався для мешканців пустари Гобі. А коли вже навіть вуличні листки закричать про смерть А. Франса, тоді наш літературний світильник перекладе неоригінальну, пересічну статтю невідомого критика, так, немов би про Франса не було півсотки першорядних критичних нарисів справжніх великих критиків!

Marasmus senilis в ул. Чарнецького має право ввійти в приповідку. Йому не треба дивуватися. Чи схоче хто може пригадати, що „Записки Наук. Тов. ім. Шевченка" заступають еліті нашої суспільности ту науку, якій вона вірить на слово, що вона істнує, хоча, чи пак: **саме тому**, що її не бачить. Про „Записки" можна взагалі тут ке згадувати. Вони не відограють ніякої ролі в нашій літературі. Бо вони — як доказував мені один учений — не належать *по суті* до категорії журналів, а є чимсь у роді тих єгипетських папирусів, які були заздалегідь призначені на те, щоби вчені відчитали їх щойно кілька тисяч літ пізнійше. Амінь. Помагай Боже!

„Стара Україна", яка є дуже симпатичною спробою добути історичного духа з під румовищ археольогії, не в силі, з огляду на свій обмежений спеціяльний характер, найти такого поширення, щоби могла заступити загальний літературний журнал. А колиб вона була „Новою Україною" — цензура вкоротила би її життя.

Спроби літературних журналів видаваних за кордоном не були щасливі, саме з огляду на трудноші їх поширення в краю. „Нова Україна" під редакцією Винниченка та Шаповалова в Празі, взяла за зразок товстезні, передвоєнні російські журнали „академічного" характеру і приносила чимало цікавого матеріялу. Але партійна політика дивно переплутувалась там з емігрантською літературою у гіршім розумінні цього слова. Партійні розбіжности в самій редакції знесилили її майже одночасно з утратою підмоги, яка дозволяла не дуже рахуватись з потребами майбутніх читачів. Сам критичний овид літератури був настільки відмежований від актуальних подій на европейськім овиді, що такий збірник мало міг причинитись до розбудження нових ідей, обмежуючись до наскрізь національних або вузько суспільних явищ.

Берлінський „Літопис" хотів послухати живчика сучасности і „поважний зміст" передавати у „легкій формі". Але і він не мав постійних літературних співробітників; інформації про літературу мали газетний характер, ілюстраційний додаток не мав великого звязку з нашим життям, а дві перші „сензації" журналу: університетська анкета та одчинення курсів заочної освіти скінчились повною невдачею — були доказом, що з чужинного середовища не так легко відчути настрої та потреби суспільности. Не лекше це зробити і в краю. Зрештою відчути це щемало; треба мати змогу піти їм назустріч і заволодіти ними.

(Продолженя буде.

повернулась з остраху перед військом.

Першими вернули до семинарії морально найслабші одиниці (ославлений Волод. Гординський), а ректорат не жахнувся покористуватись ними як своїми агентами. Вочи то (певно не без порозуміння з ректором!) розіслали „обіжник" до своїх товаришів, в котрому, покликуючись на те, що „їх одурювано", в дійсности самі одурювали своїх товаришів вістками, кажучи що це брехня, мов би митрополит мав відноситися до Риму в справі припинення целібатної реформи, що духовенство й суспільність не журяться справою целібату, що перемиські питомці вже давно всі в семинарії (!) і т. п. Дальше грозили вони: „Не зволікайте ані хвилини, бо буде пізно".

Не всі питомці-сецесіоністи дістали той „обіжник". Значить, що цензорами моральної вартости питомців були Волод. Гординський et consortes, для яких явним ідеалом є: коні, карти, пан староста і господиня...

Почуваємося при цій нагоді подати до публичного відома, що в справі целібату ще перед Великоднем вислано до Риму меморіял української інтеліґенції, на днях вислано меморіял духовенства і спеціяльний меморіял в справі виступивших питомців в Перемишлі і Станиславові. Маючи на увазі хочби тільки політичний момент, зіримо, що в цій справі Рим не перехилиться (явно й отверто!) на сторону наших експериментуючих епископів, бо не схоче перечеркнути всі свої декрети, якими гарантував права й звичаї нашої церкви „по вічні часи".

Отже й нашим питомцям, що вже раз вважились своїм виступом на високогромадянський крок, слід виждати.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 6. травень. 1925 р.

Визначення допомог.

Комітет визначив в розпорядження Повітового Комітету Допомоги „Голодному Селу" на суд. пов. Рудки 1.500 зол. для села с. Щеплот пов. Яворів 350 зол., для села с. Павлекома пов. Березів 500 зол. для села с. Островець пов. Мостиська 350 зол.

Кооперація і голод:

З ініціятиви і в порозумінню з Краєвим Комітетом Доп. „Голодному Селу" Краєвим Тов-ом Господарським „Сільський Господар" і Краєвим Союзом Ревізійним видавний обіжник до філій „Сільського Господаря" і Кооперативних Повітових Союзів, в якому кажеться, що центральні кооперативні установи закликують Кооперацію взяти активну участь в організації повітових і сільських Комітетів Допомоги „Голодному Селу", агітувати за збором пожертв, удійснювати приміщення для зібраних продуктів, переводити їх розділ голодуючими відповідно до вказівок Комітетів та подавати Краєвому Комітетові відомости про господарський стан села.

Заборона:

Повітовий Комітет Допомоги „Голодному Селу" в Перемишлі виїс 6. травня ц. р. до староства звістку про свою легалізацію. 7. травня Голова Повітового Комітету д-р Загаєвич одержав зі староства таку резолюцію „Зголошення з 6. п. м. о уконституованню Пов. К-ту Доп. „Голод. Селу" в Перемишлі, котрого ціль є несення матеріяльної помочі найбільше потребуючим малим рільникам, а це за посередництвом Місцевих Комітетів, які мали бути засновані в поодиноких громадах, не приймає староство до відома і заказує поширювання з його сторони всілякої діяльности, тому, що така поміч є вже обнята акцією державною". Відтак слідує поучення про право рекурсу.

Організаційний рух:

6. травня ц. р. в Яворові заснувався Повітовий Комітет Допомоги „Голодному Селу" під голосуванням проф. О. Назаревича. Комітет постановив скликати на день 18. травня ц. р. віче, зажадати приняття представників Комітету до Комітету при старості, жадати від держави через староство допомоги, перевести 17. ц. м. вуличну збірку, старатися про роботу для безробітних, старатися за кредити на закупно бараболі, цілити на касу „Стефчика", щоби використати призначений для них кредит, старатися про відписання податків, для справ податкових відчинити правну порядку і перевести статистику економічного положення повіту. З ініціятиви перемиського Комітету Допомоги „Голодному Селу" місцева філія „Сільського Господаря" і Повітовий Союз Кооперативів внесли до перемиського староства прохання про допущення відпоручників тих товариств до запомогової акції.

Становище в суд. пов. Судова Вишня:

Комітет повідомляють:

В судовому повіті Судова Вишня перед голодовою катастрофою стоїть 50 пр. населення; навіть господарі — властителі 6—15 корців землі не мають ніяких (досліно) артикулів живности і не вважаючи на земельну власність не дістануть у нікого споживчих артикулів на кредит. Халупники, сільські робітники і малоземельні голодують в повному значінню цього слова.

Озимою засівний звичайний процент поля, натомість ярини менше зва браку насіння.

Заробітків в тутешній околиці нема жадних: люде виходили би дуже охоче на заробітки, хоч би і в чужину, та ніхто за робітниками не питає. З повіту вимігрували на роботи до Франції коло 40 осіб, охочих до виїзду дуже багато, та їх не пущали. По тут. дворах платять робітникам денно 70 сот. до 1 зол.

На цілий політичний повіт розділено позичок на засіви 50.000 зол. Засівні позички переводжено більщістю за посередництвом кас „Стефчика", на кожду громаду принято 200—300 зол., а бродинові господарі діставали по 25 зол.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Чемберлен про Українців під Польщею.

Пат. повідомляє:

13. травня на засіданні палати громад державний секретар для заграничних справ Чемберлен у відповіді на інтерпеляцію одного з депутованих, відносно трактування української національної меншости в Польщі, заявив: Немає сумніву, що в минувшині українське населення мало дійсно оправдані домагання. Але вони не були такі, щоби не можна було їх успішно заспокоїти шляхом інтервенції Союза Народів. Тепер я переконаний, що польський уряд задумує примінитися до відносних клавзуль версальського договору і що ніякого позитивного висліду не далося би осягнути тепер при помочі інтервенції Союза Народів.

Савінкова вбича чека?

Відеські часописи повідомляють, що самогубство Сазінкова викликало велику констернацію. тимбільше, що виявилося, що радянські власти більше як шість днів держали в тайні вістку про смерть С-а. Правдоподібно С. не поповнив самогубства, як кажуть офіц. рад. телеграми, але впав жертвою чека.

Наслідник мін. Кедроня.

З Варшави повідомляють, що становище мін. промислу й торговлі після мін. Кедроня обійме віцемін. Клярнер.

Бомбові замахи в Еспанії.

В поїзді з Севілі до Кордови, яким їхав еспанський король, королева й Прімо де Рівера, арештовано підозрілого чоловіка. Догадуються, що він член анарх. організації і мав виконати атентат на короля й генералісимуса. І в Валенсії плянували атентат на Прімо де Рівера, де мав виголосити промову. Найшли там під підлогою кілька бомб.

Конференція в Ризі.

„Морнінг Пост" повідомляє, що в Ризі відбудеться конференція міністрів Латвії, Естонії і Литви без участи Польщі.

Польські маневри.

Цьогорічні маневри польських військ відбудуться в половині серпня. Прибудуть вищі французькі офіцири з ген. Петеном і румунські. В літних місяцях будуть великі маневри кінноти в околиці Бродів: В зв'язи з цим оглядали брідські околиці шеф ген. штабу ген. Галєр із вищими офіцирами.

Біржа.

Львів, 14. травня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·17 — 5·17½, канад. дол. 5·14—5·14½, чеські кор. 0·15 — 0·15½, леї 0·02½ — 0·02½, франц. франк 0·27 — 0·27½, швайц. фр. 0·99—1·00·00, анг. фунт. 24·50—24·60.

Срібло. Австр. кор. 0·43—0·43½, 5 австр. кор. 2·26—2·30, фльорени 1·16—1·18, рубл. 1·82—1·83, рубель дрібним сріблом 0·80—0·82.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·55—19·75; 20 марк. 24·65—24·80; 10 руб. 26·80—27·00.

Збіжжа.

Пшениця від 37 до 38, жито від 32 до 33·50, ячмінь від 27 до 28.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно і один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Зайва образливість.

(Ще з приводу полемічного виступу д. В. Португалова.)

П. Португалов, один з редакторів варшавської газети „За свободу!" дуже розгівався на „Шіло" за те, що воно розшифрувало причини, з яких цей російський журналіст утримався від подачі свого голосу за відомою чорносотенною резолюцією російського педагогічного зїзду. Нам здається, що обурення п. В. Португалова це тільки „фасон": поважних підстав воно під собою не має, коли його сформулювати так, що п. П-лов у своїх виступах на зїзді рахувався з поглядами на справу польських урядових чинників. А власне це й було думкою редакції, якій добре відоме матеріяльне й ідейне відношення російської еміґраційної ґазети до польського уряду та його завдань у національних справах. Досить пригадати, що фундатор цієї ґазети л. Савінков не був таким богатирем, щоб на свої власні кошти утримувати велику щоденну ґазету і що він ніколи не сперостовував відомостей про джерело, з яких діставав кошти на ґазету, коли ті відомости друкувалися в инших виданнях. Досить пригадати теж поведінку ґазети „За свободу" в 1922 р. підчас виборів до польського сойму і як раз в національних справах: з великим запалом ґазета поборювала тоді 16-ку і діяльно підтримувала комбінації, що їх висунули певні польські політичні круги. Чогож це раптом тепер редактори „За свободу" мали відчути свою незалежність та не рахуватись з думкою польських міністрів?

Само собою зрозуміло, що будучи органом „демократичним", колишня савінковська ґазета мусить і тепер підтримувати отой, мовляв, ліберальний фасон; але постійні її читачі добре бачать, що в останній час вона дуже схилилася в правий бік. Про це свідчить і п. Португалов у своїм полемічнім виступі проти „Шіла" (За свободу" ч. 120). Він признає, що не голосував за ганевною резолюцією російського педагогічного зїзду не тому, що був иншої від зїзду думки, а лише з тактичних міркувань — щоб не викликати сутичок.

3—4 роки тому така заява редактора навряд чи булаб перейшла в ґазеті „За свободу", бо політична ґрупа, яка за нею стояла, зовсім инші думки декларувала щодо національних прав українського народа. Але tempora mutantur...

До якої міри mutantur tempora — це видно між иншим із того, що не тільки п. Португалов, а вже ціла редакція із сотроге цілком задовольнила та ніби то поправка, що її президія зїзду зробила до першої своєї резолюції, коли побачила, яке обурення це революція викликала в вікних верствах неросійська громадянства. По суті ця „поправка" не варта ломаного ґроша, по суті вона лише підтверджує пріорітет російської мови, російської культури для „всех русскіх племен" і в жаски своєї допускає користування иншими мовами як локальними, як другорядними; але для сучасних російських демократів цього досить („За свободу" ч. 95 — вступна стаття.) Вони зробили великий поступ на шляху до об'єднання з колишніми монархістами та націоналістами, і може педагогічний зїзд найскравійше це виявив і підкреслив.

С-ник.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за всю вступну статтю п. з. „Перший акт скінчений", з якої не лишили нічого, крім заголовка.

— **Похорон бл. п. Сидора Музики,** що відбувся вчора, був найкращим доказом щирої симпатії, якою користувався Покійний у нашім Громадянстві. Домовину провожав дуже поважний та численний гурт усіх чільнійших членів нашої львівської громади. Похорон відбувся під проводом о. крім. Пясецького, о. радн. Д. Лопатинського, о. радн. И. Кишакевича і о. Е. Бачинського. Теплими словами в гарній промові прощав на гробі Покійника д-р Іван Брик.

— **Ревізія.** Вчора дня 14. ц. м. відбувалась у Львові при вул. Тарновського ч. 7. докладна поліційна ревізія у 18-літнього Федора Матчака, якого арештовано у Тернополі, куди вийхав як інкасент видавництва Т-ва „Червона Калина". При ревізії забрали один поправний примірник якоїсь школярської ґазетки „Метеор". При цій „нагоді" загостили гості й до сусідньої кімнати ред. Івана Рудницького. Впевнившися, що ред. І. Р. не стоїть у жадному близшому звязку з названим Ф. Матчаком, ревізія в його помешканню обмежилася до побіжного переглянду полиці з книжками.

— **Свячене на стрийському передмістю.** Кружок УПТ. ім. Шевченка (стрийська дільниця) у Львові разом з читальнею „Просвіти" влаштували дня 12 травня ц. спільне свячене для своїх членів і прихильників в просторій салі нової школи при вул. Супінського ч. 21. При посвяченню пасхального стола, якого доконав о. д-р И. Застирець, відспівали присутні грімко воскресні пісні. Вступним теплим словом привитав о. д-р Застирець всіх гостей, висказуючи горячі бажання кращого майбутнього. Опісля проф. Ст. Шах від тов-а „Просвіта" горячими словами розради заохочував до спільної праці. Промовляли також: дир. І. Вальчик, п. Смоликова, п. Райтерівський і п. Матвійків, а всі бесіди були пройняті великою любовю до свого народу, своєї церкви і рідної школи. В товариських гутірках обговорювано перш за все справу забезпечення школи та викінчення власного будинку. Кружок висказує щиру подяку промовцям і тим, що своєю присутністю звеличали свято, а зокрема др. Гевиковичеві й п. М. Гевиковичівій, п. Я. Скопякові, п. І. Скопяковій, п-ву М. і О. Галібеям, п. Галібеївій, п. Евстіґнатові і п. Ол. Левицькому за їх труди, а всім присутним за грошеві жертви.

— **Голодівка вязнів.** Дня 12. Травня 1925. почали в бережанській тюрмі голодівку політичні вязні: студ. Юліян Форемний, ученик ґімн., Анатоль Курдидик і господар Микола Товстий. Сидять у тюрмі від 23|2. 1925, свідство покінчене, акта перед кількома тижнями вислані до перегляду військової влади, котра з подолгованням справи зволікає. Посуджені заявили, що голодівки не перервуть, поки не буде поладнана їх справа.

— **Зі „Союзу Українок".** „Союз Українок" у Львові в порозумінню з „Українським Жіночим Союзом" в Празі має заповнених 5 місць в чеських господарських дівочих академіях, за звільненням від оплати за науку. Наука тревatиме 2 до 3 роки. Вимагана укінчена середня школа. Кошта удержання місячно коло 500 кч. (т. є 75 зл.). Крім того можна мати кілька місць в инших господарських чи то промислових школах середнього типу, в яких наука тревatиме 1—2 роки. Вимагана тільки укінчена видільова школа. Инші умовини ті самі. Кандидатки зголошуватись особисто або письменно (без документів) на адресу Олени Шепарович, Львів, вул. Листопада ч. 116, найпізнійше до 1. червня 1925 р. Першенство матимуть члени „Союзу Українок". Подається рівночасно до відома, що „Союз Українок" може вислати ряд інструкторок, які могли би провадити курс крою і шиття. Тому проситься філії і організації, які рефлектують на такі інструкторські сили, щоби зголосилися на адресу „Союзу Українок" Львів, вул. Рутовського ч. 22. За Головний Видїл „Союзу Українок: *О. Шепарович* голова, *Ст. Марічак* секретарка.

— **Пошесть замахів,** яка почалась в останніх тижнях стала предметом нарад у міністерстві справ внутрішніх і міністр. справедливости. Польські урядові кола є пересвідчені, що ці замахи мають своє джерело поза кордонами держави і всі вони є ділом одної організації.

— **І горлом і кишенею.** Маємо перед собою відпис такого цікавого документу: Відпис. L. 1170. Turka 1|5. 1925. Okólnik do wszystkich Zarządów szkół w powiecie. Rada szkolna Powiatowa w Turce n|Str. W myśl okólnika Kuratorjum OSL. umieszczonego w Dzienniku Urzędowym z dnia 15|4. 1925 № 4. Rada szkolna powiatowa poleca Zarządowi szkoły zebrać od dzieci od IV. oddziału począwszy po 50 gr. na zbiór pieśni p. t. Lirenka i zebraną kwotę przesłać Radzie szkolnej powiatowej do 3 dni, tudzież wyuczyć pieśni podanych w wymienionym okólniku. — Przewodniczący RSP. Bereźnicki. — 1. Kiedy ranne wstają zorze, 1. Wiosna, 3. Słowik, 4. Wiatr, 5. Świr za kominem, 6. Jeszcze Polska nie zginęła, — Każde dziecko ma złożyć po 50 groszy na zakupno dla siebie danego śpiewnika. — Ha, ресять що

з нашого населення здирають останню сорочку на податки, — ще й шкільна влада стягає з наших дітей гроші на польські патріотичні квітки. Денаціоналізаційні штукарства — і горлом і кишенею!

— **Катастрофа в Старогарді** — як ствердняють варшавські часописи — почалає розясновитись. Арештований Кушель подав два нові прізвища Шумахера та Міхальского, який утік з в'язниці у Східній Пруссії, був карений уже за крадіж та вломи і мав намовляти обох своїх спільників до виконання замаху. Крім згаданих злочинців у справу замішаний ще якийсь Франкляйн член данцігської поліції „Шупо".

— **Деннинарський закон.** Сойм приготовляє у своїх комісіях новий проект деннинарського закону. Покищо приняті принципи щодо відшкодування на випадок раптового зірвання умови співробітником денника або видавцем. На випадок, коли видавництво банкротує, співробітники мають мати привілей першества.

— **Вільні від мита** будуть лише ті пересилки з Америки, які міститимуть старий одіж. Такий внесок поставила соймова комісія скарбова.

— **Суд і політика.** Соймова правнича комісія не вирішила ще спірного питання, чи суддя має право брати участь у політичнім житті. Видко, що останні події не причинились ще до вироблення погляду між польськими послами, чи корисніше є для держави, коли суддя, видаючи присуд, є тісно связаний з національно-партійними інтересами, чи ні.

— **Померли знатні чужинці.** Відомий румунський політик Олександер Маргільоман, бувш. премієр міністрів; — німецький карикатурист д-р Отто Кестер.

— **П. Ірина Нагребецька,** б. учениця Муз. Інституту Лисенка здала державний іспит з музики перед комісією у Львові з відзначенням.

— „Свобода" ч. 20 приносить: Гнилий чинак. — В блудній колесі. — Сойм про пенсіонову господарку. — Польський суд над українськими послами. — Земельна реформа в практиці. — Хліборобство і польський уряд. — Політика на почті. — Польська поліція. — Звідомлення Голодочого Комітету. — Болгарські поражунки. — Страшний замах у школі. — По широкім світі. — Новинки. — Кум Трохим говорить. — Війна мухам. — Дописи з краю. Ілюстрація подає засуджених українських послів у Рівному.

В неділю 17.V. ц. р.

ВЕЛИКИЙ МЯСНИЙ ФЕСТИН

на дохід українських інвалідів.

Площа Сокола-Батька.

РІЖНОРОДНІ РОЗРИВКИ! — ЗАГАЛЬНІ ТОВАРИСЬКІ ЗАБАВИ! — ВИСТУПИ ДІВОЧОГО СПОРТОВОГО КРУЖКА.

ДОБІРНА МУЗИКА! СМАЧНИЙ ДЕШЕВИЙ БУФЕТ!

1958 **СПІШІТЬ ХТО МОЖЕ!** 1—1

Дописи.

Станиславів. (*Свячене*). Минувшого року заведено у нас перший раз свячене через само міщанство, а цього року дей звичай поширився в Станиславові на всі передмістя. Дня 26. IV. відбулося свячене в Станиславові в театральній салі „Сокола" влаштоване видїлами „Зорі" і „Ремісничо-промисловоі бурси". Разом засіло до стола повад 200 осіб з поміж міщанства й інтилігенції, були також відпоручники міщанства і ремісників зі Львова, був гість з Коломиї д-р Андрій Чайківський. Після посвячення дарів, якого довершив о. мітрат Гордієвський і після його промови, пішли дальші промови перелітані співами, в котрих порушено багато важних гадок про розвій міщанства і його значіння, про це, як треба нам поступати, щоби собі здобути будучність. Слідуючої неділі відбулось свячене в передміських читальнях, а саме: в Княгинині-Місті, в Княгинині-Гірці і Княгинині-Кольонії. Всюди взяли в них участь крім місцевих членів також делегати філії „Просвіти" і инших товариств зі Станиславова, всюди пішли опісля промови і співи церковних та народних пісень. Скрізь розходились присутні піднесені на духу, памятаючи не забувати двох кличів: „Свій до свого" і „Народ собі".

Організація кооперативної торговлі. В повіті Станиславів, організація торговельних кооператив йде скорим ходом наперед. В самім місті Станиславові крім складу „Народної Торговлі", переміненого торік на кооперативу, є передвоєнна кооперативна торговля „Злука", є склад „Повітового Союза кооператив". На передмістях розвиваються і вінком окружають Станиславів кооперативи в Княгинині-Місті (три склади при найважнійших вулицях); в Княгинині-Гірці (два склади) і в Княгинині-Кольонії, де також є у власній реальности велика кооперативна пекарня, що своїм печивом забезпечує місто. Найслабше під тим оглядом представляється Княгинин-Бельведер, де кількакратні спроби заведення кооперативи не вдалися. В повіті дві третини сіл мають вже свої торговельні кооператива, за те дається в тім часі болюче відчувати в повіті брак повітової кредитової кооперативи. Найстарша наша кредитова інституція „Кредит звязковий" перемінилася на торговельну і веде торговлю залізними знаряддями і машинами і належить у Станиславові до більших між торговлями заліза. Кооператива „Українська міщанська хата" не в силі ще належито піднестися з воєнного занепаду, а лиш на неї надія, що хоч поволі, але всеж таки поверне до життя одинока українська торговельна кооператива.

Торговлю книгарську і торговлю папером веде у нас кооператива „Українська Книгарня", що належить до найсильніших кооператив.

ббб.

Зі спорту.

„Україна" — „Поділля" 3 : 1 (1 : 0).

В неділю 10. V. виступили на площі „Сокола-Батька" дві наші найкращі дружини копаного мяча.

Склад дружин „Україна": Барусевич, Пахмівський, Йойко, Гіба, Дяцьо, Опрюк, Терлецький, Чорній, Мурський, Лисик і Бирчак. „Поділля": Соколюк, Бабій, Клубок І., Дудак, Перчишин, Герман, Кожуховський. Клубок ІІ., Королюк, Белей, Мельничук.

Змагання зачались точно 4'30.

Спершу отверта гра. Мяч переходить то під одні то під другі ворота. Україна грає ліпше, Поділля більше амбітно. З України визначились: Мурський, Дяцьо, Лисик і Йойко. Спеціально останній. Поділля, як дружина фізично красша і більше одноцільна, хоч мала трьох „інородців". Перша половина гри — вяла, без темпа і цікавих ситуацій. Друга повна гарних моментів і... менше гарних інцідентів.

Почесні ворота добуває для тернопільської дружини Белей. Це рівночасно найкрасші ворота за цілі змагання.

При кінці Україна грає тільки в десятку і в тому складі виборює з трудом ще одні ворота.

Кінець змагань не дав „Поділлю" вирівнати скількости воріт.

Судіював добре, але за педантично п. Слезак. За часто вживав свистака і за багато поратував „Україні" воріт. Перші ворота „Україні" не належались.

На жаль прекрасна погода не стягнула на площу великої скількости публики. В нас таке ще мале заінтересування спортом, що люде волять снуватися по запорошених вулицях, як вийти за місто, дихнути свіжим повітрям і заплатити мінімальний вступ за приємну розривку.

Цікаво, чи приїзд мистця Буковини „Довбуша" теж не виведе Львовян з окалої байдужности до спорту.

Р. К—ий.

Україна II — Мета II 2 : 1 (2 : 0).

Передзмагачка межи тими молодими дружинами принесли перемогу Україні, завдяки кращим грачам в напалі, як Кобзяр і Чиж. Оба goal-і для України стрілив Кобзяр в І половині. В ІІ-ій половині реванжується Мета II з карного копу добуваючи одиного goal-а. На становищі судді дебютував п. Решетилович, який з виїмком деяких дрібнійших промахів зовсім вдоволив.

Як довідались ми, то Україна має в біжучому сезоні перед собою цілий ряд змагань: в Рівнім, Тернополі, Ярославі, Стрию, Станиславові і у Львові з Довбушем з Черновець, мистцем Буковини.

В. Ст.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Заліщики — Сала Нар. Дому.

Пятниця 15. V. „Циганка Аза".

Субота 16. V. „Твардовський (2-ий раз).

Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієва (пєси Андреєва). 1874 11—?

Прогулька до Янова (через Чорний Камінь) і Страдча заходом тов. „Плай" відбудеться в неділю дня 17. червня ц. р. під проводом д-ра Володимира Левицького. Відїзд з головного двірця 7·15 рано до Ямельної, дорога пішки коло 10 км., поворот залізницею, приїзд до Львова 5·15 по полудні. Збірка перед головним двірцем о год. 6·50 рано. Бажані електричні або ацетиленові лямпки до печер у Страдчі. 1—1

Товариський зїзд. Товаришів, котрі здавали іспит зрілости в українській гімназії в Перемишлі в році 1905 просимо подати негайно свої адреси Володимирови Березовському, Перемишль вул. Дворського 36, в справі товариського зїзду, що відбудеться дня 23. червня н. р. в Перемишлі. За комітет: *В. Березовський, К. Котис.* 1959 1—2

25-літній Товариський зїзд перших абсольвентів української гімназії в Коломиї відбудеться дня 11. червня 1925 р. Підписані пригадують це своїм Товаришам, що в червні 1900 р. скінчили середну школу іспитом зрілости в українській гімназії в Коломиї під батьківською кермою директора-громадянина, пок. радника Софрона Недільського та прирекли собі ще раз зібратися разом. — Тому 11. червня н. р. зволять Дорогі Товариші стягнутися о год. 8. рано в домівці „Народнього Дому" в Коломиї, звідкіля ми перед 25-ти роками розійшлися в широкий світ здобувати вище знання і саме життя. Товариші, що прочитають цю пригадку, зволять згодитися негайно та подати свою повну адресу на руки тов. Гаврилюка Ілї, проф. української гімназії в Коломиї, вул. Собіського ч. 41. — За комітет: **Ілля Гаврилюк, Нинифор Данищ, Данило Джеджик і Володимир Лепкий.** 1951 2—3

В ново відчиненім огороді Читальні Просвіти на Личакові вул. Крупярська 15, трамвай 6, 8 і Л. Д., станція церкви св. Петра відбудеться Перший Фестин у неділю дня 17. травня 1925 р. о год. 3 п. п. Ріжнородна і багата програма. Хто хоче по тяжких трудах і клопотах в кружку своїх значних мило перебути і воздухом Карпат відсапнути хай спішить на фестин. — *Видїл Читальні.* 1960 1—1

Дрібні оголошення.

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, звісній гірській, кліматичній літовиску над Прутом, **Пенсіонат „Олена"** в гарнім, догідним положенню і сонячними кімнатами отворений від 1.VI. до 30.IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місці. Близше подасть Управа. 1886 3—6

BOSCH свічки, магнети, рефлектори, сигнали, поручає Витолд Трапда, Львів, Полєского 2. 1934 а) 2-5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Поручається відома зі своєї солідности фірма

„МОДА"

Львів, вул. Ягайлонська 12.

дім новостей для пань, куди вже надійшли на літній сезон найновіщі моделі заграничні і краєві. — Мається також великий вибір жіночого білля. — Ціни дуже приступні.

П. Т. Урядникам уділяється кредиту на догідні сплати. 1957 1—1

Коси, серпи, знаряддя рільничі, вирівки до молока і всі товари залізні і галянтерійні

1920 а) продає найдешевше 1—3

„MARTULUS"

Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

Книгарня УПТ., Львів, Руська 3. купить по 2 примірники: 1—2

1962 **ОБЛОГА БУШІ** Михайла Старицького і київського видання з 1918 року „ПРОШЕНКО" Осипа Маковея.

До прикраси цери служить

Церковий Тоалетний ПОРОШОК ДОСТАЛЯ

признаний загально за одинокє средство, очищаюче піжком зі шмінки, пудру і злих косметиків скірні пори. Усуває всілякі веснянки, угри, прищі, жаборщки і веснянки. Оживляє зівялу церу, надає лиці молодий вигляд, мягкість, прозрачність, оксамітну гладкість та хоронить шкіру перед пуканням. На бажання висилається даровий і оплачений прібний картон по одержанню 1 зол. (в листі або перек. почтов.) на кошта порта і опакування. Ціна великого картону 3 зол.

Г. М. ДОСТАЛЬ, КРАКІВ 20.

1693 просить ся о докладний адреес. 1—2

Округлий годинник стінний канцелярійний, шкільний, до передпокою або кухні — раз на тиждень до накручування

Перша рата **5 зол.**

Слідуючі чотири рати сплачанною П. К. О. з двотижневою гарантією висилаю негайно за післяплатою

Маріян ДАЄВСЬКІ

1938 **ЛЬВІВ, Академічна 20.** 1—5

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")

„Студентський Вістник"

виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Почтова адреса: Praha, hlavni posta, přihradka č. 411. „Studentskyj Vistnyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Zivnostenská banka „Cesus", („Stud. Vistnyk").

Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)

В краю замовляти через книгарню Нак. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередно від Адміністрації „Студ. Вістника". 1—4

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих системяних складові части, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт — поручає

АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН

СКЛАД МАШИН до шиття

Львів, вул. Валова ч. 11 а.

Приймається машини до направи. 17128-10

Пральня Віденська

Кр. Братковецька у Львові

вул. Кохановського ч. 4.

приймає білизну до прання і прасування, також чищення і прасування суконь за 1911 Львова і провінції. 2—3

Роботу виконую солідно і скоро.

СПОГАДИ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА

видані **Видавничою Спілкою „Діло"**

можна набути

в АДМІНІСТРАЦІЇ „ДІЛА"

Львів, Ринок 10. II. пов. по ціні 3.50 зол.

Я Жна Чілляґ здобула своє довге, чудове волосся німфи Лорелєй в наслідок вживання помади власного виробу, яку виробляю від 45 літ.

Помада та спричинює вже по вжиттю першого флякону, повний, сильний зріст, надає природний полиск та випадування волосся устає цілком по кількох днях. Ціна флякону 4.— зол. Висилка почтова щоденно за попереднім надісланням належитости або за післяплатою прямо в фабрика ANNA CSILLAG, Краків 20. Проситься о докладну адресу. 1953а) 1—2

ПЕРЕРОБЛЮЄ

новдри, матераци, вклади пружинові, тапіцеровані меблі, швидко. солідно, по найдешевших цінах знана фірма

ЙОСИФ ШУСТЕР

Маґазин меблів, декорацій і постелі

1947 **Львів, Рутовського 10.** 2—3

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 107 (10.490). Львів, неділя 17. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ:

В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

З пятого поверха.

Бувають між людьми індивідуальности, до яких не можна ніяк приложити звичайних людських буденних норм. Кожний нарід мав такі індивідуальности, але чи не найбільше видав їх російський нарід завдяки специфічним політичним і соціяльним віковим обставинам. До таких виняткових і типових індивідуальностей слід зарахувати Бориса Савінкова. Недавно, 5-ть рік тому, наробив багато шуму цілій Европі перехід Савінкова до большевиків.

Савінков — найзавзятійший ворог большевиків, невтомний організатор протибольшевицьких кампаній збройних і дипльоматичних, нагло і несподівано переходить до своїх смертельних ворогів. Його судять. Він кається, він розкриває всі карти свого бурхливого давно й недавно минулого. Його ревеляції на розправі публікуються большевицькою пресою в звідси переходять в европейську. На них реагують найвизначнійші европейські дипльомати і політику їх простують. Савінков упокорився. Савінков покаявся і признав большевицьку владу. Російська еміграція і Европа прозвали його зрадником, а большевики вийшли моральними побідниками. Вони його судили і засудили на смерть, потім уласкавили. Така демонічна натура як Савінкова жахнулася перед сірими-сірими днями й ночами десятилітньої тюрми. Та його обіцяли цілковито помилувати. Він повірив, він писав із тюрми листи до російських емігрантів зі закликом до повороту в Росію.

По році не остало нічого ні з тих листів, ні з покаяння, ні з упокорення. Савінков поповнив у тюрмі самогубство. Він кинувся з 5-ого поверху на брук і розпрощався зі світом. Цей його вчинок ще більшою тайною окутав всю історію його „смеиовєховства".

Деякий промінь світла кидає на причини Савінківської трагедії його передсмертний лист до Дзєржинського. В ньому він пише:

„Коли мене арештовано, я був певний, що може бути тільки два виходи: перший — майже безсумнівний розстріл, і другий — що дадуть мені змогу працювати. Третій вихід — тюрма — видався мені неможливим. Моїх вчинків і поглядів не можна карати тюрмою. Мене не треба перевчати. Кілька місяців я вижидав помилування, отже третій вислід видавався правдоподібний. Сидячи і сидячу в тюрмі, хоча нема ніяких сумнівів що до моєї щирости, хочу бажаю показати цю щирість. Багато передумав я в тюрмі і не стидно мені признатися, що багато навчився. Як що мені вірите, то звільніть, дайте працю, все одно яку, хочаб найпаскуднійшу. Чайже і я колись боровся за революцію"...

Савінков поставив справу ясно: для політичного противника тої міри тільки смерть або воля, — якщо він покаявся. Бо яке життя в тюрмі для людини, що привикла жити, що творила життєвий процес цілої великої групи а то й цілого народу. В ній же був надмір енергії, яка шукала заспокоєння, а якого не могла найти в тюремних мурах і тут почалася трагедія, трагедія в душі великої індивідуальности.

Цей смертельний скок Савінкова з пятого поверха має теж і своє символічне значіння. Якщо взяти Савінкова і большевиків, то побідником вийшов Савінков. Він звільнив себе від себе і від них, отже морально побідив. Большевики віднесли лише фізичну побіду. Після покаяння Савінков при праці, в житю був для них непотрібний. А крім цього вони його боялися. Вони боялися вільного Савінкова, колишнього активного революціонера, найрадикальшого представника боєвих, есерівських організацій, що зорганізував та перевів цілий ряд політичних атентатів за царського режиму. І як віднесли вони велику моральну побіду через його упокорення, так тепер потерпіли далеко більшу моральну поразку через його самогубство. Савінков полетів з пятого поверха — большевики похи що ще на горі: розвязка їхньої трагедії щойно назріває.

Якщо протиставити Савінкова російській еміграції, то Савінков і її побідив. В нього була ідея, в нього був розмах та невичерпана ініціятива. Еміграція осудила його покаяння, але тим самим осудила і себе. Вона теж опинилася на пятому поверсі, але бездушним манекіном, якого мусить щойно штовхнути якась постороння рука до скоку чи до втечі від отвореного вікна. Вона вся розбита, зганґренована, без провідної ідеї та думки, крайно безсильна. Вона грізно кидає пальцем в чоботі проти большевиків — і більш нічого.

Савінков відніс моральну побіду і над еміграцією і над большевиками. Та большевики віднесли над еміграцією всесторонню побіду.

Мимохіть насувається хоч і далеко та всетаки деяка аналогія між вчинком Савінкова зперед року та вчинком одного з наших політиків зперед кількох літ. Маю на думці поворот В. Винниченка на Україну в 1920 р. Побут Винниченка розчарував його та заставив до нової втечі за кордон із тих самих мотивів, які Савінкова загнали в могилу: неможливість активної праці на якомунебудь полі при одночасному використанню його імени, як фірми, для цілей агітаційних. Чи Савінкова теж розчарував новий світ, — в якому найшовся, — сьогодня ствердити важко. Та сам факт його самогубства це тільки потверджував би. Його розчарування більше скомпліковане, бо він зпоза тюремних стін не мав змоги приглянутися тому світові, а через те причини його трагедії треба шукати в самій скомплікованій індивідуальности Савінкова, в нетрах його душі. Революційна боротьба вела його до терористичних актів, вела до боротьби з большевизмом на спілку з Колчаком і Денікіном, на спілку з Англією, Францією, на спілку з Пілсудским і Петлюрою. Жага тої боротьби завела його і до французьких та англійських розвідок, вона завела його й на 5-тий поверх большевицької тюрми. Але вона ввела його і до російської літератури. Найвірнійше змальовував її в літературі найбільший революціонер Савінков.

Демонічним було його життя, демонічною є і смерть. Для багатьох вона остане на довгі часи грізним „mement-ом", а для инших може подивугідним зразком індивідуального геройства.

В. М.

Земельна вакханалія на „кресах".

(З промови пос. с. Хруцького, виголошеної 6. і 7. травня ц. р. підчас обговорювання буджету міністерства рільництва і міністерства рільних реформ.)

Загарбання селянських лісів.

Коли припадково Польщі дісталися землі, про які вона ніколи навіть не мріяла, то польський уряд, не будучи певним вдержання тих земель під своєю владою, приноровив до них девастаційну господарку. Та тенденція екстензивної експльоатації загарбаних теренів проявилася в привласненні польським урядом того, до чого він не мав права. В багатьох місцевостях на „кресах" забрано селянські ліси, користаючи з того, що підчас світової війни пропали відповідні документи або що вони находяться по другому боці рижського кордону. І так в селі Сарнах і сусідніх селах луцького повіту, а клясичним під тим оглядом є село Борисівка, кобринського повіту, де можна зразу переконатися, хоч селяне не мають документів, про захват селянських лісів державою. А саме між селянськими нивками находиться до 300 маленьких лісних груп, що ділять селянські поля на кілька куснів, так що з одної частини піль до другої неможливо дістатися, хіба літаком. Забравши селянські ліси, держава створила там пекло, загородивши селянам доступ до піль. В однім році звінавгуровано до тисячі процесів за „самовільний" доїзд до піль.

Загарбання церковних земель.

Одночасно польський уряд загарбав збірну власність українського народу, якою є церковна земля. На парафіяльних землях уряд всадовив польських колоністів або — як на Холмщині — віддав ту землю в чиншове користування наплівовому елементові. Ніхто з місцевого населення, навіть Поляк не одержав землі в аренду. Та земля дісталася приблудам. Цікаве й те, що арендний чинш за церковну землю побирає уряд, а не церковна влада, хоч досі нема закону про вивласнення з землі православної церкви.

Нищення лісів і лісні сервітути.

Ці факти стверджують, що уряд не рахується з правом, тільки самовільно загарбує чужі терени і чужу власність, а в своїй господарці на „кресах" веде девастаційну політику. Почалося від нищення лісних багатств східних земель, почалася лісна вакханалія.

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 344/25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 101 (10.478) z dnia 3.V. 1925 r. pod tytułem 1) „Pidnesennia do kwadratu" między słowami: a) pereżywszy ii strachittia a: W dni 6. trawnia, b) fantastyczn ych obstawyn a: Bombowyj wypadok, c) prowokatorom Cechnowskym a: bołownym medjem, d) Bagińskoho i Wieczorkiewicza a: Ta naszym obowiązkom, e) do kwadratu a: ale teper dohaczeno. 2) „Hospodarśka ruina Polszczi" od początku artykułu do słów Ledwe rik, b) między słowami i seme a: u promowi pana. 3) „Szkilnyj plebiscyt" od słów do pereschamnia do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępie 1) a—e występku z § 300 uk. w ustępach 2) a) b) i 3) zawiera znamiona zbrodni występku z §§ 65 a) uk. występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną 9. maja 1925 r. konfiskatę za ta usprawiepliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. 4. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 12. maja 1925.

Hawel.

Red. czas. „Diło" Pr. 345/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 102 (10.479) z dnia 12. maja 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Moderni abiturjenty" między słowami: a) demokratyczniji respubłyci a: Po szyrokych, b) czornyj kabinet a: Odnym słowom, c) czyste osobyste a: A teper z odnych, d) serednoju szkoloju a: Nedawno „Głos" e) może wyjty a: organy peremyśkoi f) nijakoho wyślidu a: Cia bezwyślidnist', g) od słów: do mołoci do końca artykułu. 2) „Sud nad ukraińskymy posłamy" między słowami: predsidnyka trybunału a: Nad zaprzysiażonymy. 3) „Sud w Riwnim" między słowami: widrywnych faktiw a: a do cioho. 4) „Nowyky" w ustępie Areszłowannia komunistiw u Warszawi od słów: posłuhnujutsia prowokacijeiy? do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach pod 1) a) b) c) g) i 2) i 3) występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 1) d) e) f) i 4) uznał dokonaną 12. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 13. maja 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 346/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 105 (10.482) z dnia 13.V. 1925, w artykułach pod tytułem 1) „Sud i zasud" od słów: publicie supremus lex" do końca artykułu. 2) „Presa" między słowami: supriamka nema a: Takoż druha warszawśka zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach 1) i 2) a nadto występku z § 300 i art. VIII. ust. z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863 w ustępie pod 1) uznał dokonaną w dniu 12. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 13. maja 1925 r.

Hawel.

Ямна коло Яремча

Прегарна вілля серед чатинного ліса, над самим Прутом, зараз біля зал. перестанку. Сонячні просторі кімнати з цілоденним харчем від 1. червня до винайму **по дешевих цінах.**

Зголошення й інформації в ред. „ДІ- 1964 ла", від 11—1 в пол. 1—3

Лісні багацтва краю висихають днями і ночами. Столітні ліси вирізують в пень, а місцеве населення, що внаслідок світової війни стратило чимало над головою, дальше гніздиться в землянках. Населенню не лише не дається дерева на відбудову, але лише не уділюється запомог, але робиться все можливе, щоб викликати невдоволення серед нього. Там, де селяне користають зі сервітутів, приморовлюється всякі перепони і репресії. Збирання сухого дерева призначується там, де його нема. Колиж селяне примушені ломити сухий, знищений молодняк, то за це карають. Переїзд через ліс, яким селяне користувалися сотки літ, тепер забороняється. Так само забороняється перегін худоби, так що селяне не можуть пістатися до своїх піль. Відвічне право пасти худобу в державних лісах теж квестіонується. Колиж селяне заявляють готовість дещо заплатити, то ті оплати підвищується в нескінченість і т. и. Держава зовсім не дбає про те, щоби опалове дерево одержували селяне по знижених цінах. Так само стоїть справа з будівельним деревом. Надлісництва не зважають на ухвали сойму, продають будівельне дерево спекулянтам, а селянам віддають зовсім нездатне дерево.

Дбайливість уряду про рільництво.

Уряд зовсім не дбає про піднесення рільної культури. Держава не піддержує продукції штучних погноїв і рільничих машин. Що більше! Високе мито і високі залізничі тарифи спричинюють піднесення цін на рільничі машини. Дуже мало вважалі, а Українцям зовсім не дається кредитів на здобуття штучних погноїв і рільничих машин. Через те упадає господарська культура серед українського селянства, бо власними силами і засобами з огляду на страшну павперизацію села селянин не в силі придбати штучних погноїв і рільничих машин. Єдиним засобом селянина здобути гроші була годівля худоби. Та сьогодня ця годівля не виплачується. Селянство поносить втрати, а міністерство не звертає найменшої уваги.

Хліборобська освіта.

Щож торкається ширення хліборобської освіти між селянством, то найгірше стоїть справа на тав. східних кресах. Нема там ніяких хліборобських шкіл для українського населення, хоч хліборобство становить єдиний варстат праці того населення. Проект сітки фахових шкіл, пляновий на 10 літ, не передбачує ані одної школи для східних земель.

Загляда.

У висліді того всього бачимо, що фахових шкіл немя, хліборобських шкіл нема, а одночасно відбирається населенню варстат праці шляхом кольонізації й осадництва. То не є ніяка пересада, ніяка більшовицька агітація, то є ствердження факту, що „кресове" населення є засуджене на загладу на те, щоби стати погноєм для культури польського народу. Відомо, що в Сх. Галичині панує голод, що там люде пухнуть з голоду, що той голод буде і в будучому році, бо багато піль в Сх. Галичині й на Волині не засіяно всупереч широко реклямованій засівній допомозі. Та допомога, правда, дійшла до наших земель, але не дійшла до українських селян. (*Мін. рільництва*: *Неправда*). У внесених інтерпеляціях то буде доказане. Кредитова допомога розпорошилась головним чином по малих і великих фільварках. (*Мін. рільництва Яніцкі*: *Неправда*). А найбільше скористали осадники, які є найбільше упривілеєним елементом на східних землях, навіть більше, як панове обшарники. Стверджую, що український селянин нічого не скористав з весняної допомоги. (*Мін. Яніцкі*: *Я стверджую, що то неправда!*) Може бути, побачимо. (*Веселість. — Пос. Міхаляк*: *Вдалося!*) Завважую, що в інтерпеляціях наведу низку конкретних випадків, яких тут не можу привести їзза недостачі часу. Селянство нічого не користає з держави. Серед широких мас утверджується переконання, що польська держава істнує тільки для обшарників і урядників. Український селянин вносить до того означення ще одну поправку, а саме до категорії упривілеєних дораховує ще осадника-Поляка і католика.

(Докінчення буде.)

Пурус паста до взуття консервує взуття

14.VI. 1925.

196' ПЛОЩА СОКОЛА-БАТЬКА 2—2

ДІТОЧЕ СВЯТО ШКІЛ У.П.Т.

Стражаки і страшаки.

„Тверезе слово" нетверезої „Стражниці".

У Варшаві виходить рептилька під назвою „Стражніца польска". Її завданням вести пропаганду на „кресах", відвертати всяку небезпеку і вихвалювати рай, в якому живе українське селянство. Та видавана по польськи „Стражніца" не сповняла якслід свого завдання, себ-то не трапляла до тих кол, для яких вона була призначена. Тому недавно почало появлятися також „українське видання" цеї польської рептильки під шумним написом „Стражниця українська". Редактором цеї рептильки є якийсь д-р Тадей Кончиньскі.

Як в нас вже було завначувано, „малопольські" старости розіслали по громадах обіжники, наказуючи примусове передплачування цеї рептильки і то по кілька примірників для кожної громади на громадські кошти і то „pod osobistą odpowiedztalnością" наказних війтів чи комісарів. Здавалося, що „Стражниця українська" буде польським урядовим органом на зразок закритої польською владою „Народньої Часописі" у Львові, в якому будуть друкуватися закони й розпорядки польської влади та будуть подавані сухі відомости з життя польської держави і зі світа.

Та виявилося, що це є звичайне приватне підприємство, очевидно субвенціоноване гадючими фондами для баламучення українського селянства. Не є це газетка для освідомлення селянства в лябіринтах польських законів і розпорядків, тільки продовження Демянчукового „Пробою" та Твердохлібової „Обнови", а вкінці „Хлопскої Правди", якою масово закидувано перед двома роками наші села. Різнийця між попередніми рептильками і „Стражницею українською" є тільки та, що давнійші рептильки заливали українські села як даровану манна з польського неба, а за стражаньку, чи стражницьку манну д-ра Ковчиньского кажуть платить „малопольські" старости під „особистою відповідальністю" наказних війтів. Очевидно, цей крок старостів є наскрізь безправний; він нагадує безпардонні й безапеляційні прийоми з часів воєнного большевизму.

„Стражниця українська", поминаючи її рептильну тенденцію, має на меті вбити віру українських мас у те, що їх доля може покращати. Отже польський уряд навипередки дбає про потреби українського селянства, про що свідчить безглузда замітка: „Де нужда і знищення, там міністер Тугут несе поміч уряду". Ніякої українізації на Рад. Україні нема.

„В дійсности ніякої „радянської України" нема, а є тільки одна неділима московська комуна! Що московську комуну захвалюють нашим людям всякого рода платні наймити совітів, а що найсумнійші наші місцеві люде, (що то за порода „наші місцеві люде"? — Ред.) дають себе обдурювати та ошукувати московським запроданцем".

Там, на Рад. Україні є так кепсько, що навіть „Українців і то ко-

---

Мих. Рудницький.

ЖУРНАЛИ, ВИДАВЦІ ТА ЛІТЕРАТУРА.

III.

У пануючім літературнім безладді можна завважити два роди способ, щоби вдержатись на поверхні. Одні це пориви півнів, які вірять, що від їх кукурікання сходить сонце, другі це витоптані стежки галицької патріярхальної мудрости. Невідомо, чи наша публика має вже стільки критичного хисту, щоби насолоджуватись божеським видовищем, коли напр. молокососи основують журнал під скромненькою вивіскою „Наука і письменство" коштом патріотів, що дають на це гроші і коштом професорів, які приобіцюють своє співробітництво? А скільки журнальчиків блимне, мов світлячки, кинувши спершу фаєрверк американського анонсу?

З болісним спочуванням треба супроводити народини всіляких фахових журналів як напр. „Учитель", „Нова Школа", „Богословія", „Записки Чина св. Василія Великого" тощо, які рахують наївно на те, що люде одної професії в силі їх удержати, коли в нас нині навіть загально-національні органи роблять боками. А журнали, що зрікаються заздалегідь передплатників, спочиваючи на лаврах добродійного фонду „напропадиме", стають у нас здебільша деморалізуючими; відробляють свою працю, мов воли панщину. Крім цього видавці фахового журналу мусіли би вміти розглядати факти одної вузької ділянки з дуже широкого становища, щоби надати їм живучість цікавих, справді актуальних проблем. Статистикою, біо- та бібліографією можна годувати лише тих, які одержують за це пенсію за життя, а славу по смерти. Скільки в нас є читачів, що цікавляться теоретичними проблемами педагогії або теольогії? Не згадую вже про авторів, які мають писати на ці теми оригінально.

Як виглядає журнал, що не знає, для кого є призначений, про це кожний може переконатись, узявши у руки „Культуру" (давнійше „Наша Культура"). Журнал присвячений пропаганді „послідовного" марксизму, друкує поруч теоретичних статтей футуристичні вірші, яких, далебі, не то фізичний пролетар, але й інтелігентний пролетар не легко розшоломкає; далі наскрізь фахові статті напр. з експериментальної психольогії, що мають мати відношення до „матеріялістичного розуміння історії" а поруч найзвичайнійша партійна „ура"-публіцистика... Правда: на дуже гарнім папері, дуже гарним друком... — „Культура" це ще не є, але *якась* культура безумовно. Діло тільки в тому: чия? якої кляси? якого кола чи гуртка, яких читачів?

Справжнє культурне враження полишають такі діточі журнали як „Молода Україна" і „Світ Дитини". Якби журнали для дорослих хотіли взяти їх собі за зразок, тоді ми могли би мати „щось до читання". Вибагливість видання і дбайливість редакції згаданих журналів трохи бентежить у нинішній добі, коли відомо, що наш інтелігентний загал не відчуває потреби передплачувати часописів, а тим більше журналів. Вражає в цих журналах одно: що співробітники наших діточих журналів не мають хисту популярно писати; їх стиль не причиняється до розвитку ясної думки у молоді.

Спроби, щоби дати ширшому громадянству т. зв. літературну „ілюстрацію" не вдавають. Вони вагаються між патріотичною публіцистикою і публіцистичною літературою. Варшавський „Наш Світ", який саме перестав виходити — ще одна жертва таких спроб; його вбив провінціоналізм літературного проводу до спілки з провінціоналізмом публики. Кілька чисел львівського „Світу" (яка недостача фантазії у підборі назв!) вказує на те, що цей ілюстрований двотижневик, дбаючи про зверхній вигляд, робить ще одно зусилля виплекати у нас „Familienblatt", мабуть у надії, що бодай таким шляхом перевезе контрабандою в українську родину „*щось*" з літератури. Але ілюстрації відсовують там текст на другий плян; журнал шукає ще на омацьки за матеріялом, не знаючи, чи має вдоволитись популярними новинами; за те „підлускає" політично-партійну фарбу, а це напевно не може вийти на користь цього рода журналові.

На окреме цікаве явище складається злиденне животіння гумористично-сатиричних журналів. Втомлений політичними невдачами загал аж гине з туги за промінем бадьорої усмішки. Але як сміятись? Хто зважиться взяти на себе цю невдячну ролю? Адже сміятись на вид блакитного неба і зелених дерев це надто вибагліва іронія; — треба мати з кого сь. Розуміння гумору в нас дуже своєрідне — і у видавців і читачів. Всі вони будуть заливатись реготом від дотепу у чужинним журналі, але стрібуйте передати його друком по українськи — який там счинився! Громадянство, яке не розуміє ролі сатиричного органу не заслуговує навіть на батіг сатири. Зовсім так, якби хтось у безсонних муках від насікомих не розумів ваги перського порошку. Сатиричний журнал видавати в нас нині важче, ніж якийнебудь інший; усе те, що є вічно живим та актуальним предметом сатири, належить у нас до тем заборонених цензурою. Суспільно-політичних сусідських справ торкати не можна, бо це підривання державного авторитету; власних не можна, бо це недостача патріотизму; еротика в нашім парохіяльнім жартоні називається „порнографією..." що-ж лишається! По „Масках" і инших „Будяках" маємо „Зиза".

„Зиз" має першорядні, европейські ілюстрації і дуже нерівний текст. Не треба забувати, що добрий гумористично-сатиричний журнал є твором товариського колєктиву; в самотности можна творити все, крім дотепів. А коли ще додати, що навіть гурток людей, які видають такий журнал, мусить жити в атмосфері якоїсь суспільности, де щось діється — легко зрозуміти, як важко мати в нас гумор, дотеп і сміливість сказати людям хоча би жартом правду...

(Докінчення буде.)

муністів замикається до арешту". Тут — очевидно — дуже добре, нікого до арешту не замикають, а тюрми є лише для страху.

В „Стражниці" є теж в белетристичній формі („Дивіть яка відьма") поклик складати гроші до Почтової Каси Ощадности. Яка іронія! Тоді, як наш селянин пухне з голоду, як його важкі податкові гроші йдуть на кольонізацію і кредити для осадників, польська рептилька пропагує складання грошей до Почт. Каси Ощадности.

А вже вершок нікчемности осягнула „Стражниця українська" в числі з 26. квітня, перелицьовуючи з „Діла" статтю д-ра В. Охримовича. У великодньому числі „Діла" помістив д-р В. Охримович статтю „Внутрішня переміна", в якій — навязуючи до ролтічі, що запанувала у нас після катастрофи, вказував на потребу національного обєднання та зазначував корисні признаки серед нашого громадянства в оцінці подій.

Цею статтею покористувалися варшавські стражаки, перевернули з питомою собі нікчемністю горі дном не лише зміст і провідну думку статті, але поперелицьовували навіть цитати і пустили цю осоружну саламаху як страшака на українське селянство під назвою „Тверезе слово сказав д-р В. Охримович, б. голова Народнього Комітету". Що д-р В. Охримович сказав „тверезе слово" — не правда, бо він все говорить тверезі слова, але й правда й те, що польська рептилька є до безпамяти пяна, коли вона верзе крайні нісенітниці.

Очевидно, польську рептильку українськими словами „редагує" якийсь „мартовий Українець" з Оскілкової компанії або якийсь найманчук зпід розлогих крил „радикального дуба", бо вона зовсім нагадує сумної памяти „Радикальний Голос" Павла Лаврука.

Ми трохи довше зупинилися на продажних варшавських стражаках і страшаках, щоби перестерігти наше селянство перед цею рептилькою, хоч ми певні, що наше селянство вже мало час і змогу відріжняти зерно від полови.

До процесу послів.

Відгук присуду на Холмщині й Підляшу.

До Української Парляментарної Репрезентації надійшов від Народнього Комітету Холмщини і Підляша такий лист:

„Велике обурення викликала в серці кожного Українця відомість, що засуджено польським судом в Рівнім наших представників в соймі: Павла Васильчука, Сергія Козицького та Максима Чучмая.

Ціла історія засуду українських послів є зшита білими нитками і ясно пробиває через неї велика ворожнеча до Українців, ненависть, що засліплює очі та туманить розум.

Вже самий акт оскарження свідчить про те, бо закидає послам чин безглуздий і божевільний: хіба найшлась би в цілій Польщі така нормальна людина, щоби прилюдно на многочисленному вічі в присутности явної і тайної поліції накликала до різання Поляків і паління панських маєтків?! А це мав зробити посли, інтелігентні й освічені люде, відомі зі своїх виступів в соймі. Це мали зробити люде, що добре знали, яких особистих ворогів мають вони в тих агентах поліції, осадниках, громадських писарчуках і польонізаторах-учителях, до усунення яких з цілої землі були спрямовані зусилля послів. Чи можна було повірити в правдивість оскарження?

Треба було великого засліплення ненавистю до Українців, щоби повірити в нього. Або... хіба ще велика цинічність у проведенні пляну на „знищення Руси" наказувала „повірити" в правдивість обвинувачення.

Однак більшість сойму „повірила", видаючи послів судові.

„Повірив" і суд, що викликав на державний рахунок тільки 11 свідків обвинувачення, з них 10 Поляків-прихильців,—що, боячись світа, при зачинених дверях провадив розправу; що, соромлячись людей, обмежив незаконно з 9 до 3 мужів довіря з боку обвинуваченых послів; що, боячись висвітлення правди, усунув 11 українських адвокатів з суду і провадив процес без оборони.

„Повірив" суд, хоч 80 Українців-свідків оборони — і навіть один свідок оскарження — одинокий не-Поляк — збили всі пункти обвинувачення а зізнання свідків оскарження були путані і суперечні.

Але чи повіримо ми, Українці...

Вітаємо в засуджених послах нових мучеників за українську справу. Досі ті мученики вербувалися в низах, в масах народніх. Тепер добрались і до Вас, на верх.

Спільна наша недоля. Буде спільною і доля! Слава засудженим послам!

Комітет.

Холм, 14. мая 1925 р.

Політичні новини.

Французька відповідь.

Текст французької ноти до Німеччини вже готовий і буде висланий щойно по одержанні від повіди з Риму та Брукселі, куди франц. уряд переслав його для повідомлення. Відповідь з Льондону вже прийшла. Франція стоїть на становищі, що порозуміння з Німеччиною не може нарушувати Версальського договору; гарантійний пакт може бути лише його доповненням. Цим самим права та інтереси держав середньої Европи не можуть бути змінені. Одночасно Франція є настроєна мирно. Заки Німеччина не вступить до Ліги Націй, не можна почати дискусії про умовини гарантійного пакту. Рейн має лишитись лінією для Німеччини. Текст відповіді ще не оголошений.

Америка і гарантійний пакт.

Амер. президент Кулідж є тої гадки, що Німеччини не слід відокремлювати з гарантійного пакту. Вибір Гінденбурґа не суперечить давнійшим проектам Німеччини, які повинні би стати бодай основою для дискусії. Колиб Німеччина хотіла нині змінити свої проекти, або Франція ставила труднощі у переговорах, то це мало би дуже поганий вплив на фінансові американські кола, які дають Европі кредити.

Французькі фінансові реформи.

Згідно з проектом Кайо входить у життя підвишка на тютюн 30—50 прц. Так само підвисшать на 10 сот. ціну кільограма цукру. Окремий податок люксусовий буде накладений навіть на всякого рода „добродійні" вистави та підприємства. У проекті стягання податків зі зисків приватних монополів, як напр. нафти та бенаини.

Бельгійський кабінет.

Ван де Вівер, з католицької партії, склав кабінет, який буде представлений щойно на другий тиждень. Про виглади його тривкости не можна покищо нічого сказати. У Брюселі кружляє дотепна гра слів на його адресу:

„Le cabinet Van de Vyvere est mort avant de vivre" (кабінет В. де Вівера вмер, заки ще почав жити).

Англія і СРСР.

Є звістка, буцім-то англійське міністерство внутрішніх справ завісило видання урядового тижневика совітської делегації п. з. „Soviet Review" і зачинило офіціяльну совітську книгарню в Льондоні

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Гуртівний склад волічки, вовни, кощу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шнулькових ниток, Harland, Трійка, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, ґузиків, ножів, батогів, паперців і тутох „Солкі", зшитки, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або завертається гроші на протязі 14 днів.

по найдешевших цінах поручає передвоєнна укаїна фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

1672 8—12

Голод.

Комунікат Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Покликаний до життя Краєвою Нарадою українських громадських чинників, Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу" вже несповна два місяці провадить допомогову акцію.

Краєвий Комітет з радістю констатує, що та робота, яку він провадить, знайшла своє співчуття і відгук серед нашого народу. В краю розпочався організаційний рух біля утворення Місцевих і Повітових Комітетів допомоги: жертви на допомогу голодному селу, особливо з початком травня почали припливати в більше значних розмірах. Діяльність Комітету знайшла піддержку з боку нашої преси і наших центральних кооперативних установ. Комітет завдяки тому здобув можливість уділити допомоги там, де в цьому відчувалась більша потреба. Але разом з тим Комітет повинен піднести і зазначити, що ті організаційні зусилля, які виявлені краєм, та жертвеність, на яку він здобувся — в порівнанні з розмірами катастрофи є невистарчаючі. Організаційний рух охопив передовсім повіти блищі Львова. Навіть в таких більших наших центрах, як Тернопіль, Коломия, до цього часу робота організаційна не переведена. Підкарпаття, де становище чи не найгірше, майже цілком не виявило організаційних зусиль, значна частина тих, які вже мусіли скласти жертви в тому числі величезна більшість наших товариств і установ, до цього часу цього не зробила. Богато з тих наших діячів, — не хочемо вже нині називати їх імена — до яких Комітет звертався з закликом перевести організаційну роботу, поставились до того заклику з байдужністю.

Комітет примушений ще раз звернути увагу, цілого нашого громадянства на всю важність і конечність ратункової акції. Не повинно бути ні одного повіту, ні одної громади в якій не заснувався би Комітет Допомоги „Голодному Селу". Без істнування таких Комітетів, без їх інформацій не можна встановити докладно розмірів потреби, не можна найбільш доцільно розділити допомоги. Без істнування їх не можна зорганізувати збирання жертв серед тих, які можуть і мусять прийти з допомогою селу.

В свідомости важности тих завдань, які стоять перед нами, Комітет закликує всі живі сили нашого народу до переведення організаційної роботи, до виявлення як найбільшої жертвенности. Мусимо памятати, що коли ми самі собі не поможемо, нам ніхто не поможе.

Львів, дня 13. травня 1925.

За Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу":

Юлян Романчук, Голова, Сен. Михайло Чарковський, д-р Дм. Левицький, о. прал. Леонтій Куницький, заступники голови. Володимир Целевич, Михайло Струтинський, секретарі, д-р Олександер Марітчак, касієр

Церковні справи.

Діяльність пресвитеріян.

Зі Станиславова пишуть нам: Пресвитеріянські богослуження відбуваються тепер стало в протестантськім костелі в Станиславові і стягають що неділі о 12 год. в полудні таку силу народа, що костел виповнений по береги. Замісць попереднього духовника п. Кузіва править тепер богослуження новий духовник, а саме загально знаний п. Павло Крат, що недавно приїхав з Америки. Переважно ходять туди ремісники, але також люде з инших станів. На питання звернене до кількох осіб, що їх склонило до пресвитеріяніму, дістав я відповідь, що в першій мірі знеохочення до місцевого владики. Власти йдуть пресвитеріянам на руку. Політика на два фронти: з одного боку конкордат з Римом, а з другого ширення пресвитеріянізму.

З Коломиї пишуть: Перед Великоднем появився пресвитеріянський проповідник з Америки і звернувся до тутешнього протестантського пароха, щоби позволив йому свойого костела на богослуження. Пастор поспитав найперше старосту, чи польський уряд не буде тому противний. А коли цей з найбільшою готовістю обявив свою згоду, відбулося тут в квітну неділю перше пресвитеріянське богослуження. На ньому зібралося багато Українців. В своїй промові підніс проповідник, що правдиве почитання Бога не лежить в зверхних обрядах, але в вірі на основі св. Письма, в святім життю і в творенню діл милосердя. Однак на загал відносилося враження, що саме через усунення всяких обрядів тяжко буде новій секті трафити до душі нашого народу.

Також і з инших сторін доходять нас вісти про появу і роботу ріжних сектярів.

Ільків — аґітатором целібату.

В Мізуні (коло Долини) заповів ославлений посол о. Ільків своє віче на день 29. березня п. р. З причини заверухи явилося небагато людей. Хвалячися своїми подвигами для добра народу, він підніс також потребу целібату для нашого духовенства. Казав, що польський уряд є прихильний цій справі; що — мовляв — воно буде для народу дуже корисне, бо жонаті священики з уваги на свої жінки і діти мусять за всякі свої чинности побирати великі оплати, а безженні, не маючи жінок, будуть усе робити дуже дешево. На це встав один старший Бойко і заявив: „целібатники не маючи своїх жінок, будуть ходити до наших, ще готов який і до моєї зайти; цего ніколи у нас не буде — громада на таке ніколи не пристане". І всі присутні закричали: „громада на таке ніколи не пристане". І счинився великий крик, так що о. Ільків мусів чим скорше забратися.

Взагалі від якогось часу можна в ріжних околицях завважити серед селянства сильне огірчення проти владиків і Риму з причини вводження целібату.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія Чемберлена?

В Льондоні в колах близьких до уряду кружляла чутка, що мін. Чемберлен уступить у найблизшому часі, а на його місце прийде лорд Біркенгед. Більшість уряду не погоджується з політикою Ч-а. Кружляють теж чутки, що становище Ч-а захитане оголошеним у „Н. И. Геролд-і" англійським меморандумом, у котрому Ч. засуває напрямні світової англ. політики. Предст. агенції Аваса заперечує рішучо вісти англ. преси, начеб Чемберлен подався до димісії.

Промова Чічеріна.

„Н. Фр. Пр." повідомляє з Москви: 14. V. на засіданні союзного зїзду рад Чічерін у промові доказував м. и., що прикметою дипл. діяльности СРСР. не є агресивність але оборона. Супроти Польщі СРСР. є готов навіть до найдальше йдучої уступчивости на основі постійних договорів, тимбільше, що офензива проти СРСР. не є можлива без прилучення до тої офензиви Польщі. Вказуючи на великі замовлення рільничих машин, зясував Ч. готовість СРСР. до співдіяльности з польським селянством і населенням, які заінтересовані є вмирному розвитку взаємин.

Дальше зясував Ч. плян европейсько-азійського блюку, звернего против Англії, в склад котрого мали би ввійти Франція, СРСР., Польща й Японія. Англія старається тепер притягнути Німеччину на свій бік. Вкінці заявив Ч.: Одноцілому протибільшовицькому фронтови противставимо блюк східних народів. Китай, що досі був старцем між народами, відмолодів. Англія намагається створити для Китаю свого рода плян Довза. Маршалок Тан-Тсе-Лін має відіграти як диктатор роль у користь Англії. Одначе народи Азії врозуміють, що СРСР. є їх єдиноким приятелем.

Конференція союзників із участю Німеччини.

З Парижа повідомляють, що нове відложення Ради амбасадорів приписують там обставині, що англ. уряд повідомив Францію, що ще не розглянув проекту відповіди, опрацьованого франц. радою міністрів. „Ер Нувель" добачує в цьому відложенню, що англійський уряд задумує скликати міжсоюзну конференцію з участю Німеччини.

Зїзд інтернаціонала в Москві.

На зїзд комуністичного інтернаціонала прибуло 200 делегатів. Предсідником вибрали Зіновєва. Він у промові підкреслив велику вагу міжнародньої організації для викликання всесвітньої революції. Прибула боргарська делегація, яку приймали з одушевленням.

С. Р. С. Р. і Німеччина.

На засіданні радянського конгресу дня 14. V. Чічерін заявив, що Німеччина не хоче зректися приязних взаємин із радянським урядом.

Англійська делегація у Львові.

28. V. прибуде до Польщі делегація англ. парляменту. У Варшаві буде 3 дни. Потім відвідає бориславсько-дрогобицький басейн і Львів.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за відозву Українського Парлям. Клюбу в справі присуду у Рівнім і за рефлексію до новинки „І горлом кишенею".

— **Надзірна Рада Земельного Банку Гіпотечного у Львові** на засіданні з дня 15. травня п. р. доповнила дотеперішню Дирекцію так, що в склад Дирекції входять від тепер начальний директор д-р Лесь Кульчицький і члени Дирекції пп. о. радник Тит Войнаровський, Мирон Гавриселич, д-р Володимир Мацькевич і д-р Альфред Говикович. 1—1

— **Розправа проти д-ра Я. Селезінки** відбудеться поновно дня 26. п. м. перед судом присяжних у Львові, викалідок знесення найвищим судом у Відні попереднього присуду. До розправи покликано тих самих свідків, що до першої.

— **Ревізія.** Дня 15. V. 1925 р. о год. 6 рано переведено трус у А. Цибульського ст. філь. у Львові (Личаків 127), при участи комісара поліції і двох поліцаїв. Трус тревав до год. 9 рано. Перешукували навіть пивниці і стрих. Потім відставлено заґаданого до дирекції поліції. Переслухував ком. Смольницкі. Заґадували приналежність до конспіративних організацій. По переслуханню о год. 15 по пол. випущено на волю.

— **Інформації польських журналів.** В ілюстрованім польськім журналі „Swiatowid" з 2. травня находимо фотографію Успенської церкви (каплиці Трьох Святителів) у Львові з надписом „Вірменсько-католицька катедра" і одночасно портрет еп. Кочиповського з підписом „Митрополит Шептицький". Якимже вигадками інформації про чужі краї та чужинців?

— **Від'шкодування за катастрофу** в Старогарді домагається дирекція німецьких залізниць від польського скарбу в сумі 8 мільонів зол. марок. Польський уряд стоїть на становищі, що немає нічого платити тому, що данцігський трибунал створив нормальний стан залізничого шляху.

— **Хто є якої національности?** Цю складну проблему найлекше розв'язує польська преса. В одним львівським органі, навіть „поступовім" находимо таку замітку: „Польща тратить найкращого плавця, кількократний мистець і польський рекордовець у плаванні Курт Деттс з Erster Kattowitzer Schwimmverein 1912" оптувала за Німеччиною і виїжже небавком до Дортмунду". Курт Детте, який був засідні Німцем, став для Поляків рекордовим Поляком, тому, що разом з Катовицями випадково попав на територію польської держави. Коли Полак є ціле життя пор. англійським підданим як Джозеф Конрад і сам вважає себе англійським письменником, тоді Поляки доказують, що він таки — Полак.

— **Таємна експльозія в Дрогобичі,** що є предметом спідства, дає правід до всяких суперечок. Покищо не найдено ніяких слідів, які вказували би на те, що вибух у Касі хорих був наслідком підкладених вибухових матеріялів. Існує один здогад, що експльозію спричинили накопичені гази; другий, що це був удар грому. Поліція добачує в цьому підклад політичний.

— **З Бармат'ської афери.** Арештований у свій час російський емігрант у Німеччині Юлій Бармат, за величезні підкупи державних урядовців, є звільнений із слідчої вязниці за 200.000 марок. Частина обвинувачень звернених против нього виявилась неправдивою.

— **До кого належить риба в ріці?** Цим питанням займався військовий суд у Львові судячи двох жовнірів, які вибуховим матеріялом приголошували рибу в ріці і брали її. Суд прийняв, що риби у плинкій воді не є нічиєю власністю і звільнив обвинуваченців.

— **З буденної хроніки.** У карнім суді на вул. Баторія обвинуваченій Фаріщак хотів кинутись з вожем на суддю Соколовского. —У публичнім шпиталі на відділі для нервових покінчила самогубством 60-літня Елеонора Брам, перерізавши собі горлр рушником. — Швець Дзюбинік програвши процес проти товариша Роси, хотів його зарубати сокирою, але спинений іншими, вдоволився повибиванням шибами у своїй хаті. — Крім цього одна пожежа в крамниці на вул. Сикстуській, кілька аварій, кілька арештувань підозрілих типів без зайняття та паперівці т. и.

— **Недуга бувш. королевої Зити** — прибільшена. „Нае Фр. Прессе" передає телеґраму з Есенції, що стан здоровля Зити не дає підстав до остраху про смерть.

— **Померли знатні чужинці:** Льорд Мільнер, б. головний комісар південної Африки, одна з найвизначніших індивідуальностей Англії, публіцист, автор та політик у 71 р. життя.—Премієр міністр Нової Зеляндії В. Ф. Массі.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ XIII-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925, в золотих.

Юліян Стефанович Львів 12, на листу ч. 40 збірка по склепах, а то: И. Х. 3, Павлік 0·50, Стахевич і Абрисовський 5, Гурскі 5, К. Левицький 6 філіжанок, Вронський Львів одна блюзка, Позамент 3 зол., Магазин „Спорт" 2 зол., Х. У. 3 зол., Х. У. 5 зол., Блюменкранц панчохи, Вінклер Львів 5 зол. разом готівкою 31·50 зол., д-р Іван Куровець Львів 30, на листу ч. 53 (філія академічної гімназії: Осип Розтольський 14, д-р Іван Бонк 12, д-р Левицький 10, Козак 5, д-р Іван Зілинський 10, Шах Степан 6, Турчин 5, Застирець 4, Мельник 5, Лущинський 10, Ст. Балей 10, Полек 2, П. Мечник 8, М. Осінчук 6 д-р Філярет Колеса 5, д-р Костельник 5, С. Федів 5, В. Андріянович 5, Пеохопович 4, І. Панчевич 5, Заблоцький 4 Кричкевич 5, Чучман 3, Білинський 4, д-р Коренець 20 — разом 162 зол., Антін Бошовкін Тлусте 20, інж. Антін Могильницький Львів 10, Іван Филипович Львів 15, Осип Тимочко Добростотів 8, Краєве т-во кредитове Львів 40, о. Юліян Галькевич Рожанка 20 о. Степан Монишинський Розділ окр. 5, о. Степан Мохнацький Теребовля 20, Янина Яновичівна Тарнобжег 30. — По день 11 травня 1925 р. зложено 4 487·20 зол. 45 долярів.

ОПОВІСТКИ.

Український Народний Театр О. Мітнечич.

Заміщики — Сала Нар. Дому.
П'ятниця 15. V. „Циганка Аза".
Субота 16. V. „Рія".
Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієра (реса Анчарева). 1874 12—?

Замість вінця на домовину бл. п. Сидора Кузика складає на Рідну Школу 70 зол. о. Теофіль Білинкевич з родиною, Раковець. 1956 1—1

Товариський зїзд. Товаришки і товариші, що склали іспит зрілости в українській учительській семинарії у Львові в 1920 р. будуть ласкаві негайно подати свої адреси Софії Сабат-Федорцевій у Львові вул. Косцюшка 1а в цілі відбуття товариського зїзду в днї 31. травня (мая) на латинські Зелені Свята. За комітет: *Волод. Дудрик, Вічковська, С. Сабат-Федорцева.* 1967 1—2

Товариський зїзд. Товаришки, котрі здавали іспит зрілости в українській гімназії в Перемишлі в році 1905 просимо подати негайно свої адреси Володимирови Березовському, Перемишль вул. Дворського 36, в справі товариського зїзду, що відбудеться дня 23. червня п. р. в Перемишлі. За комітет: *В. Березовський, К. Костик.* 1959 2—?

25-літній Товариський Зїзд перших абсольвентів української гімназії в Коломиї відбудеться дня 11. червня 1925 р. Підписані пригадують не своїм Товаришам, що в червні 1900 р. скінчили середну школу іспитом зрілости в українській гімназії в Коломиї під батьківською кермою директора-громадянина, пор. радника Софрона Неділського та повязали собі ще раз зібратися разом. — Тому 11. червня п. р. зложать Дорогі Товариші станутися о год. 8. рано в домівці „Народнього Дому" в Коломиї, звідкіля ми перед 25-ти роками розійшлися в широкий світ здобувати вище знання і саме життя. Товариші, що прочитають цю пригадку, зволять зголоситися негайно та подати свою повну адресу на руки тов. Гавсилюка Ілії, проф. української гімназії в Коломиї, вул. Собіського ч. 41. — За комітет: **Ілля Гавсилюк, Никифор Дяниш, Данило Джердин і Володимир Лепкий.** 1954 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ФІРМА
ЮЛІЙ МАЙНЛЬ
ВІДКРИВАЄ
для вигоди П. Т. Публики
в середу 20 ц. м.
НОВУ ФІЛІЮ
У ЛЬВОВІ
вул. Панська 12.
і уладнує в ній
ПРІБНЕ ВАРЕННЯ
КАВИ.
1—2

Дрібні оголошення.

ЛАНЦЮХИ АНГ. COVENTRY масива „Hutchinson" поручає **Витолд Товнда.** Львів — Подвісского 2. 1934 6) 2—5

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах
Д-р Іван Гриневецький
л'кар Загального Шпиталю і Народної Лічниці
ординує при вул. Пекарській 26.
1916 **від год. 3—5.** 4—10

Передплачуйте
незалежний орган українського культурного і церковного відродження
„НА ВАРТІ"
Виходить 2 рази на місяць під ред. **Д-ра Річинського.**
ПЕРЕДПЛАТА на перше півріччя три зол. (за границю 1 амер. доляр). На друге півріччя шість золотих (за границю 2 дол.).
Редакція: **Володимир Волинський,** Гнотінська 6. 1—3

Власний виріб. Ціни фабричні.
КОВРИ ≈ МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади — Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАДЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ
ЧРУНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКІ
МЛЕКО
ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.
Для інституцій, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 2—10

ПІДЛЮТЕ
Лічниче заведення купелеве і кліматична місцевість в долинянських Карпатах **над Лімницею. 700 метрів понад уровень моря положене.**
На місці мінеральні джерела високої лічничої вартости. Гарячі купелі сіркової води мінеральної спеціяльно в недугах ревматизму.
Соняшні купелі — теніс — кругольня, купіль в Лімниці. На місці добірна реставрація під управою фахового кухаря. Лікарська опіка в заведенню купелевім в часі сезону. Прогульки в гори вузькоторовою залізницею. Ярська кухня до диспозиції літників.
Стація залізнича Брошнів на лінії Стрий-Станиславів,
відтак вузькоторова залізниця на місце до Підлютого.
Сезон купелевий від 15. травня ц. р. — Ціни умірковані. — Зголошення на адресу: 1899 6—6
Дирекція заведення купелевого в Підлютім, почта Перегінсько.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 108 (10.491). Львів, вівторок 19. травня 1925. Почтова належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатись до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Край і голодова акція.

Справа допомоги голодному селу поставлена у нас на порядок денний з певним опізненням. Хоч катастрофічне становище нашого села для кожного, хто стежив за відносинами, які панують там було ясним ще в осени, щойно в місяці марті громадські чинники спинились над питанням про необхідність організації допомогової акції, а краєвий комітет допомоги голодному селу почав свою працю тільки з початком квітня. Отже працює він не повних два місяці.

Але за той час, коли він провадить свою працю можна вже відвести певні підсумки. Доводиться констатувати два факти.

Праця комітету наочно показала, що розміри голоду є значно більші, ніж можна було сподіватись. Стрічались подекуди у нас скептики, які висловлювали сумніви відносно того, чи виходить минулорічний недорід за межі, так би мовити, нормальні. Східно-галицький селянин привик, мовляв, недоїдати — перетримається якось і цей рік. Тепер для добросовісного скептицизму не може бути місця. При тих фактах і відомостях, які маємо нині, скептицизм може бути лише недобросовісним: випрезванням байдужости й оспалости тих, які не хотять працювати. Коли в краю маємо випадки, що люде пухнуть з голоду (пов. Долина), коли люде живляться мерзлою бульбою (пов. Рудки), коли в цілому краю ширяться на ґрунті недоїдання пошесті, коли йде масова продаж за безцінь сільсько-господарського реманенту і худоби, коли харчів бракує навіть у заможнійших господарів, — при цих умовах годі говорити, що голоду нема, що минулорічний недорід не виходить за межі нормального явища. Становище носить катастрофічний характер і треба всіх сил ужити, щоби зарадити лихові.

Поруч з цим катастрофічним становищем треба констатувати, що відгук громадських чинників, особливо відгук провінції на рятункову акцію є рішучо за слабий. Правда, краєвий комітет в своїому комунікаті зазначує, що його робота вустріла серед нашого народу відгук і співчуття, але думаємо ми, що такий погляд є лише виразом „офіціяльного" оптимізму. Коли можна ствердити певне поліпшення, то хіба щодо припливу жертв за останній час. Але разом з тим організаційний рух в краю стоїть рішучо за кволо, провінція виявляє замало енергії і рухливости. Цікаві міркування насуває цей факт, коли пригадати ту дискусію, яка розпочалась була в нашій пресі про гинучий Львів і активну, рухливу провінцію.

В одній Східній Галичині краєвим комітетом розсилано обіжник і вказівки в справі організації допомогової голодової акції до 232 осіб. Не один і не два рази справа ця порушувалась в нашій пресі. На відсутність тих інтелігентних сил, які могли би і повинні були перевести організаційну роботу, здається, жалітись — не можемо. А які мізерні наслідки дали всі ці заходи! Навіть такі великі осередки скупчення нашої інтелігенції, як Тернопіль, Дрогобич, Чортків, Самбір досі не виявили жадної акції. На цілому майже Підкарпатті, де наслідки голоду відчуваються найтяжче, організація до сього часу не переведена. Вічевий рух розпочатий Львовом, тим самим Львовом покищо й закінчився.

Наша інтелігенція в кращому разі обмежує свою участь в голодовій акції внесенням пожертви, яка здебільшого не виносить однодневного заробітку, й уважає, що всі її обовязки покінчені. А між тим організація комітетів допомоги являється важною й необхідною не тільки для переведення оподаткування. Може важнійшою ще являється робота задля вияснення розмірів неурожаю і докладного окреслення господарського стану окремих громад. Без цього не можна сподіватися ширшого допливу пожертв особливо зза кордону, не можна доцільно перевести розділ допомоги; без цього бракує аргументів для переведення натиску на владу. Є поважні підстави сподіватись, що комітет зможе розвинути ширшу допомогову акцію і непрощеним гріхом наших провінціональних діячів буде, коли через брак організації, через брак відомостей їх повіти, де є голод і нужда, не одержать допомоги.

Наближаємось до найскрутнійшого моменту у переднівку. Та робота, яка досі не зроблена, повинна бути негайно переведена. Інакше будуть мати повну рацію всі ті, які так гостро виступають проти інтелігенції, які на неї нарікають і ремствують.

Земельна вакханалія на „кресах".

(З промов пос. т. Хруцького, виголошених 6. і 7. тогоднів р. р. під час обговорювання буджету міністерства рільництва і міністерства рільних реформ.)

(Докінчення.)

Головний „народовий" постулят.

Дві справи цікавлять сойм і уряд: проблема тзв. східних кресів і справа земельної реформи. І дивна річ, коли говориться про ті справи, то одноголосно чуємо твердження, що конечним є переведення на тзв. східних кресах земельної реформи в користь місцевого населення. Та коли иншим разом розглядається проблему земельної реформи, то вже зовсім забувається про земельну реформу в користь українського й білоруського народу і говориться тільки про осадництво. На якийсь час осадництво було припинене, але в останніх часах знову висувається цю шкідливу думку. Клюб „Пяста" зголосив нагле внесення про відновлення акції осадництва. Законові про парцеляцію, який тепер обговорюється в комісії, також надано такий характер, що він став виключно законом про осадництво. В пресі ідею осадництва представляється як головний „народовий" постулят. Вкінці маємо буджет міністерства рільних реформ і ось цифри того буджету говорять нам таке: з 43,800.000 зол. всієї буджетової суми на військове осадництво преліміновано аж 28,400.000 зол., себто 65 процент. Отже чи не краще було би назвати міністерство рільних реформ міністерством військового осадництва? Дивна річ, що цілу проблему земельної реформи зведено до акції військового осадництва. На протязі 7-ми літ свого істнування Польща не могла здобутися на щось більшого в тій справі, хоч в сусідніх державах переведено справжню земельну реформу.

Три аргументи.

Звичайно висувається 3 аргументи як основу осадництва: 1) через осадництво цивілізується креси, 2) внутрішня реемігрція здержує закордонну еміграцію і спричинює рівномірне розміщення населення, 3) осадництво причинюється до зміцнення польськости на „кресах" і збільшує там оборонну силу держави.

Польська цивілізація.

Коли вже говориться про польську цивілізацію на „кресах", то — будучи обєктивним — мушу ствердити, що цивілізаційна сила польських дворів є більша від такоїж сили військових осадників. Та які висліди дала цивілізаційна місія польських дворів, як ви привикли висловлюватися? Позитивних ніяких і то як на Волині й Полісю, так також і в Східній Галичині. Тільки відємною була і є ваша роля, бо штучно від сторіч і до нинішнього дня перешкаджаєте поширенню і зміцненню рідної культури українського народу.

Внутрішня реемігрція?

Не сильнійшим є і другий аргумент в користь осадництва. Чи можлива є внутрішня реемігрція? В одному з дуже поважних правих органів читав я недавно статтю, в якій автор, добре обзнайомлений зі земельними відносинами на тзв. кресах, статистичними цифрами доказував, що на тих теренах нема зайвої землі, що українське й білоруське населення терпять на голод землі. А зрештою, у вчорашньому випуску „Унії" читав я, як автор, гарячий приклонник осадництва, з приємністю ствердує, що земля на теренах західної України є дорожча, як в Конгресівці, що український селянин всіма силами тримається землі, як єдиного варстату праці їзва недостачі инших заробітків, що господарка в теперішній хвилі не виплачується на тих землях, що без приноровлення значних інвестицій може наступити масова утеча польських кольоністів з тих теренів, що вкінці земельна імігрція буде можлива тільки тоді, коли добра школа для місцевого населення дасть спромогу здобути заробіток на иншім варстаті праці, як ріля. Пощож в такому випадку та соціяльна пертурбація?

Кому належиться земля?

Лишається третій аргумент, аргумент політичний: зміцнення польськости і через те оборонної сили держави. Припустім, що нам вдалось би збільшити відсоток польського елєменту, але чиїм коштом? Очевидно, місцевого населення, тзн. українського народу. Бо чи хочете того, чи ні, то все таки мусите рахуватися з поглядом українського народу на земельну квестію. Наш український народ, як зрештою і польський, тримається погляду, що земля належиться тому, хто на тій землі працював від віків. Хто століттями цілими поливав ту землю своїм потом і кровю, тільки той має право до неї. Такий погляд є глибоко вкоріненій в душі українського селянина. І згідно з цим поглядом на величезних просторах б. Росії, а це значить і на Великій Україні і у Сх. Білоруси, відбувся поділ землі між селян. Там тільки той одержав землю, якого предки від віків працювали на тій землі. Цікаво, що в душі кращих представників польського хлопства є живим такий самий погляд. На жаль, ані одна польська селянська партія не зберегла вірности принціпам тієї селянської ідеольогії.

Зрада селянської ідеольогії.

А говорячи в своїй програмі про те, що земля безоглядно повинна належати трудовому народові, домагаючись одночасно, щоби то сталося без викупу, в який инший спосіб можуть селянські партії угрунтувати ту свою програму, як не покликуючись не те, що лише вікова праця на землі дає право до неї. А коли так, то в льогічній консеквенції польські селянські партії повинні би пятнувати осадництво, бо воно є суперечне зі селянською ідеольогією, з тезою, що земля належить до того народу, що на ній працював від віків. Осадництво є такимже безправним загарбанням земці,

---

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 350/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 104 (10.482) z dnia 14.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Wse w porządku" a) między słowami: zhotovyly dymisiju — W interwiu, od słów: masowoho bożewilla do końca artykułu. 2) „Storoži bezpeky w zwilli awtorektamy" a) między słowami Suman kartysa a: Żako, szczo, b) od słów: joho uderżannja do końca artykułu. 3) „Na strawa reputacji" od początku artykułu do słów: Zbyszko Zawidza zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach 1; a) b) i 2) a) b) występku z § 302 ustawy karnej w ustępie pod 3) uznał dokonanąw dniu 13. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 14. maja 1925 r.

Hawel.

як безправним було її загарбання панами. Не може говорити про відібрання землі від панів той, хто підтримує осадництво, бо з точки погляду селянської ідеольогії осадництво й обшарництво є то річ одного і того самого покрою. Тому то партії, що підтримують осадництво, „Пяст", „Визволення" та почеплена ППС., бо тепер ППС. змінила своє становище, — зрадили селянську ідеольогію і не мають права називатися партіями демократичними, народніми. Крім того, підтримуючи осадництво, ті партії посварили між собою українських і польських селян і принесли з собою війну в наш тихий край. Ті партії вийшли з правдивої дороги наслідком своєї загребущости, пересякнувших імперіялістичною ідеольогією. Внаслідок того вони стали сліпим знаряддям в руках польських обшарників, які — висилаючи польських хлопів на українську землю, в той спосіб увільнюють від парцеляції свої маєтки у нутрі краю.

Польське осадництво є найбільшим ударом, вимірюваним проти українського народу. Якнайгарячійше бажаємо справжньої земельної реформи і тому протестуємо проти осадництва, яке викривлює велику ідею земельної реформи.

Вношу, на скреслення фондів на цілі осадництва. (*Оплески на українських і білоруських лавах*).

По широкому світі.

Американський уряд веде переговори з відомим мільярдером Фордом, фабрикантом автомобілів, щодо продажі державної фльоти в його руки.

Війна в Марокку ведеться французькими військами покищо успішно. Командантами Кабилів мають бути німецькі та російські офіцери.

Англійським консулом в Еспанії призначена жінка: Вікторія Кент.

Італійський парламент відкинув ратифікацію італійсько-совітського договору.

Амнестія в Німеччині буде проголошена цього тижня.

Під Москвою трапилась залізнича катастрофа: 10 осіб убитих і 30 раненних. Між пасажирами були німецькі піддані. Причина катастрофи невідома.

Пурус паста до взуття робить взуття непромокальне.

Західно-українська справа на зїзді Рад України.

На девятому Всеукраїнському зїзді Рад, який відбувся в перших днях цього місяця, в дискусії над звітом Каменева з діяльности союзного правительства, цілий ряд делегатів, переважно селяне Поділля і Волині, підносили справу взаємин СРСР. з Польщею і домагалися від союзного правительства рішучих заходів для оборони українського населення в Польщі і Румунії.

Відносно західно-українських земель прийнято в зїзд Рад три точки резолюції, яких одначе, на жаль, з цензуральних оглядів не можемо подати в цілости. У першій точці зїзд звертає увагу союзному урядові на положення України у Польщі і Румунії. Друга точка резолюції каже про більш енергійні засоби оборони українських інтересів в названих двох державах. Третя говорить:

„Зїзд уважає необхідним рішуче поставити питання про скасування насильної румунської окупації Бесарабії і вимогти від польського правительства точного додержування тих зобовязань у відношенню до українського і білоруського населення, котрі воно прийняло на себе по рижському договорі".

Підчас дискусії над звітом голови українського правительства, Чубаря, до сали засідань зїзду прибула делегація наукових робітників України, від імени якої сказав привіт зїздові член Академії Наук Д. Багалій, відтак вітав зїзд в імени инших категорій інтеліґенції проф. Попов, який в справі Східної Галичини сказав від імени Української академії, безпартійної інтеліґенції палку промову.

В таким самім дусі висловлювалися й инші члени делеґації: Чечель, В. Мазуренко й инш. Мазуренко оголосив постанову віча харківської інтеліґенції, в якій міститься дязив до правительства про організацію помочі голодаючому трудовому населенню Галичини і Західної України.

Уповноважений союзного комісаріяту закордонних справ при українському правительстві, Шліхтер, заявив, що порушене питання про західно-українські землі вперше було темою дипльоматичних виступів союзного правительства перед чужими правительствами, але „в своїй закордонній політиці ми повинні рахуватися з загальною міжнародньою ситуацією". Голос української радянської землі — каже Шліхтер — буде переданий за кордон не тільки від імени України, а також від імени всього Радянського Союза.

Кореспондент московської „Правди", в своїх вражіннях зі зїзду між иншим пише: „Шліхтеру довелося потратити багато переконуючої красномовности, щоби заставити зїзд знижати на співвідношення сил і змовити не піддаватися на провокацію". Одначе Шліхтер теж не стримався від дуже гострих слів і недозвалених погроз на адресу Польщі.

Гостро виступали на зїзді проти Румунії представники Молдавської Республики. Ми висловлюємо бажання — говорив голова правительства Молдавської Республики Старий, — щоби правительство заявило румунським насильникам, що Бесарабія є невідривною частю радянської республики, а командант кавалерійського корпусу (бесарабського) Котовський заявив, що червона армія кожної хвилі на заклик робітників і селян може прийти на поміч братньому населенню Бесарабії!

Не забракло на зїзді голосу протесту проти переслідувань Українців в Польщі і зі сторони польських комуністів. В їх імени говорив Домбаль.

Після суду.

Враження і рефлексії на марґінесі рівенської розправи.

І. Ще трохи про інтеліґенцію і селян.

Правдою є, що нечисленна українська інтеліґенція на Волині не вповні залякана й що є поміж нею і такі одиниці, які боком обходять читальню „Просвіти", а на вид свого давнійшого знайомого Українця зі Львова, завітавшого випадково до даного волинського містечка, провалюються крізь землю, наче біля них грім гримнув. Але й правдою є, що таких умовин особистої свободи і якоїбудь громадянської діяльности, як на Волині, з ліхтарнею у білий день треба шукати по божому світі. Підписаний мав мин. тижня нагоду вперве переїхати „сокальський кордон" і тому його вражіння цілком безпосередні: з чистою совістю можна сказати, що досить побути кілька годин у волинському містечку, щоби відчути наскрізь своєрідну атмосферу, питому тим місцевостям, які у воєнній химерній хуртовині ледве 48 годин тому перемінили пана і готові за 48 годин перемінити його вдруге. „Мирні" відносини у Рівному марковані назверх дуже зручно: військових і поліційних мундурів побачите там менше, ніж у корінній Польщі, за те не можна з дива вийти, яка сила людей є там на службі дефензиви. Можна сміливо сказати, що мініятурною відбиткою відношення сил по всій Волині була авдиторія рівенського суду підчас посольського процесу: при відкриттю розправи в пустих лавках, призначених для публики, сиділо чотирьох поліцаїв і 12, словами: дванайцять аґентів у цивільному.

Ага, правда: ще й два поліцаї, з карабінами при нозі, стояли весь час по обох сторонах лавки, на яких сиділи три обвинувачені українські посли, — це теж образок — так мовити — символічного характеру. Для загальної характеристики панночих на Волині відносин може послужити й тих 11 осадників і таких же пришельців-культуртреґерів, які свідчили проти 88 українських інтеліґентів і селян — і, очевидно виграли!

Коли вже згадалось про осадників, то слід занотувати один цікавий момент, який вийшов на розправі на яву, та який теж кидає яркe світло на оригінальну „кресову забезпеку". Показується, що осадники є свого роду контрольним надполіційним органом. Окружені морем українського селянства, орієнтуючись в його настроях викликаних загарбанням його землі й наділенням осадників кредитовими й податковими привілеями, — осадники шукають у своїому незавидному положенні опори в поліції. А хотячи мати цю опору тривкійшою, ніж вона при всій своїй „меткости" може бути, слідкують за поліцією і „підбадьорують" її власною поліційною діяльністю (донос на послів) будьто доносами на надто „лагідних" функціонарів поліції. Така робота приходиться осадникам тим лекше, що — як знову таки виявив названий процес — багато осадників хліборобством взагалі не займаються, отриману від уряду землю виарендовують а самі просиджують в цілком иншій місцевости на державній посалі!

Отже при осмісловуванні на бездільність, заляканність etc. волинської інтеліґенції, треба з другого боку мати теж на увазі страшенно здебільша цілком безглузді шикани й вічну небезпеку провокації та клеветницького доносу, на яку вони виставлені: адже хмара молодих здорових парнів, які отримують грубі гроші на те, щоби втримувати спокій і благоденствіє у краю, розуміючи під цим глухий

Мих. Рудницький.

ЖУРНАЛИ, ВИДАВЦІ ТА ЛІТЕРАТУРА.

(Докінчення.)

IV.

Яка література — такі журнали, і навпаки; а журнали такі як їх видавці. А наші видавці так само як більшість голов наших традиційних інституцій є зворушуючими консерватистами. Вони не здають собі справи, що за останніх 10 років навіть у нашім краю люде змінили свої духові потреби, свою вражливість і домагання. А коли навіть цієї зміни не видко, ділом тих, що хотять ворушити суспільну думку є прокинути свідомість десь там у душі притаєних змагань та спрямувати їх на шляхи якоїсь культурної праці. Коли подумати: скільки гроша витрачується в нас на літературні видавництва, які заздалегідь засуджені на смерть, невідомо, чи маємо стільки меценатів, чи стільки поганих промисловців, чи стільки мазунів. Усі вони нарікають на суспільність, що спершу повинні мати 10.000 передплатників, а щойно тоді можуть їм показати як виглядає справжній журнал.

Історія наших видавництв дочволяє на висновок, що кожний добре ведений журнал може рахувати на сякий-такий успіх. Ніякий культурний нарід не годується у довготерплячій самопожертві такою половою як наш. І до мало якого так важко промовити голосом з літературних вершин, якимись ідеями понад пересічний рівень загальнодоступности. Виходило би, що промисловці від друкованого слова грають бодай на струнах популярности. І цього нема. Наші видавці є тої думки, що найменшу позицію в білянсі журналу повинні займати співробітники. І вони доказують инколи чудес: редактором вибивають часто людину, яка могла би в дійсній редакції подавати ножиці або гуму. Колиж ще й людина грамотна, тоді їй доручають нести на собі весь тягар журналу, без ніяких співробітників. Не диво, що за кілька місяців усі редакторські мудрощі вже є видруковані і починаються повторяти, мов жести закоханого у своїм красномовстві адвоката.

Чужинний журналіст, який зїхав би до нас на слудії над умовинами журналістичної праці, зібрав би настільки сензаційний матеріял, що його назвали би в Европі брехуном. У нас видають часописи та журнали без ніякої підручної бібліотеки, без ніякого приготовленого матеріялу, без ніякої програми праці, без адміністрації і навіть без гонорарів для співробітників. Адже гонораром не можна назвати того, що вистачає на папір та тютюн. Так само як імпровізували в нас закордонну політику, а були переєвідчені, що знають усе на память — так само фабрикують літературу. Чужинець з сяким-таким організаційним хистом, який за частину капіталу вкладеного у галицькі копальні нафти, основував би два-три наші журнали з наскрізь сучасним апаратом — міг би справжню копальню і навчив би наших земляків читати свій журнал з такою приємністю, як надписи в кінематографі.

Пора би в нас зрозуміти, що літературний талант потрібує чи не більше невпинної вправи та зусилля, як тіло спортовця. Письменчик, що не має змоги писати тоді, коли хоче, лишається позаду у своїй професії, яка, як і кожна инша, має свої мінімальні технічні домагання. Підприємці, що хотять жити з літератури принагідними, дешевими співробітниками, нагадують людину, яка довіряє будову дому шевцям, що поставила незвичайно низькі ціни у порівнанні з архітектом. Люде пера, що не працюють для грошей та карієри, люблять свою працю без огляду на матеріяльні зиски; коли вони мають забезпечені мінімальні умовини духової праці — дають себе експльоатувати добровільно, може й з насолодою.

Як довго праця для літератури буде в нас *dolce far niente* аматорів або наосліх записаним папером для заспокоєння необхідних потреб шлунка, доти вона йтиме туди, куди щодень іде газета. Вплив журналу в освідомленні потреб літератури та індивідуальности письменника залежний від того, в якій мірі сам він стає знаряддям такої свідомости та осередком творчої праці одиниць, які можуть сказати щось нового иншим, тому, що мають сказати щось нового собі самим. Доба великого національного занепаду, в якій бракує великих творців, може завсіди стати добою критичного освідомлення своїх недостач та силкуванням увійти в якнайтіснійші взаємини з великими творцями инших народів. Ніхто не домагається від редакторів та видавців, щоби вони відкрили читачам рідні невідомі, могутні таланти, зроджені при основуванні журналу. Але кожний, хто лизнув дещо з літератури, відчує інстинктом, чи новий журнал правильно для підготовлення середовища, духової атмосфери, в якій такі таланти могли би колись зявитись.

Коли критична праця не є творчою, тоді й література даного народу без такої критики — буде в 90 процент плодом пів-інтеліґентів. Наші письменники й учені мають лихоманний жах перед критикою. Тому й їх журнали є безкритичними збірниками натхнення неперевіреного ні ними самими, ні тими, яким вони довіряють рукописи. Рукопис літературного твору це предмет, на якому треба розумітись не менше професіонально як на перці та на оселедці. Журнал, який не має критика, що вмів би оцінити працю письменника, яку вона огляне світ — є звичайним вічевим збіговищем, де кождий має голос, хто зголоситься. Чи треба пригадувати, що найдовше, найголоснійше і найбільше самовпевнено промовляють у нас не ті, що мають сказати справді щось нового і вміють це сказати?

Наші журнали стануть літературними органами, коли перестануть бути таким неінтеліґентним збовищем.

мовчанку й зігнену в четверо спину, мусять чимось доказати потребу свого істнування!

За те справжнім подивом хапає постава українського волинського селянства. На посольську розправу зіхалось кількадесять селян, молодих і старих, неграмотних та покінчивших школу, з ріжних околиць. Який бадьорий тон, яка певність себе, яка віра у власну народню міць! Розправа тревала пять днів. Не вважаючи на пекучий час засівів, всі селяне терпеливо просиджували у суді і з їх слів виходило ясно, що колиб посли були викликали не кількадесять а кількасот чи тисяч селянства на свідків своєї поведінки та пануючого режіму — булиб явились усі до одного. На загадку про втрату, яку поносить їх господарство при кількаденній відсутности хазяїв — я почув відповідь: „хай вже тиждень і два сиділи би тут, аби тільки правда вийшла на верх і наших послів дурно не чіпались". І. К-н.

Тенденційність урядового ПАТ-а щодо процесу послів.

Комунікат Українського Парляментарного Клюбу.

Урядова польська телеграфічна агенція передавала неправдиві звістки щодо перебігу судової розправи в Рівнім над українськими послами: П. Васильчуком, Ол. Чучманем і С. Козицьким. З комунікату ПАТ-а з дня 12. ц. м. виходило би, що оборону послів вело 11 адвокатів від початку розправи до кінця; що адвокатська оборона заголосила апеляцію на присуд і що обвинувачені українські посли будім-то поохаль злагодити їм кару.

З огляду на ясне затяту тенденцію міродатних чинників, які конституючись ПАТ-ом мають на меті затушувати скандальну поведінку судового проводу, Український Клюб стверджує оцим ось-що:

1) Правдою є, що ще в першім дні розправи у Рівнім дня 6. травня оборона українських послів, представлена 11 найвизначнійшими українськими адвокатами зі Львова, Берестя та Рівного на чолі з сен. Ол. Карпинським, була приневолена зірвати оборони в наслідок брутальної поведінки з обвинуваченими послами та оборонцями з боку председника суду Башинського, що найшло свій остаточний вислів у факті усунення при помочі возного із салі нарад та від оборони львівського адвоката д-ра Семена Шевчука;

2) що останні 4 дні до кінця процесу, обвинувачені українські посли, відкинувши оборону з уряду, боронились самі;

3) що обвинувачені українські посли, гідно несли хрест національного переслідування, а бачучи незамасковану одноб'ічність председника суду, не пробали для себе ніяких полекш.

Посли, навпаки: з огляду на підкреслення прокуратора, що він промовляє як Поляк, заявили, що не ждуть об'єктивности і спокійно вичікують рішення суду.

Розправа тривала пять днів від 6-го до 10-го травня при зачинених дверях.

Суд обмежив обвинуваченим навіть у праві покликати на свідків мужів довіря і замість законно передбачених 9 дозволено лише на 3-ох, при чому на другий день розправ председник усунув одного з них: І. Рудницького зі Львова, за те, що заявив жалобу, що мужів довіря обвинуваченим послів окружили агентами дефензиви, які заборонили їм робити записки і спільно нараджуватись.

З 11 доказових свідків один, Котлях, склав зізнання вповні на користь обвинуваченим, а решта 10 осадників, агентів дефензиви та польських учителів плутались, і давіть деякі суперечні зізнання, виявши незнайомість української мови, якою ледво інкримінований піп в Почаєві.

77 свідків оборони, здебільша селяне, вповні запевнили інкримінованих послів вислови та змалювали жахливу картину поневолення народу на всіх українських землях, в усіх ділянках життя: мові, школі, церкві, ріллі, та громадських правах.

З огляду на надто тенденційне становище деяких органів преси супроти процесу українських послів, слід зазначити, що українським послам інкримінували справоздання зі соймової діяльности за 1922|3 р. у Почаєві на вічі 27. серпня 1923 р. і єдино за це їх судили.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заява приступлення можна одержати в кождому Крунку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Слідами Ірляндців.

(Дійсна подія.)

Ізаак Шлянзольдіхтрефен віле своє життя бавився політикою. То приводив когось до банкрутства, то сам позірно банкротував, то випирався свого підпису на векслях, то підробляв чужий. І так якось інше...

Але відома приповідка „від чого втече..." завела його вкінці під опікунчі крила криміналу. А що в кримінальних мурах родяться часто розумні гадки, то чому не малиб вони вродитися і в голові невинного Ізаака.

Ще за часів золотої волі читав він у газетах про геройську смерть бурмістра міста Корку в Ірляндії, що заголодував себе в англійській тюрмі. Ізаак захоплювався тим і нераз гризла, що зробив би так само, якщо припадково і помилково дістався на довше до криміналу.

Тепер, коли обставини промовляли за тим, що його потримають пару літ, Ізаак рішив твердо — піти слідами Ірляндця. Чим Ірляндці ліпші від вибраного народу? А бурмістр Корку! Чи він з иншої глини?

Вистане тільки сказати собі! „Не їм!" і справа рішиться.

Або його випустять на волю, або... ну!... або треба вмерти. Так! вмерти!! Нехай і Жиди мають свого „бурмістра Корку".

Принесли снідання.

Сторож: — Ізаак! Бери їду!

Ізаак: — Ну! Я не їм! —

Принесли обід.

— Ізаак, бери їду!

— Ну! Я не їм!

Принесли вечерю.

Те саме...

Другого дня Ізаак лежав на ліжку накришив голову коцом. Але вухи раз-у-раз висувався з під накривала і надслухував, чи не йдуть його випускати.

Та ніхто не приходив. Минув обід, минула й вечеря — ніхто не квапився випускати Ізаака.

Значить, остала смерть.

Ізаак уявляв собі, як то він умре, який то буде траск по цілім світі і яка буде йому пошана.

А тимчасом прокуратор, прочувши, що Ізаак Шлянзольдіхтрефен почав голодівку на знавок завзятого Ірляндця, приступив до контракції.

Замовив у кошерній кухні знаменитий обід і казав собі його подати в келії Ізаака.

Які тортури проходив бідний псевдо Ірляндець.

При його ліжку засів за столом його ворог — прокуратор і став заїдати принесені цімеси.

Ізаак скрутився як під укушенням гадюки. Але пригадав собі Ірляндця, закусив зуби і відвернувся до стіни. Та хоч як затуляв вуха, чув докладно все, що діялось.

— О! Тепер налив собі шабасівки. Ах! та шабасівка: чиста як сльоза, а яка пахуща, яка смачна! — І Ізаак лизнув свою запекну спину.

— А тепер... ломить гугель. Такий білий, білесенький гугель. Сам лізе в рот... той гугель. Той білий, солодкий гугель.

Ізаак застогнав і ще більше наприв голову.

Але прокляті вуха все таки хапали кожний згук.

— Тепер їсть росіл. Пахучий росіл з білими клюсками!... Нехай!... Ірляндця теж спокушували, а він видержав. Видержу і я!...

Хто зна, чи не видержав би був у твердій постанові, але жорстокий прокуратор почав їсти рибу. Таку розкішну, шабасову рибу з начинкою і цибулькою. Ц, ц!... з цибулькою!!

Мука Ізаака дійшла до зеніту. Язик як навіжений крутився в устах і виконував ті самі рухи, що в продовж 20 років на кожній шабасі.

Якийсь голос шептав до нього:

— Що тобі з цього поміже, як умреш з голоду! Другим може, але тобі, тобі...?!

Ізаак затиснув зуби, щоби не крикнути, ані рішаюче слово вирвалось з соломінь.

Вкінці не видержав.

Wolę być całe życie niehonorowym, jak pięć minut trupem! крикнув на пів келю і засів з прокуратором за стіл.

Галактіон Чінка.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Король Борис не підписав присуду.

З Софії повідомляють, що король Борис не підписав присуду смерти на винновників атентату у софійськім соборі. Кару смерти замінили на досмертну вязницю.

Змова на життя югосл. короля.

„Політика" повідомляє, що викрито нову большевицьку змову в Югославії. Арештовано досі 70 чоловік. Мали виконати атентат на короля й уряд. Атентат на короля мали виконати 15. ц. м. Між арештованими є Москалі й Мадяре. Головнож є то болгарські інжиніри, студенти, б. офіцири й робітники. Югославянський уряд уже місяць тому одержав від одного з чужих урядів довірочну вістку, що з ініціятиви московського інтернаціонала приготовляється в Югославії численні політичні атентати. Після двох тижнів прийшла нова перестороґа, що повідомляла про велику змову на життя короля, Пашіча й ин. політиків. Власти почали слідство й викрили, що в змові брали участь головно Македонці. В пляні змовників, крім атентату на багато осіб, було висадження у воздух королівської й урядових палат. Идуть арештування.

Димісія мін. Кедроня.

Димісію мін. торговлі і промислу Кедроня прийнято. Рівночасно премієр Грабскі предложив іменування мін. торговлі Клярнера.

Новий комісар у Єгипті.

„Уестмінстер Гезет" повідомляє, що сер Льойд Джордж обійме по льорді Елембі становище високого англійського комісаря в Єгипті.

Нова змова в Болгарії.

Софійські власти викрили організацію атентатчиків, яка мала свої філії в багато місцевостях. Сконфіскували 333 кг. перциту, 200 револьверів сист. Нагана й дуже багато муніції і суму 100 тисяч левів. Вибуховий матеріял був призначений до знищення залізничих мостів. Арештували багато членів згаданої організації. У Варні придержали підозріле радянське човно, яке прибуло там 15. ц. м. із Севастополя.

Знесення виїмкового стану в Еспанії.

Дня 17. V. появився декрет про знесення виїмкового стану в Еспанії.

Анґлія і франц. меморіял.

Англійський кабінет розглядатиме цього тижня текст меморандума французького уряду до Німеччини в справі гарант. договору. „Сандей Таймс" повідомляє, що англ. кабінет після точних нарад рішить, чи може прилучитися до французького меморандума.

Політичне і екон. становище м. антанти.

Нінчіч заявив представникові югосл. преси, що держави м. антанти не відносяться ворожо супроти Австрії. Австрією цікавляться не лише Югославія, але ще більше Чехословаччина й Італія. Щодо чуток про злуку Австрії з Німеччиною, букарештенська конференція сконстатувала, що в цих справах є свобода інтересів між державами м. антанти і status quo Австрії не можна змінити. Намір утворити протибольшевицький фронт не істнував ніколи, бо такий плян є зайвий. На букарештенській конференції сконстатували, що Відень є збірним місцем усіх непевних екзистенцій і большевиських агітаторів, і що з Відня виходять усі атентати і большевицькі змагання. У торговельних справах зазначив міністер, що взаємини між Італією й Югославією дуже щирі. В дипльоматичних питаннях може Югославія числити на поміч Італії, а так само Італія в тяжкому економічному положенні може числити на поміч Югославії.

Після таємничої смерти Савінкова.

Пару годин перед смертю Савінков мав написати листа, в якім заявляє, що життя навчило його, що в большевизмі є правда. Цитуючи цей лист кореспондент „Сегодня" з Москви зазначує, що дивне, що і патріярх Тихон кілька годин перед смертю підписав письмо, щоби вірующі були слухняні радянським властям, осуджував їх противників, словом писав таке, що в даний момент було корисне для СРСР. У розмові з представником „Роста" син Савінкова, Волод. Успенський, що постійно мешкає в Ленінграді, оповідає, що часто як відвідував батька у вязниці, батько говорив йому, що з огляду на активний характер тяжко буде йому 10 літ сидіти в тюрмі. У вязниці Савінков написав пять новель, які закупило Держ. Видавництво, й зачав був писати спомини.

Анґл. франц. військ. порозуміння.

„Шікаго Трібюн" повідомляє, що між франц. і англ. ген. штабом заключено договір у справі військової спільної акції. Договір привертає такий стан, який був у цій ділянці перед війною й рівнається військовому порозумінню. Всі військові справи полагоджуватимуть на будуче при спільнім порозумінні. Вже в найблизших анґл. маневрах це порозуміння виявиться так, що візьме в них участь французька військова місія з марш. Петеном і шефом французького ген. штабу. До французького ген. штабу в Мароко приділять висших англійських офіцирів.

Політичні новини.

Довкола ґарантійного пакту.

З анґлійських джерел повідомляють, що Франція згодилась би на річеву дискусію з Німеччиною щодо умовин ґарантійного пакту, з такими передвступними застереженнями: Німеччина мусіла би скласти заяву, що незалежно від свого вступу до Ліги Націй, приймає всі її рішення; Франція не підписувала би ніякого окремого ґарантійного договору, а можливе порозуміння щодо забезпеки на Сході було би додатковим протоколом до версальського договору як його інтеґральна частина. Ця друга умовина мала би для Анґлії велику вагу, бо версальський договір є підписаний на необмежений час, а Анґлія не має охоти брати на себе таких зобовязань „на вічність".

Міжсоюзницька конференція?

Льондонське Бюро Райтера повідомляє, що у звязку з нотою Франції до Німеччини виринає можливість скликання міжсоюзницької конференції з участю Німеччини. Французький уряд, через агенцію Гаваса, простує цю звістку, заявляючи, що не бачить найменшої потреби такої конференції.

Нові заговори в Білгороді.

У Білгороді арештовано знову 25 осіб, здебільша Македонців, підозрілих у приготовленні замахів на Пашіча і представників російської еміґрації. Міністерство закорд. справ і фінансів, бувш. російська амбасада та скупштіна, яким, як лякаються, загрожує доля софійського собору, є під сильним доглядом поліції. При трьох арештованих, підозріхих у праці в користь большевизму, найдено велику скількість вибухового матеріялу.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" улетло конфіскаті за три місця зі статті „Стражаки і страшаки" і за цілий текст листу Холмського і Підляського Народнього Комітету в справі рівненського засуду на українських послів.

— **Відгомін провокаційної афери Трояновского.** Польська преса намагалася всіляко оправдати славетного поліційного інспектора Пйонткевича, що був замішаний у всю ту гнилу провокаційну діяльність політичної поліції як її варшавський керманич, але не їй не вдалося. Пйонткевич таки уступив. Другий подвижник провокації комісар політичної поліції Войтіч дістався до тюрми за похвали провокації. Міністерство освіти вважає

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських кантерів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 3—20.

кару арешту для Войтіча за малою і крім арешту заряджено цілковите його звільнення з державної служби.

— **Новий засуд за 58 §.** У львівському окружному суді відбувалася на протязі останніх трьох днів розправа проти стрийських комуністів Штайнера і тов. головної зради мали допуститися через видання та розповсюднювання відозв на мурах Стрия. З обвинувачених засудили тільки Штайнера на 4 роки важкої тюрми за 58 §, а всіх решта звільнили. Розправу вів радн. Ангельскі; потували радн. Антонович і Шмігцер, боронили обвинувачених адвокати: д-р Давидяк, д-р Глушкевич і д-р Шевчук.

— **Батюшка Костецький і „староруська" політика.** Львівська „Газета Поранна" з 15. травня приносить заяву о. проф. Костецького, який особисто явився в редакції названої газети, про силу „староруської" партії. О. Костецький твердить перш за все, що „староруська" партія не є розбитою ні на „дрібні табори" ні на „табори". Він запевняє, що його партія не тільки не розбивається, але навпаки консолідується. Бо ось 2. лютого відбувся зїзд, що виявив значний приріст членів тої партії не тільки споміж інтеліґенції, але й споміж селянства. Далі він жалується, що Поляки його партії замало помагають, а „уряд не прийшов для неї з нїякою полекшою, не сповнив дотепер нїякого її домагання ні бажання крім відання в останньому часі Ставропігії, а „Народний Дім" у Львові рауодиться ще далі в адміністрації урядового комісара. Подібними установами в Станиславові, Коломиї і т. д. адмініструють ще нині або комісарі або архильовські „Українці". Ось як малює батюшка Костецкій свою партію та її претенсії до уряду. Далі він каже ще ясніше: „Повна консолідація партії прийде тим скорше, чим скорше Варшава зміпить своє поступування супроти неї.. „Чуємо часто від деяких польських кол, а навіть від деяких польських послів до сойму заклики, щоби партія зростала в силу. Виглядає то так, якби лікар, тримаючи лікарство в кишени, заохочував свого пацієта до скорого видужання і щойно тоді обіцяв йому дати „лікарство". Ось до чого дійшли „старорускі" професори Костецкі та всякі инші їхні однодумці. Вони не соромляться вимагати публично від польського уряду „лікарства" на видужання їхньої гнилої партії. Хто так низько впав того не може вїдай серіозно трактувати навіть польський уряд. Будуть гроші, буде повна консолідація. Цеж торг!

— **Бють чи не бють на поліції?** Перед трибуналом вирокуючим суддів присяжних в окружному карному суді у Львові засіли на лаві обвинувачених польські поліцаї: Чвартковскі, Бескуп, Кітура (комендант постерунку в Сільні, сокальського повіту) і Кліщик. Ім закидує акт обвинувачення перевищення службових повноважень та побої, яких вони допустилися дня 7. січня 1924 р. при переслуханні селянина Василя Защупкина з Куличкова на постерунку в Сільни. На факти побоїв є свідки, є свідоцтво лікарських оглядин,—словом є всі докази, але обвинувачених не засуджено, а розправу відложено з метою переслухання ще нових свідків. Це в останньому місяці вже другий випадок суду над поліцаями, якого одначе не доведено до кінця, бо в одному і другому випадку розправу відложено.

— **Драма польського поручника.** В Торуні служив при артилерії поручник Тарновскі, що мав гарну жінку. Мешкав він у капітана Панка. Передучора прийшов Тарновскі додому і застав жінку та Панека в любовному захопленню. Не думаючи багато витягнув револьвер і застрілив жінку та її нового любчика, а сам віддався в руки влади.

— **Померли визначні чужинці.** В Петербурзі помер визначний дослідник російської літератури, професор Н. А. Котляревський; також помер і другий визначний російський военний історик літератури проф. Петров. Покійний був великим знавцем еспанської літератури.

— **В справі „Комети".** Від п. Ярославенка одержали ми отсю заяву, яку в цілости й помішуємо: В справі оповіщуючій народини „Комети" сказано між иншим що я, разом із „старшими й молодшими композиторами", беру музичну участь в тім артистичнім підприємстві (фарсах, романсах, балетах і т. п.). Отже заявляю, що я нїякої взагалї участи в „Кометі" не беру, а аранжировку мною трьох пісеньок, яких музичну вартість оцінити буде можна доперва після того, як і ким будуть виконані, — неможна хіба назвати „музичною участю". Прошу принять і т. д. *Ярославенко.*

— **Фальшиву інформацію** передали ми цими днями за польською пресою, буцім-то застрілився зять англійського короля Лясель. Самовбивець Лясель у Лондоні є зі знатної родини, але не відомим Лицелем.

— **Рідний випадок.** Перший раз за весь час істнування сатиричний журнал „Зиз" не є сконфіскований. Це звучить майже сенсаційно, коли зважити, що останнє число присвячене церковним справам і нашій болючій актуальности.

— **Усунення еп. Матулевича.** Поляки не могли стерпіти того, що на виленському престолі сидів литовський патріот еп. Матулевич. Вони ужили всіх засобів для того, щоби його позбутися. Свого часу запропонували йому чернеховське єпископство, а коли він від цього категорично відмовився, то повели справу так, що еп. Матулевич стане архиєпископом in partibus infidelium і в такому випадку як генерал Маріетів буде примушений покинути Вильно. Визначать йому на місце побуту мабуть Варшаву. На його місце має прийти до Вильна архиєп. Ціпляк.

— **Виленська бомбова справа і міністр освіти.** Бомбова катастрофа при натузі у виленській польській гімназії ім. Лелевеля розкрила всю гниль, яка розпаношилася серед польської гімназійної молоді. Треба було її якось закрити, бож скандал цей компромітував усе польське шкільництво. На ратунок пішов сам міністр освіти д-р Ст. Грабскі. Він особисто поїхав до Вильна і пробув там 2 дні. Результатом його побуту є комунікат такого змісту: „слідство виявило, що трагічний випадок у названій гімназії не є наслідком змови між учнями, ні проявом загального настрою серед молоді, але причини його слід пошукувати в кількох одиницях, які наслідком особливо нещасливих обставин дійшли до цілковитого знищення нервової системи та до крайнього обниження морального рівня. Обставину, що деяка частина молоді солідаризувалася з авторами замаху, слід віднести на рахунок недостачі належних взаємин між школою і родичами та учнями". Ось в які невинні форми вбирає п. міністр страшний виленський факт, що розкрив страшне моральне багно, яке загніздилося у польських середніх школах.

— **Щеплення віспи.** В порадні літей львівської філії українського краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодю, вул. Ходоровського 15. (вічна Вронівської, біля цитаделі) щепиться діти, що понеділка і четверга від год. 9—10 перед пол. Сироти і незасібні даром, инші за дрібною оплатою 2—2

— **Вже вийшов найновіщий „Зиз"** за 15. травня, присвячений селтюрським новинам 1-1

✝ Посмертні згадки.

Олександр Купріянович Семенюк-Кречет. Мріють ряди української еміґрації. Один за другим сходять до могили ті, що довго перед революцією посвятили Батьківщині своє життя. Забагато сил віддано на фронті, на полі бою, аби видержати цей останній „шабель" боротьбя.

21. березня п. р. в „Українській станиці" в Каліші зійшов до могили артист Олександр Кречет (псевдонім); людина незвичайно заслужена на полі українського культурного відродження останньої доби.

Небіщик народився 1885 р. в селі Юрівці острожського повіту, на Волині, звідки переїхав з родиною до Ковна, де батько його був комендантом форту; вчився в ковенській гімназії. В 1902 р. по бажанню батька небіщик вступив як одноріч'ний охотник до армії.

Але доля не судила йому бути військовим: підчас перебування в Вільні російської труппи Зїміна з Москви, Кречет не пропускав ні одної вистави; і от роля гімназіста Альош (Діти Ванюшина) вирішила майбутнє небіщика. Прослуживши у війську вступив до труппи Зїміна, несучи з собою в дорогу проклони батькія за свій вчинок. В 1906 р. по скінченні Московської Драматичної Школи вступив до складу труппи Корша.

В 1908 р. об'їздив Сибір, Китай і Японію.

Перед покійником була світла театральна карієра, але всесвітня війна змусила й артистів взятися за зброю.

В 1915 р. покійник, скінчивши скорочений курс Вілевської Військової Школи, пішов на фронт, де 21. листопада 1915 р. попав до німецького полону. Весь час перебування в полоні на протязі 34 місяців працював як режісер і агітатор при Союзі Визволення України. В українських таборах у Німеччині Кречет поставив театр на таку височінь, особливо в Раштаті, що хіба тільки М. Садовський на Україні міг в той час суперничати з ним.

Роля театрів у німецьких таборах величезна, її оцінюють ті, що списують історію згаданих таборів. А ім'я Кречета є немовби символом цієї роботи. Завдяки театрові онтоді з бувших „малоросів" ставали Українці, свідомі борці за незалежну й вільну Україну.

В покійнику зєднались і жили в одній особі, старшина і мистець, артист, що ніс на вістрі Батьківщині своє життя і свою благородну душу.

Вернувшись у складі „Синьої дивізії" на Україну, Кречет працює скрізь, де йому хист дозволяє і обовязок наказує. Впертий, мужній, витривалий до кінця свого молодого життя чесно стояв на стійці.

Одружившись в 1919 р. з Е. М. Гуською (донькою священика із канівського пов.) зайшов в дружині доброго друга, що в кожну хвилину була йому опертям і натхненням. Сама вона таксамо артистка й гідно понесе заповіти свого мужа на сцені. В 1920 р. 15. травня вступає до Чорного Полку Запоріжської дивізії. Наказом команданта У. Н. Р. призначається для формування прифронтових труп. В надзвичайно тяжких умовах приходилось переводити в життя обслуговання частин. По переході армії У. Н. Р. через Збруч і після інтернування її організує трупу під дирекцією Безпальченко-Кречет. В 1920—21 роки трупі довелось об'їздити цілу Польщу. Трупа мала повний успіх. На жаль той успіх не міг ніяк врятувати загроженого здоровля пок. Кречета. Страшне воєнне лихоліття, життя по таборах, а потім режисерська праця в невимовно важких обставинах спричинила розвиткові чахотки. З артистичного турне мусів покійник вертати за дроти.

Потягнуло до своїх у табор. І небіщик з дружиною і акторами 15. вересня 1921 р. прибули до Олександрова, де вступили до складу Драмат. т-ва ім. М. Садовського, а звідси до рідної Запоріжської дивізії, яка перебувала в той час в Стшалкові. В листопаді 1924 р. покійний цілком злягь, щоб уже не встати.

Болюча ця страта є тим більш дїймаючою, що не фронт і не поле бою забрало Кречета: він впав жертвою нашого загального лихоліття, впав жертвою таборів. Хай же пером буде покійникові чужа земля!

Похований 23. березня 1925 р. на цвинтарі інтернованих у Щипюрні.

Синьожупанник.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Подяка. Високоповажаному панови пароху Воздимирови Марітчакови складаю отсим горячу подяку за совісно переведену оборону при судовій розправі і за викладання моєї цілковитої невинности. — *Онуфрій Мельник.* 1—1

ФІРМА
ЮЛІЙ МАЙНЛЬ
ВІДКРИВАЄ
для вигоди П. Т. Публики
в середу 20 ц. м.
НОВУ ФІЛІЮ
У ЛЬВОВІ
вул. Панська 12.
І уладжує в ній
ПРІБНЕ ВАРЕННЯ КАВИ.
1965 2—2

ОПОВІСТКИ.

Товариський вїзд. Товаришки і товариші, що склали іспит зрілости в українській учительській семінарії у Львові в 1920 р. будуть ласкаві негайно подати свої адреси Софії Сабат-Федорцевій у Львові вул. Косцюшка 1а в цілі відбуття товариського зїзду в дні 31. травня (мая) на латинські Зелені Свята. За комітет: *Волод. Дудрик, Вічковська, С. Сабат-Федорцева.* 1967 2—2

Дрібні оголошення.

„FORD" ориг. складові части, взірцеві спец. напастати до напоїв, поручає Витольд Транда, Львів, Полєвского 2. 1935 3-5

КАНЦЕЛЯРІЯ провінціональна пошукує зараз рутинованого концепієнта. Зголошення під „Рутинований". 1960 1-1

СТАРШИЙ мущина, пристійний, симпатичний і здоровий, урядник державний VIII. рангу, який коїм поборів має комплетно уладжене мешкання у власнім домі в повітовім місті і є властителем меншого рільного господарства, глядає жінки особи гарної, симпатичної, здорової середнього росту, гарно збудованої, господарної і відповідно інтеліґентної за супругу. — Може бути панна або бездітна вдова до 35 літ і низше. Зголошення з фотографією за зворот котрої ручиться словом чести до адміністрації „Ціла" під „Явор". Зголосяться можуть і непосажні, але здорові і гарні. На анонімні не буде відповідати. 1068 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Вп. п. Лев Левинський у Львові виготовив для парохії Запитів львівського повіта плянн мурованої церкви в виді грецького хреста о 5 копулах. Знавці і любителі української архітектури вискакуються про сі плянн з великим признанням.

Почуваюся до милого обовязку зложити прилюдну подяку Вп. п. Інжінєрові за Його щиру і многотрудну працю.

Запитів 15. мая 1925. 1—1

о. Лев Курмановия парох з Запитова

НАЧИНЯ КУХОННІ.
ліжка, ледівні, ванни,
машинки до сікання мяса, умивальні і всі товари ґалянтерійні
1920 продає найдешевше 3—5
„MARTULUS"
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

MOVADO
золоті годинники
На корисних услівях обіцяє продаж годинників цієї славної швайцарської фабрики.
Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.
1938a) З поважанням 2—5
МАРІЯН ДАЄВСКІ
Львів, вул. Академічна 20.

До прикраси цери
служить
Перловий Тоалєтний ПОРОШОК ДОСТАЛЯ
признаний загально за одиноке средство очищаюче цілком зі шкірки, пудру і злих косметиків скірні пори. Усуває всілякі висипки, угри, прищі, зморщки і веснянки. Оживлює зівялу церу, надає лицю молодий вигляд, мягкість, прозрачність, оксамітну гладкість та хоронить шкіру перед пуканнями. На бажання висилається даровий і оплачений пробний картон по одержанню 1 зол. (в листі або перек. почтов.) на кошта порта і опакування. Ціна великого картону 3 зол.
Г. М. ДОСТАЛЬ, КРАКІВ 26
1693 проситься о докладний адреес. 2—2

Я Анна Чіллаг здобула своє довге, чудове волосся німф-Льорелай в наслідок вживання помади власного винаходу, яку виробляю від 45 літ.
Помада та спричинює вже по вжиттю першого флякону, повний, сильний зріст, надає природний полиск та випадування волосся устає цілком по кількох днях. Ціна флякону 4.— зол. Висилка почтова щоденно за попереднім надісланнім належитости або за післяплатою прямо з фабрики ANNA CSILLAG, Краків 20. Проситься о докладну адресу. 1963a) 2—2

За редакцію відповідає О. Костич. Вида Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 109 (10.492). Львів, середа 20. травня 1925. Поштову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 гол. пополуд. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Ірраціональне в раціональнім.

Признакою сучасного моменту є змагання до стабілізації відносин на европейському сході. На це вказують події, які після довгого й змінчивого піввоєнного чергування раптом доводять до закріплення сучасного стану. Правду кажучи, важко було передбачити такий хід і розвиток подій. Глянувши позад себе, бачимо, що останнє десятиліття є якоюсь страшною, апокаліптичною казкою, якимсь кривавим сном, якоюсь майже неприродною зявою, що в нічвець повертає всі найкращі, найдохідливіші, тверезі, переконуючі і льогічні обрахунки.

Заговорілася світова війна. Вчені, економісти, статистики, соціольоги, мілітаристи й антимілітаристи як на долоні доказували, що війна є тільки кривавим, але коротким епізодом. Вона не може тривати довше, як три місяці. Цей речинець вповні вистарчає на те, щоби вичерпати всі матеріяльні й духові засоби й запаси, після чого мусить наступити мир. Не були це ворожбитські пророцтва, тільки менше або більше докладні обчислення, угрунтовані цифрами, матеріялами, взаємовідношенням сил. А все таки дійсність виявила хибність всіх преміс, всіх доказів і всіх висновків. Минали не три, але тридцять місяців, війна тяглася й затягувалася, зникали пророцтва, а на їх місці зроджувалися ребуси й шаради. Аж раптом після 4-ох літ і 3-ох місяців війна не скінчилася, тільки негайно обірвалася. Затяжність війни виявила не лише недосконалість науки, але й існування ірраціонального в раціональнім. Війна, її перипетії, час тривання, змінчивість подій і т. п. доказує, яким дуже поплутаним і незглибленим є життя. Легше є вченим напр. обрахувати віддалення одної планети від другої, обчислити вік землі, добутися до нутра земного глобу, як оцінити всі ріжновидности життя, зважити на терезах строгого наукового досліду не лише матеріяльні, але головним чином духові й моральні вартости, силу їх напруження й видержаности.

Коли ж обірвалася війна, то загально запанувало пересвідчення, що з покінченням війни наступав й край воєнним турботам, що відбувається поворот до мирного часу. Це таке просте, самозрозуміле, ясне, як чергування дня і ночі, зими і літа, круження місяця довкола землі, а землі довкола сонця. І знов прийшло розчарування, і знову — mutatis mutandis — повторилося ірраціональне в раціональнім, хоч досвід війни навчив нас вже деякої обережности і здержливости. Замість restitutio in integrum наступило фактично дальше продовження війни, дальше розлиття воєнної лави. Економічне положення держав і народів погіршилося, наступила нечувана девалюація й інфляція, населення придавлено вагою найріжнороднійших податків. Високі клічі про право націй здійснено тільки в деякому обсягу, права тзв. національних меншостей потоптано, замість тріюмфу права і справедливости запанувало безправство і терор. Кожна весна приносила з собою повінь воєнних покликів, зроджувала тривогу у звязку з новими конфліктами. Недовіря між народами і державами осягнуло кульмінаційну точку. І знову відвернулася карта, знов проявилося ірраціональне в раціональнім. Новий воєнний конфлікт для вирішення ще невирішених справ, який назрівав від першої хвилі припинення світової війни, сходить по всім признакам з порядку дня, віддалюється в невизначену майбутність. Загально беручи, твердне воєнна лава, завмирає кратер маніфестаційних пристрастей, успокоюється на якийсь час европейський вулкан. Наступає на якийсь час територіяльна стабілізація, економічна, політики й дипльомати вертають до передвоєнних мирних засобів діяльности. Такою є признака сучасного моменту.

Війна приспішила процес масових національних рухів, створила підложа для політичної й соціяльної революції. І знову тут запримічуємо дивогляди. Раціоналістична наука марксізму стає на шлях вдійснення не в промислово розвинених країнах, не там, де техніка дійшла до високого рівня розвитку, де освідомлене робітництво має могутні організації, засоби, сили, де воно творить великі армії, не в Німеччині, вітчині Маркса, класичній країні робітництва і соціялізму, не в Англії чи Бельгії, а у відсталій, примітивній, неграмотній, хліборобській Росії. Ірраціональне в раціональнім. В промислово-робітничій Німеччині через Бранденбурську браму, як цезар-тріюмфатор, виїжджає фельдмаршал Гінденбург, передвісник повороту цісарства, а на широких просторах европейського Сходу змінюється влада „диктатури пролєтаріяту".

Реакція і поступ — два слова, два поняття, що означують означений ланцюх дій і їх напрямок. Досі ми знали правило, що в побідних державах запановує реакція, звязана з мілітарною побідою, зміцненням мілітарних сил і тих чинників, що стояли за ними: великого капіталу, великого промислу, великого землеволодіння і клерикалізму. Навпаки, в побіджених державах реакційні чинники, виновники нещастя ховаються в сутінь, а до голосу приходять досі увязнені й придавлені сили, які на основі своїх тенденцій, загальної опінії і — можна сказати — автореклями репрезентують поступ. Здавалося, що в тому ірраціональному в раціональнім, не чергування реакції і поступу єдино матиме своє послідовне, льогічне приторовлення. Що найменше так позначувалося безпосередньо після війни. Та минуло кілька літ і дві класичні країни для оцінки побідности й побіджености приймають зовсім протилежний характер. Побідна Франція стає виразницею поступу, а побіджена Німеччина репрезентантною реакції. Францією правлять ліві елементи, зміцнені останніми муніципальними виборами, а Німеччиною праві елементи, скріплені вибором Гінденбурга. Чи не ірраціональне в раціональнім?

До того годиться зазначити, що майже в кожній країні бере верх реакція, коли користуватись загально прийнятим терміном. „Поділ реакції" зазначився в Італії, Еспанії, Англії, Німеччині, Польщі, Югославії, Болгарії, а навіть в СРСР. Здавання позицій в користь заможнійшого селянства, непеп, кокетування з світовою буржуазією, — все це є признакою „реакції" в СРСР.

Очевидно, до всіх цих зявищ можна подавати безліч пояснень, можна вияснювати, чому сталося так, а не инакше, що зложилося і вплинуло на такі зміни і звороти, та ми мали на меті тільки ствердити факти, а не їх усновувати. Загальна тенденція теперішнього моменту — це поворот до старих богів і старих ідолів.

Ф. Ф.

Чи Европа послухає Америки?

Відповідь Льойда Джорджа на американський запит.

Навязуючи до промови американського амбасадора Готтона, буащ. премієр Англії Льойд Джордж силкується у свіжій статті дати відповідь на важке питання: чи Европа находиться на шляху ліквідації воєнних непорозумінь і йде в напрямку миру?

Він ствердже перш усього, що Англія і її домінії вже від 1922 р. зайняли становище вичікування супроти европейських подій і хотять передати перше слово Франції та Німеччині. Цікаво, що Льойд Джордж добачує в президентурі Гінденбурга додатне явище для скріплення миру. Успіх Гінденбурга не є наслідком його особистих прикмет і його успіхів з останньої війни; це є „відродження німецького духа з негідного безсилля, в яке він попав по війні". Нині не можна вже залякувати Берліна ультиматумами міжсоюзницької комісії. А одночасно Німці не хотять скидати із себе зобовязань згідно з пляном Доза. „Німеччина завжде, заки її становище не зміцниться — морально та матеріяльно. Якщо европейські дипльомати будуть розумні, а мають уже за собою гіркі лекції, і знатимуть як це безглуздо приневолювати її до виходу при помочі насильства, тоді новий стан витвориться мирним шляхом а не насильством".

Льойд Джордж не сумнівається в ревізії Версальського договору в таких несправедливих пунктах як Шлезьк і в тому, що німецька робітнича маса може врешті запротестувати проти надто важкої праці, якої здобутки мусять іти до кишені союзних держав, чи пак: Франції. Зрештою дешевий німецький робітник є небезпекою для англійської, французької та бельгійської торговлі. Але як довго в Берліні панує Гінденбург протест робітництва не появиться. Сам Гінденбург бажає зближення з Францією, порозуміння між великими німецькими вуглевими промисловцями і французькими „королями заліза" і вірікається покинуто думки про Альзацію-Льотарингію.

Теперішній французький уряд є, на гадку Л. Джорджа, більше діловитим та тямовитим, як попередній. Нема ліпшого уряду як слабий уряд з добрими намірами — так характеризує він невдачу кабінету Ерріо. Пенлеве є людиною великого знання, таланту та щирости, що користується загальною пошаною; Бріян — перший парляментарист сучасної доби; його єдиною недостачею є те, що він хутко втомлюється клопотами свого високого становища та особистими нападами на нього. Кайо — людина величезних здібностей, непохитної сміливости та невичерпаної пильности є на жаль необчисленим у своїй діяльности і тому не можна передбачити, в якому напрямку звернеться

За миром у Франції промовляють нині три моменти: 1) непевна фінансова ситуація; 2) війна в Марокку, яка не дозволяє вести одночасно війну з Абдуль Кіримом та Гінденбургом; 3) вислід останніх громадських виборів, які ствердили, всупереч сподіванням, що французька провінція, голосуючи за лівим блъоком, висловила недвозначно свою думку проти націоналістичної політики, яка прямує до воєнного конфлікту.

Льойд Джордж признає, що нинішній голос Европи ще є неясний та сумнівний, а проте почувається в ньому недвозначне бажання вдержати мир. Наскільки це бажання є реальне, річ ясна, залежатиме від тривкости та щирости тих чинників на яких він будує свої висновки. Отже з одного боку щирим мусить бути становище Гіндебурга і сильним вплив німецького уряду, з другого: мусить удержатись французький уряд. А щойно тоді ці обі сторони мусять уміти найти спільну мову.

Політика на експорт.

Соймова промова посла д-ра Дмитріюка в справі бюджету міністерства заграничних справ.

Високий соймє! Польська закордонна політика супроти українського народу, який з власної волі опинився в межах Польщі, зводиться до того, щоби покривати перед чужиною нездорову, ворожу та шкідливу внутрішню політику супроти нас. Її мета — замалювати фактичний, жахливий стан нашого народу в Польщі

у неправдивім світлі.

Міністерство закордонних справ дбає, щоби ні один голос розпуки українського народу в Польщі не почули на чужині. А проте розпука нашого народу така велика і цей голос такий голосний, що вони звертають на себе увагу чужини. Екстермінаційна внутрішня політика Польщі супроти нас і инших непольських національностей, яка зводиться до їх нищення, виявляється у страшенним переслідуванні всього, що не є польським, а головно всього, що є українським. Щоденні прояви цього переслідування: арештування та знущання над людьми в поліційних арештах та вязниця»

Ямá коло Яремча

Прегарна вілля серед чатинного ліса, над самим Прутом, зараз біля заліз. переставку. Сонячні простор'ї кімнати з цілоденним харчем від 1. червня до вересня **по дешевих цінах.**

Зголошення й інформації в ред. „Діла", від 11—1 в пол. 1964 2—3

найшли вже свій відгук за кордоном. Появився протест визначних політичних закордонних діячів проти білого терору в Польщі. Польські політичні чинники замість змінити свою систему правління та зректись політики „знищення Руси" та инших народів почали подавати за кордоном неправдиві спростування.

П. міністр Скшиньскі змальовує навиворіт перед чужиною фактичне

невиконування трактату про національні меншости

і перепони, які українському народові не дають спроможности свобідного культурного розвитку. Він твердить, що наш нарід має в Польщі більше як дає цей трактат. Він покликується на т. зв. „язикові закони", які не тільки не дають нашому народові свободи культурного розвитку, але навпаки: були введені на те, щоби цей розвиток спинити. Цими законами мін. Скшиньскі хоче показати чужині, які великі добродійні дари дає Польща українському народові та білоруському. Та чи згадав він або хтонебудь з польських політиків про те, що навіть ці нужденні закони не вводиться в життя, і то не з вини Українців або Білорусів, а з вини польського уряду, який видав ці закони та виконавчі розпорядки

лише про людське око,

на те, щоби їх ніколи не здійснити.

Чи скаже хто з польських політиків на чужині, що для кількамільонового українського народу в Польщі нема університету і невідомо, чи колинебудь буде, бо польський уряд не хоче його дати? Чи польські політики вважуться признатись перед чужиною, що українські народні та середні школи в Польщі є у злиденнім стані, що польський уряд не дбає про них, ще й свідомо їх нищить? Прояви протесту проти беззаконія, в якому опинився український нарід у Польщі, польські політики силкуються змалювати перед чужиною як большевицьку акцію. І так в усьому, в усіх ділянках життя.

Український Клюб не може мати ніякого довіря до уряду і до міністра закордонних справ і голосуватиме проти бюджету міністерства закорд. справ.

Ставлю внесок: „Скреслити у 5-ій частині буджету мін. зак. справ у відділі 5-ім — спеціяльні фонди— параграфи: 10. дисповиційний фонд 2.694.800 зол., 12. економічна пропаганда 525.000 зол., 13. культурна пропаганда 700.000 зол., 14. пресова пропаганда та видавництва 325.000 зол.".

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції в соймі.*)

1) Всіх послів українського клюбу до міністрів справедливости і внутрішніх справ у справі безправних арештувань українського населення у володимирському повіті.

2) посла Сергія Козицького і тов. з українського клюбу до Ради міністрів з окрема до міністра справедливости і віцепремієра Тугута в справі неприняття до судейської служби бувшого п. к. судді Володимира Бриковича.

3) Посла С. Хрущкого і тов. до Ради міністрів з окрема до міністра справедливости і віцепремієра Тугута в справі невписання судді Волод. Бриковича на листу оборонців у справах карних.

4) Посла С. Хрущкого і тов. до Ради міністрів а з окрема до міністра справедливости, міністра скарбу і міністра Тугута в справі невиплачування службових поборів повітовому судді Володимирові Бриковичові.

5) Посла С. Хрущкого і тов. до міністра військових справ і віцепремієра Тугута а також до цілої Ради міністрів у справі невиплачування службових або емеритальних поборів бувшому майорові австрійських військ Ст. Бриковичеві.

6) Посла С. Хрущкого і тов. з українського клюбу до Ради міністрів а з окрема до міністра скарбу і віцепремієра Тугута в справі неприняття до служби та в справі невиплати службових поборів бувшому податковому управителеві з Тернополя Дмитрові Огарові.

7) Посла С. Хрущкого і тов. з українського клюбу до Ради міністрів а зокрема до міністра справедливости, до міністра внутрішніх справ і віцепремієра Тугута в справі порушування прав української мови Найвищим адміністраційним трибуналом у Варшаві. Бувший повітовий судя в Угнові Володимир Бриковіч вніс до Найвищого адміністраційного трибуналу в Варшаві відклик від рішення міністерства справедливости з дня 1. квітня 1924 р. в справі виплати йому службових поборів і признання емеритального виносадження. Відклик був написаний по українськи. Найвищий трибунал навіть не розглядав відклику тому, що він був написаний українською мовою.

8) посла С. Хрущкого і тов. до міністра внутр. справ у справі протизаконної пеізії в читальні „Просвіти" с. Коростовиці рогатинського повіту та в справі заревізірування в тій читальні суми 25 зол. і 40 сот., якої то ревізії допустився незаконно комендант державної поліції з Бурштина.

9) посла Назарука і тов. з українського клюбу до голови ради міністрів у справі незаконної заборони п. Юркевича, начальника почти і телєграфу в Самборі приймати під адв. д-ра Гуркевича рекомендований лист д-ра Терлецького в Дрогобичі тільки тому, що робіч польської була ще й українська адреса.

10) посла С. Назарука до міністра рільних реформ у справі парцеляції земельних дібр у Любичі і Рясні рогатинського повіту, власности д-ра Войткевича між місцевих селян. Адвокати Вайдман з Рогатина і Хшановскі з Бережан продають землю по 1000 зол. за морг, платних до року без довгу, який тяжить на земли, але про довг адвокати селян не інформують.

11) посла Назарука і тов. з українського клюбу до міністра освіти в справі побиття 13-літнього учня Макара Пуцикевича учителем народньої школи в селі Сухе, пінського повіту Альойзом Налі по ю.

12) Посла Назарука і тов. до міністра внутрішніх справ у справі арештування д-ра Гуркевича і тов. на протязі 4-ох годин ма співання у замкненому льокалі на зборах кооперативи українського національного гимну „Ще не вмерла Україна".

13) Посла Назарука і тов. до міністра військових справ у справі непризнання відшкодування Господарсько-торговельній Спілці, кооперативі у Самборі за зареквірований польським військом у 1919 році товари.

14) Посла С. Хрущкого і тов. до міністра освіти в справі видалення з народньої школи в Драганівці учня Зварича Павла за те, що не зложив датку на користь емігрантів.

15) Посла Тимощука і тов. до міністра внутрішних справ у справі незаконного вимагання від селян громади Клевань, Рівенського повіту безплатних підвод для секретаря тої громади.

16) Посла С. Хрущкого і тов. до міністрів внутрішніх справ, праці та суспільної опіки в справі заборони перемиським старостом організувати допомогу голодуючим.

17) Посла Підгірського і тов. до міністра справедливости в справі зневаги нанесеної українській адвокатурі суддею Башинським, що проводив процесом проти українських послів у Рівному.

18) Послів Українського Клюбу до голови Ради міністрів і міністра справедливости в справі сторонничого ведення розправи проти українських послів Чучмая, Козицького і п. Васильчука окружним судом у Рівному.

19) Внесок послів Українського Клюбу в справі невідкличної допомоги для голодуючого населення.

*) Деякі інтерпеляції ширшого характеру напр. у справі голодовій, рівенського процесу, масових арештувань і ін. (ч. 2. 16, 17, 18, 19.) в міру технічної можливости будемо друкувати в цілости. Однак з огляду на великий матеріял, вважаємо доцільним негайно подати до відома інтересочних факт оголошення інтерпеляцій. — Ред.

1961 ПЛОЩА СОКОЛА-БАТЬКА 2—7

14. VI. 1925.

ДІТОЧЕ СВЯТО ШКІЛ У.П.Т.

Українці на Передкавказю.

В московській „Правді" з 10/V. є цікавий допис Чапали про стан української справи на Передкавказю, або на Північному Кавказі, себто на Кубані й инших областях Передкавказя.

„Не вважаючи на те, — пише автор, — що на Північному Кавказі українського населення нараховується півтора мільйона, деякі відповідальні робітники, не кажучи вже про сепаїських, заперечують факт істнування в цих округах Українців. Вони кажуть: „Тут таких Українці, що не вміють говорити по українськи". А звідси роблять висновок, що коли „таких" Українці, то й роботи серед них на рідній мові не треба вести".

Автор допису каже, що факти говорять якраз навпаки: є школи, в яких навчання

Д-р Богдан Барвінський.

В обороні свободи науки.

(З нагоди „епархіяльного закона" з д. 9. IV. 1925.)

„Не скує душі живої
„І слова живого".
Шевченко: „Кавказ".

Після факту протизаконного насильного вводження загального обовязкового целібату серед українського духовенства, що зачинає вже потягати за собою некористні для церковної унії наслідки, наступив новий факт, який можна схарактеризувати хіба словами: „Inquisitio rediviva" (відновлення інквізиції). Маю тут на думці „Закон о попереджаючій цензурі книг" з дня 9. квітня 1925 ч. 4|орд., оповіщений у „Львівсько-Архієпархіяльних Відомостях" (Річник XXXVIII., ч. II., Львів 15. квітня 1925, ст. 13—15) за підписами Андрея Митрополита, Йосифа Еп. Л. Пом., Александра Бачинського генер. вікарія і Андрея Білецького препозита М. Капітули, а обовязуючий від 1. мая 1925 н. ст. Дивним видасться воно може декому, що за протяг 25 літ (отже чверть століття) як Митрополит засідає на митрополичому престолі, митрополичий ординаріят що йно тепер прийшов до пересвідчення, що „обовязуючі з нашій АЕпархії закони щодо апробати книг допускають деякі сумніви і неясности" та „засягнувши ради Преосвященого епископа суфрагана Боцяна і Всв. Капітули" видав згаданий „епархіяльний закон". Дивного в тім поступованню митр. ординаріяту нема одначе нічого. Проживаємо у „незвичайно важких часах", як це стверджує Ексц. Митрополит і тому проста річ, що в тих часах як найлекше й найзручнійше замкнути на колодку уста тих людий, що в непожаданий для декого спосіб мали цивільну відвагу навіть за повними підписами чи то в часописях, чи то в окремих брошурах виступати в обороні прав нашої гр.-кат. Церкви. Цеж річ надто відома, що останніми часами всяких цього рода статтей і брошур появилося велике число й вони безпощадно критикували незаконне поведення наших владик, звертали увагу на небажані наслідки й перестерігали перед небезпекою, яка через те грозить нашій Церкві, а з тим і нашому народові. Закнеблювати уста і спинити того рода противакцію, ось мотив і мета згаданого свіжо оголошеного „закона" („Maulkorbgesetz).

Не думаю вдаватися в оцінку всіх 20-и параграфів згаданого „закона", котрі всі майже без виїмку дотикають осіб духовного стану, що підлягає окремій духовній дісципліні, а через те винен послух отсему „законові".. Зрештою не нам світським судити про те, як наше духовенство до нього приноровиться. Зверну тільки особлившу увагу на § 2., котрий відноситься до світських і дослівно звучить так:

„Без попереджуючої церк. апробати не вільно навіть світським (розстрілення моєї Б. Б.) видавати: а) Письма св., коментарів до него, перекладів, або трактатів о нім. б) Книг, що відносяться до Богословія, Історії Церкви, Права церк., Природного Богословія, Етики і инших наук, стоячих в звязи з релігією і моральністю, книг богослужебних, молитвословів, пісень церковних, творів аскетичних, моральних, містичних і взагалі всяких писем, в яких міститься щось, що має яку звязь з релігією і обичайністю. в) Образи, образці з молитвами або й без них. г) Листки зі списом відпустів, наданих Апост. Престолом".

До світських відноситься й § 6.: „В часописях, які містять статті проти католицької віри і христ. обичайности, не вільно і світським католикам дописувати хіба із справедливої якоїсь причини, про яку має судити Ординаріят".

Перш за все кілька загальних уваг дотично формальної сторони „закона". Оскільки митроп. ординаріят стверджує в ньому, що дотеперішні „закони" в нашій Аепархії обовязуючі щодо апробати книг допускають деякі сумніви і неясности", то найновійшим своїм „законом" дав іще більше наглядний доказ, що писаний він, як то кажуть, на коліні. На доказ цього наведу факти. В § 2. і 6. говориться, яких книг „без попереджаючої церк. апробати не вільно навіть світським видавати" та до яких часописів „не вільно і світським католикам дописувати", отже дається аж два параграфи, дотикаючі світських; зате в § 19., який пояснює, кого обовязує цей „закон", сказано так: „Сей заказ обовязує всіх священиків Львівської Аепархії і поза її територією, а священиків чужих Епархій на територіях Львівської Аепархії". Послідовно отже не обовязує він світських католиків, хоча про них говориться аж у двох параграфах. Але ця позірна послідовність, випливаюча з кінцевого § 19. „закона", свідчить про непослідовність кодифікаторів чи кодифікатора (на котрого вказує пальцем уже сам вступ до „закона"), а в законах ніякі непослідовности не повинні мати місця.

Неточність і непослідовність у згаданому „законі" проявляється і під иншим оглядом. В §§ 7., 8. і 9. говориться про кару, яку стягає на себе священик, котрий не повинується ньому „законові", отже про кару „censuræ". В цьому напрямі, коли взяти під увагу § 2. і 6. про світських католиків, про яких сказано, що їм „не вільно" цього або того писати чи видавати, а не зазначено ні в однім параграфі, яку наслідки потягає за собою їх непослух до „закона", то знов виходить і недостача правничої точности і непослідовність у „законі". Закон видається не на те, „ut aliquid fecisse videatur", а на те, щоб у ньому не було ніяких „сумнівів і неясностий", на котрі у вступі свого „закона" митр. ординаріят нарікає.

А від таких „сумнівів і неясностий" аж роїться в новім „законі". Напр. у § 11 сказано, що перекладі

ведеться по українськи. Є ріжні українські кружки: учительські, українознавства, драматичні і т. п., в станицях видаються стінні українські газети. В деяких станицях молодь переважає на рідну українську мову російські нейтральні часописи „Известия" і „Правду", щоб прочитати хліборобам. Половина всіх кореспонденцій, які одержує місцева газета „Красное Знамя", писана українською мовою. Не вважаючи на це партія не тільки не веде і не сполучає української роботи, але навпаки — „спостерігаються перешкоди в роботі, а часом і грубі порушення рішень XII партійного зїзду по національному питанню".

Далі автор допису наводить факти, які характеризують відношення партійних людей до української справи. Один з делегатів окружного зїзду українських учителів оповідав, що коли він виступив в театрі з промовою на українській мові, то секретар „ячейки" комсомолу кинув: „Брось говорить на своем хахлацком языке", натомість присутня маса селян хором відповіла: — „ні, говоріть на українській мові". — В Анпінському районі студент Гаранухи хотів організувати українську школу, але станичний совіт (зложений очевидно з настайлених агентів комуністів) заборонив це. Коли той же студент на вечірці в станиці прочитав вірш Шевченка „Кавказ", то станичний совіт його арештував і посадив до криміналу"..

Таких прикладів, каже кореспондент, можнаб навести десятки. Отже партійні організації на місцях мусять змінити своє відношення до української роботи, взяти на себе керовництво нею і розвинути її широко. Такі побажання автора допису.

Та надне чи будуть ті побажання здійснені, коли на чолі місцевої радянської влади стоять особи, що за прочитання „Кавказу" Шевченка агітують людей, а почувши на зборах українську мову роблять власті оклики: „Брось свой хахлацкій язик". Відношення до українства і української роботи може змінитися на краще тільки тоді, коли і партійні організації і станичні совіти будуть в українських місцевостях складатися з місцевих людей, з Українців.

Варто при цім звернути увагу на таку обставину. Комуністична партія більшевиків України й українська радянська влада дуже енергічно провадять національну політику супроти національних меншостей на Україні, виділюючи окремі національні адміністративні одиниці для розсіяних скрізь по Україні Німців, Поляків, Болгар і т. п. і навіть створили окрему молдаванську республику на території, якої більшість населення творять Українці, як не доказав вислід виборів до рад тої республики. Між тим поза межами радянської України, в ріжних областях РСФР. живе кілька мільонів українського населення, частини якого, що безпосередно сусідує з Україною, повинноб уже давним давно бути злучені з Україною, а для решти повинні бути забезпечені такі можливости національного розвою, які мають національні меншости на Україні; але в цім напрямі російська партія комуністична і російська радянська влада не роблять нічого, або майже нічого. В якійбудь шкурі — Москаль завжди Москалем.

Церковні справи.

Ординаріятська цензура і „Нива".

Часопис „Нива" як становий орган гр.-кат. духовенства мусів підчинитися новоустановленій ординаріяйській превенційній цензурі — і висліл цього бачимо вже на останньому випуску „Ниви" (ч. 5. за травень п. р.) На останній картці цього випуску красується цензорська клявзула: Ч. 11/грд. *Позволяється печатати.* Львів, дня 8. мая 1925. † *Андрей Митрополит*" — а за те в тексті видніють білі плями на місці уступів, „сконфіскованих" ординаріятською духовною цензурою. Характеристичне, що першою статтею, яка впала жертвою попереджаючої ординаріятської цензури, була якраз стаття „Ниви" про нововиданий закон про попереджаючу ординаріятську цензуру. В цій статті наведено дословно цілий текст „закона", а опісля додано до нього критичні замітки редакції „Ниви". Ці замітки — видно — не дуже сподобалися духовному ординаріятському цензорові, бо аж у чотирьох місцях попереривав їх білими плямами. Передруковуємо тут дословно ці критичні замітки, щоби наші читачі побачили, як самі духовні особи оцінюють цей дивовижний „закон".

„Сей закон сформульовано на взір відповідних параграфів нового Кодексу канонічного права (Can. 1385—1394), однак у дечому суттєво відхиляється від тих параграфів. Найважнійші різниці такі: Can. 1375 § 1, 2° „ac generaliter scripta in quibus aliquid sit, quod religionis ac morum bonestatis peculiariter intersit" — в нашім законі (§ 2 б): „і взагалі всяких писем, в яких міститься щось, що має „якусь связь з релігією і обичайністю" (але що має яку связь з релігією і обичайністю ?). — Can. 1386. § 1. „Vetantur clerici saeculares sine consensu sacrorum Ordinarium, religiosi vero sine licentia sui Superioris..." — в нашім законі (§ 5): „не вільно священикам без позволення Ординаріяту, монахам же без позволення своїх настоятелів". Значить: наш закон зрівнює світських священиків з монахами в тій справі, а кодекс канонічного права дещо ліберальніше поступає з світських (бож може бути „tacito consensu", але не може бути „tacita licentia"). § 2. „In diariis vero, foliis vel libellis periodicis qui religionem catholicam aut bonos mores impetere solent"... — в нашім законі (§ 6): „В часописах, які містять статті проти католицької віри і христ. обичайности". „Містять статті" а „impetere solent" не є рівнозначне. По сенсу „містять статті" либонь усі наші світські часописи є інкриміновані, бож кождий з них якоми дешо помістив, що противилось або катол. вірі, або христ. обичайности. Але після сенсу „impetere solent" („мають звичай нападати, звичайно, пляново, засадничо нападають") справа виходить зовсім инакше. — В Кодексі канонічного права цікавим нема того, що вискazує наш закон в §§ 7, 8 і 9. Значить: нема загрози суспенси і нема того сформулювання, що „за рівнозначне з виписанням узнає сей закон підписання, або подиктованнє, або інспірованнє такої статті". Як видно, наш закон о попереджаючій цензурі книг" (Біле місце) гостріший, як відповідні параграфи Кодексу кан. права (така наша доля!) Кождому ясно, що сей закон виданий по причині трасавиці, на якій ми опинилися їзза целібатної реформи і кампанії проти неї. (Біле місце). Крім кампанії довколя целібатної реформи загрожує нам ще й инша небезпека: протестантські секти. (Біле місце). Треба зазначити слушність погляду, який на днях у „Ші" висказав д-р Ст. Баран, що в більшим успіхом можуть вести боротьбу проти сект поширені між народом світські часописи як самі священики з амвон або духовні часописи. Адже тут сильніші аргументи ad hominem, чим річеві аргументи. Пресвітеріяни, перенятті американським духом, се добре розуміють, і як той „сезонний дей" обходять всі редакції наших світських часописів, щоби їх здобути, підкупити. Переважна часть тих редакцій мають добру волю для нашої Церкви (бодай задля національного інтересу), а дійсности не належать до тих, котрі „impetere solent" на католицьку Церкву. Не треба би нам аж підкупювати їх, вистарчило би збільшити наші впливи в їх часописах. (Біле місце). Ось Сцилля і Харибда — відвічна біда в усякій боротьбі. Не думаємо, щоби новий закон, якщо за ним не поспішують відповідні діла, вчив спішну целібату на чисту воду. А своєю специфічною гострістю він сковує наші поступи у боротьбі проти сектярів. „Нива" в справі целібату а же не має нічого засадничого сказати почад те, що сказала. Остається нам бути тільки сумним обсерватором, як спанікачитається все те, що ми передбачили".

До процесу послів.

В московській „Правді" з 10. V. знаходимо вістку, що міжнародне юридичне бюро при Монрі-ї, вислало від імени правників різних країн, які входять до згаданого бюра, привітну телеграму адвокатові Шевчукові, що його голова суду в Рівному брутально викинув зі салі розправ, як оборонця послів, такого змісту: „Вітаємо у Вашій особі всіх оборонців по процесу українських послів. Ми пильно стежимо за Вашою мужньою боротьбою з насильством і буржуазною юстицією". Радянські газети на Україні і в Росії переповнені звітами з рівенського процесу телеграфічних агенцій „Роста" і „Ратау", а також статтями з приводу цього нечуваного ніде судового процесу проти наших послів.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вічев громад, які внесли шкільні декларації з домаганнями української мови навчання:

Повіт Березів.

1) Кінське деклараций 62 на 104 дітей 2) Вітонліи дек. 20 на 30 діт. 3) Улоч дек. 86 на 116 діт. 4) Грушівка дек. 29 на 3? діт. 5) Яблонниця руська дек. 45 на 82 діт 6) Селиська дек. 30 на 46 діт. 7) Гута нс рубн. дек. 58 на 82 діт. 8) Пашокома дек. 85 дітей не пораховано. 9) Лубна дек. 89 на 130 діт. 10) Глудно дек. 113 на 176 діт. 11) Вера дек. 17 на 23 діт. 12) Іванебки дек. 65 на 79 діт. Разом деклараций 698 на 973 дітей.

Не внесли деклараций громади: Володж і Воля володжська.

В березівськім повіті чисто українських громад нема, в деких тільки частина Українців. Цілий повіт має 58 громад з паволі гр.-кат. 9.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Ліла" сконфіскувала прокуратура за назву статті про становище харківського Всеукраїнського зїзду рад до невідрадного положення українського населення під Польщею, за три уступи зі статті „Після суду", за кілька місць із комунікату української парляментарної репрезентації про „Тенденційність урядового ПАТА що-до процесу послів" і за один уступ з новинки п. з. „Б'ють чи не б'ють на поліції?"

— **Бандитизм у ярославському повіті.** Польські газети переповнені відомостями про дві банди, які відновили свої операції в ярославському повіті здавна-шися разом. Є це банди Мілковського і „Панча". Банди почали свою діяльність грабунками на більшу скалю переважно багатирів. Поліція почала акцію для їх зліквідування. Бандити вбили та ограбили до сорочки вопіцая М. Груса, що саме брав участь у переслідуванню. Це вбийство було немовби відповіддю на переслідування. До ярославського повіту вислано військо і відділ піхоти та кінної поліції зі Львова. В понеділок рапком виїхав до Ярослава сам львівський воєвода д-р Гавалік і окружний Комендант поліції Вічинські. Обі вони мають керувати цілою акцією по ліквідації бандитизму. Таж польська преса інформує, що бандитам сприяє місцеве населення, та що через те вся ліквідаційна робота влади незвичайно важка. Супроти цього повська преса домагається репресій до населення, бо без його допомоги бандитів зліквідувати не дасться. Слід зазначити, що цей бандитизм не на „кресах" а дуже далеко від них. Цікаво прослідити причини, чому населення сприяє бандитам. Та цим польська преса не цікавиться.

— **Свячене для ремісничої молоді.** В неділю можна було на правду радіти серцем і душею, побачивши багато наших молоденьких ремісничків, як вони разом зі старшими, заслуженими громадянами засіли до спільного стола для спожиття свяченого печка. В часі привітів та промов, які виголошувано до них, палали

св. Письма вільно видавати тільки „під особлившим наглядом Ординаріяту і з нотами виняткими головно з письм ОО. Церкви і кат. учених". Кого тут розуміти під тими „кат. ученими?" Чи до назви „кат. ученого" має виключне право тільки духовна особа, чи і світський ученний католик? З § 2 виходить, що світським католикам „невільно" займатися видаванням св. Письма, послідовно отже ці „кат. учені" в § 11 це духовні особи, а не світські. Але в „законі" це повинно буги ясно зазначене.

Всякі закони допускають відклик від низшої інстанції до висшої, а від неї до найвисшої. А міжтим із §§ 14—16 про назначених митр. ординаріятом „цензорів" виходить, що вони є найвисшою інстанцією, бо їх „суд на письмі" є міродатним для ординаріяту. І тут нова непослідовність і неясність, бо в § 15 говориться раз про „суд цензорів на письмі", а зараз в тімже самім параграфі говориться про „суд цензора з його іменем". Отже як властиво мається справа, чи суд видають „цензори", значиться комісія зложена з більшого числа членів, котрі мають при видаванню суду змогу взаїмно себе контролювати, чи видає суд один „цензор", а на його суді опирається опісля митр. ординаріят, уділяючи або відмовляючи апробати? Або чи може опісля ординаріят провірює ще від себе суд „цензорів" чи „цензора" можно після того видає своє рішення? Про все те нема одиначе в „законі" ніякої згадки, а через те знова повстають „сумніви на сумнівах" і „неясности на неясностях".

В дійсности виходить з § 15, що „цензор" є першою і останньою інстанцією, бо „коли суд (цензора) прихильний", тоді „ординаріят уділяє позволення на виданнє, перед яким поміщується суд цензора з його іменем". На основі § 15 признає отже митр. ординаріят „цензорам" чи „цензорові" певного рода „infallibilitas" (непомильність), котра на основі декрету ватиканського собора в 18. VII. 1870 прислугує виключно папі і то лишень тоді, коли він промовляє „ex cathedra". А що, як вище сказано, в „епархіяльнім законі" нема найменшої згадки про яке небудь провірювання ординаріятом „суду на письмі", виданого „цензором", тільки говориться про уділювання апробати на основі того суду, виходить із цього, що „цензори" чи „цензор" в опінії ординаріяту є „непомильні".

Правда, в § 14 читаємо таке: „Назначені митр. ординаріятом цензори мають обовязок (!) в сповненню свого обовязку (!) не поводитися ніяким людським зглядом і видавати свій осуд опираючися тільки на догматах катол. віри, на науці вселенських соборів і апостольського престола". Річ дуже гарна, але де запорука, що даний „цензор" не буде згаданих „догматів" і „науки" інтерпретувати індивідуально, по своєму? Чи митр. ординаріят має таку певність щодо „непомильности" своїх „цензорів" що міг би без ніякої провірки їх „суду" виданого на основі таких високих понять, які містять у собі догми кат. церкви, наука вселенських соборів і апостольського престола, положити свою печать під згаданий „суд"? Чи можлива в тім випадку така певність, коли митр. ординаріят не має відповідних людей навіть для порядного зредагування свого „Шематизму", чого доказ „Шематизм" на 1924 р., котрий, як виказала річева критика, є просто скандалом! Чи треба пригадувати факт, що високопоставлена духовна особа, анонімно „Безженний священик" (його імя одиначе загально добре відоме) сам шпарить у своїх письмах єреси, як це також виказала річева критика?

А в тім, чи вистарчить „видавати свій осуд, опираючися тільки на догматах католицької віри, на науці Вселенських Соборів і Апостольського Престола"? На це питання нехай відповість хочби історія з найбільшим природознавцем Італії, Галілео Галілеї, основником новітнього природознавства. Чиж св. Інквізиція, виступаючи проти нього, яко оборонця Коперникової системи вселенної, не видала декрету, котрим як на авторитативні докази правдивости Птолемеєвої системи вселенної покликувалася на св. Письмо й церковну догму? Чи не вписано творів Галілея, в яких боронив він Коперникової системи, на „Index librorum prohibitorum". звідки счеркнено їх що йно в 1835 р.? Чи митрополичий ординаріят згладно його „цензори" й нині боронили би Птолемеєвої системи тому, що колись св. Інквізиція підпирала її повагою св. Письма і церковної догми?

Чи на прим. нині може митроп. ординаріят поважно брати булю папи Інокентія VIII. „Summis desiderantes", видану в добі великих винаходів і географічних відкрить та напереломні доби „Cinquecento", котрою то булею цей папа відновлював закони проти чарів і чарівниць?

Чи отже може митроп. ординаріят із легким серцем віддавати до авторитативного рішення такі важні справи виключно своєму „цензорові"? Чи й себе вважає митр. ординаріят „непомильним" до того ступня, що не допускає в своїм „законі" відклику до найвищої інстанції, якою був би в тім випадку Рим? Бо ця „непомильність" ординаріяту виходить послідовно тому, що про який небудь відклик до Риму в „законі" нема найменшої згадки, хіба, що й тим разом „закон" побудований знова на „сумнівах і неясностях". Чи цим „законом" митроп. ординаріят приписує собі самому право до засади: „Roma locuta, causa finita?

(Докінчення буде.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа Паньчишина.

В понеділок, дня 18. ц. м. розпочалася в Варшаві перед окружним судом розправа проти Степана Паньчишина, друкаря зі Львова, обвинуваченого за участь у терористичних організаціях, зокрема за співучасть в намаганню увільнення Вечоркевича і Багіньского. Вже першого дня розправи, по перекинуючих висодах адвоката д-ра Льва Ганкевича зі Львова, варшавський суд узнав себе некомпетентним до розглянення цієї справи і передав її судови у Львові.

Експозе Штреземана.

На засіданні райхстагу мін. Штреземан сконстатував у експозе, що нім. уряд уважає своїм головним обовязком виконання зобовязань льондонського протоколу. Підкреслив геогр. й економічне значіння рад. союза і повну довіря співпрацю Німеччини з СРСР. Ріжниці між балтійськими державами й Німеччиною усунено. Вкінці здав Штр. звіт із торг. переговорів з поодинокими державами.

З становища Німеччиний в справі східних границь не робили ми ані прилюдно ані в розмовах із дипльоматами ніяких тайн. Нема в Німеччині нікого, щоби широ міг сказати, що границі на сході, визначені проти прав про самовизначення народу могли на все остати незміненим фактом. Тому Німеччина не може признати такого управильнення справи безпеки, котре містило би нове визнання цієї границі. Але до зміни східних границь Німеччина не має ані сили, ні охоти.

Нова змова в Болгарії.

Болгарські комуністи хотіли висадити у воздух поїзд „Орієнт експрес" на мості між Софією і Філіпополіс. Переведено арештування.

Кровава демонстрація.

Дня 17. V. були в Букарешті збори опозиційних сторонництв. На зборах відчитували відозви проти уряду. Військо розігнало учасників. У сутичці з військом ранений був провідник зєдинених опоз. сторонництв проф. Йорга.

Ухі молоді очі, палали огнем патріотизму та любови до свого народу і їхні молоді серця. Зворушливою була хвиля, коли малий непоказний хлопчина дякував всім старшим і старшині Сокола III. за ту опіку, яку находить в тій організації ремісника молодь та за те сердечне принятя, в якому ця молодь взяла участь. И то прості, та незмушені слова промовили всім до серця і душі саме своєю безпосередністю та щирістю. Він щиро обіцяв віддати свою працю і своє життя для свого народу, а обіцяв це від себе і своїх товаришів. Ця його сердечна, незмушена мова взяла у всіх в ту, що слова ним сказані не позначали безпідставно, але що вони перетворяться в діло. Всім опікунам тої молоді належиться правдиве признання від усього українського громадянства.

— **Пожежа на Богданівці.** Дня 18. п. м. вибухла пожежа на Богданівці в ресторані Штальмайстра. Відси займалися сусіані доми. Згоріло кільканайцять домів. Остало без даху над головою яких сто родин. Втрати великі. Багато ранених.

— **СС. Василіянки, українська гімназія й польські архітекти.** Ігуменат СС. Василянок у Львові ставить новий двоповерховий будинок при вул. Длугоша для помішення дівочої гімназії. На жаль замісць писати про енергію і дбайливість настоятельства СС. Василянок, яке підняло ся перевести таку почажну на теперішний час будову, приходиться стверднти дуже сумний і прикий факт відсутности почуття громадської відповідальности названих чинників. А саме: будується ця школа по планах будівничого п. Кубіша, Поляка, урядника львівського магістрату, а виконання будови віддано між иншим і п. Мариньцові — „Obrońcy Lwowa". Головою комітету будови є о. д-р Застирець. Полишаючи на боці національну совість о. Застирця, яка дозволяє йому співпрацювати з „obrońcami Lwowa", з ділового боку слід пригадати, що Українське Технічне Товариство мусіло вже раз інтервенювати у Головної Управи УПТ. в справі дивогледних змін о. д-ра З. на планах школи УПТ. при вул. Сулінського ч. 21. Перші плани гімназії СС. Василянок виконав інж. архітект Лев Левинський. Ігуменат не погодився на його план, вважаючи кошторис надто дорогим. Зладження другого плану й саму будову віддано Полякам, з поминенням инших архітектів Українців, яких у Львові є кількох, а які від Поляків не дістають жадних замовлень. Так само ініціятори будови не засягнули ніякої поради в Українськім Технічнім Товаристві, яке за своє завдання має: дбати, щоби всі будинки які ставиться за народні гроші, мали український характер, відповідали вимогам поступу техніки, та щоби вклади не марнувалися. Українське Т-во уділяє свої поради безплатно і воно все готово оцінити кожний проект для будинків українських інституцій; кожний більший український будинок є переданий в ілюстрованому місячнику Т-ва під осуд українських інженірів та заінтересованого загалу. Отже мусимо напятнувати вчинок СС. Василянок з двох головних причин: 1) українські народні гроші підуть до кишень наших противників і 2) нехтується ніяком національним архітектонічним характером будинків українських інституцій, доводячи до куріозу, що поруч з будівничим Поляком, „обрончою Львова", право конструкційних змін має — геодезист!

— **Студентський з'їзд.** Точне відкриття III. звичайного зїзду Центрального союзу українського студентства, відбудеться дня 30. травня о 10. годині рано, у Празі в салі Сядковського. Обенні Дум.

— **Вийшли на волю.** Дня 16. травня п. р. випущено зі слідчої тюрми при вул. Баторія: Михайла Демянчука з Національної студ. унів., Івана Бойкова кушія з Пелятина. Івана і Йонька Файферів міщан з Калуша, які арештовані в дні 14. і 15. лютого (першій у Львові пючі в місцях замешкання) під замітом злочину з § 58. Названі, що користувались допомогою в харчах з комітету для політ. вязнів, складають цею дорогою згаданому комітетові щиру подяку. Вп. меценасам д-розі Льву Ганкевичеві і д-рові Глушкевичеві за їхні старання в ціли випущення на волю рівночас щиро дякують.

— **Безпека у Львові.** В неділю 17. V. о год. пів до 3-ої рано злодії приставили драбину до вікна мешкання о. конс. Ковальського в св. Юрі на І. поверсі, влізли до мешкання і почали вікном виндати річи, але сполохані сусідами і дзвоном втікли. Дивно, що поліція, яка днем і ніччю пильнує Юра та не спускає очей з брами і вікон, не завважила, як злодії несли дві 4-метрові драбини.

— **„Кльо-Кльо"**, оперетку Легара, яка з великим успіхом пройшла в міському театрі у Львові, виставить український театр п. Стадника в найблищих днях по всіх більших містах провінції: Бережани, Тернопіль, Золочів, Теребовля, Копичинці, Чортків, Заліщики, Бучач, Станиславів, Коломия, Калуш, Стрий, Дрогобич і Борислав.—Поміч „Кльо-Кльо" дирекція приготовляє по вистави иншої оперетки „Графиня Маріца". Ансамбль театру буде побільшений новими силами.

— **Кооператива „Труд" у Збаражі** веде кравецьку робітню, школу шиття і курси крою. Дня 14. травня 1925 р. скінчився перший курс крою і відбувся публичний іспит 11 учениць перед іспитовою Комісією в присутности запрошених членів кооперативи „Труд". Цей іспит перемінився у свято кооперації українського промислу. Дирекція і Надзірна Рада кооперативи „Труд" рішили із збільшеною енергією попровадити пропаганду українського ремесла, маючи на увазі, що економічне піднесення може нас напразду вирвати з недолі та біди, многим одиницям українського громадянства дасть кравецтво пристарний кусок хліба. Громадянство повинно користати з цієї нагоди і численно зголошуватися до „Труду".

— **Юлій Майнль** відкриває дня 20. травня п. р. нову філію у Львові при вул. Панській 12. І улаштує там в тім дні пробне вариння кави, на яке ласкаво запрошує Шанов у Публику 1—1

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ XIV-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925, в золотих.

Збірка на сходинах Кружка УПТ. ім. Б. Грінченка у Львові 26, Еміліян Лящецький Самбір 10, Василь Юхницький Львів 5, Пов. комітет допомоги „Голод. селу" в Любачеві а то: д-р Авдан Стефан 5, Краве Олекса 4, Краве Іван 2, Козорис Николай 3, Мисяк Іван 2, Свистович Иосиф 2, Свистович Антін 1, Краве Петро 1, Лаврівський Емануїл 10, Лаврівська Евгенія 1, Червінський Іван 2, Кооператива „Поміч" 2, д-р Полохайло Іван 2, Шалинський Іван 3, Требешька Катерина 4, Козак 1. Листопад 2, Глова Федір 1, Крупа Олекс. 2, Лебедовия Гриць 1, Дякунович 0·30, Щиба 4, Скиба 0·50, Вовк 2, Гарасовський 1, Періжак 3, Луцейко 1, Сайкевич 1, Костюківна Зеня 1, Качковський 2, Шхайловський 1, Михальчишинова 3, на листу ч. 1. персонал „Просвіти" у Львові а то: Магалас Семен 10·70, Павлик Іван 10, Петрик Петро 8, Підкович Антін 7·30, Чабанівна Марія 6, Дорошенко Наталія 6, Левицька Галина 4, Лошківна Анна 5, Брилинський Максим 5, разом 63 зол., Пилявський Чехословаччина 16 кч., 2.45, на листу ч. 2?, Школа УПТ. ім. Б. Грінченка у Львові, а то: І. кл. 4.20. II. кл. 4, III. кл. а) 2.40, III. кл. б) 3, IV. кл. а) 5.22, IV. кл. б) 4.00, V. кл. а) 5.60, V. кл. б) 3.42, VI. кл. а) 3, VI. кл. б) 4.74, кл. 3.20. Учительський збір а то: Середа Іван 10, Макітра Гриць 5, Кучер Юрко 5, о. Василів Степан 5, Помиткевич Степан 5, Кузьмів Ярослав 4, Стапчук Іван 4, Стефчак Іван 4. Зімюк Микола 4, Мрищівна Ірена 4, Ломагівна Оля 2, Гавришук Степан 2, Луцишин Цецилія 4 — разом 101.08: на листу 65: М. Кастатинський 4, С. Бевківський 10, Оп. Соботинчький 2, д-р М. Волошин 5, Ев. Савчук 2, Евг. Дуткевич 5, Ероним Бережницький 10, І. Пйотровський 2, Іван Ігнат 2, Степан Скоробогатий 5, В. Гнатишак 1, д-р Вол. Левицький 2, Полек Микола 2, Микола Мороз 25, Добрянський Ол. 5, Грабський Стан. 2, В. Кульчицький 2, Лурбак Панко 2, М. Сосенко 2, Іванович А. 5, Макух Теофіль 5, Клим Тополянницький 5, Олекс. Коссик 5, Дм. Лукашевич 3, В. Цісковяз 2, Евген Івасечко 2, д-р Іван Копач 5, Малашевський Вол. 2, Мичола Панчук 3, Іван Бачинський 25, Евг. Гриневецький 5, о. М. Голіян 2, Гладилович Філярет 2, Пелягія Бодиар 3, о. Громницький Евген 2, В. Штогрин 3, підпис нечитний 5, — разом 170 зол. на листу ч. 2. а то: Т. Франко 5, д-р Тисовський 5, Теплецький 10, о. Л. Лужницький 5, підпис нечитний 5, Гр. Маотинник 10, Добушяк 5, Кокорудз 5, Занько 5, В. Радзикевич 5, Яр. Гординський 5, Осип Янів 3, Яр. Вітошинський 5, М. Балаким 10, Лещій 2, Назло 5, підпис нечитний 5, Макарушка 3, Лаба 5, Федюк 5, І. підпис нечитний 5, Яр. Білецький 5, М. підпис нечит. 1, підпис нечит. 5, підпис нечит. 3. д-р Полянський 5, М. Федусевич 5, підпис нечит. 15, М. Ластовецький 10, Любомирович 5, підпис нечит. 3, Ю. Гірняк 5, Тершаковець 10, Народна Торговля 1000 зол. До дня 17. травня 1925 р. включно зложено **6.124·73 зол. 45 дол.**

Щедрий дар.

„Народна Торговля" у Львові зложила для голодуючих до розпорядження Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу"

1000 зол. (тисячу золотих).

За цю щедру пожертву Краєвий Комітет складає щиру подяку.

Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу".

✝ Посмертні згадки.

Чупко Евген четар УГА. студент хемії помер дня 16. IV. 1925 р. у військовій лічниці в Штернберґу на Моравії ЧСР. Покійний роджений 24. IX. 1897, Бірча пов. Добромиль, перебув віцу кампанію світової війни і з початком листопада 1918 р. вступив в ряди української гал. армії. В 1919 р. перейшов з гірською бригадою на похословацьку територію, перебув в Німеччині а відтак в Терезині. Звідтам переїхав в жовтні 1923 р. на студії до Берна, де записався на хемічний відділ чеської техніки. Вже передше підірване й так слабе здоровля покійного не позволяло йому інтензивно над собою працювати. З початком 1925 р. стан його здоровя значно погіршився і в місяці марті перейшов він до військової лічниці в Берні, звідки по двох тижнях переслано його до військової санаторії в Штернберґу, де й помер. Похорон відбувся в великодню суботу. В покійному стратила українська нація тихого і солідного працівника. В. й. память!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Заліщики — Сала Нар. Дому.
Середа 20.V. „Переполох".
Неділя 24.V. „Мазепа".
Товсте, сала „Гвязди".
Четвер 21.V. „Мазуся Богуславка".
Пятниця 22.V. „Пан Твардовський".
Субота 23.V. „Вихрест".
Раніщі замовлення білетів на вистави у м. Товстім приймає кооперативна „Народній Д'м. 1874 14—?

Управа прив. української гімназії з правом прилюдности в Золочеві. Вступні іспити до І. кл. відбудуться дня 27. червня 1925 о год. 9. рано. Зголошуватися належить до дня 26.VI. включно в канцелярії дирекції. Вступні іспити до II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29. і 30. червня. Зголошуватися належить до дня 26.VI. Вписи до І., II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29., 30. червня і 5. липня 1925. Управитель *о. М. Хмілевський.*
1912 1—2

Дрібні оголошення.

MICHELIN пневматики по фабричних цінах поручає Ватолд Трамбала, Львів, Потлевського 2. 1934 3—5

АГЕНТ до роздрібної кіс і сердів негайно пошукуваний. Зголошення під „Косюшко" до бюра девників Гетьманська 22. 1973 1—1

НАЛДНІПРЯНЕЦЬ, дирігент, може вести самостійно кооперативу та книговодство, радо приїме таку посаду в пов. Снятин, або не дальше станиславівського воєвідства. Зголошення слати: Оксаківський в Белелуї, пов. Снятин 1—3

СТАРША жінка, здорова, чесна, від нікого не залежна, розуміється добре на сільськім і домашнім господарстві пошукує місця господині. Львів, Янівська 48. у п. Куркової. 1970 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в сверблячих і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лічар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пенарській 26.
1916 **від год. 3—5.** 5—10

АДВОКАТ

д-р Степан Дрогомирецький

ем. радник суду

відкрив адвокатську канцелярію в **Отинії** при вул. Колієвій в домі п. 1974 Угорчаків. 1—3

МЕШКАННЯ малює густівно по найновіщим взорам найдешевша конкуренційна фірма **І. М. Ляйхтер** знаний **Кляфтер** комнатний маляр, фасадовий і декораційний. Львів, Сінявська 12 а) І. п. П.Т. урядникам і офіцерам на догідних услівях. 1971 1—4

ПОДЯКА.

Сердечне „Спасибі" складає цею дорогою Управа т-ва „Вітбудова" Високоповажаним Панам Меценасові д-рові А. Говиковичові й інж. агр. В. Дувалові, що так щиро занялися похоронами нашого директора бл. п. Сидора Кузика. Щиро дякуємо також всім громадянам за віддання Покійному послідної прислуги. — УПРАВА. 1972

Передплачуйте

незалежний орган українського культурного і церковного відродження

„НА ВАРТІ"

Виходить 2 рази на місяць під ред. д-ра Річинського.

ПЕРЕДПЛАТА на перше півріччя три зол. (за границю 1 амер. доляр). На друге півріччя шість золотих (за границю 2 дол.

Редакція: Володимир Волинський, Гнотінська 6. 2—1

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ = МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі ПЕТРУШЕВСКІ

МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціна офертові низькі. 1952 3—10

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 110 (10.493). Львів, четвер 21. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Стабілізація.

Війна і революція визволила стихійну гру народніх пристрастей, одиничних і масових, а одночасно висунула гомінкі кличі і великі цілі, що переходять межі спроможности даної хвилі. Збірне життя народів є вічним perpetuum mobile, та його хід не все супроводить рух рівномірно прискорений. Неможливість осягнення всіх намічених цілей спричинює припинення руху пристрастей, ходу подій, а навіть відступ взад.

Велика англійська революція Кромвеля, велика українська революція Хмельницького, велика французька революція в своїм льогічнім відвороті знайшли розвязку у військовій диктатурі. Диктатором був Кромвель, диктатором був Хмельницький, диктатором був Бонапарте. Диктатура є льогічним заінченням революції, є переломом цілого циклю масових випадків і вчинів, а одночасно є виходом, започаткуванням нового циклю, нової доби, доби скорегованої реставрації і стабілізації, доби реакції.

Та цей природний і льогічний розвиток подій не пішов досі відомими, втоптаними стежками. Правда, майже кожна держава, кожна група, кожна течія викидала з свого нутра якогось „бонапартика", одначе ні один з них не представляв собою великої індивідуальности. Мусоліні, Стамбулійський, Пуанкаре, Льойд Джордж, Керенський, Савінков, Петлюра з одного боку, а Колчак, Денікін, Врангель, Тухачевський, Троцький, Пілсудскі, Горті й ин. з другого — всі вони на меншу або більшу міру намагалися піти слідами бонапартизму, всі вони хотіли довести на свій лад до стабілізації відносин і всі не здійснили своїх гордих мрій або здійснили їх тільки в дуже поменшеному обємі. Скаля новітнього життя є така широка, змінчивість подій така могутня й блискавична, визвольні пристрасти такі нагальні і загальні, а суперечність інтересів держав, народів і кляс така всесильна, що придавлює собою, спутує і розторощує навіть найсильнійшу індивідуальність. Тому то перехід від війни і революції до стабілізації відбувається з помиленням одної всесильної диктатури, відбувається збірними зусиллями, коллективними засобами.

Якраз теперішній час має всі признаки стабілізації і повороту до мирних засобів боротьби: дипльоматичної гри, торговельної конкуренції, приєднування союзників іт. п. Першою признакою стабілізації є устійнення валют, одної з передумов устійнення господарського життя. Девалюація, інфляція, ваганя курсів на світових біржах — все це припиняється. Лінія найменшого опору, легкодушність, життя з дня на день, якого висловом була між иншим інфляція й двальоеція, твердне і ціпеніє в лінію продуманого опору зі супротивностями долі, набирає признак вперто, щоденної боротьби за істнування одиничне і збірне. Ще недавно Німеччину заливали міліярди міліярдів, ще недавно на широких просторах нинішнього СРСР, кружляли міліярди найріжнороднійших грошевих знаків, ще недавно польська марка стрімголов скочувалася в пропасть, ще недавно в цілій Европі панував повний валютовий й економічний розвал, а сьогодня німецька рентова марка, радянський черінець і польський золотий все таки сяк-так нормують економічне життя. Очевидно, для вдержання вартости устійненої валюти є вимагана буджетова рівновага, активний білянс, а цьому може дати міцну основу добробут і сяке-таке вдоволення, себ-то матеріяльна і моральна податкова спроможність населення. Та це вже другий етап стабілізації. Стабілізації валюти довершено не якимись гігантичними помислами і пляками геніяльних людей, незрівнаних фінансістів, тільки дотеперішний успіх цих намагань має своє джерело в зміні настроїв, в психічній переміні широких мас. В психічній структурі і настроях мас звільна завмирали сподівання чи побоювання, що раптом, нагально, ненадійно знову все вакипить, завертиться в дикому танці війни, революції, переворотів, раптових змін і перемін, а утверджувалася думка, що теперішній стан збережеться ще якийсь довший протяг часу. А життя має свої вимоги, а через той довший протяг часу не лише треба жити, але й розвиватися, творити вартости, у важкій праці підготовляти нові події. Практицизм мусів побідити легкодушність. І це є вихідна точка, передумова стабілізації.

Ф. Ф.

Відсвіжена европейська проблєма.

Причини загасіння. — Три держави. — Звязані руки. — Загальний пакт і евакуація. — Двозначність малих порозумінь.

Нарешті знову стала на черзі дня загально-европейська проблєма забезпеки. На протязі довгих місяців держави залишили її, одні з вдоволенням, инші з острахом, у надії, що час дасть їй дозріти. Безпосредне загаєння спричинили німецькі вибори і зміна уряду у Франції. Англія ждала, що принесе нова констелящя. Як довго инші держави полагоджували свої внутрішні справи — був час надуматись щодо бажаної напрямної.

На тлі загальної ситуації видко ще недавні, а вже затерті обриси жемевського протоколу; на перший плян висувається справа точно зясованого пакту між трьома великими державами — Франції, Англії та Німеччини, з метою забезпечити свої та сусідні кордони, які були би основою мирових взаємин на менш-більше довге майбутє. Ясне, що колиб ця остання справа могла найти практичну розвязку, тоді всі инші непорозуміння зійшли би до ролі підрядних. Европа, маючи на однім боці ці трп держави, зміцнила би одночасно підстави Ліги Націй і перейшла би до полагодження конфліктів инших держав, що стоять осторонь союзників.

Ми чули вже чимало разів, що гіркі досвідй останньої війни та преважкого миру повинні би стати сильною заохотою для керманичів сучасної Европи, щоби подати собі дружні руки для переможення спільного ворога — економічної руїни та воєнної небезпеки. Але ні одиниці, що є представниками держав, ні державні організми не в силі рішати свобідно про засоби здійснення своїх бажань. Кожна з великих держав рахується з цілою низкою обставин своєї сусідки, дружньої чи ворожої, і жде на докази довіря з її боку.

У нинішній фазі дискусії про загальну забезпеку можна відмежувати два ріжні моменти. Перш усього йде балачка про загальні пропозиції гарантійного пакту. Вона ожившена відповідю Франції на проєкт Німеччини, відповідю, на яку треба було чекати аж до приходу нового уряду. Другим моментом є справа німецького розброєння і евакуації Кельнської (Кольонської) смуги. Ця справа стане пробним каменем загальної проблєми. Коли згідно з пунктами договору, військова міжнародня контрольна комісія ствердить, що Німеччина не додержала зобовязань, тоді вона мусить як найшвидше зробити все, щоб треба, щоби такі закиди припинились. Але й союзники не можуть зловживати своїм становищем, на користь своїх інтересів. Англія займає кольонську смугу в імени союзників, але і мусить звільнити її з менту, коли не матиме більше сумнівів щодо доброї волі Німеччини у виконаних зобовязаннях.

„Таймс" у вступній статті з 15-го ц. м. стверджує, що в часі, коли вирішуються ці складні справи, такі відокремлені порозуміння як Польщі та Чехословаччини, можуть мати подвійне, навіть суперечне значіння. Вони можуть улекшити порозуміння з иншими або їх ускладнити, тому, що можуть продовжувати передвоєнний поділ Европи на два ворожі табори, які єднаються в союзи, з острахом перед сусідами. І англійський орган робить зовсім влучний висновок, що гарантійний пакт не може зродитися в атмосфері залякання, недовіря та прибільшеної осторожности. Треба, щоби великі держави зважились взяти на себе відповідальність за рішучу волю порозуміння між собою.

Чи є конституція?

Промова посла С. Підгірського на пленумі сойму 30. квітня 1925 р. підчас дебат над будчетом міністерства внутрішніх справ.

Розглядаючи бюджет міністерства внутр. справ, бачимо, що преліміновано на нього в цьому році 206,875.434 зол. У цю суму не входить диспозиційний фонд — 3 міл. і фонди на субвенції та дотації приблизно 2 міл. З першої суми, не рахуючи згаданих фондів, на поліцію призначено 103,480.211 зол. Цю суму мають скласти податки, які оплачує український нарід. Український нарід находиться під польською владою всупереч своїй волі і є зовсім зруйнований політикою нищення та денаціоналізації, яку прикладає до нього польський уряд на протязі 6 років, ще й непомірно важкими податками, які здирають з нього силоміць та терором. Польська адміністрація, головно на наших землях користується дуже поганою славою. Нема там людей з досвідом та освітою, а головно нема людей відповідальних за свої вчинки, з почуттям законности. Тої законности, якої домагаємося — донині нема; нами управляє

не закон, а самоволя адміністрації

польської.

Не може бути законности там, де панує хаос. Супроти наших земель цей хаос панує не лише там, але і тут у центрі. Маємо аж трьох міністрів, що радять над українськими та білоруськими землями. Головним є мін. Ратайскі, який виразно заявив, що не розуміється на „кресових" справах. (*Голос! уже обзнайомився!*). Тому покликав „спеца" від цих справ мін. Смульского. Він є спеціяліст від нищення українського та білоруського руху і тому він має пильнувати „кресові" уряди". Крім цього покликали віцепремієра Тугута, щоби він „опікувався" нашими землями. І виходить так, що п. Ратайскі не довіряє Тугутові, якому не довіряє і ця частина палати (*вказує направо*), а влада, бачучи з одного боку п. Ратайского а з другого пп. Смульского та Тугута, не знає, як виконувати свій уряд. І польська суспільність також поділилася. Збільшився лише хаос. А наслідком цього те, що

наше населення позбавлене громадянської свободи

забезпеченої конституцією. Конституція дуже гарно написана, шумно ухвалена соймом і роскваліована польськими міністрами за кордоном, в польській державі, а головно на наших землях фактично не істнує. Мін. Ратайскі сам виразно сказав, що вона є законом з рямцями без змісту (*Голос: коли сказав це?*), отже є мертвою. Не знаючи відносин на наших землях, виручаються п. Смульским. А цей добуває із царсько-російського смітника укази та розпорядки, знесені російською та українською революцією і вводить їх у життя своїм славетним „обіжником". Добуває розпорядки з 1893 і 1906 рр., (*Голос: Це не так давно!*) з доби найбільше чорно-согенного царського режиму. Царський закон з 1906 р. виданий

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 354/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 105 (10.482) z dnia 14.V. 1925. w artykułach pod tytułem „Perszyj akt skinczenyj" w całości od początku do końca zawiera znamiona winy z § 65 a) uk. uznał dokonanąw dniu 14. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21, ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 15. maja 1925 r.

Hawel.

як ліквідація першої революції з 1905 р. п. Смульскі

у відродженій „демократичній" Польщі відновляє царські розпорядни

і прикладає їх до наших земель.

І дуже характеристичне те, що саме це потоптання власної конституції зустрічається з радісним признанням правиці та центра, а мовчазною згодою лівиці, тому, що цей протиконституційний обіжчик спрямований проти українського населення і українських послів. Ваші віча, віча „Визволення" можна скликувати спокійно, але наші є заборонені. І тому ми не перестанемо протестувати проти позбавлення нас прав і проти нашої неволі.

У польській адміністрації кожного вразить чисельність. На території, де за російських часів урядував один генерал-губернатор, а за українських — один комісар, тепер маємо трьох міністрів. На Волині було давнійше 7 повітів, а тепер 11; давнійше на один повіт був один „ісправнік" та двох-трьох „станових приставів" — нині маємо старостинські уряди (*Голос: Які це були добрі часи!*) Це були кляті часи, безсоромні, царські, які і вам і нам добре надошкулили. Але коли прирівняємо їх з нинішними „добрими" часами, то побачимо ту ріжницю, про яку я згадав: — сотки урядовців.

Ця армія урядовців

урядує страшенно поволі, на все має час, топче слідами міністрів закони приняті навіть соймом. Ось появились т. зв. язикові закони звеличувані перед Лігою Нації, на доказ толєранції Польщі супроти меншостей, які „звертаються проти держави". А в дійсности ці закони не мають ніякого приложення, бо в староствах чи в поліції чи з инших урядах, скрізь, де петенти звертаються на рідній мові їм відповідають, ще й з глузуванням (*Голос: Це неправда*). Поїдьте, пане после, в наші сторони і переконайтесь. Ні одного прохання українською мовою не полагоджують. А коли кому й вдасться його подати, то напевно відповіді по українськи не одержить.

А що діється в судах? За Австрії у Львові відчитували

акти, обвинувачення українською мовою

А ось в недавнім процесі Мельника і тов. львівський окружний суд не хотів цього зробити. І передучора скінчився такий самий процес. На мою інтервенцію в цій справі міністер справедливости сказав, що суд не мав права не допустити до відчитання акту обвинувачення по українськи, а коли вже це зробив — нічого не можна вдіяти. Отже видко, що незаконність, топтання права такою інституцією як суд потурає п. міністр справедливости. А як в инших урядах?!

Далі чуємо, що на українських землях нема стільки поліції, що за російських часів. Наведу тільки кілька цифр. Нпр. у Рівнім і його повіті було за Росії 238 поліцаїв, нині маємо їх 301, а треба зважити, що давнійший рівненський повіт поділено за Польщі на 3 повіти — значна частина теперішнього сарненського повіту належала до Рівненського, до якого тепер належить ще й Костопільський. У ковельськім повіті було за Росії 176 поліцаїв — нині є їх 237, хоча нинішний повіт, переділений на два, є значно менший від колишнього.

(Докінчення буде.)

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції в справі плебісцитових надужить.

1) Інтерпеляція посла С. Назарука і тов. з Українського клюбу до міністра освіти в справі: а) урядового визнання громадських управ ярославського повіту окремим обіжником, оголошеним у „Тиждінку ярославськім", щоби вони постарались у родичів дітей шкільного віку за декларації в справі навчання польською викладовою мовою в школі; б) в справі заборони львівської шкільної куратореї українським приватним гімназіям уживання української мови як урядової у каталогах, на конференціях та на шкільних свідоцтвах.

2) Пос. С. Козицького і тов. з Українського клюбу до міністра освіти в справі незаконного поступування шкільного інспектора в Перемишлянах, учительки Соботи і управителя школи Турского в Перегноєві, перемишлянського повіту, в справі шкільних декларацій.

Шкільний інспектор згідно зі шкільним законом повинен особисто або через староство провірити, чи на місці є умовини та всі дані для того, щоби внесені декларації були важні. Перемишлянський інспектор того не робить ні особисто, ні через органи староства, але ось в селі Перегноїв доручив він цю справу тамошнім учителям Янічі Соботі та Турскому. Учителька Собота роздала всім дітям декларації за введенням польської викладової мови до школи та загрозила їм, що якщо не принесуть підпису батьків, то їх битиме. Деякі діти понастрашувалися і підписували батьків самі, але їх було небагато. Тоді за справу взявся сам Турецкий, кликав кожного батька до себе і намовляв його до підписання декларації. Ця робота є протизаконна, а до того репаса вона по наказу шкільного інспектора. Інтерпелянти домагаються покарання винних.

3) Пос. С. Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і до міністра освіти в справі відібрання права навчання учителям приватної української народньої школи ім. М. Шашкевича в Станиславові: Андрієві Бировичові, Дмитрові Макогоновій, Адольфі Макогоновій, Евгенії Самовецькій і Володимирові Федакові — всім по причині мнимої „нельояльности" супроти польської держави. Всі названі учительські сили впали жертвою урядової самоволі, бо ніякої „нельояльности" їм недоказано. Інтерпеляти домагаються повороту всіх прав здискваліфікованим незаконно учителям.

4) Посла С. Козицького і тов. до міністра освіти в справі незаконного поступування шкільного інспектора в Станиславові при провірюванню важности шкільних декларацій. Пан інспектор взиває батьків, що підписали декларації, з найдалі положених сіл до Станиславова для переслухання, домагається предложення метрикальних витягів для дітей шкільного віку, предложення посвідки під громадського уряду, що підписавший декларацію разом із дітьми мешкає в громаді а наконець в обіжнику грозить, що на випадок неявки в інспектора з усіми тими витягами та посвідченнями нових візвань не вишле, а тим самим декларації уневажнить. Весь спосіб поступування інспектора при провірці декларацій є суперечний з інтенціями закону, є провокуючим українське населення та змірюючий до того, щоби шляхом переслідувань та надужить уневажнити декларації.

5) Пос. С. Хрущького і тов. до міністра освіти в справі незаконного вимагання присяги від батьків українських дітей, якого допускається шк. інсп. Здеслава Скалята. До такого протизаконного і протиконституційного вчинку дійшов скалатський інспектор дня 24. квітня н. р. в Підзамчі Гетьманській, куди серед ночі завізвав через поліцію 35 українських батьків з громади Гаїбів.

6) Посла С. Хрущького і тов. до міністра освіти в справі незаконного поступування шкільного інспектора в Ярославі Вавшака при перевірці шкільних декларацій.

Інспектор Вавшак розіслав до українських батьків громади Боротин, щоби вони явилися для переслухання до віддаленого на 7 км. села Ловці. Там почав він їх переслухувати в присутности тамошнього управителя школи, польського катехита і двох поліцаїв. Одну особу переслухувано 20—30 минут. Від ранку до полудня переслухано ледви 5 осіб. Пополудні селяне, що тратили час, гуртом увійшли до кімнати переслухань. Тоді інспектор предложив їм підписати нові декларації за польською викладовою мовою в школі, бо коли остануть старі, то вони мусітимуть самі вдержувати школу і учителя. Коли селяне спротивилися тому, то інспектор заявив, що все одно української школи не буде, бо Польща на це не позволить. Ось такими штучками, терором і злою фальшивою інтерпретацією закону інспектор примушував українських батьків підписувати декларації за польською школою.

7) Посла С. Хрущького до міністра внутрішних справ про змушування українського населення підписувати декларації за польською мовою навчання в школі органами державної поліції у Жовтанцях і Бродках.

В названих місцевостях польські поліцаї замість стояти на сторожі закону, вимушували на українських селянах підписи на деклараціях за польською викладовою мовою в школі, не вважаючи на те, що ті селяне вже внесли свої декларації за українською викладовою мовою. При допомозі погроз поліцаям вдалося таким чином зібрати в одній громаді 27 підписів. Деяких селян, що відмовлялися підписувати польські декларації, як ось селянина Гриньска Хомішького й инших селян із Бродок, поліцаї підписували самі. Коли селяне жалувалися на таке поступування поліцаїв командантові Новакові, то він заявив, що не може допустити до цього, щоби в Бродках була українська школа.

8) Посла Тимощука і тов. до міністра освіти в справі незаконного поступування учителя народньої школи в с. Грабові, рівненського повіту при складанню селянами шкільних декларацій.

Учит. Романовські змушує селян Волод. Лукашука, Мик. Веремчука і Юрка Дубенчука під загрозою кари 40 зол. до підписання декларації за польською викладовою мовою в школі.

9) Посла Назарука і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі перевірювання декларацій за українською школою з самбірського повіту шкільними інспекторами Сковроньским і Венгжиняком та їх помічниками.

Оба названі інспектори скликували масово декларантів до Самбора і питали їх, чи вони хочуть, щоби їх дітей учили і по польськи чи ні. Деклеранти заявили, що хочуть. Тоді інспектори скасували протоколярно їхню згоду на польську школу та повернули селянам українські декларації.

10. Посла С. Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі терроризування та переслідування українського населення в громаді Честилів тернопільського повіту заступником тернопільського інспектора Блоньским, учителем із Честилова Міллером і комісарем громади Честилів Бончуком за зложені тамошніми українськими селянами декларації в справі української школи.

Серед ночі з 15 на 16 квітня ходив по селі зі світлом поліцай та будив і скликав усіх деклярантів до школи, бо там чекав на них інспектор і державна поліція. Громадський поліцай грозив, що як що не підуть, то їх арештують і замкнуть до тюрми. Селяне встали і пішли до школи, де учитель Міллер розділяв їм

Пурус пасту до взуття вживає радо понад мілїон консументів.

Д-р Богдан Барвінський.

В обороні свободи науки.

(З нагоди „епархіяльного закона" в д. 9. IV. 1925.)

(Докінчення.)

Після цих загальних заміток щодо формальної сторони „епархіяльного закона", вертаю до „meritum" справи, але тільки дотично двох параграфів (§ 2. і 6.), котрі відносяться до світських католиків. В першу чергу зверну увагу на абсурдність § 6. Візьмім такий приклад. Такий незвичайно поширений в культурному світі часопис, як „Neue Freie Presse", не має хіба нічого спільного з католицькою вірою і християнською обичайностю, а всеж таки цілий ряд наших українських політичних діячів (і то глибоко віруючих католиків) допитувало і дописує до нього, оскільки ходить про наші справи політичні й національні. Причина, як бачимо справедлива. Митр. ординаріят каже одначе, що до таких часописів „не вільно і світським католикам дописувати хіба із справедливої якоїсь причини, про яку має судити Ординаріят". Чи отже світський католик, політичний діяч, написавши для „N. Fr. Presse", статтю на тему національно-політичну — має, перед відіславанням її до Відня, предложити її митр. ординаріятові в тій цілі, щоби видав свій суд про „справедливість причини", яка приневолила автора написати для того часопису таку а таку статтю? Чи при нашім загально відомім „рутенстві" (головно в святоюрських кругах) не полежалаб така стаття в ординаріяті бодай з місяць, переставши бути опісля актуальною? А в тім, яка тут компетенція митр. ординаріяту рішати в національно-політичних справах і судити, чи „причина справедлива" або ні? Хто тут більше компетентний рішати, чи ординаріят, чи політичний діяч, про „справедливу причину"?

З § 2. „закона", котрий дотикає рівнож світських католиків, полишаю на боці „молитвослови", „образи й образці з молитвами або й без них", „листки зі списом відпустів, наданих Апост. Престолом" і т. п., а займуся виключно розглянением заборони, оскільки вона дотикає справ наукових. Не можу одначе хоч би кількома словами не зачепити факту, що ординаріят у своїому „законі" (а саме в § 2.) представляє себе й визначуваних собою „цензорів" яко виключних сторожів „релігії, моральности й обичайности", в противенстві до світських католиків, котрим не вільно займатися ні науковими ні взагалі якими небудь писаннями, оскільки вони стоять у якій небудь звязи з „релігією, моральністю і обичайністю".

Передовсім оскільки в § 1 „епархіяльного закона" митр. ординаріят поясняє, що цей „закон" розуміє під назвою книги, то в § 2, говорячи про „науки, стоячі в звязи з релігією і моральністю", не зволив пояснити, що розуміє під назвою „наука".

Щож це таке „наука"? „Наука" — це твір людського духа, а дух людський — це та божа іскра, що нею Творець вселенної оживляє фізичний організм людини. Людське тіло можна скувати путами й ланцюхами, та людського духа не скує на землі ніяка сила й найкріпшими кайданами. Що живучість людського духа, неможливість закувати його в кайдани, зобразили уже старинні Греки в чудовому міті про Прометея, якого Зевес за те, що він розповсюдив божеський огонь на землі, велів прикувати до скалистого Кавказу, одначе не скував Прометеєвого духа.

Та того, чого ніхто смертний не в силі тут на світі вчинити, — скувати людського духа кайданами, — підіймається митр. ординаріят. Він позволяє собі відділювати „науку" від „науки", робити в науці ріжницю між „sacrum" і „profanum" як за найтемніших часів середновіччини й забороняє свобідно заниматися „науками стоячими в звязи з релігією і моральністю". „Наука", хоча ділиться на найріжнійші категорії, всеж таки як поняття є тільки одна, через що не може бути нічиїм виключним монополем, а є загальною власністю людського духа. Тому то митр. ординаріят не має ніякого права установляти монополів і видавати патентів щодо певних родів наук.

Письмо св. є історичним джерелом так само, як і всякі инші джерела. Кожне історичне джерело вільно ученим перекладати й аналізувати, вільно подавати до нього коментарі, писати трактати про нього. Якимже чином Письмо св. має бути тут виїмком? Займаються ним і історики і фільольоги й археольоги і т. д. цілого культурного світа на тій основі, що є воно історичним джерелом. Або нпр. етика, що є частиною фільософії. Фільософ, що займається нею, не може поминути у своїх дослідах християнської етики. Чи отже має він щойно просити о дозвіл митр. ординаріят та свої погляди давати до провірювання ординаріятським „цензорам"? Що тоді станеться зі свободою науки й до чого це заведе? Помножить хіба „Indices prohibitorii" та „expurgatorii", але не спинить розвитку науки й не заставить учених завертати назад до Птолемеєвої системи вселенної.

бізвання ставитися 16 квітня на год. 10 рано до школи в Ігровиці зі загрозою, що коли не являться, то декларації будуть уневажнені. Було це у страстний четвер. Але всі явилися в Ігровиці не зважаючи на те, що була вона віддалена від Честилова аж 12 кільом. По дорозі взяли вони зі собою адв. кандидата Лакнику як правного дорадника. Правного дорадника Бронські не допустив до переслухань. Переслухання відбувалися від 10 год. ранку до 5 год. вечером. І за весь той час Бронські переслухав заледви двайцять деклярантів. Переслуховував їх про все, тільки не про декларації. Звізвані селяне стояли цілий день на подвірю перед школою. Все це робив на те, щоби селян вимести з терпеливости та застрашити їх підписати польські декларації. Інтерпелянти домагаються потягнення до відповідальности тих панів, що надужували незаконно терпеливости населення, виставляли його на прикрости та непотрібну затрату часу.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 7. травень 1925 р.

Орґанізаційний рух.

Зорганізувалися повітові комітети допомоги „Голодному селу" в Стрию, в Станиславові під головуванням д-ра Ю. Олесницького, в Зборові під головуванням о. В. Кудика: сільські комітети в селах: Передільниця пов. Добромиль під головуванням о. Б. Гоцького, Трушевичі і Військо пов. Добромиль під головуванням о. И. Мартиновича, Щеплоти пов. Яворів.

Відгуки за кордоном.

В таборі Йозефів на Чехословаччині орґанізувався комітет культурно-гуманітарних і економічних установ табора в Йозефові для допомоги голодуючому селу Східної Галичини.

В Берліні 9 травня пр. відбувався збори представників українських орґанізацій, на яких утворено ініціятивний комітет допомоги голодному селу західно-українських земель.

Становище в краю.

З села Передільниця пов. Добромиль повідомляють: в селі потребує негайної допомоги 42 родини, урядової допомоги не одержала ні одна родина.

Сільські комітети допомоги с. Військо і Трушевичі пов. Добромиль інформують, що в с. Військо потребує негайної допомоги третина людности, в с. Трушевичі половина. Комітет допомоги в с. Щепотах пов. Яворів повідомляє, що в селі в усіх 85 родин потребують негайної помочі 50 родин.

Не Стрийщині.

„Сільський Господар" комунікує: стрийська філія зібрала відомости про голод селян в повіті. Відносини дуже прикрі. Неврожай мин. року, тяжчий в підгірських повітах ніж на Поділлю, помножив в опіх з природи „голодним кутї" страшні слідн. Майже в цілім повіті та особливо в полосі над Скільщиною і позри Дрогобичину, вже від пів року люде живляться самою бараболею. Найбогатші господарі цієї области не бачили від півроку свойого хліба. В осени не стало хлібного зерна навіть на засів. Тепер майже скрізь в повіті зновь не стало бульби на висадку. Нарід громадно голодує. З людьми голодувала до останніх днів і худоба. В богатім на пашу повіті скрізь остались господарі вже в квітні без сіна і очевидячки также без вівса і соломи. Часто продавали люде за безцінь коні перед весняною роботою в полі, бо не було їх чим годувати. В стрийськім Повітовім союзі кооператив беруть сільські кооперативи щоденно пересічно 370 бохонців хліба, в більшій скількости на кредит. Де тільки можна було зазичитись, село дало зробило це, випродавши до цього часу все, що можна було продати. Денні заробітки в полі (в дворах) хитаються між 50 сот. до 1 зол., але й цих заробітків дуже мало.

В останніх днях почали екзекутори стягати першу половину ґрунтового податку за 1925 рік. В деяких селах видно в озимих значні шкоди від мишей і весняних морозів, але загально беручи, внаслідок квітневих і теперішніх дощів поправилися і є виглядн, що збір жита буде вдовольняючий. Натомість ярина (вівси, ячмена) гинуть з дня на день. Зійшли рідко ізза жепського посівного зерна, а тепер жовкнуть і гинуть. Медведюхи і всяка муха підґризають корінці. В кожнім селі видно значні простори свіжих відлогів.

Становище в поодиноких селах таке:

1) Завадів: Незасіяного ярим збіжем осталася третина поли. 68 родин не може перебути передновку власними засобами. Часом найде хтось роботу в дворі за 60 сотиків денно. 15 родинам бракує зовсім одежі і обуви.

2) Годобутів: Всього поля не вдалося засіяти задля недостачі зерна. Вже не стало харчів у 31 родини (154 душ). Декілька робітників в дворі діставали зимою 40 гр., тепер дістають по 60 гр. Инших заробітків нема.

3) Жулин: Недосіяно кругло 100 моргів. 70 родин вже голодують. Коло 20 осіб заробляли в дворі зимою по 50 сот. Тепер по 50—80 сот.

4) Довгодука, Воля долгопульська, Монастирець: Четверта частина орних піль не обсіяна. Яре збіже гине. В усіх трьох громадах (одна парохія) на 250 родин тільки 20 ще має хліб. Тепер вже й бульби не стало 76 родинам.

5) Кавсько: Ані один господар не засіяв звичайної площі зерном, одна четвертина поли—свіжий облог. 116 родинам не стане власних засобів на пожиття до жнив, денний робітник дістає в дворі 30—50 сот. Людям треба бульби, кукурудзи, круп і конечно обуви.

6) Угерсько: Поле майже усе засіяне, але люде через це дуже задовжилися. В дворі кількох людей працює за оплатою під 50 сот. до 1 зол. В громаді є 75 родин, які вже голодують.

7) Лисятичі: 56 родин не дадуть собі ради без допомоги — мусять голодувати.

8) Конюхів: Необсіяно ізза недостачі зерна 20 моргів. В громаді є 32 родини, котрі голодують і не мають чим перебути передновку. Заробків нема жадних.

9) Добрівляни: Мають 10 родин, у яких вже тепер є голод.

10) Кавчий Кут: На 133 господарів 55 родин не можуть перебути передновку без голоду.

11) Дідушичі малі: Богато поля стоїть пусткою. Заробітків нема ніякого. В селі нужда і голод в 92 родинах.

До Стрийщини і стрийської філії „Сільський Господар" тягнуть громади дрогобицького та долинянського повіту і майже цілі повіти Сколе і Жидачів: Подаємо відомости із них повітів:

В жидачівськім повіті провірено ось що:

1) Бушків: Свіжих облогів чимало. Ані хліба, ані бульби вже не стало для 69 душ. Дальших 116 душ будуть голодувати.

2) Балинчі задрічні: 12 родин вже ходять за прошеним хлібом.

3) Тейсарів: 10 родин вже голодують.

4) Лисків: Четвертина поли необсіяна задля недостачі насіння. 34 родинам грозить голодова смерть.

5) Протеси: 88 моргів необсіяно, бо не було чим. На найконечнішу оплату і податки вже не має село нічого. 38 родини вже тепер докончено потребують допомоги в харчах.

6) Монастирець: 20 прош. поля не можна було обсіяти, 85 родин не дадуть собі ради до передновку.

В сільськім, дрогобицькім і долинянськім повіті:

1) Синевідське нижне: Десята частина ріні необсіяна, хоч куплено на засів 100 квінталів вівса і 10 ячменю. Не стало бульби до садження, а чим жити? Заробків не було і нема. 138 родин не мають чим перебути передновку.

2) Підгородці: 111 родин потребує допомоги, бо без харчів. 30 родин без найконечнішої одежі.

3) Станьківці: На оживлення голодуючих громада потребує зараз: 43 сотн. кукурудзи, 19 жита, 30 бульби; 13 родин вже сильно голодує.

4) Раделичі: Бідують передновком 44 родини і т. п.

Голод і влада.

„Сільський Господар" комунікує: 14. Травня п. р. виїхала делегація філії „С. Г." (голова) і Пов. Союз Кооператив в Стрию (о. дир. Пелеський) до воєвідства в Станиславові і звернула увагу воєводі на грізний голод в повітах: Стрий, Сколе, Жидачів. Довідавшися від делеґації, що львівське воєвідство вже одержало 300.000 зол. на допомогу голодуючим у львівськім воєвідстві, п. воєвода заявив, що йому приділено дотепер 15.000 зол., які він розділив між три повіти, що зголосили у нього голод.

Пожертва „Народної Торговлі".

„Народна Торговля" у Львові склала для голодних в розпорядженя Краєвого Комітету Доп. „Гол. Селу" 1.000 золотих.

Дрібні вістки.

Протибольшевицька акція набере — як запевняє „Дейлі Геральд" — невдовзі більшої сили. Англія хоче домагатися від уряду СРСР. розвязання комінтерну. В цій справі буцім то вже навязаний контакт між усіма державами. Німеччина має теж приступити до цієї акції.

Спроба австро-німецької злуки затіснить — на думку франц. преси — взаємини поміж Італією, Польщею та Малою Антантою.

Литва вдоволена вибором Гінденбурґа. Півофіц. литовська преса бачить у Гінденбурґу людину, яка допоможе Литві відзискати Вильно.

Калфов, болґарський міністр закордонних справ, був прийнятий Чемберленом на довшій авдієнції.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Суд у Рівному.

(Власна тел.) Вівторок дня 19. ц. м. розпочався у Рівному розправа проти Бондаренка і тов., обвинувачених за державну зраду. Бондаренка увільнено. Боронив адвокат д-р Лев Ганкевич зі Львова.

Смульські насл. Ратайского?

Останніми часами віцемінїстер Смульські виявляв охоту податися до димісії в звязи з політикою віцепрем. Тугута супроти нац. меншостей: 19. V. віцемін. Смульські був на авдієнції у президента й прем. Грабского й уже остане на становищі. В колах близьких до уряду заявляють, що невиключеним є уступлення мін. внутр. справ Ратайского а його наслідником був би саме Смульські.

Нота до Німеччини.

„Льок. Анц." подає зміст ноти, яку союзники мають вислати Німеччині. Великі фабрики зброї, як прим. Круппа мусять обмежити діяльність, знесення казармового квартирунку поліції, реорґанізація військового уряду, котрий є дійсно великим ґен. штабом. Вербування до райхсвери має бути знесене. Твердині в Кенігсбергу мається знести.

Поворот Красіна.

„Берл. Тґт." повідомляє, що Красін буде відкликаний з Парижа й займе становище нар. комісаря.

Ціль приїзду ґен. ком. С. Народів до Польщі.

„Хвіля" повідомляє, що ціллю приїзду ґен. комісаря Союза Народів для Австрії Ціммермана до Варшави не є студіювання економічних відносин у Польщі, як сондування опінії для сотворення екон. польсько-австрійського юнктім. Ціммерман нібито з поручення Союза Народів переговорює з польськими урядовими чинниками в справі вможливлення Австрії збільшення експорту, а тимсамим знищення її плянів для злуки з Німеччиною.

В червні диверсійні напади?

З Вильна повідомляють польські часописи: В Мінську був зїзд провідників диверс. відділів. Уплянували зачіпну акцію на червень. Уряд СРСР. дав на цю ціль 70 тис. руб. Ватаги таборують на слуцькому терені. Муха Міхальский виступає тепер як Аршинов.

На якій основі „не вільно" світським католикам видавати „всяких писань, в яких міститься щось, що має якунебудь звязь з релігією і обичайністю"? Що скаже митроп. ординаріят на факт, що при Польській Академії Наук в Кракові існує „Komitet dla wydawania pism greckich OO. Kościoła IV. wieku", а нпр. редакцією писань св. Григорія Назіянзенського займаються два визначні клясичні фільольоґи, члени вгаданого „Комітету", світські люди, проф. Сінко і проф. Штерибах, в котрих останній не то, що не є католиком, але не є навіть християнином?

Або візьмім під увагу історію Церкви, якою світським католикам „не вільно" рівнож займатися. Чи не відомо митр. ординаріятові, що великий папа Лев XIII., придержуючися засади св. Письма „увісте істину", отворив ватиканські архіви для користування ученим цілого світа без ріжниці народностей і вірозізповідань, а їх першим управителем став відомий історик Церкви кард. Гергенретер, що піддав папі цю гадку? Чи відомо це митр. ординаріятові, що протестантські учені Грегоровіюс (Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter) та Ранке (Geschichte der Päpste) не зобразили в так лихому світлі папів Олександра VI. й Інокентія VIII., як католицький учений Пастор у своїй многотомовій „Geschichte der Päpste" якраз на основі нових ватиканських джерел? Чи думає митр. ординаріят, що нпр. відомий польський учений Абрагам, професор церк. права на львівському університеті, видаючи свою знаменну „Powstanie organizacyi Kościoła łacińskiego na Rusi", мусів щойно просити дозволу на це у свого ординаріяту й давати йому свою працю до духовної цензури? Чи мусить він це робити й із иншими своїми працями, дотикаючими церк. права?

Воно легко заборонити світським католикам писати наукові праці з обсягу історії Церкви, церк. права і т. д., але не так легко самому це зробити. Де тепер серед нашого духовенства люде, що працюють науково на тім полі, де такий Пелеш зі своєю „Geschichte der Union", Гарасевич зі своїми „Annales Ecclesiae Ruthenae", Малиновський зі своїми „Die Kirchen- und Staats-Satzungen", Петрушевич зі своїми історичними, лінґвістичними й археольоґічними працями? Чи не сором, що досі ніхто з нашого духовенства не написав критичної історії Берестейської Унії щойно питомці мусіли перекласти на українську мову працю польсько-лат. епископа Ліковского? Чи не сором, що ми донині не спромоглися на таку многотомову працю, яку дав о. Зеленський (Jezuici w Polsce), та що до історії оо. Василіян ми все ще приневолені опиратися й далі на розвідці М. Коссака „Короткий погляд на монастирі і монашество руське", що вийшов іще в 1867 р. в „Шематизмі провінції св. Спасителя Ч. св. В. В. в Галиції"?

Чи отже „цензори" хочби й із докторатом компетентні цензурувати на прим. працю світського ученого з обсягу історії Церкви чи з обсягу церковних справ, скоро самі в тих предметах не дали себе нічим пізнати ученому світові?

А хтож, спитаюся, як не світські старалися у нас заповнювати згадані вище прогалини? Прошу переглянути видавництва Наукового Товариства ім. Шевченка, кілько там поміщено розвідок з обсягу історії нашої Церкви, оголошено матеріялів, видано памятників полемічного письменства, апокрифів і т. д. Чи на прим. аж світському чоловікові треба було братися за писання історії Львівської Духовної Семинарії і т. и.? Чиж не отвирається тут поле ділання для наших целебсів, щоби, замість „нудитися" на селі, працювали по бібліотеках, архівах, порядкували їх, збирали матеріяли й писали на їх основі? Але до цього треба відповідних студій, таких, які має латинське духовенство. Кожда латинська капітула має у своїм зборі визначних палеографів-архівістів, котрі держать у взірцевому порядку капітульні і консисторські архіви й бібліотеки, а яких користають і світські учені. А у нас що? Що у нас діється з такими річами, як не стало такого пок. митрата Подолинського або пок. Крижановського Ч. Св. В. В.? Правда, і у нас виступають священники в ряди-годи з історичними розвідками, але при тім всім не грішать вони ні основним використанням джерельних матеріялів ні методою. Бо писання таких розвідок, де цитується раз-враз то Макарія, то Голубінського, це ще не наукова розвідка, а компіляція! А матеріялу невикористаного „многе множество". „Національний Музей" містить його ледво дрібоньку частинку, — решта бутвіє по капітульних, консисторських та Василіянських бібліотеках та архівах, або йде мишам на снідання...

Чи не краще було би подбати про збереження й вихіснування цих історичних памяток, замість тратити час і енергію на „епархіяльні закони", які наражують „законодавців" на непотрібну компромітацію, а нашій Церкві можуть пожити діймаючу шкоду.

У Львові, 1. V. 1925 р.

Українізація радянських газет.

Відповідно до постанов останнього з'їзду КП(б)У., центральний орган партії „Комуніст", який виходив досі по російськи, переводиться на українську мову, так само переводиться на українську мову дуже поширена київська „Пролетарская Мысль", при чім місцевий великий український часопис „Більшовик" перестає виходити, бо зливається з „Пролетарською Правдою". Для російських робітників у Харкові буде далі видаватися популярний російський часопис „Пролетарій", а в Києві буде переміненний на щоденний популярний масовий часопис російський тижневик „Кузница".

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з пинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць червень 4·20 зол.**

— **Спогади Е. Чикаленка ч. 2. як безплатний додаток за II. чвертьріччя розсилаємо вже тільки тим передплатникам, які вплатили передплату за це чвертьріччя, себто до кінця червня ц. р. Почтову оплату за I. ч. в квоті 60 сот. просимо надсилати з передплатою за червень. Тих передплатників, які дотепер не вплатили ще почтової оплати в квоті 60 сот за I. ч. просимо надіслати II з передплатою на червень. Хто з П. Т. передплатників не надішле почтової оплати за I. ч. з передплатою на червень, не одержить II. ч. — Просимо усіх наших передплатників, щоби до 5. червня ц. р. вирівнали передплату до кінця червня ц. р. так, щоби до 15. червня ми могли з огляду на ферії вислати вже усім додаток.**

— **Д-р Остап Грицай** просить нас, у зв'язку з замітною п. Дмитра Дорошенка у фейлетові п. н. „Новини нашої педагогічної літератури" („Діло" з 12. ц. м.), завважити, що він ніколи не написав ніякої окремої книжки про Т. Шевченка, а лише рецензію на таку книжку п. А. Річицького. П. В. Залозецький торкнувсь в „Учителю", який став темою згаданого фейлетону п. Д. Дорошенка, саме тих рецензійних заміток п. Грицая, а не якоїсь окремої книжки про Шевченка. Тому уваги п. Дм. Дорошенка на адресу п. О. Грицая були, очевидячки, зроблені по непорозумінню.

— **Міжнародній поліційний конґрес.** В Ню-Йорку розпочав свої наради міжнародній поліційний конґрес. В ньому беруть участь делєґати 40 держав. На першому засіданню рішено установити міжнародній реєстр переступників. До реєстру мають вноситися і подрібні, докладні відомости про переступників.

— **Велика пожежа у Львові.** Як вже згадано, вчора в останній хвилині у короткій новинці—Львів навістила велика пожежа, жертвою якої впало передмістя Богданівка, сусідуюче з вул. Городецькою. Пожежа знялась набуть від іскор, які вітер розніс з ручного заїзника, що його служанка в ресторану Штальмайстра відсилювала безпечно; кажуть теж, що причиною пожежі були іскри з комина. В зв'язку з сильним вітром та довшою посухою — пожежа обняла зразу 12 будівель, здебільша партерових та одноповерхових домів, замешкалих бідною жидівською людністю. Пожежа грозила величезною небезпекою цілому містові тому, що зараз же недалеко положені великі військові бараки, повні всілякого легкозапального матеріялу, а також величезні резервуари спирту фабрики ліків Міколяша. Навіть неможливо уявити собі розмірів катастрофи, якщо вогонь обхопив би 800 тисяч літрів спирту! На щастя пожежу вдалось зльокалізувати. Кількох пожарників відвезло при рятунковій акції більші й менші рани. Рятункова акція йшла від 4. год. по пол. до пізньої ночі; коли стемніло, загрожений терен освітлювали рефлєктори. Вчорашня пожежа знову виявила скандальну міську господарку львівського магістрату: в критичний час якась були зачинені гідранти і пожарна сторожа мусіла ждати довший час, поки появився доплив води. В магістраті не було в той час ні одного урядовця, який розпорядив би відкриття водяних резервуарів. Теж саме торкається освітлення: треба було довгих заходів, поки міська електровня зволила освітлити місце катастрофи. Головачі з магістрату потішаються, що пожежа й так не могла посягти їхніх елєґантних помешкань у центрі міста. Майже одночасно того самого дня вибухла пожежа на т. зв. Виставовій площі, на даху палати мистецтва. Пожежу в пору заліквідовано.

— **Клопіт Поляків з православним собором.** Свого часу писалось у нас докладно про розбірку величавого православного собору на Саському майдані у Варшаві. Не торкаючись більше доцільности чи недоцільности тої постановки, цікаво завважити, що вже рік розбирають будівлю й ніяк не можуть розібрати її. Тепер повідомляють газети, що робітники, зайняті при розбірці, застрайкували, бо їм не виплатили платні! Патріотизм Варшавяків має поки що той ефект, що центральна м'ська площа від року заалеча грузом й опоганена голими мурами обліпленими рустуванням.

— **Нові гроші на Мадярщині.** На Мадярщині введено нову валюту, а саме мадярські пенти. Мадярський гульден буде більш-менше рівний польському. золотому.

Зі спорту.

Надзвичайні Загальні збори українського спортового т-ва „Україна" відбудуться дня 26 травня 1925 о год. 18-ій в домівці Сокола-Батька, ул. Руська 20 з слідуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу з попередних Заг. зборів. 2) Прийняття новоствердженого статуту, 3) Звіт з діяльности уступаючого виділу, 4) Уділення абсолюторії, 5) Вибір нового виділу і провірної комісії, 6) Внесення і запити.

За Виділ:
інж. О. Васюта голова. *В. Решетилович* секретар.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 15-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925, в золотих.

Волод. Чайковський Самік 10, Михайло Константинський Кросно 6, Школа УПТ. ім. Франка Клепарів додаткова збірка від шкільних дітей 5·52, від дітей з захоронки 5·63 і від п. Тисовченої С. 5 — разом 16·15, Вертипорох Ірина Коло 5, Костюк Панько Руда Паб'яна 6·50, на листу ч. 30 а то: Волод. Свідерський 5, Олекса Карась 5, А. підпис нечитний 2, Марешко Сава 2, Полянські Щеґан 2, Секальський Михайло 3, Пригода Павло 2, Легкий Дамян 1, Микола Хай 1, Михайло Дмитрищин 1, підпис нечитний 2, Бідник Г. 1, Голдун Теодор 1, підпис нечитний 1, збірка в капличці 13·13, Гаркавий Олекса 2, Копан Василь 1, Пелагія Чорнак 2, Микола Доліна 1, Йосиф підпис нечитний 2, Маня Оговенкова 3, Теодор Ковч 2, Коперстянський Михайло 2, Лелько Евстахій Пільзно 5, Юревич Августин Пільзно 10, Лелько Володимир Винники 10, Раставецький Іван Львів 50, Андрій Білий Винники 5, Комітет допомоги Голод. Селу громади Володь п. Динів 8, Іван Товариницький Дубецько 10, Корнель Монастирський Мазури 14, через „Діло": Ковальчук Свідничка, Чехословаччина 25 кч., Карло Федорович Свідничка 15 кч., Юра Іван Данілович 50 кч. разом 90 кч. це є 13·50 зол. До дня 15. травня включно зібрано 6.351·18 зол. і 45 дол. амер.

Посмертні згадки.

Сидорець Осип, підхорунжий Української Гал. Армії, студент лісової інжинерії, член Української Акад. Громади, упокоївся дня 8. травня 1925 р. в лічниці св. Анни в Берні. Покійний родився 20. серпня 1894 р. в Довгім, пов. Стрий, перебув цілу кампанію світової війни при У. С. С. а відтак при У. Г. А. В. 1919 р. перейшов на Чехословаччину та зголосився до Української Бриґади в Ніж. Яблонним. Через цілий час свого перебування в Бриґаді був взірцевим працьовником і учителем свого стрілецтва. Однак війна та таборове життя підірвали здоровля покійного та в 1922 р. переслано його до військової санаторії в Штеґенберґу на лічення грудної недуги, де перебув до 1923 р., в осени 1923 р. приїхав на студії до Берна, де записався на лісочий виділ Високої Господ. Школи. Щоби піддержати хоч трохи своє й так слабеньке здоровля, оселився повійнює в Більовицях біля Берна. З початком квітня знова занедужав та був уміщений в лічниці св. Анни в Берні, де й помер 8. травня 1925 р. Похорон відбувся 11. ц. м. на Центральним кладовищі в Берні. Похоронено покійного побіч памятника, який виставлено тамже 154 синам української землі. В похороні взяли участь всі українські студенти в Берні, та багато чужої публики. Похороном займалося українське студентство, зорганізоване по фахових секціях. На гробі положено серед палких промов вінець від імени всього українського студентства та від безпосередніх його товаришів-агрономів та лісників. Українське студентство в боді серця прощало свойого дорогого товариша й тою вісткою смутку ділиться зі всім громадянством, з рідною та знайомими Покійного. В. И. П.

Володимир Погар Яновський, емер. надрадник вищого суду й адвокат в Буківську по довгій і тяжкій недузі, заосмотрений св. Тайнами помер 25. квітня 1925, в 73 році життя.

Покійний, як син директора німецької гімназії у Львові покінчив німецьку гімназію у Львові. По скінченню правничого факультету в 21 році життя, повнить спершу обовязки яко судія в Рудках, відтак як начальник суду в Березові й окружний судія в Сяноці, вкінці зістає радником апеляційного суду у Львові, де пробуває до кінця своїх літ служби. А хоча усміхалась йому карієра і мав бути покликаний до Відня, резигнує і переноситься на Лемківщину, і в Буківську відкриває адвокатську канцелярію, яку веде до останньої хвилі життя.

Покійний визначався незвичайними здібностями і великим знанням правничим і в кругах правників тішився великим поважанням. Як судія і оборонець зелнав собі любов, щирість і пошанування ізза правоти і чистоти характеру — тому смерть його викликала великий жаль серед тих, що його близше знали, а з осібна серед українського населення, якому ніс поміч і служив правною порадою дуже часто безкорисно. Похорони відбудись при великім здвизі народа без різниці віроісповідання. Над могилою попрощав Його в імени адвокатів д-р Рінґель і о. Антонич, парох з Волиці. В часі похоронів співав хор з Волиці, причиняючись тим до звеличання Його памяти і похоронного обряду. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.
Заліщики — Сали Нар. Дому.
Середа 20.V. „Переполох".
Неділя 24.V. „Мазепа".
Товсте, селя „Гвазди".
Четвер 21.V. „Маруся Богуславка".
Пятниця 22.V. „Пан Твардовський".
Субота 23.V. „Вихрест".
Раніші замовлення білетів на виставу у м. Товстім приймає кооператива „Народній Дім". 1874 15—?

ОСТАННІ ДВА ВИСТУПИ
Нині в середу 20. і четвер 21. ц.м.
славного феноменального атлєта
З. БРАЙТВАРТА
в цирку А. Корнацького, вул. Коперника 33.
Крім цього вистава варшавської церковної дружини з геніяльною тресурою арабських коней і инших еквілібристичних продукцій.

Управа прив. української гімназії з правом прилюдности в Золочеві. Вступні іспити до I. кл. відбудуться дня 27. червня 1925 о год. 9. рано. Зголошуватися належить до дня 25.VI. включно в канцелярії дирекції. Вступні іспити до II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29. і 30. червня. Зголошуватися належить до дня 26.VI. Вписи до I., II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29., 30. червня і 5. липня 1925. Управитель *о. М. Хмільовський.*
1912 2—2

Загальний Збір „Народної Гостинниці" кооп. стоваришення з обм. пор. у Львові відбудеться дня 23. ц. м. в суботу о год. 5. пополудни в салі стоваришення вул. Косцюшка ч. 1 а) I. пов. 1981

Дрібні оголошення.

ЖЕНЩИНА, середніх літ, пошукує місця до заряду домом у безженного священика або вдівця. Уміє добре шити. Тернопіль, вул. Микулинецька 16. Ірина Серпенко. 1975 1—1

ЗАХОРОНКА в Угнові потребує негайно вчительки. Зголошуватися в канцелярії УПТ. у Львові Ринок 10. 1979 1—1

В КОСІВЩИНІ, близько Косова учителька пошукує лекції на час ферій за ніну удержання. Ласкаві зголошення до Адміністрації для „Учителька X". 1976 1-3

ІНТЕЛІҐЕНТНА сирота по священику, середніх літ, пошукує місця заряду домом. Ласкаві письменні зголошення до Адміністрації під „Марія". 1978 1—1

СТАРШИЙ мущина, пристійний, симпатичний і здоровий, урядник державний VIII. ранги, який крім поборів має комплетно уладжене мешкання у власнім домі в повітовім місті і є властителем меншого рільного господарства, глядає жінки особи гарної, симпатичної, здорової, середнього росту, гарно збудованої, господарної і відповідно інтеліґентної за супругу. — Може бути панна або бездітна вдова до 36 літ і инше. Зголошення з фотографією за звором котрої ручиться словом чести до адміністрації „Діла" під „Явор". Зголосяться можуть і непосажні, але здорові і гарні. На анонімні не буде відповідати. 1968 2—2

НАДДНІПРЯНЕЦЬ, дириґент, може вести самостійно кооперативу та книговодство, радо прийме таку посаду з пов. Снятин, або не дальше станиславівського воєвідства. Зголошення слати: Оксанівський в Белелуї, пов. Снятин 2—3

BOSCH свічки, магнети, рефлєктори, Сварґани, поручає Вітольд Трамбаз, Львів, Полєського 2. 1934 a) 3-5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛЕКЦІЇ ВІДЕНСЬКОГО КРОЮ
1930 жіночих одягів на найдогідніших умовах дає абсольвент Віденської Школи Крою 6 | —
М. Метяй-Мітявський
Львів, вул. св. Йосифа 6. I. п.

Спростування.

Правдою є, що „Елєґант" є найкращою пастою до обуви, однак неправдою є, щоби кождий громадянин міг її уживати, бо не кожда наша торговля має наш виріб.
Замовляти: О. Левицька і С-ка, Львів. Кордецького 51. 1982 1—1

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мільон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 1-10

ОМЕГА

перша рата 10 зол.
слідуючі три чеком П. К. О.
МАРІЯН ДАЄВСКІ
ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.
1938 2—5

ПОДЯКА.

Невмолима смерть забрала мені мойого мужа бл. п. Володимира Яновського, адвоката в Буківську. У тому великому нещастю старались мій біль облекшити знакомі, що поспішили зі словами розради і помічи. Почуваюсь проте до обовязку зложити прилюдну подяку в першій мірі о. Менціївському з Карликова за уділення Покійному св. Тайн, як також п. аптикарям Місевичам, п. ректам Тисовім і п. Рилковій. Дякую Всечесному духовенству обох обрядів, а то Всч. о. декану Зацеві, о. Антоничу, о. Боболі, о. Добровольському, о. Клачинському, о. Менціївському і о. Сембратовичеві, що не жаліли свого труду і прибули на похорони для звеличання памяти Покійного, як також хорові з Волиці за гарний спів. Дякую Судові, Евіденції, Школі й Адвокатам за вінці на домовину. З осібна дякую о. Антоничеві і вдп. д-рові Рінґлеві за прекрасне слово над могилою. Врешті дякую всім тим, що оказали мені своє співчуття і поміч і всьому громадянству без різниці на народність, що у великому числі прибуло віддати останню прислугу Покійному.
Буківсько, 28. квітня 1925.
1927 1—1 *Антонина Яновська, жена.*

Подяка.

Дня 14. травня пр. у Львові упокоїлася в Бозі Марія Гнилська донька бл. п. пароха в Миклашеві а 16 травня перевезли ми тіло покійної до родинного гробу в Миклашеві на вічний спочинок. Тому що не маємо слів подяки для всіх хто прибув щоби попращати в останніх прилучитись до звеличання похорону, складаємо тою дорогою найсердечнішу подяку. Зокрема дякуємо Всеч. оо. совіт. Дуткевичу, Бернацькому, Пилипцеви і Сеньковому. Щиро дякуємо братству церковному, Вп. начальникові громади, орхестрі і хорови, які своїми звуками так звеличили похорон. Вкінці приймість нашу найгорячійшу подяку ціла громадо Миклашева за так обильні докази пошани до наших батьків за що най вам Всевишній винагородить стократно. — *Родина.* 1983 1—1

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з нагоди
ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ
ВЗУТТЯ лише першої якости у знижній ціні зі солідности фірми
С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.
Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і подивляйте низькі ціни.
1984 **Позір на фірму: С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 1—5

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. III (10.494). Львів, пятниця 22. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Мирна гра.

Стабіліза́ція валюти, звернення уваги на економічне життя, торговельні й політичні умови та мілітарні конвенції між поодинокими державами висловлюють тенденції внутрішнього будівництва та заходи біля забезпечення нових державних організмів. Хоч тут і там ще вибухають бомби, хоч час до часу являються спроби переворотів, то все таки у більшости держав, і то великих держав у повному розгарі кипить мирна праця. Класичним прикладом усунення хоробливих настроїв і явищ та повороту до нормального життя є Німеччина. Всею напругою сил вона відбудовується матеріяльно і відроджується морально. Як фенікс з попелища повстала Німеччина, щоби знову стати в центрі европейських проблем, щоби зосередкувати на собі увагу і подив всього світу. Та Німеччина не є ще в спромозі взяти в свої руки керму европейської політики. Вона все ще примушена зручно балянсувати між двома блоками світовими і двома европейськими.

Англьо саська раса, вийшовши побідницею зі світової війни, вдержавши всі свої посілости і здобувши нові та нагромадивши величезні матеріяльні засоби, змагає утвердити своє панування над світом. Проти англьо-саського, американсько-британського блоку стоїть евразійна радянська унія, що теж претендує на опанування світа. В щоденній мові називають один блок антибільшовицьким, а другий більшовицьким блоком. Британські посілости в Азії, Африці й Австралії та американські інтереси на Тихому Океані є загрожені зростаючою могутністю СРСР. та радянсько-японським союзом. Пробудження азійських народів, відмолодження дуплавого Китаю, приспішена організація жовтої раси під проводом і крилами Москви, поглиблення національно-визвольного руху в Індіях, — все те не на руку Вел. Британії. Влучення в склад СРСР. Хіви і Бухари, захоплення Монголії і Афганістану з одного боку окружує британське цісарство Індій, а з другого наближує радянські впливи до Жовтого й Арабського моря. Одночасно впливи радянської унії зростають в магометанському світі, який виявляє нахили звільнитися від британської супрематії та перервати звязок Англії з Індіями. Америка затрівожена претензіями Японії до Тихого Океану, заливом каліфорнійського побережа та „нахабністю" жовтої раси.

В Европі все ще йде конкуренція між Англією і Францією за впливи і гегемонію на континенті. Скоре видужування Німеччини перехилює перевагу впливів в бік Англії, яка хоче пощадити німецьку державу та зробити її своєю опорою на континенті. Тому то Німеччина в останньому часі стає центром, біля якого вертяться майже всі европейські справи. Підпомагаючи справу гарантійного пакту і забезпечуючи Францію, Англія хоче звернути увагу Німеччини на схід. Та тут на перепоні стоїть Польща, яка не хоче в ніякім поступитися німецьким інтересам. Кожний натяк на ревізію західних границь Польщі і внесення данцігського коридора стрічають польські політики воєнними погрозами. Тут завязався новий затяжний конфлікт, правда мирного характеру, який з трудом приходиться розвязувати англійській дипльоматії. І Німеччина і Польща є потрібна Великій Британії в творенні антибольшевицького блоку, в підготовлюванні перших валів і перших рядів в майбутній збройній зустрічі двох світових могутностей. Навіть важко означити, котра з двох середньоевропейських держав є важнійша для створення осередку европейського антирадянського фронту. Німеччина є мілітарно обезсилена, але має великий резервоар людей і великі технічні засоби. За те Польща має велику армію і безпосереднє сусідство з СРСР. Англійська дипльоматія досить сильно заангажувалася досі по німецькій стороні, що витворило ворожі настрої супроти Англії в Польщі. Вони тим більше поширилися і поглибилися, коли нюйорські часописи оголосили текст меморандума Чемберлена з 20. лютого п. р., що тоскається данцігського коридору і Гор. Сілезії. Меморандум зазначував, що побідні держави лякаються втратити набуті війною території, а побіджені є невдоволені їхня надмірних втрат. Таке становище погрожує новою війною в Европі. Тому слід взяти на увагу німецькі вимоги відносно західних границь Польщі. Та крик і негодування Польщі вплинули на деяку зміну поглядів в Англії. Треба було заспокоїти Польщу. З тією метою зявилася нова німецька пропозиція, яка промовчує справу данцігського коридору і Гор. Сілезії, а висуває приєднання кволої Австрії до Німеччини. Одночасно Чемберлен скористав з нагоди, щоби зробити дві приємности Полякам. Перша — це відповідь на інтерпеляцію пос. Кенворті у звязку з рівенським процесом, друга — це заповіджені відвідини консервативних послів у Польщі. На інтерпеляцію лейбурівця Кенворті в справі суду над українськими послами в Рівному і положенням українського народу під Польщею відповів Чемберлен дуже здержливо і дуже по пітійськи. Мовляв, Українці в минулому мали оправдані претенсії, та їх неможливо було здійснити шляхом інтервенції Ліги Націй. А тепер тим більше не дасться нічого осягнути через Лігу Націй. Зрештою він є переконаний, що польський уряд має намір приноровитися до відповідних клявауль версальського трактату. Одночасно не без співділання Чемберлена відбувся в Лондоні великий банкет, в якому взяли участь посли консервативного табору. Вони заповіли на початок червня свої відвідини в Польщі, після чого зявилися в англійській пресі похвали на адресу польської державної управи, фінансової господарки і т. п. Оба ходи Чемберлена викликали велике вдоволення в Польщі, хоч не можна сказати, щоби через те зникло недовіря до англійської політики.

Та керманичі радянської політики не хочуть себе дати випередити „коварновому Альбіонові". З Москви летять крилаті слова про конечність порозуміння з Польщею, про потребу співпраці з „польським селянством".

З цього ясно, що в підготовлюванні великої розправи, рішаючої боротьби за панування над світом Польща, — на межі між Европою й Евразією, між посередніми і безпосередніми силами англьо-саського блоку та радянської унії все більше стає язичком у ваги. У світовім концерті вона грає ту саму ролю, що напр. клюб Ількова в польському соймі. Але ця велика гра йде виключно мирними засобами при виразних тенденціях стабілізації, обрахована на довший протяг часу.

Ф. ф.

Поворот Троцького.

Телеграми з останніх днів стверджують понад всякий сумнів факт, який за кулісами большевицької політики приготовлювався вже здавна. Троцький вернув з недобровільного заслання на Кавказі, вернув зрегабілітований цілком, вернув до влади — хоча тепер для нього, мабуть, приготовлене зовсім инше поле діяльности, як в мин. році, коли Троцький немов обожаний тілець відразу з найвищого педесталу слави та могутности—полетів в порох під ударами страшної політичної анатеми і її громів. У великім московськім театрі, де саме закінчилися наради 3-тього конгресу союзних рад,—появу Троцького тисячі присутніх позитали бурливими оплесками. Аклямацією вибрано Троцького до президії конгресу, вибраний він теж до екзекутиви (виконкому) союзної ради, а нема сумніву, що буде він вибраний і до її президії, себто до того невеликого гурта кількох одиниць, які фактично проводять тепер в Росії. Появилися також вістки, що Троцький має обняти провід в зреорганізованій Раді Праці й Оборони. А тому, що пункт тяжести у внутрішній большевицькій політиці пересунений тепер саме на поле господарської відбудови поруйнованого життя в Росії і тільки про ці справи балакається тепер на всесоюзному конгресі і про ці справи головно пишеться в большевицькій пресі, то поворот до влади Троцького для нас, які приневолені так пильно стежити за кожним відрухом большевицької політики—набирає дуже великого значіння.

Одначе ми зрозуміємо справжню суть тих подій, які розграються тепер в Москві, тільки тоді, коли як слід засуємо собі причини, котрі привели до упадку Троцького—так само, як ці причини, котрі тепер привели до його регабілітації.

Минулорічний соромний упадок Троцького був безпосереднім наслідком смерти Леніна—і тих умовин, які витворилися після смерти Леніна в лоні російської комуністичної партії. В постороннім видиві постійно повертає хибна думка, яка шляхом т. зв. психічних спонук утотожнює внутрішню льогіку розвитку російської революції з розвитком давньої французької революції. Ба є навіть такі „соціольоги", як от н. пр. славетний вшехпольський лідер Ст. Грабскі, які на підставі досвіду теперішности і минувшини силкуються взагалі створити якісь „вічні" закони революції. Та розуміється, що такі спроби не доводять до ціли. Бо основна ріжниця між теперішньою російською і давною французською революцією лежить в тому, що французька революція переводилася стихійно, безпрограмово, відрухово — і, так мовити, апокрифним способом, тоді, як теперішня російська революція являється просто величавою спробою покермувати розвитком подій — свідомим, обдуманим і глибоко пляновим способом.

Хтож дав духовим і дійсним провідникам російської революції ідейну зброю для їх боротьби і праці? Хто їх зробив такими, якими вони є, враз з їх головами і ділами?

Відповідь на це питання звучить: марксізм в інтерпретації Леніна. Отже не соціялізм взагалі, чи навіть марксізм, бо ми знаємо, що російські есдеки вважають себе за кращих і чистійших соціялістів та марксістів як большевики, але марксізм в такій інтерпретації, яку йому вже здавна надавав Ленін. Ролі большевицької партії в російській революції не зрозуміє той, хто не знає історії передвоєнного російського соціялізму і діяльности Леніна в нім. Ленін не вискочив в 1917 році як Атена з голови Зевеса і не „взяв керми революції в свої руки". Таке думати — велика наївність. Вертаючи в літі 1917 р. в запльомбованім вагоні зі Швайцарії до Петрограду, висідаючи на Фінляндському двірці в Петрограді і відповідаючи на промову Чхеідзе і Церетелі—Ленін, як відомо, сфор-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 357/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 106 (10.482) z dnia 16.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Widozwa Ukraińskoho Parlamentarnoho Kłubu" między słowami: a) na Wołyni sudyw... a: ukraińskych posłiw, b) serpnia 1923 r... a: wely rozprawy, c) prv zaczynenych dwerach... a: a predsidnyk, d) predsidnyk sudu... a: w perszyj deń, e) wedennia oborony... a: polskyj sud, f) od słów: domu naprawy... do konca artykułu. 2) „Nowynky" w ustępie: „i horłom i kyszeneju" od słów: danego spiewnika... do końca ustępu tego zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. w ustępie pod 1) a) ei f) 2) wystąpku z § 300 ust. cod 1) b) c) d) e) f) i wystąpku z art. VIII. ust. z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863. pod 1) e) f) tudzież, iż numer był rozszerzony wbrew postanowieniom § 17. ustawy z 17.XII. 1862 Nr. 6. 1863. Dzpp. uznał dokonaną 15. maja 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o Lwów dnia 16. maja 1925 r.

Hawel.

мулював тоді ось які програмові і тактично-політичні кличі: геть з парламентаризмом і псевдодемократією, вся влада совітам, прогнання Тимчасового Уряду, негайний мир на фронту, негайне заведення соціялістичного ладу внутрі Росії і міжнародня революція назовні! Чи може хто гадає, що Ленін був тоді яким революційним новиком, котрий заблестів нагло на овиді—подібно як колись Дантон, Робеспієр, Мара або навіть сам Наполеон? Вже одно протиставлення цих постатей виказує дивовижність почеревньої думки. Ні, Ленін вчопив кермо революції як дійсний вождь неї революції вже здавна. І в памятнім літі 1917 р. Ленін вступив тільки в правне посідання становища, яке він займав давно перед тим, заки ще комунебудь і приснитися могла можливість такої революції.

Ленін є тому Св. Павло, Августин і Тома з Аквіну російської революції. А смерть цієї геніяльної людини, може найбільшої, яку знає Европа 20 ст. — оставила гурт його близших і дальших однодумців такими однородними в психіці, в світогляді, нахилах і в практиці буденного політичного життя, що про якунебудь серйозну зміну большевизму у звязку зі смертю Леніна — не могло бути й балачки. І не може бути. Взагалі, щоби правильно розібратися в російській революційній дійсності, ми повинні постійно мати на увазі, що большевизм не є по суті нічим иншим, тільки новітньою спробою перевести в життя певну релігійну ідею. Після ери переслідувань і підпілля — так само як колись: ера навертання „вогнем і мечем" і ера кровавої гризні ріжних сект між собою. Тому для дещо глибшого обсерватора большевицький догматизм і фанатизм не є жадною новою ані невиданою появою.

Перша правда, яку Ленін втовкмачив в голови своїх партійних однодумців, був принціп про безоглядну і залізну партійну дисципліну. Ленін, який попри свій феноменальний фільософічно-конструктивний ум був ще також незвичайно тонким стратегом і політичним тактиком, розумів гаразд, що божевільна спроба наперекір цілому світові і самій Росії: створити соціялістичний лад на землі, може вдатися тільки тоді, коли сам комуніям в своїм лоні буде спаяний і забитий вкупу крицевою дисципліною. Чи може командант військового відділу дозволити поодиноким членам цього свого відділу підчас наступу на ворога на критичні міркування, на індивідуалістичні нахилі і хотіння самопас? Або з нами, або проти нас! — ось девіза воюючого комуніяму. А недисциплінові одиниці зі свого гурта — так само „під — стенку" і куля в лоб їм, як і ворогам комуніяму. Під кличем такого принципу Ленін довів большевикам до повної побіди і при його допомозі він, дивлючися на справу з історичної перспективи, — опанував російський хаос.

В тій цілій ідеольогії — на химерні забаганки, блеск і амбіції одиниці очевидно місця немає. Ленін займав своє містичне становище непомильного і святого вождя тільки завдяки внутрішнім прикметам свого інтелекту, завдяки своєму характерові і непорочній ідейности. Для нього — його власна особа мала другорядне значіння. Справа сама, ідея всесвітньої побіди комунізму була всім.

Але який-же инший в порівнанню з Леніном виходить Троцький! Як довго жив Ленін — осліплюючий блеск його ореї був такий сильний, що при нім зоря другого великого революційного діоскура Троцького була ледви видна. І розбираючись в характері Троцького — ми можемо розуміти, як страшенно мусів боліти його факт, що він біля Леніна всеж таки... маленький собі чоловічок. Та поки жив Ленін — Троцький мусів ховати свої амбіції в кишеню. Зате він забажав вийти на Робеспієра російської революції щойно після смерти попереднього. І в цім його бажанню лежить саме суть конфлікту, який вибух минулого року між ним і рештою большевицьких головачів, конфлікту, який для безсумнівного добра большевизму зліквідовано під фактичним і формальним оглядом якраз тепер.

Треба признати, що Троцький взявся був до діла незвичайно зручно. Побачивши, що славетна „трійця": Каменєв, Зіновєв і Сталін — враз зі всіми своїми сателітами цілком не мають охоти йти під його диктаторську руку, він почав шляхом підступного комування т. зв. партійною опозицією йти помалу до розбиття комуністичної партії на дві групи, що, очевидно, в дальшій конзеквенції булоб довело до розвалу большевизму і його упадку. Поодинокі фази цього конфлікту ще мабуть в памяти всіх. А коли вже внутрішня міжусобійця розпалилась до білого, то тоді ні одна ні друга сторона не щадили собі ні епітетів, ні „компромітуючих" реверсій про минуле, ні, вкінці, як найгостріших погроз. Але вкінці часа напилась ущерть і теперішні большевицькі головачі пішли на Троцького з ножами. Вони цілком слушно дедукували, що потурання такій деструктивній тактиці вождя червоної армії — мусілоб скорше чи пізнійше довести до катастрофи. І тому вони відразу так вдарили Троцького по голові, що останній стрімголов полетів на землю. Але тільки на момент. По якімсь часі, сидючи в Кисловодську, Троцький прочунався і — відплатився своїм ворогам. Його грубезна книга про „Рік 1917" і про революційну науку з цього року є нічим иншим, тільки публичним обвинуваченням Зіновєва, Каменєва, Рикова і др. в — зраді комунізмові. В цій книзі Троцький самопевно доказує, що в рішаючий мент перед жовтневим переворотом один тільки він, Троцький, правильно визнавався в положенню і мав правильну тактику. Що навіть помилявся Ленін, а теперішні правовірні „ленінці" були таки, непричком кажучи, просто собі: соціялзрадники, пораженці, мимраві слабодухи і т. п. Так, що годі дивуватися, коли заатакозані противники не могли Троцькому подарувати отсеї зневаги...

З цих міркувань про минуле — полеміка перенеслася і на дві головні позиції актуальної політики дня, а саме: „Питання про можливість близької чи далекої всесвітньої комуністичної революції та питання про ролю селянства в російській революції і відношення офіційного комунізму до нього. Або, иншими словами, питання про те, чи скоро буде комуністичний переворот в світі і який він буде, та що робити зі селянством, аби його, коли вже не цілком задовольнити, то бодай укоськати і вчинити для себе нешкідливим. Одна і друга справа вирішена вже в большевицькій політиці конкретним способом, вирішена не по лінії міркувань Троцького, а проте він, як виходить з останніх подій, погодився з цим рішенням і цілком обмитий в минулорічних плянах — в позній силі вернув до влади.

Цей факт значить, що й одна і друга сторона побачила велику шкідливість міжпартійної гризні, та в ім'я вищих інтересів партії пішла на обопільні уступки. Зіновєв, Каменєв, Сталін і ин. вибачили Троцькому його минулорічні амбітні затії, а Троцький перестав підважувати авторітет партійних вождів своїми полемічними підкопами. На такій середній лінії обі сторони вистрілися і, як бачимо, на минувшину вже закинутий саван забуття.

Тому ми мусимо рахуватися тепер з обновленням большевицьких сил, з їх великою консолідацією і розмахом. Так чи інак, — але ждати на внутрішню слабість большевизму не приходиться. Навпаки. Він тепер сильно угрунтований в Росії та очищений з недуги внутрішнього розпаду. І здається, з тим більшим запалом большевизм візьметься за діло реалізації своїх ідей, з чого, у всякому раві, не зрезигнує ніколи, поки тільки йому життя.

Д-р Павло Лисин.

Політичні новини.

Союзники — Гінденбургові.

Англ. мін. зак. справ Чемберлен заявив у парляменті, що союзні держави мають намір переслати побажання Гінденбургові з нагоди його вибору на президента. Факт, що це рішення приходить троки спізнене вказує на те, що задержання традиційних офіціяльних

Д-р Остап Грицай.

З недавнього минулого.

(Евген Чикаленко: **СПОГАДИ 1861 до 1907.)**

Накладом Видавничої Спілки „Діло", Львів 1925.

Сьогодні, під хвилю, коли провідним гаслом усеї визвольної національної роботи в нас є і мусить бути безумовне обєднання всіх сил в народі, а з тим і тісний духовий звязок усього українського громадянства між собою, являється в нас глибше взаємне обзнайомлення наших братів по цей і по той бік Збруча просто необхідною потребою. Про те говорилося і говориться в нас узагалі дуже багато, а в останнім часі заговорив про що справу в „Українськім Голосі" д-р Андрій Чайківський в окремій передовиці, — присвяченій відношенню галицьких Українців до придніпрянських земляків і навпаки — і тому я на цьому місці ширше цього питання обмірковувати не буду. Тут годиться зазначити тільки те, що коли між обома сторонами є і справді непорозуміння та деяка неохота до себе, то їх головне джерело — недостаточне знання життєвих умовин та духовости даних українських середовищ. І тому всякий твір, усяка книжка, що намагається розкрити перед нами умовини життя та культурної праці в тім або иншім середовищі нашого національного життя, це в нас не тільки історичний документ, а і своєрідний акт наближування та обєднування осередків народу, відділених від себе ворожими кордонами.

А таким твором видається мені передовсім книга спогадів Евгена Чикаленка, одного з найчільнійших народніх діячів, яких видала Придніпрянська Україна за останні десятиліття.

Перед нами поки-що тільки перша частина твору. Її змістом, — події, звязані з розвитком національної культурної роботи наших придніпрянських земляків під царським режімом, починаючи від 70-их років аж геть до революційної доби 1905|917 р. Значить — історія одного чвертьстоліття наших визвольних змагань та революційних починів у добі найлютішої ворожнечі царського уряду до всього, що було правом та волею народа взагалі, а до українського народа зокрема й передовсім. І тільки тоді, коли усвідомимо собі що-найточнійше все те нечуване пекло безконечних мук і страждань, що його царська Росія готовила в давніх давен обороницям державної самостійности України та її святих прав на своє власне культурне життя, тільки тоді зможемо порозуміти й оцінити гідно — все важке-преважке значіння тої нашої визвольно-культурної праці, що її в першім томі своїх спогадів розмальовує наш невтомний діяч і жертволюбивий патріот Чикаленко. Ми-ж мусимо привести собі на ум, що між тою пліндрованою, неволеною та катованою царями Україною, за муки якої проклинав Господа Шевченко, і тою, що в неї виростає наш автор, не така то дуже велика ріжниця. Правда, — горесні страхіття московського кріпацтва на нашій землі за Збручем ніби минулися. Але замісць кріпацького пекла настало в 70-их роках на Україні пекло царської цензури, царських заборон українського слова й української книжки, царських арештів і царських тюрем за кожний і найдрібнійший прояв національного життя України. І коли Шевченко в першій половині XIX. ст. мав право кликати іменем мордованих кріпаків, що горе їм, невольникам і рабам, то культурний український діяч епохи другої половини XIX. ст. розмальованої Чикаленком, міг розпачати за жорстокого гніту, під яким доводилося працювати для народу свідомим Українцям тої доби і здійснювати великий заповіт Шевченка:

Кайдани порвіте!

Але коли ми читаємо спогади Чикаленка, себто історію тих геройських працьовників духа України, що й під кормигою царських цензур гримали ціле чвертьстоліття в пекольну стіну духової темряви і національної несвідомости, аж добилися до ясних просторів революційних років, то бачимо, що вони — не розпачали, тільки по змозі робили своє. Робили своє діло серед найтяжших обставин і наперекір найтяжшим перепонам, але робили його все таки і так, що згодом молодий поет Олесь міг з захопленням заспівати:

Яка краса, — відродження країни!

Так уже тільки Історією самої визвольної праці на нашій землі за Збручем — твір Чикаленка цінний для кожного українського середовища саме під теперішній мент нашої визвольної боротьби. Але позатим спогади нашого діяча замітні теж надзвичайно цікавими малюнками людей — тобто схопленим і розмальованим придніпрянської душі і вдачі з одного, а галицької з другого боку, завдяки чому можна нам, читаючи Чикаленка, пізнати та порозуміти наших братів зза Збруча краще, ніж з усяких принагідних оповідань та віршів.

А це з огляду на згадану вже мною потребу взаємного зближення між нашими людьми по цей бік Збруча значна прикмета Чикаленкових спогадів.

Наш автор взагалі своїм підходом — суспільник-патріот, своєю методою зрівноважений історик, а малюнком — гострозорий психольог і знавець людини, іноді болюче проникливий, але все справедливий і безумовно щирий. І тому всі змальовані ним події виходять не оттакими собі припадками та трафунками в вузькім колі власного життя автора, а важними проявами на широкім овиді національного життя-буття в межах даної епохи. Дитинячі роки в родинних Перешорах, часи першої освіти в Одесі та Єлисаветграді, університетські часи з переїздом до Київа, перша праця в службі визвольної ідеї, далі часи життя під поліційним доглядом в Перешорах, діяльність для добробуту й освіти селян при допомозі популярної літератури тутже, опісляж в Конотопі, далі культурно-просвітня творчість в Київі, а вкінці праця в редакційнім комітеті „Громадської Думки" й „Ради" — все те розмальоване Чикаленком у тіснім звязку з даним часом і даними обставинами в житю цілого народа.

(Докінчення буде.)

форм подиктоване політичною ситуацією.

Експозе Штреземана.

Нім. мін. зак. справ Штреземан виголосив програмову промову на тему закордонної політики. Стверд.ив, що Німеччина виконує свої економічні зобовязання супроти союзних держав, — що відношення Німеччини до Австрії повинно бути якнайдружчійше та найтіснійше, в межах існуючих договорів, — що Німеччина має бажання ввійти в якнайтіснійші торговельні взаємини з Францією, як це робить з иншими державами, — що німецький нарід протестує проти окупації рейнської смуги союзними військами, які повинні були й покинути вже 10 січня, — що вістки про німецькі приготування до війни є смішні, — що гарантійний пакт без Німеччини буде звернений проти неї, — що Німеччина не може вступити до Ліги Націй як довго не має певности, що накладені цим зобовязання на неї не втягнуть її в конфлікт з державами і як довго не буде евакуована Рейнщина. На окрему увагу заслуговує велика частина промови, присвячена критиці польської преси, яка твердить, що Німеччина хоче четвертого поділу Польщі. Та з другого боку ні один Німець не погодиться на східні кордони, які є явним потоптанням принципу самовизначення народів і тому Німеччина не зможе погодитися на таку розвязку гарантійного пакту, який затверджував би ці кордони.

Анґлія проти комунізму.

Передають проект англійського уряду, який має намір заборонити чужинним комуністам вїзду до Англії на партійний зїзд до Глесгова. На останній парляментській сесії мають поставити проект щодо нових засобів протидіяти комуністичному рухові унутрі держави.

З політичних настроїв Франції.

У лоні лівих партій повстає опозиція на чолі з Еррio проти політики Пенлєве, який годиться на війну в Марокку. З другого боку частина соціялістів та радикалів виступає проти політики Кайо, яку піддержує лівий центр під проводом Поанкаре.

Домагання Америки.

„Шікаго Трібюн" подає, що американський уряд мав звернутися з нотами до всіх держав, своїх довжників, з домаганням сплачувати воєнні довги, тому, що їх економічне становище дозволяє нині це зробити.

Українська мова в судівництві.

З уваги на актуальність і вагу справи подаємо тут відповідь міністерства справедливости з 15. XII. 1924 ч. I. Ц. 3871|24 на інтерпеляцію посів Українського Клюбу з 22. X. 1924 в справі закона про мову в судівництві з 31. VII. 1924 ч. 78 поз. 757 Д. з. Р. П. (подану в ч. 245 „Діла" з 1924 р.).

„Внесена Українським Клюбом інтерпеляція має на увазі приморювання мовного закона в львів. апел. окрузі. В приморюванні до австр. цив. процедури хибний є погляд інтерпелянтів про некорисне діяння постанов ст. 2 пункт 3 мовного закона (з огляду на можливість жадання перекладу на польську мову) на додержання позовником речинців, залежних від внесення позву. По 2 ст. 3 п. закона пов. 757|24 лише доручення позву і виконані на його основі акти є позбавлені правних наслідків, але не внесення позву до суду. Отжим-то в разі внесення провізоріяльного позву в речинці (30 днів § 454 і 232 п. ц.) і послідуючої безуспішности доручення та повторного доручення позву з перекладом або перекладу позву (ст. 2 п. 3)— наслідки внесення позву в речинці не гасвуть, хоч дату доручення позву (а не його внесення) пересунено на день доручення перекладу. Якщо позваний вважає перекладу позву, то наступить опівнення дальшого поступування, та це й передбачує мовний закон як необхідний наслідок.

Напаки по приписам поступування в справах наймУ в деяких випадках (§ 563 і 564 п. ц.) пересунення дати доручення (виповіді чи румації), спричинене жаданням перекладу (на польську мову) може потягнути за собою відмінні наслідки для виповідаючого, якщо противник аж після доручення йому перекладу дійсно внесе заміти проти виповіді найму. Тому то цей, хто виповідає нам, коли з огляду на обставини не знає напевно, чи противник приймє цісько (виповідь) в українській мові, повинен для обминення некорисних наслідків вже відразу долучити до письма в українській мові переклад його на польську мову, якщо не вніс того письма до суду в польській мові. Ці речі очевидно не можна вважати порушенням договору (версальського в 7 ст.) про національні меншости — в обсягу признання української мові відповідних полекш при уживанню її в суді. Бо не є таким порушенням признання в деяким обсягу більших полекш, в иншому меших або й їх обмеження. В цім ділі треба зазначити, що мовному законові не є чужий обовязок долучення перекладу вже до письма, без вижидання домагання сторони (2 ст. 3 п. при дорученнях письм особам, замешканим поза львівським апеляційним округом).

Ця річ має для суду менше практичне значіння, бо одночасно з письмом буде доручена судова ухвала виготовлена в польській або в польській і українській мові та покличеться вона на зміст письма і тому урядові формулярі для судових виповідей найму (формулярі 102 з 1917 р.) будуть приморовлені до практичного життя.

Поза вище описаним випадком акт доручення позву міг мати важкі наслідки в векселевому поступуванні (ст. 80 авст. векс. 3), але це не буде мати значіння огляду на новий польський закон про векселеве право (ст. 71 розп. презид. П. Р. з 14. XI. 1924 поз. 926 ч. 100 Дз. уст. РП.).

Управа справедливости вповні доцінює обовязок здійснення мовних прав признаних мовним законом. Особливо у львівському апеляційному окрузі, в якому вже давнійше прислугували українській мові деякі права, застався персональні обставини, які забезпечують виконання мовного закона й вироблену систему службових відносин, які виключають можливість невиконання цих прав їзза дійсних перешкод, тобто їзза недостачі відповідно вишколеного персоналу. Зовсім відповідну систему повстрійську намірює управа справедливости задержати і не вважає за потрібне жадати від суддів спеціяльних свідоцтв чи навіть шкільних свідоцтв із знання української або білоруської мови, як того домагаються інтерпеланти. Дотичні урядові відомости настоятелів про знання української чи білоруської мови серед судового персоналу з його долучення відповідно до більшого або меншого уживання населенням місцевих мов в поодиноких округах повсім вистарчає для забезпечення приморовання мовного закона в судах. Потрібні заряджки вже видано. (Шкода що не сказав п. міністер, які — прим. редакції). Щодо коштів можливого приликання товмача, яке мовний закон передбачує в 2 ст. 1 точка як виняткový випадок, то мають приморовлення загальні постанови процедури про зачетя й судові кошти.

В цей спосіб міністерство дало відповідь на перших три запити з тим додатком, що вважає зайвим видавати заряджок, щоби судді вказувалися знанням мов національних меншостей, хоч як сторони так і свідки можуть в карному поступованні (2 ст. 5 точка) жадати запротоколування їх зізнань в їх матірній мові нац. менш. Внесення якої небудь новелі до мовного закона не є намірене, бо вважається зайвим. (Відповідь на 5 запит). На 6 запит (які мовні полекші в судах мають мати Українці на Лемківщині, Холмщині і Підляшю) заявляю, що поза округами означеними в 3)а) статті названого закона з 31. VII. 1924 (себто поза львівським апел. окр. і волинським та поліським воєвідствами, отже в апеляційних судах в Вильні і Люблині) не прислугують українській мові в судівництві ніякі полекші з винятком упрощень в найм. суді по 5 ст. *міністер Жихлінські в. р.*"

В отсій міністерській відповіді найцікавійше це, що суддя чи судовий урядовець чи кандидат на суддю або судового урядовця не потрібує виказувати свого знання української чи білоруської мови ані шкільним свідоцтвом ані иншими доказами, лише вистарчає заява його самого, що він знає ту мову, — голословна заява, якої ніхто не провіряє ані не стверджує. Ця безконтрольність має й на дасі матиме той наслідок, що в карних справах ніяких протоколів в українській мові ніколи ніхто не пише, а в цивільних справах ухвали й присуди з українськими перекладами є незвичайно рідкою появою. Дарма, що президія львівського апеляційного суду приказала точно виконувати постанови мовного закона.

Українські сторони, особливож українські адвокати повинні в своїх письмах до судів (в позвах, процесових письмах, екзекуційних і веспірних вписках, рекурсах і т. п.) та при судових розправах домагатися перекладу сподіваної ухвали чи сподіваного присуду на українську мову, а про всякі зловживання й порушення прав української мови повідомляти український соймовий клюб, подаючи докладно факти і докази, — найкраще в формі готової інтерпеляції виготовленої в польській мові в двох примірниках.

Подав **Б. Онуль.**

Чи є конституція?

Промова посла С. Підгірського на пленумі сойму 30. квітня 1925 р. підчас дебат над буджетом міністерства внутрішніх справ.

(Докінчення.)

А тепер киньмо погляд на особовий склад польської поліції та російської. За російських часів у ковельському повіті було 15 поліційних офіцирів, нині є там тільки 5; у рівенській було тоді 19, нині є тільки 7. Ось і доказ про різницю між інтелігенцією тамтої спогданої у всьому світі поліції російської і поліції в демократичній Польщі. Крім поліції є ще тисячі „розвідчиків", потайних агентів. Тут згадували лише про явну поліцію, а не про ту, яка з доручення своєї вищої влади має право переводити труси та арештувати, обвинувачувати громадян у протидержавности, комунізмі, то-що. Одержуючи за шпигунство гроші

мусить розвідчик вишукувати собі злочинців,

протидержавників і находить їх, де? — у легальних українських інституціях. Робить доноси на „Просвіти", — і звідтіля йде, що з весною кожного року йдуть масові труси та арешти. Минулого року перед Великоднем арештували з півтори тисячки людей і силу з них треба було випустити, тому, що ніодного обвинувачення поліції не можна було перевірити. Та сотки сиділи весь рік навіть неповідомлені про свою вину і ось щойно недавно доручили їм акт обвинувачення за організацію українських національних повстанців. І мабуть при кінці року стануть їх судити, бо до цього часу не чути про визначення реченця суду.

Цією весною мали ми вже на Волині і в Галичині масові поліційні лови на людей, уже не у східних волинських повітах, але в західних.

Вигадували казки,

які повторяла місцева польська преса, а також поліція про ріжні таємні організації повстанців, українські а мови, то-що. (*Голос: Щось там було!*). Не було нічого, бо при масових трусах не найшли нічого: ні комуністичної бібули ні зброї, про яку згадував мені п. міністр підчас моєї інтервенції. Задержували людей та знущалися над ними, щоби вони признались до вини. І так у володимирському повіті катували: Миколу Панасевича, Евстахія Пучковського, Никанора Іванчука, Петра Рудія з міста Володимира, Ярему Юра зі села Лищня, Сірка з Литовижа, Івана Карася із Заболотець. Цих людей побили по варварськи та мучили. Є ціла низка фактів анальогічних до тих, про які згадав тут мій передпромовець тов. Єремич. Ось так скатувавши людей, списують акти обвинувачення і ставлять їх під суд. Польські суди карають їх надто вижко: є випадки, коли по році вязниці окружний луцький суд засуджував десятки людей на важку чотирохлітну вязницю, з позбавленням прав, а апеляційний суд у Люблині звільняв їх від вини та кари. Так було з обвинуваченими Жешко та тов., і Будецьким та тов.

По 1½ року сидять дурно у вязниці!

Крім цього є випадки, коли поліція арештує людей, а влада на тій підставі вязнить їх і вони сидять довго та невідомо чого. Так було з Сергієм Семчуком із села Рокитниці, ковельського повіту. Сидить він уже рік у Ковлі по донесенні поліцію, донині без акту обвинувачення. І в такій справі нема ради. Я звертався до міністерства внутрішніх справ, до тов. мін-а справедливости, до прокуратури. з запитом, за що такого чоловіка держать і не маю відповіді.

Коли вже кажемо про самоволю поліції, то навезу такий приклад: 30. листопада мин. р. у Любитові, ковельського повіту, поліцай Глябян убиває ні сіло ні пало невинну людину Грущука. Парубок вертався додому вечером. Тамтой задержав його і вистрілом з револьвера

положив його трупом.

(*Голос: А ви були при цьому?*) Я знаю про це все, бо це було в моїм селі і про це казав я п. міністрові. Другий випадок такий: Підпрокуратор в окружнім рівенськім суді Ходецкі обвинуватив 14 молодих людей, Івана Каленчука та тов. також не донесення тайної поліції, що належать до протипольської української організації і дарма, що не було тоді закону про доразові суди, їх поставили під доразовий суд і тільки завдяки адвокатам удалось вирвати їх з обіймів смерти. Але поліцая Глабяня не поставили під доразовий суд, хоча вбив людину. І суд змінив акт обвинувачення, судячи їх не як злочинців, а як звичайних політичних переступників. Ось прилади, які в нас панують відносини: яка польська поліція та прокуратура.

Хочу сказати ще кілька слів про тзв. самоврядування. Самоврядуванням воно називається хіба тому, що

там староста сам урядує,

а населення не бере в самурядуванні ніякої участи. Ніяких виборів до повітових соймиків у нас не було. Староста управляє у себе в повіті, управляє і цим самоврядуванням. Що-ж роблять у нас ці самоврядування? Ми звикли, правда, не до ідеального самоврядування, бо до російських земств, але ті земства, які були збудовані на принціпах цензу не відповідають ним ідеяльним домаганням, всежтаки приносили дуже великі користи для краю та населення. Тепер маємо вже кілька літ „самоврядування" і нічого, крім плачення податків, крім призначування великих сум на організацію польських національних свят, на зустрічі воєводів та міністрів, а ніяких користей з них. (*Голос: самоходи для старостів*). Не лише старостів, але й воєводів дорого приймають і дають їм самоходи.

Щодо громадського самоврядування т. зв. „громадських рад", то й там те саме, що у повітових. Населення не брало ніякої участи в цих виборах. Приїжжав староста або начальник району і казав, що той і той буде членом громадської ради,

складав цю раду по своїй уподобі

і кінець. І громадські ради мусять виконувати накази старости, мусять робити те, що їм кажуть війти. А війти не виборні, а призначені. Шість літ минає, як війти дістали в нас „номінації" і змінити їх ніяким робом не в силі. Населення хоче користати із свого давнього права вибирати собі війта, але до цього часу не може цього зробити, бо місцева влада не йде нашому населенню на руку.

Навівши всі оці факти, Український клюб, в якого імені маю честь тут промовляти та виступати, не довіряє п. міністрові внутрішніх справ і тому голосуватиме проти бюджету. (*Оплески на лавках меншости*).

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
улюблені світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уславний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Вірність репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських каторій: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 28. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 6—20

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після провокаторської афери.

Комісія міністерства внутр. справ для ведення слідства в справі вибуху в ред. „Велька люду" покінчила праці. Висліл слідства предложено мін. Ратайскому. Крім підкомісаря Войніча нікого з політ. поліції не видалили. Нач. політ. поліції підінспект. Пйонткевич перенесений до Познання.

Окончений присуд софійських заговників.

Софійський касаційний трибунал відкинув апеляційне важалення Фрідмана і тов., засуджених за атентат на софійський собор.

Зед. Держави й Европа.

Комісар уряду Зединених Держав Девей виїхав 21. V. до Европи. В імені Зед. Держав розглядатиме економічне й фінансове положення поодиноких держав Европи і здасть опісля звіт своєму урядові. Подорож Девея є в звязи зі сплатою американських довгів.

Відложення Ради амбасадорів.

Виміна думок між Льондоном і Парижем у справі роззброєння Німеччини триває дальше. Це саме спричинило нове відложення конференції Ради амбасадорів.

Причини відложення слід шукати в тому, що Англія не дала відповіди на французький проект. Відповідь ню предложать англійській Раді міністрів. Група Чемберлена бажає деяких змін у Бріяновім проекті, щоби так переробити цей документ на ноту союзн. держав, що Англія відповідала би також за ноту. Инші міністри, головнож льорд Біркенгед не хочуть і чути про відповідальність Англії. Засідання англійського кабінету 20. V. мало бути присвячене розгляданню франц. меморандума, що є відповідю на ним. предложення в справі гарант. пакту.

Пос. Войков не вернеться до Варшави.

Мін. загр. справ Скшиньскі прийнав 20. V. радянського посла Войкова на конференції. Войков виїздить на два тижні. Є чутки, що вже не верне на своє становище, бо офіц. радянські кола настроєні вороже для нього.

Бурі у Франції.

Градова буря лютує у Франції від 48 годин. Заподіяла великі шкоди в засівах. Були тучі в околиці Троа Шальон сір Мари, Понтарліє і Шароль. Згинуло дуже багато худоби. У місцев. Елер буря знищила кінотеатр, при цьому згинуло 13 чоловік, а 14 було ранених.

Повстання у СРСР.

Англійські часописи містять вістки про вибух повстання на Білорусі проти СРСР. Повстанням керує ген. б. царської армії Боровський. В курлятській республіці повстанці зайняли столицю республики.

Збільшення рад. армії й фльоти.

Роста повідомляє, що Фрунзе підкреслив на радянському конгресі, що з причини малої скількости радянського війська питання збільшення чисельного стану армії є пекуче. Часописи повідомляють, що СРСР. почав будову воєнної фльоти на озері Пейпус. В разі війни ця фльота оперуватиме проти Естонії.

Розправа проти адвоката Гофмокля-Островського. Голосна справа виступів адвоката д-ра Гофмокля-Островського до польського офіцера у варшавському окружному суді найде свій епільог у судовій розправі, яка відчнеться проти нього в тому самому суді, де він стріляв дня 25. травня ц. р. Розправа матиме сенсаційний характер. Багато закордонних кореспондентів візьме в ній участь. На ній буде відслонений теж не один факт про провокацію, яка відгравала останніми часами таку велику ролю у польських судах. Обвинувачений пірвався за зброю, та вимірив її проти людини, яку теж уважав провокатором.

Протижидівські демонстрації у Відні. Дня 19. травня була віденська політехніка видовищем бурхливих сцен. Німецькі націоналісти і члени т-ва „Front-kämpfer" окружили вхід на політехніку і не пускали до середини жидівських студентів. Своє поступування мотивували націоналісти тим, що семітські газети накинулися на професора Гобеса, що є німецьким націоналістом. Крім цього німецькі студенти вірвалися до викладових сал і лабораторій, та повикидали звідтам Жидів. Сенат рішив припинити на політехніці всі викладн та почати слідство.

Велика пожежа лісів на німецькому Поморю. У вівторок полудні вибухла на прускому Поморю у Фрідріхсвальд, велика пожежа лісів, які німецькі хроніки вже від давна не нотували. Не уважаючи на всі людські зусилля, пожежі не вдалося зльокалізувати. Ліси горять на великих простовах.

Нова катастрофа у дортмундських копальнях. В шахті вугільних копалень Дортфельд наступила в суботу між 4 а 5 годиною полудни велика катастрофа. В склади вибухових матеріялів, яких уживано в копальнях, наступив вибух 2-х тисячів кільограмів динаміту. Гази прорвались до шахти. В той час було в шахті 738 робітників, а зараз у сусідній біля неї 289 робітників. Наслідком вибуху згинуло 43 робітники а 27 ранено.

Закупно коней для Німеччини у СРСР. Згідно з донесеннями радянських газет група німецьких промисловців робить перед комісаріятами закордонної торговлі та земельних справ заходи для закупки і вивозу зі СРСР 10-ти тисяч коней для німецького промислу.

Катастрофа на кавказькому весіллю. У містечку Сугдеді на Кавказі в часі весілля завалився дах дому, в якому було 400 весільних гостей. 100 людей згинуло на місці а всі инші важко і легше ранені.

Померли визначні чужинці. У Ленінграді помер професор Александер Кирилов, відомий історик і бувший визначний діяч партії Народньої Свободи (кадетів).

Нове місто. У СРСР на т. зв. алданських золотих копальнях приступлено до будови нового міста, яке стане адміністративним осередком того золотонайного краю. У Курдистані теж почато будову нового міста — недалеко гори Лачин. Нове місто буде зватися теж Лачин.

Европейські довги в Америці. У звязку з нотою Білого Дому по довжників Зединених Держав, оголошено слідуючу листу довгів разом із відсотками: Франція 4,137.224.354 долярів, Італія 2,097.347.121 дол., Бельгія 471,823 713 дол., Польща 178,550.999 дол., Чехословаччина 165,523.439 дол., Югославія 64,139.050 дол., Румунія 45,605.447 дол., Грещя 17,250.000 дол., Латва 6,389-092 дол., Фінляндія свій довг у висоті 8,550.000 дол. Слід зазначити, що наведені цифри становлять довги по день 31 грудня 1924 р. Америка рішила, що якщо відповідь держав у справі сплати довгів не буде вдоволяючою, то всі ті держави, що не виконають зобовязань, не дістануть на будуче ніяких кредитів. Така ухвала американського конґресу.

Розмови з Віднем. Директія почт повідомляє, що від 1. червня ц. р. вто дять в життя т. зв. „дискавичні розмови" поміж Дрогобичем, Ярославом, Кросном, Львовом, Перемишлем, Рявшевом, Сяноком, Сяніцею, Стрием і Станиславовом з одного та Віднем з другого боку, себто в названих містах можна буде отримати негайну, без черги телефонічну сполуку з Віднем. За три хвилини такої розмови платиться 35 зол. 10 сот., а між Станиславовом і Віднем — 40 зол. 50 с.

НОВИНКИ.

Ucrainica. Півофіціяльний орган міністра закордонних справ Бенеша „Prager Presse" у ч. 137 приносить у вітділі „Slavische Rundschau" сильветку мутичної діяльности нашого композитора д-ра Ст. Людкевича з нагоди 25-ліття його діяльности. Сильветка належить перу п-ні Софії Дністрянської.

З господарки львівського магістрату. На вчорашньому засіданню магістратської електоричної комісії принято цілий ряд ухвал, виконання яких мало би приступитися до започаткування розбудови Львова. Рішено відновити трамваєвий рух до Замарстинівської рогачки та до Личаківського дівпя. Крім цього получено дирекції електричних закладів виробленя плану будови трамваєвої лінії, яка лучила би Замарстинівську рогачку з клепарівською. Вже почати будову трамваєвої лінії, що лучитиме місто з городецькою рогачкою. Є теж плян, але покищо далекий до зреалізування, щоби повести лінію через вул. Пелчанську, яка лучила би вул. Сапіги зі Стрийським парком. Крім цього у звязку з останніми пожежами магістрат має поотворати всі ставі студні, яких не вистало, та розпочати вирчення нових. Мається будувати і нові водопроводи, щоби запобігти недостачі води, яка загрожує Львову.

У Бучатині український театр И. Стадника дасть кілька вистав, а імєнно: в четвер 21. ц. м. „Княжну Чвердаша"; в пятницю 22. ц. м. „Баядеру"; в суботу 23. ц. м. „Побродійку Сузанну", а в неділю 24. ц. м. „Помсту лилика". — Початок вистав точно в год. 8. вечером.

М. Менцинський у Львові. Довідуємося, що Модест Менцинський, камеральний співак, перший героїчний тенор опери в Кельн над Реном загостить до нас в перших днях червня ц. Знаменитий співак дасть у Львові тільки о д и н к о н ц е р т.

З політичних процесів на Волині. Як повідомлялось у вчорашніх телеграмах, дня 19. ц. м. найшла арешті свій епільог довга і фантастична справа проти Бондаренка перед окружним судом в Рівному. Бондаренко, уроженець Київщини, як і його шістьох товаришів з Волині, між ними лікар Пирогів, були обвинувачені у злочині з арт. 10-го к. з. (австр. § 58: повстання). Всіх товаришів Бондаренка звільнено раніше в часі слідства, йому самому вручено акт обвинувачення, оснований на визнаному поліційному повозі. Розправа, яка оногді відбулася в Рівному, була вже шостою з ряду. Остання розправа виказала повну нестійність поліційного донесення і Бондаренка по 21 місяцях невинної вязниці звільнено. Луцький староста, мимо увільняючого присуду, зажадав відставлення Бондаренка до Луцька, проти чого заперечувала оборона, відносячися і до старости в Луцьку і до воєводи, помагаючися залишення Бондаренка в межах Польщі. — Боронив д-р Лев Ганкевич зі Львова.

Як і з чого живуть поземшляньскі провінціональні польські патріоти? Про те, як вони можуть жити і з чого скажуть найкраще цифри. „Kurjer Lwowski" подає їх такими: 1) платня заступника маршалка повітової ради виносить 3 тисячі зол. місячно, які він заступник побирає нераз за два місяці з гори. За тих три тисячі він працює що понеділка по кілька годин; 2) платня секретаря з покінченою 4-ро клясовою школою є така як урядника VI. або майже VII. ранґи та категорії платень; 3) населення переважно селянське гнеться під тягарем податків. Крім оплати від кожного гектара поля платить у формі додатків до податку ще по три золотих від кожного коня, хоч відомі такі випадки, де неконтрольовані преторіяне повітової Ради в особах дібраних сільських комісарів побирають значно більше. Ці цифри не вимагають хіба ніяких коментарів.

Нові арештування комуністів у Варшаві. Політична варшавська поліція, що за всяку ціну бажає ослабити погане враження з приводу своїх провокаційних подвигів, перепела вчора знов цілий ряд арештів серед варшавських комуністів. Тим разом арештовано двачайцять осіб у приватному помешканню комуніста Чеслава Бжезіньского. Зі забраних документів мало виясниться, що арештовано всіх членів земельного відділу польської компартії. Крім цього політична поліція викопала у пивниці того самого помешкання цілий архів того відділу. Тепер існування політичної поліції у Варшаві та в цілій Польщі те тільки й оправдує, що вона арештує безнастанно все нові центральні комітети польської компартії та її відділи.

Зі спорту.

Позір сяткінкарі.

Управа сяткінкового майдан, при вул. Супінського ч. 21 запрошує всіх сяткінкарів прибути в четвер 21 цм. о год. 5. пополудни на майдан для обговорення справ сьогорічних змагань і підшукання між собою партнерів до щоденної гри.

ОГОЛОШЕННЯ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітковим.
Завтра — Гала Нар. Дому.
Неділя 24.V. „Мазепа".
Точота, свят. „Гаяди".
Четвер 21.V. „Маруся Богуславка".
Пятниця 22.V. „Пан Тадеовський".
Субота 23.V. „Вихрест".
Раніші замовлення біletів на вистави у м. Товстім приймає кооператива „Народній Дім. 1874 16—?

ОО. Редемптористи в Збоїських, п. Снесівня, подають отсим до загального відома, що приймають учеників до свого гімназійного Інституту. Точнійші інформації в Дирекції Інституту. 1989 1—3

Загальний Збір Кружка УПТ. в Домині відбудеться в неділю 31. травня ц. р. в Боатській Хаті о год. 2:30 попол. На порядку дня: Звіти уступаючої старшини і управ обох шкіл УПТ. в Домині на рік 1925|26. Вибір нової старшини. — **Управа Кружка.** 1988 1—2

Туристичне Т-во „Плай" уладжує на Зелені Свята дводенну прогульку на Хомяк. Відїзд в суботу 6.VI. вечером. В цілі одержання знижкового білету на залізницю, просимо всіх, хто возьме участь в прогульці, зголоситися з доміщі товариства при вул. Бляхарській 11, I. пов. (кол. Т-ва охор. дітей), у вівторок дня 26. V. о год. 6. веч. для зареєстрування та зложення зачету на кошти подорожі 1-1

Дрібні оголошення.

НАДДНІПРЯНЕЦЬ, диріґент, може вести самостійно кооперативу та книгоодство, радо прийме таку посаду в пов. Снятин, або на дальше станиславівського воєвідства. Зголошення слати: Оксаківський в Белелуї, пов. Снятин 3—3

В КОСІВЩИНІ, близько Косова учителька пошукує лекції на час ферій за ціну удержання. Пасхалі зголошення до Адміністрації дня „Учителька Х". 1976 3—3

ЛАНЦЮХИ АНҐ. COVENTRY масива „Hutchinson" поручає **Витолд Тванда** Львів — Подвалского 2. 1934 б) 3—5

ВІДСТУПЛЮ ніле мешкання, на разі на протяг 3 місяців, відтак тільки одну кімнату на стало. Зголошення: вул. Каштелянська 14. II. пов. Юній Сек. 1—2

ХТО прийме мене враз зі здоровим 9-ліґним сином в гористі околиці від 15-го липня до 15-го серпня. За це можу шити біліа, дїточі убрання і т. п., ґрентувальо помагати в господарстві. Зголошення на адресу: Ольга Левицька, Колонія Миколаївка 34 б. 1986 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ
д-р Степан Дрогомирецький
ем. радник суду
відкрив адвокатську канцелярію в **Отинії** при вул. Колієвій в домі п. 1974 Угорчаків. 2—3

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал **Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")**
„Студентський Вістник"
виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Поштова адреса: Praha, hlavní pošta, přihradka č. 411. „Studentskyj Visinyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Živnostenská banka „Cesus", („Stud. Visinyk").

Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)

В краю замовляти через книгарню Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередно від Адміністрації „Студ. Вістника". 2—4

ЕЛЕҐАНТ!
ЕЛЕҐАНТ!
найкраща паста до взуття як також французька маса до підлоги.
Жадайте, уживайте і замовляйте
О. Левицька і С-ка
1987 **Львів, Нордецького 51.** 1—3

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". Друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 112 (10.495). Львів, субота 23. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Лицем до сходу.

В часі війни польська громадська думка була роєднана. Дві головні орієнтації взготіли над польською політичною думкою: австрійсько-німецька і антантсько-російська. Перша скупчувала в собі численних прихильників австро-польської розвязки і менше численних німецько-польської (Вл. Студніцкі); друга була наскрізь русофільською і аж після жовтневої революції 1917 р. її заступила франкофільська орієнтація. Герольдами першої були колись всесильні краківські консерватисти й увесь лівий польський табор з прищіпкою нерішених і суєтливих демократів, другу представляла суцільна думка сильної триподілової народової демократії.

Боротьба цих двох угрупувань перетрівала війну і всесильними бурунами розшалілих пристрастей почала вдаряти в основи відродженої польської державности. Оба угрупування чинно претендували на українські, білоруські й литовські національні території, та одні з них в своїй збройній активности видвигали принціп латаної федерації, а другі поклонялися перед царським ідолом неділимства. Початково здавалося, що „федералісти" беруть верх. В їх руках була армія, дефензива, представництво держави, робітництво і невеличка частина бюрократії. Та з кожним днем вони здавали позиції. Рижський мир був в своїй ідеольогічній основі компромісом „федеративности" і „неділимства". По своїй практичній суті він став вихідною точкою денаціоналізаційно - неділимських замагань. Про те само свідчить справа Виленщини. Всеж таки донедавна ріжниця орієнтацій була що найменше маркована між обома групами. Пепесівці шукали звязків не так в Парижі, як Берліні і Льондоні. Та перед двома місяцями наступив рішучий зворот. Один з лідерів ППС. пос. Ліберман заявив в дискусії над експозе мін. закордонних справ Скшиньского, що Польща повинна змагати до порозуміння з Чехословаччиною і повинна змагати до згоди з СРСР. Коли зважити, що вся дотеперішня пепесівська політика в Галичині й Конгресівці спиралася на непереборчивій боротьбі з Росією, коли мати на увазі, що вся польська „соціялістична" фразеольогія оперувала комбінованими нападами проти царської, а опісля більшовицької „тюрми народів", то ясно, що ППС. була мусіла перебути довгу й основну еволюцію. Не лише вшехполяки віднесли генеральну побіду над пепесівцями, але й ці останні мусіли побідити себе самих.

Сьогодня в польській громадській думці істнує вже тільки один офензивний антинімецький фронт і один дефензивний, а радше вижидаючо-прихильний русофільський фронт. Найшовшися між двома могутностями: Німеччиною й СРСР. і усвідомлюючи собі безвихідність свого положення („смертельне ложе", як його назвав Ліберман), польська політична думка почала схилятися в бік европейського сходу, тіснійше кажучи в бік Росії. І зовсім природно, що тільки туди могла перехилитися польська громадська думка. Бо від Німеччини Польща одержала найзасібнійші й найкультурнійші території (Познаншину, Сілезію, Поморя), вбиваючись клином (Поморям і данціґським коридором) в німецькі державні посілости; бо через був. німецьку територію Польща одержала доступ до моря; бо Німеччина не має иншого напрямку своєї господарсько-торговельної й територіяльної експанзії, як тільки на схід, на теперішні державні области Польщі. За те східні території сучасної Польщі, тзв. „креси", хоч їх відірвано від був. царської імперії, та національно вони не є російські, отже не такі близькі серцю Москви. Це зрештою доказано рижським трактатом. СРСР. взагалі, а Росія з окрема має змогу поширюватися на широких просторах Азії, супроти яких західно-українські чи білоруські національні території є „прібницею". Правда, польських „народових" політиків неприємно вражає теперішня влада і державний устрій СРСР. та робота Комінтерну. Вони воліли би мати до діла з „національною" Росією, все одно монархічно - реакційною чи демократично - конституційною, та приходиться рахуватися з фактами і миритися з тією Росією, яка є, тим більше, що прихід „нової" відтягається в безконечність.

Це є загальним бажанням польського громадянства і його політичної еманації і тому тепер все більше лунає клич: Лицем до сходу! Ця тим більше бажане, що з порозуміння з СРСР. Польща витягає величезні користи. Перш усього вона супроти розброєння Німеччини і завершення порозуміння з СРСР. — зможе значно зменшити чисельний стан своєї армії, поліції і прикордонної сторожі, а тим самим тівко зрівноважити свій державний буджет. Тоді польську валюту не прийдеться піддержувати штучними, репресійно-податковими, просто виснажуючими громадянство засобами, але можна буде при редукції війська дещо звільнити податкову шрубу. Другою користю непомірно далекосяглої ваги є створення з Польщі транзитової держави для цілої східної Европи і половини Азії, що принесе польському скарбові величезні зиски, а це знову вплине на покращання фінансового положення Польщі. Третім зиском Польщі з польсько-радянського порозуміння буде відкриття воріт для польського промислу, особливо текстильного, на величезні европейські й азійські простори радянської унії. Польський промисл перед війною працював в першу чергу для російської Азії. Там здобував він догідні ринки збуту, звідти плило золото до кишень польських фабрикантів. Сьогодня польський промисл є напів мертвий, він переходить затяжну кризу і проявляє тенденції завмертя, хоч держава втопила в нього непомірно великі зворотні й беззворотні кредити. Польський промисл працює незвичайно дорого, польські промислові витвори ані щодо якости, ані щодо ціни не можуть конкурувати з німецькими й чеськими. Перед польським промислом запертий шлях на захід чи південь. Спроби здобути ринки збуту на Балкані не могли вдатися з огляду на те, що Балкан має кращі і дешевші товари та кращі шляхи до Австрії й Італії як до Польщі. Румунія не представляє собою поважного відборця, а внутрішній ринок через господарсько-фінансову виснаженість громадянства є мертвий.

Ось чому порозуміння з СРСР, є тиранськo - льогічною конечністю, ось чому все більше й настирливійше лунає клич: Лицем до сходу!

Ф. Ф.

Зміцнення фашистівської диктатури.

Хронічна „тимчасовість". — Слабість опозиції. — Вплив крайніх елементів. — Переслідування преси. — Проєкт знищення конституції.

З усіх великих держав провізоричність уряду в Італії є найшкідливійша з огляду на намагання поєднати потребу стабілізації з виїмковими засобами переходової доби. В Англії, Франції чи Німеччині може завтра прийти до влади нова партія, якій керму відступить нинішня, у пересвідченні, що те, чого не в силі зробити одні — можуть зробити инші. Але Мусоліні не вірить ні на мент, що між його противниками можуть бути наслідники гідні його особи.

Італійський парлямент зібрався в тих самих обставинах, що розійшовся останнього разу. Боротьба між фашистами та опозицією докотилась до глухого кута. Фашисти надалі держать цупко в своїх руках усі державні становища і користуються ними, не перебираючи у засобах, коли треба нищити своїх противників. Шість чи сім груп опозиції відорваних від парляменту продовжують свою недоцільну варту на „Авентині", а ліберали, що залишились у парляменті — це жменька. Всі свідомі того, що так далі трівати не може, але ніхто не знає, коли і як цей стан скінчиться. Опозиція розсіяна ворожими гуртками, яких єднає між собою лише спільна ворожнеча з фашизмом. Фашисти надалі складають докази швидких та непохитних виступів, а опозиція не в силі видати із себе людину, яка могла би взяти в руки керму влади.

Коли Мусоліні тільки трохи видужав, він негайно станув знову на чолі свого війська і зазначив, що його енергія у продовжуванні початого діла не ослабла. У червні минулого року, по вбивстві Матеотія, були деякі ознаки, що фашистівський уряд хоче зробити щось реального для т. зв. нормалізації відносин. Але спочатку цього року цей плян щез; — сам Мусоліні попав під вплив крайного крила своїх однодумців і нині ділить з ними спільну долю. Вибір ген. секретарем партії Фаріначі, шипого оборонця насильства супроти всієї фашістівської опозиції, є доказом, що „duce" — як звуть Мусолінія — повернувся до первісних метод свого руху. Фаріначі заявив ясно, що фашизм може дійти до свбєї мети лише силою. І Мусоліні чваниться становищем своїх однодумців, які „стоять гордо самотні проти всіх і поза всіми" немов „армія на муштрі", готова до нових боїв".

Не забуваймо, що Мусоліні є не мін. війни підчас війни на чужій території, а конституційним премієр-міністром зєдиненого королівства Італії. Не всі фашисти є оживлені таким самим боєвим запалом. Лише зовнішна дисципліна полишає враження однозгідности між ними. А одночасно деякі з авентинських опозиціоністів хотіли би вийти з пасивности і вмішатись в активну боротьбу. До цього ще заохочують їх чутки, що проти послів-сецесіністів хоче уряд почати процес за нехтування своїх обовязків. Є далі чутки, що король має про цю справу згадати у маніфесті, який приготовляє з нагоди свого 25-літнього панування.

Переслідування преси цензурою не вгаває. Свіжо припинили один провінціональний денник лише за те, що він видрукував великими буквами на першій сторінці промову посла Альбертіні, одного з провідників ліберальної партії. Такі зловживання префектів є явним порушенням конституційних законів. Міністр внутріш. справ уважав своїм обовязком заявити, що на місце пресових декретів увійде в життя нормальний пресовий закон, але про річинець цієї зміни навіть не натякнув.

Покищо Мусоліні поширив свою владу ще одним портфелем: — міністра фінансів. Цю функцію він виконує тимчасово, так само як ролю міністра війни, що не перешкаджає йому переводити поважні реформи в цих міністерствах. Крайні фашисти не скривають бажання, щоби він зєднав у своїх руках усі найвищі органи влади. Одночасно появився пробний проєкт реформи конституції, який перечеркнув би славний королівський статут — джерело свобод італійської конституційної монархії, що пересякла лібералізмом останньої доби. Цей новий закон має завести дуже складну виборчу систему, згідно з якою синдикати і инші цього рода організації матимуть нові права: він має також відобрати парляментові виключне право рішати про фінансові справи і дати урядові непорушну позицію. Такий проєкт мав би бути законним убранням для дотеперішніх диктаторських функцій фашистівського уряду.

Невідомо, чи Мусоліні погоджується вповні з такими засобами зміцнення своєї позиції і чи хоче йти до такої мети з крайнім крилом фашистів. У всякому разі він відчуває потребу „стрібувати грунт", на якому стоїть. Він почуває себе на ньому непевно, тому, що його основи — конституційні. Признатись до цього це щиро, але не зовсім безпечно. А перевести в життя ледви чи розумно

„Не було суду".

До процесу послів.

Соймова промова посла С. Хомицького дня 15. ц. м. підчас третього читання бюджету.

Висока Палато! Я заголосив дві поправки, які висловлюють вотум неповіря міністрові справедливости і органам судівництва вищої інстанції. Задля нестачі часу не можу подрібно мотивувати своєї тези, — мушу тільки обмежитись до ілюстрації останнього процесу в Рівнім. Судили там українських послів за те, буцім то вони накликували населення палити хутори та різати Поляків. На процес у Рівнім приїхало 15 сенаторів та послів українських та білоруських, 62 свідків: українських селян та інтелігентів, а до оборони зголосилося 11 українських адвокатів з ріжних міст української землі. Велика Україна також бажала взяти участь в обороні своїх синів і адвокатська київська рада робила заходи, щоби дали дозвіл її представникам виступити.

В протилежности до цього зацікавлення процесом усього українського народу польська преса збе**і**гала гробову мовчанку підчас усього процесу. Негайно виступив одноцільний польський фронт, від права до ліва,

звернений проти українського народу.

І під цим знаком боротьби переможців з переможеними і намагання перевести задумане діло йшов увесь рівенський процес. Перш усього зачинили двері суду і то так, що всупереч законові дозволили лишитись на салі лише по одному мужеві довіря для кожного обвинуваченого, замість по трьох. Правда: за те присутними на салі були численні агенти дефензиви, які записували собі зізнання свідків.

Процес вади так, що предсідник свідомо став головним прокуратором при чому так увійшов у свою ролю обвинителя, що забув зовсім про обовязок предсідника — дбати про безсторонність та рівновагу між обвинуваченням і обороною.

Предсідник у ролі прокуратора

сповнював цю функцію так ревно, що викинув брутально з судової салі адвоката д-ра Шевчука, доручаючи возному вивести його, і то тільки за те, що оборонець ставив запити анальогічні до тих, які ставив прокуратор. Такою поведінкою предсідник приневолив оборону всіх 11 українських адвокатів зректись свого мандату — факт

нечуваний в історії судівництва культурного світа.

І так вели процес над послами українського народу в польськім суді, без предсідника, з двома обвинителями; в особах голови суду та прокуратора, при зачинених дверах, у присутности численних агентів дефензиви. Метода предсідника допиту свідків представлених обороною викликала велике обурення навіть самих свідків. Предсідник кепкував з них і не давав їм навіть змоги зізнавати. Коли він домагався від свідка розяснити загально якусь справу, негайно перебивав йому, коли тамтой починав оповідати, а замість цього казав собі навести конкретні факти, або при вказуванні на такі факти перебивав йому увагами, що це факти виїмкові. (Допит свід. Богдановича). Інколи предсідник-обвинитель ставив свідкам такі питання: „що це таке держава?" „Чи комуністи можуть бути льояльними супроти держави?", а відповідь на ці питання рішала про кваліфікацію: „свідок, очевидячки, не орієнтується в цих справах". (Допит посла Тарашкевича. бувш. доцента петроградського університету). Не кажу вже про те, що

предсідник постійно відхиляв питання,

які ставили свідкам обвинувачені і які могли би служити на користь обвинуваченим. Зовсім иншою була поведінка предсідника супроти свідків акту обвинувачення, з яких 10 на загальне число 11 належать до польської національности і є наплывним елементом (осадники, громадські канцеляристи, вчителі-польонізатори). Якою ріжною була поведінка предсідника супроти тих і тамтих свідків, про не найкраще може свідчити такий факт: Підчас допиту свідка обвинителів, молодої вчительки Польки, предсідних прохав її сісти; але коли переслухував свідка оборони п. Левчанівську, без огляду на те, що вона є особою у старшім віці і має становище сенаторки, такої пропозиції їй не зробив. І супроти инших свідків оборони, послів чи сенаторів, предсідник поводився розвязно,

навіть погрожував вивинути їх із салі

лише за те, що вони ставили свідкам питання, які не йшли йому в смак. Для повної характеристики предсідника треба додати ще й те, що він казав покинути салю одному з членів довіря обвинувачених, кореспондентові „Діла" п. І. Рудницькому, за те, що він звернувся до предсідника з проханням оборонити його перед надто далеко йдучою опікою присутних на салі агентів дефензиви. Таким був голова суду.

Щодо особи прокуратора, то він перший поставив внесок, щоби розправа була тайною, щоби дозволено лише на 3 мужів довіря взагалі, а найбільше характеристичним для нього був факт, що спершу він домагався у своїй промові 4-ох літ вязниці для послів Чучмая та Васильчука, 4 літ дому поправи для посла С. Ковицького, а

по перерві змінив своє становище,

і для цього останнього також домагався 4-ох літ вязниці. Не менше характеристичним було його домагання замалювати звязок між т. зв. диверсійними бандами з промовами на вічах обвинуваченых послів.

Одним словом поведінка предсідника та прокуратора підчас рівенського суду була така, що власти во

ніякого виміру справедливости не було,

бо хоча свідки акту обвинувачення явно виявили свою ненависть супроти українських послів, добачуючи в них своїх особистих ворогів; хоча ці свідки доказали незнайомість української мови, якою обвинувачені посли промовляли на вічу в Почаєві дня 26. черпня 1923 р.; хоча зізнання цих свідків були суперечні, поплутані або зовсім збиті, а один з них навіть зізнавав в обороні послів; хоча свідки подані обороною ствердили повну безосновність обвинувачення, хоча обвинувачення само в собі містить

внутрішну нісенітницю,

бо обвинувачує освічених та інтелігентних людей в ідіотськім учинку; хоча само сформулування злочину в акті обвинувачення, навіть як би його потвердили, не містило в собі ніякого „crimen", тому, що було формою погрози чи пророцтва; невважаючи на це все — суд видав присуд, яким засудив усіх трьох українських послів: Чучмая Максима на 2 роки важкої вязниці, Васильчука Павла на 1 рік важкої вязниці і Козицького Сергія на 1 рік дому поправи. Отже слід ствердити, що

в Рівнім суду не було

а була лише боротьба Поляків-переможців та Українців-переможених. Такий характер мала поведінка представників судової влади і таке враження робило й те, як реагувала публика на судовий присуд. Коли проголошено несправедливий та суворий засуд — усі присутні на салі свідки від оборони, українські інтелігенти та селяне, були сильно зворушені, а деякі мимохіть заридали, за те польська публика радісно „ликувала".

Коли такий характер мала судова розправа проти українських послів, то як виглядає присуд справедливости супроти пересічного громадянина — української національности? Скажу коротко: наш нарід віддавна не дає віри справедливости польських судів.

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції в сенаті.

Сенатор М. Черкавський вніс в сенаті дня 19. травня ц. р. слідуючі інтерпеляції.

1) до міністра освіти в справі заложення шкільного інспектора в Бродах п. Вольского, який доручив повітовому лікареві Нецові стверджувати здоровля тих всіх дітей, яких батьки домагаються української мови навчання в школі,

2) до міністра торговлі і промислу в справі незаконної поведінки почтового уряду в Солотвині, який відмовив приняття чеку на конто Українського Педагогічного Товариства у Львові, не оглядаючись на те, що цей чек був належито виповнений,

3) до міністра справедливости в справі судового возного Мельника в Куликові, який при розношуванню судових візвань вимушує або в ошуканчий спосіб видурює від українських громадян підписи на польських шкільних деклярациях,

4) до міністра освіти в справі протизаконного накладання грошевих кар на батьків українських дітей управителем школи Левандевским в Нижневі, пов. Товмач, який в цей спосіб вимушує від українських родичів підписи на польських шкільних деклярациях,

5) до міністрів освіти і внутрішніх справ в справі управителя школи Гіполіта Партики в Бобулинцях, повіт Бучач і в справі коменданта державної поліції в Білявинцях повіт Бучач, які в карігідний спосіб вимушують підписи від українських громадян на польських шкільних деклярациях.

Дрібні вістки.

Претенсії Америки, як приятеля Франції, були пригадані у „делікатній" формі в устній розмові американського посла в Парижі з мін. фін. Кайо. Гадають, що вийде до Америки спеціяльна фінансова комісія з французького міністерства фінансів і закордонних справ для навязання переговорів в справі довгів.

Польсько-німецькі переговори, ведені у Відні в справі урегулювання соціяльної забезпеки на Горішнім Шлеску — розбилися.

Високий комісар Палестини, сер Герберт Самуель уступає в червні п. р. а на його місце приходить англійський маршал Плюмер.

Д-р Остап Грицай.

З недавнього минулого.

(*Евген Чикаленко*: **СПОГАДИ 1861 до 1907.**)

Накладом Видавничої Спілки „Діло", Львів 1925.

(Докінчення.)

Всі події і всі люде в його спогадах виведені головно в погляду на степень, в якій вони були або не були виразниками визвольного та національного духа в українськім громадянстві. Члени родини, перші знайомі, перші професори (як ось Смоленський), попи (напр. чудесний о. Олександер), урядовці, а попри них і старі батькові слуги накреслені Чикаленком з відзначенням культурно-історичних моментів уже в оповіданню про дитячі роки рукою громадянина-діяча, який у людях дослухується відгуків найглибшого духа всього середовища. А притім психольогічний хист у нашого шановного автора такий, що він кількома невеличкими рисами змалює вам живу людину не гірше, ніж Чехов або Короленко. І тому я ще раз указую на ту майстерність, з якою Чикаленко розмальовує нам людей свойого середовища, як на велику цінність у книзі його спогадів, особливо замітну й важну для нас галицьких Українців з поглядів на психольогію придніпрянської духовости. Завдяки цьому, в нас не дуже то звичайному хистові помічання та схоплювання найістотнійших прикмет чи там признак людини, доволі обємиста праця Чикаленка читається дуже цікаво, де далі з жагучим інтересом мов найкращий роман, і мабуть тяжко булоб назвати з усеї нашої дотеперішньої мемуарної літератури твір, який з цього погляду зміг би рівнатися з твором Чикаленка.

Багато індивідуальностей, які для нас стали, сказатиб, літературно-історичними фразами чи пак самими поняттями, за якими жива людина з кісток і крови наче губилася зовсім, виводить Чикаленко перед нас такими, якими вони були дійсно в життю своєю вдачею, своїм характером, а навіть своїм зовнішнім виглядом, схопленим тут двома-трьома рисами з усею пластикою художника. До них треба причислити портрети Д. Мордовця, М. Комарова, Тобілевичів, Ф. Вовка, Житецького, Конисього, Науменка, Матушевського, М. Коцюбинського, Б. Грінченка та цілий ряд инших. Як я вже раз сказав — Чикаленко тут і там являється дещо болюче пронизливим психольогом. Особливо його портрет Грінченка розчарує здорово тих, що знають Грінченка особливо як соняшного духовістю окличника гасла: „Нумо до праці, брати!" — а і в намальованій ним постатті Коцюбинського зазначується одна, легко відємна риска, яка все таки кидає сніп характеристичного світла на духовість славного письменника.

Але такі риси — це доказ на те, що Чикаленко як поглядач керується тільки й виключно — правдою, і кладе її найглибшою основою своїх життєвих спогадів. Усе те, що так залюбки стає в мемуаристів підкрашуючою шминкою, маскою та підхліблюванням во імя особистих симпатій — те все для Чикаленка не істнує. В нього зазначується риса великолінійного реалізму, який не терпить ніякої дрібничковости, ніяких хитрих позоліток, ніякої солодкавої кокетерії з собою, з людьми і життям. В Чикаленкових спогадах вузини чисто особистого життя губляться майже зовсім, а коли він і оповідає про своє вихования, свою школу, одруження, або про те, як йому — підчас революції — від пострілу салдатом занедужав син, то те все вяжеться тісно з ходом найважнійших подій довкола нього — в громадянстві і в народі.

А про свій нарід, особливож про селян, уміє Чикаленко — теж з глибин гострого, але справедливого і спасенного критицизму — розповідати такі цінні подробиці, що не трудно на основі їх розпізнати в авторі того великого просвітного популяризатора й обновця селянського життя, яким наш шановний діяч уславився в першу чергу. Як дитина з панського українського роду, а далі як великоземельний власник і земельний господар у великих розмірах, мав Чикаленко і справді нагоду добре пізнати простий нарід, тим більше, що все його майно і вся його праця та любов належала до того, укоханого ним простого народу України. Від народу-ж у Чикаленка його відома нам усім, чиста як кришталь — мова. І от усе те, що каже Чикаленко у своїх спогадах про нарід, видається мені таке важне, що кожне слово його набирає, сказатиб, принципіяльного значіння саме сьогодні, в часі, коли на українське село, в нас і за Збручем, іде катастрофа за катастрофою, і справа раціонального господарювання стає в нас, як сказав би пок. Мартович, смертельною справою. Вузькі розміри цієї рецензійної замітки не дозволюють мені, на жаль, процитувати надто багато з висловів Чикаленка про душу українського селянина та його господарювання. Але як маленький зразець наведу таке місце з гл. VI-ої,

„З селян, яких я добре знав ще зма[illegible] і з якими [illegible] був у добрі

Доля українського театру.

Театральна анкета.

Головна рада Союза діячів українського театрального мистецтва у Львові скликала у вівторок 19 цм. анкету в справі положення галицького українського театру та з окрема українського актора.

На анкету, яка відбулась у помешканню редакції „Діла", явилось кількох артистів львівського українського театру, дир. И. Стадник, дир. Муз. т-ва ім. Лисенка радн. С. Демчик, дир. кооперативи „Український театр" Б. Янів, гол. „Просвіти" проф. М. Галущинський, д-р С. Людкевич, п. Мурський, д-р Нічкр, д-р М. Волошин і представники преси. Нарадам проводив д-р М. Волошин. Референт арт. Блавацький зясував надзвичайно скоутне становище львівського українського театру та його акторів. Абстиненція публики дійшла до того, що треба було відкликувати премієру („Дні нашого життя" Андреєва) і пополудневу недільну виставу. Дирекція не в силі виплачувати навіть тих мінімальних платень, які отримують члени театр. дружини (хористи дістають по 70—80 зол. місячно). Довги директора декому з акторів досягли сум 500 зол. Матеріяльне становище акторів таке, що приходиться їм ночувати на залізн. дворці, а про щоденний обід — нічого й казати. Наслідком такого стану з львівського театру вивтікали вже найкращі сили. М. Крушельницький поїхав до Харкова, а в останніх п-ні О. Голіцинська і М. Бенцаль перейшли до кабаретової сценки, організованої п. М. Вороним. Дальше референт з жалем доповів т-ву „Українська Бесіда", що відреклась театру й скинула зі себе моральну відповідальність за долю театру та акторів. Так саме кооператива „Український театр" нічого не зробила для театру. Преса теж, на думку референта, перестала цікавитись театром. Воно симптоматичне для цілого українського громадянства, яке не опікується театром, забуває про його велику національно-культурницьку місію, та дозволяє гинути йому. Доказом цього є й невелика кількість осіб, які відгукнулись на запрошення і прийшли на анкету. Актори апелюють до громадянства змінити своє відношення до театру й просять присутніх чільних представників поважних культурних інституцій оказати їм можливости поправи нинішнього прикрого становища в майбутньому.

Як перший в дискусії забрав слово дир. Б. Янів, який поінформував присутніх, що кооператива „Український театр" збірає тепер відповідну невелику суму, необхідну для урухомлення драмат. театру у Львові вже з осени біж. року. Є надія, що гроші будуть, — як що вдасться збірка, що й тепер літом. В зв'язку з цим пляном кооператива звернулася до п. О. Загарова, перебуваючого тепер в Ужгороді, пропонуючи йому поворот до Львова. Актисти мусять перебідувати найважчий час.

Дир. С. Прималик відпер закиди референта на адресу „Української Бесіди". „Українська Бесіда" так довго могла мати вплив на театр, як довго отримувала від Виділу Краєвого театр. субсидію. В повоєнних роках „Українська Бесіда" давала лише фірму, а не причиняючись нічим до матеріяльної поправи театру, не мала тим самим морального права вмішуватись у театр. справи. Тому рішення „Української Бесіди" залишити театр тим, які фактично театр вели та можуть його вести — було цілком правильне.

П. Мурський звернув увагу шк. референта на такі важкі матеріяльні умовини нинішнього українського громадянства, яких ще не бувало, при одночасному перетяженню його націон. податками. Тому слід бути обережним з надто гострими докорами на адресу громадянства. З другого боку бажаним було б, щоби дирекція театру не нехтувала реклямою, яка може йти не лиш газетою й афішами, але й порозумінням з рядами громадянськими установами, з окрема з аматорськими театр. гуртками на периферіях Львова.

Ред. І. Кедрин зазначив високо незручне становище, в якому находиться театр. рецензент при такому анормальному житю театру, як ось тепер. Рецензентові, який не хоче зрезигнувати з об'єктивности та щирости і взагалі зі свободи критики, вічно грозить закид з боку дирекції театру і самих акторів, що він підриває театр, відстрашуючи глядачів; таким робом рецензії мусять перетворитись хіба у реклямові заклики, на що знову таки згодитись не кожний часопис ані теж не кожний рецензент. Щодо закиду загальної байдужности преси до театральної справи в мин. театральнім сезові, то не треба пропускати з очей двох моментів: 1) досвід навчив, що пресова кампанія вдається тільки тоді, коли вона ведеться виключно в одним напрямку; в минулих кількох місяцях було стільки справ першорядної національної ваги, що не слід було розпорошувати національної енергії на справи хоч і як важливі й поважні, а проте будь-що-будь не так гострі, як напр. справа шкільна чи годівлева допомоги; 2) не можна висувати до української преси надто великих претенсій що до дарової реклями, бо кожний і так мусить признати, що українська газета, з окрема єдиний український щоденник „Діло", незвичайно терпить від обов'язку поміщування великої сили всіляких звітів, закликів і комунікатів різних установ. Члени Союза діячів театрального мистецтва, а з них головно, як найбільш інтересовані, артисти театру дир. И. Стадника, повинні зробити перецінку своїх поглядів на обов'язки українського громадянства супроти даного театру й його акторів. Значіння театру як чинника національної культури, бо навіть поважне заборолo денаціоналізації підсвідомих низших міських верств, ніхто й тепер не недооцінює. А проте нині, коли великі держави не соромляться відлавати в приватні руки найповажніші досяг. джерела доходів, держ. монополі, неможучи нести тягару їхнього дефіциту, то й висилжене українське громадянство є у великій мірі оправдане, коли не спішить з перейняттям інституції львівського театру з рук приватного підприємця. Хто зна, чи не булоб краще, колиб, замість будувати на зрадливих ґрунтах на громадянську допомогу й ослаблювати свою енергію вічним жалем до громадянства, активні діячі сцени привикли глядіти на інституцію, в якій працюють, як на підприємство, і згуртовані біля свого директора, самі придумували способи прибороти це підприємство до нинішніх сумних обставин. У такому самому становищі, як актори українського театру, находиться більшість службовців усіх українських інституцій: вони теж незабезпечені перед вічною загрозою опинитися без служби на вулиці і вони теж не ярію про емеритальний фонд. Щиріть вимагає перестерегти теж саме артистів перед надмірними надіями на театр, заповіджений дир. Б. Янівом від імени Театр. Кооперативи. Як що й удасться урухомити нову театральну імпрезу, то лишки чи зможуть найти там примішення усі, зайняті в нинішньому театрі дир. И. Стадника, де чейже ставиться драма, опера й оперета.

Дир. И. Стадник подержував з погляду ред. Кедрина, вже би український театр міг утриматись як приватне підприємство: Якраз у Львові, де смак публики вже понижений і де істнує стільки польських театрів та забавових підприємств, український театр не може істнувати без моральної і матеріяльної підтримки всього громадянства. Всі атаки, колинебудь скеровані в особу промовця, промовець хова у своїй душі, у переконанні, що більшість його противників не розуміє його. Промовець підкреслює лише згадувану вже ролю львівського театру в боротьбі за втримання при народі позитивного на денаціоналізацію елементу, відомого під назвою „недільно-пополуднівої публики". На цю місію театр повинен звернути більшу увагу, ніж на заспокоювання потреб інтелігенції.

Арт. Блавацький висловив своє розчарування висліном анкети.

Д-р Мих. Волошин, закінчуючи засідання, ствердив наприкінці: вимінна думок, яка послідувала на цій анкеті, годиться для продовжування на дальших подібних спільних сходинах діячів сцени й представників громадянства, а з таких розмов найвищі можуть зродитися конкретні проекти. Від себе промовець висловив побажання на адресу Союза діячів театр. мистецтва, щоб його члени поважнійше відносились до власної професійної організації (про що справу говорив останній похід президії Союза, оголошений в „Ділі"), й утримували тісніший зв'язок з громадянством, настільки, щоби не було непорозумінь, чи організовані деякими артистами імпрези йдуть під фірмою цілого Союза, чи на рахунок поодиноких осіб.

На цім закінчено нараду анкети.

Вже з сухого вище наведеного реферату останньої львівської театральної анкети видно прочесто, в якому сумному завороженому колі находиться нині справа українського театру. Є це ділянка, на якій загальне лихоліття відбилось може найболючійше з усіх інших ділянок нац.-культ. життя. Найти бажаний сяк-так догідний вихід з теперішньої незвичної ситуації незвичайно важко. До цієї справи при нагоді прийдеться ще перед повернути.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Експозе Мусоліні.

На засіданні сенату 20. травня Мусоліні в експозе м. ін. заявив, що італійський народ не зжахнувся цього, що 15 мілионів німецьких горожан дало голоси на Гінденбурга. І м. зараз після виборів був заявив, що слід прийняти до відома цей факт, головно, що цей край з зовсім демократичним устроєм. Ствердив, що вибір Гінденбурга, то наслідок політики союзників, яку ведуть уже від підписання версальського договору. Висловив навіть сподівання, що вибір Гінденбурга може влекшити осягнення поєднання, бо його можуть усталити лише сильні і рішучі уряди.

Щодо взаємин з СРСР. М. зазначив, що годі сумніватися в хосенности політики визнавання уряду СРСР. Тепер уже всі, навіть самі провідники большевизму мусять признати, що комун. експеримент не вдався зовсім. Вважає неможливим, щоби СРСР. вернув до міліт. і воюючого комунізму з 1921 р. Пропаганда за злукою Австрії з Німеччиною є недопустима. Італія ніколи не згодилася би на нарушення постанов договору, а таким була би злука Австрії з Німеччинзю.

Арештування ек. міністра.

В Каїро арештували Ахмета башу б. мін. просвіти в кабінеті Заглюля. Він є, мабуть, вмішаний у вбивство сірдара.

Пенлеве жадає заяви довіря.

Французька палата депутованих сл. тижня зачне на ново праці. На порядку деннім буде інтерпеляція в справі подій в Мароко. Комуністи домагаються, щоби Франція відкликала війська з Мароко. Пенлеве, як мін. війни, відповість на інтерпеляцію й жадає заяви довіря. В дійсности мароканська війна це лише претекст до поборювання уряду. Дійсною причиною є фінансова політика Кайо. На думку пол. кол, після упадку уряду Пенлеве ще сильній шезазначиться теперішня програма уряду, бо група Люшера не хоче чути про скрайню політику картелю лівиці.

За зміну нім. конституції.

На засіданні бюджетової комісії райхстагу дня 20. V. мін. внутріш. справ Шіле заявився за далекойдучими змінами веймарської конституції. Головнож заявився за поворотом до цісарських красок, за підвисшенням границі вик. віку й за скасуванням виїмкових законів про охорону республики.

Довіря для Штреземена

20. V. було в райхстагу голосування над двома внесеннями соц. дем. і комуністів про заяву недовіря для уряду. Проти соц. внесення було 214 гол., за 129.

НОВИНКИ.

— **800-ті роковини смерти Володимира Мономаха.** 19. травня 1925 року минуло точно 800 літ від смерти внука Ярослава Мудрого, князя Володимира Мономаха. Володимир Мономах, син славетного з високої освіти князя Всеволода, князив спершу у Переяславі і правив Смоленськом, Новгородом Великим і землями над Волгою. В 1113 році був київським князем і прожив у Київі до 1125 р. Добувши Минськ і Волинь, мав під собою три князівства на Україні і шість земель поза Україною і був наймогутнійшим князем на всю Східну Европу. В 1116 р. воював над Дунаєм і добув тамошні городи. Тоді, як пишуть літописи, грецький імператор переслав йому царську корону. Його жінка Гіда була англійською королівною; його син Мстислав оженився зі шведською королівною Христиною; донька Єфимія віддавалася за угорського короля Кольомана; Мономахові внучки віддалися одна за норвезького короля Сігурда, друга за данського принца Канута. Третя за грецького царевича. Могутність і сила української держави були тоді відома в цілій Европі. У власному народі тішився кн. Володимир Мономах великою популярністю, любовю і пошаною. Він вславився не тільки як войка, але й як розумний законодавець. У літературі відомий він як автор „Поучення дітям", де зібрані поради, як жити і правити державою. Помер 19. мая 1125 р. в 73 році життя, а його тіло похоронено в Київі. (Гл. ширше: І. Крип'якевич: „Кн. Володимир Мономах", календар „Просвіти" 1925).

— **Хроніґда.** Львівська „Газета Порання" з 22. травня подає докладний опис повитання воєводи в Яворові. Дослівно пишеться там таке: „В часі обіду в салі Сокола виголошено кілька бесід. Характеристичною була промова українського священика (в ориг. „księdza ruskiego"), який ужив звороту: „Справедливим яроком західних держав Східну Малопольщу прилучено до Польщі". Ці слова викликали бурю оплесків. Промовець закінчував „Многая літа", яку то пісню відспівали всі присутні". На границі яворівського повіту теж витали воєводу. Це описує теж газета дослівно так: „Зявився тут греко-катол. парох о. Горницький з орхестрою, зложеною з 11—14 літніх хлопців „Русинів", повбираних у народні строї, що грала польський гимн. П. воєводу витали традиційно хлібом та сіллю. Полак промовляв по польськи, „Русин по руски". По відбутім закладу в Шкіл, воєвода виїхав з окруженням у дальшу дорогу". Ці цитати з „Газети Поранної" не вимагають хіба нічих коментарів.

— **В імя правди** і на основі § 19. пресового закона Ігуменат СС. Василіянок у Львові просить нас помістити спростування новинки, надрукованої в нашому часописі в ч. 109 з дня 20. травня 1925 п. з. „СС. Василіянки, українська гімназія і польськ' архитекта" ось цього змісту: 1) Не є правдою, що Ігуменат СС. Василіянок у Львові віддав будову своєї гімназії „obrońcy Lwowa" п. Мацінцькові, але є правдою, що віддав її українському будівничому п. Л. Дидинському, знаному нашому громадянинові і членові українських товариств, зобовязши з ним письменну умову. 2) Не є правдою, що названий Ігуменат помимо українських інженерів-архитектів при замовленню плянів будови, але є правдою, що віддавна аж до останньої хвилі звертався до рідних українських інженерів-архитектів, в котрих три за тяжкий гонорар виконали плани будови, на жаль такі, з яких Ігуменат не міг скористати, бо не вподобав до того ані „український" стиль, ані—що найважнійше—непідсильний кошторис. 3) Не є правдою, що з вини Ігумената український гріш іде в чужі руки, але є правдою, що при всій ощадности Ігумената той гріш дістається українському будівничому та занятим при будові членам Братства церкви при вул. Зяблікевича і українським студентам університету. 4) Не є правдою, що д-р о. Застирець є головою Комітету будови, але є правдою, що такого Комітету досі нема, а о. д-р Застирець має ту заслугу, що в хвилі, коли Ігуменат був уже знеохочений до будови гімназії дорогими плянами і кошторисами, заохотив до цієї будови і показав що сам один заінтересувався нею. — *Ігуменат СС. Василіянок у Львові.*

— **Денунціація „Слова Польского".** Нині важко сказати, що уявляє собою

відносинах, нікого не можу відзначити, такі вони мені здаються одноманітні.*) Були між ними розумніші й дурніші, але всі вони були неграмотні, байдужі до всього, що не відноситься до їхнього матеріяльного життя. Майже всі вони закінчували своїм господарством, завжди клопотались, як би найбільше наїсти, не дбаючи про тім про добрий обробіток землі, мовляв: — як Бог схоче, то на камені вродить! Були між ними й такі, що пропивали все, що дістали від своїх батьків і поставали пролетарами. Було зо сколька професійних злодіїв, які тільки для виду провадили якесь господарство, а більше в день спали, вночі ж ходили на злодійський промисл, головним чином на крадіжку коней, які передавали своїм спільникам за Дністер в Басарабію. Але багато було й чесних, тверезих та роботящих людей, яким не везло в господарстві, і при всьому своєму бажанню, вони не могли стати господарями. На службі в економії (дворі), чи де инде, вони статкували, складали гроші, потроху стягалися на господарство і коли вже мали тягло—коні та всю господарську снасть—плуг, борону і т. п., то починали господарювати. Але, дивись, через рік, через два все господарське майно в них переводилось і вони знов мусіли йти в найми. Отак періодично служили в мене нпр. Федосій Хлембицюк, Степан Одайник, Андрій Кучерявий й инші. Розумні, тверезі, працьовиті, тому вони були в мене за старших робітників. Послужать кілька років, стягнуться на своє господарство і йдуть до дому господарювати. Але в них видно не було адміністративного хисту, вони не вміли і, по мягкости своєї вдачі, не могли керувати своїми дітьми, вже робітниками, які їх не слухали і жили своїм розумом. Тай самі вони не могли й собі дати ради: в них завжди пізніше всіх було виране, не в пору засіяне, а тому й родило гірше, як у инших".

Таких місць про наших людей — не тільки селян а й інтелігентів — у спогадах Чикаленка дуже багато. І всі вони в силі дещо сказати нам і чогось нас навчити. Зокремаж усе те, що розмальовує Чикаленко в частині, присвяченій редакційній роботі наших діячів у Київі, кидає промінь гострого критичного світла на психольогію нашої громадянської роботи і показує, що ненаситні царі, деспоти, завойовники і грабіжники наших земель — це одні наші вороги, а наша незгідливість, наша охота старшувати та захоплювати в свої руки всякий провід без огляду на инших — теж наш смертельний ворог, все ще таксамо живучий у нас, Галичан, як і за Збручем, у Придніпрянців. Оттому і треба би, щоб наш високошановний діяч написав нам таких книг своїх спогадів ще більше, та щоб вони знайшлися в руках кождого Українця. Бо спогади Евгена Чикаленка, це — на мій погляд — не оттакі собі спомини, що перечитаєш їх тай забудеш, — а книги народнього життя, книги народнього знання і життєвої мудрости великодушної людини.

*) Підкреслення мої. — О. Г.

Завдяки корисній трансакції з перворядною закордонною фабрикою **ПАНЧОШНИЧИХ** виробів продає фірма **„ОЛЬКА“** першої якости скарпетки, рукавички і т. п. по фабричних цінах **Львів, Ринок 35** (біля Н. Торговлі.) Тел. 1402.

львівська газета „Слово польске“. В українських справах займається виключно денунціяцією та доносами. Вона робить не тільки доноси, не тільки займається своєрідною шпіонажею, але й докладно все передказує, як влада заряджує на ці її денунціяції. Ці процести „Слова польского“ звичайно до йоти сповняються. Отже названа газета відограє в тому звичайно ще й провокаційну ролю. Видно, що в неї широкий апарат шпіонів та денунціянтів у всіх містах Сх. Галичини. Ті денунціяції звичайно оперті на гнилячих підставах, але органи польської влади їм вірять та респектують їх як релігійні канони. Коли до того додати, що теперішним міністром освіти є не тільки бувший, але і теперішній фактичний редактор „Слова польского“ д-р Ст. Грабські, то можна собі уявити, до чого змінюють усі ті денунціяції газети переважно у шкільних справах, та чому органи влади їх респектують. Всякі шкільні чиновники мусять респектувати вказівки „Слова“, щоби не наразити себе перед міністром освіти, чи пак редактором газети, що денунціює. Крім Грабського є там ще й „малопольський“ потентат, найвища інстанція в краю Марцелі Прушиньскі. Таким чином жертвою денунціяцій публікованих на сторінках тої україножерної газети падуть сотки невинних українських громадян. В останньому числі вміщено „Слово польске“ (з 22. V. ч. 138). Перемишля: перемиських українських шкіл і перемиських українських бурс. З провокаційної денунціяції виходить, що дир. Гамчикевич носив арештованим „саботажникам“ своїм ученикам особисто харчі до тюрми, що проф. Сабат і упр. школи Шашкевича Татух і инші дають датки на український університет, що управитель української бурси проф. Форостина організував у бурсі харчування політичних вязнів, що проф. Зубрицький ще бере половину платні, що проф. Вахнянин є ще на посаді, хоч його жінку засудили на 15 місяців тюрми і т. д. і т. п. Це вже переходить у тої газети в якийсь божевільний шал, якісь божевільні корчі опановують її редакторів при згадці на те, що існують ще Українці. Для всього українського в тої газети не має нічого вищого над кпини, а для всіх Українців вона рекомендує одно лікарство — абсолютне пожертя. Та біда, що тої маси не можна прокоптити, бо вона жива. Тому намагаються її пани денунціянти зі „Слова польского“ перш за все вбити, усмертити, а потім вже зі смаком зїсти. Жадоба їхньої пажерливости все одно мусить їх колись довести до скаженини, на яку не буде ліку, і тоді самі скрутять вязи. Всі засоби влади для нищення Українців за малі, з усіх ярких надужить, переслідувань, звільнень вони не задоволені. Весь народ стогне від страшного режиму, від надміру податків, від голоду і т. д., а попад усю ту нужду несуться кличі названих редакторів: „Бити гайдамаків“. Підсуваємо тим панам ще один проект на знищення Українців ними не використаний, а який вони могли би провести в життя з пожитком для себе, своїх жолудків і своїх божевільних мізків, а то: заборонити Українцям приходити на світ, наложити на всіх Українців податок від життя, воздуха, голоду, нужди, тюрми та особистодоходовий податок від користування польською конституцією. Як і ці засоби використають, Українців не стане.

— **Велика катастрофа на залізничому шляху Москва—Рига.** Кілька днів тому мала місце велика катастрофа зі скорим поїздом на лінії Москва—Рига. Поїзд зіскочив зі шин. Вбитих є 12 осіб, а важко ранених 27. Між вбитими багато чужинців. Цілком розбитий спальний вагон. Між вбитими є жінка і 10-літня дочка Англійця, який сам втратив обі ноги. Після катастрофи на місце зїхалися доокольчні селяне, що стали грабити поїзд і пасажирів. Грабункам положили кінець щойно чекісти, що приїхали на місце катастрофи окремим поїздом. Між иншими зрабованими річами щезли і документи англійського посольства.

З судової салі.

З тайників праць дефензиви.

Панчишин перед судом в Варшаві.

В доповнення короткої звістки про розправу Панишина у Варшаві подаємо тепер за „Наш-ім Пшеґльонд-ом“ ширший звіт з цієї цікавої справи:

Загадка на тлі замахів диверсійних, котра зачалася від справи Багінського і Вечоркевіча' спровадила вчора 18. ц. м. на лаву обвинуваченых варшавського окружного суду нову постать. Є нею Степан Панчишин, котрий виплив на арену у звязку зі справою Штайгера.

Як відомо, в світлі оповідань українського студента (?) Микитина справником замаху на президента був Панчишин, котрого назвиско не було зрештою невідоме політичній поліції. Вже Цеховскі, видаючи Багінського і Вечоркевіча, назвав поміж призвищами рівнож кілька українських прізвищ, а серед них Панчишина. Але власти не мали проти нього ніяких конкретних доказів, для того оставили його на волі.

Тимчасом доковано негодитий замах на пільсукову тюрму в Варшаві, щоби увільнити засуджених на смерть Багіньского і Вечоркевіча. Один з арештованих в звязку з тою справою, Куханскі, признаючися до вини, назвів крім арештованих і засуджених, ще й прізвища трьох українських терористів, серед котрих було також прізвище Панчишина.

Дня 30. жовтня 1924 р. Панчишин був арештований в Каліші за комуністичну агітацію. Переслуханий, Панчишин признався, що належав до бойової організації, котра мала на цілі відірвати від Польщі Східну Галичину через виликання там повстання.

Згідно з рапортом варшавської дефензиви, організація та бунім то утержувала тісний контакт з організацією Багіньского і Вечоркевіча. По зворотї в справі Штайгера, Панчишин відкликав свої первісні зізнання і всьому заперечив. Однак інспекторові Пйонткевичеві, (ославленому з афери провокатора Трояновского — прим. Ред.) котрий був виделегований через тогочасного міністра внутрішніх справ Гібнера до Львова, „удалося“ зібрати проти Панчишина ряд обтяжуючих познак.

Панчишинові виточено справу у Львові за замах на президента і приналежність до боєвої організації. Однак тому, що інспектор Пйонткевіч арештував його в звязку зі справою терористів на терені б. Конгресівки, він опинивсь у тюрмі в Варшаві і став, як обвинуваченій у приналежности до терористичної організації Багіньского і Вечоркевіча, перед варшавським судом.

Обвинувачений Панчишин є молодим чоловіком, має 21-ий рік. Вьондин, з дуже симпатичним лицем, зраджує в обличчю незломність характеру.

На вступі розправи, котрої предсідником був суддя Брандта пом участи суддів Скапїньского і Весоловского, оборона обвинуваченого в особах адвоката д-ра Льва Ганкевича (зі Львова) і Домбровского з Варшави, вносить на переважання розправи і передачу обвинуваченого львівському судові. Адвокат д-р Ганкевич мотивує внесок тим, що Панчишинові закидують вину, яка потягає більшу кару, а саме: замах на президента, співучасть в замаху на львівську порохівню, як також приналежність до комуністичної партії. Оборонець вказує також, що судові львівські власти звертались до слідчого судді Літинського з Варшави розпорядити арештування обвинуваченого у Варшаві і переслати його до Львова. Тому, що при збігу проступків, доконаних одною особою на ріжних територіях держави, де обовязують ріжні закони, обвинувачений підпадає компетенції суду, до котрого належить з титулу територіяльного, оборона настоювала на передачу справи до Львова, вважаючи, що справа вимагає суду присяжних. При цій нагоді оборона згадала, що Микитин вкоротці відповідатиме за фальшиве донесення і зізнання і що поміж пошкодованими в цій справі находиться рівнож обвинуваченій Панчишин. Прокуратор спротивився внескові оборони, щоби перервати розправу.

По нараді суд окружний постановив взяти на увагу внесок оборони і перервати розправу в цїли передачі Панчишина львівському судові.

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 16-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу“ в місяці травні 1925 в золотих:

Д-р Андрій Лунів, Борщів 46·80, а то: від себе 25, а від філії „Союза Українок“ в Боршеві 21·80, Ковальчук Дмитро Львів 8, д-р Гинилевич Ярослав Левачівка 10, д-р Голубович Іван Львів 20, „Нова Фортуна“ (К. Авдикозичева Львів) 50, Н. Н. з Тернопільщини 400, д-р Волод. Вітошинський Тернопіль 20, Йосиф Гусаковський Тернопіль 20, Ілярїон Бриковіч Тернопіль 20, Дмитро Цибушник Тернопіль 1 долар, Василь Безкоровайний Тернопіль 5 зол., Ярослав Таначковський Тернопіль 3, А. Сковорень Тернопіль 2, П. Чубатий Тернопіль 2, А. Трач Тернопіль 2, Ст. Телевяк 2, О. Литвин 2, Микола Стебинівський Мости вел. 13, Марія Банахівна Мости вел. 10, Ілля Савчак Мости вел. 9, Іван Малко Мости вел. 6, Олеся Малко Мости вел. 6, Іван Гладишевський 5, Федір Лисий 2 зол.

По день 16. травня ц. р. включно зложено: 6.968 зл. 10 сот. і 46 дол. амер.

Спростування: У виказі ч. 5 „Діло“ ч. 91 помішено, що п. Т. Рибачевський зложив суму 33 зол. та пропущено, що на цю суму складися Вп. Жертводавці, а то пп.: Т. Рибачевський 15, Іван Вертипорох 7, о. Василь Клос 9, Софія Клос 1, Ева Плахтина 1—всі з Мостів великих.

Зі спорту.

„Буй-Тур“ — „Україна.“

24. ц. м. відбудуться на площі Сокола-Батька мечеві змагання між „Буй“-Тур“-ом зі Станиславова, і „Україною“ о год. 4·30 попол., а о год. 3. передзмагання С. К. Р. — „Україна І Б“.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.
Завіщики — Сали Нар. Дому.
Неділя 24.V. „Мазепа“.
Товсте, сала „Гвязди“.
Четвер 21.V. „Маруся Богуславка“.
Пятниця 22.V. „Пан Твардовський“.
Субота 23.V. „Вихрест“.
Раніший замовлення білетів на виставу у м. Товстім приймає кооперативна „Народний Дім. 1874 17—?

Загальний Збір Кружка УПТ. в Долині відбудеться в неділю 31. травня н. р. в Братській Хаті о год. 2·30 попол. На порядку дня: Звіти уступаючої старшини і управ обох шкіл УПТ. в Долині на рік 1925|26. Вибір нової старшини. — **Управа Кружка.** 1988 2—2

Діти до Риманова! Як минулого так цього року уладжує Братство св. о. Миколая в Перемишлі, кольонії для дітей до Риманова. Управа кольонії постарається о вигідну хату. Приймається дівчатка і хлопців від 5—16 літ. Зголошення повіймається до 15. червня, виїзд дітей буде слідувати 1. липня н. р., та кольонія буде тревати до 15. серпня н. р. Близші інформації уділює Ол. Кишакевич в Перемишлі, вул. Щитова 4., під якої управою виїздить кольонія. 1990 1—4

Звичайні загальні збори Української Видавничої Спілки, кооп. з обм. порукою у Львові відбудуться дня 24. мая н. р. о год. 11. перед пол. в домівці при вул. Чарнецького 24. — *Управа.* 1992 1-1

Дрібні оголошення.

УНЕВАЖНЮЮ загублене на стації в Креховичах свідоцтво зрілости на назвиско Иосиф Еніс. 1994 1—2

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, звісім гірським, кліматичній літнисько над Прутом, **Пенсіонат „Олеся“** в гарнім, доглядним положенню з совящними кімнатами отворений від 1.|VI. по 30.|IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місци. Ближше подасть Управа. 1886 4—6

В КОСІВЩИНІ, близько Косова учителька пошукує лекції на час ферій за ціну удержання. Ласкаві зголошення до Адміністрації для „Учителька Х“. 1976 3-3

ВІДСТУПЛЮ ціле мешкання, на разі на протяг 3 місяців, відтак тільки одну кімнату на стало. Зголошення: вул. Каштелянська 14. II. пов. Юрій Сех. 2—2

„FORD“ орит. складові части, кільцеві спец. вантаж до направ, поручає Витольд Транда, Львів, Подлевского 2. 1935 4-5

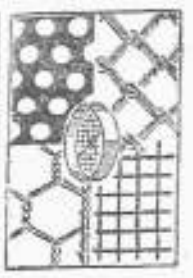
ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З А Я В А.

Підписані заявляють, що є виключно членами спортового т-ва „Україна“ і тим самим не належать до ніякої иншої спортової організації. Дальше заявляють, що з днем сьогоднішним не братимуть участи в змаганнях чужо-національних клюбів.

Львів, 21. травня 1925. 1—1
Д. Дахнівський, К. Мурський.

Огорожа
Дротяні сітки металеві і зелена до вінок Рафи, Ситц, Швайцарська Бляха діркована
Й КОНДРАТ
1993 Львів, 1—4
Пасаж Фелларів.

Пральня Віденська
Кр. Братковеська у Львові
вул. Кохановського ч. 4.
приймає білизну до прання і прасування, також чищення і прасування сукон з 1911 Львова і провінції. 3—3
Роботу виконую солідно і скоро.

Коси, серпи, знаряддя рільничі, вирівки до молока і всі товари залізні і ґалянтерійні
1920 а) продає найдешевше 2—2
„MARTULUS“
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

Почення ніг,
рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру **„CSAVE“.** — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 2-10

ЕЛЕҐАНТ!
ЕЛЕҐАНТ!
найкраща паста до взуття як також французька маса до підлоги.
Жадайте, уживайте і замовляйте
О. Левицька і С-ка
1987 Львів, Кордецького 51. 2—2

ОБЛОГА БУШІ Михайла Старицького і київського видання з 1918 року **„ЯРОШЕНКО“** Осипа Маковея. Книгарня УПТ., Львів, Руська 3. купить 1962 по 2 примірники. 2—2

МАШИНИ до ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, приладдя до кравецького ремесла і по ручних робіт — поручає
АЛЕКСАНДЕР
МАЛІМОН
СКЛАД МАШИН до шиття
Львів, вул. Валова ч. 11 а.
Приймається машини до направи. 17129-10

Округлий годинник стінний кашелерійний, шкільний, до передпокою або кухні — раз на тиждень до накручування.
Перша рата 5 зол.
Слідуючі чотири рати складанкою П. К. О. з двоплатною гарантією висилаю негайно за післяплатою
Маріян ДАЄВСЬКІ
1938 **ЛЬВІВ, Академічна 20.** 2—5

Ширіть наш часопис!

ПЕРЕРОБЛЮЄ
ковдри, матераци, вклади пружинові, тапіцеровані меблі, швидко. солідно, по найдешевших цінах знана фірма
ЙОСИФ ШУСТЕР
Маґазин меблів, декорацій і постелі
1947 **Львів, Рутовського 10.** 3—3

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої
ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ
ВЗУТТЯ лише першої якости у знанній зі солідности фірмі
С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.
Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і порівнайте низькі ціни.
1984 Позір на фірму: **С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 2—5

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 113 (10.496). Львів, неділя 24. грудня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Противенство культур.

Польща і Росія взаїмно себе притягають. Між ними нема глибокого противенства інтересів, а є тільки суперництво на полосі, що простягається між Польщею і Росією. І якраз те суперництво викликувало боротьбу, спричинювало війни, а вкінці довело до розвалу старої Річипосполитої. В чім же замикається суть польсько-російської боротьби?

В польській публіцистиці і публіцистичній історії здобув право громадянства видуманий і зручно зафіксований комунал, що корінь польсько-російського антагонізму, що суть польсько-російської боротьби, що непрохідна пропасть спорів і сутичок має своє джерело в противенстві культур: східної-російської і західної-польської.

Ніщо не є більше далеке від правди, як ця видумка, як цей безвмістовий комунал, яким Поляки аж до абсурду оперують на всіх ринках Европи. Недавно померший польський публіцист А. Холоневські в одній зі своїх брошур („Istota walki polsko-rosyjsk'ej") вичерпуюче доказав, наскільки подібні твердження минаються з правдою.

Польсько-російська ворожнеча є дуже стара. Від XVI. до XIX. ст. Польща вела аж 16 воєн з Росією. Перший московський цар Іван III. в роках 1499—1503 вступає на пограниче Польщі і бере частину землі біля Десни. Від того часу кожне польське покоління веде війну з Москвою. Жигмонт Старий веде три війни. В четвертій з ряду Смоленськ лишається за Москвою. В пятій Іван Грізний здобуває Полоцьк, в шестій Стефан Баторій бере верх над Москвою. За Жигмонта III. польські війська під проводом Жулкевского вступають в Москву. І знов Володислав IV. веде нову війну, на Яна Казимира припадає дві війни. Після „потопи" Польща тратить рівномірність сил в користь Москви через велику українську революцію Богдана Хмельницького й активну боротьбу України проти Польщі. Україна спричинила декаденцію Польщі. З того часу Польща вже є тільки тіню минулої величі. Після „потопи" Польщу розкладають всякі ратункові конфедерації аж до її поділів.

Польсько-російський антагонізм мав і ліричні інтермеца під назвою „вічного мира". Але кожний „вічний мир" („wieczysty pokój") був четвірки. Ніколи не вдалося погодити інтересів Польщі з інтересами Росії, хоч були спроби помирення і в XIX. ст. Таж Олександер I. і Микола II. були польськими королями. Таж конгресове польське королівство мало свої національні інституції: сойм, уряд, армію. В рр. 1860—1862 марг. Вельопольські за одним махом усунув 12-тисячну армію російського чиновництва, а Конгресівка одержала знову свій власний уряд. Замість згоди і співпраці, лунав серед Поляків оклик: до зброї! — і „вічний мир" топиться в повстанчих рухах.

Повстання характеризується як реакцію на російський гнет. Та це не відповідає дійсности, бо повстання не вибухали тоді, як було найгірше, але як було розмірно найліпше. Отже лящається противенство культур, про що вже згадувано. Та приписувати того роду різницям непереможну всесильність, значить завдавати брехню історії й сучасности. Напр. Жиди приймають культуру кожного народу, серед якого живуть, часто стоять в перших рядах засвоєної культури, а все таки вони всюди більше або менше зненавиджені. Сьогодня в цілому світі, не виключаючи перетворюючої культурно до грунту всі народи, племена і раси Америки, лунають антисемітські кличі. Франція й Італія, Англія й Німеччина мають культуру того самого покрою, а все таки вони століттями жили й живуть в різких антагонізмах. У великій світовій війні не боролися дві культури: східна і західна, тільки народи різних культур загальних і національних. Таким чином ані однородність культур не творить ідиль між народами, ані їх різнородність не виключує однородних змагань. Різниця культур не була і не є теж причиною польсько-російської боротьби.

В польсько-російських взаєминах відбувався подвійний процес: притягання і відтручування. В одній з тих фраз наступав „вічний мир" і співділання, в другій боротьба і війна.

Довгий час у Польщі й Росії циртувала думка про потребу політичної унії. Насильного приєднання Литви Поляки не уважали твором викінченим, тільки частиною великої праці. Перед наступними поколіннями було ще більше завдання: зєднити в один державний організм Польщу, Русь (Україну і Білорусь), Литву і Москву — очевидно під супрематією Польщі. Останній з Ягайлонів радив віддати польський престол Іванові Грізному. Кандидатом до польської корони був царевич Федір Іванович. Серед польської шляхти широкий відгомін находила думка „by chciał być Fiodor jako Jagiełło". Опісля наступила трагікомедія Самозванців. Аж до Петра Вел., який утвердив самодержавство при допомозі західних зразків, менше або більше проривалися в Московщину польські впливи. Змагання зєднити Польщу з Москвою викликує в русофоба Бобжиньского незвичайний подив: „powzięliśmy śmiałą myśl, ażeby przyzwan'em na itron polski cara Iwana ukrzepić pierwiastek władzy, jak'ego nam brakło, państwu Iwana otworzyć przystęp do cywilzacji i jej siłą wielkie przeciwieństwa złagodzić". — „Była to niewątpliwie największa, najpolityczniejsza myśl z całego bezkrólewia!" — заключує Бобжиньскі зі смутком.

Російська культура ніколи не була в рівній боротьбі з польською. Вистане згадати, що в трьох перших десятиліттях XIX. ст. Росія поширює польську культуру на областях непольських. В 1797 р. на Україні й Литві (Білоруси) привернено польський устрій публичного життя зі „соймиковою" самоуправою, виборністю адміністрації й виборним судівництвом. Виленський університет і кремянецький ліцей були огнищами й розсадниками польської культури.

А все це доказує, що противенство культур не може становити чолової причини польсько-російських розходжень. Польсько-російський антагонізм плине з инших джерел, а боротьба між Польщею й Росією ніколи не мала характеру культурного, тільки виключно політичний. Її підкладом є реальна суперечність інтересів. Є це боротьба за державну область розросту, за терен поширювання, боротьба за Україну і Білорусь.

Ф. ф.

По німецькім експозе.

Дипльоматична мовчанка. — Справа окупації. — Гарантійний пакт і Ліга Націй. — Сумнівні східні кордони. — Роля сили.

Німецький міністр закордонних справ Штреземан мав нелегке завдання, коли виголошував останню програмову промову. По численних заявах німецького уряду, що вибір Гінденбурґа не зміннть напрямку дотеперішньої закордонної політики, треба було торкнутись реальних актуальних питань і дати доказ: як Німеччина уявляє собі взаємини з найблизшими сусідами і своїми дальшими опікунами.

Першою характеристичною рисою тієї промови була дипльоматична мовчанка про становище до Франції та Англії. Це становище зачерпується точним, на думку Штреземана, виконуванням пляну Дова. Навіть коли міністр закордонних справ казав про справу окупування територій — він старався не звертати свого жалю під безпосередною адресою держав, які заїняли ці території, а казав про несправедливість мирного договору. Відомо, що Німеччина так само як Франція вяже окупацію Рейнщини з питанням гарантійного пакту, хоча, річ ясна, виходить із зовсім противного становища у цій справі. Штреземан досить різко критикував факт, що Німеччина до цього часу не одержала ноти міжнародньої союзницької комісії, яка мала ствердити прогріхи Німеччини щодо стану розброєння. Таке загаєння є, на його думку, лише претекстом, щоби продовжувати дальше окупацію німецьких територій. Всі неточности розброєння зводяться до дрібниць, які можна полагодити при взаємній добрій волі, потрібній до порозуміння.

З питанням розброєння звязана справа гарантійного пакту, — з гарантійним пактом питання вступу Німеччини до Ліги Націй. Союзні держави хотять приневолити Німеччину формальними клявзулями Ліги Націй, а щойно тоді почати дискусію про підстави гарантійного пакту. Німеччина спершу хоче одержати умовини, які дадуть їй запоруку, що вступ до Ліги Націй не є звернений виключно проти неї. Цієї думки Штреземан не висловив просто та безпосередно, а обмежився на недвозначній заяві, що ніякий гарантійний пакт, який не повстане при співучасти Німеччини не може бути доцільною розвязкою нинішнього европейського заплутаного становища.

До цієї загальної заяви додав він ще дуже реальну увагу, що східні кордони, сумежні з Польщею, не прийме ніколи ніякий німецький уряд як остаточні. Такий стан є зазіханням на кордони Німеччини. Коли зважити, що такі самі заяви складає також польський уряд, впевняючи, що ніколи не згодиться на нарушення теперішніх своїх кордонів — то ясно, що союзники, які хотять погодити двох непримиримих сусідів мають ще важніше завдання, як міністр республики, що хоче у своїм експозе вибілити чорну постать свого нововибраного президента.

Остання промова Штреземана есенціональна тим, що вона стверджує фактичну однодумність усіх політичних напрямків німецької політики у тому болісному пункті, який вражає національну гордість кожного народу, переможеного не на те, щоби вимірити йому справедливість, а на те, щоби спинити його дальший розвиток у природних межах його сили. Німеччина не має наміру вирішувати своєї долі силою — каже Штреземан. А одночасно він не додає того, що розуміють усі без пояснень, що зректись тієї сили у майбутньому не може ніякий нарід.

Звідкіля пічнеться дискусія над гарантійним пактом при такім стані справи? — над цим ломлять собі голову всі дипльомати, що бажають мира, а не мають засобів змінити ще раз географічної карти Европи.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 359/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 107 (10.482) z dnia 17.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Strażnky i straszaky" między słowami: a) prywatne pidprijemstwo... a: Ne je se gazetka, b) darowa manna... a: Ożeż polsky!, c) do aresztu... a: W Strażoyci, 2) „Do procesu posłw" od słów: takyj łyst... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępachpod 1) i 2) występku z § 300 uk. i art. VIII. ust. z 17 XII. 1852 Dzpp. Nr. 8. 1863. pod 2) uznał dokonaną w dniu 16. maja 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 18. maja 1925 r.

Hawel

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу Дирекції Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Ямна коло Яремча

Прегарна вілля серед чатинного лісу, над самим Прутом, зараз біля зал. переставку. Сонячні простірні кімнати з пільоденним харчем від 1. червня до винайму по дешевих цінах.

Зголошення й інформації в ред. „Діла", від 11—1 в пол. 3—3 1964

Голод.

Внесок послів Українського Клюбу про негайну поміч голодуючому населенню.

В наслідок неурожаю 1924 р. селянство з воєвідств: львівського, станиславівського, тернопільського, волинського та поліського, себто великої частини земель західної України находиться у катастрофальнім положенні. Ці простори української землі належали перед світовою війною до малоземельних районів і хлібороби почували

пекучу недостачу землі.

Цей сумний стан виступав ще різкійше, в огляду на величезні латифундії польських та російських обшарників, головно на Поліссі та Волині. У Галичині, як це видно з даних 1902 р. було 89 проц. селянських господарств простором менших як 5 г.; так само, як не гірше було на Волині та Поліссі. На цьому всьому просторі був перед світовою війною, задля недостачі землі, поширений еміграційний рух. Цей простір не в силі був прогодувати населення, що жило на ньому, і туди привозили чимало хліба з инших земель. Напр. у Галичині привозили що-року приблизно 25.000 вагонів збіжжа з Угорщини. Так само багато збіжжа привозили на терен Полісся та західної Волині, яка нині є під польською владою. Війни, що велись на просторі цих країн на протязі шести літ, знищили їх. Підчас світової війни на Волині (волинське воєвідство) знищили 212·5 тис. хатніх та господарських будинків, приблизно стільки ж на Поліссю, у станиславівськім воєвідстві 129·2 тис., у львівськім — 152·6 тис., у тернопільськім — 235·1 тис. Воєнні втрати в самій Галичині до кінця лютого 1919 р. дають суму три мільйони 544 тис. передвоєнних австр. корон.

Польський уряд не причинився до відбудови

цих країн, де відбудова велась здебільшого коштом самого населення. Стан хліборобського населення у цих країнах, зруйнованих війною, погіршився ще в наслідок колонізації земель напливом чужим елементом. Адже при існуючім стані недостачі землі нема там місця ні на одного колоніста з поза меж цієї території. Внаслідок колонізації та осадництва тамошнє селянство не має доступу до землі, яку віддають зайдам — і воно втратило спроможність заробітку у панських розпарцельованих маєтках.

Пурус

паста до взуття королева всіх паст до взуття

Податкова політика теперішнього уряду

ще більше пригнобила селянство, бо відбирає йому весь дохід і нищить йому господарство. Отже при такім стані неврожай 1924 р. спричинив господарську катастрофу селянства у згаданих воєвідствах. У значній частині цих воєвідств запанував голод з усіма страшними наслідками. Маємо випадки, коли селяне, задля недостачі иншої поживи їдять хліб зі змерзлої бараболі (пов. Рудки), випадки недуг на ґрунті голоду пов. Долина, (станисл. воєв., Яворів, львів. пов.), на Волині цілі громади не мають хліба (пов. Ковельський, Камінь-Коширський і ин.). Селянство приневолене продавати за безцінок своє господарське знаряддя і таким робом руйнує основи свого господарства. Наслідна урядова підмога не принесла в дійсности селянству ніякої помочі. У Галичині ця підмога для весняних засівів покрила ледви $^{1}/_{10}$ частину потреб.

Влада має обовязок

витувати населення, яке находиться у катастрофальнім становищі.

З огляду на те підписані ставлять вносок:

Високий Сойм зволить ухвалити:

Вважаємо Уряд

1. негайно постачити достаточні кредити для селянських позичок через кооперативні організації на землях, де панує неврожай;

2. відпустити кредити для закупна збіжжа, та його роздачі в місцях неврожаю, шляхом неповоротних позичок. Поділ збіжжа доручити кооперативним організаціям;

3. відпустити кредити на організації в неврожайних районах, у широких розмірах на публичні роботи;

4. видати розпорядок, який стримав би стягнення усіх безпосередних податків з дробних власників аж до часу, коли виявляться наслідки нового врожаю.

Варшава, 15. травня 1925.

* * *

ГОЛОД.

На увагу Яворівщини!

Заходом Повітового Комітету допомоги голодному селу в Яворові

відбудеться

в понеділок 25. травня 1925 р. о год. 12. в пол. в салі Народнього Дому в Яворові

ВІЧЕ

з рефератом „**Теперішний економічний стан села і спосіб допомоги**".

Комітет.

Після шкільного плебісциту.

Оригінальна інтерпретація закону ярославським нацином.

Боратин, повіт Ярослав. Для наших громадян, які внесли декларації з домаганням української мови навчання прибув інспектор шкільний п. Вавщак з Ярослава особисто візвання до переслухання їх в справі шкільних декларацій. Візвав їх під загрозою, що коли не являться, буде уважати це за відкликання декларації, і то візвав їх до 7 кільометрів віддаленої громади Ловець. Коли всі громадяне в оборону своїх прав, не зважаючи на утрату дорогого весняного часу та коштів подорожі, явилися до переслухання п. інспектор в асисті ловецького управителя школи, латинського катехита і двох жандармів освідчив їм, що „тут є Польща а не Австрія" і проте він „не може згодитися", щоби в їх школі була українська мова навчання. Якщо будуть упертo при домаганню української школи обстоювати, то мусять власним коштом винаймати школу і мешкання для учителя, а їх діти хочби і з III. кл. мусять починати науку від I. кл. Так повелів державний закон державний представник влади. Що на це законодавець і що зверхна влада п. інспектора?

Управителі лісових ревірів повіту Сколе помагають шкіль. інсп. утракізувати школи.

Директор ґрунтових дібр в Долині нижній, повіт Сколе, п. Кумор, візвав до себе всіх управителів лісових ревірів повіту Сколе на нараду, на яку явився також шкільний інспектор зі Сколього п. Рихліцкі. Була це нарада не в справі заряду лісами а в справі шкільних деклярацій. П. інспектор представив справу так, що немовто супроти внесення шкільних декларацій з домаганням української мови навчання через всі громади повіту грозять небезпеки, що в цілім повіті будуть виключно українські школи. Щоби цьому зарадити, конечним є, щоби з кожної громади внесено бодай за 20 дітей деклярації з жаданням польської мови навчання і в той спосіб дутракізувати школи. Дальше заявив п. інспектор, що навіть має зі собою в кишені польські декларації, але йому не вільно їх роздавати і не вільно також до тої акції втягати учителів. Тоді з того „клопоту" визволив п. інспектора лісовий п. директор Кумор, бо перебрав від нього деклярації і роздав їх всім товаришам по званню, взиваючи їх, щоби тою справою щиро занялися, бо прийшов такий приказ від народової організації, від п. старости та й ще від якогось пана з Варшави. Це треба вже добути, хоч би за підписи деклярації треба було платити деревом, травою, сіном чи чим иншим (!) В разі потреби належить звернутися до старости чи до поліції а вони прийдуть з повною помічю.

Польська кривда.

„Jak ruszczy się lud polski".

Д-р Г. Орліньскі помістив в „Слові польск-ім" (ч. 130 з 14. ц. м.) статейку під роздираючим душу написом: „Jak ruszczy się lud polski". Товчком до неї статті була його поїздка по збаражськім повіті, а особливо відносини в селі Скориках.

Як громадянин села Скорик, будучи обзнайомленим з місцевими відносинами, вважаю своїм обовязком подати кілька заміток до статті „Слова польск-ого". На щож жаліється д-р Орліньскі?

Отже д-р Орліньскі був у Скориках, де є двоклясова школа зі знаменитим педагогом Яном Подгурским. До школи ходить 90 дітей, а між ними є 11 таких дітей гр. кат. обряду, яких батьки є римо-католиками. Ними є ученики: Михайло Фабіян, Антін Каліста, Ярослав Мельниківський, Володимир Радчук, Ярослав Пошеляжний (д-р Орліньскі пише: Poszelążny) і Зиновій Збрик — та ученици: Стефанія Довга (Dołha), Стефанія Богач (Bogacz), Олена Слободян (Słobodzian) і Марта Трина (перекручена на Trzyna). Батьки цих дітей є римо-католиками. Крім того є ще багато дітей в шкільнім і позашкільнім віці гр.-кат. обряду, яких батьки є римо-католиками. Та на цьому не кінець. Заст. голови читальні „Просвіти" є „зрущони Поляк" В. Мальований, віче в справі „Просвіти" відкривав „такі сам Поляк" Йосиф Збрик, римо-католик Василь Мартиниишин (Marciniszyn) є членом читальні „Просвіти" і т. и. І це діється там, де є польська читальня. Такі відносини панують і в инших місцевостях, тому д-р Орліньскі вайвае „народові організації" до протиакції перед „винародовлюванням люду подьського".

Шкода, що д-р Орліньскі, будучи в Скориках, не зайшов до згаданих в своїй статейці Поляків, а був би переконався, що вони не є ніякими Поляками, тільки *самими Українцями*. Таж такий чи инший обряд або релігія не має нічого спільного з національністю. Від самих „заінтересованих" був би довідався д-р Орліньскі, що Мальовані, Збрикй, Мельниківські, Радчуки і т. д. знають дуже добре, що їх дідів перетягнено на латинські школи і т. и. Нема вже музик і бургжандармів. Коли я переходив „Бург", мимоволі задержався на подвірю і прийшли мені в память слова цісаря Франца Иосифа, до депутації Українців, які жалувались перед ним на страшний гнет у краю. Він не вислухавши і не роспитавши про їх жалі, сказав слова: „Adieu, meine Herren". А ми, раби, дальше молилися за його благоденствіе та вимолювали, щоби як найдовше нам жив. Якби цей цісар був умер скорше на яких 20 літ, може не було би цієї страшної для нас світової війни і знищення краю, — не погинули би наші сини та брати на побоєвищах за велич Австрії.

Скільки змінилося за цей час! Нема вас Габсбургів, пропала ваша пишність та гордість, нема й сліду по вас, а ми хоч дальше поневолені, виснажені війною і повоєнним лихоліттям, існуємо, і як не будемо дальше рабами як досі, діждемося ще кращої долі і волі. В мандрівці по Відни бачив я касарні: як „Альзеркасерне" збурені до ґрунту, а инші як „Россавер" і „Рудольфскасерне" замешкалі приватними людьми; по дорозі зайшов до „Альгемайнес Кранкенгавс", де приміщені всі клініки й потрібні до цього наукові інститути. Годинами блукав я по цім великім шпиталі і відчитував безконечні оповіщення наукових курсів з усіх можливих дідянок лікарської науки для медиків та лікарів. Подібно як за давних передвоєнних часів за дешеві гроші можуть тут лікарі і студенти набувати і поширювати

Д-р Іван Куровець.

По Югославії та Італії.

(Враження з подорожі.)

У світ за близькими. — Відень. — Військові цвинтарі.

Перетомлений фізично й умово лікарською працею, зломаний і злиднями нашого щоденного та політичного життя, поїхав я з кінцем березня ц. р. за слідами моїх дорогих, які були осолодою і радістю мого життя, з якими і з цілою родиною я саме перед світовою війною, в часі великодних ферій, себто в цій власне порі, що року виїздив з дому побачити ширший світ, відсвіжити мізок до дальшої праці. Тепер їхав я сам, самотний їх слідами, шукав за тим, чого вже ніколи не знайду — їхав відвідати гроби їх у далекій чужині.

Їхав я зі Львова в мішанім настрою; рад, що їду бодай на короткий час з неволі сірого, щоденного життя, надихаюся свободою, побачу Европу, культуру, країни сонця, краси природи і відсвіжу свій мізок; сумний що їду самотний, що їду до тих, яких живими, веселими, радіючими життям ніколи не побачу, а побачу їх могили.

В такім настрою переїхав я границі Польщі, Чехії і опинився в Зідні. Мушу завважити, що ревізія пашпортів, пакунків, грошей в Цзедзіц тепер відбувається по европейськи; не треба висідати і мандрувати на протязі двох годин як торік від одного бюра до другого та вистоювати „у хвості"; ревізія відбувається тепер у залізничім купе вічливо та оглядно, подібно як у Чехії та Австрії. На чеській території в Пйотровіцах по перегляді пашпортів і ревізії пакунків, входить до кождого залізничого возу служба з мітлами і грунтовно чистить вози, відтак входить залізничий комісар і повідомляє подорожних, що не вільно занечищувати ваґони попілом з цигарет, відпадками і плювати на підлогу. Весь час дороги через Чехославакію залізничий урядовець контролює чистить, а як знайде перед ким з гостей найменший відпадок паперу, лушпини, доручує зараз болету з грошевою карою. Крім чистоти вражає мило подорожного всюди порядок і дешевість харчів та напитків.

До Відня приїзджається тепер, не як бувало на північний двірець (Nordbahnhof) а на східний, біля полудневого двірця. Для нас, Галичан, це не дуже пригоже, бо в околиці цих двірців є лише два готелі, а саме Паркготель і готель Ріва, які звичайно переповнені і треба з пакунками мандрувати в инші дільниці міста і стратити кілька годин часу. Відень, як і давнійше перед війною велике світове місто: великий рух трамваєвий та автомобілевий, всюди вражає чистість, на кождій вулиці є коші на відпадки паперу, лушпини з помаранч, то що. Відень гарне, велике світове місто, хто його знав добре давнійше та бачив тепер, не то саме місто, психа віденців і зовнішний вигляд міста змінилися війною і повоєнними подіями. Віденці вже не ті веселі, привітні люде; на обличчю кождого відбилася біднота, жура а з цим часто шерсткість і непривітливість. Трамваї без написів куда їде, а все понумероване або позначене буквами, тому треба добре вчитуватися на перехрестних перестанках, на орієнтаційних таблицях, щоби знати що значить число трамваю і куди він їде; не знаючи цього можна цілими годинами їздити, заки попадеш на місце. Немило вражають приїзжого винищені прегарні плянтації і огороди довкола міста, де тепер попри прегарні камяниці, замісць огородів є цілі ряди нужденних робітничих деревлянних барачків, де на розвішених шнурах сушиться білля, кухонна посуда і т. и. Далі вражає чужинця те, що склепи отворені лише від 9—12 і від 3—6 год. по обіді, а ресторани від 3—6 цілком зачинені. Наприклад приїдеш до Відня 2·30 зполудня, хочеш їсти, жди голодний до вечера. В склепах повно всякого добра як перед війною; щодо цін, то на 30—50 проц. дешевше все, а особливо убрання, обув як у Львові.

Пратер — окраса Відня неподібний до давного передвоєнного. Прегарні дерева, якими красувались довгі алеї Пратеру в більшости вирубані, велика частина Пратеру забудована і дальше йде забудова Пратеру. Бург, місце замешкання гордих Габсбургів змінився грунтовно. Крім кімнат, де мешкав цісар Франц Иосиф, замешканий приватними людьми, склепи, товариства,

ський обряд. Коли ж Поляки намагаються утотожнювати латинський обряд з польською національністю, їм не лишається нічого иншого, як тільки хрестити свої діти в гр. кат. обряді. При конскрипції насильно проти їх волі і виразно зазначенім спротиві їх записано Поляками, якими вони не є і ніколи не були. І так діється в кожнім селі на „кресах", не лише в Скориках. Насильно фабрикується „Поляків", щоби доказати на папері польські претенсії. Тими паперовими цифрами опісля переводиться „покази", що Сх. Галичина є „мішаною країною". Нпр. в Скориках на 1200 душ є аж 300 „Поляків", а в суті річи нема ані одного. Всі ті Мальовані, Збрики, Ковальчуки, Гоонські, як переконався д-р Орліньскі, є свідомими Українцями, чинними членами і навіть кермничами українського просвітного життя. Коли б д-р Орліньскі не був вдоводився інформаціями „знаменитого педагога" Яна Подгурского, а заглянув між громадян, то був би довідався, що село Скорики видало між иншим лідера ППС. Гната Дашиньского. Діло Дашиньского був Українцем, дяком в Скориках і писався Дашко, а в 1918 правнук Дашка вже брав участь у війні проти Українців.

Можу впевнити п-ра Орліньского що таких „Поляків", як у Скориках, є у Сх. Галичині до 1 міліона душ. Добре було би, коли б пос. Прушиньскі зі своїми „організаціями народовими" перестав рахувати та таких „Поляків".

Добре сталося, що д-р Орліньскі потрунився до Скорик і... відкрив Америку. Забув тільки додати, що хоч Скорики є чисто українським селом, то „знаменитий педагог" Подгурскі вже перемінив українську школу на польську. Можу також впевнити д-ра Орліньского, що його заклики до ратування „кресів" перед „зруценєм" не осягнуть ніякого реального успіху, бо скоро тільки селянин-латинник приходить до свідомости, то він є втрачений для експериментів Прушиньского. Прикладом того є якраз Скорики, де „знаменитий педагог" Подгурскі всіми засобами трудиться над польонізацією „кресів", і все даремне.

Иосиф Пашун.

Скорики, 19. V. 1925 р.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Гуртівний склад волічки, вовни, кошу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шпулькових ниток, Harland, Тройка, гарсівок, стяжок, крепінок, корочок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, багетів, паперців і туток „Солялі", зшитки, всілякі паперові вироби і шкільні приладдя як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна очима фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або вертається гроші на пасклі 14 днів.

1672 9—12

ВІДГУКИ ДНЯ.

З дороги.

В якій мірі я показаний до Львова, можу пізнати тільки тоді, як виїжджаю з нього.

З грудей знімається немов якийсь тяжкий камінь, віддих стає повнійший, а серце починає бити давно забутим ритмом. А ще як трапиться що ні поліція ні жінка не знають куди я їду, то почуваєш себе справді вільним горожанином... — кавалером.

На кінцях летиш на станцію і сідаєш до потягу.

Потяг пристанув у тіни станційного балдахину, прижмурив очі і дріма. Десь-недесь крізь розбиті шибки бальдахину вдирається полумінь підвденного сонця і пригріває бока потягу. Він час-від-часу позівоподібно засопе, труснє хребтом, блисне оком, але за хвилю знов западає в дрімоту...

Щойно друга половина мая, але вже видно літників.

Спершу видами і на плечах носіїв являється ціла гора клунків, коробок і валіз, а далі за ними Він і Вона.

Обидвоє радувані і... обидвоє мають зажурені міни.

Він тому, що Вона відїзджає, Вона тому, що покидає Його.

Збоку, дуже дискретно, походжає Той Третій — якийсь молоденький поручник від саперів.

Він і Вона прощаються.

Згідно з усіми приписами поради і доброго тону паддють собі в обійми. Вона долає пару сліз із власної пильности. Проте не забуває і за Того Третього та між одним і другим подовжим поцілунком пересилає йому розкішну усмішку. Завдаток, який певно не пропаде.

Свисток кондуктора розриває пару затрисяжених голубів. Вона вискакує легко і граціозно до вагону (не забуваючи заламати, що має гарну ніжку!), а Він... дивиться на годинник.

Потяг постогнуючи рушає з місця.

Мають хусточки... Він шепоче: „Прощай!", Вона шепоче: „Прощай", а той Третій: „До побачення!"

За хвилю Він іде до виходу. Ніхто не пізнав би тепер Його. Випростований, усміхнений. Повною грудю видихує зі себе давно ожидане слово: „Нарешті!"

Той Третій ще довго стоїть і дивиться вслід за потягом.

— Їхати в суботу чи ні!!—питається сам себе. Виплатиться...—порішає і йде подивитись на розклад їзди.

А Вона?!

Сидить у переділі і стукає в пальці: „Поїде, не приїде, поїде! Поїде! І очі покризаються серпанком розкішної певности.

Я їду в тім самім переділі.

Дивлячись на те все, згадую давні добрі часи. І я був молодим і був поручником, хоч і не від саперів...

Минулося!...

Тепер дирекція театру „Життя" не хоче вже давати мені роль „Того Третього"... Не тому, що може я вже за старий, а тому, що мусів би змінити чуйність не тільки чужого чоловіка, але й... власної жінки.

А поїзд несеться чимраз скорійше на південь, у сторону... не кажу кого. Хвилюючим морем збіжа, понад пахучі килими трав, крізь зелені тунелі лісів.

Ізза гори вибігли на стрічу, мов непрошені гості, хатки кольоністів.

Думка переходить на недалеке майбутнє... веселе і незідкличне...

Galaktion Yinka.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Англія й нім. предложения.

„Дейлі тел." довідується, що англійський міністер загр. сп. усталив погляди англ. уряду на нім. предложення в меморандумі. М. ін. Англія годиться на приступлення Німеччини до С. Народів на рівних правах і обовязках, коли Німеччина сповнить свої зобовязання щодо сх. границь; гарант. пакт. не може містити нічо що противилося би постановам версальського договору; Англія зобовязується не заключати союзів в разі війни в Европі; Англія не годиться на постанови, що противилися би верс. договорови щодо статуту Австрії, головнож не згодиться на злуку Австрії з Німеччиною.

Смерть марш. Френча.

22. V. помер машр. Френч командант англійських військ у першій добі великої війни.

Крізи бельг. уряду.

За внесенням либ. посла Макса про заяву недовіря для бельгійського уряду заявилося 98 гол. проти 73 на загальне число 180 голосуючих. Уряд подався до димісії.

Амундсен на бігуні.

Амундсен повідомив 21. травня з корабля „Фрам" на Шпігбергені, що рішився виконати пробний лет з Кінгсбей. Рівночасно корабель „Гоббі" виплив поза межі ледів, щоби помагати йому в разі потреби. Лет буде відбуватися в півн. напрямку здовж берегів данського острова. В разі успіху летітиме дальше до бігуна. „Н. Фр. Пр." зазначує, що лет Амундсена був несподіванкою, бо сподівалися його щойно з кінцем ц. м. Колиб лет удався, то можна догадуватися, що Ам. вже на бігуні.

Артистичний театр „Комета".

(під протекторатом кооперативи „Український Театр" під артистичним проводом Миколи Вороного).

Заїхав до Рогатина на перші свої вистави спокійно, тихо, без реклями, без приготування. Заїхав на дві вистави. Зустрівся з таким холодом, з яким зустрічається в нас усяка річ нова, усяке діло, що не йде вторшим шляхом.

І замість двох — дав чотири вистави. І після останньої — вистави для молоді в гімназії—виїхдить переможцем. Встиг завязати сцену й салю, себе й видців в одну гармонійну цілість. Вибалить, полишаючи у всіх, хто бував на цих виставах, повне зрозуміння для своїх нових починів.

Програма вечорів дуже різнородна: Гумористична сценка Маковея: „Переворот", один з новіших творів найкращого нашого сьогочасного сентиментально-ліричного гумориста, ліричні сценки Олеся: „Тихого вечора", перлинка великого творця такого заздрісного й скупого на драматичні етюди поета, всещті гумовеска: „Ніч новоженців", співаються в гармонійну цілість з музичними продукціями О. Шлапаківни, з деклямаціями М. Вороного й М. Остапа, танечними дуетами О. Голінської та Бенцеля й урешті товаровим та басовим сольом.

На велику увагу заслуговує програма вистави для шкільної молоді. Промова М. Вороного, якою він пояснив завдання нього театру й тепле слово до молоді в справі „Тихого вечора" О. Олеся, добірна програма, яка могла б перейти й найстрішу цензуру, врешті артистичне виконання програми з можливо найбільшим вкладом праці — явище таке небувале в наших обставинах, коли то загально вважається, що з молоддю й селянством можна поводитися легковажно, — як кажу, вистава засвідчила, що артистичний театр „Комета" заслуговує на назву „артистичного" і його режісер п. Ворончій не дасть тому із цього цілку спитнутися.

Бо скритнутися дуже легко! Нехай тільки та частина громадянства, яка має претенсію називатися інтеліґентною та має про себе переконання, що розуміє мистецтво — нехай, кажу, та частина громадянства в незрозумінні завдання цього театру поставиться до нього холодно, фінансова управа театру могла б дуже легко забажати пошукати собі иншої публики. І щезнуть тоді зі сцени чарівні слова поетів, на їх місце залунає грубе слово лубочника, що робитиме касу. Одначе я певен, що почини ініціятивного режісера знайдуть відгомін у громадянстві.

Колиж праця режісера п. Вороного знайде відгомін серед громадянства, він мусітиме збільшувати репертуар свого театру і в нашому часі, такому ядовому на літературну й мистецьку творчість, може на обставини дати почин до нової обезцінені праці поетів і мистців. Шлях перед творцями гарний—щасливе пройдення його залежить від того, чи схоче громадянство зрозуміти ці почини.

Не можу не згадати про те, що „власна оркестра", на якій артистичний квартет під проводом О. Шлапаківни, помагає утримувати серденний вимок між співом і салею. Приємне враження робить стилізовані декорації мистців Ковжуна, Лісовського і Крижанівського. Одним слвом ніжна, гармонійна цілість.

Кооператива „Український Театр", переймаючи протекторат над цим інтімним театром, вступає на шлях здійснювання свого великого завдання у майбутньому. Тепер слово за громадянством: воно вирішить в найближчому часі, чи, випливаючи лад до театральної кооперативи, давало „відчійного", чи справді зрозуміло завдання й відчуло потребу артистичного театру в великому стилі, до якого повготуванням я вважаю цей інтімний театр під артистичним проводом М. Вороного.

У Рогатині, 19. травня 1925.

Антін Крушельницький.

Дрібні вістки.

Ґен. комісар Ліґи Націй Шіммерман заїнятий санацією фінансів і нар. господарства Австрії, відвідав Варшаву, відкіль виїхав вчора на 1 день до Кракова. З Кракова поверне аеропляном до Відня. Ціль його подорожі: пошукання можливостей корисних для Австрії торговельних союзів.

Пашіч, найстарший віком сучасний премір Югославії, тяжко недужий. Невиключене, що на стан його здоля подіяли й останні події в Югославії, де мало-що не вилетіли в повітря усі кращі білгородські будівлі.

У французькому Марокку йдуть завзяті бої між французькими військами військами Абдуль Кріма. Французький комунікат з 20. травня стверджує, що Абдуль Крімові вдалося прорвати французький фронт. 21. травня вечером французький уряд випустив комунікат, в якому

своє теоретичне і практичне медичне знання. Всюди надзвичайна чистість і лад.

Дальше у мандрівці по Відні зайшов я на університет. Тут знайшов як за давних часів юрбу веселих і молодих студентів та студенток, яких за моїх часів ще зовсім не було. Немило вражало мене, що жіночого роду студенство якесь марне, мало моцарне, приблідле, здебільша в окулярах, пригорблене, з дошковатими грудьми. Обійшовши Відень, увесь у середині і по його периферіях зайшов вечером до „Ратгавскелєр". Тут так, як за давних часів: у гарній обширній салі повно гостей, знамените вино та дешеве. У задумі виїздив я з Відня і в жалем, але не за теперішнім Віднем а давним веселим, з якім прожив я свої найкращі молоді літа.

Перша стація моєї дороги до Італії була Горицця та її околиці на те, щоби відвідати військові цвинтарі та гріб свого сина. Подаю до відома всіх, що брали участь у страшних боях на італійському фронті і ті рідні, що їх сини або брати погибли там, що Італійці в великим пієтизмом удержують цвинтарі поляглих—погибших викопано і перенесено до окремих цвинтарів, де рядами лежать без ріжниці народности, релігії та шаржі. Кожний поляглий має камяний памятник масивний, вкопаний в землю. На памятнику є залізна плита з емаліованим написом, імя і прізвище поляглого, шаржа, полк, в якім служив і число гробу. Всі, що їх розпізнано мають окремий гріб, невпізнані мають масові гроби по 2, 4, 5, 10, 25, 40, 50 разом і на такім масовім гробі на памятку виписані стільки, то „Austriaco". На кождім гробі засаджено офіціяльно по чотири лілеї. Порядок і лад військових цвинтарів удержує італійське міністерство війни. Військових цвинтарів є тут велика маса, по обох боках ріки Ізонцо, що кілька кільометрів під горами і на горах як Ославія, Подгора, Монте Саботіно та инші. Є цвинтарі, які мають по кілька тисяч могил і більші по 10—15.000. Кожний цвинтар обведений муром, на якім насаджений залізний паркан. До цвинтаря веде солідна залізна брама, зачинена на колодку. Хто хоче відвідати гріб свого близького, мусить зголоситися до цвинтарника (cimeterio), який має метрику поляглих; він переглядає список і по числі веде інтересованого на гріб. Инших памятників на гробі ставляти не вільно, хіба за дозволом міністерства війни. Вільно кожному гріб своїх близьких обложити камінням, засадити кущі, квіти. На кожнім майже цвинтарі є мурована каплиці, де зложено кости, як черепи і кістки тих вояків, що їх порозривали гранати і порозкидали на всі сторони. Всі ці позбирані кістки зложено в каплицях. Каплиці ці осклені, зачинені. На середині цвинтаря на видним місці стоїть велика камінна колюмна, на якій в італійській мові виписано „Obelisco eretto in honore ai caduti sub Oslavia. У вході до цвинтаря є напис: „Cimitero militare".

(Продовження буде.)

Ч. 114 (10.497). Львів, вівторок 2о. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Вавель і Кремль.

З початком XVI ст. на північному сході Европи зарисувалися два політичні організми: польський і московський. Вавель і Кремль становили два осередки двох могутностей. Між ними простягалися величезні простори, які обі держави вважали під політичним оглядом за res nullius. Це була Русь (Україна і Білорусь), яка на широких розстайних шляхах Европи й Азії під напором варязького сходу і загребущого заходу не встіла зорганізуватися в тривкий державний організм. Сильні історичні потрясення здержали розвиток української державної могутности (Київської й галицько-володимирської держави), щоб опісля перетворити її в добичу й терен наживи сусідів. Білорусь по суті ніколи не становила окремого й суцільного державного організму. Вона вічно вагалася політично між Київом, Москвою і Вильном.

Литовсько-руська держава довгий час становила міцну запору між Польщею і Москвою. Ліквідація цеї держави дала змогу Польщі й Москві ввійти в безпосередній зв'язок. Польща перевела ліквідацію цеї українсько-білоруської держави шляхом завойовництва (Галичини), відірвання (Волині, Поділля, Київщини) українських територій та шляхом „унії" з Литво-Білорусю. З того часу Польща перейняла на себе по литовсько-руській державі історичне суперництво з Москвою, одначе не в інтересі Українців і Білорусинів, тільки під кутом своїх власних інтересів.

З другого боку Москва, скинувши татарське ярмо, добувши Тверь і Суздаль та приєднавши Новгород і Псков в імя спільности віри і спільного походження видвигнула клич „зєдинення всіх руських земель". Вже Іван III., а опісля Іван Грізний висуває претенсії до Київа і Смоленська. „Унія" Литви і Польщі та насильне втягнення руських (українських і білоруських) земель в склад польської держави, втягає Вавель і Кремль в безпосереднє суперництво. З того часу розпочинається обосторонній напір на „спірну" землю, на лінію Смоленськ-Київ, на ту лінію, що є стратегічною точкою виходу для історичної польсько-російської боротьби. І як довго сила обох держав зосередковується в таких осередках, як Вавель і Кремль, так довго йдуть сильні вагання за сферу впливів і поширення. Вихідною точкою декаденції Польщі є Варшава, столиця роскішного, сибаритського шляхетського панства. Трагікомедію державної старої Річипосполитої завершують варшавські „Лазенки". І тоді, коли Варшава скочується в пропасть своїм виніженням внутрі і кривавим цинізмом назовні, суворий, понурий, пів-аскетичний і релігійно-рознуздиний Кремль зростає в силу. Політична смерть Кремлю, брутально довершена Петром Великим, є рівнозначна з політичною смертю України, а в дальшій консеквенції Польщі. Модерно-деспотичний Петербург (нині Ленінград) був менше уважливий до Польщі і більше безцеремонний супроти неї, як московський Кремль. Розуміється, ця безцеремонність торкалася виключно політичних інтересів, а не культурних. Навпаки, Петербург хапчиво засвоював собі західну культуру. Вже Петро І. виссав для Росії все те із західної культури, що в тій ділянці створив Київ (Київо-могилянська Академія). Катерина II. і Олександер І. були беззастережними приклонниками західної культури, а в тім і польської. Ніхто инший, тільки імператор Олександер І. через свого приятеля й міністра закордонних справ кн. Чарторискаго поширював польську культуру на українських, білоруських і литовських землях.

І чим скорше і в більшому розмірі Росія засвоювала собі західну культуру, чим більше хапчиво й попадливо вона її приймала й перетворювала на своїм свіжім і плодючім ґрунті, чим меншою ставала віддаль між одною культурою і другою, тим більше політично тратила Польща, самочинна представниця західної культури.

Тоді коли Вавель і Кремль розділювали величезні українсько-білоруські простори, коли справді істнувала груба культурна розбіжність між обома центрами, їх політичні інтереси не були побудовані на антагонізмі. Колиж зникла самостійна українсько-білоруська запора, коли наступила доба перехрещування двох культур, прийшла як наслідок політична декаденція Польщі і розвал польської державности. Очевидно, говорячи про дві культури, маємо на думці культури загальні, а не національні, бо між ними останніми все істнуватиме менша або більша ріжниця. Петро І. знищив вал, що відділював Московщину від Европи. Його наслідники з успіхом продовжували діло геніяльного деспота, а завершив цей процес великий Ленін якраз в часі, коли Поляки покватно надягали на себе мантії оборонців західної культури перед „східним варварством". Апостоли й ученики Леніна теж деспотичними способами й різкими засобами викорінюють всяку „азіятщину" на широких просторах вже не східної Европи, але Азії.

Зрештою, Поляки ніколи не боролися за західну культуру проти східної. Польські повстання вибухали не тому, що польська (західна) душа не могла знести инакше устроєної російської (східної) душі, тільки тому, що Поляки хотіли назад здобути українські й білоруські землі. Повстання вибухали саме в часі, коли не лише польська культура, культура Вавеля поширювалася на українській і білоруській території, але коли наступник Кремлю — царський Петербург звертав Полякам загарбану свободу в формі автономії чи пів-самостійности. В 1830 р. вибух наступив тоді, коли Конгресівка мала майже всі власні державні установи; повстання було підготоване у війську, над яким мав прапор з білим орлом. В 1863 р. повстання вибухло тоді, як Конгресівка мала самоуправу і було підготоване автономічною адміністрацією. А за те в 1848 р., коли західна культура воплотилася в революційній стихії цілої справжньої Европи, Польща, головно Конгресівка була мертва.

Всі польські повстанчі руки мали на меті не утвердити політичну свободу польського народу, але „відібрати загарбане Москалями добро": Україну, Білорусь, Литву. Блудні лицарі Наполеона, йдучи в 1812 р. на Москву, мріяли, що „відберуть Литву, Волинь, Білорусь", що „відзискають Вильно, Житомир, Кам'янець, може й Київ". Дослідник польської історії і польських політичних рухів може заобсервувати такий дивогляд, що повстанча стихія не мала на меті визволити польські землі, загарбані нпр Прусією, тільки „відзискати" українські й білоруські, загарбані Росією. Mutatis mutandis те саме повторилося у відродженій Польщі, яка більше звертала увагу на здобуття українських територій, як утвердження й розбудову власної державности на суто-польській землі.

Всі польські повстанчі рухи в напрямі сходу не увінчалися успіхом якраз тому, що стратегічна лінія Смоленськ-Київ була в цілих руках Москви, а сьогодня є вже вона в деякій мірі також в руках заінтересованих народів. Та одночасно тепер знову віджив Кремль, який переходово шукає Вавеля.

ф. ф.

Понеділок, дня 1. червня 1925 р.
сала Музичного Тов-а ім. Лисенка

МОДЕСТ МЕНЦИНСЬКИЙ.

Довги, Америка й европейський мир.

Неприємна пригадка. — Хронічний звязок. — Голос сен. Борага. — Цифри і військо. — Гроші і політика.

Пригадка Америка европейським державам неприємну справу: — не забувайте за довги і платіть їх хутко, бо можете. Зовсім офіціяльно чи по дружеськи, — це байдуже, коли нема воєнного ультімата. Важне те, що всі столиці задовжених країн мусять подумати над засобами обмеження своїх видатків, якщо хотять надалі рахувати на довіря у своїх вірителів.

Читачі може звернули увагу, що за кожним разом, коли починається дискусія на тему европейського замирення, показується мов дух Банка у „Макбеті", дух американського банку. Дарма, що Англійці та Американці впевняли офіціяльно задовжені держави, що справи довгів не слід вязати безпосередно з проблемою забезпеки або навіть воєнних відшкодувань, якось так виходить, що ця справа висувається на перший плян, коли держави починають політичну вимінь думок у звязку зі загально-европейською ситуацією. Так було нпр. минулого року підчас конференції в Льондоні, коли Францію приневолили прийняти план Доза, корисніший для Німеччини ніж для неї.

Тепер, коли діло йде про те, щоби союзники склали текст ноти щодо евакуації кельнської (кольонської) смуги і зайняли спільне становище супроти пакту взаємних гарантій, вирнула нова полеміка, в якій чималу ролю грає справа довгів. Ця справа в першій мірі доторкає Франції — головної воєнної довжниці. Вона находиться нині в тій самій стадії, що кілька місяців тому, коли французький амбасадор у Вашингтоні, Жюссеран почав вступні переговори, а французький міністр фінансів звернувся до американського уряду з розясненням про дійсний фінансовий стан Франції.

Відомий американський сенатор Борах, голова сенатської комісії закорд. справ, помістив недавно обширну статтю з доказами, що добробут Франції дозволяє вповні на сплату довгів. Фінансова криза є там не наслідком важких умовин життя населення, а наслідком нерозумної політики, яка витрачає величезні кошти на військо та окупацію. „Білий Дім" у Вашингтоні не мав ніколи зрозуміння для цієї політики і ще раз, посередно, висловлює свою осторогу на її адресу. Франція сама утримує 800.000 армію; половину цієї суми має Польща; 150.000 Чехословаччина, 100.000 Бельгія; коли-ж до цього дорахувати воєнне знаряддя, поста-

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 364/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 108 (10.482) z dnia 19.V. 1925, w artykułach pod tytułem 1) Tytał artykułu na stronicy 2 w kolumnie drugiej u góry iejże kolumny. 2) „Pisla sudu" między słowami: a) brim hrimiw... a: myrni widnośyny, b) symboliczno charakteru... a: Koły wże, c) od słów: poczaw widnowid do końca artykułu. 3) „Tendencijnist urjadowoho Pat-u szczo do procesu posliw" między słowami: a) zatujemu tendenciju... a: Ukrainśkyj klub, b) w natiok... a: chowdinky, c) ukrajiński posły... a: ne pochały dla, d) spilno naradżuwalysia... a: Z obladu, 4) „Nowynky" w ustępie „dżuj czy na- ojet na policji" między słowami: likarśkych obladyn... a: Ce w ostannioma zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępach pod 1) 2) i 3) występku z § 300 u. k. pod ust. 4) oraz występku z art. VIII, ust. 2 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863. pod 3) uznał dokonaną 18. maja 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydań w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. u. Lwów dnia 20. maja 1925 r.

Kawel

чане Францією для цих країн, з метою оборони перед можливою війною, то ясно, що кошти такого мира пахнуть воєнними.

Европа винна Америці шість і пів мільярда долярів: з цього приблизно половина йде на Францію: мільярд 800 міл. на Італію: 400.000 міл. на Бельгію; 100.000 міл. на Чехословаччину; 55 міл. на Югославію; 38 міл. на Румунію і більше як 135 міл. на Польщу. Довги цих держав супроти Англії це знову нова позиція. Ясно, що як би витрати на військо і воєнні приготування могли йти на сплату довгів — фінансові клопоти Америки та Европи розвіялись би негайно. Американські дипльомати вірять у можливість розвязки нинішніх европейських конфліктів на шляху загального розброєння. Вони йдуть у своїм ідеалізмі так далеко, що не покидають думки про пропаганду мира при помочі наскрізь релігійних ідей, спільних усім Европейцям.

Франція та її малі союзники, які завдячують їй своє мілітарне вивищування, переконані, що оборона миру можлива покищо тільки завдяки воєнному потенціялу, що стоїть на сторожі клявзуль Версальського договору. Чути навіть голоси, що всі воєнні довги треба би зчеркнути. Франція роз'яснила би радо справедливість такого рішення жертвами в людях та знищеної території, які склала на жертвеннику війни, — інші моральною наукою для держав, які підсилюють воюючі сторони грішми в надії заробітку. Такі міркування Америці не до вподоби. Вона хоче пригадати Европі, що політика не може обійтися без грошей і що найближчий можливий конфлікт також без них не обійдеться. З другого боку їй не до вподоби само становище до проблеми загального замирення, основане на вічно зростаючих витратах на армію.

Нема сумніву, що на найближчих конференціях про гарантійний пакт повіє від Америки протверезуючим подувом.

Комісаром Палестини на місці сера Герберта Семюеля призначений Льорд Плямер, який від 1919—1924 року був губернатором і головним командантом Мальти і має титул фельдмаршала.

Пурус

пастя до пуття є пустою знавція

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Два питання.

(До процесу послів.)

Вже два тижні минули, як засудили наших послів, але інтерес до їхньої справи не втихає. В парляментарних колах кружляє чимало цікавих подробиць, які, на жаль, не можуть бути в цей час оголошені. Поминаючи їх, я дозволю собі спинитися на двох питаннях, котрі викликають живі дискусії в цивільних колах тутешньої української громади.

Перше питання: чи повинні були адвокати покидати залю оборони з огляду на образу, яку завдав один з них?

Друге питання: чи було б корисніше для нашої справи, в цивільному її розумінню, коли б суд виправдав обвинувачених послів?

На перший погляд, обидва питання можуть здаватися цілком зайвими, непотрібними, бож ясно, що виправдання обвинувачених це є виграна, це є перемога. Так само ясно, що честь особиста і колективна не може бути ізнівельована, не може бути занехаяна. Ушкодження її потребує якоїсь сатисфакції.

Формально все не так, але по суті буває якраз навпаки.

Перш за все — щодо засуду. Не знаю, як хто, але я особисто — хай дарують мені цинічні слова! — ані на один момент не засмутився, коли прочитав звістку про присуд віленського суду. А коли потім мені розказали про сльози, якими стрінули засуджених послів сестри, про те, як вони подіяли в свої кишені, щоб витягнути останню золотівку на кашцю для засуджених, коли мені розповіли, яке взагалі вражіння зробив на сенах судовий присуд, я сказав:

— Тільки сліпі можуть не бачити, хто програв, а хто виграв справу!

Мушу зазначити, що говорю я тепер не про політичне значіння віленського вироку. Про це можна було дуже багато написати, але це було лише зайва біла пляма в газеті.

Я говорю про інше.

Припустимо, що посли дійсно чинили карний кодекс і що віленська Темида нічим не погрішила проти них, — не підлягає пресінь жадному сумніву, що не для своїх інтересів зробили вони те, що зробили, і за що мають понести кару, як що вища інстанція не звільнить їх. Вони в наших сучасних обставинах йшли небезпечним шляхом, йшли на жертву, бо важали справу, якій служать, вищою від себе і від правних чи інших яких умовин. І це тепер, після суду, стало ясним для всіх — і для друзів і для ворогів. Але найважнійше тут те, що дійсний стан речі став наочно ясним для ширших і малосвідомих народніх мас.

Трагедія кожної інтеліґенції полягає в тому, що маси, для яких вона працює, не мають міцної і непохитної віри в неї, в її чинність, в її добрі наміри, у відсутність власної заінтересованости. Самим словом важко змінити такі настрої. Потрібні чини, потрібний доказ. Перемога „16-ки" при виборах у сейм не дала нашому народові реальних життьових вигод, яких він чекав, і не подекуди утворювало ґрунт під хитань, сумнів і гадючої агітації. Віленська Темида ні сумніву усунула. Вона наглядно показала народові, кого уважають із себе його обранці-інтеліґенти, в яких умовах провадять вони свою працю та які можуть бути наслідки тої праці. Своїм присудом суд завдав нам нові цятки.

Що торкається пп. адвокатів, які з такою гідністю реагували на вчинок презеса суду, то кожний мусить визнати їхню тактику цілком безоганною з теоретичного боку, але... але боюся, що найбільше ця тактика сподобалася судовому трибуналові та п. прокураторові. А як що може дійсно існувати така своєрідна „солідарність" протилежних сторін, то чи не часто над цим призадумаються і тактику переглянуть? Бо утворюється дуже привабливий для де-кого прецедент... Треба виплюскувати бруднуу воду з вани, але не слід викидати при цьому і немовля*).

19. V. 1925. **Sonex.**

*) До заторкненого питання про доцільність секесії ваших адвокатів з віленської розправи не від речі буде додати коротке пояснення фактичного стану справи: адвокати покинули судову салю не тільки тому, що одному з них навесено велику образу; безумовно, що момент солідарности грав тут певну ролю, але в даному випадку оборонці не обмежувалися поглядом вчинку предс. Бщинського виключно з погляду станової амбіції. Причиною їх секесії було ствердження повад усякий сумнів, що оборона обвинувачених послів у таких умовинах, які запанували на салі розправи, є не тільки неможлива, але й недоцільна: яскрава односторонність і тенденційність ведення процесу виказала провечасто, що засід послів є передвішений. Тому адвокати стануди на становищі, що взагалі на такому суді не слід боронитися і починитися до підтримування фікції правосуддя. Так гляділи на справу й усі три обвинувачені посли; обороні не лише не зробили секесії на власну руку, але голос їхніх клієнтів був для них у цій справі рішаючий. Можливо, що відсутність оборонців була на руку предсідникові, який міг „спокійніше" повести розправу до її згоди вішеного кінця, але це вже дрібниця. — А проте даємо місце й поглядам нашого ш. кореспондента, головно з уваги на те, що вони природно є відзеркаленням настроїв поважної і кількістю і особистим складом української громади у Варшаві. — *Ред.*

Модерна педаґоґія в модерній державі.

Голос польської преси.

Львівський, пепесівський орган „Дзенник людовий" з 24. травня ц. ч. 117 приносить передову статтю пп. „Піднесення правопорядку і моралі в школі". Стаття на стільки цікава, що наведемо її в цілости. Те, що там пишеться, не є новиною відкриттям Америки, а проте подібні уваги писані нами постійно конфісковані. Видко, що відносини вже настільки куріозні, що вони звернули увагу навіть польських патріотів з „Дз. люд." Стаття звучить:

„Голосна шкільна трагедія у Вильні, де молодь бомбами та гранатами висловлювала свої почування супроти вчителів, мусить отворити суспільности очі. Суспільність мусить приглянутися докладніше тому, що діється в школі. Вже неразъ звертали ми увагу на відносини, які запанували на терені львівської шкільної кураторії, яка стала екзекутивою — немовби своєї надставної (nadrzędnej) влади — волі та доручень „народових організацій". Провідник тої влади, безвідповідальний фанатик посол Прушиньскі, командує штабом шкільних інспекторів та дає їм вказівки, як мають обходити закони. З відома і дозволу п. куратора відбуваються таємні зібрання шкільних інспекторів, скликувані урядником кураторії, на яких инший урядник тойж кураторії референт про те, як маніпулювати, щоби буква закону не здійснилася, щоби з „народових" мотивів не вводити двомовности в школі".

„У своєму фанатизмі, шовіністично та плитко опановуючому цілу проблему, ті пани не розуміють, що ця двомовна система може стати інструментом винародовлювання України (про що ті шовіністи мріють) а не навпаки. На зборах дня 10. травня, що конспірували при співучасти ендецьких послів Корнецкого, Прушиньского та сенатора Сіцінського, дійшло до того, що Прушиньскі безцеремонно називав ідіотами тих інспекторів, які йому не відповідають на його анкети і запити. Дійшло навіть до авантури, бо один із присутніх на зборах п. Г. зі Золочева, що мав почуття о-

Д-р Іван Куровець.

(2)

По Югославії та Італії.

(Враження з подорожі.)

Горицця і Словінці. — Військові. — Трієст. — Абація.

Горицця і довколичні села відбудовані. Місто Горицця тепер не має сліду знищення великою світовою війною, хіба десь за містом є ще румовища або розвалини домів. Це такі доми, що їх мешканці та властителі, переважно австрійські офіцири або урядовці, заділися підчас війни і нема кому відбудовою займатися. Відбудова цілого краю відбулася коштом італійської держави; тепер звільна йде відбудова винчиць.

Всі окопи, стрілецькі рови очищені з заліза, дротів, засипані. Залізиво, як дроти та бляха, ще сямтам валяються, але більшість воєнного залізного матеріялу вивезена до фабрик в цілі перетопления. Торік, як я відвідував ці сторони, то бачив біля залізничого двірця в Горицці в напрямі до Монфальконе великі стирти поржавілого заліза, як кільчасті дроти, бляху і инший воєнний матеріял на яких 2 кільометрів здовж. Стирти заліза широкі на яких 10—15 метрів, а високі на 15—20 метрів. Цього залізного матеріялу вже нема. Населення Горицці і над рікою Ізонцо все словінське — по селах всюди написи вулиць та крамниць словінські, а сям-там крім словінських ще італійські, як на пр. на громадським уряді, пошті, жандармерії. Священики, учителі Словінці — урядовці, жандармерія — Італійці. В школі вчать по словінськи, але діти вже в народніх школах мусять учитися офіціяльно італійської мови й історії по кілька годин тижнево.

Словінці—народ солідний, роботящий, жінки словінські кремкі, не дуже вродливі, сильної будови тіла, займаються всім господарством як огородництвом і несуть у кошах на голові щодень огородовину на продаж до міста. Мущини займаються винницями і камінярськими та бетонівними роботами. У Горицці скрізь розговірна мова словінська. Налазившися пішки цілий день по цвинтарях і горах, зайшов до гостіцяльної (сільської корчми) в селі Певма за рікою Ізонцо під Ославією, покріпитися. Гостільня порожна, а господар шив штани. Покріпившися їдою та вином, питаю господаря, як їм тепер живеться під італійською владою. На це каже мені: „От видите самі, як мушу штукувати, латати та шити аби жити. А чи знаєте ви — питає він мене — що то є мізерія? От знаєте наше теперішне життя, то страшна мізерія, ні звідки заробітків, винниці поруйновані, немо тепер vinum nostrum (воду з вином).

В цілій Горицці, Істрії (тепер Італія) та Югославії запримітив я масу курок, які вночі і цілий день піють безпамяти. Населення Горицці та Істрії є тепер економічно бідне; жалує за Австрією і вітхає за своєю державністю. В Італії, де я був всюди, от хочби в Горицці та Істрії багато війська та жандармерії. Італійська жандармерія (карабінієри) убрані у фраки, чорні штани з червоними генеральськими лямпасами, а на голові наполеонські пироги; заки не звикнеться до цих уборів, трохи комічно. Військо рідко вбране, одні в фезах на голові, другі в шапках з перами. Цього року не бачив італійського війська в спідницях. Воно все малого зросту, смагляве; офіцири у високих шапках, куці, всі доста напушисті, надуті.

Трієст мало що потерпів від війни. Торік Трієст був мертвим містом; не було тут жадного корабельного руху, всюди злиденність. Цього року воно значно оживилося, особливо корабельний рух значно віджив, майже як перед війною. В доках, у пристані життя кипить. Причину оживлення портового руху пояснено мені тим, що Чехословакія, яка в ласки Польщі була замкнена і дусилася в собі, не маючи змоги вивозити своїх промислових товарів і цукру, заключила з Італією корисний договір на транзит своїх товарів і дістала в Трієсті до свого ужитку кластик порту; так само Німеччина дістала транзит і через це віджило життя в Трієсті. Запримітив я, що на полудні в Абації та Югославії скрізь повно Чехів, які захоплюють також торговлю і промисл у свої руки. У Трієсті розмовна мова італійська, написи улиць та склепів італійські, одначе на вулиці, в ресторанах, склепах чути словінську мову.

Цікаве те, що в Трієсті багато людей, як робітників, кельнерів, знає російську мову і говорить нею поправно; научилися її в Росії в неволі, де проживали кілька літ. В Трієсті, Фіюме, Абації перехрещено написи вулиць та площ на італійське, і на перший вигляд здається, що це корінні італійські міста — вулиці називаються іменами всіх можливих поетів, італійських державних мужів, короля Гумберта.

В Абації та инших містах Істрії життя дешеве: в санаторіях, пансіонах можна за 30—35 лірів денно вигідно жити; є й дорожчі пансіони — а в приватних домах можна і дешевше жити як 30 лірів денно. В Абації тепер рух гостей менший як перед війною. З Польщі та Росії майже ніхто тепер сюди не заїздить. Абація все ще гарна, симпатична кліматична стація. З Ікою, Льозраною, Слятиною, Волоскою становлять одну цілість довготу 10—12 кільометрів прегарної надморської дороги (Strandweg), де нема жадного пороху, чудовий морський воздух, повно південних дерев, кущів, квітів. Для вигоди здовж дороги багато лавочок; околиця прегарна, чудове море. Хто хоче супокою, відпочинку і надихатися морським воздухом, а має гроші, щоби оплатити паспорти, — нехай їде в Абацію. Пароплавний рух тут тепер досить слабий, не то що перед війною — ледво кілька разів у день йде пароплав у Фіюме і до сусідських островів. Не чути тепер прикливих мев, які хмарами вилягали Абацію і летіли стадами за пароплавом — мертвецька тишя.

(Продовження буде.)

собистої гідности своєї і своїх товаришів інспекторів, загрозив пос. Прушиньскому „мордобитієм". Все це доказує подвійну гру шкільної влади, яка тайно толерує — а як зі складу виступаючих на зборах осіб виходить — то чи не інспіруе найскрайнійшого і найтупійшого шовінізму та ухилювання від виконування розпорядків найвищих органів влади. — А рівночасно ті самі чинники куратерії виступають найавторитетнійшими речниками та найвищими сторожами педагогічних підстав і їх вартости в навчанню та виховуванню".

„Нічого проте дивного немає в тому, що різноманітні вульгарні типи вилазять як таргани наверх серед мряковин ненависти і здичіння почувань, а „імпонуючи" хамством та брутальністю здобувають тимі прикметами признання влади та фігурують як педагоги найкращої марки".

„Цей ендецький педагог, який учням VII. кляси народньої школи, що кінчать своє шкільне підставове виховання — оповідає, що „делегати міністерства залізниць беруть хабарі (kubany)", який при волинських учителях інформуе, що не тільки до слова „поусяк", але і до слова „жид" треба завсіди подавати слово „лайдак", той пан Вояковскі, який ті педагогічні цінности продукував — при мовчанці візитатора ендека Камінського, інспектора-ендека Ваньчури, а при захопленню ендека інсп. Кристинецкого — є направду символом здеґенерування всяких підстав і правил виховання".

„Направду треба собі поставити питання про те, коли нарешті державний розум Польщі стане на першому пляні у представників влади та взнесеться понад інстинкт і негацію, коли вони перестануть бути сліпим знаряддям у руках бісноватих, коли здобудуться на таку бодай дозу характеру і розуму, щоби опертися розпорядкам і заказам Прушиньских та почати справу — згідну з інтересами та будучинною держави".

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

І. Призначення допомог.

На засіданні дня 22. травня цр. Краєвим Комітетом призначено допомоги в розпорядження повітового комітету в Яворові 1000 зол. (тисячу золотих), в Мостисках 1000 зол. (тисячу золотих), в Добромилі 600 зол. (шістьсот золотих), Комарно 400 зол. (чотириста золотих).

II. Організаційний рух.

Зорганізувались повітові комітети допомоги „Голодному селу": в Сяноці під головуванням д-ра В. Бланарського, в Бірчі під головуванням д-ра М. Ільницького, в Добромилі під головуванням о. Із. Господарівського, в Комарні під головуванням п. Гр. Терщанівця, в Мостисках під головуванням о. Здерковського: сільський комітет в Крукеничах пов. Мостиска під головуванням о. П. Чавса.

В Яворові комітет перевів збірку на 24. травня цр., призначено уличну збірку, на 25 травня, призначено віче в справі голоду. До комітету пов. старостві в Яворові покликано представника комітету п. І. Загаєвича.

В Станиславові 18 травня цр. відбулася нарада всіх українських товариств і кооперативів в справі збірки: на 25 травня призначено зізд делегатів у сіх сіл повіту.

Комітет в Добромилі вислав відозву до всіх урядів парохіяльних в повіті в справі організації сільських комітетів.

В 13 громадах судового повіту Комарно переведено вибір сільських комітетів.

III. Відгуни за кордоном.

16. травня відбулась ширші сходини української еміграції в Німеччині, на яких обібано Комітет Допомоги „Голодному Селу" під головуванням д-ра З. Кузелі. Вибраному Комітетові доручено зорганізувати допомогову акцію серед української еміграції в Німеччині і так само в міру можливости серед німецького громадянства.

Голодні — голодним.

Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу" призначив для голодуючих селян села Павлокома пов. Бережан 500 зол. (пятьсот). Асигнована допомога була вислана 22. травня ц. р. Комітет одержав з присланої допомоги назад 200 зол. (двісті) при такому листі:

„Підписаний Комітет по основнім і совісним обчумаченю справи допомоги голодуючим в Павлокомі, прийшов до переконання, що одні з них потребують рішучо скорої помочі і тих обділено зараз закупленими продуктами в натурі, як вказує на це закуплений виказ, інші знов не є в такій крайній нужді, щоби остаточно не могли обійтися без тої помочі і самі не дали собі раду. А бувш підписаний Комітет на увагу тую обставину, що — як доносила преса наша — в инших повітах Сх. Галичини є села, де люде ще гірше голодують, як у нас і вже тиф поширився серед них, тому ухвалив підписаний Комітет, щоби з тих 500 зол. присланих для нашого села 300 зол. ужити для допомоги тутешним голодуючим, а 200 зол. відослати до диспозиції Світлого Краєвого Комітету, аби їх вислав там, де голод панує страшний, що аж тиф кинувся між голодуючих".

На засіданню дня 22. травня ц. р. Комітет постановив цих 200 зол. присланих селянами с. Павлокома передати в розпорядження Повітового Комітету в Яворові з тим, щоб він призначив їх в найбільш потребуюче село в повіті.

По широкому світі.

У Болгарії видано присуд смерти на всіх 43 учасників заговору у місті Вовц.

Муссоліні виголосив у сенаті довгу промову на тему закордонної політики, в якій висловився за вступом Німеччини до Ліги Націй, проти злуки Німеччини в Австрією і за гарантійним пактом, що найменше з пяти держав, під покровом Ліги Націй.

Америка є вдоволена промовою нім. мін. зак. справ Штреземана щодо необхідної участи Німеччини в гарантійнім пакті і щодо погляду про неможливість вдержання польського коридора.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Щирець.

1) Бродки внесли 67 деклараций за 111 дітей, 2) Вербіж 90 дек. за 138 діт., 3) Гонятичі 42 дек. за 58 діт., 4) Горбачі 70 дек. за 87 діт., 5) Гуменець 63 дек. за 88 діт., 6) Глуховець 42 дек. за 66 діт., 7) Добрини 51 дек. за 71 діт., 8) Дмитов 94 дек. за 164 діт., 9) Красів 72 дек. за 118 діт., 10) Кагуїв 34 дек. за 51 діт., 11) Лубяна 40 дек. за 80 діт., 12) Лави 53 дек. за 71 діт., 13) Лісневичі 69 дек. за 94 діт., 14) Містки 36 дек. за 57 діт., 15) Милошовичі 45 дек. за 79 діт., 16) Маличковичі і Нагоряни 22 дек. за 44 діт., 17) Нікінковичі 41 дек. за 63 діт., 18) Новосілка і Рожовець 30 дек. за 54 діт., 19) Острів 52 дек. за 91 діт., 20) Полянка 57 дек. за 87 діт., 21) Піски 95 дек. за 162 діт., 22) Попеляни 41 дек. за 50 діт., 23) Поляна 36 дек. за 59 діт., 24) Сороки щирецькі 42 дек. за 55 діт., 25) Середня 58 дек. за 82 діт., 26) Черкаси 42 дек. за 63 діт., 27) Щирець, Розенберг, Загородки і частина Острова 40 дек. за 51 діт., 28) Ястребків 42 дек. за 64 діт.

Разом внесено **1466 декларацій** за **2258 дітей.** Крім того внесли а не подали скількости декларацій громади: Поршна і Підсадки.

Не внесли декларацій: з браку відповідного числа українських дітей громади: Глинна, Дорифельд, Наварія, Семенівка, Фалькенштайн і Айнзідель.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Атентат у чеському консуляті в Кракові.

Гутник без зайняття Іван Лех, якому здержано в Чехії виплату рент, прийшов до чеського консуляту в Кракові з баґнетом, револьвером і бомбою власної конструкції, щоби вбити керовника консуляту. Возний знав уже Леха, тому викинув його. Лех убив возного вистрілом із револьверу а ранив урядовця. Опісля кинув на вулицю бомбу, але вона не вибухла. Леха арештували.

Зита в Льондоні.

Б. цісарева Зита виїхала до Льондону.

Уступлення Прімо де Рівери.

Прімо де Рівера повідомив, що директоріят уступає в користь Патріотичної унії.

Революція в Персії.

„Дейлі Тел." повідомляє, що революційний рух проти перського уряду в Тегерані, підсилюваний Москвою, зростає. Провідникам революційного руху СРСР. дає фінансову підмогу. Большевицька небезпека грозить і Азербейджанові. В перському Туркестані вивісили на публичних будинках червоні прапори. „Шікаго Тр." повідомляє, що перський уряд виступає гостро проти больш. агентів. Перська поліція сконфіскувала в рад. посольстві багато документів. Рад. посол запротестував проти цього. Революціонери жадають від Тегерану автономії такої, яку одержали російські Туркмени.

Амундсен на бігуні.

З Осльо (Христіянія) прийшли вістки, що Амундсен в ночі з 21. на 22. травня літаком дістався на півн. бігун і вже вертає. Перед самим відлетом одержав від норвежського уряду поручення, обняти в посідання в імені Норвегії континенти, які стріне по дорозі.

Рада С. Народів.

Рада Союза Народів збирається 8. червня під проводом Хіноnес де Лєо. На деннім порядку м. и. справа Данціга, фінансові справи Австрії й Мадярщини.

Землетрус у Японії.

Японію навістив грізний землетрус. Багато жертв у людях, багато знищених домів. В кількох містах ушкоджені водопроводи. Землетрус сягав у глибину моря. Містечко Тоіко (на північ від Кіота 80 тис. мешк.) знищив зовсім огонь що повстав наслідком землетрусу. Знищене теж містечко Кунеама і Кіносакі. Міста ці звісні з гарячих жерел. Комунікація на цілому побереіжжі перервана. З Тоіко багато мешканців втекло в гори. Поїзд, що був у дорозі до Тоіко, роздавлений зовсім у тунелі скелями, що впали на нього.

Копальня срібла в Ікуна знищена зовсім. Шиби і хідники завалилися. Військ. літаки, що літали над теренном катастрофи, повідомили, що в Кунеама і Фукуші на вулицях кілька тисячі ранених і вбитих. Двірець і жін. школа в Тоіко завалилася. 200 чол. убитих, 400 ранених.

НОВИНКИ.

— **17-ти днева мандрівка по тюрмах „по непорозумінню".** Наша редакція отримала такого листа, надзвичайно вартісного й цікавого для майбутнього дослідника нинішніх часів: „Дня 1. травня 1925 у Львові на вул. Зеленій придержав мене комісар поліції Олешкевіч, заявляючи, що на жадання слідчої експозитури в Тернополі мене арештує. Одну добу пересидів я на вул. Яховича в поліц. арештах, а опісля під ескортою переведено мене і віддано під опіку слідчої експозитури в Тернополі, де в брудних вогких пивницях, званих поліційними арештами, пересидів я 3 доби. В тамошній експозитурі після 5 діб заявили мені, що Тернополі нічого злого про мене не думає, не знає причини мойого арешту і тому передає мене до арештів бережанського суду, звідки слідуючого дня агент слідчої експозитури забрав мене до будинку експозитури для 4-годинного переслухання. На питання, чи я є арештований, чи стою під опікою суду (бо сидів в судових арештах), чи під опікою поліції — мене збули мовчанкою. Після переслухання знову переведено мене до судових арештів. Щойно дня 9. V. 1925 я був уперве переслуханий через слідчого суддю, котрий заявив мені, що мене обвинуачує прокуратура у злочині з § 65 а. б, і очікує на сконкретизування обвинувачення через суди у Львові, Золочеві, Тернополі і Станиславові. На інтервенцію моєї жінки й оборонця адвоката д-ра Західного висяано дня 12. V. 1925 телеграми до вище названих судів, щоби телеграфічно відповіли, чи щонебудь карогідного закидують мені і чи мене доставити туди, бо суд в Бережанах не міг мені нічого карогідного закинути. Дня 13. V. суди відповіли, що нічого злого про мене не знають, а суд у Львові рішав до розгляду акти в університетській справі. Тоді я довідався, що я не зробив нікого злочину і як вільний від усякого обвинувачення вийду на волю. Та стрінуло мене нове лихо, бо на той час не було в Бережанах головного прокуратора, а прокураторські заступники заявили, що в цій справі не мають уповажнення, а впрочім прокуратура має право по одержанню актів справи через 3 дні „надуматися". Прокуратура додержала слова і по 3 днях дальшого мойого незвинного арешту дня 17. V. 1925 звільнила мене з тюрми, припиняючи щодо моєї особи всякі слідства. Моя арештантська одисея і перехід по різних тюрмах є нагляднім доказом, як через бюрократизм і злобу дотичних урядовців місяцями пересиджують невинні люде. Прошу Українську парляментарну репрезентацію через соїм спитати поліційну і судову та прокураторську зверхну владу, за що я посидів 17 днів в арештах, нічим не провинившися, чи приписи карної процедури змінені в той спосіб, що вперед людину арештується, а опісля по різних судах і урядах виїдується, чи та людова чим не провинилася, і чи дотична зверхна влада повчить своїх урядовців, що належить цінити свободу людини? Акти моєї справи в бережанському суді Vr. 440|'25|Sr. 920|25. *Дмитро Макогонський*, студент мед. на українському університеті, тепер в Грусятичах п. Стрілиска нові. — До цього листа додамо ще від себе пригадку, що в перших днях травня польські газети розтрубили, що у Львові в часі облави арештовано Дмитра Макогонського, небезпечного бандита, посудженого у нападі на почтовий віз у Дунаєві („Газета поранна", „Век нови"). Розуміється, що в часі слідства обвинуваченому навіть нічого не згадувано про напад у Дунаєві. Отже другий ребус: звідкіля взяли на ваші брукові органи свою сенсаційну вістку, коли ані поліція, ані суд ані обвинуачений не знали причини арештування?!

— **Пан Колачковскі зі Золочева „не розуме".** Дня 2. V. на розправі перед окружним судом в Золочеві адвокат д-р Колачковскі зі Золочева відмовився заступати справу, не прийнявши позову, писаного по українськи, заявляючи при цім: „не розумем по руску, жондам тлумачення". Це його жадання не мало нічого спільного з „язиковим законом", бо в даючу випадку провесові сторони були українські, а п. Колачковскі заступав справу тільки як куратор невідомої з місця побуту противної сторони. Цей факт повинен служити нашим громадянам за добру науку, щоб плекували свою рідну мову. Нехай кожний заявляє в судах, що не розуміє по польськи й жадає українського переводу актів. Канцелерію-ж д-ра Колачковского хай кожний Українець омиває з відразою. Колачковскі — не запеклий украінофоб, а українські селяне є його клієнтелею тільки по несвідомости.

— **3-тє травня на Замарстинові.** „Слово польске" з 22. V. ц. р. подає таке: „В Замарстинові у святинях обох обрядів відправлено молебни. Богослуження грецького обряду відправив катехит о. М. Ярема. При тій нагоді виголосив тоіже о. Ярема пригадну проповідь, в якій представив історію конституції 3-го травня, а закінчив її закликом до льояльности супротн Польщі". Цього хіба досить. Більше писати не приходиться.

— **Експедиція Амундсена до північного бігуна.** Амундсен, що виїхав на кораблі „Фрам" до північного бігуна, доїхав до „Шпіцберген", звідки подав телеграфічну вістку про те, що вибирається до бігуна двома літаками. Рівночасно відомий американський полярний дослідник Мек Міллен вибирається теж до північного бігуна, але щойно 17 червня на літаках. Літаки є такої конструкції, що можна їх буде ужити на суші і на морю. „Нас Фр. Прессе" доносить, що літаки Амундсена який вже виїхав до бігуна працюють дуже справно та мають величезний запас бензини і роди. Ці запаси вистарчили би на дорогу два рази довшу ніж та, в яку Амундсен вибрався. Якщо лет вдався, то Амундсен разом із товаришами повинен вже бути на бігуні та робити там наукові обсервації.

— **Конфіската корабля.** Паровий корабель радянської торговельної фльоти „Утриш" виїхав на повне море з Евпаторії. На морі узброєні пасажири заставили капітана взяти курс на Варну. У Варні болгарська влада перевела ревізію на кораблі і знайшла в ньому багато зброї, про яку капітан не знав. Корабель і зброю сконфісковано. Радянська влада комунікує, що корабель насильно направили до Варни Грек Неофітіс, до якого той корабель належав перед революцією.

— **Ще до побуту львівського воєводи в Яворові.** У яворівському повіті лютує голод а в самому Яворові блукають цілі гурти голодних селян і жебракують у прохожих на хліб. Українська інтеліґенція з безрадности нічим не займається і нічого не робить, бо щож може вчинити її робота для припинення стихійної катастрофи голоду. Серед тої безділяльности та безрадности яворівської української інтеліґенції найшлося все таки два моменти, в яких вона могла проявити своє істнування. Перший момент — це свято 3. травня. Велике це свято і державне свято! У ньому то взяли участь і найбільш енергічні спомід тамошніх Україн-

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уznаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських кантор: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1897 7—20

ція, яким осторогидло дармувати. Приватна жіноча семінарія і дівоча школа СС. Василіянок разом з наставницями і дирекцією взяли в ньому корпоративну участь, влаштували і торжественне богослужения. Один Українець професор державної школи то й украсив вікна свого помешкання святочними наліпками TSL. Другий такий момент, що подіяв благородно на голосуючих і на яворівську інтелігенцію, не гостина воєводи Гарасіма в Яворові. Бо й якже мала не подіяти? Змобілізовано всіх війтів, всю шкільну молодь, закуплено багато матерії на хоругви і прикраси, змарновано ще більше часу, а до того всього прибув ще й дешевий гальовий обід у „Соколі", на якому і наші щирі патріоти могли заступити голодуюче населення та виявити свої вірнопідданчі почування до річпосполитої. Нема то як наша добірна інтелігенція! — (Erion і Некрист).

— **Новий подвиг „Паніча".** Польська поліція дані відбуває лови на відомого бандита Паніча у ярославському та сусідніх повітах. А він сміється з неї та певний себе доконує чим раз то нових подвигів. Недавно ущасливив своєю розмовою графа Потоцького і гр. Тарнавську, з якими поступив по джентельменськи, бо їх не тільки не ограбив, але й почастував горівкою. Сьогоднішня львівська „Газета Поранна" приносить вістку про новий замітний тим разом не „джентельменський" вчинок Паніча. Ось в Радимні біля залізничого двірця є готель. „Паніч" зі своїми „дзярскими" товаришами точно в 12. год. ночі зробив візиту тому готелеві, та обрабував усіх там присутних до нитки. Найболючійше відчув цю візиту директор цукорні з Пшеворска Росіньскі, якому забрали гроші та золотий годинник. В той самий час ціла та кінна поліція робила утяжливі та затяжні марші по лісах, шукаючи за „Панічом". Та сама газета назвала нині ославленого ватажка перший раз „генштом зеленої армії". Дотепер така армія в Польщі була невідома! Відтині вона видно заіснувала в самому центрі польської держави, а не на „кресах". На „кресах" цинних вже були би зловили напевно. Там не робиться лекше, бо там всі однакі, а через те зловити кого-сь іншого замість напр. Мухи - Міхальського, не робить ніякої різниці. Чейже кожного можна назвати Мухою, як що це потрібне.

— **В оголістці на будову „Н. Дому"** на Личакові у ч. „Діла" з 23. V. має бути в 2-ому рядку згори замість 2 зол. — ціла доляри.

— **Модест Менцинський** уладжує в понеділок дня 1. червня 1925 у Львові в салі Т-ва Лисенка одинокий свій концерт. Знаменитий співак завіта по певнім часі до Станиславова, Коломиї, Стрия і Дрогобича.

Дописи.

Угерці винявські. *(Ревізія в маєтку Просвіти).* Дня 19. ц. м. перевела поліція з Дубаневич ревізію у п. Антона Галяка, адміністратора маєтку Тов-а „Просвіта" в Угерцях винявських. Три поліцаї (Венгжин, Врубель і Мазуркевіч) з напруженими багнетами завдали господареві, що домагався уповноваження до ревізії на письмі, що мають устне доручення. За чим шукали, не знати. Переглянувши кореспонденцію п. А. Галяка, яка його сильно „скомпромітувала", бо складалася із кількакадцяти ургенсів скарбової Дирекції за незаплачені з причини неурожаю податки ще за р. 1924, упімнень Каси хорих за залеглі премії обезпечень за службу, кілька упімнень віонтелів за затягнений довг на закупно збіжжа для весняних посівів і кількакадцять візвань староства в Рудках заплатити різні кари, наложені на нього наслідком доносу поліції в Дубаневичах за мнимі адміністраційні переступства. У присутного при ревізії проф. Омеляна Бурди, бувшого австрійського й українського поручника питали за револьвером і шаблею.

Від часу оснування в Угерцях винявських кооперативного склепу з початком падолиста м. р. і читальні „Просвіти" в дні 1. лютого ц. р. діяльнійші члени цих установ стали жертвою різних секатур зі сторони поліційного постерунку в Дубаневичах. Староство в Рудках не зважаючи на те, що село голодує, що майже 50 процентів мешканців від Різдвяних свят не бачило хліба, йдучи сліпо на поліційні, доноси накладає на мешканців села дійманої кари. Від Нового року виносять вони вже повисше 300 зол. Вистарчить, коли член читальні або Кооперативи прийде собі попрошку до роботи (прим. Михайло Іванишин с. Федька) або залатає собі роздертий рукав (Микола Горішний), а вже слідує донос поліції на реляцію конфідента в селі Михайла Вігора до староства, що виконує таке-то а таке ремесло, не маючи промислової карти. Староство, не розбираючи справи, накладає кари. Рекурсу вносити не вільно, хотяй староство дає 8-денний речинець, бо постерунковий Венгжин і комендант Дутковскі заповіли, що якби хто вніс рекурс то буде каваний. А навіть як коли який рекурс і попаде до староства, то воно відсилає його до пополнения на поліційний постерунок в Дубаневичах. Як те повірення виходить, не треба казати. Досить того, що мешканці села не довіряють в справедливе полагодження їх справ в староствї і шукають шляхів до вищої влади.

Про боротьбу Кооперативи і Читальні, яка ведеться ще від осени, з поліцією і конфідентом, подамо Хв. Редакції в найближших днях.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

VI. Запоріжські Ігрища.

„VI. Запоріжські Ігрища" відбудуться в біжучім році в днях 26, 27 і 28 червня В програму їх входять ось такі роди спорту:

а) легка атлетика: Біги: 100, 200, 400, 800, 1500, 3000 і 5000 мтр., дружинові біг 3000 мтр. Біг з плітками 110 мт і 400. Гінці 400 (4x100) 1600 (4x400).

Скоки: в височінь і в довжінь з розбігом, тройскок, скок з жердкою.

Мети: диском, кулею, ратищем.

Хід: 5000.

б) Перегони наколесників: 20 км. і 50 км.

в) Змагання ситківкові.

г) Змагання в боксі.

д) Важко-атлетичні змагання.

ф) Копаний м'яч. Змагання за мистецтво в копаним м'ячі не входять в програму Запоріжських Ігрищ. Копаний м'яч буде репрезентований лише розіграними одних змагань в дні 28 червня п. р. між двома найкращими клюбами дружинами, а евентуально одною з заграничних.

Точна програма буде подана пізнійше.

До легко-атлетичних змагань будуть допущені тільки ті змагуни, які матимуть певне мінімум в своїх осягах (буде воно точно подане в регуляміні, який кождому клюбові вишлеться). Тому Спортова Рада взиває всі клюби уладжувати в себе місцеві клюбові легкоатлетичні змагання, а про речинець цих змагань повідомити Раду. Також взиває ся всі клюби уладити ситківкові класифікаційні змагання для поділу змагунів на кляси: сеніорів і юніорів.

Передзмагання як легкоатлетичні так і ситківкові мусять відбутися до 15. червня п. р.

Змагунів можуть заголошувати тільки клюби найдальше до 20. червня п. р. складаючи за кождого змагуна 1 зол.

Після згаданого речинця заголошень безумовно приймати не будеться.

КОНКУРС.

Спортова Рада оголошує отсим конкурс на загальну візнаку „Українського Спортового Союза". Точні інформації як щодо самого проекту, так і нагород можна одержати що дня у секретаря Ради від 12—13 год. в канцелярії Сок.-Батька, або письменно: *В. Решетилович*, Гавзнера 12.

ОПОВІСТКИ.

ОО. Редемптористи в Збоїських, п. Знесіння, подають отсим до загального відоме, що приймають учеників до свого гімназійного Інституту. Точнійші інформації в Дирекції Інституту. 1989 2—3

Діти до Риманова! Як минулого так і цього року уладжує Брацтво св. о. Миколая в Перемишлі, кольонії для дітей до Риманова. Управа кольонії постарається о вигідну хату. Приймається дівчатка і хлопців від 5—16 літ. Зголошення приймається до 15. червня, виїзд дітей буде слідувати 1. липня ц. р., та кольонія буде тревати до 15. серпня п. р. Бліщі інформації уділяє Ол. Кишакевич в Перемишлі, вул. Щитова 4., під якої управою виїздить кольонія. 1990 3—4

Дня 31. травня ц. р. відбудеться в салі Т-ва ім. Шашкевича в Золочеві і заходом читальні „Просвіта" в Золочеві „на Гминськім" КОНЦЕРТ для вшанування 9 роковин смерти Івана Франка. Початок в год. 8. веч. Хори під управою д-ра В. Герети, фортепіяновий дострій в руках В. Балтаровича. На провінцію окремих повідомлень не розсилається. За Видїл читальні: П. Шипула голова, Ол. Чемеринський секретар. 2004

Отсим повідомляється, що виписи на курс крою і шиття в Поморянах розпочинаються від 23. травня п. р. На науку прийняті будуть ученицї не тільки з Поморян, але і з найближших сіл. Крім цього що неділі і свята будуть відбуватися виклади історичні і з обсягу кухарства в кімнатах Т-ва „Просвіта". Зголошуватися до пані Зубрицької, кравчині. — О. Богачевська, головна кружка т-ва „Союза Українок" в Поморянах. 1—1

Товариші VIII Б., що склали іспит зрілости 1910 р. в українській гімназії в Перемишлі, прохається прибути на зїзд 29. червня, 8. год. рано, VIII Б. — о. Осип Лозинський, Висушко нижне п. Богиня біля Тустки н. Стр., Семен Волошак Mysłowice, Dyr. cel. 2003 1—1

До П. Т. Членів і Агентів Т-ва „Дністер". Мимо всяких заневнень, даних Т-ву „Дністер" Головним Зарядом ПДУВ. у Варшаві, що ПДУВ. не буде вже напастувати членів „Дністра" екзекуціями і перестане неправно стягати з них асекураційні складки, буває ще й тепер дуже часто, що деякі функціонарі ПДУВ. переводять на власну руку фантування наших членів і стягають з них належні для ПДУВ. складки. В цілї скорої і безпосередної інтервенції в таких випадках можуть члени „Дністра" і його агенти відноситися письмено або устно до урядовців Т-ва „Дністер", які правують тепер при повітових відділах ПДУВ. в комісіях над розділом сум обезпечення. Листи до тих наших урядовців треба адресувати так: Н. Н., урядовець „Дністра" (з листами відділу ПДУВ.) в . . . . В тих справах треба удаватися до урядовців п. Иосифа Ломанника в Станиславові, до п. Миколи Даньчука в Тернополі, до п. Емануїла Чесника в Перемишлі, до п. Якима Головчука в Рашеві. Коли розходиться про поступування функціонарів ПДУВ. відділу в Львові, то належить відноситися впрост до Дирекції Т-ва „Дністер".

Дрібні оголошення.

ПОДЛЬОТЕК, Жигмонтівська 9. партер уладжує виїмкову продаж вибагливої гардероби для пань і дітей, попизше фабричних цін. 2006 1—1

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, бувший урядник, чукає посади, знає провадити хор, аматорський гурток, капелянію і пісну маніпуляцію. Ласкаві зголошення по Адміністрації під „Емігрант". 2007 1—2

ДІМ з 2 кімнат і кухні до винаймлення на час ферій, близько ліс і ріка в Батятичах п. Камінка струмилова, Катерина Терлецька. 2002 1—1

BOSCH свічки, магнети, рефлектори, сигнали, поручає Антоній Трайда, Львів, Подлеского 2. 1934 a) 4-5

ПАРОХІЯ подільська (100 м. грунту, одна церква 2.300 душ) до заміни за гірську, підгірську або взагалі в кліматичній околиці з огляду на стан здоровя. Зголошення приймає уряд парохіяльний Іларіон п. Сорочко ad Скалат. 2001 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пуду „CSAVE". — Мільон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір на фірму С. Федер і ч. дому 7. 3-10 1985

НАЧИНЯ КУХОННІ,
ліжка, ледівні, ванни,
машинки до сікання мяса, умивальні і всі товари ґалянтерійні
продає найдешевше 4—5
1920
„MARTULUS"
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

ПОДЯКА.

Тяжкі удари ціслав на нас Бог: до двох тижнів стратили ми двоє дітей: Владзю і Марусю, обоє з VIII. гімн. класи. Серед тих уданів великою розвагою для нас було оказуване нам співчуття сусідів. Отже дякуємо сердечно Впп. оо. Гр. Чубатому з Сопуток, Ів. Волянському з Дичкова, Островському з Червелева, Осадцені з Ходликова, Деревлянському парох. дат. обр. з Бірок за провід нашого сина на місце вічного спочинку, дякуємо оо. Островскому і Кузьмі за промови в часі похорону, дякуємо братству церковному і парохіянам Бірок за численну участь в похороні. Дякуємо дальше давним своїм сусідам, які радо поспішили на похорон нашої доньки, котра померла в домі свого дідуня в Фільвіві, дякуємо Впп. оо. Е. Костишиному з Балучина за провід в похороні і промову в церкві, Л. Гаркавому з Скнилева за промову над гробом, о. І. Питкевичеві з Бортків, хорові з Балучина, що під проводом свого пароха так гарним співом супроводив нашу дитину до гробу, дякуємо всім парохіянам Фільвіви за численну участь в похороні. Дякуємо Впп. Панству Гофрикам і Кастановичам за оказуване нам співчуття в часі слабости і поміч в часі похорону нашої дітей, дякуємо всім, котрі листовно переслали нам слова співчуття.

Бібки великі, 18. травня 1925 р.
о. Иосиф і Марія Квавчки, батьки, *о. Іван і Амвросія Гургалі*, дідуньо і бабуня 1949 ня, *Евген*, брат, *Зонї*, сестра. 1—1

MOVADO На корисних услівях обіцяє я продаж годинників цієї славної швайцарської фабрики.
золоті годинники
Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.
1938 a) З поважанням 3—5
МАРІЯН ДАЄВСКІ
Львів, вул. Академічна 20.

Власний виріб. Цїни фабричні.
КОВДРИ = МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади -- Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАДЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ -- ПОЛОТНА -- ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКІ
МЛЕКО
ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.
Для інститутів, шпиталїв, монастирів цїни 1952 офертові низькі. 5—10

Щоби мати чисту совість
а ще чистійше взуття і в хаті а гарний полиском фротеровану підлогу треба „Елеґант" найкращу паную вживати до взуття і **французьку масу** до підлоги **О. ЛЕВИЦЬКОЇ і С-ки у Львові** 1999 **Кордецького 51.** 2—2

Присилайте передплату!

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої
ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ
ВЗУТТЯ лише першої якости у знанній зі солідности фірмі
С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.
Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і порівняйте низькі цїни. 1984 Позір на фірму: **С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 3—5

ЗАГУБЛЕНІ військову книжочку і промислову карту на фотографічну робітню на армарку в Яворові ц. м. на імя Степан Клюс з Чернилявки пов. Яворів, отсим уневажнюю. 2000 1-1

Великий оборот, малий зиск новою девізою
набувати отже можна найдешевше
Конфекцію діточу
Шовки, вельвети, маркізети
Матеріяли на сукні і костюми
Білля жіноче
діточе і столове. дбо 1—4
Панчохи жіночі і дітячі. — Великий вибір фіранок і полотен,
Макс Ґольдберґ, Львів, Ґаїцька 9. Рік ос. 1902

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 114 (10.497). Львів, вівторок 26. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—3 год. пополудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 180 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Вавель і Кремль.

З початком XVI ст. на північному сході Европи зарисувалися два політичні організми: польський і московський. Вавель і Кремль становили два осередки двох могутностей. Між ними простягалися величезні простори, які обі держави вважали під політичним оглядом за res nullius. Це була Русь (Україна і Білорусь), яка на широких розстайних шляхах Европи й Азії під напором варварського сходу і загребущого заходу не встіла зорганізуватися в тривкий державний організм. Сильні історичні потрясення здержали розвиток української державної могутности (Київської й галицько-володимирської держави), щоб опісля перетворити її в добичу й терен наживи сусідів. Білорусь по суті ніколи не становила окремого й суцільного державного організму. Вона вічно вагалася політично між Київом, Москвою і Вильном.

Литовсько-руська держава довгий час становила міцну запору між Польщею і Москвою. Ліквідація цеї держави дала змогу Польщі й Москві ввійти в безпосередній звязок. Польща перевела ліквідацію цеї українсько-білоруської держави шляхом завойовництва (Галичини), відірвання (Волині, Поділля, Київщини) українських територій та шляхом „унії" з Литво-Білорусю. З того часу Польща перейняла на себе по литовсько-руській державі історичне суперництво з Москвою, одначе не в інтересі Українців і Білорусинів, тільки під кутом своїх власних інтересів.

З другого боку Москва, скинувши татарське ярмо, добувши Тверь і Суздаль та приєднавши Новгород і Псков в імя спільности віри і спільного походження видвигнула клич „зєдинення всіх руських земель". Вже Іван III., а опісля Іван Грізний висуває претенсії до Київа і Смоленська. „Унія" Литви і Польщі та насильне втягнення руських (українських і білоруських) земель в склад польської держави, втягає Вавель і Кремль в безпосереднє суперництво. З того часу розпочинається обосторонній напір на „спірну" землю, на лінію Смоленськ-Київ, на ту лінію, що є стратегічною точкою виходу для історичної польсько-російської боротьби. І як довго сила обох держав зосередковується в таких осередках, як Вавель і Кремль, так довго йдуть сильні вагання за сфери впливів і поширення. Вихідною точкою декаденції Польщі є Варшава, столиця роскішного, сибаритського шляхетського панства. Трагікомедію державної старої Річипосполитої завершують варшавські „Лазєнки". І тоді, коли Варшава скочується в пропасть своїм виніженням внутрі і кривавим цинізмом назовні, суворий, понурий, пів-аскетичний і релігійно-рознуданий Кремль зростає в силу. Політична смерть Кремлю, брутально довершена Петром Великим, є рівнозначна з політичною смертю України, а в дальшій консеквенції Польщі. Модерно-деспотичний Петербург (нині Ленінград) буде менше уважливий до Польщі і більче безперемонний супротив неї, як московський Кремль. Розуміється, ця безцеремонність торкалася виключно політичних інтересів, а не культурних. Навпаки, Петербург хапчиво засвоював собі західну культуру. Вже Петро І. виссав для Росії все те із західної культури, що в тій ділянці створив Київ (Київо-могилянська Академія). Катерина II. і Олександер І. були беззастережними приклонниками західної культури, а в тім і польської. Ніхто инший, тільки імператор Олександер І. через свого приятеля й міністра закордонних справ кн. Чарторийского поширював польську культуру на українських, білоруських і литовських землях.

І чим скорше і в більшому розмірі Росія засвоювала собі західну культуру, чим більше хапчиво й попадливо вона її приймала й перетворювала на своїм свіжім і плодючім грунті, чим меншою ставала віддаль між одною культурою і другою, тим більше політично тратила Польща, самочинна представниця західної культури.

Тоді коли Вавель і Кремль розділювали величезні українсько-білоруські простори, коли справді існувала груба культурна розбіжність між обома центрами, їх політичні інтереси не були побудовані на антагонізмі. Колиж зникла самостійна українсько-білоруська запора, коли наступила доба перехрещування двох культур, прийшла як наслідок політична декаденція Польщі і розвал польської державности. Очевидно, говорячи про дві культури, маємо на думці культури загальні, а не національні, бо між цими останніми все існуватиме менша або більша ріжниця. Петро І. знищив вал, що відділював Московщину від Европи. Його наслідники з успіхом продовжували діло геніяльного деспота, а завершив цей процес великий Ленін.

Апостоли й ученики Леніна теж деспотичними способами й різкими засобами використовують всяку „азіятщину" на широких просторах вже не східної Европи, але Азії.

Зрештою, Поляки ніколи не боролися за західну культуру проти східної. Польські повстання вибухали не тому, що польська (західна) душа не могла внести инакше устроєної російської (східної) душі, тільки тому, що Поляки хотіли назад здобути українські й білоруські землі. Повстання вибухали саме в часі, коли не лише польська культура, культура Вавеля поширювалася на українській і білоруській території, але коли наступник Кремлю — царський Петербург звертав Полякам загарбану свободу в формі автономії чи півсамостійности. В 1830 р. вибух наступив тоді, коли Конгресівка мала майже всі власні державні установи; повстання було підготоване у війську, над яким мав прапор з білим орлом. В 1863 р. повстання вибухло тоді, як Конгресівка мала самоуправу і було підготоване не автономічною адміністрацією. А за те в 1848 р., коли західна культура воплотилася в революційній стихії цілої справжньої Европи, Польща, головно Конгресівка була мертва.

Всі польські повстанчі рухи мали на меті не утвердити політичну свободу польського народу, але „відібрати загарбане Москалями добро": Україну, Білорусь, Литву. Блудні лицарі Наполеона, йдучи в 1812 р. на Москву, мріяли, що „відберуть Литву, Волинь, Білорусь", що „відзискають Вильно, Житомир, Камянець, може й Київ". Дослідник польської історії і польських політичних рухів може заобсервувати такий дивогляд, що повстанча стихія не мала на меті визволити польські землі, загарбані нпр Прусією. тільки „відзискати" українські й білоруські, загарбані Росією.

Всі польські повстанчі рухи в напрямі сходу не увінчалися успіхом якраз тому, що стратегічна лінія Смоленськ-Київ була в цілих руках Москви, а сьогодня є вже вона в деякій мірі також в руках заінтересованих народів. Та одночасно тепер знову віджив Кремль, який переходово шукає Вавеля.

ф. ф.

Понеділок, дня 1. червня 1925 р. зала Музичного Тов-ва ім. Лисенка

МОДЕСТ МЕНЦИНСЬКИЙ.

Довги, Америка й европейський мир.

Неприємна пригадка. — Хронічний звязок. — Голос сен. Борага. — Цифри і військо. — Гроші і політика.

Пригадала Америка европейським державам неприємну справу: — не забувайте за довги і платіть їх хутко, бо можете. Зовсім офіціяльно чи по дружеськи, — це байдуже, коли нема воєнного ультімата. Важне те, що всі столиці задовжених країн мусять подумати над засобами обмеження своїх витрат, якщо хотять надалі рахувати на довіря у своїх вірителів.

Читачі може звернули увагу, що за кожним разом, коли починається дискусія на тему европейського замирення, появляється мов дух Банка у „Макбеті", дух американського банку. Дарма, що Англійці та Американці впевняли офіціяльно задовжені держави, що справи довгів не слід вязати безпосередно з проблемою забезпеки або навіть воєнних відшкодувань, якось так виходить, що ця справа висувається на перший плян, коли держави починають політичну вимінь думок у звязку зі загально-европейською ситуацією. Так було нпр. минулого року підчас конференції в Льондоні, коли Францію приневолили прийняти план Доза, корисніший для Німеччини ніж для неї.

Тепер, коли діло йде про те, щоби союзники склали текст ноти щодо евакуації кельнської (кольонської) смуги і зайняли спільне становище супроти пакту взаємних гарантій, виринула нова полеміка, в якій чимало ролю грає справа довгів. Ця справа в першій мірі доторкає Франції — головної воєнної довжниці. Вона находиться нині в тій самій стадії, що кілька місяців тому, коли французький амбасадор у Вашингтоні, Жюссеран почав вступні переговори, а французький міністр фінансів звернувся до американського уряду з розясненням про дійсний фінансовий стан Франції.

Відомий американський сенатор Борах, голова сенатської комісії закорд. справ, помістив недавно обширну статтю з доказами, що добробут Франції дозволяє вповні на сплату довгів. Фінансова кріза є там не наслідком важких умовин життя населення, а наслідком неорозумної політики, яка витрачає величезні кошти на військо та окупацію. „Білий Дім" у Вашингтоні не мав ніколи зрозуміння для цієї політики і ще раз, посередньо, висловлює свою осторогу на її адресу. Франція сама утримує 800.000 армію; половину цієї суми має Польща; 150.000 Чехословаччина, 100.000 Бельгія; коли-ж до цього дорахувати воєнне знаряддя, поста-

Red. отв. „Dilo" we Lwowie. Pr. 364/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 108 (10.482) z dnia 19.V. 1925, w artykułach pod tytułem 1) Tytuł artykułu na stronicy 2 w kolumnie drugiej u góry ieżte kolumny. 2) „Pisła sudu" między słowami: a) hrim hrimiw... a: myrni widnosyny, b) symbolicznoho charakteru... a: Koły wże, c) od słów: poczuw widpowid do końca artykułu. 3) „Tendencijnist uriadowoho Pat-a szczo do procesu posliw" między słowami: a) zatsjenu tendencijn... a: Ukraińskyj klub, b) w nawidok... a: i owedinky, c) ukraiński posły... a: ne prochały dla, d) spilno naradżuwatysia... a: Z obladu. 4) „Nowynky" w ustępie „Hui czy ne Stat na policji" między słowami: likarskych obladyn... a: Ce w ostannioma zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępach pod 1) 2) i 3) występku z § 300 u. k. pod ust. 4) oraz występku z art. VIII, ust. 2 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8, 1863, pod 3) uznał dokonaną 18. maja 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 20. maja 1925 r.

Hawel.

чане Францією для цих країн, з метою оборони перед можливою війною, то ясно, що кошти такого типа пахнуть воєнними.

Европа винна Америці шість і пів міліярда долярів: з цього приблизно половина йде на Францію; міліярд 800 міл. на Італію; 400.000 міл. на Бельгію; 100.000 міл. на Чехословаччину; 55 міл. на Югославію; 38 міл. на Румунію і більше як 135 міл. на Польщу. Довги цих держав супроти Англії не знову нова позиція. Ясно, що як би витрати на військо і воєнні приготування могли йти на сплату довгів — фінансові клопоти Америки та Европи розвіялись би негайно. Американські дипльомати вірять у можливість розвязки нинішних европейських конфліктів на шляху загального розброєння. Вони йдуть у своїм ідеалізмі так далеко, що не покидають думки про пропаганду мира при помочі наскрізь релігійних ідей, спільних усім Европейцям.

Франція та її малі союзники, які завдячують їй своє мілітарне вивінування, пересвідчені, що оборона миру можлива покищо тільки завдяки воєнному поготівлю, що стоїть на сторожі клявзуль Версальського договору. Чути навіть голоси, що всі воєнні довги треба би счеркнути. Франція розяснила би радо справедливість такого рішення жертвами в людях та знищеної території, які склала на жертвеннику війни, — иніші моральною наукою для держав, які підсилюють воюючі сторони грішми в наїі заробітку. Такі міркування Америці не до вподоби. Вона хоче пригадати Европі, що політика не може обійтися без грошей і що найближший можливий конфлікт також без них не обійдеться. З другого боку й не до вподоби само становище до проблєми загального замирення, основане на вічно зростаючих витратах на армію.

Нема сумніву, що на найблизших конференціях про гарантійний пакт повіє від Америки протверезуючим подувом.

Комісаром Палестини на місці сера Герберта Семюеля призначений Льорд Плямер, який від 1919—1924 року був губернатором і головним комендантом Мальти і має титул фельдмаршала.

Пурус паста до взуття є постою знавців

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Два питання.

(До процесу послів.)

Вже два тижні минули, як засудили наших послів, але інтерес до їхньої справи не вгасає. В парляментарних колах кружляє чимало цікавих подробиць, які, на жаль, не можуть бути в цей час оголошені. Помимо їх, я дозволю собі спинитися на двох питаннях, котрі викликають живі дискусії в широких колах тутешньої української громади.

Перше питання: чи повинні були адвокати покидати залю оборони з огляду на образу, яку завдав один з них?

Друге питання: чи бувби корисніше для нашої справи, в ширшому її розумінню, коли б суд виправдав обвинувачених послів?

На перший погляд, обидва питання можуть здаватися цілком зайвими, непотрібними, бож ясно, що виправдання обвинувачених це є питання, не є перемога. Так само ясно, що честь особиста і колективна не може бути інформата, не може бути занехана. Ущербленя її потрібує якоїсь сатисфакції.

Формально все не так, але по суті буває якраз навпаки.

Перш за все — щодо засуду. Не знаю, як хто, але я особисто — хай дарують мені шановні посли! — ані на один мент не засмутився, коли прочитав звістку про присуд рівенського суду. А коли потім мені розказали про сльози, якими стрінули засуджених послів селяне, про те, як вони полізли в свої кишені, щоб витягнути останню золотівку на кацію для засуджених, коли мені розповіли, яке взагалі враженя зробив на селах судовий присуд, я сказав:

— Тільки сліпі можуть не бачити, хто програв, а хто виграв справу!

Мушу зазначити, що говорю я тепер не про агітаційне значіння рівенського вироку. Про це можна буловб дуже багато написати, але це булаб лише зайва біла пляма в газеті.

Я говорю про инше.

Трагедія кожної інтеліґенції полягає в тому, що маси, для яких вона працює, не мають міцної і непохитної віри в неї, в її щирість, в її добрі наміри, у відсутність власної заінтересованости. Самим словом важко змінити такі настрої. Потрібні чини, потрібний доказ. Перемога „Ід-ки" при виборах у собі не дала нашому народові реальних життьових вигод, яких він чекав. І це подекуди утворювало ґрунт для хитань, сумнівів і галочої агітації.

Що торкається пп. адвокатів, які з такою гідністю реаґували на вчинок прочеса суду, то кожний мусить визнати їхню тактику цілком безоглядною з принципового боку, але... але боюся, що найбільше ця тактика сподобалася судовому товаришеві та п. прокураторбаї. А як що може дійсно існувати така своєрідна „солідарність" протилежних сторін, то чи не варто над цим поважніше задуматися і тактику переглянути? Бо утворюється дуже привабливий для де-кого прецедент... Треба виплоскувати бруднуводу з ванни, але не слід викидати при цьому і немовля*).

19. V. 1925. **Senex.**

---

*) До заторкненого питання про доцільність сенесії ваших адвокатів з рівенської розправи не від речі буде додати коротке пояснення фактичного стану справи: адвокати покинули судову салю не тільки тому, що одному з них нанесено велику образу; безумовно, цей момент свідомости грав тут певну ролю, але в даному випадку оборонці не обмежувалися розглядом вчинку предс. Башинського виключно з погляду станової амбіції. Причиною їх сенесії було стверджения понад усякий сумнів, що оборона обвинуваченых послів у таких умовинах, які запанували на салі розправи, є не тільки неможлива, але й недоцільна:

Так гадали на справу й усі три обвинувачені посли; оборонці не лише не зробили сенесії на власну руку, але голос їхніх клієнтів був для них у цій справі рішаючий. Можливо, що відсутність оборонців була на руку предсідникові, який міг „гладше" повести розправу

але це вже дрібниця. —

А проте даємо місце й поглядам нашого ш. кореспондента, головно з уваги на те, що вони природно є відзеркаленням настроїв поважної і кількістю і особистим складом української громади у Варшаві. — *Ред.*

Модерна педаґоґія в модерній державі.

Голос польської преси.

Львівський, пепесівський орган „Дзенник людовий" з 24. травня ц. р. ч. 117 приносить передову статтю пп. „Піднесення правопорядку і моралі в школі". Стаття на стільки цікава, що наведемо її в цілости. Те, що там пишеться, не є ніяким відкриттям Америки, а проте подібні уваги писані нами постійно конфісковані. Видко, що відносини вже настільки куріозні, що вони звернули увагу навіть польських патріотів з „Дз. люд." Стаття звучить:

„Голосна шкільна трагедія у Вильні, де молодь бомбами та ґранатами висловлювала свої почування супроти вчителів, мусить отворити суспільности очі. Суспільність мусить приглянутися докладнійше тому, що діється в школі. Вже нераз звертали ми увагу на відносини, які запанували на терені львівської шкільної куратории, яка стала екзекутивою — немовби своєї надставної (nadrządnej) влади — волі та доручень „народових організацій". Провідник тої влади, безвідповідальний фанатик посол Прушиньскі, командує штабом шкільних інспекторів та дає їм вказівки, як мають обходити закони. З відома і дозволу п. куратора відбуваються таємні зібрання шкільних інспекторів, скликувані урядником куратории, на яких инший урядник тойж куратории референт про те, як маніпулювати, щоби буква закону не здійснилася, щоби з „народових" мотивів не вводити двомовности в школі".

„У своєму фанатизмі, шовіністично та плитко опановуючому цілу проблему, ті пани не розуміють, що ця двомовна система може стати інструментом винародовлювання У. країнців (про що ті шовіністи мріють) а не навпаки. На зборах дня 10. травня, що конґірували при співучасти енецьких послів Корнецкого, Прушиньского та сенатора Сіцінъского, дійшло до того, що Прушиньскі безцеремонно називав ідіотами тих інспекторів, які йому не відповідають на його анкети і запити. Дійшло навіть до авантури, бо один із присутніх на зборах п. Г. зі Золочева, що мав почуття о-

---

Д-р Іван Куровець.

(2)

По Югославії та Італії.

(Враженія з подорожі.)

Горицця і Словінці. — Військові. — Трієст. — Абація.

Горицця і довколичні села відбудовані. Місто Горицця тепер не має сліду знищення великою світовою війною, хіба десь за містом є ще румовища або розвалини домів. Це такі доми, що їх мешканці та властителі, переважно австрійські офіцири або урядовці, заділися підчас війни і нема кому відбудовою займатися. Відбудова цілого краю відбулася коштом італійської держави; тепер звільна йде відбудова винниць.

Всі окопи, стрілецькі рови очищені з заліза, дротів, засипані. Запізно, як дроти та бляха, що сям-там валяються, але більшість воєнного залізного матеріялу вивезена до фабрик в ціли перетоплення. Торік, як я відвідував ці сторони, то бачив біля залізничого двірця в Горицці в напрямі до Монфальконе великі стирти поржавілого заліза, як кільчасті дроти, бляху і инший воєнний матеріял на яких 2 кільометрів здовж. Стирти заліза широкі на яких 10—15 метрів, а високі на 15—20 метрів. Цього залізного матеріялу вже нема. Населення Горицці і над рікою Ізонцо все словінське — по селах всюди написи вулиць та крамниць словінські, а сям-там крім словінських ще італійські, як на пошті, на громадським уря-

лійська жандармерія (карабінієри) убрані у фраки, чорні штани з червоними генеральськими лямпасами, а на голові наполеонські пироги; заки не звикнеться до цих уборів, трохи комічно. Військо ріжно вбране, одні в фезах на голові, другі в шапках з перами. Цього року не бачив італійського війська в спідницях. Воно все малого зросту, смагляве; офіцири у високих шапках, куші, всі доста напушисті, надуті.

Трієст мало що потерпів від війни. Торік Трієст був мертвим містом; не було тут жадного корабельного руху, всюди злиденність. Цього року воно значно оживилося, особливо корабельний рух значно віджив, майже як перед війною. В доках, у пристані життя кипить. Причину оживлення портового руху пояснено мені тим, що Чехословакія, яка з ласки Польщі була замкнена і дусилася в собі, не маючи змоги вивозити своїх промислових товарів і цукру, заключила з Італією корисний договір на транзит своїх товарів і дістала в Трієсті до свого ужитку клаптик порту; так само Німеччина дістала транзит і через це віджило життя в Трієсті. Зазначив я, що на полудні в Абації та Югославії скрізь повно Чехів, які захоплюють також торговлю і промисл у свої руки. У Трієсті розмовна мова італійська, написи улиць та склепів італійські, одначе на вулиці, в ресторанах, склепах чути словінську мову.

Цікаве те, що в Трієсті багато людей, як робітників, кельнерів, знає російську мову і говорить нею

поправах; научилися її в Росії в неволі, де проживали кілька літ. В Трієсті, Фіюме, Абації перехрещено написи вулиць та площ на італійське, і на перший вигляд здається, що це корінні італійські міста — вулиці називаються іменами всіх можливих поетів, італійських державних мужів, короля Гумберта.

В Абації та инших містах Істрії життя дешеве; в санаторіях, пансіонах можна за 30—35 лірів денно вигідно жити; є й дорожчі пансіони — а в приватних домах можна і дешевше жити як 30 лірів денно. В Абації тепер рух гостей менший як перед війною. З Польщі та Росії майже ніхто тепер сюди не заїздить. Абація все ще гарна, симпатична кліматична стація. З Ікою, Льовраною, Слятиною, Волоскою становлять одну цілість довготи 10—12 кільометрів прегарної надморської дороги (Strandweg), де нема жадного пороху, чудовий морський воздух, повно південних дерев, кущів, квітів. Для вигоди здовж дороги багато лавочок, околиця прегарна, чудове море. Хто хоче супокою, відпочинку і надихатися морським воздухом, а має гроші, щоби оплатити паспорти, — нехай їде в Абацію. Пароплавний рух тут тепер досить слабий, не то що перед війною — ледво кілька разів у день йде пароплав у Фіюме і до сусідських островів. Не чути тепер крикливих мев, які хмарами залягали Абацію і летіли стадами за пароплавом — мертвецька тиша.

(Продовження буде.)

собистої гідности своєї і своїх товаришів інспекторів, загрозив пос. Прушиньскому „мордобитієм". Все це доказує подвійну гру шкільної влади, яка тайно толеруе — а як зі складу виступаючих на зборах осіб виходить — то чи не інспіруе найскрайнійшого і найтупійшого шовінізму та ухилювання від виконування розпорядків найвищих органів влади. — А рівночасно ті самі чинники куратерії виступають найавторитетнійшими речниками та найвищими сторожами педагогічних підстав і їх вартости в навчанню та виховуванню".

„Нічого проте дивного немає в тому, що ріжноманітні вульгарні типи вилазять як таргани наверх серед мряковин ненависти і здичіння почувань, а „імпонуючи" хамством та брутальністю здобувають тими прикметами признання влади та фігурують як педагоги найкращої марки".

„Цей ендецький педагог, який ученям VII. кляси народньої школи, що кінчать своє шкільне підставове виховання — оповідає, що „делегати міністерства залізниць беруть хабарі (kubany)", який при волинських учителях інформуе, що не тільки до слова „прусак", але і до слова „жид" треба завсіди додавати слово „пайдак", той пан Вояковскі, який ті педагогічні цінности продукував — при мовчанці візитатора ендека Камінського, інспектора-ендека Ваньчури, а при захопленню ендека інсп. Кристинецкого — є направду символом здегенерування всяких підстав і правил виховання".

„Направду треба собі поставити питання про те, коли нарешті державний розум Польщі стане на першому пляні у представників влади та взнесеться понад інстинкт і негацію, коли вони перестануть бути сліпим знаряддям у руках бісноватих, коли здобудуться на таку бодай дозу характеру і розуму, щоби опертися розпорядкам і наказам Прушиньских та почати управу — згідну з інтересами та будуччиною держави".

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

І. Призначення допомог.

На засіданні дня 22. травня цр. Краєвим Комітетом призначено допомоги в розпорядження повітового комітету в Яворові 1000 зол. (тисячу золотих), в Мостисках 1000 зол. (тисячу золотих), в Добромилі 600 зол. (шістьсот золотих), Комарно 400 зол. (чотириста золотих).

ІІ. Орґанізаційний рух.

Зорганізувались повітові комітети допомоги „Голодному селу": в Сяноці під головуванням д-ра В. Бланацького, в Вірчі під головуванням д-ра М. Ільницького, в Добромилі під головуванням о. Із. Господарівського, в Комарні під головуванням п. Гр. Терщаківця, в Мостисках під головуванням о. Здерковського: сільський комітет в Крукеничах пов. Мостиска під головуванням о. П. Чавса.

В Яворові комітет перевів збірку на 24. травня цр., призначено уличну збірку, на 25 травня, призначено віче в справі голоду. До комітету пов. старостві в Яворові покликано представника комітету п. І. Загаєвича.

В Станиславові 18 травня цр. відбулася нарада всіх українських товариств і кооперативів в справі збірки: на 25 травня призначено візд делегатів у сіх сіл повіту.

Комітет в Добромилі вислав відозву до всіх урядів парохіяльних в повіті в справі орґанізації сільських комітетів.

В 13 громадах судового повіту Комарно переведено вибір сільських комітетів.

ІІІ. Відгуки за кордоном.

16. травня відбулись широкі сходини української еміграції в Німеччині, на яких обрано Комітет Допомоги „Голодному Селу" під головуванням д-ра З. Кузелі. Вибраному Комітетові доручено зорганізувати допомогову акцію серед української еміграції в Німеччині і так само в міру можливости серед німецького громадянства.

Голодні — голодним.

Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу" призначив для голодуючих селян села Павлокома пов. Березів 500 зол. (пятьсот). Асигнована допомога була вислана 22. травня п. р. Комітет одержав з присланої допомоги назад 200 зол. (двісті) при такому листі:

„Підписаний Комітет по основнім і совісним обдумаванню справи допомоги голодуючим в Павлокомі, прийшов до переконання, що одні з них потребують рішучо скорої помочі і тих обділено зараз закупленими продуктами в натурі, як оказує на те задучений виказ, инші знов не є в такій крайній нужді, щоби остаточно не могли обійтися без тої помочі і самі не дяли собі ради. А тому підписаний Комітет на увагу тую обставину, що — як донесла преса наша — в инших повітах Сх. Галичини є села, де тоде ще гірше голодують, як у нас і вже тиф поширився серед них, тому ухвалив підписаний Комітет, щоби з тих 500 зол. присланих для нашого села 300 зол. ужити для допомоги тутешним голодуючим, а 200 зол. відослати до дисповиції Світлого Колевого Комітету, аби їх вислав там, де голод панує страшний, що аж тиф кинувся між голодуючих".

На засіданню дня 22. травня п. р. Комітет постановив цих 200 зол. присланих селянами с. Павлокома передати в розпорядження Повітового Комітету в Яворові з тим, щоб він призначив їх в найбільш потребуюче село в повіті.

По широкому світі.

У Болгарії видано присуд смерти на всіх 43 учасників заговору у місті Врац.

Муссоліні виголосив у сенаті довгу промову на тему закордонної політики, в якій висловився за вступом Німеччини до Ліги Націй, проти злуки Німеччини в Австрією і за гарантійним пактом, що найменше з пяти держав, під покровом Ліги Націй.

Америка є вдоволена промовою нім. мін. зак. справ Штреземана щодо необхідної участи Німеччини в гарантійнім пакті і щодо погляду про неможливість вдержання польського коридора.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Щирець

1) Бродки внесли 67 декларацій за 111 дітей, 2) Вербіж 90 дек. за 138 діт., 3) Гонятичі 42 дек. за 58 діт., 4) Горбачі 70 дек. за 87 діт., 5) Гуменець 63 дек. за 88 діт., 6) Глуховець 42 дек. за 66 діт., 7) Добрянн 51 дек. за 71 діт., 8) Дмитре 94 дек. за 164 діт., 9) Красів 72 дек. за 118 діт., 10) Кагуїв 34 дек. за 51 діт., 11) Лубяна 40 дек. за 80 діт., 12) Лани 53 дек. за 71 діт., 13) Лісневичі 69 дек. за 94 діт., 14) Містки 36 дек. за 57 діт., 15) Милошовичі 45 дек. за 79 діт., 16) Маличковичі і Нагоряни 22 дек. за 44 діт., 17) Ніщонковичі 41 дек. за 63 діт., 18) Новосілка і Рековець 30 дек. за 54 діт., 19) Острів 52 дек. за 91 діт., 20) Полянка 57 дек. за 87 діт., 21) Піски 95 дек. за 162 діт., 22) Попеляни 41 дек. за 50 діт., 23) Поляна 36 дек. за 59 діт., 24) Сороки щирецькі 42 дек. за 55 діт., 25) Сердиця 58 дек. за 82 діт., 26) Черкаси 42 дек. за 63 діт., 27) Щирець, Розенберг, Загородки і частина Острова 40 дек. за 51 діт., 28) Ястребків 42 дек. за 64 діт.

Разом внесено **1465 декларацій за 2258 дітей.** Крім того внесли а не подали скількости декларацій громади: Поршна і Підсадки.

Не внесли декларацій: з браку відповідного числа українських дітей громади: Глинна, Дорнфельд, Наварія, Семенівка, Фалькенштайн і Айнзідель.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Атентат у чеському консуляті в Кракові.

Гутник без зайняття Іван Лех, якому здержано в Чехії виплату рент, прийшов до чеського консуляту в Кракові з баґнетом, револьвером і бомбою власної конструкції, щоби вбити керовника консуляту. Возний знав уже Леха, тому викинув його. Лех убив возного вистрілом із револьверу а ранив урядовця. Опісля кинув на вулицю бомбу, але вона не вибухла Лех арештували.

Зита в Льондоні.

Б. цісарева Зита виїхала до Льондону.

Уступления Прімо де Рівери.

Прімо де Рівера повідомив, що директоріят уступає в користь Патріотичної унії.

Революція в Персії.

„Дейлі Тел." повідомляє, що революційний рух проти перського уряду в Тегерані, підсилюваний Москвою, зростає. Провідникам революційного руху СРСР. дає фінансову підмогу. Большевицька небезпека грозить і Азербейджанові. В перському Туркестані анвісили на публичних будинках червоні прапори. „Шікаго Тр." повідомляє, що перський уряд виступає гостро проти больш. агентів. Перська поліція сконфіскувала в рад. посольстві багато документів. Рад. посол запротестував проти цього. Революціонери жадають від Тегерану автономії такої, яку одержали російські Туркмени.

Амундсен на бігуні.

З Осльо (Христіянія) прийшли вістки, що Амундсен в ночі з 21. на 22. травня літаком дістався на північ. бігун і вже вертає. Перед самим відлетом одержав від норвежського уряду поручення, обняти в посідання в імені Норвегії континенти, які стріне по дорозі.

Рада С. Народів.

Рада Союза Народів збирається 8. червня під проводом Хіконес де Лео. На деннім порядку м. и. справа Данціґа, фінансові справи Австрії й Мадярщини.

Землетрус у Японії.

Японію навістив ґріяний землетрус. Багато жертв у людях, багато знищених домів. В кількох містах ушкоджені водопроводи. Землетрус сягав у глибину моря. Містечко Тоіко (на північ від Кіота 80 тис. мешк.) знищив зовсім огонь що повстав наслідком землетрусу. Знищене теж містечко Кунеама і Кіносакі. Міста ці звісні з гарячих жерел. Комунікація на цілому побереіжжі перервана. З Тоіко багато мешканців втекло в гори. Поїзд, що був у дорозі до Тоіко, роздавлений зовсім у тунелі скелями, що впали на нього.

Копальня срібла в Ікуна знищена зовсім. Шиби і хідники завалилися. Військ. літаки, що літали над терен ом катастрофи, повідомили, що в Куневма і Фукуші на вулицях кілька тисячі ранених і вбитих. Двірець і жін. школа в Тоіко завалилася. 200 чол. убитих, 400 ранених.

НОВИНКИ.

— **17-ти дне за мандрівки по тюрмах „по непорозумінню".** Наша редакція отримала такого листа, надзвичайно вартісного й цікавого для майбутнього дослідника нинішніх часів: „Дня 1. травня 1925 у Львові на вул. Зеленій придержав мене комісар поліції Олешкевіч, заявляючи, що на жадання слідчої експозитури в Тернополі мене арештує. Одну добу пересидів я на вул. Яхновича в поліц. арештах, а опісля під ескортою переведено мене і віддано під опіку слідчої експозитури в Тернополі, де в брудних вогких пивницях, званих поліційними арештами, пересидів я 3 доби. В тамошній експозитурі після 5 діб заявили мені, що Тернополь нічого злого про мене не думає, не знає причини мойого арешту і тому передає мене до арештів бережанського суду, звідки слідуючого дня агент слідчої експозитури забрав мене до будинку експозитури для 4-годинного переслухання. На питання, чи я є арештований, чи стою під опікою суду (бо сиділ в судових арештах), чи під опікою поліції — мене збули мовчанкою. Після переслухання знову переведено мене до судових арештів. Щойно дня 9. V. 1925 я був уперве переслуханий через слідчого суддю, котрий заявив мені, що мене обвинуачує прокуратура у злочині з § 65 а. б. і оцінює на сконкретизування обвинуваження через суди у Львові, Золочеві, Тернополі і Станиславові. На інтервенцію моєї жінки й оборонця адвоката д-ра Західного висано дня 12. V. 1925 телеґрами до вище названих судів, щоби телеґрафічно відповіли, чи щонебудь каригідного закидують мені і чи мене доставити туди, бо суд в Бережанах не міг мені нічого каригідного закинути. Дня 13. V. суди відповіли, що нічого злого про мене не знають, а суд у Львові прислав до розгляду акти в університетській справі. Тоді я довідався, що я не зробив ніякого злочину і як вільний від усякого обвинувачення вийду на волю. Та стрінуло мене нове лихо, бо на той час не було в Бережанах головного прокуратора, а прокураторські заступники заявили, що в цій справі не мають уповажнення, а зрочим прокуратура має право по одержанню актів справи через 3 дні „надуматися". Прокуратура дотержала слова і по 3 днях дальшого мойого невинного арешту дня 17. V. 1925 звільнила мене з тюрми, припинюючи щодо моєї особи всякі слідства. Моя арештантська одисея і перехід по рідних тюрмах є наглядним доказом, як через бюрократизм і злобу деяких урядовців місцями перестерігаються невинні люде. Прошу Українську парляментарну репрезентацію через сойм спитати поліційну і судову та прокураторську зверхну владу, за що я посидів 17 днів в арештах, нічим не провинившися, чи приписи карової процедури зміняні в той спосіб, що вперед людину арештується, а опісля по рідних судах і урядах вишукується, чи та людина чим не провинилася, і чи дотична зверхна влада повчить своїх урядовців, що належить цінити свободу людини? Акти моєї справи в бережанському суді Vr. 440/25/St.920/25. *Дмитро Макогонський,* тепер в Грусятичах п. Стрілецка нова. — До цього листа додано ще від себе пригадку, що в перших днях травня польські газети розтрубили, що у Львові в часі облави арештовано Дмитра Макогонського, небезпечного бандита, посудженого у нападі на почтовий віз у Дунаєві („Газета порання", „Век нови"). Розуміється, що в часі слідства обвинуваченому навіть нічого не згадувано про напад у Дунаєві... Отже другий ребус: звідкіля взяли названі букові органи свою сенсаційну вістку, коли ані поліція, ані суд ані обвинуваченій не знали причини арештування?!

— **Пан Колачковскі зі Золочева „не розуме".** Дня 2. V. на повправі перед окружним судом в Золочеві адвокат д-р Колачковскі зі Золочева відмовився заступати справу, не приймивши позову, писаного по українськи, заявляючи при цім: „не розумем по руску, жондам тлумачення". Це його жадання не мало нічого спільного з „язиковим законом", бо в даному випадку процесові сторони були українські, а п. Колачковскі заступав справу тільки як куратор невідомої з місця побуту противної сторони. Цей факт повинен служити нашим громадянам за добру науку, щоб шанували свою рідну мову. Нехай кожний заявляє в судах, що не розуміє по польськи й жадає українського переводу актів. Канцелярію-ж д-ра Колачковского хай кожний Українець омиває з відразою. Колачковскі — це запеклий українофоб, а українські селяне є його клієнтелею тільки по несвідомости.

— **3-те травня на Замарстинові.** „Слово польске" з 22. V. п. р. подає таке: „В Замарстинові у святинях обох обрядів відправлено мольби. Богослуження грецького обряду відправив катехит о. М Ярема. При тій нагоді виголосив тойже о. Ярема прегарну проповідь, в якій представив історію конституції 3-ого травня, а закінчив її закликом до лояльности супроти Польщі". Цього хіба досить. Більше писати не приходиться.

— **Експедиція Амундсена до північного бігуна.** Амундсен, що виїхав на кораблі „Фрам" до північного бігуна, доїхав до „Шпіцберґен", звідки подав телеґрафічну вістку про те, що вибирається до бігуна двома літаками. Рівночасно відомий американський полярний дослідник Мек Мілєн вибирається теж до північного бігуна, але щойно 17 червня на літаках. Літаки є такої конструкції, що можна їх буде ужити на суші і на морю. „Нас Фр. Прессе" доносить, що літаки Амундсена, який вже виїхав до бігуна працюють дуже справно та мають величезний запас бензини і роди. Ці запаси вистарчили би на дорогу два рази довшу ніж та, в яку Амундсен вибрався. Якщо лет вдався, то Амундсен разом із товаришами повинен вже бути на бігуні та робити там наукові обсервації.

— **Конфіската корабля.** Паровий корабель радянської торговельної фльоти „Утриш" виїхав на повне море з Евпаторії. На морі узброєні пасажири заставили капітана взяти курс на Варну. У Варні болгарська влада перевела ревізію на кораблі і знайшла в ньому багато зброї, про яку капітан не знав. Корабель і зброю сконфісковано. Радянська влада комунікує, що корабель насильно направив до Варни Грек Неофітіс, до якого той корабель належав перед революцією.

— **Ще до побуту львівського воєводи в Яворові.** У яворівському повіті лютує голод а в самому Яворові блукають цілі гурти голодних селян і жебракують у прохожих на хліб. Українська інтеліґенція з безрадности нічим не займається і нічого не робить, бо що може вчинити її робота для припинення стихійної катастрофи голоду. Серед тої безрадности та безрадности яворівської української інтеліґенції найшлося все таки два моменти, в яких вона могла проявити своє істнування.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських канторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Ґенеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1897 7—20

— **Новий подвиг „Паніча".** Польська поліція далі відбуває лови на відомого бандита Паніча у ярославському та сусідніх повітах. А він сміється з неї та певний себе доконує чим раз то нових подвигів. Недавно ущасливив своєю розмовою графа Потоцкого і гр. Тарнавську, з якими поступив по джентельменськи, бо їх не тільки не ограбив, але й почастував горівкою. Сьогоднішня львівська „Газета Поранна" приносить вістку про новий замітний тим разом не „джентельменський" вчинок Паніча. Ось в Радимні біля залізничого двірця в готель „Паніч" зі своїми „дзярскими" товаришами точно в 12. год. ночі зробив візиту тому готелеві, та обрабував усіх там присутних до ниточки. Найболючійше відчув цю візиту директор цукорні з Пшеворска Росіньскі, якому забрали гроші та золотий годинник. В той самий час піша та кінна поліція робила утяжливі та затяжні марші по лісах, шукаючи за „Панічом". Та сама газета назвала нині ославленого ватажка першій раз „герштом зеленої армії". Дотепер така армія в Польщі була невідома! Відтині вона видно заістнувала в самому центрі польської держави, а не на „кресах". На „кресах" вчинків вже були би зловили напевно. Там не робиться лекше, бо там всі однаві, а через те зловити когось иншого замісць напр. Мухи - Міхальського, не робить ніякої ріжниці. Чейже кожного можна назвати Мухою, як що це потрібне.

— **В оповістці на будову „Н. Дому"** на Личакові у ч. „Діла" з 23. V. має бути в 2-ому радку згори замісць 2 зол. — два долари.

— **Модест Менцинський** уладжує в понеділок дня 1. червня 1925 у Львові в салі Т-ва Лисенка одинокий свій концерт. Знаменитий співак завдяки по першім червні ц. р. загостить до Станиславова, Коломиї, Стрия і Дрогобича.

Дописи.

Угерці винявські. *(Ревізія в маєтку Просвіти).* Дня 19. ц. м. перевела поліція з Дубаневич ревізію у п. Антона Гапяка, адміністратора маєтку Тов-а „Просвіта" в Угерцях винявських. Три поліцаї (Венґжин, Врубель і Мазуркевіч) з наїженими багнетами заявили господареві, що домагався уповноваження до ревізії на письмі, що мають устне доручення. За чим шукали, не знати. Переглянули кореспонденцію п. А. Гапяка, яка його сильно „скомпромітувала", бо складалася із кількананайцяти ургенсів скарбової Дирекції за незаплачені з причини неурожаю податки ще за р. 1924, упімнень Каси хорих за залеглі премії обезпечень за службу, кільканайцять упімнень віритслів за затягнений довг на закупно збіжжа для весняних посівів і кільканайцять візвань староства в Рудках заплатити ріжні кари, наложені на нього наслідком доносу поліції в Дубаневичах за мнимі адміністраційні переступства. У присутного при ревізії проф. Омеляна Бурди, бувшого австрійського й українського поручника питали за револьвером і шаблею.

Від часу основання в Угерцях винявських кооперативного складу з початком падолиста м. р. і читальні „Просвіти" в днї 1. лютого п. р. дїяльнійші члени цих установ стали жертвою ріжних секатур зі сторони поліційного постерунку в Дубаневичах. Староство в Рудках не зважаючи на те, що село голодує, що майже 50 пр. мешканців від Різдвяних свят не бачило хліба, йдучи сліпо на поліційні, доноси накладає на мешканців села дійманої кари. Від Нового року виносять вони вже повисше 300 зол. Вистарчить, коли член читальні або Кооперативи прищне собі прищіпку до чобота (прим. Михайло Іваницин с. Федька) або залатає собі розлетий рукав (Микола Горішний), а вже слідує донос поліції на рєлящю конфідента в селі Михайла Вітора до староства, що виконує таке-то а таке ремесло, не маючи промислової карти. Староство, не розбираючи справи, накладає кари. Рекурсу вносити не вільно, хотяй староство дає 8-дневний речинець, бо постерунковий Венґжин і комендант Дутковскі заповіли, що вже хто вніс рекурс то буде караний. А навіть як коли який рекурс і попаде до старостава, то воно відсилає його до провірення на поліційний постерунок в Дубаневичах. Як те провірення виходить, не треба казати. Досить того, що мешканці села не довіряють в справедливе полагодження їх справ в старості і шукають шлясів до вищої влади.

Про боротьбу Кооперативи і Читальні, яка ведеться ще від осени, з поліцією і конфідентом, подамо Хв. Редакції в найблизших днях.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союза".

VI. Запоріжські Ігрища.

„VI. Запоріжські Ігрища" відбудуться в бїжучім році в днях 26, 27 і 28 червня В програму їх входять ось такі роди спорту:

а) легка атлетика: Біги: 100, 200, 400, 800, 1500, 3000 і 5000 мтр., дружиновий біг 3070 мтр. Біг з пїтками 110 мт і 400. Гінці 400 (4x100) 1600 (4x400).

Скоки: в височінь і в довжінь з розбігом. тоискок. скок з жердиною.

Метри: диском, кулею, ратищем.

Хід: 5000.

б) Перегони наколесників: 20 км. і 50 км.

в) Змагання ситківкові.

г) Змагання в боксі.

д) Важко-атлетичні змагання.

ф) Копаний мяч. Змагання за мистецтво в копаним мячі не входять в програму Запоріжських Ігриць. Копаний мяч буде репрезентований лише розіграванням одних змагань в дні 28 червня п. р. між двома найкращими краєвими дружинами, а евентуально одною з заграничних.

Точна програма буде подана пізнійше.

До легко-атлетичних змагань будуть допущені тільки ті змагуни, які матимуть певне мінімум в своїх осягах (буде воно точно подане в регуляміні, який кождому клюбові вишлеться). Тому Спортова Рада взиває всі клюби уладжувати в себе місцеві клюбові легкоатлетичні змагання, а про течінець цих змагань повідомити Раду. Також взивається всі клюби уладити ситківкові класифікаційні змагання для поділу змагунів на кляси: сеніорів і юніорів.

Передзмагання як легкоатлетичні так і ситківкові мусять відбутися до 15. червня п. р.

Змагунів можуть заголошувати тільки клюби найдальше до 20. червня п. р. складаючи за кождого змагуна 1 зол.

Після згаданого речінця заголошень безумовно приймати не будеться.

КОНКУРС.

Спортова Рада оголошує отсим конкурс на загальну відзнаку „Українського Спортовця". Точні інформації як щодо самого проєкту, так і нагород можна одержати що дня у секретаря Ради в'д 12—13 год. в канцелярії Сок.-Батька, або письменно: *В. Решетиловіч*, Гавзнера 12.

ОПОВІСТКИ.

ОО. Редемптористи в Збоїськах, п. Звесіння, подають отсим до загального відома, що приймають учеників до свого гімназійного Інституту. Точнійші інформації в Дирекції Інституту. 1989 2—3

Діти до Риманова! Як минулого так і цього року уладжує Брацтво св. о. Миколая в Перемишлі, кольонії для дітей до Риманова. Управа кольонії постарається о вигідну хату. Приймається дівчатка і хлопців від 5—16 літ. Зголошення приймається до 15. червня, виїзд дітей буде слідувати 1. липня п. р., та кольонія буде тревати до 15. серпня п. р. Ближші інформації уділяє Од. Кишакевич в Перемишлі, вул. Щитова 4., під якої управою виїздить кольонія. 1990 3—4

Дня 31. травня ц. р. відбудеться в салі Т-ва ім. Шашкевича в Золочеві заходом читальні „Просвіта" в Золочеві „на Гринівськім" КОНЦЕРТ для вшанування 9 рокоднн смерти Івана Франка. Початок в год. 8. веч. Хори під управою д-ра В. Герети, фортепіяновий дострій в руках В. Балтаровича. На проміщю окремих повідомлень не розсилається. За Видїл читальні: П. Шипула голова, Ол. Чемеринський секретар. 2004

Отсим повідомляється, що виїзди на курс крою і шиття в Поморянах розпочинаються від 23. травня ц. р. На науку приїдуть будуть учениці не тільки з Поморян, але і з найближших сіл. Крім цего що неділі і свята будуть відбуватися виклади історичні і з обсягу куховарства в кімнатах Т-ва „Просвіти". Зголошуватися до пані Зубрицької, кравчині. — О. Богачевська, годова кружка т-ва „Союза Українок" в Поморянах. 1—1

Товаришів VIII Б., що склали іспит зрілости 1910 р. в української гімназії в Перемишлі, проситься прибути на виїзд 29. червня, 8. год. рано, VIII Б. — о. Осип Лозинський, Висоцько нижне п. Борина біля Тупки п. Стр., Семен Волошак Mysłowice, Dyr. cel. 2003 1—1

До П. Т. Членів і Агентів Т-ва „Дністер". Мимо всяких заперечень даних Т-ву „Дністер" Головним Зарядом ПДУВ. у Варшаві, що ПДУВ. не буде вже напастувати членів „Дністра" екзекуціями і перестане неправно стягати з них асекураційні складки, буває ще й тепер дуже часто, що деякі функціонарі ПДУВ. переводять на власну руку фантування наших членів і стягають з них належні для ПДУВ. складки. В цілї скорої і безпосередної інтервенції в таких випадках можуть члени „Дністра" і його агенти відноситися письмено або устно до урядовців Т-ва „Дністер", які працюють тепер при повіатових віддїлах ПДУВ. в комісіях над розділом сум обезпечення. Листи до тих наших урядовців треба адресувати так: Н. Н., урядовець „Дністра" (з листами відділу ПДУВ.) в . . . . В тих справах треба удаватися до урядовців п. Иосифа Романка в Станиславові, до п. Миколи Даньчука в Тернополі, до п. Емануіла Чесника в Перемишлі, до п. Якима Головчука в Рогатині. Коли розходиться про поступування функціонарів ПДУВ. віддїлу у Львові, то належить відноситися прост до Дирекції Т-ва „Дністер".

Дрібні оголошення.

ПОДЛЬОТЕК, Жигмонтівська 9. партер уладжує випродаж вибагливої гардероби для пань і дітей, понизше фабричних цін. 2006 1—1

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, бувший урядник, шукає посади, знає провадити хор, аматорський гурток, канцелярію і лісну маніпуляцію. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Емігрант". 2007 1—2

ДІМ з 2 кімнат і кухні до винаймлення на час вакацій, близько ліс і ріка в Батятичах п. Камінка струмилова, Катерина Терлецька. 2002 1—1

BOSCH свічки, магнети, рефлектори, сигнали, поручає Витолд Трапа, Львів, Подлеского 2. 1934 a) 4-5

ПАРОХІЯ подільська (130 м. ґрунту, одна церква 2.300 душ) до заміни за гірську, підгірську або взагалі в клімятичній околиці з огляду на стан здоровя. Зголошення приймає урядуючий парохіяльний Іларче п. Сороцько ad Скалат. 2001 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „OSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 3-10

НАЧИНЯ КУХОННІ,
ліжка, ледівні. ванни,
машинки до сікання м'яса, умивальні і всі товари галянтерійні
1920 продає найдешевше 4—5
„MARTULUS"
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

ПОДЯКА.

Тяжкі удари зіслав на нас Бог: до двох тижнів стратили ми двоє дітей: Владзя і Марусю, обоє з VIII. гімн. кляси. Серед тих ударів великою розрагою для нас було оказуване нам співчуття суседів. Отже дякуємо сердечно Впр. оо. Гр. Чубатому з Сопуток, Ів. Волянському з Диткова, Островському з Червелева, Осадцеві з Ходаликова, Деренговському парох. лат. обр. з Бібок за провід нашого сина на місце вічного спочинку, дякуємо оо. Островському і Кузьмі за промови в часі похорону, дякуємо братству церковному і парохіянам Бібок за численну участь в похороні. Дякуємо дальше давним своїм сусідам, які радо поспішили на поховрон нашої доньки, котра померла в домі свого дідуня в Фірлївці, дякуємо Впр. оо. Е. Костишиному з Балучина за провід в похороні і промову в церкві, Л. Гаркавому з Скнилова за промову над гробом, о. І. Пінкевичеві з Бортків, хорові з Балучина, що під проводом свого пароха так гарним співом супроводив нашу дитину до гробу, дякуємо всім парохіянам Фірлївки за численну участь в похороні. Дякуємо Впр. Панству Гофрикам і Кастановичам за оказуване нам співчуття в часі слабости і поміч в часі похорону наших дітей, дякуємо всім, котрі листовно переслали нам слова співчуття.

Бібки великі, 18. травня 1925 р.

о. Йосиф і Марія Кравчуки, батьки, *о. Іван і Амброзія Гургалі*, дідуньо і бабуня 1949 пп. *Евген*, брат, *Зоня*, сестра. 1—1

MOVADO
золоті годинники
На корисних услівях обняв я продаж годинників цієї славної швайцарської фабрики.
Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.
1938 a) З поважанням 3—3
МАРІЯН ДАЄВСКІ
Львів, вул. Академічна 20.

Власний виріб. Ціни фабричні.
КОВДРИ = МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади -- Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ -- ПОЛОТНА -- ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКІ
МЛЕКО
ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.
Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 5—10

Щоби мати чисту совість
а ще чистійше взуття і в хаті з гарним полиском фротеровану підлогу треба „Елеґант" найкращу пасту до взуття **французьку масу** до підлоги **О. ПЕВНИЦЬКОЇ і С-ки у Львові** 1999 **Кордецького 51.** 2—2

Присилайте передплату!

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої
ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ
ВЗУТТЯ вище першої якости у знаній зі солідности фірмі
С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.
Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і подивляйте низькі ціни. 1984 Позір на фірму: **С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 3—5

ЗАГУБЛЕНІ військову книжочку і промислову карту на фотографічну робітню на ярмарку в Яворові ц. м. на ім'я Степан Клюс з Черників пов. Яворів, отсим уневажнюю. 2000 1-1

Великий оборот, малий зиск моєю девізою
набувати отже можна найдешевше
Конфекцію діточу
Шовки, вельвети, маркізети
Матеріяли на сукні і костюми
Біллє ж ночне
діточе і столове. 2005 1—4
Панчохи жіночі і діточі. — Великий вибір фіранок і полотен.
Макс Ґольдберґ, Львів, Ґаличька 9. Рік ос. 1902.

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 115 (10.498). Львів, середа 27. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Предмет торгу і дарунку.

Історія, якої завданням є подавати зміни й переміни, що заходять в громадянствах, системізувати їх і освітлювати, доказує наглядно, що ніколи не було різких противенств між східною (російською) і західною (польською) культурою. На основі історичних даних можна доказувати якраз навпаки, а саме, що „extrema se tra-hunt". Тільки в психичній площині від часу до часу виринали розхопження, вибухала боротьба за посідання українських і білоруських земель. Оба противники не шадили Русинам (Українцям і Білорусинам) щедрих обіцянок, щоби тільки злобути і захопити українські й білоруські простори та щоби після кожного успіху зломити „святочні" умови.

Як згадано, спершу персональна унія з Литвою (Ягайло), а опісля державна унія (люблинська) наложила на Польщу обовязок боротьби з Москвою. Та такий же обовязок боротьби з Польщею одержала й Москва, скоро тільки захопила частину українських і білоруських земель. Одначе і в площині політичної польсько-російської боротьби були моменти взаімного притягання й відтручування, над якими домінував принціп поділу тих земель для лекшого їх опанування і політичної, культурної та економічної нівеляції. Вже люблинська унія 1569 р., переведена під кличем „рівні з рівними, вільні з вільними", завершилася насильним поділом українських земель. Королівськими декретами відірвано від литовсько-руської держави Волинь, Поділля і Київщину і приднано ці землі до Корони. Руський елемент ослаблено поділом між дві держави: Польщу і Литву. Берестейська унія (релігійна) 1596 р. була консеквенцією люблинської і мала на меті ще більше ослабити український нарід.

Йдучи на знищення українського народу, польська політика не вагалася сипати щедрими обіцянками, тримаючи за спиною кривавий меч. Зайвим було би згадувати всі умови з Польщею, починаючи від „привілеїв" Казимира Великого через умови з Богданом Хмельницьким, Іваном Виговським (Гадяцький трактат 1658 р.), гетьманами Руїни аж до „золотих" повстанчих грамот і варшавської угоди Петлюри 1920 р.

Та нам цікавійше буде розглянути другу сторону медалі: відношення Москви до України й Білоруси в їх боротьбі з Польщею та згадати поодинокі доби не лише польсько-російського відтручування, але й притягання.

Московське царство, опісля російська імперія, а тепер радянська унія вважається освободителькою пригнічених. Московське царство „освободжувало" Українців і Білорусинів, російська імперія Славян, а радянська унія поставила собі звільнити весь світ з капіталістичного ярма і створити світову радянську республику.

Якже московські царі „освободжували" єдиновірних і племінно споріднених Українців і Білорусинів?

Коли на початку XVI. ст. кн. Михайло Глинський підняв боротьбу за природну супрематію руського елементу в обнятім польськими впливами Вел. Князівстві Литовськім, Москва не дала йому ніякої фактичної допомоги. Зовсім байдужно слухала Москва — як це заявив в своїй промові в Переяславі Богдан Хмельницький — „шестилітнього благання" України про допомогу, а московський „Земський Собор" на ті „благання" клав резолюцію того змісту, що „Черкаси не стерплять руки великого государя". Але скоро тільки велика українська революція повела польську могутність до розвалу, цар Олексій Михайлович „заглянувся" на „благання Черкасів" (Українців) і прийняв їх під свою високу руку. Та за вдержання України при Москві треба було ще все таки боротися. І замість послідовної боротьби, Москва продумує над тим, як би тільки прибрати до рук Україну, як би знищити її вольности, як би на неї наложити важке московське ярмо. В цьому напрямку розвивається вся хитрість Москви. За те з Польщею поводиться Москва не лише в рукавичках, але в р. 1667 остентаційно насміхається над боротьбою українського народу за волю, заключуючи Андрусівський мир, яким роздерто живе тіло України. Андрусівська умова, ця кривава рана, довго ятриться завдяки Москві на живім тілі України. Майже всі українські гетьмани, навіть мало дотепний Демян Многогрішний, дорікають Москві за Андрусівський мир і вимагають його зірвання. Але даремне.

В р. 1686 знову підтверджено Андрусівський трактат між Польщею і Москвою. Гетьман Самійлович, що постійно накликував Москву вректися спілки з Поляками проти Туреччини і зєднити Україну, після невдатного московсько-українського походу 1687 р., запідозрінний в його саботуванні, був тяжко покараний. Також вічні налягання гетьмана П. Дорошенка, щоби Москва обєднала обі роздерті України, не находили ніякого відгомону. Хвастівський полковник Семен Палій даремне звертався через Мазепу до Петра І., щоби той згодився на обєднення Правобережної України з Лівобережною. Петро відповів, що він не хоче входити в конфлікт з Польщею. І він не лише не входив, але з Августом II. заключив союз проти Шведів, зберігаючи андрусівський status quo щодо України.

Москва не лише ніколи не обстоювала інтересів України, але й робила все можливе, щоби утвердити панування польської шляхти на Правобережі та знищити останки української державности на Лівобережі. Найкращим доказом цього кривавe здавлення Катериною II. гайдамацьких рухів. Але скоро тільки український нарід в безупинній боротьбі за своє істнування підірвав основи шляхетського можновладства, Росія прийшла капіталізувати боротьбу українських мас, гарбаючи найкращі куски з поділів Польщі. На цьому не кінець. Імператор Олександер І. під впливом кн. Чарторискаго довгий час носиться з думкою приєднати до Конґресівки Литву й Правобережну Україну. Навіть російські революціонери здобували симпатії Поляків коштом українських земель. Декабристи (Бестужев-Рюмін) не лише — арештою зовсім слушно — признавали незалежність Польщі, але віддавали польським революціонерам (Кржижановскому і Гродецкому) також ті землі, які не є „достаточно зрусифіковані" (Городненщину, частину губернії Виленської, Минської і Волинської). Сам Пестель заявив кн. Яблоновскому в р. 1825, що декабристи після успішної революції відступлять Полякам з українських земель, що тільки зможуть. Проект конституції Серно-Соловєвича передбачував національні зібрання (установчі збори) в Москві, Варшаві, Ризі, Гельзінґфорсі, навіть в Іркутьку, тільки не в Київі. Українські землі в рахунках російських і польських революціонерів у найкращому разі були res nullius, якщо російські революціонери не робили з них дарунку Польщі. Проект Бестужава-Рюміна з початку XIX. ст. здійснила революційна Москва в Ризі в р. 1921 з нешкідливим додатком арт. VII., „Польща дає особам української, російської й білоруської національностей, що перебувають в Польщі, на підставі рівноправности національностей, всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й виконання релігійних обрядів. Особи української, російської й білоруської національностей в Польщі мають право, в межах внутрішнього законодавства, культивувати свою рідну мову, організувати свої школи, розвивати свою культуру й закладати з цією метою товариства й спілки".

Як бачимо, Москва ніколи не обстоювала інтересів України, а українські землі були в неї постійно предметом торгу і дарунку, очевидно — для „вищих цілей". Ф. Ф.

Кольоніяльна авантюра.

Поразка Еспанців у Мароку. — Абдуль-ель-Крім. — Суперництво держав. — Внутрішні настрої Франції.

Мароканська війна ввійшла в стадію, якою починається цікавити вся европейська політична думка, зажурена можливими воєнними комплікаціями. Як довго в Мароку війну вела Еспанія з т. зв. Ріфенцями, ці бої мали затяжно місцевий характер. Аж ось в осени минулого року почався повільний зворот у загальній ситуації. Дарма, що Еспанія вислала туди 100.000 армію, напіводике, кочуюче племя, яке вкупі не має більш 30.000 людей, приневолило Еспанців покинути свою смугу.

З цього менту на перший плян виступає особа полководця африканських племен Абдуль-ель-Кріма. Еспанська смуга на побережжі сумежнім з Гібральтаром, менша від французької, мала на меті не допустити Франції до Гібральтару й Англії до другого берегу проливу. Еспанську територію заселяли три ріжні африканські племена; середину, найбільшу, між простором Цевту та Джебалю від заходу, і простором Мелілі від сходу заселюють саме Ріфенці, найбільше войовниче плем'я, що зосереджує довкола себе инші у війні проти Европейців.

Коли Абдуль-ель-Крім справився з Еспанцями, він ударив на французьку залогу. Хоча з Франції вислали підмогу у війську та літаках і ранійше вже приготовлялись до цього нападу, оборона проти Ріфенців не дала вдоволяючих успіхів. Для доцільного ведення боїв Французи мусіли би зайняти територію покинену Еспанцями. А хоча Еспанії не можуть подобатись успіхи Ріфенців, вона одночасно лякається, що Франція, вийшовши переможцем, не погине бувшої еспанської кольонії.

Тимчасом Абдуль-ель-Крім виявляє не лише стратегічний хист, але й дипльоматичний. Його окружає авреол національного героя і релігійного апостола. Війна починає прибирати характер боротьби мусульманів проти християн. В армії Абдуль-ель-Кріма має бути чимало німецьких та російських офіцирів, а воєнне знаряддя має морем постачати англо-американське підприємство. Англія, кажуть, воліє мати до діла з незалежною державою Ріфенців, під своїм протекторатом, ніж з поширеним впливом кольоніяльної Франції, яка сягне по Гібральтар.

Ця складна ситуація мала свіжо довести Францію та Еспанію до тайного договору, щоби спільними силами, сушею та морем, притиснути африканські племена. Внутрішне становище Франції таке, що публична опінія сильно схвильована подіями в Мароку. Крайне крило лівого блоку висловлює щораз частійше своє невдоволення тим, що уряд не каже повної правди і готов втягнути країну в авантюру на довшу мету, що коштуватиме чимало жертв у грошах та людях. Голова уряду Пенлеве заявив у свіжій промові, що тут діло не йде про кольоніяльну експанзію, а про необхідну оборону перед нападаючими і збереження кордонів, признаних Франції Версальським договором. А проте, хоча французькими військовими операціями в Мароку проводить така велика індивідуальність як ген. Ліоте, загально шанований як герой та письменник, тривожні голоси на адресу війни в таємній країні, де і війну треба вести таємно — не вгазають.

Вистане якнайменша невдача, щоби теперішний уряд захитався. Ось якими питаннями, зверненими на адресу уряду, засовує один з редакторів французьких денників усю гостроту проблеми: „Висилаємо у Мароко підмоги. Скільки людей є там? Скільки ще буде треба, щоби завести там спокій? Чи коли наша територія втихомириться, — перестанемо воювати? Чи може навпаки: скористаємо з права — про-

повжувати війну? Доки? Чи вайдемо у переговори з Абд-ель-Крімом? Чи може лише згодимося на його повне підданство? Чи може стоятимемо готові до нової війни, лякаючись його дальших наступів? Чи рахуємося з можливістю, що треба буде виправити кордони і віддамо його плодородні поля, необхідні для його проживку? Коли хочемо лишити йому лише безплодний відліг, в який спосіб забезпечимо себе перед новими нападами, до яких будуть приневолені голодом ці войовничі племена? Хто рішатиме про це і хто вступить у переговори — чи генеральна управа в Мароку чи уряд?"

Французькі патріоти, що не є імперіялістами, лякаються того самого, чого й еспанські та англійські імперіялісти, німецькі генерали на службі Абд-ель-Кріма та російські комуністи: — щоби Франція не вайшла в смак війни своїми успіхами в Мароку і не поширила надто сильно своїх кольоніяльних територій. І тим дивнійше, що при такій гармонійній згоді щодо одного пункту — саме цього одного не можуть вони в згоді перевести. Війна ведеться далі, як звичайно: до першого поважного захитання фронту одної з воюючих сторін.

Увага. Кооперативи, торговлі й инші підприємства! Хто з Вас досі не прислав грошей і виказів з нагоди кооперативного тижня для „Рідної Школи" до Головної Управи УПТ. Львів, Ринок 10., нехай зробить це негайно — найдалі до 5. червня 1925. р., щоби через пропущення у загальному зіставленні писанка на „Рідну Школу" не вийшла які непорозуміння, що могли б підорвати довіря до Кооперативи та инших того рода організацій. — **Краєвий Союз Ревізійний, Українське Педагогічне Товариство.**

Склад нового українського радянського уряду.

Дня 10. травня відбулася у Харкові перша сесія новообраного Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету на вїзді Рад 9-го скликання. До складу президії ВУЦВК-ту вибрані на тій сесії слідуючі особи: Петровський, Буценко, Угаров, Владимірський, Шумський, Булат, Затонський, Совцов, Каганович, Скрипник, Поляков, Мусульбас, Шліхтер, Гаврилин, Лебідь, Якуба (безпартійний робітник) і Почко (безпартійний селянин). Головою ВУЦВК-ту вибрано Петровського, секретарем Буценка. Весь старий склад Народнього Комісаріяту (Ради Міністрів) є ставлений самий, що в минулому році. Головою Ради Народніх Комісарів України є далі Чубар.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

На окраїнах.

Коли я читаю чи чую від наших сусідів про корисне значіння та добрі впливи їхньої культури на наші окраїни, мені хочеться взяти за руку першого-ліпшого з них — ендека чи пепееса, це ріжниці не робить — і привести його на окраїну Варшави, де я мешкаю вже четвертий рік. Це в кожному разі не Острів і не Кремінець, це столиця держави, звідси пів години їзди трамваєм до польського парляменту і 40 мін. — до палацу президента, тут горить електрика і є телефони, але по щирости скажу, що не знаю, де більше дикунства — тут чи серед Ескімосів та Папуасів.

Біля 9/10 тутешнього населення — це робітники. Щож зробив уряд, що зробило міське самоврядування, що зробили врешті робітничі партії та професійні організації, щоб прикрасити життя цієї сірої робочої маси, внести хоч який-будь промінь світла і тепла в її життя?

— Нічогісько!

Нема тут ні театру, ні кіна, ні якихбудь курсів для дорослих, ні поплюдних викладів — нічого! Люде живуть як у лісі, живуть як звірі. І як звірі гризуться.

Єдина культурна допомога, яку оказує їм центр столиці — це хіба каретки скорої поможи (поготовля), які навідуються сюди дуже часто.

Буквально кожної неділі і кожного свята я спостерігаю зі свого вікна таке явище. Збірається купка „товаришів" — звичайно пяних як хмара. Провадять дружню жартобливу розмову: через чверть години починається лайка, через пів години — бійка. Бються жорстоко і чим попало: голими пястуками, стальними кастетами, палицями, залізякою, револьверами, ножами.

Через якийсь час звичайно чуємо страшний крик, найчастійше жіночий або старечий, і тупотіння ніг. Це біжать до нашого господаря, який має телефон, і просять дозволу викликати поготівля.

— Що сталось?

— Ой нещастя? Казьо підстрілив Стася!

Або:

— Стасьо зарівав Ясіка!

Лише неї весни в нашому кутку було три чи чотири таких випадки. А дрібнійших і не перелічиш.

Приїздить поготівля, відвозить підстріленого або підколотого рубка до шпиталю, а через 2—3 дні нещасні батьки звичайно ховають жертву окраїнно-варшавської культури...

Буває, що центр столиці ще раз відгукується на справу. Так званий „червоний" Курєр (є така жовтаважова варшавська вечірня газетка) накидується на „сензацію" і з захопленням глузує... над ким? Над собою хіба та над своєю хваленою культурою!

Треба зазначити, що чотири, навіть три роки тому таких сумних явищ тут не спостерігалося. Було тихо і пристойно.

Якаж тому причина?

Мій сусіда пояснив мені, що за час німецької окупації тут заведено добрий лад, який відчувався і потім... Sapienti sat.

Особливо важким тепер уявляється становище дітей на окраїнах польської столиці. Навкруги скільки хочете вільних клаптів міської землі, але щоб хтось подумав про улаштування принаймні невеличкого майданчику для дитячих забав та прислав сюди якусь панночку-фребеличку — ні, до цього польські культуртрегери ще не доросли. Діти весь час перебувають на вулиці та вчаться всякої гидоти від старших лобузів. Між дітьми є алькоголіки й злодії. І це діти робітників, якими спеціяльно опікується аж дві чи навіть три політичних партії!

Отже не бачать люде свого під носом, не вміють управитися з власною бідою, зробити лад у своїй хаті, а беруться за чуже, прагнуть комусь приклади подавати та базікають свої нісенітниці про культурні впливи на окраїнах.

Гарна культура — нічого сказать!

Кажуть, що польські жінки, навіть інтелігентних верств, дуже неохайні: вони люблять зовнішній лиск і шик, але гарні сукні часто прикривають у них брудну білизну.

Здається мені, що це є найліпший символ культури наших сусідів взагалі. Все робиться в них для людського ока. Там, куди не око не заглядає, — панує всяка мерзота, лихо та бруд.

Senex.

22. V. 1925.

Ще про самогубство Савінкова.

В Парижі живе жінка Савінкова, яка звернулася до генерального секретаря Ліги прав людини з таким листом: „Газети повідомляють про самогубство Савінкова. Звертаюся до вас із проханням допомогти мені перевірити цю вістку, бо подробиці її видаються мені неправдоподібними та суперечними. Вистарчає один факт, що вістка про самогубство появилася щойно сім днів по тім, як наступило те буцім-то самогубство. З другого боку відомо, що в келіях політичних вязнів немає незакратованих вікон. Московський кореспондент агенції Авас-а, який цілком недавно відвідував Б. Савінкова у тюрмі, констатував, що Савінков був у дуже доброму настрою. Як отже вияснити те самогубство, яке свідчило би про повну депресію. Я, а також і близькі друзі Савінкова, що добре знають його психольогію, не можуть допустити самогубства. Тому вдаюся до високого морального авторітету Ліги та прошу зробити все можливе, щоби припустити промінь світла в цілу ту справу".

Ліга прав людини віднеслася в цій справі до радянського посла в Парижі Красіна. Апелюючи до чисто людських його почувань, просить вона, щоби Красін дав вичерпуючі відомости про загадкову смерть Савінкова, які Ліга хоче передати вдові та синові Савінкова.

Так отже найближші Савінкова, бо жінка і син не вірять у самогубство. Вони певні, що Савінков не з тих, які зневірюються та падуть духом до тої міри, щоби накладати на себе руку. Безперечно, що їхні сумніви що до самогубства сперті перш за все на всесторонному знанню тої загадкової людини. Чи навіть такі близькі особи як жінка і син могли збагнути всю повну суперечностей та невимовно загадкову душу покійного — це инша справа.

Та сам факт, що ці близькі особи домагаються при допомозі французької Ліги прав людини висвітлення загадочного кінця Савінкова є дуже пречистим. Він кидає зовсім нове освітлення на справу та стає причиною нових газетних і політичних комбінацій на адресу боль-

Д-р Іван Куровець.

(3)

По Югославії та Італії.

(Враження з подорожі.)

Танковий шал. — Чому не їдемо? — Дубровник. — Місто та населення. —

Цікавий психічний обяв запримітив я тепер в Абації, Югославії, навіть на пароплавах: а саме танечний шал, який опанував молодих і старих. У пансіонах, каварнях, ресторанах нема иншої балачки, як про танці, дансінги. Всі гості збираються рано коло 10. години перед полуднем в „Grand Café Quarnero" на сніданок, починається музика і все — старе та молоде танцює до нестями. Така забава тріває до 12—1 години в полудне, — по 4-ій сполудня те саме, а по вечері від 10—1 вночі і далі. Цей самий танечний шал видів я на пароплаві та у сальонах. Перед полуднем і пополудні танцюють грубі, череваті Німці, Німкині і тонкі хорватські та сербські панночки мов навіжені, до безпамяти.

В Італії, там, де я був, себто в Трієсті, Горициї, Абації, Фіюме, Венеції, життя дешевше як у нас на 100 прц., таксамо вбрання, капелюхи, білля, обув. Цього року життя 20—30 прц. дорожче як торік, через те, що ліра втратила на вартости. І в „Santo Anno" великий наплив чужинців. Мене питали часто в Італії і Югославії, чому так мало гостей з нашого краю. Я подавав за причину зубожіння по війні і кордонові перешкоди, велику оплату за пашпорт. Щоби пашпорт коштував у нас 20—50 долярів, цьому ніхто з чужинців не вірив, а кождий собі гадав: „бреши, небоже — пашпорт заграницею скрізь коштує пів до 2 доляри найбільше".

Відвідавши своїх і випочавши трохи, поїхав я з Трієсту поспішним пароплавом до Дубровника (Рагузи). Гнала мене туди якась непереможна сила. Не міг я висидіти на однім місці, хотів я там відшукати гріб одинокого брата, якого я сам відвіз туди перед 34 роками на лічення і який там помер. За весь цей час не мав я нагоди туди поїхати. Їзда морем серед прегарної природи, багато сонця здовж гористого побережжа Дальматії, де у підніжа гір повно олиякових, цитринових та помаранчевих гаїв і південної ростинности, безконечне число островів та чудове Адрійське море захопили ціле моє єство.

До Дубровника вїзджаємо розлогим гарним портом Груз (Гравоза), який зі всіх боків оточений горами зі горбами вкритими чудовими оливковими, фіговими, цитриновими та помаранчевими гаями та виннициями. Довкола пишна південна ростинність, повно пахучих квітів, олеандрів, рож. З Груза йде гарна дорога понад море до Дубровника, яка називається „Пут од Груза" (bella vista по італійськи). По обох боках дороги чудова ростинність; з придорожних мурів звисають ріжнобарві рожі та инші квіти, а здовж попри городи чарівне безкрає синє море, яке невпинними хвилями бє об прибережні скелі.

Місто Дубровник (Рагуза) чистеньке, гарне, старе культурне римське місто, яке має за собою стару історію. Воно засноване ще за часів Ілірійської держави; якийсь час було вільним містом, відтак перебуло панування Венеціян, Мадярів, Турків, Французів, Австрії, а вкінци перейшло, як чисто славянське місто, з хорвато-сербським населенням до Югославії. Дубровник має свою світлу історію; воно було багате, мало до 50,000 мешканців. Великий землетрус у році 1667 зрівняв його зі землею; всі будівлі, разом із церквами розсипались у румовища, а ціле населення згинуло так, що в живих лишилося біля 500 людей. Населення Дубровника кріпке, гарної будови тіла, кремезне, високого росту, широкоплече, з гарним, симпатичним виглядом лиця, з орлиним носом. Крім урядничої кляси всі инші носять народню одежу, яка підносить гарну стать. Жінки також гарні. Підсоння тут приємне, гаряче, зими майже нема, ростинність чудесна, буйна, полуднева.

Місто розложилося у підніжжа високої гори св. Сергія, на вершку якої видніє гарний камінний укріплений замок, куди йде серпентиною гарна гірська дорога. У підніжжа гори чудові гаї та огороди; навколо гори над містом йде дорога, звана „горное коно", звідки гарний вид на місто і безкрає синє море. Хоча в місті Дубровнику тепер лише біля 10.000 мешканців, — чудові дороги, великий рух, електричний трамвай, повно автів, фіякрів. Сила тут чужинців, найбільше Чімців, відтак Чехів. Ціле місто від моря до гори св. Сергія оточене високими та грубими фортечними мурами. З „пут од Груза" входиться через фортечну браму до середини міста на „Пляца кральа Петара". На мурі біля виздової брами уміщена велика плоскорізьба Краля Петара на коні. „Пляца Краля Петра" це головна, широка, торговельна вулиця з гарними крамницями, виставами, численними банками; від неї йдуть бічні, вузенькі темні вулички.

При цій вулиці є найстарша аптика „Лекарня Domus Christi", заснована ще 1420 р. Ціла її обстановка з цього часу збережена: всі слоїки, пляшники з написами тодішніх ліків, мастей, що. Вулиця краля Петра у горі скручує направо на пляца Двору. При цій вулиці находиться собор, двір, стара палата, де за венеціянських часів управляли містом ректори, вибранці міської аристократії. В цій палаті є тепер міський уряд, музей, виставка образів. На площі Двору, подібно як у Венеції, у мініятурі культ голубів, яких цілі стада літають, а яких місцеве населення та подорожні чужинці годують. Музей поміщений у дворі; малий та має добірний і багатий природничий відділ, де є цінна збірка птахів і риб Адрійського та Середземного моря. Є там також всіляка одіж з давних часів та знаряддя, які показують нам життя та культуру цієї країни в давнину.

(Продовження буде.)

Завдяки корисній трансакції з перворядною закордонною фабрикою **панчошничих** виробів продає фірма **„ОЛЬКА“** перші якости скарпетки, рукавички іт. п. по фабричних цінах **Львів, Ринок 35** (біля Н. Торговлі. Теп. 1394.)

шевиків та їхнього тюремного режиму.

Для памяти Савінкова було би краще, як що він поповнив би направду самогубство. Підірвати віру в те самогубство є рівнозначним з підірванням цілої легенди про Савінківський героїзм та про його побіду. Поширити легенду про вбивство Савінкова тюремними большевицькими поліційними чинниками значить скомпромітувати большевицьку справедливість, обезцінити чартість большевицького судівництва та його постанов, а також зробити Савінкова наївною істотою, яка вірила в неможливе та працювала навіть з тюрми для тих, що не зважаючи на амнестію чигали на його смерть.

До українських Книгарень і Видавництв.

Дня 31. травня н. р. в салі бібліотеки Товариства „Просвіта“ (Львів, Ринок 10, II. пов.) відбудеться нарада в справі основання Союзу українських книгарень і видавництв. Запрошується всі українські книгарні й видавництва вислати на цю нараду своїх відпоручників.

2010 1—1 *Ініціятивний Комітет.*

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу“.

На Яворівщині:

Повітовий Комітет в Яворові подає: „Стан села катастрофічний“. В селі Бунові тиф з голоду (100 випадків смертних). Рунів, Санатів без засобів до життя. Взагалі в кождій громаді є десятки родин, що живляться останками бараболь, яку купили за останню корову, а котрі не мали що продати — пішли за прошеним. Все напродукує живий інвентар, щоби якимбудь себе ратувати та засіяти поле. Заробітків по селах нема, дворяни платять за роботу по 50 сот. без харчу. Село Вільшаниця, яке кождого року на переднівку переживало напів голод — тепер майже в цілости голодує.

Повіт Мостиска:

Повітовий Комітет в Мостисках подає: Мостиський повіт коїм минулорічного неврожаю, місцями потерпів ще в наслідок елементарних нещасть, себто через спустошення градом громад положених в полудневій части повіту.

Градобиття обняли громади: Мистичі, Санники, Радиничі, Крукеничі, Тамановичі, Горнславичі, Баличі, Чишки й Арламівську Волю.

В громадах: Мистичі, Санники, Радиничі в минувшому році градобиття повторилося через три рази і знищило цілком землеплодий, так що вже осінь мешканці цих громад не мали чим грунту обсіяти.

В наслідок неурожаїв і градових катастроф Мостичі, Санники, Радиничі та Горнславичі в цілости терплять голод, а громада їх дотепер частинно необсіяні. Люде в тих громадах під 3-ох тижнів живляться кваском, який збирають по луках. Доходять нас відомости, що в громадах: Мистичі, Санники, Радиничі і Горнславичі люде старші і діти хорують на якісь корчі голодові, а в Горнславичах було 5 випадків смерти до 3-ох днів. В Арламівській Волі панує черевний тиф.

В громадах: Тамановичі, Баличі, Чишки, Острожець по кількадесять родин цілком голодує — живиться кваском і жебрачим хлібом. В громадах Судкові, Хлипні, Ятвяги по кільканайцять родин помирає з голоду. Громади Мистичі, Санники, Радиничі, ще тепер домагаються позичок на закупно бараболь на насіння, бо поля необсіяні в 1/3 части.

В тих громадах стан катастрофічний і негайна поміч краю є конечна. До акції допомоги голодному селу власти відносяться пасивно. Коли 50 людей з громади Мистичі явилися у старости в Мостисках за помічю і ратунком — староста відповів, що: „рожод нема пенендзи“.

Двори платять по 30 сот. денно і відносяться ворожо до населення. І на такий мізерний заробіток роботи у дворі дістати не можна, бо двори мають сезонових робітників.

Селяне ніде не еміґрують, бо на еміґрацію не мають гроша та є утруднені з паспортові.

Громади Горнславичі, Золотковичі, Боєвичі, частинно скольонізовано між спроваджених зі заходу Матурів.

Комітет в с. Крукеничі сповіщає: Навіть заможійші господарі мусять купувати продукти пожив ни першої потреби. В наслідок торічного неурожаю заможійші мусіли купувати картоплі на насіння. Тутешній шістечковий пролетар — патуючись перед голодовою смертю в біди день хоцить по полях і витягає зпід скиб засадженну бульбу. Більшість тут. населення творить 1/4, 1/2, 1-го моргові господарства. Перед війною жили ці бідаки з ремесла (шевського) і заробітків в Борнславі і Прусах, або як дідська служба. Тепер всяке ремесло устало, бо кождий як може обмежується у своїх потребах, до Борнслава не пускають, а як якому пощаститься туди дістатись, то не знаходить там роботи. Масами голосяться на роботи до Франції, одних і туди не мають шастя дістатись. 58 родин з дрібними дітьми знаходяться в страшній розпуці. Місцева кооператива „Єдність“ досі роздала товару між нещасних позерх на 1.200 золотих на кредит. Дальший ратунок кооперативою є неможливий, бо тут. кооператива де воєводстала інституція, своїх фондів не має, а і кредиту в найближчих часах ніде отримати. Справді призначена була державна підмога для тут. місточка в сумі 500 зол. одначе цю підмогу отримали майже самі Поляки і то найменше потребуючі, а з наших лише трьох людей по 25 зол.

Кооператива „Народна Воля“ в Хлиплях подає: Є такі родини, що по кілька днів нічого не їдять, люде терплять на корі жахливі обезсилення, сліпоту, голод прибирає з кождим днем щораз більші розміри, а коли не настане яка поміч, загляне в очі нещасним голодова смерть.

Громада Чишки подає: В тут. громаді голодує 25 родин. Є кілька родин, а переважно старших і родини з дрібними дітьми, що під Різдва не бачили кавалка хліба, а живляться кваском, який збирають по луках.

Суд. пов. Комарно:

В 13 громадах повіту Комарно потребує допомоги 457 родин, вже голодує 254 родини. З 12-ти громад ще нема відомостей.

Оголошення писанки на „Рідну Школу“. Головна Управа УПТ-ва виготовляє загальне зіставлення жертв з нагоди писанки на “Рідну Школу” по повітам і громадам, які оголосяться так, як свого часу оголошено коляду на „Рідну Школу“. Хто досі не переслав грошей або виказів по громадам до Головної Управи УПТ. (Львів, Ринок ч. 10|II. пов.), нехай зробить не негайно — безумовно найдалі до 5. червня 1925. р., бо в противному разі буде пропущений у загальному зіставленні. — Секція „Рідна Школа“ УПТ.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які вчесли шкільні декларації в домаганням української мови навчання:

Повіт Ярослав.

1) Боратин 57 деклараций за 68 дітей, 2) Бобрівка 42 дек. за 80 діт., 3) Будка 42 дек. за 86 діт., 4) Високо 69 дек. за 87 діт., 5) Ветлин 114 дек. за 181 діт., 6) Вилева 26 дек. за 35 діт., 7) Грабовець 29 дек. за 50 діт., 8) Добковичі 47 дек. за 81 діт., 9) Дільно лежайське 29 дек. за 44 діт., 10) Дунковичі 44 дек. за 55 дек., 11) Добре 42 дек. за 54 діт., 12) Дибків 40 дек. за 49 діт., 13) Добра 51 дек. за 64 діт., 14) Заболотці 33 дек. за 56 діт., 15) Заліська Воля 69 дек. за 87 діт., 16) Коротани за Ланцки 36 дек. за 53 діт., 17) Коросниця 76 дек. за 117 діт., 18) Крамарівка 30 дек. за 42 діт., 19) Ковачів 26 дек. за 41 діт., 20) Лежахів 53 дек. за 67 діт., 21) Лази 110 дек. за 155 діт., 22) Монастир і Мелини 46 дек. за 64 діт., 23) Якиш новий 45 дек. за 63 діт., 24) Молодичі 62 дек. за 80 діт., 25) Нова Гребля 43 дек. за 56 діт., 26) Нановичі 96 дек. за 114 діт., 27) Острів 34 дек. за 50 діт., 28) Павлова 46 дек. за 63 діт., 29) Пискоровичі 51 дек. за 77 діт., 30) Розбір округлий 28 дек. за 42 діт., 31) Розбір новий 24 дек. за 36 діт., 32) Сосниця 105 дек. за 161 діт., 33) Святе 62 дек. за 93 діт., 34) Сколошів 65 дек. за 89 діт., 35) Тухля 49 дек. за 65 діт., 36) Черче 45 дек. за 54 діт., 37) Чудовичі 24 дек. за 42 діт., 38) Цитуля 42 дек. за 47 діт.

Разом внесено з повіту ярославського **1933 деклараций за 2667 дітей.** Решта громад повіту не вносила деклараций їзза браку потрібної скількости дітей в шкільному віці.

Понеділок, дня 1. червня 1925 р. сала Музичного Тов-а ім. Лисенка

МОДЕСТ МЕНЦИНСЬКИЙ.

Останні вісти.

Раковський на місці Красіна.

Як доносять з Парижа, в колах, наближених до варшавського радянського посольства твердять, що в найблищому часі Красін поїде до Москви, а відтак поїде до Парижа на якийсь час Раковський в справі переведення фінансових пертрактацій з французьким урядом. Місію Раковського треба приписати його особистим добрим відносинам з сен. De Monzie.

Страшні наслідки катастрофи в Японії.

Щодня надходять страшні подробиці про землетрус в Японії. Надбережні міста Імто і Туіяма цілковито знищені. Обшар землетрусу виносить 25 квадр. миль. Є понад 12'0 убитих і дуже багато ранених. Шкоди обчислюють на кількадесять мілионів долярів.

Митр. Шептицький їде до Варшави?

Польські газети доносять з Варшави, що на зїзд польського епіскопату, який відбудеться у Варшаві, приїде й митрополит Шептицький.

Офензива Французів в Марокко.

В начальній команді французьких військ у Марокко наступила зміна. Операції проти Абд-ель-Кріма війшли з инший напрям. Дотепер Французи ограничувалися до замкнення Кабилям дороги до Фезу. Тепер, коли містові не грозить ніяка небезпека зі сторони Кабилів, французькі війська перейдуть до енергічної офензиви.

Бенеш прибуває до Відня.

Бенеш має приїхати до Відня дня 30. ц. м. і забавить тут два дні. Віденська поліція викрила, що організація Гакенкрайцлерів хоче уладити демонстрацію проти Бенеша.

З судової салі.

Д-р Я. Селезінка вдруге перед судом.

В понеділок 25. ц. м. розпочалася у львівському окружному суді перед трибуналом присяжних суддів друга розправа проти д-ра Ярослава Селезінки, б. отамана Г. А. й начальника військової канцелярії д-ра Е. Петрушевича, що повернув минулого року до Галичини. Його арештовано й по кількамісячній слідчій вязниці поставлено у вересні м. р. перед суд присяжних, обвинувачуючи його у § 58, як одного з тих, що підписали протиаполітичну відозву з 10. жовтня 1922 р. п. н. „До населення галицької землі“. 20. вересня 1924 р. суд присяжних у Львові потвердив оно з трьох головних питань про вину обвинуваченого (злочин публичного насильства) і на цій підставі посуджено д-ра Селезінку на кару 2-ох літ тяжкої вязниці зі загостренням окремим запертям та твердим ложем раз на квартал через 24 години. Найвищий суд у Варшаві, як суд касаційний, до якого відкликався обвинуваченний, скасував 4. III. 1925 р. вердикт присяжних суддів і оснований на нім засуд та перекавав справу вдруге судові присяжних у Львові.

Найвищий суд мотивував скасування засуду тим, що обвинуваченний боронився, що не студіював докладно відозви й не знав, чи вона має заохочувати населення до саботажів і вбивств, та що, кинувши побіжно оком на відозву, був переконаний, що відозва є лише зіставленням фраз і реторичних зворотів без глибшого значіння; зрештою боронився д-р Я. Селезінка, що він підписав відозву вдовольнившися тим, що побачив на ній підпис д-ра Петрушевича. Отже—твердить Найвищий суд,—як що це булоб правда, тоді не булоб кариґідности вчинку. Трибунал не поставив присяжним суддям жадного питання в цім напрямку і цим допустився промаху. Теж саме трибунал, формулюючи третє, потверджене потім присяжними суддями, питання про вину обвинуваченого, добачуючи її в погрозі на адресу тих, що візьмуть участь у виборах (слова відозви: „не сміють оглядати сонця божого“...), пропустив дуже важливе слово відозви „безкарно“: не слово могло вказувати, що єдиною карою за участь у виборах мала бути погорда і гнів народу“.

Як звичайно, розправу розпочато вибором лави присяжних. Є нимн самі Поляки: 1) Міхал Шахард, 2) Міхал Шльосер, 3) Ст. Пйотровскі, 4) Влад. Шайнох, 5) Фр. Саватон, 6) Ст. Стомпковіч, 7) Ст. Салетник, 8) Юзеф Серединський, 9) Кароль Равскі, 10) Юзеф Маслоньскі, 11) Артур Оцлянцкі, 12) Едвард Столяр і 13) д-р Болеслав Нич (заст.)

Обвинуваче прокур. д-р Гіртлер, председником трибуналу є радн. Гетінгер, боронить д-р Гавасимів зі Стрия.

Після відчитання акту обвинувачення й обох вепликтів, слово забрав обвинуваченний, Д-р Я. Селезінка боронився так, як перший раз: до підпису відозви він признався, але заперечив свою вину. У відозві не добачував нічого злого, а й тепер є думки, що на основі мірія договорів Польща не мала права переводити в осені 1922 р. у Сх. Галичині вибори. До Національної Ради, як військова людина не належав, а пізнійше у Відні був урядовцем у пред. д-ра Е. Петрушевича.

Після перерви послідувало переслухання свідків доказових.

Свідок Іван „Сас“-Лісковацкій — зізнає по польськи. „Українців називає послідовно „Русинами“. Покликаний на свідка з того титулу, що відносна відозва „До населення Галицької Землі“ вплавала і його поруч з Михайлом Яцковим і Сидором Твердохлібом як одного з хрунів. Розказує про якийсь замаский атентат на його світлу особу та про страх, який огорнув його після смерти Сидора Твердохліба. Підтримує свої попередні твердження, що згадана відозва була наказом до усунення його з цього світа. Не належав ніколи до „обозу українського“, завсіди стояв за мирним і згідливим співжиттям з Поляками і Польщею. До виборчої акції не мішався і не знає навіть, чому якраз на нього вказувала відозва. На запит прокуратора, чи сьогодні подібна відозва зробилаб на нього таке саме враження, як півтретя року тому, заявляє, що страх взяв би його й тепер, хоча поінакше, що умови загальної забезпеки тепер кращі. Дальші питання прокуратора йдуть в тім напрямку, щоби підчеркнути тодішні виїмкові відносини й особливо небезпечні умовини для життя і майна громадян (або важне з огляду на амнестійний закон з 6. VIII. 1923, який не обіймає політ. провини, доконані з пречеднтацією серед виїмкових відносин).

Свідок Михайло Яцків (в дверях сердечно здоровкається з Яном Сасом-Лісковацким) зізнає по українськи, але устуи, в яких говорить про „мирне співжиття“ — перекладає сам, для кращого зрозуміння присяжних суддів, — на польське. Вже в 1918 р. „майже на колінах“ просив д-ра Костя Левицького, щоби не допустив до „проливу крови братніх народів“, а й потім завсіди виступав проти балямучення народу трудовою партією. На особу свідка були безперервні напади в „Ділі“. В „Рідним Краю“ працював бувш. репетент д-ра Петрушевича Мелітон Твердохліб, визначний „діяч“ д-р Северин Данилович, 8 українських офіцерів (?!) — словом усі, хто не дав себе „збаламутити“. Яцків сильно хвилюється, як можна було виступати проти нього з приводу виборів, коли він не брав жадної участи у виборчій акції. Страху він не мав, бо вже „загартований в життю“. Переслідувати його заборонено. На доказ оповідає про два випадки „нападу“, з яких один подібав на тому, що в якомусь шинку якийсь добродій дивився на нього „підозріло“ а побачивши, що Яцків заважив його, кинув на землю видельку й вийшов зі шинку геть... (Тут председник зауважив, що це ще не напад.) Другий „напад“ був подібний: по Личаківській вул. ішов за ним якийсь тип, замахнувся палицею, але вкінці таки нічого йому не зробив: Яцків хоробро оборонився палицею. Револьвер всеж таки носив при собі. (Поява Яцкова на салі, як сумного героя сумних часів, викликає певну сенсацію. Яцків на мученика зовсім не виглядає: він замітно поправився, убраний солідно й елегантно й уявляє собою ніщо тип пересічного мішуха.)

Слідує відчитання актів. Присуд імовірно завтра.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за два короткі уступи з передової статті п. з. „Вавель і Кремль“, за два великі уступи з „Листа з Варшави“ та за один уступ із коментаря до того листа і наконець за одну вонінку п. з. „Ще до побуту львівського воєводи в Яворові“, з якої счеркнено майже все.

— **Арешти.** Ранком дня 25. травня явилася польська поліція у помешканню українських студентів при вул. Марка, та арештувала студентів Гафтковича Володимира (фільос.), Кучера

Вершок досконалости з обсягу взуття становлять

БРОНЗОВІ ПІВЧЕРЕВИКИ

марки

„САЛЯМАНДРА"

Щоденно надходять новости.

ЛЬВІВ, вул. ЛЕГІОНІВ ll. --- КРАКІВ, ФЛЬОРІЯНСЬКА 18.

ського (техн.) і Волтовича (мед.). Поліція при арештуванню заявила, що арештує названих на доручення та домагання берізанської державної поліції.

— **Недуга Самійленка.** Відомий наш поет Вол. Самійленко, що недавно вернув на Україну з еміграції, поважно недужував на рака в шлунку. Через задавнення недуги годі було перевести операцію й життя поета висить на водоскочку. Щоби він міг подихати свіжим повітрям, його мусять виносити з хати на свіжий воздух на ношах.

— **Український Інститут Господарознавства.** Заходами д. Микити Шаповала повстала у Празі нова українська наукова установа під наведеною вище назвою. Завдячує її переводисім науково-дослідчицькі: дослідження і вивчення соціяльних явищ — їх причини, ляльку, розвитку та конкретних форм, або коротко: вивчення людського суспільства взагалі, а українського зокрема. Але позатим Інститут ставить собі ще й практичну чету: вивчення і сформулювання практичних проблем, які випливають з конкретних потреб українського народу в даній добі його існування. Інститут складається з тьох відділів: народознавства, економічно-технічного й соціольогічно-політичного. В плян 1-го відділу входять науки: географія, антропольогія, етнольогія, історія (в широкому значінню цього слова: історія, політика, культура, історія релігії, літератури, мистецтва); 2-й відділ плянує студії над господарським життям взагалі (теорія господарства, економічна політика, кооперація, аграрна справа, колоніяльна політика і т. д.); 3-й відділ — має студіювати головним чином теоретичні питання соціольогії. При кожному відділі має повстати окрема бібліотека, а також пічнються семінарі та инші помічні наукові установи й видавництва. 3-й відділ напр. має розпочати видавництво квартальника „Суспільство". Крім наукових сил на еміґрації управа Інституту хоче притягнути до роботи й краєві. Досі, по нашим відомостям, запрошено до участи в працях Інституту отсі особи зі Львова: Вол. Гнатюка, Вол. Дорошенка, д-ра Ф. Колессу, д-ра М. Кордубу, д-ра ів. Раковського й ин.

— **Сільська драма.** Дня 22. і 23. травня відбувалася розправа перед судом присяжних у Львові проти Павла Штаюри з села Радоужа, обвинуваченого за злочин задуманого вбивства. Дня 5. лютого ц. р. удусив він свою любку Настку Гой. Присяжні 12 голосами заперечили питання щодо задуманого вбивства, а затвердили щодо випадкового вбивства. Трибунал засудив його на півтора року тюрми і почислив слідчу вязницю. Председником трибуналу був радн. Анґельскі, обвинувачував прок. Синуляк, боронив адв. д-р Лев Ганкевич.

— **Український наддніпрянський хор.** В Тернополі організується незадовго український наддніпрянський мішаний хор під орудою Володимира Зарудного. Особи, що бажалиб вступити до цього хору, можуть зголошуватися до організатора хору на адресу: Тернопіль, вул. Острозького ч. 9.

— **Нова підвишка.** Польські часописи приносять приємну звістку для літників, що з 1. червня будуть підвищені ціни на залізницях. Спершу заохочували всіх громадян, щоби провели „дешево" вакації дома, — тепер замість паштортів за кордон, коли люде мають їхати на відпочинок, кажуть їм доплачувати до цієї приємности бодай при залізничій касі.

— **Пожежа в помогодами.** Вчора вночі почав горіти у Львові дім при вул. Ожешкової ч. 1. Порядні громадяне спали у кращі сни блаженних, так, що прокинулись щойно тоді, коли полумя вдерлося до спалень. Ратуючі та ратовані сильно зопеклися. Підчас пожежі зявилися спеціялісти від чужого добра, які у загальній метушні ратували замість людей — дорожчі предмети.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

Комунікат „Українського Союзу Копаного Мяча".

Взиваються всі клюби, які ще цього не виконали, щоби зголосили найпізніше до 15. червня ц. р. своє вступлення до УСКМ., присилаючи рівночасно реєстр своїх змагунів копаного мяча (з рубриками: імя і назвиско, вік, заняття) та вкладку від клюбу у висоті 5 зол. Клюб, який цього не виконає, не буде допущений в ц. р. до ніяких змагань з українськими дружинами, зареєстрованими в УСКМ. Висоту чвертьрічної вкладки за поодиноких змагунів вирішать загальні збори УСКМ., які підбудуться в часі Запоріжських Ігриш в днях 26, 27. і 28. червня ц. р., на які кождий клюб мусить вислати свого представника.

Останні висл'ди зі змагань копаного мяча.

Львів, 24. травня. „Україна" Львів — „Буй-Тур" Станиславів 2 : 1.

Львів 24. травня. „СКР" Львів „Україна" юніори — Львів 4 : 1.

Стрий, 24. травня. „Скала" Стрий — „Зоря" Львів 2 : 0.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 17-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925 в золотих:

Василь Яворський Новий Сянч збірка 130, Броніслав Гелешінський Лежайськ 11, Теодор Бобак Судова Вишня збірка на священіка в „Народнім Домі" 30, Ярош Волод. Тарнів 20, о. Цегельський Яків ап. Теребовля 20, збірка парохіяи Яків ап. Теребовля 15, о. Стецев Лев Літинія 10, службовики філії „Народної Торговлі" а то: Станиславів: Іванець Федип 6, Стемпурський Ярослав 2·60, Пігович Наталія 2, Перемишль: Кошлякевич Володимир 6, Гурський Микола 2·60, Козак Анна 2; Тернопіль: Турин Микола 10, Тютюнних Евген 3·50, Заплітна Марія 2·75; Дрогобич: Никифоряк Микола 4, Клодзінський Осип 2·66, Постойко Кар. 2; Стрий: Мандзій Павлина 4·20, Нестор Осип 3·30, Боднар Стефа 2; Самбір: Шумський Петро 5, Павлюк Іван 2·50, Масник Гриць 2·50, Яворський Волод. 2·50, Собків Анна 2; Рогатин: Дулкевич Володимир 8·50, Гонтар Адам 2·70, Павлович Іванна 3·10; Броди: Кондуо Семен 7·40, Богун Степан 2·66, Петровський Роман 2; Городенка: Комар Атанас 5, Шкварок Ізидор 2·70, Волинська Евгенія 2; Борщів: Кобилецький Іван 4, Регуш Михайло 2·60, Панкевська Василина 2·50; Заложці: Антоняк Ілія 8, Кігічак Юрій 3, Шпак Анастасія 3; Збараж: Угринчук Іван 4·20, Вакулинська Юлія 2; Косів: Попович Григорій 6, Бермес Филип 3, Вань Іванна 2; Сокаль: Рак Осип 5, Ліськевич Осипа 3; Збараж: Шеліга Андрій через касу „Нар. Торговлі" 5. Разом 159·47 зол., Людвик Клапоущак Касперівці 16, о. Лициняк Василь Львів 20, о. Ясенишський Кипріян Жовтанці 10, збірка на заг. зборах „Дністер" Львів з 21. V. від агентів і членів 60 зол. і 2 доляри, збірка на листу ч. 34, а то: Глядзінський 1, Гірнякова 3, Пастернак 5, Антонісова 2, Оприскова 10, Соган 5, Пришляк 10, Гофрик 10, Турчин 3, Боднар 2, Жирко 3, Евг. Мартинець 2, Налісковський 2, Пастернаківна 2.

До дня 22. травня включно зібрано: **7,529·65 зол. і 48 долярів.**

Присилайте передплату!

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у лихі часи!

ОПОВІСТКИ.

В приватній гімназії УПТ. з правом рівнорядности в Яворові відбудуться вступні іспити до першої кляси дня 27. червня о 9. год. рано. Вписувати треба до 26. включно. Іспитова такса 10 зол. В 1925|26 шк. р. перша кляса буде гуманітарного типу. Вступні іспити до кляс 2—8 між 22. та 26. червня. Зголошення приймає Управа від 15. до 25. включно. Вписи до вищих кляс відбудуться 27. червня, починаючи з 9. год. рано, виїмково можна буде ще вписатися 29. і 30. червня. — Управитель: **Д-р М. Чайковський.**
2009 1—3

Загальні Збори філії т-ва „Просвіта" Рогатин відбудуться дня 1. червня 1925 р. о год. 2. попол. у власній салі зі звичайним порядком денним. 2017

З гімназії в Рогатині. Вступний іспит до I. кляси в передвакаційному семестрі дня 27. червня о год. 8. рано. Вступні іспити до кляс II—VIII. дня 29. червня. Вписи шкільня устно або карткою зголошення. — **А. Крушельницький.** 2013

Спростування. В 113 числі „Діла" з 24 V. 1925 надруковано хибно в оповістках замість 111 дол. амер. 111 зол. яко зібрану суму жертв для „лікаря-інваліда". — **Комітет допомоги.** 1—1

Діти до Римянова! Як минулого так і цього року уладжує Бращтво св. о. Миколая в Перемишлі, кольонії для дітей до Римянова. Управа кольонії постарається о вигідну хату. Приймається дівчатка і хлопців від 5—16 літ. Зголошення приймається до 15. червня, виїзд дітей буде слідувати 1. липня ц. р., та кольонія буде тревати до 15. серпня ц. р. Ближші інформації уділяє Ол. Кишакевич в Перемишлі, вул. Щитова 4., під якої управа виїздить кольонія. 1990 4—4

Дрібні оголошення.

ДОБРИЙ інструктор пошукує лекції зі середних шкіл на селі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для інструктора. 2011 1—2

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Роміцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 1—5

ЛАНЦЮХИ АНГ. COVENTRY машин „Hutchinson" поручає **Витолд Тванда** Львів — Подлєского 2. 1934 б) 4—5

ПАРОХІЯ подільська (100 м. ґрунту, одна церква 2.300 душ) до заміни за гірську, підгірську або взагалі в кліматичній околиці з огляду на стан здоровля. Зголошення приймає уряд парохіяльний Ілавче п. Сороцько ad Скалат. 2001 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лікар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 26. від год. 3—5. 6—10
1916

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/19

Пльомбування й вимивання зубів без болю. Штучні зуби в канчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам знижка. 1995 1—10

ОМЕГА

перша рата 10 зол.

слідуючі три чеком П. К. О.

МАРІЯН ДАЄВСКІ

ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.
1938 3—5

МЕШКАННЯ малює густівно по найновіщим взорам найдешевша конкуренційна фірма **І. М. Ляйхтер** знаний **Кляфтен** комнатний маляр, фасадовий і декораційний, Львів, Сінявська 12 а) І. п. П.Т. урядникам і офіцерам на догідних услівях. 1971 2—4

Звичайні Загальні Збори

Інституту

Руський Народний Дім

в Коломиї

відбудуться **в четвер дня 11. червня 1925 р.** в годині 9-тій перед полудньом у власній салі з таким порядком дня:

1. Отворення.
2. Відчитання і затвердження протоколу з попередних Заг. Зборів.
3. Звіт уступаючого Заряду: а) секретаря, б) господаря, в) касієра.
4. Звіт Контрольної Комісії і уділення звільнення уступаючому Зарядові.
5. Вибір нового Заряду Інституту.
6. Установлення членської вкладки.
7. Внески і запити.

В разі, коли б **до години 10-ої перед полуднем** не було на салі Зборів приписаного статутом числа членів, **зачнуться в тій годині** Загальні збори з тим самим порядком дня, правосильні без огляду на скількість присутних членів.

Того самого дня відправиться в годині 8-ій рано в парохіяльній церкві

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за померших членів Інституту.

В Коломиї, дня 20. травня 1925.

О. Русин голова. 2012 1—2 *Лесь Ковбуз* секретар.

Звичайні Загальні Збори

філії „Просвіти" ім. Тараса Шевченка у Львові

відбудуться в неділю дня 31. травня 1925 р. в год. 6. вечір в бібліотеці Т-ва „Просвіти" Ринок ч. 10|II. — в разі браку комплету в 6'30 з слідуючим порядком нарад: 1) Відкриття Загальних Зборів головою філії. 2) Відчитання протоколу Надзвичайних Загальних Зборів. 3) Звіт діяльности Виділу а) секретаря, б) касієра. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії уступаючому Виділові. 5) Вибір нового Виділу і Комісії Контрольної. 6) Вибір відпоручників на Загальні Збори матірного товариства. 7) Внески і інтерпеляції. 2016

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 116 (10.499). Львів, четвер 28. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

На двох стільцях.

Російська політика постійно сиділа на двох стільцях. Починаючи від 1654 р. (Переяславський трактат), а кінчаючи рижським договором Москва обдаровувала Україну повною великих слів і великих обіцянок, а собі залишала діла, які ішли часто всупереч проголошеним словам, всупереч інтересам українського народу. Візьмім два факти: договір, який 1667 р. заключила в литовськім містечку Андрусові царська Москва з шляхетською Варшавою, договір, яким розлерто Україну, відбувся без участи українських представників. На домагання українського уряду відповіли царські заступники, що не личить допускати до нарад підданців там, де йде розмова між державцями чи їх заступниками. Те саме повторилося в Ризі, де заключено договір не так між Польщею і Росією, як радше між Польщею і Україною. Та Україна виступала в Ризі тільки формально; фактично коштом українського й білоруського народу годилась з польськими імперіалістами червона Москва. І тут радилися тільки державці, а підданці (Ю. Коцюбинський) виступали в ролі статистів.

Російська дипльоматія й тут зробила відповідний жест. В халатно складеним арт. VII. на основі взаємности російська дипльоматія забезпечила „особам української, російської й білоруської національности (в російськім тексті: русской, украинской й белорусской национальности) всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й виконання релігійних обрядів". Тільки подумати: Україна, а радше Росія трактатово забезпечує пів міл. Поляків на Україні культурно-релігійні права й зобовязує Польщу до забезпечення таких же прав для 1-ми міл. Українців, 3-ох міл. Білорусинів і яких 100 тисяч Росіян під Польщею. Чи не подиву гідна пропорція населення та взаємних прав „на підставі рівноправности національностей?" Ця пропорція буде ще досаднійшою, коло уявімо собі, що Українці й Білорусини під Польщею мають свою національну територію простором рівну польській, а Поляки на Україні є нашею безтериторіяльною. І для цеї безтериторіяльної жменьки у відношенні до населення Рад. України створено окремі (автономні) волости з польськими школами, польською урядовою мовою, навіть польським судом, на потреби цеї жменьки відпускається значні кошти з українського державного скарбу, видається відповідну літературу (помічаємо тенденцію, яка для всіх є одного напрямку й однакової вартости), наділюється польських селян землею нарівні з українськими і т. п.

Одначе Польща, на основі взаємности, „на підставі рівноправности національностей", нічого подібного не робить. І центральний московський уряд теж нічого не робить, щоби що взаїмність внекзекувати. Численні домагання в тому напрямку українських селян і робітництва комісар закорд. справ рад. унії Чічерін час до часу збуває грімкою нотою, на яку польський уряд відповідає, що не дозволить нікому вмішуватися у свої внутрішні справи. Тільки всього. А тимчасом життя Українців і Білорусинів у Польщі корчиться під таким прапором „рівноправности націй", що є запереченням найелементарнійших прав, не згадуючи вже про рівноправність.

З початком травня ц. р. відбувся в Харкові IX. всеукраїнський зїзд рад. І знову після докладу висланця Москви Каменєва українські депутати вказували на важке життя Українців під Польщею. Вистане згадати, що деп. Гаврилів (Катеринославщина) висловив бажання, щоби „тов. Каменєв в прикінцевому слові сказав, яких конкретних заходів гадає вжити союзний уряд проти Польщі, бо трудящі цим цікавляться". Деп. Берестенко (Київщина) говорив між иншим: „Селяне чекають на відповідь, коли вони під проводом радянської влади зібють своїм робітниче-селянським кулаком пиху у теперішніх керовників Польщі та Румунії". Деп. Старосвітський (селянин з Київщини) вніс пропозицію, щоби уряд „звернув увагу на випадки жорстокого знущання польської шляхти над нашими братами — українськими робітниками й селянами".

Одначе Каменєв таки не дав ніякої відповіди на запити депутатів у своїм прикінцевім слові. Тільки прийнято додаткову резолюцію до докладу Каменєва такого змісту:

„Зїзд вважає, що зростаюча господарсько-економічна та політична міць Союзу Радянських Республик дає їм повну змогу вжити більш активних та енергійних заходів до оборони наших братів, що перебувають під гнітом польських панів та румунських бояр. Зїзд вважає за потрібне рішуче поставити справу про припинення примусової румунської окупації Бесарабії та добитися від польського уряду точного додержання тих обовязків щодо українського та білоруського населення, примусово-залучених до складу Польщі областей (між иншим за згодою московського уряду. — Ред.), які вона взяла на себе за рижським договором".

Каменєв промовчав вимоги українських депутатів, але за те в імені Чічеріна виступав Шліхтер, який вповні акцептував справедливість і правильність українських домагань.

Так було в Харкові, де треба було вдосконити Україну, але инші гасла пронеслися кілька днів пізніше в Москві на загально-союзнім зїзді рад. Тут Чічеріч теж зупинився над халатним VII. артикулом рижського трактату, з якого при використанні старого дипльоматичного кунштю робив дещо инші висновки, як Шліхтер в Харкові. Вже не було тут мови про „більш активні й енергійні заходи" супроти Польщі, тільки про скромні заходи на мирній дорозі. І Чічерін ствердив, що арт. VII. рижського трактату став у Польщі мертвою буквою, одначе божевіллям було би з того приводу шукати сатисфакції шляхом війни. Політика рад. унії є наскрізь мирна, позбавлена якихнебудь заборчих тенденцій (розуміється, у відношенні до Польщі). Здійснення арт. VII. рижського трактату з боку Польщі є тісно звязане зі загальними польсько-радянськими взаємовідносинами. Постанови рижського трактату тим менше будуть виконані, чим більше будуть загострені відносини з Польщею. За те топтання VII. арт. рижського договору з Польщею тим менше яскраве, чим ближчі будуть відносини між СРСР і Польщею.

В Польщі існують два напрямки: воюючий і мирний. Перший хоче поширити свої впливи на Румунію і Близький Схід аж по Персію, другий (селяне і промисловці) порозуміння з СРСР. Очевидно, рос. політика витягає руки до цього другого, мирного напрямку. В комбінаціях радянської політики — як твердив Чічерін — навязання тривких нормальних відносин з Польщею займає одно з головних місць.

І Риков, голова центрального уряду, теж вказував на ненормальність відносин з Польщею, яка в деякій мірі пояснюється тим, що національна політика Поляків стоїть у відворотному відношенні до радянської політики. Бо на радянській границі Білоруси є польська Білорусь, а на границях Рад. України — польська Україна. Таке сусідство викликує з боку гнетених національних меншостей симпатії до СРСР. Але, очевидно, радянські можновладці мусять нехтувати тими симпатіями „для вищих цілей".

Як колись, так і тепер інтереси України і Росії не йдуть по одній лінії. Росія нехтує інтересами України в свою користь, нехтує просто тому, що ані одна пядь російської землі не стогне в чужинецькому ярмі. А те, що 7 міл. Українців і 3 міл. Білорусинів є виставлені на польські експерименти, так дуже не журить кремлівських державців. Для них прецінь істнує VII. арт. рижського трактату, який буде тим менше яскраво топтаний польським урядом, чим кращими будуть взаємовідносини між Польщею і СРСР. (себ-то фактично Росією).

Москва, як колись, так і тепер сидить на двох стільцях. Україну годується буцімчними словами, які мають бути пластрами на рани українського народу, а діла робляться Москвою в інтересі російського народу.

Ф. ф.

Революція в Персії

Газети принесли короткі відомости про те, що в Персії почалася революція. Та відомости ці досить туманні. З них можна зробити тільки один висновок, а то: революція має чисто комуністичний підклад і не обіймає всеї перської території ані її столиці, а тільки територію перського Туркестану. Територію перського Туркестану замешкують ті самі племена, що в російському Туркестані, давній Хіві та Бухарі. Як відомо, з тих територій повстало тепер кілька радянських республик. З великої частини Туркестану Хіви і Бухари повстало між иншим і дві союзних т. зв. незалежних республик, а то Туркменська і Узбекська. Крім того є ще дві республики, що повстали теж з давної туркестанської території, а які є автономними, та входять яко такі до складу російської федеративної республики.

Населення перського Туркестану вже здавна гравітувало до тих радянських республик, в яких їхні одноплемінники користуються не тільки культурними, національними, але й певними державно-політичними правами. В Персії туркестанські племена всього того не мали. Нічого дивного, що комуністичні агітатори та агенти могли легко позискати симпатії тамошнього населення та зорганізувати там комуністичний переворот.

Та в цій справі відіграла велику ролю ще одна обставина. Перед війною Персія була у відношенню чужих впливів розмежована на дві полоси: російську та німецьку. По війні переняла всі впливи в Персії Англія. Останніми часами большевики почали ті англійські впливи паралїжувати всіма силами. Вони паралїжували їх не тільки в Персії, але і в Афганістані. Перед війною Афганістан був буфорною державою між Англією (Індії) та Росією, в якій переважали англійські впливи. Нині в Афганістані англійських впливів цілком нема. Весь Афганістан опанований всецїло чисто большевицькими впливами.

Щоби не допустити до того самого у Персії, Англія особливо сильно вела там боротьбу з большевиками. І ось саме результатом тої боротьби є революція туркестанських племен, що були під Персією.

Короткі газетні відомости подають, що революція там вдалася та що на скору руку зорганізована революційна влада перського Туркестану проголосила навіть прилучення до СРСР. Якщо це було би правда, то таке проголошення місцевим населенням злуки зі СРСР рівнозначне з окупацією перського Туркестану червоною армією СРСР, яка по всім канонам комунізму обовязана йти на допомогу революціонерам. Дійшло би отже таким чином до війни, в якій напевно взялаб участь і Англія.

Для війни є і причина чисто дипльоматичного характеру. Бо ось у звязку з повстанням у перському Туркестані перський уряд нарушив екстериторіяльність радянського посольства, перевівши в ньому основну ревізію та сконфіскувавши дуже багато дипльоматичних актів і ма-

---

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 377/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 112 (10.482) z dnia 23.V. 1925. w artykułach pod tytułem: „Nowynky" w ustępie pod tytułem: „Denuncjacja" Słowa Polskoho" a) między słowami: hlynianych pidstawach... a: Takym czynom, b) od słów: skrutiat wiazy... do końca ustępu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 21. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 23. maja 1925 r.

Hawel.

терілів. Це сталося, не зважаючи на протест радянського посла.

Як ціла та авантура скінчиться, покищо невідомо. Та сам факт проголошення злуки великої частини перської державної території зі СРСР означав би велику перемогу над Англією та її впливами на т. зв. близькому сході.

Тепер щойно ясна причина, чому Чічерін у останній своїй промові назвав Англію найбільшим ворогом СРСР, та чому Чічеронові так дуже залежить на Польщі а особливо на тому, щоби вона не стала по стороні Англії. Війна, що назріває між Англією та СРСР за східні впливи, може дуже легко найти свій епіцьог в Европі. А у тій війні одно з перших місць припало би Польщі, якщо вона направду пішла би з Англією. Через те то й з таким поспіхом навязуються останні переговори між Польщею та СРСР, через те саме і витягнули большевики з англійських банків усі свої золоті запаси на покриття валюти та умістили їх у Парижі, Берліні та Москві. Причини цього поспіху, невідомі тому кілька днів, прекрасно вияснила саме ця нова перська революція з чисто комуністичним підкладом.

в. м.

Нова катастрофа в Японії.

З півтора тисячі вбитих, кілька тисяч ранених, три тисячі згорілих домів — ось загальна цифра нової руїни, спричиненої в Японії землетрусом. „Країна сходячого сонця" і казково квітучих вишневих садів має пекольну землю, яка щораз частійше проглитає своїх мешканців. Уже при першім землетрусі вчені звертали увагу на те, що він може повторитись. Населення під першим вражінням жаху втекло в гори і човнами на море, але згодом примирилось з довершеним і почало відбудовувати румовища.

Дарма, що хати японські здебільша деревлянно-паперові, кошти знищених залізниць, тунелів та державних будинків переходять розміри звичайної великої пожежі. Землетрус супроводять повіні, ще страшнійші в наслідках у своїй всепроглитаючій стихії, ніж пожежі. Коли зважити всі прикмети японського народу, високо-культурного, здатного до невпинного розвитку — питання про майбутність Японії навіває мелянхолію на всіх, що мають зрозуміння для ваги чужинної оригінальної культури.

Хоча би з чисто-політичного огляду. Японія як суперник Китаю є незвичайно цінним партовим на Далекім Сході. За російсько-японської війни чути було голоси про можливу небезпеку европеїзуючої себе Японії, яка може стати колись влізливим гостем для Европи. Тоді згадували про стоголове китайське страховище. Остання війна перемінила трохи відношення ворожнечі; Японія стала союзником европейських держав. За те Америка звернула проти неї своє вістря еміграційним законом, що обмежував до незвичайно малих розмірів виїзд Японців, які своєю працездатністю відбирали заробіток американському населенню.

Якщо територія японської держави є справді вулканічною, тоді перед нею виринє незвичайно важка проблєма: шукання кращого місця осідку. Сіра маса, привязана до рідної землі, може волїти смерть на ній, ніж мандрівку під чуже небо. Одначе керманичі народу, дбайливі за його майбутній розвиток, будуть приневолені рішати одно з найважчих питань, яке може мати наріг: масової еміграції. З цим звязане ще й инше: чи цінні прикмети своєріднього японського генія зможуть розвиватись так само успішно на лоні инщої природи?

Рідко коли краса природи зєдналась з такими лиховісними її прикметами як у Японії. З другого боку політичні умовини не дають багато нагоди до вибору кращого підсоня. Невжеж би землетрус хотів зробити з мешканців острову мещканців суходолу? Але якого? Чи прокляття, що повис над народом, вистачає, щоби яка сусідна держава дозволила йому спасатись на власній території?

До українських Книгарень і Видавництв.

Дня 31. травня ц. р. о год. 10-ій перед полуднем в салі бібліотеки Т-ва „Просвіта (Львів, Ринок 10. II. пов.) відбудеться нарада в справі основання Союзу українських книгарень і видавництв. Запрошуються всі українські книгарні і видавництва вислати на цю нараду своїх відпоручників.

2010 1—1 *Ініціятивний Комітет.*

Відкриття північного бігуна.

Те, про що мріяли люде віками — довершене. Одно з останніх не відкритих місць земського глобу, одно з тих, яке найсильнійше привабловало сміливих мандрівників: північний бігун, відкрите. Норвежець Амундсен доїхав туди на літаку 21. мая ц. р.

23 років минуло від першої його виправи на кораблі „Гієа", щоби точно означити географічне положення бігуна. За той час цілий ряд сміливих відкривників пробували даремно пробитись до цього місця: Гіорт. Нансен, Берніє, Пері та Кук. Перші два згинули, не поставивши лише останніх кроків на пройденій дорозі. З історією цих подвигів звязане також імя летуна Франциза, Андре, який зважився на це ціло ще в добі, коли літаки були припадом призначеним для небезпечних спроб фантастів. Донині ще гренляндські рибалки оповідають легенди про геройську смерть Андре, який посеред ледовищ згинув разом зі своїми товаришами. Він продовжував зусилля першого відомого нам сміливця на цьому шляху Грека Питеаса, що двісті років тому, виїхав з Массилії до найдальшого на півночі пункту, на звичайнім човні.

В Осльо (бувшій Христіянії) тривожне вижидання 70. годин минуло від хвилини, коли прийшла остання звістка від Амундсена. Разом із столицею Норвегії хвилюється весь культурний світ долею непохитного відкривника. Амундсен мав провести на північнім бігуні лише кілька годин, і зробивши кілька географічних помірів, негайно вернутись на землю, тому, що з висоти 1000 стіп міг робити потрібні помірн. Літак був у силі пролетіти 3200 кільометрів, з тим застереженням, що для висідки виберуть пригожий мент. Норвежські часописи подають інформації, буцім-то Амундсен мав лише на дві години більше бензини, ніж потрібував до повного перелету, туди й назад. Отже можливо, що при сильнім супротивнім вітрі могло йому забракувати бензини. Є все ще надія, що звістка від Амундсена наспіє.

Мандрівник Мек Мілен, який мав вибратись у цю саму дорогу в червні, заявляє, що готов віддати свою воздушну фльоту для відшукання Амундсена, якщо він не дасть негайно знаку життя.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні деклярації з домаганням української мови навчання:

Повіт Радехів.

1) Баранів 38 дек. за 44 діт., 2) Бордуляки 45 дек. за 59 діт., 3) Хмільно 57 дек. за 83 діт., 4) Холоїв 73 дек. за 98 діт., 5) Бабині 62 дек. за 76 діт., 6) Раковецьке 18 дек. за 30 діт., 7) Грушовиця 45 дек. за 66 діт., 8) Крине 63 дек. за 85 діт., 9) Куликів 36 дек. за 48 діт., 10) Ляшків 43 дек. за 47 діт., 11) Лопатин 50 дек. за 66 діт., 12) Монастирок оглад. 51 дек. за 75 діт., 13) Монастирок брідський 53 дек. за 72 діт., 14) Миколаїв 65 дек. за 74 діт., 15) Стрілківці 25 дек. за 47 діт., 16) Мушкане 36 дек. за 48 діт., 17) Немилів 52 дек. за 68 діт., 18) Нестаничі 40 дек. за 46 діт., 19) Нівиці 88 дек. за 117 діт., 20) Оглядів 72 дек. за 95 діт., 21) Опілько 75 дек. за 112 діт., 22) Павлів 58 дек. за 80 діт., 23) Ператин 70 дек. за 104 діт., 24) Полове 44 дек. за 58 діт., 25) Радехів 80 дек. за 109 діт., 26) Синьчів 37 дек. за 55 діт., 27) Сморжів 57 дек. за 71 діт., 28) Серединопільці 38 дек. за 54 діт., 29) Станція 38 дек. за 63 діт., 30) Станиславчик 34 дек. за 42 діт., 31) Стоянів 74 дек. за 98 діт., 32) Стремільче 46 дек. за 58 діт., 33) Сушно 58 дек. за 86 діт., 34) Щуровичі 57 дек. за 71 діт., 35) Тетевчиці 55 дек. за 89 діт., 36) Товпів 64 дек. за 81 діт., 37) Трійця 39 дек. за 67 діт., 38) Тур'я 45 дек. за 54 діт., 39) Гутиско турівське 52 дек. за 84 діт., 40) Увин 45 дек. за 55 діт., 41) Витків новий 47 дек. за 66 діт., 42) Витків старий 53 дек. за 76 діт., 43) Воля барчилова 48 дек. за 59 діт., 44) Завидче 55 дек. за 68 діт.

Разом внесено **2.302** деклярацій за **3.207** дітей. Не внесли деклярацій ізза недостаточного числа дітей в віці шкільнім громади: **Ганунин, Йозефів, Майдан Старий, Підмонастирок, Романівка, Руда брідська, Сабанівка і Відька суш.**

Ізза байдужности не внесли громади: **Кустин, Руденко ляцьке, Руденко руське, Батинів і Стовпина.**

Повіт Борщів.

1) Борщів 112 деклярацій на 153 дітей. 2) Більче Зарицьке і Більче Доброкут 89 дек. за 105 діт., 3) Дорошова 46 дек. за 73 діт., 4) Шупарка 63 дек. за 71 діт., 5) Вільховець 51 дек. за 72 діт., 6) Мушкатівка 39 дек. за 56 діт., 7) Кривче 60 дек. за 74 діт., 8) Монастирок 29 дек. за 45 діт., 9) Бережанка 32 дек. за 44 діт., 10) Іванківці 53 дек. за 76 діт., 11) Скала 72 дек. за 110 діт., 12) Залуче 42 дек. за 50 діт., 13) Жилинці 45 дек. за 53 діт., 14) Висівка 36 дек. за 51 діт., 15) Пилипче 73 дек. за 82 діт., 16) Гупитинка 40 дек. за 52 діт., 17) Озерани 68 дек. за 123 діт., 18) Тарашівка 44 дек. за 61 діт., 19) Ланівці 48 дек. за 56 діт., 20) Пилатківці 58 дек. за 75 діт., 21) Королівка 74 дек. за 99 діт., 22) Юрієполь 39 дек. за 54 діт., 23) Коваччина 43 дек. за 52 діт., 24) Стрілківці 75 дек. за 96 діт., 25) Пишатинці 55 дек. за 66 діт., 26) Верхняківці 46 дек. 58 діт., 27) Устє епископське 62

Д-р Ігор Кривецький.

(4)

По Югославії та Італії.

(Вражіння з подорожі.)

Старовина: мистецтво та природа. — Емігранти. — Которським заливом. — У Цетинії.

Дубровник має малий, але чудовий парк Градац над морем; там повно піній, пальм, агав, альоесів і инших південної деревини та квітів. Тут можна годинами сидіти та дивитися на безкрає синє море, дихати цілющим воздухом і забувати про все житейське море. У Дубровнику є кілька пляж для купання в морі; найгарнійша є на півострові Ляпад, де повно огородів, гаїв, доріг та стежин для проходу. Окреме купелеве заведення в морській воді є в Купарі, 14 кільометрів від Дубровника; гарний поїзд дорогою понад море, автом або пароплавом. Дуже гарна прогулька звідси на острів Лякрум, який весь вкритий гаями та огородами, серед пінїй та оливних дерев. Воздух тут чудовий. В Лякрумі є державна санаторія для хорих дітей на туберкульозу та скрофульозу; мале браття бігає тут цілими днями босе і бавиться в піску. Морська вода в Адрійськім морі найбільше з усіх морей насичена солею. Для прикладу скажу: в Адріятику 37·8 грамів соли на 1 літр води, в Атлантику 33·5, у Північнім морі 31 проц., у Чорнім 14 проц., Азовськім 11·8, Каспійськім 10.1.

Всюди в Югославії, а головно в Дубровнику багато російських емігрантів військових і цивільних, інтелігентів і робітників. В порті як робітники працює їх багато; російську мову чути часто на вулиці, в трамваях. Всі вони збідовані, виснажені; мають свою столову, лікарську амбулятторію, дістають матеріяльну підмогу від югославянського уряду. Чимало їх померло тут, про що я наочно переконався на цвинтарі, шукаючи за гробом брата. Бачив я там десятки могил полковників, штабскапітанів і ріжних штатських совітників. В Югославії, а особливо в Дубровнику є багато Чехів, промисловців, купців, лікарів. Всі більші промислові підприємства в руках Чехів, як готелі, санаторії, авта.

Випочавши та скріпивши сили купелями в морі, поїхав я автом у товаристві чеського лікаря і восьми Німців через котарський залив, до Цетинії, бувшої столиці Чорногори і мешкання князя Микити. Їзда автом туди і назад (понад 300 кільом.) триває приблизно 13—14 годин, коштує 350 дінарів (80 зол. п.) — їзда автом трохи томляча і карколомна. З Дубровника можна їхати пароплавом до Котару а відси до Цетинії державним почтовим автом. Така їзда дешевша (з 200 дінарів) і вигіднійша, але довше триває, з 2—3 дні. Ціла подорож почавши від Дубровника дуже гарна; ідеться весь час понад морем, відтак серпентиною через горби покриті чудовою ростинністю, гайками через Зеленик, Кастельнуово до Котару знову берегом рамен котарського заливу. Сценерія видів та околиці невпинно змінюється і захоплює красою. З Котару по однодинним відпочинку їдеться весь час в напрямі Цетинії серпентиною в гору Чорногори до висоти 1270 метрів; відси чудові види, що мить — нові, весь час видко море і ріжні рамена котарського проливу.

Котарський залив зовсім подібний до фіордів у Норвегії; море глибоко входить чисельними раменами в гористий край, у підніжжа вкритий чудово зеленими гаями. Виїхавши карколомною серпентиною над безоднями скель на верх хребта Чорногори, видко з одного боку далеко обрисі моря, маси скель, а між ними шпиль гори Ловчену вкритого снігами. Відси знов серпентиною серед моря скель зїжджаємо в низ „Цетинії Чер Негуш" родинне місце князя Микити. У далі видко велике озеро Скутарі. В Негуші доми мановані, камінні, покриті в части стріхою, а в части червоним черепом. Цетинє це звичайне гірське чисте містечко, доста розлоге; головна вулиця широка, біля 5—6 кільометрів довга; при ній всі важнійші державні будинки, гімназія дівоча і хлопяча, шпиталі, військовий і цивільний. Княжа палата, це звичайний одноповерховий мурований міщанський дім, тепер зачинений. Паралєльно до головної вудиці йде друга здовж, а обі вулиці получені поперечними меншими. Тут зосереджується все життя: кавярні, готелі, ресторани, де все можна дістати.

Завдяки лікареві Чехові, який їхав зі мною з Дубровника, звидів я все, що гідне було зобачити. Тут у Цетинії є чисельна чеська кольонія інтелігенції, державних урядовців, лікарів, гімназійних учителів, купців, з якими через товариша лікаря я познайомився і в короткім часі при їх помочі оглянув усе, що можна було в такім часі побачити. Партія з Дубровника до Котара, а відси до Цетинії така гарна, що варто на це посвятити кілька день. Для цього треба їхати пароплавом до Котара, а дальше автом до Цетинії. В Югославії загально на 80—100 проц. дорожче як в Італії, але на яких 50 проц. дешевше як у Польщі. Цього року в Югославії багато шикан з візами, ревізіями пашпортів на кождім кроці. Сказали мені, що ця обережність діється ся в наслідок великої скількости большевицьких агентів, які тут пешталються.

(Докінчення буде.)

дек. за 73 діт., 28) Заліс 49 дек. за 54 діт., 29) Мельники 56 дек. за 94 діт., 30) Капустинці 48 дек. за 57 діт., 31) Шевченівці 60 дек. за 89 діт., 32) Олексинці 45 дек. за 36 діт., 33) Іване пусте 116 дек. за 144 діт., 34) Звинячка 54 дек. за 75 діт., 35) Михайлівка 42 дек. за 54 діт., 36) Худиківці 48 дек. за 69 діт., 37) Шишківці 43 дек. за 56 діт., 38) Будряківці 73 дек. за 96 діт., 39) Сапогів 53 дек. за 41 діт., 40) Глубічок 62 дек. 75 діт., 41) Волківці 32 дек. за 45 діт., 42) Худиківці 54 дек. за 68 діт., 43) Кудринці 66 дек. за 98 діт., 44) Бабинці ад Кривче 41 дек. за 48 діт., 45) Сковятин 45 дек. за 56 діт., 46) Слобідка Мушкатовецька 76 дек. за 44 діт.

Разом внесено **2528** декларацій за **3292** дітей. Крім того внесли декларації *без подання числа громади*: Гермаківка, Нівра, Турильче, Павівці, Цигани, Окопи, Білівці, Звинигород, Боришківці і Констанція.

З байдужности не внесла декларацій громада Лосяч.

Голод.

Пригадка.

Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" пригадує львівському громадянству, що в перших днях червня ц. р. належить доповнити зложену на протиголодову акцію жертву до висоти одноденного заробітку або пятиденного доходу. Жертви і їх доповнення складати до рук б. збірщиків, голів українських установ або в б. Краєвім Союзі кредитовім Ринок ч. 10.

З театральних справ.

Від Виділу кооперативу „Український Театр" одержуємо такий комунікат:

Започатковану Загальними Зборами кооперативи „Український Театр" у Львові акцію збирання грошей на фонд урухомлення і ведення від осени ц. р. мистецького театру у Львові і на провінції поступає дуже пинаво. Багато осіб, які у відповідях на анкетний листок кооперативи заявлялися саме за тим, щоби кооператива подбала про створення по можности мистецького театру для Львова і провінції та пропонували навіть постійні місячні оплати на фонд ведення того театру, незалежно від жертв на фонд будови театру, в місяці травні, не вважаючи на спеціяльно вислану до членів кооперативи заяву, не відгукнулися, бо на 2000 (дві тисячі) членів ледви 160 зложило свої датки. Причиною цього мабуть факт, що в травні увага цілого громадянства була звернена на акцію допомоги голодному селу, як на найважніший свій хвилевий обовязок.

Одначе українське громадянство мусить усвідомити собі, що наскільки воно дійсно бажає мати мистецький театр — мусить понести на річ створення цього театру — матеріяльні жертви, і ці жертви, і то в найблизшім часі мусить скласти передовсім інтелігенція. Для урухомлення такого театру треба придбати основний фонд, з якого можна би покрити кошта технічно-артистичного вивінування того театру, а дальше, яким можна би забезпечити бодай на протязі кількана-дяти місяців удержання хочби в малій скількости артистичних сил того театру.

Не маючи такого фонду Управа кооперативи не може навіть зачинати творення такого театру, бо свідома, що не може вложити в нього придбаних дотепер фондів на будову театрального будинку.

Тому створення від осени мистецького театру для Львова і провінції може наступити тільки тоді, коли українське громадянство докаже наглядно, що такий театр бажає мати і коли кожний інтелігент на протязі місяця червня згл. липня зложить на цей фонд бодай один амер. доляр 5·20 (вол.).

Церковні справи.

Зїзд католицького епископату Польщі.

Деякі польські брукові газети подали вістку про виїзд до Варшави митрополита А. Шептицького, а пишучи наголовок під знаком запиту й відповідно стилізуючи текст — напали цій вістці характер якоїсь сенсації. Тимчасом немає тут нічого сенсаційного.

У Варшаві відбувається зїзд католицького епископату з усіх земель нинішньої Польщі в справі введення в життя конкордату та різних зв'язаних з цією справою моментів. Очевидно, що на таких нарадах присутність греко-кат. епископів так само необхідна і тому туди виїхали не тільки митрополит, але й станиславівський та перемиський епископи. Митрополит Шептицький виїхав зі Львова в понеділок 25 цм. о 9 год. зранку аеропляном і того дня в 11·30 в полудне прибув до Варшави.

Як довідуємось, митрополит поверне до Львова імовірно в суботу 30 цм.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бенеш не поїде до Відня.

Дня 30. ц. м. мав приїхати до Відня чеський міністр заграничних справ Бенеш. Та його поїздку остаточно відкликано а то з приводу погроз німецьких націоналістів, які на випадок приїзду Бенеша приготовляли цілий ряд демонстрацій.

Жидівська обструкція.

На засіданню польського сойму дня 26 ц. м. мала бути порішена справа ревізії шинкарських концесій. Маршалок доніс, що уряд просить відсунути цю справу. Пос. Подякевич („Визволене") спротивився цему, а внесок посла Морачевского (ППС.) про відіслання справи ще раз до скарбової комісії, упав. Супроти цего Жиди розпочали обструкцію. При слідуючій точці денного порядку виголошували дуже довгі промови.

Митр. Шептицький у Варшаві.

Дня 26. ц. м. розпочалися у Варшаві наради польського епископату в справах звязаних з конкордатом. На зїзд прибули також гр.-кат. епископи.

Небезпека нового землетрусу в Японії.

„Абендблят" повідомляє, що в Токіо велике схвилювання, бо відчули слабий землетрус. Бояться, щоби не повторилася така катастрофа, як тому два роки. Вулиці Токіо повні людей, які бояться оставати дома.

Доля Амундсена непевною.

Досі нема вістки про Амундсена. Коли не вернув до 26. V. 10. год. веч., то слід сподіватися, що літаком не верне вже. Зед. Держави вишлють негайно корабель „Петока" до Гренляндії, що відбув би подорож цю до 15 днів, коли Норвегія звернеться за цим до уряду Зед. Держав.

З судової салі.

Д-р Яр. Селезінка вдруге перед судом.

(Другий день розправи.)

В год. 12. голова трибуналу відчитав питання, виготовлені для лави суддів присяжних. Питань є тільки два. Головне питання формуловане в напрямі поповнення обвинуваченим злочину з § 87 к. з. а питання евентуальне на випадок заперечення головного в напрямі поповнення злочину з § 2. к. з. буква „ф".

Прокуратор д-р Гіртлер ставить внесок, щоби в питанню головному скреслити слова „свідомо", що означує свідоме поповнення обвинуваченим злочину.

Обор. д-р Гарасимів погоджується у тій справі з прокуратором, але крім цього ставить внесок на поставлення нового евентуального питання про злочин з § 431 к. з., чому противиться прокуратор.

Трибунал оба внески по нараді відкидає

відгуки дня.

Одинока рада.

Польські газети бувають нераз дискретні і завважливі. Не хочуть, здається, голувати своїх читачів нездоровими сенсаціями, які в наслідках виробляють філістерство і несеріозність.

А всеж таки нераз бувають річі, яких не повинні збувати чим будь, але мабуть до кінця і вислідити справу всесторонно.

Недавно трапилась досить оригінальна подія. В гімназії в Вільні кілька учнів, що не вдоволилися кепською нотою за кепську підповідь, постановили змінити в дечім вислід іспиту. Не маючи під рукою інших, більш переконуючих аргументів, вибрали револьвери і ручні гранати. З тими покладами вернули в мури своєї матінки гімназії і розпочали заходи по ліквідації матуральної комісії та своїх педагогів.

Маючи, як члени патріотичної боївки, деяку вправу, відчинили густий і успішний вогонь по своїх вихователях. А для більшого ефекту вокинули по кімнаті ще кілька ручних гранат, які в приписаній часі правильно розірвались і потрубували присутніх: декого на смерть, а декого тільки поранили.

Яки би все це сталось в українській гімназії, подія така нікогоб не здивувала. Знане з польських газет і історичних підручників традиційне здичіння українського народу могло вилитись і в такій формі. Але це трапилось у польській гімназії ім. Лелевеля в місті Вільні, колишнім осідку філаретів і фільоматів.

На місце випадку виїхала з Варшави шкільна комісія з п. міністром освіти на чолі. Пан Станіслав Грабські хотів особисто перевести слідство в справі цього непорозуміння між учнями й учителями.

Слідство стверднло два факти: факт смерти і поранень кількох осіб і факт відокремлення факту.

Виникнення „Towarzystwa miłośników zabawy" було тут ні причім і його не втягнено до фактів. Бо і щож карагідного було в сходинах гімназистів зі семинаристами, коли вони добровільно зорганізувались і поступали згідно з параграфами статуту товариства!...

Про гамрену між польською молодіжю не може бути й мови. Це відокремлений факт, який не можна генералізувати на цілу земську кулю.

Всеж таки як би там воно не було, лихо є лихом і треба йому чим скорше зарадити.

А одинокою радою на це: замкнути українську гімназію в Перемишлі.

Галактіон Чінка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (115) число „Діла" сконфісковано за три невеличкі уступи з передової статті п. н. „Предмет торгу і дарунку" і за висновок нашого варшавського кореспондента в його „Листі з Варшави" про польську культуртрегерську місію.

— **Злоба чи неграмотність поліційників.** Загально відомо, що українська преса є в спеціяльній опіці польської адміністрації. Особливо здебільшого пікується нею поліція. Але та опіка переходить часто в садистичні забаганки. Ми вже згадували, що від довшого часу біля будинку „Просвіти", де міститься редакція „Діла" і де друкується більшість українських газет, „урядують" підозрілі типи, які опісля виявляються поліційськими шпіцлями. Вони пристають до кожного стрічного громадянина та вимагають показання, а часто й відданої газети. Їх урядова певність доходить до того, що часто нападають навіть на інтелігентних людей. В понеділок (дня 25. ц. м.) такий поліційський тип в 2-гій год. по пол. пристався до двох членів редакції „Діла", вимагаючи від одного з них, щоби конечно показав, які газети має він в своїй торбі. Очевидно, це ніщо инше, тільки особиста ревізія, на яку довволяє собі в почутті безкарности супроти громадянина поліційський аналфабет. Ще більші герці виробляють такі типи зі селянами. Вони посуваються так далеко в своїй безцеремонній злобі, що витягають селянам газети з кишень. Може би дирекція львівської поліції потрудилася відчитати своїм агентам відповідні постанови конституції та „петроградного" австрійського пресового закону, який забороняє тільки к о л ь п о р т а ж у (поширювання) сконфіскованих газет. Добре було би, щоби дирекція поліції увільнила спокійних громадян від нападів своїх агентів та дала якусь роботу цим непотрібам, яких мабуть дур голови чіпається.

— **З сьогоднішним числом „Діла"** посилаємо коротенький огляд діяльности УПТ-ва. З нього бачать читачі, що заслуги Управи УПТ. до нашого громадянства в справі жертвенности на цілі Рідної Школи вповні оправдані. Долучуємо зразом чеки УПТ., якими прохаємо з находячим часом покористуватися як найбільш інтенсивно.

— **Дешевизна в Польщі і залізниці якову дорогі.** З днем 1. червня ц. р. входить в життя нова залізнична тарифа, яка є около 25 проц. дорожчою від теперішньої. Ціни перевозу особовим потягом на віддаль 200 км. дорожчі на 25 проц.; повище 200 км. підвишка маліє до 20 проц.; при віддаленні 500 км. білєти дорожчі на 13 проц., при 700 км. на 5 проц., а при 800 км. (Львів-Бидгощ (Бромберг) ціни такі, що й нині. При швидких потягах ціни дорожчають: до 100 км. (Львів-Перемишль) на 40 проц., від 101—200 км. на 30 проц., повище 200 км. на 20 проц. Ціни перевозу вантажу залишаються ті самі. — З цією підвишкою польські залізниці стають найдорожшими в цілому світі. Нема то, як гарно переведена „санація"!

— **Невже Львів матиме воду?** Львівський магістрат комунікує, що за яких два тижні скінчиться мартирольогія мешканців „столиці" Львова, які приневолені „ловити" воду з водопроводів у тих нечисленних годинах, коли попа ласкава пласти, а в усій решті дня і ночі вдоволятися ремінісценціями кращих часів і порівнанням цивілізацій. Магістрат твердить, що добродійські джерела вже не вистачають Львовові і тому будується новий водопровід зі Шкла. Машини, мовляв, вже справджені й роботи на укінчені, так що до 2-ох тижнів ми повинні мати подостатком води. Цікаво, чи-ліщо в такому разі одночасно рішили відкрити старі, давно нечинні керенці та вертіти нові?!

— **Торговельно-промислова палата** у Львові перевела вчора вибори президії. Президентом став д-р Генрик Ковінер, 1-им його заступником дир. Болеслав Левіцкі, другим д-р Ян Рукерт, а скарбником дир. Шушман.

— **Зізнання про доходовий податок.** Краєвий Союз Ревізійний повідомляє: „Всі кооперативи обовязані найпізнійше до дня 31. травня (тра) 1925 вислати зізнання про доходовий податок до Скарбового уряду (Інспекторат податковий) в Повіті, по взорі розісланім кооперативам Кр. Союзом Ревізійним, долучуючи: 1) захунове замкнення і біланс з дня 31. XII. 1924 згляднo 30.VI. 1924 (яких обрахунковий рік кінчиться з тим днем), 2) відпис протоколу (потвердження Управою кооперативи) Загальних Зборів, які той біланс затвердили, 3) Відпис протоколу Контрольної Комісії Надзірної Ради, яка той біланс провірила".

— **Шовіністична дурійка польських почтовців у Львові.** У львівській головній почт. контрольній урядує якась шовіністична пісна, яка у своїх вибриках доходить до щораз більшого абсурду. До нашої редакції відсилає приходять скарги, що листи, не тільки адресовані в одній українській мові, але навіть із паралельною польською назвою місця побуту адресата,—безвардонно завертаються зі Львова назад до висилаючого на провінцію. Є це яскраве надужиття, яке нарушує навіть обовязуюче почтове розпорядження про адреси „w języku państwowym". У нашім посіданні є чимало таких листів, де урядник чи урядничка зовсім не звернули уваги, що на конверті величезними літерами написано „Lwów", тільки перечеркнули гет усе й написавши „miejscowość w języku państwowym" — завернули назад листа! Може би найшлось авторитетне начальство, що покласло би край цій почтовій вакханалії?!

— **Оригінальна гідність.** В англійськім містечку Беконсфільд є численні бровари. Віками існував там звичай, що власник містечка лорд призначував двох громадян, які мали честь обїхати всі бровари, стрібувати пиво і порішити, яке найкраще. Теперішній власник маєтку лорд Бернгем відновив традицію з перед 200 років і вибрав на цю почесну гідність двох великих англійських письменників Арнольда Беннета і Д. К. Честертона. Честертон — відомий як смакун та аматор напитків.

— **Смерть англійського ґенерала.** Померший англ. маршал Франч був головнокомандуючим англ. армії підчас останньої світової війни. По війні був постійним членом Найвищої Ради в Парижі і брав участь у різних конференціях. Підчас бурської війни він визначився як командант кавалерії.

Бібліографія.

КНИЖКИ:

1. *Д. Антонович*: ТРИСТА РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ 1619—1919. — Прага 1925. Український громадський видавничий фонд. Стор. 276 вел. 8°.

2. *М. Грушевський*: З ІСТОРІЇ РЕЛІГІЙНОЇ ДУМКИ НА УКРАЇНІ. Львів 1925. (Український соціольогічний Інститут). Ст. 160 звич. 8°.

3. *Є. Іваненко*, проф. українського педагог. Інституту в Празі: КУРС АНАЛІТИЧНОЇ ГЕОМЕТРІЇ (основи аналітичної геометрії на площі з термінольогічним словником). Український громадський видавничий фонд. Прага 1925. Стор. 424 вел. 8°.

4. *Проф. Т. Гаррік-Масарик*: ДОБІРНІ ДУМКИ. — З нагоди 75-ліття пред. Масарика 1850—1925 під редакцією М. Галагана, Н. Григоріїва й проф. Я. Яреми. — Український Громадський Комітет у Ч. С. Р. — Прага 1925. Стор. 470 великої 8°.

5. *Д-р Василь Щурат*: ШЕВЧЕНКОВА ПОЕМА НАДІЇ. (У Бога за дверми лежала сокира). Львів 1925. Накладом автора. Стор. 22, 16°.

6. *А. Л. Суходольський*: ХМАРА, драма на 3 дії зі співом, хорами і танцями

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, скарпитки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 1991 а) 2—10

ЛЬВІВ 35 РИНОК (біля Театрові)

Видання Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка ч. 16/17, Львів 1925.

7. *Тарас Шевченко*: ПОЛІТИЧНІ ПОЕМИ. („Три літа") пояснив Омелян Цісик. Коломия 1925. Накладом „Загальної книгозбірні". Стор. (1—X) + 240, 16°.

8. *Леся Українка*: ЛІСОВА ПІСНЯ (драма феєрія в трьох діях). Накладом В. Шурата. Львів 1925.

9. ЗАХОДИ КОЛО ВВЕДЕННЯ ЦЕЛІБАТУ В НАШІМ ДУХОВЕНСТВІ. Львів 1925. Накладом Івана Кудлика. Стор. 46 мал. 8°. Брошура появилася тими днями по конфіскаті другий раз, як інтерпеляція послів Українського Клюбу до міністра справедливости.

10. *В. Січинський*: ДЕРЕВЯНІ ДЗВОНИЦІ І ЦЕРКВИ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ XVI—XIX. ст. Львів 1925. (Збірки Національного Музея у Львові). Книга, видана in quario, містить 65 рисунків, до яких додано пояснюючі тексти на 52 сторінках. (Видання прегарне).

11. *В. Січинський*: АРХИТЕКТУРА В СТАРОДРУКАХ. Львів 1925. (Збірки Національного Музея у Львові). Книга, як і попередня видана на прегарному папері in quarto, містить 25 рисунків, пояснюючі тексти, які містяться на 20 сторінках друку.

12. *Інж.-архітект В. Пещанський*: ДАВНІ КИЛИМИ УКРАЇНИ — з 20 рисунками і 9 знимками — Львів 1925 (Збірки Національного Музею у Львові). Книга видана на гарнім папері in quario. Три останні книги можна набувати в Національному Музею при вул. Мохнацького 42. Всі инші вгорі подані книжки можна набувати в Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок. 10.

СС. Василіянки, українська гімназія і польські архітекти.

Порушена нами в попереднім під повищим заголовком (гл. „Діло" ч. 109 з 20. ц. м.) справа будови української дівочої гімназії при вул. Длугоша у Львові викликала відгомін. В доповнення до спростування Ігуменату СС. Василянок (нов. п. н. „В ім'я правди" ч. 112 з 23 ц. м.), почіпуємо ще дальші голоси інтересованих сторін. Упов. будівничий п. Ст. Маринець письмово й устно у нашій редакції заявив, що він не є Поляком, та що з організацією „Obrońców Lwowa" ніколи не мав і не має нічого спільного, при чому покликався на своє членство у клеварівській „Просвіті" та у „Міщанському Братстві". П. Леонард Дзедзінський, майстер мулярський, передав нам листа, в якому твердить, що потична будова відана лише йому безпосередньо. Старшина Кружка У. П. Т. ім. Т. Шевченка у своїм листі за підписами д-ра І. Волошина та п. М. Мельника ніше буквально таке: „В „Ділі" з 20. травня ц. р. в „новинках" невідомий дописувач закинув о. д-рові Йосифові Застирцеві, що він бувши то поробив дивоглядні зміни в планах будови школи У. П. Т. при вулиці Супінського ч. 21. Підписана Старшина Кружка У. П. Т. ім. Тараса Шевченка, яка повищу будову веде, вважає за свій обовязок спростувати повищий закид на адресу о. д-ра Йосифа Застирця остільки, що будову веде не о. д-р И. Застирець сам, але веде її ціла старшина Кружка, яка справді поробила незначні лише на користь самої будови й її українського стилю виходячі конечні відхилення від пляну, що свого часу видала Головній Управі У. П. Т., яка ще внесення прийняла до відома" і відай подала до відома Технічного Товариства, через що справа-була полагоджена" (дальшого тексту листу не подаємо, бо не торкається суті справи). — До повищої справи забирає голос інж. Евген Нагірний: „Як автор проекту реконструкції школи У. П. Т. при вул. Супінського у Львові заявляю, що цілковито погоджуюсь з думкою автора допису з дня 20. ц. м. „Діла", що о. д-р И. Застирець поробив дивоглядні зміни в цьому проекті. О. д-р Застирець на сходинах в Українськім Техн. Товаристві дня 20. ц. м. заявив, що зміни проекту є його ділом. Хоча Комітет будови школи погодився на ті зміни, однак я тепер як і раніш рішуче противний тим змінам, які вийшли на некористь естетичного вигляду будови, а поруч з тим протестую принціпіяльно проти змінювання авторського пляну без запиту і згоди автора, а тим більше дилетантами". — Наприслідок лист від Українського Техн. Товариства: „З огляду на те, що в замітках про будову гімназії СС. Василянок та в тенденційно поширюваних устних сплетнях про цю справу згадується раз-по-раз Технічне Товариство, як гремією українських інженерів, просимо помістити слідуючі наші вияснення й інформації як що до даної справи, так і загального відношення громадянства до нашого Т-ва, яке то відношення прийшлось на жаль вже нераз зазнати зі шкодою для загально-національної справи. 1) Про те, що Ігуменат СС. Василянок є в посіданні 3-ох проектів українських архітектів — Українське Техн. Т-во/не має відомостей. Можна лише догадуватися, що один із тих проектів є ще ділом покн. проф. І. Левинського з перед кількадцяти літ. Останній проект виготовив інж. арх. Лев Левинський, який за свою працю жадав 50% законом установленої таксі. Відкинувши той проект, як дорогий коштовизм, згадочений згадочено згідно з вимогами Ігуменату, Ігуменат не звертався ані до Техн. Т-ва, ані до жадного иншого українського архітекта, ані теж не жадав від самого Інж. Л. Левинського змодифікування його проекту, лише ва власну руку звернувся до Поляка Кубіша. Відомо, що п. Кубіш жадав мечний гонорар, бо він не живе з проектів, лише зі своєї магістратської платні урядовця, а дальше—п. Кубіш виготовляє плани безплатно. 2) Коли правдою є, що будову гімназії віддано п. Л. Дзедзінському (а не інж. В. Дидинському, який перебуває у Дрогобичі і з будовою „не має нічого спільного, — тема „помилка" з написками може лише збаламутити громадянство!), то правдою є теж, що будову заголосив і записав п. Маринець. П. Дзедзінський, свідомий український громадянин і відомий зі солідности й знання у своїм фаху — як мулярський майстер не має ані правних, ані фактичних даних для ведення монументальної будівлі. Видно, що й тут Ігуменат полетів на „дешевизну", але питання, чи ця дешевизна пайде на добро будинкові. 3) Щодо п. Маринця, то і в Т-ві говориться про те, що він повернув до Галичини в рядах Галерчиків і потім бачили його з підзнакою „Obrońcy Lwowa", але доказів на це нема, і тому можливо, що п. Маринцеві нанесено незаслужену кривду. 4) Коли нема взагалі жадного Комітету будови гімназії, а інтересується будовою лише о. д-р Застирець — то тим гірше для будови. Фактом є, що поміж архітектами і о. д-ром Застирцем приходить при кожній зустрічі до конфліктів на тлі претенсій о д-ра Застирця мішатися до технічно-будівничих справ. Нам відомо цілком певно, що й тепер о. д-р И. Застирець „кепкує" підготовчими роботами гімназії СС. Василянок при вул. Длугоша і що вже і там на цім тлі були гострі суперечки, хоча нема там жадного архітекта. 5) Українське Техн. Т-во завжди готове до безплатних порад, а його члени—до безкорисної участи в комітетах будови. На жаль, якраз до такої громадянської співпраці українських архітектів не притягається, в одного боку трактуючи їх як насміх, з другого боку вважаючи, що вони, як Українці, мусять з патріотизму бути багато дешевшими від Поляків. В останніх часах слід похвально відмітити справжнє коректне громадянське становище лише Гол. Виділу „Просвіти" у Львові в справі відновн будівлі „Просвіти" Ринок 10".

Передаючи львівську всі вичерпуючі голоси безпосередньо інтересованих сторін, стверджуємо: 1) що справою будівель українських установ, будованих за народні гроші, займаються некомпетентні особи; 2) що виготовлення останнього плану будови української дівочої гімназії СС. Василянок віддано дійсно Полякові і 3) що на адресу українських пп. інженерів-архітектів слід звернутися з побажанням, щоби їх слушний жаль і апель до українського громадянства оперував не тільки аргументом патріотичного гасла „свій до свого", але й аргументом конкуренційних цін та солідности роботи.—Вважаємо, що на цім справа на газетних сторінках закінчена.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 18-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925 в золотих:

Акад. Т-во „Січ" Відень 50, Міщанський Союз Кредитовий, Львів 20, Павлюк Антін, Завалля 10, Марія Ольга Косович, Підгайці 17, Рожа Будзінська, Воля коло Славіни 25, Анна з Буазінських Дембіцка 10, Н. Фірманькова, Валіцяки 2, Комітет Допомоги Голодному Селу в Раві руській, а то: п-р І. Куніів 5, о. Твердохліб Ант. 5, о. Лещук О. 6, інж. Бідінський Ап. 2, д-р Лещій П. 2, Прийма Теодор суддя 1, д-р Коломиець Яр. 3, Відозво Василь 1, Чубей Іван 1, Процик Кравец 1, Тоусевич Т. 1, Фдик 1, Малиновський 1, Зазуляк Михайло 2, Друшнянська М. 50 гр., Воронік І. Блядонь 1, Басай 1, Пеліканова 1, Мосора М. 1, Волосянська 1, Котович 1, Климкевич М. 1, Котовський Володимир 2, Косоноцький 1, Дучай 1, Бутрин 1, Вергун 1, Фліс 2, Кушта 2, Каратніцька 2, Чопний Еф. 2, М. Хмельовська 1, Панкевичева 1, Чіх Мих. 44 гр., Мат. Шостак 50 гр., Климко 2, Садовський, Монастирок 7, Комітет Голодному Селу в Берні через „Діло" в кор. чесь. а то: рол. М. Лісьневич 100, Мих. Павлик 25, О. Гулеюк 5, Гр. Чумак 2·50, Ю. Боюк 2, М. Янів 5, Воробець 2, Котилюк 5, Шебуньчак Ів. 5, Мачай Дмитро 5, Ів. Левицький 5, Хомишин, Гащукова 2·50, за К. 15, за Н. 10, Темник Василь 5 Марців Дмитро 5, Кубів Осип 5, Кляшек 10, Зелінський 2, Чопій 2·50, Козак 2, Пілонтківський 10, Шиварок 2, Федорович 10, Краш 5, Сенько 3, Васіль Мизюк 5, Н. 5, Іван Решетило 6, Масланюк Ан. 5, Н. Н. 10, Коутій 10, Прокопів 5, Головінський 5, Купрей 5, Мішкевич 17, Ватран Іван 20, Кошик Василь 10, п. Поспішильова 250, Українська Акад. Громада в Берні 100, разом 692·50 КЧ, це є 103·80 зол. На листу ч. 9. зложили: д-р К. Студинський 22·50 Панас Олександер 10, Вол. Паранговський 10, Бенюк Адам 10, Мусій Володимир 10, Криловський Володимир 10, Третнер 3·30, Сл. Гелак 6, Кулик Анастазія 1, О. Криловський 12, через Тов. Пов. Кредит. у Львові зложили: Шимчинський Ів. 5, збірка в Чит. в середечку 4·75, о. Василів 5, Букало Семан 1, Чит. „Просвіти" середмістя 5, Давидовська П. 6, п-р Іван Гриній 7, церква в Струсові 12, д-р Партицький, Станіславів 25, д-р Гарматій, Теребовля 50, Адам Лотоцький 5, Юнак Юрій 5, Учителі української гімназії, Золочів 37, Славка Яремова 5, Северина Потелицька 10, службовики Народної Торговлі Філія, а то: Макарук Олена, Коломия 2, Висоцький Дмитро, Сянік 5, Мацик Іван, Сянік 3, Шурта Стефанія 2, Кульчицький Михайло Сянік 2, Воробець Михайло, Мостиська 5, Гонда Емілія, Мостиська 3, д-р Кміцикевич Іван, Львів 20. — До дня 25. мая включно 1925 р. зложено: **8.158·51 золотих і 48 долярів.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітковича.
Гвоздики. — Сала Нар. Дому.
Середа 27.V. „Маруся Богуславка".
Четвер 28.V. „Казка старого млина".
Субота 30.V. „Вихрест".
Неділя 31.V. „Пан Твардовський".
Понеділок 1.VI. „Майська ніч".
Вівторок 2.VI. „Ві".
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премера. 1874 19—?

В приватній гімназії УПТ. з правом публичности в Яворові відбудуться вступні іспити до першої кляси дня 27. червня о 9. год. рано. Вписуватися треба до 26. включно. Іспитова такса 10 зол. В 1925/26 шк. р. перша кляса буде гуманітарного типу. Вступні іспити до кляс 2—8 між 22. та 26. червня. Зголошення приймає Управа від 15. по 25. включно. Вписи до вищих кляс відбудуться 27. червня, починаючи з 9. год. рано, виїмково можна буде ще вписатися 29. і 30. червня. — Управитель: **Д-р М. Чайковський.**
2009 2—3

ОО. Редемптористи в Збоїськах, п. Знесіння, подають отсим до загального відома, що приймають учеників до свого гімназійного Інституту. Точнійші інформації в Дирекції Інституту. 1989 3—3

Товариський ЗТзд. Просимо Товаришів, які покінчили в 1925 р. українську гімназію у Львові, негайно подати свої адреси тов. Петрові Мечникові, професорові української гімназії у Львові, вул. Рутовського 22 (Нар. Дім) в справі товариського зізду, який має би відбутися з кінцем червня ц. р. За Комітет: **Д-р Ілля Салагуб, Олександер Коссин, Петро Мечник.** 2021 1—1

Дрібні оголошення.

ДОБРИЙ інструктор пошукує лекції зі середніх шкіл на селі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для інструктора. 2011 2—2

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Ропіцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 2—5

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, бувший урядник, шукає посади, знає провадити хор, аматорський гурток, канцелярію і лісну маніпуляцію. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Емігрант". 2007 2—2

„FORD" ориг. складові части, взірцеві спец. варстати до направи, поручає Витолд Транда, Львів, Подлевского 2. 1935 5-5

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військова книжка, виставлена через ПКУ. в Самборі на назвисько Михайло Дністрянський, син Семена, ур. 21.II. 1902 р. з громади Дністрик судовий пов. Турка н. Стр. 2020 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал **Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")**

„Студентський Вістник"

виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Поштова адреса: Praha, hlavní pošta, přihradka č. 411. „Studentskyj Vistnyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Živnostenská banka „Cesus", („Stud. Vistnyk").

Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)

В краю замовляти через книгарню Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередньо від Адміністрації „Студ. Вістника". 3—4

Подяка.

Всім, що взяли участь чи то 25.IV. 1925 в похоронах моєї жени, бл. п. Ярослави з Ловчицьких Кондратової, в Коломиї, чи то 9.V. 1925 в поминальнім богослуженню в Турці, що відвідували Покійну в часі її недуги — особливо пп. С. і П. Шеренетам в Турці і п. М. Олексієвій в Коломиї, що будь устно будь писемно висказали мені з приводу тяжкої втрати слова співчуття, спеціяльно Головному Видїлові „Союза Українок" у Львові складаю ніжабльонову, щиру подяку. — **Д-р М. Кондрат,** адвокат в Турці. 2919

Надзвичайні Загальні Збори

кооперативи „НАРОДНИЙ ДІМ" кооперативи з обмеженою порукою в Перемишлянах відбудуться дня 14. червня ц. р. (неділя) в годині 4. попол. На випадок браку комплету в год. 5. попол. в салі „Народнього Дому" в Перемишлянах зі слідуючим порядком денним:

1) Відкриття зборів.

2) Доповняючий вибір Надзірної Ради й Управи.

3) Внесення і запити.

Перемишляни, дня 24.V. 1925.

Надзірна Рада.

2018 1—1

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі ПЕТРУШЕВСКІ МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 6—10

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру **„CSAVE".** — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 4-10

Ширіть наш часопис!

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої

ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ

ВЗУТТЯ лише першої якости у знанній зі солідности фірмі

С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.

Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і порівнюйте низькі ціни. 1984 **Позір на фірму: С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 4—7

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 116 (10.499). Львів, четвер 28. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 гол. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

На двох стільцях.

Російська політика постійно сиділа на двох стільцях. Починаючи від 1654 р. (Переяславський трактат), а кінчаючи рижським договором Москва обдаровувала Україну повінню великих слів і великих обіцянок, а собі залишала діла, які пішли часто всупереч проголошеним словам, всупереч інтересам українського народу. Візьмім два факти: договір, який 1667 р. заключила в литовськім містечку Андрусові царська Москва з шляхетською Варшавою, договір, яким розділено Україну, відбувся без участи українських представників. На домагання українського уряду відповіли царські заступники, що не вичить допускати до нарад підданців там, де йде розмова між державцями чи їх заступниками. Те саме повторилося в Ризі, де заключено договір не так між Польщею й Росією, як радше між Польщею і Україною. Та Україна виступала в Ризі тільки формально; фактично коштом українського й білоруського народу годилась з польськими імперіялістами червона Москва. І тут радилися тільки державці, а підданці (Ю. Коцюбинський) виступали в ролі статистів.

Російська дипльоматія й тут зробила відповідний жест. В халатно складеним арт. VII. на основі взаїмности російська дипльоматія забезпечила „особам української, російської й білоруської національности (в російськім тексті: русской, украинской й белорусской национальности) всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й виконання релігійних обрядів". Тільки подумати: Україна, а радше Росія трактатово забезпечує пів мільйона Поляків на Україні культурно-релігійні права й зобовязує Польщу до забезпечення таких же прав для 7-ми мільйонів Українців, 3-ох мільйонів Білорусинів і яких 100 тисяч Росіян під Польщею. Чи не подиву гідна пропорція населення та взаїмних прав „на підставі рівноправности національностей?" Ця пропорція буде ще досаднійшою, коло уявімо собі, що Українці й Білорусини під Польщею мають свою національну територію простором рівну польській, а Поляки на Україні є нацією безтериторіяльною. І для цеї безтериторіяльної жменьки у відношенні до населення Рад. України створено окремі (автономні) волости з польськими школами, польською урядовою мовою, навіть польським судом, на потреби цеї жменьки відпускається значні кошти з українського державного скарбу, видається відповідну літературу (помиляємо тенденцію, яка для всіх є одного напрямку й однакової вартости), наділюється польських селян землею нарівні з українськими і т. п.

З початком травня ц. р. відбувся в Харкові IX. всеукраїнський зїзд рад. І знову після докладу висланця Москви Каменєва українські депутати вказували на важке життя Українців під Польщею. Вистане згадати, що деп. Гаврилів (Катеринославщина) висловив бажання, щоби „тов. Каменев в прикінцевому слові сказав, яких конкретних заходів гадає вжити союзний уряд проти Польщі, бо трудящі цим цікавляться". Деп. Берестенко (Київщина) говорив між иншим: „Селяне чекають на відповідь,

Одначе Каменєв таки не дав ніякої відповіди на запити депутатів у своїм прикінцевім слові. Тільки прийнято додаткову резолюцію до докладу Каменєва такого змісту:

„Зїзд вважає, що зростаюча господарсько-економічна та політична міць Союзу Радянських Республик дає їм повну змогу вжити більш активних та енергійних заходів до оборони наших братів,

Зїзд вважає за потрібне рішуче поставити справу про припинення примусової румунської окупації Бесарабії та добитися від польського уряду точного додержання тих обовязків щодо українського та білоруського населення, примусово-залучених до складу Польщі областей (між иншим за згодою московського уряду. — Ред.), які вона взяла на себе за рижським договором".

Каменєв промовчав вимоги українських депутатів, але за те в імені Чічеріна виступав Шліхтер, який вповні акцептував справедливість і правильність українських домагань.

Так було в Харкові, де треба було вповодити Україну, але инші гасла пронеслися кілька днів пізнійше в Москві на загально-союзнім зїзді рад. Тут Чічерін теж зупинився над халатним VII. артикулом рижського трактату, з якого при використанні старого дипльоматичного куншту робив дещо инші висновки, як Шліхтер в Харкові. Вже не було тут мови про „більш активні й енергійні заходи" супроти Польщі, тільки про скромні заходи на мирній дорозі. І Чічерін ствердив, що арт. VII. рижського трактату став у Польщі мертвою буквою, одначе божевіллям було би з того приводу шукати сатисфакції шляхом війни. Політика рад. унії є наскрізь мирна, позбавлена якихнебудь заборчих тенденцій (розуміється, у відношенні до Польщі). Здійснення арт. VII. рижського трактату з боку Польщі є тісно звязане зі загальними польсько-радянськими взаємовідносинами. Постанови рижського трактату тим менше будуть виконані, чим більше будуть загострені відносини з Польщею.

В Польщі істнують два напрямки: войовничий і мирний. Перший хоче поширити свої впливи на Румунію і Близький Схід аж по Персію, другий (селяне і промисловці) порозуміння з СРСР. Очевидно, рос. політика витягає руки до цього другого, мирного напрямку. В комбінаціях радянської політики — як твердив Чічерін — навязання трівких нормальних відносин з Польщею займає одно з головних місць.

І Риков, голова центрального уряду, теж вказував на ненормальність відносин з Польщею, яка в деякій мірі пояснюється тим, що національна політика Поляків стоїть у відворотному відношенні до радянської політики.

Москва, як колись, так і тепер сидить на двох стільцях. Україну годується бундючними словами, які мають бути пластрами на рани українського народу, а діла робляться Москвою в інтересі російського народу.

Ф. ф.

Революція в Персії.

Газети принесли короткі відомости про те, що в Персії почалася революція. Та відомости ці досить туманні. З них можна зробити тільки один висновок, а то: революція має чисто комуністичний підклад і не обіймає всеї перської території ані її столиці, а тільки територію перського Туркестану. Територію перського Туркестану замешкують ті самі племена, що в російському Туркестані, давній Хіві та Бухарі. Як відомо, з тих територій повстало тепер кілька радянських республик. З великої частини Туркестану Хіви і Бухари повстало між иншим і дві союзних т. зв. незалежних республик, а то Туркменська і Узбецька. Крім того є ще дві республики, що повстали теж з давної туркестанської території, а які є автономними, та входять яко такі до складу російської федеративної республики.

Населення перського Туркестану вже здавна тяготіло до тих радянських республик, в яких їхні одноплемінники користуються не тільки культурними, національними, але й певними державно-політичними правами. В Персії туркестанські племена всього того не мали. Нічого дивного, що комуністичні агітатори та агенти могли легко позискати симпатії тамошнього населення та зорганізувати там комуністичний переворот.

Та в цілій справі відіграла велику ролю ще одна обставина. Перед війною Персія була у відношенню чужих впливів розмежована на дві полоси: російську та німецьку. По війні перейняла всі впливи в Персії Англія. Останніми часами большевики почали ті англійські впливи паралїжувати всіма силами. Вони паралїжували їх не тільки в Персії, але і в Афганістані. Перед війною Афганістан був буферною державою між Англією (Індії) та Росією, в якій переважали англійські впливи. Нині в Афганістані англійських впливів цілком нема. Весь Афганістан опанований всецїло чисто большевицькими впливами.

Щоби не допустити до того самого у Персії, Англія особливо сильно вела там боротьбу з большевиками. І ось саме результатом тої боротьби є революція туркестанських племен, що були під Персією.

Короткі газетні відомости подають, що революція там вдалася та що на скору руку зорганізована революційна влада перського Туркестану проголосила навіть прилучення до СРСР. Якщо це було би правда, то таке проголошення місцевим населенням злуки зі СРСР рівнозначне з окупацією перського Туркестану червоною армією СРСР, яка по всім канонам комунізму обовязана йти на допомогу революціонерам. Дійшло би отже таким чином до війни, в якій напевно взялаб участь і Англія.

Для війни є і причина чисто дипльоматичного характеру. Бо ось у звязку з повстанням у перському Туркестані перський уряд нарушив екстериторіяльність радянського посольства, перевіши в ньому основну реалїзію та сконфіскувавши дуже багато дипльоматичних актів і ма-

---

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 377/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 112 (10.482) z dnia 23.V. 1925. w artykułach pod tytułem: „Nowynky" w ustępie pod tytułem: „Denuncjacja" Słowa Polskoho" a) między słowami: hyniannych pidstawach... a: Takym czynom, b) od słów: skrutiat wiazy... do końca ustępu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 21. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 23. maja 1925 r.

Hawel.

теріялів. Це сталось, не зважаючи на протест радянського посла.

Як ціла та авантура скінчиться, покищо невідомо. Та сам факт проголошення злуки великої частини перської державної території зі СРСР означав би велику перемогу над Англією та її впливами на т. зв. близькому сході.

Тепер щойно ясна причина, чому Чічерін у останній своїй промові назвав Англію найбільшим ворогом СРСР, та чому Чічеронові так дуже залежить на Польщі а особливо на тому, щоби вона не стала по стороні Англії. Війна, що назріває між Англією та СРСР за східні впливи, може дуже легко найти свій епільог в Европі. А у тій війні одно з перших місць припало би Польщі, якщо вона направду пішла би з Англією. Через те то й з таким поспіхом навязуються останні переговори між Польщею та СРСР, через те саме і витягнули большевики в англійських банків усі свої золоті запаси на покриття валюти та умістили їх у Парижі, Берліні та Москві. Причини цього поспіху, невідомі тому кілька днів, прекрасно вияснила саме ця нова перська революція з чисто комуністичним підкладом.

в. м.

Нова катастрофа в Японії.

З півтора тисячі вбитих, кілька тисяч ранених, три тисячі згорілих домів — ось загальна цифра нової руїни, спричиненої в Японії землетрусом. „Країна сходячого сонця" і казково квітучих вишневих садів має пекольну землю, яка щораз частійше проглитає своїх мешканців. Уже при першім землетрусі вчені звертали увагу на те, що він може повторитись. Населення під першим вражінням жаху втекло в гори і човнами на море, але згодом примирилось з довершеним і почало відбудовувати румовища.

Дарма, що хати японські здебільша деревлянд-паперові, кошти знищених залізниць, тунелів та державних будинків переходять розміри звичайної великої пожежі. Землетрус супроводять повіні, ще страшнійші в наслідках у своїй всепроглитаючій стихії, ніж пожежі. Коли вважити всі прикмети японського народу, високо-культурного, здатного до невпинного розвитку — питання про майбутність Японії навіває мелянхолію на всіх, що мають зрозуміння для ваги чужинної оригінальної культури.

Хоча би з чисто-політичного огляду, Японія як суперник Китаю є незвичайно цінним вартовим на Далекім Сході. За російсько-японської війни чути було голоси про можливу небезпеку европеїзуючої себе Японії, яка може стати колись підхвалим гостем для Европи. Тоді згадували про стоголове китайське страховище. Остання війна перемінила трохи відношення ворожнечі; Японія стала союзником европейських держав. За те Америка звернула проти неї своє вістря еміграційним законом, що обмежував до незвичайно малих розмірів віяд Японців, які своєю працездатністю відбирали заробіток американському населенню.

Якщо територія японської держави є справді вулканічною, тоді перед нею виринє незвичайно важка проблема: шукання кращого місця осілку. Сіра маса, привязана до рідної землі, може волітя смерть на ній, ніж мандрівку під чуже небо. Одначе керманичі народу, дбайливі за його майбутній розвиток, будуть приневолені рішати одно з найважших питань, яке може мати нарід: масової еміграції. З цим звязане ще й инше: чи цінні прикмети своєріднього японського генія зможуть розвиватись так само успішно на лоні иншої природи?

Рідко коли краса природи зедналась з такими лиховісними прикметами як у Японії. З другого боку політичні умовини не дають багато нагоди до вибору кращого підсоня. Невжеж би землетрус хотів зробити з мешканців острову мешканців суходолу? Але якого? Чи прокляття, що повис над народом, вистачає, щоби яка сусідна держава дозволила йому спасатись на власній території?

До українських Книгарень і Видавництв.

Дня 31. травня ц. р. о год. 10-ій перед полуднем в салі бібліотеки Т-ва „Просвіта (Львів, Ринок 10. II. пов.) відбудеться нарада в справі основання Союзу українських книгарень і видавництв. Запрошуються всі українські книгарні і видавництва вислати на шю нараду своїх відпоручників.

2010 1—1 *Ініціятивний Комітет.*

Відкриття північного бігуна.

Те, про що мріяли люде віками — довершене. Одно з останніх не відкритих місць земського глюбу, одно з тих, яке найсильнійше приваблювало сміливих мандрівників: північний бігун, відкрите. Норвежець Амундсен доїхав туди на літаку 21. мая ц. р.

23 років минуло від першої його виправи на кораблі „Гіеа", щоби точно означити географічне положення бігуна. За той час цілий ряд сміливих відкривників пробували даремно пробитись до цього місця: Гіорт. Нансен, Бернє, Пері та Кук. Перші два згинули, не поставивши лише останніх кроків на пройденій дорозі. З історією цих подвигів звязане також імя летуна Франції за, Андре, який зважився на це ціло ще в добі, коли літаки були придатом призначеним для небезпечних спроб фантастів. Донині ще гренляндські рибалки оповідають легенди про геройську смерть Андре, який посеред ледовищ згинув разом зі своїми товаришами. Він продовжував зусилля першого відомого нам сміливця на цьому шляху Грека Питеаса, що двісті років тому, виїхав з Массилії до найдальшого на півночі пункту, на звичайнім човні.

В Осльо (бувшій Христіянії) тривожне вижидання 70. годин минуло від хвилини, коли прийшла остання звістка від Амундсена. Разом із столицею Норвегії хвилюється весь культурний світ долею непохитного відкривника. Амундсен мав провести на північнім бігуні лише кілька годин, і зробивши кілька географічних помірів, негайно вернутись на землю, тому, що з висоти 1000 стіп міг робити потрібні помірн. Літак був у силі пролетіти 3200 кільометрів, з тим застереженням, що для висідки виберуть пригожий мент. Норвежські часописи подають інформації, буцім-то Амундсен мав лише на дві години більше бензини, ніж потрібував до повного перелету, туди й назад. Отже можливо, що при сильнім супротивнім вітрі могло йому забракувати бензини. Є все ще надія, що звістка від Амундсена наспіє.

Мандрівник Мек Мілєн, який мав вибратись у цю саму дорогу в червні, заявляє, що готов віддати свою воздушну фльоту для відшукання Амундсена, якщо він не дасть негайно знаку життя.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вика громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Радехів.

1) Баримія 38 дек. за 44 діт., 2) Бордуляки 45 дек. за 59 діт., 3) Хмільно 57 дек. за 83 діт., 4) Холоїв 73 дек. за 98 діт., 5) Бабичі 62 дек. за 76 діт., 6) Ракомськ 18 дек. за 30 діт., 7) Грибоволя 45 дек. за 66 діт., 8) Кривє 63 дек. за 85 діт., 9) Куликів 36 дек. за 48 діт., 10) Лишів 43 дек. за 47 діт., 11) Лопатин 50 дек. за 66 діт., 12) Монастирок оглад. 51 дек. за 75 діт., 13) Монастирок брідськ. 53 дек. за 72 діт., 14) Миколаїв 65 дек. за 74 діт., 15) Стирківці 25 дек. за 47 діт., 16) Мушкане 36 дек. за 48 діт., 17) Немилів 52 дек. за 68 діт., 18) Нестанчі 40 дек. за 46 діт., 19) Нінші 88 дек. за 117 діт., 20) Оглядів 72 дек. за 95 діт., 21) Оплішко 75 дек. за 112 діт., 22) Павлів 58 дек. за 80 діт., 23) Ператин 70 дек. за 104 діт., 24) Полове 44 дек. за 58 діт., 25) Радехів 80 дек. за 109 діт., 26) Синьчів 37 дек. за 55 діт., 27) Сморжів 57 дек. за 71 діт., 28) Сенеполівці 38 дек. за 54 діт., 29) Станин 38 дек. за 63 діт., 30) Станиславчик 34 дек. за 42 діт., 31) Стоянів 74 дек. за 98 діт., 32) Стремільче 46 дек. за 58 діт., 33) Сушно 58 дек. за 86 діт, 34) Шуровичі 57 дек. за 71 діт., 35) Тетевчиці 55 дек. за 89 діт., 36) Топорів 64 дек. за 81 діт., 37) Трійця 39 дек. за 67 діт., 38) Тура 45 дек за 54 діт., 39) Гутиско турівське 52 дек. за 84 діт., 40) Улин 45 дек. за 55 діт., 41) Витків новий 47 дек. за 69 діт., 42) Витків старий 53 дек. за 76 діт., 43) Воля барчилова 48 дек. за 59 діт., 44) Завидче 55 дек. за 68 діт.

Разом внесено **2.302** декларацій за **3.207** дітей. Не внесли декларацій ізза недостаточного числа дітей в віці шкільнім громади: **Ганунин, Йозефів, Майдан Старий, Підмонастирок, Романівка, Руда брідська, Сабанівка і Вілька суш.**

Ізза байдужности не внесли громади: **Кустин, Руденко лящьке, Руденко руське, Батиїв і Стовпина.**

Повіт Борщів.

1) Борщів 112 декларацій на 153 дітей, 2) Більче Золоте і Більче Добрикут 89 дек. за 105 діт., 3) Дорошова 46 дек. за 73 діт., 4) Шуварка 63 дек. за 71 діт., 5) Вільховець 51 дек. за 72 діт., 6) Мушкатівка 39 дек. за 56 діт., 7) Ковче 60 дек. за 74 діт., 8) Монастирок 29 дек. за 46 діт., 9) Бережанка 32 дек. за 44 діт., 10) Іванків 53 дек. за 76 діт., 11) Скала 72 дек. за 110 діт., 12) Залуче 42 дек. за 50 діт., 13) Жилинці 45 дек. за 53 діт., 14) Висівка 36 дек. за 51 діт., 15) Пилипче 75 дек. за 82 діт., 16) Гуштинка 40 дек. за 52 діт., 17) Озеряни 68 дек. за 123 діт., 18) Тарнавка 44 дек. за 61 діт., 19) Ланівці 48 дек. за 56 діт., 20) Пилатківці 56 дек. за 75 діт., 21) Коропівка 74 дек. за 99 діт., 22) Юрямполь 39 дек. за 54 діт., 23) Козаччина 43 дек. за 52 діт., 24) Стрілківці 75 дек. за 96 діт., 25) Пишатинці 55 дек. за 66 діт., 26) Верхняківці 46 дек. 58 діт., 27) Усте епископське 62

Д-р Іван Кревець.

(4)

По Югославії та Італії.

(Враження з подорожі.)

Старовина: мистецтво та природа. — Еміґранти. — Которським заливом. — У Цетинї.

Дубровник має малий, але чудовий парк Градац над морем; там повно пиній, пальм, аґав, альоесів і иншої південної деревини та квітів. Тут можна годинами сидіти та дивитися на безкрає синє море, дихати цілющим воздухом і забувати про все житейське море. У Дубровнику є кілька пляж для купання в морі; найгарнійша є на півострові Ляпад, де повно огородів, гаїв, доріг та стежин для проходу. Окреме купелеве заведення в морській волі є в Купарі, 14 кільометрів від Дубровника; гарний поїзд дорогою понад море, автом або пароплавом. Дуже гарна прогулька звідси на острів Лякрум, який весь вкритий гаями та огородами, серед пиній та оливних дерев. Воздух тут чудовий. В Лякрумі є державна санаторія для хорих дітей на туберкульозу та скрофульозу; мале браття біґає тут цілими днями босе і бавиться в піску. Морська вода в Адрійськім морі найбільше з усіх морей насичена солею. Для прикладу скажу: в Адріятику 37·8 ґрамів соли на 1 літр води, в Атлантику 33·5, у Північнім морі 31 проц., у Чорнім 14 проц., Азовськім 11·8, Каспійськім 10,1.

Всюди в Югославії, а головно в Дубровнику багато російських еміґрантів військових і цивільних, інтелігентів і робітників. В порті як робітники працює їх багато; російську мову чути часто на вулиці, в трамваях. Всі вони збідовані, виснажені; мають свою столову, лікарську амбулаторію, дістають матеріяльну підмогу від югославянського уряду. Чимало їх померло тут, про що я наочно переконався на цвинтарі, шукаючи за гробом брата. Бачив я там десятки могил полковників, штабскапітанів і ріжних штатських совітників. В Югославії, а особливо в Дубровнику є багато Чехів, промисловців, купців, лікарів. Всі більші промислові підприємства в руках Чехів, як готелі, санаторії, авта.

Випочавши та скріпивши сили купелями в морі, поїхав я автом у товаристві чеського лікаря і восьми Німців через котарський залив, до Цетинії, бувшої столиці Чорногори і мешкання князя Микити. Їзда автом туди і назад (понад 300 кільом.) триває приблизно 13—14 годин, коштує 350 дінарів (80 зол. п.) — їзда автом трохи томляча і карколомна. З Дубровника можна їхати пароплавом до Котару а відси до Цетинії державним почтовим автом. Така їзда дешевша (в 200 дінарів) і вигіднійша, але довше триває, з 2—3 дні. Ціла подорож почавши від Дубровника дуже гарна; ідеться весь час понад морем, відтак серпентиною через горби покриті чудовою ростинністю, гайками через Зеленик, Кастельнуово до Котару знову берегом рамен котарського заливу. Сценерія видів та околиці невпинно змінюється і захоплює красою. З Котару по одногодиннім відпочинку їдеться весь час в напрямі Цетинії серпентиною в гору Чорногори до висоти 1270 метрів; відси чудові види, що мить — нові, весь час видко море і ріжні рамена котарського проливу.

Котарський залив зовсім подібний до фіордів у Норвегії; море глибоко входить чисельними раменами в гористий край, у підніжжа вкритий чудово зеленими гаями. Виїхавши карколомною серпентиною над безоднями скель на верх хребта Чорногори, видко з одного боку далеко обриси моря, маси скель, а між ними шпиль гори Ловчену вкритого снігами. Відси знов серпентиною серед моря скель зїзджаємо в низ „Цетинї Чер Негуш" родинне місце князя Микити. У далі видко велике озеро Скутарі. В Негуші доми муровані, камінні, покриті в части стріхою, а в части червоним черепом. Цетинє це звичайне гірське чисте містечко, доста розлоге; головна вулиця широка, біля 5—6 кільометрів довга; при ній всі важнійші державні будинки, гімназії дівоча і хлопяча, шпиталі, військовий і цивільний. Княжа палата, не звичайний одноповерховий мурований міщанський дім, тепер зачинений. Паралєльно до головної вулиці йде друга здовж, а обі вулиці получені поперечними меншими. Тут зосереджується все життя: каварні, готелі, ресторани, де все можна дістати.

Завдяки лікареві Чехові, який їхав зі мною в Дубровника, звідів я все, що гідне було зобачити. Тут у Цетинії є чисельна чеська кольонія інтелігенції, державних урядовців, лікарів, гімназійних учителів, купців, з якими через товариша лікаря я познайомився і в короткім часі при їх помочі оглянув усе, що можна було в такім часі побачити. Партія з Дубровника до Котара, а відси до Цетинії така гарна, що варто на це посвятити кілька день. Для цього треба їхати пароплавом до Котара, а дальше автом до Цетинії. В Югославії загально на 80—100 проц. дорожче як в Італії, але на яких 50 проц. дешевше як у Польщі. Цього року в Югославії багато шикан з візами, ревізіями пашпортів на кождім кроці. Сказали мені, що ця обережність діється в наслідок великої скількости большевицьких аґентів, які тут вештаються.

(Докінчення буде.)

дек. за 73 діт., 28) Заліс 49 дек. за 64 діт., 29) Мельниця 56 дек. за 94 діт., 30) Капустинці 48 дек. за 57 діт., 31) Шерстенівці 60 дек. за 89 діт., 32) Олексинці 45 дек. за 36 діт., 33) Іване пусте 114 дек. за 144 діт., 34) Зашкова 54 дек. за 75 діт., 35) Михайлівка 42 дек. за 54 діт., 36) Худнівці 48 дек. за 69 діт., 37) Шишківці 43 дек. за 56 діт., 38) Будрижівці 73 дек. за 96 діт., 39) Сапогів 53 дек. за 41 діт., 40) Глубічок 62 дек. 75 діт., 41) Волківці 32 дек. за 45 діт., 42) Худнівці 54 дек. за 65 діт., 43) Кудринці 66 дек. за 98 діт., 44) Бабинці ад Кривче 41 дек. за 48 діт., 45) Скоморохи 45 дек. за 56 діт., 46) Слобідка Мушкатовецька 36 дек. за 44 діт.

Разом внесено **2528** декларацій за **3292** дітей. Крім того внесли декларації без подання числа громади: Гермаківка, Ніврa, Турильче, Пачівці, Цигани, Окопи, Білівці, Звинигород, Боришківці і Констанція.

З байдужности не внесла деклярацій громада Лосяч.

Голод.

Пригадка.

Місцевий Комітет Допомоги „Голодному Селу" пригадує львівському громадянству, що в перших днях червня ц. р. належить доповнити зложену на протиголодову акцію жертву до висоти одноденного заробітку або пятиденного доходу. Жертви і їх доповнення складати до рук б. збірщиків, гопов українських установ або в б. Краєвім Союзі кредитовім Ринок ч. 10|I.

З театральних справ.

Від Виділу кооперативу „Український Театр" одержуємо такий комунікат:

Започаткована Загальними Зборами кооперативи „Український Театр" у Львові акція збирання грошей на фонд урухомлення і ведення від осени ц. р. мистецького театру у Львові і на провінції поступає дуже пинаво. Багато осіб, які у відповідях на анкетний листок кооперативи заявлялися саме за тим, щоби кооператива подбала про створення по можности мистецького театру для Львова і провінції та пропонували навіть постійні місячні оплати на фонд ведення того театру, незалежно від жертв на фонд будови театру, в місяці травні, не вважаючи на спеціяльно висланий до членів кооперативи заклик, не відгукнулися, бо на 2000 (дві тисячі) членів ледви 160 зложило свої датки. Причиною цього набуть факт, що в травні увага цілого громадянства була звернена на акцію допомоги голодному селу, як на найважнійший свій хвилевий обовязок.

Одначе українське громадянство мусить усвідомити собі, що наскільки воно дійсно бажає мати мистецький театр — мусить понести на річ створення цього театру — матеріяльні жертви, і ці жертви, і то в найблизшім часі мусить скласти передовсім інтелігенція. Для урухомлення такого театру треба придбати основний фонд, а якого можна би покрити кошта технічно-артистичного вивінування того театру, а дальше, яким можна би забезпечити бодай на протязі кількапятьох місяців удержання хочби в малій скількости артистичних сил того театру.

Не маючи такого фонду Управа кооперативи не може навіть зачинати творення такого театру, бо свідома, що не може вложити в нього придбаних дотепер фондів на будову театрального будинку.

Тому створення від осени мистецького театру для Львова і провінції може наступити тільки тоді, коли українське громадянство докаже наглядно, що такий театр бажає мати і коли кожний інтелігент на протязі місяця червня зґл. липня зложить на цей фонд бодай один амер. доляр 5·20 (зол.).

Церковні справи.

Зїзд католицького епископату Польщі.

Деякі польські брукові газети подали вістку про виїзд до Варшави митрополита А. Шептицького, а пишучи наголовок під знаком запиту й відповідно стилізуючи текст — напали цій вістці характер якоїсь сенсації. Тимчасом немає тут нічого сенсаційного.

У Варшаві відбувається зїзд католицького епископату з усіх земель нинішньої Польщі в справі введення в життя конкордату та різних зв'язаних з цією справою моментів. Очевидно, що на таких нарадах присутність греко-кат. епископів так само необхідна і тому туди виїхали не тільки митрополит, але й станиславівський та перемиський епископи. Митрополит Шептицький виїхав зі Львова в понеділок 25 цм. о 9 год. зранку аеропляном і того дня в 11·30 в полудне прибув до Варшави.

Як довідуємось, митрополит повернe до Львова імовірно в суботу 30 цм.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бенеш не поїде до Відня.

Дня 30. п. м. мав приїхати до Відня чеський міністр заграничних справ Бенеш. Та його поїздку остаточно відкликано а то з приводу погроз німецьких націоналістів, які на випадок приїзду Бенеша приготовляли цілий ряд демонстрацій.

Жидівська обструкція.

На засіданню польського сойму дня 26 ц. м. мала бути порішена справа ревізії шинкарських концесій. Маршалок доніс, що уряд просить відсунути цю справу. Пос. Полакевич („Визволене") спротивився цему, а внесок посла Морачевского (ППС.) про відіслання справи ще раз до скарбової комісії, упав. Супроти цего Жиди розпочали обструкцію. При слідуючій точці денного порядку виголошували дуже довгі промови.

Митр. Шептицький у Варшаві.

Дня 26. ц. м. розпочалися у Варшаві наради польського епископату в справах звязаних з конкордатом. На зїзд прибули також гр.-кат. епископи.

Небезпека нового землетрусу в Японії.

„Абендблят" повідомляє, що в Токіо велике схвилювання, бо відчули слабий землетрус. Бояться, щоби не повторилася така катастрофа, як тому два роки. Вулиці Токіо повні людей, які бояться оставати дома.

Доля Амундсена непевною.

Досі нема вістки про Амундсена. Коли не вернув до 26. V. 10. год. веч., то слід сподіватися, що літаком не верне вже. Зед. Держави вишлють негайно корабель „Петока" до Гренляндії, що відбув би подорож цю до 15 днів, коли Норвегія звернеться за цим до уряду Зед. Держав.

З судової салі.

Д-р Яр. Селезінка вдруге перед судом.

(Другий день розправи.)

В год. 12. голова трибуналу відчитав питання, виготовлені для лави суддів присяжних. Питань є тільки два. Головне питання формульоване в напрямі поповнення обвинуваченим злочину з § 87 к. з. а питання евентуальне на випадок заперечення головного в напрямі поповнення злочину з § 2. к. з. буква „ф".

Прокуратор д-р Гіртлер ставить внесок, щоби в питанню головному скреслити слова „свідомо", що означує свідоме поповнення обвинуваченим злочину.

Обор. д-р Гарасимів погоджується у тій справі з прокуратором, але крім цього ставить внесок на поставлення нового евентуального питання про злочин з § 431 к. з., чому противиться прокуратор.

Трибунал оба внески по нараді відкинув

ВІДГУКИ ДНЯ.

Одинока рада.

Польські газети бувають нераз дискретні і завважені. Не хочуть, видається, голувати своїх читачів нездоровими сенсаціями, які в наслідках пробльовують філістерство і несеріозність.

А все ж таки нераз бувають річі, яких не повинні збувати чим будь, але піти до коріння і висвітити справу всесторонно.

Недавно трапилась досить оригінальна подія. В гімназії в Вільні кілька учнів, що не вдоволяться карною потою за кеську відповідь, постановили змінити в дечім вселіх істнту. Не маючи під рукою якихсь більш переконуючих аргументів, добрали револьвери і ручні гранати. З тими приладами вернули в мури своєї матінки гімназії і розпочали заходи по ліквідації матуральної комісії та своїх педагогів.

Маючи, як здачи патріотичної боївки, деяку вправу, відчинили густий і успішний вогонь по своїх вихователях. А для більшого ефекту розкинули по кімнаті ще кілька ручних гранат, які в приписаний час правильно розірвались і потурбували присутніх: декого на смерть, а декого тільки поранили.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє (115) число „Діла" сконфісковано за ті невеличкі уступи з передової статті п. н. „Предмет торгу і даруйку" і за висновок нашого варшавського кореспондента в його „Листі з Варшави" про польську культуртрегерську місію.

— **Злоба чи неграмотність поліційників.** Загально відомо, що українська преса є в спеціяльній опіці польської влади. Особливо дбайливо піклується нею поліція.

Ми вже згадували, що від довшого часу біля будинку „Просвіти", де міститься редакція „Діла" і де друкується більшість українських газет, вовтузяться

Вони пристають до кожного стрічного громадянина та вимагають показання, а часто й відпаки газет. Їх урядова ревність доходить до того, що часто нападають навіть на інтелігентних людей. В понеділок (дня 25. п. м.) такий поліційський тип в 2-гій год. по пол. приліпився до двох членів редакції „Діла", вимагаючи від одного з них, щоби конечно показав, які газети має він в своїй торбі. Очевидно, не вийшло нічого, тільки особиста ревізія, на яку дозволив собі в почутті безкарности супроти громадянина поліційський аналфабет. Ще більші герці виробляють такі типи зі селянами. Вони посуваються так далеко в своїй безцеремонній злобі, що витягають селянам газети з кишень. Може би дирекція львівської поліції потрудилася відчитати своїм агентам відповідні постанови конституції та „ретроґрадного" австрійського пресового закону, який забороняє тільки к о л ь п о р т а ж у (пошпиговання) сконфіскованих газет. Добре було би, щоби дирекція поліції увільнила спокійних громадян

— **З сьогоднішним числом „Діла"** розсилаємо коротенький огляд діяльности УПТ-ва. З нього бачать читачі, що заряди Управи УПТ. до нашого громадянства в справі жертвенности на цілі Рідної Школи вповні оправдані. Долучуємо зразок чеку УПТ., якими прохаємо з надходячим часом користуватися як найбільш інтенсивно.

— **Дешевизна в Польщі і залізниці знову дорожчають.** З днем 1. червня ц. р. входить в життя нова залізнича тарифа, яка є около 25 проц. дорожчою від теперішньої. Ціни переїзду особовим потягом на віддаль 200 км. дорожчі на 25 проц.; повище 200 км. підвишка маліє до 20 проц. при віддаленні 500 км. білєти дорожчі на 10 проц., при 700 км. на 5 проц., а при 800 км. (Львів-Бидгощ (Бромберґ) ціни такі, що й нині. При швидких потягах ціни дорожчають: до 100 км. (Львів-Перемишль) на 40 проц., від 101—200 км. на 30 проц., повище 200 км. на 20 проц. Ціни перевозу вантажу залишаються ті самі. — З цією підвишкою польські залізниці стають найдорожчими в цілому світі. Нема тої, як гарно переведена „санація"!

— **Невже Львів матиме воду?** Львівський магістрат комунікує, що за яких два тижні скінчиться мартирольогія механіків „столиці" Львова, які примушені „гонити" воду з водопроводів у тих нечисленних годинах, коли вона ласкава пливти, а в усій решті дня і ночі вдоволятися ремінісценціями кращих часів і порівнянням цивілізацій. Магістрат твердить, що добростанські джерела вже не вистачають Львовові і тому будується новий водопровід зі Шкла, Машинер, мовляв, вже справджені й роботи на укінченні, так що до 2-ох тижнів ми повинні мати подостатком води. Цікаво, навіщо в такому разі одночасно рішили відкрити старі, давно нечинні керниці та вертіти ними?!

— **Торговельно-промислова палата** у Львові перевела вчора вибори президії. Президентом став д-р Генрик Колішер, 1-им його заступником дир. Болеслав Лепіцкі, другим д-р Ян Рукерт, а скарбником дир. Шушман.

— **Зізнання про доходовий податок.** Краєвий Союз Ревізійний подає до відома: „Всі кооперативи обовязані найпізнійше до дня 31. т р а в н я (мая) 1925 внести зізнання про доходовий податок до С к а р б о в о г о у р я д у (Інспекторат податковий) в П о в і т і, по взорі розісланім кооперативам Кр. Союзом Ревізійним, долучуючи: 1) закупкове замкнення і білянс з днем 31. XII. 1924 згідно 30.VI. 1924 (яких обертунковий рік кінчиться з тим днем), 2) відпис протоколу (потверджений Управою кооперативи) Загальних Зборів, які той білянс затвердили, 3) Відпис протоколу Контрольної Комісії Надзірної Ради, яка той білянс провірила".

— **Шовіністична дурійка польських почтовців у Львові.** У львівській головній почт. контор з и р у є якась шовіністична гієна, яка у своїх вибриках доходить до щораз більшого абсурду. До нашої редакції відусіль приходять скарги, що листи, не тільки адресовані в одній українській мові, але навіть із паралельною польською назвою місця побуту адресата,—безпардонно завертаються зі Львова назад до виїжджаючого на провінцію. Є це яскраве надужиття, яке порушує навіть обовязуюче почтове розпорядження про адреси „w języku państwowym". У нашім посіданні є чимало таких листів, де урядник чи урядничка зовсім не звернули уваги, що на коверті великими літерами написано „Lwów", тільки перечеркнули геть усе й написавши „miejscowość w języku państwowym" — завернули назад листа! Може би найшлось авторитетне начальство, що покласло би кінець цій почтовій вакханалії?!

— **Оригінальна гідність.** В англійськім містечку Беконсфільд є численні броварні. Віками істнував там звичай, що власник містечка лорд призначував двох громадян, які мали честь обїхати всі броварні, стрібувати пиво і вирішити, яке найкраще. Теперішній власник містку лорд Верґем відмінив традицію з перед 200 років і вибрав на цю почесну гідність двох великих англійських письменників Арнольда Беннета і Д. К. Честертона. Честертон — відомий як смакун та аматор напитків.

— **Смерть англійського ґенерала.** Померший англ. маршал Френ був головнокомандуючим англ. армії підчас останньої світової війни. По війні був постійним членом Найвищої Ради в Парижі і брав участь у різних конференціях. Підчас бурської війни він визначився як командант кавалерії.

Бібліографія.

книжки:

1. *Д. Антонович*: ТРИСТА РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ 1619—1919. — Прага 1925. Український громадський видавничий фонд. Стор. 276 вел. 8°.

2. *М. Грушевський*: З ІСТОРІЇ РЕЛІГІЙНОЇ ДУМКИ НА УКРАЇНІ. Львів 1925. (Український соціольогічний Інститут). Ст. 160 знач. 8°.

3. *Є. Іваненко*, проф. українського педагог. Інституту в Празі: КУРС АНАЛІТИЧНОЇ ҐЕОМЕТРІЇ (основи аналітичної ґеометрії на площі з термінольоґічним словником). Український громадський видавничий фонд. Прага 1925. Стор. 424 вел. 8°.

4. *Проф. Т. Ґаррік-Масарик*: ДОБІРНІ ДУМКИ. — З нагоди 75-ліття през. Масарика 1850—1925 під редакцією М. Галагана, Н. Григоріїва й проф. Я. Яреми. — Український Громадський Комітет у Ч. С. Р. — Прага 1925. Стор. 470 великої 8°.

5. *Д-р Василь Щурат*: ШЕВЧЕНКОВА ПОЕМА НАДІЇ. (У Бога за дверми лежала сокира). Львів 1925. Накладом автора. Стор. 22, 16°.

6. *А. Л. Суходольський*: ХМАРА, драма на 5 дій зі співами, хорами і танцями.

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, скарпетки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 1991 а) 2—10

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Торговиці)

Видання Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка ч. 16/17, Львів 1925.

7. *Тарас Шевченко*: ПОЛІТИЧНІ ПОЕМИ. („Три літа") пояснив Омелян Цісик. Коломия 1925. Накладом „Загальної книгозбірні". Стор. (1—X) + 240, 16°.

8. *Леся Українка*: ЛІСОВА ПІСНЯ (драма феєрія в трьох діях). Накладом В. Щурата. Львів 1925.

9. ЗАХОДИ КОЛО ВВЕДЕННЯ ЦЕЛІБАТУ В НАШІМ ДУХОВЕНСТВІ. Львів 1925. Накладом Івана Кудлика. Стор. 46 мал. 8°. Брошура появилася тими днями по конфіскаті другий раз, як інтерпеляція послів Українського Клюбу до міністра справедливости.

10. *В. Січинський*: ДЕРЕВЯНІ ДЗВОНИЦІ І ЦЕРКВИ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ XVI—XIX. ст. Львів 1925. (Збірки Національного Музея у Львові). Книга, видана in quarto, містить 65 рисунків, до яких додано пояснюючі тексти на 52 сторінках. (Видання прегарне).

11. *В. Січинський*: АРХИТЕКТУРА В СТАРОДРУКАХ. Львів 1925. (Збірки Національного Музея у Львові). Книга, як і попередня видана на прекрасному папері in quarto, містить 25 рисунків, пояснюючі тексти, які містяться на 20 сторінках друку.

12. *Інж.-архітект В. Пещанський*: ДАВНІ КИЛИМИ УКРАЇНИ — з 20 рисунками і 9 знимками — Львів 1925 (Збірки Національного Музею у Львові). Книга видана на гарному папері in quarto. Три останні книги можна набувати в Національному Музею при вул. Мохнацького 42. Всі инші вгорі подані книжки можна набувати в Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок. 10.

СС. Василіянки, українська гімназія і польські архітекти.

Порушена нами в новинці під повищим заголовком (гл. „Діло" ч. 109 з 20. ц. м.) справа будови української дівочої гімназії при вул. Длуґоша у Львові викликала відусїль живий відгомін. В доповнення до спростування Ігуменату СС. Василянок (нов. п. в. „В імя правди" ч. 112 з 23 п. м.), почіпуємо ще дальші голоси інтересованих сторін. Упов. будівничий п. Ст. Маринець писемно й устно у нашій редакції заявив, що він не є Поляком, та що з організацією „Obrońców Lwowa" ніколи не мав і не має нічого спільного, при чому покликався на своє членство у клерикальній „Просвіті" та у „Міщанському Братстві". П. Леонард Дзедзінський, майстер мулярський, передав нам листа, в якому твердить, що дотична будова відана лише йому безпосередньо. Старшина Кружка У. П. Т. ім. Т. Шевченка у своїм листі за підписами д-ра І. Волошина та п. М. Мельника пише буквально таке: „В „Ділі" з 20. травня ц. п. в „новинках" невідомий допису вач закинув о. д-рові Йосифові Застирцеві, що він бувши то поробив дивоглядні зміни в пляні будови школи У. П. Т. при вулиці Супінського ч. 21. Підписана Старшина Кружка У. П. Т. ім. Тараса Шевченка, яка повищу будову веде, вважає за свій обовязок спростувати повищий закид на адресу о. д-ра Йосифа Застирця тільки, що будову веде не о. д-р И. Застирець сам, але веде її ціла старшина Кружка, яка справді поробила незначні лише на користь самої будови й її українського стилю виходячі конечні відхилення від пляну, що свого часу внесила Головній Управі У. П. Т., яка ще внесення прийняла до відома" і відай подала до відома Технічного Товариства, через що справа-була полагоджена" (дальшого тексту листу не подаємо, бо не тотка-ється суті справи). — „До повищої справи забирає голос Інж. Евген Нагірний: „Як автор проекту реконструкції школи У. П. Т. при вул. Супінського у Львові заявляю, що цілковито погоджуюсь з думкою автора допису з дня 20. ц. м. „Діла", що о. д-р И. Застирець поробив дивоглядні зміни в цьому проекті. О. д-р Застирець на сходинах в Українськім Техн. Товаристві дня 20. ц. м. заявив, що зміни проекту є його ділом. Хоча Комітет будови школи погодився на ті зміни, однак я тепер як і ранійше рішуче противний тим змінам, які вийшли на некористь естетичного вигляду будови, а поруч з тим протестую принціяльно проти змінювання авторського пляну без запиту і згоди автора, а тим більше дилетантами". — Наприслідок лист від Українського Техн. Товариства: „З огляду на те, що в замітках про будову гімназії СС. Василянок та в тенденційно поширюваних устних сплетнях про цю справу згадується раз-по-раз Технічне Товариство, як гремієм українських інженерів, просимо помістити слідуючі наші вияснення й інформації як що до даної справи, так і взагалі відношення громадянства до нашого Т-ва, яке то відношення прийшлось на жаль вже нераз зазнати зі шкодою для загально-національної справи. 1) Про те, що Ігуменат СС. Василянок є в посіданні 3-ох проектів українських архітектів — Українське Техн. Т-во не має відомостей. Можна лише догадуватися, що один із тих проектів є ще ділом поч. проф. І. Левинського з перед кількадесять літ. Останній проект виготовив інж. арх. Лев Левинський, який за свою працю жадав 5% законом установленої такси. Відкинувши той проект, як дорогий кошторисом, зладжений згодно з вимогами Ігуменату, Ігуменат не звертався ані до Техн. Т-ва, ані до жадного иншого українського архітекта, ані теж не жадав від самого інж. Л. Левинського змодифікування того проекту, лише на власну руку звернувся до Поляка Кубіша. Відомо, що п. Кубіш жадав меншої гонорар, бо він не живе з проектів, лише зі своєї магістратської платні урядовця, а дальше—п. Кубіш виготовляє плани безплатно. 2) Коли правдою є, що будову гімназії віддано п. Л. Дзедзінському (а не інж. В. Дидинському, який перебуває у Дрогобичі і з будовою не має нічого спільного, — така „помилка" з матісками може лише збаламутити громадянство!), то правдою є теж, що будову зголосив і записав п. Маринець. П. Дзедзінський, свідомий український громадянин і відомий зі солідности й знання у своїм фаху — як мулярський майстер не має ані правних, ані фактичних даних для ведення монументальної будівлі. Видно, що й тут Ігуменат полетів на „дешевизну", але питання, чи ця дешевизна вийде на добро будинкові. 3) Щодо п. Маринця, то і в Т-ні говорилося про те, що він говорив до Галичини в радах Галерчиків і потім бачила його з відзнакою „Obrońcy Lwowa", але доказів на це нема.

4) Коли нема взагалі жадного Комітету будови гімназії, а інтересується будовою лише о. д-р Застирець — то тим гірше для будови. Фактом є, що поміж архітектами і о. д-ром Застирцем приходить при кожній зустрічі до конфліктів на тлі претенсій о. д-ра Застирця вмішатися до технічно-будівничих справ. Нам відомо цілком певно, що й тепер о. д-р И. Застирець „кермує" підготовчими роботами гімназії СС. Василянок при вул. Длуґоша і що вже і там на цім тлі були гострі суперечки, хоча нема там жадного архітекта. 5) Українське Техн. Т-во завжди готове до безплатних порад, а його члени—до безкорисної участи в комітетах будови. На жаль, якраз до такої громадянської співпраці українських архітектів не приступається, з одного боку трактуючи їх як наємників, з другого боку вважаючи, що вони, як Українці, мусять з патріотизму бути багато дешевшими від Поляків. В останніх часах слід похвально відмітити справжнє коректне громадянське становище лише Гол. Виділу „Просвіти" у Львові в справі відновлення будівлі „Просвіти" Ринок 10".

Передаючи льояльно всі вичерпуючі голоси безпосередньо інтересованих сторін, стверджуємо: 1) що справою будівель українських установ, будованих за народні гроші, займаються некомпетентні особи; 2) що виготовлення останнього пляну будови української дівочої гімназії СС. Василянок віддано дійсно Полякові і 3) що на адресу українських пп. інженерів-архітектів слід звернутися з побажанням, щоби їх слушний жаль і апель до українського громадянства оперував не тільки аргументом патріотичного гасла „свій до свого", але й аргументом конкуренційних цін та солідности роботи.—Вважаємо, що на цім справа на газетних сторінках закінчена.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 18-й

Вп. Жертводавців, які здожили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925 в золотих:

Акад. Т-во „Січ" Відень 50, Міщанський Союз Кредитовий, Львів 20, Павлюк Антін, Заверце 10, Марія Ольга Косович, Підгайці 17. Рожа Будзінська, Вода коло Славіни 25, Анна з Будзінських Дембіцка 10, Н. Фірманькова, Валіцинки 2. Комітет Допомоги Голодному Селу в Раві руській, а то: д-р І. Кунців 5, о. Твердохліб Ант. 5, о. Лещук О. 6, інж. Білінський Ал. 2, д-р Лещій П. 2, Прийма Теодор судія 1, д-р Коломинець Яр. 3, Білозор Василь 1, Чубей Іван І. Процик Ксавер 1, Трусевич Т. 1, Фідик 1, Малиновський 1, Зазуляк Михайло 2, Друшляківська М. 50 гр., Воянюк І. Баздоль 1, Басай 1, Пеліканова 1, Мосора М. 1, Волосянська 1, Котович 1, Климкевич М. 1, Котовський Володимир 2, Косовецький 1. Дучий 1, Бутрин 1, Вертун 1, Фліс 2, Куштра 2, Каратницька 2, Чосний Еф. 2, М. Хмельовська 1, Панкевичева 1, Чіх Мих. 44 гр., Мат. Шостак 50 гр., Климко 2, Садовський, Монастирок 7, Комітет Голодному Селу в Бережі через „Діло" в кор. чесь., а то: радн. М. Ліськевич 100, Мих. Павлик 25, О. Гулеюк 5, Гр. Чумак 2·50, Ю. Боюк 2, М. Янів 5, Воробець 2, Котилюк 5, Шебуньчак Ів. 5, Мачай Дмитро 5, Ів. Левицький 5, Хомишин, Гащукова 2·50, за К. 15, за Н. 10, Темник Василь 5, Мацюк Дмитро 5, Кубів Осип 5, Кляпек 10, Зелінський 2, Чопій 2·50, Козак 2, Пйонтківський 10, Шкварок 2, Федорович 10, Кранц 5, Сенько 3, Василь Мизюк 5, Н. 5, Іван Решетило 6, Масланюк Ан. 5, Н. Н. 10, Коутій 10, Прокопів 5, Головінський 5, Кушей 5, Мішкевич 17, Ватран Іван 20, Котик Василь 10, п. Поспішільова 2·50, Українська Акад. Громада в Бережі 100, разом 692·50 КЧ, це є 103·80 зол. На листу ч. 9. зложили: д-р К. Студинський 22·50, Панас Олександер 10, Вол. Паранчовський 10, Бернард Адам 10, Мисій Володимир 10, Криловський Володимир 10, Третяк 3·30, Ст. Гезак 6, Кулик Анастазія 1, О. Кривоський 12, через Тов. Пов. Кредит. у Львові зложили: Шимчинський Ів. 5, збірка в Чит. в сереєтві 4·76, о. Василів 5, Букало Семан 1, Чит. „Просвіти" середмістя 5, Павловська П. 6, д-р Іван Горний 7, церква в Струсові 12, д-р Пантишин, Станіславів 25, д-р Гарматій, Теребовля 50, Адам Лотоцький 5, Ющак Юлій 5, Учителі української гімназії, Золочів 37, Славка Яремова 5, Северина Потелицька 10, службовики Народної Торговлі Філія, а то: Макарук Олена, Коломия 2, Висоцький Дмитро, Сенік 5, Мацик Іван, Сенік 3, Шувта Стефанія 2, Кульчицький Михайло Сенік 2, Воробець Михайло, Мостиська 5, Голда Емілія, Мостиська 3, д-р Кміцикевич Іван, Лючія 20. — До дня 25. мая включно 1925 р. зложено: **8.158·51 золотих і 48 доларів.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.
Гостинний. — Сала Нар. Дому.
Середа 27.V. „Маруся Богуславка".
Четвер 28.V. „Казка старого млина".
Субота 30.V. „Вихрест".
Неділя 31.V. „Пан Твардовський".
Понеділок 1.VI. „Майська ніч".
Вівторок 2.VI. „Різ".
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 19—?

В приватній гімназії УПТ. з правом публичности в Яворові відбудуться вступні іспити до першої класи дня 27. червня о 9. год. рано. Вимагається треба до 26. включно. Іспитова такса 10 зол. В 1925|25 шк. р. перша класа буде гуманітарного типу. Вступні іспити до класс 2—8 між 22. та 26. червня. Зголошення приймає Управа від 15. до 25. включно. Виписи до вищих класс відбудуться 27. червня, починаючи з 9. год. рано, виїмково можна буде ще вписатися 29. і 30. червня. — Управитель: **Д-р М. Чайковський.**
2009 2—3

ОО. Редемптористи в Збоїськах, п. Зтесіння, подають отсим до загального відома, що приймають учеників до свого гімназійного Інституту. Точнійші інформації в Дирекції Інституту. 1989 3—3

Товариський Зїзд. Просимо Товаришів, які покінчили в 1905 р. українську гімназію у Львові, негайно подати свої адреси тов. Петрові Мечникові, професорові української гімназії у Львові, вул. Рутовського 22 (Нар. Дім) в справі товариського зїзду, який має би відбутися з кінцем червня ц. р. За Комітет: **Д-р Ілля Салагуб, Олександер Коссин, Петро Мечник.** 2021 1—1

Дрібні оголошення.

ДОБРИЙ інструктор пошукує лекції зі середних шкіл на селі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для інструктора. 2011 2—2

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Ропіцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 2—5

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, бувший урядник, шукає посади, знає провадити хор, аматорський гурток, канцелярію і лісну манипуляцію. Ласкаві зголошення по Адміністрації під „Емігрант". 2007 2—2

„FORD" ориг. складові части, взірцеві спец. варстати до направ, поручає Витолд Транда, Львів, Подлевского 2. 1935 5-5

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військова книжка, виставлена через ПКУ. в Самборі на назвисько Михайло Дністрянський, син Семена, ур. 21.II. 1902 р. з громади Дністрик судовий пов. Турка н. Стр. 2020 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал **Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")**

„Студентський Вістник"

виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Поштова адреса: Praha, hlavni pošta, přihradka č. 411. „Studentskyj Vistnyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Živnostenská banka „Cesus", („Stud. Vistnyk").

Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)

В краю замовляти через книгарню Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередньо від Адміністрації „Студ. Вістника". 3—4

Подяка.

Всім, що взяли участь чи то 25.IV. 1925 в похоронах моєї жени, бл. п. Ярослави з Ловицьких Кондратової, в Коломиї, чи то 9.V. 1925 в поминальнім богослуженню в Турці, що відвідували Покійну в часі її недуги — особливо пп. С. і П. Шереметам в Турці і п. М. Олексинівній в Коломиї, що будь устно будь писемно висказали мені з приводу тяжкої втрати слова співчуття, спеціяльно Головному Виділові „Союза Українок" у Львові складаю ніжайшу, щиру подяку. — **Д-р М. Кондрат,** адвокат в Турці. 2019

Надзвичайні Загальні Збори

кооперативи „НАРОДНИЙ ДІМ" кооперативи з обмеженою порукою в Перемишлянах відбудуться дня 14. червня ц. р. (неділя) в годині 4. попол. На випадок браку комплету в год. 5. попол. в салі „Народнього Дому" в Перемишлянах зі слідуючим порядком денним:

1) Відкриття зборів.

2) Доповняючий вибір Надзірної Ради й Управи.

3) Внесення і запити.

Перемишляни, дня 24.V. 1925.

Надзірна Рада.

2018 1—1

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі

ПЕТРУШЕВСКІ

МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни 1952 офертові низькі. 6—10

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 4-10

Ширіть наш часопис!

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої

ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ

ВЗУТТЯ лише першої якости у знанній зі солідности фірмі

С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.

Панчохи і скарпитки за безцінь. — Оглядайте виставу і подивляйте низькі ціни. 1984 Позір на фірму: **С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 4—5

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 117 (10.500). Львів, субота 30. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Вищі цілі".

Всі знаки на небі і на землі вказують, що йде до стабілізації відносин в світі взагалі, а в Европі зокрема. Очевидно, стабілізацію не слід розуміти як прикладну „згоду в семействі", як припинення розходжень між державами і народами, як ліквідацію всяких напружень і непорозумінь, тільки як відсунення воєнного конфлікту або активних революційних здвигів на якийсь довший протяг часу. Як твердять незвичайно передбачливі комуністичні теоретики і державні керманичі СРСР., наступає стабілізація капіталу, а в чею й стабілізація відносин. Це ще не виключає війни і революції, але не зараз, не в найблизчій будучині.

Війна, як ultima ratio вирішення політичних і економічних розбіжностей ще, не зникла. І тут не треба бути пророком, тільки тверезим політиком, який вміє і хоче дивитися дійсности прямо у вічі, треба бути тільки відкритою людиною, щоби побачити, що закріплювання теперішніх позицій, збудованих на несправедливости, неминуче готує Европі нову воєнну катастрофу. Один з найвидатнійших політиків сучасної Европи — Беніто Мусоліні недавно питав італійський сенат: „Невже ви гадаєте, що війна 1914 року була справді останньою війною? Війна ще впереді". Одночасно найбільш досвідчений представник англійської демократії в своїй промові в палаті громад заявив між иншим: „Я з трівогою дивлюся на сучасний стан річей. Мені здається, що продовження нинішньої політики европейських урядів неминуче несе нову катастрофу, нову війну".

Існуючі трактати є випливом даної хвилі, наслідком „побіди", який кожний день копає могилу. Історія не знає вічних трактатів — як це доказує життя, як це стверджував минулого року в Женеві, а недавно в німецькім парляменті соціяльно-демократичний діяч Брайтшайд. Німецький міністр закордонних справ Штреземан заявив виразно: „Нема в Німеччині нікого, хто щиро міг би сказати, що границі, встановлені на сході всупереч постановам про самовизначення народу, могли би раз на все остати незміненими". Ясно, що й існуючі трактати не довго вдержаться на поверхні життя.

Та теперішня доба є добою мирної підготовки до зустрічі наростаючих катастроф. Підготовлюються всі і вся, творять блюки, шукають союзників. Найбільшу активність під цим оглядом проявляє англійська дипльоматія. З початком цього року і в нас не бракувало людей, які свято вірили, що Чемберлєн створить антибільшовицький блюк, та які вказували, що нам слід рішатися по цей або по той бік греблі. В будівництві антибільшовицького блюку консервативна Англія проявила горячкову діяльність і... надаремне. Ніхто не хоче під теперішню пору ангажуватися до активного виступу проти більшовиків. На кокетування англійської дипльоматії у відношенні до Німеччини Штреземан в своїм великім експозе відповідає, що у всякій констеляції Німеччина продовжуватиме супроти СРСР. співпрацю, започатковану рапальським договором. Стоючи на сторожі власних інтересів, Німеччина в ніякім випадку і в ніякій формі не зробить нічого такого, що унеможливилоб використання приязних німецько-радянських відносин. Також Мусоліні в своїй великій промові в сенаті зазначив корисність визнання радянського уряду. Він іще й підкреслив спасенність цього кроку: „Тепер вже всі, навіть провідники більшовизму мусять признати, що комуністичний експеримент потерпів повне фіско. Не вважаю можливим, щоби Росія могла вернути до мілітарного й воюючого комунізму з р. 1921; радше гадаю, що ми повинні освоїтися з думкою про будучу Росію, яка буде великим краєм дрібних посідачів, керованих партіями, що усвідомлюють собі конечність розвитку і що рахуються з новими умовами і потребами".

До тогож слід додати, що навіть найбільш надійні антибільшовики з малої антанти здали всі позиції і не пішли на приману Англії. Нінчіч і Бенеш ствердили, що ніколи не існував план створення антибільшовицького блюку, бо — мовляв — такий плян є непотрібний з огляду на те, що не існує комуністична небезпека.

Ось як всі і вся, будучи пересвідченими в неминучости воєнної катастрофи в будуччині, в теперішній хвилі відмовляються від почести належати до антибільшовицького блюку і не хотять визивати духів війни.

І це є загальна передумова стабілізації. Годиться нам це все собі усвідомити, бо як кожний тверезий політик мусить прийняти конечність воєнної катастрофи в будуччині, так мусить теж прийняти конечність стабілізації до її підготовки, неминучість тиші перед бурею, яка не знати, як довго тріватиме.

Загальна передумова стабілізації є теж передумовою польсько-радянського порозуміння, яке обіймає собою „вищі цілі". Потребу польсько-радянського порозуміння не лише зазначував перед двома місяцями мін. Скшиньскі, але ще виразнійше підкреслив її тепер комісар закорд. справ Чічерін. Метою радянської політики — говорив він — є заключення трівкого порозуміння з Польщею, що можна в першу чергу осягнути оживленням господарських взаємин. Ніякий великий воєнний напад на СРСР. не може бути здійснений без участи Польщі. Радянський уряд поробив вже заходи для оживлення господарських відносин з Польщею.

Та на цьому не кінчається порозуміння з Польщею. В Москві існують іще супроти Польщі далеко глибші та складнійші комбінації. У всесвітній політиці перехрещуються напрямки пацифістичний й імперіялістичний. Принціпово — твердить Чічерін — існує можливість загального антибільшовицького фронту. На випадок воздвоєння европейських держав висувається блюк Франції, СРСР., Польщі і Японії проти Англії і Німеччини. В иншій комбінації СРСР. фігурував би по стороні Німеччини. Як бачимо, то й тут між Росією і Польщею відбувається процес притягання і відтручування. Та для нас важним є те, що крім господарсько-торговельного порозуміння допускається можливість політичної співпраці.

Для „вищих цілей" Росія нехтує інтересами України й українського народу. Ці „вищі цілі" Москви одуховлюють польську реакцію. Польсько-російська проблема — як зазначує „Слово польске" — представляється дуже просто і не збуджує в Поляків вже ніяких сумнівів від найкрайнійшої правиці до соціялістів.

„Розвязка цієї проблеми представляється в простій формулі: якнайбільша чуйність і оборонний фронт супроти Німеччини, якнайкращі сусідські відносини, а в будуччині при сприятливих умовинах навіть союз з Росією".

Для такого союзу нема ніяких перепон, бо

„границі між Польщею і Росією устійнено рижським трактатом з 18. березня 1921, якого не нав'язано Росії диктатом побідника, але він є вислідом згідного порозуміння обох сторін, які ділали на основі повної рівноправности. А що той трактат в нічім не знасилував животних інтересів Росії, тому не має нема причин до дівання в напрямі зміни польско-російської границі, а вже зовсім нема державна рація не начазує їй пожадати корінно польських земель".

Ось де криються передумови стабілізації відносин на сході Европи, ось де існує база для польсько-російського порозуміння, яке було би підтвердженням і закріпленням рижського трактату так само, як колись андрусівського. Але в теперішній хвилі відносини є лещо відмінні як були перед 250 літами. Державна Україна не замикається границями лівобічної Гетьманщини, але обіймає широкі простори від Збруча до Дону. Тепер вже українських інтересів не заступає тонка верства козацької старшини, але широкі освідомлені маси селян і робітників. Перед громадянами землі української, а особливо перед відповідальними політиками лежить завдання пильно і чуйно стежити „ne quid res publica detrimenti capiat". Цей обовязок лежить на політиках по обох боках рижської смуги без огляду на партійні чи навіть світоглядові ріжниці. Пильно треба стежити за тим, щоби „вищі цілі" Москви і Варшави не були діймаво заплачені найживотнійшими інтересами українського народу.

Ф. Ф.

Зміцнене порозуміння чи розєднання?

Спільний текст. — Англійські сумніви. — 19 стаття. — Становище Німеччини і Франції. — Замрячені перспективи.

Справа загальноевропейського гарантійного пакту докочується до небезпечного місця. Текст французької ноти, яка має бути відповідю Німеччині, трохи залежався в Льондоні. Англійський уряд не прийняв його без застережень, а звернувся до Парижа за інформаціями що до деяких сумнівних пунктів. Така форма порозуміння є необхідна з огляду на те, що спершу обидва уряди погодились, щоби відповідь на німецькі пропозиції вийшла спільно та солідарно. Таке становище було наслідком зовсім зрозумілого погляду, що Німеччина схоче використати ситуацію розбіжности думок між Льондоном, Парижем, Римом і Брюселем.

Найбільша увага звернена на становище англійського уряду. Які сумніви має Чемберлєн щодо тексту приготовленого Бріяном, про це інформує нас англійська преса. „Дейлі Телєґреф" каже, що англ. уряд домагається розяснення в трьох пунктах. Всі ці пункти кружляють довкола нещасної 19-ої статті „пакту", доданого до Версальського договору, якою союзні держави хотіли оминути можливі інтернаціональні конфлікти на ґрунті самого договору. Виявляється, що тепер вони самі найбільше спорічаються щодо її інтерпретації. Ця стаття така: „Ліга Націй може, вряди-годи, запрохати членів Ліги, щоби вони зайнялись новим розглянением договорів, яких не можна прикласти (inapplicables), а також міжнародніми ситуаціями, яких удержання може загрожувати світовому мирові".

Коли Німеччина стане членом Ліги Націй, вона схоче покористуватись цією статтею. Вона домагатиметься ревізії кордонів з Польщею, справи Шлеська та Данціґа, а це знова стане прецедєнсом для нових спроб ревізії Версальського договору. Англія стоїть на раціональнім становищі, що гарантійний пакт пяти великих держав в завдалегідь зовсім недоцільним, якщо саме нинішні умовини співжиття держав спонукують їх до щораз більшої ворожнечі. З другого боку Англія не хоче своїм підписом брати ніяких ширших зобовязань як оборони західних границь, миру на Рейні, перед можливим німецьким наступом.

Французька преса покликується на свіже рішення англійського юрисконсульта Фінлея, в справі ревізії договору між Болівією та Чілі, де сказано, що згідно з 19 статтею „пакту" нове розглянення кордонів можливе лише за згодою обох, чи більше сторін, себ-то одноздно. Польща повторяє за Францією „таїнственну" формулу, що всі можливі умови з Німеччиною не можуть змінювати нині існуючого стану, витвореного та затвердженого Версальським договором.

Виринає дуже просте питання: коли так стоїть справа, який-же глузд вступати Німеччині до Ліги і навіщо взагалі всі ці мирові гарантійні пакти, коли географічна карта Европи визначена у Версалю є здійсненим ідеалом, ненарушним у своїй святости? Такі запити мусить ставити собі нишком англійський уряд, який зрозумів необхідність виправлення помилок натворених у переможнім запалі на мировій конференції у Парижі. У нинішній стадії існує можливість, що або Англія згодиться лише на гарантійний пакт трьох держав: з Францією та Бельгією відносно миру на заході, або обмежиться до дуже скромної спів-

участи у загальнім пакті, який схоче означити умовини забезпеки на Сході.

Ці два становища не вичерпують усіх можливостей. Хто зна, чи саме тепер Англія не буде приневолена заявити рішуче, що компроміс між її становищем і становищем Франції виключений. Тоді вона вишле окрему відповідь на німецькі пропозиції і цим пічне нову фазу переговорів, в якій пічне рахуватись з утворенням нової констеляції сил для вдержання мирової рівноваги. Нема сумніву, що дискусія про гарантійний пакт дійшла до того менту, коли всі надії на зміцнення розхитаного англо-французького союзу можуть скінчитись повним возєднанням.

Після Всесоюзного З'їзду Рад.

Провал Троцького.

Всесоюзний з'їзд Рад закінчився у Москві 20. травня. На з'їзді доконано деяких змін у конституції, про що ми вже мали нагоду писати, а крім цього вибрано новий Центральний Виконавчий Комітет СРСР, що являється найвищою законодатною установою Союзу в часі між з'їздами.

Центральний виконавчий комітет СРСР. складається з двох палат: зі союзної ради і з ради національностей. В склад союзної ради входить 450 членів, з чого від російської федеративної республики — 300, від України — 75, від Білоруси — 13, від закавказької федерації — 30, від туркменської союзної республики — 4, і накінець від узбекської — 16. Крім цього входить до союзної ради 10 народніх комісарів союзного уряду та уповноважені представники СРСР. у Берліні та Льондоні. Рада національностей складається з представників усіх тзв. незалежних, автономних республик, країв і областей. Кожна незалежна союзна республика має в Раді національностей по 5 представників, кожна автономна республика без огляду на те, до якої федерації вона входить, має по одному представникові. Те саме відноситься до областей і країв. Рада національностей складається в цьому році з 382 представників. Число її членів побільшилось в порівнанню з минулим роком на 30 членів через те, що повходили до неї представники новоутворених автономних одиниць у закавказькій федерації, союзних республик узбекської і туркменської та їх автономних країв і накінець представник новоуйвореної на Україні автономної молдавської республики. Таким чином всесоюзний центральний виконавчий комітет складається з 382 членів, між якими є 146 безпартійних. Всі инші члени є комуністами. В минулому році президія ВЦВК-ту складалася з 4-ох членів, по одному представникові від кожної союзної республики. В цьому році президія побільшилася на два нових членів від республик узбецької та туркменської. Разом отже складається вона з 6-х членів. Представником України в президії є Петровський, голова Всеукраїнського центрального виконавчого комітету.

Зараже після закінчення з'їзду відбулася перша сесія нового вибраного Центрального Виконавчого Комітету. На ній вибрано всесоюзний уряд. Всіх старих членів уряду вибрано наново. Інтензивно поширювані відомости про те, що Троцький ввійде тепер до уряду та що займе відповідальне місце Красіна, комісаря закордонної торговлі, або місце Дзержинського, голови Ради Господарства та Оборони, не справдилися. Троцький не тільки не обняв ніякого відповідального становища в уряді, але не висунув навіть своєї кандидатури. Так само не висував його кандидатури ніхто инший.

Появу Троцького на з'їзді та величезні овації, які йому робилося, слід вважати тільки демонстрацією Троцького і компартії, що має засвідчити перед світом повну згоду та гармонію у нутрі самої партії. Отже Троцький являється й на далі карним членом партії, хоч і має инші погляди на деякі революційні події. В доказ цього вибрано його до президії з'їзду. І саме цей вибір дав многим політикам причину до далеко йдучих висновків про поворот Троцького до влади, та про новий курс большевицької політики. Газетні репортери, поширюючи такі вісти в Европі, мало цікавилися тим, що Троцький був саме один з найбільших ворогів теперішньої політики уряду Рикова, що він найзавзятіше виступав проти компромісу зі селянством та проти закріплювання капіталістичних основ у селянському господарстві, що він був і є приклонником т. зв. перманентної революції, — а все це вкупі суперечило та суперечить теперішньому політичному курсові радянського уряду і компартії. Очевидячки, що через те все Троцький не міг увійти в склад уряду, який проводить зовсім протилежну лінію від тої, яку пропагує Троцький.

В. М.

Пурус

паста до взуття

є

назвісною

Проти хемічної війни.

На міжнародній конференції у Женеві в справі торговлі зброєю виринула дуже цікава дискусія у звязку з поширенням хемічних продуктів, якими можна широко користуватися підчас війни. Ці наради є покищо держані в тайні, але до преси дійшли деякі загальні інформації чималої ваги.

Американський проект казав про заборону торговлі отруйними газами та посвяченою відотою, яких уживається виключно до воєнних цілей. На це відповідав югославянський делегат, вказавши на необхідність підписати конвенцію проти газової війни взагалі. Німецький та італійський делегат приєднались до американського внеску, що мав на меті забезпечити торговельні інтереси, зваживши, що велика скількість хемічних продуктів служить і мировим цілям. Велику сенсацію викликала заява голови німецької делегації Екардта, який відповідав на інтерпеляцію югославянського делегата. Ось її зміст: „Німеччина готова без ніяких застережень приступити до кожної міжнародньої умови, яка матиме на меті припинити війну отруйними газами". Цю заяву прийняли дуже радісно французькі та англійські делегати і вона стала сенсацією дня у хоромах Ліги Націй.

Доля Амундсена.

До цього часу нема звісток про те, що сталось з Амундсеном і його товаришами. У Норвегії та за кордоном панують ріжні погляди щодо можливостей, з якими він міг зустрітись у своїому леті на бігун. Цікаве, що норвежські знавці заявляють, що Амундсен не долетів до бігуна, а мабуть мусів продовжувати дорогу на лещетах. Великий мандрівник Фрітйоф Нансен не годиться з песимізмом своїх земляків, впевняючи, що спізнення на кілька днів не грає ніякої ролі і що Амундсен рахувався з усіма перепонами. Полярний дослідник Френхен пояснює, що Амундсен має припаси на 30 день, а голова данської воздушної фльоти, що умовини висадки на північнім бігуві є прегарні.

А проте тривожні здогади мають своє виправдання. Смуга північного бігуна вкрита хмарами та мряками, а температура сувора. Все питання в тому, чи з літаком не трапилась катастрофа. Американський мандрівник Мек Міллен впевнює, що віднайти Амундсена буде дуже легко. Річ лише у тому, щоби живого.

Недоля української галицької військової еміґрації в ЧСР.

Шість років минає від хвилі, коли українська Галицька Армія, під напором у десятеро численнійшого ворога, почала відступ із нашої тісній шої батьківщини. Загал її подався в сторону Збруча; тільки гірська бригада була приневолена перейти на область чехословацької республики. Тут її інтернували в Німецькім Яблінним і вона стала зазичком української військової еміґрації в ЧСР. — У першій 1920 р. перейшла сюди група генерал-четаря УГА. Краєса, яку разом із поворотцями з італійського та втікачами з польського подолу примішено зразу в таборі в Либерці, а відтак у Йозефові. Після розвязання української бригади в Німецькім Яблінним у жовтні 1921 переведено її членів також до табору в Йозефові, який став осередком усієї української військової еміґрації в ЧСР. — Її чисельний стан виносить під що пору 2627 мущин, 61 жінок і 84 дітей. Вона розміщені ось так: 516 мущин, 35 жінок і 76 дітей у таборі, 981 мущин, 6 жінок і 8 дітей у робітничих відділах, які виконують усяку працю для чсп. військової управи, 50 мущин у лічниках як недужі, а 1100 мущин на приватній праці. Поміж ними находиться 26 военних немічників і 50 сухітників.

Після відомого вішення Ради амбасадорів з дня 14. III. 1925 дальше перебування на чужині військових еміґрантів стало не тільки зовсім безцільним, але також каригідним з національного боку гайнуванням часу і відтяганням творчих сил від праці. Тому переважна більшість військових скитальців постановила вертати в рідний край. Зараз весною і літом 1923 р. близько 400 скитальців звернулися через ч.-сл. міністерство народної оборони до польського конзуляту в Празі відносно видачі подорожніх документів на поворот додому. Та хоча вони приложили до своїх прохань метрики уродження і свідоцтва приналежности, виготовлені за часів польської влади, з яких многі були надто потверджені старостами, і не зважаючи дні на безвастанні урґенси, аж так на те, що в березні 1924 року пересланно через ч.-сл. міністерство закордонних справ новий список 405 осіб, бажаючих вернути до краю, протягом цілого року ніхто з них паспорту не одержав. Щойно продовж літа 1924 року наспіло з конзуляту 17 паспортів. Вину за таку довгу проволоку в полагоджуванню цих справ покидає конзулят підвладних польських урядів у краю, яким він на домагання Сайого міністерства мусить пересилати всі особисті документи поворот-

Д-р Іван Куровець.

(5)

По Югославії та Італії.

(Враження з подорожі.)

(Докінчення.)

Діти в Німеччині і Югославії. — Венеція. — Лідо. — Подорожні. — Скромна рада.

Вернувшись з Цетинії до Дубровника, хотів я їхати до Риму via Барі, та дістав звідомлення з Риму, від подорожних Німців та инших, що цього року в Римі з причини святого року велика сила прочан і подорожних з цілого світа, так, що нема де приміститися і через це дорожнеча. Тому поїхав я до Венеції. Тепер в весною взагалі всюди великий рух подорожних, а найбільше Німців. Їдучи з Цетинії до Дубровника в німецькім товаристві, мав як сусідку Німкиню-Баварку з якою в часі дороги розбалакався і довідався, що є два роки замужна і має четверо дітей. На запитання як це можливо, сказала мені, що родила два рази близнята. Питаю її: „А щож буде як так що року Бог поблагословить?" А вона каже мені, що не має нічого проти того, щоби були ще раз близнята, коби лише здорові були. Наша вітчина — каже — стільки потерпіла і витратила стільки людей, що треба ці втрати вирівнати і ми всі мусимо тепер „працювати".

Вернувши до Дубровника другої днини, переглядаю місцеві часописи і вичитую у „Vecerne Novosti Sarajevo" з 14 aprila статтю „borba za poiomstvo", де автор рішуче й енергійно виступає проти повоєнної деморалізації в краю, а саме з причини, що югославянські жінки, не хотячи родити дітей, штучно позбуваються потомства і що ця язва охопила край й грозить загибіллю державі. Автор накликує уряд до боротьби проти цієї язви з метою поборювання цих анормальних появ, домагається енергійних, суворих карних законів. Ці факти подаю до відома нашого жіноцтва і суспільности з пригадкою, що ми також зазнали в світовій війні страшних втрат у людях і тому нам не слід наслідувати те, що діється тепер у Югославії, а треба би йти за самозберігаючим змислом Німців.

Наситивши свою душу стільки враженнями в країні дикої краси та величної природи, поїхав я поспішним пароплавом з Дубровника до Трієсту, а звідси залізницею до Венеції.

Сама Венеція не зробила на мене великого враження. Залізницею віздається до Венеції з головного двірця „Mesiro" довжезним мостом з 4—5-кільометровим через море; але це море не гарне, брудне, покрите живоростами, вонюче. З міського двірця всів я до чорної як домовина гондолі і поїхав до поручених мені готелів, як готель Бавер та Грінвальд і инших. Хоч як вони великі, а таки не знайшов там приміщення. Щойно по довгих їздах гондолею по брудних каналах зупинився в готелі (Albergo Centauro) близь площі св. Марка. Канали, якими я переїзджав яких півтори години, шукаючи готелю, вонючі, у каламутній зелено-жовтій воді пливе всіляке свинство, як ріжні відпадки, лушпини, трава, солома, а камінниці вздовж каналів колись може гарні та пишні палати венеційських вельмож — сьогодні обдряпані, з яких видніє біднота збанкрутованого шляхтича. Помістившися в готелі, покріпив сили добрим обідом, а ще ліпшим вином (цього дня від рана до 4-ої сполудня нічого не ів!) відзискав я силу і кинувся оглядати місто, прямуючи до площі св. Марка. А щоби не заблукати в тісних і темних вуличках, писав усі вулиці по черзі, які переходив, щоби міг назад вернутись. І це показалося практичне, бо не знаючи добре італійської мови, можна годинами блукати. Зайшов на площу св. Марка між чудові аркади, почув музику вівлусіль зайшов до прегарної церкви св. Марка, а дальше над море, на вулицю Піяволі, де відзискав фантазію й позбувся першого поганого враження венеційських каналів. У Венеції ця частина міста: околиця церкви св. Марка з площею, вежою Кампаніля, палатою дожів враз з галерією образів та музеєм — то це одно, що варта бачити та подивляти щоденно її красу та високий артизм. Тут можна годинами проходжуватися та подивляти високу культуру, а поприче величезні стада голубів на площі св. Марка веселять душу. А проте це все можна оглянути доскладно за два дні.

Оглянувши це все, наситивши душу красою італійського мистецтва, поїхав я пароплавом на острів Лідо (їзда трівае 20—25 мінут, коштує туди і назад півтори ліри) їдеться пароплавом, широким морським каналом серед лягун, покритих живоростами, але море чистійше як у венецьких каналах. Острів Лідо то прикраса Венеції; гідна церкви св. Марка, палати дожів та „Canale Grande" з усіма стародавніми палатами. Острів завдовжки кількох кільометрів, а 1—1½ кільом. широкий, повний чудових городів, парків, гарних віль, пишних квітів і кущів, пальм та иншої південної деревини. Найкраще що тут можна бачити то піскові величезні

дія для провірки їх автентичности. Кождий інтересовані особи через рідняків у краю звертаються до причалежних місцевих урядів, одержують відповідь, що все залежить від консульту в Празі.

Крім того польська влада, чи її чинники роблять нашим поворотцям ще инші навзгляднo зломамірені труднощі і вишукані перепони. Так прим. п. Грицені Баранікові, який подав прохання на паспорт ще 7. серпня 1923, у відповіді на особистий дацит у серпні 1924 сказано в консуляті, що він не може одержати паспорту на поворот додому тому, що по зізнанню приналежного старости він, Баранік, «не служити у чеськословацькій армії. Не вважаючи на те, що згадана безпосередно після тої заяви передав консулятові урядову посвідку чс. управи табора, що він від 1919 р. перебуває безперервно в таборі, як інтернований чужинець, консулят не видав йому паспорту по нинішній день. Наводжу це, як один з численних випадків польських шпан супроти наших скитальців.

Тих емігрантів, які не дождалися паспортів і пустилися в дорогу без них, щоби непомітно перейти кордон, польська влада завертає з кордону, а навіть з глубини краю назад до ЧСР., а в найкращім разі карає їх тюрмою та грошевою карою за „незаконний перехід кордону". У листопаді та грудні 1923 польські уряди завернули 145 поворотців, які на зазив чс. міністерства народньої оборони з дня 13. X. 1923 ч. 623553|43 зголосилися були до добровільної репатріації і одержали від чсл. урядів відповідні документи, а надто вказівки свідоцтвами приналежности та иншими посвідками, стверджуючими безсумнівно їх державну приналежність.

Щоби покласти край цим нечуваним витрикам, закордонні українські чинники звертався кількакратно за підмогою до чехословацького уряду і до міжнародніх чинників, та осенню 1924 р. 405 членів військової еміграції подали в цій справі жалобу до Союза Народів. Завдяки цим заходам польський консулят почав від жовтня 1924 р. видавати українським поворотцям-нестаршинам паспорти на поворот домів дещо скорше, однак не припинив цілком вище описаних труднощів і перепон, яких не робить своїм громадянам представництво жодної держави на світі. Наглядним доказом на це є обставина, що за більш 1000 прохачів до кінця квітня 1925 паспорти одержали заледви 163. Всетаки ті емігранти, що мають щастя одержати „дозвіл" на поворот додому, мусять на нього ждати пересічно 6—9 місяців. При тім польський консулят не помічає ніякої нагоди, щоби цей речинець як найдальше пересунути. Вистане предложити консулятові якінебудь документ—хочби виготовлений Чехословацьким урядом у чеській мові, в якому назви галицьких місцевостей означені так, як вони звучать по українськи, а не по польськи, або де згадано ненависне слово „Галичина". Такі документи вживають вельми некорисно задовготу згаданого речинця, бо польський консулят передержує їх через кільканадцять тижнів у себе, а щойно потім звертає „до відповідного справлення". Крім того консулят вимагає за паспорт оплату 156 кор. чесь., якої нїодин таборянин із своїх нужденних поборів покопти не може. Передусім же люде хворі та немічники не мають спромоги роздобути цієї суми. Крім того скитальці, які брали визначнійший участь у визвольній боротьбі або політичному тогочасному житю, не можуть зважитися на поворот, бо польська влада всупереч постанові 97. артикулу договору в Сан-Жермен з дня 10. вересня 1919 потягає за такі вчинки до судової відповідальности, а т. зв. амнестія до членів У. Г. А. взагалі не відноситься. З уваги на все те переважна більшість військових еміграйтів, які доси не всіли повернути до дому, є приневолена проти своєї волі аж у безконечність коротати на чужині нужденне животіння та нидіти духом і тілом.

Так представляється сучасне положення тих громадян України, які найкращі свої літа жертвували на службу спільному народові. Причин цього сумного явища треба глядіти не так у теперішніх обставинах, небо у теперішньому політичному положенні нашого народу, як радше в наших внутрішніх відносинах, себто питомій нам безплановости, нерозважній короткозорости, та наївному оппортунізмові у громадянському і політичному житті. Українське громадянство Східної Галичини не вважало доцільним зацікавитися долею останків своєї народньої Армії, не згадуючи вже про добру волю улекшити їх важке положення.

Т. зв. рееміграційний комітет, що осівався був з весною 1923 у Львові, не проявив ніякої діяльности, а посидюки угруповання і політичні партії в краю обмежили своє піклування еміграцією до ухвалення резолюцій, взивочих її до негайного повороту додому. *)

Супроти цього я, як б. останній командант останків У. Г. А. в Ч. С. Р. тягав своїм обовязком у письмі з дня 13. червня 1924, спрямованому до Головних Управ усіх українських політичних партій Східної Галичини, як також Української Парляментарної Репрезентації у Варшаві звернути подібно матеріяльне і моральне положення української військової скитальщини в Ч. С. Р., представити її наміри вернути до видатної праці в краю та перепони з боку польської влади, з наведенням імен і точних дат, а вкінці просити утворити окрему установу, що її завдання було би починити заходи відносно повної амнестії та репатріації. В тій самій справі звертався я 12. серпня 1924 вдруге до Парляментарної Репрезентації, а також до деяких визначнійших громадян у краю. Однак, на жаль, ці письма не найшли ніякого відгомону, та крім Вп. проф. М. Галущинського ніхто не потвердив мені навіть їх одержання.

Тимчасом положення нашої військової скитальщини гіршає з кожним днем. Наслідком чесько-польського договору має бути український табор в Йозефові вже в найблизших тижнях розвязаний, а тодішні комісії борці за волю України опиняться без ніякого пристановища. Їх наче злочинців відвезуть до кордону та віддадуть на поталу. Про приміщення такої великої кількости людей в Ч. С. Р. нема що й думати з огляду на безробіття, а заповіданий свого часу транспорт на Радянську Україну відложений на необмежений час.

Отже настала крайня пора, щоби відповідальні чинники в краю пригадали собі про наше істнування та бодай запізно і частинно сповнили свій занедбаний обовязок супроти останків Армії, якої невмірущою славою повинні ми довжати, як найбільшими гордощами нашої доби! — По моїмо, виглядає на успіх може в разі спільну акцію всіх краєвих чинників і партій при інтензивному використанню усієї преси та соймової трибуни. В тій ціли необхідно створити окремий комітет, що його завданням буде внесення повної амнестії для всіх членів б. У. Г. А. і прискорену їх репатріяцію, а надто подбати про тимчасове забезпечення прожитку тим поворотцям, що не мають в краю ніякої родини ані иншого пристановища. З окрема годиться подбати про приміщення немічників недужих поворотців.

Д-р Іван Мозан, сотник У. Г. А.

*) Не задля полеміки з ш. автором, а для їм правди слід пригадати, що дотепер до повороту української галицької еміграції до краю, який м. ін. голосило й „Діло", був роблений ще в 1922 р., саме тоді, коли умови повороту були багато легші від нинішніх. Тоді проти нашої поради пішуче виступили деякі нікомі еміграційні кола. — Ред.

Модест Менцинський концертує

Львів, понеділок, дня **1. червня ц. р.**
Стрий, середа, дня **3. червня ц. р.**

Білети на концерт у Львові продає Кооперативна „Український Театр" — Руська 18. I. пов.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія Туґута.

Дня 27. V. віцепрем. Туґут вніс просьбу про димісію, з огляду на те, що з причини переголосовування його в важних справах уважав свою участь в уряді безцільною. Прем. Грабські предложив димісію Т-та президентові. Президія ради мін. оголошує, що през. річипосполитої прийняв димісію Т-а. Віцепремєрства по Тугуті не обійме ніхто. Керовництво секції для справ національних меншостей обійме найправдоподібніше сам прем. Грабські.

Вибух арсеналу в Мукдені.

Магазин муніції в Мукдені вилетів у воздух. Згинуло 300 люда. Догаюються, що це діло большевиків.

Роззброєння Швеції.

Урядовий проект роззброєння шведської армії й маринарки прийняли обі палати.

Норвеґія шукає Амундсена.

Норвеський уряд радив що робити зогляду на зростаюче затоівоження населення з причини, що досі нема ніяких вісток проб долю Амундсена. Коли до пятниці не наспіє ніяка вістка, вийде уряд два великі гідропляни, які патролювали би на просторі від Шпіцбергена до бігуна. Літакам товаришитиме великий воєнний корабель. Уряд розглядав теж справу помочі загранищі.

Америка проти займання півн. бігуна Норвеґією.

„Юнайтед Прес" повідомляє, що в ур. американських колах розглядають справу анексії підбігунової суші в разі відкриття Амундсеном. Вказують на це, що вже Пері застромив ам. прапор на півн. бігуні. Ам.-норвеський спір мусів би рішити мировий суд, тимбільше, що Амундсенові товаришить Американець Елсворт, що й фінансував виправу.

Нове становище Троцького.

Ухвалою союз. совнаркому Троцький іменований керовником гол. конц. уряду і членом президії союзн. ради господарства. Становище це займав Дзержиньскі. Іменування це викликало сенсацію, бо Троцький звісний з компромісу між комунізмом і капіталізмом.

Евакуація Поруря.

Райтер повідомляє, що на основі договору Еріо й Тені з Німеччиною, Поруря буде евакуоване 16. VI. ц. р. Тодіже евакуують міста: Дісельдорф і Дуібург.

Дописи.

Субота, пов. Станиславів. Заходами й коштом п. Якова Трача став у селі при дорозі (в саді п. Я. Трача) памятник Т. Шевченка проекту п. О-ві. Долгого. Дня 17. V. 1925 відбулось посвячення, якого довершив Вел. о. Микола Юрик. Зібралось на це свято чимало селян та інтелігенції як місцевих так і з сусідніх сіл. Вел. о. М. Ю. і п. Я. Тр. виголосили промови щирі й зрозумілі для люду. Сам памятник дуже мило пражає своїм чудово обдуманим змістом. На обширному, в цементу, пецесталі, біля 2-ох метр. висоти стоїть монумент, блакитній фон, на якому видніє вгорі скромне знамя хреста, нижше плоскорізьба погрудня Т. Шевченка поміщене на крилі вірла, що буяє в блакиті на легких, чистих хмариках, а під ним — хвилі Дніпра. Виконання дуже образово змістовне.

Вечером заходом чит. „Просвіти" та невтомним трудом тихого просвітнього працьовника п. Ом. Долгого відбувся під його орудою концерт у честь Тараса Шевченка. Кождий пісонька віддала прецізно, ясно, заховано всі відтінки її краси. Пісні глибоко й щиро захоплювали слухачів-гостей, які втішно-бурхливо оплескували кожду точку. По концерті відіграно квартину сценічну з сільського життя „Не клени". Селяне-аматори, головно стар. свардиа покотуха, вдатньо відіграли картинку. Село, що має 400 дум, не багате, а горнеться до культурно-освітніх змагань, хоче піднести свій добробут, хоче поправити свою долю, хоче стрінути своє завтра — правдиво, ясно! Честь Йому! **Гість.**

НОВИНКИ.

— СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА ч. 2. як безплатний додаток за II. чвертьріччя розсилаємо всім Вп. передплатникам, які вплатили передплату за це чвертьріччя, себто до кінця червня ц. р. та надіслали за почтову оплату I. ч. 60 сот. Почтову оплату за II. ч. просимо вплатити при найближчій посилці передплати. Просимо всіх наших Вп. передплатників, щоби до 5. червня ц. р. сповнили передплату до кінця червня ц. р. так, щоби до 15. червня ми могли з огляду на ферІЇ вислати вже всім додаток. Вп. передплатникам, які не надішлють почтової оплати за I. ч., не одержать II. ч., при чім просимо надсилати почтову оплату і на ІІ. ч.

— Конфіската. Поперднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за чотири уступи з передової статті п. з. „На двох стільцях", за кілька місць з новинки п. з. „Злоба чи неграмотність поліціянтів", за більшу половину малого фейлетону п. з. „Одинока рада" і на кінець за одно речення з статті п. з. „СС. Василіянки: українська гімназія і польські архітекти".

— „Дзялач кресови". До какого суду в Тернополі спроваджено арештованого бурмістра міста Скалату Едварда Сисака, 69-літнього старика, який під ряду місяців (а мабуть від ряду літ) займався насилуванням нелітніх дівчат у віці між 12—14 роком життя. У скандал вмішана сила осіб.

— Перед процесом Штайґера. Газети, які спеціяльно цікавляться ходом справи Штайґера, довідуються, що на предсідника трибуналу передбачено радника Франке, як такого, що не бере участи в політичному життю й незаангажований в ніякій партії. З цією ціллю перевесуть рад. Франке з торговельного суду, до суду карного.

— Надзвичайна але успішна оборона. Польська преса захоплена енергією одної паночки — Варшавянки, яка, зачеплена на вулиці якимсь Дон-жуаном, не вдавалась в ніякі розмови тільки замастила його так совісно пястуком в вік, що мусіла інтервенювати публика і поліцай.

— Редукція львівських польських театрів. Організаційна секція львівської ради міської рішила запропонувати пленумові міської ради скасування одного з трьох польських театрів, на які місто видає великанські суми. (Останній, непокритий ще дефіцит, має дальшик 550,000 зол.) Здається, що скасують т. зв. „Малий театр" при вул. Городецькій, де грають виключно легкі комедії. В звязку з цим передбачують комунікаційні удогіднення до оперетково „Театру новості" (б. кольосей), а навіть будову нового театру в Єзуїтському саді (на місці ресторану). Польська міська рада утримує аж три театри виключно з місією культурт трегерства. В існуванні аж трьох театрів не заінтересовані ані широкі кола інтелігенції ані міщанство, ані теж міський пролетаріят: доказом постійні пустки в театрах. Не вважаючи на це місто вітягає з кишень усіх мешканців грубі гроші на ті театри, не даючи одночасно ані сотика на підмогу єдиному українському театрові.

пляжі до купання в морі. Море тут не таке гарне як у Дубровнику, але чисте, бо великими хвилями об піскові пляжі, де купаючися, можна рівночасно вигріватися в піску. У Венеції і на Лідо життя на 30—40 пр. дорожче як у Абації, за 9—10 з. п. денно можна буржуєві вигідно жити.

У Венеції і на Лідо велика маса чужинців, з чого 80 процент Німців. Їх скрізь повно. Подорожні, а особливо Німці, заосмотрені в Бедекери, бігають по всіх усюдах. Німецькі жінки як і всі инші (така тут скрізь мода) убрані в капелюшики, вкриті ріжнобарвними рожичками, костюм сорокатий червоно-зелено-жовтий; здебільша в окулярах або цвікрах, цілком папугаї в окулярах; поводяться на вулиці свобідно, в ресторанах їдять і пють кріпко. Тутешне населення живе з подорожних. Спеціяльність Венеції, це фабрика скляних виробів, які мають европейську славу. У Венеції в готелях, кавярнях, скрізь німецькі та австрійські газети. З огляду на велику силу Німців, які тут подорожують, властителі всіх готелів держать в части німецьку службу, переважно жіночу. Харч, напитки загально добрі, на яких 80—100 процент дешевші як у Львові. В Італії залізниці дешеві і тепер по війні доста чисті, хоч не такі, як у Чехословакії.

Хто їде до Італії лічитися, нехай їде до Абації, Лідо, Дубровника, а кого прибило життя, стратив життєву енергію і жадний сильних вражінь, щоби всі мізкові клітини порушити до гори ногами нехай їде по морі в Дубровник на Ловчен і дальше. Там серед розбурханого Адрійського моря, дикої краси природи може відсвіжити бодай частинно мізок. Краси природи, чудового сонця, розбурханого моря, його величі не заступлять ніякі пребарні твори мистецтва і великої культури. Краса і суворість моря це щось величного. Хто з якоїнебудь причини вибирається в дорогу на полудне, повинен до подорожі приготовитися, а саме заосмотритися відповідно до краю, куди їде, в Бедекера, дальше „Ono Roberts Shrachführer", в брошурці за 1 зол. п. вистудіювати все те, що вам у дорозі потрібне до розмови в кавярні, ресторані, на вулиці, залізниці і т. п. Дальше треба заосмотритися в залізничу карту дороги. Не маючи цього і не перестудіювавши все докладно, коштує їзда та ціла подорож багато більше часу і грошей. Всі ці замітки я вважав за потрібне подати до відома тим, що потребують їхати в світ на південь.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
у ніжуе світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найліпший. Вірогідна репродукція без шуму. Великий вибір пласт. пивнож жидівських і єврейських каторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТІНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 8—20

— З життя української наддніпрянської еміграції. Українське Товариство Еміґрантів у Львові (ул. Руська 3, III пов.) одержало цими днями повідомлення від Українського Центрального Комітету у Варшаві, що справа з виїздом деяких емігрантів до Канади на деякий час затрималася з огляду на неодержання остаточних конкретних відомостей від уповноваженого представника У. Ц. К. в Канаді. Комітет вживає заходів до можливо скорішого вирішення цієї справи. Емігранти, які мають бажання виїхати до Канади, мусять згодитися зачекати в Українському Товаристві Емігрантів у Львові. (Очевидно, що цей заклик торкається лише тих, які в нікому разі не можуть повернути до батьківщини, яким рад. посольство відмовляє дозволу на поворот, та які рішуче не в силі найти собі прожитку на українських землях під Польщею).

— Допомога інвалідам армії УНР. Український Центральний Комітет у Варшаві повідомив львівське Т-во Еміґрантів з Наддн. України, що виходом комітету польська влада призначила з 1-го січня ц. р. щомісячну грошеву допомогу українським інвалідам, що служили в армії УНР. Допомога виплачується касою Українського Центрального Комітету у Варшаві. Комітет звертається з проханням до Т-ва негайно зібрати відомости про місце перебування українських інвалідів в Галичині, які бажали б скористати з цієї допомоги, і надіслати їх списки до комітету. Інваліди, які ще не були оглянені суб-ревізійними комісіями, можуть також зголоситися для полагодження відповідних кроків в цілях визнання за ними також прав на одержання щомісячних допомог. Адреса для зголошування інвалідів: Руська 3, III. поверх. Зокрема Т-во шукає адреси інвалідів Андрія Голуба та Івана Перлікаєва, яким призначено грошеву допомогу.

— Проповідь чи агітація єпископа Твардовского? На днях був у городенському й снятинському повіті польський єпископ Твардовскі зі Львова. Всюди устроювано йому паради. Ішли наказ до війтів, до шкіл. Учителі провадили дітей. Єпископ заходив і до церков, де виголошував промови. І так у церкві в Снятині говорив про „kochajmy się!" і про льояльність до Польщі як до „мocарства". У вірменському костелі казав, що Вірмени й Поляки не один польський нарід. А в костелі до дітей зазначив, що такі як вони оборонили Львів цеглами й камінням. Як на єпископа — дуже добре степенування, яке варто собі затямити.

— Закопав у пивниці, а по 6-ти роках найшов у комині. Така сенсаційна історія трапилася п. Германові Шенбахові, замешканому при вул. св. Анни ч. 5. Після українсько-польських боїв у Львові закопав він у пивниці залізну касетку, в якій скрив 38 штук столового срібла, 12 штук біжутерії, м. ін. бриллянтовий наперстень, перстені, — золотий годинник і инші дорогоцінности великої вартости. Коли весна жертовних затихла, Шенбах пішов добути свій скарб, але — на великий свій переляк — найшов лише діру в землі. Так і не найшли нікого слідів з бриллянтів ані теж не знали, хто м'г стати справником лиха. Аж ось учора комінарський челядник Ґіґенґеґер, який прийшов вичистити комин у камениці п. Шенбаха, найшов у комині розбиту залізну скриньку а в ній неторкані клейноди Шенбаха. Коміняр був на стільки чесний, що зголосив негайно свою находку, яка була найприємнійшою несподіванкою для її власника.

— Нові копальні золота. Німецький проф. Кейльбах відкрив в Ісляндії на кількометер довгу смугу кварцу, що має в собі незвичайно високий процент золота. Добувати її буде товариство німецьких, голяндських та швайцарських капіталістів.

— § 19. „Згідно з § 19 пресового закону з дня 17. грудня 1862 р. просимо помістити слідуюче спростування нотатки поданої ч. 68 з дня 27. грудня 1924 п. н. „Польська асекурація в практиці". Хата Абрагама Горча в Купновичах нових, пов. Рудки, забезпечена в Польській Дирекції Взаїмних Убезпечень (П. Д. В. У.) на суму 470 зол. була одночасно забезпечена в Тов. „Порт" на суму 1800 зол., відділ названий отримав повне відшкодування згідно з дійсною вартістю будинку і тому П. Д. В. У. зі своєї сторони не випадтила відшкодування, не хотячи робити з забезпечення спекуляції. Супроти примусу забезпечення в Купновичах нових з 12. вересня 1923 та фактичного оцінення будівлі органами П. Д. В. У. у названій громаді в дні 25. вересня 1924 Абрагам Горч повинен був на підставі закону з 23. червня 1921 (Dz. ust. n-r 64 n. 395, 1921 р.) та розпорядження през. Річпосп. з 10. жовтня 1924 р. (Dz. ust. 92 n. 862, 1924) зголосити в П. Д. В. У. забезпечення в Товаристві „Порт" в цілі узгіднення забезпечених сум, чого він всупереч законові не зробив. — Польська Дирекція Взаїмних Убезпечень, Відділ у Львові (Підпис нечитний).

— Свобода ч 22. містить: Надіймось на себе самих. — Духовна цензура. — Лист, оповідання Г. Михайлюня. — Звідомлення Головного Комітету. — Радянська влада. — По широкім світі. — Новинки. — Політичний провід. — З просвітної організації. — Напад на „квесах". — Бандитизм в краю. — Кум Трохим говорить. — Дезертир. — З царства війтів. — Нещаслива Японія. — Відділ правної поради. — Дописи з краю. — Смішне.

— З гімназії СС. Василіянок у Львові з повними правами державної (вул. Супінського ч. 21). Вступні іспити до висших клас (II.—VII.) будуть дня 9-ого і 10-ого червня о год. 4-ій пополудни. Письменні зголошення до Управи гімназії приймається до дня 8-ого червня включно. До такого зголошення належить долучити свідоцтво хрещення, запевнення пісни, евент. шкільне. Вступні іспити до I-шої класи будуть дня 19. червня о год. 10-ій рано. Письменні зголошення (з документами як вгсше) приймає Управа до дня 18-ого червня включно. — Виписи до всіх клас дня 19-ого і 20-ого червня. — *Д-р В. Шухет.* 2023 1—2

ФЕСТИН НА СВІТЕЗІ
який не відбувся 21. V., перенесений
на 31. травня 1925 р.
Програма та сама. Початок о г. 3. поп.

З судової салі.

Д-р Яр. Селезінка вдруге перед судом

(Третій день розправи.)

Розправа починається довгою та повною патріотичних фраз промовою прокуратора д-ра Гіптлєра. По ньому приходить до слова оборонець д-р Гарасимів. Він полемізує з прокуратором та доказує невинність обвинуваченого. Промова зробила на панну присяжних і на присутню в салі публіку помітне враження.

По резюме провідника трибуналу радн. Гетінгер, удалися судді присяжні на нараду, яка скінчилася дуже скоро.

На головне питання впало сім голосів „так" а пять „ні". Над евентуальним питанням голосування не було.

Супроти такої відповіди обвинуваченого **д-ра Ярослава Селезінку звільнено від вини і кари, а всі кошти обох розправ має покрити держава.**

Новий великий політичний процес у Рівнім.

(Від власного кореспондента.)

Сьогодня розпочався перед окружним карним судом в Рівнім великий політичний процес, а то процес революційної організації „УНПО" („Українська народня повстанча організація").

На лаві обвинуваченых засіло 75 наших селян-Волинянів і один Галичанин. Кусовень Андрій з Батятич повіт Жовква. Між обвинуваченими находиться 4-ох інтелігентів, народні учителі і один студент берлінського університету. Всі обвинувачені Українці. Прокуратор обвинувачує їх за злочин з арт. 101, карного закона, обовязуючого на землях належачих колись до Росії, повоєнний в той спосіб, що обвинувачені утворили в порозумінню з українськими революційними організаціями на волиї Україні в р. 1924 змову — яка мала на цілі розбиття територіяльної цілости польської держави і повалення істнуючого в Польщі державного устрою.

Більшість обвинуваченых не признається до закиненого їм злочину — декотрі признаються з рїжними застереженнями.

Обвинуваченых боронять адвокати зі Львова: д-р Марієн Глушкевич, д-р Семен Шевчук і д-р Шухевич Степан, з Варшави: адв. Дурач і адв. Гонґвізь. Крім того визначив суд 5-ох оборонців з уряду для обвинуваченых і задержав їх на салі розправ „на всякий випадок", хоч обвинувачені зрікалися їх оборони. Розправою проводить віцепрезес окр. карного суду Грохольскі — обвинувачує прокуратор Пружиньскі.

На внесок прокуратора оголошено на цілий час розправи — тайність і позволено кожному з обвинуваченых покликати на салю розправи одного мужа довіря.

Розправа ведеться серед великого напруження і подразнення „всіх проти всіх" — внаслідок чого було дворазове замаркування в дуже гострій формі председником розправи, що прокуратор не знає змісту актів і що повинен і обовязаний був про справи, які в першій лінії його обходять, запізнатись з актів заздалегідь. Супроти такого публичного „виговору" прокуратор в дечім „прискромів", що дає обвинуваченим можність свобіднійшого відділу.

Розправа ведеться в б. палаті Любомірских, яку спеціяльно на цю ціль уладтовано. Цілий будинок обсаджений тьмою мундурованої і цивільної пішої і кінної поліції. Крім того в самім будинку розташувався більший відділ війська з двома офіцерами і машиновим возом(!)

Розправа потребує довший час, бо до переслухання покликано поверх двісті свідків і буде відчитане велике число рїжних судових і адміністраційних актів.

Обвинувачені держаться бадьоро і заповідають робити сенсаційні зізнання. — *Ш.*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Городенка. — Саля Нар. Дому.
Субота 30.V. „Вихрест".
Неділя 31.V. „Пан Твардовський".
Понеділок 1.VI. „Майська ніч".
Вівторок 2.VI. „Вій".
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 20—?

Читальня „Просвіти" в Знесінню устроює дня 31. травня, а на випадок непогоди дня 7. червня 1925 р. ПЕРШИЙ ФЕСТИН на правдивому свіжому воздусі бо в Знесінню на площи біля церкви. — **Комітет.** 2025 1—1

Пешу прогульну в Карпати уладжує Т-во „Плай" до звісних скал в Бубнищі дня 30. мая під проводом п. Пашкевич. Відїзд в суботу 30.V. в год. 23·15 до Болехова, пішки 25 км. через Бубнище до Сніжівського, поворот в неділю в год. 22·20 до Львова. Збірка в год. 22·15 в авлі гол. двірця. Просимо прийти точно. О скільки буде більше чим 10 учасників, залізнична знижка. Ціна білету там і назад без знижки 9·50 зол. Іду взяти з собою. Охочих зі Стрия просимо прилучитися!

Загальне зібрання членів філії „Учительської Громади" у Львові відбудеться в неділю дня 31. травня п. р. в год. 10 перед полуднем в салі т-ва „Просвіти", Ринок 10. 1997 а) 1—1

Дрібні оголошення.

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, завісім гірським, кліматичним літнїську над Прутом, **Пенсіонат „Олеся"** в гарнім, догідним положенню з сонячними кімнатами отворений від 1.VI. до 30.IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місци. Близше подасть Управа. 1886 5—6

MICHELIN пневматики по фабричних цінах поручає Витолд Тпанка, Львів, Подвалського 2. 1934 5—5

УКРАЇНЕЦЬ на добрій державній посаді, з достаточними поборами, пристійний, літ 36, по причині незнайомости, пізнає цею дорогою гарну панну в матримоніяльних цілях. Неанонімові зголошення враз з фотографією проситься слати до Адміністрації під „Взаїмне Щастя" за котрої вимічу евент. зворот ручиться. 2024

КОЗАК Михайло, Яжів старий, п. Яворів уневажнює інвалідську книжочку і декрет вкрадений з 15 на 16 травня 1925 року. 1—1

ОПЛ. КАРПИНСЬКИЙ в Острівці ad Теребовля пошукує інструктора до приготування ученика до іспиту з V кл. української гімназії. 1869 1—1

РУТИНОВАНОГО солиситатора з адвокатською, евентуально судовою кількалітною практикою прийме адвокат Ганкевич в Заболотові. 2022 1—2

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Роніцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й вилимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 3—10

Годинникарські роботи
під управою шайцарських сил фахових виконує
Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.
Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 1—10
2026

ЛЕКЦІЇ ВІДЕНСЬКОГО КРОЮ
жіночих одягів на найдогідніших умовах дає абсольвент Віденської Школи Крою
М. Метяй-Мітяєвський
Львів, вул. св. Иосифа 6. І. п.
1980

Окупний годинний стінний канцелярійний, шкільний, до передпокою або кухні — раз на тиждень до накручування

Перша рата 5 зол.

Слідуючі чотири рати складанкою П. К. О з дволітною гарантією висилаю негайно за післяплатою

Маріян ДАЄВСЬКИЙ
1938 **ЛЬВІВ, Академічна 20.** 3—5

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

найновіщих систем, яких складові части, приладдя до нравецького ремесла і до ручних робіт — поручає
АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН
СКЛАД МАШИН до шиття
Львів, вул. Валова ч. 11 а.
Приймається машини до направи. 1712

Коси, серпи, знаряддя рільничі, вирівки до молока і всі товари залізні і галянтерійні
1920 а) продає найдешевше 3—3
„MARTULUS"
Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

УНЕ АННЮЄТЬСЯ військова книжка, виставлена через П.К.У. в Самборі на назвисько Михайло Дністрянський, син Семена, ур. 21.II. 1902 р. з громади Дністрик, судовий пов. Тухля н. Стр. 2020 2—2

Великий оборот, малий зиск мою девізом.
набувати отже можна найдешевше
Конфекцію діточу
Шовки, вельвети, маркізети
Матеріяли на сукні і костюми
Білля жіноче
дїточе і столове. 2009 г—4
Панчохи жіночі і дїточі. — Великий вибір фіранок і полотен
Макс Ґольдберґ, Львів, Ґалицька 9. Рік ос 1902.

ВЕРБА
Кооперативний Союз лозово-кошикарський
У Львові, вул. Третого Мая ч. 11.
Телефон ч. 14—68.
Поручає: всілякі вироби і матеріяли кошикарські гуртом і детайлично.
Купує: Лозу кошикарську, готову і в сирім стані.
Відпродавцям висока провізія. Заступники пошукувані.
Гуртує і дає працю українським кошикарським кооперативам. 2027 1—2

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 118 (10.501). Львів, неділя 31. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Белгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Нарешті...

Нарешті після восьмох місяців „урядування" уступив гомінкий віцепреміер Тугут. Не так уступив, як радше Ст. Грабскі, політичний диктатор кабінету Вл. Грабского викинув його за шиворот. Найновійша пристань цього псевдо-радикального і псевдо-демократичного Дон Кіхота, — клюб партії праці осолодив йому цю прикру операцію декларацією, в якій між иншим говориться:

„Господарська ситуація держави й економічне положення працюючих верств — замість поправитися, постійно і спішно погіршується. Село перейшло границі нужди. Населення міст вганяється під тягарем дорожнечі. Державні робітники голодують. Нічим незвязаний доніз артикулів роскоші дозволяє на заспокоєння найневгамовнійших вимог насікомців, що живуть в праці инших, і руйнує торговельний бїланс держави. Зубожіння села і населення міст все більше обмежує внутрішню консумцію. Здеморалізований легкими заробками промисл не є здатний конкурувати зі заграницею: він істнує лише для директорів і надвірних рад. Уряд не вміє опанувати положення, а пасивний торговельний бїланс поправляє демагогічною забороною виїздів за кордон. Замість перебудови залізничого підприємства уряд, завдаючи брехню своїм перехвалкам про „самовистарчальність", підчисть тарифи, не розуміючи наслідків своїх зарядженъ, а через те й ролі того підприємства в господарському житті краю. Повне зневаження урядом парламенту і публичної опінії, недодержування поийнятих ним зобовязань доповнюють решти і наказують клюбові праці стверднти, що в ділянці господарського й економічного життя теперішній уряд нехтує найістотнійші інтереси краю і його працюючих громадян.

Та й сам Тугут покористувався нагодою, щоби висповідатися зі своїх прогріхів перед газетними справоздавцями. Це нічого, що він пішов на службу найчорнійшої реакції, що він сповняв ролю „демократичної" вивіски у християнсько-народовім кабінеті родини Грабских, це нічого, що він становив фальшиву політичну монету в заграничнім обігу. Він жеж був так мало вибагливий і так мало вимагаючий.

„Я брав на увагу можливости — сповідається „демократичний" Дон Кіхот, — які дає хвиля, одначе я мусів брати теж на увагу конечности, які та хвиля приносить зі собою. Я вимагав тільки, щоби мої слова брано серйозно, щоби закони були виконувані, а конституція шанована. На жаль, дійсність не задоволила найскромнійших вимог. В одній тільки відбудові вдалося зробити щось реального (?!). Щож торкається земельної реформи, то тут топтанося в одному місці, марнуючи зиму. В міністерстві справедливости не вдалося мені на протязі кількох місяців виборотн навіть одної провізіональної реентури для кандидата меншости. Стан тюремництва погіршується. Спинено розвиненій українській кооперації відмовлено кредиту. Не вірено в голод в окопицях, нав'ищених недородом. Низчі органи міністерства освіти (чи тільки низчі? — Ред.) часто проявляли безпощадно малу скрупулятність в пошануванні духа закону. В найважнійших політично внутрішних справах — правда — додержано слова, „самостійно урядуючи при „Новім Світі" (в міністерстві внутрішних справ. — Ред.), але вислідами тієї самостійности була постійно зростаюча система провокації, покривання надужить і самоволі функціонарів, пересування урядовців, які кваліфікуються за тюремні кратн, на инші, нерідко вищі становища. В тих умовах єдиною річю, яку я міг довершити, було заголошення 54 тез, які мала ухвалити секція і які були — як не початком польської народностевої програми, то щонайменше пляном праць на найблизчу будуччину".

Хіба трудно за кращу автохарактеристику. За вісім місяців, а радше за шість літ нічого не зроблено для пошанування елементарних прав „инородців" (офіційно 33 прц., а в дійсности 45 прц. населення сучасної Польщі). За те зроблено все, щоби ті права звести в нівець, заліквідувати їх в найглибших основах. Ніхто инший, тільки „сам" Тугут стверджує, що під його фірмою діялися речі, які ледви чи можливі в Альбанії або Македонії. Земельна реформа застрягла, тріюмфи справедливости на „кресах" дивують світ, тюремництво розвивається по похилій площині, процвітає система провокації, „кресові" урядовці, яких місце в криміналі, займають все вищі становища.

Ось що діялося під фірмою і крилами одного з наймаркантнійших вожак польської демократії. А він поводиться чемно, уважливо, не має инших бажань, тільки щоби його слова брано насерйо і... виставляє тези, за які Ст. Грабскі по столипінськи випрошує його за двері. Чи може бути більша комедія? І чи можна бачити в галерії державних мужів жалкійшу, більше безхребетну і більше безхарактерну людину?

Хіба зайвим буде пригадувати славну виленську промову Тугута, другу його велику „програмову" промову в адміністраційній комісії, пляни з „Кресовою Радою", широкі жести, великих слів велику силу. „Инородці" всеж таки занадто добре знають духа урядової Польщі, мають занадто великий і гіркий досвід — історичний і сучасний, щоби могли були повірити в цю „демократичну" істерику. Але й вшехпольські циркові підприємці знали, з ким мають до діла та коли і як мають випускати на циркову арену „демократичного" кльовна.

Якіж то були перехвалки в Женеві про „найлібералынійшу" конституцію, як то ревно невтомимий Тугут тикав під ніс Еріо й Мекдональдові язикові закони, з яким накладом грошей працювала польська пропаганда за границею, щоби доказати, як знаменито поводиться „невдячним инородцям" під крилами польської конституції, які то „реформи" манною спадуть з польського неба на благоденствуючих Українців і Білорусинів! І нараз той сам Тугут скидає всі білила і фарби, роздирає яркі циркові одяги, торощить причеплені дзвіночки і urbi et orbi заявляє, що законы не були виконувані і конституція не була шанована.

„Finita la comedia!" Нарешті скінчилося кидання піску в очі, уймився „демократичний" вітер, впали запопадливо розмальовувані куліси і в усій своїй величі виступила вшехпольська дійсність. Без сумніву, так далеко краще, бо маємо до діла з безоглядним й безкомпромісовим противником, який щиро й відкрито заповідає „Іду на вас!" без зайвих слів, без бляги і обманства. А цей рішучий і безоглядний похід мусить нас заставити до відпору і самооборони згідно з правилом: „Actio aequat reactioni."

Ф. Ф.

Розпука.

„Цар-Голод" на селах.

Те, що передбачувано ще в половині січня і що зясовано в статтях „Цар-Голод", сьогодня є страшною дійсністю, страшнійшою, як це можна було собі уявити на основі тодішних даних.

Селом заволоділа чорна розпука, взяла його в свої холодні обійми, поорала селянські чола, придавила важким вантажем і накриває вже смертним саваном. В смертельній глуші, серед злочинної байдужности „компетентних чинників" занепадає село — основа нашої нації, корчиться в судорожних голодових болях, нидіє, марніє, тратить силу, міць і натугу, вмирає повільною смертю. Село залишилося в собі, до центру приходять, на жаль, тільки скупі відомости, та ті, що приходять є страшні, вбийчі. Голодова катастрофа лявіною розлилася здовж Підкарпаття по лінії Верешиці і Сяну. В селах бушує голодовий тиф, розпаношується голодова сліпота, жолудкові корчі стискають малих і великих, матері, старці і діти вються в голодових судорогах. Остання пригорща якого-небудь збіжа вже давно зникла зі сіл. Голодні люде печуть „пляцки" зі змерзлої, смердячої бульби, нишпорять по полях за кваском, завдро підшукують пригожий бурян (лободу). Доведені до крайної розпуки ходять полями і випорпують посаджену картоплю. День-в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. Зрештою, щоби зясувати собі хоч загально дійсний стан на селі, вистане прочйтати бюлєтени Комітету допомоги „Голодному селу".

А помочі ні звідки. Заробітків ніяких нема. А ті, що подекуди трапляються, є хіба гірким глумом зі заробітків. В дворах платять робітникові по 30, а найвище по 50 сот. денно, але на **своїх харчах**. Крайно скупу державну допомогу (очевидно кредитову) розділено між обшарників, осадників, польські кольонії і панських підлизайків. Справді потребуючим, голодним, майже нічого не припало. Селянським делєгаціям відповідають старости мудро, коротко і дотепно, що — мовляв — „ржонд нема пенєндзи". А одночасно той „ржонд" в кульмінаційній точці передновку розпочав стягати першу рату податку за рік 1925. Бо „ржонд", як ствердив у своїй прощальній енунціяції „сам" Тугут, свідомо не хоче йняти віри про істнування голоду. А цю свідомість в своїй безмежній злочинности піддержує польська преса, яка багато пише про голод в Росії й на Рад. Україні, яка бачить чуже під лісом, а „своґо" не хоче бачити під носом. Голодова катастрофа на українській національній території під Польщею — на думку тієї преси — є тільки „видумкою" несумлінних гайдамацьких агітаторів. Бож пращінь в Польщі все йде до ліпшого, а чужинці захоплюються станом польських фінансів. Тому — очевидно — нема голодової катастрофи, яку то думку піддержують навіть „малопольські" старости (на прим. перемиський), заборонюючи навіть заснування повітових комітетів допомоги „Голодному Селу".

Для польської преси у внутрішній ділянці істнують тільки терористичні „Відділи смерти", комуністична агітація, непошанування вла-

---

Red. czas. „Dilo" Pr. 379/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 114 (10.479) z dnia 26. maja 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Wawel i Kreml" między słowami: a) wełykyj Lenin... a: Apostoły i uczenyky, b) zabarbani Rosju... a: Wsi polśki. 2) „Łysty z Warszawy" między słowami: a) pro insze... a: Tragedja kożnoi, b) hadiuczoi agitacji... a: Szczo torknjetsia. 3) przypisek relacji do artykułu „Łysty z Warszawy" między słowami: a) ale i nedocilna... a: Tak nładiły na, b) powesty rozprawu... a: ale ce wże. 4) „Nowynky" a) w ustępie p. t. „17 dnewna mandriwka po tiurmach" po nieporozumieniu między słowami: Omytro Mako-

honśkyj... a: teper w, b) w ustępie p. t. „Szcze do pobuta Iwiwśkoho wojewody w Jaworowi" od słów: swoje istnowannia... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy kar-nej w ustępach pod 1) i występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 3) z § 305 ustawy karnej w ustępach pod 2) z § 298 ustawy karnej w ustępie pod 4) a) i z § 302 ustawy karnej w ustępie pod 4) b) uznał dokonaną 25. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 26. maja 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 381|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 115 (10.478) z dnia 27.V. 1925 r. pod tytułem 1) „Predmet torhu i darunku" między słowami: a) Biłorśkych zemel... a: Jak zhadano, b) ukraińskyj narod... a: Zajwym bulo, c) hajdamećkych ruchiw... a: Rosija pryszła. 2) Łysty z Warszawy" od słów: na okrainach do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępie pod 1) i występku z § 302 uk. w ustępach pod 1) i 2) uznał dokonaną 26. maja 1925 r. konfiskatę za za usprawiepliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł P. Lwów, dnia 26 maja 1925.

Hawel

ди і т. п., але нема ніякого голоду. Справді існують ті терористичні „Відділи смерти", а на їх чолі стоять спричинники голодової катастрофи в наших селах.

Село бореться з голодовою смертю, як може. З подивом слідкуємо за цею геройчною боротьбою. В селі збудився дух єдности, самодопомоги, заможнійші допомагають біднійшим, бо прийшли до переконання, що їм ніхто не допоможе, якщо самі не будуть собі допомагати. Найбільшим подивом чусить проймати нас поведінка голодних села Павлокома (березівського повіту), які — одержавши 500 зол. з Кр. Комітету допомоги „Голодному Селу" — 200 зол. відіслали назад, бо довідалися, що в инших селах є ще більший голод, що голодова смерть косить малих і великих.

А тож ми, українська інтеліґенція, кажемо на все те? Як відносимося до терпінь села, до наших братів ми, що вийшли зпід селянської стріхи, що вигодувалися селянським хлібом? Чи будемо мріяти тільки про сільську ідилію, про садки і ставки, про те, як би провести ферії на селі на „свіжому повітрі", але прижмуримо очі на страшну трагедію села?

На жаль, наша інтеліґенція, вправді теж небагата, але все таки спроможна уділити хоч дещку допомогу голодному братові, не сповнила досі свого обовязку, не відгукнулася якслід на поклик комітету допомоги „Голодному Селу". Читаючи вказки складок на чисто гуманітарну ціль мало бачиться сердець складаючих священиків і судовиків, хоч загально беручи, одні й другі могли би докинути дещку лепту на зменшення розмірів голоду.

Перед кількома днями Кр. Комітет допомоги „Голодному Селу" звернувся з **останнім покликом** до інтеліґенції, до всіх, що можуть розпоряджати хоч невеличкою готівкою, щоби негайно й неодкладно сповнили свій обовязок, щоби прийшли з допомогою голодним в кульмінаційній точці передновку згідно з кличами: „Українське місто — українському селу".

Не сумніваємося, що цей останній поклик не буде голосом „вопіющого в пустині". Инакше в широких масах українського селянства мусіяв би утвердитися думка, що українська інтеліґенція є тільки чужинецьким наверствуванням в нашому народі, а не синами одної спільної громади, одної нації.

Ф. Федорців.

Пурус верховодяче средство до чищення взуття

Новий герой.

Індивідуальність Абд ель Кріма.

Поза сухими офіціяльними звідомленнями з мароканського фронту почувається, що нова кольоніяльна експедиція Франції має до діла не лише зі звичайною армією туземців, але з військом оживленим духом нової великої людини. Ще вчора голова якогось африканського племени, нині грізний полководець для двох европейських держав Абд-ель Крім вбосереджує на собі увагу не лише Франції та Еспанії, які поневолі мусять порозумітися у спільній обороні проти нього, але й тих, які з далекої обсервації стежать за ходом подій.

Абд-ель Крім — ще молода людина, має 43 роки, уроджений в Агацірі. Його плем'я було споріднене зі старою мароканською династією. Він тільки один раз покинув рідну землю, поїхавши для розривки на Малягу. Абд-ель Крім починає з молодечих літ думати про визволення свого племени. Еспанці, лякаючись його впливу, арештують його в 1916 р. і він рік просиджує в вязниці. В 1920 р. виїзжає він з Мелілі до Рифу і там починає братись за організаційну працю. Спершу звичайний ватажок банди, хутко організує воєнний союз, що має приготовити повстання. Коли Еспанці вислали проти нього 20.000 армію — він розбив її в пух та прах. У 1922 р., стає султаном, по чотирьох роках фактичного необмеженого правління.

Зверхній вигляд Абд-ель Кріма дав би підставу до висновку, що це провідник релігійної секти, мрійник-анахорет. Він середньої величини, кремезний, з чорною бородою, з ніжними, інтеліґентними руками, що не знали фізичної праці. Його мрійливі очі та пів-усмішка не зраджують дуже реально думаючого, практичного організатора, що не любить багато слів і кожну справу зясовує в кількох коротких та ясних реченнях.

Вплив Абд-ель Кріма між його земляками не має чисто містичної причини. З нужденної, малої країни він сотворив державу, де почувається лад та закон. Давні звичаї особистих порахунків без суду — щезли; приватне майно починає мати за собою право, — шляхи комунікації европеїзуються. Над населенням висить справедлива та гріжна рука суду основаного на законах. Столиця зєднана з кордонами держави телефонічними лініями; в будинку султана зранку до ночі вистукують машинки, що полагоджують негайно всі державні справи. Султан має до свого вжитку два автомобілі і чимало инших европейських винаходів, які придбав у війні з Еспанцями, захопивши величезну добичу і навчившись нею орудувати. У свіжім справозданні французького капітана Дюбоена, коменданта посту в Ауле, якого Ріфанці бльокували на протязі двох тижнів, находимо таку цікаву подробицю. Абд-ель Крім, користуючись модерною артилерією, має на своїх послугах мабуть чужинців, які телефонічно повідомляють про хід операцій. Коли Французи на фронті перекликувались з Ріфанцями глумливо, що не вміють стріляти з гармат, на це одержали таку відповідь по французьки: „Не журіться, всі попадетесь у наші руки".

Найвищою метою Абд-ель Кріма є здобути Фез. Він воює на рідним терені, з яким є прегарно ознайомлений і власними методами супроти, яких такий досвідчений генерал як маршалок Ліоте не в силі справитись. Французький уряд дуже радо ввійшов би нині на шлях порозуміння, як колись з Абд-ель Кадером, що пірвав в Альжирі Арабів до повстання проти Франції, воюючи на протязі 15 років, а згодом склавши мирно зброю, переїхав на мирне життя до Парижа як льояльний французький підданий і дослужився великого хреста почесної легії.

Здається, що таке порозуміння з Абд-ель Крімом буде важке.

Пан Прушиньскі простує.*)

Варшава, 26. мая 1925 р.

До Редакції часописи „Ділo" до рук вітвічального редактора п. О. Костика, Львів, Ринок Ч. 10.

Під ригором § 19 закона пресового — жадаю поміщення в спосіб наказаний законом спростовання уступу, в котрім мовиться о моєй особі — в артикулі під титулом „Модерна педагогіа в модерній державі" — заміщеним в ч. 114. часописи „Діло" з 26 мая 1925 Стор. 2 — яко передрук з дневника „Dziennik ludowy": — „На зборах дня 10. травня, — що конспірували при співучасти ендецьких послів Корнецкого-Прушиньского, та сенатора Стиньского, дійшло до того, що Прушиньскі безцеремонно називає ідіотами тих інспекторів, які йому не відповідають на його анкети і запити. Дійшло навіть до авантури, бо один і з присутніх на зборах п. Г. зі Золочева, що мав почуття особистої гідности своєї і своїх товаришів-інспекторів, загрозив посл. Прушиньскому „мордобитієм".

Неправдою есть, якоби я „на зборах дня 10. травня, що конспірували при співучасти ендецких послів" називав інспекторів ідіотами и неправдою есть, що „п. Г. зі Золочева", чи хтонебудь инший грозив мені колинебудь „мордобитієм", а противно правдою есть, що всї повисше висказані відомости цілком суть неправдиві.

Д-р Марцелі Прушиньскі.

*) Згідно з § 19 пресового закону ми обовязані друкувати спростування на тому самому місці й тим самим шрифтом, що простована стаття. Спростування п. Прушиньского передаємо у фотографічній вірности з оригіналом. — Ред.

Модест Менцинський

концертує:

ЛЬВІВ, понеділок, дня 1. червня
СТРИЙ, середа, дня 3. червня
СТАНИСЛАВІВ, субота, 6. червня
КОЛОМИЯ, вівторок, 9. червня.

Подробиці в афішах.

Комуністична змова у Швеції.

Вся шведська преса переповнена подробицями про підготівку державного перевороту у Швеції, який підготовляла комуністична партія Швеції. Названа преса публікує документи, які доказують, що переворот приготовлявся дуже інтензивно. Партія звернула увагу перш за все на армію та фльоту. Всі інструкції та грошеву й моральну допомогу діставала вона від московського комінтерну. Вся підготівна праця для перевороту зводилася до устної і письменної агітації, до творення жовнярських і моряцьких рад, до розвідки за військовою владою і за громадськими стрілецькими організаціями. На чолі цілої роботи стояв комуністичний військовий комітет. Він виготовляв пляни опанування залізницями, складами зброї, займався доставою зброї зпоза кордону для

М. Возняк.

На порозі студій над Франком.

На другий рік припаде десятиліття річниця смерти другого українського поета по Шевченкові й найбільшого письменника, котрого видала Галичина, Івана Франка. Ця недалека велика річниця для всієї української землі та галицької зокрема й подиктувала оці рядки.

Не писатиму про те, що даремне йти Українцеві на личаківське кладовище у Львові й шукати там могили дорогої йому великої Людини, що дослівно все віддала своїй нації, — бо на могилі нема жадного памятника: вона зрівняна з землею, а її місце відоме розмірно невеличкій частині людей, що були коло неї.

Та швидче чи пізнійше Наддністрянщина надумається поставити памятник Тому, хто став її Горбістю. Темою моїх рядків є камінчики не під будову памятника Франкові на львівськім кладовищі чи якій площі Львова, а камінчики під будову памятника, видного для цілої нації, й памятника, який, чим піде в будущину, ставатиме повнішим, яснішим і величнішим, памятника, що для далеких поколінь присвічуватиме зразком невсипущої праці для української нації серед усяких, хоч би найстрашніших обставин її життя.

І довг перед Франком і зріла потреба познайомлення з тим часом на Наддністрянщині, коли тут наростала Молода Україна, й практичні вимоги нашого біжучого життя, все те дасть поштуку до студій над життям, діяльністю й творчістю Франка та його часу, зроджуючи студіювання Франка з різних боків, або т. зв. франкознавство.

У згаданих студіях велику ролю прийдеться відограти листуванню Франка з своїми сучасниками й сучасників про Франка. Листи, писані до Франка, заховалися в його архіві й перейшли разом із рукописною збіркою Франка та його бібліотекою до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, а згодом перейдуть до окремих музейних Франкових салі тогож Товариства, зародку, як треба сподіватися, будучого Дому Франка у Львові на зразок подібних інституцій в инших культурних народів.

Таким робом старанно заховалися звичайно менше важні листи до Франка, за те більше важні для будучого вивчення знаменитого сина нашої землі — листи самого Франка — розсіяні по різних адресатах, що не почулися досі до обовязку зложити їх там, куди віддав свої збірки покійний Франко. На щастя є кілька виїмків: листи Франка до Івана Белея, Володимира Лукича-Левицького, Омеляна Партицького й Андрія Чайковського, які врятувалися з воєнної хуртовини, вже передали їх власники на власність нації до Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Одначе це є тільки маленька частинка широкого листування Франка, як виходить із листів до нього. Хотячи нашому громадянству улекшити громадження Франкових листів у Науковім Товаристві ім. Шевченка, я подам довгу низку осіб, певно далеко не повну, листи котрих до Франка збереглися в його архіві. Наддніпрянців поминаю, бо поперше до них рідко доходить „Діло", а подруге вони краще розуміють такі справи й певно їх усі врятовані листи Франка знайдуться в національній інституції. Між иншим з Франком листувалися оці панове й пані. (З огляду на те, що листи до Франка походять від людей з ріжного їх віку, з часів студенства й пізнійшого часу, та з огляду на недостачу місця всякі титули пропускаються, а імена подаються в скороченні):

Ор. Авдикович, К. Бандрівський, В. і Ол. Барвінські, Ос. Безпалко, Ів. Біберович, В. Білецький, К. Білинський, Ів. Борисикевич, Ол. Борковський, Ев. Бохенська, В. Будзиновський, З. Бурачинська, М. Бучинський, Г. Величко, А. Веретельник, М. Волянський, Ів. Гавриляк, Т. Гаміл, М. Гаккевич, Ів. Герасимович, П. Гладилович, Ом. Глібовицький, В. Гнатюк, С. Голубович, К. Гриневичева, С. Громницький, Ев. Грушкевич, В. і К. Гукевичі, С. Данилович, Дорундяк, Дубінський, П. Дучка, Ев. Желехівський, В. Жуковецька, В. Загайкевич, В. Загайкевич, Б., Л. і Р. Заклинські, Ио. Зацерковний, Зобків, М. Зубрицький, Михаїл Іванець, Ол. Іванчук, В. Ільницький, Дм. Иосифович, Ів. Калинович, Гр. Калитовський, Ів. Калбушицький, П. Кармаський, Ів. Кипріян, Б. і О. Кирчови, В. Кмицикевич, І. Кобилецький, Ол. Кобилянська, Н. Кобрянська, Б. і Ев. Кобрянські, Л. Когут, Ів. Кокорудз, Ів., Ол. і Ф. Колесси, М. Колцунак, Ів. Копач, М. Кордуба, Ан. і М. Коси, Ев. Косевич, В. Коцовський, Ан. Крушельницький, З. Кузеля, Яр. Кулачковський, Ол. Кульчицький, В. Кушнір, В. Ев., Ів. і Ос. Левицькі, Дм. Лежевич, Б. Лепкий, М. Лозинський, Д. Лукіянович, К. Лучаківський, Ос. Макарушка, Ос. Маковей, К. Малицька, Ів. Мандичевський, Л. Мартович, В. Масляк, П. Мельник, Т. Микита, Мосова, М. Мочульський, Ів. Наврощький, В. Нагірний, Невестюк, М. і С. Новаківські, Ев., Ол. і Л. Озаркевичі, Т. і Яр. Окуневські, Ев. Олесницький, В. і Иос. Олеськови, Олійник, В. Охримович, Иос. Партицький, В. і М. Пачовські, Ол. Пашук, Ів. Петрушевич, М. Подолинський, В. Полянський, Клим-а Попович (Боярська), Ів. Раковський, Т. Ревакович, Гн. Рожанський, Юл. Романчук, Ів. Свидняк,

потреб партії та на кінець організував червоні бойові одиниці.

Першим кроком до перевороту мало бути зірвання мостів у північній Швеції на поперечних ріках, щоби північну її частину відділити цілком від полудневої. З хвилиною як це наступило би, північну Швецію приключено би зараз до СРСР, а тимчасовим її правителем став би голова теперішньої карельської радянської республики. У Стокгольмі революціонери мали 1.000 гарно озброєних людей, що кожної хвилини могли виступити активно. Одначе з усього того нічого не вийшло, бо змову відкрито.

Політичні новини.

Англія і польські кордони.

Англійський кабінет зібрався на раду над текстом французької ноти Німеччині, пересланим до Льондону для спільного порозуміння. Французький денник „Інформасіон" передає сенсаційну вістку буцім-то зіжнення поглядів між Чемберленом, прихильником порозуміння з Францією і иншими членами кабінету така велика, що деякі з них будуть приневолені зголосити свою димісію. Англійський денник „Дейлі Скечр" повідомляє, що згідно з поглядом англійського уряду лекше було би найти розвязку польських східних кордонів і инших питань, як би Франція згодилась на німецьку пропозіцію гарантійного пакту і дала Німеччині змогу ввійти до Ліги Націй. „Англія не має намір приймати на себе зобовязання вдержати польські кордони на віки вічні".

Невтральність Америки.

З Вашингтону переповідають урядову інформацію, що Америка не має наміру брати участи в гарантійному пакті тому, що це наскрізь европейська проблема. Одночасно Кулідж заявляє свою готовість прийти політично з підмогою европейським народам у цій важкій справі.

У Моссулі кипить.

Повстання на території Моссулю поширюється і має таку основу згідно з турецькими розясненнями: коли міжнародня комісія виїхала, англійська влада звернулась дуже гостро проти населення, яке перед членами Ліги Націй заявляло про свою приналежність до Туреччини. Проти племен в околиці Сіндярдаг вислано англійські відділи, з якими населення почало завзято змагатись. Два англійські літаки підстріляно. На вулиці в Мосулі найдено трупи трьох англійських жовнірів з надписом: „Мосуль є турецьким". Провідники ріжних племен почали бунтуватися проти Англії та короля Файсуля, коли англійська влада заарештувала сина провідника племени Доскіс і провідника Дегуксів, а визначного шляхтича Абдуляга засудила на смерть. У всій північній частині мосульської території населення нападає на англійських жовнірів та урядовців.

Памяти Сидора Кузика.

До нас лійшла сумна вістка, що рівком дня 12. мая п. р. помер у Львові по перебутій операції Сидір Кузик. Він був дійсно заслуженим українським громадянином та людиною незвичайного характеру і доброти серця. Ніколи не шукав Покійний розголосу свого імени, а завсіди ставав радо до праці, де тільки була нагода, щоб причинитись до піднесення добробуту рідного народу. Цей робітник народній не лиав тої поганої привички, яка у нас іще не перевелась, що до великої ради і резону є нас богато, а як кінчиться нарада — нема майже нікого до роботи, бо цей має инші заняття; тому недогідно; цьому за тяжко, а тамтому по праві не хочеться. Я був нераз щасливим свідком, як Покійний Сидір Кузик сам один лишався по пасіонгальній нараді, тай укладав звіт і розбивався за матеріялами, щоб виконати відносні уклади... А належав Покійний справді до тих рідких одиниць в громадянстві, що не мають воріття. Отсе здобув собі лагідною товариською вдачею, учинністю і помічні в пригоді.

Вже в молодому віці повищував у нас як кооператор, поширюючи через Товариство „Просвіта" значіння самопомочі народу у господарських справах.

Він пропагував ідею кооператив також статтями в нашій пресі. та з його пера виходили цінні матеріяли про господарське положення нашого народу, якими нераз послугувався наш український посольський клюб у Відні й у Львові.

Опісля був діяльний при організації Кравевого Товариства „Сільський Господар" у Львові, та від наших кооператив перейшов на референта Загального Союза рільничих спілок Австрії у Відні, де визначався як дуже добрий знавець рільничих відносин нашого краю.

Та Покійний належав до тих, які мали глибоке розуміння кооперативних змагань. Він добачував здійснювання національної кооперативи не у витіднім проживанню проповідників цієї ідеї, але у піднесенню економічного розвою народніх мас. Тому не дбав про високе становище або значні побори, а вдоволявся найменшим, щоби тільки вижити, але за те радів щиро, коли бачив між народом успіхи своїх заходів...

А в товариських взносинах нераз було таке, що треба було щось зробити, щоб другому помогти та ніхто по цього не брався — аж добрий Кузьо пішов чи поїхав і все добре полагодив та з усмішкою опісля казав, що все якось зробилось...

При кінці світової війни приступив Покійний до заснування Товариста „Відбудова" у Львові і коли оте Товариство приносило значніші доходи — Він не забував про тих, що биті злиднями дійсно потребували підмоги і поратунку. Його добре серце не забувало й про нашу політичну еміграцію. Від тої еміграції належиться Покійному щире: Спаси-Біг!

В самій силі віку заскочила Його смерть — несподівано, викликуючи не тільки прикре вражіння по втраті доброго сина народу, — але й сердечний жаль. Вічная память праведній душі!

Відень, 23. мая 1925 р.

Д-р Кость Левицький.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Ціни сталі. Незадоволений товар вимінюється, або звертається гроші на почтові 14 днів.

Гуртівний склад волічки, вовни, кошу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шнурків, Harland, Тройка, гарасівок, стяжок, крепівок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, батогів, паперців і тубок „Солелі", зшитків, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величавий вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

1672 10—12

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після димісії Туґута.

Кріза польського уряду в звязи з димісією Тугута не є покищо предвиджена. Думають покликати мін. без теки, що продовжував би працю, зачаті Т-ом. Урят висуває на це становеще проф. Маковского, б. мін. справедливости. Він відказався. Вичисляють теж Старчевского й Романа, покликаних урядом знавців „кресових" справ. ППС. домагається відкликання з уряду мін. Ратайского, а покликання на його місце проф. Маковского, на мін. вн. справ. Колиб не прийшло до порозуміння в ділянці „кресових" справ, то агенди ці віддадуть держ. підсекретареві, які покищо провізорично веде підсекр. през. ради мін. Студзіньскі. Справа іменування Маковского мін. вн. справ залежить по части від правиці. Пяст зайняв невтральне становище.

На поміч Амундсенові.

Норвеське тов-о для воздушної комунікації прийняло внесення мін. війни Якобзена про висилку двох літаків і одного корабля до Шпіцбергена, щоби шукати Ам. Рятункова вирушить експедиція найскорше 14 днів після відлету А., отже 4. VI. Рівночасно тов-о звернулося з просьбою до Американця Мек Мілена (якого експедиція вирушає 15. VI.), щоби перешукав територію між Канадою й Гренляндією, головнож околиці біля рога Колюмбії. В суботу дня 30. V. відїздять три американські летуни (між ними звісний летун Сміт) кораблем „Навария" до Шпіцбергена, шукати Амундсена. Рятунковий комітет першого дня вібрав у користь Амундсена складок 465 тис. долярів.

З судової салі.

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Дальший перебіг розправи „УНПО".

(Від власного кореспондента.)

Середа. Розправа розпочалась о год. 8'30 рано. Предсідник питає обвинуваченних, що вони мають сказати на відчитаний акт обвинуваченя. Більшість переважають участи в „УНПО." — деякі заявляють, що були членами тої організації — та що в міру сил в ній працювали, всеж таки до вини не почуваються, бо кожну дорогу, яка веде до освобождення українських мас з під гнету вважають за добру. Так зізнав Гарнюків Платон, Алімйович Онисим, Реклюк Гринько, Селук Михайло і инші.

Наступає поступування доказове. Слухають поліцейських свідків. Головний свідок, який має на совісти побої великого числа обвинуваченних, Тустановскі Мечислав, не явився з причини тяжкої хороби.

Після спротиву оборони відчитано його зізнання, з котрих виходило, що свідок цей знає не тільки те, що було і є, але також і те, що буде. Все те свідок Тустановскі „ustalił", але в який спосіб, про це не пишеться в протоколі.

Опісля зізнавав цілий ряд поліціянтів. Переслухання їх зводилось до стереотипових питань предсідника: „Co jeszcze kompromitującego oskarżonych świadek „ustalił" і до демонстраційних контрпитань оборони „czy świadek podczas badania sprawy nie ustalił, że oskarżeni niewinnie zostali aresztowani?" Така забава тягнулась через дві години, остаточно кожний свідок прокуратора попадав в таку суперечність, що зізнання його не обтяжили обвинуваченних. Драстичніші питання до свідків предсідник уникав — під покришкою, що мовляв, не належать до річи. Пр. обвинуваченій Марчук просить предсідника, щоби запитав св. Фалендиша, який його арештував — за що именно цей Фалендиш його т. є. Марчука немилосердно побив! Предсідник: „to przecież nie należy do rzeczy"! Предсідник дальше „бокує" на прокуратора і робить йому ріжні дрібні симптоми, а обвинуваченні і їх оборонці вносять з того, що високий суд видить обвинуваченних по порядній пайці... Розправа ведеться від год. 8'30 рано до 4. попол. з дрібними перервами від 5—10 хвиль що дві години і потреває около 14 днів. Вести будуть в неділі і свята. Ш.

Четвер 28. мая 1925.

Розправа континуується з великою форсою. Нещастям цього процесу є свідки. Вічкані всі на один день — згідно з приписами тутешньої процедури — виповнили собою всі вільні судові салі а решта розташувалась в парку. Ждуть терпеливо на переслухання. А переслухання затягається і Адже справа йде про волю, ба навіть життя майже сотки людей, тож поспіх у такім випадку не є вказаний.

До сьогодня виключно переслухано около 50 свідків — свідків зі сфер поліційних. Всі „відсівають" свої лекції, як добрі і пильні студенти, а в драстичніших місцях ратуються упертою формулкою „ustalilem w drodze konfidencjonalnego wywiadu". По такій формулці нема вже про що дальше питати свідка — бож його відповідь згори оборонї відома.

Супроти того оборона держиться тактики переатування на зізнання панів „вивядофуф" — приторочуючи до кождого з них першу заповідь, яка обовязує кождого оборонця у відносинах до поліцейських свідків: „Не руш, бо..."

Через це йде розправа „казьонним" темпом, сіро й німо — нудно і монотонно. Всетаки „вибухають" при переслуханню поліцейських свідків деякі інциденти, які кидають покуре світло на ведення „слідства" з обвинуваченими. Обвинуваченних при переслуханнях бито, мальтретовано, обливано водою, а опісля знова бито!

Відповідних запитів предсідник знову не допускає „jako nie należących do rzeczy". Сьогодня було кілька таких інцидентів, а один з них відбувся в слідуючий спосіб: Зізнає поліцейський урядник Цвіклік і описує арештування обвинуваченого Пилипчука, Та вичислює річеві докази, які найдено в хаті Пилипчука, як нпр. комуністичні книжки, листи і т. п. Обвинувачений Пилипчук: „але чому ви забрали мені штани?"

Предсідник: „To nie należy do rzeczy uchylam to pytanie". Пилипчук: „Ви уходите, а ми боремось за те, щоби ви не стягали з нас останніх штанів". Предсідник: „Proszę siadać, gdyż każę was wydalić ze sali". Поліцейські свідки силкувалися доказати, що „УНПО" мала стичність і співділала в р. 1923 і 1924 рр. до квітня з диверсійними бандами, брала через своїх членів участь в паленню дворів, мордуванню поліції і т. п. та що вкінці діставала в цій акції підтержку зі сторони комуністичної партії Польщі. Старання однак без результатів — на це нема ніякого доказу. Ш.

Щ. Сельський, Ів. Семанюк, Р. Сембратович, В. Сімович, М. Січинський, З. Скварко, Ст. Смаль-Стоцький, В. Старосольський, Д. Стахура, В. Стефаник, Г. Стрипський, Д. Танячкевич, Ост. Терлецький, К. Тисьовський, Ів. Труш, К. Устіянович, В. Федорович, Яр. Федорчук, Гр. Цеглинський, Ст. Чарнецький, Л. Шехович, Ам. Шмігельський, Юл. Шнайдер, Ос. Шпитко, В. Шухевич, В. Щурат, Ст. Юрик, В. Яворський, Юл. Яворський, С. Яричевський, Р. Яросевич, Евг. Ярошинська, М. Яцків.

Листи Франка до Павлика передані разом із архивом Павлика до Національного Музею. Незвичайно багате листування Франка з Драгомановим переховується в архиві Драгоманова в професора університету Івана Шишманова в Софії; ці листи треба би у першу чергу надрукувати яко pendant до двох томів листів Драгоманова до Франка й инших у виданні Видавничої Спілки. Листи Ол. Рошкевичівни-Озаркевичевої видобуті завдяки бл. П. М. Іванцевій для наукового використання й треба сподіватися по дотеперішній готовости, найдуться в Науковім Товаристві ім. Шевченка у Львові. Наводити тут низку чужинців, що листувалися з Франком, а саме: Поляків, Жидів, Чехів, Москалів, Німців тощо, нема потреби.

Побіч листів дуже важним матеріялом для будучих студій над Франком будуть і достовірні споґади про ріжні боки його життя й творчости, в першій мірі його товаришів із університету, людей, що разом із ним жили, що спільно працювали, в робітничих організаціях, в радикальній чи пізнійше національно-демократичній партії, в Науковім Товаристві ім. Шевченка, в ріжних редакціях і т. д. Нема сумніву, що в 1926 р. українські видавництва Львова, Києва, Харкова й инших міст, від наукових почавши, а на політичних денниках і тижневиках скінчивши, радо хапатимуть за статті й матеріяли про Франка, отже треба заздалегідь працювати над ними. Коли би споґади були того роду, що їх іще передчасно друкувати або коли автор не певний сили свого пера, треба вложити їх у Науковім Товаристві ім. Шевченка для будучого їх використання.

В довгій низці вище наведених осіб є не мало вже покійників. Обовязком їх найблизчої родини та спадкоємців відшукати всякі листи чи автографи Франка й віддати їх до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Не можна ні на хвилину забувати, що кождий лист, кождий автограф Франка, це власність цілости української нації.

НОВИНКИ.

— **Поворот д-ра К. Левицького.** До Львова повернув цими днями з довголітньої еміграції многозаслужений наш діяч і довголітній керманич нашого громадянського життя д-р Кость Левицький. Щиро витаємо його на рідній землі.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" скрифіскувала прокуратура за кінцевий уступ із передової статті п. з. „Вищі цілі" і за шість уступів зі статті п. з. „Недоля української галицької військової еміграції в ЧСР."

— **Нові масові арештування на Волині.** Дістаємо слідуючого листа: Через дальші провокаційні доноси всіляких людців з під стягу Осєцка у Здолбунові на днях відбулися нові труси й арештування. В ночі з понеділка на вівторок 25—26 п. м. арештовано і скованих (!) відпроваджено до слідчих арештів в Рівному Володимира Крещука, містоголову тов-а „Просвіта" в Здолбунові, Антона Демчука секретаря новозаснованого кооперативного банку в Здолбунові, Тараса Цуркевича з Лідави, Івана Журбу з Лідави. Про арешти в инших селах не маємо ще докладних відомостей. Арештовані головно культурно-просвітні діячі Здолбунова й околиці. Тому, що ходять слухи, бодай то їх передадуть доразовому судові (чому ?!) подаємо це на ласкаву увагу українським адвокатам, щоб в разі справдження слухів могли явитися на суді. Думаємо однак, що провокація так далеко пайти у нас не дійде, щоби невинних людей ставити перед доразовий суд.

— **Чи це виховання „w państwowem duchu".** Державні шкільні закони постановляють, що школи мають виховувати молодь в „державнім дусі". Як виглядає таке виховання ілюструє факт, який зайшов дня 25. травня п. р. на Левандівці коло Львова. Коли український священик о. Гавриляк переходив попри польську школу, ученики тої школи, а саме Баргель і Рушкевич з VI. кл. і Рейкас з V. кл. почали кидати на нього камінням. Той факт викликав велике обурення у всіх громадян і став загально відомий. Не вважаючи на те, управа польської школи мовчить, мовчать батьки винних учеників і мовчить влада „безпеченьства". Чи вони всі згідні з засадою „qui tacet consentire videtur", не признають такого виховання вихованням „w państwowym duchu"?

— **Ucrainica.** У французькім журналі „Revue Internationale" з дня 30. травня, находимо дві статті про наші справи; одна пера д-ра Мих. Лозинського „Питання забезпеки і Польща" і друга, значена буквами „А. П." про українські землі під Польщею, у звязку з умовинами мирного договору.

— **Новий „сальон" розпусти у Львові.** Недавно, бо заледви кілька тижнів тому мав Львів велику сенсацію з приводу відкриття „сальону" розпусти пані Стахурської при вул. Льва Сапіги. В сальоні тої „мадам" сходилися молоді мужатки і панни зі старими і молодими панами з вищого товариства. Перші для заробітку, а другі для приємности. Паню Стахурску скоро й засудили на кілька місяців тюрми за намову до розпусти і її підтримування. Тепер викрито новий „сальон", але ще вищого стилю при вул. Зеленій. Утримувала його пані Іза Орловска, відома у Львові зі свого повного фантастичних гуляш життя. Мадам Орловска мала зі свого сальону величезні зиски, бо до неї мали вступ тільки дами і панни з найдобірнішого товариства і тільки такі мужини, що славилися своїм багатством. Не диво, що пані Орловска завсіди блестіла бриллянтами і золотом. При такому товаристві легко було зберігати сальон у таємниці. Свого часу була властителька того пікантного сальону кавярняною панною, потім кабаретовою артисткою, а останніми часами входила в склад кабаретової трупи Людвіковського. Як артистка їздила по краю, мала широкі звязки, ну і могла таким чином здобувати до свого сальону найдобірнійший товар та ще добірніших його відборців, одним словом: Львів росте!

— **Підвищка залізничих білетів.** про яку повідомляли ми у вчорашніх новинках, викликує скрізь з боку громадян голоси великого обурення. В соймі буде в ній справі зголошена інтерпеляція, пригадуюча м. ін. міністрові шляхів його недавні запевнення, що залізниці приносять дохід. Намірена підвищка виказувала би, що м-ства шляхів і фінансів гадають знову рятувати дефіцит драконськими способами витягання з кишень подорожніх останнього гроша. Очевидно, що подорожіння залізниць зменшить фреквенцію подорожуючих.

— **Подяка б. політичного вязня.** Дня 13. ц. м. вийшов на волю зі слідчої тюрми при вул. Баторія у Львові (перевезений туди із Перемишля) Мулярчук Микола ст. ф., який був арештований під замітом злочину з 58. § 10. березня п. р. в Бамгороді. Згаданий одержував харчеву допомогу із Комітетів для політ. вязнів підчас побуту в Перемишлі та у Львові, і отсею дорогою складає Комітетові щиру подяку. Зокрема щиро дякує Вп. д-рові Загайкевичеві, д-рові Шухевичеві та многим иншим за їхні старання задля випущення його на волю.

— **Комета.** Перше турне артистичної сценки „Комета" має невдовзі закінчитися. До цього часу театр дав 4 вистави в Рогатині, 2 — в Бережанах, 3 — в Тернополі і 2 — в Збаражі, по чім відїхав на три вистави до Золочева, звідки повернє до Львова, де його вистави відбудуться в салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка — 31. травня і 2. червня.

— **Від українського краєв. Тов-а опіки над інвалідами.** Президіяльний відділ станиславівського воєвідства рескриптом ч. 6547|Пр.16 із дня 7. травня 1925 р. дозволив нашому товариству на збірку добровільних жертв на інвалідів у двох днях цьогорічних Зелених Свят, себто 7. і 8. червня по містах і селах на терені станиславівського воєвідства. Також позволення сподіємося від воєвідства у Львові і Тернополі. Просимо місцеві Комітети, Всеч. оо. парохів і др. занятися переведенням цієї збірки, особливо під церквами підчас свят. Сім соток тяжко окаліченх інвалідів УГА. жде нетерпеливо на що поміч українського загалу. — *Головна Управа УКТОНІ.*

— **Концерт Івана Франка в Станиславові** відбудеться не в суботу б., а в четвер, 4. червня 1925 о год. 8. вечером в салі Українського Сокола.

Позір! Неділя 31. травня 1925.

Український Город!

Прилюдний Виступ і ФЕСТИН

„Сокола-Батька".

Слідами нашого спорту.

Не берусь тут говорити про потребу спорту, як чинника суспільно-виховавчого, ни середника до перемін народньої вдачі. Його вагу вже всюди признають з виїмком т. зв. „за." по галицьки думаючих людей. Хочу звернути увагу на сам розвій спорту, його напрями і недомагання.

Щоби розвій нашого спорту пішов як слід, мусить він скрізь у більших центрах мати до того відповідні майдани. Якжеж виглядав би тепер спорт чи фізичне виховання львівської молоді, колиб до війни не був проф. Боберський довів до здобуття т. зв. площі Сокола Батька? А треба памятати, що здобуваючи ту площу, він мав на увазі й инші цілі. Той майдан очевидно не в теперішніх розмірах — мав стати і місцем народнього парку, передусім для незасібних верств. Тут мали відбуватися народні свята („Volksfest"). Останні досвіди вчать, що такі свята не в силі відбуватися на тій площі, бо і С.-Б. числиться більше з вимаганнями наших спортових установ ніж з потребами „Сили" чи инших товариств з подібними цілями. А не можна чейже відмовити їм дуже важних організаційних завдань, передовсім відносно тих верств, які не все були наші, тоді, коли ми їх потребували.

Що торкається спортових майданів, то за їх відсутністю кволо йде ціле спортове життя в такому Станиславові, Перемишлі і н. українських містах. Здобути їх, перша ціль наших спортовців. Певне, що й тут вони стрінуться зі спротивами галицької думки, так, як мої слова по виступі „Сипової Чайки" в Перемишлі, коли то я зверпув у часописі увагу на потребу такого майдану. Тоді то льокальні діячі говорили між собою: „хто нас має вчити, що маємо робити ми самі знаємо". Певне, що життя і обставини навчать усіх, але жаль змарнованого часу.

Сам напрям нашого спорту не йде по тому шляху, по якому слід йому йти. Він повинен захопити як найширші верстви молоді обох полів. — Щож бачимо? Ремісничої чи пак робітничої молоді він не обхоплює зовсім або в дуже малій мірі. А навіть годі знайти провідників для тої молоді, що гуртується на передмістях. Певне, що між шкільною молодю лекше працювати. Однак через те минається спортовий рух зі своїм завданням обхопити широкі верстви міста. Тому більше уваги треба присвятити ремісничій молоді.

Другою болячкою є те, що за спорт вважають у нас передовсім копаний мяч і ситківку. Копаний мяч сам собою дуже гарна гра, але одностороннє й виключне плекання лише його є хибним кроком, бо клюби мають на ові стягнути лише 11 грачів-мистців які пописуються понеділі перед публікою. — Щодо ситківки то ця гра стала модною і обхоплює передовсім людей, які не плекають її задля спорту але яких манять гарний одяг і бажанне блестіти перед другими, що ось моделяв, і я граю теніс. При такому стані справи грозить те, що ситківка допоможе лише витворити за кілька літ тип тзв. золотої молоді.

Якщо спорт має дійсно стати засобом виховання нації то треба його провідникам у нас добре застановитися над його веденням. Бо вже нині з неунормованим розвитком спорту звязані деякі якомальні появи. І так ми маємо вже серед нашої молоді — на щастя рідкі типи, які поза дійсно технічно добрим копанням мяча нічого більше не вміють, яких більше нічо не інтересує і які — стають балястом для родини ну і суспільности. Певне, як напів буде економічно сильна то і їх зуміє утримати на те, щоби наші змагання стали дійсно приємними видовищами для багатих верств і для широкої публики. Але тепер на спорт не слід глядіти ні як на забаву ані як на джерело заробітку. І тому, щоби не скривилась ідея спорту й не зійшла на манівці його світла ціль — мусять цікавитись спортом і ті поважні громадяне, які доникі відносяться до спорту з таким легкованженням.

С. Гайдучок.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Городенка. — Сала Нар. Дому.

Субота 30.V. „Вихрест".
Неділя 31.V. „Пан Тваровський".
Понеділок 1.VI. „Майська ніч".
Вівторок 2.VI. „Вія".
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 21—?

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. класи дня 27. червня від год. 9·30 рано; 3) виписи до кляс I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Дирекц.* 2037 1—5

Дрібні оголошення.

ПЕРШОРЯДНІ

ГУМОВІ ПЛАЩІ

мужеські **жіночі**

ЗОЛ. 25·— **ЗОЛ. 29·—**

поручає у великім виборі

Спеціяльний склад Піжамою і Церат

Леопольда Гааса

Львів, вул. Леґіонів 3.

ПОДЛЬОТЕК Зиґмунтівська 9. **випроду є** вибагливу гардеробу для пань і дітей по низше фабричних цін. Поручає свою взірцеву робітню. 2032 1—1

ПОМОЖУ, згляднє заступлю в веденню парохії за мешкання і харч в гірській околиці. Зголошення приймає: Чехович, Боярки велинкі. 2034 1—1

ПОШУКУЮ якогобудь заняття, до пеї пори працював в кольоніяльнім склепі. Ласкаві зголошення проситься надсилати на адресу: Замосць, склеп Фрайберґа, для Севера. 2036 1—1

АГЕНТА до подорожі по селах, до розпродажі кіс і серпів пошукується. Інформацій уділяє бюро денників, Гетьманська 22. 2035 1—2

З ДНЕМ 1. червня пошукую спільника з капіталом, або обіймў посаду управителя кооперативи, чи то торговлі приватної власности. С. Джула купець, Підволочиска, кооператива „Збруч". 2038 1—1

ДЯК з теноровим голосом, може вести хор, пошукує посади. Зголошення на адресу Гуменюк Павло Корівці п. Глубічок вел. 2039 1—1

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Роніцька Львів, Зелена 17. II поз., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 4—5

BOSCH свічки, магнети, рефлєктори, сигнали, поручає Витолд Трав д. л., Львів, Подлєского 2. 1934 a) 5-5

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновші модели, можливо найдешевше продає, купує, замінює готівкою Фіома, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 1-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лікар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 26.

1916 **від год. 3—5.** 8—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАНЬКО

2030 веде канцелярію 1—3

В Любачеві — в Рынку

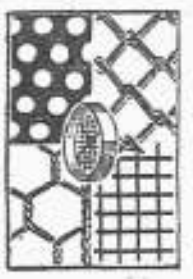
(в домі над головною трафікою)

ПОДЯКА.

Українські емігранти з радехівського повіта, згуртовані в запомогових комітетах в Newark-у і Northampton Pa в Америці, прислали в квітні п. р. на заложення і введення в життя механічно-слюсарської робітні при Кредитово-торговельній Спілці в Радехові по 100 дол., разом 200 долярів.

За цей дар в імени принятих до науки хлопців складає щедрим землякам сердечну подяку.

2033 1—1 *Управа кооперативи.*

Огорожа

Дротяні сітки металеві і зелена до вінок. Рафи, Сита, Швайцарська Бляха дірнована.

И КОНДРАТ

1993 **Львів,** 4—4

Пасаж Фаллярів.

Годинникарські роботи

під управою швайцарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2—10
2026

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі

ПЄТРУШЕВСКІ

МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 7—10
1952

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „OSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір на фірму С. Федер і ч. дому 7. 5-10
1985

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої

ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ

ВЗУТТЯ лише першої якости у знанній зі солідности фірмі

С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.

Панчохи і скарпитки за безцінь. — Оглядайте виставу і подивляйте низькі ціни. 1984 **Позір на фірму: С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 5—5

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 118 (10.501) Львів, неділя 31. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Нарешті...

Нарешті після вісьмох місяців „урядування" уступив гомінкий віцепремієр Тугут. Не так уступив, як радше Ст. Грабскі, політичний диктатор кабінету Вл. Грабского Найновійша пристань цього псевдо-радикального і псевдо-демократичного Дон Кіхота, — клюб партії праці осолодив йому цю прикру операцію декларацією, в якій між иншим говориться:

„Господарська ситуація держави й економічне положення працюючих верств — замість поправитися, постійно і спішно погіршується. Село перейшло границі нужди. Населення міст вгинається під тягарем дорожнечі. Державні робітники голодують. Нічим незвязаний довіз артикулів роскоші дозволяє на заспокоєння найнебагливійших вимог насікомців, що живуть з праці инших, і руйнує торговельний білянс держави. Зубожіння села і населення міст все більше обмежує внутрішню консумцію. Здеморалізований легкими зисками промисл не є здатний конкурувати зі заграницею; він істнує лише для директорів і надзірних рад. Уряд не вміє опанувати положення, а пасивний торговельний білянс поправляє демагогічною заборонною виїздів за кордон. Замість перебудови залізничого підприемства уряд, завдаючи брехню своїм перехвалкам про „самозистарчальність", підносить тарифи, не розуміючи наслідків своїх зарядженъ, а через те й рояї того підприемства в господарському житті краю. Повне злековажения урядом парляменту і публичної опінії, недодержування прийнятих ним зобовязань доповнюють решту і наказують клюбові праці стверднти, що в ділянці господаиського й економічного життя теперішній уряд нехтує найістотнійші інтереси краю і його працюючих громадян.

Та й сам Тугут покористувався нагодою, щоби висповідатися зі своїх прогріхів перед газетними справозчавцями

Він жеж був так мало вибагливий і так мало вимагаючий.

„Я брав на увагу можливости — сповідається „демократичний" Дон Кіхот, — які дві хвиля, одначе я мусів брати теж на увагу конечности, які та хвиля приносить зі собою. Я вимагав тільки, щоби мої слова брано серйозно, щоби закони були виконувані, а конституція шанована. На жаль, дійсність не задоволила найскромнійших вимог. В одній тільки відбудові вдалося зробити щось реального (?!). Шож торкається земельної реформи, то тут топтанося в одному місці, марнуючи зиму. В міністерстві справедливости не вдалося мені на протязі кількох місяців виборотн навіть одної провінціональної реентури для кандидата меншости Стан тюремництва погіршується. Світло розвиненій українській кооперації відмовлено кредиту. Не вірено в голод в околицях, напіщених недородом. Низші органи міністерства освіти (чи тільки низші? — Ред.) часто проявляли безприкладно малу скрупулятність в пошануванні духа закону. В найважнійших політично внутрішніх справах — правда — додержано слова, „самостійно урядуючи при „Новім Світі" (в міністерстві внутрішних справ. — Ред.), але вислідами тієї самостійности була постійно зростаюча система провокації, покривання надужить і самоволі функціонарів, пересування урядовців, які кваліфікуються за тюремні кати, на инші, нерая вищі становища. В тих умовах єдиною річю, яку я міг довершити, було заголошення 54 тез, які мала ухвалити секція і які були — як не початком польської народностевої програми, то щонайменше пляном праць на найблизчу будуччину".

Ф. Ф.

Розпука

„Цар-Голод" на селах.

Те, що передбачувано ще в половині січня і що зясовано в статтях „Цар-Голод", сьогодня є страшною дійсністю, страшнійшою, як це можна було собі уявити на основі тодішніх даних.

Селом заволоділа чорна розпука, взяла його в свої холодні обійми, сторала селянські чола, придавила важким вантажем і накриває вже смертним саваном. В смертельній глуші, серед злочинної байдужности „компетентних чинників" занепадає село — основа нашої нації, корчиться в судорожних голодових болях, нидіє, марніє, тратить силу, міць і натугу, вмирає повільною смертю. Село залишилося в собі, до центру приходять, на жаль, тільки скупі відомости, та ті, що приходять є страшні, вбийчі. Голодова катастрофа лявіною розлилася здовж Підкарпаття по лінії Верещиці і Сяну. В селах бушує голодовий тиф, розпаношується голодова сліпота, жолудкові корчі стискають малих і великих, матері, старці і діти вються в голодових судорогах. Остання пригорща якого-небудь збіжа вже давно зникла зі сіл. Голодні люде печуть „плацки" зі змерзлої, смердячої бульби, нишпорять по полях за кваском, заадро підшукують пригожий бурян (лободу). Доведені до крайної розпуки ходять полями і випорпують посаджену картоплю. День-в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. Зрештою, щоби зясувати собі хоч загально дійсний стан на селі, вистане прочитати бюлетени Комітету допомоги „Голодному селу".

А помочі ні звідки. Заробітків ніяких нема. А ті, що подекуди трапляються, є хіба гірким глумом зі заробітків. В дворах платять робітникові по 30, а найвище по 50 сот. денно, але на **своїх харчах**. Крайно скупу державну допомогу (очевидно кредитову) розділено між обшарників, осадників, польські кольонії і панських підлизайків. Справді потребуючим, голодним, майже нічого не припало. Селянським делегаціям відповідають старости мудро, коротко і дотепно, що — мовляв — „ржонд нема пенендзи".

А цю свідомість в своїй безмежній злочинности піддержує польська преса, яка багато пише про голод в Росії й на Рад. Україні, яка бачить чуже під лісом, а „своєго" не хоче бачити під носом. Голодова катастрофа на українській національній території під Польщею — на думку тієї преси — є тільки „видумкою" несумлінних гайдамацьких агітаторів. Бож прецінь в Польщі все йде до лїпшого, а чужинці захоплюються станом польських фінансів. Тому — очевидно — нема голодової катастрофи, яку то думку піддержують навіть „малопольські" старости (наприм. перемиський), забороняючи навіть заснування повітових комітетів допомоги „Голодному Селу".

Для польської преси у внутрішній ділянці істнують тільки терористичні „Відділи смерти", комуністична агітація, непопанування вла-

---

Red. czas. „Dilo" Pr. 379/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 114 (10.479) z dnia 26. maja 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Wawel i Kreml" między słowami: a) wełykyj Lenin... a: Apostoły i uczenyky, b) zaharbani Rosju... a: Wsi polśki. 2) „Łysty z Warszawy" między słowami: a) pro insze... a: Tragedja kożnoi. b) hadiuczoi atytacji... a: Szczo torkajetsia. 3) przypisek relacji do artykułu „Łysty z Warszawy" między słowami: a) ale i nedociina... a: Tak hladiły na, b) powesty rozprawy... a: ale ce wże. 4) „Nowynky" a) w ustępie p. t. „17 śnewna mandriwka po tiurmach" po nepoirozumiinniu. między słowami: Dmytro Mako-

honśkyj... a: teper w, b) w ustępie p. t. „Szcze do pobutu lwiwśkoho wijewody w Jaworowi" od słów: swoje istnuwannia... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy kar-nej w ustępach pod 1) i występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 3) z § 305 ustawy karnej w ustępach pod 2) z § 298 ustawy karnej w ustępie pod 4) a) i z § 302 ustawy karnej w ustępie pod 4) b) uznał dokonaną 25. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk, z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 26. maja 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 381|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 115 (10.478) z dnia 27.V. 1925 r. pod tytułem 1) „Predmet torhu i darunku" między słowami: a) Biłoruśkych zemel'... a: Jak zhadano, b) ukraińśkyj narod... a: Zajwym było, c) hajdamackych ruchiw... a: Rosija pryszła. 2) „Łysty z Warszawy" od słów: na okrainach do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępie pod 1) i występku z § 302 uk. w ustępach pod 1) i 2) uznał dokonaną 26. maja 1925 r. konfiskatę za za usprawiepliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493, p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów dnia 26 maja 1925.

Hawel.

ди і т. и., але нема ніякого голоду. Справді існують ті терористичні „Відділи смерти", а на їх чолі стоять спричинники голодової катастрофи в наших селах.

Село бореться з голодовою смертю, як може. З подивом слідкуємо за цією героїчною боротьбою. В селі збудився дух єдности, самодопомоги, заможнійші допомагають біднійшим, бо прийшли до переконання, що їм ніхто не допоможе, якщо самі не будуть собі допомагати. Найбільшим подивом мусить проймати нас поведінка голодних села Павлокома (березіаського повіту), які — одержавши 500 зол. з Кр. Комітету допомоги „Голодному Селу" — 200 зол. відіслали назад, бо довідалися, що в инших селах є ще більший голод, що голодова смерть косить малих і великих.

А щож ми, українська інтеліґенція, кажемо на все те? Як відносимося до терпінь села, до наших братів ми, що вийшли зпід селянської стріхи, що виголувалися селянським хлібом? Чи будемо мріяти тільки про сільську ідиллію, про садки і ставки, про те, як би провести ферії на селі на „свіжому повітрі", але прижмуримо очі на страшну трагедію села?

На жаль, наша інтеліґенція, вправді теж небагата, але все таки спроможна удїлити хоч деяку допомогу голодному братові, не сповнила досі свого обовязку, не відгукнулася якслід на поклик комітету допомоги „Голодному Селу". Читаючи викази складок на чисто гуманітарну ціль мало бачиться серед складаючих священиків і судовиків, хоч загально беручи, одні й другі могли би докинути деяку лепту на зменшення розмірів голоду.

Перед кількома днями Кр. Комітет допомоги „Голодному Селу" звернувся з **останнім покликом** до інтеліґенції, до всіх, що можуть розпоряджати хоч невеличкою готівкою, щоби негайно й невідкладно сповнили свій обовязок, щоби прийшли з допомогою голодним в кульмінаційній точці передновку згідно з кличами: „Українське місто — українському селу".

Не сумніваємося, що цей останній поклик не буде голосом „вопіющого в пустині". Инакше в широких масах українського селянства мусіяв утвердитися думка, що українська інтеліґенція є тільки чужинецьким наверствуванням в нашому народі, а не синами одної спільної громади, одної нації.

Ф. Федорців.

Пурус верховодяче средство до чищення взуття

Новий герой.

Індивідуальність Абд ель Кріма.

Поза сухими офіціяльними звідомленнями з мароканського фронту почувається, що нова кольоніяльна експедиція Франції має до діла не лише зі звичайною армією туземців, але з військом оживленим духом нової великої людини. Ще вчора голова якогось африканського племени, нині грізний полководець для двох европейських держав Абд-ель Крім зосереджує на собі увагу не лише Франції та Еспанії, які поневолі мусять порозумітися у спільній оборонї проти нього, але й тих, які з далекої обсервації стежать за ходом подій.

Абд-ель Крім — ще молода людина, має 43 роки, уроджений в Агадірі. Його племя було споріднене зі старою мароканською династією. Він тільки один раз покинув рідну землю, поїхавши для розривки на Малягу. Абд-ель Крім починає з молодечих літ думати про визволення свого племени. Еспанці, лякаючись його впливу, арештують його в 1916 р. і він рік просиджує в вязниці. В 1920 р. виїжжає він з Мелілі до Рифу і там починає братись за організаційну працю. Спершу звичайний ватажок банди, хутко організує воєнний союз, що має приготовити повстання. Коли Еспанці вислали проти нього 20.000 армію — він розбив її в пух та прах. У 1922 р., стає султаном, по чотирьох роках фактичного необмеженого правління.

Зверхній вигляд Абд-ель Кріма дав би підставу до висновку, що це провідник релігійної секти, мрійник-анахорет. Він середньої величини, кремезний, з чорною бородою, з ніжними, інтеліґентними руками, що не знали фізичної праці. Його мрійливі очі та пів-усмішка не зраджують дуже реально думаючого, практичного організатора, що не любить багато слів і кожну справу засовує в кількох коротких та ясних реченнях.

Вплив Абд-ель Кріма між його земляками не має чисто містичної причини. З нужденної, малої країни він сотворив державу, де почувається лад та закон. Давні звичаї особистих порахунків без суду — щезли; приватне майно починає мати за собою право, — шляхи комунікації европеїзуються. Над населенням висить справедлива та грізна рука суду основаного на законах. Столиця зєднана з кордонами держави телефонічними лініями; в будинку султана зранку до ночі вистукують машинки, що полагоджують негайно всі державні справи. Султан має до свого вжитку два автомобілі і чимало инших европейських винаходів, які придбав у війні з Еспанцями, захопивши величезну добичу і навчившись нею орудувати. У свіжім справозданні французького капітана Дюбоена, коменданта посту в Ауле, якого Ріфанці блькокували на протязі двох тижнів, находимо таку цікаву подробицю. Абд-ель Крім, користуючись модерною артилерією, має на своїх послугах мабуть чужинців, які телефонічно повідомляють про хід операцій. Коли Французи на фронті перекликувались з Ріфанцями глумливо, що не вміють стріляти з гармат, на це одержали таку відповідь по французьки: „Не журіться, всі попадетесь у наші руки".

Найвищою метою Абд-ель Кріма є здобути Фез. Він воює на рідним терені, з яким є прегарно ознайомлений і власними методами супроти, яких такий досвідчений генерал як маршалок Люте не в силі справитись. Французький уряд дуже радо ввійшов би нині на шлях порозуміння, як колись з Абд-ель Кадером, що підняв в Альжирі Арабів до повстання проти Франції, воюючи на протязі 15 років, а згодом склавши мирно зброю, переїхав на мирне життя до Парижа як льояльний французький підданий і дослужився великого хреста почесної легії.

Здається, що таке порозуміння з Абд-ель Крімом буде важше.

Пан Прушиньскі простує.*)

Варшава, 26. жовтня 1925 р.

До Редакції часописи „Діло" до рук вітвічального редактора п. О. Костяка, Львів, Ринок Ч. 10.

Під ригором § 19 закона пресового — жадаю поміщення в спосіб наказаний законом спростовання уступу, в котрім мовиться о моїй особі — в артикулї під титулом „Модерна педагоґія в модерній державі" — заміщеним в ч. 114. часописи „Діло" з 26 мая 1925 Стор. 2 — яко передрук з дневника „Dziennik ludowy": — „На зборах дня 10. травня, — що конспірували при співучасти ендецьких послів Корнецкого-Прушиньского, та сенатора Стіньского, дійшло до того, що Прушиньскі безцеремонно називав ідіотами тих інспекторів, які йому не відповідають на його анкети і запити. Дійшло навіть до авантури, бо один і з присутніх на зборах п. Г. зі Золочева, що мав почуття особистої гідности своєї і своїх товаришів-інспекторів, загрозив посл. Прушиньскому „мордобитієм".

Неправдою есть, якоби я „на зборах дня 10. травня, що конспірували при співучасти ендецких послів" називав інспекторів ідіотами и неправдою есть, що „п. Г. зі Золочева", чи хтонебудь инший грозив мені колинебудь „мордобитієм", а противно правдою есть, що всї повисше висказані відомости цїлком суть неправдиві.

Д-р Марцелі Прушиньскі.

*) Згідно з § 19 пресового закону ми обовязані друкувати спростування на тому самому місці й тим самим шрифтом, що простоване стаття. Спростування п. Прушиньского передаємо у фотографічній вірности з оригіналом. — Ред.

Модест Менцинський

концертує:

ЛЬВІВ, понеділок, дня 1. червня.
СТРИЙ, середа, дня 3. червня.
СТАНИСЛАВІВ, субота, 6. червня.
КОЛОМИЯ, вівторок, 9. червня.

Подробиці в афішах.

Комуністична змова у Швеції.

Вся шведська преса переповнена подробицями про підготівку державного перевороту у Швеції, який підготовляла комуністична партія Швеції. Названа преса публікує документи, які доказують, що переворот приготовлявся дуже інтензивно. Партія звернула увагу перш за все на армію та фльоту. Всі інструкції та грошеву й моральну допомогу діставала вона від московського комінтерну. Вся підготівна праця для перевороту зводилася до устної і письменної аґітації, до творення жовнярських і моряцьких рад, до розвідки за військовою владою і за громадськими стрілецькими організаціями. На чолі цілої роботи стояв комуністичний військовий комітет. Він виготовляв пляни опанування заїзних пунктів, складами зброї, займався доставою зброї зпоза кордону для

М. Возняк.

На порозі студій над Франком.

На другий рік припаде десятиліття річниця смерти другого українського поета по Шевченкові й найбільшого письменника, котрого видала Галичина, Івана Франка. Ця недалека велика річниця для всієї української землі та галицької зокрема й подиктувала оці рядки.

Не писатиму про те, що даремне йти Українцеві на личаківське кладовище у Львові й шукати там могили дорогої йому великої Людини, що досліно все віддала своїй нації, — бо на могилі нема жадного памятника: вона зрівняна з землею, а її місце відоме розмірно невеличкій частині людей, що були коло неї.

Та швидче чи пізнійше Наддністрянщина надумається поставити памятник Тому, хто став її Гордістю. Темою моїх рядків є камінчик не під будову памятника Франкові на львівськім кладовищі чи якій площі Львова, а камінчики під будову памятника, видного для цілої нації, й памятника, який, чим далі в будущину, ставатиме повнішим, яснішим і величнішим, памятника, що для далеких поколінь присвічуватиме зразком невсипущої праці для української нації серед усяких, хоч би найстрашніших обставин її життя.

І довг перед Франком і зріла потреба познайомлення з тим часом на Наддністрянщині, коли тут наростала Молода Україна, й практичні вимоги нашого біжучого життя, все те дасть понуку до студій над життям, діяльністю й творчістю Франка та його часу, зроджуючи студіювання Франка з різних боків, або т. зв. франкознавство.

У згаданих студіях велику ролю прийдеться відограти листування Франка з своїми сучасниками й сучасників про Франка. Листи, писані до Франка, заховалися в його архиві й перейшли разом із рукописною збіркою Франка та його бібліотекою до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, а згодом перейдуть до окремих музейних Франкових салтогож Товариства, зародку, як треба сподіватися, будучого Дому Франка у Львові на зразок подібних інституцій в инших культурних народів.

Таким робом старанно заховалися звичайно менше важні листи до Франка, за те більше важні для будучого вивчення знаменитого сина нашої землі — листи самого Франка — розсіяні по різних адресатах, що не почулися досі до обовязку зложити їх там, куди віддав свої збірки покійний Франко. На щастя є кілька виїмків: листи Франка до Івана Белея, Володимира Лукича-Лезицького, Омеляна Партицького й Андрія Чайковського, які врятувалися з воєнної хуртовини, вже передали їх власники на власність нації до Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Одначе це є тільки маленька частинка широкого листування Франка, як виходить із листів до нього. Хотячи нашому громадянству улекшити громадження Франкових листів у Науковім Товаристві ім. Шевченка, я подам довгу низку осіб, певно далеко не повну, листи котрих до Франка абереглися в його архіві. Наддніпрянців поминаю, бо по-перше до них рідко доходить „Діло", а подруге вони краще розуміють такі справи й певно їх усі врятовані листи Франка знайдуться в національній інституції. Між иншим з Франком листувалися оці панове й пані. (З огляду на те, що листи до Франка походять від людей з ріжного їх віку, з часів студенства й пізнійшого часу, та з огляду на недостачу місця всякі титули пропускаються, а імена подаються в скороченні):

Ор. Авдикович, К. Бандрівський, В. і Ол. Барвінські, Ос. Безпалко, Ів. Біберович, В. Білецький, К. Білянський, Ів. Борисикевич, Ол. Борковський, Ев. Бохенська, В. Будзиновський, З. Бурачинська, М. Бучинський, Г. Величко, А. Веретельник, М. Водянський, Ів. Гаврилюк, Т. Галіп, М. Ганкевич, Ів. Герасимович, Д. Гладилович, Ом. Глібовицький, В. Гнатюк, С. Голубович, К. Гриневичева, С. Громницький, Ев. Грушкевич, В. і К. Гусевичі, С. Данилович, Дорундик, Дубінський, П. Думка, Ев. Желехівський, В. Жуковенька, В. Загаєвич, В. Загайкевич, Б., Л. і Р. Заклинські, Иос. Зацерковний, Зобків, М. Зубрицький, Михайло Іванець, Ол. Іванчук, В. Ільницький, Дм. Иосифович, Ів. Калинович, Гр. Калитовський Ів. Карбушицький, П. Кармалський, Ів. Китріяк, Б. і Т. Кирчови, В. Кмицикевич, І. Кобилецький, Ол. Кобилянська, Н. Кобринська, В. і Ев. Кобринські, Л. Когут, Гл. Кокорудз, Ів., Ол. і Ф. Колесси, М. Колцуняк, Ів. Копач, М. Кордуба, Ан. і М. Коси, Ев. Косевич, В. Коцовський, Ам. Крушельницький, З. Кузеля, Яр. Куличковський, Ол. Кульчицький, В. Кушнір, В., Ев., Ів. і Ос. Левицькі, Дм. Левкович, Б. Лепкий, М. Лозинський, Д. Лукіянович, К. Лучаківський, Ос. Макарушка, Ос. Маковей, К. Малицька, Ів. Мандичевський, Ів. Мартович, В. Масляк, П. Мельник, Т. Микита, Мосова, М. Мочульський, Ів. Наварський, В. Нагірний, Невестюк, М. і С. Новаківські, Ев., Ол. і Л. Озаркевичі, Т. і Яр. Окуневські, Ев. Олесницький, В. і Иос. Олеськови, Олійник, В. Охримович, Иос. Пастицький, В. і М. Пачовські, Ол. Пашук, Ів. Петрушевич, М. Подолинський, В. Полянський, Ключ-а Поповичі (Бояръська), Ів. Раковський, Т. Ревакович, Гн. Рожанський, Юл. Романчук, Ів. Санкович

потреб партії та на кінець організував червоні бойові одиниці.

Першим кроком до перевороту мало бути зірвання мостів у північній Швеції на поперечних ріках, щоби північну її частину відділити цілком від полудневої. З хвилиною як це наступило би, північну Швецію прилучено би зараз до СРСР, а тимчасовим її правителем став би голова теперішньої карельської радянської республики. У Стокгольмі революціонери мали 1.000 гарно озброєних людей, що кожної хвилини могли виступити активно. Одначе з усього того нічого не вийшло, бо змову відкрито.

Політичні новини.

Англія і польські кордони.

Англійський кабінет вібрався на нараду над текстом французької ноти Німеччині, пересланим до Льондону для спільного порозуміння. Французький денник „Інформасіон" передає сенсаційну вістку буцім-то ріжниця поглядів між Чемберленом, прихильником порозуміння з Францією і иншими членами кабінету така велика, що деякі з них будуть приневолені зголосити свою димісію. Англійський денник „Дейлі Скечр" повідомляє, що згідно з поглядом англійського уряду лекше було би найти розвязку польських східних кордонів і инших питань, як би Франція згодилась на німецьку пропозіцію гарантійного пакту і дала Німеччині змогу ввійти до Ліги Націй. „Англія не має наміру приймати на себе зобовязання вдержати польські кордони на віки вічні".

Нейтральність Америки.

З Вашингтону переповідають урядову інформацію, що Америка не має наміру брати участи в гарантійному пакті тому, що це наскрізь европейська проблема. Одночасно Кулідж заявляє свою готовість прийти політично з підмогою европейським народам у цій важкій справі.

У Моссулі кипить.

Повстання на території Моссулю поширюється і має таку основу згідно з турецькими розясненнями: коли міжнародня комісія виїхала, англійська влада звернулась дуже гостро проти населення, яке перед членами Ліги Націй заявляло про свою приналежність до Туреччини. Проти племен в околиці Сіндярдаг вислано англійські відділи, з якими населення почало завзято змагатись. Два англійські літаки підстрілено. На вулиці в Мосулі найдено трупи трьох англійських жовнірів з надписом: „Мосуль є турецьким". Провідники ріжних племен почали бунтуватися проти Англії та короля Файсуля, коли англійська влада заарештувала сина провідника племени Доскіс і провідника Легуксів, а визначного шляхтича Абдуляга засудила на смерть. У всій північній частині мосульської території населення нападає на англійських жовнірів та урядовців.

Памяти Сидора Кузика.

До нас дійшла сумна вістка, що ранком дня 12. мая п. р. помер у Львові по перебутій операції Сидір Кузик. Він був дійсно заслуженим українським громадянином та людиною незвичайного характеру і доброти серця. Ніколи не шукав Покійний розголосу свого імени, а завсіди ставав радо до праці, де тільки була нагода, щоб причинитись до підвесення добробуту рідного народу. Цей робітник народній не знав тої поганої привички, яка у нас іще не перевелась, що до великої праці і резону є нас богато, а як кінчиться нарада — вема майже нікого до роботи, бо цей має инші заняття; тому недогідно; цьому за тяжко, а тамтому по правді не хочеться. Я був нераз наочним свідком, як Покійний Сидір Кузик сам один лишився по високогалюсній нараді, той укладав звіт і розбивався за матеріялами, щоб виконати відносні ухвали... А належав Покійний справді до тих рідких одиниць в громадянстві, що не мають вороґів. Отсе здобув собі легідною товариською вдачею, учинністю і помічю в пригоді.

Вже в молодому віці працював у нас як кооператор, поширюючи через Товариство „Просвіта" значіння самопомочі народу у господарських справах.

Він пропагував ідею кооператив також статтями в нашій преси, та з його пера виходили цінні матеріяли про господарське положення нашого народу, якими нераз послугувався наш український посольський клюб у Відні й у Львові.

Опісля був діяльний при організації Крайового Товариства „Сільський Господар" у Львові, та від наших кооператив перейшов на референта Загального Союза рільничих спілок Австрії у Відні, де визначився як дуже добрий знавець рільничих відносин нашого краю.

Та Покійний належав до тих, які мали глибоке розуміння кооперативних змагань. Він добачував здійснювання національної кооперативи не у вигідним проживанню пропозиціях цієї ідеї, але у підмоганню економічного розвою народніх мас. Тому не дбав про високе становище або значні побори, а впововався найменшим, щоби тільки вижити, але за те радів щиро, коли бачив між народом успіхи своїх заходів...

А в товариських зносинах нераз було таке, що треба було щось зробити, щоб другому помогти та ніхто до цього не брався — аж добрий Кузьо пішов чи поїхав і все добре полагодив та з усміхом опісля казав, що все якось зробилось...

При кінці світової війни приступив Покійний до заснування Товариства „Відбудова" у Львові і коли оте Товариство приносило значніші доходи—Він не забував про тих, що були злиднями дійсно потребували підмоги і порятунку. Його добре серце не забувало й по нашу політичну еміґрацію. Від тої еміґрації належиться Покійному щире: Спаси-Біг!

В самій силі віку заскочила Його смерть —несподівано, викликуючи не тільки прикре вражіння по втраті доброго сина народу,—але й сердечний жаль. Вічная память поведемій душі!

Відень, 23. мая 1925 р.

Д-р Кость Левицький.

Найдешевше жерело закупу

Поміч! Кооперативи і Сільські Крамниці Поміч!

Гуртівний склад волічки, вовни, кочу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шнурків, Harland, Тройка, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, батогів, паперців і тутюк „Соплі", аптатки, всілякі папарові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

Ціни стал. Невідповідний товар вимінюється, або завертається гроші на протязі 14 днів.

1672 10—12

Останні вісти.

Після димісії Тугута.

Кріза польського уряду в звязи з димісією Тугута не є покищо предвиджена. Думають покликати мін. без теки, що продовжував би праці, зачаті Т-ом. Увага висуває на це становеще проф. Маковского, б. мін. справедливости. Він відказався. Вичисляють теж Старчевского й Романа, покликаних урядом знавців „кресових" справ. ППС. домагається відкликання з уряду мін. Ратайского, а покликання на його місце проф. Маковского, на мін. вн. справ. Колиб не прийшло до порозуміння в ділянці „кресових" справ, то агенди ці віддадуть держ. підсекретареві, які покищо провізорично веде підсекр. през. ради мін. Студзіньскі. Справа іменування Маковского мін. вн. справ залежить по части від правиці. Пяст зайняв невтральне становище.

На поміч Амундсенові.

Норвеське тов-о для воздушної комунікації прийняло внесення мін. війни Якобзена про висилку двох літаків і одного корабля до Шпіцбергена, щоби шукати Ам. Рятункова вирушить експедиція найскорше 14 днів після відлету А., отже 4. VI. Рівночасно тов-о звернулося з просьбою до Американця Мек Мілена (якого експедиція вирушає 15. VI.), щоби перешукав територію між Канадою й Гренляндією, головнож околиці біля рога Колюмбії. В суботу дня 30. V. відіздять три американські летуни (між ними звісний летун Сміт) кораблем „Наварія" до Шпіцбергена, шукати Амундсена. Рятунковий комітет першого дня зібрав у користь Амундсена складок 465 тис. долярів.

З судової салі.

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Дальший перебіг розправи „УНПО".

(Від власного кореспондента.)

Середа. Розправа розпочалась о год. 8'30 рано. Председник питає обвинуваченних, що вони мають сказати на відчитаний акт обвинуваченя. Більшість перечить участи в „УНПО." — декотрі заявляють, що були членами тої організації—та що в міру сил в ній працювали, всеж таки до вини не почуваються.

Так зізнав Горняків Платон, Ликійович Опися, Реклюк Гриць, Сенук Михайло і инші.

Наступає поступування доказове. Слухають поліцейських свідків. Головний свідок, який має на совісти побої великого числа обвинуваченних, Тустановскі Мечислав, не явився з причини мнимої хороби.

Після спротиву оборони відчитано його зізнання, з котрих виходило, що свідок цей знає не тільки те, що було і є, але також і те, що буде. Все те свідок Тустановскі „ustalił", але в який спосіб, про це не пишеться в протоколі.

Опісля зізнавав цілий ряд поліціянтів. Переслухання їх зводилось до стереотипових питань председника: „Co jeszcze kompromitującego oskarżonych świadek „ustalił" і до демонстраційних контрпитань оборони „czy świadek podczas badania sprawy nie ustalił, że oskarżeni niewinnie zostali aresztowani?" Така забава тягнулась через дві години.

Доластичніше питання до свідків председник ухилив — під поткришкою, що мовляв, не належать до річи. Пр. обвинуваченій Марчук просить председника, щоби запитав св. Фалендиша, який його арештував — за що імено цей Фалендиш його т. є. Марчука немилосердно побив! Председник: „to przecież nie należy do rzeczy"! Председник дальше „бокує" на прокуратора і робить йому ріжні дрібні сакатури, а обвинуваченні і їх оборонці виносять з того, що високий суд виїдить обвинуваченим по середній найці...! Розправа ведеться від год. 8'30 рано до 4. попол. з дрібними перервами від 5—10 хвиль що дві години і потрвває около 14 днів. Вести будуть в неділі і свята. Ш.

Четвер 28. мая 1925.

Розправа контінуується з великою форсою. Нещастям цього процесу є свідки. Зізвані всі на один день — згідно з приписами тутешньої процедури — виповнили собою всі відні судові салі а решта розтаборилась в парку. Ждуть терпеливо на переслухання. А переслухання затягається! Адже справа йде про волю, ба навіть життя майже сотки людей, тож поспіх у такім випадку не є вказаний.

До сьогодня включно переслухано около 50 свідків — свідків зі сфер поліційних.

Супроти того оборона держиться тактики нереаґування на зізнання панів „ві-відофіуф" — приноровлюючи до кожного з них першу заповідь, яка обовязує кождого оборонця у відносинах до поліцейських свідків: „Не рух, бо..."

Через це йде розправа „казьонним" темпом, сіро й нудно — нудно і монотонно. Всеташи „вибухають" при переслуханню поліцейських свідків деякі інциденти, які кидають поверх сіреко на ведення „слідства" з обвинуваченими. Обвинуваченних при переслуханнях бито, мальтретовано, обливано водою, а опісля знова бито!

Відповідних запитів председник знову не допускає „jako nie należących do rzeczy". Сьогодня було кілька таких інцидентів, а один з них відбувся в слідуючий спосіб: Зізнає поліцейський урядник Цяцяк і описує арештування обвинуваченого Пилипчука, та вичисляє річові докази, які найдено в хаті Пилипчука, як пр. комуністичні книжки, листи і т. п. Обвинуваченій Пилипчук: „але чому ви забрали мені мої штани?"

Председник: „To nie należy do rzeczy uchylam to pytanie". Пилипчук: „Ви ухиляєте, а ми боремось за те, щоби ви не стягали з нас послідних штанів". Председник: „Proszę siadać, gdyż każę was wydalić ze sali".

ш.

Ш. Сельський, Ів. Семанюк, Р. Сембратович, В. Сімович, М. Січинський, З. Скварко, Ст. Смаль-Стоцький, В. Старосольський, Д. Стахура, В. Стефаник, Г. Стрипський, Д. Танячкевич, Ост. Терлецький, К. Трильовський, Ів. Труш, К. Устіянович, В. Федорович, Яр. Федорчук, Гр. Цеглинський, Ст. Чарнецький, Л. Шехович, Ан. Шнайдерський, Юл. Шнайдер, Ос. Шпитко, В. Шухевич, В. Щурат, Ст. Юрик, В. Яворський, Юл. Яворський, С. Яричевський, Р. Яросевич, Евг. Ярошинська, М. Яцків.

Листи Франка до Павлика передані разом із архивом Павлика до Національного Музею. Незвичайно багате листування Франка з Драгомановим переховується в архиві Драгоманова в професора університету Івана Шишманова в Софії; ці листи треба би у першу чергу надрукувати яко pendant до двох томів листів Драгоманова до Франка й инших у виданні Видавничої Спілки. Листи Ол. Рошкевичівни-Озаркевичевої видобуті завдяки Вп. П. М. Іванцевій для наукового використання й треба сподіватися по дотеперішній готовости, найдуться в Науковім Товаристві Ім. Шевченка у Львові. Наводити тут низку чужинців, що листувалися з Франком, а саме: Поляків, Жидів, Чехів, Москалів, Німців тощо, нема потреби.

Побіч листів дуже важним матеріялом для будучих студій над Франком будуть і достовірні спогади про ріжні боки його життя й творчости, в першій мірі його товаришів із університету, людей, що разом із ним жили, що спільно працювали, в робітничих організаціях, в радикальній чи пізнійше національно-демократичній партії, в Науковім Товаристві ім. Шевченка, в ріжних редакціях і т. д. Нема сумніву, що в 1926 р. українські видавництва Львова, Києва, Харкова й инших міст, від наукових почавши, а на політичних денниках і тижневиках скінчивши, радо хапатимуть за статті й матеріяли про Франка, отже треба завдалегідь працювати над ними. Коли би спогади були того роду, що їх іще передчасно друкувати або коли автор не певний сили свого пера, треба зложити їх у Науковім Товаристві ім. Шевченка для будучого їх використання.

В довгій низці вище наведених осіб є не мало вже покійників. Обовязком їх найблизчої родини та спадкоємців відшукати всякі листи чи автографи Франка й віддати їх до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Не можна ні на хвилину забувати, що кождий лист, кождий автограф Франка, це власність цілости української нації.

НОВИНКИ.

— **Поворот д-ра К. Левицького.** До Львова повернув цими днями з довголітньої еміграції многозаслужений наш діяч і довголітній керманич нашого громадянського життя д-р Кость Левицький. Щиро витаємо його на рідній землі.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за кінцевий уступ із передової статті п. з. „Вищі цілі" і за шість уступів зі статті п. з. „Недоля української галицької військової еміграції в ЧСР."

— **Нові масові арештування на Волині.** Дістаємо слідуючого листа: Через дальші провокаційні доноси всіляких людців з під стягу Оскілка у Здолбунові на днях відбулися нові труси й арештування. В ночі з понеділка на вівторок 25—26 ц. м. арештовано і скованих (!) відпроваджено до слідчих арештів в Рівному Володимира Крещука, містоголову това „Просвіта" в Здолбунові, Антона Демчука секретаря новозасновленого кооперативного банку в Здолбунові, Тараса Цуркевича з Лідави, Івана Журбу з Лідави. Про арешти в инших селах не маємо ще докладних відомостей. Арештовані головно культурно-просвітні діячі Здолбунова й околиці. Тому, що ходять слухи, буцім то їх передадуть доразовому судові (чому ?!) подаємо це на ласкаву увагу українським адвокатам, щоб в разі справдження слухів могли явитися на суді. Думаємо однак, що провокація так далеко назіть у нас не дійде, щоби невинних людей ставити перед доразовий суд.

— **Чи ца вихованя „w państwowem duchu".** Державні шкільні закони постановляють, що школи мають виховувати молодь в „державнім дусі". Як виглядає таке виховання ілюструє факт, який зайшов дня 25. травня ц. р. на Левандівці коло Львова. Коли український священик о. Гавриляк переходив попри польську школу, ученики тої школи, а саме Карпель і Рушкевич з VI. кл. і Райкас з V. кл. почали кидати на нього камінями. Той факт викликав велике обурення у всіх громадян і став загально відомий. Не вважаючи на те, управа польської школи мовчить, мовчать батьки винних учеників і мовчить влада „безпечеьства". Чи вони всі згідні з засадою „qui tacet consentire videtur", не признають такого виховання вихованням „w państwowym duchu"?

— **Ucrainica.** У французькім журналі „Revue Internationale" з дня 30. травня, находимо дві статті про наші справи: одна пера д-ра Мих. Лозинського „Питання забезпеки і Польща" і друга, знаєна буквами „А. П." про українські землі під Польщею, у звязку з умовинами мирного договору.

— **Новий „сальон" розпусти у Львові.** Недавно, бо заледва кілька тижнів тому мав Львів велику сенсацію з приводу відкриття „сальону" розпусти пані Статуровської при вул. Льва Сапіги. В сальоні тої „мадам" сходилися молоді мужатки і панни зі старими і молодими панами з вищого товариства. Перші для заробітку, а другі для приємности. Пані Статуровську скоро й засудили на кілька місяців тюрми за намову до розпусти і її піпґнікування. Тепер викрито новий „сальон", але ще вищого стилю при вул. Зеленій. Утримувала його пані Іза Орловска, відома у Львові зі свого повного фантастичних гулянь життя. Мадам Орловска мала зі свого сальону величезні зиски, бо до неї мали вступ тільки дами і панни з найдобірнійшого товариства і тільки такі мущини, що славилися своїм багатством. Не диво, що пані Орловска лясніла блестіля бриллянтами і золотом. При такому товаристві легко було зберігати сальон у цілковитій секреції. Свого часу була властителька того пікантного сальону кавярняною панною, потім кабаретовою артисткою, а останніми часами входила в склад кабаретової труппи Людвіковского. Як артистка їздила по краю, мала широкі звязки, ну і могла таким чином зединувати до свого сальону найдобірнійшій товар та ще добірніших його відборців, одним словом: Львів росте!

— **Підвишка залізничих білетів.** про яку повідомляли ми у вчорашніх новинках, викликує скрізь з боку громадян голоси великого обурення. В соймі буде в цій справі зголошена інтерпеляція, пригадуючи м. ін. міністрові шляхів його недавні запевнення, що залізниці приносять дохід. Намірена підвишка виказувала би, що м-ства шляхів і фінансів гадають знову ратувати дефіцит драконськими способами витягання з кишень подорожніх останнього гроша. Очевидно, що подорожіння залізниць зменшить фреквенцію подорожуючих.

— **Подяка б. політичного вязня.** Дня 13. ц. м. вийшов на волю зі слідчої тюрми при вул. Баторія у Львові (перевезений туди із Перемишля) Мулярчук Микола ст. ф., який був арештований під замітом здочину з 58. § 10. березня и. р. в Балигороді. Згаданий одержував харчеву допомогу із Комітетів для політ. вязнів підчас побуту в Перемишлі та у Львові, і цією дорогою складає Комітетові щиру подяку. Зокрема щиро дякує Вп. д-рові Загайкевичеві, д-рові Шухевичеві та многим иншим за їхні старання задля випущення його на волю.

— **Комета.** Перше турне артистичної сценки „Комета" має невдовзі закінчитися. До цього часу театр дав 4 вистави в Рогатині, 2 — в Бережанах, 3 — в Теребовлі і 2 — в Збаражі, по чім відїхав на три вистави до Золочева, звідки повернє до Львова, де його вистави відбудуться в салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка — 31. травня і 2. червня.

— **Від українського взаєм. Тов-ва опіки над інвалідами.** Президіяльний відділ станиславівського воєвідства розкритом ч. 6547|Пр.|б із дня 7. травня 1925 р. дозволив нашому товариству на збірку добровільних жертв на інвалідів у днях двох найближчих Зелених Свят, себто 7. і 8. червня по містах і селах на терені станиславівського воєвідства. Такогож позволення сподіємося від воєвідств у Львові і Тернополі. Просимо місцеві Комітети, Всеч. оо. парохів і др. занятися переведенням цієї збірки, особливо під церквами підчас свят. Сім сеток тяжко окалічілих інвалідів УГА. жде нетерпеливо на цю поміч українського загалу. — *Головна Управа УКТОНІ.*

— **Концерт Івана Франка** в Станиславові відбудеться не в суботу б., а в четвер, 4. червня 1925 о год. 8. вечером в салі Українського Сокола.

Позір! Неділя 31. травня 1925.

Український Город!

Прилюдний Виступ і ФЕСТИН

„Сокола-Батька".

Слідами нашого спорту.

Не берусь тут говорити про потребу спорту, як чинника суспільно-виховавчого, ни середника до перемін народньої вдачі. Його вагу вже всюди признають з виїмком т. зв." по галицьки думаючих людей. Хочу звернути увагу на сам розвій спорту, його напрями і недомагання.

Щоби розвій нашого спорту пішов як слід, мусять він скрізь у більших центрах мати до того відповідні майдани. Якжеж виглядав би тепер спорт чи фізичне виховання львівської молоді, коливби до війни не був проф. Боберський довів до злобуття т. зв. площі Сокола Батька? А треба памятати, що здобуваючи ту площу, він мав на увазі й инші цілі. Той майдан очевидно не в теперішних розмірах — мав стати і місцем народнього парку, передусім для незасібних верста. Тут мали відбуватися народні свята („Volksfest"). Останні досвіди вчать, що такі свята не в силі відбуватися на тій площі, бо і С.-Б. числиться більше з вимаганнями наших спортових установ ніж з потребами „Сили" чи наших товариств з подібними цілями. А не можна чейже відмовити їм дуже важних організаційних завдань, передовсім відносно тих верста, які не все були наші, тоді, коли ми їх потребували.

Що торкається спортових майданів, то за їх відсутністю коло йде ціле спортове життя в такому Станиславові, Перемишлі і ин. українських містах. Здобути їх, не перша ціль наших спортовців. Певне, що й тут вони стрінуться зі спротивами галицької думки, так, як мої слова по виступі „Сінової Чайки" в Перемишлі, коли то я звернув у часописі увагу на потребу такого майдану. Тоді то льокальні діячі говорили між собою: „хто нас має вчити, що маємо робити ми самі знаємо". Певне, що життя і обставини навчать усіх, але жаль змарнованого часу.

Сам напрям нашого спорту не йде по тому шляху, по якому слід йому йти. Він повинен захопити як найширші верстви молоді обох подів. — Щож бачимо? Реміснічої чи пак робітничої молоді він не обхоплює зовсім або в дуже малій мірі. А навіть годі знайти провідників для тої молоді, що гуртується на передмістях. Певне, що між шкільною молодю деякі працювати. Однак через те минається спортовий рух зі своїм завданим обхопити широкі верстви міста. Тому більше уваги треба присвятити реміснічій молоді.

Другою болячкою є те, що за спорт вважають у нас передовсім копаний мяч і ситківку. Копаний мяч сам собою дуже гарна гра, але одностороннє й виключне плекання лише його є хибним кроком, бо клюби мають на ові стягнути лише 11 грачів-мистців які появляються щонеділі перед публикою. — Щодо ситківки то ця гра стала модною і обхоплює передовсім людей, які не плекають її задля спорту але яких манить гарний одяг і бажання блестіти перед другими, що ось мовляв, і я граю теніс. При такому ставі справи грозить те, що ситківка довзможе лише витворити за кілька літ тип тзв. золотої молоді.

Якщо спорт має дійсно стати засобом виховання нації то треба його провідникам у нас добре застановитися над його веденням. Бо вже нині з неупорядкованим розвитком спорту звязані деякі анормальні появи. І так ми маємо вже серед нашої молоді — на щастя рідкі типи, які поза дійсно технічно добрим копанням мяча нічого більше не вміють, очим більше ніщо не інтересує і які — стають балястом для родини ну і суспільности. Певне, як нація буде економічно сильна то і їх зуміє утримати на те, щоби наші змагання стали дійсно почесними виповіщами для багатих верств і для широкої публики. Але тепер на спорт не слід глядіти ні як на забаву ані як на джерело заробітку. І тому, щоби не скривилась ідея спорту й не зійшла на манівці його світла ціль — мусять цікавитись спортом і ті поважні громадяне, які дочині відносяться до спорту з таким легковаженням.

С. Гайдучок.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Городенка. — Сала Нар. Дому.

Субота 30.V. „Вихрест".
Неділя 31.V. „Пан Твардовський".
Понеділок 1.VI. „Майська ніч".
Вівторок 2.VI. „Зів".
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 21—?

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. кляси дня 27. червня від год. 9·30 рано; 3) вписи до кляс I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Дирекц.* 2037 1—5

Дрібні оголошення.

ПЕРШОРЯДНІ

ГУМОВІ ПЛАЩІ

мужеські **жіночі**

ЗОЛ. 25·— ЗОЛ. 29·—

поручає у великім виборі

Спеціяльний склад Лінолеум і Церат

Леопольда Гааса

Львів, вул. Леґіонів 3.

ПОДЛЬОТЕК Зигмунтівська 9. **випродує** вибагливу гардеробу для пань і дітей по-низше фабричних цін. Поручає свою взірцеву робітню. 2032 1—1

ПОМОЖУ, вглядно заступлю в веденню парохії за мешкання і харч в гірській околиці. Зголошення приймає: Чехович, Борки великі. 2034 1—1

ПОШУКУЮ якогобудь заняття, до цієї пори працював в кольоніяльнім склепі. Ласкаві зголошення проситься надсилати на адресу: Замосць, склеп Фрайберґа, для Севера. 2036 1—1

АГЕНТА до подорожі по селах, до розпродажі кіс і серпів пошукується. Інформацій уділяє бюро деників, Гетьманська 22. 2035 1—2

З ДНЕМ 1. червня пошукую спільника з капіталом, або обіїму посаду управителя кооперативи, чи то торговлі приватної власности. С. Джула купець, Підволочиска, кооператива „Збруч". 2038 1—1

ДЯК з теноровим голосом, може вести хор, пошукує посади. Зголошення на адресу Гуменюк Павло Корівці п. Глубічок вел. 2039 1—1

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Рогіцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколе. 2014 4—5

BOSCH свічки, магнети, рефлектори, сигналу, поручає Витольд Трамбала, Львів, Подлесского 2. 1934 a) 5-5

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновші модели, можливо найдешевше продає, купує, заміною готівкою Фірма, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 1-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лікар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 26.

1916 **від год. 3—5.** 8—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАНЬКО

2030 веде канцелярію 1—3

В Любачеві — в Ринку

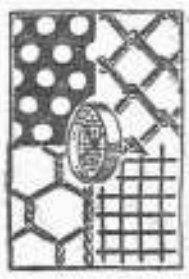
(в домі над головною трафікою).

ПОДЯКА.

Українські емігранти з радехівського повіту, згуртовані в запомогових комітетах в Newark-у і Northampton Pa в Америці, прислали в квітні ц. р. на заложення і введення в життя механічно-слюсарської робітні при Кредитово-торговельній Спілці в Радехові по 100 дол., разом 200 долярів.

За цей дар в імени принятих до науки хлопців складає щедрим землякам сердечну подяку.

2033 1—1 *Управа кооперативи.*

Огорожа

Дротяні сітки металеві і залізна до вікон Рафи, Сита, Швайцарська Бляха дірковання.

Й КОНДРАТ

1993 **Львів, 4—4**

Пасаж Фелперів.

Годинникарські роботи

під управою швайцарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції вик. 2026 кончується негайно. 2—10

Власний виріб. Ціни фабричні:

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі

ПЕТРУШЕВСКІ

МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни 1952 офертові низькі. 7—10

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 5-10

МЕШКАНЦІ ЛЬВОВА і з провінції нехай користають з небув. дешевої

ЗАГАЛЬНОЇ ПРОДАЖІ

ВЗУТТЯ лише першої якости у знайомій зі солідности фірмі

С. ФЕДЕР, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7.

Панчохи і скарпетки за безцінь. — Оглядайте виставу і подивляйте низькі ціни 1984 **Позір на фірму: С. ФЕДЕР і число дому: Сикстуська 7.** 5—5

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 119 (10.502). Львів, вівторок 2. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Зірвання анґльо-французького союзу.

Можна сумніватись, чи пересічний читач часописів, прочитуючи щодня нові подробиці з дипльоматичної дискусії союзних держав про загальноевропейський гарантійний пакт, здає собі справу з дійсних причин та наслідків нинішної стадії політичних відносин у країнах, що мають рішати про світову рівновагу. Кожної днини можна мати враження, що справа загального миру залежить від сили аргументів одного з тих дипльоматів, що випрацьовують основні пункти міжнароднього порозуміння. Така ілюзія залишилась нам у спадщині по Версальськім договорі.

Поверсальська Европа починає щораз частійше голосно повторяти правду, що загальний мир не може бути плодом найбільше талановитого списаних умов. Він мусить бути наслідком самих природних умовин співжиття народів. Ось чому чисто теоретична — на перший погляд — справа відповіді Німеччині на її пропозиції гарантійного пакту, завернула до старої дискусії в доби вариської мирової конференції, про те: як має виглядати карта Европи. „Таймс" у вступній статті з 26-го травня каже ясно, що англійський кабінет, роздумуючи над текстом французької ноти, яку мав би підписати, мусить ще раз перевести дискусію над основними принціпами англійської закордонної політики. Яка невичерпана тема для теорій і розяснювань: у чім лежить інтерес держави!

Останні телеграфічні новини приносять вістку, що англійський кабінет висловився проти можливости підписати французьку ноту до Німеччини. Він не вважає її тексту задоволяючим засобом для порозуміння з Німеччиною і не годиться на політику мілітарного оперезування Німеччини; одночасно недвозначно каже французькому урядові вибирати між гарантійним пактом обмеженим до західних кордонів, в якому взяла би участь Англія, або між військовим союзом з Польщею, Бельгією та Чехословаччиною в оборонї кордонів своїх союзників.

З цього може початись нова доба англьо-французьких взаємин. А за цим давно приготовлюваний новий уклад сил в Европі. На міжнароднім арені пічнеться нова вітвертa боротьба двох поглядів на вдержання миру. Франція і її союзники боронитимуть словом та ділом непорушности Версальського трактату; Англія о її прихильники шукатимуть засобів, щоби викорінити причини ненормальности нинішних політичних та економічних відносин в Европі, що мають своє джерело у Версальськім договорі. Англія вважає природним явищем воєнну оборону з боку Німеччини, навіть коли вона стане нападаючою. Французький премієр міністр Пенлеве сказав сміливе та розумне слово у своїй промові в Гренобліі, що завданням нинішньої французької політики є ліквідація старих ілюзій. До таких ілюзій належить також всесильність останнього мирового договору.

Відмова англійського уряду матиме величезний вплив на позицію нинішнього французького кабінету і відбере Німеччині, і так уже слабу, охоту стати членом Ліги Націй, якщо вона не може змінити її кордонів. Полишаючи на боці питання: наскільки справедливим є домагання Німеччини і наскільки оправданим острах Франції перед новою війною, підготовлюваною нишком Німеччиною, сам факт, що по Америці Англія відмежується від гарантійного пакту, який мав би за основу версальський договір, витворить нову атмосферу непевности в Европі, залякувань війною та самочинних виступів.

Предовга дискусія на тему братерського порозуміння держав кінчиться вказанням двох протилежних шляхів, якими поведуть европейську політику Франція та Англія. Кожна з них поведе власну у переконанні, що нею доцільнійше забезпечить мир. Нема сумніву, що шляхів для такого забезпечення може бути завсіди більш як один. Але ясне і те, що коли вони суперечать собі, тоді витворюють атмосферу сприятливу для воєнних конфліктів. Навіть англьо-французький союз не в силі був зробити ладу в Европі. Чи вплив кожної з тих держав зокрема зможе віднині бути сильнійший, коли вони матимуть розвязані руки у закордонній політиці?

Самоврядне багно.

Знищення самоврядування у Сх. Галичині. — Самоволя тзв. правит. комісарів в 2545 громадах. — Безрезультатна конференція.

Минуло 10 літ з того часу, як у Сх. Галичині перестало функціонувати громадське й повітове самоврядування. Спершу Австрія зі своєю воєнно-мілітарною владою здезорганізувала громадське самоврядування, а опісля Польща в 1919 р. і пізнійше довела останки самоврядування до повного упадку. Вистане згадати, що в Сх. Галичині замість виборних війтів і громадських рад в 2417 сільських і 128 міських громадах урядують тзв. правительственні комісарі і наказні війти. Очевидно, самоврядна руїна обняла тільки Сх. Галичину, бо в Зах. Галичині переведено вибори до громадських рад в р. 1919 на основі виборчої ординації, зреформованою Польською Ліквідаційною Комісією в Кракові. Що найвище в кількох містах Зах. Галичини урядують правительственні комісарі.

Самоврядна політика польського уряду у відношенні до Сх. Галичини позбавила законних прав українське населення та земоралізувала до краю горстку упривілеєних. Правит. комісарі і наказні війти — це переважно людці зпід темної зізди, яких єдиною „заслугою" є те, що є Поляками, кольоністами, або панськими прислужниками. Обезправнене населення вгинається під вагою величезних податків та самоврядних додатків до податків, годуючи своєю кервавицею галапасів, шкідників громади, які тільки нищать громадське майно.

Уряд послушний вказівкам „організацій народових" вдержує цей безправний стан, покриває зловживання комісарів і наказних війтів, вимовляючись тим, що сойм не ухвалив іще загального закону про самоврядування. А сойм у безконечність проволікає ухвалення самоврядного закону, поглиблюючи безладдя на „кресах". Польська реакція продумує тільки над тим, яким чином можна би провести такий самоврядний закон, який піддавав би величезну українську більшість під супремацію горстки „кресових лицарів". А уряд ставиться до справи самоврядування наскрізь безучасно, піддержуючи тим чином примхи і забаганки „організацій народових".

Перед кількома днями мін. внутр. справ Ратайскі скликав нараду з представників польських клюбів, щоби винайти переходовий компроміс, маючи на увазі відсутність самоврядування в 2417 сільських і в 128 міських громадах Сх. Галичини. Одначе міністр не представив від себе ніякого урядового проєкту.

Пос. Попель (НПР) заявив, що його партія обстоюватиме рівне воборче право і ніяким чином не допустить до плюральности у громадській виборчій ординації.

Представник ЗЛН. (вшехполяків) зазначив, що польська реакція здає собі справу в того, що в соймі не перейде плюральність, але за те в сенаті не перейде рівне виборче право. Супроти того польська реакція заявляється за дальшим вдержанням істнуючого стану, себ-то за дальшим анархізуванням відносин на „кресах".

Пос. Прагер (ППС) піддержує рівність виборчого права до всіх самоврядних установ та заповідає безоглядну боротьбу польської лівиці за пятиприкметникове виборче право. Вкінці пропонує, щоби до часу ухвалення загальної виборчої ординації до самоврядних установ переведено в Сх. Галичині вибори на основі виборчої ординації, що обовязує в Познанщині.

Пос. Павловскі (група Бриля) вимальовує страшний стан самоврядування в Сх. Галичині.

Пос. Путек („Визволєнє") обстоює рівність та зазначує, що польська лівиця безумовно не допустить до плюральности. Вдержання теперішнього стану по думці польської реакції є тільки водою на млин опозиційних груп. Пос. Путек піддержує пропозицію пос. Прагера щодо переведення громадських виборів в Галичині на основі виборчої ординації в Познанщині, а одночасно пропонує, щоби також негайно перевести вибори до повітових рад на основі виборчої ординації до соймиків в конґресівці.

Пос. Голекса (Х. Д). піддержує тільки другу пропозицію.

Пос. Кернік („Пяст") боронить плюральности, а особливо пропорціональности, яка дасть змогу увійти до громадських рад елементам заможнійшим і поважнійшим. Зрештою, ця справа його не болить, бо в Зах. Галичині функціонує сяке-таке самоврядування, а крім того там можна кожної хвилі перевести вибори на основі виборчої ординації Польської Ліквідаційної Комісії.

Так скінчилася заініційована мін. Ратайским самоврядна конференція, виказуючи наглядно, що самоврядне багно дальше затроюватиме своїми випарами нездорові відносини у Сх. Галичині.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 9. травень. 1925 р.

Віче в справі голоду в Яворові.

В Яворові 25. травня 1925 р. відбулось повітове віче, на якому обговорено справу несення помочі голодуючому селянству повіта.

З рамени Краєвого Комітету виголосив референт ред. М. Струтинський. Про катастрофічне положення яворівського повіту референтував п. Р. Харамбура. Яворівщину крім недороду навістив у мин. році ще й небувалий град. В просто безвихідному положенні отсі села: Залуже (в селі колудковий тиф), 5 випадків смерти, Щеплоти (голодує 50 родин), Ключиця (голодує 54 родини), Прилібичі (голодує около 50 родин), Чолгини (на 170 родин 14 не ходить на жебри), Чудомир (незасіяна земля), Бунів, Наконечне, Черпиців, Семиріки, Старий Яжів, Грушів. На основі звідомлень делегатів з поодиноких сіл перед зібранням на віче ставала картина нужди. Деякі відпоручники не могли явитися на віче, бо не в силі зайти. В Буневі люде варять зелені качоски пшениці, мішаючи їх з кукурудзяною мукою. Люде виводяться все, що тільки під рукою. Дворе використовують ситуацію і платять за щоденну роботу по 30 гр. (без харчу). В почті дуже тяжко за заробітки. Старостно кинуло до дечких сіл трохи бульби, яку розділювали наказні війти, беручи безоравні оплати.

Яворівщина потребує негайної і визначної помочі.

Віче ухвалило отсі резолюції:

1) Що в цілім повіті є голод і країн. нужда, спричинені невідрядним економічним положенням села, невродаєм та градобиттям;

2) що українське населення повіту не може найти відповідного заробітку і не має ніякої помочі від держави, якій платить високі податки, та попосить в її користь непомірні тягарі;

3) повітове віче Яворівщини звертається до всього українського народу за негайною підмогою в цей тяжкий час, щоби бодай нашу літвову охоронити від голоду та його тяжких наслідків!

4) одночасно віче Яворівщини взиває українську суспільність по цей бік риської лінії до самооборони шляхом економічної організації села, закладання Комітетів, громадських шпихлірів;

5) домагається від держави скорої, негайної і конечної допомоги в натурі і в грошах, відписання податків, довготермінового кредиту через українські кооперативні установи, та уділення безробітним праці;

6) просить Українську Парляментарну Репрезентацію передати домагання віча відповідним чинникам і подбати за здійснювання їх.

Сильне вражіння на присутних зробив лист Сільського Комітету в Павлокомі, в якому павлокомські громадяне резигнують з частини допомоги, визначеної для них Краєвим Комітетом, в користь ще більш потрібуючим.

Справно функціонує в Яворові Повітовий Комітет Допомоги під проводом проф. Назаревича.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Крузку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Українська інтеліґенція і школа на Україні.

На цьогорічному IX. Всеукраїнському зїзді Рад присвячено значну увагу українському шкільництву. Харківський офіціоз „Вісти" принесли в своєму черговому числі з дня 6. травня передову статтю присвячену цій справі.

Урядова радянська статистика стверджує, що на день 1. січня п. р. мали українські народні школи всього заледви мілїон шістьсотшістьдесятьпять тисяч (1,665.000) дітей шкільного віку, тобто тільки 61 процент усіх дітей. Уряд радянської України видав до того часу на народні школи в часі від 1922—1924 р. 44 мілїони карбованців, а місцеві установи видали на ту саму ціль зі своїх фондів 35 мілїонів карбованців. Отже загалом видано на школу за три роки 79 мілїонів, тобто річно видавано кругло по 26 мілїонів.

Згідно з обрахунками Народнього комісаріяту освіти треба би до звичайної суми видатків додати в біжучому році ще 12,600.000 карб. на те, щоби заспокоїти школою зоставших поза нею ще 39 процент дітей шкільного віку.

Чи в силі теперішня влада виконати під сучасну пору те велике завдання? Зі статті „Вістей" виходить, що так. Її автор підходить реально до розвязки тої справи. На гроші він не звертає великої уваги, це річ уряду та місцевих установ. Його цікавить инша справа. А то: щоби заспокоїти 39 процент дітей шкільного віку початковою освітою, на те потрібно аж 5 тисяч нових шкільних одиниць (груп). А це вимагає тільки саме, отже аж пять тисяч учительських сил. Деж їх взяти?

Радянські фахові школи, що займаються підготовкою нових педагогів, такої маси учительства доставчити не можуть. А через те радить автор шукати за ними між вредукованим давним учительством, яке опинилося поза школою завдяки політичній „неблагонадійности", переважно завдяки свому національному українському світоглядові. Очевидячки, що автор радить вибирати споміж безробітного учительства тільки тих, які в політичному відношенню „поправилися" і які зможуть вести освітню працю новими методами.

Крім цього радить радянський офіціоз притягнути до освітньої праці українську інтеліґенцію „що не емігрувала за кордон за авантурниками на зразок Петлюри і Шаповала, але і тут тримається, а почасти ще й досі тримається, на позиціях внутрішньої еміґрації".

До тої української інтеліґенції звертається радянський офіціоз із такою апострофою: „Робітники й селяне висловили устами голови українського уряду цій інтеліґенції гірке розчарування. Звичайна річ, робітниче селянська влада не має найменшого наміру гнітити цих людей; вона чекає, що вони самі нарешті дійдуть до висновку, що не личить ховатися за схоластику (в наші часи!) наукових дослідів, скажім, церковного права за Володимира Святого чи може й пізнїйше, що час би вже на ділі пристосувати свою роботу до умов живої дійсности, зливатися з пролетаріятом у його надмірно важкій боротьбі".

Як бачимо, то наведена апострофа до української інтеліґенції чи краще до тої її частини, що находиться ще й тепер „на позиціях внутрішньої еміґрації", має наскрізь елеґійний, сентиментальний тон. Радянський офіціоз хоче її „застидати" та тим самим позискати для себе. Це виразні запросини „тої інтеліґенції до участи в радянській роботі. Очевидячки, що джерела такого сентименталізму у відношенню до української інтеліґенції слід дошукуватися тамже, де бере свій початок українізація навіть КП(б)У. Бо хоча та свідома національно-українська інтеліґенція і остається „на позиціях внутрішньої еміґрації" то вона все одно, як це ствердив свого часу сам Чубар на сторінках тижже „Вістей", має великий виховуючий вплив на українські маси. Вона будить в них національну свідомість, вона має над ними моральний провід. Позискати її для пануючої партії та системи правління це значить позискати і широкі українські маси, передовсім селянські тому, бо вони вірять своїй інтеліґенції та за нею підуть. Ось де джерело і причина такої делікатної пропозиції. А що шкільні робітники мають найбільше безпосередній контакт із народом, через те й пропонується інтеліґенції ціну парину праці. Якщо інтеліґенція стане до співпраці з урядом і партією на цій ділянці, то тим самим погодиться з пануючим режімом а звідси вже недалеко до того, щоби працювати над розбудженням симпатій до уряду і широких українських мас. **В. М.**

З концертового руху.

Перед концертом Модеста Менцинського.

У звязку з запонідженим на 1. червня концертом нашого артиста-співака Модеста Менцинського, якого торічні концерти у Львові ствінувався з таким небувалим одушевленням нашої публики, не зайвим буде познайомити читачів бодай вкоротці з голосами німецької преси про світлі успіхи нашого визначного співака в біжучім театральнім сезоні і концертовім у Кольонії. Музичні справоздання з опер, в яких виступав наш земляк, присвячені здебільша його особі, повні не банальних фраз, але незвичайно річево обосновання суперлятивних признань. Всі, без винятку, критики представляють Менцинського як зразкового виконавця вагнерівських ролї, який напре своїм креацїям справді „байрітського формату", завдяки чому музичні драми Вагнера стали в Кольонії такими улюбленими. „Скінчена гра, невичерпана свіжість, елястична податливість і висока культура голосова його справжнього героїчного тенора — все те зміцнене довголітним театральним досвідом, незвичайно цінним та багатим — складось на те, що найсильнїйші враження, — які дочуляють рамці театральних переживань, а стають для слухача майже реальними переживаннями — все виходить від особи Менцинського". — Одиначе не лише як оперовий співак, але і на концертовій естраді тішиться наш артист славою виконавця, якого не легко перевисшити. Чи то поважний текст пісень — чи фантастично-дотепний, всі пісні виходять в інтерпретації Менцинського скінчені, випрацьовані до найменших подробиць, а при тім зберігають так сказатиб імпровізаційну безпосередність вражіння. Складаються на те не лише „духові прикмети — в мистецький спосіб декламуючий а при тім все „співаючий" стиль, але і легко підчеркуюча, одначе ніколи не „вїзлива" міміка великого виконавця".

Львівський концерт нашого славного земляка дасть нам змогу налюбуватись знова його високим мистецтвом — з яким наша музикальна публика від торічного концерту навязала знов тісні взаємини. *В. Б.*

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за передову статтю пп. „Нарешті"..., яку очорнено майже в цілости за винятком цитатів із польських газет, за один уступ зі статті пп. „Розрука" і наконець за чотири уступи з відділу „З судової салї".

— **„Оригінальна" ревізія.** Сьогодня біля дванайнятої години рано явився в льокалю редакції українського радикального тижневика „Громадський Голос" поліційний агент та побажав зробити ревізію за редакційними паперами. Агент прийшов туди вже від „Союзу українських інвалідів" де шукав мабуть за неінвалідськими паперами. Присутний член редакції „Громадського голосу" привітав відповідно поліційного гостя та заявив, що в названому льокалю містяться крім редакції ще й секретаріят української радикальної партії та читальня „Просвіта" середмістя. Зовсім зрозуміле, що обі названі установи мають у своїх шафах власні папери, але супроти неприсутности представників обох тих установ ревізію зробити не можна. Гість вдоволився переглядом тільки того, що лежало на редакційних столах, зробив „генеральний смотр" присутним у редакції особам. Безперечно, що сама ревізія і її ціль дуже оригінальні. Цікаво було би знати, з яким критерієм підходив би такий поліційний малограмотний агент до кожного паперу, що находиться в редакції, та по чому він клясифікував би редакційні та нередакційні письма. Така клясифікація важна для самої дирекції поліції, а її мав би розвязувати малограмотний агент. Гарні методи — нема що казати!

— **Пашпортова ідилля.** В першій половині квітня п. р. директор Українського Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові проф. Василь Барвінський отримав запрошення від Секретаріяту Інтернаціонального Музичного Конґресу взяти участь у Конґресі дня 15. травня п. р. у Празі. Дир. В. Барвінський пішов негайно на поліцію, прохаючи пропустити його старого пашпорту з минулого року. Та йому сказали внести подання на новий пашпорт, отже приложити: метрику, свідоцтво державної приналежности, медьдукову картку, свідоцтво кваліфікаційне, посвідчу військових властей і т. д. І, як усі щасливі громадяне підлягаючі львівській дирекції поліції, так само й директор Музичного Інституту, широкої слави музик і композитор, В. Барвінський, мусів

М. Височанський.

Культурні свята.

Сильнїйший культурний рух у нашій країні починається з оснуванням Т-ва „Просвіта" у Львові в р. 1868. Значить, минуло 57 літ від покладення основ під дошльну освітну працю. Зразу зосереджена в централі у Львові, починає розкидати своє проміння на увесь край, створюючи то в одному, то в другому місці свій осідок, своє ядро, котре згодом має й само розростися, має вплинути добрим прикладом на сусідні місцевости й змережати увесь край низкою освітніх огнищ.

Тому й не диво, що за поодинокими освітніми установами (філіями й читальнями) начислюємо не тільки кількинадцять, але й кількадесять літ істнування і ведення освітньої праці. На сторінках преси читаємо про двацятьпятьлітні, трицятьлітні, а навіть сороклітні ювілеї читалень і філій. І з кожним місяцем та роком будуть ювілеї ставати частійшими. Тому не завадить присвятити цій справі кілька уваг, щоби цей гарний рух уняти в певні форми, пустити його у відповідне річище і збити з нього як найбільший і найкращий виховний капітал.

Та заки передїмо до цеї справи, хочу подати короткий опис таких свят у городенському повіті, які я мав змогу сам оглянути.

На передмістю Городенки, яке носить назву Котиківка, істнує читальня від п я д е с я т и літ. Поважний вік, тому і не дивниця, що виділ читальні враз з місцевою філією постановили надати ювілеєві дещо ширший характер повітового освітнього свята. А що в тому самому повіті істнує від сорока літ читальня в селі Тишківцях, тому ухвалено день 16. травня присвятити ювілеєві в Котиківці, а 17. в Тишківцях. Ухваленого пляну не можна було здійснити, бо староство не погодилося на свято 16. травня тому, що тогож дня мав приїхати до Городенки польський епископ. Треба було відбути оба свята 17. травня.

На ювілей читальні в Котиківці запрошено всі повітові читальні, філії в Коломиї і в Снятині, та Гол. Виділ у Львові. Прибули читальні, Гол. виділ делеґував свого голову, на жаль не прибув ніхто зі сусідних філій. А шкода...

І саме свято не відбулося без обмежень. У дозволі на похід з парохіяльної церкви до читальні в Котиківці не дозволено взяти участи кінним бандеріям. А було приготованих біля 1000 коней. Не дозволено грати музиці. А в дозволі щодо співу пісень зазначено, що не вільно співати таких пісень, які могли би обиджувати почування „обивателї другіх народовости". З огляду на це похід мусів відбутися мовчки, щойно після переходу з міста на передмістя місцевий хор співав пісню „Там, де Дніпро".

Після богослуження, в часі якого виголосив гарну проповідь місцевий парох о. Чубатий, почав уставлятися величавий похід. Не здвиг народа, якого зібралося більше як 5000, не величина походу на просторі яких двох кільометрів, але дисципліна і порядок, справність в уставленню і розвиванню походу мусіли на кождого робити сильне вражіння. Не в силі виявити це словами. Треба було бачити те все, щоби склонити голову перед виховану масою, яку зумів удержати в імпонуючому порядку провідник походу М. Бараник врав зі своїми впорядчиками. Це виявилося головно при розміщенню походу перед читальнею і поновному розвиненню походу з під читальні на громадську толоку, де мав відбутися концерт, фестин і людова забава.

Чоло походу творило жіноцтво, по середині походу йшла філія враз з головою централі М. Галущинським і головою філії д-ром Т. Окуневським, а поза ними йшли чоловіки — члени читалень. Заступлені були всі читальні, а Серафинці дали самі 700 учасників. Як сказано, в поході взяло участь 5000 народу, поза походом було ще кілька соток, переважно старших осіб, котрі не могли взяти участи в поході.

Коло години першої в пол. ми найшлися під читальнею в Котиківці. Мальовничо уставлений похід вислухав докладно сцензуровані привітні промови. Першим промовив голова ювілятки, після нього голова Філії д-р Окуневський, котрий подав історію читальні. Перша книга членів, яку мав у своїх руках промовець, може й не догадувалася, що буде предметом свята. Власноручні підписи членів-основників, між ними на першому місці першого голови о. Л. Польового. Видніє там також підпис тодішнього комісаря староства Квятковского. Д-р Окуневський підніс виховний вплив Читальні на місцеве українське населення і на повіт. Згадав імена осіб, котрі поклали свої труди для великої справи, підносячи в першу чергу особу управителя місцевої народньої школи М. Крушельницького. До останніх часів читальня відгукувалася на всі культурні й освітні потреби. Її домівка була й є приміщенням для школи й кооперативи, а її поодинокі члени давали докази, що розуміють вагу громадянських і національних чеснот.

Останнім промовив голова Матірного Т-ва М. Галущинський. Грімким голосом передав привіт ювілятці і всім тим, котрі зійшлися на велике свято. Підніс ріжницю, яка заходить між віком людини та віком установи. 50 літ у людини, це вже поважний вік, а коли мова про 50 літ праці — то рідко коли й доводиться стрічатися з таким фактом. Установа — чим більше літ має, тим молодша, тим сильнійша, тим кріпше запускає коріння. Завдання культурної установи виховувати ідейних відповідальних громадян. У цій праці читальня не стоїть осібно; вона одно кільце у великому ланцюху. І коли кожне кільце буде мати правдиве відчуття цього звязку, цього переливання соків, взаїмного піддержування себе всіма матеріяльними і моральними засобами, тоді спільні свідомі змагання мусять вийти на зріст культури, добробуту й щастя українського народу.

Похід розвивається далі й переходить дефілюючи перед головою централі і представниками філії. Приходимо на громадський майдан. Тут прегарний мальовничий вид одягів дівочих, жіночих і чоловічих. На одному розі площі естрада, на якій виступає хор і співає „Заповіт". В програмі ріжні забави. Між ними відтворення весілля в Серафинцях. Та ми — на жаль — не можемо брати участи, бо ще мусимо їхати до Тишковець, де нас чекає ще друге свято 40-літнього ювілею.

(Докінчення буде.)

Завдяки корисній трансакції з перворядною закордонною фабрикою **панчошничих** виробів продає фірма **„ОЛЬКА“** першої якости скарпетки, рукавички і т. п. по Фабричних цінах **Львів, Ринок 35** (біля Н. Торговлі. Тел. 1394.)

ОСТАННІ ВІСТИ.

Збройний напад на поїзд.

Відділ озброєних людей виконав 30. V. два напади. Перший о год. 5'15 над ранком на залізн. шляху Седльце-Волковиск. Тут польська поліційна патруля стрінулася з відділом 40 озброєних людей. В сутичці вбитий один польський поліцай, другий рятувався втечею. Тепер як польську поліцію усунули, явився відділ із яких 80 люда. Напали на зал. поїзд між Наревкою і Лідою. Острілювали поїзд, але він іще доїхав до ст. Свислоч. Кулі порозбивали шиби й стіни вагонів. Було більше ранених, головно розбиваним склом. Один подорожний тяжко ранений. Убитий постерунковий називається Зайончковскі. Його товариш, Соколовскі ранений тяжко; нападаючі роздягнули його до нага. На місце нападу вислано військо й поліцію. Вістка про напад на поїзд 300 км. від границі, отже майже в середині держави, викликала в польських політ. колах збентеження. Погоня остала без успіху.

Криза польського уряду.

Криза польського уряду в звязи з уступленням Тугута досі не полагоджена. Партії домагаються уступлення мін. Ратайского, а премієр Грабскі старається кризу зльокалізувати лише на становищі голови секції для справ національних меншостей.

Нансен полетить до пів. бігуна.

Нансен заявив журлістам, що задумує уладити воздушну експедицію до нерозслідженых бігунових теренів, головнож до краю Герріса, між Аляскою й півн. бігуном. Обняв би керовництво експедиції. Вибудували би велнкий воздухоплав, що міг би легко осідати на землі. Виправа потривала би 14 днів.

припровадити ще й двох свідків на ствердження його ідентичности: ані „довуд особісти“ з фотографією, ані мандатовий паспорт з фотографією, ані всі документи, придбані за 35 літ замешкання у Львові — не мали для поліції без тих двох свідків якої переконуючої сили! Зібравши німецькіх усі свідоцтва й папері, ректентові удалося дня 29. IV. внести проханнє на паспорт особисто на руки радника дирекції поліції Г. Перевіривши справжню ціль подорожі дир. В. Барвінського, радник поліції написав на його прохання „pilne“ і казав зголоситися через день у референта (комісаря Здановіча?). Але ман комісар закомунікував п. Барвінському нову штуку: в предложених документах не було посвідки від варшавського міністерства внутрішніх справ, що поїздка п. Барвінського до Праги є „дійсно конечна“. Дня 4-ого травня дир. Барвінський післав до Варшави до міністерства порученого листа з описом цілої історії та получив запрохання на конгрес і мандат Музичного Товариства у Львові: Дня 10-го ц. м. уряднан відповідь довгою телеграмою з заплаченою відповіддю. По вищій день відповіль з Варшави таки не чадійшла і дирекція поліції паспорту не видала. Міжнародній Музичний Конгрес уже відбувся — а дир. В. Барвінському таки не судилося брати в ньому участи, а через те й „Діло“ втратило власні кореспонденції з того надзвичайно цікавого конгресу. Інтерпельований у тій справі кілька разів чеський консуль у Львові тільки розводив руками на пануючі порядки не можучи нічого вдіяти. Про цілий скандал подано до відома Міжнародному музичному товариству й іншим подібним чинникам.

— **Помер** визначний англійський журналіст полковник Чарль Репінгтон, довголітній військовий референт „Таймс-а“, військовий аташе при амбасадах у Брюселі та Газі, автор численних книжок та споминів.

— **Від Українського Красн. Тов-ва опіки над інвалідами.** В доповненні вчорашньої новинки повідомляємо, що й тернопільський воєвідський уряд рескриптом Ч. В. Б. 6874 Пр. дозволив на переведення збірки на цілі помочи інвалідам по містах і селах воєвідства в днях 7. і 8. червня п. р. Подаємо до відома передусім місцевим комітетам тернопільського воєвідства. — Управа УКТОНІ.

— **Ще про візиту воєводи в Яворові.** На основі докладних інформацій, тріюмфальна подорож львівського воєводи по Яворівщині виглядала ось як: На кілька днів перед приїздом воєводи до Яворова, староство розіслало постерункам поліції інструкції, як громади мають управити „привитання“. Громади Шкло, Куркнки, Старяська й Стависька Воля мали витати воєводу на границі Яворівського повіту від сторони Львова. Директор дібр Вайсмана в Шклі виставив зігнаними парубками „тріюмфальну браму“ в Шклі, де чекали на воєводу яворівський староста і 4 наказні війти з вище вичисленых сіл та о. Горницький, парох Шкла, а оставленою „оркестрою“. Зовсім не було „людности“ як чваниться „Поранна“, а тільки, як надіхав воєвода, оркестра заграла польський гимн, а наказні війти витали хлібом-сіллю і „деклями“ бесідами. Війти й о. Горницький були святочно прибрані і кожний з них говорив як Ціцеро, вивчивши на память промови, які заздалегідь дістали на карточках зі староства. Музикантам дав воєвода 10 золотих „за фатигу“, опісля оглянув купелеве заведення і поїхав до Яворова. Тут також перед старостом виставлено тріюмфальну бра-

му з написею: „Witaj“. Всі місцеві державні школи а також приватний семінар СС. Василіянок, богато війська, а ще більше поліції з Яворівщини і зі Львова та цікава видовищ товпа місцевої польоні, витали представника польської держави. Надпрограмовою подією підчас побуту воєводи в Яворові була пожежа, що вибухнула в саме полудне і знищила один мешкальний дім та господарські забудування. На обід до „Sokol-a“ запрошені були м. п. чотири, згадані вище, наказні війти, деякі Українці — перелякані урядники, місцевий парох і о. Залітач. директор прив. семінаря. СС. Василіянок. З Українців говорив промову від'т з Куряик — Вертола Павло і дякував „панам, що не погордили хлопською стріхою і сіряком“, а о. Залітач пальнув „політичну“ промову. Хоча він вже давно має усталену між громадянством опінію підлизника, то проте ніхто був би не сподівався, що він аж так далеко зайде у своєму сервілізмі. Його промова викликала навіть в деяких присутніх на обіді Поляків концентрацію і зробила дуже неприємне враження яскравим лизунством. „Газ. Поранна“ писала правду. Невідомо тільки, від кого о. Залітач одержав уповажнення виявити прилюдно радість українського громадянства зі „справедливого вироку“ західних держав? Українське свідоме громадянство вже давно вяло його поза скобки. Але не треба забувати, що він є директором семінаря, в якім виховується квіт нашої нації, наша молодь! Якжеж виглядає те виховання під проводом такого „типа“, який до того ще й сам учить педагогіки і день в день рецитує з книжки, що приклад вихователя є найкращим засобом у вихованню! Перемиський владика краще зробив би, щоби зайнявся переоцінкою вартости таких вихователів, ніж висилюватися на пропаганду мертвих ідей“, що вносить лише замішанину у громадянство.

✝ Посмертні згадки.

Олександер Сінгалевич старший почтовий урядник в Бережанах помер в 47 р. життя. Покійний свідомий Українець виконував у 1918 році обовязки начальника почти в Рогатині. По упадку нашої держави через цілих 3 роки мусів ждати на приняття до державної служби. Три-літне вегетування без засобів до життя, без платні в голоді та холоді, підірвало його здоровля. Коли по кількох місяцях польської служби захорів, влада при редукціях службочників, перечесла його в стан супочинку. Обмежений на емеритальні побори не мав спромоги лічитися і по перебутій тяжкій грудній недузі помер в шпиталі дня 21. п. м., оставляючи жену і троє мал. дітей. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Городенка. — Салі Нар. Дому.

Понеділок 1.VI. „Майська ніч“.
Вівторок 2.VI. „Вій“.
Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні вашого життя“ (премера). 1874 22—?

Дрібні оголошення.

ЛАНЦЮХИ АНГ. COVENTRY масини „Hutchinson“ поручає **Витолд Транда** Львів — Полєского 2. 1934 61 5—5

ФОРТЕПІЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміняє готівкою фірма, істнуюча вже 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 7-10

ЛІТНИСЬКО к. СКОЛЬОГО з повним удержанням від 4—6 зол. денно. Зголошення до 27. травня Роєцька Львів, Зелена 17. II пов., пізнійше Коростів почта Сколє. 2014 5—5

НАФТОВИЙ урядник, молодий і пристійний мущина, з вищим образованням, богатий, надяже кореспонденцію в матрімоніяльній цілі з гарною і здоровою панночкою, до літ 25. Придане для спільного добра пожадане, але не конечне. Зголошення з фотографією, за котрої зворот ручу словом чести, слати на Poste-restante „Futurum“ Борислав за оказанням 2-золотівки 063103. 2043 1—3

ХЛІБОРОБ з Великої України, 35 років, шатен, здоровий фізично і морально, пізнав би Українку літ 16—35, здорову душею і тілом. Ціль матрімоніяльна. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під Хлібороб. 2049 1—1

ДО ЗАРЯДУ дому та ведення кухні для трьох учеників гімназійних при вул. Коперніка ч. 1. (Народний Дім) у Львові пошукується інтелігентної господині. Зголошення на повищу адресу або уряд парохії Сулимів почта Куликів. 2048 1—1

РАХУНКОВИЙ підстаршина, інвалід У. Г. А. з укінченою 4 кл. гімн. шукає якогонебудь заняття в українських приватних інституціях. Дуже радо пішов би службу в Кооперативі на селі. Ласкаві зголошення: Вичинський Осип, Пантелихи, п. Струсів. 2044 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За огодошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам знижка. 1935 4—10

MOVADO

золоті годинники

На корисних услівях обняв я продаж годинників пві славної швайцарської фабрики.

Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.

1938a) З поважанням 4—5

МАРІЯН ДАЄВСКІ

Львів, вул. Академічна 20.

РУДОЛЬФ КРОПП

Магазин бляватних і модних товарів

2045 1—6

в ПЕРЕМИШЛІ

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю

Ринок ч. 24 (давніше Е. ПІСКОЖ.)

КОНКУРС

Виділ Українського Інституту для дівчат в Перемишлі,

вул. Татарська ч 4.

оголошує конкурс на посаду математика до висших кляс гімназії від 1. вересня 1925. Платня виносить 75% державної. Зголошення з долученням дозволу навчання до 1. липня 1925. 2045 1—3

Присилайте передплату!

Високоповажаному Панові Докторові Олександрові Подолинському у Львові, пл. Більчевського ч. 10., складаю ще і отсею дорогою сердечну подяку за уміле вилічення мене з моєї недуги, завдяки чому я щасливо привела на світ дитину.

Стефа Лифшицова

2047 1-1 Площа Унії Берестейської 2.

НАЧИНЯ КУХОННІ,

ліжка, ледівні, ванни,

машинки до сікання мяса, умивальні і всі товари галантерійні

1930 продає найдешевше 5—5

„MARTULUS“

Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

Звичайні Загальні Збори

Інституту

Руський Народний Дім

в Коломиї

відбудуться **в четвер дня 11. червня 1925 р.** в годині 9-тій перед полуднем у власній салі з таким порядком дня:

1. Отворення.
2. Відчитання і затвердження протоколу з попередних Заг. Зборів.
3. Звіт уступаючого Заряду: а) секретаря, б) господаря, в) касіера.
4. Звіт Контрольної Комісії і уділення звільнення уступаючому Заредові.
5. Вибір нового Заряду Інституту.
6. Уставлення членської вкладки.
7. Внески і запити.

В разі, коли б **до години 10-ої перед полуднем** не було на салі Зборів приписаного статутом числа членів, зачнуться о тій годині Загальні збори з тим самим порядком дня, правосильні без огляду на скількість присутних членів.

Того самого дня відправиться в годині 8-ій рано в парохіяльній церкві

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за померших членів Інституту.

В Коломиї, дня 20. травня 1925.

О. Русин голова. *Лесь Кобзуз* секретар.

2012 2—2

Огорожа

Дротяні сітки металеві і зелені до вікон. Рафія, Сита, Швайцарські Блахи дахівняні.

Й. КОНДРАТ

1993 Львів, 4—4

Поміж феллерів.

Годинникарські роботи

під управою швайцарських спеціяльних виконує

Г. ГУТТЕРМАН, Сикстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 3—10

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отомани

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Диванки - Фіранки

Хідники - Церити і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі

ПЕТРУШЕВСКІ

МЛЄКО

ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.

Для інституцій, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 8—10

РУТИНОВАНОГО солиситатора з адвокатською, евентуально судовою кваліфікацією практикою прийме адвокат Гавкевич в Заболотові. 2022 2—2

Великий оборот, малий зиск моєю девізою

набувати отже можна найдешевше

Конфекцію діточу
Шовки, вельвети, наркізети
Матеріяли на сукні і костюми
Біля жіноче
діточе і столове. 2005 3-4

Панчохи жіночі і діточі. — Великий вибір фіранок і полотен

Макс Гольдберґ, Львів, Галицька 9 Рік ос. 1882.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найліпший. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських каторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1897 8—20

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

Білянс відкриття в золотих з днем 1. січня 1924. року.

СТАН ЧИННИЙ	Зол.	сот.	СТАН ДОВЖНИЙ	Зол.	сот.
Каса	2.773	28	Фонд резервовий	78.950	99
Розпорядимі вкладки в кредитових інституціях і щадницях	5.270	46	Спеціяльний фонд на звороти	670	—
Власні реальности	272.815	—	Спеціяльна резерва	15.540	—
Цінні папери по курсі з дня 31. грудня 1923 р.	433	97	Резерва на сумнівні належитости	29.139	35
Льокація пенсійного резервового фонду	2	74	Резерва премій з відчисленням участи реасек. Товариств	6.669	90
Льокація фонду дорожн. додатку для емеритальних чинитьб	919	81	Резерва на невиплачені шкоди з відчисленням участи реасек. Товариств	41	16
Залеглости в аґенціях	8.442	21	Фонд пенсійний резервовий	120.689	63
Різні довжники	16	76	Фонд дорожнього додатку для емеритальних чинитьб	675	44
Кавційні ефекти аґентів і инші	2	73	Фонд на різницю курсу	430	—
Позички	716	53	Фонд на орґанізацію огневих сторожей	6.250	—
			Фонд безпр. позичок на огнетревале криття дахів	7.790	—
			Фонд евосмотрення аґентів	15.580	—
			Фонд стипендійний ім. д-ра Кулачковського	1.580	—
			Фонд степендійний для дітей урядників	1.570	—
			Фонд стипендійний для дітей аґентів	1.570	—
			Довжні сальда рахунків з реасек. Товариствами	3.509	31
			Різні вірителі	157	90
			Кавціт аґентів і инші	2	73
			Надвижка з обороту за 1923 р.	577	08
	291.393	49		291.393	49

Львів, 30. падолиста 1924.

Бухгальтер: *І. Мороз*

ДИРЕКЦІЯ:

Д-р Филип Евин, Інж. Григорій Пежанський, Д-р Степан Федак.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Микола Мельник, Микола Заячківський, Олекса Гошовський.

Рахунок зисків і страт за 1924 рік.

РОЗХІД	Зол.	сот.	Зол.	сот.	ПРИХІД	Зол.	сот.	Зол.	сот.
Виплата шкід	67.129	33			Перенос фондів з 1923. р.			166.271	10
від того: участь реасекураційних Товариств	28.307	53	38.821	80	Резерва на невиплачені шкоди, перенесена з 1923. р.			41	16
Видатки на заряд:									
1. Провізія Агентам	69.543	54			Зачислені премії з відчисленням стопи	1,596.603	74		
2. Біжучі адміністраційні видатки:	208 666	82			від того: премія реасек. Товариств	562.539	62	1,034.064	12
3. Податки і скарбові належитости	34.105	79							
	312.316	15			Дохід з льокацій капіталів			12.060	86
По відчисленню зворотів з реасек. Товар.	110.660	41	201.655	74					
Відписи й инші видатки:					Инші приходи:				
1. Відпис:	3.094	80			Належитости від поліс	473.958	90		
2. Страти на курсі цінних паперів: книгові	5	50			Зиск на курсі цінних паперів і валют	44.603	35		
3. Инші видатки:	54.252	03	57.352	33	За таблички	509	96		
Резерва на невоплачені шкоди			4.206	63	Різні	160.781	96	679.854	17
Стан фондів з кінцем 1924 р.:			1,545.416	21					
Надвижка річного обороту			43.838	70					
			1,892.291	41				1,892.291	41

Рахунок білянсу з днем 31. грудня 1924 року.

СТАН ЧИННИЙ	Зол.	сот.	СТАН ДОВЖНИЙ	Зол.	сот.
Стан каси з днем 31. грудня 1924. р.	74.711	56	Фонд резервовий	239.847	34
Розпорядимі вкладки в кредит. інституціях і щадницях	83.604	89	Спеціяльний фонд на звороти	2.227	—
Власні реальности	279.255	—	Спеціяльна резерва	65.540	—
Цінні папери по курсі з дня 31 грудня 1924 р.	49.364	66	Резерва на сумнівні належитости	479.139	35
Чинні сальда рахунків з реасек. Товариствами	265	85	Фонд на різницю курсу	44.860	05
Залеглости в аґенціях	1.523.762	99	Резервa премій	620.438	47
Різні довжники	5.000	01	Резерва на невиплачені шкоди	4.206	63
Кавційні ефекти аґентів і инші	2	73	Фонд пенсійний резервовий	152.465	11
Позички	26.729	03	Фонд на орґанізацію огневих сторожей	16.254	—
			Фонд безпроц. поз. на огнетрев. криття дахів	17.796	—
			Фонд евосмотрення аґентів	30.591	—
			Фонд стипендійний ім. д-ра Кулачковського	6.581	—
			Фонд стипендійний для дітей урядників	11.571	—
			Фонд стипендійний для дітей аґентів	11.571	—
			Довжні сальда рахунків з реасек. Товариствами	293.911	79
			Різні вірителі	1.855	55
			Кавціт аґентів і инші	2	73
			Надвижка з річного обороту	43.838	70
	2,042.696	72		2,042.696	72

Зужиття надвижки після ухвали Загальних Зборів з 21. травня 1925.

Білянсова надвижка за рік 1924 виносить . . . . . зол. 43.838 70

з того призначено:

1. 50% до резервового фонду, по мисли §. 8. д. статута . . зол. 21.919·—
2. 8% до пенсійного фонду по мисли §. 55. уст. 2. статута . зол. 3.507·—
3. на добродійні і загально пожиточні цілі по мисли §. 32. л. статута до розпорядимости Надзираючої Ради . . . . зол. 2.000·—
4. на спеціяльний фонд на звороти по мисли §. 55. уст. 4. решту зол. 16.412·70 разом зол. 43.838·70

Бухгальтер: *І. Мороз*

Львів, 31. грудня 1924.

ДИРЕКЦІЯ:

Володимир Децикевич, Д-р Стефан Федак., Д-р Володимир Охримович.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Микола Заячківський, Микола Мельник, Олекса Гошовський.

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 120 (10.503). Львів, середа 3 червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шат. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Пальцем по чолі...

В останніх днях освітна комісія польського сойму застановлялася над виленськими випадками, розглядала бомбові матуральні „відповіди" в гімназії ім. Лелевеля у Вильні, відповіди матуристів Лавріновіча і Обрембальского, членів мілітарної організації „Звйонзек беапеченьства краю". У виленській польській гімназії після тих надто гомінких і надто досадних відповідей найдено цілий склад муніції, екразит, револьвери, гранати й бомби. Та це не перепинило матури, не довело до розвязання чи закриття гімназії, навпаки скінчилося звільненням виленського шкільного куратора. Значить шкільна й адміністраційна влада виявила поблажливість для молодих питомців тієї гімназії і — звільнивши куратора — признала, що корінь лиха лежить не в молоді, тільки в шкільній адміністрації.

Таким чином адміністраційна влада бє не молодь, не робить її відповідальною за витворену, міязмами й випарами розкладу просякнуту атмосферу, але ту відповідальність за вбивчу атмосферу перекидає на керманичів освітної ділянки в Польщі. Підхід толеранції, зрозуміння положення серед польської молоді, — ось що визначує польську владу у відношенні до польської школи. Бо й щож винна молодь, що її окружує, що її пересичує така, а не инша атмосфера. Воняж тієї атмосфери не створила, — вона сама є жертвою нездорових, убивчих випарів гнилого суспільного болота.

Тому й не диво, що освітна комісія польського сойму, що й сам міністер освіти Ст. Грабскі, що соймові посли, преса і громадські діячі розглядають ту справу в ширшої точки погляду. Без сумніву, є це відрадне явище, коли заявляється намагання дійти до коріня лиха та усунути ті перепони і ті явища, що спихають в пропасть, викривлюють, фізично, духово і моально деґенерують польську молодь. В освітній комісії польського сойму пос. Пйотровскі (ППС) вказував між иншим на деякі аномалії в шкільній ділянці і на небажані впливи позашкільних адміністраційних чинників на життя польської молоді. Він голорив дослівно:

„У Варшаві гімназійні вчителі з доручення своїх вищих властей в провокаційний спосіб переслідували учнів, що йшли на збірки мнимо конспіраційне, хоч правдиво сголошене. Поліційним способом арихвачувано учнів, а пізнійше ведено слідство. В останнім часі за мнимо участь в конспіраційній організації (Новий Санч) викликувано матуристів з іспитових саль на переслухання до комісаря поліції, щоби після довгого слідства прийти до пересвідчення, що обвинувачення не мало основ. А вже вершком системи поліційної деправації і провокації в школі є факт, що у Вильні студенти, а навіть гімназійні учні є на платній службі політичної і кримінальної поліції. В той спосіб огида провокації сягає до школи і своєю гангреною затроює молодечі уми молоді".

Ось де підклад цієї атмосфери, в якій приходиться жити молоді, формувати свою душу, кристалізувати свій світогляд. Міністо освіти у своїй відповіди завначив, що скоро тільки будуть стверджені нездорові відносини, скоро пересвідчиться про розтягання поліцією сітки провокації на школу, то витягне з того найдальше йлучі консеквенції, а незалежно від того стверджения звернеться до міністра внутр. справ з представленням, що недопустимим є, щоби поліція сягала до школи, себ-то до молоді.

Щож торкається дальшої дискусії в освітній комісії, то варшавський „Роботнік" (ч. 148 з 30. травня п. р.), а за ним і львівський „Дзєннік людови" подає такі вістки:

„Посол тов. Смуліковскі, обговоривши деґенерацію дотеперішньої шкільної системи, зголосив відповідні резолюції. Опісля тов. Смуліковскі вказував на дволичність шкільної політики п. Ст. Грабского, яка виявляється в тім, що політичні попателі п. міністра, покликуючись на його авторитет, уладжують тайні конвентикулі членів шкільної адміністрації, на яких референтів, як вимінати закон про шкільництво для національних меншостей. А сам п. міністр, один з авторів закону, офіційно мнимо вводить його в життя. Тов. Смуліковскі домагається від міністра ясної заяви, чи діється це за його відомістю і волею. — Що торкається закиду недостачі правності шкільних властей, п. міністр дискретно промовчав справу, заявляючи лише, що закон про шкільництво для національних меншостей в найкоротшому часі переведе в життя. В тому моменті відомий сенецький фанатик пос. Прушиньскі, мабуть обурений тією заявою, зробив під адресою міністра образливий жест, посуваючи в приявні цілої комісії пальцем по чолі. Але за кулісами без сумніву порозуміються вони, як то перевести закон в найбільш конвенційний для Українців і Білорусинів спосіб".

Те пересування пальцем по чолі взагалі характеризує польську шкільну політику. Пос. Пйотровскі стверджує істнування поліційної провокації серед шкільної молоді, тим самим стверджує витворювання провокаторських ячейок серед молоді, ставлення школи під супрематію політичної й кримінальної поліції. А звідсіль вже тільки один крок до револьверів і гранатів. Бо коли „пшодовнік" поліції Доманьскі професійно займається бандитизмом, коли поліцейський підкомісар Муха-Міхальскі стоїть на чолі диверзійних ватаг; коли „пшодовнік" в службі Муравшко „з патріотизму" вбиває політичних ваянів Багіньского і Вечоркевіча; коли поліцаї сотнями, як це стверджує пос. Дашиньскі, переходять на службу чужої держави; коли поліційний агент Трояновскі приготовлює бомби, щоби провокаційним способом скомпромітувати політичних противників; коли одним словом діються речі, від яких волосся стає дубом, то ясно, що в такій атмосфері учні самовільно можуть робити собі „сатисфакцію" револьверами і бомбами. І відносно цього істнує у провідних польських чинників вирозуміння. Навіть в Новому Санчі, хоч тягано за мнимо комуністичну агітацію, то все таки кінець кінців стверджено її безпідставність. Не розвязано ні одної польської гімназії, хоч їх є сотні, не шукано імсти на учнях, допущено їх до матури, не звихнено їх дальшої життєвої дороги.

Як же инакше, як грубо инакше трактується тих кілька українських гімназій, що ще остали в Галичині; як безсерлечно і брутально топчеться українську молодь; як садистично нищиться її життєвий шлях, її істнування; з якою дикою насолодою кидається її на хвилі змінчивих подій. Чи треба пригадувати події в Долині і Коломиї? Тепер же вся увага поліції, „організацій народових" і шкільної влади зосередкувалася на українській гімназії в Перемишлі, хоч там нічого не було такого, що хоч через найбільш тенденційну анальогію нагадувало би виленські події.

Як вже зазначувано в нашій статті „Модерні абітурієнти", перемиські „народові організації" наважились за всяку ціну знищити українську гімназію в Перемишлі. А що ті організації в своїй політиці покриваються з політичною поліцією, то ці два чинники при прихильности шкільної влади осягнули свою мету. Львівська шкільна куратория письмом з дня 14. п. м. (Ч. 1615) розігнала гімназійний Інститут з Перемишлі, викидаючи таким чином при нинішній недостачі помешкань на вулицю 150 учнів. Сьогодня ходять нещасні нелітні діти і хлопці по вулицях, шукаючи приміщення, не маючи де голови приклонити. Притокою до цієї брутальної, високо педагогічної поведінки шкільної влади є провокація, найдення в плащі умово нерозвиненого учня III. кл. жмутка комуністичних відозв. На цьому не кінець. Дня 30. п. м, зїхали до Перемишля кураторські можновладці Янеллі і Янев і повинили науку в VII. і VIII. кл. (в пяти відділах двох найвищих кляс). Коли мати на уваві, що VIII. кл. вже була по письменній матурі і небавом мала відбутися устна матура, то припинення науки до покінчення судового слідства, себ-то в суті річи розігнання двох найвищих кляс представляється більше, як брутально. А все сталося на приказ міністра освіти Ст. Грабского, який так рішучо пятнував в освітній комісії систему провокації.

Пос. Прушиньскі посунув пальцем по чолі, коли Ст. Грабскі говорив, що переведе закон про шкільництво національних меншостей. Та вже справа з перемиською гімназією вказує, що пос. Прушиньскі зробив велику кривду п. міністрові. Ні, як бачимо, той образливий жест був не на місці. Нічого не зміниться в шкільній політиці, — навпаки — все буде розвиватися у відношенні до не-польських шкіл „нормальним" шляхом.

Справа з перемиською гімназією викличе відпір нашого громадянства, та ми мусимо подбати, щоби той відпір справді припинив загладу українського шкільництва.

Ф. Ф.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Політичні новини

Назначення Троцького.

Троцький одержав аж три становища: перше — це головство колеґії науково-технічного відділу т. зв. Вищої ради народнього господарства, друге — головство головного т. зв. Електро-тресту, і нарешті третє — головство т. зв. Концесійного комітету, що заключає договори з чужинцями в справі концесій для них. Наслідком того троякого назначення Троцький дістав змогу проводити пляново в життя нові господарські пляни уряду і партії. До науково-технічної ради напливають всі подання про відкриття приватних промислових підприємств. Троцький буде примушений займатися виключно економічними справами та не буде мати ніякого впливу на політику. Політична його реабілітація має наступити щойно на партійному зїзді літом або осінню. Всі ті становища Троцького не є самостійними, вони в цілости підпорядковані Раді Праці та Оборони (СТО), на чолі якої стоїть Каменев і найвисшій Раді народнього господарства, на чолі якої стоїть Дзєржиньскі. Крім того підчинений він у справах концесій комісаріятам внутрішньої та закордонної торговлі та комісаріятові внутрішніх справ.

Змова на життя Раковського.

У Лондоні відкрили змову на життя тамошнього уповноваженого СРСР. Раковського. Подробиці змови покищо держаться в тайні. Вони відомі тільки міністерству внутрішніх справ, яке видало на всякий випадок відповідні зарядження органам безпеченства. Всю змову розкрив випадково один радянський агент у Голяндії. Фотографія виконавця атентату находиться вже в руках англійської поліції. Він мав приїхати з Голяндії до Англії. Змову зробили російські емігранти.

Лянсінґ про прилучення Австрії до Німеччини.

Бувший державний секретар для закордонних справ Зєдинених Держав північної Америки а часів Вільсона висловив свій погляд на злуку Австрії з Німеччиною більше-менше так:

Сполука Австрії з Німеччиною причиниться у великій мірі до закріплення мира та до господарської відбудови Европи. Цей погляд висловив Гардінґ ще в 1918 р. в одному зі своїх меморіялів до мирової конференції і при ньому він стоїть по нинішній день. Він не вірить, що Австрія зможе істнувати та розвиватися самостійно без злуки з Німеччиною. Коли Італія позбавила Австрію доступу до Адрії, то вона мусить такий доступ до моря найти на півночі а це можливе тільки шляхом злуки. Відносини в середній Европі не усталяться доти, доки не наступить ця злука. В економічному відношенні була би можлива ще одна злука а то Австрії та Чехословаччини, але вона ніколи не зреалізується через многі перешкоди иншого не економічного характеру. Для Америки ця справа дуже важна через те, що від неї залежить відбудова цілої

Модест Менцинський

концертує:

СТРИЙ, середа, дня 3. червня.
СТАНИСЛАВІВ, субота, 6. червня
КОЛОМИЯ, вівторок, 9. червня,

Подробиці в афішах.

Европи, а в ній Америка має свій великий інтерес.

Нота в справі німецьких ухилів.

В пятницю зібралася остаточно рада амбасадорів, щоби усталити текст ноти до Німеччини в справі недодержання нею договору про обезброєння. Проводив засіданням Камбон. Брали участь в нараді ген. Фош і ген. Сестікс. Наради тягнулися досить довго. Принято остаточно текст ноти разом із зауваженими до нього додатками, на яких списані всі німецькі ухили, відкриті контролею. Нота стверджує, що на основі § 429 версайського трактату евакуація кольонської полоси залежить від виконання Німеччиною речинців роззброєння. Союзні уряди далі стверджують, що репараційна комісія повідомляє вправді про виконування Німеччиною усіх фінансових плянів Доза, але за те не виконує мілітарних зобовязань і супроти цього окупація кольонської полоси тріватиме далі аж до виконання Німеччиною всіх військових зобовязань.

Англія вертає до давної традиції величного відокремлення.

„Пті Парізієн" стверджує, що англійська нота в справі гарантійного пакту цілковито визнає: а) евентуальна гарантія надренської полоси не може творити перешкоди, яка унеможливлювала би Франції військову комунікацію з її польськими та чехословацькими союзниками; б) з другої сторони ноти випливає ясно, що Англія, якої інтереси розкинені по всьому світі, не може брати на себе у відношенню до европейського континенту ніяких зобовязань, значіння і наслідки котрих були би непропорціональні до її інтересів у Европі. Зновже „Еко де Парі" зазначує, що Англія відновляє у останній ноті давну свою формулку про т. зв. величне відокремлення в европейських справах. Таж газета додає, що Бельгія в найблизшому часі висловить у справі східньої границі Німеччини опінію подібну до англійської.

М. Височанський. 2)

Культурні свята.

(Докінчення.)

Віздимо в село, вступаємо до дому священика-ювілята о. З. Шухевича, який розпічне сьогодня велике читальняне свято. Зараз ідемо всі до читальні. Овяційно витають обох голов централі і філії. Маленькі дівчатка квітами устелюють їм дорогу до читальні, а голова читальні голосним: „Витайте нам!" впроваджує своїх гостей до читальняної салі. Вона святочно удекорована.

83-літний о. Шухевич у своїй промові витає гостей і розказує коротку історію читальні, якої він свідком від самих початків і якої головою був на протязі перших 30 років. За його головування читальня розросталася і вкінці повстало в громаді чотири Читальні на ріжних місцях, щоби могли заспокоїти потреби всіх громадян великого розлогого села. Представляє перших членів читальні, а котрих вже тільки кількох остало при життю, згадує і померших.

Промова старенького священика-громадянина робить велике вражіння на нас усіх. Це вражіння степенує ще деклямація одного з перших членів, та сама деклямація, яку він сорок літ тому мав при основанню читальні.

На привіт відповів голова Матірного Товариства привітом від Головного Виділу. Не буду переказувати його думок. Були вони продиктовані і моментом і значінням установи. Мушу зазначити, що вражіння із його промови було велике. Були співи й деклямації, а вкінці відповідь голови читальні і зложення як памятку для голови централі від читальні одного пояса місцевої роботи, а від читальні III. тишковецького — капелюха, якого давніще вживали молоді парубки на весіллю.

Вечером тої самої днини аматорська вистава: „Заручини по смерти" і „Настоящі". Гра була гарна, особливо друга пєса була старанно підготована. Аматорам і режисерови зложив голова „Просвіти" особливу подяку за їх працю і за приємні хвилини.

Істота справи одначе не в самім святі, а радше у тому розумінні хвилі, яку переживали всі учасники обох свят. Свята не робили вражіння чогось штучного, наказаного, але були виявом широкого захоплення. І це можна було відчути на кожному кроці. Всеж таки Виділові філії і його голові належить щира подяка, що зумів підхопити цей мент і довів до події, яка не так часто трапляється.

Може за довгий опис. А проте він необхідний тому, що свята не були такі шабльонові, щоби можна збути їх коротше. Крім цього ми хотіли би поробити деякі виснбвки і подати їх Головному Виділові і філіям під увагу. Хоча голова Матірного Т-ва був на тому святі і може він сам прийде до певних заключень, проте не завадить, коли й сторонні пороблять свої помічення.

Перш за все треба виткнути цим філіям, котрі хоч найблизші сусіди і запрошені, не взяли участи в цьому святі. Друга справа — не потреба схоплювати такі святочні моменти і зробити їх вічними — трівкими. В инших народів зїхали би кінематографічні підприємці й взяли би на фільми похід і другі моменти свята. У нас потрібно бодай мати фотографів, які висвітлювали би похід, делегатів, перших членів, тощо. Третя справа. Такі моменти захоплення належало би утревалити й під моральним оглядом. Знаю з розмови з головою, що Т-во „Просвіта" дуже недомагає матеріяльно. Всі свої пляни — замісць негайно здійснювати — мусить розкладати на роки, а за той час життя створює щораз нові потреби. На думку голови цьому лихові можна зарадити масовим членством до Т-ва „Просвіта". І дивно, що така проста справа, а не можна перевести її в життя. Не можу зрозуміти, щоби в нас не найшлося яких стотисяч люда, котрі могли би зложити по 2 золоті членської вкладки на рік до такого Товариства, яким є Т-во „Просвіта". І я мимоволі подумав собі: 6000 осіб не жаліли труду прийти з далеких сіл, поробити певні видатки, щоби тільки зазначити свою пошану для освітньої праці; 1000 коней готових стати в бандерії, щоби свято звеличати; що воно зашкодило би і чи дуже збідніли би ці люде, як би так кожний з них зложив був тої днини членську вкладку хоч би у висоті одного золотого... А якби так з кожного повіту тільки по тисячі осіб зложило, а тоді було би вже 80000 членів...

Над цею справою треба всім нам подумати. Маніфестації добра річ, яка підбадьорює. Але ще краща річ трівкі наслідки маніфестації, бо з них плистимуть матеріяльні засоби, а ці засоби дадуть нам до рук можність увілляти багатий вміст в окозочну освітню працю.

Істнування школи Шашкевича загрожене.

Дня 29. травня відбулося засідання львівської шкільної ради, на якому ухвалено провести т. зв. районування шкіл. На чому спирається ота ідея районування? Дотепер панували у львівських міських школах такі відносини, що до одних ходило забагато дітвори навіть з инших передмість, а до инших менше. Очевидячки, що таке явище мало свої глибокі причини. Відгравали тут велику ролю: приміщення шкіл, околиця (здорова чи менше здорова), ну і що найважніше — педагогічне знівінування даної школи. Замісць подбати про те, щоби всі ті школи мали відповідне здорове приміщення та однаковий педагогічний провід, відповідаючий вповні своєму призначенню, магістрат ставається заставити мешканців Львова посилати своїх дітей не до тих шкіл, до яких вони слати хочуть, а до тих, які їм вкаже магістрат. На основі нової ухвали шкільної ради Львова всі діти напр. городецької дільниці мусять ходити виключно до шкіл на городецькому передмістю і то без огляду на їх національну приналежність. Ніякий громадянин городецького передмістя не зможе післати своєї дитини до школи наприклад у середмістю. Тим самим і Українець з иншої дільниці не зможе записати своєї дитини до єдиної української міської школи ім. Шашкевича, що міститься у середмістю.

До того не йде? — З проведенням тої постанови в життя до школи Шашкевича не зможуть записуватися на перший рік науки ті українські діти, що не належать до середмістя. Натомість будуть вони примушені записуватися по польських шкіл у своїх дільницях, а по школи Шашкевича записуватимуться Поляки і Жиди зі середмістя. Який цьому буде кінець — не ясно. Отже на основі тої ухвали школа ім. Шашкевича, одинока українська школа у Львові, з року на рік буде систематично польщитись. Така мета тої нової ухвали міської шкільної ради відносно одиноної української міської школи. На засіданню зголосив представник гр. катол. ординаріату в імені української людности своє „вотум сепаратум" проти такої кривдячої українське населення Львова ухвали.

Та цього мало! У цій справі мусить забрати слово українське населення Львова, яке з важким трудом, при великих перешкодах виборолo собі ту єдину у" українську школу, ще в 1883 р. Українцям міста Львова належиться кілька шкіл, щонайменше одна на кожному передмістю, та в ничійних часах цього досягнути під польським правлінням не можливо, чого найкращим доказом оцей ново-уладжуваний замах на названу школу. Перед війною була вже близькою реалізації справа заснування другої української школи на городецькочи передмістю. Очевидячки, що війна цьому перешкодила.

Ото вони польські заходи для знищення одиноної української школи у Львові мають своє джерело в діяльности організацій „народових", та їх мусять Українці м. Львова паралізувати. Ясно, що до протиакцій треба братися зогляднювано та одностайно. Одинока міська українська школа не сміє впасти жертвою шовіністичних забаганок магістратської шкільної ради. Якщо навіть районування шкіл буде проведене в життя, то воно не може бути пристосоване до школи Шашкевича саме тому, що вона є одинокою українською школою у Львові. Якщо магістрат засуне кілька українських шкіл у Львові, на кожному передмістю по одній, тоді ця школа теж мусить остати чисто українською для середмістя.

Спольонізування тої школи було би явним нарушенням наших прав а також суперечило би версайському трактатові, який підписала Польща, і тим самим взяла на себе зобовязання не тільки збільшати ті українські школи, що вже істнували, але й засновувати нові.

І саме вся акція нашого львівського зорганізованого громадянства має йти в тому напрямі, щоби зберегти по школу, та примусити відповідні чинники до відкриття українських шкіл по всіх дільницях Львова, що нам по всім писаним і неписаним законам належиться. **М.**

„Вийнятковий стан".

Як управує польська поліція?

У варшавському соймі поставив пос. Прилушький таку інтерпеляцію: „В Міхові любартівського повіту є дім, що належить як спільна власність до трьох Жидів — Оконя, Рубінштайна й Акермана. В тому домі мешкав донедавна один із „пшодовнікуф" місцевої поліції, займаючи аж чотири кімнати. Недавно зголосився він до властительки і заявив, що хоче залишити помешкання, але під умовиною, як що дістане відступне в сумі 125 зол. Поминаючи те, що законно йому ніяке відступне не належиться, власники згодилися на цю пропозицію. Але день перед випровадженням явився до власників инший „пшодовнік" і заявив, що займає помешкання свого товариша для себе. Коли власники заявили, що помешкання віддадуть тільки по відповідному наказу влади, новий кандидат на комірника вийшов. Тої самої ночі впав він з кількома поліцаями до дому названих Жидів, щоби їх стероризувати. Своїм підчиненим видав такий наказ: „Не бити Жидів, тільки кусати!" Супроти такого наказу один поліцай покусав дуже сильно жінку Оконя а инший самого Оконя. На другий день той самий „пшодовнік" повідомив любартівського комендантa, що Жиди збунтувалися, а через те він просить допомоги. Того самого дня той-же „пшодовнік" післав до себе представників місцевої сіоністичної організації, відкликав заповіджений відчит одного сіоніста, наказав позамикати всі жидівські склепи, заборонив бити худобу у міській жидівській різні та накінець заборонив Жидам ходити вулицями міста по год. 7. вечером. иншими словами завів на власну руку вийнятковий стан. На слідуючий день (16. травня) увійшов він наново до названого дому і привів зі собою 36 поліцаїв. Усіх властителів він арештував і відвів їх у кайданах до Любартова. 17. травня приказував деяких Жидів помагати йому справджувати меблі до нового помешкання, а коли хто відмовився носити меблі, то його теж арештовано за спротив владі та за бунт". Інтерпелянт домагався покарання винних.

Як переведено шкільний плєбісцит?

Виказ громад, які вложили шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Турка.

1) Рачів І Моршавсько 36 дек. за 43 діте́й, 2) Липе 34 дек. за 60 діт., 3) Свидник 40 дек. за 80 діт., 4) Смерічка 34 дек. за 40 діт., 5) Волосянка горішка 40 дек. за 46 діт., 6) Лосинець 42 дек. за 64 діт., 7) Шумяч 52 дек. за 60 діт. 8) Рапяни 29 дек. за 49 діт., 9) Лімна 42 дек. за 60 діт., 10) Дністрик 39 дек. за 45 діт., 11) Давидяни 50 дек. за 59 діт., 12) Ябінка чиста 49 дек. за 49 діт., 13) Воронка 99 дек. за 136 діт., 14) Должки 45 дек. за 55 діт., 15) Завадка 49 дек. за 65 діт., 16) Ковпка 20 дек. за 41 діт., 17) Яворів 95 дек. за 120 діт., 18) Розлуч 61 дек. за 81 діт., 19) Турка 150 за 190 діт., 20) Забільсько 55 дек. за 104 діт. 21) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 22) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 23) Красне 43 дек. за 67 діт., 24) Ільник 32 дек. за 42 діт., 25) Дністрик дуб. 37 дек. за 49 діт., 26) Волосянка мала 34 дек. за 47 діт., 27) Тернава вижна 40 дек. за 53 діт., 28) Тернава нижна 36 дек. за 63 діт., 29) Ботиновате 37 дек. за 53 діт., 30) Боршів 84 дек. за 113 діт., 31) Буковець 34 дек. за 46 діт., 32) Ботелка вижня 41 дек. за 57 діт., 33) Ботелка нижня 57 дек. за 79 діт., 34) Бітля 72 дек. за 87 діт., 35) Бережова 44 дек. за 60 діт., 36) Високо вижне 58 дек. за 84 діт., 37) Високо нижне 50 дек. за 70 діт., 38) Високо коло Заріча 27 дек. за 42 діт., 39) Гнила 41 дек. за 47 діт., 40) Гусне вижне і нижне 46 дек. за 59 діт., 41) Дажки 45 дек. за 50 діт., 42) Завадка 49 дек. за 65 діт., 43) Задільсько 55 дек. за 104 діт., 44) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 45) Комарники Дівча 12 дек. за 15 діт., 46) Комарники буковські 43 дек. за 58 діт., 47) Комарники село 47 дек. за 56 діт., 48) Красне 43 дек. за 67 діт., 49) Криве 26 дек. за 41 діт., 50) Кривка 32 дек. за 45 діт., 51) Матьків 46 дек. за 54 діт., 52) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 53) Мита 21 дек. за 21 діт., 54) Соколики 60 дек. за 72 діт., 55) Сянки 31 дек. за 45 діт., 56) Турочки вижні 44 дек. за 57 діт., 57) Турочки нижні 42 дек. за 61 діт., 58) Росохач 30 дек. за 30 діт., 59) Яблонів 30 дек. за 43 діт., 60) Яворів 40 дек. за 49 дітей.

Разом внесено деклярацій **288** за дітей **3583.**

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у лихій пригоді!

Aut nihil—aut bene

Смерть Стан. Загурского.

„De mortuis aut nihil — aut bene!" — ось вимога, що обовязує у відношенні до померших. Хочаб померший не визначався особистими чи громадянськими прикметами й чеснотами, хочаб його прикмети були навіть відомого характеру, то все таки перед маєстатом смерти насильно вишукується тільки додатні прикмети, творяться легенду про померщого. В найгіршому випадку промовчується все відомне, лише, промовчується діла і вчинки небіщика, переплететься його забуттю.

А все таки є одиниці, є небіщики, які переростають те „nihil", яких не може заслонити собою навіть маєстат смерти. Їх відомі, злочинні вчинки не дозволяють перейти мовчки попри їх могилу.

До таких виняткових одиниць, специфічних небіщиків належить д-р Станіслав Остоя Загурскі, б. член-основник і б. голова „Сойозу оборонців Львова", який помер перед четвертим днями на удар серця. По Львові пирнеться теж чутка, немов то д-р Загурскі застрілився. Та не важно те, яка смерть змела з лиця землі д-ра Ст. Загурского. І не те, що пок. Загурскі був основником чи головою „оборонців Львова" лягло в основу неспроможности перейти мимо неї поволі. Д-р Станіслав Остоя Загурскі глибоко вписався в память українського народу на становищі військового аудитора в часі світової війни. Віденська „Arbeiter Zeitung" після покінчення світової війни видрукувала цілу низку „класичних" присудів на десятки невинних українських селян. В австрійському парляменті українські посли показували фотографії повішених пок. Загурским з фотографією самого спричинника смерти неповинних людей під шибеницями. Незадно про цю саму справу писав львівський „Дзенник людови", чим спонукав пок. Загурского звезиґнувати зі становища голови „Сойозу оборонців Львова".

Особливо голосною була справа присудження і повішення майже двох десятків невинних селян в Синевідську вижному перед вікнами старенького пароха, якого сам вид невинно повішених загнав у могилу. Ревізія процесу реабілітувала невинно повішених, але не приверпула до життя мужів жінкам і батьків дітям. А були це найсвідоміші селяне Синевідська вижнього. Одначе на Синевідську не кінчалася „патріотична" діяльність Загурского. Вся Сх. Галичина, а особливо Підкарпаття, самі Карпати і Закарпатська Україна була терепом „правосуддя" пок. Загурского. Про цей період життя і діяльности „незабутнього" покійника вважала за відповідне промовчати навіть „патріотично" — безцережонна польська „кресова" преса.

Померщого супроваджали „оборонці" Львова і львівські хієнські дівчі. Та його супровожали й духи невинно повішених. Нехай же осквернена земля не викине його тлінних останків зі свого всескриваючого нутра.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після нападу на поїзд.

Польські власти ведуть слідство в звязи з нападом 80 озброєних людей на поїзд, що їхав із Варшави до Ліди. Арештували біля станції Свислоч тридцять чоловік. Запевняють, що то бувші офіцири армії ген. Балаховіча й Петлюри. Вони й мали признатися до нападу. Їх відставили до Волковиск, де стануть перед наглим судом.

Англія не ручить за границі Польщі.

Авас повідомляє в справі пакту безпеки, що Англія готова гарантувати границі Надренії, але відказується від зобовязань інтервенювати військово, колиб Німеччина нарушила свої східні границі.

Америка й Норвеґія на поміч Амундсенові.

Кораблі Амундсенової експедиції робили пошукування в багато місцях, але все безуспішно. З Сан Франціско виїздить корабель на оятунок. Виїздить теж багато приватних кораблів до півн. бігуна, щоби хоч трохи причинитися до відшукання Амундсена. Норвежська експедиція вирушить під проводом поручників Горгена і Бруна.

Китай проти чужинців.

В Шангаю повторилися маніфестації проти чужинців. Студенти заатакували поліцію, яка зразу на демонстрантів звернула сикавки, а опісля зброю; було 5 убитих. Проголошено виняткový стан.

Студентські справи.

Студіт і запис у Високій Технічній Школі в Берліні (Шарльотенбурґ).

Гурток студентів Українців при Вищій Технічній Школі в Шарльотенбурзі „Основа" подає до відома інтересованих:

Наука у тутешній політехніці починається на дев. семестрі зимовий від 1. жовтня зґл. листопада до кінця березня і літній від 1. травня до кінця липня.

Для новоступаючих відбувається в жовтні тв. вступний (підготовний) курс. До вписів не потрібно здавати ніяких іспитів як прим. при австрійських політехніках.

Політехніка має слідуючі факультети: 1) Архітектура. 2) Будівництво. 3) Машинобудівництво з 5 відділами: а) загальна будова машин, б) будова тягових машин, в) електротехніка з двома напрямами: а) техніка сильних, б) техніка слабих течій, в) дослід і ведення машин, г) управа. 4) Будова кораблів і машин корабельних. (Тут належить також будова літаків). 5) хемія і гутництво (технічна хемія). 6) гірництво (також відділ для геольогів). 7) загальні знання, особливо математика і природництво.

В. Т. Ш. підлягає просто міністерству освіти і прийняття чужинців є залежне від міністерства т. зв. „Zentralstelle fürs Studium der Ausländer in Preussen".

Тому до подання треба додавати дві просьби: одну до ректорату, а другу до міністерства. До подання треба долучити: 1) Свідоцтво зрілости в оригіналі (переклад на німецьку мову полагоджує наше товариство). 2) Посвідку знання німецької мови (в браку такої вказати в поданню зґл. в описі життя, що побирано науку німецької мови в гімназії. 3) Опис життя в німецькій мові. 4) Посвідку матеріяльного забезпечення на час студій від батьків чи родини, нотаріяльно засвідчену.

До тутешньої політехніки приймають лиш абсольвентів гімназій, з реальних шкіл лише по зложенню допозиційного іспиту. Подання треба вносити три місяці наперед, отже на зимовий семестр вже в липні, на літній в м. лютім. Подання проситься пересилати на руки нашого Товариства з відповідною сумою на полагодження переказів і кореспонденції на адресу: „Ukrainische Studentenvereinigung an der T. H. zu Charlotenburg „Osnowa" e. V." Berlin Charlotenburg 2, Goethestrasse 67|a bei Fechner.

Життя студентів в Берліні при теперішнім житлі виносить місячно від 25—30 дол. Оплати на школі є слідуючі: 2.50 мк. (німецьких марок) за годину науки, 60 мк. оплата, 15 мк. до каси хворих і т. п., що пересічно виносить від 160—180 мк. на семестр. Студенти, які служили в австрійській армії і стратили найменше два семестри через війну, мають право до так званих „Kriegsteilnamer" і платять лише половину. Опатрим студентам першого і другого семестру дуже тяжко осягнути якунебудь знижку.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Казка про дві сестри.

Було в матері-козачки дві дочки. Старша чорнява, кароока з косою як смола, молодша білява, зі синіми очима і з кучерями як золото. Жили вони в трійку на хуторі, хліб-сіль їли, Господа хвалили, на чуже добро не зазіхали.

І за те постигла їх кара. Хутір їх сусідував від заходу з пустарями піщаними, а від півночі з вітрами непроходимими.

На пустарях піскових жив сусід убогий та голодний, що мав тільки богатства, що на хребті. Затеж і лакий був на чуже добро, а хитрий та лукавий як гадина.

А в вітрах непроходимих проживав другий, великан і силач, а дикий та хапчивий як вовк. Скільки не їв, скільки не награбав би — все було йому мало.

І за те стрінула їх обидох нагорода.

Одного разу, як темна горобина ніч напялила на світ, упав вітрубом на хутір козачки сусід з пустарів піскових. Запалали будинки як жертвенні стоси, загорілись стирти як воскові свічі. А сусід з пустарів піскових серед вогню пискором лящається, скавні розбиває, статки-маєтки грабує! А чого забрати не може, ломить, рубає аж меч повищерблював.

Та не жаль булоб козачці всіх оцих богатств і скарбів. Земля у неї чудотворна, саме золото та сріблю родить. А жаль їй дочки синьооокої, яку недобрий сусід у полон забрав.

Зійшло сонце, глянуло на пожарище та від суму хмарами закрилося. Вийшла мати зі старшою дочкою та від сліз світа божого не бачать. Кличуть, гукають молодшу сестру та не докличуться. Вона в сусіда з пустарів піскових за трьома дверми захована на три замки замкнена.

Пожурилась мати, поплакала сестра, а жити треба.

Збудували вони нову хату, будинки завели, скота придбали і знову зажили мирно та тихо, згадуючи в сльозах білявку нещасну.

Аж раз, у такуж горобину ніч, неситим вовком наскочив на них сусід із нетрів непроходимих. Знову з козячого хутора камінь на камені не остався. Знову статки-маєтки пішли в чужі руки. А з ними разом пішла і старша сестра, чорнявка карооka. Забрав її лісовий дикун на невільне подружя, на ганьбу вічну.

Остадася беззахистна, безпомічна мати, на голім пожарищі, без родини любої.

А сестра-бравки проживала в неволі тяжкій, у подружі не благословенім. Люті мужі-нелюби здерли з них дорогі шати, коралеві намиста, дукачі золоті, ожерелля самоцітні. Давали їсти сухий чорний хліб одною водою попиваючи.

А з літами і того пожалували їм.

В голоді та недостатку перша призвала старша сестра. Мучилась, вона довго сціпивши зуби з далі не вдержала. Написала дрібний лист до меншої: „Сестра моя люба, поможи мені в біді".

І молодша сестра не забарилася. Собі від губи відійняла, руки по лікті спрашювала, своїй сестрі поміч подавала.

Та не минуло й року, як молодшій сестрі заграла голоц в очі. Гулящий, безсердечний нелюб заморив її до краю.

І післала молодша сестра письмо до старшої: „Сестро моя люба, поможи мені в біді, як я тобі помагала".

Місяці минають, сестра молодша в страшній нужді та голоді ізмліває, в розпуці руки ломить, в знемозі замирає. Та не вмірає в неї віра, що добра старша сестра ще в останній хвилі подасть їх помічну руку...

Галактіон Чінка.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за два дрібні уступи зі статті п. з. „Самоврядне багно". за одно речення з бюлетину красного комітету допомоги „Голодному Селу" і за кінець новинки п. з. „Ще про візиту воєводи в Яворові".

— **Спростування похибки.** В фейлетоні „по Югославії і Італії", поміщеним в часописи „Діло" з дня 26., 28. і 30. травня н. р., з причини мого невиразного письма та з неуваги складача зайшли деякі річеві і мовні похибки, які спростовую. І так має бути в частині 2 носять замість несуть; гостільної замість гостиньольної, в частині 4. горе, замість море, 350 динарів (30 р. п.) замість 80 з. п., до Цетиньї через Негуши, замість Цетиньї Чев Негуши; в частині 5 має бути Шіакові замість Тіволі, має бути Otto Roberts Sprachführer замість Schrachführer. — *Д-р Куровець.*

— **Арешти.** В суботу рапком арештував поміщичий агент на вулиці п. Івана Полюгу. Коли арештований пимагав письменного наказу на арештування, тоді агент свистком завізвав двох поліцаїв, які вже повели в поміщій параді арештованого на поліцію. Його посадили при вул. Яхновича, відібравши від нього шлийки та шнурівки від черевиків, та в такому стані водили його по два рази в суботу і в неділю до дирекції поліції при вул. Міцкевича на переслухання. Переслухували п. Полюгу аж чотири рази в справі якоїсь лотерії, з якої гроші були то призначені на український університет і наїнець в неділю пополудні випустили. Таке волаження арештованого без шлийок та шнурівок від черевиків в повною поліційною помпою по вулицях обраховане хіба на те, щоби з невинної людини робити посміховище та спровадити на неї моральне приневолення. Це теж одна з многих „сальонових" поведінок львівських поліційних органів.

— **150-ті основини вимирання процесу дихання.** Проф. д-р Стокляса заступник голови Чехослов. Академії хліборобства в Празі мав минулого місяця виклад в праві міністра д-ра Годжі і численних слухачів про свої нові відкриття про механіці дихання ростинної і звіринної клітини. На вступі зазначив, що в місяці квітні ц. р. минуло якраз 150 літ, коли славний французький дослідник Lavoisier викладав в Академії хліборобства в Парижі про фізіольогічне значіння кисня для процесів дихання. Стокляса вже перед 25 літами звернув увагу цілого научного світа, що при першій фазі дихання повстає алькоголь в організмі звіринним і ростинним. Йому вдалося також ізолювати ензими (продукти ферментації) з організму ростинного й звіринного, які спричинюють в розтворі грозового (виноградного) цукру алькогольне кващення. Праці проф. Стокляси викликали велике зацікавлення по його викладах на міжнар. зїзді хеміків в Белгії в р. 1903, та на міжнар. зїзді хеміків в Римі в р. 1905, одначе інші вчені їх опрокидували, особливо англ. дослідники, які доказували, що алькогольне кващення викликують бактерії. Стокляса взявся в останніх часах знов за свої давні студії і при помочі радіоактивности доказав з цілою певністю, що звіринна і рост. клітина творить алькоголь. Стокляса разом зі своїми співробітниками розширив попередні погляди на дихання і стверднв, що при першій фазі дихання повстають реакції, які викликують творення вуглянної кислоти, ацетальдегіду алькоголю і оцтового квасу, та витворені при цьому органічні сполуки за доступом кисня переміюються у вуглану кислоту та воду. Lavoisier уже перед 150 літами проголосив, що кисень спричинює оксидацію в ростинім і звіринім тілі, та що видихуємо вуглану кислоту і творимо воду.

— **М. Луцевич членом ВУЦВК-ту.** На IX. Всеукраїнському зїзді Рад побільшено число членів Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету до 300, а їх заступників до 91. На зїзді взяло участь на 838 присутніх делегатів 4 проц. безпартійних. Як безпартійного вибрано в склад Всеукраїнського центрального виконавчого комітету між иншими і бувшого посла до варшавського сойму М. Луцкевича, як представника української Волині.

— **Жива церква у Польщі?** „Газета варшавска" з 31. травня приносить таку відомість з Вильна: „Група білоруських дівчів у Вильні зі сенатором Богдановичем на чолі виступила енергійно проти теперішньої православної церкви в Польщі та приступила до організації нової церкви по большевицьким зразкам, яка ріжнитиметься від „живої церкви" тільки малим додатком у назві, бо носитиме назву „стара жива церква". Митрополит Діонізій, по інформациям тої ж газети, наложив клятву на сенатора Богдановича і всіх членів нової церкви. Цивехпольський орган не згадує нічого про Білорусинів римо-католиків. Чи вони теж тягнуть до „старої живої церкви" чи ні та хто їх за те обкладатиме упатою?

— **Фонд купує 400 кораблів.** Департамент маринарки Злучених Держав має намір придати 400 кораблів. Форд зголосився до купна всіх тих кораблів.

— **Український кіновий гуртон у Парижі.** Група Українців-кінотехніків і кінознавстів приступила до організації „Українського кіногуртка в Парижі", метою якого є фахове обєднання і пропаганта української національної кінопродукції, влаштовування сценаріїв українських авторів у закордонні підприємства та видання української кінолітератури. Всіх зацікавлених осіб проситься звертатися по адресі: Евген Слабченко 34, rue Vincene Paris XVI.

— **Чи закон про змінання сотенів може відноситися також до сільських кооператив?** Згідно з законом вільна карає тих, що отворюють свої крамниці вепед 8 год. рано. А то села не полагоджують свої закупна по сільських кооперативах вже в 4. год. зранку, бо вже в 6-ій годині працюють на полі — належало би цей параґраф чим скорше відносно до сільських кооператив і обставин рільництва змінити. Цею справою повинно заняться наше парляментарне представництво. Бож годі вимагати від селянина, що працює під досвітку до пізного вечера в полі, полагоджувати свої покупки в часі пільної праці, відриваючися від неї. Поліція нього нього не бере на увагу і переслідує та карає наші кооперативи за те, що вони отворяють крамниці перед 8. годиною з ранку.

— **Ucrainica.** В ч. 147 „Прагер Прессе" з 29. V. ц. находимо у рубриці „Slavische Rundschau" відділ: „Zur Anthropologie des Slaven" — „Die Ukrainer". Є це зреферування відповідного відділу книжки Е. Піттарда пн. „Les races et l'histoire" („Раси й історія").

— **На увагу гр.-кат. Ораганізяту й Марїнського Товариства.** Істнує у Львові при вул. Софії велике заведення для сиріт. Посеред отих найнещасливійших дітей-калік, Повкій, є теж — не богато що правда, але є — українські селянські діти. Установа ведена в крайно шовіністичному польському дусі. Очевидно: українського слова там і не почуєш. Та річ у тім, що не чути його й із тих уст, які обовязково повинні там під час до часу сказати українське слово і, мабуть, не зустріляб при цьому перешкод, які не можна би при доброй волі побороти. Маємо на увазі гр.-кат. духовників чи взагалі ті особи, які під часу до часу заходили би до заведення відвідувати українські сліпі діти з титулу їх приналежности до гр.-кат церкви. Знаємо про такі випадки, що в перших часах, після свого переведення до того заведення українська сліпа дитина плакала, що мусить „Отче наш" говорити по польськи та що цілком забуде молитву, яку навчила її мати... А тимчасом українського священика там ніколи не видати, а ординаріят цією справою, на жаль, не цікавиться. Може би теж подумано про не таке Марїнське Товаристно? Відвідини дочінки калік вимагають, безумовно, певної самопосвяти, алеж її можна домагатись від людей, які мають її як виразну ціль у статуті своєї організації, та яка випливає зі звання. Взагалі слід поцікавитись відповідним чинникам ріжних того роду заведеннями калік і упослідженних і не кидати цілком на поталу душі українських дітей, які найшли там притулок.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові** з повними правами державної (вул. Супінського ч. 21). Вступні іспити до висших клас (II.—VII.) будуть дня 9-ого і 10-ого червня о год. 4-ій пополудні. Письменні зголошення до Управи гімназії приймається до дня 8-ого червня включно. До такого зголошення належить долучити свідоцтво хрещення, запищення віспи, евент. шкільне. Вступні іспити до I-шої кляси будуть дня 19. червня о год. 10-ій рано. Письменні зголошення (з документами як вище) приймає Управа до дня 18-ого червня включно. — Вписи до всіх клас дня 19-ого і 20-ого червня. — *Д-р В. Шухат.* 2023 2—

З наших установ.

Загальні збори „Народної Гостинниці".

В суботу дня 23. травня п. р. відбулись загальні збори кооперативного стоварищества „Народня Гостинниця". Збори відкрив голова Надзірної Ради п. радн. Р. Сосновський. Після відчитання протоколу з попередніх загальних зборів здавав звіт з діяльности п. директор О. Пащак.

З предложених рахунків довідається член, що стоваришення розвивається нормально та що завдяки створеній конюнктурі і заповнавшості дирекції вийшло з передвоєнних клопотів, позбулося всіх незвичайно важких довгів, а тим самим стало на тривкій непохитній основі. Свід зазначити, що інвентар готелю і кавяні скомплетовано і направлено, обі каменіці стоваришення запопадливо конзервуються і вдержується зразковий порядок. Під оглядом порядків, уладження і чистоти готель „Народної Гостинниці" є без сумніву першим готелем у Львові, хоч, на жаль, не має тих розмірів і гігієнічностей одного розкладу, як готель „Жорава" або „Краківський".

В році 1924 обі каменіці „Народної Гостинниці" бінансовано смішною сумою 27 сот.; уділи виносили 5.014·40 зол., запасний фонд 1.777·22 зол., спеціяльна резерва на відновлення інвентаря 86 сот., вкладки осягнули суму 11.206·90 зол.

Згідно з вимогами закону з днем 1. січня 1925 р. відкрито золотовий бінанс, зверівши переоцінку нерухомостей, в наслідок чого наступила в а л ь о р и з а ц і я уділи, резерви і вкладок до 75 процент передвоєнної вартости. Дирекція предкладаючи відкриття золотового бінансу, просила затвердити переведену вальоризацію.

Ця справа викликала широку і живу дискусію, в якій забрали голос дво. Колтунюк, інсп. Ліщинський, п. Стефанівський, п. Семчишин, проф. Янкевич, д-р Говикович, Ф. Федорців, дир. Саєвич, д-р Я. Олесницький, п. Галібей і ин.

Одні бесідники підержували пропозицію дирекції щодо вальоризації, а другі зазначували, що вальоризація є безумовно за висока. Супроти того пропоновано, щоби справу вальоризації що раз відіслати до розгляду Надзірній Ради. Члени дирекції, а особливо п. дир. Пацак а цілости підержував переведену вальоризацію, яка виявляється в 75 процентовій передвоєнній вартости, а саме щодо удіїв на 40.672·35 зол., запасного фонду на 25.372 зол., інвентарної резерви на 2.134 зол. і вкладок на 125.618·15 зол. Дир. Пацак зазначував, що в часах, коли „Народна Гостинниця" була в клопотах, пайчики і вкладники прийшли їй з допомогою. Обовязком дирекції тепер, коли справи стоваришення стоять добре, є в границях спроможности вернути пайчикам і вкладникам вартість зложеного капіталу.

В голосуванні великою більшістю голосів прийнято вальоризаційне внесення дирекції, відчитано похвальний звіт Касового Союзу ревізійного й уділено Управі абсолюторію та висловлено дирекції подяку і признання за зразкове ведення підприємства.

Після того переведено зміну §§. 5. і 14. статуту, якою устійнено один пай на 20 зол. і вписове на 5 зол. На місце уступивших двох членів Надзірної Ради о. прелата Л. Кунишького й інж. Мудрака, вибрано о. М и к о л а я Г а л я н т а і знову інж. Ю. М у д р а к а. Членами контрольної комісії вибрано: пп. М. Мельника, М. Левицького і М. Лазорка.

Вкінці годиться зазначити, що під оглядом вальоризації „Народна Гостинниця" випередила всі инші инші інституції.

Бібліографія.

ЖУРНАЛИ:

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Видає Наукове Т-во ім. Шевченка. Львів, 1925. В. V. Зміст: Молитовник кн. Володимира Великого з 999 р. (Новознайдена пам'ятка). Нап. проф. Ів. Огієнко. Старий Львів. Церкви. II. На території княжого городу. 1. Княжа церква св. Миколая. 2. Монастирська церква св. Єлуфрія. Нап. В. Карлович. М. Костомарів. В 40 роковини смерти. Нап. д-р Ів. Крипякевич. Miscellanea. І. Новознайдені українські драматичні твори кін. XVII. ст. (Тимчасова вістка). Под. д-р Я. Гординський. II. Kostomarioviana. Под. П. Зайцев. Хроніка. І. Наукове Т-во ім. Шевченка. II. „Плай". III. Українські памятки і традиції у Відні. Бібліографія. Оцінки і звіти. У випуску 10 ілюстрацій і 3 старі ініціяли. — Річна передплата 10 зол. Адреса редакції і адміністрації: Львів, вул. Чарнецького 24.

„СВІТ" двотижневий ілюстрований журнал, ч. 5, з 1. червня 1925. Зміст: Могила Івана Франка (титулова ілюстрація). — *І. Квасниця:* Над могилою Мойсея. — *І. Франко:* Мойсей, пісня X. (Автограф). — *М. Возняк:* З недрукованих поезій Ів. Франка. — Памятник І. Франкові на Клепарові. (різьба А. Коверка). — Куток кімнати Франка в музеї Н. Т. ім. Шевченка у Львові (ілюстр.). — *С.:* Літаком до бігуна (з 5 ілюстр.). *В. Атаманюк:* Я знаю... — *Мих. Рудницький:* Країна „щастя" (з 3 ілюстр.). — В радянських республіках (з 4 ілюстр.). Декоративна виставка в Парижі (з 1 ілюстр.). — Нова опера „Мазепа" (з 3 ілюстр.). — *Пержинтов:* Сон. — Сидір Кузик (з ілюстр.). — „Синова Чайка" в Перемишлі (з ілюстр.). — Український національний танок (з 2 ілюстр.). — Зі спорту: „Україна І. Б.", Львів і „Мета І. Б." Клепарів; Спортовий клюб „Поділля" у Тернополі (з 2 ілюстр.). — Нашим інвалідам (з 2 ілюстр.). — Всячина. — Дрібниці. — Веселий куток (з 2 ілюстр.). — Загадки — Піврічна передплата „Світу" виносить 9 зол., для Америки і инших країв 2 дол. — Адреса ред. і адм.: „Світ", Львів, Руська ч. 3.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

З початком червня ц. р. почне виходити на час літнього сезону двотижневий спортовий часопис „Спорт" як орган українських спортових товариств. Адрес редакції „Спорту" Львів, вул. Руська ч. 20 Сокіл-Батько.

О р г а н і з а ц і й н и й відділ УСС. уладжує легкоатлетичні змагання львівської волости дня 7—8 червня на площі Сокола-Батька при стрийській рогачці зі слідуючою програмою:

Біги: 100 мт., 400 мт., 1500 мт., дружиновий біг 3000 мт., біг з плітками 110 м., гінші 400 м. (4х100). Скок у височінь з розбігом, скок в даль з розбігом, тристкок, скок у жердці. Мет ратищем, диском і кулею, довільною рукою.

Обовязкова участь львівських спортових товариств: Україна, Зоря, Мета, Спортова секція Сокола IV. на Личакові. Зголошення надсилати в домівку Сокола-Батька, Руська ч. 20. Останній речинець 5. червня до 12 год. в пол. Початок змагань о год. 8 рано.

С и т к і в к о в і з м а г а н н я для львівського округа будуть у днях 11, 23 і 24 червня 1925. на двох токах, на площі Сокола-Батька, рано від 8., попол. від 4-ої. Зголошуватися можуть тільки члени українських Спорт. клюбів у двох класах сеніорів і юніорів до таких родів змагань: гра одиницем пань і панів, дайна гра мішаних і мужеських пар. Вписове 2 зол. від особи приймає що дня п. З. Копертинська від 11-12 год. в домівці Сокола-Батька і вечером на грищу. Учасники змагань мають вільний вступ на площу і не платять окремо за грн. Зголошуватися можна найдальше до дня 8. червня до год. 8 веч. Дня 9. червня будуть сходини всіх зголошених грачів о 7 год. веч. в домівці С.-Б., де будуть вильосовані всі грачі до грн. Хто в означеній годині не стане до гри — відпадає. Числення точок звичайне, нескорочене. На суддів запрошені пп. інж. Шепарович, Русин, Навроцький, Барусевич. Вступ для видців 50 сот.

Кружок Стільців „Сокола-Батька" повідомляє, що дня 2. червня (вівторок) год. 7. мін. 30 відбудуться загальні збори в домівці „С.-Б." вул. Руська 20. Гостям раді. — За видів: *І. Бонковський* голова. *В. Голіян* секретар.

Перегони наколесників. Дня 17. травня відбулися змагання наколесників на 20 клм. уладжені К. Н. С.-Б. Крім суддів та змагунів ніхто ними не зацікавився. Перший прибув до старту відомий спортсмен Заславський Осип („Буй-Тур" Станиславів) в 47 мін. 14·2 сек. Другим був Крук Зенон (К. Н. С.-Б. Львів) в 47 мін. 59·2 сек. з причини дефекту колеса. Инші прибули зі значним опізненням. Проявився брак тренінгу.

Подається до відома, що зближаються запоріжські змагання, отже час наколесникам до них як слід приготовитися. Запоріжські ігрища починаються 25. червня. — В. Г.

Стрий: Зоря—Скала 0:2 (0:2). Дня 24. ц. м. в Стрию в парку Иордана змірила свої сили львівська Зоря з тамошньою дружиною У. С. К. Скала. Висліл 2:0 для Скали. Гра надзвичайно гостра, особливо зі сторони Зорі: майже цілий час ведеться на середині гриша, за foul-і заложників Зорі диктує судля раз карного, другий раз вільного, з яких Скала добуває оба goal-і. В другій половині гра переноситься частіше під ворота Скали. Зоря хоче за всяку ціну відбитись, але на перешкоді їй стоїть воротар Скали Городиський, який кожний стріл пригарно ловить. Він заразом найкращий грач на гриші. Сили обох дружин ріані; в другій половині темпо було слабше, бо грачі втомились, що свідчить, що вони мало стреновані; технічно слабо вироблені надробляють завзяттям (Скала), або зловживанням сили (Зоря).

В Скалі найкращі були: Городиський, Ковалюк і Мельничук. В Зорі Подоба. Суддював Стоцький зі Львова. Публики багато. — *В. Ст.*

Посмертні згадки.

Франц Ґродський. Дня 23. V. ціле українське громадянство борщівського повіту потрясла вістка про смерть одного з найдіяльнійших робітників цілого повіту Франца Ґродського, довголітнього голови читальні „Просвіти" в Скалі, голови надз. ради кооп. „Міщанська каса", члена видїлу філії „Просвіти", члена надз. ради Повітсоюза кооп. в Борщеві та члена всіх товариств в Скалі і Борщеві. Родився він 3. IV. 1866 р. в Лужках мурованих, старосамбірського повіту. По скінченню виділової школи в Самборі вступив до війська. Одержавши ступінь рах. підофіцера, вступив і перейшов на службу до скарбової сторожі. Тут вже як урядник виступав всюди сміло і відкрито як свідомий член української суспільности, бере чинно участь в громадській праці, за що власти перекидають його з одного кінця Галичини на другий. І так то в дуже короткому часі він обїхав цілу Галичину здовж і вповперек. Дослужившися ступня респіцієнта, спенсіонувався, щоби мати змогу всі свої сили присвятити праці на громадській ниві. Осівши в Скалі і весь свій час присвячує громадським справам. Відновлює в Скалі кружок „Сільського Господаря", а незадовго потім з рамени кружка основує кооп. для збуту худоби і під її фірмою переорґанізовує цілий повіт. Рівночасно веде сильну освітну працю в читальні, дає почин до закупна площі і побудування дому для захоронки та веде самостійно драматичний кружок при читальні. Війна знищила його матеріяльно до краю і з того часу починаються його моральні та матеріяльні злидні. Москалі часто покучають ревізіями, а навіть хвилево арештами, бо це небезпечний „мазепинець". По приході австрійських військ евакуюють його до Добромиля. Тут провадить він канцелярію правної поради та філію „Сільського Господаря". Згодом вертається знова до Скали і в найтяжчий час „гоненій" стає на сторожі прав українського громадянства містечка Скали. Відновлює читальняне життя, направляє доми читальні і навіть перебудовує, відновлює кооп. „Міщанська каса" та кружок „Сільського Господаря". Та ця робота не проходить йому безкарно. Його часто арештують так, що за час від 1919 до 1924 року був 12 разів арештований. За цілий час побуту в повіті не було ні одних зборів, ні одного національного свята і нодного віча, на якім не був би покійний Ґродський та до якого не був би сам ініціятором. Веселої вдачі, в найгірші та найтяжчі хвилі вливає в ціле окруження охоту до праці та надію на краще завтра. А як палкий бесідник та меткий організатор зумів все і всюди кожне діло нагадати і повести та найбільше несвідомих переконати. Правдивий духовий батько та порадник всіх зранених війною. Не дивно тому, що на його похорон явилося понад 4000 людей не лиш зі Скали а з усіх доокольичних сіл. Ціле місто було покрите жалобою, а громадяне Скали всі без винятку жалкували як за рідним. Над домовиною промовляли о. Деревянка, дир. І. Мартюк від читальні та всіх українських т-вариств, д-р Лунів від повітових організацій, п. Семенчук від тов-а „Січ" а п. Петро Мартюк від драматичного кружка. Домовину супроводжував міщанський хор з Борщева та скальський церковний хор. — Спи спокійно дорогий покійнику! Пролиті над твоєю домовиною сльози нехай будуть тобі заплатою за твої неоцінені труди, а рідна земля, котру ти більше самого себе любив, нехай буде тобі пером!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Городенка. — Саля Нар. Дому.

Вівторок 2.VI. „Вій".

Середа 3.VI. Послідня виставa: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 23—?

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. кляси дня 27. червня від год. 9·30 рано; 3) вписи до клас I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Данків.* 2037 2—5

Вписи до приватної жіночої учительської семінарії УПТ. в Самборі відбудуться дня 28. і 29. а іспити 30. червня ц. р. При вписі на I. курс вимагається: 1) метрики (укінчення 14 літ), 2) свідоцтва з укінчення 7-ої кляси всенародної або 3-ої середної школи з добрим поступом, 3) свідоцтва здоровля, виставленого на приписовім блянкеті повітовим лікарем. 4) в випадку перерви в науці, свідоцтва моральности. На пятий курс учениць не приймається, а на II., III. і IV. оскільки будуть вільні місця. — **Дирекція.** 2056 1-2

Останній концерт перед відїздом заграницю нашого відомого челіста Богдана Бережницького, якого виступи стрінулися у нас з незвичайним одушевленням музикальної публики і критики, відбудеться в Дрогобичі в суботу дня 6.VI. Незвичайно цінна і різнонапітна програма обіймає найкращі твори світових композиторів а також Варіяції і Думку Вержбіловського, який крім цего відограє ще кільна сольових своїх творів на фортепян.

1—1

Абсольвенти академічної гімназії у Львові з 1908 р., котрі ще не зголосилися на зїзд, зволять зголоситися зараз до т. д-ра Я. Гординського (Львів, вул. 29. листопада ч. 40) в цілі усталення участи. Збірка 11. червня о год. 8·30 рано в давній 8 кл. гімн. в Народнім Домі. Вечером 10. червня дожидатимуть львівські товариші тих, котрі вже евент. приїдуть, в ресторані „Народної Гостинниці" (вул. Костюшка ч. 1). 1—1

Дрібні оголошення.

АГЕНТА до подорожі по селах, до розпродажі кіс і сонців пошукується. Інформацій уділяє бюро денників, Гетьманська 22. 2035 2—7

ХТО служив військово або робив т. зв. вправи перед війною з бл. п. Бруном Гіжовським, зволять ласкаво подати свою адресу К. Гіжовській у Вишенці, м. почта Матерів. Розходиться про признання вдовної платні. 1—2

НАДДНІПРЯНЕЦЬ, середніх літ пануючий кореспонденційне знайомство в цілі одружіння з панночкою більш-менш збіжною до літ 30. Фотографія пожадана. За дискрецію і зворот фотографії ручу старшинським словом чести. Адреса: Адміністрація „Діла" предпринителеві змер. 10 дол. M 3712. 2051 1—1

ФАБРИКА чекольди пошукує спільника з капіталом 7.500 зол. Зголошення: Даубер Клепарівська 12. I. пов. 2—4. 2052 1—1

МОЛОДА інтелігентна женщина пануючого переписку в цілі матріонїяльній з поважним інтелігентним мущиною. Зголошення до Адміністрації „Діла" для І. Р. 2054 1—1

ПАРОХІЯ Глубічок в борщівськім повіті до заміни за рівнорядну в станиславівській, евент. у львівській дієцезії. — Глубічок почта Озеряни б. Чорткова. 2050 1—3

Д-р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ, адвокат в Ганичі пошукує рутинованого, старшого соліситатора, котрий пише вправно на машині. Посада зараз до обняття. Проситься подавати свої условія при зголошенню. 2055 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

л'кар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 26.

1916 **від год. 3—5.** 9—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАНЬКО

2030 веде канцелярію 2—>

В Любачеві — в Ринку

(в домі над головною трафікою).

Почення ніг,

гук. цахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Синстуська 7.** — Позів 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 6-16

Годинникарські роботи

під управою швайцарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Синстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2026 4—10

РУДОЛЬФ КРОПП

Маґазин блаватких і модних товарів

2045 **в ПЕРЕМИШЛІ** 2—6

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю

Ринок ч. 24. (давнійше **в. ПІСНОЖ.**)

З днем 25. травня ц. р. відкриває при пл. Бернадинській 5 (Готель Варшавський)

Фабрину і Репараційний Варстат Сторів і Жалюзій

всіх систем. Виконую нові стори і їх направу по конкуренційних цінах.

Жигмонт Дильський

б. управитель фірми Адамскі.

2053 1—3

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

...ісля конфіскати — другий наклад.

Ч. 120 (10.503). Львів, середа 3 червня 1925 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі ухилення зверстатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Пальцем по чолі...

В останніх днях освітна комісія польського сойму застановлялася над вільєнськими випадками, розглядала бомбові матуральні „відповіді" в гімназії ім. Лелевеля у Вильні, відповіді матуристів Лавріновіча і Обрембальского, членів мілітарної організації „Звйонзек безпєченьства краю". У виленській польській гімназії після тих надто гомінких і надто досадних відповідей найдено цілий склад муніції, екразит, револьвери, гранати й бомби. Та це не перепинило матури, не довело до розвязання чи закриття гімназії, навпаки скінчилося звільненням виленського шкільного куратора. Значить шкільна й адміністраційна влада виявила поблажливість для молодих питомців тієї гімназії і — звільнивши куратора — признала, що корінь лиха лежить не в молоді, тільки в шкільній адміністрації.

Таким чином адміністраційна влада бє не молодь, не робить її відповідальною за витворену, міязмами й випарами розкладу просякнуту атмосферу.

Підхід толєранції, зрозуміння положення серед польської молоді, — ось що визначує польську владу у відношенні до польської школи. Бо й щож винна молодь, що її окружує, що її пересичує така, а не инша атмосфера. Вонаж тієї атмосфери не створила, — вона сама є жертвою

Тому й не диво, що освітна комісія польського сойму, що й сам міністер освіти Ст. Грабскі, що соймові посли, преса і громадські дїячі розглядають ту справу в ширшої точки погляду. Без сумніву, є це відрадне явище, коли являється намагання дійти до коріня лиха та усунути ті перепони і ті явища, що спихають в пропасть, викривлюють, фізично, духово і морально дегенерують польську молодь. В освітній комісії польського сойму пос. Пйотровскі (ППС) вказував між иншим на деякі аномалії в шкільній ділянці і на небажані впливи повашкільних адміністраційних чинників на життя польської молоді. Він голорив дослівно:

„У Варшаві гімназійні вчителі з доручення своїх вищих властей в провокаційний спосіб переслідували учнів, що йшли на збрання мнимо конспіраційне, хоч ніяково оголошене. Поліційним способом прихвачувано учнів, а пізнійше ведено слідство. В останнім часі за мнимий участь в конспіраційній організації (Новий Санч) викликувано матуристів з іспитових саль на переслухання до комісаря поліції, щоби після довгого слідства прийти до пересвідчення, що обвинувачення не мало основ. А вже вершком системи поліційної деправації і провокації в школі є факт, що у Вильні студенти, а навіть гімназійні учні є на платній службі політичної і кримінальної поліції. В той спосіб огида провокації сягає до школи і своєю гангреною затроює молодечі уми молоді".

Ось де підклад цієї атмосфери, в якій приходиться жити молоді, формувати свою душу, кристалізувати свій світогляд. Міністо освіти у своїй відповіді зазначив, що скоро тільки будуть ствердженні нездорові відносини, скоро пересвідчиться про розтягання поліцією сітки провокації на школу, то витягне з того найдальше йдучі консеквенції, а незалежно від того ствердження звернеться до міністра внутр. справ з представленням, що недопустимим є, щоби поліція сягала до школи, себ-то до молоді.

Щож торкається дальшої дискусії в освітній комісії, то варшавський „Роботнік" (ч. 148 з 30. травня ц. р.), а за ним і львівський „Дзєнник людови" подає такі вістки:

„Посол тов. Смуліковскі, обговоривши деструкцію дотеперішньої шкільної системи, заголосив відповідні резолюції. Опісля тов. Смуліковскі указував на хаотичність шкільної політики п. Ст. Грабского, яка виявляється в тім, що політичні приятелі п. міністра, покликуючись на його авторитет, уладжують тайні конвентикулі членів шкільної адміністрації, на яких референтів, як вимінати закон про шкільництво для національних меншостей. А сам п. міністр, один з авторів закону, офіціяльно мимо вводить його в життя. Тов. Смуліковскі домагається від міністра ясної заяви, чи діється це за його відомістю і волею. — Що торкається заходу недостачі правности шкільних властей, п. міністр дискретно промовчав справу, заявляючи лише, що закон про шкільництво для національних меншостей в найкоротшому часі переведе в життя. В тому моменті відомий ендецький фанатик пос. Прушиньскі, мабуть обурений тією заявою, зробив під адресою міністра образливий жест, посуваючи в прияві цілої комісії пальцем по чолі. Але за кулісами без сумніву порозуміються вони, як то перевести закон в найбільш конзервативній для Українців і Білорусинів спосіб".

Пос. Пйотровскі стверджує істнування поліційної провокації серед шкільної молоді, тим самим стверджує витворювання провокаторських ячейок серед молоді, ставлення школи під супрематію політичної й кримінальної поліції. А звідсіль вже тільки один крок до револьверів і гранатів. Бо коли Доманьскі професійно займається бандитизмом, коли

Муха-Міхальскі стоїть на чолі диверсійних ватаг; коли „шпіцлєр" в службі Мурашко „з патріотизму" вбиває політичних ваязнів Багіньского і Вечоркевіча; коли поліціянт як це стверджує пос. Дашиньскі, переходять на службу чужої держави; коли поліційний агент Трояновскі приготовлює бомби, щоби провокаційним способом скомпромітувати політичних противників; коли одним словом діються речі, від яких волосся стає дубом, то ясно, що в такій атмосфері учні самовільно можуть робити собі „сатисфакцію" револьверами і бомбами. І відносно цього істнує у провідних польських чинників вирозуміння. Навіть в Новому Санчі, хоч тягано за мнимую комуністичну агітацію, то все таки кінець кінців ствердженно й безпідставність. Не розвязано ні одної польської гімназії, хоч їх є сотні, не шукано пімсти на учнях, допущено їх до матури, не звихнено їх дальшої життєвої дороги.

Львівська шкільна куратория письмом з дня 14. ц. м. (Ч. 1615) розігнала гімназійний Інститут з Перемишлі, викидаючи таким чином при нинішній недостачі помешкань на вулицю 150 учнів. Сьогодня ходять нещасні нелітні діти і хлопці по вулицях, шукаючи примішення, не маючи де голови приклонити

На цьому не кінець. Дня 30. ц. м, зїхали до Перемишля кураторські можновладці Янелліі Янев і припинили науку в VII. і VIII. кл. (в пяти відділах двох найвищих кляс). Коли мати на увазі, що VIII. кл. вже була по письменній матурі і небавом мала відбутися устна матура, то припинення науки до покінчення судового слідства, себ-то в суті річи розігнання двох найвищих кляс представляється

Пос. Прушиньскі посунув пальцем по чолі, коли Ст. Грабскі говорив, що переведе закон про шкільництво національних меншостей. Та вже справа з перемиською гімназією вказує, що пос. Прушиньскі зробив велику кривду п. міністрові. Ні, як бачимо, той образливий жест був не на місці. Нічого не зміниться в шкільній політиці, —

Ф. Ф.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то апишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Крамку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Політичні новини.

Назначення Троцького.

Троцький одержав аж три становище: перше — це головство колегії науково-технічного відділу т. зв. Вищої ради народнього господарства, друге — головство головного т. зв. Електро-тресту, і накінець третє — головство т. зв. Концесійного комітету, що заключає договори з чужинцями в справі концесій для них. Наслідком того троякого назначення Троцький дістав змогу проводити пляново в життя нові господарські пляни уряду і партії. До науково-технічної ради напливають всі поданич про відкриття приватних промислових підприємств. Троцький буде примушений займатися виключно економічними справами та не буде мати ніякого впливу на політику. Політична його регабілітація має наступити щойно на партійному зїзді літом або осінню. Всі ті становища Троцького не є самостійними, вони в цілости підпорядковані Раді Праці та Оборони (СТО), на чолі якої стоїть Каменєв і найвисшій Раді народнього господарства, на чолі якої стоїть Дзєржиньскі. Крім того підчинений він у справах концесій комісаріятам внутрішньої та закордонної торговлі та комісаріятові внутрішніх справ.

Змова на життя Рановського

У Льондоні відкрили змову на життя тамошнього уповноваженого СРСР. Раковського. Подробиці змови покищо держаться в тайні. Вони відомі тільки міністерству внутрішніх справ, яке видало на всякий випадок відповідні заряджения органам безпеченства. Всю змову розкрив випадково один радянський агент у Голяндії. Фотографія виконавця атентату находиться вже в руках англійської поліції. Він має приїхати з Голяндії до Англії. Змову зробили російські емігранти.

Лянсінґ про прилучення Австрії до Німеччини.

Бувший державний секретар для закордонних справ Зєднинених Держав північної Америки з часів Вільсона висловив свій погляд на злуку Австрії з Німеччиною більше-менше так:

Сполука Австрії з Німеччиною причиниться у великій мірі до закріплення мира та до господарської відбудови Европи. Цей погляд висловив Гардінг ще в 1918 р. в одному зі своїх меморіялів до мирової конференції і при ньому він стоїть по нинішній день. Він не вірить, що Австрія зможе істнувати та розвиватися самостійно без злуки з Німеччиною. Коли Італія позбавила Австрію доступу до Адрії, то вона мусить такий доступ до моря найти на півночі а це можливе тільки шляхом злуки. Відносини в середній Европі не усталяться, доти, доки не наступить ця злука. В економічному відношенні будь би можлива ще одна злука а то Австрії та Чехословаччини, але вона ніколи не зреалізується через многі перешкоди иншого не економічного характеру. Для Америки ця справа дуже важна через те, що від неї залежить відбудова цілої

Модест Менцинський

концертує:

СТРИЙ, середа, дня 3. червня.
СТАНИСЛАВІВ, субота, 6. червня
КОЛОМИЯ, вівторок, 9. червня,

Подробиці в афішах.

Европи, а в ній Америка має свій великий інтерес.

Нота в справі німецьких ухилів.

В пятницю зібралася остаточно рада амбасадорів, щоби усталити текст ноти до Німеччини в справі недодержання нею договору про обезброєння. Проводив засіданням Камбон. Брали участь в нараді ген. Фош і ген. Сестікс. Наради тягнулися досить довго. Прийнято остаточно текст ноти разом із запущеними до нього додатками, на яких списані всі німецькі ухили, відкриті контролею. Нота стверджує, що на основі § 429 версайського трактату евакуація кольонської полоси залежить від виконання Німеччиною речинців роззброєння. Союзні уряди далі стверджують, що репараційна комісія повідомляє вправді про виконування Німеччиною усіх фінансових плянів Дова, але за те не виконує мілітарних зобовязань і супроти цього окупація кольонської полоси тріватиме далі аж до виконання Німеччиною всіх військових зобовязань.

Англія вертає до давної традиції величного відокремлення.

„Пті Парізієн" стверджує, що англійська нота в справі гарантійного пакту цілковито визнає: а) евентуальна гарантія надренської полоси не може творити перешкоди, яка унеможливлювала би Франції військову комунікацію з її польськими та чехословацькими союзниками; б) в другої сторони ноти випливає ясно, що Англія, якої інтереси розкинені по всьому світі, не може брати на себе у відношенню до европейського континенту ніяких зобовязань, значіння і наслідки котрих були би непропорціональні до її інтересів у Европі. Зновже „Еко де Парі" зазначує, що Англія відновляє у останній ноті давну свою формулку про т. зв. величне відокремлення в европейських справах. Таж газета додає, що Бельгія в найблизшому часі висловить у справі східньої границі Німеччини опінію подібну до англійської.

Істнування школи Шашкевича загрожене.

Дня 29. травня відбулося засідання львівської шкільної ради, на якому ухвалено провести т. зв. районування шкіл. На чому спирається ота ідея районування? Дотепер панували у львівських міських школах такі відносини, що до одних ходило забагато дітвори навіть з річних передмість, а до інших менше. Очевидячки, що таке явище мало свої глибокі причини. Відгравали тут велику ролю: приміщення шкіл, околиця (здорова чи менше здорова), ну і що найважнійше — педагогічне вивінування даної школи. Замість подбати про те, щоби всі ті школи мали відповідне здорове приміщення та однаковий педагогічний проїзд, відповідаючий вповні своєму призначенню, магістрат старається заставити мешканців Львова посилати своїх дітей не по тих шкіл, до яких вони сяти хочуть, а до тих, які їм вкаже магістрат. На основі нової ухвали шкільної ради Львова всі діти напр. городецької дільниці мусять ходити виключно до шкіл на городецькому передмістю і то без огляду на їх національну приналежність. Ніякий громадянин городецького передмістя не зможе післати своєї дитини до школи напрямад у середмістю. Тим самим і Українець з иншої дільниці не зможе записати своєї дитини до єдиної української міської школи ім. Шашкевича, що міститься у середмістю.

До чого це йде? — З проведенням тої постанови в життя до школи Шашкевича не зможуть записуватися на перший рік науки ті українські діти, що не належать до середмістя. Натомість будуть вони примушені записуватися до польських шкіл у своїх дільницях, а до школи Шашкевича записуватимуться Поляки і Жиди зі середмістя. Який цьому буде кінець — це ясно. Отже на основі тої ухвали школа ім. Шашкевича, одинока українська школа у Львові, з року на рік буде систематично польщитись. Така мета тої нової ухвали міської шкільної ради відносно одинокої української міської школи. На засіданню зголосив представник гр. катол. ординаріяту в імені української людности своє „вотум сепаратум" проти такої кривдячої українське населення Львова ухвали.

Та цього мало! У цій справі мусить забрати слово українське населення Львова, яке з важким трудом, при великих перешкодах виборола собі ту єдину українську школу, ще в 1883 р. Українцям міста Львова належиться рівна шкіл, щонайменше одна на кожному передмістю, та в нинішних часах цього досягнути під польським правлінням не можливо, чого найкращим доказом оцей новоуплянований замах на названу школу. Перед війною була вже близькою реалізації справа заснування другої української школи на городецькочу передмістю. Очевидячки, що війна цьому перешкодила.

Очі нові польські заходи для знищення одинокої української школи у Львові мають своє джерело в діяльности організацій „народових", та їх мусять Українці м. Львова паралізувати. Ясно, що до протиакцій треба братися зорганізовано та одностайно. Одинока міська українська школа не сміє впасти жертвою шовіністичних забагнок магістратської шкільної ради. Якщо навіть районування шкіл буде проведене в життя, то воно не може бути пристосоване до школи Шашкевича саме тому, що вона є одинокою українською школою у Львові. Якщо магістрат заснує кілька українських шкіл у Львові, на кожному передмістю по одній, тоді ця школа теж мусить остати чисто українською але середмістя.

Спольонізування тої школи було би явним нарушенням наших прав а також суперечило би версайському трактатові, який підписала Польща, і тим самим взяла на себе зобовязання не тільки зберігати ті українські школи, що вже істнують, але й засновувати нові.

І саме вся акція нашого львівського зорганізованого громадянства має йти в тому напрямі, щоби зберегти цю школу, та примусити відповідні чинники до відкриття українських шкіл по всіх дільницях Львова, що нам по всім писаним і неписаним законам належиться. М.

„Вийняткový стан".

Як урядує польська поліція?

У варшавському соймі поставив пос. Прилуцький таку інтерпеляцію: „В Міхові любартівського повіту є дім, що належить як спільна власність до трьох Жидів — Оконя, Рубінштайна й Акермана. В тому домі мешкав донедавна один із „пшоловнікуф" місцевої поліції, займаючи аж чотири кімнати. Недавно зголосився він до властительки і заявив, що хоче залишити помешкання, але під умовиною, як що дістане відступне в сумі 125 зол. Поминаючи те, що законно йому ніяке відступне не належиться, власники згодилися на цю пропозицію. Але день перед випровадженням явився до власників инший „пшодовнік" і заявив, що займає помешкання свого товариша для себе. Коли власники заявили, що помешкання віддадуть тільки по відповідному наказу влади, новий кандидат на комірника вийшов. Тої самої ночі впав він з кількома поліцаями до дому названих Жидів, щоби їх стероризувати. Своїм підчиненим видав такий наказ: „Не бити Жидів, тільки кусати!" Супроти такого наказу один поліцай покусав дуже сильно жінку Оконя а инший самого Оконя. На другий день той самий „пшодовнік" повідомив любартівського комманданта, що Жиди збунтувалися, а через те він просить допомоги. Того самого дня той-же „пицяв" візвав до себе представників місцевої сіоністичної організації, відкликав заповіджений відчит одного сіоніста, наказав позамикати всі жидівські склепи, заборонив бити худобу у міській жидівській різні та накінець заборонив Жидам ходити вулицями міста по год. 7. вечером, иншими словами завів на власну руку виїмковий стан. На слідуючий день (16. травня) увійшов він наново до названого дому і привів зі собою 36 поліцаїв. Усіх властителів він арештував і відвіз їх у кайданах до Любартова. 17. травня присилував деяких Жидів помагати йому справджувати меблі до нового помешкання, а коли хто відмовився носити меблі, то його теж арештовано за спротив владі та за бунт". Інтерпелянт домагався покарання винних.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Турка.

1) Рихів і Мошавсько 36 дек. за 45 дітей, 2) Липс 34 дек. за 60 діт., 3) Спасник 40 дек. за 80 діт., 4) Смерічка 34 дек. за 40 діт., 5) Волосянка долішна 40 дек. за 46 діт., 6) Лосинець 42 дек. за 64 діт., 7) Шумяч 52 дек. за 60 діт. 8) Рапечів 29 дек. за 49 діт., 9) Лімна 45 дек. за 60 діт., 10) Дністрик 39 дек. за 46 діт., 11) Давидів 50 дек. за 59 діт., 12) Яблінка вижна 49 дек. за 49 діт., 13) Бобрівка 99 дек. за 136 діт., 14) Доложки 45 дек. за 55 діт., 15) Завадка 49 дек. за 65 діт., 16) Конюха 20 дек. за 41 діт., 17) Яворів 97 дек. за 120 діт., 18) Розлуч 61 дек. за 82 діт., 19) Тухля 150 за 196 діт., 20) Забільсько 55 дек. за 104 діт., 21) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 22) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 23) Красне 43 дек. за 67 діт., 24) Ілинник 32 дек. за 42 діт., 25) Дністрик дуб. 37 дек. за 49 діт., 26) Волосянка мала 34 дек. за 47 діт., 27) Тарнава вижна 40 дек. за 53 діт., 28) Тарнава нижна 36 дек. за 63 діт., 29) Бориславське 37 дек. за 53 діт., 30) Борина 84 дек. за 113 діт., 31) Буковець 34 дек. за 46 діт., 32) Ботелка вижна 41 дек. за 57 діт. 33) Ботелка нижна 57 дек. за 79 діт., 34) Бітля 72 дек. за 87 діт., 35) Беньова 44 дек. за 60 діт., 36) Висоцко вижне 58 дек. за 84 діт., 37) Висоцко нижне 50 дек. за 70 діт., 38) Висоцко коло Заріча 27 дек. за 42 діт., 39) Гинда 41 дек. за 47 діт., 40) Гусне вижне і нижне 46 дек. за 59 діт., 41) Дажки 45 дек. за 50 діт., 42) Завадка 49 дек. за 65 діт., 43) Задільсько 55 дек. за 104 діт., 44) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 45) Комарники Дівча 12 дек. за 15 діт., 46) Комарники буковські 43 дек. за 58 діт., 47) Комарники село 47 дек. за 56 діт., 48) Красне 43 дек. за 67 діт., 49) Кривє, 26 дек. за 41 діт., 50) Кривка 32 дек. за 45 діт., 51) Матьків 46 дек. за 54 діт., 52) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 53) Мита 21 дек. за 21 діт., 54) Соколики 60 дек. за 72 діт., 55) Синки 31 дек. за 45 діт., 56) Турочки вижні 44 дек. за 57 діт., 57) Турочки нижні 42 дек. за 61 діт., 58) Росохач 30 дек. за 30 діт., 59) Яблонів 39 дек. за 43 діт., 60) Яворів 40 дек. за 49 дітей.

Разом внесено декларацій **2881** за дітей **3683.**

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

М. Васочанський. 2)

Культурні свята.

(Докінчення.)

Віздимо в село, вступаємо до дому священика-ювілята о. З. Шухевича, який розпічне сьогодня велике читальняне свято. Зараз ідемо всі до читальні. Овацийно витають обох голов централі і філії. Маленькі дівчатка квітами устелюють їм дорогу до читальні, а голова читальні голосним: „Витайте нам!" впроваджує своїх гостей до читальняної салі. Вона святочно удекорована.

83-літний о. Шухевич у своїй промові витає гостей і розказує коротку історію читальні, якої він свідком від самих початків і якої головою був на протязі перших 30 років. За його головування читальня розросталася і вкінці повстало в громаді чотири Читальні на ріжних місцях, щоби могли заспокоїти потреби всіх громадян великого розлогого села. Представляє перших членів читальні, з котрих вже тільки кількох остало при життю, згадує і померших.

Промова старенького священика-громадянина робить велике вражіння на нас усіх. Це вражіння степенує ще деклямація одного з перших членів, та сама деклямація, яку він сорок літ тому мав при основанню читальні.

На привіт відповів голова Матірного Товариства привітом від Головного Виділу. Не буду переказувати його думок. Були вони продиктовані і моментом і значінням установи. Мушу зазначити, що вражіння із його промови було велике. Були співи й деклямації, а вкінці відповідь голови читальні і зложення як памятку для голови централі від читальні одного поясу місцевої роботи, а від читальні III. тишковецького — капелюха, якого давніще вживали молоді парубки на весіллю.

Вечером тої самої днини аматорська вистава: „Заручини по смерти" і „Настоящі". Гра була гарна, особливо друга пєса була старанно підготована. Аматорам і режисерови зложив голова „Просвіти" особливу подяку за їх працю і за приємні хвилини.

Істота справи одначе не в самім святі, а радше у тому розумінні хвилі, яку переживали всі учасники обох свят. Свята не робили вражіння чогось штучного, наказаного, але були виявом широкого захоплення. І це можна було відчути на кожному кроці. Всеж таки Виділові філії і його голові належить щира подяка, що зумів підхопити цей мент і довів до події, яка не так часто трапляється.

Може за довгий опис. А проте він необхідний тому, що свята не були такі шаблонові, щоби можна збути їх коротше. Крім цього ми хотіли би поробити деякі висновки і подати їх Головному Виділові і філіям під увагу. Хоча голова Матірного Т-ва був на тому святі і може він сам прийде до певних заключень, проте не завадить, коли й сторонні пороблять свої помічення.

Перш за все треба виткнути цим філіям, котрі хоч найблизші сусіди і запрошені, не взяли участи в цьому святі. Друга справа — не потреба скоплювати такі святочні моменти і зробити їх вічними — тривкими. В инших народів зїхали би кінематографічні підприємці й взяли би на фільми похід і другі моменти свята. У нас потрібно бодай мати фотографів, які висвітлювали би похід, делегатів, перших членів, тощо. Третя справа. Такі моменти захоплення належало би утревалити й під моральним оглядом. Знаю з розмови з головою, що Т-во „Просвіта" дуже недомагає матеріяльно. Всі свої пляни — замісць негайно здійснювати — мусить розкладати на роки, а за той час життя створює щораз нові потреби. На думку голови цьому лихові можна зарадити масовим членством до Т-ва „Просвіта". І дивно, що така проста справа, а не можна перевести її в життя. Не можу зрозуміти, щоби в нас не найшлося яких стотисяч люда, котрі могли би зложити по 2 золоті членської вкладки на рік до такого Товариства, яким є Т-во „Просвіта". І я мимоволі подумав собі: 6000 осіб не жаліли труду прийти з далеких сіл, поробити певні видатки, щоби тільки зазначити свою пошану для освітньої праці; 1000 коней готових стати в бандерії, щоби свято звеличати; що воно зашкодило би і чи дуже збідніли би ці люде, як би так кожний з них зложив був тої днини членську вкладку хоч би у висоті одного золотого... А якби так з кожного повіту тільки по тисячі осіб зложило, а тоді було би вже 80000 членів...

Над цею справою треба всім нам подумати. Маніфестації добра річ, яка підбадьорює. Але ще краща річ тривкі наслідки маніфестації, бо з них плистимуть матеріяльні засоби, а ці засоби дадуть нам до рук можність увілляти багатий зміст в охоронну освітню працю.

Aut nihil—aut bene

Смерть Стан. Загурского.

„De mortuis aut nihil — aut bene!" — ось принціп, що обовязує у відношенні до померших. Хочаб померший не визначався особистими чи громадянськими прикметами й чеснотами, хочаб його прикмети були навіть відемного характеру, то все таки перед маєстатом смерти насильно вишукується тільки додатні прикмети, творяться легенду про померщого. В найгіршому випадку промовчується все відемне, инше, промовчується діла і вчинки небіщика, передається його забуттю.

А все таки є одиниці, є небіщики, які переростають те „nihil", яких не може заслонити собою навіть маєстат смерти. Їх відемні, злочинні вчинки не дозволяють перейти мовчки попри їх могилу.

До таких виняткових одиниць, специфічних небіщиків належить д-р Станіслав Остоя Загурскі, б. член-основник і б. голова „Заборзку оборонцуф Львова", який помер перед четвертим днями на улиці серця. По Львові шириться теж чутка, немов то д-р Загурскі застрілився. Та не важно те, чи смерть змела з лиця землі д-ра Ст. Загурского. І не те, що пок. Загурскі був основником чи головою „оборонців Львова" лягло в основу неспроможности перейти мимо цієї появи. Д-р Станіслав Остоя Загурскі глибоко врізався в память українського народу на становищі військового аудитора в часі світової війни. Віденська „Arbeiter Zeitung" після покінчення світової війни видрукувала цілу низку „класичних" присудів на десятки невинних українських селян. В австрійському парламенті українські посли показували фотографії повішених пок. Загурским з фотографією самого спричинника смерти неповинних людей під шибеницями. Недавно про цю саму справу писав львівський „Дзєнник людовий", чим спонукав пок. Загурского зреагнгувати зі становища голови „Заборзку оборонцуф Львова".

Особливо голосною була справа присудження і повішення майже двох десятків невинних селян в Синевідську нижному перед вікнами старенького пароха, якого сам вид невинно повішених загнав у могилу. Ревізія процесу реабілітувала невинно повішених, але не прогорнула до життя мужів жінкам і батьків дітям. А були це найсвідомійші селяне Синевідська нижного. Одначе на Синевідську не кінчалася „патріотична" діяльність Загурского. Вся Сх. Галичина, а особливо Підкарпаття, самі Карпати і Закарпатська Україна була тереном „правосуддя" пок. Загурского. Про цей період життя і діяльности „незабутнього" покійника вважають за відповідне промовчати навіть „патріотично" — безцеремонна польська „кресова" преса.

Померщого супроважали „оборонцы" Львова і львівські хієнські діячі. Та його супроважали й духи невинно повішених. Нехай же осквернена земля не виконе його тлінних останків зі свого всескриваючого нутра.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після нападу на поїзд.

Польські власти ведуть слідство в звязи з нападом 80 озброєних людей на поїзд, що їхав із Варшави до Ліди. Арештували біля станції Свислоч трицять чоловік. Запевняють, що то бувші офіцири армії ген. Балаховіча й Петлюри. Вони й мали признатися до нападу. Їх відставили до Волковиск, де стануть перед наглим судом.

Анґлія не ручить за границі Польщі.

Авас повідомляє в справі пакту безпеки, що Анґлія готова ґарантувати границі Надренії, але відказується від зобовязань інтервеніювати військово, колиб Німеччина нарушила свої східні границі.

Америна й Норвеґія на поміч Амундсенові.

Кораблі Амундсенової експедиції робили пошукування в багато місцях, але все безуспішно. З Сан Франціско виїздить корабель на рятунок. Виїздить теж багато приватних кораблів до півн. бігуна, щоби хоч трохи причинитися до відшукання Амундсена. Норвежська експедиція вирушить під проводом поручників Горгена і Бруна.

Китай проти чужинців.

В Шангаю повторилися маніфестації проти чужинців. Студенти заатакували поліцію, яка зразу на демонстрантів звернула сикавки, а опісля аброю; було 5 убитих. Проголошено виїнятковий стан.

Студентські справи.

Студіт і запис у Високій Технічній Школі в Берлині (Шарльотенбурґ).

Гурток студентів України при Вищій Технічній Школі в Шарльотенбурзі „Основа" подає до відома інтересованих:

Наука у тутешній політехніці поділяється на два семестри: зимовий від 1. жовтня зґл. листопада до кінця березня і літній від 1. травня до кінця липня.

Для новоступаючих відбувається в жовтні тв. доступний (підготовний) курс. До вписів не потрібно здавати ніяких іспитів як прим. при австрійських політехніках.

Політехніка має слідуючі факультети: 1) Архітектура. 2) Будівництво. 3) Машинобудівництво з 5 відділами: а) загальна будова машин, б) будова тягових машин, в) електротехніка з двома напрямами: а) техніка сильних, б) техніка слабих течій, в) дослід і ведення машин, г) управа. 4) Будова кораблів і машин корабельних. (Тут належить також будова літаків). 5) Хемія і гутництво (технічна хемія). 6) Гірництво (також відділ для геольоґів). 7) Загальні знання, особливо математика і природництво.

В. Т. Ш. підлягає просто міністерству освіти і прийняття чужинців є залежне від міністерства т. зв. „Zentralstelle fürs Studium der Ausländer in Preussen".

Тому до подання треба додавати дві просьби: одну до ректорату, а другу до міністерства. До подання треба долучити: 1) Свідоцтво зрілости в оригіналі (переклад на німецьку мову полагоджує наше товариство). 2) Посвідку знання німецької мови (в браку такої вказати в поданню зґл. в описі життя, що побирано науку німецької мови в гімназії. 3) Опис життя в німецькій мові. 4) Посвідку матеріяльного забезпечення на час студій від батьків чи родини, нотаріяльно засвідчену.

До тутешньої політехніки приймають лиш абсольвентів гімназій, з реальних шкіл лише по уложенню доповнюючого іспиту. Подання треба вносити три місяці наперед, отже на зимовий семестр вже в липні, на літній в м. лютім. Подання проситься пересилати на руки нашого Товариства з відповідною сумою на полагодження перекладів і кореспонденції на адресу: „Ukrainische Studentenvereinigung an der T. H. zu Charlotenburg „Osnowa" e. V." Berlin Charlotenburg 2, Goethestrasse 67|a bei Fechner.

Життя студентів в Берліні при теперішніх житлових відносинах місячно від 25—30 дол. Оплати на школі є слідуючі: 2.50 мк. (німецьких марок) за годину наук, 60 мк. оплата, 15 мк. до каси хворих і т. п., що пересічно виносить від 160—180 мк. на семестр. Студенти, котрі служили в австрійській армії і стратили найменше два семестри через війну, мають право до так званих „Kriegsteilnemer" і платять лише половину. Позатим студентам першого і другого семестру дуже тяжко осягнути якунебудь знижку.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Казка про дві сестри.

Галицька Січка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за два невинні уступи зі статті п. з. „Самоврядне багно", за одно речення з бюлетеню краєвого комітету допомоги „Голодному Селу" і за кінець новинки п. з. „Ще про візиту воєводи в Яворові".

— **Спростування похибки.** В фейлетоні „по Югославії і Італії", поміщеним в часописи „Діло" з дня 26., 28. і 30. травня п. р., з причини мого невиразного письма та з неуваги складача найшли деякі річеві і мовні похибки, які спростовую. І так має бути в частині 2 носять замість несуть; гостільної замість гостинної, в частині 4. горе, замість море, 350 діяріїв (30 з. п.) замість 80 з. п., до Цетиньї через Негуш, замість Цетиньї Чев Негуш; в частині 5 має бути Шіякові замість Тіволі, має бути Otto Roberts Sprachführer замість Schrachführer. — *Д-р Куровець.*

— **Арешти.** В суботу рамком арештував поміцийний агент на вулиці п. Івана Полюгу. Коли арештований вимагав письменного наказу на арештування, тоді агент свистком завізвав двох поліцаїв, які вже повели в повній параді арештованого на поліцію. Його посадили при вул. Якубовича, відібрали від нього шлийки та шнурівки від черевиків, та в такому стані водили його по два рази в суботу і неділю до дирекції поліції при вул. Міцкевича на переслухання. Переслухували п. Полюгу аж чотири рази в справі якоїсь лотерії, з якої гроші будім то призначені на український університет і наприкінці в неділю попудни випустили. Таке поводження арештованого без шлийок та шнурівок під черевик'в з повною поліційною помпою по вулицях обраховане хіба на те, щоби з невинної людини робити посміховище та спровадити на неї моральне приниження. Це теж одна з многих „сальонових" розривок львівських поліційних органів.

— **150-ті роковини відкриття процесу дихання.** Проф. д-ра Стокляса заступник голови Чехослов. Академії хліборобства в Празі мав минулого місяця виклад в присутності міністра д-ра Годжі і численних спеціалістів про свої нові відкриття при механізмі дихання ростинної і звіринної клітини. На вступі зазначив, що в місяці квітні ц. р. минуло якраз 150 літ, коли славний французький дослідник Lavoisier викладав в Академії хліборобства в Парижі про фізіольоґічне значіння кисня для процесів дихання. Стокляса вже перед 25 літами звернув увагу цілого научного світа, що при першій фазі дихання повстає алькоголь в організмі звіринним і ростинним. Йому вдалося також ізолювати ензими (продукти ферментації) з органічну ростинного й звіринного, які спричинюють в розтворі грозового (виноградного) цукру алькоголічне квашення. Праці проф. Стокляси викликали велике зацікавлення по його викладах на міжнар. зїзді хеміків в Берліні в р. 1903, та на міжнар. зїзді хеміків в Римі в р. 1905, одначе инші вчені їх опрокидували, особливо анґл. дослідники, які доказували, що алькоголічне квашення викликують бактерії. Стокляса взявся в останніх часах знов за свої давні студії і при помочі радіоактивности доказав з цілою певністю, що звіринна і рост. клітина творить алькоголь. Стокляса разом зі своїми співробітниками розширив попередні погляди на дихання і стверднв, що при першій фазі дихання повстають реакції, які викликують творення вуглянної кислоти, ацетальдегіду алькоголю і оцтового квасу, та витворені при цьому органічні сполуки за доступом кисня перемінюються у вуглену кислоту та воду, Lavoisier уже перед 150 літами проголосив, що кисень спричинює оксидацію в ростинним і звіринним тілі, та що видихуємо вуглену кислоту і творимо воду.

— **М. Луцевич членом ВУЦЗК-ту.** На IX. Всеукраїнському зїзді Рад побільшено число членів Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету до 309, а їх заступників до 91. На зїзді взяло участь на 838 присутних делеґатів 4 проф. безпартійних. Як безпартійного вибрано в склад Всеукраїнського центрального виконавчого комітету між иншими і бувшого посла до варшавського сойму М. Луцевича, як представника української Волині.

— **Жива церква у Польщі?** „Ґазета варшавска" з 31. травня приносить таку відомість з Вильна: „Група білоруських д'ячів у Вильні зі сенатором Богдановичом на чолі виступила енергійно проти теперішньої православної церкви в Польщі та приступила до організації нової церкви по большевицьким зразкам, яка різнитиметься від „живої церкви" тільки малим додатком у назві, бо носитиме назву „стара жива церква". Митрополит Діонізій, по інформаціям тойж газети, наложив клятву на сенатора Богдановича і всіх членів нової церкви. Вшехпольський орган не згадує нічого про Білорусинів римо-католиків. Чи вона теж тягнуть до „старої живої церкви" чи ні та хто їх зе те обкладатиме клятвою?

— **Фонд купує 400 кораблів.** Департамент маринарки Злучених Держав має намір продати 400 кораблів. Форз агольосився до купна тих кораблів.

— **Український німий ґуртик у Парижі.** Ґрупа Українців-кінотехніків і кінематистів приступила до організації „Українського кіноґуртка в Парижі", метою якого є фахове обєднання і пропаганта української національної кінопродукції, плянтворювання сценаріїв українських авторів у закордонні підприємства та видання української кінолітератури. Всіх зацікавлених осіб проситься звертатися по адресі: Евген. Слабченко 34, rue Vineuse Paris XVI.

— **Чи закон про вимикання стіпендій може відноситися також до сільських кооператив?** Згідно з законом вільна каріє так, що отвирають свої крамниці перед 8 год. рано. А що села не полагоджують свої закупна по сільських кооперативах вже в 4. год. зранку, бо вже в 6-ій годині працюють на полі — навязало би цей параґраф чим скорше відносно до сільських кооператив і обставин рільництва змінити. Цією справою повинно занятися наше парляментарне представництво. Бож годі вимагати від селянина, що працює від досвітку до пізного вечора в полі, полагоджувати свої покупки в часі тяжкої праці, відриваючи від неї. Поліція всього цього не бере на увагу і переслідує та карає наші кооперативи за те, що вони отвирають крамниці перед 8. годиною з рання.

— **Українка.** В ч. 147 „Прагер Прессе" з 29. V. ц. находимо у рубриці „Slavische Rundschau" відділ: „Zur Anthropologie des Slaven" — „Die Ukrainer". Є це зреферування відповідного відділу книжки Е. Піттарда пп. „Les races et l'histoire" („Раси й історія").

— **На увагу гр.-кат. Ординаріяту й Марїнського Товариства.** Існує у Львові при вул. Софії велике заведення для сліпих. Посеред отих найнещасливійших дітей-калік, Поляків, є теж — не богато що правда, але є — українські селянські діти. Установа ведена у крайно шовіністичному польському дусі. Очевидно: українського слова там і не почуєш. Та річ у тім, що не чують його й із тих уст, які обовязково повинні там від час до часу сказати українське слово і, мабуть, не зустрівби при тому перешкод, які не можна би при доброй волі побороти. Маємо на увазі гр.-кат. духовників та взагалі ті особи, які від часу до часу заходили би до заведення відвідувати українські сліпі діти з титулу їх приналежности до гр.-кат. церкви. Знаємо про такі випадки, що в перших часах, після свого переведення до того заведення українська сліпа дитина плакала, що мусить „Отче наш" говорити по польськи та що певно забуде мовити тут, яку навчила її мати... А тимчасом українського священника там ніколи не видати, а ординаріят цією справою, на жаль, не цікавиться. Може би теж подумано про не таке Марїнське Товариство? Відвідини дочірки калік вимагають, безумовно, певної самопосвяти, але ж і можна помагатись від людей, які мають її як виразну ціль у статуті своєї організації, та яка випливає зі звання. Взагалі слід поцікавитись відповідним чинником ріжними того роду заведеннями калік і упослідженых і не видати цілком на поталу душі українських дітей, які найшли там притулок.

— **З ґімназій СС. Василіянок у Львові** з повними правами державної (вул. Супінського ч. 21). Вступні іспити до висших клас (II.—VII.) будуть дня 9-ого і 10-ого червня о год. 4-ій пополудні. Письменні зголошення до Управи ґімназії приймається до дня 8-ого червня включно. До такого зголошення належить долучити свідоцтво хрещення, запеплення після, евент. шкільне. Вступні іспити до I-шої кляси будуть дня 19. червня о год. 10-ій рано. Письменні зголошення (з документами як висше) приймає Управа до дня 18-ого червня включно. — Вписи до всіх кляс дня 19-ого і 20-ого червня. — *Д-р В. Щурат.* 2023 2—

З наших установ.

Загальні збори „Народної Гостинниці"

В суботу дня 23. травня ц. р. відбудуться загальні збори кооперативного стоварищества „Народна Гостинниця". Збори відкриє голова Надзірної Ради п. радн. Р. Сосновський. Після відчитання протоколу, з попередніх загальних зборів здасть звіт з діяльности п. директор О. Пащак.

З предложених рахунків довідалися члени, що товариство розвивається нормально та що завдяки створеній кон'юнктурі і запопадливости дирекції вийшло з передвоєнних клопотів, позбулося всіх незвичайно важких довгів, а тим самим стало на тривкій непохитній основі. Слід зазначити, що інвентар готелю і квартир скомплетовано і направлено, обі каменниці стовариства запопадливо консервуються і здержується зразковий порядок. Під оглядом порядків, уладження і чистоти готель „Народної Гостинниці" є без сумніву першим готелем у Львові, хоч, на жаль, не має тих розмірів і вигідностей щодо розкладу, як готель „Жорж" або „Краківський".

В році 1924 обі каменниці „Народної Гостинниці" біляновано сильною сумою 27 сот.; уділи виносили 5.044'40 зол., запасний фонд 1.777'22 зол., спеціяльна резерва на відновлення інвентаря 86 сот., вкладки осягнули суму 11.306'90 зол.

Згідно з вимогами закону з днем 1. січня 1925 р. відкрито золотовий біланс, зробивши переоцінку нерухомостей, в наслідок чого наступила вальоризація уділя, резерви і вкладок. Обі каменниці оцінено на 160.000 зол., в наслідок чого звальоризовано уділя, резерви і вкладки до 75 процент передвоєнної вартости. Дирекція предкладаючи відкриття золотового біляну, просила затвердити переведену вальоризацію.

Ця справа викликала широку і живу дискусію, в якій забирали голос дир. Колтунюк, інсп. Ліщинський, п. Стефанівський, п. Семчишин, проф. Яцевич, д-р Говикович, Ф. Федорів, дир. Саєвич, д-р Я. Олесницький, п. Галібей і ин.

Одні бесідники підпержували пропозицію дирекції щодо вальоризації, а другі зазначували, що вальоризація є безумовно за висока. Супроти того пропоновано, щоби справу вальоризації ще раз відіслати до розгляду Надзірній Раді. Члени дирекції, а особливо п. дир. Пацак в цілости підпержував переведену вальоризацію, яка виявляється в 75 процентовій передвоєнній вартости, а саме щодо уділів на 40.672'35 зол., запасного фонду на 25.372 зол., інвентарної резерви на 2.134 зол. і вкладок на 125.618'15 зол. Дир. Пацак зазначував, що в часах, коли „Народна Гостинниця" була в клопотах, пайчики і вкладники прийшли їй з допомогою. Обовязком дирекції тепер, коли справи стовариства стоять добре, є в границях спроможности вернути пайчикам і вкладникам вартість зложеного капіталу.

В голосуванні великою більшістю голосів прийнято вальоризаційне внесення дирекції, відчитано похвальний звіт Кождого Союзу ревізійного й уділено Управі абсолюторію та висловлено дирекції похвалу і признання за зразкове ведення підприємства.

Після того переведено зміну §§. 5. і 14. статуту, якою устійнено один пай на 20 зол. і вписове на 5 зол. На місце уступивших двох членів Надзірної Ради о. прелата Л. Куницького й інж. Мудрака, вибрано о. Миколу Галянта і знову інж. Ю. Мудрака. Членами контрольної комісії вибрано: пп. М. Мельника, М. Левицького і М. Лазорка.

Вкінці годиться зазначити, що під оглядом вальоризації „Народна Гостинниця" випередила всі инші наші інституції.

Бібліографія.

ЖУРНАЛИ:

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Видає Наукове Т-во ім. Шевченка. Львів, 1925. В. V. *Зміст:* Молитовник кн. Володимира Великого з 999 р. (Новознайдена памятка). Нап. пооф. Ів. Огієнко. Старий Львів. Церкви. II. На території княжого городу. 1. Княжа церква св. Миколая. 2. Монастирська церква св. Онуфрія. Нап. В. Карлович. М. Костомарів. В 40 роковини смерти. Нап. д-р Ів. Крипякевич. Miscellanea. I. Нововиднайдені українські драматичні твори кін. XVII. ст. (Тимчасова вістка). Под. д-р Я. Гординський. II. Kostomaroviana. Под. П. Зайцев. Хроніка. I. Наукове Т-во ім. Шевченка. II. „Плай". III. Українські памятки і традиції у Відні. Бібліографія. Оцінки і звіти. У випуску 10 ілюстрацій і 3 старі ініціяли. — Річна передплата 10 зол. Адреса редакції і адміністрації: Львів, вул. Чарнецького 24.

„СВІТ" двотижневий ілюстрований журнал, ч. 5, з 1. червня 1925. Зміст: Могила Івана Франка (титулова ілюстрація). — *І. Квасниця:* Над могилою Мойсея. — *І. Франко:* Мойсей, пісня X. (Автограф). — *М. Возняк:* З недрукованих поезій Ів. Франка. — Памятник І. Франкові на Клепарові. (різьба А. Коверка). — Куток кімнати Франка в музеї Н. Т. ім. Шевченка у Львові (ілюстр.). — *С.:* Літаком до бігуна (з 5 ілюстр.). *В. Атаманюк:* Я знаю... — *Мих. Рудницький:* Країна „щастя" (з 3 ілюстр.). — В радянських республиках (з 4 ілюстр.). Декораційна виставка в Парижі (з 1 ілюстр.). — Нова опера „Мазепа" (з 3 ілюстр.). — *Лермонтов:* Сон. — Сидір Кузик (з ілюстр.). — „Сянова Чайка" в Перемишлі (з ілюстр.). — Український національний танок (з 2 ілюстр.). — Зі спорту: „Україна І. Б.", Львів і „Мета І. Б." Клепарів; Спортовий клюб „Поділля" у Тернополі (з 2 ілюстр.). — Нашим інвалідам (з 2 ілюстр.). — Всячина. — Дрібниці. — Веселий куток (з 2 ілюстр.). — Загадки. — Піврічна передплата „Світу" виносить 9 зол., для Америки і инших країв 2 дол. — Адреса ред. і адм.: „Світ", Львів, Руська ч. 3.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

З початком червня ц. р. почне виходити на час літнього сезону двотижневий спортовий часопис „Спорт" як орган українських спортових товариств. Адрес редакції „Спорту" Львів, вул. Руська ч. 20 Сокіл-Батько.

Організаційний відділ УСС. уладжує легкоатлетичні змагання львівської волости дня 7—8 червня на площі Сокола-Батька пов стрийській рогачці зі слідуючою програмою:

Біги: 100 мт., 400 мт., 1500 мт., дружиновий біг 3000 мт., біг з плітками 110 м., гінці 400 м. (4x100). Скок у височінь з розбігом, скок в даль з розбігом, трискок, скок у жердині. Мет ратищем, диском і кулею, довільною рукою.

Обовязкова участь львівських спортових товариств: Україна, Зоря, Мета, Спортова секція Сокола IV. на Личакові. Зголошення надсилати в домівку Сокола-Батька, Руська ч. 20. Останній речинець 5. червня до 12 год. в пол. Початок змагань о год. 8 рано.

Ситківкові змагання для львівського округа будуть у днях 11, 23 і 24 червня 1925. на двох токах, на площі Сокола-Батька, рано від 8., попол. від 4-ої. Зголошуватися можуть тільки члени українських Спорт. клюбів у двох клясах сеніорів і юніорів до таких родів змагань: гра одинцем пань і панів, дайіна гра міщаних і мужеських пар. Вписове 2 зол. від особи приймає що дня п. З. Копертинська від 11-12 год. в домівці Сокола-Батька і вечером на грищу. Учасники змагань мають вільний вступ на площу і не платять окремо за грн. Зголошуватися можна найдальше до дня 8. червня до год. 8 веч. Дня 9. червня будуть сходини всіх зголошених грачів о 7 год. веч. в домівці С.-Б., де будуть вильосовані всі грачі до грн. Хто в означений годині не стане до грн — відпадає. Числення точок звичайне, нескорочене. На суддів запрошені пп. інж. Шепаровнч, Русин, Навроцький, Барусевич. Вступ для видців 50 сот.

Кружок Стрільців „Сокола-Батька" повідомляє, що дня 2. червня (вівторок) год. 7. мін. 30 відбудуться загальні збори в домівці „С.-Б." вул. Руська 20. Гостям раді. — За виділ: *І. Бойковський* голова. *В. Голінь* секретар.

Перегони наколесників. Дня 17. трав'ня відбулися змагання наколесників на 20 клм., уладжені К. Н. С.-Б. Крім суддів та змагунів ніхто ними не зацікавився. Перший прибув до старту відомий спортсмен Заславський Осип („Буй-Тур" Станиславів) в 47 мін. 14'2 сек. Другим був Крук Зенон (К. Н. С.-Б. Львів) в 47 мін. 59'2 сек. з причини дефекту колеса. Инші прибули зі значним опізненням. Проявився брак тренінгу.

Подається до відома, що збліжаються запоріжські змагання, отже час наколесникам до них як слід приготовитися. Запоріжські ігрища починаються 25. червня. — В. Г.

Стрий: Зоря—Скала 0:2 (0:2). Дня 24. ц. м. в Стрию в парку Иордана змірила свої сили львівська Зоря з тамошньою дружиною У. С. К. Скала. Виспід 2:0 для Скали. Гра надзвичайно гостра, особливо зі сторони Зорі; майже цілий час ведеться на середині грища, за foul-і заложників Зорі диктує суддя раз карного, другий раз вільного, з яких Скала добуває оба gol-і. В другій половині гра переноситься частійше під ворота Скали. Зоря хоче за всяку ціну відбитись, але на перешкоді їй стоїть воротар Скали Городиський, який кожний стріл прегарно ловить. Він заразом найкращий грач на гриці. Сили обох дружин рівні; в другій половині темпо було слабше, бо грачі втомились, що свідчить, що вони мало стреновані; технічно слабо вироблені надробляють завзяттям (Скала), або зловживанням сили (Зоря).

В Скалі найкращі були: Городиський, Ковалюк і Мельничук. В Зорі Подоба. Суддював Стоцький зі Львова. Публики багато. — *В. Ст.*

✝ Посмертні згадки.

Франц Гродський. Дня 23. V. ціле українське громадянство борщівського повіту потрясла вістка про смерть одного з найдіяльнійших робітників цілого повіту Франца Гродського, довголітного голови читальні „Просвіти" в Скалі, голови надз. ради кооп. „Міщанська каса", члена виділу філії „Просвіти", члена надз. ради Повітсоюза кооп. в Борщеві та члена всіх товариств в Скалі і Борщеві. Родився він 3. IV. 1866 р. в Лужках мурованих, старосамбірського повіту. По скінченню виділової школи в Самборі вступив до війська. Одержавши ступінь рах. підофіцера, вистував і перейшов на службу до скарбової сторожі. Тут вже як урядник виступає всюди сміло і відкрито як свідомий член української суспільности, бере чинно участь в громадській праці, за що власти перекидають його з одного кінця Галичини на другий. І так то в дуже короткому часі він обїхав цілу Галичину здовж і вподперек. Послужившися ступня респіцієнта, спенсіонувався, щоби мати змогу всі свої сили присвятити праці на громадській ниві. Осідає в Скалі і весь свій час присвячує громадським справам. Відновлює в Скалі кружок „Сільського Господаря", а незадовго потім з рамени кружка основує кооп. для збуту худоби і під її фірмою переорганізовує цілий повіт. Рівночасно веде сильну освітну працю в читальні, дає почин до закуплення площі і вибудування дому для захоронки та веде самостійно драматичний кружок при читальні. Війна знищила його матеріяльно до краю і з того часу починаються його моральні та матеріяльні злидні. Москалі часто докучають ревізіями, а навіть хвилево арештами, бо це небезпечний „мазепинець". По приході австрійських військ евакуюють його до Добромиля. Тут провадить він канцелярію правної поради та філію „Сільського Господаря". Згодом вертається знова до Скали і в найтяжчий час „гоненій" стає на сторожі прав українського громадянства містечка Скали. Відновлює читальняне життя, направляє доми читальні і навіть перебудовує, відновлює кооп. „Міщанська каса" та кружок „Сільського Господаря". Та ця робота не проходить йому безкарно. Його часто арештують так, що за час від 1919 до 1924 року був 12 разів арештований. За пізній час побуту в повіті не було ні одних зборів, ні одного національного свята і віцного віча, на якім не був би покійний Гродський та до якого не був би сам ініціятором. Веселої вдачі, в найгірші та найтяжчі хвилі вливає в ціле окруження охоту до праці та надію на краще завтра. А як палкий бесідник та метикий організатор зумів все і всюди кожне діло налагодити і повести та найбільше несвідомих переконати. Правдивий духовний батько та порадник всіх знищених війною. Не диво тому, що на його похорон явилося понад 4000 людей не лиш зі Скали а з усіх дооколичних сіл. Ціле місто було покрите жалобою, а громадяне Скали всі без виїмку жалкували як за рідним. Над домовиною промовляли о. Деревянка, дир. І. Мартюк від читальні та всіх українських установ, д-р Лупів від повітових організацій, п. Семенчук від тов-а „Січ" а п. Петро Мартюк від драматичного кружка. Домовину супроводжував міщанський хор з Борщева та скальський церковний хор. — Спи спокійно дорогий покійнику! Продиті над твоєю домовиною сльози нехай будуть тобі заплатою за твої неоцінені труди, а рідна земля, котру ти більше самого себе любив, нехай буде тобі пером!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Городенка. — Саля Нар. Дому.

Вівторок 2.VI. „Вій".

Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 23—?

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. кляси дня 27. червня від год. 9'30 рано; 3) вписи до кляс I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Дамиш.* 2037 2—5

Вписи до приватної жіночої учительської семінарії УПТ. в Самборі відбудуться дня 28. і 29. а іспити 30. червня ц. р. При вписі на I. курс вимагається: 1) метрики (укінчення 14 літ), 2) свідоцтва з укінчення 7-ої кляси всенародної або 3-ої середної школи з добрим поступом, 3) свідоцтва здоровля, виставленого на приписовім блянкеті повітовим лікарем. 4) в випадку перерви в науці, свідоцтва моральности. На пятий курс учениць не приймається, а на II., III. і IV. оскільки будуть вільні місця. — **Дирекція.** 2056 1-2

Останній концерт перед відїздом заграниню нашого відомого челіста Богдана Бережницького, якого виступи стріпули у нас з незвичайним одушевленням музикальної публики і критики, відбудеться в Дрогобичі в суботу дня 6.VI. Незвичайно цінна і різноманітна програма обіймає найкращі твори світових композиторів а також Варіяції і Думку Барвінського, який крім цего відограє ще кілька сольових своїх творів на фортепян. 1—1

Абсольвенти академічної гімназії у Львові з 1900 р., котрі ще не зголосилися на зїзд, зволять зголоситися зараз до т. д-ра Я. Гординського (Львів, вул. 29. листопада ч. 40) в цілі усталення участи. Збірка 11. червня о год. 8'30 рано в давній 8 кл. гімн. в Народнім Домі. Вечером 10. червня дожидатимуть львівські товариші тих, котрі вже ексмт. приїдуть, в ресторані „Народної Гостинниці" (вул. Косцюшка ч. 1). 1—1

Дрібні оголошення.

АГЕНТА до подорожі по селах, до розпродажі кіс і сепів пошукується. Інформацій уділяє бюро деникін, Гетьманська 22. 2035 2—?

ХТО служив військово або робив т. зв. вправи перед війною з бл. п. Бруном Гіжовським, зволить ласкаво подати свою адресу К. Гіжовській у Вишні, м. почта Матерів. Розходиться про признання вдовної платні. 1—2

НАДДНІПРЯНЕЦЬ, середніх літ пожаже кореспонденційне знайомство в цілі одружіння з панночкою блондинкою або шатинкою до літ 30. Фотографію вкладання. За дискрецію і зворот фотографії ручу старшинським словом чести. Адреса: Адміністрація „Діла" предявителеві квит. 10 дол. M 3712. 2051 1—1

ФАБРИКА чоколяди пошукує спільника з капіталом 7.500 зол. Зголошення: Лаубер Клепарівська 12. I. пов. 2—4. 2052 1—1

МОЛОДА інтелігентна женщина пожаже переписку в цілі матріонияльній з поважним інтелігентним мущиною. Зголошення до Адміністрації „Діла" для І. Р. 2054 1—1

ПАРОХІЯ Глубічок в борщівськім повіті до заміни за рівнорядну в станиславівській, екзмт. у львівській дієцезії. — Глубічок почта Озерани б. Чорткова. 2050 1—3

Д-р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ, адвокат в Галичі пошукує рутинованого, старшого солїситатора, котрий пише виразно на машині. Посада зараз до обняття. Проситься подавати свої услівя при зголошенню. 2055 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лїкар Загального Шпиталю і Народної Лїчниці

ординує при вул. Пекарській 26.

1916 **від год. 3—5.** 9—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАНЬКО

2030 веде канцелярію 2—5

В Любачеві — в Ринку

(в домі над головною трафікою).

Почення ніг,

гук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „OSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Синстусьна 7.** — Позів 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 6-16

Годинникарські роботи

під управою швайцарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Синстусьна 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2026 4—10

РУДОЛЬФ КРОПП

Магазин блаватних і модних товарів

2045 2—6

в ПЕРЕМИШЛІ

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю

Ринок ч. 24. (давнїйше в. ПІСКОЖ.)

З днем 25. травня ц. р. відкрив я при пл. Бернадинській 5 (Готель Варшавський)

Фабрину і Репараційний Варстат Сторів і Жалюзій

всіх систем. Виконую нові стори і їх направу по конкуренційних цінах.

Жигмонт Дильський

б, управитель фірми Адамскі.

2053 1—3

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 121 (10.504). Львів, четвер 4. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фн., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Угорщині 5 шв. фн., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ЧИСЛА 17 сот.

За внутрішню стабілізацію.

„З давен давна не визначувався наш український нарід солідарністю і дисциплінованістю, а навпаки відомі є крамоли, що були одною з головних причин народнього пихолиття. Недуга з давних часів була тяжким недомаганням нашого народу.

З окрема, в другій половині минулого століття йшов у нас, на галицькій землі, завзятий правописний спір про „йор", „йори" і „ять", під чим укривалося опрокидування самостійности нації. Довгий час блудило безрадне громадянство, заки побідила ідея самостійности української нації. Цим покінчився сей важкий і безплодний процес. Сьогодня видається це нашому молодшому поколінню майже неможливе, дивне і смішне, — а прецінь воно правдиве.

Опісля наші українські партії з дня минулого століття виріжнювалися між собою способом розв'язання соціяльно-економічних питань, більше або менше поступовим, — але стояли вже на одностайнім національнім становищі, що проявилося як найдокладнійше на міжпартійнім зїзді у Львові, в дні 7. грудня 1912 р. Цей міжпартійний зїзд зібрався був у Львові, щоби означити й устійнити наше політичне становище супроти великої війни, — яка тоді вже наближалася. Переведена нарада виявила тоді повну згідність всіх наших партій у становищі проти царської Росії — як найбільшого ворога українського народу. На цім міжпартійнім зїзді піднесено також думку, щоби заснувати міжпартійну Національну Раду, яка вказувалаб напрямні лінії нашої політики. Те все виказало нам політичну зрілість українського народу в тім важнім моменті...

А сьогодня переживаємо також важкі моменти в житті нашого народу, але чомусь не видимо тієї доспілости і політичної зрілости, що були у нас давнійше. Це є виплодом повоєнної політичної деправації, — що не дозволяє нам вийти поза ворота партії, а навіть в самій партії витворює окремі конвентиклі, групи і завязки нових партій — без убсновленого змісту і причини. Вийдім поза ці ворота, бо тоді побачимо наш нарід, і йому треба дати провід! Не страшні нам партії, ані той Львів, а лихо в тому, — як поза партією або Львовом не бачиться світа... Це буде колись, грядучому поколінню, здаватися знову неймовірним, дивним і смішним, — але дійсність показує, що так є. І те лихо годиться негайно усунути, бо воно шкідне і погубне, а його усунення дуже легке, бо залежить тільки від нас самих...

Ми перейшли воєнні і повоєнні катастрофи та з них треба нам вже раз отрястися і набрати нового духа до праці. Такі жертви мусить переносити кожний нарід, що бореться за свободу. Їх поносили й наші сусіди — раз і другий і третій, але вони через те не упадали на дусі, а згадуючи свої жертви-терпіння — піднималися на дусі і ставали разом до праці.

До хоробливих прояв у нас належить також те, що ми з острахом дивимося на наші внутрішні відносини та як про них говоримо, то одні другим дорікаємо або гуртом нарікаємо, а праці з цього виходить мало. Натомість дуже часто і радо говоримо про міжнародні відносини, про змагання світових блюків і т. п. А нам треба більше подбати про нашу внутрішню політику, щоби стабілізувати установи життя нашого народу.

Та до цього треба обєднаної акції наших партій, а в першім ряді мусить станути сконсолідована наша народна трудова (національно-демократична) партія. Вона має проголосити ясну програму нашої сучасної політики і відновити справдішню діяльність в народі та обняти загальні течії народнього руху. В цьому ділі не можна привязувати забагато ваги до тієї чи иншої особи, що має станути на чолі провідної діяльности, — бо політичний провід мусить бути викладником зібрної волі і почувань народу... Не шукаймо месії, а ставаймо разом до роботи — та буде гаразд, — бо один за всіх не зробить, а всі зроблять за нарід! —

Д-р К. Левицький.

Міжнародній Судовий Трибунал.

Сенатор Бораг про міжнародній трибунал.

Вашингтонський кореспондент віденської „Нає фрає Прессе" мав розмову з всесильним сенатором Борагом, керманичем сенатської комісії для закордонної політики Зєдинених Держав, на тему про міжнародній суд. Сенатор Бораг заявив, що зі щирого серця сприяє всім міжнароднім заходам, які мають на меті прийспішити і закріпити мир та приязнь між народами. Дослівно він говорив: Я не є противником міжнароднього трибуналу, як це дехто інформує з невідомих причин. Навпаки, ніхто мабуть з більшою нетерпеливістю не вичікує повстання незалежнього і безпартійного трибуналу, як саме я. Моє упередження до створеного Лігою Націй трибуналу коріниться в тому, що він уявляє собою нещасливу комбінацію суду з політичною установою.

Дехто твердив, немов то я є проти міжнароднього суду тому, що він є твором Ліги Націй. Це не відповідає правді. Ініціятива такого суду мене зовсім не цікавить, але навпаки, інтересує мене дуже сам суд у його теперішньому виді з його компетенцією та обовязками. Але в інтересі мира, в інтересі закону та порядку в міжнароднім взаєминах вважаю за необхідне, щоби той міжнародній трибунал займався виключно юридичними справами, та щоби безумовно оставав поза всякими впливами політичних установ. Я зовсім не вимагаю, щоби ініціятори трибуналу залишили свою працю та починали на спілку з нами підготовляти творення нової будови; — я вимагаю тільки деяких змін у статуті, які то зміни робили би ту міжнародню найвищу судову установу вповні незалежною.

Я противлюся тому, щоби Ліга Націй мала право звертатися до Міжнароднього Трибуналу за радою та опінією, і тим самим вважала його чимсь у роді міністерства справедливости при Лізі Націй. Тут маю на увазі не лише правничу опінію чи одобрення, але й те, що збори Ліги Націй на основі теперішнього статуту можуть вимагати від того трибуналу правничого одобрення чи правничої опінії у всіх Лігою правно передрішених справах, але вирішених тільки більшістю, ніж при ріжних поглядах. Таким чином трибунал деградується до установи наскрізь підчиненої Лізі Націй. Тому що трибунал розглядає ті самі справи, що й Ліга, то виробляється якась координована залежність обох тих установ, при чому на випадок розходжень у якомусь питанні все побіджує думка не Трибуналу, а Ліги Націй!

Зєдинені Держави завагалися, чи прийняти участь у Лізі Націй. Тепер нас запрошують через посередництво міжнароднього трибуналу, щоби через нього бути дорадниками Ліги і то в кожній спірній справі та для кожного розємного комітету, який Ліга покличе до життя для вирішення якоїсь европейської проблеми, при чому опінія трибуналу все може бути принята або відкинута.

Вкінці я поставлю вище всього навіть мою особисту участь у Лізі Народів, де Зєдинені Держави могли би мати деякий вплив на справи у самого джерела. Найновійші зміни статуту ще не затверджені усіми членами Ліги Націй — скаже мені дехто. На це я відповім словами Бріяна: „Протокол є просто зібранням до купи усіх тих старих ідей, які лягли в основу Ліги Націй. Він не накладає ні й членів ніяких нових зобовязань".

Та всі дотепер мною висловлені застереження не мають нічого спільного з питанчам, на яке я відповідаю; вони не мають нічого спільного з ролею трибуналу як дорадного органу Ліги Націй. Єдино можливий шлях, що доведе до розвіяння наших поважних завтій, є той, щоби грунтовно змінити статут трибуналу. Що означують взагалі застереження при політичних договорах? Якщо ми були би вступили зі застереженнями до Ліги Націй, то нині застрягли би в европейській комплікації так само глибоко, як і без застережень.

Міжнародній судовий трибунал, який справді служив би мирові та справедливости, мусить бути побудований на здорових основах та мусить бути незалежний. На мою думку зробимо величезне добродійство для людства і для світа якщо вкажемо на всі недостачі та небезпеки теперішнього положення і якщо підемо світові з допомогою

Голоси преси.

Кільна слів назади. — Примітивізм і передпотоповість. — Автореклама. Через шкла луцького воєводи.

Англієць Уїлєм Г. Фрейзер помістив в лондзькій Республиці свої помічення про Польщу. Цих кілька слів безпристрасної, але гіркої правди годиться теж подати до відома наших читачів:

„Часто стрічався я з твердженням, що по суті Польща є великодержавою, бо займає в Европі центральне місце, є огнищем, в якому перехрещуються важні інтереси, має великий простір, до 30 міліонів населення і значні природні багатства. Є це безперечна правда. Тільки не слід забувати про одно: Англійцям, що створили найбільшу в світі імперію, не можна заімпонувати ані просторами, ані населенням, ані природними багатствами. Є це певнодві основи для будівництва, але з певними фундаментів, що не можна видавати осуду про могутність і красу будинку.

Переїздяється десятки кільометрів, а одноманітним мурованим будинком є костьол. Англійці здіймають капелюх перед божим домом, але шукають теж школи.

Великі девчавші не стоять великими просторами і міліонами аналфабетів, яких не можна легко навчити ані володіти машиною, ані зброєю, — але школами, фабриками, хліборобськими машинами, світлими шляхами, працьовитим народом, який щоденно зусиллям витворює міліярди вартостей, льокованих в здобутках техніки.

На дорогах сотні людей, займатих при їх направі, повалі товче каміння молотками. Мене болить вид марнованої людської праці. Наскільки скорше, ліпше і дешевше робить це машина. Чому світ мусить оглядати, як у Польщі гине така коштовна праця. Майже в кожному містечку ярмарка. Дорогами повалі сувуть селянські вози. Тисячі возів. Люде знову марнують час. А тимчасом містечка пригадують Помпеї: самі руїни...

Селянські хати криті соломою, найлекше пальним матеріялом. Все марне, бідне, обдерте. Управа ріллі разить кожного, навіть нефахівця. Хліборобських машин є дуже мало. Якісь передпотопові плуги, борона і соха, селянин сіє рукою, тне косою, жне серпом, як у нас перед сотнею літ.

Найбільшим ворогом кожної країни є лінюх в кожній постаті чоловік, що їсть хліб, а в заміну нічого не дає громадянству, тупий урядовець, несолідний купець, що підриває довіря і кредит.

На кожному кроці можна стрінути у вас людей, що володіють кількома мовами, загально знають цілу низку дідем-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 386/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 116 (10.482) z dnia 28.V. 1925. w artykułach pod tytułem: 1) „Na dwoch stilciach" między słowami: a) z ukraińskymy i t. d.... a: Z początku, b) na widpowid'... a: Odnacze Kameniew, c) naszych braciw... a: Zizd wzaje. d) Z Polszczeju... a: W Polszczi, e) radiańskoi polityky... a: Moskwa jak kołyś. 2) „Odynoka rada" od słów: tilky poranyły... do końca artykułu. 3) „Nowynky" w ustępie pod tytułem: Złoba czy nehramotnist policyjnykiw między słowami: a) neju policja... a: My wże, b) gazeta „urjaduju"... a: wony prystajut, c) od słów: spokijnych hromadian do końca ustępu. 4) „SS. Wasyłyanky, ukraińska gimnazja i polski architekty" między słowami: na ce nema... a: 4) Koły nema zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępie pod 1) i 1) i występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 3) i z § 302 ustawy karnej pod 4) uznał dokonaną 27. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 28. maja 1925 r.

Hawel.

людської думки, людей, які нам Англійщиям імпонують... в розмові. Йде тільки про те, що тут бракує практичного змислу".

*

Після відкриття великої провокаторської панами у звязку з вибухом бомби в редакції „Валька люду" з одного боку — і після нових масових арештів на Волині, в яких дефенанва в час весняних робіт загорнула в свої сіти до 500 громадян, — міністерство внутрішніх справ вислало на „креси" рекогульку варшавських журналістів. Є це один зі способів офіційної реклями в користь „кресової" бюрократії, осадників і „кресового", очевидно, польського „сполеченьства". Туземці тих земель не є „сполеченьством", тільки „національними меншостями".

Поїздка вже осягнула свою мету. У варшавській пресі на всі лади йде вихвалювання волинського „сполеченьства". Очевидно, інформації про те героїчне „сполеченьство", а також і про невдячні „національні меншости" давав, ніхто инший, тільки луцький воєвода Дембскі, б. холмський староста. Годиться пригадати, що під кінець 1918 року п. Дембскі, як це стверджував посол Хрущський в соймі, висадив динамітом старовинну церкву св. Кирила й Методія в Холмі.

Та йдім слідом „кресових" інформацій, друкованих в центральному органі польської реакції „Газета варш." за підписом Софії Осбецгерової. Отже те „сполеченьство"

„є бідне і здемероване, відемні явища гостре перово, перекраслюючи факти, що викликує внеохоту инших дізнавць і дентічне запомнення в правлячих сферах. В напрямі угрунтування державности може не досить багато зроблено, але не було в тому напрямку ніякої допомоги".

З дальшої частини інформацій довідуємося, як дивиться міністерство внутр. справ очима висланих журналістів на національне питання.

„Місцеве українське (в оригіналі „русинське") населення формують три чинники: посли в 16-ти, які хотять будувати шляхом обєднання з рад. Україною і на місцях витворюють настрої, використувані диверсійно-комуністичною роботою: автономістично-федералістичний напрямок Антона Васильчука, який є майже без впливів; инший український національстичний напрямок (гівим tenetis, amici!) репрезентований б. полковником Петлюри Осіцяком, який воює з більшовизмом, стоїть на платформі, яка погоджується з тим, що Польщі потрібна (!!) є Волинь і зовнішньо відрікається тих земель, — за те хотів би створити українську думку, що може знадобитися українській державности роза Воляню (чи не на місці? — Ред.). Українські посли не мають глибших впливів, тільки витворюють настрої. Між політичною діяльністю і бандитсько-диверсійною роботою (чисто більшовицький термін! — Ред.) є деякий звязок, що доказує факт, що серед приловлених диверсійників було 11 провідників партій (можна уявити собі, скільки на Волині партій, коли між одними тільки диверсійниками приловлено аж 11 провідників! — Ред.).

Живу діяльність розвивають „Просвіти", що мають трохи (sic!) розумних людей. Загально слід ствердити, що ніякий з инвестованих напрячків не виконує пра-вової роботи. Ідуть в розсипці, сварються між собою, багато з них розуміє, що так далі йти не може, бачачи би нормальної праці, пішли би на якусь умову і виконували її льояльно. Агітатори з 90 відс. є замісцевими людьми, а Українцями стали еванно. Переворотова роботе йде головно зі Львова і Перемишля (як також і „диверсійні Санда"? — Ред.)".

Чи можна наторочити більше нісенітниць?

Пурус паста до взуття світової слави

Церковні справи.

Заборона евангелицьких відправ.

Пресвитеріянський проповідник п. Павло Ч. Крат надіслав нашій редакції такого листа:

„Починаючи від ч. 81 в „Ділі" явилось кілька статейок, з яких можна було виміркувати, що діяльність українських евангельських місіонарів: (Ол. Нижанківського, В. Кузіва і моя, Павла Кратя) іде без перешкод в боку місцевих властей, так, що з цього знову міг лехто робити висновок, що нашу місію місцеві власти уживають для розбиття уніятської церкви. В імя правди та щоб баламуцтво не ширилося, подаємо до відома кілька фактів, що ілюструють відношення польської влади до евангельських місіонарів. Правда, спираючись на тім, що ми належимо до пресвитеріянського, себто гельветського віроісповідання, що є признане легальним в межах Річипосполитої, ми ніякого не зголошуючись, ужили свого права навчати і відправляти в існуючих в цій хвилі в Галичині гельветських церквах. Але місцеві власти на це право подивились а иншого боку, і от 3. травня коломийський староста заборонив д. В. Кузіву проповідувати в церкві на Багінсберґу. На цю заборону В. Кузів вніс рекурс до станиславівського воєводи через канцелярію д-ра Чайківського в Коломиї. Дня 10. ц. м. станиславівська поліція відібрала і притримала в старостві та воєвідстві аж 10 днів мій пашпорт, так, що я, будучи британським громадянином, мусів звертатись за допомогою до свого консулату у Варшаві. Хоч ще 17. п. м. я мав відправу у Станиславові, але д. В. Кузіву станиславівський староста заборонив відправляти там 24. п. м. У Львові подібнож заборонило староство мати українське евангельське богослуження Ол. Нижанковському в каплиці Методитської Місії на пл. Бернардинів ч. 17.

П. ч. Крат.

Д-р С. Демидчук про секту пресвитеріян.

П-р Семен Демидчук, колись діяльчий організатор „Рідної Школи" в Галичині, а тепер адвокат і журналіст в Америці в Філядельфії, надіслав на днях до одного з наших визначних громадян цікавого листа про українських пресвитеріянських місіонарів. За дозволом адресата діячимося змістом того листа з нашими читачами:

„Сьогодня вичитав я в „Ділі", що „о. Василь Кузів" приїхав до Львова і звідтам має удатися на Волинь в цілі заведення української мови між українськими пресвитеріянами. — Уважаю своїм обовязком звернути увагу на політичну сторінку цього руху. — Від часу прибуття наших еміґрантів до Канади і Злучених Держав різнородні протестантські організації звернули увагу на чимскорше занґлійщення нашого народу при помочі релігії. Католицька церква була в нас національною і вони не мали до неї доступу. Половили отже всяких недокінчених акацемиків та студентів-недовірків на свою вудку добрими платнями і казали їм розбивати католицьку церкву між Українцями, а поширяти сектанство. Пресвитеріянська місія мабуть найсильнійша, бо найбільше наловила наших молодих людей і настановила їх проповідниками-„прічерами". Вони зробили просто ганебну роботу з національного становища, цькуючи брата на брата. Василь Кузів не є ніякий „отець", бо такої титулятури в пресвитеріянській організації нема. По анґлійськи є він звичайний „містер" а по українськи „пан" чи як там. Особисто розмовляв я з ним багато разів про його шкідливу роботу. Він зовсім не скривався з тим, що його вишлють по війні на Україну поширити там пресвитеріянство. Українська ідея для них — це блахман. Головне є нищення католицизму, чи хоч би православя, а як у Галичині настане релігійний роздор, то вони в Америці будуть мати аргумент. Це їм тут поможе при дальшій погубній праці. Те, що він каже, що їде на Волинь українізуаати пресвитеріян, є лише підступом. Його ціль є кинути Галичину в круговорот релігійної боротьби. За короткий час він вже буде в Галичині десь в Городенщині, звідки він родом. Всі вони безличчо влізливі, а ніхто з Галичан ще не має досвіду в боротьбі з ними. Не сумніваюся, що багато, хоч би молоді, схоче з цікавости познайомитися з якоюсь невідомою їм релігією. А що ріжнородні протестантські секти загалом не багато ріжняться від поганства (деякі завели вже почитання сонця через тянець дівиць по церквах в Нью-Йорку), то це не одному може заімпонувати признатися до релігії, яка не накладає ніяких обовязків. — Особисто п. Кузів є симпатичний чоловік і я не маю особисто з ним ніяких порахунків. Сповняю одначе обовязок своєї совісти, коли про це доношу. Колиб, боронь Боже, в Галичині настав який-небудь релігійний роздор, наша еміґрація буде погребана...

С. Демидчук".

Політичні новини.

Французьке посольство при Ватикані.

Напружіння свого часу так багато справа ліквідації французького посольства при Ватикані найшла свій кінець у французькому сенаті. Нове міністерство відмовилося від проєкту Ерріо а Бріян заявив, що не має ніякого наміру ліквідувати те посольство. Сенат більшістю 168 голосів проти 12 затвердив кредити на те посольство. Голова демократичної лівиці висловився проти асиґнування, а більшість його групи від голосування здержалася. Тепер перейде ця справа ще раз до парляменту, але на те, щоби вже остаточно осягнути затвердження асиґнувань а тим самим і збереження посольства при Ватикані.

Австрійсько-большевицький конфлікт.

Радянський уряд є того погляду, що заява австрійського міністра закордонних справ Матаї на національних зборах та оголошене в пресі звідомлення большевиків не заповольняють. На днях радянський уряд звернеться до Австрії з нотою протесту. Нота має бути зложена в призному тоні, але незважаючи на те, буде домагатися

Кияк Поліщук

„Сінь голубинна".

Фраґменти.

I.

...Зимою сонце завжди над містом, а місто на горбах: димарі, церкви й костели, та ще той „копець", що на памятку унії...

...Зимою сонце завжди поуз село, а село на низинах: стодоли й хати, хати й стодоли, осторонь яких — церква на горбочку, що як сінь голубинна...

Низче — плебанія: хата під гонтою, комора й хліви, а навколо сад овочевий і — ще тиша...

Тишу будили дві сосни, що коло вікон кімнати старого, а старий ґомбєць, Микола Хованець, не любив тиші, бо в ній щось таке, як те, що колись у Талєргофі...

Коли ж гомоніли сосни, тоді шияв думками по далеких степах України і снував тонке мереживо мрій про Золотоверхий Київ, звідки „пішла і є земля Руська..."

„Вся земля Руська" десь там, як за горами, куди не пройти й не проїхати...

Один тільки шлях, що до міста. Цавний шлях, яким на ринок бараболю возять, та ще на „асентеруиок" ходять, або „панину" носять...

Здовж села вузька річечка, в якій літом — болото, бо місто, що добре їсть, не може пити одне тільки пиво. Місто пє сільську воду й довгими зимовими ночами блимає безліччю електричних очей, освітлюючи не тільки засніжені поля, але й навіть церкву на горбочку, що як сінь голубинна...

Тоді часто стояла під церквою сумна постать у чорній рясі. Постать довго-довго дивилась на шлях, що до міста, а простріляний дзвоник з розбитої дзвінниці ледви чутним ячанням звучав:

— Колись Хмельницький...

І думав старий:

— Був тоді „копець", чи не було?

Люде на селі говорили:

— Цей шлях десь зі сходу...

Зі сходу завжди — Татаре, а тому й шлях — „татарський".

І згадував старий:

— Як котили валами московські війська...

І вже не дзвоник, а ніби сніги, — старечі уста:

— Тоді Брусілов, Гінденбурґ і Січові Стрільці...

Глухим зітханням груди:

— Стрільці й Талєргоф!...

Ужилося на голові сиве волосся, а мізок усе ще про дійсність:

— Тепер Брусілов — „комуніст"; Гінденбурґ — „республиканець", а Січові Стрільці...

Трівожно поглядом кудись за село. Там, за селом, щойно торік засипано рови стрілецькі. Зостались від того купи іржавих дротів на городах та купи червоної цегли під церквою.

Був ще й Галлєр...

Звідтіль, де „копець", три дні й три ночі, — набій за набоєм, а від того й цегла...

Тепер ніби однаково, а тоді все село — стиснені кулаки і сціплені зуби...

Тоді церква на горбочку, як вартовий з простріленими очима, — дивилася на село і ждала...

Тоді старий сидів чогось у сіні, як прийшли й сказали:

— Вся церква, як решето, дірами світить...

А в плебанії ні одної шиби, тільки від вікна до вікна, — вітер...

Вітер остужував серце й гнав у затишок.

Журно скрипіли розбиті двері в плебанській хаті і тоді під церквою була тільки тиша, в якій щось таке, як те, що колись у Талєргофі...

І довго ще, довго ходив старий по единій у цілім будинку кімнаті, ганяючи думи.

Вдень приходили по метрикальний відпис: молоді хлопці, від яких пахло сіном і хлібом...

— Скільки? — спитався один, коли все вже було готове.

— Тільки штемпель... — сказав старий.

— Гм... — завагався той. — Чи не можна так, щоби так... без того...

— Нічого... Нічого... — всміхнувся й наліпив штемпель. Коли пішли, то думав:

— Треба підтримувати...

І згадав, як сам лазив аж до бані, щоби закрити діри, щоби на престол не текло, коли дощ.

— Треба підтримувати... — лиш про себе.

...Зимою сонце завжди поуз село, а тому зимою завжди дні короткі і всі вони, як той шлях, що до міста, — однакові...

— Треба підтримувати, — тихо, бо то сінь голубинна, під якою всі дні мої...

Колись — инакше, тепер — так, бо колись була ще й „читальня", а тепер тільки школа, в якій „пся косць" діти вчаться...

Хвилинами так, ніби „вся земля Руська" десь там, як за горами, бо ще тільки під сірими стріхами щось, як своє...

Під сірими стріхами каганці мерехтять, під сірими стріхами давні казки, під сірими стріхами вічні звичаї.

Радість — коляда...

Так було до Хмельницького, так є й після Галлєра, бо хтож зни шить Предвічного, що „був ко

ловної сатисфакції. Переговори про спроби поладнання конфлікту ведуться у Москві. Австрійський посол Поль веде переговори з Літвіновим. Ціле непорозуміння почалося з того, що Матая виголосив велику промову проти комуністів та проти осідку одного з центрів комунізму у Відні, та заповів його ліквідацію зі сторони австрійського уряду. Большевики тим обра-

З пожежища.

(Класичний документ хами)

Рознагнання Гімназійного інституту в Перемишлі. — Виконання драконським указом 150 учнів на вулиці. — „Незбиті докази".

Вчора приносили нам громадянство про нечуваний факт знущання над українською молодю в Перемишлі. Сьогодня поміщуємо відповідний указ львівської шкільної куратерії, який у всій своїй величі звучить:

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Lwowskiego
L. 16150.
Lwów, dnia 14. maja 1925 r.
Do
Wydziału Towarzystwa „Bursa im. św. Mikołaja"
do rąk prezesa
Pana prof. Romana Hamczykiewicza
w Przemyślu.

Urząd Wojewódzki Lwowski pismem z dnia 13. maja 1925 r. L. 41510 podał mi do wiadomości, co następuje:

„Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń stwierdzono niezbicie, że stowarzyszenie „Bursa im. św. Mikołaja" w Przemyślu, nie spełnia swoich zadań w sposób należyty i nie odpowiada przyjętym na się obowiązkom.

W szczególności na podstawie dochodzeń i rewizji przeprowadzonej w instytucie utrzymywanym przez stowarzyszenie, stwierdzono, że internat ten jest ośrodkiem wywrotowych haseł wśród młodzieży szkolnej, która zajmuję się niedopuszczalną wśród młodzieży szkolnej polityką i to o tendencjach wywrotowych antypaństwowych, dalej, że kierownictwo instytutu odpowiedzialne za jego prowadzenie toleruje wywrotową propagandę wśród wychowanków przez co wytworzyło taki stan rzeczy, że instytut stał się aktywnym rozsadnikiem idei państwoburczych i szerzycielem haseł terroru wśród młodzieży zamieszkałej poza murami instytutu.

Przedstawiony powyżej stan rzeczy stwierdza dowodnie materjał zakwestjonowany podczas rewizji w internacie, świadczący o tendencjach tam panujących. I tak zakwestjonowano wśród wychowanków wspomnianego instytutu:

1) u Iwana Melnyka ucznia VII kl. odezwę K. P. P. z listopada 1924 r. krytykującą rządy premjera Grabskiego,

2) u niewyśledzionych na razie uczniów 4 odezwy K. P. P. z daty Warszawa, styczeń 1925" poświęcone pamięci Lenina, 7 odezw K. C. Z. M. K. Z. U. z daty „Lwów, styczeń 1925" poświęconych pamięci Lenina, Róży Luxemburg i Liebknechta, 10 odezw K. P. Z. U. z daty „Lwów w lutym 1925" obejmujących sprawę stanowiska socjał.-demokracji do robotników, odezwę pod nazwą: Wsim Hromadjanam Zachidnych Zemel Ukrainy do widoma" z daty Lwów, w sierpniu 1924" omawiającą sprawę stanowiska t. zw. Kuratorjum Ukraińskich Wyższych Szkół, odezwę „Do wsich Hromadjan" w sprawie zjazdu przedstawicieli studentów na Kongres w Warszawie, odezwę z daty Lwów marzecz 1924" poruszającą sprawę t. zw. ukraińskich wyższych szkół, broszurę skomunizowanego Klubu poselskiego U. S. D. P. pt. „Jak polski pany nas nauczajut", afisz z zawiadomieniem o wiecu sprawozdawczym komunistycznych posłów Skrypy i Paszczuka na dzień 25. stycznia 1925 r.

3) u Grzegorza Mazykiewicza, ucznia VII kl. nielegalne pismo perjodyczne, litograficznie odbijane w języku ruskim pn. „Meteor" oraz list, w którym wymieniony wraz z Łukaszem Kozłowskim również uczniem VII. kl. zwraca się do przedstawicielstwa Zw. Soc. Rep. Radzieckich w Warszawie z prośbą o udzielenie informacji co do sposobu wyjazdu na Ukrainę Radziecką, co wskazuje na krzewiącą się wśród studentów ideę aktywnego działania w myśl wskazówek organizatora band dywersyjnych na Ukrainie sowieckiej, atamana Tiutiunnyka i Hryńka Kossaka.

4) u Włodzimierza Mysiaka, ucznia VII. kl. broszurkę o materjałach wybuchowych i dwie broszury o mostach polowych i wojennych.

5) u Jarosława Karpiaka studenta, wycinek z gazety, zawierający wzmiankę o mordzie dokonanych ub. roku na osobie dyrektora śp. Matwijasa.

6) u Eustachego Woronki, 2 listy składkowe nielegalnie istniejącego w Przemyślu ruskiego klubu sportowego pn. „Sanowa Czajka".

7) u Mikołaja Krajczuka studenta legitymację członkowską wspomnianego klubu.

Już sama ilość wyszczególnionych wyżej odezw komunistycznych i innych, które znaleziono, przekonywa o słuszności zdania, że odezwy te przeznaczone były do dalszego kolportażu wśród młodzieży, nie zaś że znalazły się w instytucie okolicznościową drogą przypadku.

Umacniają one przekonanie o skomunizowaniu kół ruskiej młodzieży szkolnej zwłaszcza klas wyższych w Przemyślu, w ogólności, w szczególności, zaś wychowanków instytutu gimnazjalnego.

Na specjalną wzmiankę zasługują znalezione wśród odezw komunistycznych kartki zawierające napis w języku ruskim „Śmierć psu" z datą 6. kwietnia 1925 r. Napis ten zaopatrzony krzyżem w pośrodku został sporządzony na kartkach z zeszytu szkolnego przez kalkę, co pozwala wnosić, że niewyśledzony dotychczas autor z pośród wychowanków instytutu sporządził ich większą ilość, zaś uwidoczniona na nich data potwierdza mniemanie, że były przeznaczone do rozlepienia na wypadek udania się planowanego w dniu 6. kwietnia br. zamachu morderczego na osobę dyrektora Hrycaka, jak to zresztą miejsce miało po zamordowaniu śp. Filipowa. Fakty powyższe rzucają ostrzegawcze światło na psychozę mordu, wśród jakiej żyje ruska młodzież szkolna w Przemyślu, oraz że źródło akcji terroru tkwi w instytucie".

Wobec powyższego stanu rzeczy, widzę się zniewolonym zabronić uczniom szkół publicznych mieszkania w Instytucie.

Do końca maja br. uczniowie tam mieszkajacy winni wyprowadzić się na inne mieszkania.

Stosowne rarządzenia wydaję równocześnie Dyrekcjom Gimnazjów.

Kurator:
Sobiński mp.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Тугут заповідає реевізиції проти мін. Ратайського.

Був. мін. Тугут оголосив лист, в якім заповідає, що на соймовій комісії зложить цікаві ревеляції звернені проти мін. Ратайського. А саме відслонить він деякі скандальні тайни з практик варшавської дефензиви, про які мін. Ратайський знав дуже добре.

Заворушення в Китаю.

В Шанґаю вибухли поважні заворушення на тлі большевицькім. Убито 18 осіб, а 60 ранено.

З Гонконґ доносять, що в полудневім Китаю збунтувалося 600 вояків, які повбивали більшість офіцирів.

СРСР. перестерігає Японію.

Представник „Рости" переслав японським газетам комунікат-осторогу під адресою Японії перед попиранням губ. Манджурії Чанг-Тсо-Ліна. Сказано там м. ін.: Реакційні кола в Японії говорять про війну з СРСР. Імперіялістична група в Японії хоче прогнати СРСР. з Манджурії, головнож із сх.-китайської залізниці. Також Англія впливає на Чанг-Тсо-Ліна. Коли Японія дійсно хоче вдержати приязні взаємини з СРСР., мусить перестати попирати всі чинники, що шкодять радянському урядові. З огляду на міжнароднє положення було би некорисним для Японії почати спір із СРСР. Часописи зазначують, що таку пересторогу рад. пос. Коп предложив на авдієнції у японської цісаревої й князя регента.

Вбивство засуджених.

Б. болгарського мін. Янова і б. през. собрання Потера, засуджених на 10 літ вязниці, поліція вбила підчас ескорти. — Болг. поліція арештувала провідника банди, Хр. Пашата, яка виконала замах на короля Бориса.

Станиславівщині і Покуттю
по відома:
КОНЦЕРТ
Менцинського Кадета
СТАНИСЛАВІВ, субота дня 6. червня.
КОЛОМИЯ, вівторок дня 9. червня
Подробиці в афішах.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Проєредне число „Діла" сконфіскувала прокуратура за сім місць із передової статті пп. „Пальцем по чомі" і за цілий малий фейлетон пп. „Казка про дві сестри".

— **Епільог большевицького повстання в Бесарабії.** В перших днях червня почався у Букарешті великий політичний процес проти комуністів, що намагалися зробити переворот у тав. Татар бунарському районі. Деякі з обвинуваченних мали пробратися на румунський беріг Дністра з України і при підмозі місцевих комуністів мали підняти повстання проти румунської влади. У місті Татар Бунар вбито голову міста і секретаря а цілий румунський пограничний відділ знищено. З Татар Бунара комуністи направилися в окольчі села, де проголосили радянську республіку. Цілий той район находився в руках большевиків на протязі кількох днів. Шойно при допомозі значних військових сил вдалося ту республіку ліквідувати. Тепер саме відбувається епільог тої цілої історії.

— **Концерт М. Менцинського.** Понеділковий концерт знаменитого співака, героїчного тенора київської опери М. Менцинського був одним великим тріюмфом незрівняного мистця і численно зібраної публики, яка — віддаючи пошану мистцеві, тим самим голдилася українською піснею, збірною власністю українського народу. Композиції Січинського, Ярославенка, Лисенка, Людкевича, Мусоргського, Гречанінова, Вагнера й ин. в інтерпретації незрівняного мистця були справжнім, незвичайно вибагливим духовим пиром для концертової публики. Мірилом пошани і звеличання мистця може послужити той рішаючий під теперішню пору факт, що — не зважаючи на вельма важку матеріяльну скруту, українська публика виповнила салю по береги. Не сумніваємося, що також щире, сердечне й загальне прийняття найде мистець також і в инших містах Галичини. Завтра помістимо про концерт фахову рецензію пера відомого композитора п. В. Барвінського.

— **Зміна терену.** Повідомляють нас що „кресова" поліція, яка так знаменито списалася на Волині, арештуючи до 500 громадян під замітом „антипаньствової" діяльности, має намір поширити свою діяльність на Сх. Галичину. У Володимирі переводили цілу справу непрішаний, в історії тюремництва на віки вічні „золотими буквами" записаний підкоп. Лабки. Коли згадніть, що у Сх Галичині від довшого часу не було масових арештів, то зовсім рациональною є думка про конечність перенесення волинської поліції до Галичини. тим більше, коли вона виявила таку „спрежистость" у вишукуванні „антипаньствових" елементів. У Львові мають шукати за „комуністичною централею" і за звязками волинських освітних діячів з галицькими. Може й що що мають на приміті, Господь то знає. Досить того що наступить зміна терену діяльности.

— **На марґінесі інтерпеляції посла Скрипи.** У звязку з інтерпеляцією посла Скрипи, яку ми надрукували в „Ділі" з дня 10. квітня (ч. 79) дістаємо листа від п. Івана Волошина з Луцька. В тому листі п. Волошин заявляє, що він ніколи не брав участи у вербуванню добровольців до армії ген. Врангля. А через те згадка в названій інтерпеляції про нього як про агента Врангелівського штабу не відповідає правді. „А тому — пише дослівно п. Волошин — публічно заявляю, що до московської Врангелівської групи, ворожої змаганням українського народу, я не маю не маю і не буду мати нічого відношення".

— **Вечір української пісні у Ґрацу.** Українські студенти в Ґрацу дали дня 19 травня п. р. вечір української пісні. Ґрацький „Тагеспост" з 20. V. помістив на цей концерт таку рецензію: „Українське студентське товариство „Січ" у Ґрацу, що вже в минулому році звернуло на себе увагу наших музичних кол своїм концертом, дало вчера (вівторок) у лицарській салі концерт із багатою програмою, яка завдяки своєму дотепному уложенню дала змогу навіть незорієнтованим у цій матерії зазнайомитися з українською музикою та формою її вислову. Українську музика, що уявляє собою поднятіднє гармонію крові і душі, сягає до джерела стародавних церковних мельодій і по своїх пісень та містить у собі, як це зазначив у своїй вступній мові п. В. Патриця, завдяки своєму мольовому характерові багато полуднево-словянського мулчного елементу. Добре зіспіваний мужеський хор, і мішаний хор в капелли зпродукували під одушевляючим проводом п. Филипа Гайди деякі українські народні пісні, переймаючий душу жаль козака за своєю долі Людкевича, ані

пись Колядою, а тепер Христом став?"...

Ще тоді, як „пан іконом роботу загадували", як усі нічого не знали, — знали:

„За те, що Коляда помагав Перунові творити світ, Перун вирішив зробити його безсмертним та вседобрим і так послати на землю, щоб він заопікувався всіми людьми й захистив їх від збитків стрибожих унуків. Послухав Коляда й пішов на землю в саму зиму люту й опівночі вийшов із білої скелі, що самітно стояла в пустельнім степу. Стрибог, побачивши це, негайно скликав до себе всіх своїх унуків і дав розказ, щоби ті замели Коляду зимними снігами. Коляда сховався в печеру, що була у тій скелі, з якої він вийшов, і став ждати, заки Стрибог не стомиться і не ляже спати. Але Стрибог аж із сил вибивався, а проте не клався. Коляда сидів і думав, — як би так повідомити про себе людей. А коли так думав, то його лице засяло ясним сонцем далеко в степах, де ночували з отарами овець перемерзлі пастухи. Побачивши світло, пастухи побігли до нього і так прийшли до Коляди й поклонилися. Тоді Стрибог побачив, що нічого діяти, засоромився й погнався у лісові нетри, а Коляда всевладно запанував на всій землі і став опікуватися всіми людьми, як не міг би ними опікуватися навіть сам Перун, серце якого завжди повне грому"...

Сонце зими — Коляда.
На Коляду село весною сяє:

„Що в полі, в полі сам Христос ходив,
Діва Марія їсти носила"...

Після Коляди весілля справляють, а для того — метрикальні відписи....

Колись був дохід, як і за инші „треби", а тепер — „треба підтримувати"...

Ще якось ті діти, що до школи ходять, казали, як учитель казав:

— Ваша Україна буде, як вас не буде...

За вікном сіріло, що значило — скоро сонце над містом і, як за годину, повезуть із села бараболю на ринок...

Зимне, як крига, ліжко тріщало і тріщали за вікном намерзлі віти яблоні, але в серці старого тепло його віри:

— Треба підтримувати...

...Сліпла безліч електричних очей і вставали із млп: димарі, церкви й костели, та ще той „копець", від якого три дні і три ночі — набій за набоєм...

Церква на горбочку, як вартовий з простріленими очима, дивилася на село і ждала...

(Продовження буде.)

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уладжує світової марки
ГРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уживаний першорядними знавцями цілого світа за найліпший. Вірність репродукції без шуму. Великий вибір пісень, рівнож жидівських і єврейських канторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТ НА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1897 10—20

пісні Лисенка і виробить український національний гимн. Особливий інтерес роб'ть будучи пісні українських дегіомерів, що боролися по стороні Австрії в часі світової війни. Прекрасним доповненням до незвичайно злагоджених хорів був фортепіяновий квартет (панів Якубовича, Машкова, Патоцкого і Гроня, який обняв теж весь фортепіяновий супровід) в „Українському путпурі" та в „мельодіях з України" Присовського. П-на С. Чикалюк відспівала своїм прекрасним мягким сопраном кілька пісень Ніжанковського а як надаток „фіялочку" Мендельсона і здобула собі тими піснями бурю оплесків разом із китицею квітів. Виряджчики осягнули повні сукцес. Численно зібрана публика віддячувалася виконавцям за рідні пісні бурею оплесків." Вже з тої газетної замітки видно, що вечір української пісні нашим студентам вповні вдався, та що вони здобули ним симпатії чужих Німців та причинилися до спопулярнізування української пісні. Очевидячки, що матеріяльна сторона дала товариству повний успіх, бо принесла кільки австр. корон чистого прибутку.

— **Мораль Львова** поступає вперед. З нагоди латинських Зелених свят уладила поліція нічний перегляд львівських парків. Темна, запашна ніч давала запоруку повного успіху експедиції. І справді. Поліція застукала кількадесять пар на морально-нелегальній гутірці, з яких тільки декого затримано в арештах. Всі решта були це мирні і статочні горожане столиці, яких маєва нічка вимамила з душних кімнатна лоно природи.

— **Розклад їзди залізницею** по всіх шляхах Польщі та получення зі закордоном виїшов в українській мові накладом кооперативи Українських залізничників в Станиславові. Розклад можна набувати від 5. червня в усіх українських книгарнях. Важний від 1. червня 1925. Головний склад: „Українська Книгарня" в Станиславові. Ціна 1 зол.

З судової салі.

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Дальший перебіг розправи „УНПО" — пятниця і субота.

(Від власного кореспондента.)

Переслухання свідків йде далі. Зізнають головно наші селяне, які мали перед слідчим суддею сильно обтяжувати обвинуваченних в иьому напрямі, що вони а них ходячи по селах, мали намовляти свідків до вступлення в організацію. Свідки навіть пізнавали з „карточки" (фотографії) тих емісарів „УНПО" у слідчого судді, а на розправі мали розпізнати їх з „оригіналу".

Допит тих свідків покінчився великою компромітацією судових властей, як таких, а слідчого судді зокрема.

На тридцять кілька переслуханих свідків — 28 зізнавало перед судом по заприсяженню — цілком противно як це зробили в слідстві. Питані чому змінили свої зізнання — завважди один за другим, що слідчий суддя питав їх щось по польськи — а опісля їм щось по польськи відчитав — але що це було, того вони не знають. Опісля казав їм зізнання, чи пак протокол підписати, „а вот і ми підписали, що це було—мя не розберемо".

В обвинуваченних не пізнають тих, на котрих залежить прокураторові—на розправі нікого з „карточки" не могли пізнавати. І що написав слідчий суддя — про те не знають!

На салі велика консернація!!

На загал свідки держались добре — за виїмкою кількох молодих одиниць — головно бувших військових — теперішніх поліційних конфідентів, які під позором бажання вступити в організацію вивідувались про неї і доносили про все поліційній владі. До таких належить зарахувати братів Тунівських Володимира і Олександра з Кременця, Василя Сабатова з Кременця, Левчука Олександра з Острога, Грушецького Петра з Дружкополя, Івана Миколаєнка, учителя з Охлапова. Цей останній осібняк видав у руки поліції всіх свідомійших селян з Охлапова. Подібну роль в Волотині відограв Созонт Панасевич, замешкалий тепер в Луцьку — тайний конфідент поліції, перед котрим належить остерегти всіх наших діяльнійших людей в Луцьку.

Стільки відносно свідків. Обвинуваченні держать себе добре і солідно і належить зазначити, що між ними нема ані провокаторів, ані поліцейських конфідентів. Є багато молодих парібків наївних і добросущних, — парібків, які наслідком роботи, або під впливом різних инших штучок „судового следователя" більше сказали, як повинні це були зробити, але демораліза ції між ними нема. Навіть обв. Горнаков — сам зрештою Росіянин зі Сибіру, який скатований в слідстві, видав багато членів організації, на розправі заявив: „ах! Ми хотєлі всєвабдіть наш український народ!"

Військо на салі розправ!

В суботу ранком впровадили на салю розправ більший відділ війська. Частина разом з поліцією окружила обвинуваченних, друга частина окружила пішохолем Високий Трибунал! Инші заняли місця коло вікон і дверей салі.

На салю розправ прибув також офіцер-комендант цього відділу з надкомісаром поліції.

Причина цеї „поради" незнана. Кажуть, що суд сильно зденервований зізнаннями свідків з пятниці, та страшним гоголівським обличем „Провокації", яка омотала своїми кольцями наших селян і посадила їх в тюрму. До тієї провокації добирається консеквентно оборона — так, що мабуть вже в понеділок постарається в дечім відслонити заслону, якою ця медам закутилась.

Не зважаючи на латинські Зелені свята в неділю і понеділок розправа продовжуєтьсн. *Ш.*

СПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Городенка. — Саля Нар. Дому.

Четвер 4.VI. „Дні нашого життя" (пєса Андреєва).

Пятниця 5.VI. „Ревізор з Петербургу". (Чистий дохід з вистави для „Союзу Українок").

Субота 6.VI. „Викрест".

Неділя 7.VI. Пращальна вистава: „Мазепа".

Коломия. — Саля „Нади Щадилівої".

Понеділок 8.VI. „Маруся Богуславка".

Вівторок 9.VI. „Пан Твардовський".

Середа 10.VI. „Дні нашого життя".

2059 1—?

„Міщанське Братство" повідомляє своїх членів, що в неділю, дня 7. червня відбудеться в льокалі т-ва в год. 12 вполудничит на тему: „В здоровому тілі, здорова душа". 2061 1—1

На увагу бережанським абітурієнтам з 1905 р. Дня 28. і 29. червня ц. р. відбудеться в Бережанах товариський зізд усіх тих товаришів, що складали іспит зрілости в бережанській гімназії в 1905 р. Зголошення приймає секретар зізду адвокат д-р Едвард Голендер у Львові, вул. Сикстуська 17.

Дрібні оголошення.

ХТО служив військово або робив т. зв. вправи перед війною з бл. п. Бруном Гіжовським, зволить ласкаво подати свою адресу К. Гіжовській у Вишеньці, м. почта Магерів. Розходиться про признання вдовиної платні. 2—2

ПАРОХІЯ Глубічок в бобрківськім повіті до заміни за рівнорядну в станиславівській, евент. у львівській дієцезії. — Глубічок почта Озеряни б. Чорткова. 2050 2—3

ФОРТЕПЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, замінює готівкою фірма, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 38—45. 2041 3-10

НАФТОВИЙ урядник, молодий і пристійний мущина, з вищим образуванням, богатий, навяже кореспонденцію в матримоніяльній цілі з гарною і здоровою панночкою, до літ 25. Придане для спільного добра пожадане, але не конечне. Зголошення з фотографією, за котрої зворот ручу словом чести, слати на Poste-restante „Futurum" Борислав за оказанням 2-золотівки 063103. 2043 7—3

СПІЛЬНА кімната до винаймлення для інтелігентного і спокійного пана. Зголошення до Адміністрації „Діла". 1—3

УНЕВАЖНЮЮ згублене свідоцтво зрілости і індекс з 1912 р. на назвисько Микетин Володимир. 2063 1—1

ПРИГАДКА. Видавництво „Запорожець" в Коломиї пригадує в остаточ інтересованим Всеч. оо. і Впп. Адвокатам і Лікарям, щоби негайно, а найпізнійше до 15. червня 1925. надіслали йому належитости за вислані їм свойого часу календарики „Запорожець" на 1925 р., бо в противному випадку должників завізветься поіменно в часописах. 2058 1—1

ДО винайму 10-моргового сад овочевий на фільварку в Скнилові. Писемні оферти вносити до дня 10. червня п. р. до канцелярії меценаса Гвоздецького у у Львові, Красіцьких 6. 2060 1—3

ОСОБА в середнім віці, інтелігентна, шукає посади до заряду дому, в одного пана. Зголошення до Адм. „Діла". 2062

ОГОЛОШЕННЯ.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування і вимивання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 5—10

РУДОЛЬФ КРОПП
Магазин бляватних і модних товарів
в ПЕРЕМИШЛІ
2045 2—6
переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю
Ринок ч. 24 (давнійше Е. ПІСКОЖ.)

ПОБІДА
в боротьбі з плагою рижих
ХРОБІВ ЗАПЕВНЕНА!
Кількаваятилітня практика, проби рижих призначення і подяки виказали, що найуспішнійшими середниками є:
ТАНАТОЛЬ проти карконам і шкабам
ОРВІН на миші і щурі
МОҐІЛ на бронівці
СІНТІН (до розкладування на блохи, мухи, молі і т. п.)
До набуття у Львові: В аптиках М. Еттінгера і під „Гіґією", Городецька 30,
В складах фарб: А. Гібнер, Ринок 38, О. Т. Вінклер Сич, Ринок 28, И. Судгоф, Академічна 8, Л. Гошовскі, Академічна 3, А. Л. Цукер, Казимирівська 47, М. Шайнер, Городецька 51, И. Л. і Х. Ейрайх, Личаківська 22.
В дрогеріях: Мо. Е. Беолес, Казимирівська 11, И. Браземітен, Казимирівська 19, Фрід і Стернберґ, Панська 17, Мр. К. Пожибильскі, Личаківська 15, Кооп. Тов. „Мруфка", Городецька 60.
Ляб. Хем. Космет. И. Срочиньскі і Сна,
2067 **Варшава, Золота 23.** 1—5

RAST & GASSERA
МАШИНА ДО ШИТТЯ
є найліпша
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
у ЛЬВОВІ
вул. ГОРОДЕЦЬКА 53.
2065 1—8

Годинникарські роботи
під управою швайцарських сил фахових виконує
Г. ҐУТТЕРМАН
Львів, вул. Сикстуська 14.
Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 5—10
2026

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал **Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")**
„Студентський Вістник"
виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Поштова адреса: Praha, hlavní pošta, přihradka č. 411. „Studentskyj Visinyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Živnostenská banka „Cesus". („Stud. Visinyk").
Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)
В краю замовлять через книгарню Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередно від Адміністрації „Студ. Вістника". 4—4

КОНКУРС
Виділ Українського інститута для дівчат в Перемишлі,
вул. Татарська ч 4.
оголошує конкурс на посаду **математика** до висших кляс гімназії від 1. вересня 1925. Платня виносить 75% державної. Зголошення з долученням дозволу навчання до 1. липня 1925. 2045 2—3

Власний виріб. Ціни фабричні.
КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади — Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКІ
МЛЄКО
ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.
Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни офертові низькі. 1952 9—10

ОМЕГА
перша рата 10 зол.
слідуючі три чеком П. К. О.
МАРІЯН ДАЄВСКІ
ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.
1938 4—5

ПОДЯКА.
Отсим почуваюся до обовязку приємно подякувати найближним сусідам п. Іванові Кузикові, Семенові Кузикові, Стоцькому, інж. Васюті, п. Тільові, Муликові та Анні Назаровій за те, що вони зберегли моє майно від знищення та ограблення в часі пожежі, яка мала місце в ночі з 23. на 24. травня п. р. при вул. Оржешкової ч. 1. — **Михайлина Шебецова,** власничка реальности. 2064

НА СПАТИ **НА СПАТИ**
НА ЛІТНІЙ СЕЗОН
СУКНІ - Crepe de Chine
СУКНІ - Crepe Marocain
СУКНІ - ФУЛЯРЕВІ
СУКНІ - ЕПОНЖОВІ
СУКНІ - ВОВНЯНІ
УБРАННЯ СПОРТОВІ
УБРАННЯ ТЕНІСОВІ
УБРАННЯ КАМҐАРНОВІ
УБРАННЯ ҐАБАРДИНОВІ
УБРАННЯ ШЕВЙОТОВІ
Елєґантні плащі імпреґновані, мужеські і жіночі. Тільки першорядної якости.
Загальний СКЛАД ОДЯГІВ
2066 **ПАСАЖ МІКОЛЯША.** 1-2

За редакцію відповідає О. Костин Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 121 (10.504). Львів. четвер 4. червня 1925 Поштову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шаз. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополуд. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 1 зол. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

За внутрішню стабілізацію.

З давна не визначувався наш український нарід солідарністю і дисциплінованістю, а навпаки відомі є крамоли, що були одною з головних причин народнього лихоліття. Незгода з давних часів була тяжким недомаганням нашого народу.

З окрема, в другій половині минулого століття йшов у нас, на галицькій землі, завзятий правописний спір про „йор", „йори" „ять", під чим укривалося опрохидування самостійности нації. Довгий час блудило безрадне громадянство, заки побідила ідея самостійности української нації. Цим покінчився сей важкий і безплодний процес. Сьогодня видається це нашому молодшому поколінню майже неможливе, дивне і смішне, — а прецінь воно правдиве.

Опісля наші українські партії з кінця минулого століття виріжнювалися між собою способом розвязання соціяльно-економічних питань, більше або менше поступовим, — але стояли вже на одностайнім національнім становищі, що проявилося як найдокладнійше на міжпартійнім зїзді у Львові, в дні 7. грудня 1912 р. Цей міжпартійний зїзд зібрався був у Львові, щоби означити й устійнити наше політичне становище супроти великої війни, — яка тоді вже наближалася. Переведена нарада виявила тоді повну згідність всіх наших партій у становищі проти царської Росії — як найбільшого ворога українського народу. На цім міжпартійнім зїзді піднесено також думку, щоби заснувати міжпартійну Національну Раду, яка вказувалаб напрямні лінії нашої політики. Те все виказало нам політичну зрілість українського народу в тім важнім моменті...

А сьогодня переживаємо також важкі моменти в житті нашого народу, але чомусь не видімо тієї доспілости і політичної зрілости, що були у нас давнійше. Це є виплодом повоєнної політичної деправації, — що не дозволяє нам вийти поза ворота партії, а навіть в самій партії витворює окремі конвентиклі, групи і завязки нових партій — без усновленого змісту і причини. Вийдім поза ці ворота, бо тоді побачимо наш нарід, і йому треба дати провід! Не страшні нам партії, ані той Львів, а лихо в тому, — як поза партією або Львовом не бачиться світа... Це буде колись, грядучому поколінню, здаватися знову неймовірним, дивним і смішним, — але дійсність показує, що так є. І те лихо годиться негайно усунути, бо воно шкідне і погубне, а його усунення дуже легке, бо залежить тільки від нас самих...

Ми перейшли воєнні і повоєнні катастрофи та з них треба нам вже раз отрястися і набрати нового духа до праці. Такі жертви мусить переносити кожний нарід, що бореться за свободу. Їх поносили й наші сусіди — раз і другий і третій, але вони через те не упадали на дусі, а згадуючи свої жертви-терпіння — піднималися на дусі і ставали разом до праці.

До хоробливих проява у нас належить також те, що ми з острахом дивимося на наші внутрішні відносини та як про них говоримо, то одні другим дорікаємо або гуртом нарікаємо, а праці з цього виходить мало. Натомість дуже часто і радо говоримо про міжнародні відносини, про змагання світових бльоків і т. и. А нам треба більше подбати про нашу внутрішню політику, щоби стабілізувати установи життя нашого народу.

Та до цього треба обєднаної акції наших партій, а в першім ряді мусить стануги сконсолідована наша народна трудова (національно-демократична) партія. Вона має проголосити ясну програму нашої сучасної політики і відновити справдішню діяльність в народі та обняти загальні течії народнього руху. В цьому ділі не можна привязувати забагато ваги до тієї чи иншої особи, що має стануги на чолі провідної діяльности, — бо політичний провід мусить бути викладником збірної волі і почувань народу... Не шукаймо месії, а ставаймо разом до роботи — та буде гаразд, — бо один за всіх не зробить, а всі зроблять за нарід! —

Д-р К. Левицький.

Міжнародній Судовий Трибунал.

Сенатор Бораг про міжнародній трибунал.

Вашингтонський кореспондент віденської „Нас фрає Прессе" мав розмову з всесильним сенатором Борагом, керманичем сенатської комісії для закордонної політики Зєдинених Держав, на тему про міжнародній суд. Сенатор Бораг заявив, що зі щирого серця сприяє всім міжнародній заходам, які мають на меті прискішити і закріпити мир та приязнь між народами. Дослівно він говорив: Я не є противником міжнароднього трибуналу, як це дехто інформує з невідомих причин. Навпаки, ніхто мабуть з більшою нетерпеливістю не вичікує повстання незалежнього і безпартійного трибуналу, як саме я. Моє упередження до створеного Лігою Націй трибуналу коріниться в тому, що він уявляє собою нещасливу комбінацію суду з політичною установою.

Дехто твердив, немов то я є против міжнароднього суду тому, що він є твором Ліги Націй. Це не відповідає правді. Ініціятива такого суду мене зовсім не цікавить, але навпаки, інтересує мене дуже сам суд у його теперішньому виді з його компетенцією та обовязками. Але в інтересі мира, в інтересі закону та порядку в міжнародніх взаєминах вважаю за необхідне, щоби той міжнародній трибунал займався виключно юридичними справами, та щоби безумовно оставав поза всякими впливами політичних установ. Я зовсім не вимагаю, щоби ініціятори трибуналу залишили свою працю та починали на спілку з нами підготовляти творення нової будови; — я вимагаю тільки деяких змін у статуті, які то зміни робили би ту міжнародню найвищу судову установу вповні незалежною.

Я противлюся тому, щоби Ліга Націй мала право звертатися до Міжнароднього Трибуналу за радою та опінією, і тим самим вважала його чимсь у роді міністерства справедливости при Лізі Націй. Тут маю на увазі не лише правничу опінію чи одобрення, але й те, що збори Ліги Націй на основі теперішнього статуту можуть вимагати від того трибуналу правничого одобрення чи правничої опінії у всіх Лігою правно передрішених справах, але вирішених тільки більшістю, ніж при ріжних поглядах. Таким чином трибунал деградується до установи наскрізь підчиненої Лізі Націй. Тому що трибунал розглядає ті самі справи, що й Ліга, то виробляється якась координована залежність обох тих установ, при чому на випадок розходжень у якомусь питанні все побіджує думка не Трибуналу, а Ліги Націй

Зєдинені Держави завагалися, чи прийняти участь у Лізі Націй. Тепер нас запрошують через посередництво міжнароднього трибуналу, щоби через нього бути дорадниками Ліги і то в кожній спірній справі та для кожного розємного комітету, який Ліга покличе до життя для вирішення якоїсь европейської проблеми, при чому опінія трибуналу все може бути принята або відкинута.

Вкінці я поставлю вище всього навіть мою особисту участь у Лізі Народів, де Зєдинені Держави могли би мати деякий вплив на справи у самого джерела. Найновійші зміни статуту ще не затверджені усіми членами Ліги Націй — скаже мені дехто. На це я відповім словами Бріяна: „Протокол є просто зібранням до купи всіх тих старих ідей, які лягли в основу Ліги Націй. Він не накладає на її членів ніяких нових зобовязань".

Та всі дотепер мною висловлені застереження не мають нічого спільного з питанням, на яке я відповідаю; вони не мають нічого спільного з ролею трибуналу як дорадного органу Ліги Націй. Єдино можливий шлях, що доведе до розсіяння наших поважних замітів, є той, щоби ґрунтовно зміняти статут трибуналу. Що означують взагалі застереження при політичних договорах. Якщо ми були би вступили зі застереженнями до Ліги Націй, то ми застрягли би у европейській конфлікації так само глибоко, як і без застережень.

Міжнародній судовий трибунал, який справді служив би мирові та справедливости, мусить бути побудований на здорових основах та мусить бути незалежний. На мою думку зробимо величезне добродійство для людства і для світа, якщо вкажемо на всі недостачі та небезпеки теперішнього положення і якщо підемо світові з допомогою.

Голоси преси.

Кілька слів правди. — Примітивізм і передпотоповість. — Автовечлява. Через шина луцького воєводи.

Англієць Уілєм Г. Фрейзер помістив в лодзькій Республіці свої помічення про Польщу. Цих кілька слів безпристрасної, але гіркої правди годиться теж подати до відома наших читачів:

„Часто стрічався я з твердженням, що по суті Польща є великодержавою, бо займає в Европі центральне місце, є огнищем, в якому перехрещуються важні інтереси, має великий простір, до 30 міліонів населення і значні природні багатства. Є це безперечна правда. Тільки не слід забувати про одно: Англійцям, що створили найбільшу в світі імперію, не можна імпонувати ані простором, ані населенням, ані природними багатствами. Є це великі основи для будівництва, але з великими фундаментів, що не можна видавати осуду про могутність і красу будинку.

Переїжджається десятки кільометрів, а одноокими мурованим будинком є костьол. Англійці здіймають капелюх перед божим домом, але шукають теж школи.

Великі державні не стоять великими просторами і мільонами аналфабетів, яких не можна легко навчити ані володіти машиною, ані зброєю, — але школами, фабриками, хліборобськими машинами, світними шляхами, працьовитим народом, який надсилає зусиллям витворює мільярди вартостей вложених в здобутках техніки.

На дорогах сотні людей, зайнятих при їх naprawі, повалі товче каміння молотками. Мене болить вид марнованої людської праці. Наскільки скорше, лінше і дешевше робить це машина. Чому світ мусить оглядати, як у Польщі гине така коштовна праця. Майже в кожному містечку ярмарка. Дорогами повалі сунуть селянські вози. Тисячі возів. Люде звозу марнують час. А тимчасом містечка пригадують Помпеї: самі руїни...

Селянські хати криті соломою, найвекшим паливним матеріялом. Все марне, бідне, обдерте. Управа ріллі різнить кожного, навіть нефахівця. Хліборобських машин є дуже мало. Якісь передпотопові плуги, борони і соки, селянин сіє рукою, тне косою, жне серпом, як у нас перед сотнею літ.

Найбільшим тягарем кожної країни є дівки а кожній постаті чоловік, що їсть хліб, а в замін нічого не дає громадянству, тупий урядовець, несолідний купець, що підриває довіря і кредит.

На кожному кроці можна стрінути у вас людей, що володіють кількома мовами, загально знають цілу низку дрібних

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 386/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 116 (10.482) z dnia 28.V. 1925. w artykułach pod tytułem: 1) „Na dwoch stolciach" między słowami: a) z ukraińskymy i t. d.... a: Z początku, b) na widpowid'... a: Odnacze Kameniew, c) naszych braciw... a: Zizd wzaje. d) Z Polszczeju... a: W Polszczi, e) radiańskoi polityky... a: Moskwa jak kolyś. 2) „Odynoka rada" od słów: tilky poranyły... do końca artykułu. 3) „Nowynky" w ustępie pod tytułem: Złoba czy nehramotnist polityjnykiw między słowami: a) neja policja... a: My wże, b) gazeta „urjaduju"... a: wony orystajut, c) od słów: spokijnych hromadian do końca ustępu. 4) „SS. Wasyliianky, ukrajińska gimnazja i polśki architekty" między słowami: na ce nema... a: 4) Koły nema zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępie pod 1) i 1) i występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 3) i z § 302 ustawy karnej pod 4) uznał dokonaną 27. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1853 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 29. maja 1925 r.

Hawe'

Пурус паста до взуття світової слави

польської душки людей, які нам Англійські імпонують... в розмові. Йде тільки про те, що тут бракує практичного змислу".

*

Після відкриття великої провокаторської панами у звязку з вибуком бомби в редакції „Валька люду" з одного боку — і після нових масових арештів на Волині, в яких офензива в час весняних робіт загорнула в свої сіти до 500 громадян, — міністерство внутрішніх справ вислало на „креси" прогульку варшавських журналістів. Є це один зі способів офіційної реклями в користь „кресової" бюрократії, осадників і „кресового", очевидно, польського „сполеченьства". Туземці тих земель не є „сполеченьством", тільки „національними меншостями".

Поїздка вже досягнула свою мету. У варшавській пресі на всі лади йде вихвалювання волинського „сполеченьства". Очевидно, інформації про те героїчне „сполеченьство", а також і про невдячні „національні меншости" давав, ніхто инший, тільки луцький воєвода Дембскі, б. холмський староста. Годиться пригадати, що під кінець 1918 року п. Дембскі, як це стверджував посол Хрущький в соймі, висадив динамітом старовинну церкву св. Кирила й Методія в Холмі.

Та йдім слідом „кресових" інформацій, друкованих в центральному органі польської реакції „Газета варш." за підписом Софії Осберг-ерової. Отже те „сполеченьство"

„є бідне і здеморалізоване, відмінні знавці кратує нервово, перекрадаючи факти, що викликує знеохоту лишх діяльність і психічне заломлення в практичних сферах. З напрямі угрунтування державности може не досить багато зроблено, але не було в тому напрямку ніякої допомоги".

З дальшої частини інформацій довідуємося, як дивиться міністерство внутр. справ очима висланих журналістів на національне питання.

„Місцеве українське (в оригіналі „русинське") населення формують три чинники: посли в 16-ки, які хотять будувати шляхом обєднання з рад. Україною і на вічах витворюють настрої, використувані диверсійно-комуністичною роботою: автономістично-федералістичний напрямок Антона Васильчука, який є майже без впливів; вкінці український національний напрямок (різьба terratis, antieli) репрезентований б. полковником Петлюри Осіцьком, який воює з більшовизмом, стоїть на платформі, яка погоджується з тим, що Польщі потрібна (!!) є Волинь і зовнішньо відрікається тих земель, — за те хотів би створити українську думку, що може знадобитися української державности поза Волинню (чи не на місяці? — Ред.). Українські посли не мають глибших впливів, тільки витворюють настрої. Між політичною діяльністю і бандитсько-диверсійною роботою (чисто більшовицький термін! — Ред.) є деякий звязок, що доказує факт, що серед приловлених диверсійників було 11 провідників партій (можна уявити собі, скільки на Волині партій, коли між одними тільки диверсійниками приловлено аж 11 провідників! — Ред.).

Живу діяльність розвивають „Просвіти", що мають трохи (sic!) розумних людей. Загально слід стверднти, що ніякий з вичисленних напрямків не виконує планової роботи. Ідуть в розсипці, сваряться між собою, багато з них розуміє, що так далі йти не може, бажали би нормальної праці, пішли би на чкусь умову і виконували би її льояльно. Агітатори в 90 відс. є замісцевими людьми, а Українцями стали недавно. Переворотова робота йде головно зі Львова і Перемишля (чи також і „диверсійні банди"? — Ред.)".

Чи можна наторочити більше нісенітниць?

Церковні справи.

Заборона евангелицьких відправ.

Пресвитеріянський проповідник п. Павло Ч. Крат надіслав нашій редакції такого листа:

„Починаючи від ч. 81 в „Ділі" явилось кілька статейок, з яких можна було виміркувати, що діяльність українських евангельських місіонарів: (Ол. Нижанківського, В. Кузіва і моя, Павла Крата) іде без перешкод з боку місцевих властей, так, що з цього знову міг дехто робити висновок, що нашу місію місцеві власти уживають для розбиття уніятської церкви. В імя правди та щоб балямутво не ширилося, подаємо до відома кілька фактів, що ілюструють відношення польської влади до евангельських місіонарів. Правда, спираючись на тім, що ми належимо до пресвитеріянського, себто гельветського віросповідання, що є признане легальним в межах Річипосполитої, ми нікого не заголошуючись, ужили свого права навчати і відправляти в існуючих в цій хвилі в Галичині гельветських церквах. Але місцеві власти на це право подивились з иншого боку, і от 3. травня коломийський староста заборонив д. В. Кузіву проповідувати в церкві на Багінсберґу. На цю заборону В. Кузів вніс рекурс до станиславівського воєводи через канцелярію д-ра Чайківського в Коломиї. Дня 10. ц. м. станиславівська поліція відібрала і притримала в старостві та воєвідстві аж 10 днів мій паспорт, так, що я, будучи британським громадянином, мусів звертатись за допомогою до свого консуляту у Варшаві. Хоч ще 17. ц. м. я мав відправу у Станиславові, але д. В. Кузіву станиславівський староста заборонив відправляти там 24. ц. м. У Львові подібнож заборонило староство мати українське евангельське богослуження Ол. Нижанковському в каплиці Методитської Місії на пл. Бернардинів ч. 17.

П. Ч. Крат.

Д-р С. Демидчук про секту пресвитеріян.

П-р Семен Демидчук, колись діяльний організатор „Рідної Школи" в Галичині, а тепер адвокат і журналіст в Америці в Філядельфії, надіслав на днях до одного з наших визначних громадян цікавого листа про українських пресвитеріянських місіонарів. За дозволом адресата ділимося змістом того листа з нашими читачами:

„Сьогодня вичитав я в „Ділі", що „о. Василь Кузів" приїхав до Львова і звідтам має удатися на Волинь в цілі заведення української мови між українськими пресвитеріянами. — Уважаю своїм обовязком звернути увагу на політичну сторінку цього руху. — Від часу прибуття наших еміґрантів до Канади і Зединених Держав ріжнородні протестантські організації звернули увагу на чимскорше зангліїшення нашого народу при помочі релігії. Католицька церква була в нас національною і вони не мали до неї доступу. Половили отже всяких непокінчених академиків та студентів недовірків на свою вудку добрими платнями і казали їм розбивати католицьку церкву між Українцями, а поширяти сектянство. Пресвитеріянська місія мабуть найсильнійша, бо найбільше наловила наших молодих людей і настановила їх проповідниками-„прічерами". Вони зробили просто ганебну роботу з національного становища, цькуючи брата на брата. Василь Кузів не є ніякий „отець", бо такої титулятури в пресвитеріянській організації нема. По англійськи є він звичайний „мистер" а по українськи „пан" чи як там. Особисто розмовляв я з ним багато разів про його шкідливу роботу. Він зовсім не скривався з тим, що його вишлють по війні на Україну поширити там пресвитеріянство. Українська ідея для них — це блахман. Головне є нищення католицизму, чи хоч би православя, а як у Галичині настане релігійний роздор, то вони в Америці будуть мати аргумент. Це їм тут поможе при дальшій погубній праці. Те, що він каже, що йде на Волинь українізувати пресвитеріян, є лише підступом. Його ціль є кинути Галичину в круговорот релігійної боротьби. За короткий час він вже буде в Галичині десь в Городенщині, звідки він родом. Всі вони безлично влізли, а ніхто з Галичан ще не має досвіду в боротьбі з ними. Не сумніваюся, що багато, хоч би молоді, схоче з цікавости познайомитися з якоюсь невідомою їм релігією. А що ріжнородні протестантські секти загалом не багато ріжняться від поганства (деякі завели вже почитання сонця через танець дівиць по церквах в Нью-Йорку), то це не одному може заімпонувати признатися до релігії, яка не накладає ніяких обовязків. — Особисто п. Кузів є симпатичний чоловік і я не маю особисто з ним ніяких порахунків. Сповняю одначе обовязок своєї совісти, коли про це доношу. Колиб, боронь Боже, в Галичині настав який-небудь релігійний роздор, наша еміграція буде погребана...

С. Демидчук".

Політичні новини.

Французьке посольство при Ватикані.

Нашумівша свого часу так багато справа ліквідації французького посольства при Ватикані найшла свій кінець у французькому сенаті. Нове міністерство відмовилося від проекту Ерріо а Бріян заявив, що не має ніякого наміру ліквідувати те посольство. Сенат більшістю 169 голосів проти 12 затвердив кредити на те посольство. Голова демократичної лівиці висловився проти асигнування, а більшість його групи від голосування здержалася. Тепер перейде ця справа ще раз до парляменту, але на те, щоби вже остаточно осягнути затвердження асигнувань а тим самим і збереження посольства при Ватикані.

Австрійсько-большевицький конфлікт.

Радянський уряд є того погляду, що заява австрійського міністра закордонних справ Матаї на національних зборах та оголошене в пресі звідомлення большевиків не задовольняють. На днях радянський уряд звернеться до Австрії з нотою протесту. Нота має бути зложена в призвному тоні, але незважаючи на те, буде домагатися

Кость Поліщук

„Сінь голубинна".

Фраґменти.

I.

...Зимою сонце завжди над містом, а місто на горбах: димарі, церкви й костели, та аде той „копець", що на памятку унії...

...Зимою сонце завжди поуз село, а село на низинах: стодоли й хати, хати й стодоли, осторонь яких — церква на горбочку, що як сінь голубинна...

Иначе — плебанія: хата під гонтою, комора й хліви, а навколо сад овочевий і — ще тиша...

Тишу будили дві сосни, що коло вікон кімнати старого, а старий громовець, Микола Хованець, не любив тиші, бо в ній щось таке, як те, що колись у Талєргофі...

Колиж гомоніли сосни, тоді ширяв думками по далеких степах України і снував тонке мереживо мрій про Золотоверхий Київ, звідки „пішла і є земля Руська..."

„Вся земля Руська" десь там, як за горами, куди не пройти й не проїхати...

Один тільки шлях, що до міста. Давний шлях, яким на ринок бараболю возять, та ще на „асентеруиак" ходять, або „данину" носять...

Здовж села вузька річечка, в якій літом — болото, бо місто, що добре їсть, не може пити одне тільки пиво. Місто пє сільську воду й довгими зимовими ночами блимає безліччю електричних очей, освітлюючи не тільки засніжені поля, але й навіть церкву на горбочку, що як сінь голубинна...

Тоді часто стояла під церквою сумна постать у чорній рясі. Постать довго-довго дивилась на шлях, що до міста, а простріляний дзвоник з розбитої дзвінниці ледви чутним ячанням звучав:

— Колись Хмельницький...

І думав старий:

— Був тоді „копець", чи не було?

Люде на селі говорили:

— Цей шлях десь зі сходу...

Зі сходу завжди — Татаре, а тому й шлях — „татарський".

І згадував старий:

— Як котили валами московські війська...

І вже не дзвоник, а ніби сніги, — старечі уста:

— Тоді Брусілов, Гінденбург і Січові Стрільці...

Глухим зітханням груди:

— Стрільці й Талєргоф!...

Їжилося на голові сиве волосся, а мізок усе ще про дійсність:

— Тепер Брусілов — „комуніст", Гінденбург — „республиканець", а Січові Стрільці...

Трівожно поглядом кудись за село. Там, за селом, щойно горік засипано рови стрілецькі. Зостались від того купи іржавих дротів на городах та купи червоної цегли під церквою.

Був ще й Галлєр...

Звідтіль, де „копець", три дні й три ночі, — набій за набоєм, а від того й цегла...

Тепер ніби однаково, а тоді все село — стиснені кулаки і сціплені зуби...

Тоді церква на горбочку, як вартовий з простріляними очима, — дивилася на село і ждала...

Тоді старий сидів чогось у сіні, як прийшли й сказали:

— Вся церква, як решето, дірами світить...

А в плебанії ні одної шиби, тільки від вікна до вікна, — вітер...

Вітер остужував серце й гонив у затишок.

Журно скрипіли розбиті двері в плебанській хаті і тоді під церквою була тільки тиша, в якій щось таке, як те, що колись у Талєргофі...

І довго ще, довго ходив старий по єдиній у цілім будинку кімнаті, ганяючи думи.

Вдень приходили по метрикальний відпис: молоді хлопці, від яких пахло сіном і хлібом...

— Скільки? — спитався один, коли все вже було готове.

— Тільки штемпель... — сказав старий.

— Гм... — завагався той. — Чи не можна так, щоби так... без того...

— Нічого... Нічого... — всміхнувся й наліпив штемпель. Коли пішли то думав:

— Треба підтримувати...

І згадав, як сам лазив аж до бані, щоби закрити діри, щоби на престол не текло, коли дощ.

— Треба підтримувати... — лиш про себе.

...Зимою сонце завжди поуз село, а тому зимою завжди дні короткі і всі вони, як той шлях, що до міста, — однакові...

— Треба підтримувати, — тихо, бо то сінь голубинна, під якою всі дні мої...

Колись — инакше, тепер — так, бо колись була ще й „читальня", а тепер тільки школа, в якій „посєкосць" діти вчаться...

Хвилинами так, ніби „вся земля Руська" десь там, як за горами, бо ще тільки під сірими стріхами щось, як своє...

Під сірими стріхами каганці мерехтять, під сірими стріхами давні казки, під сірими стріхами вічні звичаї.

Радість — коляда...

Так було до Хмельницького, так є й після Галлєра, бо хтож знищить Предвічного, що „був ко-

повної сатисфакції. Переговори про спроби порозуміння конфлікту ведуться у Москві. Австрійський посол Поль веде переговори з Літвіновим. Ціле непорозуміння почалося з того, що Мятая виголосив велику промову проти комуністів та проти осідку одного з центрів комунізму у Відні, та заповів його ліквідацію зі сторони австрійського уряду. Большевики тим обра-

Сьогодня помішуємо відповідний указ львівської шкільної куратореї, який у всій своїй величі звучить:

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Lwowskiego
L. 16150.
Lwów, dnia 14. maja 1925 r.
Do
Wydziału Towarzystwa „Bursa im. św. Mikołaja"
do rąk prezesa
Pana prof. Romana Hamczykiewicza
w Przemyślu.

Urząd Wojewódzki Lwowski pismem z dnia 13. maja 1925 r. L. 4160 podał mi do wiadomości, co następuje:

„Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń stwierdzono niezbicie, że stowarzyszenie „Bursa im. św. Mikołaja" w Przemyślu, nie spełnia swoich zadań w sposób należyty i nie odpowiada przyjętym na się obowiązkom.

W szczególności na podstawie dochodzeń i rewizji przeprowadzonej w instytucie utrzymywanym przez stowarzyszenie, stwierdzono, że internat ten jest ośrodkiem wywrotowych haseł wśród młodzieży szkolnej, która zajmuje się niedopuszczalną wśród młodzieży szkolnej polityką i to o tendencjach wywrotowych antypaństwowych, dalej, że kierownictwo instytutu odpowiedzialne za jego prowadzenie toleruje wywrotową propagandę wśród wychowanków przez co wytworzyło taki stan rzeczy, że instytut stał się aktywnym rozsadnikiem idei państwoburczych i szerzycielem haseł terroru wśród młodzieży zamieszkałej poza murami instytutu.

Przedstawiony powyżej stan rzeczy stwierdza dowodnie materjał zakwestjonowany podczas rewizji w internacie, świadczący o tendencjach tam panujących. I tak zakwestjonowano wśród wychowanków wspomnianego instytutu:

1) u Iwana Melnyka ucznia VII kl. odezwę K. P. P. z listopada 1924 r. krytykującą rządy premjera Grabskiego,

2) u niewyśledzionych na razie uczniów 4 odezwy K. P. P. z daty Warszawa, styczeń 1925" poświęcone pamięci Lenina, 7 odezw K. C. Z. M. K. Z. U. z daty „Lwów, styczeń 1925" poświęconych pamięci Lenina, Róży Luxemburg i Liebknechta, 10 odezw K. P. Z. U. z daty „Lwów w lutym 1925" obejmujących sprawę stanowiska socjal.-demokracji do robotników, odezwę pod nazwą: Wsim Hromadjanam Zachidnych Zemel Ukrainy do widoma" z daty Lwów, w sierpniu 1924" omawiającą sprawę stanowiska t. zw. Kuratorjum Ukraińskich Wyższych Szkół, odezwę „Do wsich Hromadjan" w sprawie zjazdu przedstawicieli studentów na Kongres w Warszawie, odezwę z daty Lwów marzecz 1924" poruszającą sprawę t. zw. ukraińskich wyższych szkół, broszurę skomunizowanego Klubu poselskiego U. S. D. P. pt. „Jak polski pany nas nauczajut", afisz z zawiadomieniem o wiecu sprawozdawczym komunistycznych posłów Skrypy i Paszczuka na dzień 25. stycznia 1925 r.

3) u Grzegorza Mazykiewicza, ucznia VII kl. nielegalne pismo perjodyczne, litograficznie odbijane w języku ruskim pn. „Meteor" oraz list, w którym wymieniony wraz z Łukaszem Kozłowskim również uczniem VII. kl. zwraca się do przedstawicielstwa Zw. Soc. Rep. Radzieckich w Warszawie z prośbą o udzielenie informacji co do sposobu wyjazdu na Ukrainę Radziecką, co wskazuje na krzewiącą się wśród studentów ideę aktywnego działania w myśl wskazówek organizatora band dywersyjnych na Ukrainie sowieckiej, atamana Tiutiunnyka i Hryńka Kossaka.

4) u Włodzimierza Mysiaka, ucznia VII. kl. broszurkę o materjałach wybuchowych i dwie broszury o mostach polowych i wojennych.

5) u Jarosława Karpiaka studenta, wycinek z gazety, zawierający wzmiankę o mordzie dokonanych ub. roku na osobie dyrektora śp. Matwijasa.

6) u Eustachego Woronki. 2 listy składkowe nielegalnie istniejącego w Przemyślu ruskiego klubu sportowego pn. „Sanowa Czajka".

7) u Mikołaja Krajczuka studenta legitymację członkowską wspomnianego klubu.

Już sama ilość wyszczególnionych wyżej odezw komunistycznych i innych, które znaleziono, przekonywa o słuszności zdania, że odezwy te przeznaczone były do dalszego kolportażu wśród młodzieży, nie zaś że znalazły się w instytucie okolicznościową drogą przypadku.

Umacniają one przekonanie o skomunizowaniu kół ruskiej młodzieży szkolnej zwłaszcza klas wyższych w Przemyślu, w ogólności, w szczególności, zaś wychowanków instytutu gimnazjalnego.

Na specjalną wzmiankę zasługują znalezione wśród odezw komunistycznych kartki zawierające napis w języku ruskim „Śmierć psu" z datą 6. kwietnia 1925 r. Napis ten zaopatrzony krzyżem w pośrodku został sporządzony na kartkach z zeszytu szkolnego przez kalkę, co pozwala wnosić, że niewyśledzony dotychczas autor z pośród wychowanków instytutu sporządził ich większą ilość, zaś uwidoczniona na nich data potwierdza mniemanie, że były przeznaczone do rozlepienia na wypadek udania się planowanego w dniu 6. kwietnia br. zamachu morderczego na osobę dyrektora Hrycaka, jak to zresztą miejsce miało po zamordowaniu śp. Filipowa. Fakty powyższe rzucają ostrzegawcze światło na psychozę mordu, wśród jakiej żyje ruska młodzież szkolna w Przemyślu, oraz że źródło akcji terroru tkwi w instytucie".

Wobec powyższego stanu rzeczy, widzę się zniewolonym zabronić uczniom szkół publicznych mieszkania w Instytucie.

Do końca maja br. uczniowie tam mieszkający winni wyprowadzić się na inne mieszkania.

Stosowne zarządzenia wydaję równocześnie Dyrekcjom Gimnazjów.

Kurator:
Sobiński mp.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Туґут заповідає революції проти мін. Ратайського.

Був. мін. Туґут оголосив лист, в якім заповідає, що на соймовій комісії зложить цікаві ревеляції звернені проти мін. Ратайського. А саме відслонить він деякі скандальні тайни з практик варшавської дефензиви, про які мін. Ратайський знав дуже добре.

Заворушення в Китаю.

В Шанґаю вибухли поважні заворушення на тлі большевицькім. Убито 18 осіб, а 60 ранено.

З Гонконґ доносять, що в полудневім Китаю збунтувалося 600 волків, які повбивали більшість офіцирів.

СРСР. перестерігає Японію.

Представник „Рости" переслав японським газетам комунікат-осторогу під адресою Японії перед попиранням губ. Манджурії Чанґ-Тсо-Ліна. Сказано там м. ін.: Реакційні кола в Японії говорять про війну з СРСР. Імперіялістична група в Японії хоче прогнати СРСР. з Манджурії, головнож із сх.-китайської залізниці. Також Англія впливає на Чанґ-Тсо-Ліна. Коли Японія дійсно хоче вдержати приязні взаємини з СРСР., мусить перестати попирати всі чинники, що шкодять радянському урядові. З огляду на міжнародне положення було би некорисним для Японії почати спір із СРСР. Часописи завважують, що таку пересторогу рад. пос. Коп предложив на авдієнції у японської цісаревої й князя регента.

Вбивство засуджених.

Б. болгарського мін. Янова і б. през. собрання Потера, засуджених на 10 літ вязниці, поліція вбила відчас ескорти. — Болг. поліція арештувала провідника банди, Хр. Пашата, яка виконала замах на короля Бориса.

Станиславівщині і Покуттю
до відома:
КОНЦЕРТ
Менцинського Кнедеста
СТАНИСЛАВІВ, субота дня 6. червня.
КОЛОМИЯ, вівторок дня 9. червня.
Подробиці в афішах.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за сім місць із передової статті пз. „Пальцем по чолі" і за цілий малий фейлетон пз. „Казка про дві сестри".

— **Епільог большевицького повстання в Бесарабії.** В перших днях червня почався у Букарешті великий політичний процес проти комуністів, що намагалися зробити переворот у тзв. Татар бунарському районі. Деякі з обвинувачених мали добратися на румунський беріг Дністра з України і при підмозі місцевих комуністів мали підняти повстання проти румунської влади. У місті Татар Бунар вбито голову міста і секретаря а цілий румунський погранічний відділ вирізано. З Татар Бунара комуністи напрямились в околичні села, де проголосили радянську республіку. Цілий той район находився в руках большевиків на протязі кількох днів. Щойно при допомозі значних військових сил вдалося ту республіку ліквідувати. Тепер саме відбувається епілог тої цілої історії.

— **Концерт М. Менцинського.** Повоєнний концерт знаменитого співака, героїчного тенора київської опери М. Менцинського був одним великим тріюмфом незвичайного мистця і численно зібраної публики, яка — віддаючи пошану мистцеві, тим самим голдилася українською піснею, збіжжю власністю українського народу. Композиції Січинського, Ярославенка, Лисенка, Людкевича, Мусоргського, Гречанінова, Вагнера й ін. в інтерпретації незрівняного мистця були справжнім, незвичайно вибагливим духовим пиром для концертової публики. Мірилом пошани і звеличання мистця може послужити той рішаючий під теперішню пору факт, що — не зважаючи на великі важку матеріяльну скруту, українська публика виповнила салю по береги. Не сумніваємося, що також щире, сердечне й загальне прийняття найде мистець також і в инших містах Галичини. Завтра помістимо про концерт фахову рецензію пера відомого композитора п. В. Барвінського.

—

— **На маргінесі інтерпеляції посла Скрипи.** У звязку з інтерпеляцією посла Скрипи, яку ми надрукували в „Ділі" в дні 10. квітня (ч. 79) дістаємо листа від п. Івана Волошина з Лушка. В тому листі п. Волошин заявляє, що він ніколи не брав участи у вербуванню добровольців до армії ген. Врангля. А через то згадка в названій інтерпеляції про нього як про агента Врангелівського штабу не відповідає правді. „А тому — пише дослівно п. Волошин — публично заявляю, що до московської Врангелівської групи, поборої змаганням українського народу, я не маю не мало і не буду мати нічого відношення".

— **Вечір української пісні у Ґрацу.** Українські студенти в Ґрацу дали дня 19. травня п. р. вечір української пісні. Ґрацький „Тагеспост" з 20. V. помістив на неї концерт таку рецензію: „Українське студентське товариство „Січ" у Ґрацу, що вже в минулому році звернуло на себе увагу наших музичних кол своїм концертом, дало вчера (вівторок) у лицарській салі концерт із багатою програмою, яка завдяки своєму дотепному уложенню дала змогу навіть незорієнтованим у цій матерії ознайомитися з українською музикою та формою її виспову. Українська музика, що уявляє собою подивугідне гармонію краси і душі, сягає до джерела старослав'янських церковних мельодій і воєнних пісень та містить у собі, як це зазначив у своїй вступній мові п. В. Патриця, завдяки своєму мольовому характеру, ві багато полудньо-слов'янського музичного елементу. Добре зіспіваний мужеський хор, і мішаний хор а капелля продукували під одушевляючим проводом п. Филипа Гайди деякі українські народні пісні, переймаючий душу жалем козака до своєї долі Людкевича, ди-

---

...лись Колядою, а тепер Христом став?"...

Ще тоді, як „пан іконом роботу завадували", як усі нічого не знали, — знали:

„За те, що Коляда помагав Перунові творити світ, Перун вирішив зробити його безсмертним та вседобрим і так послати на землю, щоб він заопікувався всіми людьми й захистив їх від збитків стрибожих внуків. Послухав Коляда й пішов на землю в саму зиму лютую й опівночі вийшов із білої скелі, що самітно стояла в пустельнім степу. Стрибог, побачивши це, негайно скликав до себе всіх своїх внуків і дав розказ, щоби ті замели Коляду зимними снігами. Коляда сховався в печеру, що була у тій скелі, з якої він вийшов, і став ждати, заки Стрибог не стомиться і не ляже спати. Але Стрибог аж із сил вибивався, а проте не клався. Коляда сидів і думав, — як би так повідомити про себе людей. А коли так думав, то його лице засіло ясним сонцем далеко в степах, де ночували з отарами овець перемерзлі пастухи. Побачивши світло, пастухи побігли до нього і так прийшли до Коляди й поклонилися. Тоді Стрибог побачив, що нічого діяти, засоромився й погнався у лісові нетри, а Коляда всевладно запанував на всій землі і став опікуватися всіми людьми, як не міг би ними опікуватися навіть сам Перун, серце якого завжди повне грому"...

Сонце зимя — Коляда.
На Коляду сéло весною сне:

„Що в полі, в полі сам Христос ходив,
Дівх Марія їсти носила"...

Після Коляди весілля справляють, а для того — метрикальні відписи....

Колись був дохід, як і за инші „треби", а тепер — „треба підтримувати"...

Ще якось ті діти, що до школи ходять, казали, як учитель казав:

— Ваша Україна буде, як вас не буде...

За вікном сіріло, що значило — скоро сонце над містом і, як за годину, повезуть із села бараболю на ринок...

Зимно, як крига, ліжко тріщало і тріщали за вікном намерзлі віти яблоні, але в серці старого тепло його віри:

— Треба підтримувати...

...Сліпла безліч електричних очей і вставали із млк: димарі, церкви й костели, та ще той „копець", від якого три дні і три ночі — набій за набоєм...

Церква на горбочку, як вартовий з простріленими очима, дивилася на село і ждала...

(Продовження буде.)

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уладжує світової марки
ґрамофон, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських канторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25, **Львів**, Сикстуська 2. 1897 10—20

пісні Лисенка і вступець український національний гимн. Особливий інтерес розбудили пісні українських легіонерів, що боролися по стороні Австрії в часі світової війни. Прекрасним доповненням по незвичайно зацікавлюючих хорів був фортепіановий квартет (панів Якубовича, Малькова, Патрила і Проця, який обняв теж весь фортепіановий супровід) в „Українському путурі" та в „мельодіях з України" Присовського. П-на С. Чикалюк відспівала своїм прекрасним мягким сопраном кілька пісень Ніжанковського а як наладок „фіялочку" Мендельсона і здобула собі тими піснями бурю оплесків разом із китицею квітів. Впорядники справили вповні сукцес. Численно зібрана публіка віддячувалася виконавцям за рідні пісні бурею оплесків." Вже з тої газетної замітки видно, що річ про української пісні нашим студентам вповні вдався, та що вони здобули нам симпатії грецьких Німців та причинилися до спопулярізування української пісні. Очевидячки, що матеріяльна сторона дала товариству повний успіх, бо принесла мільон австр. корон чистого прибутку.

— **Мораль Львова** поступає вперед. З нагоди латинських Зелених свят удалила поліція нічний перегляд львівських парків. Темна, запашна ніч давала запоруку повного успіху експедиції. І справді, Поліція застукала кількадесять пар на моральнонедозвільній гутірці, з яких тільки декого задержано в арештах. Всі решта були це мирні і статочні горожане столиці, яких маєва нічка виманіла з душних мімнатів поно природи.

— **Розклад їзди залізницею** по всіх шляхах Польщі та получення зі закордоном вийшов в українській мові накладом кооперативи Українських залізничників в Станиславові. Розклад можна набувати від 5. червня в усіх українських книгарнях. Важний від 1. червня 1925. Головний склад: „Українська Книгарня" в Станиславові. Ціна 1 зол.

З судової салі.

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Дальший перебіг розправи „УНПО" — пятниця і субота.

(Від власного кореспондента.)

Переслухання свідків йде далі. Зізнають головно наші селяне, які мали перед слідчим суддею сильно обтяжувати обвинуваченних в цьому напрямі, що деякі з них ходячи по селах, мали намовляти свідків до вступлення в організацію. Свідки навіть пізнавали з „карточки" (фотографії) сих емісарів „УНПО" у слідчого судді, а на розправі мали розпізнати їх з „оригіналу".

Допит тих свідків повівчався великою компромітацією судових властей, як таких, а слідчого судді зокрема.

На тонадцять кілька переслуханих свідків — 28 зізнавало перед судом по заприсяженню — цілком противно як це зробили в слідстві. Питані чому змінили свої зізнання — заявляли один за другим, що слідчий суддя питав їх щось по польськи — а опісля їм щось по польськи відчитав — але що це було, того вони не знають. Опісля казав їм зізнання, чи пак протокол підписати, „а рот і ми підписали, що не було — ми не розберемо".

В обвинуваченних не пізнають тих, на котрих залежать прокураторові — на розправі нікого з „карточки" не могли пізнавати, а що написав слідчий суддя — про те не знають!

На салі велика консернація !!

За виїмкою кількох молодих одиниць — головно бувших військових — теперішніх поліційних конфідентів, які під позором бажання вступити в організацію вивідувались про неї і доносили про все поліційній владі. До таких належіть зарахувати братів Тупіських Воводимира і Олександра з Кременця, Василя Сабатова з Кременця, Левчука Олександра з Острога, Грушецького Петра з Дружкополя, Івана Миколаєнка, учителя з Охлапова. Цей останній осібняк видав у руки поліції всіх свідомійших селян з Охлапова. Подібну ролю в Волютині відограв Созонт Панасевич, замешкалий тепер в Луцьку — тайний конфідент поліції.

Військо на салі розправ!

В суботу рано впровадили на салю розправ більший відділ війська. Частина разом з поліцією окружила обвинуваченних, друга частина окружила півколесом Високий Трибунал! Инші занялі місця коло вікон і дверей салі.

На салю розправ прибув також офіцир-комендант цього відділу з надкомісаром поліції.

Причина цеї „паради" незнана.

Не зважаючи на латинські Зелені свята в неділю і понеділок розправа продовжується. *Ш.*

ОНОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Городенна. — Саля Нар. Дому.

Четвер 4.VI. „Дні вашого життя" (пєса Андреєва).

П'ятниця 5.VI. „Ревізор з Петербургу". (Чистий дохід з гастави для „Союзу Українок").

Субота 6.VI. „Вихрест".

Неділя 7.VI. Прощальна вистава: „Мазепа".

Коломия. — Саля „Каси Щадничої".

Понеділок 8.VI. „Маруся Богуславка".

Вівторок 9.VI. „Пан Твардовський".

Середа 10.VI. „Дні нашого життя".

2059 1—?

„Міщанське Братство" повідомляє своїх членів, що в неділю, дня 7. червня відбудеться в льокалі т-ва в год. 12 вповідчит на тему: „В здоровому тілі, здорова душа". 2061 1—1

На увагу бережанським абітурієнтам з 1905 р. Дня 28. і 29. червня п. р. відбудеться в Бережанах товариський зїзд усіх тих товаришів, що складали іспит зрілости в бережанській гімназії в 1905 р. Зголошення приймає секретар зїзду адвокат д-р Едвард Голендер у Львові, вул Сикстуська 17.

Дрібні оголошення.

ХТО служив військово або робив т. зв. вправи перед війною з бл. п. Бруном Гіжовським, зволить ласкаво подати свою адресу К. Гіжовській у Вишенці, м. почта Магерів. Розходиться про признання вдовиної платні. 2—2

ПАРОХІЯ Глубічок в борщівськім повіті до заміни за рівнорядну в станиславівській, евент. у львівській дієцезії. — Глубічок почта Озеряни б. Чорткова. 2050 2—3

ФОРТЕПЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміною готівкою фірма, існуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 3-10

НАФТОВИЙ урядник, молодий і пристійний мущина, з вищим образованням, богатий, навяже кореспонденцію в матрімоніяльній цілі з гарною і здоровою панночкою, до літ 25. Придане для спільного добра пожадане, але не конечне. Зголошення з фотографією, за котрої зворот ручу словом чести, слати на Poste-restante „Futurum" Борислав за оказанням 2-золотівки 063103. 2043 2—3

СПІЛЬНА кімната до винайняння для інтелігентного і спокійного пана. Зголошення до Адміністрації „Діла". 1—3

УНЕВАЖНЮЮ згублене свідоцтво зрілости і індекс з 1912 р. на назвиско Микетин Володимир. 2063 1—1

ПРИГАДКА. Видавництво „Запорожець" в Коломиї пригадує в останнє інтересованим Всеч. оо. і Впп. Адвокатам і Лікарям, щоби негайно, а найпізнійше до 15. червня 1925. надіслали йому належитости за висланні їм свойого часу календарики „Запорожець" на 1925 р., бо в противному випадку довжників завізветься поіменно в часописах. 2058 1—1

ДО винайму 10-моргового сад овочевий на фільварку в Скнилові. Писемні оферти вносити до дня 10. червня п. р. до канцелярії меценаса Гвоздецького у у Львові, Красіцьких 6. 2060 1—3

ОСОБА в середнім віці, інтелігентна, шукає посади до заряду дому, в одного пана. Зголошення до Адм. „Діла". 2062

ОГОЛОШЕННЯ.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Ґаппаґорта і Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випинання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 5—10

РУДОЛЬФ КРОПП
Магазин блаватних і модних товарів
2046 2—6
в ПЕРЕМИШЛІ
переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю
Ринок ч. 24 (давнійше Е. ПІСКОЖ.)

ПОБІДА
в боротьбі з нашестю різних
ХРОБІВ ЗАПЕВНЕНА!
Кількалайтьлітня практика, проби різні признання і подяки виказали, що найуспішнійшими середниками є:
ТАНАТОЛЬ проти каракончам і швабам
ОРВІН на миші і щурі
МОҐІЛ на блощиці
СІНТІН (до розпилювання на блохи, мухи, молі і т. п.)
До набуття у Львові: В аптиках М. Еттінґера і під „Ґіґією", Городецька 30.
В складах фарб: А. Гібнер, Ринок 38. О. Т. Вінклер Син, Ринок 28, И. Судгоф, Академічна 8, Л. Гошовскі, Академічна 3, А. Л. Цукер, Казимирівська 47, М. Шайнер, Городецька 51, И. Л. і Х. Енрайх, Личаківська 22.
В дрогеріях: Мр. Е. Берлес, Казимирівська 11, И. Браєзлітен, Казимирівська 19, Фрід і Стернберґ, Панська 17, Мр. К. Пржибильскі, Личаківська 15, Кооп. Тов. „Мруфка", Городецька 60.
Ляб. Хем. Космет. И. Срочиньскі і Сна,
2067 **Варшава, Золота 23.** 1—5

RAST & GASSERA
МАШИНА ДО ШИТТЯ
є найліпша
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
у ЛЬВОВІ
вул. ГОРОДЕЦЬКА 53.
2065 1—8

Годинникарські роботи
під управою швайцарських сил фахових виконує
Г. ҐУТТЕРМАН
Львів, вул. Сикстуська 14.
Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2025 5—10

Літературно-публіцистичний та інформаційний журнал **Центрального Союза Українського Студентства („ЦЕСУС")**
„Студентський Вістник"
виходить в 1925 р. (III. рік видання) у перших днях кожного місяця в Празі. Поштова адреса: Praha, hlavní pošta, přihrádka č. 411. „Studentskyi Vistnyk". Гроші посилати на адресу: Praha, Živnostenská banka „Česna", („Stud. Vistnyk").
Ціна (з надсилкою): в краю: 1 число — 80 сот. пол., 3 числа — 2 зол. пол., на ин. теренах 1 число коштує 15 ам. центів (в Чехословаччині 1 число — 4 кор. ч. — 3 числа — 11 кор. ч.)
В краю замовляти через книгарню Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові або безпосередно від Адміністрації „Студ. Вістника". 4—4

КОНКУРС
Виділ Українського Інститута для дівчат в Перемишлі,
вул. Татарська ч 4.
оголошує конкурс на посаду математика до висших кляс гімназії від 1. вересня 1925. Платня виносить 75% державної. Зголошення з долученням дозволу навчання до 1. липня 1925. 2045 2—3

Власний виріб. Ціни фабричні.
КОВДРИ = МАТЕРАЦИ
Пруж. Вклади — Отомани
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ
ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ
РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ
Коци - Дивани - Фіранки
Хідники - Церати і т. п.
НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ
фабрика Постелі
ПЕТРУШЕВСКІ
МЛЄКО
ЛЬВІВ Коральницька ч. 6.
Для інститутів, шпиталів, монастирів ціна 1952 офертові низькі. 9—10

ОМЕҐА
перша рата 10 зол.
слідуючі три чеком П. К. О.
МАРІЯН ДАЄВСКІ
ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.
1938 4—5

ПОДЯКА.

Отсим почуваюся до обовязку приємно подякувати найближшим сусідам п. Іванові Кузикові, Семенові Кузакові, Стецькому, інж. Васюті, п. Тільові, Муликові та Анні Назаровій за те, що вони зберегли моє майно від знищення та ограблення в часі пожежі, яка мала місце в ночі з 23. на 24. травня п. р. при вул. Оржешкової ч. 1. — **Михайлина Шебецова**, власничка реальности. 2064

НА СПЛАТИ — НА СПЛАТИ

НА ЛІТНІЙ СЕЗОН

СУКНІ - Crepe de Chine
СУКНІ - Crepe Marocain
СУКНІ - ФУЛЯРЕВІ
СУКНІ - ЕПОНЖОВІ
СУКНІ - ВОВНЯНІ

УБРАННЯ СПОРТОВІ
УБРАННЯ ТЕНІСОВІ
УБРАННЯ КАМҐАРКОВІ
УБРАННЯ ҐАБАРДИНОВІ
УБРАННЯ ШЕВЙОТОВІ

Елеґантні плащі імпреґновані, мужеські і міночі. Тільки першорядної якости.

Загальний СКЛАД ОДЯГІВ
2066 **ПАСАЖ МІКОЛЯША.** 1-2

За редакцію відповідає **О. Костин** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

Ч. 122 (10.505). Львів, пятниця 5. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. в. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Датани й Авірони.

Жидівську політику в Польщі оданували Датани й Авірони. Ті самі, що на пустині перебували в колибах, живилися манною, що втратили віру в свого жидіського Бога і почали поклонятися золотому телцеві. Вони шукали нових богів, які негайно далиб їм всі роскощі життя. І тому попрікали пророка, і глумилися з його слів, і кидали в нього камінням. Вони насильно загорнули владу і — схліблюючи низьким матеріяльним інстинктам невибагливої й неперебірливої черні, стали її привідцями і володарями.

Ті самі Датани й Авірони, які ще понедавна скривалися в заулках політичного життя, сьогодня, на пустині жидівської дійсности, нехтують своїми недавними принціпами, шукають нових богів, поклоняються тельцеві польської політики в нації манни з неба. Одночасно кидають вони камінням в того, в кім шанували свого ідеольога, провідника, який перепиняє їм добитись до корита.

Нинішні розходження в офіційній жидівській політиці не є бурею в шклянці води. Вони глибоко сягають в принціпові основи, входять в суть політичного світогляду, перетворюють платформу, на якій досі — широ чи фальшиво — спиралася жидівська політика.

Нинішній справжній чи може зручно маскований розкол в жидівським соймовім клюбі корінить ся в ріжниці світоглядів галицьких і конгресових, „польських" і „російських" Жидів. Перші з них унаслідили всі прикмети польських Жидів, так чи инакше запрягаючись в службу польській шляхті. В кожній хвилі, навіть проповідуючи найгострійшу опозицію, вони постійно вижидали кивка панського пальця, готові до найганебнійшого компромісу, щоби тільки одержати „фактори" для своїх галицькі „Мошки". Бики і Левинтяни. Левенгерци і Діямянди, це „піонири" польської культури на українських землях, що капіталізували свою політичну службу матеріяльними користями і здобутками.

Другі — це люде принціпу, вихо вані в твердій школі деспотичного царату, гонені й переслідувані, загартовані в боротьбі, здатні до посвяти і саможертви з проминаючих користей. І вони були теж „піонірами" російської культури на неросійських землях, та те „піонірство" мало зовсім инший характер. Тоді, як піонірство „польських" Жидів йшло під ріжними стягами від станчиківського консерватизму (пос. Штайнгавз) через поступови й ліберализм (проф. Ашкеназе) і соціял-патріотизм (Діямянд і Либерман) до лівого соціялізму (Фелікс Кон), піонірство російських Жидів йшло виключно під ліберальними і революційними прапорами. До того ж велика революція на европейському Сході переконала „російських" Жидів, що не вистарчає йти по лінії найменшого опору; що мало є держати зі сильнійшим; що наступають моменти, коли утверджена сила хитається; що питання є більше складне, як то можна собі а першого погляду уявити. Дорого коштувала „російських" Жидів наука революції, довго вони мусіли переконуватися, що в багатьох питаннях голос мусить мати не лише держава, але й народи, серед яких і з якими Жидам приходиться жити.

З цих двох світоглядів виростають і дві тактики жидівства в Польщі. Тоді, як „польські" Жиди в Галичині приноровлюють тактику тонко передуманих похилясів і обертасів, „російські" Жиди проявляють більшу безпосередність і щирість. „Польські" Жиди, вже не шляхотські „Мошки", але „модерні" сіоністи з вибухом світової війни на мурах міста побажали Полякам здобуття незалежної Польщі, а Українцям незалежної України. Це платонівське побажання не перешкодило їм все таки з одного боку заслужити собі велике довіря австрійської дефензиви, а з другого якнайскорше на всякий випадок вивчити російську мову і перейняти на себе „російську культурну місію". В часі листопадового перевороту Жиди проголосили „невтральність" в польсько-українській війні, але це не перепинило їм перед вирішенням справи Сх. Галичини взяти участь у виборах до польського сойму і загарбати 10 українських мандатів. Загарбавши їх і ведучи наскрізь егоїстичну жидівську політику, це знову не перепиняє їм при помочі тих неправно загарбаних мандатів вступити на шлях угоди зі вшехпольською державною концепцією. Таким чином з нинішніх „малопольських" сіоністів знову вилізли ославлені шляхетські „Мошки".

„Російські" Жиди на польській території здебільшого стояли на принціповому становищі. В часі війни вони в більшости обстоювали польські постуляти, а після створення польської держави орієнтуються не на її форму і не на її силу, а на її суть. Вони, в добі права нації, мусіли прийти до пересвідчення, що Польща не є польською національною державою, але державою національностей, що Жиди в своїй політиці мусять найти спільний знаменник між тим, що слід віддати „кесареві", а що Богові. Ствердження факту, що Польща як держава у нинішньому своїому вигляді є державою національностей, було основою створення спільного виборчого бльоку національних меншостей. Ініціятором, керманичем й ідеольогом того бльоку був пос. Грінбавм.

Та скоро в польському соймі найшлися галицькі „Мошки", положення почало мінятися. Вони, венямінки Австрії, по старій традиції держать тільки зі „сильними", вони вперто й послідовно підставляють ногу тому, кого вважали своїм пророком; вони кидають в нього камінням, глумляться з його принціпів, в його тез про конечність співпраці з гнетеними народами; вони негайно бажають користей і баришів, а тому кланяються золотому чи позлочуваному телцеві, бо вони є Датани й Авірони.

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР. Чубаря, виголошена на IX. Всеукраїнському Зїзді Рад.

Бажаючи познайомити наших шан. читачів зі сучасним положенням на Вел. Україні, а головно з політичними та господарськими відносинами, передруковуємо промову-звіт голови радянського уряду на Україні Чубаря, очевидно з деякими пропусками, які нічого не вносять до освітлення того положення. — *Ред.*

I.

Національні відносини.

Головне завдання радянської влади, це підвищення господарства, зміцнення спілки пролєтаріяту та селянства, зміцнення всіх галузів нашої радянської роботи, — доводилось нам виконувати в умовах тяжких, в умовах ще не залічених ран, які нам нанесено було попередніми часами горожанської війни, посухи, недороду та инш., коли треба було не тільки розвязувати господарські питання, а й полагоджувати инші наші неувязки й насамперед вживати заходів щодо задоволення національних вимог всіх инших національних меншостей. В своїй роботі ми повинні були всі наші зусилля направляти так, щоби суперечки національних окремих груп населення не перешкоджали в нашій роботі, а навпаки кожна національна меншість мала змогу задовольнати свої потреби так, як вона того хоче і цілком допомагала робітникам та селянам в цілому, виконуючи свої чергові завдання. Розвязуючи це питання, наш уряд пішов на зустріч бажанню молдавського населення, утворивши Молдавську Автономну Соціялістичну Радянську Республику.

Ми знаємо, утворення цієї республики викликало де в кого навіть з Українців питання про те, що буде з цією республикою, чи не почнеться розподіл України на окремі республики й чи не буде утворено замість единої країни, кілька республик, які між собою не будуть звязані й можливо воювати. Але робітничо-селянський уряд мусить з всією рішучістю підкреслити, що національне питання розвязується у нас тим шляхом, який показав і залишив нам проводар всесвітньої революції т. Ленін. Нам доводиться розвязувати це питання, йдучи тим шляхом, який тільки один є певним для того, щоби підвищити міць окремої нації, збільшити творчість, підвести вище її роботу, й прилучити до купи в роботі наших республик. Ми, йдучи тим шляхом, утворили менші організації, видїлили райони, села, окремі сільради там, де є окремі національні меншости. Це треба було робити, щоби допомогти більш відсталим групам населення піднести свою свідомість на найбільшу височінь, щоби давати господарську допомогу шим працюючим також, як дається вона кожному Українцеві та кожному Росіянинові. У нас рівні всі нації і кожна нація може йти шляхом свого національного розвитку. Ми не мусимо й не можемо пригічувати національні меншости, щоби забезпечити панування якої-небудь одної, хоч би найбільшої нації.

Ми проводимо тепер українізацію, але поруч з ним проводимо навчання польського, єврейського, німецького, болгарського й инших народів, що перебувають у межах Української Республики. Це ми робимо й будемо робити й на далі, і кожний трудящий, що бажає говорити своєю рідною мовою і в складі своєї нації йти шляхами свого розвитку та будування свого життя, зможе при нашій допомозі це одержати. Наші сусіди, Поляки та Румуни, пригнічують всі національности, що знаходяться в їх межах. Нам нема чого турбуватися, бо ми на ділі проводитимемо ту національну політику, яка поширює вплив трудового люду на всі національні меншости і допомагає їм іти нога в ногу з більш свідомою частиною нашого робітників та селян. Українізація, що провадилася протягом минулого року, дала значні наслідки.

Проте ті бажання, що висловлювалися на всіх попередніх зїздах та конференціях, не цілком виконані і не цілком справдилися, бо українська інтеліґенція ще й досі не прилучилася до нашої роботи, зокрема пригадаю академіка Грушевського. Ця інтеліґенція можливо гребує і не хоче допомагати нам в нашому будівництві. Щож, ми ще почекаємо, чи не подумають вони, чи не вишукають тих стежок, які би могли прилучити їх до нашої роботи. Чи будуть вони на далі киснути у своїй, так званій, науковій роботі й минати те, що діється зараз творчістю Радянської влади, творчістю робітників і селян. Нам нема чого пригічувати таких людей. Ми гадаємо, що нам вдасться до деякої міри використувати

Red. czar. „Dilo" we Lwowie. Pr. 392/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzeka na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 117 (10.482) z dnia 30.V. 1925. w artykułach pod tytułem: 1) „Wyszczi city" od słów: selan i robitnykiw... do końca artykułu. 2) „Nedoln ukrainśkoi halyćkoi wijśkowoi emigracji w CzSR. między słowami: a) w Prazi... a: Tak prym., b) czyślennych wypadkiw... a: Tych emigrantiw, c) derżawnu prynależnist'... a: Zakordonni ukraiński, d) i perebos... a: Nahladnym dokazom, e) nczastiu... a: borot'bi, f) aromadian Ukrainy... a: Pryczyn cioho, g) tytniach rozwiazanyi... a: opposi'zia ... h) zanedbanyj obowiązok... a: Po mojomu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej pod 1) i 2) uznał dokonaną w dniu 30. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 30. maja 1925 r.

Hawel.

їх в нашій роботі. Але робітники та селяне, які чекали того, що ці люде підуть вкупі з ними, мають право вимагати від них, щоби вони займалися не тільки наукою, але жили й сучасним життям й тими питаннями, якими живуть робітники і селяне, якими живе радянська влада, щоби вони брали участь в розв'язанні повсякденних питань нашого життя. Переводячи українізацію, ми ставимо собі завдання провести роботу по українізації шкіл, радянського апарату, українізації всіх галузів нашого радянського суспільства. В цьому напрямку ми маємо значні наслідки, але покищо ми ще не розв'язали всі питання, які в межах цього завдання лежать. До того дехто з товаришів-Росіян кажуть, що ми перечиняємо палицю й пригнічуємо руських. Отже ми тут, на нашому ґрунті, повинні сказати перед лицем всього світу і всього трудящого народу, що ми не будемо пригнічувати жадної національної меншости. Але ми будемо рішучо боротися з тою русифікаторською політикою, яку пробують провадити деякі службовики, до деякої міри прихильники єдиної неділімої Росії. На великий жаль ще маються на Україні такі люде, але ми повинні дуже обережно ставитися і до переведення українізації й до переведення цієї боротьби. Нам доведеться збільшити висування робітників та селян Українців, які прилучаючися до радянської та суспільної роботи, більшеб задовольнили вимоги більшости населення. Ми бажаємо, щоби наша національна політика ще більше зєднала зусилля робітників та селян в розв'язанні тих завдань, що стоять перед нами. Переводячи національну політику і забезпечуючи інтереси національних меншостей, ми тим самим відстоюємо забезпечення наших прав в складі радянського союзу. Радянський союз міцнішатиме, коли буде міцнійша кожна окрема союзна республика і в міжнародніх взаємовідносинах це матиме вплив і за кордоном на ті національні меншости, які бажають прилучитися до тієї чи иншої національної республики.

Занотуймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Голоси преси.

Saltomortale громадської етики. — Боротьба з поваддю. — Чорносотенне єхудобіння.

Великий польський письменник Ст. Жеромскі в останній своїй патріотичній повісти „Провесна" („Przedwiośnie") все таки старався глянути на сучасну Польщу відкритими очима, не через окуляри Дмовских, Гломбіньских, Грабских, Косковских і инших Прушиньских. Він не лише змалював існуюче безладдя, не лише згадав про пануючий режим, але й декілька сторінок присвятив положенню тзв. національних меншостей. І якраз це до „шевської пасії" довело поклонників кнута і сподвижників Вишневеччини. Якийсь Вацлав Наке-Накенскі (Nsake-Nakęski) видав у Познані брошуру під написом: Saltomortale wielkiego pisarza — List otwarty do Stefana Żeromskiego z powodu „Przedwiośnia".

Після відповідних апостроф і злобних „padam do nóg" обурений чорносотенець їде спершу походом на комуністів, опісля на Українців, а вкінці на Жидів. Зайвим було би познайомлювати наших читачів зі змістом 42-сторінкової брошури. Щоби уявити собі моральне і духовне обличчя її автора, а тим самим і всього його богобойного табору, вистане привести деякі уступи.

Отже твором великого письменника радіють комуністи.

„Коли в московських газетах появилися похвальні статті, а якіх пишеться, що Ви (себ-то Жеромскі) приєдналися до комуністів, то Ви і ціла Польща повинні знати, що також у Львові та частина „Прасвіти" зробила таке саме враження, а п. Ганкевич (не знаю тільки котрого Ганкевича — Миколу чи Льва Наке-Накенскі „пасував" на комуніста! — Ред.), український комуніст, з радощів затирає руки і не кається з тим (!!), що Ви зробили їм справдішню, величезну прислугу".

Дуже болить чорносотенного писаку обвинувачення польської поліції.

„Українські (в оригіналі „russy") комуністи обвинувачують польську державну поліцію в знущаннях над якимсь Бортничуком при помочі електрики підчас вступного слідства, веденого кох. Кайдаком, який досі жие й урядує у Львові... Чи Ви не застановилися, які будуть наслідки такого поставлення справи? Таж Ваша книжка буде переведена на всі чужі мови і увесь світ небавом може довідатися, що польська поліція — то організація новітніх катів, яка своїми методами перепасшила дикість і бестіяльство царської охрани і більшевицьких чрезвичайок. Заграниця зрозуміє не так: Коли такий великий письменник, як Жеромскі, urbi et orbi проголошує таке важке обвинувачення польської поліції, коли він рішився на такий трагічний крок, то можна уявити собі, чим по суті є поліція в новій Польщі, що за страшні тайни мусять скриватися серед мурів поліційних арештів і вязниць по цій Польщі!...

„Але припустім, що польська поліція фактично бє арештантів, що означе є далеке від тортурування. Чи можете мені вказати яку поліцію на світі, яка в деяких випадках не била би арештантів? Чи Ви уявляєте собі, що дехтобудь є поліції дложена з ангелів?... Але від удару в морду злочинця, — а комуністичні фанатики є гірші злочинці від звичайних кримінальників, — до тортурування при допомозі всяких середньовічних способів або електрики, ще дуже далека дорога... При тому Ви зробили велику кривду урядовцеві польської поліції, одному зі спосібніших і енергійніших комісарів. Я читав його лист в тій справі до Вас, в якому, титулуючи Вас „Достойним Паном" („Czcigodnym Panem"), чемним способом дорікає Вам за ту помилку і питається, в який спосіб можете йому дати сатисфакцію. Читав я Вашу відповідь, дуже довгу, несмачну і їдку (zgryźliwą), в якій не лише не даєте йому нівчої сатисфакції, не просите вибачення за зроблену кривду і грубий нетакт з гочадянського становища, але виразно даєте йому до зрозуміння, що вважаєте його за злотного до значно більших знущань (okrucieństw) над вязнями, як те, що в короткій згадці в книжці Ви зробили".

Пройнятий „святим", „патріотичним" обуренням чорносотенець додумується, що до „гльорифікації" комуністів послужили Жеромському між ин. стенографічні протоколи з тзв. саптогорського процесу і документи про білий террор, підписані визначними представниками української інтелігенції, яка — на думку п. Наке „тепер зовсім стоїть на платформі комунізму". Тому „патріотичний" інквізитор виливає кілька цебрів помий на голову української інтелігенції.

„А чи знаєте Ви — питається він Жеромского, — що то є „інтелігенція" українська? Знаєте рівень її культури? Чи знаєте її етику, головно у відношенні до Польші і Поляків? Народ пошевоєний і переслідуваний польським імперіалізмом? Певно така є Ваша думка? Послухайте, що Вам скажу. Ще можна зрозуміти вчинок божевільного Мирослава Січинського, який скрито вбив німецького Потоцкого. Змова, зроблена Прусаками, по якої мабуть чинну руку приложив теперішній директор австрійської поліції у Львові п. Шехтель (Schächtel), що — одержавши димісію — небавом переїхав до Берліна.*) Та українська інтелігенція є здатна до инших, багато гірших річей. Ось тепер перед львівським судом ведеться процес при зачинених дверях проти 10 українських комуністів (?!), обвинувачених в шпигунстві в користь Росії і Німеччини**) Чи така збірна участь „української інтелігенції" в злочинні шпигунства нічого Вам не говорять? Чи вважаєте, що то ідеалісти, які з чистого патріотизму висилуються Німеччині і Совітам? Чи думаєте, що це є відповідна дорога до вибореня „самостійної" України? І таким людям вірити, що вони в добрій вірі підписали зізнання Бороничука про знущання Кайдана. І ті всі свідомо видумані наклепи про польські знущання і тортури находять у Вас віру? Певно надісланю Вам такої самої вартости протоколи про знущання над Бессарабцями? В поковини й самогубства (?!) у вязниці „Україні" улаштують жалібні богослужіння з великою помпою, як за національну героїню, замучену „польськими катами". А чи знаєте, хто була Бессарабка? Та „національна українська мученица" була жінкою зовсім недвозначної кондуїти: підчас світової війни вона удержувала у Львові при вул. Осолінських долинах, спеціально для німецьких й австрійських офіцерів. — І в своїй книжці Ви стаєте в оборні таких елементів?"

Хіба досить! Цього вповні вистане, щоби уявити собі моральну вартість „патріотичних" дегенератів, щоби з омерзінням і крайною погордою глянути на цікчемних, скудобілих типів, які своїм калом обкидують постать високо інтелігентної жінки, людини з високою освітою, що на протязі світової війни весь час перебувала у Відні, працюючи в політичних установах і провадячи гуманітарну діяльність. Та в арсеналі наших противників, всяких Наке-Накеньских кожна брехня і кожна цікчемність є добра, коли тільки вона звернена проти Українців. Вони ще й кажуться, коли великий письменник, вірний ідеалам правди і добра, не хоче йти на мотузку офіційної й неофіційної „народової" поліції.

*) Читач може собі уявити, якими засобами оперує чорносотенний писака, коли говорить про львівського директора поліції Шехтля, що зробив переворот з Українцями, а опісля переїхав до Берліна. Тимчасом австрійським директором поліції в часі перевороту був теперішній польський директор д-р Райнлендер. — Ред.

**) Очевидно, тут іде мова про процес Коваленка і тов., процес, що не мав нічого спільного з комунізмом, а в якому обвинувачені навіть не мали спромоги боронитися перед закидом шпіонажі — Ред.

Політичні новини.

Англія і гарантійний пакт.

Англійська відповідь, що наспіла до Парижа, комунікує про готовість Англії підписати гарантійний пакт, але тільки відносно франко-німецької границі. В паризьких політичних колах а також у пресі вважають ню англійську відповідь великим дипльоматичним успіхом Бріяна. Та не всі, бо деякі твердять, що Англія зробила уступку, але коштом Польщі а це Франції не на руку. Англія захозуватиме невтральність на випадок нарушення польської західньої границі, але не буде мати нічого проти того, якщо Франція Польщі допоможе у випадку нападу. Таким чином Польща стане в справах гарантії своїх границь цілковито залежною від Франції.

Ратифікація конкордату.

Дня 2. червня в полудне відбулася в салі ради міністрів торжественна виміна ратифікаційних до

Ким Поліщук

„Сінь голубинна".

II.

...Стільки тих звуків, що й землі не змістити. Слухав їх серцем і серцем сміявся.

Снилося давнє старому.

Відчинив десь вікно, а там — сонце, весна і цвіт яблуневий...

Цвіт, як молодість ніжної діви, що світлою постатю з саду...

Дивився й не міг надивитися, як тоді, коли вперше прийшла з ним до цього села, вже дружиною.

Те саме ніжно-біляве лице, ті самі густі русі коси і ті самі — волошками — очі.

Найкращі волошки тоді, коли попем красується житъ.

Було у той час, рука в руку, ходили обміжками і пригадували давню казку.

„Коли тільки понурий Аїд викрав у Деметери її Персефону й заніс до свого підземного краю, так зразу-ж земля задріжала...

„Деметера, шукаючи своєї улюбленої доні, плакала й ридала, а від того гасли зорі в ногах Апольона і могутній Зевес не міг стерпіти цього. Щоб утишити горе Деметери, зробив з року дві ріжних частини: протягом одної — сумної — частини року Персефона жила у країні Аїда, а протягом другої — веселої — на родимому лоні...

„Деметера не знала, як вже й вітати свою любу доню і вистелила їй шлях шовковими травами та стобарвними квітами. Коли-ж тільки Персефона побачила маму, то впала на її чорне лоно й гаряче стала цілувати його. І тоді стало так, що де тільки торкнулися її уста, там квітки набирались насінням, а шовкові трави буяли колоссям...

„Тоді вперше зявилося жито, а пізнали його через те, як чудово воно красувалося, дивлячися в очі злотокосого Феба, що кожної червневої ночі зорить зоряницями"...

Так було, як „закладалася" церква на горбочку, що як сінь голубинна...

За пару літ знову так саме й так радісно, тільки не казка, а дійсність.

Нова церква святилася мальованою: селянські мережки — вгорі, селянські мережки — внизу, а між ними „свої" образи.

Особливо один, на якому — народ і він сам між народом. Здалека все одно, що хрещення Киян, а як ближче, так ясно — процесія полем, як-то рік у рік „на Іллю", щоб не було посухи...

Народ, що на образі, все в свитах та мережаних строях, а він сам весь у білім і у білім хлопя коло нього, — син...

Зявився тоді, як клечанням хати умаювали, як „на жовто" крашанки фарбували, як „русальчин великдень" справляли...

Дивувався тоді, що „поганство" таке, ще й заранї зложив таку проповідь, щоб на самі Зелені свята просвітити, щоб ясно всім стало: не „русальчин великдень", а Трійця...

А на самі Зелені свята — крик нового життя в плебанії і тоді цілком инакше, як у „Стоглавім Соборі", звідки вся міць тої проповіди.

А въ сіи дни христіанамъ бы на рѣку не ходити и бѣсовскихъ потѣхъ не творити и отъ сего бы въ конецъ престати, понеже все сіе есть елинское бѣснованіе, сиречь — прелесть бѣсовская".

Говорив про повноту життя, що дає небо. Говорив і чув її у своїй істоті, як-то чує приємність весняна земля, коли чешуть її гострі борони...

Знав, що мусить всю ту повноту розмістити під сірими стріхами, бо тільки так можливе переродження села, тільки так виріжняється його постать і тільки так поглибшає його душа...

Від того той образ, що все у свитах та мережаних строях, як тоді, коли „русальчин великдень" справляли й коли — крик нового життя в плебанії.

Це все у тих звуках, що й землі не змістити, бо ті самі — волошками — очі, як живі перед ним.

Ще ширше розчинив вікно, відсунув на бік фіранки і став кликати:

— Скорше, Маріє!.. Скорше!...

Вона дивилась і мовчала, тільки тремтінням — усмішка в яблуневім цвіті.

— Молодість! — крикнув і почув, як десь ніби струни порвалися.

— Та йди вже!.. Йди!... — крикнув ще раз, а тоді там, де сосни, один глухий гомін і вітер в розчинене вікно...

Боровся з ним, як із живою істотою, а він усе валив його з ніг і тиснув, тиснув, тиснув...

І ще чув, — хтось кричав десь...

(Продовження буде.)

дументів конкордату між Польщею і Ватиканом. У святі брали участь премієр Грабські, міністер Скшинський і мін. д-р Ст. Грабські зі сторони Польщі а зі сторони Ватикану нунцій Ляврі. При акті виміни були представники польського католицького клиру. Від Польщі промовляв Скшиньскі а від Ватикану нун. Ляврі, який між иншим підкреслив, що Польща шераз дала доказ вірности католицькій церкві та побажав від імени папи, щоби Польща якнайскорше осягнула ті великі цілі, до яких вона призначена. Конкретно нунцій тих цілей не назвав, та їх легко додуматися. Одною з них є належне нищення унії.

Большевики і амстердамський професійний інтернаціонал.

Большевицькі профсоюзи відповіли щойно тепер на пропозицію Амстердамського профінтернаціоналу з 10. II. ц. р. Як відомо на внесок англійських делегатів рішено тоді допустити большевицькі професійні союзи до складу амстердамського профінтернаціоналу, але під умовиною, що вони приступлять до нього на основі старого статуту і що не будуть вимагати ніяких змін у ньому. Центральна Рада большевицьких профсоюзів відповіла на цю пропозицію відмовно: до Амстердамського профінтернаціоналу вона не може приступити, але натомість може взяти активну участь у створенні нового міжнароднього професійного обединання, в якому взяли би участь профспілки цілого світа разом із большевицькими.

Д-р Бенеш у Парижі.

Німецька преса інформує, що д-р Бенеш конферував в Парижі головно в справі Австрії. Чехословаччина ніяк не може допустити до злуки Австрії з Німеччиною, бо це було би загрозою мира. Через приключення Австрії Німеччина стала би найсильнішою державою в середній Европі. Щоби до того не допустити, Бенеш пропонує зближення Австрії з иншими сукцесійними державами. В тому напрямі має він приготовити відповідні конкретні внески на осінні збори Ліги Націй. Французька преса заявляє, що Бенеш конферував у справі гарантійного пакту. Він є противником теперішнього англійського становища, яке забезпечує мир тільки одній частині Европи, а за те виставляє на небезпеку иншу її частину (має на думці Польщу). Бенеш намагається всіми силами воскресити давний женевський проект гарантійного пакту.

„Комета".

Перший і останній виступ у Львові.

Після короткої блукання по провінції прибула до Львова „Комета" під директурою п. Шляпака, щоби запрезентуватися львівській публиці.

В неділю (31. травня ц. р.) в салі ім. Лисенка виступила та „Комета" хіба на те, щоби згаснути на віки. Вже в своїй вступній промові заявчив п. Вороний, що „Комета" є створена на зразок театриків, незвичайно поширених в Америці, що її завданна сіяти сміх, розсівати журбу, так сказавши — бути маслом на рани і бальзамом на болі. І справді виявилось, що важко було здержати сміх, але не той безжурний, широй, від серця, тільки той другий ідіотський і зарібний. А тих, що не могли, чи не хотіли сміятися, проймав жах і сором за ту нужду, яка назвала себе мистецькою сценою.

Приглядаючись до „Комети", важко не писати сатири. Треба тільки жалкувати, що чарующа артистка з божої ласки п. Гелицинська змушена була попасти в цей несмачний куток. Та вона ще одна сила промінна свого таланту серед єгипетської темряви, яка панувала в „Кометі".

Репертуар „Комети" наскрізь дешевий, доривочно зібраний, незручно склеєний і кепсько виконаний. Гумор зі смутком дивиться напр. на монолог „Перелорот", до речі взятий з великодного „Пізла" і зовсім непристосований до сцени; так само нікчемні він з правду скрипкових, басових і ин. соль. Одиноні „співосмішки" могли не викликувати несмаку. Одним словом, нічого не було там оригінального, на наших мотивах побудованого і до наших потреб приноровленого, а була якась страшна і несмачна салямаха. Видно, що рідна творчість тут зовсім не допісала.

Цих кілька рядків, кілька гірких слів приходиться нам писати з болем серця. Коли кидаємо каменем на ту „Комету", яка черепакою „промайнула" на львівському бруку, то тільки тому, щоби вона не хотіла знову воскреснути. Розуміємо прикре матеріяльне положення і змагання до сякого-такого істнування богатьох людей. І тут колиб ішло тільки про гуманітарний бік справи, то ми мусілиб довго надуматися, що робити з цим „фактом". Але тут виростають претенсії до творчости, до мистецтва, претенсії, які вбивають всяке мистецтво, вводять в блуд громадянство і певнинюють створення справді мистецької сцени.

І жаль це примушує нас забрати голос, тим більше, що наш орган теж був введений в блуд. Отсі сдова гіркої правди є тільки нашою експіяцією перед громадянством. *Б.*

ВІДГУКИ ДНЯ.

Requiem.

Військовий суддя австрійського корпусу Гофмана, д-р Ставіслав Остоя Загурскі — помер.

Бескиде наш зелений, чи чуєш: Помер Загурскі!..

Гей! Зашуміть бори, задзвоніть потоки і вістку рознесіть по всіх закрах, по дебрах непоступних. Занесіть її всюди, де колись закохувано, як пса, зрозпачого громадянина. Занесіть її в села бойківські, під низенькі, вкриті стріхи і сповістайте всіх від хати до хати.

А ти срібноводий Опоре забурли між камінням і посвітай з гомоном в... Сяноводсько нижче.

Там на цинтарі чорніє девятнацять гробів, яких тобі вістку передати. Девятнацять гробів, а в них громадська рада і старенький парох...

Та чи тільки гори бойківські цікаві на вістку!..

Цілу сторону краю, куди пройшов корпус австрійського генерала Гофмана...

Деревa наші, позахищайте ви гнізда свої, скільки з них покарбованих зашторгуванною гетерою! Скажіть, чи котра з них зашморгувалась на дурно і не за дурно!...

Шануйте ви ті гнізда, на яких карби остали, щоби бути вічним свідоцтвом і пригадкою.

— — — — — — — — — —

На Задні Сята в п'ятничну годину злетяться на львівський цинтар дивні богомольці. Злетяться на панахиду по рабі божім Станіславі.

Попереду всіх, як голуб сивий, старенький священник. За ним статочні радні Сяноводська, а позаду непрогляднa толпа народу. А в кожного з них кровавий пруг на шиї, або чорна рана в грудях...

Я знаю свій нарід, обпльований, оббріханий і бітий, бо добрий.

Вони довкола гробу того стануть і

...„тебе простять;
Вони брати і хрестіяне,
А ти..."

переємнику імені „Дебіля Лапцуцких", Кавьовских і Яремія — може тоді почуєш стид.

Галактіон Чінка.

З концертової салі.

Концерт Модеста Менцинського.

Коли рік тому приїхав на нашу відну землю наш славний земляк по кількайнайцяти роках неприсутности, так по вчерашньому концерті можемо сказати, що приїхав до нас ваш артист „з перед кількайнайцяти літ". Кількайнайцять літ для співака — а додатку вагнерівського співака, не доволі значний протяг часу. Та здається в нічому зуб того часу не тільки не нарушив зовнішних світлих голосових прикмет артиста, але навпаки збогатив внутрішні його духові прикмети. Хоча з яким щирим захопленням приймала його торік наша музикальна публика — то цьогорічний виступ нашого співака таки притьмив попереду успіхи минулого року. Голосове розположення артиста було вчера прямо ідеальне. Задача музичного справоздавця здавалабся в такому разі доволі легкою. Безперечно приємною і відрадною є змога писати про так світлий успіх нашого земляка, але з другого боку заходить небезпека сягати до вичерпаного і так зужитого вже майже до крайної міри хоч і богатого словарця самих похвал і суперлятивів, що заведе тільки на дорогу банального переповідання того, що вже стільки разів писалося. Та для мене особисто — Менцинський є співаком новим — минулого року я вперше мав змогу запізнатися з його мистецтвом, — а тим то і мої враження свіжі, невязані споминами чи порівнаннями з минулого — і голи я натикнув на час вперед кількайнайцяти літ, то тільки більше вдоволяючися — чи на основі того, про що читав. І у нашім звіті прийдеться мені писати про Менцинського не тільки як про концертового, але і як про оперового співака — хоча я не бачив його у жадній ролі в опері. А все таки Менцинський індивідуальністю такою маркантною, що і на підставі тих оперових арій з концертової естради, які мусять заступати мені справжній образ Менцинського на сцені, я можу легко здуматися в той тип, який представляє собою Менцинський як оперовий, головно вагнерівський співак.

Вчо зрозуміло, що Менцинський як оперовий співак таких духових прикмет має змогу майже реально переживати ту ролю, яку відтворює — тим то і вражіння нам викликувані, як читали ми зі звіть чужинецьких музичних справоздавців стають для слухачів чи видців реальними переживаннями. Та для мене найцікавіше то, з яким почуттям стоїть зуміє Менцинський погодити дві вераз такі ріжні пляни як оперовий і концертовий спів. Його інтерпретація пісень не чисто так скалатаб, скондензовані драми мініятурних розмірів. Ногож оперові арії — хоча в них подає артист все, що вовнішно бути — то при тім уже їх ще й приноровити до вимоги концертового слухача. І те, що неоднього першорядного концертового співака заводить на сцені — а не одного оперового артиста вяже на концертовій естраді, те не попадає в нічому суперечність у Менцинського, але навпаки доповнюється, хоча з певними конечними і справедливими компромісами. Я вже вище зазначив, що Менцинський це артист, що в якій ролі не виступав би, то все переживає до можливих границь реально те, що відтворює. Це діється навіть там, де нерва музичний зміст даної пісні не вповні підтримує те переживання змісту слова. Через те то і появляється схильність до деякого „перескарикатурювання" виразових середників, та не в злому розумінню цього слова. Менцинський стає перед твором, який має виконати, не як холодний фотограф, якого світлини хоч як пірні та все таки до певної міри мертві, а як артист маляр чи різьбар, перед якого оком хоч не втече ніяка характеристична черта відтворюваного обекту, але який в першу чергу кладе вагу на найбільш характеристичні моменти, що він їх ще сильнійше підкреслює, а часто ідеалізує. Мені здається, що було би даремним перехотити тепер виконання поодиноких точок — можна хіба зрозуміє, яке воно могло бути — та яке мусіло бути. Чи то були пісні українських композиторів Січинського Ярославенка, а зокрема Лисенка — бо годі уявити собі більш зворушуючого виконання прекрасної „Думи" Лисенка — чи це були твори чужих авторів — чи був не конгеніяльний образ „Степу" Гречанінова або пролітаючи, повна жаху його „Смерть" а при тім не позбавлена певної величности атмосфера битви і смерти в Мусоргського „Der Feldherr" чи нарешті знова в тогож композитора „Гопаку" — якого вразову екстравагантність умів Менцинський в дозолі культурну форму — вичаклувати однак „шахітам" ритмічної пічатості і темпераменту — чи це була глибока пісня Вольфа „Über Nacht", чи безжурна пісня Гасса: „Regenwetterlied", чи мрійлива хоч слабша у музичному виразі любовна пісня Р. Манія: „Wenn wir Flügel hätten" — все те було подане у скінчений в кожному напрямі формі. А все таки коли попливи звуки Вагнерівської музики, зразу почулося, що не чарівна, в якій всевладно панує наш артист — це вже не відтворення мистецького твору а в мистецький спосіб вичарована дійсність хоча і на концертовій естраді. — До того величезного успіху вчерашнього вечера причинився і п. Лев Туркевич в ролі акомпаніятора, що вільно стежив за інтенціями співака, поконуючи нераз доволі трудні і ризикові ситуації як технічної так і змістової натури. Виявам небувалого захоплення не було кінця, так що артист був змушений заспокоїти вимагаючу авдиторію численними наддатками. Дорогому Землякові бажаємо зі щирого серця такоже успіхів і в його дальшій артистичній дорозі по наших більших містах Галичини. *Василь Барвінський.*

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 19-ий

Ви. Жертводавців, які вложили на допомогу „Голодному Селу" в місяці травні 1925 р. в золотих:

Через „Ділo" вложили: о. Апольон Сінозич, Рожнів (пригадаю збірка дух. снятин. деканату) 30, о. Нестор Величковський Базар 9·50, громадяне Базару 8, громадяне села Пашківки 2·5, о. Климентій Совинецький Гадинківці 6, Северина Ніжанковська Дрогобич 1·50. на листу ч. 41 зложили: Василь Гевсик 5, Данило Стецьків 5, Іван Чорній 1 долар, Теодор Голінь 6, Петро Карвик 4, І. Д. 1·50, Павло Бабяк 1, Е. Войтів 2·50, І. Пасічник 2, С. Легкий 5, Евген Мартинець 3, Василь Гуда 5, о. Стефанович 5, В. Юськевич 1, Григорій Кребс 2, Цьорох 4, Течинський 4, М. Кощур 2, Барачко Ірена Львів 3, Екси. Митрополит Шептицький 50 долярів, сенатор Мих. Черкавський Дубно 75, Українці з Скрентон 75 долярів, Люба і Данило Цурковські 10.

По день 30. травня включно зложено: **9,302.01 і 174 доляри.**

З ДНЯ.

Останні вісти.

З польського сойму.

На засіданню польського сойму дня 3. ц. м. була справа жидівського внеску про ревізію розпорядку в справі концесій. Жидівські посли заявилися за знесенном розпорядку, уважуючи обструкцію в форми концерту. По рефераті пос. Полєкевича, який говорив до уха стенографа, перервано засідання, а маршалок зарядив засідання конвенту сеніорів.

В результаті внесок жидівського кола за знесенням розпорядку президента відкинено всіми голосами за виїмком голосів ППС., а ухвалено резолюції, щоби уряд до двох тижнів видав виконуючий розпорядок до закону.

В часі голосування не було на салі послів з тав. „меншости".

Утонуло 14 учениць.

Біля Козенниць учитель Мих. Бені зорганізував прогульку з села Рудка з 28 ученицями. Човно перевернулося на ставі і потонуло 14 дівчат.

Спіймали проводиря нападу.

Польські газети повідомляють, що ватага яка виконала напад на поїзд між Наревкою і Свисрочем, є зовсім окружена. Поліція спіймала трьох із них. Раненій поліцай Соколовскі мав пізнати в них двох учасників, а одного як проводиря нападу. В слідстві мали спіймані зізнати, що планували напад на инший поїзд, а саме на поїзд Варшава-Вильно, в якім везено значну суму грошей з Варш. Польського Банку.

Становище віцепрем. знесене?

З Варшави повідомляють, що намір обсадити становище, опорожнене Тугутом, оконечно понеханий.

В Шанґаю.

Страйк обняв усі чужинні фабрики, телеф. й електричні заведення. Страйкує 3000 робітників у фабриці. Підчас демонстрацій поліція вжила зброї, вбила одного чоловіка, 500 ранила. Поліція, моряки амер. і італійських торпедовців з трудом удержують порядок. До Шанґаю вислано більші амер. і англ. кораблі. Амер. патрулі остріляовано. Відповіли на це пальбою скорострілів, врештували 300 люд.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне число „Пізла" сконфіскувала прокуратура за заголовок і частину вступу до розпорядку львівської кураторії про замкнення „Бурси ім. св. Миколая" в Перемишлі, за одну новинку, яку сперинуто в цілости і за два уступи зі звіту з рівненського процесу.

— **Відбудова залізничого шляху Біони Велики—Сналат—Грималів.** Ще в 1923 р. заофірували передповні акціонарі Тот залізничої лінії усі свої акції державі та декларували під себе нову поважну суму на цілі відбудування того шляху. Та тільки цього року вставлено до буджету міністерства залізниць 500.000 золотих на ту ціль. Роботи над відбудовою мають розпочатися в червні, а цілий конторис відбудови инвестиме 830 тисяч золотих. Таким чином 330 тисяч золотих, яких недостає до суми конторису і яких не зможе покрити держава, падуть старі акціонарі. З кінцем жовтня ця лінія мала би бути вже урухомлена.

— **Від голови риба...** Деякі практики диверсійні напади на спокійних осадників і двори, а вже окраїни мають нову сенсацію. В Сарнах, на Поліссі викрито величезні надужиття, яких жертвою впала державна скарбниця. Гетьтяна горінок „Braci Więzowskich" не платила від початку свойого істнування акцизи. Абстрагуючи від культурної місії, яку сповнює горівчаний склад на „кресах", акцизу треба було платити. Скарбова палата в Берестю навязалася цілій справу сек-так вивести. Один з урядників сарненського староства, що переводив слідство, не дав себе перекупити кількома тисячами доларів і... сам пішов до криміналу. Очевидно не за те, що не дав себе перекупити, але *дмогдно* за то, що передтим був менше твардого серця і давав себе переконувати долярovими банкнотами. Ціла справа набрала великого розголосу, бо страти держави йдуть на мільони. „Dochodzenia w toku".

— **Рукавичний папіс цілі У. П. Т. у Львові.** Дня 14. червня нарадчий від

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, скарпитки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 3—10
1991 а)

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Торгової).

будується на площі Сокола-Батька рухавковий попис шкільних шкіл Українського Педагогічного Товариства. Кожна школа буде мати окремі рухавкові справи, а крім цього виступлять усі школи у збірних вправах пільнорук. На це свято звертаємо увагу українського громадянства м. Львова і надіємося, що воно зайнтересується фізичним розвитком своїх же дітей. По вправах багато несподіванок для гостей.

— **Засуд священника за плебісцитову роботу.** О. Костя Весну, попа з Дрогобичівки, засудило тернопільське староство присудом з дня 30. III. 1925 р. ч. 15038/6 — за переступлення з § 11. і 12. розпорядку з дня 20. IV. 1854. В. З. Д. ч. 96. покаранський буцімто перешкодами в уряді і обиданням повелителям супроти начальника громади Баліка на кару 50 зол. або 5 днів арешту. Проти цього присуду вложено відклик. Ціла провина о. Костя Весни в дійсности полягала на тім, що кількакратно в часі плебісцитової акції жадав від начальника громади в Дрогобичі Баліка легалізування підписів родичів шкільних дітей, оцінюючи він не хотів підписів удостовірювати і змушений був це вчинити щойно на кількакратне зажалення в старості.

— **Український наддніпрянський театр** під орудою О. Міткевича, який тішився великими симпатіями публики в часі свого перебування в Тернополі, Золочеві та инших містах Східної Галичини, оправдав вповні ті симпатії своїми виступами в Чорткові. Театральний гурток обдарований гарні артистичні сили, між якими знаходимо артистів тої міри, як М. Комаровський, О. Ратушний, п-ні З. Ковченко, п-на Міткевичівна і инші, ставиться поважно до театрального мистецтва, та сповняє в дачих умовах як слід велику культурну місію, яка припала нашому театрові. Як поодинокі національної культури заслуговують артисти цього театрального кружка за заінтересування української публики, яка численними відвідинами вистав повинна дати доказ реального спочування щирій праці артистів.

— **Від Українського Краєв. Тов-ва Опіки над інвалідами** (Львів, Руська 3.) Львівський воєвідський уряд рескриптом ч. 11454/Пр/25 позволив на влаштування збірок для інвалідів у львівському воєвідстві в днях цього р. Зелених Свят, 7. і 8. червня. Місцеві комітети, які займатимуться збіркою на провінції, повинні зараз (найдальше до 6. VI.) подати до власного староства особистий склад комітету. — У Львові відбудеться збірка жерт під церквами і на цвинтарях підчас поминального обряду.

— **Народня Торговля** у всіх своїх складах продає найкращу французьку вазу до фротерування підошви фірми О. Левицька і С-ка. Уживайте лише цього виробу.

— **Д-р Олександер Барвінський** виїхав на 2 місяці до Зелемянки.

✝ Посмертні згадки.

О. Айталь Ковальський, парох Новосілок гост. і рудецький декан, помер дня 21. травня 1925 р. скоропостижно в Перемишлі. Похорон відбувся в Новосілках 25. травня п. р. при участи понад двайцять священників зі самбірського, дрогобицького і рудецького повітів та кількатисячного здвигу народа без різниці народности і віри, представників влади і лат. кляру. Бл. п. А. Ковальський відзначався незвичайними чеснотами і тому нагла смерть у цукорні в Перемишлі викликала загальний жаль серед населення. О. Айталь Ковальський, син знаного політика с. Тита Ковальського (посла з б. посілости до краєвого сойму) родився 1862 р. Кінчив академічну гімназію у Львові разом з бл. п. И. Фоцисом. По укінченні богословських наук у Відні став 1886 р. сотрудником в Куликові і тут впав жертвою інтриг лат. пароха, знаного польського політика кс. Стояловского проти гр.-кат. пароха о. Лешкевича, бо просидів невинно якийсь час в тюрмі та був судом увільнений від вини і кари. В 1892 р. став пароком в Новосілках гост. і на тій посілі під матеріяльним оглядом парохії видержав аж до смерти. Його свояк бл. п. епископ Чехович нераз хотів дати йому кращу парохію, однак покійний не бажав дістати кращого місця по протекції. Коли покійний став у 1908 р. деканом, уважав своїм обовязком заінтересуватися і справами повіту. Був це щирий Українець, горячий патріот, який широ відчував горе і кривду свого народу і напасти його противників, та старався всіми силами ту народню нужду та горе злагіднити. Покійний в часі австрійсько-російської війни зазнав багато прикростей від Мадярів, був приневолений виїхати до Чехословаччини, а в часі польсько-української війни гостював у польській тюрмі в таборі у Пикуличах. Вічна йому память.

Іван Чесан, гімназійний професор у Стрию помер дня 2. травня п. р. в 36 році життя. Вічна йому память.

ОПОВІСТКИ.

Український наддніпрянський театр О. Міткевич.

Городенка. — Сала Нар. Дому.

Четвер 4.VI. „Дні нашого життя" (вечір Андрієва).

П'ятниця 5.VI. „Ревізор з Петербургу". (Чистий дохід з вистави для „Союзу Українок").

Субота 6.VI. „Вихрест".

Неділя 7.VI. Пращальна вистава: „Мазепа".

Коломия. — Сала „Каси Щадничої".

Понеділок 8.VI. „Маруся Богуславка".

Вівторок 9.VI. „Пан Твардовський".

Середа 10.VI. „Дні нашого життя".

2059 2—?

До Всеч. Уярдів парохіяльних м. ста Львова! На Зелені свята, якщо не буде дощу, підемо у торжественному поході на цвинтар. У неділю підемо на Янівський цвинтар а у понеділок на Личаківський цвинтар, щоби у молитвах згадати наших Рідних. Збірка процесій при церкві Преображенській. Процесії з церков Успення Пр. Д. Марії, св. Параскеві, св. Петра і Павла, со. Василіян і Сестер Василіянок являться на площі при церкві Преображенській в год. 2·45 попол. Процесії з катедри св. Юра, Богданівки, Левандівки і Клепарова приучаться до походу точно в год. 3. попол. у обох днях. Зверхники свята вкажуть місце у поході. Деканат просить всіх Вірних, щоби ставали до походу, а не були лиш видцями його, йдучи боками. — Від львівського деканату о. В. Томовин, декан. 1-2

На Зелені Свята прогулька „Плая" на Маківку від проводом д-ра Ст. Старосольського. Відїзд зі Львова в суботу 6.VI. в год. 4·05 попол. до Зеленяки. — Звідтіль, в неділю на Маківку 25 км. пішки, поворот до Львова в год. 10 веч. Збірка точно год. 3·30 в великій авлі дирекції. Зниження на залізниці! Кошти подорожі і нічліг около 8 зол. Оскільки більша група прогулькующих схоче лишитися на понеділок в горах, то прогулька піде на Зелемин, а поворот в понеділок вечер. 1—1

З української гімназії у Дрогобичі. Вступний іспит до I. класи відбудеться дня 24. червня о год. 9. рано. Зголошувати належить у дирекції гімназії до дня 23. червня включно. Вступні іспити до клас від II.—VIII. відбудуться дня 22. і 23. червня в 8. год. рано. Зголошення до дня 21. червня. — **Д-р Осип Турянський.**

2070 1—5

Дрібні оголошення.

ДО винайму 10-моргівий сад овочевий на фільварку в Скнилові. Письмені оферти вносити до дня 10. червня п. р. до канцелярії меценаса Гвоздецького у у Львові, Красіцьких 6. 2060 2—3

Д-р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ, адвокат в Галичі пошукує рутинованого, старшого солїситатора, котрий пише справно на машині. Посада зараз до обняття. Проситься подавати свої условія при зголошенню. 2055 2—2

СПІЛЬНА кімната до винаймлення для інтелігентного і спокійного пана. Зголошення до Адміністрації „Діла". 2—3

ПАРОХІЯ Глубічок в бобрецькім повіті до заміни за рівнорядну в станиславівській, свент. у львівській дієцезії. — Глубічок почта Озеряни б. Чорткова. 2050 3—3

ПЯНІНО уживане до сподання. Відомість: Львів, Корнякта 1. третий поверх на ліво. 2069 1 2

УЧИТЕЛЬ середніх шкіл виїхав би на підгіря або в гори на вакації і приготовив би до кваліфікації, вищого іспиту або семінарії. Ближча відомість: Львів, Горецька, Йосафата 8. 2074 1—2

ОДНА, евентуально дві панночки гімназистки глядять приміщення та бовватою на час шести тижнів при інтелігентній родині в гірській околиці. Зголошення з поданням ціни слати на адресу: Мриглошький, Львів, Лісна 6. 2076 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На виїзд для Пань!

СУКНІ, ШЛЯФРОКИ, СПІДНИЧКИ, ЖАМПЕРИ і т. п. поручає по дуже зниженій цінах 1—2
2077

МІНЦЕР і ФРІШ
ЛЬВІВ, вул. Кілінського ч. 1.
Панчохи і рукавички по фабричних цінах.

КОНКУРЕНЦІЯ НЕ ПОВІРИТЬ
що тревалий товар можна набути за безцінь а що то не є лише марна реклама, про те може переконатися кожда дама
У ФІРМІ
„ФЛЬОРІДА"
вулиця ГОРОДЕЦЬКА 3 а
(проти костела св. Анни)

ПАНЧОХИ:

фільдекосові зі швом подв. стоп.	зол.	1·50
прав. витяні подв. стопа	„	1·30
шовк. фільор. загран. тревалі тільки	„	2·—
шовк. фільор перша сорта	„	2·50
а la газові рівна тканка	„	2·90
панчошки патентові	„	0·75

СКАРПИТКИ:

витяні в прасках	зол.	0·60
fil d' ecose в паски	„	1·20
пішовкові подв. стопа	„	1·40
шовкові фільор. загран.	„	1·90
скарпитки дїточі від	„	0·65

РЕФОРМИ:

fil d' ecose комплет. великі	„	1·90
французські	„	3·90
Сорочки жіночі віденські	„	2·90
Кассаки з сер marocain від	„	7·50

також костюми і споденки купелеві, як також всілякі трикотові вироби — по низьких цінах. Позір на фірму „ФЛЬОРІДА". 2071 1—3

Годинникарські роботи
під управою спеціяльних сил фахових виконує
Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.
Тел. 18—81. Роботи з провінції вик. коннується негайно. 2026 6—10

З днем 25. травня ц. р. відкрив я при пл. Бернардинській 5 (Готель Варшавський)
Фабрику і Репараційний Варстат Сторів і Жалюзій
всїх систем. Виконую нові стори і їх направу по конкуренційних цінах.
Жигмонт Дильський
б. управитель фірми Адамскі.
2053 2—3

РУДОЛЬФ КРОПП
Магазин блаватних і модних товарів
2046 4—6
в ПЕРЕМИШЛІ
переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю
Ринок ч. 24. (давнійше с. ПІСНОЖ.)

Почення ніг,
рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „OSAVE". — Міліон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 7-10

КОНКУРС

Видїл Українського Інститута для дівчат в Перемишлі,
вул. Татарська ч 4.
оголошує конкурс на посаду математика до висших кляс гімназії від 1. вересня 1925. Платня виносить 75% державної. Зголошення з долученням дозволу навчання до 1. липня 1925. 3—3
2045

Star Oil Company
організує для Схо-у
„GEORGEOIL"
поручає: **незрівняної якости оливи і смаровила** для всіх технічних цілей.
Спеціяльність:
Білий GEORGEOIL для запускання підлог в домах, школах і церквах, уживаний з великим успіхом на Заході.
2072 **Потрібні агенти.** 1—2
Львів, На Байках 37.

Подяка.

По двотижневім сидженню в бережанській тюрмі випущено мене дня 17. травня на волю, завдяки упімній інтервенції ВП. меценаса д-ра Михайла Західного в Бережанах, за що складаю Йому прилюдно щиру подяку. **Дм. Маногонський.**
2068 1—1

Подяка.

Високопочаєжаним Панам мец. д-рові Вол. Бачинському, мец. д-рові Ант. Герасимові, мец. д-рові Мар. Глушкевичеві і пасф. д-рові Вол. Старосольському висказую сердечну подяку за всі їх заходи, поради й оборону в судовому процесі, який вівся против мене від лютого 1924 р. по 27. травня 1925 р. — **Д-р Ярослав Селезінка.** 2075 1—2

ПОДЯКА.

Прибиті горем після утрати найдорожшої і найліпшої дружини і мами бл. п. Кароліни-Ольги в Гутковських Тарнавської, що упокоїлася в Бозі 13 травня 1925, складаємо сердечну подяку всім Вп. Добродіям і Доугам, які своєю помочю і співчуттям намагалися усмирити наш біль. Дякуємо: Вер. о. Вітторові Цебровському пароховi Кутів, за всі його труди, за духовну розраду і злосмотрення недужої св. Тайнами, за ласкаве моделя перед і після смерти Покійної і участь в похоронах як також за щирі слова поради для нас, Вп. директорові о. Юліянові Дзеровичеві зі Львова за провід в похоронах, Вел. о. Мелетію Федечишиному пароховi Чех, за відслуження св. Літургії та за трогаючі прощальні слова над домовиною Покійної, Вел. о. Евгенові Давидовичеві пароховi Ожидова, за звеличання сумного обряду ласкавим виходом з процесією і проводом до церкви в Ожидові при котрій зложено тлінні останки Покійної до родинної гробниці. Дякуємо цілому Вп. Зборові учительському так місцевому як і дооколичному за щирий співбіль як і за участь в похоронах. Зокрема дякуємо Вп. Панству Тильчакам, нашим будучим сусідам, за їх посвяту і труди при відпраці Покійній послідної прислуги. Дякуємо церковним Брацтвам, Піпам та всім членам хору в Кутах і Ожидові за труди при звершенню похоронних обрядів. — Дякуємо всім нашим добрим сусідам в Кутах, що не опускали нас в тих тяжких хвилях, потішали і помагали нам в чім тільки могли і всім громадянам села Кутів і Ожидова за таку численну і ревну участь в похоронах. Дякуємо Вп. п. д-ру Вайсові лікареві з Олеська за його труди і совісну лікарську поміч через увесь час недуги Покійної. Всім Вам нехай Всевишний нагородить. *Михайло Тарнавський муж, Ірина і Богдан* діти. — Кутів в травни 1925. 2073

НА СПЛАТИ **НА СПЛАТИ**

НА ЛІТНІЙ СЕЗОН

СУКНІ - Crepe de Chine
СУКНІ - Crepe Marocain
СУКНІ - ФУЛЯРЕВІ
СУКНІ - ЕПОНЖОВІ
СУКНІ - ВОВНЯНІ

УБРАННЯ СПОРТОВІ
УБРАННЯ ТЕНІСОВІ
УБРАННЯ КАМҐАРНОВІ
УБРАННЯ ҐАБАРДИНОВІ
УБРАННЯ ШЕВІОТОВІ

Елеґантні плащі імпреґновані, мужеські і жіночі. Тільки першорядної якости.

Загальний СКЛАД ОДЯГІВ
2066 **ПАСАЖ МІКОЛЯША.** 2-2

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.

Ч. 123 (10.506). Львів, субота 6, червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Українська Громадо!

Цьогорічні Зелені Свята **дні Українського Інваліда!** Українське Красеве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові (вул. Руська ч. 3) звертається вже не перший раз до Твоєї жертвенности! Конечність і журба за найкращих синів змушує Товариство до цього.

Місячно потреба около 3.000 зол. на протези (штучні ноги), на сталі місячні ренти для найтяжших калік, на грошеві підмоги, на удержання Дому Інвалідів, на науку ремесла, на лічення, на операції, на оплату шпиталів...

Уже пятий рік тяжить на наших плечах цей важкий тягар. Не був би він такий тяжкий, як би кождий громадянин, уже не з обовязку, а з милосердя, дав одного сотика на Інвалідів! Учиніть це з нагоди цьогорічних Зелених Свят. За себе, за свою рідню зложіть жертву **на наших Інвалідів!** Громада великий чоловік! Громада по нитці, бідному сорочка!

Три воєвідства дали дозвіл на переведення публичної збірки жертв. Львів Ч. 11454, Станиславів 6547, Тернопіль 6874/Пр/25.

Нехай ніхто не відтягнеться від обовязку на ту патріотичну й гуманітарну ціль! — Зложіть комітет, переведіть збірку, пришліть її у Львів! Сім соток калік жде нетерпеливо на цей народній дар.

Головна Рада У. К. Т. О. Н. І. у Львові.

„Реальні" політики.

Жидівські Датани й Авірони почесли поразку в соймі в справі монопольних концесій. І то в розгарі польсько-жидівських угодових переговорів. „Визволене" на спілку з правицею, не зважаючи на обструкційний спротив жидівського клюбу, переперло відкинення жидівських внесень про відкликання президентського розпорядку в справі ревізії концесій. Таким чином до 14 днів повинен появитися викончавчий розпорядок уряду до лютневого розпорядку президента республики. В наслідок цього наступить ревізія монопольних концесій в той спосіб, що дотеперішні їх посідачі мусітимуть уступити місце інвалідам. Коли мати на увазі, що на 70 тисяч концесій майже половина (30 тисяч) находиться в руках жидівських незасібних родин, що продажа монопольних продуктів була їх єдиною основою істнування, то здійснення лютневого розпорядку президента потягає за собою помітний соціяльний переворот. Тому й не диво, що оборона жидівського клюбу була така розпучлива, що вона супровожалася технічною обструкцією й почуттям розчарування пройнятими вигуками: „Ось польсько-жидівська угода!", „Облуда", „Пощо спроваджуєте гостей аі заграници?" і т. и.

Здавалось би з першого погляду, що тут край польсько-жидівським переговорам і польсько-жидівській угоді. З обох боків йшла під прапором угоди тонка, майстерна й цікава гра.

Польський уряд, який на основі уділених йому соймом повновластей видав президентський розпорядок і тим способом притиснув жидівську парляментську репрезентацію, з огляду на польсько-жидівські перегозори постановив якнайскорше ввести в життя ревізію концесій. Цим способом уряд з одного боку бажав усунути перепони на шляху переговорів, а з другого боку зводив справу угодових уступок супроти Жидів до мінімум. Зновуж жидівські „реальні" політики вважали монопольні концесії вихідною точкою польсько-жидівських переговорів і шляхом відкликання президентського розпорядку думали осягнути задаток на добрий вислід угоди. Вся гра уміствовлювалася в тому, хто кого викиває? У висліді уряд при допомозі „Визволення" й хієнської правиці викивав жидівських „реальних" політиків, які своїм виборцям піднесуть тепер перший урядовий „дарунок".

Справа з монопольчими концесіями виявила, якими нереальними є „реальні" жидівські політики, як грубо обманюють себе сучасні Датани й Авірони, яким фальшивим є вичріяний ними „золотий телець".

Здавалось би, що тут край польсько-жидівським переговорам. Але тільки, здавалось би, бо Датани й Авірони є вперті, а їхні бажання заступають їм реальну дійсність. Справа з монопольними концесіями з тактичного боку дещо припинить розгін угодових переговорів, а з другого боку ще міцнійше звяже жидівських „реальних" політиків з думкою про їх безапеляційну конечність. Після першої хвилі обурення прийде у них реакція. Вони доказуватимуть неминучість польсько-жидівської угоди, а справа з монопольними концесіями буде у них твердим аргументом і „педагогічним" засобом з боку польського уряду.

Та монопольні концесії є тільки „ліричним інтермеццом" в польсько-жидівських переговорах, є дрібницею супроти „далекосяглости" польсько-жидівської угоди. Щож є ядром тієї „далекосяглости"? В першу чергу тут йде про розуміння характеру польської республики. Сучасна Польща офіційно має 33 відсот. „інородців", фактично кількість „чужоплемінців" слід означити щонайменше на 45 відс. Отже Польща є в дійсности класичною державою національностей. Та цього характеру сучасної польської республики не хоче ні теоретично, ні тим більше практично признати невеличка польська більшість. Використовуючи свою непомітну й штучну перевагу, дрібна польська більшість голосить, що сучасна Польща є суто-національною, виключно польською державою, організацією, в якій істнування инших національностей в найкращому випадку може бути до якогось часу толероване. Єдиним і найважнійшим місіянстом Польщі є денаціоналізація „чужоплемінців". Тому не слід створювати умовин для розвитку не-польських народів, а щонайвище можна допустити розвиток племінно-людових культур (на національних, а людових!), які в близшому або дальшому часі зіллялись би з польською національною культурою, створивши корону єдиної, неподільної польсько-державної нації. Про політичний розвиток окремих націй не може бути й мови. Те саме торкається і господарської ділянки.

Та реалізація цієї величньої ідеї зустрічає непоборні перепони головно тому, що польська нація, підтримана в польонізаційних плянах всею безоглядною силою державної машини, все таки є за слаба, щоби могти стравити „чужоплемінців", тим більше за слаба до переведення національної нівеляції українських і білорусських земель. Тому неминучо треба розєднати „національні меншости", треба одних поставити проти других, треба одних приголубити, щоби других розторощити, треба Жидів зробити знаряддям своєї денаціоналізаційної політики. А це тим більше можна зробити, що Жиди є нетериторіяльною нацією, що їх розсипаність і відданість польській культурі робить їх особливо покликаними до здійснення цієї місії. Ясно, що для ідеї національної нівеляції далеко більше може зробити жидівський адвокат, ліквр, промисловець, купець, як польський бюрократ, поліцай чи осадник.

І це є головна точка польсько-жидівського аліянсу, це є головне завдання приголублених Жидів. Серед жидівських політиків є зрозуміння цієї почесної ролі. Пос. Грінбавм ще перед роком говорив в соймі, що Жиди, навчені досвідом, не підуть на гачок польського месіянізму на „кресах". Але галицьким „Мошкам" якраз усміхається така роля — тим більше, що вони вже привикли виконувати це завдання. Звідси й конфлікт в жидівському клюбі. Пос. Грінбавм в своїх повищальних статтях закреслює цей конфлікт ось як:

„Наша політика мала оперетуватися національні меншости, виходячи з основи, що польська держава є державою національностей. Мямли тест, послідовну опозиційну боротьбу, доки відношення до Жидів не наступилоб здійснення постанов трактату про національні меншости, доки не наступилоб зірвання зі системою екстерміпації жидівського населення, а також з методою національної експльоатації, яка довела до того, що Жиди не одержують від державничого еквіваленту за свої чинитьби на заспокоєння власних потреб незаспокоюючих державою".

Проти принціпового „фантаста" Грінбавма виступає компромісовий „реаліст" Райх, який вірить, що галицькі „Мошки", маючи 10 українських мандатів з Галичини, тепер можуть ще щось виторгувати. Вони є „реальні" політики, знають мозу цифр, отже що обходять їх инші не-польські народи.

Ще в серпні мин. року премієр Грабські заявив представникові „Нашого Пшеґльонду", що — як довго пос. Грінбавм впливає на політику жидівського клюбу, себто як довго Жиди хоч позірно вяжуться з иншими „інородцями", так довго не може бути мови про польсько-жидівське порозуміння. Отже зі кличем „долой грамотних" серед галицьких „Мошків" лунає клич: „долой Грінбаума" — бо він бачить дальше свого носа. Райх не справить непріємности польським державцям. Він жеж є „реальний" політик та ще й має великі заслуги перед польською політикою. Коли в р. 1922 участю жидівського населення у виборах він рішив справу Сх. Галичини в користь Польщі, то чому тепер не мав би рішити в той спосіб принціпового питання про характер польської держави. А за це йому належиться заплата.

Церковні справи.

В обороні доброї справи.

В цілому світі принята практика, що всякі особисті а безосновні напасти непочитальних людей, а ще до того напасти в незідповідній та некультурній формі, лишаються без відповіди. Думаю, що з тої саме причини і напасти еп. д-ра Хомишина в класичнім свого роду посланню „До Всечесного Духовенства стан. епархії" (Станиславів, 1925) на о. д-ра Яр. Левицького за порушену ним недавно в „Ділі" думку основання краєвого церковного товариства, не одержали досі належної відправи. Не маю найменшого уповажнення говорити за

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 395/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 118 (10.482) z dnia 31.V. 1925. w artykułach pod tytułem: 1) „Narzuci" między słowami: a) kabinetu Wł. Grabskiego... a: Najnowiszcza przystań, b) garetnymy sprawozdawciamy... a: Win też buw i, c) od słów: najbłyższu budnczczynu... do końca artykułu. 2) „Kozpuka" między słowami: niema pieniędzy... a: A cin swidomist'. 3) „Z sudowoi sali" między słowami: a) ne poczuwajet'sia... a: Tak zriznaw, b) dwi bożyny... a: Drasyczniszi dytannia, c) afer policijnych... a: Suproty tuho, d) od słów: ze wsi... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej pod 1) 2) i 3) a) i występku z artykułu VIII. ust. z 17.XII. 1852 Dzpp. Nr. 8. 1863. w ustępach pod b) c) d) uznał dokonaną 30. maja 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 2. czerwca 1925 r.

Hawel

о. д-ра Л. На мою думку однак пільковита мовчанка на напасти еп. Х. може бути шкідлива для порушеної справи. Тому я, що вважаю думку о. д-ра Л. дуже щасливою і переведення її в життя дуже корисним, смію виручити о. автора і сказати в обороні його проєкту кілька слів.

Запроєктоване о. Л. товариство мало би більше-менше ті самі завдання, що давні Ставропігіяльні братства. Воно мало би право зорганізовано заступати всіх вірних у таких церковних справах, в котрих міряне мають всюди голос. В першій мірі — і о. Л. це зазначив виразно — при нагоді існування нових епископів і тоді, коли епископи нарушують протизаконно права й звичаї нашої церкви (прим. целібат). При цьому о. Л. виразно пошанував належні права та авторитет епископів.

До всякого проєкту можна різно ставитися. З окрема проєкт о. Л. можна назвати доцільним або недоцільним, практичним або непрактичним, добрим або невдалим, корисним або шкідливим. Що голова, то розум! Поставитися однак до нього так, як поставився еп. Хомишин в своїм останнім посланню, це вже надто оригінально.

Ось що пише еп. Хомишин: „Один з священиків у Львові безсоромно (!) в світській часописи пропонує отворення краєвої Ради церковної, яка би чувала й постоювала за права Церкви, себто (!), щоби вона чувала над епископами (!) і їм диктувала (!!). Розуміється само собою (!), що така краєва Рада церковна утворила би в кожній епархії Раду діецезальну, а та знов в кождій парохії Ради парохіяльні, котрі би чували над парохами і їм диктували (!!). Гарна перспектива! Значить, ходить о се, щоби в парохії рядили не пароха, але комітети і старші брата (!). Ось і готова у нас радянсько-большевицька церква (!!)"...

Значить, заступити чужого п. к. намісника своїм краєвим церковним товариством, це большевизм. Большевизм також признавать в церкві всякі належні права епископам, а допускати тільки вірних до дорадчого голосу в справах церковно-політичних чи церковно-народних. Коли це справді большевизм, тоді першими большевиками були хіба апостоли.

Еп. Хомишин у своїй непогамовній палкости допускається також пересади в тім, коли каже евентуальному товариству „чувати над епископами та їм диктувати". Стверджую, що це зовсім безосновне й нельогічне заключення слів о. Л. А вже хіба виключно злій волі епископа мушу приписати останні слова: „Ходить о се, щоби в парохії рядили не пароха, але комітети і старші брата"...

Не хочу зовсім полемізувати з еп. Хомишином. Ціле його „послання" не надається до того, щоб його поважно трактувати. Я хотів тільки в обороні доброї справи пригадати тим шан. читачам, котрим попаде в руки згадане „послання" еп. Хом., зміст статтейки о. Л. та запевнити їх і успокоїти, що о. Л. до „безсоромних большевиків" за його проєкт годі зачислити, незважаючи на те, що якщо о. Л. мав нагоду та охоту відавна читати всякі „послання" еп. Хом., то між тим „безсоромним большевиком" легко заразитися.

Виходить, що думки основання краєвого церковного товариства не слід нам понехувати, а навпаки, переводити її якнайскорше в життя.

свящ. С. Д.

Пурус паста до взуття успішність надсподівана

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР. Чубаря, виголошена на IX. Всеукраїнському Зїзді Рад.

II.

Стан сільського господарства.

Почну огляд нашої роботи з сільського господарства, як з галузі, в якій ми найбільш пережили болячок і яка ще й досі перебуває в умовах дуже тяжких. Ми цього року переживали недорід у цілій низці районів. Про це ми писали, оголошували відомости, про це маються звіти нашого уряду. Завдання, що стоять перед нами в галузі сільського господарства, зараз дуже великі, але я мушу зазначити, що взагалі сільське господарство на Вкраїні підвищується й зростає не глядячи на те, що 1921 рік і перешкоди 24 року лежать величезним тягаром на плечах селянства.

Наше сільське господарство було дуже зруйноване за час горожанської війни, але нині ми маємо відомости про поступ розвитку засівної площі. Коли взяти засівну площу 16 року за 100 прц., то у нас в 22 році було засіяно 74·7 прц., в 23 р. — 85,1 прц., в 24 — 91 прц. і тільки на 9 прц. ми не досягли тієї площі, яка була в 16 році. В инших країнах, напр. на Північному Кавказі засівна площа досі ще не перескочила і 60 прц., як це повідоляють т. т., що там працюють. Але й ми у себе тут на Вкраїні повинні зазначити, що мимо збільшення засівної площі, обробка землі у нас багато гірша, живий і мертвий реманент й досі не відновлений і багато ще є хиб у сільському господарстві. Ми у себе маємо 2 частини України, які розвиваються не однаково. Засівну площу в лісостеповій частині України проти 16 року навіть збільшено, бо селянство в 16 р. засіяло 7,2 мілїона десятин, а зараз засіяно 8,8 міл. десятин, тоді як в степовій частині селянство сіяло в 16 році 8·1 пів міл. десятин, а нині засіває тільки 8,7 міл. десятин.

Ви бачите, що поміщицька земля в степовій полосі ще не дуже багато засівається, бо бракує реманенту, й ці землі можна використувати більш докладно, ніж це робиться нині. Але ця засівна площа йшла нерівно на підвищення і по деяких районах вона дуже знизилась. В минулому році ми звернули увагу на поліпшення якости засіву, а не тільки кількости і через деякі заходи, про які ви можете довідатися у звіті нашого уряду, нам удалось збільшити засів пшениці і збільшити засів більш цінних культур, про що більш докладно розкаже НКЗем.

Поруч зі збільшенням засівної площі, ми бачимо, як у нас відбувається зріст худоби. В степу в 16 році у нас було коней 2.468 тисяч, а в 22 році після голоду і в 23 р., коли ми переживали наслідки голоду, число коней знизилось до 1.200 тисяч голів. В 24 р. це число вже підвисшилось до 1.665 тис. голів, але всеж ще й нині селянству треба тягтися, щоби забезпечити своє господарство кіньми. В лісостеповій частині в 16 р. було 2.566 тис. коней, а тепер є 2.563 тисяч, бо лісостеп не пережив такого недороду. Що до великої рогатої худоби, то ми маємо збільшення і в цілому. Що до овець, то в 16 р. їх було менше ніж є тепер. Свиней так само маємо більше. Розподіл робочої худоби і дрібної не дуже рівний між окремими господарствами селян. В докладах т. Петровського і т. Дудника було розказано, як розподілялись господарства по забезпеченню худобою дрібною та великою.

Ми на недорід цього року витратили щось біля 20 міл. карб. Довелося витрачати гроші і на насіння і на скотозакладові операції, і на машини, і на наєм робочої худоби. Це показує, яку велику допомогу держава повинна була дати селянству. У нас загальний державний бюджет, виключаючи союзні наркомати, складає на цей рік 67 міл. карб. Майже третю частину цього бюджету ми посунули в сільське господарство на допомогу недородним районам. Ця допомога не задовольнила на 100 прц. тих вимог, які виявлялися в нашому житті, але той факт, що ми в осени не досіяли тільки 1 прц. до торішнього озимого клину, і що весною мабуть ще досіємо на 100 прц. проти торішнього, все таки показує, що допомога марно не пропала і заходи уряду дали можливість селянству зберегти засівну площу, худобу і в деякій частині своє господарство.

Крім цієї допомоги уряду нам довелось поширювати допомогу й другим шляхом — через с.-г. кредит. Правда, с.-г. кредит не задовольняє ще всіх вимог селянства, але за цей рік ми посунулися далеко вперед проти того, що малй на минулому Зїзді. Український с.-г. банк видав на початок 24 року всього 25 тис. карб. Він тільки почав складатися, і ці операції навіть не можна називати операціями. Губерніяльні с.-г. товариства склалися трохи раніще і вони вже видали за той термін 1.568 з чимсь тисяч карб. На 1 січня 1925 р. Український с.-г. банк уже видав на 19 міл. з хвостиком і майже нагнав ті позики, які видали губерніяльні товариства (вони видали теж 19 чи 20 міл. карб.). На перше березня позики ще збільшились. Український с.-г. банк видав уже 23,9 міл. карб. і губерніяльні с.-г. товариства 26,5 міл.

Коли згадаємо, що у нас сільських господарств на Україні є майже 5 міл. та поділимо ці позички, то вийде, що на окреме господарство позики дуже малі. Але ми знаємо, що не всі господарства потрібують позики, і збільшення позик за рік майже що від нічого до 19 міл. карб., вже є деяке досягнення. Можна докоряти урядові, що дано тільки 19, а не 29, або не 39 міл. карб., але уряд в своє ви-

---

Клим Поліщук

„Сінь голубинна".

III.

— Там, прошу їгомосця, старий Топірчук умирає...

— Ага! — про себе. — Значиться, тільки сон...

Марта, це давня служниця, але не наймичка. Була колись, але ще тоді, як жила небіжка. Тепер вона, як господарка в хаті, як „нянька" коло старого...

Говорчла:

— Приїхали саньмй, щоб ви скорше з причастям... кажуть, щось вам сказати ще має... Щось таке, що нікому не скаже...

— Добре, Марто!... — Зітханням одним і дивйвся на стіну, що поза столом, де великі рами з червоної бронзи, а в рамах — те саме ніжно-біляве лице, ті самі густі русі коси і ті самі — волошками — очі...

Дивився, як у безодню, в якій — минуле...

В минулому жахлива ніч Купала. В „купальну" ніч (кажуть) папороть цвіте, в „купальну" ніч зілля (руту-м'яту, нечуй-вітер та ще шавлію) збірають, в „купальну" ніч через вогнище скачуть і „долю гадають". —

А о півночі, саме тоді, як папороть цвіте, закрились на віки вічні — волошками — очі...

На селі говорили:

— Нема ради, як тиф...

Він-же знав:

— Сам тепер тут...

Там, де сюди поля й туди поля, а посередині „Татарський" шлях, — цвинтар. На цвинтарі, серед кривих кленів та тонких берізок, — гробівець (капличкою), а у тім гробівці лежить та, чия усмішка (у снах) будить згадки загублених весен (зимою).

В тих згадках постійно одно:

— Поруч неї ще є вільне місце...

І думав:

— Як стомлюсь колись, то спочину...

До тогож, то дбав про те місце, що „тут", а не „там", і було воно не що инше, як „Народній Дім", у якому — читальня і саля для всяких вистав... Було воно, як мозок села, але... але крім Брусілова, Гінденбурга та Січових Стрільців, що знали своє, були ще й Мадяре, що нічого не знали...

Тоді „Народній Дім" став його першою вязницею, крізь стіни якої чув, як здіймалися дзвони з дзвінниці...

Якийсь офіцер, що допитував, казав:

— Вас повісити треба!..

Вже тоді, коли з окровавленим чолом ішов через місто, то бачив стовп диму над селом, що в низинах...

З того часу село, як без мозку. З того часу село тільки серцем живе, бо душа його наче приспана...

Важко про себе:

— Може й ні?... Ог, ще той старий Топірчук щось там хоче!... Стільки жив і нічого, а це вже аж перед смертю...

За вінком млиста тиша і голодні ворони на білім снігу.

— Так було в Талергофі перед кожними похоронами, а по похоронах завжди хтось божеволів...

Хотів про щось цілком инше, але думка сама:

— Чогож їх тут стільки?...

Тільки вже аж на санях, із „тай нами" в руках, пригадалося:

— Як тільки відлига, так завжди ворони...

І знову:

— Що міг би мати отой Топірчук?... Тож здається, став старцем тоді ще, як разом до Талергофу...

Дивна втома знемагала тіло і стуляла повіки, як на пятий день безсонно-голодного чекання смерти у кутку товарового вагона, коли везли...

— Ось тут, прошу їгомосця!...

Здрігнувся і глянув:

— Тут?...

Гриць, що наймитом був колись — господар тепер:

— Тож, як бачите!...

Мовчки зліз із саней і скорше до хати.

Гриць за ним, але в сінях спинився.

— Ні, не треба! — сказав і вернувся.

Переступивши через поріг, довго озирався:

— Деж це ви, Петре?...

Купа лахміття на ліжку заворушилася й тихо прохрипіла:

— Спочити вже хочу... Спочити...

— Щож ви так скоро? — сказав, ставлячи на стіл чашу.

— Час мені вже... Давно час...

— Божа воля, Петре! — промовив, як завжди у таких випадках.

Лахміття легко заворушилося і слідом за тим із його нетрів висунулася скудйовжена голова Топірчука. Хвилину пильно дивився на чорну реверенду, ніби роздумував щось, ніби вагався, а далі якось дивно затрясся й одним шелестом уст:

— Сюди йдіть... Сюди...

Із чашою в руках:

— Добре, Петре! Добре!

— Чекайте! — злякано Топірчук — Потім уже... Може... Може ще й не дасте...

— ???...

— Я злодій

правдання може сказати, що ним давалися великі гроші на допомогу недорідних районів і поза банками через Наркомзем, через земельні органи. Ми бачимо, яку користь має держава від збільшення операцій нашого с.-г. банку, бо ця допомога є найбільш певною, тому що вона йде здебільшого середняцьким господарствам, які, одержавши допомогу, поширюють своє виробництво, змінюють свій стан і роблять те, чого вимагає радянська влада, — щоби селянство в цілому було більше заможне. Крім того український уряд порушив справу перед союзним урядом про зменшення с.-г. податку з 91 до 87 мільонів. Одночасно ми давали пільги, і з 5 мільонів господарств у нас було цілком звільнено від оподаткування 468 тис. господарств і 281 тисяч господарств було звільнено на 50 прц.

Це те, що можна було зробити в межах, які давали нам союзні розрахунки прибутків та витрат на всі галузі нашої державної роботи. На майбутній рік ми повинні будемо зробити ще один крок в тому напрямку, щоби поруч з допомогою через с.-г. банк, полекшити стан селянства за рахунок знижки с.-г. податку. Ще ми маємо відомости, що всесоюзний с.-г. податок буде нарахований в кількости 280 міл. карб. З цих 280 міл. карб. на уділ України припаде мабуть біля 70 міл., а коли виключимо пільги незаможному селянству, інвалідам, вдовам і т. ин., то доведеться виплачувати мабуть 60 — 63 міл. карб. Цей тягар буде легший, ніж торішній майже на 30 прц. Це дає змогу полегшити оподаткування і залишити в сільському господарстві більше коштів ніж можна було залишити до цього часу.

Я хочу зупинитись на тих завданнях, які в цілому виникають перед нами, як радянською робітниче-селянською владою в галузі сільського господарства. Ми насамперед повинні полегшити сільсько-господарський податок в цілому й трохи збільшити кредитову допомогу. Тут висловлювались, що у нас дістати кредити дуже тяжко й вони дуже дорого обходяться. Але у нас кредит йде не тільки по лінії держави, наш державний сільсько-господарський Банк доходить тільки до губерніяльних товариств, а далі йде сільсько-господарська кооперація, яка кредитується, яка одержує позички й потім вже розділяє ці позички на місцях. Треба сказати, що у нас деяка частина кредиту не повертається тому, що не скрізь на місцях цілком правно його розділяли. Надалі доведеться цю роботу урегулювати, улаштовуючи низову кредитову кооперацію в особі сільсько-господарських товариств, що одержуватимуть позики й які не повинні витрачувати ці кошти на свої потреби, розділюючи їх більш-менш між селянством. Таку саму кредитову практику та кредитову політику доведеться провадити нам поруч з тим, що доведеться збільшити кошти нашому сільсько-господарському Банку. Уряд вже визнав за потрібне збільшити кошти за рахунок передачі деяких ділянок лісу, переділу деяких прибутків з инших наших галузів нашого державного господарства. Так що кошти нашого сільсько-господарського Банку будуть збільшені в деякій мірі, але, правда, не в такій мірі, в якій вимагає сільське господарство в його тяжкім стані. Ще не один рік пройде, доки досягнемо того рівня кредиту, який був до війни і який більш-менш задовольняв селянство. Поруч з цим нам треба буде поширити ще більше нашу сільсько-господарську кооперацію. Треба сказати, що у нас сільсько-господарська кооперація за цей рік значно поширилась. Ми мали на 1. січня 24 р. кооперованих сільсько-господарською кооперацією господарств 7,4 прц. в кількости 364 тис. На 1. січня 1925 р. ми маємо 18,2 прц. кооперованого населення сільсько-господарською кооперацією в кількости 892 тисячі господарств. Це поширення кооперації йшло поруч з тим, що збільшувались кошти сільсько-господарських товариств, що збільшувались операції й т. п. Нам треба поширювати кооперування населення тому, що розподіл позичок і допомога держави може йти доцільніше лише тоді, коли вона попадатиме організованому населенню, а не буде розпорошуватись між тими чотирма-пятьо мільонами господарств, з яких не кожне зможе використати цю позику. Кооперування має величезне значіння і в другому напрямку. Ми повинні організувати виробничі кооперативи, бурякові, тютюнові та инші, які мають змогу використувати доцільнійше реманент, більше доцільно складати договори з нашою промисловістю, забезпечувати інтереси організованого селянства. Але є дуже слабі господарства, яким ще довго доведеться напружувати всі зусилля, щоб піднятись трохи на ноги, і тому нам треба, поруч з кооперуванням, поширювати взаємодопомогу, бо держава не зможе взяти на соціяльне забезпачення всі ті господарства, які перебувають в великих злиднях. Частина таких господарств обєднується в артілі та колективи і колективізація поширюється, але є така біднота, якій нема з чим обєднуватись. Ми даємо їм допомогу і на цю допомогу слід звернути більше уваги.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 10. травень. 1925 р.

Державна допомога голодуючим і справа податкових екзекуцій.

Краєве Т-во госпд. „Сільський Господар" комунікує:

На другому засіданні Воєвідського Комітету Допомоги Голодуючим дня 28. травня ц. р. зложив начальник Матковскі звідомлення про хід акції допомоги голодуючим, веденої старостами і старостинськими комітетами в краю, на основі першої дотації у висоті 133.000 зол.

Загалом старостинські комітети вживають ½ до ⅔ призначених їм квот на беззворотну допомогу харчами, а решту на доставу харчів по зниженій ціні. Знижка вагається між 25%—50% звичної ціни. Одинокий повіт рудецький всю приділену йому квоту вживає на даровий приділ харчів.

Зі всіх староства львівського воєвідства тільки перемиське староство жадало дальшої значнійшої допомоги. Рудецьке староство домагання своє звузило до додаткового приділу готівки на один вагон кукурудзи (около 3.000 зол.)

Дрогобицьке староство з дотації 8.000 зол. призначило на безробітних Борислава 5.000 зол. а на голодуючих по селах решту т. є 3.000 зол.

З першої рати допомоги у висоті 150.000 зол. остало по розділі довершеним на пленумі засіданні воєвідського комітету в дні 29. квітня ц. р. 17.000 зол. як резерва на доразову допомогу. З тої резерви приділив п. воєвода в короткій дорозі повітам Яворів (градобиття), Кросно (градобиття) і Любачів (загальна нужда) 15.000 зол. і асигнував на річ погорільців Богданівки 1000 зол. Разом вичерпано з резерви 16.000 зол.

Під хвилю предложення отсього звідомлення воєвідський комітет має по асигнуванні другої і останньої рати державної допомоги квоту 151.000 зол. до своєї диспозиції.

Розділ допомоги переводять старостинські комітети, в склад яких, мимо виразного обіжника воєвідства, поручаючого покликання представників місцевих рільничих організацій і кооператив — покликали староства гр.-кат. і рим.-кат. без огляду на їх приналежність до згаданих вище суспільних організацій. Супроти такого вложення організацій заложив інж. Павликовський протест і до відчитанню нач. Матковским дотичного обіжника заявив п. воєвода, що зарядить його виконання.

На внесення інж. Ю. Павликовського рішено провірити справу покликання в Яворові Старостинського Комітету по довершенім вже розділі допомоги і справу наділу рудецьким старостом голодуючих громад Руд. повіту Комарно.

З черги приступлено до розділу другої рати допомоги між повіти. Воєвідство бажало залишити собі резерву другої рати у висоті 46.000 зол. Цьому спротивився делегат „Сільського Господаря" інж. Ю. Павликовський, мотивуючи цифрами і фактами положення населення в краю, яке потребує негайної помочі. По цім обнижено резерву на 34.000 зол. і на внесення делегата „Сільського Господаря" підвищено дотацію повітів Яворів, Рудки, Перемишль і Мостиська.

З другої рати приділено на поодинокі повіти в тисячах золотих: Ліско 8, Старий Самбір Самбір 4, Добромиль 4, Кросно 5, Синік 6, Березів 5, Яворів 10, Ярослав 7, Рудки 7, Дрогобич 5, Самбір 4, Тарнобжег 4, Кольбушова 5, Ніско 5, Рашів 8, Перемишль 7, Ланцут 5, Любачів 3, Мостиська 9, Львів 5.

Разом на 27 повітів узгляднено 20. По довершенім розділі інж. Ю. Павликовський ілюстрував фактами, що мимо ноторичної нужди і мимо рескрипту мін. скарбу, в якому відрочено реченці платности податків в 133 повітах найбільших невражам, львівська Палата скарбова стягає дальше податки шляхом екзекуції навіть серед ноторичні потерпівших громад. Поступування таке є суперечне з обовязуючими постановами мін. скарбу. Бесідник домагається, щоби воєвідство виступило в напрямі усунення неоправданого фіскалізму Скарбової Палати у Львові і спричинило розпорядження в краю розпорядку мін. скарбу, в якому вичисляється повіти, яким переведено реченці платности податку. П. воєвода заявляє, що до нього доходять зажалення на противаконне стягання податків і він справу цю порушить на 3-ім візді шефів урядів II. Інстанції, який скликаний до Львова дня 3. червня 1925.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Нота союзників Німеччині

Амбасадори: англійський, французький, італійський, японський і бельгійський посол вручили 4. VI нім. канцлерови ноту в справі у. с. війській евакуації півн.-надренської смуги. Нота робить евакуацію залежною від виконання Німеччиною зобовязань, передбачених договором. Коли нім. уряд пічне ретельно виконувати ці зобовязання, то не слід передбачувати, щоби союзники знову жадали інспекції. Після виконання зобовязань Німеччина може вступити до С. Народів, коли захоче. — Міродатні кола зазначують, що небезпеку війни, яка *могла би повстати* поза рямцями зах. пакту безпеки, полагодиться додатковими договорами, заключеними на основі пакту С. Народів.

Арештування в Болгарії.

Болгарська поліція арештувала 450 підозрінних людей, між ними таких, які признались, що приготовляли нові тайні організації.

Смерть Фламаріона.

З Парижа доносять про смерть славного французького астронома Каміля Фламаріона.

Кріза в жид. колі.

Наслідком ухвал сойму в справі концесій пос. Райх зрікся головства жид. пос. кола. Становище це обняв Розмарін.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" скомфіскувала прокуратура за два місця з передової статті п. з. „Датами й Аіронія".

— **Ревізія.** Дня 1. серпня п. р. перевела поліція ревізію в помешканню студента прав Зінка Дмитра. В часі ревізії пошукувано за тайними документами і агітаційними відозвами в занику українським університетом у Львові. Забрано приватну переписку ст. Зінка.

— **Невдала маніфестація.** На Волі Постолінській (пов. Ліско) тамошній учитель п. Федорович (ніби Українець), бажаючи показати себе великим польським патріотом, попровадив дня 3. травня шкільних дітей (ані одного рим.-кат.!) з Волі Пост. до Ліска, щоби там у місті взяти участь у „святі конституції". Кілька днів перед тим позбирав із бідних дітей по кільканадцять сотиків на паперові червоно-білі хоругвки так, щоби кожда дитина маніфестувала нею у місті. Коли одна мати протестувала проти цього, кажучи, що вона не має грошей на папір (справді дуже бідна), бо у неї аж четверо дітей у школі, — що вона свої діти до міста не пустить, щоби йшли до костела молитися за „святу конституцію", коли в церкві свій священник Службу Божу править, та що її діти не мають на те відповідного одягу — то Федорович вилаяв її послідніми словами, грозив, що її до суду подасть, та ще й додав: „ниї молишся по руськи, а завтра ти і твої діти будуть молитися по польськи! Нині Польща! Ви всі большевики!..' Шкільна дітвора зібралась, не знаючи, де і по що її ведуть. Коли вже були в місті і пан Федорович почав завертати з дітьми до костела, то вся дітвора кинула хоругвки об землю і громадою пішла до церкви, а пан Федорович лишився сам ні в цих ні в тих. *Н. Л.*

— **Великий політичний процес у Львові.** Дня 2. червня почалася у львівському карному суді при вулиці Баторого перед трибуналом суддів присяжних карна розправа проти Зигмунта Лінка і тов. Розправа веститься тайно. На лаві обвинуваченних засідають крім Лінка ще: Марія Лінк, Брух Ю., шофер, Павлячек А., б. курєр Док, Кароль Павлячек син попереднього, був. цирковий артист і атлет; Франц Новак, шофер, Евстахій Білецький, був. побережник у Слобідці Лісній, Василь Галярук, учень VII. гімн., наші гуцули, М. Бабюк, М. Галярук, Ю. Осадський, Петро Макитюк. Всіх їх обвинувачують за шпіонажу, якої вони мали допускатися на користь СРСР. Головою трибуналу є радник Маєр, вотують радники Соха і Млинарскі. Боронять адвокати: д-р Давидяк, д-р Зарицький і д-р Ансер. Першого дня зізнавав головний обвинуваченний Лінк, який назвав себе жовнїром революції.

— **Жіночий рух в Зборівщині.** Дня 31. травня відбулися у Зборові перші загальні збори філії т-ва „Союз Українок". На збори явилося багато Українок з міста і повіту. Від тамошньої філії „Просвіти" привітав збори делегат Снітинський. Над рефератом п-ні О. Богачевської звязалася обширна та річева дискусія. Збори рішили приступити негайно до практичної праці. Між иншим рішено заснувати з рамени т-ва кухню для збіднілих українських урядників. При тій кухні були би рівночасно ведені курси варення для дівчат. Далі рішено заснувати захоронку та робітню на улиці. Головою т-ва ви-

---

Стала тиша в кутках і завмерла, тільки там, за вікном, голодні ворони на білім снігу.

— Звідки вони тут?... стрівожився.

Чорна реверенда стала ближче, як завжди, коли треба було якогось слова потіхи.

— Нічого, Петре... Нічого...

— Я злодій...

І знову тиша, тільки, раптом, — цвіркун десь коло печі, як пільний коник, — бадьоро.

— Я гроші складав... — важким хрипом. — Навіть тоді, як то нас до того табору везли... Ви самі нічого не їли й не пили, а мені на хліб давали... Я й то ховав... Так саме й тоді, коли з „копця" на село били... Стрільці наші ледве на ногах трималися, а я Жидам усе... Жидам до міста спродував...

І каменем упало:

— Ви тоді сина втратили...

Зморшки на лиці Петра пішли дрібно — дрібними хвилями, як на плач гіркий, а груди його, надірвано:

— Двох... Двох втратив...

Цвіркун коло печі глушив кожне слово й реверенда зідналася з тишою:

— Кажіть... Кажіть...

— Другий син над Збручем згинув...

— Так... так...

— Тоді я став спродуватися...

— Так... так...

— Усе на доляри обміняв...

— Так... так...

— Цілих дві тисячі...

— Так... так...

Цвіркун коло печі глушив кожне слово й ледве чутно було:

— Там, де цвіркун... Під припічком, як найнижча цеглина, — горщик...

— Так... так...

Цвіркун враз затих.

— Візміть, але так, щоб-то не на церкву, а так... щоби помститися...

— Помститися?!...

І тоді кожна зморщка на чолі Петра стала грізною блискавкою. З неймовірним зусиллям підніс вгору руки і, як із могили, кинув:

— Так!... Помститися!..

Ворожня на дворі знялось криком, а Петро, намагаючися щось сказати, впав безсило на чорне лахміття. Здавалося, що вже й не чує нічого, але вуста, як осока в пізню осінь, ще щось шелестіли...

— Ремісничі школи...

Це вже як десь ізза стіни...

З чашою в руках, бачив, як скорчене тіло Петра нагло витяглося і враз стало довгим і нерухомим. — Тоді ввійшов Гриць і швидко засвітив свічку.

(Продовження буде.)

брано п-ню Куликову, а головою організаційної секції п-ню Богачевську. Є надія, що гарно започаткована праця увінчається належним успіхом.

— **Виставка молодих українських малярів в Берліні.** Півофіціяльний орган Зенеша „Прагер Прессе" приносить у 152 числі з 3. червня у відділі „Сяйвіше Рундшау" сильветки двох українських маларів, що влаштували перед роком спільну виставу своїх образів у берлінській сальоні мистецтва Каснева. Спочатку не звертав ніхто уваги на ту виставку, але в часом вона ввернула на себе увагу берлінського мистецького світа своєю оригінальністю та мистецьким виконом. Глущенко походить з Катеринослава а Бабій з Єлисаветграду. Обидва вони перебувають тепер у Парижі та влаштовують в червні нову виставку своїх образів у паризькій галереї Фабр.

— **Байдужність чи недбальство?** Дня 21. травня 1925 р. відбулася заходом тов. „Просвіти" на жовківському передмісті вистава „Чорномовці". На жаль, успіх прояви громадянської праці не находять відгомону з причини малого заінтересування громадянськими справами львівського громадянства. Хоча вистава була дуже старанно підготована, а до того йшла на вільному воздусі, то й так нечисленні місця світили пустками. Нижькі ціни місць не були би зробили ушкоду в рубриці дрібних видатків когонебудь з громадян, а членам гуртка мали би моральне задоволення зі своєї праці. Та не взважаючи на невдачі, незражені працівники тогож передмістя намагаються йти пробоєм крізь сіру байдужість громадянства того, колись так рухливого передмістя. Тому ні на хвилю не запагалися вони у підготовлюванню нової вистави. В неділю, дня 7. червня п. р. після Кропивницького „Невольник" пов. заскавій співучасти кольких членів Студентського Аматорського Гуртка при співучасти оркестри під проводом п. Зенона Туркевича. Надіємося, що тим разом ніхто з громадян не відтягнеться від сповнення цього малого і некоштовного обовязку тим більше, що при гарній погоді вистава проходить все на вільному воздусі в год. 8. вечером.

— **20-тисячна авдиторія на процесі.** В Америці арештувала влада учителя Скопа за те, що він викладав дітям теорію Дарвіна. Пуританські секти, до яких належить багато високих державних урядників в місцевости Dayton признали такий поступок учителя зневажою біблії. Скопа арештували і саме почався проти нього процес, який викликав в Америці велику сенсацію. На місто зїхалося понад 20.000 тисяч цікавих. Місто не може їх помістити а через те вони розмістилися поза містом під голим небом у провізоричному таборі. Щоби ті маси могли слідкувати за перебігом розправи, саму розправ получено з тою площею при допомозі радіофонів і великих туб. Таким чином уся 20-тисячна маса має змогу прислухуватися процесові.

— **Загроза страйку у всіх міських театрах Львова.** Весь персонал трьох львівських театрів припинив вчора працю наслідком того, що не одержав платні ще за травень. Артисти і персонал домагаються негайного вирівнання всіх залеглостей. Якщо це не наступить, то розпічеться страйк у всіх трьох львівських театрах.

— **Еміґрантам з Великої України.** Уповажнений представник Українського Центрального Комітету на тернопільське воєвідство Володимир Зарудний, замешкалий в Тернополі, Острожського 9. у „Міщанському Братчі" звертається до всіх еміґрантів з Великої України, замешканих в районі тернопільського воєвідства з проханням негайно надіслати йому письмово свої адреси, подаючи докладно ім'я, призвище і по батькові а також вік та місце народження. Всі ті дані необхідні для упорядкування виплати допомог, які реалізує Український Центральний Комітет Еміґрантів з Великої України.

Бібліографія.

ЖУРНАЛИ:

Українська Школа (давніше „Наша Школа"). Редагує Колегія. Відповідальний редактор Гр. Микетей. Т. І. зш. 1—3, Львів 1925, 80 стор.

Новий журнал товариства „Учительська Громада" є продовженням довоєнної „Нашої Школи" і ставить собі ту саму мету: „згуртувати і зорганізувати учительські українські сили шкіл вищих, та знанням їх і всіх інтересованих розвоєм української школи виясняти сучасне становище середніх і вищих шкіл української території, їх хиби і недостачі з погляду загально дидактичного і педагогічного, і спеціяльного українського національного становища, та працювати для національної школи середньої і вищої, так само як і вищої". Докладніше зясований плян видання у вступній статті „Наші завдання". Друга програмова стаття дир. *М. Галущинського* На ясний шлях народньої праці — скомфіскована в цілости.

В. Целевич, Шкільні закони, в українські середні школи, дає коментар до відомих нових польських законів і вказує способи, як їх використати. *Іван Раковський*, Раса в вихованню, дає інтересну характеристику української вдачі, підкреслюючи негативні її сторони і зазиває педагогів, щоби докладно розслідили духові питомености української дитини і пристосували до них доцільні методи виховання. *Вол. Калинович*, Чим цікавляться наші діти, дав ширше закроєну студію про психольогію дїточого зацікавлення і новочасні методи досліджування цього питання, стаття ще недокінчена. *Д-р О.г. Барвінський*, Вплив школи на туберкульозу, зазиває до заснування санаторій для хорих учителів. *Гр. М-тей* дав замітку памяти Юліяна Сергія Левицького, покійного директора української гімназії в Тернополі, одного з найгарнійших українських педагогів; його памяти присвячує є також прощальне слово *д-ра І. Копача*.

Богатий є огляд педагогічних видавництв, в яких обговорено широко малодоступні видання з радянської України й инші українські і чужі публікації. Випуск замикають звідомлення з тов. „Учительська Громада".

Нове видавництво є органом учительства середніх шкіл і всі учителі України з обовязку повинні його горячо підперти. Без сумніву „Українська Школа" своїм змістом зацікавить також загал громадянства, яке на справі виховання звертає тепер чим раз більшу увагу. Річна передплата 12 зол., ціна зшитка 3 зол. — *І. К.*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Городенна. — Сала Нар. Дому.

Пятниця 5.VI. „Ревізор з Петербургу". (Чистий дохід з вистави для „Союзу Українок").

Субота 6.VI. „Викрест".

Неділя 7.VI. Прощальна вистава: „Мазепа". 2079 3—?

Театр виїздить з Городенки до Станиславова а не до Коломиї.

До Всеч. Управи парохіяльних міста Львова! На Зелені свята, якщо не буде дощу, підемо у торжественному поході на цвинтар. У неділю підемо на Янівський цвинтар а у понеділок на Личаківський цвинтар, щоби у молитвах згадати наших Рідних. Збірка процесій при церкві Преображенській в год. 2·45 попол. Процесії з катедри св. Юра, Богдачівки, Левандівки і Клепарова приключаться до походу точно в год. 3. попол. у обох днях. Впереджики свята вкажуть місце у поході. Деканат просить всіх Вірних, щоби стевали до походу, а не були лиш видцями його, йдучи боками. — Від львівського деканату о. В. Томович, декан. 2-2

Вступні іспити до клас II.—VIII. відбудуться 15., 16., 18. і 19. червня а до кл. І. 26. червня. — З Дирекції пом. жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат в Перемишлі. 2084 1—3

Дрібні оголошення.

КІЛЬКА картин найзначнійших артистів: Мальчевського, Новакіського, Аксентовича та инших, оказійно продам. Львів, Глинянська 10|а м. 1 від 1—4 попол. 2089 1—3

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, середніх років, колись на високім державнім становищі, бажає познайомитись листовно з інтелігентною симпатичною панночкою до літ 30 в цілях одруження. Фотографія пожадана. Звертатись до Адм. „Діла" для А. М. К. 2088 1—2

ПОШУКУЄТЬСЯ ліпшої служниці, кухарки на село за добрим винагородженням. Згол. до Адміп. „Діла" під „40". 2082 1—3

ФУТРО, японські лиси на високого мущину в дуже добрім стані зараз до продажі в робітни Карпяка вул. Кулікова ч. 11 а. 2087 1—5

НА час ферій в гарній околиці недалеко Львова до винайнмлення дуже порядна хата. Зголошення до торговлі Андрушка Львів. Богданівка 55. 2080 1—2

ФОРТЕПЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, замінює готівкою фірма, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 4-10

УЧИТЕЛЬ середніх шкіл виїхав би на пілгіря або в гори на вакації і приготовив би до кваліфікації, виділового іспиту або семінарії. Бліжша відомість: Львів, Горецька, Йосафата 8. 2074 2—2

СПІЛЬНА кімната до винайнмлення для інтеліґентного і спокійного пана. Зголошення до Адміністрації „Діла". 3—3

ДЛЯ ЛІТНИКІВ в ДОРІ, звісним гірським, кліматичним літниську над Прутом, **Пенсіонат „Олена"** в гарнім, догідним положенню з сонячними кімнатами отворений від 1.|VI. до 30.|IX. Харч першорядний, на бажання спеціяльний. Станція зал. і почта в місці. Бліжше подасть Управа. 1886 6—6

Неділя 14. червня 1925.

Площа Сокола-Батька.

Руханковий Попис Шкіл УІІТ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування і виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовим та студентам значна знижка. 1995 6—10

Відома зі солідности

Фірма

Феллер і С-ка

Львів, Легіонів 43.

(проти міського театру), поручає

мужеську і діточу конфекцію

2079 **по дуже приступних цінах.** 1—3

ТАПЕТИ ЛІНОЛЕУМ ЦЕРАТИ ХІДНИКИ

ПОРУЧАЄ ПО НАЙНИЖЧИХ ЦІНАХ

Й. Гольдберґ і Сини

ЛЬВІВ, вул. Сонішна 5.

2085 1—4

Окуґраф годинник стінний канцелярійний, шкільний, до передпокою або кухні — раз на тиждень до накручування

Перша рата 5 зол.

Слідуючі чотири рати складаннаю П. К. О. з двоятною гараятією висилаю негайно за післятатою

Маріян ДАЄВСЬКІ

1938 **ЛЬВІВ, Академічна 20.** 4—5

РУДОЛЬФ КРОПП

Маґазин блаватних і модних товарів

2045 5—6

в ПЕРЕМИШЛІ

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю

Ринок ч. 24. (давнійше в. пісков.)

КАМЕНИЧКА поверхова, 5 покоїв, 3 кухні, пекарня, комірки, студня, вільне мешкання, на Левандівці коло головного двірця Львів, — на продаж, згляднодо заміни за реальність, місто, село, на підгірі близько стації. Адреса: Михайло Вовобець, Коршів ад Коломия. 1—1

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ

Суконь маркізетових à **12·50 і 14·50**

КАСАКІВ à **6·90, 8·50, 9·80 і т. д.**

як також великий вибір ПЛАЩІВ, СУКОНЬ, БІЛЛЯ І ПАНЧІХ.

Урядникам, учителькам, військовим, значна знижка та полекші в сплатах по приступній ціні загально знаний МАҐАЗИН

БАТОРОГО 6.

КОНКУРЕНЦІЯ НЕ ПОВІРИТЬ

що тре'аній товар можна набути за безцінь а що то не є лише марна реклама, про те може переконатися кожда дама

У ФІРМІ

„ФЛЬОРІДА"

вулиця ГОРОДЕЦЬКА 3 а

(проти костела св. Анни)

ПАНЧОХИ:

фільдекосові зі швом подв. стоп. зол.		1·30
прав. нитяні подв. стопа	„	1·30
шовк. фільд. загран. тревалі тільки	„	2·—
шовк. фільор перша сорта	„	2·50
в 1а ґазові рівна тканка	„	2·90
панчошки патентові	„	0·75

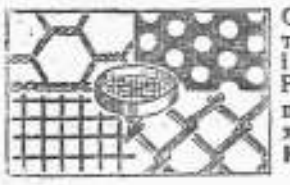
СКАРПИТКИ:

нитяні в красках	зол.	0·60
fil d' ecose в паски	„	1·20
півшовкові подв. стопа	„	1·40
шовкові фільор. загран.	„	1·90
скарпитки д'точі від	„	0·65

РЕФОРМИ:

fil d' ecose компласт. великі	„	1·90
фрянцуські	„	3·90
Сорочки жіночі віденські	„	2·90
Кассаки з стер шагозів від	„	7·50

також костюми і споденки купелеві, як також всілякі трикотові вироби — по низьких цінах. Позір на фірму „ФЛЬОРІДА". 2071 2—3

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелена до вікон. Рафи, Сита, Швайцарська ґаза. Бляха діркована. — І. Конрад, Львів, Пасаж Феллерів.

Годинникарські роботи

під управою швайцарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2026 7—10

На виїзд для Пань!

СУКНІ, ШЛЯФРОКИ, СПІДНИЧКИ, ЖАМПЕРИ і т. п. поручає по дуже зниженних цінах 2077 2—2

МІНЦЕР і ФРІШ

Львів, вул. Кілінського ч. 1.

Панчохи і рукавички по фабричних цінах.

МЕШКАННЯ малює густівно по найновіщих взорах найдешевша конкуренційна фірма **І. М. Ляйхтер** знаний **Клафтен** комнатний маляр, фасадовий і декораційний. Львів, Сінянська 12 а) І. п. П.Т. урядникам і офіцерам на догідних условях. 1971 3—4

Живіть наш часопис!

Великий оборот, малий зиск моєю девізою

набувати отже можна найдешевше

Конфекцію діточу
Шовки, вельвети, маркізети
Матеріяли на сукні і костюми
Біляжіноче
діточе і столове.

2035 4-4

Панчохи жіночі і діточі. — Великий вибір фірвок і полотен

Макс Ґольдберґ, Львів, Ґаницька 9. Рік ос. 1902.

НА ЛІТНИЙ відпочинок в лісі і серед можна дістати приміщення з цілим удержанням і обслугою ціна 6 зол. денно від особи. Гірська околиця, затишна, ліс смерековий і річка при хаті. Залізнича стація Сянки б. Турки над Стр., п. Борина, Управа Школи. 2083

ВЕРБА

Кооперативний Союз лозово-кошикарський

у Львові, вул. Третого Мая ч. 11.

Телефон ч. 14—68.

Поручає: всілякі вироби і матеріяли кошикарські гуртом і детайльно.

Купує: Лозу кошикарську, готову і в сирім стані.

Відпродавцям висока провізія. Заступники пошукувані.

Ґарантує і дає працю **українським кошикарським кооперативам.** 2027 2—2

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 124 (10 507). Львів, неділя 7. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Памяти Героїв.

Перемиський „Український Голос" (Ч. 23 з дати: неділя, 7. червня 1925) містить передовицю д-ра Остапа Грицая під наголовком: „Памяти Героїв". З огляду на те, що львівський прокуратор безжалісно конфіскує найменшу згадку про помники з нагоди Зелених Свят, ми є змушені покористуватися несконфіскованою статтею д-ра О. Грицая. Поміщуючи цю статтю, зазначуємо, що Перемишль теж лежить на польській окупованій території (95 км. на захід від Львова), та що у Львові обовязують ті самі законні постанови, що і в Перемишлі. — *Ред.*

Врочисте святкування памяти рідних Героїв та їх лицарських змагань за волю і державність народу — це в нас, Українців, не такий-то давний звичай. Ми привикли досі святкувати передовсім память наших славних поетів, письменників та деяких громадських діячів. А про тих лицарів Рідної Землі в нас, що зі зброєю в руці боролися колись у кривавих боях за честь і волю України, згадували ми протягом довгих-довгих десятиліть оттак принагідно, коли перечитали щось про них у книжках, або почули про їх діла з наших історичних пісень. Поневолені цілі сотки літ чужинецькими царями та цісарями, ми навіть не сміли надто багато говорити про визвольні подвиги в нашім минулім. Чуженецькі-ж володарі та й пани вчили нас шанувати й святкувати не память наших Героїв, а всякого сорта байдужих нам Рудольфів та Фердинандів, Франців та Йосифів.

Аж геройська смерть за Україну наших власних батьків, братів і синів, воєнні могили яких ми сьогодня, в день Зелених Свят — як уже від ряду літ — прибираємо й вінчаємо квітками, навчила нас гаразд шанувати і святкувати память Тих, що упали за нас. Виявила нам ще раз усю вагу, красу й велич лицарської боротьби за волю і державність народу. І наче кличе до нас нині, як торік і як кликатиме і з кождими Зеленими Святами в будучности:

Зберігайте і святкуйте память подвигів Рідних Героїв. Не забувайти ніколи про могили тих, що зі зброєю в руці погинули за Україну, про долю тих, що лишилися між нами слабими немічниками! З ними почитайте і найдавнійших Героїв нашого минулого!

Бо нема в нас, на нашій Рідній Землі, певно ні одної закутини, ні одного вольного поля, де не було би тих дорогих нашому серцю могил і воєнних жертв, що про них співав наш знаменитий поет:

.. Ой по тих могилах, у гору високих
По тих гробовищах, у землю глибоких,
Пежить мого роду безліку...

Але попри упавших Героїв та їх могили годиться нам памятати теж про тих, що мов ті зранені орли лишилися немічним жертвами при житю — про наших інвалідів і немічників. Правда, — саме сьогодня, в часі небувалої голодової катастрофи, яка навістила наші села, не так то легко воно подбати хоч про сяку-таку матеріяльну допомогу в користь наших немічників та сиріт по тих, що впали. Та я всетаки думаю, що при добрій волі, значить при відповіднім і доцільнім зорганізуванні цілої акції з метою зберігати та шанувати все те, що тісно вяжеться з нашими геройськими змаганнями за державність народа, може знайшлисяб способи сповнити і в цім напрямі гідно наше завдання, а радше наш національний обовязок.

Бо довг народа проти тих, що боролися зі зброєю в руці за його визволення і жертвували себе за нарід всеціло і совершенно, такий великий, такий безконечний, що не в силі сплатити його в цілости ще й найдальші покоління.

Герої Народу!

В кого з нас не ворухнеться найглибша душа, коли у світлих сяєвах радісного, маєвого сонця побачить їх самотні, німі могили? Коли подумає про безліч тих їх буйних, молодечих голов, якими Вони в найкращій весні свойого життя лягли в горесну темряву могил на віки? Як кажеться в тій сумовитій стрілецькій пісні:

Засумуй трембіто
Та по всьому світу,
Що зірвало Галичанам
Сорок тисяч цвіту.

Засумуй трембіто
Та на всі Карпати,
Щоб не ждали сина з войни
Ні отець, ні мати.

Засумуй трембіто
Та на все Поділля,
Щоб не ждала дівчинонька
Хлопця на весілля.

Засумуй трембіто,
Що галицька сила
Та від Збруча по Славуту
Трупом зостелила.*)

Здається нам иноді, що з туги глибокої, з жалю великого ділля трави хилилися, проміння сонця хмарилося і брат вітер смутком без краю зітхав на тих кривавою славою укритих боєвищах, де ті наші незабутні Герої у смертельний, лицарський танець ішли, аби нашу славну Україну перемогою над ворогом розвеселити та добути народові волі. Та хоч і погинули Вони, не визволивши Матері-України, розпятої на хресті чужинецької неволі, то проте Слава їх, як співає Тарас Шевченко — не поляже, а викохає і виплекає в нас нове покоління буйних, смілих голов, лицарів божих, Героїв народу преславних. І підуть Вони незабаром в останній, великий бій і по довгих-довгих століттях неволі — може добудуть перемоги. Але те нове покоління Героїв виховається в нас щойно тоді, коли цілий нарід подбає про те, аби воно виховалося. Коли вся робота, всі заходи, всі труди нашого громадянства звернені будуть в нас проти нашого ворога в найширшім значінні цього слова. Значить — не тільки проти зверхнього, але і проти того внутрішнього ворога, в нас самих, між нами, в лоні нашої суспільности, який уже стільки сил розжер, стільки наших замислів знівечив! Так надихані і овіяні Духом наших Героїв борімося проти всякого рабства в нас і проти всякого нерозуму та всякого безпросвітного отупіння.

Будьмо гідними тіней наших Героїв!

Ставаймо до життевого боєвого фронту таксамо одною, безумовно обєднаною лавою, як Вони. Не покладаймося в наших визвольних змаганнях на ніщо і на нікого, тільки на нашу всенародню, обєднану силу та йдім так на зустріч і найтяжшій долі, в найгрізнішу боротьбу. А Духа наших Героїв признаваймо все і всюди і вірмо, що їх душі, як божі шестокрилі херувими бережать Святая Святих Народу.

Д-р Остап Грицай.

*) Слова і музика Романа Купчинського.

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР. Чубаря, виголошена на IX. Всеукраїнському Зїзді Рад.

III.

Засоби для направи сільського господарства.

Поруч з тим нашим організаційним завданням є поширення агрономічної допомоги. Наш буджет, а також союзний буджет не дає змоги значно поширити сітку агрономічних пунктів, але в майбутньому це завдання стоїть перед нами і у нас вироблено певний план що до підвищення сільського господарства на Україні.

Виконання цього плану коштує величезні гроші. За 7 років по розрахунках нашої державної планової комісії нам треба було-б біля 300 з лишком мільонів, а коли ми вистратимо ці гроші, то це може збільшити прибутки сільського господарства теж на 300 міл. карбованців, а може й більше. Агродопомога дає змогу виконувати цей план, який розроблений не тільки в галузі землеустрою та розподілу лісу, а розроблений і в галузі агродопомоги, в галузі допомоги насінням, худобою й т. ин. Тут, в цьому плані, відведено місце й кооперації й самому населенню і державі—всім. Але щоби цей план виконати, нам треба напружити всі зусилля і звернути увагу на головні менти нашого сільського господарства. Я кажу тут, що цукрова промисловість до війни давала майже стільки прибутків селянству, скільки й полеводство, а нині цукрову промисловість ще не зовсім відроджено. Нам ще не вдалося пустити в роботу всі підприємства, але вже ставиться завдання про виробленя плану відродження цукрової промисловости. До того наш план відродження сільського господарства передбачує необхідність прискорити відбудову цукрової промисловости та поширення засівної площі буряків. І ми вимагатимемо перед союзним урядом, щоб Цукротрест цей план виробив і цілком пристосував до нашого плану відродження сільського господарства.

Той досвід, який ми мали за 7 років, показує, що держава повинна мати постійний насіннєвий фонд що до допомоги тим районам та селам, де був неврід. В цьому році при роспочілі допомоги ми мали багато перешкод і тому нам треба поруч з республиканським насіннєвим фондом, утворити місцеві фонди, чи то округові, чи районові, а може й сільські. Слід також звернути увагу, щоб фонди дійсно існували й не розпорошувати зусилля селянства на инші фонди, як от фонди електрифікації районів і округ, чи то фонди повітрофльоти та инші. Селяне здавали фонди, але вони не направдалися на всі 100% на допомогу селянству. Отже нині треба, щоб насіннєві фонди були організовані і треба мати їх в кожному селі, щоб не заготовляти хліба тоді, коли він дорожчає та не давати позику, що тяжко

Red. czas. „Dilo" Pr. 397/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 119 (10.479) z dnia 2. czerwca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Samowrjadne bahno" między słowami: a: prawytelstwennі komisari... a: Pered kilkoma dniamy, b) od słów: wykazujuczy nahladno... do końca artykułu. 2) „Hołod" w ustępie między słowami: zarobitku... a: 2) powitowe wiece. 3) w rubryce „Nowynky" z notatki ostatniej ustęp od słów: Chocza win wże dawno... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej ponadto co do ustępu pod 2) także występku z § 24 ustawy prasowej a co do ustępu pod 3) występku z § 302 ustawy karnej uznał dokonaną 1. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 3. czerwca 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie Pr. 398|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 120 (10.478) z dnia 3. czerwca 1925 r. pod tytułem 1) „Palcem po czoli" w ustępach między słowami: a) ałmosferu... a: Pidchod tolerancji, b żertwoju... a: Tomy i se dywo, ci sposib... a: Post. Piotrowski, d) bo koły... a: Domiński, e) koły... a: Mucha Nicnalski, f) policaj... a: jak ce stwerdżuje, g: doroby... a: Lwiwśka szkilna, h) prykłonyły... a: Nacio nu, i) predstawljaet'sja... a: Pos. Pruszyński, wreszcie") od słowa: nawpaky... do końca artykułu. 2) „Kazka pro dwi sestry" w całości zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej z dnia 27.V. 1852 Dz. p. p. Nr. 117 w związku z § 302 ustawy karnej z dnia 17.XII. 1862 Nr. 8. 1863 Dzp. uznał dokonaną w dniu 2. czerwca 1925 r. konfiskatę za za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 3. czerwca 1925.

Hawel

вілбивається, коли її доводиться повертати. Крім того нині за браком таких фондів нам доводиться плестися у хвості за винком і піпами, а ми гадаємо повертати позику по ціні такій, яка буле в осени і повернення позики здебільшого буде проходити натурою, шоб не розпорошувати насіннього фонду й забезпігти його на майбутній рік.

Зокрема перед урядом встають ті завдання про збільшення коштів на селі і розвинення виробничої ініціятиви селянства, навіть заможнього. Деякі кола селянства ставлять питання дуже гостро, чи можна при радянській владі багатіти. Не тільки можна багатіти, але й меж для багацтва немає, крім тих, які встановляються нашим законом. Напр., не можна від багацтва купувати землі, не можна ще де чого кутувати, що забороняється нашим законом. Поширюватиж виробництво можна скільки завгодно. Ми розволяємо нашою політикою приватному капіталові будувати підприємства, наймати робітників, поширювати виробництва, щоб обкладаючи податком ці виробництва, мати з них користь. Так само ми повинні будемо підвищувати виробничу ініціятиву кожного селянина, давати йому змогу без перешкод поширювати своє господарство скільки він зможе і наскільки у нього стане зусиль. В цьому напрямові, я мушу підкреслити, для нас небезпеки немає. Радянській владі більш загрожує збільшення безробіття та збільшення злиднів на селі, ніж збільшення заможнього селянства, яке може давати деяку користь й збільшувати кошти держави в цілому. В цьому напрямкові ми кажемо, що нам треба вжити всіх заходів, щоб допомогти бідняку, середняку та кустарю і дати змогу й заможньому селянству поширювати своє господарство, не боячись того, що у нього через один-два місяці віднімуть зайву коняку. Однімати ніхто не збирається, а навпаки радянська влада слідкуватиме за тим, щоб більше було худоби та коней в кожному господарстві. Переходячи до висновків, які виникають із стану нашого сільського господарства в цілому, мушу тут зазначити, що радянській владі разом з селянством ще багато доведеться працювати, заки минуть всі злидні, що є на селі. Нам хотілось аб як мога скорше піднести наше господарство, але є межі, які перешкаджають нам поширити його більш, ніж це нині можна. Нам доведеться поступово розвивати сільське господарство й забезпечувати його розвиток з усіх боків.

Ми в цьому році спіткнулись при вивозі продукції нашого сільського господарства за кордон, тому що у нас мала сітка холодильників, мала сітка ріжного приладдя що до перерібки продукції, що до експорту цієї продукції і нам доведеться в найблизчі часи витрачати де-які кошти на підприємства, що будуть забезпечувати збут селянських продуктів на цілий рік. Пора уже потрохи відходити від того, що ми мали раніш, що в осени продукти сільського господарства спадали в ціні, а весною вони піднімалися. Це було тому, що в нас не було відповідного приладдя, що немає у нас складів для збереження продуктів, немає холодників, елеваторів, в котрих можна було би зберігати продукцію. У цьому зацікавлено не тільки те селянство, що продає, а ще більше зацікавлена селянська біднота, що купує на селі і нашу продукцію і продукцію сільськогосподар. виробництва. Мені здається, що той шлях, яким іде наш робітничо селянський уряд в галузі сільського господарства, є певний шлях і за допомогою самоціяльности селянства ми цим шляхом досягнемо більше в цьому році, а ніж ми могли досягнути в попередні роки.

Неділя 14. червня 1925.

Площа Сокола-Батька.

Руханковий Попис Шкіл УІІТ.

Політична сензація на Мадярщині.

Бувший мадярський міністер внутрішних справ, член першого побольшевицького, коаліційного, мадярського уряду Едмунд Беніцкі передав большевицькому агентові матеріяли слідства в справі голосного свого часу вбийства двох співредакторів будапештанської соціялдемократичної газети „Непшава" в 1920 р. Беніцкого поставили свого часу перед суд за той вчинок, але до нинішнього дня його якось не покарали. Саме недавно почалася відновлена розправа проти нього. Зізнання обвинуваченого на розправі сильно скомпромітували теперішнього голову мадярської держави Горті. Беніцкі сказав, що ще у вересні 1919 р., коли в Будапешті були окупаційні румунські війська, він довідався про жорстокі надужиття, яких допускаються офіцери білої армії у відношенню до населення. Беніцкі звернувся до головної кватири Горті, що був тоді начальним вождом білої армії, для переговорів з ним у справі припинення страшних надужить та злочинів офіцерства. Розмова відбувалася в присутности деяких знатних мадярських політиків як теперішнього премієра Бетлена і гр. Юліяна Андраші.

Горті денервувався, коли йому росказували про злочини і надужиття офіцерів а на запит Беніцкого: чи в Будапешті можливий погром з хвилиною вмашерування до нього національної гвардії. — Горті відповів: „Погрому не буде, але декому прийдеться скупатись у Дунаю". В кілька тижнів після того, опублікувала соціялдемократична газета „Непшава" кілька статтей якогось Гайдена, що втік із військової тюрми, про терористичний режім у тих тюрмах. В статті крайно обурили мадярське офіцерство, та настроїла його проти редакторів газ. „Непшава". Наслідком того зловили невідомі злочинці остаточно в лютому 1920 р. редактора Шомода і його співробітника Бажо, відвезли їх на беріг Дунаю і там убили, а тіла їх кинули в Дунай.

Беніцкі заявив, що кілька днів перед тим убивством висказували офіцери у своєму клюбі в присутности Горті в часі вечері погрози на адресу названих редакторів. А один із них прямо таки сказав: „Час вже кинути того паплюку в Дунай", на що Горті встав і сказав: „Не треба балакати, а треба робити". По такій заяві Горті між офіцерами Остенбургом і Пронаєм почалося прямо таки суперництво в справі чимхутчійшого виконання того побажання Горті. Мадярська газета, що опублікувала ті зізнання Беніцкого, підпала конфіскаті, а офіціяльна агенція оголосила комунікат, в якому кажеться, що всі зізнання Беніцкого видумані від початку до кінця. Виступ Беніцкого пояснюють деякі випадом легітимістів проти ген. Горті, бо Беніцкі є провідником мадярських легітимістів.

Ціла та історія з реверляціями Беніцкого про жорстокости та безправства з перед пяти літ сильно розворушила цілу Мадярщину, яка поділилася тепер на два табори. Більшість стоїть по стороні Беніцкого та проти Горті. „Нев фрее Прессе" каже, що тою історією започатковуються на Мадярщині нові події великого значіння. „Прагер Прессе" знова інформує, що бувший міністер внутрішних справ кабінету Каролі Віценц Рагі має висунути в парляменті домагання на створення окремої комісії, вложеної з 21 членів під проводом графа Апоні, яка провірила би всю ту справу. Комісія мала би переслухати кілька Беніцкого щ свідків, а то: Бетлена, гр. Андраші, Остенбурга і деяких инших ви значних політиків. Результати слідства, комісія мала би представити національним зборам, які на їх ос-

---

Клим Поліщук

„Сінь голубинна".

IV.

..Крізь вікно — скісно промінь сонця.

Видно: „копець", що у місті, якби кровю политий, — червоний.

В низинах, де село, — сива сутінь і в ній наче гомін чмелів у посуху.

Гомін чмелів, — не гомін, а сумний стогін шин на розбитій дзвініці.

Таке подавіння Петрові.

Стояв серед кімнати, як скам'янілий, а з ним — думи:

— Гм... Такий собі звичайний і враз — ремісничі школи... Цікаво... Дуже цікаво...

Ввійшла Марта із лямпкою в руках:

— Там люде прийшли...

— Клич сюди... — сказав, а сам вні руху.

Шкрябаючи чобітьми й тягнучи за собою поли, ввійшли — Гриць, Микита, Степан, та ще дяк Віткович, що завжди „коло загальних справ".

— Ну, що? — повернувся до них з усмішкою.

Гриць вийняв із під поли невеличкий чавунний горщик і ставлячи на стіл, сказав:

— Як бачите...

Всі, мовчки, сіли коло стола, а дяк став лічити:

— Десять раз по десять — сто!...

Півшовкові, масні папірці здавалися живими, так від них щось людським потом...

— Десять раз по сто — тисяча!.

Старий поправив реверенду і всміхнувся:

— Так...

Дяк лічив далі:

— Десять раз по десять — сто!...

Гриць, що весь час із вогниками в очах, раптово:

— Чекайте!...

Дяк нетерпеливо:

— Мовчіть!...

— Ви але лічите!... — крикнув Гриць і простягнув руку.

Лямпа, як смолоскип, — боком і цілий сніп вогню шугнув під стелю. На мить стало так, як у темному комині, а потім весь стіл, як вогнище...

Метнулися сюди й туди, поскидали із себе свити, вбігла Марта з мокрою веретою, — угасили...

І коли знову засвітили світло, то побачили, що від півшовкових, масних папірців — нічого, крім брудних кусників...

Розглядаючи, бачили:

На одним — цілком ясно — Індіянин із пірям на голові, а на другім — також цілком ясно — Вашингтон...

— Це той, що за незалежність Америки боровся.., — гіркою усмішкою вуста старого, а рука його мяла кусник масного паперу.

Дяк стояв, як мертвий, а ті мовчки чухалися в потилиці:

— Справа...

Старий обережно поклав папірець на стіл і відійшов до вікна.

Бачив: „копець", що у місті, якби у землю провалювався, а навколо нього злобно блимало безліч електричних очей...

Марта змітала папірці в одну купу й побивалася:

— Таке добро й на таке сміття перевести!... Гріх вам великий!... Бог вас скарає!..

Дяк плакав...

— Мені вилалося, що пан дяк обчислився на одну „десятку"... — заговорив нарешті Гриць.

Тоді вже Степан і Микита:

— Ти!... Ти!...

Зі стиснутими кулаками, кинулися до Гриця:

— Наймите, ти!...

— Годі! — повернувся старий. — Не сваріться...

Гриць виправдувався:

— Та щоб мене ясний шляк, якщо я щось лихого!...

Старий його за руку:

— Тихо!...

Потім — усмішкою — до всіх:

— Заберіть це все із собою, а ремісничу школу я вам сам збудую...

Показав рукою на стіл і знову — до вікна.

Бачив: „копець", — не „копець", тільки мла, яка блимала безліччю електричних очей, освітлюючи не тільки засніжені поля, але й навіть церкву на горбочку, що як сінь голубина...

Коли озирнувся, була тільки Марта.

Стояла, як на морозі, — дріжучи всім тілом.

— Прошу їгомосця... — почала тремтючо. — Прошу їгомосця, я цілий свій вік працювала, а їгомосць кажуть — школу...

Здивовано дивився:

— Ну?!...

Плакала:

— Як їгомосць закриють очі, го куди я, стара, тоді дінуся?...

Всміхнувся:

— Нічого... Нічого...

— Як-же нічого, коли ви останне для них віддаете, а вони...

Зупинилася, ніби не мала чим дихати.

— Ну, так шож вони? — підійшов ближче, кладучи їй на голову руку.

Схопила ту руку й стала цілувати.

— Таточку!... Тату!... Яж ночей не досипляла, доглядаючи всього!.. Яж єдина, що тут, при Москалях, Німцях та Поляках!... Вони-ж ніколи нічого... Не хотіла тільки казати, бо знала, як вам і так важко...

— А що таке? — запитався, а в середині серця наче меч повернувся.

— Не хотіла казати, що не Мадяре, а вони самі той „Народній Дім" зруйнували...

— Як?! — видивився дико. — Тож він згорів ще тоді, як мене вивозили...

— Тоді хата у Шльоми згоріла...

— Ну, а „Народній Дім?!..."

— Громада Шльомі відпродала...

— А-а-а... — вражено розкрив рот. — Ось воно що!... Хвилину ще стояв нерухомо, а потім вирівнявся і зітхнув:

— Ну, нічого!...

Лагідно поглядив по голові:

— Йди собі, Марто...

І ще раз зітхнув:

— Подумаю...

Коли Марта вийшла, то став перед тою, чия усмішка (у снах) будила згадки загублених весен (зимою) і, простягнувши до неї руки, прошептав:

— Скорше, Маріє!... Скорше!...

Перед очима, як намальовано: сюди поля й туди поля, а посередині „Татарський" шлях і цвинтар. На цвинтарі, серед кривих кленів та тонких берізок, — гробівець (капличкою), а у тім гробівці...

...Потім усе якось зблідло і ще — помагав Марті затуляти дошками повибивані вікна у сусідніх кімнатах, щоби вночі вітри не вітрили...

(Докінчення буде.)

лові відразу рішили би й долю Горті.

Як бачимо отже, внутрішнє положення Мадярщини дуже ускладнюється завдяки ревеляціям Бенїцкого про події спереч 5-ти літ. Видно, що нїякі каригідні вчинки навіть найвище поставлених осіб нїколи не остають безкарними.

Відома зі солідности

Фірма

Феллер і С-ка

Львів, Личаків 43.

(проти міського театру), поручає

мужеську і діточу конфекцію

2079 по дуже приступних цінах. 2—3

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції у соймі.

1. Посла Сергія Козицького і тов. з Українського Клюбу до міністра освіти в справі каригідного вимагання від українських громадян підписів на деклярапіях з домаганням польської викладової мови в школі. Учитель Соханьскі, управитель школи в Гумнисках покинув свою школу та науку і поїхав до села Чучманів Заболотні пов. Каменка Струмілова, щоби там в неприсутности батьків, що правували в полі, вимагчувати підписи дітей в імени родичів або хрестиків неграмотних матерей. Всі ці підписи мають ціль для деклярацій за польською викладовою мовою, хоча добре знав, що громадяне того села внесли вже свої деклярації за українською мовою навчання у школі.

2. Посла Козубського і тов. з Українського Клюбу до міністра внутрішних справ і суспільної опіки в справі допомоги населенню села Боложінка кремінецького повіту, яке потерпіло наслідком пожежі.

3. Посла д-ра Дмитрів ка і тов. з Українського Клюбу до міністра освіти в справі надужить шкільного інспектора в Берестю при нагоді перевірки шкільних деклярацій. Берестейський шкільний інспектор візвав усіх селян з Каменниці Бїскупської до неділї в Геринжах віддалених 8 км. від Каменниці Б., але їх не переслухав. Вони ждали цілий день. Селяни і мусіли вертати додому з нїчим. Щойно на слідуючий день приїхав інспектор до Каменниці Бїскупської і вже тут почав селян переслухувати. Тут намагався наклонити їх всякими способами до того, щоби вони уневажнили свої попередні деклярації за укрїнською мовою навчання а підписали нові деклярації за польською мовою. До того вживав він усяких можливих погроз як грошеві кари, арешти і переслідування.

4. Посла С. Хрущського і тов. з Українського Клюбу до ради міністрів а з окрема до міністра внутрішних справ і освіти в справі незаконної та самопільної перемїни української викладової мови на польську в селі Криваки, тернопільського повіту, яку зробила тамошня учителька Мальвіна Дерань при помочи громадського наказного війта М. Горі з наказу тернопільського шкільного інспектора.

5. Посла С. Хрущського і тов. до ради міністрів а з окрема до віцепрем'єра Тугута і до міністра освіти в справі нарушення прав української мови міністром освіти. Кружок У. П. Т. в Тернополі чіс до міністерства освіти рекурс против замкнення львівською кураторією приватної української школи в селі Забойках тернопільського повіту. Міністерство не полагодило рекурсу тому, що він написаний по українськи. В мотивах такої негативної відповіди міністерство покликалося на закон з 31. VII. 1924 р., на основі якого з органами центральної влади треба зноситися по польськи, а рекурс був внесений ще дня 23. XII. 1923 р. отже перед появою того закону.

6. Посла С. Підгірського і тов. до міністра внутрішніх справ у справі війта громади Нагірянки, бучацького повіту, який находиться в слїдстві та не зважаючи на те виконує обовязки війта, дальше. Проти нього ведеться слїдство за побирання хабарів.

7. Посла Ю. Тимошука, С. Козицького і тов. до міністра внутрішніх справ у справі систематичного переслїдування органами адміністративної влади (староства) рівенського товариства „Просвіта". Адміністративна влада веде систематичний і плановий похід против усіх проявів українського культурного життя та сарямовує недвозначно всі свої зусилля до розвязання рівенської „Просвіти".

8. Посла Братуня і тов. з Українського клюбу до м'ністра внутрішніх справ у справі каригідних вчинків бївенського старости Польньо. П. староста Польньо як голова повітового виділу з уряду розпоряджується самовільно усім майном та меблями бувшого земства, та роздав їх приватним особам зовсім самовільно. А все майно бувших земств є тепер у розпорядженню міністерства публичних робіт. Ось наприклад п. Польньо зробив був. воєводі Сроковскому дарунок з дорогоцінних і по мистецьки викінчених кафлів з будинку давного земства. Тому воєводі подарував старованні меблі з помешкання давної волости в Кустині. В інтерпеляції порушен ще инші недужиття названого старости.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні деклярації з домаганням української мови навчання:

Повіт Долина.

1) Белеїв 79 дек. за 105 діт., 2) Болехів (місто) 57 дек. за 70 діт., 3) Бриза 50 дек. за 79 діт., 4) Болехів руський 50 дек. за 94 діт., 5) Брошнів 65 дек. за 100 діт., 6) Бубнище 31 дек. за 43 діт., 7) Велдіж 76 дек. за 116 діт., 8) Витвиця 62 дек. за 88 діт., 9) Волоське село 103 дек. за 164 діт., 10) Воля Задеревацька 55 дек. за 75 діт., 11) Герпня 45 дек. за 66 діт., 12) Гошів 73 дек. за 112 діт., 13) Грабів 59 дек. за 83 діт., 14) Гулів старий 24 дек. за 40 діт., 15) Долина (місто) 117 дек. за 176 діт., 16) Должка 40 дек. за 43 діт., 17) Дуба 45 дек. за 60 діт., 18) Дубшара 28 дек. за 41 діт., 19) Вадеревач 55 дек. за 94 діт., 20) Іленя 70 дек. за 99 діт., 21) Кальна 46 дек. за 84 діт., 22) Канівка 45 дек. за 63 діт., 23) Княжіське 50 дек. за 67 діт., 24) Княжолука 88 дек. за 121 діт., 25) Кожанчі 71 дек. за 101 діт., 26) Лещівка 47 дек. за 53 діт., 27) Липа 28 дек. за 42 діт., 28) Липовиця 42 дек. за 42 діт., 29) Лісовичі 170 дек. за 190 діт., 30) Лолин 77 дек. за 119 діт., 31) Лопянка 61 дек. за 78 діт., 32) Луги 32 дек. за 94 діт., 33) Лужки 41 дек. за 53 діт., 34) Максимівка 36 дек. за 55 діт., 35) Мізунь старий 169 дек. за 263 діт., 36) Нанів 50 дек. за 68 діт., 37) Нивів горішний 43 дек. за 54 діт., 38) Нивів долішний 67 дек. за 90 діт., 39) Нагрин 30 дек. за 41 діт., 40) Новоселиця 61 дек. за 82 діт., 41) Новошин 43 дек. за 50 діт., 42) Ольхівка 42 дек. за 50 діт., 43) Паників 61 дек. за 93 діт., 44) Перегінсько 48 дек. за 54 діт., 45) Підбережє 46 дек. за 66 діт., 46) Поляниця 59 дек. за 84 діт., 47) Рахів 79 дек. за 105 діт., 48) Рахиня 41 дек. за 62 діт., 49) Решнята 42 дек. за 54 діт., 50) Рипне 28 дек. за 42 діт., 51) Рожнітів (місто) 66 дек. за 128 діт., 52) Розточки 43 дек. за 82 діт., 53) Старичів 71 дек. за 87 діт., 54) Сенечів 25 дек. за 42 діт., 55) Слобода Болехівська 60 дек. за 84 діт., 56) Слобода Должавська 59 дек. за 85 діт., 57) Солукія 46 дек. за 74 діт., 58) Спас 67 дек. за 107 діт., 59) Станківці 40 дек. за 51 діт., 60) Струтин вищ. 95 дек. за 134 діт., 61) Струтин ниж. 86 дек. за 101 діт., 62) Сухіль 45 дек. за 59 діт., 63) Сухопіл 53 дек. за 67 діт., 64) Тишва 39 дек. за 48 діт., 65) Тростянець 53 дек. за 74 діт., 66) Тура вел. 98 дек. за 123 діт., 67) Тура мал. 21 дек. за 31 діт., 68) Тяпче 41 дек. за 65 діт., 69) Погорілець 42 дек. за 57 діт., 70) Тисів 72 дек. за 97 діт., 71) Яворів 40 дек. за 64 діт., 72) Явубів 86 дек. за 88 діт., 73) Чожгани 142 дек. за 169 діт., 74) Церківна 70 дек. за 105 дітей.

Разом внесено **4256** деклярацій на **6009** дітей.

Не внесли деклярацій: Вишків (немає школи) темне і найдальше відцалене від пов. міста, — і села Вавилон, Гофнунгсав, Гузіїв новий, Дебелівка, Енгельсберг, Людвиківка і Пехерсдорф, як села виключно з німецькою людністю.

Судовий повіт Комарно.

1) Березець 44 дек. за 71 діт., 2) Вірче 45 дек. за 61 діт., 3) Голодівка 47 дек. за 61 діт., 4) Горожанна пол. 86 дек. за 166 діт., 5) Горожанна мала 67 дек. за 94 діт., 6) Колодруби 56 дек. за 68 діт., 7) Комарно 143 дек. за 179 діт., 8) Конюшки кор. 54 дек. за 83 діт., 9) Конюшки тулиголовські 73 дек. за 94 діт., 10) Лівчиці 37 дек. за 55 діт. 11) Монастирець 38 дек. за 55 діт., 12) Мости 54 дек. за 65 діт., 13) Нове село 41 дек. за 56 діт., 14) Новосілки опарські 40 дек. за 55 діт., 15) Підзвіринець 84 дек. за 115 діт., 16) Повергів 41 дек. за 47 діт., 17) Поріпці 55 дек. за 87 діт., 18) Рімно 78 дек. за 125 діт., 19) Ричитів 35 дек. за 45 діт., 20) Поділці 36 дек. за 45 діт., 21) Сусулів 47 дек. за 60 діт., 22) Татаринів 95 дек. за 145 діт., 23) Терешків 24 дек. за 43 діт., 24) Чуловичі 83 дек. за 66 діт., 25) Якимчиці—Кліщко 76 дек. за 115 діт — Крім цих громад внесено рівнож і деклярації з громади: Поріче, та не подано числа деклярацій. Не внесли деклярацій шк. їзза малого числа українських дітей след. громади мішані або і чисто польські як: Андріївка, Катаринівці, Хлопи, Бучалі. Тулиголови і Малинів.

Найдешевше жерело закупу

Поспіх! Кооперативи і Сільські Крамниці! Поспіх!

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 днів.

Гуртівний склад волічки, вовни, кощу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шпилькових ниток, Harland, Трійка, гарасівок, стяжок, крепінок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гудзиків, ножів, батогів, паперів і туток „Соняї", зшитків, всілякі папорові вироби і шкільні потреби як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

1672 11—12

Разом внесено 1430 дек. за 2074 українських дітей в судовому повіті Комарно.

* * *

Поправки і доповнення: 1) У звіті з Городенщини зайшла помилка а іменно: громада Рашків внесла деклярації на руки шкільного інспектора сама. Всіх деклярацій внесено 58 за 89 дітей. У Дрогобичанні села Медежа зложено 73 деклярації за 96 дітей 28. III 1925 на руки інспектора Галішного. Збиранням деклярацій займався селянин Гринь Кліщ.

ОСТАННІ ВІСТИ.

З польського сойму.

На засіданню польського сойму дня 5. зайшов цікавий випадок. Підчас промови посла Прилуцького, на трибуну, звідки промовляв посол, війшов на салю якийсь чужий чоловік і почав промовляти. Говорив він про „Міцкевича 44". Маршалок вразу не знав, про що ходить, а відтак перервав засідання. Промовця стягнено з трибуни. Кажуть, що він несповна розуму.

Промисловий закон відіслано до комісії, а відтак принято в третім читанню закон про перечислення вкладок ощадности в ПКО., новелю до розпорядку президента про вірительности в валютах чужих і золотих гіпотечно забезпечених, далі закон для податкових пільг для заграничних капіталів, льокованих у Польщі.

Засідання перервано для браку комплету, бо лівиця при трактуванню внеску про вивласнення певних грунтів на річ залізниці, опустила салю. Чергове засідання в второк.

Савінкова отруїли?

„Арб. Цтг." повідомляє: Орган російських соц. революціонерів у Берліні пише, що член чрезвичайки Вайда зізнав, що бачив, як до води, котру носив Савінкову для запарення чаю, влили якийсь плин. Пів год. опісля Савінков помер. Грунов, котрий обняв службу після Вайди найшов С-а у келії неживого й викинув його крізь вікно. Грунов виявив опісля, що Вайду за поширювання довірочних вістей арештують, тому В. поповнив самогубство.

Італія й гарант. пакт.

Політичні французькі кола одержали вістку, що Італія, якої інтереси є на Сході, не прилучиться до пакту гарантуючого границі над Реном. Зате бажала би порозуміння з Німеччиною, Австрією й балк. державами.

Японія і революція в Китаї.

„Дейлі Експрес" повідомляє в Токіо, що японський уряд вислав до Пекіну ноту, в котрій предкладає сухопутну й морську поміч, коли Китай не міг привернути спокою в китайських містах. Японський кружляк „Тусута" з 400 моряками прибув до Шанґаю.

Помічі Амундсенові.

З корабля „Фрам" прийшла радіотелеграма, що минув 2-тижневий реченець, який Амундсен визначив як окончений для свого повороту з півн. бігуна. Тепер корабель зачав пошукування здовж суші, щоби прийти з помічю летунам, коли мусіли вертати пішки.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Miałżeś... złoty róg!

Як неділювано не виглядає, а всеж таки воно правда: Тугут уступив. Поставив усіх перед доконаний факт і признаюся, тим заімпонував навіть мені.

Як тільки прийшли перші вістки про його уступлення, всі одноголосно завили, що не така собі авантайсістська брехня.

— Дурака валяє! казав один.

— Варята тне! пояснював другий.

— Хитрий собі з біса! боронив третій.

Хоч Тугут не потребує фактично ані того всього вдавати. Та кожний мусів пізнати рашію тим, що сумнівалися що до його уступлення.

Він же безмежну скількість разів викрикував до товаришів-міністрів, що ні вони не заборонять инші провокації биття в білий день, відбивання церков що ночах і т. п. деких різнилень від конституції, то він — уступить.

Товариші-міністри знали вже наперед, що буде така „геца" і спокійно радили далі над усіляками сиротами, завданими з поширенням істнуючого правопорядку. А Тугут, покінчивши і потупивши погами, швидко захрипав і мучився, та мусів іти промочити горло до соймового буфету.

В буфеті, відчас того як його власна пляшка хапала за бенедиктинку, а лівиця за кавалку, — соймова прапиця вілавала що дрожить, а лівиця що говорить. З цього витворювалось немило густе політрк, яке одначе швидко розрідчувало політичний вентилятор.

Тугут, уявши під опіку Прушинського, а під ліву Недзялковского, вмів переконувати їх, що між ними нема вдаствно поважної різниці. Після недовгої дискусії Прушинські не жадав уже вилучення за одним махом усеї непольської інтелігенції, а Недзялковскі не обстоював невільничої інтерпретації конституції.

Вислід конференції все був позитивний: Тугут остався у кабінеті, а нац. меншости діставали всілякі концесії.

Ясно, що найбільша пайка припадала нам, Українцям.

Радикальна партія діставала дозвіл на кілька віч, станиславівське воєводство на висилання делєгації гунулів з побажанням „многих літ" до президента, о. Горинський і Яворівщини на формування бандерії для львівського воєводи, а о. Заяїтан на вилізування тарелів по старостиньских дворах.

Але до часу збанок воду носить.

Останнім разом вухо вівалося і Тугут після необережної погрози — уступив.

Тим разом мусів, бо не було иншої ради.

Правия вже все роздана, що могла дати, а лівиця не мала відваги більше жадати.

Тугут певно не сподівався такого кінця і ще до останньої хвилі мав надію, що його перепросять.

Але всім уже було досить тої комедії і вони вже в рот води понабирали.

Тугут віддав міністерський портфель.

Зі золотого рога остався тільки шнур.

Питання тепер, чи Тугут відважиться вжити його як слід і в той спосіб направити собі репутацію!?...

Галактіон Чіпка

Дописи.

Жабе. *(Гуцульські гаразди).* Тутешні Гуцули гнуться під надмірним тягарем податків. Заробітку жадного нема, бо вирубки лісів стримані внаслідок браку грошей. Худоба обезцінена жидівськими гандлярами, а кукурудза, одинока пожива Гуцулів, страшно дорога. Тому два тижні війшов зі староства наказ, що всі мешканці Жаб-Ільці, Бистриці, Зеленого і инших пограничних сіл без різниці пола від 14-го року життя мусять мати „dowód osobisty" і граничну карту. Ще люде не встіли виробити собі згаданих документів, а тут уже карають і то карають без милосердя. Кожного, кого стріне погранична сторожа на дорозі навіть коло хати жадає

легітимації і граничної карти, а якщо дана особа немає документів, сторожа записує з старостваа накладає грошову кару, котра виносить найменше 50 золотих. Бувають випадки, що одного дня записала гранична сторожа одного і того самого господаря 8 разів, який прийшов з роботи домів. В протягу кількох днів листа зі старостваа наказ заплати на 400 золотих кари. Не зважаючи на всі злидні Гуцули не пануть на лусі. На показ того може послужити акція „шкільного плебісциту". Зі всіх закутків спішили люде до громадського уряду, де з великою радістю підписували шкільні декларації. Були між ними і сідоглаві старці, котрі дрожачою рукою підписували власноручно, чи то знаком хреста, а кожний додавав „ми хочемо української школи". —

Т. С.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за два уступи з передової статті пз. „Реальні політики" і за одну новинку про невдалу параду на провінції, яку скреслено в цілости разом із заголовком.

— **Виїзд митрополита А. Шептицького.** Сьогодня виїхав о. митрополит Шептицький зі Львова на довший відпочинок. Приймати буде шойно по своєму повороті до Львова 15 червня ц.

— **Засуд польських офіцерів за знущання над жовнірами.** Дня 4. червня ц. засудив військовий окружний суд у Варшаві пятьох офіцерів за те, що знущалися над жовнірами. Засуджені: капітан Вешковскі Володислав з 15 п. міс. на півтора року тюрми та видалення зі служби; поручник Пшегрода Степан з 6 батал. КОП. на пів тюрми і видалення зі служби; капітан Пьонтковскі Людвик з 15 п. міс. на 6 тижнів тюрми; капітан Кревецкі Олександер з 1-ого баталіону КОП. на 6 тижнів фортеці. Оцей засуд свідчить дуже прорічисто про те, що діється в польській армії, а зокрема про те, чого мусіли допускатися названі офіцери, коли їх так гостро покарано.

— **„Негостинні" Німці.** До Данціґу приїхала 27 травня прогулька польських учениць господарської школи у Скопкові під проводом своїх учительок. Прогулька віхала до Данціґу через пристань. На пристані публика повитала ту прогульку свистами та криками. Прогульковці весіли в бідою на беріг та удалися до польського генерального комісаріяту. По дорозі проводила їх численна товпа та не жалувала компліментів. Деякі учасниці прогульки мали дізнати навіть фізичного болю. Проти такого поступку данціґських громадян запротестувала між иншими перша львівська громадська рада на вчорашньому засіданню. На ньому прийнято резолюції зі закликом до уряду, щоби він вже раз провчив „невихованих Прусаків" чемности. Польські газети на жаль не подають причин такого поводження прогульковців. А вона напевно була. Старопольська, шляхецька бута мабуть була причиною такої німецької гостинности а не шось инше.

— **Освітний рух у Лежайську.** Незвичайно мило для кожного Українця довідатися про те, що на наших західних окраїнах — там, де вже тільки грекокатолицький обряд свідчить про національну приналежність населення до України, бо українську мову воно вже майже забуло — кипить життя, відживають національні традиції, люде горнуться до своїх культурних товариств, учаться по українськи читати та балакати, пренумерують українську пресу, дають українські вистави. Ось у Лежайську тамошня читальня „Просвіти" влаштувала 31. травня виставу „Свіпків" Курпеби і „В чужому пірю" М. Підгірянки. Вистава пройшла гладко. Видців було дуже багато, напевно більше як на якійнебудь премієрі у львівському українському театрі. Дуже гарно відіграли свої ролі Оля Оксіяна, Оля Смкіяна, О. Щербівна, М. Ванчицька, а до виведення вистав причинилися своєю працею п-ні Г. і С. Слабівні та п. А. Пиздаківна. Прояви культурно-національного відбуджування на наших західних окраїнах треба зі щирої душі повитати, а всім активним робітникам на тому полі належить заслужене признання.

— **Товариські зїзди.** З газетних оголошень останнього часу знаємо, що недовзі відбудеться ряд товариських зїздів у Львові й на провінції. Часи шкільного співжиття остають кожному в памяти до смерти. Та це певне, що колишнім товаришем шкільної лавки, а теперішнім визначним українським громадянам не остане багато часу на згадки про напівпітучі переживання. Їх думки, скуті в одно теперішнім лихоліттям, виллються певно у змістових промовах на громадянські теми. Не сумніваємося, що згадуючи у своїх споминах школу та її значіння для цілого власного життя, зачіпають і „Рідну Школу", її працю, значіння та хронічну грошеву кризу. Було би побажане, щоби всі учасники таких зїздів своє зрозуміння для першорядних громадянських справ задокументували чимось реальним, а в цьому випадку поважнішою складкою на „Рідну Школу".

— **На тропі злочину.** Свого часу знайшла поліція на одним із варшавських дворців валізу з порізаними частями тіла якоїсь дівчини. Слідство не показало спершу нічого, аж недавно справа почала висвітлюватись. На поручення слідчого судді арештовано контрольного урядника в мундурових закладах — Францішка Кулєковського. Слідство виказало, що вбитою була Марія Міхаловска, яка дуже близько жила з названим урядником. Переведена в його домі ревізія дала багато обтяжуючого матеріялу. Між иншим виявлено сліди крови на столі арештованого.

— **Англійські парляментаристи у Львові.** 4. червня п. р. приїхала до Львова група англ. парляментаристів. Це представники англ. промислу й фінансів, які хочуть познайомитись із польськими економічними відносинами (і навчитись дечого). Як звичайно, познайомлення почалось від „най Боже здоровля" в готелю Жоржа, де їх приймали львівські матадори. По снідані звиджували гості Львів, а усіми його виставами, замками і панорамами. Не звали тільки чи бачили щонебудь з львівської панами. Оглянувши Львів, поїхали гості до Стрия, звідки через Калуш віхали до Борислава, де пробули й застоялись, щоб знов снідати, обідати та оглядати.

— **Нова морська потвора.** До морського коня, лева, медведя допано ще й морську корову. Ять мілїонера Бінггена, виловив у морських глибинах недалеко Куби — потвору, яка мала 16 стіп довжини, була ціла поросла волосям, а паща її подібна до коровячої. Є це фактично риба, яка відпихає у воді і живе в найбільших глибинах моря. Її зловлено перший раз.

Український балет в цирку.

У львівськім цирку п. Корнацького виступає під теперішню пору український балет під проводом п. Митайлова. На жаль, не можна сказати, щоби той балет в цілому приносив честь його виконавцям. Навпаки, перша його частина викликує прикре почування в українського громадянина. Балет розпадається на дві частини. Перша з них імітує якусь імпровізовану „малоросійську", очевидно, пяницьку сценку. Друга частина належить до чистого мистецтва і робить якнайкраще вражіння. Вже за сценою дівчата починають співати українську пісню і зі співом парами виходять на арену. Убрані вони в українські строї. У гаядача чергуються суперечні почування. Вигляд і одяг дівчат робить гарне вражіння, але їх спів, їх голоси викликують мало приємне почування. Дівчата при відповідних рухах творять якусь примітивну гуртову сцену, перекидаючись незрозумілими фразами в „мові" українсько-російського волапюку. Після того зза сцени дренчать якийсь розбитий чоловічий голос і з поривною дубиною в руці вкатується на сцену пяний дядько. Співаючи „дід рудий, баба руда...", заточується і зразу виправляє різні пяні „бреверії", що нібито імітують гуртову сцену. Аж після закінчення цієї грубо перестарілої „малоросійщини" чи „хахлатчини" починається справжній балет високого мистецького рівня. І п. Михайліа і жіночі танцюристки своїми мистецькими виступами викликують подив публики. Особливо чорнява танечниця (невідомого імени) прекрасно і зі степовим темпераментом виконує українські танці. Було би бажання для цілости і вартости балету пропустити цілу першу частину (пяницькі сцени).

ОПОВІСТКИ.

З української гімназії у Дрогобичі. Вступний іспит до І. кляси відбудеться дня 24. червня о год. 9. рано. Зголошуватися належить у дирекції гімназії до дня 23. червня включно. Вступні іспити до кляс від II.—VIII. відбудуться дня 22. і 23. червня в 8. год. рано. Зголошення до дня 21. червня. — **Д-р Осип Турянський.**
2070 2—5

Вписи до приватної жіночої учительської семінарії УПТ. в Самборі відбудуться дня 28. і 29. а іспити 30. червня ц. р. При вписі на І. курс вимагається: 1) метрики (укінчення 14 літ), 2) свідоцтва з укінчення 7-ої класи всенародної або 3-ої середної школи з добрим поступом, 3) свідоцтва здоровля, виставленого на приписовім бланкеті повітовим лікарем, 4) в випадку перерви в науці, свідоцтва моральности. На пятий курс учениць не приймається, а на II., III. і IV. оскільки будуть вільні місця. — **Дирекція.** 2056 2-2

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до І. кляси дня 27. червня від год. 9·30 рано; 3) вписи до кляс І.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Львова ч. 80.) — *Н. Данищ.*
2037 3—5

Зі спорту. Змагання в легкій атлетиці львівської волости відбудуться у Львові на площі Сокола-Батька в такому порядку: 7. червня (неділя) год. 8. рано: 1) Біг на 100 м. (перебіг); 2) мет ратицем; 3) скок в височінь з розбігом; 4) мет кулею. 8. червня (понеділок) год. 8. рано: 1) Біг на 100 м. (фінал); 2) мет диском; 3) скок в даль з розбігом; 4) біг з пітками на 110 м. 8. червня (понеділок) год. 5. пополудни: 1) Гінці на 400 м. (4 × 100); 2) скок з жердкою; 3) дружинний біг на 3000 м.

Члени Союза Українок віяьмуть горпоративну участь в поході на янівський цвинтар в неділю 7 червня ц. Збірна точка: перед головною брамою „Народнього Дому" год. 2·45 попол. 1—1

Дрібні оголошення.

НАФТОВИЙ урядник, молодий і пристійний мущина, з вищим образованням, богатий, бажає кореспонденцію в матрімоніяльній цілі з гарною і здоровою панночкою, до літ 25. Придане для спільного добра пожадане, але не конечне. Зголошення з фотографією, за котрої зворот ручу словом чести, слати на Poste-restante „Futurum" Борислав за оказанням 2-золотівки 063103. 2043 3—3

ПІЯНІНО уживане до продання. Відомість: Львів, Корнякт 1. третий поверх на ліво. 2069 2—2

ОДНА, евентуально дві панночки гімназистки глядять примішення за оплатою на час шести тижнів при інтелігентній родині в гірській околиці. Зголошення з поданням ціни слати на адресу: Мриглодський, Львів, Лісна 6. 2076 2—3

ДО винайму 10-моргівий сад овочевий на фільварку в Скнилові. Письмені оферти вносити до дня 10. червня ц. р. до канцелярії меценаса Гвоздецького у у Львові, Красінських 6. 2060 3—3

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ, середніх років, колись на високім державнім становищі, бажає познайомитись листовно з інтелігентною симпатичною панночкою до літ 30 в цілях одруження. Фотографія пожадана. Звертатись до Адм. „Діла" для А. М. К. 2088 2—2

КІЛЬКА картин найвизначнійших артистів: Мальчевського, Новаківського, Аксентовича та инших, оказійно продам. Львів, Глинянська 10|1 м. 1 від 1—4 попол. 2080 2—3

НА час ферій в гарній околиці недалеко Львова до винайнялення дуже порядна хата. Зголошення по торговлі Андрушка Львів, Богданівка 55. 2080 2—2

ЛІГНИСЬКО в Миколаєві н. Дн. Цілоденне утримання, першорядний харч 4 зол. Блищі інформації подається в „Нар. Торговлі" у Львові. 2091 1—1

РЕДАКЦІЯ „Молодої України" купить або заміняє за власні видання — всі річники „Дзвінка". Зголошення слати на адресу редакції: Львів, вул. Зіморовича ч. 3. 2093 1—2

ДВІ або одну більшу кімнату в середмістю на бюра потребує негайно Т-во „Союз українських купців". Зголошення у секр. Д. Конюха, вул. Коханоського ч. 5. 2090 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в венеричних і шкірних недугах

Д-р Іван Гриневецький

лікар Загального Шпиталю і Народної Лічниці

ординує при вул. Пекарській 26. від год. 3—5.
1916 10—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАНЬКО

2030 веде канцелярію 3—3

В Любачеві — в Ринку

(в домі над головною трафікою).

З днем 25. травня ц. р. відкрив я при пл. Бернадинській 5 (Готель Варшавський)

Фабрику і Репараційний Верстат Сторів і Жалюзій

всіх систем. Виконую нові стори і їх направу по конкуренційних цінах.

Жигмонт Дильський

б. управитель фірми Адамскі.
2053 3—3

Власний виріб. Ціни фабричні.

КОВДРИ ≈ МАТЕРАЦИ

Пруж. Вклади — Отоманр

ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА ПІД КОВДРИ І НА ПОСТЕЛЮ

ПІШВИ — ПОЛОТНА — ШИФОНИ

РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ - ХУСТИНКИ

Коци - Дивани - Фіранки

Хідники - Церати і т. п.

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

фабрика Постелі ПЄТРУШЕВСКІ МЛЄКО

ЛЬВІВ Нораьницька ч. 6.

Для інститутів, шпиталів, монастирів ціни
1952 офертові низькі. 10—10

КОНКУРЕНЦІЯ НЕ ПОВІРИТЬ

що тревалий товар можна набути за безцінь а що то не є лише марна реклама, про те може пересвідчитися кожда дама

У ФІРМІ

„ФЛЬОРІДА"

вулиця Городецька 3 а

(проти костела св. Анни)

ПАНЧОХИ:

фільдекосові зі швом подв. стоп. зол.		1·50
прав. нитяні подв. стопа . .	„	1·30
шовк. фільор. загран. тревалі тільки	„	2·—
шовк. фільор перша сорта .	„	2·50
а la газові рівна тканка . .	„	2·90
панчошки патентові . . .	„	0·75

СКАРПИТКИ:

житні в красках. . . .	зол.	0·60
fil d' ecose в паски . . .	„	1·20
півшовкові подв. стопа . .	„	1·40
шовкові фільор. загран. . .	„	1·90
скарпитки дїточі від . . .	„	0·65

РЕФОРМИ:

fil d' ecose комплет. великі .	„	1·90
французькі	„	3·90
Сорочки жіночі віденські .	„	2·90
Кассаки з сер marocain від .	„	7·50

також костюми і споденки купелеві, як також всілякі трикотові вироби — по низьких цінах. Позір на фірму „ФЛЬОРІДА".
2071 3—3

РУДОЛЬФ КРОПП

Магазин блаватних і модних товарів

2046 6—6

в ПЕРЕМИШЛІ

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 24., до льокалю

Ринок ч. 24. (давнійше в. ПІСКОЖ.)

Годинникарські роботи

під управою знавців-спеціялістів сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Синстусьна 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 8—10
2026

ЗАРЯДИ ШКІЛ!

Купуйте книжки на шкільні премії (Нагороди пильности)!

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ"

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

висилає 50 різних прегарно ілюстрованих книжочок до читання для дітей **за 2 зл.** (вже разом з коштами пересилки).

Книгарська ціна цих книжок є значно висша!

Користайте з нагоди, бо речинець цієї **знижкової** продажі кінчиться з днем 30. червня ц. р. Замовлення разом з грішми належить висилати на вищше подану адресу.
2092 1—3

Лише цю пасту уживайте і тої самої Ф-ми французьку масу до підпоги.
2094 1—1

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 125 (10.508). Львів, середа 10. червня 1925. Почтому належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шлд. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 бп. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Перевірка відношення.

Польсько-жидівський конфлікт на підкладі монопольних концесій, як ми передбачували, вже приймає тільки характер непріємного інциденту. Правда, головний угодочий арлекін пос. Райх, поруч инших нешкідливих демонстрацій, заголосив теж уступлення зі становища голови жидівського клюбу, та й цей жест не має глибшого значіння. Головна Рада Сіоністичної Організації й жидівський соймовий клюб, як було до передбачення, не приняли резигнації пос. Райха. Бажаючи полякати польську реакцію, що може втратити такого надійного угодового сподвижника, він ще чадумується, чи відкликати — чи обстоювати резигнацію. Та це звичайні „страхи на Ляхи". Не підлягає сумніву, що пос. Райх верне на своє попереднє становище, а в найгіршому випадку посадить на ньому свого alter-ego.

Галицькі сіоністичні посли справді виявили всі прикмети „реальних" політиків. Вони дуже скоро перейшли до денного порядку над своїм обуренням і замаюють собі угодовий шлях зеленими галузками з польської преси, яка теж „обурюється", що галицьких „реалістів" стрінула в соймі така непріємна несподіванка. Значить, похмілля від удару минає і все вертає на попереднє місце.

Польсько-жидівські переговори ведуться від довшого часу. Менше-більше пів року підмальовані на сіоністичний колір сучасні Левенштайни снували по заулках, торгуючись і підхліблюючись польській реакції та використовуючи до цього свою представницьку чисельність в соймі, свої — несвої мандати. Аж в половині мин. місяця варшавська жидівська преса відкрила заслону з політичних ходів угодової більшости жидівського клюбу. Тоді довідалися ми, що пос. Райх на основі ухвали Головної Ради Сіоністичної Організації відбув конференцію з мін. закорд. справ Скшиньским, представляючи такі жидівські домагання:

1) Припинення політики економічної екстермінації у відношенні до жидівського населення;

2) Фактична повна рівноправність жидівського населення у всіх ділянках політичного, суспільного і культурного життя — та

3) заспокоєння культурних потреб жидівського населення.

На посередника в польсько-жидівських переговорах запрошено відомого Л. Вольфа. Та запрошуючи його, вимогаючи піддержки жидівської угодової позиції в боку англійського жидівства супроти уряду і польських партій, пос. Райх під натиском нечисленної опозиції і не без порозуміння зі самим Л. Вольфом відіграв комедію. Мовляв, польсько-жидівські переговори є внутрішньою справою, до яких ніхто не має права вмішуватися. „Кінець-кінців — голосить пос. Райх — ми не є дітьми. Таж мусить дійти до порозуміння між урядом і польським населенням. Тут не йде про порозуміння з п. Вольфом". А пос. Райхові чекунає краківський рабін пос. Тон. Він просто дорікає п. Вольфові: „Ваш приїзд є для нас тому неприємний, що переговори з Жидами є „артикулом на експорт; а ми хочемо трактувати справу яко чисто внутрішню і вважаємо, що ніхто чужий не має права мішатися до того".

Як бачимо, то покликаний на посередника п. Вольф примушений проковтнути самі імпертиненції, посередньо й безпосередньо йому говорять самі грубости, а він все таки мужно видержує на позиції... згідно з умовою.

Змагаючи семимильовими кроками до згоди, себто до офіціяльного і відплатного, а не виключно самочинного і платонічного, сповнювання польонізаційної місії на „кресах", галицькі „реальні" політики, ці новітні Датани й Авірони, обкидали камінням найхарактерийшого, найлібералийшого сіоністечного провідника пос. Ізаака Грінбавма, людину великих чеснот і великого ума. Премієр Вл. Грабскі заявив у своїм часі, що про угоду так довго не може бути мови, як довго в жидівському клюбі проявляється вплив пос. Грінбавма. Отже Датани й Авірони, ліквідуючи той вплив простолінійного політика, навіть не дали йому спромоги уступити з честю. Казали йому в імя „партійної дисципліни" задержати мандат і ...виїхати на якийсь час до Палестини. Тим способом бажають вони в пос. Грінбавма зробити опуда, колиб уряд проволікав в переговорами, або — колиб заключивши угоду — її не додержував. Значить, в пос. Грінбавма проти його волі зроблено на всякий випадок резерву.

З метою за всяку ціну перевести угоду, жидівські „реальні" політики не лише покористувалися всякими штучками, але й запродукували кілька комедій з п. Вольфом, з пос. Грінбавмом, а в останньому часі зробив пос. Райх комедію з самим собою.

Всі ці заходи, штучки, підступи й комедії вказують, що ніщо не спинить „малопольських реалістів" перед доведенням угоди до кінця. Инша річ, чи вона буде здійснена, себ-то чи польський уряд, як емманація польського антисемітизму, органічно буде здатний додержати умови. Про Жидів ми не сумніваємося.

І якраз факт польсько-жидівської угоди примушує нас перевірити наше відношення до Жидів й їхньої політики. Український народ ніколи не проявляв, різких антисемітських настроїв, головно ніколи не було проявів антисемітизму серед галицьких Українців. Навпаки, Українці все спочували національній і політичній емансипації жидівського народу, не говорячи вже про те, що становили й досі становлять єдину основу економічного істнування жидівських мас. Українці не лише спочували жидівській емансипації, але й ділом проявили свої симпатії до Жидів. В р. 1907 українські виборці вибрали двох сіоністичних послів (Мэлер і Габель), не витягали ніяких консеквенцій з жидівського доношництва в часі світової війни, не попікали Жидів за зломання нами проголошеної „невтральности", признаючи їх складне положення. Жиди взяли участь у виборах 1922, загарбали 10 українських мандатів. І знову з того не витягано консеквенцій в пересвідченні, що жидівські посли заступатимуть інтереси всього східно-галицького населення.

Тимчасом жидівська політика покотилася инщими шляхами. „Святий егоїзм", виключність жидівських інтересів, тяха боротьба з українською кооперацією, ширення „польської культури на кресах", а в останньому часі угода при помочі 10 загарбаних мандатів. А та угода має на меті обєднатися з польською реакцією за рішення характеру польської держави в користь її польської єдинонаціональности та — так сказавши — поділитися сферами впливів на „кресах" під прапором польонізації.

Жиди є льояльні. Це їм вільно але тільки так далеко, як далеко їхня „льояльність" не є синонімом здвоєного польсько-жидівського натиску, натиску польської й жидівської буржуазії, польсько-жидівського міста на винищене й виснажене українське село.

І тут розходяться наші дороги. В цьому моменті наше громадянство, яке Жиди вважають обвисленим, домагається ревізії відношення до Жидів, а радше до жидівської „культуртрегерської" буржуазії і її емманації — „малопольських реалістів". В якому напрямку піде ця перевірка відношення — то виявить найблизча будуччина.

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР. Чубаря виголошена на IX. Всеукраїнському Зїзді Рад

IV.

Промисл.

В галузі промисловости ми маємо теж деякі досягнення. Виробництво нашої промисловости збільшувалось з року в рік. В 1922—3 році було випущено всієї продукції на 200 міл. карб., у 1923—4 році, себто в звітному році, було випущено продукції промисловістю на 323 міл. в половинною і на 1924—5 рік уже намічений план виробництва випуску на 401 міл. карб. Зріст виробництва йде, як бачите, і по важкій індустрії і по легкій. Зріст важкої індустрії не є дуже значний, тому що нам на 1924—5 рік довелось скорочувати виробництво, бо ми не мали таких перспектив, що забезпечувалиб нам збут цього виробництва.

Коли ми візьмемо виробництво продукції нашої промисловости в 1912 році, то побачимо, що після війни і революції, вона знизилась і потім стала зростати. В 1921—2 році наше виробництво складало всього тільки 1½ проц. од 1912 р., ви бачите, що майже на 0·9 проц. ми спустились вниз, а потім почали підніматися. В 1922—3 р. це виробництво нам удалось піднести до 23·8 проц., в 1923—4 р. нам удалось його піднести й до 40 проц. довійськового часу, це було в нас уже в 1923—4 р. На 1924—5 рік ми склали програму, що дає більше підвищення виробництва і думаємо, що в цьому році нам удасться досягнути до 60, або навіть і до 75 проц. в цілому по промисловости централізованій і місцевій.

Окремі досягнення я вже зазначав в галузі металюпромисловости. Тепер поперу декілька чисел про цукрову промисловість. У нас в 1924 р. було засіяно буряком 2·9 тисяч десятин, а цьому році по плану у нас повинно бути засіяно 338 тисяч десятин. У минулому році цукрове виробництво дало 23·8 міл. пудів проти 17·6 міл. пудів попереднього року, себто збільшення всього на 17 проц., а засівна площа була засіяна на 41 проц. До цього причинився з одного боку недорід в деяких районах, а в деякій частині відбувається погана обробка землі. Але я мушу зазначити, що у нас зріст площі з року на рік все побільшується, в той час, як в РСФРР площа буряка майже не збільшується і поза тим там булови робено 3.350 тисяч пуд. цукру а тепер було виробіено всього 3.800 тисяч пудів. Як бачите, там цукрова промисловість тримається на одному рівні, а у нас вгіся все збільшується, у нас все збільшується виробництво і повинно збільшуватись і надалі, бо у нас кліматичні умови і грунтові умови дають змогу до підвищення цієї галузі промисловости.

Я не буду далі зупинятися на окремих галузях нашої промисловости, скажу тільки, що поруч з тим, що ми збільшували виробництво ми збільшували і нагрузку окремих наших підприємства. Нам дуже перешкаджало в попередні роки те, що виробництво розпорошувалось по всіх підприємствах, і що ті підприємства не були досить нагружені і кожне виробництво виробляло дорогу продукцію. За попередні роки ми провадили жорстоку кон-

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 402/25/2. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 121 (10.451) z dnia 4. VI. 1925, w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) z pierwszego artykułu na str. 3-ciej tytuł i wstęp aż do słów: „młodzju w Peremyszli" włącznie; 2) w rubryce: „Nowynky" notatka p. t. „Zmiana terenu" w całości; 3) z „Z sudowoji sali" ustępy między słowami: a) konsternacja... a bołowso buwszych, b) konfident policji... a wijsko, c) neznana.. a Ne zważajuczy zawiera znamiona ad 1) 2) występku z § 301 uk., ad 3) a) b) występku z § 305 uk., ad 3) c) występku z artykułu VIII. ust. z 17.XII. 1862 Nr. 8. 1863, Dzpp. uznał dokonaną w dniu 3. czerwca 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 4. czerwca 1925 r.
Hawel.

Пурус паста до взуття є видатною і економічною в уживанні

центрацію виробництва на певних групах підприємств. Ми припинили виробництво на деяких підприємствах і завдяки тому ми підвищили організацію виробництва на тих підприємствах, що перестали працювати. Ми за минулий рік уже не скорочували підприємств, уже поширювали кількість працюючих. В цьому 1924—5 році ми повинні були ще більше поширити кількість працюючих підприємств. Технічний стан в 1923—4 році був використаний тільки на 57 проц.

Технічна можливість нашої промисловости, рахуючи її за 100, не використовувалась цілком тому, що у нас кошти промисловости, як і кошти сільського господарства, ще дуже й дуже обмежені. Але в 24—25 році ми змогли підвести використання технічного стану підприємств до 81 проц. Це дало деяку можливість упорядкувати виробництво та здешевити собі вартість виробництва.

Наприклад, візьмімо ціни на с.-г. ремонт. Торік на VIII. з'їзді казали, що ми с.-г. ремонт даємо селянству по такій ціні, по якій воно брало в довійськовий час, рівняючи довійськовий карбованець червоному карбованцю. Але поздавши ремонт по такій ціні, ми побачили, що наші підприємства дали великі збитки і коли-б ми цим шляхом допомагали селянству, то у нас виробництво с.-г. ремонту було би перешкоджене. Тому уряд Союзу і наш український уряд прийшов до висновку, що ціни на с.-г. ремонт повинні бути трошки підвищені, аби забезпечити підприємства від збитків. Цякуючи тому, що ми зробили цей крок, може не дуже приємний для селянства, але крок, якого вимагав стан промисловости, ми досягли того, що наше виробництво поширилось більш ніж на 100 пр. проти попереднього року і завдяки цьому поширенню виробництва ціни на майбутній рік можуть бути установлені рівняючи карбованець довійськового часу з карбованцем червоним. Тільки цей крок допоміг нам зробити те, чого вимагає селянство в цілому, не тільки на сьогоднішній день а й на майбутній. В цій галузі нашої промисловости ми стежимо за тим, щоби не тільки зараз жити з селянством в ладу, постачаючи йому продукцію по дешевим цінам, а щоби підготувати промисловість до дальшої знижки цін. Я мушу тут зазначити, що знижки цін на продукцію зараз є наслідком не тільки більшої нагрузки наших підприємств, не тільки деякого поліпшення оборудування підприємств, а є наслідком того великого напруження праці, на яке пішла робітнича класа і тут у нас на Україні, щоби упорядкувати, поліпшити нашу промисловість.

Ми підтягували заробітню платню тяжкої промисловости і затримували заробітню платню легкої промисловости. Треба зазначити, що ми не завдання мусимо розв'язати не тільки за рахунок напруження мускульної сили, але за рахунок поліпшення самої організації підприємства. На великий жаль Ми не маємо в промисловости необхідних коштів, щоб зараз значно збільшити приладдя та дістати найбільш кращі приладдя з-закордону. Ми гадали, що нам удасться використати визнання Радянського Союзу та одержати деякі позички чи приладдям чи грошима від Англії або Франції. Ця надія не здійснилась й ми мусимо зараз напружувати всі зусилля, щоб своїми коштами розвивати промисловість, маючи на увазі той момент, що ми хочемо збільшити кошти для села.

Ми хочемо піднести сільське господарство, щоб більше купували виробництва, щоб піддержували дальше поширення нашої промисловости. Нас не лякає те, що зараз дехто вже запитує, чи не пора нам підвищувати ціни на продукцію, бо ціни на продукцію промисловости розходяться з цінами сільського господарства й кажуть, що можемо зробити з ножиць кліщі. Ми гадаємо, що політика уряду йде тим шляхом, що піднесення цін на продукцію промисловости зараз не може бути, а ми мусимо навпаки добиватись ще більшої знижки цін на нашу продукцію, добиватись того, щоб самодіяльність робітничих мас, робітничих організацій та, напруження державних зусиль дали нам змогу й надалі поліпшити якість продукції, зменшити собівартість. Ми бачили із наших часописів, як багацько робітників висловилось за те, щоб упорядкувати виробництво, як багато вичалається ініціятиви для впорядкування всякої виробничої роботи.

Можна ще зазначити про один момент — це про Донбас.

Дехто говорить, що після підвищення продукційности праці, зменшується кількість робітників на виробництві. Треба сказати, що чим більш будемо виробляти продукції, то тим менше робітників буде зайнятих в промисловости. Цей погляд є помилковим тому, що наша промисловість завдяки підвищенню праці, завдяки збільшенню виробництва, не складає вироби на склад, а навпаки нашого виробництва бракує і навіть в таких галузях, як металургічна промисловість. Нам треба буде подбати надалі про те, щоб поширити промисловість взагалі и насамперед поширити металічну промисловість, яка повинна задовольняти потреби селянства в галузях постачання ременантом й поліпшення свого господарства.

Події у Шанґаю.

Вже під кількох днів переповнена преса вістками про те, що в Шанґаю не добре. Виявляється, що там вже давно підготовлялося повстання. Мета повстання звільнити Шанґай від чужинців а в першу чергу від Англійців і Японців. Всю керму того революційного руху взяли у свої руки китайські студенти, які є там незвичайно гарно зорганізовані і які відіграють величезну політичну ролю в цілому Китаю. Почалося від страйку 100 тисяч робітників. Шанґай є великим фабричним центром, в якому скупчена маса визискуваних англійським і японським капіталом робітників, бо всі майже тамошні фабричні підприємства є власністю англійських а в меншій мірі японських капіталістів.

В часі демонстрацій поліція ужила зброї. Наслідком перестрілки впало багато трупів і спомід студентства. Це викликало широкий відгомін у цілому Китаю. Страйк загострився, поширився та вилився в похід проти чужинців. Студентство обняло провід цілої акції та фактично опанувало цілим містом, в якому виконує владу.

Англійські урядові кола мають намір спільними силами всіх великодержав інтервенювати в Хінах та запровадити там лад. Японія вже прислала до Китаю один воєнний корабель зі значною залогою. На днях сходяться в Шанґаю прибуття кількох англійських воєнних кораблів теж зі значними силами.

Та все те ще більша розбурхує пристрасти в цілому Китаю а не тільки в Шанґаю. За страйкуючими і революціонерами стоять большевики. Карахан підтримує всю акцію морально та фінансово. Дійшло до того, що студенти поставили ультімат англійському посольству, щоби воно негайно вибралося з міста із Китаю, щоби дало відшкодування всім раненим і родинам погибших у часі вуличної перестрілки, а наконець, щоби англійський уряд оправдався перед китайським урядом і просив вибачення за надужиття. Виявляється, що у фабриках використовували англійські капіталісти немилосердно навіть працю малолітних китайських дітей.

Крім цього проголошено в Шанґаю бойкот усіх чужинців. Їм не можна продавати ніякої поживи, не можна брати від них ні англійської ні японської валюти, а всі робітники зачаті в японських та англійських фабриках і підприємствах не сміють вертати назад до своїх чужинних роботодавців.

Словом становище і екзистенція чужинців сильно загрожена. Закордонна преса інформує, що з Шанґаю той рух поширюється на весь Китай. Большевики його опановують та використовують для себе.

Відома зі солідности
Фірма
Фелпер і С-ка
Львів, Легіонів 43.
проти міського театру), поручає
мужеську і діточу конфекцію
2079 по дуже приступних цінах. 3—3

Жертвенність

на „Рідну Школу" у місяці квітні 1925

Без будучого уможеного наперед не може бути правової і здорової господарки в ніякій установі. Тому Головна управа УПТ. обчислила потреби тов-а і подала їх до відома поодиноким повітам. Подала також цифру, яку повіт має зложити на потреби „Рідної Школи". На це був у квітні 1925 р. такий відгомін:

Клим Поліщук

„Сінь голубинна".

(Докінчення.)

V.

...Вже після вечері, якою — завжди — квасне молоко, як про себе:

— Завтра рано Петра хоронити...

— А як-же зі школою? Марта.

— Побачимо... — сказав, а сам щось про Достоєвського.

(Квасне молоко, що на вечерю, після „припису" Мечнікова („простокваша"), а Мечніков — Росіянин. Звідси зацікавлення російською літературою, а головно — Толстим і Достоєвським. Це, та ще аматорські вистави у „Народнім Домі", — головна причина його пробування у Талергофі. Що-ж до небішика Петра Топірчука, так вину його Ти, Господи, віси).

— Так усе, збагнути міг хіба — що один лиш Достоєвський...

...Лягаючи до ліжка, ще раз про те саме:

— То-ж весь наш народ, як той Раскольніков, сам себе спалює...

А від цього, як минулої ночі, — безсонність.

Невідступно одне:

— Все, що було, вітри вивітрили...

І ширяли дуже по далеких степах України і снувалося тонке мереживо мрій про золотоверхий Київ, звідки „пішла і є земля Руська" і звідки („Татарським" шляхом) — Хмельницький...

Тривожно:

— А народ сам себе спалює...

Перед очима купа брудних кусників півшовкового паперу, а серед них один — Вашінгтон...

Думкою:

— Однак, щось таки треба... Ще дві корови з хліву і де-що у коморі... Може-б так ще щось десь визичити... Петро добре видумав... Така школа підсилить людей... Треба підтримати...

І знову думкою:

— А як-же Марта?... То-ж ті корови все одно, що її... Вона-ж то їх вигодувала... Навіть оця подушка, що під головою, — її подушка... Після того, як з отого „копця" (набій за набоєм!) три дні і три ночі, — нічого не стало... Тепер — вона все і її все...

Робилося душно, як у палючі жнива, коли на обріях сонячне марево, а в житах — перепілки...

— На Іллю з процесією... — сухими губами про себе і щось таке, як сумнів:

— Кому то потрібне...

Тер долонею вогке від поту чоло:

— Щож це я так, наче хорий?... Що-ж це я?...

Спека зростала, як у справжні жнива, а десь так, як-би й справді були перепілки.

„Пить — пить — дом... Пить-пить-дом... Пить-пить-дом"...

...На обрії — сонячним маревом — сини... Іде собі і нічого... Цілком так, як колись на тім образі, що наче хрещення Киян, — малий, у білім весь...

— Ага! — здогадом. — Він-же тепер парохію має... Хотів бути медиком, а став парохом... Цілібатником... А скільки-то віддано сили й любови, щоби тільки міг підтримувати... Підтримувати, що раз започатковане...

Десь дзвони, як на пожежу, але так знайомі...

— Ті, що Мадяре вивезли... шопотом про себе, чуючи, як страшно хочеться пити і нема чого пити, бо скрізь тільки одне сонячне марево і земля, як черінь у печі, — гаряча...

Хтось десь наче словами:

— Процесію треба...

А тоді „Татарським" шляхом (колись — Хмельницький!) безліч народу в свитах і мережаних строях, а він попереду всіх, — скільки сили:

— Від голоду, трусу й вогню...

І чув, що враз наче хмара над ним і краплі важкого дощу на чоло.

— Зимний оклад, прошу ігомосця...

— Марта?! — здивовано.

— Ігомосць певне хорі, що так говорили... — промовила Марта.

Розглянувся. —

Кімната. Стіл. Лямпа. Далі — стіна, а на ній важкі рами — чернової бронзи, в яких та, чия усмішка (у спах) будила згадки загублених весен (зимою), а за вікном вогка темінь і ніч, як безодня...

— Корови твої... — сказав.

Марта раптом заплакала:

— Куди-ж я тепер...

— Тихо... — шепнув. — Тихо... Буде син тут, так скажеш йому, хай підтримує... Хай підтримує... Ту школу також...

Стала тиша і в тиші тій — криком — далеке:

„Що в полі, в полі сам Христос ходив"...

— Скоро весна... — сказав через якийсь час.

Марта мовчала і плакала...

Вогка темінь за вікном повільно здригалася, наче згорталася й між вітами яблуні, що під вікном, заворушилися сиві плями світанку.

Марта, витираючи сльози, глянула на вікно:

— Скоро день...

Він дивився у стелю і бачив — місто на горбах: дімарі, церкви й костели, та ще той „копець", що на памятку „унії", а село на низинах: стодоли й хати, хати й стодоли, осторонь яких — церква на горбочку, що як сінь голубинна...

Спраглі уста безсило:

— Сінь голубинна, під якою всі дні мої...

... Марта плакала...

Весна 1925 року, в Львові.

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, снарпитки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 4—10

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Товготи).

Виказ жертв на „Рідну Школу"

за місяць квітень 1925, по повітам Східної Галичини та з несхідно-галицьких повітів.

Ч. пор.	Повіт	Громад в повіті	Кружків жертвуючо громад	Вплинуло до Каси Гол. Упр.	Остало в касі Кружків*)
1.	Львів-місто	1	1	2.299·57	916·48¹
2.	Комарники	53	22	25·—	1.309·86
3.	Золочів	89	30	4·50	1.263·41
4.	Перемишль	123	26	127·—	853.12
5.	Яворів	70	33	35·—	960·62
6.	Коломия	58	30	313·31	791·48
7.	Дрогобич	79	7	71·40	546·70
8.	Городенка	50	47	—·—	493·70
9.	Сокаль	101	6	488·15	—·—²)
10.	Товмач	64	14	463·42	—·—
11.	Бережани	74	5	52·—	345·05
12.	Чортків	14	21	34·76	345·17
13.	Тернопіль	82	?	12·20	359·42
14.	Борщів	75	18	—·—	319·66
15.	Мостиска	78	4	316·90³)	—·—
16.	Долина	87	?	45·—	263·16
17.	Рава Руська	73	3	117·75	171·77
18.	Богородчани	27	2	276·50⁴)	—·—
19.	Львів-повіт	131	23	249·10	22·80⁵)
20.	Стрий	53	?	3·—	212·15
21.	Заліщики	57	6	175·21	74·87
22.	Надвірна	33	4	135·98	116·70
23.	Калуш	69	5	235·—	—·—
24.	Бібрка	91	3	229·34⁶)	—·—
25.	Печеніжин	22	2	41·30	186·60
26.	Снятин	41	2	5·—	202·87
27.	Теребовля	43	5	202·20	—·—
28.	Станиславів	75	1	195·—	—·—
29.	Радехів	56	?	81·40	—·—
30.	Рогатин	100	6	48·64	128·—
31.	Підгайці	64	5	174·40	—·—
32.	Жидачів	74	7	158·02	—·—
33.	Жовква	75	4	147·07⁷)	—·—
34.	СтарийСамбір	56	3	127·—	—·—
35.	Турка	74	6	127·—	—·—
36.	Самбір	87	2	7·—	113·72
37.	Косів	42	2	105·—	—·—
38.	Бучач	87	6	104·10⁸)	—·—
39.	Перемишляни	69	4	100·50	—·—
40.	Городниця	65	5	97·—	—·—
41.	Сколе	51	7	82·20	—·—
42.	Ліско	154	4	78·—	—·—
43.	Броди	79	2	14·50	62·82
44.	Збойів	53	6	25·85	—·—
45.	Ярослав	109	6	71·25	—·—
46.	Березів	56	7	69·40	—·—
47.	Камінка Стр.	60	4	59·—	—·—
48.	Добромиль	96	3	48·90	—·—
49.	Скалат	64	5	34·—	—·—
50.	Любачів	66	1	25·80	—·—
51.	Рудки	70	2	13·50	—·—
52.	Сянік	130	2	11·75	—·—
53.	Збараж	60	2	9·—	—·—
54.	Городок	70	—	—·—	—·—
	8 повітів несхідно-галицьких		28	348·65	—·—
		3.820	419	8.353·77	9.713·36

Приватні школи ще не хвилевий огник, який може бимнути й згаснути. Їх удержання потребує постійних поважних зусиль. Досада збирає, коли подумаємо, що не один сидить сам на добрій посаді, другий тільки й говорить про свої заслуги для розвитку школи, але й один і другий не був би противний, коли би учитель приватної школи працював за двоє. Бо тільки так можна це розуміти, коли край посилає у квітні на видатки „Рідної Школи" 8.358 зол. 77 сот. тоді, коли, на виплату в одному місяці потребує Головна управа 20.000 зол. Яким чином може бути кращий стан, коли на приклад багатий подільський повіт складає тільки 9 зол. у місяць на потреби народнього виховання. З кружок того повіту таки нічого не придбав, коли провідники кількох повітів не потрапили на місцях придбати для „Рідної Школи" більше чим дві громади. А вже тут безумовно не може бути оправдання. Нарікає дехто, що не має грошей, нехайже закине комфорт, позрікається, але на „Рідну Школу" мусить кожного стати! Инакше самі задавимо її нашою пасивністю!

Наближається критичний час: шкільні ферії, коли й мізерний дохід зі шкільних оплат відпаде. А потреби школи все таки існують і в часі ферій. Її працьовники мусять одержати належний відпочинок, а також... засоби до життя навіть у часі ферій. — *Секція „Рідна Школа" УПТва.*

*) Невказані в цій рубриці Кружки не прислали до 31. травня п. р. обовязкових місячних касових віставлень.

1. з того остало на потреби Кружка Гнінченка 575·38, Кружка короля Данила 199·50, Кружка князя Льва 141·10;
2. з того Кружок в Белзі 52·43;
3. з того Судова Вишня 75;
4. з того Сопотника 35;
5. з того Щирець 143·30; остало в Кружку в Щирці 22·20;
6. з того учительство 191·34;
7. з того Мости Великі 100, Куликів 39;
8. з того Монастириска 66·10.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Поминки.

Святкування памяти Героїв.

Як щорічно, так і цього року Львів величаво святкував память Героїв, що своїми головами наложили за долю і волю Народу. Процесії з усіх львівських церков удалися першого дня Зелених Свят на янівський а другого дня на личаківський цвинтар. Проведі перейшли містом під проводом священників при співучасти непроглядних мас народу. Молодь несла вінки з написами: „Борцям за волю України".

На янівськім цвинтарі після панахиди виголосив відповідну промову о. Галянт, на личаківськім цвинтарі проповідь-промову на підкладі вавилонських (невільничих) мотивів виголосив о. Горчинський. На обох цвинтарях було до 8 тисяч народу, головно робітництва, міщанства й ремісничої молоді. За те — на жаль — рідко довелося зустрічати інтелігентів, за винятком кількадесяти осіб. А тимчасом у Львові живе понад тисяча інтелігентних родин, а святкування памяти Борців є не лише усвячуванням традиції, але й плеканням віри в краще майбутнє.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Кріза польського уряду.

Внаслідок уступлення віцепрем. Тугута і вачеплених ним ревеляцій на тему потуранє міністром вн. сп. провокацій, зголосив свою димісію мін. Ратайскі. Як наслідників на його місце висунено кандидатури б. делегата уряду на Виленщину Романа, і воєводів білостоцького Рембовского, львівського Гарапіха і лодзького Даровского. Дня 7. VI. премієр мав конференцію з президентом держави, на якій рішено покликати на становище мін. вн. сп. Романа. На разі здержано іменування Романа, бо виступила проти нього головно ППС. Держ. підсекретар Смульскі заявив теж уступити, бо вважає димісію Ратайского постпонуванням своєї особи.

Протибільшовицький фронт.

Румунський мін. зак. спр. Дука звернувся до болгарського мін. зак. сп. Кальвова з предложенням устійнити одноцілий румунсько-болгарський фронт проти більшовизму. Це запрошення викликало велике вражіння.

Польща, СРСР. і М. антанта.

„Н. Фр. Пр." оголошує розмову з мін. зак. справ Скшиньским. Він остає вясовує відношення Польщі до СРСР.: Большевицької небезпеки ще не усунено, одначе розумна політика евр. урядів зуміє розвязати господарські і політичні питання без революційних здвигів. Мир є найважнійшою передумовою такої політики. III інтернаціонал рахує на заворушення в Европі. В разі поважнійших конфліктів ці надії мали би мати деяку основу. Відношення Польщі до СРСР. є наскрізь мирне. В найблизшім часі слід сподіватися управильнення в радянським урядом спірних питань, чим осягнеться господарське співділання обох держав. Відношення Польщі до М. антанти є приязне, бо Румунія є союзником Польщі, з Чехословаччиною навязано близьке порозуміння, а з Югославією лучать Польщу вязки раси і спільність високих цілей.

Нота союзників до Німеччини.

Остання нота союзників до Німеччини з справі роззброєння викликала бурю в нім. пресі. Соц. і дем. преса виявляє велике заклопотання. Зате націоналістична преса означує ноту як нове домагання капітуляції.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** В останньому числі „Діла" передрукували ми з перемиського „Українського Голосу" статтю д-ра О. Гриня п. з. „Памяти Героїв", у вадь, що вона не підпала конфіскаті пройшовши вже перемиську цензуру. Та виявилось, що в Польщі обовязують одні закони, але сторожі законів не однаково їх виконують. Те, що є законне в Перемишлі, противиться духові законів у Львові. Доля тої чи иншої статті зависить отже виключно від „widzimisię" того чи иншого прокуратора. І саме жертвою таких відносин впала і наша передрукована з „Українського Голосу" стаття. II. львівський прокуратор посмакував поодинокі слова, речення, уступи і після закінчення і тим самим завстидав перемиського прокуратора. Крім того впали жертвою прокураторського олівця ще два уступи малого фейлетону п. з. „Mi¤eś... złoty róg".

— **Демократичні провокатори та їх робота.** В звязку зі шкільною плебісцитарною акцією на Волині появились між населенням летючки писані чистою українською мовою, в яких у формі дієвого якийсь оскілківський „патріот" повідає инших селян про шкідливість декларацій за українською викладовою мовою в школі. Наведемо кілька цитатів із тої шпрехої Полячами і оскілківцями летючки, а вони засвідчать найкраще про свій провокаційний характер та верхідність. Осьо-ньо: „Кажуть люде, що там, де підписали декларації за українську школу, школу таку держава дасть, але учителя не буде платити держава, а тільки ті люде, котрі декларації підписали. Кажуть, що ті декларації то була така штука, аби пізнати хто порядний і спокійний а кого треба мати на увазі, кажуть і таке, що тим сторогам держави не дадуть землі, яку мають роздавати". — Відповідь: „Моя думка така. Були декларації за українську школу. Ходили ріжні „доброді" та нановляли підписувати. Чому намовляли? А точку, що вони хотять у нас на Волині людей у темноті держати! Підписували люде не за те, щоб злого писаря забавити, або щоб там друге, а за те щоб у школі, у нас було дозволяної мови польської а тільки українська. А чи з тою українською мовою пасть собі хто пізній раду? Держава польська, польська влада, була давніш, буде і тепер і на віки. В польській державі нам жити і держави мови нам треба добре вчитись. В темноті хотять нас держати ті, що брехнею підписи збирали, хотя і наші українські посли. Декларації мали ту мету, що по них уряд може відібнити добрих і свідомих громадян, заслугуючих на поміч Влади, на землю, від сторогів польської держави." Хіба досить! Аж занесить підлістю та хрунівською безсоромністю.

— **Зразковий війт.** Пишуть нам зі села Коршова, коломийського повіту, що там буває нестримно цікавий війт Дутчак а обличчя від худоби теж Дутчак потримує йому кумпанії. Війт Дутчак, непросипущий пяк, стягає безнастанно податки від усіх, або придумує всякі оплати, або стращить людей за те, що підписали декларації за українською школою і вічно не. Доходить до того, що коли Жиди витягають його з кошми, та він переноситься до канцелярії і там лягається до упадку або з оглядачем. За громадську луку (толоку) постягав від селян по 30 зол. оплати і не знають що з тими грішми зробив. Там кажуть, що їх пропив. В оглядача Дутчака вся стодола забита шкірами з побитих селянських собак. За те війт Дутчак з товаришами роблять всякі можливі перешкоди та пакости читальні „Просвіти" в Коршові. Таких порядних війтів влада толерує, бо вони добрі для неї, виконують її всі розпорядку а навіть більше, бо ще й свої власні. Те, що вони непросипущі пяки, у виконуванню війтівських обовязків очевидно не становить ніякої перешкоди. Варто, щоби такими війтами і їх господарською зайнтересувалася наша парляментарна репрезентація.

— **Зниження цін на їзду автами у Львові.** Вчора відбулася у львівському магістраті нарада представників автомобільних підприємців, на якій порішено преглядувати остаточно цінник автомобілевої їзди. Підприємці згодилися на такий цінник: їзда на 300 м. коштуватиме 60 сотиків, кожних дальших 150 м. по 10 сот. більше, а один км. коштуватиме 1 зол. від особи, кожний слідуючий км. 66 сот. більше. Вночі перший км. коштуватиме 1·40 зол., а кожний слідуючий 1 зл. більше. Пакунки до 20 кг. вільні від оплати, а понад 20 кг. за оплатою 30 сот. Приклад: Переїзд двох осіб з головного двірця до готелю Жоржа коштуватиме 2·30 зол. за третю особу доплата 30 сот. Переїзд з двірця на почиставову площу теж 2-ох осіб 4·40 зол., а з двірця на Личакіа 4·40 зол. Всі ті ціни усталено тільки для автомобілів системи Форда.

— **„Пеали української поезії"** (Biserje (перли) ukrajinskie poezije.) Під цим заголовком задумав молодий хорватський публіцист д-р Іван Єсіх видавати ряд перекладів з українського письменства. Перший з ряду появиться Богдана Лепкого „Allegro patheticо", що вийшов в улюбленім хорв. пополудневім дневнику „Večer" з д. 29. травня п. р. З приємністю можу стверднти, що переклад в нім не уступає оригіналові і читається з найбільшим вдоволенням як річ споперідно-хорватську. На поміжині перекладчик подає і коротку „Літературну фізіономію Богдана Лепкого", в якій згадує також про переклади оповіданнів Б. Лепкого в хорв. журнала, а про котрі згадував свого часу в „Ділі" п. Кузела. — І переклад і стаття дають нам догадуватись, що п-р Іван Єсіх добре знає наш мову. Та що не завеже нас в надії, яку покладаємо на його наша еміграція. Надіємось, що він подасть хорв. суспільности і переклад якогось кращого роману з української літератури. — *Василь Войтовицький.*

З судової салі.

Дня 4 і 5 червня н. р. відбувався перед судом присяжних розправа проти Івана Сойки, Михайла Юзькова, Михайла Вінара, Йосифа Скольського, всіх з Яблонова, обвинувачених за злочин грабунку (§ 190, 192, 194). Акт обвинувачення закидав їм, що дня 13 грудня 1918 року, як жовнірі української армії ограбили Карола Фрея з Деорі в Лелехівці і того самого дня Йосифа Гофмана, на лісничівці в Майдані. А крім того Михайла Вінара, що ще в січні й березні 1919 р. ограбив тогож Гофмана. Головний момент процесу зосередкувався в двох поодиноких випадках Йосифа Гофмана і о. Йосифа Александровича, пароха Демяжиру. По промовах поборника обвинувачення присяжні судді 12 голосами у відношенні всіх 4 від обвинувачення щодо грабунку у Фрея в Лелехівці, 7 голосами виновними Вінара (Поляка) від обвинувачення грабунку у Гофмана в січні й березні 1919 р. а 11 голосами затвердили вину Сойки, Вінара і Скольського, щодо грабунку у Гофмана, а 9 голосами уневинили Юзькова. Тимчасом засудив супроти цього Сойки, Скольського і Вінара на кару 3-літньої тяжкої вязниці. Греко-католицький парох не найшов віри у присяжних суддів. Не можна ще не згадати дуже характеристичного інциденту, який стався, коли почав оборонець говорити по українськи. Трьох присяжних суддів оскаржено виступили газети і почали читати. Оборонець перервав промову і звернувся до пана председателя трибуналу, щоби попросив панів присяжних суддів, щоби підчас промови не читали часописів. На це другий член трибуналу пан радник Нестаронські звернувся до оборонця, кажучи, що він уміє говорити по польськи, тому може в тій мові промовляти. В тій хвилині на лавах присяжних суддів піднявся гамір, що вони по українськи не розуміють, і жадають, щоби для них говорити по польськи. Оборонець просив о запротоколовання цього інциденту, але трибунал не прихилився до цього внесення. Присяжні судді признали винними тільки тих людей, які через 2 дні бороняться тільки по українськи і слухали цілий ряд свідків, з яких Українці зізнавали по українськи. Председником трибуналу був радник Ангельські, вотували: Невядомські і Антонович, обвинувачував прок. Паклівовські, боронив д-р Лев Ганкевич. Присяжн. суддями були: Емануель Гольцберг, прокурент банку, Богдан Богусевич, власник друкарні, Ян Свидецкі, слюсар, Маврикій Альтенберг, інженір, Едвард Станкевич, урядник банку, д-р Вільчек Евген, дир. банку, Леопольд Вежеховські, власник реальности і муляр, Владислав Щурко, тр. Польбалю, Карло Шміц, майстер пивоварський, Вонзут Ян, упр. фабрики, Карло Зволінські, купець, Сюта Марцін, урзд. Товариства нафтового.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

Мачеві змагання з 24. травня 1925.

СКР—Україна 1б 4:1 (2:0). Змагання тревали всього 70 мінут і майже весь час СКР мав велику перевагу та немов тренував до одних воріт. На оправдання юніорів „України" можна би хіба сказати, що склад дружини був дуже ослаблений: недоставало одного сильного грача в нападі й одного на заложі. Цільник „України" К. грає незле і добре орієнтується, але боїться йти на грача і легко дає відібрати собі м'яча. Всякі комбінації „України" розбивалися вже на твердій як мур лавоі (особливо г—а), так, що воротар СКР-а мав мало роботи. Напад останньої зіграний дуже добре, має дуже метких та зручних грачів і комбінує знамените. Суддював певно і рішучо п. В. Решетилович. Публики на передзмаганнях було мало і всі думали, що народ звалиться гурмою на другий поважнійший мач між станиславівським „Буй-Туром" і „Україною" і А.

Чесно-сині гості і червоні автохтони кинули жереб у присутности судді п. А. Лукашевича і почалася гра. Непотрібне було би по попередних змаганнях така чиста і

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН. „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світу за найкращий. Вражаюча репродукція без шуму. Великий вибір платівок, виключно жидівських і єврейських каторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТ-НА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 11—20

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

МАКС БУРКЕР запрошує всіх давніх своїх гостей до відвідин цілковито відновленої і уладженої

Кавярні „ІМПЕРІЯЛЬ", Легіонів 5.

Всілякі часописі французькі, англійські, німецькі і краєві.
Спеціяльність! Від 7 до 9 рано віденьські снідання, що складаються зі щедрим білєт кави, одного яйця і булки з маслом за 75 сот.
Вечером дансінґ при спеціяльній музиці під батутою капельника CSOKI.
209 1—3

делікатна, повна прегарних комбінацій і напружених моментів. В обох дружин слідно було солідну підготівку, опанування техніки і себе самих. Свідомих провин було дуже мало, рідко грачі записувалися на відсторонь, не сварилися на „авти".

Від початку гра велася під знаком великої переваги „України". Раз-у-раз тиснули „Буй-Тура", так що заложники стояли на половині гриша. На жаль напад не використав часто дуже догідних ситуацій. Герлецький (Мунько) стріляв раз нещасливо і від того часу все лише подавав м'яч до середини Мурському або Чорніві. Ті одначе рідко могли стріляти, бо гості завчасно добре їх знають і „обставляють" бездоганно. Перші ворота до „Буй-Тура" стріляв Мурський з дзіймака (карного) другі Чорній, для „Буй-Тура" одинокі Козло. Загальний вислід 2:1 у користь „України", варіяників 9:3.

Крім тих трьох з реномованих грачів дуже добрий був воротар „Буй-Тура". раз-у-раз занятий і щастям супроводжений, коли тут воєнно гарнатні стріли Мурського відбивався об стопи. Не гірший від нього був і Барусевич, воротар „України", але той мав мало нагоди показати свою вміність.

З „України" слабшою, як звичайно, показалася залога, особливо Йойко був очевидячки недисповований. Зате багато ситуацій вияснював п. Гіба. кремезний, неатомний, сміливий і бистрий, хоч невеликий на зріст. Незле списувався й молодий грач Бичак.

В „Буй-Турі" вирізнявся поправною грою старий футбольний грач п. Косач, душа клюбу. Фізично Станиславівці представляються гарно, хлопці сильні і витреновані і лиш технікою уступають чоловій дружині українського Львова. Судив — як звичайно — завзявся по гриду як хорт, але на щастя інтервеніював рідко.

На нашу публіку вже не знати якого способу шукати. Ні залізо, ні „меч", ні перо навіть її не береться. Одиноким способом на витончений смак наших видців було би спровадити дружину Урагвею „Насіональ" з Монтевідео, але на те „України" бракує — фондів. *Т. Франко.*

ОПОВІСТКИ.

З української гімназії у Дрогобичі. Вступний іспит до І. кляси відбудеться дня 24. червня о год. 9. рано. Зголошування належить у дирекції гімназії до дня 23. червня включно. Вступні іспити до кляс від II.—VIII. відбудуться дня 22. і 23. червня в 8. год. рано. Зголошення до дня 21. червня. — **Д-р Осип Турянський.**
2070 3—5

Дирекція жіночої гімназії У. П. Т. в Коломиї подає до відома, що вступні іспити до II.—VII. кляси відбудуться в днях 22., 23. і 24. червня 1925. Вступні іспити до І. кляси (як зголоситься що найменше 20 учениць) відбудуться в днях 27. і 28. червня 1925. Письменні зголошення приймає директор Иосиф Чайківський Коломия, вул. Українська 29, 2102 а) 1—2

З гімназії в Рогатині. Вступний іспит до І кляси в передвакаційному реченці дня 27. червня о год. 8. рано. Вступні іспити до кляс II—VIII. дня 29. червня. Вписи щодня устно або карткою зголошення. — **А. Крушельницький.** 2013

В приватній гімназії УПТ. з правом прилюдности в Яворові відбудуться вступні іспити до першої кляси дня 27. червня о 9. год. рано. Вписуватися треба до 26. включно. Іспитова такса 10 зол. В 1925|25 шк. р. перша класа буде г у м а н і с т и ч н о г о типу. Вступні іспити до кляс 2—8 між 22. та 26. червня. Зголошення приймає Управа від 15. до 25. включно. Вписи до вищих кляс відбудуться 27. червня, починаючи з 9. год. рано, вписного можна буде ще вписатися 29. і 30. червня. — Управитель: **Д-р М. Чайковський.**
2009 3—3

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в **Станиславові** подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до І. кляси дня 27. червня від год. 9·30 рано; 3) вписи до кляс І.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письмені зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Данши.*
2037 4—5

Вступні іспити до кляс II.—VIII. відбудуться 15., 16., 18. і 19. червня а до кл. І. 26. червня. — З Дирекції пов. жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат в Перемишлі. 2084 2—3

Дирекція жіночого семінара У. П. Т. в Коломиї подає до відома, що вступні іспити на II., III. і IV. рік відбудуться в днях 22., 23. і 24. червня 1925. Вступні іспити на І. рік в днях 26., 27. і 28. червня 1925. Письмені зголошення приймає директор Иосиф Чайківський Коломия, вул. Українська 29. 2102 1—2

Дирекція новоукраїнської гімназії У. П. Т. в Городенці подає до відома, що 1) вступні іспити до кляс II.—V. відбудуться в днях 22. і 23. червня; 2) вступні іспити до І. кл. 27. червня від години 9·30 рано; 3) вписи до кляс І.—V. на шкільний рік 1925|25 відбудуться дня 27., 29. і 30. червня 1925 р. V. кл. відкриється, якщо зголоситься відповідне число учеників. — Зголошення, також письмені, приймає Управа гімназії до 21. червня включно.
2077 1—3

Управа дівочої гімназії У. П. Т. з правом прилюдности в Тернополі повідомляє отсим, що вступні іспити до кляс II—VI. відбудуться в днях 22. і 23. червня, о год. 2. попол. Зголошення до дня 21. червня в канцелярії Управи. Вступний іспит до класи І. відбудеться в дні 27. червня о год. 9·30 рано. Зголошуватися можна до 27. червня год. 8. рано. Вписи до кляс І.—VI. будуть відбуватися в днях 29. і 30. червня в часі між 8—12 рано і 3—5 попол. — *Д-р Никифор Гінчак* управитель. 006 1—5

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТ з перевоєнною практикою гляне негайно місця. Почта Поморяни. д-р Макух. 2100 1—2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військова книжка, виставлена через П. К. У. в Самборі на ім'я Федьо Дністрянський, сина Семена ур. 21|2. 1902 з громади Дністрик дубовий пов. Турка. 2095 1М2

МОЛОЧАРНЮ мало уживана марки „Альфа-Лявааль" дешево продасть Повітова Спілка для господар. і торговлі в Бродах. 2101 1—1

КАВАЛЄР літ 38 урядник державний X. рангу бажає пізнати панну в цілях матримоніяльних. Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Мирона". 2103 1—1

ШУКАЮ лекції зі середніх шкіл на провінції. Предмети з виїмком вищої математики. Початки французького. Зголошення під „Студентка" до Адміністрації „Діла". 1—1

ДВІ або одну більшу кімнату в середмістю на бюра потребує негайно Т-во „Союз українських купців". Зголошення у секр. Д. Копоха, вул. Коханівського ч. 5. 2090 2—2

ФУТРО, японські лиси на високого мушкину в дуже добрім стані зараз до продажі в робітни Карпяка вул. Кубкова ч. 11 в. 2087 2—5

ПОШУКУЄТЬСЯ ліпшої служниці, кухарки на село за добрим винагородженням. Згол. до Адмін. „Діла" під „40". 2082 2—3

ОДНА, евентуально дві панночки гімназистки глядять приміщення за оплатою на час шести тижнів при інтелігентній родині в гірській околиці. Зголошення з поданням ціни слати на адресу: Мрагловський, Львів, Лісна 6. 2076 3—3

ФОРТЕПЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміняє готівкою фіома, існуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 5-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
Львів, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування і вимінування зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 7—10

RAST & GASSERA
МАШИНА ДО ШИТТЯ
є найліпша
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
у ЛЬВОВІ
вул. ГОРОДЕЦЬКА 33.
2065 2—8

ЛІКАРСЬКІ ПЛАЩІ
по 13 15 і 18 зол. п.
Склад „ХІРУРГІЯ"
А. Л. ШВАРЦА
2104 Львів, Ягайлонська. 15. 1-3

ОПОВІСТКА!

Надзірна Рада Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" з відповідальністю уділами у Львові, скликує на основі § 45 і 47 статута

XXV. Звичайні Загальні Збори

на день 30. червня 1925. о год. 4-тій по пол. в домівці Центробанку у Львові (Ринок ч. 10) з отсим предметом нарад (§ 52 стат.):

1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.

2) Звіт Надзірної Ради в діяльности за рік діловий 1924, з замкненим рахунків і білянсом з 31|12. 1924. та білянсом отворення з 1|I. 1925,

3) Відчитання ревізійного звіту,

4) Внесення Надзірної Ради на поздія чистого зиску (§. 23 і 45 а) статута),

5) Вибір чотирьох членів Надзірної Ради на місце уступаючих,

6) Вибір тьох членів Комісії Контрольної (§ 52 і) статута).

Право участи в Загальних Зборах мають всі члени Центробанку, що доповнили свої зобовязання відносно взяти уділи по думці постанов зміненого статута (§ 16. і 60.). Кожний член має лиш один голос, незалежно від скількости посіданих ним уділя. За легітимацію служить уділова книжочка. (§. 30 статута).

На Загальних Зборах беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники. Повновласником кооперативи й иншої правної особи може бути лише член Дирекції або Надзіеної Ради, дотичної кооперативи, згідно член Управи дотичної правної особи, або в обох случаях особа фізична, що є вписана в реєстр членів Центробанку (§ 51 статута).

Маєтковий білянс за 1924. р. є виложений в льокалі Центробанку (Ринок ч. 10, I. пов.) де члени можуть його переглядати (§. 47).

За Надзірну Раду Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий", з відповідальністю уділами у Львові:

Львів, дня 4. червня 1925.

Д-р Волод. Охримович, в. р. председник.
2098 *Д-р Юлій Сапчак в. р.* секретар. 1-1

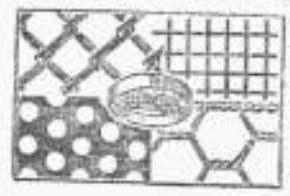
ПОБІДА
в боротьбі з цілою рішою
ХРОБІВ ЗАПЕВНЕНА!
Кількап'ятьлітня практика, проба рішої признання і подяки виказали, що найуспішнійшими середниками є
ТАНАТОЛЬ проти караконам і шабаам
ОРВІН на миші і щурі
МОҐІЛ на блощиці
СІНТІН (до розпилювання на блохи, мухи, моші і т. п.)
До набуття у Львові: В аптиках М. Еттінгера і під „Гіґією", Городецька 30.
В складах фарб: А. Ґібнер, Ринок 38, О. Т. Вінклер Син, Ринок 28, И. Судгоф, Академічна 8, Л. Гошовські, Академічна 3, А. Л. Цукер, Казимирівська 47, М. Шайнер, Городецька 51, И. Л. і Х. Ейрайх, Личаківська 22.
В дрогеріях: Мр. Е. Бервас, Казимирівська 11, И. Бразеліте, Казимирівська 19, Фрід і Стерибенг, Панська 17, Мр. К. Пожибудські, Личаківська 15, Коол. Тов. „Мруфка", Городецька 60.

Лябораторія хем.-косметична
Й. Срочинські і Ска
2067 **Варшава, Золота 23.** 2—5

Годинникарські роботи
під управою швайцарських сил фахових виконує
Г. ҐУТТЕРМАН, Сикстуська 14.
Тел. 18—81. Роботи з провінції вирішується негайно. 2036 9—10

ЗАРЯДИ ШКІЛ!
Купуйте книжки на шкільні премії (Нагороди пильности)!
Видавництво „СВІТ ДИТИНИ"
Львів, вул. Зіморовича ч. 3.
висилає 50 ріших прегарно ілюстрованих книжочок до читання для дітей **за 20 зл.** (вже разом з коштами пересилки).
Книгарська ціна цих книжок є значно висша!
Користайте з нагоди, бо речинець цієї **зимниової** продажі кінчиться з днем 30. червня п. р. Замовлення разом з грішми належить висилати на вище подану адресу. 2092 2—3

Почення ніг,
пук, пахв і т. п. позбудеться певно, уживаючи спеціяльного пудру **„CSAVE"**. — Міліон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позів 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 8-10

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелена до вікон. Рафи, Сита, Швайцарська газа. Бляха дирована. — **І. Конрад, Львів, Пасаж Фелдерів.**

Star Oil Company
Організація для Сходу.
„GEORGEOIL"
поручає: незрівняної якости а ціни і **смеровила** для всіх технічних ціль.
Спеціяльність:
Білий GEORGEOIL для запускання підлог в домах, школах і церквах, уживаний з великим успіхом на Заході.
2072 **Потр бні аґенти.** 2—2
Львів, На Байках 37.

MOVADO
золоті годинники
На корисних услівях обнім я продаж годинників цієї славної швайцарської фабрики.
Уділяю ратальних сплат в часі 6-місячнім.
1938 д) З поважанням 5—5
МАРІЯН ДАЄВСКІ
Львів, вул. Академічна 20.

Завдяки корисній трансакції з перворядною закордонною фабрикою **ПАНЧОШНИЧИХ** виробів продає фірма **„ОЛЬКА"** першої якости сварпитин, рукавички іт. п. по Фабричних цінах **Львів, Ринок 35** (біля Н. Торговлі. Тел. 1294.)

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 126 (10 509). Львів, четвер 11, червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II, под.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пеавдпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Німецька побіда.

Гарантійний пакт, висунений Англією після відкинення женевського протоколу, звільна, але постійно наближується до свого закінчення, до своєї реалізації. Всі метаморфози, наступи, підступи і приступи, які супроводжають справу пакту, досадно засовують нам сучасне положення Франції. Минули, як обманні міражі, часи Клемансо й Пуанкаре, пропала Франція, володарка й повелителька европейського континенту, а зродилась Франція придавлена вантажем своєї „побіди", Франція, що шукає захисту перед зростаючою німецькою силою під крилами британської могутности.

Французьке задовження в Америці й Англії, вічне хитання й упадок франка, важке фінансове положення, а вкінці на добавок несподівана війна в Мароку, що вимагає багато грошей, — все те спонукує французький уряд — хоч з помітною неохотою — годитися на англійсько-німецький проект гарантійного пакту.

Франція пробувала відмахуватися від того проекту, пробувала підносити голос, вказувати на потребу такогож пакту не лише на заході, але й на сході, та безжалісний Альбіон зааплікував французьким політикам такі дві інекції, які не лишали сумнівів щодо невідкличности видвигненого пакту. Першою з тих інекцій було домагання Зединених Держав щодо сплати, а радше щодо управильнення французьких боргів і звязана з тим погроза на випадок невиповнення постулятів американських капіталістів. Якщо Европа, а головно Франція і її менші й більші союзниці в осередній і південно-східній Европі (Польща, Югославія, Румунія) не вступять на шлях виповнювання своїх фінансово-кредитових зобовязань, то Америка зі своїм надміром капіталу відвернеться від Европи, яка саме тепер переходить важку фінансову кризу. А Франція не лише задовжена в Америці, але й в Англії.

Другою інекцією приємнійшого характеру є нота конференції амбасадорів до Німеччини в справі обеззброєння. Ця нота, держана в лагіднім тоні, яка вихвалює Німеччину за вірне виконування репараційного пляну, одночасно займається німецькими ухилами в справ обеззброєння. До ноти долано три прилоги, в яких 1) вказується, які постанови версайського трактату Німеччина виповнила в цілости, які частинно, а яких зовсім не виповнила, 2) засовується підсумки аліянтських жалів щодо організації поліції, фабрик і варстатів зброї, видачі военного матеріялу, організації й рекрутації війська, стану фортець, мобілізаційних пляніа і т. и. і 3) висуваться проти німецьких ухилів „зарадчі способи". А ці „зарадчі способи" йдуть в напрямку реформи поліції, яка сьогодня являється кадрами багато-мільонової армії, знесення або піддання під аліянтську контролю фабрик і варстатів, знищення деяких машин в фабриках Круппа, видачі військового матеріялу, головним чином міномети, скорострілів, гармат, сталевих шоломів: далі аліянти вимагають знесення німецького генерального штабу і самостійних військових залізничих відділів, зміни рекрутації, примущення приватних організацій, щоби вони не займалися військовими справами, вкінці виставляється домагання припинити розбудову німецьких фортець. Всеж таки, не зважаючи на німецькі ухили, аліянти є готові опустити першу окуловану смугу в Наднені.

Ось так налякавши Францію американськими боргами та потішивши її нотою конференції амбасадорів до Німеччини, Англія береться за здійснення західного гарантійного пакту. В першу чергу входить в рахубу пакт Англії, Франції й Бельгії з Німеччиною, в другу чергу Англія повитала би пакт Італії й Чехословаччини з Німеччиною. Польща лишається фактично поза рамками забезпеки з боку Німеччини.

Англія має інтерес у здержанні встановлених версайським трактатом границь західної Европи. Безпеку Франції й Бельгії розглядають англійські політики яко свою власну. Східні кордони версайського трактату не зачіплюють інтересів Англії. Поруч пакту між пактуючими державами звістнувалиб іще арбітражні умови. Відносно східних кордонів Англія рекомендує тільки арбітражні умови без своєї участи і без якоінебудь гарантії.

Гарантійний пакт узмістовлюється в отсих основних напоямних: На випадок наступу Німеччини на Францію і Бельгію, Англія автоматично находиться у военнім стані з Німеччиною і є обовязана всі свої сили звернути проти Німеччини; на випадок наступу Німеччини на Польщу, Франція має право виконувати свої союзні зобовязання супроти Польщі, а Англія годиться допомогти заатакованому дипльоматичними засобами.

Таким чином теза про єдність і спільність інтересів всіх „побідників" втратила всяку життєву основу. Европа вертає до перепвоєнної гри і передвоєнних союзів. Франція й Бельгія заслонюють Англію перед Німеччиною. Тому Вел. Британія обіцює їм свою оборону. Східні держави не мають для Аглії такого значіння, і тому Англія обмежується супроти них до дипльоматичного потішування.

Одночасно західний гарантійний пакт є поважним підважением основ версайського трактату. З моментом, коли Англія, один з найважнійших контрагентів того трактату, ділить трактатові постанови на такі, яких вона хоче боронити, і на такі, яких вона навіть не хоче гарантувати, відкривається вільна дорога до найможливійших експериментів. Та не лише англійська обіцянка відносно дипльоматичних засобів на випадок наступу на Польщу є слабою потіхою, але й надія на мілітарну допомогу Франції не має міцних основ. Бож важко допустити, щоби Франція, маючи тривко забезпечені границі, несучи на своїх плечах тягар світової війни і величезних втрат в людськім матеріялі, хотіла встрявати у военну заверюху без надглядних користей. Конечности війни за чужу справу не зрозуміють хіба ті широкі маси, які мали би наставляти свої груди за справу західних границь Польщі. Тут мусять завести найхитрійші рахунки чолобвих політиків і дипльоматів. Французько-польська мілітарна умова так довго була життєва, як довго існувала німецька небезпека для Франції. Колиж та небезпека уступає, коли французькі границі є забезпечені всією могутністю Вел. Британії, то тим самим французько-польська мілітарна умова набирає чисто платонічного характеру.

Таким чином заключення західного гарантійного пакту буде побідою Німеччини, бо 1) шляхом того пакту підважується версайський трактат, розділюється „союзні" держави на такі, яким дається ще окрему забезпеку, і на такі, яким тієї забезпеки відмовляється, не жалуючи обіцянок платонічного характеру; 2) тим способом Німеччина осягає свою мету і фактично в нівець зводить французько-польську мілітарну умову, робить її в дальшому розвитку подій наскрізь нереальною і 3) здержується під знаком актуальности потребу реалізії західних границь Польщі, себто ревіндикації Шлеська, Поморя й данцігського коридору.

Польща, Росія й Україна.

З промови Ол. Шумського на III. Всесоюзному Зїзді Рад Москві.

На недавно відбутому III. Всесоюзному зїзді Рад у Москві забрав слово у дискусії над рефератом Рикова представник України, комісар освіти Ол. Шумський. Свою промову виголосив він по українськи. Обговоривши міжнародне і внутрішнє положення, вказав він на те, що разом із успіхами, які осягнув уряд СРСР. на міжнародній арені та на полі внутрішньої політики, є теж значні недостачі на обох тих ділянках. — Перш за все — говорив Шумський — ці недостачі помітні у відносинах з Англією. Був період дружних відносин, був вироблений та підписаний договір, який треба було тільки ратифікувати. І нагло всі ті успіхи перевернулись до гори ногами, а сам підписаний договір перетворився у клаптик непотрібного паперу. Цей факт нервує суспільність. Ми знаємо, по чиїй стороні вина, та проте необхідно нашій червоній дипльоматії вести справу так, щоби всякі зміни осіб в уряді англійського короля не ставили нас перед такі небажані наслідки. Наша суспільність з глибоким вдоволенням приняла до відома заяву союзного уряду про переговори з Францією під умовою, що вона поверне нам бівертську фльоту.

Я не кажу вже про мягкість нашої політики у відношенні до Польщі. Маємо рижський договір, одначе він до тепер є односторонній, то значить Польща далі не виконує взятих на себе тим договором зобовязань. Всі ми памятаємо заяву Чічеріна на тифліській сесії Центрального Виконавчого Комітету СРСР, яка була повна прихильности до Польщі, всі памятаємо висловлені ним побажання, щоби чимскорше управильнити та полагодити всі невирішені дотепер справи між Польщею і СРСР та ввійти з нею в добросусідські — не в лапках — зносини. А якуж відповідь на те дістали ми від Польщі? Віроломне вбивство Вечоркевіча і Багінського, скріплення діяльности шпигунських організацій на Україні, террор у відношенні до українського населения Західної України, що находиться під Польщею.

Про що свідчать наведені факти? Всі вони доказують, що курс і тон нашої міжнародньої политики вже занадто мягкий, що наша червона дипльоматія піддержує дотепер ще той тон, який був правильним, коли на нас наступали збройною лавою всі, а нам треба було всякими засобами і шляхами ту лаву прорвати та заключити якийнебудь договір навіть з третьорядними державами. Той час минув. Хоч тепер проходить скріплювання буржуазної державної влади на основі деякого економічного піднесення, то всеж тепер з нами солідаризуються англійські тред-уніони і багатомільонові маси Сходу.

Ми хочемо мирно продовжувати нашу будову нового життя. Ми люде праці, а не міжнародніх інтриг. Ми ведемо політику мира у міжнародніх розмірах. Та ми не допустимо, щоби нам плювали в лице, щоби не виконувалися прийняті на основах взаїмности договірні зобовязання.

Не значить це, що ми повинні допустити можливість вплутатися в якусь війну чи взагалі военну авантуру або спричинити для наших інтересів якусь шкоду. Та всеж таки потрібно, щоби наша дипльоматія витримувала твердий тон, відповідаючий гідности нашого Союзу.

Зокремаж відносно Польщі, то тут вже прогомоніли обурюючі висловы білоруських і молдавських

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 407/25/2. W Imieniu Rzeczpospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 122 (10.451) z dnia 5.VI. 1925, w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) „Onlaąy i Awirony" ustępy między słowami: a) wyżydały kywka... a: Druhi — ce bude, b) od słów: ta skoro w polśkomu... do końca artykułu, 2) „rioroay prasy" w szóstem czwartej wiersza trzynastym znaki pisarskie przu słowie zamolubstwa zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk. i występku z § 302 uk. ad 2) występku z § 300 uk., uznał dokonaną 4. czerwca 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 5. czerwca 1925 r.

Hawel

робітників і селян, які говорили про муки своїх братів, що томляться з волі імперіялістичних багнетів поза нашими західними кордонами. Всете, що вони сказали, відноситься в одинаковій, коли не в більшій мірі до України. Згідно з рижським договором Польща зобовязалася забезпечити права національних меншостей. Одначе щоденні факти виявляють обурююче нарушування тих зобовязань. Майже щодня одержуємо відомости про масові арештування, про розстріли „при спробах втечі" і прямо про таємні вбивання робітників, селян і громадських діячів зпоміж інтеліґенції. Відбувається плянове закривання українських шкіл і всяких культурно-освітніх товариств, установ, а навіть перков. Маємо цілу низку заяв від учених Українців з Галичини з проханням надати їм радянське горожанство та допустити на Україну.

Це в культурному і правному відношенні. Але не тільки в тому відношенні виявляється невиносимий польський гнет та наруга польських панів над українським населенням західної України. Поляки давлять Українців і економічно. Всім відомо про кольонізацію західної України бувшими легіонерами Пілсудського. Та воєнна кольонізація відбирає в українського населення його кусок землі.

Цілком зрозуміло, що всі надії, всі погляди тих нещасних наших братів звертаються до нас зі стоном та мольбами про допомогу. Всі голоси нашого робітничо-селянського громадянства на наших окружних і на Всеукраїнському зїзді Рад говорять про одно й саме, що наш союзний уряд не може далі мовчати, що він повинен виступити енергійно в оборонї елементарних людських прав і не допустити до невиконування зобовязань ризького договору. Союзний уряд мусить прислухуватися до стонів десяти мілїонів українських робітників, селян а також і пригнетених Польщею національностей та виступити в їх оборонї.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 6. червня 1925.

Земляки.

Ми любимо скаржитись на розбрат наших сил, на відсутність у нас єдности та солїдарности, на те, що особисті амбіції й терти псують нашу громадську справу. Усе це, на жаль, має повну рацію, але є для нас і деяка втіха. Полягає вона в тому, що наші сусіди відчувають ще більшу скруту щодо суспільного розкладу і часами вказують якраз на нас, на Українців, як на зразок згоди, одностайности та організаційного хисту. І треба визнати, що це також не позбавлено деякої рації, якщо підходити до справи з порівнюючою методою. Нагадаю, що в колишні часи організаційні здібности Українців старанно використовували ті, у чиїх руках перебував тоді стан посідання, а особливо Москалі в Росії. Серед них так звані „самоотверженние малороси" (по сучасній галицькій термінольогії „хруні") відогравали не аби-яку ролю і висовувались иноді на дуже відповідальні пости. Тепер часи значно змінились, але порода „самоотверженних малоросів" залишилася і підсилює, як і колись, сусідів наших своїми здібностями. Зараз я розповім цікавий під цим поглядом епізод, який торкається організації російської національної меншости в Польщі.

Представники цієї меншости між нашим подекуди ремствують на Українців, що ніби то дістали ліпші права та осїли кращі, під політичним поглядом, волости, ніж вони, Росіяне. На цю тему доказно зупинився пепесівський публіцист п. Голувко в статті, що була недавно надрукована в органі російських есерів „Воля Россіи", і зазначив, що самі Росіяне власне й винні в своїм становищі. Вони, мовляв, тому, що уявляють із себе якусь аморфну, неорґанізовану масу, не утворили досі в Польщі жадної політичної партії чи групи, в той час як Українці виступають в організований спосіб, мають твердо означену мету і неухитно до неї прямують.

Цей докір польського журналіста дуже дошкулив Росіянам, принаймні у Варшаві, і вони заворушились. Як звичайно в них буває, ініціятиву беруть в свої руки емігранти. Нема організації, нема політичної партії—треба її будувати. Утвориться емігрантська партія — за її прикладом підуть і „обиватели". Без цього вони спатимуть.

Щоб захопити в склад своєї організації якнайширші верстви суспільства, варшавські емігранти Росіяне засновують власне не партію, а покищо політичну ґрупу і надають їй дуже загальну назву демократичної. Програма цієї „групи" теж складається з політичних загальників. В основу її покладено відбудову російської держави в демократичній формі і „працю в інтересах російської справи за межами Росії".

Хтож саме має відбудовувати в-закордону російську державу та працювати для російської справи в Польщі? Оттут і міститься найцікавіше для нас явище. Демократична російська ґрупа обрала для керування своїми справами дві особи і обидві ці особи... наші земляки.

Головою обрано Петра Бутенка, секретарем Юрія Липеровського. Перший — бувш. київський міський голова, другий — бувший київський педагог, і оба визнають себе... нерозлучно звязаними з Україною. На російськім педагогічнім зїзді, що відбувся недавно у Варшаві, д. Бутенко закликав до обєднання російською культурою—себ-то шляхом русифікації — всіх народів, що увійдуть в склад майбутньої Росії, а д. Липеровський захоплювався виступами українського ренеґата Г. Мальця зі Львова та розписував у своїй газеті інсенітниці про „російську націю" в Галичині.

Отже ці наші земляки показалися найбільш активними членами тільки що утвореної московської політичної організації і мають „самоотверженно" працювати на користь „єдіной велікой Россіи".

Мені можуть сказати, що це справа їхнього політичного сумління, що кожний може мати свій державний ідеал, і я готовий з цим погодитися, але я гадаю, що ніхто і ніколи не погодиться, аби ренеґат мав право залишитися серед того народу, який він зрадив, та працювати там на користь його ворогів чи тих, кого народ вважає своїми ворогами.

Це питання значно більшої ваги, ніж може здаватися з першого погляду. Російська меншість на Великій Україні становить, коли не помиляюся, поверх 4 мілїонів людей. Чи багато висунула вона українських патріотів, що життя і працю свою віддали на визволення України від російських кайданів; чи багато висунула вона українських державників? Я щось таких не памятаю і був би щиро вдячний, як би мені хто нагадав їх імена. За те всі ми знаємо чимало таких представників російської меншости, як панове Бутенко та Липеровський, що фактично являються авангардом нашого північного сусіда. Отже виникає питання, як треба поставитися до їх перебування та діяльности на Україні, коли доля поверне туди і нас і їх...

Дуже гостре і ущіпливе це питання, і до нього я дозволю собі вернутися иншим разом. **Вовк.**

Нові благодати.

Ухвали „меншестевої" Секції.

Секція для справ східних воєвідств і національних меншостей при політичному комітеті Ради міністрів на засіданні, відбутім 8. ц. м. під проводом премієра Вл. Грабського, а при участи міністрів Ст. Грабського, Жихліньского, Сікорского, Радвана й віцемін. Смульского, ухвалила наділити „креси" такими благодатями:

I. В земельній ділянці:

1) приспішити закріплення за польськими осадниками переданих їм ґрунтів, 2) видати зарядження про ширше (!?) трактування потреб місцевого населення земськими урядами й парцеляційними установами, 3) розвинути на терені східних воєвідств комасацію з доповненням карловатих господарств, 4) розпочати її в цьому році праці біля переведення з уряду комасації що найменше 20 тисяч гект. на терені кожного зі східних окружних урядів земських; 4) приспішити ліквідацію серветутів, 6) розпочати меліорацію неужитків на терені східних воєвідств, головним чином розпочати осушування Полїсся і 7) звернути на терен східних воєвідств парцеляційну діяльність державного Рільного Банку шляхом організації філій і купна не лише цілих маєтків, але й їх частин на ціли доповнення карловатих господарств і меліорацій.

II. В освітній ділянці:

1) З новим шкільним роком зразу в бажанням населення (?!) завести утраквізм у всенародніх школах, 2) на литовських землях завести школи з литовською мовою навчання, 3) в найближчому часі створити у Вильні і Кракові курси для білоруських і польських учителів, приготовляючи їх до навчання в двомовних польсько-білоруських школах, 4) видати заходами міністерства освіти білоруський буквар і білоруську читанку перед початком шкільного року, 5) видати на протязі шкіль. року 1925/26 дальші білоруські підручники для всенародніх двомовних і середніх білоруських, зґл. двомовних шкіл, 6) видати на протязі шк. року 1925/26 українські підручники для всенародніх шкіл українських й українсько-польських, 7) з новим шк. роком здучити І. класу одної з польських ґімназій у Львові, Перемишлі й Тернополі з І. класою тамошніх українських ґімназій на двомовні кляси, започатковуючи тим способом переміну українських ґімназій на двомовні, 8) негайно створити матурально-іспитові комісії українські, білоруські, литовські і російські для абсольвентів приватних ґімназій з даною викладовою мовою, 9) з новим шк. роком завести обовязкову науку білоруської мови для учит. семінарії у виленськім і новгородськім воєвідстві, 10) на протязі шк. року 1925/26 устійнити шкільні округи і сітку шкіл у воєвідствах: виленськім, новгородськім, поліськім і волинськім, 11) на протязі шкільн. року 1925/26 створити двомовні учит. семінарії на Волині, 12) на протязі місяця внести на Раду міністрів проект статуту православної церкви в Польщі, 13) відновити катедру української літератури на краківськім університеті, 14) створити в Кракові „Studium slavicum".

Инші ухвали цеї секції будуть оголошені в міру затвердження їх Радою міністрів.

Відома зі солїдности

Фірма

Фелпер і Сєка

Львів, Легіонів 43.

оти міського театру), поручає

мужеську і дїточу конфекцію

2079 по дуже приступних цінах. 3—3

Плебісцитові надужиття.

Золочів.

Від кількох днів переслухує золочівський шкільний інспектор Józef Głowacki батьків-декларантів в справі внесених деклярацій, домагаючися українською викладової мови. Досі частинно переслухав громади містечка Гологір, Білого Каменя і Сасова.

Переслухуючи батьків деклярантів одинадцять ставить інспектор питання чисто політичного характеру як ось: 1) хто тобі (з причин усім нашим вже сьогоднішнім громадянам „чуже") дав деклярації і приславув їх надіслати? 2) Як то ти живеш у польській державі і не хочеш щоби дитина вчилася державної мови? ... Zapisz pan (тут дивиться до секретаря) tego oszołomka, który jest wrogiem Państwa — пам'ятай собі, що платитимеш окремий податок на українську школу, і т. д. і т. д.

Але класичний взірок методи переслухання дав п. інспектор в день 30. V. 1925. р. — коли на 60 вічних громадян явилось 55 декларантів містечка Сасова. Для приклади, як виглядає відання, подаємо його вир.

Nr. 985.

WEZWANIE.

Rada Szkolna Powiatowa w Złoczowie wzywa Pana . . . . . aby się dnia . . . . b. r. o godz. 9-ej przed południem w Urzędzie tutejszym niezawodnie stawił się i w podanym celu zgłosił się w celu przesłuchania, czy posiada Pan warunki uprawniające do wniesienia deklaracji w sprawie języka wykładowego w szkole w . . . . . Nieusprawiedliwione niestawienie się będzie dowodem że Pan warunków tych nie posiada.

Złoczów, dnia . . . . . 1925.

Inspektor szkolny

Głowacki m/p

Коли п. Інспектор побачив, що явилося багато декларантів батьків, став переслухувати годинами (протягом) при чому поводився брутально, грозив поліцією, арештом, покатками в супроті громадянина Юліяна Федоровича зі Сасова господаря 48 літнього знайомого як звичайний вуличник ось як: Коли запитався названого громадянина Юліяна Федоровича яку він хоче школу: czy chcesz mieć taką szkołę jak była za Austrji, czy taką jak za Polski (одна і друга в Сасові була з польською викладовою мовою) то цей завзяв „хочу української школи". Тоді інспектор Главацкі сказав до протоколянта: „pisz Pan żadnej takiej szkoły jak za Austrji". на що громадянин Юліян Федорович обізвався „ні я хочу української школи". Пан інспектор Главацкі на ці слова скомонував „skurwy synu, chcesz ruskiej szkoły w Polsce, ty jesteś wrogiem Polski, kiedy żądasz ruskiej szkoły to pamiętasz to dobrze, ja ciebie oddam do kryminału —marsz!"

До вдови Анни Кармазин зі Сасова коли та заявив, що хоче української мови навчання, інспектор Главацкі гукнув „taką babę tylko bić po pysku" а коли жінка відповіла: може нам бити а я таки домагаюся української школи — то пан Главацкі почервонів весь як бурак і вже замахнувся, але рука не досягла А. Кармазинової.

Громадянина Петра Івашкевича, шевця зі Сасова назвав wrogiem Państwa за те, що домагався української мови навчання, а коли інспектор поцікавився, чи хоче щоби його дитина вчилася також по польськи і коли цей відважно сказав: „ні я хочу щоби моя дитина вчилася тільки по свойому" інспектор у відповідь звернувся до протоколянта і сказав: „niech pan zapisze go na tej ariszu, gdzie zazdaszamy takich panów dla państwowej policji".

О. парохи Володимира Лиска зі Сасова інспектор Главацкі так поцікався: „kto księdza zmusił do podpisywania deklaracji i kto ją dorzeczył?" Коли о. Лиско завязав, що він є повноправний і робить ось з власної волї та з пересвідчення по думці шкільного закона, інспектор Главацкі заскреготав зубами і буркнув „no dobrze".

Наведені авантні переслухання найкраще показують, якої методи придержуються панове інспектори переводячи давно вже доконечне в своїй шкільному плебісциту — зокрема в Золочівщині теренові шкільського воєвідства і до чого ведуть.

Правдивість повище наведених фактів посвідчать инші надані інтересанти, адвокат др Теодор Ваньо в Золочеві, який вже скерує до львівського суду в імени свойого клієнта Юліяна Федоровича за обиду чести, рад. Іван Калинович зі Золочева, Осип Голозанський Голова читальні з Білого Каменя, о. Володимир Лиско парох Сасова, учитель Дудик зі Сасова й инші.

До год. 1-ої з. травня переслухав інспектор з 55 сасівських громадян тільки 10 декларантів.

Печеніжин.

Цими днями почав громадський уряд в Печеніжині доручувати своїм громадянам явитися шкільного інспектора такого змісту:

Inspektor szkolny w Peczenizynie l... Peczenizyn dnia 15/5 1925.

Wezwanie. Zechce Pan... się jawić się w Urzędzie Gminy w Peczenizynie dnia 4/6 1925 o godzinie 8 rano celem uwiarodzenia szczegółów, od których zależy ważność wniesionej deklaracji w sprawie języka nauczania w tamt. szkole, na podstawie § 6. rozp. Ministra W. R. i O. P. z d. 16 7. bm. 1925 Dz U R P. № 3

Przy zgłoszeniu należy przedłożyć:
a) poświadczenie urzędu gminnego stwierdzające, że Pan mieszka wraz z wymienionemi w deklaracji dziećmi w gminie Peczeniżyn, obwodu szkolnego Peczeniżyn Nr. domu ...;
b) poświadczenie urzędu parafjalnego, że mąż nie żyje i Pan ... sprawuje władzę opiekuńczą;
c) dekret sądowy ustanowienia opiekuna dziec... wymienion... w deklaracji;
d) urzędowy wyciąg z metryki urodzenia dziecka wymienionego w deklaracji.
Inspektor szkolny: (без жадного підпису і без печатки).
На доні того віззання:
L. ... Peczeniżyn dnia 18/5 1924.
Zarządowi gminy w Peczeniżynie z prośbą doręczenia osobie wyżej wymienionej za potwierdzeniem odbioru, które zwrócić należy do dni 5 inspektorowi szkolnemu w Peczeniżynie.
Inspektor szkolny: (Теж без жадного підпису або печатки).
Від уряду громадського на цих віззаннях не лишено ніякої замітки ні допіски.
Бідні люде будуть мусіти знов перейти тяжку пробу. Знов треба їм буде ходити по різних урядах, щоби зібрати потрібні посвідки та документи. Знов прийдеться їм тратити горячі робітні дні, а все для того, щоби вдоволити протизаконним забаганкам пана інспектора.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Кріза польського уряду.

9. VI. появився півофіц. комунікат про кризу уряду, в якім сказано, що слід сподіватися, що димісії мін. Ратайского й підсекр. Смульского будуть нині прийняті. Предложиться внесення Романа мін. вн. спр. — Превес клюбу ППС. Барліцкі щераз запротестував у премієра Грабского проти кандидатури Романа, котрого соц. вважають знаряддям у руках правиці. Тому премієр уступив від кандидатури Романа. Пізно вечером піднесли концепцію про евент. відкликання з уряду Стан. Грабского й витворення такого стану, який був з уряді перед вступленням до нього Гугута й Ст. Грабского. Висунено теж концепцію обсадити теку вн. справ і просвіти урядовцем-фахівцем. В разі уступлення Ст. Грабского мусів би уступити й мін. Сокаль. Соціялісти годяться на концепцію урядовця фахівця в мін. вн. сп., але жадають, щоби їм представити назвиско того урядовця. Ідуть переговори.

Реєстрація шкіл націон. меншостей.

Слід. шк. року буде реєстрація шкіл нац. меншостей. Реєстр. відбуватиме про характер школи. Зміна характеру школи могтиме послідувати при обосторонній згоді шк. властей з самою інституцією даної школи. Реєстр обіймати ме і викл. мову тих шкіл.

Воздушна фльота СРСР відходить до Китаю.

З Москви повідомляють, що 9. VI. воєнна воздушна фльота СРСР. почала великий лет з Москви до Китаю. Це віддаль 7.000 км. Летові приписують політ. значіння, хоч офіц. подають, що лет відбувається для справдження досконалости апаратів і моторів із радянських фабрик.

Змова на життя Бенеша?

„Абенд" повідомляє, що члени тов. „Пробудження Мадярів" на зборах у Будапешті ухвалили на спілку з Німцями вбити Бенеша підчас його побуту у Відні. Атентат мали виконати: один мад. поручник і один емігрант із Словачини. До них мав прилучитися добровільно югосл. студент. Змову викрили.

Пенлеве відхав літаком до Мароко.

Пенлеве й Льорен Ейна відлетіти літаком до Рабат у Мароко. Премієр заявив, що ціллю подорожі нарада з марш. Ліантелем. Рівночасно запізнається особисто з положенням і побуде в Мароко 4 дни, підчас яких відзідає фронт. Причиною подорожі його не є останне уступлення франц. військ із деяких граничних становищ, які все буди провізоричні.

Нова балк. антанта.

„Вр. Альг. Цтг." повідомляє з Риму, що Італія робить заходи для утворення італ.-грецько-румунського союза. До союза могли би приступити під деякими услівами Мадярщина й Австрія. Здійснення італ. пляну створило би повний переворот у дотеперішньому укладі на Балкані й середній Европі.

Диверсанти перейшли границю.

З Вильна повідомляють: В ночі з 6. на 7. червня на гран. стовпі ч. 509 напало 30 озброєних в кінси й скорострільи диверсантів. Перейшли границю, знищили кільчасті дроти й обстрілювали польські патрулі. Потім уступили в напрямі села Провинівка по другім боці границі.

Справа провокатора Трояновского.

Слідство в справі провокатора Трояновского скінчене. Керовник експозитури варш. політ. поліції, Пйонткевич, що подався до димісії в звязи зі справою Т-го, одержав становище інсп. поліції на Поморі.

Засновуймо фахові школи!

Поклик Торговельно-промислової Комісії при УПТ.

Невідрадне положення нашого населення по містах і селах, яке витворилося після війни, між иншим є наслідком нашого довоєнного виховання. Дотеперішне виховання по школах не відповідало вимогам життя. В школах учили всяких книжкових мудрощів, а майже ніякої уваги не звертали на практичні відомости. А якої ваги є практичні знання, знає кожний, що в житті був зданий на свої власні сили. В часі війни або в полоні, коли приходилося в ненормальних умовинах заробляти на прожиток, нераз в пригоді ставало таке або инше практичне знання.

Кожна людина, як не дістьося у всіх практичних і високоосвічених західних народів, повинна знати ще якесь ремесло, щоби в кожній ситуації мати — крім теоретичного — якесь практичне знання, щоби і в найприкрійшій хвилі могти собі порадити.

Та ще важнійшим є змагання витворити у нас сильний, незалежний шіпко з нашим громадянством звязаний ремісничий стан. В наших селах вже тепер є перенаселення, а тим часом по містах на нашій національній території, а навіть по селах сидять, працюють, живуть і заробляють ремісники-чужинці, які навіть не є добрими фахівцями, добрими ремісничими знавцями й виконавцями. Нераз такі ремісники-чужинці, що живуть коштом нашого народу, навіть не вміють як слід орудувати шилом чи голкою. Жартами, приповідками та приговорюваннями і самохвальбою вони прикривають недостачу фахового знання, а все таки жиють і то часто жиють добре. Нерідко такі ремісники-чужинці, нічим незвязані з нашим народом, є ще й шкідниками громади. А чи не краще було би, щоби наші люде навчилися потрібних ремесел, щоби вони зайняли місця чужинців та не лише найшли заробіток і прожиток, але й яко громадяне були корисні нашій суспільности.

Тому пора нам розбудити зацікавлення до ремесла у нашого народу. А можуть це в першу чергу зробити свідомі громадяне, що живуть по селах. Вони найкраще знають, яких ремісників потребує село.

Треба спішитися, треба людям дати нові варстати праці і заробітку, бо села убожіють на очах, густота населення зростає, а разом з тим зростають і межі на почях.

Оцінюючи невідрадність нашого теперішнього положення й бажаючи піддержати заходи задля поширення фахового знання, засновалася при УПТ. Торговельно-промислова Комісія, яке прийняла окремого референта до промислового шкільництва.

В змаганні осягнути намічену мету, себ-то поширити між нашим населенням фахове знання, Комісія прохає подати:

1) Де і які фахові курси слід завести?

2) Де і які варстати можна провалити?

3) Яке є запотребування фахових учителів і до яких фахів?

Годиться додати, щодо УПТ. зголосилося понад 20 осіб з фаховим, теоретичним образуванням, що можуть вчити у фахових школах і на курсах.

Всяку переписку в порушеній справі слід направляти до Українського Педаг. Т-ва у Львові, Ринок 10|II (для Торговельно-промислової Комісії).

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Поперене число „Діла" сконфіскувала прокуратура за кінець передової статті п. з. „Перевірка відношення" і за одна уступ із помінки п. з. „Зрадливий віїч".

— **Народня Організація м. Львова в обороні школи Шашкевича.** Народня Організація Українців м. Львова відбула в минулу неділю під проводом голови Ів. Ліщинського шиший місячні сходини, на яких рішила: 1) Народня Організація Українців м. Львова стверджує: а) що українське громадянство м. Львова, яке становить понад 20 відсот. населення Львова вже й так є надто скатоване на полі народнього шкільництва, маючи — на загальне число понад 50 (пятьдесять) народніх 7-м й більше-клясових державних шкіл у Львові — лишень дві українські, це є: одну 4-кл. дівочу і одну 7-кл. мішану, б) що на застоковання своїх мінімальних потреб у ділянці виховання дітвори найвищих верств зкушене є українське громадянство м. Львова удержувати виключно своїми жертвами 7 (сім) народніх приватних шкіл, до удержання яких не причиняється ні місто, ні край, ні польський уряд ані одним сотиком. Супроти того, що шкільна політова влада, переводячи т. зв. районування львівських шкіл, намірає в незаконний спосіб спольщити зовсім школу ім. Шашкевича. — 2) Народня Організація Українців м. Львова, як організація українського населення столиці, протестує як найрішучійше проти наміреного безправного придїлювання до одинокої української більшекласової державної школи польської і жидівської дітвори тимсамим проти позбавлення української дітвори середмість можности навчання на рідній мові — і взиває українське населення м. Львова до оборони одиної української народньої школи в середмістю Львова.

— **Ревізії.** Вчера (другий день Зелених Свят) приїхав до поміщення п-ви Цуконських ранним ранком поліційний комісар з агентом і поліцаєм та питав за п. Цуконським Ярославом, якого не було дома. По переведеній ревізії поліція починула помешкання аж в год. 8. Крім того переведено того самого дня ревізії у студентів Кубасевича, Гафтковича і Козловського, яких і арештовано. При ревізіях попитувано за нічіжанами, та не відомо за якими.

— **Тернопільський шкільний бурмістр і його господарка.** Недавно програла тернопільська міська громада певний судовий процес завдяки недбальству т. зв. „жондового комісажа" д-ра Ленкевіча. Цей зразковий бурмістр дістав вчасно відання на розправу не тільки не явився на неї сам, але не переслав того відання і міському синдикові. Наслідком такого совісного трактування своїх обовязків д-р Ленкевіч громада Тернополь мусітиме заплатити одному заграничному (віденському) банкові 60 тисяч марок. довірів титулом претенсій того банку до міста. Засуд запав заочно. Тепер п. комісар Ленкевіч робить заходи, щоби розправу поновити. Громадяне Тернополи внесли в цій справі меморіял до Ради міністрів і міністерства внутрішних справ. Вони домагаються усунення Ленкевіча, який до того є ще директором гімназії та головою кількапятьох аркипатріотичних „стоваришень". Зовсім зрозуміло, що такий великий патріот не може сповняти совісно ні одного зі своїх так різнородних і так численних обовязків. Польська преса інформує, що справою занялося міністерство, воєвідство та слідчі органи поліції. Ленкевіч мають усунути за надто патріотичну господарку та іменувати такого бурмістра, який занявся би виключно справами міста.

— **Нова шпіонська афера у Варшаві.** Поліція арештувала російську емігрантку Стефанію Іванівну Балашову, при якій найшла дуже багато обтяжуючого шпіонського матеріялу, що походить із польського генерального штабу і деяких польських міністерств. Документи не були навіть скопіовані а оригінальні, та були заховані в шкіляну торбу, під убранем Балашової. Далі повідомляють, що арештована була членом великої шпіонської організації, на чолі котрої стояв теж російський емігрант Іван Петрович Зубов. Він сам ніколи не відбирав від агентів документів а робив це за нього згадана. При ній найдено також багато чужої валюти. Організація працювала на користь двох сусідніх держав і хоч повідомлення про їх не маємо, то догадатися легко, що не Німеччина та СРСР. Зубова ще не арештовано, бо він заховався. Свідство теж не подається.

— **Арештування Бела-Куна в Ліссабоні?** Польська преса принесла вістку про те, що в Лісабоні арештовано місного мадярського комуніста, бувшого голову большевицької мадярської республіки Бела-Куна. До Лісабони він мав виїхати від московського комітету для пропаганди. По арештуванню виявилося, що не якийсь мадярський Бела-Кун, а португальський комуніст, що присвоїв собі тільки ім'я Бела-Куна, але з ним не мав нічого спільного.

— **Ще одна цензура на Україні.** Київський „Більшовик" з 17. травня п. р. приніс досить таку вісточку: „Цими днями в Києві відбувся губернський зїзд Українського Церковного Братства „Пятьно-Христова Церква" (ДХЦ), що обєднує значну частину українських парафій. Зїзд надіслав радянському урядові привітання, в якому зазначив, що вважає робітничо-селянську владу за дійсну народню владу і ій, не за страх, а за совість, мусить коритися кожний вірующий християнин. Зїзд вітає переведене радянською владою відокремлення церкви від держави; як висловився Зїзд, то совітська політика Радянами цілком відповідає дійсному духові євангелії".

— **Загроза істнування львівських кін.** Дня 5. червня п. р. явилася у бурмістра Найдана делегація від „Союза власників кінотеатрів" у Львові та заявила йому відповідну заяву в справі непосильних податкових тягарів, які накладає магістрат на власників кінотеатрів. 80 відсотків всього прибутку йде на міські податки. Така ситуація, вичислена в цифрах нашому місті, примушує кінових підприємців позачинати всі кіна, та пустити з торбами десятки урядників, занятих у тих кінах. Бурмістр вислухав тої заяви та пообіцяв делегації передати справу до вирішення прибічній магістратській раді. За театрами прийшли кіна. Театри стали наслідком ставіку незаплачених артистів а кіна стануть наслідком надмірних податків так, як не зробив цирк Корнакого.

— **Театр О. Міткевич.** Зі Станиславова повідомляють нас, що в п'ят. 10. червня дає там у салі „Українського Сокола" виставу Український Наддніпрянський театр О. Міткевич. Театр О. Міткевич складається з 28 фахових артистичних сил. Має власну оркестру і власні декорації. Завдяки вміло підібраному і артистично вишліфованому персоналові театр О. Міткевич, який не так давно появився на нашій галицькій землі, вже здобув для себе значний розголос і користується великим успіхом як серед нашого громадянства, так і серед чужинців. Останніми часами театр перебував у Заліщиках і Городенці, де завоював належні для себе симпатії. Склад театру слідуючий: п-ні О. Міткевич, З. Вовченкова, О. Криївська, Т. Колесниченкова, Т. Міткевичівна, М. Ратушна, А. Кемпова й інші. Панове: М. Комаровський, Ф. Ратушний, Ю. Вовченко, Ол. Колесниченко, А. Пухальський, О. Миколенко, Я. Криївський, В. Боровик, О. Степовий, Ф. Жмотівський, Ів. Кемпа, Ів. Сліосаренко й инші. Режісер М. Комаровський; капельник О. Колесниченко; артист-маляр В. Боровик, адміністративний бік провадить Ю. Вовченко.

З судової салі.

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Дальший перебіг розправи „УНПО".

(Від власного кореспондента.)

Рівне 2 червня 1925.

Закінчено переслухування свідків обвинувачення і відводових. Зі зізнань тих свідків належить підвести один характеристичний момент, що лучить поодиноких з нач. комісаром Зьоловским на чолі повторювала протягом цілого місяця „УНПО" на терені горохівського повіту, доставляла „заговірникам" револьвери, військових документів і т. п. Робив це п. Зьоловский за посередництвом Созонта Панасевича, бувшого українського старшини, який відограв ролю провокатора в цій справі.

Слуханий перед судом Зьоловский в характері свідка признав, що провокував обвинуваченних... за що зістав по переведених арештах надкомісаром.

Розправа виказала немилосьні знущання над обвинуваченими в польських арештах. Їх било і мучило в незвичайно витворений спосіб так, що вони мали вночі їх обливано водою, а опісля відповідно по тюремних казнах. Очевидно, що такі побої мали дуже „податний" вплив на хід слідства, бо як обвинуваченні та арештовані бачили, що діється з їх товаришами, то самі зізнавали все, чого хотіла поліція чи слідчій судія, зізнавали отже і ті речі, яких були, й про такі, яких ніколи не бачили.

Питанє обороною польщєйські свідки, як належить пояснити собі ті дегресії і фантазії обвинуваченых, зізнавали щиро, що обвинуваченї засіпали себе взаємно і инших тому, бо хотіли вступити на конфіденція до польщєйської служби. Вони зізначали далі, що ніяких побоїв не було, та й взагалі у тюрмах польської річпосполитої ще нікого не бито.

Переслухання свідків закінчилося у вівторок. В середу 3. червня розпочалася промова. Промовляв прокуратор Прушиньскі, який запропонував для 8-ох обвинуваченых кару тяжкої вязниці по 8 літ, а для всіх инших по 4 роки тяжкої вязниці. На випадок засудженя прокуратор запропонував не враховувати їм слідчої тюрми. Та з перебігу всеї розправи видно, що ті, які організували диверзійну акцію зза кордону є звичайними провокаторами, і вони то видали „готову" акцію в руки польської влади. Обвинуваченї стали отже жертвою провокаторів. З огляду на те, що змова була зовсім непідготована і без ніяких зародків на те, а тим самим розпочатися ніколи не могла — та що через то не могла потягнути за собою ніяких небезпечних для польської держави наслідків — то й самої змови не можна підтягнути під правний принціп, за який обвинуваченї прокуратор. — Засуд западе сьогодня або завтра.

Посмертні згадки.

Володимир Домбровський, учитель приватної української гімназії в Золочеві, помер по довгій і важкій недузі дня 1. серпня 1925 р. Покійний уродився 9. березня 1883 р. в Гаврилівці, зборівського повіту. Гімназію кінчив у Золочеві. В 1901 р. записався на університет у Львові, та взяв участь у сецесії. Відтак вернув до Галичини і брав активну участь у студентській агітації, просиджував по кілька місяців у золочівській тюрмі. По скінченню університетських студій учителював у державних гімназіях в Сереті і Чернівцях, а 1910 р. перейшов до приватної української гімназії в Коничинцях і Рогатині, де його застала війна. Покликаний до війська, як резервовий офіцер, відбув цілу кампанію, а потім вступив до УГА. На Україні перебув багато важких недуг і знищив своє здоровля. Від 1921 р. аж до смерти учителював у приватній гімназії в Золочеві. Покійний, крім великого педагогічного таланту та солідности в праці, відзначався небуденним, всесторонним знанням. Його „Українська поетика" і „Стилістика" здобули собі вже популярність. Всі літературні новини, свої й чужі, а особливо праці по українській філольогії цікавили його дуже. Він збирав матеріяли до українського словництва, синоніміки й історії мови. В важкі часи воєнного лихоліття збирав він на Україні рідкі книжки, щоби їх в слушний час використати. І треба було подивляти силу духа в тім виснаженім тілі, коли він, не підіймаючись з ліжка, складав плани широкої, наукової праці. Рожеві надії й оптимізм не покидали його до самої смерти. Нема сумніву, що Покійний був би дав ще багато для української науки, бо мав до цього всі дані: солідність, знання і критицизм. В похороні, який відбувся 3. червня, взяла участь вся українська громада Золочева. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітнавич.

С т а н и с л а в і в, саля українського Сокола.

Четвер 11. VI. Пан Твардовський.
Субота 13. VI. Дні нашого життя.
Неділя 14. VI. Вій. 1—3

Український Театр дир. І. Когутяна.

С к о л е, саля „Сокола".

Пятниця 12. VI. Чесна Зузана.
Субота 13. VI. Пейсахова Ніч.
Неділя 14. VI. Катерина" опера.

Ц і н е в а. Неділя 14. VI. Зрадливі мушини.

С т р у т и н, Неділя 14. VI. Невдалий романс.

Театр переїздом до Косова і буде дати по дві вистави в Калуші, Станиславові, Коломиї, Заболотові, Снятині. 1—3

Прив. учит. жіночий семінар УПТ. в Стрию. Вступні іспити на І. к. відбудуться 26. червня в 9 год. рано. Зголошення приймає Дирекція 24. і 25. червня. Вступні іспити на II., III., IV. к. відбудуться 27. червня в год. 9 рано. Зголошення приймає Дирекція до 25. червня. Виписи на всі курси (I—IV) перевидеться 27. червня. — *Дирекція.* 2111 1—1

Дирекція жіночого семінара У. П. Т. в Коломиї подає до відома, що вступні іспити на II., III. і IV. рік відбудуться в днях 22., 23. і 24. червня 1925. Вступні іспити на І. рік в днях 26., 27. і 28. червня 1925. Письменні зголошення приймає директор Иосиф Чайківський Коломия, вул. Українська 29. 2102 2—2

Вступні іспити до клас II.—VIII. відбудуться 15., 16., 18. і 19. червня а до кл. І. 26. червня. — З Дирекції прив. жіночої гімназії Українського Інституту **для дівчат** в Перемишлі. 2084 3—3

Дисенц'я жіночої гімназії У. П. Т. в Коломиї подає до відома, що вступні іспити до II.—VII. класи відбудуться в днях 22., 23. і 24. червня 1925. Вступні іспити до І. класи (як зголоситься що найменше 20 учениць) відбудуться в днях 27. і 28. червня 1925. Письменні зголошення приймає директор Иосиф Чайківський Коломия, вул. Українська 29, 2102 а) 2—2

В повяти. жін. сем'нарі учитель. СС. Василіянок в Дрогобичі відбудуться вписи 28. і 29., а вступні іспити 30. червня. При вписі на І. курс треба предложити: 1) метрику, 2) свідоцтво з 7 класи вселюдної школи, 3) свідоцтво здоровля від повітового лікаря. Приватистки крім метрики і свідоцтва здоровля предложать свідоцтво моральности. На II., III. і IV. курсах є ще вільні місця. — *Управа семінара.*

Широ сходини членів „Союза Українок" відбудуться дня 12. VI. 1925, в год. 6-ій попол. в салі „Бесіди" з слідуючим порядком: 1) Звіт з Конгресу у Вашингтоні. 2) Звіт з діяльности Головного Виділу „С. У." 2117 1—2

Дрібні оголошення.

КІЛЬКА картин найвизначнійших артистів: Мальчевського, Новаківського, Аксентовича та инших, оказійно продам. Львів, Гнилянська 10|а м. 1 від 1—4 попол. 2089 3—3

УНЕ"АЖНЮЄТЬСЯ військова книжка, виставлена через П. К. У. в Самборі на назвисько Федьо Дністрянський, сич Семена ур. 21|2. 1902 з громади Дністрик дубовий пов. Турка. 2095 2—2

ФУТРО, японські дуси на високого мущину в дуже добрім стані зараз до продажі в робітни Карпяка вул. Куркова ч. 11 а. 2087 3—5

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміною готівкою фірма, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 6-10

ПОШУКУЄТЬСЯ міщої служниці, кухарки на село за добрим винагородженням. Згол. до Адмін. „Діла" під „40". 2082 3—3

ДВОХ ІНВАЛІДІВ УГА., які займаються продажю девоціоналій, просять Впр. оо. парохів, які уладжують місії у своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Яків у Залитові п. Підлісся малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в ней спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 1—3

НОВІ ноти. В. Безкоровайний: 1) „Ноктюрн" — скрипка, 2) „Збірка пісень" — квартет смичковий. 3) „Вальс" A-dur — фортепян, 4) „Легкі твори" ч. 2 — фортепян. 2110 1—3

ПАРОХІЯ 3 км. під Станиславовом до замкн. Пів години ходу до української гімназії. Зголошення з чемности приймає дирекція „Злуки" вул. Голуховського 20. 2107 1—3

РУТИНОВАНИЙ аплікант адвокатури обійме концепієнтуру. В. О. Тернополь вул. Чарнецького 9. 2105 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Ілько Кибіяк

відкрив адвокатську канцелярію і веде її в

ОБЕРТИНІ.

2113 1—2

ОМЕГА

перша рата 10 зол.

слідуючі три чеком П. К. О.

МАРІЯН ДАЄВСКІ

ЛЬВІВ, вул. Академічна 20.

1938 5—5

ХТО НЕ ЗНАЄ

фірми „ХІРУРГІЯ"

складу лікарських інструмент в!!!

Львів, Ягайлонська, 15.

2104 а) 1—3

Годинникарські роботи

під управою шваґарських сил фахових виконує

Г. ҐУТТЕРМАН, Синстуська 14.

Тел. 18—81. Роботи з провінції виконується негайно. 2025 9—10

Подяка.

Неминемо поражена скоропостижною смертю мого найдорожшого мужа бл. п. Айтана Ковальського отсею дорогою висказую глубоку мою вдячність тим приятелям і знакомим, які мені в моїм горю хотіли оказати ділом і словом так багато правдивого співчуття а мому пок. мужови посмертну прислугу. Передовсім складаю мою глибоку подяку Високодостойному о. прелатові М. Мощові і духовенству перемиському за ласкаве посполітальне відпровадженє тілесних останків за границю міста Перемишля. Дякую широ п. проф. Бобелякови Ст. за труди при перевезенню тіла до парохії. Широ вдячна о. Сим. Кульчицькому, що з пожертвуванням занявся цілим похоронном в парохії та всему Духовенству руд. деканату під прозодом Впр. о. Якова Косоногого, та Впр. отцям Львовови Стецевови, о. Яцевові, о. М. Миколайчукові о. Ст. Макарові, о. Гр. Кліщові за ласкаву участь в похороні. Сердечно дякую о. Ю. Кмітові і о. Семен. Кульчицькому за глибоко відчуті слова надгробні, як рівнож Вп. інспекторові Ф. Бенякому, п-рові Л. Кульчицькому та сеніям: Юр. Пастернакові, Гр. Хімякові, Ів. Савіцькому, Ів. Кончакові за пращальні промови над могилою. Подяка моя щира Впр. о дек. Войтасьові і катехиті Гарматі обряду дат. з Рудок та представникам властей повітових, староства, суду, ради шкільної і ради повітової. Вдячна рівнож пані графині Баденьовій за чинну прислугу і сердечні слова потіхи, як також Вп. П. Цінтлеві, директорові дібр та пану управ. Шварцсві, які ділом і словом ділили моє горе. Дякую церковним хорам з Подолець під проводом п. Олі Косоногої та хорові з Угерець винявши за їх сумні похоронні співи, в всему учительству за щире співчуття та участь з дітьми в похороні. Вдячна всім парохіянам покійного та брацтвам, які з розпуки прашали свого сердечного отця дух. Дякую широ всім панам з місцевої і позамісцевої інтелігенції та всім громадянам цілого повіту — без різниці віри і народности — що віддали покійному посліпну прислугу. Новосілки-гостинні. *Роза Ковальська.* вдова.

ПОДЯКА.

Неумолима смерть напістила наш дім і забрала нам Найдорожшого Мужа і найліпшого Батька потишаючи нас в неутішимім болю і найтяжшім горю. Серед того нашого незглибимого нещастя одинокою потіхою й справжньою відрадою були для нас щирі слова заохоти й заяви співчуття під Вп. П. Приятелів, Товаришів і Знакомих Покійного так в часі Його недуги як і в часі похоронів. А не маючи змоги особисто подякувати Всім, що прийшли нам з потіхою, розрадою й причинилися до звеличання сумного похоронного обряду, складаємо отсею дорогою глибоку подяку Всім, а зокрема Представникам Л. Ш. Куратовій, а саме, Вп. ПП. куратрови Стан. Собіньскому, візитаторам п-рові Каз. Сосніцкому, п-рові Ан. Янерові і п-рові Вол. Левицькому і пад. Матієву, дальше рад. і дир. Іллі Кокорудзові й Учительським Зборам обох заведень державної акад. гімназії за гремяльну участь в похороні, проф. Ст. Федеву, невіпступному приятелеві і помічникові Покійного, за все безчисленне добро, яке з благородного серця творив для нас, шкіл. лікареві п-рові Щуровському за безкорисну опіку лікарську, Всесвіт. ОО. Катехитам обох заведень: о. кан Леон. Лужницькому, о. д-ру Сп. Капутові, о. д-ру В. Лабі, о. д-ру Я. Левицькому, о. проф. сов. І. Рудовичеві, о. парох. Дугкевичові за ласкаву участь і проповід у похоронах, а о. д-рові Г. Костельникові за золотоусте пращальне слово над відкритою могилою, сполученим гімназійним хорам під управою проф. Р. Прокоповича за прекрасний спів так на панахидах як і в часі цілого похоронного обряду, п. професорам аранжерам похоронного порядку і проводу, дорогій шкільній молоді обох заведень, що з вінцем в руках проводила Покійника аж на місце вічного спочинку уч. VII. кл. Б. Копачеві за щиру пращальну промову над гробом Покійного іменем учеників філії, всім Товаришам по званню з инших львівських державних і приватних гімназій, знакомим, бувшим учням й ученикам Покійного, що прийшли віддати останню прислугу своєму професорови, та Всім тим, що ласкаві були взяти участь в похоронах або причинилися до їхнього звеличання. Хай Бог милосердний нагородить Вам сторицею! — Львів в червні 1925. *Стефанія Налепайтова* вдова, *Стефанія Дудикевичева* донька.

Дисенціт Ґімназії СС. Василіянок, Реальної ґімназії У. П. Т. Дерм. III-ої Учит. Семин., Семин. СС. Василіянок і Семин. У. П. Т. у Львові

запрошують

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

на

„СВЯТО ВЕСНИ"

яке відбудеться в четвер, дня 11. червня 1925, о 4-ій год. по пол. на площі „Совєта-батька". 2115 1—1

Вступ тільки за запрошеннями. — Запрошення можна дістати при вході.

ЗАРЯДИ ШКІЛ!

Купуйте книжки на шкільні премії (Нагороди пильности)!

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ"

Львів, вул. Зіморовича ч. 3

висилає 50 різних прегарно ілюстрованих книжочок до читання для дітей **за 20 зл.** (вже разом з коштами пересилки).

Книгарська ціна цих книжок є значно вища!

Користайте з нагоди, бо речинець цієї **виняткової** продажі кінчиться з днем 30. червня н. р. Замовлення разом з грішми належить висилати на вище подану адресу. 2092 2—3

Звичайні Загальні Збори

Української Міщанської Каси

кооперативи з обмеженою порукою в Станиславові, вул. Сапіжинська 23.,

відбудуться в неділю дня 21. червня 1925 року в годині 16. в домівці власній з слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів.
3) Звіт діяльности Управи за рік 1924.
4) Затвердження більянсу за рік 1924 і більянсу отворення на рік 1925 і уділення абсолюторії Управі і Надзираючій Раді.
5) Розділ чистого зиску з року 1924.
6) Вибір 1 члена Надзираючої Ради.
7) Вибір 1 члена Управи.
8) Внески і запити.

На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня годину пізнійше, в тім самім локалі, з тим самим порядком нарад другі Загальні Збори, які будуть важно рішати без огляду на число присутних членів.

Більянс і замкненє за рік 1924 виставлені в локалі Каси.

ЗА НАДЗ. РАДУ:

2109 1—1 *Д-р Яновия* пр.

Звичайні Загальні Збори

Господарсько-споживчої Спілки „Народний Дім" в Чорткові

відбудуться дня 22. червня 1925 р. в годині 12-тій в полудне в власнім домі в Чорткові. Порядок нарад:

1) Відчитання протоколу з послідних загальних зборів. 2) Справоздання управи з діловодства касового за 1924 р. 3) Справоздання контрольної комісії з переведеної ревізії з внеском на уділення абсолюторії. 4) Розділ зиску. 5) Доповняючий вибір 3 членів Надзірної Ради і 1 заступника. 6) Справа будови Народнього Дому. 7) Внески і запити. Річний звіт, рахунки і більянс виложені в локалі кооперативи до перегляду членів під 8. червня 1925. На случай неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться годину пізнійше другі загальні збори в тій самій салі і з тим самим порядком нарад, котрі будуть важно рішати без огляду на число присутніх членів. — *Народний Дім.* 2112

Управа прив. жін. семінаря учитель. СС. Василіянок в Дрогобичі оголошує

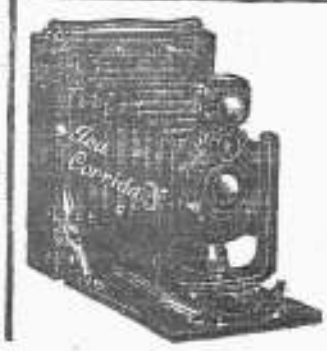
КОНКУРС

на посаду учительки (ля) 1) історії і географії, або географії-природи. 2) Методики і педагогічних предметів.

Платня після умови. Жіночі сили можуть мати мешкання і харч в монастирі.

Зголошення з поданням кваліфікацій і дозволу навчання вносити до Управи семін. 2108 а) до 1. липня. 1—3

Ширіть наш часопис!!

Центральна Складниця Апаратів ФОТОҐРАФІЧНИХ БАРВІК і БОЖЕМСКІ

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 18.

поручає

Найновіших системів фотоґрафічні апарати на догідних услівях. 2106 1—2

Найсвіжіщі плити, фільми, папери, хеміканії.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 127 (10 510). Львів, пятниця 12 червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Факт доконаний.

Англійсько-французьке порозуміння в справі гарантійного пакту є фактом доконаним. Особиста зустріч Чемберлена й Бріяна в Женеві усунула останні перепони на шляху до трівкого миру на заході. Перед представниками міжнародньої преси заявив Бріян, що нова нота, яка буде вислана до Німеччини, тратить „систему для угрунтування европейського миру". Умовою тієї системи є вступлення Німеччини до Ліги Націй. Спільні пропозиції до Німеччини обіймають теж положення Польщі й Чехословаччини, запевнюючи їм непорушні основи миру. Тут будуть широко використані компетенції Ліги Націй. Німеччина повинна прийняти англо-французькі пропозиції, бо вони спираються на принципах слушности і є вислідом основного переду мання та узгіднення поглядів між Англією і Францією.

Так зясовував справу найхитрійший з політиків Бріян. Очевидно, все сказане не слід брати буквально так, як воно представляється в дипльоматичному жаргоні. Перш усього годиться ствердити, що спільні англо-французькі пропозиції щодо свого первісного положення є пропозиціями німецькими. Новий пакт забезпечує мир реально тільки на заході, над Реном. забезпечує Францію, Бельгію і в дальшій консеквенції Англію. Державам на схід від теперішніх німецьких кордонів дається змогу широко використовувати „компетенції Ліги Націй", які в суті річи мають чисто теоретичне значіння.

Новий гарантійний пакт є побідою Німеччини, може не у всьому обемі, як це було зясовано у нашій вчерашній статті. Таким чином Польща, реально беручи справу, находиться в новому положенні. Її західні границі є загрожені — як не нині, то завтра, як не збройно. то мирно якраз на основі § 19. статуту Ліги Націй. В Німеччині все живою й неамірущою є думка, що її східні границі є штучні, неприродні, що від живого тіла німецького державного й господарського організму насильно відірвано деякі частини, тим способом не даючи змоги німецькому організмові сповнювати нормальні, перш усього господарські функції. Новий гарантійний пакт ставить Польщу в прикре положення, підриваючи реальність польсько-французького мілітарного союзу. В таких умовах Польща мусить забезпечуватися з иншого боку і то на власну руку, якщо не шукати нових, більше надійних союзників.

Очевидно, Польщі не лишається нічого иншого, як звернути свої очі на схід, як колись у білокаменній, а тепер червоній Москві шукати приятелів, а може й союзників. Ще недавно справа польсько-радянського зближення була дуже актуальною. Промови Рикова й Чічеріна в Тифлісі, а опісля в Москві, не лишали ніяких сумнівів в цьому напрямку. Польська реакційна преса з великою радістю прийняла заяви радянських політиків. Та польська дипльоматія мовчала, виждаючи дальших переговорів в справі гарантійного пакту. Очевидно, від ходу і напрямку тих переговорів польська дипльоматія узалежнювала хитку позицію Польщі. Колиб гарантійний пакт так само певно і трівко обняв був західні границі Польщі, як він обняв західні границі Франції, то тоді Польща всеціло була би найшлася в англійсько-французькому таборі. В противному випадку прийдеться шукати порозуміння з СРСР., щоби міцнійшим фронтом стати проти німецьких вимог і посягань.

Довго мовчала польська дипльоматія, довго не відгукувалася на заяви Чічеріна й Рикова. Аж з хвилею, коли виразно виступили обриси гарантійного пакту, міністер Скшиньскі замовив собі представника віденської „Нас фр. Прессе", щоби перед ним зясувати відношення Польщі до СРСР. Йдучи за „модою", мін. Скшиньскі ніжно жалівся на роботу III. Інтеонаціоналу, але одночасно підкреслив мирність польської політики у відношенні до СРСР. Найблизчий час повинен принести розвязку спірних польсько-радянських питань. В першу чергу муситься осягнути господарське співділання обох держав. А відомо, що осягнення господарського співділання є предтечею політичного порозуміння.

Тому й не диво, що якраз в дні, коли виявилися виразні обриси гарантійного пакту, у Варшаві порішено вислати до Москви польську торговельно-промислову делегацію, якої завданням є осягнення польсько-радянського господарського співділання. Польська делегація має добитися заснування товариства „Поль-Рос", яке велоб торговлю Польщі з радянською унією. З польського боку це товариство було би приватним підприємством, радянську сторону представляв би уряд.

Навязання цього господарського співділання, яке попереджує політичне порозуміння, повинно викликати в наших політичних колах, без огляду на кордони, сторожку увагу. Вже на IX. Всеукраїнському З'їзді Рад у Харкові (в початках травня цр.) українська безпартійна інтелігенція (акад. Багалій, проф. Попов, публіцист Чечель, інж. Мазуренко) вказувала на важке положення українського народу під Польщею. Так само на те крайно невиносиме положення вказував на III. Всесоюзному З'їзді Рад в Москві представник України, нар. комісар освіти Ол. Шумський. Але цього всього мало, коли зважити, що в останніх днях знову скріпився крайно ворожий до Українців курс в Польщі, як це вказують між иншим ухвали так. меншостевої секції при політичному комітеті Ради міністрів. Пильно треба стежити, щоби по задушевним бажанням Сг. Грабского і К-о не наступило порозуміння Варшави й Москви коштом українського народу.

Утворення сибірського краю.

Президія Всеросійського Центрального Виконуючого Комітету прийняла постанову про утворення Сибірського Краю, з центром у Ново-Миколаївську, в склад якого влучено отсі губернії Сибіру: Омську, Ново-Миколаївську, Алтайську, Томську, Єнисейську і автономну область Ойратії. Крім того до Сибірського Краю влучаються деякі частини Уральської области і часово Іркутська губернія, доки не поріщиться справа нового адміністративного поділу Далекого Сходу і утворення Ленсько-Байкальської Области.

Новоутворений Сибірський Край переходить від губерніяльного і повітового поділу на окружне і районне. Цілий Сибірський Край має бути розбитий на 16 округ. Новий адміністративний поділ краю має бути закінчений до осени, а по цім мають бути скликані районні і окружні зїзди рад, а відтак краєвий зїзд рад, який вибере Сибірський Краєвий Виконуючий Комітет.

Отже цілий Західний Сибір виділено в окрему адміністративну одиницю вищого порядку, подібно, як не зроблено з Передкавказам, Кубанськими землями, Терськими і Донськими, з яких утворено Південно-Східну Область. Коли зважити, що до складу Південно-Східної области належать численні автономні республики кавказьких народів на підступах кавказьких гір, а до Сибірського Краю також включається автономна область Ойратії, то з цього виходило-б, що і Сибірський Край і Південно-Східна Область мусять мати більше прав самоврядування, ніж поодинокі автономні области, що входять в склад Російської Соціялістичної Федеративної Республики. Це є знак, що Росія йде далі по шляху децентралізації, через утворення замість штучно викроєних і між собою не звязаних губерній більших територіяльних комплексів, відповідно до географічних і економічних умов.

Вавто при цім зазначити, що на території новоутвореного Сибірського Краю живе дуже багато Українців. В деяких місцевостях Алтайського Краю Українці становлять абсолютну більшість населення. Можна сподіватися, що подібно до політики українського радянського правительства, яка виділює на Україні найменші оселі ріжних народів в окремі національні громади і райони, і Виконуючий Комітет Сибірського Краю виділить оселі українських кольоністів в окремі національні громади, райони і округи, заведе в них урядову, українську мову і взагалі дасть змогу всестороннього культурного розвитку численного українського населення на його рідній мові. х

Поляки! Українці м. Львова!
В неділю, дня 14. червня ц. р. о 12-ій год. в полудне відбудеться у великій салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ" у Львові, вул. Р. Тетмайєра 22.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

з рефератом:
Оборона української школи ім. Шашкевича у Львові.
Являється конечно для оборонення неї дуже важної справи.
Народня Організація Українців міста Львова.

„Концесії".

I.

Уступлення Тугута назвав „Берлінер Тагеблатт" — „банкротством польської меншостевої політики", тієї політики, яку Польща намагалася представити назовні, як „ідеал політики супроти національних меншостей". Димісію міністра для східних воєвідств і нац. меншостей уважає впливовий берлінський орган сензаційним доказом на те, що польська національна політика йде фальшивим шляхом. Фактично більшість польського народу не хоче допустити до рівноправности тзв. національних меншостей, хоч конституція і трактат про нац. меншости забезпечують ту рівноправність. Більшість польського народу і теперішній уряд уважають „меншости" ворогами Польщі. Кожний Українець, Білорусин, Німець, Жид

Red. czas. „Dilo" Pr. 410/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 127 (10.479) z dnia 6. czerwca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Realni polityky" w ustępach między słowami: a) tolerowane... a: Tomu ne slid, b) „czużopleminciw"... a: ce sym bilsze, c) haŀyćkim... a: jakraz, d) haŀyćki... a: majuczy, e) haŀyćkych... a: hnaje. 2) w notatce „Nowynky" z notatki „Newdała manifestacja" w całości zawiera znamiona zb. 1) a) b) 2) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej ad 1) c) e) występku z § 302 ustawy karnej uznał dokonana w dniu 5. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 7. czerwca 1925 r.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 412/25 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 124 (10.478) z dnia 7. czerwca 1925 r. pod tytułem 1) „Pamiaty heroiw" w ustępach między słowami: a) At... a: smerti', b) smert a: naszych własnych, c) świątkuwaty... a: I-nacze, d) pohynuły... a: pro doin, e) szanuwały... a: może znajszłyśnb, f) obowiązok... a: W koho z nas, wreszcie g) w ustępach od słów: de ti nasi... do końca 2) „Widhuky dnia" w ustępach między słowami: a) ustąpłennia... a: Tugut, pokryczawszy, b) wojewody... a: ale do czasu zawiera znamiona ad 1) 2) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej ad 2) b) wystenku z § 307 wk. uznał dokonaną 6. czerwca 1925 r. konfiskatę za za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 8. czerwca 1925.
Hawel.

Литовець є уважаний і трактований яко державний зрадник.

„Якщо Польща — заключує „Берл. Тагеблят"—справді хоче поліпшити свої внутрішні відносини, то мусить погодитися з фактом, що є поруч національностей, а не одної нації. Місто для національних меншостей перекабачив кепські наслідки шкідливої меншостевої політики і скинув зі себе відповідальність за її наслідки".

Стільки берлінський орган. Справді аж тепер стає нам ясним поспішне уступлення Тугута. Видно, що й той представник польської безпрограмової лівиці мусів висмикнутися в час, щоби не апробувати найновійших ухвал „меншостевої секції".

Від самого початку реставрації Польщі йде „розвязка" національної квестії. Розвязували її всі від найправійших до „найлівійших", розвязували так, що сьогодня майже 45 пр. „чужоплемінців" є позбавлені найелементарнійших прав всупереч конституції й трактатові про національні меншости. Правда, перед 8-ма місяцями зявився муж божого провидіння, який „пасував" себе на знавця „кресів" і заповів здійснення конституції у відношенні до „інородців". Особа пос. Тугута і його фраверські виступи є взагалі характеристичні для сучасної польської тзв. лівиці.

„Половинчатість і хаос в розумінні демократизму — пише львівська „Реформа" — недостача здецидованої й виразної політичної програми, недостача орієнтації в найважніших суспільних справах і знязковість тактичних ходів, — ось найважніші й найхарактеристичніші прикмети тзв. лівого табору в Польщі".

Носієм цієї безпрограмовости й безпринціпности був якраз Тугут. Анемія лівиці дійшла до кульмінаційної точки в моменті, коли вона мовчки прийняла тезу польської реакції, яка узмістовлюється в словах: „Польща для Поляків!". З мовчазного прийняття цієї тези вийшла співпраця Тугута зі Ст. Грабським спершу при укладі тзв. язикових законів, а опісля в кабінеті Вл. Грабского. Польська реакція в цілости опанувала нужденну тзв. польську демократію, надихала її своєю ідеольогією, зробила з неї помело і вкінці довела до її повного розгрому.

Під фірмою Тугута, а при співділанні цілої лівиці, всіх визволенців, пепесівців і инших демократів занесено довбню над головою українського народу, щоби остаточно його розторощити. Ще ніде демократія не відіграла такої підлої, такої огидної і такої злочинної ролі, як тзв. польська демократія. При допомові тієї „демократії", яка несміло час до часу в святочних хвилях нарікала на „кресову" адміністрацію, поліційну провокацію, діяльність Прушинських, але яка одночасно насаджувала бсаднитво, піддержувала копьонізацію, покривала за кордоном польську екстермінаційну політику, яка носилася з паперовою конституцією за пазухою, — при її мовчазній або діяльній допомозі спадав на український народ удар за ударом. Висловом тієї збірної польської політики, висловом компромісу на повне „зніщенє Русі" є останні ухвали „меншостевої" секції в справі нових благодатей для „кресів". Треба обективно признати що такого явного цинізму і досадної брутальности нам не доводилося ще ніде зустрічати, очевидно — за вийнятком Румунії. Оголошені вчора „концесії" є тільки фрагментом до крайних подробиць продуманої екстермінаційної політики польської реакції, політики, ратифікованої а priori польською „демократією".

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Крилику У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Єпископський стиль.

Галичане мають справді щастя до епископів. Таких князів церкви, як наш еп. Хомишин, не знайдеш зі свічкою в цілій Христовій церкві. В ньому сконцентровані всі можливі прикмети апостольського мужа: покора, любов ближнього, лагідність, такт, справедливість, пастирська проворність, розум, толерантність, добре виховання і т. п. Хочете на це доказів?

Візьміть до рук останнє послання еп. Хомишина „До всеч. духовенства" з цього року і зараз на першій сторінці знайдете такі апостольські слова:

„В нашім народі шаліє тепер буря проти церкви. Ведеся боротьба в способ переднй і злочинний. Ложе, облуда і терор се суть середники тої боротьби. Ту вже не ходить о целібат..., але о істнованнє у нас церкви. Боротьба та має закраску духовного большевизму. Ту вже ходить о се, хто має мати власть в церкві, чи правні настоятелі, чи непокликані люде, а радше вулиця. Керму сего злочинного руху взяли в свої руки чинники непокликані, або які не мають нічого спільного з вірою і катол. церквою. Сі точинники підпалюють церкву, щоби її знищити: вони витворюють бурю, щоби церкву повалити. Тактика сей боротьби йде в розріз з вірою, з принціпами кат. церкви і здоровим розумом. Дика пристрасть, сліпа лють, інтубакована пропаганда і публичний терор, се суть головні черти сей цілої боротьби"...

І так дальше, і так дальше... Проект одного священика що до заснування церковного краєвого товариства — це пропагування

„радянсько-большевицької церкви". „У нас целібату досі ніхто з епископів не проголосив... До целібату нікого з питомців не змушується насильством, а в кожнім случаю ніколи під загрозою кульков в лоб, як се повинось в справі женитьби питомців... Великий є у нас взнечад розумного і самостійного думання... У нас назбиралось за много набуховского матеріалу. Під церкву підложено вже давно динаміт, а в боротьбі проти целібату запалено тільки льонт... Питомців (в Станиславові) створизували очайдухи... Вони, ті очайдухи, потайки в ночи, по заводійськи, вимушували підписи... Річ ясна треба осудити тих (питомців), котрі за комітетові виконуючи приказ упадшого світа, під погрозою револьвером довчали сатанського (!!) діла на загал питомців... І сей вечеральний, розбійничий і дикий поступок питомців публика приняла як ідейний, вирост геройський... Справді у нас дух затроєний, деправація і постанція серця... Молодь наша переважно без висших солідних ідеалів, губою тільки патріотична, до праці за лінива і шукає тільки легкого хліба. А від кого то всьо бере початок? Від старших... Ціла ся погана боротьба кидає сумну тінь на жонате духовенство... Священики нехай не дадуться порівати деморалізуючими настроями і нехай не виставляють собі свідоцтва овечого розуму (!!)"...

Ось такий стиль послання епископа Хомишина! Самі шан. читачі осудять, оскільки епископ послугується правдою або минається з нею. Та нам не про те йде. Ми хочемо піднести тільки факт, що християнський епископ у представленню своїх переконань уживає стилю, якого не знайдемо в посланню ні одного християнського епископа хотяй би найменш культурного народу. Послання еп. Хомишина це компромітація не тільки нашого епископату, але всего нашого духовенства й нашої церкви. Це в кождому разі випадок, над котрим не сміємо перейти до денного порядку. В першій мірі обовязком нашого митрополита, як голови церковної провінції, порозумітися якнайскорше з Римом і положити край згіршенню, яке йде зі Станиславова вже від довшого часу. Мовчати на те, що там діється, значить хіба годитися на ту згіршаючу роботу... Не зле було би також подумати про якусь висшу духовну цензуру на епископові письма й промови. Практика останніх місяців вказує, що така цензура далеко потрібнійша епископам, як священикам.

Послання еп. Хомишина — як і всі його дотеперішні публікації, мають іще одну „прикмету". Епископ у тих своїх письмах компромітує не тільки себе і наш епископат, не тільки компромітує та безчестить наше жонате духовенство й нашу церкву, але компромітує і понижує та безчестить також наш нарід взагалі, а в останнім своїм посланню нашу молодь зокрема. Говорити сьогодня, після недавньої визвольної боротьби, в котрій лягли головою десятки тисяч наших молодих юнаків, коли еп. Хом. сидів собі безпечно у Відні, що наша молодь без ідеалів і що вона непатріотична; говорити сьогодня, — коли наша молодь серед голоду й холоду, переважно при ручній роботі, переризаній трусами й сидженнях по тюрмах добуває надлюдськими просто зусиллями висшого знання чи заграницею чи у себе дома, — що та молодь лінива і шукає легкого хліба, може хіба... епископ Хомишин.

Останнє послання нагадує нашій суспільности знов один невідкличний обовязок: крайна пора подбати вже раз, щоби шкідливі для нашої церкви й народу одиниці, лото того ще хорі й непочитальні, не займали в нас відповідальних становищ, а знайшлися якнайскорше там, де для них найвідповіднійше місце.

Свящ. С. Д.

Зі соймових комісій.

Українські внесення в освітній комісії.

Кілька тижнів у соймовій освітній комісії тяглися змагання з приводу вибухів у гімназії ім. Лелевеля у Вильні. Міністр Стан. Грабскі, даючи вияснення в цій справі, розширив свою промову й виголосив ціле експозе (про свої пляни виховання, про необхідні реформи в школі і т. п.). Дня 5. червня закінчилося те обговорювання, й комісія прийняла цілий ряд резолюцій, де закликає уряд, щоби приступив до випрацювання системи виховання, щоби виіс проекти реформи матуральних іспитів, щоб переглянув і скоротив програми науки в середніх і загальних школах, щоб виробив статути для батьківських комітетів і покликав їх до праці з радами педагогічними, щоби заопікувався позашкільним життям шкільної молоді й поробив заходи проти поширювання порнографічних друків, проти аморальних кінематографічних картин і т. п. При обговоренні справи забирав кілька раз голос посол Сергій Козицький і на доказ політики Ст. Грабского представив всі інспекторські практики з уневажненням декларацій, після чого поставив такі внесення:

Сойм закликає правительство:

1) щоби перестало знущатись й тероризувати українську й білоруську людність, яка внесла декларації з домаганням для своїх дітей школи з материнською (українською чи білоруською) мовою навчання;

2) щоби прийняло до відома ті декларації, бож внесені вони на основі закону про шкільництво для національних меншостей з дня 31. липня 1924 р.;

3) щоби негайно приступило до оснування для українських і білоруських дітей шкіл з навчанням в їх рідній мові з тим, щоби з початком 1925—6 шкільного року люде мали таку школу, яка їм належиться в силу внесених ними декларацій;

4) щоб перевело докладне розслідування про зловживання шкільних властей, які допустилися того, що через поліцію визивають до переслухування, як би до слідства судового, до обслідування, до розправи і переслідування карного всіх, хто вніс немилі для уряду декларації з бажанням науки для своїх дітей рідною мовою, а при тих „баданнях" грозьбою, залякуванням і всякими иншими способами вимушувано в батьків, щоби уневажнили внесені шкільні декларації;

5) щоби правительство покарало й забрало з українських і білоруських земель тих шкільних інспекторів, які чи то самі, чи послуговуючися підладними їм учителями, чинили ці всі злочини;

6) щоб Станіслав Грабскі, котрий як міністр освіти, не може не знати про ту цілу систему насильств підвладних чинників, якій не здержав, не припинив тої інспекторської самоволі, реклямованої „Слов-ом Польск-им", де цей пан Грабскі є відповідальним політичним керманичем, — щоб той пан Станіслав Грабскі негайно усунувся з посади міністра освіти".

Всі ці домагання комісія відкинула, при чому перших 5 пунктів піддержали соціялісти й визволенці, за останньою точкою голосував тільки сам внескодавець.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 10. червень 1925 р.

Організаційний рух.

Зорганізувались повітові комітети допомоги „Голодному Селу": в Сколім під головуванням о. Михайла Мосори, в Дрогобичі під головуванням о. Повха, в Турці під головуванням о. Федевича, в Чорткові під головуванням д-ра Горбачевського, в Раві Руській під головуванням о. Леницка, в Кутах під головуванням п. Л. Томюка.

Сільські комітети: в с. Короснє пов. Добромиль, Чуники пов. Добромиль, Ліщина пов. Добромиль, Макова пов. Добромиль, с. Колонщі пов. Яворів.

Становище в пов. Снятин:

Повітовий комітет в Снятині повідомляє:

На нашій Лемківщині, до котрої належить і снятинський повіт, є голод рік-річно, навіть в нормальних часах. Управляють тут по найбільшій части овес та бараболю, жита мало, а пшениці майже зовсім не управляють. В часах нормального урожаю продається овес та бараболя, а купується за не жито, та пшеницю на хліб. Минулого року однак не довелося ані овес ані бульба, через що наше селянство попало в крайню нужду. Багато селян живиться цілий рік вівсяником та бараболею. З весною, а особливо по песняних роботах зібралося і цього селянам і инші неха в нашому повіті ані одного села, в котрім не було би кілька до кількадесять родин, котрі не мають ані зерна, ані збіжжа, ані одної бараболі, а живуть лише жебранином або боргом, а часто трапляється, що голодують по кілька днів. Задля браку збіжжа та бараболь багато селян не обробило свої поля. Необсіяного поля нараховується в нашім повіті яких 25—30 процент. Озиминy головно жито вимерзли в осени спимаки, а в зимі вилиняли. На заробітки селяне нікуди не виїжджають, а на місці не мають також жадного заробітку. До Америки рівнож ніхто тепер не виїжджає.

Місцеве староство дістало для голодуючих державну допомогу у висоті 8.000 зол. За ті гроші має розділити між селян ряж. кукурудзянку, логалу, крупи тощо. До цеї пори акції тої ще не переведено. Від наших економічних та просвітних товариств до повітового комітету нікого не покликано.

Повіт наш обнимає 133 громади, з котрих 34 є польські, а 99 українські. З населення майже 1/3 часть потребує вже нині допомоги, а до жнив буде потребувати більша половина.

У. С. Р. Р.

Могили великих Українців.

Могила Т. Шевченка біля Канева над Дніпром, що від смерти Великого Кобзаря до нинішніх днів є місцем паломництва широких мас українського народу, прийшла в повне запустіння, як це констатував завідуючий Губпросвітою Київщини, Левицький, повернувши з інспекційної подорожі по Київщині. Не зважаючи на те, що на упорядкування могили були відпущені гроші, робота ця чомусь не зроблена. В хаті, коло могили, нема жадної книжки. Нарада при Губпросвіті, на якій Левицький реферував про становище могили, порішила в трьохденний термін зясувати справу з будженту на утримання могили Шевченка й уложити план культурного обслуговування могили, з огляду на численних одвідувачів її.

Але справа з могилою другого великого Українця, Панька Куліша, ще гірша. В одній московській часописі находимо телеграму з Чернигова, що могила Куліша в Борзенщині цілком зрівнана з землею і сліду ніякого нема, що там похоронений великого з відомих Українців.

Правляча група на Україні, стараючися дуже про память своїх партаґманів, будуючи їм памятники й називаючи їх іменами ріжні міста, заводи, вулиці ще за життя, не ждучи, що про їх заслуги перед Україною скаже історія і не рахуючися з національними почуваннями українського народу, могляб звернути більшу увагу хоч би на ті могили, в святости яких для кожного Українця і кожної культурної людини не може бути сумніву.

Професійна освіта на Україні.

На Всеукраїнському Зїзді народньої освіти заступник комісара народньої освіти Ряппо подав отсі інформації про стан і перспективи професійної освіти на Україні.

В 1921 р. було на Україні 32 школи для робітничої молоді та 2000 учнів, а в 1925—6 р. буде їх 353 і 23.000 учнів. Професійних шкіл індустріяльно-технічної освіти є тепер 137 з 17.500 учнями і має бути відкрито ще 15 шкіл. Середніх професійних шкіл функціонуватиме в 1925—6 році 807, з 75.000 учнів, в тім рільничих 219, з 17.000 учнів. Навчання в школах буде переведено цілковито на українську мову.

(Б. 30. V.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

Райтерада в Райтеровичах.

(Партійна містерія з про-ї вільогом).

Ніхто не заперечить, що тепер най" більше рухається партія радикальна. Ти" сячі віч у проекті, сотки в програмі, десятки в підготуванні, а пару вже напить відбулося.

Рухливість радикалів нікого не дивує. На звалищах чиїнх партій знайшов собі радикальний гушак підхожий ґрунт і розростається вширш і взрость. Шумлять там радикальні дуби, тремтять від шаповального вітру ес-ерівська осика, а в нових часах вється довкруги всього радикальне-фашистівський хміль.

Росте собі, пишається на славу партійний ліс і не дбає про те, що час від часу який'сь прихильник волі народа, власновільно шокне сокирою то дуба то ясику.

— Не руш руського добра! гукне який-небудь рогульський відземок.

— Не руське воно, а українське! поправляє вельчицький народоволець.

— Добре каже! потакує ліс, байдужий на вторгнення.

Але Шановні Читачі, бачу, що Ви не багато з цього всього розумієте. Треба висловлюватись ясніше.

Зачну з кінця.

Наступив „Громадський Голос" на ногу „Волі Народа". А що народовольці багато чапаються по світу ще царської „матушки", то й напитали собі мозолів і тепер дуже кравливими стали. Почули вони болюче радикальний „частуп" і закусивши губи ждали тільки на нагоду, щоб відплатитися.

Нагода швидко прийшла.

Улаштували радикали віче в Райтеровичах, самбірського повіту. В проекті віча було не тільки уквалення безмежного довіря радикальній партії, але й завоження в сеї читальні „Просвіти". Зрозім несподівано в точку програми вкінцю і тріумфальний візд вічевого радикального референта разом з комісаром староства, що учасники прийняли грімкими, хоч розбійничими, окликами.

Таксамо калорґромово закінчився на віч народовольці, що викликало в свою чергу консернацію в референтів, а в слід за тим і зміну погляду на назву нашого народу.

Один з радикалів говорив:

— Ми, Русини, par excellence хлопська нація, не можемо замикати очей на те, що наше руське добро... і т. д.

Один з народовольців балакав:

Ми, Українці, господарі на своєй, от віка українській, земли, не позволимемо допущувати ко етого... і т. п.

„Вічевики слухали одного, слухали другого, мотали все на вус і, зогляду на те, що не було радикальне віче — ухвалили:

„Віче в Райтеровичах ухвалює непоміря „руській" радикальній партії, а повне довіря „українській" партії — Народної Волі".

Справа булаб на тім і закінчена. Народовольець шокнув сокирою по радикальнім дереві, а ліс, як ліс, — зашумів: „Добре!"...

Але в політиці так не йде. Там є теж ріжні ходи, штучки, заковики і т. п. неприємности.

Вороги не віку можуть дуже добре побалакати собі при зеленім столику і прийти до порозуміння.

Як ходять слухи і тут настала згода. Радикали зрекдися намору засновувати негайно Просвіту в Райтеровичах, а народовольці обіцяли більше не вживати на кількість радикалам терміну „український".

Крім цього вперто вдержується чітка, що ці дві могучі партії рішили утворити одну радикально- соціялістично- революційну унію з інтернаціональною закраскою.

А всіх старих радикалів від Лівко Барчинський, Макух і ин. порішено виключити з „трудовицький сміттник".

Галактіон Чілка.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Криза польського уряду.

10. VI. премієр Грабські конферував з провідниками клюбів у справі обсади теки мін. вн. сп. Конференції були без висліду. Покищо урядує дальше мін. Ратайські і підсекр. Смульські. Тепер висунули концепцію, щоби реконструювати два або три ресорти.

Проломання франц. фронту.

Офіц. комунікат із Мароко повідомляє, що Кабилі проломили в кількох місцях франц. фронт при помочі племен, які досі боролись на франц. боці. Кабилі концентрують сили на зах. відтинку. Там зібрали добірні сили, новочасну артилерію і 6 тис. резерви. В центрі фронту, в горах Масян Кабилі опанішовалися на сильних становищах. Французи одержали підмогу в артилерії й літаках. Премієр Пенлєве перед відїздом до Мароко заявив, що хоче поздоровити військо і нарадитися з марш. Лянтелем та порозумітися з Еспанією.

Японські війська в Китаї.

В Шанґаї висіло дві тисячі японських моряків, у пристані зявилося теж 4 японські торпедовці. Два з них поплили гоні рікою Янґ-Тсе-Кянґ, для помочі чужинцям. Китайські студенти, що беруть участь у заворушеннях зажадали від уряду: 1) знесення виїм. стану, 2) віякликання відділів чужинних моряків, 3) випущення на волю повстанців, 4) отворення замкнених шкіл. Сподіються заворушень і по инших провінціях.

Союз Народів.

Рада Союза Народів 10. VI. займалася справою польських меншостей на Литві. Литовський уряд має представити на найблизшій сесії нові вияснення. Обговорювали справу слід. комісій, які мають розглядати стан зброєнь Німеччини, Австрії, Болгарії і Мадярщини. Рішено, що краї, які підлягають контролі, мають робити всякі полекші сл. комісіям, щоби вони могли виконувати своє завдання. През. сенату Данціґа Зам зложив Раді С. Народів протест проти рішення ґдаського трибуналу в справі польської почти. В письмі цьому Зам заявляє, що Данціг не приймає того рішення.

Прем. Болдуін про пакт безпеки.

Болдуін заявив у палаті громад, що ніякого пакту безпеки з Францією ще не підписано і не заключиться його перед обширною дискусією в парляменті. Англія й Франція згідні щодо деяких основ, до яких пакт муситься примінити. Слід сподіватися, що прилучаться до них Бельґія й Італія. Коли Німеччина схоче мати подібні погляди, отвориться шлях для рівних переговорів.

НОВИНКИ.

— **Кофісната.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за три великі уступи зі статті пп. „Польща, Росія й Україна", і за два уступи зі звіту про Рівенський процес.

— **„Вища політика".** Минулими роками самбірські Українці святкували память своїх предків і українських героїв, що лягли в обороні рідного краю разом із тамошніми москвофілами чи тзв. „русскими". Могили героїв удержує тамошнє українське жіноцтво. Цього року в часі обходів на Зелені свята „русскі" патріоти зовсім не явилися на могилах чи не через те, що вищу політику. Видно, що вони вирікли не тільки національних борців, але й своїх найблищих і рідних предків, батьків, дідів і свояків. Мабуть не по дорозі їм з Українцями навіть на цвинтар, де всіх рівняє вічний спокій та смерть.

— **Чим займається поліція?** В селі Барилові є польщівна станиця під командою якогось М. Бучинського. Не маючи змоги злапати чи вислідити відомого бандита Доманського, п. командант взявся за лекшу роботу, бо за девунціяцію місцевого гр. кат. пароха о. Нагурського Івана. Безнастанно писав він доноси на нього до прокуратури за те, що він у своїх проповідях підбурює населення проти Польщі і проти рим.-кат. костела. Проти укр. пароха вела прокуратура безнастанно доходження, в часі яких виявилося, що пан командант уживав провокації та намови до фальшивих зізнань латинничок дівчини Марії Пачовчинської йій і сам до церкви, буцімто слухати проповіді й потім казав їй підписувати готові протоколи. Парох, маючи на цю обставину аж тьох свідків, подав її до відома влади. В міжчасі дівчина виїхала до Канади в спільстві проти пароха пришито, але доручено йому показати закиди подобієї комендантові. Не зважаючи на зізнання трьох свідків, що потвердили замиди присягою, суд правив не тільки за посередній доказ. Парох подав адресу Людвичинської в Канаді, але суд не використав її та засудив українського пароха на 5 днів тюрми або на грошеву кару в сумі 100 зол. Ось так урядують на провінції польські поліцаї та вживають до своїх доносів бажано навіть провокацій та намов до фальшивих зізнань.

— **„Розвязка кресової проблеми".** Львівський тижневик „Реформа" в статейці „Як Варшава розвязує проблему кресів" подає з вірогідного джерела цікавий факт, який досадно ілюструє урядові підходи в „кресовій" справі. А саме: Перед кількома тижнями зявився у Львові високий міністерський урядовець п. М. В., делегат „секції справ кресових" при політичнім комітеті Ради міністрів. Цей делегат одержав доручення напізнати пертрактації з відомим зі своїх угодових переконань (як делікатно сказано) письменником п. Я. Міністерський достойник без помочі поліції добився до Я., але до нищого, не до „відомого зі своїх угодових переконань", тільки до другого відомого зі своїх опозиційних настроїв журналіста того самого прізвища. Здивованому п. Я. (ч. II.) запропонував достойник написати брошуру в українській мові з угодовою тенденцією, яку міністерство видало. Спір видасть власним коштом. Тимчасом на рахунок гонорара поручено здивованому журналістові 4.000 зол. По кількох тижнях Варшава зажурувала Я. (ч. I.), домагаючись присилки манускрипту. Угодовий Я. відповів, що про нїщо не знає, а щодо посланого йому покіт'кування на відбір грошей заявчив, що воно не походить з його руки. В „меншостевій" секції все заметушилося. Відберець грошей десь зник, в цілу справу після неї компромітації затушовано. Видно, угодовий Я. бідчуво не має щастя!

— **Посвячення памятника на могилі бл. п. Ольги Бассарабової.** В неділю, першого дня Зелених Свят, відбудося на Янівському цвинтарі врочисте посвячення нагробного памятника бл. п. О. Бассарабової при кількатисячному здвизі народу. Виконаний в гарному ґрунті памятник робить незвичайно естетичне враження своєю простотою а рівночасно монументальністю. На чорному ґраніті прямісінький хрест із бронзу, стилізований в народніх українських мотивах. Памятник вдалося здвигнути так скоро завдяки спільним зусиллям родини покійної та українського жіноцтва. За співпрацю та поміч у тому ділі належить українському патріотичному жіноцтву щире пошанування.

— **Непорозуміння чи гра поля?** До нашої редакції явилися представники українських студентів і заявили, що від трьох днів сидить пять їхніх товаришів теж українських студентів у поліційній тюрмі при вул. Яхонтів та не дістає ніяких харчів зі світа. У Львові істнує комітет допомоги політичним вязням і завданням того комітету є саме достава харчів для політичних українських вязнів. Не зважаючи на те, що до того комітету звернулися вже товариші арештованих з проханням доставити харчі, комітет чомусь відмовився від того обовязку, а нещасні студенти засуджені через те на недоїдання. Не знаємо причин такого поступування комітету і через те не можемо йому закинути недбальства чи злої волі та всеж таки гадаємо, що не слід було би допускати до того, щоби молоді й ідейні студенти не доїдали. Припускаємо, що до тепер не доставлено їди і харчів виключно завдяки чомусь непорозумінню, яке повинно бути усунене.

Звіт з діяльности

Комітету західно - української політичної еміґрації у Відні.

Комітет західно-української політичної еміґрації в Австрії основано в січні 1924 для правної опіки і матеріяльної допомоги політичним емігрантам із Західної України.

Крім представлень до Союза народів в Женеві й инших міжнародніх чинників про положення західно-української еміґрації й інтервенцій в справі повороту еміґрантів до рідного краю, Комітет розвинув значнійшу допомогову діяльність.

За весь час свого істнування зібрав Комітет 81,920.800 К й уділив 163 безповоротних і зворотних допомог на прожиття та допомог на поворот до краю на загальну суму 80.484.000 К.

Перший рахунковий звіт, за час від 1. лютого до 31. липня 1924 був оголошений в часописах в серпні 1924. Оголошуючи тепер другий звіт рахунковий за час від 1. серпня 1924 до 30 квітня 1925, Комітет звертається до суспільности в краю і на заокеанській еміґрації з проханням про дальші жертви для політичних емігрантів. Багато наших еміґрантів не може ще скоро повернути до краю, всі вони находяться в найкрим матеріяльним положенню а ті, що мають досвід на поворот, потребують також чомусь на кошти подорожі.

Жертви належить під адресою п. Іван Коссака, Відень V. Гаупманґассе 3.

Касовий звіт

Комітету західно-української політичної еміґрації у Відні за час від 1. серпня 1924 до 30 квітня 1925:

Дохід:

1) В касі остало з днем 31. липня 1924	925.000 К
2) 5. VIII. 1624 від Обединання в Америці дол. 30	3.459.300 „
3) 13. VIII. від епископа Нікраді кн. 700	1.457.500 „
4) 24. IX. збірка в краю через д-ра Федака	2,100.000 „
5) 17. XI від Обединання в Америці дол. 109	7,024.000 „
6) 27. XI. збірка І. Кохановського в Станиславові	1,700.000 „
7) 12. II. 1925 від Обединання в Америці дол. 100	7,00.000 „
8) 12. III. від Комісії Ліквідаційної ЗУНР.	4,000.000 „
17. IV. збірка Ів. Кохановського в Станиславові	540.000 „
Разом	28,210.600 К

Розхід:

1) Виплачено в цім часі 48 допомог в розмірі від 50,000 до 2,000.000 к. разом на суму	23.550.000 К
2) Допомоги на поворот до краю	1,200.000 „
3) Зворотні позички	2,742.000 „
4) Видатки канцелярійні, порторія і инш.	702.900 „
5) Остає в касі з днем 1. мая 1925	36.000 „
Разом	28,230.900 К

Відень, дня 7. мая 1925.

Д-р К. Левицький пр. голова Комітету. *Іван Коссак* як касієр Комітету

Дописи.

Комарно. (*„Рідна Школа" під опікунчими крилами влади. Масові ревізії в Комарні й околиці*). „Рідна Школа" в нашому повіті від довшого часу находиться специяльній опіці пов. інспектора шк. п. Бельовского і старости Слуговского в Рудках. Перед роком у подобних місяцях березня 1924. року староство в Рудках на пропорученє куратории шк. у Львові замкнуло нам. українську нар. 6-ти клас. школу кружка УПТ. в Комарні (про що була уже свого часу допись в „Ділі").

Проти цього внесено негайно рекурс, який повних шість місяців ждав своєї полагодження. Що-но в місяці жовтні 1925 р. одержує старшина кружка УПТ. в Комарні письмо з куратории шк. у Львові з дати 7. X. 1925. слід. змісту: Ministerstwo WR. i OP. reskr. z 15. IX. 1924 l. 71001 nie uwzględniło odwołania Zarządu koła ukraińskiego Tow. Ped. w Komarnie przeciw orzeczenia kuratorjum Okr. Szk. Lw. z 4. III. 1924 l. 27491 S. dotyczącemu zamknięcia pryw. szkoły powszechnej z ruskim językiem nauczania w Komarnie przez wyn. Koło utrzymywanej, ponieważ lustwierdziły wizytacje inspektora szk. z 16. VI. i 23. XI. 1923 i wystosowane do Zarządu Koła pismo Rady Szk. Pow. w Rudkach z 4. VIII. 1922 L. 2424 z 27. XI. 1923 L. 4145 w szkole tej nie są przestrzegane rozporządzenia władz szk. w szczególności dokonane wizytacje stwierdziły, iż wychowanie młodzieży w tej szkole nie jest prowadzone w duchu państwowości polskiej. Za kuratora (підпис нечитний).

В слід за тим прийшло в кілька день пізнійше нове письмо (орічення) зі старостая в Рудках з 4. X. 1925. ч. 17477 на руки голови кружка УПТ. в Комарні о. Кліщія, де нападається на нього кару 20 зол. або 2 дні арешту за те, що в квітні 1924 р. на підставі донесення поліції держ. велась наука в пом. українській б-ти клас. школі кружка УПТ. в Комарні мимо видної заборони навчання під загрозою замкнення школи. На них знова одержав секретар кружка УПТ. О. Утриско, канц. адм. зі староства в Рудках письм. вирок, засуджуючий його на 20 зол. гривни або 2 дні арешту і на зворот коштів поступування карного 40 зол. за перест. розпор. губ. з 2. V. 1833 поповнене дня 7., 8. і 9. січня 1925 через уладження збірки на доход курсів гімназ. в Комарні „нелеґально" істнуючих під зарядом кружка УПТ. в Комарні на підставі донесення поліц. держ. Проти цих вироків внесено рекурс. Також за збірку (колядку) на Рідну Школу підчас Різдвяних свят покарало староство таксамо трьох сенян з Колодруб карою 10 зол. або по 1 дні арешту. У всіх таких випадках для староства вистарчає саме безпідставне донесення поліції, щоби кого-небудь покарати. А вже зовсім куріоз виходить, що для старости Саґоцкого — пом. українські гімназ. курси кружка УПТ. в Комарні, які за дозволом старости Левчевского з р. 1920 т. є. вже 5-й рік істнують в Комарні, шо-Ино тепер видаються нелеґальними. — Дня 28. квітня 1925 р. перевела місцева державна поліція масові ревізії в Комарні й околиці, а саме у багатьох студентів, міщан, селян і у деяких жидків. Перешукуючи помешкання д-ра Сенюти і п. О. Утриско, кандидатів адвокатури за місцкалих в Задатк, Тов-і, переведи та кож ревізію в канцелярії адв. д-ра Кос

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Грамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уважний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських каторій: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТІНА, СРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 12—20

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

МАКС БУРКЕР запрошує всіх давніх своїх гостей до відвідин цілковито відновленої і уладженої

Кавярні „ІМПЕРІЯЛЬ", Легіонів 5.

Всілякі часописі французькі, англійські, німецькі і краєві.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ! Від 7 до 9 рано відомі снідання, що складаються зі шклянки білої кави, одного яйця і булки з маслом за 75 сот.
Вечером данс! при спеціяльній музиці п. д батутою капельника CSOKI.
2009 2—3

ЗМІНА МЕШКАННЯ

Д-р ЖИГМОНТ ЗЕЛЬЦЕР

до недуг носа, горла, гортанки і ушей ординує тепер

ЛЬВІВ, ЯГАЙЛОНСЬКА 7.
2120 ТЕЛ. 27—99. 1—1

ся, де переглянули майже канцелярійні папери адвоката. За чим шукали, досі не відомо. При ревізії забрано так річи як часоп. „Світло", „Культура", кілька видань Союза визволення України з р. 1914—1916 з Відня і кілька знимок із світової війни з р. 1916—1917. І не вистарчило місцевій поліції як матеріял до шумного донесення проти 17 людей за мнимий злочин з § 65 к. з. В наслідок цього ведуться карні доходження проти людей, у яких переведено ревізії.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 20-й

Ел. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

Читальня „Просвіта" Конятів-Татарків 5·10, на листу ч. 50 зложили: Н. Н. 3, Микола Чавельський 5, Ан. Ковальський 5, о. Василь Томович 7, о. Алексій Пасєпкий 5, о. Л. Кунишький 10, о. Семчишин 3, о. Гаврилюк Евген 5, о. Е. Бачинський 5, о. Загайкевич 3, о. Бучко 5, о. Сілий 5, о. Степанюк 3, А. Білецький 5, о. Коновалець 2, о. П. нечитий 2, о. Дудкевич 2, М. о. Галант 3, Сапонський 5, о. П. Хомин 3, о. Д. Лучинський 3, о. Теодорович 3, о. Гринюк 3, о. Т. Войнаровський 10, о. Білінкевич з Грибович 2, о. Мих. Коміричук 1, о. Л. Підгородецький 3, о. Т. Горинкевич 3, Волод. Моравський — Познань 5, Гулійчук Іван — Новий Тарг 10, о. Микола Білецький — Пашків 20 від себе, а 3·25 від церкви, Інж. Арсен Шумовський — Мшанів як вижа: Бандрівський 2, Денків 1, Божко 2, Гуменюк Хвеців 1, Бандрівський 1, Новак В. (Чех) 2, Пеняцький 1, Шевченко 1, Василь Задоянний 5, Обертинський 3, Н. Н. 1, А. Шумовський 7, Подлящецький 2, о. Омел. Менцінський — Рожиця Руська 20, о. Штокало П. — Кальне 10, Василь Чапля — Кальне 2, Зельський Іван і Фульмес Петро з Цехановець по 5 зол. Левицький Волод. Винники 30, І. М. Винники 5, о. Кордуба Мих. Сушно 7, Салюк Мих. Богданівка 5, Микитин Теодор Чемеринці 5, Громада Запитів — збірка 36·82, Воробець Михайло — Коршів збірка, а то: о. Василь Залуський 5, Зиновій Решетилович 10, Мих. Воробець 6, Наталія Воробцівна 6, Рул. Ржищинський 2, Марія Гордійчук 6, Дмитро Горбачевський 5, через Земельний Банк у Львові, а то: Б. Б. 20, Х. У. 20, Ф. Ф. 5·34, Міщер 1·97, Н. Н. 2, різні особи — дрібними кротами 3·33, Земельний Банк доложив 97·41.

По день 4. червня включно зложено: **8,792.18 зол. і 174 дол.**

Спростування: Через друкарський недогляд в попередньому виказі подана загальна сума замість **8,302,01 зол.**, 9,302.01 золотих.

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

Легкоатлетичні жіночі змагання.

20 червня н. р. відбудуться у Львові легкоатлетичні жіночі змагання як частина VI. Запорізьких Ігриш. В програму входять: 1) біг 60 м., 2) скок у височінь і довжінь з розбігом, 3) мети диском, ратищем і кулею, 4) гінці 240 м. (4 × 60) і 5) кошиковий мяч.

Змагунок можуть заголошувати Клюби до 15. н. м., складаючи по 1 зол. вписового за кожду.

Посмертні згадки.

Д-р Данило Насада, судля повітовий в Микулинцях. Дня 1. червня помер несподівано загально-поважаний громадянин, совісний народній робітник і щирий патріот д-р Насада. Вістка про смерть зробила на українську громаду пригноблюючо враженя, бо кілька день перед тим працював Покійний, як режісер місцевого драматичного гуртка. Бл. п. д-р Насада, як справедливий суддя, щирий і солідний працівник, людина високої освіти, зєднав собі симпатії не тільки серед Українців але й серед Жидів та Поляків.

Помер д-р Насада на запалення легенів по чотирох днях недуги. Слабе серце не витержало. Покійний був діяльним членом місцевих товариств, читальні „Просвіти" і У. П. Т. Був добродієм „Рідної Школи". Працював щиро всюди, де судилось йому перебувати. Родився він 24. XII. 1882 р. в с. Негівцях пов. Калуш. Як суддя був перенесений з Галича до Микулинець. Невдовзі мав бути заіменований окружним суддею у Тернополі. Похорони перемінилися в величаву маніфестацію. На похорон прибули делегації всіх місцевих українських товариств і державних установ. Прибуло дві делегації з Тернополя від філії „Просвіти" і від У. П. Т. Похоронний проціг обняв місцевий парох о. сов. Е. Кароль в асисті слідуючих священників, о. Клима Слюзаря зі Сушина, о. Е. Лопатинського з Прошови, о. А. Окуферка з Козівки, о. К. Бачинського з Минкович, о. сов. Мих. Світенького з Ладавчина, о. Б. Цурковського з Лошнева, о. Мандичевського з Нагужа, о. Миколи Декайла зі Струсова і о. Макарчука, рим. кат. адміністратора з Микулинець. Похорон випав величаво. На чолі похорону співав місцевий хор і грала тамошня орхестра. Покійного прашали від чит. „Просвіти" в Микулинцях, від філії „Просвіти" в Тернополі, від У. П. Т. та від судового повіту в Микулинцях. Тіло Покійника поховано в мурованому гробівці, який уфундувала читальня „Просвіти". В. И. П.

Михайло День, хорунжий 5. бригади УГА. помер трагічною смертю втопившися далеко від своїх у ставі рятуючи шкільну дітвору в часі прогулькн. Покійний повінчав учительський семінар у Сокалі з відзначеннями. По війні та по таборах у Тухолі мусів шукати посади аж у пулавському повіті. Там перебуваючися перед кількома днями разом із дітворою через став, на винайменому човні, впав жертвою свого фаху. Ось човно почало потопати на середині ставу разом з дітворою. Покійний кинувся рятувати дітей, з яких 14-ро виратував а чотирнайцятеро погибло разом з ним у ставі. В. И. П.!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич.

Станиславів, сала українського Сокола.
Четвер 11. VI. Пан Тварловський.
Субота 13. VI. Дні нашого життя.
Неділя 14. VI. Вій. 2—?

Український Театр дир. І. Когутяна.

Сколе, сала „Сокола".
Пятниця 12. VI. Чесна Зузана.
Субота 13. VI. Пейсахова Ніч.
Неділя 14. VI. Катеринка опера.

Щінева, Неділя 14. VI. Зрадливі мущини.

Струтин, Неділя 14. VI. Невдалий романс.

Театр переїздом до Косова і Кут дасть по дві вистави в Калущи, Станиславові, Коломиї, Заболотові, Снятині. 2—3

Дирекція неодержавленої гімназії У. П. Т. в Городенці подає до відома, що 1) вступні іспити до кляс II.—V. відбудуться в днях 22. і 23. червня; 2) вступні іспити до 1. кл. 27. червня від години 9·30 рано; 3) вписи до кляс I.—V. на шкільний рік 1925|26 відбудуться дня 27., 29. і 30. червня 1925 р. V. кл. відкриється, якщо зголоситься відповідне число учеників. — Зголошення також письменні, приймає Управа гімназії до 21. червня включно. 2097 2—3

Управа дівочої гімназії У. П. Т. з правом приходности в Тернополі повідомляє отсим, що вступні іспити до кляс II—VI. відбудуться в днях 22. і 23. червня, о год. 2. попол. Зголошення до дня 21. червня в канцелярії Управи. Вступний іспит до кляси I. відбудеться в дни 27. червня о год. 9·30 рано. Зголошуватися можна до 27. червня год. 8. рано. Вписи до кляс I.—VI. будуть відбуватися в днях 29. і 30. червня в часі між 8—12 рано і 3—5 попол. — *Д-р Никифор Гінняк* управитель. 2096 2—5

В приват. жін. семінарі учительсс. Василіянок в Дрогобичі відбудуться вписи 28. і 29., а вступні іспити 30. червня. При вписі на І. курс треба предложити: 1) метрику, 2) свідоцтво з 7. кляси вселюдної школи, 3) свідоцтво здоровля від повітового лікаря. Приватистки крім метрики і свідоцтва здоровля предложать свідоцтво моральности. На II., III. і IV. курсах є ще вільні місця. — *Управа семінара.* 2108 2—3

Дрібні оголошення.

НЕПРОМОКАЛЬНІ
ПЛАХТИ відпасовані
і також Полотна на метри
по низьких цінах
Спеціяльний склад лінолеум
і церат
2118 1—1
ЛЕОПОЛЬДА ГААСА
ЛЬВІВ, вул. ЛЕҐІОНІВ 3.

КОНЦІПЄНТ з перевоєнною практикою глядає негайно місця. Почта Поморяни, д-р Макух. 2100 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА сирота по священику, середних літ, пошукує місця до заряду дому, або т. п. Ласкаві письмені заголошення до Адміністрації „Діла" під „Марія". 2124 1—1

СТОРИ до вікон, тапети, лінолеум, меблеві матеріали, хідники дешево поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Качанес і А. Маргулєс Львів, Сикстуська 18. Телєф. 3348. Позір на фірму. 2119 1-10

ЧИСТИЙ вексель на 150 зол. з підписом п. Мурина Евстахія, згублений 5. VI. 1925 уневажнюється. 2121 1—1

ФОРТЕПЯНИ, Піяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, замінює готівкою фіяна, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 7-10

ПАРОХІЯ 3 км. під Станиславовом до заміни. Пів години ходу до української гімназії. Зголошення з чемности приймає дирекція „Злуки" вул. Голуховського 20. 2107 2—3

ФУТРО, японські лиси на високого мужчину в дуже добрім стані зараз до продажі в робітни Карпяка вул. Куркова ч. 11 а. 2087 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимивання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 8—10

Важне для Пань!
Фабрика капелюхів
2123 **Й. ҐОТТЛІБА** 1—3
ЛЬВІВ, пл. Стрілецька ч. 15.
приймає вже жіночі капелюхи фільцові після найновіших віденських моделів. Для поїзжих виконується в 24 год. **Спеціяльність в чищенню білих капелюхів, рівнож фарбує на найновіші краски.** Вимінює старі на нові з доплатою 7 зол.

Почення ніг,
рук, пахв і т. п. полбудеться певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мілїон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 9-10

ЛІКАРСЬКІ ПЛАЩІ
по 13 15 і 18 зол. п.
Склад „ХІРУРҐІЯ"
А. Л. ШВАРЦА
2104 Львів, Ягайлонська, 18. 2-3

ТАПЕТИ ЛІНОЛЕУМ ЦЕРАТИ ХІДНИКИ
ПОРУЧАЄ ПО НАЙНИЖЧИХ ЦІНАХ
Й. Ґольдберґ і Сини
ЛЬВІВ, вул. Сонішна 5.
2085 2—4

Управа повіт. жін. семінарія учитель. СС. Василіянок в Дрогобичі оголошує
КОНКУРС
на посаду учительки (ки) 1) історії і географії, або географії-природи. 2) Методики і педагогічних предметів.
Платня після умови. Жіночі сили можуть мати мешкання і харч в монастирі.
Зголошення з поданням кваліфікацій і доводу навчення вносити до Управи семін. 2108 а) до 1. липня. 2—3

З днем 1. червня ц. р. почав виходити журнал
„НОВА ХАТА"
присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства.
Одинокий того роду український журнал.
Передплата до кінця року для краю 8 зол. Для заграниці 2 ам. дол. або їх рівновартість. — Ціна одного числа 1·20 зол.
Адреси Редакції і Адмін. **„НОВА ХАТА", Львів, Русьна 18|II.** (домінка Нов. Часу).
2126 Телефон 30—13. Конто Почт. Каси Ощадности Кракін ч. 405.361. 1—1

ПРИ ЗАКУПНІ 1|3 ЧАСТИ ГОТІВКИ
РЕШТА НА 3-МІСЯЧНІ СПЛАТИ
КОНФЕКЦІЯ ЖІНОЧА І МУЖЕСЬКА
„VIENNAPOL"
ЛЬВІВ — ЛИЧАКІВСЬКА 7.
Одяги мужеські, реглани, плащі і костюми жіночі, плащі гумові жіночі і мужеські.
Замовлення до міри виконується на протязі 48 годин. Уділяємо також кредиту П. Т. Урядникам з proв нції. 2122 1—1
О 35 пр. дешеш як вкюда!

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 128 (10.511). Львів, субота 13. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Брутальний цинізм.

Гол. редактор центрального органу „малопольських організацій народових" „Слов-а посьск-ого", автор язикових законів (на спілку з Тугутом), автор конкордату, головний ідеольог екстермінаційної політики супроти інородців — проф. Ст. Грабські увійшов при допомозі тзв. польської демократії до кабінету свого брата, щоби „перевести в життя" конкордат і язикові закони в шкільництві, себ-то щоби все-ціло підчинити українсько-католицьку церкву державній адміністраційній владі та щоби з корінем знищити українське шкільництво.

Те поголовне нищення українського шкільництва розпочалося з моментом інсталяції польської влади в Сх. Галичині. Послідовне проведення ліквідації того шкільництва, руйнування 50-літніх здобутків українського народу в конституційній Австрії пішло всею силою пари тоді, коли польська держава, в радше її експоненти на „кресах" поділилися владою з „організаціями народовими". Заходами і під терором тих організацій та при кандидній співучасти легальних і нелегальних адміністраційних чинників спольонізовано понад 40 українських всенародніх шкіл, дві останні українські учительські семінарії, введено внутрішню й зовнішню польську урядову мову до українських гімназій, а тепер поставлено крапку над і,—засуджено на невідкличну смерть останні українські середні школи.

Перед місяцем мін. Ст. Грабські заявив пос. Підгірському з питомою собі безпосередньою щирістю, з цинічною брутальністю, що в українських гімназій він не лишить каменя на камені. І дійсно, в дуже короткому часі з'являються ухвали „кресової секції", в яких між иншим міститься отсей імператив:

„З новим шкільним роком злучити І. клясу одної з польських гімназій у Львові, Перемишлі й Тернополі з І. клясою тамошніх українських гімназій на клясі двоязичні, яко початок заміни тих гімназій на двоязичні".

А ця „заміна" є нічим иншим тільки неминучою польонізацією українських гімназій, повною ліквідацією українського шкільництва, заклинуванням вже не культурного життя, але сякої-такої культурної вегетації українського народу під Польщею.

Яким правом, на якій основі з таким божевільним садизмом, з таким брутальним цинізмом польський уряд під дрантивенькою заслоною quasi-концесій дозволяє собі глумитися над українським народом, калічити й нівечити його діти? Чи правом сильнійшого, правом скорострілів і гармат, чи може непочитальність створює у них „невідпорний примус" виконувати насильство? Але культурний світ дійшов до того рівня гуманности, що забороняє мучити звірята, карає мучителів коняк, псів і котів, а тут — в осередку Европи, після великої війни, після проголошення права нації, на очах всього культурного світу дозволяється мучити дітей, насилувати 7-миміліоновий народ. Яким правом? Чи на основі Трактату про національні меншости (при чому під „меншостями" розуміється незначні національні дроби, а не 7-ми міліонове населення), чи на основі рішення Ради амбасадорів, яке постановляє, що „етнографічні" (себ-то національні) відносини у Сх. Галичині вимагають окремого статуту, окремого уладження на „кресах" життя взагалі, а шкільництва зокрема? Чи може на основі таки польської конституції, яка постановляє творення вищих самоуправних одиниць, чи на основі польського закону про самоврядування з 26. вересня 1922, яким постановлено завести обмежену самоуправу Сх. Галичини з упривілеєнням польської меншости, але яким одночасно вирішено самоуправу між иншим в ділянці шкільництва і заснування українського університету до двох літ (до вересня 1924 р.)?

Але що нинішніх керманичів польської республики обходять закони. Таж ті „закони", навіть з упривілеєнням польського елементу, є тільки менше або більше патетичними деклямаціями на експорт. Всупереч своїй власній конституції, всупереч законові з 26. вересня 1922, всупереч міжнароднім постановам, а головно всупереч волі 7-міліонового українського народу ухвалюється всіми польськими голосами сойму Річпосполитої язикові закони, в яких в нівець зводиться елементарні і вже давно у важкім труді й боротьбі здобуті права українського народу.

Для самообманних міражів польська частина сойму, польська більшість виносить в шкільній ділянці „законну" постанову анахронічного характеру — мовляв —

„основним типом державної школи на вичисленій в арт. 1-ім території, по думці засади годження і лучення, для згідного співжиття людности національно-мішаних земель, а не її ділення, є спільна школа, що виконує на добрих громадян діти народности польської і неполської у взаїмному пошануванні їх національних окремішностей".

Зновуж в арт 6-тім тогож протиконституційного „закону" говориться про заведення утраквізму в середніх польських школах там, де батьки 150 учнів української й білоруської народности будуть домагатися запевнення їх дітям науки в матірній мові.

„Існуючі тепер — говориться далі — в цьому самому місті окремі середні загально-образуючі школи з викладовою мовою виключно польською і виключно українською будуть в міру можности получені в одну спільну двоязичну".

Отже провідною думкою 6-ого артикулу закону про організацію шкільництва для „кресів" є получення в утраквістичні школи окремих гімназій з польською й українською викладовою мовою. Виходило б з цього, що в „спільні двоязичні" школи будуть стягнені тільки гімназії в тих місцевостях де тих шкіл є по одній (одна польська й одна українська). А тимчасом перетворюється українські гімназії на „двоязичні" якраз в тих місцевостях, де є кілька або й кількана-стях польських гімназій — на те, щоби зліквідувати одну українську. І так у Львові з півтора десятка польських середніх шкіл, у Перемишлі й Тернополі по три, а тільки по одній українській. Отже п. Ст. Грабські з тих польських середніх шкіл жертвує по одній на quasi-утраквізацію, щоби тільки добити в кожнім з тих міст одиноку українську гімназію. А якже в такім разі осягнеться виховання „на добрих громадян держави дітей народности польської і неполської у взаїмному пошануванні їх національних окремішностей"? Коли „двоязичність" є основою „годження і лучення для спільного співжиття людности національно мішаних земель" та „пошанування національних окремішностей" Поляків і Українців, то чи дійдеться до здійснення цього величного „ідеалу", коли на „мішаній території" зникнуть тільки українські гімназії у Львові, Перемишлі й Тернополі, а далі існуватимуть **окремі** виключно польські середні школи не лише у Львові, Перемишлі й Тернополі, але й на цілій території Сх. Галичини (Самбір, Жовква, Рава руська, Сокаль, Рогатин, Бучач, Теребовля і т. д.). Ясно, що учням тих виключно польських навелень навіть не дасться нагадати познайомитися з „національними окремішностями" Українців, а не то, щоби їх заставлено шанувати ті окремішности. Цікаво й те, що щедрий Ст. Грабські не планує створення ані одної, вже не української, але хоч би „двоязичної" середньої школи на Волині, Холмщині, Підляшу й Полісю, тільки журиться українськими гімназіями у Львові, Перемишлі й Тернополі.

І тут міч. Ст. Грабські зі своїми сателітами в „кресової секції" виступає не як представник викончавчої власти держави, не як виконавець свого власного закону, тільки як мандатор „організацій народових". Зайвим було би пригадувати адміністраційний поділ Сх. Галичини, переведений на основі проекту і під напором „організацій народових", поділ, яким перемішано горох з капустою, намагаючись штучно створити польську більшість або основи для майбутньої польської більшости у воєвідствах львівськім і тернопільськім, а відтяти зовсім підкарпатсько-станиславівське воєвідство. Тут (у львівськім і тернопільськім воєв.) пущено в рух всі польонізаційні пружини, там (в станиславівськім воєв.) йде справа повільнійше. Там (в коломийській і станиславівській гімназії) покищо не приправляють двох „язиків" в нздії, що Підкарпаття й Покуття, відокремлене спольонізованими воєвідствами львівським і тернопільським, при відсутности хоч би одної української середньої школи на Волині, само засніжиться.

Отже не „годження і лучення", не „співжиття", не „пошанування окремішностей", тільки брутально-цинічна польонізація, ліквідація української школи, нищення української культури, каліченя українських дітей протиприродною і протипедагогічною „двоязичністю" — ось що лягло в основу політики експонента „організацій народових", ухвал „кресової секції".

Щож ми на те? Що на те українське громадянство? Мало освідомчити собі страхіття культурної загляди, а треба **діяти**, протестувати, одним суцільним фронтом пробтиставитися молохові польонізації й екстермінації, боронитися перед смертю. Цілий край мусить піднести голос протесту на численних вічах, політичні партії, культурно-освітні організації мусять протестувати у Варшаві і за кордоном, мусять цілий світ познайомити з приймами сучасного польського режіму і з польською „толеранцією". А в нутрі нашого громадянства мусить піти організація в глиб, мусить наступити цінке злучення в один ланцюх всіх громадських кілець, мусить наступити відбудова одного національного фронту, — бо тільки тим способом оборонимося перед заглядою, тільки тим чином не дамо на поталу наших дітей, тільки тоді найдемо гідну відповідь на брутальний цинізм гнобителів.

Поліційне слідство

В неділю після Чучмая і тов. з Українського клюбу в справі убійства селянина Федора Хоецького державною поліцією і поліційними агентами станиці Козин, Дубенського повіту на Волині.

Дня 14 квітня 1925 відбувався ярмарок у містечку Козин. Того самого дня вертало коло 5 год. пополудні з ярмарку селяне української національности з Пусто-Івани, віддаленого 4 км. від Козина. Між возвертаючими були: Гусарук Ілля син Максима, Гусарук Ілля син Михайла, Бабуш Кость, Гусарук Максим, Гусарук Роман і селяне с. Янівки (7 км. від Козина) Станиславчук Ілля, Мацюк Василь і Хоецький Федір.

Коло години п'ятої біля села Гарнізка (3 км. від Козина) дігнав названих селян возом селянин із Пусто-Івани, коршмар Поляк, доброволець польської армії Лентик Міхал. Вимінявши пішоходців, Лентик почав дуже бити свою конячку, на що зварнув йому увагу один з проїжджих Василь Мацюк, у відповідь на те Лентик почав бити Мацюка батогом так, що той почав утікати. В тому моменті витягнув Лентик револьвер та вистрілив кілька разів до Мацюка та ранив його важко на місці.

Бачили це свідки: війт села Хміяка Іван Сальчук, селянин Стрихачук Павло, селянки з Пусто-Івани Перетятко Антін і Бюмов а також усі товариші Мацюка. Важко раненого Мацюка відвезено до шпиталю у Львові, де він находиться і тепер.

Коршмар Лентик, бажаючи затаїти свій злочин, поїхав зараз на поліцію в Козині, де змалював всю подію як бандитський напад на нього.

Дня 18. квітня завізвав комендант козинської станиці Максимович до себе селян зі села Пусто-Івани на свідків вище описаної події. Між відваними були: Гусарук Ілля с. Максима, Гусарук Ілля с. Михайла, Бабуш Кость, Гусарук Максим, Гусарук Роман і селяне із Янівки Федір Хоецький.

На станиці поліції Вільковські, Щ'янські, Захарівські і кілька агентів почали під проводом комендантів Максимовича страшно катувати всіх відваних та вимагати від них зізнань, корисних для коршмаря Лентика. Їх силували зізнати, що раненій Мацюк Василь напав на Лентика а той боронячися був примушений ужити пальної зброї для власної оборони.

Арештованих било наперед палицями і гумовими нагайками, пізнійше товчено їхніми головами об стіни, далі колено багнетами і шаблями, наслідком чого всіх поранено на всьому тілі. Коли ні знущання не довели до бажаної мети, тоді придумано инший спосіб муки: арештованих замкнено до тісної келії а потім переслухувано їх кожного зокрема. Першого закликали до переслухання Хоецького Теодора, якого скатували до того міра, що мясо почало відпадати від костей. По такій екзекуції Хоецького вивіз

стили, причім наказано йому, щоби сказав своїм товаришам, що їх чекає, якщо не зізнають на Манюка, що він бандит, бо як того не зроблять то їх повбивають на місці.

Далі по черзі кликали всіх наших арештованих і мучили їх одинцем.

Федора Хоєцького в непритомному стані відвезено домів у село Янівку, де він перед тяжких мук і болю від ран, одержаних на поліції покінчив самогубством, щоби визволитися від терпіння.

Опівночи убитого теж селянина села Янівки Романа Хоєцького зараз повідомив про те команду повітової поліції в Дубні. Комендатура вислала до Янівки комісара слідчої експозитури, який списав якийсь протокол, при тому не вписав до нього ніяких свідків, але навпаки настрашив їх арештуванням.

Бажаючи закрити сліди поліційного вбивства, запросив комісар до Янівки приватну фельчерку Варжінку бутімто для секції трупа Хоєцького, а потім видав розпорядок про негайне поховання тіла вбитого Василя Хоєцького. Не звертаючи уваги на протест селян, що труна нагло померлого не можна хоронити без дозволу судової влади, комісар все одно настоїв на виконанню свого наказу і труп похоронено.

Щойно по двох тижнях на категоричне домагання селян приїхав до Янівки слідчий судді радивилівського району з лікарем і зробив ексгумацію та секцію трупа Хоєцького. При тій ексгумації лікар стверднв смертельні рани на тілі небіщика. Комендант Максимович почав тоді твердити, що Хоєцький Василь був умово хорим, але по належній аналізі мізку ствердив лікар, що вбитий був духово абсолютно нормальною людиною. На тому не спинялася каригідна та злочинна робота коменданта козинської станиці Максимовича, бажаючи діяти своєї мети, тобто затамування всяких слідів убивства, він наново арештував обох Гусарчуків синів Максима та Михайла, Бабиша Костя Гусарчиків Максима і Романа та відіслав їх у кайданах до Дубна, де їх посаджено до тюрми, а за кілька днів випущено на волю як безпідставно арештованих.

На всі ці вчинки поліцаїв, агентів і коменданта Максимовича цілковито не зареагувала тамошня місцева влада, як наприклад староство у Дубні і вони до нині ходять та урядують безкарно.

Внескодавці вносять. Високий Сойм зволить ухвалити: Взивається уряд, а з окрема міністерство внутрішніх справ і справедливости делегувати до с. Янівки, дубенського повіту на Волині спеціяльну слідчу комісію, в склад якої увійшли би посли з Українського клюбу для провірення тої трагічної події на місці.

По 25-ти літах.

Зїзд перших матуристів коломийської гімназії.

В колишній столиці Покуття, в колишньому визначному культурному й політичному центрі, теперішній нещасній і розгромленій подіями Коломиї зїздяться 13. ц. м. перші матуристи, ті, які перед 25 літами перші опускали пороги третьої з ряду української гімназії зі свідоцтвами зрілости в руках. Сьогодня ті люде є поважними громадянами, робітниками на ріжних ділянках життя. Вони вже самі випустили в світ поважні ряди інтеліґенції, а все таки по 25-ти літах вони збираються в тому осередку, де ходили з книжками, де мріяли горді сни, де їх молодечі груди розпирала радість життя, віра в правду, красу і добро та де довго знімався маестат першого директора коломийської гімназії, може одного з найсвітліших педагогів — пок. Софрона Недільського.

І зїздяться вони у важку добу нашого життя, коли правда, краса і добро є тільки мітом, є амброзією й нектаром тільки вийняткових одиниць, що вміють втекти від життєвої дійсности, жити якоюсь спеціфічною уявою в трансцендентальних сферах. Сьогодня в житті панує гніт, насилля, топтання особистої й збірної гідности людини й громадського колєктиву, і тому то більше ті, перші, що пішли в світ зпід руки пок. С. Недільського, і ті другі, і треті, і десяті леліють величні ідеали добра, правди і краси, що винесли цей світогляд з мурів тієї гімназії, з атмосфери, в якій клубилися благородні пристрасти, ширяли нові „революційні" ідеї, западали в душу нові леготи національних і соціяльних кличів. Коломия фортеця драгоманівського радикалізму, колиска могутнього січового руху, живий культурний і політичний центр, а на фоні того всього молодь з гір і з долів, з низьких стріх і робітничих хат, що рветься до сонця і світла, без засобів до життя, в голоді і холоді. А над тією молодою держить свій повелительний скіпетр батько, суворий і благородний батько, помічник і дорадник, приятель молоді, незрівняний педагог пок. директор С. Недільський. Чи не пригадуємо собі його монументальної, гранітної постаті, його імперативних слів, його ніжної, ледве помітної усмішки і його здержливого гніву, коли то перед одним його поглядом тремтіли, зовсім входили в себе — не лише учні, але й учителі. Зевес „omnipotens" — такою в нас була постать цієї вийняткової людини, великого приятеля, батька тих селянських і робітничих синів, що вчив нас правди й добра і краси, що відвертав від нас удари, що заслонював собою перед всемогучими рунниками.

Повних 23 літ (1894—1916) стояв пок. С. Недільський на чолі коломийської гімназії, виводячи її в пеленок „рівнорядних руських кляс" до вершин повної гімназії, розбудовуючи її серед дуже несприятливих умовин і певно та тверде кермуючи нею. Колишній віденський „січовик" (голова „Січи"), мав серце і розуміння тих думок і почувань, що нуртували серед молоді, мав зрозуміння життя і його стихійности.

Перші матуристи, що зїздяться 13. ц. м. в Коломиї, духово обєднаються зі своїм керманичем, першим директором пок. С. Недільським. Вони веднаються з ним духово тим більше, коли побачать нинішнє попелище. Та цього мало! Перші матуристи коломийської гімназії повинні заініціювати акцію в справі відтворення постаті невіджалуваного директора С. Недільського в його думках і творах, поведінці і діяльности. Варто цю величню постать передати памяти пізнійших поколінь у збірній монографії, варто воскресити цю благородну постать — тим більше в часі, коли над українською культурою, над молодю і учительством цаготять зловіщі оловяні хмари.

Не сумніваюся, що в суботу 13. ц. м. на зїзді перших матуристів коломийської гімназії видвигнеться клич: відтворім постать пок. Недільського, пошануймо його діяльність, а з тим і поставмо на вищий щабель нас самих, вихованків тієї гімназії!

Ф. Федорців.

Пурус паста до взуття дає сильний, чорний полиск.

Голод.

Бюлєтень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 11. червень. 1925 р.

Станиславівщина:

25. травня ц. р. відбувся в Станиславові Зїзд делєґатів сіл.

Ситуація в повіті:

Ямниця: 10 прц. поля необсіяно. Половина села не в силі вижити з поля.

Тязів: 25 прц. поля необсіяно. Минулорічний збір зїли миші. Село спалене підчас війни.

Делїїв: 20 прц. поля необсіяно. Село тільки частинно відбудоване. Одержано жито на насіння і по 28 зол. позички.

Дани: 10 прц. поля необсіяно. Село спалене, невідбудоване. Град вибив увесь збір. Одержано 500 зол. допомога і жито на засів.

Курилів: 10 прц. поля необсіяно. Село частинно спалене. В селі країна нужда.

Комарів: 40 прц. поля необсіяно. Село частинно спалене, 30 прц. населення голодує. Двір платить денно за роботу 40 сот. (без харчів); за пасовисько від одної штуки жадає 100 днів відробітку. Підяч обсіяв 50 прц. ґрунту, решту запустив облогом.

Межигірці: Увесь засів збив град, 15 прц. поля необсіяно. Збіже на засів в осені частинно одержано. Двір бере 85 зол. за пашу від одної штуки худоби. В селі голод.

Пацинкїв: Село спалене, 15 прц. поля не засіяно.

Сапогів: Голодує 35 родин.

Сілець: Село спалене, 10 прц. поля незасіяно, 60 родин без хліба.

Пасічна: Село спалене. Пшеницю зїли миші, 50 прц. поля не засіяно.

Козина: Спалена. Муха і миші знищили збіжя, 8 прц. поля незасіяно.

Підлуже: 5 прц. поля не засіяно, 10 родин без харчів.

Блюдники: Голоду 50 родин. Хати не відбудовані.

Топорівці: В селі крайня нужда.

Опришківці: Голодує 20 прц., 5 прц. поля не засіяно.

Височанка: Не засіяно 10 прц. поля, 50 прц. голодуючих.

Залуква: 5 прц. поля незасіяно, 10 прц. будинків спалених.

Хриплин: Миші зїли весь збір. Через 9 місяців стояла польська артилєрія, 20 моргів поля забрав скарб під залізницю, не заплативши. 10 прц. населення голодує.

Вікторів: Половина села спалена, 25 прц. голодуючих.

Черніїв: 25 прц. поля незасіяно, 6 місяців стояло військо. Двір бере за випас худоби 80—110 зол.

Радпа: Збір зїли миші. 10 прц. хат спалено.

Забереже: 30 родин без хліба, 10 прц. нового засіву знищено посухою. Озимину зїли миші.

Загвіздя: 10 прц. поля необсіяно.

Св. Станислав: 25 прц. населення голодує, 50 прц. будинків спалено.

Пітричі: Зовсім знищене, невідбудоване. 50 голодуючих, 5 прц. поля необсіяно.

Крехівці: 10 прц. поля необсіяно, 60 родин голодує.

Дрогомирчани: 40 родин голодує, 10 прц. поля необсіяно.

Тустань: 50 прц. населення голодує, 20 прц. поля незасіяно.

Семаківці: Село спалене. Ще не відбудоване, 20 прц. населення голодує, 25 поц. поля не засіяно.

На конференції ухвалено звернутися до Краєвого Комітету за допомогою бодай для найбідніших сіл, а саме: Межигорець, Делїїва, Тустань, Семаковець, Медухи, Лавів, Козини, Майдану, Височанки і Сапогова.

Дальше ухвалено поробити заходи для боротьби з визиском поміщиками селян, які використовують нужду села і платять за денну роботу 40—90 сот. (без харчів) і побирають лихварські ціни за пасовиска. Сконстатовано, що без дешевого кредиту (його взагалі нема) господарка неможлива, а держава за цю справу у відношенню до українського села не дбає.

Ухвалено поробити заходи, щоби в спалених і знищених торік селах негайно застановлено стягання податків до кінця жнив 1926.

Головою Повітового Комітету вибрано д-ра Ю. Олесницького.

З плебісцитових надужить.

За яких дітей вчиняться шкільні декларації?

В громаді Березина жидачівського повіту внесли декларації з домаганням польської мови навчання в школі Антін Шиманський за Генка 5 літнього і Івана 3 літнього, Марцін Осеніцкі за Володислава 3 літ., Кароль Затварницкий за Тадея 1 рік, Анна Затварницка за Павліну 5 літ., Іван Шиманьский за Володислава 13 літ., Марія Цай за Володислава 3 літ. і Маріяна 1 рік, Свідзіньскі за Софію 2 роки, Анна Недзельска за Сабіну 13 літ., Павловска Анеля за Иосифа 5 літ., Софія Яримович за Дому 4 літ., Петро Цай за Анелю 2 літ., Микола Цай за Єлену 1 і пів літ., Іван Заблоцкий за Ольгу 1-місячну, Станислав Рубальовский за Генку півторарічну і Стефку 4-місячну, Гриць Фацієвич за Параньку 4-літну і Івана 2-літнього.

Зайокне поучення шкільного інспектора.

Мешканці громади Демянів, повіт Рогатин внесли 53 декларації за 80 дітей з домаганням української мови навчання в школі. На це прислав п. інспектор з Рогатина до уряду гром. в Демянові поучення, що в польській державі згідно зі шкільним законом пільно вносити декларації лише з домаганням польської мови навчання в школі. На підставі такого поучення місцева учителька Полька змушувала дітей до підписування польських декларацій. А тим, що не вірили в законність інспекторського поучення, радила підписувати декларації мовляв на те, щоби „діти їх могли вчитися релігії", а були то в дійсности декларації з домаганням польської мови навчання в школі.

От так то все після „законних моральних та педагогічних засад".

Жандармська інтервенція.

До села Пнів, жовківського повіту, приїхав дня 25. V. емеритований жандарм, замешканий в Добрусині Петро Главічка, та почав підступом і грозьбами вимушувати на селянах підписи за польською школою. Коли селяне скупились перед ним, то ловив дітей 12—16 літних і казав підписувати родичів на деклярациях. Коли слідуючого дня селяне: Гринько Маріка, Настя Кордуба, Марта Бабійка, Федько Віхоть, Танька Бабій і ин., котрих діти в їх неприсутности підписали декларації, явилися в нього, то він з лайкою накинувся на них та загрозив, що запровадить їх до криміналу.

В селі Воля жовтанецька лісничий обіцює позволити пасти в лісі дрова коровам тим, котрі підпишуть деклярації.

„Просвіти" у Франції.

Починаючи цих кілька стрічок, хочеться повторити за Франком відомі слова: „Гей розілялось ти руське горе, геть поза ріки і геть поза море". Хоч з другого боку є не явище дуже симпатичне, що наші люде стараються зараз створювати свої огнища, як тільки найдуться поза межами рідного краю. Надчи за тим, що бачили й пізнали в краю, приступають до заснування „Просвіт", щоби таким чином занести на чужину щось таке, що пригадувало би їм рідну сторону.

З останніх двох літ маємо вістки про повстання „Просвіт" в Бразилії, Аргентині, Мексику, на Кубі, а з минулому року створили наші емігранти у Франції два товариства „Просвіта" в місцевостях: Bruay, Pas de Calais і Marles les Mines.

У першій з названих місцевостей існує від осени минулого року українське т-во „Просвіта", засноване заходом емігрантів з Наддніпрянщини й Наддністрянщини. Зараз після заснування замовив видїл т-ва потрібні часописи, афіші на сходини і більшу кількість пес, котрі певно служитимуть аматорам для відповідних вистав.

У відділі чотирох кільометрів від Bruay находиться місцевість Marles les Mines і тут під впливом „Просвіти" в Bruay повстало друге товариство тої самої назви.

Хоч воно засноване в березні 1925, всеж таки про нього маємо дещо докладнійші відомости. На протязі місяця березня відбули члени трое сходин. Програма сходин: освітний реферат, дискусія, хоральні співи і товариські забави. Члени обох „Просвіт" відвідують себе взаїмно. Члени „Просвіти" в Mines взяли корпоративну участь в Шевченківському святі „Просвіти" в Bruay. Справоздавець пише про свято так: „Ми в числі двайцятьох походом пішли до Bruay та забавились там від 4-ої до 11-ої год. вечером. Це свято зробило велике враження на всіх наших членів". На третіх сходинах був у гостини в Marles заст. голови з Bruay. Тоді вибрано видїл, полагоджено адміністраційні справи і замовлено потрібні книжки та драматичні пєси.

Управа „Просвіти" в Bruay спочиває в руках гром. М. Дучимінського як голови і Я. Журавля як секретаря. Головою „Просвіти" в Marles є Гр. Мурин (родом з Тернопільщини), секретарем В. Німкович (родом з Дрогобича, б. уч. VI. кл. української гімназії в Стрию в 1921).

Обом товариствам бажаємо найкращих успіхів. Важне, щоби члени „Просвіт" приглянулися добре життю культурних народів, порозуміли, в чому лежить тайна успіхів поодиноких народів. Це будуть цінности, які перенесені на рідний ґрунт, стануть помічним засобом у нашому поступі.

Оба т-ва вписалися в члени львівської „Просвіти", заплатили вкладки і передплатили всі видання т-ва разом з „Народньою Просвітою".

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ще про ситківку.

Ситківка, як я вже здається згадував, це одно зі щасливих нових слів, витворених нашими спортовими фільольогами. Воно не поганить мови, ні не впроваджує нікого в блуд, як от „недужище" чи „їдунка", а просто ясно висловлює те, що треба.

Здавалося би, що Українці, маючи такий добрий вислів на таніс, запалиться до тої гри, як до фербля чи преферанса. Минулий рік показував, що так воно й буде, про що я згадав у одним з фейлетонів. Все, що сяк-так володіло ногами, переробляло біля на ситківкове вбрання і росом пилягало на границя.

Спеціяльно токи біля „Академічного Дому" були все повні грачів, чи так кандидатів на грачів. Цілий божий день від ранішого ранку до пізного вечера гомоніла українська гутірка переміщана англійськими термінами, з легким коломийским наголосом. Національні меншости приглядалися і одні (вишком) раділи, а другі (явно) хвилювалися.

Так було минулого року... Цей рік показався зовсім инакшим.

Відновлена і поправлена площа даремно ждала на своїх. Минали дні, ба навіть тижні—ніхто не зголошувався. Управа вичікувала, а далі ваяла і відчинила ворота на розтвір і крикнула: „хто вірить у Бога, хочби тільки й після старого завіту, нехай входить!"

Національна меншість, яка ще минулого року раділа (вишком), що й Українці мають ситківкову площу, гуртами посунула в ворота.

Знову наповнилася гамором площа, знову задудніли сусідні дахи від мячиків

Але вибраний народ, побіч богато хиб, має одну велику прикмету: Все і всюди вживає жовт пана.

Українська площа загула польською мовою, як площі на Цитаделі чи Пелчинській. І ж звук притягнув і другу національну меншість, яка в свою чергу, користаючи з нагоди, покепкувує собі з Червоноросів.

Зачасті ворота (на Великі свята) викидували на почервонених устах погорджливу усмішку і таку меншь-більш розмову:

— Och! jakie piękne listki chi-chi-chi!

— A jak to ładnie wygląda chi-chi-chi.

Хто з Українців чує таке, плаче, що не чує. А котрий не чує, чекає зі спущеною головою, терпелино і без роботу, може за годину-дві вдасться йому захопити тіх. Зовсім як батьки і діди під староством.

В одним і другім випадку сам собі винен.

Дипенція площі ждала на замовлення своїх і не діждалася.

Мусіла отворити площу для чужинців, хоч... не мусить говорити по польськи до них і бути певічливою до нас.

Galaktion Yinka.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Дижісія Бенеша?

„Форвертс" повідомляє з Женеви, що там кружляють чутки, начеб становище Бенеша було захитане, бо політика малої антанти зазнала чевдачі наслідком англ.-франц. порозуміння. В Женеві числяться навіть з можливістю димісії мін. Бенеша, бо вже й його прихильники зачинають гостро критикувати його політику.

Радянський ґар. пакт?

З Риги повідомляють, що радянський посол у Римі предложив 10. VI. знову тром балтійським державам: Естонії, Латвії й Литві заключення гарантійного пакту. В разі конфлікту одної з тих держав і з державою, що не належить до пакту, самі члени гарантують невтральність, а в разі конфлікту між державами, що входять у склад членів гарантійного пакту, спірні справи має рішати мировий суд, який мається утворити на спільній конференції.

В Мароко.

Офіц. звіт про положення в Мароко: Натиск неприятеля зростає незначно, головно на еспанські становища, на зах. і ск. частях Марока Війська готові відперти наступ.

Заборона ґазової війни.

10. VI. генеральна комісія Ради Союза Народів прийняла текст протоколу в справі заборони ведення газової й бактеріольогічної війни між сторонами; котрі підпишуть протокол. Предс. комісії Картон де Віяр заявив, що висловлює безсумніву погляд усього цивілізованого світу, підкреслюючи незвичайно велику вагу того акту. Ґен. комісія прийняла теж внесення про введення застереження для держав, які сусідують із СРСР. Усі транспорти зброї для Румунії, Латвії, Естонії й Польщі не підлягатимуть оголошенню.

Заворушення в Китаї.

Набережна англ. і японська плавба в Шанґаї здержана. Кораблі одержали приказ не причалювати до Шанґаю, а викладовувати вантаж в инших пристанях. У демонстрації в Пекіні, хоч була злива брало участь багато народа. 40.000 люда було на зборах. Рішили вислати студентам у Шанґаї мілїон кит. долярів підмоги. Дальше домагаються відшкодування для родин убитих, відкликання чужих концесій і японського й англ. консулів. Відділи армії Юнан перекупили залогу найбільшого урядового кружляка й вона затопила його. 200 люда згинуло.

Італія і ґар. пакт.

В Женеві йшли переговори між італ. дел. Шіяльоею та Чемберленом і Бріяном у справі участи Італії в ґарант. пакті. Ч. і Б. заявили, що ніщо не є на перешкоді участи Італії в пакті.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне число „Діла" сконфіскувала прокуратура за кінець передової статті п. з. „Факт доконаний", за три великі уступи зі статті п. з. „Концесії" і за один уступ зі статті п. з. „Єпископський стиль".

— **Непорозуміння чи зла воля?** Під таким заголовком появилася в останньому числі нашої газети новинка, в якій було сказана, що комітет допомоги політичним в'язням не поставив харчів арештованим українським студентам. Нині представник того комітету виясняє нам, що під вповажнього дня дістали харчі всі політичні взагалі а в тому числі і арештовані студенти. Перед тим не доставив комітет їм студентам тільки тому, що не знав про те, що студентська кухня, яка студентам доставляла харчів, вже від кількох днів нечинна. Довідавшися вчера про те, комітет взяв харчування арештованих студентів на себе та післав їм зараже реставраційний обід.

— **Шпіонська афера у Варшаві.** З дальших доходжень у справі Балахової та Зубова вічнилося, що документи з польського генерального штабу і з міністерства летництва доставляв студент варшавської політехніки і контрактовий урядник варшавського летунського парку Вацлав Поточьські. Він одержував докладні інструкції від Зубова про те, які документи викрадати. В звязку з тою самою справою арештувала вчера варшавська поліція високого урядника, референта одного з найвідповідальнійших відділів у міністерстві залізниць Банаха, що теж доставляв Зубову документи. Банах тішився у міністерстві найбільшим довірем і тому дістав найвідповідальнійший відділ та був втаємничений у всі справи. За доставу документів діставав він по 400 долярів місячної платні. Як бачимо, то польська столиця не грішить непродажністю своїх найвищих урядників. Зубова донині не арештовано. Польська преса інформує, що він далі скривається у одному з чужих посольств у Варшаві.

— **Вбийство учителя на поліції.** На вчорашньому засіданю сойму поставив білоруський клюб нагий внесок у справі вбийства учителя Войтовича, якого арештувала поліція, а з якої він вже не вийшов, бо став жертвою знущань та побоїв. У відповідь на цей внесок заявив представник уряду, що уряд не може дати рідні Войтовича нікого відшкодування через те, що його вбив не державний урядник, а поліційний конфідент, який не є державним урядником.

— **Український Брайтбарт.** Дня 14. червня в 3. год. пополудні відбудеться на площі 19. п. п. на цитаделі публичний виступ відомого нашого атлета А. Богатирова, на якому він зademонструє свою фенокечальну силу. Через нього переїде шість особових авт. Сорок людей буде гнути шину на його плечах. Богатирів зігне в зубах без помочі рук грубу залізну штабу. На грудях і голові атлета розбиватимуть величезне камінє. На закінчення відбудеться французька боротьба між Богатировом і Чорною маскою. Побачимо, хто сильнійший — розреклямований Жидами „Поляк" Брайтбарт, чи скромний український атлет Богатирів. Його продукції мала нагоду бачити наша публика вже кільки разів, та деяких із заповіджених точок не доводилося у Львові бачити ще нікому.

— **Напад на радянське посольство у Варшаві.** Польська преса принесла вістку, що на днях якась весела „компанія" пяних польських патріотів вдерлася до Римського готелю, в якому міститься радянське посольство, та почала там велику авантуру. Телефонічно завізвано поліцію, яка арештувала спитах патріотів та посадила їх в тюрму. Посол Войков зажадав від польського уряду сатисфакції за нарушення екстериторіяльности посольського будинку.

— **„Дороблякийся промисловець".** Недавно внесено у соймі інтерпеляцію в справі видачі гр. Альфредові Потоцкому пільгового закордонного пашпорту за 25 зол. Виявилося, що в поданню за паспортом бідний граф подав, що йому прислуге право на пільговий пашпорт тому, бо він є бідним „дороблякийся щойно промисловцем". Воно виглядає на клюни. П. Потоцкий закпив собі з польської влади, та вона на цьому не попалилася і пільговий пашпорт йому видала. Розумний граф Потоцкий! Та ще розумнійші від нього, видно, ті, що видавали пашпорт.

— **Паніч монахом.** Поліція далі ловить бандита Паніча, а він кпить собі з усіх видрав і преспокійно грабить. Львівська „Газета повання" приносить нову сенсацію про нього. Паніч заповів листовно одному священикові в пшеворському повіті, що того а того дня прийде до нього в гостину, а тому просить, щоби він зібрав в одно місце все золото та срібло і гроші задля вигоди, бо пізнож потім аж пошукувати? Ясно воно буде вкупі, то йому лекше буде все це забрати. Священик повідомив поліцію. Означеного дня в означений годині поліція зробила засідку, але Паніч не явився через кілька годин. Всі в домі священика були поденервовані та вичерпані. Кілька годин пізнійше заїхала перед плебанію бричка, а з неї висів якийсь монах. Монах ввійшов до помешкання та заявив, що хоче бачити пароха в церковних справах. Пароха не було. Але був органіст. Монах спитав його про причину здивування. Той розповів йому історію з Панічом. В часі розмови монах витягнув нагло револьвер, загрожав органістові смертю, на випадок якщо він крикне або порушиться. Казав йому вложити до грубки голову а на плечі поставив йому попельничку та заявив, що це бомба. За той час забрав все дорогоцінне, що було в хаті, витягнув з бюрка заховане срібло і золото і найспокійнійше відіхав. Все це виглядає на легенду, та видно, що в пшеворському і инших повітах це можливе.

Дописи.

Кути повіт Косів. Дня 17. травня н. р. відбулося в Кутах посвячення угольного камня під будову „Народнього Дому". Свято заповіджено в цілому повіті два тижні наперед і тому при гарній погоді випало величаво. Площа, на якій має стати одноповерховий, мурований дім, ледви змістила зібраних місцевих міщан і селян із доокольчних сіл. На жаль треба ствердити, що на свято не прибула вся місцева інтелігенція. Лише горстка її, що займається народньою працею на всіх ділянках життя, була й тут всецілко занята. Акту посвячення і замурування грамоти довершив о. декан Юліян Герасимович при асисті оо.: сотрудника Володимира Стефановича, Василя Григорчука й Володимира Микитюка.

По посвяченню наступили промови, а перший промовив сенїор покутських народніх робітників о. сов. Волошинко Стефанович. У своїй промові подякував пп. Дмитрукам, Мафтеєві й Марії, кутським міщанам за подаровану площу під будинок. „Ваш княжий дар — казав він — є великим пілом, що не затреться в памяти кутських Українців". Далі вказав на велику ціль „Народнього Дому" і взивав усіх до спільної праці. При кінці подякував будівничому п. Василеві Баланові, який безкорисно виготував плани й підняся безплатно вивести будову. Не поминув теж і цілого Комітету, в склад якого входить: завідатель Старих Кут о. Вол. Микитюк як голова, будівничий Василь Балан як містоголова, вчитель Михайло Гоцко як секретар і директор Іван Цюпрак, суддя Сильвестер Каратницький, судовий урядник Михайло Чомій, начальник громади в Старих Кутах Лука Тамюк, міщане з Кут: Мафтей Дмитрук, Василь Пдзюк, Атанасій Подинський, Степан Галицький, Михайло Губчук і Осип Галицький, як комітетові та всіх Кутчан і Старокутчан, що безплатно добули й звезли камінь і викопали рови під фундаменти.

Далі співували привітні промови і п-д-р Петро Рошляк адвокат в Косові від повітової орґанізації в Косові, п. Лепета начальника громади з Москалівки від філії „Просвіти" в Косові і п. Лепкапюка, сепяника зі Старого Косова від товариства „Народний Дім" у Косові.

Наконець „Народний Дім" у Кутах, що тягне свою історію ще від 1900 років, пройшов уже фазу застою, минув голосові паради і сварки, а вступив на шлях реально-творчої праці. Новий комітет, молодий духом, взявся до діла з повною енергією і посвятою. Особливо голова й секретар, душа цілого апарату, не оглядаються на ніякі перепони, не бояться ніяких перешкод, а ведуть працю послідовно, витревало й самопевно. Позитивні наслідки їх праці вже тепер очевидні. І коли праця піде й далі такою самою дорогою, то незадовго судовий повіт Кути буде мати свою власну хату. *Сяйв.*

З судової салі.

(Від власного кореспондента.)

Новий великий політичний процес у Рівнім.

Закінчення процесу „УНПО".

Рівне 8. червня 1925.

(Останне слово обвинуваченних — проголошення присуду, — демонстрація обвинуваченних.)

Доказове поступування в справі — „УНПО" — замкнено в середу 3. червня. В четвер і пятницю промовляли: Прокуратор, оборонці, а також складали заяви і вияснення в тзв. „останнім слові" обвинувачені. Многі признавали приналежність до „УНПО" — але вини за собою не визнавали. „Ми боролись за кращу долю українського народу", „за загарбані права", казали деякі, „за право до життя" — „за волю і свободу" говорили инші.

„Вірю, що незадовго зірве український народ кайдани — і вощади та ласки не прошу" — сказав обв. Алімбович.

В суботу і неділю тревали наради над присудом — а в понеділок в 10. год. ранку його проголошено.

Цілий суд окружений військом, кінною і пішою поліцією.

На салі розправ 40 жовнірів — на гостро і багато поліції.

Впроваджено обвинуваченних і окружено їх юрбою узброєних людей.

Військо окружило трибунал! У тих, що явились на розправу з вільної стопи, переведено основну особисту ревізію перед тим, як впущено їх на салю розправ.

Точно в 10. год. ранку проголосив председник Грохольські присуд силою котрого засуджено: 11 обвинуваченних на 8 літ тяжкої вязниці для кожного — всім без виїмку зарахування слідчої тюрми; 25-ох обвинуваченних суд звільнив від вини і кари. Всі обвинувачені дістали разом 204 роки тяжкої вязниці.

На салі моторошька тишина. Опісля розлягається страшний плач жінок і дітей обвинуваченних: „Господи! За шо не така кара і такі знущання"! Плачуть також деякі жонїри — плачуть, а в їх руках коси з гострими батютами! Дуже прикрий момент.

Позиція озброєних силою сама та сама дові забудування.

Виводять обвинуваченних, і зараже оточує їх живий мур війська і поліції. Нараз лунається з грудей обвинуваченних пісня: „Ми гайдамаки!" Поліція пробує криком заглушити спів — та не в силі цього вчинити. Дехто сорокій — а обвинувачені проспівують „Ми гайдамаки" — затягли „Не пора", а опісля „Ще не вмерла!" Повільно і святочно гремить слова наших визвольних пісень — між столітніми деревами парку Любомірських.

Позволено Українцям-католикам відвідати засуджених у тюрмі — а ці кліпки нещасних на дусі — починають поробити всякі правні заходи — які могли б бодай в деякій поправити долю засуджених.

Всі надіялись що засуджених буде що найбільше 20 зможе обвинуваченних. Роблено формальні заклади за те, що половина з засуджених дістане дім поправи з вимірюванням слідчої вязниці — вивок розвіяв однічі всякі ілюзії. — *ШК.*

Зі спорту.

Вісти з „Українського Спортового Союзу".

Спортове свято українських шкіл.

Спільне спортове свято українських державних ґімназій (головної і філій) та Ві. учит. державної семінарії відбудеться дня 1. червня 1925 р. на майдані Сокола-Батька. Цей прилюдний виступ має виявити, як занимається шкільна молодь рухівкою і спортами та які осяги може поставити в легко-атлетичних змаганнях.

Програма з 10 точок була така обширна, що три точки прийшлося відложити на инший день, а саме біг через пітки, межівку і мет ратищем.

Насамперед виступили ученики низших клас обох ґімназій (по 120) та розташувалися на цілій площі, довкола якої на лавках і підвищеннях тору циклістів зібралася численна публика: батьки, запрошені гості і молодь инших шкіл.

Куратовію львівського шкільного округа репрезентували радн. Матіїв, радн. Коцюба і радн. Копач.

Хлопчаки були повбирані в чорні штанці та білі сорочки, йшли в колоні рівно і складно. Вазилися в „Яструба та квочку", „Чорноморця-Біломорця", „Тоетяка" та кільки инчевих гор. Забави були свобідні і веселі, але без сваволі. Хлопчики уважно слухали сигналів сирени, швидко виконували приказн, так що возвищені серед відділів провідники зі старших учеників не мали з дріботою великих клопоту.

Ще краще пішли легкоатлетичні вправи учеників висших клас.

До бозставного бігу молодших учеників стануло з кожної ґімназії по 6 учнів. Головна ґімназія перемогла, беручи 360 метрів у 48'8 секундах. Ученики висших клас пробігли 4 × 100 метрів. І тут головна ґімназія в складі: Шухевич, Підлісецький, Скоробагатий і Старосольський взяла верх, добувающи осяг 50 секунд.

В нагороду за обі штафетові біги одержали переможці наговори, які призначила куратовія львівського округа з фонду, визначеного на ту ціль міністерством віроісповідань і освіти: бронзову статую лицаря з мечем і щитом на мармуровій пістані і бронзову скриночку.

Зразкова лекція шкільних рухівкових занять з учениками VII. кл. вийшла безвогонно. Хлопці, перекажемо гарно збудовані, вправлені рівно і складно. Пізнати було на них додатний вплив шведської рухівки.

Найбільше зацікавлення викликали змагання командного мича між дружиною головного заведення (жовті сорочки з синіми обвідками) і філії (червоні сорочки). Цілий меч тривав 1 годину. В першій половині суддював уч. VII. кл. Запозецький Б., в другій п. В. Решетилович, член колегії суддів копаного мича.

Обі дружини виступили в рівносильному складі, але лінії були не однаково обсаджені. І так напад філії з Терешкиним був дещо сильнійший, за те головна ґімназія мала без сумніву дішну залогу і зручнійшого воротаря.

Кінцевий виспід 2 : 0 у користь головної ґімназії принатали прихильники дружини рясними оплесками. В нагороду одержала побідна дружина наплечник і новий меч.

На загал гра була завзята навіть місцями гостра, але без помітних промахів.

До легкої атлетики стануло від головної ґімназії і філії по 3-ох учасників на

Завдяки корисній трансакції з перворядною закордонною фабрикою **ПАНЧОШНИЧИХ** виробів продає фірма **„ОЛЬКА“** першої якости сверпитки, рукавички і т. п. по фабричних цінах **Львів, Ринок 35** (біля Н. Торговлі. Тел. 1394.)

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

МАКС БУРКЕР запрошує всіх давніх своїх гостей до відвідин цілковито відновленої і уладженої

Кавярні „ІМПЕРІЯЛЬ“, Легіонів 5.

Всілякі часописі французькі, англійські, німецькі і краєві.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ! Від 7 до 9 рано відомі снідання, що складаються зі шклянки бідет кави, одного яйця і булки з маслом за 75 сот.
Вечером давніт при спеціяльній музиці під батутою капельника CSOKI.
2069 3—3

кожного роду змаганъ, від семинаря до одного.

В бігу 100 м. першу нагороду здобув Старосольський (12·4 секунд), другу Шукевич. (В передбігу кращий час мав Корчуба з філії).

У скоку вдаль осягнув Старосольський 5·76 м. і першу нагороду взяв Прощишин —оба з голозної гімназії.

Скок вгору: І. Прощишин 144см., ІІ. Скоробагатий. Кулею 5 кг. кинув найдальше Ординець (10·65 м.), другий Булик, третій Ганушевський (з гол. гімн.).

В меті кийком (quek) І. нагороду здобув Підгайний (29·80 м.). 2. нагор. Климко (оба з гол. гімн.).

В скоку з жердкою визначився найбільше Бішко з семинаря (2 м. 48 цм.), що по відпаді Прощишина зайняв перше місце.

До ситківкових змагань стануди тільки ученики головної гімназії. Судіювали д-р Тисовський і Т. Франко. В семіорах першу нагороду здобув З. Сасик, другу Дрогомірецький, в юніорах В. Бачинський та Ю. Олесницький.

По закінченню змагань відбулася роздача нагород. До зібраних змагунів і гостей виголосив коротку промову дир. І. Кокорудз. Згадав про високий стан руханки у старинних Греків, про занепад у середновіччу і відродження спортів і рухапки у нових часах та про їх педагогічне, військове і естетичне значіння. Навязуючи до слів Платона й Еврипіда, остерігав молодь перед пересадкою в спортових зачатках, бо така односторонність зі шкодою для духового розвитку веде до занедбання в науці.

Нагороди були двоякі: дружинові й особисті, одні й другі переважно практичні, потрібні для руханки і спортів: пружинові тягавки, розтягачі, совги, мешти до бігу, їдунки, наплечник, годинники, крім того образи, альбум, каламарі металеві та инші річи.

Всі ті нагороди були вручені п. директором переможцям. Є надія, що наші змагуни без огляду на нагороди і відзнаки справлятимуть дальше й удосконалюватимуться до дальших і ще кращих осягів на славу рідного спорту. Наш спортовий матеріял нічим не гірший від инших і при масовім спортовім руху під умілим проводом і наші спортовці стануть на відповідній висоті. *Т. Франко.*

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 21-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу“ в місяці червні 1925 в золотих:

Евген Чиж Оріховці 5, Карманський Добромиль 4, Кася Цьолко, Стефанія Козакевич Самбір 10, Емілія Кадайська Станиславів 10, читальня „Просвіти“ Ряшів 15, Целевич Волод. Львів 10, д-р Лесь Кульчицький Львів 10, службовики Кр. Союза Ревіз. у Львові а то: Капуста Микола 10, Ольховий Василь 9, Федак Іван 9·50, Бодиар Михайло 8, Левицький Роман 8, Корчинський Михайло 9, Лужняк Степан 9, Тураш Степан 7. Біганський Михайло 5, Лемішка Ольга 4, Крук Марія 4, Хомяк Василь 3, Воробець Віктор 6, Храплявий Евген 5, Федак Софія 3. Воєвідкова Люба 3, Триш Степан 3, Раковський Роман 5, Кубаєвич Василь 4, Коваль Іван 3, Грабар Іван 5; Олекс. Довбенко Болеславец 5, о. Ф. Ортинський Топільниця 5, Дмитро Жук, Добра 5·74, Петро Задворницький Перевлини 10, Марія Батінківна Болеславец 10, Антонія Довбенко Болеславец 10. До дня 6. червня 1925 р. включно зложено: **9.035.42 зол. 174 дол.**

Посмертні згадки.

Інж. Евген Михайло Лисий, директор залізниць ЗУНР. помер у 49 році життя дня 23. травня ц. р. у Варшаві, де й відбувся похорон при великому здвизі народа і співучасти делегатів українських залізничників зі Станиславова. Покійний, уроджений 1876 р. в Глубічку, середні школи покінчив в Коломиї, а техніку у Львові. По відбуттю практики в приватних фабричних підприємствах вступив у 1900 р. до залізничної служби. Яко совісний і спосібний урядник став у 1918 році начальником залізничих warstatів у Львові. Розвал Австрії не дав йому спроможности обняти того ста нового. Покійний зачинався в Станиславові і обняв поладу директора українських залізниць. По відвороті українських військ остався Покійний в Станиславові і ділив долю і недолю всіх инших зльокалізованих службовиків. Завдячи його товаришам удалось Покійному обняти становище директора фабрики „Паровіз“ у Варшаві, на якому становищі працював до послідних хвиль свого життя. В. И. П.!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.

Станиславів, сала українського Сокола.
Субота 13. VI. Дні нашого життя.
Неділя 14. VI. Вій. 3—?

Український Театр дир. І. Богутяка.

Сколе, сала „Сокола“.
Пятниця 12. VI. Чесна Зузана.
Субота 13. VI. Пейсахова Ніч.
Неділя 14. VI. Катеринa опера.

Чінева, Неділя 14. VI. Зрадливі мущини.

Струтин, Неділя 14. VI. Невдалий романс.

Театр переїздом до Косова і Кут дасть по дві вистави в Калуши, Станиславові, Коломиї, Заболотові, Снятині. 3—3

Управа приватної мужеської учит. семінарії УПТ. в Станиславові на основі уховали Старшини Кружка УПТ. в Станиславові в порозумінню з Головною Управою УПТ. у Львові, подає до відома: 1) В шк. р. 1925/26 отвирається курс приготовляючий і перший, коли до 18. червня ц. р. зголоситься і вложить вступний іспит найменше по 40 кандидатів на оба курси. Іспити відбудуться 19. і 20. червня ц. р. При вписі предложити: а) метрику (укінчення 13. згл. 14 літ), б) свідоцтво укінченої з добрим успіхом 6. згл. 7 кл. всенародньої, або 2. згл. 3. кл. школи середної, в) свідоцтво здоровля, виставлене на приписаним блянкеті новітовим лікарем, г) у випадку перерви в науці свідоцтво моральности. Коли відповідне число учеників не зголоситься, курсів не отворяться. 2) II, III. і IV. курсу в 1925/26 шк. р. не отвирається. 3) Іспитова такса і вписове як в державних семінаріях. Оплата за науку по 25 зол. місячно. — *Управа.* 2129 1—1

Семинар Сс. Василіянок у Львові, Потоцького 95. Вступні іспити на II, III. і IV. рік семинаря, як також до всіх клас семиклясової школи вправ з правом приладности будуть відбуватися 22 і 23. червня. Вступні іспити на І. рік семинара назначується на день 23. червня год. 8. рано. Зголошення устні і письменні приймає дирекція кожного дня від 8—1 год. До зголошення треба докучити: а) метрику, б) свідоцтво фізичного здоровля, в) останне шкільне свідоцтво. Вписи до всіх клас відбуватимуться 21, 22, 23 і 24. червня від 8—1 год. перед пол. Звертається увагу, що до чотирьох нищих клас школи вправ приймається також хлопців. — *Д-р М. Чубатий.* 2127 1—2

Безплатна лікарська поміч для вагітних жінок. Що понеділка від 12—1 год. в полудне в домівці тов-а у Львові при вул. Ходоровського 15. (бічна Вронівської) біля Цитаделі ординує безплатне для вагітних жінок лікар д-р О. Подолинський в порадні матерей львівської філії українського краєвого тов-а охорони дітей і опіки над молодю. 1—3

Заходом „Львівського Бояна“ відбудуться в суботу (13. VI.) в малій салі Лисенка в год. 10. вечером Товариські сходини з танцями для членів і ними запрошених гостей. Гостям раді. — *Видія.* 2128 1—1

На будову Нар. Дому на Личакові зложили горожане тої дільниці по 2 долари: Вп. Із. Громницький, книгарник, Оттава і Ор. Дума, Із. Дейнека зложив 3 дол. На вкладкову книжочку Дністра ч. 13041 зложили Вп. д-р Ст. Федак 10 зол. Ф. Процюк 3 зол. Тов-о „Дністер“ 100 зол. На вкладку в Союзі ч. 7250 Вп. Ор. Чайківський з Команьчі 2 зол. Натомість підмовила датку Нар. Гостинниця. — Всім Жертводавцям складає щире Спасибіг — *Видія Читальні.* 2133 1—1

З повн. нозд. гімназії ім. М. Шашкевича в Чорткові. Вступний іспит до приготовної і до 1. класи відбудеться дня 27. червня в год. 10. рано. Зголошуватися належить до 26. червня включно. Вступні іспити до клас від II—V. відбудуться дня 24 і 25 в 3. год. попол. Зголошуватись належить до 23. червня. — *Управа Гімназії.* 2130 1—2

В приватн. жін. семінарії учительсс. Василіянок в Дрогобичі відбудуться вписи 28. і 29., а вступні іспити 30. червня. При вписі на І. курс треба предложити: 1) метрику, 2) свідоцтво з 7. класи вселюдної школи, 3) свідоцтво здоровля від повітового лікаря. Приватистки крім метрики і свідоцтва здоровля предложать свідоцтво моральности. На II., III. і IV. курсах є ще вільні місця. — *Управа семинара.* 2108 3—3

З української гімназії у Дрогобичі. Вступний іспит до І. класи відбудеться дня 24. червня о год. 9. рано. Зголошуватися належить у дирекції гімназії до дня 23. червня включно. Вступні іспити до клас від II.—VIII. відбудуться дня 22. і 23. червня в 8. год. рано. Зголошення до дня 21. червня. — **Д-р Осип Турянський.** 2070 4—5

Шкільні сходини членів „Союза Українок“ відбудуться дня 12. VI. 1925, в год. 6-ій попол. в салі „Бесіди“ з слідуючим порядком: 1) Звіт з Конгресу у Вашингтоні. 2) Звіт з діяльности Головного Виділу „С. У.“ 2117 2—2

Дрібні оголошення.

РУТИНОВАНИЙ аплікант адвокатури обійме концепісторуру. В. О. Тернопіль вул. Чайнецького 9. 2105 2—3

НОВІ ноти. В. Безкоровайний: 1) „Ноктюрн“ — скрипка, 2) „Збірка пісень“ — квартет смичкочий. 3) „Вальс“ A-dur — фортепян, 4) „Легкі твори“ ч. 2 — фортепян. 2110 2—3

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміною готівкою фірма, існуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 8-10

ФУТРО, японські лиси на високого мущину в дуже добрім стані зараз до продажі в робітни Карпяка вул. Куркова ч. 11 а. 2087 5—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

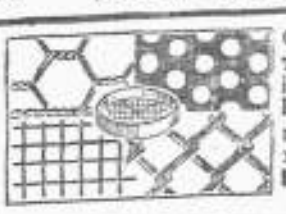
Д-р Ілько Кибик

відкрив адвокатську канцелярію і веде її в

ОБЕРТИНІ.

2113 2—2

ХТО НЕ ЗНАЄ фірми **„ХІРУРГІЯ“** складу лікарських інструмент в Львів, Ягайлонська, 15.
2104 в) 2—3

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелена до вікон. Рафи, Сита, Шнайпарська газа. Бляха дирчована. — І. Конрад, Львів, Пасаж Федерів.

Окоугний годинник стінний канцелярійний, шкільний, до перенакою або кухні — раз на тиждень до накручування

Перша рата **5 зол.**

Слідуючі чотири рати складанкою П. К. О з двопітною гаранті ею висилаю негайно за післятатою

Маріян ДАЄВСЬКІ

1938 **Львів, Академічна 20.** 5—5

RAST & GASSERA

МАШИНА ДО ШИТТЯ

є найліпша ФАБРИЧНИЙ СКЛАД у ЛЬВОВІ **вул. ГОРОДЕЦЬКА 53.**

2065 3—8

Новий розклад їзди.

Дня 5. червня війшов у життя новий розклад їзди заїзниками.

Зі Львова відходять потяги:

(Зірка означає — поспішний).

До: Ценшина 7·40, Катовиць 10·10, Пйотровиць 3·25. 18·20*, 20·55, Познання (через Катовиці) 15·25*, Живця 0·05, Холма 17·45.

До: Варшави (через Рейовець) 14·10, 17·45 (від Рейовця посп.), 23·15, (через Розвадів) 11·15*, 19·30*, Лодзі 17·15, Граєва (чер. Ковель) 10·10, Ковля 18·50, Вильна (через Ковель-Берестя-Білосток) 10·10, (через Сарни-Барановичі) 20·20.

До: Бохні 19·20, Підволочиск 9·35*, (від Тернополя особовий) 23·20, Рівного 13·55, 22·20. Тернополя 6·30, 9·35*, 16·12, 23·20, Здолбунова 13·55, 22·20, Борислава (Стрий) 9·35*, 19·25, 23·55, Лавочного (Стрий) 6·30, 16·05, 17·05, Нового Загужа 8·00, 23·45, Самків 14·30, Коломиї 14·00, Снятина 9·40*, 10·05, 20·00, 23·00, Станиславова 6·50, Яворова 7·05, 17·30, Підгайців 7·35, 17·08, Рави Руської 8·10, Стоянова 6·50, 17·38.

До Львова приходять:

З: Ценшина (чер. Краків) 22·00, Катовиць (чер. Краків) 19·05*, Пйотровиць (через Краків) 6·15, 8·20*, 17·20, Познання (через Краків-Катовиці) 12·35*, Живця (ч. Краків) 9·50, Холма (чер. Рейовець) 19·50.

З: Варшави (ч. Рейовець) 6·00, 11·45 (via Розвадів) 8·45*, 18·10*, Лодзі (через Розвадів) 7·50, Граєва (чер. Ковель) 17·35, Ковля (чер. Волов. Волинський-Сапіжанку) 8·40, Вильна (Волод. Вол.-Ковель) 17·35, (via Сарни-Барановичі) 7·10.

З: Бохні 9·20, Підволочиска 12·00, 16·55*, Рівного 7·10, 16·10, Тернополя 6·15, 12·00, 16·55*, 21·45, Здолбунова 7·10, 16·20, Борислава 7·25, 16·00, 17·55*, Лавочного 9·52, 22·10 23·17, Нового Загужа 7·00, Самків 10·10, 19·10, Коломиї 12·10, 21·30, Снятина 5·45, 9·25*, 17·00, 17·37*, Яворова 7·30, 17·40, Пістаєць 7·50, 21·10, Рави Руської 8·25, Стоянова 9·00, 18·45.

Ширіть наш часопис!

КАСИНО В ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Baccara

Гра відбувається на данцігські гульдени 25 гульденів = 1 англійському фунтови.

1—1 Інформації про подорож 2132

в ВАРШАВІ. Телєф. 157—31

і за посередництвом бюра подорожі

Касина в Цоппот.

ВІЛЬНЕ МІСТО ДАНЦІГ.

При кінці липня і в серпні цикль Вагнерівських опер в Цоппотітським лісі.

В КОСОВІ, в гарно положеній вілі можуть мати приміщення літники з пілим удержанням. Кімнати сонячні, гарні, сухі, разом з удержанням, харч чотири рази денно, смачний і обильний в ціні 7 зол. денно від особи. Доходячих гостей приймається на обіди. Зголошення Е. Лукашевська, Косів. 2131 1-4

РЕДАКЦІЯ „Молодої України“ купить або заміняє за власні видання — всі річники „Дзвінка“. Зголошення слати на адресу редакції: Львів вул. Зіморовича ч. 3. 2093 2—2

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 129 (10.512). Львів, неділя 14. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Неділя 14. червня 1925. Площа Сокола-Батька.

Руханковий попис шкіл У.П.Т.

Півтори тисячі вправляючих.

Початок точно о год. 4. попол.

204.

„A imię jego jest 44" — пророкував Конрад, герой Міцкевичівської патріотичної містерії „Дзяди". Ціла низка фантастів на протязі десяток літ даремне силкувалася розшовпати цю кабалістичну цифру, розкладаючи цифри та підкладаючи під них найріжнороднійші імена. Та всі зусилля кабалістичних дослідників не дали ніяких вислідів мабуть тому, що вони вперто силкувались бачити будучого „спасителя" в одній особі, тоді як Міцкевіч правдоподібно мав на думці збірну особовість.

В пошуканні за розв'язкою слід би приноровити теж теорію Айнштайна, теорію цифрової зглядности. Бо й яка суттєва різниця є напр. між цифрою 44 і 204? А за те цифра 204 має більше змислу. „Спаситель" рішучо міститься в тій новій цифрі, яка — як колись Вернигора своїми пророцтвами — засвітила з „кресів" на нинішніх виконавців колишніх сподвижників визвольних містерій польського народу.

204 — це вже не кабалістична, а дійсна, хоч з першого погляду, апокаліптична цифра! Це цифра 204 літ тюрми, на які в Рівному засуджено 8. ц. м. дійсних чи мнимих членів УНПО. Ця цифра не вимагає зусиль. Вона промовляє до кожного, що має хоч крихітку людяности в собі, промовляє відразливими вязничними казематами, мріями, надіями й сподіваннями за життя похоронених людей, промовляє болем, терпіннями і розпукою матерей і дітей.

Другого дня Зелених Свят у Рівному, де ще недавно суджено трьох українських послів, стала перед „кресовим судом" сотня українських селян й інтелігентів, обвинувачених в приналежности до повстанської організації. Акт обвинувачення закидував їм, що піддержували звязки з „диверзійними ватагами", що намагалися відірвати Волинь від Польщі і з тією метою лаштували вибух всенароднього повстання. І справді деякі обвинувачені відкрито й гордо признавались, що не в силі були довше терпіти знущань і нужди, що думали про те, щоб вирватися з тієї тюрми, що називається „кресовим режімом", що кайдани, наложені на український народ, вже занадто важкі, щоби можна їх було довше носити. Так зясовували мотиви своїх намірів, невчинків, деякі обвинувачені. Та одночасно виявилося, що й тут не обійшлося без провокації, що поліція втягнула в конфіденціональну, шпигунську службу кількох здеморалізованих молодих людей, які не лише займалися доносництвом, але й поширювали „організацію". А все те діялося під проводом поліції. Ком. Зьоловскі через провокатора Созонта Панасевича поширював повстанську організацію в горохівському повіті, доставляв револьверів, старався за військові документи, — одним словом був „діяльний" і в нагороду за те став надкомісаром поліції.

Очевидно, арешти супроводжалися нелюдськими побоями, що обвинувачені висвітлювали на розправі, а що не находило ніякого відгомону серед „кресових" суддів, бо — мовляв — побої не належать „do rzeczy".

Довга, двотижнева розправа — поза признанням деяких обвинувачених — не ствердила основ обвинувачення. Свідки-селяне в один голос не підтвердили писаних до польських протоколів зізнань, тільки поліцаї, шпигуни і конфіденти в одно повторювали свої твердження, одержані на основі таємної розвідки. Всеж таки це не перепинило прокураторові домагатися для 3-ох обвинувачених кари по 8 літ, а для инших по 4. Трибунал був ще щедрійший. Він аж 10 обвинувачених засудив по 8 літ вязниці, 31 по 4 літа, без вчислення слідчої вязниці, а решту звільнив.

Ось так 41 громадян, втягнених в провокацію, хоч деякі з них думали про волю, одержали в сумі 204 роки тюрми. Цей страшний засуд потряс всіми. Ридали не лише жінки і діти засуджених, плакали не тільки черстві селяне, але й залубілі вояки, хоч не-української народности, нишком втирали сльози, тримаючи в руках наїжені кріси. Якаж була відповідь засуджених повстанців? Вони не просили пощади, не втирали сльоз, тільки з їх очей сипалися вогненні іскри, а з їх грудей під супровід кайдан зірвалася пісня, в якій висповідувано ненависть до ярма і рабства, в якій славлено волю і змагання до волі.

В камінну тюремну могилу замуровано разом на 204 літ 41 українських громадян, зачинилися за ними тюремні брами, завмерла визвольна пісня, але вона знайде широкий відгомін в серцях мільонів.

„Я борюся за те, щоби ви не стягали з нас останніх штанів!" — сказав один з обвинувачених; я бажав визволити з ярма наш український народ!" — говорив другий. А в цих висловах міститься зміст національно-політичної й соціяльної боротьби українського народу.

Польський повстанець Тимко Падура співав колись і надихував тією піснею українські маси про те, що

„Вже більше літ двісті,
Як козак в неволі..."

викликує з води дніпрової свою долю. А тепер ту загублену долю викликуватиме український народ не з води, а з тюрми, з великої страшної тюрми.

Апокаліптична цифра 204 западе глибоко в душу українського народу. Не треба буде великих зусиль, щоби її розвязати, бо вона промовляє не фантастичною кабалістикою, а страшною дійсністю.

204 літ тюрми! Це доказує, що тут вміють відповідно оцінювати ідейні пориви і вміють шанувати право. То тільки, як нас щоденно поучує польська преса

„W innych krajach, jak słyszę, trzyma urząd [drabów,
Policjantów różnych, żandarmów, konstabów;
Ale jeśli miecz tylko bezpieczeństwa strzeże,
Żeby w tych krajach była wolność — nie [uwierze".

(*A. Міцкевич* — „Pan Tadeusz".)

Жертва насильства.

Китайські події.

Китайські події стали тепер осередком скупченої уваги всієї світової політики. Безпосередньою причиною того були, як це ми вже інформували, події в Шанґаю. Півторамільйонове місто та величезний промисловий центр і одна з найбільших пристаней світа стало видовищем малих у початках, але далекосяглих у своїх наслідках подій.

Китай зі 400 мільйоновим населенням став від кількох десяток літ ареною визиску та експльоатації чужинців. Найбільше визискують його ті, що є найсильнійшими, отже: Англія, Америка і Японія і наконець Франція. У самому Шанґаю є на ділі два міста, багате прекрасно побудоване і вивіноване европейське і бідне, нужденне китайське. В чужинецькій дільниці є навіть окрема чужинецька поліція, яка підлягає дипльоматичному корпусові під проводом чужих переважно англійських офіцерів. Цей величезний контраст між багатством та нуждою двох шанґайських дільниць впадає сильно в очі кожному, хто там уперше найдеться.

Чужинецькі фабриканти до того всього використовують немилосерно китайських робітників а навіть малолітніх дітей. Почалися шанґайські події від страйку китайських робітників на японській прядільній фабриці. В часі демонстрацій страйкарів один Японець убив китайського робітника. Цей інцидент викликав страшне негодування серед всього китайського робітництва. Застрайкували всі робітники з инших фабрик.

В европейській дільниці міста зробили з того приводу велику демонстрацію китайські студенти. Чужоземна поліція ужила зброї та спрямувала кілька сальв у безборонних демонстрантів, не попередивши їх навіть про те. Впало понад 10 молодих студентських трупів, а кількадесять ранено. Цей акт насильства над безборонними демонстрантами викликав обурення серед всього китайського народу. І зовсім слушно звичайні страйкові демонстрації перемінилися в повстання проти чужинців, проти насильників та експльоататорів. Шанґайців піддержав цілий Китай. Рух поширився тепер і на инші міста, замешкалі чужинцями.

Великодержави замість старатися втихомирити розбурхану стихію, замість шляхом компромісу дати якусь сатисфакцію китайському урядові та жертвам непотрібної стрільби, поставили домагання до китайського уряду, щоби той дав їм, великодержавам Англії та Японії сатисфакцію. Ось яка льогіка та яка мораль усіх імперіялістів!

Нещасний той Китай! Цеж завдяки інтригам тихже великодержав нема в ньому по нинішний день супокою. По нинішний день панують там удільні генерали, що не визнають пекінського уряду, та тішаться у тій своїй протидержавній роботі підпержкою то Англії, то Японії, то Америки, то Франції. Китай нині подертий, розшматованой і слабий. До того довели його великодержави тому, бо це в їхньому інтересі. Деж була би їхня експльоатація, деж були би їхні барищі в Китаю, як би він був позбавлений внутрішніх генеральських крамол, як би він творив сильну, сконсолідовану державу?

Европейська, переважно англійська, преса порівнує теперішний протичужинецький рух в Китаю з боксерським повстанням з 1900 р., що теж був звернений проти чужинецького насильства. Тоді боксерське повстання здавили всі европейські імперіялісти спільними силами. Дійшло до такої ідиллі, що навіть французький десант оперував під проводом німецького генерала. Очевидячки, що в таких випадках для насильників щезали власні порахунки та ворожнеча. Тоді громили боксерів і російські війська, що йшли теж вкупі з усіми иншими „приятелями" Китаю. Заняття Пекіна скінчилося тоді величезним міжнародним скандалом. Китайську столицю разом з цісарською палатою грунтовно розграблено, повивожено з неї величезні неоцінені скарби. В грабунках найосновнійшу участь брали генерали, а про низшу братію то вже й казати не приходиться. Московські царські стратеги були до тої міри солідними, що забрали навіть ратифікований китайсько-російський договір незвичайно великої політичної ваги та були за всі ці свої подвиги ще й відзначені. Цей період від боксерського повстання до японсько-російської війни так і звали „безобразовщиною" від одного військового авантурника, що звався Безобразов, та що припав був дуже до серця Миколі II. Він то був одним з тих, що спричинив потім японсько-російську війну, а скомпромітували Росію.

Нині відношення чужих сил у Китаю змінилося. Німеччини і Росії нема. Замість тої останньої працюють там комінтерн і дипльоматія СРСР. І один і друга мають в Китаю особливо серед китайської

Поляки! Українці м. Львова!

В неділю, дня 14. червня ц. р. о 12-ій год. в полудне відбудеться у великій салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ" у Львові, вул. Рутовського 22.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

з рефератом:

Стан українського шкільництва а зокрема оборона української школи ім. Шашкевича у Львові.

Явіться численно для обговорення цієї дуже важної справи.

Народня Організація Українців міста Львова.

молоді, великий успіх і то виключно тому, що виступають проти англійського, японського, китайського та французького насильства та підпорядкування національно-революційній китайській ідеї.

Великодержави інформують світ, що теперішні руки в Шанґаю та инших китайських містах — не діло большевиків. Ми є противежного погляду. Всі ці події, всі ті протиіужинецькі настрої беруть свій початок перш за все у насильствах та інтригах, у безпощадній експльоатації великодержав. Вони, великодержави підготовляють пригожий для большевизму грунт, вони торують шляхи для большевицьких заливів у Китаю.

Цеж не випадок, що найбільший китайський національний революціонер, небіщик д-р Сун-Ят-Сен, перший президент китайської республики і творець найбільшої в Китаю політичної національно-революційної партії Гоміндану нетільки не кооперував із большевиками, але вайшов з ними у політичний союз, дозволив своїй партії еволюціонувати в напрямі комунізму. Англійці, Японці та Французи не полишили по смерти Сун-Ят-Сена поза межами своїх інтриг і Гоміндану. Вони ужили всіх зусиль на те, щоби до нього ввести теж непорозуміння і таким чином розбити, ослабити ту найбільшу китайську партію. Та попри неї наростає в Китаю тепер нова китайська комуністична партія, яка підпорядковується московським наказам і якої великодержавним політикам поріжнити та розбити не вдасться. Своїми вчинками та політикою насильства великодержави причиняються виключно до її розросту та скріплення. Теперішні китайські події, започатковані в Шанґаю, можуть скінчитися нічим, можуть бути насильно зліквідовані тим міждержавним десантом, що його вислали туди Японія та Англія, китайських патріотів може тим разом знов знищать великодержавні кулі, бомби та гранати. Та такі й тим подібні збройні інтервенції великодержав цілком не розвяжуть великої китайської проблєми ні для Китаю ні для великодержав. Здоровий національний гін самозбереження поведе Китайців все одно не шляхом добровільного надівання чужого ярма на свою шию але шляхом визвольної боротьби, шляхом економічного та політичного визволення зпід насильницької опіки імперіялістичних держав.

Американський уряд, як подає „Таймс", бачить „властиву" причину заворушень в тім, що від 30 літ всі середники комунікації та велика частина земних багатств того краю найшлися під чужою контролею, в атмосфері інтриг і міжнародньої

Пурус паста до взуття хоронить шкіру

дипломації. Гарно сказано. Але риби з цього бажали витягнути відповідні консеквенції для себе разом з Америкою всі великодержави, то в Китаю прийшло би до спокою і він піднявся би власними силами на таку або й більшу височінь ніж Японія. На жаль того не хоче зробити ні Америка ні инші держави а через те прийде час, що всі вони мусітимуть пожвитися гіркими овочами власної політики. **в. м.**

Сівачі бурі.

Краківський „Час" про ухвали „кресової секції".

Треба бути справедливим і треба признати, що з усієї польської преси правого напрямку серед загального божевілля тільки єдиний краківський „Час" час до часу має „lucida intervalla". Розглядаючи останні ухвали „кресової секції", він зазначує, що минулорічні язикові закони були вислідом порозуміння між правицею і лівицею, між Стан. Грабським і Ст. Тугутом. Останні ухвали „кресової секції", затверджені радою міністрів, є надихані виключно Ст. Грабським, бо так дуже яскраво носять вони характер його своєрідних поглядів. Особливо драстичними є ухвали в шкільній ділянці.

„Ті ухвали—пише „Час" в статті „Уряд і східні кресы"—стоять на становищі, що в обсягу всенародського й середнього шкільництва слід заступити засаду національних шкіл (білоруських й українських) засадою шкіл двоязичних. З тією метою, починаючи з новим шкільним роком, на окраїнах має бути введена „згідно з бажаннями батьків" (?) у всенародніх школах двоязична наука. При числові „згідно з бажаннями батьків" тому поклали ми знак запиту, бо їх можна двояко вияснювати: або такі бажання є загально висловлювані, а уряд заведе двоязичні школи, щоби їх (себ-то ті бажання) задоволити; або що уряд тільки там заведе двоязичні школи, де батьки на те погодяться. Одначе здається, що перша інтерпретація є слушнійша, хоч знову за другою промовляє те, що б-та точка називає „школи руські" поруч „шкіл руско-польских". Справа вимагає авторитативного вияснення".

Зайвим було би входити з мін. Ст. Грабским і з краківським „Часом" у дискусію на тему інтерпретації числову „згідно з бажаннями батьків". Вистане запримітити, що те „бажання батьків" друкується у нас в рубриці під написом „З плєбісцитових надужить". Населения домагається виключно української школи, але старости, інспектори, поліцаї й инші агітатори „організацій народових" терором змушують малосвідомих селян підписувати декларації за польською чи за „двоязичною" школою. Годиться теж завначити, що відомий вожака подольської поміщицької кліки Ценьскі видав друкований поклик до своєї братії, поручуючи їй, як має тероризувати в часі передвівку малоземельних серед і двірську службу, примушуючи її заявлятися за „двоязичною" школою.

„Також і в обсягу середніх шкіл — пише далі „Час" — точка 7 передбачує ступневу утраквізацію українських гімназій, на разі у Львові, Перемишлі й Тернополі. Заповіджено, що почнеться тимчасом від заучення перших клас, після чого в дальших літах піде утраквізація всіх клас тих гімназій. До того слід додати, що уряд зовсім мовчить про створення на польських землях (!) українського університету (до чого зобов'язалася Польща в р. 1922), а тільки заповідає відновлення катедри української літератури в Кракові (яку колись займав бл. п. Третяк) та створення Studium slavicum в Кракові. Ось так матимемо обрис розвязки язикового питання в шкільництві, який зовсім іде по лінії голошеній відставним проф. Ст. Грабським, теперішнім міністром освіти.

„Хіба зайвим було би підкреслювати, що всі ті ухвали збуджують дуже багато і дуже поважних сумнівів. Переведення утраквізації українських і білоруських шкіл, з головно тих перших, з природи річи стрінеться з великими трудностями. Будуть це трудности натури політичної й технічної. Українські політики приймуть утраквізацію всенародніх й середніх шкіл як атут, вимірений проти досьогочасної рівноправности їх народу в обсягу шкільництва. А також і польське населення дуже діймало відчує факт, що польські діти (в громадах, де Поляки є меншістю, одначе всетаки настільки численною, щоби мати власні школи) будуть помішані з українськими дітьми і будеться їх вчити не в польській мові, але в двох мовах, що може вести до легкої їх українізації".

Можемо впевнити краківських консерватистів, що їх страх за українізацію є зовсім не на місці, бож утраквізація шкіл буде тільки теоретичною, в суті річи всі „утраквістичні" школи будуть суто польськими. Але йдім далі:

„Але й технічно не легко собі уявити утраквізацію, а ще важче її перевести. Утраквізація хіба полягатиме на тому, що половину предметів будеться вчити по польськи, а другу половину по українськи чи білоруськи. А це мусить викликати колізії, головно в середніх школах. — Увесь цей помисл, нажинений кабінетові п. Ст. Грабським, не видається вам щасливим. На окраїнах („кресах") він викличе велику внутрішню бурю, — щоби тільки вона не перенеслася на заграничний терен, — а нічому не причиниться до піднесення шкільництва на окраїнах, такого сьогодня невдоволяючого, ані не зблизить національностей до себе. А не ятрити, але заспокоювати певно було метою Ради міністрів. Гісї мети — на нашу думку — не можна осягнути тими засобами. Без сумніву „ухвали" стануть предметом завзятих дискусій у нас і за кордоном. Тому мусітимемо ще нераз повертати до їх програми".

Очевидно, і ми ще нераз вернемо до цієї справи. Можемо запевнити польських можновладців, що нічим чином не допустимо до топтання нашої молоді і нашої культури.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які вчасли шкільні декляравції з домаганням української мови навчання:

Повіт добромильський.

1) Аскамін 47 деклярацій за 60 діт., 2) Бережава 50 дек. за 65 діт., 3) Бірча 17 дек. за 30 діт., 4) Бірча стара 27 дек. за 40 діт., 5) Боневичі 41 дек. за 50 діт., 6) Березка 51 дек. за 68 діт., 7) Добрянка 30 дек. за 42 діт., 8) Грабівниця 39 дек. за 52 діт., 9) Городиска 38 дек. за 51 діт., 10) Грозьова 51 дек. за 61 діт., 11) Губичі 39 дек. за 50 діт., 12) Явірник руський 62 дек. за 92 діт., 13) Ямна горішня 29 дек. за 48 діт., 14) Ямна долішна 51 дек. за 72 діт., 15) Катина рустикальна 30 дек. за 49 діт., 16) Коростенко 67 дек. за 106 діт., 17) Красичина 47 дек. за 59 діт., 18) Кожапіль 58 дек. за 91 діт., 19) Коморовичі 24 дек. за 41 діт., 20) Кописно 40 дек. за 91 діт., 21) Коневець 6 дек. за 7 діт., 22) Кропивник 47 дек. за 60 діт., 23) Ліщини 27 дек. за 41 діт., 24) Липа горішна і долішна 41 дек. за 60 діт., 25) Лопушниця 33 дек. за 50 діт., 26) Ліскувате 58 дек. за 91 діт., 27) Ліщава горішна 48 дек. за 68 діт., 28) Ліщава долішна 39 дек. за 50 діт., 29) Лозина долішна 36 дек. за 52 діт., 30) Лішко 73 дек. за 97 діт., 31) Мякова 46 дек. за 58 діт., 32) Малява 31 дек. за 41 діт., 33) Мігова 45 дек. за 77 діт., 34) Нанова 37 дек. за 51 діт., 35) Нове село 24 дек. за 29 діт., 36) Папортно 60 дек. за 65 діт., 37) Пятниці 32 дек. за 47 діт., 38) Полянка 30 дек. за 46 діт., 39) Посада новоміська 42 дек. за 50 діт., 40) Перевільниця 49 дек. за 86 діт., 41) Паткова руська 74 дек. за 91 діт., 42) Рудавка 52 дек. за 73 діт., 43) Смільниця 31 дек. за 51 діт., 44) Смеречина 28 дек. за 41 діт., 45) Сопітник 27 дек. за 60 діт., 46) Стерява 47 дек. за 121 діт., 47) Стебник 34 дек. за 43 діт., 48) Суфчиця 52 дек. за 66 діт., 49) Тарнава 50 дек. за 72 діт., 50) Тойця 37 дек. за 51 діт., 51) Трушевичі 62 дек. за 86 діт., 52) Творстанець 42 дек. на 53 діт., 53) Велике 28 дек. за 45 діт., 54) Волиця 23 дек. за 32 діт., 55) Воля корінецька 33 дек. за 41 діт., 56) Військо 73 дек. за 110 діт., 57) Жогатин 68 дек. за 88 діт., 58) Спільна 47 дек. за 66 діт.

Разом внесено **2449** деклярацій за **3481** дітей.

Не подали жадної відомости слідуючі громади: Добра рустик., Добра шлях., Гвоздець, Юричівка, Катина шлях., Котів, Крайна, Кремінь, Кузьмина, Ліщавка, Лодинко гор., Лінчі, Лопушанка, Лякова, Новосівці коз., Ярославка, Посада рибот., Риботичі, Розпуття, Розтока, Войткова і Войтківка.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це повний захист у добі лихоліття!!

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

ЗАГУБЛЕНЕ ЗВЕНО.

(З нагоди відкриття візантійських фресків у Львові.)

Від кількох днів гомонить і колишеться світ львівських археольогів сензацією, що моглаб навіть байдужого для справ археольогії ляїка вихилити з рівноваги. В найстаршому із храмів Львова, у вірменському соборі, якого початок кладе Зіморович під 1364 роком, відкрито найавтентичнійші в світі візантійські фрески.

Подія настільки нежданна, наскільки до епохальности многоважна на тлі досьогочасних і, розуміється, майбутніх дослідів над культурою середньовічного Львова.

Середньовічний Львів, засуджений його істориками на смерть, припечатану страшною пожежею 1517 р., вихилив оце ще один фрагмент свойого благороднього облича, окуганого серпанком забуття й непровикнутої темряви.

До славного своєю виїмковістю любартівського дзвона у Юрі приєднується ще один многоцінний його сучасник, памятник східньоевропейського, середньовічного малярства.

Як все так, і тут довів до многоважного відкриття — припадок. Робітники, занятї при очищуванню стінок обновлюваного підтеперішню пору храму, натрапили три дні тому на замуровану в південній стіні первісної церкви віконну нишу, заслонену до цього часу бароковим престолом, уставленим тут в половині XVIII. віку.

Безсумнівно інтелігентні робітники, поучені тямущими людьми про многоважність будівлі, біля якої довелося їм працювати, припинили дальший хід очищування стін в моменті, коли в під тинку показалися якісь барвні плями і неясні обриси мальовила. Зараз найшовся на місці консерватор Б. Януш, що в порозумінню з вірменським архиєпископом о. Теодоровичем приступив до обережного відслонення цілости фресок. Протягом кількох годин відслонено ціле мальовило, виповнююче глибоку понад метер і високу до трьох метрів нішу, зліквідовану у XVIII. в. З під вапняної заправи виринули монументальні постатї св. Івана Богослова з його співробітником св. Прохором, проти нього анальогічна постать котрогось з вірменських патріярхів, з медальоном Христа-Пантократора над ними та прекрасним килимовим орнаментом виповняючим трапез „підлоги" віконної ніші. Поруч голов кожної з постатей відслонено інформативні вірменські написи, які розшифровано з місця. Монументально-декоративне заложення композиції в парі з технікою плосколінеарного трактування детайлів не полишало місця на сумніви щодо стилевого характеру памятника.

Перед очима щасливих відкривців розвернулася в усю широчінь незбагнута краса традиційно-візантійської фрескової стінописі. Мимоволі піднявся над відкриттям великий знак питання про походження мальовила, про його авторів і виконавців, насунулися гіпотези і анальогії, самозрозуміло не підхожі для скороспішного їх зафіксовування. Найдені згодом в сусідстві обгозореної віконної ніші фрагменти фресок здовж долішної кондигнації південної стіни на сторожили відкривців до дальшої обережности і сповнили надією скомплетування відкриття до розмірів приписаного культом циклю картин. Наскільки того рода сподівання оправдані, покажуть найблищі дні інтензивної праці і пошукувань. Всеж таки повідомляючи українське громадянство про многоважну подію думаю, що не випереджуючи факту усталення авторства, точної дати, як також місця для нововідкритих мальовил на тлі історії мистецтва нашого краю і міста, можемо вже нині назвати їх щасливо найденим, загубленим звеном, що поєднає монументальну стінопись київо-чернигівської епохи, крізь мистецьку культуру Галицько-Володимирської держави, з поліхромією польських костелів ягайлонської доби (Сандомир, Люблин, Краків), якої українське походження не підлягає ніяким сумнівам.

Точний опис відкритих мальовил, з аналізою їх стилево-іконографічного характеру появиться в одному з найблищих чисел „Старої України", посвяченому історії українського мистецтва.

Львів 11. червня 1925.

Найдешевше жерело закупу

Позір! Кооперативи і Сільські Крамниці Позір!

Ціни сталі. Невідповідний товар вимінюється, або звертається гроші на протязі 14 днів.

Гуртівний склад волічки, вовни, кощу, запаночу, бавовни до вишивок в мотках Klark DMC., шовку, шнурковних ниток, Harland, Тройка, гарасівок, стежок, крепівок, коронок, обшивок, тасемок, гребенів, гузиків, ножів, батогів, паперців і туток „Сопля", зшитки, всілякі паперові вироби і шкільні прилади як також величезний вибір галантерійних товарів,

по найдешевших цінах поручає

передвоєнна знана фірма основана 1904 р.

ЛЕВ ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, Ринок ч. 15. вхід від вул. БЕРКА ч. 8.

1672 12—12

На книжній виставці в Празі.

(Спостереження та враження.)

Від 5. до 31. травня в університетському будинкові—Клементінумі—була відкрита Російською Радянською Місією книжна виставка, що мала своїм завданням продемонструвати книжну продукцію за сім років радянської влади на землях б. царської Росії.

На цій виставці був також відділ, присвячений У. С. Р. Р.

Уже в коритарі при вході в салю виставки розвішано по стінках різні плякати. Чомусь перший плякат—як раз український,—вид. Книгоспілки—з таким текстом: „Хліборобе, чи знаєш, що книжка — твій найкращий друг та порадник?" В горі з лівого боку потрет Лєніна, а під ним слова: „В неписьменній країні не можна збудувати комуністичного суспільства". Вниву з правого боку портрет Т. Шевченка, а під ним слова:

„Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте!...

Серед плякатів, що мають будьяке відношення до книги, розвішено багато різних діяграм, які ілюструють промисловість Рад. Унії. Це вже, мабуть, на той „предмет", щоб заохотити чеські торговельні кола вступити в тіснійші взаємини з Рад. Унією...

Український відділ виставки складався головним чином з книжок, виданих Державним Видавн. України та „Книгоспілкою".

З діяграми, що ілюструвала діяльність Держиздата, видно, що

в 1922 р. було вид. 267 праць в 3.216.500 пр.
в 1923 р. „ „ 389 „ в 3.942.000 „
в 1924 р. (з 1. X. 1923 р. по 1. 1924 р.) було вид. 471 праць в 3,447.625 пр.

з числа котрих в 1924 р. 471 газет, книжок 60.7 проц. припадало на українські книжки, але по кількості примірників на українські книжки припадало 74 проц.

„Книгоспілка" на 1. III. 25 р. видала разом книжок на суму 404.753 карб. 4 коп. золотом.

Серед книжок українського відділу всеж таки дуже значну кількість становили російські книжки, видані Держиздатом, і то не тільки по соціяльно-політичним питанням, але — що дивно — по сільському господарству, як напр. Дегу „Запряжка лошадей и волов", Йогож „Установка конных простых молотилок", себто таких брошур, які здавалось би, призначені для селянина-хлібороба. Рівнож багато видано на російській мові ріжних підручників, особливо з історії, — Рожкова, Покровского, Яворского й т. д.

Один з відвідувачів виставки, український с-д., який одночасно зі мною оглядав виставку, не міг спокійно поставитися до такого заповнення українського відділу російськими книжками, підійшов до одного з розпорядників виставки, — випадково якраз натрапив на знайомого, з яким сидів разом у вязниці, — і став його запитувати: „Якаж це українізація, коли Держиздат видає таку силу книжок на російській мові?" На це розпорядчик (він був Грузин) спокійно відповів, що він, як Грузин, нічого не мав би проти того, щоби всі російські книжки видавалися в Тифлісі, що на його погляд, місце видання жадної ролі не грає. — „Так, але ж за наші народні гроші видаються російські книжки на Україні", — правдиво зауважив йому український с-д. — „Ну, это уже вопрос бюджета", — усміхаючись відповів розпорядчик виставки.

З книжок, про які не булоб відомо в публікацій в наших часописах, нового нічого не було, але розуміється, приємно було наочно ознайомитися з книжною продукцією на В. Україні за останні часи. Правда, книжок виданих за два останні роки було не багато, теж саме помітно було й в російському відділі виставки.

Ціла вітрина була занята дитячою літературою. Тут були казки І. Франка, Йогож „Лис Микита", М. Твена „Пригоди Гека Фінна", С. Васильченка „Збірка творів для дітей", Заїнчківського „Тарасик", оповідання С. Томпсона й ин. При порівнанні дитячої літератури українського відділу з такоюж російською можна було зауважити, що ілюстраційна частина українських книжок стоїть значно вище, ніж російських: в російську дитячу книжку теж пролізла розляпувата, ріжуча очі своїми фарбами обкладка. Поруч з українським відділом примістилася висока піраміда під знаком СССР., вся заставлена революційною, комуністичною та соціялістичною літературою. Тутже було розміщено ріжні політично-агітаційні плякати. Серед них визначався плякат з малюнком української жінки з написом: „Жінки, йдіть у ряди комнезамів".

Щодо системи розподілу книжок на виставці, то з цього боку теж не все було гаразд: деякі книжки попали не до відповідного відділу, деякі вміщено в двох, а то й в трьох відділах.

У всякому разі, оглядаючи цю неповну й не зовсім упорядковану збірку книжок з В. України, збірку, що становить лише частку її книжної продукції за останні роки, виносиш враження, що культурна робота там йде й з кожним часом росте та вміцнюється.

Ст. Сірополко.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Крунку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Хто буде наслід. Ратайского?

Положення з обсадою мін. внут. справ не змінилось. Премієр, як кружляють чутки, предложив мін. ген. Сікорскому обняти теку після мін. Ратайского. Мін. Сікорскі не згодився. Тепер, здається, шукає премієр кандидатів на мін. внутр. справ між генералами, які мають деякий досвід у ділянці держ. адміністрації. Але й ця концепція, здається, перестане бути актуальною.

Змова в Греції.

Грецький уряд упав на слід розгалуженої змови в Атенах, зорганізованої невдоволеними офіцерами. Будинок мін. маричарки і вн. сп. окружили сильними кордонами війська. І в околиці Атен сконсигновали військ. відділи. Змовники задумують утворити новий уряд 5-ох. Рух цей проти парл. ур. коаліції повстав між офіц. армії і фльоти з причини димісії мін. загр. справ. На офіц. зборах рішили вислати делеґацію до през. республики, щоби зясувала йому бажання армії і фльоти. Міхалопулос одержить, мабуть, знову місію утворення уряду.

Пенлєве у султана Марока.

Пенлєве конферував 11. VI. до пізної ночі в марш. Ліотелем у справі положення на фронті. Тогож дня прийнав султан Пенлєве і мав заявити йому, що признає французький протекторат над Мароком.

Видалення членів рад. місії.

Двох урядовців рад. місії у Варшаві, Зубова і Балашова, вмішаних у шпіонську аферу, видалено з границь Польщі.

Коли Німеччина вступить до С. Народів?

„Н. Фр. Пр." повідомляє: В нім. урядових колах заявляють, що Німеччина вступить до Союза Народів щойно тоді, коли евакуюють надренську смугу.

Канада займе пізн. бігун.

З Отави повідомляють, що державний секретар для внутр. справ заявив, що уряд Канади займеться небавом висланням експедиції до півн. бігуна, щоби офіц. зайняти цю територію в імени канад. уряду.

СРСР. бажає переговорів із Анґлією.

В неділю виїздить із Льондону до СРСР. Раковський, для навязання нових переговорів СРСР. з Анґлією.

Анґл. парл. і ґарант. пакт.

Запевнення Болдуіна, що уряд не заключить ґарант. пакту без апробати парляменту успокоїло анг. гром. думку. З настроїв у політ. анґл. колах можна надіятися, що парлямент затвердить порозуміння з Францією, заініціоване Чемберлєном.

СРСР. за порозумінням з Францією й Німеччиною.

„Н. фр. Пр." повідомляє з Москви: Всі рад. часописи заявляються за порозумінням із Німеччиною й Францією для противаги англ. гегемонії.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Ліги" сконфіскувала прокуратура за заголовок і за шість великих уступів передової статті про останні постанови т. зв. меншостевої секції при політичному комітеті Ради міністрів та за три уступи зі звіту нашого кореспондента про засуд у рівенському процесі.

— **Дрнарський чортик.** У вчорашній передовиці слід справити у першому стовпці: „спольонізовано понад 40 українських всенародніх шкіл" на „спольонізовано понад 400 українських всенар. шкіл", у третьому стовпці: „не дасться нагадати..." на „не дасться н а г о д и".

— **„Польські порти" та еміґрація.** Польське міністерство торговлі та промислу вдало на генільяльну ідею. Воно внесло до сойму законопроект про т. зв. „виключність портуф балтицких для виходьства заоденового". И шими словами це значить, що всі еміґранти мусять їхати до Америки тільки через Гдиню або Данціґ і то виключно на тих кораблях, які мають пересадовий монополь на Польщу. Пан міністер у своїх глибокодумних мотивах каже, що це причиниться до підвисення польської морської сили та до розвитку польських портів і фльоти. Не вже чував хто на широкому світі про таку чудасію, щоби пристані та фльоти розвивалися коштом бідних еміґрантських пасажирів, коштом тих, яких нужда та злидні виганяють зпід рідної стріхи в світ за очі в погоні за кращою долею? Що Польща не побудує з доходів таких еміґрантів своєї фльоти — це факт, але що на тих нещасних жертвах польської нужди і лихолїтя зробить маєтки приватні капіталісти, підприємці корабельних фірм — це ясне як сонце, та воно не цікаве для п. міністра. Він хоче крім цього таким чином розвести опіку над тисячами еміґрантів. Гарна мені опіка! Бідному еміґрантові прийдеться заплятити тій опіці довше подорожувати до Америки та дорожче заплатити, бо саме на тих лінїях комунікація триває найдовше. Та це теж не цікавить панів прихильників того чудацького закону, який собі уквалив. Цей закон це ще одна благодать і для нашого нещасного населення. Нема то як у практичній Польщі, де правять самі вроджені законодавці, що їх підтримує найпатріотичнійша соймова плавиця!

— **Недільне свято дитячої школи УПТ.** Як уже оповіщено — в неділю 14. червня відбудеться о 4 год. на площі „Сокола-Батька" „Д і т о ч е с в я т о ш к і л УПТ." Кождий, хто жертвує на „Рідну Школу", най докаже участю в цьому святі, що він з глибокого переконання підпирає культурне діло першорядної ваги. Хай почують і ті, які ще надумуються, чи жертвувати на „Рідну Школу", а тоді векша ріжниться. Відсутність інтеліґенції може зробити на масі вражіння, що інтеліґенція стається байдуже до української дітвори, а це могло би вчести шкідливий та непотрібний жаль і негодування. На дїточому святі польських шкіл було 15.000 учасників! Тому кожний повинен так розложити собі час, щоб ніяка перепона не здержала його від участи в цьому святі. Мусимо й перед чужинцями засвідчити, що для нас українська дітвора дорога, та що добро її лежить нам на серці.

— **Ревізії й арештування.** Перед кількома днями почала львівська поліція цілий ряд ревізій по українських домах переважно там, де мешкають українські студенти. І так переведено сповну ревізію в кімнатах замешкалих українськими студентами при вул. Марка, в помешканню п-ні Рудницької при вул. Тарновського, в домі п-ства Качмарських при вул. Вишневецьких. І тут і там пошукували за чимсь невідомім, хоч нікого з мешканців у тих домах студентів не арештували. Завважено, що поліція зробила сильну ревізії в домівці СС. Василіянок при вул. Убоч далеко за дичківського поганкою, де СС. Василіянки мають свій сад і город. Там теж пошукували за якимись невідомими українськими студентами. Арештували кількох студентів при вул. Марка, при вул. Сепіньского та при вул. Личаківській. Між арештованими є Козаньско, Стефанишин, Кубеціч, Бранковський і Гафткович. Нам відомо, що арештованих є більше та покищо не вдалося нім добути їхніх призвищ.

— **Голос вопля тюремних мрак.** До нашої редакції прийшов сьогодня лист від деяких політичних вязнів зі станиславівської тюрми. Цей лист — не крик розпуки не тільки позбавлених волі людей, але людей позбавлених найпримітивнійших тюремних чисто життєвих потреб. Вязні жалуються, що хоча слїдство в їхній справі вже давно покінчене, хоч доси зізвів вини нема—то все їх держать в тюрмі серед незвичайно важких умовин. Всіх їх посуджували за співучасть яку трьох нападах на почтові вози. З листа виходить, що ніхто ними не опікується, що тюремна адміністрація не дозволяє їм навіть на цілогодинний прохід, що не дозволяє їм читати газет, а українська бібліотека „Бесіди" чомусь не бажає пійти арештованим на зустріч посилаючи книжок. Словом — з листа виходить, що за них всі забули. Не дивно про те, що в нього пробивається жаль. Перш за все до своїх, що живуть на волі та не хочуть розуміти потреби політичного — ще й до того невинно арештованого арештанта, забуваючи, що така сама доля може невдовзі стрінути і кого небудь із них. Через те нею довшою зверталю увагу станиславівської громади на невідрадну долю названих п'ятьох арештованих.

— **Голод і адміністрація.** Бобрецький староста п. Шептець видав до голодуючого населення свого повіту розпорядок, силою якого кожний селянин мусить мати на своєму обійстю бляшану таблицю з польським написом прізвища та імени власника і другу таблицю з числом дому. Всі ті бляшані пігьди мусять бути заоблені в одного—видно урядового—банкара Жида та на один зразок. По селах пукають з голоду старі та діти, а п. староста накладає податки на кошт банкара в сумі 2-50 зол. від таблички. Таблиці зроблені самими селянами поліція уважнює

накладає на них кари та примушує купувати нові у Жида блихаря. Добра кара на голод!

— **Українські Захоронки у Львові** влаштували 11. ц. м. в салі тов. ім. Лисенка виставу з 15 точок, які виконали наші найменші якнайкраще. Між ними відзначилися Захоронка при Руській вул., якої учостюмовані діточки вигнали „Таєць метеликів", Городецька Захоронка виступила з вправами ручниками й галузками та „Розмовою двох матерів" в народніх строях, Захоронка зі св. Юра з інсценізованим віршом „Білі ґрітґ" в костюмах, Клепарівська зі співами а Жовківська з деклямацією „Материні сльози". Жаль тільки, що крім малого гуртка батьків ніхто не цікавився тим, як УПТ. і тов. „Українська Захоронка" виховують наших найменших. Треба надіятися, що прибудуть наші люде численніше на повторну виставу, що буде в неділю 21. ц. м. — *О. П.*

— **Ще одна „концесія".** Цими днями одержали всі гр. кат. парохіяльні уряди дрогобицького повіту зі староства слідуюче письмо: Starostwo w Drohobyczu. L. D. 7992. Drohobycz, dnia 12 maja 1925. Do wszystkich urzędów paraf. gr. kat. jako metrykalnych w powiecie. Ponieważ zdarzają się wypadki, że urzędy parafialne gr. kat. przedkładają wykazy i pisma tak Starostwu jakoteż innym władzom państw. w języku ruskim, przeto zwracam uwagę, że urzędy parafialne obrządku gr. kat. jako prowadzący księgi metrykalne są funkcjonarjuszami państwowemi, a tem samem obowiązane są prowadzić korespondencję z władzami państwowemi i sporządzać dla urzędów państwowych wykazy w języku państwowym, jakim wedle ustawy z dnia 31/7 1924 Dz. U. R. P. Nr. 73. poz. 724 jest język polski. Winnych niezastosowania się do powyższego zmuszony będę pociągać do odpowiedzialności karno-administracyjnej. — Starosta drohobycki: Porembalski m. p. Документ не вимагає ніяких коментарів. Для нас цікаво, як ставляться і як на будуче поставляться до таких розпоряджень наші ординаріяти. Це вже другий з ряду анальогічний розпорядок на терені Сх. Галичини у тій самій справі. Свого часу помістили ми текст анальогічного письма з нашого повіту.

— **Виклади про бджільництво.** Торговельно-промислова палата у Львові покликала в порозумінню з Дирекцією державних добр відомого нашого бджільника і кушніра п. Петра Карпяка до переведення по різних місцевостях нашого краю курсів практичного підготовання широк в личини для бджільницької справи. Пан Петро Карпяк викладатиме в другій половині червня в слідуючих містах: в Печеніжині 15, 16 і 17 червня; в Калуші 18, 19 і 20 червня; в Дрогобичі 22, 23 і 24 червня; в Добромилі 24, 25 і 26 червня. Дуже побажане, щоби наші ремісничі кола звернули належну увагу на ці корисні виклади та постарались про численну участь в них наших людей. Особливо наші сільські організатори з наведених околиць повинні постарати ся про те, щоб у викладах взяли участь інтересовані цею справою селяне.

— **Нове відкриття на полі хемії.** Предметом інтензивних дослідів учених хеміків є тепер гелій, якого в Америці уживають до наповнювання балонів. Належить він до таз. шляхотних газів, тобто таких, що лучаться з иншими газами. Гелій тим практичнійший у летництві від водня, що не експльодує. Як доносять з Оксфорду, тамошній учений Маллей вспів получити при допомозі електрики гелій із ртутю (живим сріблом). Якщо це було би правда, то був би не новий удар, вимірений проти теорії про будову атомів.

— **Перестороги.** Українському Т-ву Допомоги Еміґрантам з України у Львові відомо, що деякі особи, прикриваючися назвою українських еміґрантів, звертаються до різних інституцій і окремих осіб з усякого рода проханнями про допомогу під виглядом продажі льосів, збирання грошей на підписні листи і т. п. Як на приклад, Т-во може вказати на п. Марію Ф-ну, яка, не маючи нічого спільного з українською еміґрацією, збирала недавно гроші серед українського громадянства на користь якогось, нікому з українських еміґрантів невідомого, російського полковника II-ча. Щоб обезпечити громадянство від настирливости таких осіб, які в більшости випадків пише підшиваються під назву еміґрантів і спекулюють цим іменем, Українське т-во еміґрантів ласкаво просить всі установи й поодиноких громадян у всіх випадках сепаратних виступів еміґрантів і псевдоеміґрантів у допомогових справах направляти їх до Т-ва, яке являється єдиним центром організованої допомоги у Львові та його околицях для незаможної еміґрації. Товариство міститься при вулиці Руській ч. 3, III. поверх і відчинене щоденно від 10—2 г. і 6—8 попол., крім неділь і свят. Лише в окремих випадках Т-во звертається за помічю до громадянства через своїх відпоручників, але всякий раз за відповідними уповноваженнями, підписаними президією і скріпленими печаткою Т-ва. Осіб, які всеж таки побажали-б чимсь допомогти окремим особам, Т-во просить ласкаво не видавати жертв на руки, а направляти ці жертви до Т-ва з зазначенням цілі, на яку вони призначаються.

Торговельна школа Тов. „Просвіта"

у Львові вул. Коперніка ч. 1. („Народний Дім") приймає записи в днях 24.—30. червня 1925 від 10—12 год.

Предложити треба метрику і свідоцтво з укінченої 7-ої кл. всемарочньої або 3-тої середньої школи.

На курс абітурієнтів вимагається свідоцтва з матури гімназійної або учительської семінарії.

1—3 УПРАВА.

Відозви й комунікати.

До українського Громадянства і всіх філій Українського Краєвого То-ва охорони дітей і опіки над молодю.

Пригадуючи постанови „Женевської деклярації", що „дитина перед всіми иншими повинна одержати поміч в часі народнього лихоліття, що голодну дитину треба нагодувати а хору догоїти" звертаємо увагу українського громадянства на невідрадні відносини, в яких найдується дуже значна частина української дітвори, що у великому числі місцевим, не лише голод, а також в цілому краю поширюється в страшний спосіб туберкульоза й инші недуги, наслідком чого є велика смертність дітей.

Просимо Управи всіх наших Філій, щоби

а) безпроволочно взяли під свою розвагу основання дїточих амбулятоpій і порадень для матерей і дітей;

б) при участи своїх відпоручників і повірників у всіх місцевинах свого округа, де того треба, основували гнізда, які шляхом зорґанізування місцевої самодопомоги прийшли би з пораткунком голодуючим і хорим дітям, а окрема організування дожівлювання дітей.

Все українське громадянство просимо:

1) в осідках повітових супів приступити негайно до основання філій нашого товариства;

2) заінтересуватися долею сиріт, голодних, хорих і занедбаних дітей;

3) приходити їм з усякою доступною помогою.

За всякими інформаціями треба звертатися до підписаного Товариства.

Українське Краєве Товариство охорони дітей та опіки над молодю у Львові вул. Домінікянська 11.

М. Карапницький, голова. *Е. Сельський,* за секретаря.

✝ Посмертні згадки.

Ольга з Гладиловичів Приймова, вдова по директорі української приватної гімназії в Яворові, померла в Яворові, після дових та тяжких терпінь, в 57-ому році життя, дня 5. червня 1925. Похорон відбувся 7. червня. Покійна була дочкою бл. п. Дамяна Гладиловича, професора академічної гімназії у Львові, відомого культурного діяча 70—80 рр., першого адміністратора „Діла" й голови „Товариства ім. Шевченка", який помер 1892 р. Вона стала дружиною Івана Приймн, проф. гімназії у Львові, в Перемишлі, Бережанах, Кіцмані й Чернівцях, а потім директора приватних гімназій у Городенці та Яворові. Була найкращою товаришкою та найліпшою товаришкою свого чоловіка в його громадянській та педагогічній роботі, а крім того брала живу участь у житті жіночих громад тих міст, де працював її чоловік. Коли в травні 1915 р. Москалі вивезли пок. Прийму з Яворова як закладника, його Дружина залишилася на сторожі гімназійного будинку, що недавно перед тим повстав, завдяки головно невсипущим заходам дир. Приймн. Вона й наладі живо інтересувалася долею гімназії й не переставала допитуватись про неї навіть тоді, коли зломана недугою не могла вже піднестися з ліжка. До останнього місця пливала правильно свою ленту на „Рідну Школу".

Терністий був життєвий шлях Покійної. Будучи з роду слабого здоровля, знайшла щирого опікуна в особі свого мужа, одначе мусіла з ним розлучитися на довгі роки підчас великої війни, і той час надломав та знищив її здоровля. Пок. Приймa тільки коротко ще побував у Яворові у 1918-ому р. й був змушений виїхати перед відступом українських військ, щоб уже більше сюди не вертатися. Помер від холери в большевицькій тюрмі, в харківському шпиталі... Покійна довго не хотіла вірити в смерть чоловіка, аж остаточно мусіла погодитися з гіркою судьбою. Отсе й загнало її передчасно в могилу.

В саму неділю Зелених Свят яворівська громада відвела Покійну на місце вічного спочинку й попрощала її та незабутнього її мужа, бо не мала змоги кинути грудки землі на Його власну могилу...

Земля нехай буде Тобі пером, щира Громадянко!

о. Юліян Плятек, парох в Дублянах, по короткій і тяжкій недузі упокоївся дня 2. травня п. р. в 83. році життя, а в 57. році священства. Покійний взірцевий священик, неутомимий робітник у винограді Христовім до останніх днів життя, загально поважаний і люблений задля своїх чеснот християнських, полишив по собі щирий та глубокий жаль. Земля Йому пером і вічна память.

ОПОВІСТКИ.

Український наддніпрянський театр О. Мітневич.

Станиславів, салі українського Сокола.

Субота 13. VI. Дні нашого життя.

Неділя 14. VI. Вій. 4—?

Український Театр дир. І. Когутяна.

Сколе, салі „Сокола".

Субота 13. VI. Пейсахова Ніч.

Неділя 14. VI. Катерина опера.

Щиглева, Неділя 14. VI. Зрадливі мушини.

Струтин, Неділя 14. VI. Невдалий романс.

Театр переїздом до Косова і Кут дасть по дві вистави в Калуші, Станиславові, Коломиї, Заболотові, Снятині. 3—3

Дирекція новоутворюючої гімназії У. П. Т. в Городенці подає до відома, що 1) вступні іспити до клас II.—V. відбудуться в днях 22. і 23. червня; 2) вступні іспити до I. кл. 27. червня від години 9:30 рано; 3) записи до клас I.—V. на шкільний рік 1925/26 відбудуться дня 27., 29. і 30. червня 1925 р. V. кл. відкриється, якщо зголоситься відповідне число учеників. — Зголошення, також письменні, приймає Управа гімназії до 21. червня включно. 2097 3—3

Управа дівочої гімназії У. П. Т. в правом прилюдности в Тернополі повідомляє отсим, що вступні іспити до клас II—VI. відбудуться в днях 22. і 23. червня, о год. 2. попол. Зголошення до дня 21. червня в канцелярії Управи. Вступний іспит до класи I. відбудеться в дні 27. червня о год. 9:30 рано. Зголошувати ся можна до 27. червня год. 8. рано. Записи до клас I.—VI. будуть відбуватися в днях 29. і 30. червня в часі між 8—12 рано і 3—5 попол. — *Д-р Никифор Гірняк* управитель. 2096 3—5

З української гімназії у Дрогобичі. Вступний іспит до I. класи відбудеться дня 24. червня о год. 9. рано. Зголошувати ся належить у дирекції гімназії до дня 23. червня включно. Вступні іспити до клас від II.—VIII. відбудуться дни 22. і 23. червня в 8. год. рано. Зголошення до дня 21. червня. — **Д-р Осип Турянський.** 2070 5—5

Виділ філії „Учительської Громади" в Станиславові складає щиру подяку п. проф. д-рові Кисілевському за щедрий дар в сумі 30 золотих на Вакаційну Оселю в Яворі. 2137 1-1

Тов. „Плай" улаштовує в неділю 14. ц. м. прогульку до Сихова і Винник. Поворот залізницею. Збірка на розі вул. Коховановського і св. Петра год. 8. рано.

Старшина Кружка бурсового У. П. Т. ім. кард. С. Сембратовича у Львові вул. Хшановської ч. 9. оголошує конкурс приняття питомців до бурси на шк. р. 1925/26. Ближші условія подані в середних львівських школах з українською викладовою мовою і в Управі бурси. — *Старшина Кружка.* 2139 1—1

Повідомляється до відома всіх П. Т. Товаришів, які похінчили в 1905 р. академічну гімназію у Львові, що товариський збір відбудеться дня 8. вересня 1925 р. в 9. год. рано в будинку гімназії („Народний Дім"). Евентуальні письма і зголошення проситься надсилати на адресу тов. Коссика Олександра, радника скарбової дирекції, Львів, вул. Зелена ч. 18. I. пов. За комітет: *Ол. Коссик, П. Мечник, д-р І. Салагуб, о. І. Фединський.* 2142 1—2

Дрібні оголошення.

ДВОХ ІНВАЛІДІВ УГА., які займаються продажю девоціоналій, просять Вп. оо. парохів, які уладжують місії у своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Якія у Заритові п. Підлиски малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в ній спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 2—3

СТОРИ до вікон, тапети, лінолеум, меблеві матеріяли, хідники дивани поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кучалес і А. Маргулієс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3348. Позір на фірму. 2119 2-10

СТУДЕНТ 3. р. філософії, математик, приймe лекцію на провінції. Ласкаві зголошення: „Математик", Львів Городенська 5, у Вп. П. Купирської. 2138 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

б. лікар клінік у Празі, Відні і Львові

д-р Осип Гробельний

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові,

2135 **вул. Голуховського ч. 25.** 1—2

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування і випимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 9—10

Почення ніг,

рук, пахв і т. п. позбудетеся певно, уживаючи спеціяльного пудру „CSAVE". — Мілйон людей вдячних. Виключний склад **С. Федер, Львів, Сикстуська 7.** — Позір 1985 на фірму С. Федер і ч. дому 7. 10-10

КРАВЧИНІ

доброї і досвідченої пошукує конов „Труд" в ЗБАРАЖІ до ведення істничої вже від року **нравецької робітні** (пиття суконь, білля і ін.) і нувсів крою. Платня після умови. Оферти вносити до 1. липня 1925 р. на адресу голови Нада. Ради: Евгенія Голіната в Збаражі. 2140 1—3 ДИРЕКЦІЯ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

бувшої Повітової Кооперативи

з обм. порукою в Городенці, а тепер Кооперативи

„БАЗАР"

з обмеженою порукою **в Городенці**

відбудуться дня 1. липня 1925 в годині 11. перед пол. в салі Народного Дому в Городенці. В разі браку комплету Збори відбудуться в год. 12. без огляду на число присутних.

Денний порядок:

1. Відкриття зборів і вибір президії.
2. Відчитання протоколу з послідних загальних зборів.
3. Відчитання звіту з ревізії.
4. Білянс за рік 1924.
5. Розділ чистого зиску.
6. Справа фусії з Учительською Спілкою кооперативою в Городенці.
7. Внесення і запити.

Білянс виложений до перегляду в Кооперативі „Базар" в Городенці

2144 1—1 *Надзірна Рада.*

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Селянської Кооперативи

з обм. пор. в ГОРОДЕНЦІ передмістя Котиківка

відбудуться дня 28. червня 1925 р. в год. 2. попол. в салі Читальні Просвіти на Котиківці з таким порядком:

1) Отворення зборів і вибір президії.
2) Відчитання протоколу.
3) Звіт з діяльности і рахунковости Управи і Ради Надзірної.
4) Білянс за 1924 р.
5) Розділ чистого зиску.
6) Вільні внески і запити.

Білянс до перегляду в Селянській кооперативі в Городенці передм. Котиківка.

2143 1-1 НАДЗІРНА РАДА

КАВА ГАҐ без кофеїни

є природною кавою зернистою (жадним сурогатом ні збіжевою кавою) найліпшої якости, смакує знаменито і ужита навіть пізно вечером в сильній і міцній есенції не спричинює ніяких нездорових наслідків.

до набуття у

М. ВУНДЕРМАНА

Львів, Ринок 19.

2136 1—1

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 130 (10.513). Львів, вівторок 16. червня 1925. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Московсько-українське суперництво.

В останніх двох літах можна було завважити спочатку неясну, а чим далі то все виразнійшу ривалізацію між московським центром і радянським урядом України за впливи на Україні. І хоч як парадоксальним це видається, то факту такої ривалізації заперечити ніяк не можна. Вона виявлялася на різних ділянках життя. Та найяркійше стиралися впливи московського комуністичного та урядового центру з місцевими впливами серед робітничих та селянських мас.

До гострих конфліктів не доходило між московськими та місцевими урядовими і партійними колами тому, що на це не дозволяла ні партійна дисципліна, ні радянська конституція. Якщо де й прибирали ті загострення яркійшу форму, то це було на економічному полі.

Місцеві урядові кола на Україні робили свого часу важкий закид Москві за те, що вона надмірно експльоатує українські багацтва не, даючи натомість Україні ні відповідних фондів ні кредитів на піднесення господарства та промислу. На другому всесоюзному зїзді ілюстрували українські заступники цифрами покривдження українського промислу в порівнанню хочби з уральським. Другим таким яркійшим фактом загострення відносин був протест наркомюста України Скрипника проти посягань московської прокуратури по право вмішування у внутрішні справи України та нарушувати конституцію. Третій факт—це були т. зв. страхові (асекураційні) непорозуміння між Москвою та Харковом. Все те були факти, що не вилялися вправді у ворожнечу між Москвою та Харковом, але всеодно посіяли по одному і другому боці зерна якогось не то взаїмного недовіря не то упередження.

Московський центр все приймав та проголошував і кількакратно підкреслював у формі резолюцій та окремих деклараций а навіть у формі декретів свою толеранцію у національних справах. Урядові кола на Україні за часів Раковського, що був ставлеником Москви, нею на голову уряду призначеним, розуміли цю толеранцію в той спосіб, що на Україні всевладно панували московські впливи. На щастя ті впливи паралїжували місцеві національно-свідомі українські елементи, вони опановували масу передовсім селянську. І дійшло до того, що уряд і компартія остали на Україні ізольованими, вони стали тільки сліпим знаряддям у руках Москви і були позбавлені всяких впливів на маси.

Почався компроміс. КП(б)У влила до свого нутра насамперед т. зв. незалежних українських соціялістів, потім лівих українських соціялістів-революціонерів а далі т. зв. боротьбістів а накінець злялася із найбільше небезпечною для себе суперницею на Україні, з українськими комуністами т. зв. укапістами.

Приймивши до свого нутра таку кількість свідомого національно українського елєменту, пануюча партія не могла не рахуватися з його настроями. І саме під впливом українського елементу внутрі партії а далі наслідком небезпечної ізоляції та самотности серед українського селянського моря КП(б)У взялася енергійно за проводження т. зв. національної політики.

Раковського заступив Чубар а крім нього до уряду ввійшло ще кілька инших національно-свідомих Українців як Шумський та Скрипник. Вони почали надавати українській внутрішній політиці зовсім противежний до попереднього характер, почали рахуватися з настроями мас. Наслідком того прийшла інтензивна українізація урядового апарату, всіх державних установ і шкіл усіх типів. Українізація стрінула завзятий спротив у московських урядовцях і серед московських партайманів на Україні. Уряд взявся в деяких випадках за репресії. Та на тому не кінець. Апарат з бідою українізувався, але позаду українізації оставала партія. І ось 6. травня 1925 року центральний комітет партії рішив українізувати і саму партію. Від 1. січня 1926 р. все внутрішне урядування партії перейде на українську мову. А й тепер вже появився на українській мові новий ідеольогічний орган КП(б)У великий місячний журнал „Більшовик". Київського „Більшовика", що був органом київського Губвиконкому та був найкраще редагованим українським денником, рішено злучити з „Пролетарською Правдою". Ця остання виходила на російській мові та мала масу читачів серед робітництва а тим самим мала величезний тіраж. „Більшовик" такого тіражу не мав, длятого злучена з „Більшовиком" „Пролетарська Правда" виходитиме на українській мові. В мотивах так і сказано, що злука наступила тому, щоби получити першорядний український редакційний та інтелектуальний капітал „Більшовика" з величезним тіражом „Прол. Правди". Це теж одна зі засобів українізації робітництва.

Вся та українізаційна політика теперішнього уряду викликала занепокоєння в Москві. Насамперед почала проти неї виступати московська преса. Вона виступила проти насильної українізації національних меншостей на Україні, в першій мірі російської, в склад якої попала чомусь і жидівська меншість. Перший, що енергійно виступив проти такої політики харківського уряду, був Ларін. Він зробив це не тільки в пресі, але й на останньому третьому Всесоюзному Зїзді Рад. Свій виступ аргументував тим, що ось харківський уряд примушує жидівських кустарів пренумерувати українську газету „Вісти". На це дістав від представника України дуже влучну відповідь а іменно, що на Україні передплата офіціяльних „Вістей" обовязує з тих самих причин, з яких в Росії обовязує передплата офіціяльних московських „Ізвестій".

Найяркійше визвилося суперництво московського центру і харківського уряду в чисто політичних справах на останньому III. Всесоюзному Зїзді Рад. Там представники України сильно заатакували Всесоюзний уряд за його закордонну політику. Всі випади українських представників були спрямовані перш за все на адресу Чічеріна а відтак Рикова і Калініна. Замітне те, що всі представники України виступали одноцушно. І Чубар і Петровський а найбільше Шумський критикували політику Чічеріна у відношенню до Польщі. Саме на тлі розуміння тої політики заістнував між одним а другим осередком поважний конфлікт. У париських „Последніх Новостях" Мілюкова з 7. червня ц. р. є на цю тему стаття якогось харківського очевидця всіх тих подій і настроїв Н. С. Написана вона в Харкові під кінець травня. В ній між иншим є така характеристика відносин:

„Український уряд перестав бути ставленіком Москви. Він нею тепер не назначається а вибирається. Розправитися з ним так як з „урядом" Грузії, який розігнано та розгаджено по тюрмах, Москва тепер не може, бо комуністичний уряд України додумався до того, до чого ще не додумався московський уряд, а іменно він засвоїв собі означену національну програму, яка притягнула до нього значні кола української інтеліґенції...

Голова Українського уряду Чубар уважав навіть за вказане публично заявити, що Україна є незалежною, суверенною державою, що двох державних мов на ній бути не має і бути не може, а є тільки одна українська мова і що зі сторонниками „єдиної неділимої Росії", до якої партії вони не належать уряд буде вести завзяту та безпощадну боротьбу...

Націоналістичні елементи на Україні уявляють собою тепер на Україні велику небезпеку тим більше, що український уряд находиться під їх непереможним впливом. Агресивна політика супроти Польщі може тільки скріпити позицію тих елементів.

Мова Чічеріна на Всесоюзному Зїзді Рад викликала на Україні глибоке невдоволення навіть серед комуністичних кол. Чути жалі, що Москва не бажає рахуватися з настроями українських робітничих мас. Почалися балачки навіть про неминучість участи України в комунавню Закордонною політикою Союзу, бо дотепер ця участь майже ніяка. Тепер ті балачки немовби втихли, але невдоволення остало, остається протиставство між московською та українською політикою супроти Польщі. Це протиставство може бути багатим у необчислимі наслідки не тільки зовнішнього але й внутрішнього характеру".

Очевидячки, що мілюківський кореспондент проливає сльози над тим сумним явищем, що Україна старається емансипуватися від московських впливів.

Зі всього повищого ясно, що на Україні відбувається тепер великий процес національного освідомлювання серед усіх верств нашого народу. Очевидно, що все те дуже добре розуміє та відчуває теперішній харківський уряд, та старається приноровити себе до пануючих настроїв. Усі останні виступи уряду на московському зїзді в національних українських справах треба приписати перш за все почутю тої реальної піддержки, яку він може одержати в тих справах кожної хвилини на Україні. Як би цього почуття не було, то напевно не було б і таких яркіх виступів, як останні. Для нас той величезний ріст свідомого українства має незвичайно велике значіння, а тому не може остати без впливу й на наше внутрішне життя і консолідацію наших національних сил під Польщею.

В. М.

„Концесії".

II*).

Перша „порція" нових благодатей, що манною мають спасти на „кресове" населения, торкається земельних справ. Замість земельної реформи, „кресова секція" в першу чергу ухвалила закріпити за польськими осадниками надану їм землю. Чиж не „концесія"? Варстат праці українського селянства, основа його істнування переходить — як це виказав у своїй брошурі відомий публіцист Сроковскі — в руки міського елементу: шевців, кравців, голярів і цируликів та генералів (Пілсудскі, Галлєр, Сікорскі й ин.), людий, які з землею не мають нічого спільного, а уряд тільки й журиться тим, щоби раз на все закріпить землю за цими „месіяністами".

*) Подрібніший розгляд ухвал „кресової секції", започаткований в ч. 127. були ми примушені припинити їзза напалу більше актуальнійшого, а головно більше загальнійшого матеріялу. — Ред.

Red. czas. „Dilo" Pr. 419/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 125 (10.479) z dnia 10. czerwca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Perewirka widnoszennia" w ustępie od słów: złe tilky... do końca artykułu. 2) „Pomynky" w ustępach między słowami: a) nałożyły... a: Procesiji, b) narodu... a: Na janiwskim, c) po słowie: tradyciji... do końca artykułu. 3) „Zrazkowyj wijt" w ustępie między słowami: w Korszowi... a: Warto zawiera znamiona ad 1) występku z § 302 ustawy karnej ad 2) a) b) c) i 2) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 9. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 10. czerwca 1925 r.
Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 422/25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 126 (10.478) z dnia 11. czerwca 1925 r. pod tytułem 1) „Polszcza, Rosija i Ukraina" w między słowami: a) wid Polszczi?... a: Proszczo swidczat', b) Sojuzu... a: Ce w kulturnomu, tudiież c) w ustępie od słów: cilkom zrozumito, szczo do końca artykułu. 2) „Z sudowoi zali" w ustępach między słowami: a) widwodowych... a: Pytani, b) zizna wały... a: szczo oowynuwaczeni. c) śliczoi tiarmy... a: Zasud zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej ad 2) występku z artykułu VIII. ustawy z 17.XII. 1862 Nr. 8. 1863 Dzpp. uznał dokonaną 10. czerwca 1925 r. konfiskatę za za usprawiepliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów dnia 10. czerwca 1925
Hawel

Другою концесією мають бути завдяження, що змірятимуть „до ширшого трактування місцевого населення земськими урядами й парцеляційними установами". З такої пітійської стилізації важко додуматися, що саме криється під цією „концесією". „Ширше трактування місцевого населення!" Чим будеться трактувати те населення і які завдяження в тому напрямку може видати уряд? Всякі здогади тут ні при чому. Бо „парцеляційні установи" є виключно в польських руках. Зрештою, всі вони є приватними інституціями. Одинокому українському парцеляційному товариству „Земля" у Львові давно відібрано парцеляційну концесію. Правда, всі ті приватні парцеляційні установи й спілки творив в р. 1919—20 сам уряд, щоби могти на міжнародній арені скинути з себе відповідальність за кольонізацію українських національних земель. А вже річю тих протегованих і фінансованих урядом польських приватних установ було повести справу так, щоби й клаптик землі не попав в руки українського селянина, хіба що він приніс метрику від польського ксьондза і тим доказав свій перехід в ряди пануючої нації. Колиж якась польська парцеляційна установа вийнятково прогріщилася супроти свого основного місіонства і десь якийсь неужиток відступила українському селянинові, не допильнувавши зміни віри, а тим самим і народности, тоді під стягом найріжнороднійших параграфів, урядових розпорядків і „патріотичних" наказів „організацій народових" брав справу в свої руки земський уряд і відмовляв затвердження контрактів. Таку поведінку польських парцеляційних установ і земських урядів можна двояко інтерпретувати. А саме можна вважати що попереднє трактування було „вузьким трактуванням місцевого населення" в тому розумінні, що його не допускано до набування землі з парцеляції тоді; як в селянських скринях тинявся сякий-такий гріш, а тепер його допуститься з огляду на те, що селянин за недостачею готівки й кредиту й так не зможе взяти участи в парцеляції. Таким чином наступилоб „ширше трактування місцевого населення", яке й так не малоб ніякого значіння 1) з огляду на недостачу готівки й кредиту і 2) з огляду на те, що уряд не має ніякого права давати розпоряджень приватним установам. Друга інтерпретація можлива є така, що вже передше було „широке" трактування місцевого населення в... перетяганні на латинський обряд за допущення до купна за великі гроші клаптика землі, а тепер буде ще „ширше" в тому самому напрямку. На це вказувалаб та обставина, що ухвали „кресової секції" носять печать генія проф. Ст. Грабского. Зрештою, Господь знає, яка благодать криється під цією пітійською „концесією". Правдоподібно скінчиться на штудерній формулі і все лишиться по старому.

Більше позитивною на словах, хоч фантастичною на ділі є 3-тя точка земельних „концесій". Уряд ухвалює розвинути на терені східних воєвідств комасаційну акцію з доповненням карлуватих господарств і обіцює широко приноровити на „кресах" звільнювання від комасаційних оплат. Ця точка безпосередньо лучиться з 4-тою, яка завначує, що ще в цьому році „вповні візьметься на увагу" праці задля переведення комасації щонайменше 20 тисяч гект. в кожнім зі земських урядів на сході. Гарно сказано! Знаємо вже, що негайно „візьметься на увагу" підготування праць для переведення комасації, не знати тільки, коли справді уряд візьметься за позитивні комасаційні роботи. „Брати на увагу" („uwzględniać") є найлекше, але дуже важко перевести комасацію. Тут треба не лише великої праці, але й великого капіталу, яким не розпоряджає державний скарб, видаючи всі податкові впливи на військо, поліцію й бюрократію. Правда, уряд обіцює собі стягнути матеріяльні засоби на переведення комасації від „кресового" населення. Заповідь цієї нової благодати міститься в тому, що уряд по можности звільнятиме населення від комасаційних оплат. В невинній комасації криється поважна небезпека для нашого населення. Сцілюючи розтикані по всім усюдам нивки, уряд надаватиме близче положені скомасовані частки польським кольоністам, Полякам і латинникам, а наших селян, особливо на Поділлі, яке якнайскорше мав одержати „польську більшість", витискатиме ген далеко від осель, утруднюючи ще більше їхню господарку. Та на комасацію на „кресах" ані уряд не дасть грошей, ані не вдасться йому стягнути потрібні капітали від населення. Тому можемо бути спокійні щодо неї комасаційної погрози.

І ще одно! До комасаційної погрози дочеплено цікаву обіцянку, а саме комасація має бути злучена з доповненням („uzupełnorolnieniem") карлуватих господарств. Згодімся, що карлуваті господарства обіймають виключно тільки господарства нище 2 гект., а доповнення (uzupełnorolnienie) осягається вже при 5 гект. Як же в світлі цього представляються „східні воєвідства"? Воєвідство полїське (багнисте й болотнисте) має 20.400 господарств нище 2 гект., волинське — 32.200, львівське — 206.700, станиславівське — 160.000, тернопільське — 138.900. Разом „східні воєвідства" без Лемківщини, Підляшя і Холмщини мають 558.200 карлуватих господарств (нище 2 гект.). Коли взяти в рахунок Лемківщину, Холмщину і Підляшя, то тих господарств буде щонайменше 600.000. Приймім, що всі ті карлуваті господарства мають по повних 2 гект. (що очевидно не відповідає дійсности), то до доповнення лише до 5 гект. потрібно 1 мілїон 800 тисяч гект. Вірнійше буде, коли скажемо, що на доповнення всіх карлуватих господарств потрібно понад 2 мілїони гектарів. А тимчасом вся велика власність у тих воєвідствах має 1,397.400 гект. рільного ґрунту.

Колиб отже дідичам не оставлено ані клаптика орного ґрунту, то це ще не вистарчилоб на „uzupełnorolnienie" карлуватих господарств.

Отже cui bono пускається в світ благу про „концесії"?

Вася Чук.

У міжпланетному просторі.

(Замість малого фейлетону.)

Була ніч. На небі знуджено сиділа на своїх сідалах пара підтоптаних супругів: Місяць і Венера. Місяць на турецькій, американським золотом вишиваній подушці, яку одержав як куку-в-руку від Грабского за те, що дозволив перенести на свою територію автономію для Сх. Галичини, а Венера на м'якім фотелі, подарованім їй любимцем Людвиком XIV. на імянини. Вона мала якраз мігрену. Голову обв'язала мокрою хустиною, так що кінці сторчали над чолом, як поломаний пропеллєр і — раз-по-раз втомлено постогнуючи — притискала руками бліді виски. Місяць бездумно лузав насіння і сплював довкруги себе на оксамітний килим. Гляділи на землю такими самими, до морської хороби знуженими очима, як керманич українського театру, що сотий раз дивиться на „українську комедію з народнього життя".

Я переходив, а краще перерачковував якраз тоді ту вузеньку доріжку на грулі лисої гори, яка має безмежний вплив на добру славу таких, навіть Богові духа невинних людей, як я. Можна залежно від неї називатися гордо — політичним емігрантом, або з душею, що зі страху вилізе на пальму, вирізану на ґумці „Берзон" під черевиком, почувши від жандарма образливе: „Jesteś pan aresztantem!" І то без огляду на те, чи чоловік тікає від наглої і сподіваної смерти, чи від українського університету, чи від трьох жінок!

Увагу місяця звернули мабуть на себе мої швидко мигаючі в його світлі пяти, коли я збігав уже з гори. Він моргнув через плече до Венери і, випльовуючи далеко перед себе луску насіння, показав головою на мене.

— А... ди, гм, гм... — муґикнув добродушно під носом, а що від українських поетів навчився говорити парадоксами, то зараз додав: — І в пепічка не зроблять з пирога кнедлічка!

Венера мимоволі посміхнулася своїм блідим, „венеричним" посміхом, але як кожна кохаюча жінка була зла на себе за те, що „змякла", отже переждала хвилину, глянула на місяць їдким, зеленкуватим поглядом і дзявкнула істерично:

— Не цьмакай! Цямкаєш як порося! Ой... ой... — і зловилася долонями за виски. — Перестань раз бути романтиком! Я розхоруюся з того цямкання! Вже й так ніхто з поступових людей говорити з тобою не хоче, всі моляться до електричної лямпи.

— Алеж вибач! — сказав ображено, хоч трохи непевно місяць, притискаючи до губів свої тоненьки губи і нервово потер пучками пальців по неголеній бороді. — За мною стоять і ростуть тепер в силу такі почитателі місяця, як Україні! Моя популярність, так сказать, навіть побільшується тепер. Ось, уяви собі, що нову повість-казку Богдана Лепкого „Під тихий вечір" будуть усі читати тільки до місяця, бо лише при моїм світлі можна побачити її казковість. Пригадай собі, який великий вплив на культ мойого обличча серед жіноцтва мала „Ніч кохання" Бобинського. Коли ці твори будуть переведені на всі світові мови, тоді... — Місяць не захотів голосно висловити своїх задушевних мрій і тому замовк. Венера у відповідь змірила його своїм програмовим, супружим поглядом і романтичний Місяць привяв.

— Може... може послухаєш, що нового? — і витягнув зпід свойого сутолуватого сиджения пімняту пражську газету.

„Незадовго появляться на „ниві" Китайців повно в цілій Північній Америці. Їдуть вони туди всіма способами: як студенти, заможнійший складає каванію за біднійшого — а їдуть і в пачках від чаю.

Китаєць їде до Америки не з тією думкою, що в нього всі мости до Китаю попалені. Ні, він їде до країни чудес, щоби набути майно або знання і вернути з ними до своєї рідної батьківщини. Він мріє, щоб його Китай став другою Америкою. Звязку з рідним краєм не перериває ніколи, а ці піклування за рідний край обєднують всіх Китайців в Америці в одноду шну силу, не зважаючи на їхні політичні та релігійні ріжниці, а навіть расові і мовні, бож Китайці це не однородний нарід. Дивлячись на цих смаглявих, на перший погляд покірних людей, як вони немов мурашки снуються по своїх китайських передмістях кожного великого міста Америки, уявляєш собі, що це китайський вулий розпустив по Америці своїх бжіл збирати до рідної спіжарні мід.

Китайці знонополізували собі в Америці пральні і їдальні, забирають в свої руки огородництво, але є й багаті китайські крамарі і банкіри. Та хтоб той Китаєць не був — він навіть дека ржжу не купить від чужого або коли та річ не вироблена в Китаю, або Китайцями в Америці.

У великих містах понад берегом Спокійного Океану, хоч би у Ванкувері, в Канаді, стоять величезні китайські склади, куди заходять тягарові потяги і розвозять Китайцям по цілому американському суходолі продукти з далекого Китаю. Китаєць купує тільки те з некитайських виробів, чого у своїм виробі або у своїй торговлі під той час не зможе дістати.

Звичайно складає він свої ощадности або обіжний капітал у китайські банки і при кожній можливости відсилає свої зарібки домів. В паперові гроші Китаєць не вірить. Він знає тільки вартість золота. І досить виставити якомусь банкові або розмінній конторі в Америці золотий гріш на виставу, як негайно зявляється до нього Китаєць з проханням обміняти йому папірці на золото. Добуте таким чином золото йде до рідного Китаю.

Китайці слабенькі на вигляд люде. З них найбільше люблять глузувати наші багато про себе думаючі молодики-емігранти. Але та зовнішня непоказність і слабосилість Китайця не стримує його лізти скрізь, де він чує можливість

Китайська і наша еміґрація в Америці.

I.

Многі відразу запротестують супроти такого порівнання. Що спільного між нами і Китайцями? — Нічого! Недавно в наших галицьких часописах було зачеплено питання нашої еміґрації до Америки. Було не більше якесь оголошення. Хтось кликнув а потім все замовкло. Загально на еміґрацію дивляться у нас в метрополії як на небажану річ, а з другого боку сподіються від еміґрації не знати якої допомоги, не маючи з нею в дійсности майже ніякого зорганізованого звязку...

Але хай нам практика китайської еміґрації в Північній Америці покаже шляхи до зрозуміння нашого еміґраційного питання.

Китайців до Зєдинених Держав не пускають, хіба на шкільні студії або як купців; до Канади Китаєць може приїхати лише за кавцією 500 долярів.

Не вважаючи на такі обмеження, української літератури такі новотвори: Велика поема відомого всьому українському жіноцтву поема Олеся Баб'я „Гуцульський курінь", в якому що Гуцул то бабій, а що Бабій то воєнний герой. Поет Юра Шкрумеляк приніс літературі „Авлеву жертву", але не може дочекатися Каїна, який би її видав. Появиться також велика революційна поема невідомого ще дотепер ширшій публиці автора, яка від свойого всеруйнуючого і всепроломлюючого змісту буде називатися „Прокляття". Цей твір матеріялістичного ідеаліста..."

„Спростування. Отсим оголошуємо, що неправдивим є закид, поміщений під черепом багатьох людей у Празі під написом „Легким коштом до легкої слави", буцімто вкраїнські концерти в Празі відбуваються з одною раз на завжди усталеною програмою, а саме: 1) „Похоронний марш" Шопена — переграє славний композитор Н. 2) „Чернець" Т. Шевченка „прочитає" славний декламатор, директор українських театрів Н.Н. 3) „Думи про розпяту Україну" в 25 куплетах власного укладу відспіває і відіграє на бандурі славний професор бандури ННН. 4) „Український гопак" відтанцював би славний проф. балету НННН., як би його на щастя

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, снарпитки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 5—10

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Торговлі).

поліпшення своєї особистої долі, яку він уважає складовою частиною долі цілого Китаю. Кого більше в з американських та канадійських школах, чи приїжджих з Европи Українців, чи з Азії Китайців? Дітей українських, а особливо народжених в Америці, безперечно більше, — але що до дорослих, то Китайців без порівнання більше! Китаєць просто пхається до Англьо-Саксів за наукою. А ті тому й раді — і от скрізь по всіх містах і закутинах Америки Китаєць вчиться! Пеколи можна побачити в старім опущенім склепі кількадесять смаглявих облич і білошкіру учительку, що вчить новоприбильців англійської абетки. — Але коли станете біля дверей якоїсь колегії чи університету, то побачите, як туди входять і виходять цілі ряди китайських студентів.

Китайського студента стрінете і в американській військовій академії, а білі студенти туди вступати ніколи не квапляться. Китайців повно і по колегіях усіх релігійних сект — одним словом вони є скрізь, де тільки можуть дотиснутися до джерела науки. Китаєць знає, що коли той чи инший фах потрібний в Америці, то його треба і в його рідному Китаю.

Китаєць не їде до Америки з тією думкою: „От добре, що я з рідних влидніз вискочив". Він їде здобувати силу духа, знання і капітал, та принести це все в дарунку для рідної країни. А коли дійде до того, що Китаєць умирає на американській землі, то по сімох роках його кістки викопують, кістяк звязують дротиками і відсилають на рідну землю.

Звичайно і китайська еміграція пропадалаб для Китаю, колиб зі старим краєм не вязала їх традиція, колиб у старому краю не було сильних організацій, що вмілою рукою роспускають свою еміграцію поза межі рідної землі, але і держать її під своїм непереможним впливом, виховують відповідно та не допускають до зірвання звязків з батьківщиною. **П. Теоненко.**

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Лишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції в соймі.

1. Українського посла Андрія Пащука і тов. до міністра справедливости в справі голодівки політичних вязнів у Бережанах, Луцьку і Дубні. Хоча слідство проти політичних вязнів, українських селян, які сидять по тюрмах названих міст, триває вже в деяких випадках більше року та хоча результати слідства не виявили ніякої провини арештованих, то вони все одно пересиджують далі у слідчій тюрмі. Супротів такої поведінки слідчих судових органів вязні почали голодівку, яка загрожує їм смертю. У луцькій тюрмі голодує 150 українських селян, у дубенській 18 осіб, а в бережанській 3. Голодуючих відживлювано штучно. Інтерпелянти запитують, коли наступить і чи взагалі наступить звільнення вязнів та чи будуть приняті владою відповідні заходи для того, щоби не було слідчих надужить над українськими вязнями.

2. Українського посла Скрипи до міністра внутрішніх справ у справі арештувань та биття арештованих польськими поліцаями на стації Міхів за першотравневий обхід. Комендант станиці на стації Міхів арештував робітників Пайку, Свінкого, Рівінкого, Журкевича та инших за святкування 1. травня та дав їм до підпису готовий вже протокол. Коли вони відмовилися його підписати, то комендант наказав поліцаям скувати арештованих і бити. Поліцаї так поскручували руки арештованих кайданами, що вони їм попухли. Ще инших арештованих били до безтями по голові.

3. Посла Скрипи і тов. до голови ради міністрів і міністра внутрішніх справ у справі репресій відносно станових організацій кравецьких і спорідненних з ними організацій у Польщі.

4. Посла Скрипи до міністра внутрішніх справ у справі вбивства робітника Франця Грегорчика в VIII. комісаріяті державної поліції в Лодзі. Недавно відбувався у варшавському суді розправа проти двох поліцаїв за те, що вбили візника Калиновского за скору їзду на мості, в Тарнобжегу вбили поліцаї студента Бо. Йокеля за те тільки, що він був подібний з виглядом до бандита Паніча. А ось новий факт поліційного насильства та самоволі і безвідповідальчости польської поліції. Дня 13. травня арештувала поліція муляра Фр. Грегорчика та відставила його до VIII. комісаріяту. Там поліцаї так його скатували та знівечили, що він наслідком побоїв помер. Коли на другий день ранком явилась на поліції жінка Грегорчика то їй сказано, що муж буде вільний в полудне, хоч він вже не жив. Жінка почала настоювати потім, щоби їй сказали, що з мужем. Наконець повідомили її, що чоловік повісився на власній маринарці.

5. Посла Скрипи до міністра освіти в справі трагічного випадку в гімназії Лелевеля у Вильні.

6. Посла Войтюка і тов. до міністра внутрішніх справ у справі уневажнення виборчої листи професійного союзу металювців при виборах до міської ради в Дуброві Гірничій.

7. Посла Войтюка до голови ради міністрів і міністра праці та суспільної опіки в справі викидання з помешкань робітничих родин.

8. Посла Скрипи і тов. до міністра справедливости в справі голодівки політичних вязнів у Радомі. В травні ц. р. арештовано в Радомі за 1-шотравневе свято понад 100 осіб. Донині нікого на волю не випустили і нікому не вручено акту обвинувачення. Вязні позбавлено права бачитися зі своїми рідними. Наслідком того всього усі вязні в числі понад сто почали 23. травня голодівку.

9. Посла Приступи і тов. до міністра внутрішніх справ у справі загрожуючого життю населення наказу команди державної поліції VIII. округа та в справі такогож обіжника самбірського староства. Команда поліції видала у звязку з пошестю бандитизму наказ, що поліція має право вживати зброї до кожної особи, яка видасться їй підозрілою, якщо та особа на приказ поліцая „руки до гори" або „стій" того наказу негайно не виконає. Має поліція право стріляти до арештованої вже людини навіть тоді, коли вона будить в неї підозріння, що та людина може вживати чинний спротив поліціянові. Такий наказ потвердило староство.

10. Посла Приступи до міністра праці в справі безправного уневажнення обєднаної листи комітету робітників і урядників при виборах до Каси хорих в Дрогобичі.

11. Посла Скрипи до міністерства рільництва і земельної реформи в справі поділу дібр Стрільці між рільних робітників і селян доокольичних сіл. Добра Стрільці набув Рільний Банк у Варшаві. Добра ті обіймають 5.510 гектарів рілі. Хоч тамошнє доокольичне населення терпить на земельний голод, то Банк не має намеру приступити до парцеляції тих дібр. Інтерпелянти домагаються передати всі ті добра доокольичним селенам без викупу.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Рачкевіч мін. вн. справ.

Урядово звідомлено 14. VI.: Президент прийняв димісію мін. Ратайского й іменування дел. уряду в Вильні Влад. Рачкевіча міністром вн. сп.

Рад. літак над Вильном.

„Експрес Пор", повідомляє, що 12. V. зістрілили біля Вильна радянський літак. Йому одначе вдалося осісти по радянському боці.

Завзятий бій за Кантон.

13. VI. урядові війська після бомбардування зайняли Кантон. Підмога, яку противники уряду одержали від ген. Тан Єн-Яї та від російських добровольців, не могла перешкодити зайняттю міста.

Опісля Кантон дістався знову в руки опозиції. Урядові війська мусіли уступити під охорону канонірок. Змобілізовано всіх чужинців у чужій дільниці. Боронять цю дільницю скоростріли. Жінки й діти вислано до Ганг-Конг.

Повстання на Криму?

Букарештенський „Віторуль" повідомляє, що на Криму вибухло протибільшовицьке повстання. Все населення м. Омфірополь стануло по стороні повстанців. Магазини зброї й муніції на Криму висаджено у воздух.

Бій з комуністами в Льондоні.

14. VI. прийшло до сутички між комуністами числом 3000 і поліцією. Багато ранених, 6 арештованих.

Консулят в огні.

„Сандей Експрес" повідомляє з Шанґаю, що в Кіянг-фу підпалено англійський і японський консулят.

Конференція Бенеша з Бріяном.

14. VI. мін. Бенеш конферував із мін. загр. справ Бріяном у справі пакту безпеки й Австрії. Бенеш годиться на франц.-англ. порозуміння в справі безпеки. Головною темою нарад була австр. справа, бо вона для Чехословаччини важнійша.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** В останньому числі „Діла" скреслив п. прокуратор у цілости передову статтю п. з. „204" разом з цитатом із Міцкевича, а також закінчення новинки п. з. „Польські порти та еміґрація".

— **Містерії з вул. Яґовича.** Відомого управителя львівських поліційних арештів підкомісаря Якубовского записали вчора в урядуванню. Пан підкомісар будував собі віллю у Збоїсках. До будівельних робіт ужичав тюремної служби, доворців і поліцаїв. Нещастя хотіло, що ключник Кубіш впав з даху і зломив собі ногу. Вилічившися в шпиталю та вийшовши з відтак калікою, Кубіш почав домагатися відшкодування від будівельного підприємства, а шпиталь оплати за лічення від громади Збоїск. Громада відіслала претенсії шпиталю до Якубовского через команду поліції. Команда зробила слідство і за противаконне ужичання тюремної служби до приватних робіт завісила Якубовского в урядуванню. Ось новий причинок до патріотизму та солідности польських поліційних урядників.

— **Матура в академічній гімназії.** В державній Академічній гімназії (головній) у Львові відбудуться в днях 25 і 29. травня с. р. під проводом візитатора два Явера іспит зрілости. Із 28 абітурієнтів допущених до іспиту, здало 27, один відступив. Здали: Божемський Остап, Цегельський Юрій, Хомовський Микола, Дикіз Леонтій, Гевикович Роман (з відзн.), Йонко Сьвомон (з відзн.), Калиньский Юрій, Лехняк Ярослав, Лучка Степан, Карпович Ярослав, Котович Зенон, Масюк Сидір, Овесницький Роман (з відзн.), Підгайний Богдан, Прошинин Ярослав, Пилипець Мирослав, Прокопович Іван, Ракоський Мирослав (з відзн.), Рубаха Яків, Савчак Юліян, Скоробагатий Богдан (з відзн.), Соммер Давид (з відзн.), Сидорів Осип, Ставосольський Юрій (з відзн.), Шухевич Роман (з відзн.), Турко Роман, Зубик Константин (з відзн.).

— **Хтож він?** Свого часу засуджено двох польських поліцаїв з Винник за вельодське побиття Юлії Мерин. Оборонець обвинуваченних вніс зажалення невважности і 10 п. м. відбулася розправа в другє. Суд прийшов до переконання, що похвалі Богу духа винні і звільнив їх від вини і кари. Заходить тепер питання: хто збив Юлію Мерву так, що вона аж стратила здоровля!?...

— **Українське ловецьке товариство.** В Станиславові основано українське ловецьке товариство „Ватра". Головою товариства вибрали загальні збори, які відбулися 10. п. м., інженера радника Дутку. Завданням доокольичних громад Станиславщини є піддержати перше й одиноке українське ловецьке товариство Підкарпаття та виймати лиш йому громадські ловецькі терени.

— **Український хор Д. Котка.** Відомий у нашому краю український хор під проводом Дмитра Котка по виступах у Кракові, Варшаві, Лодзі, на Познанщині і Поморю переїжджає в гори і підчас вакацій дасть ряд концертів у прегірських лемківських містах і місточках, починаючи від Закопаного і Кринниці. Про дні концертів щоденно буде подаватись календарик. В одній із купелевих місцевостей хор матиме відпочинок. 2150а) 1—1

Аналіза джерельної води в Підлютім, переведена в хемічній лябораторії львівської політехніки, виказала слідуючі складники:

в головному басені: стронц, йод і бром, в другому джерелі: сіроводень, в третьому джерелі: йод і бром.

Процентове відношення цих складників буде оголошене при кінці червня ц. р. 2154 1—1

Як маґнес, гоїш або кохаюка Притягає всіх сметанкова „Бранка"

Зі спорту.

Згадати треба приємні вправи Сокола-Батька, які рік-річно відбуваються та дають нам нагоду провірити роботу в Товаристві.

Цьогорічні вправи відбулися 31. V. Виступили відділи молодших учнів, старші соколи, реміснича молодь і накінець учениці. Хто приглядався бливше тим вправам, мав нагоду ствердити, що по війні Товариство вспіло вже виховати нових, самостійних провідників, заслугою яких і був цілий теперішній виступ. — Найгарнійшою точкою були безумовно вежі цілої чети підготовлені І. Худяком.

Час одначе, щоби Товариство поставило вже раз точку масових вправ відповруч. Це відноситься до мужеських і жіночих вправ

не боліла нога. 5) „Ой Морова" відіграє славна капеля бандуристів (з великого одушевлення у кожного слухача мороз ходить поза спиною). 6) „Щедрик-ведрик" відколядує Академічний хор, який також зачинає зростати у славу. 7) Поміж точками співають не менше витревалі тенори, баритони і сопрани-солісти. Вступ виголосить до кожного гостя зокрема касієр при касі. Початок точно в год. 7 веч. Тому, що на чеські вистави українська публика є змушена приходити дуже точно, просимо шановну публику не спізнятися на наш концерт більше, як дві години, бо в 9-тій напевно зачнемо.

Спростовуємо оцим вище наведений закид, додаючи від себе, що 1) не в програмі сила, 2) що в наведеній програмі бувають всетаки зміни бодай в порядку точок, 3) що дані концерти уладжують ріжні комітети, в ріжних салях, на ріжні цілі і чести, отже ця ріжнородність повинна заспокоїти і так невибагливу українську публику. Тим-то неправдою є, що деякі люде горять соромом на українських концертах, а коли чеська публика перестала ходити на українські концерти, то хіба не розуміється на правдивім мистецтві".

„Літературне життя". Еміграція має безумовно всі дані, бути урожайним ґрунтом для поетичного насіння і в ньому викохуються поети, як капустяна розсада в добрім розсаднику. Романтично-голодною тугою знавожений, партійними шибками від бистроумного сонця заслонений, емігрантський розсадник дає якнайвигіднійші умови для прозябання тієї ніжної екзотичної рослини, що носить назву: поетичний свербивус.

Поети пражської еміграції ділять ся на такі групи: 1) Поети з довгим волосом, без огляду на пол, найчисленнійша група. 2) Поети з Педагогічного інституту, під протекторатом дир. Білецького, плодовиті головно на полі еротиків і творці нового типу поезії тзв. іспитової лірики. 3) Поети таки так, себто такі, в яких у голові вітер, а на папері повінь літер. Розвій..."

Нараз кометою перелетів по небі Венерин пантофель і з розмахом вщідив місяць по лобі. Місяць з несподіванки закліпав очима, приниш, обгородився і лише муркотів тихо: — Чекай! Нехай тільки Ліга Народів дасть Україні самостійність!

Прага 28. V. 1925.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських кантерів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 13—20

Ми не мали змоги оглядати роботи в тому напрямі так само, як і не були в силі побачити роботи над філіями у львівському повіті. Сам Львів, помимо навіть гело, міг би дати вправи вільноруч, коли б нам тим сесійовійше поправшовати. І тут треба признати, що Повітова Січ поважніше ставиться до справи і роботу веде по передвоєнній методі, чого не слід занехати і сокільській організації.

Сокіл-Батько стрічає з боку влади щоразу то вищі перепони у своїй роботі. Вже вдруге відкинуло воєвідство зміну статуту, хоч його зміст пристосовано до домагань того ж воєвідства. За причину відкинення подало воєвідство, що сокільська відзнака „лев на синьому полі" надає „політичну" закраску товариству. Дивним дивом за австрийських часів не не була політика. Не є це політикою, коли польські товариства навіть чисто стрілові мають прапор з державним орлом! — Товариство внесло рекурс до міністерства, але певна чи то що поможе в теперішних часах.

Сокіл-Батько, коли ми ще при ньому викупив останніми днями вже другий уділ на площу по війні так, що площа незабаром повинна поширитися і бути гідною як для фестинів так і для спорту. Уділ закуплено заходами голови Заячківського за 750 доларів.

Перші травня ц. р. відкривало чеське сокільство т. зв. домівку Тірша, побудовану виключно датками чеських Соколів. Треба пояснити, що Тірш для Чехів то саме, що для Німців Ян чи для нас Боберський. Він то дав основи сокільській ідеольогії, яка обхопила з часом ціле славянство.

На святочне відкриття цього дому запросили Чехи і наше сокільство, яке в імени Сокола-Батька заступав М. Єремів. Дивно лишень що чеські часописи промовчали нашу участь. Видно комусь на тому залежало.

З признанням треба піднести, що Українці в Подебрадах дуже поважно займаються також фізичною культурою. В Соколі, на чолі якого стоїть Єремів, гуртується поверх 100 люда і вони справляють краще Чехів. Тепер йде робота в напрямі поширення організації.

Український спорт у Чехословаччині теж виявляє життя. Дня 16. V. відбулися легкоатлетичні змагання в Подебрадах. Як видно з вислідів змагань, то більшість учасників становили Пондільчані. В меті диском осягнув Гордієнко поза конкурсом 29'90 m а Авраменович кулею 9 m 26 cm. Новий осяг в скоці жердкою поставив Шкеда 2 m 65 cm. Також Хамічевський поправив осяг в скоці у височінь з розбігом на 1 m 58 cm. Той сам скочив у довжінь на 5 m 39 cm а в скоці у височінь з місця осягнув Єремів 1 m 28 cm. Гончарів перескочив у довжінь 2 m 66 cm., 100 m перебіг Хамічевський в 12 сек. а 1|8 км. біг Метельський в 5 мінут і 24 секунд.

Blue boy.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 22-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

Учительський Збір ім. Шашкевича Львів за листу ч. 60 2231 через „Діло" зложили: Ярослав Кирчів 5 зл., о. Евг. Давидович-Ожидів 5, о. Садовський М. Молодиків 5, о. Алекс. Стиранка Гладишів 5'20, Гривнак Омелян Гладишів 2'50, о. Ан. Чемпчинський Будзанів 10, Каса райфайз. Стрілецько вижне 19, Українська Громада в Парижі а то: Ілько Борщак 5 фр., С. Борщак 5 фр., Шкопин 5 фр., Нонич Дзіковський 5 фр., д-р Галіп 10 фр., Т. Галіп 10 фр., Дацько Ст. 10 фр. Вовна Петро 10 фр., М. Ожидович 5 фр., Павло Левадко 5 фр., Микола Станковський 4 фр. 50 см., Ячмінський Дмитро 5 фр., Володимир Білий фр. Осьмак Василь 5 фр., Лесь Химич 5 фр., Морозенко 5 фр., Домарацький 5 фр., Мандзій 10 фр., Шамбель 5 фр., Робак С. 5 фр. Микола Волошин 5 фр. Антоненко Гавриїл 5 фр., Березовський 5 фр. 50 см., Олесь Шекун 5 фр., Кравчук Дмитро 2 фр. 50 см., разом 147 фр. 50 см.; від указівського гуртка в цукроварні Вітенгой 92 фр. 25 см., разом 239 фр. 75 сс., з того видано на пересилку 29'75 фр., отже готівкою надіслано 110 фр., що рівнається 52'50 золотих. — Пов. Комітет Доп. „Гол. Селу" в Чортківі а то: Антоневич Юл. 2, о. Антін Бабій 20, д-р Т. Бачинський 10, д-р М. Видрак 30, д-р А. Горбачевський 30, Л. Горбачевський 8, д-р Іван Гринчишин 6, Тома Горин 7, д-р В. Електорович 20, Іван Кароль 5, А. Кишакевич 5, Волод. Маланчук 5, Евг. Миронович 2 амер. дол., М. Панас 1 ам. дол., Д. Пігут 10 зл., д-р В. Паливір 5, А. Сернецький 4, Ів. Смеречинський 20, Ст. Стеблецький 25, О. Шипайло 5, д-р О. Юрчинський 10, Я. Зазуляк 4, П. Дзажиньовський 5, Л. Горуквіна 2'20, М. Павлюк 3, З. Горбачевська 2, Ст. Маркевич 2 ам. дол., Он Соробей 3 зл., д-р Граніцький 30, д-р Круг 10, д-р Кімельман 10, д-р Брушштейн 10, д-р Коня 10, Мих. Позичанський 5, Л. Федорович 5, д-р Клайман 5, д-р Маргуліс 1, К. Марковський 1, М. Парій 4, Народний Дім 10, Українська Бесіда 10, Ю. Аксенчук 2, Е. Баранецький 2, В. Вербицький 1, О. Гладчук 5, Н. Димашевський 1, Запорощький 1, К. Койда 1, Мамохід Ів. І-ий 1 зол., І. Мамохід ІІ-ий 2 зл. К. Смульський 5, Шурко 1, А. Чижа 2, Пишкевич 5, М. Гонтар 1, Ст. Бантрох 2, Збір днів 3, О. Федорович 1, Заклинський Вас. 1, Вовчук Ів. 1, В. Петликевич 11'46, І. Будзович 7'60, о. Ст. Гунчак 5, Д. Завідовський 5'23, Ів. Каленик 7, о. Маньовський 5'90, М. Марковський 6'20, Ів. Посмітюх 5'60, В. Шкварок 4'63, Г. Яковишин 5'34, І. Гуменюк 4'33, дві збірки в церкві на Вигнанці 52'04; збірка на свячепім уладженім Союзом Українським і Бесідою 58'90, инший дохід із цего свяченого 19'30, збірка в церкві в Білій 25, — разом 649'73 золотих і 5 ам. доларів.

До дня 6. червня включно зібрано: **9.760 ²4 зол., 196 доларів.**

✝ Посмертні згадки.

Володимир Сас Брилинський, емер. скарбовий адюнкт, помер в Коломиї дня 9. червня ц. р. в 67 р. життя. Похорони відбулися 11. червня ц. р. В. й. п.
2145a) 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котика:
у вівторок 16. червня Новий-Санч,
у середу 17. „ Новий-Санч,
у четвер 18. „ Ясло,
у пятницю 19. „ Ясло,
у суботу 20. „ Кросно,
у неділю 21. „ Кросно,
у понеділок 22. „ Сенік. 2150 1—2

Краєвий союз ревізійний повідомляє всі українські кооперативи, що розпорядком мін. скарбу з 2. VI. пр. ще раз пересунено речинець для зложення зізнань про дохід аж до 30. червня 1925 р. Всі кооперативи, без огляду на висоту зиску, мають зложити до оціночних комісій в справах доходового податку (при інспекторатах) зізнання про дохід.

Дирекція дівочої гімназії У. П. Т. в Станиславові подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. кляси дня 27. червня від год. 9'30 рано; 3) вписи до клас I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа гімназії (Станиславів, вул. Липова ч. 80.) — *Н. Данил.*
2037 5—5

З пов. коед. гімназії ім. М. Шашкевича в Чорткові. Вступний іспит до приготовної і до 1. кляси відбудеться дня 27. червня в год. 10. рано. Зголошуватися належить до 26. червня включно. Вступні іспити до клас від II—V. відбудуться дня 24 і 25. в 3. год. попол. Зголошуватись належить до 23. червня. — *Управа гімназії.* 2130 2—2

Управа дівочої гімназії У. П. Т. з правом прилюдности в Тернополі повідомляє отсим, що вступні іспити до кляс II—VI. відбудуться в днях 22. і 23. червня, о год. 2. попол. Зголошення до дня 21. червня в канцелярії Управи. Вступний іспит до кляси I. відбудеться в дні 27. червня о год. 9'30 рано. Зголошуватися можна до 27. червня год. 8. рано. Вписи до кляс I.—VI. будуть відбуватися в днях 29. і 30. червня в часі між 8—12 рано і 3—5 попол. — *Д-р Никифор Гірняк* управитель.
2096 4—5

Дрібні оголошення.

В КОСОВІ, в гарно положеній віллі можуть мати приміщення літники з цілим удержанням. Кімнати соняшні, гарні, сухі, разом з удержанням, харч чотири рази денно, смачний і обильний в ціні 7 зол. денно від особи. Доходячих гостей приймається на обіди. Зголошення Е. Лукашевська, Косів. 2131 3-4

ВЕЛИКИЙ заробіток без ризика, агентів до продажі кіс і серпів по селах пошукує Ф. Райтшер, Легіонів 37. 2148 1—1

ДЯК потрібний, молодий з голосом тенороваим, щоб умів грати на фісгармоні і добре провадив хор. Го.-кат. уряд парохіяльний в Більчі золотім почта в місци. 2149 1—1

Нові ноти. В. Безкоровайний: 1) „Ноктюрн" — скрипка, 2) „Збірка пісень" — квартет смичковий. 3) „Вальс" A-dur — фортепян, 4) „Легкі твори" ч. 2 — фортепян. 2110 3—3

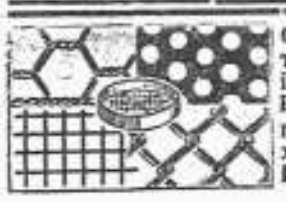
ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, замінює готівкою фіома, істнуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 36—45. 2041 9-10

ДВОХ ІНВАЛІДІВ УҐА., які займаються продажю девоціоналій, просять Впр. оо. парохів, які уладжують місії у своїх парохіях, ласкаво повідомити їх на адресу Л. Яків у Запитові п. Підліски малі, бодай два тижні наперед про речинець місії і в чей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 3—3

Жінки інтелігентної самітної старшої до заряду ліпшого дому, котра би завідася вихованням панночки, з музикою мають першенство — пошукує бюро Костюка, Копеонника 19. 2151 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелена до вікон. Рафи, Сита, Швайпарська газа. Бляха дірковапа. — І. **Конрад**, Львів, Пасаж Феллерів.

ЛІКАРСЬКІ ПЛАЩІ
по 13, 15 і 18 зол. п.
Склад „ХІРУРҐІЯ"
А. Л. ШВАРЦА
2104 **Львів, Ягайлонська, 15.** 3-3

КАВА ҐАҐ

без кофеїни є знаменитою кавою зернистою о знаменитім смаку. Уживана на ніч навіть у найсильнійшій концентрації ділає знаменито

КАВА ҐАҐ

до набуття у

М. ВУНДЕРМАНА

Львів, Ринок 19.

2136 a) 1—1

МЕШКАННЯ малює густівно по найновіщим взорам найдешевша конкуренційна фірма **І. М. Ляйхтер** знаний **Клафтен** комнатний маляр, фасадовий і декораційний, **Львів, Сінявська 12 a)** І. п. П.Т. урядникам і офіцерам на догідних услівях. 1971 4—4

Важне для Пань!

Фабрика капелюхів
2123 **Й. ҐОТТЛІБА** 2—3
ЛЬВІВ, пл. Стрілецька ч. 15.

приймає вже жіночі капелюхи фільцові після найновіщих віденських моделів. Для поїзжих виконується в 24 год. **Спеціяльність в чищенню білих капелюхів**, рівнож **фарбує на найновіщі краски**. Вимінює старі на нові з доплатою 7 зол.

ПОДЯКА.

Всім, хто віддав останню прислугу бл. п. Володимирові Сас Брилинському, а нам служив помічю й радою складаємо сердечну подяку.

Коломия, в червні 1925.

2145 1—1 **Родина.**

Подяка.

Отцям складаємо найсердечнійшу подяку Всечесному Духовенству: о. дек. Яцівові, о. Хомінському, о. Завцені, о. Твердохлібові і о. Гринякові за ласкаву участь в похоронах нашої Найдорощої Мами, Бабусі і Прабабусі Марії з Борівців Лазорової, вдови по парохові в Любині Князі. З окрема щиро дякуємо а Всч. о. Завцені за теплі, прощальні слова підчас похоронного обряду і обоїм Вп. Панству Завцям за труд і поміч для Покійної в часі недуги та за переведення похоронів. Дякуємо також всім Громадянам, які численною участю віддали Покійній останню прислугу. *Дочки, внуки і правнуки.*
2152 1—1

Подяка.

Невмолима смерть перетяла нитку життя бл. п. Ольги з Гладиловичів Приймової, вдови по директорі української гімназії в Яворові. Прибита тяжким горем мати й уся родина Покійної отсею дорогою складають свою найширійшу подяку всім, що несли поміч і розраду в часі довгої недуги Покійної, в годину її смерти та підчас похорону. В першу чергу дякуємо Вп. Марії й Миколі Осідачам, в домі яких Покійна жила й померла, за ті всі непочасні добродійства, що їх назнала від Них Покійна та родина. Далі дякуємо п. Олександрі Ставничій, яка щоденно відувалася до Покійної в часі недуги та широ зайнялася похороном, а так само й проф. Богданові Ставничому. Щире спасибіг п. Льолі Тимкевич, що в часі недуги старалася зменшити фізичні та моральні терпіння Покійної. Щира подяка належиться Вп. Отцям Духовним, о. Теофілеві Чайковському за останню потіху й похорони, а о. кан. Левицькому й о. катех. Яремкові за участь у похоронах. За участь у похоронах дякуємо теж Вп. Церковному Братству на руки Голови п. дир. Юрія Пантлика, Мішаному Хорові на руки диригента п. Ярослава Власійчука, п. проф. Евгенові Яворовському за щире надгробне слово, й усьому Громадянству, що відпровадило Покійну на місце вічного спочинку. Яворів, 9. червня 1925. *Родина.*
2146 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові

відбудуться в понеділок 29. червня 1925 в год. 4. по полудні в салі Краєвого Союза Кредитового у Львові Ринок ч. 10, І пов., з порядком нарад:

1. Відчитання протоколу з попереднього Загального Збору.
2. Звіт з діяльности до 31. грудня 1924.
3. Звіт ревізійної комісії.
4. Доповняючий вибір старшини.
5. Внески і запити.

Витяг зі статуту про Загальні Збори

Кождий власноручний, спомагаючий та звичайний член має право на Загальних Зборах брати участь у нарадах, звичайні члени, котрі є службовиками того самого службодавця, всі разом мають право до певної скількости голосів в то: при числі членів 1—5 один голос, 6—10 два голоси, 11—15 три голоси, 16—20 чотири голоси, 21—30 пять голосів, 31—40 шість голосів, 41—50 сім голосів, 51—60 вісім голосів, 61—80 девять голосів, 81—100 десять голосів, 101—150 дванайцять голосів.

Число звичайних членів заячтих у того самого службодавця означується на підставі стану з кінцем послідного рахункового року (31. грудня 1924).

Належну на тій основі скількість голосів заступають на Загальних Зборах делегати, яких письменно вибирають власноручні звичайні члени того самого службодавця. Делегат може заступати голоси службовиків кількох службодавців, однак ніколи більше як 50 голосів. Кожний спомагаючий член (службодавець) має на Загальних Зборах половину скількости голосів, яку мають його службовики, заступати його місце може повновласник, однак не може заступати більше як 50 голосів.

Делегати і повновласники мусять бути членами Товариства, однак не можуть бути членами старшини.

Згідно з цими постановами проситься вибрати делегатів і повновласників і подати їх імена і назвиска безпроволочно найдальше до 25. VI. 1925 на адресу Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові вул. Личаківська ч. 20 І. пов.

Львів дня 11. червня 1925.

2147 1—1 *Старшина.*

За редакцію відповідає **О. Костир** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10

Ч. 131 (10 514). Львів, середа 17. червня 1925. Почтовий належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шап. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Без почуття самопошани.

В неділю 14. червня відбулося у Львові велике українське віче в справі найновійших шкільних постанов секції для справ національних меншостей при політичному комітеті Ради міністрів, призначених на загладу українського народнього та середнього шкільництва. На иншому місці подаємо текст принятих на вічу резолюцій.

Вони містять у собі протест проти цього нового скріпленого наступу на права нашого народу та заклик на адресу парляментарної української репрезентації, щоби вона занялася цією справою і поставила в стан обвинувачення теперішнього міністра освіти Ст. Грабского за його шкільну противаконну діяльність.

Львів, як звичайно, перший сказав своє рішуче слово в тій болючій справі. Тепер черга за провінцією, черга за цілим українським народом, що силою обставин найшовся під Польщею. Очевидно, що не треба мати якихнебудь ілюзій немов то віча та протестуючі резолюції зможуть вплинути в якомунебудь напрямі на зміну названих постанов. Ні в сучасних польських відносинах, ні при теперішньому розложенню соймових політичних угрупувань ніщо подібне не може мати місця. Та це не значить, що український народ має мовчки приглядатися страшному процесові тої вівісекції, яку позволяє собі провести на його живому організмі теперішній польський уряд і сойм. На те мусить він зареагувати одностайною поставою, одностайним фронтом, мусить протиставити тому походови велику внутрішню силу. Український народ мусить звернути увагу цілого світа, а перш за все тих, що віддали його на поталу Польщі, на всі ті невиносимі умовини, серед яких, його нищать, руйнують та без краю експльоатують.

Польща вступила нині під правлінням польської реакції не тільки на шлях непошановування та безоглядного нарушування затягнених на себе версайським і рижським трактатами зобовязань, але дійшла до нарушування своєї власної конституції та своїх власних законів.

Від якогось часу всякі „кресові" акушери проте тільки й думають «кби обійти основні постанови конституції та обовязуючі закони. Щоби не бути голословними вистарчить згадати закон про „воєвідське самоврядування для трьох полуднево східних воєвідств" разом зі злученою з ним заповідю про заснування українського університету до вересня 1924 р. Хоч річниць реалізації законів давно минув то чейже дотепер і собака не гавкнула в цілій Польщі в справі пошанування власних законів. Натомісць принято соймом відомі „язикові" закони для кресів, що були запереченням і польської конституції і закону з 26. вересня 1922 р. Щож до університету, то на місце закону прийшла постанова про „Studium Ruthenum" у Кракові, цілком супречна законові. А закон про шкільний плебісцит? На що його проводили? Сотні тисяч українських батьків вносили серед нечуваних трудношів із боку влади свої деклярації тільки на те, щоби названа секція могла постановити „введення утраквізму у всенародніх школах згідно з побажанням населення". Ось до чого дійшли у своїй сліпоті польські законодавці! Вони або позабули всяку льогіку, або вона ніколи їх не обовязувала.

Про якусь мораль у польських політиків і державних мужів теж казати не приходиться. Ultima ratio для них, це знищення та поглочення всіх національних меншостей.

Питання про те, чи це корисне чи некорисне для Польщі, чи не можливе або неможливе, їх необходить. Per fas et nefas дійти до заспокоєння свого зоольогічного шовінізму — це їх мета. Що обходить того чи иншого польського патріота факт, що Польща компромітує себе не тільки перед світом, але й перед самою собою, перед духом власного закону та власної конституції. Хто раз вступив на дорогу самопонижування, морального самонищення, той відкинувши всякі вимоги моралі, позбувшися всяких законів льогіки, нелегко верне до нормального стану. Якщо хто не хоче шанувати самого себе, не має права вимагати пошани від иншых. Як що хто ломить та нарушує власні закони, власні конституційні постанови та міжнародні зобовязання, теж не може вимагати додержування тих законів і зобовязань від иншых.

Сучасна Польща в обіймах реакції, пережерта червяком провокації, надужить, деморалізації та самоволі безвідповідальних патріотів навіть на всяких підрядних державних становищах вступила вже давно на прибабутий шлях московської чорносотенної столипінщини, вже давно стала спадкоємницею царсько-московських методів правління на всіх ділянках життя. Мания великодержави позбавила здорових глуздів усіх її державних Керманичів та відобрала їм почуття міри на полі політики, політичної моралі та самопошани. При допомозі анальогії слід ствердити, що однакові причини потягають за собою завсігди однакові наслідки. Столипінські методи правління в Росії довели її до нещастя та руїни, те саме чекає і Польщу, якщо вона не заверне зі шляху столипінщини.

В. М.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у лобі лихоліття!!

„Концесії".

III.

„Кресова секція" і Рада міністрів обіцює не лише перевести комасацію з доповненням карловатих господарств, але й меліорацію неужитків на терені східних воєвідств та осушення поліських болот.

З першого погляду є це гарні діюні плани. Тільки подумати: комасація й меліорація, доповнення карловатих господарств і осушення Поліся! Чиж можна бажати собі більше в даних умовинах? Правда, густота населення в галицьких воєвідствах є дуже велика (у львівськім воєв. — 101 на 1 кв. км. в тернопільськім воєв. — 88 на 1 кв. км. і в станисл. воєв. — 73 на 1 кв. км.); правда й те, що на українській національній території є до 600 тис. карловатих господарств (по 2 гект.) на 985 тисяч карл. господарств в цілій сучасній Польщі, одначе уряд зі своєю „кресовою секцією" про все те думає і хоче зарадити лихові. Біда тільки в тому, що важко додуматися, як і якими засобами все те буде здійснене. На цю тему панує глуха мовчанка.

Як уже було згадано в попередній статті, на доповнення всіх карловатих господарств на українській національній території потрібно що найменше 1.800 тисяч гект. орної землі. А всього поміщицького орного грунту є кругло тільки 1400 тис. гект. Та на цьому не кінець. Від поміщицької земельної посілости слід відтягнути по 180 гект. на кожне дідичіаська господарство згідно з тенором обговорюваної в соймі новелі до земельної реформи. А що всіх великих господарств в східних воєвідствах є понад 4000, то за великою власністю, колиб навіть земельну реформу переведено по лінії додатнього розуміння закону, всетаки мусить лишитися щонайменше 700 тис. гект. Крім того з великої власности мають остати ненарушеними тзв. господарства упромисловлені, насінні, годівельні, взагалі господарства з вищою господарською культурою. Простір вилучених від парцеляції великих господарств має досягати 450 тис. гект., себ-то на східні воєвідства тільки української національної території припаде тих вилучень щонайменше 200 тис. гект. Таким чином земельно-реформова ненарушність великої власности в 5-тьох східних воєвідствах обійме 900 тис. гект. землі.

Вкінці від поміщицького земельного запасу слід віднати грунти, віддані кольоністам і осадникам. До кінця 1923 віддано цивільним кольоністам, спровадженим з Польщі в Галичині і на східних землях 156.882 гект. землі, в військовим осадникам 111.834 гект. землі, разом 268.716 гект. землі. Сміло можна приймяти, що з тих 268.716 гект. землі, відданих польським кольоністам, кругло 200 тисяч гект. припадає на українську національну територію. Ось так висоту „вилучень" треба підвисшити до 1,100 гек., так що на „upełnorolnienie" прийшлоб тільки 300 тис. гект. землі на невідклично потрібних 1,800 тисяч. І то — очевидно — тільки тоді, колиб на українську національну територію не допущено вже ані одного кольоніста зпоза її меж і колиб весь земельний запас зужито виключно на доповнення карловатих господарств. В таких умовах наступилоб „upełnorolnienie" тільки шестої частини всіх карловатих господарств, а пять шестих осталоб на дотеперішньому становищі.

Правда, на „upełnorolnienie" тих пяти шестих частин лишаються іще неужитки, які уряд думає змеліорувати, осушення Поліся. Поліське воєвідство займає понад 42 тис. кв. км. простору і має найменшу густоту населення (21 жителів в 1 кв. км.), одначе ледве чи можна заповідь уряду в цій справі брати поважно. Годиться ще завважити що міністер війни ген. Сікорскі є проти осушування поліських болот з мілітарних оглядів.

Так у світлі цифр, які промовчує польський уряд, представляються земельні справи і звязані з ними земельні реформи на „кресах". Виносячи свої ухвали в земельній справі і проголошуючи їх urbi et orbi, уряд ані одним словом не згадує, як саме думає взятися до їх здійснення. Таж на комасацію, меліорацію, осушування поліських болот і „upełnorolnienie" треба величезних грошевих засобів. Кошти комасації має покрити населення, як свідчить 3-та точка ухвал в земельній справі. Очевидно, це бажання не перейде межі „побожних бажань", бо знищене до грунту селянство не в силі в себе витиснути ані одного сотика. Тут рішучо ніякими успіхами не увінчається розгорощуюча шруба міністра фінансів. Все таки знаємо, яким шляхом ітиме комасація. А щож буде з меліорацією, осушуванням болот і „upełnorolnieniem"? Точка 7-ма ухвал „кресової секції" в земельній справі говорить тільки про скермування на терен східних воєвідств парцеляційної діяльности Рільного Банку та купна ним (очевидно на цілі парцеляції цілих мастків і їх частин) з метою доповнення карловатих господарств і меліорації. Як це „upełnorolnienie" і меліорація відбуватиметься — це вже тайна п. Радвана (не того спіритиста, але міністра земельних реформ) і п. Вл. Грабского. Та з усього того, що ми побіжно навели, розглядаючи ухвали „кресової секції" в земельній справі, як на долоні ясно, що з усіх видвигнених точок буде здійснена тільки перша, а саме приспішення привласнення (інтабуляції) грунтів, відданих осадникам. Все инше: комасація, меліорація, осушення Полісся і „upełnorolnienie" — є тільки „страхи на Ляхи", експорт для закордону, милення очей великій армії малоземельних і безземельних.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 427/25/2. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 127 (10.451) z dnia 12.VI. 1925. w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) „Fakt dokonanyj" w ustępie od słów: Ale cioho wsiobo... do końca artykułu, 2) „Koncesji" w ustępie między słowami: a) worohamy Polszczi... a: jakszczo Polszcza, b) nacjonalnij kwestiji... a: Prawda, c) w ustępach od słów: Pid firmoju Tuguta... do końca artykułu. 3) „Episkopikyj styl" w ustępie między słowami: Howoryty... a: szczo nasza. 4) w rubryce „Nowynky" z notatki zatytułowanej „Wyszcza politika" ustępy między słowami: a) predkiw... a: razom. b) wyreklysia a: i swoich. 5) w tejże rubryce z notatki trzeciej ustęp od słów: Oś tak urjaduje... do końca zawiera znamiona ad 1) do 4) zbrodni z § 65 a) u. k. ad 5) występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 11. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 12. czerwca 1925 r.

Hawel.

Китайська і наша еміграція в Америці.

II

Українська еміграція зовсім протилежно від китайської дивиться на свій переїзд до Америки, як на справу чисто особисту. А українські провідні верстви, замість того, щоб створити контролюючий апарат над заморською еміграцією, поставились до тої справи або байдуже, або ворожо. Правда, що не можна відмовити патріотизму навіть найменше свідомим національно нашим переселенцям. Візьміть хочби той глибоко вражливий сентимент, коли умираючий на канадійській прерії український осадник каже покласти собі до домовини „грудочку рідної землиці", яку він колись, вибираючись з рідного краю, узяв зі собою.

Про цей похоронний звичай наших людей уже писалось і в англійській, канадійській літературі, а один письменник запитує: „Чи у нас Канадійців знайдеться стільки любови до нашої батьківщини, як у цих верховинців із Бескиду?" Так! любов до рідного далекого, милі спомини про країну, в якій минули веселі діточі літа, де стільки радощів і горя пережито, не дає серцю українського емігранта відтятись від старої Батьківщини. Але свої національні обовязки до того улюбленого рідного краю він мало розуміє.

Візьмім хочбй ту величезну клясу українських фармерів, що населюють тепер у Західній Канаді загалом 300.000 кв. миль англійських, котрі випродуковують річно половину намолоту тої славетної на цілий світ канадійської пшениці — чи у них зродилася колинебудь думка познайомити українських рільників у старім краю з легшими і поплатнійшими способами господарки? Чи в них є мрія вертати до краю тисячами, або когрогось зі своїх синів післати на Україну, щоби підняти старокраєве господарство, щоби сотворити систему елєваторів, щоби торговлю українським збіжам звязати безпосередно зі світовим ринком, поминаючи дрібних жидівських купців? Такої думки у наших канадійських фармерів нема. Правда, вони дуже журяться недолею старого краю, дають пригнагідно жертви на ту чи иншу ціль, але серіозної допомоги, про яку повище ми згадали — ще ніхто з наших фармерів не підіймався.

Чуємо, що діти українських фармерів винародовлюються. Це велика помилка так думати! Дивуватись треба, що діти таких національно нерозвинених батьків є до тої міри українськими патріотами, до якої вони є ними тепер, хоч ніколи не бачили України. Коли Україна має надію на своїх дітей, так повинна наліятися перш за все на українську фармерську молодь в Канаді! Це Українці англійського виховання, це та рухлива, підприємчива генерація, котра може оживити старокраєву українську оспалість і втягти наш народ у крутіж англо-саксонського світа. Треба тільки ближче зазнайомити ту моподу генерацію зі старою Батьківщиною, щоб абстрактне кохання ніколи ними не виданої „Царівни" знайшло реальні основи в дійсності. Треба, щоби наше американське фармерство, особливо молодше покоління, розуміло, що його обовязком не є тільки скуповування „квадрів" та „секцій" землі, не чище будова елєваторів, але поворот частини, хоч одного сина, на Україну для підняття хліборобства і хлібозбуту на Старій Україні.

(Докінчення буде.)

П. Терненко.

Ширіть наш часопис!

Ще про фахові школи.

В 126 ч. „Діла" порушило УПТ. справу засновування нових та підтримування істнуючих фахових шкіл. Шкода часу і паперу на переконування про конечність таких шкіл. Всякий розуміє вагу фахових шкіл та не всякий здає собі справу з того, кілько ми, як нація, тратимо через недостачу відповідних фахівців в кожній ділянці промислу. Візьмім кілька прикладів:

Столярство, вдається, повинно бути найбільше поширеною галузю дрібного промислу, але я, не знаю ні одного промисловця столяра, який поза звичайними дверима, вікнами та буденними меблями виробляв би столярську галянтерію, дійсно стилеві меблі і т. п. Тут бракує нашим промисловцям не тільки хисту до самого виробництва таких річей, але й калькуляції. Калькуляція львівських, столярських промисловців, яких уважаю в нас ще за найбільш вишколених, — а беру тут загал як Українців так Поляків і Жидів, — стоїть поза буденними, вище наведеними виробами, на цілком для мене незрозумілих підставах; за один і той самий предмет ставлять ціни, які ріжняться від себе не на 100 відсотків, але на 300 і 400. А чейже таким способом ринку ніхто не здобуде; хто буває часто в залізничних магазинах, того вражить більша скількість споважуваних до Львова деревляних виробів, часом незвичайно простеньких, які можна у Львові та у цілім краю дуже корисно виробляти. Я не піддаю ніяких думок, що можна виробляти, на це повинні здобутися самі промисловці. Як приклад вкажу на придуману недавно одним українським купцем-промисловцем галянтерійну річ, яку він по довгих заходах з великим вкладом енергії почав виробляти у Львові і побив солідністю виконання не тільки Варшаву але і Познань; він завалений замовленнями, та на жаль виконати їх на час не може, бо львівські промисловці не доцінюють чи таки не вміють цілком цінити масового, хідкого предмету.

Металевий промисл, який переживає в Польщі велику кризу, більшу від инших, міг би у нас цілком добре розвиватися, як би ми мали добрих ремісників. У нас майже цілком нема машинових слюсарів та механіків для прецизійних робіт. Я не знаю ні одного Українця, який умів би бездоганно споювати самородно звичайні металі, не кажучи вже про мосяж або алюміній; я взагалі не знаю, чи в Польщі є хто з Поляків, який умів би споювати самородно алюміній, а всі майже самоходи мають багато частей з алюмінія, які часто ломляться. Не хочу вже зачіпати галянтерії, нею майже ніхто з наших промисловців не цікавиться; а це річ дуже поплатна. У нас ще найбільше цікавляться виробництвом для будівель і, аби тільки дістати роботу, йдуть часами навіть коштів виробу нормальних умов; спасають їх тільки „хлопці", яких кожний промисловець має понад норму. І тут починається звичайно трагедія цілого металевого промислу; хлопець привикає до роботи на „гура" — недокладної, аби тільки була зроблена, отже до несолідности. Рідко хто вибивається на верх, решта стає недоладними і мимо волі несовісними, в пізнійшому віці, промисловцями. І чи може бути взагалі мова про створення у нас металевого промислу, коли не маємо добрих ремісників? Всі заміри упромисловлення краю розбиваються об ту страшну дійсність: недостачу відповідно вишколених ремісників. І то не тільки в Українців; на ту саміську хоробу нездужають і Поляки — вони-ж вихованки тої самої школи, що й ми. А металеві вироби зза границі йдуть та йдуть без упину в той час, коли в нас переводиться „ре-

Пурус паста до взуття консервує

дукція" промислу. Не зважаючи на високе охоронне мито, заграничний металевий виріб дешевший від місцевого, хоч наш робітник дешевший як за кордоном; причина того явища крім високих податків невишкольований і несолідний ремісник.

Ми маємо незвичайно корятний момент для розвинення свого промислу; ми стоїмо за високою митовою стіною Чехії, Австрії та Німеччини. Ціла територія Польщі, за виїмкою хіба дещо упромисловленої Варшави і Шлеська, не має розвиненого промислу і тому тут можуть мати збут навіть гірше вартні вироби в порівнанні із заграничними — але ми й того не можемо, чи не хочемо використати. А час йде і завтра, післязавтра буде за пізно. Хто годує металевими виробами нашого масового споживача селянина? А чейже і лопата, і сапа, цвях та коса і т. п. це річи, без яких не можна обійтися на селі. А їх дуже багато. Візьміть тільки потребу одного села на рік 10 кг. цвяхів, 10 лопат, 10 сап та 10 кіс, то одержите суму мінімальних 170 вагонів готових виробів для Східної Галичини та Волині, які можуть наші кооперативи дуже легко розмістити. Дотеперішня фахова школа не навчила наших промисловців калькуляції та що найважнійше **кооперації** між собою, а виробити вище наведені предмети, за виїмкою коси, можуть наші промисловці дуже легко, бо це найпростійша річ. А поширити виробів поза наш терен хіба не можна?

Ми не маємо ні одної відпиварні, а сусіди хоч і мають, то вони дають відпиви, яким до доброти не достає дуже багато; це не на вітер слова, пишу на підставі дійсности. Не знаю, чи найдеться в Галичині фабрика, яка відділялаб правильно рівномірно тонку і товалу підкладку до цементової дахівки або так званий кухонний „блят". А відпиварні в нашій господарці мають велике значіння.

Про инші промисли можна те саме, або й більше лечого сказати. Хто у нас робить синьку, „лявзаок", цикорію, свічки і т. п. річи? Чи багато є добрих майстрів, які вміють класти фабричні комини, або обмурування котла? Де бляхарі з відрами і „братурами" для села?

Виною того всього є недостача фахових, але дійсно фахових шкіл; у Поляків їх теж нема. Вся наша увага, сила духа й енергія повинна звернутися до фахових шкіл для упромисловлення краю не на експорт, а принайменше для заспокоєння власних потреб. Я кидаю клич:

все для промислової школи!

Скажу може навіть для декого єретичну думку; жертвуймо деякі гімназії для промислової школи. Кому будуть служити вихованки наших гімназій? Велика скількість піде на службу до чужих, а нам що з того? На що наш селянин, міщанин чи інтелігент видавав останній гріш — на те, аби його дитина тягла ярмо чужого воза? Творимо свідомо інтелігентний пролетаріят, який не має в даних умовах ніякої підстави до життя на нашій території. Без доповнення нашого народнього організму промислом ми цілком без вартости, бо промисловий виріб масово бере зі села гріш нашого селянина і більше той гріш до нас не вертає, а йде того гроша дуже багато. Наші фахові школи мусять дати такого ремісника, який не тільки витиснув би чужий товар з нашого села, але й шукав місця збуту дальше. Наші кооперативи повинні це піддержати в першу чергу, бо промисл принесе для них великі користи. Ще раз кличу: все для промислової школи.

Інж. П. Волосянка.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні деклярації з домаганням української мови навчання:

Повіт золочівський.

1) Балучі 42 деклярації за 64 дітей, 2) Бібрбуди 37 дек. за 64 діт., 3) Бєлзець 67 дек. за 71 діт., 4) Білий Камінь 67 дек. за 95 діт., 5) Боложинів 59 дек. за 85 діт., 6) Бортники 84 дек. за 74 діт., 7) Бортків 88 дек. за 119 діт., 8) Бужок 86 дек. за 95 діт., 9) Верхобуж 47 дек. за 68 діт., 10) Вільшанина 96 дек. за 119 діт., 11) Вільчинці мала 43 дек. за 53 діт., 12) Вороблячин 112 дек. за 166 діт., 13) Гологори 64 дек. за 94 діт., 14) Голосівки 50 дек. за 69 діт., 15) Городчинів 47 дек. за 47 діт., 16) Єлисовичі 26 дек. за 36 діт., 17) Жуків 91 дек. за 102 діт., 18) Жужиці 80 дек. за 81 діт., 19) Загірні 31 дек. за 35 діт., 20) Зазулі 84 дек. за 119 діт., 21) Заміське 57 дек. за 65 діт., 22) Заставниця 20 дек. за 36 діт., 23) Зашків 56 дек. за 68 діт., 24) Золочів, Белів і Заріччане 201 дек. за 281 діт., 25) Зимчаче 60 дек. за 94 діт., 26) Кицюк 49 дек. за 62 діт., 27) Коптів 54 дек. за 81 діт., 28) Коропець 45 дек. за 86 діт., 29) Красне 77 дек. за 90 діт., 30) Крутя 30 дек. за 45 діт., 31) Кутя 141 дек. за 180 діт., 32) Кутків 45 дек. за 56 діт., 33) Лука 37 дек. за 47 діт., 34) Лящче-замок і мале 70 дек. за 71 діт., 35) Майдан гологірський 42 дек. за 42 діт., 36) Матушин 45 дек. за 55 діт., 37) Новосілки 18 дек. за 26 діт., 38) Обертасів 31 дек. за 57 діт., 39) Ожидів 85 дек. за 115 діт., 40) Олесько 61 дек. за 81 діт., 41) Опака 24 дек. за 32 діт., 42) Острівчик більший 74 дек. за 93 діт., 43) Перевалочна 75 дек. за 108 діт., 44) Підгірці 54 дек. за 68 діт., 45) Підлипці 61 дек. за 85 діт., 46) Підлисе 42 дек. за 47 діт., 47) Пітячі 40 дек. за 56 діт., 50) Почапи 69 дек. за 98 діт., 51) Ремезівці 63 дек. за 79 діт., 52) Риків 39 дек. за 44 діт., 53) Розвади 57 дек. за 68 діт., 54) Сасів 65 дек. за 92 діт., 55) Скварява 69 дек. за 87 діт., 56) Скнилів 45 дек. за 63 діт., 57) Сколячі 64 дек. за 76 діт., 58) Соколівка, Грабина і Ржавці 148 дек. за 190 діт., 59) Стінка 19 дек. за 25 діт., 60) Сторонибаби 91 дек. за 72 діт., 61) Струтин 65 дек. за 86 діт., 62) Тростянець малий 88 дек. за 98 діт., 63) Трудовач 54 дек. за 64 діт., 64) Угровці 56 дек. за 70 діт., 65) Утішків 53 дек. за 69 діт., 66) Ушиця 40 дек. за 44 діт., 67) Фільварки 40 дек. за 59 діт., 68) Фролівка 96 дек. за 119 діт., 69) Хватів 80 дек. за 60 діт., 70) Хильчиці 43 дек. за 50 діт., 71) Цішки 50 дек. за 57 діт., 72) Черемошин 23 дек. за 28 діт., 73) Чижів 45 дек. за 63 діт., 74) Шпичодоси 53 дек. за 69 діт., 75) Юлковичі 73 дек. за 85 діт., 76) Ясенівці 54 дек. за 61 діт.

Разом внесено 4.529 деклярацій за 5.901 дітей. Не внесло деклярацій всього 11 громад і то по більшій части польських або німецьких осель.

За українську школу.

Заходами Народньої Організації України м. Львова відбулося в неділю 14. ц. м. в салі Народнього Дому велике віче присвячене виключно справам українського шкільництва. Велику салю Народ. Дому заповнила густо українська публика обох полів з кругів українського міщанства і робітництва.

Віче отворив голова Народ. Організації п. Ів. Лопатинський а проводив міщанин п. Карась. Реферат про шкільні справи, зокрема про намірену ліквідацію школи ім. Шашкевича, одинокої народньої більшевиківської української державної школи в краю і у Львові виголосив п. В. Целевич. Віче приняло одноголосно осьтакі резолюції:

Українські громадяне города князя Льва, зібрані на всенароднім вічу в дню 14. червня 1925 у великій салі Народ. Дому рішують одноголосно:

I. Закладають рішучий протест проти безправної ліквідації польською шкільною владою українського державного і приватного шкільництва всіх типів.

II. Зокрема закладають рішучий протест проти намірів ліквідації українських державних народніх шкіл у Львові (одинокої української держ. школи ім. Марк. Шашкевича), в Коломиї, Перемишлі та инших місцях.

III. Рішучо протестують проти розвязання двох найвищих клас української гімназії в Перемишлі і проти намірених утраквізації українських державних гімназій у Львові, Перемишлі і Тернополі.

Одночасно домагаються негайного відкликання розпорядку, яким розвязано VII і VIII. класу української гімназії в Перемишлі.

IV. Наведене вгорі поступування польської шкільної влади взагалі і пана міністра освіти Станіслава Грабского зокрема являється нарушенням зобовязань Польщі і арт. 109 і 110 конституції польської держави і тому українське громадянство закладає торжественно перед цілим культурним світом, що ніколи не погодиться з тими безправними розпорядженнями польської влади.

V. Взивають все українське громадянство до зорганізування як найбільш пішу-

Вже надійшов великий транспорт всіляких конфекціонованих ФУТЕР і в ШКІРКАХ до МАГАЗИНУ і РОБІТНІ ФУТЕР ст. СТЕМПКОВИЧА, Львів, площа Капітульна ч. 1.

Заведення виконує всі замовлення з узглядненням найновішої моди для Панів і Панів сумлінно по цінах не високих. Запобігливість, поручає замовляти футра як також подаговувати всілякі направки і перерібки в найдешевшім сезоні літнім. — **Прошу жадати проспекту кредитових условій.** 21.56 1—13

ної оборони українського шкільництва при ужитті всіх засобів, в тім: через точне збирання і реєстрування всіх надужить в ділянці шкільництва на місцях і подавання до відома української преси і Парляментарній Репрезентації, через поборювання надужить в дорозі правних засобів до найвищого адміністраційного трибуналу включно, через замощення масових протестів до польської влади і до Союза Народів і через підняття масової вічевої акції.

VI. Взивають українське громадянство до основування українських приватних шкіл всіх типів як найдоцільнійшого засобу оборони українського шкільництва та до збільшення і поширення жертв на „Рідну Школу".

VII. В справі школи ім. Шашкевича у Львові взивають українських членів міської прибічної ради до заложення як найрішучійшого протесту, а українське громадянство до підписування збірного протесту до міністра освіти і Союза Народів.

Зїзд клясових профес. Спілок.

Відозва українського робітництва.

У Варшаві розпочався в четвер, 11. ц. м. III. Зїзд клясових професійних Спілок Польщі. На Зїзд явилося 150 делегатів з краю і зза кордону. Зїзд відбувається в салі міської ради. Відкрив його голова центральної комісії пос. Квапіньскі (Хадупка). Зібрані пошанували память робітників, що полягли в листопадових боях в Борславі, Тарнові й Кракові. До президії вибрано пятьох членів, після чого складено привіти від професійного інтернаціоналу, центрального комітету ППС., німецької централі профес. союзів Чехословаччини, міністерства праці і суспільної опіки та від ріжних пенсійських установ і головачів. Відчитано теж привіти від робітників Італії, Бельгії, Голляндії, Еспанії, Англії, Австрії, Данії, Югославії і Мадярщини.

В пятницю 12 ц. м. іменем центральної комісії складав звіт пос. Журавскі, зазначуючи потребу боротьби за 8-мигодинний день праці.

Хоч українське робітництво під Польщею є дуже численне, то всетаки до президії Зїзду не вибрано ні одного Українця. Одною з причин слабкого голосу українського робітництва в професійному руху є слаба організація нашого робітництва. В лябіринт політики провідників клясового професійного руху в Польщі, вводить нас відозва українських робітників, видана перед зїздом, в українській і польській мові, в деяких місцях поконфіскована львівським прокуратором.

Відозва вказує на безробіття, дорожнечу і голод, вказує на розбиття робітничої класи і занепад професійних спілок, що спричинює ослаблення боротьби проти капіталістів Польщі.

Тому очі українського робітництва звернені на III. Зїзд клясових професійних Спілок, який повинен дати основи до єдности професійного руху, що обхопив би всю робітничу клясу. Професійний рух — читаємо у відозві:

„має втягнути многотисячні маси українських і білоруських робітників до всякого професійного руху, беручи під увагу слушність домагань національних меншостей, або продовжати дотеперішню польонізаторську лінію — лінію відштовхування українських і білоруських робітників від клясових професійних союзів.

Але не тілько пролетаріят Польщі звертає свій зір на III. Зїзд клясових проф. спілок, також польська буржуазія слідить зильно його обради. Польська буржуазія має добре, котра лінія тактична клясових проф. спілок відповідає їх капіталістичним інтересам. — (сконфісковано).

Разом з цілим пролетаріятом Польщі є звернена увага українських робітників на II. Зїзд клясових проф. спілок. — (сконфісковано).

Платня українських робітників, що працюють у деревлянім промислі, виносить річні 80 сотиків денно, а працюють вони не 8, але 10 і більше годин денно. Безробітні не отержують жадних підмог. А чия тут вина? Чия це вина, що українські робітники є в руках польських капіталістів слїпим орудєм до обниження заробку робітничої класи? Є це вина Центральної Комісії, вина Централі проф. спілок, котрі нїчого не робили, щоби зорганізувати професійно многотисячні маси українських робітників Східної Галичини, Волині, Полїся і Холмщини. Централі проф. спілок не видали ні одної відозви, ні одного професійного письма в українській мові. Центральна Комісія і Централі професійних спілок не заложили професійних спілок українських робітників на Волині, навіть не давали охорони перед поліційним утиском тим проф. спілкам, які повстали за власним почином. Тому то Волинь є „дикими подями" а під професійним оглядом є там українські робітники незорганізованою масою. (сконфісковано)

Не ліпше стоїть справа у Східній Галичині, де українські робітники творять більшість робітничої кляси. Професійні спілки є тут розбиті і ледви животіють.

Робітники нафтового промислу в числі 20.000, робітники промислу деревного в числі 60.000 робітники хемічного і металевого промислу і инші в подавляючій більшости не є членами професійних спілок. Професійна бюрократія не хоче признати слушних язикових домагань українських робітників, не хоче урядувати в українській мові мимо жадання членів професійних спілок.

Не може жадної просвітньої праці ні агітаційної в мові, зрозумілій для українських робітників. Професійні союзи стали просто органом польонізації, (сконфісковано).

Окружні секретаріяти проф. спілок є обсаджені кримінальними індивідуами, котрі деморалізують робітників (Кровіцкі, секретар деревлянної проф. спілки), розбивають проф. спілки і, що ще гірше, є на службі дефензиви. Протести робітників і професійних конференцій проти обсадження окружного секретаріяту такими особняками (як Кровіцкі) є безуспішні. Нього дивного, що українські робітники виступають з професійних спілок, що робітничі маси стратили довіря до клясових проф. спілок, а противно відчувають українські робітничі маси від клясового професійного руху, а без українських робітників не має (сконфісковано) клясового професійного руху. Але Центральній Комісії в її дотеперішньому складі не залежало на існуванню сильного професійного руху. (Сконф.). Іменованням на 2 тижні перед III. Зїздом через окруж. секретаря клясових проф. спілок у Львові п. Кушніра, до якого українське робітництво не має довіря, Центральна Комісія нїкому не замилить очей.

За це ми, представники українських робітників професійно зорганізованих, а позбавлених представництва на Зїзді, отсею дорогою обвинувачуємо Центральну Комісію перед III. Зїздом.

В імени українських робітників, котрих позбавлено можности вибору делегата на III. Зїзд, протестуємо енергійно проти іменування делегатів на III. Зїзд, котрим то відмовляємо права репрезентувати професійні союзи, які працюють (сконфісковано). Від імени українських робітників, зорганованих в клясових професійних спілках, предкладаємо III. Зїздові слідуючі домагання:

1) Поведення широкої агітації при помочі офіційних відозв на українській мові та масових виступів робітничих осередків (сконф.) для втягнення українських робітників до клясових спілок;

2) Установлення секретаря клясових професійних спілок (скочф.) земель, котрий мав би довіря серед українських робітників;

3) Введення української мови в слові і письмі до щоденного ужитку в професійних спілках, котрі існують та працюють (сконф.);

4) Заведення дотеперішнього способу польонізації клясових проф. спілок (сконфісковано);

5) Ведення в професійних спілках (сконфісковано) просвітньої праці на українській мові та видавання професійного органу на українській мові;

6) Негайного основання відділів професійних спілок земельних робітників на українських землях;

7) Занехання професійних репресій відносно українських робітників, котрі побирають ППС.

Українські робітники хочуть боротися спільно з польськими і иншими робітниками проти капіталістів і обшарників аж до побіди. Побіда не залежить від сильних професійних союзів, що основуються на обезличнюю і обїднають нїяку робітничу клясу та заспокоюють слушні домагання українських, білоруських, жидівських і німецьких робітників.

Ч. III. Зїзд клясових професійних спілок буде на це памятати?"

З недолі політичних вязнів.

Рінкор одна вязнична система.

Горячим бажанням вязня, а тим паче політичного вязня, є відбути наложену на нього кару в рідних сторонах. В такому випадкові вязень може конституватися відвіднимся рідні, може одержувати від неї харчі, білля, загалом почувається ковще вже вивезений далеко на чужину. З тим рахувалося австрійське судівництво і в дуже рідких випадках виволило вязнів в дальші сторони, хіба що заходила справжня небезпека утечі вязня. Це були дійсно виняткові, спорадичні випадки.

Цілком инакше поступає польське судівництво. Це, що колись було виїмковістю, сьогодня стало принципом. Кождий політичний вязень, коли його присуд стає правосильний, мусить бути приготований на вивезення. А вивозять далеко: до Равіча або Вронок у Познанщині, до Святих хрестів в Келеччині або инших великих тюрем, побудованих чи то цілським, чи кайзеровським урядом. Як там живуть і почувають вязні, мали ми вже нераз нагоду переконатися, слухаючи оповідань звільнених вязнів, або читаючи нишком післані листи. Недостаточне відживлювання, заборони отержувати хлібні зпоза тюрми, заборони відвідин і трактування політичних вязнів на рівні з кримінальними, ось що було змістом цих листів. Та вже найбільший жах серед політичних вязнів викликує вже сама згадка так. „святохрестної" тюрми. Тюрма побудована в лісах, без найменшого звязку зі світом і життям, без найменших вимог гігієни, без тіни людяности у відношенні до вязнів. Вже по короткому перебуванню в цій тюрмі вязні западають на різні недуги, здебільшого на туберкульозу і майже немає випадку, аби засуджений на кільча років вічник свою кару на цьому світі.

Та вже найгірше положення тих вязнів, що їх перевезено до вязниць Познанщини.

В Познанщині, як відомо, обовязує німецький закон, який передбачує для своїх вязниць: тверднні і звичайної вязниці. Твердиня, це далеко не військове укріплення, але така сама вязниця, як і инші і є кавним заведенням для політичних вязнів. Ці вязні мають деякі удогіднення, трактується їх краще, як кримінальних, вільно їм ходити у власній одежі, найняти приватні хати і т. і. т. п. Всіх тих прав не мають звичайні вязні.

Коли зайде випадок, що привезуть в Познанщину вязня, засудженого напр. львівським судом, то він дістається не до твердині, але звичайної вязниці. Повідається з ним, як з кождим злочинцем: передівають у тюремні ризи, не дозволяють з ніким бачитися, не дозволяють читати ні одержувати приватних харчів. Заходить ще такий курйоз, який стає в суперечности з обовязуючим законом у Східній Галичині. Відокремлення на основі цього закону ядається тільки загострення наложеної кари раз у місяць чи навіть піл, так само як і піст і тверде ложе. Це є виразне підкреслення в судовому присуді.

Політичний вязень, засуджений у Східній Галичині і привезений до познанської вязниці, є постійно відокремлений, завдяки тим „отвочній системі" у всіх нїмецьких, а тим самим і познанських вязницях.

Недавно, бо в вересні ц. р. у львівському „Слові польскому" появилася цікава стаття на тему „Вязниці в Польщі". Її автор цитував слова депутата Міжнародного Червоного Хреста п. Брінєя, який оглядав тюрми в Польщі і забрав потім голос в міжнародній пресі — слова, начеб-то в Польщі політичні вязні мали скрізь однакові права і їх положення було краще, ніж звичайних злочинців.

Коли не твердження відповідає правді, хоч і не зовсім на терені львівського апеляційного суду, коли можна говорити про деякі полекші після появи розпорядку міністра Маковского відносно вязнив в бувшій російській займанщині, то вже явною і тенденційною брехнею являється відносно тюремництва в Познанщині.

Для нас ця справа ще й тому важна, що багато українських політичних вязнів дістається якраз за мури познанських вязниць. З тим моментом всі, за виїмком найблищої рідні, про них забувають, вони перестають загалом істнувати і хіба поворот змарнілих, виблідлих, живих трупів знову їх нам пригадує.

Цією справою повинно в першій мірі цікавитися українське представництво варшавського сойму і доложити всіх старань, щоби поправити положення нещасних політичних вязнів.

З концертової салі.

З музичного руху в Станиславові.

Дня 3. червня пр. відбувся в новій салі „Сокола" „Концерт-попис" елевів вищого муз. інституту в Станиславові, якому я (з нагоди річних іспитів у цьому інституті) мав нагоду прислухатися. Попис був зложений із приблизно 10-ти продукцій: фортепяну і скрипки (середніх років), і двох продукцій сольоспіву. Інструментальні точки вязали ряд талановитих молодих адептів інструментальної музики, та солідне й почасти трактування музики. До найбільш заокруглених та вирівняних продукцій треба зарахувати Шопена Impromptu as-dur (О. Миндюківна) і Вебера Rondo es-dur (О. Поворозниківна) в подекуди й скрипкові Варіяції Vieuxtemps-a (Р. Мирович). Другі дві, вище аспіруючі продукції: фортепянова соната патетична Бетовена I. ч. (у виконанню Т. Лепківної) і скрипкова: „Souvenir de Bosphor" Vieuxtemps-a і „Легенда" Вєнявского (у виконанню елева М. Лепкого) при всій видимій талановитости і значнім технічнім завансованню молодих концертантів (особливож скрипака) — виявили ще доволі багато кантоватости, неточностей і манер у інтерпретації, — які треба би на будуче усунути, якщо ті таланти схотять раціонально розвинутися.

В програмі попису були замітні дві точки сольоспіву: сопранова (п. Г. Лясовської) і теноrова (п. М. Островерха). Обидвоє учащають собою прегарні, з природи добре устаткані і доволі вже утемперовані матеріяли, а потім те вкладають замітну музикальну інтелігенцію. Справді шкода булаб велика, коби їм не далося можности спробувати вищого образування і кар'єри.

В програму попису вставлено також кілька продукцій жіночого хору учениць учит. семінарії під орудою проф. музич. інституту п. І. Козака. Поминаючи трохи нестрій та спочатний вибір точок програми (Лисїнського — „Косиця зоре", Воробкевича — „Там не Татари", Чайковського — „Легенда про Хрест" і ин., та не конче „автентичну" перерібку цих творів на жіночий хор із мішаного (напр. Легенди) можна все таки пізнати, що продукції ті вийшли у виконанню під оглядом ритмічним, інтонаційним як і динамічно-модуляційним бездоганно і виявили різнородність гарних голосів, як і солідне вчення науки співу.

Заразже на слідуючий день устроїли станиславівські культурні тов. „Концерт в честь Ів. Франка" в тій самій салі. Поминаю тут оригінальне вступне слово та інтересні деклямації виголошені на цьому концерті, а позволю собі зробити тільки деякі замітки до музикально-вокальної части. І так замічу до сольових точок, що коли в чельової літератури годі може було найти щось ближчого ідеям нашого великого „Каменяра", як дешевий сальонний твір Поппера, то чейже для сольоспіву можна було легко і треба було конче вибрати щось із прегарних Лисенкових сольоспівів до слів Франка, які зрештою так підійшли би були якраз для сопрану п. Ласовської.

Про хорові точки програми можна ще сказатися з повним признанням. Не вважаючи на надто велику чисельність голосів і „дирігентську" кризу, про яку мене інформовано, у всіх хоральних виступах слідно було вже деяку традиційну рутину, солідне вчення й інтелігентну прозірну лінію. Мужеський хор (зложений із „старої гвардії") виявив замітну чистоту інтонації і адатність до динамічної модуляції, а мішаний хор (не вважаючи на слабкі троти жіночої сили) виконав трудну кантату Степенка „Єднаймося" зі сопрановим сольом, бездоганно і з повним зрозумінням, до чого особливо причинився дискретний а винозний фортепянович супровід п. Мішкевичівної.

Загалом судячи зі згаданих концертових вечерів — музичне життя Станиславова, не вважаючи на важкі матеріяльні та моральні умови, та на всякі перешкоди і заборони з боку „власть імущих" посувається поводі, але невпинно вперед — завдяки інтенсивній та щирій праці декільки одиниць, яким бажаємо як найкращих дальших успіхів.

Ст. Людкевич.

ОСТАННІ ВІСТИ

Б. мін. Васілєвскі в секції нац. меншостей.

Б. мін. заго. справ в уряді Мораčевского й один із основників ППС. Лев Васілєвскі має обняти висше становище в секції для справ нац. меншостей в раді мін.

Повстання в Китаї.

Японський уряд вислав до Шанґаю третю ескадру торпедовців з відділами піхоти. Японське посольство в Пекіні вручило китайському урядови ноту в справі заворушень в Гакоу з рішучим жаданням, щоби подібні події не повторилися й відшкодувань. 40-тисячна товпа демонструвала перед будинком мін. загр. спр. і домагалася зірвання взаємин із Англією й Японією. Є чутка, що мін. загр. сп. сконвасться, зі страху перед студентами, котрих жадань не може сповнити. Є вістки, що через Сибір ідуть із СРСР. поїзди з гарматами й муніцією для китайських повстанців. Болдуін на запит Мек-Донельда відповів, що Англія й ин. держави роблять заходи, щоби ліквідувати повстання. Міжнародна комісія в Шанґаї здасть безсторонній звіт.

Політ. вбивство в Болгарії

Невідомий чоловік убив 15. VI. у Софії б. воєводу Михайлова. М. відгравав визначну роль у македонському русі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за три уступи зі статті п. з. „Кончесії".

— **Арешти.** Дня 3. червня с. р. арештувала поліція студ. мед. Василя Тимчука в часі подорожі залізницею на лінії між Равою Руською і Сокалем.

— **Засуд обвинувачених за шпіонажу Лінка і товаришів.** В суботу закінчився розправа проти Лінка і товаришів, що тривала 10 днів. Лінка засуджено на 5 літ важкої тюрми, Кароля Павлячка, Андрія Павлячка і Франца Новака на три і пів року тюрми, Євстахія Білецького, Василя Гальчука, Михайла Бабюка і Михайла Гальчука на 2 роки важкої тюрми. Головний обвинувачений Лінк в часі наради трибуналу намагався втекти. Вдалося йому вже вибігти зі судового будинку та дістатися на Кривий вул., де якийсь Дядушко підставив йому ногу, наслідком чого Лінк упав, поранив себе та впав назад до рук тюремної сторожі.

— **Bunt Ukraińców".** Під таким заголовком принесла польська преса вістку про подію, яка скоїлася в мурах вязниці при вул. Баторого. „Бунт" полягав на тім, що одна група політичних вязнів-Українців домагалася... пошани вязничного регуляміну. Именно ся група жадала випущення на прохід разом з нею і другої групи політ. вязнів, що їй правно належалося. Перестрашена рішучим тоном вязнів дирекція вязниці завізвала помочі поліції, яка й прилетіла вихром з відомим пайком. Кайпаном на чолі. 50 наїжених баґнетів звернулося в сторону грудей безборонної жменьки невільників, але колотнне було за що. Політичні вязні не давали їм до цього нагоди. Ціла авантура скінчилася на компромітації вязничного заряду, який наробив багато галасу з нечева. Вязнів „за бунт" замкнено назад у казамати і почалося строге слідство. Певно посиплються кари за те, що вони сміли взагалі забирати голос.

— **Голодівка політичних вязнів у Володимирі Волинському.** Дня 12 червня в володимирській вязниці вибухла голодівка політичних вязнів. Голодує сорок кільканадцять чоловік. Причини голодівки слідуючі: 1) Тому, що слідство проти обвинуваченних з арт. 100 і 102 кк. ведене було начальником волинської дефензиви Зарембою і прокуратором Струмінським при допомозі бестіяльного катування людей. 2) Тому, що тюремна адміністрація заборонює вибирати в келії старости та не допускає до вільного порозуміння вязнів між собою. 3) Тому, що харчові та санітарні відносини в тюрмі неможливі. Вязні домагаються: а) щотижневої зміни білля, б) лазні з парою що 2 неділі; в) миття підлог і нарів водою з окремих посудин а не з тої посуди, що є в келії для пожаданих фізіольогічних потреб; г) більшого зацікавлення хорими вязничним лікарем і видачі медикаментів для недужих; д) очищення келій від блощиць і шурів; е) ведра з водою; ж) тримання коців і сінників що тижня; з) людського трактування політичних вязнів з боку адміністрації й внесення команди „бачність". Начальник вязниці Копець побив по лиці політичного вязня Бернарда Гальперна і безправно протримав 2 доби; иншого вязня побив за те, що не хотів робити в день католицького Благовіщення; до політичних вязнів звертається з такими епітами як: „Ти ск...сине" й иншими подібними, казав жидам-вязням, щоби били політичного вязня. Відсепарування політичних вязнів від кримінальних. Щоденного доручування газет і книжок як українських так і польських. Копець дозволяє тільки на „Rzeczpospolita", „Kurjer Warszawski", з великим трудом дозволив на „Курєр Поранни", а „Діла" не доручає. Дав кілька примірників для ока, а потім сказав „що це є большевицька газета". Права користування з письменних приладів в келії (олівець і зошит). Двогодинного денного проходу з правом відпочинку. Щотижневого побачення з родиною. Безпроволочного доручення подань і білля з дому.

— **Труп причиною щастя чотирьох осіб.** Такий випадок міг очевидно статися і де инде, але стався як звичайно в Америці. Директор одної фірми закохався в свою машиністку і рішив злучитися з нею на довше. На перешкоді до цього стояла його правесна дружина, яка не думала його тратити. Щоби вибрести з тяжкої ситуації, директор постарався за свіжого і подібного до себе трупа, положив його на своїм ліжку і підпалив дім. Жінки вдома тоді не було, а коли приїхала, застала тільки попелище і недогарки свого чоловіка. Поплакавши приписаний час, забравши величезну премію за мужа, віддалася вдруге і зажила в мирі і щастю. Те саме зробив і директор. З гарною машиністкою переїхся в далекі сторони і звив собі там гніздечко. Обидві пари були щасливі, як би не скупе товариство обезпечень і його поліція. Ціла справа видалась їм підозрілою і вони стали слідити. Пять літ минуло, заки дійшли правди. Обидві пари станули перед судом і суд мав тяжкий оріх до згризення. Вкінці розгриз його в той спосіб, що засудив давне подружя на вязницю, по відсидженні якої вони в мирі розійшлися і вернули до своїх нових огнищ.

— **Репрезіт проти малих дітей скалатського шкільного інспектора.** Наводимо в цілости оригінальний документ підписаний інспектором Зденком. Він звучить: L. 1714. Rada szkolna powiatowa w Skalacie. Skalat dnia 20. V. 1925. Do wszystkich zarządów szkół w powiecie. Poleca się zarządom szkół doniesć do 1. czerwca 1925 czy odbyło się w tamtejszej gminie „święto ruskie zniesienia pańszczyzny" oraz przedłożyć ten wykaz młodzieży (z podaniem klas i wyznania) nieobecnej w tym dniu w szkole. O ile nie było obchodu w gminie wykazu nie należy przedkładać sprawozdanie (negatywne) należy jednak w oznaczonym nieprzekraczalnym terminie nadesłać. Osnowa: rozporządzenie p. wizytatora O.S.T. Przewodniczący Wł. Zdek. Нашо п. інспекторові тих наказів малолітних „злочинців"? Очевидно на те, щоби видати проти них надзвичайні розпорядки за шкільну абсенцію в часі обходу роковин знесення панщини. Інспектор Здек виявив вже свій патріотизм при шкільному плебісциті доволі та видко того йому замало.

— **Ще про шпіонську афєру у Варшаві.** Ми вже інформували наших читачів про відкриття у Варшаві великої шпіонської організації, на чолі якої стояли Зубов і Балашова. Щойно тепер виявилося, що обоє вони були урядниками варшавського радянського посольства. Радянська влада запропонувала польському урядові виміну обох названих осіб на польських підданих, арештованих на території СРСР. Польський уряд згодився на пропозицію і Зубова, що кився у радянському посольстві а також Балашову, що сиділа в тюрмі, вже вивезено до СРСР. Балашова, як це виявилося в часі слідства, є уродженкою Лодзі та називається Стефанія Біненцвайг.

— **Податки.** 30. червня минає термін складання зізнань про дохід для вимірку державного доходового податку за 1925 рік. Це відноситься до фізичних і правних осіб а також до закупних спадків. До того самого речинця належить зреалізувати половину податку, що припадає від зізнаного доходу. На протязі місяця червня теж обовязує платність третьої рати маєткового податку.

Торговельна школа Тов. „Просвіта"

у Львові вул. Коперніка ч. 1. („Народний Дім") приймає записи в днях 24.—30. червня 1925 від 10—12 год.

Предложити треба метрику і свідоцтво з укінченої 7-ої кл. всенародньої або 3-тої середньої школи.

На курс абітурієнтів вимагається свідоцтва з матури гімназійної або учительської семінарії.

2—3 УПРАВА.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котна:

у середу 17. „ Новий-Санч,
у четвер 18. „ Ясло,
у пятницю 19. „ Ясло,
у суботу 20. „ Кросно,
у неділю 21. „ Кросно,
у понеділок 22. „ Сянік. 2150 2—8
у вівторок 23. „ Сянік.

Управа дівочої гімназії У. П. Т. з правом прилюдности в Тернополі повідомляє отсим, що вступні іспити до кляс II—VI. відбудуться в днях 22. і 23. червня, о год. 2. попол. Зголошення до дня 21. червня в канцелярії Управи. Вступний іспит до кляси I. відбудеться в дни 27. червня о год. 9·30 рано. Зголошуватися можна до 27. червня год. 8. рано. Вписи до кляс I.—VI. будуть відбуватися в днях 29. і 30. червня в часі між 8—12 рано і 3—5 попол. — *Д-р Никифор Гіняк* управитель. 2096 5—5

Семинар СС. Василіян у Львові, Потоцького 95. Вступні іспити на II, III. і IV. рік семинаря, як також до всіх кляс семиклясової школи вправ з правом прилюдности будуть відбуватися 22 і 23. червня. Вступні іспити на I. рік семинара назначується на день 23. червня год. 8. рано. Зголошення устні і письменні приймає дирекція кожного дня від 8—1 год. До зголошення треба долучити: а) метрику, б) свідоцтво фізичного здоровля, в) останнє шкільне свідоцтво. Вписи до всіх кляс відбуватимуться 21, 22, 23 і 24. червня від 8—1 год. перед пол. Звертається увагу, що до чотирьох нищих кляс школи вправ приймається також хлопців. — *Д-р М. Чубатий.* 2127 2—2

Подається до відому всіх П. Т. Товаришів, які покінчили в 1905 р. академічну гімназію у Львові, що товариський зїзд відбудеться дня 8. вересня 1925 р. в 9. год. рано в будинку гімназії („Народний Дім"). Евентуальні письма і зголошення проситься надсилати на адресу тов. Коссика Олександра, радника скарбової дирекції, Львів, вул. Зелена ч. 18, І. пов. За комітет: *Ол. Коссик, П. Мечник, д-р І. Салагуб, о. І. Фединський.* 2142 2—2

Надзвичайні датки на „Рідну Школу" до Кружка УПТ. в Коломиї зложили Вп. проф. Ілія Гаврилюк 65 зол. жертвованих на зїзді абітурієнтів гімн. з р. 1900, пп. Дмитро Яцишин Борщів 25 зол. О. Константин Лесійчук Річка 10 зл., Степан Бойчук Сопів 5 зол., Лончшак і Пятчак Спобілча лісна 5 зол. Старшина Кружка У. П. Т. в Коломиї складає Вп. жертводавцям щиру подяку. 2159 1-1

Дрібні оголошення.

ТАПЕТИ, лінолєум, меблеві матеріали, хідники дивани стори до вікон, получає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічалес і А. Маргулєс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3348. Позів на фірму. 2119 3-10

ХТО ХОЧЕ прикрасити свою світлицю гарними образами українсько-історичними, святими іконами, образами господарськими, образами містольогічними й алєгоричними, „Проспіта праця з неволі нас виведе", поезія, пімста, боротьба за славу, жерело життя, віра, надія, любов, музика, бій Кожтовича зі змієм, піраміда, „Сфінкс" українських борців, з гуцульського життя, Довбуш, Марусяк, Пентя, „сокотись красної жінки" і красного мужа, краєвиди різного рода, портрети історичних мужів славних українських і чужих, навіть польських, чеських, німецьких і різних народів світа, збільшую з фотографій портрети й кольорую з з опису очей, волосся і краски лиця, з фотографій навіть ушкоджених, рисую ілюстрації до оповідань, історій і мітольогій всіх народів, для дітей виконую рисунки для шкіл яко взори і для внешних шкіл, моделюю в гіпсі, відливаю в гіпсі, малюю презенти на атласах, полушечках, на хустинках шовкових, цвіти модерні долом на сукні, шати і на капелюхи, проекти на декорації аматорських сцен і все що входить в артистич. малярство, навіть композиції для малярів, котрі малюють світлиці, покої і все виконує. Арт.-маляр В. Петрук Мос. Hranice — Могата вул. Заменьска ч. 10. C.S. R.

УКРАЇНСЬКИЙ РОЗКЛАД ІЗДИ продається у всіх книгарнях і складах Народної Торговлі по ціні 1 зол. Головний склад в Українській Книгарни в Станиславові. 2160 1—3

ПАННА учителька, пристійна, весела, літ 32, має комплєтну виправу і часть реальности, шукає з браку знакомства відповідного мужчину (кавалєра або вдівця) в цілях матримоніяльних. Зголошення з фотографією до Адміністрації „Діла" під „Брунетка". 2161 1—1

ВДОВЕЦЬ літ 38, урядник скарбовий з 5-ти літною дівчинкою, має власну реальність, оженився з панною до літ 30. Придане пожадане. Зголошення з фотографією, за зворот котрої вручить словом чести до Адміністрації „Діла" під „Скарбовик" за оказанням 1 зол. 025.211. 2155

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1995 10—10

ХТО НЕ ЗНАЄ

фірми „ХІРУРГІЯ"

складу лікарських інструментів!!!

Львів, Ягайлонська, 15.

2104 а) 3—3

ПОБІДА

в боротьбі з плагою різних

ХРОБІВ ЗАПЕВНЕНА!

Кількаднятьлітня практика, проби різні призначення і подяки виказали що найуспішнійшими середниками є

ТАНАТОЛЬ проти караконам і швабам
ОРВІН на миші і щури
МОГІЛ на блощиці
СІНТІН (до знищування на оноки, мухи, молі і т. п.)

До набуття у Львові: В аптиках М. Еттінгера і під „Гігією", Городецька 30.

В складах фарб: А. Гібнер, Ринок 38, О. Т. Вінклер Син, Ринок 28, И. Судгоф, Академічна 8, Л. Гошовскі, Академічна 3, А. Л. Цукер, Казимирівська 47, М. Шайнер, Городецька 51, И. Л. і Х. Енрайх Личаківська 22.

В дрогеріях: Мр. Е. Берлес, Казимирівська 11, И. Бразенітен, Казимирівська 19, Фрід і Стерибер, Панська 17, Мр. К. Пожибильскі, Личаківська 15, Кооп. Тов. „Мруфка", Городецька 60.

Лябораторія хем.-косметична

Й. Срочиньскі і Ска

2067 **Варшава, Золота 23.** 3—5

Подяка.

Побиті тяжким горем по утраті дорогого нам мужа і батька, бл. п. Леонтія Кузьми, проф. гімн. в Коломиї, висказуємо отсим Всеч. духовенству як місцевому так і дооколичному, учительському зборові української гімн. і українських шкіл, всім Вп. Товариствам, промовцям, ученикам, дооколичному селянству і всім громадянам, що поспішили нам з помічю і словами розради, як рівнож причинились до звеличання сумного обряду якнайсердечнійше Спасибіг. — *Жена і діти.*

Коломия, в місяці червні 1925. 2163

Надзвичайні Загальні Збори

Української Повітової Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бродах

відбудуться дня 27. Червня 1925 в год 10., а в разі браку комплету в год 11. рано

без огляду на число явившихся членів в салі Товариства „Основа" в Бродах, з слідуючим порядком дневним:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3) Справа затягнення гіпотечної позички на відбудову.
4) Справа переміни бурси мужеської на жіночу і спровадження Сестер Служебниць
5) Евентуальне доповнення видїлу.
6) Справа префекта.
7) Внески і запита членів.

2158 1—1 ВИДІЛ

Звичайні Загальні Збори

„Міщанської Спілки"

кооперативи в Коломиї,

відбудуться в неділю дня 28. червня 1925 в год. 3-тій попол. в салі Читальні „Просвіти" вул. Шевченка ч. 3. зі слідуючим порядком денним:

Отворення Загальних Зборів.

1) Відчитання і верифікування протоколу з осстанних Надзвичайних Загальних Зборів.
2) Звіт Управи з рахунків і діяльности за рік 1924.
3) Звіт контр. Комісії, Надзірної Ради і її внесення в справі:
а) одобрення річного звіту з рахунковими замкнень і білянсу,
б) уділення Управі абсолюторії.
5) Вибір цілої Управи і її заступників
6) Зміна статуту §§. 1 і 14.
7) Внесення і запити.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

Михайло Гуда голова. *Осип Кузьма* секретар. 2157 1-1

ПЕРША КРАЄВА ФАБРИКА ХЕМІЧНО-КОСМЕТИЧНА

Рік оснування 1875

ІВАН ІГНАТОВИЧ

Львів, Сикстуська 25.

Рік оснування 1875

Поручає: МИЛА тоалетові добірного сорту і свєціяльні свої вироби: мило огіркове, мило лілієве, пудер для дітей, брилянтина, пудри, паста до зубів „КРЕМ ПЕРЛОВИЙ", води кольонські води до уст і т.д.

Жадайте скрізь наших виробів! **ІВАН ІГНАТОВИЧ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 25.** **Жадайте скрізь наших виробів!**

2163 1—2

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 132 (10.515). Львів, четвер 18. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Митарі і фарисеї.

Жидівські митарі і фарисеї, чіпляючись розвори у возі польської реакції, крутяться як муха в окропі. Для них стало ясним, що мусять добити торгу з польськими антисемітами. Бо й якжеж. Ще два роки і скінчить своє життя теперішній сойм, а вони мали б вийти з пустими руками? Ніколи в світі. Вони, до крови і кости пройняті наймитівством у відношенні до шляхти, не могли довше зносити самоти. Самочинно і з самопосвятою та відданістю служили польській культурі, становили авангарду польського „культуртрегерства", эколисуючи инші національности соковитими фразами, аж доки не діждалися додатної оцінки своєї зірної служби і доки їх не допущено до панських передпокоїв.

Польсько-жидівські пертрактації ведуться від довшого часу. До останньої хвилі зберігано їх таємність перед очима громадянства, укривано коншахти. Головний промотор польсько-жидівської угоди пос. Райх в одній зі своїх статтей підкреслював, що весь жидівський клюб признав конечність переговорів, згодився на особу і спосіб їх ведения та затвердив потребу тимчасової таємности. І так, забігаючи до реакційних перецпокоїв, східно-галицькі польонізатори зпід стягу пос. Райха дальше світили очима перед територіяльними „кресовими" народами.

Жиди, особливо безпринципні, привичні до легкої й користолюбивої служби галицькі Жиди, не змінилися. Чи під фірмою д-ра Бика, чи д-ра Левенштайна, чи д-ра Райха лишилися вони тими самими, що були: експонентами, пропагаторами і виконавцями волі можних, слугами кожного, в чиїх руках спочиває влада. „Гешефт" все відограв у них першу ролю. І в тому напрямку їхній егоїзм не знав ніколи меж.

„Хочемо бути собою і лише собою! — каже пос. Райх. Єдиним дороговказом наших політичних починів є добро жидівського народу".

Дуже гарно, можна згодитися з гльорифікацією цього крайного егоїзму, але тут приходиться запитати, в чому саме міститься „добро жидівського народу"? Таж Жиди не заселяють місяця, ані не повертаються в атмосферичних чи планетарних просторах, тільки живуть як специфічне атериторіяльне наверстування серед инших народів. Колиж між територіяльними народами йде боротьба, то в першу чергу зявляється питання: в котрий бік схилюються Жиди не по державним кордонам, а по етнографічно-національній межі? Дальшим питанням є: чи те „добре" заключається в службі тій ідеї, проти якої ще недавно виступали — щиро чи нещиро — Жиди, в поборюванні ідеї екстермінації. На жаль, після деяких вагань Жиди, головно „кресові" Жиди, пересуваються з гурта „громадян другої кляси" і при допомозі ліктів насильно пхаються „на вершини" пануючих. Переходячи з одного табору в другий, вони тим самим самі стають в рядах екстерминаторів і експльоататорів. Це називається „добром жидівського народу". З жидівського безоглядно-егоїстичного становища, з точки жидівської купецько-торговельної моралі й етики дуже можливо, що цей перехід є зиском, баришем, „добром", та ми маємо иншу етику й иншу мораль. Ославлена жидівська етика і мораль є етикою й моралю митарів і фарисеїв. Та етика і мораль дозволяла східно-галицьким Жидам проголосити „невтральність" у боротьбі українського народу за волю на рідній землі, — а одночасно, навіть не вижидаючи рішення в справі Східної Галичини та користуючись неучастю українського населення у виборах 1922 р. якраз приступити до виборчої акції. Мало того! Як подає д-р Л. Білінський у своїх споминах, в р. 1919, в часі „строгої невтральности" д-р Розмарін в імені сіоністичної екзекутиви Сх. Галичини вів переговоря з польським урядом про перехід Жидів у польський табор. Тільки спротив вшехполяків не дав змоги східно-галицьким Жидам вже тоді проявити велич своєї етики і моралі. Або чи не етично, чи не морально, коли Жиди, маючи 10 українських мандатів в своїх рухах, посідаючи безправно українське добро, тепер переходять з тим загарбаним добром в польський табор, рішають характер польської держави в користь ісповідників етики і моралі польського національного егоїзму!

І не допускаючись зради проти основних засад демократизму й рівноправности націй, пос. Райх з прикметною собі безсоромністю називає наші, оперті на фактах замітки „інсинуаціями".

„Бажаючи оминути непорозуміння — каже пос. Райх — зазначуємо, що всякі підозріння, немов то ми мали б згодитися на приняття на себе ролі знарядів гнету инших національних меншостей або шкодження їх національним життевим інтересам — уважаю інсинуацією, яку вчасною собі хіба подратуванням, що походить з незнання справи.

Одначе имовірні мало вражіння, що деякі мають інтерес в поширюванні тих поголосок, бо на сторінках певної української преси не перестають з того приводу заявлятися проти нас каломніяторські згадки, хоч ми кількакратно вже офіційно й авторитативно їх спростовували. В дальшу полеміку не будемо вдаватися, заявляючи категорично, що ролю гнобителів в якійнебудь формі вважаємо непочесною і понижуючою".

Не може бути двох думок про те, що ця набрякла фразеольогія має на меті тільки закрити фактичний стан річей. А вже просто крайно хоробливою мегальоманією заносить від таких слів, як нпр., що Жиди не думають перейняти на себе ролі „гнобителів" чи „катів" инших національних меншостей. Мій Боже, як можна так по дітвацьки забуватися! Хтож говорить про „катів" і „гнобителів"? Ми твердимо, що Жиди вже тепер сповнюють ролю польонізаторів „з власної пильности", а після добиття торгу виконуватимуть доручення своїх службодавців.

Пос. Райх, хоч зарікся вести полєміку на тему жидівського переходу в польський табор, не втерпів і вже в кілька днів пізнійше помістив в своїм органі статтю „Штучне схвилювання", в якій якраз веде полєміку на право й ліво. Між иншим гладить по голові пос. Підгірського за те, що він ніколи „не думав про організування економічного бойкоту Жидів" та що у відношенні „до жидівського народу він має тільки глибоку пошану". Не знаємо, чи і що буде організувати пос. Підгірський та на чию адресу передає він свою глибоку пошану. Це зрештою неважне, а важне те, що ми не маємо ніякої пошани до східно-галицьких ватажків. Східно-галицькі Жиди є „нашими" Жидами. Досі ми їм дуже багато вибачали, але відтепер пильно будемо дивитися на пальці.

Пос. Райх, рекламуючи свою етйку і мораль, твердить, що жидівські посли вслухуються тільки в голос жидівської вулиці і тільки вимоги тієї вулиці є для них міродатні. Чи справді так? Досі думали ми, що східно-галицькі сіоністи, йдучи на службу польській реакції, роблять це самочинно. А тут довідуємося, що їх до того пхає жидівська вулиця. Така поведінка жидівської вулиці вимагає глибокої застанови наших політичних чинників.

Зрештою, ми ніколи не вірили в жидівську приязнь, не переймалися їхніми фразами, деклямаціями й обіцянками, але й не думали, що вони так скоро підуть на мотузок п. Ст. Грабского. Нам приходиться хіба ще раз перестерегти жидівських політиків перед рішенням принципових справ, до яких вони не є покликані, тим більше при допомозі 10-тьох українських мандатів. Найкраще було би, колиб вони проявили чистійший експлюзивний егоїзм і в першу чергу здобули 10 мандатів. Аж після того пос. Райх міг би вигукувати, що „хочемо бути собою і лише собою". Задержуючи ті мандати, східно-галицькі Жиди можуть використувати парляментарну трибуну тільки в протестуючих цілях. На цьому починається і кінчається їх акція в цьому соймі. За кожний инший крок, що йде в розріз з цим основним і єдиним завданням неправних посідачів українських мандатів, робимо їх відповідальними перед українським і перед жидівським народом.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (най) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Москва і Харків.

Трівога серед единонеділимців.

В одній з останніх статтей („Московсько-українське суперництво") ми вже мали нагоду згадувати й цитувати погляди единонеділимської російської демократії на російсько-українські взаємини. З огляду на незвичайно цінний матеріял, який містить в собі стаття мілюхівського органу „Паслєднія Новості", подаємо її майже в цілости:

„Декретом з 1. серпня 1923 р. Рада народніх комісарів України постановила українізувати всі адміністративні і судові установи на Україні. Остаточним речинцем повної українізації державного апарату декрет установляв 1. січня 1925 року. Та до 1. травня 1925 виявилось, що українізовано всього 60 проц. судових і адміністративних установ. Що доторкається школи, то народні школи з українською мовою навчання становлять 67 проц. всього числа народніх шкіл на Україні, українські і українізовані середні школи — всього 32 проц. загального числа середніх шкіл, а в університетах і у вищих технічних наукових установах (з виїмком Камянець-подільського університету), половина катедр українських, половина — російських. Тільки військові і сільсько-господарські школи всі українізовано.

Річ у тім, що українізація школи і державного апарату зустріла дуже сильний спротив зі сторони робітників (?), які рішучо відмовляються признати українську мову державною і так само рішучо протестують проти українізації школи (?).

Можна не рахуватися з „буржуазією" й інтеліґенцією, але з протестами і бажаннями робітників доводиться рахуватися. Проте центральний комітет української комуністичної партії, в якому більшість належить тепер комуністам націоналістам(?) твердо рішив перевести українізацію до кінця і новим декретом уряду остаточний термін для закінчення українізації державних і судових установ визначено на 1. січня 1926. Мало того: центральний комітет постановою з 6. травня 1925 рішив українізувати і саму українську комуністичну партію (КП(б)У) так, що від 1. січня 1926 р. все діловодство партії буде провадитися виключно на українській мові.

Голова українського уряду Чубар, уважав навіть необхідним офіційно заявити, що Україна є незалежною, суверенною державою, що двох державних мов у неї нема, а є одна — українська, та що з прихильниками „єдиної-неділимої Росії", до якої-б партії вони не належали, українське правительство буде вести найрішучійшу боротьбу. Тут же Чубар додав, що про утиски національних меншостей, якими уважаються Росіяне, Жиди, Поляки і Німці, не може бути мови; меншости мають школи з рідною мовою навчання, утримувані на державні засоби, можуть робити подання до судів на якій вгодно мові і т. п.

Проте українізація не зустрічає співчуття серед російської комуністичної партії і українським комуністам довелося на останньому зізді рад (в Москві) відповідати на цілий ряд неприємних питань відносно українізації, в тім також в справі обовязкової передплати „Вістей". На це останнє питання український представник єхидно відповів, що передплата „Вістей" на Україні обовязкова з такоїж причини, з якої обовязковою є передплата в Росії „Известий".

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 430/25/2. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 128 (10.451) z dnia 12.VI. 1925, w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) „Brutalnyj cynizm" tytuł w ustępach między słowami: a) w szkilnyctwi... a: i dijsno, b) szkilnyctwa... a: Czy na osnowi, c) do września 1924 r.?... a: dla samoobmanowych, d) w art. 6-tim a: nowyrtsia pro, e) w Ternopoli.. a: Zajwym bulo, f) od słów: Otże ne... do końca artykułu, 2) „Z sudowoi sali„ w ustępach między słowami: a; ne wyznawały... a: W subotu, b) tiażkoi wiszaryci... a: Policija oporożnyle. c) i policji... a: pooboludni po-

zwoleno zawiera znamiona ad 1) a) b) c) d) e) f) zbrodni z § 65 a) u. k. ad 2) a) i c) występku z § 305 ustawy karnej ad 2) b) występku z § 300 uk. uznał dokonaną w dniu 12. czerwca 1925 roku konfiskatę za uprawomocnioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21, ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p, Nr, 6 éx 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. u. Lwów dnia 13. czerwca 1925 r.
Hawel

Всі ці протести, як і взагалі вся боротьба за і проти українізації не мають такого інтересу, як би питання про українізацію державного апарату не приховало політичних тенденцій, що виходять далеко за межі скромного по суті і законного бажання, щоб на Україні державний апарат був український.

У харківського уряду, що спирається тепер не тільки на українську комуністичну партію, але і на досить значні верстви української національно настроєної інтелігенції, мають свої тенденції і свої політичні змагання, котрі не тільки не поділяються Москвою, але Москва уважає їх шкідливими і небезпечними. Не все в Радянському союзі гладко, панує в області взаємовідносин різних членів Союзу. Тертя між УРСР. і РСФР. доволі сильні, хоч вони і не провалюються різко назовні.

Розуміється, що поки центральна власть сконцентрована цілком і безоглядно в руках Москви, остання має можливість навязати Україні свою волю в області зовнішньої політики, військової і взагалі в тих областях, що належать до компетенції союзного уряду, але боротьба з кожним роком робиться важчою.

Становище за останні два роки сильно змінилося. Український уряд перестає бути ставлеником Москви, як це було за часів Раковського, котрий був звичайним агентом політичного бюра російської партії. Теперішній український уряд не призначається Москвою: розправитись з ним, як з „урядом" радянської Грузії, котрий був розігнаний і розсаджений по тюрмах, Москва не зважується, бо комуністичний уряд Радянської України додумався до того, до чого московський уряд ще не додумався, а саме, він засвоїв собі певну національну програму, котра притягає до нього значні верстви української інтелігенції.

Програма ця дуже проста. Вона полягає в обєднанні всіх українських земель (Холмщини, Волині, Східної Галичини, Буковини і Закарпатської Руси) з Україною і утворення з усього цього комплексу федеративної держави, звязаної тісними узами з рештою Росії. „Самостійників" в петлюрівському розумінні, т. є. в розумінні повного відділення від Росії і розриву з нею, на Україні тепер нема; їх треба шукати серед закордонної української еміграції. Навпаки, пануюча на Україні течія свідомо і вперто стоїть на платформі поєднання з Росією, тому що вважається аксіомою, що будуча Велика Україна від Карпатських гір і до Кубані, повинна становити частину Радянського Союза.

Але якраз ця національна програма і викликує в Москві побоювання і невдоволення:

Далі автор статті вказує на те, що уряд Рад. України цікавиться долею українського народу під Польщею і Румунією. В деяких колах на Україні ідея війни з Польщею тішиться великою популярністю. За те московські впливові кола змагають до зближення з Польщею. В Москві ідея війни з Польщею находить слабший відгомін з причин економічних, фінансових, внутрішньо-політичних і чисто військових, а головно в Москві лякаються зросту українського націоналізму.

„Націоналістичні елементи на Україні вже й тепер представляють велику небезпеку — тим більше, що український уряд находиться під великим їхнім впливом. Агресивна політика у відношенні до Польщі може лише змінити позицію цих елементів; війна з Польщею, коли вона і закінчилася побідно, ніякої особливої користи для РСФР не дасть, але незвичайно змінить положення і ролю України в Союзі, після приєднання до неї 8 мільонів Українців, а в самій Україні відає перевагу в руки націоналістично настроєних, мало-що не буржуазних елементів, що загрожувало б безпосередньою небезпекою для радянської влади не тільки на Україні, але і в цілому Союзі.

Промова Чічеріна на з'їзді рад і була в суті річи дипльоматичним викладом цих думок Москви. На Україні ця промова викликала глибоке невдоволення, навіть в українських комуністичних колах. Почулися скарги, що Москва не бажає рахуватися з настроями українських „робітничих і селянських мас" і почалися розмови про необхідність участи й України в керівництві закордонною політикою Союзу, бо тепер ця участь дуже слаба, не дивлячись на існування окремого уповноваженого Наркоминдела (Шліхтера) в складі українського уряду і українського посла в Москві. Тепер ці розмови затихли, але невдоволення залишилося".

Протиставлення між Москвою й Харковом зростають з кожним днем, особливо на національному підкладі. А вони можуть містити в собі глибокі наслідки не лише зовнішнього але й внутрішнього характеру.

Стаття - кореспонденція впливового російсько-емігрантського органу може служити показчиком того, Росіяне все ще з одного боку дорожать единонеділимством, а з другого лякаються еманципації українського народу без огляду на формальну платформу.

Китайська і наша еміграція в Америці.

III.

(Докінчення.)

Та коли в Канаді на 500.000 нашої еміграції фармери становлять три-пятих, то в Злучених Державах перевисшає робітнича еміграція. Цю клясу треба розділити на старших і молодших віком. Старші віком українські робітники сповняли і сповняють свій обовязок перед Україною тим, що виплачують довги на своїх грунтах у Старім краю та удержують там родини. Щож торкається молодшого робітництва, то воно в Америці „пішло своїм шляхом". Це молодше покоління (роджене в Старім краю) теж України зі свого серця не викинуло, але окрім випадкових жертв на ту чи иншу староєвську потребу у них нема вищих зобовязань для рідного краю. В Америці легко вчитися, доступ до найвищих становищ отворений кожному. Гріш у досягненню найвищої освіти не є головною перешкодою. Найбільша перешкода — це неохота вчитись. І от наша молодша робітнича верства не має того розуміння, що є для науки у китайської молоді в Америці. Наші молодики не пнуться до заповнення собою американських шкіл, а тим більше з тою думкою, щоби осягнувши освіту, вернути до Старого краю, або ставши на видну позицію в Америці, служити старій батьківщині.

Правда, в українських молодших робітників, а особливо зпоміж фармерських дітей уже вийшло кілька сот учителів, кількадесять проповідників, кілька адвокатів та лікарів, але у них (особливо в західній Канаді) уже витворюється свій автохтонський дух. Хоч вони і великі українські так сказати, етнографічні патріоти, але тісного звязку зі старою батьківщиною в справах освіти, торговлі, промислу в них нема. Навіть у церковних справах мало єдности зі старим краєм.

Українська еміграція на превеликий жаль не витворила в собі торговельної, а ще менше промислової верстви. Все наше крамарство в Америці це дрібні кремниці віктуалів. І лиш де-не-де можна вказати на значнійшого українського промисловця або банкира. Та й ця торговельно - промислова верства ніяких звязків зі своїми співбратами в Старім краю не має. А тут широчезне поле для бизнесових взаємин. Сирівець на сотки мільонів долярів річно йде з Галичини та Волині до Америки через посередництво Жидів і Німців. В Старім краю український промисл та торговля платять нечувано високі відсотки за позичений капітал, коли в Америці близько 300.000.000 амер. долярів українського гроша переховується по всіляких банках, за що наші ощадники дістають ледви 3—4 прц. річно. А хіба так тяжко отворити пару філій „Дністра" в головних осередках Північної Америки? Китайці мають там свої банки, то чому Українцям їх не мати?

Можна все мати, лиш треба тут, у Старім краю врозуміти, що може дати Старому краєві наша американська еміграція. Безперечно може дати далеко більше як те, що вона нині дає. Нині — це жертводавство. Україна потребує не милостині, але сповнення національного обовязку кожним з її на чужині перебуваючих дітей. Вона вимагає, щоби кожний з нас, чи він вчиться, чи дорабляється, памятав, що він усе це робить для вищого добра України.

Звичайно про це вище розуміння національної повинности мусить навчити нашу еміграцію сама метрополія. Наша еміграція з жадобою ловить вказівки зі Старого краю і любить їх виконувати.

Тут, у Старім краю треба створити якусь інституцію американсько-українських взаємин, поділити її на кілька відповідних відділів і при її допомозі наблизитися до нашої еміграції та наблизитися до виконання усього того, про що в цім нарисі згадано.

П. Торнецько.

З діяльности української парляментарної репрезентації

Сойм.

1. Посол Підгірський виголосив дне 10. VI. промову в обороні наглости внеску в справі безправного арештування посла Ланьцуцкого. Він говорив: Прошу панів! Ломлення принципів права, якого допускаються урядові чинники в Польщі лучається часто, дуже часто і то не тільки у відношенні до звичайних громадян але й у відношенні до послів. Ми мали вже такий приклад у відношенню до українського посла М. Луцевича. (Голос: Не був він послом!) Власне був послом і у відношенню до нього зломано конституційну засаду посольської недоторканости. Його арештували а опісля тільки на підставі інтервенції соймового маршалка звільнили, але тих, що зломали закон доніні за те не покарано.

Свіжо зайшов подібний випадок із послом Ланьцуцким, якого сойм видав судові. Пос. Ланьцуцкого судили на протязі 5 днів і звільнили, але волі він не побачив, бо на домагання варшавської слідчої влади його безправно затримали в тюрмі та передали в руки варшавських чинників. Арт. 21 польської конституції каже: „Через цілий час важности мандату послів не можна потягати до судово-карної відповідальности ані до карно-адміністративної ані до дисциплінарної. В тому часі не можна посла позбавити волі без дозволу сойму". Отже чорне на білому написано в конституції найвиразніше, що на позбавлення посла волі не обхідний дозвіл сойму. „У випадку зловлення посла на гарячому вчинку в момент виконування звичайного злочину, якщо його притримання є необхідне та немож-

---

Борис Пильняк.

ГОЛОД.

Всеволод Іванов оповідав, як рушили щурі, мільони щурів: „дерева росли зі щурів, зі щурів підіймалося сонце". Щурі бігли через поля, села і присілки. „Жирне, випасене ставало на деревах сонце. Випасеними животами висувалися хмари. Земля, як обгризена, а від землі до неба сухоребрий вітер. Від землі до неба прозора, голодна курява"... „Щурі бігали і все на південь". Тоді саме їх стали бити, щоби їсти. Били киями, камінням, давили колесами возів. „Над вечір у кожного, як пів воза". Заночували в полі. „Наївшися, Настя зготувала ще рижику і післала з нею Мирона на село, до матері". Вернувся рано і віддаючи рижику, сказав:

— „Мама ще просили"...

Щурі бігли через поля, села і присілки. У хаті, на селі, щурі дитині руки й ніс обгризли. „За писком щурів, не було чутно плачу матері". Потім прийшов „сельголова": полапав обгризену ручку дитини, накрив дитину ганчіркою і, сідаючи на лаву, промовив:

— „Протокол треба. Може ти сама обгризла. Виконком наказує, щоби про всі такі випадки йому доносити".

„Оглянув високого, з роздутим тілом Мирона".

— „Ач, як розпався! Може це ти обгриз? Мій обовязок — не вірити. Зновуж, для чого щурові їсти людину?"

Потім рушили люде. „Жирне, відгодоване ставало сонце. Випасеними животами висувалися хмари. Від землі до неба сухоребрий вітер". І була ще — тиша. Настя — „худа, з почорнілою шкірою і з вивернутими вогкими повіками" — казала Миронові:

— „Ти, Мироне, не показуйся. Здурманів мужик, особливо вночі— згрішить, убє... Ти скудни краще, скудни"...

— „Не можу я скуднути! — хрипів Мирон. — Не можу, бо кість таку маю. Чиж винен я, що? Тож і так їм так, що аби як, аби не дорікали. А тіло моє, — брехня! Вода, а не тіло! Ось, полапай тільки!"

— „Знаю. Звичайно. Деж може бути, щоб таке тіло? Алеж, хто повірить? Заріже! Не показуйся краще"...

Вже після того, як вигинули всі коні. „Шкіру з хомутів зїли".

„Раз Настя завернула з дороги і знайшла купу кінських кізяків під піском. Зішкробавши пальцем напів засохлу шкаралущу, покликала Григорка:

— „Иди сюди... з вівсом"...

Вночі Миронові приснився водограй. Міцне, золоте колосся, важко висувалось зпід рук і ніяк не давалось в долоні. Аж раптом те колосся наїжило свої рожеві вусики й полізло до горла. Тоді саме Мирон збудився й почув, як хтось облапує його ноги: від литок до пахвин і на відворот. Сховався і крикнув:

— „Хто тут?"

„Зашелестів пісок. Хтось зник. Прокинулась Настя.

„В животі тисне.

— „Облапують... Тіло облапують...

— „Умру... Від кінського... Тисне мене... В животі, як камінь розпечений... Блювати, не блюю, а так млосно... Як би так що, то закоп...

— „Викопають...

„...Настя вмерла. Вмираючи благала:

— „Хлібця... Хоч би тільки до уст приложити... Дай, Миронцю, присяйбіг... На один зуб... Кусничок... А потім умру і не скажу — так, чи не так...

— „...Поховаєш? — запитався Федько, відходячи.

„Осторонь на землі, звісивши під твердими жовтими зубами, довгу тонку губу, сидів довгоголовий Григорко.

— „Відійди! — сказав Мирон — Я поховаю...

Григорко порушив раменами, попробував рукою дручок, що тримав між колінами і сказав:

— „Геть... Я сам... Я поховаю... Я колись хотів одружитися з нею... Геть...

„Під кущами, як голодні пси, горнулися гуртом підлітки.

„Григорко підняв дручком і закричав:

— „Геть мені звідси... Геть... Вишкірялися...

„Заки кричав, Мирон засунув за пазуху Насті руку, знайшов на тілі якийсь маленький твердий каваль чик, вирвав і хотів заховати в кишеню. Григорко завважив і, підпираючися дручком підійшов ближче:

— „Кинь, Мироне, кажу тобі... Кинь... Моє.

„Григорко махнув дручком над самою головою Мирона і той, відступивши крок назад, кинув маленький чорненький хрестик. Григорко присунув його дручком до своїх ніг...

— „Геть... моє... сам поховаю..." — пальці вгризались у кострубатий дручок, в очі не дивився.

„Мирон пішов не озираючися. Підлітки, тікаючи, кричали:

— „Зжере!...

„Жирне, відгодоване ставало на деревах сонце. Випасеними животами насувалися хмари. Земля, як обгризена. Від землі до неба сухоребрий вітер"...

З російського переклав
К. Полішук.

вуче для виміру справедливости чи для спаралїжування наслїдків злочину то й тоді судова влада мусить повідомити про те маршалка та дістати від нього соймовий дозвіл на арештування та карне доходження".

Отже аж два рази є сказано про те, що для позбавлення волї посла потрібно дістати спеціяльний дозвіл сойму навіть тоді, як його зловлено на гарячому вчинку виконування звичайного кримінального злочину. До сойму вплинуло було домагання дозволу на судове переслїдування пос. Ланьцуцкого. Сойм дав такий дозвіл але не дав його на позбавлення волї п. Ланьцуцкого, бо в домаганню не було про те і мови. І тому то прокуратор сандомирському суді зломив засаду конституції, бо позбавив пос. Ланьцуцкого волї не маючи на те дозволу від сойму. Мова йде про принцип, про право. Або право є і його шанується а чинники, що стоять на сторожі того права доглядають його або права нема. Ломити тих прав у відношенню до громадян і до послів не можна. Вважаємо, що конституцію в тому відношенню порушено, а через те вносимо, щоби високий сойм ухвалив: „Вважається уряд, щоби повчив підчинені йому органи, що на позбавлення волї соймового посла, потягненого до карно-судової відповідальности, карно-адміністраційної та дисциплінарної відповідальности за дозволом сойму, потрібний на основі 21 арт. польської конституції окремий дозвіл.

Тому що посла Ланьцуцкого позбавлено волї всупереч засадам конституції і всупереч законам він мусить бути негайно звільнений.

Слідує голосування над нагальністю внеску.

2. інтерпеляція посла Підгірського і тов. із Українського клюбу до міністра військових справ у справі стягання зі села Солотвин, Голобської громади, ковельського пов. оплат за поставлені матеріяли зужиті ними для власних потреб. Оплати стягає експозитура Реферату збірка при ДОК. IX. Берестя над Бугом.

3. Інтерпеляція посла М. Чучмая і тов. з українського клюбу до міністра освіти в справі надужить і переслїдувань, яких допускається шкільний інспектор дубенського пов. вад українським населенням села Мірогоща того ж повіту.

Шкільний інспектор Березовські тягав та надуживав терпеливости українських батьків, що підписали декларації, при перевірці плебісцитових деклараций.

4. Інтерп. посла Чучмая і тов. з Українського клюбу до міністра внутрішніх справ у справі масового і тенденційного карання селян повітовими старостами на т. зв. східних „кресах" за недостачу в них „Доводуф особістих".

5. Інтерп. посла д-ра Дмитрюка до міністра внутрішніх справ у справі покарання селянина села Орхово Омеляна Жука на 30 днів тюрми за те, що він займався справою шкільних декларацій і помагав українським батькам їх виповнити.

6. посла д-ра Дмитрюка і тов. з Українського клюбу до міністра освіти в справі катування учнів народньої школи в селі Страдеч берестейського пов. учителем тамошньої школи Команом.

7. посла д-ра Дмитрюка і тов. з Українського клюбу до міністра внутрішніх справ у справі покарання 30. денним арештом селян села Страдеч берестейського пов. за те, що вони повносили декларації за українською мовою навчання в школі.

Як переведено шкільний плебісцит?

Виноз громад, які внесли шкільні декларації в домаганням української мови навчання:

Самбір.

Тимчасовий плебісцитовий комітет у Самборі вислав до місцевого шкільного інспекторату декларації з отсих сіл:

1) Бабин 66 декл. за 99 діт. 2) Баранчичі 47 дек. 66 діт. 3) Баранецька Воля 51 дек. за 72 діт. 4) Бережи 56 дек. 74 діт. 5) Бережниця 61 дек. 74 діт. 6) Берестяни 48 дек. 73 діт. 7) Биків 45 дек. 53 діт. 8) Биличі 50 дек. 60 діт. 9) Блажів 55 дек. 60 діт. 10) Блажівська Воля 30 дек. 38 діт. 11) Ваньовичі 40 дек. 44 діт. 12) Вакоти 102 дек. 166 діт. 13) Воютичі 69 дек. 99 діт. 14) Вишковичі 50 дек. 71 діт. 15) Глибока 27 дек. 43 діт. 16) Гординя уст. 41 дек. 54 діт. 17) Гординя шлях. 20 дек. 55 діт. 18) Городище 56 дек. 80 діт. 19) Гумінець 54 дек. 88 діт. 20) Дубрівка 18 дек. 23 діт. 21) Зарайсько 39 дек. 70 діт. 22) Звір 30 дек. 55 діт. 23) Ковевичі 47 дек. 70 діт. 24) Корналевичі

Хто їде до Риму?

Заїздіть до Українського Пансіону Corso d' Italia 6. Повний пансіон 40—50 ліра.

1—3

60 дек. ? діт. 25) Корничі 40 дек. 51 діт. 26) Кульчиці руст. 28 дек. 53 діт. 27) Кульчиці шлях. 48 дек. 67 діт. 28) Лопушна 40 дек. 71 діт. 29) Лука 70 дек. 110 діт. 30) Майник 32 дек. ? діт. 31) Максимовичі 43 дек. 53 діт. 32) Манастирець 43 дек. 58 діт. 33) Містковичі 50 дек. 73 діт. 34) Ольшанчик 47 дек. 67 діт. 35) Оптимичі 34 дек. 50 діт. 36) Пинями 64 дек. 100 діт. 37) Райтаровичі 49 дек. 67 діт. 38) Рогізно 53 дек. 64 діт. 39) Садковичі 49 дек. 67 діт. 40) Сіде (Шаде) 59 дек. 83 діт. 41) Сінець 54 дек. 70 діт. 42) Сокирничі 48 дек. 54 діт. 43) Спринь 43 дек. 61 діт. 44) Татаїв 46 дек. 77 діт. 45) Торгановичі 40 дек. 83 діт. 46) Торчинівчі 46 дек. 60 діт. 47) Чаплі 62 дек. 84с діт. 48) Чорхова 40 дек. 62 діт. 49) Чучва 45 дек. 73 діт. — Разом 3335 дек. за 3248 діт.

Безпосередно до інспекторату пачали декларації отсі села: Бічина вел., Бічина мала, Доброїв, Лукавиця Лютовиська, Мокрани, Морозовичі, Новошиці, Пиновичі, Пруси, Ракова, Ступниця.

В Дубиганах місцева жандармерія сконфіскувала шкільні декларації, де вони й сьогодня находяться.

Не маємо інформацій що до реб, які з отсих сіл: Бічичі стані, Волоща, Гучне, Клужники, Лановичі, Чижки.

Кобринський повіт на Волині.

Населення подало декларації з бажанням введення української мови в слідуючих народніх (повшехних) школах Кобринського повіту.

У Лемтарській школі волости Страговської внесло 32 батьків декляпацій за 49; у Остромечі Городівській школі вол. Поліської 45 бать. за 61 діт.; у Яремчівській вол. Поцільської 39 бать. 49 діт.; у Городецькій вол. Городецької 41 бать. 63 діт.; у Болотській вол. Болотської 46 бать. 68 діт.; у Хабаничській вол. Болотської 47 бать. 55 діт.; у Мицинській вол. Збіговіської 39 бать. 58 діт.; у Матіевській вол. Сехновицької 39 бать. 54 діт.; у Сехновицькій вол. Сехновицької 35 бать. 57 діт.; у Ребинській вол. Болотської 37 бать. 51 діт.; у Рухавичській вол. Болотської 31 бать. 42 діт.; у Думидовицькій вол. Уловської 49 бать. 81 діт.; у Дивна вол. Дивинської 70 бать. 98 діт.; у Заліській вол. Трусковицької 29 бать. 43 діт.; у Вепнь-Гутовській вол. Збіговіської 35 бать. 53 діт.; в Антопольській вол. Антопольської 49 бать. 85 діт.; в Осівській вол. Дивинської 43 бать. 62 діт.; у Квітинській вол. Дивинської 33 бать. 52 діт.; у Борківській вол. Дивинської 46 бать. 62 діт.; у Мокрянській вол. Мокрянської 30 бать. 41 діт.; у Доротіївській вол. Новосьолова 31 бать. 45 діт.; у Камінь-Кортівськ. вол. Городенської 26 бать. 41 діт.; у Павлопольській вол. Новосьолівської 13 бать. 24 діт.; у місті Кобрині вол. Новосьолівської 44 бать. 70 діт.; в Антрапольській вол. Пруськовської 17 бать. 22 діт.; у Соколовській вол. Зборогівської 35 бать. 52 діт.; у Пинокапській вол. Зборогівської 29 бать. 49 діт.; у Стригонській вол. Стриговської 33 бать. 56 діт.; у Купчинській вол. Олетської 15 бать. 16 діт.; у Боровській вол. Болотської 20 бать. 28 діт.; у Камінь-Шахтарські вол. Болотської 38 бать. 48 діт.; у Золяновській Іловської вол. 41 бать. 70 діт.; у Житнівській вол. Осхновецької 28 бать. 41 діт.; у Турянській вол. Пруськовської 32 бать. 49 діт.; у Мазурівській вол. Іловської 24 бать. 31 діт.; у Старосельській вол. Озетської 34 бать. 45 діт.; у Новосельковській вол. Новосельковської 34 бать. 55 діт.; у Грушівській вол. Гловської 28 бать. 42 діт.; у Нефедовській вол. Городецької 30 бать. 62 діт.; у Кустовицькій вол. Гловської 22 бать. 40 діт.; у Деревнянській вол. Зьоловської 24 бать. 40 діт.; у Мало-Прилуцькій вол. Пруськовської 38 бать. 53 діт.; у Закрісницькій вол. Пруськовського 25 бать. 44 діт.; у Богданівській вол. Озетської 27 бать. 40 діт.; у Коростошинській вол. Подільської 34 бат. 50 діт.; у Каменській вол. Подільської 27 бать. 44 діт.; у Озетській вол. Озетської 45 бать. 54 діт.; у Плантовській вол. Подольської 30 бать. 41 діт.; у Саківській вол. Збіговіської 37 бать. 41 діт.; у Рачковській вол. Збіговіської 38 бать. 41 діт.; у Стронівській вол. Подолинської 31 бать. 41 діт.; у Жабинській вол. Збіговіської 29 бать. 43 діт.; у Ланівській вол. Городецької 20 бать. 33 діт.; у Мазур-Березівськ вол. Уловської 1 бать. 1 діт.; у Чапевазицькій вол. Пруськовської 33 бать. 59 діт.; у Худинській вол. Городецької 19 бать. 21 діт.; у Здитовській вол. Рогозинської 24 бать. 29 діт.; у Велико-Лепесівській вол. Стриговської 25 бать. 30 діт.; у Зосимівській вол. Подоліської 22 бать. 28 діт.; у Бірсьчій вол. Мокрянської 35 бать. 42 діт. — Разом деклараций 2018 за дітей 2917.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Керовник секції нац. меншостей.

Василєвскі пропонований на керовника секції нац. меншостей є заграницею. Прибуде мабуть 17. VI. до Варшави. ППС. противиться комбінації Грабского, втягати В-го до уряду ніби для політ. рівноваги.

Димісія нім. і анґл. амбасадорів.

Німецький амбасадор в Лондині Штамер уступає в найблизшому часі. Причиною уступлення похибки амбасадора в звязи з переговорами про гарант. пакт. Становище Штамера має займати ген. Сект. Рівночасно говорять про уступлення англ. амбасадора в Берліні льорда Д' Абернока, йменованого ще Льойд Джорджом.

Успіхи Бріяна Німеччині.

Бріян ставить у ноті до Німеччини м. и. такі условія: Коли Німеччина нарушить який небудь договір у відношенні до союзників, Франція має право переступити демілітаризовану смугу над Реном і тоді це не є нарушенням смуги; Франція має право вийти до тої стрефи і тоді, коли Німеччина як небудь инакше схотіла би змінити свої границі; Німеччина вступить до Союза Народів. Лише на таких условях був би можливий договір.

Положення в Китаї.

Положення в південному Китаї не змінилося. В Шангаї на повіо спокійно. 15. VI. вбили члена англійського консулату Мекензі. Він виїхав із жінкою на місто, щоби розглянути положення. Авто обступила товпа Китайців. Мекензі не в силі був передістатися через товпу. Його вбили, а жінку тяжко зранили. Японський адмірал зажадав, щоби прислали канонірки для боротьби з повстанцями. По останнім звідомленням в боях у Кантоні згинуло яких 1000 чоловік, а стільки ж було ранених.

Звіт Пенлєве з Мароко.

Пенлєве після повороту з Мароко здав звіт міністрам і през. Думергові. Зясував засоби, які мають обмежити час мароканської операції. Мін. маринарки заявив, що буде співділати з еспанським адміралом. Пенлєве добавив, що франц.-есп. співпраця вже почалась і два французькі воєнні кораблі кружляють уже біля берегів ріфенів і не перепускають контрабанди зброї. Журналістам заявив П., що Франція не занехає ніколи діла цивілізації, яке зачала в Мароко. Війська є тепер на передодні рішаючих боїв, які мусять довести до побіди Франції.

Біржа.

Львів, 16. червня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·17¼ — 5·18, канад. дол. 5·10 — 5·10⅛, чеські кор. 0·15⅝ — 0·15⅞, леї 0·02⅛ — 0·02⅜, франц. франк 0·26 — 0·26⅛, швайц. фр. 1·00—1·02, анг. фунт 24·80—25·00.

Золото. 20 кор. 21.70—21·75, 20 франк. 19·60—19·70; 20 марк. 24·70—24·75; 10 руб. 26·70—27·75.

Як засновувати фахові промислові школи?

Секція фахового шкільництва міністерства релігійних віроісповідань і прилюдної освіти подає такі інструкції про заснування промислових і торговельних шкіл:

I. Справа концесії.

Фізична або правна особа, що хоче дістати дозвіл на відкриття і ведення фахової школи (курсів) має предложити міністерству освіти:

1) життепис власника або статут правної особи; 2) свідоцтво державної приналежности власника; 3) доказ, що власник посідає достаточне майно для запевнення істнування школі (курсам); 4) декларацію, якою приймає на себе фінансову відповідальність за зобовязання, повстані у звязку з веденням школи (курсів); 5) прізвища і точні адреси кількох осіб або інституцій, на які основник може покликатися; б) вияснення що до:

а) цілі і завдань школи (курсів); б) місцевости, де має бути заложена школа (курси); в) віку й полу осіб, для яких має бути заложена школа (курси); г) наукової мови; ґ) часу повного тривання науки і годин, в яких відбуватиметься праця в школі (курсах) і варстатах; д) програми школи (курсів) з уґлядненням практичних занять і вичисленням кількости годин присвячених науці поодиноких предметів; е) проектованого буджету на найблизший рік; має він обіймати між иншим висоту видатків у звязку з проектованою скількістю учеників, витрати на заплату керівного, опалу й світла, платні учителів, бібліотеку, помічні наукові середники, матеріяли до виробу, ремонт шкільного льокалю і т. п.; окрему частину буджету мають становити одноразові видатки на заложення й уладження школи (курсів) на шкільну обстановку, бібліотеку, помічні наукові середники лябораторії та уладження варстатів. Власник школи (курсів) відповідальний перед міністром за фінансовий бік школи (курсів), як також за зовнішні умовини її істнування й розвитку. Льокаль, уладження, помічні наукові середники, гігієнічні умовини і т. п.); є) цінну льокалю призначеного на приміщення школи з поданням виміру убічній і вичислення інвентаря.

Власник зобовязується вести школу згідно з її статутом, затвердженим міністром релігійних віроісповідань і прилюдної освіти.

II. Справа директора.

Кожна фахова школа (курси) має мати директора, що посідає відповідні загальні і фахові кваліфікації, затвердженого міністром освіти.

Директором фахової школи (курсів) може стати тільки особа, що має державну польську приналежність, не сплямлену горожанську честоту, моральні кваліфікації, як рівнож покінчені вищі наукові студії, як про що мова йде про управу середньою фаховою школою (курсами) або свідоцтво укінчення середньої школи, як що мова йде про управу вищою фаховою школою (курсами).

Власник школи (курсів) предкладає кандидата на директора школи (курсів) а затверджує його міністер освіти.

До повідомлення про затвердження директора власник школи (курсів) має долучити слідуючі дані, відносно особи кандидата:

1) прізвище і докладну адресу кандидата, 2) метрику уродин, 3) життепис написаний власноручно кандидатом, 4) свідоцтво державної приналежности, 5) диплом вищої школи або свідоцтво покінчення середньої школи, 6) свідоцтва про дотеперішню педагогічну працю переважно в школах відповідного типу, 7) докази евентуальних спеціяльних кваліфікацій, свідоцтва з підбутої фахової праці і т. п.

Директором школи (курсів) може бути затверджений її власник, як що має наведені вище вимоги.

Директор школи (курсів) відповідальний перед міністром за виховуючо-наукову сторону школи (курсів).

Nr. R. 360/930 r.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** В останньому часі „Діло" вийшло жертвою прокураторського олівця цілі передова стаття, кінець статті п. з. „Концесії" та частина резолюцій принятих на вічу у Львові в справі найновійших постанов відомої секції для справ національних меншостей при політичному комітеті Ради міністрів.

— **Арешти.** В понеділок перед полуднем явився до карного суду при вул. Баторого редактор „Громадського Голосу" Остап Павлів для переслухання згідно з визванням, яке йому перед тим доручено. Рев. Павлова переслухував радн. Антонів, що видно відразу казав відпровадити його до арештів в тонуж будинку. До вечірнього дня рад. Павлова не випущено на волю.

— **Загадочні перевозини.** Вчора мала м'сце на вулицях Львова цікава подія. З тюрми при вул. Баторого перевозили в поліційній каретці під сильною ескортою якогось політичного вязня. Україниця до Бонгідок. Чуючи дорогу вічень кричав до публики. „Ратуйте, мене хочуть вбити!" — „Дайте знати адв. Ганкевичеві або Глушкевичеві". Нам не вдалося усталити назвиска того вязня. З одних джерел інформують, що тим нещасливцем був Ковальчук (?) чи Ковальенко а инші твердять, що був це полк. Мельник. Так само невідома для нас покищо доля того вязня.

— **Станиславівська пятка.** В одному з попередніх чисел „Діла" писали ми про те, що у станиславівській тюрмі сидить віддавна пять політичних вязнів, посуджених за участь у нападах на почту, якім не доказано ніякої вини, а яких все одно держать серед невимовно важких умовин у тюрмі. Нині дістали ми лист від двох споміж тої пятки пп. Мокловича Володимира і Чухнівського Василя, що вийшли вже на волю. У названому листі просять нас передати прилюдну подяку в їх імени д-рові Л. Бачинському зі Стани

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських канторів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Флоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1807 14—20

славова за успішну інтервенцію в їх справі а також тим усім панам адвокатам зі Львова, що інтервенювали в їх справі у львівського напрокуратора. Крім цього передають вони тою самою дорогою подяку станиславівському комітетові допомоги політичним в'язням за харчі.

— **ППС. в „організаціях народових".** „Кур'єр станіславовскі", пишучи про повітову організацію народову і її польонізаторську діяльність на „кресах", дуже радіє, що ідея тієї організації і її праці не має антагоністів серед пересічних. Правда, станиславівська ППС. з принципових оглядів ще не є репрезентована у виділі „орг. народової", але „відноситься симпатично до праць і замірів виділу Організації і симпатизує з богатьома її виступами". Станиславівські вшехподяки є певні, що колиб не вдалося всадити ППС. до виділу, то всетаки „в справах загальнонаціональної ваги знайдуть співпрацю ППС. все і всюди". Очевидно, нас не дивує ця любов всіх „кресових лицарів", бож „z po'ską szlachtą polski lud".

— **Для сенсації** т. „Новий Час" в статті про нові благодяті для „кресів", подаючи вістку про відновлення катедри української літератури на краківськім університеті, подає такий „сенсаційний коментар": „На цю катедру мав бути покликаний Богдан Лепкий, від якого Грабські зажадав підписання декларації, що зобов'язується викладати також в словянськім чи пак в руськім інституті в Кракові". З достовірного джерела можемо ствердити наше громадянство, що цей додаток щодо особи відомого письменника п. Богдана Лепкого зовсім не відповідає дійсности. Ніхто не запрошував п. Б. Лепкого на катедру української літератури в Кракові, ані не вимагав від нього якоїсь декларації. П. Богдан Лепкий перед війною вчив української мови в середніх школах в Кракові, а крім того був лєктором тієї мови на краківськім університеті. По десятьох літах важкої, просто непосильної праці для української культури, наш письменник не мав змоги відпочатися далі всецілю українському письменству і постановив вернути на передвоєнну посаду. Справа тягалася дуже довго. Вкінці польське міністерство освіти згодилося дати п. Лепкому учительську посаду в Грудзьондзу, після давніших заходів приділяно його до Тарнова. Та наш письменник, що привик до культурнійшої атмосфери, навіть під загрозою крайних злиднів не міг згодитися на заслання до Тарнова. Вкінці міністерство згодилося на його поворот на попередню посаду, одначе тільки яко „контрактового учителя", хоч він давно вже був постійним. Так фактично мається справа. Тому слід висловити жаль, що деякі органи ради пустої сенсації пускають непровірені поголоски. Треба мати на увазі, що в нинішніх часах не всі можуть похвалитися м'ясними перами. А хто знає нікчу структуру п. Б. Лепкого може уявити собі, як така вістка мусіла його пробити.

— **Магістратські податки від публичних забав і розривок у Львові.** Львівська міська рада приняла на своїх засіданнях з 20 і 27 травня н. р. такі норми податків: 1) кіна платять 80 проц. податку від ціни кожного проданого білету вступу. Така сама норма відноситься і до маріонеток, цирку, варієте, кабаретів і атлетичних змагань; 2) Спортові та гімнастичні тов. платять 10 проц. від ціни кожного проданого білету вступу, як що вони не вільні від оплат на основі § 2 про магістратські збори; 3) на публичні змагання футболістів наложений податок 20 проц. від ціни проданого білету; 4) кінематографічні виставп краєвих фільмів, та инші видовища і розривки, що підпадають під § 1, оподатковані на 40 проц. від ціни кожного проданого білету. Ці постанови оголосив магістрат шойно 9. червня а через те від дня оголошення до 8 днів прислугує громадянам Львова право вносити свої уваги до тих постанов.

— **Поліційні урядники перед судом за надужиття.** В Кракові почалася в окружному суді велика розправа проти відкомісаря поліції Артура Козубовского, агента Войцеха Бурили, урядника пол. Ігната Грінфельда і Якова Найфельда за злочин надужиття урядової влади. Козубовскі умовився з Грінфельдом і Найфельдом, що вони на спілку переведуть ревізію у купця Пірша Фінкельштайна та завістіонують у нього буцімто невірно ведені бухгальтерійні і касові книги, які опісля повернуть за зложенням відповідної грошевої кавції. Як умовилися, так і зробили, взявши до того щей Бурилу та Шульця, які переводили ревізію в домешканню Фінкельштайна не маючи на те ніякого уповажнення влади. За звороті забраних в часі ревізії книжок дістав Козубовскі 800 зол. Крім цього вимусили всі названі обвинувачені в купця Фінкельштейна ще инші гроші загально на суму 3.300 зол. Останніми часами вилазять на світло денне як гриби по дощі всякі насільства та надужиття польських поліційних органів, які доказують, що під оглядом морального занепаду велика частина польської поліції вже перевисшила давну царсько-московську.

— **Михайло Голинський**, як нас інформують, виступить у неділю 21. червня н. р. в львівськім міськім театрі в ролі Кня'в опері „Паяци".

МАМИ! Бішкорти і какао „БРАНКА" запевнюють вашим дітям здоровля і свіжість. 2153 1—1

Всячина.

Сяйтоіваніївський червячок або світилка (Lampyris noctiluca) літає якраз тепер теплими вечорами і світить блудними іскорками в кущах. Коли зловити його, то світить ним в руці але не пече. Світилка — не малий хрущик: самець має крила і літає а самичка не має крил і виглядає як кукла або хробачок. Належать до м'якокрилих. Вони дуже звичні і скорі та лакомі. Пожирають мишію, яйця метелчків, різні кукли а особливо слимаків і через те світилки є дуже пожиточні. Найцікавійше для кождого, як і чим світилка видає світло? Тіло світилки не світить ніде. лиш місцями і то зі споду на черев'ї ті місця виглядають як жовтаві плями, а в них по мистецьки складжені світляні знаряди. Ті знаряди складаються з двох верств окремих клітин; ті верствочки наче дві дощинки одна на другій. Верхня є прозора, внутрішня а радше сіднна непрозора, бо зміст її клітин густо наповнений множеством дрібнесеньких кришталиків. Обі верствочки переткані густою сіткою тонесеньких трахеальних (дишних) рурок, які проводять до знаряду дихання свіжий воздух з киснем. Скірка над світляним знарядом також прозора і тому ті органи світла виглядають наче віконця вставлені в шкіру хрущика. Самичка має таких світлячих пунктів: 2 поперечні паски на черев'ї 6. і 7. кадовбової обручки, 2 малі пункти на 8. обручці та ще дрібні світляні пункти під спідом 5. обручки. Самець має лиш два світляні знаряди на останній кадовбочій обручці. Самички отже видають зі себе більше світла, а то длятого, що вони не мають крил і лише лазять по листю та сильними світляними сигналами зраджують місце, де вони вижидають своїх любків. В тій цілі вони викручують кінцем свойого тіла і висилають світло на боки та вгору. Не лиш світилки але також инші роди комах мають світляні знаряди. Ціль їх всюди однака: розмноження роду. (За д-ром Вауег-ом).

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Вже надійшов великий транспорт вспяних

ФУТЕР

конфекціонованих і в шкірках до магазину і робітні футер

Ст. Стемпковича

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Заведення виконує всякі замовлення і з узглядненням найновішої моди для Пань і Панів совісно по цінах не високих. Запобігливість поручає замовляти футра як також полагоджувати всякі перерібки і направи в сезоні найдешевшім, літнім.

Прошу жадати проспекту пре-
2167 **дитових услівій.** 1—1

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 23-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

П. О. в Тернополи 5, Семків Стефан Колодруби 5. На листу ч. 61 зложили: М. Дрималик 10, З. Попель 2, Ст. Людкевич 5, Ев. Перфецький 5, В. Барвінський 5, К. Бандрівський 5, разом 32. — Через „Діло" д-р С. Пацлавський Калуш 5, Осип Гикала Воробликшлях. 4, Олекс. Корнилюк Дужа Освіта 10, Чит. Просвіти в Миколаєві н/Дн. (з забави) 17 зол., разом 36. — Т-во Дністер Львів 600, Ч. К. 800, Комітет культур. і економ. установ Чехословач. 5, грошевих посилок по 500 к. ч., — 379,60 зол. як виказ: Від К. П. К. на пр'бні видатки 50 к. ч. Збірка дітей в „день крашанки" 630.42, Українська Робітн. Парт. ч. 31 Часлава 25. Збірка хорих в лічниці Штернберк 52.20. Головна Кмда частин У. Г. А. останок фонду 3-ої сотні 96.80, з академії „Українське Село" дохід 160.90, Жертва від А. Петрикевича Фріланд 20. Опроцентування учит збору і фукціон. гарбарських курсів 217, д-р Хвастівський Либерець, збірка від Роб. відділу 20, Опроцентування від функціонарів К. П. К. 62, Дохід з листави „Маячкова відпустка" 231.30, Ученики семінарійного курсу в Йозефові збірка 53.50, Дохід з діточого вечеса і українських панів. танців 229, Учительська Громада опроцентування поборів 385, Функціонарі при Уповні табора „В" 77.50, Збірка на листу в таборі „В" 15, Функціонарі при Управі табора „Д" опроцентування 90, Збірка на листу в таборі „Д" 160, Кредитове Товариство „Україна 8.07, Йозефівська філія Української Селянської Спілки 30, З пушки в Головній Команді частин У. Г. А. 12.76, З пушки в крамниці інвалідів 15.53, З пушки в крамниці Культ.-просвіти. Кружка 15.55, Реально-гімназійні курси за неоправдані години 14.50. З крамниці К. П. К. 50, З крамниці інвалідів 20, Гімназ. курс 82. М. Бабінський 3, — разом к. ч. 2.826. 42, з того потручено на дрібні видатки к. ч. 326.42 переслано готівкою к. ч. 2.500.

До дня 10. червня зібрано **11.6'8.44 зл. і 196 ам. дол.**

Спростування: у виказі 21-му надруковано: Лесь Кульчицький 10 зол., а має бути дир. д-р Лесь Кульчицький 20 зол.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:

у четвер	18.	„	Ясло,
у пятницю	19.	„	Ясло,
у суботу	20.	„	Кросно,
у неділю	21.	„	Кросно,
у понеділок	22.	„	Сянік. 2150 3—?
у вівторок	23.	„	Сянік.
у середу	24.	„	Ліско.

З вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові. Річні попити екзаменів вищого муз. Інституту відбудуться в четвер 18.VI. в год. 6·30 вечер (низші і середні роки) і в пятницю 19.VI. в год. 7. вечер (середні і вищі школи), оба рази у великій салі муз. Т-ва, вул. Шашкевича 5. Вступ вільний. 2172 1—1

Т-во „Жіночий Кружок" в Коломиї подає отсим до відома, що дня 18. червня 1925. в год. 4. попол. відбудуться в Коломиї в льокалі Т-ва „Коломийський Боян" при вул. Косцюшка ч. 42. а) збори в цілі основання в Коломиї жіночої кооперативи. О численну участь просить Виділ. 2169 1—1

Реколекції для жінок священників. В днях 27. 28. і 29. червня 1925. відбудуться в монастирі СС. Василіянок у Львові вул. Потоцького 95. реколекції для жінок священників. Приїхати треба дня 26. ц. м. під вечір. Оплата за хвоч, мешкання і обслугу виноситиме 5 зол. денно. Реколекції уділяють оо. Василіяне. — Ігуменат СС. Василіянок. 1—2

Дрібні оголошення.

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Фісгармонії першорядних фабрик, найновіші моделі, можливо найдешевше продає, купує, заміпює готівкою фірма, існуюча від 30 літ ГАНАК Панська 21, Тел. 35—45. 2041 10-10

ПОРОЖНІ БОЧКИ
на
МІД — ОГІРКИ — КАПУСТУ
ПРОДАЄ У СВОЇХ СКЛАДАХ
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"
Ціна 12—15 сот. за літру вмістимости.

В КОСОВІ, в гарно положеній місці можуть мати приміщення літники з цілим удержанням. Кімнати сонячні, гарні, сухі, разом з удержанням, харч чотири рази денно, смачний і обильний в ціні 7 зол. денно від особи. Доходячих гостей приймається на обіди. Зголошення Е. Лукашевська, Косів. 2131 3-4

КРАВЧИНЯ пошукує праці в приватному домі або на вілю. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Надія". 2165

ГЛЯДАЮ дітей (найкраще математики) у Львові елемент. в горат. Можу вести хор. Д. Саварин, Львів, ул. Марка 20. I. п. 2166 1—1

ДЛЯ 3. учениць або учениць до винайму окрема, ясна кімната фронтова, умеблювана з балконом і харчем, Львів. вул. Зелена ч. 54, I. поверх, двері 4. Умова і забезпечення вже тепер. 2164

ВСІ лічничі ростини гаєдені в підручнику Т. Панича купуємо і в цьому році в кожній скількости, навіть пільнаточними посилками. Підручник можна купити у нас або в книгарнях „Товариства", Львів, вул. Зіморовича ч. 20, або Підзамче ч. 9. 2170 1—4

УЧЕНИЦЯ учит. семінарії з укінченим IV. р. науки, з добрим поступом науки, управлена інструкторка, якої родина дуже потерпіла в полях останніх змагань, пошукує на час ферій лекції. Зголошення з умовинами просить подавати на адресу: Адміністрація „Діла" під „Інструкторка". 1—3

FORD" оригінальні складові части, взірцеві, спеціяльні виставти до направ поручає Вітольд Трандя, Львів. вул. Подлєського ч. 2. 1935 5—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

б. лікар клінік у Празі, Відні і Львові

д-р Осип Гробельний

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові,
2135 **вул. Голуховського ч. 25.** 2—2

До П. Т. Адвокатів!

Хто з молодих українських адвокатів бажав би отворити канцелярію у повітовім місті, зволить звернутися листовно до Союза Українських Адвокатів у Львові вул. Руська ч. 20. — Є два місця і в обидвох виглядп для адвоката добрі. 2168 1—7

Важне для Пань!

Фабрика капелюхів
2123 **Й. ҐОТТЛІБА** 2—3
ЛЬВІВ, пл. Стрілецька ч. 15.

приймає вже жіночі капелюхи фільцові після найновіших віденських моделів. Для приїзжих виконується в 24 год. **Спеціяльність в чищенню білих капелюхів, рівнож фарбує на найновіші краски.** Вміпює старі на нові з доплатою 7 зол.

Центральна Складниця Апаратів
ФОТОҐРАФІЧНИХ
БАРВІК і БОЖЕМСКІ
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 18.
поручає
Найновіщих системів фотографічні апарати на
2106 **догідних услівях.** 2—2
Найсвіжіщі плити, фільми, папери, хеміканії.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 133 (10 516). Львів, пятниця 19. червня 1925. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Господарська війна?

З днем 15. п. м. заістнував між Німеччиною і Польщею стан ех lex в торговельних взаєминах. На основі арт. 224 женевської конвенції Польща мала привілей вивозити до Німеччини без оплати мита вугіль, залізо, цинк, хемікалії і т. п., але тільки до 15. червня 1925. Приділяючи Польщі Гор. Шлеськ, антанта, а в першу чергу Франція наложила на Німеччину обовязок примусового відбору горішньо-шлеських сирівців, бажаючи не допустити до упадку розвиненого шлеського промислу після переходу його в польські руки.

З днем 15. п. м. цей наложений на Німеччину примус скінчився. Німеччина одержала вільну руку в регуляції своїх торговельних відносин з Польщею. Очевидно, обі сторони змагали до того, щоби виминути стан ех lex. Вже від довшого часу велися в Берліні переговори в справі заключення нормального польсько-німецького торговельного трактату. Та ті переговори тяглися черепашим кроком. Обі сторони намагалися здобути для себе якнайкращі умови. Польща не могла погодитися з одного боку з думкою, що минеться її упривілеєння, а з другого лякалася заливу польської території дешевим і солідним німецьким товаром, що могло би привести до руїни дорогий працюючий польський промисл. Зновуж Німеччина не хотіла далі робити Польщі неоправданих подарунків.

Тому й не диво, що в таких умовах переговори застрягли на мертвій точці, що прийшов день, в якому в торговельних взаєминах заістнувала порожнеча. Коли представники Польщі побачили, що Німці не жартують, запанував в польських офіційних і неофіційних колах песимістичний настрій. Досі Поляки були вінцями долі і сприятливих умовин, досі за них працювали і пильно їх оберігали всесильні протектори, а відтепер треба промишляти власною головою.

На день перед упливом речинця привілеїв польський дипльоматичний представник у Берліні Ольшовскі явився у мін. закорд. справ у Штреземана зі запитом, як їм тепер бути. Штреземан дав до пізнання, що економічні відносини є тільки одною стороною загальнополітичної медалі. У звязку з наладнанням торговельних взаємин слід вирішити й політичні. Яснійше висловився в цій самій справі голова німецької торговельної делегації до переговорів з Польщею д-р Левальд в розмові з головою польської делегації Прондзиньским (Prądzyński). А саме: Німеччина готова побирати з Гор. Шлеська 60 тис. тон вугля місячно (замість дотеперішніх 500 тис. тон) під умовою невидалювання німецьких оптантів з границь Польщі, припинення ліквідації німецьких маєтків, відкупу вже зліквідованої німецької власности та згоди на осілість Німців в Польщі. Ясно, що ці умови перекреслюють всю програму польської політики у відношенні до німецького елєменту. Тому польські офіційні чинники й польська преса в один голос заявчують, що вони ніколи не згодяться на junctim між господарськими і політичними питаннями.

Та цей однозгідний польський хор зовсім не лякає Німців. Бо й як же фактично маються справи тільки в торговельній ділянці? Польські чинники заявчують, що вивіз з Польщі до Німеччини в р. 1924 представляв суму 536,129.000 зол., а німецький вивіз до Польщі містився в сумі 506,269.000 зол. Значить, обі позиції менше-більше рівноважаться, а з цього висновок, що зі стану ех lex обі сторони понесуть однакові втрати. Але цифри говорять тут дуже мало, бо польський вивіз до Німеччини становить 42·4 пр. всього польського вивозу, а німецький експорт до Польщі обнимав тільки 7 пр. всього німецького вивозу. Німецький торговельний оборот в 1924 р. виносив: з Англією 671 міл. марок, з Голяндією 428 міл. мар., і аж опісля йшла Польща, з 414 міл. марок, не рахуючи инших країн. Коли отже Німеччина була головним відборцем польських сирівців, то Польща була дрібним, побічним консументом польських товарів. А з цього ясно, що після покінчення наложеного на Німеччину імпортового примусу з Польщі, вона найшлася у вигідному положенні диктатора.

Польський міністер торгу і промислу Кларнер потішає себе тим, що на випадок відмови Німеччини від польського вугля мусить зрости внутрішня консумція цього земного продукту, та мусять найтися инші ринки збуту, бо польська вуглева продукція є розмірно невеличка. Коли Зединені Держави продукують річно понад 500 міл. тон вугля, Англія понад 200 міл., Німеччина понад 100 міл., Франція до 60 міл., то Польща лише 32 міл. Щож торкається збуту польського (шлеського) вугля, то в першому кварталі 1924 р. Німеччина взяла 1,400.000 тон, Австрія 640.000 тон, Чехія 137.000 тон, Мадярія 137.000 тон, Данціг 80.000 тон, Румунія 14.000 тон і Югославія 11.000 тон. Як бачимо, то з одного боку польська вуглева продукція є невеличка, а польський вуголь дорогий, з другого боку Німеччина являється найбільшим консументом шлеського вугля. Надії на нові ринки для польського вугля є слабі, або й ніякі, коли зважити, що Румунія, Югославія й Мадярія, не маючи більшого промислу, не консумують вугля. Знову балтійські держави піддержують з Польщею слабкі торговельні взаємини, а зрештою для них вигіднійше спроваджувати дешевий англійський вуголь, як дорогий польський. Також сподівання на внутрішню консумцію є ніякі. Зужиття вугля в Польщі виносить 0·6 тони на голову, в Німеччині 3 тони (5 разів більше), а у Франції 1·8 тони. Щоби збільшити внутрішню консумцію, треба перш усього піднести добробут населення, а на це не заноситься.

Через здержання вивозу шлеського вугля до Німеччини створюється в Польщі прикре положення. Наступає безробіття на Шлеську і зрушується до основ вже й так хитний польський торговельний білянс. В стані ех lex Німеччина ще й тому є у вигіднійшому положенні, що вона може обійтися без польського вугля, збільшивши свою продукцію у Вестфалії й на німецькому Шлеську. Вистане згадати, що продукція німецького Шлеська, яка в р. 1913 виносила 20 проц. всієї німецької продукції, тепер зросла вже на 43 проц. Та торговельні взаємини Польщі з Німеччиною не обмежуються вуглем. Польща спроваджує з Німеччини ще й помічничі машини та готовий товар, дешевий і солідний. Правда, польські чинники погрожують, що ті самі машини можуть спроваджувати з Австрії чи з Чехії, одначе є це „страхи на Ляхи". Вже тепер стан копалень а особливо промислових машин на Гор. Шлеську представляє образ запущення й руїни. Щож станеться, коли Німеччина перестане доставляти машини?

Торговельний трактат з Німеччиною має на меті вирішити теж незвичайно важну справу сезонової робітничо-рільної еміграції.

І так над Польщею заваготів німецький диктат. Польща пручається, кричить, погрожує, одначе безуспішно. Мін. фінансів Вл. Грабскі, який постійно впевнює, що було зле, але вже буде добре, недавно теж висловлював аналогічні пророцтва, а тут уперті й безсердечні Німці перекреслюють всі рахунки і безпощадно нищать всі ілюзії. Так мститься на польському торговельному білянсі, на польському господарстві, на польських робітниках і взагалі громадянах національна політика польського уряду і сойму.

З днем 15 цм. розпочалася економічна війна Польщі з Німеччиною. Чи вона переходово ущухне, чи розгориться у всьому обємі — виявить найблизча будуччина.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

✝

Поминальне Богослуженія

за спокій душ бл. п. о. совітника Порфіра Бажанського, пароха Сорік, його дружини Олександри з Несторовичів Бажанської і доньки Олесі з Бажанських Озаркевичевої відправляється через 30 днів, кожного дня о 7. год. рано, в церкві Преображення Господнього у Львові. Родину й знакомих просить о участь в тім Богослуженю та о молитву 2179 1—1 **Родина.**

Політичні новини.

Марокко.

Воєнні події в Марокку розвиваються видно не дуже приємно для Франції, коли французький премієр Пенлеве вважав за вказане поїхати туди особисто на аероплані. Ця його воздушна виправа підкреслила недвозначно вагу і значіння подій, що реаґіруються на межі еспанської і французької полоси в Марокку. Противник Франції Абд-Ель-Крім є певний побіди до тої міри, що висловив надію на опанування Фезу ще перед великим магометанським святом, що припадає на кінець червня. У звязку з тими подіями в Марокку набирає особливого значіння і заява голови еспанської директорії Прімо де Ріверо про те, що в Марокку скоро начнуться воєнні операції рішаючого і далекосяглого значіння. Згідно з голосами преси ці операції заключатимуться в спільних операціях еспанської армії та фльоти проти Альхуцемаса, одного з найсильнійше укріплених і головних осередків Ріфкабилів. Всі ті еспанські воєнні операції мали би розвиватися гармонійно з французькими. А Французів останіми часами бють. Як видно з інтерпеляції в польському соймі, яку містимо на иншому місці, то французький уряд почав вербувати до марокканської армії охочих навіть наших нещасних емігрантів, що поїхали до Франції за гірким куском хліба. Це теж одна з прикмет, що та війна для Франції вже є, а може стати ще більше небажаною та руйнуючою у своїх наслідках.

Китай.

Події в Китаю далі держать у великому напруженню передовсім англійських, японських та американських дипльоматів. Протичужинецький рух у Китаю чим далі то все більше розростається. Вся небезпека того чисто національного тепер китайського руху заключається в тому, що як всюди на Сході, так і там національний рух покористується проти Европейців і инших чужинців наскрізь европейською зброєю та методами боротьби. Цей рух діяє виключно при допомозі тих ідей та засобів, які Китайці засвоїли собі в европейських і американських школах із великого арсеналу політичних та соціальних поглядів. Коли взяти на увагу, що Китай своїм населенням рівняється населенню малощо не цілої Европи і зважити також пануючий в ньому перманентно крамольний рух і домашні війни, то можна прийти до висновку, що започаткований процес визволення з під чужої непрошеної опіки піде там дуже поволі і що в тойже час вислід шанґайського чи кантонського чи якого иншого кривавого навіть епізоду не

Red. czas. „Діло" we Lwowie. Pr. 431/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Діло" Nr. 129 (10.451) z dnia 14.VI. 1925, w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) „204" cały artykuł. 2) „Polski porty" ta emigracja w ustępie po słowach: sojm uchwalyw... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) u. k. uznał dokonaną w dniu 13. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 15. czerwca 1925 r. Hawel.

приспішення того процесу не буде мати тепер ніякого визначнійшого впливу. Великодержави все ще здержуються від гострої збройної інтервенції та приглядаються до всього. А Китайці домагаються від пекінського уряду зірвання всяких дипльоматичних звязків із Англією та Японією. У всіх більших надморських промислових центрах проживають родини чужинців на кораблях, а по містах охороняють їхнє майно чужоземні десанти.

Річниця смерти Маттеоті в Італії.

Дня 10. червня минула річниця трагічної смерти Маттеоті. Вона дала змогу фашистам поробити підсумки регенерації фашизму після перебутої кризи, що наступила в звязку з убивством Маттеоті. Велике враження того вбивства здавалося зневолить уряд Муссоліні відмовитися від засобів диктаторського режиму та вступити на шлях повороту до легальної парляментарно-демократичної управи. Одначе на ділі сталося зовсім не так. По деякому часі невиразних хитань уряду та пануючої партії побідила внутрішня льогіка диктатури. І не тільки не прийшло до поєднання фашизму з парляментаризмом, але навпаки: у нутрі пануючої партії скріпилося найбільше „революційне" протипарляментарне крило під проводом теперішнього секретаря партії Фаріначчі. Судова розправа в справі вбивства Маттеоті ще до тепер не розписана, не вважаючи на масу зібраного та впорядкованого на протязі цілого року матеріялу. Коли по вбивстві Маттеоті парляментарна опозиція покинула парлямент і почала боротьбу з режімом Муссоліні чистими легально-моральними засобами, то многі передбачували побіду по стороні уброєних від ніг до зубів фашистів. Так воно і сталося. Покищо побідила фізична сила. Та не треба багато казати про те, що в тій побіді міститься багато небезпек як для держави, так і для самого фашизму, що взяв на себе обовязок буцімто вилічити державу від ран, нанесених їй большевиками, а на ділі втягнув її в страшну внутрішню недугу та завдав їй далеко більше ран своїм безприкладним насильством і диктаторським терором.

Як Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заява приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Один з ювилеїв.

Пятиліття харківських „Вістей".

Дня 25. травня обходжено на радянській Україні пятиліття першої радянської української газети „Вісти", що була і є урядовим органом Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад України.

Газета повстала серед важких умовин для большевиків на Україні. Київ був тоді в руках Петлюри і Поляків, з полудня вів наступ ген. Врангель із Криму а в Херсонщині буяв Махно. В перших своїх початках „Вісти" були малою, непоказною газетою, що виходила на одній сторінці жовтого непригожого для друку паперу. Нині „Вісти" є величезною щоденною газетою, в якій находить відбитку все життя радянської України.

Ми не входимо в оцінку всього того, чим заповнені тепер „Вісти". Та проте слід признати, що вони відограли на протязі від 28. травня 1920 р. по нинішній день величезну ролю на Україні. В 1920 р. тіраж газети виносив 6000 передплатників, нині є їх 70 тисяч. Инша річ, що урядовий орган має все ріжні шляхи для того, щоби передплатників здобути, та це не обезцінює все одно тої великої ролі, яку відіграв саме тому, що появлявся на українській мові.

Історія „Вістей" це історія всіх перипетій большевизму на Україні. На сторінках того щоденника друкували і друкують свої статті всі лідери радянського уряду на Україні та всі лідери пануючої партії КП(б.)У. Прослідкувати за їхніми програмовими статтями за останніх пять літ значить прослідкувати та познайомитися докладно з еволюцією більшовизму на Україні, з еволюцією національної політики, з розвитком господарства, промислу, з усіми політичними та партійними ухилами від комуністичних канонів і накінець із розвитком почуття суперечностей між Москвою та Україною.

„Вісти" редагує В. Блакитний (Елланський) колись український соціяліст-революціонер часів Центральної Ради, потім лівий український есер а нині головний редактор того урядового щоденника. Між співробітниками стрічаємо таких Українців як Солодуб, Ряпо, Таран, секретар ВУЦВК-ту Буценко, голова ВУЦВК-ту Петровський, голова Раднаркому України Чубар, визначний партійник Квірінг і инші. Крім названих урядових переважно осіб скупчилося біля „Вістей" багато чисто культурних українських сил, між якими на перше місце вибивається незвичайно талановитий фейлєтоніст Остап Вишня. Надмірна його плодотворність відбивається часто відємно на мистецькому викінченню деяких його творів. Але не зважаючи на те, деякі його річи є неврівнані, а всі вони визначаються здоровим українським гумором та простотою форми і викінчення.

Маючи все повище на увазі, не можемо пройти мовчки біля того ювилею і ми.

В. М.

Успіхи Українок на Міжнародньому Конґресі.

Минулого місяця, між 4-тим і 14-тим травня радила у Вашінґтоні Конґрес Міжнародньої Жіночої Ради, найстарішої, бо основаної ще 1888 р., міжнародньої жіночої федерації, яка обединює в собі жіноцтво всіх частин світа, всіх рас і релігій, що „у взаїмнім зрозумінню і довірю працюють для добра людства". Провідниці Міжнар. Жіночої Ради називають її залюбки „Жіночим Союзом Народів". Ця назва характеризує найкраще напрям і обсяг діяння організації, що репрезентує — за посередництвом своїх 48 національних філій — 35 міліонів зорганізованого жіноцтва.

Українську Жіночу Раду, яка від пятьох літ, тобто від 1920 р., входить до складу цього поважного міжнароднього обединення, репрезентували у Вашінґтоні три делегатки: п-ні Ганна Чикаленко, що живе тепер у Німеччині, та пп. Олена Лотоцька і Юлія Яремова, американські емігрантки. Представництва краю не могла виїхати на конґрес по причині паспортових трудностів.

Українська делегація мала перед собою незвичайно велике завдання. Вона мусіла звести боротьбу за право дальшого представництва України в Міжнар. Раді, право, яке підпало в сумнів буцімто з причини втрати Україною державної самостійности. В Міжнар. Раді придержуються принципу, що членами її можуть бути тільки державні нації, які мають свій відповідальний уряд. Тим претекстом користувалися Польки, які щойно перед роком були прийняті в склад Між. Ради і почали вживати всіх засобів, щоби позбавити Україну заступництва на Вашінґтонському Конґресі та й взагалі довести до виключення Української Жін. Ради. Головно побивалася за це сенаторка Юзефа Шебеко, яка не могла дарувати Українкам, що через них минулого року на зїзді Екзекутиви М. Ж. Р. в Копенгазі мусіла наслухатися стільки прикрих слів з приводу трагічної смерти бл. п. Ольги Басарабової та з цього часу поклала собі за ціль позбутися з М. Ж. Ради невигідних для неї Українок. Вже від кількох місяців підготовляла п. Шебеко справу ліквідації Української Ради в міжнародній президії, а на кілька тижнів перед конґресом секретарка М. Ж. Р. сповістила Українок, що справа їх приналежности до МЖР. буде на конґресі піддана ревізії. Так отже наші делегатки вибиралися на конґрес в повній свідомости свого важкого завдання і великої відповідальности.

Українське питання вирінуло зараз на першому засіданні екзекутиви дня 4. травня. Завдяки енергійному і незвичайно тактовному виступові п-ні Чикаленко відкинуто внесок Шебеко на виключення Української Ради а прийнято величезною більшістю голосів внесення Данки, віце-президентки Фольксрату, щоби справу афіліяції Української Ж. Ради віддати під розгляд спеціяльній комісії, яка здасть звіт про те на слідуючім засіданні екзекутиви в 1977 р. Не поміг протест сенаторки Шебеко, яка схвильована і збентежена несподіваною для неї симпатією екзекутиви до Українок, домагалася, щоби заборонити українським жіночим організаціям вносити скарги на польські утиски.

Цього рода постанова про признання окремої комісії для прозріння членства Української Ради не була новим успіхом Українок, — вона лиш відсувала небезпеку на майбутнє. Одначе не покінчився ще Вашінґтонський Конґрес, коли провідниці Міжнар. Ради самі прийшли до переконання, які несправедливі були сумніви підносні в сторону Українок і як велику кривду вони були би їм заподіяли, коли би були дали послух перфідній Польщі. На протязі десятьох днів наради Конґресу польські делєґатки дали чужинкам стільки доказів свого слїпого шовінізму і безоглядного імперіялізму, — а навпаки Українки дали стільки доказів доброї волі, терпеливости і бажання мирної співпраці з культурними народами світа, що ще перед закінченням Конґресу рішено остаточно справу афіліяції Української Ради на нашу користь. На прощальному засіданні Екзекутиви дня 15. травня леді Обердін, президентка Міжнар. Ради, звернулася до п-ні Чикаленко з такою промовою: „Ми почули і побачили в часі конґресу так багато доказів за тим, щоби не позбавляти Українську Жін. Раду її становища серед нас, що я висловлю загальний погляд усіх тут присутніх, коли попрошу Вас переказати Вашим земячкам, щоби Українська Рада і надалі оставалася в складі Міжнародної Ради як її повноправний член". Ці слова прийняті були бурею оплесків.

Одначе не не була одинока невдача сенаторки Шебеко. Вдруге вона програла в освітній комісії, коли обмірковувано резолюцію, „щоби в краях, де мешкають ріжні національности уваглядновано в школах і загалом в усім, що торкається виховання і навчання, — мову, питомий характер і культуру кожної нації". Шебеко одна проти всіх промовляла за позбавленням меншостей їхніх прав та домагалася, щоби у кожній державі була признана в школах лише одна мова й одна релігія. Її виступ стрінувся зі зрозумілим обуренням представниць культурних націй. Від Українок промовляла за резолюцією освітньої комісії на пленумі Конґресу дня 11. травня п-ні Лотоцька.

Найбільше не повелося пані сенаторці, коли на порядок нарад Конґресу прийшла справа роззброєння. Шебеко одна проти всіх забрала слово проти роззброєння і її виступ скінчився повною компроміташією: дійшло до цього, що її свистіли з публики...

Не дивлячи, що по цього рода невдачних виступах, Шебекову стрінула ще одна компроміташія: а саме, вона провалилася при виборах до Екзекутиви, де кандидувала, поруч Чешки Плямінкової, як славянська кандидатка. Вибрано Плямінкову.

Недипльоматична поведінка сенаторки Шебеко на Вашінґтонськім Конґресі була для чужинців найкращою ілюстрацією імперіялістичних тенденцій польської політики і вплинула дуже на зрозуміння Конґресом важкого становища українського

Лєвко Борщак.

Спомини Вікхема Стида.

(Trough thirty years (1892-1922.). London 1921. Heinemann.)

Всі, хто по тим чи иншим причинам мали нагоду бувати на численних конференціях, що „розясновали" оцей нещасний версайський трактат, —добре знають постать Вікхема Стида. Синє убрання, високого росту, трохи горбатий, гарне лице з сивим волосям, з яким так мало гармонізують молоді чорні очі. Йому нераз пропонували високі політичні посади і навіть амбасади, але він має палкість і гордість свого фаху і назавжди залишився журналістом, правда, одним з перших у світі.

Імя Стида тісно звязане з „Times-ом". Вже в 24 році, будучи молодим студентом в Берліні, куди — що так рідко в Англії буває — поїхав кінчати студії, Стид надсилає випадкові кореспонденції до найбільшого часопису Сіті. На зорі зрілого життя Стидом заволодів той демон журналізму, якому коли раз попадеш у полон, вже не вислизнешся до кінця життя. Після кількох років життя в Парижі, де вчителем його був між иншим Сеньобос, Стид входить в „Times", як „тимчасовий кореспондент" в Берліні. І тільки за два роки стає „постійним кореспондентом" в Римі. Звідси в 1899 р. переходить у Відень, де залишається аж до світової війни.

Кореспондент „Times-у" в Римі і Відні — це свого роду офіціозний амбасадор, що розвиває свою акцію паралельно з акцією амбасадора Його Величности. Стид часто дає свої інспірації амбасадорові, а в найбільш важких випадках не вагається навіть впливати на орієнтацію Foreign office. В його споминах зустрічається розмови з Тітоні чи Ерентале, які є по суті справжніми розмовами амбасадора, і нераз через нього уряд передавав свої думки Італії або Австрії. Кожного разу, коли Едуард VII. приїздив на води в Ішль чи Марієнбад, він перше всього бачився зі Стидом, від якого інформувався в політичних проблемах центральної Европи. Відень до війни був прекрасною політичною школою для студіювання національних питань, до яких Стид мав нахил по студіях Сеньобоса. Стид стає фаховцем в справах Габсбурґської монархії і в 1913 р. являється в світ його гомінка „The Habsburg Monarchie" (в 1914 р. вже 3-тє видання та її франц. перекл.), яка підчас світової війни була настольною книгою антантських політичних мужів і дипльоматів. В своїй книзі Стид обговорює також українську справу (ст. 128—131, 289—293), і коли з одного боку він безсторонно викляв польсько-українські відносини в Галичині, підкресливши соборність „30 міліонової української нації від Карпат до Дніпра" (!) то з другого боку підкреслював габсбурґські пляни, які мали на меті видерати частину Наддніпрянщини, яка разом зі Сх. Галичиною та Буковиною малаб створити окрему коронну землю в кадрах Австро-угорської монархії. На це нераз покликалася антанта підчас війни.

Перекидаючи сторінки Стида, бачимо перед собою всю політику Европи за останню чверть століття: Боснія і Герцоговина, середземне питання, фатальні години липня і серпня 1914 р., війна, мирова конференція, Женева, Генуя, Вашінґтон... Все це блимає перед вами, ніби у фільмі з тою лише ріжницею, що текст цеї фільми завджи жвавий, захоплюючий і з дотепом. Ось наприклад портрет Франца-Йосифа.

„—Хоч він не був взагалі злою людиною і хоч міг часом бути вічливим, але не мав вічливости серця. По довгих роках студіювання його характеру я пійшов до переконання, що політично Франц-Йосиф не був людиною, а лише династичною інституцією в образі людини. ...Коли хочете пізнати постать цісаря, необхідно вступіювати історію Австро-Угорщини за останні 50 років. У нього був спеціяльний династичний опортунізм, і ніхто не міг розохочувати цілковито на його приязнь Народи, що служили йому, подібно окремим особам, легко продавав він иншим, які більше були необхідні в даний момент Габсбурґам. Цісар ніколи не був златний на вдячність. В його очах для людей і народів було вже досить нагороди, коли мали за щастя працювати на нього".

Спочатку світової війни лєрд Нортклїф, Наполеон англійської преси, стає на чолі відомої „Пропаганди у ворожих країнах", яку Людендорф назвав „Міністерством руйнування довіря поміж Німцями" і яка знову таки, по словах Людендорфа—більше причинилася до поразки Німеччини, ніж Френч і Фош. Директором для пропаганди поміж славянськими народами габсбурської монархії Нортклїф призначує Стида*), який на цій посаді і став гробокопателем двоєдиної монархії. Це він поставив в антантських колах че-

*) Поміченком Стида був відомий в західно-українських землях англійський славіст і публіцист Seton-Watson (псевдонім Scotus Viator), який досі цікавиться українською справою. В грудневому зшитку „The Slavon. Rev." за 1923 р. він між иншим умістив статю „Умови незалежности України" з приводу книжки В. Панейка „Зеленим: [illegible] Східньої Европи"

го народу під Польщею. Українські делегати зустрічалися на кожному кроці з виявами симпатії і співчуття а від адресою Польщі не шаджено слів різкого осуду і негодування.

Слід ще згадати про виступ пні Чікаленко на публичному мітінгу у Вашингтоні дня 6. травня, де кожна з присутніх 45 президенток Національних Рад одержала пять хвилин на виголошення промови. І там не пощастилося сенаторці Шебеко, бо промовляла вона одна з останніх, коли авдиторія вже була вьомлена, і вона — антисемітка — промовляла поруч делегатки від Палестини!

У вашингтонській пресі появилися в звязку з Конгресом статейки про українське питання (прим. The Washington Times з 4. травня), деякі газети помістили фотографії української делегації і фотографії українських дівчат в народніх строях.

Вашингтонський успіх у збереженню за українським жіноцтвом так важної позиції на міжнароднім арені становить великий сукцес в біляпсі його діяльності. Цю позицію осягнуто при допомозі важких зусиль серед великих труднощів зовнішнього характеру. Щоби її й надалі задержати, на це потрібно не тільки інтензивної праці з боку українського жіноцтва, але й підтримки та зрозуміння цілого громадянства.

Довкола таємної справи.

Причинок до „сучасної етики і моралі".

У вівторок, 16. п. м. в карнім суді у Львові доручено акт обвинувачення відомим сіоністичним діячам: архіт. Коргабєрові, власт. друкарні і великому каменичникові Єгерові, печаткареві Глязерманові, львівському „Шерлок-Гольмесові" Дворніцкому і „нареченому" служниці Коргабера Микитинові. Державна прокуратура обвинувачує Микитина за кривоприсягу і клевету, а Коргабера, Єгера, Глязермана і Дворніцкого за наклонювання до фальшивих зізнань, за клевету і небезпечні погрози у відношенні до през. суду Гавля. Ціла ця справа тісно вяжеться з невдалим атентатом на президента польської республики Войцеховского і зі справою Штайгера. Вона є дуже поплутана і сенсаційна, а обнимає собою повість про занепад громадської й індивідуальної етики і моралі. Героями цього сумного морального гаваkірі є передові громадяне жидівської, а радше сіоністичної суспільности, — та покиток громадянства якийсь Микитин.

Хоч акт обвинувачення вже доручено визнавцям „сучасної етики й моралі", то всетаки не вільно подавати докладнійшого його змісту перед відчитанням його в судовій салі. Тому ми змушені тільки коротко подати те, що вже допустив прокураторський олівець в инших газетах.

Отже після арештування Штайгера поширилися поголоски, немов то якийсь Микитин, „комуніст" і самочинний довіренник топішнього шефа львівської дефензиви (політ. поліції) підком. Кайдана, знає дійсного атентатчика. Цей Микитин, „наречений" служниці архіт. Коргабера, якого цей останній уважав „академиком", але приймав у кухні (!), заявляв в гурті Коргабєрівської сім'ї, що Штайгер є невинний та що атентат виконав хтось инший. Коли про це довідалася поліція, ніяк не могла увійти у звязок з „клясичним свідком" атентату, бо не було відоме ані його прізвище, ані місце замешкання. Служниця Коргабера і „наречена" Микитина нічого не знала. За те сам Коргабер знав багато. До цієї справи втягнено ще Єгера, Глязермана і фотографа Мінца. Всі вони на спілку з детективом Дворніцким відбули „засідання" в якійсь брамі при вул. Сикстуській з Микитином, де цей останній представив дійсний хід атентату. Те саме повторив Микитин пос. Розмаріновi. Сіоністичні діячі через послів Розмаріна і Зоммерштайна зацікавили цим „відкриттям" Варшаву (мін. справедливости і внутр. справ) та спровадили відомого вже у звязку зі справою Трояновского (вибух бомби в редакції „Валька людu") підінспектора поль. поліції Пйонткевіча. Цей то варшавський Пйонткевіч і львівський підінсп. поль. поліції Савіцкі та „Шерлок-Гольмес" Дворніцкі переслухали Микитина. Він признав, що атентат виконав член комуністичної партії Степан Паньчишин, який брав участь в спробах звільнити з тюрми Вечоркевіча і Багіньского, на спілку з Дмитром Фідиком. Сам хід атентату Микитин описував в подробицях.

Та в слідстві Микитин представив справу зовсім инакше. Він подав, що йому доручено довідатися, хто є спричинником атентату. Коргабер, Єгер і Глязерман заявили, що Жиди збирають великі гроші для того, хто вкаже дійсного атентатчика і спричинить увільнення Штайгера. Микитин зажадав 5.000 долярів. Спілка погодилася на ті умови, піддаючи йому, щоби виступив в ролі співвиновника. Єгер, Пйонткевіч і Савіцкі кілька разів „спомагали" Микитина гріщми. Колиж слідство виявило фальшивість зізнань Микикитина відносно Степана Панчишина і Дмитра Фідика, Микитин відкликав всі зізнання і виявив незвичайно цікаві речі. Він заявив, що до тих зізнань наклонювали його Коргабер, Єгер, Глязерман і Дворніцкі, вони укладали й оброблювали з ним фантастичні зізнання, та наклонювали його до повторення їх перед поліцією і судом. Микитин визнав, що шумно друковані в жидівській пресі листи якоїсь „Української Військової Ради" передав йому, писані по польськи Коргабер, а він їх перекладав на українську мову. Микитин складав письменно маніфестаційні заяви, немов то атентат виконав Паньчишин. Він навіть вдавав, що якась організація терористична чигає на його життя і робив тестамент щодо тих 5.000 дол., які йому обіцяно. Спілка обіцювала йому всяку допомогу і безкарність.

Арештований Дворніцкі в слідстві зізнав, що він вкінці прийшов до переконання, що Микитин бреше і перестав займатися тою справою. Обурився тільки, коли Жиди поминули його в дальшому веденні справи і взяли собі Пйонткевіча.

Коргабер знав Микитина як „академика і нареченого своєї служниці". Стрічався з ним у своїй кухні і довідався, що Штайгер є невинний та що про атентат Микитин попереджав Кайдана, але цей ігнорував цю осторогу. Більше нічого не знає.

Єгер довідався від Коргабера про „очевидця" атентату Микитина, а зійшовшись з ним, віддав справу Дворніцкому. Ніяких обітниць Микитинові не робив, про ніякі умови не чув. Казав тільки, що як буде щось конкретного, щоби справу віддати судові.

Подібно зізнавали й инші.

Для повноти справи слід подати, що Микитин признався, що крім двох письм фантастичної „Української Військової Ради" він з доручення Коргабера перекладав ще й письма тоїж організації до през. Гавля і митр. Шептицького.

Оборонці обвинувачених адвокати Грек, Дверніцкі і Кібіц внесли спротив проти акту обвинувачення — мовлав — тому, що наклонювання до фальшивих зізнань ще не було, бо Микитин не виступав в ролі свідка, клевети на Паньчишина теж не було, бо він арештований в иншій справі, а як довго не було присуду, то підозріння, звернене на нього, ще не є клеветою. Також і погрози на адресу през. Гавля є без значіння, бо през. Гавль їх не брав собі до серця.

Оборонцям йде про те, щоби розправу проти Коргабера і тов. пересунути на пізнійший час. Коли-б ця розправа відбулася перед розправою Штайгера і колиб наступив засуд, то це вже важким тягарем ляглоб на Штайгера. Яким успіхом увінчається ця тактика, важко передбачити.

Так представляється причинок до „сучасної етики і моралі".

ську і південно-славянську справу. Важко без зворушення читати сторінки, на яких Стид розповідає, яким чином він зносився через військовий кордон з Чехами, прихильниками Масарика. Утворення чеських легіонів, чому так противилася царська Росія, головна заслуга Стида. Коли доходиш до цього місця споминів Стида, а сумом питаєш себе, чому ніхто зі західно-українських діячів не навязав підчас війни звязків зі Стидом — а він же знав неодного з них у Відні—і чому не була поставлена справа утворення українських легіонів з полонених в Італії? Тоді не міг би 30. травня 1918 р. представник пол. нац. ком. в Парижі Пільц стверджувати перед пленумом франц. соціял-радик. партії:

„Ми вважаємо, що не можна забути, що з початком війни всі галицькі Українці стали на боці Австрії і що в сучасній кризі австрійської монархії вони йдуть проти всіх Славян Австро-Угорщини"...

А чи знайшовся хоч один Українець, що міг би вияснити якслід антанті українську справу? Покликатися все, як роблять у нас, на ворожість á priori антанти — це значить нівечити факти і не розуміти годішнього положення. Тепер, коли є вже досить матеріялів, треба признати, що навіть і до російської революції можна було поставити в країнах антанти українську справу. Ось до решти цікавий епізод зі споминів Стида про його стрічу зі Степанківським підчас війни. Цей епізод має в англ. оригіналі характерну назву „the biter bit" яку важко передати на українську мову, але зміст її означує: „того..., що хотів укусити, самого вкусили".

„Я їхав із Шріхя у Берн, щоби дігнати Норткліфа. Скоро лише рушив поїзд, у моє купе увійшов якийсь пасажир. Він почав зі мною розмову, попрохавши сірників. Ми розмовляли хвилину по німецьки, по якому він говорив зле, аж доки він не спитав, чи я балакаю по французьки. Французька його вимова мала такий виразний російський акцент, що я запитав:

— Ви Росіянин?

— І так і ні, я з півдня Росії.

— Себ-то це значить, що Ви Малорос!

— Зовсім правильно — відповів він — і став розясновати малоросійське чи українське питання, на яке я висказав мої думки, аргументовані на моїому віденському досвіді й на розмовах зі Шептицьким. Нараз мій товариш подорожі каже:

— Це Ви будете п. Стид!

— Звідкіля Ви знаєте? — спитав я.

— Бо Ви цілком повторили те, що Ви написали про українську справу у своїй книжці „Hab. Mon." тому тои роки назад".

— Так відповів я, а Ви — Степанківський, агент Шептицького...

відповідь дасть основу до дискусії. Текст ноти Бріяна оголосять в пятницю.

Уряд Пенлеве перед упадком?

З Парижа повідомляють, що великі труднощі грозять урядові Пенлеве при голосуванні над земельною реформою. Тому що опозиція голосуватиме проти, внесення радикалів, а соц. проти уряд. проекту, праві часописи догадуються, що уряд Пенлеве впаде ще того тижня.

Італія й гар. пакт.

В Парижі одержали ноту Мусоліні, в якій італ. уряд полоджується на гар. пакт, але покищо — не знаючи, які держави надежатимуть до нього — не може мати ясної думки. Тому Італія застерігає собі оконечну відповідь тоді, як Німеччина відповість на фр. ноту і як почнуться мериторичні наради над гар. пактом.

Справа вил. воєводи.

Становище виленського воєводи не буде обсаджене. Рачкевіч застеріг собі право повороту на це становище, як перестане бути мін. внутр. справ.

Не буде інтервенції великодержав.

Райтер повідомляє, що всякі чутки про спільну акцію великодержав у Китаї є зовсім безосновні. Всі держави не думають інтервенювати у внутрішних справах. Представники великодержав у Пекіні зложили кит. урядові 17. VI. ноту, в котрій зазначують, що згідно з одержаними вістями в усіх частях Китаю зростає ненависть до чужинців а переворотові тенденції затрівожуючі. Предст. великодержав звертають увагу кит. уряду на ці побоювання і зазначують, що негайна акція для здавлення завору шень є конечна.

Напад дизерантів.

В околиці Корця на Волині прийшло до сутички 30 большевиків із польською станицею.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Зміна струн.

Я відданий терпів на манію поповнювання патріотичних віршів. Кождий календар, кожда однодівка пищалася, як не моїм пірцом, то бодай біліим місцем з моїм іменем і назвиском. Цей другий випадок заходив тоді, як я вжив слова „Україна", „герої", „слава", або щось у тому роді.

Байдуже відношення читаючої публики і надмірна печалівість цензури знеохотила мене вкінці до писання українських патріотичних віршів. Бо скажіть Ш. Читачі, чи варто пріти днями й ночами, вишукувати ритм і рим, підбирати слова, а ще декуди й уважати на сенс, — на те, щоби публика не читала або прокуратор конфіскував!

Тому я рішив перейти на фейлетони. Вони більш почитні, більш інтратні, а менше мучать і менше підлягають конфіскаті.

Якийсь час було мені з тим добре і вигідно, але від кількох днів знову зачала мене мучити патріотична манія. Я довго боронився з нею, не піддавався її впливові, та вкінці побачив, що таки не видержу. За багато великих, світлих моментів видвигало що дня наше рабське життя, щоб можна було їх не вбрати в поетичну форму.

Возьмім хоч би найсвіжійший: Зединення фльоти всіх надбалтійських держав (навіть і тих, які мають півтора метра побережа) роблять демонстрацію проти Радянських Республик.

Чи можна це поминути мовчанкою?! — Ні!!...

Але тим разом я рішив написати патріотичний вірш не для Українців і не по українськи.

В тій цілі засягнув я ради відомого польського поета Nemo, щоб розказав, як то робиться і як він то робить.

Nemo, втішений моєю постановою, відповів:

— Glupstwo! Wal pan, co pan do glowy wlixie. Patrz pan na mnie... Zresztą ja panu dam przepis: „Dwa kieliszki mocnej wódki, pół funta szynki i dwa „duże", wymieszać razem. Podlać to wszystko patrjotycznym sosem i dodać do zapachu trochę kulawego rytmu i kilkanaście kalwaryjskich rymów. Postawić na parę godzin w zimne miejsce, a potem oddać do redakcji."

Я щиро подякував ш. поетові за вказівки і, запевнивши собі крім прихильної оцінки щей поправку скорпіту забрався бальоро до праці.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Проект зем. реф. у соймі.

Комісія земельних реформ кінчить наради над проектом закона про виконання земельних реформ. Дискусія в соймі над проектом заповідається вельми жива. На засіданні сойм. комісії зем. реформ 17. VI. при III. читанні закона про зем. реформу прийшло до сецесії Українців, Зайонзку Хлопск-ого й Вивольця.

Вбивство губ. Палестини.

Як повідомляють із Єрусалиму вбито в Геброні губернатора півд. Палестини Абрамзона. Вбийник утік. Англійські власти загрозили місту наложенням високої грошевої кари, коли не зловить вбийника.

Вручення франц. ноти.

У второк франц. амбасадор у Берліні в мін. загр. справ зложив франц. ноту, з відповідю на ній. предложення в справі пакту безпеки. Німецької відповіди на ноту Бріяна сподіються в Парижі щойно після 4—5 тижнів, сподіюються, що

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, скарпитки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 1991 а) 6—10

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Товготалі).

За тему взяв я таки цю імпозантну демонстрацію фльоти і після виправлення Nemo-м. вірш виглядає ось так:

Znowu cała Europa ma nową senzację:
Floty państw nadbałtyckich robią demonstrację!
Przeciw komu?... Rodacy łatwo się dowiecie
Przeciw katom czerwonym, co wichrzą wciąż w świecie!
Demonstracja ta będzie, jak mówią, nielada,
Gdy pod Kronsztat podjedzie bałtycka Armada.
Wszystko to jednak furda. Bolszewik nie głupi
I angielskie drednauty faktycznie ma za nic
A wtedy aż struchleie, gdy zjawią się nagle
Nasze duże kanonierki, rozwinąwszy żagle
Razem pan Leiba Trocki, schowany w reducie
Co to znaczy kiwanie wielkim palcem w bucie!

А що, Ш. читачі!?... Не добре?... Не хваліть, знаю сам що воно варте! Але мені цікаве не те.

Я рад би тепер побачити міни отих ваших жовтодзюбих критиків, які нераз хривилися на мої патріотичні вірші.

Тепер нехай пальці гризуть зі злости на себе самих. Пропалаю для української поезії і всецільо переходжу на чужу літературну ниву як: Костецький, Мироновичь, Захарясевич, Стебельський, Е. Барвінський, Сроковський і „ім же пість числа".

Знаю, що там мене поцінують, а може.. може й прищіпнуть 4000 зол. на брошурку, як ось недавно одному прислали.

Буду жити як у Бога за дверми і вже в третім поколінню мало хто назве каїном.

Галактіон Чінка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за один уступ і два уривки речень з тексту питомої нам статті паризьких „Последних Новостей" пз. „Москва і Харків" та за кінець новинки пз. „Поліційні урядники перед судом".

— **Напад на українську процесію в Перемишлі.** В неділю, дня 15. червня мала в Перемишлі місце нечувана поліз. Як рік-річно так і цього року йшла містом українська греко-католицька процесія зі священиками на цвинтар для відправи панахид над могилами померших. На чолі процесії заражже за хрестом несли два вінці з українськими державними емблемами-тризубами. На несучих вінці накинулися поліцаї та хотіли їх сконфіскувати, учасники процесії до цього не допустили. На допомогу поліцаям кинулися прохожі військові а наконець зявився великий відділ поліції з наїженими багнетами та почав приступ на процесію. З важкою бідою вдалося погамувати поліцію та не допустити до кровопролиття. По успокоєнню процесію пропущено на цвинтар, але вже без вінців і без українських національних емблем'в.

— **Нещастя з матурою в польських жіночих семинаріях.** Вже в кількох останніх числах львів. поль. брукової преси появилися крикливі статті на тему незвичайно гострого екзамінування польських семинаристок при семінарійських матурах. В Тернополі у приватній польській семинарії почалась матура, на яку приїхав делегат куратерії львівської шкільної округи та вглибившись у тамошні відносини по провіренню письменних задач матуристок, не допустив половини з них до устної матури. Прийшли устні іспити і тоді виявилося, що кандидатки зовсім не підготовані. Дійшло до того, що половина з допущених до матури знов падала при устних іспитах. Польська брукова преса підняла нечуваний гармідер із того приводу. Справою зайнтересувалися всі патріотичні зявонзки та почали інтервенювати у всяких можливих інстанцій, щоби дотепер'шний перебіг матури уневажнити та назначити новий речинець, щоби кандидатки мали можність відпочати та підовчитися. Очевидно, що найбільше дістається серед того гармідеру педагогам за те, що вони, мовлив, строгі, надто вимагаючі і т. д. і т. д. Зараже в слідуючому числі тих газет появилися знов алярмуючі вісти про те, що у Львові страшно переслідують при матурі теж кандидаток польської учительської семинарії. Бо ось при устному іспиті гримнула 18-літня Владзя та з розпуки почала троїтися. Виходить, що ті польські педагоги і делегати кураторії, це якісь дракони, якісь песиголовці, що напосідаються на життя молодих пінночок. На ділі то справа представляється дуже просто. Кандидатки йдуть до матури зовсім не підготованими і наслідком того мліють та дістають спазми. Цікаво, що ні в одній українській школі ні одна кандидатка не троїлася ні не попадала в спазми. Так само при матурах у мужеських українських школах не було ніколи таких випадків. А вже не казати про те, що було в Вильні. Якщо це сталось би в українській школі, то не стало би ні школи, ні вчительського персоналу, ні учнів. Все це було би розпязане та поміщене в безпечні місця польських домів поправи тобто тюрми.

— **Було не підписувати декларацій, то не булибисьте голодні.** Так сказав шкільний інспектор з Бібрки п. Коспельний при нагоді провізування декларацій з домаганням української мови навчання в школі в Ланцях горішніх 12. червня п. р. А було досить часу зголодніти, бо інспектор своїми допитами „на що підписували декларації в якій державі живуть, чому не хочуть польської школи і т. п." мучив людей від самого ранку до пізної ночі. З того видно, що центральний уряд у Варшаві видав шкільні закони на те, щоби місцеві уряди (шкільні інспектори) мали знаряддя до виголоджування українського населення.

— **Зміна на становищі відповідального редактора „Світла".** Як нас інформують, від 14. ч. обняв відповідальну редакцію тижневика „Світло" п. Василь Бобинський.

— **„Нова хата"**, журнал присвячений жінам і справам домашнього господарства, червень 1925. Видає кооператива „Українське народне мистецтво". — Такий журнал необхідний для кожної української жінки і наші жінки мусіли дотепер користуватися чужими журналами. Зміст журналу: До читачок: вступне слово та характеристика журналу. Вечерниці: новеля Ярослави Лагодинської, образок з гуцульського життя. Нужда! (фрагмент) В. Гюго переклад п. Яр. Мандюкової. Моди: огляд найновіших мод. Наша хата: як уладити помешкання, щоби становило гармонійну цілість та було згідне з вимогами гігієни та естетики. Ручні роботи проектовані Оленою й Ольгою Кульчицькими. Це не є тільки подання ріжних ручних робіт, щоби їх відробляювати, але як примінят" їх до прикрашення хати, щоби було і моцерно і мало закраску нашого народнього мистецтва. Перший тонкот (гумореска) з німецького А. Вінтерфельда. З Афоризмів Оскара Уайльда. Смотрики. З жіночого руху. Українська кухня. Рада господиням. Ілюстрації: Журнал обіймає чотири сторінки моделів мод (сукні, черевики, біляа і літочі одяги). Обрязок кімнати в українському стилю. Мотив до прикрас, спосіб як вишивати та мережати. Проект серветки на стіл, подушки на отоманку та рушника (рисунки Олени Кульчицької). Вінета на окладинці (рисунок Буговича). Журнал обіймає всі ділянки домашньої культури. Ціна одного числа 1·20 зол. Передплата до кінця року 8 зол. для краю. Для закордону 2 зм. доляри або їх рівновартість. До ілюстрацій з мод можна одержати крої в ціні від 1·20—2 зол. Адреса редакції і адміністрації: Львів, Руська 18|III. (домівка „Нового Часу").

Торговельна школа Тов. „Просвіта"

у Львові вул. Коперніка ч. 1. („Народний Дім") приймає вписи в днях 24.—30. червня 1925 від 10—12 год.

Предложити треба метрику і свідоцтво з укінченої 7-ої кл. всенародньої або 3-тої середньої школи.

На курс абітурієнтів вимагається свідоцтва з матури гімназійної або учительської семінарії.

3—3 УПРАВА.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка
у пятницю 19. „ Ясло,
у суботу 20. „ Кросно,
у неділю 21. „ Кросно,
у понеділок 22. „ Сянік. 2150 4—?
у вівторок 23. „ Сянік.
у середу 24. „ Ліско.

Дівоча учительська семінарія і дівоча гімназія (реального типу) УПТ. у Львові, Мохнацкого 12. Вступні іспити до всіх кляс відбудуться 22, 23 і 27 червня. Устні і письменні зголошення приймається кождого дня. Вписи до всіх кляс відбуватимуться від 20 до 24 червня і від 28. червня до 2 липня. Звертається увагу, що семінарія приймає учениці на всі роки а гімназія тільки до кляс від IV—VI. — *В. Адріянович* управитель. 2189 1—2

Т-во „Студентська Громада" у Львові улаштовує в суботу дня 20 червня 1925 в салі при вул. Осолінських ч. 10 (давний „Уль") Святочний Вечір в честь Івана Франка. Початок в год. 7-ій вечером. Вступ за добровільними датками. 2188 1—2

Свято Евхаристії. В цю неділю 21 цм. по причині Празника Евхаристії відправиться в храмі Преображення св. Спаса Архієрейська Служба Божа в 9 год. рано. Після Богослуження около год. 10·30 відбудеться торжественний похід на Ринок до чотирьох престолів тамже. На це церковно - народне святкування проситься отсим уклінно всі наші ПТ. Товариства прибути корпоративно як і всіх вірних города Львова і доокрестних місцевостей явитися на богослужения і до походу.

Безплатна лікарська поміч для вагітних жінок. Що понеділка від 12—1 год. в полудне в домівці тов-а у Львові при вул. Хололовського 15. (бічна Вронівської) біля Цитаделі оддинює безплатне для вагітних жінок лікар д-р О. Подолинський в порозумінні матерей львівської філії українського краєвого тов-а охорони дітей і опіки над молодю. 2—3

В приватних гімназіях УПТва потрібні учительські сили до навчання польської мови, математики й фізики, природи, географії, історії як також класичні і модерні фільольоги. Реферанти наскільки вже мають признане право навчання вгляду повну підставу до него, зголосяться до 15. липня пр. особисто або письменно до Головної Управи УПТва у Львові, Ринок ч. 10|II. п. 2183а) 1—3

Конкурс на посаду учительки при школі вправ жіночої учительської семінарії УПТва в Самборі з правом приходности. Подання вносити до Управи цеї школи найдальше до кінця червня пр. долучуючи свідоцтво звілости, патент на вчительку виділових або хоч народніх шкіл, метрику, доказ приналежности з фотографією і свідоцтво моральности. 2183 1—3

Вписи до учительської жіночої семінарії і школи вправ СС. Василіянок в Станиславові відбудуться 27., а вступні іспити 29. червня пр. Вимоги, як в державних семінаріях. Ціле заведення має повне право приходности. 2184 1—4

Виділ т-ва „Шкільна Поміч" складає отсим щиру подяку першим матуристам коломийської гімназії, які з нагоди зїзду 11. червня цр. зложили щедрий дар 65 зол. на бібліотеку інститута „Шкільна Поміч". За виділ: *о. І. Сатурський* голова, *Юліян Ковалів* секретар. 2186 1—1

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктура найрадше проф. гімн. до підготовлення двох учеників до матури осінної в гімн. матем. приводничім (французьке). — Здорова гірська околиця. — Ласкаві зголошення до Адмін. під „Матура". 2182 1—1

КВАРТИРА пошукує ясної кімнати або кімнати з уживанням кухні. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла", для Спокій і зогод. 2181 1—1

СОЛОНИНУ і ковбасу так як перед війною доставляє найдешевше для крамниць і сільських кооператив Зівська фабрика вудження Людвика Кучинського вул. Городецька 89. 2180 1—3

СТАРШИЙ, самітній учитель, заточенець, просить тих, що мешкають в горах приняти його за винагородою, на мешкання з харчем (яким небудь) на час ферій. Ласкаві повідомлення з поданням условій слати на адр. Го. Сидомчо в Porębach Kupieńskich p. Kolbuszowa. 2177 1—1

СТАРША, самітна, інтелігентна жінка, найпадше з священичої родини, що розуміється на господарстві сільськім і домашнім, потрібна до заряду дому у старого священика вдівця. Відомість в уряді парохіяльнім Янчин почта в місци. 2174 1—1

СТУДЕНТ ПРАВ, що з браку фонлів, не може покінчити студій, зможе однак осягнути їх коли дістане 4-місячну 500 долярову позичку на переведення короткотермінової акції торговельної. Гарантія добра. Ласкаві зголошення Словита, уряд парохіяльний, Я. Ц. 2188 1—1

ВПРАВНИЙ інструктор шукає заняття на час ферій. Уділяє лекцій з нищих кл. гімн. і семинарії. Зорганізує також хор. Мих. Кисім, Гільче к. Белза 2187 1-2

УКРАЇНСЬКИЙ РОЗКЛАД ІЗДИ продається у всіх книгарнях і складах Народної Торговлі по ціні 1 зол. Головний склад в Українській Книгарни в Станиславові. 2160 2—3

ЛІНОЛЕУМ, меблеві матеріали, хідники, дивани стори до вікон, тапети поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічалес і А. Маргулієс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3348. Позір на фірму. 2119 4-10

УЧЕНИЦЯ учит. семинарії з укінченим IV. р. науки, з добрим поступом науки, вправлена інструкторка, якої родина дуже потерпіла в подіях останніх змагань, пошукує на час ферій лекції. Зголошення з умовинами просить подавати на адресу: Адміністрація „Діла" під „Інструкторка". 2—3

В КОСОВІ, в гарно положеній віллі можуть мати приміщення літники з пілим удержанням. Кімнати сонячні, гарні, сухі, разом з удержанням, харч чотири рази денно, смачний і обильний в ціні 7 зол. денно від особи. Доходячих гостей приймається на обіди. Зголошення Е. Лукашевська, Косів. 2131 1-1

Технічний Равт

в суботу 20 ц. м. в год. 8·30 вечер

в великій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка.

Вступ виключно за запрошеннями, які можна набути в книгарні Наук. 2176 Тов-а ім. Шевченка. 1-)

Білетів вступу не продається.

ВСІ лічничі ростини находячі в підручнику Т. Панича купуємо і в цьому році в кожній скількости, навіть ціловагонови-ми посилками. Підручник можна купити у нас або в книгарнях. „Товаромія", Львів, вул. Зіморовича ч. 20. або Підвале ч. 9. 2170 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Мимо підвишки цла і податків

продає свої товари **по давних ще цінах**

„НЕРПА"

Спеціяльний магазин шкіряних виробів і приладів до подорожі

Львів, Леґіонів 17.

2173 1—3

Звичайні Загальні Збори

Видавничо-торговельно-промислове „Товариства „Просвіта" кооперативи з відповідальністю удіялом у Львові, Ринок ч. 10, відбудуться у вівторок дня 30. червня 1925 р. в год. 18·30 в салі засідань Головного Виділу Тов-а „Просвіта" з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з останніх Заг. Зборів. 2) Звіт Управи з рахунків і діяльности Т-ва за р. 1924 і уділення абсолюторії Управі і Надзірній Раді. 3) Вибір 5 членів Надзірної Ради. 4) Внесення і запити. — *Надзірна Рада.* 2175 1—1

Учитель (Учителька)

кваліфікований або такий, що має формальні вимоги до опержання міністерського дозволу на навчання **польської і української** мови, може одержати посаду на правах державного учителя в **прив. учительській жіночій Семінарії СС. Василіянок в Станиславові.** Зголошення зараз. 2185 1—3

ТАПЕТИ ЛІНОЛЕУМ ЦЕРАТИ ХІДНИКИ

ПОРУЧАЄ ПО НАЙНИЩИХ ЦІНАХ

И. Ґольдберґ і Сини

ЛЬВІВ, вул. Сонішна 5.

2085 3—

В ЧІМ ТАЙНА?

Акційне Т-во Торговлі Кавою в Бремі витягає з кави кофеїну не змінюючи в нічім її смаку. Є це само для себе подяку гідне, бо кожний знає, що тютюн без нікотини а вино без алькоголю не смакує. А однак КАВА ГАҐ, з якої витягнено кофеїну, смакує знаменито під кожним зглядом, таксамо, як найліпша і найсмачніша кава з кофеїною. В який спосіб можливе є витягання кофеїни, яка находиться рівномірно в цілім зернятку без зміни смаку і ароматичного запаху? Смак зернятка кави розвивається допіро при паленню, а кофеїну витягається не з паленого але тільки зі свіжого зернятка, яке не має ніякого свіжого аромату. То є ціла тайна.

КАВА ГАҐ

2136 до набуття у 1—1

М. Вундермана

Львів, Ринок 19.

За редакцію відповідає О. Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10

Ч. 134 (10.517). Львів, субота 20. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Манівцями.

В Варшаві закінчився зїзд представників професійних спілок з усіх земель, що належать до Польщі. Це був зїзд тав. клясових спілок, тих спілок, що перебувають під егідою ППС. Природно, що він носив виразний національний характер. Але були проте на ньому представники зорганізованого професійно німецького і жидівського робітництва. На зїзді говорилося про необхідність задовольнати в професійній роботі національні вимоги жидівського і німецького робітництва. За те представників українського робітництва, робітництва тої національности, яка в Польщі числить до сім міліонів, не було зовсім. І не тому не було, що українське робітництво не хотіло йти на зїзд, який відбувався під егідою ППС., а тому, що зорганізоване професійно українське робітництво під теперішню хвилю являє собою цілком непомітну величину, позбавлену якогонебудь впливу. Українське робітництво могло тільки реагувати на зїзд, що відбувся у Варшаві, виданням відозви у Львові, призначеної для зїзду, яка — розуміється — величезній більшости делегатів на зїзд певно була й незнана.

Цей яскравий факт повного занепаду українського робітничого руху повинен би звернути на себе увагу. В Галичині серед українського громадянства робітничий рух, як рух, що стоїть на клясовому грунті, що не признає єдиного національного фронту, очевидно не користувався популярністю, не приваблював інтересу йяких кол нашої інтеліґенції. А все таки той факт, який підносимо, не вважаючи на байдужність інтеліґенції до робітничих справ, заслуговує на увагу.

Життя довело, що вмістити робітництво в рямках загально-національних організацій є річю виключеною. Воно мусить творити і мусить мати свої вищі самостійні організації. Але ціле громадянство у високій мірі мусить обходити питання, чи робітництво даної нації, особливо нації пригнобленої, створюючи свої організації, надає їм самостійний характер, підкреслюючи національні домагання, чи воно йде на мотузку чужих, допомагаючи тим денаціоналізації.

Перед війною український робітничий рух, здавалося, знайшов для себе свою властиву дорогу. Після довгого ряду років, коли політична репрезентантка українського робітництва УСДП., була лише філією ППС., в останні передвоєнні роки відбувалася в ній еволюція: вона стала на виразні національні позиції, перестала йти за вказівками провідників ППС., почала виробляти свою лінію. І цей час був добою, коли український робітничий рух найбільше поширився і поглибився.

Та кріза, якої зазнав світовий робітничий рух у звязку з війною, відбилася важко на політичній репрезентанції українського робітничого руху. УСДП. захиталася і — прогайнувавши надбання і досвід попередніх років, зірвала з II. Інтернаціоналом та рушила в своїх дійних пошукуваннях в незнану далечінь. Одійшла від II. Інтернаціоналу і не зважилась з тією самою послідовністю і рішучістю стати на грунт III-тього. Вона воліла сидіти на своїх стільцях. Розвязання УСДП. польською владою лише прискорило її смерть, яка все одно була неминучою з огляду на той ідейний розбрат, що панував в її рядах.

А тепер українське робітництво опинилося навіть без фікції ідейного проводу. Висліном цього є повний занепад українського робітничого руху, який так яскраво виявив себе у звязку з варшавським зїздом.

Більше того! Відсутність ідейного проводу в робітничому рухові, відсутність української робітничої партії відбивається в той спосіб, що ті спроби організованих виступів робітництва, які мають місце, направляються по цілком непевних шляхах. Кілька місяців тому назад були ми свідками того, як певна група хотіла скермувати український робітничий рух по річищу ППС. Маємо на увазі той орган, який так невдачно почав був випускати п. Кушнір (вийшло тільки перше число). Тепер у звязку зі зїздом инша група випускає свою відозву і пробує назначити свої позиції. І знову аналіза тієї відозви переконує нас, що ця група стоїть на становищі не українського, організаційно-самостійного робітничого руху, а державного робітничого руху. Ця відозва — може несвідомо — поновлює традиції Миколи Ганкевича зперед двацяти років у відмінному виданні. Протестуючи проти польонізації професійних спілок, вона висуває такі поміркувані й компромісові домагання в справі національних потреб українського робітництва, що фактично польонізація продовжувалась би навіть тоді, колиб ті домагання були здійснені.

Тут є лише один вихід — а саме: створення самостійної української робітничої партії, партії, яка стояла би на грунті оборони національних, економічних і політичних інтересів українського робітництва та вела би лінію цеї оборони цілком незалежно: створення, вірнійше відновлення такої партії було би товчком до розвитку українського робітничого руху, вивело би його з теперішніх манівців, взагалі причинилось би до оживлення нашого життя.

Завданням тих, що стоять на грунті ідеольогії робітничої кляси, було би взятися до цеї роботи, до справи створення української робітничої партії, а тоді й голос українського робітництва в професійних справах й установах не був би голосом „вопіющого в пустині".

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Шляхами безправства.

Промова сенатора Карпинського, виголошена в Сенаті 13. червня ц. р. підчас загальної дискусії над будженетом на 1925 рік.

Високий Сенате! Під ухвали Сойму та Сенату предложено другий річний буджет. В часі нарад над буджетом 1924 р. в обох палатах голосували український і білоруський клюби проти його приняття. Сталі та незмінні причини змушували оба клюби до такого а не иншого становища. Всі ці причини, що диктували нам опозиційну політику супроти уряду, були тут і в соймі вже нераз належно висвітлені а тому вони Вам, панове, мусять бути добре знані. Та всеж таки вважаю своїм обовязком згадати про них коротко ще раз, а то тому, що й нині ті самі причини змушують нас до голосування проти буджету.

Всі ті причини належить зредукувати до одної кардинальної, яку я назву делікатно: непринорювованням уряду та льокальної влади засад конституції супроти українського і білоруського народів та обходжування міжнародніх трактатів, що зобовязують Польщу супроти національних меншостей. Така політика супроти нас, яку диктує реакційна більшість обидвох палат, довровадила в Польщі до фактичного завішення конституції та до фактичного введення иншої неконституційної конституції, якої засади панове можуть знайти у відомій Вам напевно книжці п. Станіслава Грабского „Uwagi o kwili obecnej".

Бо направду, чи покращало бодай у дечому становище українського народу на протязі останнього року? Чи пересунулися ми, український 8-мі міліоновий нарід зі становища громадян другого або й третього ряду до рівноправного та рівнозначного становища з польським народом? Мусимо ствердити, що ні; навпаки наше становище на протязі минулого року значно погіршилося. Ми Українці маємо незаперечне право до свого університету, який тоді тільки може сповнити своє призначення, коли находитиметься у нас вдома, на нашій території, між нашим українським народом і того нашого права ми будемо боронити за всяку ціну. І ось вже шестий рік ми під Польщею і не зважаючи на давно приняту законну ухвалу сойму, ми до нинішного дня як не мали університету так і не маємо. Шестий рік наші діти мусять скитатися за кордоном у милосерних сусідів, або вчитися у львівських підземеллях, виставлені на поліційні нагінки і все те в імя науки, в імя культури.

Ліквідація української середньої школи а також початкової народньої, до яких маємо право на основі польської конституції і міжнародніх трактатів, розпочалась на добре саме в останньому році, по виданню закону про мову навчання в школі. Утраквізація шкіл, той педагогічний абсурд, увійшла до закону виключно для того, щоби стати знаряддям безоглядного нищення українських шкіл.

Українське приватне шкільництво ледви вегетує, бо його ледви толерують і крім трьох приватних гімназій на Волині: в Кремінці, Луцьку та Рівнім — неможливо ніяк одержати дозволу на наші середні школи. Наприклад 3 роки роблено старання для відкриття середньої школи у Володимирі Волинському і ніяк не можна було отримати дозволу. Не кажу вже про Холмщину, Підляше та Полісся, де не тільки не дозволяють на відкриття українських шкіл, але не вводиться до школи навіть науки української мови, не зважаючи на домагання тамошнього населення. І те слабе середнє шкільництво старається влада знищити таким чином, що не дає тим школам ні державних субсідій, ні права приплюсности а мусять вони удержуватися з пожертвувань українського населення, яке й так знищене цілковито війною та непосильними податками. Український народ, що платить податки на дохід і потреби держави, отже і на шкільництво, мусить крім того удержувати з власного гроша ще й свої приватні школи; отже несе подвійний податковий тягар. Коли не зважаючи на нечувані перешкоди та переслідування шкільної та адміністративної влади (про що вносили українські та білоруські посли масу інтерпеляцій), український народ і білоруський заявився шляхом внесених деклярацій за українською школою і білоруською, тоді почалася контракція шкільної влади, яка зміряла до того, щоби при допомозі способів, недопустимих у правовій державі, змусити той нарід до уневажнення власних деклярацій. Як назвати практиковане шкільними інспекторами тягання населення на десятки верст і кільометрів, при участи поліції, у гарячому часі полевих робіт для переслухування в справі деклярацій за українською школою? А як назвати наклацання кар у сумі по 50 зол. на родичів за непосилання дітей до польської школи а подекуди то й за непосилання дітей дошкільного віку та одночасне обіцювання звільнення від тих кар, якщо підпишуть переслану шкільним інспектором декларацію за польською мовою навчання в школі? А що означають накази інспекторів, що зобовязують учителів початкових шкіл до того, щоби вони вистаралися по 20 деклярацій за польською школою, бо в противному випадку їх звільнять із посад? Накінець, як трактувати випадки мальтретування а навіть арештування людей за те тільки, що в часі тої плебісцитової акції допомогли селянам виповнювати деклярації за українською школою? Всі ті випадки — це випадки останніх днів і відносно них внесено вже відповідні інтерпеляції. Якеж вражіння зробило це все на населення? Все те зродило в нього переконання, що в Польщі треба вистерігатися виконувати навіть ті права, які йому прислугують, які застережені йому законом. І нарід подекуди вистерігається, бо все це видається йому провокацією, якої метою виявлення осіб неприхильно настроєних до польської школи та до цілої польської держави.

Чи супроти всього повищого, а також супроти переслідування українського руху взагалі, а навіть чисто культурного зокрема, можна дивуватися тому явищу, що той

нарід боїться користати навіть з тих коротких прав, які йому застережено в так зв. „язикових законах" на полі адміністрації і судівництва? А як кпить собі адміністративна влада і то виразно, недвозначно кпить із одиноких українських культурно-освітніх установ таких як „Просвіти"? „Просвіти" поширені переважно по українських селах і затверджені вони в порядку, приписаному законом, та не зважаючи на те, їх на кожному кроці нищить адміністрація і відстрашує населення від тих установ.

Щоби не бути голословним, покличуся на історію „Просвіти" в Рівнім, що обіймає своїми філіями цілий повіт. Це товариство залєгалізовано ще в червні 1920 р. на основі затвердженого владою статуту і на основі 22 арт. розпорядку генерального комісаря східних земель з 25. грудня 1919 р. має товариство право збирати жертви всякого роду при допомозі публичних збірок для побільшення своїх фінансів. Тимчасом останніми місяцями рівенський староста систематично заборонює товариству всякі збірки, а також забороняє влаштовування театральних вистав і в Рівнім і в повіті. Робить він це, не зважаючи на інтервенцію волинського воєводи в цій справі. Той самий староста дає все дозволи на збірки для польських, жидівських і російських установ чи комітетів. Відмову для Українців опирає він на 11. артик. розпорядку міністерства внутрішніх справ з 12. грудня 1919 р. до декрету з 7. лютого 1919 р. про публичні видовища. Тимчасом виявляється, що названий артикул вже давно замінено новим розпорядком того самого міністерства з 10. липня 1920 р., який наказує товариствам і особам, що організують вистави, щоби в певному означеному речинці повідомили тільки староство про намічену виставу та подали при цьому дату позволення виставляти дану пєсу.

Своїми заборонами фактично припинив староста всяку роботу в легально існуючому товаристві. До того треба додати ще всі ті прикрости та переслідування, на які виставлені представники товариства в урядах і в себе дома, всі ті ревізії та арештування буцімто по непорозумінню і т. д. — то вийде яскрава картина безправства та анархії, в які поставлене культурне життя нашого народу. Тепер спитаю: до кого накінець маємо право звернутися в Польщі зі зажаленням на всі ті надужиття? Я був би задоволений, якщо панове вказали би мені шлях, яким треба би нам йти, щоби вимінути всі ті надужиття та тортури, щоби діяльність наших бодай культурних установ не була залежна виключно від „widzimisię" п. старости. Та, ви, цього шляху не вкажите, бо в Польщі його нема, бо ви самі погоджуєтеся з тим та акцептуєте пануючий режим.

(Докінчення буде.)

„Концесії".

IV.*)

Ухвали „кресової секції" в земельних справах є тісно звязані з долею земельної реформи, яка перейшла вже тернисту дорогу комісій і входить на плєнум сойму. А звязані ті ухвали є настільки, наскільки уряд схоче допустити „кресове" населення до користання зі земельної реформи. Ухвали „кресової" секції вказувалиб на те, що невиключене є, що щось капне й українському селянству. Але що саме і кому? — то велике питання.

Вже в попередній статті зазначили ми, що колиб не допустити на українську національну територію ані одного кольоніста зверх її меж, то в найкращому випадку тільки 300 тис. гектарів землі в дійсности могло би перейти в селянські руки. Та в останніх днях піднесено вилучення т. зв. упромисловлених господарств з 450 тис. гект. на 550 тис. гектарів. Таким чином можливий запас, призначений на земельну реформу, спадає на 100 тис. гект. для цілої девжави, а що найменше на 50 тис. гект. для української національної території. У висліді одержуємо вже тільки 250 тис. гект. для парцеляції між все селянське населення, тоді як для „uprawnionienia" самих лише карловатих господарств треба 1 мільйон 800 тисяч гект. землі. Одночасно комісія рільних реформ підвисшила розмір новотворених господарств до 45 гект. простору. Що це значить, що слід розуміти під „новотвореними господарствами?" Очевидно ніщо инше, як дальшу кольонізацію, дальше насилання на схід мазурсько-польського елєменту чи то під фірмою військового осадництва, чи цивільної кольонізації.

Це одна сторона медалі. А друга? Друга—це спосіб і засоби переведення земельної реформи. Велика більшість польського сойму, спираючись на постановах конституції, яка мнимо не допускає вивласнення без відшкодування, невідклично бажає набити дідичівські кишені селянськими грішми. Українські й білоруські посли та польська селянська партія „Визволєнє" виставили домагання переходу землі в селянське посідання без відшкодування. Навіть пепесівці, що від довшого часу в соціяльних справах йдуть у хвості польської великовласницької (політичної й соціяльної) реакції, стверджують, що вимога переходу землі до рук селянства є морально оправдана. Центральний орган ППС. „Роботнік" в статті „Вивласнення без відшкодування" (ч. 151 з 3. ц. м.) пише:

„Оцінюючи це внесення (себ-то внесення „Визволєня" про вивласнення без відшкодування) зразу слід ствердити його повне моральне оправдання. Історія великої земельної власности — то історія пікового, безнікого відшкодування, брутального й безоглядного вивласнювання селян панами. В ході того історичного процесу вивласнювано більшість, щоби жити без праці. Тепер йде про вивласнення меншости в користь працюючої маси. З тієї точки погляду не може бути мова про те, щоби обшарникам щось належалося, тим більше, що їх „не пускається з торбами", як то вони давнійше робили з селянами. В їх руках лишаються значні простори землі, які дозволяють на зовсім достатне істнування і на рало далеко користнійшу, як сьогодня в ділячці рільної продукції".

Та пепесівці не вдоволяються „моральним оправданням". На їх думку на перепоні здійснення, введення в життя тієї моралі стоїть „правна свідомість капіталісанчної суспільности", „господарська і політична сила капіталістичних верств" і вкінці нєціональний мент. Те, що в Латвії вивласнено обшарників без відшкодування, — на думку пепесівців—нічого не значить, бо там вивласнено обшарників чужої нації, а тут требаб вивласнювати своїх. На те пепесівці не підуть. Вони не приложать рук до зламання господарської й політичної могутности великих земельних власників, які прецінь є „культуртрегерами" на „кресах". А на оправдання такого свого становища вони мають сотню аргументів. Вивласнення без відшкодування — це революція, яка зовсім не підходить під теперішній світогляд пепесівців. Колиб обшарники довідалися, що над ними висить вивласнення без відшкодування, то знишили би маєтки, а за ними (цими маєтками) просто розривається пепесівське серце і т. и.

Та нам не цікаві натягані аргументи пепесівців. Одначе фактом є, що селянство взагалі, а малоземельне зокрема не в силі не то тепер, але на десятки літ нічого заплатити за землю, колиб навіть хотіло. Держава основно виснажила селянство, забрала йому все, що тільки можна було забрати і довела до крайної нужди і голоду. Якеж відшкодування в таких умовах може селянство дати поміщикам, що позбуваються тільки надміру землі? Відповідь коротка: ніяке! А коли земельна реформа є побудована на принципі відплатности, то ясно, що з тієї реформи не буде ніякої користи для українського селянства. Правда, згідно з теоретичними ухвалами „кресової секції" на „кресах" має розпочати свою діяльність Рільний Банк, але хто зможе користуватися прихильністю і кредитом того банку? Очевидно в першу чергу польський елемент місцевий і осаджуваний на „кресах", а опісля спорадично заможнійше селянство, очевидно, як добре буде записане у книгах химерних політичних властей. Малоземельне й безземельне селянство, українське сполєтаризоване село буде з природи річи відсунене від кредиту, бож навіть не матиме відповідного підкладу для здобуття кредиту. Таким чином „uprawnionienie" карловатих господарств без сумніву не вийде поза рямки ухвал „кресової секції" без огляду на те, чи парцеляцію переводитиме Рільний Банк, чи власник маєтку у власному заряді.

Доповнення карловатих господарств, розуміється — тільки частинне, лише тоді може бути реальне, коли держава безвідплатно переведе земельну реформу в користь малоземельного і безземельного селянства.

Та на такий крок не зважиться ніякий, навіть найбільше ліво настроєний сойм і уряд, не говорячи про теперішній, крайно реакційний, якщо вся обезголена селянська маса не піднесе однозгідним хором домагання віддачі в селянські руки землі без викупу.

На Великій Україні.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 17. червня 1925.

До Варшави прибув цими днями з Київа, як репатріянт, був. офіцер денікінської армії, що біля 5-ти останніх літ прожив на Великій Україні — в містах і в селі. Поляк з походження, він майже не балакає по польськи, бо з дитинства користувався московською мовою. Українську мову добре розуміє.

Гурток Українців, переважно Киян, запросив цього пана до себе і докладно розпитував його про сучасне становище в містах і селах під радянською владою. Він розповів багато цікавого, але я зупинюся тут лише на тім, що близче торкається національних справ і в першу чергу українізації.

Всі урядові установи вже українізовані, діловодство провадиться українською мовою, зі сторонніми теж балакають по українськи. Хто знає лише московську мову — тому дають пояснення по московськи. Серед урядовців багато Жидів і Росіян; Українці становлять меншість, бодай у Київі.

У високих школах всі лекції викладаються українською мовою, але серед професорів багато Москалів, що української мови не знають. Вони користуються при викладі жахливою мішанкою слів. Серед студентів дуже багато Жидів. Ліпше справа стоїть в середніх та нижчих школах. Хоч і тут залишилося чимало старих учителів, але вони якось більше обзнайомлені з українською мовою. У Київі діти вживають української мови не тільки в школі, але й на вулиці. Цього не можна сказати про громадян взагалі. Вони більшменш вільно вживають української мови лише в глухих провінціональних місцевостях, а в міських центрах уникають балакати на вулиці по українськи, як що тільки не належать до комуністів. У Київі всюди — в трамваї, в крамницях, на гуляниках і т. д. — бренить московська мова. Пояснюється це тим, що українство взагалі на підозрінню в большевиків, і коли хто отверто вживає української мови — на його обовязково звернуть увагу агенти ДПУ. та пересліджують, хто він такий.

Инша справа в селі та в дрібних містечках. Там українська стихія розвивається вільно. Поки-що вона виявляється у тім, що селяне негативно, навіть вороже ставляться до Москалів („кацапів"). Поляків („ляхів") та Жидів, як до чужинців. Під національно-українським поглядом найцінніше тепер на селі те, що завжди ви там знайдете гурток свідомих і активних працьовників на культурній ниві, які потроху підіймають свідомість мас. Серед цих діяльних елементів більшість інтелігенти, що перенеслися із міст, вигнані голодом, але чимало є й селян.

Само собою зрозуміло, що свою національно-культурну працю вони мусять провадити, пристосовуючися до большевицьких вимог, та поважного значіння це не має. Народ ненавидить большевиків і розуміє, що до чого йде. На жаль, треба визнати, що шкільна освіта на селі знаходиться в незвичайно важкому стані. Народ рішуче не хоче підтримувати ті школи, в яких не викладається релігія, а ті школи, де релігія викладається, зачинає влада. До цього треба додати, що шкільних підручників ще й тепер на Великій Україні обмаль. Що торкається бібліотек і взагалі книжок до читання, то з кожним роком українська книжка бере на селі гору над московською. Але, взагалі кажучи, небагато книжок проходить на село.

Церковно-українським життям наш інформатор мало цікавився, не може з певністю про те розповідати; але загальне вражіння в його склалося таке, що автокефальна церква втратила чимало своїх позицій під натиском „живої церкви", яка вважається урядовою. — Морального авторитету „жива церква" не має. Прочан тепер у Київі значно менше, ніж колись. Церковні святині потерпіли великі зміни. Майже всі будинки Лаври заняті інвалідськими установами, а Видубецький монастир, Китаївська пустинь і т. д. перетворені в радгоспи. Монахи там зачишені, але вони мусять заробляти на хліб у тих радгоспах (радянських господарствах).

Взагалі під радгоспи відійшли по всій Україні найліпші маєтки. Крім того багацько землі приписано до цукроварень, а навіть до горалень та млинів. Це дуже відбилося на кількости землі, що передана селянам. Обтяжені до того ще великими податками вони рем-ствують.

На Україні незадоволені утворенням молдавської республики. Місцевість, що з неї викроєно цю республику, на 70 відсотків заселена Українцями. Здається, й большевики вже перестали захоплюватися своєю невдалою ідеєю, бо вона дала зброю в руки Румунів. Вони кажуть, що коли навіть по той бік Дністра існує територія, заселена Молдаванами, то якеж право може мати радянська Україна на землі, що перейшли під владу Румунії? Виходить, що большевики перехитрували...

Наприкінці наш бесідник зазначив, що Росіяне на Україні — всі загалом, без різниці політичних переконань — дивляться на сучасне становище, як на часове, і отверто мріють про відновлення єдиної Росії.

О. С.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі пихоління!

*) Гл. ч. 127 130 і 131 „Діла".

Академія памяти Б. Грінченка.

(Лист із Праги.)

Український Педагогічний Інститут ім. Драгоманова з нагоди 15-ти літньої річниці з дня смерти Б. Грінченка влаштував 13-го червня ц. засідання, присвячене його памяті.

Директор Інституту проф. Л. Білецький в своїму вступному слові нагадав присутнім, що 6-го травня ц. минуло 15 років з дня смерти великого письменника, видатного вченого та славного діяча на культурній ниві, Б. Грінченка. Память покійного вшанувала авдиторія повстанням з місць. Першим докладчиком виступив проф. Д. Дорошенко, який схарактеризував Б. Грінченка, як громадського діяча та педагога, збудувавши свій доклад не тільки на друкованих матеріялах, присвячених покійному, але й на особистих спогадах. Проф. Дорошенкові довелося бути близьким свідком тої праці, яку провадив Б. Грінченко, як редактор „Гром. Думки" та голова т-ва „Просвіта" у Київі. Віддаючи всього себе громадській справі, Б. Грінченко вимагав такогож відношення й від инших, і от на цьому власне тлі й склалася легенда про тяжкий, неуживчивий характер Б. Грінченка. В наслідок цих вимог при громадських справах залишалися лише ті, які дійсно могли активно працювати. Але й працьовникам не рідко доводилося вислухувати від Б. Грінченка такий „pater noster", що надовго залишався в їх памяті. Особливо доставалося тим співробітникам „Гр. Думки", яких статті з боку мови не задовольняли редактора, великого знавця живого слова. Особисті спогади проф. Дорошенка, в звязку з загальною характеристикою Б. Грінченка, як культурно-громадського діяча, представили живий образ покійника.

Проф. Л. Білецький присвятив свій доклад поетичній творчості Б. Грінченка. Через усю поетичну творчість Грінченка червоною ниткою проходять дві найголовнійші ідеї — відданість рідному краєві та чисте кохання, яке також приводить до тогож самого служення своєму народові. Б. Грінченко — це поет громадянської музи, поет сумних картин, поет тяжкого лихоліття 80—90-их років українського життя. І тільки серед дітей та серед власних споминів з дитячих років поет спостерігає правдиві й високоморальні відносини. Тут усі надії поета і віра, що „світ невечерній жаданий засяє і нам серед ночі й пітьми".

Як поет, Грінченко визначається, на думку проф. Білецького, загальною архітектонікою розроблення сюжету та піднесенням у поетичній формі своєї теми.

Два боки українського життя оспівував Грінченко: життя народне, яке було в дійсности, та життя вільне, щасливе, до якого він прагнув підняти сучасне буденне життя. З цього погляду душа поета нагадує нам образ Дон-Кіхота, з якого всі сміялись, але який сміло йшов на всі муки. І образ із баляди „Лісовий цар" Гете, де в душі поета спочиває спостереження реального життя народнього, — то батько з цієї баляди,—і понура картина дійсности перетворюється в чудові картини його мрій і віри в майбутнє щастя,—то син з баляди. Такі головні точки докладу проф. Білецького.

Останній докладчик — проф. В. Сімович присвятив свій доклад розборові праць Б. Грінченка з боку мови. Грінченко не був фаховим фільольогом, що робить свої висновки на основі студій історії мови, розробляє діялектичні явища з погляду наукової фонетики і т. и., але був письменником-практиком, що пристрасно любить засіб для своєї творчости, українське слово. І хоча „Словник Грінченка" вичаляє в наукового погляду хиби, всеж своїю велику вагу має та залишить свій слід в історії нашої фільольогії. Авдиторія гучними оплесками нагородила кожного з цих трьох докладчиків, які дійсно зуміли — кожний в своїй ділянці — яскраво змалювати різносторонню діяльність покійного Б. Грінченка.

Пошта, 14. червня 1925.

Ст. Сірополко.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 12. червень. 1925 р.

Орґанізаційний рух.

Зорганізувались Комітети допомоги „Голодному селу" в Самборі, Долині, Кодомі і Судовій Вишні; на Волині зорганізувались комітети в Ковлі під головуванням пос. Підгірського, Кремянці під головуванням пос. Б. Козубського, Сарнах під головуванням Лящицького, Рафаївці під головуванням Андрусика. В цілому ряді повітів йде жвавий рух по утворенню сільських комітетів; до таких повітів між иншими належать пов. Яворів, Добромиль, Турка.

Відгуки за кордоном.

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу західно-українських земель в Кеміберґу (Німеччина).

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу західно-українських земель в Парижі під головуванням І. Боршака; Комітет заснував свої філії в Відні[ю], Сант Дечіс і Тулюзі. На загальних зборах „Союза українських громадян у Франції" 24. травня внесено при обговоренні справи голоду, таку резолюцію:

„Загальні збори Союзу українських громадян у Франції, заслухавши доклад п. Норика-Данковського про голод на західно-українських землях, шлють разом зі своїми датками своє глибоке співчуття голодному селянству й побажання мужно й твердо видержати чергове нещастя, яке так болюче поглиблює стан неволі західно-українських земель".

В таборі в Йозефові (Чехословаччина) зорганізувався Комітет культурно-гуманітарних і економічних установ табору для допомоги голодному селу. Час від 19. квітня до 19. травня назначено місяцем допомоги голодуючому селу.

В цьому часі влаштовано:

1) Збірку дітей в день „Писанки" дня 19. IV. ц. р.

2) Академію „Українське Село" дня 4. V. ц. р.

3) Опроцентування жителів табору, що мають сталі побори 5 пр.

4) Опроцентування таборових установ.

5) Добровільні датки на листи.

6) Театральну виставу дня 13. V. ц. р.

7) Діточий вечер і національні танці дня 20. V. ц. р.

8) Візвано також всі українські робітничі відділи для переведення подібної акції.

Акція дала за пятиченням вищенаведених 2500 чеських корон, які переслано до Каси Краєвого Комітету.

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу в Скрентон Па (Канада).

Становище в судовім пов. Бірча:

Голод без виїмку в кожному селі. Стан катастрофічний є в двох селах — у Ямні горішній і долішній.

По инших селах є поодинокі голодуючі родини в числі по кільканайцять в селі.

Поля засіяні, сподіваний добрий урожай, але дочекатися нового збору нема при чім.

Платня по дворах просто мінімальна, двори використовують ситуацію, мають робітників за пасовиська, спільну аренду, а оскільки опріч цього ще часом потребують, то платять дуже малу ціну. — Досі władza в тутешнім окрузі в справі допомоги нічого не зробила. Уділяє тільки Банк краєвий позички вексльові, платної в жовтні.

Становище в повіті Турка.

Повіт Турка, як гористий повіт, в часі додатних зборів не продукував ніколи на стільки зерна, щоби вистало на прожиття населення. Минувший рік, в котрім збори задля загальної неурожаю і в турчанськім повіті не дописали, не видав зерна на стільки, щоб і найбогатшим вистало на прожиття і засів. Дещо менша допомога нічого не помогла, бо на цілий повіт, що складається з 74 громад, воєвідство станиславівське для більшої і малої посілости призначило лише 20.000 зол. Населення тому мусить зерно купувати, а найбідніші задля браку заробку не мають способу набути гроші, бо коли в передвоєнним часі було чинних 12 тартаків в повіті і бідніші мали спромогу заробити і в лісі і в тартаках, то нині є чинних тартаків лише 5 і то займають мінімальне число робітників.

Ширіть наш часопис!

З днем 1. червня ц. р. почав виходити журнал

„НОВА ХАТА"

присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства.

Єдиний того роду український журнал.

Передплата до кінця року для краю 8 зол. Для заграниці 2 ам. дол. або їх рівновартість. — Ціна одного числа 1·20 зол.

Адреса Редакції і Адміністрації: **„Нова Хата", Львів, вул. Руська 18/III.** (домівка „Нового Часу"). Телефон 30—13. Конто Почт. Каси Ощадности Краків ч. 405.361.

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Сойм.

1. Український посол Андрій Пащук виголосив на пленумі сойму дня 9. червня ц. р. промову в справі небезпечування під нещасливих випадків.

2. Український посол Якім Войтюк виніс інтерпеляцію до міністра праці та суспільної опіки в своїм імени і товаришів у справі позбавлення даху над головою робітничої родини Закрецьких. Названа родина позбавлена хати жила цілий місяць під мостом.

3. Посол Т. Приступа і тов. внесли теж інтерпеляцію до міністра справедливости в справі голодівки політичних вязнів у білостоцькій тюрмі. Ще 5. червня вибухла у білостоцькій тюрмі голодівка політичних вязнів через невимовно важкі тюремні відносини і як протест проти надужить і переслідувань політичних вязнів тюремною адміністрацією.

4. Український посол Приступа Тимко і тов. поставили інтерпеляцію до міністра справедливости в справі заборони святкування 1-го травня політичним вязням у львівських тюрмах.

5. Посол А. Пащук і тов. до міністра внутрішніх справ у справі незаконного завішення дробильким старостом кооперативи „Єдність" у селі Добрівлянах.

6. Посол А. Пащук і тов. до міністра внутрішніх справ у справі незаконного завішення у своїх функціях відділу професійної спілки робітників деревного промислу у Станиславові.

7. Посол Т. Приступа і товариші ставлять інтерпеляцію до голови ради міністрів і міністра закордонних справ у справі вербування французьким урядом емігрантів із Польщі до французької армії, що воює в Марокку.

Паризький дневник „Ліманіте" приніс відомість, що французький уряд переводить серед емігрантів із Польщі, нещасних робітників та селян, агітацію за заголошуванням та вступом до французької армії, яка воює проти тамошних Ріфкабілів у Марокку. Недавно приніс англійський щоденник „Манчестер Гардіен" докладний текст польсько-французького союзного договору з 19. лютого 1921 р., силою якого обі уряди зобовязуються „порозумівatися у всіх справах закордонної політики, а на випадок війни, оставувати собі взаїмну військову підтримку". З приводи різні насувається отже питання про те, чи французьке вербування до марокканської армії серед емігрантів із Польщі не опирається саме на повищому польсько-французькому договорі. Польський уряд, що є виразником інтересів обшарництва і капіталістів, доміши працюючі маси міст і сіл до руїни, та бажаючи позбутися тих покривджених елементів з краю висилає тисячами селян і робітників на страшні роботи до Франції, та віддає їх на поталу і безоглядний визиск тамошнім капіталістам. І не дівться в той час, коли в Польщі маса багатств та земель, якої опанує в інтересах поміщиків і панів уряд не хоче розділити поміж тих нещасних, що йдуть тисячами у світ за очі. А там їх не тільки використовують, але й намовляють до кровопролиття в імя інтересів французького імперіялізму і капіталу. Інтерпеляції домагаються від уряду виясень.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Амундзен вернувся!

З Ню Йорку звідомляють, що Амундзен вернувся 18. червня вечером на Шпіцберґен.

Перед упадком Пенлеве?

В соц. партії обговорюють справу, чи слід попирати уряд Пенлеве без огляду на фінанс. проект Кайо. Головні предст. партії, як Блюм, Ренодель і Оріоль напирали на соц. фракцію продовжати політику картелю лівиці, але инші соц. депутовані заявили, що не будуть попирати уряду, з причини становища уряду в будж. і марокканській справі. Думають, що 18. VI. на зборах соц. ухвалять внесення проти уряду Пенлеве.

Нім.-польсь. економ. війна.

Німецький уряд повідомив торговців углем, що від I. VII. не буде видавати дозволів на привіз угілля з Польщі. 17. VI. відбулося засідання польського політ. комітету мін. під проводом премієра. Рішили видати заборону привозу деяких товарів до Польщі в скількости, в якій вимагатимуть утрати польського експорту для їх рівноваги. Німецька рада мін. ухвалила 50 мілионів зол. марок міністрові нац. господарки Найгавензові для підмоги того промислу, який потерпить шкоди насл. митової війни з Польщею.

Маневри фльоти ОРСР

В найблизшому часі мають відбутися на Балтійському морі демонстраційні маневри радянської фльоти.

Війна в Мароко.

Пенлеве мав заявити на тайному засіданні IV. комісії палати, що спротив Абд ель Кріма не потривае довго. На півночі Кабилі оконечно побиті Францією. На сході у напрямі Альжиру всі ком. шляхи в руках Франції. Перед невтр. смугою на сторожі Еспанія. Теперішній головнокоманд. франц. війська у Мароко, Ліянтель, уступає. Його наслі. називають: марш. Петена, ген. Вайґана і ген. Гурана. „Попольо д' Італія" містить інтерв'ю свого кореспондента з Абд ель Кріком. Він заявив, що колиб хотів його війська ще нині зайняли би Фез. Уважає себе непобідимим. Кабилі так приготовані до війни, що в разі блькади, вели би її і 3 літа

Біржа.

Львів, 19. червня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18½, канад. дол. 5·00 — 5·00½, чеські кор. 0·15¼ — 0·15½, леї 0·02¼ — 0·02½, франц. франк 0·24½ — 0·26, швайц. фр. 1·00—1·01, анг. фунт, 24·85—25·00.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·50—19·70; 20 марк. 24·70—24·80; 10 руб 26·70—27·80.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Нац і Палац.

Галицька польська преса завзято провадить війну з Варшавою. Варшавяки не тільки люде з „domowem wykształceniem", з російською психікою, але й компетентні ігноранти в кресових справах. Вони зовсім не орієнтуються кого треба нам, меншостям до правдивого щастя і до зміцнення ідеальних відносин з нац. більшістю.

Ніде правди діти, галицькі Поляки мають рацію.

Коли тільки Варшава робила щось на свою руку, ніколи з цього не було пуття. А деколи хоч і було що, то хіба одна компромітація.

Саме про одну з таких компромітацій довелося недавно польські часописи.

Варшава війшла до переконання, щодо повного зближення українського і польського елементу бракує ще тільки невеличкої брошурки. Брошурка ця вияснила би урешті всю велич польської культурної роботи на сході і підштовхнула би українську масу до ще більшої вдячности для своїх добродіїв.

Сам помисл такої брошурки був дуже похвальний, але виконання його було „під пером".

Варшава чула що десь давлять, тільки не знала де. Знала що є у Львові великий приятель ідеї Ягайлонів п. Я., тільки не знала ні його адреси, ні його чесної фізіономії.

Не здаючи про те, вислала до Львова якогось дипльомата, щоби він старався переконати п. Я. про конечність написання

ПЕРША КРАЄВА ФАБРИКА ХЕМІЧНО-КОСМЕТИЧНА

Рік оснування 1875

ІВАН ІГНАТОВИЧ

Львів, Сикстуська 25.

Рік оснування 1875

Жадайте скрізь в Народних Торговлях і Кооперативах наших виробів!

Поручає: **МИЛО ОГІРКОВЕ.**

ІВАН ІГНАТОВИЧ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 25

2163 —7

Жадайте скрізь в Народних Торговлях і Кооперативах наших виробів!

брошурки. Дипльомат відповідно приготовився і взявши зі собою 4000 золотих аргументів рушив у Львів.

Тут він допитався швидко до п. Я. і ще швидше „переконавши" його вернув спокійно назад.

Та яке було здивування „міродатних чинників", коли довідалися, що гроші попали в непокликані руки. Виявилось, що в Городі Льва живе ще другий п. Я., який з ідеєю Ягайлонів не має нічого спільного. До нього саме трафили варшавські „аргументи", але вражіння жадного не зробили.

Після цього Варшава закинула (покищо) думку про еволюдяну брошурку, а галицька польська преса мала нагоду покепкувати собі з варшатної столиці.

Найбільше дісталось Варшаві від „Слова Польского", яке тут виробило собі здавна марку „спеца" в українських справах.

Воно рідко коли забирає голос у тій маловажній квестії, але вже як забере, то сатисфанція прочитати.

Ось недавно образилося воно на двотижневик „Світ", який собі виходить з ілюстраціями і, помимуючи рідкі соціялістичні вихилясі, не має небезпечних тенденцій, крім видавання „Атлянтиди" і придбання пять тисяч передплатників.

Оцей двотижневик помістив ілюстрацію на якій видніло „Слово Польске", вогнішене на стіні в дискретнім закутку.

Таке постановлювання до краю обурило поців від русінських справ і вони бахнули таку відповідь:

„Тижневик (!) „Світ", який виходить у Львові і має большевицьку тенденцію (!), помістив на нас несмачний дотеп. Його знає п. Я (!), який дістав несправедливо 1.000 зол., котрі то гроші були призначені для відомого нашого приятеля того самого назвиска".

Прошу тепер зважити, яка знайомість відносин! „Світ" помішали зі „Світлом", п. Я. з п. Микитюю, а вподавання „Атлянтиди" зі симпатіями до комунізму.

Львів дорікає Варшаві. Варшава Львовові, а тимчасом „wart Pac pałasa".

Galaktion Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за один уступ зі статті п. з. „Успіхи Українок на міжнар. конгресі", за цілу майже статтю п. з. „Довкола таємної справи", за один уступ з малого фейлетону п. з. „Зміна струн", та за заголовок і два місця з новинки про полію з процесією в Перемишлі.

— **Оціночна вартість.** Посол Стронжі у варшавській „Варшавянці" розбиває за поміщицькими інтересами та закликує дідичів до організації, щоби не допустити до переведення земельної реформи. В повелі до земельної реформи м'ж иншим є постанова, що оцінка вартости землі має покочатися з оцінкою, переведеною при зниженні маєткового податку. Ця постанова просто з рівноваги виводить поміщицького оборонця. Він пише: „Оцінка землі на основі маєткового податку зводить ціну на 25—50 прц. передвоєнної вартости". Аж тепер довідуємося, що дідичам дуже дешевенько оцінили їх землю, коли треба було платити податок. Коли ця оцінка має мати вагу при переведенню земельної реформи, то не доводить до скаження дідичів і п. Стронського. Можеб на основі цього признання міністер фінансів п. Вл. Грабські підвисшив маєткові податки від поміщ. землі.

— **Хворівська сенсація.** Дня 16. червня почалася в жіночім приватнім семінарі СС. Василіянок матура. О. Залітач, як директор того семінара, здається для більшої врочистости розаників і позавтьовував всі двері шкільного будинку та виставався в уніформі за поліцію. Жандарми з кріссами „на гостро" ходять довкруги будинку та патролюють по сусідних вулицях. Мається враження, що це не матура, а якась урядова містерія. Чи такі охоронні засоби, підприняті дбайливим педагогом, мають додатню вартість для кандидаток, що й так, зі зрозумілих обставин, є сильно поденервовані, — лишаємо до розвязки цілому українському громадянству.

— **Новий документ толеранції.** Ks. Dymitr Sklepkowicz zamieszkały w Pomorzanach lat 70 żonaty. Przekroczenie § 7. ces. rozp. z 20 IV. 1854 Dup. 96 popełniłose przez nieprzestrzeganie języka urzędowego w sprawach metrykalnych. Winę udowodniono własnem przyznaniem i zbadaniem, iż obwiniony w korespondencjach z władzami państwowemi w sprawach metrykalnych nie posługuje się językiem urzędowym, mimo upomnienia i okólnika starostwa. Obwinionego uznano winnym przekroczenia z rubr. IV. i skazuję się go na podstawie § 11. ces. rozp. z 20 IV. 1854 Dup. 95. na grzywnę w kwocie 50 zł. ewentualnie na karę 5 dni aresztu. Zbarów 5. VI. 1925. Starosta Chmielowski. Udzielam Wiecheb. ks. Dymitrowi Sklepkowiczowi w Pomorzanach do wiadomości z pouczeniem, że przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa przez int. Starostwo w przeciągu dni 3. licząc od dnia następnego po doręczeniu. Starosta Chmielowski. Podajemo to bez niяких komentarів.

— **„Спілка Українських Громадян у Франції"** відбула в Парижі 24. травня загальні збори, на котрих управа здала з'ясування про біжучі справи, про культурну діяльність своїх місцевих комітетів, а також про діяльність „Комітету Допомоги Голодному Селу Західної України" та його збірки на допомогу голодним. Вкінці відчитано листи з різних сторін української території, при чім гнобительське становище викликали новини про тяжке становище Українців під польською та румунською владою. Збори з ентузіязмом приняли вістку про дост. през. Петлюрі до засудженого польським судом українського посла Васильчука, запевняючи, що український народ не забуде цього благородного вчинку. Вкінці збори прийняли резолюцію з повитанням 9-го зїзду рад. України за його становище в справі української людности на Західній Україні.

— **„Справедливий" суд.** Кілька місяців тому студент Корнеліо Кодряна вбив румунського начальника поліції Манаїї у місті Ясах за те, що він став в обороні Жидів, на яких чапали румунські студенти антисеміти. В останніх днях травня відбулася судова розправа проти вбійників у Турні-Северині. Прачий заступник вдови вбитого префекта Манаїю, адвокат Костофору, мусів перед покінченням розправи втекти з міста, бо антисеміти студенти грозили йому вбивством. На розправі не тільки оборонець вбійника, але й прокуратор змалював учинок обвинуваченого великим актом національного геройства. Наслідком такої постави прокуратора та наслідком неуважного в культурному світі терору румунських студентів-антисемітів на суд, обвинуваченого звільнено від вини та кари, а публика вся антисемітська у своїм складі зробила вбійникові величезну овацію та винесла його на руках зі салі розправ. Видно, що в Румунії все можна досягти або терором безвідповідальних молокососів або хабарництвом. Той процес це унікат у XX. столітю.

— **Цінний рукопис із XV. ст.** До ленінградської державної бібліотеки доставлено невідомий перський рукопис. Згідно з означенням академіка Мара рукопис походить з 15-ого століття та містить казки з „Тисячі одної ночі". Рукопис являється рідким унікатом перської старовини.

— **Ucrainica.** Півурядовий орган Берліна „Прагер Прессе" приносить у 166 ч. з 17. червня у відділі „Спаніше Рундшав" під заголовком „Україне" цілу низку інформацій про українські наукові видання в Празі, про виставку мистецько-промислових українських виробів у Харкові та про національні меншости на радянській Україні та їхні права.

— **Ціна книжки.** На днях вийшла з друку „Книга Псальмів" у перекладі свящ. д-ра Ярослава Левицького. Книжка видана на гарному папері формату шісайцятки на 150 сторінок друку. Переклад зроблений гарною мовою і до кожного псальму додано короткі пояснення історичного характеру. Ціна книжки невелика, бо виносить заледви 2·50 зол.

— **Смерть визначного французького письменника.** В Парижі вмер недавно знаний поет і повістяр Пер Люї (Louys). Свою письменницьку діяльність розпочав покійний з поезій. З початку видав невеличку збірку поезій під заг. „Astarte", потім „Пісні Білітіс", якими здобув собі славу. Опісля перейшов до повістей: „Жінка й пацяк", „Пригоди короля Посоль", „Афродита" і новель: „Sanguines" і „Сумерк німф", любуючися в сюжетах із стародавньої історії. Люї відзначався великим талентом і був незвичайним майстром слова та стилю. Особливою славою тішиться його повість „Афродита" перекладена майже на всі культурні мови.

— **Промоція на доктора прав Володимира Пика** відбулася дня 12. п. м. на чеським університеті в Празі. 2193 1-1

Хто раз сметанкової „Бранки"
закоштує,
тому й дарована инша не
смакує.

З судової салі.

Справа о. крилошанина Л. Куницького.

Д-р М. Крижанівський адвокат-москвофіл у Львові уважав за вказане залізвати з кінцем 1924 р. о. Леонтія Куницького перед повітовий суд карний С. III. у Львові за обиду чести. Після карного донесення о. Л. Куницький мав буцімто обидити д-ра Крижанівського в часі виповнювання одної судової чинности проти о. Куницького словами, які критикували поступування д-ра Крижанівського як адвоката і громадянина. Покликані перед обличчя свідки не стверділи вини о. Куницького, якого старався обтяжити тільки один зі свідків А. Яськів управитель друкарні у Львові. Перший суддя ще в лютім п. р. увільнив обвинуваченого від обвинувачення за проступок обиди чести. Дня 17. червня п. р. відбулася апеляційна розправа перед окружним карним судом у Львові, який затвердив увільнюючий о. Куницького присуд І. інстанції і наложив на д-ра М. Крижанівського кошта карного поступування.

* * *

Відгомін українсько-польської війни.

Передучора почалася у львівському карному суді розправа перед трибуналом суддів присяжних проти Герасима Іванычука, бувшого українського жовніра за участь у збунті з кінцем листопада або з початком грудня 1918 р. чотирьох соціальських Полякін. За цю справу свого часу ще в 1921 р. засудив львівський суд на 15 літ тюрми Данила Ткачука, що тепер у тюрмі а також Стефана Ковальчука і Грицька Кочабрука. Щойно пізнійше обвинувачила прокуратура ще в тій самій справі Т. Іванычука, Ів. Баласа, Йос. Калиновського та Ів. Гоя, яких трибунал звільнив. В тій самій справі звільнив трибунал свого часу і Грицяя Кіятковського а також припинено слідство проти М. Грицая. Герасима Іванычука судять на основі листу небіщика Ткачука до нього, в якому його обвинувачував за збийство. Нині Ткачук помер і ніяких показів на участь обвинуваченого в тому збийстві крім названого листа. Розправу веде рад. Авґельські, обвинувачує прок. Паклїковські, боронить адв. д-р Лев Ганкевич.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:

у суботу 20.	„	Кросно.
у неділю 21.	„	Сянік.
у понеділок 22.	„	Сянік. 2150 3—7
у вівторок 23.	„	Ліско.
у середу 24.	„	Ліско.
Четвер 25.	„	Устрики.

Т-во „Студентська Громада" у Львові улаштовує в суботу дня 20 червня 1925 в салі при вул. Осолїньских ч. 10 (давний „Уль") Святочний Вечір в честь Івана Франка. Початок в год. 7-ій вечером. Вступ за добровільними датками. 2188 2—2

Конкурс на посаду учительки при школі вправ жіночої учительської семінарії УПТва в Самборі з правом приналежности. Подання вносити до Управи цеї школи найдальше до кінця червня пр. долучивши свідоцтво зрілости, патент на вчительку виділових або хоч народних шкіл, метрику, доказ приналежности з фотографією і свідоцтво моральности. 2183 2—3

В приватних гімназіях УПТва потрібні учительські сили до навчання польської мови, математики й фізики, природи, географії, історії як також класичні і модерні фільольоги. Рефлектанти насильки вже мають признане право навчання зглядноповну підставу до него, зголосяться до 15. липня пр. особисто або письменно до Головної Управи УПТва у Львові, Ринок ч. 10(II. п. 2183a) 2—3

З музичного т-ва ім. М. Лисенка у Львові. Річний попис членів висш. музичного Інституту ім. М. Лисенка (середні і висші роки) відбудеться в пятницю 19. VI. в год. 7. вечером в великій салі муз. т-ва. Вступ вільний. 1—1

Дрібні оголошення.

ВСІ лічничі ростини наведені в підручнику Т. Панча купуємо і в цьому році в кожній скількости, навіть цілими вагонами посилками. Підручник можна купити у нас або в книгарнях. „Товаромін", Львів, вул. Зіморовича ч. 20. або Підвале ч. 9. 2170 3—4

УЧЕНИЦЯ учит. семінарії з укінченим IV. р. науки, з добрим поступом науки, вправлена інструкторка, якої родина дуже потерпіла в почіях останніх змагань, пошукує на час ферій лекції. Зголошення з умовинами просить подавати на адресу: Адміністрація „Діла" під „Інструкторка". 3—3

ВПРАВНИЙ інструктор шукає заняття на час ферій. Уділяє лекцій з низших кл. гімн. і семінарії. Зорганізує також хор. Мих. Кисіль, Гільче к. Белза 2187 2-2

ПРИЙМУ панночки на вакації в гори. Відомість у дозорця, Чарнецького 26. 2190 1—2

ПАННА з укінченим семінаром, без матури, найбільше місце в інтелігентній родині до 7-літньої дитини, найлаше на селі. Письменні умови до Адміністрації під „Семінаристка". 2191 1—1

ЗГУБЛЕНУ військову книжку на імя Дикий Евгенія, род. 1898, п. в Комарні, випану через ПКУ у Городку Ягайлонським, уневажнюється. 2196 1—1

ПОМЕШКАННЯ з харчем на час ферій у здоровій гірській околиці для панів кавалерів або бездітних вдівців. Зголошення: Уряд парох., Тисовиця п. Стрілки. 2192 1—1

ХТО знав би що про смерть бувшого посла до австр. парляменту Михайла Петрицького, що в 1919 р. був на В. Україні з УГА а відтак попав в большевицький полон та перебував 1921 р. в Харкові, буде ласкавий повідомити Ангелину Петрицьку в Копичинцях. 2195 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

2197 1—3

Хто хоче довго жити
Мусить КАВУ ГАГ пити
Без кофеїни, загально знана
До набуття у ВУНДЕРМАНА
Під числом девятнайцять в Рынку
А мелеться на звичайнім машинку.

Мимо підвишки цла і податків

продає свої товари **по давних ще цінах**

„НЕРПА"

Спеціяльний магазин шкіряних виробів і приладів до подорожі

Львів, Легіонів 17.

2173 2—5

RAST & GASSERA

МАШИНА ДО ШИТТЯ

є найліпша

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД

у ЛЬВОВІ

вул. ГОРОДЕЦЬКА 53.

2065 4—5

До П. Т. Адвокатів!

Хто з молодих українських адвокатів бажав би отворити канцелярію у повітовім місті, зводить звернутися листовно до Союза Українських Адвокатів у Львові, вул. Руська ч. 20. — Є два місця і в обидвох виглядн для адвоката добрі. 2168 2—2

В-во „Літопису української революції" О. Доценка отсим просить пп. докторів і преп. панотців, котрим була висслана 4 книжка або 1) вирівнати рахунок, або 2) повернути книжку по первовисі. Кошти пересилки будуть звернені. В противному разі, книжки будемо вважати загинувшими, а зіморуваних отце наше 2194 прохання вишлемо поменно. 1—1

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 135 (10.518). Львів, неділя 21, червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шт. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Ювилей чи поминки?

У певнимовно важких часах приходиться нам святкувати наші великі почини, масові здвиги. Радість чергується зі смутком, гордість з почуттям ніяковости, коли згадаємо колишній розмах, масовий рух і порівняємо його з нинішнім розбиттям і приниженням. Це змішане почування проймає нас особливо різко, специфічно діймаво, коли приходять роковини якоїсь важливішої події.

Цього року минає якраз 25 літ від хвилі, коли невтомний, невгомонний пів-політик, пів-фантаст, поет в суспільних справах і суспільник в сфері поезії, людина вибухової енергії і мусуючого темпераменту, пізнійший „Січовий батько" д-р Кирило Трильовський заснував в р. 1900 першу „Січ", гімнастично-пожарниче товариство в селі Завалю, снятинського повіту. Ця перша „Січ" в покутському селі, в малій закутині стала розсадником могутнього, — ми сказалиб навіть через антитезу „пошестного" — січового руху в цілій Сх. Галичині і Буковині.

І сьогодня, коли приходиться нам святкувати цей великий почин, втілення цеї щасливої думки, чергується у нас змішане почування. Чи ювилей це, — чи поминки? Чи маємо величати цю хвилю, гордитися й чванитися тим рухом, чи може контемпляційно і зі смутком згадувати — яко щось, що було гарне і величне, але минуло, і сьогодня вже є тільки блідим спомином?

Без сумніву, січовий рух, січова організація — це один з великих етапів нашого народнього руху. Коли кинемо оком на той рух, на західно-українській національній території — то можемо в ньому розріжнити декілька етапів. Перший з них є соціяльного характеру — внесення панщини, — повів „весни народів", народини конституційних свобод. Другий етап — це доба народницької діяльности Ів. Наумовича, освідомлювання щодо використовування конституційних свобід, намагання визволитися зпід супрематії двора і коршми, шукання річища для народнього руху. Третій етап — впливи Драгоманова, зміцнення освітнього руху, звернення уваги на організовану економічну, політичну й культурну еманципацію. Це доба масових селянських віч, „народніх спілок", крамниць, шпихлірів, зріст свідомого суспільного радикалізму. Четвертий етап — це виповнювання всіх розгалужень народнього життя; розмах освітнього руху, організована боротьба на полі політичному (за рівне й загальне право голосування й вибори, зріст партійного життя), культурному (жива діяльність наукових і освітних установ, боротьба за український університет, будівництво українського шкільництва, поширення в найдальші закутини просвітних організацій) й економічному (зріст кредитових, фінансових і асекураційних установ, ставання й поширення хліборобської організації, початки професійного руху). Пятий етап — це спроба синтезу народнього руху, активно спроба завершити його у власній національно-політичній організації, це спроби вдійснити ідеал українського народу.

Та несприятливі умовини перервали цей етап, перепинили його льогічну кристалізацію і покоління, що вже переступило було зі зброєю в руках поріг зачарованого „святая святих", підготовшилуч і повернули знову до полереднього періоду, заваливши на нас тягар невдачі.

Одним з розгалужень того четвертого (по побіжному означению) етапу був якраз могутній січово-сокільський рух. Ще в первопочинах цього руху йшла жива дискусія про назву гімнастично-пожарничих організацій. Коли у Львові засновано „Сокіл", коли п. Лаврівський опрацьовував перші статути українського гімнастичного товариства, поруч инших виринула теж назва „Січ". Та творці цеї організації з ріжних причин пішли за Чехами і Поляками й прийняли назву „Сокіл". Прихильником і пропагатором рідної, овіяної традицією назви „Січ" був К. Трильовський ще як студент університету. Та довго треба було ждати, заки свою думку перевів в життя її пропагатор.

Тов. „Сокіл", творене згоди, поширилося тільки серед інтелігенції по містах; село ця організація зачепила слабо. Гімнастично-пожарничі організації розвинулися аж після заснування першої „Січи" у Завалю. Подиву гідна енергія й творча рухливість д-ра К. Трильовського, який в одній руці цупко придержував скипетр політичного радикального руху, а в другій булаву січової організації, довела до того, що вже в 1901 р. відбувся перший січовий здвиг в Коломиї. Це була велика сенсація, цікава невидальщина, коли містом їхали на конях „козаки". стрункі Гуцули під проводом Юри Соломійчука-Юзейчука з Жаба.

З того часу кристалізуються два центри народнього гімнастичного руху. Львів (сокільського) і Коломия (січового). З того часу повстає благородне суперництво між цими осередками, йде жива, кипуча організаційна акція на селах. Широко розвинена сітка „Січей" і „Соколів" покриває всю українську національну територію під Австрією. Та назва „Січ" була на селі популярнійша від назви „Сокіл". Тому львівська гімнастично-пожарнича централя задержує назву „Сокіл" тільки для міст, а на селах засновує на статутах „Сокола" товариства „Січ".

На чолі обох центрів стояли дві ясно-очеркнені індивідуальности: проф. Іван Боберський, — personifikac'я солідности, акуратности, систематичности—і д-р Кирило Трильовський, якого темперамент і бравурна енергія доказували чудес. Цікаво, що коли в політиці д-ра К. Трильовського можна було добачувати деяку зигзаковатість, хитість, то у будівництві вирощеної ним січової організації він був незломно послідовний.

Очевидно, не обійшлося без переслідування українського січового руху, як кожного організаційного українського руху взагалі. Та це не тільки не припиняло його розросту, але ще підсичувало. Майже рік-річні здвиги в Коломиї й Снятині свідчили про те, що той рух прийнявся між широкими масами.

Перед війною загально вважалося, що сокільська організація оставала під впливами національних демократів, а січова під впливами радикалів. Формально справді так і було, та в суті річи це не відповідало дійсности. Січово-сокільська організація була самостійною, непартійною організацією. Всеж таки, як вже згадано, між обома організаціями відбувалося благородне суперництво. З хвилею створення „Січового Союзу" і перенесення його до Львова, з моментом охоплення всього краю січово-сокільською організацією, прийшла черга на синтезу січово-сокільського руху. І до тієї синтези фактично йшло, може непомітно, може й мимо волі деяких керманичів обох відгалужень того самого руху, силою обставин і силою природного розвитку. Великий січово-сокільський здвиг в Стрию в 1909 р. (в часі господарської виставки), а опісля такий-же загально відомий грандіозний здвиг у Львові 1914 р. — був проявом звернення цеї організації в одно спільне й суцільне русло.

Виступ Січовиків і Соколів у Львові 1914 р. був останнім величавим і всенароднім мирним виступом. Опісля прийшла війна, в якій Січовикам і Соколам прийшлося виступити зі зброєю в руках, несучи на своїх багнетах великий ідеал українсково народу.

Минає 25 літ від заснування першої „Січи". Це свято, яке в инших умовинах булоб загальним всенародним святом, нині є хіба спомином про той рух, що єднав в одну збиту, організовану, суцільну й дисциплінованну громаду десятки тисяч української молоді, селян, робітників й інтелігенції.

Ювилей чи поминки? — приходиться нам питатися. Думаємо, що обходячи ювилеї, треба пильно дбати, щоби він не перемінився в поминки, себто святкуючи заснування першої „Січи" треба доложити всіх сил для відродження, поширення й поглиблення січової організації. Нехай же ювилейний рік буде роком віднови січового руху. Нехай під січовими прапорами обєднається вся молодь. Нехай виробляє й обєднює свою фізичну силу, нехай в організованому гурті вчиться солідарности, поглиблює громадянського духа, нехай боронить своїх від пожежі, своєї душі від деморалізації, нехай стає в одну організовану громаду.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Шляхами безправства.

Промова сенатора Кашпинського, виголошена в сенаті 11. червня ц. р. підчас загальної дискусії над будженетом на 1925 рік

(Доконченнє.)

Українські кооперативи, що давнійше світло розвивалися, не можуть тепер стати на ноги, бо на них кривим оком дивиться адміністрація і поліція. Кооперативних діячів, а навіть членів кооператив називають большевиками. Українських кооператив не тільки не підпирає держава, але навпаки старається всіми силами парачіжувати їхню діяльність. Про якінебудь кредити для них із державних фондів і згадувати не приходиться.

Про правдиве самоврядування, яке почало стабілізуватися на Волині перед війною, та видало прегарні результати перед 1919 р., Волинь починає поволі забувати, завдяки теперішним практикам польського самоврядування.

Про відбудову селянського господарства, зруйнованого в часі війни, можна сказати хіба те, що для неї не зроблено нічого, а тимчасом панове дають значні грошеві суми на урядові будинки, на їх відбудову та поправу. Все те могло би підождати, а нарід тимчасом просто вмирає з голоду та холоду по землянках та окопах. На „кресах" процвітає провокація. Довірочні доноси, ніким належно не провірені, стають часто підставою засудів для доразових судів І. інстанції. А арештування трівають без перерви, тисячі селян відривають насильно від праці, а їх господарства за той час нидіють.

І що з того, що опісля більшу частину тих масово арештованих звільняється або без суду, або судами першої чи другої інстанції? За малими виїмками знущання над арештованими, побої та тортури, що виявляються на судових розправах, остають без ніякої кари.

В релігійних справах положення теж без зміни. І надалі сотні православних церков стоять замкненими, а парохіяне моляться під замкненими та опечатаними церковними дверми. Всупереч канонам православної церкви влада вмішується у внутрішнє життя церкви. Українські школи, в яких нема ні одного католика, заставляють святкувати латинські свята. Натомість жидівські школи в кожну неділю і в часі усіх католицьких свят відбувають без ніяких перешкод навчання. Церковні землі без згоди православного духовенства, всупереч 4 арт. І. розділу закону про виборчу реформу, забирає адміністративна влада вже тепер для держави, як наприклад у Володимирі Волинському.

Справа земельної реформи для українського та білоруського насе

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 434/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 130 (10.451) z dnia 15.VI. 1925. w artykułach następujących w ustępie, a to: „Koncesji" zawiera znamiona występku z art. V. ust. z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 63 i zbrodni z § 65 n) u. k. i występku z § 300 ok. ustaw dokonaną 16. czerwca 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zatwierdza zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 17. czerwca 1925 r.
Hawel.

ження як давнійше так і тепер виявляється виключно в осадництві та кольонізації, та має тенденцію пальшого позбавлювання місцевого населення землі як одинокого варстату праці. Українське та білоруське населення повикидано під віжними поворами з усіх державних та самоврядних установ. Не буду казати панам про те, що добра політика у нутрі держави дає добру закордонну політику, а ця остання часто дає так дуже побажаний кредит для держави. Не буду повторювати наших домагань, бо про те вже так багато сказачо з отої трибуни, що всім вам воно аж надто добре відоме, а зрештою все те так ясно випливає із конституційних постанов та з міжнародніх трактатів, обовязуючих Польщу, що й з тої причини казати про це пишній раз мені не приходиться. Скажу тільки, що цілий світ пильно приглядається до тої господарки, яка йде в Польщі. Ліга Націй щораз краще орієнтується в справах національних меншостей, не зважаючи на зручну акцію міністра Скшиньского та його ще зручнійші крутійства. Про це переконує мене обговорювана недавно у Лізі Націй справа положення Поляків на Ковенській Литві. Отже покличуся на статтю в „Курєрі поранним" з 11. червня „Справа Поляків на Литві у Лізі Народів"! З тої статті бачимо, що Ліга Націй дуже зацікавилася положенням національних меншостей, бо до тої міри, що Чемберлен аж здивувався, що польські посли, які вдалися до Ліги Націй зі зажаленням на гнет Литовців у відношенню до тамошних Поляків, були потягнені Литвою до карно-судової відповідальности. Чемберлен сказав, що національні меншости мають повне право жалуватися на надужиття перед Лігою Націй.

Виконання буджету на 1925 рік вимагає від українського та білоруського населення ще більше податкових тягарів як це було в 1924 році. Той нарід давав і податок і жовнірів, хоч його цілковито зруйнували.

Предложений буджет опирається не так на торговлі та промислі як радше на сподіваному врожаєві, на який звернені очі не тільки президента міністрів і одночасно міністра скарбу Вол. Грабского, але й инших.

Пурус

паста до взуття робить його непромокальним

Коли отже український та білоруський селянин покликаний вами до того, щоби напружувати а навіть перетягати всі свої платничі сили, то вашим обовязком як керманичів внутрішньої політики є дати тим народам все те, що їм правно належиться.

Свідомі того, що наш голос буде тепер і надалі голосом „вопіючого во пустині", в чому нас переконує та впевнює ще й опінія Тугута, який будучи покликаним до заведення ладу та порядку на „кресах", по піврічних зусиллях умив руки, бо не виборов навіть одної посади нотаря для представника українського населення та уступив — ми будемо голосувати проти прийняття буджету.

„Дрібничка".

(Від власного кореспондента.)

Варшава 18. червня 1925.

Переглядаючи орган української парляментарної репрезентації „Наше Життя", бачу що й досі ще не затихло остаточно те обурення, що викликав в українськім суспільстві ославлений російський педагогічний зїзд. У ріжних місцях Волині й Холмщини громадські збори складають резолюції протесту проти постанов того зїзду та надсилають їх до друку. Кілька постанов, що ухвалені на провінції, попали і до рук вашого кореспондента.

Я не збіраюся тут їх викладати, бо це забралоб занадто багацько місця, але дозволю собі розповісти одну, на перший погляд, дрібничку, яка яскраво характеризує розгубленість та злобність, що охопили Росіян у звязку з протестами Українців. Перш за все вони згадують ту промову, з якою виступив на врочистім відкриттю зїзду п. О. Саліковський, що ніби передбачав, куди саме скерує зїзд свою працю і перестерігав Росіян перед хибним та шкідливим напрямом. Російські проводирі намагаються тепер — хочаб задним, як мовиться числом — дискредитувати Ту промову, і вже цими днями, як ми довідалися, п. Саліковському довелося реагувати на ці спроби листом до голови новоутвореної російської „Демократичної групи" п. Бутенка.

Навожу цього листа п. Саліковського в цілости.

„Вельмишановний Петре Ерастовичу! В. М. Заїкин, з яким я оце стрінувся, розповів мені цікаву анекдотичну історію, а саме — Ваше оповідання про те, як Ви в день відкриття російського педагогічного зїзду підійшли до мене після моєї привітальної промови і запитали, чи я говорив як представник української еміґрації, чи в імени польських громадян української національности. „На запитання, заявили Ви, дуже збентежено Саліковського, він завагався і відповісти нічого не міг". Ви із цього зробили дуже сумні для мене висновки.

Дозвольте, шановний Петре Ерастовичу, внести поважну поправку до вашого оповідання. Справа, само собою, полягає не в тім, що ваша наївна казуістика, коли б я дійсно стрінувся з нею, менш за все могла б мене збентежити або утруднити належну відповідь Вам. Справа в иншому. Ви добре знаєте, що нічого подібного до вашого оповідання не було і що після моєї маленької промови 22. III. і до сьогоднішнього дня я з Вами не бачився і ні про що не балакав, — иншими словами, що все ваше оповідання п. Заїкинові про те, якого жорстокого сорому Ви мені завдали, уявляє собою вашу власну вигадку".

Нема сумніву, що це свідчить про жваву фантазію та легкість думок п. голови російської „Демократичної групи" і председателя „Російського попечительного комітету", але навряд чи може це свідчити про ті прикмети, які більш відповідалиб таким почесним посадам.

Я вважаю потрібним зазначити цей факт, як дуже характеристичний, хоч може й маленький доказ того, що в боротьбі з українським quasi-шовінізмом російські шовіністи, навіть ті, що будючаться своїм демократизмом, не перебирають засобів.

Щоби визволити вас від спроби доводити й далі те, що не істнувало, я вважаю незайвим довести до вашого відома, що окрім мене на відкритті зїзду був присутнім, ще один член Українського Центрального Комітету, який чув мою промову і потім разом зі мною залишив збори".

Ну, скажіть по щирости: хібаж це не анекдот? Голова політичної партії поводиться як учень підготовчої кляси, що дістав погану нотату і бажаючи затушувати справу заявляє, що в учителя було зіпсоване перо.

А тимчасом може й не зайвим буде вказати панам з московського табору, що кожний Українець перш за все є Українцем, членом своєї нації. Емігрант він чи не емігрант, „обиватель" чи не „обиватель" — він має свій національний ідеал і не тільки може, але й повинен реагувати на кожний замах, на кожну спробу денаціоналізації, а значиться і обмосковлення свого народу.

Здається, що це є річ проста і зрозуміти її дуже легко.

О. П—ський.

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 12. червень 1925 р.

На Самбірщині.

З Самбірщини подають: В нашій стороні голод. В селі Черхаві вимирають діти й молодь на шкарлятину та на дифтерію. В Черхаві 150 загород — 50 голодує від початку квітня ц. р. Досі вмерло 22. В Лукавиці 60 загород 15 голодує — вмерло 3. — Пошесть не вгасає. — Ратунку ні звідки.

Становище в повіті Надвірна.

З повіту Надвірна подають: До великої гірської громади Зелена, повіт Надвірна, належить кілька присілків, а між ними найбідніший Фентерялі, що числить около 500 душ. Мешканці не переважно лісові заробники. Може половина з них має також одну або дві коровини і по кілька овець, деякі держать навіть по одному, а то й по парі коней. Минулий рік, який в деяких околицях на долах не дописав зовсім, здавалося був для нас щедрим, тому що було досить трави і сіна. Хліб змушені ми і так все купувати. Тимчасом сталося не так, як ми надіялися. Від літа почавши була в повіті зараза на худобу, а через те і ярмарки майже цілий рік були замкнені. Худоби і овець випасених в літі на полонинах, не можна було продати. Треба було держати через зиму. Нація на заробки в лісах завела. З браку снігу не можна було звести також сіна з гір і населення було змушене

Блянка Баранова.

Пробудження

національно - державної думки на Прикарпатській Україні.

Коли в 1919 р. рішалася в Парижі доля цілої низки народів, рішилася там тоді також доля українського Прикарпаття.

Прикарпатська Україна, яку заселює около 500.000 Українців, з причини свого важливого економічного і стратегічного положення між Мадярщиною, Румунією, Польщею і Чехословаччиною, грає нині у взаєминах цих держав визначну ролю і тому заслугує на більшу, як досі, увагу і зацікавлення. Наша колишня байдужість і недостача зацікавлення вийшла на шкоду місцевого українського населення.

Чехословацька республика завдяки своїй рухливій і живій пропаганді та невпинним заходам у держав антанти одержала рішенням мирової конференції в Парижі та договором в Сан-Жермен 10. вересня 1919 р. прилучення до неї Прикарпатської України. Союзні держави з огляду на вагу положення цієї країни признали її навіть автономною країною і вислали туди французького генерала як генерального адміністратора.

Здавалось би, що це сталося по думці і волі місцевого українського населення, принайменше у таку форму рбирає чеська дипльоматія акт прилучення Прикарпатської України до чехословацької республики. Та так воно не було. Приглянемося деяким історичним фактам*), які висвітлять нам тогочасне політичне і суспільно-національне положення прикарпатських Українців.

Широкі маси селянства і робітництва Прикарпатської України, які сотками літ стогнали під ярмом мадярської влади, що уживала всіх способів для їх змадяризування, не затратили свого національного почування і по розвалі австро-угорської монархії з усіх сил зачвлялй свою волю визволитися з під чужої влади і злучитися в одно зі своїми українськими братами по той бік Карпат, які якраз скидали ярмо неволі і будували власну державу. Революційний визвольний рух огорнув усі закутини українського Прикарпаття, розбудив усі дрімучі національно - державницькі змагання нашого народу. Нарід зірвався до діла та не було кому його повести. Не було тоді (в кінцем 1918 і в першій половині 1919 р.) кому повести за собою незорганізовані маси, які бажали скинути зі себе ярмо чужої влади. Не було інтеліґенції, не було ідейних провідників.

Тамощня українська інтеліґенція, урядовці, учителі, священики, майже зовсім змадяризовані, стидалися свойого українського походження, служили сліпо мадярській владі, не маючи ніяких звязків з „простим" народом. А хоч деякі з них на власну руку грали ролю репрезентантів українського народу, то робили це для заспокоєння власної амбіції та своїх власних інтересів. Ці самі люде, які сліпо служили мадярській владі, перейшли опісля на услуги чехословацької дипльоматії. Тож не дивниця, що так легко пойшло чехословацькій владі перевести прилучення Прикарпаття до чехословацької республики.

До перевеження цього діла послужили чесько-словацькій владі отсі факти:

1) Протокол постанов „Американської Народньої Ради Русинів" у Скрентоні з 12. XI. 1918 р., 2) протокол ухвал „Пряшівської Народньої Ради" з 7. I. 1919 р., 3) меморандум „Народньої Ради" в Свалаві з 16. XII. 1918, 4) протокол ухвал „Центральної Руської Народньої Ради" в Ужгороді з 8. V. 1919, 5) договір мирової конференції в Сан-Жермен і 6) конституційний закон чехослов. республики, що спирається на договорі в Сан-Жермен.

З перших чотирьох точок виходило би, що українське населення Прикарпаття дало свою згоду на злуку з Чехословаччиною і що аж на основі цього слідувало рішення мирової конференції. На скільки це не згідне з фактичним станом — постараємося висвітлити на основі історичних даних.

Перша думка визволення Прикарпатської України з під мадярської влади вродилася серед американської української еміґрації Прикарпаття. (Д-р Жаткович подає число їх на 500.000). В тій ціли вибрана ними „Народна Рада Русинів" під проводом д-ра Жатковича на зборах 23. VII. 1918 р. ухвалила резолюцію повної незалежности Прикарпатської України; а колиб це було неможливе — тоді — мають злучитися зі своїми галицькими і буковинськими братами, а якщо і це булоб неможливе, — тоді мають одержати автономію. — Жаткович улягав впливам чехословацьких емісарів і самого таки Масарика, які докладали всіх зусиль, щоби Прикарпатську Україну прилучити до Чехословаччини.

Дня 25. X. 1918 р. явилася під проводом Жатковича українська делегація у Філядельфії, у проф. Томи Масарика, тодішнього представника ЧСР., а нинішнього й президента. Цей запевнив, що коли Українці рішать прилучитися до ЧСР., — будуть творити „вповні автономний стейт". Рада дала тож почин до свого роду плебісциту, який не обійшовся без впливу і агітації чеських організацій і випав на користь Чехів, бо на 1113 голосів 732 заявилося за Чехословаччиною. Цілий цей плебісцит, як висловлюється сам д-р Жаткович (пізнійший губернатор Прикарпаття) був лише формальністю. Розуміється, що про рішення Ради і вислід плебісциту чеське посольство негайно повідомило мирову конференцію в Парижі.

(Докінчення буде.)

*) (Остроског, Державні змагання Прикарпатської України. Відень 1924).

Хто їде до Риму?

Заїздіть до Українського Пансіону Corso d' Italia 6. Літні ціни повний пансіон від 30 лірів денно.

продавати худобу потайки за безцінь. Жито у нас з браку снігу вимерзло. До нового хліба ще далеко, а у нас перед Зеленими Святами, на самі свята і тепер по святах паде сніг, або дощ із снігом або градом. Хто має здорові ноги, йде на долю або за роботою або за прошеним хлібом. Дівчять кілька родин не має абсолютно що в рот вложити, инші щасливі, що мають трохи бобу або бараболі. Хто має що, то продає вже послідню коровину або овечку, розуміється за півдармо, бо тих, що продають, є на торзі багато, а купувати нема кому. Півнага або таки й зовсім гола дітвора ходить по полях і збирає всяку хопту чи бурян, який відтак несе домів варити, або споживає ту хопту в сирому стані. Старші ще стидаються робити те саме публично і виполюють все про людське око, а щойно вдома сортують до їдження. Кілька родин вже навіть хати не опускає із обезсилення, а тільки лежачи вичікує якогось чуда божого або людського милосердя або голодової смерти.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вина громад, які внесли шкільні деклярації в домаганням української мови навчання:

Повіт Яворів:

1. Бердихів 41 батьків за 53 дітей, 2. Будзинь 42 бат. за 46 діт., 3. Буромир 46 бат. за 60 діт., 4. Бунів 57 бат. за 89 діт., 5. Великі Очі 16 бат. за 28 діт., 6. Вербівчик 201 бат. за 283 діт., 7. Віжомля 70 бат. за 92 д т., 8. Вільха росішська 33 бат. 51 діт., 9. Вовча гора 22 бат. за 28 діт., 10. Воля змієвська 44 бат. 65 діт., 11. Вони гнійницька 32 бат. за 40 діт., 12. Гнійниці 78 бат. за 116 діт., 13. Грушів 54 бат. за 81 діт., 14. Грушевичі 57 бат. за 82 діт., 15. Гуки 9 бат. за 9 діт., 16. Прогомишль 98 бат. за 147 діт., 17. Загайв 112 бат. за 134 діт., 18. Залуже 136 бат. за 204 діт., 19. Змієнська 48 бат. за 70 діт., 20. Іванки 42 бат. за 61 дек. 21. Клоничі 38 бат. за 43 діт., 22. Кобильниця волоська 111 бат. за 144 д't, 23. Кобильниця руська 78 бат. за 88 діт., 24. Кожанівка 29 бат. за 36 діт., 25. Краковець 44 бат. за 53 діт., 26. Купники 72 бат. за 92 діт., 27. Любині 164 бат. за 212 діт., 28. Пяшки 50 бат. за 63 діт., 29. Липина 36 бат. за 52 діт., 30. Мельники 31 бат. за 50 діт., 31. Мячин 66 бат. за 109 діт., 32. Молошковичі 71 бат. за 88 діт., 33. Моренні 59 бат. за 76 діт., 34. Мужиловичі 55 бат. за 109 діт., 35. Нагачів 147 бат. за 181 діт., 36. Новосілки 50 бат. за 74 діт., 37. Передмірє 43 бат. за 58 д't., 38. Підлуби 33 бат. за 45 діт., 39. Поруденко 34 бат. за 49 діт., 40. Поруби 51 бат. за 73 діт., 41. Порудно 53 бат. за 69 діт., 42. Прилбичі 64 бат. 91 діт., 43. Рогізно 141 бат. за 192 діт., 44. Серни 33 бат. за 46 діт., 45. Свидниця 43 бат. за 60 діт., 46. Селиська 65 бат. за 98 діт. 47. Семибівка 45 бат. за 58 діт., 49. Стависька 81 бат. за 96 діт., 50. Старицька Воля 41 бат. за 59 діт., 51. Тростянець 50 бат. за 63 діт., 52. Тучапи 68 бат. за 93 діт., 54. Хотинець 123 бат. за 170 діт., 54. Штуди 37 за 51 діт., 55. Чапляки 17 бат. 23 діт., 56. Черниляна 118 бат. за 157 діт., 57. Черчик 62 бат. за 82 діт., 58. Чолині 43 бат. за 51 діт., 59. Шкло 87 бат. за 103 діт., 60. Щеплоти 36 бат. за 53 діт., 61. Яжів новий 41 бат. за 50 діт., 62. Яжів старий 53 бат. за 76 діт., 63. Яворів—Наконечне І. 44 бат. за 61 д.т., 64. Яворів—Наконечне ІІ. 31 бат. за 41 діт., 65. Яворів 149 бат. за 252 діт.

На 70 громад яворівського повіту внесло 65 громад і місцевостей — 4.078 деклярацій за 5.575 дітей. Не внесли деклярацій: Божа Воля, Жбанни, Рупа Коханівська і Руда Краковецька, бо заселені переважно Поляхами і Бердівау та Мячжиловені-кольонія — німецькі села. Ізза недбальства не внесли деклярацій: Брухналь і Вільшаниця. За Вільшаницю поносить вину головно Дз'вгало Евген.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Десятиліття уступлення російських військ зі Львова.

Сьогодня 20. червня припадає десятиліття уступлення російських військ зі Львова. Біля 2. години з ранку вивезено з Казимирівських арештів зібраних ніччю заложників м. Львова і впущено їх в загальне русло відступаючих військ, що за костелом св. Анни зливалися в бурхливу хвилясту повінь у вузькій Казимирівській вулиці. Львівські заложники, первісно числом 40. заложені з президії м. Львова, кількох радних і висших представників польської науки, Жидів купців і представників капіталу, та 10 Українців, окружені кордоном городових — на повозках і пішо прибули на Підзамче, де очікували їх звичайні товарні вагони, з яких тільки що вивели коней. На 3-ий день дороги вранці прибули вони до Києва, де їх розмішено в польському (біля Лаври) і жидівському (на Подолі) арестному домові. — Магістратські круги рішили пошанувати цей день вивезення заложників із Львова особним обходом — богослуженням в Єзуїтському костелі і синагозі, та після них зібранням в радній салі ратуша, про що повідомили своїх колишнього київського заложничого сидіння товаришів-Українців. Як зачуваємо, українські заложники м. Львова продовжають заховувати свою внутрішню товариську спайку і офіціяльно ніякої участи в польсько-жидівському обходові десятиліття не візьмуть. Зате в найблищому часі має появитися особна багата ріжноманітним змістом особисто-суспільних споминів учасників сидіння на Дніпрових кручах і в далекій Сибірі, книга споминів, яку редагує літературна колєгія членів того сидіння. Матеріял до цеї книги можна ще присилати на руки директора Національного Музея д-ра Іляріона Свенціцького у Львові, вул. Мохнацького ч. 42. Особні спомини будуть присвячені покійним: Костеві Паньківському і Іванові Левинському та їх поручникам Андрію Вялову і Федору Матушевському, дуже інтересні будуть спомини з невсипучої діяльности директора Фідака і невтомного обсерватора суспільного життя д-ра Кошюби; не менше цінного матеріялу до споминів подадуть причинки свящ. Щепанюка, радників Сосновського, Баньковського і Матіса, та хемика Бачинського.

Діточе свято шкіл УПТ. у Львові.

І знов та площа С-Б. дня 14. VI. цмакотіла від людей, бо самих видців понад 3000! — А дітвори! Завдяки пластунам і пластункам львівського коша взірцевий порядок. Паркан-же під нашими плечима сам собою хитнувся немов би просився: „перескочіть мене, бо площа для українського Львова за вузка.

Щаслива гадка устроювати такий день дітвори! Відбулося це свято минулого року вперше а цього року воно вже традиційне.

Ще від здвигу в 1914 р. такої маси видців і вправляючих не бачила площа. Знак, що серед львівського громадянства панує зацікавлення роботою в „Рідній Школі".

Коли зважити, що цей виступ підготовляло учительство без постороннної помочі, то треба піднести, що від минулого року набрало воно великої вправи, поглибило в тому напрямі своє значіння. Видко було не тільки вклад великої праці але дітвори, але в багатьох точках було много власної ініціятиви і думки з боку учительства.

До спільної вільноручної вправи стануло поверх 700 хлопців і дівчат. Не лише своєю масою, але й певністю кроку, рівним виконанням вправ діти приковували зір глядачів. Обдумані знаки проводника причинялися дуже до того, що ціла точка вийшла гладко й рівно. Слід би другим разом давати на провідників учнів чи учениць семинарія, якіб одягом гармонізували з вправляючими.

Справно вийшла точка „чумак хитається" виведена дітворою хлопячої школи Т. Шевченка. Треба тільки рухи приноровлювати більше до хлопячої вдачі, бож авторка мала на оці передовсім дівчат.

У двох точках дала нам школа Грінченка змогу ствердити серіозну роботу, вложену в підготовку свята. Спільна вільноручна вправа вийшла рівно а „Аркан" 120 учнів захопив малих дуже вибагливих знавців, а якими доводилося говорити. Треба було бачити те захоплення публики своїм рідним таночком. Не один міг стверджити, що „самі не знаєте, що це маєте". Авраменко може бути вдоволений, що його ініціятива культу рідного танку запустила глибоке корінця між Галичанами. На тому місці треба піднести, що Рідна Школа плекає й рідну культуру та йде модерними стежками в тому напрямі. Учитель, що приготовив цю точку, сміло може бути не тільки вдоволений, але й гордий з її виконання і щасливого помислу вставити її в програму.

Програма свята була така багата, що годі над усіми точками розводитися. Прегарний помисл „весна, літо, осінь" подобався не лишень оригінальністю але ще більше рухливим відтворенням. Найбільше оплесків збирали косарі зі школи князя Данила.

Не гармонізували з цілим святом троїцькові вежі уложені, ut aliquid fecisse videatur. А чійже ті, що ставлять вежі, не можуть бути видцями і для всіх мусить бути призначена робота.

Сміх ще зазначити, що учительство приготовляюваго цілий виступ, не маючи ні рухливих садів, ні майданів, а навіть відповідного подвіря при школах.

Чи не не гнітюча праця „Рідної Школи" в тому напрямі? Чи не є не подивугідна солідність у сповнюванню обовязків серед таких тяжких обставин? Треба знати, що те учительство нераз по два місяці жде на свою платню!

Чомуж суспільність до того допускає? Положення того учительства нагадує мені положення галицького стільця на Великій Україні, що між своїми помирав голодом. Некайже то і про нього місячно дають не тільки усвідомлені, але всі, а в першу чергу ті богачі, яких доходів не пошкодить міяким чином та вошви не встановить. Свято дітворн виявило, що „Рідна Школа" йде правильним шляхом.

Ст. Гайдучок.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Український клюб і жид.-польські переговори.

19. VI. на пленарн. засіданні Українського соїм. клюбу прийнято резолюцію: В справі переговорів жид. кола з урядом Український клюб стверджує, що тепер нема спільної політ. напрямної ані в закон. палатах ані поза ними та, що пильно стежить переговори, а своє становище узалежнює від змісту польсько-жид. угоди і дальшої тактики жид. кола. За вихідну тактичної лінії до жидівського кола Український клюб приймає, що не може перейти до денного порядку над тим, щоби Жиди на українських землях були знарядом польонізаторських плянів уряду і польських політ. кол.

Амундзен не дійшов до бігуна.

„Фос. Цтг." містить телеграму Амундзена зі станції Шпіцбергена з корабля Гаймдаль: Підчас нашого побуту 21. V. в Кінгсбей наш вантаж виносив 3 тони. Понад амстердамським островом проба літаків випала добре. Пустилися ми дальше. В Сідгейт віхали ми в мряку, мусіли отже піднестися на висоту 3 тис. стіп, щоби летіти над мрякою. 2 год. опісля зорієнтувалися ми при помочі сонця. бусоль. Летіли все над мрякою. Видістались з неї в 20 год. В 22. год, ствердили ми, що заблудили на зах., мабуть підчас лету над мрякою, з причини півн. сх. вітру. Не могли ми устадіти відхилень від властивого напрямку, звернулися 22. V. більше на сх., а в 1. год. рано зужили вже полозину нашої бензини. Рішили ми тому осісти, щоби ствердити положення і розглянути справу дальшого лету. Ми зрозуміли, як то небезпечно. То була перша водна смуга, яку ми стрінули. Злетіли низче, щоби найти лід для осідку. Літак, як лише сів, замкнули його маси леду. Як ми старалися пустити в рух літак із леду, замерзла й вільна від леду поверхня води і замкнула літак на 24 год. Так ми перелетіли за 8 годин тисячу клм. зі скорістю 150 клм. на годину. Зробили ми два поміри глибини 3.750 м. Зогляду на глибину моря вважали ми неможливим, щоби дальше на північ була суша. По европ. боці лед. моря є лише водний простір.— Віденські часописи повідомляють, що Амундзенові до бігуна треба би було ще пройти 150 км.

Львів, неділя 21. червня ц. р.

СІЧОВЕ СВЯТО

в 25-ті роковини основання першої Січи в Завалю

2204 (с. в. ч. 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за два місяці зі статті під заголовком „Концесії".

— **Ревізії.** Дня 13. ц. м. впала до мешкання пароха с. Михайлик турчанського повіту о. Гр. Канди позакма поліція під проводом комісара з Лімного та жандарма в цьому домі брутальну ревізію, що тривала від 5. год. пополудні до 9-ої вечером. При ревізії був присутний і заступник війта Михайлик. Поліція забрала приватну переписку та деякі книжки, між якими були й „Економічні Відомости". Всі забрані книжки переглянули цензорські очі. Тепер попали в надійні руки. Решті поліції під проводом комісара довго застановлялися над тим, чи не забрати дітячих казок зі збірника Руданчика, що вийшли були свого часу в Катеринославі. Ревізію переведено на якийсь наказ зі Львова м. За чим шукали, не відомо. Поліція має все час та добру, непримушену волю робити ревізії у спокійних громадян, але ніяк не можна її загріти до того, щоби з таким же запалом кинулася до боротьби з бандитизмом, який розквітає в повіті та робить своїми злодійськими подвигами величезну шкоду населенню.

— **Свято в Клепарові.** В неділю, дня 14. червня 1925 р. відбувся при великій участи громадян свято посвячення хреста на могилах погибших стрільців, в польсько-українській війні. Заходом громадян Клепарова поставлено на клепарівським кладовищі два дубові хрести з таблицями. Таблички, мають такі написи: „На вічну память сімом невідомим стрільцям, за волю України — громадяне Клепарова — 1918 р." В суботу дня 13. червня в год. 4. над ранком явився у громадянина Зеня Осипа, незначального навіть у підготовці того свята, бо в останній момент з передачу заховався в мішачу дівку хоробу готовою свята, комендант клепарівського пістерунку і віддав йому письменне получення староства з наказом зайняти таблиці до год. 12. в полудне, тому що „вони мають „treść podburzającą" під загрозою заборони на влаштування свята. Таблички знято! Разом з домаганням знати таблички, прийшло зі „становства підписане якимсь „Grabowsk-ою" „potwierdzenie" без урядової печатки, на „czysto kolelelaą wroczystość". Цікаво знати, підколи на влаштування церковних відправ і походів з процесіями, потрібні дозволи „kresowych niewiast"? Перебіг свята, як було згодом до передбачення, відбувся цілком спокійно та не зважаючи на те похід і перебіг свята відбувся під „сторожким оком" кількох укундурованих і не укундурованих поліційників. Хор відспівав кілька пісень а о. Каштанюк виголосив пригадну промову. Світських промов не було, бо старостиво заборонило. — **І. Паньків.**

— **Осторога!** До деяких наших визначніших й активніших громадян пристає один старий емерит п. Л., людина, що з огляду на свою старість втратила вовсім орієнтацію в сучасному житті, з ріжними „революціонними", зрештою нешкідливими пропозиціями та оповідає всякі фантазії на тему ріжних несподіванок на широку скалю. Тому остерігаємо наших громадян перед цим маніяком, не тому щоби ми в його пропозиціях підозрівали якінебудь нечесні замір, а тому що такі балачки, які звичайно вважаються жартами, можуть накликати біду й нещастя на голову необережних слухачів п. Л.

— **Відгомін українсько-польської війни.** Вчера подали ми у відділі „Зі судової салі" коротку відомість про те, що у львівському суді почалася розправа проти Герасима Іваньчука. Вчора зізивали на розправі свідки, а між ними і Івана Ковальчук, що сидить тепер у тюрмі. Його спровадженно на розправу з тюрми. Свідок з плачем розказував про те, як його у тюрмі бють та знущаються над ним тюремні дозорці, яких називає по імени. Щож до самої справи, то зізнає, що обвинуваченій Іваньчук не брав ніякої участи в тій ескорті, яка допустилася вбийства чотирьох сокальських Полячів у 1918 р. Натомість брав у ній участь своїк обвинуваченого Тимко Іваньчук. Инші свідки теж не зізнали нічого обтяжуючого. Перед замкненням доказового постулювання забрав слово адвокат д-р Лев Ганкевич і поставив цілий ряд внесків на покликання нових свідків, що мали би доказати невинність обвинуваченого. По одногодинній нараді трибунал прихилився до внесків оборонця та допустив предложені ним доказ, а саму розправу відложив до найблищої каденції суддів присяжних.

— **Новий податок на книжки для війська!** На останньому засіданню правничої комісії соїму прийнято поправки сен

нату до закону про квартирування війська. Метою тих поправок є введення 4 проц. додатку до плаченого чинш, який то додаток буде призначений на будову домів для офіцерів і підофіцерів. Таким чином були би вправді внесені реквізації помешкань для військових, але зате спадуть тягарі для комірників навіть таких, що їх помешкання реквізиції підпадати не можуть (наприкл. помешкання зложені з одної кімнат: та кухні). Але й реквізиція не устане зовсім, бо будуть дозволені т. зв. переходові квартирки на обмежений протяг часу замість сталих.

— **Полекші для недужих літників на залізницях.** Появився розпорядок про полекші в цінах їзди залізницею для тих, що їдуть до красових купелевих місцевостей і літник. Полекшами можуть користуватися особи, що вертають з літник чи купелевих місць при переїздах потягами: а) у вагонах III. кляси платять половину тарифи IV. кляси; б) у вагонах II. кляси платять половину білетів III. кляси; в) у вагонах I. кляси платять подовину білетів II. кляси. Полекші ці становлять 66 проц. ціни нормальних особових білетів. На випадок переїзду поспішним поїздом буде доплачуватися звичайну доплату на підставі тарифи. Полекші можна використовувати тільки там, де віддаль до літниська виносить щонайменше 100 км. Знижкові білеки видаватимуть каси на основі посвідок тзв. „уздоровіскових комісій" або громадських урядів, чи управ літник та лічничих місцевостей. Знижку дістане той, що був щонайменше 15 днів на літниску. При контролі білетів повинен на домагання кондуктора показати карту ідентичности. Видавані білети будуть нумеровані з посвідки стемпльовані при касах. При віддачі білету треба віддати і посвідку. На території Ск. Галичани відносяться ті полекші до всіх тих, що перебувають у Івонячі, Любіні Великім, Немирові, Риманові, Трускавці, Яремчу, Делятині, Дорі, Корчині, Косові, Микуличині, Татарові, Ворохті, Скольому і Гребенові. До тої категорії місцевостей зарахована і Задільники.

— **Січовий здвиг!** Дня 21 цм. відбудеться на площі „Сокола-Батька" січовий похід з нагоди 25-тиліття заснування першої „Січи" в селі Завалю, снятинського повіту.

— **Співак М. Голинський** не виступить цеї неділі в ролі Каня з опери „Паяци" у міському театрі наслідком недиспозиції. Виступить натомість у тій самій ролі на другий тиждень найправдоподібнійше в четвер.

Позір Бережанщина!

Заходом українських товариств в Бережанах відбудеться в п'ятницю 26. червня т. р. в салі т-ва „Надія" святочний концерт, присвячений памяти Івана Франка. В концерті візьмуть ласкаву співучасть: Зп. п. дир. Василь Барвінський зі Львова (фортепян), Богдан Бережницький з Відня (чельо) і хор місцевого „Бояна". Початок о 7·30 вечером. Білети раньше в торговлі „Народнього Дому". 2200 1—1

Дописи.

Синевідсько вижне, сільського повіту. *(1300 морґів за один мілон польських марок).* В листопалі 1922 р. правительственний комісар (никазний війт) Синевідська вижнього без уповаженнє громади в приватній розмові з якимись панами згодився винайнити тим приїжим панам (Жидам і Полякам) пару морґів громадської землі під нафтові терени. Говорилося про пару морґів, а в контракті вийшло 1.300 морґів. Тільки подумати 1.300 морґів за 1 мілион польс. марок! Все те роблено в найбільшій тайні, та громадський поліцай І. Федірко довідався про цей „інтерес" і розказав в селі, за що правит. комісар збив його по лиці і прогнав зі служби. Коли громадяне довідалися про цей „знаменитий інтерес", заявали комітет і удалися до повіт. ради в Стрию, щоби спинити грабіж громадського добра. Шість разів удавалася депутація до повіт. ради і надаремне. Тяг справу проволікали в безконечність, постійно заявляли, що не було засідання, аж коли семий раз явилися громадяне, то довідалися, що „ухвала" правит. комісаря і контракт є вже затверджені. Ясно було, що в Стрию не буде вже кого шукати. Тоді громадяне вдалися до Тимч. Самоврядного Виділу у Львові. Цей останній наказав пов. раді в Стрию виделегувати на місце спеціального урядовця до розгляду справи. Несподівано зїхав урядовець і хоч громада не була про це повідомлена, то всетаки громадяне явилися у великому числі. Вистане згадати, що протокол проти комісарської „ухвали" підписало 350 громадян. Цей протокол разом з відписом дивогідного контракту пов. рада в Стрию мала відіслати до Самоврядного Виділу у Львові на протязі 14 днів. Та повіт. рада в Стрию цього не зробила. Відпис контракту вислано до Львова аж по 4-ох місяцях (26. березня 1923), а замість протоколу доручено пояснення пов. ради, що громада Синевідсько вижне годиться на винаєм. Проти виступають — мовляв—тільки одиниці, кириники, які з належною пошаною не відносяться до місцевих „самоврядних" властей і бунтують проти них село. І знов депутація удалася до Львова до Самов. Виділу, який виделегував на місце спеціального урядовця до розгляду справи. Урядовець в Синевідську вижнім списав протокол. Около 1000 громадян заявилося проти грабіжі громадської землі. Дня 6. липня 1923 Самов. Виділ у Львові анулював контракт. В тім часі правит. комісар, що підписав контракт, поповнив самогубство. Купуюча сторона внесла проти Самоврядн. Виділу скаргу до Адміністраційного трибуналу в Варшаві. З другого боку громада внесла в осені 1923 р. до окружного суду в Стрию позов в справі уневажнення того контракту найму громадської землі під нафтові терени. Цей судовий процес протягнувся аж до тепер, бо щойно недавно прийшов зі Стрия судовий вирок до рук нового громадського комісаря, котрий ані за громадське добро, ані за процес ні трохи не дбає, бо є на службі у начальника залізн. станції. Вирок окружного суду в Стрию випав на некористь громади, та хоч громадський комісар затяв той вирок перед громадою, всеж такий громадяне на основі судових актів внесли проти того вироку відклик до висшого суду. А тимчасом противна сторона веде агітацію в селі, одним грозить, других страшить, а инших підкупує обіцянками і такими хитощами вносить розлад між громадянами. Люде видають останній гріш і спопають все, що мають, навіть худобу, щоби лише вертувати перед законтрактуванням громадське пасовиско, яке в наших гірських сторонах є одинокою опорою тутешніх селян, що в своїй більшости живуть з хову худоби. Коли би громадське пасовиско забрано під нафтові терени, тоді майже все населення мусіло би покинути рідне село та мандрувати в світ за очі. Про правдивість наведених тут фактів можна переконатися з актів окружного суду в Стрию до ч. спр. Цг. 996/23, з актів повітової ради в Стрию до ч. 3424/23 і Самоврядного Виділу у Львові до ч. 17.931/23. Громадяне Синевідська вижнього звертаються отсею дорогою до Української Парляментарної Репрезентації з проханням, щоби взяла справу в свої руки і постаралася позернути громаді її законну власність, видерту їй підступно й незаконно.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 24-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

Філія „Просвіти" Краків 5·57, Денис Стельмах Жабе 8, Ем. Лящецький Самбір 10, Альфред Петрикевич Прага 5, о. Ст. Корнова збірка в церкві в Лабовій 52, на листу ч. 22 зложили: Рибчак Вас. 3, Надрічний Теодор 2·50, Олинець 0·2, Романович 3, Ярош Осип 1, Корейба 1, Андрушків Теодор 3, Матчак Ілько 1 — разом 16·50, через „Діло" зложили: Мих. Клюк Заруді 10, Анар. Івасіків Нивиска 4 — разом 10, громада Підберізці збірка 90, Комітет допомоги гол. селу у Відні 100 шилінгів — 73 зол., через тов. „Просвіта" кооперативи: „Хлібороб" Кривеньке 60·45, „Надія" Клювиці 15 і „Нічлева" Чорнокінці малі 27, на листу ч. 45 як виказ: Овнсько 5, Лаврів 5, Конюх 2, Мартинець 5, Зубик 5, Горбаль П. 2, Бучковський Н. 1, „Народна Гостинниця" 50, Пацак Онуфрій 20, Гайвас Лука 10, Ленько Я. 5, Литинович 20, Гданківський 2, Щурко М. 2, Регулятор 10, Дружбяк Д. 10, Красноїк Т. 5, Жарковський 5, Базилевич 5, Стефанович Осип 10, Пасічник Гр. 3, Терлецький Мих. 25 — разом 207. До дня 15. червня зібрано включно 12,201·96 зол. 196 дом.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у неділю 21. „ Ліско,
у понеділок 22. „ Ліско. 2150 6—?
у вівторок 23. „ Устрики дол.
у середу 24. „ Устрики дол.

Реколекції для жінок священників. В днях 27. 28. і 29. червня 1925. відбудуться в монастирі СС. Василіянок у Львові вул. Потоцького 95. реколекції для жінок священників. Приїхати треба дня 26. п. м. під вечір. Оплата за харч, мешкання обслугу виноситиме 5 зол. денно. Реколекції уділяють оо. Василіяне. — Ігумена СС. Василіянок. 2—2

Дівоча учительська семінарія і дівоча гімназія (реального типу) УПТ. у Львові, Мохнацкого 12. Вступні іспити до всіх кляс відбудуться 22, 23 і 27 червня. Устні і письменні зголошення приймається кождого дня. Вписи до всіх кляс відбуватимуться від 20 до 24 червня і від 28. червня до 2 липня. Звертається увагу, що семінарія приймає учениці на всі роки а гімназія тільки до кляс від IV—VI. — *В Адріянович* управитель. 2178 2—2

Попис Українських Захоронок оголошений в „Ділі" з дня 14. VI. не відбудеться 21. VI. з причин від Тов. „Українська Захоронка" не залежних.

Вписи до учительської жіночої семінарії і школи вправ СС. Василіянок в Станиславові відбудуться 27., а вступні іспити 29. червня пр. Вимоги, як в дожвавних семінаріях. Шіле заведення має повне право приходности. 2184 2—4

Вистава робіт і рисунків дівочих шкіл ім. Шевченка у Львові, а іменно 7 мижклясової дівочої школи, учительської семінарії і гімназії відкрита в днях 21., 22. і 23. червня в школі при вул. Мочнацького 12. в годинах між 9—12 і 3—6. Добровільні датки на Рідну Школу приймається при вступі з подякою. 1—1

Прогульна „Плай" до Шпіла і Добростан в неділю 21. VI. під пров. п. інж. Мудрака. Збірка в год. 6·30 рано в головній залі дворця. Відїзд 7·05 до Стрия, пішки до Волі добростанської та Каменоброду 25 км., звідтам залізницею до Львова в 32 год. вечером. Члени для яких ся партія булаб за форсовна, можуть вернути від жерел Парашки до Стрия і поїздом в год. 15. вернути до Львова. Знижки залізничі в обох напрямах. Просимо членів зголошуватися по легітимації у вівторок 23. VI. в год. 18. в домівці товариства при вул. Блехарській ч. 11/1. 1—1

Поділ! Тернопільщина і Теребовельщина! Дня 29. червня п. р. відбудеться в селі Прошова, повіт Тернопіль (стація в місці), відкриття і посвячення памятника в честь подягших за волю України. Численні промови між иншими сенаторів і послів Українського Клюбу. Відправа в супроводі хору із Тернополя і дутої музики з Микулинець. Відтак фестин і виступи „Пласту" із Тернополя. Вечером представлення. Просимо о найчисленнійшу участь Тернопільщину і Теребовельщину. — *Комітет.* 2198 1—4

Вписи до народніх шкіл У. П. Т. у Львові відбудуться від 28. червня до 1. липня включно. По вакаціях будуть тільки виїмкові вписи з подвійною таксою. 2203 1—3

Дрібні оголошення.

МЕБЛЕВІ матеріяли, хідники, диванки сторі до віком, тапети, лінолеум поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічалес і А. Маргулєс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3348. Позір на фірму. 2119 5-10

СОЛОНИНУ і ковбасу так як перед війною доставляє найдешевше для крамниць і сільських кооператив звіска фабрика вудження Людвика Кучинського вул. Городецька 89. 2180 2—3

УКРАЇНСЬКИЙ РОЗКЛАД ІЗДИ продається у всіх книгарнях і складах Народної Торговлі по ціні 1 зол. Головний склад в Українській Книгарни в Станиславові. 2160 3—3

ПРИЙМУ пенсіонки на вакації в горах. Відомість у дозорця, Чарнецького 26. 2190 2—2

ВСІ лічничі ростини наведені в підручнику Т. Панча купуємо і в цьому році в кожній скількости, навіть цілозагоновими посилками. Підручник можна купити у нас або в книгарнях „Товариства", Львів, вул. Зіморовича ч. 20. або Підвале ч. 9. 2170 4—4

ПОШУКУЄТЬСЯ служачого. Відомість Леопольд Розенцвайг Львів, Сикстуська 5., між 3—5 попол. 2198 1—2

БЕЗРІДНОГО ІНВАЛІДА У. Г. А. хто прийме на село на час вакацій, заслить ласкаво подати адресу до управи Дому українських інвалідів, Львів, вул. св. Софії ч. 25. 2202 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Хто хоче довго жити
Мусить КАВУ І АІ пити
Без кофеїна, загально знана
До набуття у ВУНДЕРМАНА
Під числом девятнайцять в Ринку
А мелеться на звичайнім машинку.

2197 2—3

КРАВЧИНІ

доброї і досвідченої пошукує коопер. „Труд" в ЗБАРАЖІ до ведення існуючої вже від року **правецької роботні** (шиття суконь, білизни.) **І курсів крою.** Платня після умови. Оферти вносити до 1. липня 1925 р. на адресу голови Надз. Ради: Евгенія Гоїната в Збаражі. 2140 2—3 ДИРЕКЦІЯ

Учитель (Учителька)

кваліфікований або такий, що має формальні вимоги до одержання міністерського дозволу на навчання **польської і української** мови, може одержати посаду на правах державного учителя в **прив. учительській жіночій Семінарії СС Василіянок в Станиславові.** Зголошення зараз. 2185 2—3

Подяка.

Тяжким горем прибита по страті мойого найдорозшого мужа, щиро го робітника на народній ниві, вірного сина дорогої нам Неньки-України, д-ра Данила Насади, судді повітовім в Микулинцях пов. Тернопіль, якого неумолима смерть пірвала в розквіті життя і праці дня 1. травня 1925. — почуваюся до великого обовязку хоч отсею дорогою зложити щиру подяку всім тим Добродіям, які в часі короткої, кількодневної недуги, дорогого Покійного з самопосвятою несли Йому і мені велику поміч і розраду, як і тим усім, які заходами своїми і участю в похоронах звеличали Його память. І так щиро і сердечно дякую Всечеснійшому о. совітникові Е. Карольові і Вп. п. лікареві д-рові Розенманові і д-рові Зільберманові, які з дійсною самопожертвою в часі недуги Покійного несли Йому і мені неоцінену поміч і пораду, як лікарі духа і тіла і вірні Товариші в горю, а Вп. п. Мартиневичові голові чит. „Просвіта" в Микулинцях за щирі і повні посвяти заходи при уладженню і звеличанню похоронів та пращальну бесіду під Просвітою. За ласкаву участь в похоронах дякую Впр. отцям: о. сов. Е. Карольові за похоронний провід, о. Кл. Слюзареві зі Сущина, о. Е. Лопатинському з Прошови, о. А. Онуферкові з Козівки, о. К. Бачинському, о. сов. М. Світенському з Лядичина, о. Б. Цурковському з Лошнева, о. Мандичевському з Налужа, о. М. Декайлі зі Струсова, о. Макарчуку рим.-кат. адмін. з Микулинець — за відправлення похоронного обряду — хорові й орхестрі з Микулинець за звеличання сумної хвилі похоронів піснею і грою, дальше Високоп. о. д-рові Н. Конрадові делегатові філії „Просвіта" в Тернополі і Вп. п. д-рові Н. Ладиці і делегатові УПТ. з Тернополя о. сов. Е. Королькові і делег. судового повіту д-рові Слюзареві в Микулинцях за їх сердечні пращальні промови підчас похоронів, Хв. Тов-у „Просвіта" в Микулинцях за уфундування мурованої гробниці і всім Хв. Тов-ам, що своєю присутністю і виразами співчуття дали доказ любови і пошани для Покійного, та звеличали сумний похоронний обряд а вкінці цілому Громадянству, що із щирим жалем відпровадило Покійного на місце вічного спочинку

Станиславів, в травні 1925 р.

Марія Насадова
зболіла жена і *Нуся* дочка.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". Друкарня Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 136 (10 519). Львів, вівторок 23. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Угорщині 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Слова і вчинки.

Наша українська інтелігенція на всіх землях, що опинилися під Польщею, є на словах дуже патріотична і дуже вибаглива на правильну та доцільну політику і громадську працю, але не свою власну а когось там „вгорі". Не вірить вона в ніякі авторітети, в ніяких провідників, у ніяку власну силу хоч... славословить без кінця власне самопожертвования, пропагує консолідацію народніх сил, але для неї навіть пальцем у чоботі не рушить.

В нас, що інтелігент, то велика індивідуальність, а що другий то великий політик, а що тисячний то скромний громадський робітник. Більше як сто відсотків отже наших інтелігентів надаються на провідників а щойно тисячний споміж них піде до всякої праці, яка потрібна для народу.

Не диво проте, що при такому стані нашої інтелігенції в нас у повоєнних часах запанував повний застій на всіх майже ділянках життя та безвідповідальний розгардіяш у політиці. Без сумніву, що всі ті негативні прикмети інтелігенції відбилися і на життю нашого селянства та робітництва. Ні одно ні друге не зорганізоване, а одно й друге нарікає на інтелігенцію, тратить до неї довіря та починає її просто ненавидіти.

За доказами далеко не треба шукати. Є в нас найстарше многозаслужене для народу Т-во „Просвіта". Воно перше у повоєнних часах лихоліття почало вивляти ініціятиву до культурно-освітньої праці та до організації. Здавалося, що на ту ділянку нашого життя кинуться всі, як на єдину допустиму та можливу ще серед теперішніх наших обставин під Польщию. Здавалося! Але те, що здавалося, не здійснилося!

Ось у минулому році „Просвіта" мала 10.000 членів, що повплачували свої вкладки. Цьогож року до нинішний день вплачено до „Просвіти" заледви 4.000 вкладок а в тому є 1.700 вкладок зовсім нових членів, які щойно вписалися до Т-ва. Виходить, що споміж минулорічних членів сповнило супроти Т-ва обовязок заледви 2.300 на 10.000 тисяч. Цілих сім тисяч сімсот не почували себе до ніякого обовязку відновити своє членство у найбільше популярному та найбільше заслуженому українському товаристві. Про що це свідчить?— У всякому випадку не про додатні прикмети нашої суспільности!

Правда в цьому році голод, у дьому році нужда! Але й без нужди та голоду ми все бідні! І ось саме у цю біду та нужду вірить наша інтелігенція а за нею і весь нарід, як у якусь самозрозумілу, очевидну правду. Є це єдина аксіома в нашому житю, в яку вірять усі. І мабуть тому, що всі вірять у неї як у релігійну догму, відтягаються від сповнювання громадських обовязків навіть ті споміж нашого народу, що тої нужди і біди не терплять та її не знають.

У тому році голод — це правда. Але правда і те, що не голодує цілих сім міліонів українського народу під Польщею. Правда і те, що на тих сім міліонів є бодай один міліон таких, що якщо не ситі, то у всякому разі й не голодні. І цих саме ми маємо на увазі.

Бо невже на сім міліонів не може знайтися бодай сотня тисяч таких, що сповняли би свій обовязок супроти народу і громадянства як не працею для нього, то бодай матеріяльною підтримкою тих установ, що працюють для нього, працюють для його будуччини, для української культури, яка остане для цілого ряду поколінь єдиним спадком по нас? Невже на тих сім міліонів Українців не найдеться бодай сотня таких, яких обличча покрилися би румянцем стиду при погляді на нешасну, обірвану камяницю „Просвіти" у Львові? Невже на таку масу не найдеться сотня тисяч таких, що заінтересується причинами того зовнішного опущення та осиротіння і обірваности дому, з якого глядить на український народ більше пів сотні літ, з якого промінювало за весь той час ярке світло знання та культури, що добиралося до курних селянських хат і до міських сутерин і до заморських фарм? Цеж воно, те світло Просвіти розганяло своїми яркими снопами проміння мряковину віків, цеж воно рвало занавіси будуччини, цеж воно осявало опісля широкі поля наших побоєвищ, наших кріваних, але величавих змагань за волю!

І в результаті тільки 4 тисячі членів вплатило вкладки за цей рік, тільки 4 тисячі сповнило свій обовязок та довг супроти тої культурної фортеці, тільки чотири тисячі на сім міліонів.

Як далі так піде, то й дім завалиться і видавництва припиняться і погасне одинока зоря на нашому горизонті, зоря чарівна, бо повна світла.

А є в нас і поміщики і промисловці і богатші селяне і міщане і всі вони патріоти і всі вони добрі громадяне, та грішать тою одинокою недостачею, що не реагують на пекучі потреби наші, на її недомагання, і не хочуть бути мецената-ми української культури. В XX. віці можуть бути меценатами Поляки, Німці, Норвежці, Американці, але не Українці. Бо й якже, коли український народ бідний!

Дійсно! Бідні наші поміщики, бідні промисловці а з ними бідна й „Просвіта" та всі инші наші установи! А біди нема чого стидатися! Инша річ з тою семиміліоновою масою. За неї може стидатися що найвисше будинок Тов-а „Просвіта", що жде спокійно чи не на чужих меценатів, якіб загоїли його сирітські рани.

Багато в нас патріотичних почувань, ще більше великих, гарячих слів а найменше направду патріотичних діл і найпримітивнійшої громадської обовязковости. В. М.

„Do, ut des".

Основа польсько-жидівських коншахтів.

В наших статтях на тему теперішньої політики жидівського соймового представництва ми досить вичерпуючо зясували той підклад, на якому відбувається братання безпринципної, гешефтярської жидівської буржуазії з польською реакцією. А саме ми стверджували між иншим, що польсько-жидівська угода спирається на принципі признання польської держави державою единонаціональною (польською), а не державою рівноправних національностей (Поляків, Українців, Білорусинів, Жидів, Німців і т. д.). Вирішення единонаціонального характеру сучасної Польщі не лише польськими чинниками, але й „чужоплеменними", в даному випадку Жидами, є далекосяглого значіння. Від цього принципового рішення залежить дальший хід політики польської держави у відношенні до непольських народів (за винятком Жидів, які виступатимуть як своєрідна частина польської державної нації).

Завершення польсько-жидівських коншахтів угодою на цій платформі і в теперішньому моменті означує тільки одно: безастережний перехід Жидів на послуги польської реакції в боротьбі з непольськими народами (Українцями, Білорусинами, Німцями й Литовцями).

Промотор угоди і голова жидівського клюбу (сильного 10-ма загарбаними українськими мандатами) пос. Райх назвав ці наші ствердження „інсинуаціями". Тз минуло кілька днів і ці наші „інсинуації" в цілій основі підтверджує жидівська преса. Впливовий варшавський „Момент", який видає батько відомого жидівського діяча (фолькіста) пос. Прилуцького, приносить такі інформації, які подаємо за угодово-пропагандистичним органом пос. Райха — „Хвилею":

„Представники уряду оперли переговори на принципі: „do ut des". До жидівських представників поставлено домагання, яке вони з місця мусіли (sic!) відкинути. Те домагання, що торкається становища Жидів супроти національних меншостей, висунув міністер освіти Ст. Грабскі. Міністер Грабскі силкувався по просту виголти Жидів проти инших меншостей. Жидівські представники категорично відкинули те домагання (?!). Супроти того мін. Грабскі попав у гнів, а переговори загально вважано зірваними. Одначе на другий день (а було це перед кількома тижнями) відновлено переговори з ініціятиви мін. Скшиньского, який предложив компромісові пропозиції на підкладі домагань мін. Грабского. Компроміс мав найти насліп в тому, що Жиди були би змушені тільки тоді голосувати проти меншостей, коли би проти внесень тих меншостей голосували всі польські партії. Коли одначе якавебудь польська партія голосувала за внесенням меншости, себто коли би внесення не мало протидержавного характеру, тоді Жиди одержали вільну руку діяння на основі свого власного погляду. На тому спинилися переговори. На вчерашній нараді жидівські представники ведуть далі розмови з мін. Скшиньским і мін. Грабским: обі міністри означать своє становище супроти національних меншостей взагалі. Від цього власне становища залежить дальший хід переговорів, бо коли міністри обстоюватимуть своє неможливе домагання, то це буде означіти, що вони не думають поважно про переговори, і тому дальша праця стається безцільною".

Далі зазначує „Момент", що неправдиві є поголоски, немов то Жиди були би „скорі стати знаряддям тих, які бажають гнобити національні меншости і жидівськими руками витягати каштани з огню".

„Становище Жидів є цілком недвозначне: Жиди будуть з певністю (sic!, далі боротися за горожанську і національну рівноправність (чи не від тієї хвилі, як вони прийняли на означення нашого краю дивогідну й абсурдну назву, видуману Прушинським і Ко. „Малопольска Всходня" — Ред.) всіх меншостей. Та одночасно Жиди стоять на ґрунті польської державности і не будуть голосувати за внесеннями, які змірали би до зміни границь Польщі".

Ці, як зазначує „Момент"—„добре сконтрольовані факти" в цілій основі піддержують наші „інсинуації". Жиди переходять на послуги теперішньої польської політики супроти непольських народів, переходять вже й формально, на основі „pia desideria" польської реакції. Досі вони тільки фактично сповнювали приділену їм ролю польонізаторів, прикрашуючи її бомбастичною фразеологією про рівноправність всіх націон. меншостей і т. п. Мін. Ст. Грабскі знав, а

Red. czas. „Dilo" Pr. 440/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 131 (10.479) z dnia 16. czerwca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Bez poczuttia samopozzany" w całej swej osnowie. 2) „Koncesji" w ustępach między słowami: a) osadnykam... do końca artykułu. 3) „Za ukrainsku szkoły" a) w ustępach między słowami: proty... z likwidacji, b) gimnazji w Peremyszli... a: Wzywajut', c) do polskoi władzy... a: i czerez, d) do ministra oswity... aż do końca artykułu, zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uznał tokonaną w dniu 17. czerwca 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 18. czerwca 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 442|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 132 (10.478) z dnia 18. czerwca 1925 r. pod tytułem 1) „Mytari i faryseі" w ustępach między słowami: a) w rjadach... a: Ce nazywajet'sia, b) newtralnist'... a: a odnoczasno. 2) Moskwa i Charkiw" wustępach między słowami: a) prosta... a: Samostijnykiw, b) Ukrajina... a: powynna. 3) w rubryce „Nowyny" z notatki przedostatniej ustęp od słów: Ostannimy czasamy... do końca zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65 a) p. k. ad 3) występku z § 300 p. k.; uznał winą 17. czerwca 1925 r. konfiskatę za za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 18. czerwca 1925

Hawel

ким має діло, коли важився Жидам робити такі смілі пропозиції. А Жиди так різко знехтували їх, що дійшли аж до компромісу на підкладі пропозицій головного ідеольога прокоштнення не-польських народів. Чиж не „інсинуації" —тим більше, як Жиди „з певністю будуть далі боротися за рівноправність всіх національних меншостей". Подумайте, яка посвята!

Переговори зовсім не припинилися, бо — як подає „Слово Польске" — в четвер 18. ц. м. жидівські переговірники д-р Райх і д-р Тон були на обіді у мін. Скшиньского. В суботу (20. ц. м.) ведено перегори далі, після чого вони переходять на „урядове форум", себто з міністерських і инших закамарків стають явними (не тайними) і славними.

* * *

У звязку з жидівсько-польськими переговорами дня 19. ц. м. відбулося плєнарне засідання Українського Соймового Клюбу. У висліді своїх нарад клюб видав отсей незвичайно „дипльоматичний" комунікат:

„На засіданні Українського Клюби між иншим розглядано справу переговорів жидівського клюбу з урядом, які в українській пресі і громадянстві викликали деякий (pewien) відгомін (чи тільки деякий? — Ред.). Прийнято отсю резолюцію:

В справі польсько-жидівських переговорів з урядом, Український Клюб, стверджуючи факт, що в теперішній хвилі нема спільної політичної лінії національних меншостей ані в законодатних установах, ані поза ними (чому вона? — Ред.) — тильно слідкує за їх ходом (чим ходом: переговорів чи національних меншостей? — Ред.), своє становище (здається: Український Клюб! — Ред.) робить залежним від змісту польсько-жидівської угоди і дальшої тактики жидівського Клюбу. За точку виходу тактичної лінії до жидівського клюбу (отже тільки — жидівського клюбу! — Ред.) Український Клюб приймає, що не може перейти до денного порядку над тим, щоби Жиди на українських землях були знаряддям польонізаційних планів уряду і польських політичних кол.

До комунікату Українського сойм. Клюбу додали ми деякі пригадні замітки та назвали його незвичайно „дипльоматичним". На своє оправдання мусимо подати, що повний зміст того комунікату беремо зі „Слов-а польск-ого", яке може з розмислом його злобно викривило. Сподіємося за кілька днів одержати зі секретаріяту клюбу оригінальний текст комунікату, а тоді подамо його ще раз, якщо він буде відріжнюватися від вже поданого.

Одночасно, як подає „Хвіля", пос. Райх відбув конференцію з головою Українського сойм. клюбу пос. Серг. Хрущьким. П. голова зазначив, що Клюб не має нічого спільного з поглядом пос. Павла Васильчука на суть і наслідки жидівсько-польських переговорів і не бере за нього ніякої відповідальности. Щож торкається самих переговорів, то п. Хрущький мав заявити:

„Український Парляментарний Клюб займе становище до польсько-жидівських переговорів аж (dopiero) по їх закінченні, а радше по одержанні інформацій про їх висліл (який висліл: офіційний чи тайний? — Ред.)".

Що торкається останніх статей „Діла", — реляціонує „Хвіля", — яке виступає проти політики жидівського клюбу, пос. Хрущький заявив, що той щоденник не є органом Української Парл. Репрезентації і свої погляди висловлює на власне ризико (?!) і відповідальність.

З комунікату Українського Сойм. Клюбу і заяви п. голови пос. Хрущького виходить ясно, що відповідальні українські політики займуть становище до жидівсько-польських переговорів аж після покінчення цілого того інтересу й офіційного закріплення польсько-жидівської дружби. Що це значить? Це значить, — розуміється, якщо вірним є комунікат і заява п. посла Хрущького, що українські посли вважають себе тільки обсерваторами й істориками, теоретичними політиками, а не практичними й реальними. Вони будуть переводити оцінку **висліду** переговорів post iestum; вони не будуть робити ніяких перепон, поки не мають інформацій про їх висліл. Мусимо признатися, що з такою ролею парляментарного представництва нам важко погодитися.

Щож до другої замітки, то справді так маються справи, що „Діло" не є органом Української Парл. Репрезентації, як правдою є й те, що та репрезентація, а радше тільки одна її частина („Селянський Союз") розпоряджає лише одним тижневиком і то в Холмі („Наше Життя").

Вкінці мусимо зазначити, що від кількох днів зявляються в приватних розмовах „погрози" Жидів, що — мовляв — вся жидівська преса заговорить про статті „Діла". Ми не стараємося одержати закордонну позичку і нас ці „погрози" не лякають, а врештою булоб дуже бажане, щоби жидівська преса освідомила своїх читачів з політикою великої більшости жидівського клюбу і розуміється — з її наслідками.

Жидівсько-польські переговори відбуваються на основі: „do, ut des". Не знаємо, що польський уряд дасть Жидам (правдоподібно нічого!), а Жиди вже все давно йому віддали (льояльність і т. и.), а тепер що можуть дати? Хіба запродати не-польські територіяльні народи"!

Пурус пошту до взуття вживають радо мільони начинників.

Податкова політика.

Промова сенатора Пастернака, виголошена дня 15. червня ц. р. в сенаті в часі дискусії над бюджетом міністерства скарбу.

Шляхецька підпора держави.

Високий сойме! Буджет міністерства скарбу є підставовим буджетом у ділянці державних прибутків. Прибутки того міністерства виносять 70 прц. загальних прибутків. На ці прибутки складаються переважно посередні та безпосередні податки, які накладається на населення беззастережно та безоглядно, не вважаючи на те, чи воно в силі їх платити чи ні. Зруйноване війною населення жиє в нужді, а податкове перетяження в порівнанню зі сусідними державами є далеко вище. Коли прибутки з публичних данин та монополів виносять наприклад 19 золотих на особу в Радянському Союзі, то в Польщі вони виносять аж 57 зол. Генеральний справоздавець зазначує у своєму звіті, що тепер безпосередні податки є два рази більші ніж були перед війною. Зважаючи, що по війні село зубожіло, а державні податки збільшилися вдвоє, комунальніж аж в десятеро, можемо зрозуміти та уявити собі, в яких важких обставинах находяться платники податків, а зокрема селяне, та зможемо прийти до пересвідчення, що всі ці податки причиняються до зруйнування села.

При накладанню та вимірі податків панує хаос і несправедливість. Грунтовий податок на селі побирають однаково від доброї землі та від неужитків. А несправедливість при вимірі податку маєткового ще більша. Часто в одному й тому самому селі вимірюється від однакових господарств зовсім відмінний податок, при чім ріжниця буває разяча. Наприклад на одно господарство рата виносить 10 зол., на друге 20 зол., а на третє 30 зол. не зважаючи на те, що всі ті господарства однакові. А скілько є таких господарств, вартість яких не переходить поза 4000 зол., але в них все одно стягають маєтковий податок. Нерівномірність в оподаткованню доводить населення до розгорячення. При стяганню податків теж панує несправедливість. Якщо бідний рільник на селі не може заплатити податку, то приїзджає податковий екзикутор і забирає необхідні в господарстві річи, такі як плуг, борони, шлиї і т. п., а якщо податку не платить поміщик, то про поимусове стягання податків із них не чути. На східних т. зв. „кресах" українське та білоруське населення сплачує податки найточнійше та сповняє всі державні повинности; за те поміщики Полякй на „кресах" відтягаються від плачення податків. Для прикладу наведу такі дати: у рівенському повіті на Волині зі 49 обшарників на 1. вересня 1924 р. заплатило з них частину грунтового податку тільки 27, а частину маєткового податку тільки 2-ох, инші не заплатили нічого. Ось такий магнат як Любомірскі Адам, якому вимірено суму 71.074 зол. маєткового податку, не заплатив теж нічого. Кижинецкі Юзеф, якому вимірено 2,074 зол. грунтового податку і 7.851 зол. маєткового теж не за-

Бляйкн Баранова.

Пробудження
національно - державної думки на Прикарпатській Україні.

(Докінчення.)

Другим документом, на який покликалася чеська делегація на мировій конференції, були ухвали „Пряшівської Народньої Ради", як представниці західнього Прикарпаття. Революційний визвольний рух обіймав також увесь український народ західнього Прикарпаття, та з причини пасивности інтелігенції не було кому його зорганізувати. Ідейний провід визвольного руху в цій частині Прикарпаття взяв на себе священик Ем. Невицький. Дня 8. XI. 1918 р. засновано „Руську Народню Раду", яка проголосила зазив до національного визволення українського народу і до злуки з Україною. На це відгукнулися всі громадські ради, видаючи обіжники до народа про потребу злуки з иншими українськими землями. З тою метою скликано цілий ряд віч. Крім цього Рада розписала анкету до всіх громад, з яких велика більшість заявилася за злукою з Україною. Це все доказує, як живою виявилася самостійницько-державницька ідея серед Українців Прикарпаття, які за ніяку ціну не хотіли признати чужої влади.

Та і тут на услуги Чехам пішла тамошня інтелігенція з місцевим губернатором ц-ром Бескидом, а їй до помочі стянули галицькі москвофіли. Д-р Бескид дістався до президії Ради і почав на власну руку конферувати з Чехами. Дня 21. XII. 1918 р. д-р Бескид перевів злуку „Ради" з „Радою Лемків" (організація галицьких москвофілів) і — зорганізувавши цілу акцію — перепровадив насильно на зборах 7. I. 1919 р. в Пряшеві ухвалу злуки Прикарпаття з Чехословаччиною. Не помогла тут горяча, палка патріотична промова б. Невицького, якого опісля власти тяжко переслідували. Бескид перевів акт насильства над волею українського народу. Чехи і мирова конференція признали західне Прикарпаття Словакам.

Чехам треба ще було згоди і Українців східного Прикарпаття і за це вони постарались при допомозі тодішнього заступника Ч. С. Р. в Будапешті посла Годжа. До цього послужило їм меморандум „Руської Народньої Ради" в Свалаві з 16. XII. 1918 р., як стверджує експозе Жатковича. Маленька пригода незнаного чоловіка відіграла тут важну ролю на політичній світовій арені. Основателем Ради був місцевий робітник, клясово свідома людина, Михайло Комарницький, за якого ініціятивою на зборах Ради дня 8. XII. 1918 р. в присутности делегатів 30 громад — порішено вислати на мирову конференцію меморандум з домаганням злуки Прикарпаття з Україною. Комарницького, як автора меморандума, почали переслідувати мадярські власти і загрозили виделенням його поза границі, як чужиния (він походив з Галичини). Тоді він удався до чеського посла в Будапешті, прохаючи помочі проти Мадярів. Його особисте прохання стало „важним актом", який помандрував до Парижа як доказ, що Українці східного Поикарпаття домагаються злуки з Чехословаччиною. Треба було аж Бескида, галицьких москвофілів і всяких насильств, щоби серед українського народу Прикарпаття придусити його національно державні змагання.

Почуття потреби злуки з Україною найсильнійше було вкорінене серед населення східної части Прикарпаття. Цього доказом відкинення українським віздом з 18. XII. 1918 р. проекту мадярського правительства — злуки Прикарпаття, як автономної країни з Мадярами, дальше ухвала зборів в Мараморошськім Сиготі з 18. XII. 1918 р. під проводом д-ра Бращайка — злуки з Україною, та ухвала зізду в Хусті 21. I. 1919 р. в присутности 420 делегатів з громад — на злуку з Києвом. — Утворено „Центральну Народню Раду", яка мала заступати всі інтереси українського населення на Мадярщині.

Тут почало свою роботу змадяризоване українське духовенство під проводом епископа Паппа, яке працювало вперід на користь Мадярів а опісля на користь Чехів.

Тимчасом 23. III. 1919 р. комуністична влада обняла Мадярщину, а після її уступлення дня 25. IV. 1919 р. Чехи зайняли Прикарпаття.

При помочі змадяризованої інтелігенції дня 8. V. 1919 р. в Ужгороді проголошено злуку Східного Прикарпаття з чехословацькою республикою.

В сан-жерменськім договорі забезпечено автономію для Прикарпаття. Одначе й досі остала вона на папері. Не створено донині місцевого сойму в Ужгороді, не відано адміністрації в руки місцевого населення, а країною, від якої відділено цілу західну частину від ріки Уж по Спиж, правлять безконтрольно чеські урядовці. Не переведено земельної реформи і з економічного боку тамошне українське селянське населення знайшлося в гіршому положенню, як за Мадярщини. Прихильників українського відродження в роді покійного, заслуженого шкільного референта Пешека — було серед Чехів дуже мало. Москвофільство і православя скрилося під омофор чеського правительства. Це використали ворожі для Чехів елементи (Мадяре і Жиди, а також в значній мірі і комуністи) й останні вибори до чеського сойму і сенату з Прикарпаття і велика побіда комуністів є доказом, що там наш народ ставиться неприхильно до сучасного чеського режиму.

Та проте національне українське відродження на Прикарпатгю поступає вперід. В тамошне село дістається друковане слово, шириться просвіта й економічна організація і теперішне покоління матиме нагоду боротися постійно за дальше національне визволення. На наших очах відживає найбільш забута частина українського народу і недалекий вже час, коли до нашої народньої скарбниці внесуть свої оригінальні цінности і наші браги з Прикарпаття.

Ямна коло Яремча

прегарна вілля серед чатинного ліса над самим Прутом зараз біля зал. перестанку. Сонячні просторі кімнати родинні (2—4, 5 осіб) з 4 разовим смачним харчем денно від 25. червня до вересня. Зголошуватись у п. **Р. Білинського в Ямній або в бюрі у Львові, Руська 2205 18|I. від 12—13 в пол.** 1—1

платив ні сотика. Малиньські Емануель на вимірених 3,441 зол. грунтового податку заплатив 71 зол. а на 53.748 зол. маєткового не заплатив нічого. Любомірському Губертові вимірено грунтового податку 11.574 зол., а маєткового 78.184 зол. але ні одного ні другого податку той магнат не заплатив ні сотика. Разом заплатили обшарники рівенського повіту 11 прц. грунтового податку а тільки 1 прц. маєткового в 1924 р.

Маєтковий податок на 1925 рік преліміновано в сумі 300 мільонів золотих. Всі одначе признають, що той податок у такій сумі не вплине а остане в зазначеній сумі на папері для паперової рівноваги бюджету. Я думаю, що в 1925 р. вплине менше маєткового податку ніж в 1924 р. бо в минулому уряд побрав крім податку ще й так звану „залічку" на маєтковий податок а в цьому році тої „залічки" вже не буде. Таким чином до бюджетової рівноваги не прийде. А через те, щоби не допустити до недобору, — не слід підносити податки, але навпаки слід поменшувати видатки на поодинокі міністерства і підчинені їм органи. Бо у всіх міністерствах і у всіх урядах є за багато урядників, забагато війська, поліції — всюди потрібні редукції, поменшення їх числа. Недопустиме, щоби нагороди урядників були більші від їхньої платні, як це бачимо в буджеті міністерства скарбу, де на вивінування центральної управи уряд призначив аж 24,483.630 зол. а на нагороди та особисті видатки урядників 6,036.607 зол. Міністер скарбу розказував нам про важку працю скарбових урядників, які заслугують на додаткову винагороду поза звичайною платнею, алеж тих 6,036.607 зол. преліміновано не для тих урядників у повітових скарбових урядах а для тих у центрі, в столиці Варшаві.

Польська держава не може брати зразків з таких держав як Англія, Франція, Зєдинені Держави Америки чи Німеччина.

Дохід тих держав позволяє їм на такі видатки, на які Польща не може собі дозволити. Нарід несе важкі податкові тягарі для державного скарбу, а щож дає за те тому народові польська держава? Село зруйноване війною. На східних „кресах" велике число селян мешкає донині в землянках та не може дістати ніякого кредиту на відбудову, але податки з нього стягають насильно. Якщо український або білоруський селянин звертається до уряду за кредитами на відбудову, то все їм відмовляють через те, що нема грошей, але ніколи не забракло ще ні одному польському урядові грошей на розбирання православних церков і дзвіниць, на перебудову церков на костели та на кольонізацію східних „кресів".

І коли український селянин не може дістати кілька соток золотих на відбудову, то католицькі костьоли одержують у тому самому часі тисячі на будову копул і веж, та на перебудову православних церков на костьоли на Холмщині та Підляшу. Замість того, щоби дати гроші на будову шкіл, по селах, то видається їх на руйнування церков. Нема в Польщі гроша ні на комасацію, ні на меліорацію, ні на кредит для бідного селянина, але є великанські суми на поліцію та на осадників.

Фінансова політика уряду не причиниться до уздоровлення грошевих відносин у державі і ми не можемо підпирати такої політики а тому і будемо голосувати проти буджету.

Проти екстермінаційної політики.

Комунікат Народнього Комітету в справі польської шкільної політики.

Тіси. Народній Комітет, головна управа української народньої трудової партії, на засіданні в дні 15. червня 1925. обмінкувавши останні посунення польського уряду в шкільній справі, *одноголосно* виніс отсі постанови:

I. Політика польського уряду від хвилі захоплення західно-українських земель новоутвореною польською державою йде по лінії послідовного винародовлювання української нації. Одним з розгалужень тієї політики є скріплений під теперішню пору похід проти української школи, який виявився в постановах тзв. кресової секції і Ради міністрів про утраквізацію всенародніх шкіл і пос ліквідацію українських гімназій, до чого вступом було зачинення двох найвищих клас української гімназії в Перемишлі.

II. Шкільна політика уряду стоїть в різкій суперечности з міжнародніми зобовязаннями, прийнятими Польщею у відношенні до західно-українських земель, та з постановами польської конституції. Ця політика заперечує елементарні права українського народу, відмовляє в шкільній ділянці той стан посідання, який Українці мали в Австрії та тим викликує огірчення й обурення найширших мас українського народу.

III. Проти цієї політики польського уряду закладає Тіси. Народній Комітет як найрішучійший протест, відкликується до громадської думки культурного світа та закликає Українську Парляментарну Репрезентацію й українське громадянство покористуватися всіми засобами боротьби в оборонї наших прав в шкільництві з метою унеможливити дальший екстермінаційний похід польського уряду проти українського народу.

За Тіси. Народній Комітет:
Д-р Ізидор Голубович, М. Струтинський,
голова. за секретаря.

Гол. Управа УРП. про сучасне положення.

Головна Управа української радикальної партії, обмірковавши на своїму засіданні в дні 13. червня н. р. сучасне положення українського народу під Польщею, стверднла:

I. що національно-політичне поневолення і соціяльний визиск українського народу під Польщею не то не зменшилися, а навпаки умови життя українських селян, робітників і інтелігенції під кожним оглядом стають щораз гірші. Польська влада не допускає ні особистої свободи, ні свободи слова й друку, ні товариств і зборів та робить непобориві перепони українським політичним організаціям. Безконечні надужиття адміністраційних урядів, арешти, труси, провокації, слідства й адміністраційні кари—це засоби, якими поневиняється організацію українського народу. Все польське законодавство звернене проти емансипаційних змагань українських мас. Навіть закони, що забезпечують дуже скупі права українському народові, є видавані на те, щоби їх не дотержувати або тонтати. Всупереч ясно висловленому домаганню українського народу за свою власною, українською школою від найнижчої до найвищої йде дальше нищення українського шкільництва. Надужиття шкільних властей, самовільна перемінa українських шкіл на польські, ступінне зачинення середніх шкіл шляхом тзв. утраквізації, переслідування українських учителів в користь Польщу — ось засоби, якими нищиться освіту українських мас;

II. що соціяльний визиск і економічне поневолення українського народу дійшли до крайніх меж. Безробіття, мазурська кольонізація, надмірні податки, самовільно накладані потатки і кари та взагалі вся господарська політика польської законодатної й виконавчої влади йде на користь польської шляхти й польсько-жидівської буржуазії, а на шкоду українських мас. Ця політика довела українське село до голоду;

III. що та політика завдячує свій успіх між иншим слабкій організованості й активности українського народу.

Тому Головна Управа УРП. закликає українські маси до політичної і професійної організації та доручує своїм організаціям і членам спрямувати всю діяльність в згаданому напрямку та виступити проти польської руйнуючої політики взагалі, а проти окремих її проявів зокрема.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Самовбивство ученицї.

В суботу в полудне з будинку СС. Василіянок з другого поверха кинулася на подвіря 17-літня ученицяукраїнської гімназії Марія Олена Лучківна. Померла в шпиталі. Перед смертельним скоком випила ще оцтову есенцію. Причиною мали бути лихі ноти в деяких предметів.

Зас'дання кресової секції.

В понеділок 22. VI. засідання кресової секції в справі православної церкви в Польщі. На денному порядку є теж справа покликання знавців. Василевского не буде на засіданні, бо виїхав до Снятина.

Рад.-анґл. конфлікт у Владивостоці.

Між рад. властями у Владивостоці й капітаном анґл. пароплава прийшло до конфлікту. На пароплаві закуто в кайдани китайського носильника підозрілого за крадіж. Це викликало протианґл. демонстрацію носильників. Рад. власти звільнили носильника а арештували анґл. корабель. Капітан має стануги перед рад. судом.

Америка і ґар. пакт.

През. Кулідж не хоче, щоби Америка в справі ґар. пакту відгравала ролю учителя, хоч вона заінтересована в безпеці Европи. Америка рішена держатися оподалік від зобовязань, які накладає ґар. пакт.

Домінії проти ґар. пакту.

Консервативна преса в домініях противна всякому ґар. пактові. Англія не повинна мішатися до справ, котрі не торкаються домінів. Европейські відносини рівнодушні для домінів і не можна їх втягати в війну за такі далекі справи.

Амундзен готовить нову виправу.

Амундзен дійшов до 87° 45'. З Осльо повідомляють, що Амундзен повідомив директора норвежського летничого товариства Томсена, що за три неділі верне до Осльо й зачне приготування до нової експедиції до пів. бігуна ще н. р. На торж. засіданні норвежського парляменту прем. виголосив промову в честь Амундзена. Палата вислухала її стоючи. Король і королева вислали Амундзенові ґратуляційні телеґрами.

Виправа Мек Мілена.

З Ню Йорку повідомляють, що нова експедиція Мек Мілена для розсліду підбігунових околиць вирушила 20. VI. з Вісказор. Мек Мілен одержав від губернатора поручення застромити амер. прапор на нововідкритих землях. Висловлено сподівання, що чужі уряди признають право Америки до нових земель.

Дальші заворушення в Китаї.

Студенти намовляють Китайців кидати працю в япон. фабриках. Котрі не послухали, побили їх, задержали, а випустили за зложенням кавції й по зложенні обітниці, що до праці не вернуть. У Кантоні Китаєць застрілив касіера японського шпиталя. Японський консуль запротестував і візвав кантонських Японців, щоби схоронилися в европейській дільниці.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць липень 4·20 зол.

— СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА ч. II. Як ми заповіли, висилали ми на протязі минулого тижня безплатно, за порученням, усім нашим передплатникам, що передплатили наш часопис на II. чвертьріччя, а заплатили до 30. червня н. р. — Належитість почтової оплати в квоті 60 сот. просимо вплачувати з передплатою на липень. Хто не вплатить почтової оплати за I. і II. ч. безумовно не одержить III. ч., яка друкується як безплатний додаток на III. чвертьріччя н. р. Передплатники, які з деяких причин не одержали II. частини, можуть набувати її в Адміністрації „Діла" до 1. липня н. р. по ціні 2 зол. Хто бажав би висилки почтою, має на пересилку надіслати 60 сотиків.

— Конфіската. Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за один уступ із передової статті п. „Ювилей чи поминки?", та за кінцевий уступ новинки п. „Ревізії".

— Всі учителі(ки) середніх і вищих шкіл возьмуть участь в Надзвичайних загальних зборах т-ва „Учительська Громада" в дні 2. липня цв. год. 9 рано в салі Лисенка при вул. Шашкевича.

— Нарада конференція україністів відбудеться 9 липня цв. год. 9 в бібліотеці тов-а „Просвіта" Ринок 10. 2208 1—2

— Довгодля темної справи. Сіоністичний провідник п. Єгер, проти якого виготовлено акт обвинувачення за наклепування на фальшивих візнань, знова є героєм сенсаційних змісток львівської преси. Спершу його особою займалася тільки „Хвиля", а тепер, від хвилі, коли жидівсько-польські переговори вийшли на реальний шлях, займається ним і „народово-кресова" преса („Сл. Поль.", „Газета Поранна" і т. п.) Воно й не дивно, коли зважити, що п. Єгер був головою того знаменитого сіоністичного віча, на якому „жидівська кулиця" доручила пос. Райхові за всяку ціну перевести жидівсько-польську угоду. Отже цей то п. Єгер має щастя вічно мати незвичайні візити. То Микитин приходив до нього, то Дворжінкі, а тепер відвідує його якийсь Бернаєль. Сама чесна компанія! Отже цей то Бернаєль, що натом зник без сліду, явився у п. Єгера, щоби з ним відбути тайну конференцію в справі Штайґера. Щастя, що там „приватково" находився брат п. Єгера — інж. Єгер, адвокат Волькен і п. Дегенштік, щоби бути свідками, якто той Бернаєль, проходимець неясної кондуїти обовязково „drząca ręka" подавав п. Єгерові якісь папери від Штайґера, яких очевидно п. Єгер не приймав і викинув візитівку за двері, зробивши відповідний рух рукою. Врагалі п. Єгер всіх викидає за двері. З Микитином бачився в брамі, але опісля викинув його за двері. Дворжінкого, що шукав „дійсного спричинника" атентату на през. Войцеховского, теж викинув за двері, а тепер так само розсунув з Бернаєлем. „Хвиля" подає свої погляди на ролю того Бернаєля. На її думку є він одним звеном, що веде до політичної поліції. Той провокатор чи моряк Бернаєль мешкав у молочарки Луквенської при вул. Сикстуській, а ця Луквенська була в „towarzyskich stosunkach" з віком. Кайдачом, а Микитин був конфідентом Кайдача і т. п. Самі таємні, що більше—таємно-чорні справи.

— Для взаємного співжиття. „Слово польське" згідно з інтенціями вислого свого ватажка Ст. Грабського про поглиблення „єднання і братання" між двома славянськими народами ніколи не пропустить нагоди, щоби не бажання співжиття підкреслити. З тією метою воно на полю й навіть шукає тільки таких моментів, які могли би і сліпому стати ясними, що иншого бажання ващеходячи й „організації народові" не мають, як тільки найти ту спільну основу співжиття, взаїмного пощанінку, а може й підпорки. Одно з останніх чисел „Сл. поль." (ч. 167) приносить аж кільки таких замітток. Перша з них називається „Напур руські на Львуф". Виявивши співжиття коле в очі посвячення „будинку" (не будинку, тільки домінки, себто дрюкарні) „Сокола III" на городецькому передмістю. Не в силах йому, що Українці задумали вибудувати „Народній Дім" на Личакові, що плянують на ту ціль складки, що вдержується українське приватне шкільництво та що складки на цьо го за березень осягнули 15.333 зол. Ще другу нотатку присвячено цим складкам, що очевидно мусять бути злочином, бо тим чином усувається українські діти зпід „впливу польських шкіл". Третя замітка присвячена видавництву „Чеховна Калина", яке — видаючи спомини з великої війни і революції та помішуючи також спомини в своїх календарях — є виразним проявом „гайдамацької агітації проти Польщі". Ніхто не сміє оповідати про свої переживання, себто ніхто не сміє збирати і подавати історичних матеріялів, бо ті „писання є проявом скаженої ненависти до польськости (sic!) і заохочують до наслідування збройних нападів(?!). Як держава може терпіти ширення (засобами збройного наступу на державу?" Тому „Сл. поль." не вірить прокураторові, тільки накликує поліцію. Для доповнення є ще й замітка про двох „зимаховців"-студентів, в чого висновок, щоби польські власти не давали перепусток українським студентам на студії за кордоном (в Данціґу, Празі, Відні, Берліні), бо там Українці можуть підготовлювати замах на Польщу. — І щож не гарна пропаґанда співжиття! А „Сл. поль"

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряжує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАЛІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і європейських кантрів: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТИНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Флоріянська 25. **Львів**, Сикстуська 2. 1897 15—20

міститься при вул. Зіморовича, а не на Кульпарківі.

— **Підвищка комірного на липень.** У червні місяці має бути значна підвищка оплати комірного Наслідком 6 проц. додатку на користь власників камениць і 6 проц. додатку на державний фонд розбудови міст. Однокімнатні помешкання дістануть множник 0.4915; двокімнатні помешкання 0.5440; мешкання з 4 до 6 кімнат множник 0'5965; мешкання від семи кімнат до гори 0'6490. Приклад: за двокімнатне помешкання, що коштувало перед війною 60 корон, треба буде заплатити в липні п. р. 32'64 зол.; за трикімнатне мешкання, що коштувало перед війною 100 кор. місячно прийдеться заплатити 54'40 зол.

— **Додаткова бранка у Львові.** Львівський магіст. публікує, що додаткова бранка до війська річників 1904, 1903 і 1902, а також 1899, 1900 і 1901 відбудеться між 26. червня і 8. липня п. р. перед поборовою комісією в льокалі при вул. Пія 33. І. пов. Річники 1899, 1900, 1901, 1902 і 1903 мають голоситися в такому порядку: 26. VI. всі з назвиськами на букви А, Б, Ц, Д, Е, Ф, Ґ, Г, І, Й (латінка); 27. VI. всі на букви від К—П латинської абетки; 30. VI. на инші букви; 1. VII. річник з 1904 р. на букви А, Б, Ц; 2. VII. на букви Д, Е, Ф, Ґ, Г; 3. VII. на І, Й, К, Ль, Л; 4. VII. на М, Н, О, Р, Ко; 6. VII. на Р, С; 7. VII. на Т, У, Фа; 8 VII. на В, Х, И, З. Новобранці мають принести зі собою карту ідентичности і евентуально свідоцтво оправдання спізненого ставлення до бранки. Початок бранки все в год. 8. рано.

— **Воздушна тоуба.** З кількох повітів алтайської губернії наспіли до Москви алярмуючі вісти про те, що воздушна труба заподіяла там великанські шкоди. Дотепер стверджено смерть 128 осіб та цілковите збурення 130 домів.

— **Процес проти Німців у Москві.** У Москві почався процес проти двох німецьких студентів Дітмана і Каролі Ківерана, які в жовтні минулого року приїхавши з Німеччини до Москви, мали виконати атентат на Троцького і Сталіна. Обвинуваченим чекає кара смерти через розстріл.

— **Наслідки манії стріляння.** Багато батьків купує своїм синкам „фльобертки" в нагороду пильности чи чемности. Сини, дірвавшись оружя, стріляють цілими днями до всього, що притягає їхну увагу або дає добру ціль. Перед парою днями влетіла „фльобертова" кулька крізь вікно до кімнати одного священика, а вчера чийсь добрий стрілець стрілив собі до трамвайового воза ŁD. На щастя куля вбила тільки вікно, а пасажирам крім страху не зробила ніякого дефекту.

— **Невідомий арештант.** У звязку з злочином до льокалю нашої у варшавському видавництві „Відродження Польщі" арештовано якогось Заходу, який відмовляє зізнань щодо своєї особи. В часі слідства все таки стверджено, що Запала був арештований в 1920 р. в часі більшевицького походу на Варшаву за співучасть у вбивстві польського поліцая та за шпіонажу в користь большевиків. Далі стверджено, що приїхав він до Польщі перед кількома літами та продав великий земельний маєток на Поморю за ціну 9000 долярів. Цікаве тепер, яким чином той Запала, будучи чужинцем, міг приїхати до Польщі та продати маєток. Поліція веде далі слідство в тому напрямі, хто кається направду під тим назвиском Запала. Подія, як бачимо, чисто американська хоч і сталася у Польщі.

— **Тоохи але міомо.** Дня 18. п. м. відбувалося військове стріляння на стрільниці в клепарівськім ліску. Оподалік переходила робітниця Анна Конаудек і певна, що жовніри мусять добре вміти стріляти, пішла собі спокійно додому. Але показалося, що у війську трапляються лихі стрільці. Заблукана куля револьверова пішла не туди, куди була поцілена, але скрутила сильно в бік і поцілила робітницю в ногу.

— **Замах на себе** зробив передучера нервово-хворий Евстахій Яніцкий, по фаху маляр-декоратор. Сидячи при пиві в реставрації Маркуса Фростіґа, стрілив до себе пять разів і ані разу не поцілив. Певний своєї смерти, стратив притомність і впав на підлогу. Але в шпиталі прийшов назад до свідомости і здається був задоволений з такої „успішної" стріляниии до себе.

Хлопяча учительська семинарія УПТ. у Львові, Городецька 95. Вписи й вступні іспити на I, II. і III-тий рік відбудуться по черзі в днях 1—3. вересня п. р. — УПРАВА. 2207 1—2

Каригінні недбальства
роблять мами, що не кормлять своїх дітей бішкоптами „БРАНКА".

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Ф-а Ф. КНАУЕР І Син
ЛЬВІВ, пл. Капітульна 2.
2213 поручає 1—3
КОВДРИ І МАТЕРАЦИ.

Дописи.

Рогатинщина. *(Підкомісар Адам Гляйц—політиком).* В 1922 р. в часі протиборчої агітації підкомісар Адам Гляйц з Рогатина на 196 політичних вязнів з округа достанив до бережанської тюрми зі свойого повіту рівно 100 душ. Від того часу став політиком у тому розумінню, що за цензуповані: „Нову Культуру", „Культуру", Календарик „Землі і Волі", Лібкнехта „Павуки і мухи", „Рогатинця", Івана Раковського „Вселенну" і за нецензуровані книжки, як: „Наша Правда", „Молодий Пролетар", Обіжники УКСР-ади, доставляє громадян до бережанської тюрми з рівночасним донесенням про злочин головної зради,—і остає свою ніль, бо доставлений ним обвинувачений мучиться в слідчім арешті довгими місяцями аж до остаточного застановлення справи. Доказом на те акти справи 22 політичних вязнів з рогатинського повіту, котрі в 1924 р. просиділи, як виказує рахунок з актів, в слідчім арешті рівно 8 літ 7 місяців і 20 днів. Називка їх: Пяцько, Гаврило, Омелян, Лев і Катря Кошкінські, Пентка, Якубовський, Михайло і Гринько Генза, Косач, Манюх, Володимир і Осип Самарики, Мосціцький, Степан Шеремета, Василь Шеремета, Рочан і Осип Бойкевичі, Ліщинський, Каспрук і Михайло Зазуля, з яких останній в тюрмі набавився сухіт і помер.

У повищих справах слідство в цілости застановлено і обвинуваченых звільнено з тюрми з тим, що в справі громадян з Чесник розправа покінчилася увільняючим вироком, оветом на зізнаннях підкомісаря Гляйця! Здавалося, що по такій лекції, де удержання незчисленно обвинуваченых в тюрмі наразило на великі страти скарб, рідні обвинув. і суспільність, підкомісар Гляйц перестане бавитися в ролю політика. Одначе прийшов рік 1925 і знова посипалися донесення за злочин головної зради і знова примандрували до тюрми політичні вязні: Ярослав і Климентина Цимбалісті, Грищ Кліщ, Олекса Каспрук, директор Антін Клушельницький, Микола Товстий, Юліян Форемний, Анатоль Курдидик і Михайло Вовк — останні три — студенти, котрі разом до нинішнього дня просиділи 1 рік і 1 місяць в слідчім арешті з тим, що справи їх застановлено в переважній части. Микола Товстий під замітом злочину головної зради сидів від дня 24. II. до 15. VI. 1925, а тогож дня вийшов з тюрми, засуджений за переступство з § 23 пресового закона з 1862 року на 24 дні арешту! К. Форемний, Курдидик і Вовк ще доте пересидять, бодай переводили 4-денну голодівку і добилися покінчення слідства, котре закінчиться рівнож переступством з § 23 пресового закона. В попередних згадках про політичних вязнів в часописах і в посольських інтерпеляціях підношено дзвін, чому прокуратура і суд, так сліпо вірять в донесення підкомісаря Гляйца, хоча у всіх повищих справах виказалася повна непрадивість змісту його донесень. Прокуратура і суд не зважаючи на практики з донесеннями підкомісаря Гляйца, стоїть на становищі, що кожне поліційне донесення належитьвичерпати. Як зменька повищих фактів доказує, що пан підкомісар наразив багато людей на непотрібні арешти, втрату грошей і здоровля і факти ці підносимо, щоби примхами п. Гляйца зайнялася ближше наша парляментарна репрезентація, бо й тепер нема дня, в котрому не спроваджувано би з рогатинського повіту громадян до тюрми за читання часописів і книжок, що в опінії пана підкомісаря вже становить субстрат злочину голов. зради. Не хочемо бути ординарними і виписувати на його особу ординарні нашкваїлі того рода: „Jak się dobiera ludzi na stanowiska urzędnicze w policji państwowej, niech zaświadczy chociażby fakt, że w Rohatynie jest komendantem powiatowym policji p. Glajc, który był jako sierżant przy wojsku tak głupi, że nie nadawał się do niczego innego, jak „pucowania koni". Ale w tem właśnie jego szczęście, że „pucował" w r. 1918. 2 konie dygnitarzowi i to mu się obecnie opłaciło". („Gazeta Codzienna" з дня 8|10 1922 ч. 4531), але не можемо стерпіти того, щоб через такого пана невинно сиділи громадяне і проливалися сльози їх невинних родин. Правда, що відколи пан підкомісар господарить на кількасот моргах грунтів українського дідича Миронівича, положення пана Гляйца є скріплене, одначе це все може бути перешкодою для покінчення з примхами пана Гляйца. **Салів.**

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у вівторок 23. „ Устрики дол.
у середу 24. „ Устрики дол.
у пятницю 26. „ Турка.
у суботу 27. „ Турка. 2150 7-?

В приватних гімназіях УПТва потрібні учительські сили до навчання польської мови, математики й фізики, природи, географії, історії як також класичні і модерні фільольоґи. Рефлєктанти наскільки вже мають признане право навчання вглядно повну підставу до него, зголосяться до 15. липня пр. особисто або письменно до Головної Управи УПТва у Львові, Ринок ч. 10|II. п. 2183a) 3—3

Конкурс на посаду учительки при школі вправ жіночої учительської семинарії УПТва в Самборі з правом приходности. Подання вносити до Управи цеї школи найдальше до кінця червня пр. долучуючи свідоцтво зрілости, патент на вчительку виділових або хоч народніх шкіл, метрику, доказ приналежности з фотографією і свідоцтво моральности. 2183 3—3

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ в підгірській околиці кімнати з харчем на дві особи від 15. липня до 15. серпня. Зголошення з условями слати до Адмін. для М. Г. 2214 1—2

КАВАЛЄР, шатин, літ 36, урядник X. ранґи на державній посаді оженитьсяз панною або бездітною вдовою, лагідної вдачі, здоровою, до літ 32. Річ тактує поважно. Посаг для спільного добра. Зголошення неанонімові з описом життя з фотографією. За звороти і дискрецію ручу словом чести; слати на адресу Іван Мороз, Білобожниця к. Бучача пост.-рест. 2210 1—1

ХТО знав би що про Тимка Жулубака, стр. роб. при окружній команді в Самборі, з Воютич, що при вступі українських військ остав на Вел. Україні, буде ласкавий дати знати Марії Жулубак з Воютич, п. Надибн. Закордонні часописі проситься о передрук. 2206 1—1

СТАРША, самітня, інтелігентна жінка, найрадше з священичої родини, що розуміється на господарстві сільськім і домашнім, потрібна до заряду дому у старого священика вдівця. Відомість в уряді парохіяльнім Янчин почта в місци. 2174 1—1

БЕЗРІДНОГО ІНВАЛІДА У. Г. А. хто прийме на село на час вакацій, зволить ласкаво подати адресу до управи Дому українських інвалідів, Львів, вул. св. Софії ч. 25, 2202 2—2

ДВІ три учениці з ліпшого дому, приймуться на ціле удержання. Сонячна кімната, здоровий харч, пянино в хаті. Умовитися можна вже тепер. Зголошення приймає ласкаво Адміністрація „Діла" під „Добра опіка". 2217 1—2

УЧЕНИЦЯ V. р. учит. семинарії, вправна інструктовка, шукає лекції на час ферій. Зголошення з умовинами проситься слати до Адміністрації „Діла" під „V. C. M.". 1—1

ГІМНАЗИСТКИ знайдуть приміщення при українській родині від вересня. Відомість в Адміністрації „Діла". 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс на аренду.

Сирітська фундація бл. п. о. Иосифа Фоліса віддасть по жнивах сего року в аренду фільварок в Закомарю, стація Ожидів. До аренди належать всі будинки господарчі, дім мешкальний, город, 90 моргів поля, 85 моргів сіножатя. Інвентарі живі і мертві має посесор від фундації купити. Аренда на кілька літ. Кавція посесійна у висоті піврічного чинш аренди. Письменні оферти при долученю вадії у висоті 300 дол. вносити до канцелярії меценаса Е. Гвоздецького у Львові, вул. Красіцких 6. до дня 10 липня 1925 р. 2211 1—6

До 24. год. чистить і фарбує хемічно одяги жіночі і мужеські
„ОЩАДНІСТЬ"
Академічна 26.

ПОШУКУЄТЬСЯ служачого Відомість Леополь Розенцвайґ, Львів, Сикстуська 5., між 3—5 повод. 2198 2—2

Хто хоче довго жити
Мусить КАВУ ҐАҐ пити
Без кофеїну, загально знана
До набуття у ВУНДЕРМАНА
Під числом девятнайцять в Ринку
А желеться на звичайнім жаннку.

2197 3—3

Мимо підвишки цла і податків
продає свої товари
по давних ще цінах
„НЕРПА"

Спеціяльний маґазин шкіряних виробів і приладів до подорожі
Львів, Леґіонів 17.
2173 3—3

Подяка.

Вп. п. д-рові Миколі Ваврикові, лікареві в Стоянові, складаю щиру подяку за совісне і повне посвятя вилічення мене з тяжкої недуги.

о. Іван Каранович
2216 парох Стоянова

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ!

Вже приймаю фільдові і велюрові капелюхи до перерібки і фарбування, після заграничних моделів. — Ціни умірковані

РОБІТНЯ КАПЕЛЮХІВ
Б. ГОРН, Дом вірменський 1.
2212 **Позір на фірму і число дому.** 1-2

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Учительської Краєвої Спілки" кооперативи з обмеженою порукою у Львові відбудуться дня 7-го липня п. р. в 9. год. перед полуднем в салі „Народного Дому" при вул. Рутовського ч. 22.

Порядок нарад:

1) Отворення Загальних зборів;
2) Відчитання протоколу з послідних Загальних зборів;
3) Відчитання звіту Союза ревізійного з переведеної ревізії;
4) Звіт з діяльности управи;
5) Звіт касовий;
6) Звіт ревізійної комісії;
7) Затвердження біланса і уділення абсолюторії управі;
8) Розділ зисків;
9) Вибір нових членів Надзір. Ради;
10) Вибір Ревізійної комісії;
11) Внесення і запити;
12) Замкнення Загальних зборів.

Біланс кооперативи виложений в льокалі кооперативи на два тижні перед Загальними зборами до переглядуПТ. членів. Якщо в означений годині не явиться лимітане статутом число членів, то в годину пізнійше відбудуться другі Загальні збори, які будуть важно рішати без огляду на число присутних членів.

2209 1—1 **Управа.**

За редакцію відповідає **О. Костин.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 137 (10 520). Львів, середа 24. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Виленський „роскол".

Православна церква в Польщі переходить важку, затяжну кризу. Смертельний замах на митр. Юрія, боротьба проти половинного нового стилю в церковному житті, накинена польським урядом через свого прихильника митр. Діонізія, а головно тзв. автокефалія тієї церкви — ось зародки й причини тієї кризи.

Польський уряд напружив всі свої зусилля, щоби православну церкву зробити незалежною від впливу правового московського патріярхату, а поставити її у виключну залежність від міністерства освіти й віроісповідань та внутрішніх справ. Знаючи ролю російської православної церкви та її відношення до царського уряду, польські чинники постановили за всяку ціну поставити ту церкву і її єрархію в беззастережену підчиненість своїй адміністраційній владі. Фактично так було від самого початку, фактично православна церква стала оруддям польської світської влади. На це зложилося багато причин: „юдейський страх" і стероризування православного духовенства, та незвязаність його з народом і його змаганнями, далі загарбання церковного майна і „ревіндикаційна" переміна церков на костьоли, а вкінці рабство православної єрархії, яка спершу поставила себе в положення предмету експериментації, а згодом перейшла на становище оруддя урядових чинників. Та влада не вдоволилася фактичним станом; вона постановила формально відчахнути православну церкву від якотонебудь звязку зі своїм центром, щоби виминути якінебудь несподіванки в будуччині. Вбитий митр. Юрій, визначна індивідуальність, „впертий малорос", схиляючись до думки про автокефалію, мав намір перетворити православну церкву в українську церкву, беручи на увагу ту обставину, що в Польщі Українці творять найбільшу масу ісповідників православя. Колиж на митрополичому престолі засів сибірський Москаль, вигідний монах Діонізій, людина наскрізь чужа місцевому населенню, він став беззастережно на становищі „польської автокефалії", пішов на службу польонізації й русифікації. Польська влада пильно дбала про те, щоби церква, яка є незвичайно важним чинником в житті народа, не встала з мертвих, не оживилася, не одуховилася новим життям. А до цього найкраще надається русотяпство і служба кожночасному польському міністрові ісповідань. Не диво проте, що Гломбіньского, а тепер Грабского називають „православним папою".

„Автокефалію" переведено по наказу згори. Бажаючи зберегти хоч натягані формальности, приєднано для цієї думки трансцендентальний, продажний царгородський православний центр. Недавно померший царгород. патріярх Григорій VII., переконаний відповідними аргументами „пожалував" православним під Польщею „автокефалію", якої бажав собі польський уряд. Через цю „автокефалію" нічого не виграла православна церква, ані її єрархія. Не тільки не повернено загарбаних церков і церковного майна, але ще й наказано завести новий сталь. Проти цього піднялася реакція, яка скомпромітувала православну єрархію, фактично повалила половинний новий стиль, а формально внесла ще одну головню анархії в життя православної церкви. А польським чинникам ішло про ослаблення і розложення православної церкви.

„Автокефалія" переведена польським урядом при допомозі своїх прислужників стала доконаним фактом. Та з цим фактом не могли погодитися справжні ісповідники канонів православної церкви. Білоруський сенатор Вячеслав Богдановичь, не признаючи теперішньої неканонічної („автокефальної") єрархії православної церкви, заснував у Вильні „старо-православну церкву", побудовану на канонічних основах. Сен. Богданович не є ліком; цеж визначний теольог, знавець канонів православної церкви, б. секретар московського церковного собору (1917—1918 р.), а опісля ректор виленської духовної семінарії. Сен. Богданович, виступаючи проти неканонічної „автокефальної" церкви і її єрархії і привертаючи звязок з московським центром, бажав привернути попередній стан. Очевидно, „автокефальний" митрополит, польська преса й міністерство віроісповідань підняли крик, що це „відступство", що це „політична акція". Преса почала накликувати до відкинення поданого на затвердження статуту „старо-православної церкви", а митр. Діонізій наказав виленському архіеп. Теодозієві кинути клятву на сен. Богдановича. Архіеп. Теодозій не відважився покористуватися цим середньовічним способом боротьби з опонентами. Тоді митр. Діонізій сам поїхав до Вильна, відбув конференцію з делєгатом польського уряду і клятву, що мала бути проголошена 14 цм. у всіх виленських церквах, стримано. А стримано її тому, що польським чинникам і митрополитові вдалося перетягнути на свій бік одного з прихильників Богдановича (якогось Глушенка), який „смирився", тоді як другий основник „старо-правосл. церкви" (пос. Кохановичь) мусів виїхати на Рад. Білорусь. Супроти того не стало вимаганого до заснування церковної громади числа осіб, власти мають викрут для незатвердження статуту, а внаслідок того „автокефальний" митрополит може якийсь час спочивати на лаврах. Всеж таки для пострахy сен. Богдановича відлучено від офіційної православної церкви в Польщі.

Та ледве чи ці прийоми спинять реакцію проти польського неканонічного „автокефалізму". Навпаки слід сподіватися, що виленський „роскол" є тільки початком цілої низки „росколів", якщо православна церква в Польщі і її єрархія не перестане бути тільки експозитурою виключно політичних плянів Грабских і Гломбіньских.

Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі пихолиття!

„Невтральність."

Жидівська „невтральність" в освітленні Л. Біліньского.

В своїх споминах (Wspomnienia i dokumenty 1846—1922) оповідає пок. Л. Біліньскі, б. австрійський міністер, б. губернатор австро-угорського банку, б. презес „Кола польского", а в р. 1919 польський міністер скарбу про переговори зі східно-галицькими Жидами, ведені ним і тодішнім міп. внутр. справ Войцеховским (теперішнім президентом польської республики). Посередником в тих переговорах був адвокат д-р Владислав Смолєнь, який листом з 29. вересня 1919 заявляє про охоту східно-галицьких Жидів вислати депутацію до польського уряду. Хоч проти того були Жиди-асимілятори, хоч тодішній польський уряд в особі Падеревского був визначно антисемітський, Біліньскому вдалося переконати і Падеревского і Войцеховского про потребу переговорів. Справу взяв в свої руки Біліньскі і на спілку з Войцеховским вдалося йому

„після цілої низки конференцій перероблти весь матеріял письменних жалів, предложений депутацією. Справді драматично представив їх незвичайно вимовний сіоністичний говорун д-р Генрик Розмарін, голосно конфіштило про гніт жидівського населення польськими властями й організаціями в Сх. Галичині з приводу української війни. В тій війні жидівське населення стало на боці ворогів Польщі (?), а коли навіть було зайняло лише „невтральне" становище, то вже зрадило Польщу (підкреслення Біліньского), бо „невтральний приятель у війні є гірший ворог". Ми дуже виразно дезначили це депутації і тим важними були наші наради про направу згаданих відносин, про недопущення Жидів до війська і до університетів, про табори для інтернованих Жидів і про чисто адміністраційні справи. Застерігшись згори проти окремого жидівського „народу" в лоні польського народу і проти гебрейської мови в уряді, ми згодилися на цілий пакт в імені справедливости і толєранції. Значну частину наших спільних указів приймала Рада міністрів ще за моїх часів на підставі референту п. Войцеховского, при чому між. війни Лесьньовскі, між. освіти Лукасевич мусіли добровільно покласти важкі жертви переконання, щоби уможливити Жидам записи на університет, залежні від сповнення військових обовязків. На Раді міністрів ухвалено теж створення комісії для двох цілей: первюстрації концентраційних таборів і перевірки поведення в часі війни урядників-Жидів, що стоячи під закидом зради (?!), а через те не допущених до державної служби".

Інформації пок. Біліньского є такі загальникові, що з них не можна виробити собі ясного погляду на суть тодішнього жидівсько-польського пакту. Знаємо тільки, що виключено з боку Поляків (Біліньского й Войцеховского) існування „окремого жидівського „народу" в лоні польського народу". Здається, що цю умову прийняли представники східно-галицьких сіоністів, коли наступила згода „на пакт в дусі справедливости і толєранції".

За те більше світла на тодішню „строгу невтральність" Жидів, а радше східно-галицьких сіоністів та на „ідеольогічні" основи того пакту кидає лист посередника між сіоністами і польським урядом адвоката д-ра Вл. Смолєня, писаний 29. вересня 1919. Подаємо той лист в цілости:

„Ексцелєнціє! Маю честь предложити долучений, а на мою адресу звернений лист.*) При тій нагоді прошу мені дозволити висловити мої особисті враження і спостереження, **оперті на фактах**, що сьогодня, коли все блищою стає хвиля вирішення приналежности Сх. Галичини, жидівські провідники, кермовані (powodowani) і розумомі почуванням, що спирається на вихованні серед польської культури, — **бажали би** всупереч голошеній досі **невтральности-незахитати терезом(szale) евентуального плебісциту на польську сторону.** Одначе не буде можливе тільки тоді, коли не втратять свого впливу на жидівську масу. Незалежно від того жидівські менери в б. конгресівці роблять залежною зміну своєї недовірливої постави супроти уряду від висліду галицьких (розуміється, жидівських—Ред.) пертрактацій. Отже в Польщі взагалі, а головно в Сх. Галичині польська державна рація вимагає пильно вважати перед Жидів (східно-галицьких) настрою, який зробив би поширювану агітацію грозячих польськости чинників. Будете ласкаві, Ексцелєнціє, дарувати мої довгі висновки. Одначе підприймість акції, що вже є в ході, бажав би я довести до якнайкращого висліду в переконанні, що тим способом можу найкраще служити Вітчині. З висловами найглибшої пошани зостав відданий *д-р Владислав Смолєнь*".

Так виглядала жидівська „невтральність" вже в 1919 р. Жидівські провідники, виховані в польській культурі, тільки про людське око голосили принціп невтральности, в суті річи вони вже тоді рішилися, як документально стверджує адв. д-р Смолень, перехилити терезок сподіваного плебісциту на польську сторону. Своєго роду „плебісцитом" були соймові вибори 1922 р. Сіоністичні провідники щиро і гідно додержали своїх зобовязань супроти польського уряду і своєю участю у виборах довели до рішення Ради Амбасадорів в березні 1923 р.

* * *

*) Тут говориться про лист, який адвокат Смолень одержав від сіоністів, а якого тексту не подає автор,—мабуть тому, що це був приватний лист, адресований не до Біліньского. Та якого він був змісту, можемо легко додуматися з листа адвоката Смолеця.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 449/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 133 (10.451) z dnia 19.VI. 1925, w artykułach następujących: 1) „Uspichy Ukrainok na Miżnarodniomu Kongresi" w ustępie między słowami: Wybrano Pluminkowu... a: Ukraiński. 2) W artykule pod tytułem: „Dowkoła tajemnoi sprawy" w ustępach między słowami: a) gazetach... a: Oborosci, b) aktu obwynuwaczennia... a: Oboronciam. 3) W artykule „Zmina strun" między słowami: taktycznie ma za nic... a: A szczo. 4) W rubryce „Nowynky" a) w ustępie między słowami: pered sudom... a: W nedilu, b) mała w Peremyszli misce... a: tak rik rizano-zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 2) a) występku z art. VII. ust. z 17.XII. 1862, ad 2) b) występku z § 24. ust. pras., ad 3) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 4) a) i b) występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 17. czerwca 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 19. czerwca 1925 r.
Hawel.

Суботнішні переговори жидівського клюбу з представниками польського уряду мін. Грабским і мін. Скшиньским довели до устійнення 26 точок, які обнимають собою жидівські домагання. Пос. Райх зазначує перед жидівськими журналістами, що сформулування деяких точок стрічає трудноші. Не є виключене, що це може повести до розбиття переговорів. Найблизчі дні рішать справу. У вівторок жидівський клюб радитиме над внесенням переговірників та застановиться над способом їх реалізації.

„Концесії".

V.

Друга категорія „концесій", якими польський уряд („кресова секція" і Рада міністрів) наділюють територіяльні не-польські народи, розтягається на шкільну ділянку. Ці „благодати" обіймають шкільну ділянку Українців, Білорусинів і Литовців.

Посторонній читач, необзнайомлений з фактичним станом річей, може прийти до пересвідчення, що справді в Польщі щось робиться для тав. націон. меншостей. Що так справді є, свідчить про це між иншим замітка пражської „Трібуни" (органу Бенеша), яка вважає заповідь відновлення катедри української літератури на краківськім університеті, катедри зовсім не знесеної, тільки опорожненої через смерть проф. Третяка, за уступку для Українців. Тимчасом відновлення тієї катедри є справою для Українців зовсім байдужою. Не є це ніяка українська катедра, тільки польська і з якимнебудь вирішенням чи розвязкою „кресових" проблєм не має нічого спільного. Катедра української літератури на краківському університеті є старою катедрою, створеною давно самими Поляками для їх власних потреб. Навіть викладовою мовою тієї катедри є польська мова. Є це така сама „концесія", як нпр. катедра польської літератури на берлінському університеті для Поляків, занимана проф. Брікнером. Краків і одна з катедр на його університеті не має нічого спільного зі східними воєвідствами і „національними меншостями", а тому дивно, яким чином та справа найшлася в „кресовій секції" і стала однією з її ухвал. Таж ця справа зовсім не належить до обсягу діяльности „кресової секції"; вона є справою виключно тільки краківського університету, якого сенат на основі свого власного автономічного статуту покликує на опорожнену катедру того чи иншого ученого, подаючи його кандидатуру до затвердження міністерству освіти.

Другою справою, що теж не має нічого спільного з „кресами", є ухвала про заснування в Кракові при ягайлонськім університеті „Studium slavicum". Думка про заснування цеї установи зродилася серед кадеків (християнської демократії), які на однім зі своїх конгресів поставили до уряду домагання заснувати таку установу в Кракові для конкуренції в Прагою. Цей проект прийняла за свій ціла правиця і в тому напрямку інспірувала уряд. Та цей проект довго був тільки „летючим" проектом без найменшого реального значіння. Аж висланник правиці в кабінеті Вл. Грабского — так сказатиб — sui generis кромвеліст Ст. Грабскі вбрав його в одежину якої-такої правдоподібности, перевівши відповідну ухвалу в „кресовій секції". Годиться ще зазначити, що підготовча праця до заснування „Studium slavicum" яко одного відділу краківського університету й академії наук йшла вже від довшого часу. Але — як вже зазначено — „Studium slavicum" не має нічого спільного з „кресами" й їх потребами та вимогами. Буджетовий референт освітніх справ в польському соймі пос. Римар, будучи добре обзнайомлений з інтенціями міністерства освіти й цілого уряду, в одній зі своїх останніх розмов з представниками преси ствердив, що „Studium slavicum" є виключно польською установою, призначеною для польських потреб. І то польською установою не в значінні державно-польським, тільки національно-польським. В „Studium slavicum" будуть утворені катедри для пізнання культури поодиноких славянських народів. Прийматимуть там головно польську молодь, а колись пізнійше може й молодь инших славянських народів. Викладатимуть в „Studium slavicum" головно професори краківського університету. Не виключене, що поруч инших катедр знайдеться там також катедра української та білоруської мови й літератури, але це є справа для Українців і Білорусинів наскрізь байдужною. В своїх університетах й інститутах можуть Поляки засновувати собі, які тільки хочуть катедри для своїх потреб; це їх внутрішня справа.

Так представляються дві позитивні „концесії", які „кресова секція" і уряд зробили... польській молоді і польському громадянству, в польській установі (ягайльонському університеті) і на польській національній території (в Кракові). Всі инші „концесії" в освітно-культурній ділянці, що торкаються головно української національної території є негативного, ліквідаційного, розкладового характеру.

В першу чергу „кресова секція" глухою мовчанкою поминає справу українського університету, хоч вже три роки минав від ухвалення закону про заснування українського університету, а рік від хвилі, як він мав функціонувати. Закон з 26. вересня 1922 був вправді ухвалений на експорт для того, щоби створити основи до признання Польщі Сх. Галичини, але одночасно було це зобовязання супроти великих держав, тодішніх суверенів Сх. Галичини. Того свого зобовязання Польща не виконала, а тепер — як авторатитивно заявляє пос. Римар — взагалі нема виглядів на його здійснення, бо після утраквізації, себ-то ліквідації українських середніх шкіл, нема потреби ані змислу творити український університет. Минулого року мін. Скшиньскі робив перед зібранням повної Ліги Націй великий вітер зі справою українського університету, бо тоді треба було доказувати „ліберальну" й „толеранційну" політику Польщі супроти „національних меншостей". Скоро минула сесія Ліги Націй та скоро Польща після порозуміння з Чехословаччиною запевнила собі ступневу ліквідацію українського університету в Празі, скінчилася й „ліберально-толеранційна" комедія. Тепер „ліберальним" атутом перед вересневим зібранням Ліги Націй має бути польське „Studium slavicum", відновлення (sic) катедри української літератури на краківськім університеті і переговори з Жидами.

На наші відповідальні політичні чинники спадає обовязок вияснити цю справу, де слід, та вже раз розкрити тузинкове макіявельство польської політики і дипльоматії.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Політичні новини.

Криза лівого блюку у Франції.

Від часу уступлення Ерріо існувала хронічна криза у французькому лівому блюку. Вона проявилася вже кілька разів назовні за урядування Пенлєве, але все вдавалося її якось полагодити. Останніми часами ця внутрішня криза блюку загострилась до тої міри, що становище Пенлєве починає хитатися. Соціялісти намірюють вийти з блюку через цілу низку справ. Уся та ліва більшість, на яку спирався Пенлєве, ріжнилася від початку в поглядах на кольоніяльну та фінансову політику уряду. Соціялісти давно вже виступали проти пануючої кольоніяльної політики уряду. Таке становище до неї наказує їм боротьба з комуністами, які саме збивають для себе на тій французській заборчій кольоніяльній політиці велекий політичний капітал. Щоби параліжувати впливи комуністів та сальвувати свої політичні позиції, соціялісти виступили енергійно проти цілої мароканської авантури.

До крайности загострила їхню позицію у цій справі промова Пенлєве, яку він виголосив у Марокку в часі побуту в місті Рабаті. Там він заявив, що з Абд-Ель-Крімом не може бути ніяких переговорів доти, доки він находиться з військом на території французького Марокка. Таким своїм виступом Пенлєве заповів продовження війни аж до побідного кінця. До того ще додав, що французька армія не вдоволиться прогнанням Кабилів зі своєї полоси, але буде їх переслідувати і на еспінській території. Рівночасно виступив він енергійно проти тих париських політиків, що заявляються в Парижі за негайним припиненням війни.

У тих словах Пенлєве соціялісти добачили суперечність зі заявою Бріяна про те, що Франція буде змагати всіми силами до того, щоби припинити кровопролиття. Пенлєве став цілковито на імперіялістичному становищі, на яке ніяк не можуть погодитися соціялісти. Крім цього соціялісти невдоволені з фінансової політики міністра Кайо.

Проти політики цього останнього виступають не тільки соціялісти, але й частина буржуазних груп. Соціялісти домагаються 10 проц. оподаткування всього рухомого та нерухомого майна, а частина буржуазних груп лівого блюку домагається надзвичайного оподаткування всіх великих підприємств, що дають великі прибутки, в цілях погашення державних довгів. На зясованому становищі правих груп лівого блюку стоїть теж провідник найбільше правої групи блюку Люшер.

З цього видно, що лівиця переживає поважну внутрішню кризу та у своїй більшости заявляється проти фінансової політики Кайо. Соціялісти знов ще більшу вагу кладуть на кольоніяльну політику уряду, з якою не погоджуються та звертають свої удари перш за все на Пенлєве і Бріяна. У звязку з тим поширилися були в пресі навіть вістки про уступлення кабінету Пенлєве та вони були передчасні, хоч не без підстави. У всякому випадку в найкоротшому часі треба надіятися нової кризи французького уряду, що буде мати знов великий вплив не тільки на французьку, але й на загально европейську політику.

Заборона ґазової війни.

Остаточно закінчилася півторамісячна конференція в Женеві, що радила над торговлею вброєю. Найважнійшою її постановою є заборона вживати на війні газів і бактерій для нищення ворога. Ініціятиву до такої заборони дали були Зєднинені Держави Північної Америки ще в 1922 р. на Вашингтонській конференції. Там пять держав середущої Америки зобовязались між собою не вживати газів для воєнних цілей. У 1923 р. на т. зв. панамериканському зїзді в Сант-Яго одобрили ту заборону всі американські держави. На зїзді Ліги Націй в 1922 р. теж принято було резолюцію, яка взивала всі держави приєднатися до Вашингтонського договору, але це тоді не сталось. Щойно тепер у Женеві підписало договір про заборону 27 держав.

Щож до самої торговлі вброєю то рішено: З огляду на те, що СРСР. не брав участи в конференції дозволено сусідним зі СРСР. державам Румунії, Польщі, Лотві, Фінляндії та Естонії не зберігати постанови про публікацію закупок та заготовок зброї до хвилини, аж СРСР. приступить до женевської конвенції.

Закарпатська Україна.

(Чехізація. — Напасти на українську еміґрацію. — Редукція театру „Просвіти". Фузія Подн. банку із Русским народ. банком.)

Ужгород, 18. червня 1925.

Розвиток політичних відносин на Закарпатській Україні, як це він зарисувався в останнім році, мусить занепокоїти Українців всієї України. Наша щира радість з приводу визволення закарпатської галузи нашої нації з мадярської національної неволі показується тепер передчасною. Замість сподіваної національної волі і розвитку, починає нашим братам грозити поважна небезпека денаціоналізації з боку Чехів. Минули медові місяці славянської прихильности Чехів до місцевих Українців, минули часи дійсної підпори національної культури місцевого населення. Нині по чисто українських селах повстають чеські школи для 2—3-ох дітей Чехів-урядників, а в українських школах вводять чеську мову. Чеських учителів і т. и.

Всі уряди заповнені Чехами, урядування виключно по чеськи а українського слова вже часто і толерувати не хотять. Що недавно про автономію Закарп. України, забезпечену мирним договором, Чехи принайменше гарно деклямували, та обіцювали її реалізацію в будучині, нині про це ніхто і не говорить поважно.

Натомісць цілком поважно говорить півофіціяльний орган Цивільної Управи Закарп. України — „Podkarpatské Hlasy", що пора перестати бавитися сентиментами про автономію, а треба взятися до асиміляції Русинів із Чехами. Ця газетка „показує" навіть історично, фільольогічно, економічно і т. и., що між закарп. Українцями (Русинами) і Чехами ніякої національної ріжниці нема і що видумують її лише „зайди". — Українці та Москалі.

З цього виходить практичний висновок, що слід прогнати всю еміґрацію. Над безборонними еміґрантами, особливо Галичанами просто знущаються, обкидуючи їх всіми можливими клеветами. Що це діється не без впливу і то фінансового з боку польського консуляту, зайвим було би вказувати.

Зміну курсу Чехів у відношенні до Закарп. Українців відчула також ужгородська „Просвіта", якій знижено субвенцію до тої міри, що вона не в силі удержати театру, так важної установи у відродженні національної культури наших Закарп. братів. Поки-що театральну трупу зредуковано до неможливої міри, а в перспективі є розвязання театру, як що відношення влади до „Просвіти" не зміниться.

Культурні сили тої міри, що дир. Загаров, Морська і инші покидають Закарпаття.

З економічної ділянки слід занотувати фузію „Підкарпатського банку", інституції народовецького напрямку з „Русским Народним бан-

Вже надійшов великий транспорт всіляких
ФУТЕР КОНФЕКЦІОНОВАНИХ І В ШКІРКАХ
до магазину і роботні футер
ст. СТЕМПКОВИЧА
Львів, площа Капітульна ч. 1.
Замовлення виконує всілякі замовлення з удосконаленим мозолі для Пань і Панів, совсім, по невеликих цінах. Запобігливість поручає замовляти футра як також полагоджувати всілякі перелібки і взолами в найдешевшім а тим сезоні. Прошу жадати проспекту условія кредиту. 2222 1—15

ком", напрямку русофільського. Останній банк стояв перед фінансовим упадком і влада згодилася санувати його під умовою фузії з Підкарп. банком. Буде отворений новий банк під фірмою „Підкарпатський народний банк". Кс.

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Інтерпеляції в соймі.

1. Посла Сев'гія Хрущького і тов. з Українського соймового клюбу до голови ради міністрів і до міністра внутрішніх справ і освіти в справі нарушування постанов польської конституції з боку куратора львівського шкільного округа. Львівський куратор умечожливлює велетам українських курсів для аналфабетів у громадах тернопільського повіту: Глубічку великому, Чартищі, Чернихові, Дубівцях, Стегниківцях, Тоустолузі, Ходачкові малім, у місті Тернополі, Денисові та Довгаївці.

2. Пос. С. Хрущького і тов. з Українського клюбу до ради міністрів і до міністра освіти в справі нарушування урядової влади шкільним інспектором у Тернополі Лесьневским. Інспектор тевоюнує українське населення до підписування декларацій за польською викладовою мовою в школі. Такі недопустимі вчинки з боку інспектора мали місце в селі Городищу, Плечищах, Носівцях, Луці великій та її присілку Хатки, Зарудю і Воробівці.

3. Пос. С. Козицького і тов. з Українського клюбу до міністрів внутрішніх справ і міністра освіти в справі тероризування українського населення в напрямі підписування декларацій за польською школою інспектором Тарасом із Жидачева і жидачівським старостою Слоневским. Таких вчинків допустилися оба державні урядники в с. Гейсорові та инших громадах.

4. Пос. С. Козицького і тов. з Українського клюбу до міністра освіти в справі обманчивого видобування підписів на деклярациях за польською школою від українських селян, якого допустився учитель зі села Добрян (пов. Львів) Клімашевскі.

5. Українського посла Приступи і тов. до міністра справедливости в справі нарушання тюремної адміністрації над політичними вязнями в Сандомирі.

6. Внесок послів Приступи, Пащука, Скрипи, Войтюка і тов. в справі забезпечення забезпечення працею робітництва та бідного заробкуючого селянства.

7. Інтерпеляція пос. Войтюка і тов. до голови ради міністрів, міністра внутрішніх справ і суспільної опіки в справі припинення допомоги безробітним а також у справі брутальних виступів поліції проти безробітних у Згежу.

Купуйте **Люкашік-а** Купуйте
Мило „Млотек і Перлік"
під гарантією чисте.
Представництво на Галичину:
Едвард Штайн, Краків, вулиця Страшевського ч. 7.
Представництво на Львів і околицю: ЛЕВ БЕРҐМАН, Львів, вул. Сикстуська 48.
2219 1—10

З театру.

Гостина Українського Надніпрянського театру п'д див. О. Мітневича в Городенці.

27. травня появились на мурах Городенки оповістки про приїзд театру. Хоч про нього Городенка читала неодно похвальне слівце, то вважаючи ні похвали звичайною реклямою для емігрантів, ставилася з упередженням як до самого театру так і до штук, про які повідомляли афіші. Бо кількож то театрів і театриків, хоч би в останньому часі, перевернулося через усі области краю. А всі вони вилагали підтержки з боку громадянства тому, що вони Українці. Це й причина, чому тягнуча публіка з резервою віднеслась до першої вистави Наддніпрянського театру „Марусі Богуславки". Чи разом бачили ми історичну драму на сцені чиїх театрів? Тому коли що стягнуло публіку до театру в день першої вистави, так це з певністю не драма Старицького, не романтика козаччини, лиш виключно симпатії до емігрантів, щоби дати їм спомогу перебитись крізь життя.

Та підноситься завіса; з початку бачимо старанно виготовлені декорації, опісля артистів, називаємо їх по імени, а дещо кому вже слівце і-кої „критики" на язик, звичайно, як у театрі та ще й на Марусі Богуславці. Та тимчасом лються слова зі сцени, сали стихає та починає чимраз більше слідкувати за грою артистів. Це вже публіка не в театрі, а на широких степах, то в Богуславі, то в турецькому ковю. Опівдні занепокоїла й публіка люта, що її збудили зі сну, оплесками викликує то Марусю (п. Вовченкову, то Лесю (п. Кривіцьку), то оданіску (пану Мітквевичеву за чудово виконану лезгінку в парі з Бровченком, то Гаїну (п. Колесниченкову). Сцена й видні в часі гри артистів стопилися в одну пілість. За артистами кличе публіка й проливає щирі сльози. — Такої вистави давно вже не бачили й буквальні знакомі з першорядними европейськими театрами. Артисти опанували публіку, а вона їх полюбила.

Тому й не дивно, що на другу виставу „Майську ніч" поспішили всі, свої й чужі. Сала битком набита. Після першої вистави кожний знав, що на „Майській ночі" побачить справжню полтавську вудицю, вчує співи, призабуде про життя в відчасться повній ілюзії. Ожидання публіки вповні здійснились, а тонець русалок у виконанні балерини Міткевичівни перенісся уяву видців у тохнистичську добу. Моя химинка пропонує „Майська ніч" в публіка з невдоволенням признає собі, що вона не в Полтавщині, а... в возибганській салі „Нар. Дому".

З таким самим успіхом проходять і дальші вистави: „Цяганка Аза" з прегарними креаціями п. Вовченкової, Кривіцької й Ратушного; „Пан Твардовський" з п. Комаровським у ролі Сатани; „Вій" і „Казка старого млина", котрої виставу попереджав кількома вдучними уватами про „Казку" п. Кривіцький. Публіка захоплювалась „Казкою" — мистецькою грою, в першу чергу Мар'яни (п. Кривіцької), що на сцені переживає ролю, яку відтворює, і таким чином потягає за собою публіку, що з нею сміється і плаче.

З неменшим успіхом проходять і „Дні нашого життя" Андреєва. Так і видно, що публіка бореться сама з собою чи осудити їй Ольгу інститутку, чи простити. „Винна" чи „невинна" дебатують по виставі видці ще й на вулиці.

„Ревізор" Гоголя стягає публіку не вважаючи на зливу. П. Пухальський (Городничий), Комаровський (Хлестаков), Ратушний (Осип) приневолюють публіку до невинного сміху — одинокої чесної постаті, що виступає в Ревізорі.

З таким самим успіхом проходять „Вихрест", „Воскресення", а вкінці „Запорожський скарб", котрим театр попрощався з Городенкою.

Городенка уся без огляду на національну та релігійну приналежність полюбила театр, та не тому, що він наддніпрянський, а тому, що своєю мистецькою грою він здобув собі ту любов.

Секрет величезного успіху того театру не тільки в тому, що він представляє собою збір талановитих артистів, що солідно трактують свою професію, але ще більше в тому, що вся театральна дружина існує на кооперативних основах. Кожний артист відповідає не тільки за себе та свою ролю, але за цілість, бо кожному залежить на тому, щоби кооператива добре просперувала. Чим краще вона просперує, тим певніше забезпечення кожного артиста з окрема.

М. Баранин.

Як переведено шкільний плебісцит?

Повіт Ковель на Волині.

У ковельському повіті внесли деклярації за навчанням українською мовою в школі слідуючі села:

1. село Дубова (волости Несухоїжи) 54 батьків за 66 дітей, 2. Облапи 77 бать. за 123 діт., 3. Серехівичі 48 бать. за 67 діт., 4. Красноволя 31 бать. за 51 діт., 5. Грабово 57 бать. за 66 діт., 6. Лапні 31 бать. за 47 діт., 7. Той-Кут 15 бать. за 16 діт., 8. Заріче 31 бать. за 43 діт., 9. Бахів 43 бать. за 51 діт., 10. Вербка 28 бать. за 28 діт., 11. Старі Кошари (волости Старі Кошари) 65 бать. за 79 діт., 12. Нові Кошари 32 бать. за 43 діт., 13. Крупіль 36 бать. за 51 діт., 14. Краснодубє 7 бать. за 11 діт., 15. Шайно 50 бать. за 62 діт., 16. Городище 45 бать. за 69 діт., 17. Гридки 31 бать. за 47 діт., 18. Мошона 32 бать. за 45 діт., 19. Клечиськ 36 бать. за 54 діт., 20. Довгомоси 39 бать. за 49 діт., 21. Ружин 47 бать. за 71 діт., 22. Клячковичі 28 бать. за 50 діт., 23. Мелянівичі 28 бать. за 35 діт., 24. Ольшанка 13 бать. за 16 діт., 25. Туровичі 34 бать. за 49 діт., 26. Любишець 21 бать. за 30 діт., 27. Любитів (волости Любатів) 42 бать. за 60 діт., 28. Колодечно 28 бать. за 47 діт., 29. Ководичиця 26 бать. за 40 діт., 30. Перковичі 38 бать. за 51 діт., 31. Дворяні 61 бать. за 89 діт., 32. Ухоченськ 57 бать. за 74 діт., 33. Вішень 25 бать. за 41 діт., 34. Стеблі 22 бать. за 31 діт., 35. Волошки 36 бать. за 53 діт., 36. Селиця (волости Селиця) 63 бать. за 81 діт., 37. Стара Вижва 42 бать. за 61 діт., 38. Пісочно 34 бать. за 42 діт., 39. Чевель 34 бать. за 45 діт., 40. Секунь 47 бать. за 71 діт., 41. Мизово 62 бать. за 78 діт., 42. Голоби (волости Голоби) 78 бать. за 99 діт., 43. Вовчицьк 24 бать. за 33 діт., 44. Жмудче 64 бать. за 99 діт., 45. Битень 40 бать. за 56 діт., 46. Радошни 52 бать. за 73 діт., 47. Гончий Бріг 27 бать. за 44 діт., 48. Майтян 26 бать. за 48 діт., 49. Новий Мосор 29 бать. за 51 діт., 50. Солотвин 35 бать. за 66 діт., 51. Великий Кавасин (волости Говодок) 69 бать. за 94 діт., 52. Мельники (волости Великі) 88 бать. за 134 діт., 53. Нужель 37 бать. за 51 діт., 54. Почірськ (волости Повірськ) 54 бать. за 78 діт., 55. Пісочно 44 бать. за 69 діт., 56. Ковдичичі 52 бать. за 76 діт., 57. Турійськ (волости Турійськ) 29 бать. за 54 діт., 58. Передмістє Турійська 47 бать. за 92 діт., 59. Кустичі 34 бать. за 44 діт., 60. Содовичі 40 бать. за 52 діт., 61. Обеніжки 45 бать. за 54 діт., 62. Задибя 32 бать. за 42 діт., 63. Тулиців 50 бать. за 76 діт., 64. Вільна Клюська 22 бать. за 31 діт., 65. Гарушя 74 бать. за 50 діт., 66. Тагачин 27 бать. за 51 діт., 67. Ставок 39 бать. за 64 діт., 68. Вербично II. 29 бать. за 45 діт., 69. Растів 43 бать. за 51 діт., 70. Матіїв (волости Матіїв) 38 бать. за 64 діт., 71. Водчищина 25 бать. за 38 діт., 72. Годовичі 41 бать. за 59 діт., 73. Пашнуби 74 бать. за 105 діт., 74. Торговище 51 бать. за 68 діт., 75. Бівичі 31 бать. за 46 діт., 76. Смидинь 55 бать. за 69 діт., 77. Окунин 32 бать. за 42 діт., 78. Чорнолесє 40 бать. за 58 діт., 79. Вигранка 36 бать. за 46 діт., 80. Зачерневе 46 бать. за 57 діт., 81. Воля 6 бать. за 9 діт., 82. Селець (волости Турійськ) 22 бать. за 45 діт., 83. Залісці (волости Старі Кошари) 12 бать. за 12 діт., 84. Перелісє 13 бать. за 14 діт., 85. Ковель 123 бать. за 230 дітей. — Разом 3.405 деклявацій за 5.894 дітей.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Голос крови.

Я ще ніколи з ніким не процесувався. Межі в мене нема, полотна жінка не білить, гусей і качок на чужі городи не пускаю — так і не може прийти до процесу.

Болить мене це непомірно, бо я з діда-прадіда Українець і вже в крови мало нахил до тягання по судах. Але як я й не мудрував, нагоди до процесу не було. Здавалося вже, що доживу марно віку, не маючи ні разу приємности счепитися з ким перед носом сліпої богині справедливости.

Та несподівано і нежадано зіслало мені ласкаве небо знамениту нагоду, щоби, поруч усіх инших благодатей, ущасливити мене ще й процесом.

Властитель сусідної камениці завзявся здержати неминучий розвал свого дому і почав його реставрувати. Підчас реставрації мулярі так щиро вибивали в стіні діру, що вибили її аж до моєї хати. Невинущо працюючого инакше підписаного обсипало відломками цегли і заправою. Але це ще не велике щастя. Більші куски цегол полетіли просто на долину і тут счинили імпозантне знищення: розбили бюст Шевченка, зеркало і кілька слоїв конфітюр.

Коли я докладно розглянув ситуацію, радість розперла мені груди, що аж затріщало полатане убрання. Нарешті маю фактично добру нагоду докопитися до процесу і належно його виграти. Бо й якже не виграти: зробили мені шкоду, в білий день і при свідках. Справа ясна як „Світезь".

Властитель сусідньої камениці прийшов сам у власній особі і рідними очима оглянув шкоду.

Daję panu 40 złotych odszkodowania! сказав до мене.

— Що?!... Таж самі свої варті стільки.

— Właśnie za nich płacę!

— А бюст?

— To był bust Szewczenki, a tutaj jest Polska i za to pan jeszcze będzie odpowiadać.

— А зеркало?

— Panie! Zwierciadło mogło zbić dziecka. Zresztą... taka bagatela!

— А конфітури?

— Konfitury? — здивувався виконник. Pan miał wiedzieć ruskie przysłowie: „Бог дав, Бог взяв". A przecież te poziomki czy maliny to Bóg zasadził.

Не було що з тим чоловіком говорити. Я позбувся його з хати і пішов на судову дорогу.

Скаргу зробив один знайомий адвокат і виїхав на повний час за море. На розправу пітов його спільник — Жид і виголосив блискучу промову. Суддя так був захоплений тоном, жестами і модуляцією голосу адвоката, що не міг зібрати думок та відрочив розправу, щоби сяк-так прийти до себе.

На другій розправі пішло все як по маслі. Свідки зізнали, що бачили шкоду, обвинуваченій признався до вини, а його адвокат возплакався як мала дитина.

Я виграв на цілій лінії.

Правда, присуду суд ще не оголосив, але всі познаки вказують на те, що він буде виглядати ось як:

1. Мій противник не сміє жалати пересадної заплати за залатання діри в моїй хаті.

2. Не вільно йому під никою умовою вибивати другий раз діру в тім самім місці.

3. Витрати, які він мав в процесі, я маю право звертати йому навіть і в трьох ратах.

4. Я можу все що захочу ставити далі під стіною, а на випадок нової катастрофи вільно мені знову йти на судову дорогу.

З огляду на те, що від присуду нема відклику, уявляю собі лють мойого противника...

Але нехай знає, що ми, Українці в процесах небезпечний народ і як запозьмемось, то не так легко тоді викрутитись. А ще як підберемо собі доброго, в праві і в табулі „битого" адвоката — тоді вже нема ради.

Найліпшим доказом на це (помимо мою справу) процес за Східну Галичину.

Galaktion Yinka.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Обструкція „Визволення" в соймі.

На понеділковім засіданні польського сойму приступили до нарад над проектом про виконання зак. земельної реформи. Пос. Полякевіч („Визволєнє"), поставив внесення відложити засідання, а скликати засідання комісії зем. реформ для вибору нового референта на місце Макульского (Пяст), бо „Визволєня" подало маршалкові на М-го багато закидів. Внес. П-ча відкинено. Марш. дав голос референтові М-му. На це „Визволєнє" почало обструкцію. Роздалися крики, вереск, трублення й стукіт під проводом віцемарш. сойму Понктовского. Повторялося це двічі. Перервали засідання й скликали конвент сеніорів, на якім ухвалили закинути „Визволєня" віддати марш. судові, а реферат оставлено М-ому. Тепер „Визволєнє" кинуло салю, заповівши, що на сл. засіданні дальше вестиме обструкцію.

З кресової секції.

В понеділок було засідання секції політ. комітету для кресових справ і меншостей. Рішили змінити регулямін, покликуючи знавців до поодиноких справ, що є предметом секції. Мін. військ. справ і просвіти подадуть на слід. засіданні внесення щодо кандидатур на знавців. През. комісії законодатних внесень для схід. земель Романа рішили візвати, щоби зложив звіт з дотеперішньої діяльности комісії. Устялено напрямні для мін. просвіти в справі нормування відношення держави до православної церкви.

ОЛЬКА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, снарпитни, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 7—10 1991 а)

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Торгової).

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" удало прокураторський конфіскат за один уступ зі статті п. заг. „Слова і вчинки", за один уступ зі статті п. з. „Do ut des", за комунікат „Народнього Комітету" в справі найновіших постанов секції для справ національних меншостей при політичному комітеті ради міністрів, за переповіщення комунікату української радикальної партії в тій самій справі та за кінець новинки п. з. „Довкола темної справи". Новий міністер внутрішніх справ заявив, що найважнійшим завданням його праці на новому становищі буде забезпечення спокою і творчої праці в державі та створення атмосфери правополядку в державі". Якщо п. міністер вважав за вказане підкреслити, що він буде щойно створювати правопорядок, то тим самим ствердив, що того до нього не було. Ми цікаві чи введе п. міністер названу атмосферу також і до цензури, та чи з його приходом припинаться вже раз нормальні цензурні умовини для української преси чи ні? Побачимо!

— **Краєва конференція україністів** відбудеться 3. липня п. р., а не як через ошибку було оголошено 9. липня в тот. р. в бібліотеці това „Просвіта" Ринок 10.

— **Свято Евхаристії.** В неділю обходжено торжественно свято св. Евхаристії. На ринку зібралися процесії зі всіх львівських церков. Біля „Нар. Торгівлі" і біля „Просвіти" уставлено престоли. Цілий ринок запутали релігійні маси народу. На час обходу здержано тримаючий рух в ринку. Співаючи побожні пісні процесії з хоругвами під проводом священиків обійшли ринок. В поході пастували окремі товариства й кооперації (як „Міщанське Братство", „Зоря" й ин.) зі своїми прапорами. За ними поступали членці Марійського Товариства. Співав змішаний хор богословів. За хором поступало духовенство в святочних ризах. Під бальдахином ступав в понтифікальних ризах о. епископ Бонан, несучи в окруженні хрилошан св. Евхаристію. За бальдахином йшли визначні представники українського громадянства, серед яких можна було догляднути през. п-ра К. Левицького, през. В. Децикевича, д-ра В. Охримовича і ин. Свято, яке згуртувало на ринку кількатисячну українську громаду, робило величаве враження.

— **Голодівка політичних вязнів у Бригідках.** В пятницю, дня 19. п. м. розпочали політичні вязні, поміщені в львівських Бригідках, голодівку. До цього кроку спровокувала їх нечуваними шиканами і звірствами місцева адміністрація з екзекутором Маєвским на чолі. Вязні домагаються: 1) Позволення на відвідини раз на тиждень, і допущення на побачення щонайменше з трьома особами зі світа; 2) Окремого відділу для політичних вязнів; 3) допущення всіх легальних газет і видавництв, і то в тім самім дни, коли вони приходять до тюрми; 4) Признання постійної делегації політичних вязнів для зносин з адміністрацією; 5) Людського трактування вязнів; 6) Неперебивання політичних вязнів в криміналні кундури; 7) Свіжої соломи до сінників і очищення келій з вошей і блощиць; 8) дезинфекції і інтимної посуди; 9) Спільного проходу для політичних вязнів і свободи рухів на проході; 10) Дозволу на читання години після дзвінка; 11) Ристановання і виношення „кібліїв" через т. зв. посміхохів; 12) Дозволу на те, щоби можна було мати в келії папір та инші прибори до писання. Отсе всі „дикі" претенсії політичних вязнів. Вони більше ніж примітивні. Але і за такі домагання адміністрація застосувала до вязнів цілий ряд надлюдських тортур. Одного з них Лінка замкнув п. Маєвскі на 14 днів до темниці, другим каже два рази денно розбиратись до нага для переведення „особистої" ревізії. П. Маєвскі не допустив в суботу адвокатів до своїх клієнтів-голодуючих вже 4-тий день. Що більше, навіть з адвокатами поступив собі по тюремному і ординарно, так як це робать з вязнями! Що на це п. презид. Гавель, прокуратура і т. д. і т. д. Невжеж і вони бояться брутальности п. Маєвского?

— **Іспит зрілости в українській приватній гімназії в Рогатині.** В днях 18–20 цм. відбувався перший іспит зрілости в нашій гімназії в Рогатині. До складу комісії входили: директор гімназії з Жовкви Казимир Кржижановский, як предсідник і члени комісії — професори академічної гімназії у Львові: Драган Роман (поль.), о. Кархут Спиридон (лат.), Посацький Михайло (грек.), Янкевич Яків (ист. геогр.), Лещій Северин (нат.) і управитель рогатинської гімназії Крушельницький Антін (українське). До іспиту зрілости приступило 18 кандидатів (на 22 учнів VIII кл.). Здали іспит: Бавм Ева, Бавм Анна, Балас Стефанія, Бачинський Роман, Вергун Іван, Гривнак Осип, Капко Ярослав (з відзн.), Костевка Володимир, Любінецький Северин, Нагірняк Михайло, Павлів Ольга (з відзн.), Пирг Антін, Саганяк Іван, Ткачук Володимир, Федюк Анна, Школьник Юта, Шпікер Лея (з відзн.) і Шнітель Василь. (З відзначенням 3, з добрим поступом 8, з достатнім 7).

— **Товаріства молодої дівчини.** В суботу мала місце в гімназії СС. Василіянок при вул. Супінського сходження проблемаючча змогом поля. Молоденька учениця 7. кл. гімн. Марія Олена Лукіяна зажила велику скількість оцтової есенції а потім кинулася через вікно з другого поверху гімназіяльного будинку на дір. Нещасна вискочила через вікно під Печенізької вул. і дістала в корчі так щасливо, що навіть не потовклася. Та це все одно від смерти її не спасло, бо наслідком великої кількости спожитої оцтової есенції за три години померла. З достовірних джерел довідуємося, що покійниця вже здавна носилася з гадкою самовбійства. Вдома сідкував за нею брат і старався до того не допустити. Через те то мабуть нещасна вибрала на місце доконання цього страшного вчинку школу. Причиною такого одчайного вчинку молоденької дівчини були невідрадні родинні відносини. Батько її є залізничим урядником низшої категорії. Вдома була біда, що мучила душу дівчини та не давала їй спокою. У цьому трагічному вчинку покійниці абсолютно не відіграла ніякої ролі школа. Домашні, позашкільні відносини причинилися до зломання нежинної душі молодої дівчини та завели її в обійми самовбійчої манії, яка й найшла свою розвязку в суботу.

— **Зміна на становищі голови Комітету політичної еміґрації у Відні.** По причині виїзду д-ра Костя Левицького до Львова уступив він зі становища голови комітету політичної еміґрації західно-українських земель. Головою комітету вибрано на його місце п. Івана Коссака. Адреса нового голови така: Wien V. Hartmanngasse Nr. 2[10.

— **Самогуди на університеті.** На етнографічно-географічному факультеті львівського університету працює і вчиться тепер 12 студентів Самогудів, що призначаються дуже до вивчення народної культури і мов тих народностей, що заселяють північ. По скінченню університету виїдуть вони до найдалі на північ висунених місцевостей для культурної праці між тамошніх мешканців.

— **Свято в Клепарові.** В новинці під тим заголовком закралася немила похибка, яка скривдила п. Осипа Зена, який вложив дуже багато праці та енергії в описане в новинці свято. Захований в останній момент у кишачу діру не п. Зен Осип а хто инший, що вибраний був головою комітету для влаштування свята. Коли властивий голова щез і заховався тоді провід у комітеті перебрав на себе п. Зен та перевів дуже вдачно ціле свято, за що йому належиться повне признання. В звязку з тим до нього зверталася поліція з дорученням від староства про зняття таблиць.

— **З української приватної гімназії в Рогатині.** З огляду на розпорядок куратории, присланий в останніх днях, не буде в гімназії вступних іспитів до осьмої кляси. Вступні іспити до кляси першої дне 27 червня в 8. рано, II—VII. дня 29. червня в год. 8. рано. — *А. Крушельницький.* 2225 1—1

Січове свято.

Повітова „Січ" у Львові святкувала в неділю 21. ц. м. 25-літній ювилей заснування першої „Січи" в Завалю, снятинського повіту, повітовим січовим здвигом на площі „Сокола-Батька". Вже в 2-гій годині попол. велика площа почала заповнюватися січовиками й січовичками, що пішо або возами прибули на свято з підгаївських сіл. Явилася теж старшина львівської Повітової „Січи" з повітовим отаманом д-ром Романом Дашкевичем на чолі. Сприятлива погода, якої вже давно не було, вимамила на площу „Сокола-Батька" львівську публіку, серед якої переважало ремісництво й робітництво. Інтелігенції було дуже мало. На свято прибуло 5 „Січей" включно з львівською, 18 гімнастично-пожарн. тов-в, що істнували під наз. „Луг" і також одно товариство, що істнує під назвою братства. Разом явилося понад 1.500 членів, зорганізованих в 24 товариствах. До вправ стало 540 січовиків і 260 січовичок, разом кругло 800. Решта не могла вправ дяти їхня недостача місця на площі. Вільні вправи січовиків і січовичок та вправи топірцями січовичок випали над сподівання гарно. Захоплення серед публики викликали вежі, ставлені ремісничою молодю „Сокола". Та найбільше вражіння викликав танець „яркан", відданий справді по мистецьки хлоп чаками-підлітками, учнями школи ім. Б. Грінченка. На точка так припала до вподоби публиці, що її щераз треба було повторити. Січовики і січовички виступали в однакових убраях, які здалека можна було взяти за однострої. Особливо гарно у своїх вишиванках представлялися січовички. Хлопчики виступали в лентах, гражіозних народніх одностроях.

Був теж біг до мети. Після скінчених вправ музика заграла „Ще не вмерла Україна". Опісля уформувалася дефіляда січовиків і січовичок. Стружними рядами (чвірками) переходили вони під оплески публики, відлаючи поклін свому полковникові й отаманові. Серед співу січових пісень селянські „Січи" покинули площу „Сокола-Батька".

Годиться зазначити, що Повітова „Січ" у Львові гідно відсвяткувала 25-літній ювилей заснування першої „Січи". Сліпно працю в напрямку організації селянської молоді. Коли б так само йшла повна в цілому краю, то можна тоді спокійно глядіти в будучність. Тоді сміло можемо твердити, що обходимо ювилей, а не поминки.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Дентистичний-технічне заведення

Максиміліян Мор

б. асистент і управитель д-ра Вахльовского

Львів, вул. Подвальского 9.

При ученню ціни знижені, для вдів і сиріт 2218 решта 1-пломбування даром. 1—20

Рік оснування 1875. Рік оснування 1875

ПЕРША КРАЄВА ФАБРИКА ХЕМІЧНО-КОСМЕТИЧНА

ІВАН ІГНАТОВИЧ

2163 3—4

Львів, Сикстуська 25.

Поручає: МИЛО ОГІРКОВЕ.

ІВАН ІГНАТОВИЧ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 25.

Жадайте скрізь в Нар. Торговлях і Кооперативах наших виробів!

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у середу 24. „ Устрики дол.
у пятницю 26. „ Турка.
у суботу 27. „ Турка. 2150 8-?
у неділю 28.VI. „ Турка.
у понеділок 29.VI. Ставий Самбір.
у вівторок 30.VI. „ Старий Самбір.

Поділ! Тернопільщина і Теребовельщина! Дня 29. червня ц. р. відбудеться в селі Прошова, повіт Тернопіль (стація в місці), відкриття і посвячення памятника в честь полеглих за волю України. Численні промови між инними сенаторів і послів Українського Клюбу. Відправа в супроводі хору із Тернополя і дутої музики з Микуличень. Відтак фестин і вправи „Пласту" із Тернополя. Вечером представлення. Просимо о найчисленнійшу участь Тернопільщину і Теребовельщину. — *Комітет.* 2199 2—4

Вписи до учительської жіночої семінарії і школи вправ СС. Василіянок в Станиславові відбудуться 27., а вступні іспити 29. червня ц. р. Вимоги, як в инших семінаріях. Ціле заведення має повне право публичности. 2184 3—4

Дрібні оголошення.

ХІДНИКИ, дивани, стори до вікон, тапети, лінолеум, меблеві матеріяли, поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічлесс і А. Маргулєс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3348. Позів на фірму. 2119 6-10

ДЯК, кавалер, з добрим голосом, що уміє закладати хори і вести їх, з дуже добрими свідоцтвами, пошукує посади. Зголошення: Іван Лазуркевич, Селиска п. Стане Село. 2223 1—1

ГАЛИЧАНОЧКИ! З посеред Вас хочу знайти для себе дорічного друга й приятеля. Першенство мають гарненькі, пристійні, з доброї родини, добре виховані, музикальні матуровстки, які мають невеличке придане і не старші 25 років. Котра напише отверто про себе й долучить світлину, та дістане також відповідь. Річ трактую поважно. На жочіми не відповідаю. Посередництво родини мило бажане. Волинь, Володимир волинський, Д. Лернер, Poste-Restante. 2221 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ROK ZAŁ. 1890.

ХТО задумує купити правдиво добре, дешево і фахово випробувані

МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

нехай зайде тільки до спеціяльного фабричного складу музичних інструментів **Адольфа Боденштайна,** у Львові, вул. Легіонів 37 (біля великого театру). Зазначую, що від 35 літ продажу виключно музичні інструменти, що дає поруку фахової і совісної обслуги. 2226 1-2

ПОБІДА

в боротьбі з плагою піжних

ХРОБІВ ЗАПЕВНЕНА!

Кількаліпятьлітня практика, проби ріжні признання і подяки вказала що найуспішнійшими серединками є

ТАНАТОЛЬ проти караконам і швабам

ОРВІН на миші і щурі

МОҐІЛ на блощиці

СІНТІН (до розпилювання на блохи, мухи, моші і т. п.)

До набуття у Львові: В аптиках М. Еттінгера і п-ів „Гігієєю", Городецька 30.

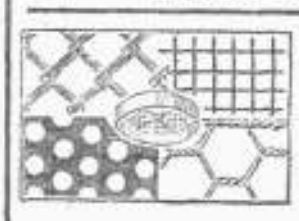
В складах фарб: А. Гібнер, Ринок 38, О. Т. Вінклер Син, Ринок 28, Н. Сулгоф, Академічна 8, Л. Гошовскі, Академічна 3, А. Л. Цукер, Казимирівська 47, М. Шайнер, Городецька 51, И. Л. і Х. Енрайх, Личаківська 22.

В дрогеріях: Мр. Е. Бергас, Казимирівська 11, И. Браземітер, Казимирівська 19, Фрід і Стерибент, Панська 17, Мр. К. Пожибильскі, Личаківська 15, Кооп. Тов. „Мруфка", Городецька 60.

Лябораторія хем.-косметична

Й. Срочиньскі і Ска

2067 **Варшава, Золота 23.** 4—5

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелева до вікон. Рафи, Сита, Шайпарська газа. Бляха діркована. — І. Конвал. Львів, Панський Садок Федецків.

Учитель (Учителька)

кваліфікований або такий, що має формальні вимоги до одержання міністерського дозволу на навчання **польської і української** мови, може одержати посаду на правах державного учителя в **приват. учительській жіночій Семінарії СС. Василіянок в Станиславові.** Зголошення зараз. 2185 3—3

Підписаний Виділ повідомляє, що

Надзвичайні Загальні Збори

підписаного товариства відбудуться в **Дрогобичі** дня 26. ц. м. (в пятницю) в год 7. веч. в кімнатах „Народного Дому" слідуючим порядком дня:

а) Отворення надзвичайних загальних зборів; б) Звіт уступаючого виділу; в) Вибір нового виділу; г) внески і запити. Коли б в год. 7. вечером не зійшлося приписане статутом число членів, — відбудуться ці надзвичайні Загальні збори в 7·30 год. вечером того дня і в тім самім льокалі з тим самим порядком дня в присутности якого-небудь числа членів, а рішення тих Загальних зборів буде важне, щодо всіх справ поставлених на порядку дня. — За Музичне Тов. ім. Миколи Лисенка, філія в Дрогобичі: **Марія Дроздовська,** голова; **Д-р Снибінський Рудольф,** секретар. 2224 1—1

ПРИЙМУ на харч і мешкання кілька учениць від вересня. З інформаціями устними чи письменними відноситися до о. Дуткевича, пароха церкви св. Петра і Павла у Львові. 1—3

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 138 (10.521). Львів, четвер 25. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 бр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шт. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·5 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

У важенну хвилю.

Безоглядний напір на нас, на наше життя у всіх його видах і ділянках змагається не з кожним днем, але з кожною годиною. Без виповідження війни, що більше, — перфідно маскуючи „ліберальність і толерантність", проти нас йде вперта, послідовна, організована, у всіх подробицях продумана війна. Ціла адміністраційна драбина, від поліцая і писаря в закутковому уряді до воєводи і міністра йде на нас. Вся громадянська сила пануючого елементу від найдрібнійшого визнавця неморальної релігії „організацій народових" до послів і сенаторів йде походом, суцільною лавою на нас. В кожній справі в кожній ділянці, на кожному полі чуємо важку руку „побідника", який використовує свою перевагу для дальшого ведення війни, для нищення нас політично, економічно, культурно і навіть фізично.

Зайвим було би малювати ту боротьбу і війну, зайвим було би приводити факти і старатися суцільно, ядерно й вичерпуючо повязати їх в одну цілість. Бажаючи вивязатися з цього завдання, требаб писати цілі томи. А зрештою, чи кожний з нас не бачить тих фактів щоденно, чи не відчуває їх, чи не двигає на своїх плечах? Саме тепер ущасливлено нас новими ухвалами „кресової секції" з метою остаточно розтрощити останки нашого шкільництва. Саме тепер на порядок нарад польського сойму ввійшла справа „земельної реформи", якій вже віднято навіть декорацію „реформи", а просто названо законом „про парцеляцію і кольонізацію". Не треба читати поодиноких постанов того закону, вистане в найзагальнійших зарисах освідомити собі „парцеляцію й кольонізацію", щоби уявити собі, що же наше село і нашу націю взагалі. По довгих приходить до вирішення справа громадського самоврядування, яка має на меті до грунту, формально і законно закріпостити наш народ в самоуправній ділянці. Подібних справ можна навести безліч.

А чи ми приготовані до оборони, чи хоч думаємо про неї, чи розпоряджаємо організованими силами? З жалем і смутком треба признати, що ні. Ми внутрі розбиті, розпайовані, розпорошені. Наші політичні організації слабі, здезорганізовані, без провідної думки, наші політичні штаби не лише без планів боротьби, але й без планів оборони. Наше політичне життя є не лише анемічне, бліде, нужденне, але воно пливе без керми і вітрил. Вже давно уляглася буря в склянці води, яка розшаліла була після 14. березня 1923, вже був час докладно взяти сувати собі не уроєний, але дійсний стан річей, вже був час закинути пусті слова і менше або більше вдатні теорії та приступити до діл... Був час, одначе не для нас. Ми майже нічого не навчилися, якщо не забули того, що вже вміли. Наша оборонна акція носить роздрібний, фрагментарний характер.

А тимчасом сьогодня кожний громадянин глибоко відчуває, що тільки сильна, в першу чергу політична організація може так-так успішно ставити чоло тому безоглядному походові. Сьогодня кожний громадянин відчуває потребу національно-політичного обєднання, створення з розпорошених груп і гуртків одної суцільної, сильної організації. Свідомість, насущна потреба такої організації є у всіх на устах. На жаль, праця в тому напрямку йде черепашим кроком та вимагає постійні хитання і відступи. Дехто взагалі не хоче чи не може здати собі справи з ваги переживаного нами моменту. Сектантська формалістика, звязана з парафіянською „цивільматичністю", буяння в запічникових просторах і загумінкова „шантеклерність" — ось перепони до зрозуміння ваги хвилі. Крім того до коліс розбитого воза, що стоїть на одному місці, чіпляються всякі зайві ганчірки, які стримують його рух.

В нас часто можна почути деклямації на тему всеукраїнства, але тільки в святочних хвилях. В практиці деякі статичні дячі не тільки нічим не засвідчують всеукраїнської думки, але не в силі навіть переступити „сокальського кордону". Вони ставлять себе в центрі політичної системи, як альфа і омега її правильности. Вони часто говорять про свою самостійність і незалежність в думках, словах і починах, а чи в силі вивольнитися від найлекшого повіву з чужих сторін. Одним словом: в деяких наших тав. відповідальних колах є дуже слабе зрозуміння для ваги сучасного моменту, а ще слабша охота сповнювати взяті на себе обовязки. А час не жде, удари сиплються на нас, як з рога обильности, а деякі люде з претенсіями відповідальних політиків... переструпають з ноги на ногу. Досі їх поведінка була толерована. Треба було виждати, треба було дати їм змогу проявити себе, виявити своє вміння, розум, здатність і силу. Нині мається враження, що на тому місці є vacuum. Колиж той гурток, що займає його місце буде тільки старати перепони в перетворенні розбитих груп в одну силу, то прийдеться те vacuum заповнити мимо нього, а може й проти нього.

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 454/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 134 (10.451) z dnia 20.VI. 1925. w artykułach następujących: 1) „Koncesija" w ustępie między słowami: chotiło... a: jakoż, b) sojmi i urjad... do końca artykułu. 2) W artykule pod tytułem: „Holod" w ustępie między słowami: nieszczastia... a: W tabori w józefowi zawierażnamiona ad 1) a) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 1) b) zbrodni z § 76 u. k., ad 2) zbrodni z § 65 a) u. k. uznał dokonana w dniu 18. czerwca 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 20. czerwca 1925 r. Hawel

Сойм.

„Земельна реформа" в соймі.

Згідно зі заповідю в понеділок (21. цм.) на порядок нарад сойму ввійшла справа земельної реформи. Новелі до закону з 15. липня 1920 року вже в самому наголовку привернено вірнійший зміст, називаючи її законом „про парцеляцію й кольонізацію". Селянські партії вже в комісії земельних реформ заповіли поборювання цього нового твору польської реакції.

Перед приступленням до звіту комісії земельних реформ, який мав референувати пястовець Макульскі, визволенець Полякевіч запропонував перервати засідання сойму, щоби дати спромогу комісії земельних реформ вибрати нового референта, бо пос. Макульскі, був. віцепрезидент Голозного Земського Уряду є замішаний в гомінку дойлідську аферу. Проти цього внесення запротестували пястівці. Марш. Рагай піддав під голосування тільки першу частину внесення. За внесенням голосували визволенці, бояліві, енперівці (нар. робітн. партія), Українці, Білоруси ні нез. хлопська партія. Проти цілий хєно-пяст і Жиди. Пястівці усунулися від голосування. Після того на трибуну вступив референт пос. Макульскі. Це вивело в рівновагу опозиційні фракції. Визволенці й бояліві почали бити пульпітами, Українці й Білоруси почали грати на різнородних інструментах. Супроти того перервано засідання, а коли знову його розпочато, негайно вибухла обструкція. Тоді другий раз перервано засідання і скликано конвент сеніорів, на якому рішено справу Макульского передати маршалківському судові. Та з розпочаттям нарад заявив пос. Полякевіч, що така постанова його не вдоволяє, після чого визволенці опустили соймову салю.

Референт Макульскі, прийшовши до голосу, спинився над історією земельної реформи. Законопроект про земельну реформу тільки формально є новелею до закону з 15. липня 1920 р., фактично є це зовсім новий закон. Теперішня новеля чи закон спирається на огсих передумовах. Парцеляція мусить відбуватися добровільно, але під напором держави. Річно мусить бути розпарцельовано найменше 200.000 гект. Коли не осягнеться цієї висоти добровільно, то тоді міністр зем. реформ приморить примус. В законі передбачується між иншим поміч на купно землі одиницям економічно слабшим.

Під кінець засідання відчитано інтерпеляцію „Визволення" в справі ігнорування урядом осуду Найв. Палати держ. контролі, що торкається б. віцепрез. Гол. Зем. Уряду пос. Макульского, який безкарно поповнив надужиття службової натури.

Обструкція має бути продовжувана.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

„Концесії".

VI.

Польські „концесії" для не-польських територіальних народів: Українців, Білорусинів і Литовців обіймають 14 точок. Дві з них, що торкаються одного відділу краківського університету („Studium slavicum" і катедра української літератури) ми вже обговорили. Инші точки обіймають собою „концесії" в ділянці всенароднього й середнього шкільництва. Порядок і схема укладу тих „концесій" має на меті так заплутати справу, так попереплітати її всякими благодатями, щоби читач, особливо чужинний, відніс враження, що тут справді мається на увазі заспокоїти шкільні вимоги не-польських народів. А щоби таке враження штучно викликати, переводиться „рівноправність" всіх „національних меншостей".

Що це значить? Це значить, що бореться за основу найменше розвинений народ і — поступаючись йому в шкільній ділянці якоюсь дрібничкою, нагинається до нього націю більше розвиненчу, на вищому ступні культурного розвитку. Ніж Білоруси й Литовці взагалі були в цілости поставлені в такі умови, що — не маючи власних шкіл і національних установ — не могли розвивати своєї національної культури. Білоруси й Литовці аж під час світової війни за німецької окупації здобули невеличку мережу національного й середнього шкільництва. Ці здобутки Білорусинів і Литовців з воєнних літ стали основою їхнього національного шкільництва після розвалу царської Росії в процесі творення власної державности. Очевидно, литовська держава та Рад. Білорусь вже поставили своє шкільництво. Та на білорусько-литовських просторах ті паростки національної школи безцеремонно знищено, насаджуючи польську шкільну сітку. Вистане згадати, що з цілої мережі білоруських шкіл на Зах. Бєлорусі остало всього-на-всього дві десятки. Ясно, що в такому короткому часі існування білоруської й литовської національної школи важко було придбати для неї всі підручники. На це треба довшого часу. До тогож польський уряд, бажаючи спинити розвиток білоруської й литовської школи, робив найможливійші перепони й вивінуванню під кожним оглядом. Головно на творення шкільних підручників шкільна магістратура наложила своє veto. Те саме явище стрічаємо й на української національній території за „сокальським кордоном". Розуміється, польським чинникам не подобався також дух вже існуючих підручників і тому розвивалася боротьба з цими підручниками, немов би з „диверзійними ватагами". Не диво, що знамениті язикові закони для „кресів" не застали вже ні білоруських і литовських шкіл, ні білоруських і литовських підручників, яких зрештою не було багато.

Зовсім инакше малася справа з українським шкільництвом в Галичині, яке було вже високо розвинене — якостево й скількостево, яке мало за собою велику традицію і достаточне вивінування. З галицько-українським шкільництвом, що від всенародньої, менше й більшеклу

сової школи через середнє шкільництво вже давно досягло було вершин університету (10 українських катедр на львівському університеті), важко було розправитися за одним махом так, як з білоруським і литовським шкільництвом та з українським шкільництвом на Волині, Холмщині, Підляшу й Поліссю. Бо тут були не лише всі шкільні підручники, починаючи буквариками і кінчаючи університетськими; тут було глибоко вкорінене не лише бажання і змагання до рідної школи, але й її традиція. А всеж таки „prawem i lewem" і тут приступлено до нечуваної культурної девастації. Спершу зачищено всі університетські катедри, прогнано українську молодь з високих шкіл, а опісля пішов рівнобіжний наступ на українське всенародне й середнє шкільництво. Понад 400 (чотириста) українських народніх шкіл самовільно й протизаконно перемінено на польські, знесено українські учительські семинарії, заведено польське внутрішнє урядування у всіх українських школах, а навіть занесено довбню над українським приватним шкільництвом.

Одночасно всі ці зусилля, всі невтомні заходи все таки не могли уподібнити Галичини в шкільній ділянці до инших „кресових" земель. Тоді видумано язикові закони, „новелю" організацію шкільництва на кресах і завершено все те „шкільним плебісцитом". Надії, що населення в добі голодової катастрофи, позабуде на свою школу, завели. Масові декларації, сотні тисяч заяв при впертому поборюванні найможливійших перепон — виявили, що українське населення сильно дорожить своєю школою. Та „месіяністи" не дали за виграну. Власне тепер йде „відроблювання" плебісциту жандармами, старостами, інспекторами, дідичами й „організаціями народовими". Мін. Ст. Грабські є певний добрего висліду дього відроблювання, коли вже в 1-ій точці своїх „концесій" невідклично обіцює завести у всенародніх школах двоязичну науку... „згідно з бажанням батьків". Треба признати, що польський міністр освіти є добрим спіритистом і має незвичайно витресовані медія, коли вже наперед може знати „бажання батьків". Очевидно, все це не відповідає дійсности. Українські громадяне домагаються від польського уряду виключно тільки шкіл з українською мовою навчання. Вони не бажають собі туманення дітей якоюсь абсурдною, протипедагогічною двоязичністю.

Мін. Грабські є того переконання, що вистарчило шість літ польського панування, щоби всі „національні меншости" підвести під один стрихулець, щоби зрівняти їх в культурно-освітньому упадку. Переконатися про це не важко. Вистане приглянутися тільки деяким „концесіям" міністра Грабского. Отже точка 4-та говорить про видання білоруського букваря і читанки, а точка 6-та говорить про видання таких-же читанок для шкіл українських і українсько-польських — так, немов би українська школа ставила перші кроки і ждала на благодать букварів і читанок. Щастя ще, що помисловий Ст. Грабські не робить нам таких „концесій", як Білорусинам і не творить курсів для продукції українських учителів. Цею благодатю ущасливлено вже раз Білорусинів на те, щоби опісля курсистів нагнати на чотири вітри. Супроти Українців, які з примусу засилюють своїми учителями висококультурну Конгресівку, така „концесія" була би вже за далеко йдучою провокацією. Та як чи так, а „концесії" п. Грабского в шкільній ділянці є глумом над українським народом, є топтанням давно набутих і давно закріплених прав

В обороні еміґрантів.

Промова посла Войтюка з посольської комуністичної фракції виголошена в соймі дня 9-го червня 1925 року.

Закон, предложений комісією про виїзд еміґрантів виключно через польські порти, який нібито має за ціль оборону еміґрантів, має стільки спільного з охороною та опікою над еміґрантами, скільки діяльність усіх чинників та інституцій утворених для цієї опіки. Це торкається в першій мірі діяльности еміґраційного уряду.

Еміґраційний Уряд був і залишається бюрократичною установою, яка веде „паперову працю", трактує еміґранта тільки як джерело доходу, одержуваного в виді оплат за візу, за перебування на еміґраційному етапі та инших оплат, що їх складають буцім то проходячі лінії, а в дійсности еміґранти. Доказом цього є хоби й те, що від січня ц. р. північно-американські пароходні лінії протягом двох місяців підвисли ціни на 100 проц. Еміґраційний уряд навіть словом не обізвався на це здирство. Безпідставність підвищення платні за корабельні білети є тим більша, що її (платні) бралося в твердій валюті, а тому не могло бути й мови про спадок вартости гроша.

Про діяльність Еміґраційного уряду, який буцімто керує цією заробітною еміґрацією з Польщі, найліпше булоб спитати тих всіх еміґрантів, які виїхали з краю, а передовсім тих реемігрантів з Америки, що верчулись у Польщу з тяжко зароблених грошей, а яким то цей гріш відібрано, та ще й до того роблено безглузді утруднення при їх поверноті до Америки. Всі ті працюючі, що так рвалися до незалежної Польщі, що надіялися знайти в ній своє щастя, проклинають сьогодня порядки, які завела польська буржуазія в державі.

В свій час тов. Скрина вже вказував, як польський уряд до співпраці з пароходними товариствами бере потрійну, в порівнянні з німецькими лініями, плату за переїзд у Південну Америку. Одначе до цього часу уряд не міг знайти на це пояснення ні дати відповіди.

Стверджую, що метою теперішнього закону, обвудно прикритого патріотичним пайцином, є збільшення зисків польської буржуазії. Рівнож мушу стверднти, що еміґрантам з польської держави зовсім не залежить на тому, щоби відбувати свою подорож через Данціг чи Гдиню. Еміґрантам вигіднійше виїжджати через заграничні порти. Пароходні лінії, що висилають свої пароплави з Данціга, мають пароплави старі та малі, позбавлені найнеобхіднійших вигід: подорож такими пароплавами триває 16 днів, коли цього еміґранти змушені є пересідати. Це в той час, коли дорога з заграничних портів продовжується 7—8 днів, а навіть тільки 5.

На додаток в дезинфекційному „чистилищі" Еміґраційного Уряду в Вейгерові еміґрантів трактується як скотину: їх годять, стрижуть і палять їх майно.

Пароходні лінії вивезли в останньому часі за океан кількадесять тисяч людей з Польщі. Виїхали ці люде до Канади, Куби, Мексика, Аргентини і Бразилії, — тільки тому, що польська буржуазія не могла дати ім праці, а при тому ціла держава, а головно т. зв. „кресн" заповнені еміґраційними агентами, які намовляють людей до виїзду та обіцюють їм золоті гори за океаном.

Уряд капіталістів і обшарників буцімто забороняє цю агітацію, але в дійсности польська буржуазія рада цій дикій еміґрації, цьому відпливові пролетарських сил, бо підчас промислового застою та зі страху перед безробітними охоча викинула би з Польщі цілі маси робітників. З другого боку польські обшарники ошукують себе надією, що завдяки еміґрації селян у заморські краї, ослабне боротьба селянина за землю.

Така дійсна причина того, що по відомостям американської преси, 16.000 польських робітників і селян перебуває зараз в розпучливому положенні на Кубі, куди їх вивезли з Польщі еміґраційні шахаї, котрі обіцяли цим нещасливцям, що перепачкують їх до Америки. Десять тисяч людей живе в страшних матеріяльних та гігієнічних злиднях, не маючи грошей на прожиток, ні змоги заробітку та середників на поворот домів. Маси гинуть з голоду та від несприятливого клімату. Буржуазія сильно заінтересована у висиланню з краю робітників і селян і провадить це підприємство на спілку з пароходними лініями. Польська еміґраційна політика має за ціль тільки позбавлення краю сотень тисяч найздоровших, самих енергійних пролетарів, які можуть бути в Польщі небезпекою для панування буржуазії. А там, де кличовий інтерес польської буржуазії йде на руку польському націоналізмові, там відбувається прямо торгівля невільниками до заморських країв. По цілій Західній Україні гуляють сотні еміґраційних агентів, що напевно тішаться сильною підтримкою польського уряду, які стараються вивезти робітників і селян зі з-гарбаних польською буржуазією українських земель.

Те саме діється на Західній Білорусі. Це новий спосіб зменшування родовитого українського і білоруського населення та насаджування таким чином польського на місце виїхавших у світ за очі.

Тепер висилається маси еміґрантів до Бразилії на плянтації кави, при чому еміґраційні шакаї роблять такі полекші, що

Пурус паста до взуття королевою всіх паст до взуття

оплачують навіть подорож еміґранта, аби тільки був здоровий і сильний! А в Бразилії чоловік за 10 літ не відробить із жебрацької платні того, що йому порахують агенти за подорож і уде ужання. — Такий еміґрант стає там невільником плянтатора.

Хай-же нам польська буржуазія скаже отверто, яку спілку заплатє вона зробити з пароходними лініями, що мають перевозити еміґрантів виключно через польські порти, по думці обговорюваного закону?

Адеж зараз ми не довідаємося про закулісові торги. Побоче тільки не знаємо, що коли польський уряд, не маючи власних портів на Балтику, добивається переведення цього закону з очевидною кривдою для еміґрантів, то робить це напевно керуючись головним чином гаслами буржуазії, котра стремить до винищення пред край мільонових мас робітників і селян. А що буржуазія має правичку і на політиці (і найбільше на політиці) грубо заробляти, тож не сумніваємось, що ціллю буржуазії є так зорганізувати еміґрацію, щоби селянин і робітник був змушений оплачувати свій проїзд вже не протягом кількох літ, а протягом яких небудь 20 літ.

І буде це робитись неодмінно — в імя гасла: „опіка над еміґрацією".

Ще 10-го грудня минулого року ми вказували на пароходне товариство, яке допустилося шантажу на еміґрантах, наражуючи їх на страту майна та здоровля при відправці їх із Канади. Уряд не дав до цього часу в цій справі ніяких пояснень. Від того часу всі ми читали в газетах, що инше пароходне товариство було переловлене на висилянню людей з фальшивими еміґраційними документами, та наразило тим самим людей на страту грошей і на тюрму. І, не дивлячися на те, ці пароходні лінії існують і провадять свої справи ще й тепер. Чи не свідчить це ще раз найвимазнійше про те, що польський уряд заінтересований в діяльности цих товариств?

При обговоренню еміґраційної політики в цілому — зможемо достарчити ще більше доказів про близький контакт уряду з еміґраційними шакалями. Але й все до тепер сказане, вистарчить для стверджения, що польський уряд провадить подвійну гру, яка не має нічого спільного з дійсною опікою над еміґрацією.

Зогляду на сказане, не маючи ніякого довіря до так дбайливих способів опіки уряду, висловлюю свої застереження, як ще одного доказу існування планової продажі робітників і селян на заморські ринки.

В імени Посольської Комуністичної Фракції зголошую внесок: „Сойм відкидає проект закону про виключність польських портів для еміґрації".

Духовна цензура і духовенство.

(Голос священика.)

Новий розпорядок львівського Митр. Ординаріяту про духовну цензуру книг визвав деяке заворушення в духовних і навіть у світських кругах, тому позволю собі — з усякою пошаною для власти — висказати в цій справі також і мою гадку, оперту на довголітнім досвіді і деякім розумінні публичного життя.

Підпишаю на боці цензуру на церковні й наукові книги та на дописи до антирелігійної преси, — хоч і про це можна би ще дискутувати, — лишень обмежуся до священичих статтей поміщуваних в прихильних для релігії й церкви часописах. І тут мушу сказати, що в нинішних наших відносинах не уважаю цього розпорядку корисним для церкви і загальної справи.

Доля нашого народу віддавна була дуже нещаслива. Опинившися під чужою владою, наш нарід терпів тяжкий гніт на національнім і церковнім полі, а наслідком цього покинули його вже в давних віках всі висші верстви. Остало лише селянство, що двигало тяжке ярмо неволі й кріпацтва і було трактоване гірш худоби, дарма, що воно було християнське. Тай гнобителі називали себе християнами. Аж перед 70 роками діждалося воно особистої свободи і одержало змогу сяк-так розвиватися. Тоді прийшло йому з допомогою наше духовенство, що сповняючи обовязок свого звання, стало пильно трудитися над його просвітою, отверізінням і здобуванням йому горожанських прав.

Головним засобом у цій праці являлося живе слово і преса. Наше духовенство обговорювало на соборчиках і инших зібраннях всі пекучі потреби народу й способи заради, порушувало їх на проповідях, а світлійші мужі подавали свої думки в пресі і загрівали тим чином увесь загал до праці. Переглянемо давні річники „Слова" і відтак „Діла" і ми знайдемо найкращі перли духа нашого духовенства, побачимо цілу історію нашого відродження. Отся праця була ідейна, свобідна і ніколи не спинювана, та принесла добрі овочі. Вправді наше духовенство за весь той час мусіло боротися з могучим противником, але таки допомогло народові дійти до високого національного освідомлення. Вся та праця піднесла значіння й повагу духовенства і церкви в очах народу.

А шож говорити про теперішній час! Ми священики найкраще знаємо, яка тепер доля нашого народу; чиж маємо його в тяжкій хвилі полишати? Ні! бо це було би спроневіренням нашому званню! Та ми додамо тут, що нині від нас не жадається політичної роботи, але вистане, коли будемо ревно працювати в церкві та на полі просвітнім і горожанськім. Бо коли дамо народові моральну культурну основу його буття, то решту пісні доспіває він собі сам.

До цієї культурної праці наклікує священиків митрополит Андрей і жаліє, що духовенство по ударах війни не обявляє для неї більшого зацікавлення. Одначе щоби заставити духовенство до культурної праці, треба конечно повернути йому давну свободу думки, щоби воно могло обговорювати прилюдно свої справи і загрівати себе взаїмно до сповнення свого завдання.

Більшої свободи ділання треба нашому духовенству ще й з инших причин. В деяких справах проявляються конфлікти між нашою церквою і урядом, або між нашим і другим обрядом; і тоді звичайно не годиться виступати отверто і рішучо. Але в таких випадках стає в пригоді організація духовенства і преса, виступаючи різко в обороні належних прав. Так дісться воно в цілім світі і так бувало часто й у нас. Одначе з заведенням офіціяльної ординаріятської цензури та з підданням усіх виступів духовенства під апробату ординаріятів тим самим спадала би вже вся одвічальність на владик. А чи було би це корисне для справи?

Але я піду дальше. Вже неразе таке бувало, що деякі владики під напором чужого уряду або других чинників відступали від провідної лінії свого народу. Однак загал духовенства стояв при народі і підтримував його справу. І я скажу, що тим способом ратувало духовенство повагу своїх епископів і церкви в очах своєї суспільности. Але ми можемо діждатися ще гірших часів. По думці конкордату не має ні духовенство ні нарід ніякого голосу при виборі своїх епископів. І ми можемо діждатися такого, що на владичі престоли будуть покликувані люде неприхильні нашому народові і обрядові, котрі стануть вводити у нас чужі поручення. І чиж мало би духовенство підчинятися сліпо їх приказам? Гадаю, що поважаючи свою власть, буде йти дорогою, яку вкаже йому совість і обовязок супроти свого народу; — инакше нанесло би воно тяжку шкоду своїй церкві. Але я посмію піти ще дальше. Мені видиться, що в нашім духовенстві зарисовуються ни ні два напрями: старої і нової школи. Священики старої школи уважалися передовсім слугами і учениками Христа та помічниками епископів. У них була девіза: „Бога бійтеся, князя (хочби й церковного) чтіте!". По думці цієї девізи вони були традиційно перея-

ті глубоким почуттям, що мають сповняти свої духовні повинности взяля самого Христа а не тільки для того, щоби догодити епископові. Звідси і походила їх кріпка свідомість свого духовного достоїнства і своєї одвічальности перед Богом і людьми. Молоді священики нової школи уважають себе більше послушниками епископів, вислухують, що він гадає і бажає, та стараються йому догодити; а через те заникає у них почуття власної гідности і відповідальности. Особливо вражає цей сумний прояв у частини духовенства станиславівської дієцезії.

(Докінчення буде.)

о. Олександер Стефанович.

Людові доми.

Незвичайно замітний рух. Маючи під рукою і переглядаючи звідомлення філій і читалень товариства „Просвіта", переконуємося, що в половині місцевостей кождого повіту будують власний дім, пошинюють дотеперішній прибудовою великої салі, приступають до будови або покликують до життя комітет, котрий має завданням перевести будову власного дому. Не заходимо тут у ріжницю, чи це дім читальні, чи кооперативи, чи взагалі Народній Дім, котрий буде служити спільним пристановищем для всіх культурних і економічних установ даної місцевости. Ми підносимо тільки сам факт як дуже знаменний і мусимо до нього заняти відповідне становище.

Одначе існує певна ріжниця між власними домівками у якомусь селі або невеликому містечку, а між домами у більших містах, як Станиславів, Тернопіль, Перемишль, Стрий, Коломия, а вкінці Львів.

Хоч Львів назвали ми на самому кінці, а про те сьогоднішні уваги обмежимо тільки до Львова і його потреб, та завдань громадянства у відношенні до тихже потреб.

Ні одно місто не відчуває так недостачі відповідних домівок, як саме Львів. Числячи пятьдесять тисяч українського населення, зібраного на однім місці, Львів є одиноким на просторі північно-зах'дних земель, котрий єдинить у собі стільки українських душ. Розкинені вони на великому просторі не можуть рішучо задоволитися одною домівкою, але з необхідности мусять продумувати над тим, щоби у кождій частині міста і на його окраїнах (периферіях) здвигати домівки, які мають заспокоювати всі потреби міського, а також підміського населення.

Краєві централі посідають свої доми, та всі вони з дуже малими виїмками можуть виповнити своє завдання у відношенні до місцевих потреб. Воні в першу чергу призначені для установ як таких, а деякі з них мають примішувати у себе ще й инші установи загальнього характеру, а тим самим і не надаються і не в силі служати льокальним потребам.

Під оглядом заспокоювання льокальних потреб відносини у Львові більше ніж невідрадні. Маємо на увазі шкільні потреби і потреби читалень, зглядно культурно-освітних установ з широким характером як передшкільного так і позашкільного виховання.

До недавнього часу одна тільки 7-ми клясова школа дівоча ім. Т. Шевченка мала свій власний льокаль при вул. Мохнацького 12. Всі инші містилися у винаймлених домівках. Одначе величина домівок була того роду, що наука мусіла відбуватися на протязі цілого дня і тягнулася так, що домівки переважно занаті для науки молоді від 8-ої рано до год. 8-ої вечером. З останнім роком справа дещо покращала, бо на стрийському передмісті побудовано на пл. при вул. Супінського (де тепер Ак. Дім) домівку під хлопячу школу ім. Т. Шевченка і на Личакові відреставровано два партерові доми на реальности дарованій Екц. Митрополитом Шептицьким, як домівку для школи ім. князя Льва. Всі инші школи, а особливо дві найбільші з них хлопяча і дівоча ім. Гоїнченка на городецькому передмісті (шкільної молоді більше ніж тисячка) у винайнятих домах, котрі далеко не заспокоюють потреб, які ставимо до школи.

Ще більше безнадійно стоїть справа з домівками для захоронок і для читалень Т-ва „Просвіта".

Читальні „Просвіти" у Львові мають такі завдання, що для них потрібно просто особних, відповідно построєчих домів. Тимчасом читальня в середмісті міститься в одній невеликій кімнатці в каменици „Просвіти" і цю кімнатку ділить ще з другими установами. Читальня на Личаківському передмісті так само не має відповідної домівки. Читальня на Стрийському не мала взагалі ніякої. Щойно від осени ц. р. буде користуватися домівкою при вул. Супіньского, про що вище була мова. Читальня на Жовківському не має домівки. Читальня на Городецькому в забудуваннях св. Юра має деякі поміщення, але все те далеко не віповідає потребам передмістя, коли зважимо, що це передмістя може постачати кілька тисяч членів.

(Продовження буде.)

М. Ганущинський.

У. С. Р. Р.

Зріст сили куркулів.

Народній комісаріят робітничо-селянської Інспекції перевів в широких розмірах обслідування стану низового радянського апарату України. Обслідування торкнулося 18 округ, 75 районів і 21 сільських рад. По скупим доповненням української радянської преси, результати цього обслідування, у відношенню до села, такі:

На селі відбувається гострий процес розшарування села на заможників та незаможних. Зріст добробуту куркулів збільшує їх політичну активність. Маючи під собою сталий економічний ґрунт, куркулі, не зважаючи на свою абсолютну меншість, намагаються відограваги політичну ролю на селі, дістати в свої руки адміністративну владу. Політичні вимоги куркулів найбільше виявилися на останніх виборах до рад. Опинившись у сільських радах, куркулі всіляко намагаються пригнути на свій бік середняків, використовуючи іноді для цього свій економічний вплив. В деяких місцевостях куркулі домагаються, щоб їм повернути землю, одібрану в порадовій розкуркулення й націоналізації майна. Низові радянські робітники не зовсім розуміють гасло: „Лицем до села", а по деяких місцевостях радянські урядовці чинять опір цьому гаслу.

(„Большевик").

Про зріст на селі впливу заможних елементів свідчать зіставлення висліпів виборів до рад по цілому радянському Союзі. Московська „Правда", орган ЦК. РКП., робляти відсумки перевиборів до рад, між иншим пише, що ці перевибори відбулися тільки на одній третині Союза, а на двох третинах рішення вищих партійних і радянських органів про перевибори зігноровано і перевиборів не переведено... Відношення населення до радянської влади, а радше до комуністичної партії, знайшло яскравий вислів на виборах в тім, що в ряді місцевостей на Україні, Кубані, Сибіру і Західному Краю (?) „верхушка" села потягла за собою середняків, а в результаті, в цілому ряді районів ради опинилися без комуністів! При цім „провінція радянського апарату через критику безпартійних показалася суворішою, ніж би яканебудь чекистська провірка"!

Отже ставка комуністичної партії і радянської влади на середняка захиталася.

Біржа.

Львів, 23. червня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18½, канад. дол. 5·00 — 5·00½, чеські кор. 0·15½ — 0·15½, леї 0·02½ — 0·02⅔, франц. франк 0·24½ — 0·26, швайц. фр. 1·00—1·01, анг. фунт. 24·85—25·00.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·60—19·70; 20 марк. 24·70—24·80; 10 руб. 26·70—27·80.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Жидівсько-польські переговори.

Жидівська преса радіє, що переговори жидівської буржуазії з польською реакцією добігають до успішного кінця. В понеділок пос. Райх відбув конференцію з мін. військових справ Сікорским, а опісля конференцію з мін. освіти Грабським. Спільна конференція пос. Райха і пос. Тона з міністрами Скшинським і Грабским відбулася у вівторок.

Польсько-жид. порозуміння.

„Хвіля" повідомляє: 23. 6. була остання конференція між пос. д-ром Райхом і д-ром Тоном та делегатами уряду мін. Ст. Грабским і Ал. Скшиньским. Конференція тривала від 8·30 до 12. год. в ночі. На цій конференції дійшло до деякого порозуміння, яке має довести до усунення непорозумінь і розбіжностей, які були досі між польською й жидівською суспільністю. Консеквенція того доконаного порозуміння виявиться в реальних фактах, які пічнуться вже сл. тижня.

Рад. літани на польс. границі.

З Вильна повідомляють, що на польсько-рад. границі від довшого часу літають радянські літаки для розвідки. На літаках є обсерватори, роблять фотогр. знимки з ріжних військ. обєктів. Слідство виявило, що в рад. Полоцьку є спец. рад. летнича стація й гангари.

Процес б. конс. Лашкевіча.

Перед найв. військ. судом у Москві почався 23. VI. процес проти б. польськ. консуля в Тифлісі Лашкевіча, що був призначений до виміни за Вечоркевіча і Багіньского. Вчера відчитав акт обвинувачення прок. Кузьмин. Предс. є Ульрих, боронить адв. Ро.

Заворушення в Китаї.

В Ву-Чеу вбили яп. митного комісаря, а 2 помічників ранили. Митну комору ограбили. Страйкарі в Чінг-Чіанг зневажили яп. консуля. У Гонг-Конг англ. уряд оголосив афішами цензуру листів, телєграм, ревізію в крамницях і мешканнях, заборону вивозу харчів, золота і грошей без спец. дозволу. Англійський уряд узяв в охорону всіх мешканців. Колиб убито урядника в службі, членам семї мається виплатити 225 фунтів. В Шанґаї плавба здержана зовсім. Кулі не працюють.

Арештування Бернаця.

До львівських арештів привезли з Кракова Бернаця, який відвідав пр. Єгера в звязи з справою Штайґера.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Прояснення горизонту.

(З циклю „Мої політрозмови".)

Перед пару днями заходив політичний референт жидівського „Тугбляттy" до наших „губів" на інтервю. Був у д-ра К. Левицького, був у д-ра Охримовича і ще в декого. Але всюди те інтервю вийшло дуже мізерно, бо обом сторонам тяжко було порозумітись. Пан референт говорив то жидівським жаргоном, то таким високим стилем польської мови з галицьким акцентом, що годі було догадатися в чім річ.

Я знаючи трохи жаргон (був два місяці на жидівській кватирі) і галицький діялект (через Варшаву везли мене до Тухолі) вішов піти до пана референта та поставити йому кілька питань на тему недалекої жидівсько-польської угоди. Пана референта знав я ще з часів як він служив у галицькій інтендатурі, тому й певний був, що він не відкаже мені авдієнції.

Так і сталося.

Пана референта застав я за бюрком, як випробовував якісь нові печатки від Глязермана. При моїй появі він щиро перервав роботу, попросив мене сідати і ми розговорилися.

— *Пане референте* — спитав я — чи Жиди дуже жаждуть угоди з Поляками?

— Ну! А чогож ми маємо бажати як не угоди?! Ви самі знаєте, ми є народ згідливий і війни органічно не зносимо. Але понтуємені до муру боронимось як...

ПОЗІР! ПОЗІР

Рідний промисл, се клич великої ваги,
Жадайте і уживайте лише
„ЕЛЕҐАНТ" пасту до взуття і фрянцуську мазь до підошви
2233 1—)
О. ЛЕВИЦЬКА І СКА
Львів, вулиця Кордецького 51.

як скажений сповь. Тоді ні пес' ні зимна вода нас не стримає.

— Чомуж ви — питаю — робите з таким раєм угоду з Поляками?

— Ну, а з чим ми маємо її робити? Хто тут є більшим паном між нами?!...

— Розумію, але... чому Жиди не побили угоди напоготові з УНР. після Проскурова, або ще й перед ним?

— Ми, бачите, мали тоді инші засоби оборони! УНР. шойно м а л а бути визнана.

Я в душі понимав рацію п. референтові, але назверх не міг того показувати. Приймаючи угоду, як зовсім оправданий поступок, я зачав з иншої бочки.

— Пане референте! Чи Жиди після угоди підуть проти Українців у Галичині?

— Ну, чогож ми-мали б ітн проти Русинів у Малопольщі? Ми тільки можемо йти з кимсь, у тім випадку з Поляками, але... як справа... ну...

— Розумію розумію! Ви значить, не зарікаєтесь...

— Певно, що ні...

— Дуже дякую... А тепер ще лишіть, скажіть мені, які будуть економічні наслідки угоди. Чи не схочете ви наживатись коштом Українців?

— Ми, коштом Русинів?... Ніколи. Знаєте добре, що помагали вам. Хоп не потребував їти до міста за готівкою, але мав її на місці і то, в численних випадках на кредит. Ми бачили, що ваш селянин не може собі дати рати з землею, з полонинами, треба було йому помогти збутися тягару. А хто це зробив, як не Жиди?!...

Гляньте на Карпати, чиї вони, хто повинен тягар їх посідання?!

— А як ви ставитесь до наших кооператив?

— Ну, кооперативи, з огляду на ваших десять мандатів, які ми маємо, мусять змінити обсяг ділання.

Тут п. референт нахилився до мене і шепнув оглядаючись:

— Можеб так вони перейшли більше на політичне поле!

— Справді! Щаслива думка! врадувався я. — Тільки що тоді зробити з майном кооператив?

— Ну, тут ви маєте вільну руку, або передати все до касаїв, або на місцях тамошнім коршмарам.

— Дуже дякую! відповів я і з огляду на те, що п. референт глянув на годинник, скочився з крісла.

— А тепер ще на останок: Скажіть мені, будь ласка, яка є ріжниця межи „Хвілею" і „Тутбляттом"?

— Велика! Величезна! „Тутбляттъ" є органом малопольських Жидів, а „Хвіля" польських.

Я попрощався і вийшов...

Мій антисемітизм розвіявся як дим.

Tamaktion Чінка.

НОВИНКИ.

— **Конф'єкати.** Останнє число „Ліла" сконфіскувала прокуратура за три уступи з передової статті п. з. „Виленський роскол" і за чотири місця зі статті п. з. „Конгресі".

— **Маніфестаційний страйк.** У вівторок між 10—12 год. ранку відбувся маніфестаційний страйк робітників усіх категорій під гаслом: За працю і хлібом. Страйк являється організованим протестом проти зростаючої з дня на день дорожні на артикули, необхідні для життя в той час, коли плата за працю не тільки не підноситься, але й спадає. Деякі трамваї пішовши рух в год. 10 і 45 минут та стояли на місцях до год. 11·30 на знак солідаризування зі страйкуючими. В год. 10·30 відбувся віче робітництва на магістратському подвірю, а в год. 12. удалася окрема депутація робітництва до львівського воєводи в справі пануючої дорожнечі та безробіття. Біля години двайцятьгодинної збірна товпа робітників пустилася від магістрату Руською вул. в напрямі до Воєводства, але поліція загородила їй дорогу, при чому виявилася суперечка між демонстрантами й поліцією. Результатом її було те, що маніфестантів розігнано при допомозі кінних поліцистів. Піша і кінна поліція поводилася дуже брутально, била обнаженими шаблями і пиками. Ми були свідками з вікон нашої редакції як один поліцай рамя пиками у голову лежачого на хідинку хлопчину, що випадково ніс туди воду і був потрощений розбігаючою товпою.

— **Коломийські „хлібоїди".** Як інформує польська преса, влаштували в Коломиї цими днями, якесь віче, на якому ухвалили післати чолобитну телеграму премієрові Грабському від імени українського населення. Що від свого імени ці національні покидьки мають право слати чолобитні телеграми навіть до чорта, в цьому ми не сумніваємося, але від українського населення вони не мають ніякого права складати чолобитні телеграми нікому. Урядова Пат. приняла такий

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"

Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) узнаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева репродукція без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських кантерів! РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТІНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Крайів. Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1807 16—8

текст тої телеґрами! „Віче українського народу виявляє свою льояльність супроти Польщі і просить економічної допомоги від уряду". Ось вам „хлібоїдська підла робота! Польська агенція телеґрафічна передає комунікат дуже хитро і не зазначує, що авторами телеґрами є хлібоїди з Ільківського клюбу в соймі.

— **Вийшло в друку нове (6-те) число „Світу"**, ілюстрованого двотижневика, присвяченого М. Драгоманову (з нагоди 30 роковин його смерти). Статтю про Драгоманова написав Вол. Дорошенко. На титуловій сторінці поміщена знимка могили Драгоманова в Софії, а в тексті його портрет. З актуальних знимок поміщена знимка памятника Ольги Басараб на Чівському цвинтарі у Львові, збудованого після проекту арт.-маляра Р. Лісовського, похід львівських пластунів з вінками на цвинтар, знимка абітурієнтів української академічної ґімназії у Львові, знимка абітурієнтів дівочої ґімназії в Перемишлі, дві знимки розвязаних кляс горішею двох кляс (VIII А і VIII Б) української ґімназії в Перемишлі, знимка артист.-співака Модеста Менцинського, УСС. Теофіля Меленя (з нагоди 10-ліття його смерти) і ин. Крім цього находиться в числі 20 різних ілюстрацій до статтей: „Сучасна Туреччина", „Гапон" і ин. — „Світ", одинокий тепер ілюстрований у нас фамілійний журнал, можемо поручити всім нашим читачам. Передплата виносить 4 зол. 50 сот. на квартал. Адреса: „Світ" у Львові, Руська 3.

— **Нова лінія трамваєва у Львові.** Сьогодня рано урухомлено у Львові нову трамваєву лінію, що лучить городецьку рогачку з личаківського рогачкою та личаківським залізничим двірцем. На тій лінії курсуватимуть вози зі знаком „8". Дотепер курсували ці вози на головний двірець. До личаківського двірця будуть ці вози курсувати від год. 5·57—8·30, від 13—15·30 і від 17—21·30. В иншех годинах будуть вони курсувати тільки між обома названими рогачками.

— **Посол Коханович у СРСР.** Білоруський посол до сойму Коханович переконавшися, що в Польщі парляментарним шляхом не можна осягнути нічого для свого народу, перейшов польсько-радянський кордон та опинився на території радянської Білорусі, де дає публичні виклади та лекції про всі ті благодати, які сплинають на білоруське та українське населення в Польщі. Польська брукова преса називає його перехід до СРСР. зрадою, а львівська „Газета Порана" дає від себе такий високо-патріотичний коментар: „Цей ренеґат поширює між нишим наклепи (?!) про настрої населення за наших східних «кресах», яке тільки мріє про „ратунок з боку Москви". Коментар нічого собі! Гідний брукової шмати.

— **Новий лік на сифіліс.** Французький професор Род закомунікував паризькій Академії Наук про результати досвідів свого співробітника Левадита, що знайшов новий лік на сифіліс. Цей новий лік містить у собі 15 проц. аршеніку і 41 проц. бізмуту, а впорскується його невелику поміж мускули. Наслідки такого вприскування мали незвичайно добрі наслідки у всіх випадках їх поладнання. Зараз після першого встрикнення щезали та скоро гоїлися болячки та прищі сифілістичного походження.

— **Саранча.** На Україні появилася в Одещині саранча. Загроза, яку несе зі собою та язва для хлібороба, є величезна. У звязку з появою саранчі післала влада завізвати все населення до боротьби з тою насуваючоюся стихійною бідою. Покищо появилися тільки саранчі в околиці Роздільної та найбільшому на Україні садовольному окрузі тираспольського повіту. Саранча летить зі заходу. Для недопущення саранчі до садів, що розложені близько залізничих ліній вислано паровози, що маневрують по шляху та відстрашують саранчу парою та димом.

— **Рільничий конґрес.** В неділю розпочав свої наради у Варшаві XII. Міжнародній рільничий конґрес. На ньому явилося до 200 делеґатів з Европи й Америки, а саме з Австрії, Англії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Данії, Голяндії, Еспанії, Канади, Люксембургу, Румунії, Союзу Рад. Республик, Португалії, Естонії, Зед. Держав, Франції, Фінляндії, Швайцарії, Швеції, Італії, Мадярщини, Югославії, Японії, Канади, Чехословаччини, Чілі й ин. Найчисленнійшою є чехословацька деле-ґація. Після формальностей, звязаних зі святочним відкриттям конґресу, вибрано президію і секції. Після того учасники уживали варшавських роскошів.

— **Невтомний і невловимий Паніч.** По півторамісячних, безперервних ловах на невгомонного та не позбавленого гумору Паніча приходиться усумнитися в тому, чи взагалі така облава була та чи до неї нападу браласа влада так дуже серіозно, як про це писали деякі польські брукові газети. Бож важко допустити, щоби польські органи безпеченства при такому великому та довгому напруженню не досягли своєї мети та не зловили якогось там одного чоловіка, що напсував так багато крови населенню і поліції. Вже одна поліційна амбіція на це не могла би їм дозволити. Отже: або так дуже серіозно до неї облави ніхто не брався, а польська преса цілу справу непотрібно роздула, вспішивши до неї навіть поводу, що як тепер уже відомо, їздив не до ярославського почіту на облаву, а до Шкла і Яворова відбирати чоловитню від наївних Українців; або той апокаліптичний Паніч зовсім не існує в дійсности а тільки в уяві деяких чиників. Бож важко повірити, щоби по иншому день від ряду літ міг свобідно „пайзувати" бандит, на голову якого наложили високу премію органи безпеченства. Цеж не голка а чоловік і до того не один а з цілою шайкою. Через те всі ті леґенди про всі фортелі Паніча, про його дотеп та зручність і орієнтацію слід вважати все таки леґендами. Одначе все те, саме в потвердженню нашої догадки, дає нам право навести ще одну леґенду про зручність того апокаліптичного бандита. Найбільше брукова тепер у Львові газета „Курєр львовскі" принесла сьогодня вістку про те, що Паніч весь час облави брав особисто разом з поліцією участь у тій облаві на самого себе. Нехай собі всезнаючий і всечуючий „Курєр львовскі" що хоче пише а ми все таки не можемо йому вірити. Бо й яке можна допустити такий абсурд, щоби Паніч ловив самого себе разом і рука в руку з польською поліцією? А далі пише та сама газета ще й таке, що Паніч привітав зі своїми товаришами до Львова і бавився тут кілька днів. Одна конфідентка, що мала його видати, донесла про момент його виїзду зі Львова. Поліція змобілізувалася і рушила на головний двірець, окружила всі входи та виходи, а Паніча все одно не злопили. Це тільки потверджує, що Паніч постать цілком леґендарна! За невдачу, арештою зовсім зрозумілу, як що приняти нереальність теорії про Паніча, конфідентку поліція арештувала.

— **Засуд повстанчого отамана-мечищини в Житві.** „Морген Цайтунґ" приносить у 169 ч. з дня 21. VI. п. р. вістку про засуд відомої повстанчої отаманиші, популярної Марусі Трейко на смерть через розстріл разом з ІІ 8-ма старшинами Генерального штабу. Марусю арештували з 21 старшинами ІІ штабу в 1924 р. Саме ич днях відбувся в Київі суд над ними. Марусю і 8-ох старшин засудив революційний трибунал, як сказано, на смерть, а иншим на довголітну тюрму. Назвати ґазета порівнює Марусю з Жанною д'Арк за ті величаві геройства та ячинки, яких вона доказувала на Україні. Вона приняла засуд спокійно. Виконано його кілька годин після засуду.

— **Перехід архиепископа до автокефальної церкви.** До української автокефальної церкви перейшов з російської православної церкви на Україні архиепископ приуцький Теодозій Свєрбів. Українська церковна Рада прийняла архиепископа і залишила його управителем приуцької епископської округи з місцем осідку в Полтаві. У своїй заяві з тої нагоди каже архиепископ Теодозій таке: „Приєднуючись до Святої Української Православної Церкви і визнаючи благодатність її єпархії, обіцюю святу православну віру Христову, доки життя моє, твердо та непохитно боронити, керуючись канонами, устроєм і організацією Української Православної Церкви". (За „Духовною Бесідою").

— **Жертва повені.** В тартаку Голубі під Перемишлем відтяла машина тарницю робітникові Михайлові Колінчукові. Бідний заробник став калікою на ціле життя без цілої долоні в правій руці. Його у важкому стані відвезено до шпиталю а руку поховали в недалекому лісі.

— **Відбудова на Волині.** На Волині знищено в часі війни 77 тис. будинків, а в тому 25 тис. мешканевих. Досі відбудовано 5 тис. мешкальних домів і 11 тис. господарських. На акцію відбудови уряд признав досі 1 міл. 225 тис. зол. З цієї суми використано 60 проц. головно в користь кольоністів і осадників.

ХТО раз сметанкової
„Бранка" закоштує,
Цему навіть дарована
йнша не смакує.

Зі спорту.

Свято весни.

Влаштували його дівочі середні школи 11. VI. цр. на площі „Сокола-Батька".

Вправді несподіваний дощ на самому вступі змочив як вправляючих так і видів та в пару хвиль пізнійше усміхнулося сонце приязно до молоді а поблажливо гляділо на перечулених батьків.

Саме свято вийшло навіть для наших сусідів надзвичайно. Пізнати було, що не лише учительки вложили багато праці, але й молодь вложила багато пильности і витревалости.

Руханкові точки переплітані точками збірного хору тревали 2·30 годіни.

Збірна вправа, до якої стануло понад 300 учениць, разувала око видця не лише без догасним крітгям, точністю виконання, але ще в більшій мірі почуттям ритму. Учениці захоплювали нашим граціозністю рухів і гнучким, легким ходом. Сама вправа уложена з великим знанням краси жіночого руху.

Відносно забав і гор завважу те, що казав Бобровський в то, що: забави й гри дають рух, сміх і завзяття. Тому слід би зробити цікавійший добір другим разом а також удатнійший вихід. Гарний хоровід рухами може не відповідав нашій вдачі. Тянець же Катеринка звернув увагу публики на красу народнього руху, який треба в школі плекати. „Конникінка", до якої станули дружини ІІІ. держ. семінарії і ґімназії СС. Василіянок, показала бездоганну комбінацію і високий рівень гри. Перемогом вийшла ІІІ. держ. семінарія точ ґімназія грала з амбіцією і завзяттям. Ци мачева гра розвиває не лише всесторонно тіло, але й вчить думати тай поправляє красу постави.

Руханкові точки закінчили учениці приєсем. УПТ. зілюстрованим „Летить гапка понад банку". Саме виконання й зілюстрування стояло так високо, що сміло можнаб цю точку дати на поміс котрої небудь із шкіл ритмічної руханки на заході Европи.

Точки збірного хору вийшли якнайкраще, тим більше, що диріґент зумів на пчасі підібрати місце, щоби голос не губився.

На що ті свята — спитаєте? — Відповіді не буду давати, бо коли хто підходить до дискусії з упереженням, то ніхто його не переконає а не переконає навіть такий аргумент, як той, що краще, аби молодь проводила свобідний час на сонці і вільному воздусі, чим щоби тинялася по вулицях. Краще щоби молодь зужикала свою перенапружану енергію в рухових грах чим щоби сиділа по кінах. А четвертого ніхто не заперечить, що здоровійший рух на вільному воздусі чим шкільні вечерниці, де молодь тягнуте і то ій на здоровлю по думці перечулених батьків не шкодить.

Blue boy.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котика:
у пятницю 26. — Турка.
у суботу 27. — Турка. 2150 8-2
у неділю 28.VI. — Турка.
у понеділок 29.VI. Старий Самбір.
у вівторок 30.VI. „ Старий Самбір.

Безплатна лічнична поміч для вагітних жінок. Що понеділка від 12—1 год. в полудне в домівці тов-а у Львові при вул. Хозяновського 15. (бічні Вронозької) біля Цитаделі оголичує безплатне для вагітних жінок лікар д-р О. Подолинський а попадні матерей львівської філії українського взаємного тов-а охорони дітей і опіки над молодю. 3—3

Український Центральний Комітет в Річпосполитій Польській повідомляє, що видача щомісячних допомог **українським військовим інвалідам** за їх інвалідність, починаючи з 1-го січня 1925 р. переводиться в касах Комітету (Варшава, Длуга 29) та Української Станиці в Каліші. Нежечазначених інвалідів Комітет просить негайно подати свої адреси до УЦК.: 1. Возняк Семен, 2. Главацький Петро, 3. Ковак Іван, 4. Лиско Олександер, 5. Мазур Яків, 6. Миколаєвич Степан, 7. Олдинський Йосип, 8. Пигур Матвій, 9. Панахида Іван, 10. Шведум Митрофан, 11. Кравченко Єфим, 12. Сидоренко Дмитр, 13. Вуреоль Іван, 14. Глухенко Сергій, 15. Джугко Іван, 16. Невипович Григорій, 17. Удовико Федір, 18. Шевчко, 19. Базилевський Павло, 20. Ласківський Кость, 21. Петренко Олекса, 22. Хижняк Дмитро, 23. Миколаєнко Микита, 24. Черкавський Пилип. — Український Центральний Комітет. 2229 1—3

„Стара Україна", ч. VI. за 1925 рік, вийшла і містить статті та замітки: Із. Борщака, Єп-па И. Бонява, В. Гнатюка, Д. Дорошенка, В. Карповича, Із. Кревецького, І. Крипякевича, В. Липиського, Із. Німчука й Із. Огієнка. У випуску 10 знимок і старих ініціялів. Річна передплата 10 зол. Редакція й адміністрація: Львів, вул. Чарнецкого 24. 2227 1—1

Важне для Духовенства! Деканат поморянський призначив 60 морґів ґрунту еркіпонального із надвижки деканальних ґрунтів на річ вдів і сиріт по священиках. Вказівним є, щоби всі деканати узглядняли передовсім ґрунтову позицію для вдів і сиріт по священиках при теперішній реєстрації еркіпональних ґрунтів. — Управа гр.-кат. вдовично-сиріт. фонду в поморянськім деканаті. х 1—1

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ в підгірській околиці кімнати з харчем на дві особи від 15. липня до 15. серпня. Зголошення з услівями слати до Адмін. для М. Г. 2214 2—2

ДВІ три учениці з ліпшого дому, приймуться на ціле удержання. Сонячна кімната, здоровий харч, пільно в хаті. Умовитися можна вже тепер. Зголошення приймає ласкаво Адміністрація „Діла" під „Добра опіка". 2217 2—2

ПРИЙМУ на харч і мешкання кілька учениць під вересня. З інформаціями устними чи письменними відноситися до о. Дуткевича, пароха церкви св. Петра і Павла у Львові. 2—2

ПАРОХІЯ Куткині 2 кл. пів. Тернополя, що має всі середні школи до дамісі з родинних зглядів. Близших інформацій уділяє письменно парохіяльний уряд Куткині, почта Тернопіль. 2230 1—3

ЗЛЬОКАВТОВАНИЙ ЛІСОВИК пошукує якоїбудь посади, може вести господарство, розуміється на лісовім і домашнім господарстві. Ласкаві зголошення до кооперативи Верховина Кути. 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНІ!

Вже приймаю фільцові і велюрові капелюхи до перерібки і фарбування, після загранічних моделів. — Ціни умірковані

РОБІТНЯ КАПЕЛЮХІВ
Б. ГОРН, Ломбардська 7.
2212 **Повір на фірмі і число дому.** 2—2

Конкурс на аренду.

Сирітська фундація бл. п. о. Йосифа Фльориса відділ по живих сего року на аренду фільварок в Закомарю, станція Ожидів. До аренди належать всі будинки господарчі, дім мешкальчий, ґрунта, 96 морґів поля, 85 морґів сіножатів. Інвентар живий і мертвий має посесор від фундації купити. Аренда на кілька літ. Кавція посесійна у висоті піврічного чиншу аренди. Письменні оферти при долученню вадії у висоті 3.0 год. вносити до канцелярії меценаса Е. Гвоздецького у Львові, вул. Красіцких 6. до дня 10 липня 1925 р. 2211 2—2

КОНСТИТУУЮЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства „Союз емеритів ох) пом'ч." у Львові відбудуться дня 1. серпня 1925 в 9 год. рано у Львові в сталі „Української Бесіди" при вул. Ягеловського ч. 22 І. поверх з слідуючим денним порядком:

1. Отворення Збору.
2. Вибір голови Збору.
3. Відчитання й принятя статута.
4. Вибір председника, 6 членів і 2 заступників Головної Ради Товариства.
5. Вибір контрольної комісії.
6. Означення висоти вписового і вкладок.
7. Внесення членів.

Зголошення в члени до дня Загальних Зборів приймають статутово уповажнені повноважники: Тальчановський Йосиф, вул. Руська 3, І. поверх, Міщанське Братство та Дашкевський Петро при вул. Пісній ч. 5 — оба у Львові. 2228 1—3

Повідомлення.

Пан **Ігнатій МАЗАК** перестав бути нашим представником, в виду чого не має права ані принимать замовлень на наші вироби, ані побирати якінебудь зачети на наш рахунок від наших відборців.

Львів, дня 11. червня 1925.

2231 1—1 **„ФОРТУНА НОВА"**
фабрика цукорків і помадок
К. Авдиновичева
Львів, Кордецького 23. Тел. 26-14

ДО 24 ГОДИН
чистить і фарбує хемічно одяги жіночі і мужеські
„ОЩАДНІСТЬ"
Академічна 25.

НА ЧАС ФЕРІЙ шукаю учителя(ки) середніх шкіл, що приготовив би до кваліфікації. — Околиця підгірська Дрогобича, п. Міжинець. Зеленець О.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 139 (10.522). Львів, пятниця 26. червня 925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Людина української нації“.

В 30-ті роковини смерти Михайла Драгоманова.

Цього місяця (20-го числа) минуло 30 літ, як в болгарській Софії перестало бити серце Великого Вчителя українського народу — Михайла Драгоманова. Там, на еміграції заснув вічним сном український Герцен, там спочивають напів забуті його тлінні останки, дожидаючи хвилі, коли нове українське покоління, що виросло на ґрунті ідей Драгоманова, що ті ідеї скроплювало своєю кровю, серед безнастанної боротьби за нові форми життя-буття українського народу спомяне Великого Вчителя, Будителя й Просвітителя. Не лише спомяне „не злим, тихим словом“, але й спровадить його кости на рідну землю та покладе їх у всенародньому Пантеоні, на високій канівській горі поруч могили Тараса Шевченка.

Драгоманів був „людиною української нації“, себ-то українським націоналом в кожному зародку своєї творчої думки, в кожному тремтінні своєї істоти, в кожному почині свого духа. Чи це було громадянське життя — чи наукове, чи історичні студії — чи досліди над мовою, культурою, фольклором, чи пропаганда за українською справою в Европі — чи сполювання культурно й політично української нації в одну цілість, чи боротьба з русифікацією й польонізацією — вся його всестороння, глибока, солідна й творча діяльність була пронизана свідомим, будуючим національним почуттям. Ті почуття були основою, ґрунтом, підставою. невсипущої праці, горячкової діяльности „людини української нації“.

Чуткі на свій поверховний, часто формальний, навіть загумінковий націоналізм сучасники доказували, що Драгоманів космополіт, людина національно-індиферентна, навіть русифікатор. Нічого не було більше далекого не від правди, але навіть від правдоподібности, як власне такий непередуманий погляд. Коли Драгоманів зійшов у могилу, коли його могутню постать відслонили особисті придирки, він зявився перед молодим поколінням велитнем, найяркійшим представником всепронизуючого і всеобіймаючого українського новітнього націоналізму. Закиди, які сипалися на голову Драгоманова, мали між иншим своє джерело в тому, що він невинно змагав звязати новітній український рух з европейською, суто-демократичною стихією, що він шукав підтримки того руху у всіх поступових колах Европи, що він проповідував обєднання поневолених і союз з революційно настроєними колами пануючих націй.

Великі заслуги Драгоманова в ділянці науковій (як історика всесвітнього й українського, історика літератури й культури, літературного критика, фольклориста і т. п.), та ще більші як громадського діяча, політика, публіциста, народнього дипльомата.

Не тут місце на оцінку заслуг Драгоманова, та все таки годиться назначити три найважнійші — на нашу думку — подвиги Драгоманова. Перший з них — це звязання України з Европою. Драгоманів був першим народнім амбасадором — як казав Франко — „Молодої України“, себ-то новітньої України, з політичними тенденціями, Україна, що визволювалася з пут етнографізму й виключно культурницького українофільства. Від часів помазепинської еміграції, від часів дипльоматичної діяльности невтомного Пилипа Орлика, що не проминав ніякої нагоди, щоби не піднести перед европейськими дворами прав поневоленої „козацької нації“, — Драгоманів був перший, що на европейському форумі боронив непередавнених прав й інформував про еманципаційні змагання української нації. Він звертався не до династій, не до дворів і їхніх міністрів, а до народів, до представників демократії. А діялося це в найглухійшу ніч життя українського народу, коли навіть над українським словом ваготів варварський указ 1876 р.

Другою заслугою і подвигом Драгоманова було навязання, підтримання й поширення звязків між поодинокими частинами Землі української, між представниками тих земель. Він нищив всякий провінціоналізм, парафіянщину, він зводив до спільного знаменника „сепаратистичну самобутність“ окремих, віками розділених країн єдиної України. Не лише Наддніпрянщина, але й Галичина, а навіть Закарпатська Україна (тодішна угорська Русь) були предметом невтомної журби Великого Вчителя. Він добився до „пораненого брата“, він вказував, як лічити рани, як вигоювати каліцтво, як закидати провалля між поодинокими частинами Землі української. Інтереси цілої української території і всієї української нації, — ось діяльна журба Драгоманова. Сьогодня можемо сміло твердити, що колиб не ця обєднююча й успішна діяльність Драгоманова, то хто знає, чи на території від Сяну й Уга до Дону не повсталиб дві або й три нації — анальогічно до Сербів і Хорватів. На місце відосередних, деяких своїх „доморослих“ і чужих накидуваних тенденцій, він клав, підносив і утверджував змагання доосередні, центробіжні, спільно-знаменникові.

Третім подвигом Драгоманова є свідоме, новітнє українство, не формальне, а суттєве. Він вивів український рух з негоїв сентиментального романтизму й етнографізму та дав йому новий суспільний зміст. Замість святочних, сумно-жалкуючих спогадів про колишню славу, замість етнографічного розманіження. замість патетичних зітхань, він вказав на народню масу, на живий народ, що пнеться вгору з низин політичного, культурного й суспільного закріпощення. Він закликав закинути погляд на народ — як предмет зітхань і розніження, а перетворити його в підмет своїх власних дій, зробити його ковалем власної долі. З тією метою слід освідомити його політично, культурно, соціяльно, вказати йому його пониження й закріпощення та освітлити причини такого становища. А свідомість цього незавидного становища зродить в масі бажання кращого життя, сильну волю до розвитку, організації, єдности і боротьби. З тією метою, відриваючись від улюбленої наукової праці й публіцистики — так сказатиб — вищого ступня, він творив приступну, освідомлюючу літературу; ширив її масово, вказуючи в ній шлях до розвитку й саморозкріпощення. Індивідуальність Драгоманова, його вплив на молодь довів до формальної духової революції, до „Umwertung aller Werte“, виховав нове покоління, ковалів власної долі, борців і поборників. Драгоманів діяльно зясував суть українського еманципаційного націоналізму, дав йому основний зміст, поширив його на творчі, живі й насущні ділянки суспільного життя і таким чином став родоначальником новітнього українського руху.

Ось в чому одна з найважнійших його заслуг і один з найбільших його подвигів. Він справді був „людиною української нації“. Ф. Ф.

Польська справедливість.

Промова п. сенаторки Левчанівської в дискусії над будґетом міністерства справедливости.

Високий сенате! Виступаючи нині перед високою палатою в імени українського і білоруського клюбів у справі будґету міністерства справедливости, мушу зазначити, що роблю це тому, бо мала я нагоду стикатися дуже часто зі судовими справами і то переважно політичними та чую моральний обовязок виступити тут із цієї трибуни в оборочі тих народів, в імени яких забираю слово.

Прошу високого сенату, на 1925 р. предліновано 75,400.451 золотих для міністерства справедливости, для того міністерства, яке повинно бути сторожем права, бути тою твердою скалою, об яку розбивається всяке безправство і всяке надужиття. І якщо те міністерство, чи краще призначені для того завдання його органи, отже суди, відповіли тим своїм завданням, то розуміється, що громадянин міг би погодитися з тим, що на нього спадає ще один дуже важкий податок, і так уже непомірно тяжкий до внесення.

Та — на жаль — польські суди, чинні на українських землях чи білоруських, не відповідають тому завданню. Там, де ще так недавно були російські суди присяжних, там, де ми мали інституцію незалежну і аполітичну, якою — можемо не тут стверднти — могла гордитися давна Росія, там тепер бачить населення велику різницю у судівництві. Де є той суд присяжних для карних справ і політичних, який повинен був бути покликаний до життя на основі 83 арт. конституції? Чотирн рока з горою проминуло з того часу, як ухвалено конституцію, а пани міністри справедливости не спішилися підпорядкувати себе і судівництво тому артикулові конституції і дотепер ще не внесли навіть проекту закону, „який означував би підстави, входячі в обсяг діяння судів присяжних, політичні процеси та перебіг поступування“.

Замість явних розправ перед лавою суддів присяжних відбуваються політичні процеси при зачинених дверях навіть тоді, коли для того нема ніяких правних підстав. Правна підстава до таємної розправи може бути тільки тоді, коли вона загрожує або публичному спокоєві, або значущу мораль, або може вчинити військову таємницю. Тимчасом ми бачили і були свідками того, як процеси наших поселів, процес про віче в Почаєві, на якому були тисячі народу, вісся при зачинених дверях. Єдиною публикою на розправі в також на инших розправах, що відбувалися в останніх часах, були поліція і дефензіва, які потували зізнання свідків оборонт, щоби опісля тих свідків тероризувати. Так само відбуваються і доразові суди. У многих випадках вироки тих судів опираються єдино на зізнаннях слідчої поліції, про що вже кілька разів говорено з тої трибуни. А всі ті свідоцтва слідчої поліції опиралися на „поуфних“ відомостях.

Поліція змушує арештованих признаватися до вини при допомозі нечуваних побоїв, та катувань. Перед високої палати, в останньому великому процесі тзв. „Української народньої повстанчої організації“, який відбувся в Рівнім перед кількома тижнями, домагався арештований Горчаков, що сидів у луцькій тюрмі, нового слідства. бо як запевняв, слідчий суддя, що переслухував у ній справі, примушував на нього признання до вини всякими інквізиційними способами. На самому процесі у Рівнім той самий Горчаков і инші обвинувачені стверджували, що їх в арешті в страшний спосіб било, звязано їм руки під колінами, перетягано між руки і ноги кравіки, роблено таким чином млинка та било їх буками у підошви. То є справи, про які говориться голосно і в яких я сама інтервеніювала у прокуратора. Це не є надумані речі, це є речі, які стверджено при прокураторських доходженнях. (Голос: поодинокі арешти не належать до міністерства справедливости!) Так, пане сенаторе, то не належить до міністерства справедливости а теж є в такому випадку прокуратор, яких колись звали „чуваючим оком справедливости“? Чому не вхочять вони в цю справу, а передовсім той перший прокуратор міністер справедливости? Всі засуди у карних справах опертні саме на таких вимушених зізнаннях, або на „поуфних виводах“ та відомостях, прокураторських надзиртів і слідчих суддів — для прикладу згадаю довозовий суд у Пінську, де прокуратор Ольшевські та суддя Герасимович сфальшували дати. — сітка нечуваної провокації, якої ще світ не бачив, позбавлення суспільности контролі над судом через скасування судів присяжних — все це є протилне поняттям про новочасний суд і зовсім природно викликує недовіря до польських судів.

Згідно з 97 арт. конституції якого не можна арештувати без судового дозволу чи доручення, яке має бути доручене не протязі найдалі 48-ох годин. Тимчасом сотки, а то й тисячі людей сидять у тюрмі без ніякої вини, бо їх по кількох тижнях такого арешту випускається на волю. Слідчі судді не можуть дати собі рады з доходженнями. Люде сидять у тюрмі серед страшних обставин, голодні (бо у превенційному арешті видається тільки пів кільограма хліба на особу денно і трохи водн та й то не все чистої), сидять серед бруду та тісноти. В Луцьку є чотири кімнати, призначених на слідчий арешт, з яких одна призначена на те, щоби переслухувати і бити в ній арештованих, а в инших трьох сидять часом 80—90 людей. В Луцьку, в превенційному арешті сиділи люде часом по 5 тижнів, не дочекавшися переслухання слідчим суддею. Слідчий суддя (зовсім дюбальний супрот Польщі чоловік) не має просто фізичної спроможности переслухувати тих людей. Він казав мені: „Прошу пані сенаторки, у районі їзду працю до 4. год., по 4. їду на обід, потім їду до тюрми та до арешту, щоби переслухувати тих людей. Нераз переслухую їх до 4 год. вночі.

Red. czas. „Діло“ we Lwowie. Pr. 457/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Діло“ Nr. 135 (10.451) z dnia 21.VI. 1925. w artykułach następujących: 1) „Juwylej czy» pomyłky“ w ustępie między słowami: ruchu... a: Odnym z rozhatužeń. 2) w rubryce „Nowynky“ w notatce p. t. „Rewizja między słowami: ne widomo do konca tej notatki zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 2) występku z § 300 u. k. uznał dokonana w dniu 20. czerwca 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 21. czerwca 1925 r.
Hawel.

Більше не маю сили, я часом засипляю над бюрком, бо вже не можу виконати тої праці, що переходить людські сили". Я з тим уповні погоджуюся. Алеж арештованих везеться через сотні верст і держаться у слідчій вязниці без їди, без білля, а потім тайно по кількох тижнях випускається на волю, втомлених, обезсилених і Богу духа винних.

Перед приїздом до Луцька парламентарних справоздавців було в переслідуваному арешті 87 арештованих. Справоздавці приїхали в четвер 25. травня. З вагона на сцену виїхала з Ваншаєм до Луцька а зі мною їхав якийсь пан, не знаю хто він, але видно, що якась чемна фігура з міністерства внутрішніх справ, бо на двірці в Луцьку стрічали його всі місцеві достойники. Всіх арештованих того дня оглянено, більшу їх частину випущено на волю, бо якої вини їм не доказано, а інших підозріних у чомусь переведено до судової тюрми на те, щоби не дусились у переслідуваному арешті. У всіх камратах того арешту вимито підлогу на доказ, що в них нікого не було та вікого нема та на те, щоби доказати українським послам буцімто брехню та вакдени, що мовляв там держать довго арештованих без нікого слідства.

Прошу панів, до поставлення справи на воканду суду люде теж сидять невинно роками у тюрмі. Так наприклад 21 місяців просидів у тюрмі в Луцьку і Рівним бувший полковник української армії Бондаренко, що довгі літа боровся з большевиками, і саме під замітом большевизму висидів два роки майже в тюрмі серед невимовно важких обставин, хорий на чахотку. Прокуратор не мав підстави до обвинувачення і подав справу до апеляційного суду для умореня. І справді проти 5-ти товаришів Бондаренка доходження прилинено, та випущено їх на волю а самого Бондаренка запущено в тюрмі. Потім все одно суд мусів його звільнити, а до того віденський суд. Не було абсолютно ніякої підстави для його засуду. Але я спитаю тепер панів: за щож сидів цей чоловік аж два роки у польській тюрмі, за що втратив останки здоровля, якого й так багато не мав?

Український і білоруський народ, тероризований поліцією і адміністрацією за всякий прояв національної свідомости, боїться користати по судах навіть із тих малесеньких, мікроскопійних прав, які йому прислугують на основі минулорічного т. зв. „язикового закону". З другого боку постанови того закону дозволяють на вживання рідної мови, дають право на промови в українській мові тільки в тому випадку, коли сторона і адвокат належать до української чи до білоруської нації. А тому, що місцеві фахові українські правники не мають права горожанства (бо то є така почесть, якої не мають у нас і всі Поляки), то й не можуть боронити на судових розправах, а з правом горожанства ми маємо тільки трьох українських адвокатів на Волині, що узискали право адвокатської практики. В таких умовинах судові розправи звичайно відбуваються у польській мові. Такий суд, в якому ні обвинуваченій, ні свідки, ні населення не розуміє, відбуває процеси, діяє поневолюючо на психіку населення, та позбавляє її можности належної оборони своїх інтересів правними засобами. Всупереч законам прокуратор, наприклад, в часі досліджування не лише справи обвинуваченых, але й взагалі за будьщо арештованих, цілковито невинних людей приучує зізнавати по польськи, хоч вони польської мови ні не знають, ні не розуміють".

Суди і слідчі судді, не рахуючися ні з обставинами справи, ні з платною сумою арештованих, визначають часто такі високі кавції за винущення на волю, що арештований мусить продати останній інвентар, остатню корову або коня, або практися апеляції та кару відсидіти незважаючи на те, що не почувається до ніякої вини, а відсидяче арешт тільки тому, що не має змоги зложити грошової кавції.

У суцільності на Волині, Холмщині, Поділю та Підлящу а також на Білорусі не дають ні Українцям ні Білорусинам ніяких посад, не зважаючи на те, що всюди відчувається недостачу правників. Про ту недостачу говорено вже багато свого часу а і по виміні на нову величезна скількість суддів і прокураторів переведеного часу тичеться без праці, або зайняте посади таких, що становлять набагато нижчий щабель у православній церкві. Навіть п. Тугут не був у силі заборонити бодай одної посади для України нотаря.

Супроти всього повищого видно, що суди на наших теренах не служать для обовязи ладу населення а стоять на сторожі польщизації і фактично находяться під впливом розвідки та м'ясової адміністрації, темні сторони яких вперед були досадно підкреслювані з тої трибуни представниками не тільки сойму та сенату, але й представниками самого уряду. Все це заставляє нас голосувати проти буджету.

ФЕДІР ДУДКО.

ІНТЕЛІГЕНТ.

Мені здається, що найяркішою рисою російської національної вдачі є власне жорстокість, як гумор — англійської...

...Можна запитатися — де той московський селянин, розважний, добрий, той невсипучий пошукувач правди і справедливости, якого так гарно і переконуючо змалювала наша література 19-того століття?... Шукав я сам із захопленням цього чоловіка по цілій московській землі і — не знайшов...

Максим Горький.

Знайшли в кишені у нього потерту, записну книжку. Розгорнули, подивились, пошукали — чи нема грошей і викинули геть за дорогу у чисте поле.

Перекинув списані листки тої книжечки вітер, проплакали дощі над ними — і пропав серед поля болючий крик душі людської.

Ось той крик.

. . . . . .

...Усе нові села, шляхи, хутірці — ах, скільки тих сел! — усе нові краєвиди, і тільки однакова, скрізь одна й та сама, до нудоти докучлива, як випертий лікоть із роззявленої діри — страшна селянська злиденність

Біленькі хатки, обсмикані стрішки, левадки, млинки, задумливі гайки, миршавенькі конячки — образ роздягненого, обдертого, здичавілого рідного краю...

І коли здіймаються палахкотливі язики над панськими садибами і чадний дим стелиться під престол старого Саваофа — тьохкає з радощів серце:

Хай!

Ось воно нарешті — страшне, лахмате, що перевернуло шкереберть усе життя і запалило серця мільонів сіреньких голодних дикунів полумям помсти. Хай!

Вогневими поясами прошивають небо над тихими ланами гарматні ядра. Здрігаються гайки, ярами котиться луна...

Хай прошивають!

Бризне нове проміння з неба на згарища минулого. Заліжеш ти рани свої, умучений краю, загасиш вікові болі, зголоднілий народе — і засмиканий, з запалими боками товариш твого рабства і неволі — миршавий конячинка — не скубтиме вже соломи з обдертих стріх твоїх хаток і повіток...

Курить дим над старими тінявими парками. Впиває земля струмки гарячої крови.

Вперед!

Нові села... Нові хутірці...

От-от в долині замерехтить перед нами золотом верхів старий Київ...

* * *

Похмурі погляди, залякані обличя — рідна, здичавіла Вандея — Україна.

От на зустріч розхлябаними колесами торохтить на шляху драбиняк.

Мишастенький конячка — обовязково мишастий! Розкуйовдженний дядько у возі. Сидить, посіпує мотузяними віжками і ньокає: ньо!... ньо!...

— Акуди-но дядьку, так поспішаєш? Ге?!

— Тпру!

Безкровні, вицвілі очі зпід нещасної гриви волося зиркають боязко, допитливо і непривичне до усмішки лице кривиться в кострубаті зморшки дикунського привіту.

— А той... А тут митюжок у нас, у Софіївці... Воля, значиться, вийшла... Земельку казано ділити...

— Ага, ага... Митюжок?

Маленька конячинка стоїть, сумно похнюпивши голову в землю. Голодна, засмикана, байдужа, невесела — думу тяжку думає.

А про віщо вони думають, білацькі голови цих засмиканих голодних конячинок? Що йому на думці, мишастому, що день і ніч — цілий вік — тягне плуга борону, копи, що з малолітку — без радощів дитинства — повертає колеса в тонкім болоті, тягне полози в снігових заметах — і все за жменьку зогнилої соломи з рудої стріхи!

— ...Тісно нам дуже... Ногою ступити нема де, не то що... Нивка невеличка, лужок за податки відібрали... От воно й той... Годилосяб трохи земельки... Трудно...

— Ну-ну, поспішай... Рисак, бачу, хоч куди в тебе — змить примчить... Ач який!

Крива посмішка на устах.

— А вже рисак! — і оком на мишастого. — Також не мало на віку свому горя бачив мишастий...

І зашкарубла рука лягає на худорлявий хребет і гладить незвиклі до ласки збиті косми на випнутих ребрах.

Ей, малярі, письмешники! Велике серце вам? Ось воно! Під брудним, з нужою, чикменем*) — у цього дядька. Соломою зі стріхи, гноєм годує свого мишастого, бо сам гноєм годується, а на великдень — чи бачив хто? — кусень своєї паски суе йому під морду. А пуга**) — то для проформи. Для власної розваги — пуга. Сидить собі, звісивши ноги з полудрабка, дивиться замислено вбік на біле молоко гречок і покручує.

*) чикмінь — одіж; **) бат.

„Концесії".

VII.

Останні „концесії" польського уряду, розуміється останні з найновійшої серії, обіймають середнє шкільництво. І тут уповні вдержана рівновага подвійної бухгальтерії мін. Ст. Грабського. Ділаючи на уяву невтаємничених в польські „ліберальні" приймоги, уряд п. Вл. Грабского вводить з новим шкільним роком обовязкову науку білоруської мови в одній учительській семинарії воєвідства виленського й одній воєвідства новгородського та заповідає створення на протязі шк. року 1925/26 двоязичних учительських семинарій на Волині. Тільки подумати, що за „уступки"! На білоруській національній території, на білоруській землі буде введена в двох семинаріях обовязкова наука білоруської мови, розуміється, тільки яко предмету. На подібну гойність і самопосвяту відносно української Волині важко було польському урядові здобутися просто тому, що там нема ще учительських семинарій. Перше слід їх заснувати. І тому з початком нового шкільного року ще не спадуть ніякі благодати на українську Волинь; на протязі 1925/26 будуть засновані там двоязичні учительські семинарії. Правда, мін. Ст. Грабські не знає ще, скільки їх вдасться заснувати. І тому не означує їх кількости. Зрештою, то ще так далеко. Може не треба буде засновувати ніяких семинарій ні дво-, ні три-, ні чотириязичних, може до того часу помішаються язики і зависгнеться вавилонська вежа. Шкода також, що п. Грабські призабуває про германську учительську семинарію, якої знамените вивінування забрали Полячки і досі не звернули.

І хоч на Волині з початком нового шкільного року нічого не буде, то всетаки ті двоязичні уступки для Волині треба відбити собі на Галичині. А що не можна пошукати собі рекомпензати на семинаріях, то муситься перекинути їх на гімназії. З тією, а не иншою метою з новим шкільним роком розпічнеться ліквідацію українських гімназій в Перемишлі, Львові й Тернополі тим способом, що 1-шу клясу тих гімназій обєднається з 1-шою клясою одної з польських гімназій в тих містах. Иншими словами: розпічнеться процес вливання українських гімназій до польських, їх ступнева ліквідація і тіюмф „організацій народових". За кілька літ не буде знаку в українських гімназій; вони потонуть в морі польського середнього шкільництва, а тим способом зовсім припиниться продукцію української інтелігенції, зведеться весь український народ на становище парій, темної, бідної, знуждованої й голодної маси, яка тільки носитиме фізичну признаку божої подоби, але зрештою буде повернена в панщизняне ярмо. Та заходить небезпека, що економічно роздавлене українське громадянство намагатиметься піддержувати й творити свої приватні середні школи, що воно тим способом не схоче датися звести на становище безпросвітної маси. І про цю можливість наперед подумав всевідучий і всемогучий Ст. Грабскі. Негайно мають бути створені матурально-іспитові комісії для абсольвентів українських, білоруських, литовських і російських гімназій. А вже ті комісії будуть так дібрані і одержать такі інструкції, що можна не лякатись небезпеки.

Здійснення тих планів „організацій народових" і їх персоніфікації мін. Ст. Грабского означує повернення українського народу на 50 літ взад, зіпхнення нас з висот модерної нації в пропасть етнографічної маси.

Мусимо освідомити собі, що колиб Полякам вдалося перевести свої плани лише в ділянці земельній і шкільній, то вже тим самим наступає наш поворот до панщизняних часів, до тих часів, коли лишиться тільки „хлоп і поп". Навіть гірше і то далеко гірше! Бо в панщизняних часах той „хлоп і поп" мав фактично єдину владу, — свого пана — власника, який мусів дбати про своє людське тягло. Тепер же в добі польської „ліберальної" конституції, в добі існування величезної державної машини, той наш селянин має тисячу панів. За панщизняних польських часів иншої адміністрації, крім примітивної панської-шляхетської, не було; за панщизняних австрійських часів австрійська (німецько-чеська) бюрократія брала в оборону селянство перед надмірними посяганнями дідичів. Тепер же наш селянин ніякої оборони не має, він лишений фактично самому собі, він примушений нести на собі тягар економічної експльоатації, політичного гніту і культурної денаціоналізації. За панщизняних часів при примітивности укладу суспільного життя селянин не був виставлений на ділання чужинних, шкідливих, девастаційних впливів. Польща асимілювала тільки вищі верстви. Тепер же польонізація втискається всіми порами. І коли через знищення школи спершу припиниться продукція інтелігенції, а потім її зовсім знищиться, коли доведеться нашу масу до культурної й економічної пролетаризації, то звідсіль вже тільки один крок до повної асиміляції.

„Організації народові" поділили адміністраційно українську національну територію так, щоби її в розмірно короткому часі проковтнути, щоби знищити її особливости, прикмети й відмінности. Одним зі способів, що ведуть до наміченої мети, є останні ухвали „кресової секції".

В кожному иншому громадянстві такі „концесії" викликалиб стихійний відрух. А в нас? Нас рабство, якесь отупіння й апатія так опанували, що поза Львовом не піднісся ще ані один голос протесту. Мовчать теж політичні партії, „благоденствують". Поза спізненими комунікатами, призначеними для пресового прокуратора, ані одного слова, ані одного кроку. А за управами партії мовчать безпосередньо заінтересовані родичі, мовчить громадянство, мовчить преса.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Кооперативи Торговлі, Купці!

Замовляйте — висилаємо негайно 5 кг. посилку (сім тузинів) пасти ЕЛЕГАНТ Ціна конкуренційна. Очакування не числимо

З поважанням

О. ЛЕВИЦЬКА І СКА

Львів, вулиця Кордецького 51.

мадянство в нації і певности, що за нього все відповість преса.

Прокиньтеся, не сміете далі мозкчати, не сміете куняти з своїх закутків. Виходьте на вулиці, переводьте кампанію в соймі, апелюйте до культурного світу, бороніться перед загладою. Бо коли ви не будете боронитися, коли ви не чуткі на скорпіони п. Грабского, то ви не варта жити. Найвищий жрець польського націоналізму Роман Дмовскі твердив що скорпіонами треба нас зататити. Або подамося, не видержимо і пропадемо, або загартовані в боротьбі відбємо всі удари і докажемо, що ми новітня нація, яка вміє боротися за своє істнування. Вибираймо: життя у вічній боротьбі, або безславну смерть.

Людові доми.

(Продовження.)

Не дивниця, що у Львові почався також живий будівельний рух, охопив всі передмістя і периферії. Уже до війни гарний приклад вийшов від підміської читальні на Клепарові. Війна акцію перервала. І щойно тепер віджила ціла акція і сьогодня Личаків має свою хижу, бо потребує відповідного дому, Богданівка почала будувати „Народний Дім". Стрийське викінчує будову, инші периферії у стадії творення комітетів будови, купівлі площ, складання планів тощо. А найбільше щодо кількости українського населення і щодо рухливости городецьке передмістя хоче здвигнути домівку, яка далаби пристановище захоронці, усім школам (народнім і середнім), Читальні і Соколові. Це мав би стати просто дім, який має нагадувати німецькі Volksheim-и, англійські Hall-і, американські клюби та сетлементи.

Цей саме момент хочемо використати, щоби представити потребу і завдання такого дому, потребу продиктовану оглядом на нинішні культурні вимоги. Не ставимо таких домагань до всіх передмість (хоч і там вони необхідні), але просто хочемо вірити, що городецьке передмістя може дати і напевно дасть раду великому ділу.

Поминаючи захоронку й школи, ми хочемо звернути увагу на одно. Скрізь у світі дитина зазнає дуже великої опіки з боку громадянства. Для дітей творять сьогодня клюби, читальні, бібліотеки, одним словом установи подібні до тих, які мають старші, але в особливим характером. Перше всього великі міста дають провід під цим оглядом. Ясна річ, що творячи такі дітячі установи, не можна задовольнитися одною невеличкою кімнатою. Це мусять бути великі, просторі, ясні, вигідні, по мистецьки построєні убікації, які вже своїм виглядом, теплом і ясністю впливали би на молоденчі душі.

Коли захоронки й инші дітячі установи належать до обсягу діяльности дошкільної освіти, тоді праця над молодю, що вийшла зі шкільних літ (а це в містах дуже важне), нач ремісничою молодю, а далі й для широких кругів дорослого громадянства носить назву позашкільної освіти. Сама назва трохи за вузька й за спеціяльна. Вона може викликати й дійсно викликує враження, наче завдання відповідних громадянських освітних установ міститься у подаванню знання і вироблюванню якихсь спеціялістів у ріжних ділянках знання, тощо. Працю в позашкільній ціляці найкраще характеризує англійська назва Adult Education, котра значить: виховання дорастаючої молоді й дорослих людей. Освітну працю мусимо трактувати як виховну, а трактуючи її так, відразу побачимо, в якому напрямі мусить вона розвиватися.

Те, що досі робиться в міських читальнях у Львові, воно далеке до того високого розуміння справи, яке нинішна хвиля ставить в обсягу позашкільної освіти (уживаємо утертої і принятої у нас назви, одначе розуміємо під нею тільки виховну працю). І коли тепер бачимо змагання будови домів, хочемо, щоби всі заінтересовані чинники в будові відразу мали на увазі, якою повинна бути така домівка у Львові, а якій ми дали назву, що стоїть у заголовку нашої статті.

Позашкільна освітна (виховна) праця мусить своїм впливом обняти ціле населення даної дільниці міста. Мусить обняти всіх від молоді, котра вийшла зі шкільного віку, в тому випадку: робітничої і ремісничої аж до найстарших. Мусить обняти оба поли: жінок і мужчин. Вже із цього видно, що тут будуть згуртовані люде ріжних розбіжних інтересів, ріжного віку, ріжних уподобань тощо. Годі навіть подумати про те, щоби щоденні заняття і щоденні виховні потреби могли відбуватися масово й могли всіх вібрати та їхні бажання зістрілити в одному огнищі.

А навіть одиниці того самого віку не все відчувають ті самі потреби. Тому і вік не може бути обединюючим засобом. Одно обединюче буде: виховання громадянина, виховання людини. Все друге, головно шляхи, засоби, методи, тощо мусять бути індивідуалізовані.

(Докінчення буде.)

М. Галущинський.

Духовна цензура і духовенство.

(*Голос священика.*)

(Докінчення.)

Цей напрям сліпого послуху може мати свою рацію в деяких західних краях, де духовенство не потребує боротися за права своєї церкви, або боронити свого народу. Але у нас, де священики мусять ставати воїнами на всі сторони, де політичні відносини основно і скоро зміняються, — не надаються духовні манекини, але конечно потрібні священики, які були би вповні свідомі своїх завдань і змогли би в усяких обставинах сповнити свою церковну і суспільну роботу.

Ми зазнали вже недавно в останній війні такої критичної переміни відносин. Коли не стало у нас владик, постояли самі священики на „колесниці" і сповнили чесно свій обовязок. Не зважаючи на страшне воєнне лихоліття, наші священики полишалися на своїх парохіях і придержували нарід при своїй церкві, уступаючи лиш під примусом увязнення або насильної евакуації. Коли союзні війська вступили на українські землі, підняли самі священики без владиків прапор поширення церковної унії на всю Україну і боронили її від усяких ворожих напастей. Члени Тов-а св. Ап. Павла вислали з початком 1917 р. широкий меморіял до Риму, в котрім представили наглядно всю мартирольогію, яку переносила наша церква віками від сусідних католиків латинського обряду, піднесли велике значіння унії для всеї католицької церкви і домагалися сильного піддержання унії на сході. На жаль цей меморіял остав без ніякого успіху наслідком заходів наших вікових противників. Тільки поважні німецькі католицькі круги, котрим цей меморіял подано до відома, як віденський кардинал Піфль, князь Ліхтенштайн, провідник могучої христ. сусп. партії і инші звернули на нього дуже пильну увагу і заохочували наших священиків, щоби розкривали цю справу перед світом. В подібнім дусі помістив я тогож року 1917. в „Ниві" широку розвідку п. з. „Чорні ворони над живою Україною" і опублікував відповідь польському генералові Розвадовскому на його прилюдні напасти на наше духовенство. Д-р Г. Костельник дав у своїй брошурі належний відпір на наші напасти д-ра Стан. Смольки. Тай багато инших священиків боронило тоді нашої церкви у своїй і чужій пресі, а все те робили з власного почину.

А чиж такий стан не може ще повторитися, що священики остали би самі без владик? З уваги на це не слід здержувати духовенства в його самостійних змаганнях а навпаки треба виховувати його в цьому напрямі. Здавалосяб, що ця річ для всіх ясна. А однак зайшов у нас в останніх часах Факт, що введено попереджаючу духовну цензуру не тільки на релігійні книги, але й на горожанські статті, дописі і инші твори священиків і тим способом спинено свобідний розвиток їх діяльности!

Та скажім собі отверто, що розпорядок про ординаріятську цензуру був викликаний тільки острійшим виступленням „Ниви" проти вводження целібату. Але чи задля цеї причини був такий розпорядок оправданий? Миж знаємо, що целібат форсується у нас всіми непереборчивими способами всупереч протиним постановам синодів і папських декретів, котрі на виновних (епископів чи священиків) накладають навіть кару суспенсві ipso facto.*) І чиж дивно, що супроти такого поведення реформаторів вийшло також духовенство поза межі довготерпеливости і почало в „Ниві" і инших часописах острійше реагувати? Це явище було зовсім природне і духовенство виставило би собі сумне свідоцтво, коли би на такі починання мовчало. Тут не треба було цензурного розпорядку, а тільки припинення незаконного насильства, і ціла справа була би мирно полагоджена.**) Думаю, що сам розпорядок не приверне у нас спокою, бож духовенство має право боронити своєї законної установи. Закон людський і божий, природний і позитивний призволяє людині боронити свого життя навіть надзвичайними способами, а тут ходить не про фізичне, але про ще вище, духове життя. А дальше каже християнська мораль, що при суперечности законів обовязує закон природний і божий позитивний, бо він стоїть вище від людського (церковного чи світського). Так отже і цензурний розпорядок не здержить наших священиків від оборони своїх прав, а може мати хіба той наслідок, що коли явні статті й дописи мають звичайну форму приличної дискусії, то анонімі готові вийти поза ці межі і викликувати у загалу тим більше згіршення і огірчення. А вже й не говорити про те, що тим розпорядком здержується духовенство від живійшої участи в його культурній і горожанській праці для народу.

Коли становище нашого народу і церкви є дуже тяжке, коли не знаємо, що нам найблизша будучність принести може і які удари можуть упасти на нашу церкву, то треба обминати всього, що нас між собою розєднує, а навпаки лучити тісно всі наші сили для спільного нашого добра народа і церкви.

о. Олександер Стефанович.

*) Папа Венедикт XIV. в енцикліці „Demandatam coelitus" приказує: „нехай знають, що силою цього письма... стягнуть на себе тим самим (ipso facto) неспосібність до якогонебудь степеня й уряду..." А папа Лев XIII. поширив в своїй буллі „Orientalium dignitas Ecclesiarum" декрети папи Венедикта XIV., оголошені в енцикліці „Demandatam coelitus", котрі первісно відносилися до антіохійських Мальхитів, на всі східні церкви. З окрема вичисляє тяжкі кари, що в них впадає кождий винуватець ipso facto, а самоусунення від богослуження, зложення з уряду і виключення з церкви (...iam nunc declarantes velle Nos atque edicere, ut eadem Benedictina decreta, quae de Graecis Melchitis primitus datae sunt, fideles omnes cuiuvis in Oriente ritus universe attingant... Praeter suspensionem a divinis, quam ipso facto incurret, ceteraque poenae per eandem constitutionem „Demandatam" inflictas, officio suo privetur et excludatur".)

**) Станиславівський владика пише в своїм найновійшім посланію, котре мало по всіх церквах оголосити, що... „У нас целібату досі ніхто з епископів не проголосив... До целібату нікого з питомців не примушується насильством". Тимчасом загально відомо, що станисл. епископ завів вже від року примусовий целібат, що клеряків, котрі не годяться на целібат, не допускає до богословських іспитів, виключає з духовної семинарії і відказує їм священя. І чи не є це проголошенням целібату, чи не є насильством? Подібне сталося недавно в Перемишлі.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Р... ч. 10. II. пов.

Хто їде до Риму?

Звіздіть до Українського Пансіону Corso d' Italia 6. Пітні цінн повний пансіон від 30 ліри денно.

Велике твоє серце, Україно!

— Так, так, дядю... Так!... Багато горя випили ви зі своїми мишастими, але — минулося... Митюжок, кажеш? Поняй, поняй!... Щасливої!...

— Ньо, мишастий!

Ах, ці любі, милі, славні мишасті! Цеж їхньою силою — і тільки за жменьку рудої соломи — колосяться золотом широкі простори мого любого краю. Цеж їхнім потом, любих мишастих конячок, зрошена кожна стеблинка великого, на цілий світ славного степу...

Любі конячки! Колиб я складав проєкт монумента моїому народові — булоб у мене на постаменті дві постаті:

Миршавий, з розкуйовдженою гривою дядько і поруч — маленька з випнутими ребрами мишаста конячка.

Слава тобі, милий мишастий коннику!

* * *

Дзвінка тиша серед голих стовбурів ліса.

Осіннім приморозком синіє між деревами холодок жовтневої блакиті, а в далині, в загадковій імлі — старий довгожданий Київ.

Бамкають гармати. Мчить збоже-воліллям переляком луна в чуйному дісі і дугастими пругами свистять через голе верховіття зза лісу тяжкі ладунки смерти.

Революція посилає в золотосяйну далину свої дарунки.

Розгортаю жовте листя — мертву сивину ліса, припадаю грудьми до землі і цілую вітділий порох моїх славетних предків. З трухлявим пилом зогнилого листя, зі спорохнявілою красою вимерлих жовтнів змішалося порохно поколінь — і я цілую свою святу предковічну землю, в яку колись — а може зараз, в ту мить — складу свої кістки.

А над головою свистять важкі ладунки смерти, прошивають холодну приморозь неба і мчать у золотосяйну далину.

Під завмирання мілліонів сердець там десь падають дарунки революції в німу тишу безлюдних вулиць, з грюкотом рвуться, обламують гзимси домів, виколупують у хмарах вапняного пороху діри в мурах — і здригаються від гуку святі кістки Літописця в печерах, і в страху обсипається порох з княжих скелетів у старих візантійських гробівцях...

Хай! Революція йде...

Ухкають гармати. Котяться лісом перелякані страхи. Шиплять, зі свистом пролітають над головою тяжкі ладунки смерти.

(Продовження буде.)

У. С. Р. Р.

Результати переві́рки українізації у Китаї.

На одним з засідань Київського Губвиконкому Посполовський складав звіт спеціяльної комісії для провірки українізації. Провірка охопила 50 великих радянських і господарських установ, які мають до 5000 співробітників. Співробітники ці по національности поділяються так: Жидів 36 проц., Росіян 32 проц., Українців 26 проц.

Перевірені співробітники діляться на отсі чотири категорії, це ті, що володіють і пишуть українською мовою, їх 18 проц., до другої категорії зачислено тих, що непогано знають українську мову, але мають поступ в її вивченню, — цих є 24 проц., третю категорію становлять ті, що не знають української мови, але до вивчення її ставляться старанно, — цих є 36 проц., нарешті четверту категорію складають ті, що української мови цілком не знають, жадного поступу в справі її вивчення не виявили, отже не хотять знати, — цих є 22 проц.

Співробітники цієї останньої категорії підлягають звільненню зі служби, але з уваги, що таких „звільнень" було б дуже багато, ухвалено звільнити тільки 200 найбільш злісних саботажників українізації, але дотичні установи не дуже слухаються постанов комісії і досі звільнено лише 100 співробітників. Мимо такого відношення керуючих осіб в установах, дальшу долю українізації полишено на одвічальність самим установам і спинено спеціяльні кредити на українізацію, це зн. на курси української мови, закупно літератури і т. п.

(„Большевик").

ОСТАННІ ВІСТІ.

Польсько-жид. переговори покінчені.

В ночі з вівторка на середу дійшло до оконечного порозуміння в переговорах між польс. урядом і Жидами. Жиди поставили ряд економ. і віроісповід. домагань. Зі сторони уряду прийнято до відома, що жидівське коло провадитиме в соймі і поза соймом самостійну нац. політику згідну з незайманістю границь Польщі і великодержавного становища її. Осягнене порозуміння матиме цей наслідок, що Жиди як меншість не будуть поступати солідарно з иншими нац. меншостями, а мають перейти до самост. політики на основі льояльности супроти Польщі.

В середу зібралося жид. коло, котре наче мало ратифікувати порозуміння з урядом. В колі лише група 4 радикалів „Гітахдух" є противна порозумінню. Підчас нарад ця група і фракція „Мізраг" просили відложити наради, щоби нарадитися у власній фракції. Справа має перейти вівторок під наради політ. комітету мін., а в середу на раду мін. Потім слідує стріча прем. Грабського й членів уряду з предст. жид. кола для виміни деклярацій.

Проект зем. реформи верне до комісії?

В політ. колах кружляють чутки, що зем. реформи не ухвалять перед феріями. Мабуть НПР. поставить внесення на відіслання справи до комісії і є можливе, що таке внесення перейде.

Конс. Лашкевіч засуджений на смерть.

В Москві 23. VI. обвинуваченого б. польського консуля Лашкевіча засудили на смерть через розстріляння. Рад. уряд згодився здержати присуд. Польський пос. Кентшиньскі переговорює в справі виміни.

Рідкий зїзд.

Зїзд перших матуристів української гімназії в Коломиї.

Невеличкий гурток абітурієнтів, що 25 літ тому розійшовся знад Пруту по широкому світі, зібрався вперше 11. ц. м. в Коломиї. З життєвої боротьби повернули ді перші матуристи коломийської гімназії здесятковані, підтоптані, одначе з піднесеними головами, бо ніхто з них не спаплюжив народнього прапора; усі вони як один, були дисциплінованими рядовиками. Дехто з них ішов навіть попереду, а дезертирів між ними немає.

І не дивно! Цеж боєвики з вишколу сумного і благородного батька, пок. директора-громадянина Софрона Неділького.

Стріча тривала коротко.

У церкві помолилися за покійних товаришів та вчителів, що зуміли прикувати їхні очі до народнього стягу, та вийшли з церкви жалкуючи, що за найкращих синів народу, своїх дорогих професорів, не могли молитися всі перші учні коломийської гімназії, бо 5 ох з них зійшло вже зі життєвого шляху.

У гімназійній салі, де їх колись признано зрілими, поговорили сердечне з дорогими тінями незабутніх покійників, поспівалися теплими словами до живучих шанувальників та вислухали промови свого професора Льва Дольницького. Тов. Никифор Данчів в довгій промові на адресу буших професорів пригадав: 1) величну постать пок. директора Софрона Неділського, що теплою кров'ю свого серця виплекав українську гімназію в Коломиї, що був ветхим приятелем селянської і робітничої молоді, що не поцінював для слави, ні для почестей, ні для відзнак, бо він обману не знав, неправди не любив, був найліпшим провідником-учителем; 2) пок. пооф. Людвика Саля, восьмилітнього господаря класи, що повищив своїм учням у спадщині зразок совісної й ідеальної праці аж до загину головно на полі „Рідної Школи"; 3) пок. проф. Корнила Полянського та Юлияна Насальського. Живучим ще пп. професорам д-рові Остапові Макаруші, д-рові Іванові Раковському та Михайлові Рибачкові передав іменем товаришів поздоров і найщирійший привіт, а присутньому на зїзді п. проф. Львові Дольницькому зложив сердечну подяку за ласкавий труд у відвідинах своїх бувших учнів. Ми щасливі й горді — кінчив промовець, — бо нам судилось бути учнями таких світлих учителів-педагогів і громадян.

Після нього старенький друг, проф. Лев Дольницький, прочитав протокол із іспиту зрілости з 1900 року, візвав своїх наслідників-учителів, щоби йшли слідами пок. Софрона Неділського та Людвика Саля. Своїм учням-священикам радив узятися за введення народньої мови в богослуженя, у правників допрошувався серця для переслідуваного народу, а мистця-музика просив переливати сай хист у молоде покоління.

Опісля зібралися товариші при спільному столі.

В часі комерсу памятали і на пекучі потреби „Рідної Школи" та дали почин (складаючи помимо не-членські квоти) до основання бібліотеки ім. Софрона Неділського при „Інституті Шкільної Помочі" у Коломиї, в тій надії, що заініційована ними акція бібліотеки ім. Софрона Неділського стріне прихильний відгомін у тих учнів, що вийшли з його знаменитої школи.

Розійшлися... — дух пок. Софрона Неділського та Людвика Саля хай веде їх у непокінченому ще народньому бою.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останне число „Ціла" сконфіскувала прокуратура за два уступи з передової статті під заголовком „У пажму хлопа", за чотири уступи зі статті пз. „Концесії", за два місця з новинки пз. „Коломийські „хлібоїди" і за одно місце з новинки пз. „Посол Кохановіч у СРСР".

— **Суд над польським консулем.** У Москві почалася розправа перед найвищим революційним трибуналом проти бувшого польського консула в Тифлісі Лашкевіча. Лашкевіч був призначений свого часу до виміни за Багінського та Вечорковіча. Коли їх затримав Мурашко, то большевики арештували Лашкевіча та кількох Усаса і віддали їх обох судові. Кс. Усаса засуджено вже давно, а над Лашкевічом щойно відбувається суд. Радянська влада не хотіла згодитися на переговори з Польщею в справі повної виміни названих двох арештантів. Лашкевіч відповідає перед радянським судом за злочин шпіонажі на користь Польщі. На салі розправ присутні представники польського посольства у Москві. Лашкевіча напевно засудять.

— **Польща є найдорожшою країною в Европі.** На основі урядових даних гуртові ціни підставових артикулів першої потреби були у Польщі і за кордоном такі: пшенична мука в травні у Польщі 54·50 зол. у Німеччині 40·50 зол. (треба знати, що Німеччина тепер теж одна з найдорожших в Европі), у Франції 42·44 зол., в Англії 49·76 зол. в Злуч. Державах півн. Америки 52·67 зол. В основу оцінки йде сотнар. Цукор теж у травні: в Польщі 1 зол. у Франції 0·68 зол., в Англії 0·71 зол., у Злучених Державах 0·67 зол. Все за кільограм. Масло в травні: у Польщі 4·11 зол., в Німеччині 3·95 зол., у Франції 3·09 зол. за кільограм. Вуголь в травні у Польщі 26·60 зол.

— **Арештування.** Дня 23. червня в год. 6 ранку переведено ревізію в домі панства Качмарських при вул. Вишневецьких ч. 2, де мешкають українські студенти. По переведеній ревізії, що тягнулася до години 8. арештовано вісім осіб, а то: Волощака Дмитра, Гриневича Осипа, Липка Миколу, Іваськова Луку, Бунду Н., Вайчишького Юрка, Качмарського Володимира — всі студенти українських високих шкіл — і Качмарського Романа, кандидата учительської семинарії. По цілоднєвому передержанню арештованих у тюрмі при вул. Яховича, випущено вечером на волю Іваськова, Липка і Бунду а инших задержано. Причина ревізії та арештування невідома. Всі арештовані через цілий день не одержали ніякої їди.

— **Застрілили комуніста.** Повітова поліція в Нестві пізналася звідкись, що робітник Степан Казанович з фільварку Каролінівка вибирається перейти нелегально польсько-радянську границю і післала його арештувати. Очевидно, що відомости про намірений перехід Казановича дістала поліція „поуфне" а через те не старалася їх провірити а взялася зразже арештувати Казановича. Казанович, побоюючися ставшної долі, яка його могла чекати у превенційному поліційному арешті почав ставити опір при арештуванню. Поліцаї багато не думали і застрілили Казановича. Кілька днів по докінченому факті вбивства у польській пресі появилася вістка, що Казанович звався направду Пхеніцік, що був визначним комуністом та що по смерти найдено при ньому два револьвери, багато набоїв і документи, виставлені на імя Пхеніцка. Такі інформації появилися в польській пресі мабуть тому, щоби облегчити вину поліцаїв. Воно виходило би щось у тому роді, що за вбивство комуніста злочинців чекає мала кара або ніяка. Та польський громадянин комуніст має такі самі конституційні права як вшехполяк.

— **Український співак М. Голинський,** виступить невидано в міському львівському театрі в ролі Каня з опери „Паяци" в понеділок 29. VI. ц. р.

— **За кордон не можна вивозити чеків, переказів і векслів.** Львівська скарбова палата повідомляє, що вложення чи висилання за кордон векслів, чеків, переказів і взагалі всяких грошевих зобов'язань як у польській так і заграничній валюті без окремого дозволу скарбової влади заборонене. Вивіз за кордон названих вище вальорів (за винятком векслів) дозволений тільки для осіб, що виїжджають за кордон на основі закордонного пашпорту і то лише до суми 1000 золотих польських. Таку суму мають право везти зі собою виїжджаючі за кордон особи без окремого дозволу скарбової влади. Висилка названих грошевих документів почтою за кордон може бути переведена за посередництвом девізових банків, або за дозволом відповідної скарбової палати. Кожний вексель, що йде за кордон, мусить мати печатку або аднотацію скарбової палати, яка завіряє в аднотації, що на висилку видано дозвіл. Нарушення тих приписів спричинює належно від кари за саму посилку, ще й кару арешту до 5-ти літ і грошеву кару до суми 10.000 золотих.

— **Невиясднене вбийство.** В Миколаєві під Радеховом мала місце така подія: Трьох невідомих бандитів напало на мешкання родини Боруцьких, де ограбили ґрунтовно помешкання а самого Боруцького, що ставив опір, убили. Бандити втікли у невідомому напрямі а поліційна погоня за ними остала наразі без ніяких наслідків.

— **Вчерашні арешти з нагоди страйку.** З вчерашнього довгодневного страйку, що мав часто маніфестаційний характер, виязалась на Руській вул. авантура між поліцією та робітництвом, про що ми вчера писали. В часі тої авантури арештувала поліція Ігната Бутеля, Авсама Сабовича, Альойзого Мазівека, Мих. Колюха, Людвика Пілюга, Діовку Ромуальда, Иосифа Лєхі та Варвару Ляхович. В часі тої авантури робітники обкидали поліцію вугіллям, наслідком чого контужено 5-ох поліцаїв.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:

у пятницю 26.	„	Турка.
у суботу 27.	„	Турка. 2150 9-?
у неділю 28.VI.	„	Турка.
у понеділок 29.VI.	„	Старий Самбір.
у вівторок 30.VI.	„	Старий Самбір.

Вписи до дівочої і IV. кл. хлопячої школи вповні при III. державній учительській семинарії відбудуться в днях 30. червня і 1. липня 1925 від 9—12 год. рано і від 4—6 год. пополудні в льокалі школи при вул. Сикстуській (Дух. Сем.).

2234 1—2

Прогулька „Плая" до княжого Галича і над Дністер під проводом п. інж. Мудрака на 2 дні. Виїзд в неділю 28.VI. в год. 6·50 рано, поворот в понеділок вечер. Збірка в год. 6·20 в головній залі дирекції. 1—2

Позів! Тернопільщина! - Теребовельщина! Дня 29. червня п. р. відбудеться в селі Прошова, повіт Тернопіль (станція в місці), відкриття і посвячення памятника в честь полеглих за волю України. Численні промови між иншими сенаторів і послів Українського Клюбу. Відправа в супроводі хору із Тернополя і дутої музики з Микулинець. Відтак фестин і вправи „Пласту" із Тернополя. Вечерком представлення. Просимо о найчисленійшу участь Тернопільщину і Теребовельщину. — *Комітет.* 2198 3—1

Загальні дорічні збори членів філії т-ва „Просвіта" в Стрию відбудуться в понеділок 29. червня 1925 в год. 11. перед пол. у великій салі Народнього Дому в Стрию. Перед зборами в год. 9. рано відбудеться у парохіяльній церкві в Стрию поминальне Богослужене за померших членів філії. Просимо всі читальні „Просвіти" Стрийської Округи вислати на ці збори своїх відпоручників, а все українське громадянство запрошуємо до численної участи. За Видію: *д-р Калитовський, Середницька.* 2235 1—1

Дрібні оголошення.

СОЛОНИНУ і ковбасу так як перед війною доставляє найдешевше для крамниць і сільських кооператив Звісна фабрика пружжин Людвіка Кучинського вул. Городецька 89. 2180 3—3

ХЛІБНИКИ, печіння, стори до пічок, тапети, лінолеум, меблеві матеріяли, получає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічалес і А. Марґулєс Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3343. Позів на фіяк. 2119 7-10

ПАРОХІЯ Куткині 2 кл. від Тернополя, що має всі середні школи до замін. в родинних зглядів. Ближших інформацій уділяє письменно парохіяльний уряд Куткині, почта Тернопіль, 2230 2—3

ЗАЛЬОКАВТОВАНИЙ ЛІСОВИК пошукує якоїбудь посади, може вести господарство, розуміється на лісовім і домашнім господарстві. Ласкаві зголошення до кооперативи Верховина Кути. 2—3

ПРИЙМУ на харч і мешкання кілька учениць від вересня. З інформаціями устними чи письменними відноситися до о. Дуткевича, пароха церкви св. Петра і Павла у Львові. 2—3

ПРИЙМУ на липень і серпень 2—3 пари ночлігів з цілим удержанням і опікою. Кліматична околиця купелева. Услівя після умови. Зголошення на адресу: Уряд парохіяльний Пошно п. Рожнів-Здрій. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ТАПЕТИ ЛІНОЛЕУМ ЦЕРАТИ ХІДНИКИ

ПОРУЧАЄ ПО НАЙНИЖЧИХ ЦІНАХ

И. Ґольдберґ і Сини

ЛЬВІВ, вул. Сонішна 5.

2085 4—9

Мимо підвишки цла і податків

продає свої товари по давних ще цінах

„НЕРПА"

Спеціяльний магазин шкіряних виробів і приладів до подорожі

Львів, Леґіонів 17.

2173 4—5

КОНСТИТУУЮЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства „Союз емеритів(ок) Поміч" у Львові відбудуться дня 1. серпня 1925 в 9 год. рано у Львові в салі „Української Бесіди" при вул. Рутовського ч. 27 І. поверх з слідуючим денним порядком:

1. Отворення Зборів.
2. Вибір голови Зборів.
3. Відчитання й принятя статута.
4. Вибір предсідника, 6 членів і 2 заступників Головної Ради Товариства.
5. Вибір контрольної комісії.
6. Означення висоти вписового й вкладків.
7. Внесення членів.

Зголошення в члена до дня Загальних Зборів приймають статутово уповажнені повновласники: Танчаковський Иосиф, вул. Руська 3, І. поверх, Міщанське Братство та Давидовський Петро при вул. Лісній ч. 5 — оба у Львові. 2228 2—

Львів, Легіонів 17.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Дентистично-технічне заведення

Максиміліян Мор

б. асистент і управитель д-ра Вахльовского

Львів, вул. Подвальского 9.

Для учениць ціни знижені, для вдів і сиріт 2218 рвання і пльомбування даром. 2—20

Ф-а Ф. КНАУЕР І Син

ЛЬВІВ, пл. Капітульна 2.

2213 поручає 2—3

КОВДРИ І МАТЕРАЦИ.

Ч. 140 (10.523). Львів. субота 27 червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Угорщині 5 шт. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Село

„Село і серце одпочине..." — ось якими вдохновенними словами хотілось би почати писання отсих рядків. Та — на жаль — на вид сучасного українського села серце не відпочиває, але стискається, кровю обкипає. Нинішнє село зруйноване, матеріяльно, морально, а подекуди й фізично. Це гола дійсність, якій слід глянути у вічі, не тому, щоб співати панахиду селу, але щоби шукати шляхів і засобів для його подвигнення.

Війна своїм руйнуючим походом пішла по всій нашій території, що тепер під Польщею. Сотні сіл змела з лиця землі, сотні тисяч будинків розторощила своїми стрільнами, спопелила в своїй воєнній пристрасти, понад сто тисяч людей роздавила в своїх смертельних обіймах. Війна знищила селянські варстати праці, оперезала поля ровами, окопами, дротяними засіками, спричинила заловіння піль, виснажила їх чанесеною ріню і немулом. Держава, яка має супроти знищених громадян, у відношенні до зруйнованого села особливші обовязки, не виконує їх, лишає село на поталу власної долі. Загально пишеться в польських органах і говориться в польському соймі про відбудову „кресів", подається навіть цифри. Мовляв — на „кресах" вже відбудовано 60 проц. знищених будинків. Все це казки з тисячи й одної ночі. Відбудовано мало, бо ще й досі, в шість літ після закінчення війни в Збаражчині й над Стоходом люде живуть в землянках. Відбудовано, а радше збудовано й розбудовано тяжкими податками нашого селянства польських кольоністів і осадників. А те, що відбудовано в українському селі, це виключна заслуга тогож таки селянства, що стягнулося з останнього, щоби найти захист перед студіню і негодою. В значній частині та самочинна відбудова носить наскрізь провізоричний характер. Цеж не будинки, а тимчасові колиби, салаші, повітки. Одначе вже й ця провізорична відбудова до дна вичерпала селянські засоби. Колиж до того прийшли ще реквізиції, досі незаплачені польським урядом (які мабуть ніколи й не будуть заплачені!), грабунки, данина й високі податки, то не дивота, що село до краю обідніло, що воно найшлося безрадне і в німій розпуці перед страшною голодовою катастрофою. Колиж до того всього додати ще економічну політику польського уряду, політику, що з сільського українського сімя бє олій для польсько-жидівського міста, а селу лишає сухі, антиснені макухи, то будемо мати справді страхітливу картину українського села.

Та цим не замикається руїна села. Село знищене також морально, а подекуди й фізично. Найріжнородніші війська, що тратували наші землі, принесли з собою найдивовижнійші пошести, загальні і спеціяльні (полові). Ще й досі в багатьох околицях шаліє тиф, як воєнна спадщина. Але війна принесла з собою ще инше лихо: занепад моралі. Ніхто инший, тільки війна поширила непошанування чужої власности, викликала низькі інстинкти, малу ціну надала життю. Війна знищила осередки освіти й етики, школу і церкву, читальню й „Січ". В часі війни босі й голодні діти, полишені батьками, нераз круглі сироти росли на вулиці, в бурянах, без догляду, без впливу школи і церкви. Разом з тим наше село виставлено на розкладові впливи міських спекулянтів. І хоч наш народ в основному своїому ядрі є незвичайно відпорний на ділання розкладових чинників, то все таки важко сказати, щоб його не зачепив і не нарушив черавий зуб деморалізації й упадку. А коли зважити, що школу вбрано в цінкі казьонні пута, що вплив церкви обмежено, що освітно-культурні організації по селах або розвязано, або віддано в опіку поліційних „просвітителів", то справді положення села є дуже і дуже незавидне.

До тогож від десяти літ штучно, приноровлюючи спеціяльну земельну політику, припинено процес переходу землі в селянські руки шляхом парцеляції між місцеве населення. Через те сильно звузився варстат праці, обтяжений надміром рільного робітництва (малоземельних і безземельних селян), замкненого у тісних рямках Сх. Галичини. Не маючи спромоги виїхати на сезонові робити (як це було перед війною), стиснене на дрібних, виязовілих клаптиках землі, те робітництво терпить крайну нужду і голод. Поруч з цим йде дальша пролетаризація села, вже й так спролетаризованого до краю.

Таким є теперішнє наше село. І треба з жалем і смутком признати, що тим положенням села в нас мало журяться, мало приймають собі це до серця. Що більше! Треба признатися, що ми не зовсім добре поінформовані про події, зміни і переміни, які зайшли на селі. В наших часописах стрічається дописи дуже загального й односторонного характеру і то звичайно про річи дрібні, а часом навіть відірвані. Подрібнійших даних, які зясовувалиб пересунення на селі, його метаморфозу, психічне чи инше перетворення — як наслідок війни, боротьби і теперішніх умовин життя, в нас помічається рідко. Через те село заслонене перед нами тільки мрахозними нужди і голоду.

А ясно, що бажаючи направи відносин і змагаючи до того, треба перш усього мати ясну, в подробицях вірну картину життя-буття нашого села. Для прикладу годиться згадати, що голодова акція спізнилася між иншим тому, що до преси не надходили майже ніякі дописи і звідомлення на ту тему. Страшне положення села, яке опісля виявилося прискорбно вірним, преса відчула більше інтуітивно, не маючи спромоги базувати свої висновки на дійсних даних. Тому обовязком всіх тих, що стоять близче села, є інформувати загал про дійсне положення не лише в площині діяльности органів польської влади на селі, але і в площині внутрішнього життя. З другого боку покликані до того установи й поодинокі громадяне повинні присвятити більше уваги справам села і їх студіювати. Бо тільки знаючи фактичний стан, можна шукати виходу в невимовно важкого положення.

Ф. Ф.

Асимілянти й асимілятори.

Фіналізація жидівсько-польської угоди.

„Білий лис" — як називали пок. Л. Біліньского — в своїх споминах заявився рішучим приклонником польсько-жидівської угоди. Жидів, що в Галичині досягають 10 проц., а в Конгресівці 17 проц. населення, слід перетягнути на свій бік і таким чином задекретувати національно-польський характер сучасної Польщі. На якій основі це має статися? Пок. Л. Біліньскі зясовує її ось як:

„Безумовний акцес (przyznanie się) Жидів до польського народу, признання низки рівноуправнень з боку Польщі, польські школи для Жидів з признанням науки гебрейської мови. Ось границя будучої угоди".

І справді, слідкуючи за жидівсько-польськими коншахтами, слід признати, що такою, а не иншою є основа жидівсько-польської угоди. Жиди признавалися до польського народу (не держави, тільки народу), стали особлившим відгалуженням єдиної польської нації, увійшли в її склад яко специфічна група, а за те одержать деякі полекші в економічній ділянці і в польських школах для Жидів відбуватиметься наука гебрейської (літургічної) мови. Так означив границю жидівсько-польської угоди пок. Біліньскі, так вона фактично представляється на основі фіналізаційних звісток. Дальші звістки йдуть в тому напрямку, що жидівська буржуазія, репрезентована своїми теперішніми політиками, входить в тісний союз з польською реакцією, стає в один ряд з ославленим Хієно-Пястом. Цей союз незвичайно чутких семітів і кричуще ярких антисемітів показує, до чого може довести упадок етики і моралі. Та одночасно є це упадок сіоністичної думки, ліквідація окремої жидівської нації з її ідеалами, з її ідейними змаганнями.

День в якому зродилася думка про союз Райха, Розмаріна й Тона зі Ст. Грабським, Гломбіньским і Вітосом, а ще більше день, в якому її прибрано в лахмаття дійсности, є могилою жидівського еманципаційного руху. Слідкуючи за напущистими словами і марними ділами мирошавих, „реальних" жидівських політиків, треба парафразувати слова про смерть короля: „Вмер король", — „Нехай живе король!" — на слова: „Вмерли асиміланти". — „Нехай живуть асимілятори!" Так, так сьогодні перестали істнувати справжні жидівські народовці, а розпочали свою низьку діяльність фо м а л ь н і сіоністи, а фактичні асимілятори, польські „культуртрегери" на „кресах". Ці марні, нікчемні креатури, раз ставши на шлях ідеї, завернули з нього вже по кількох місяцях тихенько, а тепер відкрито, явно і славно. Вони повернули до тієї нікчемної, огидної ролі, яку все грали на українських землях, до ролі шляхетських найміттів.

Може воно инакше й не могло бути, бож натура тягне вовка до ліса, а теперішня доба є добою спекуляцій, пасарства, чорної біржі і т. п. „Гинґель" мусить йти. І він іде на славу „малопольських реальних політиків", а на ганьбу жидівського народу.

Може воно й инакше не могло бути! Вірнійше кажучи, коли мати на приміті жидівсько-сіоністичне лицемірство вже в році 1919, воно инакше й не було, але пощо робити такі „коштовні комедії", — пощо торочити витерті фрази про „етику і мораль"?

В дразливу гру східно-галицьких „ганделесів" вичуває і розумів дуже добре б. український міністер для жидівських справ п. Пінкас Красний. Він вказував, куди й до чого змагає „реальна" політика пп. Райхів і Розмаринів. І щож? Визнавці високої „етики і моралі" постарались позбутися його за мнимі зносини з радянським посольством у Варшаві. Після такого „етичного" вчинку „малопольські" лицемірські ваграли ще огиднійшу комедію. Вони спровадили собі англійського Жида Л. Вольфа для „посередництва". Але тільки на те, щоби доказати свою льояльність і нехтування чужосторонніми, міжнародніми чинниками. Таж треба було доказати польській реакції, що вони з „анонімовою великодержавою" не мають нічого спільного. І спровадивши Вольфа, підняли вони великий галас, що не бажають ніяких посередників, бо жидівська справа є внутрішньою справою Польщі.

Аж після цієї комедії, ad oculos доказавши свою льояльність, приступили жидівські „реалісти" до

P. 3. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 465/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Sąd Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 136 (10.451) z dnia 22.VI. 1925. w artykułach następujących: 1) „Słowa i węzynky" w ustępie między słowami: budaczczyny... a: I w rezultati. 2) Do, ut des" w ustępie między słowami: riwnopravnist'... a: wsich menszostej. 3) „Proty eksterminacijnoi polityky" w ustępach: a) między słowami: otsi postanowy... a: Za Tis. Narodnij Komitet, b) po słowach: Polszczeju, s werdyła... do końca tego artykułu. 4) „Dowkoła temnoi sprawy" w ustępie po słowach: toho Bernała... do końca artykułu zawiera znamiona cd 1) i 2) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 3) a) i b) zbrodni z § 65 a) u. k. i występku z § 24 ust. pras. ad 4) występku z § 24 ust. pras. mimi dokonania 22. czerwca 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by oczeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą postępstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 21. czerwca 1925 r. Hawel.

лозмов з фільосемітом Ст. Грабським. А до того переведення тієї угоди помогли їм 10 українських мандатів. І тут знову затріюмфував чинник „етики і моралі". Загарбаними українськими мандатами доконано діла, зверненого проти українського народу. Треба признати, що такий „етичний" вчинок був чужий асимілянтам.

Жидівсько-польська угода є фактом доконаним. Як заявляє головний переговірник пос. Райх

„ми (себ-то Жиди) злобули основу, на якій можна буде будувати дальший розвиток жидівського життя в Польщі, що одночасно буде злучене з користю для держави. Найважнійшою річю було в тій повній ворожости супроти нас переломити перші леди. Ті запори є переломані і виявляється, що сам уряд признав нас творчим і позитивним чинником для держави".

Користи з угоди будуть частинчо виявлені при її сфіналізуванні, деякі подробиці будуть подані до прилюдного відома в половині наступного тижня, ціпість буде виявлена аж з ходом часу. Досі Жиди поклинувалися на конституцію і версайський трактат, але одержували відповідь, що трактат є наки-нений, а конституція є ріжно інтерпретована. Тепер без конституції і без трактату уряд признав потребу з власної волі усунути деякі жалі і полагодити жидівські дезидерати.

Так говорить не якийсь бідний жидок з маломістечкової закутини. але соймовий посол, провідник жидівської політики. Замість домагатися здійснення конституційних гарантій і постанов трактату про національні меншости, він плескає в долоні, що уряд обходить трактат і конституцію та „з власної волі" (мабуть на основі походження своєї влади від Господа Бога) притортає Жидів до свого люблячого лона.

Більший упадок політичної думки, етики і просто здорового розуму хіба не є можливий. Але що-ж на те Український Клюб, котрий думав зайняти становище після вивалення висліду переговорів? Та показується, що п. Райх і мін. Ст. Грабскі так законспірувалися, що зиява того висліду зараз не буде можлива, і взагалі заходить питання, чи колинебудь буде можлива. Таж контрагенти, творячи союз проти не-польських територіяльних народів, не дурні виявляти всіх його точок. Цікаво, що з тим фантом вроблять наші „історики" з Українського Клюбу!

Між жидівською буржуазією і польською реакцією заіснував тісний союз. Вижидаємо становища до того союзу жидівського народу, бо від нього залежатиме й наше становище. Инакше прийдеться прийняти, що „qui tacet, consentire videtur".

Людові доми.

(Докінчення.)

Як виховними засобами треба користуватися: освітніми працями у тіснішому розумінні того слова, фізичною культурою, забавами й розривками. Освітні змагання найдуть своє заспокоєння у спільнотах праці, — котрі обмежені до невеличких гуртів будуть помогати кожній одиниці у творенню світогляду шляхом самоосвіти і самовиховання. Хоч гурти матимуть своїх провідників, чи опікунів (останнє слово краще відає ролю), вся праця буде виходити від згуртованих одиниць у даній спільноті. Таких гуртів може бути дуже велика кількість, а ділянка, в якій гурт працює, так різнородна, як різнородними є ділянки змагань людського ума. Кожний гурт мусить мати своє приміщення з відповідним уладженням (робітні всякого роду, хемічні і фізичні лабораторії, астрономічні обсерваторії, підручні бібліотеки тощо), построєні так, як цього вимагає кожна ділянка. Під забавою та розривкою розуміємо все те, що дає місце емоції, потребі мистецького виховання тощо. Музика, спів, аматорсько-театральне мистецтво — кожне з них потребує свойого місця, щоби одні заняття не перебивали другим, не були взаїмною перешкодою у їхньому правильному розвиткові. Фізична культура потребує не тільки вільних площ на отвертому місці, але й відповідно і доцільно построєних саль. Спільні зібрання, відчити, реферати, кінові вистави, театральні вистави, спільні концерти — потребують великої, відповідно построєної салі. Осібне місце мусить дістати бібліотека, построєна також на зовсім модерний лад з усіми вимогами, які ставимо до такої установи. У такій домівці повинен бути свій буфет, а на периферіях міста не завадилоб поширити убікації так, щоби приїжжі до міста селяне, могли найти пристановище для себе, для коней, могли припочати, могли найти пораду тощо. Це зваже дуже тісно наше селянство з українським населенням міста й матиме дуже корисні наслідки, не зважаючи й про те, що тоді селянство відчує й зрозуміє потребу такої установи в наглядний спосіб.

Цей доволі скромний нарис, як повинен виглядати й що повинен містити у собі міський людовий дім не одного застрашить, не одному відбере охоту навіть думати про справу, а не то займатися нею. Та ми ще хочемо показати, що постанова такого дому не сміє просто бути тільки фантастичним твором. І коли вже не думаємо про заспокоєння потреб всього дорослого й дорослого населення, так мусимо серіозно призадуматися над потребами молоді.

Скрізь у світі можна помітити певний рух серед молоді, навіяний ідеалістичними поривами задля тісного обєднання себе, щоби себе в першу чергу, а далі своє громадянство, народ, а навіть людство рятувати в цієї духової безнадійности, в яку втрутила нас війна. У нас навіть не має слідів, немає починів цього руху. Що більше. Нам треба рятувати молодь, щоби вона потім рятувала всі наші цінности. Нашим обовязком створювати для молоді розуміння цілі життя і майбутніх завдань, вирощувати в ній потребу обовязковости й відповідальности з самих ранніх літ. Ми певні, що кидаючи такі гасла, ми захопимо молодь і вона своїми силами двигне намічену будову. Та потрібно, щоби ми самі були перше всього захоплені ділом.

* * *

Городецьке передмістя задумує приступити до будови дому. Та коли вже дім має стати, то нехай всі дадуть змогу поставити справу так, щоби в домі наступило як найширше зреалізування повищих потреб. Уже в самому пляні дому треба узглядніти, що він має стати людовим у широкому розумінні. А вже річ інжинерів так зложити плян і так його передумати, щоби будову переводити етапами, аби дім розбудувати, коли на збудування його як цілости не буде відразу потрібних засобів.

Як добути засоби, це вже річ комітету. Трудноші будови великі, але яка справа може йти нині без трудноші? Важне одначе, щоби у Львові наступило певного рода порозуміння між поодинокими дільницями, професіями та будівельними комітетами. Коли кожний комітет розпічне будову з запалом, а потім її покине тому, що нема засобів, або члени комітету розсварилися, так краще тоді будови не починати. Такі розпочаті, а потім не докінчені будови (приклади є і у Львові) — це будуть відстрашаючі показки, які зморозять навіть найбільше захоплення.

Тому вказане, щоби всі комітети будови у Львові створили один надкомітет, який у відповідний спосіб буде доглядати, щоби діло будови не засічувалося, а також не було надмірним тягарем для населення міста. На всякий випадок цю справу поручаємо гарячe усьому громадянству, вважаючи, що будова людових домів у містах, це не пуста амбіція, але просто необхідність. Здвигнення дому, виповнення його змістом великої виховної праці, це одно звено у еманципаційних змаганнях народу. А мешканцям Городецького передмістя і комітетові будови наші щирі побажання, щоби довели намічене діло до кінця і переконали невірующих, що ми таки спроможні творити великі трівкі діла.

М. Галущинський.

На новий шлях!

Ще до трагічної смерти в гімназії СС. Василіянок у Львові.

До серії трагічних випадків, яких підставою є клясифікація чи іспити, прибула нова жертва. Я не дуже склонний вірити запевненням, що школа не несе ніякої вини, а тільки домашні відносини. А чогож саме молоденька дівчина поповнила самовбийство в школі і в день видачі свідоцтв, а не тиждень перед тим, поза школою? Я, як батько дітей, які теж ходять до школи, забираю слово і жадаю висвітлення справи. Батько при найбільше невідрадних матеріяльних умовах, все таки тягнеться з останнього, щоби дитині уможливити добування знання, а тут нараз така страшна несподіванка. Я вповні поділяю розпуку батька, бо ніхто не заручить мені, чи з моєю дитиною не станеться в школі те саме, а батька, що бажав би смерти своїй дитині, нема.

Над цим фактом треба дуже призадуматися. Це не відокремлений випадок, бо подібне діялося і в польських школах. Коли не хочемо, щоби наші діти йшли слідами тих, що трагічно покінчили з життям — а приклад заразливий — то треба якось зарадити лиху.

Я піддаю, покищо, спільне і рівнорядне співділання батьків з учителями. Батько при нинішних важких обставинах звичайно не має змоги слідити за вихованням дитини; по кожній конференції йому сухо і навчительським голосом за-

ФЕДІР ДУДКО. 2)

ІНТЕЛІГЕНТ.

(Продовження.)

А з боку на узлісі — в свіже розритій землі стирчать босі ноги. Брудні, зелено-воскові, з мозолями від чобіт — і валяються серед жовтого листя — мертвої сивини ліса — шматки розторощеного черепа з кущиками довгого русявого волося. Не йметься віри, що чуприну цю розчісував ще сьогодня гребінь і що мозолі на ногах — від шеврових чобіт, що розтоптує десь там товариш Анохін у розстрільній під Київом.

А може й у Анохіна вже зелено-воскові холодні ноги, і шеврові чоботи на ногах у когось иншого?...

Прозора безвість у далині.

Там за синявою обрія — величезна отара перейдених сел з тихими млинками, з присадкуватими хатками, що, мов баньки на грудях, всмоктались в напухлу землю, в чорними гамазеями*), задумливими гайками, кучерявими шляхами, по яких дріботять запряжені мишастими кониками селянські драбиняки... Любі мишасті коники, де ви?

*) шапківами.

А в синій золотоясній імлі торохкотять скорострільні. Стугонять, розсипаються шротом — і скачуть горохом по ярках повз Лавру до Дніпра дрібні веселі відголоски.

В останніх судорогах корчиться жовто-блакитний Київ. Завтра шеврові чоботи товариша Анохіна зашарудять по жовтому килиму київських каштанів, і хрустітимуть під ногами у червоного війська купи битого на пішоходах шкла.

Лаврська дзвінниця на горі, як стародавній козак на могилі. Стоїть, гордо чатує. Споглядає на шлях смертоубивчого герцю.

Лавра... Тиховійний спів Византії, печери, ветхі кістки Нестора Літописця, оксамитовий гук в бархаті травневої ночі:

...Бум — бум — бум...

А в пяних від ясминів і бузків садках полощуть соловії свою журу в ароматах і стримані дівочі реготи дріжать солодким страхом першого гріхопадіння.

...Бум — бум... — стелеться по дрібній лусні Дніпра — і чується плескіт варяжських весел, і встає із гроба Аскольд із Диром, і в блудних вогниках чернигівських плавнів ввижаються огнища Батия...

Припадаю грудьми до землі і цілую струхнявіле порохно сивої давнини.

А збоку, з землі — босі, зелено-воскові ноги.

— Гей, земляче, втягни до себе ноги! Чи може ждеш, що з корогвами і з алилуєю (здається, „алилуя") перенесуть тебе на жалібних марах на тихеньке сільське кладовище, де вечором зза чорних хрестів вилазить страшне коло червоного місяця? Шабаш! Покинь, земляче! Не заголосить по тобі сердешна Оксана і не повіватиме прапорець на твоїм козацькім хресті. Каюк! Он перелякане гайвороння чорною курявою несеться сюди з київських церков...

А й романтики-ж ці жовто-блакитники: козак, гайдамака, курінь... Хтось, кажуть, з їхніх отаманів (батько-отаман!) підписує себе лише гусячим пером... Чудасія!

І цей тутож, з босими ногами — осередець на голові, шапка з червоним шликом... У Васильківського чи у Рєпіна воно справді романтично. А тут...

— Проти кого воюєш?

Мовчить. Очі супить.

— Проти селян, проти робітників ідеш? Що?

Ані пари з вуст. Тільки на коня свого — а гарний, до лихої мами, кінь! — Поглядає.

Товариш Анохін до мене:

— Ну, товаришу, бачили? Цікавий був би я подивитися, шо в ослячому мозку у цих ідіотів... Шож у тебе, гайдамацька пико, шомполами язика витягають, чи що?...

Блиснуло око, крутнувсь до коня, поцілував зі сльозою у морду вороного і — плюнув просто в лице.

— А-а... Так?!

Осатанів Анохін. Замахнувся ложем рушниці і — в череп.

Хруснуло, бризнуло і вивалився мозок на землю...

Бідака! В морду коня цілував...

О, чисте твоє серце, Вандее-Україно!

Біда от тільки — гусячим пером розписуються по тобі несвідомою кровю синів твоїх батьки-отамани...

* * *

Стояв на варті. А коло мене сотнями возів тягли з товарової станції важкі військові груди.

Хлискання батогів, крики погоничів — ножами штиркали в серце.

— Нно!.. Нно!.. Н-но, бодай та здохла, холєро!..

Пнуться роскішно м'язи. Впиваються шлеї в груди. Сопуть, важко дихають могутні легені — і хлискання, без кінця хлискання...

Бідні мишасті конячки — де ви, погляньте!

Вдень і вночі скриплять вози.

являють в канцелярії гімназії, що його дитина виказана з того і того. — І тільки!

Признаюсь, що на мені робить найприкрійше враження такий учитель, що не відповідає просто, як поводиться дитина, а зазирає до нотеса і відти читає, що дитина тоді а тоді дістала достаточно, чи як там. Той педагог не є педагогом а урядовцем, бо педагог знайомиться з душею дитини, а урядовець зі всякими паперовими лахміттями. Такої педагогії ми не хочемо і не бажаємо. Вже російська середня школа знала Ради Батьків, перед якою директор гімназії „дєйствітельний статскій совєтнік" з по галицьки ексцеленція, мусів виправдуватися на роблені закиди. І ціла була спільна праця батьків і вчителів над вихованням дітей а не фабрикацією нот, чи кандидатів на будучих урядовців для держави. Ніодна учительська конференція не відбувалася без повідомлення і запрошення на неї відпоручників Ради Батьків. Успіхи були незвичайно добрі. Може би ми до чогось такого додумалися та зійшли з доперішньої практики. А чейже педагоги, крім неписаних моральних умов, мають ще з нами неписані умови про винагороду за їх труд. Коли це приватна школа, то платимо безпосередно, а коли державна то посередно — а миж таки хочемо знати, що нам дають за наш податок! Як би ми прийшли до виміни думок, то хто знає, чи прийшло би до субот... ої трагедії молодої дівчини.

Скаже певно дехто, що шкільні постанови не передбачують цього; а на що нам така школа, що ломить дітей? Будуймо школу, яка виховувала би громадян а не фабрикувала кандидатів так званого інтелігентного люмпенпролетаріяту для обслуговання канцелярій, де вони мають тільки слухать і не розсуждать". Школа є на те, аби виховувати, а не на те, щоби писати ноти. Вийдім вже раз з тої схоластики, яка ломить тільки характер дитини, віддаймо мішок учености за крихту характеру. Ми на своїм смітнику бачили тільки школи найближших сусідів. А що дала їх школа? Багато там характерних людей вийшло? Здається пальців одної руки за багато для перечислення. А ми взоруємося на тій школі!

Ще раз кличу: Перегляньмо як найскорше наші взаємини, злізьмо з педесталів, бо можуть чекати нас нові жертви, а ми батьки ніяк не хочемо приносити наших дітей у жертву.

Інж. П. Волосенна.

Моє покаяння.

(З нагоди виставки рисунків і ручних робіт шкіл УПТ.)

Чи може бути чиста совість в того, хто є членом УПТ., дає правильно свою жертву на „Рідну Школу", ходить на віча в шкільних справах, посилає свої діти до української школи, але не старається пізнати ближше ні цеї школи, ні цих умов, серед яких працюють учительські сили і учиться дітвора, ні не інтересується успіхами науки? В мене тої чистоти совісти нема, бо моє зацікавлення рідною школою не було таке як слід. Я-ж по заводу учитель, маю за собою доторітню практику, а як би не жінка — не пішов би був в простої бездумности на виставу рисунків і ручних робіт, яку устроїла управа шкіл УПТ, ген вул. Мохнацького 12, в днях від 22—24 червня п. р., бо бував вже на подібних виставах, і не могли захитати мо м консервативними поглядами на цінні і предмети навчання в школі. З покорою признаю, що ця виставка, яку я зараз оглянув, змінила в дечім мій погляд на науку тзв. зручностей (плетання, вирізування, клеєння, ліплення і т. д.).

Виставка розміщена в трьох шкільних кімнатах: в одній покази всенародньої школи, в другій покази гімназії, а в третій учительської семінарії. Само розміщення — дуже вдатне і переглядне — свідчить про естетичний смак і розуміння цілі виставки: родичі мають бачити, до якої вправи зможуть дійти діти по кількох літах науки, а фаховці-знавці побачать, що з примітивів перших літ науки доходиться у вищих класах до прецезійности, а навіть артизму.

Виставлені тут вирізки, витинанки, вироби з картону, плетінки з лика, вирізанки пилочкою з дерева, вишивки, гафти, аплікації і т. п. з жіночих робіт, яких назвати не вмію. Не на всім розуміюся, щоб дати належну оцінку всіх показів, але не минусь з правдою, коли дам заслужене свідоцтво ретельної і вмілої праці та знанню учительок і пильности шкільної молоді. Покази учительської семінарії і гімназії під кождим оглядом є зразкові і свідчать про високо-поставлений естетичний смак та далеко посунену зручність. Покази учениць всенародньої школи, хоч у виконанню не доповнюють показам семінарії і гімназії, то вивалюють всетаки самостійність і дошльність її керманича вмілою рукою.

Щоби нікому кривди не зробити, не відмічую подрібно цих показів, які відразу хапають за очі, бо не вистав я отцих кілька слів, щоб подати ширшу оцінку виставки, а радше, щоб приложно висповідатись з будучого з смертельного гріха (не лише мого) — байдужности до рідної школи: в двох днях ледви 6—8 осіб (вчисляючи мене з жінкою) завідало виставу, про яку оповіщено було і в „Ділі" і в школі.

Мик. Мороз.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Одни уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Крузку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Польсько-жидівські переговори.

Мін. Стан. Грабські заявив журналістам, що, як виходить з польсько-жидівських переговорів, можлива є співучасть Жидів з великодержавною політикою Пільщі. Очевидно, в міру цеї співучасти будуть змінятися цілком відносини польської суспільности до Жидів. Також буде можливе узгляднення урядом деяких постулятів жидівського населення згідно з інтересами Польщі.

З польського сойму.

Четвергове засідання польського сойму було присвячене дискусії над проектом закону про аграрну реформу. Промовляли „грубі риби", як Строньскі і Вітос, які між собою вели гостру полеміку, Квапіньскі і Тугут, який також заявився за законом. Продовження дискусії в пятницю.

Військовий заговір у Греції.

Старшини гарнізону в Сальоніках рішили домагатися негайної димісії Міхальокопульоса і утворення військового кабінету під проводом генерала Пангальоса.

Старшини зайняли всі поміщення генерального штабу в Сальоніках, почту, залізничі двірці і всі військові заведення. Введено цензуру пересилок.

Фльота генерала Кіріакоса прилучилася до руху і вислала до президента письмо з повідомленням про повалення уряду.

Рух у Персії.

З Лондону доносять, що в Персії повстав рух, звернений проти уряду та чужоземців. Рух цей має бути попираний большевиками.

Маневри в Польщі.

Як доносять, польське міністерство військових справ запросило на великі маневри, які відбудуться цього року в Польщі, ріжних заграничних генералів а також румунського престолонаслідника.

НОВИНКИ.

— **Конфіскята.** Останнє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за чотири великі уступи зі статті п. заг. „Концесії".

— **Ще один донос „толєранції".** У 1919 р. погиб у визвольній боротьбі в Мостах Великих невідомий український жовнір. Його поховано на цвинтарі у Мостах Вел. Цього року перед Зеленими Святами дали українські громадяне на цю могилу цементову плиту з написом „Незнаному героєві 1918—1919 р." І плита і напис порушили дуже болюче патріотичні почування мостиських Поляків. Судля Кавчинич розпочав дохождення в напрямі § 58 к. з. Про такий нечуваний злочин донесено до староства. Наслідком доносу зїхав комісар, робив слідство і дав наказ знищити плиту а може й кости з гробу викинуть. Про те друге покищо не знаємо. Так виглядають на практиці „концесії" для „мєнїшости".

— **Шовініст в сутанні.** До чого доходить скаженина, що опанувала деякі круги польського „кресового" громадянства в ширенні українства, незайвим доказом того нехай послужить майже чисто українська громада Кругель Великий під Перемишлем. Від коли в 1925 р. прийшов туди польський священик, українське населення тої громади не має супокою. Ярий ревний „krzewiciel polskości na kresach" заявився „prawem i lewem" знищити український характер тої громади і латинізувати та спольщити її українське населення. Отже перш за все взявся до школи і шкільної дітвори та їх батьків. Десь з якихсь шпаргалів повишвоптував, що будімто деякі громадяне того села колись — певне ще за круля Цьвочка — були латинського обряду і нуже навертати їх назад на лоно „wiary babek". Та головна річ не в самім факті навертання, бо не безуспішне і кс. катехета наміченої цілі не досягне, а пага в тих способах і засобах, яких кс. катехета тживає до спілки з учительською. Тому, що ані діти, ані їх батьки не пішли за намовами й підшептами, ані за обіцянками всяких благодатей на випадок переміни їх обряду, ані за ніяку ціну не думають вирікатися любови до своєї церкви і народности, кс. катехета постановив дійти до своєї мети залякуванням і просто насильством. Так шкільних дітей, яких прадіди або прабабки по здогадам кс. катехети мали бути латинського обряду,—приблизно 25 дітей грецького обряду.—с. катехета намовляв (намовляв) їх насильно лишати в клясі на науку латинської релігії, а коли діти втікали на вірть вікнами, казав довати їх по вулиці і силою витягати з хат (нпр. Юзя і Ганя—доньки Катерини Гудзовяк. Юзя і Ганя Файдаш. Ольга Костик і инші). Чи таке поведення священика і учительки є гідне їх стану і звання, нехай подумають над цим ті, яким вони підлягають—польський римокатолицький ординаріят і шкільна влада. Та повітова шкільна рада таке поведення не тільки покриває, але й активно підтримує. Бо на батьків тих дітей наложила грошеві кари. Дня 2. червня ходив війт в асисті жандарма і грабив батьків за те, що їх діти, діти грекокат. обряду, не хочуть ходити на латинську релігію! Ні—це не казка, а істинна правда, яку кожної хвилі стверднти можуть дотичні громадяне і самі мандати, себто накази заплати. Один такий карний мандат підписаний шкільним інспектором п. Фінгером з дати Перемишль 23. мая 1925 ч. 3194|25 надіслано в оригіналі до нашої редакції.

— **Хто протестує проти рільної реформи.** Проти ухваленню польським соймом рільної реформи на користь селян видали протестуючу відозву на спілку такі польські організації: Веслярське товариство, Лижварське, Цицелістів, „Сокіл", „Ресурса обивательска", „Ресурса купецька", Братство стольців кухонних, Лікарське Т-во дентистів, Союз „Домобранців", Союз Гачення, Союз приятелів польських кадетських корпусів, Співацьке Т-во „Гарфа", „Лютня", Музичне Т-во, Фармацевтичне Т-во і т. д. Як бачимо, то в суто політичній і вскрай соціяльній справі села забирають слово протесту цілком неполітичні організації а до того такі, що для них справа земельної реформи не повинна бути цікава. Та видно, що вся та польська бюрократія, що живе переважно з податків селянин, не хоче за ніяку ціну погодитися з тим, щоби той селянин дістав землю, а навпаки виступає в обороні інтересів польських великих землевласників і магнатів, біля яких вона все „отиралася" та вважала собі це за ласку. Та не занікотить не, як польські здемократизовані шляхетською всенародньою культурною плавною бюрократи ложать раз пальці межи двері та почують біль. Їм це належиться.

— **Саранча на Одещині.** Саранча, що навістила в цьому році Україну, є не азійського а італійського походження. — Саранча азійського походження, що навістила Україну останній раз у 90 роках минулого століття, є правдивим стихійним нещастям для хліборобства. Вона вилає по дорозі все до тої ніжки, що лишає по собі голу землю. Як летить то заслоняє сонце так, що робиться темно. З нею боротися дуже важко а то й неможливо. Італійська саранча т. зв. прус є через те менше небезпечна, що з нею можна боротися. Для боротьби з прусом принято українським урядом надзвичайні міри боротьби. Крім паротягів (локомотив) ужито до боротьби з прусом і літаків (аеропланів).

— **Польський зїзд у Київі.** У Київі розпочався четвертий Всеукраїнський зїзд Полаків-робітників на поні народньої освіти. У зїзді бере участь сотня делегатів, переважно вчителів. Учасники зїзду зложили врочисту обітницю, що вестимуть виховання польської молоді в комуністичному дусі. На зїзді стверджено, що за останній рік побільшилася кількість польських шкіл на 70 прц. Крім цього прийняв зїзд цілий ряд резолюцій, в яких гостро осуджує польську екстерміняційну політику у відношенню до Українців у Польщі та протестує проти полонізації українських шкіл на українських землях під Польщею.

— **Напад на китайське посольство в Парижі.** Група Китайців у числі 100 осіб напала перед кількома днями на китайське посольство в Парижі, поперетинала усі телефонічні проводи і насильно заставила посла підписати деякі заготовлені вже наперед документи, в яких апробується становище, яке заняли повстанці в Шанґаю і Кантоні. Осягнувши мету, всі учасники нападу повтікали за виїмком одного, якого арештовано.

— **Жінки Вечоркевіча і Багіньского у СРСР.** Жінки вбитих Мурашком Вечоркевіча і Багіньского виїхали до Москви. Право виїзду прислуговало їм на основі умови про виміну Вечоркевіча та Багіньского. Обі покійні мали право виїхати зі своїми родинами. Скоро відбудеться у Варшаві процес проти Мурашка, на якому відомий варшавський адвокат Дурач заступатиме обі пошкодовані жінки, та домагатиметься від їх імени відшкодування в сумі 10.000 золотих.

— **Бійка у паризькому парляменті.** У французькому парламенті виголосив Пенлеве велику промову про події в Марокку. В ній сказав премієр на те, що війна у Марокку є виключно ділом большевиків. На доказ процитував цілі цілі уривки з одної промови Зіновєва, яку він виголошував у цій справі перед роком та вже тоді заповідав французько-марокканську війну. Французьким комуністам закинув Пенлеве державну зраду. Після промови забрав голос комуністичний посол Доріо та почав полемізувати з Пенлеве і величити большевиків. У палаті сколихнулася метушня. Бесідникові почали перериватися а до трибуни підійшов посол полковник Пісот, воєнний інвалід, і почав бити по лиці Доріо і то без перестанку. Збіглися инші посли та почали обох воюючих уже обоє биків себе взаїмно) розривати.

скреготять на бруку колеса... Обоз великої червоної армії.

Але от:

— Н-но!.. Н-но, проклята!..

І бє пужалном межи вухами.

— Та за що бєш, товаришу? Не бачиш, що не може?

Став. Озирнувся.

— А твойо какоє собачоє дєло? Стоїш там і стой... Чево носа не в свойо просо суйош?

Я розумію цей гнів... О, — я розумію! Але — за щож худобину?..

Засіпав віжками, підпер плечима лиз —:

— Н-но!

— Та ти ліпше скинь трохи покладі. Бачиш — гора. Або ще одного коня на підмогу — деж так!..

Не озирнувся.

Перевернув батіг і держалном — по очах, по очах...

Дріжить, труситься конячка від страху, болю і обиди. Бідна, нещасна тварина з тавром невільника і такогож раба-людини!

— Не бий!.. Не сміш бити! Чуєш, що кажу?

І ще сильніш посипались на голову коня осатанілі вдари.

Хропе, трясеться, з боку на бік сидається кінь. І страждання, — велике страждання, як у Врубелівської Мадонни — в очах, і сльози — а може то не сльози! — блиснули в скорботних зіницях.

— Худобино ти, не смій бити! Гей!

— А пошол ти к такой матері! Слиш:.. Н-но, стерва!

І знову, знову...

Ех, і скипілож у грудях! Зціпив кулак, підскочив, замахнувся і — бєц просто в пику.

Гарно відкинулась на бік сильна голова, стрепенувся чуб і гордо повели на мене гнівні, розятрені ненавистю людські очі.

Але була якась сила доказу в моїм ударі: притих, замислився.

— От бачиш, товаришу, так воно й ій... Болить...

Враз заклекотіло навколо. Юрба. Хтось викотився наперед і могутніми грудьми на мене:

— Як? За скотину чоловіка бити в лице? По якому-такому праву, га?

Загула, загомоніла юрба. Як рій.

...Мишастенькі, бідні коники! Повертайте, тюпайте собі назад — не треба дивитись!..

— Товариші! Ми несемо визволення трудящим з ярма. Чомуж те ярмо мусить бути на скотині? Воно-ж, товариші, ні оборонитись, ні запротестувати не може... Як жеж...

І ціла армія мишастих майнула в мене перед очима і мільони тоскних очей вп'ялися в душу.

(Докінчення буде).

ОЛЬНА одинокий спеціяльний склад панчохових і трикотових виробів, продає тільки **першої якости панчохи, скарпетки, рукавички,** як також трикотові вироби по низьких цінах. — Тел. 1493. 8—10 1991 а)

ЛЬВІВ РИНОК 35 (біля Торговлі).

Повстала нечувана метушня і дальші наради стали неможливий. Голова перервав засідання. Голова палати Ерріо хотів відновити засідання, але це не вдалося. До парляменту введено палатну сторожу з наіженими багнетами. Щойно вона зробила порядок та очистила салю.

— **Промоція** на магістра фармації п-ни Олександри Бартиніної з Братковець відбулася дня 16. червня ц. р. на університеті в Загребі. 2238 1—1

Гіркі хвилі, яких не щадить життя, осолоджує сметанкова „БРАНКА".

Дописи.

Збараж. (*Свято культури*). В суботу, дня 13. червня ц. р. відсвяткувала Збаражчина велике національне свято. На площі, дарованій знаним нашому громадянству фундатором бл. п. Іваном Телевяком, селянином з Красносілець, відбулося того дня посвячення угольного каменя під будову великого двоповерхового „Українського Дому" в Збаражі, якого плян укладав інж. архітект п. Віктор Тоач зі Львова, а будову веде місцевий будівничий, член Т-ва „Український Дім" в Збаражі, а заразом член будівельного Комітету п. Іван Григоринський в спілці з Д. Левковичем і Ф. Яним.

Хоч з технічних перешкод свято було заповіджене в повіті тільки на кілька днів наперед, вже від раннього ранку почали напливати на площу товпи народу з цілого повіту. Селянські лучаки в козацьких одностроях з Терпилівки, Козяр, Чагарів, Лубянок висших і низших на осідланих, в квіти і національні ленти прибраних конях, а дівчата-селянки в національних строях з китицями квіток, вінками і лентами у національних колягах. Ціла площа потопала в зелені і квітах, прибрана заходами п. Михайла Шпиці разом з пп. Перевержицькими, М. Григоринською і другими.

Около 1. годжни в полудне прибували на площу процесії з обох місевих і возьми замісцевих церков з хоругвами і 16-ти священиками на чолі. Цілу площу „Українського Дому" і доокольчну заняла понад десятитисячна товпа народу.

Над виконаними фундаментами висилася величий портрет фундаторів бл. п. Івана Телевяка і його жінки Варвари прибраний у квіти та вінки з національними гербами, виробленими з квітів і лент. Кінні бандерії в числі понад 300 коней, під проводом п. Володимира Паляниці з Терпилівки та п. Н. Левчука з Козяр і п. Івана Демчука з Лубянок низших замкнули довкруги площу кінним кордоном та бережли порядку і віддавали „Українському Домові" честь по стародавньому, козацькому звичаю.

О бюду посвячення доконав старенький цекан, Впр. о. Олексій Завчиїський, який хоч з причини недуги вже від року не опускає мешкання, та на це свято явився як один з перших членів основателів Т-ва „Український Дім" в Збаражі, і старечим голосом відправив богослуження в асисті 16 священиків з міста і повіту та власноручно вмурував в угольний камінь, написану на пергаміні пропадячну грамоту.

О. Л-в Юрчинський парох з Добромірки виголосив прегарну гарно обдуману проповідь, а голова Т-ва подав короткими словами історію заложення Т-ва „Український Дім" в Збаражі, найважнійші постанови статута і підчеркнув, що тільки завдяки щедрим жертвам селян і робітників Збаражчини пробуваючих на заробітках в Америці міг Виділ Т-ва приступити цього року до будови власного дому. Відтак наступили численні привіти від читалень „Просвіти" і кооператив з повіту, а члени Т-ва і делегати від инших українських установ: п. Іван Ткачук з Красносілець, Гринько Тарашук з Черниховець, Лучищук з Добромірки, Іван Славета з Лубянок висших, Ілько Заяць з Добромірки, Павло Гевко зі Збаража, Степан Береза зі Стрілки, Осип Береза з Пригородка-Збараж та многі инші, складаючи привіти від своїх товариств, виголосили кожний зокрема гарні промови, в яких піднесли жертволюбивість наших Американців та загрівали наше селянство і міщан до потрояння будови жертвами в грошах і працею при будові.

На закінчення свята відспівав місцевий міщанський хор під батутою п. Волощаковича молитву „Боже Великий Єдиний" і народ опустив площу в піднесенім настрою.

По закінченню свята відбув Виділ Т-ва з членами з повіту анкету-нараду, на якій селяне рішили, не оглядаючися на тяжкий передвінок і недостачу паші для коней, безплатно звезти матеріял на будову дому.

Вечером тогож дня відбулася в салі п. Петра Гавриляка „Святочна Академія" в честь великих Каменярів-Будівничих культури українського народу М. Драгоманова і І. Франка на якій, побіч численних деклямацій, виголошуваних місцевою молодію і трьох святочних промов, селянський мішаний хор з Добромірки під батутою п. Геався вдачно відспівав 6 народніх пісень і композицій.

Від цього свята остав у всіх учасників прегарний настрій а тутешне громадянство з радістю переконалося, що военне лихоліття Збаражчан зовсім не зломило, що народ тут живий і охочий до поступу, та, що праця даних організаторів повіту Яцка Остапчука, бл. п. Андрія Шмігельського і бл. п. д-ра Володимира Білинського мабуть тут не пропала.

Годиться зазначити, що не зважаючи на важкий передвінок і недостачу паші, доокольчне селянство радо і безплатно звозить матеріяли на будову дому, по погапих кам'янистих дорогах — а також на жертви не скупе в грошах тутешне громадянство.

З нагоди свята вплинуло до каси Т-ва всього біля 700 золотих, зібраних тутешніми панночками під проводом Владзі Голінатівної і Наталії Бохенської, а понадто вплатили до каси Т-ва щедрі жертви члени: Вп. Мещанас і перший голова Т-ва д-р Степан Бохенський зі Збаража зложив 100 зол., Василь Добротвір зі Збаража 20 долярів, Лука Іщук з Добромірки 5 долярів, Петро Гавриляк зі Збаража 20 долярів, а не згадую вже про численні дрібніші жертви.

Окаче взяти на увагу кошти будови великого двоповерхового будинку 50 метрів довжини, то всі дотепершні грошеві вплини є каплею в морі. Та треба надіятися, що члени, які вложили на Виділ обовязок за всяку ціну розпочати в біжучому році будову власного дому, не допустять до того, щоби вложені вже в будову праця і гроші мабуть пропали та своїми жертвами підіпнуть будову.

Наконець зазначу, що статут Т-ва, якого співавтором і головним редактором був д-р Ст. Бохенський, є взорований на статутах Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові і У. ТТ., так що Т-во „Український Дім" має дуже широке поле культурно-освітньої діяльности. **Viator.**

Копичинці. (*Господарське віче в Копичинцях*). Дня 19. ц. м. відбулося в Копичинцях велике господарське віче. Зїхалися представники усіх найдальших сіл повіту. Віче отворив д-р Завадяк у т., коротко та живо представив руїну села і докорінну потребу власними силами вийти знову з грізної матні. Головою зборів вибрано о. Бриковича з Кривенького. Перший докладний і живо захоплюючий селянство виклад про руїну села, її причини і найближі завдання хліборобських організацій в напрямку підвесення рільничої культури на побільшення виставі хліборобської праці виголосив д. Остап Лучишкун, що прибув на це віче зі Страїщини. Поставлені ним резолюції висунули на перший плян справу земельної реформи. Резолюція в цій справі протестує проти вічного гальмування земельної реформи варшавським соймом і заявляє, що українське селянство вважатиме наступом держави проти істнування українського селянства, коли вся веселицька земля чимскорше не опиниться в руках місцевого і тільки місцевого селянства. Другий виклад виголосив агроном Воробець зі Львова про кооперативний збут хліборобських продуктів. Оживлена дискусія порушила чимало пекучих господарських справ, усталила засади праці в напрямку підвесення рільничої культури і збуту сільських продуктів, видвигнула богато справ зі здібливої протиселянської практики повітових поліційних органів і т. п. Повітовий Союз кооператив прийняв недавно агронома Возницю, який вже почав систематичну працю в 10 селах повіту. Тому можна мати надію, що в копичинецькім повіті хліборобська праця розвинеться якнайкраще. Селянство дуже цікавилося усіми ділами та намірами свого справді взірцевого Союзу Кооператив і дуже раділо, що завдяки йому вже має свойого агронома.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 25-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

О. Теодор Сахно, Лаговів 37·30, Легінович А. через УПТ. 5, Листа ч. 43 збірка на весілю у ВП. Дмитра Стащишина в Олеську з п. Антоніною Мачдюківною — гості зложили 100, Укр. Тов. „Просвіта" в Загребі дол. 20·66, о. М. Струтинський, Нентикок Па, Америка збірка в Рея Па: Емілія Струтинська дол. 15, о. М. Струтинський 10, по 5 дол.: М. Бат, М. Гриненко, Остап Яхман, Гр. Хомяк, І. Малишак, по 2 дол.: І. Сивулич, Гнат Ней, М. Лико, Марія Суховацька і Марійка Гамбаль, по 1·50 дол.: Г. Киплун і Марія Рудавська, д-ка Яхман 1·25, по 1 дол.: П. Сивулич, Т. Гулин, А. Грозьо, Т. Свянтко, С. Репак, С. Пребіш, М. Югас, Л. Варяшин, М. Гордак, Т. Гловацький, І. Савчак, Х. Шалайда, М. Явощак, І. Грозьо, Г. Михалицький, Катря Сторожка, М. Судин, Л. Буковчик, І. Билиця, І. Кузмовський, Т. Дидюк, А. Петровко, Т. Проживалик, Т. Радко, В. Дзвінчук, І. Озога, Г. Корба, Д. Сухованський, П. Чеяк, Маланка Цівка, Т. Цівка, Параня Сторожка, Настя Грозьо, Парапя Прожигалик, М. Стефанко, П. Здирго, Анна Клос, Параня Лех і Марта Пашкевич, в Глен Лайон Па зложили: Катря Васенда дол. 5, по 1 дол.: М. Струтинський, С. Кулик, В. Хованець, А. Кеблеш, М. Перемиський, П. Федак, С. Скороховський, Марта Кривак, Марія Парило, Ефросина Кец, Анна Ткач, Анна Гудак, Анна Долинська, Анна Коваль, разом отже зібрано **151·24 дол.** — Уряд парох. Братківці — збірка від парохіян 8·71 зол., від о. Кароля Бардина 3·50, через Адмін. „Діла" зложили: Юлія Гелечівна, Глухув 5, Іван Рагок, Глухув 5, Микола Андрухів, Остроленка 10, М. Ваділ, Ясенівка 6, Т. Деркін 6, Комітет Доп. Гол. Селу Відень 15 дол., Докія Андрушко Канада 1 дол.— Разом зложено до дня 19. червня включно **12.388·33 зол. і 293 дол.**

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у суботу 27.VI. м. Старий Самбір.
у неділю 28.VI. м. Старий Самбір.
у понеділок 29.VI. м. Добромиль.
у вівторок 30.VI. м. Добромиль.
у середу 1.VII. м. Ярослав.
у четвер 2.VII. м. Ярослав.
у пятницю 3.VII. м. Ланцут.
у суботу 4.VII. м. Перемишль.
у неділю 5.VII. м. Лежайськ. 2150 9-?
у понеділок 6.VII. м. Лежайськ.
вівторок 7.VII. м. Радимно.

Звичайні Загальні Збори „Народного Дому", кредитово-торговельної кооперативи з обмеж. порукою в Дрогобичі відбудуться дня 30. червня в год. 12-тій, згляднo в год. 1-шій в полудне в кімнатах „Народного Дому" при вул. Стрийській. 2237 1—1

Вписи до дівочої і IV. кл. хлопячої школи вповні при III. державній учительській семінарії відбудуться в днях 30. червня і 1. липня 1925 від 9—12 год. рано і від 4—6 год. пополудні в льокалі школи при вул. Сикстуській (Дух. Сем.). 2234 2—2

Прогулька „Плая" до княжого Галича і над Дністер під проводом п. інж. Мудрака на 2 дні. Виїзд в неділю 28.VI. в год. 6·50 рано, поворот в понеділок вечер. Збірка в год. 6·20 в головній авлі двірця. 2—2

Дрібні оголошення.

ПАРОХІЯ Куткінці 2 кл. під Тернополя, що має всі середні школи до заміни з родинних зглядів. Ближших інформацій уділяє письменно парохіяльний уряд Куткінці, почта Тернопіль, 2230 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Інвалідам У.Г.А.

звертаємо увагу, що не належить з просьбою до У.К.Т.О.Н.І. їхати до Львова і видавати гроші на залізницю, бо за ці поїздки грошей звертати не будемо. Кожде подання мусить бути предложене письменно і можна його вислати почтою. — Інвалід, який без покликання їде до Львова, шкодить так товариству як і самому собі, бо гроші, які мав би одержати інвалід, видати мусимо на залізницю. 2240 1—2 **Управа У.К.Т.О.Н.І.**

ПОДЯКА.

Цею дорогою складаємо сердечну подяку Впр. о. д-рові С. Кархутові і о. кан. Л. Лужницькому за ласкаву співучасть у похоронах бл. п. нашої доньки Олени, як також всім, що віддали послідну прислугу Покійній. 2239 1—1

Теодор і Анна Лучки.

Рік оснування 1875. Рік оснування 1875.
ПЕРША КРАЄВА ФАБРИКА ХЕМІЧНО-КОСМЕТИЧНА
ІВАН ІГНАТОВИЧ
2163 Львів, Сикстуська 25. 4—4
Поручає: **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ.**
ІВАН ІГНАТОВИЧ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 25.
Жадайте скрізь в Нар Торговлях і Кооперативах наших виробів!

Ширіть наш часопис!

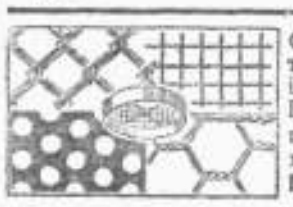
ДО 24 ГОДИН чистить і фарбує хемічно одяг жіночі і мужеськ **„ОЩАДНІСТЬ"** Академічна 26.

RAST & GASSERA
МАШИНА ДО ШИТТЯ
є найліпша
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
у ЛЬВОВІ
вул. ГОРОДЕЦЬКА 53
2065 5—5

Конкурс на аренду.

Сирітська фундація бл. п. о. Иосифа Фелиса відасть по жнивах сего року в аренду фільварок в Закомарю, стація Ожидів. До аренди належать всі будинки господарчі, дім мешкальний, город, 90 морґів поля, 85 морґів сіножатя. Інвентар живий і мертвий має посесор від фундації купити. Аренда на кілька літ. Кавція посесійна у висоті піврічного чиншу аренди. Письмині оферти при долученню вадії у висоті 300 зол. вносити до канцелярії меценаса Е. Гвозденького у Львові, вул. Красіцких 6. до дня 10 липня 1925 р. 2211 3—6

ОГОРОЖА, дротяні сітки металеві і зелена до вікон. Рафи, Сита, Швайцарська газа. Бляха діркована. — І. Конрад, Львів, Пасаж Фелдерів.

ROK ZAŁ. 1890.

4 днів на пробу

висилаю кожному за послі платою замовлені у мене

МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ.

На случай, як інструмент не буде відповідато, звертаю гроші без ніякого потручення тому ризико виключене.

фабричний склад Музичних Інструментів, Ґрамофонів і всіляких приладів

Адольфа

Боденштайна

Львів, вул. Леґіонів 37.
(біля Великого Театру)
2226 1—1

За редакцію відповідає **О. Ксстик.** Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 141 (10.524). Львів, неділя 28. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополуд.
Рукописів не повертають.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Гарантії над Реном.

Німецьким проєктом гарантійного пакту для забезпечення французько-бельгійсько-німецьких повоєнних границь найбільше загрожені інтереси Польщі, а далі то й СРСР. Сам проєкт шахував перш за все Польщу. Щож до Радянського Союзу, то проєкт зачіпав його інтереси до тої міри, до якої Німеччина виявляла свою готовість зірвати Рапальський договір. А що так воно було, про те найкраще свідчить те занепокоєння, яке зродилося у звязку з тим у радянській дипльоматії та пресі. Московські „Ізвестія" писали: „З першого погляду видається завдяки штучній англійській грі, що Франція відограє важну ролю у справі пакту; одначе на ділі він являється нечуваним пониженням для держави. Англійський уряд бажає на основі того пакту базувати всю континентальну політику на англійсько-німецькому зближенню, метою якого буде ізоляція з одного боку СРСР, а з другого боку Франції. Ослабляючи таким чином свою сухопутну союзницю, Англія не лише закріплює свою гегемонію в Европі, але виводить із бою державу, яка могла би діяти в контакті зі СРСР в Азії.

З цього видно, що радянські дипльомати не тільки поважно рахувалися зі зривом рапальського договору, але й запрошували делікатно Францію до співучасти з ними у болючій для Англії азійській політиці. Щож до Польщі, то в нас вже писалося про те, що проєктований пакт її цілковито ігнорував.

І дипльоматія і вся Европа з нетерпеливістю вижидала французької відповіди на останню німецьку ноту в справі пакту. Остаточно ця відповідь, сформульована Бріяном, а поправлена Чемберленом, дісталася до рук німецького уряду.

Чогож домагається Бріян від Німеччини у своїй новій ноті? Він вимагає перш за все вступлення Німеччини до Ліги Націй та принятя на себе усіх випливаючих з того кроку міжнародніх зобовязань, отже в першій мірі непорушности та „святости" версальського і звязаних з ним трактатів. Бріян став на становиші, що проєктований Німеччиною гарантійний т. зв. надренський пакт є тільки додатковою гарантією забезпеки та спокою, отже не може ні нарушувати инших мирових трактатів ні давати причини до їх зміни або невиконування. Та саме факт ось того застереження Бріяна є найкращим доказом на те, що проєктований пакт прямує до нарушення чи ревізії основних мирових трактатів, а в першій мірі версальського.

Далі у відповіди поширено дещо німецький проєкт т. зв. арбітражних умов з иншими сусідами, отже перш за все з Польщею та Чехословаччиною, при чому Франція мала би гарантувати ті умови. На ділі отже нічого надзвичайного у французькій відповіди нема. Для ренської границі має бути все одно заключений окремий гарантійний договір, а про ніякий гарантійний договір відносно польських границь у відповіди не говориться. Згадується тільки про арбітражні умови. Та загадка про те не означує ще, що такі арбітражні умови будуть заключені. А що, як їх заключити не вдасться? Ясно, що тоді їх і не буде. Одним словом французька відповідь нічим не бере Польщі в оборону перед Німеччиною, але навпаки мало що не лишає Німеччині вільної руки у цій справі. Відомий польський публіцист Артур Слівіньські пише про те у варшавському „Курері Пораннім" (24. червня) ось що: „Точка тяжости лежить в тому, що грунт, хитаючийся під версальським трактатом осмілив Німеччину до кинення гасла про ревізії наших границь, а французька опінія вимінає дипльоматично ту справу. А чейже тільки врочисте, ясне та недвозначне загварантування польських західних границь Німеччиною могло би заспокоїти нашу публичну опінію. Того ми надармо шукатимемо у французькій відповіди, даюма, що деякі її уступи виходять поза ренську стрефу".

Слівіньські має повну рацію і цілком слушні побоювання про польські границі. Бо вступлення, наприклад, Німеччини до Ліги Націй накладає безперечно богато обовязків на неї, але дає їй рівночасно змогу добиватися ревізії польської границі саме на терені самої Ліги згідно з її статутом.

Французька відповідь розчарувала не тільки Польщу (хоч і не всіх її політиків!) але також Чехословаччину. Рознеслися навіть поголоски про намірене уступлення невгомонного Бенеша зі свого становища саме в звязку з тою відповідю. Бенешові не вдалося не допустити до того, що сталося, а тепер тим більше не вдасться його перемінити.

Одначе не зважаючи на все, сама собою французька відповідь не рішає справи пакту. Тут має слово ще Німеччина. А вона ще свого становища до тої відповіди не заняла. Чи вона прийме до відома французькі поправки та додатки — невідомо. За те відоме щось инше, а саме: останніми днями йдуть інтенсивні переговори між Штреземаном а Красіном та радянськими дипльоматичними заступниками у Берліні саме у звязку з французькою відповіддю та в звязку з урядовим становищем Німеччини до неї.

Більшевики не дуже похочують такого гарантійного пакту. А якщо він і зреалізується, то вони за ніяку ціну не хочуть допустити до зірвання рапальського договору, бо зрив його означував би перекід Німеччини до табору протиантантської англійської політики. Що радянським дипльоматам дуже залежить на втриманню німецько-большевицького зближення, видно вже хоч би з того, що останніми часами ті дипльомати не дуже прикладаються до заключення польсько-радянського господарського договору. Отже і з цього боку Польща стає і на далі ізольованою.

Та як там не було би, то слід все таки ствердити, що проєктований гарантійний договір ніяким чином не дасть Европі бажаного мира, ніяк не припинить вброєнь а тим самим не зможе причинитися і до економічної відбудови та рівноваги. Всі дотеперішні труднощі та комплікації европейського положення скомплікуються ще більше. Відбіється це й на нас, яким довелося жити під державою, що чим далі, то все більше стає ізольованою, зданою на власні сили, перетворюючою в один великий воєнний табор та висисаючою всі соки своїх горожан в імя проблематичного великодержавства. На нас таке становище Польщі разом з її безвідповідальною внутрішньою політикою впаде страшним тягарем, що притолочить нас немилосерно на деякий час, але рівночасно не позбавить і надії на тим скорійшу розвязку великодержавної польської проблеми а тим самим і нашої.

В. М.

За подвигнення села.

I.

Минулорічний недорід виявив катастрофальне положення нашого села взагалі, а сільського господарства зокрема. При сучасному курсі урядової політики у відношенні до потреб дрібного селянського господарства, при загальній економічній слабости і запущенні села трудно вірити, щоби наслідки недороду так скоро минулися, щоби один гарний врожай зрівноважив голодову катастрофу. А вірити в це тим трудніше, що сьогорічний збір, якщо не буде яких несподіванок, загалом беручи — буде нижче середнього.

Маючи на увазі затяжність менше або більше катастрофального положення села та невідкличну потребу направи невідрадних умовин його життя-буття, слід нашому громадянству зайнятися станом нашого селянства, присвятити йому особлившу увагу. Ця потреба стає нагальною конечністю, коли ми засуємо собі те значіння, яке сільське господарство має в нашій національній економіці. Таж при нашому примітивному соціяльному укладі навіть те знуждоване село являється основою нашого національного організму, його хребетним стовпом. Тож те спролетаризоване село — безпосередньо або посередньо — годує, держить при житті всіх. Вільні звання, духовенство, національні установи й організації та їх апарати — все те спирається на селі. Упадок села є передумовою упадку тих установ, що побудовані на селі, що є приноровлені до його потреб. Але й ремісництво, робітництво та урядництво в значній мірі, хоч посередньо живе з села. А тому положення села й селянського господарства не може бути нам байдуже.

Одночасно треба брати на увагу ті процеси, які відбуваються серед нашого селянства у звязку з війною й повоєнними подіями, у звязку з поширенням його горизонту і переміною його світогляду.

Всі учителі (-ки) середніх і вищих шкіл

вольнуть участь в Надзвичайних Загальних Зборах „Учительської Громади" в дні 2. липня цр. год. 9 рано в салі Лисенка при вул. Шашкевича. — Краєва Конференція україністів відбудеться 3. липня п. р. в год. 9. в бібліотеці т-ва „Просвіта".

Селянство виходить зі стану апатії й байдужности, позбувається сподівань на манну з неба. Воно звільна, але певно переконується, що тільки самодопомога є найпевнійшим його заборолом. В ньому зростає активність, що проявляється в інтензивному зрості кооперативного руху. Село збільшує свої вимоги до інтелігенції, яка в противенстві до селянства зраджує признаки апатії. В таких умовах виникає велика небезпека, що село може піти самопас, може улягати небажаним впливам. Тому спеціяльна увага до села диктується цілим ходом обставин.

Наші центральні кооперативні установи мають за завдання обслуговувати потреби села. Те завдання вони — розуміється — сповнюють в рямках спроможности. Одначе в своїй роботі вони не в силі охопити цілосних потреб села. По своїй суті кооперативи в теперішній фазі свойого розвитку є перш усього торговельними інституціями, які обслуговують тільки деякі потреби села. Одночасно муситься мати на увазі, що — маючи спеціялізовані завдання — наші установи не мають і ледве чи можуть мати своєю метою слідкувати за потребами села в цілому обємі. Головно вони не в силі робити дослідів над станом села, вияснювати його положення, зміни й переміни, інформувати про те пресу, парляментарну репрезентацію, центральні установи, навязувати й встановлювати звязок між центром і провінцією.

Всі ці обставини висувають на денний порядок необхідність утворення спеціяльної установи, яка виключно присвятилаб свою увагу селу, яка обслуговувалаб його потреби, створення установи напр. під назвою: Краєвого Комітету Подвигнення Села".

Ця установа мусілаб виконувати менше-більше такі завдання:

1) слідкувати за господарським станом села (урожайністю, заробітками, ціною на землю, еміграційним рухом, умовами кредиту, станом, розвитком кооперації і т. п.);

2) вияснювати економічну політику польського уряду до села та відношення до нього ріжних суспільних чинників (податкову і митну політику держави, осадництво, кольонізацію, політику здебільшого чужого нам міста до села і т. п.);

3) інформувати пресу й центральні установи про економічне й правове становище села;

4) інформувати про становище села Українську Парляментарну Репрезентацію і постачати їй відповідні матеріяли;

5) інформувати село і провінціональні установи про заходи урядових чинників, що торкаються села;

6) інформувати село і провінціональні установи про заходи цен-

Ямна коло Яремча

Віпля Яворник серед смерекових лісів над Прутом

подучає сучасні обширні кімнати зі цілоденним здоровим і смачним по приступних цінах харчем.

Зголошуватись в управі „Яворника" в Ямній або в бюрі літнища ЗЕЛЕМЯНКА, Львів. Руська 18/I. 12—13 год. або в Управі ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів.

гральних установ, що торкаються села;

7) виконувати окремі доручення села і провінціональних установ в Парляментарній Репрезентації і в центральних установах.

Розуміється, я не беруся докладно зясовувати завдань цеї установи. Програму праці пропонованого Краєв. Комітету Подвигнення Села можнаб значно поширити. Подаю тільки найзагальнійший нарис під увагу нашого громадянства — в пересвідченні, що мій голос знайде відгомін у всіх, яким на серці лежить доля нашого села, нашої нації.

Ф. Федорців.

Політичні новини.

Чемберлен про ґарант. пакт.

Чемберлен у своїй промові про гарантійний пакт в англійському парляменті сказав між иншим таке: „Відповідальність за східні німецькі границі несе виключно Франція. І тому саме Франції признано право, щоби вона вважала напад на одного зі своїх східних союзників нападом вимереним проти неї. В такому випадку Англія не має ніяких зобовязань супроти Франції". Відповідаючи на всякі запити та інтерпеляції, Чемберлен сказав, що політика ізоляції є для Англії неможливою. Англія візьме участь у всіх конференціях у справі обмеження зброєнь. Він думає, що якщо можна булоб закріпити справу безпеки силою великих армій та бути певним тривалости такої безпеки, то тоді держави виступили би правдоподібно з иншою ініціятивою скликання міжнароднього конференції. Накінець висловив він надію, що Кольонська зона буде евакуована на протязі двох місяців.

Льойд Джордж про ґарантійний пакт.

В часі дебати над закордонною політикою у англійському парляменті забрав слово Льойд Джордж. Бесідник сказав, що не вірить у можливість збройного виступу Німеччини проти Франції в цілі вимушення від неї звороту деяких територій. Зате він побоюється, щоби пакт не став регуляційним пактом виключно для заходу і тому питає, яка була би ситуація, як би при евентуальному польсько-російському конфлікті Франція, як польська союзниця, звернулася до Німеччини за дозволом на перемарш її війська з допомогою для Польщі? Льойд Джордж заявляє далі, що бажає той пакт піддержати всіми силами. Він є тої думки, що пакт матиме велике психольогічне значіння, якщо буде сконструований в рямцях слушности і справедливости, він усуне всякі побоювання, які жнють дотепер у сусідних із Німеччиною державах.

Китайські події.

Китайські відносини не поліпшилися, але навпаки навіть дуже загострилися. У Кантоні прийшло до великих вуличних боїв. Китайці здобували штурмом европейську дільницю, але їх відперли англійські моряки. По стороні Китайців 30 вбитих і 70 ранених. Англійський віцеконзуль у Кантоні вислав до пекінського уряду ноту, в якій підкреслює, що при новій спробі Китайців перейти до европейської дільниці, буде знов ужита збройна англійська сила, а сам факт такої спроби потягне за собою дуже далеко йдучі наслідки. У Пекіні утворили китайські студенти окремий студентський корпус для боротьби з Англією. Французький уряд вислав, з огляду на незвичайно поважну ситуацію в Кантоні, великий военний корабель до Кантону для оборони інтересів, життя та майна своїх громадян.

Вступайте в члени Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок 10.

ЧЛЕНСЬКА ВКЛАДКА виносить 2 зол. на р. к. — Хто хоче мати граматку додає ще 50 гр. — Передплата на видання „Просвіти" з серії „Народня Бібліотека" виносить для членів 7·50 зол.

Проти польської Сибіщини.

Депутація українського учительства в Варшаві.

(КОМУНІКАТ.)

В останніх роках перенесено богато українського вчительства зі східних повітів краю на захід. Явно тенденційно не давано вчительських посад кандидатам учительського звання української народности та не принято до служби навіть деяких регабілітованих учителів-Українців. Інтервенції в цих справах у краєвих чинників шкільної влади оказалися майже безуспішними. Зважаючи все те, станова організація українського учительства „Взаїмна Поміч" спробувала ще одного засобу, а іменно: звернулася в цих справах до найвисших і найбільше відповідальних чинників верховної влади у Варшаві.

По нинішній день перенесено зі „службових оглядів" кількадесять сталих учителів (-ьок) на основі всесильного §. 9. в найдальші закутини корінної Польщі. Ці перенесення переведено на доносі та домагання невідповідальних чинників, які при допомозі політичної влади прямо вимогли на Шкільній Куратолії усунення несимпатичних їм осіб.

Кождого року богато кандидатів (-ток) учительського звання української народности ставається за посади на рідній землі, але безуспішно. Частина з них одержала вправді посади, але в корінно-польських повітах, натомість більшости в них не принято до служби взагалі „dla braku wolnych posad".

Учителі, що опинилися на посадах поза межами рідної країни, находяться в прикрім моральним положенню, бо відібрано їм змогу виконування релігійних практик свого обряду.

Зльокавтованим учителям, навіть регабілітованим, відмовляється посад і в корінній Польщі.

У всіх повищих справах інтервенювали представники учительської організації І. Стронський, А. Зелений і М. Таранько при допомозі послів українського клюбу С. Козицького і С. Хрущького в міністерстві освіти і у премієра міністрів п. В. Грабского.

Представники зясували покривдження учительства начальникові відділу всенародніх шкіл п. Жлобіцкому, який зясував зі свого боку становище уряду в справі переношення учительства і приобіцяв слушні домагання делегатів головно у відношенню до зльокавтованих і перенесених поза межі Львівської Шкільної Округи в цілій основі узгляднити.

Всі ці справи висвітлено на письмі та устно також і п. премієрові, який про систему перенесень українського учительства і неназдавання посад довідався аж з уст делегації, що обстоювала припинення переношень учительства в західні повіти та реактивування перенесених без дисциплінарного доходження на посади у східних повітах.

Рівночасно відбула делегація спільну конференцію з послами — учителями Поляками, представниками П. П. С., „Пяста" і „Визволення" і вручила їм подібний меморія із проханням про підтримку слушних домагань українського учительства з ім'я станової солідарности. Посли — учителі Поляки таку піддержку приобіцяли.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Китай в огни революції.

Революційний рух в Китаю змагається чимраз більше. Під Кантоном ведуться гострі бої, в яких падають сотки Китайців. Ціла середина Китаю обнята революційним рухом.

Російська тел. агенція доносить що китайський уряд звернувся з нотою в справі зміни умов, що понижають Китай, а з яких чужинці користуються в Китаю спеціальними привілеями.

З польського сойму.

На засіданню польського сойму в пятницю признано закон про уділювання державної запомоги. В дальшій дискусії в справі аграрної реформи забирало голос сімох бесідників, між ин. пос. Пащук а також Ільків. Слідуюче засідання віторок 30. червня.

Революція в Греції

Ґенерал Пангальос цілковито опанував ситуацію. Він видав відозву до населення, в якій, як провідник революції, стверджує, що більшість народу, армії і маринарки признає слушність перевороту.

Пангальос мабуть стремить до обняття найвищої влади в краю (президента краю).

ФЕДІР ПУДКО. 3)

ІНТЕЛІҐЕНТ.

(Докінчення.)

— А що він там зі своїми свободами. Чули вже, чули! Остогидло слухати! Яке маєш право чоловіка бити? Говори! За паршивого коня чоловіка в морду? Хахол ти нещасний!

І грудьми, як муром, на мене.

— Алеж подумай — той кінь годує тебе. Головою, брате, подумай!

Миттю вихопив мур-чоловік з воза рискаль, замахнувся і хрьопнув коня по ребрах.

— От тібє стерва!... От!...

Захропів з болю кінь, і кров цівкою вдарила вбоку.

Подих вдоволення, полекші в юрбі.

— Ти що робиш, скоте! Забю на місці, як пса скаженого!... Як гада, пристрелю!...

І я підвів рушницю.

— Не дуже!... Нема права за скотину людей стріляти...

І осаніло ступив крок наперед, і з розмаху вдарив коня рискалем по голові.

Шалено метнувся кінь на бік, зломив голоблю і крик жаху — я ніколи до того не чув кінського крику — різнув ножем серце. З орбіти викотилось із кровю величезне страшне мертве ядро — дикун вибив коневі око.

І знову підніс рискаль.

В туж мить я підкинув рушницю до плеча, націлився і стрілив.

Грохнув, прокотився переляком серед вулиці стріл і в калюжі крови розтягнувся на землі поперед мене дикун.

Знову націлився і стрілив удруге — в коня.

Хруснули голоблі, тріснув віз — і грузно, страшно гепнулось велике тіло на землю...

Не пригадую, що далі було.

Якийсь крик жаху... Якісь гнівні викрики... Шал, піна в устах у юрби...

Стояв, нічого не тямив.

Мене оточили червоноармійці, відібрали рушницю і повели. А юрба, — так вели Христа на Голготу, — кинулася за мною і з криком, вереском вирвала мене собі на втіху...

— — — — — — — — — — —

На суді революційного трибуналу я гаряче боронився. Мені байдужий був вирок — ну що значить людський вирок? Мені важно було дати до зрозуміння, що людина, яка бє худобу — не варта назви людини, не варта звільнення від ярма, не варта революції, не варта жертв, які несуть люде на вівтар свободи людства і чоловічности...

Я говорив довго, палко, з великим завзяттям і чуттям — ніколи так не промовляв, навіть у перших часах революції... Говорив — і бачив перед собою мільони мирщавеньких конячок, за долю яких я стояв і за право яких розпинався перед людським сінедріоном.

Суд слухав. А прокуратор-матрос осуджував. Говорив по московськи і не мені було чомусь неприємно — чи не тому, що я боявся, що армія лахматих мишастих конячок не зрозуміє його? Говорив, що людина є „лічность", що заподіяти „лічности" шкоду — є злочин, а убити чоловіка, та ще робітника — найтяжчий злочин, за який не милують. Взивав до революційної совісти суддів не піддаватися почуттям мягкосердечности.

Винесли вирок:

Присуджується за вбивство людини-робітника (коня—ні!) до вищого ступеня кари — до смерти. Але з огляду на великі заслуги перед революцією — заміняється йому смертна кара відісланням на передові лінії бойового революційного фронту до закінчення революції.

Finita... Скінчилось.

До мене підійшов прокуратор-матрос, хльоснув по плечах і:

— Ех ви, інтелігент, інтелігент!

І пішов.

— —

Того дня у вечері з маршевою ротою прибув на двірець. Погружалися у вагони — на фронт. Написи на вагонах: сорок людей, вісім коней.

Сірів холодний осінній вечір. Стояв холодний сум на душі. Далеко в померках сяяв огнями старий Київ.

Сутужно, холодно...

А за двірцем хльоскали батоги і розлягались дзвінкі матюхи погоничів. І різав мені серце крик і шматували душу хльоскання.

Пригадався чомусь давній Єгипет і хльоскання бичів по невільничих тілах...

Інтелігент!

Непомітно вийшов за двірець.

Синіла далина. Якийсь шлях у голих вербах вився в невідому вечірню імлу. Куди?

Вандеє — Україно!...

І глянула мені в очі з вечірніх сутінків пара сірих очей з розпатланої гриви волосся і пирхнула сумно похилена голова маленької миршавої конячки.

А ззаду шипів паровик і хльоскали бичі погоничів. І ракетами звивалися тріскучі матюхи.

І пригадалося мені винниченківське — про релігію соціялізму... Благу, велику релігію соціялізму...

Подумав — і швидко вийшов у поле.

Озирнувся. З півночі насідали снігові хмари. Волохаті сірі снігові хмари. І було щось холодне, дике, жорстоке в цих снігових хмарах — і серце охопив сум.

В морозній тиші кричали паровики.

Повернувся.

Випростався. Дихнув цілими грудьми і, не озираючись, попростав у сиву імлу.

Курився полем сніг.

Крутився серед поля шлях у вербах. Куди?

Я йшов голими полями на вербів шляху.

...нки.

...ане число „Ціна“ ...ступи зі вступної ...ело“, за два у... В асимілятора“, ...під заг. „Ще ...накінець за кн... загол. „Хто ...роями“.

...асний одновуа... ...а Воля Висока, ...ав учора перед ...забував при до... ...рабів) від Жидів ...ицтава і Хаи... ...ніа, бляшану па... папіросми і бичку ...усього награбленого ...а суми 3 (трьох) зо... ...ув у „Целі посміховищем ... Наслухавшися багато ...их людей як Пан і До... ...лі герої, рішився доказати ...своїм одно-ельцанам, що ...дось такого, що зробить його Добув він несамперед кашубін ...аючи на те, що мав тільки одну ...шився попробувати щастя. Засі... ...орчих біля гостинця і напав на ...проїжду фіру з Жидами. Люфи ...біну Жиди налякались. Він заждав ...зол., вони не дали. Та герой все ...дно перевів у них ревізію та забрав ко...робку сірників, папіросницю з бляхи і ...баньку оливи. За все те його судив тре...бунал аж у Львові і... засудив на звіль...нення від вини та кари. Боронив обви...нуваченого адвокат д-р Ганкевич.

— Трагедія молодої дівчини. До новинки, яку ми помістили під сим заголовком у 137 ч. „Діла“ з дня 24. червня ...стаємо від родини покійниці таке по...ясснення: „Незгідне з правдою те, немов би то покійна Олена Марія Лучківна задумала носитися з наміром самогубства, а також неправдивим є твердження, немовби брат покійної знав про такий її намір та за нею слідкував. Якщо все те відповідало б правді, то такого вчинку покійниці родина не допустила би. Ця подія трапилась на всю рідню покійниці цілком несподівано. Причиною такого вчинку покійниці було правдоподібно її покривдження в школі при класифікації і тому мабуть вибрала школу для самогубства. Незгідне з правдою і те, немовби домашні відносини могли мати рішаючий вплив на вчинок покійниці. Рівна пересвідчена, що такий вплив мав довголике почуття кривди та амбіція молодої дівчини. Незгідне з правдою і те, що батько покійниці є залізничним урядником. Батько є натомість поштовим урядником. На вчинок покійниці ее могли мати ніякого впливу домашні відносини. Рідні було прикро, що вона мала двійку, рідня про це зчала і не робила їй з того приводу ніяких викидів. Врештою кожному вільно пояснювати собі причини вчинку покійниці, як йому подобається, та не вільно своїх здогадів подавати у „формі тверджень до публичного відома“. — *Лучка Т.*

— Львівська міська рада вчинить оперу. В середу 25. VI. п. р. відбулося пленарне засідання міської ради, на якому розважалася справа фінансової кризи міських театрів. А є у Львові аж три театри. Крім великого міського, є ще театри „Новостей“ при вул. Словечній і „Малий театр“ при вул. Городецькій. На театральній комісії був проект знесення одного театру, а іменно „Малого“ при вул. Городецькій. На пленумі Ради вирішив зовсім новий внесок, який поставив представник міщанського клюбу Болеслав Левицкі. Внесок був стилізований в тому напрямі, щоби знести у Львові сталу оперу, а замінити її т. зв. сезоновою оперою, яку можнаби удержувати на спілку з иншими містами. Між мотивами внеску підніс бесідник обставину, що місто ніяк не може покривати мільонових дефіцитів. А що ці дефіцити спричинює переважно опера, то зовсім природно, що найкраще и значити а натомість удержати і навіть три театри. Внесок Левіцкого перейшов 41 голосами, проти було 34 голоси. Переголосування меншість опустила демонстративно салю засідань, а прихильні йому ар исти оперн считали внесу цем встра...ню проти такій ухвали ради. Чим ціла та справа покінчиться, невідомо, та у всякому випадку з'ничення опери утвалене. Чи саме звинення опери — а не котрогось театру, спасе магістрат від дефіциту, не наша справа. У всякому випадку три польські театри для Львова трохи забагато тим більше, що всі вони скупчені чомусь в одному місці в осередку Львова.

— Арешти китайських комуністів у Парижі. У зв'язку з нападом на китайське посольство арештовано в Парижі багато китайських комуністів. Міністер внутрішніх справ видав наказ, щоби вісьмох спомід арештованих видалити негайно поза границі Франції.

— Пляни Амундсена. Амундсен поїхав сам на почовні подорожі до бігуна на літаках. Він твердить на основі досвіду, зробленого в останній подорожі, що літаки не надаються до такої дороги, бо у підбігунових околицях є несприятливий терен для осідання. Весь підбігуновий терен вкритий величезними ледяними горомищами і тільки завдяки надзвичайному випадкові можна найти незамерзлий водяний простір, на якому можуть осідати літаки. А назіть такий вільний водяний простір непригожий для осідання тому що кожної хвилини вода в ньому замерзає. Супроти того Амундсен має намір відбути не одну подорож до бігуна при допомозі воздушного корабля. В тій ціли їде до Америки, щоби пістати від американського уряду дозвіл на використання для своєї подорожі великого воздушного корабля „Лось Анжельос“.

— Смерть визначного чужинця. В Гетінгені (в Німеччині) помер 22. VI. п. р. найбільший зі сучасних німецьких математиків, професор Фенікс Клайн. Цей вчений уродився 1849 р., — в 19. році життя здав докторат, а заслужився найбільше на полі математичної дидактики. Був членом багатьох наукових товариств німецьких і не-німецьких: між иншим був тек почесним членом „Наукового Тов. ім. Шевченка“ у Львові.

— Школа ім. Шашкевича. Подається до відома українського громадянства міста Львова, що школа ім. Шашкевича є необмеженим новим р.зпочинанням шкіл, а науковою мовою всі школи остає нарівні українська мова. Вписи до всіх кляс I—VII. як для хлопців так і для дівчат відбудуться в днях 29 і 30. червня і 1. липня від год. 9 12 рано і 4— по пол. В міру місця може вписуватися до школи ім. Шашкевича дітвора з цілого Львова. Звертаємо на це увагу українських батьків, щоби використали відповідно ці вписи

— Олександер Носалевич, знаменитий перший баєіст державної оперн у Вісбадені (Німеччина) по скінченю сезону, в якому вінс він нольсальні успіхи і завоював цілковито симпатію публики своїм голосом та мистецькими креаціями в різних операх, а також на концертовій естраді — приїздить на відпочинок в родинні сторони Самбірщини — вже в перших днях липня ц. р.

— Закінчення XII. рільничого конґресу. Дня 26. червня закінчився у Варшаві XII. міжнародний рільничий конґрес в 4. год. по полудні. Замкнув конґрес великою промовою голова його Фудаковскі. По конґресі відбувся в готелю „Брістоль“ великий бенкет з тої нагоди, в якому взяло участь 250 осіб. В бенкеті взяли участь учасники конґресу, представники уряду, дипльоматичний корпус і представники варшавської преси. Учасники-чужоземці в тостах не щадили комплементів на адресу польського уряду, польського рільництва а навіть польських „Кулек Рольничих“.

— Хлопяча учительська семинарія УпТ. у Львові, Городецька 95. Вписи й вступні іспити на I., II. і III-тий рік відбудуться по черзі в днях 1—3. вересня ц. р. — УПРАВА. 2207 2—2

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа“? Як ні, то вступіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви до приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа“ Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

Біржа.

Львів, 26. червня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18¼, канад. дол. 5·00 — 5·00¾, чеські кор. 0·15¾, — 0·15¾, леї 0·02¾, — 0·02¾, франц. франк 0·24½ — 0·25, швайц. фр. 1·00—1·01, анг. фунт 24·85—25·00.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·60—19·70; 20 марк. 24·70—24·80; 10 руб. 26·70—27·80.

З судової салі.

Політичний процес у Густі.

(Від власного кореспондента.)

Густ, 20. VI. 1925.

Дня 18. VI. 1925 відбувався перед судом ною столицею (палатою) в Густі (Підкарпатська Україна) розправа проти Микити Дмитра В. Фрея і С. Сорохтея, студентів медицини. Акт обвинувачення закидує Микиті, що він 30. VIII. 1924 в Перечинській коло греко-кат. катедри в год. 16, забив револьверовим пострілом С. Матвіяса, директора учительського семинара на приказ української тайної організації, Фрея і Сорохтеєві закидує акт обвинувачення, що в часі від 30. VIII. до 28. IX. 1924 вони мали йому в утечі. Всі обвинувачені вернулися 28. IX. 1924 главницю, були в Волов'ім (Ч. С. Р.) арештовані і до сього часу сидять в слідчій вязниці в Густі.

Микита Дм. не потягається до вини. Критичного дня вибрався він до Перечина, щоби полагодити в старостві справу дозволу на влаштування фестину в Хоробинику. Коло 2-ої год. попол. стрінувся на вулиці з Р. Волощаком і С. Куликом, студентами гірничої академії в Пшібрамі й пішов з ними на прохід, бо хотів розпитати їх про відносини в Ч. С. Р., куди сам хотів по вакаціях їхати на студії. Коло замку стрінули тоже Матвіяса. Волощак і Кулик почали з ним розмовляти, поки він Волощак витягнув револьвер і вистрілив на Матвіяса. Потім стрілив Кулик. Обвинувачений почав втікати. Чув ще третій стріл, коли оглянувся. Матвіяс лежав на землі. Обвинувачений знав, що його будуть підозрівати в убійстві, тому що видів його в товаристві Волощака і Кулика, і тому укрився до 20. IX. в Перемишлі, надіючися, що убійників злапають і свідоцтво вичистить цілу справу.

20. IX. рішив він покинути Перемишльщину та поїхав поїздом до Станиславова. Коло Калуша була в поїзді ревізія документів. Щоби не пастн в руки польської поліції (котра за ним шукала, видано гончий лист, арештовано його брата Миколу і т. д.) вискочив з поїзду і пішов до свого шкільного товариша Сорохтея. Було це о 12. годині. Сорохтея не застав. Його сестра оповідала, що до них часто навідується поліція. Тому він завяз по приказі Сорохтея (19. год.) розпрощався з ним і відїхав до Станиславова. Про те, що його підозрівають в убійстві Матвіяса, не згадував Сорохтеєві нічого. Сорохтей казав йому, що 25. IX. має зійтися в Рожнятині з Фреєм і оба хотять перейти чеську границю та їхати на студії до Праги. В Станиславові прийшов він до переконання, що йому також найкраще буде виїхати до Ч. С. Р. на студії, тому 24. IX. поїхав до Нижнього Струтина, де стрінувся з Фреєм і разом з ним пішов до Рожнятина, де ждав на Фреєм Сорохтей. Лісами перейшли вони границю 28. IX. злотили їх в Волов'ім жандарми і тому, що не мали паспортів, окр. начальник покарав їх 4-денним арештом за перехід границі без дозволу і заявив, що відставить їх до Польщі.

Цього він і инші обвинувачені боялися. Тому у вязниці окр. суду у Волов'ім оповів він Фреєві і Сорохтеєві, що є підозрілий за вбійство Матвіяса. Тепер він умовився з ними, що він хоча не є неправий — скаже, що убив Матвіяса з наказу української тайної організації і таким чином надасть втечі своїй і товаришів політичну закраску, і не буде разом із товаришами виданий Полякам. Це й було причиною таких а не инших його зізнань в окр. суді в Волов'ім і перед слідчим суддею в Густі.

Опісля зізнає обв. Фрей Ст. Оповідає про те, як переслідувала його польська влада, вязниця, не хотіла видати паспорту на виїзд до Ч. С. Р. на студії. Зі Сорохтеєм умовилися, що перейдуть разом границю. 24. IX. прийшов до нього Микита і заявив, що хоче разом з ними перейти границю і їхати на університет до Праги. Він згодився. Про конфлікт Микити з польською поліцією зізнався щойно у тюрмі в Волов'ім. Членом української тайної орг. не є.

Обв. Сорохтей Вол. зізнає подібно як Фрей.

Дальше відчитано зізнання обвинуваченних перед окр. судом у Волов'ім і перед слідчим суддею в Густі, зізнання слідків переслуханих польським судом у Перемишлі, де ні один слідок не зізнав, що Микита стрілив на Матвіяса. Перечитано рішення міністерства справедливости в Празі, котре відмовило домаганню польського суду на видачу обвинуваченних, гончий лист, виданий окр. судом в Перемишлі та статті про вбійство Матвіяса з газет: „Діло“, „Новий час“, „Słowo polskie“, „Хвиля“.

Заступник приватної сторони вдови по бл. п. Матвіязові зголошує щодо поступування не приключається.

Прокуратор вносить, щоби відчитано донесення окр. начальства в Волов'ім і вислухано як свідків окр. начальника з Волового і жандармів на обставину, що на обвинуваченних ніяким способом з знань не вимущувано, а вони зізнавали зовсім добровільно.

Оборона противиться тому внесенню, бо обвинувачені самі кажуть, що зізнавали добровільно, і зізнавали так тому, що боялися, щоби їх не видано Полякам.

Трибунал допустив доказ відчитання донесення, а відносно внесення відносно вислухання свідків. Прокур. подав зажалення неважности.

Відчитано донесення окр. начальства в Волов'ім, де пишеться, що Микита признавався до вбійства Матвіяса, а Сорохтей і Фрей до того, що помагали Микиті в утечі.

Прокуратор твердить, що злочин Микити доказаний не лиш його власними, тепер відкликаними зізнаннями, але також і зізнаннями свідків та часописними статтями. Микита підкликав свої зізнання мабуть зі страху перед карою і тому що не підчував вже того морального пониму, на котрий покликувався в своїх попередніх зізнаннях. Чин його є карогідний, бо ніяка суспільність не може похвалювати такого способу боротьби. Політично дозріла людина не буде втікати до голови повіт, протівника перекінченна револьверовою кулею, а поверне правдою. Инші обвинувачені у своїх відкликаних зізнаннях признаються, що хоч і знали про його злочин, то все одно йому допомагали в утечі. Тому належить їх покарати. Як облегчуючі обставини подає їх молодість та обставину, що їх до чину инакомислено.

Адв. д-р М. Станько говорить про стремління чеського народу до самостійности, про переслідування чеських будителів зі сторони австрійського режиму і порівнує це з боротьбою українського народу за волю. Дальше переходить до самої справи і їх оборонці. Мають вікалтує, що нема ніяких доказів на його злочин. Проти обвинуваченого свідчить його власні, відкликані зізнання. Але це не виставчає, бо § 139 домагається, щоби попри зізнання були ще й инші докази. Говорить, що обвинувачений, знаючи польський рай, рішився радше взяти на себе злочин, ніж дістатися в руки Поляків. Польська тактика така: „Нищити українську інтелігенцію, а селянство без інтелігенції можна вже буде спольщити“. Це слова найвисшого представника польської державности президента Войцеховского. Оборонець домагається звільнення обвинуваченних по причині недостачі доказів на приписувані їм злочини.

Д-р О Бадані: „Хтось висловився, що цей процес є паперовим процесом. Так! Але рівночасно це трагедія українського народу на шляху до волі. Говорю до вас, як до людей зі серцем, які з переживань братського чеського народу знають, що це воля!“ Читає виїмок з твору Масарика, де той характеризує Поляків, де пише, що Поляк позбавує питання всякого ніжним почуванням, релігійним національним поглядом а не безсторонністю, безкористністю та правдою. Ціла боротьба Поляків не хитрість, підступ і меч. Що їм не на руку — нищать. Всякий засіб, що веде до цілі, є для них святим. Згадує про Василевского, його пляни „zniszczenia Rusi“, про те, що ціла наша вихована Сенкевічом і Міцкевічом в ненависти до всього, що не польське. Як приклад наводить славного Загурского, що приказав невинно повісити 12 українських селян і сам ще фотографувався біля шибениці, на яких висіли трупи невинних жертв. Дальше описує страшні польські знущення, читає факти з „Кріваної книги“. Така атмосфера мусить викликати ненависть. Український народ мусить боронитися як може. Боротьба йде на життя і смерть. Бути чи не бути? Тут всякий засіб добрий.

У тій атмосфері виросли обвинувачені. Вони бачили, як бореться народ, як приходиться боронити свої фортеці—школи, збудовані з вдовиних лепт. Аж ось найшовся Ефіяльт, який ницив сам ті твердині, силоба народні. Свобідне держава

Купуйте **Люнашік-а** Купуйте
Мило „Млотек і Перлік“
під ґарантією чисте.
Представництво на Галичину:
Едвард Штайн, Краків, вулиця Стрешевського ч. 7.
2219 2—10
Представництво на Львів і околицю: ЛЕВ БЕРҐМАН, [illegible], вул. Сикстутська 48.

З днем 1. червня ц. р. почне виходити журнал
„НОВА ХАТА“
присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства
Одинокий того сорту український журнал.
Передплата до кінця року для краю 8 зол. Для заграниці 2 ам. дол. або їх рівновартість. — Ціна одного числа 1·20 зол.
Адреси Редакції і Адміністрації: **„Нова Хата“, Львів, вул. Руська 18/III.** (кам'яниця „Нового Часу“). Телефон 30—13. Конто Почт. Каси Ощадности Краків ч. 405.361.

поставивлаб його за те перед суд та засудила, а поневолений український народ мусить це зробити сам.

„Розсудом (вердиктом) вижажіть, судді, чи має український народ право боронитися перед насильством, чи має він право боротьби за своє існування! Два роки тому був у Берліні політичний процес. Студент Вірменин забив Турка-пашу, ката свого народу. І суд увільнив його! А забив його в Берліні, а в найгіршім випадку приходиться вам судити злочин повернений на чужій території. Чи ви як Славяне, не зрозумієте найкраще того жахливого положення українського народу? Я вірю, що ви признаєте українському народові право робити порядок у себе і увільните всіх обвинуваченних".

Адв. д-р О. Гупаловський каже, що є два закони сили: закон пастуха і сила природи. Пастухом править Польща і грабить Українців. Не мають вони навіть тих прав, що мали за Австрії. Народ мусить кидатися до самооборони. Повстання є злочином тоді, якщо вони є волею 10—20 людей, але коли це воля народу — то це свята справа. Обвинувачені не самозванці, не вислів якоїсь політичної фракції, а навпаки їх переконання — це переконання цілого народу. Український народ бореться з Польщею. Нема миру, є війна і тому годі засуджувати воєнів українського народу за те, що сповняли свій обов'язок. Кінчить промову юридичним доказом, що взяв обвинувачених не є нічим доказана і домагається їх увільнення та випущення на волю.

По півгодинній нараді виголосив председник сенату присуд, яким всіх обвинуваченних звільнено від вини та кари по причині недостачі доказів. Прокуратор апелював. Сорохтея і Фрея зараз випущено на волю. Микиту запержано у вязниці аж до вирішення апеляції.

Председником сенату був: президент судової столиці Ружічка, членами сенату: табулярний судія д-р Карнуб, рад. Стах і окр. судія д-р Прокоп. Обвинувачував держ. прокуратор Старі. Боронили: д-р М. Станько, адв. з Густу, д-р О. Гупаловський, адвокат з Ужгороду і д-р О. Балан, адв. конц. з Густу.

Всячина.

Корабель Флетнера. До данцігського порту приїхав на кілька днів славний роторний корабель Флетнера (Flettner-Rotorschiff). Треба скористати з нагоди та приглянутися цему найновішому здобуткові німецької науки, про який уже віддавна так багато пишуть у всіх фахових і нефахових часописах.

Кілька хвиль їзди залізницею і ми вже у властивій пристані Найфарвассер. Не трудно нам пізнати цей характеристичний корабель. Вже з далека бачимо два високі „комини", які надають йому такий „несамовитий", а в кожнім разі незвичайний вигляд. Хто би ще боявся помилити, того переконає напис „Вискай"—назва корабля, котру сьогодня знає майже кожна дитина в Німеччині. На передні німецькі прапори і очевидно монархістичний і республіканський (червоно-біло-чорний і жовто-червоно-чорний), щоби вікого не дразнити в його почуваннях.

По кількох мінутах ми вже на повному морі. На покладі грає музика. Погода чудова! Легкий вітер колише фалі, котрі всіми красками мерехтять в лучах сонця. Корабель маневрує дуже справно а капітан „Вискай-а" пояснює нам дуже чемно конструкцію свого корабля.

„Вискай"—не фрахтовий корабель поемності шістьсот тон. В останньому часі переоблено його на корабель пасажирський. Перевозить нараз около 600 пасажирів. Ті два „комини" не мають нічого спільного з коминами на звичайних пароходах. Це є властиво „ротори"—дві високі вежі — виглядом нагадують з тоненької бляхи. Є вони пів'найвять метр'в високі і чесповна три метри в промірі. Маленька „Diesla" в силі около 34 машинових коней обертає при помочі електричного току долученого генератора електричний мотор збудований в кожнім з цих роторів у середині. Цей електричний мотор в силі 12 або 13 машинових коней обертає свою вежу довкола вертикальної оси зі скорістю на обводі роторів пересічно три рази більшою від скорости вітру в дану хвилю. Не трудно зрозуміти принцип і спосіб дїлання. Це по просту з одного боку ротор повітрє з і собою частинки воздуха, бо цей бік крутиться в напрямі вітру і в той спосіб витворює по тім боці низше тиснення (Unterdruck).

На противежному боці цього самого ротора напрям його обороту мусить бути противежний напрямові вітру і тому повстає по тім другім боці згущення воздуха—вище тиснення (Ueberdruck). Та різниця тиснень по обох боках ротора витворює внаслідку силу, яка тягне корабель.

От і ціла ідея конструкції роторового корабля Флетнера, що основується на генїяльному використанні слабої сили та заповідає великий переворот у національній господарці цілого світа.

Так як кожний модерний вітрильник, так і корабель Флетнера має на той випадок, коли нема вітру, окрему запасову машину до корабельної шруби (пропеллера). Та резервова машина на кораблі Флетнера — не пістьцилиндровий „Diesel" сили 160 машинових коней. Може ще декого зацікавлять числа: Вище тиснення (Ueberdruck) на одним боці ротора виносить пересічно около плюс п'ять мілїметра стовпа ртуті повад стан барометру (+0·5 Hg m/m), низше тиснення (Unterdruck) на другому боці около мінус три і пів мілїметра стовпа ртуті (—3·5 m/m Hg). Висліна сила рівнається отже около тром мілїметрам ртуті, що відповідає тисненню около чотирьом грами на кожний квадратний центїметр ротора, та це при великій їх поверхні мусить сумучатися на таку велику силу, яка доста скоро тягне корабель вперед. Очевидно, що на рахунок тільки дуже приблизний, бо він залежить в кожнім поодинокім випадку від скорости вітру, від роторів, їх величини і т. д. На загал при застосуванню роторів заощаджується на величині потрібних машин около 30% (тридцять процент), нахуючи в тім вже і запасову машину. Одинок запасова машина є тільки десь-колись в руху і тому на суді в порівнянні до звичайного парохода заощаджується около 80% (вісімдесять процент). Коли зясуємо собі, яку значку кошті'в перевозу товарів тим способом осягається, то зрозуміємо, яке значіння має цей винахід для господарства цілого світа.

Іван Трач, канд. техт.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 26-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці червні 1925 в золотих:

Іван Волошин, Бережани 11, гр. кат. деканат (збірка від духовенства Гр ницького) 18, о. Н. Кравців, Лопатин збірка 20, через „Діло" зложили: Іван Яремишин, Бірчисток 10, уряд парох. Воскресінці збірка 15, о. Дзяма Данин, Бобоуака 10, Осип Горбатий, Ольхуш 6, Анна Равлюкіянка 6, о. І. Мінька, Криве з собори, аканфісту 15, І. Віханська, Ракобут 10, разом 72, о. Вінк. Адам. Воля 5, через „Діло" о. Баранецький Микола, Воля Якубова 7, уряд парох. Ожидів 10, о. Збудовський В. Зубрець 18·40, збірка на Іванівськім Богослуженню в Станиславові 2503, Листа ч. 51 учит. збір школи ім. К. Данила 25, інж. В. Шухевич, Білгород 5 долярів, Григорій Хомінський, Клівеленд 22 дол., уряд парох. Ясениця сільна: о. Негребецький 6, парохіяне 9, члени Тов. „Запорожська Січ" Нев-Йорк 70 дол., на листу ч. 1 збірка Народ. Організації м. Львова Іван Завадка золот. 5, Салагуб Теодор 5, Галамай Евген 2, Бачинська Вінк. 2, І. Явема 5, Лащук 3, Бірабаш 2, Гушва 3, Баран 2, Василь Хмельник 2, Сасик М. і О. 4, Анна Глинянська 4, д-р Максим Мазурка 4, надпр. Іван Оговеєвський 10, Олімпія Хойнацька 10, радн. Левицький Петро 18, Иосифа Накончена 5, д-р Юлиян Лещій 5, Олександер Гошовський 3, д-р Сенищький Теофіл 2, Марія Скрентович 5, інж. Мех. Федецький 6, Ростислав Рудницький 10, проф. Михайло Шпаковський 3, пор. Антін Окіпш 5, Марія Блякова 4, Цьонь Василь 5, Іван Горачук 2, радн. Лукавецький Зенон 5, Іван Дейнека 1, Марта Кавуда 3, Степан Ортинський 1, Стефанія Губарова 2, Михайло Гаврилюк 1, радн. Теофіль Нестерович 3, інж. Монастирський Антін 5, Миколя Ковальський 1, ред. Михайло Яцків 2, Иосиф Тимківський дир. 10, Максим Зелений 2, Нестор Габурський 1, Богдан Прогальчук 1, Іван Михайлечко 2, Анна Гетманська 1, Катерина Гоцацкова 1, Григорій Іванищький 3, Н. Н. 1, І. Римак Домиця 5, Вол. Буковинський 1, пор. Іванський Іван 5, Петро Гетьмей 4, Теодор Любинець 3, Михайло Макух 1, Іван Лазунець 1, Зенон Рогожевський 1, д-р Лев Максименько 4, д-р Степан Пенех 4, Іван Гургало 2, Орест Дума 2, Михайло Маланчук 1, Олена Олександрівська 1, Дмитро Назарко 1, Василь Кіхяк 1, Микола Пригода 1, Юрій Гоцак 2, Марія Чорна 1, Олекса Крижанівський 2, Іван Мар'яш 5, Ярослав Цюпорт 2, Мітяй-Мітяевський Марко 2, Иосиф Голінський 2, Михайло Денис 4, разом 241 зол. з того виплачено курсовни 60·25, зложено готівкою до каси Союза 180·75 зол. Разом зложено до дня 24/6. включно 12.795·52 зол. і 336 долярів.

Посмертні згадки.

Федір Р'нюк, сотник армії УНР (служив у 3. Чорноморському курені, 2-ої Волинської дивізії), помер дня 14. червня п. р. в шпиталі св. Петра і Павла в Сувалках. Покійний родом із Харкова, брав весь час від самого початку визначну участь у визвольному українському русі а до того весь час зі зброєю в руках. Був одним з перших, що вложили багато праці та енергії у формування української наддніпрянської армії. В 1920 р. дістався разом із цілою армією отамана Петлюри до таборів для інтернованих. Невинесимі обставини таборового життя причинилися до скріплення напіврваного воєнними страхіттями здоровля покійника, але навпаки. На війні був покійний контужений і не було причиною його серцевої недуги, яка й найшла свою розвязку в шпиталі в Сувалках. Видобувшися з табору інтернованих, покійний разом із товаришами виїхав був на роботу при будові інвоєвропейського телеграфу. Коли там роботи закінчилися, перейшов покійний на роботу в характері звичайного робітника до тартаку в селі Пресічно, сувальського повіту. На тих тартакових роботах і розвинулася його недуга до тої міри, що треба було відвезти його на шпитальне лікування. Товариші справили йому гарні похорони, зберігаючи й на чужині всі козацькі похоронні традиції, а хор супроводжав його тіло на вічний спочинок при звуках українських похоронних мельодій. І поховали товариші недолі ще одного національного героя. З дня на день рідіють їх ряди, з дня на день стискається болем серце нещасних товаришів недолі, з дня на день відсіжуються старі рани вигнанців, що примушені складати свої голови далеко на чужині без грудочки рідної землі. Вічна память героєві!

Комунікат.

Цьогорічні Загальні Збори Західно-Українського Товариства Ліги Націй у Відні, по вислуханню звіту уступаючої президії, одобрили вповні її діяльність на протязі минулого року і вибрали нову управу Товариства, тотожну — з малими виїмками — з дотеперішною.

Головою вибрано повторно п. д-ра Романа Перфецького, мимо його виїзду з Відня, і рішено, що в його відсутности прочід Товариства виконуватимуть члени президії, присутні у Відні. Письма призначені для Товариства, проситься слати на адресу головного секретаря, п. Антона Петрушевича, Відень IX. Бріннльбадгассе 15. — Ласкаві датки на фонд пропаганди зволять жертводавці пересилати на руки Скарбника п. Івана Коссака, Відень V, Гартманнгассе 2.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у суботу 27.VI. м. Стрий Самбір.
у неділю 28.VI. м. Стрий Самбір.
у понеділок 29.VI. м. Добромиль.
у вівторок 30.VI. м. Добромиль.
у середу 1 VII. м. Ярослав.
у четвер 2.VII. м. Ярослав.
у пятницю 3.VII. м. Ланцут.
у суботу 4.VII. м. Перевореськ.
у неділю 5.VII. м. Лежайськ. 2150 10-?
у понеділок 6.VII. м. Лежайськ.
вівторок 7.VII. м. Радимно.

Позів! Тернопільщина і Теребовельщина! Дня 28. червня п. р. відбудеться в селі Прошова, повіт Тернопіль (стація в місці), відкриття і посвячення памятника в честь полеглих за волю України. Численні промови між иншими сенаторів і послів Українського Клюбу. Відправа в супроводі хору із Тернополя і дутої музики з Микулинець. Відтак фестин і вправи „Пласту" із Тернополя. Вечером представлення. Просимо о найчисленнійшу участь Тернопільщину і Теребовельщину. — *Комітет.* 2199 4—4

Вп. Гоиць Куріца, адвокатський кандидат у Тернополі — подасть негайно, у власнім інтересі, свою докладну адресу! Орест Онулик, Josefov n./Met. C. S. R. x 1—2

Пригадуємо, що Загальні Збори Центрального Кооперативного Банку „Красвий Союз Кредитовий" у Львові, відбудуться **ві второк, дня 30. червня 1925, о 4-ій год. по пол.** в домівці Центробанку, Ринок ч. 10. — **Дирекція.** 2247 1-1

Дирекція Української Реформованої Реальної Гімназії при Українськім Педагогічнім Інституті ім. М. Драгоманова у Празі ним оповіщає, що вступні іспити до I., III. та V. кляси гімназії відбудуться 29—30 червня та 1—3 вересня 1925 року. Разом з проханням про допущення до іспиту необхідно подавати метричну випись та шкільне свідоцтво попередньої школи (коли таке є). Прохання подавати в Канцелярію Українського Педагогічного Інституту. (Praha, Smichov, Malatova 19). 1—1

Український Центральний Комітет в Річпосполитій Польській повідомляє, що видача щомісячних допомог **українським** підсьнованим **інвалідам** за їх інвалідність, починаючи з 1-го січня 1925 р. переводиться в касах Комітету (Варшава, Длуга 29) та Української Стрийї в Калїші. Нижчезазначених інвалідів Комітет просить негайно подати свої адреси до УЦК.: 1. Возняк Семен, 2. Гловацький Петро, 3. Ємчак Іван, 4. Лиско Олександер, 5. Мазур Яків, 6. Миколайович Степан 7. Олдинський Йосип, 8. Пихур Матвій, 9. Панахида Іван. 10. Шведум Митрофан, 11. Кравченко Ефим, 12. Сидоренко Дмітр, 13. Вусоль Іван, 14. Глухенко Сергій, 15. Джуско Іван. 16. Нелипович Григорій, 17. Удовика Федір, 18. Шпачко, 19. Базилевський Павло, 20. Ласкінський Кость, 21. Петренко Олекса, 22. Хижняк Дмитро, 23. Миколаенко Микола, 24. Черкавський Пилип. — Український Центральний Комітет. 2229 2—2

Дрібні оголошення.

На виїзд!

Плащі гумові жіночі	зл.	25·—
Плащі гумові мужеські	„	25·—
Пелєринки гум. для дітей	„	21·—
Коци фляпелеві 200 цм. довгі	„	12·—
Коци суконні 200 цм. довгі	„	14·—
Ілапи на ліжка до прання	„	9·50
Сінники ютові	„	4·—

поручає у великім виборі
спеціяльний склад лінолєум і церат
2248 1—1
Леопольда ГААСА
Львів, вулиця Легіонів ч. 3

УЧИТЕЛЬКА, сирота, пошукує легкої найкраще на селі. Анна Никитівна, Львів, вул. Потоцького 95. 2244 1-1

ПОШУКУЄ посади на час ферій, найкраще на селі. Ласкаві оголошення до адміністрації „Діла" під „Технік" 2245

КОНЦИПІЄНТА, спосібного самостійно заступати, приїме адвокат Мудрецький — Tlusté біля Чортків. 2242 1-5

ПРИЙМУ на удержання від 1. вересня хлопця або тих дівчинки з ліпшого дому. Мешкання гарне, харч добрий, опіка забезпечена, фортепян в хаті. Зголошення до 15. липня від 9—1 і від 5—6, Ринок 30 III, „Труд". 1—1

ІЗИДОР ЧУЧМАН подати сейчас свою адресу до Адм. „Діла".

ДИВАНИ, стори до вікон, тапети, лінолєум, меблеві матеріяли, хідники поручає в найбільшім виборі найдешевше Е. Кічавес і А. Маргуліес Львів, Сикстуська 18. Телеф. 3349. Позів на фірму. 2119 8-10

ЗЛЬОКАВТОВАНИЙ ЛІСОВИК пошукує якоїбудь посади, може вести дрібне господарство, розуміється на лісовім і домашнім господарстві. Ласкаві зголошення до кооперативи Верховина Кути. 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р О. Маргуліес

Львів, вул. Асинка ч. 6
2241 **Лічення діятермією.** 1—2

Дентистично-техпічне заведеніе
Максиміліян Мор

б. асистент і управитель д-ва Вахтьовского
Львів, вул. Подвєйского 9.
Для учениць ціни зниженї, для вдів і сиріт 2718 радня і пільобування даром. 3—20

Д-р Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 2245 1—10

Інвалідам У.Г.А.

звертаємо увагу, що не належить з собою до У.К.Т.О.Н.І. їхати до Львова і видавати гроші на залізницю, бо за ці поїздки грошей звертати не будемо. Кожне подання мусить бути предложене письменно і можна його вислати почтою. — Інвалід, який без покликання їде до Львова, шкодить так товариству як і самому собі, бо гроші, які мав би одержати інвалід, видати мусимо на залізницю. 2240 2—2 **Управа У.К.Т.О.Н.І.**

КРАВЧИНІ

доброї і досвідченої пошукує коопер. „Труд" в ЗБАРАЖІ до ведення істнуючої вже від року **правцьної робітні** (шиття суконь, бляїв і т.) **і курсів прою.** Платня після умови. Оферти вносити до 1. липня 1925 р. на адресу голови Надз. Ради: Евгенія Голіната в Збаражі. 2149 3—3 ДИРЕКЦІЯ

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 142 (10525) Львів, вівторок 30. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Белъгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. ч. Румунії 150 дей, Болгарії 7·5 зл., Австрії 7·50 зл. Заміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Багато галасу...

Багато пристрастей, ще більше галасу скупчилося біля внесеної урядом до сойму новелі про земельну реформу, а радше біля нового закону про парцеляцію і кольонізацію. В соймі розпочалася вже минулого тижня генеральна дискусія над законом про парцеляцію й осадництво, а одночасно в польській пресі і в найріжнороднійших організаціях йдуть палкі дебати, пристрасні дискусії, літають хижі слова, знимаються кличі й погрози за і проти проєкту. Тільки ми — парафразуючи Шевченка — мов закляті спимо блаженним сном, засклепившись в фантастичній концепції. Наша преса ще сяк-так — хоч прихапцем, по кутках, хоч поверховно реагує на ці нові „концесії", але тая, відповідальні політичні чинники мовчать, смертельно мовчать, куняючи. Без пересади, жах збирає, коли дивитися на ту страшну руїну, тупу бездумність і бездумну апатію під прапором „якось то буде", що злочинно розпаношилася в наших політичних партіях. Давнійше хоч „диким криком" матушилася громада, а тепер заснули, не чують. Що найвище кепсько й безграмотно складений комунікат має заступити всю їхню діяльність.

За що йде боротьба? За виконання земельної реформи, ухваленої попереднім „суверенним" польським соймом 15. липня 1920, коли під брами Варшави підступала червона армія. Під примусом цієї сили та під натиском мільонів обезголених „суверенні" законодавці ухвалили переведення земельної реформи, допускаючи законно тільки сусідську парцеляцію. Та на тій ухвалі скінчилося. Відплила хвиля червоних військ і вмерла земельна реформа. Замість неї всупереч постанові про сусідську парцеляцію на основі нового „закону" з 17. грудня 1920 розпочато кольонізацію „кресів". Вистане згадати, що нездарне, руйнуюче хліборобство і доводяче до запущення землі осадництво пожерло вже 85 (вісімдесятьпять) мільонів кровавих податкових грошей. „Поза військове осадництво і цивільну кольонізацію елементом, спроваджеником з корінної Польщі, земельна реформа не посунулася. Вона не вийшла з рямок паперовости, навпаки відійшла у країну мрій і снів. В панських руках закам'яніла земля — тоді, як пролетаризація села, обвантаженого найріжнороднійшими податками й данинами, поступала скорим кроком вперед. Відділене від решти Европи китайським муром село, без джерел заробітку, без доступу до світових хліборобських ринків праці, без допливу готівки з одного боку заковязло, а з другого виговорило надмірну масу безхлібного сільського пролетаріяту. Здавалося, що це повинно було примусити польських державних мужів до розгляду аграрних відносин і до вирішення наболілої земельної проблеми. Та деж там. Частину того безхлібного пролетаріяту відставлено на роботи до Франції. Тепер нею користується французький уряд, хижацьким способом експлюатуючи тих робітників і висилаючи їх зі зброєю в руках на мароканський фронт проти Кабилів. Друга частина того пролетаріяту сидить без роботи, без варстату праці та заробітку і пухне з голоду.

А всеж таки вкінці по 5-ти роках польський уряд прийшов з новим законом про парцеляцію і осадництво. Та не під натиском малоземельних й безземельних селян, не під кутом доповнення карловатих господарств випрацьовано новий земельний закон, а під натиском польського заможного хлопства, польського кулацтва, ласого на землю, вироблено цей закон. Те кулацтво корінної Польщі, необтяжене податками, не двигаючи на собі наслідків війни, забезпечене деякою готівкою зі спекуляцій, маючи доступ до джерел кредиту, витягає загребущі руки по чужу землю. Під міру цього розперізаного, ненаситного кулацтва сконструовано і новий земельний закон.

Не завиваючи нічого в папірці, його таки й названо новелю чи законом про парцеляцію і осадництво. Це значить, що в корінній Польщі відбуватиметься парцеляція, а на „кресах" осадництво (кольонізація). Замість доповнення карловатих господарств має ся доповнювати середні або творити нові — в корінній Польщі до висоти 25 гект. (43 моргів), а на „кресах" до висоти 45 гект. (78 моргів). Таким чином український сільський пролетаріят замість одного дідича великого дістане кількох або й кільканацятьох дідичів менших. Різниця тільки в тому, що у великого польського землевласника можна було найти хоч нужденно платну роботу, а в малих землевласників не найдеться ніякої роботи для наших зарібників. Одночасно „народова сила", досі репрезентована одним паном, тепер буде доповнена (бо дідичі лишаться зі своїми 180 гект.) ще кільканацятьма польськими куркулями.

Польська селянська партія „Визволення" не погоджується на таку „земельну реформу", висуваючи гасло переходу панської землі в селянські руки без викупу. З тією метою визволенські посли, спомагані Українцями й Білорусинами, розпочали обструкцію. Вони хотять унеможливити нове закріпощення малоземельної селянської маси, прискорити розвязання сойму і піти до нових виборів під гаслом переходу землі в селянські руки наразі без відшкодування.

З другого боку проти урядового проєкту виступили великі землевласники. Донедавна сиділи вони в мишачих дірах, а тепер почули в собі животворні соки і апелюють до всіх і вся, що їх грабують, що нарушують святе право власности, що мало платять їм за землі і т. п.

Між обома—так сказатиб—крайними таборами йде боротьба, організація своїх сил. Вони підготовляються до наступу з ріжних позицій, а в середині стоїть хлоп-дука Вітос в союзі з вшехпольською реакцією і жидівською безхарактерністю і всіми засобами боронить вже здобутих в законопроєкті окопів.

А ми, а наше селянство, вбідоване, знуждоване, висисане, не то без готівки, але без пригорщі зерна стоїть з боку затуркане й безрадне. А стоїть воно з боку тому, що мовчать ті господарські організації і ті політичні фактори, які є покликані повести селянську масу до боротьби за землю. Очевидно, та боротьба може вестися тільки по одній напрямній: негайний одноразовий (не ратальний) перехід землі в селянські руки без викупу!

Під тим гаслом повинна йти боротьба й оборона. Тому перед лицем великої небезпеки кличемо до „батьків народу", партійних лідерів і підлідерів: Прокиньтеся, виходьте зі своїх скриток, не лякайтеся боротьби, видайте хоч один крик — тоді, як ріжуть народ і вас. Дайте хоч один знак, що у вас є ще якісь признаки життя, що ви не спорохнявіле дерево і не єгипетські мумії!

дати собі ради зі всіми суспільними питаннями секретаріяти наших політичних партій. Тому це завдання мусів би в цілости взяти на себе Краєвий Комітет Подвигнення Села.

Також требаб відповідно використати дані, зібрані Комітетом про господарський стан села, його потреби й вимоги в господарській области. В обсяг діяльности Комітету, одним з його завдань повинно ввійти видавання ріжних праць і дослідів, присвячених виясненню становища села і селянства. Розуміється, оскільки в сучасних наших умовах це завдання не скоро могло би бути здійснене, то стоячи на грунті можливого, вже тепер належалоб поставити впорядковування, обробку й постачання відповідних матеріялів Парл. Репрезентації, пресі й центральним установам.

Не менше важним є звязок провінції з центром. Комітет мусів би вести роботу в тому напрямку, щоби тісно звязати центр з периферіями. В обсяг його завдань входилаб інформація села і провінціональних установ про заходи держави, що торкаються села, про роботу кооперативних установ про працю й заходи Української Парламентарної Репрезентації в тих галузях її діяльности, що з тих або инших причин не можуть находити освітлення на сторінках преси. Ці завдання та інформації міг би сповнювати Комітет, випускаючи двояко рода бюлетені: 1) призначені для преси і потреб центру про село і 2) призначені для потреб села і провінціональних установ, про заходи уряду і центру, наскільки вони торкаються села.

Встановленню звязку між провінцією і центром пособлювало би теж виконання окремих доручень провінціональних установ й організацій в центральних інструкціях і Парл. Репрезентації.

Ясно, що намічені тут завдання можнаб збільшити й поширити. Інтензифікація їх залежалаб від тих розмірів, яких набралаб робота і від того зацікавлення, яке проявилоб наше громадянство.

Ф. Федорців.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

За подвигнення села.

II.

Сумним фактом нашої дійсности є те, що хоч село являється основою нашого національного організму, то з його станом, з його положенням ми дуже слабо обзнайомлені. А ясно, що без докладного знайомства зі станом села незвичайно утруднена доцільна акція поміж селянством. Матеріял, що торкається господарського стану села, частинно є в польській статистично-економічній літературі. Зайдти треба його витягнути та відповідно до наших потреб впорядкувати й обробити. Та ясно, що той матеріял є неповний, невистарчаючий. Супроти того виникає необхідність в творенні й організації кореспондентів на провінції, які збиралиб і подавалиб матеріял по відповідно уложеній програмі. І цей матеріял требаб впорядковувати й обробляти. Організація і переведення такої роботи мусіліб лежати на Кр. Комітеті Подвигнення Села.

Оскільки в нашій економіці і всенародній політиці потреби й інтереси села відіграють першорядну ролю, являється необхідним дуже уважно слідкувати за політикою держави в тих її проєктах і заходах, що торкаються села, що обхоплюють його своїми залізними обручами. Всі заходи держави з обсягу політики земельної, кольонізаційної, митної і податкової, що важким тягарем двигають на село треба реєструвати, впорядковувати і освітлювати. В таких справах в нас всі надії покладають на пресу. Та преса, зужена до вузеньких розмірів, матеріяльно слабко поставлена, позбавлена співпраці спеціялістів до найріжнороднійших питань, не в силі обхопити справ, інтересів і завдань нашого громадянства в цілому обемі. Зрештою, преса потребує даних, фактів, доказів, статистичного й иншого матеріялу, а того часто нема. Так само не в силі

Споріднені душі.

Голоси преси про жидівсько-польську угоду.

Хоч жидівсько-польська угода є фактом доконаним, то в польській пресі — за виїмком краківського „Часу" — по „Руш" панує глуха мовчанка з того приводу. Якось ніхто не вкоплюється польсько-жидівським мезальянсом — очевидно — поза договірними сторонами: „малопольськими" жидівськими політиками й антисемітськими членами польського уряду. Видно, що це спорідненння душ є кінчисто переходового значіння. Польські політичні чинники потребують цього мезальянсу для поправи морального й матеріяльного кредиту Польщі за границею, для уосновання „едино-національного" характеру польської держави, для оборони при допомозі жидівського капіталу

і жидівської преси границь сучасної Польщі на міжнародньому форумі. В заміну за те вільно буде Жидам вчитися гебрейської мови в польських школах для Жидів, вільно їм буде вести експльоатацію українсько-білоруської території під Польщею, а одночасно вони доступлять чести поборювати іредентистичні змагання Українців і Білорусинів.

Про це з питомою собі безпосередністю і щирістю говорить мін. Ст. Грабські. Мовляв — розмови з представниками жидівського клюбу ствердили,

„що е можливе співділання Жидів з деліякодержавною політикою Польщі. Очевидно, в міру устійнювання того співділання буде змінюватися і відношення польського громадянства до Жидів та можливо буде урядові взяти на увагу домагання жидівського населення, згідні з інтересом держави і принціпом слушности".

А що у вшехпольському жаргоні означує „велико-державна політика Польщі", „інтерес держави" і „принціп слушности" — хіба зайвим було би пояснювати.

Жидівський непартійний, чисто гешефтярський варшавський „Момент", що направляє вітрила своєї політики, „куди вітер віє", твердить, що Жиди виявили готовість зайняти польсько-державне становище і домагатися за границею незаймановости кордонів Польщі та піддержувати непарляментарний уряд Вл. Граского. З жидівських політиків всі безправні чиншівники українських мандатів (гол. редактор львівського „Тугблят-у" Фростіг, Шрайбер, Розмарін, Райцес і ин.) є незвичайно вдоволені, захоплені і горді з того, що порозуміння осягнено завдяки східно-галицьким Жидам. Єдиний пос. Фарбштайн (не-„Малополяк"!) є песимістом. На його думку порозуміння є часове, а жидівські домагання, що вимагають законодатної полагоди, не будуть вирішені.

За те головний акушер жидівсько-польського мезаліянсу посол Леон Райх робить величезну рекляму собі, своїй політичній мудрости і практичному змислові Жидів. „В переломовій хвилі", — таку назву носить ця несмачна авторекляма. Хоч серед жидівської маси панує скептицизм щодо наслідків порозуміння, то всетаки Райхові, як політичному Брайтбартові, новітньому Сампсонові вдалося розторощити стовпи офіційного чинсемітизму. Жиди перестали бути „трефні" для польської реакції, а стались в Польщі і для Польщі творчим і корисним, продуктивним елементом. За здійснення поодиноких точок порозуміння треба буде ще боротися, але в тій боротьбі пакт з польською реакцією буде найсильнійшим жидівським інструментом.

„Той інструмент — голосить новітній Сампсон, — не є видобутий з арсеналу „безіменної великодержави" і не є всуваний нам в руку германофільською дипльоматією чужих держав (?!), але сконструований політичною мудрістю чи не найзначніших державних мужів в Польщі (реверанс в сторону Ст. Грабського! — Ред.). Вони зрозуміли, що Жидам належиться і що вкінці має бути виконане, знаючи, що відкинення тих домагань означувало би вдержання у воєнним стані легіону горожан в добі, коли найбільше є потрібна напружена мирна діяльність і коли для тієї діяльности слід приєднати також той легіон горожан, які бажають свої спосібности і впливи також само віддати на послуги держави, як це роблять їх співвизвавці в державах, де їм прислугує повна і фактична рівноправність".

Одночасно жидівський політичний Брайтбарт, хоч зарікався входити з нами в дискусію, не може стравити того, що ми відслонили огидне обличчя безідейних „ганделесів".

„Ми робили то (себ-то содомію з польською реакцією! — Ред.) всупереч переконанню, що тим зовсім не приєднаємо „Діла" (що за цинка безсоромність! — Ред.) яке на ґрунті антисемітизму*) звільна припинюваного розумними польськими політиками (але поширюваними нерозумними жидівсько-„малопольськими" політичними линвоскоками. — Ред.), хоче мабуть обєднювати українську опінію, сьогодня розбиту між дроти найріжнороднійших угрупувань і тороки (sirzepy) поглядів...".

Краще було би, як би п. Райх не журився „розбиттям української опінії", та вольному воля". Щож торкається становища „Діла", то з ним покривається в справі жидівської содомії вся українська преса, все українське громадянство. І так з нагоди жидівсько-польських пертрактацій пише поширений, популярний „Новий Час" в статті „Жидівсько-польське кохання":

„Ще за історичної Польщі Жиди були тими пявками, які були куди більшим нещастям українського народу ніж навіть сама польська шляхта.

Ту історичну місію бажаліб виконувати Жиди й тепер.

Сіоністичні посли Сх. Галичини знають, що до сойму дістались вони лише випадково, лише тому, що Українці не брали участи в виборах.

Сам пан Райх, головний акушер польсько-жидівської угоди, ще недавно зазивався до Українців. Та й тепер, коли вже східно-галицькі сіоністи заходяться біля угоди з Поляками, їх сопартійник п. В. накидується з своєю прязнею деяким українським колам, а навіть представникам українських революційних організацій за кордоном. Що правда, рівночасно тут в краю сипляться сіоністичні доноси на породинових наших людей та товариства. Ці доноси настільки безсоромні, що навіть польська прокуратория приневолена вчисті проти сіоністичних доносників скаргу за клевету.

В часі виборів до польського сойму сіоністи йшли разом з так званими національними меншостями в Польщі, Українцями й Білорусинами. Всі вони стояли тоді на тому становищі, що теперішня Польща є державою ріжно-національною, а не чисто національно-польською, як це твердять Поляки.

Тепер сіоністи, щоб оборонити від загибелі своїх шинкарів та лихварів на наших землях, змінили віру і починають вдавати великих польських патріотів та малюють себе кращими Поляками ніж самі Поляки.

Ця подвійна гра сіоністів матиме наслідки. Але це теж правда, що ці наслідки не будуть такі, як пан Райх надіється. Український народ найде ще в собі настільки сили, щоб оборонитись і від жидівських пасожитів". (Ч. 40).

Зновуж в иншій статті „Нового Часу" („Польсько-жидівська угода") читаємо:

Польсько-жидівська угода не перестає порушити публичної української опінії. Це справа, яка нас до живого дотикає і такий чи иншій її вислід без сумніву матиме для нас величезне значіння. Ми ведемо боротьбу з нашими сусідами і в цій боротьбі обовязує і мусить обовязувати засада: Хто не з нами — той проти нас! І з тої дуже точки погляду можемо розглядати відносини між народами, які заселяють теперішній простір польської держави і в залежности від цього так чи инакше супроти тих народів поступати.

„Жидівські маси домагаються своїх слушних прав, як самоуправи жидівських громад (кагалів), прав для жидівської мови й школи, господарської рівноправности і т. п. Все це Жидам слушно належиться. Діло лише в тому, як тих слушних прав добитись. Східно-галицькі сіоністичні посли уважають, що боротьбою разом з нашими національними меншостями польської держави Жиди нічого не осягнуть, що лекше і скорше дійдуть до цілі, що так скажемо простим пікуаством — пообіцявши польському урядові заграничну поміч, піддержку в закордонній пресі, яка є в більшости в жидівських руках та в міжнародній політиці, в Союзі Народів і т. д."

Характеристика дальшої жидівської відплатности — сконфіскована. Свою статтю кінчить „Новий Час":

„Коли ми обурюємось на сіоністів за їх угоду з вшехполяком Грабским, то лише тому, що сіоністи зобовязуються за миску сочевиці цілий світ переконувати, що всі нарікання на переслідування, які терпить український народ неправдиві, що в Польщі ніяка кривда українському народові не діється. За юдиний гріш бажають сіоністичні посли закрити правду і таким робом стати співвинними" очевидно — в положенні українського народу.

„Українська Рада", офіціяльний орган „Народнього Комітету" (Головної Управи трудової партії), в статті „Політичні ганделеси" ось як ставиться до жидівсько-польського мезаліянсу:

„Вкінці сповнилося горяче бажання східно-галицьких жидівських політиків в стилю д-ра Райха: уряд Грабского великодушно рішився балакати з ними, купити їх для народової більшости. Балачки з початку дежавно в тайні. Вкінці вони вийшли на зовні. І тоді дріботи крамарі з всходней Малопольські (цей термін приняли Жиди перед двома роками!) заграли сорому комедію. До Польщі спроваджено жидівського діяча з Львівщину — Людвика Вольфа на те, щоби східно-галицькі комарі могли маніфестаційно заявити перед світовим жидівством, що польсько-жидівський спір — не часто внутрішня польська справа, що Райхи самі собі з Поляками її розвяжуть, без інтервенції заграничних чинників. Цього ефекту потрібував польський уряд і Райхи з насолодою його дали.

„Українська Рада" не вірить в тривкість жидівсько-польського порозуміння:

„Думаємо, що не довго треба буде ждати на Katzenjammer в таборі п. Райха. У всякому разі український народ дістає зайвий доказ, що жидівство австрійського хову ніколи не може бути надійним союзником.

В теперішній ситуації Жиди покористовуються десятьма українськими мандатами, які захопили під час бойкоту виборів з української сторони, ламаючи таким чином боротьбу на міжнародній арені в користь Поляків.

Українські політичні чинники мусять призадуматися над витягненням консеквенцій супроти сіоністичних Малополяків".

Орган української радикальної партії „Громадський Голос" пише:

„Жидівські сіоністи дальше танцюють коло польської влади. Спеціяльно галицько-жидівська буржуазія старається на всі лади догодити вшехполякам, щоби випторгувати найбільше концесій на корчми, фабрики і т. д. Жидівські купці й банкіри робляться навіть більшими польськими патріотами, як самі Поляки. Що слово, то в них на вищі інтереси „панства польского". Українська одноду шна острога жидівським сіоністам, щоби вони не пхали пальців між боротьбу польську й українську (має бути: між польсько-українську боротьбу! — Ред.), розлютила жидівських їх панів так, що вони почали навіть відкликатися до — українського соціялізму! В кождім разі розвинні собі жидівські капіталісти затямили, що українські селяне й робітники не допустять їх до торгу нашою шкірою".

Популярний тижневик „Свобода" в статті „Жиди ще нічого не навчилися" пише:

„На наших землях Жиди все грали сумну ролю. Не одного нашого селянина пустили вони з торбами при допомозі своїх шинків, не одного нашого господаря обдер до гола жидівський лихвар.

(Сконфісковано).

Поляки їх бють, Поляки їх ненавидять, а вони все шукають їхньої панської ласки. Так роблять не жидівські бідаки, нужденні, а жидівські пани: купці, промисловці, банкіри, лихварі і вся инша компанія, згуртована в партії сіоністів. Польський сойм, як ми згадували, приняв ревізію концесій, на чому найбільше стратять східно-галицькі Жиди. І здавалось, що це Жидів навчить розуму. Здавалось, що вони, які робили велику обструкцію проти тої ревізії концесій, не захочуть більше годитися з Поляками, не схочуть більше ставати на услуги їхньої протиукраїнської політики. Але де там? Зараз же по обструкції вони знов почали переговорювати і то найбільше реалися і рвуться до тих переговорів, до тої угоди з Поляками саме східно-галицькі Жиди під проводом д-ра Райха, саме ті Жиди, що завдячують Українцям аж 10 своїх посольських мандатів. Ті мандати дістали вони виключно завдяки тому, що Українці не брали участи у виборах". (Дальші висновки сконфісковано).

Марксистський тижневик „Світло" в статті Станіслав Грабскі й Леон Райх або польсько-жидівське порозуміння" висловлює такі погляди:

„Польсько-жидівська угода доведена до успішного кінця під опікунчими крилами п. Станіслава Грабского, великого „приятеля" жидівського народу та п. Леона Райха, вибраного недавно купцями й банкірами на „вождя" жидівського народу. Головним мотівом цього „інтересу" був великий окличник міжнароднього сіонізму п. Нагум Соколов.

Остаточно нема тут нічого дивного, що польське міщанство порозуміваєтьси з жидівським. Це природний хід подій. Що польське міщанство скорше чи пізнійше погодиться з жидівським капіталом у нутрі краю, було ясно для кожного, хто гляділ на події реально. Це мусіло статися хоч би на те, щоби дістати доступ до заграничного капіталу, потрібного так дуже, що в замін за нього можна Жидам пробачити їх „безіменну державу", та щоби визискати централістичні тенденції Жидів до скріплення велико-державної сили країни. Що жидівське міщанство впаде в дозвольому поклоні перед ясним паном, як тільки він простягне йому свою великодушну десницю, можна було також передбачити.

Станіслав Грабскі, творець теорії національної польської держави, непримиримий противник національних меншостей — наближуючись до сіоністів, не робить нього безкорисно. Цей найбільший у Польщі антисеміт (сам не держить того у тайні) робить жидівській буржуазії уступки не тільки тому, що цього вимагає класовий інтерес польського міщанства. Атже існує в Польщі питання національних меншостей, що заселюють суцільні території, питання українське й білоруське, а передовсім українське. Сім мільонів Українців у рамцях польської держави — це не дрібничка. Для успішного переведення своїх планів відносно цих треба притягнути жидівське капіталістичне міщанство особливо те, що живе на окраїнах. Жиди мають статися дежавно благодійним чинником на окраїнах" (дальше сконфісковано).

Вкінці „Воля Народа" в статті „Генпель", засувавши клясову розбіжности серед жидівського народу та політику східно-галицьких сіоністів, пише:

„Партія сіоністів ніколи не була революційною і ніхто не очікував, що вона такою буде. Всеж таки, політичне положення жидівського народу в Польщі, той особливий стан „меншої національної меншости" здавалося повинен був зобовязати сіоністів до відповідаючої тому ставові політичної ролі. Наконець факт, що значне число сіоністичних соймових мандатів було узискане з рахунку другої „національної меншости" і що партія сіоністів йшла до виборів спільним блоком з усіми другими „нац. меншостями" — все те безперечно зобовязувало панів сіоністів що найменше до заховання певної політичної солідарности бодай з тими „меншостями".

Панове сіоністи не робили собі багато клопотів з того рода зобовязаннями і зпоміж всіх братніх собі націоналістичних соймових представництв від „меншостей" вони перші, не озираючись, поспішилися до угоди.

Самі вони признають, що не сподіються від неї успіхів, а сам головний майстер від угоди і голова сіоністичного клюбу, п. Райх, стверджує отверто, що жидівська маса і жидівськ виборці відносяться до угоди неприхильно — і все таки сіоністи йдуть на угоду... А йдуть тому, що ріжні загранічні жидівські капіталісти входять через з польською державою в ріжні певні інтереси і такої угоди жадають. Недавно гостив у Варшаві великий жидівський капіталіст з Англії Люсієн Вольф, зараз по ним приїхав знову до Польщі такий самий Жид-капіталіст з Америки, Діздон Лапонський.

Оба вони ніби вмішуються в політичні польсько-жидівські взаємовідносини, на обох них ніби гніваються за те вмішування панове сіоністичні посли, а в дійсности вся та „політика" і робленя „національної" жидівської справи це звичайні торгові штучки великих капіталістичних махерів, для яких біжучі політичні, чи національні справи є помічними средствами і мутною водою для їх шахрайств і гешефтів... а всі угодові торги панів сіоністичних послів з польським урядом це звичайний і марний гендель дрібних баришників і посередників, які числять, що при великих гешефтах також їм капнуть деякі дрібні лихви".

Єдиний тільки перемиський „Український Голос" досі не займав становища до жидівсько-польського мезаліянсу. Отже, п. Райх, не „Діло" на „грунті антисемітизму хоче обєднювати українську опінію", тільки п. Райх і тов. своєю „реальною політикою" — як доказує вся українська преса, є пропагаторами „антисемітизму".

* * *

Жидівський клюб польського сойму відбув засідання, щоби узгіднити текст політичної декларації, яку Жиди мають подати польському урядові. Формулу декларації випрацьовано під проводом пос. Розмаріна, а при участи послів Тона, Фарбштайна, Шрайбера, Шипера і Геллєра. Про успішний вислід цеї праці повідомлено уряд на руки мін. Ст. Грабского після чого цей останній відбув конференції з деякими представниками польських партій. В понеділок вечером наступить вимина декларацій між Жидами й урядом.

Заступник голови жидівського клюбу д-р Розмарін заявив представникам жидівської преси, що зобовязання Жидів йдуть в напрямку непорушности сучасних польських границь і підтримки великодержавного становища Польщі. Жидівська декларація не містить в собі нічого такого, що „инші національні меншости

*) Очевидно термін „антисемітизм" має тут специфічне, чисто семітське значіння. В тому розумінні придержання за руку напр. Жида, який є злодієм — кишеньовцем і є теж „антисемітизмом". — Ред.)

Вже надійшов великий транспорт всіляких КОНФЕКЦІОНОВАНИХ І В ШКІРКАХ до магазину і робітні футер
ФУТЕР ст. СТЕМПКОВИЧА
Львів, площа Капітульна ч. 1.
Заведення виконує всякі замовлення з увзглядненням моди для Пань і Панів, совісно, по невисоких цінах. Засобігливість поручає замовляти футра як також полагоджувати всілякі перерібки і шанувати в найдогіднішім літнім сезоні. Прошу жадати проспекту услівій кредиту. 2222 2—15.

могли би вважати за звернене проти їх оправданих розвоєвих тенденцій. Підкреслення самостійности національно-жидівської політики в обороні жидівських інтересів лежить на лінії конституції (sic!) і версайського трактату, на чім безперечно й инші меншости опирають боротьбу за свої слушні права (!!)." Жидівсько-польське порозуміння є актом великої далекосяглости для польського і жидівського громадянства.

Як бачимо, то д-р Розмарін, що вже в р. 1919 в переговорах з Біліньским і Войцеховским здійснював жидівську „невтральність" без конституції і версайського трактату, в своїй безсоромній манії великости починає промовляти тоном Грабского і Пуанкаре. Очевидно, „инші національні меншости" хіба з почуттям гумору, можуть приймати його теревені про „оправдані розвоєві тенденції" і „слушні права".

Політичні новини.

Польсько-німецькі господарські переговори.

У Берліні почалися між польською делегацією під проводом Прондзинского та німецькою делегацією під проводом Левлада переговори в справі заключення провізоричного господарського договору. Провізоричний договір має мати за підставу якнайбільше господарське упривілейования обох договірних сторін. Всі політичні справи від переговорів виеліміновано. Вони носять чисто річевий господарський характер. Німці склонні далі брати польський вуголь, але в дуже малій кількости. Польська делегація злокила заяву, що останні розпорядки уряду відносно заборони деяких німецьких товарів не мають на меті господарської війни, а спричинені вони виключно потребою вирівнання польського торговельного білянсу, що поніс велику шкоду наслідком розпорядків німецької реґляментації.

Китай.

Відносини в Китаю приймають чимраз гострійші форми та загрожують через нові комплікації дуже поважними наслідками. Тепер вже не приходиться казати про повстання в китайських промислових центрах або про страйки, а про цілком правдиву війну. Домінуючу ролю у тих справах відіграє і надалі китайська молодь. Вона організує легіони для збройної боротьби з Англійцями, а далі то й з Японцями. Найновійша преса принесла відомости про те, що Японія готовиться до війни з Китаєм дуже серіозно. Вона робить величезні закупи военних запасів на азійських та европейських ринках. У самому Китаю радикальна струя молоді віднесла цілковитий успіх та побіду над нерішучою політикою китайського уряду. Найкращим доказом на те обставина, що пекінський уряд під впливом зорганізованої думки китайських революціонерів примушений був вислати до всіх чужих держав з ультимативним домаганням ревізії усіх дотеперішних великодержавних договорів з Китаєм та концесій, що були понижуючими для Китаю та що давали усім чужинцям такі великі привілеї, про які не може бути навіть мови в ніякій иншій державі світа. Вже нині видно, що війна Китаю з Англією, Японією а може й зі Зединеними Державами неминуча. Найновійші відомости закордонної преси приносять коротенькі згадки про те, що на чолі китайських збройних відділів стоять большевицькі офіцери, як отже дійде до війни, то розгориться вона не тільки між Китаєм та названими державами але й зі Союзом Радянських республик, що стане по стороні Китаю. У звязок із неминучістю тої війни треба поставити також першу пробу большевиків наладити між Москвою та Пекіном безпосередню воздушну комунікацію. Саме тепер почався великий лет невеликої воздушної фльоти з Москви до Пекіну. Безперечно, що цей перший лет є пробним летом, але він має величезне значіння для будучої війни. Радянська ескадра долітає вже до Монголії. Їй прийдеться поконати величезну перешкоду, бо кільосальну пустиню Гобі. Вдача такого лету матиме першорядну вагу для майбутньої воєнної кампанії.

Нова грецька революція.

В Греції революція в 1922 р., як видно, ще не покінчилася. Від цілковитого розгрому Греків у Малій Азії по нинішний день революційна влада не вміла закріпитися. Від самого початку революції військо відігравало в ній величезну ролю. Військо повалило першого провідника революції генерала Пластіра. Його наслідник Кондуріотіс через цілий ряд кріз протримався аж до тепер. Він старався за всяку ціну відбудувати край та залічити усі воєнні рани. За нього було кілька кабінетових кріз. Між иншим у березні 1924 р. провалився кабінет незвичайно енергійного та повного ініціятиви Папанастазія. Причиною кризи були справи скріплення та побільшення фльоти та армії. Теперішний провідник революційного руху генерал Пангальос був одним з найкращих родичів і поплічників Пластіра. Видно, що Греція взагалі є країною військових бунтів. Виступивши під проводом Пангальоса, офіцери зажадали в першій мірі уступлення уряду Міхалякопула, що вже того самого місяця був розпалений офіцерською партією. Причиною того нового пучу було те, що уряд був за мягкій супроти югославянських домагань в справі Македонії та не постарався і не робив ніяких заходів для скріплення грецької армії. Пангальоса проголошено диктатором.

Нові пояснення Чемберлена.

Вчора подали ми коротеньку згадку про бесіду Чемберлена у англійському парляменті та його відповіди на інтерпеляції в справі гарантійного пакту. Слідуючого дня велися далі дискусії над бесідою Чемберлена. Чемберлен заявив у віповіди на бесіду Мекдонельда у справі пакту таке: Французько-польський союзний договір не управнює Франції до переходу через зденілітаризовані та й взагалі через якінебудь німецькі території. Таке право прислугує виключно Лізі Націй, якщо вона по зужитю всіх инших середників візве якусь із держав до помочі для заатакованого члена Ліги Націй, наприклад Польщі. Якщо французькі війська мали би перейти через німецьку територію, покликуючися при тому на французько-польський договір, то Англія заложила би проти цього протест у випадку, як би Франція не мала на такий випадок дозволу Ліги Націй. Метою англійської політики є арбітражне полагоджування непорозумінь та недопущення до перезаги якоїнебудь з держав. Льойд Джордж, забравши другий раз слово після промови Мекдонельда, заявився теж за арбітражним полагоджуванням усяких непорозумінь.

На чорну дошку.

Коли говорять про долю української державности після революції 1917 року, то найбільше докорів випадає звичайно на долю української інтеліґенції, що виявила занадто мало дисципліни, витревалости та організаційного хисту. У цих докорах є безумовно певна доля правди, але треба визнати, що прикмети нашої інтеліґенції випливають у значній мірі з нашої національної вдачі взагалі, з нашої, як кажуть Москалі, мягкотілости. Отже доводиться нам у ворогів своїх учитися твердости та дисципліни.

У перші дні по захопленню большевиками влади ніхто — навіть, здається, вони самі — не вірив, що цю владу їм пощастить довгий час утримати у своїх руках. Памятаю, як я звернувся з цього приводу з запитанням до відомого українського історика, і він відповів, що не поділяє оптимізму тих, які чекають повалення большевицького уряду за 2—3 тижні: він певний, що большевики можуть протриматися навіть і три місяці...

Тепер це викликає в нас усмішку, тоді це являлося песимізмом... Проте через три місяці нечислення по суті політична група не тільки не вступилася зі своїх позицій, а змінила та поширила їх; захопила не тільки Московщину, але й Україну. Песимізм показався безпідставним, дитячим оптимізмом, що розвіявся як дим по вітру.

Через що так вийшло?

Не може бути сумніву, що найбільшу ролю відограли в цій справі глибокі соціяльні причини, але багацько теж треба поставити на конто большевицької, а точнійше кажучи, комуністичної тактики.

Не маю найменшого наміру співати пісни большевикам, бо стою далеко від єзуїтської засади, що ціль виправдує засоби; алеж ми мусимо визнати, що неухитна послідовність большевиків та доведена до крайности жорстокість відносно противників зробили наочними для кожного з Українців відсутність у нас твердої непохитної лінії, внутрішньої і зовнішньої дисципліни та уміння пристрашити, параліжувати й поставити на відповідне місце наших ворогів.

І за це ми заплатили дуже дорогу ціну.

Невже-ж будемо платити її ще раз? Невжеж, коли пощастить нам звязати розірвану нитку нашої національно-демократичної державности, ми відновимо старий наш сентименталізм, пічнемо роздавати персональні автономії нашим запеклим ворогам та чекати, чи швидко вони, зорганізовані нашим коштом, підкопаються під нашу державність та зруйнують наші здобутки?

Гадаю, що такої наївности ми, чи пащадки наші вже не допустимось, бо це було б не тільки глупотою, але й злочином проти народа, проти нації.

Та це в майбутньому, може й не близькому; — між тим є в нас і сучасність. Недавно в одним зі своїх дописів із Варшави я зазначив ту працю, яку провадять на еміґрації деякі з наших землячків, підготовлюючи московські сіти, в які можна було б знов заплутати Україну. Я назвав їх передовою залогою нашого північного ворога. Тепер вона, ця залога, працює за кордоном, а через якийсь час збірається працювати в самому серці нашої батьківщини „під захистом законів демократичної держави". Важко знайти відповідну назву цьому цинізмові, бо ще не було на світі такої демократії, яка легалізувала б „творення" на своїй території ворожих частин для підмоги хижакові-сусідові. Але знов повторюю: то — майбутнє, а як бути тепер з цими громадянами нещасної України?

Вони не стоять окремо. Як ще ви пильно приглянетеся до нашої велико-української еміґрації, то побачите довгу низку або отверту ренегатів, що відступились „задля лакомства нещасного" від своєї державности, від своєї віри, від своєї нації, або хитро-мудрих лисів, що одночасно служать і Богові і мамоні, працюють в організаціях українських і чужих, не соромляться бігти з поклоном до хлібоїдів і до їхніх господарів — зновже таки задля ласки панської.

Та й цього мало. Ми маємо перед собою цілий ряд людей, чи ліпше вжити терміну М. Горкого: бувших людей, що в теперішній спосіб використали своє колишнє становище і раптом зникли з національного обрію вкупі з державним та громадським майном. Знайдуться поміж ними і колишні міністри, і військові високих рангів, і дипльомати. Дехто з них із свого підпілля провадить тепер розкладову працю; але не підлягає сумніву, що всі вони першими кинуться в обійми „Неньки-України", коли вона стане вільною, і опиняться в рядах найгаласливійших наших патріотів.

Чи можна ставитися до всього цього байдуже і спокійно чекати, коли всі ці Юзи й Тартюфи безкарно розпічнуть кров праведную з лона матери точити?

Тут мені знов приходить до памяти один із засобів наших ворогів — засіб, що його вже можна нам цілком перейняти — навіть і зараз. Засіб цей — так звана чорна дошка. Не знаю, чи вживається він тепер російськими комуністами, але в 1918—1920 рр. вони виставляли на чорну дошку, себто на суспільну ганьбу всіх своїх товаришів, що порушили партійну етику і партійну дисципліну та допустилися поважних зловживань. Таким чином утворювався цілий індекс людей заплямованих і позбавлених довіря. Їм більше не було місця ні в партії ні в державній праці — щонайменше на якийсь час.

Нам конче потрібно мати такий індекс, мати зараз, негайно. Він мусить складатися лише на підставі фактів точно перевірених. Хто має його складати — на це можуть бути ріжні відповіді, але я взиваю всіх громадян, що можуть допомогти очищенню національного суспільства від злочинних, особливо під національним поглядом, елементів, не скривати того, що мусить бути, во імя інтересів нації, винесено на світ божий.

Дуже шкода, що українська еміґрація не спромоглася досі встановити постійний суд чести. Цій інституції найбільш відповідало взяти на себе й складання згаданого індексу наших національних ворогів, шкідників і зрадників з лав української еміґрації. Та поки нема такої громадянської інституції, нехай її замінять наші старші й бездоганні громадяне. Кожний з них мусить ретельно й сумлінно збірати факти й документи, що можуть схарактеризувати моральний і політичний упадок певних елементів еміґрації. Те, що не підлягає жадному сумніву, слід негайно доводити до відома ширших кол суспільности.

Тільки цим шляхом ми можемо забезпечити себе від нової ганьби, від прикрих, а може й трагічних помилок у майбутньому, коли доведеться вернутися до творчої національно-державної праці на рідних теренах.

Senex.

ДОМАШНІ ДАНСІНҐИ
уряджує світової марки
ҐРАМОФОН, „His masters voice"
„ГОЛОС СВОГО ПАНА"
Ґрамофон цей найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) уznаний першорядними знавцями цілого світа за найкращий. Взірцева передача без шуму. Великий вибір плит, рівнож жидівських і єврейських кантора: РОЗЕНБЛЯТТА, КВАРТІНА, СІРОТИ.
THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Генеральний репрезентант на Польщу:
ЙОСИФ ВЕКСЛЕР
Краків, Фльоріянська 25. Львів, Сикстуська 2. 1897 17—2

ОСТАННІ ВІСТИ.

По перевороті в Греції.

Як доносять з Атен, уже склався новий уряд, на чолі якого став ген. Пангальое, що обняв також теку мін. справ военних. Ген. П. запросив денникарів на конференцію і освідчив, що переворот є ділом патріотів, які не жадають для себе жадних користей, лише прагнуть добра для народа.

Дальші заворушення в Китаю.

В Шангаю страйкуючі Китайці вдерлись до міжнародної стрефи концесійної, де обкидали камінням грамваї. Поліція розпорошила демонстрантів. Дотепер 600 чужоземців опустили Кантон. Ходить поголоска ніби то в атаках на європ. дільницю брали уділ китайські війська.

Розлам в жид. колі.

З жидівським колі зазначилась опозиційна течія проти змісту заключеного з урядом порозуміння. Опозиція виступає головно проти формули політичної, яко такої, що може викликати непорозуміння між жидівською людністю та иншими нац. меншостями. Опозицію репрезентують головно сіоністи з Конресівки. Заноситься навіть на розлам в колі і на уступлення 4 послів з кола. Опозиційна течія організації, де більш радикальний напрям також виступає проти тої формули.

Які жадання висунули Жиди в переговорах з урядом.

Жидівські денники доносять, що жидівські посли підчас переговорів виставили такі постуляти: повне рівноуправнення Жидів, знесення шкільних ограничень, зміна закону про недільний спочинок, заборона бойкотування Жидів, право вживання жидівської і гебрайськ. мови на зібраннях, знесення numerus clausus, допущення аплікантів Жидів до суду і. т. н.

Новий напад деверз. банди.

В ночі з четверга на пятницю на мин. тижні совіт. банда з 35 головік переступила границю коло Голубець, вилен. повіту, і наміряла запасти на фільварок Завіше в 14 хм. від кордону. Відділи корп. охорони погранича карабіновим огнем ударемнили напад і змусили банду до вицофання на совіт. територію.

Протест баварського уряду.

Баварський уряд наміряє зголосити як найострійший протест проти французької ноти в справі гарантійного пакту.

Знову землетрус.

Сейсмограф віденської метеорольогічної стації занотував 27. VI. о год. 9·22,38 трясення землі, якого осередок є на віддалі 21,5 кільом. і правдоподібно на Мадяршині.

Зі спорту.

Вчерашня стріча Довбуш (Чернівці) **Україна** вислід 2:2 (2:1). Мимо дощу і розмоклого гриша гра повна прегарних моментів і технічних комбінацій. Довбуш превентується дуже гарно маючи рослих, технічно вишколених і зіграних гравців. Лиш щоб залога грала менше бічняками (автами). Україна грала надсподівано, особливо: Терлецький, Гіба і Дахнівський.

*

Нині, в понеділок 29. VI. відплатна стріча Довбуш (Чернівці) — Україна (Львів) о год. 5·30 по пол. на площі Сокола-Батька, без огляду на погоду.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла" сконфісковане за кінцевий устєп із передової статті п. з. „Гаранті над Рейном", за заголовок із комунікату депутації українського учительства до Варшавита за одно місце з того комунікату і накінець за велику частину звіту зі судової салі про перебіг процесу в Густі.

— **Заїльнені з тюрми.** Дня 15. червня 1925 р. до бережанської тюрми доставив пінкомісар Гляїц з Рогатина: 1. Гната Шкретку з Козари, 2) Семка Матенька і 3) Ілька Котлюха з Посіржа з донесенням за злочин головної зради, поповнений через передавання брошури „З хати до хати, з рук до рук". За інтервенцією адвоката д-ра Західного арештовані політичні вязні вийшли на волю дня 23. червня 1925.

— **Асигнування для Всеукраїнської Академії Наук у 1925 р.** Рада Народніх Комісарів України асигнувала в цьому році на потреби Всеукраїнської Академії Наук у Київі 500,000 карбованців замість 183.000, які асигновано на ту ціль перед трьома літами. Крім того асигновано ще окремо 6.000 карб. премії для учених членів Академії за їх праці. Асигновано теж відповідну суму грошей на преплюмерату закордонної наукової літератури та на закордонні поїздки і наукові експедиції членів Академії.

— **Жидівський „сукцес".** Незвичним здобутком найновішої жидівсько-польської угоди має бути заведення недільного відпочинку (читай заборони торгувати) для Жидів на так. східних „кресах". Уряд приступив уже до розгляду виготовленої Жидами новелі до закону про примусовий відпочинок у всі неділі та римо-католицькі свята. Дотеперішній примус має ця новеля злагіднити в відношенню до виключно „кресових" Жидів, що зможуть тоді торгувати. Перший жидівський „гешефт" з тої угоди почнуть вже таким чином направлятися на реальні шлєси.

— **Застріліна жінку свого учителя.** У Рівнім мала місце трагічна подія. Вулицею Галлєра переходила жінка учителя гімназії приватної російської гімназії Веселовська. Незнотівано впав із вікна одної камениці револьверовий стріл і Веселовська впала трупом на місці. Виявилося, що стріл походив від учня 6 кл. тої гімназії Спешнева. Виявилося, що Спешнева вбив муж застріленої. Спешнев у слідстві зізнав, що вбив жінку свого учителя не хотячи і через неосторожність, але не міг пояснити причини, чому саме в тому часі стріляв на вулицю через вікно.

— **Справа львівської опери.** Постанови міської ради у Львові про зняття опери наробило багато шуму. Відбулося вже віче в цілі запротестування проти „некультурности і варварства" міської ради. Всі артисти усіх львівських театрів постановили розпочати страйк на знак протесту, а всі майже польські львівські газети принесли нелицезні статті проти тої ухвали міської ради. Вже нині видно ясно, що ухвала скоро буде реасумована.

— **Процес проти співучасників убийства Ратенава.** У Липську почався перед трибуналом для охорони республики розправа проти б. поручника Гюнтера і купця Кухенмайстра, обвинуваченых за співучасть у вбийстві Ратенава. Кухенмайстер був власником авта, яким їхали вбійники. Обвинуваченні заперечують свою участь у вбийстві. Розправа відбувається при зачинених для публики дверях.

Какао — божий нектар і сметанка. То сметанкова „БРАНКА".
Жадайте скрізь!

Отвертий лист
до Дирекції поліції у Львові.

В нашій справі як політичних вязнів перед місяцем слідчий судія відніся з відозвою до Дирекції за потрібними поясненнями. Слідство з нашій справі вже давно покінчене, акти лежать, а ми сидимо, бо Прокуратура не приймає до внеску нашої справи без потрібного пояснення від Дирекції Поліції. Вже двічі уруґував у цій справі слідчий суддя, одначе без успіху, просимо отсею дорогою Дирекцію Поліції прислати в нашій справі до слідчого судді в Бережанах вимагані ним пояснення.

Бережани, дня 25. червня 1925.

Політичні вязні:
Юліян Форемний, Михайло Вови, Анатоль Курдидик.

Всячина.

Звідки береться світло світлячків? В ч. 132 „Діла" писали ми про світильні знаряди цього дрібонького хрущика. Нині згадаємо ще про джерело того чудесного світла. Передовсім цікаве, що воно не гріє. Поломінь газу дає 97 проц. луків тепла, а лиш 3 проц. світляних, електрична лучівка дає 90 пр. тепла а 10 пр. світла, сонце 65 пр. тепла а 35 пр. світла — а світло світлячка (св. іванського червачка) не дає зовсім тепла, зате має лучі рентґенові. Як виглядає світильний заряд, знаємо; але цікаво, що викликує те світло. Довгий час думали, що ті дрібненькі кошталинки у спідній верстві — це матерія в желязах, яка світить подібно як фосфор. Инші дослідники гадали, що то явище чисто фізично-хемічне, яке не стоїть в нїякій звязи з життям хрущика. Справився на тім, що хрущики й по смерти світять та що наші пальці по розтертю в тих світлаки будуть світити наче посмаровані фосфором. Сітка дишачих рурок вказує на те, що світло повстає здебільша через хемічний розклад певних матерій, найскорше через окисненя. Тому й по смерти через оксидацію видає хрущик світло. Ті матерії залежать від корму. Колиб одначе було не явищем тільки фізично-хемічним, то мусіло би появлятися правильно і механічно. Тимчасом те світло то являється, то зникає, повстає наслідком подражнення — отже стоїть у звязку з нервовою системою хрущика. Здогад, що в світилках є гнізда світлячих бактерій, виявився нестійним. В Америці жие великий на 5 цм. хрущ „Кукуйо" (Pyrophorus noctilucus), який світить так сильно, що можна при ньому читати, уставений в порожній, діркований тикві служить як ліхтарня — а креольки послуговуються ним як прикрасою свойого карого волосся. (За д-ром Bayer-ом).

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:
у вівторок 30.VI. м. Добромиль.
у середу 1.VII. м. Ярослав.
у четвер 2.VII. м. Ярослав.
у пятницю 3.VII. м. Ланцут.
у суботу 4.VII. м. Перевірськ.
у неділю 5.VII. м. Лежайськ. 21so 10-?
у понеділок 6.VII. м. Лежайськ.
вівторок 7.VII. м. Радимно.

Вп. Гринь Куріца, адвокатський кандидат у Тернополі — подасть негайно, у власнім інтересі, свою докладну адресу! Орест Онуляк, Josefov n.[Met. C. S. R.
х 2—2

Кооперативно-торговальний курс. Ідучи на стрічу загально відчуваній потребі дати нашій молоді змогу підготовитися до кооперативно-торговальної праці а з другого боку достарчити нашим кооперативам теоретично вишколених робітників, Товариство УПТ. в Станиславові уладжує в найблизшому шкільному році одновічний кооперативно-торговельний курс в Станиславові. Програма науки в цьому курсі (така сама як у подібних державних школах цього типу) уложена з тою метою, щоби дати ученикам основне, конечно потрібне знання з обсягу торговлі та кооперації. Вписи на цей курс будуть відбуватися в днях 1. і 2. другої п. р. в годинах 9—12 перед полуднем та 4—6 пополудні в домівці „Рідної Школи" при вул. Третього Мая ч. 18. На курс приймається хлопців і дівчат у шкільнім віці, що покінчили найменше 7 кляс народньої школи або 3 кляси середньої школи. До вписи треба принести: 1) свідоцтво уродження і 2) шкільне свідоцтво дотеперішньої науки. По вакаціях усі кандидати та кандидатки мають піддатися вступному іспитові з математики, географії та української мови в рамках семикласової народньої школи. Цей іспит відбудеться дня 2. вересня 1925. — **Управа.**

Важне для кравців. Тов. українських ремісників „Зоря" у Львові, хотячи прийти з помічю своїм членам, уладжує з днем 15. липня п. р. курс кравецького крою мужеського і жіночого, під управою С. Кобера, довголітнього інструктора в Технольогічнім інституті у Львові, абсольвента світових Академій. Зголошення приймає секретар т-ва Степан Кезик у власній кравецькій робітні при вул. Оборонок ч. 5. З провінції може зголошуватися письменно. 2 33 1—3

Покутчане-емігранти в ЧСР. в Йозефові переслали на „Р. Ш." через Вп. п. Семена Александрука за квітень 141 кч., за травень 125 кч., за червень 112·02 кч. Старшина Кружка УПТ. в Коломиї пор. Вп. п. Жеребчинським ширу подяку. 2701

Дрібні оголошення.

ПОСАДИ, за скромною винагородою в кооперативі, при господарі, касі, в магазинах, або тим подібне, тільки у України пошукує інтелігентний Українець літ 32. Ласкаві зголошення: Василь Цепень, п. Лаврів. 1—2

ЯКОГО-БУДЬ заняття при господарстві пошукує молодий мужчина. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Рівний". 1—2

ПОШУКУЄТЬСЯ кваліфікованої кравчині на липень. Зголошення побічно подати до Адміністрації „Діла" для С. 2254 1—1

КОНЦИПІЄНТА, спосібного самостійно заступати, при"ме адвокат Мушинський — Thiele біля Чорткова. 2243 3-0

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ширіть наш часопис!
ДО 24 ГОДИН чистить і фарбує хемічно бити жіночі і мужські **„ОЩАДНІСТЬ"** Академічна 25.

Пересторога.

По цілому краю їздять торговці Коцова і продають килими в імени якоїсь фірми. Отсим заявляємо, що в Косові є багато килимарень, які продукують килими найвищої якости, а висилають кождому фірму, яко реклями. Ми, Спілка „Гуцульське Мистецтво" не висилаємо нікому ніяких комісіонерів і не маємо з ними нічого спільного. Просимо Шановне Українське Громадянство звертатися безпосередно до фірми. Лиш за килими, висилувані безпосередно від нас, беремо повну відповідальність, як за виконання так і за краски. Виробляємо лише стилеві українські килими.

„Гуцульське Мистецтво"
Сп. з обм. пор. в Косові (б. Коломия).

Мимо підвишки цла і податків продає свої товарі по давних ще цінах

„НЕРПА"
Спеціяльний магазин шкіряних виробів і приладів до подорожі
Львів, Легіонів 17.
2173 5—5

Конкурс на аренду.

Сирітська фундація бл. п. о. Йосифа Фоліса віддасть по жнивах сего року в аренду фільварок в Закомарю, стація Ожидів. До аренди належать всі будинки господарчі, дім мешкальчий, город, 90 моргів поля, 85 моргів сіножатя. Інвентарі живі і мертві має посесор від фундації купити. Аренда на кілька літ. Кавція посесійна у висоті піврічного чинш аренди. Письменні оферти при долученю кавції у висоті 300 зол. вносити до канцелярії меценаса Е. Гвоздецького у Львові, вул. Красіцких 6. до дня 10 липня 1925 р. 2211 4—6

Спробуйте
Каву „ГАГ"
чистої, природної, зерністої, паленої кави без кофеїни. Певно є хтось у вашій рідні, що бажає знаменитої, нешкідливої кави, якої уживання поручають лікарі. Купіть ще нині пачку, а переконаєтеся, що знамените кава „ГАГ" без кофеїни для вашої рідні до набуття у
М. ВУНДЕРМАНА
Львів, Ринок 19.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.